SUTTAPITAKE KHUDDAKANIKĀYE

SINHALESE Volume II

15TH INTERNATIONAL TIPITAKA CHANTING CEREMONY BODHGAYA, INDIA

Suttapitake Khuddakanikāya Buddha Jayanti Tripitaka Committee

Artwork & Design (c) Light of Buddhadharma Foundation International First Edition: 2019

Printed for free distribution by **The Corporate Body of the Buddha Educational Foundation** 11F, No. 55, Sec. 1, Hang Chow South Road, Taipei, Taiwan, R.O.C. Tel: 886-2-23951198, Fax: 886-2-23913415 Email: overseas@budaedu.org Website:http://www.budaedu.org Mobile Web: m.budaedu.org **This book is strictly for free distribution, it is not to be sold.**

නොමිලයේ බෙදාදීම පිණිසයි.

Printed in Taiwan

DEDICATION

Homage to the Buddha, Dharma, and Sangha!

Here under the sacred Bodhi Tree, where Bhagavan Buddha Shakyamuni brought the blessings of Enlightenment into our world, the Mahasangha from eleven countries has assembled once again to recite the Tipitaka. The teachings we commemorate here were spoken to the Sangha at various places in India. They were affirmed by five hundred Arhats who assembled at the Satipattana cave in Rajgir a year after the Blessed One passed into Parinirvana. Led by Mahakassapa, Ananda, and Upali, the noble Arhats, empowered with full recall of all they had heard, recited the teachings and confirmed them as the true words of the Tathagata.

Since this first great council, the Sangha has kept alive the memory of the Buddha's presence and faithfully transmitted the Four Noble Truths and the Eightfold Path in all directions. From their dedication, four major traditions took form and gave rise to eighteen schools. While they emphasized different aspects of the teachings, all relied on the Three Jewels as the only refuge from the ever-present miseries of Sarvam Dukkam.

Transcending discrimination based on caste and culture, the teachings won the support of the Chakravartin King Ashoka, who recognized the importance of the Dharma and sponsored its transmission throughout his vast empire and beyond, to Sri Lanka and Myanmar, to Kashmir, to lands beyond the Indus, and to Kashgar and Khotan. Through acts of faith and through edicts and inscriptions, Ashoka encouraged people of all regions to awaken faith in the Buddha, cultivate virtue, and practice the Eightfold Path.

For centuries, even as empires flourished and passed away, the Dharma continued to unfold its blessings in land after land. In China, Tibet, and Mongolia; in Korea and Japan, and in all parts of Southeast Asia, the grace and balance inspired by virtuous action manifested in the shapes of temples and stupas, in images of the Enlightened Ones, and in depictions of the Buddha's great actions in this and previous lives. Through the devotion and dedication of countless great beings that transmitted the Dharma across the earth, this Aryadesha is renowned as the spiritual heart of our world. To this day, the pulse of enlightenment still beats within this sacred ground. We are fortunate that of all the early Dharma traditions, the living lineages of two schools remain: Sarvastivadin, within the Vinaya of the Mahayana traditions, and Theravadin, vital today in the Sanghas of Bangladesh, Cambodia, Indonesia, India, Laos PDR, Myanmar, Nepal, Sri Lanka, Thailand and Vietnam. It has long been my dream that these streams of Sangha would return to Bodh Gaya after an absence of seven hundred years, to bear witness to the Buddha's message of harmony and peace.

Since 2006, the Light of Buddhadharma Foundation International has acted as the primary sponsor of this gathering of the Theravadin Sanghas. Now, in our 15th anniversary, we congratulate all the great Venerable masters and their lay devotees for their exemplary commitment to spreading the Dharma teachings to many parts of the world. We would also like to congratulate the International Mahasangha for organising this ceremony along with the International Tipitaka Chanting Council. We are also grateful to the Bodhgaya Temple Management Committee and the Government of Bihar for their gracious assistance in facilitating this auspicious gathering. These ceremonies are a great symbol of World Peace and help to free us from the bondage of karma and klesha. We have 25 more years to complete the entire 84000 teachings in Pali under the Sacred Bodhi Tree. We are also grateful to the Corporate Body of the Buddha Education Foundation in Taiwan for printing this volume as a free gift to all lay devotees. Such noble actions are indeed a great cause for all of us to rejoice especially in recognizing their generosity to share the teachings for the benefit of all.

In this chaotic, materialistic world, ruled by self-interest and greed, people everywhere can benefit from prayers that wish all beings freedom from suffering and freedom from thoughts and actions that lead to suffering for self and others. Joined together in this most sacred place, the voices of many cultures can resound as one, reciting Lord Buddha's words that support health and tranquility, easing the force of desire and aggression and promoting harmony and balance in these stressful times of rapid change. Everywhere, people who become disheartened or disillusioned can look for inspiration to the Bodhi Tree and the Mahabodhi Temple, our shining stars that illuminate the way to peace and harmony. It is our great good fortune that we, as humble laypersons, have been granted the honor of supporting these historic assemblies. They manifest the blessings of the Dharma and fill us with hope that the merit generated here will encourage the awakening of more enlightened beings for the benefit of the earth, the environment, and people everywhere. In these turbulent times, they remind us that there is no need to continue wandering, lost in this samsaric realm. Help is close at hand; the teachings that can awaken us are still here, and we who understand their value must not let them pass away. It is our duty to support the Sangha and keep these teachings alive through our practice and devotion. We pray that we may continue to support these ceremonies as they carry significant blessings for the world. I am grateful to the leaders of the Sangha for allowing me this

opportunity to commemorate the Lord Buddha and honor the beauty of his heritage. I thank my daughter Kunzang Wangmo Dixey and her team, who has coordinated these assemblies over the last fourteen years. May the offering of this year's printed volume of the Khuddakanikāya be received with the great wish that these precious teachings continue to be recited by the Mahasangha for the benefit of all beings. May the sound of the Buddavaccana be loud and heard throughout all realms!

> Sarvam Mangalam Tarthang-pa Kunga Gellek Yeshe Dorje

Tarthang Rinpoche Founder of the Bodh Gaya Monlam Chenmo, World Peace Ceremony

Founder, Light of Buddhadharma Foundation International

June 2019 www.lbdfi.org

Note on Pronunciation of Pali

Pāli was a spoken language of northern India in the time of Gotama the Buddha. It was written in the Brāhmi script in India in the time of Emperor Asoka and has been preserved in the scripts of the various countries where the language has been maintained. In Roman script, the following set of diacritical marks is used to indicate the proper pronunciation.

The alphabet consists of forty-one characters: eight vowels, thirty-two consonants and one nasal sound (niggahita).

Vowels: a, ā, i, ī, u, ū, e, o Consonants: Velar: k, kh, g, gh, ň Palatal: c, ch, j, jh, ñ Retroflex: ţ, ţh, ḍ, ḍh, ṇ Dental: t, th, d, dh, n Labial: p, ph, b, bh, m Miscellaneous: y, r, l, v, s, h, ḷ Nasal sound (niggahita): m

The vowels a, i, u are short; \bar{a} , \bar{i} , \bar{u} are long; e and o are pronounced short before double consonants: metta, khetta, koṭṭha, sotthi; and long before single consonants: deva, sena, loka, odana.

a is pronounced like 'a' in 'about'; ā like 'a' in 'father'; i is pronounced like 'i' in 'mint'; ī like 'ee' in 'see'; u is pronounced like 'u' in 'put'; ū like 'oo' in 'cool'

Consonants are pronounced mostly as in English. The consonant c is pronounced as 'ch' in 'church'. All the aspirated consonants are pronounced with an audible expulsion of breath following the normal unaspirated sound. Therefore th is not as in 'three' but more like the sound in 'Thailand', and ph is not as in 'photo' but rather is pronounced 'p' accompanied by an expulsion of breath.

The retroflex consonants, t, th, d, dh, n are pronounced with the tip of the tongue turned back; whereas in the dental consonants, t, th, d, dh, n it touches the upper front teeth.

The palatal nasal, \tilde{n} , is the same as the Spanish ' \tilde{n} ', as in 'señor'. The velar nasal, \dot{n} , is pronounced like 'ng' in 'singer' but occurs only with the other consonants in its group: $\dot{n}k$, $\dot{n}kh$, $\dot{n}g$, $\dot{n}gh$. The pronunciation of m is similar to \dot{n} but occurs most commonly as a terminal nasalization: 'evam me sutam'. The Pāli v is a soft 'v' or 'w' and l produced with the tongue retroflexed, is almost a combined 'rl' sound.

Double consonants are very frequent in Pāli and must be strictly pronounced as long consonants, thus nn is like the English 'nn' in 'unnecessary'.

සුතුානත පිටකයෙහි

29 වන ගුත්ථය

පටිසමහිද,මගගපපකරණ

බූදද කනිකාය

තුයොදශ හාගය

මොල්ලිනොඩ පුවචනොදය පිරිවෙන්හි උපපුබානාවායසී ලබුගම ලඬකානඥ අනුනායක සථවිරයන්වහන්සේ

සිංහලානුවාදය

යථොක්ත අනුනායක සථවිරයන්වහන්සේ හා උඩමාකඩවර පුරාණ විහාරවාසී පණඩිත කරහම්පිටිනොඩ සුමනසාර සථවිරයන්වහන්සේ

> බු. ව. 2550 කි. ව. 2006

පඨමො භාගො

පුථම භාගය

^{සූතතනතාපිටකෙ} බූඥකනිකායො ප ටි ස මහි උ, ම ගෙගා

1. පඨමො පණණාසකො

1. මහාවගෙනා

නමො තසස හගවතො අරහතො සමමාසමබුදධසස.

මංතිකා

- 1. සොතාවධානෙ පණැඤ සුතමයෙ ණි.
- 2. සුතාන සංචරෙ පකැකු සිලමයෙ කදුණං.
- 3. සංචරිතිා සමාදහනෙ පණුණු සමාගිභාවනාමයෙ ණුණං.
- 4. පචචයපරිගහහෙ පණැකු බමමටකීති කිදුණං.
- 5. අතිතානාගතප වවුපතනානං ඛම්මානං සඞ්බ්පිතිා වවතානෙ පකුඤ සම්මසනෙ ඤෑණං.
- පචවුප නනානං ඛම්මානං විපරිනාමානුපසානේ පක්කු උදයබ්බයානු− පසානෙ කැණ.
- 7. අාරමමණං පටිසඞ්ඛා හඞ්ගානුපසානෙ පණුණු විපසානෙ ණි.
- 8 හයතුපටයානෙ පඤඤ ආදීනවේ ඤණං.
- 9. මුඤුම්තුකමාතාපටිසඬාසනතිටඪනා පඤඤ සඬාරුපෙකබාසු ඤුණං.
- 10. බහිදධා වූටඪානවිවට්ටනෙ පක්දිකිදු ගොනුභූ කිදුණං.
- 11. දූහනො වූටහානවිවටටනෙ පකුඤු මගො කැණ.
- 12. පගොගපටිපාසාද්ධි පණුණු එලෙ කිදුණි.
- 13. ජනතවටටමනුපසානෙ¹ පණුඤ විමුතති ඤුණං.

ອ້ານພະຍັງອະນາດແພະຍາ-ອະລະ ຕ້ານອ້ຽດແພະນ-ພາ PTS

සූතුා*න*තපිටකයෙහි

කුදූගත්සතිය

පටිසමතිද,මාගීය

1. පුථා පණණාසකය

1. මහාවනීය

ඒ හගවත් අහීත් සම්මාසම්බුදුරජාණත් වහත්සේට නමසකාර වේවා.

මාතෘකා

- ශුංතු ආාරානුසාරයෙන් දන්නාලද ධම්ජාතයෙහි (ශුංතියෙහි) පැවැති පුඥුව ශ්‍රැතමයඥන හැ.
- 2. ශුවණය කොට (ශුවණ හෙතුයෙන්) සංවරයෙහි පැවැති පුඥව ශීලමයඥන යැ.
- ශීලයෙන් සංවෘත වැසිත එකක කිරීමෙහි පැවැති පුඤව සමාබ භාවනාමයඤන හැ.
- ප්‍රකාශයාමයක් පිරිසිඳ දක්මෙහි ප්‍රඥාව බම්ස්ප්‍රාඥාන ගැ.
- අත්තානාගතපතයුතපතන (පඤවසකඣ) ධම්යත් (කලාප වියින්) රැස් කොට නිශ්චය කිරීමෙහි පුණුව සම්මශීනඥන යැ.
- පත්දුකපතන වූ සකාඣඩමීයන්නේ විපරිණාමය දක්මෙහි පුඥව උදයවායානුදශීනඥන හැ.
- රුපාදි අාලමබනය ප්‍රතාවෙසෂා කොට හඬගවශයෙන් දැකීමෙහි ප්‍රඥව විදශීනාඥන යැ.
- 8. උතපාදුදිය භය වශයෙන් වැටහීමෙහි පුඥුව ආදීනවඥන යැ.
- 9. (උතපාදදිය) මූදලත්නට කැමැති බවද පුතාවෙසාමාව ද අඛ්යු-පෙසාමණය ද යන (නිවිඛ) පුඥුව සංසකාරෝපෙසාඥන ගැ.
- 10. සංසකාර නිම්ත්තෙන් නැගී සිටුනා එයට් පරාඞ්මූඛ වීමෙහි පුඥව ගොතුභූඥන යැ.
- (කෙලෙසුන් කෙරෙන් ද, තදනුවනීක සකඣයන් කෙරෙන් ද යන) දෙකින් නැගී සිටුනා එයට පරාඕමුබ වීමෙහි පුඥව මාගීඥන යැ.
- 12. (උහතොවූටඪානයෙහි) පුයොගයාගේ නිෂ්ඨාව (සතර මාගීකෘත පයසිවසානය) ට හෙතු වූ පුඥව ඵලඥන යැ.
- ඒ ඒ මාග්යෙත් සිදුණු කෙලෙස්වට ප්‍රතාවෙක්ෂා කිරීමෙහි ප්‍රශුව විම්‍රකතිඥන යැ.

- 14. කද සමූදුගතෙ බමෙම පසසනෙ පසැසැ පච්චවේකඛනෙ සදුණං.
- 15. අජඣතතවවත්ානෙ පකුඤු වන්නානතෙත කදුණං.
- 16. බහිදධාවවත්හානෙ පණුඤ ගොචරනානතෙත ඤුණං.
- 17. චරියාවවත්ානෝ පකුඤු චරියානානතෙත ඤුණං.
- 18. චතුඛම්මචචත්නානෙ පඤඤ භූමිතානතෙක ඤ ණං.
- 19. නවධමමවවත්,නෙ පකුඤු ධම්මනානතොත ඤුණං.
- 20. අභිණැඤපණැඤ ණැතටෙඪ ණැණං.
- 21. පරිකුඤුපඤඤ තීරණටෙඨ ඤුණං.
- 22. පහානෙ පකැකු පරිච්චාගටෙඪ කදුණං
- 23. භාවනාපණුණු එකරසටෙඪ ණුණං.
- 24. සචජිකිරිගාපණුණු එුසනටෙහ් කිදුණං.
- 25. අත්නානතෙත පකුඤ අත්පටිසමහිදෙ ඤුණං.
- 26. බමානානතෙත පඤඤ බමාපටිසමහිදෙ ඤණං.
- 27. නිරුතතිනානතෙත පඤඤ නිරුතතිපටිසමහිදෙ ඤණං.
- 28. පටිභාන⁵ නානතෙත පඤඤ පටිභානපටිසමහිදෙ ඤුණං.
- 29. විහාරනානතෙන පණුඤු විහාරටෝ ඤුණං.
- 30. සමාපතතිනානතෙත පකුඤ සමාපතතටෙඪ කදුණං.
- 31. විහාර සමාතතිනානතෙන පකුඤ විහාරසමාපතනටෙඪ ඤ ණං.
- 32. අවිකෙඛපපරිසුදාධනතා ආසවසමූවෙඡ්දෙ ප*කැක*ද ආනනතරිකසමා-බිසමං⁶ ඤාණං.
- දසසනාධිපතෙයාං සනෙතා ච විහාරාධිහමෝ පණිතාධිමූතතතා පසැසද අරණවිහාරෙ සඳුණා.
- 34. දවීති බලෙති සමනතාශතතතා තයො ව සඞ්බාරානං පටිපපසාදධියා සොළසති සඳුණවරියාහි නවති සමාධිවරියාහි වසිභාවතා⁷ පඤඤ නිරෝධසමාපතතියා සඳුණං.
- 35. සමපජානසස පවතතපරියාදුනෙ පකුඤු පරිනිබබානෙ ඤුණං.
- 36. සබබබාමානං සමමා සමුචේඡදෙ නිරොබෙ ව අනුපටසානතා පඤඤ සමසිසටෝ ඤණා.
- 37. පුථුනානතතතෙජපරියාදනෙ පඤඤ සලෛඛටෝ ඤණං.

4. එසසාවෙඩස---මජසං, සාකා. 5 පට්නාණ---සාකා 6 සමාබමකි--මජසං, සාකා

5

^{1.} සමූපාගතෙ--සා.

^{2.} විපාසානෙ-PTS. 3 චරියවවත්නො-පු.

^{7.} වසීභාවතා---පු 8 කානතෙකයරියාදනණ--- සී 1, කාකතෙකජපරිශාදනක---සී 2.

පටිසමහිදුමාගීග මහාවගී-මාතෘකා

- 14. ඒ මාගීඵලඝෂණයෙහි (ප්‍රතිලාහපතිවෙඩ වශයෙන්) පැමිණි (මාගීඵල වනුසාසනය) ධාමීයන් දක්නා ප්‍රදෙව ප්‍රතාවෙස්ෂාඥන යැ.
- අධාසාකම(අාධාසාකම්කෂඩායකන)යන් පිරිසිද දැනීමෙහි පුඥව වසතු-නානාකිඥන යැ.
- 16. බාහිරවිෂයයන් පිරිසිඳ දනීමේ පුඥව ගොචරනානාභිඥන යැ.
- (විඥනවයකාදි වශයෙන්) වයකාවත් පිරිසිඳ දනීමේ පුඥව වයකානා-නාතාඥන යැ.
- 18. සතර සතර ඛණීයත් පිරිසිඳ දැනීමේ පුඥව භූමිනානාභිඥන යැ.
- 19. නව නව ඛණීයන් පිරිසිඳ දනීමේ පුඥව ඛණීනානාතිඥන යැ.
- 20. අභිඥපුඥව ඥතාම් (ජානන සවහාව) ඥන හැ.
- 21. පරිඥපුඥව තීරණාම්ඥන යැ.
- 22. පුහාණපුඥව පරිතාභාවඥන හැ.
- 23. භාවනා පුඥව එකරසාම්ඥන යැ.
- 24. (පුතිවෙධ පුතිලාභ වශයෙන්) සාක්ෂාත් කරන පුඥව සපශීනානාව ඥන ගැ.
- 25. අම්නානාතියෙහි පුඥුව අම්පුතිසංවිද්ඥන ගැ.
- 26. බම්නානාතියෙහි පුඥව බම්පුතිසංවිද්ඥන යැ.
- 27. තිරුකතිනානා කියෙහි පුඥුව තිරුකතිපුතිසංවිද්ඥන යැ.
- 28. පුතිභානනානාතියෙහි පුඥුව පුතිහානපුතිසංවිද්ඥන යැ.
- 29. (අනිතාහනුදශීනාදි) විහාරනානාතියෙහි පුඥව විහාරාථ්ඥන සැ.
- 30. සමාපතතිනානාතියෙහි පුඥව සමාපතතා විඥන යැ.
- 31. විහාරසමාපතතිනානාභියෙහි පුඥව විහාරසමාපතතා විඥන යැ.
- 32. අවිකෙෂපපරිශුඬභාවයෙන් කාමාදි ආසුවයන්ගේ සමූචෙඡදයෙහි පුණුව ආනනතරික (මාගී) සමාඩිඥන යැ.
- 33. දශීනාධිපතිහාවය ද, ශානතවිහාරාධිගමය ද, පුණිනාධිමුකතනා ද යන (නිවිධ) පුණුව අරණවිහාරඥන යැ.
- 34. ශමථවිදශීනා යන බල දෙකින් සමාඞාගත බැවින් (වාවාදි) තුන් සංසකාරයන්ගේ ද නිරුදධ කිරීමෙන් ෂොඞෂඥ නවයාීායෙන් නව-සමාබ්වයාීායෙන් වශීභාවය ඇති පුණුව නිරෝඛසමාපතනිඥන යැ.
- 35. සමාග්ඥන ඇත්තහුගේ කෙලශ-සකානාපුවෘතති සංක කිරීමෙහි පුඥව පරිනිචීංණඥන යැ.
- 36. සියලු පොෙහුමක ධමීයත් මොනොවට තිරුදධ කිරීමෙහි ද තිරුදධ කල කල්හි නැවත නො ඉපදීමෙහි ද පුඥව සමශීමාව්ඥන යැ.
- 37. පාථග්රාගයන්ගේ ද කාමච්ඡඥ දීන්ගේ ද දුශ්ශීලාාදීන්ගේ ද සමග කිරීමෙහි පුඥව සලෙලබාම්ඥන යැ.

- 38 අසලලින්තත පතින්තත-පගාහරෝ පක්ක විරියාරමෝ කිදුණං.
- 39. නානාධමාපකාසනතා! පකුඤ අත්සතකයක කි ණං.
- 40. සබබඩම්මානං එකසඞ්ගහානානතොතතතතපට්වේඩෙ පඤඤ දස්සන-විසුද්ධිඤාණං
- 41. විදිනතතා පකුණු බනති කැණ.
- 42. එටාඨතතා පණැසද පරිභොගාහතෙ ද ණැණං.
- 43. සමොදහනෙ පකුකු පදෙසවිහාරෙ කදුණං.
- 44 අධිපතතතා පඤඤ සඤඤ විවටෙට ඤුණං.
- 45. නානතාන පකුඤු චෙනොවිවටෙට ඤුණං.
- 46 අධිවධානෙ පණුණු දිතනම්වටෙට සඳුණං.
- 47. සුකුඤතෙ පඤඤ ඤ ණිවිවටෙට ඤ ණං.
- 18. වොසසගො පණුණු විමොකඛ විවටෙට සඳුණං.
- 49. තථටෙඪ පඤඤ සච්චිවිවිටට ඤ ණං.
- 50. කායමපි විතතමපි එකමමත්ථානතා සුඛනඤඤඤාව ලහුසඤඤඤාව අධිටඨානමසෙන ඉජඣනටෙඪ පඤඤ ඉදඞ්විබෙ ඤැණං
- 51. විභාකකාවපථාරවසෙන නානතොතකතා සදදනිමතතානං පරියොගා-හනෙ² පඤඤ සොතබාතුවිසුද්ධිඤ ණං.
- 52. නිණාණං⁴ චිතතානං විපථාරතතා ඉන්දියානං පසාදවසෙන නානතොත-කතතවිණැකුණවරියාපරියොගාහතෙ පණකු වෙනොපරියාකුණං.
- 53 පව්‍රයප වනතානං බමානං නාන හතකතතක මෙව්පථාරව සෙන පරියෝනාහනෙ² පකුඤු පුබෙබනිවා සාන සසනී ඤ ණං.
- 54. ඔහා සවසෙන නානතොතකා හතරු පනිමිතතානං දසසන වෙඪ පසැසැ දිබබව කබුසැණ.
- 55. චතුසටසීයා ආකාරේගි තිණණං ඉත්රියානං වයිහාවතා පණැක, ආසවානං බයෙ ණැණං.
- 56. පරිඤඤ ටොඪ පඤඤ දුකෙඛ ඤුණං.
- 57 පහානටොර් පණුණු සමූදයෙ කඳුණා.
- 1 ພື່ອອີວວສມາສະນະກາ-ສະນຸອິອັສະ. 2 ວຽ້ອສມສາສອະສາ-ອອັສະ
- 3 සමෝධානක—පු 4 කිණණනකාං--මජසං

6

- 38. නො හැකුළුණු සිත් ඇති (කායජීවිතතිරපෙකෂක වැ) නිවනට මෙහෙයු ආතමනාව ඇත්තහුගේ ප්‍රහාර්යෙහි ප්‍රඥාව ව්යතාර්මහඥන හැ.
- 39. නානාඛ්ෂීයක් පුසාශ කරන පුණුව අම්සඥශීන ඥන යැ.
- 40. සියලු සඬාතාසඬාත **ධම්යත්ගේ එක**ානයෙත් සඬගුග කිරීම ද කාමචඡ්ඤාදීත්ගේ නානාභිය ද නෛෂකුමයාදීත්ගේ එකානිය ද පුතිවෙබ කිරිමෙහි පුඥුව දශීනවිශුදාිඥන යැ.
- 41. රූපසකා කාදිය අනිතා ාදි වශයෙන් විදිනභාවයෙන් පැවැති පුඥ ව සැෂානතිඥ හ යැ.
- 42. (රූපසකාඣාදීය අනිතාහදි වශයෙන් ශූනසපශ්යෙන්) සපශ් කළ බැවින් පැවැති පුශුව පයා‍රීවහාහනඥන යැ.
- 43. (සකාඣාදීන්ගේ එකදෙශ වූ වෙදනාධමීය) පීඩු කරන පුඥව පුදෙශ-විහාරඥන යැ.
- 41. (නෛකුමහාදිය) අභිකතාවයෙන් පැවැති පුණුව සංඥවිවන්ණුන යැ.
- 45. නානාසවභාවයෙහි පැවැති පුණුව වෙතොවිවනීඥන හැ.
- 46. (නෛකුමතාදී වශයෙන් සිත) හිහිටුවීමෙහි පුඥ ව චිතතවිවර්තඥන යැ.
- 47. ශනාත (අනාතමානුදශීන) පුඥුව ඥනවිවර්තඥන යැ.
- 48 කාමචඡ නුදිය දුරැලීමෙහි පැවැති පුණුව විමෝකෘව්වර්තඥන හැ.
- 49. (වතුසසතා¤යාගෝ) අවිපරීතාාවයෙහි පැවැති පුඥව සනාවිවර්ත ඥ න යැ.
- 50. රූපකාය ද පාදකඛ්‍යානචිතනය ද (පරිකමීවිතනයෙන්) එක් කොට තැබීමෙන් සුබසංඥාව ද ලසුසංඥාව ද අධ්‍රිෂ්ඨාන වශයෙන් සමෘදඛ වන පුඥාව සෘද්ධිවිධඥාන යැ.
- 51. විතකීවිසථාර වශයෙන් නානාභි වූ ද එකති වූ ද ශබදනිම්තනයන්ට බැසගැනීමෙහි (දනගන්නා) පුඥව ශෝතුඛානුවිශුද්ධිඥන සැ.
- 52. (සොමනසාසභගතාදි) නිවිධ චිතනයන්ගේ වෙගය හෙතු කොට ගෙන ඉන්දියයන්ගේ පුසාදවශයෙන් නානාසවහාව එකසාවාව වූ එකුන්අනුචිතනයාගේ පැවැත්ම දන්නා පුණුව වෙතොපයඹිඥන ඇ.
- 53. ප්‍රතායොත්පතන ධම්යන්ගේ නානාති එකති කම්වෙග වශයෙන් ද්‍රනගැනීමෙහි ප්‍රඥාව ප්‍රමින්වාසානුසමාතිඥන යැ.
- 54 කසිණොහාස වශයෙන් නානාසවහාව එකසවහාව වණීායනනය දක්නා සවහාව වූ පුඥව දිවාවසුර්ඥන යැ.
- 55. සුසැට අයුරින් (අනඤඤතඤඤඤඎාමීතිඤියාදි) තුන් ඉඤියයන්ගේ වශීහාවයෙන් පැවැති පුඥා ආසුවකාෂයඥන යැ.
- 56. (දුංඛයානේ පීඩනාදී චතුර්විධ අම්යත්) පරිඥෙයස්වභාවයෙහි පුඥව දංඛඥන හැ.
- 57. (සමූදයාගේ ආයුහනා ්වාදිය) ප්‍රහාතවාසවහාවයෙහි ප්‍රඥාව සමූදය ඥන හැ.

- 58. සවජිකිරියටෙඪ පඤඤ නිරොබෙ ඤාණා.
- 59. හාවනටෙස් පණැණි මගො ණදීණං.
- 60. දුකෙඛ සපුණං.
- 61. දුකඛසමුදගෙ කිදුණා.
- 62. දුකඛනිරොඩෙ සඳුණා.
- 63. දුකඛනිරෝඛගාමිතියා පටිපදාය කදුණා.
- 64. අත්පටිසමහිදෙ කි ුණං.
- 65. බාමාපටිසමහිදෙ කැණා.
- 66. නිරූතතිපටිසමහිදෙ කැගණං.
- 67. පටිභානපටිසමහිදෙ කිදුණං.
- 68 ඉන්දියපරොපරියත්තකදුණං 1
- 69. සතතානං ආසයානුසගෙ කදුණං.
- 70. යමකපාටිහිරෙ සඳුණං.
- 71. මහාකරුණාසමාපතතියා සඳුණං.
- 72. සබබඤඤුතඤුණං.
- 73. අනාවරණඤණං.

ඉමාති තෙසතතති ඤාණාති. ඉමෙසං තෙසතතතියා² ඤාණාතං සතතසටයී ඤාණාති සාවකසාබාරණාති. ඡ ඤාණාති අසාබාරණාති සාවෙකෙකි.³

මාතිකා නිටසිතා.

8

ඉංසියවරොවරියනතාකුණ.--පු. ඉංසියපරාපරියනතාකි,ණ.--පු, මජයං, සහා, PTS, සී 1, 2, 3.

^{2.} තෙසතතතිනං - PTS.

³ භාවනොහිති - භාතා.

පටිසමහිදුමාගීය- මහාචගී-මාතෘකෘ

- 58. (නිරොධයාගේ නිඃසරණා වාදිය) සාකෘත්කර්තවා සවභාවයෙහි පුඥුව නිරොධඥන යැ.
- 59. (මාහීයාගේ නියඞීාණා වැදිය) භාවිතවා සවභාවයෙහි පුඥව මාගී ඥන යැ.
- 60. දුඃඛසතාඥන යැ.
- 61. දුඃඛසමූදයසතාඥන ගැ
- 62. දුංඛනිරොඛසතාඥන සැ.
- 63. දුෘඛනිරොඛගාමිනී පුතිපද සතාඥන සැ
- 64. අම්පුතිසංවිද්ඥන යැ.
- 65. ඛමීපුතිසංවිද්ඥන හැ.
- 66. කිරුකතිපුතිසංවිද්ඥන යැ.
- 67. පුතිභානපුතිසංවිද්ඥන යැ.
- 68. (සතානයන්නේ) ඉාලියපරාවරතාඥන යැ
- 69. සතානයන්ගේ ආශයානුශයඥන යැ.
- 70. යමකපාතිහායදීඥන යැ.
- 71. මහාකරුණාසමාපතතිඥන යැ.
- 72. සම්ඥතාඥන යැ.
- 73. අනාවරණඥන යැ.

මොහු තෙසැත්තෑ ඥනයෝ යි. මේ තෙසැත්තෑ ඥනයන් කෙරෙහි සත්සැට ඥනයෙක් ශුාවකයන් හා සාඛාරණ යැ. සනුවණෙක් ශුාවකයන් හා අසාඛාරණ යි.

මාතෘකා නිමි.

කිදුණකථා.

1. සූතමයඤාණං

1. කථං සොතාවධානෙ පණුණු සූතමයෙ ණුණං:

'ඉමේ බම්මා අභිඤෛඤයාහා'ති සොතාවබානං, තංපජානනා පඤඤ සුතමයෙ ඤුණං.

'ඉමෙ බමා පරිඤඤඤයාා'ති සොතාවබානං, තංපජානනා පඤඤ සුතමයෙ ඤෑණං.

'ඉමේ බම්මා පහාතබබා'හි සොතාවිඛානං, තංපජානනා පඤඤ සුතමගෙ ඤ ණං.

'ඉමෙ ඛම්මා භාවෙතබබා'ති සොතාවඛානං, තංපජානනා පණුණු සුතමයෙ ඤණා.

'ඉමෙ බම්මා සචජිකාතබබා'ති සොතාවඛානං, තංපජානනා පණැඤ සුතමයෙ ඤුණං.

'ඉමේ ධම්මා හානභාගියා'ති සොතාවධානං, තංපජානනා පණුණු සුතමයෙ ණුණං.

'ඉමේ බම්මා සීතිහාගියා'ති සොතාවධානං, තංජානනා පකුඤ සුතමයෙ ඤුණං.

'ඉමෙ බමා විසෙසහාගියා'ති සොතාවබානං, තංජානනා පකුඤ සුතමයෙ ඤ,ණා.

'ඉමෙ බමා නිබෙබධහාගියා'ති සොනාවධානං, තංපජානනා පඤඤ සුතමයෙ ඤැණං.

'සබෙබ සඞ්ඛාරා අතිච්චා'ත් සොතාවධානං, තංපාජානනා පණැණු සුතමයෙ ඤණා.

'සබෙබ සඞ්ඛාරා දුකඛා'ති සොතාවධානං, තංපජානනා පඤඤ සුතමයෙ ඤණා.

'සබෙබ ගිමමා අනතතා'ති සොතාවධානං, තංපජානනා පණැඤ සුතමයෙ ඤුණා.

'ඉදං දුකඛං අරිගචච'නති සොතාවඛානං, තංපජානනා පණැඤ සුතමයෙ ඤුණා.

'ඉදං දුකකසමුදයො¹ අරිශසච්ච'තති සොතාවධානං, තංපජානනා පඤඤ සුතමයෙ ඤැණං.

ඥානකථා

1. ශැතමයඥානය

 කිසෙයින් ශුංතුාවධානයෙහි (අසන ලද්දෙහි) පුණුව ශැතමයඥන වෙයි යත්:

'මේ බම්යෝ (සවහාව ලසාණාවබොධ වශයෙන්) මැනැවින් දතයුත්-තාහ'යි (දෙසන්නහුගේ බම්ය) සොතාවබාන යැ හෙවත් ශැතය යි. ඒ ශැතය දනගන්නා පුඤුව ශැතමයඥන යැ.

'මේ ධම්යෝ (සාමානා ලකෘණාවබොධ වශයෙන්) පිරිසිඳ දතයුත්– තාහ'යි (දෙසන්නහුගේ ධම්ය) සොතාවධාන නමැ. එය දනගන්නා පුඥුව ශුැතමයඥන යැ.

'මේ ධම්යෝ පුහාතවායෝ යැ' යනු සොතාවධාන නමැ. එය දන ගත්නා පුඤුව ශුතමයඥන යැ.

'මේ ධම්යෝ වැඩියසුත්තාහ' යනු සොතාවධාන නමැ. එය දැනගන්නා පුඥව ශුැතමයඥන යැ.

'මේ ඩම්යෝ පතාසා කලයුත්තාහ' යනු සොතාවධාන නමැ. එය දනගන්නා පුඥව ශුැතමයඥන යැ.

'මේ ඛමීයෝ පරිහාණිය සෙවුනාහ' යනු සොතාවඛාන නමැ. එය දනගත්නා පුඥව ශුැතමයඥන යැ.

'මේ ඛ්ෂීයෝ ස්ටිතිය සෙවුනාහ' යනු සොතාවඛාන නමැ. එය දැන ගන්නා පුඥව ශුකුමයඥන ඇ.

'මේ ධජියෝ (මත්තෙහි විශෙෂාධිගම විසින්) විශෙෂය සෙටුනාහ' යනු සොතාවධාන නමැ. එය දනගන්නා පුඥව ශුකමයඥන යැ.

'මේ ධම්යෝ ආයසීමාගී සඞ්ඛාහත නිවේදය සෙවුනාහ' යනු සොතාව-ඛාන නමැ. එය දනගන්නා පුඥාව ශුකමයඥාන යැ.

'සිගලු සංසකාරයෝ අතිතායෝ යැ' යනු සොතාවඛාන නමැ. එග දූනගත්නා පුඥව ශුැතමයඥන යැ.

'සියලු සංසකාරයෝ දුෘඛයෝ යැ' යනු සොතාවඛාන නමැ. එය දනගන්නා පුඥව ශුැතමයඥන යැ.

'සියලු ඛම්යෝ අනාතමයෝ යැ' යනු සොතාවඛාන නමැ. එය දනගත්නා පුඥා ගුැතමයඥන යැ.

'මේ දුඃඛාය සීසතා යැ' යනු සොතාවධාන නමැ. එය දනගන්නා පුඥව ශුතමයඥන යැ.

'මේ දුඃඛ සමුදයාය සීසත සැ' යනු සොතාවඛාන නමැ. එය දූනගන්නා පුඥව ශුැතමය ඥන සැ. 'ඉදං දුකඛනිරොබො¹ අරියසචච'නති සොතාවඛානං, තංජානනා පඤඤ සුතමයෙ ඤැණං.

'ඉදං දුකඛනිරොධගාමිනී පටිපද අරියසච්ච'නති සොතාවධානං, තංපජානනා පණුඤු සුතමයෙ ඤුණං.

(2)

සාථං 'ඉමේ බම්මා අතිසේසියාා'ති සොතාවධානං, තංපජාතනා පණුඥු සූතමයෙ සැණුණං:

එකො බමෙො අභිඤෛඤයො: සබෙබ සනතා ආහාරටසීතීකා

දො බමමා අභිඤෙඤයාහා: දො බාතුයො.

තයො බමමා අභිකෛකුයා: තිසෙසා බාතුයො.

වතතාරෝ බමමා අභිඤෞකුකා: වතතාරි අරියස්වවාති.

පඤව ධමමා අභිඤෛඤයා: පඤව විමූහතායතනාති.

ජ ධමමා අභිඤෛඤගහා: ජ අනුතතරියානි.

සතත ඛම්මා අභිඤෛඤයාහා: සතන නිඥසවද්දුනි.

අටය බම්මා අභිඤෛඤයාහා: අටය අභිහායතනානි.

නව බම්මා අභිඤෛඤයා: නව අනුපුබබ්විහාරා.

දස බමමා අභිඤෛඤයාහා: දස නිජජරවන්නි.

(3)

''සබබං භිකඛවෙ, අභිඤෙඤයාං. කිඤව හිකඛවෙ, සබබං අභිඤෙඤයාං:

චනබුා² භිකබවේ, අභිඤඤඤයාං, රූපා අභිඤඤඤයාං, වනබුවිඤඤුණා අභිඤඤඤයාං, වනබුසමඵසොං අභිඤඤඤයොං, යමපිදං³ වනබුසමඵසය-පච්චයං උපපජන් වෙදයිතං සුබං වා දුකබං වා අදුකබමසුබං වා, තමපි අභිඤඤයාං.

සොතං අතිසෙදිසැගතං, සදා අතිසෙදිසැයතා - පෙ - ඝාතං අතිසෙදිසැයතං, ගතා අතිසෙදිසැයතා - පෙ - ජීවතා අතිසෙදිසැයතා, රතා අතිසෙදිසැගතා - පෙ -කායෝ අතිසෙදිසැසොතා, ඓාට්ඨබබා අතිසෙදිසැගතා - පෙ මතො අතිසෙදිසැසොතා, බමා අතිසෙදිසැයතා, මතොවිසැසැණං අතිසෙදිසැයතං, මතොතමට සොක අතිසෙදිසැයෙතා, යමපිදං මතොසමට සාපචාතා උපපජාති වෙදයිතා සබං වා දුකාබං වා අදුකාබමසුබං වා, තමපි අතිසෙදිසැයතං.a

රුපං අභිකෙදිසිදිගතං, වේදනා අභිකේදිසිදිගතා, සිසිදිසිදි අභිකේදිසිදිගතා, සබාරා අභිකේදිසිදිගතා, විසිදිසිදුණා අභිකේදිසිදිගතා.

¹ දුක්ඛන් රොඩං--මජසං. 2 චක්ඛු-මජසං 3 සදිදං--PTS

⁴ වෙද හාසං යුතත--අතිවවට ගෙන වතුළු.

'මේ දුෘඛනිරෝධායඞීසතා සැ' යනු සොතාවධාන නමැ. එය දූහගත්නා පුඥව ශුැතමයඥන සැ.

'මේ දුෘඛනිරෝඛගාමිනී පුතිපදය සීසතා යැ' යනු සොතාවඛාන නමැ. එය දනගන්නා පුඥව ශැතමයඥන යි.

$(\mathbf{2})$

කිසෙයින් මේ ඛම්යෝ අභිඥෙයහ' යි සොතාවඛාන වෙයි, එය දෙසගන්නා පුඥව ශුැතමයඥන වෙයි යත්:

එක් ධම්යෙක් අභිඥෙය යෑ: හැම සත්හු ආහාරයෙන් සිටුනාහ. ධම්යෝ දෙදෙනෙක් අභිඥෙයහ: සඬානාසඬානධානුහු දෙදෙන යි.

බ්මීයෝ තිදෙනෙක් අහිඥෙයයෝ යැං (කාමරූපාරූප යන) තුන් ඛානූහු යි.

බම්යෝ සතර දෙනෙක් අභිඥෙයයෝ යැ: චතුරාය සීසතායෝ යි.

බම්යෝ පස් දෙනෙක් අහිඥෙයයෝ යැ: පඤවවිමුකතායතනයෝ යි.

ධම්යෝ ස දෙනෙක් අභිඥෙයයෝ යැ: ෂඩානුනතරියයෝ යි.

බම්යෝ සත් දෙනෙක් අභිඥෙයයෝ හැ: සපතතිර්දශවසතුහු යි.

බමීයෝ අට දෙනෙක් අභිඥෙයයෝ යැ: අපටඅතිහායතනයෝ යි.

බම්යෝ නව දෙනෙක් අතිඥයයෝ යැ: නව අනුපූම්විහාරයෝ යි.

බ්මීයෝ දශ දෙනෙක් අතිඥෙයයෝ යැ (සමාග්ද වේ ආදි) දශනිජිර-වසතුහු යි.

$(\mathbf{3})$

මහණෙති, සියල්ල අභිඥෙය යෑ. මහණෙති, කවර සියල්ල අභිඥෙය වෙයි යන්:

මහණෙනි, පුසාදචඤුස (අභිඥෙය) මැනැවින් දනයුතු යැ. රූපයෝ දනයුත්තාහ. චඤුර්විඥනය දනයුතු යැ. චකබුසමඵසාය දනයුතු යැ. චඤුර්විඥනය හා සමපුයුකන වූ සපශීපතායෙන් සුව වූ හෝ දුක් වූ හෝ නො දුක් නො සුව වූ හෝ යම් වෙදයිතයෙක් උපදී නම් එ ද දනයුතු යි.

ශොතුපුසාදය දනයුතු යැ. ශබදයෝ දනයුත්තාහ ... සුංණපුසාදය දනයුතු යැ. ගනියෝ දනයුත්තාහ ... ජිහවාපුසාදය දනයුතු යැ රසයෝ දනයුත්තාහ. ... කායපුසාදය දනයුතු යැ. සපුවෙවායෝ දනයුත්තාහ. ... හවාඞ්ගමනස දනයුතු යැ. ධණීලමබනයෝ දනයුත්තාහ. මනොවිඥනය දනයුතු ය. මනොසමඵසසය දනයුතු යැ මනොසමඵසසපුතායෙන් සුව වූ හෝ දුක් වූ හෝ නො දුක් නො සුව වූ හෝ යම් වෙදයිතයෙක් උපදී නම් එ ද දනයුතු යි."

රූපය දතයුතු යැ. වෙදනාව දතයුතු යැ. සංඥාව දතයුතු යැ. සංසකා-රයෝ දතයුත්තාහ. විඥානය දතසුතු යි. චිකබුං අභිඤෙඤයාහං, සොතං අහිඤෙඤයාහං, ඝානං¹ අභිඤෙඤයාං, ජීවහා අභිඤෙඤයාා, කායො අභිඤෙඤයො, මතො අභිඤෙඤයෙහා.

රුපා අභිකෛකැයා, සඳා අභිකෛකැයා, ගනිා අභිකෛකැයා, රසා අභිකෛකැයා, ඓාටඪබබා අභිකෛකැයා, බමමා අභිකෛකැයායා.

වකාබුවිසැකුණං අභිසෝකැයාං, සොතවිසැකුණං අභිසෝකැයාං, ඝාන විසැකුණං අභිසෝකැයාං, ජවාාවිසැකුණං අභිසෝකයාං, කායවිසැකුණං අභිසෝකායාං, මනොවිසැකුණං අභිසෝකයාං.

චිතාබුසමඵසෙසා අභිඤෛඤයෙයා, සොතසමඵසෙසා අභිඤෛඤයෙයා, ඝානසමඵසෙසා අභිඤෛඤයෙයා, ජීවහාසමඵසෙසා අභිඤෛඤයෙයා, කාය-සමඵසෙසා අභිඤෛඤයෙයා, මනොසමඵසෙසා අභිඤෛඤයෙයා.

විකබුසමවසසජා වෙදනා අහිසෙදිකුයාා, සොනසමවසසජා වෙදනා අහිසෙදිකුයාා, ඝානසමවසසජා වෙදනා අභිසෙදිකුයාා, ජිවහාසමවසසජා වෙදනා අභිසෙදිකුයා, කායසමවසසුජා වෙදනා අහිසෙදිකුයාා, මනො-සමවසසජා වෙදනා අභිසෙදිකුයා.

රූපසකදකයු අභිකෙදකද ගහා, සදදසකදකය අභිකෙදකද ගහා, ගනිඩසකදකයු අභිකෙදකද ගහා, රසසකදකයු අභිකෙදකද ගහා, ඓාටඪබබ සකදකයු අභිකෙදකද ගහා, බමා සකදකයු අභිකෙදකද ගහා.

රූපසඤෝචතනා අභිඤෝඤයා, සදදසභෝචතනා අභිඤෝඤයා, ගකි-සඤෝචතනා අභිඤෝඤයා, රසසඤෝචතනා අභිඤෝඤයා, ඵොටඨබබ-සඤෝචතනා අභිඤෝඤයා, ඛමමසඤෝචතනා අභිඤෝඤයා.

රූපතණහා අභිසෙදුඤයා, සදදතණහා අභිසෙදුඤයා, ගනිතණහා අභිසෙදුඤයා, රසතණහා අභිසෙදඤයා, ඵොටඨබබතණහා අභිසෙදුඤයා, බමාතණහා අභිසෙදඤයා.

රුපවිතකෙකා අභිඤෙඤයෙහා, සදදවිතකෙකා අභිඤෙඤයෙහා, ගත-විතකෙකා අභිඤෙඤයෙහා, රසවිතකෙකා අභිඤෙඤයෙහා, ඓාටඪබබ– විතකෙකා අභිඤෙඤයෙහා, බමාවිතකෙකා අභිඤෙඤයෙහා.

රූපවිචාරෝ අභිඤඤඤයෝ, සඳවිචාරෝ අභිඤඤෛයෝ, හඣ-විචාරෝ අභිඤඤඤයෝ, රසවිචාරෝ අභිඤඤෛයෝ, ඵෝට්ඨබබවිචාරෝ අභිඤඤෙයෝ, බම්මවිචාරෝ අභිඤඤෙයෝ.

ප හිමිධානු² අතිසෛඤයානා, ආපොබාතු අතිසෛඤානා, තෙජෝධාතු අතිසෛඤාගා, වායොධාතු අතිසෛඤානා, ආකානධාතු අතිසෛඤාකුගතා, විසඤාඤුණධානු අතිසෛඤාකුගතා.

පථාවිතාසිණං³ අභිසෝඤායා, ආපොකයිණං අභිසෝඤානා, තෙජො-කසිණං අභිසෝඤායාං, වායොකාසිණං අභිසෝඤායාං, නීලකසිණං අභිසෝඤායාං, පීතකසිණං අභිසෝඤායාං, ලොහිතකසිණං අභිසෝඤායාං, ඔදනකසිණං අභිසෝඤායාං, ආකාසකසිණං අභිසෝඤායාං, විඤාඤාණ-කසිණං අභිසෝඤායාං.

1 කාණං - මජසං 2 පථවිධානු - මජසං 3 පථවිකසිණං - මජසං.

14

පටිසමහිදුමාහීය-මහාවගී-ඥනකථා

පසාදවසමය දතයුතු යැ. ලොහුපුසාදය දතයුතු යැ. සාණපුසාදය දතයුතු යැ. ඒහවාපුසාදය දතයුතු යැ. කායපුසාදය දතයුතු යැ. හවාඩාමකස දතයුතු යැ. රූපයෝ දතයුත්තාහ. ශබ්දයෝ දතයුත්තාහ. ගණියෝ දතයුත්තාහ. රසයෝ දතයුත්තාහ. සපුළුවවායෝ දතයුත්-තාහ. බමාලමබනයෝ දතයුත්තාහ.

වකුප්රිම්ඥනය දතයුතු යෑ. ශුොතුම්ඥනය දතයුතු යෑ. ෂුාණම්ඥනය දතයුතු යෑ. ජිහවාම්ඥනය දතයුතු යෑ. කායම්ඥනය දතයුතු යෑ. මකො-ම්ඥනය දතයුතු යි.

වකබුසමවසසය දතයුතු යැ. සොතසමවසසය දතයුතු යැ. ඝාන-සමවසසය දතයුතු යැ. ජීවහාසමවසසය දතයුතු යැ. කායසමවසසය දතයුතු යැ. මනොසමවසසය දතයුතු යි.

වසුදුසසංසපශීයෙන් උපන් වෙදනාව දතයුතු හැ. ශුාතුසංසපශීයෙන් උපන් වෙදනාව දතයුතු හැ. සාණසංසපශීයෙන් උපන් වෙදනාව දත-යුතු හැ. ජිහවාසංසපශීයෙන් උපන් වෙදනාව දතයුතු හ. කාගසංසපශී-ගෙන් උපන් වෙදනාව දතයුතු හැ. මනසසංසපශීයෙන් උපන් වෙදනාව දතයුතු යි.

රූපසංඥව දතයුතු යැ. ශබ්දසංඥව දතයුතු යැ ගඣසංඥව දත-යුතු යැ. රසසංඥව දතයුතු යැ. සපුෂටවාසංඥව දතයුතු යැ. ඛම්සංඥව දතයුතු යි.

රුපසඤෝතනාව දතයුතු යැ. ශබ්දසඤෝතනාව දතයුතු යැ. ගඣ-සඤෝතනාව දතයුතු යැ. රසසඤෝතනාව දතයුතු යැ. සපුවේන-සඤෝතනාව දතයුතු යැ. ඛම්සඤෝතනාව දතයුතු යි.

රූපතෘෂණාව දතයුතු යැ. ශබදතෘෂණාව දතයුතු යැ. ශඣතෘෂණාව දතයුතු යැ. රසතෘෂණාව දතයුතු යැ. සපුළුවවාතෘෂණාව දතයුතු යැ බමීතෘෂණාව දනයුතු යි.

රූපවිතකීය දතයුතු යැ. ශබදවිතකීය දතයුතු යැ. ගඣවිතකීය දනයුතු යැ. රසවිතකීය දනයුතු යැ. සපුවෙවාවේතකීය දනයුතු යැ. ඛමී– විතකීය දනයුතු යි.

රූපවිචාරය දනයුතු යැ. ශබදවිචාරය දනයුතු යැ. ගඣ චාරය දනයුතු යැ. රසවිචාරය දනයුතු යැ. සපුවෙවාවිචාරය දනයුතු යැ. ඛ. විචාරය දනයුතු යි.

පෘථිවීඛාතුව දතුයුතු හැ. අබ්ඛාතුව දකයුතු හැ. තෙජොඛාතුව දකයුතු හැ. වායුඛාතුව දකයුතු හැ. ආකාශඛාතුව දකයුතු හැ. විඥනඛාතුව දකයුතු ඔ.

පරාවිකසිණය දනයුතු හැ. ආපොකසිණග දනයුතු හැ. තෙජො-කසිණය දනයුතු යෑ. වායොකසිණය දනයුතු යෑ. නීලකසිණය දනයුතු යෑ. පීතකසිණය දනයුතු යෑ: ලොහිතකසිණය දනයුතු යෑ. ඔදනකසිණය දනයුතු යෑ. ආකාසකසිණය දනයුතු යෑ. විඤඤෝණකසිණය දනයුතු යි. තොසා අභිකෙදිකු ගතා, ලොමා අභිකෙදිකු යතා, නබා අභිකෙදිකු යතා, දනතා අභිකෙදිකු යතා, තවේා අභිකෙදිකු යතා, මංසං අභිකෙදිකු යතං, නහා රැ අභිකෙදිකු යතා, අටයි අභිකෙදිකු යතා, අටයිමිකාජං² අභිකෙදිකු යතං, නතාං අභිකෙදිකු යතං, හදයං අභිකෙදිකු යතං, සපාතාං අභිකෙදිකු යතං, කිලොමකා අභිකෙදිකු යතං, පිතකාං අභිකෙදිකු යතං, පපාතාං අභිකෙදිකු යතං, අනතාං අභිකෙදිකු යතං, අනතා ගුණං අභිකෙදිකු යතං, උදරියං අභිකෙදිකු යතං, අනතාං අභිකෙදිකු යතං, පිතතා අභිකෙදිකු යතං, පපාතාං අභිකෙදිකු යතං, සනතාං අභිකෙදිකු යතං, පිතතා අභිකෙදිකු යතං, පෙළතාං අභිකෙදිකු යතං, පුබෙබා අභිකෙදිකු යතං, පිතතා අභිකෙදිකු යතං, සෙලතාං අභිකෙදිකු යතං, පුබෙබා අභිකෙදිකු යෙතා, අසසු අභිකෙදිකු යතං, වෙසා අභිකෙදිකු යතං, මෙදෙ අභිකෙදිකු යෙතා, සිතාණිකා අභිකෙදිකු යතං, ලසිකා අභිකෙදිකු යතං, මුතතං අභිකෙදිකු යතං, මතාලතාං අභිකෙදිකු යතං, වෙසා අභිකෙදිකු යතං, මුතතං

වක්ඛායතනං අභිඤෛඤයාං, රූපායතනං අභිඤෛඤයාං, සොතායතනං අභිඤඤයාං, සඳායතනං අභිඤඤයාං, ඝානායතනං අභිඤඤෙඤයාං, නඣායතනං අභිඤඤයාං, ජීවහායතනං අභිඤඤෙයාං, රසායතනං අභිඤඤෙයාං, කායායතනං අභිඤඤයාං, ඵෝටඨබබායතනං අභිඤඤඤ යාං, මනායතනං අභිඤඤෙඤයාං, බම්මායතනං අභිඤඤෙඤයාං

වකබුබාතු අභිකෙදුකයා, රූපබාතු අභිකෙදකයා, වකබුවිහැකුණ බාතු අභිකෙදකයා, සොතබාතු අභිකෙදකයා, සංදැඛාතු අභිකෙදකයා, සොතවිකැකුණබාතු අභිකෙදකයා, සානබාතු අභිකෙදකයා, හකිඛාතු අභිකෙදකයා, සානවිකැකුණඛාතු අභිකෙදකයා, ජීවහාබාතු අභිකෙදකයා, රසඛාතු අභිකෙදකයා, ජීවහාවිකැකුණබාතු අභිකෙදකයා, කායඛාතු අභිකෙදකයා, ථොටඨබබඛාතු අභිකෙදකයා, කායවිකැකුණබාතු අභි කෙදකයා, මනොඛාතු අභිකෙදකයා, ඛම්මඛාතු අභිකෙදකයා, මනො-විකැකුණඛාතු අභිකෙදකයා.

චකබුණුයං අභිකෙදුකැයහං, සොතිණුයං අභිකෙදුකැයහං, සාතිණුයං අභිකෙදකැයහං, ඒචිතිණුයං අභිකෙදුකැයං, කායිණුයං අභිකෙදකැයහං, මනිණුයං අභිකෙදකැයහං, ඒචිතිණුයං අභිකෙදකැයහං, ඉපුළුණුයං අභිකෙදකැයහං, පුරිසිණුයං අභිකෙදකැයහං, සුඛිණුයං අභිකෙදකැයහං, දුකඛිණුයං අභිකෙදකැයහං, සොමනකසිණුයං අභිකෙදකැයහං, දෙමනසයිණුයාං අභිකෙදකැයහං, උපෙකබි-ත්රීයං අභිකෙදකැයහං, සංඛානිණුයං අභිකෙදකැයහං, විරිසිණුයං³ අභිකෙදකැයහං, සහණුයං අභිකෙදකැයහං, සමාධිණුයං අභිකෙදකැයහං, පකෘත් නියං අභිකෙදකද සහං, අනකදකයාගං, සමාධිණුයං අභිකෙදකැයහං, අභෙදක් සුයං අභිකෙදකද යහං, අනකදකුතාවණුයහං, සභිකෙදකදයහං,

කාමධාතු අභිඤෛඤයා, රූපධාතු අභිඤෛඤයා, අරුපධාතු අභිඤඤයා, කාමහවෝ අභිඤඤයා, රූපහවෝ අභිඤෛඤයො, අරුපහවෝ අභිඤෛඤයො, සඤඤහවෝ අභිඤඤයො, අසඤඤයො) අභිඤඤයො, නොවසඤඤාහවෝ අභිඤඤයො, අසඤඤහවෝ හවෝ අභිඤඤයෙහා, වතුවෝකාරහවෝ අභිඤඤයෙහා, පඤවවෝකාර හවෝ අභිඤඤයෙහා,

පරාමං කිාහං¹ අහිසෙදිසදයාහං, දුනියං කිානං අභිසෙදිසදයාහං, තතියං කිානං අභිසෙදිසදයාහං, චතුනර්ං කිාන්ං අභිසෙදිසදයාහං, මෙතතා චෙතො-විමූනතී අභිසෙදිසදයාහා, කරුණාවෙතොවිමූනති අභිසෙදිසදයාහා, මූදිතා-වෙතොවිමූනතී අභිසෙදිසදයාහා, උපෙකබාවෙතොවිමූනති අභිසෙදිසදයාහා, මූදිතා-චතාසානාකාචාගතනසමාපතති අභිසෙදිසදයාහ, විසැසදෙනකදවායනනසමා-පතති අභිසෙදිසදයාහා, අංකිසැවසැසදගෙනකසමාපතති අභිසෙදිසදයාහා, නොව-සංකුසෙදුනාසසුසෙදුයෙනනසමාපතති අභිසෙදිසදයාහ.

¹ නැහාරූ - මජනං 2 අටහිමිකැත්ං අභිවකැකියනං - සහා, PTS විරීසින්දියං - මජකං 4 පාර්මරානාං - සහා

කෙස් දනයුතු යැ. ලොම් දනයුතු යැ. නිය දනයුතු යැ. දක් දනයුතු යැ. සම් දනයුතු යැ. මස් දනයුතු යැ. නහර දනයුතු යැ. ඇට දනයුතු යැ. ඇටමිඳුළු දනයුතු යැ. වකුගඩුව දනයුතු යැ. හදවන් දනයුතු යැ. අක්මාව දනයුතු යැ. දලබුව දනයුතු යැ. බඩදිව දනයුතු යැ. පපුමස දනයුතු යැ. අතුනු දනයුතු යැ. අතුනුබහන් දනයුතු යැ. නො පැසුණු අහර (උදරිය) දනයුතු යැ. පැසුණු අහර (කරීස) දනයුතු යැ. නො පැසුණු අහර (උදරිය) දනයුතු යැ. පැසුණු අහර (කරීස) දනයුතු යැ. නිස් දනයුතු යැ. සෙම දනයුතු යැ. පැසුණු අහර (කරීස) දනයුතු යැ. නිය් දනයුතු යැ. සෙම දනයුතු යැ. පැසුණු අහර (කරීස) දනයුතු යැ. නිය්දිය දනයුතු යැ. සෙම දනයුතු යැ. මූකුණු දනයුතු යැ. සඳමිදුළු දනයුතු යැ. සුලුදිය දනයුතු යැ. හිස්මූල් දනයුතු යි.

වස්ෂුරාගතනය දතයුතු යැ. රූපායතනය දතයුතු යැ. ශොතායතනය දතුයුතු යැ. ශබ්දායතනය දතයුතු යැ. සාණායතනය දතයුතු යැ. ගඬාය– තනය දතයුතු යැ. ජීත්වායතනය දතයුතු යැ. රසායතනය දතයුතු යැ. කායායතනය දතයුතු යැ. සීපුළටවාසායතනය දතයුතු යැ. මනායතනය දතයුතු යැ. ඩමායතනය දතයුතු යි.

වසුෂුසිංතුව දතයුතු හැ. රූපධාතුව දතයුතු හැ. වසුෂුර්විඥන ධංතුව දතයුතු හැ. ශෞතාධාතුව දතයුතු හැ. ශබදධාතුව දතයුතු හැ. ශෞතා– විඥනධාතුව දතයුතු හැ. සංකෝධාතුව දතයුතු හැ. භෞඛ්ධාතුව දතයුතු හැ. සංකේවිඥනධාතුව දතයුතු හැ. ජීහවාධාතුව දතයුතු හැ. රසධාතුව දතයුතු හැ. ජීහවාවිඥනධාතුව දතයුතු හැ. සංක්රාතුව දතයුතු හැ. සාංක්රීක් දතයුතු හැ. බන්ධාතුව දතයුතු හැ. මනොවිඥනධාතුව දතයුතු හැ. මනොධාතුව දතයුතු හැ. බන්ධාතුව දතයුතු හැ. මනොවිඥනධාතුව දතයුතු හි.

වසමුරිස්දිය දනයුතු යෑ. ශුවෛන්දීය දනයුතු යෑ. සිවෛන්දීය දනයුතු යෑ. ජීනෙවන්ග දනයුතු යෑ. සායෙන්දීය දනයුතු යෑ. මනඉන්දීය දනයුතු යෑ. ජීවිතෙන්දීය දනයුතු යෑ. සනින්දීය දනයුතු යෑ. පුරුෂෙන්දීය දනයුතු යෑ. සුබොන්දීය දනයුතු යෑ. දුවෛන්දීය දනයුතු යෑ. සොමනස්සින්දීය දනයුතු යෑ. සුබොන්දීය දනයුතු යෑ. උපෙකාබින්දීය දනයුතු යෑ. සොමනස්සින්දීය දනයුතු යෑ. දෙමනස්සින්දීය දනයුතු යෑ. උපෙකාබින්දීය දනයුතු යෑ. සමාධින්දීය දනයුතු යෑ. විරිසින්දීය දනයුතු යෑ. සනින්දීය දනයුතු යෑ. සමාධින්දීය දනයුතු යෑ. පණුණ්දීන්දීය දනයුතු යෑ. අනණුකුතණුණු සැකුමනින්දීය දනයුතු යෑ. අණුණ්දීන්දීය දනයුතු යෑ. අණුකුතාවන්දීය දනයුතු යී.

කාමධාතුව දතයුතු හැ. රූපධාතුව දතයුතු හැ. අරූපධාතුව දතයුතු හැ. කාමහවය දතයුතු හැ. රූපහවය දතයුතු හැ. අරූපහවය දතයුතු හැ. සංශූහවය දතයුතු හැ. අසංශූහවය දතයුතු හැ. නෛවසංශූනාසංශූහවය දතයුතු හැ. එකවොකාරහවය දතයුතු හැ. වතුවොකාරහවය දතයුතු හැ. පඤාවවොකාරහවය දතයුතු සි.

පුළුමබාගෙ දතයුතු යැ. දවිත්යබාගෙ දතයුතු යැ. තෘත්යබාගෙ දතයුතු යෑ. වතුම්බාගය දතයුතු යෑ. මෛනුවිතතවිමුකතිය දතයුතු යෑ. කරුණාවිතතවිමුකතිය දතයුතු යෑ. මෘදුතාවිතතවිමුකතිය දතයුතු යෑ. උපෙකාවිතතවිමුකතිය දතයුතු යෑ. ආකාසානඤවායනන සමාපතතිය දතයුතු යෑ. විඤඤණඤවායතනසමාපතතිය දතයුතු යෑ. ආක්ඤවඤඤයය තනසමාපතතිය දනයුතු යෑ. නෙවසඤඤයුනාසඤඤයයෙතනසමාපතතිය දතයුතු යි. අවිජජා අභිඤඤඤයා, සභාරා අභිඤඤයා, විඤඤෝ ගෙන, විඤඤෝ ගෙන, නාමරූපං අභිඤඤඤයා, සභාගතනං අභිඤඤඤයා, එසෙක අභිඤඤෙඤයො, වෙදනා අභිඤඤඤයා, තණහා අභිඤඤඤයා, එපාදනං අභිඤඤයාං, භවෝ අභිඤඤඤයො, ජාති අභිඤඤඤයා, ජරාමරණං අභිඤඤයාං.

දුකකං අභිඤෙඤයාං, දුකකසමුදයො අභිඤෙඤයෙහා, දුකකන්රොබො අභිඤෙඤයො, දුකකන්රොඛගාමිනී පටිපද අභිඤෙඤයාහා.

රූපං අභිඤෛඤයාං, රූපසමුදයො අභිඤෛඤයො, රූපනිරොබො අභිඤෛඤයො, රූපනිරොඛගාමනී පටිපද අභිඤෛඤයා.

වෙදනා අභිකෙදිකුයා - පෙ- සකිදිකු අභිකෙදිකුයා - පෙ- සඬධාරා අභිකෙදිකුයා - පෙ- විකදිකුණං අභිකෙදිකුයාං - පෙ-

චකබුං¹ අභිඤෙඤයාං - පෙ- ජරාමරණං අභිඤෙඤයාං, ජරාමරණ-සමූදයො අභිඤෙඤයොං, ජරාමරණනිරොධො අභිඤෙඤයෙංා, ජරා-මරණනිරොඛගාමිනී පටිපද අභිඤෙඤයාං.

දුකඛසා පරිඤඤටෝ අභිඤඤෙගහා, දුකඛසමූදගසා පහානටෝ අභිඤඤෙයො, දුකඛන්රොඩසා සච්ඡක්රියටෝ අභිඤඤෙඤෙහො, දුකඛ-නුරොධගාමිනියා පටිපදුග භාවනටෝ අභිඤඤෙඤෙහො.

රූපසා පරිඤඤටෝ අභිඤඤෙකෙහා, රූපසමූදයසා පහානටෝ අභිඤඤෙකෙහා, රූපතිරොඛසා සච්ඡිකිරියටෝ අභිඤඤෛකෙහා, රූප-නුරොඛගාමිනියා පටිපදය භාවනටෝ අභිඤඤෙකො

වෙදනාය - පෙ- සකුඤය - පෙ- සඞ්බාරානං - පෙ- විඤඤුණසස - පෙ-චකබුසස - පෙ- ජරාමරණසස පරිඤඤටෝ අභිඤඤෙඤයෙයා, ජරාමරණ-සමුදයසස පහානටෝ අභිඤෙඤයෙයා, ජරාමරණනිරොධසස සච්ඡිකිරි-යටෝ අභිඤඤෙඤයෙයා, ජරාමරණනිරොධගාමිනියා පටිපදය භාවනටෝ අභිඤඤෙඤයෙයා.

දුකකසා පරිඤඤපටිවෙඩටෙහා අභිඤඤයෙහා, දුකකසමුදයසා පහානපටිවෙඩටෙහා අභිඤඤයෙහා, දුකකනිරොඩසා සච්ඡිකිරියාපටි-වෙඩටෙහා අභිඤඤයෙහා, දුකකනිරොඩගාමනියා පටිපදය භාවනාපටිවෙ-ඩටෙහා අභිඤඤයෙහා.

රූපසා පරිඤඤපටිවෙඩරෝ අභිඤඤයෙහා, රූපසමූදශසා පහාන-පටිවෙඩරෝා අභිඤඤයෙහා, රූපනිරොධසා සච්ඡකිරියාපටිවෙඩරෝා අභිඤඤයොා, රූපනිරොධගාමිනියා පටිපදශ භාවනාපටිවෙඩරෝා අභිඤඤයොා.

වෙදනාග - පෙ- සකුඤය - පෙ- සඞ්ඛාරානං - පෙ- විකුඤ ණෙසා - පෙ-චකබුසා - පෙ- ජරාමරණසා පරිඤඤ පට්වෙඩටෝා අභිඤඤෛනෝ, ජරාමරණ සමුදයාසා පහානපටිවෙඩටෝා අභිඤඤෙගෝ, ජරාමරණ-නිරොබසා සච්ඡකිරියාපටිවෙඩටෝ අභිඤඤෙකෙයා, ජරාමරණතිරොබ-ගාමනියා පටිපදය භාවනාපටිවෙඩටෝ අභිඤඤෙකෙයා.

පටිසමහිදුමාගීය-මහාවගී-ඥනකථා

අවිද වේ දනයුතු හැ. සංසකාරයෝ දතයුත්තාහ. විඥනය දතයුතු හැ. භාමරූපය දතයුතු හැ. මඩායතනය දතයුතු හැ. සපශීය දතයුතු හැ. වෙදනාව දතයුතු හැ. තෘමණාව දතයුතු හැ. උපාදනය දතයුතු හැ. භවය දතයුතු හැ. ජාතිය දතයුතු හැ. ජරාමරණ දතයුතු යි.

දුෑඛය දතයුතු යෑ. දුෑඛසමුදය දතයුතු යෑ. දූෑඛනිරොඛය දතයුතු යෑ. දුෑඛනිරොඛයාමිනී පුතිපද දතයුතු යෑ. රූපය දතයුතු යෑ. රූපසමූදය දතයුතු යෑ. රූපනිරොඛය දතයුතු යෑ. රූපනිරොඛයාමිනී පුතිපද දතයුතු යෑ.

වෙදනාව දනයුතු යෑ ... සංඥව දතයුතු යෑ ... සංසකාරයෝ දනයුත්තාහ ... විඥනය දනයුතු යි. ..

වඤුස දතයුතු යෑ ... ජරාමරණ දතයුතු යෑ. ජරාමරණ සමුදය දතයුතු යෑ. ජරාමරණතිරොඛය දතයුතු යෑ. ජරාමරණතිරොඛයාමනී පුතිපද දතයුතු යි.

දුঃඛසාගේ පරිඥාවීය දතයුතු යැ. දුঃඛසමූදයාගේ පුහාණාවීය දතසුතු සැ. දුঃඛනිරොඛයාගේ සාඤාත්කියාවීය දතයුතු යැ. දුঃඛනිරොඛ– ශාමනීපුතිපදුවගේ භාවනාවීය දතයුතු යි.

රූපයානේ පරිඥුම්ය දතයුතු යැ. රූපසමූදයාගේ පුහාණාණීය දතයුතු හැ. රූපතිරොබයාගේ සාඝාත්කියාණීය දතයුතු යැ. රූපනිරොබගාමිනී පුතිපදාවනේ භාවනාම්ය දතයුතු සි.

වෙදනාවගේ … සංඥවගේ සංසකාරයන්ගේ … විඥනයාගේ … වඤුස්හුගේ … ජරාමරණයාගේ පරිඥ කීය දතයුතු යෑ. ජරාමරණ සමූද-යාගේ පුහාණාකීය දතයුතු යෑ. ජරාමරණ නිරෝධයාගේ සාඤාත් කිුයාකීය දතයුතු යෑ. ජරාමරණ නිරෝධයාමිනීපුනිපදුවගේ භාවනා එය දතයුතු යි.

දුෘඛයාගේ පරිඥපතිවෙධාණීය දතයුතු යැ. දුෘඛසමුදයාගේ පුහාණ– පුතිවෙධාණීය දතයුතු යැ. දුෘඛනිරෝධයාගේ සාකෘත්කියාපතිවෙධාණීය දතයුතු යැ. දුෘඛනිරෝධගාමිනීපුතිපදුවගේ භාවනාපුතිවෙධාණීය දතයුතු යි.

රූපයාගේ පරිඥපතිවෙඩාඕය දතයුතු යෑ. රූපසමූදයාගේ පුහාණ– පුතිවෙඩාඕය දතයුතු යෑ. රූපතිරොඩයාගේ සාඤාත්කියාපුතිවෙඩාඕය දනයුතු යෑ. රූපනිරොඩගාමිනීපුතිපදුවගේ භාවනාපුතිවෙඩාඕය දතයුතු යි.

වෙදනාවගේ … සංඥාවගේ … සංසකාරයන්ගේ … විඥනයාගේ … වසුෂ් හුගේ … ජරාමරණයාගේ පරිඥපුතිවෙඩාසීය දනයුතු යැ. ජරා-මරණසමූදයාගේ පුහාණපුතිවෙඩාසීය දනයුතු යැ. ජරාමරණනිරොධයාගේ සාකෘතත්කියාපුතිවෙඩාසීය දනයුතු යැ. ජරාමරණනිරොධනාමනීපුතිපද-වගේ ශාවනාපුතිවෙඩාසීය දනයුතු යි. පටිසමහිදුමගොොංමහාවගාං කිදුණකථා

දුකාඛං අභිණෙඤඤයාං, දුකාඛසමුදයො අභිඤෛඤයෙහා, දුකාඛනිරොවො අභිඤෛඤයෙහා, දුකාඛසා සමූදයනිරොධො අභිඤෛඤයෙහා, දුකාඛසා ඡඤරාගනිරොඩො අභිඤෛඤයෙහා, දුකාඛසා අසායාදෙ, අභිඤෛඤයෙහා, දුකාඛසා ආදීනවො අභිඤෛඤයෙහා, දුකාඛසා නිසාරණං අභිඤෛඤයෙහ.

රූපං අභිකෙසුසුයාං, රූපසමූදයො අභිකෙසුසුයොං, රූපනිරොබො අභිකෙසුසුයොං, රූපසස සමූදයනිරොබො අභිකෙසුසුයොං, රූපසස ඡණු-රාහනිරොබො අභිකෙසුසුයොං, රූපසස අසාාදෙ අභිකෙසුසුයොං, රූපසස ආදීනමා අභිකෙසුසුයොං, රූපසස නිසසරණං අභිකෙසුසුයාං.

වෙදනා අභිසෙදිසැයා - පෙ- සභාක අභිසෙදිසැයා - පෙ- සභාරා අභිසෙදිසැයා - පෙ- විකැකුණං අභිසෙදිසැයාං - පෙ- එකබුං අභිසෙදිසැයාං - පෙ- ජරාමරණං අභිසෙදිසැයාං, ජරාමරණසාමුදයා අභිසෙදිසැයෙයා, ජරාමරණතිරොධෝ අභිසෙදිසැයොත්, ජරාමරණසා සමුදයන්රොධා අභිසෙදිසැයොත්, ජරාමරණසා ඡසැරාගන්රොධෝ අභිසෙදිසැයොත්, ජරා-මරණසා අසායද අභිසෙදිසැයොත්, ජරාමරණසා ආදීනවෝ අභිසෙදිසු-යොත්, ජරාමරණසා නිසාරණං අභිසෙදිසැයාං.

දුකබං අභිඤෙඤයාං, දුකඛසමුදගො අභිඤෙඤයොං, දුකඛනිරොධො අභිඤෙඤයොං, දුකඛනිරොධගාමිනී පටිපද අභිඤෙඤයාං, දුකඛසා අසාංදෙ අභිඤෙඤයොං, දකඛසා ආදීනවො අභිඤෙඤයොං, දුකඛසා නිසාරණං අභිඤෙඤයාං.

රුපං අභිඤඤඤයාං, රූපසමූදයො අභිඤඤඤයෝ, රූපතිරොබො අභිඤඤඤයෝ, රූපතිරොඛගාමනී පටිපද අභිඤඤඤයෝ, රූපසා අසාංද අභිඤඤයෝ, රූපසා අංදීනවො අභිඤඤඤයෝ, රූපසා නිසාරණං අභිඤඤයෝං.

වෙදනා අභිඤඤඤගහා -පෙ- සසැඤ අභිඤඤඤගහා -පෙ- සභාරා අභිඤඤඤයහා -පෙ- විඤඤඤණං අභිඤඤඤගහං -පෙ- ජරාමරණං අභිඤඤඤ ංහං, ජරාමරණසමුදයො අභිඤඤඤයොහා, ජරාමරණනිරෝධෝ අභිඤඤඤ යොහා, ජරාමරණනිරෝධගාමිනී පටිපද, අභිඤඤඤයාහා, ජරාමරණසා අසාහාදෙ අභිඤඤඤයොහා, ජරමරණසා ආදීනවේා අභිඤඤඤයොහා, ජරා-මරණසා නිසාරණං අභිඤඤඤයාහං

අනිච්චානුපසානා අභිඤෙඤයා, දුකබානුපසානා අභිඤෙඤයා, අනතතානුපසානා අභිඤෙඤයා, තිබ්බිදනුපසානා අභිඤෙඤයා, විරා-ගානුපසානා අභිඤෛඤයා, තිරොබානුපසානා අභිඤෛඤයා, පටි-නිසාගානුපසානා අභිඤෙඤයා.

රුපෙ අනිච්චානුපසානා අභිකෙදිකුගහා, රූපෙ දුකබානුපසානා අභිකෙදිකුගහා, රූපෙ අනතතානුපසානා අභිකෙදිකුගහා, රූපෙ තිබ්බිදනු-පසානා¹ අභිකෙදිකුගහා, රූපෙ විරාශානුපසානා අභිකෙදිකුයහා, රූපෙ තිරෝධානුපසානා අභිකෙදිකුගහා, රූපෙ පටිනිසාගානුපසානා අභිකෙදිකුගහා.

පටිසමහිදුමාගීය-මහාවගී-ඥනකථා

දුංඛය දකයුතු යෑ. දුංඛසමූදය දතයුතු යෑ. දුංඛනිරෝඛය දතයුතු යෑ. දුංඛයාගේ සමූදයනිරෝඛය දකයුතු යෑ. දුංඛයාගේ ඡඥ රාග නිරෝඛය දතයුතු යෑ. දුංඛයාගේ ආසවාදය දතයුතු යෑ. දුංඛයාගේ ආදීනවය දකයුතු යෑ. දුංඛයාගේ නිසාරණය දතයුතු යි.

රූපය දකයුතු යැ. රූපසමූදය දතයුතු යැ. රූපතිරෝඛය දතයුතු යැ. රූපයායේ සමූදයන්රෝඛය දකයුතු යැ. රූපයාගේ ඡඤරාගනිරෝඛය දකයුතු යැ. රූපයාගේ ආසවාදය දකයුතු යැ. රූපයාගේ ආදීනවය දකයුතු ය. රූපයාගේ නිසසරණය දකයුතු යි.

වෙදනාව දනයුතු හැ. ... සංඥව දනයුතු හැ. ... සංසාරයෝ දත-සුත්තාහ. ... විඥනය දනයුතු හැ. ... වසුස දනයුතු හැ. ... ජරාමරණ දනයුතු හැ. ජරාමරණසමූදය දනයුතු හැ. ජරාමරණනිරෝධය දනයුතු හැ. ජරාමරණයාගේ සමූදයනිරෝධය දනයුතු හැ. ජරාමරණයාගේ ජිඤරාහ-නිරෝධය දනයුතු හැ. ජරාමරණයාගේ ආසාදය දනයුතු හැ. ජරාමරණ-හාගේ ආදීනවය දනයුතු හැ. ජරාමරණයාගේ නිසාසරණය දනයුතු සි.

දු¥ඛය දතසුතු යැ. දු¥ඛසමූදය දහයුතු යැ. දු¥ඛන්රොඩය දතයුතු යැ. දු¥ඛන්රොඩනාමනීපුතිපද, දතයුතු යැ. දු¥ඛයාගේ ආසවාදය දතයුතු යැ. දු¥ඛයාගේ ආදීනවය දතයුතු යැ. දු¥ඛයාගේ නිසාරණය දතයුතු යි.

රූපය දනයුතු හැ. රූපසමූදය දනයුතු හැ. රූපන්රොහා දනයුතු හැ. රූපන්රොහනාමනීපුතිපදාව දනයුතු හැ. රූපයාගේ ආසවාදය දනයුතු හැ. රූපයාගේ ආදීනවය දනයුතු හැ. රූපයාගේ නිසසරණය දනයුතු හි.

වෙදනාව දතයුතු හැ. ... සංඥාව දතයුතු හැ. ... සංසකාරගෝ දතයුත්– තාහ. ... විඥනය දතයුතු හැ. ... වඤපුස දතයුතු හැ. ... ජරාමරණ දතයුතු හැ. ජරාමරණසමූදය දතයුතු හැ. ජරාමරණනිරෝඛය දතයුතු හැ. ජරාමරණනිරෝඛගාමිනීපුතිපදාව දතයුතු හැ. ජරාමරණයාගේ ආසවාදය දතයුතු හැ. ජරාමරණයාගේ ආදීනාවය දනයුතු හැ. ජරාමරණයාගේ නිසසරණය දතයුතු යි.

අනිච්චානුපසිසනාව දනයුතු යැ. දුකඛානුපසිසනාව දනයුතු යැ. අනතතානුපසිසනාව දනයුතු යැ. නිබේදනුපසිසනාව දනයුතු යැ. විරා-ගානුපසිසනාව දනයුතු යැ. නිරෝඛානුපසිසනාව දනයුතු යැ. පටිනිසසිගතා-නුපසිසනාව දනයුතු යි.

රූපයෙහි අනිචචානුපසානාව දතයුතු යැ. රූපයෙහි දුකඛානුපසා-නාව දතයුතු යැ. රූපයෙහි අනහතානුපසානාව දතයුතු යැ. රූපයෙහි නිඛ්බදනුපසානාව දතයුතු යැ. රූපයෙහි විරාශානුපසානාව දතයුතු යැ. රූපයෙහි නිරෝඛානුපසානාව දතයුතු යැ. රූපයෙහි පටිනිසාශානු-පසානාව දතයුතු යි. වෙදනාය - පෙ- සකුකුය - පෙ- සඞාරෙසු - පෙ- විකුකුණ - පෙ-චකබුසමං - පෙ- ජරාමරණ අනිච්චානුපසානා අභිඤෙඤකා, ජරාමරණ දුකඛානුපසානා අභිඤෙඤයා, ජරාමරණ අනතතානුපසානා අභිඤඤෙ යා, ජරාමරණ නිබබිදනුපසානා අභිඤෙඤයා, ජරාමරණ විරාගානු-පසානා අභිඤෙඤයා, ජරාමරණ නිරෝඛානුපසානා අභිඤෛඤයා, ජරාමරණ පටිනිසාගානුපසානා අභිඤඤයා.

උපපාදෙ අභිසෙදිකුයෙහා, පවතතං1 අභිසෙදිකුයහං, තිම්තතං අභිසෙදිකුය යහං, අායූහනා² අභිසෙදිකුයහා, පටිසකි අභිසෙදිකුයහා, හති අභිසෙදිකුයහා, තිබබනති අභිසෙදිකදයහා, උපපතති අභිසෙදිකුයහා, ජාති අභිසෙදිකුයහා, ජරා අභිසෙදිකුයහා, වහාධි අභිසෙදිකුයෙහා, මරණං අභිසෙදිකුයහං, සොකො අභිසෙදිකුගෙහා, පරිදෙවො අභිසෙදිකුයෙහා, උපායාසො අභිසෙදිකුයෙහා.

අනුපපාදෙ අභිඤෛඤයෙහා, අපවතතං අභිඤෛඤයෙහං, අනිමතතං අභිඤඤයහං, අනායූහනා අභිඤෛඤයා, අපවිසනි අභිඤෛඤයා, අගති අභිඤඤයහා, අනිබබතති අභිඤඤයහා, අනුපපතති අභිඤඤයහා, අජාති අභිඤඤයහා, අජරා අභිඤඤයහා, අනුපපතති අභිඤඤයෙහා, අමරණං අභිඤඤයහං, අපොතො අභිඤඤෙඤයෙහා, අපරිදෙවො අභිඤඤෙඤයෙහා, අනුපායාපො අභිඤඤයෙහා.

උපපාදෙ, අභිකෙදිකිදුයෙසා, අනුපපාදෙ, අභිකෙදිකිදයසා, පවතතං අභිකෙදිකදයාං, අපවෙතතං අභිකෙදිකිදයාං, නිමිතතං අභිකෙදිකදයාං, අනිමතතං අභිකෙදිකිදයාං, ආාධූහනා අභිකෙදිකිදයාං, අනායූහනා අභිකෙදිකිද යාං, පටිසකි අභිකෙදිකිදයාං, අපටටිසකි අභිකෙදිකදයාං, ගත් අභිකෙදිකදයාං, අගත් අභිකෙදිකදයාං, නිබබතත් අභිකෙදිකදයාං, අනිබබතත් අභිකෙදිකදයාං, උපපතත් අභිකෙදිකදයාං, අනුපපතත් අභිකෙදිකදයාං, ජාත් අභිකෙදිකදයාං, උපපතත් අභිකෙදිකදයාං, අනුපපතත් අභිකෙදිකදයාං, ජාත් අභිකෙදිකදයාං, අජාත් අභිකෙදිකදයාං, අනුපපතත් අභිකෙදිකදයාං, ජාත් අභිකෙදිකදයාං, අජාත් අභිකෙදිකදයාං, අනුපපතත් අභිකෙදිකදයාං, අභියෙදිකදයාං, වාංගි අභිකෙදිකදයාං, අවාහාධි අභිකෙදිකදයොං, අපරිනං අභිකෙදිකදයාං, අමරණං අභිකෙදිකදයාං, සොකොං අභිකෙදිකදයොං, අපරිදෙවො අභිකෙදිකදයොං, උපායාසොං අභිකෙදිකදගොං, අනුපායානොං අභිකෙදිකදයොං.

උපපාදෙ දුකබනති අභිඤෛඤයාං, පවතතං දුකඛනති අභිඤෛඤයාං, නිමතතං දුකඛනති අභිඤඤයාං, අංයුහනා² දුකඛනති අභිඤඤයාං, පටිසාඕ දුකඛනති අභිඤඤයාං, හති දුකඛනති අභිඤඤයාං, නිබබතති දුකඛනති අභිඤඤයාං, උපපතති දුකඛනති අභිඤඤයාං, ජාභි දුකඛනති අභිඤඤයාං, ජරා දුකඛනති අභිඤඤයාං, වාංධි දුකඛනති අභිඤඤයාං, මරණං දුකඛනති අභිඤඤයාං, උපායාසො දුකඛනති අභිඤඤයාං, පරිදෙවො දුකඛනති අභිඤඤයාං, උපායාසො දුකඛනති අභිඤඤයාං,

අනුපපාදෙ සුඛනති අභිඤෙඤගහං, අපපවතති සුඛනති අභිඤෛඤයහං, අනිමිතතං සුඛනති අභිඤෙඤයහං, අනායූහනා සුඛනති අභිඤෙඤයහං, අපපටිසකි සුඛනති අභිඤෙඤයහං, අගති සුඛනති අභිඤෙඤයහං, අනිඛතති සුඛනති අභිඤෙඤයහං, අනුපපතති සුඛනති අභිඤෙඤයහං, අජාති සුඛනති අභිඤෙඤයගං, අජරා සුඛනති අභිඤেඤයහං, අවහාධි සුඛනති අභිඤෙඤයහං, අමරණං සුඛනති අභිඤেඤයහං, අසොකො සුඛනති අභිඤෙඤයහං, අපරිදෙවො සුඛනති අභිඤෙඤයහං, අනුපායාසො සුඛනති අභිඤෙඤයහං, අපරිදෙවො සුඛනති අභිඤෙඤයහං, අනුපායාසො සුඛනති

පටිසමහිද,මාගීය-මහාවගී-ඥනකථා

වෙදනාගෙහි ... සංඥයෙහි ... සංසකාරගන්හි ... විඥනයෙහි ... විසු-සෙහි ... ජරාමරණයෙහි අනිච්චානුපසානාව දතයුතු හැ. ජරාමරණයෙහි දු¥බානුපසානාව දතයුතු හැ. ජරාමරණයෙහි අනාතානුපසානාව දතයුතු හැ. ජරාමරණයෙහි නිබබිදනුපසානාව දතයුතු හැ. ජරාමරණයෙහි විරාහා-නුපසානාව දතයුතු හැ. ජරාමරණයෙහි නිරෝධානුපසානාව දතයුතු හැ. ජරාමරණයෙහි පටිනිසාහානානුපසානාව දතයුතු යි.

පූෂීකමීපුතාගෙන් මෙහි ඉපැදීම දනසුතු සැ. (උපන්හුනේ) පැවැත්ම දනයුතු සැ. සංසකාරනිමිතත දනයුතු සැ. ආයතිපුතිසකිහෙතු වූ කමීය දනයුතු සැ. පුතිසකිය දතයුතු සැ. ගතිය දනසුතු සැ. සකාකියන්ගේ නිපැත්ම දනයුතු සැ. විපාකපුවෘතතිය දනයුතු සැ. ජාතිය දනයුතු සැ. ජරාව දනයුතු සැ. වාහිය දනයුතු සැ. මරණය දනයුතු සැ. ශෞකය දනයුතු සැ. පරිදෙවය දනයුතු සැ. උපායාසය දනයුතු සි.

අනුතපංදය දතයුතු යැ. අපුවෘතතිය දතයුතු යැ. අනිමිතත දතයුතු යැ. අනායූහනය දතයුතු යැ. අපුතිස්නිය දතයුතු යැ. අනිමිතත දතයුතු යැ. නො නිපැත්ම දතයුතු යැ. විපාකයාගේ නො පැවැත්ම දතයුතු ය. නො පහලවීම දතයුතු යැ. නො දිරීම දතයුතු යැ. අවහාධිය දතයුතු යැ. නො මැරීම දතයුතු යැ. යොක නො කිරීම දතයුතු යැ. නො වැලපීම දතයුතු යැ. අනුපායාසය දතයුතු යි.

උතපාදය දතයුතු යැ. අනුතපාදය දතයුතු යැ. පැවැත්ම දතයුතු යැ. හො පැවැත්ම දතයුතු යැ. සංසාරනිමතත දතයුතු යැ. අනිමතත දතයුතු යැ. කම්ායූහනය දතයුතු යැ. අනායූහනය දතයුතු යැ. පතිසකිය දතයුතු යැ. අපුතිසකිය දතයුතු යැ. ගතිය දතයුතු යැ. අගතිය දතයුතු යැ. නිම්ෘතතිය දතයුතු යැ. අනිම්ෘතතිය දතයුතු යැ. උපපාපතිය දතයුතු යැ. නිම්ෘතතිය දතයුතු යැ. අනිම්ෘතතිය දතයුතු යැ. උපපාපතිය දතයුතු යැ. අනුපපාපතිය දතයුතු යැ. ජාතිය දතයුතු යැ. අජාතිය දතයුතු යැ. ජරාව දතයුතු යැ. අප්රාව දතයුතු යැ. විෂාධිය දතයුතු යැ. අප්තිය දතයුතු යැ. ප්රාව දතයුතු යැ. අප්රාව දතයුතු යැ. විෂාධිය දතයුතු යැ. අවසාධිය දතයුතු යැ. මරණය දතයුතු යැ. අමරණය දතයුතු යැ ශොකය දතයුතු යැ. උපායාසය දතයුතු යැ. අනුපායාසය දතයුතු යි.

උතසංදය දුකා යි දතයුතු යැ. පුවෘතතිය දුකා යි දතයුතු යැ. සංඛාර-තිමතත දුකා යි දතයුතු යැ. කමායූහනය දූකා යි දතයුතු යැ. පුතිසාකිය දුකා යි දතයුතු යැ. ගනිය දූකා යි දතයුතු යැ. නිමෘතතිය දුකා යි දතයුතු යැ. උපපාපතිය දුකා යි දතයුතු යැ. ජාතිය දුකා යි දතයුතු යැ. උපපාපතිය දුකා යි දතයුතු යැ. ජාතිය දුකා යි දතයුතු යැ. තෙනෙක දුකා යි දතයුතු යැ. පරිදෙවය දුකායි දතයුතු යැ. උපායාසය දුකා යි දතයුතු යි.

අනුතපංදය සුබ හැ යි දතයුතු හැ. අපුවෘතතිහ සුබ සැ යි දතයුතු හැ. අනිමතත සුබ සැ යි දතයුතු හැ. අනංයුහනහ සුබ සැ යි දතයුතු සැ. අපතිඝාකිය සුබ සැ යි දතයුතු හැ. අනතිහ සුබ සැ යි දතයුතු හැ. අනිමෘ-තතිහ සුබ හැ යි දතයුතු හැ. අනුපපාපතිය සුබ හැ යි දතයුතු හැ. අනිමෘ-තතිහ සුබ හැ යි දතයුතු හැ. අනුපපාපතිය සුබ හැ යි දතයුතු හැ. අජංතිය සුබ සැ යි දතයුතු හැ. අජරාව සුබ සැ යි දතයුතු හැ. අමාහාබිහ සුබ හැ යි දකයුතු හැ. අමරණය සුබ සැ යි දතයුතු හැ. අනුපාහාසය සුබ සැ යි දතයුතු හැ. අපරිදෙවන සුබ හැ යි දතයුතු හැ. අනුපාහාසය සුබ හැ යි දතයුතු යි. පටිසමහිදුමගෙහා-මහාවගහ-කදුණකථා

උපපාදෙ, දුකඛං, අනුපපාදෙ, සුඛනති අභිඤেඤ ගහං, පවතතං දුකඛං, අපපවතතං සුඛනති අභිඤෙඤ ගං, නිමිතතං දුකඛං, අනිමිතතං සුඛනති අභිඤෙඤ ගහං, අායූහනා දුකඛං, අනායූහනා¹ සුඛනති අභිඤෙඤ ගහං, පටිසකි දුකඛං, අපපටිසකි සුඛනති අභිඤෙඤ ගහං, ගති දුකඛං, අගති සුඛනති අභිඤেඤ ගහං, නිඛඛතති දුකඛං, අනිඛඛතති සුඛනති අභිඤෙඤ ගහං, උපපතති දුකඛං, අනුපපතති සුඛනති අභිඤෙඤ ගහං, ජාති දුකඛං, අජාති සුඛනති අභිඤেඤ ගහං, ජරා දුකඛං, අජරා සුඛනති අභිඤෙඤ ගහං, වහාබි දුකඛං, අවහාබි සුඛනති අභිඤෙඤ ගහං, මරණං දුකඛං, අමරණං² සුඛනති අභිඤেඤ ගහං, සොකො දුකඛං, අසොකො සුඛනති අභිඤෙඤ ගහං, පරිදෙවො දුකඛං, අපරිදෙවො සුඛනති අභිඤෙඤ ගහං, උපා ගාසො දුකඛං අනුපා ගාසො සුඛනති අභිඤෙඤ ගහං.

උපපාදෙ, භගනති අභිසෛදුඤයාං, පවතතං භගනති අභිසෛදුඤයාං, නිමතතං භගනතී අභිසෛදුඤයාං, ආයූහනා භගනති අභිසෛදුඤයාං, පටිසකි හගනති අභිසෛදුඤයාං, ගති භයනති අභිසෛදුඤයාං, නිබබතති භයනති අභිසෛදුඤයාං. උපපතති භගනති අභිසෛදුඤයාං, ජාති භගනති අභිසෛදුඤ යාං, ජරං භගනති අභිසෛදුඤයාං, වාංධි භගනති අභිසෛදුඤයාං, මරණං භගනති අභිසෛදුඤයාං, සොකො භයනති අභිසෛදුඤයාං, පරිදෙවෙ භගනති අභිසෛදුඤයාං, උපායාසො භගනති අභිසෛදුඤයාං.

අනුපපාදෙ, බෙමනති අභිඤෙඤයාං, අපපවතතං බෙමනති අභිඤෙඤ-යාං, අතිමිතතං බෙමනති අභිඤෙඤයාං, අනායූහනා බෙමනති අභිඤෙඤයාං, අපපටිසකි බෙමනති අභිඤෙඤයාං, අනුපපතති බෙමනති අභිඤෙඤයාං, අනිබබතති බෙමනති අභිඤෙඤයාං, අනුපපතති බෙමනති අභිඤেඤයාං, අජාති බෙමනති අභිඤেඤයාං, අජරා බෙමනති අභිඤেඤ යාං, අවාාධි බෙමනති අභිඤেඤයාං, අමරණං² බෙමනති අභිඤেඤයාං, අසොකො බෙමනති අභිඤেඤයාං, අපරිදෙවො බෙමනති අභිඤেඤයාං, අනුපායාසො බෙමනති අභිඤেඤයාං.

උපපාදෙ, හයං, අනුපපාදෙ, බෙමනති අභිඤඤඤයාං, පවතනං හයං, අපපවතනං බෙමනති අභිඤඤඤයාං, නිමතනං හයං. අනිමතතං බෙමනති අභිඤඤඤයාං, ආයූහනා හයං, අනායූහනා1, බෙමනති අභිඤඤඤයාං, පටිසකි හයං, අපපටිසකි බෙමනති අභිඤඤඤයාං, හති හයං, අගති බෙමනති අභිඤඤඤයාං, නිබබතති හයං, අනිබබතති බෙමනති අභිඤඤඤ යාං, උපපතති හයං, අනුපපතති බෙමනති අභිඤඤඤයාං, ජාති හයං, අජාති බෙමනති අභිඤඤඤයාං, ජරා හයං, අජරා බෙමනති අභිඤඤඤයාං, වාංධි හයං, අවයාධි බෙමනති අභිඤඤඤයාං, මරණං හයං, අමරණං,² බෙමනති අභිඤඤඤයාං, සොහො හයං, අසොකො බෙමනති අභිඤඤඤයාං, පරිදෙවො හයං, අපරිදෙවො බෙමනති අභිඤඤඤයාං, උපායාසො හයං, අනූපායාසො බෙමනති අභිඤඤඤයාං.

- ආයුතනා අනායුතනා සත.
- 2. අමතං මජකං සතා, PTS.

උතපාදය දුක යැ අනුතපාදය සුබ යැයි දතයුතු යැ. පුවාතතිය දුක යැ අපුවාතතිය සුබ යැයි දතයුතු යැ. සංසකාරතිමතත දුක යැ අතිමතත සුබ යැයි දතයුතු යැ. කණීයූහනය දුක යැ අනායූහනය සුබ යැයි දතයුතු යැ. පතිසන්සිය දුක යැ අපුතිසන්සිය සුබ යැයි දතයුතු යැ. හතිය දුක යැ අහතිය සුබ යැයි දතයුතු යැ. නිෂීෘතතිය දුක යැ අනිෂීෘතතිය සුබ යැයි දතයුතු යැ. උපපාපතිය දුක යැ අනුපපාපතිය සුබ යැයි දතයුතු යැ. ජාතිය දුක යැ අජාතිය සුබ යැයි දතයුතු යැ. ජරාව දුක යැ අජ්රාව සුබ යැයි දතයුතු යැ. වාහයිය දුක යැ අවහාධිය සුබ යැයි දතයුතු යැ. මරණය දුක යැ අමරණය සුබ යැයි දතයුතු යැ. යොකය දුක යැ අශෝකය සුබ යැයි දතයුතු යැ. පරිදෙවය දුක යැ අපරිදෙවය සුබ යැයි දතයුතු යැ. උපායාසය දුක යැ අනුපායාසය සුබ යැයි දතයුතු සි.

උතපාදය බියෙකා යි දතයුතු හැ. පුවෘතතීය බියෙකා යි දතයුතු හැ. සංසකාරනිමිතත බියෙකායි දතයුතු හැ. සාමායූහනය බියෙකා යි දතයුතු හැ. පුතිසාකිය බියෙකා යි දතයුතු හැ. හතිය බියෙකා යි දතයුතු හැ. නිමෘතතිහ බියෙකා යි දතයුතු හැ. උපපාපතිහ බියෙකා යි දතයුතු හැ. ජාතිහ බියෙකැයි දතයුතු හැ. ජරාව බියෙකා යි දතයුතු හැ. වාහාධිහ බියෙකා යි දතයුතු හැ. මරණය බියෙකා යි දතයුතු හැ. ගොකය බියෙකැයි දතයුතු හැ. පරිදෙවය බ්යෙකා යි දතයුතු හැ. උපායාසය බියෙකා යි දතයුතු හි.

අනුතපාදය සොෂම යැයි දතයුතු යැ. අපුවෘතතීය සොෂම යැයි දතයුතු යැ. අනිමිතත සොෂම යැයි දතයුතු යැ. අනායූහනය සොෂම යැයි දතයුතු යැ. අපුතිසාකිය සොෂම යැයි දතයුතු යැ. අනතීය සොෂම යැයි දතයුතු යැ. අනිජීෘතතිය සොෂම යැයි දතයුතු යැ. අනුපපාපතිය සොෂම යැයි දතයුතු යැ. අනිභාධිය සොෂම යැයි දතයුතු යැ. අප්රාව සොෂම යැයි දතයුතු යැ. අවයාධිය සොෂම යැයි දතයුතු යැ. අපරිදෙවය සොෂම යැයි දතයුතු යැ. අනුපායාසය සොෂම යැයි දතයුතු යැ. අපරිදෙවය සොෂම යැයි දතයුතු යැ. අනුපායාසය සොෂම යැයි දතයුතු යැ.

උතපාදය බ්යෙකැ අනුතපාදය කෙෂම යැයි දතයුතු යැ. පුවෘතතිය බ්යෙකැ අපුවෘතතිය සෙමෙ යැයි දතයුතු යැ. සංසකාරනිමතතා බියෙකැ අතිමිතත සෙමම යැයි දතයුතු යැ. අංශූහනය බියෙකැ අතායූහනය කෙමම යැයි දතයුතු යැ. පුතිසකිය බියෙකැ අපුතිසකිය කෙමම යැයි දතයුතු යැ. ගතිය බියෙකැ අගතිය සෙමම යැයි දතයුතු යැ. නිවීෘතතිය බ්යෙකැ අතිවීෘතතිය සෙමම යැයි දතයුතු යැ. උපපාපතිය බියෙකැ අනුපපාපතිය සෙමම යැයි දතයුතු යැ. උපපාපතිය බියෙකැ අනුපපාපතිය සෙමම යැයි දතයුතු යැ. එන්ය බියෙකැ අජාතිය සෙමම යැයි දතයුතු යැ. ජරාව බියෙකැ අජරාව සෙමම යැයි දතයුතු යැ. වසාධිය බියෙකැ අවහාධිය සෙමම යැයි දතයුතු යැ. මරණය බියෙකැ අමරණය කොමා යැයි දතයුතු යැ. ශොකය බියෙකැ අශෝකය සෙමම යැයි දතයුතු යැ. පරිදෙවය බියෙකැ අපරිදෙවය සෙමම යැයි දතයුතු යැ. උපායාසය බියෙකැ අනුපායාසය සෙමම යැයි දතයුතු යි.

උපපාදෙ සාම්සනත් අභිඤඤයාං, පවතතං සාමිසනත් අභිඤඤයාං, නිම්තතං සාම්සනත් අභිඤඤයාං, අායුහනා¹, සාමිසනත් අභිඤඤයාං, පටිසකි සාමිසනත් අභිඤඤයාං, ගත් සාමිසනත් අභිඤඤයාං, නිබබතත් සාමිසනත් අභිඤඤයාං, උපපතත් සාමිසනත් අභිඤඤයාං, නිබබතත් සාමිසනත් අභිඤඤයාං, ජරා සාමිසනත් අභිඤඤයාං, වාංධි සාමිසනත් අභිඤඤයාං, මරණං සාමිසනත් අභිඤඤයාං, පොඩො සාමිසනත් අභිඤඤයාං, පරිදෙවො සාමිසනත් අභිඤඤයාං, උපායාසො සාමිසනත් අභිඤඤයාං, පරිදෙවො සාමිසනත් අභිඤඤයාං, උපායාසො සාමිසනත් අභිඤඤයාං, පරිදෙවො සාමිසනත් අභිඤඤයාං, උපායාසො

අනුපපාදෙ, නිරාම්සනනි අභිදෙඤෙකයාං, අපාවතතං නිරාම්සනකි අභිඤඤෙකයාං, අනිමිතතං නිරාම්සනනි අභිඤඤඤයාං, අනායුහතා නිරාම්-සනත් අභිඤඤඤයාං, අපාටිසකි නිරාම්සනති අභිඤඤඤයාං, අගති නිරාම්සනති අභිඤඤඤයාං, අනිබතති නිරාම්සනති අභිඤඤඤයාං, අනුප-පතති නිරාම්සනති අභිඤඤඤයාං, අජාති නිරාම්සනති අභිඤඤඤයාං, අජරා නිරාම්සනති අභිඤඤඤයාං, අවාහාධි නිරාම්සනති අභිඤඤඤයාං, අමරණං² නිරාම්සනති අභිඤඤඤයාං, අසොකො නිරාම්සනති අභිඤඤඤ යාං, අපරිදෙවෙං නිරාම්සනති අභිඤඤඤයාං, අනුළොයොන, අනුපායාන සනති අභිඤඤයාං, අනෙකොකා නිරාම්සනති අභිඤඤඤ

උපපාදෙ සාම්සං, අනුපපාදෙ නිරාමිසනති අභිඤেඤයයං, පවතතං සාමිසං, අපපවතතං නිරාමසනති අභිඤেඤයාං, නිමතතං සාමිසං, අනිමතතං නිරාමසනති අභිඤেඤයාං, ආයුහනා සාම්සං, අනායුහනා නිරාමසනති අභිඤেඤයාං, පටිසනි සාම්සං, අපපටිසනි නිරාමසනති අභිඤেඤයාං, ඉති සාම්සං, අගති නිරාමසනති අභිඤেඤයාං, නිබබතති සාමිසං, අනිබබතති නිරාමසනති අභිඤেඤයාං, උපපතති සාමිසං, අනුප-පතති නිරාමසනති අභිඤেඤයාං, ජාගි සාමසං, අජාති නිරාමසනති අභිඤেඤයාං, ජරා සාමසං, අජරා නිරාමසනති අභිඤেඤයා, වෘංධ සාමිසං, අවාහධි නිරාමසනති අභිඤেඤයාං, මරණං සාමසං, අමරණං³ නිරාමසනති අභිඤেඤයාං, සොකො සාමසං අසොකො නිරාමසනති අභිඤඤයාං, පරිදෙවො සාමසං, අපරිදෙවො නිරාමසනති අභිඤඤයාං, උපායාසො සාමසං, අනුපායාසො නිරාමසනති අභිඤෙඤයාං.

උපපාදෙ සඞ්ඛාරාති අභිඤෛඤයාහං, පවතතං සඞ්ඛාරාති අභිඤෛඤයාං, නිමිතතං සඞ්ඛාරාති අභිඤෛඤයාං, අායුහතා සඞ්ඛාරාති අභිඤෛඤයාං, පටිසාහි සඞ්ඛාරාති අභිඤෛඤයාං, ගති සඞ්ඛාරාති අභිඤෛඤයාං, නිබබතති සඞ්ඛාරාති අභිඤෛඤයාං, උපපතති සඞ්ඛාරාති අභිඤෛඤයාං, නිබබතති සඞ්ඛාරාති අභිඤෛඤයාං, ජරා සඞ්ඛාරාති අභිඤෛඤයාං, වාංගි සඞ්ඛාරාති අභිඤඤයාං, මරණං සඞ්ඛාරාති අභිඤෛඤයාං, පොතො සඞ්ඛාරාති අභිඤෛඤයාං, පරිදෙවෝ සඞ්ඛාරාති අභිඤෛඤයාං, උපායාපො සඞ්ඛාරාති අභිඤඤයාං.

අනුපපාදෙ, නිබබානනනි අනිසෙදිසැහාං, අපවෙතතා නිබබානනති අතිසෙදිසැකාං, අනිමිතතා නිබබානනති අතිසෙදිසැහාං, අනායුහනා තිබබා-නනති අතිසෙදිසැකාං, අපෙටිසකි නිබබානනති අතිසෙදිසැහාං, අගති තිබබා-නනති අතිසෙදිසැයං, අනිබබතති තිබබානනති අතිසෙදිසැහාං, අනුපපතති තිබබානනති අතිසෙදිසැයං, අජාති නිබබානනති අතිසෙදිසැහාං, අනුපපතති තිබබානනති අතිසෙදිසැයාං, අවාංධි නිබබානනති අතිසෙදිසැහාං, අමරණං තිබබානනති අතිසෙදිසැයාං, අපොකෝ නිබබානනති අතිසෙදිසැයං, අපරි-දෙවො නිබබානනති අතිසෙදිසැයාං, අනුපායාංසා නිබබානතති අතිසෙදිසැයාං, අපරි-

¹ ආයුහතා - සාහා 2 අමසං - මජසං, සහා, PTS.

පටිසමහිදුමාගීය-මහාවගී-ඥනකථා

උතපාදය වටටාම්ස ලොකාම්ස සහිත බැවින් සාම්ස යැයි දනයුතු යැ. පුවෘතනිය සාම්ස යැයි දනයුතු යැ. සංසකාරනිමිතන සාම්ස යැයි දනයුතු යැ. ආයුහනය සාම්ස යැයි දනයුතු යැ. පුනිසකිය සාම්ස යැයි දනයුතු යැ. ගතිය සාම්ස යැයි දනයුතු යැ නිව්ෘතතිය සාම්ස යැයි දනයුතු යැ. උපපාපතිය සාම්ස යැයි දනයුතු යැ ජාතිය සාම්ස යැයි දනයුතු යැ. උපපාපතිය සාම්ස යැයි දනයුතු යැ ජාතිය සාම්ස යැයි දනයුතු යැ. ජරාව සාමිස යැයි දනයුතු යැ. වාහයිය සාම්ස යැයි දනයුතු යැ. මරණය සාම්ස යැයි දනයුතු යැ. ලොකාය සාම්ස යැයි දනයුතු යැ. පරිදෙවය සාම්ස යැයි දනයුතු යැ. උපායාසය සාමිස යැයි දනයුතු යි.

අනුතපාදය තිරාමිස යැයි දතයුතු යැ. අපුවෘතතිය තිරාමිස යැයි දතයුතු යැ. අනිමිතත තිරාමිස යැයි දතයුතු යැ. අනායූහනය නිරාමිස යැයි දතයුතු යැ. අපුතිසාකිය නිරාමිස යැයි දතයුතු යැ. අගතිය තිරාමිස යැයි දතයුතු යැ. නො නිපැත්ම තිරාමිස යැයි දතයුතු යැ. අනුපපාපතීය තිරාමිස යැයි දතයුතු යැ. අජාතිය නිරාමිස යැයි දතයුතු යැ. අජුරාව නිරාමිස යැයි දතයුතු යැ. අමයාධිය නිරාමිස යැයි දතයුතු යැ. අමරණය තිරාමිස යැයි දතයුතු යැ. අමයාධය නිරාමිස යැයි දතයුතු යැ. අපරිංච දෙවය නිරාමිස යැයි දතයුතු යැ. අනුපායාසය නිරාමිස යැයි දතයුතු යැ. අපරිං

උතපාදය සාමස යැ අනුතපාදය නිරාමස යැයි දතයුතු යැ. පුවෘතතිය සාමස යැ අපුවෘතතිය නිරාමස යැයි දතයුතු යැ. සංසායාරනිමතත සාමස යැ අනිමතත නිරාමස යැයි දතයුතු යැ. දායූහනය සාමස යැ අනායූහ-නය තිරාමස යැයි දතයුතු යැ. පුතිසකිය සාමස යැ, අපුතිසකිය නිරාමස යැයි දතයුතු යැ. ඉතිස කිය අගතිය නිරාමස යැයි දතයුතු යැ. නිමෘතතිය සාමස යැ අනිමෘතතිය නිරාමස යැයි දතයුතු යැ. ජාතිය සාමස යැ අජාතිය නිරාමස යැයි දතයුතු යැ. ජරාව සාමස යැ අජරාව නිරාමස යැයි දතයුතු යැ. වාහධිය සාමස යැ අවහාධිය නිරාමස යැයි දතයුතු යැ. මරණය සාමස යැ. අමරණය නිරාමස යැයි දතයුතු යැ. කොකය සාමස යැ අයෝකය නිරාමස යැයි දතයුතු යැ. පරිදෙවය සාමස යැ අපරිදෙවය නිරාමස යැයි දතයුතු යැ. උපායාසය සාමස යැ. අනුපා-යාසය නිරාමස යැයි දතයුතු යි.

උතපාදය සංසකාරහ සි දතයුතු හැ. පුවෘතතිය සංසකාරහ සි දතයුතු හැ. නිමිතත සංසකාරහ සි දතයුතු හැ. ආයුහනය සංසකාරහ සි දතයුතු හැ. පුතිසාකිය සංසකාරහ සි දතයුතු හැ. හතිය සංසකාරහ සි දතයුතු හැ. නිච්ෘතතිය සංසකාරහ සි දතයුතු හැ. උපපාපතිය සංසකාරහ සි දතයුතු හැ. ජාතිය සංසකාරහ සි දතයුතු හැ. ජරාව සංසකාරහ සි දතයුතු හැ. වාෘබිය සංසකාරහ සි දතයුතු හැ. මරණය සංසකාරහ සි දතයුතු හැ. ශෞකය සංසකාරහ සි දතයුතු හැ. පරිදෙවය සංසකාරහ සි දතයුතු හැ. උපායාසය සංසකාරහ සි දතයුතු සි.

අනුතපාදය නිමාණ සැසි දතයුතු සැ. අපුමෘතතිය නිමාණ සැසි දතයුතු සැ. අනිමතත නිමාණ සැසි දතයුතු සැ. අනායූහනය නිමාණ සැසි දතයුතු සැ. අපුතිසකිය නිමාණ සැසි දතයුතු සැ. අනතිය නිමාණ සැසි දතයුතු සැ. අනිමාතතිය නිමාණ සැසි දතයුතු සැ. අනුපපාපතිය නිමාණ සැසි දතයුතු සැ. අජාතිය නිමාණ සැසි දතයුතු සැ. අජරාව නිමාණ සැසි දකයුතු සැ. අමාහසිය නිමාණ සැසි දකයුතු සැ. අමරණය නිමාණ සැසි දකයුතු සැ. අනොසාස නිමාණ සැසි දකයුතු සැ. අපරිදෙවස නිමාණ සැසි දකයුතු සැ. අනුපාසාසය නිමාණ සැසි දකයුතු සැ. උපපාදෙ සංඛාරා, අනුපපාදෙ නිබබානනති අභිඤেඤයෙහං, පවතතං සංඛාරා, අපපවතතං නිබබානනති අභිඤেඤයහං, නිමිතතං සංඛාරා, අනිමිතතං නිබබානනති අභිඤেඤයහං, අංශුහතා සංඛාරා, අනාශූහතා නිබබානතති අභිඤেඤයහං, පටිසකි සංඛාරා, අපපටිසකි නිබබානතති අභිඤেඤයහං, ගති සංඛාරා, අගති නිබබානතති අභිඤেඤයහං, නිබබතති සංඛාරා, අනිබබතති නිබබානතති අභිඤেඤයෙහං, උපපතති සංඛාරා, අනුපපතති නිබබානතති අභිඤেඤයහං, ජාති සංඛාරා, අජාති නිබබානතති අභිඤেඤයහං, ජරා සංඛාරා, අජරා නිබබානතති අභිඤেඤයෙහං, වහාධි සංඛාරා, අවහාධි නිබබානතති අභිඤেඤයෙහ, මරණං සංඛාරා, අමරණං නිබබානතති අභිඤেඤයහං, දොකො සංඛාරා, අපොකො නිබබානතති අභිඤඤයෙහං. පරිදෙවො සංඛාරා, අපරිදෙවො නිබබානතති අභිඤෙඤයෙහං, උපායාසො සංඛාරා, අනුපායාසො නිබබානතති අභිඤඤයහං.

පඨමකතාණවාරං.

පරිගාහවෙඩා අභිඤෙඤ යෙයා, පරිවාරවෙඩා අභිඤেඤ යොයා, පරිපූ-රටෙඩා අභිඤেඤ යොයා, එකගොටෙඩා අභිඤেඤ යොයා, අවිකොපටෙඩා අභිඤেඤ යොයා, පගාහවටඩා අභිඤেඤ යොයා, අවිසාරවෙඩා අභිඤেඤ යෙයා, අනාවිලටෙඩා අභිඤেඤ යොයා, අනිඤ නවේඩා අභිඤেඤ යොයා, එකතතු-පටඩානවසෙන³ චිතත සස සීතවෙඩා අභිඤেඤ යොයා, අාරමමණ වෙඩා අභිඤেඤ යොයා, ගොචරටෙඩා අභිඤেඤ යොයා, පහානවෙඩා අභිඤেඤ යෙයා අභිඤেඤ යොයා, ගොචරටෙඩා අභිඤেඤ යොයා, පහානවෙඩා අභිඤেඤ යෙයා පරිච්චාගටෙඩා අභිඤেඤ යොයා, වූට දානටෙඩා අභිඤেඤ යෙයා, නිවතත නවේඩා අභිඤেඤ යොයා, වූට දානටෙඩා අභිඤেඤ යෙයා, නිවතත නවේඩා අභිඤেඤ යෙයා, අනිමතතවෙඩා අභිඤেඤ යෙයා, අප ණි-ඤඤඤ යෙයා, විමූතතවෙඩා අභිඤෙඤ යෙයා, අනාසවටෙඩා අභිඤෙඤ කෙටෙඩා අභිඤෙඤ යෙයා, අනිමතතවෙඩා අභිඤෙඤ යෙයා, අප ණි-ඉතටො අභිඤෙඤ යෙයා, සඤඤ තවෙඩා අභිඤඤෙකෙයා, එකර සටෝ අභිඤඤඤ යෙයා, නියානවෙඩා අභිඤඤඤ යෙයා, හෙතුවෙඩා අභිඤෙඤ යෙයා, දීසෙනාවෙඩා අභිඤඤඤ යෙයා, අභිඤඤ යෙයා, දීසෙනාවෙඩා අභිඤඤඤ යෙයා,

සමථසස අවිකොධපටෝා අභිඤෙඤයෝහ, විපසසනාය අනුපසසනටෝා අභිඤෙඤයෝහා, සමථවිපසසනානං එකරසටෝා අභිඤෛඤයෝහා, පුගනනිසස⁴ අනතිවතනනටෝා අභිඤෛඤයෝහා.

සිතබාය සමාදනටෙඨා අභිකෙදුකුයෙහා, අාරමාණයා ගොචරටෙඨා අභිකෙදුකුයෙහා, ලීනසා විතනසා පහාහටෙඨා අභිකෙදුකුගෙහා, උදධනසා විතනසා නිශාහටෙඨා⁵ අභිකෙදුකුගෙහා, උහොවිසුදධානා අජැඩුපෙතබ-නටෙඨා අභිකෙදුකුගෙහා, භාචනා විසෙයාධිගමටෙඨා⁶ අභිකෙදුකුයෙහා, උතතරි පටිවෙඩටෙඨා අභිකෙදුකුගෙහා, සචචාභිසමයටෙඨා අභිකෙදුකුයෙහා, නිරොඩෙ පනිටානටෙඨා අභිකෙදුකුගෙහා.

6. චිනසසාධිනම් දියා - මජසං, සහ,

^{1.} පරිපුරිවෙසා - ස, 2. එකතන පටසානවසෙන - .PTS

^{3.} යුගතාදධනටහා - මජසං, 4. යුගතදධසස - මජසං 5 විනිහාහනවෙහා - PTS

පටිසමහිදුමාගීය- මහාවගී-ඥනකථා

උතපෘදය සංසකාරයන අනුතපංදය නිවනැයි දතයුතු යැ. පුවෘතතිය සංසකාරයන අපුවෘතතිය නිවනැයි දතයුතු යැ. නිමතත සංසකාරයන අනිමතත නිවනැයි දතයුතු යැ ආයූහනය සංසකාරයන අනායූහනය නිවනැයි දතයුතු යැ. පතිසකිය සංසකාරයන අපුනිසකිය නිවනැයි දතයුතු යැ. ගතිය සංසකාරයන අගතිය නිවනැයි දතයුතු යැ. නිමෘතතිය සංසකාරයන. අනිමෘතතිය නිවනැයි දතයුතු ය. උපපාපතිය සංසකාරයන අනුපපාපතිය නිවනැයි දතයුතු යැ. ජාතිය සංසකාරයන අජාතිය නිව-නැයි දතයුතු යැ. ජරාව සංසකාරයන අජරාව නිවනැයි දතයුතු යැ. වාහධිය සංසකාරයන අවහාධිය නිවනැයි දතයුතු යැ. මෙරණය සංසකාර යන අමරණය නිවනැයි දතයුතු යැ. ශොකාය සංසකාරයන අශෝකය නිවනැයි දතයුතු යැ. පරිදෙවය සංසකාරයන අපරිදෙවය නිවනැයි දතයුතු යැ. උපායාසය සංසකාරයන අනුපායාසය නිවනැයි දතයුතු යි.

පලමු වන බණවර යි.

පරිගුහාණීය (ආයසීමාගීසමපුයුකතඛමීයන් පරිගුහණය කරන බව) දතයුතු යැ. (අනෝහනා) පරිවාරාණීය දතයුතු යැ. (භාවනායෙන්) වැඩීම් වශයෙන් පරිපූරාණීය ගතයුතු යැ. (සමාබි අරමුණෙහි) එකාගුාණීය දතයුතු යැ. අවිකෙෂපාණීය දතයුතු යැ. (ව්යසීවශයෙන්) පුගුහාණීය දකයුතු යැ. (අරමූණෙහි නො විසිරෙන) අවිසාරාතීය දකයුතු යැ. (නො කැලඹුණු හෙයින්) අනාවිලානීය දනයුතු යැ. (අවිකම්පිත හෙයින්) අතිඤජනාළුය දතයුතු යැ. එකානයෙහි පිහිටා සිටීම් වශයෙන් චිතනයාගේ ස්විතාණීය දනයුතු යැ. ආලමානාණීය දනයුතු යැ. ගොවරාණීය දනයුතු යැ. පහාණාතීය දතයුතු යැ. පරිතාභාගාතීය දතයුතු යැ. (දූහතොවුටසාන වශයෙන්) වසුනානානීය දතයුතු යැ. නිවතීනානීය දතයුතු යැ. ශානතා-නීය දනයුතු යැ. පුණිතානීය දනයුතු යැ. විමූකතෘනීය දනයුතු යැ. අනාසුවාණීය දතයුතු යැ. තරණාණීය දතයුතු යැ. අනිමතතාණීය දත සුතු යැ. අපුණිතිතානීය දතසුතු යැ. ශූනාතානීය දතසුතු යැ. එකර-සානීය දනයුතු යැ. අනතිවතීනානීය දනයුතු යැ. යුගනඣානීය දන යුතු යැ. නෛයතාණානීය දතයුතු යැ. හෙතානීය දතයුතු යැ. දශී-නාළුය දනයුතු යැ. අඛ්පතිභාවාළුය දනයුතු යි.

ශමථයාගේ අවිකෙෂපාතීය (අවිකෙෂප සවහාවය) දතයුතු යැ. විදශීනා– වගේ අනුපසානාතීය දතයුතු යැ. ශමථවිදශීනාවන්ගේ එකරසාතීය දතයුතු යැ. යුගනකියාගේ අනතිවතීනාතීය දතයුතු යි.

ශික්ෂාවගේ සමාද,නාසීය දතයුතු යැ. ආලමානයාගේ ගොචරාසීය දතයුතු යැ. ලීනවිතතයාගේ පුගුහාසීය දතයුතු යැ. උදාබත විතතයාගේ නිගුහාසීය දතයුතු යැ. ලීනොදාබත දෙකින් විශුදාබ (විතත) යන්ගේ අඛ්යුපෙක්ෂණාසීය දනයුතු යැ. විශෙෂාබිගමාසීය දතයුතු යැ. (අයසී-මාගීයාගේ) පහළවීම් වශයෙන් උතතරිපතිවෙඛාසීය දතයුතු යැ. (වතුසාකාපතිවෙඛ වශයෙන්) සනාහාහිසමයාසීය දතයුතු යැ. (ඵලසමා-පතති වශයෙන්) නිරෝඛයෙහි පුනිස්ථාපකාසීය දතයුතු යි.

සඳධිපුදිගසා අධිමොතබටෙහා අභිකෙදිකැයොහා, විරියිපදිගසා පහත-හටෙහා අභිකෙදිකැයෙහා, සනිපදිගසා උපටසානටෙහා අභිකෙදිකැගෙහා, සමාබිපුදියසා අවිතෙබපටෙහා අභිකෙදිකැයහා, පකදක් ප්රියසා දසානටෙහා අභිකෙදකදයෙහා.

සඳධාබලසස අසසදධියෙ අකමපියටෝා අභිඤෛඤයොා, විරියබලසස කොසජෛ අකමපියටෝා අභිඤෙඤයොා, සතිබලසස පමාදෙ අකමපියටෝා අභිඤෛඤයෝ, සමාධිබලසස උදාවචේව අකමපියටෝා අභිඤෛඤයෝ පඤඤබලසස අවිජණය අකමපියටෝා අභිඤෛඤයෝ.

සතිසමෝතාරකිඞ්නසා උපටස්තරටේත අභිදෙකුකුයොත, ඩමාවිචය-සම්බාරකාඞ්නසා පවිචයටෙසා අභිදෙකුකුයෙනා, විරියසමෝතාරකාඞ්නසා පගාහටෙසා අභිදෙකුකුයෙනා, පීතිසමෝතාරකාඞ්නසා උපසමටෙසා අභිදෙකුකු-යොතා, සමාධිසමෝතාරකාඞ්නසා අවිකොබපටෙසා අභිදෙකුකුයෙනා, උපෙකබා-සමෝතාරකාඞ්නසා පටිසඞ්බානටෙසා අභිදෙකුකුයෙනා.

සමමාදිටයියා දසා නටේඨා අභිභෝණ යොහා, සම්මාසභිකාපපසා අභිනි-රොපනටේඨා අභිභෝණ යොහා, සම්මාවාවාය පරිගාහ වෙඨා අභිභෝණ යොහා, සම්මාකාමම නතාසා සමුට්ඨානටේඨා අභිභෝණ යොහා, සම්මාආ ඒවසා වොදනටේඨා අභිභෝණ යොහා, සම්මාවායාමසා පහාහ වෙඨා අභිභෝණ යොහා, සම්මාසනියා උපට්ඨානටේඨා අභිභෝණ යොහා, සම්මාසමාබිසා අවිභෝඛ-පටෙඨා අභිභෝණ යොහා.

ඉත්සානං ආධිපතෙසාවෙඩා¹ අභිකේඤ සොහා, බලානං අකමපි-කටෙඩා අභිඤඤ කොහා, බොජකිඩ්හානං නියානටෙඩා අභිඤඤ යොහා, මහතසය හෙතුවෙඩා අභිඤඤ යොහා, සතිපටයානානං උපටයානටෙඩා අභිඤඤ යොහා, සමාපත බානානං පදහනටෙඩා² අභිඤඤ යොහා, ඉද්ධිපා-දනං ඉජකිනටෙඩා අභිඤඤ යොහා, සච්චාන කථටෙඩා අභිඤඤ යොහා, පයොහානං³ පටිපත සාදා අභිඤඤ කොහා, ඵලානං සච්ඡකිරියටෙයා අභිඤඤ යොහා.

විතකකසස අභිනිරෝපනවෙඪා අභිඤඤඤයෝ, විචාරසස උපවිචා-රටෙඪා අභිඤඤඤයෝ, පීතියා එරණටෙඪා අභිඤඤඤයෝ, සුඛසස අභිසඤඤයෝ, චිතතසස එකගාටෙඪා අභිඤඤෛයෝ.

අාවජජන වෙඩා අභිඤඤඤයොහ, විජානන වෙඩා 4 අභිඤඤඤයොහා, පජානන වෙඩා අභිඤඤඤයොහා, සඤජානන වෙඩා අභිඤඤඤයොහා, [එකා-රමමණ වෙඩා අභිඤඤඤයොහා, එරිඤඤය හාරිණ වෙඩා අභිඤඤයෙය සැ හටෙඩා අභිඤඤඤයොහා, පරිඤඤය තීරණ වෙඩා අභිඤඤයෙය සැ හටෙඩා අභිඤඤයෙහා, පරිඤඤයෙයහා, භාවනාය එකර සටෝ අභිඤඤඤයොහා, සච්ඡික්රියාය එසා හටෙඩා අභිඤඤඤයොහා, බානානං බාන වෙඩා අභිඤඤයෙහා, බාතුනං බාතු වෙඩා 6 අභිඤඤයෙහා, ආයතානානං ආයතන වෙඩා අභිඤඤයෙහා, සඬාතානං සඬාත වෙඩා අභිඤඤඤයෙහා, අභිණතසා අසඬාත වෙඩා අභිඤඤඤයෙහා.

¹ අධ්පතෙරූරො - PTS, 2 පධානවෙඨා - පු.

^{3.} මහතාකං - මජසං, සොහතං - සා, 4. විජානදෙයා - සා.

⁵ එකරසටෙයා - මජසං, එකාරම්මණ ටෙයා - සං. 6. ධාතටෙයා - සහ.

ශුදේධාන්යයාගේ අධිමොකෂාතීය දතයුතු යැ. වියෝෂීන්යයාගේ පුශු-හාතීය දතයුතු යැ. සමාතීන්යියයාගේ (අරමුණට එළැඹ සිටීම් වශයෙන්) උපස්ථානාතීය දතයුතු යැ. සමාධ්න්යියයාගේ අවිකෞපාතීය දතයුතු යැ. පුඥෙන්යියයාගේ දශීනාතීය දනයුතු යි.

ශුදධාබලයාගේ අශුදධායෙන් අකමපාාමය දනයුතු යැ. ව්යාීබලයාගේ කුසිදහාවයෙන් අකමපාාමය දනයුතු යැ. සමෘතිබලයාගේ පුමාදයෙන් අකමපාාමය දනයුතු යැ. සමාධිබලයාගේ උදධනභාවයෙන් අකමපාමය දනයුතු යැ. පුශුබලයාගේ අවිද යෙන් අකමපාමය දනයුතු යි.

සමෘතිසමෝඛාධාම්ගයාගේ උපස්ථානාවීය දතයුතු යැ. ධම්විචය-සමෝඛාධාම්ගයාගේ (විමසීම් විසින්) පුවිචයාවීය දතයුතු යැ. වීයාදී සමෝඛාධාම්ගයාගේ පුගුභාවීය දතයුතු යැ. පුතිසමෝඛාධාම්ගයාගේ සුදුරණාවීය දතයුතු යැ පුශුඛාධිසමෝඛාම්ගයාගේ විදූපශමාවීය දත යුතු යැ. සමාඛ්සමෝඛාම්ගයාගේ අවිකෞපාවීය දතයුතු යැ. උපෙකා සමෝඛාඛාම්ගයාගේ පුනිසංඛානාවීය දතයුතු යි.

සමාන්ද වෙනුනේ දශීනාවීය දතයුතු යැ. සමාක්සංකලපයානේ (සිත අරමූණට නැගිම් විසින්) අහිනිරොපණාවීය දතයුතු යැ. සමාන් වචනයානේ (වාක්සංවර විසින්) පරිගුහාවීය දතයුතු යැ. සමාක් කමානතයාගේ (කායසංවර විසින්) සමූන්තානාවීය දතයුතු යැ. සමාක් කමානතයාගේ (කායසංවර විසින්) සමූන්තානාවීය දතයුතු යැ. සමාන ජීවයානේ පරිශුදධාවීය දතයුතු යැ. සමාන්වායාමයානේ පුගුහාවීය දතයුතු යැ. සමාක්සමානියනේ උපස්ථානාවීය දතයුතු යැ. සමාක් සමාබනුනේ අවිකෙෂපාවීය දතයුතු යි.

ඉංදියයන්ගේ අධිපතාවීය දතයුතු යෑ. බලයන්ගේ අසාමපාාණීය දතයුතු යෑ. බොධාඩ්හයන්ගේ නියඞාණාණීය දතයුතු යෑ. මාගීයාගේ හොතාණීය දතයුතු යෑ. සතිපටඨානයන්ගේ (අරමුණෙහි එලැඹ සිටීම වශයෙන්) උපසථානාණීය දතයුතු යෑ. සමාක්පුධානයන්ගේ පුදහනාණීය දතයුතු යෑ. සෘද්ධිපාදයන්ගේ සමෘද්ධාණීය දතයුතු යෑ. සතායන්ගේ තථාණීය දතයුතු යෑ. සතර ආයඞ්මාගීපයොගයන්ගේ පුතිපුශුබධාණීය දතයුතු යෑ. එලයන්ගේ සාකෘත්තියාණීය දතයුතු යි.

විතක්යාගේ අභිතිරොපණාළුය දතයුතු යැ. විචාරයාගේ අනුමජජ-නාළුය දතයුතු යැ. පුතියගේ විසරණාමය (පැතිරීම) දතයුතු යැ. සුඛයාගේ අභිසඤන (තෙමීම්) අළුය දතයුතු යැ. විතතයාගේ (සමාඛි වශයෙන්) එකාගුතාළුය දතයුතු යි.

ආවජිනාඕය දතයුතු යැ. (විඥනයාගේ) විජානනාඕය දතයුතු යැ. (පුඥවගේ) පුජානනාඕය දතයුතු යැ. (සංඥවගේ) සඤ්භනනාඕය දතයුතු යැ. (සමාබිහුගේ) එකාලම්බනාඕය දනයුතු යැ. අසහාය වූ උදයාඕය දතයුතු යැ. අහිශු (ඥනපරිශු) වගේ ඥතාඕය දතයුතු යැ. තීරණපරිඥවගේ (අනිතභාදි වශයෙන්) තීරණාඕය දතයුතු යැ. පුහාණ– පරිඥවගේ (පුතිපසමධමී) පරිතාභාඕය දතයුතු යැ. භාවනාවගේ එකරසාඕය දතයුතු යැ. සාසමාත්හියාවගේ සපශීන (විඤභ) අඬිය දත-යුතු යැ. සකාකියන්ගේ සකකාණීය දතයුතු යැ. බාතූන්නේ (ශූනාභාදි) බාතාඕය දතයුතු යැ. ආයතනයන්ගේ ආයතනාඕය දතයුතු යැ. සඬඛන ඛම්යන්ගේ (පුතායසමවායෙන් කරන ලද විසින්) සඬඛතාඕය දතයුතු යැ. අසඬඛනඛාතුහුගේ අසඬඛතාණීය දතයුතු යි. විතනටෙයා අභිඤෛඤයෙයා, චිතතානතතරියටෙයා¹ අභිඤෛඤයෙයා, චිතතසා වූටයානටෙයා අභිඤඤයෙයා, චිතතසා විවටනටෙයා අභිඤඤය යොත, චිතතසා හෙතුටෙයා³ අභිඤඤයෙයා, චිතතසා පවචයටෙයා අභිඤඤයෙයා, චිතතසා වත්වටයා අභිඤඤයෙයා, චිතතසා භුමමටෙයා.³ අභිඤඤයෙයා, චිතතසා ආරම්ණටෙයා අභිඤඤයෙයා, චිතතසා ගොචරටෙයා අභිඤඤයෙයා, චිතතසා වරියටෙයා අභිඤඤයෙයා, චිතතසා ගතටෙයා අභිඤඤයෙයා, චිතතසා අභිනීහාරටෙයා අභිඤඤයෙයා, චිතතසා නියනානටෙයා අභිඤඤයෙයා, චිතතසා නිසාරණටෙයා අභිඤඤයෙයා.

එකතෙත ආචජජනටෙඨා අභිඤෙඤයෙයා, එකතෙත විජානනටෙඨා එකතෙත පජානනටෙඨා අභිඤෛඤයො, එකතෙත අභිකෛකැකැයෙහා, සඤජානනටෙඪා අභිඤෛඤයෙහා, එකනෙත එකොදටෙඪා අභිඤෛඤයෙහා, එකතෙත උපතිබනානටෙඨා⁴ අභිදෙදෙසෙහා, එකතෙත පතබඥනටෙඨා⁵ අභිඤෙඤ යොත, එකතෙත පසිදනටෙඨා අභිඤෙඤ යොත, එකතෙත සනතිටහනටෙහා අභිඤෛඤයෙහා, එකතෙන විමුවචනටෙහා⁶ අභිඤෛඤයෙහා, එකතෙත 'එතං සහත'නති පසසනටෙඨා අභිඤෛඤඥගෝ, එකතෙත ගානීකතුරෙහා අභිඤෛඤයොහ, එකතෙත වන්වුකතුරෙහා අභිඤෛඤයොහා, එකතෙත අනුථසීතටෙඪා අභිඤෛඤයෙහා, එකතෙත පරිචිතටෙඪා අභිඤෛඤයොහා, එකතෙත සුභමාරදඩවෙඨා අභිඤෛඤයොහා, එකතෙත පරිගාහටෝා අභිකෙදුකු යොත, එකතොත පරිවාරටෝා අභිකෙදු යොත, එකතෙත පරිපුරටෙඪා අභිඤෛඤනො, එකතෙත සීමොඛාන ටෙඪා අභිකෛඤයෙහා, එකතෙත අධිටඨානටෙඨා අභිකෛඤ යොහා, එකතෙත ආසෙවනටෙඨා අභිඤෙඤයෝ, එකතෙත භාවනටෙඨා අභිඤෙඤයෝ, එකතෙත බහුලීකමාටෙඪා අභිණෙදුඥයොහා, එකතෙත සුසමූගහතටෙඪා අභිණෙඤයෙගා, එකතෙත සුවිමූතතරෝයා අභිණෙදියෙගා, එකතෙත බුජඣනටෙඨා අභිඤෛඤයෙයා, එකතෙත අනුබුජඣනටෙඨා අභිඤෛඤයෙයා. එකතෙත පට්බුණ්ඛනටෙඨා අභිඤෛඤයො, එකතෙත සම්බුණ්ඛනටෙඨා අභිඤෙඤයො, එකතෙත බොඛනටෙඨා අභිකෙදුණුගොහා, එකතෙත අනුබොබනටෙකා අහිඤෙඤයෙහා, එකතෙත පටිබොබනටෙකා අහිඤෙඤ-යෙයා. එකතෙත සමෛාගනටෙඨා අභිඤෛඤයෙයා, එකතෙත බොග– පක්බියටෙහා:" අභිණෙදුණුගොහ, එක්තෙත අනුබොබපක්බියටෙහා අභිං කෙසැගෙහා, එකතෙත පටිබොට්පක්ඛියටෙඨා අභිකෙදුසැයො, එකතෙත යෙහා, එකතෙත උජෛාතනටෙඨා අභිකෙදුකුයෙහා, එකතෙත අනුජොතු-ආටෝධා අභිකෝකායෙයා, එකතෙත පටිජානනටෝධා අභිකෝකයෙයා. එකතෙත සුකෙුණාතනටෙසා අභිකෙදුකුගෙයා.

^{1.} චිභනාකතානරිත ටෙයා - PTS.: 2. කෙත ටෙයා - සහ.

^{3.} භූමටෙඨා - මජසං. 4. උපතිබනිවෙඨා - සා 5. පක්ඛනිත ටෙඨා - ස

^{6.} මුච්චතුටෙසා - ස, 7 බොහිපකකියටෙසා - මජසං, සහ PTS

(චිතතයාගේ ආරමාණ විතතතාදි) චිතතාසීය දකයුතු යැ. චිතතයාගේ අනනතරහාවාසීය දකයුතු යැ. (ගොනුහු-මාගී) චිතතයාගේ (නිමතත-නිමතකපුවෘතතියෙන්) වසුසානාසීය දකයුතු යැ. චිතතයාගේ (නිෂීාණ-යෙහි) විවතීනාසීය දකයුතු යැ. චිතතයාගේ ගෙනිසීය දකයුතු යැ. විතතයාගේ (වස්තාලමබනාදීක් පිළිබඳ)පුතායාසීය දකයුතු යැ. චිතතයාගේ (වසුදුරාදි වසාන්ට) වසතුහාවාසීය දකයුතු යැ. චිතතයාගේ (කාමාවවරාදි) භූමාසීය දකයුතු යැ. චිතතයාගේ (රුපාදි) ආලමබනාසීය දකයුතු යැ. විතතයාගේ (අලමබන) ගොවරාසීය දකයුතු යැ. චිතතයාගේ එයසින්සීය දකයුතු යැ. චිතතයාගේ (දූරසනතික ආලමබනගුහණ වශයෙන්) තොසීය දකයුතු යැ. චිතතයාගේ (අරමූණු ගැනීමට) අභිනීහරණාසීය දකයුතු යැ. මානීවිතතයාගේ (වටටයෙන්) නියඞාණාසීය දකයුතු යැ. චිතතයාගේ නිසාදරණාසීය දකයුතු යි.

එකතියෙහි (එක් අරමුණෙහි) ආවජිනාවීය දතයුතු යැ. එකතියෙහි විජානනාළුය දතයුතු යැ. එකළුයෙහි පුජානනාළුය දතයුතු යැ. එකාවයෙහි සඤ්භනනාකීය දතයුතු යැ. එකාවයෙහි එකොදයාකීය දනයුතු යැ. එකතියෙහි උපතිබනිනාතීය දනයුතු යැ. එකතියෙහි (පුථමධාහන වශයෙන්) පුසකඥනාණීය දතයුතු යැ. එකානියෙහි (දවිතීය– බාහන වශයෙන්) පුසිදනාණීය දතයුතු යැ. එකතියෙහි (තෘත්යඛාන වශයෙන්) සනතිටඨනාණීය දතයුතු යැ. එකාභයෙහි (වතුම්ධාහන එකතියෙහි (පුතු2වෙසුපා වශ– වශයෙන්) විමුචචනාඵීය දතයුතු යැ. යෙන්) 'තෙල ශානත යැ'යි දශීනාහිය දතයුතු යැ. එකහියෙහි යානීසාෘතානීය (යෙදූ යානයක් මෙන් කළ අම්ය) ද්තයුතු යැ. එකනියෙහි මැනැවින් පටන්ගන්නා ලද ව්යාංීය ඇති බව දනුසුනු යැ. එකානියෙහි පරිගුහාතීය දතයුතු යැ. එකතියෙහි පරිවාරාතීය දතයුතු යැ. එකති-යෙහි පරිපූරානීය දතයුතු යැ. එකතියෙහි සමවධානානීය දතයුතු යැ. එකතියෙහි අධිෂ්ථානාණීය දතයුතු යැ. එකතියෙහි ආසෙවනාණීය දත-යුතු යැ. එකතියෙහි භාවනාතීය දතයුතු යැ. එකතියෙහි බහුලවශයෙන් කිරින බව දතයුතු යැ. එකතියෙහි මොනොවට නැගීසිටි බව දතයුතු යැ. එකතියෙහි මොනොවට මිදුණ බව දතයුතු යැ. එකතියෙහි (ශොතා– පතතිමාගීබොඛාඞ්හයන්ගේ) අවබොඛාත්ය දතයුතු යැ. එකතියෙහි (සකෘදගාම්මාගීබොධාඞගගන්ගේ) අනුබොධාළුය දනයුතු යැ. එකණියෙහි (අනාගාමමාගීබොධාඕගයන්නේ) පතිබොධාණීය දතයුතු යැ. එකණියෙහි (අභීන්මාශීබොඛුභිගයන්ගේ) සමෛාඛාළුය දනයුතු යැ. එකණියෙහි ශොතාපතතිමාගීබොධ ඩෙගයන්ගේ) බොධනා හිය දතයුතු යැ. එකතියෙහි (ස්කෘදුගාම්මාගීබොධාඞගයන්ගේ) අනුබොධනා හිය දත්යුතු යැ. එක හි-යෙහි අනාගාම්මාගීබොධාඞගයන්ගේ) පතිබොධනාළුය එකළුයෙහි අගීන්මාගීබොධාඞගයන්ගේ) සමෝබාධනාළුය දතයුතු යැ දනයුතු යැ. එකළුයෙහි (ශාතාපතතිමාගීබොඛාඞ්හය්ත්ගේ) බොධිපාස්මිකාඕීය දත-යුතු යැ. එකතියෙහි (සසෘදුගාමිමාගීබොඛාඞ්ගයන්නේ අනුබොබිපාක්ෂි-කාළුය දතයුතු යැ. එසානයෙහි (අනාගාම්මාගීබොධාඞ්ගයන්නේ) පුති– බොධිපාක්ෂිකානීය දුතයුතු යැ. එකානියෙහි (අභීත්මාගීබොධාඞගයන්ගේ) සමේබාධිපාස්ෂිකානීය දනයුතු යැ. එකතියෙහි (විදශීනාපුඥවශයෙන්) ජෙතාතනානීය දතයුතු යැ. එකනයෙහි (ශොතාපතතිමාගීඥන්වශයෙන්) උදෙ කතාළුය ද්තයුතු යැ. එකා ඔයෙහි (සිකිය හා මොහිඥ න් වශයෙන්) අනුදෙ කනාළුය දනයුතු යැ. එකළුයෙහි (අනාහාම්මාගීඥ නවශයෙන්) ප්තිදේ නතා හිය දනයුතු යැ. එකතියෙහි (අභීන්මාගීඥ නවශයෙන්) සංදෙකතනාසීය දතයුතුයි.

පකාසන ටෙඨා¹ අභිකෙඤ යෙන, විරෝචන ටෙඨා අභිකෙඤ යොනු, ක්ලෙසානං සනතාපනටෙඨා අභිඤෙඤයො, අමලටෙඨා අභිඤෛඤයො, විමලටොථා අභිඤෛඤයො, නිමාලටොථා අභිඤෛඤයො, සමටොථා අති සෙදු සිට හා, සමය ටේ හා අති සෙදු සි යො. වි වෙත ටෝ අති සෙද සි යො. විවෙකාචරියටෙඨා අභිඤඤඤයොහ, විරාහටෙඨා අභිඤඤඤයො, විරාහ-චරියටෝා අභිඤෙඤයො, නිරෝබටෝා අභිඤෙඤයෙහා, නිරෝබවරියටෝ අභිඤෛඤයෙයා, වොසසගාටොී අභිඤෛඤයෙයා, වොසසගාවරියටො විමුතතටෙඨා අභිඤෙඤයොහා, විමුතතිවරියටෙඨා අභිඤෛඤ යො, අභිකෛඤ යොහා.

ජඥටොථා අභිඤෛඤයො, ජඥසස මූලටොථා අභිඤෛඤයො, ජඥසස පාදටෝ අභිඤෙඤයො, ඡඥසස පඛානටෝ, අභිඤෙඤයො, ඡඥසස ඉජඣනටෙඨා අභිඤෙඤයො, ඡඥසස අධිමොකඛටෙඨා අභිඤෙඤයො, ඡ්ඤසා පහාහටෝ, අභිඤඤයො, ඡ්ඤසා උපටෝ,නටෝ, අභිඤඤ-යෙයා, ඡනුසස අවිතෙඛපටෝහා අභිකෙදිකුයෙයා, ඡනුසස දසසනටෝහා අභිකෛකදකෙයා.

විරියටොථා³ අභිඤෛඤයො, විරියසා⁴ මූලටෙඨා අභිඤෙඤයෙයා, විරියසස පාදටෝා අභිසෛඤයෙගා, විරියසස පධානටෝ අභිසෛඤයෙගා, ඉජඣනටෙඨා අභිඤෛඤයොා, විරියසස අධ්මොකඛටෙඨා විරියසස විරියසස පගතහටොරා අභියෙදිඥයොහා, විරියසා අභිකෛඤ යොා, උපටහාංහටෙහා අභිඤෛඤයෙහා, විරියසස අවිකෙඛපටෙහා අභිඤෛඤයෙහා, විරියසස දසසනටො, අභිසෙදුණුයො.

චිතන ටෙඨා අනිඤෙඤ යොහා, චිතත සස මූල ටෙඨා අභිකෛඤ යො, චිතනසස පාදටෙකා අභිඤෛඤයො, චිතනසස පඛානටෙක් අභිඤෛඤයො, ඉජඣනටො අභිඤෛඤයොා, චිතතසස අධිමොකඛටෙඨා චිතතසස අභිදෙකුකුයොහ, චිතනසස පහාහටෙඨා අභිදෙකුයොහා, චිතනසස උපටඪා-නටෙඨා අභිඤෛඤයො, චිතතසය අවිකෙඛපටෙඨා අභිණේඤඤ යොහා, චිතතසස දසසනටෙඨා අභිඤෛඤයො.

වීමංසටෙඨා අභිඤෛඤයොා වීමංසාය මූලටෙඨා අභිඤෛඤයො, වීමංසාය පාදවෙඨා අභිඤෛඤයෙයා, වීමංසාය පඛානවෙඨා අභිඤෛඤයො, වීමංසාය ඉජඣනටෙඪා අභිඤෛඤයෙසා, වීමංසාය අධිමොකබටෙඪා අභි-කෙදුණු යොහා, වීමං සාග පහාහටෙඨා අභිකෙදුණු යොහා, වීමං සාග උපටඨානටෙඨා අභිකෙසුදුයෙහා, වීමාසාය අවිකෙඛපටෝහා අභිකෙදිසැයෙහා, වීමංසාය දසසනවේඪා අභිඤෛඤයොහා.

*දුකාඛසස පිලනටෝා අභියෛඥ යොා, දුනාඛසස සභාතරෝා අභියෛඤ-යෙයා, දුක්ඛසස සනතාපටෙඪා අභිසේදිණුයෙයා, දුක්ඛසස විපරිණාමටෙඪා අභිණේදිණිදු යොහා.

සමුදයසස ආයූහනටෝා5, අභිඤෛඤයො, සමුදයසස නිදුනටෝා අභිකොකුයෙයා, සමූදයසස සකොකුගටො අභිකොකුයෙයා, සමූදයසස පළිබොඩටෙඨා⁶ අභිණෙදුඥයොහ.

^{1.} ບສາບສາຣປີ້ - ອີປສ., ສະ, PTS, 2 ຍຽາສແຜຍອບີ້ແມ່ - ອິປສ.

විරිස්ෂටයා - මජසං, 4. විරිසසය - මජසං,
 ආසුභකටේයා - සතා, 6. පලිබොධනටෙයා - PTS,

^{*} දුකාබටෙයාති අදේති මූලපදතී මරමම ජටයසඬගිනිපොපේකාදීසු අධිකානි.

පටිසමහිදුමාගීය-මහාවගී-ඥනකථා

(අංශ්‍රීමාගීයානේ) ප්‍රකාශනානීය දනයුතු යැ. (ප්‍රභාසාර බැවින්) විරොචනානීය දනයුතු යැ. කෙලශයන්ගේ සහතාපනානීය දනයුතු යැ. (තිමීල තිමාණාලමබන බැවින්) අමලානීය දනයුතු යැ. (සම්පුයුකතමලරහිත බැවින්) විමලානීය දනයුතු යැ. (අංලමබන කරන මල රහිත බැවින්) තිමී-ලානීය දනයුතු යැ. (කෙලෙස් විෂම නැති බැවින්) ශමානීය දනයුතු යැ. විවෙකානීය දනයුතු යැ. විවෙකවයහිනීය දනයුතු යැ. විරාගානීය දන-යුතු යැ. විරාගවයහිනීය දතයුතු යැ. නිරෝධානීය දනයුතු යැ. නිරෝධ-වයහිනීය දනයුතු යැ. වෛසෝකානීය දනයුතු යැ. වෙසෙයානවයහිනීය දනයුතු යැ. විනුකතානීය දනයුතු යැ. විමුකතිවයහිනීය දනයුතු.

(කකීතෘකමාතා) ජනුසීය දතයුතු යැ ජනයාගේ මූලාසීය දතයුතු යැ. ජනැයාගේ (සහජාතයනට පුතිස්ථා බැවින්) පාදාඞීය දතයුතු යැ. ජනැයාගේ (අධිපති බැවින්) පුධානාසීය දනයුතු යැ. ජනැයාගේ සමෘද්ධාසීය දතයුතු යැ. ජනැයාගේ අධිමොකෘාසීය දතයුතු යැ. ජනැයා-ගේ පුගුහාසීය දතයුතු යැ. ජනැයාගේ උපස්ථානාසීය දතයුතු යැ. ජනැ-යාගේ අවිකෞපාසීය දතයුතු යැ. ජනැයාගේ දශීනාසීය දතයුතු.

වියතිංහිය දතයුතු යැ. වියතීයාගේ මූලාභීය දතයුතු යැ. ව්යතියාගේ පුතිෂඨාභීය දතයුතු යැ. වියතීයාගේ පුධානාභීය දතයුතු යැ. වියතීයාගේ සමෘඛාතිභීය දතයුතු යැ. වියතීයාගේ අධිමොකෂාහීය දතයුතු යැ. වියතී-යාගේ පුගුහාණීය දතයුතු යැ. වියතීයාගේ උපසථානාහීය දතයුතු යැ. වියතීයාගේ අවිකෙෂපාහීය දතයුතු යැ. ව්යතීයාගේ දශීනාභීය දතයුතු.

(චිනතනාදි) චිතතා වීය දතයුතු යැ. චිතතයාගේ මූලාවීය දතයුතු යැ. චිතතයාගේ පුතිසෝවීය දතයුතු යැ. චිතතයාගේ පුඛානාවීය දත-යුතු යැ. චිතතයාගේ අධිමොසාවීය දතයුතු යැ. චිතතයාගේ පුගුහාවීය දතයුතු යැ. චිතතයාගේ උපස්ථානාවීය දතයුතු යැ. චිතතයාගේ අවිසෙෂ-පාවීය දතයුතු යැ. චිතතයාගේ දශීනාවීය දතයුතු.

විමංසානිය දතයුතු යැ. වීමංසාවගේ මූලානිය දතයුතු යැ. වීමංසා-වගේ පුතිස්ථානිය දතයුතු යැ. වීමංසාවගේ පුඛානානිය දතයුතු යැ. වීමංසාවගේ සමෘදධානිතිය දනයුතු යැ. වීමංසාවගේ අඛ්මොකෘනිය දත-යුතු යැ. වීමංසාවගේ පුගුහානිය දතයුතු යැ. වීමංසාවගේ උපස්ථානානිය දතයුතු යැ. වීමංසාවගේ අවිකෞපානිය දතයුතු යැ. වීමංසාවගේ දශී-නානිය දතයුතු.

දුඃඛයාගේ පීඹනාණීය දතයුතු යැ. දුඃඛයාගේ සඹඛතාණීය දතයුතු යැ. දුඃඛයාගේ සනතාපාණීය දතයුතු යැ. දුඃඛයාගේ විපරිණාමාණීය දතයුතු.

සමූදයාගේ ආයුහනාණීය දතයුතු යැ. සමූදයාගේ නිදනාණීය දතයුතු යැ. සමූදයාගේ සංයොගාණීය දතයුතු යැ. සමූදයාගේ පරිබොඛාණීය දතයුතු. නිරොබසාස නිසාසරණුවෙඩා අභිඤෝඤ සෙයා, නිරොබසාස විවෙකවෙඩා අභිඤෝඤ සොහා, නිරොඛසාස අසඹාබනවෙඩා අභිඤෝඤ සොහා, නිරොඛසාස අමතටෙඩා අභිඤෝඤ සෙයා

මගනසස නියානටෙඪා අභිඤෙඤයෙනා, මගනසස හෙතුටෙඪා අභිඤෙඤයෙනා, මගනසස දසසනටෙඨා අභිඤෙඤයෙනා, මගනසස ආඛි-පතෙයාටෙඪා අභිඤෙඤයෙනා.

තථටෙඨා අනිකෙසුසැයෙසා, අනතතටෙඨා අභිකෙසුසැයෙසා, සච්චටෙඨා අභිකෙසුසැයෙසා, පටිවේඩටෙඨා අභිකෙසුසැයෙසා, අභිජානනටෙඨා අභිකෙසුසැ-ගොහා, පරිජානටෙඨා අභිකෙසුසැයෙසා, ඩම්මටෙඨා අභිකෙසුසැයෙසා, ඛාතුටෙඨා² අභිකෙසුසැයෙසා, කැතටෙඨා අභිකෙසුසැගෙසා, සච්ඡිකිරියටෙඨා අභිකෙසුසැ-යෙසා, එසානටෙඨා අභිකෙසුසැයෙසා, අභිසම්යටෙඨා අභිකෙසුසුයෙසා.

නෙකබමමං අභිසේදිඥයාහං, අවහාපාදෙ අභිසේදිඥයොහා, ආලොක-සාඤඤ අභිසේදිඥයාහා, අවිකොබපො අභිසේදිඥයොහා, බමාවවන්නානං අභිසේදිඥයාහං, සැලුණාං අභිසේදිඥයාහං, පාමොජජං.³ අභිසේදිඥයාහං.

ප එමං කිානං⁴ අභිකෙතියෙයාං, දුතියං කිංනං අභිකෛතියයාං, තතීයං කිානං අභිකෛතියයාං, චතුන්ං කිානං අභිකෛතියයාං, ආකාසාං-නකුවායතනසමාපතතී අභිකෛතියයාං, විකිකිදීණකුවායතනසමාපතති අභිකෛතියාං, ආකිකාවණැකියතනසමාපතති අභිකෛතියෙයාං, නෙවසකිකිද නාසකතියුයතනසමාපතති අභිකෛතියාං.

අතිච්චානුපසානා අතිසෙදිසැයා, දුකඛානුපසානා අතිසෙදිසැයා, අනතතානුපසානා අතිසෙදිසැයා, නිඛ්බදනුපසානා අතිසෙදිසැයා, විරාශානුපසානා අතිසෙදිසැයා, නිරෝඛානුපසානා අතිසෙදිසැයා, පටිනිසාශානුපසානා අතිසෙදිසැයා, බයානුපසානා අතිසෙදිසැයා, වයානුපසානා අතිසෙදිසැයා, විපරිණාමානුපසානා අතිසෙදිසැයා, අනිමිතතානුපසානා අතිසෙදිසැයා, අපරණීතිතානුපසානා අතිසෙදිසැයා, සුසැසැතානපසානා අතිසෙදිසැයා, අධ්පණීතිතානුපසානා අතිසෙදිසැයා, යථාභනසැණදසානා අතිසෙදිසැයා, අධ්පසැකුඩමාවපසානා අතිසෙදිසැයා, පටිකඛානුපසානා අතිසෙදිසැයා, විවරටානුපසානා අතිසෙදිසැයා,

සොතාපතතිමගෙනා අභිඤෙඤයොන, සොතාපතතිඵලසමාපතති අභිඤඤෙඤයාන, සකදුනාම්මගෙනා අභිඤඤයොනා, සකදගාමිඵලසමාපතති අභිඤඤෙඤයාන, අනාගාම්මගෙනා අභිඤඤයෙනා, අනාගාමිඵලසමාපතති අභිඤඤෙයනා, අරහතතමගෙනා අභිඤඤයෙනා, අරහතතඵලසමාපතති අභිඤඤෙයනා,

අධිමොතබටෙඪන සදධිපිදියං අභිඤෙඤයාං, පහාහටෙඪන විරිසිප්දියං අභිඤෛඤයාං, උපටඪානටෙඪන සතිප්දියං අභිඤෙඤයාං, අවිකොඛපටෙඪන සමාධිප්දියං අභිඤෛඤයාං, දසාකාටෙඪන පඤඤ්දප්දියං අභිඤෛඤයාං.

අසාදැඩියෙ අකම්පියටෙහන සැබාබලං අභිඤඤඤයාං, කොසජෝ අකම්පියටෙහන විරියබලං අභිඤඤඤහං, පමාදෙ අකම්පියටෙහන සතිබලං අභිඤඤඤාං, උදධවෙව අකම්පියටෙහන සමාබිබලං අභිඤඤඤයාං, අවිජෝග අකම්පියටෙහන පඤඤබලං අභිඤඤඤයාං,

^{1.} හෙතාවෙඩා - සහා. 2. ධානාවෙඩා - සහා, 3. පාමුජ්ජං - සහා,

⁴ පයාමජාබානං (අංදි) සාහා, PTS, . චරිසින්දුයං - මජනං

පටිසමහිදුමාගීය-මහාවගී ඥනකථා

නිරෝඛයාගේ නිසාරණානිය දතයුතු සැ. නිරෝඛයාගේ විවෙසානිය දතයුතු සැ. නිරෝඛයාගේ අසඬබතානිය දතයුතු සැ. නිරෝඛයාගේ අමෘතානිය දතයුතු.

මාගීයාගේ නිය**ීාණා**සීය දතයුතු සැ. මාගීයාගේ හෙතිසීය දතයුතු යැ. මාගීයාගේ දශීනාසීය දතයුතු සැ. මාගීයාගේ ආධිපතාාසීය දතයුතු.

යථාසවහාවානීය දතයුතු හැ අනාතමානීය දතයුතු යැ. සතාානීය දතයුතු යැ. පතිවෙඩානීය දතයුතු යැ. වෙසෙසිත් දතයුතු අනීය දතයුතු යැ. දෙතත්රණපරිඥයෙන් දතයුතු ඇතිය දතයුතු යැ. ඩම්ානීය දතයුතු යැ (ශතාතාදි) ධාතිනීය දතයුතු යැ. දතහැකි අනීය දතයුතු යැ. සාසාත්-කත්වාානීය දතයුතු යැ. ශූනයෙන් සංශී කලයුතු අනීය දතයුතු යැ. (පුතාවෙසාශූනයෙන්) මොනොවට අවබෝධ කලයුතු අනීය දතයුතු.

නෛෂකුමා (කාමචාඡඥ පුතිපඤඳෙලාහ) ග දනයුතු යැ. අවාහපාදය දනයුතු යැ. (සනාහනමිද්ධපතිපඤා) ආලෝකසංඥව දනයුතු යැ. අවිසෙෂපය දතයුතු යැ. බම්මචචත්හන (නිශ්චය) ය දනයුතු යැ. ඥනය දනයුතු යැ. (අරතිපුතිපඤා) පාමෝදාය දනයුතු.

පුළුමගිෂානය දනයුතු යැ. දවිනීයගිෂානය දනයුතු යැ. තෘතීයගිෂානය දනයුතු යැ. වතුළුගිසානය දනයුතු යැ. ආකාසානඤවායනන සමාපතතිය දනයුතු යැ. විඤඤාණඤවාගනනසමාපතතිය දනයුතු යැ. ආකිඤවඤඤයනන සමාපතතිය දනයුතු යැ. නෙවසඤඤානාසඤඤාගනන සමාපතතිය දනයුතු.

අතිතයානුදශීනය දතයුතු යැ. දු:බානුදශීනය දතයුතු යැ. අනාතමානු දශීනය දතයුතු යැ. නිවේදනුදශීනය දතයුතු යැ. විරාශානුදශීනය දතයුතු යැ. නිරොඛානුදශීනය දතයුතු යැ. පුනිනිංසශීංතය දතයුතු යැ. සංකොතුදශීනය දතයුතු යැ. වසයානුදශීනය දතයුතු යැ. විපරිණාමානු– දශීනය දතයුතු යැ. අනිමතතංනුදශීනය දතයුතු යැ. අපුණිසිතානුදශීනය දතයුතු යැ. යථාභූතඥෙනදශීනය දතයුතු යැ අධිපුණු සභිඛායාත ධම්විදශීනාව දකයුතු යැ. යථාභූතඥෙනදශීනය දතයුතු යැ ආදීනවංතුදශීනය දතයුතු යැ. පටිසභිඛා (අනිතය-දය)-අනාතමා)නුදශීනය දතයුතු යැ. විවතීංතුදශීන (ගොතුභූඥන)ය දතයුතු.

සෝවන් මාගීය දනයුතු යැ. සෝවන් ඵලසමාපතතිය දනයුතු යැ. සකෘදගාම් මාගීය දනයුතු යැ. සකෘදගාම් ඵලසමාපතතිය දනයුතු යැ. අනාගාම් මාගීය දනයුතු යැ. අභාගාම් ඵලසමාපතතිය දනයුතු යැ අභීන්මාගීය දනයුතු යැ. අභීන්ඵලසමාපතතිය දනයුතු.

අධිමොකෂ (නිශවය කිරීම්) අතියෙන් ශුදොයිස්ය දනයුතු යැ. පුගුහ (උනසාහ) අතීයෙන් වියෝදීඥිය දනයුතු යැ. අවිලාපන (අරමූණෙහි බැසගැනීම්) අතීයෙන් සමෘතීඥිය දනයුතු යැ. අවිකෞපාතීයෙන් සමා-ධිඤිය දනයුතු යැ. දශීනාතීයෙන් පුඥෙඤිය දනයුතු.

අශුභායෙහි නො සැලෙන අතීයෙන් ශුභාබලය දතයුතු යැ. කුසින බැව්හි නො සැලෙන අතීයෙන් වියර්ධාලය දතයුතු යැ. පුමාදයෙහි නො සැලෙන අතීයෙන් සමෘතිබලය දතයුතු යැ. උඟින බැව්හි නො සැලෙන අතීයෙන් සමෘධිබලය දනයුතු යැ. අවිද යෙහි නො සැලෙන අතීයෙන් පුඤුබලය දතයුතු. උපටස්ානටෙස්න සභිසමේබාණ්ඩ ඩේහා අභිඤෙඤයෙහා, පවිචයටෙසන බම්මච්චයසමේබාණ්ඩ ඩේහා අභිඤෙඤයෙහා, පහාහටෙස්න විරියසමේබාණ්ඩ-ඩේහා අභිඤෙඤයෙහා, එරණටොසන පීතිසමේබාණ්ඩ ඩේහා අභිඤෙඤයෙහා, උපසමටෙස්න පසසදධිසමේබාණ්ඩ ඩේහා අභිඤෙඤයෙහා, අවිකෙඛපටෙස්න සමාධිසමේබාණ්ඩ ඩේහා අභිඤෙඤයෙහා, පටිසඩානටෙස්න උපෙකඛා-සමේබාණ්ඩ ඩේහා අභිඤෙඤයෙහා,

දසසන වෙයන සම්මාදිටසී අභිසෙදකුයා, අභිනිරෝපන වෙයන සම්මා-සඞ්කාපෙසා අභිසෙදකුයොං, පරිගතහටෙයන සම්මාවාවා අභිසෙදකුයා, සමූටයානරෙයන සම්මාසාමමනෙතා අභිසෙදකු සො, වොදනටෙයන සම්මා-ආජීවෝ අභිසෙදකද යොං, පගතහටෙයන සම්මාවායාමෝ, අභිසෙදකද යොං, උපටයානටෙයන සම්මාසති අභිසෙදකද යාං, අවිකොට පටෙයන සම්මාසමාබ අභිසෙදකද යොං.

අාධිපතෙයාවෙඨන ඉත්රියා අතිසෙදිකුයාා, අකමපියටෙඨන බලා අතිසෙදිකුයාා, නියහනටෙඨන බොජකිඞ්හා අතිසෙදිකුයාා, හෙතුටෙඨන මගෙහා අතිසෙදිකුයෙහා, උපටඨානටෙඨන සනිපටඨානා අතිසෙදිකුයාං, පදහනටෙඨන සමමපපධානා අතිසෙදිකුයාං, ඉජකිනටෙඨන ඉද්ධිපාද අතිසෙදිකුයා, තථටෙඨන සචචා අතිසෙදිකුයාං.

අවිකොඛ පටෙඨන සමථෝ අභිඤෙඤ යොං, අනුපස්සන ටෙඨන විපස්සනං අභිඤෙඤයාං, එකරසටෙඪන සමථවිපස්සනං අභිඤෛඤයාං, අනතිවතත-නටෙඨන යුගන කිං¹ අභිඤෙඤයාං.

සංචරවෙස්ත සීලවිසුදයි අභිසෙදියැයාා, අවිශෝධපටෙස්ත විතතවිසුදයි අභිසෙදියැයා, දස්සනටෙස්ත දිටයිවිසුදයි අභිසෙදියැයා, මූතතටෙස්ත විමොකෙකා අභිසෙදියැයොං, පටිවෙඩටෙස්ත විජජා අභිසෙදියැයාං, පරිචචාගටෙස්ත විමූතත් අභිසෙදියැයාං, සමූචෙඡදටෙස්ත බළය කැණං අභිසෙදියැයාං, පටිපපසාදයටො අනුපොදෙ කැණං අභිසෙදියැයාං.

ජනෙ, මූලටෝන අභිකෙදිකුයොං, මනසිකාරො සමුවානවෝන අභිකෙදිකුයොං, එසෙසා සමාධානටෝන අභිකෙදිකුයොං, වෙදනා සමොසරණටෝන අභිකෙදිකුයාං, සමාධි පමුබටෝන අභිකෙදිකුයොං, සති ආධිපතෙයටෝන අභිකෙදිකුයාං, පකුකු තදුනතරටෝන² අභිකෙදිකුයාං, විමූහති සාරටෝන අභිකෙදිකුයාං, අමනොගධං නිබබානං පරියොසා-නටෝන අභිකෙදිකුයාං.

යෙ යෙ ඩමා අභිදාසුසා හොතති, තෙ තෙ ඩමා සැතා හොතති, තං සැතරේක සැණං, පජානනරේක පසැසැ. නෙන වුවාති: ''ඉමෙ ඩමා අභිසෙසුසැයා'ති සොතාවඩානං, තංපජානනා පසැසැ සුතමයෙ සැණා'හති.

අභිකෛඤයාන්දෙද සො.

දුතියක භාණවාරං.

පටිසමහිදුමාගීය-මහාවගී-ඥතකථා

අපිලාපනා හි සෙන් සමෘතිසමෝඛාහිතය දනයුතු යැ. විමසීම් අහි-යෙන් ධම්විවයසමෝඛාහිතය දනයුතු යැ. පුගුතාහීයෙන් වියසිසමෝඛ-ඛාතිතය දනයුතු යැ. පැතිරීම් අහියෙන් පීතිසමෝඛාහිතය දනයුතු යැ. සන්තිදීම් අහියෙන් පුගුබ්සමෝඛාහිතය දනයුතු යැ. නො විසිරීම් අහියෙන් සමාඛිසමෝඛාහිතය දනයුතු යැ. අනිතයාදී විසින් පුතයවෙසානා කිරීම් අහියෙන් උපෙසානාසමෝඛාහිතය දනයුතු.

(සනය) දශීනා ආයතේ සමයන් දෙනයුතු යැ. අරමුණට නැගීම අතියෙන් සමයක් සංකලපය දනයුතු යැ. (සතර වාක්සංවර) පරිගුහා නී යෙන් සමයන් වෙනය දනයුතු යැ. (නිවිධ කායසංවර) සමූ නාගතීයෙන් සමයක් කම්යනනය දනයුතු යැ. පරිශුණා භීයෙන් සමයගා ඒවය දනයුතු යැ. පුගුහා නීයෙන් සමයන් වයා යාමය දනයුතු යැ. අරමූණෙති බැසගැනීම අතියෙන් සමයක් සමයන් යනයුතු යැ. අවිකෙෂපා කියෙන් සමයක් සමයක් සමයන් දනයුතු.

අාධිපතසාවීයෙන් ඉාලියයෝ දතයුත්තාහ. අකමපාහවීයෙන් බලයෝ දකයුත්තාහ. නිය සාණාවීයෙන් බොඛාඞ්ගයෝ දතයුත්තාහ. හෙළාවේ-යෙන් මාගීය දතයුතු යැ. අපිලාපනාවීයෙන් සහිපටඨානයෝ දතයුත්-තාහ. උතසාහ කිරීම අවීයෙන් සමයෝපුඛානයෝ දතයුත්තාහ. නිෂපතතාවීයෙන් සෘද්ධිපාදයෝ දතයුත්තාහ. යථාසවහාවාවීයෙන් සතයයෝ දතයුත්තාහ.

අවිඝෙෂපාතියෙන් ශමථය දනයුතු යැ. (අනිතහාදිවශයෙන්) පුනපුනා බැලීම් අතියෙන් විදශීනාව දතයුතු යැ. (විමුකතිරසයෙන්) එකකෘතහාතී-යෙන් ශමථවිදශීනා දතයුතු යැ. නො ඉක්ම පවත්නා අතියෙන් (ශමථ විදශීනාවන්නේ) යුගනකිය දතයුතු.

සංවරාතියෙන් ශීලවිශුදධිය දතයුතු යැ. අවිසෙෂපාතියෙන් චිතත– විශුදධිය දතයුතු යැ, දශීනාතීයෙන් දෂට්විශුදධිය දතයුතු යැ. මිදීම අතියෙන් (තදඹය) විමොසෂය දතයුතු යැ. ජානනාත්යෙන් විදු, ව දත– යුතු යැ. පරිතාගානීයෙන් ඵලවිමූකතිය දනයුතු යැ. සමුචෙඡදානියෙන් සාෂය (මාගී ඥනය) දතයුතු යැ. පුතිපුශුබ)-අතියෙන් අනුතපාද (ඵල ඥනය) දනයුතු යැ.

(කර්තුකාමාතා) ඡඥය මූලානීයෙන් දතයුතු යැ. (යොනිසො) මනසකාරය (කුසල් දහම් නහන බැවින්) සමූළුංනානීයෙන් දතයුතු යැ. සපශීය සමවධානානීයෙන් දතයුතු යැ. වෙදනාව සමොසරණ (රැස්වීම්) අනීයෙන් දතයුතු යැ. සමාධිය පුමුඛානීයෙන් දතයුතු යැ. සමාතිය අධි-පතිභාවානීයෙන් දතයුතු යැ. (මාගී) පුඥව තදුනකර (ශුෂඪ) අනීයෙන් දතයුතු යැ. (ඵල) විමූකතිය (සිරිර බැවින්) සාරානීයෙන් දතයුතු යැ. අමෘතයට පුතිෂාගත නමාණය පයාරීවසාන (නිෂඪා) අනීයෙන් දතයුතු යැ.

යම් යම් ඩම් කෙනෙක් අහිමුඛ කොට දත්නා ලද වෙත් ද ඒ ඒ ඩම්යෝ ඥතයෝ වෙති. ඒ ඩමීයත් දන්නා අහියෙන් ඥන වෙයි පුකාර– යෙන් (දන්නා අහියෙන්) පුඥ වේ. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'ඉමෙ ඩම්මා අභිඤඤයොන් සොනාවධානං, තංපජානනා පඤඤඤ සුතමයෙ ඤුණාං'යි.

අභිඥෙයනිර්දෙශ සි.

දෙවැනි බණවර සි.

(1)

කථං 'ඉමේ බම්මා පරිඤෙඤයාා'ති සොතාවධානං, තංපජානනා පඤඤ සුතමයෙ ඤැණං:

එකො බමමා පරිඤඤඤයෝ: එසො සාසවෝ උපාදනියෝ. දො බමමා පරිඤඤයෝ: නාමඤා රූපඤව. තයෝ බමමා පරිඤඤයෝ: තිසො වෙදනා වතතාරෝ බමමා පරිඤඤයෝ: වතතාරෝ ආහාරා පඤව බමමා පරිඤඤයෝ: පඤවුපාදනකඛණා. ජ බමමා පරිඤඤයෝ: පඤවුපාදනකඛණා. ජ බමමා පරිඤඤයෝ: ජ අජඣතනිකානි ආයතනානි. සතත බමමා පරිඤඤයෝ: අවස ලෝකබමමා. නව බමමා පරිඤඤයෝ: නව සතතාවාසා. දස බමමා පරිඤඤයෝ: දසායතනානි.

(2)

සබබං භිකඛවේ, පරිඤඤයාගං, කිඤුව භිකඛවේ, සබබං පරිඤඤයාගං.

වකබුං¹ භිකඛවෙ, පරිභෛසදයාහං, රූපා පරිභෛසදයාහා, වකබුවිකැකුණං පරිභෛසදයාහං, වකාබුසමඵසෙසා පරිභෛසදයොහා, යමපිදං² වකාබුසමඵසස-පච්චයා උපපජපති වෙදයිතං සුඛං වා දුකඛං වා අදුකඛමසුඛං වා, තමප පරිභෛසදයාහං.

සොතං පරිභෛඤයගාං, සඳා පරිභෛඤයගාං, පෙ- සාහං පරිභෛඤයාං, හනිා පරිභෛඤයාං, -පෙ- ජීවහා පරිභෛඤයගා, රහා පරිභෛඤයාං, -පෙ-කායො පරිභෛඤයෝ, ඵෝටා මෙබා පරිභෛඤයයාං, පරිභෛඤයාං, පරිභෛඤ කෙහා, බමා පරිභෛඤයාං, මනොවිභඤයුණං පරිභෛඤයාං, මනො-සමඑසෝ පරිභෛඤයගා, යමපිදං² මනොහමඑසාාපච්චයා උපපණති වෙදයිතං සුබං වා දුකබං වා අදුකබමසුබං වා, තමපි පරිභෛඤයාං.a

රුපං පරිඤඤ෬හං, වේදනා පරිඤඤයහා, සඤඤ පරිඤඤයහා, සබ්බාරා පරිඤඤයහා, විඤඤණං පරිඤඤයහං, වසාබුං1 පරිඤඤයහං -පෙ- ජරාමරණං පරිඤඤයහං -පෙ- අමතොගබං නිබ්බාහං පරියෝසානටෝන පරිඤඤයහං -පෙ-

යෙසං යෙසං බම්මානං පටිලාහඤ්ගය වායමනතාසය නෙ තෙ බම්මා පටිලඬා හොනති, එවං තෙ බම්මා පරිඤඤතා වෙව හොනති තීරිතා ව.

නෙකබමමං පටිලාහන්දාය වායමන්තසා නෙකබමමං පටිලදධං හොති. එවා නො බමේමා පරිඤඤතො වෙව හොති නීරිතො ව.

අබාපාදං පටිලාහා වායමනානයා අබාපාදෙ, පටිල දේධා හොනි එවං සො බමෙවා පරිසදස දකා වෙව හොනි ුතිරිතො ව.

a. වේදනාසංසුතන - අනිවටවනගත පණිවමං,

කිසෙයින් 'මේ ඛම්යෝ පිරිසිඳ දතයුත්තාහ' යන දෙශනාව සොතාව-ඛාන (ශුැත)ය වෙයි, එය දනගත්නා පුඥව ශුැතමයඥන වෙයි යත්:

එක් බම්යෙක් පිරිසිඳ දතයුතු වෙයි: සාසුව වූ උපාදනයන්ට හිත වූ සපශීය යි. බම්යෝ දෙදෙනෙක් පිරිසිඳ දතයුතු වෙති: නාමරූපයෝ යි. බම්යෝ තිදෙනෙක් පිරිසිඳ දතයුතු වෙති: තුන් වෙදනාවෝ යි. බම්යෝ සතර දෙනෙක් පිරිසිඳ දතයුතු වෙති: පසෙදවාපාදනසකතියෝ යි. බම්යෝ පස්දෙනෙක් පිරිසිඳ දතයුතු වෙති: පසෙදවාපාදනසකතියෝ යි. බම්යෝ සදෙනෙක් පිරිසිඳ දතයුතු වෙති: සංකාවිඥනසටතීහු යි. බම්යෝ සටදෙනෙක් පිරිසිඳ දතයුතු වෙති: සංකාවිඥනසටතීහු යි. බම්යෝ අටදෙනෙක් පිරිසිඳ දතයුතු වෙති: සංකාවිඥනසටතීහු යි. බම්යෝ අටදෙනෙක් පිරිසිඳ දතයුතු වෙති: සංකාවිඥනසටතීහු යි. බම්යෝ අටදෙනෙක් පිරිසිඳ දතයුතු වෙති: නවසතාවානයෝ යි. බම්යෝ නවදෙනෙක් පිරිසිඳ දතයුතු වෙති: නවසතාවානයෝ යි.

(2)

මහණෙති, සියල්ල පිරිසිද දතයුතුයැ. මහණෙති, පිරිසි**ද දතයුතු සියල්ල** කවර යත්:

මහණෙති, චඤුස පිරිසිඳ දතයුතු යැ. රූපයෝ පිරිසිඳ දතයුත්තාහ. චඤුර්විඥනය පිරිසිඳ දතයුතු යැ. චකබුසමඑසාය පිරිසිඳ දතයුතු යැ. චකබුසමඑසාස පුතායෙන් සුව වේවයි දුක් වේවයි නො දුක් නො සුව වේවයි යම් වෙදයිතයෙක් උපදී නම් එද පිරිසිඳ දතයුතු යැ.

ශොතය පිරිසිඳ දතයුතු යෑ. ශබදයෝ පිරිසිඳ දතයුත්තාහ ... සුංණය පිරිසිඳ දතයුතු යෑ. ගනියෝ පිරිසිඳ දතයුත්තාහ ... ඒහාව පිරිසිඳ දතයුතු යෑ. රසයෝ පිරිසිඳ දතයුත්තාහ ... කය පිරිසිඳ දතයුතු යෑ. සුංචාවාය පිරිසිඳ දතයුතු යෑ ... මනස පිරිසිඳ දතයුතු යෑ. බාමයෝ පිරිසිඳ දතයුත්තාහ. මනොඩමගුනය පිරිසිඳ දතයුතු යෑ. මනොසාමඑසසය පිරිසිඳ දතයුතු යෑ. මනොසමඑසස පුතාපයෙක් සුව වේවයි දුක් වේවයි නො දුක් නො සුව වේවයි යම් වෙදයිතයෙක් උපදී නම්, එද පිරිසිඳ දතයුතු.

රූපය පිරිසිඳ දතයුතු සැ. වෙදනාව පිරිසිඳ දතයුතු සැ. සංඥාව පිරිසිඳ දතයුතු සැ. සංසකාරයෝ පිරිසිඳ දතයුත්තාහ. විඥනය පිරිසිඳ දතයුතු සැ. චඤුස ජරාමරණය ... අමෘතයට පුතිෂාා වූ නිෂීාණය නිෂාඨානීයෙන් පිරිසිඳ දතයුතු සැ.

යම් යම් ධෂ් කෙනකුත් පුතිලාභය සඳහා වෑයම් කරන්නනු විසින් ඒ ඒ ධෂ්යෝ ලබන ලද්දහු වෙත් ද, මෙසේ ඒ ධෂ්යෝ පිරිසිඳ දත්තාහු ද තීරණය කරන ලද්දහු ද වෙත්.

නෛෂකුමාය පුතිලාභය පිණිස වෑයම් කරන්නහු විසින් නෛෂකුමාය ලද්දේ වෙයි. මෙසේ ඒ ඛාමය පිරිසිඳ දන්නා ලද්දේ ද තීරණය කරන ලද්දේ ද වේ.

අව 3ාපාදය පුතිලාභය පිණිස වෑයම් කරන්නනු විසින් අවතාපාදය ලද්දේ වෙයි. මෙසේ ඒ ඛම්ය පිරිසිද දන්නා ලද්දේ ද නීරණය කරන ලද්දේ ද වේ. ආලොකසඤඤං පටිලාහර්ථාය වායමන්තසය ආලොකසඤඤ පටිලංඛා හොති, එවං සො බමෙමා පරිඤඤගො වෙව හොති තීරිතො ව.

අවිකෙඛපං පටිලාහත්ථාය වායමනතසය අවිකෙඛපො පටිලදෝධා හොති. එවං සො ධමේමා පරිඤඤතො වෙව හොති තීරිතො ව.

ධමාවවත්හානං පටිලාහත්හය වායමන්තසය බමාවනේහනං පටිලදධං හොති, එවං සො ධමෝ පරිඤඤතො වෙව හොති තීරිතො ව.

ඤ ණං පටිලාභත්ථාය වායමන්තසාස ඤ ණං පටිලදධං හොති, එවං සො බමෝ පරිඤඤතො වෙව හොති තීරිතො ච.

පාමොජජං¹, පට්ලාහත්හය වායමන්තසය පාමොජජං පට්ලඬං හොති, එවං සො ධමො පරි*කැ*ඤකො වෙව හොති තීරිතො ව.

ප්රීමං ඣානං² පටිලාහණිාය වායමන්තාසය ප්රීමං ඣානං² පටිලංඛං හොති, එවං සො ධමෙමා පරිඤඤතො වෙව හොති තීරිතො ව.

දුනියං කිානං -පෙ- තතියං කිානං -පෙ- චතුත්ං කිානං පටිලාහත්ාය වායමනනසාස එතුත්ං කිානං පටිලඬං හොති, එවං සො ධමෙමා පරිකුඤුතො වෙව හොති තීරිතො ව.

ආකාසානණුවායනනසමාපතතිං පටිලාභත්වාය වායමනතසස ආකාසා– නඤවායතනසමාපතති පවිලඬා හොති, එවං සො ධමෝ පරිඤඤතො වෙව හොති තීරිතො ව.

විකුඤුණඤවායනනසමාපතතිං පටිලාහත්හය වායමනතසය විකැඤ– ණඤවායතනසමාපතති පටිලදධා හොතී, එවං සො ධමෙමා පරිඤඤතො වෙව හොති තීරිතො ව.

දාකිඤවඤඤයතනසමාපතතිං පටිලාහත්හය වායමනතසස ආකිඤව-ඤඤයතනසමාපතති පටිලඳධා හොති, එවං සො ධමෙමා පරිඤඤතො වෙව හොති තීරිතො ව.

නෙවසඤඤ නාසඤඤ යතනසමාපතතිං පටිලාහත්ාය වායමනතසය නෙවසඤඤ නාසඤඤ යතනසමාපතති පටිලදඛා හොත්, එවං සො ඛමෙමා පරිඤඤ තො වෙව හොති තීරිතො ව.

අතිචවානුපසානං පටිලාහත්හය වායමනතසය අනිචවානුපසානා පටිලදධා හොති, එව, සො ධම්මා පරිඤඤුතො වෙව හොති නීරිතො ව.

දුකඛානුපසානං පටිලාහත්හය වායමනතසා දුකඛානුපසානා පටි-ලඳධා හොති, එවං සො ඛමේමා පරිඤඤතො වෙව හොති තීරිතො ව.

අනතතානුපසානං පරිලාහන්දාය වායමනතසා අනතතානුපසානා පරිලඳධා හොති, එවං සො ධමෙමා පරිඤඤතො වෙව හොති තීරිතො වු

නිබබිදනුපසානං පටිලාහතාය වායමනතසා නිබබිදනුපසානා පටිලඬා හොති, එවං සො බමේමා පරිඤඤාතො වෙව හොති නීරිතො ව.

ආලොකසංඥව පුතිලාහය පිණිස වැයම් කරන්නහු විසින් ආලොක සංඥව ලද්දේ වෙයි. මෙසේ ඒ ධමීය පිරිසිඳ දන්නා ලද්දේ ද නීරණය කරන ලද්දේ ද වේ.

අවිකෙෂපය පුතිලාහය පිණිස වෑයම් කරන්නහු විසින් දවිකෙෂපය ලද්දේ වෙයි. මෙසේ ඒ ඛෂීය පිරිසිඳ දන්නා ලද්දේ ද නීරණය කරන ලද්දේ ද වේ.

ඛම්මවවත්හා (විචිකිතකා පුතිපක්ෂඥන)ය පුතිලාභය පිණිස වෑයම් කරන්නහු විසින් ධම්මවවත්හනය ලද්දේ වෙයි. මෙසේ ඒ ධමීය පරිඥන ද තීරණය කරන ලද්දේ ද වේ.

(අවිදා පුතිපකෘ) ශූනය පුතිලාහය පිණිස වෑගම් කරන්නහු විසින් ඥුනය ලද්දේ වෙයි. මෙසේ ඒ බමීය පරිඥු තද තීරණය කරන ලද්දේ ද වේ.

පාමොදං(අරතිපතිපඤපීති) ය පුතිලාහය පිණිස වෑයම් කරන්නනු වියින් පාමොදංශ ලද්දේ වෙයි. මෙසේ ඒ ධමීය පරිඥ ත ද නීරණා කරන ලද්දේ ද වේ.

පුථමධාහනය පුතිලාභය පිණිස වැයම් කරන්නහු විසින් පුථමධාහනය ලද්දේ වෙයි. මෙසේ ඒ ධමීය පරිඥත ද නීරණය කරන ලද්දේ ද වේ.

දව්තීයඛ්ෂානය ... තෘතීයඛ්ෂානය ... චතුව්ඛ්ෂානය පුතිලාභය පිණිස වෑයම් කරන්නනු විසින් චතුව්ඛ්ෂානය ලද්දේ වෙයි. මෙසේ ඒ ඛුෂීය පිරිසිඳදන්නා ලද්දේ ද තීරණය කරන ලද්දේ ද වේ.

ආකාසානඤවායනන≭මාපතතිය පුතිලාභය පිණිස වෑයම් කරන්නහු විසින් ආකාසානඤවායනනසමාපතතිය ලද්දී වෙයි. මෙසේ ඒ ධමීය පරිඥත ද තීරණය කරන ලද්දේ ද වේ.

විඤඤණඤචායතනසමාපතතිය ලබනු පිණ්ස වැයම් කරත්නහු විසින් විඤඤණඤචායතනසමාපතතිය ලද්දී වෙයි. මෙසේ ඒ ධමීය පරිඥත ද තීරණය කරන ලද්දේ ද වේ.

ආකිඤාඩඤඤයොතනසමාපතානිය ලබනු පිණිස වෑයම් කරන්නනු විසින් ආකිඤඤ්ඤඤයොනනසමාපතානිය ලද්දී වෙයි. මෙසෙ ඒ ධමීය පරිඥනද නීරණය කරන ලද්දේ ද වේ.

නෙවසකැඤනාසකැඤයතනසමාපතාරිය ලබනු පිණිස වැයම් කරන්නහු, විසීන් නෙවසඤඤනාසඤඤයතනසමාපතාරිය ලද්දී වෙයි. මෙසේ ඒ ඛමීය පරිඥත ද නීරණය කරන ලද්දේ ද වේ.

අනිච්චානුපසානාව ලබනු පිණිස වැයම් කරන්නහු වියින් අනිච්චානු– පසානාව ලද්දී වෙයි. මෙසේ ඒ ඛමීය පරිඥත ද නීරණය කරන ලද්දේ ද වේ

දුකකානුපසානාව ලබනු පිණිස වෑයම් කරක්නහු විසින් දුකකානු-පසානාව ලද්දී වෙයි. මෙසේ ඒ ඛමීය පරිඥත ද තීරණය කරන ලද්දේ ද වේ.

අනතතානුපසාසනාව ලබනු පිණිස වැයම් කරන්නහු විසින් අනතතා-නුපසාසනාව ලද්දී වෙයි. මෙසේ ඒ ධමීය පරිඥත ද තීරණය කරන ලද්දේ ද වේ.

නිබබිදනුපසානාව ලබනු පිණිස වෑයම් කරන්නහු විසින් නිබබිදනු– පසානාව ලද්දී වෙයි. මෙසේ ඒ ධිමීය පරිඥන ද නීරණය කරන ලද්දේ ද වේ. පටිසමහිදුමගෙනා-මහාවගන-ඤ,ණකථා

වරාගානුපසසනං පටිලාහන්වාය වායමන්තසස විරාගානුපසසනා පටි-ලඳඩා හොති, එවං සො ධමේමා පරිඤඤුනො වෙම හොති තීරිතො ච

නිරොඛානුපසානං පටිලාහානාය වායමනතසස නිරොඛානුපසානා පටිලදඛා ගොති, එවං සො බමෙමා පරිකුඤුතො වෙව ගොති නීරිතො ව.

පටිනිසාහානුපසානං පටිලාහ වායමනතසා පටිනිසාහානු-පසානා පටිලැබා හොති, එවං සො බමෙමා පරිඤඤතො වෙව හොති තීරිතො ව.

බයානුපසසනං පටිලාභඤාය වායමනතසස බයානුපසසනා පටිලදධා හොති, එවං සො බමේමා පරිඤඤකො වෙව හොති තීරිතො ව.

වයානුපසසනං පරිලාභත්හය වායමනතසස වයානුපසසනා පරිලදධා හොති, එවා සො බමේමා පරිකුකුතො වෙව හොති නීරිතො ව.

විපරිණාමානුපසසනං පරිලාහඤාය වායමනතසස විපරිණාමානුපසසනා පරිලඬා හොති, එවං සො ධමෙමා පරිඤඤතො වෙව හොති නීරිතො ව.

අනිමිතතානුපසානං පරිලාභඥාය වායමනතසා අනිමිතතානුපසානා පටිලඬා හොති, එවං සො බමේවා පරිඤඤතො වෙව හොති නීරිතො ව.

අපපණිහිතානුපසානං පටිලාහත්හය වායමනතසාය අපපණිසිතානු-පසානා පටිලැධා හොති, එවා සො ධම්මා පරිඤඤතො වෙව හොති තීරිතො ව.

සුඤඤතානූපසානං පටිලාභාෂාය වායමනතසස සුඤඤතානුපසානා පටිලඳධා හොති, එවං සො ධමේමා පරිඤඤතො වෙව හොති තීරිතො ව.

අධිපණුණුඛාමමාවිපසානනං පටිලාහානාය වායමනතාසා අධිපණුණුඛාමම-විපසානා පටිලදාබා හොති, එවං සො ධමෙමා පරිණුඤුතො වෙව හොති තීරිතො ව

යථාභූතඤණදසානං පටිලාහනාය වායමනතසාස යථාභූතඤණ– දසානං පටිලඬං හොති, එවං සො ධමෙමා පරිඤඤතො වෙව හොති තීරිතො එ.

ආදීනවානුපසානං පටිලාහත්හය වායමතනසාස ආදීනවානුපසානා පටිලඬා හොති, එවං සො ධමෝමා පරිසැඤුතො වෙව හොති තීරිතො ව.

පටිසඹබානුපසානං පටිලාහතාය වායමනතසා පටිසඹබානුපසානා පටිලඬා හොති, එවං සො බමෙමා ප*ික*ැයුනො වෙව හොති තීරිතො ව.

පටිසමහිදුමාගීය-මහාවගී-ඥනකථා

විරාගානුපසානාව ලබනු පිණිස වෑයම් කරත්නහු වියින් විරාගානු-පසානාව ලද්දී වෙයි. මෙසේ ඒ ඛමීය පරිඥන ද තීරණය කරන ලද්දේ ද වේ.

නිරොධානුපසානාව ලබනු පිණිස වෑගම් කරන්නහු විසින් නිරො ඛානුපසානාව ලද්දී වෙයි. මෙසේ ඒ ධමීය පරිඥත ද නීරණය කරන ලද්දේ ද වේ.

පටිනිසාභානානුපසානාව ලබනු පිණිස වැයම් කරන්නහු විසින් පටිනිසාභානානුපසානාව ලද්දී වෙයි. මෙයේ ඒ ඛමීය පරිඥන ද තීරණය කරන ලද්දේ ද වේ

බයානුපසානාව ලබනු පිණිස වෑයම් කරන්නහු විසින් බයානු– පසානාව ලද්දී වෙයි. මෙසේ ඒ ධමීය පරිඥන ද නීරණය කරන ලද්දේ ද වේ.

වයානුපසසනාව ලබනු පිණිස වෑයම් කරන්නහු විසින් වයානු-පසසනාව ලද්දී වෙයි. මෙසේ ඒ ධමීය පරිඥත ද තීරණය කරන ලද්දේ ද වේ.

විපරිණාමානුපයානාව ලබනු පිණිස වෑයම් කරන්නහු විසින් විපරි-ණාමානුපසානාව ලද්දී වෙයි. මෙසේ ඒ ඛමීය පරිඥන ද තීරණය කරන ලද්දේ ද වේ.

අනිමිතතානුපසානාව ලබන පිණිස වෑයම් කරන්නහු විසින් අනි-මිතතානුපසානාව ලද්දී වෙයි. මෙසේ ඒ ධමීය පරිඥන ද තීරණය කරන ලද්දේ ද වේ.

අපපණිහිතානුපසානාව ලබනු පිණිස වෑයම් කරන්නහු වියින් අපපණිහිතානුපසානාව ලද්දී වෙයි. මෙසේ ඒ ධමීය පරිඥන ද තීරණය කරන ලද්දේ ද වේ.

සුඤඤතානුපසානාව ලබනු පිණිස වෑයම් කරන්නහු විසින් සුඤඤ තානුපසානාව ලද්දී වෙයි. මෙසේ ඒ ධමීය පරිඥන ද තීරණය කරන ලද්දේ ද වේ

අධිපණැණුබාමා විපසානාව ලබනු පිණිස වැයම් කරන්නහු විසින් අධිපණැණු බාමා විපසානාව ලද්දී වෙයි. මෙසේ ඒ බාමීය පරිඥන ද නීරණය කරන ලද්දේ ද වේ.

යථාභූතඥනදශීනය ලබනු පිණිස වෑයම් කරන්නහු විසින් යථා-භූතඥනදශීනය ලද්දේ වෙයි. මෙසේ ඒ ධමීය පරිඥන ද නීරණය කරන ලද්දේ ද වේ.

ආදීනවානුපසානාව ලබනු පිණිස වෑයම් කරන්නහු විසින් ආදීන-වාතුපසානාව ලද්දී වෙයි මෙසේ ඒ ධමීය පරිඥන ද තීරණය කරන ලද්දේ ද වේ.

පටිසඬානුපසානාව ලබනු පිණිස වෑයම් කරන්නහු විසින් පටි-සඬානුපසානාව ලද්දී වෙයි. මෙසේ ඒ ධමීය පරිඥනද නීරණය කරන ලද්දේ ද වේ.

පටිසමතිදුමගෙනා-මහාවගන-කදුණකථා

විවර්ධානුපසානං පටිලාභාළුාය වායමන්තසාස විවර්ධානුපසානා පටිලඳධා හොතී, එවං සො ධමෙමා පරිඤඤතෝ වෙව හොති නීරිතො ව.

සොතාපතතිමගාං පටිලාභත්හය වායමනතසය සොතාපතතිමගොො පටිලංඟා හොති, එවං සො බමෙමා පරිඤඤතො වෙව හොති නීරිතො ව.

සකදගාම්මගතං පටිලාහනාය වායමනතසය සකදගාම්මගොතා පටි-ලංඟා හොනි, එවං සො ධමෙමා පරිඤඤතෝ වෙව හොගි නීරිතො ව.

අනාගාම්මගාං පටිලාහඣාය වායමනතසය අනාගාම්මගොො පටිලදෝඛා හොති, එවං සො ධමේමා පරිකුඤුතො වෙව හොති නීරිතො ව.

අරහතතමගහං පටිලාහත්හය වායම හාසිය අරහතතමගොහා පටි-ලංකා හොති, එවා සො ධමේලා පරිකුඤුතො වෙව හොති තීරිතො ව.

යෙසං යෙසං ධම්මානං පටිලාහතිවාය වායමනතසාස තෙ තෙ ධම්මා පටිලඳධා හොනති, එවං තෙ ධම්මා පරිඤඤතා වේව හොනති තීරිතා ව. තං ඤතරේඪන ඤැණං, පජානන ටෝන පඤඤැ. තෙන වුච්චති ''ඉමේ ධම්මා පරිඤඤයාා'ති සොතාවධානං, තං පජානනා පඤඤ සුනමයෙ ඤෑණ''නති.

පරිකෙඤඤයානිදෙද්සො.

(3)

කථං 'ඉමේ ධම්මා පහාතබබා'ති සොතාවධානං, තංපජානනා පඤඤ සුතමයෙ ඤැණං:

එකො ධමේමා පහාතබෙබා: අසම්මානො.

දෙව් ධ මා පහාතබබා: අවිජජා ව හවතණහා ව

තයො ධම්මා පහාතබබා: තිසෙසා තණහා.

චතතාරෝ ධම්මා පහාතබබා: චතතාරෝ ඔසා.

පඤුව ධමමා පහාතබබා: පඤුව නීවරණානි.

ඡ ධම්මා පහාතබබා: ඡ තණහාකායා.

සතතධමමා පහානබබා: සතතානුසයා.

අටස් ධම්මා පහානබබා: අටස් මිච්ඡනතා.

නව ධම්මා පහාතබබා: නව තණහා මූලකා

දස ධම්මා පහාතබ්බා: දස මිච්ඡි තතා.

පටිසම්හිදුමාගීය-මහාවගී-ඥනකථා

විවටටානුපසානාව ලබනු පිණිස වැගම් කරන්නහු විසින් විවටටානු-පසානාව ලද්දී වෙයි. මෙසේ ඒ ඛමීය පරිඥනද තීරණය කරන ලද්දේ ද වේ.

සොතාපතානිමාගීය ලබනු පිණි්ස වෑයම් කරන්නහු විසින් සොතාපතාති-මාගීය ලද්දේ වෙසි. මෙසේ ඒ ඛාෂීය පරිඥන ද නීරණය කරන ලද්දේ ද වේ.

සකෘදගාම්මාගීය ලබනු පිණිස වෑයම් කරන්නහු විසින් සකෘදගාමි-මාගීය ලද්දේ වෙයි. මෙසේ ඒ ධළීය පරිඥන ද නීරණය කරන ලද්දේ ද වේ.

අනාගාමිමාගීය ලබනු පිණිස වෑයම් කරත්නහු වියිත් අනාගාමි– මාගීය ලද්දේ වෙයි. මෙසේ ඒ ඛමීය පරිඥන ද තීරණය කරන ලද්දේ ද වේ.

අහීන්මාගීය ලබනු පිණිස වැයම් කරන්නහු විසිත් අහීන්මාගීය ලද්දේ වෙයි. මෙසේ ඒ ධමීය පරිශුතද නීරණය කරන ලද්දේ ද වේ.

යම් යම් ධම්යන් ලබනු පිණිස වෑයම් කරන්නහු වියින් ඒ ඒ ධම්යෝ ලද්දහු වෙති, මෙසේ ඒ ධම්යෝ පරිඥන ද තීරණය කරන ලද්දහු ද වෙත්. ඒ දන්නා අම්යෙන් ඥන වෙයි. පුකාරයෙන් දන්නා අම්යෙන් පුඥ වේ. එයින් කියනු ලැබෙයි. ''ඉමෙ ධමමා පරිශඥඥානා'ති සොතා-වධානාං, තං පජානනාපඤඤා සුතමයෙ ඤෑණං''යී.

පරිඥෙයනිර්දෙශ සි.

(3)

කිසෙයින් මේ ධම්යෝ පුහාතවායෝ යැ යන දෙශනාව සොතාව-ධාන වේ ද, එය දනගන්නා පුඥුව ශුැතමය ඥුන වේ ද යන්:

එක් ධම්යෙක් පුහාතවා වෙයි: අසම්මාන යි. ධම්යෝ දෙදෙනෙක් පුහාතවායෝ යැ. අවිදාව ද හවතාෂණාව ද යන දෙක යි. ධම්යෝ නිදෙනෙක් පුහාතවායෝ යැ. නිවිධ තාෂණාව යි. ධම්යෝ සතරදෙනෙක් පුහාතවායෝ යැ. එතුරොසයෝ යි. ධම්යෝ සත්දෙනෙක් පුහාතවායෝ යැ. පෙකුවනීවරණයෝ යි. ධම්යෝ සදෙනෙක් පුහාතවායෝ යැ. පතුවනීවරණයෝ යි. ධම්යෝ සත්දෙනෙක් පුහාතවායෝ යැ. පතාඅනුශයධම්යෝ යි. ධම්යෝ අටදෙනෙක් පුහාතවායෝ යැ. අපටම්ථානානයෝ යි. ධම්යෝ ආවදෙනෙක් පුහාතවායයෝ යැ. අපටම්ථානානයෝ යි. ධම්යෝ ආවදෙනෙක් පුහාතවායයෝ දෙ. නව තාෂණාමූලකධම්යෝ යි. ධම්යෝ තවදෙනෙක් පුහාතවායෝ යැ. තව තාෂණාමූලකධම්යෝ යි. දේව පහානානි: සමුචේඡදපපහානං පටිපපසාදධිපපහානං. සමුචේඡ-දපපහානඤව ලොකුතතරං බයගාම්මගතං භාවයතො පටිපපසාදධිපපහා-නඤව ඵලකබණෙ.

තීණ් පහානානි: කාමානමෙතං තිසාරණං යදිදං නෙකබමමං, රූපානමෙතං නිසාරණං යදිදං ආරුපයං, යං බො පන කිඤිවි භූතං සඬාතං පටිච්චසමූපතනං නිරොබො, තසා නිසාරණං නෙකාමමං පටි-ලංඛසා කෘමා පහීනා වේව හොනති පරිච්චතතා ව, ආරුපයං පටිලංඛසා රූපා පහීනා වේව හොනති පරිච්චතතා ව, නිරොබං පටිලංඛසා සඬාරා පහීනා වේව හොනති පරිච්චතතා ව.

වතතාරි පහානාති: දුකඛසවවං පරිකුඤ, පටිවෙධං පටිවිජැඛනෙතා පර්හාති,¹ සමූදයසවවං පහානපටිවෙධං පටිවිජැඛනෙතා පරහාති,¹ නිරොධසවවං සවඡිකිරියාපටිවෙධං පටිවිජැඛනෙතා පරහාති,¹ මගහසවවං හාවනාපටිවෙධං පටිවිජැඛනෙතා පරහාති,¹.

පණුව පහානාති: විකඛණිතපපහානං තදඞ්ගපපහානං සමූචේඡදපප-හානං පටිපපසාදඬපපහානං නිසාරණපෙහානං. විකඛණිතපපහානඤව තීවරණානං පඨමං කිානං භාවයතො, තදඞ්ගපපහානඤව දිටසීගතානං තිබෙබධහාගියං සමාධිං භාවයතො, සමූචෝඡදපපහානඤව ලොකුතතරං බයගාම්මහාාං භාවයතො, පටිපපසාදඬපපහානඤව ඵලකඛණෙ, නිසාර-ණපපහානඤව නිරොඩො තිබබානං.

(4)

''සබබං භිකඛවේ, පහාතබබං, කීඤව භිකඛවේ, සබබං පහාතබබං:

වකබුං², භිකඛවේ, පහාතබබං, රූපා පහාතබබා, වකබුවිඤඤණ පහාතබබං, වකබුසමඵසෙසා පහාතබෙබා, යමපිදං³, වකබුසමඵසසපවවයා උපපරණිති වෛදසිතං සුඛං වා දුකඛං වා අදුකඛමසුඛං වා තමපි පහාතබබං.

සොතං පහාතබබං, සඳදු පහාතබබා, -පෙ- ඝාතං පහාතබබං, ගඬා පහාතබබා -පෙ- ඒවහා පහාතබබා, රසා පහාතබබා -පෙ- සායෝ පහා-තබෙබා, ඓාට්ඨබබා පහාතබබා -පෙ- මනො පහාතබෙබා, ධම්මා පහා-තබබා, මනොවිඤඤණං පහාතබබං, මනොසම්එසෙසා පහාතබෙබා, යම්පිදං මනොසම්එසසපච්චයා උපපජණි වේදයිතං සුඛං වා දුකඛං වා අදුකඛම-සුඛං වා තම්පී පහාතබබං.a.

^{1.} පජනති - පු, මජ සං, සහා. 2. චකඩු - මජසං.

^{3.} යදිදං - PTS.

^{ෘ.} වේදතාසංයුතත - අනිවවවනෙහ ජටයං.

පහාණයෝ දෙදෙනෙහි: සමූචේඡදපුහාණ යෑ, පුතිපුගුඛ්යිපුහාණ යි. ලොකොතතර වූ කෘයගාමීමාගීය වඩත්නහුට සමූචේඡදපුහාණය ද ඵලකෘණයෙහි පුතිපුගුඛ්යිපුහාණය ද වේ.

පුහාණයෝ තිදෙනෙකි: යම් නෛෂකුමාසයක් මේ ද, තෙල කාමයන්ගේ නිෘසරණ යැ. යම් අරූපඛාානයෙක් වේ ද, නෙල රූපයන්ගේ නිංසරණ යැ. උපත්නා වූ පුතාසෙන් විසින් කරන ලද පුතීතාසමූතපනන (ඒ ඒ පුතාසෙන් නිසා උපන්) වූ යම්කිසි සංසකාරයෙක් වේ ද, අභීන්ඵල නිරොඛය ඒ සංසකාරයාගේ නිංසරණ යි. (අශුභඛාහන-අනාගාම්මාගී සඬ්ඛාහත) නෛෂකුමාසය ලැබුවනු විසින් කාමයෝ (විෂකාමහණ සමූචේඡද විසින්) පුසිණ කරන ලද්දනු ද පරිතාහග කරන ලද්දානු ද වෙනි. (අරූපඛාහන – අභීන්මාගී සඬ්ඛාහත) ආරූපහ නිංසරණය ලැබුවනු විසින් රූපයෝ (විෂකාමහණසමූචෙඡද විසින්) පුහීණ කරන ලද්දානු ද පරිතාහ කරන උද්දානු ද වෙති. (නිළුණ-අභීත්ඵල සඬ්ඛාහත) නිරෝඛ නිංසරණය ලැබුවනු විසින් (නිංසරණ-පුතිපුශුඛිසිපුහාණගෙන්) සංසකාරයෝ පුතීණ කරන ලද්දානු ද පරිතාහග කරන ලද්දානු ද පෙන්.

පුහාණයෝ සතර දෙනෙකි: පරිශුපතිවේඛයෙන් පුහිවේඛ කරන්නේ දු:ඛසතාංග දුරු කෙරෙයි. පුහාණපුතිවේඛයෙන් පුතිවේඛ කරන්නේ සමුදයසතාංග දුරු කෙරෙයි. සාංකාන්තියාපුතිවේඛයෙන් පුතිවෙඛ කරන්නේ නිරොඛසතාංග දුරු කෙරෙයි. භාවනාපුතිවේඛයෙන් පුතිවෙඛ කරන්නේ මාගීසතාංශ දුරු කෙරේ.

පහාණයෝ පස්දෙනෙකි: විෂාාමහණපුහාණ යෑ. තදඞ්ගපුහාණ යෑ. සමුවෙෂිදපුහාණ යෑ. පුතිපුශුඛියිපුහාණ යෑ. නිංසරණපුහාණ යි. පුළුමධන-නය වඩත්නහුට නීවරණයන්ගේ විෂාාමහණපුහාණය ද, විදශීනාසමපු-යුකතසමාධිය වඩත්නහුට දූපිගතයන්ගේ තදඞ්ගපුහාණය ද, ලොකොතතර වූ සාෂය (නිළුණ) ගාමීමාගීය වඩන්නහුට සමුවෙෂිදපුහාණය ද, ඵලසාෂණ-යෙහි පුනිපුශුඛ්යිපුහාණය ද, නිරෝධ සඹ්බාහත නිළුණය නිංසරණපුහාණය ද වේ.

(4)

මහණෙනි, සියල්ල පුහාතවා යැ. මහණෙනි, කවර සියල්ල පුහාතවා වෙයි යත්:

"මහණෙති, වසමූස පුහාතවා යැ. 'රූපයෝ පුහාතවායෝ යැ. චසමුර්-විඥනය පුහාතවා යැ. චසමුර්විඥනසමපුයුකත වූ සපශීය පුහාතවා යැ. චසමු සොශීපතායෙන් සුබ වූ හෝ දුකඛ වූ හෝ අදුකඛමසුඛ වූ හෝ යම් වෙදනායෙක් උපදී නම හෙද පුහාතවා යැ.

හොතුය පුහාතවය සැ. ශබ්දයෝ පුහාතවයයෝ සැ. ... සුගණය පුහා-තවය සැ. ගනියෝ පුහාතවයයෝ සැ ... ජීහවාව පුහාතවය සැ. රසයෝ පුහාතවයයෝ සැ ... කය පුහාතවය සැ. සපුවෙවයයෝ පුහාතවයයෝ සැ .. මනස පුහාතවය සැ. ධම්යෝ පුහාතවය සැ. මනෝසිදීනය පුහාතවය සැ. මනෝවිඥ නසමපුසුකත වූ සපශීය පුහාතවය සැ. මනෝසපශීයෙන් සුඛ වූ හෝ දුකඛ වූ හෝ අදුසඛමසුඛ වූ හෝ යම් වෙදනායෙක් උපදී නම හෙ ද පුහාතවය සි. පටිසමහිදුමගෙනා-මහාවගන-ඤණකථා

රුපං පසානෙතා පජහාති, වෙදනං පසානෙතා පජහාති, සඤඤං පසානෙතා පජහාති, සඬාරෙ පසානෙතා පජාහාති, විඤඤණං පසානෙතා පජහාති, චකබුං –පෙ– ජරාමරණං –පෙ– අමතොහධං තිබබානං පරියෝසාන ටෝන පසානෙතා පජහාති.

යෙ යෙ බ^{මවා} පහිනා හොනති, නෙ තෙ බමවා පරිචචතතා හොනති. තං ඤැතටේඨන ඤැණං, පජානනටේඨන පඤඤ. නෙන චුච්චති. ''ඉමෙ බමවා පහාතබබාති සොහාවධානං, තංපජාතනා පඤඤ පූතමයෙ ඤැණ''නති.

පහාතබබන්දෙද සො

තතියො භාණවාරො.

(5)

කථං ඉමේ ධම්මා භාවේතබ්බා'ති සොතාව්ධානං, තංපජානනා පඤඤ සුතමයෙ ඤුණං:

එකො ඩමේමා භාවේතබබා: කායගතා සති සාතසහගතා. දෙව ඩම්මා භාවේතබබා: සමථො ව විපසානා ච. නයො ඩම්මා භාවේතබබා: තයො සමාධී. වතතාරො ඩම්මා භාවේතබබා: වතතාරො සතිපටසානා. පඤව ඩම්මා භාවේතබබා: පඤවඞ්ගිකො සමාධි.¹ ඡ ඩම්මා භාවේතබබා: ජ අනුසාහිටසානානි. සතන ඩම්මා භාවේතබබා: සහත බොජඣඞ්ගා. අටස ඩම්මා භාවේතබබා: අරියෝ අටස්ඞ්ගිකො මගෙනා. කව ඩම්මා භාවේතබබා: නව පාරිසුදධිපධානියඞ්ගානි.² දස ඩම්මා භාවේතබබා: දස කයිණායතනානි.

1. සම්මා සමාධි - සහා, 2. පාරිසුදධිපළධානියඞ්හානි - සහං,

රුපය (අනිතාහාදිවශයෙන්) දක්මින් (කෙලෙසුන්) දුරු කෙරෙයි වෙදනාව (අනිතාහදිවශයෙන්, දක්මින් (කෙලෙසුන්) දුරු කෙරෙයි. සංශුව (අනිතාහදිවශයෙන්) දක්මින් (කෙලෙසුන්) දුරු කෙරෙයි. සංසකාර-යන් (අනිතාහදිවශයෙන්) දක්මින් (කෙලෙසුන්) දුරු කෙරෙයි. විශූනය (අනිතාහදිවශයෙන්) දක්මින් (කෙලෙසුන්) දුරු කෙරෙයි. එඤුනය (අනිතාහදිවශයෙන්) දක්මින් (කෙලෙසුන්) දුරු කෙරෙයි. එඤුන… ප්රාමරණය … අමතොගඩ නිවාණය නිෂ්ඨානියෙන් දක්මන් (කෙලෙසුන්) දුරු කෙරේ.

යම් යම් ඩම් කෙනෙක් පුහිණ වූවාහු වෙත් ද ඒ ඒ ඩම්යෝ පරිතාංශ කරන ලද්දහු වෙත්. එය ශූතාළුයෙන් ශූන යැ. පුජානනාළුයෙන් පුඥ යැ. එයින් කියනු ලැබෙයි ''ඉවෙ ඩමමා පහාතබබා'නි සොතාව-ඩානං, තං පෝනනා පඤඤ සූතමයෙ ඤුණං''යි.

පුහාතවානිථ්දෙශ සි.

තුන් වැනි බණවර සි

 $(\mathbf{5})$

කිසෙයිත් 'මේ ධාෂීයෝ වැඩියයුත්තාහ, යන දෙශනාව සොතාවඛාන වෙයි, එය දනගන්නා පුඥුව ශුැතමයඥන වෙයි යත්:

එක් ධම්යෙක් වැඩිය යුතු යැ: (මධුරසුඛවෙදනා සඬාහත) සාතය හා සමපුයුකත කායගතාසතිය යි:

ඛ්මීයෝ දෙදෙනෙක් වැඩියයුත්තාහ: ශමථයද විදශීනාව ද යන දෙක යි.

බම්යෝ තිදෙනෙක් වැඩියයුත්තාහු යැ: (සවිතක්සවිචාරාදි) තුත් සමාධීහු යැ.

ඛම්යෝ සතර දෙනෙක් වැඩියයුත්තාහු යැ: (කායානුපසසනාදි) සතරසතිපටඨානයෝ යි.

බ්මීයෝ පස්දෙනෙක් වැඩිය යුත්තාහු යැ: (පීතිඵරණතාදි) පඤවා-ඬයික වූ චතුම්බයානසමාධ්ය යි.

බම්යෝ සදෙනෙක් වැඩියයුත්තාහු යැ: (බුදධානුසයති අංදි) සවැද රුම් අනුසමාතිසථානයෝ යි.

බමීයෝ සන්දෙනෙක් වැඩියයුත්තාහු යා. සපතබොඛාභිශයෝ යි.

බම්යෝ අටදෙනෙක් වැඩියයුත්තානු යැ: අයාහිඅටොඞ්ගිකමාගීය යි.

බම්යෝ නවදෙනෙක් වැඩියයුත්තාහු යැ: (ශීලවිශුදධිආදි) පරිශුදධ-භාවයට පුධාන කාරණ වූ නවබම්යෝ යි:

බම්යෝ දසදෙනෙක් වැඩියයුත්තාහු යැ: දසකසිණායතනයෝ යි.

දේව හාවනා: ලොකීයා ව භාවනා, ලොකුතතරා ව භාවනා.

තිසෙසා භාවනා: රූපාවවරතුසලානං ධම්මානං භාවනා, අරූපා-වවරතුසලානං ධම්මානං භාවනා, අපරියාපනන1 කුසලානං ධම්මානං භාවනා. රූපාවවරතුසලානං ධම්මානං භාවනා අති හිනා, අති මරැකිමා, අති පණිතා. අරූපාවවරතුසලානං ධම්මානං භාවනා අති හිනා, අති මරණාමා, අති පණිතා. අපරියාපනන කුසලානං ධම්මානං භාවනා පණිතා.

වතසොා භාවනා: දුකඛසවවං පරිඤඤපටිවෙඛං පටිවිජඣනෙතා භාවෙකි, සමුදයසවවං පහානපටිවෙඛං² පටිවිජඣනෙතා භාවෙකි, නිරොඛ-සවවං සවජිකිරියාපදිවෙඛං පටිවිජඣනෙතා භාවෙනි, මගනසවවං භාවනා පටිවෙඛං පටිවිජඣනෙතා භාවෙති. ඉමා වතසොා භාවනා.

අපරාපි චතසෙසා භාවනා. එසනා භාවනා, පටිලාහා භාවනා, එකරසා භාවනා, ආසෙවනා භාවනා.

කතමා එසනා භාවනා: සබෙබසං සමාධිං සමාපණ නතානං තුළු ජාතා ධම්මා එකරසා හොනාහිති අයං එසනා භාවනා.

කතමා පටිලාහා හාවනා: සබෛබසං සමාධිං සමාපතතානං තත් ජාතා බම්මා අණුඤ මණුණුං නාභිවතතනතීති අසං පටිලාහා භාවනා.

කතමා එකරසා භාවනා: අධිමොතබටේහන සඳධිපුලියං භාවයතා සඳධිපුලියසා වසෙන චතතාරි ඉප්ලියානි එකරසා හොනානීති ඉප්ලියානං එකරසටෙහන භාවනා, පශාකටෙහන විරිසිපුලියං³ භාවයතො විරිසිපුලියස වසෙන චතතාරි ඉප්ලියානි එකරසා හොනානීහි ඉප්ලියානං එකරසටෙහන භාවනා, උපටසානටෙහන සතිපුලියං භාවයතො සතිපුලියසා වසෙන වතතාරි ඉප්ලියානි එකරසා හොනානීති ඉප්ලියානං එකරසටෙහන භාවනා, අවිකෝ-පටෙහන සමාධිපුලියං භාවයතො සමාධිපුලියසා වසෙන වතතාරි ඉප්ලියානි එකරසා හොනානීති ඉප්ලියානං එකරසටෙහන භාවනා, අමකෝ-පඩෙන සමාධිපුලියං භාවයතො සමාධිපුලියසා වසෙන වතතාරි ඉප්ලියානි එකරසා හොනානීති ඉප්ලියානං එකරසටෙහන භාවනා, දසානටෙහන පඤඤ් පුලියා භාවයතො පඤඤ් ප්ලියසා වසෙන වතතාරි ඉප්ලියානි එකරසා හොනානීති ඉප්ලියානං එකරසටෙහන භාවනා.

අසාද්ධියෙ අකමපිය ටෙයන සදධාබලං භාවය නො සදධාබලසා වසෙන වතතාරි බලානි එකරසා හොනතිනි බලානං එකරසටෙයන භාවනා, කොසජෝ අකමපියටෙයන විරියබලං භාවය නො විරියබලසා වසෙන වතතාරි බලානි එකරසා හොනතිනි බලානං එකරසටෙයන භාවනා, පමාදෙ අකමපිය ටෙයන සන්බලං භාවය නො සතිබලසා වසෙන වනතාරි බලානි එකරසා හොනතීනි බලානං එකරසටෙයන භාවනා, උදධවෙව දකමපි-යටෙයන සමාධිබලං භාවය නො සමාධිබලසා වසෙන වනතාරි බලානි එකරසා හොනතීනි බලානං එකරසටෙයන භාවනා, අවිජානය අකමපි-යටෙයන පෙකුසැබලං භාවය හා පසැසැබලසා වසෙන වනතාරි බලානි එකරසා හොනතීනි බලානං එකරසටෙයන භාවනා, අවිජානය අකමපි-

3 වීර්හින්දියං - මජසං.

¹ අපරියා පනසානං - සතා. 2 පතාන ප පරිවේඩං - මින්සං, සතා

භාවනාවෝ දෙදෙනෙකි: ලෞකිකහාවතා යැ, ලොකොතතරහාවනා යි.

භාවනාවෝ තිදෙනෙකි: රූපාවවරකුශලඛමීයන්ගේ භාවනා යැ, අරු-පාවවරකුශලඛමීයන්ගේ භාවනා යැ, අපයඞ්පනත (ලොකොතතර) කුශල ඛමීයන්ගේ භාවනා යි. රූපාවවරකුශලඛමීයන්ගේ හීන වූ භාවනාවක් ඇත. මඛ්ය වූ භාවනාවක් ඇත. පුණින වූ භාවනාවක් ඇති. අරූපාවවර කුශලඛමීයන්ගේ හීන වූ භාවනාවක් ඇත. මඛ්ය වූ භාවනාවක් ඇත. පුණින වූ භාවනාවක් ඇති. අපයඞ්පනනකුශලඛමීයන්ගේ භාවනාව පුණින සි.

භාවනා සතරෙකි: දුඃඛසනාංග පරිඥපතිවෙඛයෙන් පුතිවෙඛ කෙරෙ-මන් (අංගාමාගීය) වඩයි. සමුදයසනාංග පුහාණපතිවෙඛයෙන් පුනිවෙඛ කෙරෙමන් වඩයි. නිරෝධසනාංය සාකාන්කියාපතිවෙඛයෙන් පුතිවෙඛ කෙරෙමින් වඩයි. මාගීසනාංය භාවනාපතිවෙඛයෙන් පුකිවෙඛ කෙරෙමින් වඩයි. මොහු සනරභාවනා යි.

අනෙකුදු භාවනා සතරෙකි. එසනභාවනා යැ. පටිලාභහාථනා යැ. එකරසභාවනා යැ. ආසෙවනහාවනා යි.

එ තහාවනා කවර යත්: සමවතට සමවත් සියල්ලන්ගේ ඒ පූළී-භාශයෙහි උපන් ශිමීයෝ අපීණොතපාදනයෙහි සමානකෘතා වෙත් නු යි මේ එසනභාවනා යැ.

පතිලාභභාවනා කවර යන්: සමවතට සමවන් සියල්ලන්ගේ එහි උපන් ගිමීයෝ ඔවුනොටුන් නො ඉක්ම පවත්නාහු නු යි මේ පුතිලාභ-භාවනා යැ.

එකරසභාවනා කවර යන්: අධිමොසෂා ඕයෙන් ශුදේධාලීයය වඹන්න-සුට ශුදේධාලීයයාගේ වශයෙන් සතර ඉාලීයයෝ (විමුකතිරසයෙන්) එකකෘතා වෙත් සූ ශි ඉාලීයයන්ගේ එකරසභාවයෙන් භාවනා ගැ. පුගුහා ඕයෙන් වියෝහිදීය වඹන්නහුට වියෝහිද්දියයාගේ වශයෙන් සතර ඉාලීයයෝ සමානකෘතා වෙත් හු යි ඉාලියයන්ගේ එකරසා ඕයෙන් භාවනා යැ. අපිලාපනා ඕයෙන් සමානි හිදිය වඞන්නහුට සමානී ස්දියයාගේ වශයෙන් සතර ඉාලීයයෝ සමානකෘතා වෙත් හූ යි ඉාලියයන්ගේ එකරසා ඕයෙන් භාවනා යැ අවිසෝෂාා ඕයෙන් සමාධි හිදිය වඞන්නහුට සමාධි හිදියයාගේ වශයෙන් සතර ඉාලීයයෝ සමානකෘතා වෙත් හූ යි ඉාලීයයන්ගේ එකරසා ඕයෙන් භාවනා යැ. දශීනා ඕයෙන් පුලෛ සිත වඹන්නහුට පුලෛ ස්දියයාගේ වශයෙන් සතර ඉාලීයයෝ සමානකෘතා වෙත් හු යි ඉාලීයයන්ගේ එකරසා ඕයෙන් සතර ඉාලීයයෝ සමානකෘතා වෙත් හු යි ඉාලීයයන්ගේ එකරසා ඕයෙන් සතර ඉාලීයයෝ සමානකෘතා

අශුභිායෙහි අකම්පහානීයෙන් ශුභිාබලය වඩන්නහුට ශුභිාබලයාගේ වශයෙන් සතර බලයෝ සමානකෘතා වෙත් නු සි බලයන්ගේ එකර-සානීයෙන් භාවනා යැ. කොසීද යෙහි අකම්පහානීයෙන් වියයිබලය වඩන්නහුට වියයිබලයාගේ වශයෙන් සතරබලයෝ සමානකෘතා වෙත් නූ සි බලයන්ගේ එකරසානීයෙන් භාවනා යැ. පුමාදයෙහි අතම්පහානී-යෙන් සමෘතිබලය වඩන්නහුට සමෘතිබලයාගේ වශයෙන් සතර බලයෝ එකරස වෙත් නූ සි බලයන්ගේ එකරසානීයෙන් භාවනා යැ. ඔංඟිනය-යෙහි අතමපහානීයෙන් සමාධිබලය වඩන්නහුට සමෘතිබලයාගේ වශයෙන් සතර බලයෝ එකරස වෙත් නු සී බලයන්ගේ එකරසානීයෙන් භාවනා යැ. අවිද යෙහි අකමපහානීයෙන් පුණුබලය වඩන්නහුට පුණුබලයාගේ වශයෙන් සතර බලයෝ එකරස වෙත් නු සී බලයන්ගේ එකරසානීව යෙන් භාවනා යි.

උපටඨානු ටෙඨන සකිසමෙබාජඣිවගං භාවයනො සතිසමෛබාජඣවගසස වසෙන ඡ බොජඣඩනා එකරසා හොනතීති බොජඣඩනානං එකරසටොඪන භාවනා, පවිවය ටෙඨන බමාවිචය සමෛාජඣඞ්හං භාවය තො බමාවිචය-සමෛබාජඣඞහසස වසෙන ඡ බොජඣඞහා එකරසා හොනතීනි බොජඣඞහාතං එකරසටෝන භාවනා, පගාහටෝන විරියසමබාජඣඞ්ගං භාවයතො විරිය සමෛාජඣඞ්ගසා වසෙන ඡ බොජඣඞ්ගා එකරසා හොනතිති බොජඣඞහානං එකරසටෝන භාවනා, එරණටෝන පීතිසමබොජඣඞගං හාවයනො පීතිසුමෛබාජකුඞ්හසය වසෙන ජ බොජකිවනා එකරසා හොනතීති බොජඣඞහානං එකරසටෝන භාවනා, උපසමටෝන පසාදධිසමේබාජඣ– ඩහං භාවයතො පසසදධිසමෛාජඣඞහසස වසෙන ඡ බොජඣඞගා එකරසා හොනානීති බෞජඣඞ්හානං එකරසටෙඪන භාවනා, අවිකොටපටෙඪන සමාධිසමෛාජඣඞගං භාවයතො සමාධිසමෙබාජඣඞ්ගසය වසෙන ජ බොජඣඞ්හා එකරසා හොනතීහි බොජඣඞ්හානං එකරසටෙඪන භාවනා, පටිසඞ්බානු ටෙඪන උපෙක්ඛාසුමේබාජඣඞ්ගං භාවයතො උපෙක්ඛාසමේබා--ජඣඞනසස වසෙන ඡ බොජඣඞනා එකරසා හොනතීති බොජඣඞනානං එකරසටෙයන භාවනා.

දසසනටෙඪන සම්මාදිටසීං භාවයතො සම්මාදිට්ඨියා විසෙන සතත මගාඩහා එකරසා හොනතිති මගාඩගානං එකරසටෝන භාවනා. අභිතිරොපනටෙඪන සම්මාසඞකපපං භාවයතො සම්මාසඞකපාසා වසෙන සතත මහාඩහා එකරසා හොතතිකි මහාඩහානං එකරසටෙඪන භාවනා, පරිගනහටෙයන සම්මාවාවං භාවයනො සම්මාවාවාය වසෙන සතත මගහඩගා එකරසා හොතතිති මගාබහානං එකරසටෙඨන භාවනා, සමූටඨානටෙඨන සම්මාකම්මනතුං භාවයනො සම්මාකම්මනතසය වසෙන සතත මගගසිගසිගා එකරසා හොනාගීනි මගාඩගානං එකුරසටෝන භාවනා, වොදනටෝක සම්මාආජීවං භාවයනො සම්මාආජීවසස වසෙන සතත මගාඩන, එකරසා හොනතීති මගාඞ්ගානං එකරසටෝන භාවනා, පශාහටෝන සම්මාවායාමං භාවයනො සම්මාවායාමසස වසෙන සතත මගාබහා එකරසා හොනසීති මගගඞ්ගානං එකරසටෝන භාවනා, උපටඨානටෙඨන සම්මාසතිං භාවයතො සම්මාසතියා වසෙන සතත මගගඞගා එකරසා හොනතීති මශාඞ්ගානං එකරසටෝහ භාවනා, අවිකෙඛපටෝහන සම්මාසමාබිං භාවයතො ස^{මු}මාසමාධිසස වසෙන සතත මගගසිගා එකරසා හොනතීති මහතුඞ්ගානං එකරසටෙඪන භාවනා. අයං එකරසා භාවනා.

කතමා ආසෙවනා භාවනා: ''ඉඛ භිකබු පුබ්බනහසමයමපි1 ආසෙවති, මජඣනතිකසමයමපි² ආසෙවති, සායනහසමයමපි ආසෙවති, පුරෙහතතමපි ආසෙවති, පවජාහතතමපි ආසෙවති, පුරිමෙපි යාමෙ ආසෙවති, මජඣමෙපි යාමෙ ආසෙවති, පවජිමෙපි යාමෙ ආසෙවති, රතතිමපි ආසෙවති, දිවාපි ආසෙවති, රතතිඤිවාපි ආසෙවති, කාලෙපි ආසෙවති, ජුණොනපි ආසෙවති, වසෙසපි ආසෙවති, හෙමතෙතපි ආසෙවති, නිමෙනපි ආසෙවති, පුරිමෙපි වයොඛකො ආසෙවති, මජඣමෙපි වයොඛකො ආසෙවති, පවජිමෙපි වයොඛකො ආසෙවති. අයං ආසෙවනා භාවනා.

ඉමා චතසෙසා හාවනා.

අපිලාපනා හි යෙන් සමානිස බොධාඩාය වඩන්නහට සමානිස බො-බා.ඕගයාගේ වශයෙන් ෂඩ්බොබාඕගයෝ එකරස වෙත් නු යි බොබාඕග-යන්ගේ එකරසානීයෙන් භාවනා යැ. පුවිචයානීයෙන් ඛමීවිවයසමෝ – ඛ්යුඩ්ගය වඬන්නුහුට ඛම්විවයසමේබාඛාඩ්ගයාගේ වශයෙන් ෂඩ්බොඛයඩන යෝ එකරස වෙත් න යි බොබාඕහයන්ගේ එකරසාණියෙත් භාවනා යැ. පුහුහා හිසෙන් වියාසිස බොඛාඩගය වඩන්නහුට වියාසිස බොඛාඩගයාගේ වශයෙන් ෂඞ්බොඛාඞ්ගයෝ එකරස වෙත් නු යි බොඛාඞ්ගයන්ගේ එක-රසාළුයෙන් භාවනා යැ. සාරණ (පැතිරීම්) අළුයෙන් පුනිසමෝබාබාඞාහය වඩත්නහට පීතිසමොඩාඞහයාගේ වශයෙන් ෂඞ්බොධාඞහයෝ එකරස වෙත් නු යි බොඛාඬගයන්ගේ එකරසාළුයෙන් භාවනා යැ. උපශමාළු-යෙන් පුශුබියමේබාධාඩිගය වඩන්නහුට පුශුබියිසමේබාධාඩහයාගේ වශයෙන් "අඩ්බොඛාඞ්ගයෝ එකරස වේත් නු සි බොඛයඞ්ගයන්ගේ එක-රසාතීයෙන් භාවනා යැ. අවිසෙෂපාතීයෙන් සමාධිසමබොඛුඩහය වදුන්-නහුට සමාධිසමෛාඛාඞ්ගයාගේ වශයෙන් ෂඞ්බොඛාඞ්ගයෝ එකරස වෙත් නු සි බොඛාඞ්ගයන්ගේ එකර සාහිසෙන් භාවනා ඇ. පුතිසඞ්ඛාා-නාතීයෙන් උපෙසාසමේබාඛාඞ්හය වඩත්නහුට උපෙසාසමේබාඛාඞ්හ-යාගේ වශයෙන් ෂඞ්බොඛුඩහයෝ එසාරස වෙත් නු යි බොඛුඩහයන්ගේ එකරසාළුයෙන් භාවනා යි.

දශීනාළුයෙන් සමාග්දුවේය වඩන්නහුට සමාග්දුවේයගේ වශයෙන් සපතමාගීාඞ්ගයෝ එකරස වෙත් නූ යි මාගීාඞ්ගයන්ගේ එකරසානීයෙන් භාවනා යැ. අහිනිරොපණා හීයෙන් සමාක්සංකලපය වඩත්නහුට සමාක් සංකලපයානේ වශයෙන් සපතමාගීාඞගයෝ එකරස වෙත් නු යි මාගීාඞග-යන්ගේ එකරසාහිසයන් භාවනා යැ. පරිගුහාහියෙන් සමයග්වවනය වඩන්නහුට සමාග්වවනයාගේ වශයෙන් සපතමාගීාඞ්ගයෝ එකරස වෙත් නු යි මාගීාඞගයන්ගේ එකරසාහීයෙන් භාවනා යැ. සමූඐානාහී-යෙන් සමාක්කම්ානතය වඩන්නහුට සමාක්කම්ානතයාගේ වශයෙන් සපතමාගීඩගයෝ එකරස වෙත් නු යි මාගීාඩගයන්ගේ එකරසාළුදෙන් භාවනා යැ. වයවදුන (පාරිශුදධි) අතීයෙන් සමාගාජීවය වඩන්නහට සමංගාජීවයාගේ වශයෙන් සභාමාගීාඩනයෝ එකරස වෙත් නු යි මාගීාඩන-යන්ගේ එකරසාහීයෙන් භාවනා යැ. පුගුභාහීයෙන් සමාග්වාංයාමය වඩත්නහට සමාග්වාායාමයාගේ වශයෙන් සපතමාගීාඹහයෝ එකරස වෙත් නු යි මාගීාඞ්ගයන්ගේ එකරසාළුයෙන් භාවනා යැ. උපසුථා-නාතීයෙන් සමාක්සමෘතිය වඩන්නහුට සමාක්සමෘතියගේ වශයෙන් සපතමාගීාඞ්හයෝ එකරස වෙන් නු යි මාගීාඞ්ගයන්ගේ එකරසාදුව-යෙන් භාවනා යැ. අවිසෞාපාණියෙන් සමාක්සමාධිය වඩන්නහට සමාක්සමාබිහුගේ වශයෙන් සපතමාගීාඞහයෝ එකරස වෙත් නූ යි මාග්ඩාගයන්නේ එකරසාහීයෙන් හාවනා යි. මේ එකරස භාවනා යි.

අසෙවනහාවනා කවර යන්: ''මෙ සස්නෙහි මහණ තෙම පෙරවරු කාලයෙහි දු (වශීපාපතසමාධිය) ආසෙවන කෙරෙයි. මධ්පාහනකාලයෙහි දු ආසෙවන කෙරෙයි. සවස්කාලයෙහි දු ආසෙවන කෙරෙයි. පෙරබන්හි දූ ආසෙවන කෙරෙයි. පසුබන්හි දූ ආසෙවන කෙරෙයි. පෙරයමිනි දූ ආසෙවන කෙරෙයි. මැදියමිනි දූ ආසෙවන කෙරෙයි. අලුයම්හි දූ ආසෙවන කෙරෙයි. රැයි දූ ආසෙවන කෙරෙයි. දුවල්හි දූ ආසෙවන කෙරෙයි. රැදවල්හි දූ ආසෙවන කෙරෙයි. කෘෂණපාෂයෙහි දූ ආසෙවන කෙරෙයි. රැදවල්හි දූ ආසෙවන කෙරෙයි. කෘෂණපාෂයෙහි දූ ආසෙවන කෙරෙයි. ගුකලපාෂ-යෙහි දූ ආසෙවන කෙරෙයි. වසන්හි දූ ආසෙවන කෙරෙයි. හුකලපාෂ-යෙහි දූ ආසෙවන කෙරෙයි. මහත්හි දූ ආසෙවන කෙරෙයි. හිමන්හි දූ ආසෙවන කෙරෙයි. ගිමන්හි දූ ආසෙවන කෙරෙයි. පලමුවයස්හි දූ ආසෙවන කෙරෙයි. මැදිම්වයස්හි දූ ආසෙවන කෙරෙයි. පැයිම්වයස්හි දූ (වශීපාපනසමාධිය) ආසෙවන කෙරෙයි. මේ ආසෙවනහාවනා යි.

මොහු සතර භාවනා යි.

පටිසමනිදුමගෙනා මහාවගන-කිදුණකථා

අපරාපි චතසෙසා භාවනා: තත් ජාතානං ධම්මානං අනතිවතත-නටේඪන භාවනා, ඉඤියානං එකරසටේඪන භාවනා, තදුපගවිරියවාහ-නටේඪන භාවනා, අසෙවනටෝඪන භාවනා.

කථං තත් ජාතානං බමානං අනතිවතතනටෙඪන භාවනා:

කාමච්ඡඥං පජහතෝ නොකබම්මවසෙන ජාතා බම්මා අඤඤමඤඤං නාතිවතතනතීති තළු ජාතානං බම්මානං අනතිවතතනටෙඨන භාවනා. බාපාපාදං පජහතෝ අබාපාදාවසෙන ජාතා බම්මා අඤඤමඤඤං නාති-වතතනතීති තළු ජාතානං බම්මානං අනතිවතතනටෙඨන භාවනා, ජීන-මිදධං¹ පජහතෝ ආලෝකසඤඤවසෙන ජාතා බම්මා අඤඤමඤඤං නාති-වතතනතීති තළු ජාතානං බම්මානං අනතිවතතනටෙඨන භාවනා, උදඛච්චං පජහතෝ අවිකෝපවසෙන ජාතා බම්මා අඤඤමඤඤං නාති-වතතනතීති තළු ජාතානං බම්මානං අනතිවතතනටෙඨන භාවනා, උදඛච්චං පජහතෝ අවිකෝපවසෙන ජාතා බම්මා අඤඤමඤඤං නාති-වතතනතීති තළු ජාතානං බම්මානං අනතිවතතනටෙඨන භාවනා, විනික්චීමං පජහතෝ බම්මවේදානවසෙන ජාතා බම්මා අඤඤමඤඤං නාතිවතතනතීති තළු ජාතානං බම්මානං අනතිවතතනටෙඨන භාවනා, අවිජරං පජහතෝ ඤමෝනෙ ජාතා බම්මා අඤඤමඤඤං නාතිවතතනතීතී තළු ජාතානං බම්මානං අනතිවතතනටෙඨන භාවනා, අරතිං පජහතෝ පාමෝජනකෙන² ජාතා බම්මා අඤඤමඤඤං නාතිවතතනතීතී තළු ජාතානං බම්මානං අනතිවතතනටෙඨන භාවනා.

නීවරණෝ. පජහතො පළුමජිධානවසෙන ජාතා බම්මා අඤඤමඤඤං තාභිවතතනතීති තතු ජාතානං බම්මානං අනතිවතතනටෙඪන භාවනා, විතකකවිවාරෙ පජහතො දුනියජිධානවසෙන ජාතා බම්මා අඤඤමඤඤ තාතිවතතනතීති තතු ජතානං බම්මානං අනතිවතතනටෙඪන භාවනා, පීහිං පජහතො තතියජිධානවසෙන ජාතා බම්මා අඤඤමඤඤං නාති-වතතනතීති තතු ජාතානං බම්මානං අනතිවතතනටෙඪන භාවනා, සුබදුකොබ පජහතො චතුතුජිකානවසෙන ජාතා බම්මා අඤඤමඤඤං නාතිවතතනතීති තතු ජාතානං බම්මානං අනතිවතතනටෙඪන භාවනා.

පටිසමහිදුමාගීය-මහාවගී-ඥනකථා

අනෙකුදු භාවනා සතරෙසි· (හෙකබමමාදි) භාවනාවිශෙෂයෙහි උපත් (සමාධි පඤඤ සඬබාංත යුහනකි) ධමීයත් (ඔවුනොවුන්) නො ඉක්මැ පවත්නා බැවින් භාවනා යැ. (ශුඥධාදි) ඉඤියයන්ගේ එකරය භාවයෙන් භාවනා යැ. තදනුවජවික ව්යසිධුරභාවයෙන් භාවනා යැ. ආසෙවනභාවයෙන් භාවනා සි

කිසෙයින් ඒ භාවනාවිශෙෂයෙහි උපත් යුගනඣබමීයන් අනතිකුමණ– භාවයෙන් (නො ඉක්මැ පවත්නා බැවිත්) වූ භාවනා වෙයි යත්:

කාමචඡඥය දුරලන්නාහට නෛකුමෳවශයෙන් උපන් (සමාබි-පුඥ සඬබාාත සුගනඣ) බමීයෝ ඔවුනොවුන් ොො ඉක්මැ පවත්නාහු නු යි ඒ නෛකාමාභාවනායෙහි උපත් සුගතඣධමීයන් අනතිකුමණභාව-යෙන් වූ භාවනා යැ. විදාපාදය දුරලන්නාහට අව්යාපාදවශයෙන් උපන් සුගනකිධමීයෝ ඔවුනොවුන් හො ඉක්මැ පවත්නාහු නු යි ඒ අවාාපාද-භාවනායෙහි උපත් යුගනඣධමීයත් අනතිකුමණභාවයෙත් වූ භාවනා යැ. පීනමිද්ධය දුරලන්නෘහට ආලොසාසංඥවශයෙන් උපන් සුගනඣබමීයෝ ඔවුනොවුත් නො ඉක්මැ පවත්නාහු නු යි ඒ ආලොකසංඥ හාවනායෙහි උපත් සුගනඣබමීයන් අසතිකුමණයෙන් වූ භාවනා යැ. උදඛචාය දුර-ලන්නාහට අවිසෙෂපවශයෙන් උපන් යුගනණිධමීයෝ ඔවුනොවුන් නො ඉක්මැ පවත්නාහූ නු යි. ඒ අවිසෙෂපභාවනායෙහි උපත් යුගනඣබමීයත් අනතිකුමණහාවයෙන් වූ භාවනා යැ. විවිකිච්ඡාව දුරලත්භාහට බම්-නිශවයවශයෙන් උපන් යුගනඣධමීයෝ ඔවුනොවුන් නො ඉක්මැ පවත්නාහ නු යි ඒ බමාවවතානභාවනායෙහි උපත් යුගනඣබමීයන් අනතිකුමණහාවයෙන් වූ භාවනා යැ. අවිදූ ව දුරලත්නාහට ඥනවශයෙන් උපත් සුගනණබම්යෝ ඔවුනොවුත් හො ඉක්මැ පවත්නාහු නු යි ඒ ඥනභාවනායෙහි උපත් යුගනකිඛමීයත් අනතිකුමණහාවයෙන් වූ භාවනා **යැ. අරතිය දුරලන්නාහට පුාමොදුවශයෙන් උපන් සුගන**ඣබම්යෝ ඔවුනොවුන් නො ඉක්මැ පවත්නාහු නු යි ඒ පාමොදුභාවනායෙහි උපත් සුගනඣධමීයන් අනතිකුමණ භාවයෙන් වූ භාවනා යි.

නීවරණයන් දුරලන්නාහට පුථමධාානවශයෙන් උපත් යුගනකි ධමීයෝ ඔවුනොවුන් නො ඉක්මැ පවත්නාහු නු යි ඒ පුථමධාාන-හාවනායෙහි උපත් යුගනකිධමීයන් අනතිකුමණහාවයෙන් වූ භාවනා යැ විතකීම්චාරයන් දුරලන්නාහට දවිතීයධාානවශයෙන් උපත් යුගනකි-ධමීයෝ ඔවුනොවුන් නො ඉක්මැ පවත්නාහු නු යි ඒ දවිනීයධාානහාව-තායෙහි උපත් යුගනකිධමීයන් අනතිකුමණහාවයෙන් වූ භාවනා යැ. පුනිය දුරලත්නාහට තෘතීයධානවශයෙන් උපත් යුගනකිධමීයෝ ඔවු-නොවුන් නො ඉක්මැ පවත්නාහු නු යි ඒ තෘතීයධාානභාවනායෙහි උපත් යුගනකිධමීයක් අනතිකුමණහාවයෙන් වූ භාවනා යැ. පුබදු:බයන් දූර-ලත්නාහට වතුළුධාානවශයෙන් උපත් යුගනකිධමීයෝ ඔවු-නොඉක්මැ පවත්නාහු නු යි ඒ වතුළුධානතාවනායෙහි උපත් බුමීයන් නො ඉක්මැ පවත්නාහු නු යි ඒ වතුළුධනෙනාවනායෙහි උපත් ධුමීයන් අනතිකුමණහාවයෙන් වූ භාවනා යි.

රුපසඤඤං පටිෂසඤඤං නානතතසඤඤං පජනතා ආක්ඤවඤඤ යතනසමාපතතිවසෙන ජාතා බම්මා අඤඤමඤඤං නානිවතතනතීනි තත් ජාතානං බම්මානං අනතිවතතනටෙයන භාවනා, ආකාසානඤවායතන-සඤඤං පජනතො විඤඤණඤවායතනසමාපතතිවසෙන ජාතා බම්මා අඤඤමඤඤං නානිවතතතතීනි තත් ජාතානං බම්මානං අනනිවතත-නටෙයන භාවනා, විඤඤණඤවායතනසඤඤං පජනතො ආක්ඤවඤඤ යතනසමාපතතිවසෙන ජාතා බම්මා අඤඤමඤඤං නානිවතතනතීනි තත් ජාතානං බම්මානං අනනිවතතනටෙයන භාවනා, ආක්ඤවඤඤය තනසඤඤං පජනතො නෙවසඤඤගොසඤඤගෙනසමාපතතිවසෙන ජාතා බම්මා අඤඤමඤඤං නානිවතතනතීනි තත් ජාතානං බම්මානං අනනිවතතනටෙයන භාවනා

නිච්චසඤඤං පජහතො අනිච්චානුපසානාවසෙන ජාතා ධම්මා අඤඤාමඤඤං නාතිවතතනතීති තුළු ජාතානං බමානං අනතිවතත-නටේඪන භාවනා, සුඛසඤඤං පජහතො දුකඛානුපසඝනාවසෙන ජාතා ධම්මා අඤඤුමඤඤං නාභිවතතනහීගි තත් ජාතානං ධම්මානං අනුති-වතතන රෝහන භාවනා, අතතසඤඤං පරහතෝ අනතතානපසසනාවසෙන ජාතා බම්මා අඳැඳැමණැඳැං නානිවතතනාපීකි තළු ජාතානං බම්මානං අනතිවතතන ටෙඨන භාවනා, නැදිං පජහතො නිබබිදුනු පසානාවසෙන ජාතා ධම්මා අඤඤමඤඤං නාතිවතනන්හි තත් ජාතානං ධම්මානං අනතිවතතනටෙඪන භාවනා, රාශං පජහතො විරාශානුපසසනාවසෙන ජාතා බම්මා අසැසැමසැසැං නාභිවතතනතීහි තුළු ජාතානං බම්මානං අනතිවතතනටෙඨන භාවනා, සමූදයං පජහතො නිරොඛානුපසානාවයෙන ජාතා බම්මා අඤඤමඤඤං නාතිවතනන්ගීනී තුළු ජාතානං බම්මානං අනතිවතතන ටෙඪන භාවනා, ආදුනං පජහතො පටිනිසස ගොනු පසසනාව-සෙන ජාතා බම්මා අඥඥ මඤ හාතිවතතනතීගි තත් ජාතානං බම්මානං අනතිවතතත ටෙඪන භාවනා, ඝනසඤඤ? - පජනතො බයානපසසනාව-සෙන ජාතා බම්මා අසුසුමසිදුසු නාභිව්ධතනාගීන් තුළු ජාතානාං බම්මානං අනතිවතතනටෝක භාවනා, අංයූහනං2 පජහතො වයානුපසසනාවසෙන ජාතා බම්මා අඤඤමඤඤං නාතිවතතත්තී තුළු ජාතානං බම්මානං අනතිවතතනටෙඪන භාවනා, ධුවසඤඤං පජහතො විපරිණාමානුපසස-නාවසෙන ජාතා බම්මා අඤඤමඤඤං නානිවතතනතිනි තුළු ජාතානං ඛමානං අනතිවතතනටෙඪන භාවනා, නිමතතං පජහතො අනිමිතතානු−

රූපසංඥව - පුතිඝසංඥව - නානාතිසංඥව දුරලන්නාහට ආකාසා-නඤචායතන සමාපතතිවශයෙත් උපත් යුගනඣධමීයෝ ඔවුනොවුන් නො ඉක්ම, පවත්නාහු නු යි ඒ ආකාසානඤවායතන සමාපතතිහාවනා-යෙහි උපත් යුගනඣධමීයත් අනතිකුමණහාවයෙත් වූ භාවනා යැ. ආකාසානඤවායතනසංඥව දුරලත්නාහට විකුඤ ණෙඤවායතනසමාපතති වශයෙන් උපත් සුගනඣධමීයෝ ඔවුනොවුන් නොඉක්මැ පවත්නාහු නු යි ඒ විකැකුණඤවායතනසමාපතතිභාවනායෙහි උපත් යුගනකිධමීයන් අනතිකුමණභාවයෙන් වූ භාවනා යැ. විකුකුණණා යානනසංඥව දුර-ලන්නාහට ආකිඤවඤඤයනන සමාපතතිවශයෙන් උපන් යුගනඣධමීයෝ ඔවුනොවුන් නො ඉක්මැ පවත්නාහු නු යි ඒ ආකිණුවණුඤඤයතනසමාපතති භාවනායෙහි උපත් සුගනඣඛමීයත් අනතිකුමණහාවයෙත් වූ භාවනා යැ. ආකි සැවසැකු යතන සංශූව දු රලන්නාහට නෙවස සැකු නා සකැකු යතන සමා-පතතිවශයෙත් උපත් යුගනඣධමීයෝ ඔවුනොවුත් නො ඉක්මැ පවත්-නාහු නු යි ඒ නෙවසඤඤනා සඤඤය තන භාවනායෙහි උපත් යුගන ඣ ඛමීයත් අනතිකුමණහාවයෙන් වූ භාවනා යි.

නිතාසංඥව දුරලන්නාහට අනිතයානුදශීනාවශයෙන් උපන් යුග-නකිධමීයෝ ඔවුනොවුන් නො ඉක්මැ පවත්නාහු නු යි ඒ අතිත හනු-දශීනායෙහි උපත් සුගනකිඛමීයත් අනතිකුමණහාවයෙත් වූ භාවනා යැ. සුබසංඥව දුරලන්නාහට දුංඛානුදශීනාවශයෙන් උපන් යුගනඣබමීයෝ ඔවුනොවුත් නො ඉක්මැ පවත්නාහු නු යි ඒ දුබොනුදශීනායෙහි උපත් යුගන කිබ්මීයන් අනතිකුමණ හාවයෙන් වූ භාවනා යැ. ආතමසංඥව දුර-ලත්නාහට අනාතමානුදශීනාවශයෙන් උපත් යුගනඣබමීයෝ ඔවුනොවුන් නො ඉක්මැ පවත්නාහු නු යි ඒ අනාතමානුදශීනාහාවනායෙහි උපත් යුගන කිබමීයන් අනතිකුමණහාවයෙන් වූ භාවනා යැ. නඤිය (සපීතික-තෘෂණාව) දුරලන්නාහට නිඵේදනුදශීනාවශයෙන් උපන් සුගනඣබමයෝ ඔවුනොවුන් නො ඉක්මැ පවත නාහු නු යි ඒ නිමේදනුදශීනාභාවනායෙහි උපත් යුගනකිඛමීයන් අනතිසුමණසාවයෙන් වූ භාවනා යැ, රාගය (තිෂපු-තිකතෘෂණාව) දුරලන්නාහට විරාගානුදශීනා වශයෙන් උපන් යුගනකි ධමීයෝ ඔවුනොවුන් නොඉක්ම පවත්නාහු නු යි ඒ විරාගානුදශීනා භාවනායෙහි උපත් යුගනඣධමීයත් අනතිකුමණභාවයෙන් වූ භාවනා යැ. සමුදය දුරලන්නාහට නිරොඛානුදශීනාවශයෙන් උපන් යුගනඣධමීයෝ ඔවුනොවුන් නො ඉක්මැ පවත්නාහු නු යි ඒ නිරෝධානුදශීනාභාවනායෙහි උපත් යුගනඣධමීයත් අනතිකුමණහාවයෙක් වූ භාවතා යැ. ආදනය (ගුහණය) දුරලන්නාහට පටිනිසසගහානුපසසනාවශයෙන් උපන් යුග-නඣධම්යෝ ඔවුනොවුත් නො ඉක්මැ පවත්නාහු නු යි ඒ පටිතිසසගහා -නුපසානාභාවනායෙහි උපත් යුගනකිධමීයන් අනතිකුමණභාවයෙන් වූ භාවනා යැ. ඝනසංඥව දුරලන්නාහට සපයානුදශීනාවශයෙන් උපන් යුගනඣබමීයෝ ඔවුනොවුන් නො ඉක්මැ පවත්නාහු හු යි ඒ ඎයානු– දශීනාභාවනායෙහි උංත් සුගනඣබමීයත් අනතිකුමණභාවයෙන් වූ භාවනා යැ. කමායූහනය දුරලන්නාහට වායානුදශීනාවශයෙන් උපන් සුගන කිබම්යෝ ඔවුනොවුන් නො ඉක්මැ පවත්තාහු නු යි ඒ වායානු-දශීනාභාවනායෙහි උපත් යුගනඣධමීයත් අනතිකුමණහාවයෙත් වූ භාවනා යැ. බුැවසංඥව දුරලන්නාහට විපරිණාමානුදශීනාවශයෙන් උපන් යුගනකිබම්යෝ ඔවුනොවුන් නො ඉක්මැ පවත්නාහු නු යි ඒ විපරිණා-මානුදශීනාභාවනායෙහි උපත් යුගනකිධමීයත් අනතිකුමණභාවයෙත්

පසානාවසෙන ජාතා බමා අඤඤ ෙඤඤං නාතිවතතතතීහි තත් ජාතානං බම්මානං අනතිවතතනධෝන භාවනා, පණ්ඩිං පජහතො අපපණ්හිතානු-පසානාවසෙන ජාතා බමා අසැසැමඤඤං නාහිවතතනහීති තළු ජාතානං බම්මානං අනුතිවතතනටෙඨන භාවනා, අභිතිවෙසං පජහතො සුඤඤතානුපසානාවසෙන ජාතා බම්මා අඤඤමඤඤං නාතිවතතතතීති තුළු ජාතානං හිමානං අනතිවතතනටොගන භාවනා, සාරාදුනාති-තිවෙසං පජහතො අධිපණුඤධම්මවිපසානාවසෙන ජාතා ධාමමා අසැසැමසැසැං භාතිවතතතතීනි තුළු ජාතානං ධම්මානං අනුති-වතතනුටෙයන භාවනා. සමෝහාහිතිවෙසං පජහතා යථාහතකයණ -දසසනවසෙන ජාතා බමා අඤඤමඤඤං නාභිවතතනතීහි තුළු ජාතානං බම්මානං අනතිවහතන වෙයින හා වනා, ආලයාහිතිවෙසං පජහතො ආදීනුවානුපසානාවසෙන ජාතා බම්මා අසැඳුමඤඤං නාතිවහතනතීති තත් ජාතානං බම්මානං අනතිවතතනටෙයන භාවනා, අපාටිසබබං පජහනො පටිසඞ්බානුපසසනාවසෙන ජාතා බම්මා අඤඤමඤඤං නායි වතතනතීති තතර ජාතානං ධම්මානං අනතිවතතන වෙස්න භාවනා, සංකුකුගාහිනිවෙසං පරහතො විවටටනානුපසානාවසෙන ජාතා ධම්මා අඤඤමඤඤං නාභිවතතනහීති තුළු ජාතානං ධම්මානං අනතිවතත-නටෝහ භාවනා.

දිටේඩකටේඩ කිලෙසේ පජනතො සොතාපතතිමගොවසෙන ජාතා ධම්මා අඤඤමඤඤං නාතිවතතනතීනි තත් ජාතානං ධම්මානං අනතිවතත-නටෝසා භාවනා, ඔළාරිකො කිලෙසෙ පජනතො සකදගාම්මගොවසෙන ජාතා ධම්මා අඤඤමඤඤං නාතිවතතනතීති තත් ජාතානං ධම්මානං අනතිවතතනටෙයන භාවනා, අණුසහගතෙ කිලෙසෙ පජනතො අනාගාමි-මගොවසෙන ජාතා ධම්මා අඤඤමඤඤං නාතිවතතනතීති තත් ජාතානං ධම්මානං අනතිවතතනටෙයන භාවනා, සබබකිලෙසෙ පජනතො අරහතත-මගොවසෙන ජාතා ධම්මා අඤඤමඤඤං නාතිවතතනතීති තත් ජාතානං ධම්මානං අනතිවතතනටෙයන භාවනා.

එවං තුළු ජාතානං බම්මානං අනුතිවතතන රෝක හාවනා.

වූ භාවනා යැ. (නිතූ) නිමතතසංඥව දුරලන්නාහට අනිමතතා වූදශීනා-වශයෙත් උපත් යුගනඣධමීයෝ ඔවුංනාවුන් නො ඉක්මැ පවත්නාහු නු යි ඒ අනිම්තතානුදශීනාභාවනායෙහි උපන් සුගනඣධමීයත් අනති කුමණභාවයෙන් වූ භාවනා යැ. පුණ්ඩිය (සුබ පාළුනාව) දුරලන්නාහට අපුණ්හිතානුදශීනාවශයෙන් උපන් සුගනඣඛමීයෝ ඔවුනොවූන් නො ඉක්මැ පවත්නාහු නු යි ඒ අපුණිහිතානුදශීනාභාවනායෙහි උපන් සුග-නකිධමීයත් අනතිකුමණහාවයෙත් වූ භාවනා යැ. ආතමාහිතිවෙශය දුරලත්නාහට ශූනාතානුදශීනාවශයෙත් උපත් යුගනකිඛමීයෝ ඔවු-නොටුන් නො ඉක්මැ පවත්නාහු නු යි ඒ ශූනාතානුදශීනා භාවනා-යෙහි උපත් යුගන කිබ්මීයත් අනතිකුමණ හාවයෙන් වූ භාවනා යැ. නිතාසාරආතාසාරාදි විසින් ගුහණයාගේ අභිතිවෙශය දුරලත්නාහට අධිපුඥුධම්විදශීනාවශයෙන් උපන් යුගනඣධම්යෝ ඔවුනොවුන් නො ඉක්මැ පවත්තාහු නු යි ඒ අබිපුඥුඛමීවිදශීනාභාවනායෙහි උපත් යුග-භනාධම්යක් අනතිකුමණහාවයෙක් වූ භාවනා යැ. සමෛාහාහිනිවෙශය දුරලන්නාහට යථාභූතඥනදශීනවශයෙන් උපත් යුගනඣබමීයෝ ඔවු-නොවුන් නො ඉක්මැ පවත්නාහු නු යි ඒ යථාභූතඥනදශීනභාවනායෙහි උපත් යුගන කි ධාමීයත් අනතිකුමණ භාවයෙත් වූ භාවනා යැ. ආලයාති-නිවෙශය දුරලත්නාහට ආදීනවානුදශීනාවශයෙත් උපත් සුගනඣ්බමීයෝ ඔවුනොවුන් නො ඉක්මැ පවත්නාහු නු යි ඒ ආදීනවානුදශීනාභාවනායෙහි උපත් සුගනකිඛමීයන් අනතිකුමණ භාවයෙන් වූ භාවනා යැ. අනුපාය-ගුහණය දුරලන්නාහට පටිසඣානුපසානාවශයෙන් උපත් යුගනඣඛමීයෝ ඔවුනොවුන් නො ඉක්මැ පවත්නාහු නු යි ඒ පටිසඣානුපසසනාභාවනා-යෙහි උපත් යුගතකිධමීයත් අනතිකුමණහාවයෙත් වූ භාවනා යැ. සංයොගාහිතිවෙශය (කාමයොගාදිකෙලශපුවෘතතිය) දුරලත්නාහට විවතීා-නුදශීනාවශයෙත් උපත් සුගනඣධමීයෝ ඔවුනොවුත් නො ඉක්මැ පවත්තා-හු නු යි ඒ විවතීානුදශීනාහාවනායෙහි උපත් යුගනකිඛමීයත් අනතිකුමණ භාවයෙන් වූ භාවනා යැ.

දුවෙන් හා සමග එක් තැන්ති සිටි කෙලශයත් දුරලත්නාහට සොතා-පතතිමානීවශයෙන් උපත් යුගනකිබමීයෝ ඔවුනොවුන් නො ඉක්මැ පවත්නාහු නු සි ඒ සොතාපතතිමාගීහාවනාගෙහි උපත් යුගනකිඛමීයන් අනතිකුමණතාවයෙන් වූ භාවනා යැ ඖදරික (කාමරාගවයාපාද) කෙලශයත් දුරලත්නාහට සකෘදගාමිමාගීවශයෙන් උපත් යුගනකි ඛමීයෝ ඔවුනොවුන් නො ඉක්මැ පවත්නාහු නු සි ඒ සකෘදගාමිමාගී භාවනායෙහි උපත් යුගනකිඛමීයන් අනතිකුමණතාවයෙන් වූ භාවනා යැ. අණුසහගත (කාමරාග-වාාපාද) කෙලශයන් දුරලන්නාහට අනාගාමිමාගී වශයෙන් උපත් යුගනකිඛමීයෝ ඔවුනොවුන් නො ඉක්මැ පවත්නාහු නු සි ඒ අනාගාම්මාගීභාවනායෙහි උපත් යුගනකිඛමීයන් අනතිකුමණ-භාවයෙන් උපත් යුගනකිඛමීයෝ ඔවුනොවුන් නො ඉක්මැ පවත්නාහු නු සි ඒ අනාගාම්මාගීභාවනායෙහි උපත් යුගනකිඛමීයෙන් දුරලන්නාහට අඟීනමාගී වශයෙන් උපත් යුගනකිඛමීයෝ ඔවුනොවුන් නො ඉක්මැ පවත්නාහු නු සි ඒ අහීතමාගීභාවනායෙහි උපන් යුගනකිඛමීයන් අනතිකුමණ-හාවයෙන් උපන් යුගනකිඛමීයෝ ඔවුනොවුන් නො ඉක්මැ පවත්නාහු නු සි ඒ අඟීතමාගීභාවනායෙහි උපන් යුගනකිඛමීයන් අනතිකුමණතාව කෙන් වූ භාවනා සී.

මෙසෙයින් ඒ භාවනාවිශෙෂයෙහි උපත් හුගතකි ධමීයන් අනයිකු-මණභාවයෙන් වූ භාවනා යි. කථං ඉත්දියානං එකරසටෙයන භාවනා.

කාමචඡ ඤං පජහතො නෙකඛම්ම වසෙන පඤ්චි ඤියානි එකරසා හොනතීති ඉඤියානං එකරසටෙයන භාවනා, බහාපාදං පජහතො අබහාපාදවසෙන පඤ්චිඤියානි එකරසා හොනතීනි ඉඤියානං එකරසටෙයන භාවනා –පෙ - සබබකිලෙසෙ පජහතො අරහතතමගාවසෙන පඤ්චිඤියාති එකරසා හොනතීනි ඉඤියානං එකරසටෙයන භාවනා.

එවං ඉත්දියානං එකරසටෙහන භාවනා.

කථං තදුපගවිරියවාහනටෙඪන භාවනා:

කාමචඡ ඤං පජහතෙතා¹ තෙකබම්මවසෙන විරියං² වාහෙතීති තදුපගවිරියවාහනටෙයන භාවනා, බාපාපාදං පජහතෙතා¹ අබුපාපාදවසෙන විරියං² වාහෙතීනි තදුපගවිරියවාහනටෙයන භාවනා, –පෙ– සබබකිලෙසෙ පජහතෙතා අරහතතමගහවසෙන විරියං² වාහෙතීනි තදුපගවිරියවාහ– නටෙයන භාවනා.

එවං තදුපගවිරියවාහනටෙඨන භාවනා.

කථං ආසෙවනටෙඪන භාවනා:

කාමචඡ ඤං පජහතෙතා¹ නෙකඛමමං අසෛවතීති ආසෙචනටෙඨන භාවනා, බාහපාදං පජහතෙතා අබහාපාදං ආසෙවතීති ආසෙචනටෙඨන භාවනා –පෙ– සබබකිලෙසෙ පජහනෙතා අරහතතමගතං ආසෙවතීති ආසෙවනටෙඨන භාවනා.

එවං ආසෙවනටෙක්න භාවනා. ඉමා වනසෙසා භාවනා.

රුපං පසානනතා භාවෙති, වේදනං පසානෙතා භාවෙති, සඤඤං පසානෙතා භාවෙති, සභාරේ පසානතා භාවෙති, විඤඤණං පසානෙතා භාවෙති. චිකබුං – පෙ– ජරාමරණං – පෙ– අමනොගබං නිබබානං පරියෝ– සානටෝන පසානෙතා භාවෙති.

යෙ යෙ ධමමා භාවිතා හොනති, තෙ තෙ ධමමා එකරසා හොනති. තං ඤුනටෙඨන ඤුණං, පජානනටෙඨන පඤඤ. නෙන වුච්චති: ''ඉමෙ ධමමං භාවෙතබබා'නි සොතාවධානං, තංපජානනා පඤඤඤ සුතමයෙ ඤුණු''නති.

භාවේ තබබ නිදෙද සො

වතුසේටා භාණවාරො.

පටිසමහිදුමාගීය–මහාවගී-ඥනකථා

කිසෙයින් ඉඤියයන්ගේ එකරස (කෘතා) භාවයෙන් භාවනා වෙයි යත්:

කාමච්ඡඥය දුරලන්නාහට නෛළතුමාවශයෙන් පඤිචණ්ඩයයෝ (විමුකතිරසයෙන් හෝ කෘතාරසයෙන්) එකරස වෙත් නු යි ඉණ්ඩයයන්ගේ එකරසභාවයෙන් භාවනා යැ. වයාපාදය දුරලත්නාහට අවසාපාදවශයෙන් පඤිචණ්ඩයයෝ එකරස වෙත් නු යි ඉණ්ඩයයන්ගේ එකරසභාවයෙන් භාවනා යැ ... සියලු කෙලශයක් දුරලන්නාහට අභීනමාගීවශයෙන් පඤචණ්ඩයයෝ එකරස වෙත් නු යි ඉණ්ඩයයන්ගේ එකරසභාවයෙන් භාවනා යි.

මෙසෙයිත් ඉන්දියයක්ගේ එසාරසභාවයෙන් භාවනා වේ.

කිසෙයින් නදනුච්ඡිවිකවීයාදිධූරහාවයෙන් භාවනා වෙයි යන්:

කාමචජඥය දුරලන්නේ නෛසුමාවශයෙන් වියාසිය පවත්වා නූ යි. තදනුච්ඡමිකව්යාසිධුරහාවයෙන් හාවනා යැ. ... වසාපාදය දුරලන්නේ අවසාපාදවශයෙන් ව්යාසීය පවත්වා නු යි තදනුච්ඡමිකවීයාසිධුරහාවයෙන් භාවනා යැ. ... සියලු කෙලශයන් දුරලන්නේ අභීනමාග්වශයෙන් ව්යාසීය පවත්වා නු යි තදනුච්ඡමිකව්යාසිධුරහාවයෙන් භාවනා යි.

මෙසෙයින් තදනුචඡවිකවීය සිබුරභාවයෙන් භාවනා වේ.

කිසෙයින් ආසෙවනාණීයෙන් භාවනා වෙයි යන්:

කාමචඡඥය දුරලත්තේ නෛසුමාය ආසෙවන කෙරේ නු යි ආසෙ-වනාතීයෙන් භාවනා යැ. වාාපාදය දුරලත්තේ අවාාපාදය ආසෙවන කෙරේ නු යි ආසෙවනාතීයෙත් භාවනා යැ. ... සියලු කෙලශයන් දුර-ලත්තේ අගීනමාගීය ආසෙවන කෙරේ නු යි ආසෙවනාතීයෙන් භාවනා යි.

මෙසෙයින් ආසෙවනාළුයෙන් භාවනා වේ. මොහු සතර භාවනා යි.

රූපය (අතිතාහදි වශයෙන්) දක්තේ (භාවිතවහභාවනාව) වඩයි. වෙදනාව (අතිතහාදිවශයෙන්) දක්තේ (භාවිතවහභාවනාව) වඩයි. සංඥාව (අනිතහාදිවශයෙන්) දක්තේ (භාවිතවහභාවනාව) වඩයි. සංසකාරයන් (අතිතහාදිවශයෙන්) දක්තේ (භාවිතවහභාවනාව) වඩයි. විඥනය (අතිතහා-දි වශයෙන්) දක්තේ (භාවිතවහභාවනාව) වඩයි. විඤුනය (අතිතහා-දි වශයෙන්) දක්තේ (භාවිතවහභාවනාව) වඩයි. චඤුන ... ජරාමරණය ... අමතොගධනිළාණය නිෂ්ඨානීයෙන් දක්තේ (භාවිතවහභාවනාව) වඩයි.

යම් යම් ධාම කෙනෙක් වඩන ලද්දහු වෙත් ද ඒ ඒ ධාමයෝ එකරස වෙත්. එය ඥතාළුයෙත් ඥන යැ. පුජානනාළුයෙත් පුඥ යැ. එයින් කියනු ලැබෙයි. ''ඉමෙ ධාමමං භාවෙතබබා'නි සොතාවධානං තං පජානනා පඤඤ පුතමයෙ ඤුණං''යි.

භාවෙතබබනිදෙදස යි.

සතරවැනි බණවර සි.

(6)

කථං 'ඉමෙ බම්මා සවිජිකාතබබා'හි සොතාවධානං, තංපජානනා පඤඤ සුතමයෙ ඤණ:

එකො ඛමේමා සචජිකාතබෙබා: අකුපපා චෙතොවිමූතති.

දෙව බමමා සචඡිකාතබබා: විජජා ව විමූතති ව.

තයො ධම්මා සචජිකාතබබා: තිසෙසා විජජා.

චතතාරෝ ධම්මා සචජිකාතබබා: චහතාරි සාමඤඤඵලාගි.

පඤාව බම්මා සචජිකාතබබා: පඤාව බම්මකඛ ඣා.

ජ ධ මො සචඡිකාතබබා: ජ අභිකුකු.

සතත බමා සචජිකාතබබා: සතත බීණාසවබලාති.

අවස් ධමමා සචජිකාතබබා: අවස් විමොකඛා.

නව ඛම්මා සච්ජිකාතබබා: නව අනුපුබබනිරොඛා.

දස ඛම්මා සචජිකාතබබා: දස අසෙකඛා ඛම්මා.

''සබබං භිකඛවෙ, සචඡිකාතබබං, කිඤිව භිකඛවෙ, සබබං සචඡිකාතබබං:

වකබුං1 භිකබවේ, සවජිකාතබබං, රුපා සවජිකාතබබා, වකබුවිඤඤ ණං සවජිකාතබබං, වකබුසමඵසෙසා සවජිකාතබෙබා, යමපිදං.² වකබුසමඵසස– පවවයා උපපජජති වෙදයිතං සුඛං වා දුකඛං වා අදුකඛමසුඛං වා තමපි සවජිකාතබබං.

සොතං සච්ඡිකාතබබං, සඳා සච්ඡිකාතබබං - පෙ- ඝානං සච්ඡිකා-තබබං, ගැඩා සච්ඡිකාතබබා -පෙ- ජීවහා සච්ඡිකාතබබා, රතා සච්ඡිකාතබබා -පෙ- කායො සච්ඡිකාතබබා, ඓාටඨබබා සච්ඡිකාතබබා -පෙ- මනො සච්ඡිකාතබබා, ධම්මා සච්ඡිකාතබබා, මනොවිඤඤණං සච්ඡිකාතබබං, මනොසමඑසෙසා සච්ඡිකාතබබං, සම්පිදං මනොසමඑසසපච්චයා උපපජිති වෙදසිතං සබං වා දුකබං වා අදුකබමසුබා වා, තමපි සච්ඡිකාතබබං.2

රුපං පසානෙතා සච්ඡිකරොති, වේදනං පසානෙතා සච්ඡිකරොති, සඤඤං පසානෙතා සච්ඡිකරොති, සඞ්බාරෙ පසානෙතා සච්ඡිකරොති, විඤඤණං පසානෙතා සච්ඡිකරොති, චිකබුං –පෙ– ජරාමරණං –පෙ– අමතොගබං නිබානං පරිශෝසානටෙඪන පසානොයා සච්ඡිකරොති.

¹ චකබ - මජයං. 2 යදිදං - PTS.

² වේදනාසංසුතත - අනිච්චවනෙන - සතනමං

(6)

කිසෙයින් මේ ධ්ෂීයෝ සාකෘත්තතීවාහ යන දෙශනාව සොතාවඛාන (ශුතය) වේ ද, එය දැනගන්නා පුණුව ශුතමයණුන වෙයි යත්:

එක් ඩම්යෙක් සාකෘත්තත්වා යැ: අහිත්ඵල විමුකතිය යි.

බ්මීයෝ දෙදෙනෙක් සාසාන්තත්වා වෙති: නිවිදා ද අගීත්තවලය ද යන දෙක යි.

ධම්යෝ තුන් දෙනෙක් සාඤාත්කත්වා වෙති: නිවිද යි.

බම්යෝ සතරදෙනෙක් සාඤාත්කහීවා වෙති: සතර ශුාමණා ඵලයෝ යි.

බ්මීයෝ පස්දෙනෙක් සා*ස*ෂාත්කතීවා වෙති: පඤවවිධ ධමීසකානි-යෝ යි.

බම්යෝ සදෙනෙක් සාකෘත්කණීවා වෙති: ෂට්අහිඥවෝ යි.

බ්මීයෝ සත්දෙනෙක් සාඤාත්කතීවා වෙති: සපත ස්ෂීණාසුව බලයෝ යි.

ධම්යෝ අටදෙනෙක් සාකෘත්කතීවා වෙති: අපටවිමොකෂයෝ යි.

ධමීයෝ නවදෙනෙක් සාකෘත්කත්වා වෙති: නවඅනුෂූවීතිරෝධ-යෝ යි.

ධම්යෝ දසදෙනෙක් සාකෘත්කතීවා වෙති: දශඅනෛකෂ ධම්යෝ යි.

(7)

මහණෙති, සියල්ල සාකෘත්කතීවය යැ. මහණෙති, කවර සියල්ල සාකෘත්කතීවය වෙයි යත්:

මහණෙති, චකුස සාකෘත්කහීවා යැ. රූපයෝ සාකෘත්කතීවායෝ යැ. චකුර්විඥනය සාකෘත්කහීවා යැ. චකුර්විඥනසමපුයුකත සපශ්ය සාකෘත්කතීවා යැ. චකුසසපශීපතායෙන් සුබ වූ ගෝ දුකබ වූ ගෝ අදුකබමසුබ වූ ගෝ යම වෙදනායෙක් උපදී නම් හෙ ද සාකෘත්කතීවා යි.

ලොතුය සාසාන්තත්වය යැ. ශබදයෝ සාසාන්තන්වයයෝ යැ... සුංණය සාසාන්තත්වය යැ. ගතියෝ සාසාන්තත්වයයෝ යැ... ඒහාවා සාසාන්තත්වය යැ. රසයෝ සාසාන්තත්වයයෝ යැ... කය සාසාන්– කත්වය යැ. සපුරටෙයයෝ සාසාන්තත්වයයෝ යැ... මනස සාසාන්– කත්වය යැ. ඔම්යෝ සාසාන්තත්වයයෝ යැ. මනාස සාසාන්– කත්වය යැ. ඔම්යෝ සාසාන්තත්වය යැ. මනාසපශීපුතය සාසාන්– කත්වය යැ. මනාසපශීය සාසාන්තත්වය යැ. මනාසපශීපුතය සොසාන්– කත්වය යැ. මනාසපශීය සාසාන්තත්වය යැ. මනාසපශීපුතය සාසාන්ත සුර දී සාසාන්තත්වය යි.

රූපය (අනිතාහාදි වශයෙන්) දක්මන් පුතාසක කෙරෙයි. වෙදනාව දක්මන් පුතාසක කෙරෙයි. සංශුව දක්මන් පුතාසක කෙරෙයි. සංසකා-රයන් දක්මන් පුතාසක කෙරෙයි. විශූනය දක්මන් පුතාසක කෙරෙයි. වසුස ... ජරාමරණ ... අමතොගබ නිජීාණය නිෂ්ඨානීයෙන් දක්මන් පුතාසක කෙරේ.

පට්සමහිදුමගෙනා-මහාවගන-ඤණකථා

යෙ යෙ බමා සචඡිකතා හොනති, තෙ තෙ බමා එසිසිතා හොනති, තං සැතුවෙයන සැදුණං, පජානනටෙයන පකුසැ තෙන වුච්චති. ''ඉමෙ බමා සචඡිකාතබබා'ති සොතාවබානං, තං පජානනා පසැසැ සුතමයෙ සැදුණ''තති.

සච්ඡිකාතබබ නිදෙදසො.

(8)

කථං ''ඉමෙ ධම්මා හානහායියා, ඉමෙ ධම්මා සීතිහායියා, ඉමෙ ධම්මා විසෙසනායියා, ඉමේ ධම්මා නිබේබධහායියා'ති සොතාවධානං, තංපජානනා පඤඤ සුතමයෙ ඤෑණං:

පථමසස ඣානසස¹ ලාභිං කාමසහගතා සකුඤමනසිකාරා සමූද-චරතති, හානභාගියො ධමේමා. තදනුධම්මතා සති සනතිටඨති සීතිභාගියො ධමෙමා. අවිතකකසහගතා සඤඤමනසිකාරා සමූදචරතති, විපෙසහාගියො ධමෙමා. නිබබිදසහගතා සඤඤමනසිකාරා සමූදචරනති විරාශපසංභිතා, නිබෙබඩභාගියො ධමේමා.

දුනියසා කිානසා² ලාහිං විතකකාසහගතා සකුදාමනසිකාරා සමුද-වරනති, හානභාගියො ධමේමා. තදනුධමමතා සහි සනතිටයීනි, සීතිහාගියො ධමෙමා. උපෙකබාසුබසහගතා සකුදාමනසිකාරා සමුදාවරනති, විසෙස– හාකියො ධමෙමා. නිබබිදසහගතා සකුදාමනසිකාරා සමුදාවරනති විරාශුපසංගීතා, නිබෙබඩහාගියො ධමෙමා.

තතියෙස කියනසා³ ලාහිං පීතිසුබසහනතා සකුකුමනසිකාරා සමූදාවරහති, හානහාගියො බමේමා. තදනුබමමතා සහි සනතිටයිනි, සීතිහාගියො බමෙමා. අදුකබමසුබසහගතා සකුකුමනසිකාරා සමුදාවරනති, විනෙසභාගියො බමෙමා. නිබබිදාසහගතා සකුකුමනසිකාරා සමුදාවරනති විරාශපසංසිතා, නිබෙබබහාගියො බමෙමා.

වතුළුසක ඣානසා⁴ ලාහිං උපෙතබාසුඛ සහගතා සකුඤුමනයි-කාරා සමුදුවරනති, හානහාගියො ධමේමා. තදනුධම්මතා සනි සනතිටයිනි, සිනිහාගියො ධමේමා. ආකාසානඤවා සතනසහගතා සකුඤුමනයිකාරා සමුදුවරනති, විසෙසහාගියො ධමේමා. නිබබිදුසහගතා සකඤඤුමනයිකාරා සමූදුවරනති විරාශුපසංහිතා, නිබෙබධහාගියො ධමේමා.

3 නතිගජාබානසස - සහ, PTS. 4 වතුත්ජාබානසස - සහ, PTS.

¹ පයාමජානාකක - සාහා, PTS 2 දුනියජානානකක - සහා, PTS.

පටිසමහිදුමාගීය–මහාවගී- ඥනකථා

යම් යම් ධාමී කොනෙක් (ආලම්බන-පුතිලාහ විසින්) පුතාසක කරන ලද්දුහු වෙත් ද ඒ ඒ ධාමීයෝ සංශී කරන ලද්දුහු වෙත්. එය ශූතාස්ථයෙන් ශූන යැ. පුජානනාස්ථයෙන් පුඥ යි. එයින් කියනු ලැබෙයි ''ඉවෙ ඩම්මා සච්ඡිකාතබබා'නි සොතාවධානං, තංපජානනා පඤඤා, සුතම්යෙ ණැණාං'' සී.

සවජිතා තබබ නිදෙද ස යි.

$(\mathbf{8})$

කිසෙයින් 'මේ ඛෂීයෝ පරිහාණිය සෙවුනාහ, මේ ඛෂීයෝ ස්තීය සෙවුනාහ, මේ ඛෂීයෝ විශෙෂය සෙවුනාහ, මේ ඛෂීයෝ නිඵේඛය සෙවුනාහ යන දෙශනාව සොතාවඛාන වෙයි, එය දනගන්නා පුඤුව ශැතමයඤන වෙයි යත්:

පුථමධාහනලාභීහට කාමසහගත (වස්තුකාම-කෙලශකාමාලම්බන) සංඥමනසකාරයෝ පවතින් නම් හානහාශියධම් වෙයි. ඒ පුථමධාහනය අනුව පවත්නා නිසානතිය පිහිටා නම් ස්තිභාශියධම් වෙයි. අවිතක් සහගත (දවිතීයධාහනාලම්බන) වූ සංඥමනසකාරයෝ පවතින් නම් විශෙෂහාශියධම් වෙයි. විරාශපසංභිත වූ නිවේදසහගත (විදශීනාලම්බන) වූ සංඥමනසකාරයෝ පවතින් නම් නිවේධාහාශියධාම වේ.

දවිතීයධානතලාභීහට විතකීසහගත (පුළුමධානතාලබෙන) වූ සංඥ-මනසකාරයෝ පවතිත් නම් හානහාගියධාමී වෙයි. ඒ දවිතීයධානතා අනුව පවත්නා නිකානතිය පිහිටා නම් සුවිතිහාගියධාමී වෙයි. උපෙකතා සහගත (තෘතීයධානතාලබෙන) වූ සංඥාමනසකාරයෝ පවතිත් නම් විශෙෂහාගියධාමී වෙයි. විරාශපසංසිත වූ නිවේදසහගත සංඥාමනසකා-රයෝ පවතිත් නම් නිවේධනාගියධාමී වේ.

තෘත්යධානතලාසීහට පුතිසුබසහගත (දවිතීයධානනාලමබන) වූ සංඥ-මනසකාරයෝ පවතිත් නම් හානභාගියධම් වෙයි. ඒ තෘත්යධානය අනුව පවත්නා නිකානතිය පිහිටා නම් ස්පිතිභාගියධාම වෙයි. උපෙසැන-සුබසහගත (වතුණීධානාලබෙන) වූ සංඥමනසකාරයෝ පවතිත් නම් විශෙෂභාගියධාම වෙයි. විරාශපසංගිත වූ කිළේදසහගත සංඥමනසකා-රයෝ පවතිත් නම් නිළේධනාගියධාම වේ.

වතුළුඛාහනලාභීහට උපෙසුහසුඛසහගත (තෘතීයඛහානාලමඛන) වූ සංඥමනසකාරයෝ පවතින් නම් හානභාගියඛම් වෙයි. ඒ චතුළුඛහානය අනුව පවත්නා නිසානතිය පිහිටා නම් සමතිහාගියඛම් වෙයි. ආකාසා-නඤවායතනාරමමණ වූ සංඥමනසකාරයෝ පවතිත් නම් විශෙෂභාගිය ඛම් වෙයි. විරාශපසංහිත වූ නිවේදසහගත (විදශීනාලමඛන) වූ සංඥ-මනසකාරයෝ පවතින් නම් නිවේඛහාගියඛම් වේ. පටිසමහිදුමගෙනා මහාවගෙන *ක*දුණකථා

අාකාසානඤවායතනසස ලාහිං රුපසහගතා සඤඤුමනයිකාරා සමුදාවරතාරි, හානහාගියො ධමෙමා. තදනුධාමතා සති සනාතිටඨති, සීතිහාගියො ධමෙමා. විසඤඤණඤවායතනසහගතා සඤඤුමනයිකාරා සමුදාවරනාති, විසෙසභාගියො ධමෙමා. නිබබිදාසහගතා සඤඤාමනයිකාරා සමුදාවරනාති විරාශූපසංභිතා, නිබෛධභාගියො ධමෙමා.

විසැඤණෙසුවායතන සස ලාහිං ආකාසානසුවායතනසහගතා සසැඤ මනසිකාරා සමුදුවරහති, හානහාශියෝ ධමෙමා. තදනුධමමතා සති සහතිටයක්, සීතිහාශියෝ ධමෙමා. ආකියැවසැඤයතනසහගතා සඤඤමනසිකාරා සමුදුවරහති, විසෙසහාශියෝ ධමෙමා. නිබ්බදසහගතා සඤඤමනසිකාරා සමුදුවරහති විරාශපසංභිතා, නිබේබධහාශියෝ ධමෙමා

අංකිඤචඤඤයතනසා ලාහිං විඤඤණ ඤචායතනසහගතා සඤඤ– මනසිකාරා සමුදුවරනති, හානහාගියො ධමෙමා. තදනුධමමතා සති සනතිටයති, ඕනිහාගියො ධමේමා. නෙවසඤඤනාසඤඤයතනසහගතා සඤඤමනසිකාරා සමුදුවරනති, විසෙසහාගියො ධමෙමා. නිබබිද සහගතා සඤඤමනසිකාරා සමුදුවරනති විරාශූපසංඛ්තා, නිබෛධභාගියො ධමෙමා.

තං ඤතටෙඨන ඤෑණං, පජානනටෙඨන පඤඤ, තෙන වුච්චති: ''ඉමේ ධම්මා හානහාශියා, ඉමේ ධම්මා සීතිභාගියා, ඉමේ ධම්මා විසෙහ– භාශියා, ඉමේ ධම්මා නිබේබධහාශියා'ති සොතාවධානං, තංපජානනා පඤඤ සුතමයෙ ඤුණනති.''

හානහාගියවතුකක හිදේදිසො.

(9)

කථං ''සබෙබ සඬධාරා අනිඑවා, සබෙබ සඬධාරා දුකඛා, සබෙබ ධමමා අභනතා'ති සොතාවධානං, තංපජානනා පඤඤ සුතමයෙ ඤුණං.''

්රූපං අනිච්චං බයටොහත, දුකඛං හයටොහත, අනතතා අසාර-කටොහා හා සොතාවධානං, තංපජානතා පකුඤු සුතමයෙ ඤුණං.

වෙදනා - පෙ - සකුඤ - පෙ - සතිබාරා - පෙ - විකුකුණං - පෙ වකබුං - පෙ - ජරාමරණං අනිචචං බයටෙහීන, දුකබං භාගටෙහීන, අනතතා අසාරකටෙහීනා'ති සොතාවධානං. තංපජානනා පකැඤ සුතමගෙ ඤෑණං. තං ඤෑතටෙහීන ඤෑණං, පජානටෙහීන පඤඤෑ. තෙන වුචචති: ''සබෙබ සඬබාරා අනිචචා, සබෙබ සඬබාරා දුකඛා, සබෙබ ධමමා අනතතා'ති සොතාවධානං, ත පජානනා පඤඤ සුතමයෙ ඤෑණං.''

උකාබණතතිකණිදෙසා.

පටිසමහිදුමාගීය- මහාවගී ඥනකථා

ආකාසානඤවායතනලාභීහට රූපසහගත (රූපධානනාලම්බන) වූ සංඥමනසකාරයෝ පවතින් නම් හානහාගිය ධම් වෙයි, ඒ ආකාසා-නඤවායතනය අනුව පවත්නා නිකානතිය පිහිටා නම් ස්තිනාගිය**ධම්** වෙයි. විඤඤාණඤවායතන සගගත වූ සංඥමනසකාරයෝ පවතින් නම් විශෙෂනාගියධාම වෙයි. විරාශූපසංහිත වූ නිවේදසහගත වූ සංඥ-මනසකාරයෝ පවතින් නම් නිවේධනාගියධාම වේ.

විහැකදුණකැවායතනලාභීහට ආකාසානකැවායතන සහගත වූ සංඥ-මනසකාරයෝ පවනිත් නම් හානභාගියබුම් වෙයි, ඒ විහැකුණකැවා-යතනය අනුව පවත්නා නිකානතිය පිහිටා නම් ස්විනිහාගියබුම් වෙයි. ආකිකැවකැකුයතනසහගත වූ සංඥමනසකාරයෝ පවතිත් නම් විශෙෂ-හාගියබුම් වෙයි. විරාශපසංභිත වූ නිවේදසහගත සංඥමනසකාරයෝ පවතිත් නම් නිවේධනාගියබුම වේ.

අංකිඤවණැඤයෙනනලාභීහට විඤඤුණඤවායතන සහගන වූ සංඥ මනසිකාරයෝ පවතින් නම් හානභාගියබම් වෙයි. ඒ ආකිඤවණැඤුයතනය අනුව පවත්නා නිකානතිය පිහිටා නම් ස්පිතිහාගියබම් වෙයි. නෙව– සඤඤනාසඤඤයෙතන සහගත වූ සංඥමනසකාරයෝ පවතින් නම් විශෙෂ භාගියබම් වෙයි. විරාශුපසංහිත වූ න්වේදසහගත සංඥමනසකාරයෝ පවතින් නම් නිවේඛහාගියබම් වේ.

එය ඥතාළුයෙන් ඥන නමැ. පුජානනාළුයෙන් පුඥ නම්. එයින් කියනු ලැබෙයි: ''ඉමේ ධම්මා හානහාගියා, ඉමේ ධම්මා සීතිහාගියා, ඉමේ ධම්මා විසෙසහාගියා, ඉමේ ධම්මා නිබෙබධහාගියාති සොතාව– ධානං, තංපජානනා පඤඤ සූතමයෙ ඤණං''සී

හානහාහියවතුකකන්දෙදස සී.

(9)

කිසෙයින් සියලු සංසකාරයෝ අතිතායයෝ හැ සියලු සංසකාරයෝ දුඃබයෝ යැ සියලු ධෂීයෝ අනාතමයෝ යැ යන දෙශනාව සොතාවඛාන වේ ද, එය දූනගන්නා පුඥුව ශුැතමයඥන වේ ද යත්:

රූපය සාෂය වන බැවිත් අනිතා සැ. පුතිභය සහිත බැවිත් දුෘඛ සැ. ආතාමසාර රහිත බැවිත් අනාතාම යැ යනු සොනාවධාන (ශැත) සැ. එය දනගන්නා පුඥාව ශැතමයඥන යි.

වෙදනාව ... සංශුව ... සංසකාරයෝ විශූනය වසුස ... ප්රාමරණය සමය වන බැවින් අනිතා යැ. පුනිහය සහිත බැවින් දුංඛ යැ. ආත්මසාර රහිත බැවින් අනාත්ම යැ යනු සොතාවධාන යැ. එය දන-ගන්නා පුණුව ශැතමයඥන යි. එය ඥතාතීයෙන් ඥන නමැ. පුජානනාතීයෙන් පුඤ නම්. එයින් කියන ලැබෙයි: ''යබෙබ සභ්බාරා අනිවවා සබෙබ සභ්බාරා දුකාබා සබෙබ ඩමාමා අනතතා'ති සොතාවඩානං, තංපජානනා පඤඤ සුතමයෙ ඤුණං''යි.

ලකාබණතානිකා නිදෙදස සි.

(10)

කථං 'ඉදං දුකඛං අරියසච්චං, ඉදං දුකඛයමුදයො අරියසච්චං, ඉදං දුකඛනිරොධෝ අරියසච්චං, ඉදං දුකඛනිරොධගාමනීපටිපද අරියසච්ච'නති සොතාවධානං. තංපජානනා පඤඤ සුතමයෙ ඤෑණා:

තා තර කතමං දුකඛං අරියසචචං: ජාතිපි දුකඛං ජරාපි දුකඛා මරණ මපි දුකඛං සොකපරිදෙ වදුකඛදෙ මන සසුපායාසාපි දුකඛා අපපියෙනි සමපයොගො දුකෙඛා පියෙනි විපපයොගො දුකෙඛා යමපිචණං න ලහති තමපි දුකඛං සඩබ්තෙතන පණුචුපාදන කඛණි 2 දුකඛා.

ත තව කතමා ජාති: යා තෙසං නෙසං සතතානං තමහි තමහි සතත– නිකායෙ ජාති සඤෝති ඔකකනති අහිනිබබතති බනිංනං පෘතුහාවො ආයතනානං පටිලාහො, අයං වුවටති ජාති.

තා කාතමා ජරා: යා තෙසං තෙසං සහතානං තමහි තමහි සතත-නිකායෙ ජරා ජීරණතා ඛණ්ඩිවචං පාලිචචං වලිතතවතා ආයුනො සංහානි ඉඤියානං පරිපාකො, අයං වුවචනි ජරා.

තා තතම කතම මරණං: යා තෙසං තෙසං සහතානං තහා තහා සහතනිකායා චුති චචනතා හෙදෙ අනතරබානං මචවු මරණ කාලකිරියා බාකිානං හෙදෙ කලෙබරසා ීනිකෙබපො ජීවිතිඥියසා උපවෙඡිදෙ, ඉදං වුචචති මරණං.

තාන කතමො සොකොං: යො කැපිනිබාසනෙන වා එට්ඨසා භොග-බාසනෙන වා එට්ඨසා රොගබාසනෙන වා එට්ඨසා සීලබාසනෙන වා එට්ඨසා දිට්සීබාසනෙන වා එට්ඨසා අකුකුතරකුකුතරෙන බාසනෙන සමනතාගතසා අකුකුතරකුකුතරෙන දුනාබධමෙමන එට්ඨසා සොකො සොවනා සොචිතතනං අනෙතා සොකො අනෙතා පරිසොකො වෙතසො පරිජාඩායනා දෙමනසාං නොකාසලලං, අයං වුච්චති සොකො.

තත් කතමො පරිදෙවෝ: යො කැනිබියසනෙන වා ජූටයිසස නොග-බාසනෙන වා ජූටයිසා රොගබාසනොන වා ජූටයිසා සීලබාසනෙන වා ජූටයිසා දිටයිබාසනෙන වා ජූටයිසා අකුකුතරකැකුතරෙන බාසනෙන සමහතාගතසා අකුකුතරකැකුතරෙන දුකඛධමොන ජූටයිසා අදෙවො පරිදෙවෝ ආදෙවනා පරිදෙවනා ආදෙවිතතතං පරිදෙවිතතතං වාවා පලාපො විපාලාපො ලාලපෙනා ලාලපතනතා, අයං වුචාති පරිදෙවෝ.

- 1 දුකාබන්රොබං මජසං. 2 ඛානාපි PTS
- 3. කළෙබරසස මජසං, සත

(10)

ක්සෙයින් මේ දුඃඛාශ්‍යීසතා යැ, මේ දුඃඛසමූදශාශ්‍යීසතා යැ, මේ දුඃඛනිරෝධාශ්‍යීසතා යැ, මේ දුඃඛනිරෝධනාමනීපුනිපදශ්‍යීසතා යැ යන දෙශනාව සොතාවධාන වෙයි, එය දැනගත්නා පුඤුව ශුැතමයඥන වෙයි යන්:

වහි 'දුෝබා x සීසනා යා කාවරෙ යන්: ජාතිය ද දුක යැ, ජරාව ද දුක යැ, මරණය ද දුක යැ, සොකපරිදෙවදුකඛදෙමන සාසඋපායාසයෝ ද දුෝබයෝ යැ, අපුය කත් හා සමග එක්වීම දුක යැ, පිය කේ කොරෙන් වෙන්වීම දුක යැ, යම් හෙයෙකින් ඉස්නේ නො ලබා නම් හෙ ද දුක යැ, සැකොවින් පසාකුඩාපාදුනසක නියෝ දුෝබයෝ යි.

එහි 'ජානි' කවර යත්: ඒ ඒ සතානයන්නේ ඒ ඒ සතානනිකායෙහි යම් ඉපදීමෙක් මොනොවට ඉපදීමෙක් අවකානතියෙක් පුකට වැ පහල-වීමෙක් සකානයන්නේ පහලවීමෙක් ආයතනයන්නේ පහලවීමෙක් වේ ද මේ 'ජාති' යයි කියනු ලැබේ

එහි 'ජරා' කවර යත්: ඒ ඒ සතානයන්නේ ඒ ඒ සතානතිකායෙහි යම් දිරිමෙක් දිරන බවෙක් (දනතාදීන්ගේ) කැඩුණු බවෙක් (කෙශාදීන්නේ) පැසුණු බවෙක් ඇගරැළි වැටුණු බවෙක් ආයුෂයාගේ පිරිහීමෙක් ඉත්ය– යන්ගේ මිහිකිරීමෙක් වේ ද මේ 'ජරා' යයි කියනු ලැබේ.

එහි 'මරණ' කවරෙ යන්. ඒ ඒ සනනායන්ගේ ඒ ඒ සනනානිකා-යෙන් යම් වසුනියෙක් චසුන වන බවෙක් (සකනායන්ගේ) බිදීමෙක් අතුරුදහන් වීමෙක් මෘතසු සහාසාන මරණයෙක් කාලකියායෙක් සකනායන්ගේ හෙදයෙක් කලෙවරයාගේ නියොෂපයෙක් ජීවිනෙඤ්යොගේ සිදීමෙක් වේද මේ 'මරණ' යයි කියනු ලැබේ.

එහි 'කොකා' කවරෙ යත්: ශුතිවාසනයෙන් හෝ පහස්නා ලද්දහුනේ හොගවාතනයෙන් හෝ පහස්නා ලද්දහුනේ රොගවාතනයෙන් හෝ පහස්නා ලද්දහුනේ ශීලවාසනයෙන් හෝ පහස්නා ලද්දහුනේ දුෂටිවාතන යෙන් හෝ පහස්නා ලද්දහුනේ අනාතරානාතර වාසනයෙකින් සමන්න-වූවහුනේ අනාහරානාතර දුංඛහෙතුවෙකින් පහස්නා ලද්දහුනේ යම් ශොකයෙක් ගොක කරන අසුරෙක් ශොක කළ බවෙක් ඇතුලත ශොකයෙක් ඇතුළත පරිශොකයෙක් විතතයානේ හාත්පක දුවීමෙක් දෙමනසෙක් ශොකාශලායෙක් වේ ද මේ 'ශොක' යයි නියනු ලැබේ.

එහි 'පමිදෙව' කවරෙ යත් හැනිවාසනයෙන් හෝ පහස්නා ලද්දහුනේ හොගවාසනයෙන් හෝ පහස්නා ලද්දහුනේ රොගවාසනයෙන් හෝ පහස්නා ලද්දහුනේ ශිලවාසනයෙන් හෝ පහස්නා ලද්දහුනේ දෙවේ-වාසනයෙන් හෝ පහස්නා ලද්දහුනේ අනාහරානාහරවාසනයෙකින් හුකත වූවහුනේ අනාහරානාහර දුක් හෙතුවෙකින් පහස්නා ලද්දහුනේ යම නම කියා හැඩීමෙක් ගුණ කියා හැඩීමෙක් නම කියා හඬන අසුරෙක් ගුණ කියා හඬන අසුරෙක් නම කියා හඬන බවෙක් ගුණ කියා හඬන බවෙක් වචනයෙක් පුලාපයෙක් විපුලාපයෙක් පුනපුනා ලපනයෙක් ලපනාකාරයෙක් ලාලපළිත බවෙක් වේ ද මේ 'පරිදෙව'යි කියනු ලැබේ.

පටිසමහිදුමගෙහා-මහාවගහ කිදුණකථා

තත් කතමං දුකබං: යං කායිකං අසානං, කායිකං දුකබං, කාය-තථෙසාජං අසාතං දුකබං වෙදයිතං, කායසමඵසාජං අසානා දුකබං වෙදනා, ඉදං වුච්චත් දුකබං.

තත කතමං දෙමනසාං: යං වෙතයිකං අසාතං වෙතයිකං දුකඛං, වෙතොස වෙසාසං අසාතං දුකඛං වෙදයිතං, වෙතොස වෙසාසා අසාතා දුකඛා වෙදනා, ඉදං වුච්චති දෙමනසාං.

තා තා තා කොත මො උපායාසෝ: යො කැතිබාසනොන වා පුටායිස්ස හොග-බාසනොන වා පුටායිස්ස රොගබාසනොන වා පුටායිස්ස සීලබාසනොන වා පුටායිස්ස දිට්සීබාසනොන වා පුටායිස්ස අකුකුතරකැකුතරෙන බාසනොන සමතතාගතස්ස අකුකුතරකැකුතරෙන දුකබාබාමෙන පුටායිස්ස ආයාසෝ උපායාසෝ¹ ආයාසිතතතං උපායාසිතතතා, අයං වුවෙනි උපායාසෝ

ත ති කත මො අපපියෙහි සම්පයොගෝ දුකෙඛා; ඉධ යාසය 2 තෙ හොනති අනිටසා අකතතා අමනාපා රුපා සඳපු ගනිා රසා ඓාටස්බබා, යෙ වා පනසය තෙ හොනති අනතිකාමා අහිතකාමා අළුාසුකාමා අයොගකෙඛමකාමා, යා තෙහි 3 සමාහති සමාහමො සමොධානං මිසයිහාවො, අයා වුච්චති අපපියෙහි සම්පයොගෝ දුකෙඛා.

තා තා තා මනා පා පියෙනි විපා යොගෝ දුකොඛා: ඉඩ යාසස³ තෙ හොනති, ඉටසා කනතා මනාපා රෑපා සඳා, හනිා රසා ඵොටස්බබා, යෙ වා පනසස තෙ හොනති අන්දකාමා නිතකාමා ථාසුකාමා යොගතෙබමකාමා මාතා වා පිතා වා භාතා වා භයිනී වා මිතතා වා අමළුවා වා කැනී වා සාලොනිතා වා⁴ යා තෙනි³ අසමගති අසමාගමො අසමොධානං අමිසසීහාවෝ, ඇයං වුළුවති පියෙනි විපායොගෝ දුකෙබා.

තත් කතමං ශම්පීවජං න ලහති තමයි දුකක : ජාතිබම්මානං සතතානං එවං ඉවජා උපපජන : 'අහෝ වත මහං න ජාතිබම්මා අසසාම, න ච වත තෝ ජාති දාගවේජන : 'අහෝ වත මහං න ජාතිබම්මා අසසාම, න ච වත තෝ ජාති දාගවේජන : 'අහෝ වත මහං න ජාතිබම්මා අසසාම, ඉදමයි ශම්පීවජං න ලහති තමයි දුකකාං. ජරාබම්මානං සතතානං - පෙ වාසි බම්මානං සතතානං - පෙ මරණකිම්මාන සතතානං - පෙ සොකපරිදෙම-දුකකාදේමන සසුපායාසධාම්මානං සතතානං එවං ඉවජා උපපජනි : 'අහෝවත මහං ක සොකපරිදෙම දුකකාදෙමන සසුපායාසබම්මා අසසාම, න ච වත කො සොකපරිදෙව දුකකාදෙමන සසුපායාසබම්මා අසසාම, න ච වත කො සොකපරිදෙව දුකකාදෙමන සසුපායාසා ආගවේ යුසු'නති. න බෝ පනෙතා ඉවජාය පතතබබං, ඉදමයි සමයිවජං න ලහති තුමයි දුකකුං.

- 1 'ආගාසතා උපගාසතා' ඉති මජසං, PTS. 2 ගසස මජසං
- 3 නොති සදබං මජසං. 4 මිතතාමවවා වා ඤාතිසාලොකිතා වා විප.

පටිසමහිදුමාගීය-මහාවගී-ඥනකථා

එහි 'දුකබ' කවරේ යත්: කායික වූ යම් නොමිහිරෙක් කායික වූ දුකෙක් කායසපශීයෙහි උපත් අසාත වූ දුෘඛවෙදයිතයෙක් කායසපශීයෙහි උපත් අසාත වූ දුෘඛවෙදනාගෙක් වේද මේ 'දුකැ'යි කියනු ලැබේ.

එහි 'දෙ,ම්නස' කවරෙ යත්: වෛතසික වූ යම් නොමිහිරෙක් චෛතසික වූ දුකෙක් චිතනසපශීයෙහි උපත් අසාත වූ දුංඛවෙදසිතයෙක් චිතනසපශීයෙහි උපත් අසාත වූ දුංඛවෙදනායෙක් වේ ද මේ 'දෙ,මනසැ'යි කියනු ලැබේ.

එහි 'උපාශාශ' කවරෙ යත්: ශුභිවාසනයෙන් හෝ පහස්නා ලද්දහුගේ හොගවාසනයෙන් හෝ පහස්නා ලද්දහුගේ රොගවාසන-යෙන් හෝ පහස්නා ලද්දහුගේ ශීලවාසනයෙන් හෝ පහස්නා ලද්දහුගේ දුෂ්ටිවාසනයෙන් හෝ පහස්නා ලද්දහුගේ අනාහාරානාහර වාසනයෙ-කින් යුකන වූවහුගේ අනාහතරානාහර දුක් හෙතුවෙකින් පහස්නා ලද්දහුගේ යම් ආයාසයෙක් දැඩි ආයාසයෙක් ආයාසින බවෙක් උපායාසින බවෙක් වේ ද මේ 'උපායාස' යි කියනු ලැබේ.

එහි 'අපුයසම්පයොහඳු:බ' කවරෙ යත්: මෙලොවැ යම අතිෂට වූ අකානත වූ අමනාප වූ රූප ශබද ගනි රස සපුෂටවා කෙනෙක් වෙත් ද, තවද යම් අවැඩ කැමැති වූ අහිත කැමැති වූ නොසුව කැමැති වූ අයොගකෙම කැමැති වූ සනතා කෙනෙක් හෝ වෙත් ද ඔවුත් සමග යම් සභිගතියෙක් (එක් වීමෙක්) සමාගමයෙක් සමවඛානයෙක් මිශ්ලාව-යෙක් (මුසු වීමෙක්) වේ ද මේ 'අපුයසමපුයොගදු:බ'යි කියනු ලැබේ.

එහි 'පිතවිපුගොහඳු:බ' කවරේ යත්: මෙලොවැ යම් ඉෂට වූ කානන වූ මනාප වූ රූප ශබද ගති රස සපුෂටවා කෙනෙක් වෙත් ද, තවද මවු හෝ පියා හෝ බැයා හෝ බූන හෝ මිතුයෝ හෝ යහඵවෝ හෝ නැසහලේනැයෝ හෝ වැඩ කැමැති වූ හිත කැමැති වූ සුව කැමැති වූ යම් කෙනෙක් වෙත් ද ඔවුන් සමග යම් නො එක්වීමෙක් අසමාගම-යෙක් අසහභාවයෙක් අමිශීහාවයෙක් වේ ද මේ 'පියවිපුයොගදු:බ'යි කියනු ලැබේ.

එහි සමක් ඉස්ගෝ නො ලබා නම් හෙ ද දුක යැ යනු කවරෙ යත්: ජාතිය සවහාව කොට ඇති සතාමයනට මෙබදු තාෂණාවක් උපදි: 'ඇපි ජාතිය සවහාව කොට ඇතියමෝ නො වත්නමෝ නම් එකැතිත් අපට ජාතිය නො ද පැමිණෝ නම් ඉතා යෙහෙකැ'යි. එතෙකුදු වත් තෙල ඉච්ඡායෙත් නො ලැබියහැකි වෙයි. මෙ ද 'යමක් ඉස්තේ නො ලබා නම හෙ ද දුක' නම් වෙයි. ජරාව සවහාව කොට ඇති සතාමයනට ... වැාධිය සවහාව කොට ඇති සතාමයනට ... මරණය සවහාව කොට ඇති සතාම-යනට ... සොකපරිදෙවදකබදෙමනසය - උපයාසයන් සවහාව කොට ඇති සතාම-යනට ... සොකපරිදෙවදකබදෙමනසය - උපයාසයන් සවහාව කොට ඇති සතාමයනට මෙබඳු ඉච්ඡායෙක් උපදී: 'ඇපි සොකපරිදෙවදුකබදෙමනසය උපායාස සවහාව කොට ඇතියමෝ නො වත්නමෝ නම් අපට සොක-පරිදෙවදුකබදෙමනසය උපායාසයෝ නො ද පැමිණෙත්නාහු නම් ඉතා-යෙහෙකැ'යි. එතෙකුදු වත් නෙල ඉච්ඡායෙත් නො ලැබියහැකි වෙයි. 'මෙ ද යමක් ඉස්නේ නො ලබා නම් හෙ ද දුක' නම් වෙයි.

පටිසමහිදුමගෙනා-මහාවගහ-සදණකථා

තුළු කතුමේ . සඬබ්තෙතන පඤවුපාදනකඛාණි දුකඛා: සෙයාපීදං 8 රුපූපාදනකඛකේ වෙදනුපාදනකඛකෝ සඤඤූපාදනකඛකෝ සඬා-රුපාදනකඛකො විඤඤණුපාදනකඛකො, ඉමෙ වුචවනනි සඞ්ඛිතෙතන පණුවුපාදනකබානිා දුකඛා. ඉදං වුච්චති දුකඛං අරියසච්චං.

දු කාධ සච්චන් දෙදසෙ.

තත් කතමං දුකුඛසමුදගො³ අරියසච්චං:

යායං තණතා පොනොභවිකා⁴ නාදිරාගසහගතා තතු තතාහිතාදිනී, සෙයාපීදං:2 කාමතණහා හවතණහාවිභවතණහා. සා බො පනෙසා තණහා කත් උපපජරමානා උපපජරති, කත් නිවිසමානා නිවිසති: යං ලොකො පියරූපං සාතරූපං, එහෙසා තණහා උපපජජමානා උපපජජති, එහි තිවිසමානා තිවිසති.

කිඤා ලොකෙ පියරුපං සාතරුපං: චකබුං5 ලොකෙ පියරුපං සාත-රූපං එහෙරිසා කණහා උපපජජමානා උපපජජති, එහර නිවිසමානා නිවිසති. සොතං ලොකෙ - පෙ - ඝානං ලොකෙ - පෙ - ඒවහා ලොකෙ - පෙ - කායො ලොකෙ - පෙ- මනො ලොකෙ පියරුපං සාතරුපං, එහෙිසා තණහා උපපජමානා උපපජිති, එහි නිවිසමානා නිවිසති.

රූපං ලොකෙ පියරුපං සාතරුපං, එහෙිසා තණකා උපපජජමානා උපපජණි, එත් තිවිසමානා නිවිසති, සඳ ලොකෙ - පෙ- බමා ලොකෙ -පෙ- චික්ඛුවිණුණුණං ලොකෙ - පෙ- මනොවිණුණුණං ලොකෙ -පෙ- චක්ඛු-සමඵසෙසා ලොකෙ –පෙ- මනොසමඵසෙසා ලොකෙ -පෙ- එකබුසමඵසසරා වෙදනා ලොකෙ -පෙ- මනොසමඵසසජා වෙදනා ලොකෙ -පෙ- රූප-සකක ලොකෙ - පෙ - ධම්මසකුකු ලොකෙ -පෙ - රූපසකොවතනා ලොකෙ - පෙ- ධම්මසිණිවතතා ලොකෙ -පෙ- රුපතණතා ලොකෙ -පෙ-ධම්මතණතා ලොකෙ –පෙ- රූපවිතකෙකා ලොකෙ –පෙ- ධම්මුවිතකෙකා ලොකෙ - පෙ- රූපව්වාරො ලොකෙ -පෙ- බම්මවිවාරො ලොකෙ පියරුපං සංතරුපං එහෙසා තණහා උපපජජමානා උපපජජති, එහි නිවිසමානා තිවිසති. ඉදං වුවාති දුකඛසමූදගො3 අරියසවාං.

සමුදයසවවනිදෙදසො.

තත් කතමං දුකඛතිරොබෝ අරිය සචාං:

ගො තුසාංගෙව තුණහාය අනෙසවිරාගතිරොබො වාගො පටිතිසංගො මූතති අනාලයො, සා ඛෝ පනෙසා තණහා කත් පනියමානා" පනීයත්, කත් තිරුජඣමානා තිරුජඣති: යං ලොකෙ පියරුපං සාතරුපං, එතේසා තණහා පහියමානා පහියති, එක් නිරුජඣමානා තිරුජඣති.

- 1. කාතාමා PTS 2. සෙයාවේදං මජසං. 3. දුකාඛසමුදයං මජසං 4. පොතොබොවිකා සහ 5 වකඩු මජසං. 6. දුසාඛන්රොධං මජසංං
- 7. පරැසනමානා ඉතා

එහි 'සැකෙවින් පකෙතාපාදනසක හි දැබයෝ කවරහ යන්: හෙ මෙසේ යැ: රූපොපාදනසක හි යැ. වෙදනොපාදනසක හි යැ සංඥෙ-පාදනසක කි යැ සංසකාරෝපාදනසක හි යැ විඥ නොපාදනසක හි මොහු 'සැකෙවින් පඤෝපාපාදනසක හි යෝ දුංඛයෝ' යැයි කියනු ලැබෙන්. මේ දුංඛාය සියනා යැයි කියනු ලැබේ.

දු කබස චවනි දෙදස සි.

එහි දුඃබසමුදශාශාදීසතාශ' කවරේ යත්:

පුතතීවය ඇතිකරන්නා වූ නාසිරාගය හා එක් වැ යෙදුණු ඒ ඒ හටයෙහි ඇලෙනසුලු වූ යම් නෘෂණාවක් වේ ද, ඒ මෙසේ යැ: කාම-තෘෂණා යැ හවතෘෂණා යැ විහවතෘෂණා යි. ඒ තෘෂණාව උපදනී කොතත්හි උපදී ද පිහිටාසිටින්නී කොතත්හි පිහිටාසිටී ද යත්: ලොවැ යම් පියසා-භාවයෙක් මධුරසාවහාවයෙක් වේ ද නෙල පියමධුරසාවාවයෙහි උපදනා වූ, ඒ තෘෂණාව උපදි. පවත්නී වූ ඒ තෘෂණාව තෙල පියමධුරසාවාවයෙහි පවත්නී ය.

ලොකයෙහි පියසාහාවය මධුරසාහාවය කිමැ යන්: ලොවැ චක්ෂය පියසාහාව යැමධූරසාහාව යි. ඒ තෘෂණාව උපදනී තෙල චක්ෂුයෙහි උපදී. පවත්නී තෙල චක්ෂුසෙහි පවතී. ලොවැ ශුාතුය ... ලොවැ සුාණය ... ලොවැ ජිහාව ... ලොවැ මනස පියරූප යැ සාතරූප යි. ඒ තෘෂණාව උපදනී තෙල මනසෙහි උපදී. පවත්නී තෙල මනසෙහි පවතී.

ලොකයෙහි රූපය පියරූප යැ තාතරූප යි. ඒ තෘෂණාව උපදනී තෙල රූපයෙහි උපදී. පවත්නී තෙල රූපයෙහි පවතී. ලොවැ ශබ්දයෝ... ලොවැ ඩ්ෂීයෝ ... ලොවැ වසුෂු ඊවිඥනය... ලොවැ මනොවිඥනය ... ලොවැ වසුෂුංසපශීය ... ලොවැ මනෘසපශීය ... ලොවැ විසුෂුංසපශීයෙන් උපත් වේදනාව .. ලොවැ මනෘසපශීයෙන් උපත් වෙදනාව ... ලොවැ රූප-සංඥව ... ලොවැ ඩ්ෂීසංඥව ... ලොවැ රූපසසෙකුවතනාව ... ලොවැ ඩ්ෂීසසෙකුවතනාව ... ලොවැ රූපතෘෂණාව ... ලොවැ ඩිෂීතුෂණාව ... ලොවැ බ්ෂීසසෙකුවතනාව ... ලොවැ රූපතෘෂණාව ... ලොවැ ඩිෂීතුෂණාව ... ලොවැ රූපවිතකීය ... ලොවැ ඩිෂීවිතකීය ... ලොවැ රූපළිවාරය .. ලොවැ ඩිෂී-විචාරය පියරූප යැ සාතරූප යි. උපදනා වූ ඒ තෘෂණාව තෙල ඩිෂී-විචාරයෙහි උපදී. බැසසිටුනා ඒ තෘෂණාව තෙල ඩිෂීවිචාරයෙහි පෙනී. මේ 'දූමෙසමූදයායම්සතා සැ'යි කියනු ලැබේ.

සමුදයසවවනිඥෙස සි.

එහි 'දුෘඛනිරොඛාශාසිසතාශ' කවරෙ ගත්:

ඒ නෘෂණාවගේ මැයම් අශෙෂ කොට මාගීයෙන් නිරුදා කිරීමෙක් තතාගයෙක් දුරැලීමෙක් මිදීමෙක් නො ඇලීමෙක් වේ ද එය යි. යළි පුහිණ වන්නා වූ ඒ තෘෂණාව කොහි පුහිණ මේ ද නිරුදා වන්නී කොහි නිරුදා වේ ද යත්. ලොවැයම් පියසවහාවයෙක් මධුරසවහාවයෙක් වේ ද පුහිණ වන මේ තෘෂණාව තෙල පියමධුර සවහාවයෙහි පුහිණ වෙයි. නිරුදා වන්නී තෙල පියමධුරසවහාවයෙහි නිරුදා වෙයි. කිඤා ලොකො පියරුපං සාතරුපං: චකබුං ලොකො පියරුපං සාත-රූපං, එතෙිසා තණහා පහියමානා පහීයති, එහි නිරුජඣමානා නිරුජඣනි -පෙ- බම්බව්වාරො ලොකො පියරුපං සාතරුපං, එහෙිසා තණහා පහීය-මානා පහියති, එහි නිරුජඣමානා නිරුජඣති. ඉදං වුවටති දුකඛ නිරොබො අරියසච්චං.

න්රොඛසව්වනිදෙදසෙං.

තත් කතමං දුකඛනිරොධශාමිනී පටිපදු අරියසච්චං:

අයමෙව අරියො අටඪඞයිකො මගොහා සෙයාපීදං: සමමාදිට්ඩ් සම්මා-සඞ්කපො සම්මාවාචා සම්මාකම්මනෙතා සම්මාආජීවෝ සම්මාවායාමො සම්මාසති සම්මාසමාබි.

තරු කතමා සම්මාදිටයී: දුකෙබ ඤුණං, දුකඛසමූදයෙ ඤුණං, දුකඛ-තිරොඩෙ ඤුණං, දුකඛනිරොඩගාමිනියා පටිපදය ඤුණං, අයං වුළුවති සම්මාදිටයි.

තත් කතමො සමාසඞකපෙතා: නෙකඛමමසඞකපෙතා, අවසාපාද-සඞකපෙතා, අවිහිංසාසඞකපෙතා අයං වුවවත් සමමාසඞකපෙතා.

තත කතමා සමාවාවා: මූසාවාද වෙරමණි, පිසුනාවාවා වෙරමණි, එරුනාවාවා වෙරමණි, සමඵපපලාපා වෙරමණි, අසං වූවවනි සමාවාවා.

තුළු කතුමො සමාකමානෙතා: පාණාතිපාතා වෙරමණි, අදිනතාදනා වෙරමණි, කාමෙසු මිචඡාවාරා වෙරමණි, අයං වූවවති සමාකමානෙතා.

තත කතාමො සමමා ආජිවෝ: ඉඩ අරියසාවකො මිචඡා අංජිවං පහාය සමමාආජිවෙන ජිවිකං¹ කපෙතේ, අයං වුවවති සමමාආජිවෝ.

තත් කතමො සමාාවායාමො: ඉඩ තිකබු අනුපපතතානං පාපකානං අකුසලානං ඩමාතං අනුපපාදය ඡනුං ජනෙති, වායමති, විරියං ආරහති, විතතං පහාණහාති, පදහති, උපපතතානං පාපකානං අකුසලානං ඩමානං පහානාය ඡනුං ජනෙති, -පෙ- අනුපතතානං කුසලානං ඩමානං උපපාදය -පෙ- උපතතතානං කුසලානං ඩමානං සීතියා අසමෝනාය හියොහාවාය වෙපුලලාය භාවනාය පාරිපූරියා ඡනුං ජනෙති, වායමති, විරියං ආරහති, චිතතං පහාණහාති, පදහති, අයං වුවවති සමාවායාමො. ලොවැ පියසවහාවය මධ්රසවහාවය කීමැ යත්: ලොවැ වික්ෂුස පිය-රූප යැ සාතරූප යි. මේ තෘෂණාව පුහිණ වන්නී තෙල වක්ෂුසෙහි පුහිණ වෙයි. තිරුදධ වන්නී තෙල වක්ෂුසෙහි නිරුදධ වේ.. ලොවැ බම්විචාරය පියරූප යැ සාතරූප යි. පුහිණ වන ඒ තෘෂණාව තෙල බම්විචාරයෙහි පුහිණ වෙයි. නිරුදධ වන්නී තෙල බම්විචාරයෙහි නිරුදධ වේ. මේ 'දූෘඛනිරොඛායීසතාහ' යැයි කියනු ලැබේ.

නිරොඛසවවනිදෙදස යි.

එහි 'දුංඛනිරොඩනාමිනිපුහිපද, යාර්සනා' කවරෙ ගන්:

මේ අායයි අපටාඩයිකමාගීය මැයි. ඒ මෙසේ යැ: සමාගේදුවේ යැ සමාක්සංකලප යැ සමාග්වචන යැ සමායක්කම්ානන යැ සමාගාජීව යැ සමාග්වාගයාම යැ සමාක්සමෘති යැ සමාක්සමාධි යි.

එහි 'සමාග්දාෂටි' කවර යන්: දුෘඛසනායෙහි ඥන යැ දුෘඛසමුදය-සනායෙහි ඥන යැ දුෘඛනිරොඛයෙහි ඥන යැ දුෘඛනිරොඛගාමිනීපුනිපද-යෙහි ඥන යි.

එහි 'සමාක්ෂංකලප' කවරෙ යත්: නෛෂකුමාසංකලප යැ අවයාපාද-සංකලප යැ අවිහිංසා සංකලප යි. මේ 'සමාසක්සංකලප'යයි කියනු ලැබේ.

එහි 'සමාශ්වාවා' කවර යන්: මෘෂාවාදයෙන් වෙන්වීම යැ පියුනු වචනයෙන් වෙන්වීම යැ එරැෂවවනයෙන් වෙන්වීම යැ පුලාප බයින් වෙන්වීම යි. මේ 'සමාග්වචන' යයි කියනු ලැබේ.

එහි 'සමාක්කම්ානත' කවරෙ යත්: පාණඝාතයෙන් වෙත්වීම යැ අදතතාදනයෙන් වෙත්වීම යැ කාමම්ථාාචාරයෙන් වෙත්වීම යි. මේ 'සමාක්කම්ානත' යයි කියනු ලැබේ.

එහි 'සමානාජීව' කවරෙ යත්: මෙ ලොවැ ෆායාීශාවක තෙම මිථාය-ආජීවය හැරපියා සමයගාජීවයෙන් ජීවිකාව කෙරෙයි, මේ 'සමාගාජීව' යයි කියනු ලැබේ.

එහි 'සමාග්වාාකාම' කවරෙ යන්: මේ සස්නෙහි මහණ තෙම නූපත් ලාමක වූ අකුශලඛමීගන්ගේ නො ඉපැදීම පිණිස වියාසිචාණකය උපදවයි, වැගම කොරෙයි, වියාසීය පවත්වයි, සිත දසි කොට ගතී, පුඛන්වීයාසීය පවත්වයි, උපත් ලාමක වූ අකුශල ඛමීයන්ගේ පුහාණය පිණිස ... නූපන් කුශල ඛමීයන්ගේ ඉපදීම පිණිස ... උපත් කුශලඛමීයන්ගේ (නැවත නැවත ඉපදීම්වශයෙන්) සාපිතිය පිණිස අමිනාශය පිණිස බහුල බව පිණිස විපුල බව පිණිස වැඩීම පිණිස සමපුණි වීම පිණිස ව්යාසීචාණකය උපදවයි, වැගම කොරෙයි, වියාසාරමහ කොරෙයි, සිත දසි කොට පිහිටුවයි, පුඛන්වීයැසී කෙරෙයි, මී 'සමාග්වහයාම' යයි කියනු ලැබේ. තළු කතමා සම්මාසති: ඉඩ හිතබු කායෙ කායානුපසයි විහරති ආතාපී සමපජාතෝ සතිමා විනෙයා ලොකො අභිජඣාදෙමනසකං, වෙදනාසු වෙදනානුපසයි – පෙ – විනෙත චිතතානුපසයි – පෙ – ඩමෙමසු ඩමමානුපසයි විහරති ආතාපී සමපජානෝ සතිමා විනෙයා ලොකො අභිජඣාදෙමනසකං. අයං වුවවති සමමාසතී.

තත් කතමො සමා සමා සමාබා ඉඩ තිකබු විවිචේච කාමෙනි විවිච අතු සලෙනි ඩමෙනි සවිතකකාං සවිචාරං විවෙක හං පිතිසුබං ප එමං කිානං¹, උපසමපජජ විහරති, විතකකාවිචාරානං වූපසමා අජකානතාං සමප-සාදනාං වෙත සො එකොදිහාවං අවිතකකාං අවිචාරං සමාධිජං පීතිසුබං දුතියං කිානං උපසමපජජ විහරති, පීතියා ව විරාහා උපෙකබකො ච විහරති සතො ච සමපජානො සුබං ච කායෙන පටිසංවෙදෙනි, යං තං අරියා ආචිකඛනති උපෙකඛකො සතීමා සුඛවිහාරී'ති තං නතියං කිානං² උපසමපජජ විහරති, සුඛසස ච පහානා දූකඛසස ච පහානා පුබෙබව සොමනසාසදෙමනසානාං අත්මහමා අදුකඛමසුඛං උපෙකඛාසතිපාරිසුදධිං චතුතරං කිානං උපසමපජජ විහරති, අයං වුවෙති සමමාසමාධි ඉදං වුවෙනි දුකඛනිරෝඩනාමිනී පටිපද අරියසවාං.

මගහස වව නි ෙදද සො

තං ඤාතරෙඪන ඤාණං, පජානනරෙඪන පඤඤ ගෙන වුවවති: ''ඉදං දුකඛං අරියසචවං, ඉදං දුකඛ සමුදයො අරියසචවං, ඉදං දුකඛන්රොබො අරියසචවං, ඉදං දුකඛන්රොඛගාමනී පටිපද අරියසචවනති සොතාවඛානං, තංපජානනා පඤඤ සුතමයෙ ඤුණතති."

එවං සොතාවධානෙ පඤඤ සුතමයෙ ඤ ණං.

වතුසච්ච නිදෙදසො.

සුතමයඤණනිදෙදයො.

^{1.} පය්මජාකාන - සහා, PTS, සීමූ

^{2.} සුබ්විතාරීනි තතියජඣානං - බහුසු.

එහි 'සමාත් සමෘති' කවර යත්: මේ සස්නෙහි මහණ නෙම රූප-කාශයෙහි කෙලෙසුන් නවන වීයා ී ඇත්තේ සමාග්ශුන ඇත්තේ සමෘතිමත් වූයේ කාය සහායාත ලොකයෙහි අභිධාදෙඉම්නසයය දුරු කොට කය අනුව බලමින් වෙසෙසි. වෙදනාවන්හි වෙදනා අනුව බලමින් විතනයෙහි සිත අනුව බලමින් ... සහාකාදී ධම්යන්හි කෙලෙසුන් තවන වියාය ඇත්තේ සමාගේශූනයෙන් යුකත වූයෙ සමෘතිමත් වූයේ සහාකාදී-ධම් සභාත ලොකයෙහි අභිධාදෙඉම්නසයය දුරු කොට ධම්යන් අනුව බලමින් වෙසේ මේ 'සමාක්සමෘති' යයි කියනු ලැබේ.

'සමාක් සමාධි' කවරෙයන්: මෙ සස්නෙහි මහණ නොම ළුතු කාමචඡඥයෙන් වෙන් වැ මැ ශෙෂනීවරණ සඬුගාත අකුශලබම්යන්ගෙන් වෙත් වැමැ විතකී සහිත වූ විචාර සහිත වූ විවෙසයෙන් උපත් පීනිය හා සුබය ඇති පුළුමබාහනයට පැමිණ වෙසෙයි, විතකීවිචාරයන්නේ සංහිඳී-මෙන් අධානතාමයෙහි පැහැදීම ඇති විහතයාගේ එකොදිහාවය ඇති අවිතක් වූ අවිචාර වූ සමාබ්යෙන් උපන් පීනිය හා සුබය ඇති දවිතීයඛාානයට පැමිණ වෙසෙහි, පුනියගේ ද විරාගයෙන් උපෙසා ඇත්තේ වෙසෙයි. සමෘතිමත් වුයේ ද සමාග්ඥන ඇත්තේ හාමකයින් සුවය ද විඳියි, යම් බාානයක් හෙතු කොට ගෙන ඒ බාහනසමඞ්ගී පුද්ගලයා උපෙසු ඇත්තේ යැ සමෘති-මත් වූයේ යැ සබවිහරණ ඇත්තේ යැයි ආයාසයෝ පුකාශ කෙරෙන් ද ඒ තෘභීයඛ්ෂානයට පැමිණ වෙසෙයි. කායික සුඛයාගේ ද පුහාණයෙන් කායික-දුංඛයාගේ ද පුහාණයෙන් පළමු මැ සොම්නස් දෙම්නසුන්ගේ අසනඬගම-ොන් දුක් නො වූ සුව නො වූ උපෙසායෙන් උපන් සමෘතිපාරිශුද්ධිය ඇති සතරවැනි බාහනයට පැමිණ වෙසෙයි. මේ 'සමාක්සමාබි'යයි කියනු ලැබේ. මේ 'දුංඛනිරොධගාමිනී පුතිපදුයාීසතා' යයි කියනු ලැබේ.

මගගසවවනිදෙදස සි

ඒ සොතාවධානය ශතාවීයෙන් ශූන යැ පූජානභාවීයෙන් පුශු යි. එහෙයින් කියනු ලැබෙයි ''ඉදං දුකාබං අරියසවවං ඉදං දුකාඛසමුදයො අරියසවවං ඉදං දුකාඛන්රොබො අරියසවවං ඉදං දුකාඛන්රොධනාමිනී පටිපද, අරියසවවං යනු සොතාවධාන යි, එය දුනගන්නා පුඤාව ශූතමය ඤාන" යි.

මෙසේ සොතාවධානයෙහි පුඥව ශැතමයඥන යි.

වතුසච්චනිදෙදස සි.

ශුෘතමයඥාන නිදේශ සි.

2. සීලමයක ගුණං

කථං සුතාන සංවරේ පකුඤු සීලමයෙ ඤුණං:

පඤව සීලානි: පරියනතපාරිසුද්ධිසීලං, අපරියනතපාරිසුද්ධිසීලං, පරිපුණාණපාරිසුද්ධිසීලං, අපරාමටඪපාරිසුද්ධිසීලං, පටිපපසසද්ධිපාරිසුද්ධි-සීලනන්.¹

තත් කතමං පරියනතපාරිසුද්ධිසීලං. අනුපසමපතනානං පරියනත-සිකඛාපදනං ඉදං පරියනතපාරිසුද්ධිසීලං

කතමං අපරියනතපාරිසුද්ධිසීලං: උපසම්පනනානං අපරියනතසිකබා-පදනං ඉදං අපරියනතපාරිසුද්ධි සීලං.

කතමං පරිපුණණපාරිසුද්ධිසීලං: පුථුජජනකලයාණකානං කුසලධමෙම සුතතානං සෙකබපරියනෙත² පරිපූරකාරීනං කායෙ ව ජීවිතෙ ව අන-පෙකබානං පරිචචතතජීවිතානං ඉදා පරිපුණණපාරිසුද්ධිසීලං

කතමං අපරාමටඪපාරිසුදඩි සීලං: සතතනනං සෙකඛානං³ ඉදං අපරා– මටඪපාරිසුදඩිසීලං

කතුමං පරිපපසාදධී පාරිසුදධි සීලං: තථාගතසාවකානං බිණාසවානං, පචෙවකබුදධානං, තථාගතානං අරහනතානං සමමාසමබුදධානං, ඉදං පරිපපසාදධි පාරිසුදධිසීලං.

අත් සීලං පරියනතං*, අත් සිලං අපරියනතං.

තා තා තා කතමං තාං සීලං පරියනතං: අති සීලං ලාභපරියනතං, අති සීලං යසපරියනතං, අති සීලං ඤැතිපරියනතං, අති සීලං අඞ්ය-පරියනතං, අති සීලං ජීවිතපරියනතං.

කතමං තං සීලං ලාභපරියනතං: ඉඛෙකචෙවා ලාභහෙතු ලාභපච්චයා ලාභකාරණා යථාසමාදිනතං සිකඛාපදං වීතිසකමති, ඉදං තං සීලා ලාභපරියනතා.

කතමං තං සීලං යසපරියනතං: ඉබෙකචෛවා යසහෙතු යසපච්චයා යසකාරණා යථාසමාදිනනං සිනබාපදං වීතිකකමති, ඉදං තං සීලං යස– පරියනතා.

කතාමං තං සීලං කැනිපරියනතං: ඉබෙකචෛවා කැනිහෙතු කැනි-පච්චයා කැනිකාරණා යථාසමාදිනනං සිකබාපදං වීනිකකමති, ඉදං තං සීලං කැනිපරියනතං

1: සීලං – PTS. 2 අසෙක්බපරියනෙන – සාකා, සෙබපරියනෙන – සීයි 3 සෙබාන – වසි. 4. සපරියනනං – විම.

2. සීලමය ඥනය

කිසෙයිත් ශුවණය කොට (ශුවණ හෙතුයෙන්) සංචරයෙහි පැවැති පුඥව ශීලමයඥන වෙයි යත්:

සීලයෝ පස්දෙනෙක් වෙති: පය්ෂිතත වූ පරිශුදාහාවය ඇති ශීල යා, අපයසීතත වූ පරිශුදාහාවය ඇති ශීල යා, පරිපූණී බැවිත් පරි-ශුදාහාවය ඇති ශීල යා, දෂට්පරාමශී රහිත බැවිත් පරිශුදාහාවය ඇති ශීල යා, සියලු දරථයන් සත්හිඳීමෙන් පරිශුදාහාවය ඇති ශීල යි.

එහි පයාදීනතපාරිශුදඛිශීලය කවරෙ යන්: අනුපසපන් වූ පයැදිනත-ශිඤාපද ඇතියන්ගේ මේ ශීලය පයැදිනතපාරිශුදඛිශීල නමැ.

අපයාර්තානාවාරිශුද්ධාශීලය කවරේ යන්: උපසපන් වූ අපයාර්තා-ශිඤාපද ඇතියන්ගේ මේ ශීලය අපයාර්තානාපාරිශුද්ධිශීල නමැ.

පරිපූණ් පාරිශුදා බිලය කවරෙ යන්: කලහාණපාථන්ජන වූ විදශීනා කුශලඩමීයෙහි යුකතපුයුකන වූ ශෛකෂඩමීයන් පයාහිතන කොට ඇති ධමීයෙහි කියි ශිකෂාවකුදු නො හැර පුරන්නා වූ කයෙහි දූ ඒවිතයෙහි දු තිරපෙකෂ වූ (එහෙයින් මෑ ශීලපරිපූරණ පිණ්ස) පරිතාසකන වූ ඒවින ඇති-යන්ගේ මේ ශීලය පරිපුණ්පාරිශුදායිශීල නමෑ.

අපරාමෘෂටපාරිශුද්ධිශීලය කවරේ යන්: සපන ශෛකෂයන්ගේ මේ යීලය අපරාමෘෂටපාරිශුද්ධිශීල නමැ.

පතිපු හු ආධිපාරි ශුද්ධ මීලය කවරෙ යන්: තථාගත ශාවක වූ සම්ණාසුව-යන්ගේ ද පුතොසක බුද්ධයන්ගේ ද තථාගත වූ අභීත් වූ සමාස් සම්බුද්ධ-යන්ගේ ද මේ ශීලය පුනිපු ශුද්ධිපාරිශුද්ධිශීල නම්.

පයසීනත වූ ශීලයෙක් ඇත. අපයසීනත වූ ශීලයෙක් ඇති. එහි ඒ පයසීනතශීලය කවරේ යන්: ලාහපයසීනත වූ ශීලයෙක් ඇත. යශස් (පිරිවර) පයසීනත වූ ශීලයෙක් ඇත. ඥතිපයසීනතශීලයෙක් ඇත. අභාය-පයසීනතශීලයෙක් ඇත. ජීවිතපයසීනතශීලයෙක් ඇති.

ඒ ලාහපයාදිතතා බලය කවරෙ යන්: මෙහි එකෙක් ලාහහෙතුයෙන් ලාහපතායෙන් ලාභකාරණයෙන් යම් පරිද්දෙකින් සමාදන් වන ලද සිකපද ඉක්මේ නම් මේ ඒ ලාහපයාහිතනයිල යයි.

ඒ යශස්පයයිනානශිලය කවරෙ යන්: මෙහි එකෙක් යශස්හෙතුයෙන් යශස්පුතාගෙන් යශස්කාරණයෙන් යම් පරිද්දෙකින් සමාදන් වන ලද සිකපද ඉක්මේ නම් මේ ඒ යශස්පයයිනානයිල යයි

ඒ සැතිපයාදීනතාහිලය කවරෙ යන්. මෙහි එකෙක් සුතිහෙතුයෙන් සුතිපුතායෙන් සුතිකාරණයෙන් යම් පරිද්දෙකින් සමාදන් වන ලද සිකපද ඉක්මේ නම් මේ ඒ සුනිපයාහිනතශීල යයි. කතමං තං සීලං අඬශපරියනතං: ඉබෙකචෙවා අඬශහෙතු අඬශපචවයා අඬශකාරණා යථාසමාදිනතං සිකඛාපදං වීතිකකමති, ඉදං තං සීලං අඬශ– පරියනතං,

කතමං තං සීලං ඒවිතපරියනතං: ඉධෙකචෙචා ඒවිතහෙතු ඒවිත-පච්චයා ඒවිතකාරණා යථාසමාදිනතං සිකඛාපදං වීතිකකමති, ඉදං තං සීලං ඒවිතපරියනතං.

එවරුපාති සිලාති බණ්ඩාතී ජිඥාති සබලාති කම්මාසාති, න භූජිසයාති, න විඤඤුපාසන්හති, පරාමටස්තේ, න සමාධිසංවතතනිකාති,¹ න අවිපපටි-සාරවන්ඩුකාති, ක පාමොජජවන්ඩුකාති,⁸ න පීකිවන්ඩුකාති, න පසසදඩි-වන්ඩුකාති, න සුබවන්ඩුකාති, න සමාධිවන්ඩුකාති, න යථාභූතඤ ණ-දසසනවන්ඩුකාති, න එකනතනිබබිදය න විරාශාය න නිරෝධාය න උපසමාය න අභිඤඤය ක සමබාධාය ක නිබබානාය සංචනතනති. ඉදං තං සීලා පරියනතා.

කතමං තං සීලං අපරියනතං: අති සීලං න ලාභපරියනතං, අති සීලං න යසපරියනතං, අති සීලං න ඤත්පරියනතං, අති සීලං න අඞ්ගපරියනතං, අති සීලං න ජීවිතපරියනතං.

කතමං තංසීලං න ලාහපරියනතං: ඉබෙකචෛා ලාහහෙතු ලාහ-පච්චයා ලාහකාරණා යථාසමාදිනනසිකබාපද³ වීතිකකමාය චිතතමපි න උපපාදෙති, කිං සො වීතිකකමසසති. ඉදං තං සීලං න ලාහපරියනතං

කතාමං තං සීලං න යසපරියනතං: ඉබෙකචෙචා යසහෙතු යසපච්චයා යසකාරණා යථාසමාදිනනයිකබාපදවීනිකකමාය චිතනමයි න උපපාදෙති, කිං සො චීතිකකම්සාහති. ඉදං තං සීලං න යසපරියනතං.

සානමං තං සීලං න ඤත්පරියනතං: ඉඩෙසාචෝ ඤත්හෙතු ඤත්-පචායා ඤත්කාරණා යථාසමාදිනතසිකබාපදවීතිකකමාය විතතමයි න උපපාදෙති, කිං සො වීතිකකමසසති. ඉදං තං සීලං න ඤත් පරියනතං.

කතමං තං සීලං න අඞ්ගපරියනතං: ඉබෙකචෙවා අඞ්ගහෙතු අඞ්ග-පච්චයා අඞ්ගකාරණා යථාසමාදිනනයිකබාපදවීතිකකමාය චිතතමයි න උපපාදෙති, කිං සො විනිකකම්සසති ඉදං තං සීලං න අඞ්ගපරියනතං.

කතමං තං සීලං න ජීවිතපරියනතං: ඉඩෙකචෙචා ජීවිතහෙතු ජීවිතපච්චයා ජීවිතකාරණා යථාසමාදීනනයිකඛාපදවීතිකකමාය චිතතමජ න උපපාදෙති, කිං සො වීතිකකමසසති. ඉදං තං සීලං න ජීවිතපරියනතං,

^{1.} අසමෘධිසංචතනන්කාති - මජසං, සහ 2. න පාමුජජවසථුකානි-සහ

³ යථාසමාදිතනං සිසාඛාපදං - මජසං, සතා, PTS.

පටිසමහිදුමාගීය-මහාවගී-ඥනකථා

ඒ අඩාගපයාදීනානා ශීලය කවරෙ යන්: මෙහි එකෙක් අඞාගහෙතුයෙන් අඞ්ගපුතා යෙන් අඞ්ගතාරණයෙන් යම් පරිද්දෙකින් සමාදන් වන ලද සිකපද ඉක්මේ නම් මේ ඒ අඞාගපයා හිනානශීලය යි.

ඒ ජීවිතපයාදීනානශීලය කවරේ යත්: මෙහි එකෙක් ජීවිතහොතු-යෙත් ජීවිතපුතායෙන් ජීවිතකාරණයෙන් යම් පරිද්දෙකින් සමාදන් වන ලද සිකපද ඉක්මේ නම් මේ ඒ ජීවිතපයාදීනානශීලය යි.

මෙබදු ශීලයෝ කැඩුණාහු සිදුරු වූවාහු සබල (කබර) වූවාහු කලමාෂ (කැලැල්) වූවාහු ද සවසයෙන් නො මිදුණාහු විඥයන් විසින් නො පසස්නා ලද්දහු (කෘෂණාද වේ දෙකින්) පරාමාෂට වූවාහු සමාධිය පිණ්ස නො පවත්නාහු අවිපතිසාරයට කරුණු නො වූවාහු පාමොද යට කරුණු නො වූවාහු පීතියට වසතු නො වූවාහු (කායවිතත) පුලබබියට වසතු නො වූවාහු සුබයට වසතු නො වූවාහු (උපචාර අපීණ) සමාධියට වසතු නො වූවාහු සබයට වසතු නො වූවාහු (උපචාර අපීණ) සමාධියට වසතු නො වූවාහු යථාභනඥනදශීනයට වසතු නො වූවාහු එකානතනි ෙ පීදෙශ පණ්ස විරාගය පිණ්ස නිරෝධය පිණ්ස උපශමය පිණ්ස අභිඥා විපණ්ස සමෝධිය පිණ්ස නිළුණය පිණ්ස නො පවත්නා හු ය. මේ ඒ පය්‍රීනත-ශීලය යි.

එහි ඒ අපයාර්තනාශීලය කවරෙ යත්: ලාහපයාර්තනා නොවූ ශීලයෙක් ඇත. යශස්පයාර්තන නොවූ ශීලයෙක් ඇත. ඥනිපයාර්තන නොවූ ශීල-යෙක් ඇත. අඹගපයාර්තන නොවූ ශීලයෙක් ඇත. ඒවිතපයාර්තන නොවූ ශීලයෙක් ඇති.

ඒ ලාහපයාදීනන නො වූ ශීලය කවරෙයත්: මෙහි එකෙක් ලාහ-හෙතුයෙන් ලාහපුතායෙන් ලාහකාරණයෙන් යම් පරිද්දෙකින් සමාදන් වන ලද ශුකුෂාපදය වෘතිකුම පිණිස සිතකුදු නො උපදවන්නේ යැ. හේ වෘතිකුම කෙරෙයි යනු කිම? මේ ඒ ලාහපයාදීනන නො වූ ශීලය යි

ඒ ශඥස්පයාදීනාන නො වූ ශීලය කවරෙ යන්: මෙහි එකෙක් ශශස්-හෙතුයෙන් යශස්පුතාගෙන් යශස් කාරණයෙන් යම් පරිද්දෙකින් සමාදන් වන ලද ශීඤාපදය වාහිකුම පිණ්ස සිතකුදු නො උපදවන්නේ යෑ. හේ වහතිකුම කොරෙයි යනු කිම? මෙ ඒ ශශස්පයාදීනාන නො වූ ශීලය යි.

ඒ ඥාතිපයාදීනන නො වූ ශීලය කවරෙ යන්. මෙහි එකෙක් ඥති-හෙතුයෙන් ඥාතිපතායෙන් ඥතිකාරණයෙන් යම් පරිද්දෙකින් සමාදන් වන ලද ශික්ෂාපදය වෘතිකුම පිණිස සිතකුදු නො උපදවන්නේ යැ. හේ වෘතිකුම කෙරෙයි යනු කිම? මේ ඒ ඥතිපයදීනත නො වූ ශීලය යි.

ඒ අ**ඩනපයාදීනන නො වූ ශීලය ක**වරෙ යත්: මෙහි එකෙක් අඞ්හ-හෙතුයෙන් අඞ්හපුතායෙන් අඞ්හකාරණයෙන් යම් පරිද්දෙකින් සමාදන් වන ලද ශිඤාපදය වාතිකුම පිණිස සිතකුදු නො උපදවන්නේ හැ. හේ වාතිකුම කොරෙයි යනු කිම? මේ ඒ අඞ්හපයාදීනන නො වූ ශීල යි.

ඒ ජීවිතපයා හා වූ ශිලය කවරෙ යත්: මෙහි එකෙක් ජීවිත හෙතුයෙන් ජීවිතපතායෙන් ජීවිතකාරණයෙන් යම් පරිද්දෙකින් සමාදන් වන ලද සිකපදය වෘතිකුම පිණිස සිතකුදු නො උපදවන්නේ යැ. ගේ වෘතිකුම කෙරෙසි යනු කිම? මේ ඒ ජීවිතපයා හා නො වූ ශීල යි. එවරුපානි සිලානි අඛණ්ඩානි අච්ඡිඥානි අසබලානි අකම්මාසානි භූජිසසානි විඤඤුපපසතානි අපරාමටයානි සමාධිසංවතතනිකානි අවිපපටි-සාරවත්තකානි පාමොජජවත්තානි දිකිවත්තානි පසසදධිවත්තානි සුඛ-වත්තානි සමාධිවත්තානි යථාභූතඤුණදසයනවත්තානි එකනතනිඛ්විදය වරාගාය නිරෝධාය උපසමාය අභිඤඤය සමෝධාය නිබ්බානාය සංවභනනති. ඉදා තා සීලා අපරියනතාං.

කිං සීලං, කති සීලාති, කිංසමූටඨානං සීලං, කතිබමමසමොධානං සීලං:

කිංසීලනති: චෙතනා සිලං, චෙතයිකං සිලං, සංවරො සීලං, අවිතිකකමො සීලං.

කණිසීලානීති: තීණි සිලානි: කුසලසීලං, අකුසලසීලං, අබාහකත සීලං.

කිංසමූට්ඨානාං සීලනාටි: කුසලවිතතසමුවයානං කුසලසීලං, අකුසල-විතතසමූට්ඨානං අකුසල සීලං, අබාාකතවිතතසමූට්ඨානං අබාාකතසීලං.

කතිධමමසමොධානං සීලනති. සංවරසමොධානං සීලං, අවිනිකකම-සමොධානං සීලං, තථාභාවේ ජාතවේතනාසමොධානං සීලං.

පාණානිපාතං සංවරටෙයන සීලං, අවිනිකකමටෙයන සීලං. අදිනතාදනං සංවරටෙයන සීලං, අවිනිකකමටෙයන සීලං. කාමෙසු මිචන්ංචාරං සංවරටෙයන සීලං, අවිනිකකමටෙයන සීලං. මූසාවාදං සංවරටෙයන සීලං, අවිනිකකමටෙයන සීලං. පිසුනං වංචං¹ සංවරටෙයන සීලං, අවිනිකක මටෙයන සීලං. එරුසං වංචං² සංවරටෙයන සීලං. අවිනිකකමටෙයන සීලං. සංවරටෙයන සීලං, අවිනිකකමටෙයන සීලං. අනිනිකකමටෙයන සීලං. අවිනිකකමටෙයන සීලං, මචන්ංදිටසීං සංවරටෙයන සීලං, අවිනිකකමටෙයන සීලං.

නෙකබමෙමන කාමවජිඥං සංවරධෝන සීලං, අවිනිකකමටෝන සීලං. අබසාපාදෙන බසාපාදං සංවරටෝන සීලං, අවිතිකකමටෝන සීලං. අලොකසඤඤය පීනමිදධං³ - පෙ- අවිතෙබපටෝන උඛාච්චං - පෙ- බමම-වවතානෙන විචිතිච්ඡං - පෙ- ඤැණෙන අවිජ්ජං - පෙ- පාමොජේජන⁴ අරතිං - පෙ-

^{1.} පිසුනාවාමං - වයි, පිසුණං-සහා PTS, 2. එරුසාවාවං - වයි, එරුසාවාමං- සහා, PTS

³ පිතමිදබං - මජසං. 4. පාමුජෙජන - චයි, සෝ.

පටිසමහිදුමාගීග-මහාවගී-ඥනකථා

මෙබළ වූ ශීලයෝ අඛණස වූවාහු අච්ඡිද වූවාහු අනබල වූවාහු අකලවාෂ වූවාහු අදස වූවාහු විඥයන් විසින් පශයන වූවාහු (තෘෂණාද වීන්) පරාමාෂට හෝ වූවාහු (උපචාරඅපීණ) සමාධ්ය පිණ්ස පවත්නාහු විපති-සාරයට වසතු නො වූවාහු පාමොද,යට වසතු වූවාහු පීතියට වසතු වූවාහු පුශුබයියට වසතු වූවාහු (කාසික චෛතයික) සුබයට වසතු වූවාහු සමාධ්යට වසතු වූවාහු යථාභූතඥ කදශීනයට වසතු වූවාහු එකාන්නයෙන් (වතීයෙහි) නිමේදය පිණ්ස විරාශය පිණ්ස නිරෝඛය පිණ්ස උපශමය පිණ්ස අහිඥව පිණ්ස සමෝඛාඛය පිණ්ස නිමාණය පිණ්ස පවත්නාහු යැ.

(සාරූප විසින්) සිල් නම් කීම, ශීලයෝ කෙතෙක් වූවානු ද, ශීලය කුමක් සමුන්න කොට ඇත්තේ ද, ශීලය කෙතෙක් ධමීයන්ගේ සමවාය ඇත්තේ ද යත්:

ශීල නම් කිමැ යත්: චෙතනාසීල යැ වෙතයික සීල හැ සංවරසීල යැ අවීතිකකමසීල යි.

ශීලයෝ කෙතෙක් ද යත්: ශීලයෝ තිදෙනෙක් වෙති: කුශලශීල යැ අකුශලශීල යැ අවහාකෘතශීල යි.

ගීලය කුමක් සමූත්භාන කොට ඇත්තේ ද යත්: කුශලශීලය කුශල චිතනය සමූත්භාන කොට ඇත්තේ හැ. අකුශලශීලය අකුශලවිතනය සමූත්භාන කොට ඇත්තේ යැ. අවසාකෘතශීලය අවසාකෘතචිතනය සමූත්භා කොට ඇත්තේ යි.

ශීලය කෙතෙක් ධම්යන්ගේ සමවාය ඇත්තේ ද යන්: ශීලය සංවරය හා සමවාය ඇත්තේ යැ. ශීලය අවාහිකුමය සමවාය කොට ඇත්තේ යැ. ශීලය සංවර අවෘහිකුමහාවයෙහි උපත් වෙතනා සමවාය කොට ඇත්තේ යි.

පාණවධය වැළකීම අතියෙන් ශිල යැ අවෘතිකුමාහීයෙන් ශිල යැ. අදතතාදනය වැළකීම අහියෙන් ශීල යැ අවෘතිකුමාහීයෙන් ශිල යැ. කාමමථාවොරය වැළකීම අහියෙන් ශීල යැ අවෘතිකුමාහීයෙන් ශීල යැ. මෘෂාවාදය වැළකීම අහියෙන් ශීල යැ අවෘතිකුමාහීයෙන් ශීල යැ. ශූනාවචනය වැළකීම අහියෙන් ශීල යැ අවෘතිකුමාහීයෙන් ශීල යැ. පරුෂවචනය වැළකීම අහියෙන් ශීල යැ අවෘතිකුමාහීයෙන් ශීල යැ. පුලාප බස් වැළකීම අහියෙන් ශීල යැ අවෘතිකුමාහීයෙන් ශීල යැ. පුලාප බස් වැළකීම අහියෙන් ශීල යැ අවෘතිකුමාහීයෙන් ශීල යැ. පුලාප බස් වැළකීම අහියෙන් ශීල යැ අවෘතිකුමාහීයෙන් ශීල යැ. පැකීම අහියෙන් ශීල යැ අවෘතිකුමාහීයෙන් ශීල යැ. වහාපාද වැළකීම අහියෙන් ශීල යැ අවෘතිකුමාහීයෙන් ශීල යැ. මරුපාදුවේ වැළකීම අහි-යෙන් ශීල යැ අවෘතිකුමාහීයෙන් ශීල යැ.

නෛතාමාරයෙන් කාමචත්ෂය වැළකීම අතියෙන් ශිල යැ අවාති-කමාතීයෙන් ශිල යැ. අවාාපාදයෙන් ව්යාපාදය වැළකිම අතියෙන් ශිල යැ අවාතිකුමාතීයෙන් ශීල යැ. ආලොකසාඥයෙන් පීනමිදධය ... අවිසෙෂපාතී-යෙන් උද්ධනහාවය ... ධමිනිශවයයෙන් විවිකිනසාව ... ඥනයෙන් අවිදුව ... පුළොදෑයෙන් අරතිය ... පථාමෙන ඣානෙන¹ නීවරණ² -පෙ- දුතියෙන ඣානෙන විතකකවිවාරෙ -පෙ- තත්යෙන ඣානෙන පීතිං -පෙ- චතුනේන ඣානෙන සුබදුකඛං -පෙ- ආකාසානඤවායතනසමාපතතියා රූපසඤඤං පටිඝසඤඤං නානතතසඤඤං -පෙ- විඤඤණඤවායතනසමාපතතියා ආකාසානඤවායතනසඤඤං -පෙ- ආක්ඤවඤඤයෙතනසමාපතතියා විඤඤණඤවායතනසඤඤං -පෙ- නෙවසඤඤනාසඤඤයෙතනසමාපතතියා ආක්ඤවඤඤයෙතනසඤඤං -පෙ-

අනිච්චානුපසානාය නිච්චකඤඤං - පෙ- දුකබානුපසානාය සුබසඤඤං - පෙ- අනතතානුපසානාය අතතසඤඤං - පෙ- නිබ්දනුපසානාය නඤං - පෙ- විරාගානුපසානාය රාගං - පෙ- නිරෝධානුපසානාය සමුදයං - පෙ-පටිනිසාගානුපසානාය ආදනං - පෙ- බයානුපසානාය සනසඤඤං- පෙ-වියානුපසානාය ආයූහනං⁴ - පෙ- විපරිණාමානුපසානාය ධිවසඤඤං - පෙ- අනිමිතතානුපසානාය නිමිතතං - පෙ- අපපණීසිතානුපසානාය පණීබං - පෙ- සුඤඤතානුපසානාය අභිනිවෙසං - පෙ- අධ්පඤඤූඛම විපසානාය සාරාදනාහිනිවෙසං⁵ - පෙ- යථාභූතඤෑණෑදසානෙන සමෛාහාහිනිවෙසං - පෙ- ආදීනවානුපසානාක ආලයාහිනිවෙසං - පෙ-පටිසඬානුපසානාය අපටිසඬබං - පෙ- විවට්තනුපසානාය සිඤඤෑ-ගාභිනිවෙසං - පෙ-.

සොතාපතතිමහොන දිටෙඨකටොඨ කිලෙසෙ –පෙ- සකදගාම්මහොන ඔලාරිකෙ කිලෙසෙ -පෙ- අනාගාම්මහොන අණුසහගතෙ කිලෙසෙ –පෙ-අරහතතමගොන සබබකිලෙසෙ සංවරටොඨන සීලං, අවීතිකකමටොඨන සීලං.

පකුව සීලාති: පාණාතිපාතසස පහානං සීලං, වෙරමණ් සීලං, වෙතනා සීලං, සංවරෝ සීලං, අවිතිකකමෝ සීලං. එවරුපාති සීලානි විතතසස අවපපටිසාරාශ සංවතතානති, පාමෝජජාශ⁶ සංවතතනති, පීතිශා සං-වතතනති, පසසදධියා සංවතතනති, සොමනසසාශ සංවතතනති, ආසෙව– හාශ සංවතතනති, භාවනාශ සංවතතනති, බහුලීකමමාශ සංවතතනති, අලඩකාරාශ සංවතතනති, පරිකඛාරාශ සංවතතනති, පරිවාරාශ සංවතතනති, පාරිපූරිශා සංවතතනති, එකනතතිබබිදය විරාශාශ නිරෝධාශ උපස්මාශ අභිණැකය සමේබාධාශ නිබබානාශ සංවතතනති.

එවරූපානං සීලානං සංවරපාරිසුදඩි අධිසීලං, සංවරපාරිසුදඩියා සීතං චිතතං න විකෙකපං⁷ ගච්ඡනි, අවිකෙකපපාරිසුදඩි අධිචිතතං, සංවරපාරිසුදඩිං සමමා පසසති, අවිකෙකපපාරිසුදඩිං සමමා පසසති, දසසනපාරිසුදඩිං අධිපණැඤ, යො තත් සංවරටෙඨා අයං අධිසීලසිකකා, යො තත් අවිකෙකපටෙඨා අයං අධිචිතතසිකකා, යො තත් දසසනටෙඨා අයං අධිපණැඤයිකකා.

1. පශීමජාබානාන - සතා, PTS, 2. නීවරණ - PTS, 3. සාණ සඤඤ - වසි

7. අවිකොඛපං -මජසං.

^{4.} ආයුතන - සසා, 5. සාරාගාහිනිවෙස - PTS, 6 පාමුජජාය - වසි, සසා.

පුථමඩාහනයෙන් නීවරණයන් . දවිතීයධාහනයෙන් විතකීවිවාරයන් ... තෘතීයඩාහනයෙන් පීතිය ... චතුනිඩාහනයෙන් සුබදුඹෙය ... ආකාසං-නිකුඩායතනසමාපතනියෙන් රූපසංශුව පුතිඝසංශුව නනාතිසංශුව ... විකුඤුණඤවායතන සමාපතතියෙන් ආකාසානඤවායතනසංශුව ... ආකිඤවඤඤයෙනන සමාපතතියෙන් විඤඤණඤවායතනසංශුව ... නෙව-සංඤඤනාසඤඤයෙනන සමාපතතියෙන් ආකිඤවඤඤයෙනන සංශුව ...

අනිතාංනුදශීනායෙන් නිතාසංශව ... දුංඛානුදශීනායෙන් සුඛසංශව ... අනාතමානුදශීනායෙන් ආතමසංශව ... නිවේදනුදශීනායෙන් සාසියා විරාශානුදශීනායෙන් රාශය ... නිරොඛානුදශීනායෙන් සාමුදය ... පුනිනි-සගීානුදශීනායෙන් ආදනය ... සමයානුදශීනායෙන් ඝනසංශව ... වායානු-දශීනායෙන් කම්ායූහනය ... විපරිණාමානුදශීනායෙන් බුවසංශුව ... අනිමිතතානුදශීනායෙන් නිමිති ... අපුණිහිතානුදශීනායෙන් පුණිධිය ... ශූනාතානුදශීනායෙන් අහිතිවෙශය ... අඩුණිහිතානුදශීනායෙන් පුණිධිය ... ශූනාතානුදශීනායෙන් අහිතිවෙශය ... අඩුණිහිතානුදශීනායෙන් සමෝමාහාහි-සාර කොට ගන්නා අහිතිවෙශය ... අථාභූතඥනදශීනායෙන් සමෝහාහි-නිවෙශය ... ආදිනවානුදශීනාගෙන් ආලයාහිතිවෙශය ... පරිසංඛානු-පසානායෙන් අපාටිසංඛාව ... විවතීානුදශීනායෙන් සංයෝගාභීනිවෙශය ...

සොතාපතතිමාගීයෙන් දුවේය හා සමග එක් වැ සිටි කෙලශයන්... සකෘදගාමීමාගීයෙන් ඖදරිකකෙලශයන් ... අනාගාමිමාගීයෙන් අණුසහගත කෙලශයන් ...අභීන්මාගීයෙන් සියලු කෙලශයන් වැළකීම් අනීයෙන් ශීල යැ අවාතිකුමානීයෙන් ශීල යි.

ශීලයෝ පස්දෙනෙකි: පුාණවධයාගේ පුහාණය ශීලයැ (පුාණ-වඩයෙන්) වෙන්වීම ශීලයැ (පුාණවධයට පුතිපසාම වූ) වෙනනාව ශීලයැ (පුාණවධයෙන්) වැලනීම ශීල යැ (පුාණවධයාගේ) අවානිකුමය ශීල යි. මෙබඳු ශීලයෝ චිතනයාගේ නො විපිළිසර බව පිණ්ස පවතින් පුාමොද_යය පිණ්ස පවතින්, පීනිය පිණ්ස පවතින්, සන්භිදීම පිණ්ස පවතින්, සොම්නස පිණ්ස පවතින්, ආසෙවනය පිණ්ස පවතින්, වැඩීම පිණ්ස පවනින්, බහුල කිරීම පිණ්ස පවතින්, අලඬකාරය පිණ්ස පවතින්, පරිකාරය පිණ්ස පවතින්, පරිවාරය පිණ්ස පවනින්, පරිපුණ්සාවය පිණ්ස පවතින්, එකානනයෙන් නිළේදය පිණ්ස විරාශය පිණ්ස නිරෝධය පිණ්ස උපශමය පිණ්ස අභිකුව පිණ්ස සමෝධාය. පිණ්ස නිමාණය පිණ්ස පවතින්.

මෙබඳු ශීලයන්නේ සංචර සංඛාහත පාරිශුදායිය අධිශීල වෙයි. සංචර-පාරිශුදායියෙහි සිටි චිතතය විකෙෂපයට නො යෙයි. අවිකෙෂප සභ්ඛාහත පාරිශුදායිය අධිචිතත වෙයි සංචරපාරිශුදායිය මොතොවට දකී, අවිකෙෂප-පාරිශුදායිය මොතොවට දකී, (ඔහුගේ) දශීන සභ්ඛාහන පාරිශුදායිය අධිපුණු වෙයි. එහි යම් සංචරහාවයෙක් වේ ද මේ අධිශීලශිකෂා නමු. එහි යම් අවිකෙෂපභාවයෙක් වේ ද මේ අධිචිතතශිකෂා නමු. එහි යම් දශීනභාවයෙක් වේ ද මේ අධිපුණුශිකෂා නමු. ඉමා තිසෙසා සිකඛායො අාවජජනෙතා සිකඛති, ජාතනෙතා සිකඛති, පසාභනා සිකඛති, පචාවෙකඛනෙතා සිකඛති, චිතතං අධිටය්හනෙතා සිකඛති, සදධාය අධිමුචාවනෙතා සිකඛති, විරියං පහාණහනෙතා සිකඛති, සතිං උපටය්පෙනෙතා සිකඛති, චිතතං සමාදහනෙතා සිකඛති, පණැඤය පජානනෙතා සිකඛති, අභිඤෙඤයාං අභිජානනෙතා සිකඛති, පරිඤඤයාං පරිජානනෙතා සිකඛති, පහාතබබං පජහනෙතා සිකඛති, භාවෙතබබං භාවෙනෙතා සිකඛති, සාප්කාතබබං සාජනානෙතා සිකඛති.

පඤා සීලානි: අදිනතාදනසා –පෙ– කාමෙසු ම්ච්ඡාචාරසා –පෙ– මූසාවාදසා-පෙ– පිසුනාය වාවාය-පෙ– එරුසාය වාවාය –පෙ– සමඵපපලා– පසා –පෙ– අභිජඣාය –පෙ– වාාපාදසා –පෙ– මච්ඡාදිටයියා –පෙ–

නෙකඛමෙමන කාමච්ඡිඤසස - පෙ අබාපාදෙන බාපාදසස - පෙ-ආලෝකසඤඤය පිනමිදාසසා - පෙ- අවිකෙඛපෙන උදාවවසස - පෙ-බමමවවතානෙන විවිකිච්ඡාය - පෙ- ඤණොන අවිජජාය - පෙ-පාමොජෙන දරතියා - පෙ-

ප එමෙන කිානෙන³ නීවරණානං -පෙ - දුතියෙන කිානෙන විතකක විචාරානං -පෙ – තතියෙන කිානෙන පීතියා -පෙ – චතුපෙන කිානෙන සුබදුකඛානං -පෙ – ආකාසානකුවායතනසමාපතතියා රූපසඤඤය පටිඝ සඤඤය භානතතසඤඤය -පෙ - විඤඤණඤවායතනසමාපතතියා අංකාසා-නඤවායතනසඤඤය -පෙ - ආකිඤවඤඤයතනසමාපතතියා විඤඤණඤවා-යතනසඤඤය පෙ - නෙවසඤඤයනාසඤඤයතනසමාපතතියා ආකිඤව-ඤඤයතනසඤඤය -පෙ

අනිචචානුපසානාය නිච්චස්කිදියිය - පෙ දුකාඛානුපසානාය සුඛ්යකුකුය - පෙ - අනතතානුපසානාය අතතස්කික්දය - පෙ නීඛ්බිදනුපසානාය හාඤියා - පෙ - විරාශානුපසානාය රාශසා - පෙ - නිරෝඛානුපසානාය සමූදයසා - පෙ - පරිනිසාශානුපසානාය අාදනසා - පෙ - ඛයානුපසානාය කනසකැකුරේ - පෙ - වයානුපසානාය අායූහනසා - පෙ - බයානුපසානාය කනසකැකුරේ - පෙ - වයානුපසානාය අායූහනසා - පෙ - විපරිණාමානු-පසානාය වූවසකැකුය - පෙ - අනිමිතතානුපසානාය නිමිතතසා - පෙ අපණ්ණිතානුපසානාය පණ්ඩයා - පෙ සුකිකිසතාය නිමිතතසාය අහිනි-වෙසසා - පෙ - අධ්පකැකුඛාමාවිපසානාය සාරාදනාහිනිවෙසසාරේ - පෙ යථාභූතකෑණදසානොය සමෝඛානුපසානාය සාරාදනාහිනිවෙසසාරේ - පෙ පුරිස්ඛානුපසානාය අපටිස්ඛානුපසානාය අපටිස්ඛාය - පෙ විවර්තනුපසානාය සංකෝකාශාභිනිවෙසසා - පෙ

- 1 පීතාමිඞ්සස මජසං. 2. පාමුජේජන සතා, වසි.
- 3 පයාමජාධානෙක (ඉවවාදි) සහා PTS. 4. සානසකුකුය වයි.

🔹 භාවේනබබ - සවපිකානබබපදනි මජසං පොළුකෙ මිපරිතානි දිසසනක්

⁵ ආයුතනසාස - සාහා. 6. සාරාගාසිනිවෙසසස - PTS.

පටිසමහිදුමාගීය-මහාවගී-ඥනකථා

මේ තුත් ශිසාවත් (එකක් එකක්) අවජිතා කෙරෙමිත් භික්මෙයි. (ආවජිතා කොට) දනිමිත් භික්මෙයි. (දන පුනපුනා) බලමිත් භික්මෙයි. (දක) පුතයවෙසා කෙරෙමිත් භික්මෙයි. (පුතාවෙසා කොට) සිත නිසල කොට පිහිටුවමිත් භික්මෙයි. ශුඥායෙන් බැසගනිමිත් භික්මෙයි. වියාදීය දඬ් කොට ගනිමිත් භික්මෙයි. සිහි එළවා තබමිත් භික්මෙයි. සීත පිහිටුවමිත් භික්මෙයි. පුඥයෙන් දනිමිත් භික්මෙයි. සාමානය පිහිටුවමිත් භික්මෙයි. පුඥයෙන් දනිමිත් භික්මෙයි. සාමානය ලසාණාවබොධවශයෙන් දතයුතු බමජානය ගාත්පයින් දනිමිත් භික්මෙයි. පුහාතවාය දුරු කෙරෙමින් භික්මෙයි. වැඩියසුන්ත වඩමිත් භික්මෙයි. පුතයසා කටයුන්ත පුතායක කෙරෙමින් භික්මෙයි.

ශිලයෝ පස්දෙනෙකි: අදතතාදනයාගේ ... කාමම්ථාාවාරයාගේ... මෘෂාවාදයාගේ ... පිශුනවවනයාගේ ... පරුෂවවනයාගේ... පුලාපයාගේ... අභිඛාාවගේ ... වාපාදයාගේ ... ම්ථාාදුරේහුගේ ...

නෛකාමායයන් කාමචජඥයාගේ ... අවාාපාදයෙන් වතපාදයාගේ... ආලෝකසංඥයෙන් පිනමිද්ධයාගේ ... අවිඝෙෂපයෙන් උඬතනාවයාගේ... ඛමීනිශවයයෙන් විවිකිතකාවගේ ... ඥනයෙන් අවිදු වගේ ... පාමොද යෙන් අරතියගේ ...

පුළුමධාහනයෙන් නීවරණයන්නේ ... දව්නීයධාහනයෙන් විතකී-විචාරයන්ගේ ... තෘතීයධාහනයෙන් පීතියගේ ... වතුළුධාහනයෙන් සුඛ-දුঃඛයන්ගේ ... ආකාසානඤවායතනසමාපතානියෙන් රූපසංඥවගේ ... පතිඝස ඥයෙන් නානාතිසංඥවගේ ... විඤඤාණ ඤවායතනසමාපතානියෙන් ආකාසානඤවායතනසංඥවගේ ... ආකිඤාඤඤයතනසමාපතානියෙන් විඤඤාණඤායතනසංඥවගේ ... නෙවසඤඤීයහාසඤඤයෙතනසමාපත්තියෙන් මඤඤෑණඤෝඩායතන සංඥවගේ ...

අනිච්චානුපසානායෙන් තිතාසංශුවනේ ... දුකඛානුපසානායෙන් සුඛ-සංශුවනේ .. අනතතානුපසානායෙන් අතමසංශුවනේ ... තිබ්බදනුපසානා-යෙත් නණිය (තාෂණාව) නේ .. වරාශා කපසානායෙන් රාශයාගේ .. නිරො-ඛානුපසානායෙන් සමුදයානේ .. පරිනිසාශානුපසානායෙන් අදෙනයාගේ ... ඛයානූපසානායෙන් සනසංශුවනේ වයානුපසානායෙන් කම්ායූහන-යාගේ .. විපරිණාමානුපසානායෙන් ධැවසංශුවනේ ... අතිමතතානුපසානා-යෙන් (නිතා) නිම්තතයාගේ ... අපපණිනිතානුපසානායෙන් පණිබිනු (සූඛපුාර්තාව) නේ ... සුඤඤතාන පසානායෙන් ආතමාසිනිවෙශයානේ ... දධිපඤඤබාවෙවසෙන් අත්මසාරාහිනිවෙශයානේ ඵොහතඤණ-දසානයෙන් සම්මූවාහිනිවෙශයානේ ආදීනවානුපසානායෙන් ආලයා-සිනිවෙශයානේ පරිසඬබානුපසානායෙන් අනුපායනුහණයානේ විවර්ධානුපසානායෙන් සංශෝහනිවෙශයානේ

සොතාපතතිමගොන දිටෙඪකටඪානං කිලෙසානං -පෙ- සකදගාමි-මගොන ඔලාරිකානං කිලෙසානං -පෙ- අනාගාමිමගොන අණුසහගතානං කිලෙසානං -පෙ- අරහතතමගොන සබබකිලෙසානං පහානං සීලං, වෙරමණී සීලං, වෙතනා සීලං, සංවරෝ සීලං, අව්යිකකාමො සීලං. එවරුපානි සීලානි විතතසස අවිපපටිසාරාය සංවතතනති, පාමොජජාය සංවතතනති, පීතියා සංවතතනති, පසසද්ධියා සංවතතනති, පොමොජජාය සංවතතනති, පීතියා සංවතතනති, පසසද්ධියා සංවතතනති, පොමොජජාය සංවතතනති, අසෙවනාය සංවතතනති, හාවනාශ සංවතතනති, බහුලීකම්මාය සංවතතනති, අලඞකාරාය සංවතතනති, පරිකඛාරාය සංවතතනති, පරිවාරාය සංවතතනති, පාරිපූරියා සංවතතනති, එකනත-නීඛ්ඩිදශ විරාශාය නිරෝඛාය උපසමාය අනිකුඤය සමේබාඛාය නිබබානාග සංවතතනති.

එවරුපානං සීලානං සංවරපාරිසුදඩි අධිසීලං, සංචරපාරිසුදඩියා සීතං චිතතං න විකෙකපං1 ගචඡනි, අවිකෙකපපාරිසුදඩි අධිචිතතං, සංචර-පාරිසුදඩිං සමමා පසාසති, අවිකෙකපපාරිසුදඩිං සමමා පසාසති, දසානපාරිසුදඩි අධිපඤඤ, යෝ තත් සංවරටෙයා අයං අධිසීලයිකකා, යෝ තත් අවිකෙක-පටෝා අයං අධිචිතතසිකකා, යෝ තත් දසානටෙයා අයං අධිපඤඤයිකකා.

ඉමා නිසෙසා සිකඛායො ආවජානෙතා සිකඛති, ජානනෙතා සිකඛති පසසනෙතා සිකඛති, පවාවෙකඛනෙතා සිකඛති, චිතතං අධිවස්හනෙතා සිකඛති, සඳධාය අධිමුචාවනෙතා සිකඛති, විරියං² පහානණහනෙතා සිකඛති, සතිං උපටස්පෙනෙතා සිකඛති, චිතතං සමාදහනෙතා සිකඛති, පඤඤය පරානනෙතා සිකඛති, අභිඤෛඤයාං අභිජානනෙතා සිකඛති, පරිඤඤයාං පරිජානනෙතා සිකඛති, පහාතබබං පජහනෙතා සිකඛති, භාවෙතබබං හවෙනෙතා සිකඛති, සච්ඡිකාතබබං සච්ඡිකරොනෙතා සිකඛති.

තං සැතටෝන සැණං, පජානනටෝන පසැසැ. තෙන වුච්චති: ''සුතාන සංචරේ පසැසැ සීලමයෙ සැණා.''

සීලමයඤුණ නිදෙදසො.

3. සමාධිභාවනාමයඤුණං

කථා සංචරිතා සමාදහනෙ පණැඤ සමාබිහාවනාමයෙ ඤණ:

එකො සමාධි චිතතසස එකගනතා.

දො සමාධි: ලොකියො සමාධි, ලොකුතතරො සමාධි.

තයො සමාධී: සවිතකකසවිචාරො සමාධි, අවිතකකවිචාරමතෙතා සමාධි, අවිතකකඅවිචාරො සමාධි. පටිසමහිදුමාගීය මහාවගී-ඥනකථා

සොවත්මහින් දශ්‍රීය හා සමග එක් වැ සිටි කෙලශයන්ගේ ... සෙද ගැම්මහින් ඖදරික කෙලශයන්ගේ ... අනගැම්මහින් අණුසහගත කෙලශ-යන්ගේ ... රහත්මහින් සියලු කෙලශයන්ගේ පුහාණය ශීල වෙයි. විරතිය ශීල වෙයි. චෙතනාව ශීල වෙයි. සංවරය ශීල වෙයි. අවාතිකුමය ශීල වේ. මෙබඳු ශීලයෝ විතතයාගේ නො විපිළිසරයට වැටෙති, පුමොද-භාවයට වැටෙති, පීතියට වැටෙති, සන්හිඳීමට වැටෙති, සොම්නසට වැටෙති, ආසෙවනයට වැටෙති, සාමනාවට වැටෙති, බහුල කිරීමට වැටෙති, අලඬකාරයට වැටෙති, පරිෂකාරයට වැටෙති, පිරිවරට වැටෙති, පිරිපුන් බවට වැටෙති, එකත්තෙන් නිළේදයට විරාගයට නිරෝධයට උපශමයට අහිඥවට සමෝබාගයට නිමාණයට වැටෙත්.

මෙබඳු ශීලයන්ගේ සංචර සභ්ඛාහත පාරිශුද්ධිය අධිශීල නමැ. පට-ශුද්ධභාවයෙහි සිටි චිතතය විකෞපයට නො යෙයි. අවිකෞප සභ්ඛාහත පාරිශුද්ධිය අධිචිතත නමැ. සංවරපාරිශුද්ධිය මොනොවට දකියි. අවි-කෞපපාරිශුද්ධිය මොනවට දකියි. දශීන සභ්ඛාහත පාරිශුද්ධිය අධිපුණු නමු. එහි යම් සංචර බවෙක් වේ ද මේ අධිශීල ශිකාන නමු. එහි යම අවිකෞප බවෙක් වේ ද මේ අධිචිතතශිකා නමු. එහි යම් දශීනාවීයෙක් වේ ද මෙ අධිපුණු ශිකා නමු.

මේ තුන් ශිසාවෙන් ආවජිනා කොරෙමින් තික්මෙයි. දනිමින් තික්මෙයි. බලමින් තික්මෙයි. පුතාවෙසා කෙරෙමින් තික්මෙයි. සිත නිසල කොට පිහිටුවමින් හික්මෙයි. පුතායෙන් බැසගනිමින් හික්මෙයි. වීයාසිය දඬි කොට ගනිමිනා හික්මෙයි. සිහි එළවා තබමින් තික්මෙයි. සිත පිහිටුවමින් හික්මෙයි. පුඥයෙන් දනිමින් නික්මෙයි. සාලසාණාවබොධයෙන් දතයුතු බමීජාතය වෙසෙසින් දනගනිමින් තික්මෙයි. සාමාභාලසාණොවබොධයෙන් දතයුතු ධමීජාතය ගාත්පසින් දනිමින් තික්මෙයි. පුහාතවයෙ පුහාණය කෙරෙමින් තික්මෙයි. භාවිතවාය භාවනා කෙරෙමින් නික්මෙයි. සාසානත්කන්වාය සාසාන් කෙරෙමින් තික්මෙයි.

එය ශූතානීයෙත් ශූත යැ. පුජාතනානීයෙත් පුඥ යි. එයිත් කියනු ලැබෙයි: 'සුනාන සංවරෙ පඤඤ සීලමයෙ ඤුණා'යි.

ශීලමයඥානතිර්දෙශ සි.

3. සමාධිභාවනාමය ඥනය

කිසෙයින් (ශීලයෙන්) සංවෘත වැ සිත එකග කිරීමෙහි පැවැති පුඥාව සමාධිතාවනාමයඥාන වෙයි යන්:

එක් සමාධියෙක් වෙයි: චිතෛතකාහුතා යි.

සමාධීහු දෙදෙනෙක් වෙති: ලෞකිකසමාධි යෑ ලොකොතතරසමාධි යි

සමාධිනු තිදෙනෙක් වෙති: සවිතකීසවිචාරසමාධි යැ. අවිතකීවිචාර– මාතුසමාධි යැ අවිතකීඅවිචාරසමාධි යි. චතතාරෝ සමාධි: හානභාගියෝ සමාධි, සීතිහාගියෝ සමාධි, විසෙස-භාගියෝ සමාධි, නිබෙබඩහාගියෝ සමාධි.

පඤව සමාධී: පීතිඵරණතා, සුඛඵරණතා, උපෙකඛාඵරණතා, ආලොක-ඵරණතා, පචාවෙකඛනනිමතතං.

ජ සමායී: බුද්ධානුසාසනිවසෙන විතතසොකගානතා අවිනෙඛපො සමාධි, ඩම්මානුසානිවසෙන විතතසොකගාතා අවිනෙඛපො සමාධි, සමාසා-නුසානිවසෙන විතතසොකගාතා අවිනෙඛපො සමාධි, සීලානුසානිවසෙන විතතසොකගාතා අවිනෙඛපො සමාධි, වාගානුසානිවසෙන විතතසොස-කගාතා අවිනෙඛපො සමාධි, දෙවතානුසානිවසෙන විතතසොසකගාතා අවිනෙඛපො සමාධි.

සතත සමාධි: සමාධිකුසලතා, සමාධිසස සමාපතතිකුසලතා සමාධිසස සීතිකුසලතා, සමාධිසස වුටහානකුසලතා, සමාධිසස කලලතාකුසලතා,¹ සමාධිසස ගොචරකුසලතා, සමාධිසස අභිනීහාරකුසලතා.

අටස් සමාධී: පය්වීකසිණ²වසෙන චිතතසොකගාතා අවිකොටා සමාධි, ආපොකසිණවසෙන - පෙ- තෙජොකසිණවසෙන - පෙ- වායොක--සිණවසෙන - පෙ- නීලකසිණවසෙන - පෙ- පිතකසිණවසෙන - පෙ-ලොහිතකසිණවසෙන - පෙ- ඔදුතකයිණවසෙන චිතතසොකගාතා අවිකොටපො සමාධි.

නව සමාධි: රූපාවචරෝ සමාධි අති හීනො, අති මරාකිමෝ, අති පණිනො. අරූපාවචරෝ සමාධි අති හීනො, අති මරාකිමෝ, අති පණිනො. සුඤඤතෝ සමාධි, අතිමතතා සමාධි, අපරණීසිනෝ සමාධි.

දස සමාධී: උදධුමාතකසඤඤවසෙන විතනසෙසකාශාතා අවිනෙඛපො සමාධි, විනීලකසඤඤවසෙන-පෙ විපුබබකසඤඤවසෙන-පෙ විච්ඡිඥක-සඤඤාවසෙන - පෙ- විකඛිතතකසඤඤවසෙන - පෙ- විකඛිතතකසඤඤව-සෙක - පෙ- හනවිකඛිතතකසඤඤ වසෙන - පෙ- ලොහිතකසඤඤවෙසෙන - පෙ- පුලවකසඤඤවෙසෙන - පෙ- අටසීකසඤඤාවසෙන විතතසෙසකශාතා අවිනෙඛපො සමාධි ඉමෙ පඤවපඤඤ සමාධී.

^{1.} කලාතා කුසලතා - මජයං, PTS. කලිනකුසලතා සහ, සාලංකුසලතා - වසි

^{2.} පථවිකසිණ - මජසං.

පටිසමතිදුමාහීය- මහාවගී-ඥ නකථා

සමාබිහු සතර දෙනොක් වෙති: හානභාගියසමාබි යැ ස්ථිතිහාගිය-සමාබි යැ විශෙෂභාගියසමාබි යැ නිළේදහාගියසමාබි යි.

සමාධීනු පස්දෙනෙක් වෙති: පිතියගේ පැතිරීම ඇති සමාධියැ සුඛයාගේ පැතිරීම ඇති සමාධියැ උපෙක්ෂාවගේ පැතිරීම ඇති සමාධියැ ආලෝකසංඥවගේ පැතිරීම ඇති සමාධියැ පුත්වේක්ෂානිමතත ඇති සමාධියි.

සමාධීනු සදෙනෙක්: බුදධානුසමෘති වශයෙන් විතනයාගේ උකත බව අවිකෙෂපසමාධි යැ. ධණිනුසමෘති වශයෙන් විතනයාගේ එකත බව අවි-කෙෂපසමාධි යැ. සංඝානුසමෘති වශයෙන් විතනයාගේ එකත බව අවිකෙෂ-පසමාධි යැ. ශිලානුසමෘති වශයෙන් විතනයාගේ එකත බව අවිකෙෂප සමාධි යැ. තුළානානුසමෘති වශයෙන් විතනයාගේ එකත බව අවිකෙෂප සමාධි යැ. දෙවතානුසමෘති වශයෙන් විතනයාගේ එකත බව අවිකෙෂප සමාධි යැ. දෙවතානුසමෘති වශයෙන් විතනයාගේ එකත බව අවිකෙෂප සමාධි යැ.

සමාධීනු සත්දෙනෙක් වෙති: සමාධියෙති කුශල බව යැ සමාධියට සමවැදීමෙති කුශල බව යැ සමාධිය (රිසිසේ) තැබීමෙති කුශල බව යැ සමාධියෙන් නැඟීසිටීමෙති කුශල බව යැ සමාධිහුගේ කලාතා (අශලාන-හාව) යෙති කුශල බව යැ සමාධිහුගේ ගොවර (අංරමාණ) යෙති කුශල බව යැ සමාධිහුගේ (මනුමත්නෙති) සමාධියට එළැවීමෙති කුශල බව යි.

සමාධීනු අටදෙනොක් වෙති: පය්විකයිණ වශයෙන් චිතතයාගේ එකහ බව අවිකෙෂපසමාබි යැ. ආපොකයිණ වශයෙන් ... නෙජොකයිණ වශයෙන් ... වායොකයිණ වශයෙන් .. නීලකයිණ වශයෙන් ... පීත-කයිණ වශයෙන් ... ලොභිනකයිණ වශයෙන් ... ඔදුතකයිණ වශයෙන් විතතයාගේ එකහ බව අවිකෙෂපසමාබි යි.

සමාධීනු නවදෙනෙක් වෙති: රූපාවචරසමාධිය හිත වූයේ ඇත, මධාම වූයේ ඇත, පුණිත වූයේ ඇති. අරූපාවචරසමාධිය හින වූයේ ඇත, මධාව වූයේ ඇත, පුණිත වූයේ ඇති. ශූනානසමාධි යැ අනිමතත-සමාධි යැ අපුණිහිතසමාධි යි.

සමාධිහු දස දෙනෙක් වෙති: උදඩුමාතක සංශුවශයෙන් විතනයා-ගේ එකහ බව අවිකෙෂපසමාධි යැ, විනීලකසංශුවශයෙන් ... විපුබබක සංශුවශයෙන් ... විචඡිදාකසංශුවශයෙන් ... විකබායිතකසංශුවශයෙන් ... විකාඛිතතකසංශුවශයෙන් ... හතවිකාඛිතතකසංශුවශයෙන් ... ලොහිතකසංශුවශයෙන් ... පුළවකසංශුවශයෙන් ... අටයීකසංශුවශයෙන් විතතයාගේ එකහ බව අවිකෙෂපසමාධි යි. මොහු පස්පනස්සමාධීහු වෙත්.

පටිසමහිදුමගොො-මහාවගො-කදුණකථා

අපි ව පඤචාවීසන් සමාධිසා සමාධිටයා: පරිගාහවෙයාන සමාධි, පරිවාරවෙයන සමාධි, පරිපූරවෙයන සමාධි, එකාගාවෙයාන සමාධි, අවිකොපටෙයාන සමාධි, අවිසාරවෙයාන සමාධි, අනාවිලවෙයාන සමාධි, අනිඤජනවෙයාන සමාධි, විමූහතවෙයාන සමාධි, එකතතුපටයානවසෙන විතනසා සීතතතා සමාධි, සමං එසනීති සමාධි, විසමං නෙසනීති සමාධි, සමං එසිතතතා සමාධි, විසමං හෙසිතතතා සමාධි, විසමං අනදියනීති සමාධි, විසමං අනාදියනීති සමාධි, සමං ආදිතතතතා සමාධි, විසමං අනාදීතතතතා සමාධි, සමං පටිපජනීනි සමාධි, විසමං නාපාටිපජනීනි සමාධි, සමං පටිපනතතතා සමාධි, විසමං නාපාටිපනතතතා සමාධි, සමං කියාගතීති සමාධි, විසමං කාපෙනීති සමාධි, සමං කියාතතතා සමාධි, සමං කාපීතතතා සමාධි, සමං ව තිතො ව සුබෝ චාති සමාධි. ඉමෙ පඤචාවීසති සමාධියා සමාධි, සමං ව තිතො ව සුබෝ චාති සමාධි. ඉමෙ පඤචාවීසති

තං ඤාතටෝන ඤාණං, පජානනටෝන පඤඤ. තෙන වුචාති: ''සංවරිනා සමාදහනෙ පඤඤ සමාබිහාවනාමගෙ ඤුණං.''

සමාධිතාවනාමය ඤ ණ තිදෙද සො.

4. ධමමටයිතිසිදුණං

කථං පච්චගපරිගනහෙ පණැකි බම්මටසීතික ුණං:

අවිජජා සඞ්ඛාරානං උපපාදටසීති ව, පවතතටසීති ව, නිමිතතවයී න ව, ආයූහනටසීති ව, සකෙකුකුගටසීති ව, පළිබොධටසීති ව, සමූදයටසිති ව, හෙතුටසීති ව, පවවයටසීති ව. ඉමෙහි නවහාකාරෙහි අවිජජා පවවයො, සඞ්ඛාරා පවවයසමූපපනතා. උනොපෙතෙ බමමා පවවයසමූපපනතා'ති පවවයපරිගාගෙ පඤඤ බමමටසීති ඤුණං.

අතීතමයි අදධානං අනාශතමයි අදධානං අවිජයා සඞ්ඛාරානං උපපාදටයී ති ව, පවතතටයිති ව, නිමිතතටයිති ව, ආයූහනටයිති ව, සකෙදුකුගටයිති ව, පළිබොබටයිති ව, සමුදයටයිනි ව, හෙතුටයිති ව, පවවයටයිනි ව. ඉමෙනි නවහාකාරෙහි අවිජයා පවවයො, සඞ්ඛාරා පවවයසමුපයනතා, උහොපෙතෙ බමා පවවයසමූපයනතා'ති පවවයපරිශාහෙ පකැඤ ධමාටයිතියදුණං.

තවද සමාබිහුගේ සමාබිසවහාවයෝ පස්විසිදෙනෙකි: පරිගුහ සවහා-වයෙන් සමාධි යැ පරිවාරසාහාවයෙන් සමාධි යැ පරිපුණ්සාවාවයෙන් සමාධි යැ එකාගුස්වහාවයෙන් සමාධි යැ අවිසේෂපස්වහාවයෙන් සමාධි යැ අවිසතරණ (නො පැතිරීම්) සවහාවයෙන් සමාබ් යැ නො කැළඹෙන සවහා-වියෙන් සමාධි යැ නො සැලෙන සවහාවයෙන් සමාධි යැ විමුකතසවහා-වයෙන් සමාබි යැ එකනියෙන් එළඹසිටීම් විසින් සිත සිට් බැවින් සමාධි යැ අපීණාව සොයා නු යි සමාධි යැ (ධානානපතයනීක) විසමය නො සොයා නු යි සමාබි යැ සමය සොයන ලද වන බැවින් සමාබි යැ විසමය නො සොයන ලද වන බැවත් සමාධි යැසමය ගනීනු යි සමාධි යැ විසමය නො ගනී හු යි සමාබි යැ සමය ගත්නා ලද වන බැවිත් සමාබි යැ විසමය නො ගන්නා ලද වන බැවින් සමාබි යැ සමය (අපීණාව) වි පිළි-පදිනු යි සමාබ් යැ විසමයට නො පිළිපදීනු යි සමාබ් යැ සමයට පිළිපත් බැවිත් සමාඛ් යැ විසමයට නො පිළිපත් බැවිත් සමාඛ් යැ සම වැ දිලියේ නු යි සමාධි යැ විසමය දවා නු යි සමාධි යැ සම වැ ජවලිත වන බැවින් සමාධ් යැ විසමය දවන ලද බැවින් සමාධි යැ සම වූයේ ද හිත වූයේ ද සබ වූයේ ද සමාබි යි. මොහු පස්විසි දෙන සමාබ්හුගේ සමාබි සවහාව-යෝ සි.

එය ශූතාළුයෙන් ශූන යැ පූජානනාළුයෙන් පුඥ යි. එහෙයින් කියනු ලැබෙයි: 'සංවරිණා සමාදහනෙ පඤඤ සමාබිහාවනාමයෙ ඤ ණං'යි.

සමාධිතාවනාමයඥානතිර්දෙශ සි.

4. ධමමටයිති ඥනය

ක්සෙයිත් පුතාය පිරිසිද දතීමේ පුඥව බමීසටිනිඥන වේ ද යත්:

අවිද_ගව සංසකාරයන්ගේ උතපාදයට කාරණ ද පුවෘතතියට කාරණ ද නිමිතත වූ කාරණ ද ආයූහන වූ කාරණ ද සංයොග වූ කාරණ ද පළි-බොධ වූ කාරණ ද සමුදය වූ කාරණ ද හෙතු වූ කාරණ ද පුතාය වූ කාරණ ද වෙයි. මේ නව අයුරිත් අවිද_ගව පුතාය වෙයි. සංස්කාරයෝ පුතායසමූතපනන වෙත්. තෙල උහයධමයෝ මැ පුතායසමූතපතනයෝ යැයි පුතායපරිගුහයෙහි පුඤුව ධමස්තීඥන යි.

අන්තකාලයෙහි ද අනාගත කාලයෙහි ද අවිදු ව සංසාරයන්නේ උතපාද x ට කාරණ ද පුවෘතතියට කාරණ ද නිමතතකාරණ ද අායූහන-කාරණ ද සංයෝහකාරණ ද පරිබෝධකාරණ ද සමුදයකාරණ ද හෙතු-කාරණ ද පතායකාරණ ද වෙයි. මේ නව අසුරින් අවිදු ව පතාය වෙයි. සංසාරයෝ පතාය සමූතපතන වෙන්. තෙල උභයධමයෝ මෑ පතාය සමූතපතනයෝ යෑ යි පතායපරිගුහයෙහි පුඥුව ධම්සතින්දෙන යි. සභාරා විකුකුණසා - පෙ- විකුකුණං නාමරූපසා - පෙ- නාමරූපං සලායතනසා - පෙ- සලායතනං එසාසාස - පෙ- එසොයා වෙදනාය - පෙ-වෙදනා තණනාය - පෙ- තණනා උපාදනසා - පෙ- උපාදනං භවසා - පෙ-මෙවා ජාතියා - පෙ- ජාති ජරාමරණසා උපාදටසීනි ව, පවතතටානී ව, නිමිතානටසීනි ව, අායූහනටසීනි ව, සභෛකානයෙහි ව, පළිබොධටසීනි ව, සමූදයටසීනි ව, හෙතුටසීනි ව, පචචයටසීනි ව, ඉමෙහි නවහාකාරෙහි ජාති පචචයො, ජරාමරණං පචචයසමූපතනතං. උභෝපෙතෙ ඛුමා පචචය-සමූපතනානී පචචයපරිගාගෙ පඤඤ බමාටසීනිකානුණං.

අතීතමයි අදධානං අනාගතමයි අදධානං ජාති ජරාමරණසා උපා-දටසීති ව, පවතතටයිනි ව, නිමිතතටයිනි ව, ආයූහනටයිනි ව, සඤඤ-ගටයිනි ව, පළිබොධටයිනි ව, සමූදයටයිනි ව, හෙතුටයිනි ව, පච්පයටයිනි ව. ඉමෙහි නවහාකාරෙහි ජාති පච්චයෝ, ජරාමණං පච්පයසමූපයනනං, උහොපෙතෙ ඩමමා පච්චයසමූපයනතා'නි පච්චයපරිගාහෙ පඤඤ ඩමමටයිනිඤුණං.

අවිජජා හෙතු, සඬාරා හෙතුසමූපපතතා, උහොපෙතෙ බම්මා හෙතු-සමූපපතතාති පච්චයපරිගාහෙ පඤඤ බම්මටයිනි ඤැණං. අතීතමපි අඬානං අනාහතමපි අඬානං අවිජජා හෙතු, සඬාරා හෙතුසමූපපතතා, උහො-පෙතෙ බම්මා හෙතුසමූපපතතාති පච්චයපරිගාහෙ පඤඤ බම්මටයිනිඤැණං.

සභාරා හෙතු, විකුඤුණං හෙතුසමූපපතතං -පෙ- විඤුණං හෙතු, නාමරූපං හෙතුසමූපපතතං -පෙ- නාමරූපං හෙතු, සලායතනං හෙතුසමූපපතතං -පෙ- සලායතනං හෙතු, එසෙසා හෙතුසමූපපතෙතා -පෙ-එසෙසා හෙතු, වේදනා හෙතුසමූපපතතා -පෙ- වේදනා හෙතු, තණහා හෙතුසමූපපතතා - පෙ- තණහා හෙතු, උපාදනං හෙතුසමූපපතතං - පෙ-උපාදනං හෙතු, භවෝ හෙතුසමූපපතෙතා -පෙ- භවෝ හෙතු, ජාති හෙතු සමූපපතතා - පෙ- ජාති හෙතු, ජරාමරණං හෙතුසමූපපතතං. උහොපෙතෙ බමමා හෙතුසමූපපතතාති පවචයපරිගාහෙ පකුඤු බමමටසිනිඤුණං. අතීතමපී අඛානං අනාගතමපී අඛානං ජාති හෙතු, ජරාමරණං හෙතුසමූපපතතං, උහොපෙතෙ බමමා හෙතුසමූපපතතානී පවචයපරිගාහෙ පඤඤ බමමටසිනිඤුණං.

අවිජජා පටිචච, සඞ්බාරා පටිචචසමූපපතතා. උහොපෙතෙ බමා පටිචචසමූපපතතාති පචචයපරිගාගෙ පඤඤ බමටෙසීනිඤණං. අතීතමපි අඬානං අනාගතමපි අඬානං අවිජජා පටිචච, සඞ්බාරා පටිචචසමූපපතතා. උහොපෙතෙ බමා පටිචචසමූපපතතාති පචචයපරිගාගෙ පඤඤ බමටෙසීතිඤුණං.

පටිසමතිදුමාගීය-මහාවගී- ඥනකථා

සංසභාරයෝ විඥනයාගේ ... විඥනය නාමරූපයාගේ ... නාමරූපය මඩායතනයාගේ ... මඩායතනය සපඹීයාගේ ... සපඹීය වෙදනාවගේ ... වෙදනාව තෘෂණාවගේ ... තෘෂණාව උපාදනයාගේ ... උපාදනය හවයා-ගේ ... හටය ජාතිහුගේ ... ජාතිය ජරාමරණයාගේ උතපාදයට කාරණ ද පුවෘතතියට කාරණ ද නිමිතතකාරණ ද අායූහනකාරණ ද සංයෝනකාරණ ද පරිබෝඛකාරණ ද සමූදයකාරණ ද ගෙතුකාරණ ද පතායකාරණ ද වෙයි මේ නව අයුරින් ජාතිය පුතාය වෙයි, ජරාමරණ පුතායසමූතපතන වේ. නෙල උභයධාමීයෝ මෑ පුතායසමූතපතනයෝ යෑ යි පුතායපරිගුහයෙහි පුඥුව ඛාමීසමිතිඥන යි.

අතීතකාලයෙහි ද අනාගතකාලයෙහි ද ජාතිය ජරාමරණයාගේ උතපාදයට කාරණ ද පුවෘත්තියට කාරණ ද කිමිතතකාරණ ද ආයුගන– කාරණ ද සංයෝගකාරණ ද පරිබෝධකාරණ ද සමුදයකාරණ ද ගෙතු– කාරණ ද පතායකාරණ ද වෙයි. මේ නව අයුරින් ජාතිය පතාය වෙයි. ජරාමරණ පතාය සමූතපතන වේ. තෙල උහයධමීයෝ මෑ පතාය– සමූතපතනයෝ යැ'යි පුතාය පරිගුහයෙහි පුඥුව ධම්ස්තිණිඥන යි.

අවිද තුව (ජනකපතාය හෙයින්) හෙතු යෑ, සංසකාරයෝ හෙතු-සමූතපතාන වෙති. තෙල උභයධාමීයෝ මෑ හෙතුසමූතපතානයෝ යැයි පතායපරිගුහයෙහි පුඥාව ධාමීස්තිනිඥාන යි. අතීතකාලයෙහි ද අනාගතකාල-යෙහි ද අවිද කුව හෙතු වෙයි. සංසකාරයෝ හෙතුසමූතපතානයෝ වෙත්. තෙල උහයධාමීයෝ මෑ හෙතු සමූතපතානයෝ යැයි පතායපරිගුහයෙහි පුඤුව ධාමීස්තිනිඥාන යි.

සංසකාරයෝ හෙතු වෙති. විඥනය හෙතුසමූතපතත වෙයි ... විඥනය හෙතු යෑ නාමරූපය හෙතු සමූතපතත යි ... නාමරූපය හෙතු යෑ ඔබං යතනය හෙතුසමූතපතත යි ... මඩායතනය හෙතු යෑ සපශීය හෙතු-සමූතපතත යි ... සපශීය හෙතු යෑ වෙදනාව හෙතුසමූතපතත යි ... වෙදනාව හෙතු යෑ තෘෂණාව හෙතුසමූතපතත යි ... තෘෂණාව හෙතු යෑ උපාදනය හෙතුසමූතපතත යි. උපාදනය හෙතු යෑ භවය හෙතුසමූතපතත යි ... භවය හෙතු යෑ ජාතිය හෙතු සමූතපතත යි ... ජාතිය හෙතු යෑ ජරාමරණ හෙතුසමූතපතත යි. නෙල උහයධාමයෝ මෑ හෙතුසමූතපතනයෝ යෑ යි පතායපරිගුහයෙහි පුඥව ධාම්සතින්ඥන යි. අතීතකාලයෙහි ද අනාගතකාලයෙහි දු ජාතිය හෙතු යෑ ජරාමරණ හෙතුසමූතපතන යි. තෙල උහයධාමයෝ මෑ හෙතුසමූතපතනයෝ යෑ යි පතායපරිගුහයෙහි පුඥව ධාම්සතිනිඥන යි.

අවිද තුව (සංසකාරයන් විසින් පුනිමූඛ වෑ ඉයයුතු හෙසින්) පුනීතා යැ. සංසකාරයෝ පුනීතා සමූතාපතනයෝ යි. නෙල උභයඩමයෝ මෑ පුනීතා -සමූතාපතනයෝ යැයි පුතයය පරිගුහයෙනි පුඤව ධම්සාතිනිඥන යි, අතීතකාලයෙනි දු අනාගතකාලයෙහි දු අවිද ව පුනීතා යෑ, සංසකාරයෝ පුනීතා සමූතාපතනයෝ යි. නෙල උහයඩමීයෝ මෑ පුනීතා සමූතපතනයෝ යැයි පුත යෙපරිගුහයෙනි පුඤව ඩම්සාතිණැන යි. සභිබාරා පටිච්ච, විසැහැණං පටිච්චසමූපපනනං, -පෙ- විසැහැණං පටිච්ච නාමරූපං පටිච්චසමූපපනනං -පෙ- නාමරූපං පටිච්ච, සලායතනං පටිච්චසමූපපනනං -පෙ- සලායතනං පටිච්ච, එසෙසා පටිච්චසමූපපනෙනා -පෙ- එසෙසා පටිච්ච, වෙදනා පටිච්චසමූපපනනා -පෙ-වේදනා පටිච්ච, කණහා පටිච්චසමූපපනනා -පෙ- තණහා පටිච්ච, උපාදනං පටිච්චසමූපපනනං -පෙ- උපාදනං පටිච්ච, නවෝ පටිච්චසමූපපනෙනා -පෙ- හවෝ පටිච්ච, ජාති පටිච්චසමූපපනතා -පෙ-ජාති පටිච්ච, ජරා මරණං පටිච්චසමූපපනනං, උහොපෙනෙ බමා පටිච්ච-සමූපපනතානි පච්චයපරිගාගෙ පසැසැ බම්බාසීකිසැණං. අනීකමයි අඬානං අනාගතමයි අඬානං ජාති පටිච්ච, ජරාමරණං පටිච්චසමූපපනනං, උහොපෙනෙ බම්මා පටිච්චසමූපපනතානි පච්චයපරිගාගෙ පසැසැ බම්බාසන්න සඳුණං.

අවිජරා පවචයො, සභාරා පවචයසමූපානතා, 'උභෝපෙතෙ ඛම්මා පවචයසමූපානතා'ති පවචයපරිශාගෙ පකුකු ඛම්මටයිතිකාණුණා. අනීතමයි අඬානං අනාගතමයි අඬානං අවිජරා පවචයො, සභාරා පවචයසමූපානතා, උභෝපෙතෙ ඛම්මා පවචයසමූපානතාති පවචයපරිශාගෙ පකැකු ඛම්මටයිති-කසුණං.

සංඛාරා පච්චයෝ,¹ විකුකුණං පච්චයසමූපපතනං -පෙ- විකුකුණං පච්චයෝ, නාමරූපං පච්චයසමූපතනං -පෙ- නාමරූපං පච්චයෝ, සලායතනං පච්චයසමූපතනං -පෙ- සලායතනං පච්චයෝ, එසෙසා-පච්චයසමූපතනා -පෙ- එසෙසා පච්චයෝ, වේදනා පච්චයසමූපතනා -පෙ- වේදනා පච්චයෝ, තණනා පච්චයසමූපතනා -පෙ- තණනා පච්චයෝ, උපාදනං පච්චයසමූපතනං -පෙ- උපාදනං පච්චයෝ, හවේා පච්චයේ සමූපතනා -පෙ- හවේ පච්චයෝ, ජාති පච්චයසමූපතනා -පෙ- ජාති පච්චයෝ, ජරාමරණං පච්චයේ ජාති පච්චයසමූපතනා -පෙ- ජාති පච්චයෝ, ජරාමරණං පච්චයේ වීපතනං, උහොපෙනෙ බමමා පච්චය-සමූපතනාති පච්චයපරිගනහෙ පකුකු බම්බනීතිකුණං. අනීතමපී අභිානං අනාගතමපී අභියනං ජාතිපච්චයෝ, ජරාමරණං පච්චයසමූපතනා, උහොපෙනෙ බම්මා පච්චයසමූපතනාතී පච්චයපරිගනහෙ පකැක බම්බාපතික් පච්චයෙන්

පුරිමකම්මභවසම්ං මොහො අවිජරා, ආයූහනා² සඬාරා, නිකනතී තණතා, උපගමනං උපාදනං, වේතනා භවෝ, ඉමේ පඤා ධම්මා පුරිමකම්මහවසම්ං ඉඩ පටිසකියා පච්චයා.

ඉඩ පටිසකි විඤඤණං, ඔකකනති නාමරූපං, පසාදෙ ආයතනං, එුටෙඨා එසෙසා, වෙදයිතං වෙදනා, ඉමෙ පඤව ඩම්මා ඉධුපපතතිහවසමං පුරෙ කනසස කමාසස පඩායා.

පටිසමහිදුමාගීය-මහාවගී ඥනකථා

සංසකාරයෝ පුතීතා යැ විඥනය පුතීතා සමූතපතන සි ... විඥනය පූතීතා සැනාමරූප පුතීතා සමූතපතන සි ... නාමරූප පුතීතා සැෂඩා-යතනය පතීතා සමූතපතන සි ... මඩායතනය පුතීතා සැසපශීය පුතීතා-සමූතපතන සි ... සපශීය පුතීතා සැ වෙදනාව පුතීතා සමූතපතන සි ... වෙදනාව පුතීතා සැකාමණාව පුතීතා සමූතපතන සි ... තෘෂණාව පුතීතා සැ උපාදනය පුතීතා සමූතපතන සි ... උපාදනය පුතීතා සැනවය පුතීතා සැ උපාදනය පුතීතා සමූතපතන සි ... උපාදනය පුතීතා සැනවය පුතීතා සමූතපතන සි ... නවය පුතීතා සැනිය පුතීතා සමූතපතන සි ... ජාතිය පුතීත සැ ජරාමරණ පුතීතා සමූතපතන සි. තෙල උනයබමීයෝ මැ පතීතා සමූතපතනයෝ සැ සි පුතා යපරිගුනයෙහි පුණුව බම්සිති සැන සි. අතීත සාලයෙහි දු ... අනාගත සාලයෙහි දු ජාතිය පුතීතා සමූතපතනයෝ සැ සි පුතීතා සමූතපතන සි. තෙල උනයබමීයෝ මැ පුතීතා සමූතපතනයෝ සැ සි

අවිද වේ (උපස්ථානක හෙයින්) පතයය වෙයි, සංසකාරයෝ පතාය-සමූතපනන වෙති. (ඒ ඒ පතායෙන් උපත්) තෙල උහයධාමීයෝ මැ පතායෙසමූතපනනයෝ යැයි පතයයපරිහනයෙහි පුඥව බමීස්පිතිඥන යි. අතීතකාලයෙහි දී අනාගතකාලයෙහි දී අවිද ම පතාය වෙයි. සංසකා-රයෝ පතායසමූතපනන වෙති. තෙල උහයධාමීයෝ මැ පතායසමූතපනන-යෝ යැයි පතයයපරිහනයෙහි පුඥව ධාමීස්පිතිඥන යි.

සංසකාරයෝ පතාසය වෙති. විඥනය පතාසයසමූතපනන වේ ... විඥනය පතාස වෙයි. නාමරූප පතාසයසමූතපනන වේ ... නාමරූප පතාසය වෙයි. ඔඩායතනය පතාසයසමූතපනන වේ ... ඔඩායතනය පතාසය වෙයි. සපශීය පතාසයසමූතපනන වේ ... සපශීය පතාසය වෙයි. වෙදනාව පතාසයසමූතපනන වේ .. වෙදනාව පතාසය වෙයි. තාෂණාව පතාසයසමූතපනන වේ ... තාෂණාව පතාස වෙයි. උපාදනය පෙයි. තාෂණාව පතාසයසමූතපනන වේ ... තාෂණාව පතාස වෙයි. උපාදනය පතාසයසමූතපනන වේ ... උපාදනය පතාසය වෙයි. නවය පතාසයසමූතපනන වේ ... නවය පතයෙ වෙයි. ජාතිය පතාසය වෙයි. නවය පතාසයසමූතපනන වේ ... නවය පතයෙ වෙයි. ජාතිය පතාසය පතාස වේ ... ජාතිය පතාසය වෙයි. ජරාමරණ පතාසයසමූතපනන වේ. කෙල උතයටමයෝ මෑ පතාසයමූතපනනයෝ යැයි පතාසයපරිනනයෙනි පතාස වෙයි. ජරාමරණ පතාසයෙනි දු අනාහතකාලයෙනි දූ ජාතිය පතාස වෙයි. ජරාමරණ පතාසයමූතපනන වේ.. තෙල උනයටමයෝ මෑ පතාසෙමූතපනනයෝ යැයි පතාසයපරිනනයෙනි පුණුව ධම්සපතිනතෙයි.

පූළීකමීහවය කරන කල්හි මොහස අවිදං යැ, ආයූහනවෙතනාවෝ සංසකාරයෝ යැ, භවතිකානතිය තෘෂණා යැ, ද සහුහණය උපාදන යැ, වෙතනාව භවය යි. මේ පඤවධමීයෝ පූළීකමීභවය කරන කල්හි පැවැත්-තාහු වනීමානපුතිසකියට පුතාය වූවාහු යැ.

වත්මානහවයෙහි පතිසකිය විඥන යැ, (රූපාරූපඛණීයත්ගේ) අව-කානතිය නාමරූප යැ, පුසාදය ආයතන යැ, අරමුණු සපශී කෙරෙමත් උපත්තේ සපශී යැ, (විපාක) වෙදයිතය වෙදනා යි. මේ පඤඩබණීයෝ වතීමානවිපාකභවයෙහි පූළීකෘතකමීයාගේ පුතුයයෙත් පවත්නානු යි. ඉඩ පරිපකකතතා අයතනානං මොහො අවිජජා, ආයූහනා සඞ්බාරා, තිසානති තණහා, උපගමනං උපාදනං, වේතනා භවෝ, ඉමේ පඤා ඩම්මා ඉඩ කම්මහවසම්ා ආයතිං පටිසකියා පච්චයා.

අංයතිං1 පටිසකි විණැකුණං, ඔකකනති නාමරූපං, පසාදෙ අංයතනං, පුටෙඨා එසෙසා, වෙදයිතං වෙදනා, ඉමෙ පඤව ධමමා අංයතිං උප-පතතිභවසමං ඉධ කනසා කමාමසා පච්චයා.

ඉති ඉම³ වතු සභාවය තයා අදො විසතියා ආකාරෙහි තිසකිං පටිච්ච සමූපපාදං ජානාති, පසාති, අඤඤතී, පටිවිජඣනි. නං ඤ නටේඨන ඤෑණං, පජානනටෙඨන පඤඤ නෙන වුච්චති: පච්චයපරිගාහෙ පඤඤ තුමාවකීනිඤුණං.

බ දිම ටයි ති ඇගේ නි දෙද සො

5. සමමසනඤුණං

කථං අතීතානාගතපවවුපානතානං බම්මානං සඞ්බ්පිතිා වවත්ානෙ පකුකු සම්මසනෙ කිලුණං:

සංකිඤිවි රූපං අනීතානාශතපවවුපතනං අජඹානතං වා බහිදධාවා ඔලාරිකං වා සුබුමං වා තීනං වා පණිනං වා සං දූරෙ වා සනතිකෙ වා, සබබං රූපං අනිචචතො වටතෙනති, එකං සමාසනං. දුකබතො වටතෙනති, එකං සමාසනං, අනතතතො වටතෙනති, එකං සමාසනං

යා කාචි වෙදනා - පෙ- යා කාචි සඤඤ - පෙ- යෙ කෙවි සභාරා - පෙ-යං කිඤවි විඤඤණං අතීතානාගතපච්චුපතනං අජඣතතං වා බහිඳධා වා ඔලාරිකං වා සුබුමං වා හීනං වා පණිතං වා යං දූරෙ සනතිකෙ වා, සබබං විඤඤණං අනිච්චතො වවතෙන්, එකං සමමසනං. දුකඛතො වවතෙන්, එකං සමමසනං. අනතතතො වවතෙන්, එකං සමමසනං.

චකබුං - පෙ- ජරාමරණං අතීතානාගතපවවුපතනාං අතිවවතො වවතෙති, එකං සම්මානං. දුකබනො වවතෙති, එකං සම්මානං. අනතතතො වවතෙති, එකං සම්මාසනං.

1 ආයති - සාෂා, වයි. 2. ඉතිමේ - සාෂා

විතීමානතවයෙහි ආයතනයත් මූහුකුරාගිය බැවින් මොතය අවිදා යැ, ආයූහනවේතනාවෝ සංසකාරයෝ යැ, භවනිකානතිය තාමණා යැ, දස– ඉහණය උපාදන යැ, ආයූහනවේතනාවෝ භව යැයි. මේ පඤවබ්ෂයෝ වතීමානකාමීතවයෙහි පැවැත්තාහු අනාගතනවයෙහි පුතිසණියට පුතාය වෙත්.

අනාගතහවයෙහි පුතිසකිය විඥන යැ, (රූපාරූපධමීයන්ගේ) අව-කානතිය නාමරූප යැ, පුසාදය ආයතන යැ, අරමුණු සපශී කෙරෙමින් උපත්නේ සපශී යැ, (විපාක) වෙදයිනය වෙදනා යැයි මේ පඤවධමීයෝ ආයකිභාවයෙහි උපපාපතියට වනීමානහවයෙහි කරන ලද කම්යාගේ පුතායෙන් පවතින්.

මෙසේ මේ සතර සංඝෞපයන් ද තුන් කාලයන් ද නිසාහියක් ඇති පුතීතාසමූතපාදය ද වියි අයුරෙකින් (ශැතානුසාරයෙන්) දනී නම් (නුව-ණිත්) දකී නම් (නුවණින් දනගනී නම්) පුතිවෙඩ කෙරේ නම් ඒ දනීම ඥතාාඞ්යෙන් ඥන යැ පුජානතාඞීයෙන් පුඥ යි. එහෙයින් කියනු ලැබෙයි: 'පවඩය පරිශාශක ඤැණං ඩමාටසිනිඤැණා'යි.

ධ**ම්ස**විතිඥානනිර්දෙශ යි.

5. සමමශීන ඥනය

කිසෙයිත් අතීතෘනාගත පුනාහත (පඤවසකාඣ) බමීයත් (කලාප වියින්) රැස් කොට නිශවය කිරීමෙහි පුඥව සමාමශීනඥන වෙයි යක්.

අන්තානාගත පුතසුතපතන වූ අධයාතම වූ හෝ බාහය වූ හෝ ඖදරික වූ හෝ සුසාෂම වූ හෝ හිත වූ හෝ පුණ්ත වූ හෝ යම් කිසි රූපයෙක් වේ ද, දුරැ වූ හෝ ලහ වූ හෝ යම් රූපයෙක් වේ ද, එ හැම රූපය අතිතය හෙසින් නිශ්චය කොරේ නම් එක් සම්මශීනයෙකැ. දුක් හෙසින් නිශ්චය කෙරේ නම් එක් සම්මශීනයෙකැ. අනාතම හෙසින් නිශ්චය කෙරේ නම් එක් සම්මශීනයෙකි.

යම කියි වෙදනායෙක් ... යම් කියි සංඥයෙක් ... යම් කියි සංසකාර කෙනෙක් ... අනීතානාගතපුතුනුනපනන වූ අඛාහතම වූ හෝ බාහහ වූ හෝ ඖදරික වූ හෝ සුකාම වූ හෝ හින වූ හෝ පුණිත වූ හෝ යම් කිසි විඥනයෙක් වේ ද, දුරැ වූ හෝ ලහ වූ හෝ යම් විඥනයෙක් වේ ද, එ හැම විඥනය අනිතා හෙයින් නිශාවය කෙරේ නම් එක් සමාමශීනයෙකැ. දුෘඛ හෙයින් නිශාවය කෙරේ නම් එක් සමාමශීනයෙකැ. අනාතාම හෙයින් නිශාවය කෙරේ නම් එක් සමාඉශීනයෙකි.

චඤුස ... අතීතානාගතපුත්හනතා වූ ජරාමරණය අතිතා හෙයින් නිශවය කෙරේ නම් එක් සමමශීනයෙකැ. දුක් හෙයින් නිශවය කෙරේ නම් එක් සමමශීනයෙකැ. අනාතම හෙයින් නිශවය කෙරේ නම් එක් සමමශීනයෙකි. රුපං අතීතානාගතපච්චුපතනාං අනිච්චං ඛයටෝන, දුකඛං භයටෝන, අනතතා අසාරකටෝනා'ත් සඬ්බපිත්ා වවතානෙ පකැකු සම්මසනෙ ඤුණං, 'වේදනා - පෙ- සඤඤු - පෙ- සඞ්බරා - පෙ- විඤඤුණං - පෙ- චක්ඛුං - පෙ-ජරාමරණං අතීතානානතපච්චුපතනාං අනිච්චං ඛයටෝන, දුකඛං භයටෝන, අනතතා අසාරකටෝනා'ත් සඞ්බපිතා වවතානෙ පඤඤ සම්මසනෙ ඤුණං.

රුපං අන්තානාගතපචවුපතනාං අනිචචං සඬකතං පටිචචසමූපතනාං බයධාමං වයඩාමාං විරාගධාමං නිරොධධාමා නති සඬබපිතා වවත්ානෙ පඤඤ සමාසන ඤණං, 'වෙදනා - පෙ- සඤඤ - පෙ- සඬඛාරා - පෙ-විඤඤණං - පෙ- චකබුං - පෙ- ජරාමරණං අන්තානාගතපචවුපතනාං අනිචචා සඬකතං පරිචචසමූපතනාං බයධාමං වයඩාමාං විරාගධාමාං නිරොධඩාමා නත් සඬබපිතා වවතානෙ පඤඤ සමාසනෙ ඤණං.

ජාතිපච්චයා ජරාමරණං, අසති ජාතියා නාසු ජරාමරණ'නාති සඞ්බිපිණි වච්ඤානෙ පණැඤ සමාමසනෙ ඤුණං, අතීනමයි ඇඩානං අනාගනමයි අඩානං ජාතිපච්චයා ජරාමරණං, අසති ජාතියා නාසු ජරාමරණ'නාති සඞ්බිපිණිා වච්ඤානෙ පඤඤ සමාවසනෙ ඤුණං.

හවපච්චයා ජාති, අසති -පෙ- උපාදනපච්චයා හවෝ, අසති -පෙ-තණතාපච්චයා උපාදනං, අසති -පෙ- වෙදනාපච්චයා තණතා, අසති -පෙ-එකාපච්චයා වෙදනා, අසති -පෙ- සිළායතනපච්චයා එසෙසා, අසති -පෙ- නාමරූපපච්චයා සිළායතනං, අසති - පෙ- විඤඤණා එසෙසා, අසති -පෙ- කාමරූපපච්චයා සිඤඤණං, අසති සඬබාරෙසු -පෙ- අවිජණ-පච්චයා සඬබාරා, අසති අවිජණය නස් සඬබාරා'ති සඞ්බපිනා වවත්ානෙ පඤඤ සම්මසනෙ ඤණ.

'අනීතම්පි අදධානං අනාගතම්පි අදධානං අවිජජාපච්චයා සඬ්ඛාරා, අසති අවිජජාය නතුපි සඬ්ඛාරා'ති සඬ්ඛිපිතා වවත්ානෙ පණුඤු සම්මසනෙ ඤුණං.

තං ඤතටෝන ඤෑණං, පජානනටෝන පඤඤ. තෙන වුචාති. 'අතීතානාශතපචවුපතනානං බමමානං සඞ්බ්පිතිා වවත්ානෙ පඤඤ සමාසනෙ ඤුණං'.

සම්මසනඤණනිදෙදසො.

පටිසමහිදුමාගීය-මහාවගී-ඥනකථා

අන්තානාගතපුතයුතපතන වූ රූපය සාෂය වන බැවිත් අනිතා යැ, පුනිහය සභිත බැවිත් දුංඛ යැ, ආතමසාර රභිත බැවිත් අනාතම යැ යි සංක්ෂපත කොට නිශාවය කිරීමෙහි පුඥාව සමාශීනඥන යැ. වෙදනාව ... සංඥාව ... සංසකාරයෝ ... විඥානය ... චඤපුස ... අන්තානාගතපුතයුතපනත වූ ජරාමරණය සාෂය වන බැවිත් අනිතාය යැ, පුනිහය සභිත බැවිත් දුංඛ යැ, ආතාමසාර රභිත බැවිත් අනාතම යැ යි සංක්ෂපත කොට නිශාවය කිරීමෙහි පුඥාව සමාශීනඥන යි.

අත්තානාගතපුතසූතපනන වූ රූපය අනිතා යැ. පුතයයසමවායෙන් කරන ලද. පුතායන් නිසා උපත්තේ යැ, සෑය වන සුලු යැ, නැපෙන සුලු යැ, නො ඇලෙන සුලු යැ, නිරුදධ වනසුලු යැයි සංකෘෂිපත කොට නිශවය කිරීමෙහි පුඥාව සමමශීනඥන යැ. වෙදනාව ... සංඥාව ... සංසකා-රකෝ ... විඥානය ... වසාසුස ... අත්තානාගතපුතසුතපනන වූ ජරාමරණය අනිතය යැ පුතයෙන් විසින් කරන ලද. පුතායෙන් නිසා උපන්තේ යැ, සෑය වනසුලු යැ, නැසෙනසුලු යැ, නො ඇලෙඟසුලු යැ, නිරුදඩ වනසුලු යැයි සංකෘෂිපත කොට නිශාවය කිරීමෙහි පුඤාව සමාශීනඥන යි.

ජානිපුතායෙන් ජරාමරණ වෙයි. ජාතිය නැති කල්හි ජරාමරණ නැතැ යි සංක්ෂිතා කොට තිශවය කිරීමෙහි පුඥව සමමශීනඥන යැ අතීතකාලයෙහි දූ ... අනාගතකාලයෙහි දූ ජාතිපුතායෙන් ජරාමරණ වෙයි. ජාතිය නැති කල්හි ජරාමරණ නැතැ යි සංක්ෂිතා කොට නිශාවය කිරීමෙහි පුඥාව සමමශීනඥන යි.

භවපතායෙන් ජාතිය වෙයි ... උපාදනපතායෙන් භවය වෙයි ... තෘෂණාපතායෙන් උපාදනය වෙයි ... වෙදනාපතායෙන් තෘෂණාව වෙයි ... සටශීපතායෙන් වෙදනාව වෙයි ... මඩායතනපතායෙන් සටශීය වෙයි ... නාමරූපපතායෙන් මඩායතන වෙයි ... විඥනපතායෙන් සටශීය වෙයි ... නාමරූපපතායෙන් මඩායතන වෙයි ... විඥනපතායෙන් නාම රූප වෙයි ... සංසකාරපතායෙන් විඥනය වෙයි ... අවිදාපතායෙන් සංසකාරයෝ වෙති. අවිදාව නැති කල්හි සංසකාරයෝ නැත්තාහයි සංසමංහ කොට නිශවය කිරීමෙහි පුඥාව සමාශීනඥන යි.

අතීතකාලයෙහි දු ... අභාගතකාලයෙහි දු අවිදාපතායෙන් සංසකාර-යෝ වෙති. අවිදාව නැති කල්හි සංසකාරයෝ නැත්තාහ'යි සංසම්පත කොට නිශවය කිරීමෙහි පුඥුව සමමශීනඥන යි.

එ දතීම ඥතානීයෙන් ඥන යෑ, පූජානනානීයෙන් පුඥ යි. එයින් කියනු ලැබෙයි. 'අනිතානාශතවෙවුපානනානං ධමමානං සඹ්බිපිවා වවනානෙ පඤඤ සමමසනෙ ඤුණං'යි.

6. උදයබබයඤුණං

කථං පචවුපතනානං බමානං විපරිනාමානුපසානෙ පණැඤ උදයබබයානුපසානෙ ඤෑණං:

ජාතං රූපං පචාටුපතනාං, තසය නිබබතතිලකඛණං උදයො, විපරිනාම ලකඛණං වයො, අනුපසයනා කැණ.

ජාතා වෙදනා - පෙ- ජාතා සකුඤ - පෙ- ජාතා සඬාරා - පෙ- ජාතං විකුඤණං -පෙ- ජාතං වකබු - පෙ- ජාතො හවො පචවුපතොතා, තසස නිබබතතිලකඛණං උදයො, විපරිනාමලකඛණං වයො, අනුසාපනා ඤැණං.

පඤාතනාං ඛාඞානං උදයං පසානෙතා කති ලකඛණාති පසාති, වයං පසානෙතා කති ලකඛණාති පසාති, උදයබබයං පසානෙතා කති ලකඛණානි පසාති.

පඤ්චතතං ඛානානං උදයං පසානෙතා පඤ්චවීසති ලකඛණානි පසාති, වියං පසානෙතා පඤ්චවීසති ලකඛණානි පසාති, උදයබබයං පසානෙතා පඤඤය ලකඛණානි පසාති.

රූපතබනිසස උදයං පසානෙතා කත් ලතඛණාති පසාති, වයං පසානෙතා කති ලතඛණාති පසාති, උදයබබයං පසානෙතා කති ලතඛණාති පසාති. වෙදනාකඛනිසා - පෙ - සදුකුකඛනිසා - පෙ -සඬබාරකඛනිසා - පෙ - විදුකුණකඛනිසා උදයං පසානොක කති ලක්ඛණාති පසාති, වයං පසානොකති ලකඛණාති පසාති, උදයබබයං පසානොකති ලකඛණාති පසාති.

රූපතබනිසා උදයං පසානෙතා පොඩ ලතඛණාති පසාත්, වයං පසානෙතා පකුව ලතඛණාති පසාත්, උදයබබයං පසානෙතා දස ලතඛණාති පසාති. වෙදනාතඛනිසා -පෙ- සකුඤතඛනිසා -පෙ-සඬබාරතඛනිසා -පෙ- විකුඤුණතඛනිසා උදයං පසානෙතා පඤව ලකඛණාති පසාති, වයං පසානෙතා පඤව ලතඛණාති පසාති, උදයබබයං පසානෙතා දස ලකඛණාති පසාති.

රූපකඛණිසස උදයං පසානෙතා කතමාති පසුව ලකඛණාති පසසති: 'අවිජජාසමුදයා රූපසමුදයො'ති පව්වයසමූදයටෙයන රූපකඛණිසස උදයං පසාති, 'තණහාසමුදයා රූපසමූදයො'ති පව්වයසමූදයටෙයන රූප-කඛණිසස උදයං පසාති, 'කම්මසමූදයා රූපසමූදයො'ති පව්වය-සමූදයටෙයන රූපකඛණිසස උදයං පසාති, 'ආහාරසමූදයා රූපසමූදයෝති පව්වයසමූදයටෙයන රූපකඛණිසස උදයං පසාති, ඒතබබතහිලකඛණං පසානෙතාපි රූපකඛණිසස උදයං පසාති. රූපකඛණිසා උදයං පසානෙතා ඉමානි පසාව ලකඛණානි පසාති.

6. උදශවාය ඥානය

කිසෙයින් වහීමාන සකඣඩමීයන්ගේ විපරිණාමය දකීමෙහි පුඥව උදයව¤යානුදශීනඥන වෙයි යත්:

(සනතත්වශයෙන්) උපත් රූපය පුතයුතපතන වෙයි. ඒ රූපයාගේ තිමීෘතතිලකාණය (අභිනවාකාරය) උදය නමැ. විපරිණාමලකාණය වාය නමැ. පුනපුනා නුවණින් බැලීම උදයවායඥන යි.

උපත් වෙදනාව ... උපත් සංඥව ... උපත් සංසකාරයෝ ... උපත් විඥනය ... උපත් වඤුස උපත් හවය පුතුදුතපනන වෙයි. ඒ හවයාගේ නිඖතතිලඤාණය උදය නමැ. විපරිණාමලඤාණය වාය නමැ. අනුපසස– තාව උදයවායඥන යි.

පණුවසකානියන්ගේ උදය දකිනුයේ කෙතෙක් ලසාණයන් දකී ද, වාය දකිනුයේ කෙතෙක් ලසාණයන් දකී ද උදයවාය දකිනුගේ කෙතෙක් ලසාණයන් දකී ද යත්:

පඤචසකානියන්ගේ උදය දකිනුගේ පස්විසි ලඝාෂණයන් දකී. වෘය දකිනුගේ පස්විසි ලඝාෂණයන් දකී. උදයවාය දකිනුගේ පනස් ලඝාෂණ– යන් දකී.

රූපසකානියාගේ උදය දක්තේ කෙතෙක් ලක්ෂණයන් දකී ද, වාය දක්තේ කෙතෙක් ලක්ෂණයන් දකී ද, උදයවාය දක්නේ කෙතෙක් ලක්ෂණයන් දකී ද, වෙදනාසකානියාගේ ... සංඥසකානියාගේ ... සංසකාර– සකානියාගේ ... විඥනසකානියාගේ උදය දක්නේ කෙතෙක් ලක්ෂණයන් දකී ද, වාය දක්නේ කෙතෙක් ලක්ෂණයන් දකී ද, උදයවාය දක්නේ කෙතෙක් ලක්ෂණයන් දකී ද, යත්:

රූපසකානියාගේ උදය දක්තේ ලසෂණ පසක් දකී. වෘත දක්තේ ලසෂණ පසක් දකී. උදයවෘය දක්තේ ලසෂණ දසයක් දකී. වෙදනා-සකානියාගේ .. සංඥසකානියාගේ ... සංසකාරසකානියාගේ ... විඥන-සකානියාගේ උදය දක්තේ ලසෂණ පසක් දකී. වෘය දක්තේ ලසෂණ පසක් දකී. උදයවෘය දක්තේ ලසාණ දසයක් දකී.

රූපසකානියාගේ උදය දක්තේ කවර පඤවලකාණයෙන් දකී ද යත්, අවිදාසමුදයෙන් රූපයාගේ ඉපදීම වේ යැයි පතාය උපත් බැවින් රූප-සකානියාගේ උදය දක්. තාෂණාසමූදයෙන් රූපයාගේ ඉපදීම වේ යැයි පතාය උපත් බැවිත් රූපසකානියාගේ උදය (ඉපැදීම) දකි. කමීසමුද-යෙන් රූපයාගේ ඉපැදීම වේ යැයි පුතාය උපත් බැවින් රූපසකානියා-ගේ උදය දකී. ආහාරසමූදයෙන් රූපයාගේ ඉපැදීම වේ යැයි පුතාය උපත් බැවිත් රූපසකානියාගේ උදය දකී. (අදධා-සනතති බණවශයෙන් රූපයාගේ) උතපාදලකාෂණය දක්නේ ද රූපසකානියාගේ ඉපැදීම දකී. රූපසකානියාගේ උදය දකී ෙම සැකී පාෂණ පස දකී.

පටිසමහිදුමගොො-මහාවගා-ඤ ණකථා

වයං පසාසනෙතා කතමානි පඤවලකඛණානි පසාසනි: අවිජාන්රොඛා රූපතිරොඛො,'කි පච්චයන්රොඛටෙයන රූපකඛනිසාස වයං පසාන 'තණතාත්රොඛා රූපතිරොඛො,'ති පච්චයන්රොඛටෙයන රූපකඛනිසාස වයං පසාසති, 'කම්මන්රොඛා රූපන්රොඛො,'ති පච්චයන්රොඛටෙයන රූපකඛනිසාස වයං පසාසති, 'අංහාරත්රොඛා රූපන්රොඛො,'නි පච්චය– ත්රොඛටෙයන රූපකඛනිසාස වයං පසාසති, විපරිනාමලකඛණං පසානෙතාව රූපකඛණිසාස වයං පසාසති, රූපකඛනිසාස වයං පසානෙතා ඉමානි පඤව ලකඛණානි පසාකති

උදයබබයං පසානෙතා ඉමාති දස ලකඛණාති පසාති.

වේදනාකඛණිසය උදයං පසයනෙතා කතමානි පසාව ලකඛණානි පසාති. 'අවිජජාසමුදයා වෙදනාසමුදයො'නි පවචයසමුදයටෙහන වෙදනා-කඛණිසය උදයං පසානී, 'තණතාසමූදයා වෙදනාසමුදයො'නී පවචයස-මූදයටෙහන වෙදනාකඛණිසය උදයං පසාතී, 'කමමසමූදයා වෙදනා-සමූදයෝ තී පවචාසමුදයටෙහන වෙදනාකඛණිසය උදයං පසාතී, 'එසාසමූදයා වෙදනාසමූදයටෙහන වෙදනාකඛණිසය උදයං පසාතී, 'එසාසමූදයා වෙදනාසමූදයෝ තී පවචයසමූදයටෙහන වෙදනාකඛණිසය උදයං පසාතී, නිබබතතිලකඛණං සොනොතාපී වෙදනාකඛණිසය උදයං පසානී. වෙදනාකඛණිසය උදයං පසානෙතා ඉමානි පසාව ලකඛණානි පසාතී.

වියං පහසනෙනා කතමාති පසුවලකඛණාති පසාහි: 'අවජනානිරොඛා වේදනාතිරොඛා'ති පවවයතිරොඛටෙයින වේදනාකඛකිසය වයං පසයති, 'තණනාතිරොඛා වේදනාතිරොඛා'ති පවවයතිරොඛටෙයින වේදනා-කඛකිසය වයං පසයති, 'කම්මනිරොඛා වේදනාතිරොඛො'ති පවවය-තීරොඛටොත වේදනාකඛකිසය වයං පසයති, එසයනිරොඛා වේදනා-තිරොඛො'ති පවවයනිරොඛටෙයින වේදනාකඛකිසය වයං පසයති, විපරිනාමලකඛණං පසයනෙනායි වේදනාකඛකිසය වයං පසයති. වේදනාකඛකිසය වයං පසයනෙතා ඉමාති පසුව ලකඛණාති පසයති.

උදයබබයං පසානොතා ඉමාති දස ලකඛණාති පසාත්.

සාකුසුතබනිසා -පෙ- සභාරතබනිසා -පෙ- විකුකුණතාකිසා උදයං පසාගනතා කතමානි පසුව ලතඛණානි පසාති: 'අවිජරාසමුදයා විකුකුණතමුදයො'හි පවවයසමුදයටෙයන විකුකුණතඛනිසා උදයං පසාති, 'තණහාසමූදයා විකුකුණතමුදයො'හි පවවයසමුදයටෙයින විකැකුණ-තබනිසා උදයං පසාති, 'කමමසමුදයා විකැකුණෙසමුදයෝ'හි පවවය-සමූදයටෙහන විකැකුණතඛනිසා උදයං පසාති, 'නාමරූපසමූදයා විකැකුණතමුදයෝ'හි පවවයසමුදයටෙයින විකැකුණතඛනිසා උදයං පසාති, නිමබතනීලකඛණං පසානෙතාපි විකැකුණතඛනිසා උදයං පසාති, නිමබතනීලකඛණං පසානෙතාපි විකැකුණතඛනිසා උදයං පසාති, නිමබතනීලකඛණං පසානෙතාපි විකැකුණතඛනිසා උදයං පසාති, විකැකුණතඛනිසා උදයං පසානෙතා ඉමානි පකුව ලකඛණාති පසාති. වාස දක්නේ කවර පඤාලකාණයන් දකී ද යන්: අවිද් තිරොබයෙන් රූපතිරොබය වේ හැ සි ප්‍රතාසයාගේ නිරුදාහාවයෙන් රූපසකාකායාගේ වාස දකියි. තාෂණානිරොබයෙන් රූපයාගේ අනුතපාදනිරොබය වේ සැ සි ප්‍රතාසන්රුදාහාවයෙන් රූපසකාකායාගේ වාස දකිසි. කමයාගේ නිරොබ-යෙන් රූපයාගේ අනුතපාදනිරොබය වේ සැ සි ප්‍රතාසයාගේ නිරුදාහාව-යෙන් රූපසකාකායාගේ වාස දකිසි. ආහාරනිරොබයෙන් රූපයාගේ අනුතපාදනිරොබය වේ සැ සි ප්‍රතාසයාගේ නිරුදාහාවයෙන් රූපසකාකායාගේ වාස දකිසි. ආහාරනිරොබයෙන් රූපසකකා-යාගේ වසය දකියි. (අදධා-සනතනි-බණවශයෙන් රූපසාගෝ) හම්භය දක්නේ ද රූපසකාකායාගේ වාස දකී රූපසකාකායාගේ වසය දක්නේ මේ පඤාලකාෂණයන් දකී.

උදයවාය දක්තේ මේ දශලසෳණයන් දකී.

වෙදනාසකා කියාගේ උදය දක්නේ කවර ලසෂණ පසක් දකී ද යත්: අවිදක සමූදයෙන් වෙදනාවගේ ඉපැදීම වේ යැයි පුතාය උපන් බැවින් වෙදනාසකා කියාගේ ඉපැදීම දකියි. තෘෂණා සමූදයෙන් වෙදනා සමූදය වේ යැයි පුතාය උපන් බැවිත් වෙදනාසකා කියාගේ උදය දකියි කාමී සමූද-යෙන් වෙදනා සමූදය වේ යැයි පුතාය උපන් බැවින් වෙදනා සකා කියාගේ උදය දකියි. සපශීයාගේ සමූදයෙන් වෙදනා සමූදය වේ යැයි පුතාය උපන් බැවින් වෙදනා සකා කියාගේ උදය දකියි. උතපා දල සමණය දක්නේ ද වෙදනා සකා කියාගේ උදය දකී. වෙදනා සකා කියාගේ උදය දක් වේ පඤවල සමණය න් උදය දකී.

වයය දක්තේ කවර පඤවලකාෂණයත් දකී ද යත්: අවිද්ගවගේ අනුතපාද තිරොධයෙන් වෙදනාවගේ නිරොධය වේ යැයි පුතයය නිරුදධ බැවිත් වෙදනාසකානියාගේ වයය දකියි. තෘෂණානිරොධයෙන් වෙදනානිරොධය වේ යැයි පුතානිරුදධ බැවිත් වෙදනාසකානියාගේ වයය දකියි. කමී– නිරොඩයෙන් වෙදනානිරොධය වේ සැයි පුතායකිරුදධ බැවිත් වෙදනා– සකානියාගේ වයය දකියි. සපශීනිරොධයෙන් පෙදනානිරොධය වේ යැයි පුතයනිරුදධනාවයෙන් වෙදනාසකානියාගේ වයය දකියි. විපරිණාමලකාණ (වෙදනාහඬයය) දක්තේ ද වෙදනාසකානියාගේ වයය දකී. වෙදනාසකානි– යාගේ වයය දක්තේ මේ පඤවලකාණයන් දකී.

උද ගවාග දක්නේ මේ දශලකෂණයන් දකි.

සංඥසකානියාගේ ... සංසාරසකානියාගේ ... විඥනසකානියාගේ උදය දක්නේ කවර පඤවලසෳණයන් දකී ද යන්: අවිදාසමුදයෙන් විඥනයා-ගේ ඉපදීම වේ යැයි පුතායසමූදයභාවයෙන් විඥනසකානියාගේ ඉපැදීම දකියි. තෘෂණාසමූදයෙන් විඥනසමූදය වේ යැයි පුතායසමුදයභාවයෙන් විඥනසකානියාගේ ඉපැදීම දකියි. කමීසමුදයෙන් විඥනසමූදය වේ යැයි පතාය සමුදයභාවයෙන් විඥනසකානියාගේ ඉපැදීම දකියි. නාමරුපසමූ-දයෙන් විඥනසමූදය වේ යැයි පුතායසමූදයභාවයෙන් විඥනසකානියාගේ ඉපැදීම දකියි. උතපාදලකාණය දක්නේ ද විඥනසකානියාගේ ඉපැදීම දකී. විඥනසකානියාගේ උදය දක්නේ මේ පඤවලසෳණයන් දකී. පටිසමහිදුමගෙනා-මහාවගන-කදුණසාථා

වයං පසාහනතා කතමාති පසාව ලකාණාති පසාති: 'අවිජජාති-රොධා විසැසැණතිරොධො'නි පව්වයතිරොධටෝ න විසැසැණකා කිසා වයං පසාති, 'තණහාතිරොධා විසැසැණතිරොධො'ති පව්වයතිරොධටෝන විසැසැණකා කිසා වයං පසාත්, 'කම්තිරොධා විසැසැණ තිරොධො'ති පව්වයතිරොධටෝ න විසැසැණකා කිසා වයං පසාත්, 'නාමරූපතිරොධා විසැසැණනිරොධො'ති පව්වයතිරොධටෝන විසැසැණකා කිසා වයං පසාති, විපරිනාමලකා ණං පසානෙතා දී විසැසැණකා කිසා වයං පසාති. විසැසැණකා කිසා වයං පසානෙතා ඉමාති පසාවලකාණා කී පසාති.

උදයබබයං පසානෙතා ඉමාති දා ලකඛණාති පසාති.

පකුවනතං බනිානං උදශං පසානෙතා ඉමාති පකුවවීසති ලකඛ-ණාති පසාති. වයං පසානෙතා ඉමාති පකුවවීසති ලකඛණාති පසාති. උදයබබයං පසානෙතා ඉමාති පකුඤුස¹ ලකඛණාති පසාති.

තං ඤාතටෝක ඤාණං පජානනටෝක පඤඤ. තෙන වුච්චති: පච්චුපතනානං බමානං විපරිනාමානුපසානෙ පඤඤ උදයබබයානු-පසානෙ ඤාණං.

රූපකඛනිො ආහාරසමූදයො,² වෙදනා ස*කැක*ය සඞ්ඛාරා³ තයො ඛිකිා එසාසමූදයා, විකුකුණකඛනිො නාමරූපසමූදයෝ⁴.

උදයබබය සැණනිදෙ; සො

7. භධිගානුපසසනාඤ ණං

කථං ආරම්මණං පටිසඬබා භඬනානුපසානෙ පඤඤ විපසානෙ ඤුණං:

රූපාරමමණතා චිතතං උපපජීතිා හිජජති, තං ආරම්මණං පටිසඬා තසා චිතතසා භඬගං අනුපසාති.

අනුපසසනිති කථං අනුපසසති: අනිවචතො අනුපසසති, නො නිවච-තො. දුකාබතො අනුපසසති, නො සුබතො. අනතතතො අනුපසසති, නො අතතතො. නිබබඤති, නො හඤති. විරජානි, නො රජාති. නිරොබෙති, නො සමූදෙති පටිනිසසජාති, නො ආදියති.

අනිච්චතො අනුපසාහනකා නිච්චසඤඤං පජහති, දුකඛනො අනු-පසාහනකා සුඛසඤඤං පජහති, අනතතතො අනුපසානෙතා අතත-සඤඤං පජහති, නිබබිඥනෙතා නඤිං පජහති, විරජානෙතා රාගං පජහති, නිරෝධෙනෙතා සමුදයං පජහති, පටිනිසාජානෙතා ආදනං පජහති.

- 3.හඬබාරාතී හෙසා වසි, සා
- 4. චිණුඥ ණකාණි භාමරූටසමුදයා වසි, අතා

^{1. 0 2000 00 - 0000}

^{2.} රූපකාබා අංහාරසමුදයා - සතා,

පටීසමහිදුමාගීය-මහාවගී-ඥනකථා

වාය දක්නේ කවර පඤාලකා ණයත් දකී ද යත්: අවිද කුවන් නිරෝ-බයෙන් විඥනයාගේ නරෝගය වේ යැයි පුතාසය නිරුද්ධ හාවයෙන් විඥන-යාගේ වාසය (නැසීම) දකිසි. තාෂණානිරෝගයෙන් විඥනත්රෝගය මේ සැයි පුතාසය නිරුද්ධ හාවයෙන් විඥනසකාකියාගේ වාසය දකියි. කමී-නිරෝගයෙන් විඥනතිරෝගය වේ ඇයි පුතාසය නිරුද්ධ හාවයෙන් විඥන-සකාකියාගේ වාසය දකියි. නාමරූපතිරෝගයෙන් විඥනතිරෝගය වේ යැයි පුතාසය නිරුද්ධ හාවයෙන් විඥනසකාකියාගේ වසය දකියි. විපරිණාමලකා ණය දක්නේ ද විඥනසකාකියාගේ වසය දකියි. විපරිණාමලකා දක්නේ මේ පඤාලකාණයකායයාගේ වසය දකියි.

උදයවාය දක්නේ මේ දශලසෘණයත් දකි.

පඤාචසකානියන්ගේ උදය දක්තේ මේ පස්වියි ලකෂණයන් දක්යි. වාග දක්තේ මේ පස්වියි ලකෘණයන් දකියි. උදයවාය දක්තේ මේ පනස් ලකෘණයන් දකී.

එය ඥතාළුයෙන් ඥන යැ. පුජානනාළුයෙන් පුඥ යි. එයින් කියනු ලැබෙයි: පච්චුපානනානං ඩම්මානං විපරිණාමානුපසානෙ පඤඤ උදයබ්බයානුපසානෙ ඤුණං'යි.

රූපසකානිය ආහාරසමුදය කොට ඇත්තේ යැ. වෙදනා යැ සංශු යැ සංසකාරයෝ යැ යන තුන් සකානියෝ සපශීසමුදය කොට ඇත්තාහ, විශූනසකානිය නාමරූපසමුදය කොට ඇත්තේ යි.

උදශබායඥාන නිර්දෙශ සි.

7 හඬගානුදශීන ඥතය

කිසෙයින් රූපසකාකිාදි ආලම්බනය පුතාවෙසා කොට හඬගානුදශී-නයෙහි පුඥුව විදශීනාඥන වෙයි යන්:

රුපය අරමුණු කොට ඇති සිත ඉපැද බිදෙයි. ඒ අරමුණ පුතා-වෙසා කොට ඒ විතනයාගේ හඬගය (අපරවිතනයෙන්) පුනපුනා දකියි.

අනුපසානි යනු: කිසෙසින් පුනපුනා දකීද යත්: අනිතා හෙයින් පුනපුනා දකියි, නීතා හෙයින් නො දකී. දුඛ හෙයින් දකියි, සුඛ හෙයින් නො දකී. අනාතම හෙයින් දකියි, ආතම හෙයින් නො දකී. උකටලි වෙයි. සතුටු නො වෙයි. වරකත වෙයි. නො ඇලෙයි. නිරුදා කෙරෙයි, නුපදවයි, දුරු කෙරෙයි, ගුහණය නො කෙරේ.

අනිතා හෙසින් පුනපුනා දක්තේ නිතාසංශාව දුරලයි දුෘඛ හෙයින් දක්නේ සුඛසංශාව දුරලයි. අනාතම හෙයින් දක්නේ ආතමසංශාව දුරලයි. උකටලි වනුයේ සමුතිකතාෂණාව දුරලයි. නො ඇලෙනුයේ රාහය (ශෙෂතෘෂණාව) දුරලයි. නිරුදඩ කරනුගේ සමුදය (රාහොතපතතිය) දුරලයි. දුරලනුයේ (ඉපදීම් වයයෙන් කෙලෙසුන්ගේ) ආදනය දුරලයි. වෙදනාරමාණතා - පෙ- සඤඤරමාණතා - පෙ- සඬඛාරාරමාණතා - පෙ- විඤඤණාරමාණතා - පෙ- චකඛාරමාණතා¹ - පෙ- ජරාමරණා-රමාණතා චිතතං උපපජිතා භිජනී, තං ආරමාණං පටිසඬඛා තසස චිතතසා භඬකං අනුපසානී.

අනුපාසාන්ති කථං අනුපසාති: අතිචවතො අනුපසාති, නො නිචවතො. දුකඛතො අනුපසාති, නො සුඛතො. අනතතතො අනුපසාති, නො අතතතො. නිබබිඤති, නො නඤති. විරජන්, නො රජන්. නිරොබෙති, නො සමූදෙනි. පටිනිසාජන්, නො ආදිගති.

අනිච්චතො අනුපසාහනෙනා නිච්චසඤඤං පජහති, දුකඛතො අනු-පසාහනතා සුඛසඤඤං පජහති, අනතතතො අනුපසාහනතා අතත-සඤඤං පජහති, නිඛෝඤනෙතා නඤිං පජහති, විරජානතා රාශං පජහති, නිරෝධෙනෙතා සමුදයං පජහති, පටිනිසාජානතා ආදනං පජහති.

- වාන්ය ස්කාමනා වෙව සංකානය 2 ව විවට්ටනා ආවජජනාබලං වෙව පටිසංඛා විපස්සනා.
- අාරම්මණං³ අතියෙන උහෝ එකව්වත්නා නිරොබේ අබ්මූහතනා⁴ ව්යලකඛණිව්පස්සනා.
- අාරමමණ කුව පටිසඹඛා භඞ්ගකුව අනුපසාති සුණු කුතා ව උපට හානං අධිපණ කු විපසානා
- කුසලො තීසු අනුපස්සනාසු වනසේසා ව⁵ විපස්සනාසු තයෝ උපට්ඨානකුසලතා නානාදිටයීසු න කම්පතී/ති.

තං ඤතටෙඨන ඤණං, පජානනටෙඨන පකුඤ. තෙන වුචාත්: 'ආරමාණං පටිසඬා හඬගානුපසානෙ පඤඤ විපසානෙ ඤණං.

භඞ්ගානුපසසනාඤාණතිදෙද සො.

^{1.} චිකබු, චිකබුං – සබබාව 2. පණැඥය – මජසං, වීම හෝ, PTS

^{3.} අාරමාණා - වසි, PTS, ආරමාණතාවසෙනාපි - විමූ.

⁴ අවිමූහතතා - PTS 5. චතු පුච - සසා, චතුසු ව - PTS.

පටිසමහිදුමාගීය-මහාවගී-ඥ නකථා

වෙදනාව අරමුණු කොට ඇති ... සංඥාව අරමුණු කොට ඇති ... සංසකාරයන් අරමුණු කොට ඇති ... විඥනය අරමුණු කොට ඇති ... වඤුස ... ජරාමරණ අරමුණු කොට ඇති සිත ඉපැද බිඳෙයි. ඒ ආලමබ– නය පුතාවෙඤා කොට ඒ විතතයාගේ හඬගය පුනපුනා දකී.

අනුපහසාග යනු: කිසෙයින් පුනපුනා දකී ද යන්: අනිතා හෙයින් දකියි, නිතා හෙයින් නො දකී. දුංඛ හෙයින් දකියි, සුඛ හෙයින් නො දකී. අනාතම හෙයින් දකියි, ආතම හෙයින් නො දකී. උකටලි වෙයි, සතුටු නොවෙයි. විරකත වෙයි. නො ඇලෙයි. නිරුදා කෙරෙයි. නුපද-වයි. දුරලයි. ආදනය නො කෙරේ.

අනිතා හෙයින් පුනපුභා දක්නේ නිතාසංශුව දුරලයි. දුංඛ හෙයින් පුනපුනා දක්නේ සුඛසංශුව දුරලයි. අනාතම හෙයින් පුනපුනා දක්නේ ආතමසංශුව දුරලයි. උතකණෝන වනුයේ සපුනිකතාෂණාව දූරලයි. විරකත වනුයේ රාශය දුරලයි. නිරුධ කරනුයේ සමුදය (රාගොතසතතිය) දුරලයි. දුරලනුයේ ආදනය දුරලයි.

1 පූජීවසතුවෙත් අපරවසතුවකට සඬිතුමණය ද (උදයවායවිදශීනා වශයෙත් පවත්නා විදශීනා) සංඥවනේ (වාසයගුහණවශයෙත් උදශෙත්) විනිවතීනය ද (හඬගාරමාණ වූ විතතයාගේ හඬගය දැකීම පිණිස අනතුරු වැ මැ) ආවජිනයෙහි සමනී බව ද යන (මෝ තොමෝ) පටිසඬබා-විපසානා (හඬගානුපසානා) නමු.

2 ආලමබනය අනුවැ යෑමෙන් අනීතානාගත දෙදෙනානේ එක– සවහාවයෙන් නිශාවය කිරීම ද (භාඞ්ය සඬඛාහත වූ) තිරොධයෙහි මැ අධිමූකත බව ද යන (මෝ තොමෝ) වෘයලඝෂණවිදශීනා නමු.

3 පූජී වූ අංලමබනය ද ප්‍රතාවේකතා සොංච් (තදලමබනචිතතය...කේ) හඬහයත් දකී ද, (සංසකාරයත්) ශූනා හෙයින් වැටහීම ද යන මෝ තොමෝ අධිපුඥවිදශීනා නමු.

4 (අනිතාහනුදශීනාදී) තුන් අනුපසානායෙහි දසා වූ යොහාවීමර මහණ තෙම (නිබබ්දනුපසානාදී) සතර අනුපසානායෙහි ද (සාය-වාය ශූනානා යන) නිවිධ උපස්ථානයෙහි (වැටහීමෙහි ද) දසා බෑවින් (ශාශ්චකාදී) නානාපුසාර දුවෙන්හි නො සැලේ යයි.

ඒ භඞ්ගානුදශීනය ඥත බැවිත් ඥනයැ, පුජාතනාංචියෙත් පුඤ යි. එයිත් කියනු ලැබෙයි: 'ආරම්මණං පටිසඬුබා භඞ්ගානුපසානෙ පඤඤ විපසානෙ ඤුණං'යි.

භඞ්ගානුදශීනඥනතිරිදෙශ යි.

8. ආදිනවඤුණං

කථං හයතුපටඨානෙ පඤඤ ආදීනවේ ඤ ණං:

'උපපාදෙ හය'නත් හයතුපටඨානෙ පකුඤ ආදීනවේ ඤ ණං. 'පවතතං හය'නත් හයතුපටඨානෙ පඤඤ ආදීනවේ ඤ ණං, 'නිමිතතං හය'නත් -පෙ- 'ආයුහනා¹ හය'නත් -පෙ- 'පවිසඣි හය'නත් -පෙ- 'ගත් හය'නත් -පෙ- 'නිබබතති හය'නත් -පෙ- 'උපපතති හය'නත් -පෙ- 'ජාති හය'නත් -පෙ- 'ජරා හය'නත් -පෙ- 'වාහි හය'නති -පෙ- 'මරණං හය'නති -පෙ-'සොකො හය'නති -පෙ- 'පරිදෙවො හය'නති -පෙ- 'උපායාසො හය'නත් හයතුපටඨානෙ පඤඤ ආදීනවේ ඤ ණං.

'අනුපොදෙ බෙම'නති සනතිපදෙ ඥාණං, 'අපපවතතං බෙම'නති සනතිපදෙ ඤාණං –පෙ– 'අනුපායාසො බෙම'නනි සනතිපදෙ ඤාණං.

'උපාදෙ හයං, අනුපාදෙ බෙම්'නති සනතිපදෙ ඤැණං, 'පවතතං හයං, අපවනතං බෙම'නති සනතිපදෙ ඤණං –පෙ– 'උපායාසො හයං, අනුපායාසො බෙම'නති සනතිපදෙ ඤැණං.

'උපපාදෙ දුකඛ'නති හයතුපටඪානෙ පඤඤ ආදීනවේ ඤණං, 'පවතතං දුකඛ'නති හයතුපටඪානෙ පඤඤ ආදීනවේ ඤණං –පෙ– 'උපායාසො දුකඛ'නති හයතුපටඪානෙ පඤඤ ආදීනවේ ඤෑණං.

'අනුපොදෙ සුඛ'නති සනතිපදෙ ඤුණං, 'අපපවතතං සුඛ'නති සනති– පදෙ ඤුණං –පෙ– 'අනුපාගාසො සුඛ'නති සනතිපදෙ ඤුණෘ.

'උපපාදෙ දුකඛං, අනුපපාදෙ සුඛ'නති සනතිපදෙ ඤැණං, 'පවතතං දුකඛං, අපපවතතං සුබ'නති සනතිපදෙ ඤුණං –පෙ– 'උපායාසො දුකඛං, අනුපායාසො සුඛ'නති සනතිපදෙ ඤුණං.

'උපාදෙ, සාම්ස'නති භයතුපටඨානෙ පඤඤ ආදීනවේ ඤුණං, 'පවතතං සාම්ස'නති භයතුපටඨානෙ පඤඤ –පෙ– 'උපායාසො සාම්ස'නති භයතුපටඨානෙ පඤඤ ආදීනවෙ ඤුණං.

'අතුපපාදෙ, නිරාමස'නති සනාවිපදෙ ඤුණං, 'අපපවනනං නිරාමස'නති සනතිපදෙ ඤුණං – පෙ– 'අනුපායාසො නිරාමස'නති සනාවිපදෙ ඤුණං.

'උපපාදෙ, සාම්සං, අනුපපාදෙ, නිරාම්ස'නකි සනතිපදෙ ඤැණං, 'පවතතං සාම්සං, අපපවතතං නිරාම්ස'නති සනතිපදෙ ඤැණං –පෙ– 'උපාගාසො සාම්සං, අනුපායාසො නිරාම්ස'නති සනතිපදෙ ඤැණං.

8. ආදිනව ඥනය

කිසෙයින් උතපාදුදීන් භයවශයෙන් වැටිහීමේ පුඥුව ආදීනවඥන වෙයි යත්:

(පූළුකාමපතාගෙන් මෙහි) ඉපැදීම (අකෙෂම හෙයින්ද හය වසතු හෙයින්ද) හය යැයි හය හෙයින් වැටහිමේ පුඤුව ආදීනවඥන නමැ. (උපන්හුගේ)පැවැත්ම භයැයි හය හෙයින් වැටහීමේ පුඤුව ආදීනවඥන නමැ. හැම සංසකාර නිමිතත හයැයි ... (අනාශතපත් සාඞ්යට හෙතු වූ)කාමීය හයැයි ... ආයතිපත් සාඞ්නාකිය හයැයි ... ගත්ත හයැයි ... සකාකායන්නේ පහළ වීම හයැයි ... (විපාකපුවෘතත් සාඞාහතා) උපපාපතිත හයැයි ... (හවපතයයෙන් වූ) ජාතිය හයැයි ... (සකාකිසනතානයාගේ පුරාණතාව සාඞාහතා ජරාව හයැයි ... වයාබිය හයැයි ... මරණය හයැයි ... (විතතසනතාප සාඞාහතා ඥාකාන හයැයි ... (වාක්පුලාප සාඞායාතා) පරිදෙවය හයැයි, දුඩි ආයාසය හයැයි හය හෙයින් වැටහීමේ පුඤුව ආදීනවඥන නමි.

අනුතපාද (නිවන) (තිහීයහාවයෙන්) සෙෂම හැයි (සංසකාරොපශම වූ) අමෘතපදයෙහි ශූන යැ. (සංසකාරයන්ගේ) අපුවෘතතීය (නිවන) සෙෂම හැයි ශානතිපදයෙහි ශූන යැ... අනුපායාසය සෙෂම සැයි ශානතිපදයෙහි ශූන සි.

උතපතතිය හය යැ, අනුතපාදය කෙෂම යැයි අමෘතපදයෙහි ඥන යැ. පුවෘතතිය හය යැ, අපුවෘතතිය කෙෂම යැයි අමෘතපදයෙහි ඥන යැ... උපායාසය හය යෑ, අනුපායාසය කෙෂම යැයි අමෘතපදයෙහි ඥන යි.

උතපතතිය දුකැයි හය හෙයින් වැටහීමෙහි පුඥව ආදීනවයෙහි ඥන යැ. පුවෘතතිය දුකැයි හය හෙයින් වැටහීමෙහි පුඥව ආදීනව-ඥන යැ... උපායාසය දුකැයි හයතුපට්ඨානයෙහි පුඥව ආදීනවඥන යි.

අනුතපාදය සුව යැයි අමෘතපදයෙහි ඥන යැ. අපුමෘතතිය සුව යැයි අමෘතපදයෙහි ඥන යැ... අනුපායාසය සුව යැයි අමෘතපදයෙහි ඥන යි.

උතපාදය දුක් යැ. අනුතපාදය සුව යැයි අමෘතපදයෙහි ඥන යැ, පුවෘතතිය දුක් යැ, අපුවෘතතිය සුව යැයි අමෘතපදයෙහි ඥන යැ... උපායාසය දුක් යැ, අනුපායාසය සුව යැයි අමෘතපදයෙහි ඥන යි.

උතපාදය සාම්ෂ යැ යි භයතුපටඨානයෙහි පුඥව ආදීනවඥන යැ. පුවෘතතිය සාම්ෂ යැ යි භයතුපටඨානයෙහි පුඥව ආදීනවඥන යැ... උපායාසය සාම්ෂ යැ යි භයතුපටඨානයෙහි පුඥව ආදීනවඥන යි.

අනුතපාදය නිරාමිෂ සැයි අමෘතපදයෙහි ඥන සැ. අපුවෘතතිය තිරා-මිෂ සැයි අමෘතපදයෙහි ඥන සැ... අනුපායාසය නිරාම්ෂ සැයි අමෘත-පදයෙහි ඥන යි.

උතපාදය සාම්ෂ යැ, අනුතපාදය නිරාම්ෂ යැයි අමෘතපදයෙහි ශූන යැ. පුවෘතතිය සාම්ෂ යැ, අපුවෘතතිය නිරාම්ෂ යැයි අමෘතපදයෙහි ශූන යැ... උපායාසය සාම්ෂ යැ, අනුපායාසය නිරාම්ෂ යැයි අමෘතපද– යෙහි ශූන යි. පටිසමහිදුමගොො-මහාවගා-කිදුණකථා

'උපපාදෙ සඞ්ඛාරා'ති භයතුපටයානෙ පඤඤ ආදීනවේ ඤෑණං, 'පවතතං සඞ්ඛාරා'ති භයතුපටයානෙ පඤඤ ආදීනවෙ ඤෑණං –පෙ– 'උපායාසො සඞ්ඛාරා'ති භයතුපටයානෙ පඤඤ ආදීනවෙ ඤෑණං.

'අනුපපාදෙ, නිබබාන'නති සනතිපදෙ ඤ ණං, 'අපපවතතං නිබබාන'නතී සනතීපදෙ ඤ ණං – පෙ– 'අනුපායාසො නිබබාන'නති සනතිපදෙ ඤ ණං.

'උපපාදෙ සඬබාරා, අනුපපාදෙ නිබබාන'නති සනතිපදෙ ඤැණං, 'පවතතං සඬබාරා අපපවතතං නිබබාන'නති සනතිපදෙ ඤැණං -පෙ-'උපායාසො සඬබාරා, අනුපායාසො නිබබාන'නති සනතිපදෙ ඤැණං.

- උපපාදඤව පවතතඤව නිමිතතං දුකඛනති පසානි ආයුහනං පටිසකිං ඤෑණං ආදීනවෙ ඉදං
- අනුපපාදං අපපවතතං අනිමිතතං සුඛනති ව අනායූහනං අපපටිසකිං¹ කැණ. සනතිපදෙ ඉදං
- ඉදං ආදීනවේ ඤුණං පඤාවට්ඨානෙසු ජායති පඤාවට්ඨානෙ සනතිපදෙ දස ඤුණෙ පජානාති,

දවිනනං කිදුණානං කුසලතා නානාදිටයිසු න කමපත්'හි.

තං සැතටෙඪන සැණං, පජානනටෙඪන පසැඤ. තෙන වුචචති. භයතුපටඨානෙ පසැඤ ආදීනවේ සැණං.

අංදීනවඤාණනිදෙදසො.

9. මුඤචිතුකමාතාඤ,ණං

කථං මුඤුවිතුකමෳතා පටිසඬාසනහිටයනා පඤඤ සඬාරුපෙකබාසු ඤුණං:

උපපාදං² මූඤවිතුකමාතාපටිසඹාංසනාහිටයිනා පකුඤ සඹාංරු-පෙකබාසු ඤැණං³ මුඤවිතුකමාතාපටිසඹාංසනාහිටයිනා පඤඤ සඹාං-රුපෙකබාසු ඤෑණං, නිමතතං මුඤවිතුකමාතා -පෙ- ආයුහනං මුඤවිතු-කමාතා -පෙ- පටිසකිං මුඤවිතුකමාතා -පෙ- ගතිං මූඤවිතුකමාතා -පෙ-නිබබතතිං මූඤවිතුකමාතා -පෙ- උපපතතිං මූඤවිතුකමාතා -පෙ- ජාතිං මුඤවිතුකමාතා -පෙ- ජරං මූඤවිතුකමාතා -පෙ- වාංධිං මූඤවිතුකමාතා -පෙ-පරිදෙවං මුඤවිතුකමාතා -පෙ- උපායාසං මූඤවිතුකමාතා -පෙ-පරිදෙවං මූඤවිතුකමාතා -පෙ- උපායාසං මූඤවිතුකමාතාපටිසඹබා-සනත්වයිනා පඤඤ සඹාරුපෙකබාසු ඤුණං.

¹ අතායුහලපටවි සැකි - වීම 2 උපොදමු කිදිවි ... - භාා

³ පවතනමුඤිවිතු (ඉවවෘදි) - සාං.

උතපාදය සංසකාරහ'යි භයතුපටඨානයෙහි පුඥව ආදීනවඥන යැ. පුවෘතතිය සංසකාරහ'යි භයතුපටඨානයෙහි පුඥව ආදීනවඥන යැ... උපායාසය සංසකාරහ'යි භයතුපටඨානයෙහි පුඥව ආදීනවඥන යි.

අනුතපාදය නිවනැ යි ශානතිපදයෙහි ඥන යැ. අපුවෘතතිය නිවනැ යි ශානතිපදයෙහි ඥන යැ ... අනුපායාසය නිවනැ යි ශානතිපදයෙහි ඥන යි.

උතපාදය සංසකාරයන, අනුතපාදය නිවනැයි ශානතිපදයෙහි ශූන යැ, පුවෘතතිය සංසකාරයහ, අපුවෘතතිය නිවනැයි ශානතිපදයෙහි ශූන යැ... උපායාසය සංසකාරයහ, අනුපායාසය නිවනැයි ශානතිපදයෙහි ශූන යි.

 උතපතානිය ද පුවෘතනිය ද නිමිතත ද ආයූහනය ද පුතිසකිය ද දුකැ යි දක් ද, මේ (පඤාවසතුකඥ නය) ආදීනවඥන හැ.

2. අනුතපාදය ද අපුවෘතතිය ද අනිමිතත ද අනායූහනය ද අපුනි-සංකිය ද සුව යැ යි දකී ද, මේ (පකුවවසතුකඥනය) ශානතිපදයෙහි ඥයා යැ.

3. මේ ආදිතවඥතය (උතපාදදි) පඤචස්ථානයෙහි උපදී. අමෘත-පදයෙහි ඥනය (අනුතපාදදි) පඤචස්ථානයෙහි උපදී. (යම් යොගාවචර මහණෙක්) මේ දශඥනයත් දනී ද (ආදීනවඥන ශානතිපදඥන යන) ඥනාළුයයාගේ නිපුණ බව හෙතු කොට ගෙන ශාශවතාදී විවිධ දුෂටිත්හි නො සැලේ යයි.

එය ශතානීයෙන් ශූන යැ, පුජානනානීයෙන් පුඥ යි. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'හයතුපට්ඨානෙ පඤඤ අෑදීනවේ ඤුණා'යි.

ආදීනවඥානනිර්දෙශ සි.

9. මුඤචිතුකමාතා ඥනය

ක්සෙයිත් මුඤිවිතුකමාතා යැ පතාවෙසා යැ අබ්යුපෙසා යැ යන නිවිධ පුඥව සංසාරෝපෙසාඥන වෙයි යත්:

උතපතතිය මූදනු කැමැති බව, පුතාවෙසපාව, අධ්යුපෙසපාව යන නිවිධ පුඥව සංසකාරොපෙසපාඥන නමැ. පුවෘතතිය මූදනු කැමැතිබව, පතාවෙසපාව, අධ්යුපෙසපාව යන නිවිධ පුඥව සංසකාරොපෙසපාඥන නමැ. (සංසකාර) නිමිතත මූදනු කැමැති බව ... කම්ායූහනය මූදනු කැමැතිබව ... පතිසකිය මූදනු කැමැතිබව ... ගතිය මූදනු කැමැති බව ... (සකයායන්ගේ) පහලවීම මූදනු කැමැතිබව ... ගතිය මූදනු කැමැති බව ... (සකයායන්ගේ) පහලවීම මූදනු කැමැතිබව ... ගතිය මූදනු කැමැති බව ... (සකයායන්ගේ) පහලවීම මූදනු කැමැතිබව ... පිපාකපුවෘතතිය මූදනු කැමැතිබව ... ජාතිය මූදනු කැමැතිබව ... ජරාව මූදනු කැමැති බව ... වහාධිය මුදනු කැමැතිබව ... මරණය මූදනු කැමැතිබව ... නොකය මූදනු කැමැති බව ... පරිදෙවය මූදනු කැමැති බව ... උපායාසය මූදනු කැමැතිබව පතාවෙසපාව, අධ්යුපෙසපාව යන නිවිධ පුඥව සංසකාරොපෙසපාඥන හමි. පටිසමහිදුමගෙනා-මහාවගහ-සඳුණකථා

'උපපාදෙ දුකඛ'නති මුඤිවිතුකමාතාපටිසඹඛාසනතිවයිනා පඤඤ සඬඛාරුපෙකඛාසු ඤුණං. 'පවතතං දුකඛ'නති මුඤිවිතුකමාතාපටිසඬඛා-සනතිවයිනා පඤඤ සඬඛාරුපෙකඛාසු ඤුණං. -පෙ- 'උපායාසො දුකඛ'නති මුඤිවිතුකමාතාපටිසඬඛාසනතිවයිනා පඤඤ සඬඛාරුපෙකඛාසු ඤුණං.

'උපපාදෙ, භය'නති මුඤ්චිතුකමාතාපටිසඞායනතිටයනා පඤඤ සඞාරුපෙකාය ඤුණං. 'පවතතං භය'නති මුඤ්චිතුකමාතාපටිසඞා-සනතිටයනා පඤඤ සඞාරුපෙකාය ඤුණං. -පෙ- 'උපායාසො භය'නති මුඤ්චිතුකමාතාපටිසඞායනතිටයනා පඤඤ සඞාරුපෙකාය ඤුණං.

'උපපාදෙ සාම්ස'නති මුඤ්චිතුකමාතාපටිසඣාසනතිටස්නා පඤඤ සඬාරුපෙකබාසු ඤුණා. 'පවතතං සාම්ස'නති මුඤ්චිතුකමාතාපටිසඬා සනතිටස්නා පඤඤ සඬාරුපෙකබාසු ඤුණං –පෙ– 'උපාගාසො සාම්– ස'නති මුඤ්චිතුකමාතාපටිසඣාසනතිටස්නා පඤඤ සඬාරුපෙකබාසු ඤුණං.

'උපපාදෙ සඹබාරා'ති මුඤිචිතුකමාතාපටිසඹබාසනතිටඨනා පඤඤ සඬබාරුපෙකබාසු ඤුණං. පවතතං සඹබාරා'ති මුඤිචිතුකමාතාපටිසඬබා-සනතිටඨනා පඤඤ සඬබාරුපෙකබාසු ඤුණං. -පෙ- 'උපායාසො සඬබා-රා'ති මුඤිචිතුකමාතාපටිසඬබාසනතිටඨනා පඤඤ සඬබාරුපෙකබාසු ඤූණං.

උපපාදෙ සඬාරා, තෙ සඬාරෙ අජැඩුපෙකානීති සඬාරැපෙකා. යෙ ව සඬාරා යා ව උපෙකා උහොපෙතෙ සඬාරා, තෙ සඬාරෙ අජැඩුපෙකානීති සඬාරුපෙකා.

පවතතං සඞ්ඛාරා - පෙ නිම්තතං සඞ්ඛාරා - පෙ අායූහනා සඞ්ඛාරා - පෙ පටිසකි සඞ්ඛාරා - පෙ ගති සඞ්ඛාරා - පෙ නිබබතති සඞ්ඛාරා - පෙ උපපතති සඞ්ඛාරා - පෙ ජාති සඞ්ඛාරා - පෙ ජරා සඞ්ඛාරා - පෙ ඛාංධි සඞ්ඛාරා - පෙ ලරණං සඞ්ඛාරා - පෙ සොකො සඞ්ඛාරා - පෙ පරිදෙවො සඞ්ඛාරා - පෙ උපායාසො සඞ්ඛාරා, තෙ සඞ්ඛාරා - පෙ පරිදෙවො සඞ්ඛාරා - පෙ උපායාසො සඞ්ඛාරා, තෙ සඞ්ඛාරෙ ඉණ්ඩු පෙකඛතීති සඞ්ඛාරුපෙකඛා. යෙ ව සඞ්ඛාරා යා ව උපෙකඛා උහොපෙතෙ සඞ්ඛාරා, තෙ සඞ්ඛාරෙ ඉණ්ඩුපෙකඛනීති සඞ්ඛාරුපෙකඛා.

කතීහාකරෙහි සඞ්ඛාරුපෙකඛාය විතතසය අහිතීහාරෝ හොති: අවඪ-හාකාරෙහි සඞ්ඛාරුපෙකඛාය විතතසය අභිනිහාරෝ හොති.

පුථුජජනසා කතීහාකාරෙහි සඹබාරුපෙකබාය චීනතසා අභිනීහාරො හොති, සෙකඛසා කතීහාකාරෙහි සඹඛාරුපෙකඛාය චිතතසා අභිනීහාරො හොති, චීතරානසා කතිහාකාරෙහි සඹඛාරුපෙකඛාය චිතතසා අහිනී– හාරො ගොති:

උතපාදය දුකා යි මූදනු කාමැති බව, පුතාවෙසපාව, අධ්යුපෙසාව ශත නිවිධ පුඥව සංසායාරොපෙසාගැන නමැ. පුවාතතිය දුකා යි මූදනු කාමැති බව පුතාවෙසපාව අධ්යුපෙසාව යන නිවිධ පුඥව සංසායෝරා-පෙසාපාඥන නමැ. ... උපායාසය දුකැ යි මුදනු කැමැතිබව පුතාවෙසාව අධ්යුපෙසාව යන නිවිධ පුඥව සංසායෝරාපෙසාගැන නම.

උතපාදය භය යැයි මුදනු කැමැති බව පත වෙසෂාව අගිසුපෙසෂාව යන නිවිධ පුඥව සංසකාරෝපෙසෂාඥන යැ. පුවෘතතිය භය යැයි මුදනු කැමැති බව පුතාවෙසෂාව අගිසුපෙසෂාව යන නිවිධ පුඥව සංසකාරෝ-පෙසෂාඥන යැ ... උපායාසය භය යැයි මුදනු කැමැතිබව පුතාවෙසෂාව අගිසුපෙසෂාව යන නිවිධ පුඥව සංසකාරෝපෙසෂාඥන යි.

උතපාදය සාම්ෂ හැයි මූඤුවිතුකමාතා පතාවෙසානා අඛාපපසනා යන තිවිධ පුඥව සංසාාරොපෙසාඥන හැ. පුවෘතතිය සාම්ෂ සැයි මූඤුවිතු– කමාතා පතාවෙසාන අඛාපපසනා යන තිවිධ පුඥව සංසාාරොපෙසානා-ඥන සැ... උපායාසය සාම්ෂ සැයි මූඤුවිතුකමාතා පතාවෙසාන අඛාපු– පෙසානා යන තිවිධ පුඥුව සංසාරොපෙසානාඥන යි.

උතපාදය සංසකාරහයි මූඤවිතුකමාතා පුතාවෙසෂා අධායපෙසා යන නිවිධ පුඥව සංසකාරොපෙසාඥන යැ. පුවෘතතිය සංසකාරහයි මුඤවිතුකුමාතා පුතාවෙසෂා අධායපෙසා යන නිවිධ පුඥව සංසකාරෝ-පෙසාඥන යැ. ... උපායාසය සංසකාරයහා යි මුඤවිතුකමාතා පුතාවෙසාෂා අධායපෙසා යන නිවිධ පුඥව සංසකාරොපෙසාඥනයි.

උතපාදය සංසකාරයහ. ඒ සංසකාරයත් වෙසෙසිත් උපෙසෂා කෙරේ නු යි සංසකාරොපෙසෂා නමැ. යම් සංසකාර කෙනෙක් වෙත්ද යම් උපෙසෂාවකුත් වේ ද තුලුහු දෙදෙන මැ සංසකාරයෝ යැ. ඒ සංසකාර– යන් වෙසෙසින් උපෙසෂා කෙරේනු යි සංසකාරොපෙසෂා නමැ.

පුවෘතතිය සංසකාරයහ ... (සංසකාර) නිමිතත සංසකාරයහ ... කම්ැ-යූහනය සංසකාරයහ ... පුතිසකිය සංසකාරයහ, ... ගතිය සංසකාරයහ ... නිමෘතතිය සංසකාරයහ ... උපපාපතිය සංසකාරයහ ... ජාතිය සංසකාර-යහ ... ජරාව සංසකාරයහ ... වැහැධිය සංසකාරයහ ... මරණය සංසකා-රයහ ... ගොකය සංසකාරයහ ... පරිදෙවය සංසකාරයහ ... උපායාසය සංසකාරයහ. ඒ සංසකාරයක් අබ්හුපෙසු කෙරේ නු යි., සංසකාරෝ-පෙසු නමැ. යම් සංසකාරයක් අබ්හුපෙසු කෙරේ නු යි., සංසකාරෝ-පෙසු නමැ. යම් සංසකාරයෝ අබ්හුපෙසු කෙරේ නු යි., සංසකාරෝ-කරේ නු යි සංසකාරයෙන් හැ. ඒ සංසකාරයන් අබ්හුපෙසු කෙරේ නු යි සංසකාරෝපෙසු නමි.

කිහි අයුරෙකින් සංසකාරොපෙසෂායෙහි චිතතයානේ අභිනීහාරය (සංසකාරොපෙසෂායෙහි අභිමුඛ කොට අතිශයින් එළැවීම) වෙයි යත්: අට අයුරෙකින් සංසකාරොපෙසෂායෙහි චිතතයානේ අභිනීහාරය වෙයි.

පෘථන්ජනයාහට කිහි අයුරෙකින් සංසකාරොපෙසායෙහි චිතතයානේ අභිනීහාරය වේ ද, ශෛසායාහට කිහි අයුරෙකින් සංසකාරො-පෙසාගෙහි චිතතයානේ අහිනීහාරය වේ ද, රහත්හට කිහි අයුරෙකින් සංසකාරොපෙසාගෙහි චිතතයානේ අහිනීහාරය වේ ද ගත්:

පුථුජජනසය දවීහාකාරෙහි සඬාරුපෙකඛාය විතනසය අභිනීහාරො හොති, සෙකඛසය නීහාකාරෙහි සඬාරුපෙකඛාය විතනසය අභිනීහාරො හොතී, වීතරාගසය නීහාකාරෙහි සඬඛාරුපෙකඛාය විතනසය අභිනීහාරො හොති.

පුථුජජනසාස කතමෙහි දවීහාකාරෙහි සභිබාරුපෙකඛාන විතනසාස අභිනීහාරො හොති: පුථුජජනො සභිඛාරුපෙකඛං අභිනඥති වා, විපසාති වා පුථුජජනසාස ඉමෙහි දවීහාකාරෙහි සභිඛාරුපෙකඛාය චිතතසාස අභිනී හාරො හොති.

සෙකඛසස කතමෙහි හිහාකාරෙහි සහිධාරුපෙකඛාය චිතතසස අභිනී– හාරෝ හොති: සෙකෙඛා සහිඛාරුපෙකඛං අහිනඥති වා විපසසති වා පටිසහිඛාය වා ඵලසමාපතතිං සමාපජජති, සෙකඛසස ඉමෙහි නීහාකාරෙහි සහිධාරුපෙකඛාය චිතතසස අභිනීහාරෝ හොති.

විතරාගසස කතමෙහි නීහාකාරෙහි සභාරුපෙකඛාය චිතනසස අභිනීහාරෝ හොති: චීතරාගෝ සඞ්ඛාරුපෙකඛා විපසසති වා, පටිසඞ්ඛාශ වා ඵලනමාපතතිං සමාපරජති, තද ඒකුවෙසඛිනිා සුඤඤතවිහාරෙන වා අතිමතතවිහාරෙන වා අපාණ්හිතවිහාරෙන වා විහරති; චීතරාගසස ඉමෙහි නීහාකාරෙහි සඞ්ඛාරුපෙකඛාය චිතනසස අහිනීහාරෝ හොති.

කථං පුථුජජනසා ච සෙකඛසා ච සෑඛාරුපෙකඛාය චිතතසා අභි-නීහාරෝ එකතතං හොති: පුථුජජනසා සෑඛාරුපෙකඛං අභිනඤතො චිතතං කිලිසාති, භාවනාය පරිපනේා හොති, පවිවෙඛසා අනතරායො හොති, ආයතිං පටිසාකියා පච්චයෝ හොති, සෙකඛසාපී සෑඛාරුපෙකඛං අභිනඤතො චිතතං කිලිසාති, භාවනාය පරිපනේා හොති, උතතරිං පටිවෙඛසා අනතරායෝ හොති, ආයතිං පටිසාකියා පච්චයෝ හොති. එවං පුථුජජනසා ච සෙකඛසා ච සෑඛාරුපෙකඛාය චිතතසා අභිනීහාරෝ එකතතං හොති අභිනඤනාටෙඪන

කථං පුථුජජනසා ච සෙකඛසා ච වීතරාශසා ච සභ්ඛරුපෙකඛාය චිතනසා අභිනීහාරෝ එකතතං හොති: පුථුජජනො සභ්ඛාරුපෙකඛං අනිචචතොපී දූකඛනොපී අනතතතොපී විපසාති, සෙකෙඛාපී සභ්ඛාරැ– පෙකඛං අනිචචතොපී දූකඛනොපී අනතතතොපී විපසාති. වීතරාගොපී සභිඛාරුපෙකඛං අනිචචතොපී දූකඛනොපී අනතතතොපී විපසාති එවං පුථුජජනසා ච සෙකඛසා ච වීතරාශසා ච සඞ්ඛාරුපෙකඛාය විතනසා අභිනීහාරෝ එකතතං හොති අහිනීහාරටෙයන.

කථං පුථුජජනසස ව සෙකඛසස ව විතරාගසස ව සඬඛාරැපෙකඛාය විතතසස අභිනීහාරෝ නානතතං හොති: පුථුජජනසස සඬඛාරුපෙකඛා කුසලා හොති, සෙකඛසස සඬඛාරුපෙකඛා කුසලා හොති, වීතරාගසස සඬඛාරුපෙකඛා අවාංකතා හොති. එවං පුථුජජනසස ව සෙකඛසස ච විතරාශසස ව සඬඛාරුපෙකඛාය විතනසස අභිනීහාරෝ නානතතං හොති කුසලාබනාකතටේඪන. පෘථන්ජනයාහට දෙඅයුරෙකින් සංසකාරොපෙකෂායෙහි චිතනයාගේ අභිනිහාරය වෙයි. ශෛකෂයාහට තුන් අයුරෙකින් සසකාරොපෙකෂායෙහි චිතතයාගේ අහිනීහාරය වෙයි. රහත්හට තුන් අයුරෙකින් සංසකාරොපෙකෂායෙහි චිතතයාගේ අභිනීහාරය වේ.

පෘථග්ජනයාහට කවර දෙඅයුරින් සංසකාරොපෙසාෂායෙහි චිතතයා-ගේ අහිනීහාරය වෙයි යත්: පෘථග්ජන නෙම සංසකාරොපෙසාවට සතුටු හෝ වෙයි. විදශීනා හෝ කෙරෙයි. පෘථග්ජනයාහට මේ දෙඅයුරින් සංසකාරොපෙසාෂායෙහි චිතතයාගේ අහිනීහාරය වේ.

ශෛකෂයාහට කවර තුන් අයුරින් සංසකාරොපෙකෂාගෙහි චිතතයාගේ අහිනීහාරය වෙයි යන්: ශෛකෂ තෙමේ සංසකාරොපෙකෂාව අහිනඥනය හෝ කෙරෙයි. විදශීනා හෝ කෙරෙයි. (අනිතාාදි විසින්) පුතාවෙකෂා කොට එලසමාපතනියට හෝ සමවදියි. ශෛකෂයාහට මේ තුන් අයුරින් සංසකාරොපෙකෂායෙහි චිතතයාගේ අහිනීහාරය වේ.

රහත්හට කවර තුන් අපූරෙකින් සංසකාරොපෙසාකායෙහි විතනයොහේ අභිනිහාරය වෙයි යත්: රහත් තෙමේ සංසකාරොපෙසාව විදශීනා හෝ කෙරෙයි. (අනිතාාදී විසින්) පුතාවෙසාකා කොට ඵලසමවනට හෝ සමවදීයි. ඒ සංසකාරොපෙසාව (තාදශ වූ අනා විදශීනාඥනයෙකින්) අධ්පූපෙසාක කොට ශූනානවිහාරයෙන් හෝ අනිමතතවිහාරයෙන් හෝ අපුණිහිත විහාරයෙන් හෝ වෙසෙයි. රහත්හට මේ තුන් අසුරින් සංසකාරොපෙසාකයෙහි විතනයාගේ අභිනීහාරය වේ.

කිසෙයින් පෘථන්ජනයාගේ ද ශෛක්ෂයාගේ ද සංසභාරොපෙක්ෂා-යෙහි විතනයාගේ අභිනිහාරය එකෙක් වෙයි යන්: සංසභාරොපෙක්ෂාවට සප්තිකතෘෂණාව උපදවන පෘථන්ජනයානේ සිත කෙලෙසෙයි. (පුතිලබධ) විදශීනාහාවනාවට උපදුව වෙයි. පුහිවෙධයට අනතරාය වෙයි. අනාගත-යෙහි සුගතිපුතිසකියට පුතාය වෙයි. සංසභාරොපෙක්ෂාවට සප්තික තෘෂණාව උපදවන නෛක්ෂයාගේ ද සිත කෙලෙසෙයි. භාවනාවට උපදුව වෙයි. මත්තෙහි (සතා) පුනිවෙධයට අනතරාය වෙයි. අනාගත පුතිසකියට පුතාය වේ මෙසෙයින් පෘථන්ජනයාගේ ද නෛක්ෂයාගේ ද සංසභාරොපෙක්ෂායෙහි විතතයාගේ අහිනීහාරය අභිනඤනාවයෙන් එකෙක් වේ.

කිසෙයින් පෘථන්ජනයානේ ද ශෛක්ෂයාගේ ද රහත් හුගේ ද සංසාං-රොපෙක්ෂායෙහි චිතතයාගේ අභිනීහාරය එකෙක් වෙයි යන්: පාථන්ජන කෙම සංසාාරොපෙක්ෂාව අනිතා හෙයින් ද දුංඛ හෙයින් ද අනාතා හෙයින් ද විදශීනා කෙරෙයි. ශෛක්ෂ තෙමේත් සංසාාරොපෙක්ෂාව අනිතා හෙයින් ද දුංඛ හෙයින් ද අනාතම හෙයින් ද විදශීනා කෙරෙයි. රහත් තෙමේ ද සංසාාරොපෙක්ෂාව අනිතා හෙයින් ද දුංඛ හෙයින් ද අනාතම හෙයින් ද විදශීනා කෙරේ. මෙසෙයින් පෘථන්ජනයානේ ද ශෝතා හෙයින් ද විදශීනා කෙරේ. මෙසෙයින් පෘථන්ජනයානේ ද ශෝතා හෙයින් ද රහත්හුනේ ද සංසාරෝපෙක්ෂායෙහි චිතතයානේ අභිනීහාරය (අනිතාහාදි හෙයින්) අනුපසානහාවයෙන් එකෙක් වේ.

කිසෙයින් පෘථන්ජනයානේ ද ශෛසෂයාගේ ද රහත්හුනේ ද සංසකා-රොපෙසෂායෙහි චිතතයාගේ අහිනීහාරය නානාති වෙයි යත්: පෘථන්-ජනයාගේ සංසකාරොපෙසෂාව කුශල වෙයි. ශෛසෂයානේ සංසකාරො-පෙසෂාව කුශල වෙයි. රහත්හුගේ සංසකාරොපෙසෂාව අවසාසාන වේ. මෙසෙයින් පෘථන්ජනයාගේ ද ශෛසෂයානේ ද රහත්හුනේ ද සංසකා-රොපෙසෂායෙහි චිතතයානේ අහිනීහාරය කුශලාවසකාන භාවයෙන් තානාති වේ.

පටිසමහිදුමගෙහා-මහාවගත-ඤණකථා

කථං පුථුජජනසස ව සෙකබසස ව විතරාශසස ව සඬබාරුපෙකබාශ විතතසස අභිනීහාරෝ නානතතං හොති: පුථුජජනසස සඬබාරුපෙකඛා කිඤිවි කාලෙ සුවිදිතා හොති, කිඤිවි කාලෙ න සුවිදිතා හොති, සෙකබසසපි සඬඛාරුපෙකඛා කිඤිවි කාලෙ සුවිදිතා හොති, කිඤිවි කාලෙ න සුවිදිතා හොති, විතරාශසස සඬඛාරුපෙකඛා අවවනතං සුවිදිතා හොති. එවං පුථුජජනසස ව සෙකබසස ව විතරාශසස ව සඬඛාරුපෙකඛාය විතතසස අභිනීහාරෝ නානතතං හොති විදිතටෙයන ව අවිදිතටෙයන ව.

කථං පුථුජ නසස ව සෙකඛසස ව විතරාගසස ව සඞ්බාරුපෙකඛාය විතතසස අභිනීහාරෝ නානතතං හොති: පුථුජජ නො සඞ්බාරුපෙකඛං¹, අතිතතතතා විපසසති, සෙකෙඛාපි සඞ්බාරුපෙකඛං¹ අතිතතතතා විපසසති, වීතරාගො සඞ්ඛාරුපෙකඛං තීතතතතා විපසසති. එවං පුථුජජ නසස ව සෙකඛසස ව වීතරාගසස ව සඞ්ඛාරුපෙකඛාය විතතසස අභිනීහාරෝ නානතතං හොති තීතතටෝන ව අනිතතටෝන ව.

කථං පුථුජජනසස ව සෙකඛසස ව විතරාශසස ව සඞ්ඛාරුපෙකඛාය විතතසස අභිනීහාරෝ නානතතං හොති: පුථුජජනෝ සඞ්ඛාරුපෙකඛං තිණණං සංයෝජනානං පහානාය සොතාපතතිමගහං පටිලාහතිය විපසසති, සෙකෙඛා සඞ්ඛාරුපෙකඛං තිණණං සංයෝජනානං පනීනතතා උතතරිපටිලාහතිය විපසසති, වීතරාගො සඞ්ඛාරුපෙකඛං සබබකි-ලෙසානං පනීනතතා දිටයබාමෙසුඛවිහාරත්ාය විපසසති. එවං පුථුජජනසස ව සෙකඛසස ච වීතරාශසස ව සඞ්ඛාරුපෙකඛාය විතතසස අනීහාරෝ නානතතං හොති පනීනටෙයින ව අපෙනීනටෙයින ව.

කථං සෙකඛසා ච විතරාගසා ච සඞ්ඛාරුපෙකඛාය විතතසා අහිතීහාරෝ නානතතං හොති: සෙකෙඛා සඞ්ඛාරුපෙකඛං අහිනඤති වා, විපසාති වා, පටිසඞ්ඛාය වා ඵලසමාපතතිං සමාපජජති; චීතරාගො සඞ්ඛාරුපෙකඛං විපසාති වා, පටිසඞ්ඛාය වා ඵලසමාපතතීං සමාපජජති, තදජැබුපෙකඛිතිා සුඤඤතවිහාරේන වා අනිමතතවිහාරෙන වා අපාණ්සිත-විහාරෙන වා විහරති. එවං සෙකඛසා ච චීතරාගසා ච සඞ්ඛාණ(පෙකඛාය චිතතසා අහිනීහාරෝ නානතතං හොති විහාරසමාපතතටෙයාන.

කති සඞ්ධාරුපෙකධා සමථවසෙන උපපජජනති, කති සඞ්ධාරු-පෙකධා විපසානාවසෙන උපපජජනති: අට්ඨසඞ්ධාරුපෙකධා සමථවසෙන උපපජජනති, දස සඞ්ධාරුපෙකධා විපසානාවගෙන උපපජජනති.

පටිසමහිදුමාගීය–මහාවගී–ඥනකථා

කිසෙයින් පෘථන්ජනයාගේ ද ශෛක්ෂයාගේ ද රහත්හුගේ ද සංසකාරොපෙක්ෂායෙහි විතතයාගේ අභිනීහාරය නානාති වෙයි යත්: පෘථන්ජනයාගේ සංසකාරොපෙක්ෂාව කියි කලෙක (විදශීනාකාලයෙහි) මොනොවට දත්නා ලද වෙයි. කිසි කලෙක (අභිනණුන කාලයෙහි) සුවිදිත නො වෙයි. නෛක්ෂයාගේ ද සංසකාරොපෙක්ෂාව කිසි කලෙක සුවිදිත වෙයි. කියි කලෙක සුවිදිත නො වෙයි. රහත්හුගේ සංසකාරො-පෙක්ෂාව එකානතගෙන් සුවිදිත වෙයි. මෙසෙසින් පාථන්ජනයාගේ ද ශෛක්ෂයාගේ ද රහත්හුගේ ද සංසකාරොපෙක්ෂායෙහි විතතයාගේ අභිනීහාරය විදිතහාවයෙන් ද අවිදෙකතාවයෙන් ද නානාති වේ.

කිසෙයින් පෘථන්ජනයානේ ද ශෛකෂයානේ ද විතරාශයානේ ද සංසකාරොපෙකෂායෙහි විතතයානේ අහිනීහාරය නානාති වෙයි යත්: පෘථන්ජන ාතම සංසකාරොපෙකෂාව අතෘපත බැවිත් විදශීනා කෙරෙයි. ශෛකෂ තෙමේත් සංසකාරොපෙකෂාව අතෘපත බැවිත් විදශීනා කෙරෙයි. රහත් තෙමේ සංසකාරොපෙකෂාව තෘපත බැවිත් විදශීනා කෙරෙයි. මෙසෙයින් පෘථන්ජනයානේ ද ශෛකෂයානේ ද විතරාශයානේ ද සංසකා-රොපෙකෂායෙහි විතතයානේ අභිනීහාරය තෘපත බැවිත් ද අතෘපත බැවිත් ද තානාති වේ.

කිසෙයින් පෘථන්ජනයාගේ ද ශෛසෂයාගේ ද විතරාශයාගේ ද සංසකාරොපෙසෂායෙහි විතතයාගේ අභිනීහාරය නානාති වෙයි යත්: පෘථනජන තෙම සංසකාරොපෙසෂාව තුන් සංයෝජනයන්ගේ පුහාණය පිණිස සුංතාපතතිමායීය ලබනු පිණිස විදශීනා කෙරෙයි. ශෛසෂ තෙම සංසකාරොපෙසෂාව තුන් සංයෝජනයන් පුහිණ බැවින් මතුමත්-තෙහි මාගී පුහිලාහය පිණිස විදශීනා කෙරෙයි. විතරාශ තෙමේ සංසකාරොපෙසෂාව හැම කෙලෙසුන් පුහිණ බැවින් ඉහාතමසුඛවිහරණ පිණිස විදශීනා කෙරෙයි. මෙසෙයින් පෘථග්ජනයාගේ ද ශෛසෂයාගේ ද විතරාශයාගේ ද සංසකාරොපෙසෂායෙහි විතතයාගේ අහිනීහාරය පුහිණ බැවින් ද අපුහිණ බැවින් ද නානාති වේ.

කිසෙයින් ශෛකෂයාගේ ද චිතරාහයාගේ ද සංසකාරොපෙකෂාගෙහි චිතතයාගේ අභිනීහාරය නානාති වෙයි යත්: ශෛකෂ තෙම සංසකා-රොපෙකෂාව අභිනඤනය (සපුහිකතාෂණාව) හෝ කෙරෙයි, විදශීනා හෝ කෙරෙයි. පුතාවෙකෂා කොට ඵලසමවතට හෝ සමවදී. චිතරාග තෙමෙ සංසකාරොපෙකෂාව විදශීනා හෝ කෙරෙයි, පුතාවෙකෂා කොට ඵලසමවතට හෝ සමවදී. ඒ සංසකාරොපෙකෂාව අධ්යුපෙකෂා කොට ඵලසමවතට හෝ සමවදී. ඒ සංසකාරොපෙකෂාව අධ්යුපෙකෂා කොට ඉතාකවිහාරයෙන් හෝ අනිමිතතවිහාරයෙන් හෝ අපුණිහිතවිහාරයෙන් හෝ වාසය කෙරෙයි. මෙසෙයින් ශෛකෂයාගේ ද වීතරාගයාගේ ද සංසකාරොපෙකෂායෙහි චිතතයාගේ අභිනීහාරය විහාරසමාපතනිහාව-ගෙන් නානාති වේ.

කෙතෙක් සංසකාරොපෙසෂාවෝ සමාධි වශයෙන් උපදිත් ද, කෙතෙක් සංසකාරොපෙසෂාවෝ විදශීනාවශයෙන් උපදිත් ද යත්: සංසකාරොපෙසෂාවෝ අට දෙනෙක් සමාධ්වශයෙන් උපදිත්. සංසකා-රොපෙසෂාවෝ දසදෙනෙක් විදශීනාවශයෙන් උපදිත්.

කතමා අටස් සභාරු පෙකා සමථාවසන උපපජනත්: පය්මං කානා පටිලාහත්හය නීවරණෙ පටිසභාගතත්වයිනා පඤඤ සභාරු පෙකාංස ඤ ණං, දුතියං කානා පටිලාහත්හය විතකකාවවාරෙ පටිසභාගත්වයිනා පඤඤ සභාරු පෙකාස ඤ ණං, තත්යං කානා පටිලාහත්හය පීතිං පටි-සභාසනත්වයිනා පඤඤ සභාරු පෙකාස ඤ ණං, වතුත්ං කානා පටිලාහත්හය සුබදුකො පටිසභාසනත්වයිනා පඤඤ සභාරු පෙකාස ඤ ණං, ආකාසනඤ පටිසභාසනත්වයිනා පඤඤ සභාරු පෙකාස ඤ ණං, ආකාසනඤ පටිසභාසනත්වයිනා පඤඤ සභාරු පෙකාස ඤ ණං, විඤඤණ ෛවය භාසනත්වයිනා පඤඤ සභාරු පෙකාස ඤ ණං, විඤ ක භාතන සෙඤ පටිසභාගත් පෙටිලාහත්හය හතියන හතා සඤඤ පටිසභාසනත්වයිනා පඤඤ සභාරු පෙකාස ඤණං, නොව සඤඤ පටිසභාසනත්වයිනා පඤඤ සභාරු පෙකාස ඤණං, නොව සඤඤ සෙඤ පටිසභා පඤඤ සභාරු පෙකාස ඤණං, නොව සඤඤ හත් පටිය නත් පතත්ං පටිලාහත්ය අත් කාල සඤ හත සඤඤ පටිසභානත්වයිනා පඤඤ සභාරු පෙකාස ඤණං, ඉමා අවය සභාරු පෙකා සමථා සඤ සභාරු පෙකාය හති.

කතමා දස සඞ්ඛාරුපෙකඛා විපසාහනාවසෙන උපපජනත්: සොතා-පතත්මහතං පටිලාභත්හය උපපාදං පවතතං නිම්තතං ආයුහනං² පටි-සාඞ්ං ගතිං නිබබතතිං උපපතතිං ජාතිං ජරං වහාධිං මරණං සොකං පරිදෙවං උපායාසං පටිසඞ්ඛාසනත්වයිනා පඤඤ සඞ්ඛාරුපෙකඛාසු ඤුණං සොතාපතතිඵලසමාපතතත්හය උපපාදං පවතතං නිම්තතං ආයුහනං පටි සාඞ්ං -පෙ- උපායාසං පටිසඞ්ඛාසනත්වයිනා පඤඤ සඞ්ඛාරුපෙකඛාසු ඤූණං, සකදගාම්මගතං පටිලාහත්හය -පෙ- සකදගාම්ඵලසමාපතතත්හය අනාගාම්මගතං පටිලාහත්හය -පෙ- අනාගාම්ඵලසමාපතතත්හය -පෙ-අරහතතමගතං පටිලාහත්හය -පෙ- අරහතතඵලසමාපතතත්හය -පෙ-සුඤඤතම්හාරසමාපතතත්හය -පෙ- අරහතතඵලසමාපතතත්හය -පෙ-සුඤඤතම්හාරසමාපතතත්හය -පෙ- අන්මතතම්හාරසමාපතතත්හය උපපාදං පවතතං නිමතතං අයුහනං පටිසාඞ්ං ගතිං නිබබතතිං උපෙතතිං ජාතිං ජරං වහාධිං මරණං සොකං පරිදෙවං උපායාසං පටිසඞ්ඛාසනත්වයිනා පඤඤ සඞ්ඛාරුපෙකඛාසු ඤුණං. ඉමා දස සඞ්ඛාරුපෙකඛා විපසානාවසෙන උපපජෙනති.

කනි සඞ්ධාරුපෙනඛා කුසලා, කති අතුසලා, සාති අබාංකතා: පණණරස සඞ්ධාරුපෙනඛා කුසලා, තිසෙසා සඞ්ධාරුපෙනඛා අබාංකතා. නතු සඞ්ධාරුපෙනඛා අතුසලා.

 ''පටිසඬාසනගිටහිනා පඤඤ අටහ විතතසස ගොවරා පුටුජජනසස දේව හොනති තයෝ සෙකබසස ගොවරා තයෝ ව විතරාගසස යෙහි විතතං විවටටති.

1 පස්මජාබාතං - PTS 2 ආයුතනං - සහ - PTS

කවර සංසකාරොපෙසෂාවෝ අටදෙනෙක් ශමථාශයෙන් උපදින් ද යත්: පුථමඛාානපුතිලාහය සඳහා පඤචනීවරණයත් (පුහාතවාහාවයෙත්) නුවණීන් සලකා මධාසථහාවයෙන් සිටුනා පුඥව (නීවරණ සඬඛාත) සංසකාරයන්ගේ උපෙසෂායෙහි ඥන යැ දවිතීයඛාාන පුතිලාහය සඳහ විතකීව්වාරයන් නවණින් සලකා මඛාසථහාවයෙන් සිටුනා පුඥව සංසකා– රයන්ගේ උපෙසෂායෙහි ඥන යැ. තෘතීයඛාහන පුතිලාභය සඳහා පීතිය නවණින් සලකා මඛාසථභාවයෙන් සිටුනා පුඥව සංසකාරයන්නේ උපෙසෂාගෙහි ඥන යැ, චතුම්බාංන පුතිලාහය සඳහා සුඛදුංඛයන් නුවණින් සලකා මඛාසඑහාවයෙන් සිටුනා පුඥව සංසකාරයන්ගේ උපෙස්ෂායෙහි ඥන යැ. ආකාසානසාවායතනසමාපතනී පුතිලාහය සඳහා රූපසංඥව පුතිඝසංඥව නානාභිසංඥව නුවණින් සලකා මඛාස්ථ-භාවයෙන් සිටුනා පුඥව සංසකාරයන්ගේ උපෙසෂායෙහි ඥන ගැ. විසැඤුණ සැඩායතනසමා පතතිපුතිලාහය සඳහා ආකාසාන සැඩායතනසංඥ ව නවණින් සලකා මබාසඑහාවයෙන් සිටුනා පුඥව සංසකාරයන්ගේ උපෙසෂාගෙහි ඥන යැ. ආක්ඤවඤඤයතනසමාපතනිපුතිලාභය සඳහා විසංකෘතයෙවායතනසංඥ ව නවණින් සලකා මධාසථහාවයෙන් සිටුනා පුඥව සංසකාරයන්ගේ උපෙඤායෙහි ඥන යැ. නෙවසඤඤනාසඤඤය-නන සමාපතතිපුතිලාහය සඳහා ආකිණුවණැදුයනනසංඥ ව නුවණින් සලකා මධ්යස්ථභාවයෙන් සිටුනා පුඥව සංසකාරයන්ගේ උපෙස්ෂාඥන යි මේ සාසකාරෝපෙඤාවෝ අටදෙන ශමථවශයෙන් උපදිත්.

තවර සංසකාරොපෙස්ෂාවෝ දසදෙනෙක් විදශීනාවශයෙන් උපදින් ද යන්: සෝවන්මාගීය ලැබීම පිණිස උතපාදය පුවෘතනිය නිමිතත කම්ායූ– හනය පුනිසකිය ගතිය නිමෘතතිය උපපාපතිය ජාතිය ජරාව වෘෘධිය මරණය ශෞකය පරිදෙවය උපායාසය පුතාවෙස්ෂා කොට මඛාස්ථාව දෙන් සිටුනා පුණුව සංසකාරොපෙස්ෂා ශූන යැ. සෝවන් ඵලසමාපතතිය පිණිස උතපාදය පුවෘතනිය නිමිතත කම්ායූහනය පුතිසකිය ... පුතාවෙස්ෂා කොට මඛාස්ථාවයෙන් සිටුනා පුණුව සංසකාරොපෙස්ෂා ශූන යැ. සෙදගැම් මාගීය ලැබීම පිණිස ... පෙදගැම් ඵලසමවත පිණිස ... අනගැම් මාගීය ලැබීම පිණිස ... පෙදගැම් ඵලසමවත පිණිස ... අනගැම් මාගීය ලැබීම පිණිස ... ඉනානවිහාරසමාපතතිය පිණිස ... අනිමිතතවිහාරසමාපතනිය පිණිස උතපාදය පුවාතනිය නිමතත ආයූහනය පුතිසකිය ගතිය නිමෘතනය පිණිස උතපාදය පුවාතනිය නිමතත ආයූහනය පුතිසකිය ගතිය නිමෘතනය පිණිස උතපාදය පුවාතනිය කිමතත ආයූහනය පුණුව සංසකාරෝපෙස්ෂා ශූනයි. මේ සංසකාරොපෙස්ෂාවෙන් සිටුනා පුණුව සංසකාරෝපෙස්මා ශූනයි. මේ සංසකාරොපෙස්ෂාවෝ දසදෙන විදශීනාවශයෙන් උපදින්.

තෙතෙක් සංසකාරොපෙඎාවෝ කුශලයෝ ද, කෙතෙක් අකුශලයෝද, කෙතෙක් අවසාකානයෝ ද යන්: සංසකාරොපෙඎාවෝ පසලොස් දෙනෙක් කුශලයෝ යැ. සංසකාරොපෙඎාවෝ තිදෙනෙක් අවසාකෘත-යෝ යැ. අකුශල වූ සංසකාරොපෙඎයෙක් නැති.

 යම් (සංසකාරොපෙස්වේමයෙකින් විතකීවිචාරාදියෙන්) සිත අපගම වේ ද ඒ පටිස්බා සනතිට්ඨනා (සංසකාරොපෙස්වා) පුඥවෝ (ශමථ වශයෙන්) චිතනගොවර වූවාහු අටදෙනෙක් වෙති. පෘථන්ජනයා හට (ශමථවිදශීනාසමාපතති වශයෙන්) තිදෙනෙක් ගොචර වෙති. රහත්හට (අපුණ්හිත, ශූනාත, ඵලසමාපතති වශයෙන්) තිදෙනෙක් ගොවර වෙත්.

- 124
- අට්ඨ සමාබ්සය පවවයා දස කැණසය ගොවරා අට්ඨාරස සඞ්බාරුපෙකබා තිණණා වීමොකඛාන පවවයා.
- ඉමේ අට්ඨාරසාකාරා පඤඤ යසස පරිචිතා¹ කුසලෝ සඬබාරුපෙකබාසු නානාදිට්ඨිසු න කමපතී"ති.

තං ඤතටෙඨන ඤෑණං, පජානනටෙඨන පඤඤ. තෙන චුච්චති 'මුඤිවිතුකමෘතාපටිසඬාසනතිටඪනා පඤඤ සඬාරුපෙකාසු ඤෑණං'.

සඞ්බා රුෂ සකබංඤාණ නිදෙද සො.

10. ගොතුභුඤුණං

කථං බහිදධා වුටඨානවිවටටනෙ පකැකු ගොනුභූ කදුණං:

උපපාදං අභිභූයානීති ගොනුභූ, පවතතං අභිභූයානීති ගොනුභූ, නිමිතතං අභිභූයානීති ගොනුභූ, අායූහනං අහිභූයානීති ගොනුභූ, පට්-සංකිං අභිභූයානීති ගොනුභූ, ගතිං අහිභූයානීති ගොනුභූ, නිබබතතිං අභිභූයානීති ගොනුභූ, උපපතතිං අභිභූයානීති ගොනුභූ, ජාතිං අභිභූයානීති ගොනුභූ, ජරං අභිභූයානීති ගොනුභූ, වාසාධිං අහිභූයානීති ගොනුභූ, මරණං අභිභූයානීති ගොනුභූ, සොකං අහිභූයානීති ගොනුභූ, පරිදෙවං අනිභූයානීති ගොනුභූ, උපායාසං අභිභූයානීති ගොනුභූ, බනිදධා සමබාර-නිමිතතං අභිභූයානීති ගොනුභූ.

අනුපපාදං පක්ඛඥතීති ගොතුභූ, අපපවත්තං පක්ඛඥතීති ගොතුභූ -පෙ- නීරොඛං නිබ්බානං පක්ඛඥතීති ගොතුභූ.

උපපාදං අහිභූයායිතිා අනුපපාදං පකඛඥනීති ගොනුභූ, පවතතා අභිභූයායිතා අපපවතනං පකඛඥනීති ගොනුභූ, නිමිතතං අභිභූයායිතා අනිමතතං පකඛඥනීනි ගොනුභූ, –පෙ– බහිදධා සඞඛාර නිමතතං අභිභූයායිතා නිරෝධං නිබබානං පකඛඥනීති ගොනුභූ.

උපපාද වූටඨාතීති ගොතුභූ, පවතතා වූටඨාතීනි ගොතුභූ, නිමිතතා වූටඨාතීති ගොතුභූ, ආයූහනා වූටඨාතීති ගොතුභූ, පටිසකියා වූටඨාතීති ගොතුභූ, ගතියා වූටඨාතීති ගොතුභූ, නිබබතතියා වූටඨාතීනි ගොතුභූ උපපතතියා වූටඨාතීති ගොතුභූ, ජාතියා වූටඨාතීති ගොතුභූ, ජරාය වූටඨාතීති ගොතුභූ, සාධිමහා වූටඨාතීනි ගොතුභූ, එරිදෙවා වූටඨාතීති ගොතුභූ, උපායාසා වූටඨාතීති ගොතුභූ, බහිදුධා සඬධාරනිමිතතා වූටඨාතීනි ගොතුභූ, පටිසමහිදුමාගීය-මහාචග්-ඥනකථා

2. ශමථ වශයෙන් කියන ලද අටදෙන අපීණාසමාධියට පතාය වෙති. විදශීනාවශයෙන් කියන ලද දසදෙන මාගීඥනයට ද ඵලඥනයට ද ගොවර වෙති. මේ අටලොස් සංසකාරොපෙසාඥනයෝ (ශූනාතාදි) නිවිධ විමොසාසයන්ට (උපනිශයපතායෙන්) පුතාය වෙත්.

3. මේ අට්ලොස් වැදැරුම් වූ පුඥවෝ යම් යොගාවචරයක්හු විසින් පුරුදු කරන ලද්දහු ද (හෙතෙම) සංසකාරොපෙසපාඥනයෙහි නිපුණ වූයේ (ශාශ්චතාදී) නානාද පේයෙහි නො සැලේ යයි.

එය ඥතාළුයෙන් ඥන නමැ. පුජානනාළුයෙන් පුඥ නම්. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'පට්සඬාසනතිටයනා පඤඤ සඬාරුපෙකාසු ඤැණං' යි.

සංසභාරොපෙඎඥාන නිදේශ සි.

10. ගොහුභූ ඥනය

කිසෙයින් බාහා වූ සංසකාර නිමිත්තෙන් නැගී සිටුනා එයට පරාඞ්මුඛ වීමෙහි පුඥව ගොතුභූඥන වෙයි යත්:

උතපාදය ඉක්මවා (අභිභවනය කෙරේ) නු යි ගොනුභූ නමැ. පුව්ෘතතිය ඉක්මවා නු යි ගොනුභූ නමැ. නිමිතත ඉක්මවා නු යි ගොනුභූ නමැ. ආයුහනය ඉක්මවා නු යි ගොනුභූ නමැ. පතිසකිය ඉක්මවා නු යි ගොනුභූ නමැ. ගතිය ඉක්මවා නු යි ගොනුභූ නමැ. තිළිංතතිය ඉක්මවා නු යි ගොනුභූ නමැ. උපපාපතිය ඉක්මවා නු යි ගොනුභූ නමැ. ජාතිය ඉක්මවා නු යි ගොනුභූ නමැ. ජරාව ඉක්මවා නු යි ගොනුභූ නමැ. එහාබිය ඉක්මවා නු යි ගොනුභූ නමැ. පරිශේය ඉක්මවා නු යි ගොනුභූ නමැ. ශෝකය ඉක්මවා නු යි ගොනුභූ නමැ. පරිදෙවය ඉක්මවා නු යි ගොනුභූ නමැ. ශෝකය ඉක්මවා නු යි ගොනුභූ නමැ. පරිදෙවය ඉක්මවා නු යි ගොනුභූ නමැ. උපායාසය ඉක්මවා නු යි ගොනුභූ නමැ. වාහය සංසකාරනිමතන ඉක්මවා නු යි ගොනුභූ නම.

අනුතපාදයට පුසකඥනය කෙරේනු සි ගොතුභූනමැ, අපුවෘතනියට පුසකඥනය කෙරේනුසි ගොතුභූනමැ … නිරොධ සඬාසාත නිළුණයට පුසකඥනය කෙරේ නු සි ගොතුභූ නමි.

උතපාදය ඉක්මවා අනුතපාදයට පුසකඥනය කෙරේනූ යි ගොතුණු නමැ. පුවතතිය ඉක්මවා අපුවෘතතියට පුසකඥනය කෙරේනු යි ගොතුභූ නමැ. නිමතත ඉක්මවා අනිමිතතට පුසකඤනය කෙරේනු යි ගොතුභූ නමැ... වාහා සංසකාරනිමිතත ඉක්මවා නිරෝඛ සඬබාත නිළුණයට පුසකඤනය කෙරේනු යි ගොතුභූ නම.

උතපාදයෙන් නැගීයිට් කු සි ගොතුභූ නමැ පුවෘතතියෙන් නැගීයිට් කු සි ගොතුභූ නමැ. නිමතතයෙන් නැගිසිට් නු සි ගොතුභූ නමැ. කමායූහනයෙන් නැගීසිටි නු සි ගොතුභූ නමැ. පතිසකියන් නැගී සිටි කු සි ගොතුභූ නමැ. ගතියෙන් නැගීසිටී නු සි ගොතුභූ නමැ. නිමෘතතියෙන් නැගී සිටි කු සි ගොතුභූ නමැ. උපපාපතියෙන් නැගීසිටී කු සි ගොතුභූ නමැ. ජාතියෙන් නැගීසිටී කු සි ගොතුභූ නමැ. ජරායෙන් නැගි සිටී කු සි ගොතුභූ නමැ. වහාධියෙන් නැගීසිටී කු සි ගොතුභූ නමැ. මරණ-යෙන් නැගීසිටී නු සි ගොතුභූ නමැ. ජරායෙන් නැගී සිටී කු සි ගොතුභූ නමැ. වහාධියෙන් නැගීසිටී කු සි ගොතුභූ නමැ. පරිදෙවයෙන් නැගීසිටී කු සි ගොතුභූ නමැ. උපායාසයෙන් නැගී සිටී කු සි ගොතුභූ නමැ. වාහා සංසකාරනිමතනයෙන් නැගීසිටී කු සි ගොතුභූ නම. අනුපපාදං පකඛඥතීභි ගොතුභූ, අපාවතතං පකඛඥතීභි ගොතුභූ, -පෙ- නිරෝඛං නිබබානං පකඛඥතීභි ගොතුභූ.

උපපංද වුටයිනිමා අනුපපංදං පක්ඛ කැතීති ගොනුතු, පවතතා වුටයිනිමා අපපවතතං පක්ඛ කැතීහි ගොනුතු, නිමතතා වුටයිනිමා අනිශිතතං පක්ඛ කැතීති ගොනුතු, ආයූහනා වුටයිනිමා අනායූහනං පක්ඛ කැතීති ගොනුතු, පරිසකියා වුටයිනිමා අපපරි සකිං පක්ඛ කැතීති ගොනුතු, ගතියා වුටයිනිමා අගතිං පක්ඛ කැතීති ගොනුතු, නිබබතනියා වුටයිනිමා අනිබබතතිං පක්ඛ කැතීති ගොනුතු, උපපතතියා වුටයිනිමා අනුපපතතිං පක්ඛ කැතීනි ගොනුතු, ජාතියා වුටයිනිමා අජාතිං පක්ඛ කැතීති ගොනුතු, ජරාය වුටයිනිමා අජරං පක්ඛ කැතීති ගොනුතු, බසාබිමහා වුටයිනිමා අබසාබං පක්ඛ කැතීනි ගොනුතු, මරණා වුටයිනිමා අමරණං පක්ඛ කැතීනි ගොනුතු, සොකා වුටයිනිමා අසොකං පක්ඛ කැතීති ගොනුතු, පරිදෙවා වුටයිනිමා අපරිදෙවං පක්ඛ කැතීති ගොනුතු, උපයාසා වුටයිනිමා අනුපායාසං පක්ඛකැතීති ගොනුතු, බනිද්ධාසම්බාරනිමතතා වුටයිනිමා නිරෝබං නිබබානං පක්ඛ කැතීති ගොනුතු.

උපපාද විවටටතීනි ගොතුභූ, පවතතා විවටටතීනි ගොතුභූ, –පෙ– බහිදධා සඬධාරනිම්තතා විවටටතීනි ගොතුභූ.

අනුපපාදං පකඛඥතීති ගොතුභූ, අපපවතතං පකඛඥතීති ගොතුභූ, -පෙ- තිරොබං නිබබානං පකඛඥතීති ගොතුභූ.

උපපාද විවටටිනිා අනුපපාදං පකඛඥතීති ගොනුභූ, පවතතා විවටටිනිා අපපවතතං පකඛඥතීති ගොනුභූ, –පෙ– බහිදඬා සඞ්ඛාරනිම්තතා විවටටිනිා නිරොඛං නිබබාහං පකඛඥතීති ගොනුභූ.

කති ගොතුභූඛම්මා සමථවසෙන උපපජජනති, කති ගොතුභූඛම්මා විපසානා වසෙන උපපජජනති: අටයි ගොතුභූඛම්මා සමථවසෙන උපපජජනති, දස ගොතුභූඛම්මා විපසානාවසෙන උපපජජනති.

කතමෙ1 අටස් ගොනුභූඛමමා සමථවසෙන උපපජනත් පස්මං කිානං² පටිලාහත්වාය නිවරණෙ අහිභූයාන්ති ගොනුභූ, දුතියං කිානං පටිලාහත්වය විතකකාවිවාරෙ අහිභූයාන්ති ගොනුභූ, තත්යං කිානං පටි-ලාහත්වය වීතිං අභිභූයාන්ති ගොනුභූ, වතුන්වා කිානං පටිලාහත්වාය සුබදුකෙඛ අනිභූයාන්ති ගොනුභූ, ආකාසානඤවායනනසමාපතතිං පටිලාහත්වාය රූපසඤඤා පටිෂසඤඤා නානතතසඤඤා අහිභූයාන්ති ෆොනුභූ, විඤඤණඤවායනනසමාපතතිං පටිලාහත්වාය අංකාසා-නඤවායනනසඤඤා අනිභූයාන්ති ගොනුභූ, අංකිඤවඤඤයනනසමාපතතිං පටිලාහත්වය විඤඤණඤවායනනසමාපතතිං පටිලාහත්වය අංකාසා-නඤවායනනසඤඤා අනිභූයාන්ති ගොනුභූ, අංකිඤවඤඤයෙනනසමාපතතිං පටිලාහත්වය විඤඤණඤවායනනසඤඤා අංතිභූයාන්ති ගොනුභූ, නෙව-සඤඤනාසඤඤයෙනනසමාපතතිං පටිලාහත්වාය අංකිඤවඤඤයෙනනසඤඤං අනිභූයාන්ති ගොනුභූ. ඉමෙ අටා ගොනුභුඛාමා සමථවසෙන උපපජනත්. අනුතපාදයට පුසකඥනය කෙරේ නු සී ගොතුභූ නමැ. අපුමෘතතියට පුසකඥනය කෙරේ නු යි ගොතුභූ නමැ ... නිරොඩ සඬඛාාත නිළුණයට පුසකඥනය කෙරේ නු යි ගොතුභූ නමි.

උතපාදයෙන් නැගී අනුතපාදයට පුසාක අනය කෙරේ නු යි ගොතුභූ නමැ. ප්‍රමෘතතියෙන් නැගී අප්‍රමෘතතියට ප්‍රසාක අනය කෙරේ නු යි ගොතුභූ නමැ. නිම්භනයෙන් නැගී අනිමිතනයට ප්‍රසාක අනය කෙරේ නු යි ගොතුභූ නමැ. අයුනාහනයෙන් නැගී අනායූහනයට ප්‍රසාක අනය කෙරේ නු යි ගොතුභූ නමැ. ප්‍රතිසකියෙන් නැගී අන්තියාතියට ප්‍රසාක අනය කෙරේ නු යි ගොතුභූ නමැ. නිර්යාත්යෙන් නැගී අන්තිෘතතියට ප්‍රසාක අනය කෙරේ නු යි ගොතුභූ නමැ. නිර්යාත්යෙන් නැගී අන්තිෘතතියට ප්‍රසාක අනය කෙරේ නු යි ගොතුභූ නමැ. එප්‍රොපතියෙන් නැගී අන්තිෘතතියට ප්‍රසාක අනය කෙරේ නු යි ගොතුභූ නමැ. එප්‍රොපතියෙන් නැගී අන්ති අන්තියට ප්‍රසාක අනය කෙරේ නු යි ගොතුභූ නමැ. ජාතියෙන් නැගී අජාතියට ප්‍රසාක අනය කෙරේ නු යි ගොතුභූ නමැ. ජරායෙන් නැගී අජාතියට ප්‍රසාක අනය කෙරේ නු යි ගොතුභූ නමැ. මරණයෙන් නැගී අමරණයට ප්‍රසාක අනය කෙරේ නු යි ගොතුභූ නමැ. මරණයෙන් නැගී අමරණයට ප්‍රසාක අනය කෙරේ නු යි ගොතුභූ නමැ. ලංකයෙන් නැගී අමරණයට ප්‍රසාක අනය කෙරේ නු යි ගොතුභූ නමැ. ලංකයෙන් නැගී අමරණයට ප්‍රසාක අනය කෙරේ නු යි ගොතුභූ නමැ. ලංකයෙන් නැගී අමරණයට ප්‍රසාක අනය කෙරේ නු යි ගොතුභූ නමැ. ලංකයෙන් නැගී අමරණයට ප්‍රසාක අනය කෙරේ නු යි ගොතුභූ නමැ. ලංකයෙන් නැගී අමෙනෙකයට ප්‍රසාක අනය කෙරේ නු යි ගොතුභූ නමැ. ලංකයෙන් නැගී අමෙනෙකයට ප්‍රසාක අනය කෙරේ නු යි ගොතුභූ නමැ. ලංකයෙන් නැගී අමෙනෙකයට ප්‍රසාක අනය කෙරේ නු යි ගොතුභූ නමැ. ලංකයෙන් නැගී අනෙකෙකයට ප්‍රසාක අනය කෙරේ නු යි ගොතුභූ නමැ. ලංකයෙන් නැගී අනුපායාසයට ප්‍රසාක අනය කෙරේ නු යි ගොතුභූ නමැ. මංහයෙන් නැගී අනුපායාසයට ප්‍රසාක අනය කෙරේ නු යි ගොතුභූ නමැ. මංහයෙන් නැගී අනුපායාසයට ප්‍රසා ස්‍ර

උතපාදයෙන් අපගත වේ නු සි ගොතුභූ නමැ. පුවෘතතියෙන් අපගත වේ නු යි ගොතුභූ නමැ. ... වාහා සංසකාර නිමත්තෙන් අපගත වේ නු යි ගොතුභූ නමැ.

අනුතපාදයට පුසකඥනය කෙරේ නු යි ගොතුභූ නමැ … අපුවෘතතියට පුසකඥනය කෙරේ නු යි ගොතුභූ නමැ … නිරොඛ සඞ්ඛාෘත නිළුණයට පුසකඥනය කෙරේ නු යි ගොතුභූ නම්.

උතපාදයෙන් අපගත වැ අනුතපාදයට් පුසකඥනය කෙරේ නු යි ගොනුභූ නමැ. පුවෘතතියෙන් අපගත වැ අපුවෘතතියට පුසකඥනය කෙරේනු යි ගොනුභූ නමැ ... වෘහා සංසකාර නිමිත්තෙන් අපගත වැ නිරොඩ සඬබාංත නිළුණයට පුසකඥනය කෙරේනු යි ගොනුභූ නමි.

කෙතෙක් ගොතුභූධමීයෝ ශමථවශයෙන් උපදිත් ද: කෙතෙක් ගොතුභූධමීයෝ විදශීනාවශයෙන් උපදිත් ද යත්: ගොතුභූධමීයෝ අට-දෙනෙක් ශමථවශයෙන් උපදිත්. ගොතුභූධමීයෝ දසදෙනෙක් විදශීනා--වශයෙන් උපදිත්.

කමර ගොනුභූඛමයෝ අටදෙනෙක් ශමථවශයෙන් උපදින් ද යන්: ප්ථමඛ්යානය ලබනු පිණ්ස නීවරණයන් ඉක්මවා (අනිහවනය කෙරේ) නු යි ගොනුභූ යැ. දවිනීඛ්යානය ලබනු පිණ්ස විතකීව්වාරයන් ඉක්මවා නු යි ගොනුභූ යැ. තෘතීයඛ්යානය ලබනු පිණ්ස පිතකීව්වාරයන් ඉක්මවා නු යි ගොනුභූ යැ. එතුම්ඛ්යානය ලබනු පිණ්ස සුබදු:ඛයන් ඉක්මවා නු යි ගොනුභූ යැ. එතුම්ඛ්යානය ලබනු පිණ්ස සුබදු:ඛයන් ඉක්මවා නු යි ගොනුභූ යැ. ආකාසානඤවාගතන සමාපතනිය ලබනු පිණ්ස රූපසංඥව පතිසසංඥව නාතාතිසාඥව ඉක්මවා නු යි ගොනුභූ යැ. විකුඤෙණඤවා-යතනසමාපතනිය ලබනු පිණ්ස ආකාසානඤවායතනසංඥව ඉක්මවා නු යි ගොනුභූ යැ. ආකිඤවඤියෙනනසමාපතනිය ලබනු පිණ්ස විඤඤෙණඤවා-යතනසංඥව ඉක්මවා නු යි ගොනුභූ යැ. නෙවසඤඤනාසඤඤයෙනත-සමාපතනිය ලබනු පිණ්ස ආකිඤවඤියතනසංඥව ඉක්මවා නු යි ගොනුභූ යැ. මේ ගොනුභූඛමයෝ අටදෙන ශමථ වශයෙන් උපදින්. කතමේ දස ගොතුතුබමා විපසානාවසෙන උපපජනත්: සොතා, පතතිමගාං පටිලාහස්ථාය උපපාදං පවතතං නිමිතතං ආයූහනං පටිසකිං ගතිං නිබබතතිං උපපතතිං ජාතිං ජරං බාංඛිං මරණං සොකං පරිදෙවං උපායාසං බහිදධාසඬාරනිමිතතං අභිභූයෘතීත් ගොතුභූ, සොතාපතතිඵලසමාපතතස්ථාය උපපාදං පවතතං නිමිතතං පටිසකිං –පෙ– අභිභූයංතීත් ගොතුභූ, සකදගාමීමගොං පටිලාහස්ථාය –පෙ– සකදගාමී– ඵලසමාපතතස්ථාය –පෙ– අනාගාමීමගොං පටිලාහස්ථාය –පෙ– සකදගාමී– ඵලසමාපතතස්ථාය –පෙ– අනාගාමීමගොං පටිලාහස්ථාය උපපාදං පවතතං නිමිතතං ආයූහනං පටිසකිං ගතිං නිබබතතිං උපපතතිං ජාතිං ජරං බාංඛිං මරණං සොකං පරිඥවං උපායාසං බහිදධාසඬාරනිමතතං අභි-භූයාතීත් ගොතුභූ, අරහතතඵලසමාපතතස්ථාය උපපාදං පවතතං නිමිතතං ආයූහනං පටිසකිං –පෙ– අභිභූයාතීත් ගොතුභූ, ඉමෙ දස ගොතුභූඛමා විපසානාවසෙන උපපජනත්.

කති ගොනුභූධම්මා කුසලා, කති අකුසලා, කති අබාහකතා. පනතරස ගොනුභූධම්මා කුසලා, තයො ගොනුභූධම්මා අබාහකතා, නත් ගොනුභූ– ධුම්මා අකුසලා.

- "සාම්සඤව තිරාම්සං පණිතිතඤව අපපණිතිතං සුඤඤතඤව විසඤඤිතතං වුටයිතඤව අවුටයිතං
- අට්ඨ සමාබ්සස පව්වයා දස ඤණසස ගොවරා අට්ඨාරස ගොනුහුබම්මා තිණණා විමොකඛාන පච්චයා,
- ඉමෙ අට්ඨාරසාකාරා පකුඤ යසස පරිවිතා කුසලො විවටේට වූට්ඨානෙ නානාදිට්‍රිසු න කමපතී,'ති

ත්ං ඤතටෝන ඤණං, පජානනටෝන පඤඤ, තෙන වුචචති: ''බහිදධාවුටෝනවිවටටනෙ පඤඤ ගොනුභූ ඤුණං''

හොනුභූඤුණනිදෙදසො.

11. මහනඤාණං

කථං දුහතො වුටඨාන විවිටටනෙ පණැඤ මගො ඤැණං.

සොතාපතතිමගාකඛණෙ දසානටෝන සම්මෘදිටයි මිචඡාදිටසීයා වූටඨාති, තදනූවතතකකිලෙසෙහි ව ඛණෙහි ව වූටඨාති, බහිදධා ව සබබ-නිමිතෙතහි වූටඨාති. තෙන වූචචති: දුහතො වූටඨානවිවටටනෙ පඤඤ මගෙන ඤෑණං.

කවර ගොතුභූධම්යෝ දසදෙනෙක් විදශීනාවශයෙන් උපදිත් ද ශත්: සොතාපතතිමාශීපතිලාභය පිණිස උතපාදය පුවෘතතිය නිම්තත ආයුහනය පුතිසකිය ගතිය නිමෘතතිය උපපාපතිය ජාතිය ජරාව වාාධිය මරණය ශොකා පරිදේවය උපායාසය වාහා සංසකාරනිමතත ඉක්මවා නු යි ගොතුභූ යෑ. සොතාපතතිඵලසමාපතතිය පිණිස උතපාදය පුවෘතතිය නිමිතත ආයුහනය පුතිසකිය ... ඉක්මවා නු යි ගොතුභූ යෑ. සකෘදුගාම්මාශීපුතිලාභය පිණිස ... අනාගාම්ඵලසමාපතතිය පිණිස ... අනාගාම්මාශීපුතිලාභය පිණිස ... අනාගාම්ඵලසමාපතතිය පිණිස ... අනාගාම්මාශීපුතිලාභය පිණිස ... අනාගාම්ඵලසමාපතතිය පිණිස ... අභීතමාශීපුතිලාභය පිණිස උතපාදය පුවෘතතිය නිම්තත ආයුහනය පුති-සකිය ගතය නිමෘතතිය උපපාපතිය ජාතිය ජරාව වෘහධිය මරණය ශෝතාය පරිදෙවය උපායාසය වාහා සංකොරනිමතත ඉක්වො නු යි ගොතුභූ යෑ. අභීත්ඵලසමාපතතිය පිණිස ... ශූනාතමහාර සමාපතතිය පිණිස ... අනිමතතවහාරසමාපතතිය පිණිස ... ශූනාතවහාර සමාපතතිය පිණිස ... අනිමතතවහාරසමාපතතිය පිණිස ලතපාදය පුවෘතතිය නිමතත ආයුහනය පුතිසකිය ... ඉක්මවා නු යි ගොතුභූ යෑ. මේ ගොතුභූධාමයෝ දසදෙන විදශීනාවශයෙන් උපදිත්.

තෙතෙක් ගොතුභූධමීයෝ කුශලයෝ ද කෙතෙක් අකුශලයෝ ද කෙතෙක් අවහාකෘතයෝ ද යත්: ගොතුභූධමීයෝ පසලොස්දෙනෙක් කුශලයෝ යැ. ගොතුභූධමීයෝ තිදෙනෙක් අවහාකෘතයෝ යැ. ගොතුභූ-ධමීයෝ අකුශල වූවානු නැති යි.

 නිසානති සහිත බැවිත් සාම්ෂ යැ (නිසානති රහිත බැවිත්) නිරාම්ෂ යැ. (නිසානති පුණ්ඩියෙන් සිටි බැවිත්) පුණ්හිත යැ (තදහාවයෙන්) අපුණ්හිත යැ (නිසානති සංයොශයෙන්) සංයුකත යැ (තදහාවයෙන්) විසංයුකත යැ (නිසානතිය සිදුනා බැවිත්) වසුතිත යැ (තදහාවයෙන්) අවසුතිත යි.

2. ගොතුභූධමීයෝ අටදෙනෙක් සමාබියට පුතායෝ වෙති. දසදෙනෙක් ඥනයට ගොචර වූවාහු වෙති. අටලොස් ගොතුභූධමීයෝ තුත් විමොකැ-යනට පුතායෝ වෙත්.

3. මේ අටලොස් ආකාර පුඤුවෝ යමක්හු වියිත් පුරුදු කරන ලද්දහු ද ඒ විවතීයෙහි හා වස්ථානයෙහි නිපුණු වූයේ නානා දුෂ**ීත්හි නො** සැලේ යයි.

එය ඥතාවයෙන් ඥන යැ. පුජානනාවයෙන් පුඥ යි. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'බහිදබා වුට්ඨානවිවට්ටනෙ පඤඤ ගොනුභූඤුණං' යි.

ගොහුභුඥාන නිර්දෙශ සි.

11. මාග්ඥනය

කිසෙයින් උහනොවදූනානවිවනීනයෙහි පුඥුව මාහ්ඥන වෙයි යත්:

සොතාපතතිමාගීඝෂණයෙහි සතාදශීනසවභාවගෙන් සමාගේදුවේය (දෙසැට) ම්ථාදුවේයෙන් නැහෙයි. තදනවනීක (ම්ථාදුවේය අනුවැ පවත්නා) කෙලශයන් කෙරෙන් ද සකාභියන් කෙරෙන් ද නැහෙයි. වාහා වූ හැම සංසකාරනිමතත කෙරෙන් ද නැගේ. එයින් කියනු ලැබෙයි. 'දුහතොටුටානවිවටටනෙ පණුණු මහෝ ණුණා' යි. පටිසමහිදුමගොො-මහාවගා-කැණකථා

අභිනිරොපනටෙඨන සමාසඞකපො ම්චඡාසඞකපො වුටඨාති, තදනුවතතකකිලෙසෙහි ව බැබෙහි ව වුටඨානි, බහිදධා ව සබබනිමිතෙතහි වුටඨාති, තෙන වුවවනි: දුහතො වුටඨානවිවටටනෙ පඤඤ මගොෙ ඤැණං.

පරිශාහරෙඪන සම්මාමාචා මිච්ඡාවාචාය වුටඨාති, තදනුවතතක– කීලෙසෙසි ච ඛයෝසි ව වුටඨාති, බහිදධා ච සබබනිම්තෙතහි වුටඨාති, තෙන වුච්චනි: දුහතො වුටඨානවිමටටනෙ පඤඤ මගොහ ඤෑණං.

සමුට්ඨානටෝන සමාකම්තෙනා මිච්ඡාකම්මනතා විට්ඨාති, තදනුවතතකකිලෙසෙහි ව බණෝහි ච විට්ඨාති, බහිදධා ච සබබනි– මිතෙනහි විට්ඨාති, නෙන විච්චති: දුහනො විට්ඨානවිවටටනෙ පඤඤ මගෙන ඤෑණං

වොදනටෙඨන සමමා ආජීවො මිච්ඡාආජීවා වුටඨාති, නදනුවතන– කකිලෙසෙසි ව බණෙහි ව වුටඨාති, බසිදධා ව සබබනිමිතෙනසි වුටඨාති, තෙන වුච්චති: දූහනො වුටඨානවිමටටනෙ පඤඤ මගොෙ ඤෙණං.

පගාහටෙඨන සමමාමායාමො මිච්ඡාවායාමා වුටඨානි, තදනුවතතක– ක්ලෙසෙහි ච ඛඤෝහි ච වුටඨාති, බහිදධා ව සබබනිම්තෙතහි වුටඨාති, තෙන වුච්චති: දූහතො වුටඨානවිඵටටනෙ පඤඤ මගො ඤෑණං.

උපටඨානටෙඨන සම්මාසති මිච්ඡාසතියා වුටඨාති, නදනුවතනක– කිලෙසෙහි ච බනෝහි ච වුටඨාති, බහිදධා ච සබබනිමතෙනහි වුටඨාති, නෙන වුච්චති: 'දුහතො වුටඨානවිවටටනෙ පඤඤ මගොෙ ඤෑණං.

අවිකෙඛ පටෙයන සමාසමාධි මිච්ඡාසමාධිතො වූටයානි, නදනුවතතක– කීලෙසෙහි ච ඛණෙහි ව වූටයානි, බහිදධා ච සබබනිම්තෙතහි වූටයානි, තෙන වුච්චනි: දුහතො වූටයාන විවටටනෙ පඤඤ මගොන ඤෑණං.

සකදගාම්මහාකකාණේ දසසනටෙයන සම්මාදිටයි - පෙ - අවිකොට පටෙයන සම්මාසමාධි ඔළාරිකා කාමරාශස කැඤජනා පටිඝස කැඤජනා ඔළාරිකා කාමරාගානුසයා පටිඝානුසයා වුටයාති, තදනුවතතකකිලෙසෙහි ව බහැෙහි ච වුටයාති, බහිදධා ව සබබනිමතෙනහි වුටයාති, තෙන වුවවති: දුහතො වුටයානාවිවටටනෙ පඤඤ මගෙන ඤුණං.

අනාගාම්මගාකඛණේ දසසනටෝහන සම්මාදිටයි –පෙ– අමිකොඛ පටෙයන සම්මාසමාධි අණු සහගතා කාමරාගසඤඤජනා පටිඝසඤඤජනා, අණු – සහගතා කාමරාගානුසයා පටිඝානුසයා වුටයාති, තදනුවතතකකිලෙසෙහි ව ඛඤෝහි ව වුටයාති, බහිදධා ව සබබනිමනෙතහි වුටයාති, නෙන වුච්චති: දුහතො වුටයානම්වටටනෙ පඤඤ මගොෙ ඤුණං'.

අභිනිරෝහණසවහාවයෙන් සමාක්සංකලපය ම්ථාංසංකලපය කෙරෙන් නැහෙයි. තදනුවනීක කෙලශයන් කෙරෙන් ද සකාකියන් කෙරෙන් ද නැහෙයි. වාහා වූ හැම සංසකාරනිමිතන කෙරෙන් ද නැගේ. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'දුහතො වූටසානවිවටටනෙ පකුඤු මගොෙ ඤුණං'යි.

පරිගුහ (සතර වාක්සංවර) සවහාවයෙන් සමාග්වවනය මිථාවවන– යෙන් නැගෙයි. තදනුවනීක කෙලශයන් කෙරෙන් ද සකණියන් කෙරෙන් ද නැගෙයි. වාහා වූ හැම සංසකාරනිමතත කෙරෙන් ද නැගේ. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'දුහනො වූටහානවිවටටනෙ පකුඤු මගො ඤුණං' යි.

සමූත්ථාන (කාරණ) භාවයෙන් සමාක්කමාතනය (පාණවඛාදි) මිථා-කමාතනයෙන් නැහෙයි. තදනුවනීක කෙලශයන් කෙරෙත් ද සකානියන් කෙරෙත් ද නැහෙයි. බාහා වූ හැම සංසකාර නිමතන කෙරෙන් ද නැගේ. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'දුහතො වුට්ඨානවිවටටනෙ පඤඤ මගො ඤුණං'යි.

පරිශුදධහාවයෙන් සමාගාජීවය මිථාාආජීවයෙන් නැගෙයි තදනු-වනීකකෙලශයන් කෙරෙන් ද සකනායන් කෙරෙන් ද නැගෙයි. බාහා වූ හැම සංසකාරනිමිතත කෙරෙන් ද නැගේ. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'දුහතො වුට්ඨානවිවටටනෙ ප*කැක* මගො කැගුණං'යි.

පුගුහභාවයෙන් සමාගේවසායාමය මිථාවෙතායාමයෙන් නැගෙයි. තදනු– වනීක කෙලශයන් කෙරෙන් ද සකන්ධයන් කෙරෙන් ද නැගෙයි. බාහත වූ හැම සංසකාරනිමතත කෙරෙන් ද නැගේ. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'දුහතො වූටඪානවිවටටනෙ පකුඤු මගොෙ ඤුණං'යි.

එළඹ සිටුනා බැවිත් සමාක්සමාතිය මිථාංසමාතියෙන් නැගෙයි. තදනුවනීක කෙලශයන් කෙරෙත් ද සකානියන් කෙරෙත් ද නැගෙයි බාහා වූ හැම සංසකාරනිමිතත කෙරෙත් ද නැගේ. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'දුහතො වූටඨානවිවටටනෙ පකුඤු මගො ඤුණං'යි.

අවිකෙෂපා හිටිසවහා වගෙන් සමාසක් සමාධිය මිතිවා සමාධියෙන් නැගී සිටී, තදනුවනීක වූ කෙලශයන් කෙරෙන් ද සකන්ධයන් කෙරෙන් ද හැගීසිටී, බාහා වූ හැම සංසකාරනිමතතයන් ගෙන් ද නැපිහිටී. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'දුහනො වූටඪානවිවටට නෙ පඤඤ මගෙන ඤෑණං'යී.

සකෘදගාම්මාගීඝාෂණයෙහි සතාදශීනසවහාවයෙන් සමාග්දාවේය ... අවිඝෞපසවහාවයෙන් සමාක්සමාධිය ඖදරික වූ කාමරාශසංයොජන-ගෙන් පුතිඝසංයෝජනයෙන් ඖදරික වූ කාමරාශානුශයෙන් පුතිඝානුශ… යෙන් නැගිසිටී, තදනුවනීක වූ කෙලශයන් කෙරෙන් ද, සකාකියන් කෙරෙන් ද නැගිසිටී, බංහා වූ ද හැම සංසකාරනිමිතතයන් කෙරෙන් නැගිසිටී. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'දුහතො වූට්ඨානවිවටටනෙ පඤඤ මගෙන ඤුණා'යී.

අනාගාම්මාගීකමණයෙහි දශීනසවහාවයෙන් සමාග්දාමටිය ... අවි-කොපෙසවහාවයෙන් සමාක්සමාධිය අණුසහගත (සියුම්) වූ කාමරාගසං-යොජනයෙන් ද පුතිඝසංයොජනයෙන් ද අණුසහගත වූ කාමරාගානුශයෙන් ද පුතිඝානුශයෙන් ද නැගිසිටී. තදනුවහීක වූ කෙලශයන් කෙරෙන් ද සකනායන් කෙරෙන් ද නැගිසිටී. බාහා වූ ද හැම සංසකාරනිමතතයන් කෙරෙන් නැගිසිටී. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'දුහතො වූටසානවිවටටනෙ පකුකු මගො කැඳුණං'යි.

පටිසමහිදුමගොො-මහාවගො-කැණකථා

අරහතතමගහතබණේ දස්සනටෙයින සම්මාදිටයී -පෙ- අවිකෙඛ-පටෙයන සම්මාසමාධි රූපරාශා අරූපරාශා මානා උදාවචා අවිජජාශ-මානානුසංහා භවරාශානුසංහා අවිජජානුසංහා වූටයානි, තදනුවතතක-කිලෙසෙහි ච ඛනොහි ච වූටයාන්, බහිදධා ච සබබනිම්තෙනහි වූටයානි, තෙන වුච්චති: 'දුහතො වූටයානවිවටටනෙ පඤඤ මගොහ ඤුණං.

- "අජාතං ඣාපෙති¹ ජාතෙන ඣානං⁸ තෙන පවුවවති ඣානවිමොකෙඛ³ කුසලතා නානාදිටයිසු න කමපති⁴
- 2. සමාදතිනීා යථා වේ විපසාති විපසාමානො තථා වේ සමාදහෙ විපසානා වී සමථෝ තද අහු සමානහාගා යුගනකිා වතතරේ.
- දුහබා සඬබාරා සුබො නිරොබොති දසසනං දුහතො ව්ට්‍රීතා පඤඤ එසොති අමතං පදං
- විමොකඛවරියං ජානාභි නානතෙතකතත⁵ කොවිදෙ, දවිනතං කිහුණානං කුසලභා නානාදිට්ඨිසු න කමපතී"හි,

තං ඤතටෝහ ඤණං, පජානනටෝන පඤඤ, තෙන වුවාතී ''දුහතො වුට්ඨානවිවටටතෙ පඤඤ මගො ඤණ.''

මහහ ඤුණ තිදෙදකො.

12. ඵලඤුණං

කථං පගොගපටිපපසාදාධිපණුණු ඵලෙ ණුණං.

සොතාපතතිමගාහකඛණේ දසනටෙඪන සම්මාදිවසී මිචඡාදිටසීයා වුටඨාති, තදනුවතතකකිලෙසෙහි ච ඛඤෝහි ච වුටඨාති, බහිදධා ච සබබනිමතෙතහි වුටඨාති, තංපයොහ⁶ පටිපපසසදධනතා උපපජණති සම්මාදිටයි, මගාසොතං ඵලං.

1 ఉషుంలు - PTS, 2. ఉషుత్రం - PTS, 3. ఉషుత్రత్రం లు కదు - PTS.

4. ක කමපතීනී - ඔහා 5 කෘතතෙකතෙක - PTS. 6. කපපයොත වීම

පටිසමහිදුමෘගීය-මහාවගී-ඥනකථා

අභීනමාගීකාණයෙහි දශීනසාවාවයෙන් සමාන්දුෂටිය ... අවිකොප-භාවයෙන් සමාක්සමාධිය රූපරාගයෙන් අරූපරාගයෙන් මානයෙන් ඖඥධනාසයන් අවිදා යෙන් මානානුශයෙන් භවරාගානුශයෙන් අවිදා නුශ-යෙන් නැගීසිටී, තදනුවනීක වූ කෙලශයන් කෙරෙන් ද, සකනායන් කෙරෙන් ද නැගීසිටී, බාහා වූ ද හැම සංසකාරනිමිතනයන් කෙරෙන් හැගීසිටී. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'දුහතො වූටයානවිවටටතෙ පකුකු මගො කඳුණාං'යී.

1. සවසනතානයෙහි උපත් ලොකොතතරධාහනයෙන් (තත්සමඞ්ගී පුදහල තෙමේ) නූපත් කෙලශය දවයි, එකරුණෙත් එය ධාහනයයි කියනු ලැබේ. ඒ අංයසීමාගීසමපුයුකත වූ ධාහනයෙහි ද විමොසාෂ සමාගිහත ආයසීමාගීයෙහි ද කුශල බව හෙතු කොටගෙන නානා දුෂටීන්හි කමපා නො වේ.

2. ආලම්බනොපවාරකාණ්හික සමාධීත් අතුරෙත් එක්තරා සමාධිය-කීත් චිතනසමාඛානය කොට යම්සේ විදශීනා කෙරේ ද, විදශීතා කරනුයේ එසෙයින් ම චිතනසමාඛානය ද කරන්තේ ය. එකල්හි විදශී-භාව ද ශමථය ද වෙති. සමහාග වූ ශමථවිදශීනාඛ්මයෝ ශුශනකි වූවානු පවත්නාහ.

3. සංසකාරයෝ දුෘඛයෝ යැ, නිරොධ සඬඛාහත නිළුණ සුව යැයි දශීන සඬඛාහත ආය්ෂීමාශීඥනය 'දුහතො වුට්ඨානපඤඤ නමු. (ඒ පුඤුව මැ) අමාතපද සඬාහත නිවන ආලම්බනසපශීයෙන් සපශී කෙරෙයි.

4. විමොසාෂයන් ගේ නාභාතියෙහි ද එකතියෙහි ද නිපුණ වූයේ විමොසාෂපුවෘතතිය අසමමූස්වශයෙන් දනගනී, දශීනසභාඛාහත වූ ද භාවනා– සභාඛාහත වූ ද ඥනආධයයාගේ නිසුණබව හෙතු කොටගෙන ශාශවතාදි නානාදුෂටියෙහි නො සැලේ යයි.

ඒ මාගීඥනය ඥතාඞීයෙන් ඥත යැ, පුජානනාඞීයෙන් පුඥ යි. එයින් කීයනු ලැබෙයි: 'දූහතො වූටඨානවිවට්ටනෙ පඤඤු මගොෙ ඤුණං'යි.

මාගීඥාන භිර්දෙශ යි.

12. ඵලඥනය

පුයොගනිඎ්වෙහි (-අායාීමාගීනිමත්තෙන් කෙලශයන්ගේ සන්හිඳී-මෙහි) පුඤව කිසෙයින් ඵලඥන නම් වෙයි යත්:

සොතාපතතිමාගීඝෂණයෙහි සමහග්දුවේ තොමෝ සෘජුපුතිපඤයන් දශීනභාවයෙන් මිථයාදුවේය කෙරෙන් නැගීසිටී. ඒ මිථයාදෘෂ්ටිය අනුව පවත්නා කෙලශයන් කෙරෙනු දු සහාකියන් කෙරෙනු දු නැගීසිටී. (යථොකත කෙලශ-සහාකියන් කෙරෙන්) පිටත්හි වූ හැම සංසභාර-නිමිතනයක් කෙරෙනු දු නැගීසිටී. ඒ (අජාඕතනබහිඳාා දෙකින්) වූනා-නාදී පුයොගය සන්හුන්වන බැවින් (මාගීානනකර වැ එක් දෙ වටෙක හෝ, ඵලසමාපතනිකාලයෙහි නො එක් වට, නිරොඛයෙන් නැහෙනුවනුට දෙවටෙක) සමහන්දෘෂ්ටිය උපදී, තෙල (විපාකසමහන්දෘෂ්ටිය) අංයම්මාගීයා ගේ ඵල සි.

අභිතිරොපනටෙඪන සම්මාසඞකපෙපා මිච්ඡාසඞකපපා වුටඨාති තදනුවතනකකිලෙසෙහි ව බකෙහි ච වුටඨාති, බහිදධා ච සබබනිමිතෙනහි වුටඨාති, නංපයොග¹ පටිපපසාදධනනා උපපජජති සම්මානඞකපෙපා, මගනසොතා ඵලං.

පරිගාහටෝන සමාවාවා ම්වජාවාවාය විට්යාති, තදනුවතතක-කිලෙසෙහි ව බනොහි ව විට්යාති, බහිදධා ව සබබනිම්තෙනහි විට්යාති. තංපයොහපටිපපසාදාධනතා උපපජයති සමාවවා, මහාසොහාං ඵලං.

සමූටඪානටෙඪන සමාකමනෙතා ම්චඡාකමනතා වුටඪාති, තදනු– වතතකකිලෙසෙහි ව බකොහි ව වුටඪාති, බහුදධා ව සබබනිමතෙතහි වුටඪාති, තංපයොහපටිපපසසදධනතා උපපජජති සමමාකමනෙතා. මහතසෙසතං ඵලං.

වොදනරෝහන සම්මාඅාජීවො මිච්ඡාආජීවා වුට්ඨාති, තදනුවතත– කකිලෙසෙහි ව ඛණෝහි ච වුට්ඨාති, බහිදධා ව සබබනිම්තෙතහි වුට්ඨාති, තංපයොගපටිපපසාදාධතතා උපපජරති සම්මාආජීවෝ, මගහසොකං ඵලං.

පහාහටෝන සමාවායාමො මිච්ඡාවායාමා විට්ඨාති, තදනුවතතක– කිලෙසෙහි ව ඛකෝහි ව විට්ඨාති, බහිදධා ව සබබනිමතෙතහි විට්ඨාති, තංපයොග¹ පටිපපසාදධනතා උපපජජති සම්මාවායාමො. මහාසොකතං ඵලං.

උපටසානටෙසන සම්මාසති මිච්ඡාසතියා වුටසාති, තදනුවතතක– කිලෙසෙහි ව බඤොහි ව වුටසාති, බහිදධා ව සබබනිමිතෙතහි වුටසාති, තංපයො ගවිපපසාදධනතා උපපජජනි සම්මාසති, මගාසොකාං ඵලං.

අවිකොධ පටෝහන සම්මාසමාධි මිච්ඡාසමාධිතෝ වූටඨාති, තදනුවතනක-කිලෙසෙහි ච බනෙහි ච වූටඨාති, බහිදධා ච සබබනි මිතෙනහි වූටඨාති. තංපයොග පටිපපසාදධනතා උපපජාති සම්මාසමා බි, මගාසොසතං ඵලං.

සකදගාම්මනාකාඛණෙ දසාසනටෝන සම්මාදිටයී -පෙ- අවිකොබ-පටෝන සම්මාසමාධි ඔලාරිකා කාමරාශසංයෝජනා පටිඝසංයෝජනා ඔලාරිකා කාමරාශානුසයා පටිඝානුසයා වුට්ඨානි, තදනුවතතකකිලෙසෙහි ච ඛණාහි ච චූට්ඨානි, බහිදධා ච සබබනිම්නෙතහි වුට්ඨානි. තංපයෝග පටිපපසාදධනතා උපපජරති සම්මාසමාධි, මහාසොතං ඵලං.

අභිනිරොපණානී කත් සමාක්සබකලපය තෙමේ මිථාාසබකලපයෙන් නැගිසිටී. ඒ මිථාාසබකලපය අනුම පවත්නා කෙලබයන් කෙරෙනු දූ සකකායත් කෙරෙනුදු නැගෙයි. එයින් පිටත්නි වූ සියලු සංසකාරනිමතත– යෙනු දූ නැගෙයි ඒ (අජැබතතබහිදධාවුටඨාන) පුයොගය සන්හුන්මන බැවින් සමාක්සඔකලපය උපදී. තෙල විපාක සමයක්සබකලපය ආයදී-මාගීයාගේ ඵල යි.

සමාග්වචනය පරිගුහභාවයෙන් මිථාාවචනයෙන් නැගිසිටී ඒ මිථා-වචනය හා අනුව පවත්නා කෙලශයන් කෙරෙන් ද සකනියන් කෙරෙන් ද නැගිසිටී. එයින් පිටත්හි වූ හැම සංසකාරනිමිතනයන් කෙරෙනු දු නැගිසිටී. ඒ (අජඣතනබහිදධාවුටඨාන) පුගොගය සන්හුන්වන බැවින් සමාග්වචනය උපදි, තෙල විපාක වූ සමයන්වචනය ආයතීමාගීයාගේ ඵලය යි.

සමයක්කමානත තොමේ සමූන්වානභාවයෙන් මිත්හාකමානතයෙන් නැහෙයි. තදනුවතික වූ කෙලශයන් කෙරෙනු දු සකණියන් කෙරෙනු දූ නැහෙයි. එයින් පිටත්හි වූ හැම ස සකාරනිමිතතයෙනු දු නැහෙයි. ඒ (අණ්ඩනතබහිදුඩාවුට්ඨාන) පුයොගය සන්හුන්වන බැවින් සමාක්කමානතය උපදී. නෙල විපාක වූ සමාක්කමානතය ආයඞ්මානීයාගේ ඵල යි.

සමාගාජීව නෙමේ වාවදනභාවයෙන් මිත්හාආජීවයෙන් නැහෙයි. තදනුවතීක වූ කෙලශයන් කෙරෙන දූ සකඣයන් කෙරෙනු දී නැහෙයි. එයින් පිටත්හි වූ හැම සංසකාරතිමිතනයෙන දී නැහෙයි ඒ (දජඣාතත-බහිදුඩාවුටඨාන) පුයොගය සත්හන්වන බැවින් සමාගාජීවය උපදී. නෙල විපාක වූ සමාගාජීවය ආශ්‍යිමාගීයාගේ ඵල යි.

සමාග්වයායාම තෙමේ පුගුහාළුදෙන් මිත්ථාවයායාමයෙන් නැහෙයි. තදනුවනීක වූ කෙලශයන් සොරෙනු දු සකාමයන් කෙරෙනු දු නැහෙයි එයින් පිටත්හි වූ සියලු සංකාරතිමිතනයන් කෙරෙනු දු නැහෙයි. ඒ (අජැකතනබහිදාධාටුටඨාන) පුයොගය සත්හුනවන බැවින් සමයග්වයායාමය උපදී. නෙල විපාක වූ සමාග්වයායාමය මාගීයාගේ ඵල යි.

සමාක්යමෘති නොමෝ උපස්ථානතාවයෙන් මින්හාසමෘතියෙන් නැතෙයි. තදනුවන්ක වූ කෙලශයන් කෙරෙනු දූ සකනියන් කෙරෙනු දූ නැතෙයි. එයින් පිටත්ති වූ හැම සංසකාරතිමිතතයන් කෙරෙනුදූ නැතෙයි. ඒ (අණ්ඩතතබහිදඩාවුට්ඨාන) පුණාගය සත්හුත්වන බැවින් සමාක්සමෘති තොමෝ උපදී. තෙල විපාක වූ සමාක්සමෘතිය ආයම්මාගීයාගේ ඵල යි.

සම්යුක්සමාධි නෙමේ අමසෞෂාවයෙන් මින්හාසමාධිය කෙරෙන් නැගෙයි, තදනුවන්ක වූ කෙලෙසුන් කෙරො දු සකනායන් කෙරෙනු දු නැගෙයි. ඒ (කෙලශසකනායන්) කෙරෙන් පිටත් හි වූ සියලු සංසකාර-නිමිතතයන් කෙරෙනු දූ කැගෙයි. ඒ (අජාබනත–බහිදාධා දෙකින් වූටඪා– නාදී) පුයොගය සන්හුන්මන බැමින් සම්යක්සමාධ්ය උපදී නෙල විපාක වූ සමාක්සමාධිය අයෙසීමානීයාගේ ඵල යි.

සකෘදගාම්මාගීය උපදනා ඇයිල්ලෙහි සමාග්දුමටි තොමෝ දශීනභාවයෙන්... සමාක්සමාධි තෙමේ අවිකෙෂපනාවයෙන් ඖදරික වූ කාමරාගසංයෝජනය කෙරෙන් පුතිඝසංයෝජනය කෙරෙන් කාමරාගානු– ශය කෙරෙන් පුතිඝානුශය කෙරෙන් නැහෙයි. ඒ කාමරාගසංයෝජනාදීය හා අනුව පවත්නා කෙලශයන් කෙරෙනු දූ සහානියන් කෙරෙනු දු හැඟෙයි. ඒ කෙලශ-සහානියන් කෙරෙන් පිටන්හි වූ හැම සංසෝර– නිමතනයන් කෙරෙනු දූ නැඟියිටී. ඒ, (වසුනානාදී) පුයෝගය සන්හුන් වන බැවින් සමාක්සමාධ්ය උපදී. හෙල විපාක වූ සමාක්සමාධ්ය (සකෘද– ගාමී) ආයාධීවාහීයා ගේ ඵල යි. පටිසමහිදුමගොො-මහාවගග-කදුණකථා

අනාගාම්මඟහකාණෙ දසසනටෙයන සමමාදිටයී -පෙ- අවිකාපටෙයන සම්මාසමාධි අණුසහගතා කාමරාග සභාඥාජනා පරිඝසභෛදු ජනා අණු-සහගතා කාමරාගානුසයා පරිඝානුසයා වූටසාති, තදනුවතතකකිලෙසෙහි ච බනොහි ච වූටසාති, බහිදධා ව සබබනිමතෙතහි වූටසාති, තංපයොග-පරිපපසාදධතතා උපපජජනි සම්මාසමාධි, මහාසෙසතං ඵලං.

අරහතනමහතකා දේ දසානටෝහන සම්මාදිවයී -පෙ- අවිකොබ-පටෝන සම්මාසමාධි රූපරාගා අරූපරාගා මානා උදාවඩා අවිජජාය, මානානුසයා භවරාගානුසයා අවිජජානුසයා වුට්ඨාති, නදනුවතතක-කිලෙසෙහි ව ඛණෝහි ව වුට්ඨාති, බහිදධා ව සබබනිමිතෙනහි වුට්ඨාති, තංපයොශපටිපපසාදාධනතා උපපජජනී සම්මාසඞකපො මහාසොතං ඵලං.

තං ඤිතටෙහාන ඤිණං, පජානනටෙහාන පඤඤ, තෙන වුවාති: පයොගපටීපපසාදුඩපණඤ ඵලෙ ඤණං.

එලඤාණතිදෙදසො.

13. විමූතතිඤ,ණං

කථං ජනතවටටමනුපසානෙ1 පකුඤු විමූතතිඤුණං:

සොතාපතතිමගොන සකකායදිටයි විවිකිචුණා සීලබබන පරාමාසො, දිට්ඨානුසයො විවිකිච්ඡානුසයො, අතතනො විතතසා උපකකීලෙසා සම්මා-සමුච්ඡිනතා හොනති, ඉමෙහි පඤවහි උපකකීලෙසෙහි සපරියුට්ඨානෙහි විතතං විමුතතං හොති සුවිමූතතං. නංවිමූතති ඤැනටට්ඨන ඤැණං, පජාන-නටේඪන පඤඤු. නෙන වුච්චති: ජිතතවටටමනුපසානෝ පඤඤ විමූතති ඤෙණං.

සකදගාම්මගොන ඔළාරිකං තාමරාශස කෙසුජු නං, පටිඝස කෙසුකුජ නං ඔළාරිකො කාමරාශානුසයො පටිඝානුසයො අතනනො විතනසස උපකකීලෙසා සමා සමූචඡනතා හොනති, ඉමෙති වතුහි උපසකීලෙසෙනි පරිසුටසානෙහි චිතතං විමූතතං හොති සුවිමූතතං. නංවිමූතති කැනටෙයින කිදීණං, පජානනටෙයන පකුඤ. නෙන වුවවති. 'ජිතනවටටමනුපසසන පකුඤු විමූතති කැණ.

^{1.} ඒතකාවටුමානුපසානක - මජයං. ඒකතා මනුපසානක - සතා, PTS.

අනාගාම්මාගීය උපදනා ඇසිල්ලෙහි සමාන්දෘෂට් තොමෝ දශීන-භාවයෙත්... අවිකෙෂපහාවයෙත් සමාක්සමාබි තෙමේ අණුසහගත වූ කාමරාගානුශයා කෙරෙත් පුතිඝානුශයා කෙරෙත් නැගීයිටී, තදනුවතීක කාමරාගානුශයා කෙරෙත් පුතිඝානුශයා කෙරෙත් නැගීයිටී, තදනුවතීක වූ කෙලශයත් කෙරෙනු දු සහාකියත් කෙරෙනු දු නැගීසිටී (ඒ කෙලශ-සකාකියත් කෙරෙනු) පිටත්හි වූ සියලු සංසකාරතිමතතයන් කෙරෙනු දු නැගීසිටී. ඒ (වසුන්ානාදී) පුයොගය සත්හුන් වන බැවින් සමාක්-සමාබිය උපදී. තෙල විපාක වූ සමාක්සමාබිය අනාගාම්මාශීයා ගේ ඵල සි.

අභීනමාශීඝෂණයෙහි දශීනහාවයෙන් සමාග්දුෂටි තොමෝ .. අවි-ඝෞපහාවයෙන් සමාක්සමාධි තෙමේ රූපරාගයෙන් අරූපරාගයෙන් මානයෙන් ඖඥධනායෙන් අවිද කෙන් මානානුශයෙන් හවරාගානුශයෙන අවිද නුතුයෙන් නැගීසිටී. තදනුවනීක වූ කෙලශයන් කෙරෙන් ද සකණ-යන් කෙරෙන් ද භැගීසිටී. (ඒ කෙලශ-සකණයන් කෙරෙන්) පිටන්හි වූ හැම සංසකාරනිම්තනයන් කෙරෙනු දූ නැගීසිටී. ඒ (වසුනානාදි) පුරොගය සන්හුන්වන බැවින් සමාක්සමාධිය උපදී. නෙල විපාක වූ සමාක්සමාධිය අභීනමාගීයා ගේ ඵල යි.

ඒ ඵලඥනය ඥතානීයෙන් ඥන යැ, පුජානනානීයෙන් පුඥ යි. එයින් කියනු ලැබෙයි: ''පොහපටිපපසාදධිපකුඤු ඵලෙ ඤුණං'' යි.

ඵලඥාන නිර්දෙශ යි.

13. විමූකතිඥනය

කිසෙයින් ඒ ඒ ආය[®]මාගීයෙන් සමුච්ඡිනන වූ උපකෙලයයන් පසුව බැලීමෙහි පුඥව විමුකතිඥන වෙයි යත්:

සොතාපතතිමාගීගෙන් සකකායද වේ යැ විවිකිතසා යැ ශීලවන පරාමශී යැ ද වොතුශය යැ විවිකිතසානුශය යැ යන සවකීය විතතයාගේ උප කෙලශයෝ (සමුවෙම ද පුහාණගෙන් අනුතපාදන් රොධයෙන්; මැනැවින් සිදුනා ලද්දහු වෙති, පයදීන්න සහිත වූ මේ පදෙදවාපතෙලශයන් කෙරෙන් සිත විමුකත වූයේ සුවිමුකත වූයේ වෙයි. ඒ විමුකතිය ශූතානී– යෙන් ශූත යැ, පුණනානානීයෙන් පුඤ යි. එයින් කියනු ලැබෙයි. ''ජීතනවටටමනුපසානෙ පඤඤ විමුතත්ඤුණං''යී.

සකෘදගාමීමාගීයෙන් ඖදරික වූ කාමරාහසංයොජන යැ පුතිඝසා-යොජන යැ ඖදරික වූ කාමරාගානුශය යැ පුතිඝානුශය යැ යන සවකීය විතනයා ශේ උපකෙලශයෝ මැනැවින් සිඳුනා ලද්දහු වෙති. පයදීනානකොලශයන් සහිත වූ මේ සතර උපකෙලශයන් කෙරෙන් විතනය විමුකත සුවිමුකත වූයේ වෙයි. ඒ විමුකතිය ඥතානීයෙන් ඥෙන යැ, පුජානනාංඞීයෙන් පුඥ යි. එයින් කියනු ලැබෙයි: ''ජිනනවටටමනු-පසානෙ පඤඤ විමුතතිඤණා''යි. අනාශාම්ම ගොන අණුසහගතං කාමරාශස කෙසුසුජනං පටිඝස සෙසුසු-ජනං අණුසහගතො කාමරාශානුසයො පටිඝානුසයො අතනනො චිතතසස උපකකීලෙසා සම්මා සමූචජිතතා හොතති, ඉමෙහි චතුහි උපකකීලෙසෙහි සපරිසුටසානෙහි චිතතං විමූතතං හොතී සුමූතතං. තංවිමූතති සඳුනටෙසන සඳුණං, පජානනටෙසන පසැසදු, තෙන වුවචති: 'ජිතතවටටමනුපසසනෙ පසැඤ විමූතති සඳුණා.

අරහතතමගොන රූපරාගො අරූපරාගො මානො උද්ධච්චං අවිජ්න මානානුසයො භවරාගානුසයො අවිජ්නානයො අතතනො විතතසස උපකාකීලෙසා සමා සමුචඡිනතා හොනති, ඉමෙහි අටයහි උපකාකීලෙසෙහි සපරියුටයානෙහි විතතං විමුතතං හොතී සුවිමුතතං, තංවිමුතති ඤුතටෙයන ඤුණං, පජානනටෙයන පඤඤ, නෙන වුච්චනි: 'ජිතතවටටමනුපසාන පඤඤ විමුතතිඤුණං.'

තං ඤිතුරෝන ඤිණං, පජානනටෝන පඤඤ, තෙන වුව්වති: ජනතවටටමනුපසානෙ පඤඤ විමුතතිඤණ.

විමුතතිඤණ හිදෙද සො.

14. පච්චවේකඛනඤුණං

කථං තද සමුදුගතෙ¹ ධමේම පසානෙ² පණුඤු පච්චවෙක්බනෙ ඤුණං:

සොතාපතතිමගහකඛණේ දස්සනටෙයින සම්මාදිටයී තද සමුදගතා. අභිතිරොපනටෙයන සම්මාසභිකපො තද සමුදගතො, පරිගහහටෙයන සම්බාචාචා තද සමුදගතා, සමුටයානටෙයින සම්මාභාම්තතො තද සමුදගතො, චොදනටෙයින සම්මාදාජීවෝ තද සමුදගතො, පගහහටෙයින සම්බාවායාමෝ තද සමුදගතො, උපටයානටෙයින සම්බාසති තද සමූදගතා, අවිකොකපටෙයන සම්මාසමාධි තද සමුදගතො.

උපටසානටෙසන සතිසමේබාජඣඹෙනා තද සමූදනතො, පවිවයටෙසන බමාවිවයසමේබාජඣඹෙනා තද සමූදනතො, පහාහටෙසන විරිය-සමේබාජඣඹෙනා තද සමූදනතො, එරණටෙසන පීතිසමේබාජඣමෙනා තද සමූදනතො, උපසමටෙසන පසසදධිසමේබාජඣමෙනා තද සමූදනතො, අවිකොපටෙසන සමාධිසමේබාජඣමෙනා තද සමූදනතො, පටිසඬානටෙසන උපෙකාසමේබාජඣමෙනා තද සමූදනතො.

- 1 සමූපාගතෙ සාඝා
- 2. විරසාකත PTS
- 3. සමූපගතා සා

පටිසමහිදුමාගීය-මහාවගී-ඥනකථා

අනාගාම්මාගීයෙන් අණුසහගත වූ කාමරාගසංයෝජන යැ පුතිඝ-සංයෝජන යැ අණුසහගත වූ කාමරාගානුශය යැ පුතිඝානුශය යැ යන සවකීය විතනයාගේ උපකෙලශයෝ මැනැවිත් සිඳුනා ලද්දහු වෙති. පයදීපථානකොලශයක් සහිත වූ මේ සහර උපකෙලශයන් කෙරෙන් විතනය විමුකත සුවිමුකත වූයේ වෙයි. ඒ විමුකතීය දෙනාඵීයෙන් දෙන ගැ, පුජානනාඵීයෙන් පුඥ යි. එයින් කියනු ලැබෙයි: ''ජිනනවටටමනු-පසානෙ පසාසු විමුතතිසඳුණං''යී.

අභීනමාගීගෙන් රූපරාහ යෑ අරූපරාහ යෑ මාන යෑ ඖදධනා යැ අවිද_ත යෑ මානානුශය යෑ හවරාහානුශය යෑ අවිජජානුශය යෑ යන සවකීය වනතයා ගේ උපකෙලශයෝ මැනැවින් සිදුනා ලද්දහු වෙති. පයදීන්ානකෙලශයන් සහිත වූ මේ අට උපකෙලශයන් කෙරෙන් වනතය විමුකත වූයේ සුවිමුකත වූයේ වෙයි. ඒ විමුකතිය දෙනානීයෙන් දෙන යැ, පුජානනානීයෙන් පුණු යි. එයින් කියනු ලැබෙයි: ''ජිනතාවටට මනුපසායන පඤඤ විමුනනිඤණං''යී.

ඒ විමුකතිඥනය ඥතානීයෙත් ඥන යැ, පුජානනානීයෙන් පුඥ යි. එයිත් කියනු ලැබෙයි: ''ජිනතවටටමනුපසානෙ පකුඤු විමුතතිඤුණං''යි.

විමුකතිඥානත්රදෙශ සි.

14. පුතාවෙසා ඥානය

කිසෙයින් ඒ මාගී-ඵලඝාණයෙහි පුතිලාහ-පුතිවෙබ වශයෙන් පැමණි මාගීඵලබමීයන් ද චතුසා:තාංඛමීයන් ද දක්නා පුණුව පුතාවේසාෂා ශූන වෙයි යත්:

සොතාපතතිමාගීඝාෂණයෙහි (පරිඥභීසමයාදි ලඝාෂණයෙන් චනුසාසතා) දශීනා හිතියෙන් සමාග්දමේ තොමෝ ඒ මාගීඝාෂණයෙහි (හෙතුයෙන්) පහලවූ යැ, අභිනිරෝපණා හිමයෙන් සමාක්සමකලප තෙමේ ඒ මහකොණෙහි පහල වූයෙ යැ, පරිගුහා හිමයෙන් සමාග්වචනය ඒ මහකොණෙහි සමූදගත යැ, සමූන්තන (කාරණ) හාචාහියෙන් සමාක්කමීංහන තෙමේ ඒ මහ කෙණෙහි සමූදගත යැ, පරිශුදධා හිතයන් සමාහක්කමීංහන තෙමේ ඒ මහ කෙණෙහි සමූදගත යැ, පරිශුදධා හිතයන් සමාහක්කමීංහන තෙමේ මහකොණෙහි සමූදගත යැ, පුගුහා හිතෙන් සමාත්වායාම තෙමේ ඒ මහකොණෙහි සමූදගත යැ, උපස්ථානාහීයෙන් සමාත්සමංහිය ඒ මහකොණෙහි සමූද-හත යැ, අවිසොෂපාහීයෙන් සමාත්සමංහිය ඒ මහකොණෙහි සමූද-හත යැ, අවිසොෂපාහීයෙන් සමාත් ඒ මහකොණෙහි පහල වූයේ යැ.

උපසථාන (- අරමුණට පැමිණ සිටුනා) භාවයෙන් සමෘතිසමෝ,ඛෘභිය තෙමේ ඒ මහතෙණෙනි සමුදගත යැ, පුවිවයානීයෙන් ඛමිවිචයසමෝ,-ඛාඞ්ශ තෙමේ ඒ මහතෙණෙනි සමූදගත යැ, පුහුභානීයෙන් වියුදී-සමෝඛාධාතිග තෙමේ ඒ මහතෙණෙනි සමූදගත යැ, අපරණානීයෙන් පුහිබියමෝඛාධාතිග තෙමේ ඒ මහතෙණෙනි සමූදගත යැ, අවිනෙෂපානී-යෙන් සමාධිසමෝඛාතින තෙමේ ඒ මහතෙණෙනි සමූදගත යැ, අවිනෙෂපානී-කෙන් සමාධිසමෝඛාතින තෙමේ ඒ මහතෙණෙනි සමූදගත යැ, ඉති-සිඩාහානානීයෙන් උපෙක්ෂාසමෝඛාධාතිග තෙමේ ඒ මහතෙණෙනි සමූදගත යැ.

අසසංකියෙ අකමපියටෙයන සංඛාබලං නද සමුදගතං, කොසජෝ අකමපියටෙයන විරියබලං තද සමුදගතං, පමාදෙ අකමපියටෙයන සතිබලං තද සමුදගතං උදාවවෙව අකමපියටෙයන සමාධිබලං තද සමුදගතං අව්ජාය අකමපියටෙයන පඤඤබලං තද සමුදගතං.

ආධිමොකඛ ටෙඨන සද්ධිඥියං නද සමූද ගතං, පගාහටෙඨන විරිශිඥියං තද සමූද ගතං, උපටඨානටෙඨන සතිඥියං තද සමූද ගතං අවිකෙඛපටෙඨන සමාබිඥියං නද සමූද ගතං, දස්සනටෙඨන පඤඤ් ඥියං නද සමූද ගතං.

අංඛිපතෙයාටෙයින ඉණියා තද සමුදගතා, අසාමපියටෙයින බලා තද සමුදගතා නිසානවෙයින බොජඣඞගා තද සමුදගතා, හෙතුවෙයින මගොහා තද සමුදගතා, උපටයානවෙයින සතිපටයානා තද සමුදගතා, පදහනවෙයින සමාපපධානා තද සමුදගතා, ඉජඣනටෙයින ඉද්ධිපාද තද සමුදගතා, තථටෙයින සච්චා තද සමුදගතා, අවිකොපටෙයින සමථෝ තද සමුදගතා, අනුපස්සනටෙයින විපස්සනා තද සමුදගතා, එකරසටෙයින සමඑවිපස්සනා තද සමුදගතා, අනතිවතකනටෙයින යුගනකිං තද සමුදගතා, සංවරධෙයන සීලවිසුදධි තද සමුදගතා, අවිකොපටෙයින විතතවිසුදධි තදසමුදගතා, දස්සනටෙයින දිටසීවිසුදධි තද සමුදගතා, විමුතතටෙයින විමොකා තද සමුදගතා, පටිවෙඩටෙයින විජණ තද සමුදගතා, පරිචචාගටෙයින විමුතති තද සමුදගතා, සමුචෙඡදටෙයින බයෙ කඳුණං තද සමුදගතා.

ජනෙ, මූලටෙඪන තද, සමූදගතො, මනසිභාරො සමූටඪානටෙඪන තද, සමූදගතො, එසෙසා සමොධානටෙඪන තද, සමූදගතො, වෙදනා සමොසරණටෙඪන තද, සමූදගතා, සමාධි පමුඛටෙඪන තද, සමූදගතො, සති ආධිපතෙයාටෙඪන තද, සමූදගතා, පඤඤ තදුනතරටෙඪන තද සමූදගතා, විමූනති සාරටෙඪන තද, සමූදගතා, අමතොගධං නිබබානං පරියොසානටෙඪන තද, සමූදගතං, වුටඪ හිතා පච්චවෙකකති. ඉමෙ ධමා තද, සමූදගතා.

පටිසමහිදුමාගීය-මහාවගී ඥනකථා

අශුදධායෙහි අවලාඞීයෙන් ශුදධාබලය ඒ මහකෙණෙහි සමුදගත යැ, කෞෂිද යෙහි අවලාඞීයෙන් විය සිබලය ඒ මහකෙණෙහි සමුදගත යැ, පුමාදයෙහි අවලාඞීයෙන් සමාතිබලය එකෙණෙහි සමුදගත යැ, ඖදධතය– යෙහි අවලාඞීයෙන් සමාධිබලය එකෙණෙහි සමුදගත යැ, අවිද යෙහි අවලාඞීයෙන් පුඥුබලය ඒ මහකෙණෙහි සමුදගත යැ.

අධිමොකෂාළුයෙන් ශුදේධාණිය තෙමේ එකෙණෙහි සමුදගත යැ, පුගුහාළුයෙන් වියෙසිණිය එකෙණෙහි සමුදගත යැ, උපසථානාළුයෙන් සමානීණිය තෙමේ එකෙණෙහි සමුදගත යැ, අවිසෙෂපාළුයෙන් සමාධිණිය තෙමේ එකෙණෙහි සමුදගත යැ, දශීනාළුයෙන් පුඥෙණිය තෙමේ එකෙණෙහි සමුදගත යැ.

අධිපතිහාවාතියෙන් ඉතියයෝ ඒ මාගීකාණයෙහි පහලවූවාහූ යැ, අචලභාවාහියෙන් බලයෝ ඒ මහකෙණෙහි සමුදුගතයෝ යැ, නියඞාණාහි-යෙන් සබොබාඞාඞායෝ ඒ මහකෙණෙහි සමුදුගතයෝ යැ, හෙතිනීයෙන් මාගීය නෙමේ එකෙණෙහි සමුදුගත යැ, උපස්ථානා හිතියෙන් සනිපටඨානයෝ එකෙණෙහි සමුදුගතතෝ යැ. පුදහනාංහියෙන් සමංක්පුදහනයෝ ඒ මාගීකෂණයෙහි සමුදුගතයෝ යැ, සමෘදධිභාවයෙන් ඍදධිපාදයෝ එකෙ-ණෙති සමුදගතයෝ සැ, අවිසංවාදකාවීයෙන් සනායෝ එකෙණෙහි සමුදුගතයෝ යැ, අවිකෙෂපාණියෙන් ශමථය එකෙණෙහි සමූදුගත යැ, අනුද ශීනාණියෙන් විද ශීනා තොමෝ එකෙණෙහි සමුද ගත යැ, එකකෘතූ-භාවයෙන් ශමථවිදශීනා එකෙණෙහි සමූදගන හැ, (ඔවුනොවූන්) නො ඉක්මැ පවත්නා අළුයෙන් යුගනකිය එකෙණෙහි සමුදගන හැ, සංවරාළු-යෙන් ශීලවිශුදධිය එකෙණෙහි සමූදුගත යැ, අවිසෙෂපභාවයෙන් චිතන-විශුද්ධිය එකෙණෙහි සමුදුගත හැ, දශීනාණීයෙන් දුළුවිමිශුද්ධිය එකෙණෙහි සමුද්ගත යැ, විමුකත (- කෙලෙසුන් කෙරෙන් මිදුණු) බැවින් විමොසෂයෝ එකෙණෙහි සමුදගතයෝ යැ, සතා පුතිවෙදා වියෙන් විදැව එකෙණෙහි සමුදගත යැ, (කෙලශයන් ගේ) පරිතයාගාළුයෙන් විමුකතිය එකෙණෙහි සමුදගත යැ, කෙල ශසමූචඡි ඥනාවීයෙන් සෘය (අංශ්වීමාගීයෙහි) ඥනය එකෙණෙහි සමූදුගත හැ.

කුශලධමීයන් නේ කතතුකමාතා ජඥ තෙමේ (පුතිපතතියට ද නිෂපතතියට ද මූල හෙයින්) මූලාඵීයෙන් එකෙණෙහි සමූදගත යැ, යොනිසොමනසිකාර තෙමේ (කුශලධමීයන් උපදවන හෙයින්) සමූඵා-නාඵීයෙන් එකෙණෙහි සමූදගත යැ, සපශී තෙමේ සමවධානාඵීයෙන් එකෙණෙහි සමූදගත යැ, වෙදනා නොමෝ සමවසරණාඵීයෙන් එකෙ-ණෙහි සමූදගත යැ, සමාධි තෙමේ පුමූඛාඵීයෙන් එකෙණෙහි සමූදගත යැ. සමාති තොමෝ අධිපතිභාවාඵීයෙන් එකෙණෙහි සමූදගත යැ. සමාති තොමෝ අධිපතිභාවාඵීයෙන් එකෙණෙහි සමූදගත යැ. සමාති තොමෝ අධිපතිභාවාඵීයෙන් එකෙණෙහි සමූදගත යැ. අතේ තොමෝ ඒ කුශලධමීයන්ට ශුෂ්ඨාඵීයෙන් එකෙණෙහි සමූදගත යැ, අසේ කාමෝ සත්නට පුනිෂ්ඨා වූ නිමාණය (ශාසනයාගේ නිෂ්ඨාව හෙයින්) පයාහිවකානාඵීයෙන් ඒ මානීකෂණයෙහි සමූදගත යැ, (ඵලාවසානයෙහි) හැගිසිට මේ උකතපුකාරධාමීයෝ ඒ මානීකාණයෙහි පමුදගත යෑ, පහළවූවාහ' යි පුතාවෙයකා කොරෙයි. සොතාපතතිඵලකඛණේ දසසනටෙයින සම්මාදිවයී තද සමුදගතා, අභිනිරොපනටෙයින සම්මාසභිකපො තද සමුදගතා, –පෙ– පටිපපසස– දඩ්ටෙයින¹ අතපාදෙ සඳුණා තද සමුදගතා. ජයෙද මූලටෙයින තද සමුදගතො, මනසිකාරො සමුටයානටෙයින තද සමුදගතො, එසෙසා සමෝධානටෙයින තද සමුදගතො, වේදනා සමෝසරණටෙයින තද සමුදගතා, පඤඤ තදුහතරටෙයින තද සමුදගතා, විමූතති සාරටෙයින තද සමුදගතා, අමතොගධා නිබබානං පරියොසානටෙයින තද සමුදගතං, වුටයනිතා පච්චවෙකඛති. ඉමේ ඩම්මා තද සමුදගතා.

සකදගා මීමහතකකිණේ -පෙ- සකදගා මීඵලකකණේ -පෙ- අනාගාමි-ම්ගතකකිණේ -පෙ- අනාගා මීඵලකකිණේ -පෙ- අරහතතමගතකකිණේ දස්සන ටෙඨන සම්බාදිටයී තද සමුදගතා, -පෙ- සමුවෙඡදටෙඨන කියෙ කිඳුණං තද සමුදගතා. ජනෙ, මූලටෙඨන තද සමුදගතො -පෙ- අමතො-ගධ, තිබබානං පරියොසානටෙඨන තද සමුදගතං, වුටඨාභිතා පව්ව-වෙකකති. ඉමේ ධම්මා තද සමුදගතා.

අරහතතඵලකඛණෙ දස්සනවෙයින සම්මාදිවයී තද සමුදගතා –පෙ– පටිපාසසභාවටේන් අනුපපාදෙ ඤැණං තද සමුදගතං. ජිඤෙ මූලටෙයන තද සමුදගතො, –පෙ– අමතොගබං නිබබානං පරියොසානටෙයින තද සමූදගතං, වුටයාහිතා පච්චවෙකඛතී. ඉමෙ බම්මා තද සමුදගතා.

තං ඤාතටෙඨන³ ඤාණං, පජානනටෙඨන පඤඤ. නෙන වුචචනි තද සමුදගතෙ ධමේම පසානෙ³ පඤඤ පච්චවේකඛනෙ ඤෑණං.'

පච්චිවෙකඛනඤණනිදෙදමසා.

15. වඤ්නානතතඤණං.

කථං අජඣතතවවතානෙ පකුකු වත්නානතෙත කැණං:

කථං අජඣතතබමේ 1 වවපෝති:

චිකබුං අජඣතතං වවපෙේත්, සොතං අජඣතතං වවපෙේත්, ඝාතං අජඣතතං චවපෙේත්, ඒවනං අජඣතතං වවපෙේත්, සායං අජඣතතං වවපෙේත්, මනං අජඣතතං වවපෙෙති.

^{1.} පට්පසාදධාවෙයන - PTS.

^{2.} තඤඤ භ ටෙඪන - PTS.

^{3.} මිටසාසා - PTS,

සොනාපතතිඵලසාණයෙහි දශීනාසීයෙන් සමාන්දුවේ නොමෝ ඒ ඵලසාණයෙහි පහළවූ යැ .. (මාගීපුයොගය නිෂසීන බැවින්) පුතිපුශුඛ්-ඛාසීඩයෙන් අනුතපාදයෙහි දෙනය ඒ ඵලසාෂණයෙහි සමුදුගත යැ, කතතුකමාතාඡඥ තෙමේ මූලාභීයෙන් ඒ ඵලසාෂණයෙහි සමුදුගත යැ, යොනිසොමනසිකාර තෙමේ (කුශලධමීයන් උපදවන හෙසින්) සමූස්ත-නාසීයෙන් ඒ ඵලසාෂණයෙහි සමූදුගත යැ, සංකී තෙමේ සමවධානාසී-යෙන් එකෙණෙහි සමූදුගත යැ, වෙදහා නොමෝ සමවසරණාසීයෙන් එකෙණෙහි සමූදුගත යැ, සමාබි තෙමේ පුමුඛාසීයෙන් එකෙණෙහි සමූදුගත යැ, සමාති නොමෝ අධිපතිභාවාසීයෙන් ඒ ඵලසාෂණයෙහි සමූදුගත යැ, අයසීඵලපුඥ තොමෝ ඒ කුශලධාමයන්ට ශුෂ්ඨාසීයෙන් එකෙණෙහි සමුදගත යැ, ඵලව්මුකනි නොමෝ සාරාසීයෙන් එකෙණෙහි සමුදුගත යැ, අනෙහාබ වූ නිමාණය පයසීවසානාසීයෙන් එකෙණෙහි සමුදුගත යැ, ඵලාවසානයෙහි නැගිසිට මේ උකතපුකාරධාමයෝ ඒ ඵලසාෂණයෙහි පහළවූහ'යි පුතාවෙනා කෙරෙයි.

සකෘදගාම්මාගීකෂණගෙහි ... සකෘදගාම්ඵලකෂණගෙහි ... අනාගාමි-මාගීකෂණගෙහි ... අනාගාම්ඵලකෂණගෙහි ... අහිතතිමාගීකෂණගෙහි දශීනාවීයෙන් සමාග්දමටි නොමෝ ඒ මාගීකෂණයෙහි සමුදගන යැ කෙලශසමුච්ඡිඥනාවීයෙන් කෂගඥනය ඒ මාගීකෂණයෙහි සමුදගන යැ කතතුකමාතාජඥ නෙමේ මූලාඵීයෙන් ඒ මාගීකෂණයෙහි සමුදගන යැ... අමතොගධ වූ නිෂාණය පයාවිපානාවීයෙන් ඒ මාගීකෂණයෙහි සමුදගන යැ, ඵලාවසානයෙන් නැගියිට මේ උකතපුකාරධාමීයෝ ඒ මාගීකෂණයෙහි පහලවූවාහ'යි පුතාවෙකපා කෙරෙයි.

අහිතතිඵලකෂණයෙහි දශීනාතියෙන් සමාග්දුවේ තොමෝ ඒ ඵලකෂණයෙහි පහලවූ යැ ... (මාගීපුයොගය නිෂයීන බැවින්) පුතිපුශුබඛාන්ථි– යෙන් අනුතපාදයෙහි ශූනය ඒ ඵලකෂණයෙහි සමුදුගත යැ, සාතතුකමාතා-ඡනු තෙමේ මූලානීයෙන් ඒ ඵලකෂණයෙහි සමුදුගත යැ ... අමතොගඛ වූ නිවාණය පයයිමසානානීයෙන් ඒ ඵලකෂණයෙහි සමුදුගත යැ ... අමතොගඛ වූ නිවාණය පයයිමසානානීයෙන් ඒ ඵලකෂණයෙහි සමුදුගත යැ, ඵලාමසාන-යෙන් නැතිසිට මේ උකතපුකාරධාෂීයෝ ඒ අගීතතිඵලකෂණයෙහි පහළ වූවාහායි පුතිාවෙකෂා කෙරෙහි.

ඒ පුතාවෙසාඥනය ඥතාඞීයෙන් ඥන යැ, පුජානනාඞීයෙන් පුඥ යි. එයින් කියනු ලැබෙයි: ''තද සමුදහතෙ ඩමමෙ පාකානෝ පඤඤ පච්චවේකාඛානෝ ඤුණාං''යි.

පතාවෙඎකුනන්දේශ සි.

15. වසතුනානාතිඥානය

කිසෙයිත් අධාසාතාවධාමයත් පිරිසිඳ දැනීමෙහි පුඥාව වසතුනානාවා-යෙහි (නානාවසතුන්හි) ඥාන නම් වෙයි යත්:

කිසෙසින් අඛායාතමඛණීයන් පිරිසිඳ (නියම කොට) දනී ද යත්:

(සසමහාර පුසාද සඬඛයාන) අඛයානම චඤුස නිශවය කෙරෙයි. (පිරිසිඳ දනී.) අඛයානම වූ ශෝතස නිශවය කෙරෙයි. අඛයානම වූ සුංණය නිශවය කෙරෙයි. අඛයානම වූ ජීහවාව නිශවය කෙරෙයි. අඛයානම වූ කාය නිශවය කෙරෙයි, අඛයානම වූ මනසනිශවය කෙරෙයි. කථං චකබුං අජඹානනං වවනෙහිසි: චකබුං අවිජරාසමභූත'නති වවනෙහි, චකබුං තණනාසමභූත'නති වවනෙහි, චකබුං කාමමසමභූත'නති වවනෙහි, චකබුං ආහාරසමභූත'නති වවනෙහි, 'චකබුං චතූනනං මහං-භූතානං උපාදයා'ති වවනෙහි, 'චකබුං උපපනන'නති වවනෙහි, 'චකබුං සමූදගතනති වවනෙහිති, 'චකබුං අනුනිං සමහතං, හුනිං න භවිසසතී'ති වවනෙහි, චකබුං අනතවනතානො වවනෙහිති, චකබුං අදඩුවං අසසසතං විපරිනාමධාමම'නති වවනෙහි, 'චකබුං අනිචචං සමාකං පටිචචසමූපපතනං බαධාමං වයඩාමාං විරාහඩමමං නිරෝධාඩාමා'නති වවනෙහි.

වකබං අනිචවතො වවතෙඑන්, නො නිච්චතො, දූකඛනො වවතෙඑන්, නො සුබතෝ; අනතතතො වවතෙඑන්, නො අතතතො, නිබබ්ඤති, නො නඤති විරජාන්, නො රජාන්, න්රොබෙති, නො සමුදෙනි: පටිනිසාසජාන්, නො ආදියති අනිච්චතෝ වවතෙඑනෙතා නිච්චකඤඤං පරහති, දූකඛතො වමතෙඑනෙතා සුඛසඤඤං පරහති, අනතතතො වවතෙඑනෙතා අතත– සඤඤං පරහති නිබබිඤනෙතා නඤිං පරහති, විරණනතා අතත– සඤඤං පරහති නිබබඤනෙතා නඤිං පරහති, පටිනිසාසජානෙතා ආදනං පරහති එවං චකබුං අජාබතතං වවතෙඑකි.

කථං සොතං අජඣතතං වවතේති: 'සොතං අවිප්ජාසම්හූත'නති වවතේති, –පෙ– එවං සොතං අජඣතතං වවතෙනි.

කථං ඝානං අජඣතතං වවතෙවති ඝානං අවිජජාසම්භූන'නති වවතෙවති, -පෙ- එවං ඝානං අජඣතතං වවතෙවති.

කථං ජිවනං අජකිතතං වවතෙනිසි: 'ජීවනා අවිජජාසමහුතා'ති වවතෙනීති, 'ජීවනා තණනාසමහුතා'ති වවතෙනීති, ජීවනා කම්මසමහුතා'ති වවතෙනීති 'ජීවනා ආහාරසමහුතා'ති වවතෙනීති, ජීවනා චතුතතං මහාභූතානං, උපා-දයා'ති වවතෙනීති, 'ජීවනා උපපනතා'ති වවතෙනීති, 'ජීවනා සමුදගතා'ති වවතෙනීති, 'ජීවනා අනුතිං සමහුතා හුතා න හවිසසනී'ති වවතෙනීති, ජීවනා අනතවනතතො වවතෙනීති, ජීවනා අඩුවා අසසසතා විපරිනාමධාමා'ති වවතෙනීති, ජීවනා අනිවවා සමානා පටිවවසමුපේ නතා බයධානා වයධානා විරාහධානා නිරෝධ ධානා'ති වවතෙනීති.

1. අජඣතතං බංමම - සාහං, PTS.

අධානාව වූ චසමූස කිසෙයින් නිශ්චය කෙරෙයි යන්: චසමූස (ඇස) අවිදාහෙතුයෙන් උපනැ'යි නිශ්චය කෙරෙයි, ඇස තෘෂණාහෙතුයෙන් උපනැ'යි නිශ්චය කෙරෙයි. ඇස කම්හෙතුනෙන් උපනැ'යි නිශ්චය කෙරෙයි. ඇස ආහාරහෙතුනෙන් සමහත යැයි නිශ්චය කෙරෙයි, ඇස සතර මහාභූතයන් නිසා පැවැත්තැ'යි නිශ්චය කෙරෙයි ඇස (අඩවා-වශයෙන් හෝ සනතතිබණවසයෙන් හෝ) උතපනන යයි නිශ්චය කෙරෙයි ඇස හෙතුයෙන් සමූත්චන යයි නිශ්චය කෙරෙයි, ඇස (උදයෙන් පෙර) නොතිබී හටහත. (වාසෙන් පසු) නිබී නොවන්නේ යයි නිශ්චය කෙරෙයි. ඇස අනතවත් හෙයින් නිශ්චය කෙරෙයි. ඇස අස්පීර යැ අශාශ්චන යැ (ජරාවෙත් හා මරණයෙන්) විපරිණාමසවනාව ගැයි නිශ්චය කෙරෙයි ඇස අනිතා යැ පුතායොතපනන යැ පුත්තාසමූතපනන යැ සමයෙන සාමාව යැ නැසෙන සාමභාව යැ විරාහසානාව යැ නිශ්චය කෙරෙයි.

අස අනිතා හෙයින් නිශ්චය කෙරෙයි, නිතා හෙයින් නිශ්චය නො කෙරෙයි. දුංඛහෙයින් නිශ්චය කෙරෙයි, සුඛහෙයින් නිශ්චය නො කෙරෙයි. අනාතාමහෙයින් නිශ්චය කෙරෙයි. ආතාමහෙයින් නිශ්චය නො කෙරෙයි. නිමේදයට පැමිණෙයි. සතුටු නොවෙයි. විරාහයට පැමිණෙයි. නො ඇලෙයි. නිරුඬ කෙරෙයි නූපදවයි. දුරලයි ගුහණය නො කෙරෙයි. අනිතා හෙයින් නිශ්චය කරනුයේ නිතා සංශූව දුරු කෙරෙයි, දකා හෙයින් නිශ්චය කරනුයේ සුඛසංශූව දුරු කෙරෙයි. අනාතාමහෙයින් නිශ්චය කරනුයේ ආතාමයංශුව දුරු කෙරෙයි. අනාතාමහෙයින් නිශ්චය කරනුයේ ආතාමයංශුව දුරු කෙරෙයි. අනාතාමහෙයින් නිශ්චය කරනුයේ ආතාමයංශුව දුරු කෙරෙයි. නිරුඬ කරනුයේ සමූදය දුරු කෙරෙයි. දුරැලනුයේ රාහය දුරු කෙරෙයි. මෙසෙයින් අඛා තා වූ එසමුස නිශ්චය කෙරේ.

කිසෙයිත් අඩාහතම වූ ශොතුය නිශවය කෙරෙයි යත්: ශොතුය අවිදූහෙතුයෙන් උපනැ'යි නිශවය කෙරෙයි ... මෙසෙයිත් අඩාහතම වූ ශොතුය නිශවය කෙරේ.

කිසෙයින් අධානතා වූ සාණය නිශවය කෙරෙයි යන්: සාණය අවිද_හඟෙතුයෙන් උපනැ'යි නිශාවය කෙරෙයි... මෙසෙයින් අධානතා වූ සුණය නිශාවය කෙරේ.

කිසෙයින් අධභාතම වූ ජීනවාව නිශවය කොරෙසි යන්: ජිනවාව අවිද්ගතාවාත් උපනැ'යි නිශවය කොරෙයි. දිව තාෂණාගොතුයෙන් උපනැ'යි නිශවය කොරෙයි. දිව කාමීහෙතුයෙන් උපනැ'යි නිශවය කොරෙයි. දිව ආහාර හෙතුයෙන් උපනැ'යි නිශවය කොරෙයි. දිව සනර මහාභූතයන් නිසා පැවැත්තැ'යි නිශවය කොරෙයි. දිව (අදධාවශයෙන් හෝ සනතකි බණවශයෙන් හෝ) උපනැ'යි නිශවය කොරෙයි. දිව හෙතුයෙන් සමුපවන ශයි නිශවය කොරෙයි. දිව (අදධාවශයෙන් හෝ සනතකි බණවශයෙන් හෝ) උපනැ'යි නිශවය කොරෙයි. දිව හෙතුයෙන් සමුපවන ශයි නිශවය කොරෙයි. දිව (උදයෙන් පෙර) නොකිබ් හටගත, (වසය-යෙන් පසු) නිබ් නො වන්නේ යයි නිශවය කොරෙයි. දිව අනතවන් හෙයින් නිශවය කොරෙයි. දිව අස්ථිර යැ අශාශවන යැ (ජරාවෙන් හා මරණයෙන්) වියරිණාමසවනාව යැයි නිශවය කොරෙයි. දිව අනිතයෙය පුතාසොතපනන යැ පුනීතාවෙනුනය හා සාසයසාවනාව යැ වසයෙසුණාව යැ වරානසානාව යැ නිරොධසවනාව යැයි නිශවය කොරේ. පටිසමහිදුමගෙනා-මහාවගන-සඳුණකථා

ජීවහං අනිචචනො වවතෙත් නො තිචචතො, –පෙ– පටිනිසාසජන් නො ආදියනි. අනිචචතො වවතෙනොන නිචචසඤඤං පජහත්, –පෙ– පටිනිසාසජනතා ආදුනං පජහති, එවං ජීවහං අජඣනතා වවතෙත්.

කථං කායං අජඹානනං වචතෙවනි: 'කායො අවිජරාසමිනුනො'ති චවතෙවති, කායො තණහාසමනුනො'ති වවතෙවති, 'කායො කම්මසමිනුනොති චවතෙවති, 'කායො ආහාරසමනුනොති වවතෙවති, කායො චතුනනං මහා-භූතානං උපාදයා'ති වවතෙවති, කායො උපානෙනා'ති වවතෙවති, කායො සමූදශතො'ති වවතෙවති, කායො අහුනි සමනුතො, හුනා න හවිසානී'ති චවතෙවති, කායං අනතවනතතො චවතෙවති, 'කායො අදවුවො අසසානො විපරිනාමඛමෙමාති වවතෙවති, කායො අනිචේචා සහබතො පටිචච-සමූපපනෙනා බයධමෙමා වයධමෙමා නිරොධඩමෙමා'හි වවතෙවති, කායං අනිචෙතා වවතෙවති, නො නිචචතො; දුකඛනො වවතෙවති, කායං අනිචචතා වවතෙවති, නො නිචචතෝ; දුකඛනො වවතෙවති, නො සිබතො -පෙ- පටිනිසාපරති, නො ආදියති, අතිචචතො වවතෙවති, නො නිචචසඤඤං පජහති, දුකඛනො වවතෙවනෙතා සුබසඤඤං පජහති -පෙ-පටිනිසාපජනෙතා ආදුනං පජහති, එවං කායං අජකිතතං වවතෙවති.

කථං මනං අජඹාතනං වවතෙහිනි, 'මනො අවිජජාසමහුතො,නි වවතෙහිනි, මනො තණහාසමහුතොනි වවතෙහිනි, මනො කම්මසමහුතො'ති වවතෙහිනි, මනො ආහාරසමහුතො'ති වවතෙහිනි, මනො උපෙනෙනා'ති වවතෙහිනි, මනො සමුදගතො'ති වවතෙහිති, 'මනො අහුතා සමහුතො, හුතා න හවිසසතී'ති වවතෙහිනි, මනං අනතවනතතො වවතෙහිනි, මනො අදවුවො අසසසතො විපරිනාමධමෙමා'ති වවතෙහිනි, 'මනො අනිවේවා සඬානො පට්චව-සමූපපනෙනා බයධමෙමා වයධමෙමා විරාහධමෙමා නිරෝධධමෙමා'ති වවතෙහිනි. මනං අනිවෙතො වවතෙහිනි, නො ආතනතො, නිබෝඤති, නො නඤති; විරජපති, නො රජපති; නිරෝධෙනි, නො සමූදෙනි; පට්-තිසාණනි, නො ආදියති. අනිවෙතො වවතෙහනතා නිවෙතකකු වෙනෙනා දකානො වවතෙහනතා සුබසඤඤ පජහති, අනතතතො වවතෙහනතා අතනසඤක පජහති, නිබෝඤනෙතා නඤිං පජහති, විරණිනෙතා රාශං පජහති, නිරෝධෙනෙතා සමුදයං පජහති, පටිනිසසණතො අංදනං පජහති, නිරෝධෙනෙතා සමුදයං පජහති, පටිනිසසණතො අංදනං

වශ්නානතතකුණ නිදෙදසො.

දිව අනිතා හෙයිත් නිශ්චය කෙරෙයි. නිතා හෙයිත් නිශ්චය නො කෙරෙයි ... දුරැලයි. ආදනය නො කෙරෙයි. අනිතා හෙයිත් නිශ්චය කරනුයේ නිතාසංඥාව දුරැලයි ... දුරැලනුයේ ආදනය හැරපියයි. මෙසෙයිත් අඛාාතම වූ ජින්චාව නිශ්චය කෙරේ.

ක්සෙයින් අධාෘතම වූ කය නිශවය කෙරෙයි යන්: කය අවිදැහෙතු-යෙන් උපනැ'යි නිශවා කෙරෙයි. කා නාෂණාහෙනයෙන් උපනැ'යි නිශවය කෙරෙයි. කා කම්හානුයෙන් උපනැ'යි නිශවය කෙරෙයි කා ආහාරහෙතුයෙන් සමහූත යැයි නිශවය කෙරෙයි කය සතර මහාභූතයන් තිසා පැවැත්තැ' යි නිශවය කෙරෙයි කය (අධවා වශයෙත් හෝ සනතති-ඛණ වශයෙන් හෝ උනපනන යැයි නිශවා කෙරෙයි. කය හෙතුයෙන් සමුත්වත සැයි නිශවය කෙරෙයි කය (උදයෙන් පෙර) නො හිබී හටගත (වායයෙන් පසු) නිබී නොවන්නේ යයි නිශවය කෙරෙයි කය අනතවන් හෙයින් නිශ්චා කොරෙයි. කා අස්ථිර යැ අශාශවන යැ විපරිණාමසවනාව යැයි නිශවය කෙරෙයි. කය අනිතෘ යැ පුතාගෙන් උපන. පුතීනය-සමූතසතන යැ සෘෂය වන සවහාව යැ නැසෙන පියවි ඇත්තෝ යැනිරුදබ ຍອງ ອີນຍີ ແໜ້ວນັດເລີ නිශවය කොටෙයි. කා අනිතා හොයින් නිශ්චය කෙරෙයි. නිතා හෙයින් නිශ්චය නො කෙරෙයි. දූෘඛ හෙයින් නිශවය කෙරෙයි. සුබ හෙයින් නිශවා නො කෙරෙයි. ... දුරැලයි. ගුහණය නො කෙරේයි. අතිතා හෙයින් තිශවය කරනයේ නිතාසංඥ ව දුරැලයි. දුෘඛ හෙයින් නිශවය කරනුයේ සුඛසංඥව දුරැලයි. ... හැර-පියනුයේ ආදනය දුරැලයි. මෙසෙයින් අඛානතා වූ කය නිශාවය කෙරේ

කිසෙසින් අධානතම වූ මනස නිශවය කෙරෙයි යන්: (භවාඞන) මනස අවද හෙතුයෙන් උපනැ'යි නිශවය කෙරෙයි. මනස තෘෂණිගෙතු-යෙන් උපනැ'යි නිශවය කෙරෙයි. මනස කම්හෙතුයෙන් උපනැ'යි නිශවය කෙරෙයි. මනස ආහාරගෙනුයෙන් උපනැයි නිශවය කෙරෙයි. මනස (අදධාසනතති විසින්) උතපනන යයි නිශවය කෙරෙයි. මනස පතායෙන් උපනැ'යි නිශවය කෙරෙයි. මනස (උදයෙන් පෙර) නො භිබී හටගත, (වායයෙන් පසු) තිබී නො වත්තේ යයි තිශවය කෙරෙයි. මනස අනතවත් යයි නිශවය කෙරෙයි. මනස අසුරිර යැ අශාශවත යැ විපරිණාම ස්වභාව යයි නිශ්චය කෙරෙයි. මනස අන්තයෙයැ සඬාතයැ පුත්තය-සමූතපනාහ යැ සමයසවහාව යැ වායසවනාව යැ විරාගසවනා ව යැ නිරෝධ සවහාව යයි නිශවය කෙරෙයි. මනස අනිතා හෙයිත් නිශවය කෙරෙයි. නිනා හෙයින් නිශවය නො කෙරෙයි. දුංඛ හෙයින් නිශවය කෙරෙයි, සබ හෙයින් නිශවය නො කෙරෙයි. අනාතම හෙයින් නිශවය කෙරෙයි, අාතම හෙයින් නිශවය නො කෙරෙයි. උකටලිවෙයි, සතුටු නො වෙයි. විරාහයට පැමිණෙයි, හො ඇලෙයි. නිරුදඩ කෙරෙයි, නුපදීවියි දුරැලයි, ගහණය හො කෙරෙයි. අතිතා හෙයින් නිශවය කරනුයේ නිතාසංඥව දුරු කෙරෙයි දෘඛ හෙයින් නිශවය කරනුයේ සුඛසංඥිව දුරු කෙරෙයි. අනාතම හෙසත් නිශවය කරනුයේ ආතමසිංඥව දුරු කේරෙයි. නිළේදයට පැමිණෙනුගේ කාෂණාව දුරු කෙරෙයි. නො ඇලෙනුගේ රාහය දුරු කෙරෙයි. නිරුදධ කරනුගේ සමුදය දුරු කෙරෙයි. දුරැලනුගේ ආදනය දුරු කෙරෙයි. මෙසෙයින් අඛ්යානම වූ මනස නිශවය කෙරෙයි, මෙසේ අධානතාවධාමීයන් නිශාවය කෙරේ.

ඒ වස්තුනානාතිඥනය ඥතාහීයෙන් ඥනයැ පුජානනාහීයෙන් පුඥ යි. එයින් කියනු ලැබෙයි 'අජඣනතාවවන්නානෙ පඤඤ වන්නා-නතෙන ඤාණා' යි.

16. නොචරනානතකැණං

කථං බහිදුබා වවත්ානෙ පකුඤු ගොචරනානතෙන කිදුණං.

කථං බහිදධා ධමෙම වවතෙනති: රූපෙ බහිදධා වවතෙන්, සදෙද බහිදධා වවතෙන්, ගනෙ බහිදධා වවතෙන්, රසෙ බහිදධා වවතෙන්, ඵොටඨබෙබ බහිදධා වවතෙන්, ධමෙම බහිදධා වවතෙන්.

කථං රූපෙ බහිදධා වවතෙන්, රූපා අවිජජාසමහතා'ති වවතෙන්, රූපා තණහා සමහතා'ති වවතෙන්, 'රූපා කම්මසමහතා'ති වවතෙන්, 'රූපා ආහාරසමහතා'ති වවතෙන්, රූපා වනුතතං මහාහුතානා උපාදයා'ති වවතෙන්, 'රූපා උපපතතා'ති වවතෙන්, 'රූපා සමූදගතා'ති වවතෙන්, රූපා අහුතා සමහතා හුඬා න හවිසාසතතී'ති වවතෙන්, රූපෙ අතත-වතතතො වවතෙන්, 'රූපා අදඩුා අසසාසතා විපරිනාමධාමා'ති වටතෙන්, 'රූපා අනිචචා සහධනා පටිච්චසමූපතතා බයඩමො වයටමො වරාගඩමමා නිරෝධටාමානි වවතෙන්,

රූපෙ අනිචචතො වවතෙතී, නොතිචචතො, දුකාතතා වවතෙතී, නො සුබතො, අනතතතො වවතෙති, නො අතතතො, නිඛ්ඤති, නො නඤති, විරජජති, නො රජජති; නිරොධෙනි, නො සමුදෙනි; පටිනිසාජජති නො ආදියති, අනිචචතො වවතෙනො නිච්චසඤඤං පජහති, දුකාතො වවතෙනා සුබසඤඤං ජහති, අනතතතො වවතෙනො අතතසඤඤං පජහති, නිඛ්ඤතොතා නඤං පජහති, විරජජනෙතා රාශං පජහති, නිරොධෙනෙතා සමුදයං පජහති, පටිනිසාජජනෙතා ආදනං පජහති. එවං රූපෙ බහුඩා වවතෙනී.

කථං සදෙද බහිදධා වචතෙන්ත් *සඳා චතානතං මහාභුතානං උපාදයාති, වචතෙන්ත්, 'සඳා උපපනතා'ති වචතෙන්ති, සඳා සමුදගතා'ති වචතෙන්ති, 'සඳා අහුතා සමහුතා, හුනා න හම්සසනානිති චචතෙන්ති, සදෙද අනත -වනතතෝ වචතෙන්ති, 'සඳා අදඩුවා අසසාහතා විපරිනාමධාමමා'ත් වචතෙන්ති, සඳා අනිච්චා සභාඛනා පටිච්චසමු පනතා බයඩමමා වයඩමමා මීරාගඩමමා නිරොඩඩමමා'ති මචතෙන්ති.

සඳෙද අනිචවතො වවතෙත්, නොනිචවතො, -පෙ- එවං සඳෙද බහිදුබා වවතෙත්.

^{*}αදය අවිජජාසමහුතා'හි වචනෙති -σσ-" ඉති මජයං, සෘෂසී, PTS. පොළුකොසු දිසාසතී, තං පීන පාළිසා නා සමේහී, αදදසාස උතුවිතන සමුවාසානතා, අවස්කාථායපී අවිජජා සමහුතාදි වතුසාකාං නා වුනත'නනි වුනත.

16. ගොචරනානාඞඥනය

කිසෙයිත් බාභිරවිෂයයත් පිරිසිඳදනීමේ පුඥව ගොවරනානාභිඥන වෙයි යත්:

කිසෙයින් බාභිරඛමීයන් නිශ්චය කෙරෙයි යන්: අධාානමයෙන් බාභිර වූ රූපායතනධමීයන් නිශ්චය කෙරෙයි. බාභිර වූ ශබ්දයතනධමීයන් නිශ්චය කෙරෙයි. බාභිර වූ ගඣායතනධාමීයන් නිශ්චය කෙරෙයි. බාභිර වූ රසායතනධාමීයන් නිශ්චය කෙරෙයි. බාභිර වූ සපුමටමාධමීයන් නිශ්චය කෙරෙයි. (භවාඞ්ගමනසාමපුයුකන) වූ බාභිර ධාමායතනපයකිාපනන– ධාමීයන් නිශ්චය කෙරේ.

කිසෙසින් බාහිරරූපයන් නිශ්චය කෙරෙයියන්. රූපායනනඛාමීයෝ අවිද්‍රාහෙතුයෙන් උපන්හ'යි නිශ්චය කෙරෙයි. රූපයෝ තෘෂණාහෙතුයෙන් උපන්හ'යි නිශ්චය කෙරෙයි. රූපයෝ කමීහෙතුයෙන් උපන්හ'යි නිශ්චය කෙරෙයි. රූපයෝ ආහාරහෙතුයෙන් උපන්හ'යි නිශ්චය කොරෙයි. රූපයෝ සතර මහාභූතයන් නිසා පවත්නාහ'යි නිශ්චය කෙරෙයි. රූපයෝ (අඬාවශයෙන් සනතතිබණ වශයෙන්) උපන්හ'යි නිශ්චය කෙරෙයි. රූපයෝ හෙතුයෙන් හටගත්තාහ'යි නිශ්චය කෙරෙයි. රූපයෝ (අඬාවශයෙන් සනතතිබණ වශයෙන්) උපන්හ'යි නිශ්චය කෙරෙයි. රූපයෝ හෙතුයෙන් හටගත්තාහ'යි නිශ්චය කෙරෙයි. රූපයෝ (උදයෙන් පෙර) නො තිබී උපත්නාහ. (වෘයයෙන් මත්තෙහි) තිබ් නො වන්නාහ'යි නිශ්චය කෙරෙයි. රූපයන් අනතවත් හෙයින් නිශ්චය කෙරෙයි, රූපයෝ අස්ථරයහ, අශාශ්චකයහ, විපරිණාමස්වනාවයහ'යි නිශ්චය කෙරෙයි. රූපයෝ අනිතායෙහ පුතායෙනතාපනාගහ පුතිතාසමූතපතනයහ කායං සවහාවයහ වෘයස්වනාවයහ විරාහස්වනාවයහ නිරෝඛස්වනාවයහ'යි නිශ්චය කෙරේ.

රූපායතනධාමීයන් අනිතා හෙයින් නිශ්චය කෙරෙයි, නිතා හෙයින් නිශ්චය නො කෙරෙයි. දූෑබ හෙයින් නිශ්චය කෙරෙයි, සුබ හෙයින් නිශ්චය නො කෙරෙයි. අනාතම හෙයින් නිශ්චය කෙරෙයි, ආතම හෙයින් නිශ්චය නො කෙරෙයි. අනාතම හෙයින් නිශ්චය කෙරෙයි, ආතම හෙයින් නිශ්චය නො කෙරෙයි. උකටලි වෙයි, සතුටු නො වෙයි. විරාශයට පැමිණෙයි, නො ඇලෙයි. නිරුදධ කෙරෙයි, නූපදවයි. දුරු කෙරෙයි, ඉහණය නො කෙරෙයි. අනිතා හෙයින් නිශ්චය කරනුයේ නිතාසංශුව දුරු කෙරෙයි. දූෑබ හෙයින් නිශ්චය කරනුයේ සුඛසංශුව දුරු කෙරෙයි. අනාතම හෙයින් නිශ්චය කරනුයේ සුඛසංශුව දුරු කෙරෙයි. අනාතම හෙයින් නිශ්චය කරනුයේ අංකමසංශුව දුරු කෙරෙයි. නිරුදධ කරනුයේ සමූදය දුරු කෙරෙයි. දුරැලනුයේ අංදුනය දුරු කෙරෙයි. මෙසෙයින් බාහිරරූපායනනටුමීයන් නිශ්චය කෙරේ.

කිසෙයින් බාහිර ශබදයතනධාමීයන් නිශවය කෙරෙයි යන්: ශබදයෝ සතර මහාභූතයන් නිසා පවත්නාහ'යි නිශවය කෙරෙයි. ශබදයෝ (අධවා වශයෙන් බණසනතාති වශයෙන් උපන්නාහ'යි නිශවය කෙරෙයි. ශබදයෝ හෙතුයෙන් හටගත්තාහ' යි නිශවය කෙරෙයි. ශබදයෝ (උදයෙන් පෙර) නොතිබ් උපන්නාහ. (වෘයයෙන් මත්තෙහි) තිබ් නො වන්නාහ'යි නිශවය කෙරෙයි. ශබදයතන ධමීයත් අනතවත් හෙයින් නිශවය කෙරෙයි. ශබදයෝ අස්ථරයහ අශාශවනයහ විපරිණාමසවහාවයහ'යි නිශවය කෙරෙයි. ශබදයෝ අනිතායහ පතායොතපතනයහ පුත්තයසමූතපනනයහ ක්ෂයසවහාවයහ වෘයසවහාවයහ විරාශසවහාවයහ නිරෝධසවහාවයහ'යි නිශවය කෙරෙයි. ශබදයන් අනිතාය හෙයින් නිශවය කෙරෙයි, නිතා හෙයින් නිශවය නොකෙරෙයි ... මෙසෙයින් බාහිර වූ ශබදයතනාධාමී– යන් නිශවය කෙරේ. පටිසමහිදුමගෙනා-මහාවගන-කැණකථා

කථං ගකෙ බහිදධා වවතෙති: 'ගකා අවිජජාසමහතා'හි වවතෙති, 'ගකා තණහාසමහතා'හි වවතෙති, –පෙ– එවං ගකො බහිදධා වවතෙති.

කථං රසෙ බහිදධා වවතෝත්: 'රසා අවිජජාසමහතා'ති වවතෝති 'රසා තණහාසමහතාති වවතෝති, -පෙ- එවං රසෙ බහිදධා වවතෝති.

කථං ඵොටඨබෙබ බහිදධා වවතෙනති: 'ඵොටඨබබා අවිජුනාසමහතා'ති වවතෙනති: ඵොටඨබබා තණහාසමහතාති වවතෙනති, 'ඵොටඨබබා කමම– සමහතා'ති වවතෙනති, ඵොටඨබබා ආහාරසමහතාති, වවතෙනති, ඵොටඨබබා උපතෙතා'ති වවතෙනති, ඵොටඨබබා සමුදහතාති වවතෙනති - පෙ– ඵවං ඵොටඨබෙබ බහිදුධා වවතෙනති.

කථං බමේම බහිදධා වවතෝත්: 'බමමා අවිජජාසමහතා'න් වවතෝන්, 'බමමා තණනාසමහතා'ත් වවතෝත් බමමා කමම සමහතාන් වවතෝත්, බමමා අංහාරසමහත්'ත් වවතෝත්, බමමා වතුනතං මහාභනානං උපාදයා'ත් වවතෝත්,* බමමා උපපනතා'ත්, වවතෝත්, බමමා සමුදහතා'ත් වවතෝත්, 'බමමා අහුතා සමහතාත්, හුතා න හවිසානත්'ත් වවතෝත්, බමෙම අනතවනතතො වවතෝත්, බමමා අදටුවා අසසානා විපරිනාමබමමා'ත් වවතෝත්, බමමා අනිවා සමාතා පටිචවසමුපතනා බයබමමා වියබමා වරාගබමමා න්රොබබමා'ත් වවතෝන්.

ධමේම අනිච්චතො විවතේත්, නො තිච්චතෝ; දුකඛතො වවතෙත් නො සුඛතෝ; අනතනතො වවතේත්, නො අතතතො, තිබබිඤත්, නො නඤත්, විරජජත්, නො රජජත්, තිරොධෙත් නො සමුදෙනි; පටිනිසාජජත් නො ආදියත්, - පෙ- අනිච්චතෝ වවතේනෙතා නිච්චකඤඤං පජහත්, දුකඛ-තෝ වවතේනෙතා සුඛසඤඤං පජහත්, අනතතතෝ වවතේනෙතා අතත-සඤඤං පජහත්, නිබබිඤනෙතා නඤිං පජහත්, විරජජනෙතා රාශං පජහති, නිරෝධෙනෙතා සමුදයං පජහත්, පටිනිසාජජනෙතා ආදුනං පජහති, එවං ධමේම බහිතා වවතේන්.

තං ඤතටෝන ඤාණං, පජානනටෝන පඤඤ, නෙන වුචවති: 'බහිඳධා වවතානෙ පඤඤ ගොවරනානතෙන ඤාණං'

හොචරනානතතකුණතිදෙදසො

[•] වතුකතං මහෘතුතාකං උපාදයානි පදං - සහ මජසං පොළුකෙසු ව කෙසුව සීහල පොළුකෙසු ව න ගතිතං

පටිසමහිදුමාගීය මහාවගී-ඥනකථා

කිසෙයින් බාහිර වූ ගඣායතනධමීයන් නිශවය කෙරෙයි යත්: ශඣයෝ අවිද_කහෙතුයෙන් උපන්හ'යි නිශවය කෙරෙයි ගඣයෝ තෘෂණා හෙතුයෙන් උපන්හ'යි නිශවය කෙරෙයි ... මෙසෙසින් බාහිර වූ ගඣා-යතනධුමීයන් නිශවය කෙරේ.

කිසෙසින් බාසිර වූ රසායතනධාමීයන් නිශවය කෙරෙයි යත්: රසයෝ අවිදංඛහෙතුයෙන් උපත්හ'යි නිශවය කෙරෙයි රසයෝ තෘෂණා හෙතුයෙන් උපත්හ'යි නිශවය කෙරෙයි ... මෙසෙයින් බාසිර වූ රසාය-තනධාමීයන් නිශවය කෙරේ.

කිසෙයින් බාහිර වූ සපුළුවවාඛමීයන් නිශවය කෙරෙයි යන් සපුළුවවාගතනඛමීයෝ අවිද කෙතුයෙන් උපන්නාහ`යි නිශවය කෙරෙයි සපුළුවවායෝ තෘෂණාහෙතුයෙන් උපන්නාහ`යි නිශවය කෙරෙයි සපුළුව– වායෝ කම්හෙතුයෙන් උපන්නාහ`යි නිශවය කෙරෙයි. සපුළුවවායෝ අහහාර හෙතුයෙන් උපන්නාහ`යි නිශවය කෙරෙයි. සපුළුවවායෝ අහහාර හෙතුයෙන් උපන්නාහ`යි නිශවය කෙරෙයි සපුළුවවායෝ (අදධා වශයෙන් බණසනනකි වශයෙන්) උපන්නාහ`යි නිශවය කෙරෙයි සපුළුවවායෝ හෙතුයෙන් හටගත්තාහ`යි නිශවය කෙරෙයි ... මෙසෙයින් බාහිර වූ සපුළුවවාගෙනනඛමයන් නිශවය කෙරේ.

කිසෙගින් ධණීයතනපය සාපනතධමීයන් නිශවය කෙරෙයි යන්: ධම්යෝ අවිදූහෙතුයෙන් උපන්හ'යි නිශාය කෙරෙයි ධම්යෝ තෘෂණා-හෙතුයෙන් උපන්නාහ'යි නිශවය කෙරෙයි. බමයෝ කම්හෙතුයෙන් උපත්නාහ'යි නිශ්චය කෙරෙයි. ඩම්යෝ ආහාරහෙතුයෙන් උපත්නාහ'යි නිශ්චය කෙරෙයි. බම්යෝ සතර මහාභූතයන් නිසා පවත්නාහ'යි නිශ්චය කෙරෙයි. බමීයෝ (අදධා වශයෙන් ඛණ්සනතති වශයෙන්) උපන්නාහ'යි නිශ්චය කෙරෙයි. බම්යෝ හෙතුයෙන් හටහත්තාහ'යි නිශ්චය කෙරෙයි. බම්යෝ (උදයෙන් පෙර) නොතිබී උපත්නාහ, තිබී (වාහයෙන් මත්තෙහි) නොවන්නාහ'යි නිශවය කෙරෙයි. ඛමීයන් අනතවත් හෙයින් නිශවය කෙරෙයි. ඛම්යෝ අසාධරයහ අශාශවනයහ. විපරිණාමසාවයහ'යි නිශ්චය කෙරෙයි. ඛම්යෝ අනිතායහ. පුතායොතපනනයහ. පුතීත¤– සමුතපතනයහ.. සෂයසවභාවයහ. වසයසවභාවයහ. විරාහසවභාවයහ නිරොඛසවභාවයහ'යි නිශවය කෙරෙයි.

ධාමීයන් අනිතා හෙයින් නිශවය කෙරෙයි, නිතා හෙයින් නිශවය නො කෙරෙයි දුෘඛ හෙයින් නිශවය කෙරෙයි. සුඛ හෙයින් නිශවය නො කෙරෙයි. අනාතම හෙයින් තිශවය කෙරෙයි. ආතම හෙයින් නිශවය නො කෙරෙයි. උකටලි වෙයි. සතුටු නො වෙයි. විරාශයට පැමිණෙයි, නො ඇලෙයි. නිරුදා කෙරෙයි. නූපදවයි. දුරැලයි. ගුහණය නො කෙරෙයි. ... අනිතා හෙයින් කිශවය කරනුයේ නිතාසංඥව දුරු කෙරෙයි. දූෘඛ හෙයින් නිශවය කරනුයේ සුඛසංඥව දුරු කෙරෙයි. අනාතම හෙයින් නිශවය කරනුයේ ආතමසංඥව දුරු කෙරෙයි. උකටලි වනුයේ තාමණාව දුරු කෙරෙයි. විරාශයට පැමිණෙනුයේ රාශය දුරු කෙරෙයි. නිරුදා කරනුයේ සමුදය දුරු කෙරෙයි. දුරැලනුයේ ආදෙනය දුරු කෙරෙයි. මෙසෙයින් බාහිර වූ ධාමායතනපයතිපෙනතාධාමීයන් නිශවය කොරේ.

ඒ ගොචරඥනය ඥතාඣියෙත් ඥන යෑ පුජානනාඞීයෙත් පුඥ යි. එයිත් කියනු ලැබෙයි: 'බහිදධා වවතානෙ පඤඤ ගොචරනානතෙත ඤුණං'යි.

17. චරියානානතකදුණං

කථං චරියාවවත්ානෙ පණුණු චරියානානතෙන ණුණං.

චරියාති තිසෙසා චරියායො: විසැසැ ණචරියා, අසැසැණචරියා. සැණ-චරියා.

කතමා වි*කැක*ුණවරියා:1

රූපෙසු දසානත්හය ආවජානකිරියාබහාකතා විඤඤණවර්යා රූපෙසු දසානත්හා එකබුවිඤඤණං විඤඤණවරියා, රූපෙසු දිටඨතතා අභි-නිරොපනා විපාකමනොධාතු විඤඤණවරියා, රූපෙසු අභිනිරොපිතතතා විපාකමනො විඤඤණධාතු විඤඤණවරියා.

සඳෙදසු සවනා හා සංජනක්රියාබහතතා විකුඤණවරියා, සඳෙදසු සවන හේා සොතවිකැඤණා විකැඤණවරියා, සඳෙදසු සුතනතා අහි-නිරොපනා² විපාක මනොධාතු විකැඤණවරියා, සඳෙදසු අභිනිරෝපිතනතා විපාක මනොවිකැඤණධානු විකැඤණවරියා.

හකෙස ඝායනතාය අාවජානකිරියාබහාකතා විකුකුණවරියා, හතෙස ඝායනතෝ ඝානවිකුකුණා විකුකුණවරියා, හතොස ඝාසිතතතා අභිනිරෝපනා විපාකමනොධාතු විකුකුණවරියා, හතොස අභිනිරෝපී– තතතා විපාකමනොවිකුකුණධාතු විකුකුණවරියා.

රසෙසු සායනත්වාය අාවජජනකිරියාබාකතා විකුකුණවරියා, රසෙසු සායනත්වා ජීවහා විකුකුණං විකුකුණවරියා, රසෙසු සායිතතතා අභි-නිරොපනා විපාකමනොධාතු විකුකුණවරියා, රසෙසු අභිනිරෝපීතතතා විපකමනො විකුකුණධානු විකුකුණවරියා.

ඵොටස්බෙබසු එසනස්ථාය³ ආවජජනක්රියාබහාකතා විදාඤණවරියා, ඵොටස්බෙබසු එසනස්ථා කායවිඤඤණං විඤඤණවරියා, ඵොටස්බෙබසු එටස්තතා අභිනිරොපනා විපාකමනොධාතු විඤඤණවරියා, ඵොටස්බෙබසු අභිනිරෝපිතතතා විපාකමනොවිඤඤණධාතු විඤඤණවරියා.

බමෛසු විජානනත්ථාය ආවජජනකිරියාබාහාකතා විඤඤණවරියා, බමෛසු විජානනත්ථා මනොවිඤඤණං විඤඤණවරියා, බමෛසු විඤඤ තතතා අභිනිරෝපනා විපාකමනොබාතු විඤඤණවරියා, බමෛසු අභි-නිරෝපිතතතා විපාකමනොවිඤඤණබාතු විඤඤණවරියා.

^{1.} සාභාමං වියාසැදණවරියං - සී 1,

අහිරොපනා - සාහා,

³ එසසනතාය - PTS,

^{ේ &#}x27;රූපෙසු' ඇදීති සහගමනතාපදනි සබබාළු වෘකානොක පසුතතෘනි මජසං පොළුළක,

17. චයාීානානාතිඥානය

කිසෙයිත් වයඞාවන් පිරිසිඳ දනීමේ පුඥව චයඞානානාභිඥන වෙයි තත්:

චයාදීා යනු චයාදීා තුනෙකි: විඥනවයාදීා යැ අඥනවයාදීා යැ ඥන– චයාදීා යි.

විඥනවගතීා කවර යත්:

රූපවිෂයෙහි රූපදශීනය සඳහා පැවැති අාවජිතනියාවාංකානය විඥනචයතී යැ රූපවිෂයෙහි දශීනය මැ අට් කොට ඇති (කුශලවිපාක වූ හෝ අකුශලවිපාක වූ හෝ) වකුප්රිවිඥනය විඥනවයතී යැ, රූපවිෂයෙහි (වකුප්රිවිඥනයෙන් රූපාලබෙනය) දුටු බැවින් පැවැති අරමූණට හහන කුශලාකුශලවිපාකසමපටිචාජනමනොධානුව විඥනචයතී යැ රූපවිෂයෙහි අරමූණට නැතුණු බැවින් කුශලාකුශලවිපාක වූ සනතීරණමනොවිඥන-ඛාතුව විඥනචයතී යි.

ශබදුලමානයෙහි ශුවණය පිණ්ස පැවැති ආවජිතනියාවාතාකානය විඥනවයතී යැ ශබදුලමානයෙහි ශුවණය මැ අථි කොට ඇති (කුශලාකුශල විපාක) ශොතුවිඥනය විඥනවයතී යැ ශබදුලමානයෙහි (ශෝතුවිඥනයෙන් ශබදුලමානය) අසනලද බැවින් අරමූණට නහන කුශලාකුශලවිපාක වූ සමපටවජනමනොධාතුව විඥනවයතී යැ. ශබදුලමානයෙහි අරමූණට නැගුණු බැවින් කුශලාකුශලවිපාක වූ සනතීරණමනොවඥනධානුව විඥනවයතී යි.

හඬාලම්බනයෙහි ආෂාණය පිණිස පැවැති ආවජිනකියාවතාකානය විඥනවයතීා යැ ගතිාලම්බනයෙහි ආෂුාණය මැ අම් කොට ඇති (කුශලා-කුශලවිපාක) ෂුාණවිඥනය විඥනාවයතීා යැ ගතිාලම්බනයෙහි (ෂුාණ-විඥනයෙන් ගතිාලම්බනය) දාෂුාණය කල බැවිත් අරමූණට නහන කුශලාකුශලවිපාක වූ සමපටිච්ඡනමනොධාතුව විඥනාවයතීා යැ ගතිාලම්බ-නයෙහි අරමුණට නැතුණු බැවින් කුශලාකුශලවිපාක වූ සනතීරණමනො-විඥනධාතුව විඥනාවයතීා යි.

රසාලම්බනයෙහි රසවිදීම පිණ්ස පැවැති ආවජිතකියාවාතාක විඥනවයති යැ රසාලම්බනයෙහි රසවිදීම මැ අම කොට ඇති (කුශලා-කුශලවිපාක) ජීභවාවිඥනය විඥනවයති යැ රසාලම්බනයෙහි (ජීභවා-විඥනයෙන් රසාලම්බනය) විදුනාලද බැවින් අරමුණට නහන කුශලාකුශල විපාක වූ සමපට්චඡනමනොඛාතුව විඥනවයති යැ. රසාලම්බනයෙහි අරමුණට නැහුණු බැවින් කුශලාකුශලවිපාක වූ සනතීරණමනොවිඥන-ඛාතුව විඥනවයතා සි.

සපුටෙවයාලබනයෙහි සපශීය පිණිස පැවැති ආවජිනකියාවාතාකෘතය විඥ නවයතිා යැ සපුරෙවයාලබනයෙහි සපශීය මැ අම කොට ඇති (කුශලා-කුශලවිපාක) ජිනවාවිඥනය විඥනාවයතිා යැ. සපුරෙවයාලබනයෙහි (කායවිඥනයෙන් සපුරෙවතලබනය) සපශී කරනලද බැවින් අරමුණට නහන කුශලාකුශලවිපාක වූ සමපරිචඡනමනොධානුව විඥනාවයතිා යැ. සපුරෙවතාලබනයෙහි අරමුණට නැතුණු බැවින් කුශලාකුශලවිපාක වූ සනතීරණමනොවිඥනාඛානුව විඥනාවයතා යි.

ධණීලම්බනයෙහි විජානනය පිණ්ස පැවැති ආවජිතනියාවසංකෘතය විඥනඑයති යැ. ඛණීලම්බනයෙහි ආලම්බනය දනගැනීම මැ අම කොට ඇති මනොවිඥනය විඥනවයති සැ. ඛණීලම්බනයෙහි (මනොවිඥනයෙන් ඛණීලම්බනය) දන්නා ලද බැවින් අරමුණට නහන විපාකමනොඩාතුව විඥනවයතී යැ ඛණීලම්බනයෙහි අහිතිරොපිත බැවින් විපාකමනොවිඥන ඛාතුව විඥනවයති යි. විසැසැණබාතු කෙනටෙඨන විසැසැණුවරියා.

නීරාගා1 වරතීති විසාසැණවරියා, නිදෙසා2 චරතීනි විසාසැණවරියා න්මෙමාහා3 චරතීන් විදාඤණවරියා, නිමමානා4 චරතීනි විදාඤණවරියා, නිදදිටයි වරතීනි විඤඤණවරියා, නිඋදඩචවා වරතීනි විඤඤණවරියා, නිබබ්විකිච්ඡා 7 වරතීනි විසැසැණවරියා, නානුසයා චරතීනි විසැසැණවරියා, රාගවිපපසුතතා චරතීති විඤඤණවරියා, දෙසවිපපසුතතා චරතීති විඤඤණ -චරියා, මොහමිපපයුතතා චරතීහි මිසැසැණවරියා, මානම්පපයුතතා චරතීති විණැක දණවරිගා, දිටසීවිපපහුතතා චරතීති විණැකුණවරියා, උදා වවවිපපහුතතා චරතීති විසැසැණචරියා, විවිකිචඡාවිපපයුතතා වරතීති විසැසැණවරියා, අනුසයවිපපසුතතා චරතීනි විසැසැණවරියා, කු සලෙහි කමොහි විපප-යුතතා චරතීති විඤණවරියා, අතුසලෙහි කමෙමහි විපපයුතතා චරතීනි විඤඤණවරියා, සාවජෛහි කාමෙමහි විපපයුතතා චරතීනි විඤඤණ චරියා, අනචජෛජ හි කමේමහි විපපයුතානා චරතීනි විසැසැණවරියා, කණෙහහි කමෙමති විපපසුනතා චරතීති විසැසැණචරියා, සුකෙකති කමෙමති විපපයුතතා චරතීතී විඤඤණවරියා, සුබුදයෙහි කමෛතී විපපයුතතා චරතීති වි*සැඤුණ*, එරියා, දුක්බුදුයෙහි කමෛහි විපපයුතතා චරතීති විඤඤණචරියා සුඛවිපාකෙහි කමෙමහි විපපයුතතා එරතීතී විඤඤණචරියා, දුකඛවිපාකෙහි කමෛහි විපපසුතතා චරතීහි විකුඤුණචරියා, විඤඤුතෙ⁸ වරතීනි විසැකුණවරියා විසැසැණසය එවරුපා චරිගා හොතීනි විසැකුණ චරියා, පකතිපරිසුදාඕදං චිතතං නිකකීලෙසටොහාති විඤඤණචරියා, අයං වි*ක*ැකැණච්රියා.

කතමා අ*ක*ැකැණචරියා:⁹

මනාපියෙසු10 රූපෙසු රාගසස ජවනත්හා ආවජජනකිරියාබහාකතා විසැකැණවරියා, රාගසය ජමනා අසැකැණවරියා අමනාපියෙසු රූපෙසු දෙසසා ජවනත්හාය ආවජජනකිරියාබාංකතා විසාසද ණෙවරියා, දෙසසා ජවනා අකුකුණු චරියා, තුදුහගෙන11 අසමපෙකුඛනසම්ං වන්දුසම්ං මොහසා ජවන ස්ථාය ආවජර නකිරියාබහා කතා විදාඤණවරියා, මොහසය ජවනා අකුඤුණුවරියා, විනිබාඞසස මානසස ජවනත්හා ආචප්ජනකිරියාබාසකා විඤඤණචරියා, මානසස ජවනා අඤඤණචරියා, පරාමට්ඨාය12 දිටසීයා ජවනත්ථාය අාචයජනක්රියාබාංකතා විසැකුණුවරියා, දිටයියා ජවනා අසැඤණවරියා, විකොබපගතසය උදාධවවසය ආවජජනකිරියාබයාකතා විසැයදුණවරියා, උදධවවසය ජවනා අසැයදුණවරියා, අතිටාඪඞහතාය13 ආවජජනකිරියාබාකතා විකුකුණවරියා, විචිකිචඡාය ජවනුත්ථාය විචිකිචඡාය ජවනා අඤඤණවරියා, ථාමගතසස අතුසයසස ජවනතාය ආචජජනකිරියාබාංකතා විසැයදුණවරියා, අනුහයසස ජවනා අසැසැණ-චරියා.

^{1.} නිරාගා-පු, ජේසං, සතා PTS, නිරාහං සී.1, 2. නිදෙසා - PTS. නිෂදදසං - සී 1

^{3.} නිමොතා - PTS, නිමොතං - සි1 4. නිමාතා - PTS, නිමාතං - සි1

^{5.} නිදිටයි - PTS, සී 1 6. නිමුදධවවා-සා, නිඋදධවවා - සී!. 7. නීම්විකිවණ - PTS, සී 1 පි. විඤඤාණණ – PTS, 9. අඤාණ චරියා-සි. 1 10 මනාපිසොසු- ස. 11 තදුනයෙ – සි. 1-2. 12 පරමටයාය – PTS, 13. අනිටයානතාය – සා

විශාශාදුණා වර්ගා යනු: කවර අරුතෙකින් විඥනවය හා වී ද යන්:

රාග රභිත වැ හැසිරේ නූ යි විසැඤණ වරියා නමු, දෙවෂ රභිත වැ හැසිරේ නු යි විකුකුණාචරියා නමු, මොහ රහිත වැ හැසිරේ නු යි විකැකුණ– චරියා නම්, මාන රගිත වැ හැසිරේ හු යි විසැකුණචරියා නම්, දුපටි රහිත වැ හැසිරේ නු යි විසැඤුණෙවරියා නමු, ඖදධන රහිත වැහැසිරේ නු යි විණුණුණුවරියා නමු. විවිහිතසා රහිත වැහැයිරේ නු යි විණුණුවරියා නමු. අනුශය රඹුත වැ හැසිරේ නූ සි විඤඤණවරියා නමු, රාගයෙත් වෙත් වැ හැසිරේ නු යි විකුඤුණ චරියා නමු, දොෂයෙන් වෙන් වැහැසිරේ නු යි විසැකුණවිරියා නම්, මොහයෙන් වෙන් වැ හැසිරේ නු යි විසැකුණවරියා නමු, මානයෙන් වේන් වැහැසිරේ නු සි විකැඥ ණෙවරියා නමු, ද්ෂටියෙන් වෙන් වැහැසිරේ නු සි විකැඥ ණෙවරියා නමු, ඖඳධ කායෙන් වෙන් වැ හැසිරේ නු යි විසැකදුණවරයා නමු, විවිකිතසායෙන් වෙන් වැ හැසිරේ නු යි විකුඤුණචරියා නමු, අනුශයයෙන් වෙන් වැ හැසිරේ නු යි විකුඤුණචරියා නම්, කුශලකමීයන්ගෙන් වෙන් වැ හැසිරේ නු යි විඤඤණාරීයා නමු, අකුශලකම්යන්ගෙන් වෙන් වැ හැසිරේ නු යි විසාසදණ චරියා නමු. සාවද, කම්යන්ගෙන් වෙන් වැහැසිරේ නු සි විඥුඤුණවරියා නමු, අනවද,-කම්යන්ගෙන් වෙන් වැහැයිරේ නු යි විසැකුණවරියා නමු, කෘෂණකාමයන්-ගෙන් වෙන් වැ හැසිරේ නු යි විසැඤණවරියා නමු, (භිරිඹනප් සඬාහාන) ශුකලකම්යන්ගෙන් වෙන් වැ හැසිරේ නු සි විකුඤුණවරියා නමු, සුබොදය ඇති කමීයන් ගෙන් වෙන් වැ හැසිරේ නු යි විසැසැණුණවරියා නමු, දුංඛොදය ඇති කමීයන්ගෙන් වෙන් වැ හැසිරේ නු යි විඤඤනවරියා නමු, සුබවිපාක ව කමීයන්ගෙන් වෙත් වැ හැසිරේ නු යි විඤඤණවරියා නමු, දුංඛිවිපාක වු කමීයත්ගෙන් වෙන් වැහැසිරේ නු සි විසැයදුණවරියා නමු, විඥ තයෙහි (විඥනයෙන් දැනගත් අරමුණෙහි) හැසිරේ නු යි විසැකැණි වරියා නමු, උකතපතාර විඤඤණයාගේ මෙබද වූ චය\$ා වේ නු යි විඤඤණවරියා නමූ, රාගාදි කෙලෙස් නැති බැවින් මේ සිත පියවින් පිරිසුදු නු යි විසැසැණුවරියා නමු. මේ විඥුනවයහා යි.

අඥානවයතිා කවර යන්:

මනවඩන රූපයන්හි (සනතහි වශයෙන්) රාශයාගේ ජවනය පිණිස පැවැති (චඤුර් ආාරයෙහි අයොතිසොමනසිකාර වූ) ආවජිනකිසාවාකාක-මනොඛාතුව විඥනචයති යැ. රාගයාගේ ජවනය අඥනචයති යි. අමනොඥ වූ රූපයක්හි දොෂයාගේ ජවනය පිණිස පැවැති ආවජිනකියා-වයාකෘතුමනොබාතුව විඥනාවයහා යැ. දොෂයාගේ ජවනය අඥන-චයෳීා යි. එ දෙකින් (රාගඥිෂ වශයෙන්) නො දක්නා රූපාලම්බන සඬාහාත වසතුයෙහි (විවිනිතසා ඖභාතා වශයෙන්) මොහයාගේ ජවනය පිණිස පැවැත් අාවජිත සියාවාංකාන මනොවිඥනබානුව විඥ නවයසියා යැ මොහොයාගේ ජවනය අඥනවයඞා යි. (උතතති වශයෙත්) විනිබනි වැ සිටි මානයාගේ ජවනය පිණ්ස පැවැති අාවිජිනකියාවයාකෘතමනොවිඥන-බාතුව විඥ නවයතා යැ. මානයාගේ ජවනය අඥ නවයතා යි. පරාමෘෂට වූ දු පටියනේ ජවනය පිණිස පැවැති ආවජිනකියාවාංකෘතමනොඛාතුව විඥ නවයහා යැ. දුෂ්ටියගේ ජවනය අඥ නවයහි යි. (රුපාලමබනයෙහි) විකෙෂපබවට ගිය ඖඟධනයාගේ ජවනය පිණිස පැවැති ආවජිනකියා-වයාකෘතමනොවිඥන බාහුව විඥනවයසිා යැ. ඖදධතායාගේ ජවනය අඥනවයතා යි. නිශවය රහිත බවට ගිය විවිකිතසාවගේ ජවනය පිණිස පැවැති ආවජිනකියාවහාකෘතුමනොබාතුව විඥනවයහා යැ. විවිකිතසාවගේ ජවනය අඥනවයහිා යි. සුපිර බවට ගිය අනුශයාගේ ජවනය පිණිස ບເປັນນີ້ ຜ່າຍ້ອ້ອກລີສະຍາກະລາວອອກາດານອີ ບີ່ແອກຍສະນາ ສາ. ເສັດສະໜູ ජවනය අඥනවයකී යි

මනාපියෙසු සඳෙස -පෙ- මනාපියෙසු ගණේසු -පෙ- මනාපියෙසු රසෙසු -පෙ- මනාපියෙසු ඵොටාබබෙස -පෙ- මනාපියෙසු බමොසු රාගසස ජවනත්හය ආචජජනකිරියාබයාකතා විකැකුණාවරියා, රාගසස ජවනා අකැඤණවරියා, අමනාපියෙසු ඛමේෙසු1 දෙසසස ජවනතාය ආවජ්ජනකිරියාබාංකතා විසැසැණවරියා, දෙසසස ජවනා අ හදුහදු ණ චරියා, තදහයෙන අසමපෙකඛනසම්ං වැන්සම්ං මොහසස ජවනත්ාන අාවජජනකිරියාබාාකතා වි*කුක*ුණුවරියා, මොහසස ජවනා අකැකදුණ චරියා, මානසා ජවනත්හාය ආවර්ජනක්රියාබාකතා විතිබ**නි**ක සස විඤඤණවරියා, මානසස ජවතා අඤඤණවරියා, පරාමටඨාය දිටකීයා ජවනත්ථාය ආවජජනකිරියාබාංකතා විදුදුදුණවරියා දිට්ඩියා ජවනා අකුකුණවරියා, විකොට පගනසස උදාවවසස ජාවනානිංය ආවජජන-ක්රියාබාසාකතා විණැඤණවරියා, උදාවවසස ජවනා අණැඤණවරිය, අනිටඨඞ්ගතාය විචිතිචඡාය ජවනරථාය ආවජණනකිරියාබාංකතා වි*ස*දුණුවරියා, විචිකිචඡාය ජවනා අ*ක*ැකුණවරියා, ථාමගනසස අනුසයසය ජවනතාය අාවජයනකිරියාබහාකතා විකැකුණවරියා, අනුසයසස ජවනා අඟුකුණවරියා.

අණුඤණචරියාති කෙනටෙහන අණුඤණචරියා:

සරාගා චරතීති අකුඤණවරියා, සදෙසා චරතීනි අකුඤණවරියා, සමොහා ච**ර**තීති අකුකුණවරියා, සමානා වරතීති අකුකුණවරියා, සදිටයි චරතීති අසැකුණාවරියා, සඋදධවවා චරතීති අසැකුණාවරියා, සවි-විකිච්ඡා වරතීති අඤඤණවරියා සානුසසා චරතීති අණදක්දුණාචරියා, **රා**ශසමපයුත්තා චරතීනි අණුඤුණචරියා, දෙසසමපයුතතා චරතිත් අඤඤණචරියා, මොහසමපයුතතා චරතිති අඤඤණචරියා, මානසමපයුතතා චරතීතී අඤඤණවරියා, දිටයීසමපයුතතා චරතීතී අඤඤණවරියා, උදාවච සමපසුතතා චරතීති අසැසැණවරියා, විඩිකිච්ඡා සමපසුතතා චරතීති අසැඤණවරියා, අනුසයසමපයුතතා චරතීති අසැඤණවරියා, කුසලෙහි කමෛති විපපයුතතා චරතීතී අ*කැකුණ*, වරියා, අකුසලෙහි කමෛති සමපයුතතා² චරතීති අකුඤුණචරියා, සාවජෛති කමේමති සමපයුතතා² **චරතීති** අ*සැස*ුණවරියා, අනවජෛති කමෛති විපපයුතතා චරතීනි අභුඤ ණවරියා, කණෙහති කමෙමති සමපයුතතා² වරතීති අභුඤ ණවරියා, සුකෙකහි කමෛහි විපපසුතතා එරතීති අකුකදුණවරියා, සුබුදුයෙනි කමෙමහි විපපයුතතා චරතීනි අසැකුණචරියා, දුසාබුදුයෙහි කමෙමහි සමපයුතතා² චරතීති අඤඤණවරියා, සුබවිපාකෙහි කමෛහි විපප-යුතතා චරතීති අසැසැණවරියා, දුකඛපාකොහි කමෙමහි සම්පයුතතා² අසැකුතෙ වරතිනි අසැකුණවරියා, අසැකුණසා එවරුපා චරියා හොතීනී අතුඤුණචරියා, අයං අඤඤණචරියා.

^{1.} රූපෙසු - PTS

^{2.} ම්පපයුතනා - PTS

මනවඩන ශබදයන්හි ... මනවඩන ගනියන්හි ... මනවඩන රසයන්හි ... මනවඩන සපුළුවවායත්හි ... මනවඩන (රූපාදි වූ හෝ ගිමාලමාන වූ හෝ) බමීයන්හි රාගයාගේ ජවනය පිණිස පැවැති ආවජිනකියාවසා-කෘතමනොධාතුව විඥ නවයසා යැ රාගයාගේ ජවනය අඥ නවයසා යි. අමනොඥ වූ බමීයන්හි දොෂයාගේ ජවනය පිණිස පැවැති ආවජිනකියා-වසාකෘතමනොඛාතුව විඥනවයතී යැ දොෂයාගේ ජවනය අඥනවයති සි. එදෙකින් (රාගදෙවෂ වශයෙන්) නො දක්නා ඛණීලබාන සඬ්බාන වසනුයෙහි මොහයාගේ ජවනය පිණිස පැවැති ආවජිනකියාවාංකාත මනොධානුව විඥ නවසා සා මොහසාගේ ජවනය අඥ නවසතා යි. විනි-බැති වූ මානයාගේ ජවනය පිණිස පැවැති ආවජිනකියාවාකකාන මනොඩාතුව විඥනචයඞා යැ මානයානේ ජවනය අඥනචයඞා යි. පරා-මෘෂට වූ ද ටේශගේ ජානය පිණිස පැවැති ආවජිනකියාවාතකානමනො-බාතුව විඥ නචයතා යැ දුප්රියගේ ජවනය අඥ නචයතා යි. විසෙපයට පැමිණි ඖදධතායාගේ ජවනය පිණිස පැවැති ආවජිනකියාවාතෘත මනොඛාතුව විඥනචයඞා යැ ඖදධතායාගේ ජවනය අඥනචයඞා යි. අනිස්ථාවට ගිය විවිකිතතාවගේ ජවනය පිණිස පැවැති ආවජීනකියා-වාංකෘතමනොඛාතුව විඥනාවගතීා යැ විවිකිතසාවගේ ජවනය අඥනවතීා යි. සුපිර බවට ගිය අනුශයයාගේ ජවනය පිණිස පැවැති ආවජින-කියාවාතාකාතමනොඛාතුව විඥනචයකා යැ අනුශයයාගේ ජටනය අඥන-චයතීා සි.

අඤඤාණාමරියා යනු: කුමක් හෙයින් අඥනවගතී වී ද යන්:

රාහසහිත වැ හැසිරේ නු යි අඥ නවයතීා යැ ළෙවෂ සහිත වැ හැසිරේ නු සි අඳුනචය හා යැ මොහ සහිත වැ හැසිරේනු සි අඳුනචය හා යැ මාන සහිත වැහැසිරේනු යි අඥනවයඞා යැ දුවේ සහිත වැහැසිරේ නු සි අඳ නවය හිා සැ ඖඳධනාය සහිත වැ හැසිරේ නු සි අඥ නවය හා සැ විචිකිතසා සහිත වැ හැසිරේ නු යි අඥ නචයඞ්ා ගැ අනුශය සහිත වැ හැසිරේ නු යි අඥ නවයඞා යැ රාශසමපුයුකත වැ හැසිරේ නු යි අඥ නවයඞා සැ දොෂසමපුයුකත වැහැයිරේ නු සි අඥ නවයහා යැ මොහසමපුයුකත වැ හැසිරේනු සි අඥනාවයකිා යැමාන සමපුයුකතා වැහැසිරේනු සි අඥන-චයතීා යැ දුටේ සමපුයුකත වැ හැසිරේ නු යි අඥ නචයතා යැ ඖදධනා සමපුයුකත වැ හැසිරේනු යි අඥ නවයති යැ විවිකිනසා සමපුයුකත වැ හැසිරේ නු සි අඥ නචය හා යැ අනුශය සමපු යුකන වැ හැසිරේ නු සි අඥනවයති යැ. කුශලකාමීයන් හා විපුහුතක වැ හැසිරේ නු යි අඥ නවයති යැ අකුශලකමීයත් හා සමපුයුකත වැහැසිරේ නු යි අඥ නවයතිා යැ සාවදංකම්-යන් හා සමපුශකත වැහැසිරේ නු යි අඥ නවයහා හැ අනවද, කමීයන් හැ විපුයුකත වැ හැසිරේ නු යි අඥනවය හා යැ කෘෂණක මීයන් හා සමපුයුකත වැ හැසිරේ නු යි අඳ නවයාීා යැ ශුකලකාමීයන් හා විපුයුකන වැ හැසිරේ නු යි අඥ නචයතා 🗤 සුබොදය ඇති කමීයන් හා විපුයුකත වැ හැසිරේ නු හි අඥ නචය හා යැ දුබොදය ඇති කමීයන් හා සමපුයුකත වැ හැසිරේ නු යි අඳුනවයකි යැ සුබවිපාක වූ කමීයන් හා විපුයුකන වැ හැසිරේ නු යි අඳුනාවයති යැ දුංඛවිපාසා වූ කාමීයන් හා සමපුයුකන වැ හැසිරේ නු යි අඥනවයතා යැ (යථාසාවාව ෙන්) අඥත වූ ආලමානයෙහි හැසිරේනු යි අඥ නචයතිා යැ උකතපුකාර වූ අඥ නයාගේ මෙබඳු වූ චයතිා වේ නු යි අඥ නචයතීා නමූ. මේ අඥ නවයතීා යි.

158

කතමා සදුණචරියා.

අනිවවානුපසානතාය ආවරානකිරියාබහාකතා විහාකුණවරියා, අනිචචානුපසානා ඤුණචරියා, දුකඛානුපසානත්හය අාවජජනක්රියාබහ-කතා විසැඤුණුවරියා, දුකඛානුපසසනා ඤුණවරියා, අනතතානුපසස-නත්ථාය අච්ඡානකිරියාබ්යාකතා විකැකුණඩරියා, අනතතානුපසසනා කිදුණචරියා, තිබ්බදනුපසානත්ථාය -පෙ- විරාගානුපසානත්ථාය -පෙ-නිරොඛානපසසන හාය -පෙ - පටිනිසසගගානුපසසන හාය -පෙ - ඛයානු-පසාසනත්හය - පෙ- වයානුපසාසනත්හය - පෙ- විපරිනාමානුපසාසනත්හාය -පෙ - අනිමිතතානුපසානත්හය -පෙ- අපානිහිතානුපසානත්හය -පෙ-සුඤඤතානුපසානත්ාය -පෙ- අධිපඤඤඛමානුපසානත්ාය -පෙ-යථාහනකදුණ දසානාත්ථාන -පෙ- ආදිනවානුපසානත්ථාය- පෙ- පටිසඬබානු-පසසනත්වාය අවෙජජනකිරියාබාසාකතා විණැඤණවරියා, පටිසඞ්ඛානුපසසනා ඤ ණවිරියා, විඵටටානුපසාසනා ඤ ණවරියා, සොතාපතනිමගොො ඤ ණවරියා සොතාපතතිඵලසමාපතති ඤැණවරියා, සකදගාම්මගෙනා ඤැණවරියා, සකදගාම්ඵලසමාපතති ඤැණවරියා, අනාගාම්මගොො ඤැණවරියා, අනාගාම්ඵලසමාපතති ඤුණචරියා, අරහතතමගෙහා ඤුණචරියා අරහතත-ඵලසමාපතති ඤුණවරියා.

කඳුණවරියා කෙනටෝන කැණවරියා.

නීරාගා චරතිනි කඳුණුවරියා, නිදෙසා චරතිති කදුණවරියා නිමේමාහා චරතීනි ඤුණුචරියා, නිම්මානා චරතීනි ඤුණුචරියා, නිඥිටයී චරතීනි ඤුණවරියා, නිඋඳධවවා වරතීනි ඤුණවරියා, නිබබ්චික්විඡා වරතීනී ඤණචරියා, නානුසයා චරතීති ඤණචරියා, රාගවිපපයුතතා චරතීති ඤණ චරියා, දෙසව්පපයුතතා චරතිති ඤුණචරියා මොහව්පපයුතතා චරතීති ඤුණචරියා, මානවිපපයුතතා චරතිනි ඤුණචරියා, දිටසීවිපපයුතතා චරතීනි කැණවරියා, උදධචවවිපපයුතතා චරතීති කැණවරියා, විචිකිච්ඡාවිපපයුතතා ඤැණවරියා, අනුසයවිපපයුතතා වරතීති චරතීත් කඳුණාචරියා, කුසලෙහි කමෛහි සමපයුතතා¹ චරතීනි *ක*ැණවරියා, අකුසලෙහි කමෛහි විපපයුතතා චරතීනි ඤුණුවරියා, සාවජෙජ හි කමෙමහි විපපයුතතා චරතීනි ඤුණුචරියා, අනවජෛහි කාමොහි සමපයුතතා චරතීහි ඤුණුචරියා, කණෙහති කමෛති විපපයුතතා චරතීති ඤණචරියා, සුකෙකහි කමෙමහි සමපයුතතා1 වරතීති ඤැණවරියා, සුබුදුයෙහි කමෙමහි සමපයුතතා චරතීති ඤණවරියා, දුකබුදුදෙහි කමෛති විපපයුතතා චරත්නි ඤාණචරියා, සුඛ්විපාකෙහි කමේමහි සමපයුතතා1 චරත්නි ඤාණ-චරියා, දුකඛවිපාකෙහි කමෙමහි විපාසුතතා චරතීති කැණචරියා, කැතෙ2 චරතීති කඳුණාවරියා, කඳුණසස එවරුපා චරියා හොතීති කඳුණාවරියා, අයං ඤ ණ චරියා.

අසැකු විසැකුණවරියා, අසැකු අසැකුණවරියා, අසැකු කැණ– චරියාති. තං කැනටෝන කැණං, පජානනටෝන පකැකු තෙන වුචානි: චරියාවට්තානෙ පසැකු චරියානානතෙත කැණං.

චරිසානානතතකුණනිදෙදසො.

1. විපපයුගතා - PTS, 2. කැපණ - සී. 1, 2.

ඥානාවයා සීා කවර යත්:

අතිතාංනුදශීනය පිණිස පැවැති අාවජිතකියාවාංකෘතමනොබාතුව විඥ නවයතීා හැ අනිතාහනුදශීනය ඥ නවයතීා යි. දුංඛානුදශීනය පිණිස ບເບ້ເතີ ຊາວຽສຄູ່ຜ່າວກາສາວອອກເບົ້າວ່ວ ຄະພາຍແມ່ນ. ແຼ້ງເອາວີເຊື້ອນ දෙනවයහා යි අනාතමානුදශීනය පිණීස පැවැති ආවජිනකියාවාතාකාත-මනොඛාතුව විඥනවයඞ්, යැ අනාතමානුදශීනය ඥනවයඞ්, සි. නිමේදුනු-දශීනය පිණිස විරාගානදශීනය පිණිස ... නිරෝධානදශීනය පිණිස ... පටිතිසසහනානුදශීනය පිණිස ... සමයානුදශීනය පිණිස .. වායානුදශීනය පිණිස ... විපරිණාමාතුදශීනය පිණිස ... අතිමිතතාතුදශීනය පිණිස ... අපණිතිතානුදශීනය පිණිස ... ශනාතානුදශීනය පිණිස ... අධිපුඥුඛණිනු-දශීනය පිණිස ... යථාභනඥනදශීනය පිණිස ... ආදීනවානුදශීනය පිණිස ... පටිසඣානුදශීනය පිණින පැවැති ආවජිනකියාවිතාකාක මනොධාතුව විඥනචයඞ් යැ පටිසඞ්බානුදශීනය ඥනචයඞ් යි. විවටටනානදශීනය ඥන්වයහා යැ සොතාපත්රමාගීය ඥන්වයහා යැ සොතාපත්රී එසමා-පතතිය ඥනවයඞා යැ සකෘදුගාමීමාගීය ඥනවයඞා යැ සකෘදුගාමී එල සමාපතතිය ඥනවයයි. යැ අනාගාමීමාගීය ඥනවයයි. සැ අනාගාමීඵල-සමාපතතිය ඥනවයඞා යැ අභීත්භාමාගීය ඥනවයඞා යැ අභීත්භාඵල– සමාපතතිය ඥනචයඞා යි.

ඥ නවයති යනු: කවර අරුතෙකින් ඥ නවයති වෙයි යන්:

රාග රහිත වැ හැසිරේ නූ යි ඥනවයතිා යැ, දොෂ රහිත වැ හැසිරේ නු යි ඥ නචය සා සැ, මොහ රිහිත වැ හැසිරේ නු සි ඥ නචය සා සැ, මාන රහිත වැ හැසිරේ නු සි ඥ නාවයකිා යැ, ද ෂට් රහිත වැ හැසිරේ නු සි ඥ නාවයකිා යැ, ඖංඛා තා රහිත වැ හැසිරේ නු සි ඥ නාවයකිා යැ, විවිකිතසා රහිත වැහැසිරේ නු යි ඥ නවයහා යැ, අනුශය රහිත වැහැසිරේ නු යි ແສຍດສາ ແ, ປາທິແກ່ ຍິຽແລກ ຍໍ່ທີ່ເລີຍ້າ ສີ ແສຍດສາ ແ දේවෂයෙන් විපුයුකක වැහැසිරේ නු යි දෙනවයහා යැ, මොහයෙන් විපුයුකත වැහැසිරේ නු යි ඥ නචයති යැ, මාන්යෙන් විපුයුකත වැහැසිරේ නු යි ඥනවයතා යැ, දූෂටියෙන් විපුයුකත් වැහැසිරේ නු යි ඥනවයතා යැ, ඖදධත්ෂයෙන් විපුයුකත වැහැසිරේ නු යි ඥ නවයති යැ, විචිකිතසායෙන් විපුයුතක වැ හැසිරේ නු යි ඥ නවයිහි යැ, අනුශයයෙන් විපුයුකන වැ හැසිරේ නු යි ශූනචය හි, කුශල කමීයත් හා සමපුයුකන වැ හැසිරේ නු යි ඥනවයානය, අකුශලකාමීයන් හා විපුසුකත වෑ හැසිරේ නු සි ඥන– වයඞා යැ, සාවද,කම්යන්ගෙන් විපුයුකත වැ හැසිරේ නු යි ඥනවයඞා යැ, අනවද,ක්මීයත් හා සමපුයුකත වැඩිස්රේ හා යි දෙනාවයහා යැ. කෘෂණ-කමීයන් හා විපුසුකත වැගැසිරේ නු යි ඥ නවයහා යැ ශූකලකමීයන් හා සමපුයුකත වැ හැසිරේ නූ සි ඥ නචයතිා යැ, සුඛොදයකමීයන් හා සමපුයුකත වැ හැසිරේ නු සි ඥ නචයතිා යැ, දුඃඛොදයකමීයන් හා විපුයුකත වැ ທເສີວ້ 20 ສີ້ແລງອິດສາ ແ, ສຸລິຍິອາລາ ຢູ່ ຄາອືດສັ ທາ ສອ້ອງສາສາ ຍ. හැසිරේ නු සි දෙනවගතා හැ, දූංඛවිපාක වූ කමීගත් හා විපුයුකත වැහැසිරේ නු යි ශූනවයතා යැ, යථා සවහාවය වූ ඥනාලමානයෙහි හැසිරේ නු යි ඥනවයහා යැ, උක්තපුකාර වූ ඥනයාගේ මෙබඳු වූ චයහාව වේ නූ යි ඥනවයහා යැ. මේ ඥනවයහා යි.

විඥනවයසිංව අනෙකක, අඥනවයසිංව අනෙකක, ඥනවයසිංව අනෙකකැ'යි ඒ වයසිංහානාභිඥනය ඥතාභීයෙන් ඥන යැ, පුජා-නනාභීයෙන් පුඥ යි. එයින් කියනු ලැබෙයි: ''වරියාවවප්ථාගෝ පඤඤ වරියානානතෙනඤුණං'යි.

18. භූමිනානතකැණං

සාථං චතුධමමවවත්නෙ පඤඤ භූමිනානතෙත ඤ ණං.

චතසෙසා භූමියො: කාමාවාරා භූමි, රූපාවචරා භූමි, අරූපාවචරා භූමි, අපරියාපතතා භූමි.

කතමා කාමාවචරා භූමි: හෙටඪතො අවිචිතිරයං පරියනනං කරිනිා, උපරිතො පරතිමේතවසවතති දෙවෙ අනෙතා කරිනිා යං එනස්මං අනතරේ එන්ාවචරා එන් පරියාපනතා බනිබාතුආයතනා රූපා වෙදනා සඤඤ සඬධාරා විඤඤණ, අයං කාමාවවරා භූමි.

කතමා රූපාවචරා භූමි: හෙටස්තො බහමලොකං පරියනතං කරිතිා, උපරිතො අකනිටෙස් දෙවෙ අනෙතා කරිතිා, යං එතසම්ං අනතර එන්ටාවවරා එන් පරියාපනතා සමාපනතසය වා උපනතසය¹ වා දිටස්-ඩමාසබාවිහාරිසය වා චිතතවෙතයිකා ඩමා, අයං රූපාවචරා භූමි.

කතමා අරූපාවචරා භූමි. හෙටානතා ආකාසානණවාගතනුපගෙ දෙවෙ පරියනතං කරිනිා උපරිතො නෙවසණැණුනාසණැණුගතනුපගෙ දෙවෙ අනෙතා කරිනිා, යං එකසමං අනතරෙ එන්ාවචරා එන් පරියා-පනතා සමාපනතසා වා උපපනනසා¹ වා දිටස්ධමාසුබවිහාරිසා වා චිතත-චෙතසිකා ධමා, අයං අරූපාවචරා භූමි.

කතුමා අපරියාපතතා භූමි. අපරියාපතතා මහතා ච මහතඵලාති ච අසඬුතා ච ඛාතු, අයං අපරියාපතතා භූමි, ඉමා චතසෙසා භූමිගො.

අපරාපි චනසෙසා භූමියො: චතතාරෝ සතිපටසානා, චතතාරෝ සමාපපඩානා, චතතාරෝ ඉඬපාද චතතාරි ඣානානි, චතසෙසා අප-මඤඤයෝ, චතසෙසා අරූපසමාපතතියෝ, චතසෙසා පටිසමහිද, චතසෙසා පටිපද, චතතාරි ආරම්මණානි, චතතාරි අරියවංසානි, චතතාරි සඬාහවන්නී, චතතාරි චකකානි, චතතාරි ඩමාපෙදනි, ඉමා චතසෙසා භූමියෝ.

තං ඤාතටෙඪන ඤාණං, පජානනටෙඪන පඤඤ. තෙන වුච්චති: චතුබමමවවත්ානෙ පඤඤ භූමිනානතෙත ඤාණං.

භූමිනානතකැණ**නිදෙදසො**

18. භූමිනානාකිඥ,නය

කිසෙයින් සතර ධම්යන් පිරියිද දැනීමේ පුඥව භූමිනානානිඥන වෙයි යත්:

භූමි සතරෙකි: කාමාචචරභූමි යැ රූපාවචරභූමි යැ අරූපාවචරභූමි යැ අපරියාපනනභූමි යි.

කාමාවචරභූමි කවර යත්: යටින් අවිචිතිරය පිරියත් කොට මතු-භාගයෙන් පරතිර්මතවශවර්තිදෙවියන් ඇතුළු කොට තෙල අවකාශයෙහි මෙහි හැසිරෙන්නා වූ මෙහි පයඹාපනන වූ යම් සකඣබාතුආයතන කෙනෙක් වෙත් ද රූප – වෙදනා – සංඥ – සංසකාර – විඥන කෙනෙක් වෙත් ද මේ කාමාවචරභූමි නම.

රූපාව්චරභූමි කවර යන්: යටින් බඹලොව පිරියන් කොට මතුභාශ-යෙන් අකනිටාදෙවියන් ඇතුළු කොට තෙල අවකාශයෙහි මෙහි හැයිරෙන්නා වූ මෙහි පයඹාපනන වූ සමවනට සමවන්හුගේ හෝ (විපාක විසින් බඹලොව) උපන්නහු ගේ හෝ ඉහානමසුබවිහරණ ඇත්තහු (රහත්හු) ගේ හෝ යම් චිතනචෛතසිකබමී කෙනෙක් වෙත් ද මේ රූපාවචරභූම නම.

අරුපාවවරභූමි කවර යත්: යටිත් ආකාසානඤවායතනූපගදෙවියන් පිරියත් කොට මතුභාගයෙන් නෛවසංඥනාසංඥයතනදෙවියත් ඇතුළු කොට තෙල අවකාශයෙහි මෙහි හැසිරෙත්නා වූ මෙහි පයඹාපතන වූ සමවතට සමවත්හුගේ හෝ (විපාක වියින් අරුතලයෙහි) උපත්නහුගේ හෝ ඉහාතමසුබවිහරණ ඇත්තහු (රහත්හු) ගේ හෝ යම් විතනවෛත-සිකබුමී කෙනෙක් වෙත්ද මේ අරුපාවවරභූමි නම.

අපයාීාපනනභූමි කවර යන්: මාගීයෝ ද මාගීඵලයෝ ද අසඬාන-බාතුව ද අපයා්ිාපනනයෝ යැ. මේ අපයාාපනනභූමි නම්.

මොහු සතර භූමි නම් වෙත්.

අනෙකුදු භූමි සතරෙකි: සතර සතිපටඨානයෝ යෑ සතර සමෳක් පුඩෘනයෝ යෑ සතර ඍදඩිපාදයෝ යෑ සතර ඩෳානයෝ යෑ සතර අපුං-මාණයයෝ යෑ සතර අරූපසමාපතතිහු යෑ සතර පුතිසංවිද්හු යෑ සතර පුතිපත්හු යෑ සතර අාලමබනයෝ යෑ සතර අාග®වංශයෝ යෑ සතර සඬහුභවදතුහු යෑ වතුශවකුයෝ යෑ සතර ධමීපදයෝ යි. මොහු සතරභූම් නම් වෙත්.

ඒ භූමිතානාතිඥනය ශතානීයෙත් ශූන යැ පුජානනාතීයෙත් පුඤ යි. එයිත් කියනු ලැබෙයි: 'වතුබමමවවනානෙ පඤඤ ඉමිනානතෙක ඤණ'යි.

භූමිනානාඏඥානනිදේශ සි..

19. බම්මනානතකකුණං

කථං නවධාවම වඩානාග පණුණු ධම්ම නාන නෙන කිදුණා:

කථං බමෙම වවතෙඵති: කාමවවරෙ බමෙම කුසලතො වවතෙඵති, අකුසලතො වවතෙඵති, අබාහාකතතො වවතෙඵති. රූපාවවරෙ බමෙම කුසලතො වවතෙඵති, අබාහාකතතො වවතෙඵති. අරූපාවවරෙ බමෙම කුසලතො වවතෙඵති, අබාහාකතතො වවතෙඵති. අපරියාපනෙන බමෙම කුසලතො වවතෙඵති, අබාහාකතතො වවතෙඵති.

කථං කාමාවචරේ බමේම කුසලතො වවතෙති, අකුසලතො වවතෙති, අබාතකතතා වවතෙති: දස කුසලකාමවපථ කුසලතො වවතෙතී, දස අකුසලකාමවපථ අකුසලනො වවතෙති, රූපඤව විපාකඤව කිරියඤව අබාතකතතො වවතෙති. එවං කාමාවවරේ බමේම කුසලතො වවතෙති, අකුසලතො වවතෙති, අබාතකතතො වවතෙති.

කථං රූපාවිචරේ ධමේම කුසලතො වවතෙඑති අඛ්යාක්තතො වචතෙවති: ඉධටස්සස චතතාරි ඣානාති කුසලතො වවතෙඑති, තතු-පපතනසස චතතාරි ඣානාති අඛ්යාක්තතො, වවතෙඑති, එමා රූපාව-චරේ බමේම කුසලතො වචතෙඑති, අඛ්යාක්තතො වචතෙඑති.

කථං අරූපාවචරේ ධමේම කුසලතො වවතෙවති, අබ්හාකතතො වවතෙවති: ඉඩටස්සස චනසෙසා අරූපාවචරසමාපතතියො කුසලතො වවතෙවති, තතුෑපපනනසය චනසෙසා අරූපාවචරසමාපතතියො අබ්හා-කතතො වවතෙවති. එවං අරූපාවචරේ ධමේම කුසලතො වවතෙවති, අබ්හාකතතො වවතෙවති.

කථං අපරියාපනෙන බමෙම කුසලනො වවසේවති, අබහාකතනො වවසේවති: චනතාරෝ අරියමගො කුසලනො වවසේවති, චනතාරි ච සාමඤඤඵලානි නිබබානඤව අබහාකතනො වවසේනි. එවං අපරියා-පනෙන බමෙම කුසලනො විවසේනි, අබහාකතනො වවසේ යි. එවං බමෙම වවසේනි.

නව පාමොජර මූලකා බමා: අතිචවනො මනයිකරොතො පාමොජජං ජාගති, පමූදිතසා පීති ජාගති, පීතිමනසා කායො පසාමාති, පසාදධ-කායො සුබං වෙදෙති, සුබිනො චිතතං සමාධියති, සමාතිනෙ චිතත යථාභූතං ජානාති¹ පසාති, අථාභූතං ජානං පසාං තිබබිඤති, තිබබිඤං වරජජති, විරාශා විමූචවති. දුකාබනො මනසිකරොතො පාමොජජං ජාගති -පෙ- අනතතතො මනසිකරොතො පාමොජජං ජාගති -පෙ-

19. ධම්නානාතඥනය

කිසෙයිත් නවඛමයත් පිරිසිඳ දැනීමේ පුඥව ඛමීනානාභිඥන වෙයි. යත්:

කිසෙයින් ධමීයත් වයවස්ථා කෙරේ ද යන්: කාමාවවර ධමීයත් කුශල හෙයින් වාවස්ථා කෙරෙයි, අකුශල හෙයින් වාවස්ථා කෙරෙයි, අවාාකෘත හෙයින් වාවස්ථා කෙරෙයි. රූපාවවරධමීයන් කුශල හෙයින් වාවස්ථා කෙරෙයි, අවාාකෘත හෙයින් වාවස්ථා කෙරෙයි. අරුපාවවර ධමීයත් කුශල හෙයින් වාවස්ථා කෙරෙයි, අවාාකෘත හෙයින් වාවස්ථා කෙරෙයි. අපයාහාපතාධමීයන් කුශල හෙයින් වාවස්ථා කෙරෙයි, අවාා-කෘත හෙයින් වාවස්ථා කෙරෙයි.

කිසෙයින් කාමාවවරධම්යන් කුශල හෙයින් වෘවසථා කෙරේද, අකුශල හෙයින් වෘවසථා කෙරේද, අවයාකෘත හෙයින් වෘවසථා කෙරේද යන්: දශකුශලසාම්පථයන් කුශල හෙයින් වෘවසථා කෙරෙයි, දශ අකුශල කම්පථයන් අකුශල හෙයින් වෘවසථා කෙරෙයි. රූපය ද විපාසාය ද කුයාව ද අවයාකෘත හෙයින් වෘවසථා කෙරෙයි. මෙසෙයින් කාමාවවර-ධමීයන් කුශල හෙයින් වෘවසථා කෙරෙයි. අකුශල හෙයින් වෘවසථා කෙරෙයි, අවයාකෘත හෙයින් වෘවසථා කෙරේ.

කිසෙයින් රූපාවවරධමීයන් කුශල හෙයින් වෘවසථා කෙරෙයි, අවසාකෘත හෙයින් වාවසථා කෙරෙයි යත්: මෙමිනිස්ලොවෑ සිටියහුගේ සතර ධාහනයන් කුශල හෙයින් වෘවසථා කෙරෙයි. (විපාක වශයෙන්) එ බඹලොවෑ උපන්නහුගේ සතර විපාකධාහනයන් අවසාකෘත හෙයින් වාවසථා කෙරෙයි. මෙසෙයින් රූපාවවරධමීයන් කුශල හෙයින් වෘවසථා කෙරෙයි, අවසාකෘත හෙයින් වාවසථා කෙරේ.

කිසෙයින් අරූපාවචරධමීයන් කුශල හෙයින් වාවසථා කොරෙයි, අවාාකෘත හෙයින් වාවසථා කෙරෙයි යන්: මෙ මිනිස්ලොවැ සිටියහුනේ සතර අරූපාවචරසමාපතනීත් කුශල හෙයින් වාවසථා කෙරෙයි, ඒ අරූතලයෙහි උපන්නහුනේ සතර විපාක අරූපාවචරසමාපතනීන් අවහා-කෘත හෙයින් වාවසථා කෙරෙයි. මෙසෙයින් අරූපාවචරධමීයන් කුශල හෙයින් වාවසථා කෙරෙයි, අවහාසාෘත හෙයින් වාවසථා කෙරේ.

කිසෙයින් අපයතීංපනනධාමීයන් කුශල හෙයින් වාවසාථා කෙරෙයි, අවහාකෘත හෙයින් වාවසාථා කෙරෙයි යන්: සතර ආයතිමාගීයන් කුශල හෙයින් වාවසාථා කෙරෙයි. සතර ශාමණාවෙලයන් ද නිමාණය ද අවහා-කෘත හෙයින් වාවසාථා කෙරෙයි. මෙසෙයින් අපයතීංපනනධාමීයන් කුශල හෙයින් වාවසාථා කෙරෙයි. අවහාකෘත හෙයින් වාවසාථා කෙරෙයි. මෙසෙයින් ධාමීයන් වාවසාථා කෙරේ.

පාමොද,මූලකඛමීයෝ නව දෙනෙකි: අතිතා හෙයිත් මෙනෙසි කරන්නාහට පාමොද,ය උපදී. පුමුදිතයාහට පීතිය උපදී. පීතිසින් ඇත්තනුනේ නාමකාය සන්හුත් දරථ ඇත්තේ වෙයි. නිවුණුකය ඇත්තේ වෛතසික සුඛය විදී. සුව ඇත්තනුගේ සිත එකහ වෙයි. සිත එකහ වූ කල්සි (උදයවයයෙනාදි වශයෙන් සංසකාරයන්) යථා-සවහාවයෙන් දකැගනී. නුවණැසිත් දකී. යථාසවහාවයෙන් දන්නේ නුවනැසින් දක්තේ සංසකාරයන්හි උකටල් වෙයි. උතකණයිත වනුයේ සංසකාරයන් කෙරෙන් විරකත වෙයි. විරාහය හෙතු කොට ගෙන නිළුණයෙහි (අධිමොසමයෙන්) මිදෙයි. දුමෙ වශයෙන් මෙනෙසිකරන්නා-හට පාමොද,ය උපදී. ... අනාතම වශයෙන් මෙනෙසිකරන්නාහට පුමොද,ය උපදී. ... පටිසමහිදුමගොො-මහාවගා-සදුණකථා

රූපං අනිවචතො මනසිකරොතො පාමොජජං ජායති - පෙ- රූපං දුකඛතො මනසිකරොතො පාමොජජං ජායති - පෙ- රූපං අනතතතො මනයිකරොතො පාමොජජං ජායති - පෙ- වෙදනං - පෙ- සඤඤං - පෙ-සෑඛාරෙ - පෙ- විඤඤණං - පෙ- චකඛුං - පෙ- ජරාමරණං අනිච්චතො මනසිකරොතො පාමොජජං ජායති - පෙ- ජරාමරණං දුකඛතො මනසිකරොතො පාමොජජං ජායති - පෙ- ජරාමරණං අනතතතො මනසිකරොතො පාමොජජං ජායති - පෙ- ජරාමරණං අනතතතො මනසිකරොතො පාමොජජං ජායති, පමුදිනසා පීති ජායති, පීතිමනසක කායෝ පසසමානි, පසසභූඛායෝ සුඛං වෙදෙකි, සුඛ්නෝ චීතතං සමාබියති, සමානිතෙ විතෙත යථාභූතං ජානාතී පසසති, යථාභූතං ජාතං පසසං තිබබඤති, තිබබඤං විරජජති, විරාශා විමුච්චති. ඉමෙ නව පාමොජජමූලකා බමා.

නව යොනිසොමනසිකාරමූලකා බමා: අනිච්චතෝ යොනිසො මනසි– කරොතො පාමොජර ජායකි, පමුදිනසය වීති ජායකි, පීතිමනසය කායෝ– පසාමාති, පසාදධාකායො සුඛං වෙදෙකි, සුඛිනො විතතං සමාධියකි, සමාතිතෙන විතෙතන 'ඉදං දුකඛ'නති යථාභූතං පජානාති, 'අයං දුකඛ– සමුදයො'ති යථාභූතං පජානාති, 'අයං දුකඛනිරොබෝ'ති යථාභූතං පජානාති, 'අයං දූකඛනිරොබනාමිනි පටිපදු'ති යථාභූතං පජානාති.

දු කබනො යොනිසොමනසිකරොතො පාමොජජං ජායති, පමුදිතසය පිති ජායති, පිතිමනසස කායො පසසමහති, පසාදඬකායො සුබං වෙදෙති, සුබිනො චිතතං සමාබියති, සමාතිතෙන චිතෙතනා 'ඉදං දුකඛ'නති යථා-භූතං පජානාති, 'අයං දුකඛසමුදයො'ති යථාභූතං පජානාති, 'අයං දුකඛනිරොබො'ති යථාභූතං පජානාති, 'අයං දුකඛනිරොබශාමිනී පටි-පදු'ති යථාභූතං පජානාති.

අනතනතො යොනිසොමනයිකරොතො පාමොජජං ජායති - පෙ-රූපං අනිවචතො යොනිසොමනයිකරොතො පාමොජජං ජායති - පෙ-රූපං දුකඛතො යොනිසොමනයිකරොතො පාමොජජං ජායති - පෙ- රූපං අනතනතො යොනිසොමනයිකරොතො පාමොජජං ජායති - පෙ- වෙදනං - පෙ- සඤඤං - පෙ- සඩාංරෙ - පෙ- විඤඤණං - පෙ- වකබුං - පෙ-ජරාමරණං අනිච්චතො යොනිසොමනයිකරොතො පාමොජජං ජායති - පෙ- ජරාමරණං දුකඛතො යොනිසොමනයිකරොතො පාමොජජං ජායති - පෙ- ජරාමරණං දුකඛතො යොනිසොමනයිකරොතො පාමොජජං ජායති - පෙ- ජරාමරණං අනවනතො යොනිසොමනයිකරොතො දාමොජජං ජායති, පමුදිතසය පීති ජයනි, පීතිමනසය කායො පසසමහති. පසසංඛකායො සුඛං වෙදෙති, සුඩනො විතතං සමාබියති, සමානිතෙන විනෙතන 'ඉදං දුකඛ'නති යථානුතං පජානාති, 'අයං දුකඛසමූදයො'ති යථානුතං පජානාති, 'අයං දුකඛනිරොබො'ති යථානුතං පජානාති, 'අයං දුකඛනීරොඛනාමනී පටිපදු'ති යථානුතං පජානාති. ඉමෙ නව යොනිසොමනයිකාරමූලකා බමා.

රූපය අතිතය වශයෙන් මෙනෙහිකරන්නාහට පාමොදය උපදී. ... වෙදනාව ... සංඥව ... සංසකාරයන් ... විඥනය ... චිඤ්ෂය ... ජරාමරණය අතිතය වශයෙන් මෙනෙහි කරන්නාහට පාමොදය උපදී. ... ජරා-මරණය දහා වශයෙන් මෙනෙහිකරන්නාහට පාමොදය උපදී ... ජරා-මරණය අනාතම වශයෙන් මෙනෙහි කරන්නාහට පාමොදය උපදී ... ජරා-මරණය අනාතම වශයෙන් මෙනෙහි කරන්නාහට පාමොදය උපදී. පුමුදිත වූවනුට පීනිය උපදී. පීනිසින් ඇත්තනුගේ නාමකාය සන්හුන් දරථ ඇත්තෝ වෙයි. සැහැල්ලු වූ කය ඇත්තෝ වෛනසිකසුබය විදී. සුව ඇත්තනුගේ සිත එකහ වෙයි. සිත එකහ වූ කල්හි (සංස්කාරයන්) යථාසවහාවයෙන් දනැගනී. නුවණැසින් දකී. යථාසවහාවයෙන් දන්නේ නුවණැසින් දක්නේ උකටලි වෙයි. උතකණසීන වනුයේ සංස්කාරයන් කෙරෙන් විරකත වෙයි. විරාහය හෙතු කොට ගෙන නිමාණයෙහි (අබ්මොසෂයෙන්) මිදෙයි. මොහු නවදෙන පාමොදුමුලකඩමීයෝ යි.

යොතිසොමනසිකාරමූලකධමීයෝ නව දෙනෙකි: අතිතා වශයෙන් නුවණින් මෙනෙහි කරන්නාහට පාමොදංශ උපදී. පුමුදිත වූවහුට පීතිය උපදී පීතියෙන් යුත් සිත් ඇත්තහු හේ නාමකාය සන්හිදෙයි. සන්හුන් කය ඇත්තේ වෛනසිකසුඛය විදී. සුව ඇත්තහුගේ සිත අරමූණෙහි සමාභිත වෙයි. සමාහිත වූ සිතින් 'මේ දුකැ'යි යථාසවහාවයෙන් (නුව-ණින්) දනැගනී. මේ 'දුෘඛසමුදය'යි යථාසවහාවයෙන් දනැගනී. මේ 'දුෘඛ-නිරෝධය'යි යථාසවහාවයෙන් දනැගනී. මේ 'දුෘඛනිරෝධගාමනීපතිපද' යැ යි යථාසවහාවයෙන් දනැගනී.

දුෑඛ විසින් නුවණීන් මෙනෙහිකරන්නාහට පාමොදංශ උපදී. පුමුදිත වූවනුට පුනිය උපදී, පුනියෙන් යුත් සිත් ඇත්තනුගේ නාමකය සන්-තිදෙයි. සන්හුත් කය ඇත්තේ චෛතසිකසුඛය විදී. සුව ඇත්තනුගේ සිත සමාහිත වෙයි. සමාහිත වූ සිතින් 'මේ දුකැ'යි යථාසාහාවයෙන් දනැගනී. මේ 'දූෑඛසමුදය'යි යථාසාහාවයෙන් දනැගනී. මේ 'දූෑඛනිරෝ-ඛය'යි යථාසාභාවයෙන් දනැගනී. 'මේ දූෑඛනිරෝඛගාමිනීපුතිපදු'යැ යි යථාසාහාවයෙන් දුනැගනී.

අනාතම විසින් නුවණීන් මෙනෙහිකරන්නාහට පාමොදය උපදී ... රූපය අනිතා විසින් නුවණීන් මෙනෙහිකරන්නාහට පාමොදය උපදී.... රූපය අනාතම විසින් නුවණින් මෙනෙහිකරන්නාහට පාමොදය උපදී. ... රූපය අනාතම විසින් නුවණින් මෙනෙහිකරන්නාහට පාමොදය උපදී. ... වෙදනාව ... සංකුව ... සංසකාරයන් ... විඥනය ... වසාමුස ... ජරාමරණය අනිතා විසින් නුවණින් මෙනෙහිකරන්නාහට පාමොදය උපදී ... ජරා-මරණය දු:බ විසින් නුවණින් මෙනෙහිකරන්නාහට පාමොදය උපදී ... ජරාමරණය අනාතම විසින් නුවණින් මෙනෙහිකරන්නාහට පාමොදය උපදී ... ජරාමරණය අනාතම විසින් නුවණින් මෙනෙහිකරන්නාහට පාමොදයේ උපදී. පුමුදින වූවහුට පීතිය උපදී. පීතියෙන් යුත් සිත් ඇත්තහුගේ නාමකය සන්හිදෙයි. සන්හුන් කය ඇත්තේ වෛතසිකසුබය විදී. සුව ඇත්නහුගේ සිත සමාහිත වෙයි. සමාහිත වූ සිතින් 'මේ දුකැනී. 'මේ දු:බනිරොබය'යි යථාසවහාවයෙන් දනහනී. 'මේ දු:බනිරොබ-ගාමනීපතිපදු යි යථාසාහාවයෙන් දනහනී. 'මේ දු:බනිරොබ-ගාමනීපතිපදු යි යථාසාහාවයෙන් දනැනනී. මොහු නවදෙන පොණිනෙ. මනසිකාරමුලකාඛමීකෝ යි. පටිසමහිදුමගෙනා-මහාවගන-**සඳණකථා**

නව නානතතා: ඛාතුනානතතං පරිචව උපපජරති එසානානතතං, එසානානතතං පරිචව උපපජරති වෙදතානානතතං, වෙදනානානතතං පරිචව උපපජරති සකුකුනානතතං, සකුකුනානතතං පරිචව උපපජරති සමකපපනානතතං, සමකපපනානතතං, පරිචව උපපජරති ඡකුනානතතං, ඡකුනානතතං, පරිචව උපපජරති පරිලාහනානතතං, පරිලාහනානතතං පරිචව උපපජරති පරිගෙසනානානතතං, පරියෙසනානානතතං පරිචව උපපජරති ලාහනානතතං, ඉමෙ නවනානතතා.

තං ඤතරෝන ඤණං, පජානනටෝන පඤඤ. නෙන වුච්චති: 'නව බම්මාවනානෙ පඤඤ බම්මනානනෙන ඤණ.'.

ඩම්මනානතත ඤණ නිදෙද සො.

20-24. කැණපකුවකං

කථං අභිකුකු පකුකු කැනවේ¹ කැණං, පරිකුකුපකුකු තීරණවේ² කැණං, පහානපකුකු පරිච්චාගටේ³ කැණං, හාවනාපකුකු එකරසටේ⁴ කැණං, සච්ඡිකීරිතාපකුකු ජූපනටේය් කැණං:

යෙ යෙ බම්මා අභිදුඥතා හොනති නෙතෙ බම්මා සඳහා හොනති, යෙ යෙ බම්මා පරිදුඤතා හොනති නෙ තෙ බම්මා තීරිතා හොනති, යෙ යෙ බම්මා පතිනා හොනති තෙ තෙ බම්මා පරිච්චතතා හොනති, යෙ යෙ බම්මා භාවිතා හොනති තෙ තෙ බම්මා එකරසා හොනති, යෙ හෙ බම්මා සාව්තා හොනති තෙ තෙ බම්මා එසයිතා⁶ හොනති.

තං කැතරෝහ කැණං, පජානනටෝහ පකැකැ. තෙන වුඩාහ 'අභිකැකුපකැකැ කැතරෝ කැණ, පරිකැකුපකැකැ තීරණටෝ කැණං, පහානපකැකැ පරිචාගටෝ කැණ, භාවනාපකැකැ එකරසටෝ කැණං, සමණකිරියා පකැකැ එසනටෝ කැණං'

ඤුණපඤුවනා නිදෙදු සො

1. කිදානාවෙයින - සී 1,2,3, සහා 2 තීරණවෙයින - සී 1, 2, 3. සහා

3 පරිචචාන් වර්ඩන - සි 1,2,3, සහා 4 එකරස් වර්සන - සි. 1,2,3, සහා

5. එසාසකටෙයින - සී 1,2,3, සහා. 6. ථුසිතා - සහා, මණ්සං,

නානාතියෝ නවදෙනෙකි: ඛාතුනානාතිය නිසා සංශීනානාතිය උපදී. සංශීනානාතිය නිසා වෙදනානානාතිය උපදී. වෙදනානානාතිය නිසා සංශූතානාතිය උපදී. සංශූනානාතිය නිසා සංකලපනානාතිය උපදී. සංකලපනානාතිය නිසා ඡඤනානාතිය උපදී. ඡඤනානාතිය නිසා පරිදුහනානාතිය උපදී. පරිදුහනානාතිය නිසා පයෙකීමණානානාතිය උපදී. පයෙකීමණානානාතිය නිසා ලාහනානාතිය උපදී. මොහු නව නානාතියෝ යි.

ඒ ධම්නානාතිඥනය ඥතාතීයෙන් ඥභ යැ පුජානනාතීයෙන් පුඥ යි. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'නව ධමාවවත්ානෙ පඤඤ ධමානානනෙන ඤුණං'යි.

ඩම්නානාඣඤුනන්දේශ යි.

20-24. ඥාතපඤුවකය

ක්සෙසින් අහිඥපුඥව ඥනාවීඥන වෙයි, පරිඥපුඥව නී්රණාම්ඥන වෙයි, පුහාණපුඥව පරිතාාගාම්ඥන වෙයි, භාවනාපුඥව එකරසාම්ඥන වෙයි, සාකෘත්කුයාපුඥව සපශීනාම්ඥන වෙයි යන්:

යම් යම් බම් කෙනෙක් (ධම්සවහා වල කෂණ දතීම් වශයෙත්) මොතො-වට දන්නාලද්දහු වෙත් ද ඒ ඒ ධම්යෝ දත්නාලද්දහු වෙති. යම් යම් ධම් කෙනෙක් (සාමානා ලකෂණ වශයෙත්) හාත්පසින් දන්නාලද්දහු වෙත් ද ඒ ඒ ධම්යෝ නීරණය කරනලද්දහු වෙති. යම් යම් ධම් කෙනෙක් (හඬගානුදශීනයෙහි පටන්) පුහිණ වූවාහු වෙත් ද ඒ ඒ ධම්යෝ පරිතාකතා වූවාහු වෙති. යම් යම් ධම් කෙනෙක් වඬනලද්දහු වෙත් ද ඒ ඒ ධම්යෝ එකකෘතා වූවාහු වෙති. යම් යම් ධම් කෙනෙක් පුතාකම කරනලද්දහු වෙත් ද ඒ ඒ ධම්යෝ (පුතිලාහපුතිවෙධසපශී-යෙන්) සපශී කරනලද්දහු වෙත්.

ඒ ශුනය ශුතාමයෙන් ශූන යෑ පූජානනාමයෙන් පුශු යි. එයින් කියනු ලැබෙයි: අභිකැඤාපඤඤ, ඤානටෙඪ ඤාණං, පරිඤඤාපඤඤෑ තීරණටෙඪ ඤාණං, පහාණපඤඤා පරිච්චාහටෙඪ ඤාණං, භාවනාපඤඤෑ එකරසටෙඪ ඤැණං, සමජිකිරියාපඤඤ, පූසනටෙඪ ඤුණා්ඩි

පඤවභාඥනන්දේශ සි.

25-28. පටිසමහිද,ඤ,ණං

කථං අත්නානතෙත පකුකු අත්පවිසමහිදෙ කැණං, බම්මනානතෙත පකුකු බම්මපටිසමහිදෙ කැණං, නිරූතතිනානතෙත පකුකු නිරුතති-පටිසමහිදෙ කැණං, පටිභානනානතෙත පකුකු පටිභානපටිසමහිදෙ කැණං.

සංසින්වියං බම්මා, විරිසින්වියං බම්මා, සනින්වියං බම්මා, සමාබින්වියං බම්මා, පඤඤ් න්වියා බම්මා, අසඤඤ සංසාන්වියං බම්මා 1 අසඤඤ විරිසින්වියං බම්මා, අසඤඤ සනින්වියං බම්මා, අසඤඤ සමාබින්වියං බම්මා, අසඤඤ පඤඤ් න්වියං බම්මා, යෙන ඤමෝන ඉම් නානා බම්මා ඤැනා, නෙනෙව ඤමෝන ඉමේ නානා බම්මා පරිවිදිනා'ති. නෙන වුළුවනි: 'බම්මනානනතත පඤඤ බම්මපටිසමනිද ඤමෝං'

අධිමොකාබටෙයා අනේ, පහාහවෙයා අනේ, උපටයානටෙයා අනේ, අවිතොටපටයා අනේ, දසාකටෙයා අනේ, අනේ, අධිමොකාබටෙයා අනේ, අසෙදකයු පහාහටෙයා අනේ, අනේකු උපටයානටෙයා අනේ, අනේදකු අවිතොටපටයා අනේ, අනේදා දසාකටටයා අනේ, අනේ, අනේදකු අවිතොටපටයා අනේ, අනේ, ඉතෙව සැදුණෙන ඉමෙ නානා ඇන්, පටිවිදිතා,ති. තෙන වුවෙනි. 'අන්නානතෙත පසැකු අන්පටි-සමහිදෙ සැදුණා'.

පඤා ඩමම සඥසොතුං බාඤානත්රැතතාහිලාපා, පඤාතේ සඥසොතුං බාඤානත්රැතතාහිලාපා. අඤඤා ධමමත්රැතතියො, අඤඤ අතාත්රැතතියො. යෙන ඤාණෙන ඉමා නානා ත්රැතතියො ඤාතා, තෙනෙව ඤාණෙන ඉමා තාතා නිරැතතියො පටිවිදිතා'ති. තෙන වුචාති: 'නිරැතතිනානතෙත පඤඤා නිරුතතිපටිසමහිදෙ ඤාණා'.

පඤවසු ධමෙමසු ඤුණානි, පඤවසු අපෙඵසු ඤුණානි, දසසු නිරූතනිසු ඤුණානි. අඤඤුනි ධමෙමසු ඤුණානි, අඤඤුනි අපෙඵසු ඤූණානි, අඤඤුනි නිරූතනිසු ඤුණානි. යෙන ඤුණොන ඉමෙ නානා ඤූණා ඤුතා, තෙනෙව ඤුණොන ඉමෙ නානා ඤුණා පටිවිදිතාති. තෙන වුචාඩ්: 'පටිහානනානතනත පඤඤු පටිහානපටිසමහිදෙ ඤුණං'.

සඳධාබලං ධමෙමා, විරියබලං ධමේමා, සභිබලං ධමෙමා, සමාධිබලං ධමමා, පකැකැබලං ධමමා. අකෙකැ සඳධාබලං ධමමා, අකෙකැ විරිය-බලං ධමමා, අකෙකැ සභිබලං ධමමා, අකෙකැ සමාධිබලං ධමමා, අකෙකැ පකැකැබලං ධමමා. යෙන කැණනෙන ඉමෙ නානා ඩමා කැනා, තෙනෙව කැණෙන ඉමෙ නානා ධමා පටිවිදිනා'ති. තෙන චුචාති: 'ධමානානතාන පකැකු ධමාපටිසමහිදෙ කැණා.'

කදසිඤිය ධමෝ (ඉවවාදි) - සී 1. 3.

25-28. පුතිසංවිද්ඥනය

කිසෙයින් අචිනානාභායෙහි පුඤාව අච්පුතිසංවිද්ඤන වෙයි, බෂ්– තානාභාෂයහි පුඤාව ධෂ්පුතිසංවිද්ඤන වෙයි, නිරුකාහිතානාභාෂයෙහි පුඤාව නිරුකාහිපුතිසංවිද්ඤන වෙයි, පුභිහානනානාභාෂයෙහි පුඤාව පුති– භානපුතිසංවිද්ඤන වෙයි යන්:

ශුදොහාසිය ධම්යෙක, වීයෝ සීස්ස ධම්යෙක, සමාධීස්සය ධම්යෙක, පුඥෙස්සිය ධම්යෙකි. ශුදොඩසියටමය අනෙකෙක, වීයෝ සීස්සයටමය අනෙ-කෙක, සමාධිස්සියටමය අනෙකෙක, පුඥෙස්සියටමය අනෙකෙකි. යම ඥනයෙකින් මේ නානාධම්යෝ දන්නාලද්දුහු ද ඒ ඥනයෙන් මෑ මේ භානාධම්යෝ අසිමුඛභාවයෙන් දන්නාලද්දුහු වෙන්. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'ඩමමනානනනෙක පඤඤ ධමමපටිසමකිදෙ ඤැණාං'සි

අධිමොසංකෘතානය අතියෙක, පුගුහකෘතාය අතියෙක, උපස්ථාන (වැටිහීම්) කෘතාය අනියෙක, අවිසෞපකෘතාය අනියෙක, දශීනකෘතායය අතියෙකි. අධිමොසංකොනය සාඛානත අනිය අනෙකෙක, පුගුහකෘතාය අතියෙකි. අධිමොසංකොතාය සාඛානත අනිය අනෙකෙක, පුගුහකෘතාය සංඛානත අනිය අනෙකෙක, උපස්ථානකෘතාය සාඛානත අනිය අනෙකෙක, අවිසෞපකෘතාය සාඛානය කියා උපස්ථානකෘතාය සාඛානත අනිය අනෙකෙක, අවිසෞපකෘතාය සාඛානය අනිය අනෙකෙක, දශීනකෘතය සාඛානය අනිය අනෙකෙකි. යම ඥනයෙකින් මේ නානානීයෝ දත්නා ලද්දානු ද, එමැ ඥනයෙන් මේ නානානීයෝ පුකට වූවානු වෙත් යයි. එයින් කියනු ලැබෙයි: "අන්නානතෙන පණැකැං අන්පටිසමකිළෙ කැණා." යි.

සඳධින්ටියාදී පඤාවධාමීයන් (පරහට) දක්වනු සඳහා චතුර්මධ නාම-වාඤ්න නාමනිරුකති නාමාභිලාපයෝ වෙනි. (අධිමොක්ෂාදී) පඤාවානීයන් දක්වනු සඳහා නාමවාඤ්භනිරුකතාාභිලාපයෝ වෙත්. ධමීනිරුකතීහු අනාසයෝ යැ, අනීනිරුකතීහු අනායෝ යි. යම් ඥනයෙකින් මේ විවිධ වූ නිරුකතීහු දන්නා ලද්දහු වෙත් ද, එමැ ඥනයෙන් මේ නානානිරුකතීහු පුකට කොට දන්නා ලද්දහු වෙත් යයි. එයින් කියනු ලැබෙයි: ''නිරුකතිනානාශතන පඤඤා නිරුතනිපටිසමහිමද ඤාණා'යී.

පඤාවධම්යෙහි ඥනයෝ හැ, පඤාව අත්වයෙහි ඥනයෝ හැ, දශන්රූකති-යෙහි ඥනයෝ යි. ධම්යෙහි ඥනයෝ අනායයෝ යැ, අත්වයෙහි ඥනයෝ අනායයෝ සැ, න්රූකතියෙහි ඥනයෝ අනායයෝ යි. යම් ඥනයෙහිත් මේ විවිධ වූ ඥනයෝ දත්තා ලද්දහු වෙත් ද, එමැ ඥනයෙත් මේ විවිධ වූ ඥනයෝ දත්නා ලද්දහු වෙත් යයි. එයිත් කියනු ලැබෙයි: ''පටිහාන-නානතතා පඤඤා පටිහානපටිසමහිදෙ ඤාණාං'' යී.

ශුදධාබලය ධාමීයෙකා, විශයිබලය ධාමීයෙකා, සමෘතිබලය ධාමීයෙකා, සමාබිබලය ධාමීයෙකා, පුඥබලය ධාමීයෙකි. ශුදධාබලය අනා2ධාමීයෙකා, විශයිබලය අනා2ධාමීයෙකා, සමෘතිබලය අනා2ධාමීයෙකා, සමාබිබලය අනා3-ධාමීයෙකා, පුඥබලය අනා2ධාමීයෙකි. යම් ඥනයෙකින් මේ විවිධ ධාමීයෝ දන්නා ලද්දහු ද, එමැ ඥනයෙන් මේ භානාධාමීයෝ පුකාට කොට දන්නා ලද්දහු යයි. එයින් කියනු ලැබෙයි. ''ඩාමාමනානානෙනා පඤඤ ධාමාපතු– කමතිදෙ ඤැණාං'' සී. පටිසමහිදුමගෙහා-මහාවගහ--කදුණකථා

අසාදාධියෙ අභාමපියටෝ අනේ, කොසරෙ අතමපියටෝ අනේ, පමාදෙ අතමපියටෝ අනේ, උදාධවේ අතමපියටෝ අනේ, අවිරජාන අතමපියටෝ අනේ. අනෙකු අසාදාධියෙ අතමපියටෝ අනේ, අවිරජාන කොසරෙය අතමපියටෝ අනේ, අනෙකු පමාදෙ අතමපියටෝ අනේ, අනෙකු උදාධවේ අතමපියටෝ අනේ, අනෙකු අවිරජාය අතමපි-යටෝ අනේ. යෙන කැණෙන ඉමෙ නානා අන් කැනා, තෙනෙව කැණෙන ඉමෙ නානා අන් පටිවිදිතා'ති. තෙන වුවවති: 'අන්න-නතා පකැකු අන්පටිසමහිදෙ කැණෙ'.

පණුව බමෙම සඤසොතුං බාඤජනතිරුතතාහිලාපා, පඤා අතෙ සඤසොතුං බාඤජනතිරුතතාහිලාපා. අඤඤා බමමතිරුතතියො, අඤඤා අතුතිරුතතියො. යෙන ඤාණෙන ඉමා නානා නිරුතතියො ඤාතා, තෙනෙව ඤාණෙන ඉමා නානා නිරුතතියො පටිවිදිතා'තී. තෙන වුළුන්: 'නිරුතතිනානතොත පඤඤා නිරුතතිපටිසමහිදෙ ඤාණං'.

පකුවසු බමෙමසු කුණානි, පකුවහු අපෙළුසු කැණානි, දසසු තිරුතතිසු කැණානි. අකැකුනි බමෙමසු කැණානි, අකැකුනි අපෙළුසු කැණානි, අකැකුනි තිරුතතිසු කැණානි. ගෙන කැණෙන ඉමෙ නෘනාකැණා කැතා, නෙනෙව කැණොන ඉමෙ නානා කැණා පටිවිදිනා'ති. නෙන වුඩ්ඩනි: 'පටි– හානනානතෙක පකැකැ පටිහානපටිසමහිදෙ කැණා'.

සනිසබොජකිඩෙනා බමෙමා, බම්මවිචයසමෙබාජකිඩෙනා බමෙමා, විරිය-සමබාජකිඩෙනා බමමා, ඒතිසමේබාජකිඩෙනා බමමා, පසාද්ධි-සමබාජකිඩෙනා බමමා, සමාඛිසමේබාජකිඩෙනා බමමා, උපෙතබා-සමබාජකිඩෙනා බමමා. අසෙකු සතිසමේබාජකිඩෙනා බමමා, අසෙකුකු බමමවිචයසමබාජකිඩෙනා බමමා, අසෙකුසු විරියසමබාජකිඩෙනා බමෙමා, අසෙකුකු පීතිසමේබාජකිඩෙනා බමමා අසෙකු පසාද්ධිසමේබාජකිඩෙනා බමමා, අසෙකුකු සමාඛිසමෙබාජකිඩෙනා බමමා, අසෙකුකු උපෙතබා සමබාජකිඩනා බමමා. හෙත කැමණෙන ඉමම නානා බමා කැටුතා, තෙනෙව කැණෙන ඉමෙ නානාබමා පටිවිදිතා'ති තෙන වුවටති: 'බමානානතෙන පකැකු බමාපටිසමහිදෙ කැනෙ...

උපටස්:නටේස්ා අනේවා, පවිවසටේස්ා අනේවා, පහාහසටේස්ා අනේවා, එරණටේස් අනේවා, උපසමටේස්ා අනේවා, අවිකෙඛපටෙස්ා අනේවා, පටි-සභාහටේස්ා අනේවා. අනේකු උපටස්ගනටේස්ා අනේවා, අනේකු පටි-වයටෙස්ා අනේවා, අනේකු පහාහසට්ස්ා අනේවා, අනේකු එරණටෙස්ා අනේවා, අනේකු උපසමටේස්ං අනේවා, අනේකු අවිකෙඛපටෙස්ා අනේවා, අනේවා, අනේකු උපසමටේස් අනේවා, අනේකු අවිකෙඛපටෙස්ා අනේවා, අනේවා, අනෙකු පටිසස්ඛානටේස් අනේවා. ගෙන කිදුණෙන ඉමේ නානා අන්වා කිදුනා, නොනෙව කිදුණෙන ඉමේ නානා අන්වා පටිවිදිනා'නි. නෙන වුවටත්: 'අන්වනානනෙන පකුකු අන්පටිසමහිළ කිදුණා.'

170

අශුඛායෙන් අධාමපාහාවය අඵියෙක, කෞශීද,යෙත් අකාමපාහාවය අඵියෙක, පුමාදයෙත් අසාමපාහාවය අඵියෙක, ඖඛධායයන් අකාමපා-භාවය අඵියෙක, අවිදායෙත් අකාමපාහාවය අඵියෙකි. අශුඛායෙන් අකාමපාහාවාඵීය අනෙකොක, කෞශීද,යෙන් අකාමපාහාවාඵීය අනෙකෙක, පුමාදයෙන් අකාමපාහාවාඵීය අනෙකොක, ඖඛධානයෙන් අකාමපා-භාවාඵීය අනෙකෙක, අවිදායෙන් අකාමපාහාවාඵීය අනෙකෙකි. යම ඥනයෙකින් මේ නානාඵීයෝ දන්නා ලද්දහු වෙත් ද එමැ ඥනයෙන් මේ නානාඵීයෝ පුකට කොට දන්නාලද්දහු යයි. එයින් කියනු ලැබෙයි: ''අනුතානනෙන පළුණු අනුපටිසමහි දෙ ණැනෝං'' යි.

ශුඛාබලාදි පඤවධමයත් දක්වනු සඳහා බෘඤ් නතිරුතතාහිලාපයෝ වෙති. පඤව අඵියත් දක්වනු සඳහා බෳඤ් නතිරුතතාහිලාපයෝ වෙත්. ඛ්රීන්රුකතීහු අනායෝ යැ අඵිතිරුකතීහු අනායෝ යි. යම් ශූන-යෙකිත් මේ විවිඛනිරුකතීහු දත්නාලද්දහු වෙත් ද එමැ ශූනයෙත් මේ විවිඛ නිරුකතීහු පුකට කොට දත්නාලද්දහු යයි. එයිත් කියනු ලැබෙයි: ''නිරූනතිනානතෙන පඤඤෑ නිරූතතිපටිසමතිදෙ ඤුණං'' යි.

පඤාඩාමීයෙහි ශූනයෝ යැ, පඤාඅතීයෙහි ශූනයෝ යැ, දශනිරුකති-යෙහි ශූනයෝ යි. ඩම්ශූනයෝ අනායෝ යැ, අතීශූනයෝ අනායෝ යැ, නිරුකතිශූනයෝ අනායෝ යි. යම් ශූනයෙකින් මේ විවිධශූනයෝ දන්නා-ලද්දහු ද එමැ ශූනයෙන් මේ විවිධශූනයෝ පුකට කොට දන්නාලද්දහු යයි. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'පටිනානනානතෙන පඤඤා පටිනානපටි-සමාතිදෙ ඤාණාං' යී.

සමෘතිසමෝඛාධාතියය ධාමීයෙකා, ධාමීවිචයසමෝඛාධාතියය ධාමීයෙකා, වියාධිසමෝඛාතිතය ධාමීයෙකා, පුනිසම්බාඛාතියය ධාමීයෙකා, පුශුබ්-සමෝඛාධාතියය ධාමීයෙකා, සමාධිසමෝඛාතිතය ධාමීයෙකා, උපෙසාං-සමෝඛාධාතිය ධාමීයෙකි. සමෘතිසමෝඛාතිතිය කීමීයෙකා, ධාමීවිචය සමෝඛාතිතිය ධාමීයෙකි. සමෘතිසමෝඛාතිතිය අනෙකෙකා, ධාමීවිචය සමෝඛාතිතිය ධාමීය අනෙකෙකා, වියාධිතමෝඛාතිත ධාමීය අනෙකෙකා, පුනිසමෝඛාතිතිය අනෙකෙකා, පුශ්ඛයිසමෝඛාතිතිය වීය අනෙකෙකා, පුනිසමෝඛාතිතිය අනෙකෙකා, පුශ්ඛයිසමෝඛාතිතිය අනෙකෙකා, පුනිසමෝඛාතිතිය අනෙකෙකා, පුශ්ඛයිසමෝඛාතිතියාමීය අනෙකෙකා, සමාධිසමෝඛාතිතිය අනෙකෙකා, උපෙසාකාසමෝඛාතිතිය අනෙකෙකා, සමාධිසමෝඛාතිතිය අනෙකෙකා, උපෙසාකාසම්බාතිතිය අනෙ-කෙකි. යම් දෙකයෙක්ත් මේ විවිධාමීයෝ දන්නාලද්දතු ද එ මැදෙනයෙන් මේ විවිධාබීයෝ පුකට කොට දන්තාලද්දතු යයි. එයින් කියනු ලැබෙයි: ''ඩාමාමනානතෙක පතැකැන ඩාමාකෙට් සමාතිදෙ කැනුණා'' යී.

උපස්ථාන (එලඹසිටි) සවහාවය අතියෙක, පුවිචය සවහාවය අතියෙක, පුගුහසවහාවය අතියෙක, පැනිරීම් සවහාවය අතියෙක, උපශම සවහාවය අතියෙක, අවිකොෂප සවහාටය අතියෙක, මධ්යය සවහාවය අතියෙකි. උපස්ථානසවහාවාතීය අනෙකෙක, පුවිචයසවහාවාතීය අනෙකෙක, පුගුහසවහාවාතීය අනෙකෙක, පැතිරීම් සවහාවාතීය අනෙකෙක, උපශමසවහාවාතීය අනෙකෙක, පැතිරීම් සවහාවාතීය අනෙකෙක, උපශමසවහාවාතීය අනෙකෙක, අවිකෞපසවහාවාතීය අනෙකෙක, මධ්යස් සාහාවාතීය අනෙකෙකි. යම් දෙනයෙකින් මේ දෙනාතීයෝ දන්නාලද්දහු වෙත් ද එමැ දෙනයෙන් මේ නාභාතීයෝ අහිමූබ කොට දන්නාලද්දහු යයි. එයින් කියනු ලැබෙයි 'අපථනානනෙන පකැකා අපටපටිසමකිදෙ කැණං' සී. පටිසමහිදුමගෙහා - මහාව ගහ - කදුණකථා

සහන බමෙම සඤසොතුං බා සෝන්නනිරුතතාහිලාපා, සතන අනේ සඤසොතුං බා සෝනනිරුතතාහිලාපා. අසැකු බම්මනිරුතතියො, අසැක අන්තීරුතතියො, යෙන සැමණෙන ඉමා නානානිරුතතියො සැනා, තෙනෙව සැනෙනෙ ඉමා නානානිරුතතියො පටිවිදිනා'ති. නෙන වුළුවති: 'නිරුතතිනානනෙන පඤඤ නිරුතතිපටිසමහිදෙ සැනෙං'.

සහනසු ඩමේමසු සැඳුණානි, සහනසු අපෙළුසු සැදුණානි, චුදාසසු නිරූතතිසු සැණානි, අසැසැනි ඩම්මාසු සැණානි, අසැසැනි අපෙළුසු සැඳුණානි, අසැසැනි නිරූතතිසු සැණානි, සෙන සැඳුණෙන ඉමේ නානාසැණා සැනා, තෙනෙව සැණන ඉමේ නානාසැණා පටිවිදිතා'ති. තෙන වුළුති: 'පටිහාන-තානතෙන පසැසැ පටිහානපටිසමහිදෙ සැදුණා'.

සම්බාදිටයි බුමෙමා, සම්බාහභිකපො බම්මා, සම්බාවාචා බුමේබා, සම්බාසම්බනෙනා බිමේමා සම්බාආජීවෝ බුමේබා, සම්බාවායාමෝ බම්මො, සම්බාසති බ්මේමා, සම්බාසමාධි බ්මේමා. අහැෙකු සම්බාදිටයි බ්මේමා, අහෙැකු සම්බාසතිකපො බිමේමා, අහෙැකු සම්බාචාචා බ්මේමා, අහෙැකු සම්බා-සාමමනෙනා බ්මේමා, අහෙැකු සම්බාචාචා බ්මේමා, අහැෙකු සම්බා-සාමමනෙනා බ්මේමා, අහෙැකු සම්බාසති බ්මේමා, අහෙැකු සම්බාසමා බ්මමාවායාමෝ බ්මේමා, අහෙැකු සම්බාසති බ්මේමා, අහෙැකු සම්බාසමාබ බ්මේමා, ගෙන කැඳණෙන ඉමේ නානාබ්මා කැනො, නෙනෙව කැරීණන ඉමේ නානාබ්මා පටීවිදිනා'ති. නෙන වුවචති: 'බම්මනානතෙන පහැකු බම්මපටීසමහිදෙ කැමුණා'.

දසසන වෙසා අනේවා, අභිනිරෝ පන වෙසා අනේවා, පරිගගහ වෙසා අනේවා, සමූ ටසාන වෙසා අනේවා, වොදන වෙසා අනේවා, පගගහ වෙසා අනේවා, උප ටසාන වෙසා අනේවා, අවිකොත පටෙසා අනේවා, අහෙදකද දසසන වෙසා අනේවා, අහෙදකද අභිනිරෝ පන වෙසා අනේවා, අහෙදකද පරිගගහ වෙසා අනේවා, අනේදක සමූ ටසාන වෙසා අනේවා, අහෙදකද වොදන වෙසා අනේවා, අනේදක පගගහ වෙසා අනේවා, අහෙදකද උප ටස්ගන වෙසා අනේවා, අනේදක අම කොත වෙසා අනේවා, අහෙදකද උප ටස්ගන වෙසා අනේවා, අහෙදක අම කොත පෙන්වා, යෙන කදුණෙන ඉමෙ නානා අන්වා කදනා, තෙනෙව කදුණෙන ඉමෙ නානා අන්වා පටිවිදිනා'ති. තෙන වුවෙන්: 'අන්නානතෙන පකුණු අන්ප විසමහි දෙ කදුණං'.

අටස බමෙම සඤසොතුං බාසැජනතිරුතතාභිලාපා, අටස අහෙ සඤසොතුං බාසැජනතිරුතතාභිලාපා. අහැකු බම්මතිරුතතියො, අහැකු අභ්තීරුතතියො. යෙන සැමණන ඉමං නානාතීරුතතියො සැනා, තෙනෙව සැමෙණන ඉමා නානාතිරුතතියො පටිවිදිනා'ති. නෙන වුඩවතී: 'නීරුතතිනානනතන පසැකු තිරුතතිපටිසමහිදෙ සැණෙං'.

172

සතිසබොජකිඕහාදි සපතබමීයත් දක්වනු සඳහා වෘණුජනතිරුකතාහි-ලාපයෝ වෙති. උපස්ථානාදි සපතානීගත් දක්වනු සඳහා වෘණුජන-තිරුකතාහිලාපයෝ වෙත්. බමීතිරුකතීහු අනායයෝ යැ, අනීතිරුකතිහු අනාගෝ යි. යම්, ශූනයෙකින් මේ නානා තිරුකතීහු දත්නාලද්දහු වෙත් ද, එමැ ශූනයෙන් මේ නානා තිරුකතීහු පුකට කොට දන්නාලද්දහු යයි. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'නිරුතතිහානතෙන සෙකුකු නිරුතති-පටිසමතිදෙ කැණා' යි.

සභාධම්ඥනයෝ යෑ සභා අතිඥනයෝ යෑ. තුදුස්නිරුකතිඥනයෝ යි. ධම්ඥනයෝ අනායයෝ යෑ, අතිඥනයෝ අනායයෝ යෑ. නිරුකතිඥනයෝ අනායෝ යි. යම් ඥනයෙකින් මේ විවිධඥනයෝ දන්නා ලද්දහු වෙත් ද එ මෑ ඥනයෙන් මේ විවිධඥනයෝ පුකට කොට දන්නාලද්දහු යයි. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'පටිනානානානතොත පඤඤෑ පටිතානපටිසමකිදෙ ඤෑණාෝ 'යි.

සමහග්දෂටීය ඛම්යෙක, සමාක්සංකලපය ඛම්යෙක, සමහග්වචනය ඛම්යෙක, සමහක්කාම්හානය ඛම්යෙක, සමහගාජීචය ඛම්යෙක, සමහග්-වහයාමය ඛම්යෙක, සමහක්සමාභිය ඛම්යෙක, සමහක්සමාබිය ඛම්යෙකේ. සමහග්දෂට්ඛමීය අනෙකෙක, සමහක්සංකලපඛමීය අනෙකෙක, සමහග්-චචනඛමීය අනෙකෙක, සමහක්කාමහනාඛමීය අනෙකෙක, සමහගාජීවඛුමීය අනෙකෙකක, සමහග්වහායාමඛමීය අනෙකෙක, සමහක්සමානිඛමීය අනෙ-කෙකක, සමහත්සමාබිඛමීය අනෙකෙකක, සමහක්සමානිඛමීය අනෙ-කෙකක, සමහත්සමාබිඛමීය අනෙකෙකකි. යම් දෙනෙයෙකින් මේ නානාඛමීයෝ දන්නාලද්දහු ද එමැ දෙනයෙන් මේ නානාඛමීයෝ පුකට කොට දන්නා ලද්දහු යයි. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'ඛමාෂනානාවනෙක පළොකු බොමපටි-සමානිදෙ කැගෙණ-' සී.

දශීනසවනාවය අහිශයක, අභිනිරෝපණ (සිත අරමුණට නහන) සවහාවය අහියකත, පරිගුහ (චතුර්විඛ වාක්සංවර) සවහාවය අහියෙකත, සමූහරාන (නිවිධ කායසංවර) සවහාවය අහියෙක, පරිශුදාසවනාවය අහි-යෙක, (වියා වශයෙන්) පුගුහ සවහාවය අහියෙක, උපස්ථානාහීය අහියෙක, අවිකෙෂපාහීය අහියෙකි. දශීනසවහාවාහීය අනෙකෙක, අහිනිරෝපණසවහාවාහීය අනෙකොක, පරිශුභාසවහාවාහීය අනෙකෙක, සමූහරානසවහාවාහීය අනෙකොක, පරිශුභාසවහාවාහීය අනෙකෙක, පුගුහසවහාවාහීය අනෙකෙක, පරිශුභාවාහීය අනෙකෙක, පුගුහසවහාවාහීය අනෙකෙක, පරිශුභාවාහීය අනෙකෙක, පුගුහසවහාවාහීය අනෙකෙක, උපසරානසවහාවාහීය අනෙකෙක, පුගුහසවහාවාහීය අනෙකෙක, උපසරානසවහාවාහීය අනෙකෙක, අවිකෙෂපසාවහාවාහීය අනෙකෙක, උපසරානසවහාවාහීය අනෙකෙක, අවිකෙෂපසාවාවාහීය අනෙකෙකි. යම ශූනයෙකින් මේ නානාඅහීයෝ දන්නාලද්දහු ද එමැශූනයෙන් මේ නානා අහියෝ පුකට කොට දන්නා ලද්දහු යයි. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'අසරනානනෙක පකුකු අහරීපටි-කමයිදෙ කැණුණා'යි.

අපටධමයක් (මෙරමාහට) දක්වනු පිණිස වාසාජනතිරුකතාංභිලාපයෝ වෙති. අපටඅනියත් දක්වනු පිණිස වාසාජනතිරුකතාංභිලාපයෝ වෙත්. ධමීතිරුකතීහු අනාංයෝ යැ, අනිතිරුකතීහු අනාංයෝ යි. යම් ශූනයෙක්ත් මේ නානාංතිරුකතීහු දත්නා ලද්දහු ද එ මැ ශූනයෙක් මේ නානා-තිරුකතීහු පුකට කොට දත්නා ලද්දහු යඩ. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'නිරුතතිනානතෙන පසාසු නිරුතනිපටිසමතිදෙ සොණාං' සී. පටිසමහිදුමගොො-මහාවගා-ඤණකථා

අටාසු ඩමෙමසු කැණාති, අටාසු අපෙළුසු කැණාති, සොලසසු තිරැතතීසු කැණාති. අකැකැති ඩමෙමසු කැණාති, අකැකැති අපෙළුසු කැණාති, අකැකැති තිරුතතිසු කැණාති. සෙන කැණොත ඉමේ නානාකැණා කැහා, තෙනෙව කැණො ඉමේ නානාකැණා පටිවිදිතා'ති. තෙන වුළුවති: 'පටිහානනානතෙත පකැකු පටිහානපටිසමහිදෙ කැණා'.

තං කැතටෙඪන කැණ, පජානනටෙඪන පකුකැ. නෙන වුචචනි: 'අත්තානතොත පකැකැ අත්පටිසමහිදෙ කැණ, බම්මනානතතත පකැකැ බම්මපටිසමහිදෙ කැණ, නිරුතතිනානතෙත පකැකැ නිරුතතිපටිසමහිදෙ කැණ,, පටිහානනානතෙත පකැකැ පටිහානපටිසමහිදෙ කැණ..

පටිසමහිද ඤුණනිදෙදසො.

29-31. ඤ,ණතතයං

කථං විහාරනානතෙත පණුණු විහාරටෝ සැදුණං, සමාපතති නානතෙත පණුඤු සමාපතතටෝ සැදුණං, විහාරසමාපතතිනානතෙත පඤඤ විහාරසමාපතතටෝ සඳුණං:

නිම්තනං භයතො සමපසසමානො අනිමිතෙත අධිමූතතතතා ඵූසස එසස වයං පසසති අනිමිතෙතා විහාරෝ, පණ්ඩිං භයතො සමපසස-මානො අපපණ්හිතෙ අධිමූතතතතා ඵූසස ඵූසස වයං පසසනි අපපණ්-තිතො විහාරෝ, අභිනිවෙසං භයතො සමපසසමානො සුඤඤතෙ අධි-මූතතතතා ඵූසස ඵුසස වයං පසසති සුඤඤතො විහාරෝ.

නිමිතතං හයතො සමපසාමානො අනිමිතෙන අධිමුතතතතා පවතතං අජැඩුපෙකුබිතා නිරොබං නිබබානං අනිමිතතං අාවජජිතා සමාපජජත්, අනිමිතතා සමාපතති. පණ්ඩිං හයතො සමපසාාමානො අපපණ්සිත අධිමූතතතතා පවතතං අජැඩුපෙකුබිතා නිරොබං නිබබානං අපපණ්සිතං ආවජජිතා සමාපජජනි, අපපණ්සිතා සමාපතති. අහිනිවෙසං හයතො සමපසාමානො සුඤඤෛත අධිමූතතතතා පවතතං අජැඩුපෙකුබිනා නිරොබං නිබබානං සුඤඤතං ආවජජිතා සමාපජජනි, සුඤඤතා සමාපතති. අපටධම්ඥනයෝ යැ අපටඅතීඥනයෝ යැ සොළොස් නිරුකති-ඥනයෝ යි. ධම්ඥනයෝ අනාපයෝ යැ අතීඥනයෝ අනාපයේ යැ. නිරුකතිඥනයෝ අනාපයෝ යි. යම් ඥනයෙකින් මේ විවිධඥනයෝ දත්නාලද්දහු ද එමැ ඥනයෙන් මේ විවිධඥනයෝ මොනොවට දත්නා ලද්දහු යයි. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'පටිභානනානතෙන පඤඤ පටිභානාපටිසමතිදෙ ඤුරුං'යි.

ඒ ශූනය ශූතාවීයෙන් ශූනය, පුජානනාවීයෙන් පුශුයි. එයින් කිහනු ලැබෙයි: 'අන්නානතෙත පකුඤු අන්පටිසමහිදෙ ඤුණං, ධම්ම-නානතෙත පඤඤු ධම්මපටිසමහිදෙ ඤුණං, තිරැතත්නානතෙත පඤඤ තිරුතතිපටිසමහිදෙ ඤුණං, පටිහානනානතෙත පඤඤු පටිහානපටි-සමහිදෙ ඤුණාං'යී.

පූතිසංවිද්ඥානනිදේශ යි.

29-31. ඥනතුය

කිසෙයින් (අනිතාංනුදශීනාදි) විහාරතානාඬයෙහි පුඥව විහාරාඞී-ඥන වෙයි, (අනිමිතතාදි) සමාපතත්නානාඬයෙහි පුඥව සමාපතතාළු ඥන වෙයි, විහාරසමාපතතිනානාඬයෙහි පුඥව විහාරසමාපතතාළුඥන වෙයි යන්:

සංසකාරනිමතත හය විසින් මොනොවට දක්තේ සංසකාරනිමතත පුහිපසම නිවීංණයෙහි අයිමුකත (නිමන) බැවිත් (සංසකාරනිමතත නුවණීත්) සපශී කොට කොට (එහි) හඞ්ගය (විදශීනාඥනයෙත්) දකි නම (ඒ) අනිමතතමිහාර නම වෙයි. තාමණාව හය විසිත් මොනොවට දක්තේ (තාමණාපුහිපසම) නිවීංණයෙහි අයිමුකත බැවිත් (තෘමණාව නුවණිත්) සපශී කොට කොට (එහි) හඞ්ගය දකී නම් (ඒ) අපුණිහිත-විහාර නම් වෙයි. අංකමාහිනිවෙශය හය විසිත් මොනොවට දක්තේ (අංකමවිරහිත වූ) නිවීංණයෙහි අයිමුකත බැවිත් (අහිනිවෙශය නුවණිත්) සපශී කොට කොට (එහි) හඞ්ගය දකී නම් (ඒ) ශුනාතවිහාර නම් වේ.

නිමිතත හස විසින් මොනොවට දක්නේ අතිමිතත(නිමාණ)යෙහි අබ්මුකත බැවින් (විපාක) පුවෘතතිය අධ්‍යපෙස්ෂා කොට නිමතතපති-පස්ෂ වූ නිමාණ සඞ්ඛාත නිරොධය අාවජීනා කොට ඵලසමවනට සමවදී නම් (ඒ) අනිමිතතසමාපතති නම් වෙයි. පුණ්ඩිය හය විසින් මොනොවට දක්නේ අපුණ්හිත (නිමාණ)යෙහි අබ්මුකත බැවින් (විපාක) පුවෘතතිය අධ්‍යපෙස්ෂා කොට තෘෂණාපතිපස්ෂ වූ නිමාණ සඞ්ඛාත නිරෝධය අාවජීනා කොට ඵලසමවනට සමවදී නම් (ඒ) අපුණ්හිත-සමාපතති නම් වෙයි. ආතමාහිනිවෙනය හය විසින් මොනොවට දක්නේ ශූනාංත(නිමාණ)යෙහි අබ්මුකත බැවින් (විපාක) පුවෘතතිය අධ්‍යපෙස් කොට ශූනාංත වූ නිමාණ සඞ්ඛාංත නීරෝධය අාවජිනා කොට ඵලසමවතට සමවදී නම් (ඒ) ශූනාංතසමාපතහි නම් වේ. නිමතතං හයතො සමපසසමානො අතිමතෙත අධිමූතතතතා එස ප්සා වයං පසාත්, පවතතං අජැමූපෙකඛිතා නිරොධං නිබබානං අනිමතතං අාවජජීතා සමාපජජතී, අනිමතතා විහාරසමාපතතී. පණිධිං භයතො සමපසාමානො අපෙණිහිතෙ අධිමූතතතතා එසා එසා එයං පසාතී, පවතතං අජැබූපෙකඛිතා නිරොධං නිබබානං අපෙණිහිතං අාවජජිතා සමාපජජනි, අපෙණිහිතා විහාරසමාපතති. අහිනිවෙසං භයතො සමපසාය-මානො සුඤඤත අධිමූතතතතා එසා එයං පසාතී, පවතතං අජැබූපෙකඛිතා නිරොධං නිබබානං සුඤඤතා, ආවජනීතා සමාපජජතී, සුඤඤතා විහාරසමාපතති.

රූපතිමිතතං හයතො සමපසසමානො අතිමිතෙත අධිමූතතතතා එසස එසස වයං පසසකි, අනිමිතෙතා විහාරෝ. රූපපණිබිං හයතො සමපසස-මානො අපපණීඹතෙ අධිමූතතතතා එසස එසස වයං පසසති, අපපණි-තිතො විහාරෝ. රූපාහිනිවෙසං හයතො සමපසසමානො සුඤඤතෙ අධි-මූතතතතා එසස එසස වයං පසසති, සුඤඤතෝ විහාරෝ.

රූපතිමතතං භයතො සමපසසමානො අතිමතෙත අයිමූතතතතා පවතතං අජනුපෙක්බතා තිරොධං නිබබානං අතිමතතං ආවජරිතා සමා-පජරති, අනිමතතා සමාපතති. රූපපණ්ඩිං භයතො සමපසසමානො අපපණ්සිත අයිමූතතතතා පවතතං අජනුපෙක්බතා නිරොධං නිබබානං අපපණ්සිතං ආවජරිතා සමාපජරති, අපපණ්ඩිතා සමපතති. රූපාහිනිවෙසං හයතො සමපසසමානො සුඤඤතෙ අයිමූතතතතා පවතතං අජනු පෙක්බතා නිරොධං නිබබානං සුඤඤතං ආවජරිතා සමාපජරති, සුඤඤතා සමාපතති.

රුපතිමතතාං හයතො සමපසසමානො අතිමතෙත අයිමූතතතතා පුසස එයං පසසති, පවතතං අජැබූපෙකඛිතිා නිරොඛං නිබබානං අතිමතතං ආවජජිතා සමාපජජති, අනිමතතා විහාරසමාපතති. රූප-පණ්ඩිං හයතො සමපසසමානො අපපණ්නිත අධිමූතතතතා එසස එසස වයං පසසති, පවතතං අජැබූපෙකඛිතා නිරොඛං නිබබානං අපපණ්නිතං ආවජජිතා සමාපජජති, අපපණ්නිතා විහාරසමාපතති. රූපාභිනිවෙතං හයතො සමපසසමානො සුඤඤතෙ අධිමූතතතතා එසස එයං පසසති, පවතතං අජැබූපෙකඛිතා නිරොඛං නිබබානං සුඤඤතං ආවජජිතා සමා-පජජති, සුඤඤතා විහාරසමාපතති.

176

නිමතන හය විසින් මොනොවට දක්නේ අනිමතනයෙසි අයිමූකන බැවින් (සංස්කාරනිමතන නුවණින් සපයී කොට කොට (එහි) හඹහය දකී නම්, (විපාක) පුවෘතතිය අධ්පූපෙස්ෂා කොට නිමතනපුතිපස්ෂ වූ නිළුණ සඬාහත නිරෝධය අාවජිනා කොට ඵලසමවනට සමවදී නම් (ඒ) අනිමතනවිහාරසමාපතති නම් වෙයි. පුණ්ධිය හය විසින් මොනො-වට දක්නේ අපුණ්සිනයෙහි අධ්මූකත බැවින් (තෘෂණාව නුවණින්) සපයී කොට කොට හඬහය දකී නම්, විපාක පුවෘතතිය අධ්පූපෙස් කොට අපුණ්සිත වූ නිළුණ සඬඛයාන නිරෝධය ආවජිනා කොට ඵල-සමවනට සමවදී නම් (ඒ) අපුණ්සින විහාරසමාපතති නම් වෙයි. ආතමාතිනිවෙශය හය විසින් මොනොවට දක්නේ ශූතානයෙහි අධ්මූකත බැවින් (ආතමාතිනිවෙශය නුවණින්) සපයී කොට කොට (එහි) හඬහය දකී නම්, (විපාක) පුවෘතතිය අධ්පූපෙස්ෂා කොට ශූතාන වූ නිළුණ කඩාහත නිරෝධය ආවජිනා කොට ඵලසමවනට සමවදී නම් (ඒ) ශූතානතවිහාර සමාපතති නම් වේ.

රූපතිමිතත හය විසින් මොනොවට දක්නේ අනිමිතතයෙහි අබි-මූකත බැවිත් (රූපතිමිතත නුවණ්න්) සපයී කොට කොට හඬගය දකී තම, අතිමිතතවිහාර නම් වෙයි. රූපතෘෂණාව හය විසින් මොනොවට දක්නේ අපුණ්හිත (නිළුණා)යෙහි අබිමුකත බැවින් (රූපපුණ්බිය නුවණ්න්) සපයී කොට කොට හඬගය දකී නම්, අපුණ්හිතවිහාර නම් වෙයි. රූපාභිතිවෙශය හය විසින් මොනොවට දක්නේ ශූතාහත(තිළුණා)යෙහි අබ්මුකත බැවින් (රූපාහිතිවෙශය නුවණ්න්) සපයී කොට කොට හඬගය දකී නම්, ශූනාතවිහාර නම් වේ

රුපතිමිතත හයවශයෙන් මොනොවට දක්නේ අතිමතතයෙහි අබි-මුකත බැවින් පුවෘතතිය අබ්පූපෙසමා කොට නිමිතතපුතිපසම වූ නිවාණ සඬඛයාත නිරොධය ආවජිනා කොට ඵලසමවතට සමවදී නම් අනිමතත සමාපතති නම් වෙයි. රුපපුණ්ඩිය හයවශයෙන් මොනොවට දක්නේ අපුණ්හිතයෙහි අධිවූකත බැවින් පුවෘතතිය අඛ්පූපෙසමා කොට අපුණ්හිත වූ නිවාණ සඬඛයාත නිරෝධන ආවජිතා කොට ඵලසමවතට සමවදී නම් අපුණ්හිතසමාපතති නම් වෙයි. රූපාහිතිවෙශය භයවශයෙන් මොනොවට දක්නේ ශූනයතයෙහි අධිවූකත බැවින් පුවෘතතිය අඛ්පූපෙසමා කොට ශූනයත වූ නිවාණ සඬඛයාත නිරොධය ආවජිනා කොට ඵල-සමවතට සමවදී නම් ශූනයතසමාපතති නම් වේ.

රූපතිමිතත හයවශයෙන් මොනොවට දක්නේ අතිමිතනයෙහි අධි-මූකත බැවින් (රූපනිමිතත නුවණීන්) සපශී කොට කොට හඞ්හය දකී නම්, පුවෘතතිය අධ්යුපෙසාෂා කොට නිමතතපතිපසාෂ වූ නිජීාණ සඞ්ඛයාත නිරොධය අාවජිනා කොට එලසමවතට සමවදී නම් අනිමතතවිහාර-සමාපතති නම් වෙයි. රූපපුණ්ඩිය හයවශයෙන් මොනොවට දක්නේ අපුණ්හිතයෙහි අධිමූකත බැවින් (රූපපුණ්ඩිය නුවණ්න්) සපශී කොට කොට නඞ්ගය දකී නම් පුවෘතතිය අධ්යුපෙසාෂා කොට අපුණ්හිත වූ නිජීාණ සඞ්ඛාන නිරෝධය අාවජිනා කොට එලසමවතට සමවදී නම් අපුණ්හිතවිහාරසමාපතති නම් වෙයි. රූපාහිතිවෙශය හයවශයෙන් මොනොවට දක්නේ ශූනානයෙහි අධිමූකත බැවින් සපශී කොට කොට හඞ්නය දකී නම්, පුවෘතතිය අධ්යුපෙසාෂා කොට ශූනාන වූ නිජීාණ සඞ්ඛාන නිරෝධය අාවජිනා කොට එලසමවතට සමවදී නම් තුඩාන නිරෝධය අාවජිනා කොට ඵලසමවතට සමවදී නම් ශූනානෙ සඞ්ඛාන නිරෝධය අාවජිනා කොට ඵලසමවතට සමවදී නම් ශූනානෙ වෙදනානිමතතං - පෙ - සසැඤනිමතතං - පෙ සඞ්ඛාරතිමතතං - පෙ -විසැඤණ නිමතතං - පෙ - චකබුනිමතතං - පෙ - ජරාමරණනිමතතං හයතො සමපසාමානො අනිමතෙත අඩිමුතතතතා දූසා දූසා වයං පසාති, අනි-මතෙතා විහාරෝ. ජරාමරණපණිබිං භයතො සමපසාමානො අපෙණිසිතෙ අධිමූතතතතා දූසා දූසා වයං පසාති, අපෙණිසිතො විහාරෝ. ජරා-මරණාහිතිවෙසං භයතො සමපසාමානො සුඤඤතෙ අඩිමූතතතතා දූසා දූසා වයං පසාති, සුඤඤතො විහාරෝ.

ජරාමරණනිමිතතං හයතො සමපසසමාතො අතිමිතෙක අයිමුතතතතා පවතතං අජැබුපෙකබිණා නිරොඛං නිබබානං අනිමිතතං ආවජ්ජිතා සමා-පජජති, අනිමිතතා සමාපතති. ජරාමරණපණ්ඩිං හයතො සමපසසමාතො අපපණ්ඩිතෙ අධිමුතතතතා පවතතං අජැබුපෙකඛිණා නිරොඛං නිබබානං අපපණ්ඩිතං ආවජජිතා සමාපජජති, අපපණ්ඩිතා සමාපතති. ජරාමරණාහි-නිවෙසං හයතො සමපසසමානො සුඤඤතෙ අධිමුතතතතා පවතතං අජැබු-පෙකඛිතා නිරොඛං නිබබානං සුඤඤතං ආවජජීතා සමාපජජති සුඤඤතා සමාපතති.

ජරාමරණනිමිතතං හයතො සමපසසමානො අනිමතතා අධිමුතතතතා එසා එසා වයං පසානි, පවතතං අජැබූපෙසාබිතිං නිරෝධං නිබබානං අනිමතතං ආවජජිතා සමාපජජනි අනිමිතතා විහාරසමාපතති. ජරාමරණ -පණිධිං හයතො සමපසසමානො අපවණීනිතෙ අධිමූතතතතා එසා එසා වයං පසානි, පවතතං අජැබූපෙසාබිතිං නිරෝධං නිබබානං අපවණීනිතං ආවජජිතිං සමාපජජනි, අපවණීනිතා විහාරසමාපතති. ජරාමරණාභිතිවෙසං හයතො සමපසසමානො සුසැසැතෙ අධිමූතතතතා එසා එසා පසානී, පවතතං අජැබූපෙසාබිතිං නිරෝධං නිබබානං සුසැසැතං ආවජජිතිං සමාපජණනි, සුසැසැතා විහාරසමාපතති.

අසෙදුකු අනිමතෙතා විහාරො, අසෙදකු අපපණිහිතො විහාරො, අසෙදකු සුඤඤාතො විහාරො. අසැඤ අනිමතතා සමාපතති, අසදකු අපපණිහිතං-සමාපතති, අසදකු සුඤඤාතා සමාපතති. අසදකු අනිමතතා විහාරසමාපතති, අසදකු අපපණීනිතා විහාරසමාපතති, අසදකු සුඤඤාතා විහාරසමාපතති.

තං සඳහටෙහින සඳණං, පජානනටොහන පසැසැ. තෙන වුවාහි: 'විහාරනානතෙත පසැසැ විහාරටො සඳණං, සමාපතනිනානතෙත පසැසැ සමාපතතටො සඳණං, විහාරසමාපතනිනානතෙක පසැසැ විහාරසමා-පතතටො සඳණං.'

ඤුණතතයනිදෙදහො.

වෙදනානීමනක ... සංඥනිමතක ... සංසකාරතිමනක ... විඥ නනිමතය ... චිකබුනිමතක ... ජරාමරණනිමතක භයවශයෙන් මොනොවට දක්නේ අනිමතකයෙහි අබිමුකක බැවිත් (ජරාමරණනිමතන) සපශී කොට කොට භඞ්ගය දකී නම්, අනිමතතවිහාර නම් වෙයි. ජරාමරණපුණිබිය භය– වශයෙන් මොනොවට දක්නේ අපුණිහිතයෙහි අධිමුකත බැවින් (ජරාමරණ පුණිබිය) සපශී කොට කොට හඬගය දකී නම් අපුණිහිතවිහාර නම් වෙයි. ජරාමරණාහිනිවෙශය භයවශයෙන් මොනොවට දක්නේ ශූභාහතයෙහි අබිමුකත බැවින් (ජරාමරණාභිනිවෙශය) සපශී කොට කොට භඬගය දකී නම් ශූනාතවිහාර නම් වේ.

ප්රාමරණතිම්තත හයමශයෙන් මොනොවට දක්තේ අනිමතනයෙහි අධිමූකත බැවින් පුවෘතනිය අධ්යුපෙසාං කොට අනිමිතත වූ නිමීංණ සඬඛයාත නිරෝධය අාවජිනා කොට එලසමවතට සමවදී නම් අනිමිතත සමාපතති නම් වෙයි. ජරාමරණපුණ්ඩිය හයවශයෙන් මොනොවට දක්තේ අපුණ්සිතයෙහි අධිමූකත බැවින් පුවෘතතිය අධ්යුපෙසාං කොට අපුණ්සිත වූ නිමාණ සඬඛයාත නිරෝධය අාවජිනා කොට ඵලසමවතට සමටදී නම් අපුණ්සිතසමාපතති නම් වෙයි. ජරාමරණාභිනිවෙශය හය-වශයෙන් මොනොවට දක්තේ ශුනායතයෙහි අධිමූකත බැවින් පුවෘතතිය අධ්යුපෙසාං කොට ශුනයත වූ නිමාණ සඬඛයාත නිරෝධය ආවජිනා කොට දලසමවතට සමවදී නම් ශූනායතයමාපතති නම් වේ.

ජරාමරණතිමතක හයවශයෙන් මොනොවට දක්තේ අතිමතකයෙහි අධිමූකත බැවිත් (ජරාමරණතිමතක) සපශී කොට කොට භඞ්ගය දකි හම්, පුවෘතතිය අධ්යුපෙකයා කොට නිමිතතපතිපසා වූ නිවාණ සභ්ඛයාන නිරොධය ආවජිනා කොට එලසමවතට සමවදී නම් අතිමතතවිහාර-සමාපතති නම් වෙයි. ජරාමරණපණ්ඩිය හයවශයෙත් මොනොවට දක්තේ අපුණ්හිතයෙහි අධිමූකත බැවිත් (ජරාමරණපණ්ඩිය) සපශී කොට කොට භඞ්ගය දකී නම්, පුවෘතතීය අධ්යුපෙකයා කොට අපුණ්හිත වූ නිවාණ සඹ්ඛයාත නිරෝධය ආවජිනා කොට එලසමවතට සමවදී නම් අපුණ්හිතවිහාරසමාපතති නම් වෙයි. ජරාමරණාභිනිවෙශය හයවශයෙන් මොහොවට දක්තේ ශූනයතයෙහි අධ්මුකත බැවිත් (ජරාමරණාභිනි-වෙශය) සපශී කොට කොට හඬ්ගය දකී නම්, පුවෘතතිය අධ්යුපෙකයා කොට ශුනයෙ වූ නිවාණ සඞ්ඛයාත නිරෝධය ආවජිනා කොට එල-සමවකට සමවදී නම් ශූනයතවිහාරසමාපතති නම් වේ.

අතිම්තතාවිහාරය අනෙකෙක, අපුණිසිතවිහාරය අනෙකෙක, ශතාත-විහාරය අනෙකෙකි. අතිම්තතාසමාපතතිය අනෙකක, අපුණිසිතසමා-පතතිය අනෙකක, ශූනාතසමාපතතිය අනෙකකි. අණුම්තතවිහාරසමා-පතතිය අනෙකක, අපුණිසිතවිහාරසමාපතතිය අනෙකක, ශූනාත විහාරසමාපතතිය අනෙකකි.

එය ඥතාවීයෙන් ඥනය, පුජානනාවීයෙන් පුඥ යි. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'චීහාරනානකෙත පඤඤ බිහාරටෙඨ ඤුණං, සමාපතතිනා-නතෙත පඤඤා සමාපතතටෙඨ ඤුණං, චිහාරසමාපතතිනානතෙන පඤඤා විහාරසමාපතතටෙඨ ඤුණං'යි

32. ආනනතරිකසමාධිඤුණං

කථං අවිනෙඛ පපරිසුදඛතතා¹ ආසවසමුචෙඡදෙ ප*සැක*ද ආනනතරික--සමාබ්සමිං² *ක*දුණං:

නෙකබමාවසෙන චිතතසෙසකගාතා අවිකොඛපො සමාබි, තසස සමාබිසස වසෙන උපපජිති ඤුණං, තෙන ඤුණෙන ආසවා බීයනති, ඉති පඨමං සමථො, පචඡා ඤුණං, තෙන ඤුණෙන ආසවානං බයො හොති. තෙන වුචාති: 'අවිකොඛපපරිසුඬාතතා ආසවසමුචෝදෙ පඤඤ ආනනතරිකසමාබිසමිං³ ඤුණං'.

දාසවානි කතමෙ තෙ ආසවා: තාමාසවො, භවාසවො, දිටයාසවො අවිජරාසවො.

කතේතෙ ආසවා බීයනති: සොතාපතතිමගොන අනවසෙසො දිටිඪා-සවෝ බීයති, අපායගමනීයෝ කාමාසවෝ බීයති, අපායගමනීයෝ භවාසවෝ බීයති, අපායගමනීයෝ අවිජරාසවෝ බීයති, එනේකෙ ආසවා බීයනති.

සකදගාම්මගොන ඔළාරිකො කාමාසවො බියති, තදෙකටෙඨා භවාසවො බියති, තදෙකටෙඨා අවිජජාසවො බියති, එපෙළුතෙ ආසවා බියනති.

අනාගාම්මගෙනන අනවසෙසො කාමාසවො බීයති, තදෙකටෙඨා භවාසවො බීයති, තදෙකටෙඨා අවිජරාසවො බීයති, එහෙථතෙ ආසවා බීයනති.

අරහතතමගොත අනවසෙසො හවාසවො ඛීයති, අනවසෙසො අව්ජා සවො ඛියති. එතෙත අසවා ඛීයතති.

අබාාපාදවසෙන - පෙ - ආලොකාසඤඤවසෙන - පෙ - අවිකොට පවසෙන -පෙ- ඛම්මවවතානවසෙන -පෙ- ඤණවසෙන -පෙ- පාමොජරවසෙන -පෙ- ප මාජාඣානවසෙන -පෙ- දතිඥඣානවසෙන -පෙ- තතිය-ජඣානවසෙන -පෙ- වහුත්ජඣානවසෙන -පෙ- ආකාසානඤාන-තනසමාපතතිවසෙන -පෙ- විකාකුණකාවායතනසමාපතතිවසෙන -පෙ-ආකිණවණැකුයතනසමාපතතිවසෙන -පෙ- නෙවසකැකුනාසඤඤයාන-සමාපතතිවසෙන –පෙ– පර්විකයිණවසෙන –පෙ– ආපොකයිණවසෙක -පෙ - තෙජොකයිණවසෙන -පෙ - වායොකසිණවසෙන - පෙ - නීලකයිණව-සෙන - පෙ- පීතකයිණවසෙන පෙ- ලොහිතකයිණවසෙන - පෙ- ඔදුත-කයිණවසෙන -පෙ- ආකාසකසිණවසෙන - පෙ- විහැකදිණකසිණවපෙන -පෙ - බුඟානුසාන්වසෙන -පෙ - බම්මානුසාන්වසෙන -පෙ - සඞ්ඝානුසානි-- පෙ- සීලානුසාතිවසෙන --පෙ- වාගානුසාතිවසෙන --පෙ-වසෙන දෙවතානුසාභිවසෙන -පෙ- ආනෘපානසත් වසෙන -පෙ- මරණසති 5-වසෙන -පෙ- කායගතාසනිවසෙන -පෙ- උපසමානුසසනිවසෙන - පෙ-උද්ධුමාතකසණුණුවසෙන පෙ-විතිලකසණුණුවසෙන - පෙ-විපුබබකසණුණු-වසෙන -පෙ- විච්ඡිදුකසණැකුවසෙන -පෙ- විකඛායිතකසණැකුවසෙක-පෙ-

4 ආකාපාකසාස් - PTS 5 මරණසාහන් - PTS

^{1.} පාර්සුදධනතා - සී, 2 · යමාබිමති - මජසං, 3. ආභානතර්යසමාබසම් - සි 1,8.

32. ආනනතරිකසමාධිඥනය

කිසෙයින් අවිකෙෂපපරිශුදධහාවගෙන් කාමාදි අංශුවයන්ගේ සමූ-චෙඡදයෙහි පුඥව ආනනතරික (මාහී) සමාබිඥන වෙයි යත්:

නෛෂකුමා වශයෙන් සිතෙහි එකහ බව යයි කියනලද අවිකෙෂප– සමාබිය වෙයි. ඒ සමාබිහුගේ වශයෙන් මාගීඥනය (යථාකුමයෙන්) උපදී. ඒ ඥනයෙන් ආසුවයෝ (සමුචෙඡදවශයෙන්) කෂය වෙත්. මෙසේ පූළීහාගයෙහි ශමථය වෙයි. අපරහාගයෙහි (මාගීකෘණයෙහි) ඥනය වේ. ඒ මාගීඥනයෙන් ආසුවයන්ගේ කෂය වේ. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'අවි-කෙඛපපරිසුදාබතතා ආභවසමුචෙඡදෙ පඤඤ ආනනතරිකසමාබසම්ං ඤුණං'යී.

ණාසටා යනු: ඒ ආසුවයෝ කවරහ යන්: කාමාසුව යැ භවාසුව යැ දුෂටහාසුව යැ අවිදුසුසුව යි.

කොතැත්හි ඒ අාසුවයෝ ඝාෂය වෙති ගත්: සෝවත්මහිත් අනව-ශෙෂ වූ දුටොයාසුවය ඝාෂය වෙයි. අපායගමනීය වූ කාමාසුවය ඝාෂය වෙයි. අපායගමනීය වූ හවාසුවය ඝාෂය වෙයි. අපායගමනීය වූ අවිද_ත-සුවය ඝාෂය වේ. මෙහි ඒ ආසුවනෝ ඝාෂය වෙති.

සෙදගැම්මගින් ඖදරික වූ කාමාසුවය කාය වෙයි. එය හා සමග එක්වැ සිටි හවාසුවය කාය වෙයි. එය හා එක් වැ සිටි අවිදාසුවය කාය වේ. මෙහි ඒ ආසුවයෝ කාය වෙති.

අනැගැම්මහින් අනවශෙෂ වූ කාමාසුවය සාය වෙයි. ඒ හා එක් වැ සිටි හවාසුවය සාය වෙයි. එය හා එක් වැ සිටි අවිද_ාසුවය සාය වේ. මෙහි ඒ ආසුවයෝ සාය වෙහි.

රහත්මගිත් අනවශෙෂ වූ හවාසුවය සෑය වෙයි අනවශෙෂ වූ දවිදාසුවය සෑය වේ. මෙහි ඒ ආසුවයෝ සෑය වෙත්.

විකඛිතනකසණඤවසෙන -පෙ- හතවිකඛිතතකසණඤඤවපෙන -පෙ- ලොහි-තකසඤඤවසෙන -පෙ- පුලවකසඤඤවසෙන -පෙ- අටහිකසඤඤවසෙන -පෙ-දී සං අසසාසවසෙන -පෙ- දීසං පසසාසවසෙන -පෙ- රසසං අසසාස-වසෙන –පෙ– රසාං පසායවසෙන –පෙ– සබබකායපටිසංවෙදී අසාය– වසෙන - පෙ- සබබකායපටිසංවෙදී පස්සාසවසෙන - පෙ- පස්සමහයං කායසඬබාරං අසසාසවසෙන - පෙ- පසසමහයං කායසඬබාරං පසසාසවසෙන - පෙ – චීතිපටිසංවෙදී අසසාසවසෙන - පෙ – පීතිපටිසංවෙදී පසාසවසෙන -පෙ- සුඛපටිසංවෙදි අසාාසවසෙන -පෙ- සුඛපටිසංවෙදී පසාසාසවසෙන -පෙ- චිතතසඣාරපටිසංචේදී අසසාසවසෙන -පෙ- චිතතසඣාරපටිසං-වෙදී පස්සාසවසෙන - පෙ- පස්සමහයං චිතත සඬාරං අස්සාසවසෙන - පෙ-පස්සමහයං විතනසඹබාරං පස්සාසවසෙන -පෙ- විතනපටිසංවෙදී අස්සාසව-සෙන - පෙ - චිතතපටිසංවෙදී පසසාභවසෙන - පෙ - අහිප මොදයං චිතතං අසසාසවසෙන - පෙ- අභිපපමොදයං චිතතං පසසාසවසෙන - පේ- සමාදහං විනතං -පෙ- විමොවයං විතතං -පෙ- අනිචවානුපසයි -පෙ- විරාගානුපසයි -පෙ- නිරෝඛානුපසසී -පෙ- පවිනිසසගගානුපසසී අසසාසවසෙන -පෙ-පටිනිසසගතානුපසයී පසසාස්වසෙන චිතතසෙකගගතා අවිකොබපො සමාබ. තුසස සමාබිසස වසෙන උපපජාති කිදුණං, තෙන කිදුණෙන ආසවා බීයනති. ඉති පයමං සමථො, පචඡා ඤුණං, තෙන ඤුණෙන ආසවානං ඛයො හොති. තෙන වුවාති: 'අවිකෙඛපපරිසුඟිතතා ආසවසමුවෙඡදෙ පඤඤ ආනනතරිකයමාධිසම්ං කදුණං'.

ආසවාති කතමෙ තෙ ආසවා: කාමාසවො, භවාසවො, දිටහාසාවා අවජජාසවො.

කතේතෙ ආසවා බීයනති: සොතාපතතිමගොන අනවසෙසො දිටහාසවො බීයති, අපායගමනීයො කාමාසවො බීයති, අපායගමනීයො භවාසවො බීයති, අපායගමනීයො අවිඥ්රාසවො බියති. එතේතෙ ආසවා බියනති.

සකදගාම්මගොන ඔලාරිකො කාමාසවො බීයති, තදෙකටෙඪා හවා සවො බීයති, තදෙකටෙඪා අවිජජාසවො බීයති, එපේතෙ ආසවා බීයනති.

අනාගාම්මගොන අනවසෙසො කාමාසවො බීයති, තදෙකටෙයා හවාසවො බියති, තදෙකටෙයා අවිජපාසවො බීයති. එහෙතින ආසවා බීයනති.

අරහතතමගොන අනවසෙසො භවාසවො ඛියති, අනවසෙසො අවිජරාසවො ඛීයති, එහෙත ආසවා ඛීයතති.

තං ඤාතුරෝන ඤැණං, පජානනටෙඪන පඤඤ, තෙන වුවවති: 'අවිකෙඛපපරිසුදධනතා ආසවසමුවෙඡදෙ පඤඤ ආනනතරිකසමාබිසමං ඤුණං'.

අංන හතරිභා සමා බිඤ ණ නිදෙද සෙ.

වික්කිතතක සංඥ වශයෙත් ... හතවික්කිතතක සංඥ වශයෙත් ... පුලවක සංඥවශයෙන් ... අටසික සංඥ වශයෙන් ... දීසි කොට ආශවාස කිරීම වශයෙන් ... දීකි කොට පුයවා සකිරීම් වශයෙන් .. හුසව කොට ආයවාස කිරීම් වශයෙන්... හුසව කොට පුශවාස කිරීම් වශයෙන් ... සියලු ආශවාස පුශවාසකාය පුකට කෙරෙමන් අංශවාස කිරීම් වශයෙන් ... සියලු අංශවාස පුශවාසකාය පුකට කෙරෙමින් පුශවාස කිරීම් වශයෙන් .. (ඖදුරික වූ ආශ්රාසප්ශ්රාස සඞ්ඛාහාත) කායසංසකාරය සන්භිදුවමින් ආශ්රාස කිරීම වශයෙන් ... කාගසංසකාරය සන්භිදුවමින් පුශවාස කිරීම් වශයෙන් ... පීතිය පුකට කෙරෙමින් ආශවාස කිරීම් වශයෙන් ... පීතිය පුකට කොරෙමන් පුශවාස කිරීම් වශයෙන් ... සුබය පුකට කෙරෙමන් ආශවාස කිරීම් වශයෙන් ... සුඛය පුකට කෙරෙමින් පුශවාස කිරීම් වශයෙන් ... (සංඥවෙදනා සඬඛාහත) චිතතසංසකාරය පුකට කෙරෙමන් ආශ්චාස කිරිම් වශයෙන් ... චිතනසංසකාරය පුකට කෙරෙමන් පුශ්චාස කිරිම් වශයෙන් ... චිතතසංසකාරය සන්හිදුවමින් ආශචාස කිරිම් වශයෙන් චිතතසංසකාරය සන්භිඳුවමින් පුශ්වාස කිරීම් වශයෙන් ... චිතතය අංශවාස කිරීම් වශයෙන් ... චිතතය පුකට කෙරෙමින් පුකට කෙරෙමින් පුශ්වාස කිරීම් වශයෙන් ... සිත සතුටු කෙරෙමින් ආශ්වාස කිරීම් වශයෙන් ... සිත සතුටු කෙරෙමින් පුශවාස කිරීම් වශයෙන් ... (අරමූණෙහි) සිත සම වැ තබමින් ... සින (නීවරණාදියෙන්) මුදුමන් ... අතිතාහනුපසානා වශයෙන් බලමත් ... විරාශානුපසානා වශයෙන් බල-මිත් ... නිරොඛානුපසසනා වශයෙන් බලමිත් ... වූටඪානශාමනීවිපසසනා වශයෙන් බලමින් ආාශවාස කිරීම් වශයෙන් ... විට්ඨානගාමිනීවිපසසනා වශයෙන් බලමින් පුශ්වාස කිරීම වශයෙන් විතෛතකාගුතාව අවිසෙප– සමාධි නම් වෙයි. ඒ සමාධිහුගේ වශයෙන් මාගීඥ නය උපදී. ඒ ඥ නයෙන් ආසුවයෝ සමය වෙත්. මෙසේ පුළුභාගයෙහි ශමථන වෙයි. අපරභාග– යෙහි ඥනය වෙයි. ඒ ඥනයෙන් ආසුවයන්ගේ සමය වෙයි. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'අවිකොබපපරිසුදුබහතා ආසවසමුවෙජදෙ පකැකැං ආනතතරිකසමාධිසම්ං ඤුණං'සී.

ආසවා යනු: ඒ ආසුවයෝ කවරහ යන්; කාමාසුව යැ භවාසුව යැ දුටොහසුව යැ අවිදැසුව යි.

කොතැන්හි ඒ ආසුවයෝ කෘග වෙන් ද යන්: සෝවන්මහින් අනවශෙෂ වූ දුෂටයාසුවය කෘග වෙයි. අපායගමනීය වූ කමාසුවය කෘය වෙයි. අපායගමනීය වූ භවාසුවය කෘය වෙයි. අපායගමනීය වූ අවිද්යුසුවය කෘය වේ. මෙහි ඒ ආසුවයෝ කෘය වෙන්.

සෙදගැම්මහිත් ඖදරික වූ කාමාසුවය ඝාෂය වෙයි. එය හා එක් වැසිටි භවාසුවය ඝාෂය වෙයි. එය හා එක් වැසිටි අවිදෳසුවය ඝාෂය වේ. මෙනි ඒ ආසුවයෝ ඝාෂය වෙත්.

අනැගෑම් මගින් අනවශෙෂ වූ කාමාසුවය සාග වෙයි. එය හා එක් වැ සිටි භවාසුවය සාෂය වෙයි. එය හා එක් වැ සිටි අවිදෳසුවය සාෂය වේ. මෙහි ඒ ආසුවයෝ සාෂය වෙත්.

රහත්මහිත් අනවශෙෂ වූ භවාසුවය සාෂය වෙයි. අනවශෙෂ වූ අවිද_ය-සුවිය සාෂය වේ. මෙහි ඒ ආසුවයෝ සාෂය වෙත්.

ඒ ශූනය ශූතාඵ්යෙන් ශූනයැ පූජානනාඵ්යෙන් පුශු යි. එයින් කියනු ලැබෙයි ''අවිකොබපපරිසුදානතා අංසවසමුවෙජදෙ පකැකැ අංනහතරිකසමාබසමං ඤුණාං' යි.

33. අරණවිහාරකාණං

කථං දසානාධිපතෙයාං සනෙතා ව විහාරාධිහමො පණිතාධිමූතතතා පඤඤ අරණවිහාරෙ ඤැණං:

දසානාධිපතෙයානයි අනිච්චානුපසානා දසානාධිපතෙයාං, දුකඛානු-පසානා දසානාධිපතෙයාං, අනතතානුපසානා දසානාධිපතෙයාං, රූපෙ අතිච්චානුපසානා දසානාධිපතෙයාං, රූපෙ දූකඛානුපසානා දසානාධි-පතෙයාං, රූපෙ අනතතානුපසානා දසානාධිපතෙයාං, වෙදනාය -පෙ-සඤඤය -පෙ- සඬඛාරෙසු - පෙ- විඤඤණෙ -පෙ- චකබුසමං -පෙ- ජරා-මරණෙ අනිච්චානුපසානා දසානාධිපතෙයාං, ජරාමරණෙ දුකඛානුපසානා දසානාධිපතෙයාං, ජරාමරණෙ අනතතානුපසානා දසානාධිපතෙයාං.

සනෙනා ච විහාරාධිශීමොති සුඤඤතො විහාරො සනෙතා විහාරාධි– ගමො, අතිමිතෙතා විහාරො සනෙතා විහාරාධිගමො, අපපණිනිතො විහාරො සනෙතා විහාරාධිගමො.

පණ්තාධිමුතතතාන් සුඤඤතෙ අධිමූතතතා පණ්තාධිමූතතතා, අනිමතෙත අධිමූතතතා පණ්තාධිමූතතතා, අපපණ්හිතෙ අධිමූතතතා පණ්තාධිමූතතතා.

අරණවිභාරෝගී පයීමං ඣානං¹ අරණවිහාරෝ, දුතියං ඣානං අරණවිහාරෝ, තතියං ඣානං අරණවිහාරෝ, වතුන්ං ඣානං අරණ– විහාරෝ, ආකාසානඤවායතනසමාපතති අරණවිහාරෝ –පෙ නෙව– සඤඤනාසඤඤයතනසමාපතති අරණවිහාරෝ.

අරණමිභාවරාහි කෙනවෙයින අරණවිහාරෝ: පයමෙන ඣානෙන² නීවරණ හරනීති අරණවිහාරෝ, දුතියෙන ඣානෙන විනකකාවිවාරේ හරනීති අරණවිහාරෝ, තතියෙන ඣානෙන පීතිං හරනීති අරණවිහාරෝ, වනුනේන ඣානෙන සුඛදුකොඛ හරනීති අරණවිහාරෝ, ආකාසා-නඤවායතනසමාපතතියා රූපසඤඤං පටිඝසඤඤං නානතතසඤඤං හරනීති අරණවිහාරෝ, විඤඤණඤවායතනසමාපතතියා ආකාසා-නඤවායතනසඤඤං හරනීති අරණවිහාරෝ, ආකිඤවඤඤයෙනනසමා-පතතියා විඤඤණඤවායතනසඤඤං හරනීති අරණවිහාරෝ, නෙවසඤඤ-තාසඤඤයෙනනසමාපතතියා ආකිඤවඤයෙනන සඤඤං හරනීති අරණ-විහාරෝ. අයං අරණවිහාරෝ.

තං ඤතටෙඪන ඤෑණං, පජානතටෙඪන පඤඤ. තෙන වුවවති: 'දසාසනාබිපතෙසාං සනෙතා ච විහාරාබිහමො පණ්නාබිමුතතතා පඤඤ අරණවිහාරෙ ඤෑණං'.

අරණවිහාරඤණනිදෙදසො.

33. අරණවිහාරඥනස

කිසෙයින් දශීහාධිපතිභාවය ද ශානතවිහාරාබිගමය ද පුණිතාදි-මුකතතා ද යන (නිවිධ) පුඥව අරණවිහාරඥන වෙයි ශත්:

දසානාධිපතෙසාං යනු: අනිතාංනුදශීනය දසානාධිපතෙයා නම් වෙයි. දුංඛානුදශීනය දසානාධිපතෙයා නම් වෙයි. අනාතමානුදශීනය දසානාධිපතෙයා නම් වෙයි. රූපයෙහි අනිතාංනුදශීනය දසානාධි-පතෙයා නම් වෙයි. රූපයෙහි දුංඛානුදශීනය දසානාධිපතෙයා නම් වෙයි. රූපයෙහි අනාතමානුදශීනය දසානාධිපතෙයා නම් වෙයි. වෙදනායෙහි ... සංකූයෙහි ... සංසාරයන්හි ... විඥ නයෙහි ... චසාලුසෙහි ... ජරාමරණයෙහි අනිතාංනුදශීනය දසානාධිපතෙයා නම් වෙයි. ජරාමරණයෙහි දුංඛානු-දශීනය දසානාධිපතෙයා නම් වෙයි. ජරාමරණයෙහි අනාතමානුදශීනය දසානාධිපතෙයා නම් වෙයි. ජරාමරණයෙහි අනාතමානුදශීනය දසානාධිපතෙයා නම් වෙයි.

සගෙනා ච විහාරාධිශමෝ යනු: ශතාතාකාරයෙන් පැවැති අභීත්ඵල--සමාපතනිය ශානතවිහාරාධිගම නම් වෙයි. අනිමිතතාකාරයෙන් පැවැති අභීත්ඵලසමාපතනිය ශානතවිහාරාධිගම නම් වෙයි. අපුණිනිතාකාර≈ෙන් පැවැති අභීත්ඵලසමාපතනිය ශානතවිහාරාධිගම නම් වේ.

පණ්ඩිතාබිමුතතතා යනු: ශතාතඵලසමාපතතියෙහි (පූළීභාශපුඥ වශ-යෙන්) අධිමුකත බව පුණ්තාධිමුකතතා නම් වෙයි. අනිමතතඵලසමාපතති-යෙහි අධිමුකත බව පුණ්තාධිමුකතතා නම් වෙයි. අපුණ්හිතඵලසමාපතතියෙහි අධිමුකත බව පුණ්තාධිමුකතතා නම් වේ.

අරණවිහාරෝ යනු: (අභීත්ඵලසමාපතතියට සමවදිනු කැමැත්තනු-ගේ විදශීනාවට අරමුණු වූ) පුළුමබාහනසමාපතතිය අරණවිහාර නම් වෙයි. දවිත්හධාහන සමාපතතිය අරණවිහාර නම් වෙයි. තෘතීයඛාහන-සමාපතතිය අරණවිහාර නම් වෙයි. චතුම්ඛාහනසමාපතතිය අරණවිහාර නම් වෙයි. ආකාසානඤවායතන සමාපතතිය අරණවිහාර නම් වෙයි ... නෙවසඤඤානාසඤඤයතනසමාපතතිය අරණවිහාර නම් වේ.

අරණවිකාරෝ යනු කවර අරුතෙකින් අරණවිහාර වේ ද යන්: පුළුමඛාහනයෙන් නීවරණයන් දුරු කෙරේනු සි අරණවිහාර නම් වෙයි. දව්තීයඛාහනයෙන් විතකීවිචාරයන් දුරු කෙරේනු සි අරණවිහාර නම් වෙයි. දව්තීයඛාහනයෙන් සිබදු:ඛයන් දුරු කෙරේනු සි අරණවිහාර නම් වෙයි. චතුළුඛාහනයෙන් සිබදු:ඛයන් දුරු කෙරේනු සි අරණවිහාර නම් වෙයි. චතුළුඛාහනයෙන් සිබදු:ඛයන් දුරු කෙරේනු සි අරණවිහාර නම් වෙයි. ආකාසානඤවායතනසමාපතනියෙන් රූපසංඥව පුතිඝසංඥව නානාව-සංඥව දුරු කෙරේනු සි අරණවිහාර නම් වෙයි. විසැඤාණඤාඩායතන-සමාපතනියෙන් අංකාසානඤවායතනසංඥව දුරු කෙරේනු සි අරණ-විහාර නම් වෙයි. ආකිඤාඩායතන සමාපතනියෙන් විසැඤාණඤාඩායතන සංඥව දුරු කෙරේනු සි අරණවිහාර නම් වෙයි. නෙවසඤඤානාසඤඤ කතනසමාපතනියෙන් ආකිඤාඩාඤාසඤායනනසංඥව දුරු කෙරේනු සි අරණ-විහාර නම් වෙයි. මේ අරණවිහාර යි.

ඒ අරණවිහාරඥනය ඥතාවීයෙන් ඥන යැ පුජානනාවීයෙන් පුඥ යි. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'දසසනාධිපතෙයාං සනෙනා ච විහාරාධි-හමො පණ්තාධිමුහතතා පඤඤෑ අරණවිහාරෙ ඤැණං' යී. පටිසමහිදුමගෙහා - මහා වගග - කඳුණ කථා

34. න්රොධසමාපතතිඤණං

කථං දවති බලෙති සමනතාගතතතා තයො ව සඞඛාරානං පටිපපසසුද්ධියා සොලසති ඤැණවරියාති නවති සමාධිවරියාති වසීහාවතා පඤඤ නිරෝධසමාපතතියා ඤුණං:

< විහි බලෙහිනි දො බලානි: සම්ථබලං, විපසසනාබලං.

කථං සමථබලං: නෙකඛම්මවසෙන විතතසෙසකගානතා අවිකොඛපො සමථබලං, අවාහපාදවසෙන විතතසෙසකගානතා අවිකොඛපො සමථබලං, අලෝකසඤඤුවසෙන විතතසෙසකගානතා අවිකොඛපො සමථබලං, අවිකොටපවසෙන විතතසෙසකගානතා අවිකොඛපො සමථබලං, –පෙ– පටිනිසසගානනුපසසී අසසාසවසෙන විතතසෙසකගානතා අවිකොඛපො සමථබලං, පටිනිසසගානුපසසී පසසාසවසෙන විතතසෙසකගානතා අවිකොඛපො සමථබලං.

සමථබලනාගි කෙනවෙයන සමඵබලං: පය්මෙන කිානෙන නීවරණ න කමපනීති සමඵබලං, දුතියෙන කිානෙන විතකකවිචාරෙ න කමපනීති සමඵබලං, නතියෙන කිානෙන පීතියා න කමපතීති සමඵබලං, එතුපෙථන කිානෙන සුබදුකොබ න කමපනීති සමඵබලං, ආකාසානයාවායතන--සමාපතතීයා රූපසණාකුය පටිඝසණාකුය නානතතයණාකුයය න කමපතීති සමඵබලං, විණාකුණාකුවායතනසමාපතානියා ආසාසානාණායතනසණාකුය න කමපතීති සමඵබලං, ආකියැවණාකුයනනසමාපතානියා විණාකුණකාවාය තනසණාකුය න කමපතීති සමඵබලං, නෙවසණාකුණායකනසමා-පතානියා ආකියාවණාකුයතනසණාකුය න කමපතීති සමඵබලං, උදාවෙව ව උදාවෙවසහගනකිලෙසෙ ව බණා ව න කමපතී, න වලති, න වෙබනීති සමඵබලං. ඉදං සමඵබලං.

කතමං විපසානාබලං: අනිච්චානුපසානා විපසානාබලං, දුකඛානු-පසානා විපසානාබලං, අනතතානුසානා විපසානාබලං, නිබබ්දනුපසානා විපසානාබලං, විරාගානුපසානා විපසානාබලං, නිරෝඛානුපසානා විපසානාබලං, පටිනිසාශනානුපසානා විපසානා බලං. රූපෙ අනිච්චානු-පසානා විපසානාබලං -පෙ- රූපෙ පටිනිසාශනානුපසානා විපසානාබලං, වෙදනාය - පෙ- සසැඤය පෙ- සඞ්බාරෙසු - පෙ- විඤඤණේ - පෙ-චක්ඛුසමං -පෙ- ජරාමරණේ පටිනිසාශනානුපසානා විපසානාබලං.

34. නිරොධසමාපතතිඥනය

කිසෙයින් (ශමථවිදශීනා යන) බල දෙකින් සමණාගතවන බැවින් (වාචාදි) තුන් සංසකාරයන්ගේ ද නිරුදධ කිරීමෙන් ෂොඩශඥනවයඖදකෙන් නව සමාධිවයඖයෙන් වයීහාවය ඇති පුඥව නිරොධසමාපතතිඥන වෙයි යත්:

<වීති බලෙහි යනු. බල දෙකෙකි: ශමඵබල යැ විදශීනාබල යි.

ශම්ථබලය කවරේ යන්: නොෂකුමය වශයෙන් විතෛතකාගුතා-සභාගාන අවිකෙෂපය ශම්ථබල නම් වෙයි. අවයාපාද වශයෙන් විතෛතකා-ගතා සභාගතා අවිකෙෂපය ශම්ථබල නම් වෙයි. ආලෝකසංශු වශයෙන් විතෛතකාගුතා සභාගතා අවිකෙෂපය ශම්ථබල නම් වෙයි. අවිකෙෂප වශයෙන් විතෛතකාගුතා සභාගතා අවිකෙෂපය ශම්ථබල නම් වෙයි ... වූටසානගාමිනීවිපසානා වශයෙන් බලමින් ආශාවාස කිරීම් වශයෙන් විතෛතකාගුතා සභාගත අවිකෙෂපය ශම්ථබල නම් වෙයි. වූටසානගාමිනී විපසානා වශයෙන් බලමින් පුශවාස කිරීම් වශයෙන් විතෛතකාගුතා සභාගත අවිකෙෂපය ශම්ථබල නම් වෙයි. වූටසානගාමිනී

සමථබලං ගනු: කවර අරුතෙකින් ශමඵබල වෙයි යන්: පුඵම-බාහනයෙන් නීවරණයෙහි (නීවරණ නිමිහි කොට) නො සැලේ නු යි ශමථබල නම් වෙයි. දවිතීඅඛානයෙන් විතකීව්වාරයෙහි නො සැලේ නු යි ශම්ථබල නම් වෙයි. තෘත්යධාානයෙන් පුතියෙහි නො සැලේ නු යි ශමථබල නම් වෙයි. චතුම්බාහයෙත් සුබදුකුඛයෙහි නො සැලේ නු සි ශමථබල නම් වෙයි ආසාසානඤවායතනසමාපතතියෙන් රුපසංඥයෙහි පුතිසසංඥයෙහි නානාතිසංඥයෙහි නො සැලේ සු යි ශමථබල නම් වෙයි. විඤඤණඤවායතනසමාපතතියෙන් ආකාසානඤවායතනසංඥයෙහි නො සැලේ නූ යි ශමඑබල නම් වෙයි. අංකිඤවඤඤය හහස මංපතනියෙන් වි*ස*ැඤණ ඤඩාගතන සංඥ යෙහි හො සැලේ නු යි ශමඵබල නම් වෙයි. නෙවස කැකැනාස කැකිදු යන නසමා පතතියෙන් ආකි කැඩ කැකදු යන නසං ශූ වෙනි නො සැලේ නු යි ශරීඑබල නම් වෙයි. ඖදඛතායෙහි ද ඖදඛතා-සහගතකෙලශයෙහි ද (ඖදධතාසමපුහුකත) සතර නාමසකානියෙහි ද කමපා නො වෙයි නො සැලෙයි නො වෙවුලා නු යි ශමථබල නම්. මේ ශමථබල යි.

විදශීනාබල කවරෙ යන්: අනිතාහනුදශීනය විදශීනාබල යැ. දූංඛානු-දශීනය විදශීනාබල යැ. අනාතමානුදශීනය විදශීනාබල යැ. නිවේදනුදශීනය විදශීනාබල යැ. විරාහානුදශීනය විදශීනාබල යැ. නිරෝඛානුපස්සනාව විදශීනාබල යැ. පටිනිස්සාශානුපස්සනාව විදශීනාබල යැ. රූපයෙහි අතිච්චානුපස්සනාව විදශීනාබල යැ... රූපයෙහි පටිනිස්සාශානුපස්සනාව විදශීනාබල යැ. වෙදනායෙහි .. සංඥයෙහි සංසාරයන්හි ... විඥනයෙහි ... වස්ෂුසෙහි ජරාමරණයෙහි පටිනිස්සාශානුපස්සනාව විදශීනාබල යි. පටිසමහිදුමගෙහා-මහාවගහ-කදුණකථා

විපසානාඛලනති කෙනටෙස්න විපසානාඛලං: අනිචචානුපසානාය නිච්චසකුකුය න කමපතීති විපසානාඛලං, දුකඛානුපසානාය සුඛසකුකුය න කමපතීති විපසානාඛලං, අනතතානුපසානාය අතතසකුකුය න කමපතීති විපසානාඛලං, තිබබිදනුපසානාය නඤියා න කමපතීති විපසානා ඛලං, විරාශානුපසානාය රාශෙ න කමපතීනි විපසානාඛලං, නිරෝඛානු-පසානාය සමුදයෙ න කමපතීනි විපසානාඛලං, පටිනිසාශශානුපසානාය ආදනෝ න කමපතීනි විපසානාඛලං, අවිජරාය ව අවිජරාසහශතකිලෙසෙ ව ඛණා ව න කමපතී, න වලතී, න වෙබනීති විපසානාඛලං. ඉදං වුචචති විපසානාඛලං.

තියෝ ව සංඛාරානං පටිපපසාදධියාති කනමෙසං නිණණනතං සංඛාරානං පටිපපසාදධියා: දුතියජාඛානං සමාපනතසා විතකකවිවාරා වවිසංඛාරා පටිපපසාදධා ගොනති, චතුන්ජාඛානං සමාපනතසා අසායස-පසාසා කායසංඛාරා පටිපපසාදධා ගොනති, සඤඤ වෙද ඔතනිරෝධා සමාපනතසා සඤඤ ව වෙදනා ව විතතසංඛාරා පටිපපසාදධා හොනති, ඉමෙසං නිණණකත• සංඛාරානං පටිපපසාදධයා.

සොළසකි කැණවණියාහිති කහමෙහි සොළසහි කැණවරියාහි: අනිච්චානුපසාකා කැණවරියා, දුකාඛානුපසාකා කැණවරියා, අනතතානු-පසාකා කැණවරියා, නිඛ්බදනුපසාකා කැණවරියා, විරාශානුපසාකා කැණවරියා, නිරෝඛානුපසාකා කැණවරියා, පටිනිසාශානානුපසාකා කැණවරියා, විවටානුපසාකා කැණවරියා, සොතාපතනිමගෝහා කැණවරියා, සොතාපතනිඵලසමාපතනි කැණවරියා, සකදගාම්මගෝහා කැණවරියා, සාදශාමඵලසමාපතනි කැණවරියා, අනාශාම්මගෝහා කැණවරියා, අනාශාමඵලසමාපතනි කැණවරියා, අනාශාම්මගෝහා කැණවරියා, අරහතනඵලසමාපතනි කැණවරියා. ඉමෙහි සොළසහි කැණවරියාහි.

නවති සමාධ්වරියාහිති කතමෙහි නවති සමාධිවරියාහි: පය්මං ඣානං සමාධිවරියා, දූනියං ඣානං සමාධිවරියා, තතියං ඣානං සමාධිවරියා, වතුන්ං ඣානං සමාධිවරියා, ආකාසානයැවායතනසමාපතති - පෙ-විකුඤුණයුවායතනසමාපතති - පෙ- ආකිඤාසඤඤයතනසමාපතති - පෙ-නොවසඤඤුනාසඤඤයතනසමාපතති සමාධිවරියා, පය්මං ඣානං පටි-ලාභන්හය විතකොකා ව විවාරෝ ව පිහි ව සුඛං ව විතෙනකශාතා ව - පෙ- නෙවසඤඤුනාසඤඤයතනසමාපතතිං පටීලාහන්හය විනකොකා ව විවාරෝ ව පීති ව සුඛං ව විතෙනකාශානා ව. ඉමාහි නවහි සමාධිවරියාහි

188

විපසානාබලං යනු කවර අරුතෙකින් විදශීනාබල නම් වෙයි යත්: අනි වඩා පසානායෙන් නිතාසංඥයෙහි නො සැලේ නු යි විදශීනාබල යැ, දුකා හා පසානායෙන් සුබසංඥයෙහි නො සැලේ නු යි විදශීනාබල යැ, අනතතානු පසානායෙන් අතමසංඥයෙහි නො සැලේ නු යි විදශීනාබල යැ, නිඛිදනු පසානායෙන් තාෂණායෙහි නො සැලේ නු යි විදශීනාබල යැ, විරාශානු පසානායෙන් රාශයෙහි නො සැලේ නු යි විදශීනාබල යැ, විරාශානු පසානායෙන් සමුදයෙහි නො සැලේ නු යි විදශීනාබල යැ, නිරෝධානු පසානායෙන් සමුදයෙහි නො සැලේ නු යි විදශීනාබල යැ, පටිනිසාගොනු පසානායෙන් අදෙනයෙහි නො සැලේ නු යි විදශීනාබල යැ, පටිනිසාගොනු පසානායෙන් ආදනයෙහි නො සැලේ නු යි විදශීනාබල යැ, අවිතිසාගොනු පසානායෙන් ආදනයෙහි නො සැලේ නු යි විදශීනාබල යැ, අවිතිසාගොනු නො සැලෙයි, නො වෙටුලා නු යි විදශීනාබල යි. මේ විදශීනා බල නම වේ.

තා හො ම සම්බාරානා පටිපසාසද බියා යනු: කවර තුන් සංසකාර-යන්ගේ සන්හිදීමෙනැ යන්: දවිතීයධාංනයට සමවන්හුගේ වනකීම්වාර සමධාංන වාක්සංසකාරයෝ ද සන්හිඳුනාහු වෙති. වතුම්ධාංනයට සමවන්හුගේ අාශවාස පුශවාස සමධාංත කායසංසකාරයෝ සන්හිඳුනාහු වෙති. සංඥවෙදයිකතිරොධසමාපතනියට සමවන්හුගේ සංඥව ද වෙදනාව ද යන විභානසංසකාරයෝ සන්හිඳුනාහු වෙන්. මේ තුන් සංසකාරයන්ගේ සන්හිදීමෙතා.

සොළසහි කුණාවරියාහි යනු: කවර සොලොස් සුනවයසායෙන යත්: අනිච්චානුපසානාව සුනවයසා යැ, දුකඛානුපසානාව සුනවයසා යැ, අනතතානුපසානාව සුනවයසා යැ, නිබෝදනුපසානාව සුනවයසා යැ, විරාශානුපසානාව සුනවයසා යැ, නිරෝධානුපසානාව සුනවයසා යැ, විරාශානුපසානාව සුනවයසා යැ, නිරෝධානුපසානාව සුනවයසා යැ, පටිනිසාභානුපසානාව සුනවයසා යැ, විවට්ටානුපසානාව සුනවයසා යැ, පෙනිසාභානුපසානාව සුනවයසා යැ, පොතාපතනිඵලසමාපතනිය සුනවයසා යෑ, සකෘදශාම්මාශීය සුනවයසා යැ, සභාදශාම්ඵලසමාපතනිය සුනවයසා යෑ, අනාශාම්මාශීය සුනවයසා යැ, අනාශාමීඵලසමාපතනිය සුනවයසා යැ, අභීනමාශීය සුනවයසා යැ, අභිත්ඵලසමාපතනිය සුනවයසා යැ, අභීනමාශීය සුනවයසා යැ, අභීත්ඵලසමාපතනිය සුනවයසා ය. මේ සොළොස් සුනවයසා යැ, අභීත්ඵලසමාපතනිය සුනවයසා ය. මේ

නවති සමාධිවරියාහි යනු: කවර නව සමාධිවයසායෙනැ යන්: පුළුමධාහනය සමාධිවයසා යැ, දවිතීයධාහනය සමාධිවයසා යැ, නෘතීය-ධාහනය සමාධිවයසා යැ, චතුළුධාහනය සමාධිවයසා යැ, ආකාභානකාළා-යතනසමාපතනිය ... විකැකැණකාසකාකයා සමාපතනිය ... ආකිකැවකැකැ-යතනසමාපතනිය ... නෙවසකැකැනා සකැකැයතන සමාපතනිය සමාධිවයසා යැ. පුළුමධාහනය ලැබීම පිණිස විතකීය ද විචාරය ද පුනිය ද සුබය ද විතෛතකාශුතාව ද ... නෙවසකැකැනා සකැකැයගතන සමාපතනිය ලැබීම පිණික විතකීය ද විචාරය ද පුනිය ද සුබය ද විතෙතකාශුතාව ද, (සමාධිවයසා යි.) මේ නව සමාධිවයසායෙනි. පටිසමහිදුමගෙගා–මහාවගහ- සඳුණකථා

වසීනි පඤා වයියො: ආවණාන¹ වයි, සමාපණනවයි, අධිටසානවයි, වූටසානවයි, පචාවෙකඛන²වයි.

ප හිමං කානං සංකිච්ඡකං³ හදිව්ජකං යාවහිච්ඡකං අාවජජන්, අාවජජ-නාහ දකායිතතතං නත්තී අාවජජනවයි, ප හිමං කානං යත්වජකං ශදිව්ජකං යාවතිච්ඡකං සමාපජජන්, සමාපජජනාය දකායිතතතං නත්තී සමාපජජනවයි, ප හමං කානං හත්විජකං යදිව්ජකං යාවතිච්ඡකං අධිටසානි අධිටසානෙ දකායිතතතං නත්තීන් අධිටසානා වයි, ප හමං කානං යනුවුජකං යදිව්ඡකං යාවතිච්ඡකං වුටසානි, වුටසානෙ දකායිතතතං නත්ති වුටසානවයි, ප හමං කානං යන්වජකං යදිව්ඡකං යාවනිච්ඡකං පචාවෙකතන්, පචාවෙකතනය දකායිතතතං නත්තීන් පවාවෙතකනවයි.

දුනියං ඣානං - පෙ- නෙවසකුකුනාසකුකුගතනසමාපතතිං ශතිචන්කං යදිවන්කං යාවතිචන්කං ආවරජන්, ආවරජනාග දකිායිතතතං නත්තී ආවරජනවයි, නෙවසකැකුනාසකැකුගතනසමාපතතිං යත්චන්කං යදිචන්කං යාවතිචන්කං සමාපජජති -පෙ- අධිටයානි - පෙ- වුටයානි – පෙ-පචාවෙකකන්, පචාවෙකකනාය දකිායිතතතං නත්තී පචාවෙකකනවයි. ඉමා පකුවවසියො.

තං ඤාතරෝන ඤාණං, පජානනටෝන පඤඤ, තෙන වුව්වති: 'දමහි බලෙහි සමනතාගතතතා තයො ව සහිඛාරානං පටිපපසසද්ධියා සොලසහි ඤාණවරියාහි නවහි සමාබිවරියාහි වසිභාවතා පඤඤ නිරොඛ සමාපතතියා ඤුණං'.

නිරොධසමා පතතිඤ ණනිදෙසො.

35. පරිනිබබානඤුණං

කථං සම්පජානසස පවතනපරියාදුනෙ පණුණු පරිතිබබානෙ කැණ :

ඉඩ සමපජානො නෙකාබමෙමන කාමච්ඡනසා පවතතං පරිගාදියති, අබාාපාදෙන බාාපදසා පවතතං පරිගාදියති, ආලෝකසාකුකුය පීන-මිදඩසා පවතතං පරියාදියති, අවිකෝධපෙන උදඩච්චසා පවතතං පරියා-දියති, ඩමමවවන්නනෙන විචිකිච්ඡාය -පෙ- කැණෙනෙ අවිජජාය -පෙ-පාමොජෛන අරනියා -පෙ- ප්මොන කානෙන නීවරණානං පවතතං පරියාදියති - පෙ- අරහතතමගොන ආබබකිලෙසානං පවතතං පරියාදියති.

3 යපිවජක - PTS,

l. ආවජජනා.... සමාපජජනා - PTS, 2. පවවවෙකඛණා - මජසං, සි 1, PTS

වසී යනු: පඤචවශීහු යැ: ආවර්ජනවශී යැ සමාපජජනවශී යැ අධිෂ්ඨානවශී යැ වදුන්ථානවශී යැ පුතාවෙස්මණවශී යයි.

පුළුමධාහනය යම් යම් තානෙකැ කැමැති වේ ද යම් යම් කලෙකැ කැමැති වේ ද යම තාක් කල් කැමැති වේ ද ඒ තාක් අවෙර්ජන කෙරේ නම් මනොදවාරාවර්ජනයෙහි අවශයෙහි පවත්නා (දාකායිත) බවෙක් තැත් නු යි ආවජජන වයි නම. පුළුමධාහනය යම් යම් තැනෙකැ කැමැති වේ ද යම් යම් කලෙකැ කැමැති වේ ද යම් තාක් කල් කැමැති වේ ද, ඒ තාක් සමවදී නම් සමවැදීමෙහි දාකායිත බවෙක් නැත් නු යි සමාපජජනවයි නම. පුළුමධාහනය යම් යම් තැනෙකැ කැමැති වේ ද යම් යම් කලෙකැ කැමැති වේ ද යම් තාක් කල් කැමැති වේ ද යම් යම් කලෙකැ කැමැති වේ ද යම් තාක් කල් කැමැති වේ ද යම් යම් කලෙකැ කැමැති වේ ද යම් තාක් කල් කැමැති වේ ද සම් යම් කලෙකැ කැමැති වේ ද යම් තාක් කල් කැමැති වේ ද ඒ තාක් අධිෂ්ඨාන කෙරේ නම් අධිෂ්ඨානයෙහි දාකායිත බවෙක් නැත් නු යි අධිවර්තවයි නම. පුළුමධහනයෙන් යම් යම් තැනෙකැ කැමැති වේ ද යම් යම් කලෙකැ කැමැති වේ ද යම් තාක් කල් කැමැති වේ ද, ඒ තාක් නැගීයිටී නම් තැහියිටීමෙහි දාකායිත බවෙක් නැත් නු යි වුටර්තවයි නම. පුළුමධහනයෙන් නැගී යම් යම් තැනෙකැ කැමැති වේ ද යම් යම් කලෙකැ කැමැති වේ ද යම් තාක් කල් කැමැති වේ ද ඒ තාක් පුතුවෙනුෂා කෙරේ නම් පුතාවෙනුෂායෙහි දාකායිත බවෙක් නැත් නු සි පවරවෙනුබනා වයි නම්.

දවිත්ය බාහනය ... නෙවස කැකුනා සකැකුයතන සමා පතන්ය යම් යම් තැනෙ කැමැති වේ ද, යම යම කලෙකැ කැමැති වේ ද යම තාක් කල් කැමැති වේ ද, ඒ තාක් අංච්ජිනා කෙරේ නම අංච්ජිනායෙනි දනායිත බවෙක් නැත් නු යි අංච්ජින වයි නම. නෙවස කැකුනා සැකැකු-යතන සමාපතනිය යම යම තැනෙකැ කැමැති වේ ද යම යම කලෙකැ කැමැති වේ ද යම තාක් කල් කැමැති වේ ද, ඒ තාක් සමවදී නම ... අධිෂ්ඨාන කෙරේ නම් ... නැගීසිටී නම් ... පුතා වෙසෙන කෙරේ නම පුතා වෙසෙන දෙකායිත බවෙක් නැත් නු යි පව වෙනෙකාන වයි නම. මොහු ප කුවට කීහු යැ.

එය ශූතාණීයෙන් ශූන ගැ, පූජානනාණීයෙන් පුඥ යි. එයින් කියනු ලැබෙයි: ද්වීනි බලෙහි සමනතාහතතතා තයො ව සඬබාරානං පටිපාසාදාධියා සොළසහි ඤුණාවරියාහි නවහි සමාධිවරියාහි වසී-භාවතාපඤඤ නිරොධසමාපතතියා ඤුණාං' යි.

න්රොඩසමාපතතිඥානනිදේශ යි.

35. පරිනිචාණඥනය

කිසෙයිත් සමාග්ඥන ඇත්තහු ගේ කෙලශ –සකාඣපුවෘතති කාය කිරීමෙහි පුඥව පරිනිඖණඥන වෙයි යත්:

මෙ සස්නෙහි සමාග්ඥන ඇත්තේ නෛළතුමායෙන් කාමවඡඥ-යාගේ (අනුශය වශයෙන්) පැවැත්ම සාෂය කෙරෙයි. අවහාපාදයෙන් ව_{රා}-පාදයාගේ පැවැත්ම සාෂය කෙරෙයි. ආලොක සංඥයෙන් පිනමිද්ධයාගේ පැවැත්ම සාෂය කෙරෙයි. අම්කෞපයෙන් ඖඳ්ධනායෝ පැවැත්ම සාෂය කෙරෙයි. ධම්නිශවයයෙන් විවිකිනසාවගේ ... ඥනයෙන් අවිදැවගේ ... පුංමාදැයෙන් අරකියගේ ... පුළුමධාානයෙන් නීවරණයන්ගේ පැවැත්ම සාෂය කෙරෙයි .. අභීන්මාගීයෙන් සියලු කෙලෙසුන්ගේ පැවැත්ම සාෂය කෙරේ. අථවා පන සමපජානසස අනුපාදිසෙසාය නිබබානඛාතුයා පරිනිබබා-යනතසස ඉදයෙකුව චිකබුපවතතං1 පරියාදියති, අකුඤඤාව චකබුපවතතං න උපපජජති, ඉදයෙකුවව සොතපවතතං - පෙ- ඝානපවතතං - පෙ- ජීවතා-පවතතං - පෙ- කායපවතතං - පෙ- මනොපවතතං පරියාදියති, අඤඤඤාව මනොපවතතං න උපපජජති, ඉදං සමපජානසස පවතතපරියාද නෙ පඤඤ පරිතිබබානෙ ඤෑණං.

තං ඤතටෙඪන ඤණං, පජානනටෙඪන පඤඤ. තෙන වුච්චති: 'සමපජානසා පවතතපරියාදුනෙ පඤඤ පරිනිබබානෙ ඤණං'.

පරිතිබබානඤණනිදෙදසො.

36. සමසීසටඪඤණං

කථං සබබබාමානං සමාසමූඓේදෙ නිරොඩා ව අනුපටසානතා පඤඤ සමසීසටෝ ඤණ:

සබබඩමමානනති: පඤවකඛනිා, ආාදසායතනාති, අටඪාරසඛාතුයො, කුසලා බමමා, අකුසලා බමමා, අබාකතා බමමා, කාමාවවරා බමමා, රූපාවවරා බමමා, අරූපාවවරා බමමා, අපරියාපතතා බමමා.

සම්මාසමුවෙජදෙනි: නෙකබමෙෙන කාමචඡ කුං සමා සමූච්ඡ කුති, අබහා පාදෙන බහා පාදං සමා සමූච්ඡ කැති, ආලොක සකුකුය පීනමිදධං සමා සමූච්ඡ කති, අවිකෙබපෙන උදධාවවං සමමා සමූච්ඡ කැති, ධමාව-වතා නෙන විවිකිච්ඡං සමා සමූච්ඡ කැති, කැණෙන අවිජජං සමා සමූච්ඡ කැති, පාමොජෙජන අරතිං සමා සමූච්ඡ කැති, පයමෙන කානෙන නීවරණ සමා සමූච්ඡ කැති -පෙ- අරහතනමගොන සබබකිලෙසෙ සමා සමූච්ඡ කැති.

නිරොබෙනි: නෙකාබමෙවන කාමචාඡනුං නිරොඩෙති, අබහාපාදෙන බහාපාදං නිරොඩෙති, අලොකසඤඤය පීනමිඳධං නිරොඩෙහි, අවිකොබපෙන උඳාචචං නිරොඩෙති, ඩමාවෙවනානෙන විචිකිචාඡං නිරොඩෙති, ඤාණෙන අවිණාං නිරොඩෙති, පාමොජෝන අරතිං නිරොඩෙති, පළුමෙන ඣානෙන තීවරණ කිරොඩෙති –පෙ- අරහතතමගොන සබබකිලෙසෙ නිරොඩෙති.

අනුපටසානතාති: නොකබමමං පටිලදාසස කාමච්ඡනෙ, න උපටසාති, අබහාපාදං පටිලදාසස බහාපාදෙ න උපටසාති, ආලොකසඤඤං පටිලදාසස ජීනමිදාහං න උපටසාති, අවිකෙඛපං පටිලදාසස උදාචචංං න උපටසාති, බමාවවත්හනං පටිලදාසස විවිකිච්ඡා න උපටසාති, ඤැණං පටිලදාසස අවිජජා න උපටසාති, පාමොජජං පටිලදාසස අරති න උපටසාති, පළුමං කාංනං පටිලදාසස නීවරණා න උපටසහනති² - පෙ- අරහතතමගතං පටිලදාසස සබබක්ලෙසා න උපටසහනති³

^{2.} නීවරණ භා උපපජජන - සි 2. උපටස්නති - PTS, සහා

^{3.} සබබක්ලෙසො හ උපපජන - සි 1, උපපජන - සි 2ා උපටස්තන්- PTS, සහ,

තොහොත් සමාග්ඥන ඇති අනුපාදිශෙෂනිවීාණබාතුගෙන් පිරි-නිවෙත්නහුගේ මේ එක්ෂුෂ්පුවෘතතිය ද කෑය වෙයි. අනා වූ ද එක්ෂුෂ්පු-වෘතතියෙක් නූපදී. මේ ශොතුපුවෘතතිය ද ... සුංණපුවෘතතිය ... ජිගවා-පුවෘතතිය ... කායපුවෘතතිය ... මනාපුවෘතතිය කෑයෙ වෙයි. අනා වූ ද මනාපුවෘතතියෙක් නූපදී. මේ සමයග්ඥන ඇත්තහුගේ කොලශසකණා-පුවෘතති කෑය කිරිමෙහි පුඤුව පරිනිවීාණඥන නම් වේ.

ඒ පරිනිචාණඥනය ඥතානීයෙන් ඥන යැ. පුජානනානීයෙන් පුඥ යි. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'සමපජානසය පවතතපරියාදගො ප*ඤඤ*; පරිනබබාගො ඤුණං' යි.

පරිනිච්ංණඥානනිදේශ සි.

36. සමශීෂාීතීඥනය

කිසෙයින් සියලු පොෙතුමකඩමීයන් මොනොවට නිරුදධ කිරීමෙහි ද නිරුදධ කළ කල්හි නැවැත නො ඉපදීමෙහි ද පුඤුව සමශීෂීාංඞ්ඤන වෙයියත්:

සබබඩ මමානං යනු: පඤවසකතා යැ දෙලොස් ආයතනයෝ යැ අට්ලොස් ඛාතු යැ කුශලඛමීයෝ යැ අකුශලඛමීයෝ යැ අවසාකෘතඛමීයෝ යැ කාමාවවරධමීයෝ යැ රූපාවවරඛමීයෝ යැ අරූපාවවරඛමීයෝ යැ අපයසිංපනතඛමීයෝ යි.

සම්මාසමුවෙයද යනු: ජෛත් කාමචක්ෂඥය (විෂකාමහණ වශයෙන්) මොහොවට සිඳියි. අවහාපාදයෙන් වහාපාදය මොහොවට සිඳියි. ආලෝකසංශූයෙන් සනහනමිදධය මොහොවට සිඳියි. අවිසෙෂප-යෙන් ඖඳධනාය මොහොවට සිඳියි. ධමීනිශවයයෙන් විවිකිනසාව (තදඬග-වශයෙන්) මොනොවට සිඳියි. (මාගී) ශූහයෙන් අවිදු (සමූචෙඡ්ද-වශයෙන්) මොනොවට සිඳියි. (මාගී) ශූහයෙන් අවිදු (සමූචෙඡ්ද-වශයෙන්) මොනොවට සිඳියි. පාමොදායෙන් අරතිය මොනොවට සිඳියි. පුළුමධහානයෙන් නීවරණයන් (විෂකමහණ වශයෙන්) මොනොවට සිඳියි. ... අඟීනමාගීයෙන් සියලු කෙලශයන් (සමූචෙඡ්දවශයෙන්) මොනොවට සිඳියි.

නිරොබෙ යනු: භෛතාමායයෙන් කාමචාණය නිරුදධ කෙරෙයි. අවසාපාදයෙන් වසාපාදය නිරුදධ කෙරෙයි. ආලොකසංශූයෙන් සනසාන-මිදධය නිරුදධ කෙරෙයි. අවිසෝෂපයෙන් ඖඳධනාය නිරුදධ කෙරෙයි. ධමනීශ්චයයෙන් විවිකිනසාව නිරුදධ කෙරෙයි. ශූනයෙන් අවිදු වනිරුදධ කෙරෙයි. පාමොදුයෙන් අරතිය නිරුදධ කෙරෙයි. පුළුමධාහනයෙන් නීවරණයන් නිරුදධ කෙරෙයි ... අභීනමානීයෙන් සියලු කෙලෙසුන් නිරුදධ කෙරේ.

අනු පට්ඨානතා යනු: නෛකොමාය ලද්දහුට කාමච්ඡඥය නුපදියි. අවයාපාදය ලද්දහුට වියාපාදය නූපදියි. ආලොකාසංඥව ලද්දහුට සතායාන-මදධය නූපදියි. අවිකෙෂපය ලද්දහුට ඖදධතාය නූපදියි. ධමීනිශවය ලද්දහුට විවිකිතසාව නූපදියි. ඥනය ලද්දහුට අවද්ශව නූපදියි. පාමොදාය ලද්දහුට අරතිය නූපදියි. පුථමධායනය ලද්දහුට නීවරණයෝ නූපදිති ... අභීනමාගීය ලද්දහුට සියලු කෙලශයෝ නූපදිත් සමහති කාමචඡ කුසස පතිනතතා නෙකඛමමං සමං, බහාපාදසස පතිනතතා අබහාපාදෙ සමං, ජීනමිදධසස පතිනතතා ආලෝකසණකු සමං, උදාවචසස පතිනතතා අවිකෙඛපො සමං, විවිකිච්ඡාය පතිනතතා බම්මව-වන්නතං සමං, අවිජජාය පතිනතතා කැණෙං සමං -පෙ- සබබනිලෙසානං පනිනතතා අරහතතමගොහා සමං,

සීස නන් තෙරස සීසානි: පළිබොඛ්සිසඤව තණහා, විනිබඣනසීසඤව මානො, පරාමාසසීසඤව දිටයි, විකෙඛපසීසඤව උදබවවං, කිලෙසසීසඤව² අවිජරා, අධිමොකඛසීසඤව සදධා, පහාහසීසඤව විරියං, උපටයාන– සීසඤව සති, අවිකොටසීසඤව සමාධි, දසඤනසීසඤව පඤඤ, පවතත– සීසඤව ජීවිතිඤ්±ං, ගොවරයිසඤව විමොකොඛා, සඬඛාරසීසඤව නිරෝඛො.

තං ඤාතටෙඨන ඤාණං, පජානනටෙඪන පඤඤ, තෙන වුවෙති: 'සබබඩමමානං සමමා සමුවෙඡදෙ තිරොබෙ ව අනුපටඨානතා පඤඤ සමයීසටෙඪ ඤුණං'.

සමයිසටහිණු ගා නිදෙද සො.

37. සලෛඛටහාසිදුණං

කථං පුථුනානතෙතකතතතේ පරියාදනෙ³ පඤඤ සලෛඛටෙඪ ඤ ණං:

පුථූති රාගෝ පුථු, දෙනො පුථු, මොහෝ පුථු, කොබො -පෙ-උපනාහෝ - පෙ- මකකා -පෙ- පළාසෝ -පෙ- ඉසසා - පෙ- මච්ඡරියං-පෙ-මායා -පෙ- සාභේ සෑං -පෙ- එමෙහා -පෙ- සාරමෙහා -පෙ- මානෝ - පෙ-අතිමානෝ - පෙ- මදේ -පෙ-- පමාදේ-පෙ- සබබබ කිලෙසා-පෙ- සබබබ-දුච්චරිතා -පෙ- සබබබ අහිසාබාරා -පෙ- සබබබ භවගාමී කමා පුථු.

නානයෙනසාකතා කති සාමච්ඡයෙ නාතතතා, නෙසාබමමං එසතතං. බසාපාදෙ නානතතං, අබසාපාදෙ එසතතං. ජීනමිදධිං නානතතං, අලෛස– සඳුඥ එසතතං. උදධච්චං නානතතං, අවිසොඛපො එසතතා. විවිසිච්ඡා නානතතා, ධමම වන එසතතං. අවිජජා නානතතං, සැඉණං එසතතං. අරති නානතතං, පාමෝජජං එසතතං. නීවරණා නානතතං, පස්මං-ඣානං එසතතං – පෙ- සබෙබ සිලෙසා නානතතං, අරහතතමගොො එසතතං.

තෙරොති පකුව තෙජා: චරණතෙජෝ, ගුණතෙජෝ, පකුකු-තෙජෝ, පුණුකුතෙජෝ, ධම්තෙජෝ, චරණතෙජෝන තෙජීනතතා දුසයීලා-තෙජං පරියාදියති, ගුණතෙජෙන තෙජීතතතා අගුණතෙජං පරියාදියති, පකුණුතෙජෙන තෙජීතතතා දුපපණුකුතෙජං පරියාදියති, සුණුකුතෙජෙන තෙජීතතතා අපුණුකුතෙජං පරියාදියති, ධම්මතෙජෙන තෙජීතතතා අධාමතෙජං පරියාදියති.

පුථ්නාභභෙතර . - කාළුව

194

¹ බංකාතසීකණුව - සාහා, සී 2 සංකිෂලසසීකණුව - මජක.

සමං යනු: කාමචඡඥය පුහිණ බැවිත් නොෂකුමාග සම යැ වාාපාදය පුහිණ බැවිත් අවාාපාදය සම යැ සතාානමිද්ධය පුහිණ බැවිත් ආලෝකසංඥව සම යැ ඖදධකාග පුහිණ බැවිත් අවිකොපය සම යැ විචිකිතකාව පුහිණ බැවිත් ධමිතිශවය සම යැ අවිදැව පුහිණ බැවිත් ඥෙනය සම යැ අරතිය පුහිණ බැවිත් පාමොදෑය සම යැ නීවරණයත් පුහිණ බැවිත් පුළුමධාානය සම යැ ... සියලු කෙලෙසුන් පුහිණ බැවිත් අභීනමාගීය සම යි.

සීසං යනු: තෙලෙස් ශිෂි කෙනෙක් වෙති: තෘෂණාව පරිබොධයිෂී ද මානය විතිබනිශීෂී ද දුෂටිය පරාමශීශීෂී ද ඖඛාතාය විකෙෂපයිෂී ද අවිදාව කෙලශශීෂී ද ශුඛාව අධිමොකෂශීෂී ද වියාසය පුහුභශීෂී ද සමෘතිය උපස්ථානශීෂී ද සමාධිය අවිකෙෂපශීෂී ද පුඥුව දශීනශීෂී ද ජීවිතිඥිය පුවෘතනිශීෂී ද විමොකෂය ගොවරශීෂී ද නිරෝධය සංසකාරශීෂී ද වේ.

ඒ සමශීම්ඥනය ඥතානීයෙන් ඥන යැ පුජානනානීයෙන් පුඥ යි එයින් කියනු ලැබෙයි: 'සබබබමමානං සමමාසමුවෙජදෙ නිරෝධෙ ව අනුපටඨානතා පඤඤා සමසීසටෙඨ ඤැණං.' යි.

සමශිෂීාජවඥාන නිදේග යි.

37. සංලෙඛාසඵඥනය

කිසෙයින් පෘථග්රාගාදීන් ද නානාසවභාව වූ කාමවඡනුදීන් ද එක-සවහාව වූ නෛෂකුමාපාදීන් ද තෙජස් සඬාහාත දුශාසීලාපාදීන් ද සාෂය කිරීමෙහි පුඥාව සංලෙඛානීඥන වෙයි යන්:

පුථු යනු: රාගය (ලොකොතතරයෙන්) අසම්මිශ යැ දොෂය අසම්මිශ යැ මොහය අසම්මිශ යැ කොඩය .. බද්ධිවෛරය ... ගුණමකා බව ... යුගගාහය ... ඊෂතීාව ... මාතසයතීය ... මායාව .. සය බව ... සිත ඉදිමුණු බව ... කරණොතතරියකරණය ... මානය ... අතිමානය ... මදය .. පුමාදය ... සියලු කෙලශයෝ ... සියලු දුශවරිතයෝ ... සියලු අභිසංසකාරයෝ ... සියලු භවගාමීකමීයෝ අසම්මිශයෝ යි.

නානතෙන කතනං යනු: කාමච්ඡ කය නානාසවහාව යැ නොහා කානත එකසවහාව යැ වසා පාදය නානාසවහාව යැ අවසා පාදය එකසවහාව යැ සනසානමිද්ධය නානාසවහාව යැ ආලොකසංශුව එකසවහාව යැ ඖදධිතාය නානාසවහාව යැ අවිකෙෂපය එකසවහාව යැ විවිකිනසාව නානාසවහාව යැ ධමිනිශවය එකසවහාව යැ අවිදුව නානාසවහාව යැ ශූනය එකසවහාව යැ අරයිය නානාසවහාව යැ පුමෝදුය එකසවහාව යැ නීවරණයෝ නානාසවහාව යැ පුර්මධානය එකසවහාව යැ ... සියලු කෙල ශයෝ නානාසවහාව යැ අභීනමාගීය එකසවහාව ය.

තෙරේම යනු: තෙජස් පයෙකි: ශීල සභාවාන වරණතෙජස යැ සමාධි සභාවාන ගුණතෙජස යැ විදශීනා සභාවාන පුඥුතෙජස යැ ආයසීමාගීකාශල සභාවාන පුණාතතෙජස යැ බුදාවවනසමාවාන හමී-තෙජස යි. ශීලතෙජසින් තියුණු කළ බැවින් දුශශීලතාව සභාවාන තෙජස සමය කෙරෙයි. සමාධිතෙජසින් තියුණු කළ බැවින් විසෙෂප සභාවාන අගුණතෙජස සමය කෙරෙයි. විදශීනාතෙජසින් තියුණු කළ බැවින් මොහතෙජස සමය කෙරෙයි. විදශීනාතෙජසින් තියුණු කළ බැවින් අකුශලකමීතෙජස සමය කෙරෙයි. බමීතෙජසින් තියුණු කළ බැවින් අකුශලකමීතෙජස සමය කෙරෙයි. බමීතෙජසින් තියුණු කළ බැවින් ආකානීතිකසමයවෙවන සභාවාන අධාමීතෙජස සමය කෙරේ. යඳෙල බොහි කාමවජිතෙ අසලෙලබො, නෙකබමමං සලෙලබො, බසාපාදෙ අසලෙලබො, අබහාපාදෙ සලෙලබො, පීනමිතිබං අසලෙලබො, ආඳොකසකක සලෙලබො, උතිවචං අසලෙලබො, අමිකෙඛපො සලෙලබො, විවිකිවජා අසලෙලබො, බම්වචන්නානං සලෙලබො, අමිජෙරා අසලෙලබො, විවිකිවජා අසලෙලබො, බම්වචන්නානං සලෙලබො, අමිජෙරා අසලෙලබො, කතුණං සලෙලබො, අරතී අසලෙලබො, පාමොජජං සලෙලබො, නීමරණා-අසලෙලබො, පයමං ඣානං සලෙලබො - පෙ සබබෙ කිලෙසා අසලෙලබො, අරහතාමගොහා සලෙලබො

තං ඤාතටෙඪන ඤාණං, පජාතනටෙඪන පඤඤ. නෙන වුචචනි: 'පුථුනානතෙතකතතතෙජපරියාදුනෙ පඤඤ සලෙලබටෙඪ ඤාණං'.

සලෙලබටඪඤාණ නිදෙදනො.

38 විරියාරමාඤ ණං

කථං අසලලීනතතපහිතතතපගොහටෙඪ පකැකු විරියාරමෙහ කැණං:

අනුපපනනානං පාපකානං අකුසලානං ඩමානං අනුපපාදය අසලලී-නහතා පතිතතතා පයාහසටෝ පසැසැ විරියාරමො සැදුණං, උපතෙනානං පාපකානං අකුසලානං ඩමානං පහානාය අසලලීනහතා පතිතතතා පයාහසටෝ පසැසැ විරියාරමො සැදුණං, අනුපපතතානං කුසලානං ඩමානං උපපාදය අසලලීනතතා පතිතතතා පයාහසටෝ පසැසැ විරියාරමො සැදුණං, උපපතතානං කුසලානං ඩමානං සීතියා අසමෝසාය නිනො-භාවාය වෙපුලලාය භාවනාය පාරිපූරියා අසලලීනතතා පතිතතතා පයාහසටෝ පසැසැ විරියාරමො සැදුණං.

අනුපපතාහසය භාමච්ඡඥසය අනුපපාදය අසලලීනතනා පතිත තතා පඟහහටේ පසාසා විරියාරමෙහ සඳුණං, උපපතනසය කාමච්ඡඥසය පහානාය අසලලීනතතා පතිතතතා පඟහහටේ පසාසා විරියාරමෙහ සඳුණං, අනුපපතනසය නොකාමචසය උපපාදය අසලලීනතතා පතිතතතා පඟහහටේ පසාසා විරියාරමෙහ සඳුණං, උපපතනසය නොකාමචසය සීතියං අසමෛතසාය හියෙනාවාය වෙපුලලාය භාවනාය පාරිසූරියා අසලලීනතතා පතිතතතා පඟහහටෝ පසාසා විරියාරමෙහ සඳුණං - පෙ - අනුපපතනානං සබබකිලෙසානං අනුපපාදය අසලලීනතතා පතිතතතා පඟහහටෝ පසාසා විරියාරමෙහ සඳුණං, උපපතනාහා සබබකිලෙසානං පහානාය අසලලී-නතතා පතිතතතා පඟහහටෝ පසාසානං සබබකිලෙසානං පහානාය අසල වරියාරමො සඳුණා. උපපතනසය අරහතතමඟනසය සීතියං අසමොසාය නියෙනාභාවාය වෙපුලලාය භාවනාය පාරිසූරියා දසලලීනතතා පතිතතා පඟාහටෝ පසාසා විරියාරමො සඳුණං.

තං සැතටෙඨන සැණං, පජානනටෙඨන පණැසැ. තෙන වුවචති: 'අසලලීනතතපතිතතතපගාහටෙඪ පණැසෑ විරියාරමො සැණා'.

විරිගාරමහඤාණ නිදෙකො.

196

සමල බො යනු: කාමච්ඡඥය අසලෙලබ යැ ජොෂකුමාය සලෙලබ යැ වාහපාදය අසලෙලබ යැ අවහාපාදය සලෙලබ යැ සනාහාතමිරැය අසලෙලබ යැ ආලෝකසංශුව සලෙලබ යැ ඖණිනායය අසලෙලබ යැ අම්සෝෂපය සලෙලබ යැ විවිනිනාසාව අසලෙලබ යැ බමීනිශ්චය සලෙලබයැ අවිදුව අසලෙලබ යැ නිවරණයෝ අසලෙලබ යැ පුථාමධානය සලෙලබ යැ නිසලු කෙලශයෝ අසලෙලබ යැ අගීනමාගීය සලෙලබ යී.

ඒ සලෙලබඥනය ඥතාළුයෙන් ඥන යැ, පුජානනාළුයෙන් පුඳ යි. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'පුථුනානතෙතඹතතතෙජපරියාදුනෙ පඤඤ සලෙලබටේඨ ඤුණා' යි.

සංලෙඛා ජීවිඥ නනිදේශ සි.

38. වියාාරමහඥනය

කිසෙයින් නො හැකුළුණු සිත් ඇති තිවනට මෙහෙයූ ආතම ඇත්තහුගේ පුගුහසවහාවයෙහි පුඥුව ව්යඞාරමහඥන වෙයි යත්:

නූපත් ලාමක අකුශලඛමීයත් නූපදනා පිණ්ස නො හැකුළුණු සිත් ඇති තිවනට මෙහෙයූ ආතම ඇත්තහුගේ පුගුහසවහාවයෙහි පුඥුව වියඞාරමහඳෙන සැ. උපත් ලාමක අකුශලඛමීයත් දුරුකරන පිණ්ස නො හැකුළුණු සිත් ඇති තිවනට මෙහෙයූ ආතම ඇත්තහගේ පුගුහ-සවහාවයෙහි පුඥාව වියඞාරමහඳෙන සැ. නූපත් කුශලඛමීයත් උපදනා පිණිස නො හැකුළුණු සිත් අත් නිවනට මෙහෙයූ ආතම ඇත්තහුනේ පුගුහසවහාවයෙහි පුඥාව වියඞාරමහඳෙන සැ. උපත් කුශලඛමීයත් සිටුනා පිණිස කො නස්තා පිණිස පුනපුතා උපදනා පිණිස විපුල බව පණිස වැඩිම පිණිස පරිසූරණය පිණිස නො හැකුළුණුයිත් ඇති නිවනට මෙහෙයූ ආතම ඇත්තහුගේ පුගුහසවහාවගෙහි පුඥාව වියඞාරමහඥාන සි.

නුපත් කාමවජනය නුපදනා පිණිස නො හැකුඑණු සිත් ඇති නිව-තට මෙහෙයූ දාතම ඇත්තහුගේ පුගුහස්වනාවයෙහි පුලුව වියස්ාරමහ ගුත යැ. උපත් කාමචජනය දුරු කරනු පිණිස නො හැකුඑණු සිත් ඇති නිවනට මෙහෙයූ ආතම ඇත්තහුගේ පුගුහස්වනාවයෙහි පුලුව වියස්ාරමහලන යැ. නූපත් ගෛහෙයු ආතම ඇත්තහුගේ පුගුහස්වනාවයෙහි පුලුව වියස්ාරමහලන යැ. උපත් නෛහෙයුමායෙ සිටුනා පිණිස නො තස්නා පිණිස පුහපුනා උපදනා පිණිස විපුල බව පිණිස වැඩීම පිණිස පරිපූරණය පිණිස නො හැකුඑණු සිත් ඇති නිවනට මෙහෙයූ ආතම ඇත්තහුගේ පුලුව වියසාරමහලන යැ. නූපත් සියලු කෙලෙසුන් නූපදනා පිණිස නො හැකුඑණු සිත් ඇති නිවනට මෙහෙයූ ආතම ඇත්තහුගේ පුලුව වියසාරමහලන යැ. උපත් සියලු කෙලෙසුන් නූපදනා පිණිස නො හැකුඑණු සිත් ඇති නිවනට මෙහෙයු ආතම අත්තහුගේ පුලුව වියසාරමහලන යැ. උපත් සියලු කෙලෙසුන් දුරු කරන පිණිස නො හැකුඑණු සිත් ඇති නිවනට මෙහෙයු ආතම අත්තහුගේ පුලුව වියසාරමහලන යැ. උපත් සියලු කෙලෙසුන් දුරු කරන පිණිස නො හැකුඑණු සිත් ඇති නිවනට මෙහෙයු ආතම අත්තහුගේ පුලුව වියසාරමහලන යැ. උපත් සියලු කෙලෙසුන් දුගුහඬාතාවසෙහි පුලුව වියසාරමහලන යැ. උපත් සීත්මාගීය උපදහා පිණිස නො හැකුඑණු සත ඇති නිවනට මෙහෙයූ ආතම ඇත්තහුගේ පුගුහඬාතාවසෙහි පුණුව නිසාරමහලන යැ. උත් අභීන්මාගීය (සිති-කාණෙකෙහි) සිටුනා පිණිස නො නස්නා පිණිස බහුලභාවය පිණිස විසුල-බව පිණිස වැඩීම පිණිස නො නස්නා පිණිස නො හැකුඑණු සිත් දාති නාතෙට මෙහෙයු අතම ඇත්තහුගේ පුගුහසාවනාවයෙහි පුලුව වියසාරමහලන යි.

ඒ වියඞාරමහඥනය ඥතානියෙන් ඥන යැ. පුජාතනානියෙන් පුඥ යි. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'අසලලිනතනපතිතතනපහනහටේඪ පඤඤ විරියාරමෙහ ඤුණාං' යි.

වියාර්මහඥානතිර්දෙශ සි.

39. අත්සතුසානකැණං

කථං නානාධමාපකාසනතා පකුණු අත්සඥසානෙ කැණං:

නානාඩමමාති පඤචකඛනා, ආාදසායතතාති, අටසාරස ඛාතුයො, කුසලා ධම්මා, අකුසලා ධම්මා, අබහාකතා ධම්මා, කාමාවවරා ඩම්මා, රූපාවචරා ඩම්මා, අරූපාවචරා ධම්මා, අපරියාපනතා ධම්මා.

පභාඝනතාති රූපං අනිච්චතො පතාතෙති, රූපං දුකඛතො පකාසෙති, රූපං අනතතතො පකාමෙන් වි. වේදනං -පෙ- සඤඤං -පෙ-සඬබාරෙ -පෙ- විඤඤණං -පෙ- එකබුං -පෙ- ජරාමරණං අනිච්චතො පකාසෙති, ජරාමරණං දුකඛතො පකාසෙති, ජරාමරණං අනතතතො පකාසෙති.

අපිසඥසාගෙනන් කාමච්ඡඥං පජහතෙතා නොකබමවත්වා සඥසොත්, බහාපාදං පජහතෙතා අබහාපාදත්වං සඥසොත්, පීනමිදධං පජහතෙතා ආලොකසඤඤත්වං සඥසොත්, උද්ධච්චං පජහතෙතා අවිකොඛපත්වං නඤසොත්, විවිනිච්ඡං පජහතෙතා ධමාවවත්වානත්වං සඤසොත්, අවිජජං පජහතෙතා ඤැණත්වං සඤසොත්, අරත්ං පජහතෙතා පාමොජජත්වං සඤසොත්, නීවරමණ පජහතෙතා පඨමජඣාකත්වං සඤසොත් –පෙ– සබාබක්ලෙසෙ පජහතෙතා අරහතතමගානවං සඤසොත්.

තං ඤතටෙඪන ඤණං, පජානනටෙඪන පඤඤ. නෙන වුච්චති: 'නානාධමමපතාසනතා පඤඤ අළුසඥසානෙ ඤුණං'.

අළුසහැඟානකුණ නිදෙදසො.

40. දසාසනවිසුදධිකිශණං

කථං සබබඛම්මානං එකසඞ්ගහතා¹නානතොකතාපට්වෙඩෙ පඤඤ දසානවිසුදාධිඤණං:

සබබධ මමා නනත් පඤවකඛණිං පෙ- අපරියාපනතං ධම්මා.

එහසඬනහතාති¹ දවාදසහි ආකාරෙහි සබෙබ ඩම්මා² එකහඬනහිතා තථටෙඨන අනහතටෙඨන සච්චටෙඪන පරිවේඛටොඨන අහිජානනටෙඨන පරිජානනටෙඨන ඩම්මටෙඨන ධාතුටෙඪන³ කැනටෙඨන සච්ඡිකිරියටෙඨන ජූසනටෙඨන අහිසමයටෙඨන ඉමෙහි දවාදසහි දාකාරෙහි සබෙබ ඩම්මා එකසඬනහිතා.

දී ධි.තුරටයිනා - ශා

39. අතුවසනැශ්නඥනය

කිසෙයිත් නානාධමීයත් පුකාශ කරන පුඥව අම්සඥශීනඥන වෙයි. යත්:

නානාඩමා යනු: පඤවසක කියෝ යැ දෙලොස් ආයතනයෝ යැ අටලොස් බාතුහු යැ කුශලබාමයෝ යැ අකුශලබාමයෝ යැ අවහාකෘත බාමයෝ යැ කාමාවවරබාමයෝ යැ රුපාවවරබාමයෝ යැ අරුපාවවර බාමයෝ යැ අපයතිාපනනබාමයෝ යි.

පහාඝනතා යනු රූපය අතිතෘ විසිත් පුකාශ කෙරෙයි. රූපය දීබේ විසිත් පුකාශ කෙරෙයි. රූපය අනාතම විසිත් පුකාශ කෙරෙයි. වෙදනාව ... සංසාරයක් .. විඥනය ... වකුහ ජරාමරණය අතිතා විසිත් පුකාශ කෙරෙයි. ජරාමරණය දුඩෝ විසිත් පුකාශ කෙරෙයි. ජරාමරණය අනාතම විසිත් පුකාශ කෙරේ.

අප්සාසනාගෙන යනු: කාමචණාදය දුරු කරවනුයේ නෛෂකුමතාවීය (ශොතෘත්ට) මොනොවට දක්වයි. වාහපාදය දුරු කරවනුයේ අවතං-පාදුවීය මොනොවට දක්වයි. සනහතම්දිය දුරු කරවනුයේ අලෝක-සංශූවීය මොනොවට දක්වයි. ඔංදධනයේ දූරු කරවනුයේ අවිසෝෂපාවීය මොනොවට දක්වයි. විවිකිතසාව දුරු කරනුවයේ ධමිනිශවයාවීය මොනොවට දක්වයි. විවිකිතසාව දුරු කරනුවයේ ශූතාවීය මොනොවට දක්වයි. අරතිහ දුරු කරවනුයේ පාමොදුවීය මොනොවට දක්වයි. නීවරණයත් දුරු කරවනුයේ පුළුබහතාවීය මොනොවට දක්වයි. සියලු කෙලෙසුන් දුරු කරවනුයේ අභීතමාගාවීය මොනොවට දක්වයි.

ඒ අතිසඥශීනඥනය ඥතාතියෙන් ඥන යැ පුජානතාතියෙන් පුඳ යි. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'නානාධමමපතාසනතා දකැඤ අප්-සඥසානෙ ඤුණං' යි.

අළුසසු හිත සැන නිදේ ය යි.

40. දශ්නවිශුදධිඥ නය

කිසෙයින් සියලු සඬානාසඬානධමීයන් ගේ එකසඬඉහළිය ද කාමච්ඡඥාදීන් ගේ නානාතිය ද නෛෂකුමහාදීන්ගේ එකළිය ද පුනිවෙධ කිරීමෙහි පුඥාව දශීනවිශුදාධි ඥන වෙයි යන්:

සබබබමමානං යනු: පඤවසකනියෝ යෑ ... අපයඞාපනනධමයෝ යි.

එක සමානතා යනු: දෙලොස් අයුරෙකින් සියලු සමානාසමාන-ඩම්යෝ එක සමානායෙන් පිරිසිඳුනාලදහ: විදංමානසවනාවයෙනැ අනාතම-සවහාවයෙනැ සනසේවනාවයෙනැ පතිවෙබ කළයුතු සවහාවයෙනැ අහිජානනස්වනාවයෙනැ පරිජානනස්වනාවයෙනැ (සවහාවබාරණාදි) ධමාස්වයෙනැ (නිජාවිතාදි) ධාතුස්වනාවයෙනැ දතහැක් සවහාවයෙනැ සාසමාත් කන්වාස්වනාවයෙනැ සපශී කළයුතු සවහාවයෙනැ අනිසමය-සානාවයෙනි. මේ දෙලොස් අයුරින් සියලු සමාතාකමානධාමීයෝ එක සමානාවයෙන් පිරිසිඳුනාලදහ. පටිසමහිදුමගොො-මහාවගා-කදුණකථා

නානතොතාකාතතානති කාමචඡනෙ, නානතතං, නෙකඛමමං එකතතං, - පෙ- සබබකිලෙසා නානතතං, අරහතතමගෙනා එකතතං

පටිවෙබෙති දුකක තවවං පරිණුඤපටිවෙධං පටිවිජඣන්, සමූදයසවවං පහානපටිවෙඩං පටිවිජඣති, තිරොධසවවං සවඡකිරියාපටිවෙධං පටිවිජඣන්, මහාන සවවං භාවනා පටිවෙඩං පටිවිජඣන්.

දසානවිසිද්ධීනී සොතාපතතිමහාකඛණෙ දසානං විසුණ්ඩනි, සොතාපතතිඵලකඛණෙ දසානං විසුද්ධං, සභාදගාමීමහාකඛණෙ දසානං විසුණ්ඩනි, සකදගාමීඵලකඛණෙ දසානං විසුද්ධං, අනාගාමිමහාකඛණෙ දසානං විසුණ්ඩනි, අනාගාමීඵලකඛණෙ දසානං විසුද්ධං, අරහතත-මහාකඛණෙ දසානං විසුණ්ඩනි, අරහතතඵලකඛණෙ දසානං විසුද්ධං.

තං සැතටෙයාන සැණං, පජානනටෙයාන පසැසැ. නෙන වුච්චයි: 'සබබබම්මානං එකසඞ්ගහනානානතෙතකතතපටිවෙඩෙ පසැසැ දසසන– විසුදුඩි සැකුණං'.

දඟ නවි පුදගිණ ගණ නි දෙද හෝ.

41. ඛනතික හාං

කථං වදිතනතා පකැකු බහතිකැණං:

රුපං අනිච්චතො විදිතං, රූපං දුසාබනො විදිනං, රූපං අනාවකතො විදිනං, යං යං විදිතං නං නං බමනීති විදිතනතා පසැසැ බනානිසාදුණං. වේදනා -පෙ - සසැසැ -පෙ - සභාරා -පෙ - විසැසැණං - පෙ - එකබුං -පෙ -ජරාමරණං අතිච්චතො විදිතං, ජරාමරණං දුසාබතො විදිතං, ජරාමරණං අනතතතො විදිතං, යං යං විදිතං තං තා බමනීති විදිතනතා පසැසැ බනතිසාදුණං.

තං ඤාතරෝසන ඤාණං, පජානනරෝසන පඤඤ. තෙන වුවවනි: 'විදිතතතා පඤඤ ඛනතිඤැණං'. පටිසමහිදුමාගීය-මහාවගී-ඥනකථා

නානතොතාකතා යනු: කාමචඡඥය නානාති යැ නෛකාමාය එකති යැ ... සියලු කෙලශයෝ නානාති යැ රහත්මහ එකති යි.

පටිවෙබේ යනු: දුම්බසතාය පරිඥපතිවේධයෙන් පතිවෙඩ් කෙරෙයි. සමූදයසතාය පහාණපතිවේධයෙන් පතිවේධ කෙරෙයි. නිරෝධසතාය සාඤාත්කියාපතිවේධයෙන් පතිවෙඩ කෙරෙයි. මාගීසතාය භාවනාපති-වේධයෙන් පුතිවෙඩ කෙරේ.

දශා නව්සුදුබ් යනු: සොතාපතතිමාගීකාණයෙහි (දෙන) දශීනය විශුදධ වෙයි. සොතාපතතිඵලකාණයෙහි දෙනදශීනය විශුදධ වූයේ වෙයි. සකෘදුශාමීමාගීකාණයෙහි දශීනය විශුදධ වෙයි. සකෘදුශාමීඵලකාණයෙහි දශීනය විශුදධ වූයේ වෙයි. අනාශාමීමාගීකාණයෙහි දශීනය විශුදධ වෙයි. (අනාශාමීඵලකාණයෙහි දශීනය විශුදධ වූයේ වෙයි. අභීනමාගීකාණයෙහි දශීනය විශුදධ වෙයි. අභීක්ඵලකාණයෙහි දශීනය විශුදධ වූයේ වේ.

ඒ දශීනවිශුදධිඥනය ඥතාණීයෙන් ඥන යැ පුජානනාණීයෙන් පුඥ යි. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'ශබබබම්මානං එකසබගහතානානතොකතක-පටිවෙබෙ පඤඤෑ දසසනවිපූදුඩිඤුණුං' යි.

දශීනවිශුආිඥානතිදේශ යි.

41. සමානතිඥානය

කිසෙයින් (රූපසකා කාදිය අනිතාාදිවශයෙන්) විදිතහාවයෙන් පැවැති පුඥුව කෘතතිඥන වෙයි යත්:

රූපය අනිතා විසින් (අනිතානාහදශීනයෙන්) දන්නාලද යෑ. රූපය දුබ විසින් (දුබාහුදශීනයෙන්) දන්නාලද යෑ. රූපය අනාතම විසින් (අනාතමාහුදශීනයෙන්) දන්නාලද යෑ. යම් යම් රූපයෙක් (අනිතාවදී විසින්) දන්නාලද ද ඒ ඒ (රූපය අනිතාවදී විසින්) රිසි වේ හු යි විදින-හාවයෙන් පැවැති පුඥව සමානතිඥන නම් වෙයි. වෙදනාව ... සංඥව-සංසකාරයෙන් - විඥනය - වසමුස ... ජරාමරණය අනිතා විසින් දන්නාලද යෑ. ජරාමරණය දුබ විසින් දන්නාලද යෑ. ජරාමරණය අනාතම විසින් දත්නාලද යෑ. යම් යම් ජරාමරණයෙක් (අනිතාවදී විසින්) දත්නාලද ද ඒ ඒ ජරාමරණය (අනිතාවදී විසින්) රිසි වේ නු යි විදිතභාවයෙන් පැවැති පුඥාව සමානතිඥන නම් වේ.

එය ඥතාළුයෙන් ඥන ඥ පුජානනාළුයෙන් පුඥ යි. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'විදිහතනා පඤඤා බහතිඤාණා' යි.

42. පරියොගාහනක්දුණං

කථං එට්ඨානා පණුණු පරිභෝගාහනා කිදුණං:

රූපං අනිච්චතො ජූසනි, රූපං දුකඛනො ජූසනි, රූපං අනතතනො-ජූසනි, යං යං ජූසනි තං තං පරියෝගාහනීනි ජූටය්තනා පඤඤ පරියෝගා-හතෙ ඤුණං. වෙදනං පෙ- සඤඤා -පෙ- සඞ්බාරේ -පෙ- විඤඤුණං-පෙ-වක්ඛුං - පෙ- ජරාමරණං අනිච්චතො ජූසනි, ජරාමරණං දුකඛනො ජූසනි, ජරාමරණං අනතතනො ජුසනි, යං යං ජුසනි තං තං පරිෂයාගාහනීනී ජුටය්තතා පඤඤ පරියෝගාහනෙ ඤුණං.

භං ඤගටෝන ඤාණං, පජානනටෝහ පඤඤ. තෙන වුවවති: 'එුටාහතා පඤඤ පරියොගාහනෙ ඤාණං'.

පරියොගාහනණුණතිදෙදයො

43. උදෙසවිහාරකිදුණං

කථං සමොදහනෝ පකැකු පදෙසවිහාරෙ කැණ.

ම්වජාදිටසීපවචයාපි වෙදසිතං, ම්වජාදිටසීවූපසමපවටයාපි වෙදයිතං, සමමාදිටසීපවචයාපි වෙදසිතං, සමමාදිටසීවූපසමපවඩයාපි වෙදසිතං, ම්වජා-සභිකාපපපවඩයාපි වෙදසිතං, ම්වජාසභිකාපපවූපසමපවඩයාපි වෙදසිතං, සමමාසභිකාපපපවඩයාපි වෙදසිතං, සමමාසභිකාපපවූපසමපවඩයාපි වෙදසිතං, -- පෙ- ම්වජාවිමූතතිපවඩයාපි වෙදසිතං, ම්වජාවිමූතතිවූපසමපවඩයාප වෙදසිතං, සමමාවිමූතතිපවඩයාපි වෙදසිතං, සමාවිමූතතිවූපසමපවඩයාප වෙදසිතං, ඡනුපවඩයාපි වෙදසිතං, ජනුවූපසමපවඩයාපි වෙදසිතං, විතකකපවඩයාපි වෙදසිතං, විතකකමූපසමපවඩයාපි වෙදසිතං, සණුසුද පවඩයාපි වෙදසිතං, සණුසුවූපසමපවඩයාපි වෙදසිතං.

ජනෙ, එ අවුපසනෙනා හොති, විතකොකා එ අවුපසනෙනා හොති, සකුකු එ අවුපසනනා² හොති, තපපච්චයාපි වෙදයිතං, ඡනෙ, එ වූප-සනෙනා හොති, විතකොකා එ අවුපසනෙනා හොති, සකුකු ව අවුප-සනතා හොති, තපපච්චයාපි වෙදයිතං, ඡනෙ, එ වූපසනෙනා හොති, විතකොකා එ වූපසනෙනා හොති, සකුකු එ අවුපසනකා හොති, තපපච්චයාපි වෙදයිනං, ඡනෙ, එ වූපසනෙනා හොති, විතකොකා එ වූපසනෙනා හොති, සකුකු එ වූපසනකා හොති, තපපච්චයාපි වෙදයිනං, අපපහතසස පතතියා අනු ආසවං³ තසම්මරී ආනෙ අනුපතෙන තපපච්චයාපි වෙදයිනං.

තං ඤතටෝ භා ඤාණං, පජානනටෝ හා පඤඤ. තෙන වුවාති: 'සමොදහනෝ පඤඤ පදෙසමහාරේ ඤාණා?

පදෙස විහාර සැගිණහි දෙද සො.

3 ආකාච.- පු, ආහච්.- මජය., ක,

¹ සහමාදානනො PTS. 2 අවුරසහනනා - සි. 1,8 PTS.

42. පයා වි මාහණ ඥානය

කිසෙයින් (රූපසකා කාදිය අතිතාාදිවශයෙන් ශූනසාශීයෙන්) සායී කළ බැවින් පැවැති පුඥුව පයාවිතාහණඥන වෙයි යන්:

රූපය අනිතාවශයෙන් (විදශීනාඥහසපශීයෙන්) සපශී කෙරෙයි. රූපය දුංඛවශයෙන් සපශී කෙරෙයි. රූපය අනාතමවශයෙන් සපශී කෙරෙයි. යම් යම් රූපයක් (අනිතාහදිවශයෙන්) සපශී කෙරේ ද ඒ ඒ රූපයට (අනිතාහදිවශයෙන්) පිවිසේ නු ඔ සපශී කළ බැවින් පැවැති පුඥුව පයාවිවනාහණ ඥන නම් වේ.

එය ශූතාණීයෙත් ශූන යැ පුජානනාණීයෙන් පුශු යි. එයින් කියනු ලැබෙයි: සුට්ඨතනා පඤඤා පරියොශාහනෙ ඤැණා' යි.

පයදීවනාහණඥානනිදේශ සි.

43. පුදෙශවිහාරඥනය

කිසෙයිත් (සකාඣාදීන්ගේ එකදෙශ වූ වෙදනාගමීය) පිඬු කරන පුඥව පුදෙශවිහාරඥන වෙයි යත්:

ම්ථාාද වේපතාගෙනුදු වෙදයිතය වෙයි. මිථාාද වේය සන්තිදීම් පතය-යෙනුදු වෙදයිතය වෙයි සමාගේද වේපතායෙනදු වෙදයිතය වෙයි. සමාගේ-ද වේය සන්තිදීම් පතායෙනුදු වෙදයිතය වෙයි. ම්ථාාසඩකලපපතායෙනුදු වෙදයිතය වෙයි. ම්ථාාසඩකලපය සන්තිදීම් පතායෙනුදු වෙදයිතය වෙයි. සමාක්සඩකලපපතායෙනුදු වෙදයිතය වෙයි. සමාක්සඩකලපය සන්තිදීම පතායෙනුදු වෙදයිතය වෙයි ... ම්ථාාවිමුකනිපතායෙනුදු වෙදයිතය වෙයි. ම්ථාවේමුකනිය සන්තිදීම් පතායෙනුදු වෙදයිතය වෙයි. සමාග්විමුකනි-පතායෙනුදු වෙදයිතය වෙයි ... ම්ථාවේමුකනිපතයෙනුදු වෙදයිතය වෙයි. ම්ථාවේමුකනිය සන්තිදීම් පතායෙනුදු වෙදයිතය වෙයි. සමාග්වේමුකනි-පතායෙනුදු වෙදයිතය වෙයි සමාග්විමුකනිය සන්තිදීම් පතායෙනුදු වෙදයිතය වෙයි: ලොහපතායෙනුදු වෙදයිතය වෙයි. ලොහය සන්තිදීම් පතායෙනුදු වෙදයිතය වෙයි. විතකීපතායෙනුදු වෙදයිතය වෙයි. විතකීය සන්තිදීම් පතායෙනුදු වෙදයිතය වෙයි. සංශූපතායෙනුදු වෙදයි-තය වෙයි. සංශූව සන්තිදීම් පතායෙනුදු වෙදයිතය වෙයි.

ඉදින් ජඥය (ලොහය) ද නො සත්හිදුණේ වේ නම විතකීය ද නො සත්හිදුණේ වේ නම් සංඥව ද නො සත්හිදුණේ වේ නම් එකරු-ණෙනුදු වෙදයිතය වෙයි. ජඥය සත්හිදුණේ වේ නම් විතකීය ද නො සත්හිදුණේ වේ නම් සංඥව ද නො සත්හිඳුණේ වේ නම් එකරු-ණෙතුදු වෙදයිතය වෙයි. ජඥය ද වසුපශානත වේ නම් විතකීය ද වසුපශානත වේ නම් සංඥව අවසුපශානත වේ නම් එකරුණෙනුදු වෙද-යිතය වෙයි. ජඥය ද වසුපශානත වේ නම් විතකීය ද වසුපශානත වේ නම් සංඥව ද වසුපශානත වේ නම් විතකීය ද වසුපශානත වේ තම සංඥව ද වසුපශානත වේ නම් විතකීය ද වසුපශානත වේ තම සංඥව ද වසුපශානත වේ නම් විතකීය ද වසුපශානත වේ තම සංඥව ද වසුපශානත වේ නම් විතකීය ද වසුපශානත වේ තම සංඥව ද වසුපශානත වේ නම් එකරුණෙනුදු වෙදයිතය වෙයි. නො පත් රහත්ඵලයට පැමිණෙනු පිණිස වියසීයෙක් ඇති, එ (රහත්-ඵලයට) කරුණු වූ ආයසීමාගීය පැමිණි කල්හි එකරුණෙනුදු වෙදයිතය වේ.

එය ඥතාතීයෙන් ඥන යැ පූජානනාතීයෙන් පුඥ යි. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'සඉමාදහනෙ පඤඤ පදෙසවිහාරෙ ඤුණං' යි.

පුදෙශවිහාරඥානනිදේශ සි.

44-49, විවටට කිරුණ ජනකං. (44 සකකු විවටා කුණං)

කථං අධිපතතතා පණැණු සණැණුවිවටෙට සඳුණං:

නෙකබම්බාධිපතනතා! පකුඤු භාමේච්ඡඥනො සකුඤුය විවටතීනී අධිපතතතා³ පකුඤු සකුඤුවිවටේ⁴ ඤුණං, අබහාපාදුධිපතනතා පකුඤ බාාපාදනො සකුඤුය විවටතීනි අධිපතනතා පකුඤු සකුඤුවිවටෙට ඤුණං, ආලොකසඤඤුධිපතනතා පකුඤු පීනමිදධනො සකුඤුය විවට-තීනි අධිපතනතා පකුඤු සඤඤුවිවටේ ඤීණං, අවිකොඛපාධිපතනතා පකුඤු උද්ධවවතො සඤඤය විවටතීනි අධිපතනතා පඤඤු සඤඤුවිවටෙට-ඤූණ, ධමමවවත්ානාධිපතනතා පඤඤ විවිකිච්ඡාය සඤඤුය විවටතීනි අධිපතනතා පඤඤ සඤඤෑවිවටේ ඤෑණං, ඤෑණාධිපතනතා පඤඤ අවිජණය සඤඤාය විවටතීනි අධිපතනතා පඤඤ සකුඤුවිවටෙට ඤ ඉණ්. ධමමාවත්හතා පඤඤ පීවිකිච්ඡාය සඤඤෑය විවටතීනි අධිපතනතා පඤඤ සඤඤෑ විවටතීනි අධිපතනතා පඤඤ අව්ජණය සඤඤාය විවටතීනි අධිපතනතා පඤඤ නීවරණෙහි සඤඤ සඤඤාවිවටෙට ඤුණං, පඨමජඣානාධිපතනතා පඤඤ නීවරණෙහි සඤඤ විවටතීනි අධිපතනතාපඤඤ සඤඤ විවටතීනි අධිපතනතා පඤඤ පඤඤෑ පබබකිලෙසෙහි සඤඤා විවටතීනි අධිපතනතා පඤඤ සඤඤ විවටට ඤෑණා.

තං ඤාතටෙඨන ඤාණං, පජානනටෙඨන පඤඤ. තෙන වුවවති: 'අධිපතතතා පඤඤ සඤඤාවවටෙ ඤාණ්

(45. වෙතොවිවට)ඤුණං)

කථං නානතෙත පසැසැ වෙතොවිවටො සැණා:

සාමච්ඡයෙයි නානතතං, නෙකඛමමං⁵ එකතතං, නෙකඛමෙමකතතං වෙත ≈ තො කාමච්ඡඥතො චිතතං විවටටතීනි² නානතතත පසැසදී-වෙතොවිමටට සිදීණං. බහාපාදේ නානතතං, අබහාපාදේ එකතතං, අබහාපාදේකතතං වෙතයතො බහාපාදතො චිතතං විවටටතීනි නානතත අබහාපාදේකතතං වෙතයතො බහාපාදතො චිතතං විවටතීනි නානතත පසැසැ වෙතොවිමටට සිදීණං. පිනමිඳධං නානතතං, අලෝකස්සැසැ එකතතං, අාලෝකස්සැසැකතතං වෙතයතො පීනමිදධිනො චිතතං විමටටතීනි නානතතත පසාසැ වෙතොවිමටට සිදීණං ~පෙ- සබබකිලෙසා නානතතං,⁶ අරහතතමගොහා එකතතං, අරහතතමගොකතතං වෙත තො සබබකිලෙසෙහි චිතතං විවටතීනි නානතෙත පසැසැ වෙතොවිවටෙ සිදීණං

තං සඳහටෙඨන සඳණං, පජානනටෙඨන පසැසැ. තෙන වුවවති: 'ආානතෙත පසැසැ වෙතොවිවටෙට සැණ..'.

¹ නොකාබමමාධිපවනතා - ස. 2 විවතනතීහි - සී 1,2

^{3.} අධිපවතතා ~ ස. 4. සදාකුම්වනෙත - සී 1,2,

⁵ නිකාබමමං - සී 1, 2 6. කාසනෙක - සී 2.

44-49. විවත්ඥනෂට්කය

(44. සඤඤා විවතීඥානය)

කිසෙයින් (නොසාමාදිය) අධිකහාවයෙන් පැවැති පුඥුව සංඥ-විවනීඥන වෙයි යන්:

නෛෂකුමාය අධික කොට පැවැති පුඥව පුඥසමපුහුකත සංඥව හෙතු කොට ගෙන කාමචඡඥයෙන් පෙරැලේ නුයි අධිකභාවයෙන් පැවැති පුඥව සංඥවිවතීඥන නම් වෙයි. අවාාපාදය අධික කොට පැවැති පුණුව පුණුසමපුතුකත් සංඥව හෙතු කොට ගෙන වසාපාදයෙන් පෙරැලේ නු සි අධිකහාවියෙන් පැවැති පුණුව සංඥවිවනීඥන නම් වෙයි. **ຕະຕາສັສ**ංඥ ຈໍ ແລະລາ ເພາວ ເພຍເຜີ ຮູ້ແອ ຮູ້ແຮງ ຮູ້ແຮງ ແລະ ເພຍ ເພນ ເວັ້ ເພນ ອີນອີດໂຣລ ເປັນເຊື້ອງ ເລື້ອງ ເປັນ ເປັນເປັນ පුඳව සංඥවිවතීඥත නම් වෙයි. අවිසෙෂපග අධික කොට පැවැති පුඥා පුඥ සම්පුසුකත සංඥ ව හෙනු සොට ගෙන ඖඳධතායෙන් පෙරැලේ නු යි අධිකහාවයෙන් පැවැති පුණුව සංඥවිවනීඥනා නම් වෙයි. බම්-නිශවය අධික කොට පැවැති පුඥුව පුඥුසමපුසුකත සංඥූව හොටු කොට ගෙන විවිකිතසායෙත් පෙරැලේ නු යි අධිකහාවයෙත් පැවැති පුඥව සංඥවිවතීඥන නම් වෙයි. ඥනය අධික කොට පැවැති පුඥව පුඥ-සමපුසුකත සංඥව හෙතු කොට ගෙන අවදායෙන් පෙරැළේ නු සි අධික -ຫາຍັ້ຜິວກໍ ບາຍເທີ່ ບາຍ ແມ່ ແຍຍຍາຍາແຫ່ກອ້ ເອນ ບາຍັ້ວ. ເພື່ອ ເອນ ບາຍັ້ວ. කොට පැවැති පුඥුව පුඥුසමපුයුකත් සංඥුව හෙතු කොට ගෙන අරති-යෙන් පෙරැළේ හා සි අධික්ෂාවයෙන් පැවැති පුසුව සංසුවාතීඥන නම් වේයි. පුළුමධානක අභික කොට පැවැති පුඤුව් පුඤුසම්පුසුකත් සංඥාව ຣහත කොට ගෙන නීවරණයත් කෙරෙන් පෙරැලේ නු සි අධිකෂාව-යෙන් පැවැති පුණුව සංඥවවතීඥ න නම් වෙයි. ... ද හිනමාගීය අධික කොට පැවැති පුඥ්ව පුඥස්වෙපුසුකත් සංඥව හෙතු කොට ගෙන සියලු කෙලෙසුත් කෙරෙත් පෙරැළේ නු සි අධිකතාවයෙන් පැවැති පුඥව සංඥුවිවහ්ඥන නම් වේ.

එය ශූතාඵ්යෙන් ශූන යැ පුජානනාඵ්යෙන් පුශු සි. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'අ**බ්පතනයා පඤඤෑ ෙඤඤෑවීවටෙට** ඤුණා' යි.

(45. වෙනොවිවතීඥානය)

කිසෙයින් නානා සවහාවයෙහි පැවැති පුඥව වෙතොවිවහීඥන වෙයි යත්:

කාමචඡන සංකාභ හානාස්වභාව හැ නෛෂකුමාය එක සවහාව යැ (කාමචඡන සංකාභ අදිනව දක්මෙන්) නොමචඡන සංකාභ එකසවා වය සිතන්නහුට (නෛෂකුමායස හෙයෙහි) කාමචඡන සංකෝෂිත පරාවනී හය වේනු සි නානානියෙහි පුඥුව වෙනොවිවනී දෙන වෙයි. වයා පාදය නානා සවහාව හැ අවයා පාදය එක සවහාව යෑ (වයා පාදයාගේ ආදීනව දක්මෙන්) අවයා පාදයාගේ එකතාස සිතන්නහුට වයා පාදයෙන් සිත පරාවනීන හෙ නු සි නානාතියෙහි පුඥුව වෙනොවිවනී දෙන වෙයි. ජීනමිදය නානා සවහාව යැ ආලොක සංකෝහ වේනාව යෑ (ජීනම්දය නානා සවහාව යැ ආලොක සංකූව එකසාවනාව යෑ (ජීනම්දය නොනා සවහාව යැ ආලොක සංකූව එකසාවනාව යෑ (ජීනම්දය නානා සටහාව යැ ආලොක සංකූව එකසාවනාව යෑ (ජීනම්දය නානා සටහාව යැ ආලොක සංකූව එකසාවනාව යෑ (ජීනම්දය නොනා පරාවනී හය වේනු සි නානාතාවයෙහි ප සෙව වෙනොවිවනී දෙන වෙයි. සියලු කෙලෙසන් තානාසාවනාව යෑ අහිතමාගීය එකසාවනාව යෑ (සියලු කෙලෙසුන් කෙරෙන් සින පරාවනීනය වෙනු සී නානාතානයෙහි පුඤුව වෙනොවිවනී දෙන වේ.

එය ඥතාළුයෙන් ඥන යැ පුජානනාළුයෙන් පුඥ යි. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'නානෘතන පඤඤ වෙතොවිවටෙට ඤණෝ යි.

(46. චිතතවිවටට ඤැණං)

කථං අධිටඪානෙ පණුඤු චිතතවිවටෙට ඤුණං:

කාමචජඥං පජහතෙතා හොකාබමවවෙසන විතතං අධිටඨාතීනි අධිටඨානෙ පඤඤ විතතවිවටෙට ඤෑණං. බාාපාදං පජහනෙතා අබාා-පාදවසෙන විතතං අධිටඨාතීනී අධිටඨානෙ පඤඤ විතතවිවටෙට ඤෑණං. ජීනමිදධං පජහනෙතා ආලොකසඤඤාවසෙන විතතං අධිටඨාතීනී අධිවඨානෙ පඤඤ විතතවිවටෙට ඤෑණං. -පෙ- සබබක්ලෙසෙ පජහනෙතා අරහතතමගොවසෙන විතතං අධිටඨාතීනී අධිටඨානෙ පඤඤ විතතවිවටෙට ඤූණං.

තං ඤාතටෝන ඤාණං, පජානනටෝන පඤඤ. නෙන වුචචති: 'අධිටෝනෙ පඤඤ චිතතවිවටෙට ඤාණං'.

(47. ඤුණිවිවටටඤුණං)

කථං සුණැණුතෙ පණැඤ ණුණුවිවටෙට ඤ ණා:

වකබුං සුඤඤෑ¹ අනෙනන වා අනතනියෙන වා තිවෙවන වා ධුවෙන වා සාසානෙන වා අවිපරිනාමධුවෙමන වාති යථාභූතා ජානතා² පසානො වකඛානිනිවෙසනො³ ඤෑණ විවටටනීති සුඤඤෑගෙ පඤඤෑ ඤෑණවිවටෙට ඤෑණං. 'කොතං සුඤඤෑ - පෙ- ඝානං සුඤඤෑ - පෙ- ඒවනා සුඤඤ - පෙ- කායෝ සුඤඤෑ - පෙ- ඝානං සුඤඤෑ - පෙ- ඒවනා සුඤඤ - පෙ- කායෝ සුඤඤෑ - පෙ- මනො සුඤඤෑ අනෙතන වා අතතනියෙන වා නිවෙවන වා ධුවෙන වා සාසානෙන වා අවිපරිනාමධාමෙන වා'ති යථාභූතං ජානතො² පසාතො මානාභිනිවෙසනො³ඤෑණං විවටටතීති සුඤඤතො පඤඤ ඤෑණෙවවටට ඤෑණං.

තං සඳහටෙඪන සඳුණං, පජානනටෙඪන පසැඤ. තෙන වුචවතී 'සුසැඤතෙ පසැඤ ඤ ණුම්වටෙට ඤ ණු.

(48. විමොකබවීඩ දිට ඤැණං)

කථං වොසසගෙන පක්තිය විදොකඛවිවිටෙට කිදුණං:

නෙකබමෙමන සාමච්ඡඥං වොසාජජනීන් වොසාහෝ පකුකු විමාකඛවිවටෙට කැගේ, අබහාපාදෙන වහපාදං වොසාසජනීන් වොසාගොනා පකුකු විමොකඛවිවටෙට කැගේ, අංලෝක සකුකුය ජීනමිදධං වොසාජජනීත් වොසාගො පකැකු විමොකඛවිවටෙට කැගේ, අවිකොඛපෙන උදාධචවං වොසාජජනීත් වොසාගො පකැකු විමොකඛවිවටෙට කැගේ, බම්මවවත්)-නෙන විවිකිච්ඡා වොසාපජනීත් වොසාගොන පකැකැ වීමොකඛවිවටෙට කැගේ - පෙ- අරහනතමගොන සබබකිලෙසෙ වොසාප්ජනීත් වොසාගො පකැකු වීමොකඛවිවටෙට කැගේ.

තං සඳහටෙස්න සඳහා, පජානනටෙස්න පසැඤ. නෙන වුවෙනි: 'වොසාගො පසැඤ වීමොකබව්වටො සඳහා'

¹ චකාබු සුයදයදං - මජසං, ස 2. පජාත නො. - සහ.

³ ອາຫະລະນາ ຍໍ້ ໝາອີເຜີສົອຍີສອກກະຕາມ

(46 විතතව්දිතීඥානය)

කිසෙසින් (නෛසාමා දි වශයෙන්) සිත පිහිටුවීමෙහි පුඤව විතන-විවනීඥන වෙසි යන්:

කාමචඡ කුස දුරු කරනුයේ නොෂකුමාසයාගේ වශයෙන් සිත පිහිටා සිටී නු යි අධිෂාධානයෙහි පුඥුව විතනවිවතීඥන යැ. වාසාපාදය දූරු කරනුයේ අවහාපාදයාගේ වශයෙන් සිත පිහිටා සිටී නු යි අධිෂාධානයෙහි පුඥුව විතතවිවතීඥන යැ පීනමිද්ධය දුරු කරනුයේ ආලෝකතංඥාවගේ වශයෙන් සිත පිහිටාසිටී නු යි අධිෂාධානයෙහි පුඤුව විතතවිවතීඥන යැ. ... සියලු කොලෙසුන් දුරු කරනුයේ අභීනමාහීයාගේ වශයෙන් සිත පිහිටාසිටී නු යි අධිෂාධානයෙහි පුඤුව විතතවිවතීඥන යි.

එය ශූතාඕසෙත් ශූත යැ, පුජානනාඕසෙත් පුඥ යි. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'අබ්ටඩානෙ පණැණු විතනවීවටෙට ණැණං' යි.

(47. ඥනවිවතිඥනය)

කිෂෙසිත් ශූතාත (අනාතමානුදශීන) පුඥව ඥනවිවනීඥන වෙයි යත්:

වසුසුස ආතම ගෙයින් හෝ ආතමනිය හෙයින් හෝ නිතා හෙයින් හෝ බුව හෙයින් හෝ ශාශවන හෙයින් හෝ අමපරිණාමසවහාව හෙයින් හෝ ශනා සැයි සථාසවහාවයෙන් දන්නාහට දක්නාහට වසුසුසෙහි බැස-ගැනීමෙත් ඥනය පෙරැඳේ නුයි ශූනා හ පුඥුව ඥනවිවතීඥන වෙයි. ශොතීමෙත් ඥනය පෙරැඳේ නුයි ශූනා හ පුඥුව ශූනවිවතීඥන වෙයි. ශොතීග ශූනය සැ සාණය ශූනා සැ ඒහවාව ශූනා සැ ... කය ශූනා සැ ... මනස ආතම හෙයින් හෝ ආතමනීය හෙයින් හෝ නිතා හොටින් හෝ බුව හෙයින් හෝ ශාශවන හෙයින් හෝ අම්පරිණාමබාමී හෙයින් හෝ ශූනා සැ යි සථාසවහාවයෙන් දන්නාහට දක්නාහට මනසෙහි බැසැගැනිමෙන් ඥනය පෙරළේ නු යි ශූනා හෙපුඥාව ඥනවිවනීඥන වේ

එය ශුඩාළුයෙන් ශූන යැ පුජානනාළුයෙන් පුශු යි. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'සුණැඤා**නෙ පඤඤා ඤා**ණිම්වටෙට ඤාණා' යි.

(48. විමොකාව්වතිඥනය)

කිසෙයින් (කාමචඡඥදිග) දුරැලීමෙහි පැවැති පුඥව විමොකෘවිවතීඥන වෙයි යන්:

ජෛ. අනුමාශයක් කාමච්ඡඥය හැරපියා නූ යි හැරපීමෙහි පුඥව වීමොකාවිවත්ඥන වෙයි. අව්යාපාදයෙන් මායාපාදය හැරපියා නු යි. හැරපී-මෙහි පුඥව විමොකාවිවත්ඥන වෙයි. ආලොකක ඥයෙන් ජීනාමිදාය හැරපියා නු යි. හැරපීමෙහි පුඥව විමොකාවිවත්ඥන වෙයි. අවිකොෂප-යෙන් ඖදධනාය හැරපියා නූ යි හැරපීමෙහි පුඥව විමොකාවිවත්ඥන වෙයි. බමනිශවයෙන් විවිහිතකාව හැරපියා නූ යි හැරපීමෙහි පුඥව විමොකාළ-විවත්ඥන වෙයි ... අඟීනමානීයෙන් සියලු කොලෙසුන් හැරපියා නූ යි හැරපීමෙහි පුඥව විමොකාවිවත්ඥන වේ.

වය ඥතා වීයෙත් ඥත යැ පූජානතා වීයෙත් පුඥ යි. එයිත් කියනු ලැබෙයි: 'වොසාගෙන පඤඤ විමොකබවිවටො ඤැනිං' යි.

(49. කවව විව බව ඇතුණා)

කථං තථටෙඪ පණුඤු සච්චවිවටෙට ඤුණු::

දුකබසය පීලනවාරං සභානවාරං සහනාපවාරං විපරිනාමවාරං පරිජානතෙතා විවටටනීති තථටෝ පකැකු සච්චවිවටට කැගේං, සමුදහසය ආයුහනවාරං නිදනවාරං සකැකුගවාරං පළිබොඩටාරං පජහතෙතා විවටටනීති තථටෝ පකැකු සච්චවිවටට කැගේං, නිරෝධසය නිසාරණවාරං විවෙතවාරං අසභානවාරං අමතටාරං සච්ඡකරොනෙතා විවටටනීති තථටෝ පකැකු සච්චවිවටට කැගේං, මගනසය නියාංනවාරං හෙතුටාරං1 දසාසනටාරං ආධිපතෙයාවෝරං භාවෙනෙතා විවටටනීති තථටෝ පකැකු සච්චවිවටටෙ කැගේං.

සකුකුවිවටටා,² වෙතොවිවටටා, විතතවිවටටා, කැඉතිවිවටටා, විමොකඛවිවටෙටා, සවාවිවටෙටා. සකුජානතෙතා විමටටතීති සකුකැ විවටෙටා, වෙතයනෙතා විවටටතීති වෙතොවිවටෙටා විජානතෙතා විවටටතීති විතතවිවටෙටා, කැඉණං කරොහෙතා විවටටතීති කැඉණවිවටෙටා, වොසාසජජ-නෙතා විවටටතීනි විමොකඛවිවටෙටා, තථටෙය විවටටතීති සවාවවටටා.

යත් සකුකුවිවටො තත් වෙතොවිවටො. යත් වෙතොවිවටො තත් සකුකුවිවටො, යත් සකුකුවිවටො වෙතොවිවටො තත් විතත-විවටො, යත් චිතතවිවටො තත් සකුකුවිවටො වෙතොවිවටො, යත් සකුකුවිවටො වෙතොවිවටො විතතවිවටො තත් කැණුණිවටො, යත් කැණුණිවටො තත් සකුකුවිවටො වෙතොවිවටො විතතවිවටො, යත් සකුකුවිවටො වෙතොවිවටො චිතතවිවටො කැණුණිවටො තත් සකුකුවිවටො වෙතොවිවටො චිතතවිවටො කැණුණිවටො තත් විමොකකමිවටො, යත් විමොකකමිවටො තත් සකුකුවිවටො වෙතොවිවටො විතතවිවටො කදුණිවිවටා වීමොකකමිවටො තත් සකුකුවිවටො වෙතොව විවටා චිතතවිවටො බලාකමිවටො තත් සකුකුවිවටො කෙණ සමානවිවටො කත් සකුකුවිවටො වෙතොවිවටො තත් සමාවිවටො කැණ සමානවිවටො තත් සකුකුවිවටො වෙතොවිවටො විතතවිවටො කැණ-විවටා තත් සකුකුවිවටො වෙතොවිවටො විතතවිවටො කැණ

තං සඳහටෙඪන සඳුණං, පජානනටෙඪන පඤඤ. නෙන වුච්චනි: 'තථටෙඪ පඤඤ සච්චවිවටෙට සඳුණං.'

විවටට ඤුණජකක නිදෙද සො.

208

2. සඳුකි විවරතතා (ඉවට:දි) - සි 1, 2,

(49. සතාවිවතිකුනය)

කිසෙයින් (චතුසානයගානේ) අවිපරීනසවහාවගෙහි පැවැති පුඥව සනාවිවනීඥන වෙයි යක්:

දෑබයාගේ පිඹනසවනාවය පුතායන් වියින් රැස් වෑ කරන ලද සව-භාවිය සනතාපසානාවය පෙරැලෙන සානාවය දනිමිත් පරාවනීනය කොරේ නූ යි අවිපරිතසවනාවයෙහි පුඥාව සතාවේවනීඥන වෙයි. සමූදයාගේ දුක් රැස් කරන සවහාවය දුකට කරුණු වන සවනාවය සංයෝග (යොදන) සවහාවය වලකන සානාවය දනිමිත් පරාවනීනය කෙරේ නූ යි අවිපරිත-සවනාවයෙහි පුණුව සතාවේවනීඥන වෙයි. නිරෝධයාගේ සසරින් පහවූ සවහාවය සිසලු සංසකාරයන් කෙරෙන් ශූනා සහනාවය පුතායෙන් වියින් රැස් වෑ නොකරන ලද සානාවය අමරණ සවනාවය පාසානාන් කෙරෙමින් පරාවනීනය කෙරේ නු යි අවිපරිතසවනාවයෙහි පුඥාව සතාවේවනීඥන වෙයි. මාගීයාගේ නියතීණෙසවනාවය හෙතු සවනාවය දශීනසවනාවය සමපුයුකත-යන් තමා වසයෙහි පවත්වන සවනාවය වැමින් පරාවනීනය කෙරේ නු යි අවිපරිතසවනාවයෙහි පුඥාව සතාවෙනීඥන වේ

සංඥවිවතී යැ වෙතොවිවතී යැ විතතවිවතී යැ ඥනාවිවතී යැ විමොක්ෂ-විවතී යැ සතාවිවතී යි. (නෛෂනුමාහදිය අධිපතිභාවයෙන්) හැඳිනගති-මින් (කාමචණිකුදියෙන්) පරාවතීනය කෙරේ නු සි සංඥවිවතී නම. (නෛෂකුමාහදිය) සිතමින් (කාමචණිකුදියෙන්) පරාවතීනය කෙරේ නු යි වේතොවිවතී නම. (නෛෂනුමහාදිවශගෙන්) දනගන්මන් (කාමචණිකුදි-යෙන්) පරාවතීනය කෙරේ නු සි විතතවිවතී නම. (අංඛහාත්මකායනන ශූනාංක හෙසින්) අවබොධ කෙරෙමන් (දුළුවාහිතිවෙශයෙන්) පරාවතීනය කෙරේ නු යි ඥනාවිවතී නම. (නෛෂනුමහ-කාමචණිකුදිය) පුරලමන් (කාමචණකුයෙන්) පරාවතීනය කෙරේ නු සි විමොක්ෂවිවතී නම. යථා-සාමාවයෙනි (දුහතොවුටසාන වශයෙන්) පරාවතීනය කෙරේ නු යි කතරේ නම.

යම් තැනෙකැ සංඥවිවතීය වේ ද එහි වෙතොවිවතීය වෙයි. යම තැනෙකැ වෙතොවිවතීය වේ ද එහි සංඥවිවතීය වෙයි. යම තැනෙකැ සංඥවිවතීය වෙතොවිවතීය වෙත්ද එහි චිතතවිවතීය වෙයි. යම තැනෙකැ චිතතවිවතීය වේ ද එහි සංඥවිවතී චෙතොවිවතී වෙනි. යම තැනෙකැ සංඥවිවතී වෙතොවිවතී චිතතවිවතී වෙතේ ද එහි ඥනාවිවතීය වෙයි. යම කැනෙකැ ඥනාවිවතීය වේ ද එහි සංඥවිවතී වෙතොවිවතී විතතවිවතී වෙති. යම් තැනෙකැ සංඥවිවතී වෙතොවිවතී චිතතවිවතී දෙනාවිවතී වෙති. යම් තැනෙකැ සංඥවිවතී වෙතොවිවතී චිතතවිවතී දෙනාවිවතී වෙත් ද එහි විමොකෂවිවතීය වෙයි. යම් තැනෙකැ විමොකෂවිවතීය වෙ ද එහි සංඥවිවතී වෙතොවිවතී දෙනාවිවතී වෙති. යම් තැනෙකැ සංඥවිවතී වෙතොවිවතී චිතතවිවතී ඥනාවිවතී වෙති. යම් තැනෙකැ සංඥවිවතී වෙතොවිවතී චිතතවිවතී ඥනාවිවතී වෙති. යම් තැනෙකැ එහි සතාවිතීය වෙයි. යම් තැනෙකැ සතාවිවතී වේ ද එහි සංඥ-විවතී වෙතොවිවතී විතතවිවතී ඥනාවිවතී විමොකෂවිවතී වෙත්.

එය ඥතානියාන් ඥන යැ පුජානභාතියෙන් පුඥ යි. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'තථටෙඪ පඤඤ සච්චිවිට වේට ඤැණං'යි

විවත්ඥානෂටික නිදේශ සි.

50. ඉදුධිවිඩිණුණං

කථං කායමයි විතනමයි එකවවත්ානතා සුඛයඤඤඤාව ලහුසඤඤඤා අධිටඨානවසෙන ඉණ්ඩනටෝ පඤඤ ඉදඬිවිධේ ඤැණං:

ඉඩ භිකබු ජනසමාධිපටානසඞ්ඛාරසමනනාගතං ඉදධිපාදං භාවෙති, විරියසමාධි - පෙ - චිතතසමාධි - පෙ - වීමංසාසමාධිපධානසඞ්ඛාරසමනතා-ගතං ඉදඩිපාදං භාවෙති, සො ඉමෙසු චතුසු ඉදඩිපාදෙසු චිතතං පරිභාවෙති, පරිදමෙති, මූදුං කරොති කමමනියං. සො ඉමෙසු චතුසු ඉදඩිපාදෙසු චිතතං පරිභාවෙතා පරිදමෙතිා මූදුං කරිතා කමමනියං කායමපි චිතෙත සමොදහති, චිතතමපි කායෙ සමොදහති, කායවසෙන චිතතං පරිනාමෙතී, චිතතවසෙන කායං පරිනාමෙති, කායවසෙන චිතතං අධිවයාති, චිතතව-සෙන කායං අධිවයාති, කායවසෙන චිතතං පරිනාමෙති, චිතතවනෙ කායං පරිනාමෙති, කායවසෙන චිතතං පරිනාමෙති, චිතතවසෙන කායං පරිනාමෙති, කායවසෙන චිතතං පරිනාමෙති, චිතතවසෙන කායං පරිනාමෙති, කායවසෙන චිතතං පරිනාමෙති, චිතතවසෙන කායං අධිවයිනිතා, සුබසඤඤඤා ලහුසඤඤඤා සායෙ ඔකකමතා විහරති සො කථා භාවිතෙන චිතෙතන පරිසුදොන පරියොදතෙන ඉදඩිවිඩඤුණාය චිතතං අභිනීහරති අහිතිතතාමෙති.

සො අනෙකව්සිනං ඉදධිවිධා පච්චනුහොනි: එකොපි හුතිා බහුධා හොති, බහුධාපි හුතිා එකො හොති, ආවීහාවං තිරොහාවං නිරොකුඩබං තිරොපාකාරං නිරොපබබතං අසජරමානො ගව්ජිති සෙයාපථාපි ආකසෙ. පර්වියාපි¹ උමමුජරනිමුජරං කරොති සෙයාථාපි උදකෙ. උදකෙපි අතිජරමානෙ ගච්ඡති සෙයාථාපී පර්වියං. අකාසෙපි පලංඛෝකන කමනි² සෙයාථාපි පක්ඛී සකුණො. ඉමෙපි චණිමසුරියෙ එවංමසිද්ධිකෙ එවං-මහානුහාවෙ පාණිනා පරිමසති පරිමජරති. යාව බුහවලොකාපි කායෙන වසං වනෙතති.

තං ඤතරෝන ඤෑණං, පජානනරෝන පඤඤ. තෙන වුවවති: 'කංයමපි චිතතමපි එකවවත්හනතා සුබසඤඤඤව ලහුසඤඤඤව අධිටඨාන-වසෙන ඉජඣනරෝ පඤඤ ඉදඬිවරෝ ඤෑණං'.

ඉදගිවිබඤාණ ඒ දෙදනො.

210

50. සෘදුබ්විඛඥානය

ක්සෙයින් රූපකාය ද පාදකධානාන්විතනය ද (පරිකමීවිතනයෙන්) එක් කොට නැබීමෙන් සුබසංඥාව ද ලසුසංඥාව ද අධිෂ්ඨානවශයෙන් සමෘදා වන පුඥාව සෘදුඩිවිබඥාන වෙයි යන්:

මෙසස්නෙහි මහණ තෙම ජඥය අධික කොට ඇති සමාධිය හා පුබන් වියාසියෙන් සමන්විත වූ සෘද්ධිපාදය වඩයි. වියාසිය අධික කොට ඇති සමාධිය ... චිහනය අධික කොට ඇති සමාධිය ... වීමංසාව අධික කොට ඇති සමාධිය හා පුඛාන ව්යාදියෙන් සමන්විත වූ සාදඬපාදය වායි. හෙතෙම මේ සතර සාද්ධිපාදයන්හි සිත පුනපුනා වැයි දමනය කෙරෙයි. මෘදු වූ (එහෙයින් මැ) කම්ණා වූවක් කෙරෙයි. හෙතෙම මේ සතෟර ඍද්ධිපාදයන්හි සිත පුනපුනා වඩා දමනය කොට මෘදුවුවක් කම්ණය වුවක් කොට (තමාගේ) කරජකය ද පාදකඛාන විතනයෙහි පුවෙශ කෙරෙයි. පාදකඛාහනවිතනය ද (තමාගේ) කරජ-කායයෙහි පුවෙශ කෙරෙයි. කායවශයෙන් සිත පිරිනමයි. චිතතවශයෙන් කය පිරිනමයි. කායවශයෙත් චිතතය අඛ්ෂාාන කෙරෙයි. චිතතවශ--යෙන් සාය අධිෂ්ඨාන කෙරෙයි. කායවශයෙන් සිත පිරිනමා විතන වශයෙන් කය පිරිනමා කායවශයෙන් චිතතය අධ්යෝන කොට චිතත-වශයෙන් කය අධිෂාරාන කොට සුඛසංඥව ද ලසුසංඥව ද භාරජකයෙහි පුවෙශ කොට වාසය කෙරෙයි. හෙනෙම එසෙයින් වඩනලද පරිශුඬ වූ පුහාසවර වූ සිතින් ඍදුඩිවිධඥනය ලැබීම පිණිස (පරිකමී) සිතු එලවයි. නැඹුරු කෙරෙයි.

හෙතෙම අනෙක පුකාර වූ සෘද්ධිකොටඨාසය සපශී කෙරේ: එසෙක් වැ බහුපුකාර වෙයි. බහුපුකාර වී එකෙක් වෙයි. පුකට බවට පුතිවජනනා බවට ගෙබිනින් ඔබට පවුරින් ඔබට පව්වෙන් ඔබට අහස්හි සෙසින් නො ලැගෙමින් සෙසි පොළොව්හි දු දියෙහි සෙසින් ගැලීම කැනීම කෙරෙසි. නො බිදෙන දියෙහි දු පොළොව්හි සෙසින් ගෙයි. අහස්හි දු පියා ඇති ලිහිණියකු සෙසින් පලගින් යෙසි. මෙසේ මහත් සෘද්ධි ඇති මෙසේ මහත් අනුහාව ඇති මේ සඳහිරු දෙදෙන ද අත්තලින් පරාමශී කෙරෙයි. පිරිමදීයි. බඹලොව දක්වාත් වශයෙහි පවත්වයි.

එය ඥතාතීයෙන් ඥන යැ පුජානනාතීයෙන් පුඥ යි. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'කාගමයි චිතතමයි එකවවන්ානතා සුබසඤඤඤච ලසු-සඤඤඤච අධිවර්ගනවසෙන ඉජකනටෝ පඤඤෑ ඉද්ධිවිවේ ඤණා'යි.

211

51. සොනඛාතුවිසුදධිඤ,ණං

කථං විනුකකාවිපථාරවසෙන නානතෙතකතතසදෑනිමතතානං පරියො-ගාහනෙ පකුඤු සොතබාතුවිසුදුාිඤුණං:

ඉඩ භිකබූ ඡඤසමාධි -පෙ- විරියසමාධි -පෙ- චිතත සමාධි -පෙ-ຍືອໍາສໍາສອາລິບົດາສະເພີກເປັນອີກກາທກາ ຈູເມື່ອງວ່າ ຫາຍາສີ. ເສາ ຈູເອີສ චතුසු ඉද්ධිපාදෙසු චිතතං පරිභාවෙති, පරිදමෙනි, මුදුං කරොති කමානියං.. සො ඉමෙස චතුසු ඉදඩපාදෙස චිතතං පරිභාවෙතිා පරිදමෙතිා මුදුං කරිතිා කමන්යං, දූරෙප සඥානං1 සඥනිමිතතං මනයි කාරොති, සනතිකෙපි සඳානං සඳානිම්තතං මනයිකරොති, ඔළාරිකානමපි සඳානං සඥති ඉතතං මනසිකරොති, සුබුමානමපි සඥතං සඥති මතකං මනසි--කරොති, සණහසණහානමපි සඳුනං සඳුනිමිතතං මහසිකරොති, පුරංෂි-මායපි දිසාය සඳානං සඳානිමිතතං මනයිකරොති, පව්රිමාශ් දිසාය සඳානං සඥනිමතතං මනසිකරොති, උතතරායපි දිසාය සඥනං සඥ-නිම්තතං මහසිකරොති, දකඛිණායපි දිසාය සඳානං සඥනිමිතතං මනසි-කරොති, පුරතිමායපි අනුදිසාය සඥිනං සඥතිමිතතං මහසිකරොති, පචජිමාශ්පි අනුදිසාය සඳානං සඳානිම්තතං මනයිකරොති, උතතරාශපි අනුදිසාය සඳානං සඳානිමිතතං මතසිකරොති, දක්ඛණායපි අනුදිසාය සඳානං සඳානිම්තතං මනසිකරොති, හෙට්සීමායපි දිසාය සඳානං සඥනිමිතතං මනසිකරොති, උපරිමායපි දිසාය සඥනා සඥනිමිතතං මනසිකරොති.

සො තථා භාවිතෙන චිතෙතන පරිසුදෙඛන පරියොදුතෙන සොත-ඛාතු² විසුද්ධියාදුණාය චිතතං අභිනීහරති අභිනීතතාමෙති. සො දිබබාය සොතබාතුයා විසුද්ධාය අභිකාකතතමානුයිකාය³ උහො සදෙද සුණාති දිබෙබ ච මානුසෙ ච, යෙ දූරෙ ච සනතිකො ච.

තං ඤාතටෙඨන ඤෑණං, පජානනටෙඨන පඤඤ. තෙන වුවවති: 'විතකකවිපථාරවසෙන නානතොතකාතතසඥනිමිතතානං පරියොශාශතෙ පඤඤ සොතුඛාතුවිසුණිබිඤුණං'.

සොතබාතුවිසුදබිණුණනිෂදදසො

52. චෙතොපරිසඤුණං

කථං තිණණං චිතතානං විපථාරතතා ඉඤියානං පසාදවසෙන නානතෙතකහතවිඤඤණචරියාපරියොගාහනෙ පඤඤ වෙනොපරියඤණං:

ඉඩ භිකබු ජඥසමාධි - පෙ- විරියසමාධි - පෙ- චිහතසමාධි - පෙ-වීමංසාසමාධිපධානසඞ්ඛාරසමනතාගතං ඉද්ධිපාදං හාවෙනි. පො ඉමෙසු වනුසු ඉද්ධිපාදෙසු භාවිතෙසු චිතතං පරිභාවෙනි, පරිදමෙති, මුදුං කරොති කම්බනියං. සො ඉමෙසු චිතුසු ඉද්ධිපාදෙසු චිතතං පරිභාවෙතා පරිදමෙතිා මුදුං කරිතිා කම්බනියං එවං ජානාති:⁴ 'ඉදං රූපං සොම-නස්සින්දියසමූටසීතං, ඉදං රූපං දෙමනස්සින්දියසමූටසීතං, ඉදං රූපං උපෙක්බන්දියසමූටසීත'නති.

^{1.} සහභාත - සී. 1 2. සොහබාතුයා - සෘා

^{3.} අතිසාකානානමානුසකාය - ස 4. පූරාකානි - මජසං, PTS

51 ශොතුඛාතුවිශුදබිඥානය

කිසෙයින් විතකීවිෂඵාරවශයෙන් නානානි වූ ද එකනි වූ ද ශබද-නිම්හතයන්ට බැසගැනීමෙහි පුඥුව ශෝනුඛානු විශුද්ධිඥ න වෙයි යක්:

මෙ සස්නෙහි මහණ තෙම ඡනුය අධිපති කොට ඇති සමාධිය .. ව්යාර්ය අධිපති කොට ඇති සමාබිය ... චිතතය අධිපති කොට ඇති සමාධිය ... වීමංසාව අධිපති කොට ඇති සමාධිය හා පුඛාන වියසියෙන් සමණ්ත වූ සෘද්ධිපාදය වඩයි. හේ මේ සතර සෘද්ධිපාදයන්හි යින පුන පුනා වදයි, දමනය කෙරෙයි, මෘදු වූවක් කම්ණා වූවක් කෙරෙයි. හේ මේ සතර සෘදුධිපාදයන්හි සිත පුන පුනා වඩා දමනය කොට මෘදු වූවක් කමණා වූවක් කොට දුර වූ ද ශබදයන් ගේ ශබදනිමිතන මෙනෙහි කෙරෙයි. ලහැ වූ ද ශබදයන්ගේ ගබදනිම්තත මෙනෙහි කෙරෙයි. ඖදුරික වූ ද ශබදගන්ගේ ශබදන්මතත මෙනෙහි කෙරෙයි. සුකෘම වූ ද ශබදයන්ගේ ශබදනිමිතත මෙනෙහි කෙරෙයි. අභිසුකාම වූ ද ශබදයත්නේ ශබද-නිමතත මෙනෙහි කෙරෙයි. පැදුම්දිග වූ ද ශබදයත්ගේ ශබදනිමතත මෙනෙහි කෙරෙයි. පැළදිග වූ ද ශබදයන්ගේ ශබදනිමිතන මෙනෙහි කෙරෙයි. උතුරුදිග වූ ද ශබදයන්ගේ ශබදනිම්තත මෙනෙහි කෙරෙයි. දකුණුදිග වූ ද ශබදයන්ගේ ශබදනිමිතත මෙනෙහි කෙරෙයි. පැදුම අතුදිග වූ ද ශබ්දයක්ගේ ශබදනිමිතත් මෙනෙහි කෙරෙයි. පැසුම් අතදිග වූ ද ශබ්දයන්නේ ශබදතිමතක මෙනෙහි කෙරෙයි. උතුරඅනුදිහ වූ ද ශබදයන්නේ ශබදනිම්තත මෙනෙහි කෙරෙයි. දකුණුඅනුදිග වු ද ශබදයන්නේ ශබද නීම්තත මෙනෙහි කෙරෙයි. යට දිශායෙහි වූ ද ශබ්දයන්ගේ ශබ්දනිම්තත මෙනෙහි කෙරෙයි. උඩ දිශායෙහි වූ ද ශබදයන් ගේ ශබදනිම්තන මෙනෙහි කෙරේ.

හේ එසේ භාවිත වූ පරිශුඬ වූ පහාසවර වූ සිනින් ශොතුබාතු විශුද්ධි-ඥනය පිණිස සිත එළවයි නැඹුරු කෙරෙයි. හෙතෙම විශුඬ වූ මිනිසැස ඉක්මසිටි දිවාශශාතුඛාතුයෙන් දුරැ වූ ද ළහ වූ ද දෙවියන්ගේ ද මිනිසුන් ගේ ද උභයශබ්දයන් අසයි.

එය ශතාළුයෙන් ශූන යෑ පූජානනාළුයෙන් පුඥ යි. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'චිතකකාවිපථාරවසෙන නානපොතකනනයදදනුමහතානං පරියෝකාකනෙ පඤඤා සොතඩාතුවිසුදුබ ඤාණං' යි.

ශොනුඛාතු විශූදබිඥානන්දේශ සි.

52. චෙතොපරියඥානය

කිසෙයිත් (සොමනසාසහගතාදී) නිවිධ චිතතයත්ගේ වෙගය හෙතු කොට ගෙන ඉඤියයත්ගේ පුසාද වශයෙත් නානාසවහාව එකසානාව වූ එකුත් අනු චිතතයාගේ පැවැත්ම දන්නා පුඤුව වෙතොපරියඤුන වෙයි යත්:

වෙසස්නෙහි මහණ ඡනුසමාධිය ... වියාසීසමාධිය ... චිතතසමාධිය ... වීමංසාසමාධිය ... එහා ද හෙනෙම මේ සතර සෘද්ධිපාදයන්හි සිත පුන-පුනා වඩයි දමනය කෙරෙයි. මෘදු වූවක් කම්ණා වූවක් කෙරෙයි. හෙනෙම මේ සතර සෘද්ධිපාදයන්හි සිත පුනපුනා වඩා දමනය කොට මෘදු වූවක් කම්ණා වූවක් කොට මෙසේ දනගනියි. මේ සිත සොමනසාසිංදිය ගෙන් උපන. මේ සිත දෙමනසාසිඤ්ඤයන් උපන, මේ සිත උපෙකාබිඤ් යෙන් උපනැ'යි.

213

සො තථා භාවිතෙන විනෙනන පරිසුදෙඛන පරියොදතෙන වෙතො-පරියඤුණංශ විතතං අතිනීහරති, අතිනීතතාමෙති. සො පරසහතානං පරපුගාලානං වෙතසා වෙතො පරිචච පජානාති: සරාගං වා විතතං 'සරාශං විතත'තති පජානාති, චීනරාශං වා විතතං 'වීතරාශං විතත'තති පජානාති, සදෙසං වා විතතං - පෙ- වීතදෙසං වා විතතං - පෙ- සමෝ-හං වා විතතං - පෙ- විතමොහං වා විතතං - පෙ- සඬඛනතං වා විතතං · පෙ- විකඛිතතා වා විතතං - පෙ- මහගහතං වා විතතං - පෙ- අමහගහතං වා විතතං - පෙ- සඋතතරං වා විතතං - පෙ- අනුතතරං වා විතතං - පෙ-සමාතිතං වා විතතං - පෙ- අසමාතිතං වා විතතං - පෙ-විතතං - පෙ- අවමුතතං වා විතතං - පෙ- දෙනුතතරා වා විතතං - පෙ- අවමුතතං වා විතතං රැදුවුනතං විතත'නති පජානාති.

තං සඳහරධාන සඳණං, පජානනටෝහන පසැසැ. තෙන වුච්චනි: 'තිණණං චිතතානං විපථාරතතා ඉස්දියානං පසාදවසෙන නානතෙත– කතතවසැඤණුණවරියාපරියොගාහනෙ පසැඤ වේතොපරියාසැණං'.

වෙතොපරියඤණනිදෙදසෙ.

53. පුබෙබනිවාසානූසසනිසිදුණං

කථං පච්චයපවතතාන 1 ඩම්මානං භානතෙතකතතකම්ම විපථාරව සෙන පරියොගාහනෙ පණැඤ පුබෙබනිවාසානුසසතිඤණං:

ඉඩ තිකඩු ජඤසමාධි -පෙ- මූදුං කරිතා කම්බනියං එවං ජානාති:² 'ඉමසමං සති ඉදං හොති, ඉමසසුපපාද ඉදං උපපජජති, ශදීදං අවිජණ-පච්චයා සහිධාරා, සහිධාරපච්චයා විඤඤාණං, විඤඤාණපච්චයා නාමාරූපං, නාමරූපපච්චයා සළායතනං, සිළායතනපච්චයා එසෙසා, එසෙපච්චයා වේදනා, වෙදනාපච්චයා තණහා, කණහාපච්චයා එසෙසා, එසෙපච්චයා වේදනා, වෙදනාපච්චයා තණහා, කණහාපච්චයා උපාදනං, උපාදන-පච්චයා හවෝ, හවපච්චයා ජාති, ජාතිපච්චයා ජරාමරණං, සොකපරි-දෛදුකකිදෙමනසසුපාශාසා සමහචනති. එවමෙතසස කොවලසස දුකක-කබනිසෙස සමූදයෝ හොති.

සො නථා භාවිතෙන විතෙතක පරිසුඛෙන පරියොදානෙන පුබේබ-නිවාසානුසානිකැණාය විතතං අභිනීහරති, අභිනීනතාමෙනි: සො අනෙක-විහිතං පුබෙබන්වාසං අනුසාරති, සෙයාපීදං: එකමයි ජාතිං, දොපි ජාතියො, තිසොයි ජාතියො, චතසොයාපි ජාතියො, පහළුව ජාතියො, දසයි ජාතියො, වීසමයි ජාතියො, තිංසමයි ජාතියො, චතතාලීසමය ජාතියො, පකුඤසාමය ජාතියො, ජාතිසතමයි, ජාතිසහසාමයි, ජාතිසත-සහසාමයි, අනෙකෙයි සංචටතයෙප, අනෙකෙයි විවටටකපෙය, අනෙකෙයි සංචටටවිවටටකපෙය, 'අමූතාසිං එවනතාමො එවංගොතෙතා එවංවණෙණා එවමාහාරෝ එවං සුබදුකකපටිසංවෙදී එවමායුපරියනෙතා, සො තතො චූතො ඉඩුපතෙතා'ති. ඉති සාකාරං සඋදෙදසං අනෙකාමිතිතං පුබෙබ-නිවාසං අනුසාරති.

තං සැතටෙඪන සැණං, පජානනටෙඪන පසැසැ. තෙන වුවවයි: 'පචචය පවතතානං ධම්මානං නානතෙතකතකම්ම මිපථාරවසෙන පරියො-ගාහනෙ පසැසැ පුබෛතිවාසානුසසතිසැණා.'

පුබෙබනිවංසානුසාති කුණ නිදේදිසෙ.

හෙතෙම එපරිද්දෙන් භාවිත වූ පරිශුදා වූ පුහාසවර වූ සිනින් වෙතො-පරියඤාණය පිණ්ස සිත එළවයි. නැඹුරු කෙරෙයි. හෙතෙම පරසනාව-යන්ගේ පරපුදාලයන්ගේ සිත තමාගේ සිනින් පිරිසිඳ දනැගනි යි: සරාග වූ සිත ද 'සරාග සිතැ'යි දනැගනියි, චීතරාග වූ සිත ද 'චීතරාග සිතැ'යි දනැගනියි, සදෙස වූ සිත ද 'සදෙස සිතැ'යි දනැගනියි, චීතදෙස වූ සිත ද ... සමොහ වූ සීත ද ... චීතමොහ වූ සිත ද ... (පීනමිදාට වශයෙන්) හැකුළුණු සිත ද ... (උදාවච වශයෙන්) විසුරුණු සිත ද ... මහද්ගත වූ සිත ද ... මහදාන නො වූ සීත ද ... ස උතතර වූ සිත ද ... අනුතතර වූ සිත ද ... සමාහිත වූ සීත ද ... ස උතතර වූ සිත ද ... අනුතතර වූ සිත ද ... සමාහිත වූ සීත ද ... ස උතතර වූ සිත ද ... අනුතතර වූ සිත ද ... සමාහිත වූ සීත ද ... ස දනැගනී.

එය ශතාඵීයෙන් ශූනයැ ජූජානනාඵීයෙන් පුශු යි. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'නිණණා චිතතානාං විපථාරතතා ඉපදියානං පසාදවාසන නානාගතකානාවකැකදුණාවරියා පරියොතාකනො පකැකැ මෙනො-පරියකුණාං'යි.

වෙතොපරියඥානන්ථ්දෙශ යි.

53. පූච්නිවාසානුසමෘතිඥනය

කිසෙයිත් පුතායොතපනනඩමීයත්නේ නානාඞ එකති කම්වෙග-වශයෙත් දැනගැනීමෙහි පුඥව පූමීනිවාසානුසමෘභිඥන වෙයි යන්:

මේ සස්නෙහි මහණ ජණුසමාධිය ... මෘදු වූවක් සාම්ණා වූවක් කොට මෙසේ දනැගනියි: මේ පතාය ඇති කල්හි මේ පතායොතපතනය වෙයි, මේ පතායාගේ උතපාදය හෙතු කොට ගෙන මේ පතායොතපතනය උපදී. ඒ මෙසේ යැ: අමිද පතාගෙන් සංසාාරයෝ උපදිති. සංසාාරපතාගෙන් උපදීයි. ඒ මෙසේ යැ: අමිද පතාගෙන් සංසාාරයෝ උපදිති. සංසාාරපතාගෙන් පතිසකිම්ඥනය උපදියි. විපාකමිඥනපතාගෙන් නාමරුපය උපදියි. නාමරුපපතාගෙන් මහිගතනය උපදීයි. මොහාගෙන් කාමණාම උපදියි. සපශීපතාගෙන් වෙදනාව උපදියි. වෙදනා පතාගෙන් සපශීය උපදියි. සමණාපතාගෙන් වෙදනාව උපදියි. වෙදනා පතාගෙන් සපශීය උපදියි. කාමණාපතාගෙන් රිපාදනය උපදියි. උපාදන පතාගෙන් සපශීය උපදියි. කාමනාපතාගෙන් ජාතීය උපදියි. ජාතිපතාගෙන් ජරාමරණය උපදියි. කොසාපරිදෙව දුෘඛදෙමෙන්සොපායාසයෝ උපදින්. මෙසේ තෙල අසමෙශු වූ දුෘඛරාශිහුගේ සමුදය වේ. හෙතෙම එසේ භාවිත වූ පරිශුදා වූ පහාසවර වූ සිතින් සුම්නිවාසානුසමාතිඥනය පිණිස සිත එළවයි, නැඹුරු කෙරෙයි.

හෙතෙම අනෙක පුතාර වූ පෙරවිසූ කඳපිළිවෙල සිහි කෙරෙයි. ඒ මෙසේ යි. එක් ජාතියකුදු ජාති දෙකකුදු ජාති තුනකුදු ජාති සතුරකුදු ජාති පසකුදු ජාති දසයකුදු ජාති විස්සකුදු ජාති තිසකුදු ජාති සතලිස කුදු ජාති පනසකුදු ජාති සියයකාදු ජාති දහසකුදු ජාති සුවහසකුදු නොයෙක් සංවනීකලපයනුදු නොයෙක් විවනීකලපයනුදු නොයෙක් සංවනීවිවනීකලපයනුදු අසුවල් තැන මෙබඳ නම් ඇතියෙම් මෙබඳු ගොතු ඇතියෙම් මෙබඳු පැහැසටහත් ඇත්තෙම් මෙබදු අතාර ඇත්තෙම් මෙබඳු සුවදුක් විදුනාසුලු වූයෙම් මෙබඳු ආයුපරිචෙඡද ඇතියෙම් වීමි. ඒ මම එයින් සැව මෙහි උපන්මාතී. මෙසේ (නම්ගොත් විසින්) උදෙද සහිත වූ (පැහැසටහන් විසින්) ආකාර සහිත වූ නාතාපකාර වූ පෙර විසූ කද පිළිවෙළ සිහි කෙරෙයි.

එය ඥතාළුයෙක් ඥන යැ පූජානතාළුයෙන් පුඥ යි. එයිත් කියනු ලැබෙයි: 'පච්චයපවතතානං ඩම්මානං නානතෙතකාමමවිප්රාර-විෂෙන පරිභෞගානනෙ පඤඤ පුබෙබනිවාසානුසාති ඤුණං'යි

54. දිබබවක්බුණුණං.

කථං ඔහාසවසෙන නානතෙතකතතරුපතිමිතතානං දසානටෙඨ පඤඤ දිබබවකබුඤණ:

ඉඩ භිකබු ජඥසමාධි පධානසඣාරසමතතාගතං ඉදඩිපාදං භාවෙති. විරියසමාධි - පෙ - චිතතසමාධි - පෙ – වීමංසාසමාධි පධානසඣාරසමතතා -ගතං ඉදඩිපාදං භාවෙති. සො ඉමෙයු චතුසු ඉදඩිපාදෙසු චිතතං පරිභාවෙති, පරිදමෙති, මුදුං කරොති කම්මයයං. සො ඉමෙසු චතුසු ඉදඩිපාදෙසු චිතතං පරිභාවෙතිා පරිදමෙතිා මුදුං කරිනිා කම්මනියං ආලොකසඤඤ මනසිකරොති, දිවාසඤඤං අධිථාති, 'යථා දිවා තථා රතති, යථා රතති තථා දිවා, ඉති විවටෙන වෙතසා අපරියොනදේඛන සපපහාසං චිතතං භාවෙති.

සො තථා භාවිතෙන චිතෙතන පරිසුදොතන පරියාදනෙන සතතානං වූතුපපාතඤ ණාය චිතතං අහිනීහරති, අහිනිතතාමෙති, සො දිබෙබන චකබූනා විසුදොන අභිකකතතමානුසකෙන සතෙත පසසනි චවමානෙ උපපජ මානෙ² නීනෙ පණිත සුවණෙණ³ දුබබණෙණ සුහතෙ දුගාතෙ යථාකමමූපගෙ සතෙත පජානාති: 'ඉමෙ වත හොනෙතා සතතා කාය-දුචචරිතෙන සමතතාගතා වවිදුචචරිතෙන සමතතාගතා මනොදුචචරිතෙන සමතතාගතා අරියානං උපවාදකා මචඡාදිටසීකා මචඡාදිටසීකමා මන්මාදනා, තෙ කායසස හෙද පරමමරණා අපායං දුගාතිං විනිපාතං නිරයං උපපතතා. ඉමෙ වා පන හොතෙතා සතතා කායසුචරිතෙන සමතතාගතා වමසූචරිතෙන සමතතාගතා මනොසුචරිතෙන සමතතාගතා අරියානං අනුපවාදකා සමතාදිටසීකා සමාදිටසීකාමාසමාදනා, තෙ කායසසහෙද පරමමරණා සුගතිං සහගං ලොකං උපපතතා'නි. ඉති දිබෙක එකබුනා විසුදොන අතිකකතනමානුසකෙන සතෙත පසසනි වවමානෙ උපපජනානේ නීනෙ පණිත සුවණෙණ දුබබණෙණ සුහතෙ දුගාතෙ යථා කමමූපගෙ සතෙත පජානාති.

තං ඤාතටෙඪන ඤාණං, පජානනටෙඪන පඤඤ. නෙන වුවවති: 'ඔහාසවසෙන නානතෙතකතත රුපනිමිතතානං දසානටෙඪ පඤඤ දිබබ– වකබුඤුණං.'

දි බබ ව කාබු යුදු රෝ හි දෙද යො

- 1. වී නොනන සි, 2,
- 2. උපපජිමානෙ- මිජිසං, සහ PTS.

3. **සට ෙ**ණණ - PTS.

54. දිවාවසමූර්ඥානය

කිසෙයින් කසිණොහාස වශයෙන් නානාසවභාව එකසවහාව වණ්යත-නය දක්නා සවහාව වූ පුඥාව දිවාවඤුර්ඥන වෙයි යන්:

මේ සස්නෙති මහණ ජනුය අධික කොට ඇති සමාධ්ය හා පුඛාන වියාසියෙන් සමන්න වූ සෘද්ධිපාදය වඩයි. වියාසිය අධික කොට ඇති සමාධ්ය ... විතතය අධික කොට ඇති සමාධ්ය වීමංසාව අධික කොට ඇති සමාධ්ය හා පුඛාන වියාසියෙන් සමන්ත වූ සෘද්ධිපාදය වඩයි. හෙතෙම මේ සතර සෘද්ධිපාදයන්ති සිත පුහපුතා වඩයි. දමනය කෙරෙයි මෘදු වූවක් කම්ණය වූවක් කෙරෙයි. හෙනෙව මේ සතර සෘද්ධිපාදයන්ති සිත පුහපුතා වඩා දමනය කොට මෘදු වූවක් කම්ණය වූවක් කොට අංලෝක සංඥාව මෙනෙති කෙරෙයි. 'දවාලැ'සි යන සංඥාව ඉටයි. යම්සේ දහවල්ති අලෝකය දක්නාලද ද එසේ මෑ රාතියෙහි දු මෙනෙති කෙරෙයි. යම්සේ රාතියෙහි දිබබවකබුආලෝකයෙන් දක්නාලද ද එසේ මෑ දහවල්හි දු මෙනෙති කෙරෙයි. මෙනේ විවෘත වූ හාත්පයින් නො වැසුණු සිතින් අවහාස සනිත වූ සිත වඩයි.

හේ එසෙයින් භාවිත වූ පරිශුණි වූ පුභාසවර වූ සිතින් සතානියන්ගේ වාභිඋතපතති දත්නා ඥනය පිණිස සිත එළවයි, නැඹුරු කෙරෙයි. හේ පරිශුදඩ වූ මනිසැස ඉක්මසිටි දිවැසින් වසුන වන්නා වූ උපදනා වූ නින වූ පුණිත වූ සුඥරවණී වූ දුමිණී වූ සුගතියට ගිය දුගනියට ගිය සතාවයත් දකි. කම් වූ පරිද්දෙන් පරලොව ගිය සහානාන් දුනගනියි; 'එකානත– යෙන් මේ භවත් සතාවයෝ කායදුශවරිතයෙන් යුකන වුවාහු වාග්දශවරිතයෙන් හුකත වූවාහු මනොදු ශවරිතයෙන් යුකන වූවාහු ආයෙහි-පවාදක වූවාහු මථානදුවේ ඇත්තාහු මීථානදුවේකම්සමාදුන ඇත්තාහුය. ඔහු කාබුත් මරණින් මත්තෙහි සැපයෙන් පහවූ දුසා ටහනි වූ විවස ව පතිත වන තිරයට (පුතිසකි වියින්) පැමිණියාහු ය. තුවද මේ භවත් සතානිගෝ කායසුවරිතයෙන් යුකත වූවාහු වාක්සුවරිතයෙන් යුකත වූවාහු මනසසුවරිතයෙන් යුකත වූවාහු ආයෝිාපවාද නො කළාහු සමාග්දුවේ ඇත්තාහු සමළග්ද වේකම්සමාද න ඇත්තාහ ය. ඔහු කාබූන් මරණින් මත්තෙහි සුඥරගති ඇති සුවයෙන් අගු වූ දෙව්ලොවට (පුනිසකි වියින්) පැමිණියාහු' යයි. මෙසේ විශුදා වූ මිනිසැස ඉක්මසිටි දිවැසින් චසුන වන්නා වූ උපදනා වූ හින වූ පුණින වූ සුවණී වූ දුමිණී වූ සුගතියට ගිය දුගතියට ගිය සතානායන් දකී. කම් වූ පරිද්දෙන් පරලොව ගිය සතානායන් දනගතී.

එය ශූතාළුයෙන් ශූන යැ පූජානභාවීයෙන් පුශු යි. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'ඔහාසවනෙන නානනෙතකානතරුපනිමිතතානං දඟානටේඨ පඤඤ දිබබවකබුණුණා' යි.

55. ආසවකඛයකිදුණං.

කථං වතුසටසීයා ආකාරෙහි තිණිණං¹ ඉත්රියානං වසීභාවතා පණැක ආසවානං බයෙ ඤැණං:

කතමෙසං කිණණං¹ ඉාදියානං: අන**දැකුත**කුකු සසාමිති දියසය, අකුක්දි දුයසය, අසැකුතාවි දියසය.

අනකැකුතකැකැසාමතිස්ටියං කති ආනානි ගච්ඡති, අකැක් ස්ටියං කති ආනානි ගච්ඡති, අකැකුතාවස්ටියං කති ආනානි ගච්ඡති: අනකැකැ-තකැකැසාමතිස්ටියං එකං ආනාංගච්ඡති: නොතාපතනිමගා . අකැක් ස්ටියං ත කානානි ගච්ඡති: සොතාපතනි එලං, සකදගාමමගොං, සකදගාම එලං අනාගාම මගා, අනාගාමඵලං, අරහතනමගාං. අකැකැතාවස්ටියං එකං ආනාං ගච්ඡති: අරහතනඵලං.

සොතාපතනිමගානකාණේ අනඤඤඤඤඤඤඤඤඤඤසාමීනි ප්රියසා සදධිපුයිය. අධිමානකාපරිවාරං හොති, විරිසිප්රියං පගාහපරිවාරං හොති, සතිප්රියං උපටඨානපරිවාරං හොති, සමාධිප්රියං අවිනෙකාපපරිවාරං හොති, සඤඤ්ඤ් ප්රියං අසානපරිවාරං හොති, මනිත්රීයං විජානනපරිවාරං හොති, සොමනස්සිප්රියං අභිසඤනපරිවාරං හොති, ඒවිනිප්රියං පවතනසනතනාධි– පතෙයාපරිවාරං හොති. සොතාපතතිමගහනකාණේ ජාතා බම්මා එපෙළා විතනසමූට්ඨානං රූපං සබෙබව කුසලා හොතතී, සබෙබව අනාසවා හොතති, සබෙබව නියානිකා හොතති, සබෙබව අපවයගාමනො හොතති, සබෙබව ලොකුතතරා හොනති, සබෙබව නිබබානාරමමණා හොනති, සොතාපතතිමගහනකාණේ අනඤඤඤඤඤඤපරිවාරා හොනති, සියානී අටසීප්රි-යානි සහජාතපරිවාරා හොනති, අඤඤඤඤඤපරිවාරා හොනති, නිසාය-පරිවාරා හොනති, සමපසුතතපරිවාරා හොනති, සහනෝ, සහනෝ, සහනතා හොනති. සහජාතා හොනති, සංසටඪා හොනති, සමපයුතතා හොනති, හොනති, සහනතා හොනති. සහජාතා හොනති, සංසටඪා හොනති, සමපයුතතා හොනති. හොනති. සහනතා හොනති.

සොතාපතතිඵලකාණේ අඤඤ්ෂදියසා සංඛ්‍යාදිංං අධිමොකාපරිවාරං හොති, විරිසින්දියං පහාහපරිවාරං හොති, සකින්දීයං උපට්ඨාභපරිවාරං හොති, සමාධින්දියං අවිකොතපපරිවාරං හොති, පඤඤ් න්දියං දසසන-පරිවාරං හොති, මතින්දියං විජානනපරිවාරං හොති, සොමනසයින්දියං අභිසන්දනපරිවාරං² හොති, ජීවිතීන්දියං පවතනසනතතාධිපතෙනාපරිවාරං හොති, සොතාපතති ඵලකාණේ ජාතා ධම්මා සබෙබව අබාහතතා හොතති අපෙනා විතනසමූට්ඨානං රූපං, සබෙබව අනාසවා හොතති, සබෙබව ලොකුතතරා හොතති, සබෙබව නිබොනාරම්මණා හොතති, සොතාපතති-ඵලකාණේ අඤඤ් න්දියසා ඉමාති අටයින්දියානි සහජාතපරිවාරා හොතති, ඇඤඤමඤඤපරිවාරා හොතති, නිසාසපරිවාරා හොතති, සමපානපරිවාරා හොතති, සහගතා හොතති, සහජාතා හොතති, සංසටයා හොතති, සමප-පුතතා හොතති, තෙව තසා ආකාරා වෙව හොතති පරිවාරා ව.

1. නිණණානාං මජසං, - සභා PTS,

2 අභිනාඥආපරිවාරං - සසා, PTS, සී 1, 2

55 ආසුවකෂයඥානය

කිසෙයින් සුසැට අයුරින් (අනඤඤානඤඤසාමීනිඥිගාදී) තුන් ඉඤිය-යන්ගේ වශීහාවගෙන් පැවැති පුඤුව ආසුවසාපයඤන වෙහි යන්:

කවර තුන් ඉන්දියයන්ගේ ද යන්: අන*කැක*ුනකැකු සියාමිතින්දියයාගේ යැ අකුක්දින්දියයාගේ යැ අකුකු නාවින්දියයාගේ යි.

අන සැසැතසැසැසාමිනි සිය කිහි තැනෙස උපදී ද, අසැස් සියිය කිහි තැනෙස උපදී ද, අසැසැතාවිසියය කිහි තැනෙස උපදී ද යත්: අනසැඤ තසැසැසාමිනි සිය එක් තැනෙසැ උපදියි: සොතාපතතිමාගී-යෙහි යැ. අසැස්දිසිය සතැනෙසැ උපදියි: සොතාපතතිමාගී-යෙහි යැ. අසැස්දිසිය සතෘදහාමීඵලයෙහි යැ. අනාගාමීමාගීයෙහි යැ අනාගාමීඵලයෙහි යැ අභීන්මාගීයෙහි යි. අසැඤකුතාවිසියය එක් තැනෙසැ උපදියි: අහීත්ඵලයෙහි යි.

සොනාපතතිමාගීකෂණයෙහි අනඤඤතඤඤසාමීතිඤාට ශුදොඤියය අದಿමොಹಾಕುවයෙන් පරිචාර වෙයි, වීයෙහි සිහා පුගුහණාවයෙන් පරිචාර වෙයි, සමෘතීඥියය උපසථානභාවයෙන් පරිචාර වෙයි, සමාධීඥියය අවිසෙෂපහාවයෙන් පරිචාර වෙයි. පුඥෙඤියය දශීනහාවයෙන් පරිචාර වෙයි. මනින්දියය විජානනහාවයෙන් පරිවාර වෙයි, සොමනස්සින්දියය අහිසඥකභාවයෙන් පරිවාර වෙයි, ජීවිනිඤියය වනීමානසනනනියට අධි-පතිභාවයෙන් පරිවාර වේ. සොතාපතතිමාගීකෂණයෙහි උපත් බම්යෝ චිතතසමූඐානරූපය තබා සියල්ලෝ මැ කුශල වෙති, සියල්ලෝ මැ අනාසුව වෙති, සියල්ලෝ මැ නෛයඞාණික වෙති, සියල්ලෝ මැ අපයචගාමී වෙති, සියල්ලෝ මැ ලොකුහතර වෙනි, සියල්ලෝ මැ නිවාණාලමාන වෙති. සොතාපතතිමාගීකාණයෙහි අන්යැකුතඤඤස්යා-මිතිඤියට මේ අට ඉඤියනෝ සහජාතනාවයෙන් පරිවාර වෙති. අනෝසානසභාවයෙන් පරිචාර වෙති, නිශුසභාවයෙන් පරිචාර වෙනි, සමපුයුකතහාවයෙන් පරිවාර වෙති, සහගත වෙති, සහජාත වෙති, සංසෘවෙ වෙනි, සමපුයුකත වෙත්. ඒ අපට ඉංලිය යෝ මැ ඒ අන සැකු-හඤඤඎාමීතිඤියට ආකාර ද පරිවාර ද වෙත්.

සොතාපතතිඵලකෂණයෙහි අසැස්ස්සුවයට ශුඛෝසුවයය අධිමාස හාවයෙන් පරිවාර වෙයි, විශෝසුයය පුගුහහාවයෙන් පරිවාර වෙයි, සමෘත්සුවූහය උපස්ථාතභාවයෙන් පරිවාර වෙයි, සමාධිණියය අවසෙෂප-භාවයෙන් පරිවාර වෙයි, පුශෙසුවූයය දශීනභාවයෙන් පරිවාර වෙයි, මතිණියය විජානනහාවයෙන් පරිවාර වෙයි, සොමනස්සිණු ය අභිහණුන-භාවයෙන් පරිවාර වෙයි, ජීවිතෙණුයය වනීමානතනතානියට අධිපනිභාව-යෙන් පරිවාර වෙයි, ජීවිතෙණුයය වනීමානතනතානියට අධිපනිභාව-යෙන් පරිවාර වේය. ජීවිතෙණුයෙහි උපත් ධමයෝ විතත-සමූන්තෙරූපය නබා යියල්ලෝ මැ අවහාකෘත වෙනි, සියල්ලෝ මැ අනාසුව වෙනි, සියල්ලෝ මැ ලොකොතකර වෙනි, සියල්ලෝ මැ නිවාණාලමබන වෙති, සෙල්ලෝ මැ ලොකොතකර වෙනි, සියල්ලෝ මැ නිවාණාලමබන වෙති, සෙල්කෝ පරිවාර වෙනි, අනෝහාවයෙන් පරිවාර වෙති, නිශූහභාවයෙන් පරිවාර වෙනි, අනෝහානාවයෙන් පරිවාර වෙති, නිශූහභාවයෙන් පරිවාර වෙනි, සමපුනුකත වෙනි, සහගත වෙති, සහජාත වෙනි, සංසෘෂට වෙනි, සමපුනුකත වෙනි, එ අමෛත්සුයයෝ මැ ඒ අසැක්දුණුයට ආකාර ද පරිවාර ද වෙනි. පටිසමහිදුමගොො-මහාවගාා-කදුණකථා

සකදගාම්මගාකකාණ -පෙ- සකදගාම්ඵලකකාණ -පෙ- අනාගාමි-මගාකාබණේ -පෙ- අනාගාමිඵලකකාණේ -පෙ- අරහතනමගාකාඛණේ අඤඤ් සිසිසස සදධිණියං අධිමොකකාපරිවාරං හොති -පෙ- ජීවිතිණියං පවතතසනතතාධිපතෙයාපරිවාරං හොති.

අරහතතමගහසකමණ ජාතා හිම්මා එපෙතිා චිතතසම්බාහං රූපං සබෙබව කුසලා හොනති, සබෙබව අනාසවා හොනති, සබෙබව නියානතිකා හොනති, සබෙබව අපවයගාමනො හොනති, සබෙබව ලොකුතතාරා හොනති, සබෙබව නිබොහාරමමණා හොනති අරහතතමගහසකමණේ අඤඤ් සුසියසා ඉමාති අටසී සුසියානි සහජාතපරිවාරා හොනති, අඤඤ – මඤඤ පරිවාරා හොනති, නිසසය පරිවාරා හොනති, සමපයුතතපරිවාරා හොනති, සහගතා හොනති, සහජාතා හොනති, සංසටසා හොනති, සමපයුතතා හොනති. තෙව නසා ආකාරාවෙව හොනති පරිවාරා ව.

අරහතතඵලකඛණෙ අදාසුතාවිස්දියසා සඳධිස්දියං අධ්මොකඛපරිවාරං හොති, විරිසිස්දියං - පෙ - ජිවිතිස්දියං පවතතසනාතතාබිපතෙයාපරිවාරං හොති. අරහතතඵලකඛණෙ ජාතා බම්මා සබෛබව අබාතතා හොනති, එපෙනිා චිතතසමූටයානං රූපං, සබෛව අනාසවා හොනති, සබෛව ලොකුතතරා හොතති, සබෛව නිබොනාරම්මණා හොනති. අරහතත-ඵලකඛණෙ අදාසුතාවිස්දියසා ඉමාති අටසීස්දියාති සහජාතපරිවාරා හොනති, අඤාඤ පරිවාරා හොනතී, නිසායපරිවාරා හොනති, සමප-සුතතපරිවාරා හොනති, සහගතා හොනති, නිසායපරිවාරා හොනති, සංසටයා හොනති, සමපයුතතා හොනති. තෙව තසා ආකාරා වෙව හොනති පරිවාරා ව. ඉති ඉමාති අටසීටයකානි වනුසටයි හොනති.

අාසමාති කතමෙ තෙ ආසවා: කාමාසවො, භවාසවො, දිට්ඨාසවො, අව්ඥාසවො.

කතේ අාසවා බීයනති: සොතාපතතිමගොන අනවසෙසො දිටසාසවො බීයති, අපායගමනීයො කාමාසවො බීයති, අපායගමනීයො භවාසවො බියති, අපායගමනීයො අවිජාසවො බීයති, එතේතෙ ආසවා බීයනති.

සකදගාම්මගොන ඔළාරිකො කාමාසවො බීයනි, තදෙකටෙඨා භමාසමො බීයනි, තදෙකටෙඨා අවිජජාසවො බීයනි, එපෙළුනෙ ආසවා බීයනති.

අනාගාම්මගොන අනවසෙසො කාමාසවො බීයති, තදෙකටෙඨා ගවාසවො බීයති, තදෙකටෙඨා අවිජජාසවො බීයති, එපෙථනෙ ආසවා බීයනති.

අරහතතමගොන අනවසෙසො භවාසවො ඛීයති, අනවසෙසො අවිඥාසවො බීයති, එනේතෙ ආසවා බීයතති

තං සඳහටෙස්න සඳහාං, පජානනටෙස්න පසැසැ. තෙන වුවවති: 'වතුසටයියා ආකාරෙහි තිණාණාං ඉන්දියානං වසීහාවනා පසැසැ ආසවානං බයෙ සඳහාං'. සකෘදගාම්මාගීකෘණයෙහි ... සකෘදගාම්ඵලකෘණයෙහි ... අනාගාමී– මාගීකෘණයෙහි.... අනාගාමීඵලකෘණයෙහි ... අහිත්මාගිකෘණයෙහි අසැඤ්ඤේ යට ශුදෝශේෂයය අධ්මොකෘභාවයෙන් පරිවාර වෙයි ... ජීවිතෙඤ්ඝය වනීමානසනතනියට අධ්පනිභාවයෙන් පරිවාර වේ.

අශීන්මාගීසාමණයෙහි උපන් ඛෂීයෝ විතනසමූාස්ංහරුපය තබා සියල්ලෝ මෑ කුශල වෙති, සියල්ලෝ මෑ අනාසුව වෙති, සියල්ලෝ මෑ නොයාඩාණික වෙති, සියල්ලෝ මෑ අපවයගාම වෙති, සියල්ලෝ මෑ ලොකොතතර වෙති, සියල්ලෝ මෑ නීඞාණාලමබන වෙති, සියල්ලෝ මෑ ලොකොතතර වෙති, සියල්ලෝ මෑ නීඞාණාලමබන වෙති. අභීන්මාගීසාම-ණයෙහි අසැක්දිපුට මේ අෂෙටස්දියයෝ සහජාතතාවයෙන් පරිවාර වෙති, අනොහාවයෙන් පරිවාර වෙති, නිශයභාවයෙන් පරිවාර වෙති, සමපුහුකතාවයෙන් පරිවාර වෙති, සහගත වෙති. සහජාත වෙති, සංසාෂට වෙනි, සමපුහුකත වෙති. ඒ අෂෙටස්දියයෝ මෑ ඒ අසැක්දිස්දියට ආකාර ද පරිවාර ද වෙත්.

අභීත්ඵලකාෂණයෙහි අකුකුතාවින්දියට ශුදේඛන්දියය අයිමොකාභාවයෙන් පරිවාර වෙයි, වියෝහේදීයය ... ඒවිතෙන්දීයය වන්මානසනතනයට අධිපති-භාවයෙන් පරිවාර වේ. අභීත්ඵලකාෂණයෙහි උපන් ධමීයෝ සියල්ලෝ මෑ අවහාකාන වෙති, විතනසමුන්හනරූපය තබා සියල්ලෝ මෑ අනාසුව වෙති, සියල්ලෝ මෑ ලොකොතතර වෙති, සියල්ලෝ මෑ නිළාණාලමබන වෙති. සියල්ලෝ මෑ ලොකොතතර වෙති, සියල්ලෝ මෑ නිළාණාලමබන වෙති. සියල්ලෝ මෑ ලොකොතතර වෙති, සියල්ලෝ මෑ නිළාණාලමබන වෙති. සීක්ඵලකාණගෙහි අකුකුතාවින්සීයට මේ අෂෙටන්දීයයෝ සහජාතභාවයෙන් පරිවාර වෙති, අනොහානහාවයෙන් පරිවාර වෙති, නිශයභාවයෙන් පරිවාර වෙති, සමපුයුකතහාවයෙන් පරිවාර වෙති, සහහත වෙති, සහජාත වෙති, සංසාෂට වෙති, සමපුයුකත වෙත්. ඒ අෂෛටන්දීයයෝ මෑ ඒ අකැකුතාවින්දීයට ආකාර ද පරිවාර ද වෙත්. මෙසේ මේ අෂටාෂටකය සුසාටෙක් වේ.

අාසවං යනු: ඒ ආසුවයෝ කාමරහ යන්: කාමාසුව සෑ භවාසුව යෑ දුෂට සාසුව යැ අවිද_හසුව යි.

තෙල ආසුවයෝ කොහි කෘය වෙනි යත්: සෝවන්මහින් අනවශාෂ වූ දුෂට සාසුවග කෘය වෙයි, අපායගාම වූ කාමාසුවය කෘය වෙයි, අපායගාම වූ හවාසුය කෘග වෙයි, අපායගාම වූ අවිදාසුවය කෘය වෙයි. තෙල ආසුවයෝ මෙහි කෘය වෙන්.

සෙදගැම්මහින් ඖදරිකාවූ කාමාසුවග සෑය වෙයි, එය හා සමග එක් වැ සිටි භවාසුවය සෑය වෙහි, එය හා සමග එක් වැ සිටි අවිදා සුවග සෑය වෙයි. නෙල ආසුවයෝ මෙහි සෑය වෙත්.

අනගෑම් මහින් අනවශාෂ වූ කාමාසුවය කාෂය වෙයි, එය හා සමග එක් වෑ සිටි හවාසුවය කාෂය වෙයි, එය හා සමග එක් වෑ සිටි අවිදාසුවය කාෂය වෙයි. තෙල ආසුවයෝ මෙහි කාෂය වෙන්.

අභීන්මාගීයෙන් අනවෙශෙෂ වූ හවාසුවය සාෂය වෙයි, අනවශාෂ වූ අවිදාසුවය සාෂය වෙයි. නෙල ආසුවයෝ මෙහි සාෂය වෙනේ.

එය ශූතාළුසයන් ශූත යැ පූජාතනාළුයෙන් පුඥ යි. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'චතුසටසීයා ආකාරෙහි තිණාණං ඉදදියානං වසීතාදනා පණැසු ආසුවානං බළෙ ණුණා' යි.

ආපුවඎිය හැන නිර්දෙශ සි.

56-63. සච්චඤ ණ චතුකක දවයං

කථං පරිඤඤටෝ ප**ඤඤ දූකොඛ ඤ**ණං, පහානටෝ පඤඤ සමුදයෙ ඤුණං, සච්ඡිකිරියටෝ **පඤඤ නිරො**බෙ ඤෑණං, භාවනටෝ පඤඤ මගො ඤෑණං:

දුකකසස පීලභටෙඨා සඞ්කතටෙඨා සභතාපටෙඨා විපරිනාමටෙඨා පරිඤඤටෙඨා.

සමූදයසා අායූහනටෙඪා නිදනවෙඪා සහෙදකුහටෙඪා පළිබොඩටෙඪා පහානටෙඪා.

නිරොඛසය නිසයරණවෙහා විවෙකවෙහිා අසභිඛතවෙහිා අමතවෙහිා සච්ඡිකිරියටෙහා.

මගහසස නියයානටෙඨා හෙතුටෙඨා දසසනටෙඨා අාධිපතෙයාටෙඨා භාවනටෙඨා.

කථං දුකෙඛ ඤැණං, දුකඛසමුදගෙ ඤෑණං, දුකඛනිරොධෙ ඤෑණං, දකඛනිරොඛගාමිනියා පටිපදාය ඤෑණං:

මඟාසමඹගිසා සැඳුණං දුකොබපෙනං සැඳුණං, දුකාබසමුදයෙපෙනං සැඳුණං, දුකාබනිරොබොපෙතං සැඳුණං, දුකාබනිරොඩගාමිනියා පටිපදායපෙනං සැඳුණං.

තින් කතමං දුකෙඛ කිදුණං: දුකඛං ආරබ්භ යා උපපජන් පකුතු පන්නනා විවසා පවිවසා ධමාවිවසා සලකඛණා උපලකඛණා පවටුපලකඛණා පණ්ඩිවා කොසලලං නෙපුකිකිය වෙහවයා විනතා උප-පරිකඛා භූරී මෙධා පරිනාශිකා විපසානා සමපන්කිකයං පෙතාදෙ පකැකි පකැකි හිතා පෙකකි බලං පකැකියන් පකැකි පොතාදෙ පකැකි පකැකි හාසෝ පකැකි පේනාන කියි. සංකානයේ පකැකි අාලෝකෝ පකැකි හාසෝ පකැකි පේනාන කියි. සංකානයේ පකැකි අාලෝකෝ පකැකි හාසෝ පකැකි පේනාන කියි. සංකානයේ පකැකි අාලෝකෝ පකැකි හාසෝ පකැකි පේනාන කියි. දක්කය සංකාන යම්වේ ද සංකානයේ අපේන් දුකෙඛ කියිණා. දක්ඩ සම්වේදයං ආරබ්භ -පෙ-දකඛනීරෝධාං ආරබ්භ -පෙ- දුකඛනිරෝධනාමිනීං පටිපදං ආරබ්භ -පෙ-අමොහෝ ධමාවිවසෝ සමාවිටියි. ඉදං වුවෙනි දක්ඛන්රෝධනාමිනියා පටිපදය කියුණා.

හං කැහටෙයන කැණං, පජානනටෙයන පකුඤු. තෙන වුච්චති: 'දුකෙක කැණං, දුකකසමුදයෙ කැණං, දුකකනිරොබෙ කැණං, දුකකනිරොබ– ගාමනියා පටිපදය කැණං'.

සවව ඤුණව භූකක දව යනි දෙද සො.

56-63. සතාඥනවතුෂකදවය

කිසෙසින් (දුංඛයාගේ පීඩනාදි වතුර්විධ අනීයක්) පරිඥෙයසවනාව-යෙහි පුඥුව දුංඛඥන වෙයි, පුහාතවයසවහාවයෙහි පුඥුව සමූදයඥ වෙයි, සාකෘතෝකනීවයසවහාවයෙහි පුඥව නිරෝධඥන වෙයි, භාවිතවා සවනාවයෙහි පුඥුව මාහීඥන වෙයි යන්:

දුංඛයාගේ පීඩනස්වභාවය පුතයෙත් වියිත් රැස් වැකරනලද සිවභාවය සන්තාපස්වභාවය පෙරලෙන සිවභාවය පරිඥෙයස්වභාව වෙයි.

සමූදයාගේ දුක් රැස් කරන සවහාවය දුකට කරුණු වන සවහාවය සංයෝග සවහාවය වලහන සවහාවය පුහාතවා සවහාව වෙයි.

නිරොඛයාගේ සසරිත් පහවූ සවභාවය සංසකාරයක් කෙරෙත් ශූනය සවභාවය පුතායත් විසින් රැස් වැ නො කරනලද සවහාවය අමරණ සවභාවය සංකෘත්කනීවා සවභාව වෙයි.

මාගීයාගේ නියඞාණසවහාවය හෙතුසවහාවය දශීනසවහාවය ආධිපතාසවහාවය භාවිතවයසවහාව වේ.

එය ශූතාණියෙන් ශූන යැ පූජානනාණීයෙන් පුශු යි. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'පරිඤඤටේඨ පඤඤ දුකොබ ඤුණං පහානටෙඨ පඤඤ සමුදයෙ ඤුණං සවජිකිරියටේඨ පඤඤ නිරොඩේ ඤුණං භාවනටේඨ පඤඤ මගෙග ඤුණං'යි.

ක්සෙසිත් දුඃඛඥන, දුඃඛසමූදයඥන, දුඃඛනිරොඛඥන, දුඃඛනිරොඛ– ගාමිනීපුතිපදඥන වෙසි යත්:

මාගීසමඞ්ගීහුගේ යම් ඥනයෙක් වේ ද නෙල දුංඛඥන නමුදු වෙයි තෙල දුංඛසමුදයඥන නමුදු වෙයි, තෙල දුංඛනිරෝඛඥන නමුදු වෙයි, තෙල දුංඛනිරෝඛගාමිනීපුතිපදඥන නමුදු වේ.

එහි දුංඛඥනය කවරෙ යත්: දුංඛසතාය අරමුණු කොට යම පුඥ-යෙක් පුජානනාකාරයෙක් විමසීමෙක් පුකාරයෙන් විමසීමෙක් සිවිසස්දහම විමසීමෙක් (අනිතතාදිය ලක්ෂණ විසින්) සැලැකිමෙක් උපලක්ෂණයෙක් පුතුපලක්ෂණයෙක් පාණ්ඩතායෙක් කුශලහාවයෙක් නිපුණතාවයෙක් (අනිතතාදිය) විභාවනයෙක් විනතායෙක් උපපරීක්ෂායෙක් භූරීපුඥයෙක් මෙධායෙක් (යථාසවහාව පතිවෙධයෙහි නැමෙන) පරිණායිකායෙක් විදශීනායෙක් (අනිතතාදිය පුකාරයෙන් දන්නා) සමාග්ඥනයෙක් පතොද-පුඥයෙක් පුඥසාඛාන ඉන්දියයෙක් පුඥුබලයෙක් පුඥුශයනුයෙක් පතොද-පුඥයෙක් පුඥුසාඛානා ඉන්දියයෙක් පුණුබලයෙක් පුඥු පුදෙකරයක් පතෙද-පුඥයෙක් පුඥුසාඛානා ඉන්දියයෙක් පුණුබලයෙක් පුණු පුදෙකරයක් පුණු දුංකාදයෙක් පුණු ආලොකයෙක් පුණු අවනාසයෙක් පුණු පුදෙකරයක් පුණු දොසාදයෙක් පුණු ආලොකයෙක් සමාග්දුවේයක් සමාගේදුමෙයක් පුණු නිරොධසතාය අරමුණු කොට ... දුංඛනිරෝධගාමනීපතිපදකනය අරමුණු කොට යම පුණුයෙක් පුජානනාකාරයෙක් ... අමොහයෙක් ධම්විවනයෙක් සමාගේදුමෙයිනෙක් උපදී ද මේ දුංඛනිරෝධගාමනීපතිපදණු න සැයි කියනු ලැබේ.

එය ශතාඞීයෙන් ශූන යැ පුජානනාඞීයෙන් පුශු යි. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'දුංකාබ ඤුණං, දුකාබසමුදයෙ ඤුණං, දුකාබනිරොබො ඤුණං, දුකාබනිරොඩනාමිනියා පටිපදය ඤුණං' යි.

සතාඥානවතුෂකදවයනිර්දෙශ සි.

64-67 සුද්ධිකපටිසමහිද, සිදුණං

කථං අන්පටිසමහිදෙ ඤුණං, ඩමාපටිසමහිදෙ ඤුණං, නිරුතනි-පටිසමහිදෙ ඤුණං, පටිහානපටිසමහිදෙ ඤුණං:

අනෙථයු කඳණං අන්පටිසමහිද, ඩමේමයු කඳණං ඩම්මපටිසමහිද, තිරැතනීසු කඳණං නිරුතනීපටිසමහිද, පටිහානෙසු කැණං පටිහානපටි– සමහිද.

අන්නානතාන පකුකු අන්පටිසමහිදෙ කැණං, ධමානානතාන පකුකු ධමාපටිසමහිදෙ කැණං, නිරැතානිනානතාන පකුකු නිරැතානි-පටිසමහිදෙ කැණං.

අත්වවත්නෙ පසැසැ අත්පටිසමහිදෙ සැගොං, බම්මවවත්නෙ පසැසැ බම්මපටිසමහිදෙ සැගොං, නිරුතනිවවත්නෙ පසැසැ නිරුතනි-පටිසමහිදෙ සැගොං, පටිභානවටත්නො පසැසැ පටිභානපටිසමහිදෙ සැගොං.

අත්සලලකඛණෙ පඤඤ අත්පටිසමහිදෙ ඤණ, ඛම්මසලලකඛණෙ පඤඤ ඛම්මපටිසමහිදෙ ඤණ, නිරුතතිසලලකඛණෙ පඤඤ නිරුතති-පටිසමහිදෙ ඤණ, පටිහානසලලකඛණෙ පඤඤ පටිහානපටිසමහිදෙ ඤුණං.

අන්දුපලකඛණෙ පතැනු අන්පටිසමහිදෙ කැණං, බම්මූපලකඛණෙ පකැකු බම්මපටිසමහිදෙ කැණං, නිරුතනුපලකඛණෙ පකැකු නිරුතනි-පටිසමහිදෙ කැණං, පටිහානූපලකඛණෙ පකැකු පටිභානපටිසමහිදෙ කැණං.

අත්පානෙදේ පකුකු අත්පටිසමහිදේ කැණං, බම්මපානෙදේ පකුකු බම්මපටිසමහිදේ කැණං, නිරුතනිපානෙදෙ පකුකු නිරුතනිපටිසමහිදෙ කුණං, පටිභානපානෙදෙ පකුකු පටිභානපටිසමහිදෙ කැණං.

අත්පපහාවනෙ පණැඤ අත්පටිසමහිදෙ ඤෑණං, ධම්පපහාවනෙ පණැඤ ධම්මපටිසමහිදෙ ඤෑණං, නිරුතතිපපහාවනෙ පණැඤ නිරුතතිපටි-සමහිදෙ ඤුණං, පටිභානපපහාවනෙ පඤඤ පටිභානපටිසමහිදෙ ඤුණං.

අත්ජොතනෙ පඤඤ අත්පටිසමහිද ඤණං, ඩමාජොතනෙ පඤඤ ඩමාපටිසමහිදෙ ඤණං, නිරූතනිජොතනෙ පඤඤ නිරූතනිපටිසමහිදෙ ඤුණං, පටිභානජොතනෙ පඤඤ පටිභාන පටිසමහිදෙ ඤුණං.

64–67. ශුදධිකපුතිසංවිද්ඥනය

කිසෙයින් අච්පුතිසංවිද්ශූන, ධෂීපුතිසංවිද්ඥන, තිරුකතිපුතිසංවිද්-ඥන, පුතිහානපුතිසංවිද්ඥන වෙයි යන්:

හෙතුඵල (අළු)යන්හි පුහෙදගනඥනය අළුපුතිසංවිද් යැ පුතාය (ධමී) යන්හි පුහෙදගනඥනය ධම්පුතිසංවිද් යැ නිරුකානිශබදයෙහි පුහෙදගන ඥනය නිරුකානිපුතිසංවිද් යැ ඥනයන්හි පුහෙදගතඥනය පුතිහාන-පුතිසංවිද් යැ.

අම්නානාතියෙහි පුහෙදගතඥනය අම්පුතිසංවිද්ඥන යෑ ධම්නානාති– යෙහි පුහෙදගතඥනය ධම්පුතිසංවිද්ඥන යෑ නිරුකතිනානාතියෙහි පුහෙදගතඥනය නිරුකතිපුතිසංවිද්ඥනයෑ ඥනනානාතියෙහි පුහෙදගත– ඥනය පුතිහානපුතිසංවිද්ඥන යි.

අවතිශවයෙහි පුහෙදගතඥනය අව්පුතිසංවිද්ඥන හැ ධමිනිශවයෙහි පුහෙදගතඥනය ධම්පුතිසංවිද්ඥන යෑ තිරුකතිනිශවයෙහි පුහෙදගතඥනය නිරුකතිපුතිසංවිද්ඥන යෑ ඥහනිශවයෙහි පුහෙදගතඥනය පුතිහානපුති-සංවිද්ඥන යි.

අවිය මොනොවට දැකීමෙහි පුහෙදගතඥනය අව්පුතිසංවිද්ඥන යැ ඛමීය මොනොවට දැකීමෙහි පුහෙදගතඥනය ඛමීපුතිසංවිද්ඥන යැ නිරුකතිය මොනොවට දැකීමෙහි පුහෙදගතඥනය නිරුකතිපුතිසංවිද්ඥන යැ ඥනය මොනොවට දැකීමෙහි පුහෙදගතඥනය පුතිහානපුතිසංවිද්ඥනයි.

අවිය අතාවේයෙන් දක්මෙහි පුහෙදගතඥනය අව්පුතිසංවිද්ඥන යැ ධම්ය අතාවේයෙන් දක්මෙහි පුහෙදගතඥනය ධම්පුතිසංවිද්ඥන යැ තිරුකතිය අතාවීයෙන් දක්මෙහි පුහෙදගතඥනය තිරුකතිපුතිසංවිද් ඥන යැ ඥනය අතාවීයෙන් දක්මෙහි පුහෙදගතඥනය පුතිභානපුතිසංවිද් ඥන යැ.

අව්පුහෙදයෙහි පුහෙදගතඥනය අව්පුතිසංවිද්ඥන යැ ඛණීපුහෙදයෙහි පුහෙදගතඥනය ඛණීපතිසංවිද්ඥන යැ නිරුකතිපුහෙදයෙහි පුහෙදගත ඥනය නිරුකතිපුතිසංවිද්ඥන යැ ඥනපුහෙදයෙහි පුහෙදගතඥනය පුතිහානපුතිසංවිද්ඥන යි.

අවිය පහළ කිරීමෙහි පුහෙදගතඥනය අව්පතිසංවිද්ඥන යැ ඛමීය පහළ කිරීමෙහි පුහෙදගතඥනය ඛමීපුතිසංවිද්ඥන යැ නිරුකනිය පහළ කිරිමෙහි පුහෙදගතඥනය නිරුකනිපුතිසංවිද්ඥන යැ ඥනය පහළ කිරීමෙහි පුහෙදගතඥනය පුතිහංනපුතිසංවිද් ඥන යි

අවිය බැබැලවීමෙහි පුහෙදහතඥනා අව්පුතිසංවිද්ඥන යැ ඛණීය බැබැලවීමෙහි පුහෙදහතඥනය ඛණීපුතිසංවිද්ඥන යැ නිරුකානිය බැබැල-වීමෙහි පුහෙදහතඥනය නිරුකානිපුනිසංවිද්ඥන යැ ඥනය බැබැලවීමෙහි පුහෙදහතඥනය පුතිහානපුතිසංවිද්ඥන යි.

225

පටිසමහිදුමගෙනා-මහාවගන-කසුණකථා

අත්විරොචනෙ පසැසැ අත්පටිසමහිදෙ සැණං, ධමාවිරොචනෙ පසැසැ ධමාපටිසමහිදෙ සැණං, නිරුතනිවිරොචනෙ පසැසැ නිරුතනිපටි-සමහිදෙ සැණං, පටිභානවිරොචනෙ පසැසැ පටිභානපටිසමහිදෙ සැණං.

අත්පතාායනෙ පණුඥ අත්පට්සමහිදෙ ඤුණං, ඛමාපතාසනෙ පණුඤු ඛමාපට්සමහිදෙ ඤුණං, නිරුතතිපතාසනෙ පඤඤ නිරුතති පටිසමහිදෙ ඤුණං, පටිභානපතාසනෙ පඤඤ පටිභානපටිසමහිදෙ ඤුණං.

තං කැතටෙඪන කැණං, පජානනටෙඪන පකුකු. තෙන වුච්චති: 'අසුපටීසමහිදෙ කැණං, ධම්මපටිසමහිදෙ කැණං, නිරුතනිපටිසමහිදෙ කැණං, පටිහානපටිසමහිදෙ කැණං'.

සුදධිකපටිසමතිද,ඤාණනිදෙදයො.

68 ඉන්දියපරොපරියනතඤුණං.

කතමං තථාගතසස ඉංදියපරොපරියනත1 සඳුණං.

ඉඩ තථාගතො සතෙත පසසති: අපාරජ කෙඛ මහාරජ කෙඛ තිකඛිඥියෙ මුදිඥියෙ සවාකාරෙ ආාකාරෙ සුවිඤඤාපයෙ දුවිඤඤාපයෙ අපොකචේච පරලොකචජජහයදසසාවිනො අපොකචේච න පරලොකචජජනයදසසා-විනො.

අපාරජකාඛ මහාරජකොඛනි සඳහා පුහාලො අපාරජකොඛා, අසාදංඛා² පුහාලො මහාරජකොඛා; ආරදාවිරියෝ පුහාලො අපාරජකොඛා, කුසීනො පුහාලො මහාරජකොඛා; උපටසීනසාක් පුහාලො අපාරජකොඛා, මූටසීසාති පුහාලො මහාරජකොඛා; සමානිනො පුහාලො අපාරජකොඛා, අසමානිතො පුහාලො මහාරජකොඛා; පඤඤවා පුහාලො අපාරජකොඛා, දුපාදෙඤඤ පුහාලො මහාරජකොඛා.

නිහාබ්ජාදියෙ මුදිජාදියෙනි සඳවා පුහාලො නිසාඛිජාදියො, අසාසදා පුහාලො මූදිජාලියෝ; ආරදාවිරියෝ පුහාලෝ නිසාඛිජාලියෝ, කුසීතො පුහාලො මූදිජාලියෝ; උපටසීතසාන් පුහාලෝ නිසාඛිජාලියෝ, මූටායසානි පුහාලෝ මූදිජාලියෝ; සමාතිතෝ පුහාලෝ නිසාඛිජාලියෝ, දූපපණැකු පුහාලෝ මූහාලෝ මූදිජාලියෝ; සාකුකුවා පුහාලෝ නිසාඛිජාලියෝ, දූපපණැකු පුහාලෝ මූදිජාලියෝ.

2. අසාදේඛා - PTS,

^{1.} ඉත්දීයානා පරාපරියනාන - සාකා, ඉත්දියපරාපරියනාන - මජසං, PTS, සී 1,8,3

අව්ය විවිධ කොට දීපත කිරීමෙහි පුහෙදගතඥනය අව්පුතිසංවිද්-ඥන හැ ධමීය විවිධ කොට දීපත කිරීමෙහි පුහෙදගතඥනය ධමීපුති-සංවිද්ඥන සැ නිරුකතිය විවිධ කොට දීපත කිරීමෙහි පුහෙදගතඥනය නිරුකතිපුහිසංවිද්ඥන යැ ඥනය විවිධ කොට දීපත කිරීමෙහි පුහෙද-ගතඥනය පුතිහානපුතිසංවිද්ඥන යි.

අව්පුකාශනයෙහිපුහෙදගතඥනය අව්පුතිසංවිද්ඥන යැ ධම්පුකාශන-යෙහි පුහෙගතඥනය ධම්පුතිසංවිද්ඥන යැ තිරැකතිපුකාශනයෙහි පුහෙදගතඥනය තිරුකතිපුතිසංවිද්ඥන යැ ඥනපුකාශනයෙහි පුහෙද-ගතඥනය පුතිහානපුතිසංවිද්ඥන යි.

එය ශූතාව්යෙන් ශූන යැ පූජානනාව්යෙන් පුශු යි. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'අපුළුපටිසමහිදෙ ඤුණං, ධමමපටිසමහිදෙ ඤුණං, නිරුනනි– පටිසමහිදෙ ඤුණං, පටිභානපටිසමහිදෙ ඤුණං'යි.

සුදධිභාපටිසමහිද, ඥානනිථ්දෙශ සි.

68. ඉන්දියපරාවරතාඥනය

තථාගතයක් වහත්සේගේ (සතාඞයත් පිළිබඳ) ඉාලීයපරාවරතාඥනය කවරෙ යත්:

මෙහි තථාගත තෙම අලප වූ කෙලෙස් රජස් ඇති මහත් වූ කෙලෙස් රජස් ඇති තිසුණු වූ (ශුඛාදි) ඉාළියගත් ඇති මාදු වූ ඉාළියගත් ඇති සුඥර වූ ආකාර ඇති කුත්සිත වූ ආකාර ඇති සුවසේ හැගැවිය හැකි දුකසේ හැගවිය හැකි සතානාගත් පරලොව ද (රාගාදි) වදංශ ද හය වශයෙත් දක්නා වූ ඇතැම් සතානාගත් පරලොව ද (රාගාදි) වදංශ ද හය වශයෙත් නො දක්නා වූ ඇතැම් සතානාගත් (ඉාළියපරාවරතාඥනයෙත්) දකි.

අපරජකෙකි මහාරජකෙකි යනු: ශුදධා ඇති පුදහල නෙම අලප-රජසක හැ ශුදධා නැති පුදහල නෙම මහාරජසක හැ ආරබධවියයි ඇති පුදහල තෙම අලපරජසක හැ කුසීද පුදහල නෙම මහාරජසක යැ එළඹ සිටි යිහි ඇති පුදහල තෙම අලපරජසක හැ මූලායිහි ඇති පුදහල නෙම බහාරජසක හැ සමානිතපුදහල නෙම අලපරජසක හැ අසමානිතපුදහල තෙම මහාරජසක හැ (උදයවාසභාමිනී) පුඥාම ඇති පුදහල නෙම අලප-රජසක හැ දුෂ්පුාඥ පුදහල නෙම මහාරජසක හි.

නිකාඛප්දියෙ මුදිප්දිය යනු: ශුඛා ඇති පුදාල නෙම නියුණු වූ (ශුඛාදි) ඉප්දිය ඇත්තේ යෑ ශුඛා නැති පුදාල නෙම මෘදු වූ ඉප්දිය ඇත්තේ යෑ රැකුළු වැර ඇති පුදාල නෙම කියුණු වූ ඉප්දිය ඇත්තේ යෑ කුසිත වූ පුදාල නෙම මෘදු වූ ඉප්දිය ඇත්තේ යෑ ළඳඹයිට් සිනි ඇති පුදාල නෙම කියුණු වූ ඉප්දිය ඇත්තේ යෑ මූලායිනි ඇති පුදාල නෙම මෘදු වූ ඉප්දිය ඇත්තේ යෑ සමානිත වූ පුදාල නෙම කියුණු වූ ඉප්දිය ඇත්තේ යෑ අසමානිත වූ පුදාල නෙම මෘදු වූ ඉප්දිය ඇත්තේ යෑ පුළාව ඇති පුදාල නෙම කියුණු වූ ඉප්දිය ඇත්තේ යෑ දුෂ්පාඥ වූ පුදාල නෙම මෘදු වූ ඉප්දිය ඇත්තේ යි. පටිසමහිදුමගෙහා- මහාවගහ–කඳුණකථා

සොකරෙ ආාකාරෙනි සංඛා පුහාලො සාකාරෝ, අසාගෝ පුහාලො ආාකාරෝ; ආරඛ්වරියො පුහාලො සාකාරෝ, කුසිතො පුහාලෝ ආකරෝ; උපටසීතසාන් පුහාලො සවාකාරෝ, ශිට්ඨසාති පුහාලෝ ආකාරෝ; සමාතිතො පුහාලො සවාකාරෝ, අසමාතිතො පුහාලෝ ආකාරෝ; පඤඤවා පුහාලෝ සාකාරෝ, දූපංඤඤ පුහාලෝ ආකාරෝ

සුවිකැකැපගෙ දුවිකැකුපගෙනි සඳහා පුහාලො සුවිකැකුපයො, අසාදෝා පුහාලො දුවිකැකුපගො; ආරදාවිරියෝ පුහාලො සුවිකැකුපගො කුසීතෝ පුහාලො දුවිකැකුපගෝ; උපථානසාත් පුහාලො සුවිකැකුපගෝ, මුවාසසාති පුහාලෝ දුවිකැකුපගෝ; සමාතිතෝ පුහාලෝ සුවිකැකුපගෝ, අසමාතිතෝ පුහාලෝ දුවිකැකුපගෝ; පකැකුවා පුහාලෝ සුවිකැකුපගෝ, දුපපකෙකු පුහාලෝ දුවිකැකුපහෝ.

අපෙසාවේව පරලොකවජජනයදහාාවිනො අපෙසාවෙව න පර ලොකවජජනයදහාාවිනොහි සදෙඛා පුහාලො පර ලොකවජජනය-දහාාවී, අහාදෙකාවිනොහි සදෙඛා පුහාලො පර ලොකවජජනය-දහාලො පර ලොකව ජජනය දහාවී, කුසීනො පුහාලො න පර ලොක-වජජනය දහාවී; උප ට^කන සහ පර ලොකව ජජනය දහාවී, මුට හි සහ දහාවී; උප ට^කන සහ පර ලොකව ජජනය දහාවී, මුට හි සහ දහාවී; උප ට^කන සහ පර ලොකව ජජනය දහාවී, මුට හි සහ දහාවී; සමානිතෝ පුහා ලො පර ලොකව ජජනය දහාවී, මුට හි සහ දහාවී; අස මානිතෝ පුහා ලො න පර ලොකව ජජ කය දහාවී; පණුණුවා පුහා ලො පර ලොකව ජජනය දහාවී, දුප දෙකුණු පුහා ලො න පර ලොකව ජජනය දහාවී.

ලොකොති බනිලොකො, බාතුලොකො, ආයතනලොකො, විපතති-භවලොකො, විපතතිසමාවලොකො, සමපතතිහවලොකො, සමපතති-සමහවලොකො.

එකො ලොකො: සබෛතතා ආහාරටයිතිකා, අති ලොකා: නාමඤච රූපඤච, තගො ලොකා: තිසෙසා වෙදනා, චතතාරෝ ලොකා: චතතාරෝ ආහාරා, පඤච ලොකා: පඤචුපාදනකඛියා, ජ ලොකා: ජ අජඣතතිකාහි ආගතනානි, සතත ලොකා: සතත විඤඤාණටයීතිගෝ, අටය ලොකා: අටය ලොකධම්මා, නව ලොකා: නව සතතාවාසා, දස ලොකා: දසාගතතානි, ආාදස ලොකා: අවාදසායතනානි, අටයාරස ලොකා: අටයාරස ඛාතුයෝ.

වජජ හති සබෙබ කිලෙසා වජජා, සබෙබ දුචවරිතා වජජා, සබෙබ අභිසභාරා වජජා, සබෙබ භවගාමී කමමා වජජා.

228

සොකාරෙ දවාකාරෙ යනු: ශුඛා ඇති පුදහල නෙම සුකුර වූ ආකාර ඇත්තේ යැ ශුඛා නැති පුදහල තෙම කුත්සිත වූ ආකාර ඇත්-තේ යැ ආරබාවීයා ඇති පුදහල නෙම සුකුර වූ ආකාර ඇත්තේ යැ කුත්සිත වූ පුදහල තෙම කුත්සිත වූ ආකාර ඇත්තේ යැ එලඹසිටිසිහි ඇති පුදහල තෙම සුකුර වූ ආකාර ඇත්තේ යැ මුලාසිහි ඇති පුදහල තෙම කුත්සිත වූ ආකාර ඇත්තේ යැ සමාහිත වූ පුදහල තෙම සුකුර වූ ආකාර ඇත්තේ යැ අසමාහිත වූ පුදහල තෙම කුත්සිත වූ ආකාර ඇත්තේ යැ පුඤ ඇති පුදහල තෙම සුකුර වූ ආකාර ඇත්තේ යැ දුෂ්පාඤ වූ පුදහල තෙම කුත්සිත වූ ආකාර ඇත්තේ යැ

සුවිකැකුපයෙ දුවිකැකුපයෙ යනු: සැදහැති පුදාල තෙම සුවිශූපය (සුවසේ හැගැවිය හැකි) යැ සැදහැ නැති පුදාල තෙම දුර්විශූපය (දුකසේ හැගැවිය හැකි) යැ ආරබාවීයයි ඇති පුදාල තෙම සුවිශූපය යැ කුසිද වූ පුදාල නෙම දුර්විශූපය යැ එලඹසිටි සිහි ඇති පුදාල තෙම සුවිශූපය යැ මූලාසිහි ඇති පුදාල තෙම දුර්විශූපය යැ සමානිත පුදාල තෙම සුවිශූපය යැ මූලාසිහි ඇති පුදාල තෙම දුර්විශූපය යැ පාශූ පුදාල තෙම සුවිශූපය යැ දුසපාඤ පුදාල තෙම දුර්විශූපය යි.

අපොකාවේව පරලෝකවර්ජනයදහාාවිනො අපොකාවේව න පරලෝක-වර්ජනයදහාාවිනො ගනු: සැදහැති පුදාල හෙම පරලෝව හා (රාහාදි) වදය හය වශයෙන් දක්නේ (දක්නාසුලු) ගැ සැදහැ නැති පුදාල නොම පරලෝව හා වදාය හයවශයෙන් නො දක්නේ යැ ආරමාදීයයි ඇති පුදාල තෙම පරලෝව හා වදාය හයවශයෙන් දක්නේ යැ කුසීදපුදා තෙම පරලෝව හා වදාය හයවශයෙන් නො දක්නේ යැ කුසීදපුදා තෙම පරලෝව හා වදාය හයවශයෙන් නො දක්නේ යැ එළඹසිටි සිහි ඇති පුදාල තෙම පරලෝව හා වදාය හයවශයෙන් දක්නේ යැ මුළාසිහි ඇති පුදාල තෙම පරලෝව හා වදාය හයවශයෙන් දක්නේ යැ මුළාසිහි ඇති පුදාල තෙම පරලෝව හා වදාය හයවශයෙන් දක්නේ යැ අසමා-හිතපුදාල තෙම පරලෝව හා වදාය හයවශයෙන් නො දක්නේ යැ පාඥපුදාල තෙම පරලෝව හා වදාය හයවශයෙන් දක්නේ යැ දුෂ්පාඥ පුදාල තෙම පරලෝව හා වදාය හයවශයෙන් නො දක්නේ ය.

ලොකො යනු: සකානාලොක යෑ ධාතුලොක යැ ආයතනලොක යැ විපතතිභව (අපාය) ලොක යැ විපතතිසමහව (අපායුපගකමම) ලොක යැ සමපතතිභව (සුගති) ලොක යැ සමපතතිසමහව (සුගතුපගකමම) ලොක යි.

එක් ලොවෙකැ: හැම සත්හු ආහාරයෙන් සිටුනාහු යැ. ලොකයෝ දෙදෙනෙකැ: නාමයත් රූපයත් යැ. ලොකයෝ තුන්දෙනෙකැ: තුන් වෙදනා යැ. ලොකයෝ සතරදෙනෙකැ: සතර ආහාරයෝ යැ. ලොකයෝ පස්දෙනෙකැ: පකෙුවාපාදනයකාකියෝ යැ. ලොකයෝ ය. ලොකයෝ පස්දෙනෙකැ: පකෙුවාපාදනයකාකියෝ යැ. ලොකයෝ සදෙනෙකැ: ආධානත්මක ආයතනයෝ සදෙන යැ. ලොකයෝ සත්දෙනෙකැ: සංක විඥනස්වතිහු යැ. ලොකයෝ අටදෙනෙකැ: අපටලොකධාමීයෝ යැ ලොකයෝ නවදෙනෙකැ: නවසතතාවාසයෝ යැ. ලොකයෝ දසදෙනෙකැ. දසආයතනයෝ යැ. ලොකයෝ දෙලොස්දෙනෙකැ: දෙලොස් අංගතන-යෝ යැ. ලොකයෝ අටදොන්දෙනෙකැ: අවලොස් ධාතුහු යි.

වජජං යනු: හැම කෙලශයෝ වද්,යෝ හැම දුශවරිතයෝ වද්,යෝ හැ හැම අභිසංසකාරයෝ වද්,යෝ යැ හැම හවහාමීකමීයෝ වද්,යෝ සි. පටිසමහිදුමගෙහා-මහාවගහ-ඤැණකථා

ඉති ඉමසමිඤව ලොකො ඉමසමිඤව වජෙජ තිබබා හයසඤඤ පචවු– පටයිනා හොති, සෙයාථාපි උකඛිතතාසිකෙ වඩකෙ. ඉමෙහි පඤඤාය ආකාරෙහි ඉමානි පඤවිඥානනි ජානාති, පසාති, අඤඤා, පට්විජඣනි.

ඉදං තථාගතසස ඉත්දියපරොපරියතනකදුණං.

ඉප්දියපරොපරියතුත ඤුණ නිදෙදසො.

69 ආසයානූසයඤුණං.

කතමං තථාගනසා සතනානං ආසයානුසයකදුණං:

ඉඩ තථාගතො සතතානං ආසයං ජානාහි, අනුසයං ජානාති, චරිතං ජානාති, අඩිමුතතිං ජානාති, හබ්බාහබේබ සතෙන ජානාති.

කහමො ව සහනානං ආසනො: 'සසානො ලොකො'හි වා 'අසසානො ලොකො'හි වා 'අනතවා ලොකො'හි වා 'අනනතවා ලොකො'හි වා 'ං ඒවං තං සරීරනති වා 'අඤඤෑ ජීවං අඤඤෑ සරීර'නති වා 'හොති තථාගතො පරම්වරණාහි' වා 'න හොති තථාගතො පරම්වරණා'හි වා 'හොති ව න හොති ව¹ තථාගතො පරම්වරණා'හි වා 'නෙව හොති න න හොති තථාගතො පරම්වරණා'හි වා. ඉති භවදිටසීසහනිසාසිතා වා සතනා හොතති විභවදිටසීසනනිසාසීනා වා.

එතෙ වා පන උහො අනෙත අනුපගමම ඉදපපච්චයතා පටිච්ච-සමූපපනෙනසු බමේමසු අනුලොම්කා බනහි² පටිලදධා හොති, යථාභූතං වා ඤුණුං.

කාමං සෙවනත සෙසුව ජානාති 'අයං පුහාලො කාමගරැකො කාමාසයො කාමාධිමුනෙතා'ති, කාමං³ සෙවනත සෙසුව ජානාති අයං පුහාලො නෙකබම්මගරැකො නෙකබම්මාසයො නෙකබම්මාධිමුනෙතා'ති, නෙකබම්මං සෙවනත සෙසුසුව ජාතාති 'ියං පුහාලො නෙකබම්මගරැකො නෙකබම්මාසයො නෙකබම්මාධිමුනෙතා'ති, නෙකබම්මං සෙවනත සෙසුව ජානාති 'අයං පුහාලො කාමහරුකො කාමාසයො කාමාධිමුනෙතා'ති.

බහාපාද, සෙවනතාඥඥව ජාතාහි 'අයං පුගාලො බහාපාදගරැකො බහාපාදසයෝ බහාපාදශිමුනෙතා'හි, බහාපාදං පෙවනතාඤෙඤව ජාතාහි 'අයං පුගාලො අබහාපාදගරැකො අබහාපාදසයෝ අබහාපාදශීමුනෙතා'නි, අබහාපාදං සෙවනතාඤෙඤව ජාතාහි 'අයං පුගාලො අබහාපාදගරැකො අබහාපදසයෝ අබහාපාදශීමුනෙතා'හි, අබහාපාද, සෙවනතාමෙව ජාතාහි 'අයං පුගාගලා බහාපාදගරැකො බහාපාදසයෝ බහාපාදශීමුනෙතා'හි.

3. ක.කං, PTS

¹ හොති ව න ව හොති - ඉජසං, සහ 2 අනු ලොම්ඛනනි - සි 1, 2,

මෙසෙසින් මේ ලොකයෙහි ද මේ වදංයෙහි ද බලවත් භයසංඥව නඟනලද අසිපත ඇති වධකයකු කෙරෙහි සෙසින් එලඹයිටියා වෙයි. මේ පනස් අයුරින් මේ (ශුද්ධාදී) පඤාවන්යියෙන් (නුවණ්න්) දනියි (දිවැසින්) දකියි. හාත්පසින් දනියි. පුතිවෙධ කෙරේ.

මේ තථාගතයත් වහත්සේගේ (සතානයත් පිළිබඳ) ඉඤියපරාවරතා-ඥන නමි.

ඉණිුගපරාවරතාඥානනිර්දෙශ සි.

69. ආශයානුශයඥනය

තථාගතයන් චහත්සේගේ සතාවයන් පිළිබඳ ආශයඅනුශය දන්නා නුවණ කවරෙ යත්:

මෙහි තථාගත තෙම සතානයක්ගේ ආශය (සනතානය) දනැගනී. අනුශය (ථාමගත කාමරාගාදිය) දනැගති. චරිතය (පූළුකෘතකමී) දනැගනී. අබ්මුකතිය දනැගනී. හවසාහවසසතානයත් දනැගනී.

සතාවයන්ගේ අාශය කවරෙ යත්: 'ලොකය ශාශවතැ'යි හෝ 'ලොකය අශාශවතැ' යි හෝ 'ලොකය අනත ඇත්තේ යැ'යි හෝ 'ලොකය අනත නැත්තේ යැ'යි හෝ 'එ මැ ජීව යැ එ මැ ශරීර යැ'යි හෝ 'ජීවය අනෙකෙකා ශරීරය අනෙකෙකා ' යි හෝ 'සතාව තෙම මරණ්න් මත්තෙහි විදුමාන වේ' යයි හෝ 'සතාව තෙම මරණ්න් මත්තෙහි විදුමාන නො වෝ යයි හෝ 'සතාව තෙම මරණ්න් මත්තෙහි විදුමාන වන්නේත් නො වත්තේත් වේ' යයි හෝ 'සතාව තෙම මරණ්න් මත්තෙහි විදුමාන වන්නේත් නො වත්තේත් වේ' යයි හෝ 'සතාව තෙම මරණ්න් මත්තෙහි විදුමාන දො වෙයි කො ද නො වේ' යයි හෝ 'සතාව තෙම මරණ්න් මත්තෙහි නො මැ වෙයි කො ද නො වේ' යයි හෝ මෙසෙයින් සතාවයෝ ශාශවතදු හේ අයිරි කළානු හෝ වෙති. උළෙජුදෙ හේ ඇයිරි කළානු හෝ වෙත්.

මේ උහයානතයට ද නො පැමිණ ඉදම්පුතාතාපතීතාසමූතපනත-ධමීයන්හි අනුලොමඥනය ලබනලද වෙයි. යථාභූතඥනය හෝ ලබන ලද්දේ වේ.

කාමය සොටුණනු මැ 'මේ පුදහල තෙම කාමහරුක යැ කාමාශය ඇත්තේ සැකාමාබ්මුකත යැ'යි දනගනියි. කාමය සොටුණනු මැ මේ පුදහල තෙම නෛෂකුමයගරුක සැ නෛෂකුමයාශය ඇත්තේ යැ නෛෂකුමයාධි-මුකත සැ'යි දනගනියි. නෛෂකුමයය සොටුණහු මැ 'මේ පුදහල තෙම නෛෂකුමයගරුක යැ නෛෂකුමයය ඇත්තේ යැ නෛෂකුමයාබ්මුකත සැ'යි දනගනියි. නෛෂකුමය සෙටුණහු මැ 'මේ පුදහල තෙම කාම ගරුක සැ කාමාශය ඇත්තේ යැ කාමාබිමුකත සැ'යි දනැගනී

විතාපාදය සොටුණ හු මැ 'මේ පුදහල තෙම වතාපාදගරුසා යැ වතාපාද-ශය ඇත්තේ යැ වතාපාදයිමුකත යැ' සි දනගතියි. වතාපාදය සොටුණ හු මැ 'මේ පුදහල තෙම අවතාපාදගරුසා යැ අවතාපාදයය ඇත්තේ යැ අවතාපාදයි-මුකත යැ' සි දනගතියි. අවතාපාදය සෙවුණ හු මැ 'මේ පුදහල තෙම අවතාපාදගරුසා යැ අවතාපාදයය ඇත්තේ යැ අවතාපාදයිමූකත යැ' සි දනගතියි. අවතාපාදය සෙටුණ හු මැ 'මේ පුදහල තෙම වතාපාදගරුසා යැ වතාපාදයය ඇත්තේ යැ වතාපාදයිමූකත යැ' සි දනැගතී, පීනමිදධං සෙවනත සෙදිසුව ජානාති 'අයං පුහාලෙං පීනමිදධගරැකො පීනමිදධාසයා පිනමිදධාධිමූනෙතා'ති, පීනමිදධං සෙවනත සෙදිසුව ජානාති 'අයං පුහාලෙං ආලොක සඳෙසුගරැකො ආලොක සඳෙසුව ජානාති 'අයං පුහාලෙං ආලොක සඳෙසුගරැකො ආලොක සඳෙසුව ජානාති 'අයං පුහාලෙං ආලොක සඳෙසුගරැකො ආලොක සඳෙසු ප ජානාති 'අයං පුහාලෙං ආලොක සඳෙසුගරැකො ආලොක සඳෙසු ප ජානාති 'අයං මූනෙතා'ති, ආලොක සඳෙසුං සෙවනත සෙදිසුව ජානාති 'අයං පුහාලො පීනමිදධගරැකො පිනමිදධාසයො පීනමිදධාධිමූනෙතා'තිම. අයං සතතානං ආසයො

කතාමො ව සහතානාං අනුසයො: සතතානුසයා, කාමරාගානුසයො, පටිඝානුසයො, මානානුසයො, දිටඨානුසයො, විවිකිච්ඡානුසයො, භව-රාගානුසයො, අවජානුසයො.

යං ලොකෙ පියරුපං සාතරූපං, එහි සතතානං කාමරාගානුසයො අනුසෙති; යං ලොකෙ අපපියරුපං1 අසාතරූපං, එහි සතතානං පටි-කානුසයො අනුසෙති; ඉති ඉමෙසු දමීසු බමෛසු අවිජරා අනුපතිතා තදෙකටෙඨා මානො ච දිටසී ච විවිකීචරා ච දටඨබබා. අයං සතතානං අනුසයො.

කතමං ව සනනානං චරිතං: පුණුඤුභිසඞ්ඛාරො, අපුණුඤුභිසඞ්ඛාරො, ආනෙඤෝහිසඞ්ඛාරො පරිතතභූමකො වා මහාභූමකො වා, ඉදං සතතානං චරිතං.

කතමා ව සතනානං අධිමූතති: සනති සතතා සීනාධිමූතතිකා, සනති සතතා පණිතාධිමූතතිකා, හීනාධිමූතතිකා සතතා නීනාධිමූතතිකා සතතා සෙවනති හජනති පයිරුපාසනති, පණිතාධිමූතතිකා සතතා පණිතාධි-මූතතිකො සතෙත සෙවනති හජනති පයිරුපාසනති. අතීතමපි අදධානං නීනාධිමූතතිකා සතතා හීනාධිමූතතිකො සතෙත සෙවිංසු හජිංසු පයිරුපා-සිංසු, පණිතාධිමූතතිකා සතතා පණිතාධිමූතතිකො සතෙත සෙවිංසු හජිංසු පයිරුපාසිංස, අනාගතමපි අදධානං නීනාධිමූතතිකා සතතා නීනාධිමූතතිකො සතතා පණිතාධිමූතතිකො සයෙන හජියාධිමූතතිකා සතතා පණිතාධිමූතතිකො සහතා නීනාධිමූතතිකා සතතා පණිතාධිමූතතිකො සහෙත සෙවසානති හජිකානති පයිරුපාසිසානති අයං සතතානං අධිමූතති.

කතමෙ සතතා අහබබා: ගෙ තෙ සතතා කම්මාවරණෙන සමතතාගතා, ක්ලෙසාවරණෙන සමතතාගතා, විපාකාවරණෙන සමතතාගතා, අසඳධා අවඡණිකා, දුපපඤඤ අහබබා නියාමං ඔකකම්තුං කුසලෙසු ධම්මෙසු සම්මතතං. ඉමේ තෙ සතතා අහබබා.

කතමේ සතතා හබබා: යෙ තෙ සතතා න කම්මාවරණෙන සමතතා-ගතා, න කිලෙසාවරණෙන සමනතාගතා, න විපාකාවරණෙන සමතතාගතා, සදධා ඡඤිකා පඤඤුවනෙතා, භබබා නියාමං ඔකකම්තුං කුසලෙසු ධම්මෙසු සමමතතං. ඉමේ තෙ සතතා හබබා.

ඉදං තථාගතසස සතතානං ආසයානුසයෙ කැණං.

ආසයානුසයණුණනිදෙදසො.

^{* &#}x27;කාම'නත්වවාදි වාකාපපදෙසො - සහ PTS පොළුකොසු ච කාළුව සිහළකාර පොළුකෙසුව වනාකුලො විසඳිනොව දිසානතා.

¹ අපියරු 3. - PTS.

පීනමිදාය සෙවුණහු මැ'මේ පුදහල නෙම පීනමිදාගරැක යැ පීනමිදා. සය ඇත්තේ යැ පීනමිදායිමුතත යැ'යි දනගතියි. පීනමිදාය සෙවුණහු මැ 'මේ පුදහල තෙම ආලොකසංශූගරැක යැ ආලොකසංශූශය අත්තේ යැ ආලොකසංශූබිමුකත යැ'යි දනගතියි. ආලොකසංශූශය ඇත්තේ යැ ආලොකසංශූබිමුකත යැ'යි දනගතියි. ආලොකසංශූශය ඇත්තේ යැ ආලොකසංශූබිමුකත යැ'යි දනගතියි. ආලොකසංශූශය ඇත්තේ යැ ආලොකසංශූබිමුකත යැ'යි දනගතියි. ආලොකසංශූශය සෙවුණහු මැ 'මේ පුදහල තෙම පීනමිදාගරැක යැ පීනමිදායසං ඇත්තේ යැ පීනමිදායිමුතත යැ'යි දනැගතී. මේ සතාමගත්ගේ ආශය වේ.

සතානයත්ගේ අනුශය කවරෙ යත්: අනුශයයෝ සත්දෙනෙකි: කාමරාගානුශය යැ පුතිඝානුශය යැ මානානුශය යැ දූටොනුශය යැ වීවිකිතාසානුශය යැ ආවරාගානුශය යැ අවිදැනුශය යි.

යමක් ලොකයෙහි පියසවහාව සාතසවහාව ඇත්තේ ද මෙහි සතණි– යන්ගේ කාමරාහානුශය ලැගසිටී. යමෙක් ලොකයෙහි අපියසවහාව අසාතසාහාව ඇත්තේ ද මෙහි සතාවයන්ගේ පුතිඝානුශය ලැගසිටී. මෙසෙයින් මේ දෙදහමිහි අවිද_හව අනුවගියා ය. ඒ අවිද_හව හා සමග (සහජෙකටයාවශයෙන්) එක් වැ සිටි මානග ද දුෂ්ටිය ද විවිකිනසාව ද දකයුත්තාහ. මේ සතාවයන්ගේ අනුශය වේ

සතානයක්ගේ චරිතය කවරෙ යත්: පරිතනභූමක වූ හෝ මහෘභුමක වූ හෝ පුණාසාතිසංසකාර යැ අපුණාසතිසංසකාර යැ ආනෙ*ක*ැජාතිසංසකාර යි. මේ සතානයක්ගේ චරිත යි.

සතාවගත්ගේ අධිමූකති කවර යත්: හින වූ අධිමූකති (අදහස්) ඇති සතාවයෝ ඇත්තාහ. පුණිත වූ අධිමූකති ඇති සතාවයෝ ඇත්තාහ. හිනාධිමූකතික සතාවයෝ හිනාධිමූකතිකසතාවයෝ පණ්ඩාධිමූකතිකසතාව -පය්දූපාසන කෙරෙති. පුණ්තාධිමූකතිකසතාවයෝ පුණ්ඩාධිමූකතිකසතාව -යත් සෙවන හජන පය්දූපාසන කෙරෙති. අනීතකාලයෙහි දූ නීනාධි-මූකතිකසතාවයෝ හිනාධිමූකතිකසතාවයත් සෙවන -හජන- පය්දූපාසන කලහ. පුණ්තාධිමුකතිකසතාවයෝ පුණ්ඩාධිමූකතිකසතාවයත් සෙවන තරන - පය්දූපාසන කලහ. අනාහතකාලයෙහි දූ හිනාධිමූකතිකසතාවයත් සෙවන -හජන- පය්දූපාසන කලහ. අනාහතකාලයෙහි දූ හිනාධිමූකතිකසතාවයෝ හීනාධිමූකතිකසතාවයෝ පුණ්ඩාගිමූකතිකසතාවයන් සෙවන -හජන- පය්දූපාසන කලහ. අනාහතකාලයෙහි දූ හිනාධිමූකතිකසතාවයෝ හීනාධිමූකතිකසතාවයෝ පුණ්ඩාගිමූකතිකසතාවයන් සෙවන -හජන-පය්දූපාසන කරන්නාහු යි. මේ සතාවයන්ගේ අධිමූකති යි.

අහවාසතාවයෝ කවරහ යන්: යම් සනාව කෙනෙක් කම්ාවරණ-යෙන් සමාණාගනයෝ ද කෙලශාවරණයෙන් සමාණාගනයෝ ද විපාකා-වරණයෙන් සමාණාගනයෝ ද සැදහැ නැත්නාහු ද කර්තුකමාතාකුක-ලචාණ නැත්තාහු ද භවාභිගපුඥ රහිනයෝ ද කුශලබමයන්හි සමාක්ෂා-නියාම සභ්ඛාහන ආයරීමාගීයට බැසැගන්නට අහවසයෝ ද මේ සනාවයෝ අභවායෝ යි.

භවාසනානයෝ කාමරහ යන්: යම් සනාන කෙනෙක් කම්ාවරණයෙන් සමානාගත නො වූවාහු කෙලශාවරණයෙන් සමානාගත නො වූවාහු විපාකාවරණයෙන් සමානාගත නො වූවාහු සැදහැ ඇත්තාහු කර්තු-කාමාතාකුශලවඡනදී ඇත්තාහු භවාහිගපුඥ ඇත්තාහු කුශලඛ්මයන්හි සමාක්තානියාම සභාහාත ආයසීමාගීයට බැසැගන්නට භවා වෙත් ද මේ සනානයෝ භවායෝ සි.

මේ තථාගතයන් වහන්සේගේ සනාඞයන් පිළිබඳ ආශය අනුශය දන්නා නුවණ යි.

ආශයානුශයඥානනිර්දෙශ සි.

70 යමකපාටිහීරඤුණං

කතුමං තථාගතසස යමකපාටිහිරේ කදුණංං

තථාගතො යමකපාටිහිරං කරොති අසාඛාරණං සාවකෙහි. ඉඛ උපරිම්කායතො අගයිකඛණේ, පවතතති, හෙටයිමකායතො උදකඛාරා පවතතති; හෙටසීමකායතො අගයිකඛණේ, පවතතති, උපරිමකායතො උදකඛාරා පවතතති; පුරතිමකායතො අගහිකඛකෝ පවතතති, පචඡි-මකායතො උදකඛාරා පවතතති; පච්ඡිමකායතො අගහිකඛකෝ පවතතති, පුරතිමකායතො උදකධාරා පවතතති; දකඛිණකඛිතො අගනිකඛණෝ පවතතති, වාමකඛිතො උදකබාරා පවතතති; වාමකඛිතො අගනිකඛනො පවතතත්, දක්ඛිණක්ඛිතෝ, උදක්ඛාරා පවතතති. දක්ඛිණකණණසොත්තො අගයිකඛකිො පවතතති, වාමකණණසොතතො උදකඛාරා පවතතති; වාමකණණසොතතො අග්හිකඛණෝ පවතතති, දක්ඛිණකණණසොතතො උදකධාරා පවතතති, දක්ඛණනාසිකාසොතතෝ අග්ගික්කණි. පවතතති, වාමනාසිකාසොනතො උදකඛාරා පවතතති; වාමනාසිකාසොතතො අගනිකඛණෝ පවතතති, දකඛණනාසිකාසොනතො උදකඛාරා පවතතති; දක්ඩිණංසකාටතෝ1 අග්හිත්බිණි පවතතති, වාමංසකාටතෝ2 උදකධාරා පවතතහි; වාමංසකුට්තො අග්යික්කිකෝ පවතතති, දක්ඛිණංසකුට්තො උදකාඛාරා පවතන්හි; දක්ඛිණහත්තො අගහිත්ඛණ්ඩා පවතනහි, වාමහත්තො උදකධාරා පවතතති; වාමහත්තො අගයිකඛණෝ පවතතති, දකඛිණහත්තො උදකඛාරා පවතතති; දකඛිණපසාතො අග්විකඛනෝ පවතතති, වාමපසාතො උදකඛාරා පවතතති; වාමපසාතො අගහිකඛකො-පවතතති, දකඛිණපසසතො උදකඛාරා පවතතති; දකඛ්ණපාදතො අගයිකඛණියා පවතතති, වාමපාදනො උදකධාරා පවතතති; වාමපාදනො අගයිකඛණියා පවතනත්, දකඛිණපාදතො උදකධාරා පවතනත්, අඩගුලඬගුලෙහි අගනිකඛණබා පවතතත්, අඬගුලනතරිකාහි උදකඛාරා පවතතති; අඬගුලතතරිකාහි අගහිකඛණෝ පවතතති, අඬගුලඬගුලෙහි උදකධාරා පවතතාති; එකෙකලොමතො අග්හිකඛණි පවතතති, එකෙකලොමතො උද්කඛාරා පවතතත්, ලොමකුපතො ලොමකුපතො අගයිකඛණියා පවත්තත්, ලොමකුපතො ලොමකුපතො උදකඛාරා ບອກການ ອັກກາ ອ໌ໜ໌ໜັກກາ້ຽງການ ອິນາພັກ ອີກຄັ້ນ ඔදුතානං මඤජිටිඪානං3 පහසසරානං.

හගවා වඩකමති,* නිමේතො නිටයිති වා නිසිදති වා සෙයාං වා කපෙපති. හගවා තිටයති, නිමේතො වඩකමති වා නිසිදති වා සෙයාං වා කපෙපති; හගවා නිසිදති, නිමේතො වඩකමති වා තිටයති වා නිසිදති වා, නිමේතො වඩකමති, හගවා තිටයති වා නිසිදති වා සෙයාං වා කපෙපති; නිමේතො තිටයති, හගවා වඩකමති වා නිසිදති වා සෙයාං වා කපෙපති; නිමේතො නිසිදති, හගවා වඩකමති වා තිටයති වා සෙයාං වා කපෙති; නිමේතො නිසිදති, හගවා වඩකමති වා තිටයති වා සෙයාං වා කපෙති; නිමේතො සෙයාං කපෙති, හගවා වඩකමති වා හිටයති වා නිසිදති වානි'.

ඉද නථාගතසස යමකපාටිහීරෙ කිදුණං.

යමකපමිහිරඤාණ නිදෙද සො

- 2. වාමම සොකුට තො PTS, වාමඅංස ... මජසං, 3. මසෙදුජටයානා PTS,
- *. පාළීපාදෙසො'තු සහා ඔක්බරපොළුකො මසදිපසා දිසසති.

^{1.} දකඛණාමංශකුටටො - PTS, දකඛණාඅංශ ... මජසං,

70 යමකපුාතිහායඵ්ඥනය

තථාගතයත් වහන්සේගේ යමකපාතිහායාසිඥනය කවරෙ යන්:

මෙහි තථාගත තෙම ශුාවකයන් හා අසාඛාරණ වූ යමකපාති-හාය®ය කෙරෙයි. උඩුකයින් ගිනිකඳ පවත්වයි, යට්සායින් දියදහර පවත්වයි, ගරිකයින් ශිනිකද පවත්වයි, උඩුකයින් දියදහර පවත්වයි. පෙරපසින් ඕනිකඳ පවත්වයි, පසුපසින් දියදහර පවත්වයි; පසුපසින් ගිනිකද පවත්වයි, පෙරපසින් දියදහර පවත්වයි; දකුණැසින් ගිනිකද පවත්වයි, වමැසින් දියදහර පවත්වයි; වමැසින් ගිනිකඳ පවත්වයි, දකුණැසින් දියදහර පවත්වයි; දකුණුකන්යිළින් ගිනිකඳ පවත්වයි, වම කත්සිළිත් දියදහර පවත්වයි; වම්කත්සිළිත් ගිනිකඳ පවත්වයි, දකුණු කත්සිළිත් දියදහර පවත්වයි; දකුණුනැහැසිළිත් ගිනිකද පවත්වයි, වම නැහැසිළින් දීයදහර පවත්වයි; වමනැහැසිළින් ගිතිකද පවත්වයි, දකුණු නැහැසිළින් දියදහර පවත්වයි; දකුණුදසරියෙන් ගිනිකද පවත්වයි, වම්දසරියෙන් දියදහර පවත්වයි; වම්දසරියෙන් ගිනිකඳ පවත්වයි, දකුණුදසරියෙන් දියදහර පවත්වයි; දකුණයාන් ගිනිකද පවත්වයි වමතින් දියදහර පවත්වයි; වමතින් ගිනිකඳ පවත්වයි, දකුණතින් දියදහර පවත්වයි; දකුණුපසිත් ගිනිකඳ පවත්වයි, වම්පයින් දියදහර පවත්වයි; වම්පසින් ගිනිකඳ පවත්වයි, දකුණුපසින් දියදහර පවත්වයි; දකුණුපයින් ගිනිකද පවත්වයි, වම්පයින් දියදහර පවත්වයි; වම්පයින් හිතිකඳ පවත්වයි, දකුණුපයින් දියදහර පවත්වයි: එකෙකි ඇහිල්ලෙන් ගිනිකඳ පවත්වයි, ඇහිලි අතුරින් දියදහර පවත්වයි; ඇහිලි අතුරින් හිනිකද පවත්වයි, එකෙකි ඇගිල්ලෙත් දියදහර පවත්වයි; එකෙකි රොමයෙන් ගිනිකඳ පවත්වයි, එකෙකි රොමයෙන් දියදහර පවත්වයි: එකෙකි රොමකූපයෙන් ගිනිකද පවත්වයි, එකෙකි රොමකූපයෙන් දිය-දහර පවත්වයි; නීල යැ පීත යැ ලොහිත යැ අවදුන යැ මාසැජිසේ යැ පහාසවර හැ යන ෂඞ්වණ් යන්නේ රසමිහු යුගු වැ පවනින්.

බුදුහු සක්මන් කෙරෙහි, හිර්මිත බුදුහු සිටිහි හිඳිහි ශයනය හෝ කෙරෙහි; බුදුහු සිටිහි, නිර්මිත බුදුහු සක්මන් කෙරෙහි හිඳිනි ශයනය හෝ කෙරෙහි; බුදුහු හිඳිහි, නිර්මිත බුදුහු සක්මන් කෙරෙහි සිටිහි ශයනය හෝ කෙරෙහි; බුදුහු ශයනය කෙරෙහි, නිර්මිත බුදුහු සක්මන් කෙරෙහි සිටිහි නිසිදනය හෝ කෙරෙහි; නිර්මිත බුදුහු සක්මන් කෙරෙහි, බුදුහු සිටිහි හිඳිහි ශයනය හෝ කෙරෙහි; නිර්මිත බුදුහු සිටිහි, බුදුහු සක්මන් කෙරෙහි හිඳිහි ශයනය හෝ කෙරෙහි; නිර්මිත බුදුහු සිඳිනි, බුදුහු සක්මන් කෙරෙහි සිටිහි ශයනය හෝ කෙරෙහි; නිර්මිත බුදුහු ශයනය කෙරෙහි, බුදුහු සක්මන් කෙරෙහි සිටිහි නිසි-දනය හෝ කෙරෙත් යයි.

මේ හථාගතයන් වහන්සේගේ යමකපාකිහායසීඥන යි.

යමඟපුාතිහායදීඥනන්ර්දෙග යි.

මහාකරුණාසමාපතනිඤණං 71.

කතුමං තථාගතසස මහාකරුණාසමාතතියා ඤණං:

බහුකොහි ආකාරෙහි පසංහතානං බුදධානං භගවනතානං සතෙතස මහාකරුණා ඔකකමති: 'ආදිගෙතා ලොකසනනිවාසො'ති පසානතානං බුණුානං භගවනතානං සතොතස මහාකරුණා ඔකකමති. 'උයපුතෙතා ලොකසනනිවාසො'ති පසසනතානං බුඩානං හගවනතානං සතෙතස මහාසාරුණා ඔකකමති. 'පයාතො ලොකසනතිවාසො'ති පසසනතානං බුඳධානං භගවනතානං සතෙතසු මහාකරුණා ඔකකමති. 'කුමමගාපටි-පනෙතා.1 'ලොකසනනිවාසො'ති පසසනතානං බුදධානං භගවනතානං 'උපනීයකි ලොකො අදබුවො'හි සතෙතසු මහාකරුණා ඔකාක මති. පසානතානං බුදධානං භගවනතානං සතෙතසු මහාකරුණා ඔකකමති. 'අතාණෝ² ලොකො අනහිසාරෝ'නි පසානතානං බුදධානං භගවනතානං සතෙතසු මහාකරුණා ඔකකමති. 'අසසකො ලොකො සබබං පහාය ගමනීග'නති පසසනතානං බුඬානං භගවතතානං සතෙතස මහාකරුණා ඔකකමති. 'ඌනො ලොකො අතිතෙතා තණනාදුසො'ති පසානතානං බුදධානං භගවනතානං සතෙතස මහාකරුණා ඔක්කමකි. 'අතායනො³ ලොකසනත්වාසො'ති පසානතානං -පෙ - 'අලෙණො ලොකසනත්වාසො'ති පසසනතානං – පෙ - 'අසරණො ලොකසනතිවාසො'ති පසසනතානං – පෙ-'අසරඹ්හුතො ලොකසනනිවාසො'ති පස්සනතානං - පෙ-

'උදඩනො ලොකො අවුපසනෙතා'ති පසසනතානං - පෙ– 'සසලෙලා ලොකසනනිවාසො විශෝධා පුථුසලෙලහි, තසස නත්ව කෙකිදු කොචි සලලානං උඬාතා4 අඤඤතු මයා'ති පසානතානං - පෙ- 'අව්ජජ කිකාරාවර්ණො ලොකසනනිවාසෝ කිලෙසපණු රපකාබිනෙනා,6 තසා නත් සෙදිසිදු කොචි ආලෝකං දසෙසතා අඤඤතු මගා'ති පසසනතානං –පෙ- 'අවජරාගතො ලොකසනාහිවාසො අණ්ඩභුතො' පරියොනු බෝ⁸ තනතාකුලකජාතො⁹ ගුලාගුණ බිකජාතෝ¹⁰ මුණුජබබබජභූතෝ¹¹ අපායං දුශාතිං විනිපාතං සංසාරං නාතිවතතත්'ති පසානතානං - පෙ- 'අව්ජජාවිසදෙසසංලිතෙතා1? ලොකසනතිවාසො කිලෙසකලලීභූතො'ති¹³ පසානතානං -පෙ-

'රාහදෙසමොහජටාජටිතා¹⁴ ලොකසනාහිවාසො, හසස නණ්සෙකු කොවි ජටං විජටෙතා15 අඤඤා මහා'ති පසානතානං -පෙ- 'තණතා-සබ්ඝාටපටිමූකෙකා¹⁶ ලොකසනනිවාසො'ති පසානතානං -පෙ- 'තුණහා-ජාලෙන ඔත්ටෝ17 ලොකසනනිවාසො'කි පසසනතානං - පෙ- 'තණනාසො-තෙන වූයාත් ලොකසනානිවාසො'ති පසානතානං –පෙ– 'තණහාසංගොජ– නෙන සික්කිකතො ලොසාසනතිවාසො'ති පසානතානං - පෙ- 'තණහානු-සයෙන අනුසටෝ¹⁸ ලොකසනානිවාසො'ති පසාහතානං - පෙ- 'නණනා-සනතාපෙන සනතපපති ලොකසනනිවාසො'ති පසානතානං - පෙ-තණතාපරිලාහෙන පරිඩයතත්¹⁹ ලොකසනනිවාසො'නි පසාසනතානං - පෙ-

^{1.} ລາອົດແລະອີບອກກາ - PTS, 2 ອຸນແຄະ 🔊 - ພະ, 3. ອຸກາອະກາ - PTS

^{4.} උදධතා - මජයං, උදධනො - PTS, උදධරකො - සි 2, උදධූතා - සතං,

^{5 ...} සනාහිචාසො අණ්ඩහුතො - මජසං, 6. පඤප්රං පකඛිතතතා - සහා,•

⁷ අනිහුතො - PTS, 8. පරියෝකනෝ - PTS. 9. තතතාකුලජාකො - සහ, PTS

^{10.} කුලාගුණමකජාතො-මජසං, ගුලාගුණමක - සහ 11. දබාජනුතො - PTS,

 ¹⁶ සමානාතපතිමුකෙකා - සී 1,2,
 17. මතතාවො - P

 18. අනුසකගනො - PTS, සී 2 19 පරිළියානි (PTS)
 17. @භාතා s - PIS,

71 හොකරුණාසමාපතතිඥනය

තථාගතයන් වහන්සේගේ මහාකරුණාසමාපතතිඥනය කවරෙයන්:

බහුපුකාරයෙන් (නුවණැසින් හා බුදු ඇයින් හා) බලන්නා වූ භාගා-වත් බුදුවරයන්ගේ මහාසරුණාව සතාවයන් සොරෙහි බැසැගනී: 'ලොක-සනතිවාසය තෙම (රාගාදීන් විසින්) ආදීපත යැ'යි දක්නා වූ භාගාවත් බදුවරයන්නේ මහාකරුණාව සහානයන් කෙරෙහි බැසැගනී. 'ලොක-ස්නානිවාසය තෙම (නොයෙක් කටයුත්තෙහි) උතසාහ සහිත ගැ'යි දක්නා ව භාගාවත් බුදුවර්ගන්ගේ මහාකර්ණාව සිතිවාත් කෙරෙහි බැසැගනී. ්ලොසාසනනිවාසිය තෙම මරණයට නික්මැගියේ ගැ'යි දක්නා වූ භාගෂ-වත් බුදුවරයන්නේ මහාකරුණාව සහතියන් කෙරෙහි බිැසැගනී. 'ලොකස්නනිවාසය නෙම නො`මහට පිළිපන්නේ යැ'යි දක්නා වූ හාගස-වත් බුදුවරයන්ගේ මහාකරුණාව සහානියන් කෙරෙහි බැසැගනී. ලෝ-වැසි තෙම අසපිර වූයේ ජරාවශයෙන් මරණයට ගෙනයනු ලැබේ ය`යි දක්නා වූ භාගාවන් බුදුවරයන්ගේ මහාකරුණාව සහතියන් කෙරෙහි බැසැගනී. 'ලෝවැයි හෙම අස්වසාලිය හැක්කෙක් නැත්තේ අනාරකෘක වූගේ ගැ'යි දක්නා වූ භාගාවත් බුදුවරයන්නේ මහාකරුණාව සතාවගත් ිකරෙහි බැසැගනී. ි'ලෝවැයි නෙමි (අයැති යයි ගන්නාලද) සියල්ල හැරපියා සායුතු සැ (එහෙසින් මැ) තමා අසැතියක් නැත්තේ සැ'යි දක්නා වූ භාගාවත් බුදුවරයන්ගේ මහාකරුණාව සතනයන් කෙරෙහි බැසැගනී. 'ලෝවැසි තෙම තාෂණාවට දුස වූයේ නො තිත් වූයේ ඌන වූයේ යැ'යි දක්නා වූ භාගෘවත් බුදුවරයන්ගේ මහාකරුණාව සතාවයන් කෙරෙහි බැසැගනී. 'ලොකසනන්වාසය නෙම අනාරකෂක ගැ'යි දක්නා වූ භාගාවත් බුදුවරයන්ගේ මහාකරුණාව සතතියන් කෙරෙහි බැසැගනී. ලොකසනතිවාසිය තෙම නිශූය රහිත යැ'යි දක්නා වූ ... 'ලොකසනති -වාසය තෙම අසරණ හැ'සි දික්නා වූ ... 'ලොක්සනනිවාසය නෙම අසරණ වූයේ ගැ'හි දක්නා වූ ...

'ලෝවැසි නෙම නො සන්හුන් වූයේ උඬන යැ'යි දක්නා වූ ... 'ලොකස්නතිවාසය තෙම බොහෝ වූ හුලින් විදුනා ලද්දේ සශල්ෂ වූයේ යැ. මා තබා ඒ ලොකසුදාතිවාසගාගේ හුල් උදරන අත් කිසිවෙක් නැතැ'යි දක්තා වූ ... ලොකසනනිවාසය තෙම කෙලෙස්මැඳිරියෙහි බහාලනලද්දේ අවිද කිකාර නැමැති ආවරණ ඇත්තේ ඇ. මා තබා ඒ ලොක සනනිවාස-ආලෝකය දක්වනසුලු අන් කිසිවෙක් නැතැ'යි දක්නා වූ ... යට 'ලොකසනානිවාසය නෙම අවිද ශුවට පිවිසියේ අවද ණඩකොෂයෙහි උපින්-තේ හාත්පසින් බඳනාලද්දේ හූවටක් සෙයින් ආකුල වූයේ ලිීහිණි-කසල්ලක් බදු වූයේ මූදුතණබබුස්තණ බදු වූයේ අය ස්බාගත සැපයෙන් පහවු දුසාට ගත් වූ විවස වැපියිත වන් සිසර නො ඉක්මේ'යයි දක්නා ව ... 'ලොකසනනිවාසය නෙම අවිද, සඹඛයාන විෂදෙෂ්යෙන් මොනොවට තැවැරුණේ හටගත් කෙලෙස්කලල් ඇත්තේ සැ'සි දක්නා වූ 🧠 'ලොක-සනතිවාසය තෙම රාගඥාෂමොහ සෑඛාගත ජටායෙන් මැසුණේ ගැ. මා තබා ඒ ලොකසනනිවාසයාගේ (කෙලෙස්) ජටා සිදුනා අත් කිසිවෙක් නැතැ'සි දක්නා වූ ... 'ලොකසනනිවාසය' නෙම තෘෂණා නැමැති සභුඵ-යෙහි පිවිසිගේ ගැ'සි දක්නා වූ 'ලොකසනනිවාසය තෙම තෘෂණා නැමැත් දුලින් හාත්පයින් වෙල්න ලද්දේ සැ'යි දක්නා වූ ... 'ලොක-ສວາລີຍາສື່ ເວັ້ອ ລາຍອາເອີ້າລາຍ ອີ່ມີ ແລະ ອີ່ມີ ແລະ ອີ່ນາຍ ອີ່ 'ලොකසනානිවාසය නෙම තෘෂණාසංයොජනගෙන් බදනාලදු'යි දක්නා වූ ...ි 'ලොකහනනිවාසය නෙම තෘෂණානුශයයෙන් අනුගත ගැ'යි දක්නා වූ ... 'ලොකසනනිවාසය තෙම නෘෂණාසනතාපයෙන් තවනු ලැබේ'ශයි දක්නා වූ ... 'ලොකසනනිවාසය ගෙම තෘෂණාපරිදහයෙන් දවනුලැබේ'යයි දක්නා වූ ...

'දිවසීසඖශාටපටිමූකෙකා ලොකසනන්වාසෝ'නි පස්සනතානං - පෙ-දිවසීජාලෙන ඔතුළටා ලොකසනන්වාසෝ'ති පස්සනතානා - පෙ- 'දිවසීසෝ-තෙන වූයාති ලොකසනන්වාසෝ'ති පස්සනතානං - පෙ- 'දිවසීසංයෝජ-නෙත සක්කුතුතෙනා ලොකසනන්වාසෝ'ති පස්සනතානං - පෙ- 'දිවසීසනතා-සයෙන අනුසටෝ ලොකසනන්වාසෝ'ති පස්සනතානං - පෙ- 'දිවසීසනතා-පෙන සනතපති ලොකසනන්වාසෝ'ති පස්සනතානං - පෙ- දිවසීපරිලාහෙන පරිබයාන් ලොකසනන්වාසෝ'ති පස්සනතානං - පෙ-

'ජාත්≍ා අනුගතො ලොකසනාගිවාසො'ති පසානතානං –පෙ– 'ජරාහ අනුසටෝ ලොකසනාගිවාසො'ති පසානතානං –පෙ– 'බාහිනා අහිභූතො ලොකසනාගිවාසො'ති පසානතානං –පෙ– මරණෙන අබහාහතො² ලොක– සනාගිවාසො'නි පසානතානං –පෙ– දුකෙඛ පතිටයීතො³ ලොකසානා වාසො'ති පසානතානං –පෙ–

් තණහාය උඩ්ඩතො ලොසාසනනිවාසො'ති පස්සනතානං – පෙ–'ජරා– පාකාරපරිකඛිතෙනා ලොකසනනිවාසො'ති පසාභතානං –පෙ- 'මච්චූපා– සෙක් පරික්ඛිතෙතා ලොකසනනිවාසො'ති පසානතානං - පෙ- 'මහා-බඣනබංඬා5 ලොක#නනිවාසො රාගබඣනෙන දෙසබඣනෙන මොහ බනානෙන ඖහබනානෙන දිටයීබනානෙන ක්ලෙසබනානෙන දුච්චරිත බහිනෙන, කසා තර්දාසැසැ කොවි බහිනං මොවෙතා අසැසැනු මාා'හි **ບແສສາສາສາຍ** - ເພາະ (ອີທາສອີການິພວິບອອກກາ ເອງເສສສສາສິຍາເສາ, ສແສ නත්කෙඤ කොචි ඔකාසං දසෙකතා අඤඤතු මයා'නි පසසනතානං –පෙ– 'මහාපළිබොබෙන පළිබුදැධා ලොකසනනිවානො, තසස නහුදකකු කොවි පළිබොඛං ඡෙතතා⁶ අඤඤපු මයා'හි පසසනතානං -පෙ- 'මහාපපාතෙ පතිතො ලොසාසනනිවාසො, නසස නත්කෙකු කොව් පපානා උඬාතා" අසසතා මහා'ති පසසනතාභං -පෙ- 'මහාකනතාර පටිපනෙනා ලොකසනති-වාසො, තසස නථාකෙකු කොවි කනතාරං තාරෙතා අකුකුතු මසා'ති පසානතානං –පෙ– 'මහාසංසාරපටිපනෙනා ලොකසනනිවාසො, තසා නප්දෙකුකු කොචි සංසාරමොවෙතා⁸ අඤඤතු මහා'ති පසානතානං –පෙ– 'මහාවිදුගො සමපරිවහනති ලොකසහනිවාසො, තසස භාෂුද් කොච විදගතා උඟාතා" අසැගතු මයා'ති පස්සනතානං -පෙ- 'මහාපළිපෙ පළිපනෙතා ලොකසනතිවාසො, තසස නත්කෙදුකෙ කොව් පළිපා උදධාතා" අඤඤා මයා'ති පසසනතානං - පෙ-

'අබහාහනො ලොකසපානිවාසො'හි පසාසනතානං –පෙ- 'ආදිනෙතා ලොකසනාබිවාසො රාගගහිනා දෙසගතිනා වොහගතිතා ජාතියා ජරා-මරණෙන⁹ සොකොහි පරිදෙවෙහි දුකෙබහි දෙමනසොහාහි උපායාසෙහි, තසාස නාඤිණෙකුදු කොව් නිබබාපෙතා අණැඤතු මයා'හි පසාසනතානං –පෙ-උනතීතකෝ¹⁰ ලොකසනනිවාසො හඤඤත් නිච්චමතාණෝ¹¹ පහතදණකා

[්] අනුසනගතො - PTS 2 අතිහතො - සා, PTS

³ දුකාබපතිනො සෝ. PTS 4 පදිවුපාෂසන - PTS, 5 බණකා - PTS,

⁶ ජෝදිතා - මජසං, ජේදෙන සතා, PTS. 7 උද්ධතා · මජසං. උද්ධනතා සතා,

ර සංකාරා මොචෙතා - මජසං, PTS, 9 ජරාස මරාණක - මජසං,

¹⁰ උසනිතකො - සතා 11 නිවව හනා ගෙන - සතා

'ලොකසනන්වාසය තෙම දුටේ නැමැති හතුඵයෙහි පිවිසියේ යැ'යි දක්නා වූ... 'ලොකසනන්වාසය නෙම දුටේජාලයෙන් වෙළනලදු'යි දක්-තා වූ... 'ලොකසනන්වාසය නෙම දුටේජාලයෙන් වෙළනලදු'යි දක්-තා වූ... 'ලොකසනන්වාසය නෙම දුටෙසාකසින් අදහාලැබේ යැ'යි දක්නා වූ... ලොකසනන්වාසය නෙම දුටෙසනුශයයෙන් අනුගත යැ'යි දක්නා වූ... ලොකසනන්වාසය නෙම දුටෙසනතාපයෙන් තැවේ'යයි දක්නා වූ... 'ලොකසනන්වාසය නෙම දුටෙපරිදුහයෙන් දුවේ'යයි දක්නා වූ...

'ලොකසනනිවාසය තෙම ජාතියෙන් අනුගත වූයේ යැ'යි දක්නා වූ… 'ලොකසනනිවාසය නෙම ජරායෙන් ලුහුබඳනා ලදු'යි දක්නා වූ… ලොක– සනතිවාසය නෙම වාාධියෙන් ඔඞනාලද්දේ යැ'යි දක්නා වූ… 'ලොක– සනතිවාසය නෙම මරණයෙන් පහරන ලද්දේ යැ'යි දක්නා වූ… 'ලොකසනනිවාසය නෙම දුකෙහි පිහිටියේ යැ'යි දක්නා වූ…

'ලොකසනනිවාසය නෙම තෘෂණාගෙන් නහනලදුයේ ගැ'යි දක්නා වූ .. 'ලොකසනනිවාසය නෙම ජරා නැමැති පුාකාරගෙන් පරික්ෂිපා ගැ'යි දක්නා වූ ... 'ලොකසහානිවාසය තෙම මරණපාශයෙන් පරිකෂිපා යැ'යි දක්නා වූ ... 'ලොකසගනිවාසය නෙම මහාබනිබනයෙන් බැඳුණේ හැ රාශබනිනයෙන් ඓෂබනිනයෙන් මොහබනිනයෙන් මානබනිනයෙන් දු පටිබකිනයෙත් කෙලශබකිනයෙත් දුශවරිතබකිනයෙත් බැඳුණේ යැ, මා නබා ඒ ලොකසනනිවාසයාගේ බනිබනය මුදනා අත් කිසිවෙක් නැතැ'යි දක්නා වූ ... 'ලොකසනනිවාසය තෙම මහත් වූ කෙලශසමබාධයට පිළි-පත්තේ යැ. මා තබා ඒ ලොකසනනිවාසයට අවකාශ දක්වන අන් කිසිවෙක් නැතැ'යි දක්නා වූ ... ලොකසනනිවාසය නෙම මහාපළිබොඛයෙන් ඇවුරුණේ යැ, මා තබා ඒ ලොකසනනිවාසයාගේ පළිබොඩ සිදුනා අන් කිසිවෙක් නැතැ'යි දක්නා වූ ... 'ලොකසනනිවාසය නෙම පඤවගනී සඬාසාත මහාපුපාතයෙහි වැටුණේ හැ. මා තබා ඒ ලොකසනනිවාසය පුපාතයෙන් නගන්නා වූ අන් කිසිවෙක් නැතැ'යි දක්නා වූ ... ලොක-සනනිවාසය නෙම (ජානසාදි) මහකතරට පිළිපත්තේ යැ, මා තබා ඒ ලොකසනානිවාසය කතර තරවන්නා වූ අන් කිසිවෙක් නැතැ'යි දක්නා ව ... ලොකසහනිවාසය තෙම මහසසරට පිළිපත්තේ යැ, මා තබා ඒ ලොකසනානිවාසය සසරින් මුදන්නා වූ අන් කිසිවෙක් නැතැ'යි දක්නා වූ ... 'ලොකසනානිවාසය නෙම සංසාර සඬඛාහන මහාදුගීයෙහි පරිවතීන වෙයි, මා තබා ඒ ලොකසනතිවාසය දුගීයෙන් නඟාලන්නා වූ අන් කිසිවෙක් නැතැ'යි දක්නා වූ ... 'ලොකසනත්වාසය තෙම මහමඩෙහි ලැගුණේ යැ, මා තබා ඒ ලොකසනනිවාසය මබෙන් නහාලන්නා වූ අත් කිසිවෙක් නැතැ'යි දක්නා වූ

'ලොකසනනිවාසය නෙම (හැම උවදුරින්) මඩනාලද්දේ යැ'යි දක්නා වූ ... 'ලොකසනනිවාසය නෙම රාගාගනියෙන් දොෂාගනියෙන් මොහාගති-යෙන් ජාතියෙන් ජරාමරණයෙන් ශොකයෙන් පරිදෙවයෙන් දුකින් දෙමනයින් දඬිආයාසයෙන් ඇවිළගත්තේ යැ, මා තබා ඒ ලොසාසනනි-වාසය නිවාලන්නා වූ අත් කිසිවෙක් නැතැ'යි දක්නා වූ ... 'ලොසාසනනි-වාසය නොම (ජාතිය විසින් ජරාදි උපදුවයට) ඔසවාගෙනයනලද්දේ පැමිණි දඬුවම් ඇති සොර වුයේ නිරතුරු අනාරකාෂක වැ පෙළේ යැ'යි තකකරෝ'ති පසානතානං - පෙ- 'වජරබකිනබුරො ලොකසනනිවාසො ආඝාතනපචවුපටයිතො, තසස නත්රි කෙක් කොව් මොවෙතා¹ අඤඤතු මයා'ති පසසනතානං -පෙ- 'අනාඓා ලොකසනතිවාසො පරමකා-පඤඤපපතෙතා² තසා නත්කෙකු කොවි තායෙතා³ අඤඤතු මයා'ති පසසනතානං -පෙ- 'දුකඛාභිතුනෙතා⁴ ලොකසනනිවාසො චිර්රතත-පීළිතෝ'ත්⁵ පසාහනානං -පෙ- 'නිවචගබිනෝ⁶ ලොකසනනිවාසො නිවච්පිපාසිතො'තී" පස්සනතානං -පෙ-

'අකෝා ලොකසනන්වාසො අවකබුකො'ති පසානනානං -පෙ-'හතුනෙ තෙතා ලොකසනනිවාසො අපරිනායකො'ති පසසනතානං –පෙ– 'විපථපකබනෙනා⁸ ලොකසහනිවාසො අසුජසාපරදෝධා, තසස නත් සෙදුසු කොචි අරිගපථං ආනෙතා අඤඤතු මයා'තී පසානතානං -පෙ- 'මහොස-පක්ඛනෙනා ලොකසනනිවාසො, තසස නත්දෙකුකු කොවි ඔසා උදධාතා⁹ අඤඤානු මයා'භි පස්සනතානං -පෙ-

'අවීහි දිට්ඩිහතෙහි පරිශ්ටයිනො ලොකසනනිවාසො'නි පසානනානා - පෙ– 'තීභි දුච්චරිනෙහි විපාච්පනෙතා, ලොක සනනිවාසො'භි පසසනතානං -පෙ- 'චතුති යොගෙහි යුතෙතා10 ලොකසනතිවාසො චතුයොගයොජීතො' ත් පසසනතානං -පෙ- 'චතුහි ගනේහි ගන්තා11 ලොකසනනිවාසො'නි පසානතානං -පෙ- 'චතුනි උපාදනෙහි උපාදීයති ලොකා සනනිවාසො'ති 'පඤචගතිසමාරුළෙහා ලොකසනනිවාසො'ති පසසනතානං -පෙ-පසානතනතානං -පෙ- 'පඤවගි කාමගුණෙහි රජජති ලොකසනනිවාසො' ත් පසාහතානං - පෙ- 'පසාවහි නීවරණෙහි ඔහුටො ලොකසහනිවාසො'ති පසානතානං පෙ 'ජති විවාදමුලෙහි විවදති ලොකසනනිවාසො'ති පසානතානං -පෙ- 'ජිහි තණහාකාගෙහි රජජනි ලොකසනනිවාසො'නි පසානතානං පෙ- 'ඡහි දිටසීනතෙහි පරියුටසීතො ලොකසනානිවාසො'හි පසානතානං - පෙ- 'සතතහි අනුසයෙහි අනුසටො ලොකසනනිවාසො'ති පසානතානං පෙ- 'සතතහි සංයොජනෙහි සඤඤෝතො ලොකසනනිවා-සෝ'ති පසානතානං -පෙ- 'සතකහි මානෙහි උනනතො ලොකසනනිවා-සො'ති පසසනතානං - පෙ - 'අටාහි ලොකඩමෙමහි සමපරිවනතති ලොක-සනනිවාසො'ති පසසනතානං - පෙ 'අටඪහි මිචඡනෙතහි නිශසානො ලොකසනනිවාසො'ති පසානතානං - පෙ- 'අටහසි පුරිසදෙසෙහි දුසාති ලොකසනානිවාසො'ති පසානතානං -පෙ- 'නවහි ආඝාතවඤ්භි ආඝාතිතො ලොකසනනිවාසො'ති පසසනතානං -පෙ- 'නවවිධමානෙහි උනනතො ලොක තනනිවාසො'ති පසානතානං -පෙ- 'නවහි තණතාමූලකෙහි බමෙමහි රජජති ලොකසනනිවාසො'ති පස්සනතානං - පෙ- 'දසහි කිලෙසවන්නි ක්ලිකාති ලොසා නාන්වාසෝ හි පසානතානං පෙ- 'දසහි ආඝාතවන්නි ආඝාතිතො ලොකසනනිවාසො'ති පසසනතානං - පෙ - 'දසහි අකුසලකම්ම-පථෙහි සමනතාගතො ලොසකතවාසො'නි පසසනතානං -පෙ- 'දසහි සහෙදික හි සික්ති සික්ති සහ සොක්ස සින්න ස

- 9. උදඩතා මජනං. PTS, උදධනතතා සහා' 10 සුරිතො සහා.
- 11 ගුළණයකි ගණයිතො සාස්

^{1.} බනිඩාං මොචෙඩන - මජනං, 2. පරමකාරුසදසපතෙනා - මජනං, සහ PTS

³ කායිතා - කායිතාති වා පාඩෝ සුඥරෝ - ස. (අටය්සු ථා)

^{4.} උකාබාභිතු #404ණා PTS ස. 5 චිරරනතා පීළිගතා - මජසං 6. ගබ්තෙතා - මජසං 7. නිචචං පිපාසිගතා මජසං 8 පසාබනෝ - මජසං, පසාබනතතා - බනුසු

පටිසමහිදුමාගීය-මහාවගී-ඥනකථා

දක්නා වූ ... ලොක සනනිවාසය තෙම (රාගාදී) වදංඛනින ගෙන් බඳනා-ලදුයේ දම්ගෙසිය කරා එළඹ සිටියේ යැ, මා තබා ඒ ලොක සනනිවාසය මූදලන අත් කිසිවෙක් නැතැ'යි දක්නා වූ ... 'ලොක සනනිවාසය නෙම අනාථ වූයේ පරම දිළිදු බවට පැමිණියේ යැ, මා තබා ඒ ලොක සනනිවාසය රක්නා අත් කිසිවෙක් නැතැ'යි දක්නා වූ .. 'ලොක-සනනිවාසය තෙම දුකින් පෙළනලදුයේ දිගුක ලක් පෙළණේ යැ'යි දක්නා වූ .. 'ලොක සනනිවාසය තෙම (තෘෂණායෙන්) නිරතුරු යිජු වූයේ තිරතුරු හටගත් පවස් ඇත්තේ යැ'යි දක්නා වූ ...

'ලොකසනනිවාසය තෙම (පුඤුවගේ අභාවයෙන්) අති වූගේ යැ ඇස් නැත්තේ යැ'යි දක්නා වූ ... ලොකසනනිවාසය නෙම නට ඇස් ඇත්තේ පරිනායකයකු රතිත වූගේ යැ'යි දක්නා වූ ... 'ලොකසනනි-වාසය නෙම විපරීතමාගීයට බටුගේ සාජුමාගීගෙහි වැරැද්දේ යැ, මා තබා ඒ ලොකසනනිවාසය ආයසීමාගීයට ගෙන එන්නා වූ අන් කිසිවෙක් නැතැ'යි දක්නා වූ ... 'ලොකසනනිවාසය නෙම (කාමාදි) මහාඔඝයට පිවිසිගේ යැ, මා තබා ඒ ලොකසනනිවාසය ඔඝයෙන් නහාලන්නා වූ අන් කිසිවෙක් නැතැ'යි දක්නා වූ ...

'ලොකසනනිවාසය නෙම (ශාශවත-උචෙඡද) දුෂටි දෙකින් පයද්ූිත්වත වුයේ (භාත්පසින් ගෙන සිටියේ) සැ'යි දක්නා වූ ... ලොකසනානිවාසය තෙම තුත් දුශවරිතයන් විසින් විපුනිපනත යැ'යි දක්නා වූ ... ලොක– සනතිවාසය තෙම (කාමාදි) සතර යොගයත් ගෙත් යුකත වූයේ සතර යොගයන් විසින් බඳහා ලද්දේ යැ'යි දක්නා වූ ... 'ලොකසනනිවාසය තෙම සතර ගුළුයන් විසින් ගෙතුණේ යැ'යි දක්නා වූ ... 'ලොකසනනි-වාසය තෙම සතර උපාදුනයත් විසින් දැඩි කොට ගන්නාලැබේ'යයි දක්නා වූ ... 'ලොකසන්ගිවාසය නෙම පඤවගතියට සමාරූස වූයේ යැ'යි දක්නා වූ .. 'ලොකසනනිවාසය ගෙම පණුඩකාමගුණයන් විසින් රඳනා ලැබේ'යයි දක්නා වූ ... 'ලොකසනනිවාසය තෙම පඤචනීවරණයන් මිසින් වතුරුවනලද `සි දක්නා වූ 💿 ලොකසනානිවාසය නෙම සවැද රුම විවාදමුලගන්ගෙන් විවාද කෙරේ'යි දක්නා වූ ... ලොකසනනිවාසය තෙම සවැදැරුම් තෘෂණාකායයෙන් ඇලේ'යයි දක්නා වූ ... 'ලොක-සනානිවාසය තෙම ෂඞ්දෂටීන් විසින් පස්දුක්තා යැ'යි දක්නා වූ ... 'ලොකසනන්වාසය තෙම සපත අනුශයයන් විසින් ලුහුබඳනාලද යැ'යි දක්නා වූ ... 'ලොකසනනිවාසය ගෙම සත් සංයෝජනයන් වියින් සංසුකත ඇ'යි දක්නා වූ ... 'ලොකසනනිවාසය නෙම සපහමිබ මානයන් වියින් උනනත වුයේ යැ'යි දක්නා වූ ... 'ලොකසනනිවාසය තෙම අෂට-ලොකඩමීයෙන් පෙරැළේ'යයි දක්නා වූ ... 'ලොකසනනිවාසය නෙම අටේ මීඑයා කියෙන් නියඩාන ගැ'යි දක්නා වූ ... 'ලොක සනනිවාසය තෙම අටවැද,රුම් පුරුෂයෙන් දූෂා වේ'යයි දක්නා වූ ... 'ලොකසනනි-වාසය තෙම නවවිබ ආඝාතවසතුයෙන් ගැටුණේ යැ'යි දක්නා වූ ... ලොකසනනිවාසය හෙම නවවිඛ මානයෙත් උනතත වූයේ යැ'යි දක්නා ව ... ලොකසනතිවාසය තෙම නව තෘෂණාමූලකඛමීයන්ගෙන් ඇලේ'යයි දක්නා වූ ... 'ලොකසනනිවාසය තෙම දශ කෙලශවසතුයෙන් කෙලෙසේ'යයි දක්නා වූ ... 'ලොකසනාහිවාසය තෙම දශආඝාභවසතුයෙන් ගැටුණේ යැ'යි දක්නා වූ 'ලොකසනාගිවාසය තෙම දශඅකුශලකමීපථයෙන් සමානා-ගත යැ'යි දක්නා වූ ... 'ලොකසනානිවාසිය තෙම දශ සංයෝජනයෙන්

දසහි ම්චජනෙතහි නියාංතා ලොකසනන්වාසො'ති පසාහතානං - පෙ-'දසවණුකාය ම්චජාදිට්ඩියා සමනතාගතො ලොකසනන්වාසො'ති සොහතා-තං - පෙ- 'දසවණුකාය අනතශාතිකාය¹ දිට්ඩියා සමනතාශතො ලොක-සහනිවාසො'ති පසාහතානං - පෙ- 'අට්ඨසතකණහාපපඤ්චසනෙහි පපණුවිතො ලොකසනන්වාසො'ති පසාහතානං - පෙ- 'දවාසට්ඩියා දිට්ඩි-ශතෙහි පරියුටසිතො ලොකසනන්වාසො'ති පසාහතානං බුදධානං හශ-වනතානං සතෙතසු මහාකරුණා ඔකකමති.

'අහඤවමහි තිණෙණ, ලොකො ව අහිණෙණා; අහඤවමහි මූනෙතා, ලොකො ව අමූනෙතා; අහඤවමහි දනෙතා, ලොකො ව අදනෙතා; අහඤවමහි සනෙතා, ලොකො ව අසනෙතා; අහඤවමහි අසසනේ, ලොකො ව අනසානේවා; අහඤවමහි පරිතිබබතො, ලොකො ව අපරිතිබබුනො. පහොමි බවාහං තිණෙණා තාරෙතුං, මූනෙතා මොවෙතුං, දනෙතා දමෙතුං, සනෙතා සමෙතුං, අසසනේවා අසසාසෙතුං, පරිතිබබුනො පරිතිබබාපෙතු'තති පසැනතානං බුදාබානං හගවනතානං සනෙතසු මහාකරුණා ඔකකමති.

ඉදං තථාගතසය මහාකරුණායමාපතතිහා කැණං.

මහාභාරුණාසමාපතතිඤණ නිඥෙසො.

72-73. සබබඤඤ ත-අනාවරණ ඤ ණානි

කතමං තථාගතසා සබබසදිකිදුතු කදණං:

සබබං සඬාතමසඬාතං² අනවසෙසං ජානානීති සබබඤඤතඤණං, තළු ආවරණං නභ්තී අනාවරණඤණං.³

අතීතං සබබං ජානාතීති සබබඤඤ තැකුණං, තත අාවරණං නත්තී අනාවරණඤණා.

අනාගතං සබබං ජනාතීති සබබඤාදුතඤණං, තහු ආවරණං නසුති අනාවරණඤණං.

පච්චුපපහතං සබබං ජනාතීති සබබඤ්ඤුතඤ ණං, තත් ආවරණං නාතීති අනාවරණඤණං.

වකබුකෙකුව⁴ රූපා ව එතං සබබං⁵ ජානානීති සබබඤඤුනුනඤුණා තත් ආවරණං නත්තී අනාවරණඤුණා, සොතකෙකුවම සඳා ව -පෙ- ඝානඤෙම ඉනිා ව -පෙ- ජිවා වෙව රසා ව -පෙ- කාහෝ වෙව ඵොටඨබබා ව - පෙ මනො වෙව බමමා ව එතා සබබං ජානානීති සබබඤඤුනඤුණා, තත් ආවරණං නත්තී අනාවරණඤුණං

¹ අතානාශානාතිකදිටහියා - සී 1 2 සබබ සඞ්බා මහ ඔබතං - සාං, සී 2

⁵ අතාවරණ ෙකුණ - සහ 4 වසාබු වෙවි – මජිසං 5 එවා හා සබබා - මජය.

පටිසමහිදුමාගීය-මහාවගී-ඥ නකථා

බැඳුණේ යැ'යි දක්නා වූ ... 'ලොකසනන්වාසය තෙම දශවිධම්ථාංචායන් විසින් නියසිංත යැ'යි දක්නා වූ ... 'ලොකසනන්වංසය තෙම දශවසනුක ම්ථාංදුවේයෙන් සමානාගත යැ'යි දක්නා වූ ... 'ලොකසනන්වාසය නෙම දශවසනුක වූ අනතගාහිකදුවේයෙන් සමානාගත යැ'යි දක්නා වූ ... 'ලොකසනන්වාසය තෙම 'අවතුරාසියකැ'යි සලකනලද තෘෂණාපුපඤව-සතයෙන් පුපඤව කරනලද්දේ යැ'යි දක්නා වූ ... 'ලොකසනන්වාසය තෙම දෙසැටම්සදිටුයෙන් පයමුනිත යැ'යි දක්නා වූ භාගාවත් බුදුවර-යත්ගේ මහාකරුණාව සතානයන් කෙරෙහි බැසැගනී.

මේ වූකලි තරණය කෙළෙම වෙම, ලෝවැයි තෙමේ වැළිත් තරණය හො කෙළේ සැ, මම් වූකලි මිදුණෙම් වෙම්, ලෝවැයි නෙමේ වැළිත් තො මිදුණේ සැ; මම් වූකලි දමුණෙම් වෙම්, ලෝවැයි නෙමේ වැළිත් තො දමුණේ සැ; මම් වූකලි සිහිල් වූසෙම් වෙම්, ලෝවැයි තෙමේ වැළිත් තො සිහිල් වූයේ සැ; මම් වූකලි අස්වැසුණෙම වෙම්, ලෝවැයි තෙමේ වැළිත් නො අස්වැසුණේ සැ; මම් වූකලි පිරිනිවියෙම වෙම්, ලෝවැයි තෙමේ වැළිත් නො පිරිනිවියේ සැ; එකත්නෙත් මම තරණය කෙළෙම් වෙරමා තරවන්නට, මිදුනෙම් මෙරමා මුදන්නට, දමුණෙම මෙරමා දීනේනට, සිහිල් වූයෙම් මෙරමා සිහිල් කරන්නට, අස්වැසුණෙම මෙරමා අස්වසාලන්නට, පිරිනිවියෙම මෙරමා පිරිනිවාලන්නට සමර්යෙම් දක්නා වූ භාගාවත් බුදුවරයන්නේ කරුණාව සනතා තෙරෙහි බැසැගනී.

මේ තථාගතයන් වහන්සේගේ මහාකරුණාසමාපතනියෙහි ඥන යි.

මහාකරුණාමාපතතිඥනහිර්දේශ සි.

72–73 සව්ඥතා – අනාවරණඥනයෝ

තථාගතයන් වහන්සේගේ සම්ඥතාඥනය කමරේ යන්:

හැම සඬිඛතය අසඬඛතය නිරවශෙෂ කොට දනීනු යි සමඥතාඥන යැ, එහි ආවරණයෙක් නැත්නු යි අනාවරණඥන යැ.

අතීත වූ සියල්ල දනී නු යි සමඥතාඥන යැ, එහි ආචරණයෙක් නැත් නු යි අනාවරණඥන යැ.

අනාගත වූ සියල්ල දතී නු යි සම්ඥතාඥන හැ, එහි ආවරණයෙක් නැත් නු යි අනාවරණඥන යැ.

පතයුතාපනන වූ සියල්ල දනී නු සි සමීඥනාඥන සැ, එහි ආවරණ-යෙක් නැත් නු සි අනාවරණඥන සැ.

ඇස ද රූපයෝ ද යන වෙල සියල්ල දනී නු සි සම්ඥතාඥන යැ එහි ආවරණයෙක් නැත් නු සි අනාවරණඥන යැ. කත ද ශබ්දයෝ ද ... නැහැය ද ගැඩයෝ ද ... දීව ද රතයෝ ද ... කය ද සමුවෙවායයෝ ද ... මනස ද ඩම්යෝ ද යන තෙල සියල්ල දනී නු සි සම්ඥතාඥන යැ, එහි ආවරණයෙක් නැත් නු සි අනාවරණඥන සි. පටිසමහිදුමගොො--මහාවගා කිදුණකාථා

හාවතා අනිච්චටහා දුකාබටහා අනතතටහා, තං සබබං ජානාතීති සබබඤඤුකඤුණං, තත් අාවරණං නත්තී අනාවරණඤෑණං. යාවතා රූපසස අනිච්චටහා දුකාබටහා අනතතටහා, තං සබබං ජානාතීතී සබබඤඤු-තඤුණං, තත් අාවරණං නත්තී අනාවරණඤුණං. යාවතා වෙදනාය - පෙ-කාවතා සඤඤය - පෙ- යාවතා සඞ්බාරානං - පෙ- යාවතා විඤඤුණයස - පෙ- යාවතා වකබුසස - පෙ- යාවතා ජරාමරණසා අනීච්චටහා දුකාබටහං අනතතටහා තා සබබං ජානාතීතී සබබඤඤුකුකඤුණං, තත් අාවරණං නත්තී අනාවරණඤුණං.

යාවතා අභිකුකුය අභිකුකුටර්ං, තං සබබං ජානාතීත් සබබකැකුතකදුණං, තත් ආචරණං නත්ති අනාවරණකැණං, යාවතා පරිකැකුය පරිකැකුටර්ං -පෙ- යාවතා පහානසා¹ පහානටර්ං -පෙ- යාවතා භාවනාය භාවනටර්ං - පෙ- යාවතා සච්ඡිකිරියාය සච්ඡිකිරියටර්ං -පෙ-

යාවතා බඣානං බඣටස්ං - පෙ- යාවතා බාතුනං බාතුටස්ං --පෙ-යාවතා ආයතනානං ආයතනටස්ං -පෙ- යාවතා සඬබතානං සඬබතටස්ං -පෙ- යාවතා අසඬබත සස අසඬබතටස්ං, තං සබබං ජානාතීතී සබබඤඤුත ඤෙණං, තුළු ආවරණං නාසීති අනාවරණඤුණං.

යාවතා කුසලෙ බුමෙම සබබං≢ ජාතාතීති සකැකිබුබබතකැණං, තුඤ ආවරණං නුඤීති අනාවරණකැණං. යාවතා අතුසලෙ බුමෙම –පෙ– යාවතා අබාහාකතෙ බුමෙම –පෙ−

යාවතා කාමාවවරෙ බමේම -පෙ- යාවතා රූපාවවරෙ බමේම -පෙ-යාවතා අරුපාවචරෙ බමේම -පෙ- යාවතා අපරියාපනෙන බමේම සබබං ජානාතීති සබබඤඤූතඤණං, තත් ආවරණං නත්හී අනාවරණඤණං.

යාවතා දුකාඛසා දුකාඛටාං -පෙ- යාවතා සමුදයසා සමූදයටාං -පෙ- යාවතා න්රොඛසා නිරොඛටාං -පෙ- යාවතා මහාසා මහාටාං, තං සබබං ජානාතීසි සබබඤඤුකුකඤුණං, තත අාවරණං නැතීති අනාවරණඤුණං.

යාවතා අත්පටිසමහිදය අත්පටිසමහිදටයං -පෙ- යාවතා බම්මපටි-සමහිදය බම්මපටිසමහිදටයා -පෙ- යාවතා තීරුතානිපටිසමහිදය නිරුතානි-පටිසමහිදටයාං - පෙ- යාවතා පටිහානපටිසමහිදය පටිහානපටිසමහිදටයං, තං සබබං ජානානීති සබබඤඤාතුනඤාණං, තැඵ ආවරණා නත්තීනි අනා-වරණඤාණං.

යාවතා ඉන්දියපරොපරියගෙන කැගණං -පෙ- යාවතා සනතානං දාසයානුසයෙ කැගණං -පෙ- යාවතා යමකපාටිහීරෙ කැණං -පෙ- යාවතා මහාකරැණාසමාපතතියා කැගණං, තං සබබං ජානානීහි සබබඤඤැතුතකැණං, තළු ආවරණං නැජීති අනාවරණ කැගණං.

1 පතානය - සතා.

[&]quot;(යාබබ ජාතාතීහි බහුවවනපාරෝ සුඥරෝ, එකවවතයොතෙ පතිතතතා පත පොළුකෙසු එකවවතෙන ලිබිතං?' යනු අවුවායි.

යමතාක් අනිතාසාසාභාව දුංඛසාභාව අනාතමසාභාව වේ ද ඒ සියල්ල දනී නූ සි සමීඥතාඥන යැ එහි අාවරණයෙක් නැත් නූ සි අනාවරණඥන යැ, යමතාක් රූපයාගේ අනිතාසාසාභාව දුංඛසාභාව අනාතමසාභාව වේ ද ඒ සියල්ල දනී නු සි සමීඥතාඥන යැ එහි අාවරණයෙක් නැත් නූ සි අනාවරණඥන යැ. යමතාක් වේදනාවගේ ... යමතාක් සංඥාවගේ ... යමතාක් සංසකාරයන්ගේ ... යමතාක් විඥනයා-ගේ ... යමතාක් වසාෂුස්හුගේ ... යමතාක් ජරාමරණයාගේ අනිතා සාභාව දුංඛසාභාව අනාතමසාභාව වේ ද ඒ සියල්ල දනී නු සි සම්භාන යැ, එහි ආවරණයෙක් නැත් නු සි අනාවරණඥන යි.

යම්තාක් අහිඥවගේ අභිඥසවහාව වේ ද එ හැම දනී නු යි සජිඥ-තාඥන යැ එහි ආචරණයෙක් නැත් නු යි අනාවරණඥන යැ. යම්තාක් පරිඥවගේ පරිඥසවහාව වේ ද ... යම්තාක් පුහාණයාගේ පුහාණ-සවහාව .. යම්තාක් භාවනාවගේ භාවනාසවහාව ... යම්තාක් සාසාභාත්-කියාවගේ සාසාෂාත්කියාසවහාව ...

යම්තාක් සකණියන්ගේ සකණිසවභාව ... යම්තාක් ධාතුත්ගේ ධාතුසවභාව ... යම්තාක් ආයතනයන්ගේ ආයතනසවභාව ... යම්තාක් සඬාතයන්ගේ සඬාතසවහාව ... යම්තාක් අසඬාතයාගේ අසඬාත සටහාව වේද එ හැම දනීනු යි සමඥතාඥන යැ, එහි ආවරණයෙක් නැත්නු සි අනාවරණඥන යි.

යම්තාක් කුශලඩමීය වේ ද එ හැම දනී නු යි සමීඥතාඥන හැ එහි ආවරණයෙක් නැත්නු යි ආවරණඥන හැ. යම්තාක් අකුශලඩමීය ... යම්තාක් අවහාකෘතඩමීය ...

යම්තාක් කාමාචචරධමීය ... යම්තාක් රූපාවචරධමීය ... යම්තාක් අරූපාවචරධමීය ... යම්තාක් අපයඹාපතනධමීය වේ ද එ හැම දනී නු යි සම්ඥතාඥන යැ, එහි ආචරණයෙක් නැත් නු යි අනාවරණඥන යි.

යම්තාක් දුෘඛයානේ දුෘඛසවභාව ... යම්තාක් සමූදයානේ සමූදය සවභාව ... යම්තාක් නිරොඛයාගේ නිරොඛසවභාව ... යම්තාක් මාගී– යාගේ මාගීසවභාවය වේ ද එ හැම දනී නු යි සවීඥතාඥන යැ, එහි ආවරණයෙක් නැත් නු යි අනාවරණඥන යි.

යම්තාක් අපුළුටිසමහිදවගේ අපුළුටිසමහිද සවහාව ... යම්තාත් ධමාළටිසමහිදවගේ ධමාළටිසමහිද සවහාව ... යම්තාක් නිරුතනිපටි– සමහිදවගේ නිරුතනිපටිසමහිද සවහාව ... යම්තාක් පටිහානපටිසමහිද– වගේ පටිහානපටිසමහිදසවහාව වේ ද එ හැම දනී නු යී සවීඥතාඥන යැ, එහි ආවරණයෙක් නැත් නු යි අනාවරණඥන යි.

යම්තාක් ඉඤියපරාවරතාඥනය … යම්තාක් සතානියන්ගේ ආශයා– නුශයඥනය … යම්තාක් යමකපාතිහාය⁸ඥනය … යම්තාක් මහාකරුණා– සමාපතානිඥනය මේ ද එ හැම දනී නු යි සඑඥතාඥන යැ, එහි ආවරණ– යෙකේ නැත් නු යි අනාවරණඥන යි.

පටිසමහිදුමගොො-මහාවගා-කදුණකථා

යාවතා සඳෙවකසා ලොකසා සමාරකසා සමුහමකසා සභාමණ– බාහමණියා පජාය සදෙවමනුසාග දිටාර්ං සුතං මූතං විසැඤතං පතතං පරියෙසිතං අනුවිචරිතං මනසා, සබබං ජාභාතීති සබබඤඤිතක්දණං, තතු ආවරණං නතුති අනාවරණ ඤණං.

> 'න තසස අදදිටය්මධාන¹ කිඤුවි අථො අවිඤඤාතමජානිතබබං, සබබං අභිඤඤාසි යදා තෙයාං² තථාගතො තෙන සමනතවකබු'ති.

සමනතාවකබුති කෙනටෝන සමනතාවකබු:

වූදාස බුදධසාදුණානි: දුකක සැඳුණං බුදධසාදුණං, දුකකසමුදයෙ සැඳුණං බුදධසාදුණං, දුකකනිරොබෙ සැඳුණං බුදධසාදුණං, දුකකනිරොධගාමිනීයා පටිපදය සැඳුණං බුදධසාදුණං, අනුපටිසමහිදෙ සැඳුණං බුදධසාදුණං, ධමම– පටිසමහිදෙ සැඳුණං බුදධසාදුණං, නිරුතනිපටිසමහිදෙ සැඳුණං බුදධසාදුණං, පටිභානපටිසමහිදෙ සැඳුණං බුදධසාදුණං, ඉන්දියපරොපරියනෙත සැඳුණං බුදධසාදුණං, අාසයාධුසයෙ සැඳුණං බුදධසාදුණං, යමකපාටිනීරෙ සැඳුණං බුදධසාදුණං, අනාවරණසාදුණං බුදධසාදුණං, ඉමානී චුදාස බුදධසාදුණංනි. ඉමෙසං චුදාසනාං බුදධසාදුණංනං අටස සැදුණංනි සාවකාසාධාරණානි, ප සැදුණානී අසාධාරණානි සාවකොහු.

යාවනා දුකඛසස දුකඛටෙහා සබෙබා කැතො, අසැකැතො දුකඛටෙහා නත්හී සබබකැකුනකදුණං. තත් ආවරණං නත්හී අනාවරණකදුණං.

යාවතා දුකඛ සාස දුකඛටෙඨා සබෙබා දිටෙඨා – පෙ - සබෙබා විදිනො – පෙ -සබෙබා සචඡිකතො - පෙ - සබෙබා එසාසිනො පඤඤය, අඑසාසිතො පඤඤය දුකඛටෙඨා නත්තී සබබඤඤුතඤුණං, තත් ආවරණං නත්තී අනාවරණ ඤුණං.

යාවතා සමූදයසා සමූදයටෝ - පෙ- යාවතා නිරොඩසා නිරොඩටෝ - පෙ- යාවතා මගාසා මගාටෝ - පෙ- යාවතා අන්පටිසමහිදය අන් පටිසමහිදටෝ - පෙ- යාවතා ඩම්මපටිසමහිදය ඩම්මපටිසමහිදටෝ - පෙ-යාවතා නිරුතතිපටිසමහිදය නිරුතතිපටිසමහිදටෝ - පෙ- යාවතා පටිහානපටිසමහිදය පටිහානපටිසමහිදටෝ සබබෝ සැගතා - පෙ- සබබෝ දිටෝ - පෙ- සබබෝ විදිනෝ - පෙ- සබබෝ සච්ඡිකනෝ - පෙ- සබබෝ දිටෝ - පෙ- සබබෝ විදිනෝ - පෙ- සබබෝ සච්ඡිකනෝ - පෙ- සබබෝ එසාසිනෝ පණැඤය, අළුසාසිනෝ පණඤයුය පටිහානපටිසමහිදටෝ නප්ථා සබබඤඤයුතණුණං, තුන් අාවරණා නප්ථා අනාවරණඤයුණා.

පටිසමහිදුමාගීය-මහාවගි-ඥනකථා

යම්තාක් මරුත් සහිත වූ බඹුත් සහිත වූ සදෙවක ලොකයා විසින් මහණබමුණත් සහිත වූ දෙවිමිනිසුන් සහිත පුජාව විසින් දක්නාලද රූපායතනයෙක් ශබදයතනයෙක් ගඬාරසසපුවෙවාසායතනයෙක් ඛණී-යතනයෙක් පැමිණෙනලද රූපාදියෙක් සොයනලද රූපාදියෙක් මනසින් විමසනලද රූපාදියෙක් වේ ද එ හැම දනී නු යි සඒඥතාඥන යැ, එහි ආවරණයෙක් නැත් නු යි අනාවරණඥන යි.

ඒ නථාගනයන් විසින් මේ තෛඛානුක ලොකයෙහි (මෙකල හෝ) පැනැයිත් නුදුටු කියිවෙක් නැත. යළි (අනීත වූ) නො දත් කිසිවෙක් නැත, (අනාගත වූ) නො දුනෙන කියි (බමීජාතයෙකු) දු නැත, දතයුතු වූ යම් බමීජාතයෙක් වේ නම් ඒ සියල්ල අවබොඛ කළහ. එහෙයිත් තථාගතයෝ සමනතවකබු වූහ.

සමහතාවකාඩු යනු: කවර අම්යෙන් සමහතාවකාබු වේ ද යත්:

බුදධාඥන තුදුපෙසකි: දුඃඛසනායෙහි ඥනය බුදධඥන යැ දුඃඛසමුදය සතායෙහි ඥනය බුදධදෙන යැ දුඃඛතිරොගසනාගෙහි ඥනය බුදධඥන යැ දුඃඛනිරොගගාමිනීපුතිපදාසනායෙහි ඥනය බුදධඥන යැ අත්පටිසමහිද-යෙහි ඥනය බුදධඥන යැ බමමපටිසමහිදයෙහි ඥනය බුදධඥන යැ නිරුතතිපටිසමහිදයෙහි ඥනය බුදධඥන යැ පටිහානපටිසමහිදයෙහි ඥනය බුදධඥන යැ ඉන්දියපරාවරාතාඥනය බුදධඥන යැ අාශයානුශය-ඥනය බුදධඥන යැ යමකපුංතිහායසීඥනය බුදධඥන යැ අාශයානුශය-ඥනය බුදධඥන යැ යමකපුංතිහායසීඥනය බුදධඥන යැ මහාකරුණා-සමාපතතියෙහි ඥනය බුදධඥන යැ සම්ඥතාඥනය බුදධඥන යැ අනා-වරණඥනය බුදධඥන යි. මොහු තුදුස් බුදධඥනයෝ යි. මේ තුදුස් බුදධඥනයක් අතුරෙත් ඥනයෝ අටදෙනෙක් ශාවකාසාබාරණ වෙති. ඥනයෝ සදෙනෙක් ශුවතායන් හා සමග අසාබාරණ වෙත්.

යම්තාක් දුෘඛයාගේ දුෘඛසවහාවයෙක් වේ ද සියල්ල නුවණින් දන්නාලද්දේ යැ අඟුන වූ දුෘඛසවහාවයෙක් නැත් නු යි සමඥතාඥන යැ එහි ආවරණයෙක් නැත් නු යි අනාවරණඥන යි.

යම්තාක් දුඃඛයාගේ දුඃඛසාභාවයෙක් වේ ද සියල්ල (අසින් මෙත් නුවණින්) දක්නා ලද්දේ යැ ... සියල්ල පුකට කොට දන්නාලද්දේ යැ ... සියල්ල සාකෘත් කරනලද්දේ යැ ... සියල්ල නුවණින් සංශී කරනලද්දේ යැ, නුවණින් සංශී නො කරනලද දුඃඛා^වයෙක් නැත් නු සි සමඥතා-ශූන යැ, එහි ආවරණයෙක් නැත් නු සි අාාවරණශූන යි.

යම්තාක් සමූදයාගේ සමූදයසවනාවයෙක් ... යම්තාක් නිරොඛයාගේ නිරොඛසවනාවයෙක් ... යම්තාක් මාගීයාගේ මාගීසවනාවයෙක් ... යම්තාක් අපුළුවසමහිදුවගේ අපුළුවසමහිදසවනාවයෙක් ... යම්තාක් නිරුතනිපවිසමහි-පමහිදුවගේ ඛම්මපවිසමහිදසවනාවයෙක් ... යම්තාක් පටිනානපටිසමහි-දවගේ නිරුතනිපටිසමහිදසවනාවයෙක් ... යම්තාක් පටිනානපටිසමහිද-වගේ පටිනානපටිසමහිද සවනාවයෙක් වේ ද සියල්ල නුවණින් දත්නා ලද්දේ යැ – සියල්ල නුවණින් දක්නාලද්දේ යැ – සියල්ල පුහට කොට දන්නාලද්දේ යැ – සියල්ල සාකුෂාන් කරනලද්දේ යැ – සියල්ල නුවණින් සපශී කරනලද්දේ යැ – නුවණින් සපශී නො කරනලද පටිනානපටි-සමහිදාවනාවයෙක් නැත් නු යි සවීඥතාඥන යැ. එහි අංචරණයෙක් නැත් නු යි අනාවරණඥන යි. යාවතා ඉත්දියපරොපරියනෙන කැණං - පෙ – යාවතා සතනානං අාස යානුසයෙ කැණං – පෙ – යාවතා යමකපාටිහීරෙ කැණං – පෙ – යාවතා මහාභරුණාසමාපතතියා කැණං සබබං කැතෙ – පෙ – සබබං දිටා – පෙ සබබං විදිනං – පෙ – සබබං සච්ඡිකතං – පෙ – සබබං එකසිනං පකැකැය, අඵකසිතං පකැකැය මහාකරුණාසමාපතතියා කැණෙ නැතීති සබබකැකුත – කැණං, තතු ආවරණං නැතීති අනාවරණකැණා.

යාවතා සදෙවකසාස ලොකසාස සමාරකසාස සබහමකසාස සසාමණ-බාහමණ්ගා පජාග සදෙවමනුසාග දිටාං සුතං මූතං විඤඤුතං පතතං පරියෙසිතං අනුවිචරිතං මනසා, සබබං ඤුතං -පෙ- සබබං දිටාං -පෙ-සබබං විදිතං -පෙ- සබබං සච්ඡකතං -පෙ- සබබං එසාසිතං පඤඤය, අඑසාසිතං පඤඤය නත්තී සබබඤඤුතඤෑණං, තත් ආවරණං නත්තී අනාවරණඤුණං.

> න තසස අදදිටයීම්ඛාපී කිඤිවි අථො අවිඤඤුතමජානිතබබං, සබබං අභිඤඤයි යදපු නෙයයං තථාගතො තෙන සමනතවහබූ'ති.

> > සබබණුණු තණු ණනි දෙද සො.

ණුණකථාසමතතා.

යම්තාක් ඉන්දීය පරාචරතාඥන යෙක් … යම්තාක් සතනියන්ගේ දාශ-යානුශයඥනයෙක් … සම්තාක් යමකපුාතිහා යයිඥනයෙක් … යම්තාක් මහාකරුණාසමාපතතිඥනයෙක් වේ ද සියල්ල නුවණින් දන්නාලද යැ … සියල්ල නුවණින් දක්නාලද යැ … සියල්ල පුකට කොට දන්නා ලද යැ … සියල්ල සාකෘත් කරනලද යැ … සියල්ල නුවණින් සපශී කරනලද යැ නුවණින් සපශී නො කරනලද මහාකරුණාසමාපතතිඥනයෙක් නැත් නු සි සමීඥතාඥන යැ. එහි ආවරණයෙක් නැත් නු සී අනාවරණඥන යි.

යම්තාක් මරුන් සහිත වූ බඹුන් සහිත වූ සදෙවකලොකයා විසින් මහණබමුණත් සහිත වූ දෙවිමිනිසුන් සහිත පුජාව විසින් දක්නා ලද රූපායතනයෙක් ශබදයතනයෙක් ගඣ-රස-සපුමටවයායතනයෙක් ධමා-යතනයෙක් පැමිණෙනලද රූපාදියෙක් සොයනලද රූපාදියෙක් මනසින් විමසනලද රූපාදියෙක් වේ ද සියල්ල නුවණින් දන්නාලද යැ ... සියල්ල නුවණින් දක්නාලද යැ ... සියල්ල පුකට කොංට දක්නාලද යැ ... සියල්ල සාකෘත් කරනලද යැ ... සියල්ල නුවණින් සපශී කරනලද යැ. නුවණින් සපශී නො කරන ලද රූපාදියෙක් නැත් නු යි සමනාඥන යැ. එහි ආවරණ-යෙක් නැත් නු යි අනාවරණඥන යි.

ඒ තථාශතයන් විසින් මේ තෛඛාතුකලොකයෙහි (මෙකල හෝ) පැනැසින් නුදුටු කිසිවෙක් නැත. යළි (අනීත වූ) නො දන් කිසිවෙක් නැත. (අනාශත වූ) නො දැනෙන කිසි (ඛෂීජානයෙකු) දු නැත. දතයුතු වූ යම් ඛෂීජානයෙක් වේ නම් ඒ සියල්ල අවබොඛ කලහ, එහෙසින් තථාගනයෝ 'සමනතාවකබූ' වූහ'යි.

සම්ඥතාඥනතිර්දේශ සි.

ඥානකථා නිමි.

2

දිටහිකථා

කා දිටසී1 කති දිටසිටඪානංනි, කති දිටසීපරියුටඪාතානි, කති දිටසීභො, කති දිටඪාහිනිවේසා, කතමො දිටසීටඪාන සමූගඝාතොති.

කාදිටසිකි: අභිනිවෙසපරාමාසො දිටසී².

2. කතිදිටසිට්ඨානානීති: අට්ඨ දිට්සිට්ඨානාති.

3 කතිදිටසීපරිසුට්ඨානාතිති: අට්ඨාරස දිටසීපරිසුට්ඨානාති,

4. කත්දිටසියොති: සොලස දිටසියො.

5. කත්දිට ආත්තිවෙසානි: තීණි සතං දිට හා හිතිවෙසා.

6. **කතමො දිට්සිට්ඨාන සමූහතාතෝ:** සොතාපතතිමගොො දිට්සීට්ඨානසමූගතාතො.

කථං4 අභිතිවෙසපරාමාසො දිටයි.

රූපං 'එතං මම, එසො'හමසම්, එසො මෙ අතතා'හි අහිනිවෙස පරාමාසො දිටයි, වෙදනං 'එතං මම –පෙ– සඤඤං එතං මම –පෙ– සඞ්ධාරේ 'එතං මම –පෙ– විඤඤණං 'එතං මම, එසො'හමසම්, එසො මෙ අතතාති අභිතිවෙසපරාමාසො දිටයි.

වකබං එතං මම -පෙ- තොතං එතං මම -පෙ- ඝාතං එතං මම -පෙ- ජීවාහං එතං මම -පෙ- කාසං එතං මම -පෙ- මනං 'එතං මම, එසොහමසම්, එසො මෙ අතතා'ති අභිතිවෙනපරාමාසො දිහියි, රූපෙ එතා මම -පෙ- සඳෙද එතං මම -පෙ- ගකෙ එතං මම -පෙ- රසෙ එතං මම -පෙ- ඵොටයබබ එතං මම -පෙ- ගුමෙම 'එතං මම, එසො හමසමි, එසො මෙ අතතා'ති අහිතිවෙසපරාමාසො දිටයී.

චකබුවිකුකුණං එතං මෙ –පෙ– සොතවිකුකුණං එතං මම –පෙ– ඝානවිකුකුණං එතං මම –පෙ– ජිඩාාවිකුකුණං එතං මම –පෙ– කාය– විකුකුණං එතා මම –පෙ– මනොවිකුකුණං 'එතං මම, එසො'හමසම්, එසො මෙ අතතා'ති අහිතිවෙසපරාමාසො දිටයී.

වතැබුසම්එසසං එතං මම -පෙ- සොතසම්එසසං එතං මම -පෙ- ඝාත-සම්එසසං එතං මම -පෙ- ජීවහාසම්එසසං එතං මම - පෙ- කායසම්එසසං එතං මම -පෙ- මනොසම්එසසං 'එතං මම, එසො'හමසම්, එසො මෙ අතතා'ඩ අභිතිවෙසපරාමාසො දිටසී.

- 1. කාද්ටහින් සා, නාක්ව. දී. කන් අභිනීවෙසපරාමාසෝ දිටම් සා
- 3. නිංසකතං සාසා² 4. කත් සාසා 5. රූලං සඳදං (ඉචචා) සාසා, සී 1.2.

 $\mathbf{2}$

දුෂ්ටිකථා

ද පටි කවර යැ, ද පටිකාරණයෝ කෙතෙකැ, ද පටියායින්නයෝ කෙතෙකැ, ද පටිහු කෙතෙකැ, ද පටිඅතිනිවෙශයෝ හෙතෙකැ, ද පටිකාරණ-සමුද්ඝාතය කවරෙ යන්:

1. දුෂ්ටිය කවර යනු: අභිනිවෙශපරාමශීය දුෂ්ටි යැ.

2. දුෂ්ටිකාරණයෝ කොතෙකැයනු: දුටේකාරණයෝ අටදෙනෙකි.

3. දු**ෂට්පයදි**ස්ථානයෝ කෙතෙකෑ යනු: දුෂට්පයදීස්ානයෝ අට-ලොස්දෙනෙකි.

4. දුවෙනු කෙතෙකැ යනු: දුටෙනු සොලොස්දෙනෙකි.

 දුෂටාභිනිවෙශයෝ සොනෙකැ යනු: දුවොහිනිවෙශ හන්-සියයෙකි.

6. **දුෂ්ටිකාරණයමුද්යාතය භාවරේ** යනු සෝවන්මාග්ය දුෂ්ටි– කාරණයමුද්ඝාතය වේ.

කිසෙයින් අහිතිවෙශපරාමශීය දුපටි වෙයි යක්:

රුපය 'තෙල මාගේ යැ, තෙල මම වෙමි, තෙල මාගේ ආතම සැ'සි අභිනිවෙශපරාමශීය දුෂට් යැ. වෙදනාව 'තෙල මාගේ යැ ... සංඥා 'තෙල මාගේ යැ ... සංසකාර 'තෙල මාගේ යැ ... විඥනය 'තෙල මාගේ යැ, තෙල මම වෙමි, තෙල මාගේ ආතම යැ'සි අභිනිවෙශපරා-මශීය දුෂටි යැ.

වසපුස 'තෙල මානේ යැ ශෙහාතුය 'තෙල මානේ යැ ... සාණය 'තෙල මානේ යැ ... ජිනවාව 'තෙල මානේ යැ ... කාය 'තෙල මානේ යැ ... මනස 'තෙල මානේ යැ, තෙල මම වෙමි, තෙල මානේ ආතම යැ'යි අතිනිවෙශපරාමගීය දුවේ යැ රුපයන් 'තෙල මානේ යැ ... ශබදයත් 'තෙල මානේ යැ ... හඬයක් ,තෙල මානේ යැ ... රසයන් 'තෙල මානේ යැ ... සපුළුටමායෙන් තෙල මානේ යැ ... බාමීයන් 'තෙල මානේ යැ, තෙල මම වෙමි, තෙල මානේ ආතම සැ'යි අනිනිවෙශපරාමශීය දුවේ යැ.

වසපුර්විඥනය 'තෙල මාගේ සැ ... ශුොතුවිඥනය 'තෙල මාගේ යෑ ... සුාණවිඥනය 'තෙල මාගේ සැ ... ජිහවාවිඥනය 'තෙල මාගේ සෑ ... කායවිඥනය 'තෙල මාගේ යෑ ... මහොවිඥනය 'තෙල මාගේ සෑ, නෙල මම වෙමි, තෙල මාගේ ආතම යැ'යි අනිනිමෙශපරාමශීක දුෂටි සැ.

විතබුසම එසාහ 'තෙල මාගේ හැ .. සොතසම එසාහ 'තෙල මාගේ කෑ ... සාතසම එසාහ 'තෙල මාගේ සෑ ... ජීවතාසම එසාහ 'තෙල මාගේ කෑ ... කායසම එසාහ 'තෙල මාගේ යෑ ... මනොසම එසාහ 'තෙල මාගේ කෑ, තෙල මම වෙමි, තෙල මාගේ ආතම කැ'යි අභිනිමෙශ පරාමශීය දුෂටි කෑ.

පටිසමහිදුමගෙහා - මහාවගහ - දිටයිකථා

චකබුසමඵසසජං වෙදනං එතං මම - පෙ - සොනසමඵසසජං වෙදනං - පෙ - ඝානසමඵසසජං වෙදනං - පෙ - ජීවහාසමඵසසජං වෙදනං - පෙ-කාගසමඵසසජං වෙදනං - පෙ - මනොසමපසසජං වෙදනං 'එතං මම, එසෝ'හමසම, එසො මෙ අතතා'ති අභිතිවෙසපරාමාසො දිටයි.

රූපසඤඤං එතං මම – පෙ– සඥසඤඤං එතං මම – පෙ– හකිසඤඤං එතං මම – පෙ– රසසඤඤං එතං මම – පෙ– ඵොටඨබබසඤඤං එතං මම – පෙ– ඩමමසඤඤං 'එතං මම, එසො'හමසම්, එසො මෙ අතතා'ති අභිනිවෙසපරාමාසො දිටයි.

රූපසඤෞචතනං එතං මම –පෙ– සදදසඤෞචතනං එතං මම –පෙ– ගඣසඤෞචතනං එතං මම –පෙ– රසසඤෞචතනං එතං මම –පෙ– ඓාටඨබබසඤෞචතනං එතං මම–පෙ– ඩමෙසඤෞචතනං 'එතං මම එසො හමසම, එසො මෙ අතතා'ති අභිනිවෙසපරාමාසො දිටයි.

රු අතණහං එතං මම -පෙ- සදානණහං එතං මම -පෙ- ගනිතණහං එතං මම -පෙ- රසතණහං එතං මම -පෙ- ඓාධාබබතණහං එතං මම -පෙ- ධමමතණහං 'එතං මම, එසො'හමසමි, එසො මෙ අතතා'ති අහි-නිවෙසපරාමාසො දිටහි.

රූපවිතකකං එතං මම –පෙ– සදාවිතකකං එතං මම –පෙ– හඣ– විතකකං එතං මම –පෙ- රසවිතකකං එතං මම –පෙ– ඵොටඪබබවිතකකං එතං මම –පෙ– ඩමාවිතකකං 'එතං මම, එසො'හමසම්, එසො මෙ අතතා'ති අභිනිවෙසපරාමාසො දිටයි.

රූපවිචාරං එතං මම -පෙ- සඳවිචාරං එතං මම -පෙ- ගැඩිවිචාරං එතං මම -පෙ- රසවිචාරං එතං මම -පෙ- ඵොටස්බබවිචාරං එතං මම -පෙ- බමවේචාරං 'එතං මම, එසො'හමසම්, එසො මෙ අතතා'ති අභිතිවෙසපරාමාසො දිටයි.

පශ්චීධාතුං එතං මම -පෙ- ආපොඛාතුං එතං මම -පෙ- තෙජෝ-ධාතුං එතං මම -පෙ- වායොඛාතුං එතං මම -පෙ- ආකාසධාතුං එතං මම -පෙ- විඤඤණධාතුං 'එතං මම, එසෝ 'හමසම්, එසෝ මෙ අතතා'ති අහිතිවෙසපරාමාසෝ දිටයි.

ප හිවිතසිණං එතං මම -පෙ- ආපොකසිණං -පෙ- තෙජොකසිණං -පෙ- වායොකසිණං-පෙ- නීලකසිණං -පෙ- පීතකසිණං -පෙ- ලොහිතක-සිණං -පෙ- ඔදනකසිණං -පෙ- ආකාසකසිණං -පෙ- විඤඤණකසිණං 'එතං මම, එසො'හමසම්, එසො මෙ අතතා'ති අහිතිවෙසපරාමාසො දිටසි.

පටිසමහිදුමාගීය- මහාවගී-දුටේකථා

වකබුසමඵසසගෙන් උපන් වෙදනාව 'තෙල මාගේ හැ … සොත-සමඵසසගෙන් උපන් වෙදනාව … ඝානසමඵසසගෙන් උපන් වෙදනාව … ජීවහාසමඵසසගෙන් උපන් වෙදනාව … කාශසමඵසසගෙන් උපන් වෙද-නාව … මනොසමඵසසයෙන් උපන් වෙදනාව 'තෙල මාගේ සැ, තෙල මම වෙමි, තෙල මාගේ ආතම හැ'යි අභිනිවෙශපරාමශීය දුෂටි හැ.

රූපස සොවතනාව 'තෙල මාගේ හැ ... ශබද ස සොවතනාව 'තෙල මාගේ හැ ... ගතිස සොවතනාව 'තෙල මාගේ හැ ... රස ස සොවතනාව 'තෙල මාගේ හැ. ... සපුෂටවාස සොවතනාව 'තෙල මාගේ හැ ... ගම් සාසොවත-නාව තෙල මාගේ හැ, තෙල මම වෙමි, තෙල මාගේ අාතම හැ'යි අභිනිවෙශපරාමශීය දුෂටි හැ.

රූපතෘෂණාව 'තෙල මානේ සැ ... ශබදතෘෂණාව 'තෙල මානේ සැ ... ගඣතෘෂණාව 'තෙල මානේ සැ ... රසතෘෂණාව 'තෙල මානේ සැ ... සපුෂටවාතෘෂණාව 'තෙල මානේ සැ ... ඩමීතෘෂණාව 'තෙල මානේ සැ තෙල මම වෙමි, තෙල මානේ ආතම සැ'යි අභිතිවෙශපරාමශීය දුෂටි සැ

රූපවිතකීය තෙල මාගේ හැ ... ශබදවිතකීය 'තෙල මාගේ හැ ... ගඣ– විතකීය 'තෙල මාගේ හැ ... රසවිතකීය 'තෙල මාගේ හැ ... සපුපටව³– විතකීය 'තෙල මාගේ හැ ... ඛුෂීවිතකීය 'තෙල මාගේ හැ, තෙල මම වෙම, තෙල මාගේ ආතම හැ' යි අභිනිවෙශපරාමශීය දුපටි හැ.

රූපවිචාරය 'තෙල මාගේ හැ … ශබදවිචාරය 'තෙල මාගේ සැ … ගඣිවිචාරය 'තෙල මාගේ සැ … රසවිචාරය 'තෙල මාගේ සැ … සපුෂට-වාුවිචාරය 'තෙල මාගේ සැ … ඩමීවිචාරය 'තෙල මාගේ සැ, තෙල මම වෙම, තෙල මාගේ ආතම හැ'යි අහිනිවෙශපරාමශීහ දුෂටි සැ.

පෘථිවිධාතුව 'තෙල මාගේ සැ ... අබ්ධාතුව 'තෙල මාගේ සැ ... තෙජොධාතුව 'තෙල මාගේ සැ ... වාසුධාතුව 'තෙල මාගේ සැ ... ආකාශ– ධාතුව 'තෙල මාගේ සැ ... විඥ නාධාතුව 'තෙල මාගේ සැ, තෙල මඹ වෙමි, තෙල මාගේ ආතම සැ'සි අභිනිවෙශපරාමශීය දුෂටි සැ.

ප වඩිකයිණය 'තෙල මාගේ යෑ … ආපොකයිණය … තෙජොකයිණය … වායොකයිණය … නීලකයිණය … පීතකයිණය … ලොතිතකයිණය … ඔදතකයිණය … ආකාසකයිණය … විඤඤණකයිණය 'තෙල මාගේ යෑ, තෙල මම වෙමි, තෙල මාගේ ආතම යෑ'යි අභිතිවෙශපරාමශීය දුවේ යෑ.

කෙසං එතා මම - පෙ- ලොමං එතා මම - පෙ- නබා එතා මම - පෙ-දනතා එතා මම - පෙ- තවා එතා මම - පෙ- ම.සා එතා මම - පෙ-තහාරු එතා මම - පෙ- අටසි එතා මම - පෙ- අටසිම්ඤ එතා, මම - පෙ- වකකා එතා මම - පෙ- හදයා එතා මම - පෙ- යකතා එතා මම - පෙ- කිලෝකා එතා මම - පෙ- පිහකා එතා මම - පෙ- පෙඵාසා එතා මම - පෙ- අනතා එතා මම - පෙ- අනතාගුණා එතා මම - පෙ- උදරියා එතා මම - පෙ- කරීසා එතා මම - පෙ- අනතාගුණා එතා මම - පෙ- උදරියා එතා මම - පෙ- කරීසා එතා මම - පෙ- පිහතා එතා මම - පෙ- උදරියා එතා මම - පෙ- කරීසා එතා මම - පෙ- පිහතා එතා මම - පෙ- පෙඵාසා එතා මම - පෙ- සරීසා එතා මම - පෙ- පිහතා එතා මම - පෙ- දෙනා එතා මම - පෙ- පුබබං එතා මම - පෙ- දෙසතා එතා මම - පෙ- සෙදා එතා මම - පෙ- මුතා මම - පෙ- සිඩ්ඝානිකා එතා මම - පෙ- ලසිකා එතා මම - පෙ- මූතා එතා මම - පෙ- මහඵලුඩහා 'එතා මම' එසො හමසම්, එසො මෙ අතතා'ති අභිනිචෙ සං පරාමාසො දිටයි.

වකඛායතනං එතං මම - පෙ- රූපායතනං එතං මම - පෙ- සොතාය-තනං එතං මම - පෙ- සඳායතනං එතං මම - පෙ- ඝානායතනං එතං මම - පෙ- භාඣායතනං එතං මම - පෙ- ජීවිහායතනං එතං මම - පෙ-රසායතනං එතා මම - පෙ- කායායතනං එතං මම - පෙ- ඓාටඪබබා-යතනං එතං මම - පෙ- මනායතනං එතං මම - පෙ- ඛාමායතනං 'එතං මම, එසොහමසම්, එසො මෙ අතතා'ති අභිනිවෙසපරාමාසො දිටයී.

විසැකුණධාතුං එතං මම - පෙ රූපඛාතුං එතං මම - පෙ- චකබු-විසැකුණධාතුං එතං මම - පෙ- සොතධාතුං එතං මම - පෙ- සඳධාතුං - පෙ- සොතවිකැකුණඛාතුං - පෙ- ඝානධාතුං - පෙ- හැඩධාතුං - පෙ-ඝානවිකැකුණධාතුං - පෙ- ජීවහාධාතුං - පෙ- රසධාතුං - පෙ-විසැකුණධාතුං - පෙ- ජීවහාධාතුං - පෙ- රසධාතුං - පෙ- ජීවහා-විසැකුණධාතුං - පෙ- මනොධාතුං - පෙ- ඵොට්ඨබබධාතුං - පෙ- කාශ විසැකුණධාතුං - පෙ- මනොධාතුං එතං මම - පෙ- ධම්මධාතුං එතං මම - පෙ- මනොවිසැකුණධාතුං 'එතං මම, එසොහමසම්, එසො මෙ අතතා'ති අහිතිවෙසපරාමාසො දිටකි.

වකබුණුයං එතං මම පෙ- සොතිණුයං එතං මම -පෙ- ඝාතිණුයං එතං මම -පෙ- ජිවිහිණුයං එතං මම -පෙ- සායිණුයං එතං මම -පෙ-මතිණුයං එතං මම -පෙ- ජිවිතිණුයං එතං මම -පෙ- ඉත්ණුයයං එතං මම -පෙ- පුරිසීණුයං එතං මම -පෙ- සුඛිණුයං එතං මම -පෙ-දුකුකිණුයං එතං මම -පෙ- සොමනස්සිණුයං එතං මම -පෙ-දෙමනස්සිණුයං එතං මම -පෙ- උපෙකුකිණුයං එතං මම -පෙ-සෙමනස්සිණුයං එතං මම -පෙ- උපෙකුකිණුයං එතං මම -පෙ-සමාබිණුයං එතං මම -පෙ- පකුණිණුයං 'එතං මම, එසො'හමයම්, එසො මෙ අනතා'ති අභිනිවෙසපරාමාසො දිටයී.

කාමධාතුං එතං මම - පෙ - රූපධාතුං එතං මම - පෙ - අරූපධාතුං එතං මම - පෙ - කාමහචං එතං මම - පෙ - රූපහචං එතං මම - පෙ අරූපහචං එතං මම - පෙ - සකුකුහවං එතං මම - පෙ - අසකුකුහවං එතං මම - පෙ - තතුඓතකාරහචං එතං මම - පෙ - එකචොකාරහවං එතං මම - පෙ - තතුඓතකාරහචං එතං මම - පෙ පකුවචොකාරහවං එතං මම - පෙ

කෙස් 'නෙල මාගේ සැ ... ලොම් 'නෙල මාගේ සැ ... නිය 'නෙල මාගේ සැ ... දත් 'තෙල මාගේ සැ ... සම් 'තෙල මාගේ සැ ... මස් 'තෙල මාගේ සැ ... නහර 'තෙල මාගේ සැ ... ඇට 'තෙල මාගේ සැ ... ඇටම්දුඑ 'තෙල මාගේ සැ ... වකුනඩුව 'තෙල මාගේ සැ ... හදවන 'තෙල මාගේ සැ ... අක්මාව 'තෙල මාගේ සැ ... දලබුව 'තෙල මාගේ සැ බඩදිව 'තෙල මාගේ සැ ... පපුමස 'තෙල මාගේ සැ ... අතුනු 'තෙල මාගේ සැ ... අතුනුබහන 'තෙල මාගේ සැ ... දලබුව 'තෙල මාගේ සැ බඩදිව 'තෙල මාගේ සැ ... පපුමස 'තෙල මාගේ සැ ... අතුනු 'තෙල මාගේ සැ ... අතුනුබහන 'තෙල මාගේ සැ ... පොපැසුණු අහර 'තෙල මාගේ සැ ... අතුනුබහන 'තෙල මාගේ සැ ... පිත් 'තෙල මාගේ සැ ... කෙම 'තෙල මාගේ සැ ... පුසා 'තෙල මාගේ සැ ... ලෙහෙ 'තෙල මාගේ සැ ... සෝදිස 'තෙල මාගේ සැ ... පෙදතෙල් 'තෙල මාගේ සැ ... කඳුළු 'තෙල මාගේ සැ ... පිරැණුතෙල් 'තෙල මාගේ සැ ... කෙළ 'තෙල මාගේ සැ ... මුකුණු 'තෙල මාගේ සැ ... සිස්මුල් 'තෙල මාගේ සැ ... මාගේ සැ ... සුලුදිස 'තෙල මාගේ සැ ... සිස්මුල් 'තෙල මාගේ සැ ... තෙල මාගේ සැ ... සුලුදිස 'තෙල මාගේ සැ ... සිස්මුල් 'තෙල මාගේ සැ ...

වකඛායතනය 'තෙල මාගේ යැ ... රුපායතනය 'තෙල මාගේ යැ ... සොතායතනය 'තෙල මාගේ යැ ... සදායතනය 'තෙල මාගේ යැ ... ඝාතායතනය 'තෙල මාගේ යැ ... හඬායතනය 'තෙල මාගේ යැ ... ජීවහායතනය 'තෙල මාගේ යැ ... රසායතනය 'තෙල මාගේ යැ ... කායායතනය 'තෙල මාගේ යැ ... රසායතනය 'තෙල මාගේ යැ ... මනායතනය 'තෙල මාගේ යැ ... ඩමායතනය 'තෙල මාගේ යැ, තෙල මම වෙම, තෙල මාගේ ආතා යැ'යි අභිනිවෙශ පරාමශීය දුෂටි යැ.

වස්ෂුර්ධානුව 'තෙල මාගේ යැ ... රුපධානුව 'තෙල මාගේ යැ ... වස්ෂුර්විඥනධානුව 'තෙල මාගේ යැ ... ලොතුධානුව 'තෙල මාගේ යැ ... ශබදධානුව ... ලොතුවිඥනධානුව ... සුංණධානුව ... හඬධානුව ... සුංණ-විඥනධානුව ... ජීවහාධානුව ... රසධානුව ... ජීහවාවිඥන ධානුව ... කායධානුව ... සපුෂටවාධානුව ... කායවිඥනධානුව ... මනොධානුව 'තෙල මාගේ යෑ ... ධම්මධානුව 'තෙල මාගේ යෑ ... මනොවිඥානධානුව 'තෙල මාගේ යෑ, තෙල මම වෙමි, තෙල මාගේ ආතම යෑ'යි අභිනිවෙශ-පරාමශීය දුෂටි යෑ.

වස්ෂුරිප්ටියය 'තෙල මාගේ යැ… හොතොප්ටියය 'තෙල මාගේ යැ… සාගෙන්ටියය 'තෙල මාගේ යැ… ඒහෙවස්ටියය 'තෙල මාගේ යැ… කායෙන්ටියය 'තෙල මාගේ යැ… මහඉන්ටියය 'තෙල මාගේ යැ…ඒවිතොප්ටියය 'තෙල මාගේ යැ… සිහින්ටියය 'තෙල මාගේ යැ… පුරුෂෙන්ටියය 'තෙල මාගේ යැ… සිහින්ටියය 'තෙල මාගේ යැ… දුංඛොන්ටියය 'තෙල මාගේ යැ… සොමනස්සින්ටියය 'තෙල මාගේ යැ… දොඛොන්ටියය 'තෙල මාගේ යැ… උපෙසෙක න්ටියය 'තෙල මාගේ යැ… පුංකෝ ප්ටියය 'තෙල මාගේ යැ… ටියෙහින්ටියය 'තෙල මාගේ යැ… පුංකෝ ප්ටියය 'තෙල මාගේ යැ… වියෙහින්ටිය 'තෙල මාගේ යැ… සමාත්න්ටියය 'තෙල මාගේ යැ… වියෙහින්ටිය 'තෙල මාගේ යැ… සමාත්න්ටියය 'තෙල මාගේ යැ… සමාධින්ටියය 'තෙල මාගේ යැ… පුංඤෙන්ටියය 'තෙල මාගේ යැ… සමාධින්ටිය 'තෙල මාගේ යැ… පුංඤෙන්ටියය 'තෙල මාගේ යැ, තෙල මම වෙම, තෙල මාගේ ආතම යැ'යි අභිනිවෙනපරාමශීය දුමටි හැ.

කාමධාතුව 'තෙල මාගේ හැ ... රූපධාතුව 'තෙල මාගේ හැ ... අරුප-ධාතුව 'තෙල මාගේ හැ ... කාමහවය 'තෙල මාගේ හැ ... රූපහවය 'තෙල මාගේ හැ ... අරුපහවය 'තෙල මාගේ හැ ... සංඥනවය 'තෙල මාගේ හැ ... අසංඥහවය 'තෙල මාගේ හැ ... තොවසංඥනාසංඥහවය 'තෙල මාගේ හැ ... එකවොකාරහවය 'තෙල මාගේ හැ ... වතුවොකාර-භූවය 'තෙල මාගේ හැ ... පණුවවොකාරහවය 'තෙල මාගේ හැ ...

පටිසමහිදුමගෙනා-මහාවගන-දිටසීකථා

ප එමං කිානං 1 එතං මම - පෙ- දුතියං කිානං එතං මම - පෙ-තතියං කිානං එතං මම - පෙ- චතුතිං කිානං එතං මම - පෙ- ඉතාං වෙතොවිමූතතිං 2 එතං මම - පෙ- කරුණං වෙතොවිමූතතිං එතං මම- පෙ-මූදිතං වෙතොවිමූතතිං එතං මම - පෙ- උපෙකබං වෙතොවිමූතතිං එතං මම - පෙ- ආකාසානකුවායතනසමාපතතිං එතං මම - පෙ- විකුකුණකුවා-යතනසමාපතතිං එතං මම - පෙ- ආකිකුවකැකුයතනසමාපතතිං එතං මම - පෙ- නෙවසකැකුනාසකැකුයතනසමාපතතිං 'එතං මම එසොහසමි, එසො මෙ අතතා'ති අභිනිවෙසපරාමාසො දිටිකී.

අවිජජං එතං මම -පෙ- සභාරේ එතං මම -පෙ- විභාඤාණං එතං මම -පෙ- නාම රූපං එතං මම -පෙ- සලාශතනං එතං මම -පෙ-එසසං එතං මම -පෙ- වෙදනං එතං මම -පෙ- තණනං එතං මම -පෙ-උපාදනං එතං මම -පෙ- භවං එතා මම -පෙ- ජාතිං එතං මම -පෙ-ජරාමරණං 'එතං මම, එසො'හමසම්, එසො මෙ අතතා'ති අහිනිවෙසපරා-මාසො දිටයි.

එවං අභිනිවෙසපරාමාසො දිටයි.

කතුමානි අටඪ දිටසීටඪානානි:

බණාපි දිටසීටසානං, අවිජජාපි දිටසීටසානං, එසෙසාපි දිටසීටසානං සඤඤපී දිටසීටසානං, විතකෙකාපී දිටසීටසානං අයොනිසොමනසිකාරොපී දිටසීටසානං, පාපම්තෙතාපි දිටසීටසානං, පරතොපි ඝොසෝ දිටසීටසානං.

ඛණිෘ හෙතු ඛණිා පච්චයො දිටසීනං⁵ උපපාදය සමූට්ඨානටේඪන, එවං ඛණිාපී දිටසීට්ඨානං.

දවිජජා හෙතු අවිජජා පච්චයො දිටයීනං5 උපපාදය6 සමූටසානටේසන එවං අවිජජාපි දිටයිටසානං.

එසෙසා හෙතු එසෙසා පච්චයො දිටයීනං5 උපපාදය සමූට්ඨාන ටේඨන එවං එසෙසාපි දිටයීට්ඨානං.

සණුණු හෙතු සණුණු පච්චයෝ දිටසීනං උපපාදය සමුටසානටෝන එවං සණුණුපි දිටසීටසානං.

විතකෙකා" හෙතු විතකෙකා පච්චයො දිටයීනං උපපාදය සමූටඨා-නටෙඨන, එවං විතකෙකාපි දිටයිටඨානං.

අයොතිසො මනසිකාරො හෙතු අයොතිසො මනසිකාරො පච්චයො දිටසීනං උපපාදය සමුට්ඨානටේඨන, එචං අයොනිසො මනසිකාරොපි දිටසීට්ඨානං.

පාපම්තෙතා හෙතු පාපම්තෙතා පච්චයො දිටයීනං උපපාදය සමූටඨා-නටේයන, එචං පාපම්තෙතාපි දිටයිටයානං.

පරතොඝොසො හෙතු පරතොඝොසො පච්චයො දිටයීනං උපපාදය සමූටඨානටෙඨන, එවං පරතොපි ඝොසෝ⁴ දිටයිටඨානං.

ඉමානි අටඪ දිට්ඩිට්ඨ,නානි.

7: විභාකාකා - සාසා.

^{1.} පහුමජාඩාන - (ඉඩොදි) බහුහු 2. මෙනතාවෙනොවිමුහතිං- (ඉඩවාදි) සහ PTS සී 1,2.3

^{3.} විභාඩාධාපි - සතා 4: පරනොසොහෙපෙ මේසං, සතා, PTS.

⁵ දිටසිටයානා - මජසං, PTS, සහ, සී12 6 උපාදය - මජසං, සහ, PTS

පුථමධානය 'නෙල මාගේ යෑ ... දවිතීයධානය 'නෙල මාගේ යෑ ... තෘතීයධානය 'නෙල මාගේ යෑ ... චතු එධානයය 'නෙල මාගේ යෑ ... මෛති විතත විමුකතිය 'තෙල මාගේ යෑ ... කරුණා විතත විමුකතිය 'නෙල මාගේ යෑ ... මෘදුතා විතත විමුකතිය 'තෙල මාගේ යෑ ... උපෙ සෑ විතත විමුකතිය 'නෙල මාගේ යෑ ... ආකාසාන සැවායනන සමාපතතිය 'නෙල මාගේ යෑ ... විසැසැණ සැවායනන සමාපතතිය 'තෙල මාගේ යෑ ... ආකි සැවසැසැයනන -සමාපතතිය 'තෙල මාගේ යෑ ... නෙවස සැසැනා සසැසැය යනන -සමාපතතිය 'තෙල මාගේ යෑ ... නෙවස සැසැනා සසැසැය යන ත සමාපතතිය 'තෙල මාගේ ය, තෙල මම වෙමි, තෙල මාගේ ආතම යෑ'යි අභිනිවෙශ පරාමශීය දුෂටි යෑ.

අවිද_ගව 'තෙල මාගේ යැ ... සංසකාරයන් 'තෙල මාගේ යෑ ... විඥනය 'තෙල මාගේ යැ ... නාමරූපය 'තෙල මාගේ යැ ... ෂඩායතනය 'තෙල මාගේ යැ ... සපශීය 'තෙල මාගේ යැ ... වේදනාව 'තෙල මාගේ යැ ... තෘෂණාව 'තෙල මාගේ යැ ... උපාදනය 'තෙල මාගේ යැ ... භවය 'තෙල මාගේ යැ ... ජාතිය 'තෙල මාගේ යැ ... ජරාමරණය 'තෙල මාගේ යැ, තෙල මම වෙමි, තෙල මාගේ ආතම යැ'යි අභිනිවෙන පරාමශීය දුටෙ යැ.

මෙසෙසින් අභිනිවෙශපරාමශීය දෘෂු වී වේ.

දුටේකාරණයෝ අටදෙන කවරහ යත්:

සකාඣයෝ ද දූෂටිකාරණයෙකා, අවිදාව ද දූෂටිකාරණයෙකා, සංශීහ ද දූෂටිකාරණයෙකා, සංශූව ද දූෂටිකාරණයෙකා, විතකීහ ද දූෂටිකාරණයෙකා, අයොතිකොමනසිකාරය ද දූෂටිකාරණයෙකා, පාපමතු තෙමේ ද දූෂටි-කාරණයෙකා, පරතොඝොෂහ ද දූෂටිකාරණගෙක.

සකණියෝ (ජනක) හෙතු යෑ සකණියෝ (උපස්ථමනක) පුතයය යැ දුපටීත්ගේ උපැත්මට කාරණ බැවිනි. මෙසෙයින් සකණියෝ ද දුපටි-කාරණයෙක.

අවිද හති යැ අවිද වූ පතාය යැ ද වේන්නේ උපැත්මට කාරණ බැවිති. මෙසෙයින් අවිද ද ද වේකාරණයෙක.

සපශීය හෙතු යැ සපශීය පුතාය යැ දූපටීන්ගේ උපැත්මට කාරණ බැවිනි. මෙසෙයින් සපශීය ද දූපටිකාරණයෙක.

සංඥව හෙතු යැ සංඥව පුතාය යැ දූෂ්ටීන්ගේ උපැත්මට කාරණ බැවිති. මෙසෙයින් සංඥව ද දූෂ්ටිකාරණයෙක.

විනකීය හෙතු ඇ විතකීය පුතයය යැ දූෂ්ටීන්ගේ උපැත්මට කාරණ බැවිනි. මෙසෙයින් විතකීය ද දූෂ්ටිකාරණයෙක.

අයොතිසොමනසිකාරය හෙතු යැ අයොතිසොමනයිකාරය පුතයෙ යැ දූෂ්ටීත්ගේ උපැත්මට කාරණ බැවිනි. මෙසෙයින් අයොතිසොමනසිකාරය ද දුෂ්ටිකාරණයෙක.

පාපමිතු හෙතු සැ පාපමිතු පුතාය යැ දුෂ්ටීන්ගේ උපැත්මට කාරණ බැවිනි, මෙසෙයින් පාපමිතු තෙමේ ද දුවේකාරණයෙක.

පරතොඝොෂය හෙතු යැ පරතොඝොෂය පුතායැ දූෂ්ටීක්ගේ උපැත්මට කාරණ බැවිනි, මෙසෙයිත් පරතොඝොෂය ද දූෂ්ටිකාරණයෙකි. කතමානි අට්ඨාරස දිටයිපරියුට්ඨානානි:

යා දිටයි දිටයිගතං; දිටයිගහනං, දිටයිසතතාරං, දිටයිවිසූසාං1 දිටයි-විපථණ්තං, දිටයීසඤඤෝජනං, දිටයිසලලං, දිටයිසමබාබෝ,2 දිටයිපළිබොඩො³ දිටයිබණානං, දිටයිපපාතො, දිටයානුසයෝ, දිටයිසතතාපො, දිටයීපරිලාහෝ, දිටයිගතෝ, දිටයුපාදනං, දිටයාහිතිවෙසෝ, දිටයිපරාමාසෝ.

ඉමානි අට්ඨාරස දිටසිපරිසුට්ඨානානි.

කතමා සොලස දිටයියො:

අසසාදදිටයි, අතතානුදිටයි, මිචඡාදිටයි, සකකායදිටයි, සකකාය වන්නා සසසතදිටයි, සකකාය වන්නා උපෙෂ්දදිටයි, අනතශශාතිකා දිටයි, පුබබනතානු දිටයි, අපරනතානුදිටයි, සකෛකු ජනිකා දිටයි, 'අහ'නති මානවිනිබනා දිටයි, 'මම'නති මානවිනිබනා දිටයි, අතතවාදපටිසංසුතතා දිටයි, ලොකවාද-පටිසංසුතතා දිටයි, භවදිටයි, විහවදිටයි.

ඉමා සොලස දිටසියො.

කතුමෙ තීණි සතං දිට්ඨාභිතිවෙසා:

අසසාදදිටසියා කතිහාකාරෙහි අභිනිවෙසො හොති:

අතතානුදිටයියා කතිහාකාරෙහි අභිනිවෙසො හොති:

ම්චඡාදිටයියා කතිහාකාරෙහි අහිනිවෙසො හොති:

සකකායදිටයියා කතිහාකාරෙහි අහිතිවෙසො හොති:

සකකායවන්ඩුකාය සසාහදිටසීයා කතිහාකාරෙහි අහිතිවෙසො හොති.

සකකායවණ්ඩාය උචෙඡදදිටසීයා කතිහාකාරෙහි අභිතිවෙසො හොති:

අනතගගාතිකාය දිටයියා කතිහාකාරෙහි අභිනිවෙසො හොති:

පුබබනතානුදිටසීයා කතිහාකාරෙහි අභිතිවෙසො හොති:

අපරනතානුදිටසීයා කතිහාකාරෙහි අහිතිවෙසො හොති;

ස සෙසුසුජනිකාය දිටයියා කතිහාකාරෙහි අහිනිවෙසො හොති:

^{1.} දිටහිඳිසුකාශිසා - ධමමසඞ්නණ්

^{2.} දී: විසමනාවා - සතා. 3. දීට්වීපලිබොබො - මජිසං. සතා PTS

^{* &#}x27;'කතාමෙ ීණි සතං දිට්යාබන්වෙසා''හි පුවජා සහ – PTS, පොළුළොසු හ ගහිතා

අටලොස් දූපටිපයදූීත්ානයෝ කවරහ යත්:

යම් ද පටියෙක් ද පටිගතයෙක් ද පටිගහනයෙක් ද පටිතානතාරයෙක් ද ටේ නමැති හුලෙක් ද පටිහුගේ විරූප වූ චලනයෙක් ද පටිතංයොජනයෙක් ද ටේ හලායෙක් ද පටිසමබාධයෙක් ද පටිපරිබොධයෙක් ද පටිබණානයෙක් ද පටිහුළුයෙක් ද පටානුශය යෙක් ද පටිසනතාපයෙක් ද පටිපරාමශීයෙක් ද පටිගුළුයෙක් ද පට හුළාදනයෙක් ද පටාහිනිවෙශයෙක් ද පටිපරාමශීයෙක් වේ ද,

මොහු අටලොස් දූෂාපයදිනිංනයෝ යි.

සොලොස් දුෂටිහු කවරහ යත්:

අාසවාදද වේ යැ අතමානුද වේ යැ ම්ථාාද වේ යැ සතකායද වේ යැ සතකායවසතුක වූ ශාශවතද වේ යැ සතකාය වසතුක වූ උචෙඡ ද ද වේ යැ අනත ගාහික ද වේ යැ පූළුනතානුද වේ යැ අපරානතානුද වේ යැ සංයෝජ-නිකද වේ යැ 'මාම' යයි (උපත්) මානයෙන් බැඳුණු ද වේ යැ 'මාගේ යැ'යි (උපත්) මානයෙන් බැඳුණු ද වේ යැ ආතමවාදයෙන් බැඳුණු ද වේ යැ ලෝකවාදයෙන් බැඳුණු ද වේ යැ භවද වේ යැ විහවද වේ යි.

මොහු සොලොස් දුපුහු වෙන්.

තුත්සියයක් දුටොහිතිවෙශයෝ කවරහ යත්:

කිහි අයුරෙකින් ආසවාදද මෙටියෙහි අභිනිවෙශය (බැසැ ගැනීම) වේ ද?

කිහි අසුරෙකින් ආතමානුදුවේයෙහි අභිතිවෙශය වේ ද?

කිහි අපුරෙකින් මිථා දුෂටියෙහි අහිතිවෙශය වේ ද?

ක්හි අයුරෙකින් සතකාශද වේයෙහි අහිනිවෙශය වේ ද?

කිහි අසුරෙකින් සතකායවසතුක ශාශවතද ෂටියෙහි අහිනිවෙශය වේ ද?

කිහි අයුරෙකින් සනකායවසනුක උවෙඡදද ෂටියෙහි අභිනිවෙශය වේ ද?

කිහි අයුරෙකින් අනතුහාහිකද වේයෙහි අභිනිවෙශය වේද?

කිහි අයුරෙකින් පූළානතානුදුවේයෙහි අහිතිවෙශය වේ ද?

කිහි අයුරෙකින් අපරානතානුදු වේයෙහි අහිනිවෙශය වේ ද?

කිහි අපුරෙකින් සංයොජනිකදු වේයෙහි අභිනිවෙශය වේ ද?

පරිආමහිදුමගෙනා-මහාවගත-දිටසීකථා

'අහ'නති මානවිතිබඣාය දිටසීයා කතිහාකාරෙහි අහිනීවෙසො හොති: 'මම'නති මානවිතිබඣාය දිටසීයා කතිහාකාරෙහි අහිනිවෙසො හොති: අතතවාදපටිසංයුතතාය දිටසීයා කතිහාකාරෙහි අහිනිවෙසො හොති: ලොකවාදපටිසංයුතතාය දිටසීයා කතිහාකාරෙහි අහිනිවෙසො හොති: භවදිටසීයා කතිහාකාරෙහි අහිනිවෙසො හොති:

විහවදිටසීයා කතිහාකාරෙහි අභිනිවෙසො හොති:

අසසාදදිටයියා පඤාතිංසාය ආකාරෙහි අභිතිවෙසො හොති.

අතතානුදිටසීයා වීසතියා ආකාරෙහි අභිතිවෙසො හොති.

ම්චඡාදිට්ඨියා දසහාකාරෙහි අභිනිවෙසො හොති.

සකකායදිටසීයා විසතියා ආකාරෙහි අහිතිවෙසො හොති.

සකකායවණුකාය සසාතදිටයීයා පනතරසහි ආකාරෙහි අභිනිවෙසො හොති,

ස කකායවතුකාය උවෙඡදදිටයියා පඤවහාකාරෙහි අහිනිවෙසො හොති.

අනතහතාතිකාය දිටයීයා පඤඤයායා අකාරෙහි අහිතිවෙසො හොති.

පුබබනතානුදිටයියා අට්ඨාරසහි ආකාරේහි අහිනිවෙසො හොති.

අපරතතානදිට්සීයා චතුවතතාලීසාය ආකාරේහි අහිතිවෙසො හොති.

ස සෙදුදු ඒ නිකාය දිටසියා අට්ඨාරසහි ආකාරෙහි අහිනිවෙසො හොති.

'අහ'නති මානවිතිබඣාය දිටයියා අට්ආරසහි ආකාරෙහි අභිනිවෙසො හොති.

'මම'නති මානවිනිබඣාය දිටයියා අටඪාර සහි ආකාරෙහි අභිනිවෙසො හොති.

අතතවාදපට්සංයුතතාය දිටයීයා විසතියා ආකාරෙහි අභිතිවෙසො හොති

ලොකවාදපටිසංයුතතාය දිටසීයා අටඨහි ආකාරෙනි අභිනිවෙසො හොති.

භවදිටසීයා එකෙන ආකාරෙන¹ අභිතිවෙසො හොති.

විහවදිටයියා එකෙන ආකාරෙන1 අහිනිවෙසො හොති.

පටිසමහිදුමාගීය-මහාවගී-ද පටිකථා

කිහි අයුරෙකින් 'මම' යයි මානයෙන් බැඳුණු දුටේයෙහි අහිනිවෙශය වේ ද?

කිහි අසුරෙකින් 'මානේ යැ'යි මානයෙන් බැඳුණු දෂටියෙහි අහි– නිවෙශය වේ ද?

කිහි අයුරෙකින් ආතමවාද පුතිසංයුකතදුවේයෙහි අභිනිවෙශය වේ ද?

කිහි අසුරෙකින් ලොකවාද පුතිහංසුකතද වේයෙහි අභිනිවෙශය වේ ද?

කිහි අයුරෙකින් භවදු මටියෙහි අභිතිවෙශය වේ ද?

කිහි අයුරෙකින් විභවදු මටියෙහි අභිනිවෙශය වේ ද යත්:

පත්තිස් අයුරෙකින් ආසවාදදුවේයෙහි අභිනිවෙශය වෙයි.

විසි අයුරෙකින් ආත්මානුදු වේයෙහි අහිනිවෙශය වෙයි.

දස අයුරෙකින් ම්ථාාදු වේයෙහි අහිනිවෙශය වෙයි.

විසි අයුරෙකින් සතකායදු මටියෙහි අභිනිවෙශය වෙයි.

පසලොස් අයුරෙකින් සතකායවසතුක ශාශවතද පේයෙහි අභිනිවෙශය වෙයි.

පස් අයුරෙකින් සතකායවසනුක උචෙඡදද වේයෙහි අහිනිවෙශය වෙයි.

පනස් අසුරෙකින් අනතහාහිකදුවේයෙහි අහිතිවෙශය වෙයි.

අට්ලොස් අයුරෙකින් පූළානතානුදුවේයෙහි අහිනිවෙශය වෙයි.

සියුසාලිස් අයුරෙකින් අපරානතෘනුදු පටියෙහි අහිනිවෙශය වෙයි.

අට ලොග් අයුරෙකින් සංයෝජනිකදු මටියෙහි අභිනිවෙශය වෙයි.

අට්ලොස් අයුරෙකින් 'මම' යයි මානයෙන් බැඳුණු දු මටියෙහි අහිනි– වෙශය වෙයි.

අටලොස් අයුරෙකින් 'මාගේ යැ'යි මානයෙන් බැඳුණු දුටෙියෙහි අභිතිවෙශය වෙයි.

විසි අයුරෙකින් ආතාවාදපුනිසංයුකතද, වේයෙහි අහිතිවෙශය වෙයි. අට අයුරෙකින් ලොකවාදපුතිසංයුකතද, වේයෙහි අහිනිවෙශය වෙයි. එක් අයුරෙකින් හවද, වේයෙහි අහිනිවෙශය වෙයි.

එක් අසුරෙකින් විහවද වේයෙහි අභිනිවෙශය වේ.

2 - 1. අසාදදිටයි

අසාාදදිටයියා කතමෙහි පඤවතිංසාය ආකාරෙහි අභිනිවෙසො හොති:

'යං රූපං පවිචච උපපජන් සුඛං සොමනසාං, අයං රූපසා අසාදෙ'ත් අභිනිවෙසපරාමාසො දිටයි. දිටයි න අසාංදෙ, අසාංදෙ න දිටයි, අසැකද දිටයි, අසෛක් අසාංදෙ; යා ච දිටයි, යො ච අසාංදෙ, අයං වුචචත් අසාංදදිටයි.

අසසාදදිටයි මිචඡාදිටයි, මිචඡාදිටයි¹ දිටයිවිපතති, නාය දිටයිවිපතතියා සමනතාගතො පුඟාලො දිටයිවිපතෙතා, දිටයිවිපතෙතා පුඟාලො න සෙවිතබෙබා න භජිතබෙබා න පයිරැපායිතබෙබා. තං කිසස ගෙතු: දිටයි හිසස පාපිකා. හො දිටයියා රාගො,² සො න දිටයි, දිටයි න රාගො, දකැකු දිටයි, අසෙකුකු රාගො; යා ව දිටයි යො ච රාගො, අයං වුචචති දිටයිරාගෝ. තාය ච දිටයියා තෙන ච රාගෙන සමනතාගතො පුඟාලො දිටයිරාගරතෙතා³ දිටයිරාගරතෙත පුඟාලෙ දිතතං දනං න මහපඵලං හොති න මහානිසංසං. තං කිසස හෙතු: දිටයි හිසස පාපිකා.

අසාාදදිටහි මිචඡාදිටහි, මිචඡාදිටහිකසා පුරිසපුගාලසා දොව ගතිගො: තිරයො වා තිරවජානයොති වා. මිවජාදිටයිකසා පුරිසපුගාලසා යයෙුවව කායකමොං යථාදිටයි සමතතං.4 සමාදිතතං, යඤා වචීකමාං - පෙ- යඤා මනොකමමං යථාදිටයි සමතතං සමාදිතතං, යා ච වෙතනා, යා ච පත්නා, යො ච පණ්ඩි, යෙ ව සඬඛාරා, සබෙබ නෙ ධමමා අනිටඨාය අක නතාය අමනාපාය අභිතාය දුකඛාය සංවතතතති. තං කිසස හෙතු: දිටයි හිසස පාපිකා. සෙයුථාපි නිමබබීජං වා කොසාතකීබීජං වා තිතනකාලාබුබීජං5 වා අලලාය පග්වියා නිකාබිතතං යසෙදාව පර්වරසං උපාදියති, යසාව ආපොරසං උපාදියති, සබබං තං නිතතකතතාය⁶ කටුකතතාය⁷ අසාතතතාය⁸ සංවතතත්. තා ක්සස හෙතු: බීජං හිසස පාපකං. එවමෙව මිචඡාදිටහිකසස පුරිසපුගාලසස යකෙුවව කායකමේං යථාදිටසි සමහතං සමාදිතතං, යඤා වටිකාමටං -පෙ- යඤා මනොකමටං යථාදිටයි සමහතං සමාදිනතං, යා ව වෙතනා යා ච පන්නා යො ව පණිධි යෙ ව සඬබාරා, සබබ තෙ බමමා අනිට්ඨාශ අකනතාශ අමනාපාශ අහිතාශ දුක්ඛාශ සංවහනනහි. තං කිසස හෙතු: දිටයි තිසස පාපිකා.

අසසාදදිවයි ම්චණ්දිටයි,ම්චණ්දිටයී⁹ දිවයිගතං, දිවයිගහනං, දිවයි කතතාරං, දිටයිවිසුකං, දිවයිවිපේත්දිතං, දිවයිසකෙකුජනං, දිවයිසලලං, දිවයිසමබංඛෝ, දිවයිපළිබොඩෝ, දිවයිබනිනතං, දිවයිපපාතො, දිවයානුසහෝ, දිවයිසතතාපො දිටයිපරිලාහෝ, දිවයිගතෝ, දිවයුපාදනං, දිවයානිනිවෙසෝ, දිවයිපරාමා-කෝ,¹⁰ ඉමෙහි අවසාරසහි ආකාරෙහි පරියුවයිතවිතනසාස සකෙකුගෝ.

1 'ම්වජාදිට්හි' ඉති සතාම පොළුකොනාවී 2 යා දිට්හිසො රානො – සතා PTS

9 හා දිටහි - සහ 10 දිට්ඨාහිනිවෙසලරාමානෙස හොති - සහ

³ දිට්හිරාගරතො - සහ 4 යථාදිට්හිසමපතතං - සී 2 5 තිතතකලාබුබීජං - බහුපු

⁶ නීතනකතාය - සාසා PTS 7 කටුසානාය සසා PTS 8 අසාරතාය - සසා PTS

2 - 1. ආස්වාදදෂ්ටිය

කවර පත්තිස් අයුරින් ආසවාදදුවේයෙහි අහිතිවෙශය වෙයි යත්:

'රූපසකානිය පිණිස යම් සුවයෙක් සොම්නසෙක් උපදී ද මේ රූප-යාගේ ආසවාද යැ'යි අනිතිවෙශපරාමශීය දුෂටි යැ. දූෂටිය ආසවාද නො වෙයි. ආසවාදය දූෂටි නො වෙයි. දූෂටිය අනෙකෙක, ආසාදය අනෙකෙක; යම් දූෂටියෙකුත් යම් ආසවාදයෙකුත් වේ ද, මේ 'ආසවාදදුෂටි' යයි කියනු ලැබෙ.

ආසිවාදද පටිය මිථා සද පටියෙක, මිථා සද පටිවිපතානියෙක, ඒ ද පටිවිපතානියෙන් සමඟි හත පුදාල නෙම ද පටිවිපතාන නම ද පෙට්විපතාන පුදාල නෙම සෙවනය නො කටයුත්තේ යැ, හජනය නො කටයුත්තේ යැ, පය්දුපාසනය නො කටයුත්තේ යි. එ කවර හෙයින යත්: යම් හෙයකින් ඔහුගේ ද පටිය ලාමක වූ ද එහෙයිනි. ද පටියෙහි (උපදනා) යම් රාගයෙක් මේ ද හේ ද පටි නො වෙයි. ද පටිය රාග නො වෙයි ද පටිය අනෙකෙක, රාගය අනෙකෙකි. යම ද පටියෙකුත් යම් රාගයෙකුත් වේ ද මේ 'දිටසීරාග ය'යි කියනු ලැබේ. ඒ ද පටියෙකුත් යම් රාගයෙකුත් වේ ද මේ 'දිටසීරාග ය'යි කියනු ලැබේ. ඒ ද පටියෙකුත් යම් රාගයෙකුතු සමඟානන පුදාල නෙම ද පට්රාගරකත නම. ද පටිරාගරකත පුදාලයා කෙරෙහි දෙන ලද ද නය මහත්ඵල නො වෙයි, මහානෘශංස නො වේ. ඒ කවර හෙයින යත්: යම් හෙයකින් ඔහුගේ ද පටිය ලාමක ද එහෙයිනි.

ම්ථතද මට ඇති පුරු මපුදගලහට ගති දෙකෙක් මැ වෙයි. නිරය හෝ ත්රිසත් යොතිය හෝ යි. මථාාදුවේ ඇති පුරුෂපුද්ගල විසින් දුවොනු-පුරනලද ගත්නාලද යම කායකමයෙකුත් වේ ද ... යම් රුප වැ වාක්කමීයෙකුත් වේ ද, දුවොනුරූප වැ පුරනලද ගන්නා ලද යම් මනෘකමීයෙකුත් වේ ද, සම් වෙතනාවකුත් සම් පාර්තාවකුත් සම පුණීඩියෙකුත් යම් සංසකාර කෙනෙකුත් වෙත් ද, එහැම ඛමීයෝ අනිෂට බව පිණිස අකානත බව පිණිස අමනාප බව පිණිස අගිත පිණිස දුක් පිණිස පවතිත්. ඒ කවර හෙයින් යන්: යම් හෙයකින් ඔහුනේ දුටේය ලාමක වූ ද එහෙයිනි. යම්සේ කොසොඹ බිජුවටෙක් ගෝ න්ත්ත වැටකොඵ බිජුවටෙක් හෝ තෙත් වූ පොළොව්හි රොපණය කරන ලද්*දේ* යම් පෘපිවිරසයෙකුත් ගනු ලැබේද යම් අබ්රස ෙකුත් ගනු ලැබේ ද එ හැම තිත්ත බවට කටුක බවට නො මිහිරි බවට වැටෙයි. ඒ කවර හෙයින ශක්: යම් හෙයකින් ඒ කොසොඹ ආදියෙහි බිජුවට ලාමක ද එහෙසිනි. එපරිද්දෙන් මැ ම්ථාාද වේ ඇති පුරු මසුදාල විසින් ද වෙනු-රූප වැ පුරනලද ගත්නාලද යම් කායකමයෙකුත් වේ ද .. යම් වාක්-කමයෙකුත් වේ ද, දුෂට έ නුරුප වι පුරන ලද ගන්නා ලද αම මනෘසාමයෙකුත් වේ ද යම වෙතනාවහාත් යම පුාර්තාවකුත් යම් පුණ්ඩියෙකුත් යම් සංසකාර කෙනෙකුත් වෙත් ද එ හැම ධාමීයෝ අතිෂට බවට අකානත බවට අමනාප බවට අහිතයට දුක්ට වැටෙත්. ඒ කවර හෙයින් යන්: යම් හෙයකින් ඔහුගේ දුප්ටිය ලාමකද එහෙයිනි.

ආසාදද වෙත ම්ථාාද වෙ කැමිථාද වෙය ද වෙනතයෙකා, ද වෙනහන-යෙකා, ද වේකානතාරයෙකා, ද වේ නමැති හුලෙකා, ද වේ ≭ගේ විරූප චලනයෙකා, ද වේසංයෝජනයෙකා, ද වේහලායෙකා, ද වේ ≭ගේ විරූප චලනයෙකා, ද වේසංයෝජනයෙකා, ද වේහලායෙකා, ද වේ තිබාඛයෙකා, ද වේ පරිබෝඛයෙකා, ද වේබනඛනයෙකා, ද වේ පුපාතයෙකා, ද වොතු කයෙකා, ද වෙතතාපයෙකා, ද වේ පරිදහයෙකා, ද වේ හුන් යෙකා, ද වෙතු පාදන කෙකා, ද වොතිනි වෙනයෙකා, ද වේ පරාමශීයෙකි. මේ අට ලොස් අයුරින් සමුද චාරයට පැමිණී සින් ඇන්නහුගේ (සසර) සංයෝගය වේ. අති සංකෙකුරුරාන් වෙව දිටයියො ව, අති සංකෙකුරුණානි න ව දිටසිහා.

කතමාති සංකෙකුජනාති වෙව දිටසියො ව: සකකායදිටහී සිලබබත-පරාමාසො, ඉමාති සංකෙකුජනාති වෙව දිටසියො ව.

කතමාති සහැඥජනාති න ව දිටසියො: කාමරාහසහැඥජනං පටිඝසහැඥජනං මානසහැඥජනං විචිනිචඡාසහැඥජනං භවරාග-සහැඤජනං ඉසාසසඥඥජනං මච්ඡරියසහැඥජනං අනුනයසහැඥ-ජනං අවිජජාසහැඥජනං, ඉමාති සහැඤජනානි න ව දිටසියො.*

යං වෙදනං පට්චව - පෙ- යං සඤඤං පටිචව - පෙ- යං සඞබාරෙ පටිචව - පෙ- යං විඤඤණං පටිච්ච - පෙ- යං චකබුං පටිච්ච - පෙ- යං සොහුං පටිච්ච -පෙ- යං ඝානං පටිච්ච -පෙ- යං ජිවහං පටිච්ච -පෙ- යං සායං පරිචච - පෙ - සං මනං පරිචච - පෙ - සං රූපෙ පරිචච - පෙ - සං සදෙද පටිච්ච - පෙ- යං ගණා පටිච්ච - පෙ- යං රතෙ පටිච්ච - පෙ- යං ඵොටඨ අබබ පට්චව - පෙ- යං ඛමේම පටිචව - පෙ- යං චනබූවිකැකුණං පටිචව -පෙ-යං සොතවිකුකුණුං පටිචව -පෙ- යං ඝානවිකැකුණුං පටිචව - පෙ- යං ජීවහාවිණැඤණං පටිච්ච -පෙ- යං කායවිණැඤණං පටිච්ච -පෙ- යං මනො විසැසදුණං පරිචච - පෙ- යං චකබුසමඵසසං පටිචව - පෙ- යං සොත-සමඵසසං පටිචව - පෙ - යං ඝානසමඵසසං පටිචව - පෙ - යං ජීවහාසමඵසසං පරිච්ච - පෙ- යං කායසමඵසාං පරිච්ච -පෙ- යං මනොසමඵසාං පරිච්ච - පෙ- ගං චකබුසමඵසසජං වේදනං පරිචව - පෙ- යං සොතසමඵසසජං වෙදනං පටිච්ච - පෙ- යං ඝානසමඵසසජා වෙදනං පටිච්ච - පෙ- යං ජිවහා-සම්ඵසසජං වෙදනං පරිච්ච -පෙ - යං කායසම්ඵසස්රා වෙදනං පරිච්ච - පෙ- යං මනොසමඵසසජං වෙදනං පරිචච උපාජජති සුඛං සොමනසසං, අයං මනොසම්ඵසසජාය වෙදනාය අසසාදෙ'ති අහිනිවෙසපරාමාසො දිටයි. දිටස් න අසසාදෙ, අසසාදෙ න දිටයි. අ තුකු දිටයි, අකෙකු අසසාදෙ. යා ව දිටයි යො ච අසසාදෙ, අයං වුවවති අසසාදදිටයි.

අසසාදදිටසී මච්ඡාදිටසී, මච්ඡාදිටසී දිටසීවිපතති. තාය දිටසීවිපතනියා සමතතාගතො සුගාලො දිටසීවිපතෙනා; දිටසීවිපතෙනා සුගාලො න සෙවිතබෙබා න භජිතබෙබා න පයිරුපායිතබෙබා. තං සිසස හෙතු දිටසී නිසස පාපිකා. යො දිටසීයා රාගො, සො න දිටසී, දිටසී න රාගො, අ**කුකු** දිටසී, අකෙදු රාගො. යා ච දිටසී, යො ච රාගො, අයං වුච්චනි දිටසීරාගො. තාය ච දිටසීයා තෙන ච රාගෙන සමනතාගතො සුගාලො දිටසීරාගරතෙකා දිටසීරාගරතෙක සුගාලෙ දිනතා දනං න මහපඵලං හොති න මහාතිසංසං. තං කිසා හෙතු; දිටසී නිසානු පාපිකා.

ඉමෙහි අවසාරසහි' අාදිං කානිං යාව 'න ව දිටිහියො'හි - සහ PTS පොතාකෙකු උංකාං.

පටිසමහිදුමාගීය--මහාවගී--දූෂටිකථා

ද වේ ද වූ සංයෝජනයෝ ද ඇත. ද පටි නො වූ සංයෝජනයෝ ද ඇති.

ද වේ ද වූ සංයෝජනයෝ කවරහ යන්: සතකායද වේ යැ ශීලවුත-පරාමශී යි. මොහු ද වේ ද වූ සංයෝජනයෝ යි.

ද පට නො වූ සංයෝජනයෝ කවරහ යත්: කාමරාශ සංයෝජන යැ පුතිඝසංයෝජන යැ මානසංයෝජන යැ විවිකිතසා සංයෝජන යැ භවරාශ-සංයෝජන යැ ඊම්හා සංයෝජන යැ මාතසයා සංයෝජන යැ අනුනය-සංයෝජන යැ අවිදු සංයෝජන යි. මොහු ද වේ නො වූ සංයෝජනයෝ යි.

වෙදනාව නිසා .. සංඥව නිසා ... සංසකාරයන් නිසා ... විඥනය නිසා ... එසුසුස කිසා ශුොතුය නිසා ... සුාණය නිසා ... ඒහවාව නිසා ... භාය නිසා ... මනස නිසා ... රූපයන් නිසා ... ශබදයන් නිසා ... ගඣයන් නිසා ... රසයන් නිසා ... සපුවෙවායන් නිසා ... බමීයන් නිසා ... චඤුර්-විඥනය නිසා ... ශුොතුවිඥනය නිසා ... සුණා විඥනය නිසා ... ජීහවාවිඥ-නය නිසා ... කාය විඥනය නිසා ... මනොවිඥනය නිසා ... චක්ඛිසඓසසය නිසා ... සොතුසම්එසසය නිසා ... ඝානසම්එසසය නිසා ... ජීවහාසම්එසසය නිසා ...කායසමඵසයය නිසා ... මනොසමඵසයය නිසා ... චකබුසඓසයයෙන් උපත් වෙදනාව නිසා ... සොතසමඵසසයෙන් උපත් වෙදනාව නිසා ... ·ඝානසමඵසසයෙන් උපත් වෙදනාව නිසා ... ජීවහාසමඵසසයෙන් උපත් වෙදනාව නිසා ... කායසමඵසසගෙන් උපන් වෙදනාව නිසා ... මනො-සමඵසාගෙන් උපන් වෙදනාව නිසා යම් සුවයෙක් සොම්නසෙක් උපදී ද මේ මනොසමඵසායෙන් උපත් වෙදනාවගේ ආසාද යි. අභිනිවෙශ පරාමශී් ද පටි යැ. ද පටිය ආස්වාද නො වෙයි. ආසවාදය දුෂටි නො වෙයි. දුෂටිය අනෙකෙක, ආසවාදය අනෙකෙකි. යම් දූෂටියකුත් වේ ද යම් ආසවාදයෙතුත් වේද මේ 'ආසවාද දූෂටි යැ'යි කියනු ලැබේ.

ආසාදද වේය මිථාද වේ සැ, ම්ථාද වේය ද වේවිපතති සැ, ඒ ද වේ-විපතතියෙන් සමානාශත පුදාල නෙමේ 'ද වේවිපතත' නම. ද වේවිපතත පුදාල තෙම සෙවනය නොකටයුත්තේ සැ, හජනය නොකටයුත්තේ සැ, පයදූපාසනය නොකද යුත්තේ යි. ඒ කවර හෙයින යත්: යම් හෙයකීන් ඔහුගේ ද වේය ලාමක ද එහෙයිනි. ද වේයෙහි (උපදනා) යම් රාශයෙක් වේ ද හේ ද වේ නො වෙයි. ද වේය රාශ නො වෙයි. ද වේය අනෙකෙක. රාශය අනෙකෙකි. යම් ද වේයකූත් යම් රාශයෙකුත් වේ ද මේ 'ද වේරාශ' යයි කියනු ලැබේ. ඒ ද වේයෙනුදු ඒ රාශයෙනුදු සමණිංශත පුදාල නොම 'ද වේරාශරකත' නම් වෙයි. ද වේරාශරකත පුදාලයා කෙරෙහි දුන් දන් මහත්ඵල නො වෙයි. මහ අනුසස් ඇත්තේ නො වෙයි. ඒ කවර හෙයින යත්: යම් හෙයකින් ඔහුගේ ද වේය ලාමක ද එහෙයිනි.

අසසාදදිටයි මචඡාදිටයි, මචඡාදිටයිකසය පුරිසපුගාලසය දෙවව ගතියො: තිරයො වා තිරවජානයොති වා. මිචඡාදිටයිකසා පුරිසපුගාලසා යසෙදව කායකාමමං යථාදිටකි සමතතං සමාදිතතං, යඤව වවීකාමමා - පෙ- යඤව මනොකමමං යථාදිටයි සමතතං සමාදිතතං, යා ච වෙතනා යා ව පත්නා යො ව පණ්ඩි යෙ ව සඬඛාරා සබේබ තෙ ධමමා අනිට්ඨාය අකනතාය අමනාපාය අභිතාය දුකඛාය සංවතතතති. තුං කිසස හෙතු: දිටයි නිසස පාපිකා. සෙයාථාපි නිමබබීජං වා කොසාතකීබීජං වා තිතතකාලාබුබීජං වා අලලාය පය්වියා නිකඛිතතං යණෙවුව පය්විරසං උපාදියති, යණුව ආපොරසං උපාදියති, සබබං තං තිතතකතතාය කටුකතතාය අසාතතතාය සංවතතති. තා කිසස හෙතු: බීජං හිසස පාපකං 1 එවමෙව මිච්ඡා-දිටසිකසස පුරිහපුගාලසස යණෙවුව කායකමමං යථාදිටයි සමනතං සමාදිතතං, යසුව වවීකමමං -පෙ - යසුව මනොකමමං යථාදිටයි සමතතං සමාදිනතං, යා ව වෙතනා යා ව පත්නා යො ව පණිබි යෙ ව සඬාරා. සබෙබ නෙ ධම්මා අතිටඨාය අකනතාය අමනාපාය අභිතාය දුකඛාය සංචතතනති. තා කිසස හෙතු: දිටයි හිසස පාපිකා අසසාදදිටයි මවණු-දිටයි. මච්ඡාදිටයි දිටයිහතං දිටයිහහනං –පෙ– දිටයාභිනිවෙසො දිටයි– පරාමාසො. ඉමෙහි අට්ඨාරසහි ආකාරෙහි පරියුට්හිතවිතතසය සකෙදුකුගො.

අත් සකෙකුජනානි වෙව දිටසීයො ව, අත් සකෙකුජනානි න ව දිටසීයො. කතමානි සකෙකුජනානි වෙව දිටසීයො ව: සකකායදිටසී, සීලබබනපරාමාසො,² ඉමානි සකෙකු ජනානි වෙව දිටසීයො ව.

කතමාති සහකෙකුජනාහි න ව දිටසියො: කාමරාහසකෙකුජනං, පටිඝසකෙකුජනං, මානසකෙකුජනං, විවිකිච්ඡාසකෙකුසුජනං, භවරාග-සකෙකුසුජනං, ඉසසාසකෙකුජනං, මච්ඡරියසකෙකුසුජනං, අනුනයසකෙකු-ජනං, අව්ජාසකෙකුසුජනං, ඉමාති සකෙකුසුජනාති න ව දිටසියො.

අසාදදිටහියා ඉමෙහි පඤචතිංසාය ආකාරෙහි අභිනිවෙසො හොති.

2 - 2. අනතානුදිටයි

අතතානුදිටයියා කතමෙහි විසතියා ආකාරෙහි අභිනිවෙසො හොති:

ඉඩ අසසුතවා පුථුජජනො අරියානං අදසසාවී අරියඩමවසස අකොවිදෙ අරියඩමෙම අවිතීතො, සපපුරිසානං අදසසාවී,³ සපපුරිසඩමවසස අකොවිදෙ සපපුරිසඩමෙම අවිතීතො රූපං අතතතො සමනුපසසති, රූපවනතං වා අතතානං, අතතති වා රූපං, රූපසමා වා අතතානං. වෙදනං - පෙ-සඤඤා – පෙ- සඬබාරෙ – පෙ- විඤඤාණං අතතතො සමනුපසසති, විඤඤණ-වනතං වා අතතානං, අතතනි වා විඤඤාණං, විඤඤාණයමං වා අතතානං.

¹ පාපිකා - මජකං

² සකකායදිට්හි පරාමාසෙ: චෙව සකකායදිවිහි සිලබබහපරාමා සා ච - සා

^{3 &#}x27;ස උපුරි හානාං අදසසාම්'නි – සාසාම ෙලාපථයෝ නා පව

ආසවාදද මෙටිය මිළු හාද වේ යැ. මිලි හාද වේ ඇති පුරු මපුදහල හට ගති දෙකෙක් මැ වෙයි, නිරග හෝ තියසින්ගොති හෝ යි. මථාාදුවේ ඇති පුරුෂපුද්ගල විසින් දුටොනුරුප වැ පුරන ලද ගන්නා ලද යම් කායකම්යෙ -කුත් වේ ද ... යම් වාක්කමීයෙකුත් වේ ද, දුටෙයුතුරුප වැ පුරන ලද හත්නා ලද යම් මනෘකෂීයෙක් වේ ද යම් වෙතනාවකුත් යම් පාමනාවකුත් යම් පුණිධියෙකුත් සම් සංසකාර කෙනෙකුත් වෙත් ද, එ හැම ධම්යෝ අනිෂට-යට අකානතයට අමනාපයට අභිතයට දුකට වැටෙත්. ඒ කවර හෙයින යත්: යම් හෙයකින් ඔහුගේ දුෂටිය ලාමක ද එහෙයිනි. යම්සේ කොසොඹ– බ්ජුවටෙක් වේවයි භිත්තවැටකොළු බිජුවටෙක් වේවයි භිත්තලබුබ්ජුවටෙක් වේවයි තෙත් පොලොව්හි රොපණය කරන ලද්දේ යම් පාපිව්රසයෙකුත් ගත්නා ලැබේ ද, යම් අබ්රසයෙකුත් ගත්නා ලැබේ ද, එ හැම තිත්ත බවට කටුක බවට අමධූර බවට වැටෙයි. ඒ කවර හෙයින යත්: යම් හෙයකින් ඒ කොසොඹ ආදිහුනේ බිජුවට ලාමක ද එහෙයිනි. එසෙයින් මැ මිථාාදුවේ ඇති පුරුෂපුදාල විසින් දුටොතුරුප වැ පුරන ලද ගන්නා ලද යම් කාය-කම්යෙකුත් වේ ද ... යම් වාක්කම්යෙකුත් වේ ද, දූ පොතුරූප වැ පුරත ලද ගන්නාලද යම් මනඃකම්යෙකුත් වේ ද, යම් චෙතනාවකුත් යම් පුංචිනාවකුත් යම් පුණිබියෙකුත් යම් සංසකාර කෙතෙකුත් වෙත් ද, එ හැම ඛම්යෝ අතිෂට සට අකානතයට අමනාපයට අභිතයට දුකට වැටෙත්. ඒ කවර හෙයින යන්: යම් හෙයකින් ඔහුගේ දුෂටිය ලාමක ද එහෙයිනි. ආසවාදද වේග ම්එහාද වේ ගැ. ම්එහාද වේග ද වේගත හැ ද වේගහන හැ ... ද ටොහිනිවෙශ සැද වේපරාමශී යි. මේ අට්ලොස් අසු 5න් සමුද චාරයට පැමිණි සිත් ඇත්තහුනේ සංයොශය වේ.

ද පටි ද වූ සංයෝජනයෝ ඇත. ද ටේ නො වූ සංයෝජනයෝ ද ඇති. ද පටි ද වූ සංයෝජනයෝ කවරහ යත්: සතකායද වේ යෑ ශීලවනපරාමශී යි. මොහු ද පටි ද වූ සංයෝජනයෝ යි.

දෂටි නො වූ සංයොජනයෝ කවරහ යත්: කාමරාගසංයොජන යැ පුතිඝසංයොජන යැ මානසංයොජන යැ විවිකිතකාසංයොජන යැ භවරාග සංයොජන යැ ඊෂ්‍රීාසංයොජන යැ මාතසයාසීසංයොජන යැ අනුනය සංයොජන යැ අවිදුක්ංයොජන යි. මොහු දුෂටි නො වූ සංයොජනයෝ යි.

මේ පත්තිස් අයුරිත් ආස්වාදද වේගෙහි අභිතිවෙශය වේ.

2 – 2 ආතමානුදුෂටිය

කවර වියි අයුරින් ආතමානුදුවේයෙහි අහිනිවෙශය වෙයි යන්:

මෙ ලොව්හි (බුදධාදි) ආයයියන් නො දක්නාසුලු ආයයිගම්යෙහි අදසෘ වූ ආයයිගමයෙහි අවිනීත වූ සත්පුරුමයන් නො දක්නාසුලු සත්පුරුම බමීයෙහි අදසෘ වූ සත්පුරුම බමීයෙහි අවිනීත වූ අශුැතවත් පෘථන්ජන නොම රූපය ආත්මවශයෙන් (විපරීතසංඥයෙන්) දකි. ආත්මය රූපවත් කොට හෝ රූපය ආත්මයෙහි ලා හෝ ආත්මය රූපයෙහි ලා හෝ දකි. වෙදනාව ... සංඥව ... සංසකාරයන් ... විඥනය ආත්මවශයෙන් (විපරීතසංඥයෙන්) දකි. ආත්මය විඥනවත් කොට හෝ විඥනය ආත්මයෙහි ලා හෝ ආත්මය විඥනයෙහි ලා හෝ දකී. කථං රූපං අතනතො සමනුපසාන්: ඉබෙනවෙවා පර්විතසිණං¹ අතනතො සමනුපසාන්, යං පර්විතසිණං, සො අහං, යො අහං, නං පර්විතසිණ'නති පර්විතසිණණාව අතනකාව අදවයං සමනුපසාන්. සෙයාපථාපි තෙලපපදීපසා කියතො 'යා අච්චි.² සො වණොණා, යො වණොණා, සා අවටීත් අච්චිකාව වණාණකාව අදවයං සමනුපසාන්. එවමෙව ඉබෙකවෙවා පර්විතසිණං අතනතො සමනුපසාන්, 'යං පර්විකසිණං, සො අහං; යො අහං තං පර්විතසිණ'නති පර්විතසිණකාව අතනකාව අදවයං සමනුපසාන්. අභිතිවෙසපරාමාසො දිටයි, දිටයි හ වන්වු, වන්වු යා දිටයි. අසාකානු දිටයි. අතනානුදිටයි මච්ඡාදිටයි, මච්ඡාදිටයි දිටයිවිපතති -පෙ- අතනානු දිටයි. අතනානුදිටයි මච්ඡාදිටයි, මච්ඡාදිටයි දිටයිවිපතති -පෙ- අතනානු සංකූකුජනානි, න ච දිටයියො.

ඉඩෙකවෙවා ආපොකසිණං -පෙ- තෙජොකසිණං -පෙ- වායොකසිණං -පෙ- නීලකසිණං -පෙ- පීතකසිණං -පෙ- ලොහිතකසිණං -පෙ- ඔඳුත-කසිණං අතතතො සමනුපසාති. 'යං ඔදුතකසිණා සො අහං, යො අහං තං ඔදුතකසිණා'තති ඔදුතකසිණ සුව අතත සුව අදවයං සමනුපසාති. සො අවවි'ති අච්ඩසුව වණණ සුව අදායං සමනුපසාති. එවමෙව ඉඩෙකවෙවා -පෙ- ඔදුතකසිණ සුව අතත සුව අදායං සමනුපසාති. එවමෙව ඉඩෙකවෙවා -පෙ- ඔදුතකසිණ සුව අතත සුව අදායං සමනුපසාති. අහිතිවෙස පරාමා සො දිටයි, දිටයි න වන් වන් හ දිටයි. අසාසදී දිටයි, අසාසැං වන්. යා ච දිටයි යසාව වන්, අයං පයමා රෑ පවත්වකා අතතානුදිටයි. අතතානුදිටයි මච්ඡා දිටයි, මච්ඡා දිටයි දිටයිවිපතති - පෙ- ඉමාති සඳොසදී නොති, න ච දිටයියො. එවං රූපං අතතතො සමනුපසාති.

කථං රූපවනතං අතතානං සමනුපසසති: ඉබෙකචෙවා වෙදනං සඳාඤං සබ්බාරේ විඥාඤුණං අතතතො සමනුපසසති, තසස එවං බොති: 'අයං බො මේ අතතා, සො බො පන මේ අයං අතතා ඉමිනා රූපෙන රූපවාති රූපවනතං අතතානං සමනුපසසති. සෙයාථොපි රූකෙඛා ජායාසමපතෙතා අසස, තමෙන³ පුරිසො එවං වදෙයා: 'අයං රූකෙඛා, අයං ජායාසමපතෙතා අසස, තමෙන³ පුරිසො එවං වදෙයා: 'අයං රූකෙඛා, අයං ජායාස ජායාවාතී ජායාවනතං රූකඛං සමනුපසසති. එවමෙව ඉබෙකචෙවා වෙදනං සඳාඤං සභාරේ විඤඤුණං අතතතො සමනුපසසති, තසස එවං හොති: 'අයං බො මේ අතතා, සො බො පන අයං අතතා ඉමිනා රූපෙන රූපවාති රූපවතතං අතතානං සමනුපසසති. අතිනිවෙසපරාමාසො දිටයි, දිටසි න වනුවු, වනුවු න දිටයි, අඤඤ දිටයි, අඤඤං වනුවු; යා ව දිටයි යඤා වනුවු, අයං දුනියා රූපවනුවකා අතතානුදිටයි. අතතානුදිටයි ම්වණාදිටයි, ම්වණාදිටයි දිටයිවපතති -පෙ- ඉමානි සඤඤඤජනානි න ච දිටයියො. එවං රූපවනතං අතතානං සමනුපසසති.

කිසෙයින් රූපය ආත්මවශයෙන් දකි ද යත්: මෙ ලොම්හි ඇතැමෙක් පථ්විකයිණය ආත්මවශයෙන් දකි. 'යම් පථ්විකයිණයෙක් වේ ද හේ මේ යැ, යමෙක් මම් වේ ද හේ පථ්විකයිණ යැ යි පථ්විකයිණයෙන් තමාත් එකක් මැ කොට දකි. යම්සේ දැල්වෙන තෙල්පහනක්හුගේ යම් සිඑවක් වේ ද හේ වණී යැ, යමෙක් වණීය වේ ද හේ සිඑවැ'යි සිඑවත් වණ්තත් එකක් මැ කොට දකි. එපරිද්දෙන් මෑ මෙලෙව්හි ඇතැමෙක් පථ්විකයිණය ආත්මය කොට දකි. එපරිද්දෙන් මෑ මෙලෙව්හි ඇතැමෙක් පථ්විකයිණය ආත්මය කොට දකි. එපරිද්දෙන් මෑ මෙලෙව්හි අතැමෙක් පථ්විකයිණය ආත්මය කොට දකි. 'යම් පථ්විකයිණයෙක් වේ ද, හේ මම යැ, යමෙක් මම් වේ ද හේ පථ්විකයිණ යැයි පථ්විකයිණයෙක් තමාත් එකක් මෑ කොට දකී. අහිනිවෙශපරාමශීය දශ්වී සැ, දශ්වීය වසතු නො වෙයි. වසතුව දශ්වී නො වෙයි, දශ්ටීය අනෙකක, වසතුව අනෙකෙක්. යමක් දශ්ටී වේ ද යමෙකුත් වසතු වේ ද මේ පලමු වැනි රූපවසතුක ආත්මානුදශ්ටි වෙයි. ආත්මානුදශ්ටීය ම්ථහාදශ්ටී යෑ ම්ථයාදශ්ටිය දශ්ටිවිපත්නි යෑ… ආත්මානුදශ්ටිය ම්ථයාදශ්ටී යෑ. ම්ථහාදශ්ටී ඇති පුරුෂපුදහලහට ගනි දෙකෙක් මෑ වෙයි … මොහු දශ්ටි නො වූ සංයෝජනයෝ යි.

මෙ ලොවිහි ඇතැමෙක් ආපොකසිණය ... තෙජොකසිණය ... වායො-කසිණය... නීලකසිණය... ඊතකසිණය ... ලොහිතකසිණය ... ඔදනකසිණය ආතාවවශයෙන් දකි. 'යම් ඔදනකසිණයෙක් වේ ද, හේ මම යැ, යමෙක් මම් වේ ද, හේ ඔදනකසිණ සැ'යි ඔදනකසිණයෙන් තමාත් එකක් මැ කොට දකි. යම්සේ දැල්වෙන තොල්පහනක්හුගේ යම් සිඑවක් වේ ද, හේ වණි යැ, යමෙක් වණිය වේ ද, හේ සිඑවැ'යි සිළුවත් වණියත් එකක් මැ කොට දකී. එපරිද්දෙත මැ මෙලොවිහි ඇතැමෙක් ... ඔදනකසිණයත් තමාත් එකක් මැ කොට දකි. අහිනිවෙශපරාමශීය දුෂටි යැ, දුෂටින වසතු නො වෙසි, වසතුව දුෂටි නො වෙසි, දුෂටිය අනෙකක. එසතුව අනෙකෙකි. යම් දුෂටියකුත් වේ ද යම් වසතුවකත් වේ ද, මේ පලමු වැනි රූපවසතුක ආතාවානුදුපටි වෙයි. ආතාවානුදුපටිය ම්ථානදුෂටි යැ ම්ථානදුෂටිය දුෂටිපතති යැ ... මොහු දූෂටි නො වූ සංයෝජනයෝ යි. මෙසෙසින් රූපය ආතාවශයෙන් දකී.

කිසෙයින් ආතානය රූපවත් කොට දකී ද යත්: මෙ ලොව්හි අනැමෙක් වෙදනාව සංඥව සංසකාරයත් විඥනය ආතාවශයෙත් (විපරීතසංඥයෙත්) දකි. ඔහුට මෙබඳු සිතෙක් වෙයි: 'මේ වුකලි මානේ ආතා යැ, මාගේ මේ ආතම මේ (ශරීරය කයිණ) රූපයෙන් රූපවත් යැ'යි ආතමය රූපවත් කොට දකී. ය.මසේ ඡායාසමපතනවෘසාෂයෙක් වත්තේ ද, ඒ වෘසාෂය ගැන පුරුෂයෙක් මෙසේ කියන්නේ හැ. 'මේ වෘකාය හැ, මේ ඡායා හැ, වෘකාය අනෙකෙක, ඡායාව අනෙකක, වැළිත් ඒ මේ වෘසුය මේ ඡායායෙන් ඡායා-වත් යැ'යි (මෙසේ) වෘසාය ජායාවක් කොට දකී ද, එපරිද්දෙන් මැ මෙ ලොච්හි ඇතැමෙක් වෙදනාව-සංඥව-සංසකාරයත්-විඥනය ආතාව ශෘකත් දකී. ඔහුට මෙබඳු සිතෙක් වෙයි. 'මේ වූකලි මාගේ ආතම යැ, මාගේ මේ ආතමය මේ රූපයෙන් රූපවත් යැ'යි ආතමය රූපවත් කොට දකී. අභිනිවෙශපරාමශීය දූෂටි යැ, දූෂට් යැ වසතු නො වෙයි. වසතුව දූෂටි නො වෙයි, දුෂටිය අනෙකක, වසාවුව අනෙකෙකි. යම් දුෂටියකුත් යම් වසතුවකුත් වේ ද, මේ දෙවනු වූ රූපවසතුක ආතමානුදුවේ වෙයි. ආත්මානුදු මටිය මිථාදාවේ යැ ම්ථාාද වේය දුවේචිපතති යැ ... මොහු දුවේ නො වූ සංයොජනයෝ යි. මෙසෙයින් ආතමය රූපවත් කොට දකී.

කථං අතතනි රූපං සමනුපසානි: ඉබෙකවෙවා වෙදනං සඤඤං සඬාරේ විඤඤණං අතතතො සමනුපසානි. තසා එවං ගොනි: 'අයං බො මෙ අතතා ඉමසමං ව පන අතතනි ඉදං රූප'නති අතතනි රූපං සමනුපසානි. සෙයාඵාපි පූපඑං ගනිසමපතනං අසා, තමෙන1පුරිසො එවං වදෙයා: ඉදං පූපඑං, අයං ගනො, අඤඤං පුපඑං, අඤඤ ගනො, සො බො පනායං ගනො ඉමසමං පූපෙඑ'ති පුපඑසමං ගනාං සමනුපසානි. එවමෙව ඉබෙකවෙවා වෙදනං සඤඤං සඬාරෙ විඤඤණං අතතතො සමනුපසානි. තසා එවං ගොනි: 'අයං බො මෙ අතතා, ඉමසමං ව පන අතතනි ඉදං රූප'නති අතතනි රූපං සමනුපසානි. අභිනිවෙසපරාමාසො දිටයි, දිටයි න වන්, වන් න දිටයි; අඤඤ දිටයි, අඤඤං වන්; යා ච දිටයි, කඤව වන්; අයං තනියා රූපවන්කා අතතානුදිටයි. අතතානුදිටයි මචණාදිටයි මචණාදිටයි දිටාමපෙතති: -පෙ- ඉමානී සඤඤ ජනාන් න ච දිටයියො. එවං අතතනි රූපං සමනුපසානි.

කථං රූපසමං අතතානං සමනුපසානි: ඉබෙකචෝ වේදනං සඳාඳාං සමාරේ විදාසුණං අතතතො සමනුපසානි. තසා එමං හොති: 'අයං බොමෙ අතතා, සො බො පන මෙ අයං අතතා ඉමසමං රූපෙ'ති රූපවනතං අතතානං සමනුපසානි, සෙයාථාපි මණ් කරණකිකො පක්ඛිතතා අසත, තමෙන1පුරිසො එවං වදෙයා: 'අයං මණ් අයං කරණඩකො; අසෙදාසු මණ්, අසෙදාසු කරණඩකො, සො බො පනායං මණ් ඉමසමං කරණඩකො'ති කරණඩකසමං මණ්ං සමනුපසානි. එවමෙව ඉබෙකචෝ වේදනං සඳාසුං සමාබං ේ විදාසුණං අතතතො සමනුපසානි, තසා එවං හොති: 'අයං බො මෙ අතතා, සො බො පන මෙ අයං අතතා ඉමසමං රූපෙ'ති රූපසමං අතතානං සමනුපසානි. දහිනිවෙසපරාමාසෝ දිටයි, දිටයි න වැදු, වැදු න දිටයි: අසඳාසු දිටයි, අසඳානං වැදු, යා ව දිටයි, යඳා වැදු, අයං චතුනා රූපවතුකා අතතානුදිටයි. අතතානුදිටයි මචඡාදිටයි, මචඡාදිටයි දිටයිවපතායි -පෙ ඉමානි සහෙදාසුජනානි න ව දිටයිගො. එමං රූපසමං අතතානං සමනුපසානි.

කථං වෙදනං අතතතො සමනුපසාති: ඉබෙකවෙවා චකබුතුමඵසසජං වෙදනං - පෙ - සොතසමඵසාජං වෙදනං - පෙ - ඝානසමඵසාජං වෙදනං -පෙ- ජිවහාසමඵසාජං වෙදනං -පෙ- කායසමඵසසජ. වෙදනං -පෙ-මනොසමඵසසජං වෙදනං අතතතො සමනුපසසති, 'යා මනෝසමඵසසජා වේදනා, සො අහං; සො අහං, සා මනොසමඵසසජා වෙදනා හි මනො-සම්ඵසසජං වෙදනඤව අතතඤව අළුසං සමනුපසාති. සෙයාථාපි තෙලපපදීපසස ඣායතො යා අච්චි සො වණොණා, යො වණොණා සා අවිවී'ති අචවිඤව වණණඤා අළුයං සමනුපසසති එවමෙව ඉබෙකවෙවා මනොසමඵසසජං වෙදනං අතතතො සමනුපසසති 'යා මනොසමඵසසජා වේදනා සො අහං, සො අහං සා මනොසම්එසසජා වේදනා'ති මනො. සම්එසාජං වේදනඤව අගනඤව අළුයං සමනුපසාත්. අහිතිවෙසපරාමාසො දිටයි, දිටයි න වන්ව, වන්වු න දිටයි, අදුකු දිටයි අදෙකැං වන්වු, හා ච දිටයි යඤව වනුව, අයං පය්මා වෙදනාවනුවකා අතතානුදිටයි. අතතානුදිටයි ම්චඡාදිටයි, ම්චඡාදිටයි දිටයිවිපතති - පෙ- ඉමාති සකෙදුකු ජනාති න ච දිටසියො. එවං වෙදනං අතතතො සමනුපසසති.

ක්සෙහින් අානාමයෙහි ලා රූපය දකී ද යන්: මෙ ලොවැ ඇතැමෙක් වෙදනාව සංඥව සංසකාරයන් විඥනය ආතාමවශයෙන් දකී. ඔහුට මෙ බඳු සිතෙක් වෙයි: මේ වූකලි මාගේ ආතාම යැ, වැළිත් මේ ආතාමයෙහි මෙ රූප යැ'යි ආතාමයෙහි ලා රූපය දකී. යම්සේ ශකිසාමපතන වූ පුෂපයෙක් වන නේ ද, ඒ පුෂපය ගැන පුරුෂයෙක් මෙසේ කියන්නේ යැ: "මේ පුෂප යැ, මේ ගකි යැ, පුෂපය අනෙකෙක, ගතිය අනෙකෙකි. වැළිත් ඒ මේ ගතිය තෙමේ මේ පුෂපයෙහි වේ යයි. මෙසේ පුෂපයෙහි ලා ගතිය දකී ද, එපරිද්දෙන් මැ මෙලොව ඇතැමෙක් වෙදනාව සංඥව සංසකාරයන් විඥනය ආතාමවශයෙන් දකී. ඔහුට මෙ බඳු සිනෙක් වෙයි. මේ වූ කලී මාගේ ආතාම යැ, වැළිත් මේ ආතාමයෙහි මේ රූපය වේ'යයි ආතාමයෙහි ලා රූපය දකී. අතිනිවෙශපරාමශීය දුෂටි යැ, දුෂටිය වසතා නො. වෙයි, වසතුව දූෂටි නො වෙයි, දූෂටිය අනෙකක, වසතුව අනෙකෙකි. යම් දූෂටියකත් යම් වසතුවකුත් වේ ද, මේ තුන් වනු වූ රූපවසතුක ආතාමානුදූෂටි වෙයි. ආතාමානුදූෂටිය මිළුහැදුමටි යැ ම්ඵහාදූමටිය දුෂටිපතනි යැ ... මොහු දූෂටි නො වූ සංයෝජනයෝ යි. මෙසෙයින් ආතාමයෙහි ලා රූපය දකී.

කිසෙයින් රූපයෙහි ලා ආතමය දකි ද යත්: මේ ලොවැ ඇතැමෙක් වෙදනාව සංඥව සංසකාරයන් විඥනය ආතමවශයෙන් දකී. ඔහුට මෙ බඳු සිතොක් වෙයි. 'මේ වුකලි මාගේ අනා හා යැ, වැළිත් මාගේ මේ ආතා සම රූපයෙහි වේ' යයි රූපයෙහි ලා ආතමය දකී. යම්සේ කරඩුවෙක බහාලන ලද මැණිකෙක් වන්නේ ද, එය ගැන පුරුෂයෙක් මෙසේ කියන්නේය: 'මේ මැණික යැ, මේ කරඬුව යැ, මැණික අනෙකෙක කරඬුා අනෙකෙකි. වැළිත් ඒ මේ මැණික තෙමේ මේ කරඩුවෙහි වේ යයි මෙසේ කරඩුවෙහි ලා මැණික දකී ද, එපරිද්දෙන් මැ මෙලොවැ ඇතැමෙක් වෙදනාවි සංඥව සංසකාරයත් විඥනය ඇතාවශයෙන් දකී. ඔහුට මෙ බලු සිතෙක් වෙයි: 'මේ වූ කලි මාගේ ආත්ම සැ වැළිහ් මාගේ මේ ආත්මය මේ රුපයෙහි වේ යයි රූපයෙහි ලා ආතාවය දකී. අභිනිවෙශපරාමශීය දූවේ වෙයි. දූවේය වසතු නො වෙයි, වසතුව දුෂටි නො වෙයි, දුෂටිය් අනෙකසා, වසතුව අනෙ කෙකි. සම් ද පටියකුත් සම් වසතුවකුත් වේ ද, මේ සතර වන වූ රුපවසනුක ආනමානුද වේ වෙයි. ආනමානුද වේය ම්ථාාද වේ යැ ම්ථාද වේය ද පටිවිපතති යැ ... මොහු ද පටි නො වූ සංයෝජනයෝ යි. මෙසෙයින් ර්,පයෙහි ලා ආතමය දකි.

ක්සෙයින් වෙදනාව ආතාවශයෙන් දකී ද යත්: මෙලොව ඇතැමෙක් චකබුසමඵසසයෙන් උපන් වෙදනාව ... සොතසමඵසසයෙන් උපන් වෙදනාව... ඝානසමඵස්සයෙන් උපන් වෙදනාව... ජීවහාසමඵසසයෙන් උපන් වෙදනාව ... කායසමඵසසයෙන් උපන් වෙදනාව ... මනොසමඵසසයෙන් උපත් වෙදනාව ආතාවවශයෙත් දකී. යමක් මනොසමඵසසයෙන් උපත් වෙදනා වේ ද, සේ මම් වෙමි. යමෙක් මම් වේ ද, සේ මනොසමඵසසයෙන් උපත් වෙදනා වේ' යයි මනොසමඵසාජ වෙදනාවත් තමාත් එකක් මැ කොට දකී. යම්ජේ දැල්වෙන පහනක්හුගේ යම් සිළුයෙක් වේ ද, ඒ වණි ගැ, යම් වණියෙක් වේ ද, ඒ සිළු යැ'හි සිළුවත් වණ්යත් එකක් මැ කොට දක් ද, එපරිද්දෙන් මැ මෙලොවැ ඇතැමෙක් මනොසමඵසසයෙන් උපත් වෙදනාව ආතාව කයෙන් දකී. යමක් මනොසම එසායෙන් උපන් වෙදනා වේ ද, හේ මම වෙම. සමෙක් මම් වේ ද, ඒ මනොසමාසාජ වෙදනා වේ' යයි මනොසමඵසසජ වෙදනාවත් තමාත් එකක් මැ කොට දකී. අභිනිවෙශපරාමශීය දූෂට වෙයි. දුෂටිය වසතු නො වෙයි, වසතුව දු වේ නො වෙයි. දූ වේය අනෙකක, වස්තුව අනෙකෙකි. යම් දූ වේයකුත් ස්ම් වසනුවකත් වේ ද, මේ පලමුවන වූ වෙදනා වසනුක ආතමානුදු වේ වේ. අංකාවානුද වේය මින්වාද වේ 🚓 🗑 නිහාද වේය ද වේවිපතනි යැ 📜 මොහු දුෂටි නො වූ සංයොජනයෝ යි. මෙසෙසින් වෙදනාව ආතමවශයෙන් දකී.

කථං වේදනාවනතං අතතානං සමනුපසසති: ඉබෙකවෙවා සඤඤා සභිඛාරේ විඤඤුණං රූපං අතතතො සමනුපසසති. තසස එවං ගොති: 'අයං බො මෙ අතතා, සො බො පන මෙ අයං අතතා ඉමාය වෙදනාය වේදනාවාති වෙදනාවනතං අතතානං සමනුපසසති. සෙසාළුපි රූකොඛා ජායාසමපනෙතා අසස, තමෙනපුරිසො එවං වදෙයා: 'අයං රූකොඛා අයං ජායා, අඥඤඤ රූකොඛා අඤඤ ඡායා, සො ඛො පනායං රූකොඛා ඉමාය ඡායාය ඡායාවාති ඡායාවනතං රූකාං සමනුපසසති. එවමෙව ඉබෙ කවෙවා සඤඤා සහිධාරේ විඤඤ ණං රූපං අතතතො සමනුපසෙනි, තසස එවං හොති: 'අයං බො මෙ අතතා, සො ඛො පන මෙ අයං අතතා ඉමාය රෝකා වෙදනාවාති වෙදනාවනතං අතතානං සමනුපසෙනි. අහති-වෙදනාය වෙදනාවාති වෙදනාවනතං අතතානං සමනුපසෙනි. අහති-වෙදනාය වෙදනාවාති වෙදනාවනතං අතතානං සමනුපසෙනි. අනතානුදිටයි අතතානුදිටයි මචඡාදිටයි, මචඡාදිටයි දිටයිවපතති -පෙ ඉමානි සඤඤඤ් නානි න ව දිටයියො. එවං වෙදනාවනතං අතතානං සමනුපසෙනි.

කථං අතතති වෙදනං සමනුපසසති: ඉබෙකවෙවා සඤඤං සබාරෙ ව්ඤඤණං රූපං අතතතො සමනුපසසති. තසස එවං හොති: 'අයං බො මේ අතතා, ඉමසමිඤා පන අතතති අයං වෙදනා'ති අතතනි වෙදනං සමනුපසසති. සෙගසථාපි පුපථං හඣසමපතතං අසස, තමෙනපුරිසො එවං වදෙයස: 'ඉදං පුපථං, අයං ගඣො, අඤඤ ං පුපථං අණෙඤ ගනො; සො බො පතායං ගනේඩා ඉමසමිං පුපෙඵ'ති පුපථයමිං ගනබං සමනුපසසති. එවමෙව ඉබෙකවෙවා සඤඤං සඹබාරෙ විඤඤ ණං රූපං අතතතො සමනුපසසති. තසස එවං හොති: 'අයං බො මේ අතතා: ඉමසමං ව පත අතතති අයං වෙදනා'ති අතතති වෙදනං සමනුපසසති. අනිතිවෙස-පරාමාසො දිටසී, දිටසී න වන්වූ, වන්වු න දිටයී; අණුඤ දිටයී, අඤඤා වන්වූ; සා ච දිටසී, කඤව වන්වූ; අයං තතියා වෙදනාවන්ඩා අතතානුදිටසී අතතානුදිටසී මචණාදිටසී, මචණාදිටසී දිටසීවපතති -පෙ- ඉමානි සඤඤ ජනානි න ච දිටසියො. එවං අතතනි වෙදනං සමනුපසයනි.

කථං වේදනාය අහතානං සමනුපසාසති: ඉබෙකචේචා සසැසැං සඬාරෙ විසැසැණං රූපං අතතනො සමනුපසාසති, තසාස එවා හොති: අයං බො මේ අතතා, සො බො පහ මේ අයං අතතා ඉමාය වෙදනායා'නි වෙදනාය අතතානං සමනුපසාසති. 'සෙයාඵාපි මණ් කරණකකො පකාබනෙතා අසාස, තමෙනපුරිසො එවං වදෙයා: 'අයං මණ්, අයං කරණඩකො; අසෙැසැ මණ්, අසෙදාසැ කරණඩකො. සො බො පනායං මණ් ඉමසමං කරණඩංකා'නි කරණඩකසමං මණ්ං සමනුපසාසති. එවමෙව ඉබෙකචෛවා සසැදැං සඬබාරෙ විසැසැණං රූපං අතතනො සමනුපසාසති තසාස එවං හොති: 'අයං බො මේ අතතා, සො බො පහ මේ අයං අතතා ඉමාය වෙදනායා'නි වෙදනාය අතතානං සමනුපසාසති. අහිතිවෙසපරාමාසො දිටසී, දිටසී න වනුේ, වනු න දිටයී; අසැසැ දිටසී, අසැසැං වනු්; යා ච දිටසී යසැව වනුේ, අයං චතුන වෙදනා වන්සා අතතානුදිටයී. අතතානුදිටයී මවණාදිටයී, ම්චණාදිටයී දිටයී-විපතති - පෙ– ඉමානි සසෙදාසැජනානි න ව දිටයීයො, එවං වෙදනාය අතතානං සමනුපසාසති.

කිසෙයින් ආතමය වෙදනාවත් කොට දකීද යත්: මෙලොවැ ඇතැමෙක් සංඥව සංසකාරයන් විඥනය රූපය ආතමවශයෙන් දකී. ඔහුට මෙ බඳු සිතෙක් වෙයි. 'මේ වුකලි මාගේ ආතම යැ, වැළින් මාගේ මේ ආතාමය මේ වෙදනායෙන් වෙදනාවත් යැ'යි ආතාමය වෙදනාවත් කොට දකි. සම්සේ ජාසාසමපතන රුකෙක් වන්තේ ද එරුක ගැන පුරුෂයෙක් මෙසේ කියන්නේ යැ: 'මේ රූක යැ, මේ සෙවණලු යැ, රූක අනෙකෙක, සෙවණැල්ල අනෙකෙකි. වැළිත් ඒ මේ රුක මේ සෙවණලුයෙන් සෙවණලු ඇත්තේ යැ'යි (මෙසේ) රුක සෙවණලු ඇත්තක් කොට දකී ද එපරිද්දෙන් මැ මෙලොව ඇතැමෙක් සංඥව සංසකාරයත් විඥ නය රුපය ආතමවශ-යෙන් දකි. ඔහුට මෙබඳු සිනෙක් වෙයි: මේ වුකලි මාගේ ආතම තැ, වැළිත් මාගේ මේ ආතමය හෙම මේ වෙදනායෙත් වෙදනාවත් වේ'යයි ආතාමය වෙදනාවත් කොට දකි. අහිතිවෙශ්පරාමශීය දුටේ වෙයි. දූපටිය වසනු නො වෙයි, වසනුව දුවේ නො වෙයි. දවේය අනෙකක, වසනුව අනෙකෙකි. යම් දුවේයකුත් යම් වසනුවකුත් වේ ද මේ දෙවනු වූ වෙදනා වසනුක ආතමානුදුවේ වේ. ආතමානුදුවේය මථාාදුවේ යැ මථාංදුවේය. ද වේවපතනියැ ි මොහු ද වේ නො වූ සංයෝජනයෝ යි. මෙසෙයින් ආතාය වෙදනාවත් කොට දකි.

කිසෙයින් අානමයෙහි ලා වේදනාව දකී ද යත්: මෙ ලොවැ අතැමෙක් සංඥව සංසකාරයන් විශූනය රූපය අාතමවශයෙන් දකි. ඔහුට මෙ බදු සිතෙක් වෙයි: 'මේ වූකලී මාගේ ආතම යැ, වැළිත් මේ ආතමයෙහි මේ වෙදනාව වේ'යයි ආතමයෙහි ලා වෙදනාව දකී. යම්සේ හඬසමපතානපුෂපයෙක් වේ ද, එය ගැන පුරුෂයෙක් මෙසේ කියන්නේ යැ: 'මේ පුෂප යැ, මේ හඬ යැ, පුෂපය අනෙකෙක, ගඬය අනෙකෙකි. වැළිත්, ඒ මේ හඬය තෙමේ මේ පුෂපයෙහි වේ' යයි මෙසේ පුෂපයෙහි ලා හඬය දකී ද, එපරිද්දෙන් මෑ මෙලොව ඇතැමෙක් සංඥව සංසකාරයන් විඥනය රූපය ආතමවශයෙන් දකී. ඔහුට මො බදු සිනෙක් වෙයි. 'මේ වූකලී මාගේ අතාම යැ, වැළිත් මේ ආතාමයෙහි මේ වෙදනාව වේ' යයි ආතාමයෙහි ලා වෙදනාව දකී. අහිනිවෙශපරාමයීය දුෂටි යැ, දුෂටිය වසතු නො වෙයි. වසතුව දූෂට නො වෙයි දූෂටිය අනෙකක, වසතුව අනෙකෙකි. කම් දූෂටියකාන් යම් වසතුවකාන් වේ ද, මේ තුන්වනු වූ වෙදනාවසතුක-ආතමානුදුෂටි වේ. ආතාමානුදුෂටිය මර්හාදුෂටි යැ මර්හාදුෂටිය දූෂටිය පහති යැ ... මොහු දූෂටි නො වූ සංයෝජනයෝ යි. මෙසෙයින් ආතාමයෙහි ලා වෙදනාව දකි.

කිසෙසින් වෙදනායෙහි ලා ආතමය දකී ද යන්: මෙලොවැ ඇතැමෙක් සංඥව සංසකාරයන් විඥනය රූපය ආතාවනයෙන් දකි. ඔහුට මෙ බඳු සිනෙක් වෙයි: 'මේ වූ කලි මාගේ ආතම යැ, වැළිත් මාගේ මේ ආතමය තෙමේ මේ වෙදනායෙහි වේ' යයි වෙදනායෙහි ලා ආතමය දකී යම්සේ මැණිකෙක් කරඹුවෙක බහාලන ලද්දේ වන්නේ ද, එය ගැන පුරුෂයෙක් මෙසේ කියන්නේ යැ: මේ මැණිකැ මේ කරඹු යැ, මැණික අනෙකෙක කරඹුව අනෙකෙකි. වැළිත් මේ මැණික කරඹූයෙහි වේ යයි (මෙසේ) කරඹුයෙහි ලා මැණික දකි ද, එපරිද්දෙත් මැ මෙලොවැ ඇතැමෙක් සංඥව සංසකාරයන් විඥනය රූපය ආතමවශයෙන් දකි. ඔහුට මෙ බදු සිතෙක් වෙයි: 'මේ වූ කලි මාගේ ආතම යැ, වැළිත් මාගේ මේ ආතමය තෙමේ මේ වෙදනායෙහි වේ' යයි වෙදනායෙහි ලා ආතාමය දකී. අහි-නිවෙපරාමශීය ද්ෂට් යැ, ද්ෂට්ය වසතු නො වෙයි, වසතුව ද්ෂට් නො වෙයි, දු පටිය අනෙකක්, වසනු ව අනෙකෙකි. යම් දූ පටියකුන් ස්ම වසනුවකුත් වේ ද, මේ සතුරවනු වූ වෙදනාවසතුක ආතමානුදුවේ වේ. ආත්මානු-ද්ටේය මීඑතදේටේ සැ, මිනිතද්ටේය දුවේවිප්තති යැ ... මොහු දුවේ නො වූ ස්ංගොජනයෝ යි. මෙසෙසිත් වෙදනායෙහි ලා ආතමය දකි.

කාථං සඤඤ ඉතතතො සමහුපසාන්: ඉබෙකවෙවා වනබුසවේසාජ සඤඤ ං පෙ සොනසවීදීසාජං සඤඤ ං පෙ සානසවීදීසාජං සඤඤ ං පෙ ජීවාහසවී සාස හ සඤඤ ං පෙ කායසවී සාස හ සඤඤ ං පෙ මනො සවී සාස හ සඤඤ ං අතතතො සමහුපසාන්. 'යා මනොසවී සාස හ සඤඤ , සො අහං; යො අහං සා මනොසවී සාස හ සඤඤ 'කි මනොසවී සඤඤ , සෝ අහං; යො අහං සා මනොසවී සාසන්. සොස හා පී තෙලපෙදී පසා කිහයතො යා අඩ්වි, සො විණෙණා; යො වණෙණා, සා අවිථි තී අඩ්වි කුව වණණ ඤ අතතතො සමහුපසාන්. එවමෙව ඉබෙක වෙවා මනොසවී සාස සඤඤ ං අතතතො සමහුපසාන්. එවමෙව ඉබෙක වෙවා මනොසවී සාස සඤඤ ං අතතතො සමහුපසාන්, යා මනොසවී සඤඤ ෙසා අහං, යො අහං සා මනොසමී සාසන්, යා මනොසවී සාසන් සඤඤ ෙසුව අතතඤව අළවයං සමහුපසාන්, අභිනිවෙසපරාමාසො දිටයි, දිටයි න වන්වු, වන්ව න දිටයි; අඤඤ දිටයි අඤඤ වන්වු; යා ව දිටයි, යඤව වන්වු, අයං පය්මා සඤඤ වන්නා අතතාහුදිටයි. අතනානුදිටයි මවණාදිටයි, මවණාදිටයි දිටයිවිපතති - පෙ ඉමානි සඤඤ ජනානි න ව දිටයියො, එමං සඤඤ ං අතතතො සමනුපසාන්.

කථං සකුකුවනතං අනතානං සමනුපසාන්: ඉබෙකචෝ සභාර විකුකුණං රූපං වේදනං අනතනො සමනුපසාන්, තසාස එවං හොන්: 'අයං බො මෙ අනතා, සො බො පන මෙ අයං අනතා ඉමාන සකැකුය සකැකුවා'ති සකැකුවනතං අනතානං සමනපසාත්, සෙයාථාපි රුකොඛා ඡායාසමපනෙතා අසා, තමෙනපුරිසො එවං වදෙය: 'අයං රුකොඛා අයං ඡායා, අකෛකු රුකොඛා අකැකු ඡායා, සො බො පනායං රුකොඛා ඉමාය ඡායාය ඡායාවා'ති ඡායාවනතං රුකාඛං සමනුපසානී. එවමෙව ඉබෙකචෝ සභාරෙ විකැකුණං රූපං වෙදනං අතනතො සමනුපසානී, තසස එවං හොතී: 'අයං බො මෙ අතතා, සො බො පන මෙ අයං අතතා ඉමාය සකැකුතු සකැකුවා'ති සකැකුවනතං අතතානා සමනුපසාතී. අභිනිවෙසපරාමාසෝ දිටයි, දිටයි න වනු, වනු න දිටයි, අකැකු දිටයි, අකැකෑං වනු. යා ච දිටයි කෙකු වනුව, අයං දුනියා සකැකුවනුකා අතතානු දිටයි. අතතානු දිටයි මචඡා දිටයි –පෙ ඉමාති සකෙකුකු ජනානි න ච දිටයියො. එවං සකුකුවනතං අතතානං සමනුපසානී.

කථං අනතන් සඤඤං සමනුපසානි: ඉබෙහාවෙවා සභාගේ විඥඤණං රෑපං වෙදනං අනතතො සමනුපසානි. තසා එවං හොති: 'අයං බො මෙ අතතා, ඉමසමං ච පන අතතනි අයං සඤඤා'නි අතතනි සඤඤං සමනුපසානි. සෙයාඵාපි පුපඑං ගඬසමපතතං අසා, තමෙනපුරිසො, එවං වදෙයs: 'ඉදං පුපථං, අයං ගඞෝ, අඤඤං පුපඑං, අඤඤා ගඞෝ, සො බො පනායං ගනෝ ඉමසමං පුපෙඑ'ති පුපඑසමං ගඬං සමනුපසානි. එවමෙව ඉබෙකචෛවා සභාගේ විඤඤණං රූපං වෙදනං අතතතො සමනුපසානි, තසා එවං හොති. 'අයං බො මෙ අතතා, ඉමසමං ච පන අතතනි අයං සඤඤා හි අතතනි සඤඤා සමනුපසානි. අභිනිවෙස-පරාමාසෝ, දිටයි, දිටයි න වළේ, වළේ න දිටයි; අඤඤ දිටයි, අඤඤං වළේ; යා ච දිටයි, යඤා වළු, අයං තතියා සඤඤා එනුන් න වදිටයියො, එවං අතතනි සඤඤං සමනුපසානි.

ක්සෙයින් සංඥව ආතාවනයෙන් දකීද යන්: මෙලොවැ ඇතැමෙක් වක්බුසම්එසායෙත් උපත් සංඥව ... සොතසම්එසායෙත් උපත් සංඥව ... ඝාන්සම්එසායෙන් උපත් ස ශූව ... ජීවහාසම්එසායෙන් උපත් සංශූව ... කායසමඵසායෙන් උපන් සංශූව ... මනොසමඵසායෙන් උපන් සංශූව ආතමවශයෙන් දකී. 'යමක් මනොසමඵසසයෙන් උපන් සංඥ වේ ද හේ මම් වෙමි, යමෙක් මම් වේ ද, හෝ මනොසමඵසාගෙන් උපත් සංඥව වේ' යයි මනොසඓසායාන් උපන් සංඥවත් තමාත් එකක් මැ කොට දකි. යම්සේ ද ල්වෙන තෙල් පහතක්හුගේ යමක් සිළුව වේ ද, ඒ වණි ය, යමෙක් වණිය වේ ද, ඒ සිළුවැ'යි සිළුවන් වණ්යන් එකක් මැ කොට දකී ද, එපරිද්දෙන් මැ මෙලොව ඇතැමෙක් මනොසමඵසස-යෙත්උපත් සංඥව ආතමවශයෙත් දකී. ්යමක් මනොසමථයසයෙත් උපත් සංඥව වේ ද, සේ මම් වෙමි, සමේක් මම් වේ ද හෝ මනොසමථසස-යෙන් උපන් සංඥාව වේ' යයි මනොසමඵසසයෙන් උපත සංඥාවත් තමාත් එකක් මැ කොට දකි. අභිනිවෙශපරාමශීය දුවේ යැ, දූවේය වසතු නො වෙයි, වසතු ද පි නො වෙයි. ද පිය අනෙකක, වසතුව අනෙකෙකි. යම ද පියකුත් යම් වසතුවකුත් වේ ද, මේ පලමුවන වූ සංඥවසතුක ආතමානුදුවේ වේ. ආතමානුදුවේය ම්එයාදුවේ සැ ම්එයාදුවේය ද පටිවිපත්ති සැ ... මොහු ද ටේ නො වූ සංයෝජනයෝ යි. වෙසෙයින් සංඥව ආතාමවශයෙන් දකී.

කිසෙයින් ආතමය සංඥාවන් කොට දකී ද යන්: මෙ ලොවැ ඇතැමෙක් සංසකාරයන් විඥනය රූපය වෙදනාව ආතමවශයෙන් දකී. ඔහුට මෙ බඳ සිතෙක් වෙයි. 'මේ වුකලි මාගේ ආහම යැ, වැළිත් මාගේ මේ ආතමය තෙමේ මේ සංඥයෙන් සංඥවත් වේ' යයි ආතමය සංඥවත් කොට දකී. සමසේ ජාසාසමපනනවෘසාකයක් වන්නේද එය ගැන පුරුෂයෙක් මෙසේ කියන්නේ ද'මේ වෘසාෂ යැ, මේ ඡායා යැ, වෘසාෂය අනෙකෙක, ජායාව අනෙකක; වැළින් මේ වාඤය තෙමේ මේ ජායායෙන් ජායාවන් වේ' යයි (මෙසේ) වෘසාහ ජායාවත් කොට දකි ද එපරිද්දෙන් මැ මෙලොවැ ඇතැමෙක් සංසකාරයන් විඥනය රූපය වෙදනාව ආතිවනයෙන් දකි ඔහුට මෙ බඳු සිතෙක් වෙයි. මේ චූකලි මාගේ ආතම යැ, වැළිත් මාගේ මේ ආතාමය තෙමේ මේ සංඥයෙන් ි සංඥාවත් වේ'යයි ආතාමය සංඥාවත් කොට් දකී අතිනිවෙශපරාමශීය දුපටි හැ. දුපටිය වසතු නො වෙයි, ຍແනງ ຊະເວີ ອອາເຍສ; ເຮຍອີມ ແອນສາສ, ຍແນຍ ແອນຄະສາ. යම් දුවේගහන් යම් වසතුවහාන් වේ ද, මේ දෙවනු වූ සංඥවසතුක ආතමානද වේ වේ. ආතමානුද වේය මිර්යාද වේ සැ ... මොහු ද වේ නො වූ සංයෝජනයෝ යි. මෙසෙයින් ආතමා සංඥවත් කොට දකි.

කිසෙසින් ආන්මයෙහි ලා සංඥාව දකි ද යන්: මේ ලොවැ අතැමෙක් සංසකාරයන් විඥනය රූපය වෙදනාව ආත්මවශයෙන් දකි. ඔහුට මෙබදු සිතෙක් වෙයි: 'මේ වූකලි මාගේ ආත්ම යැ වැළින් මේ ආත්මයෙහි මේ සංඥාව වේ' යසි ආත්මයෙහි ලා සංඥාව දකි. යම්සේ ගැඩසමපන්න පුෂපයෙක් වන්නේ ද, එය ගැන පුරුෂනෙක් මෙසේ කියන්නේ ද 'මේ පුෂප යැ, මේ ගති යැ; පුෂපය අනෙකෙක, ගතිය අනෙකෙකි. වැළින් ඒ මේ ගතිය මේ පුෂපයෙහි වේ' යයි (මෙතේ) පුෂප-යෙහි ලා ගතිය දකි ද, එපරිද්දෙන් මැ මෙලොවැ ඇතැමෙක් සංසකාරයන් විඥානය රූපය වෙදනාව ආත්මවශයෙන් දකි. ඔහුට මෙ බඳු සිනෙක් වෙයි. 'මේ විකලි මාගේ ආත්ම යැ, වැළින් මේ ආත්මයෙහි මේ සංඥාව මේ' යයි ආත්මයෙහි ලා සංඥාව දකි. අහිනිවෙශපරාමශීය දමටි යැ දුමටිය වසතු නො වෙයි. වසතුව දකි. අහිනිවෙශපරාමශීය දමටි යැ දුමටිය අනෙකෙකි. මේ තුන්වනු වූ සංඥාවසතුක ආත්මානුදුවේ වේ. ආත්මානුද පට ම් එහාදුමටි යැ ... මොහු දුමටි නො වූ සංයෝජනයෝ යි. මෙපෙසත් අත්මයෙහි ලා සංඥාව දකි. කාථං සදාකුය අතතානං සමනුපසාන්: ඉබෙකවෙවා සභාර විදාකුණං රූපං වෙදනං අතතතො සමනුපසාන්, තසාස එවං හොත්: 'අයං බො මෙ අතතා, සො බො පන මෙ අයං අතතා ඉමාය සදාකු-යා'ති සදාකුය අතතානං සමනුපසාන්. සෙයාථාපි මණ් කරණාක කොකිතෙතා අසා තමෙනපුරිසො එවං වදෙයා: 'අයං මණ්, අයං කරණාකා කොදිනෙකු මණ්, අදොකු කරණාකා, සො බො පනායං මණ් ඉමසමං කරණාකාන ත් කරණාකාසමං මණ් සමනුපසාන්, එවමෙව ඉබෙකවෙවා සමබාරේ විදාකුණං රූපං වෙදනං අතතතො සමනුපසානි, තසා එවං හොති: 'අයං බො මෙ අතතා, සො බො පන මෙ අයං අතතා ඉමාය සදාකු-යා'ති සදාකුය අතතානං සමනුපසාන්, අහිතිවෙසපරාමාසෙ දිටයි, දිටයි ත වනු, වනු න දිටයි අදොකු දිටයි, අදාකුද වෙනු, යා ව දිටයි යනුව වනු අයං වතුනා සදාකුවෙනුතා අතතානුදිටයි. අතතානුදිටයි මවණාදිටයි -පෙ-ඉමානි සදොකුජනානි න ච දිටයියො. එවං සදාකුය අතතානං සමනු-පසාන්.

කථං සභිබාරේ අනතතො සමනුපසානි: ඉබෙකවේවා චක්ඛුසම්එසාජ චේතනං - පෙ- සොතසම්එසාජං වේතනං - පෙ- සානසම්එසාජං වේතනං - පෙ- ජීවහාසම්එසාජං වේතනං - පෙ- කානසම්එසාජං වේතනං - පෙ-මනොසම්එසාජං වේතනං අතතතො සමනුපසානි: 'යා මනොසම්එසාජා චේතනා සො අහං, යො අහං සා මනොසම්එසාජා වේතනා'ති මනො-සම්එසාජං වේතන කුව අතතකව අඅවයං සමනුපසානි. සෙයාථාපි තෙලපපදීපසා කිහයතො යා අච්චි, සො විණෙණා; යො විණෙණා, සා අවටී'ති අච්චිකුව වණණකිසුව අළුයං සමනුපසානි. එවිමෙව ඉබෙකවේවා මනොසම්එසාජං වේතනං අතතතො සමනුපසානි. එවිමෙව ඉබෙකවේවා මනොසම්එසාජං වේතනං අතතතො සමනුපසානි; 'යා මනොසම්එසාජා වේතනා සො අහං යො අහං සා මනොසම්එසාජා වේතනා'ති මනොසම්එ සාාජං වෙතනකුව අතතකුව අළුයං සමනුපසානි. අතිනිවෙසපරාමාසො දිටහි, දිටසි න වන්, වන් න දිටයි; අකුකු දිටයි, අකැකු වෙන්; යා ව දිටයි යකුව වන්, අයං පය්මා සමධාරවානුකා අතතානුදිටයි. අතතානුදිටයි මවණ-දිටයි - පෙ- ඉමානි සකෙකුත් නති න ව දිටයියො. එවං සමධාරේ අතතතො සමනුපසානි.

කථං සහිබා රවනතං අතතානං සමනුපසසති: ඉබෙකවෙන විකුකුණං රූපං වෙදනං සඤඤං අතතතො සමනුපසසති, තසස එවං හොති: 'අයං බො මෙ අතතා, සො බො පන මෙ අයං අතතා ඉමෙහි සහිබා-රෙහි සහිබාරවා'ති සහිබාරවනතං අතතානං සමනුපසසති. සෙයාථාපි රූකෙඛා ඡායාසමපනෙනා අසස, තමෙනපුරිසො එවං වදෙයා: අයං රූකෙඛා අයං ඡායා, අභෛඤ රූකෙඛා, අඤඤ ඡායා; සො බො පනායං රූකෙඛා ඉමාය ඡායාය ඡායාවා'ති ඡායාවනතං රැකඛං සමනුපසසති. එවමෙව ඉබෙකවෙවා විඤඤෑණං රූපං වෙදනං සඤඤෑං අතතතො සමනුපසසති. තසස එවං හොති: 'අයං ඛෝ මෙ අතතා සො ඛෝ පන මෙ අයං අතතා ඉමෙහි සහිඛාරෙහි සහිබාරවාති සහිබාරවනතං අතතා-නං සමනුපසසති. අහිතිවෙසපරාමාසො දිටයි, දිටයි න වනුවී, වනු න දිටයි; අඤඤ දිටසී, අඤඤං වනුවී: යා ව දිටයි යඤව වනුවී, අයං දුතියා සහිඛාරවන්ඩා අතතානුදිටයි. අතතානුදිටයි ම්පණදිටයි -පෙ- ඉමාති සඤඤඤජනානි න ව දිටයියො එවං සහිඛාරවනතං අතතානං සමනුපසෙක්

කිසෙයින් සංශුයෙහි ලා ආතමය දකීද යත්: මෙලොවැ ඇතැමෙක් සංසකාරයන් විඥනය රූපය වෙදනාව ආතමවශයෙන් දකි. ඔහුට මෙ බඳු සිතෙක් වෙයි. 'මේ වුකලි මාගේ ආතම සැ, වැළිත් මාගේ මේ ආතාමය මේ සංඥයෙහි වේ' යයි සංඥයෙහි ලා ආතාමය දකී. යම්සේ මැණිකෙක් කරඹුවෙක බහාලන ලද්දේ වන්නේ ද, එය ගැන පුරුෂයෙක් මෙසේ කියන්නේ ද: 'මේ මැණික, මේ කරඹුව, මැණික අනෙකෙක, කරඹව අනෙකෙකි. වැළිත් මේ මැණික මේ කරිබුවෙහි වේ' යයි කරබු– වෙහි ලා මැණික දකී ද, එපරිද්දෙන් මැ මෙ ලොවැ ඇතැමෙක් සංසකාරයන් විඥ නය රූපය වෙදනාව ආතාවශයෙන් දකී. ඔහුට මෙ බඳු සිතෙක් වෙයි: 'මේ වූකලි මාගේ ආතම යෑ, වැළිත් මාගේ මේ ආතමය මේ සංඥ-යෙහි වේ'යයි සංඥයෙහි ලා ආතමය දකී. අහිනිවෙශප්රාමශීය දූෂටි යැ, දුටෙය වසතු නො වෙයි, වසතුව දූවේ නො වෙයි. දුටෙය අනෙකක් ව්සතුව අනෙකෙකි. යම් දුවේයක් හා යම් වසතුවක් හා වේ ද මේ සතර වනු වූ සංඥ වසතුක ආතමානුදු වේ වේ. ආතමානුදු වේය ම්ථ හද වේ යැ ... මොහු දුටේය නො වූ සංයෝජනයෝ යි. මෙසෙයින් සංශුයෙහි ලා ආතාමය දකි.

කිසෙයින් සංසකාරයන් ආතමවශයෙන් දකීද යත්: මෙලොවැ ඇතැමෙක් චකබුසමඵසසයෙන් උපන් වෙතනාව ... සොතසමඵසසයෙන් උපත් වෙතනාව…. ඝානසමඵසායෙත් උපත් වෙතනාව … ජවහාසමඵසා යෙත් උපත් චෙතනාව ... කායසමඵසායෙත් උපත් චෙතනාව ... මනොසමඵසායෙන් උපන් වෙතනාව ... ආතමවශයෙන් දකී, යමක් මනොසමඵයෙන් උපන් වෙතනා වේ ද හේ මම් වෙම්, යමෙක් මම වේ ද හෝ මනොසමඵසසයෙන් උපත් වෙතනා වේ' යයි මනොසම්එ්යාජවේතනාවත් තමාත් එකක් මැකොට දකී. යම්සේ දැල්වෙන තෙල් පහනක්හුගේ යම් සිළුවක් වේ ද ඒ වණි වෙයි. ්යමෙක් වණිය වේ ද ඒ සිළුව වේ' යයි සිළුවත් වණ්යත් එකක් මැ කොට දකි ද එපරිද්දෙන් මැ මෙලොව ඇතැමෙක් මනොසමඵසසයෙන් උපන් වෙතනාව ආතම-වශයෙන් දකී. 'යමක් මනොසම්එසායෙන් උපත් වෙතනා වේ ද හේ මම වෙමි. යමෙක් මම් වේ ද හෝ මනොසම්එස්යෙන් උපන් වෙනනා වේ' යයි මනොසමඵසසජවෙතනාවත් තමාත් එකක් මැ කොට දකී. අහි-නිවෙශපරාමශීය ද පටි යැ, ද පටිය වසතු නො වෙයි, වසතුව ද පට නො වෙයි, ද පටිය අනෙකක, වසතුව අනෙකෙකි. යම් ද පටි සක් හා යම වසතුවක් හා වේ ද, මේ පළමුවනු වූ සංසකාර වසතුක අතාවානුද පි වේ. ආත්මානුදුටේය ම්ථාාදුටේ යැ ... මොහු දුටේ නො වූ සංයොජනයෝ යි. මෙසෙයින් සංසකාරයන් ආතමවශයෙන් ද්කි.

ක්සෙසින් ආතමය සංසකාරවත් කොට දකීද යන්: මෙ ලොවැ අතාමෙක් විඥනය රූපය වෙදනාව සංඥව ආතාවශයෙත් දකි. ඔහුට මෙබඳු සිතෙක් වෙයි: 'මේ වූකලි මාගේ ආතම යැ, වැළිත් මාගේ මේ ආතමය තෙමේ මේ සංසකාරයන්ගෙන් සංසකාරවන් වේ' යයි ආතමය සංසකාරවත් කොට දකි. සමසේ ඡායාසමප හන වෘස්කෙක් වන්නේ ද, එය ගැන පුරුෂයෙක් මෙසේ කියන්නේ ද, මේ වෘසාෂයැ, මේ ඡායා යැ, වෘසුෂය අනෙකෙක, ඡායාව අනෙකකි. වැළිත් මේ වෘසුෂය මේ ඡායායෙත් ඡායාවත් වේ'යයි මෙසේ වාසය ඡායාවත් කොට දකි ද, එපරිද්දෙත් මැ මෙලොවැ ඇතැමෙක් විඥනය රූපය වෙදනාව සංඥව ආතමවශයෙන් දකි. ඔහුට මෙ බඳු සිතෙක් වෙයි. 'මේ වූකලී මාගේ ආතම කැ. වැළිත් මාගේ මේ ආතමය මේ සංසකාරයන්ගෙන් සංසකාරවත් වේ' යයි ආතමය සංසකාරවත් කොට දකි. අභිනිවෙශපරාමශීය දුෂටි යැ දූෂටිය වසතු නො වෙයි, වසතුව දුටේ නො වෙයි. දුටේය අනෙසාක, වස්තුව අනෙසොකි. යම් ද්ෂටියක් හා යම් වසතුවක් හා වේ ද, මේ දෙවනු වූ සිංසකාරවසතුක අාතමානද පට වේ. ආතමානුද පටිය මථාහද පට යැ ... මොහු ද පට නො වූ සංශෝජනයෝ යි. මෙසෙයින් ආතමය සංසකාරවත් කොට දකි.

කථං අතතති සභිධාරෙ සමනුපසානි: ඉබෙකවෙවා විසැඤුණං රූපං වේදනං සඤඤෑං අතතතො සමනුපසානි, තසා එවං හොති: 'අයං ඛෝ මේ අතතා, ඉමසමිඤව පහ අතතති ඉමෙ සභිධාරානි අතතති සභිධාරෙ සමනුපසානි. සෙයාථාපි පුපථං ගනිසමපතතං අසස, තමෙන පුරිසෝ එවං වදෙයා: 'ඉදං පුපථං අයං ගනේධා, අඤඤං පුපථං අණඤී ශතෝ, සෝ ඛෝ පනායං ගතෝ ඉමසම්ං පුපෙථාති පුපථසම්ං ගනිං සමනුපසානි. එවමෙව ඉබෙකවෙවා විඤඤීණං රූපං වෙදනං සඤඤෑ අතතතො සමනුපසානි, තසා එවං හොති: 'අයං ඛෝ මේ අතතා, ඉමසම්ඤව පන අතතති ඉමෙ සභිධාරා'ති අතතති සභිධාරෙ සමනු– පසානි, අනිතිවෙසපරාමාසෝ දිටයි, දිටයි න වන්වු, වන්වු න දිටයි, අඤඤ දිටයි අඤඤං වන්වු. යා ච දිටයි යඤව වන්වු, අයං තතියා සභිධාරවන්වුකා අතතානුදිටයි. අතතානි සභිධාරෙ සමනුපසානී.

කථං සඬධාරෙසු අනතානං සමනුපසසති: ඉබෙකවෙවා විකුකැතුණං රූපං වෙදනං සඤඤං අතනතො සමනුපසසති. තසස එවං හොති: 'අයං බො මෙ අතතා, සො බො පන මෙ අයං අතතා ඉමෙසු සඬධාරෙසූ'ති සඬධාරෙසු අතතානං සමනුපසසති. සෙයාපාපි මණ් කරණඬකො පකඛිතෙතා අසස, තමෙනපුරිසො එවං වදෙයා: 'අයං මණ්, අයං කරණඬකො; අසෙකුකු මණ්, අකෛකු කරණඬකො; සො බො පනායං මණ් ඉමසමං කරණඬකො'ති කරණඬකාසමං මණ්ං සමනුපසසති. එවමෙව ඉබෙකවෙවා විඤඤණං රූපං වෙදනං සඤඤං අතතතො සමනුපසසති. තසස එවං හොති: 'අයං බො මෙ අතතා, සො බො පන මෙ අයං අතතා ඉමෙසු සඬධාරෙසූ'ති සඬධාරෙසු අතතානං සමනුපසසති, අභිනිවෙසපරාමාසො දිටයි, දිටයි න වාළු, වළු න දිටයි; අඤඤ දීටයි අඤඤං වළු; යා ච දිටයි යඤා වළු, අයං චතුතා සඬධාරවත්කා අතතානුදිටයි. අනතානුදිටයි මචණාදිටයි -පෙ- ඉමාති සඤඤඤජනානි න ච දිටයියො. එවං සඬධාරෙසු අතතානං සමනුපසාති.

කථං විසැසැණං අතනනො සමනුපසාති: ඉබෙකවෙවා වසාබුවිසැසැණං -පෙ- සොහවිසැසැණං -පෙ- සාහවිසැසැණං -පෙ- ජිවසාවිසැසැණං -පෙ-කාගවිසැසැණං -පෙ- මනොවිසැසැණං අතතනො සමනුපසාති: 'යං මනො-විසැසැණං සො අහං, යො අහං තං මනොවිසැසැණ'තති මනොවිසැසැණෙකෙව අතනසැව අදවයං සමනුපසාති. සෙයාථාපි නෙලපාදීපසා කියෙනො යා අවවි සො වණෙණා, යො වණෙණා සා අවවි'ති අවවසැව වණණකාළව අදවයං සමනුපසාති. එවමෙව ඉබෙකවෙවා මනොවිසැසැණං අතතතො සමනු-පසාති: 'යං මනොවිසැසැණං සො අහං, යො අහං තං මනොවිසැසැ-ණ'තති මනොවිසැසැණකේද අතනසාව අදවයං සමනුපසාති. අභිනිවෙස-පරාමාසො දිටයි, දිටයි න වෘතු, වෘතු හ දීටයි, අසැසැ දිටයි අසැසැං වතු, යා ව දිටයි යසැව වෘතු, අයං පය්මා විසැසැණුණාවතු හ ව තිබෙනුදිටයි. අතනානුදිටයි මවණාදීටයි, -පෙ- ඉමානි සසෙකුසැජනානි න ව දිටයියො, එවං විසැසැණං අතනතො සමනුපසාති.

කිසෙයින් ආතමයෙහි ලා සංසකාරයන් දකී ද යන්: මෙලොවැ ඇතැමෙක් විඥනය රූපය වෙදනාව සංඥුව ආතමවශයෙන් දකී. ඔහුට මෙ බඳු සිතෙක් වෙයි. 'මේ වුකලි මාගේ ආතම යැ, වැළිත් මේ ආතමයෙහි මේ සංසකාරයෝ වෙතී' ආතමයෙහි ලා සංසකාරයන් දකී. යම්සේ ගනිසමපනන පුෂපයෙක් වන්නේ ද එය ගැන පුරුෂයෙක් මෙසේ කියන්නේ ද'මේ පුෂප යැ, මේ ගඣ යැ, පුෂපය අනෙකෙක, හනිය අනෙකෙකි. වැළිත් මේ හනිය මේ පුෂපයෙහි වේ'යයි පුෂපයෙහි ලා ගනිය දකි ද, එපරිද්දෙත් මැ මෙලොවැ ඇතැමෙක් විඥනය රූපය වෙදනාව සංඥව ආතමවශයෙන් දකී. ඔහුට මෙ බඳු සිතෙක් වෙයි: 'මේ වූකලි මානේ ආතා සැ, වැළිත් 'මේ ආතාසෙහි මේ සංසකාරයෝ වෙති' ආතමයෙහි ලා සංසකාරයන් දකී. අහිතිවෙශපරාමාශීය දුෂටි යැ. ද පටිය වසතු නො වෙයි. වසතුව ද වේ නො වෙයි, ද පටිය අනෙකක, වසතුව අනෙකෙකි. යම් දුෂටියක් හා යම් වසතුවක් හා වේ ද, මේ තුන්වනු වූ සංසකාරවසතුක ආතමානුදුවේ වේ. ආතමානුදුවේය ම්ථාාදුවේ යැ මොහු දුෂට නො වූ සංයෝජනයෝ යි. මෙසෙයින් ආතාවයෙහි ලා සංසකාරයන් දකි.

කිසෙයින් සංසකාරයන්හි ලා ආතාමය දකී ද යන්: මෙලොවැ ඇතැ-මෙක් විඥනය රූපය වෙදනාව සංඥව ආතමවශයෙන් දකී. ඔහුට මෙ බඳු සිතෙක් වෙයි: 'මේ වුකලි මාගේ ආතම යැ, වැළිත් මාගේ මේ ආතමය තෙමේ මේ සංසකාරයන්හි වේ'යයි සංසකාරයන්හි ලා ආතමය දකී. යම්සේ මැණිකෙක් කරඹුවෙක බහාලනලද්දේ වේ ද, එය ගැන පුරුෂයෙක් මෙසේ කියන්නේ ද. 'මේ මැණිකැ, මේ කරඩුවැ. මැණික අනෙකෙක, කරඹුව අනෙකෙකි. වැළිත් මේ මැණික මේ කරඹුවෙහි වේ' යයි (මෙසේ) කරඬුවෙහි ලා මැණික දකී ද, එපරිද්දෙන් මැ මෙලොවැ ඇතැමෙක් විඥනය රුපය වෙදනාව සංඥව ආතමවශයෙන් දකී. ඔහුට මෙ බඳ සිතෙක් වෙයි. 'මේ වූ කලි මානේ ආතම යැ, වැළිත් මානේ මේ ආතාමය තෙමේ මේ සංසකාරයන්හි වේ'යයි සංසකාරයන්හි ලා ආතාමය දකි. අභිතිවෙශපරාමශීය දූටේ යැ, දූ වේය වසතු නො වෙයි, වසතුව දු මට නො වෙයි, දු මටිය අනෙකක, වසතුව අනෙකෙකි. යම් දූ මටියක් හා යම් වසනුවක් හා වේ ද, මේ සතර වනු වූ සංසකාරවසනුක ආතමානුදුවේ වේ. ආත්මානුදු පටිය මිථාදු පටි යැ ... මොහු දු පටි නො වූ සංයෝජනයෝ යි. මෙසෙයින් සංසකාරයන්හි ලා ආතමය දකී.

කිසෙසින් විඥනය ආත්මව්ගයෙන් දක් ද යන්: මෙලොව ඇතැ-මෙක් වසුදුර්විඥනය, ශුොතුවිඥනය, සාණවිඥනය, ජිහවාවිඥනය, කායවිඥනය, මනොවිඥනය ආත්මව්ශයෙන් දකී. යමෙක් මනොවිඥන වේ ද, සේ මම වෙමි. යමෙක් මම වේ ද ඒ මනොවිඥන වේ' යයි මනොවිඥනයක් තමාත් එකක් මැ කොට දකී. යම්සේ දූල්වෙන නෙල් පහනක්හු නේ යම් සිළුවක් වේ ද සේ වණී යැ, යමක් වණී වේ ද; ඒ සිළුවැ' සි සිළුවන් වණීයත් එකක් මැ කොට දකී ද, එපරිද්දෙන් මැ මෙලොව ඇතැමෙක් මනොවිඥනය ආත්මවශයෙන් දකී. යමෙක් මනො-විඥන වේ ද සේ මම වෙමි. යමෙක් මම් වේ ද හේ මනොවිඥන වේ' යයි මනොවිඥනයත් තමාත් එකක් මැ කොට දකී. යමෙක් මනො-විඥන වේ ද සේ මම වෙමි. යමෙක් මම් වේ ද හේ මනොවිඥන වේ' යයි මනොවිඥනයත් තමාත් එකක් මැ කොට දකී. අභිනිවෙශපරාමශීය දුළට යැ. දූළටිය වසතුව නො වෙයි, වසතුව දූළටි නො වෙයි, දූළටිය අනෙකෙක, වසතුව අනෙකෙකි. යම් දූළටියක් හා යම් වසතුවක් හා වේ ද, මේ, පළමුවනු වූ විඥනවසතුක ආත්මානුදුළට වේ. ආත්මානුදුළෙටිය ම්ථාපාදුමටියැ ... මොහු දූළටි නො වූ සංයෝජනයෝ යි. මෙසෙයින් විඥනය ආත්මවශයෙන් දකී.

කථා විසැසදිණවනතං අතතානං සමනුපසසති: ඉබෙකවෙවා රූපං වෙදනං සඳුදා සභිඛාරේ අතතතො සමනුපසසති, තසස එවං හොති: 'අයං බො මෙ අතතා, සො බො පන මෙ අයං අතතා ඉමිනා විසැසදු-ණෙන විසැඤුණවා'ති විසැඤුණවනතාං අතතානං සමනුපසසති. සෙයාර්ථා රැකෙඛා ඡායා සමපතෙනා අසස, තමෙනපුරිසො එවං වදෙයා: අයං රැකෙඛා, අයං ඡායා, අසෛසු රැකෙඛා, අසැඤ ඡායා; සො ඛො පනායං රැකෙඛා ඉමාය ඡායාය ඡායාවා'ති ඡායාවනතාං රැකඛං සමනුපසසති. එවමෙව ඉබෙකවෙවා රෑපං වෙදනං සඤඤං සභඛාරේ අතතතො සමනුපසසති, තසස එවං හොති: 'අයං බො මෙ අතතා, සො ඛො පන මෙ අයං අතතා ඉම්නා විසැඤුණෙන විසැඤුණවා'ති විසැඤුණවනතාං අතතානං සමනුපසසති, අභිනිවෙසපරාමාසො දිටයි, දිටසී න වන්, වන් න දිටයි, අඤඤ දිටයි අඤඤං වන්: යා ව දිටයි යඤා වන්, අයං දුතියා විසැඤණවන්කා අතතානුදිටයි. අතතානුදිටයි මවඡාදිටයි –පෙ– ඉමානි සඤඤඤජනානි න ව දිටයියො, එවං විසැඤ**ණවනතාං** අතතානං සමනුප

කථං අතතන් විකුකුණං සමනුපසාන්: ඉබෙකවෙවා රූපං වෙදනං සඤඤං සඞ්ඛාරේ අතතතො සම්නුපසාන්, තසා එවං හොති. 'අයං බො මෙ අතතා, ඉමසමං ව පන අතතන් ඉදං විකුඤණ'නත් අතතන් විකුඤ-ණං සමනුපසාන්. සෙයාපථාපි පුපථං ගන්ඩාමපතතං අසා, තමෙනපුරියො එවං වදෙයා: 'ඉදං පුපථං, අයං ගන්ඩා: අඤඤං පුපථං අඤඤ ගන්ඩා, සො බො පනාශං ගන්ඩා ඉමසමං පුපෙථාති පුපථාසමං ගන්බං සමනු-පසාන්. එවමෙව ඉබෙකවෙවා රූපං වෙදනං සඤඤං සඞ්ඛාරේ අතතතො සමනුපසාන්, තසා එවං හොති: 'අයං බො මෙ අතතා, ඉමසමං ව පන අතතනි ඉදං විඤඤණ'නති අතතන් විඤඤණං සමනුපසාන්. අභිනිවෙස-පරාමාසෝ, දිටයි, දිටයි න වන්ථු, වන්ථු න දිටයි; අඤඤ දිටයි, අඤඤං වන්ථ, යා ච දිටයි ගඤව වන්ථු, අයං තත්යා විඤඤණෙවන්තා අතතානුදිටයි. අතතානුදිටයි මචණාදිටයි –පෙ- ඉමාන් සඤඤඤ්නාන් න ච දිටයියො. එවං අතතන් විඤඤණං සමනුපසාන්.

කථං විසැකුණසමං අතනානං සමනුපසසනි: ඉඛෙකචෙවා රූපං වෙදනං සසැසැං සමාබාරේ අතනතො සමනුපසසනි. තසස එවං හොති. 'අයං බො මෙ අතතා, සො බො පන මෙ අයං අතතා ඉමසමං විසැකැණෙනි විසැකැණසමං අතතානං සමනුපසසනි. සෙයාථාපි මණ් කරණාක කෙකතො අසස, තමෙනපුරිසො එවං වදෙයා: 'අයං මණ්, අයං කරණාකා; අසෙකුකු මණ්, අසෙකුකු කරණාකා; සො බො පනායං මණ් ඉමසමං කරණාකක 'ති කරණාකසාමං මණ්ං සමනුපසසනි. එවමෙව ඉඛෙකචෙවා රූපං වෙදනං සසැකැං සමාබාරේ අතතතො සමනුපසසනි. තසස එවං හොති: 'අයං බො මෙ අතතා, සො බො පන මෙ අයං අතතා ඉමසමං විසැකැණෙනි විසැකැණසමං අතතානං සමනුපසසනි. අභිනිවෙස-පරාමාසෝ දිටයි, දිටයි න වැළු, වැළු න දිටයි, අසකුකු දිටයි අසැසැං වසු, යා ච දිටයි යකුව වසු, අයං වතුපා විසැකැණවෙන්නා අතතානුදිවයි. අතතානුදිටයි මචඡාදිටයි -පෙ- ඉමානි සසෙකුකුජනානි න ච දිටයියො. එවං විසැකැණසමං අතතානං සමනුපසසනි.

අතතානුදිටසීයා ඉමෙහි විසතියා ආකාරෙහි අහිතිවෙසො හොති.

කිසෙයින් අානමය විඥනවන් කොට දකී ද යන්: මෙලොවැ ඇතැ-මෙක් රුපය, වෙදනාව, සංඥව, සංසාාරයන් ආනමාශයෙන් දකි. ඔහුට මෙබඳු සිනෙක් වෙයි: 'මේ වූකලි මාගේ ආනමාශයෙන් දකි. ඔහුට මෙබඳු සිනෙක් වෙයි: 'මේ වූකලි මාගේ ආනමා යැ, වැළිත් මාගේ මේ ආනමාය නෙමේ මේ විඥනයෙන් විඥනවන් වේ'යයි ආනමාය විඥන-වක් කොට දකි. යම්සේ ඡායාසමපනානවෘක්ෂයෙක් වන්තේ ද, එය ගැන පුරුෂයෙක් මෙසේ කියන්නේ ද, 'මේ වෘක්ෂය යෑ, මේ ඡායා යැ, වෘක්ෂය අනෙකෙක, ඡායාව අනෙකෙක්. වැළින් ඒ මේ වෘක්ෂය මේ ඡායායෙන් ඡායාවන් වේ'යයි, මෙසේ වෘක්ෂය ඡායාවන් කොට දකි ද, එපරිද්දෙන් මැ මෙලොවැ ඇතැමෙක් රුපය, වෙදනාව, සංඥව, සංසකාරයන් අනමාවශයෙන් දකි. ඔහුට මොබඳු සිනෙක් වෙයි, මේ වූකලි මාගේ අනමාවශයෙන් දකි. ඔහුට මොබඳු සිනෙක් වෙයි, මේ වූකලි මාගේ අනමාවශයෙන් දකි. ඔහුට මොබදු සිනෙක් වෙයි, මේ වූකලි මාගේ අනමාවශයෙන් දකි. ඔහුට මොබදු සිනෙක් වෙයි. අභිනිවෙශපරාමශීය දශ් යැ දශ් දශ් දශ් මාගේ මේ අනමාන නොවෙම මේ විඥනයෙන් විඥනවත් වේ' යසි ආනමය විඥනවන් කොට දකි. අභිනිවෙශපරාමශීය දශ් යැ දශ් වසතු නො වෙයි, වසතුව දශ් නො වෙයි, දශ් අනෙකක, වසතුව අනෙකෙකි. යම් දශ් දශ් වී නො වෙයි, දශ් මාන් දොමාන, දශ් වී නො වූ සංයොජනයෝ යි. මෙසෙයින් ආතමය විඥනවත් කොට දකි.

ක්සොයින් ආතාමයෙහි ලා විඥුනය දකී ද යන්: මෙලොවැ ඇතැ– මෙක් රූපය වෙදනාව සංඝූව සංසකාරයන් ආතමවශයෙන් දකි. ඔහුට මෙ බඳු සිනෙක් වෙයි: 'මේ වුකලි මාගේ ආතම යැ, වැළිත් මේ ආතමයෙහි මේ විඥනය වේ' යයි විඥනය ආතමයෙහි ලා දකී. යම්සේ ගණ්ඩ සමපතන පුෂප යෙක් වන්නේ ද, එය ගැන පුරුෂ කෙක් මෙසේ කියන්-තේ ද, මේ පුෂප යැ, මො ගැඩ යැ; පුෂපය අනෙකෙක, ගැඩය අනෙකෙකි, වැළින් මේ ගනිය මේ පුෂිපයෙහි වේ' යයි (මෙසේ) හන්ඩය පුෂපයෙහි ලා දකි ද, එපරිද්දෙත් මැ මෙ ලොවැ ඇතැමෙක් රුපය වෙදනාව සංඥව සංසකාරයන් අංකුමවශයෙන් දකී. ඔහුට මෙ බඳු සිතෙක් වෙයි: මේ වුකලි මාගේ ආතම යැ, වැළිත් මෙ ආතමයෙහි මේ විඥනය වේ' යයි ආතමයෙහි ලා විඥනය දකි අහිතිවෙශපරාමශීය ද වේ යැ, ද වේය වස්තුව නො වෙයි, වසතුව ද වේ නො වෙයි, ද වේය අනෙකක, වසතුව අනෙකෙකි. යම් ද වේ යක් හා යම් වසතුවක් හා වේ ද, මේ තුන්වනු වූ විඥ නවසතුක ආතමානුදුවේ වේ. ආතමානුදු වේය ම්ථාා-දුමටි යැ ... මොහු දුමටි නො වූ සංයෝජනයෝ යි. මෙසෙයින් ආත්මයෙහි ලා විඥ නය දකී.

කිසෙයින් විඥනශයකි ලා ආත්මය දකී ද යන්: මෙලොවැ අතැ-මෙක් රූපය වෙදනාව සංඥව සංසකාරයන් ආත්මයයෙන් දකි. ඔහුට මෙ බදු සිතෙක් වෙයි: 'මේ වූකලි මාගේ ආත්මයා, වැළින් මාගේ මේ අත්මය මේ විඥනකෙති වේ'යයි විඥනයෙහි ලා ආත්මය දකී. යමයේ මැණිකෙක් කරඬුවෙක බහාලන ලද්දේ වේ ද, එය ගැන පුරුෂයෙක් මෙසේ කියන්නේ ද, 'මේ මැණිකැ, මේ කරඬුවෝ, මැණික අනෙකෙක, කරඬුව අනෙකෙකි. වැළින් මේ මැණික කරඬුවෙහි වේ'යයි. (මෙසේ) කරඬුවෙහි ලා මැණික දකී ද, එපරිද්දෙන් මෑ මෙලොවැ ඇතැමෙක් රූපය, වෙදනාව සංඥව, සංසකාරයන් ආත්මාශගේ දකී. ඔහුට මෙ බදු සිතෙක් වෙයි: 'මේ වූකලි මාගේ ආත්ම යැ, වැළින් මාගේ මේ ආත්මය තෙමේ මේ විඥන-යෙනු වේ'යයි විඥනයෙහිලා ආත්මාශයේ දකී. අනිතිවෙනපරාමයීය දුෂටි යැ. දුමෙටිය වසතු නො වෙයි, වසතුම දුමටි නො වෙයි, දුෂටිය අනොකකා, වසතුම අනෙකෙකි. යම් දුමටියක් හා යම් වසතුවක් හා වේ ද, මේ සතරානු වු විඥනවසතුක ආත්මානුදුමටි වේ. ආත්මානුදුමටිය මිළුහැදුමටි යෑ ... මොනු දුමටි නො වූ සංයොජනයෝ යි. මෙසෙයින් විඥනයෙහිලා ආත්මය දකී

ආතමානුදු වේයෙහි ඹේ වියි අසුරිත් අහිනිවෙශය වේ.

2 - 3. ම්චඡා දිටයි

ම්චඡාදිටයියා කතුමෙහි දසහාකාරෙහි අභිනිවෙසො හොති:

'නසු දිනන'තති වස්දු1 එවංචාදෙ මිව්ජාභිනිවෙසපරාමාසො² දිටයී, දිටයී න වස්දු, වස්දු න දිටයි; අකැකු දිටයි, අකැඤං වස්දු; යා ච දිටයි යකුව වස්දු, අයං පඨමා මිව්ජාවස්දුකා මිච්ඡාදිටයි. මිච්ඡාදිටයි දිටයිවිපතති -පෙ-ඉමානි සකැඤජනානි, න ච දිටයියො.

'නත් සිටස්'නති වන්ටු - පෙ- 'නත් හුත'නත් වන්ටු - පෙ- 'නත් සුකටදුකකටානං කම්මානං ඵලං විපාකො'ති වන්ටු - පෙ- 'නත් අයං ලොකො'ති වන්ටු - පෙ- 'නත් පරො ලොකො'ති වන්ටු - පෙ- 'නත් මාතා'ති වන්ටු - පෙ- 'නත් පිතා'ති වන්ටු - පෙ- 'නත් සතතා ඔපපාතිකා'ති වන්ටු - පෙ- 'නත් ලොකා සමණබාහමණා සම්මාහටා සම්මාපටිපතතා යෙ ඉමකුව ලොකං පරකුව ලොකාං සයං අභිකුකු සච්ඡිකතා පටිවෙදෙනත්'ති වන්ටු, එවංචාදෙ මිච්ඡානිනිවෙසපරාමාසො දිටයි, දිටයි න වන්ටු, වන්ටු න දිටයි; අකැකු දිටයි, අකුකුං වන්ටු; යා ව දිටයි කකාව වන්ටු, අයං දතමා ම්ච්ඡාවන්ටුකා මිච්ඡාදිටයි. මිච්ඡාවනිවෙසපරාමාසො දිටයි, දිටයි න වන්ටු, වන්ටු න දිටයි; අකැකු දිටයි, අකුකුං වන්ටු; යා ව දිටයි කකාව වන්ටු, අයං දතමා ම්ච්ඡාවන්ටුකා මෙජාදිටයි. මිච්ඡාවනි දිටයි පිතරිපතානි - පෙ- මච්ඡාදිටයිකාසා පුරිසපුගොලසක දේවට ගතියො - පෙ- ඉමානි සකෙකුකුජනානි න ව දිටයියො. ම්ච්ඡාදිටයියා ඉමෙහි දසහාකාරෙහි අභිනිවෙසො හොති.

2 - 4. සකකායදිටහි

'සකකාගදිටඞීයා කතමෙහි විසතියා ආකාරෙහි අභිනිවෙසො හොති:

ඉඩ අසසුනවා පුථුජ නො අරිසානං අදසසාවී අරිසඩමවසස අකොවිදෙ අරිසඩමේ අවිනීනො සපපුරිසානං අදසසාවී සපපුරිසඩමවසස අකොවිදෙ සපපුරිසඩමේ අවිනීනො රූපං අතනනො සමනුපසසති, රූපවනතං වා අතතානං, අතතනි වා රූපං, රූපසමං වා අතතානං. වෙදනං -පෙ සඳෑඤං -පෙ - සඬබාරෙ -පෙ විණැඤණං අතතනො සමනුපසසති, විණැඤණං -වනතං වා අතතානං, අතතනි වා විණැඤණං, විණැඤණයමං වා අතතානං.

කථං රූපං අතනහො සමනුපසානි. ඉබෙකවෙවා පථාවිකයිණං - පෙ-ඹදනකයිණං අනනතො සමනුපසානි: 'යං ඔදනකයිණං සො අහං යො අහං තා ඔදනකයිණනති ඔදනකයිණයාව අනනයාව අදායං සමනුපසානි. සෙයාථාවී නෙලපපදීපසය කියනො - පෙ- එව්මෙව් ඉබෙකවෙවා ඔදනකයිණං අතනතො සමනුපසානි, අභිනිවෙසපරාමාසො දිටයි - පෙ-අයං පයමා රූපවානුකා සකකායදිටයි ආකකායදිටයි මවුණු දිටයි - පෙ-ඉමානි සකෙකුදුජනානි න ච දිටයියො. එවං රූපං අතනතො සමනුපසානි - පෙ- සකකායදිටයියා ඉමෙහි විසනියා ආකාරෙහි අභිනිවෙසො හොනි.

2. ම්චජාදිටඨාභින්වෙසපරාමාසො - සහ PTS

^{1.} වන්දු - සතා. සතා PTS සීහලකාඛරපොළුකොසු කාළුව.

2 - 3. ම්ථාාදෂට්ශ්

ෂිථාද වේයෙහි කවර දස අයුරෙකින් අහිතිවෙශ වෙයි යන්:

'දහයෙහි ඵල නැත' යනු වසනු යැ. මෙ බදු වාද ඇති ම්ථානි-නිවේශයාගේ පරාමශීය දුවේ නම. දුවේය වසනු නො වෙයි, වසනුව දුටේ නො වෙයි. දුවේය අනෙකක, වසනුව අනෙකෙකි. යම් දුටෙයක් හා යම් වසනුවක් හා වේ ද, මේ පළමුවනු වූ ම්ථානවසනුක ම්ථානදාවේ වේ. මිථානදාවේය දුටේ විපතනි යැ... මොහු දුවේ නො වූ සංයෝජනයෝ යි.

'සාගයෙහි ඵල නැත' සනු වස්තු සැ ... 'මහාසාගයෙහි ඵල හැත' යනු වස්තු සැ ... 'සුකෘතදුසෝගතාමයන්නේ' ඵල විපාක නැත' යනු සනු වස්තු සැ ... (පෙර කළ කාමයෙන්) 'මෙලොව නැත' යනු වස්තු සැ ... (මෙහි කළ කාමයෙන්) 'පරලොව නැත' යනු වස්තු සැ ... 'මටු නැත' යනු වස්තු සැ ... 'පිසා නැත' යනු වස්තු සැ ... 'ඔපපාතික තන්නයෝ නැත' යනු වස්තු සැ ... 'සීමා තෙතෙක් මෙලොවත් පරලොවත් තුමූ අතිඥයෙන් පතාක්ෂ කොට පුකාශ කෙරෙත් නම් එ බඳු සමාගේගත සමාක්පතිපතන ශුමණබාහමණයෝ ලොවැනැත' යනු වස්තු සැ මෙ බඳු වාද ඇති මිථාගි-තිවෙශයාගේ පරාමශීය දුෂ්ටි නම්. දුෂ්ටිය වස්තු නො වෙයි, වස්තුව දුෂ්ටි නො වෙයි, දුෂ්ටිය අනෙකක, වස්තුව අනෙකෙක්. යම් දුෂ්ටියක් හා සම් වස්තුවක් හා වේ ද, මේ දසවනු වූ මිථාවස්තුක ම්ථායදුෂ්ටි වේ. මිථාය-දුෂ්ටිය දුෂ්ටිවිපතනි සැ ... ම්ථායදුෂ්ටි ඇති පුරුෂ පුදහලහට ගති දෙකෙක් මැ වෙයි ... මොහු දුෂ්ටි නො වූ සංයොජනයෝ යි. මීථායදුෂ්ටියෙහි මේ දසඅනුරින් අනිතිවෙශය වේ.

2 – 4. සත්කායදෂටිය

සනකායද වේයෙහි කවර විසි අයුරෙකින් අභිනිවෙගය වෙයි යන්:

මෙලොවැ (බුදධාදි) අංශතීයත් හො දක්නාසුලු අංශතීධම්යෙහි අදසම වූ අංශතිධම්යෙහි දවන්න වූ සත්පුරුෂයත් නො දක්නාසුලු සත්පුරුම-ධම්යෙහි අදසම වූ සත්පුරුමධම්යෙහි අවනීත වූ අගුතවත් පෘථන්ජන නොම රූපය ආතාවශයෙන් (විපරීතසංශූයෙන්) දකී. අංතාමය රූපවත් කොට හෝ, රූප අංතාමයෙහි ලා හෝ, අංතාමය රූපයෙහි ලා හෝ වෙදනාව ... සංඥාව ... සංසකාරයන් ... විශූනය අංතාවවශයෙන් දකී. අංතාමය විශූනවත් කොට හෝ, විශූනය අංතාමයෙහි ලා හෝ, අංතාමය විශූනයෙහි ලා හෝ දකී.

කිසෙසින් රූපය ආතාමාශයෙන් දකී ද යන්: මෙලොවෑ ඇතැමෙක් පථාවිතාසිණය ... ඔදුනතාසිණය ආතාමාශයෙන් දකී. යමෙක් ඔදුනකසිණ වේ ද සේ මම් වෙමි, යමෙක් මම් වේ ද ඒ ඔදුනකසිණ වේ'යයි ඔදුන-කසිණයත් තමාත් එකක් මෑ කොට දකි. යම්සේ දැල්වෙන පහනක්හුනේ... එපරිද්දෙන් මෑ මෙලොව ඇතැමෙක් ඔදුනකසිණය ආතාමාශයෙන් දකී. අභිනිමෙශපරාමශීය දුෂටි යෑ... මේ පළමුවනු වූ රූපවසිතුකාසනකායදුමටි වේ. සනකාය දුෂටිය ම්උතාදුෂටි ය... මොහු දූෂටි නො වූ සංයෝජනයෝ යි මෙසෙසින් රූපය ආතාමාශයෙන් දකී. සනකායදුවෙනෙහි මේ විසිඳසුරින් අභිනිවෙශය වේ.

2 - 5. සක්කායවත්වකා සස්සනදිටහි.

සකකායවණුකාය සසාභදිටයියා කතමෙහි පනනරසහි ආකාරෙහි අභිනිවෙසො හොති:

ඉඩ අසසුතවා පුථුජානා අරිශානං අදසසාවී අරියඩමමසස අකොවිදෙ අරියඩමේම අවිනීතො, සපපුරිසානං අදසසාවී සපපුරිසඩමමසස අකොවිදෙ සපපුරිසඩමේම අවිනීතො රූපවනතං වා අතතානං, අතතනී වා රූපං, රූපසමං වා අතතානං. වෙදනාවනතං වා අතතානං -පෙ-සඤඤවනතං වා අතතානං -පෙ- සඬබාරවනතං වා අතතානං -පෙ- විඤඤණවනතං වා අතතානං, අතතනී වා විඤඤාණං, විඤඤාණසමං වා අතතානං.

කථා රූපවනතා අනතානං සමනුපසානි: ඉබෙකචෝ වේදනං සඤඤා සඹ්ඛාරේ විඤඤණා අතතනො සමනුපසානි, තසා එවං හොනි: 'අයං බො මේ අතතා, සො බො පන මේ අයං අතතා ඉමිනා රූපෙන රූපවා'නි රූපවනතා අතතානං සමනුපසානී. සෙයාථාපි රූතෙඛා ජායා-සමපනෙතා අසහ, තමෙනපුරිසො එවං වදෙයා: 'අයං රූතෙඛා, අයං ජායා, අසඤඤ රූතෙඛා, අඤඤ ඡායා. සො බො පනායං රූතෙඛා, අයං ජායා, අසඤඤ රූතෙඛා, අඤඤ ඡායා. සො බො පනායං රූතෙඛා ඉමාය ඡායාය ඡායාවා'නි ඡායාවනතං රූතඛං සමනුපසානි, එවමෙව ඉබෙ-කචෝ වෙදනා - පෙ- අයං පය්මා සකකායවන්නා සසාකදිටසි සසස-කදිටයි ම්වඡාදිටයි -පෙ- ඉමානි සඤඤඤඡනානී න ව දිටයියො. එවං රූප-වනතං අතතානං සමනුපසානි. –පෙ- සකකායවන්නාය සසාකදීටයියා ඉමෙහි පනතරසහි ආකාරෙහි අනිතිවෙනො හොති.

2 - 6. සහකායවත්වකා උවෙඡද දිටයි.

සකකායවත්කාය උවෙඡදදිවයියා කතුමෙහි පකුවහි ආකාරෙහි අභි-තිවෙනො හොති.

ඉඩ අසසුතවා පුථුජජනො අරිශානං අදසසාවී අරියඩාමසෙස අකොවිදෙ අරියඩාමෙම අවිනීතො, සපපුරිසානං අදසසාවී සපපුරිසඩාමමසෙස අකොවිදෙ සපපුරිසඩාමෙම අවිනීතො රූපං අතනතො සමනුපසෙසති, වෙදනං අතනතො සමනුපසෙසති, සඳුඤං අතනතො සමනුපසෙති, සඬබාරෙ අතතතො සමනුපසෙසති, විඤඤුණං අතනතො සමනුපසෙකති.

සාථං රූපං අනතතො සමනුපසසති: ඉබෙකවේවා පය්මිකයිණං - පෙ- ඔදනකයිණං අතතතො සමනුපසසති: යං ඔදතකයිණං සො අහං යො අහං තං ඔදනකයිණ'නති ඔදනකයිණයාව අතතයාව අළුයං සමනු-පසසති. සෙයාථාපි තෙලපපදීපසස ඣායතො - පෙ- අයං පය්මා සසසත-වාදුකා උචෙඡදදිටයි, උචෙඡදදිටයි මිචඡාදිටයි - පෙ- ඉමානි සයොකුතුජනානි හ ච දිටයියො. එවං රූපං අතතනො සමනුපසසති - පෙ- සකකායවාදුකාය උචෙඡදදිටයියා ඉමෙහි පසාවුහි ආකාරෙහි අභිනිවෙසො හොනි.

2 – 5. සත්කායවසතුකශාශවතද ෂටිය

සතකායවසතුක ශාශව තද පේයෙහි කවර පසලොස් අසුරෙකින් අහි-නිවෙශය වෙයි යන්:

මෙලොවැ අාගයියන් නො දක්නාසුලු අාගයිධාමීයෙහි අදසා වූ අගයි-ධාමීයෙහි අවිනීත වූ සන්පුරුෂයන් නො දක්නාසුලු සන්පුරුෂධාමීයෙහි අදසා වූ සන්පුරුෂධාමීයෙහි අවිනීත වූ අශුැතවත් පෘථන්ජන තෙම ආතාමය රූපවත් කොට හෝ රූපය ආතාමයෙහි ලා හෝ ආතාමය රූපයෙහි ලා හෝ ආතාමය වෙදනාවත් කොට හෝ ... ආතාමය සංඥාවත් කොට හෝ ... ආතාමය සංසාකාරවත් කොට හෝ ... ආතාමය විඥානවත් කොට හෝ ... විඥානය ආතාමයෙහි ලා හෝ ... ආතාමය විඥානයෙහි ලා හෝ දක්.

කිසෙයින් අනාමය රූපවන් කොට දකී ද යන්: මෙලොවැ ඇතැමෙක් වෙදනාව සංකුව සංසකාරයන් විශූනය ආනාමවශයෙන් දකී. ඔහුට මෙ බඳු සිනෙක් වෙයි 'මේ වූකලි මාගේ අනාම යැ, වැළින් මාගේ මේ ආනාමය තෙම මේ රූපයෙන් රූපවන් වේ'යයි ආනාමය රූපවත් කොට දකි. යම්සේ ජියා-සමපනනවාසෂයෙක් වන්නේ ද, එය ගැන පුරුෂයෙක් මෙසේ කියන්නේ ද: 'මේ වෘසෂ යැ, මේ ඡායා යැ, වෘසෂය අනෙකෙක, ඡායාව අනෙකෙකි. වැළින් ඒ මේ වෘසෂය මේ ඡායායෙන් ඡායාවත් වේ' යයි (මෙසේ) වෘසෂය ඡායාවත් කොට දකී ද, එපරිද්දෙන් මැ මෙලොව ඇතැමෙක් වෙදනාව ... මේ පළමුවනු වූ සනකායවසනුක ශාශවනදුවේ නම. ශාශවනදුවේය ම්ථානදුවේ යැ ... මොහු දුවේ නො වූ සංයෝජනයෝ යි. මෙසෙයින් ආනාමය රුපවත් කොට දකී ... සතකායවසනුක ශාශවනදුවේයෙහි මේ පකළොස් අහුරින් අභිනිවෙශය වේ.

2 - 6. සතකාය වසතුක උවෙඡද දූෂටිය

කවර පස් අයුරෙකින් සතකාය වසතුක උවෙඡද දුෂටියෙහි අභිනි– වෙශය වේ ද යන්:

මේ ලොවැ ආයාෂයක් නො දක්නාසුලු ආයාෂීධාමීයෙහි අදසාම වූ ආයාෂී-ධාමීයෙහි අවිනීත වූ සක්පුරුෂයක් නො දක්නාසුලු සක්පුරුෂධාමීයෙහි අදසාම වූ සක්පුරුම ධාමීයෙහි අවිනීත වූ අශුකවත් පෘථන්ජන නොම රූපය ආතාමවශයෙක් දකී. වේදනාව ආතාමවශයෙක් දකී, සංඥුව ආතාම-වශයෙක් දකී, සංසාකාරයක් ආතාමවශයෙක් දකී, විඥුනය ආතාමවශයෙක් දකී.

කිසෙයින් රූපය ආතාමාශයෙන් දක්නේ ද යන්: මෙලොවැ ඇතැමෙක් පථාවිකයිණය ... ඔදනකයිණය ආතාමවශයෙන් දකී. යමෙක් ඔදනකයිණ මේ ද හේ මම වෙමි, යමෙක් මම වේ ද ඒ ඔදනකයිණ වේ' යයි ඔදනකයිණයන් තමාන් එකක් මෑ කොට දකී. යම්යේ දැල්වෙන තෙල් පහතක්හු නේ ... මේ පළමුවනු වූ සතකාය වසනුක උපෙරදදමට නම. උපෙරදදමටය මිථායදමට යැ ... මොහු දමට නො වූ සංයෝජනයෝ යි. මෙසෙයින් රූපය ආතාමවශයෙන් දකී ... මේ පස් අයුරින් සතකායවසනුක උපෙරදදමටයෙනි අභිනිවෙශය වේ.

2 - 7. අනතහහාහිකාදිටයි.

අනතගගාතිකාය දිටසීයා කතමෙහි පඤඤ සාය අංකාරෙහි අහිනිවෙසො හෞති:

සසසතා ලොකො'ති අනතහොසිකාග දිවසීයා කතිහාකාරෙහි අභිනිවෙසො හොති. 'අසසසතා ලොකො'නි අනතහොසිකාය දිවසීයා කතිහාකාරෙහි අහිනිවෙසො හොති. අනතවා ලොකො'ති අනතහොසිකාය දිවසීයා - පෙ- 'අනනතවා ලොකො'ති අනතහොසිකාය දිවසීයා - පෙ- 'තං ජීවං තා සරීරනති අනතහොතිකාය දිවසීයා - පෙ- 'ඇඤඤං ජීවං අඤඤ සරීර'නති අනතහොතිකාය දිවසීයා - පෙ- හොති තථාහතෝ පරං මරණා'ති අනතහොසිකාය දිවසීයා - පෙ- 'න හොති තථාහතෝ පරං මරණා'ති - පෙ-'හොති ව න ව හොති තථාහතෝ පරං මරණා'ති - පෙ- 'නෙව හොති භ න හොති තථාහතෝ පරං මරණා'ති අනතහොතිකාය දිවසීයා කහිහා-කාරෙහි අහිනිවෙසො හොති.

'සසංකො ලොකො'ති අනතශානිකාය දිටයියා පඤවනාකාරෙහි අහිතිවෙසොහොති –පෙ- 'නෙව හොති න න හොති තථාගතො පරං මරණා'ති අනතශානිකාශ දිටයියා පඤවනාකාරෙහි අහිතිවෙසෙ හොති.

'සසාතෝ ලොකෝ'න් අනනානානිකාශ දීටයිගා කනමෙනි පඤව-හාකාරෙහි අභිනිවෙසො හොති: 'රූපං ලොකෝ වෙව සසානඤවා'ති අභිනිවෙසපරාමාසො දීටයි, තාය දීටයියා සෝ අනෙතා ගනිනෝ'ති අනනාගතා නිසා දීටයි. දිටයි න වෘඵු, වෘඵු න දීටයි; අඤඤ දීටයි අඤඤ වෙඵු; යා ච දීටයි යාඤව වෘඵු. අයං පඨමා 'සසාකෝ ලොකෝ'ති අනතාගතනිකා දීටයි. අනතාගතානිකා දීටයි මිච්ඡාදීටයි -පෙ- ඉමානි සඤඤ ජනානි න ච දීටයියො.

'වේදනා ලොකො වේව සසාහා වා'ති - පෙ- 'සඤඤ ලොකො වෙව සසානා වා'ති - පෙ- 'සඬාරා ලොකො වේව සසානා වා'ති - පෙ- 'විඤඤණං ලොකො වේව සසාහඤවා'ති අහිනිවෙසපරාමාසො දිටයි, තාය දිටයියා සො අනෙතා ගහිතො'ති අනතගගාහිකා දිටයි, දිටයි න වනු, වනු න දිටයි. අඤඤ දිටයි, අඤඤ වනු, යා ව දිටයි යඤව වනු, අයං පඤවමී 'සසානො ලොකො'ති අනතගගාහිකා දිටයි, අනතගගාහිකා දිටයි මචඡාදිටයි - පෙ-ඉමානි සඤඤඤජනානි න ව දිටයියො. 'සසාතෝ ලොකො'ති අනතගගාහි-කාය දීටයියා ඉමෙහි පඤවහාකාරෙහි අහිනිවෙසො හොති.

'අසසානො ලොකො'ති අනතගගාතිකාය දිටයියා කතමෙති පඤව-හාකාරෙහි අතිනිවෙසො හොති: 'රූපං ලොකො වෙව අසසානඤවා'ති අතිනිවෙසපරාමාසො දිටයි, තාය දිටයියා සො අනෙතා ගතිතො'ති අනතගගාතිකා දිටයි-පෙ- අයං පඨමා අසසානො ලොකො'ති අතතගගාතිකා දිටයි, අනතගගාතිකා දිටයි ම්වත්,දිටයි, ම්වත්,දිටයි දිටයිවිපතති - පෙ- ඉමානි සකෙඤුකුජනානි න ව දිටයියො.

2 – 7 අනතගාහිකදුෂ්ටිය

කාචර පනස් අහුරෙකින් අනතාගාහිකද වේයෙහි අහිතිවෙශය වේ ද යන්:

'ලොකය ශාශවතය'යි අනතු හාතිකද වේයෙහි කිහි අයුරෙකින් අහි-නිවෙශය වේ ද, 'ලොකය අනාශවතය'යි අනතු හාතිකද වේයෙහි කිහි අයුරෙකින් අහිනිවෙශය වේ ද, 'ලොකය අනත ඇත්තේ යැ'යි අනතු හාතික ද වේයෙහි ... 'ලොකය අනත නැත්තේ යැ'යි අනතහාතික ද වේයෙහි ... හෙ මෑ ජීවයා හෙ මෑ ශරීර යැ'යි අනතහාතිකද වේයෙහි ... 'ජීවය අනෙකෙක ශරීරය අනෙකෙකැ' යි අනතහාතික ද වේයෙහි ... 'ජීවය අනෙකෙක ශරීරය අනෙකෙකැ' යි අනතහාතික ද වේයෙහි ... 'ජීවය අනෙකෙක ශරීරය අනෙකෙකැ' යි අනතහාතික ද වේයෙහි ... 'ජීවය අනෙකෙක ශරීරය අනෙකෙකැ' යි අනතහාතික ද වේයෙහි ... 'ජීවය අනෙකෙක ශරීරය අනෙකෙකෙකැ' සී අනතහාතික ද වේය නො වේ' යයි ... 'සතානතෙම මරණින් මත්තෙහි නො මෑ වෙයි නො ද නො වේ' යයි අනතහා නිකද වෙයෙහි කිහි අයුරෙකින් අහිනිවෙශය වේ ද නෝ:

ලොකය ශාශවනය'යි අනතගාතික දුපටියෙති පස් අයුරෙකින් අති-තිවෙශය වෙයි ... 'සනාන තෙම මරණ්න් මත්තෙති නො මැ වෙයි නො ද නො වේ' යයි අනතගාතික දුපටියෙහි පස් අසුරෙකින් අහිනිවෙශය වේ.

'ලොකය ශාශවතය'යි අනතහාතිකදුවේයෙහි කවර පස් අයුරෙකින් අහිතිවෙශය වේ ද යත්: 'රූපයන් ලොකයන් ශාශවන ද වේ'යයි අහි-නිවෙශපරාමශීය දුවේ යැ. ඒ දුවේ වියින් ඒ අනතය ගත්නා ලද නු යි අනත-හාතිකදුවේ නම. දුවේය වසතු නො වෙයි, වසතුව දුවේ නො වෙයි, දුවේය අනෙකක, වසතුව අනෙකෙකි. යම් දුව්යක් හා යම් වසතුවක් හා වේ ද, මේ පළමු වනු වූ 'ලොකය ශාශවත යෑ යන අනතහාතිකදුවේ මේ. අනත-හාතිකදුවේය මිළු හදුවේ යෑ ... මොහු දෘවේ නො වූ සංයෝජනයෝ යි.

'වේදනාව ලොක ද ශාශවත ද වේ' යයි ... 'සංශුව ලොක ද ශාශවත ද වේ' යයි ... සංසකාරයෝ ලොක ද ශාශවත ද වෙතී... 'විශූනය ලොක ද ශාශවත ද වේ' යයි අභිතිවෙශපරාමශීය දුවේ යැ. ඒ දුවේ වියින් ඒ අනතය ගත්නා ලද නුයි අනතගාහික දුවේ නම. දුවේය වසතා නො වෙයි, වසතාව දුවේ නො වෙයි, දූවේය අනෙකක, වසතාව අනෙකෙකි. යම දූවේයක් හා යම් වසතුවක් හා වේ ද, මේ පස්වනු වූ 'ලොකය ශාශවත යැ, යන අනතගාහිකදුවේ නම්. අනතගාහිකදුවේය මථපාදුවේ යැ ... මොහු දුවේ තො වූ සංයෝජනයෝ යි. 'ලොකය ශාශවත යැ'යි අනතගාහිකදුවේයෙහි මේ පස් අසුරින් අහිනිවෙශය වේ.

'ලොකය අශාශවත සැ'යි අනතහානිකද වේයෙහි කවර පස් අසුරෙකින් අතිතිවෙශය වේ ද යන්: 'රූපයන් ලොකයන් අශාශවත ද වේ' යයි අති-තිවෙශපරාමශීය ද වේ යැ. ඒ ද වේ විසින් ඒ අනතය ගත්නා ලද නුයි අනතහානිකද වේ නම ... මේ පලමු වනු වූ 'ලොකය අශාශවන යෑ යන අනතහානිකද වේ වේ. අනතහානිකද වෙය ම්ථාද වේ යැ ම්ථාද වේය ද වේවපතනියැ... මොහු ද වේ නො වූ සංයෝජනයෝ යි. පටිසමහිදුමගෙනා-මහාවගන-දිටයික ථා

'වෙදනා ලොකො වෙව අසසානා වා'ති - පෙ- 'සඤඤ ලොකො වෙව අසසානා වා'ති - පෙ- 'සඬබාරා ලොකො වෙව අසසානා වා'ති - පෙ-විඤඤණං ලොකො වෙව අසසානඤවා'ති අභිනිවෙසපරාමාසො දිටයි. තාය දිටයියා සො අනෙතා ගහිනො'ති අනතාගොහිකා දිටයි, අනතාගොහිකා දිටයි මචඡාදිටයි - පෙ- ඉමාති සඤඤෝ නාති න ව දිටයියො. 'අසසාතො ලොකො'ති අනතාගොහිකාය දීටයියා ඉමෙහි පඤවහාකාගෙහි අභිනිවෙසො හොති.

'අනතවා ලොකො'ති අනතශානිකාය දිටයියා කතමෙනි පඤවහා-කාරෙනි අභිනිවෙසො හොති: ඉබෙකවෙඩා පරිතතං ඔකාසං නීලකතො එරති, තසස එවං හොති: 'අනතවා අයං ලොකො පරිවටුමො'ති අනත-සඤඤ් හොති. 'යං එරති, තං වන්දු වෙව ලොකො ව, යෙන එරති, සො අතතා වෙව ලොකො වා'ති අභිතිවෙසපරාමාසො දිටයි, තාශ දිටයියා සො අනෙතා ගනිතො'ති අනතශගානිකා දිටයි, දිටයි න වන්දු, වන්දු න දිටයි, අඤඤ දිටයි, අඤඤ වන්දු, යා ව දිටයි යඤව වන්දු, අයං පයමා 'අනතවා ලොකො'ති අනතශගානිකා දිටයි, අනතශගානිකා දිටයි මවඡාදිටයි - පෙ-ඉමානි සඤඤෝ ජනානි න ව දිටයියො.

ඉඩෙකචේවා පරිතතං ඔකාසං පිතකතො එරති -පෙ- ලොහිතකතො එරති -පෙ- ඔදතකතො එරති -පෙ- ඔහාසකතො එරති, තසස එවං හොති: 'අනතවා අයං ලොකො පරිවටුමො'ති අනතසඤඤ් හොති. 'යං එරති තං වසුදු වෙව ලොකො ව, යෙන එරති, සො අනතා වෙව ලොකො චා'ති අභිනිවෙසපරාමාසො දිටයි. තාය දිටයියා සො අනෙතා ගහිතො'ති අනතාගාහිකා දිටයි -පෙ- 'අනතවා ලොකො'ති අනතාගහාහිකාය දිටයියා මෛහි පඤවහාකාරහි අභිනිවෙසො හොති.

'අනනතවා ලොකො'ති අනතාගොතිසාය දිටසීයා කතමෙති පඤවහා-කාරෙති අතිනිවෙසො හොති: ඉබෙකචෙවා විපුලං ඔකාසං නීලකනො එරති. තසස එවං හොති: 'අනනතවා අයං ලොකො අපරියනෙතා'ති අතනතසඤඤ් හොති. 'යං එරති, තං වන් වෙව ලොකො ව, යෙන එරති, සො අතතා වෙව ලොකො වා'ති අතිනිවෙසපරාමාසො දිටයි, තාය දිටසීයා සො අනෙතා ගතිතො'ති අනතාගොතිකා දිටයි. දිටයි න වන්, වන් ක දිටයි. අඤඤ දිටයි, අඤඤ වන්. යා ච දිටයි යඤව වන්, අයං පඨමා 'අනනතාවා ලොකො'ති අතතාගොතිකා දිටයි. අනතාගොතිකා දිටයි මෙණාදිටයි -පෙ- ඉමානි සඤඤ ජනානි න ව දිටයිගො.

ඉබෙකවෙවා විපුලං ඔකාසං පිතකතො එරති -පෙ- ලොහිතකතො එරති -පෙ- ඔදනකතො එරති -පෙ- ඔහාසකතො එරති, තසස එවං හොති. 'අනතතවා අයං ලොකො අපරියනෙතා'ති අනතතසඤඤ් හොති. 'යං එරති, තං වන් වෙව ලොකො ව, ගෙන එරති, සො අතතා වෙව ලොකො වා'ති අභිතිවෙසපරාමාසො දිටයි, තාය දිටයියා සො අනෙතා ගහිතො'ති අනතගොහිකා දිටයි -පෙ- 'අනතතවා ලොකො'ති අනතාගොහිකාය දිටයියා ඉමෙහි පඤවහාකාරෙහි අභිතිවෙසා හොති.

'වෙදනාව ලොක ද අශාශවත ද වේ' යයි ... සංඥව ලොක ද අශාශවත ද වේ යයි ... සංසකාරයෝ ලොක ද අශාශවත ද වෙත්' යයි ... විඥනය ලොක ද අශාශවත ද වේ' යයි අභිනිවෙශපරාමශීය දුෂටි යැ ... ඒ දුෂටි විසිත් ඒ අනතය ගත්නා ලද නු යි අනතගාහික දුෂටි නම. ... අනතගාහික දුෂටිය මිථාපදුෂටි යැ ... මොහු දුෂටි නො වූ සංයෝජනයෝ යි. 'ලොකා අශාශවත යැ, යන අනතාගාහිකදුෂටියෙහි මේ පත් අයුරින් අභිනිවෙශය වේ.

'ලොකය අනතා ඇත්තේ යෑ' සි අනතගානිකදු පියෙනි කවර පත් අසුරෙකින් අනිතිවෙශය වේ ද යත්: මෙලොවැ ඇතැමෙක් අලප අවකාශ-යක් නීල වශයෙන් අරමුණු කෙරෙයි. ඔහුට මෙ බදු සිනෙක් වෙයි: 'මෙලොවැ අනතාවත් යෑ පිරිසිඳීම් ඇත්තේ ය'යි. අනතසංශු ඇත්තේ වෙයි. යම් කයිණරූපයක් අරමුණු කෙරේ ද ඒ කයිණරූපය වසතු (අරමුණ) ද ලොක ද වෙයි, යම් සිනෙකින් අරමුණු කෙරේ ද එ සිත ආතම ද ලොක ද වේ'යයි අනිතිවෙශපරාමශීය දශ්රී යෑ. දශ්රීය වසතු නො වෙයි, වසතුව දශ්රී අනත වෙයි, දශ්රීය අනෙකක, වසතුව අනෙකෙකි. යම් දශ්රීයක් හා යම් වසතුවක් හා වේ ද මේ පළමුවනු වූ ''ලොකය අනතවත් යෑ' යන අනතගානිකදශ්රී වේ. අනතහානිකදශ්රීය මීථාහදශ්රී යෑ … මොහු දශ්රී නො වූ සංයෝජනයෝ සි.

මෙ ලොවැ ඇතැමෙක් මද අවකාශයක් පීත වශයෙන් අරමුණු කෙරෙයි ...ලොහිතවශයෙන් අරමුණු කෙරෙයි...අවදත වශයෙන් අරමුණු කෙරෙයි .. අවහාසවශයෙන් අරමුණු කෙරෙයි. ඔහුට මෙ බදු සිතෙක් වෙයි. 'මෙලොවැ අනතවත් යෑ පිරිසිඳීම ඇත්තේ යෑ'යි අනතසංශ ඇත්තේ වෙයි. 'ගේ කසිණරුපයක් අරමුණු කෙරේ ද, ඒ කසිණරූපය වස්තු ද ලොක ද වෙයි. යම් සිතෙකින් අරමුණු කෙරේ ද එ සිත ආතම ද ලොක ද වෙයි. යම් සිතෙකින් අරමුණු කෙරේ ද එ සිත ආතම ද ලොක ද වේයි. අතිතිවෙශපරාමශීය දෙමේ යැ, ඒ දුමටි විසින් ඒ අනතය ශන්නා ලද නු යි අනතගානික දමට නම, ... 'ලොකය අනතවත් යෑ' යන අනතගානික දුමටියෙහි මේ පස් අසුරින් අනිතිවෙශය වේ.

'ලොකය අනත නැත්තේ යැ'යි අනතගාහික දුපටියෙහි කවර පස් අසුරෙකින් අහිනවෙශය වේ ද යන්: මෙලොව අතැමෙක් මහත් අවසාශයක් නීල වශයෙන් අරමුණු කෙරෙයි. ඔහුට මෙ බඳු සිතෙක් වෙයි. 'මෙලොව අනත නැත්තේ යැ පරිවේද නැත්තේ යැ'යි අනනතාසංඥ ඇත්තේ වෙයි. යම් කසිණරුපයක් අරමුණ කෙරේ ද ඒ කසිණරුපය වසානු ද ලොක ද වෙයි, යම් සිතෙකින් අරමුණු කෙරේ ද එ සිත ආතම ද ලොක ද වේ' යයි අහිතිවෙශපරාමශීය දුපටි යැ. ඒ දුපටි විසින් ඒ අනතය ගත්නා ලද නු යි අනතහාතික දුපටි නම. දූපටිය වසානු නො වෙයි, වසානුව දූපටි නො වෙයි, දූපටිය අනෙකක, වසානුව අනෙකෙකි. යම් දූපටියක් හා යම් වසානුවක් හා වේ ද, මේ පලමුවනු වූ 'ලොකය අනත නැත්තේ යැ' යන අනත-හාතිකදුපටි වේ. අනතගානික දූපටිය ම්ථානදුපටි යැ ... මොහු දූපටි නො වූ සංයොජනයෝ යි.

මෙලොව ඇතැමෙක් මහත් අවසාශයක් පීත වශයෙන් අරමුණු කෙරෙයි ... ලොහිත වශයෙත් අරමුණු කෙරෙයි ... අවදතවශයෙන් අරමුණු කෙරෙයි ... අවහාස වශයෙන් අරමුණු කෙරෙයි ... අවදතවශයෙන් අරමුණු තෙරෙයි ... අවහාස වශයෙන් අරමුණු කෙරෙයි. ඔහුට මෙ බඳු සිතෙක් වෙයි. මෙලොව අනතවත් නො වෙයි පරිචේඡද නැත්තේ යැ'යි අභනතකංශු ඇත්තේ වෙයි. 'යම් කසිණරූපයක් අරමුණු කෙරේ ද ඒ කසිණරූපය වසතු ද ලොක ද වෙයි, යම් සිතෙකින් අරමුණ කෙරේ ද ඒ කසිණරූපය වසතු ද ලොක ද වෙයි, යම් සිතෙකින් අරමුණ කෙරේ ද එ සිත ආතමද ලොක ද වේ'යයි අභිනිවෙශපරාමශීය දුපටි යැ, ඒ දුපටි වියින් ඒ අනතය ගන්නාලද නු යි අනතහාහිත දුපටි යැ... ලොකය අනත– හැත්තේ ය' යන අනතහාහිතදු පටියෙහි මේ පස් අසුරින් අභිනිවෙශය වේ. පටිසමහිදුමගෙනා- මහාවගන-දිටසිකථා

'තං ජීවං තා සරීර'නති අනතාශාාතිකාය දිටයියා කතමෙහි පඤච ශාකාරෙහි අහිනිවෙසො හොති: 'රූපං ජීවඤෙචව සරීරඤච, යං ජීවං තා සරීරං, යං සරීරං තං ජීව නති අභිනිවෙසපරාමාසො දිටයි, තාන දිටයියා සො අනෙතා ගහිතො'ති අනතාශාාහිකා දිටයි, දිටයි න වෘසු, වසුන ක දිටයි, අඤඤ දිටයි, අඤඤං වසුනි. යා ච දිටයි යඤච වසුනි, අයං පළුමා 'තං ජීවං තං සරීර'නති අනතාශාහිකා දිටයි, අනතාශාහිකා දිටයි මචඡාදිටයි –පෙ– දෙමානි සඤඤෝජනානි න ච දිටයියො.

'වෙදනා ජීවං¹ වෙව සරීරඤව -පෙ- සඤඤ ජීවං වෙව සරීරඤව -පෙ- සභාරා ජීවං වෙව සරීරඤව -පෙ- 'විඤඤණං ජීවඤාව සරීරඤව, ශං ජීවං තං සරීරං, ශං සරීරං තං ජීව'නති අභිතිවෙ සපරාමාසො දිටසී, තාශ දිටසීයා සො අනෙතා ගතිතො'ති අනතාශාාතිකා දිටයි -පෙ-'තං ජීවං තං සරීර'නති අනතාශාාතිකාය දිටසියා ඉමෙනි පඤවහාකාරෙනි අභිතිවෙනා හොති.

'අඤඤං ජීවං අඤඤං සරීර'නති අනතගගාතිකාය දිටයියා කතමෙති පඤවහාකාරෙහි දහිනිවෙසො හොති: 'රුපං සරීරං න ජීවං, ජීවං න සරීරං. අඤඤං ජීවං අඤඤං සරීරනති අහිනිවෙසපරාමාසො දිටයි, තාය දිටයියා සො අනෙතා ගතිතො'ති අනතගගාතිකා දිටයි. දිටයි න වතුේ, වත් න දිටයි. අඤඤ දිටයි, අඤඤං වත්. යා ව දිටයි යඤච වත්, අයං පයමා 'අඤඤං ජීවං අඤඤං සරීර'නති අනතගගාතිකා දිටයි අනතගගාතිකා දිටයි මචඡාදිටයි –පෙ- ඉමානි සඤඤෝජනානි න ච දිටයියො.

වෙදනා සරීරං න ජීවං –පෙ - සකුඤ සරීරං න ජීවං –පෙ - සභාරා සරීරං න ජීවං –පෙ - විකුඤුණං සරීරං න ජීවං, ජීවං න සරීරං. අඤඤං ජීවං, අඤඤා සරීර'නති අභිනිවෙසපරාමාසො දිටයි, තාශ දිටයියා සො අනෙතා ගතිතො'තී අනතාගානිකා දිටයි -පෙ - 'අඤඤං ජීවං අඤඤං සරීර'නාරී අනතාගානිකාශ දිටයියා ඉමෙහි පඤ্චහාකාරෙහි අභිනිවෙසො හොකි.

'හොති තථාගතො පරමාරණා'ති අනත ගතාතිකාය දිටසියා කතමෙති පඤවහාකාරෙති අනිනිවෙසො හොති: 'රූපං ඉඩෙව මරණඛාමා, තථාගතො කායසා හෙද හොති'වී තිටයින්පි උපපජනිපි නිබබතතන්පී'ති අභිනිවෙසපරාමාසො දිටසි, තාය දිටසියා සො අනෙතා ගනිතො'ති අනතගතාතිකා දිටසි, දිටසි න වෘසු, වසු න දිටසි, අඤඤ දිටසි, අඤඤ වෘසු. යා ව දිටසි යඤව වෘසු, අයං පය්මා 'හොති තථාගතො පරං මරණා'ති අනතගතාතිකා දිටයි, අනතගතානිකා දිටසි මචඡාදිටයි - පෙ-ඉමානි සඤඤෝ නානි න ව දිටසියො.

'වෙදනා ඉබෙව මරණධම්මා -පෙ- සඤඤ ඉබෙව මරණධම්මා -පෙ-සඬාරා ඉබෙව මරණධම්මා -පෙ- විඤඤණං ඉබෙව මරණධම්මං, තපාගතො කායසස හෙද හොතිපි තිට්ඨතිපි උපපජජතිපි නිබබනතත්පී'ති අභිනිවෙසපරාමාසෝ දිටයි, තාහ දිටයියා සො අනෙතා ගහිතො'ති අනතාගාහිතා දිටයි - පෙ- 'හොති තථාගතො පරම්මරණා'ති අනතාගොහි-කාය දිටයියා ඉමෙහි පඤුභාකාරෙහි අභිනිවෙසො හොති.

පටිසමහිදුමාගීය-මහාවගී-දූ ටෙකථා

'හෙ මෑ ජීව යෑ හෙ මෑ ශරීර සැ'සි අනතහාතිකදු වෙයෙනි කාවර පස්-අසුරෙකින් අනිනිවෙශය වේ ද යන්: 'රූපය ජීව ද ශරීර ද වෙයි. යමෙක් ජීව ද හේ ශරිර යෑ, යමෙක් ශරීර ද හේ ජීව සැ'සි අනිනිවෙශපරාමශීය දුවට යෑ. දුවෙය වසනු නො වෙයි, වසනුව දුවෙ නො වෙයි; දූවෙය අනෙකකා, වසනුව අනෙකෙකි. යම් දූවෙයක් හා යම් වසනුවක් හා වේ ද, මේ පලමු වනු වූ 'හෙ මෑ ජීව යෑ හෙ මෑ ශරීර සෑ' යන අනතහාතිකදුවේ වේ. අනතහාතිකදුවෙය මිථා දුවට යෑ ... මොහු දුවෙ නො වූ සංයෝජනයෝ හි.

වෙදනාව ජීව ද ශරීර ද වෙහි, සංඥාව ජීව ද ශරීර ද වෙහි, සංසාාරයෝ ජීව ද ශරීර ද වෙහි, විඥානය ජීව ද ශරීර ද වෙහි. යමාක් ජීව වේ ද, හෝ ශරීර යැ, යමෙක් ශරීර වේ ද හෝ ජීව යැ'යි අභිනිවෙශපරාමශීය දෙෂටි යැ. ඒ දුෂට් විසින් ඒ අනතය ගන්නා ලද නු හි අනතගාභිකදුෂට නම ... 'හෙ මැ ජීව යෑ හා මෑ ශරීර යෑ' යන අනතගාභිකදුෂටියෙහි මේ පස් අයුරින් අභිනිවෙශය වේ.

'ජීවය අනෙකෙක, ශරීරය අනෙනෙකි' යන අනතහාතිකදු වේයෙනි කවර පස්දසුරෙකින් අතිනිවෙශය වේ ද යන්: රූපය ශරීර යැ ජීව නො වෙයි, ජීවය ශරීර නො වෙයි, ජීවය අනෙකෙක, ශරීරය අනෙකෙකි යි අතිනිවෙශපරාමශීය දුවේ යැ. ඒ දුටේ විසින් ඒ අනතය ගන්නාලද නු යි අනතහාතිකදුවේ නම. දූවේය වසානු නො වෙයි, වසානුව දූවේ නො වෙයි, දූටේය අනෙකෙක වසානුව අනෙකෙකි. යම් දූවේයක් හා යම් වසානුවක් හා වේ ද, මේ පළමුවනු වූ 'ජීවය අනෙකෙක ශරීරය අනෙකෙකි' යන අනතාගාතිකදුටේ වේ. අනතාගාතිකදුටෙය ම්ලානදුටේ යැ… මොහු දූටේ නො වූ සංයෝජනයෝ යි.

' වෙදනාව ශරිර සෑ ජීව නො වෙයි ... සංඥාව ශරීර සෑ ජීව නො වෙයි ... සංසායාරයෝ ශරීර සෑ ජීව නො වෙයි ... විඥනය ශරීර සෑ ජීව නො වෙයි. ජීවය ශරීර නො වෙයි. ජීවය අනෙකෙක, ශරීරය අනෙකොක්'යි අහිතිවෙශපරාමශීය දුෂටි සෑ. ඒ දුෂටි විසින් ඒ අනතය ගන්නාලද නු යි අනතගානික දුෂටි නම ... ජීවය අනෙකෙක, ශරීරය අනෙකොකි' යන අනතගානික දුෂටි නම ... ජීවය අනෙකෙක, ශරීරය අනෙකොකි' යන

'සනති තෙම මරණ්ත් මත්තෙහි විදූමාන වෙයි' යන අනතශාභික දුෂටියෙහි කවර පස්අයුරෙකින් අහිතිවෙශය වේ ද යත්: රූපය මෙලොව්හි මෑ නැසෙන සැහැවි යෑ, සනති තෙම ශරීරහෙදයෙන් මත්තෙහි විදූමාන වන්නේ ද (ශාශවත බැවින්) සිටුනේ ද, (අණසිජ ජරායුජ විසින්) උපදනේ ද (සංසෙදජ ඔපපාතික විසින්) සකාක පහළ වන්නේ ද මේ'යයි අහි-තිවෙශපරාමශීය දූෂටි යෑ. ඒ දූෂටි වසින් ඒ අනතය ගන්නාලද නු යි අනත-ගාහිකදුෂටි නම. දූෂටිය වසතු නො වෙයි, වසතුව දූෂටි නො වෙයි. දූෂටිය අනෙකක, වසතුව අනෙකෙකි. යම් දූෂටියක් හා යම් වසතුවක් හා වේ ද මේ පළමුවනු වූ 'සනති තෙම මරණින් මත්තෙහි විදූමාන වෙයි' යන අනතශාභික දූෂටි වේ. අනතශාභිකදුමටිය මර්හාදුෂටි යෑ ... මොහු දූෂටි නො වූ සංයෝජනයෝ යි.

'වෙදනාව මෙහි මෑ නැසෙනසැහැවි යෑ … සංඥව මෙහි මෑ නැසෙන-සැහැවි යෑ … සංසකාරයෝ මෙහි මෑ නැසෙනසැහැවියහ … විඥනය මෙහි මෑ නැසෙනසැහැමි යෑ. සහාන තෙම ශරීරභෙදයෙන් මත්තෙහි විදැමාන වත්තේ ද සිටුනේ ද උපදනේ ද පහළවන්නේ ද වේ'යයි අභිනිවෙශපරාමශීය දුෂටි යෑ. ඒ දුෂටි විසින් ඒ අනානය ගන්නාලද නු යි අනානගාහිකදුෂටි නම්, … 'සානාන තෙම මරණින් මත්තෙහි වෙයි' යන අනානගාහිකදුෂටියෙහි මේ පස් අසුරන් අභිනිවෙශය වේ.

පටිසමහිදුමගෙහා–මහාවගහ–දිටසීකථා

'න හොති තථානතො පරංමරණාති අතතගගාතිකාය දිටයිය. කතමෙති පඤවහාකාරෙහි අනිතිවෙසො හොති. 'රූපං ඉබෙව මරණ-බමමං, තථානතොපි කායසය හෙද උචඡිජජති විනසයනි න හොති තථානතො පරංමරණාති අනිතිවෙසපරාමානො දිටයි, තාය දිටයියා සො අනෙතා ගතිතො'ති අතතගගාතිකා දිටයි, දිටයි න වද්වු, වදවු න දිටයි, අකෙකු දිටයි, අඤඤං වදවු යා ව දිටයි යඤව වදවු, අයං පය්මා 'න හොති කථානතො පරං මරණා'ති අනතගගාතිකා දිටයි, අනතගගාතිකා දිටයි මචඡාදිටයි -පෙ- ඉමානි සඤඤඤජනානි න ච දිටයියො.

'වෙදනා ඉඩෙව මරණබමමා -පෙ- සඤඤ ඉඩෙව මරණබමමා -පෙ-සඬාරා ඉඩෙව මරණබමමා -පෙ විඤඤණං ඉඩෙව මරණබමමං,තථානතොපි කාශසාහෙද උච්ඡිජජනි විනසාති න හොති තථානතො පරංමරණා'ති අභිතිවෙසපරාමාසො දිටසී, තාය දිටසීයා සො අනෙතා ගනිතො'ති අනතාගානිකා දිටසී-පෙ- 'න හොති තථානතො පරං මරණා'ති අනතාගොනි කාශ දිටසීගා ඉමෙහි පඤුහාකාරෙහි අභිතිවෙසො හොති.

'හොති ච න ච හොති තථාගතො පරාමරණා'ති අනතශාාභි-කාශ දිටසීයා කතමෙහි පඤුවහාකාරෙහි අභිනිවෙසො හොති: 'රූපං ඉඩෙව මරණබම්මං, තථාගතො කාශසස යොද හොති ච න ච හොති'ති අහිතිවෙසපරාමාසො දිටයි, තාශ දිටසීයා සො අනෙතා ගහිතො'ති අනතශානිකා දිටයි, දිටසී ත වස්, වස් න දිටසී. අසැඤ දිටයි, අසැඤ වස්, ශා ච දිටසී ශස්ඩ වස්, අයං පය්මා 'හොති ච න ච හොති තථාගතො පරං මරණා'ති අනතශානිකා දිටයි, අනතාශානිකා දිටසී මචඡාදිටයි - පෙ ඉමානි සසැඤප්නානි න ච දිටයිගො.

'වෙදනා ඉබෙව මරණබමා - පෙ - සඤඤ, ඉබෙව මරණබමා - පෙ -සඬාරා ඉබෙව මරණබමා - පෙ - විඤඤණං ඉබෙව මරණබමා, - පෙ -සඬාරා ඉබෙව මරණබමා - පෙ - විඤඤණං ඉබෙව මරණබමාං, තථාගතො සායසස හෙද හොති චන ච හොතී'තී අහිතිවෙසපරාමාසො දිටයි, තාග දිටයියා සො අනෙතා ගතිතො'තී අනතාගාහිකා දිටයි - පෙ-'හොති ච න ච හොති තථාගතො පරං මරණා'තී අනතාගාහිකාය දිටයියා ඉමෙහි පඤ্චහාකාරෙහි අහිතිවෙසො හොති.

'තේව හොති න න හොති තථාගතො පරංමරණා'ති අනතාගානිකාය දිටසියා කතමෙහි පකුවහාකාරෙහි අභිනිවෙසො හොති. 'රුපා ඉබෙව මරණඛාමමං, තථාගතො කායසා හෙදා¹ පරං මරණා නෙව හොති න න හොතී'ති අභිනිවෙසපරාමාසො දිටයි, තාය දිටයියා සො අනෙතා ගනිතො'ති අනතාගානිකා දිටයි, දිටසි න වන්, වන් න දිටයි, අකැකැ දිටයි, අකැකැං වන්, යා ච දිටයි යෙකුව වන්, අයං පයමා 'නෙව හොති න න හොති තථාගතො පරං මරණාති අනතාගොනිකා දිටයි. අනතාගොනිකා දිටයි මචඡාදිටයි -පෙ- ඉමානි සකෙකුකුජනානි න ච දිටයියො.

'සතාව හෙම මරණ්න් මත්තෙහි විදුමාන නො වෙයි' යන අතා-ගානිකද පටියෙහි කවර පස් අයුරෙකින් අනිනිවෙශය වේ ද යන්: 'රූපය මෙහි මෑ නෑසෙනසෑහැම යෑ සතාව තෙමේ ද ශරීරනෙදයෙන් මත්තෙහි සිඳෙයි වෑනෑසෙයි සතාව තෙම මරණ්න් මත්තෙහි විදුමාන නො වේ' යයි අනිනිවෙශපරාමශීය ද පට යෑ. ඒ ද පට විසින් ඒ අනාතය ගත්නාලද නු යි අනාතගානිකද පට කම. ද පටිය වසතු නො වෙයි වසතුව ද පට නො වෙයි. ද පටිය අනොකක, වසතුව අනෙකෙනි. යම් ද පටියක් හා යම් වසතු-වක් හා වේ ද මේ පළමු වනු වූ 'සතාව තෙම මරණ්න් මත්තෙහි විදුමාන නො වේ' යන අනාතගානිකද පටි වේ. අනාතගානිකද පටිය ම් පැදුවෙ යෑ … මොහු ද පටි නො වූ සංයෝජනයෝ යි.

වේදනාව මෙහි මැ නැසෙනසැහැවි යැ... සංඥව මෙහි මැ නැසෙන-සැහැවි යැ... සංසකාරයෝ මෙහි මැ නැසෙනසැහැවියහ... විඥනය මෙහි මැ කැසෙනසැහැවි යැ. සහානි තෙමේ ද ශරීරහෙදයෙන් මත්තෙහි සිදෙයි වැනැසෙයි සහාන තෙම මරණීන් මත්තෙහි විදුමාන නො වේ'යයි අභිති-වෙශපරාමශීය දෂටි යැ. ඒ දූෂටි විසින් ඒ අනතාය ගන්නාලද නු යි අනතා-හාහිකදුෂටි නම 'සහාන තොම මරණින් මත්තෙහි විදුමාන නො වේ' යන අනතහාහිකදුමටියෙහි මේ පස් අසුරින් අභිතිවෙශය වේ.

'සතාව කොම මරණ්න් මත්තෙහි වන්නේත් නො ද වන්නේත් වෙයි. යන අනතහු, හිකද මටියෙහි කාවර පස් අයුරෙකින් අහිනිවෙනය වෙයි යත් රූපය මෙහි මැනැසෙන සවහාව ඇත්තේ යැ, සතාව නෙමේ ශරීරහෙද-යෙන් මත්තෙහි වන්නේත් නො ද වන්නේත් වේ'යයි අභිනිවෙනපරාමයීය දෘෂටි යැ. ඒ දෘෂටි විසින් ඒ අත්තය ගන්නා ලද නු යි අනතහා හික දෘෂටි නම. දෘෂටිය වසතු නො වෙයි, වසතුව දෘෂට් නො වෙයි. දෘෂටිය අනෙකක, වසතුව අනෙකෙකි. යම් දෘෂටියක් හා යම් වසතුවක් හා වේ ද මේ පළමුවනු වූ 'සතාව තෙම මරණ්න් මත්තෙහි වන්නේත් තො ද වන්නේත් වේ' යන අනතහාගිකදෘෂටි වේ. අනතහාහිකදෘෂටිය මිරුණාදෘෂටි යැ.. මොහු දෘෂටි නො වූ සංයෝජනයෝ යි.

'වෙදනාව මෙහි මෑ නැසෙනපියවි ඇත්තේ යෑ… සංඥාව මෙහි මෑ කැසෙනපියවි ඇත්තේ යෑ… සංසකාරයෝ මෙහි මෑ නැසෙනපියවි ඇත්-තාහ … විඥනය මෙහි මෑ නැසෙනපියවි ඇත්තේ යෑ. සතාම තෙම ශරීර හෙදයෙන් මත්තෙහි වන්නේත් නො ද වන්නේත් වේ'යයි අහිතිවෙශ-පරාමශීය දෘෂටි යෑ. ඒ දෘෂටි විසින් ඒ අනතය ගන්නාලද නු සි අනතහාභිකදෘෂටි නම් … 'සතාම තෙම මරණින් මත්තෙහි වන්නේත් නො ද වන්නේත් වෙයි' යන අනතහාභිකදෘෂටියෙහි මේ පස් අයුරින් අහිතිවෙශය වේ.

'සනාව තෙම මරණ්ත් මත්තෙහි නො මැ වෙයි නො ද නො වෙසි යන අනානුගතිකදාමටියෙහි කවර පස් අයුරෙකින් අභිනිවෙශය වේ ද යන්: රූපය මෙහි මැ නැසෙනාපියවි ඇත්තේ යැ, සනාව තෙම කාබුන්-මරණ්න් මත්තෙහි නො මැ වෙයි නො ද නො වේ' යයි අභිනිවෙශපරා -මශීය දෘෂටි යැ. ඒ දෘෂටි විසින් ඒ අනනය ගන්නාලද නු යි අනානුගතික දෘෂටි නම. දෘෂටිය වසනු නො වෙයි, වසනුව දෘෂටි නො වෙයි, දෘෂටිය අනොකක, වසනුව අනෙකෙකි. යම් දෘෂටියකුත් යම් වසනුවනුත් වේ ද, මේ පළමුවනු වූ 'සනාව තෙම මරණ්න් මත්තෙහි නො මැ වෙයි නො ද නො වෙයි' යන අනානුගතිකදෘෂටි වේ. අනානුගතිකදෘෂටිය මිළුණාදෘෂටි සෑ ... මොහු දෘෂටි නො වූ සංයෝජනයෝ යි. 'වෙදනා ඉබෙව මරණබමා - පෙ- සකුඤ ඉබෙව මරණ වමා - පෙ-සබාරා ඉබෙව මරණ බමා - පෙ- විකුඤුණා ඉබෙව මරණ වමාං, තථාගතා කායසා හෙද නෙව හොත් න න හොත්'නි අභිනිවෙස පරා-මාසෝ දිටයි, තාය දිටයියා සො අනෙතා ගතිනො'ති අනත ගොතිකා දිටයි, දිටයි න වනු, වනු න දිටයි, අකුඤ දිටයි, අකුඤං වනු, යා ච දිටයි යකුව වනු, අයං පඤවම 'නෙව හොති න න හොති තථාගතො පරං මරණා'ති අනත ගොතිසා දිටයි, අනත ගොතිකා දිටයි මිචණ දිටයි - පෙ- ඉමානි සඤෙඤ ජනාති න ච දිටයියො. 'නෙව හොති න න හොති කථාගනො පරං මරණා'ති අනත ගොතිසාය දිටයියා ඉමෙහි පඤව හාතාරෙහි අභිනිවෙනෙ හොති.

අනතගගාතිකාය දීටයියා ඉමෙති පඤඤයාය ආකාරෙහි අභිනිවෙසො හොති.

2 – 8. පුබබනතානුදිටයී

ු පුබබනතානුදිටයියා කතමෙහි අවඪාරසහි ආකාරෙහි අහිතිවෙසො හොති:

චිතතාරෝ සසානවාද, චතතාරෝ එකච්චසසානිකා, චතතාරෝ අනතානනතිකා, චතතාරෝ අමරාමිකොට්ඩා, අව අධිච්චසමූපපනනිකා.

පුබබනතානුදිටයියා ඉමෙහි අට්ඨාරසහි ආකාරෙහි අභිනිවෙසො හොති.

2 – 9. අපරනතානුදිටයි

ෙ අපරතතානුදිටසියා කතමෙහි චතුචතතාලිසාය ආකාරෙහි අභිනිවෙසො හොති.

සොලස සඤඤ් වාද, අටා අසඤඤ් වාද, අටා නොපඤඤ් වාද, සතත උචෙඡදවාද, පඤච දිටා බමෙන් බබානවාද.

අපරනතානුදිටයියා ඉමෙහි චතුවතතාලියාය ආසාරෙහි අභිනිවෙයො හොති.

2 - 10. සකෛසුදුජනිකා දිටයි

සඳොඤජනිකාය දිටසියා කහමෙහි අවඨාරසහි ආකාරෙහි අහිනි-වේසො හොති:

යා දිටහි දිටහිගතං දිටහීගහනං -පෙ - දිටඨාභිනිවෙසො දිටහිපරාමාසො. සසෛකුඤුජනිකාය දිටහීයා ඉමෙහි අටඨාරහභි ආකාෂරභි අහිනිවෙසො හොති,

'වේදනාව මෙහි මෑ නැසෙනපියවි ඇත්තේ යෑ ... සංඥව මෙහි මෑ නැසෙනපියටි ඇත්තේ යෑ ... සංසාරයෝ මෙහි මෑ නැසෙන පියවි ඇත්තාහ. ... විඥනය මෙහි මෑ නැසෙනපියටි ඇත්තේ යෑ, සතාව තොම කාබුත් රණින් මත්තෙහි නො මෑ වෙයි නො ද නො වෙයි' යන අභිනිවෙශ පරාමශීය දෘෂටි යෑ. ඒ දෘෂටි විසින් ඒ අනතය ගත්නාලද නු යි අනතහා හික දෘෂටි නම. දෘෂටිය වසතා නො වෙයි, වසතාව දෘෂටි නො වෙයි; දශ්රිය අනෙකක, වසතාව අනෙකෙකි. යම් දෘෂටියකුත් යම් වසතාවකුත් මේ ද මේ පස්වනු වූ 'සතාන තොම මරණින් මත්තෙහි නො මෑ වෙයි නො ද නො වෙයි' යන අනතහානිකදෘෂටි වේ. අනතහානිකදෘෂටිය මර්හාදෘෂටි යෑ ... මොහු දෘෂටි නො වූ සංයෝජනයෝ යි. 'සතාන තොම මරණින් මත්තෙහි නො මෑ වෙයි නො ද නො වෙයි' යන අනතහානිකදෘෂටියෙහි මේ පස් අසුරින් අභිනිවෙශය වේ.

අනතහාතිකද පටියෙහි මේ පනස් අයුරිත් අභිනිවෙශය වේ.

2 – 8. පුවානතානුදෂටිය

පූළානතානුදෘෂටියෙහි කවර අටළොස් අයුරෙකින් අභිනිවෙශය වෙයි යත්:

චතුර්විධ ශාශවතවාද යැ චතුර්විධ එකතාශාශවතවාද යැ චතුර්විධ අනතානනතිකවාද යැ චතුර්විධ අමරාවිසොෂපිකවාද යැ දවවිධ අධීතා-සමූතපනතිකවාද යි.

පුළුංහතානුදෘෂටියෙහි මේ අටලොස් අයුරින් අභිතිවෙශය වේ.

2 - 9. අපරානතානුදුෂටිය

අපරානතානුදෘෂටියෙහි කවර සියුසාලිස්අයුරිත් අභිනිවෙශය වෙයි යත්:

ෂොඞශපුකාර සංඥීවාද යැ අපටපුකාර අසංඥීවාද යැ අපටපුකාර නෛවසංඥීනාසංඥීවාද යැ සපතපුකාර උචෙඡදවාද යැ පඤවපුකාර දෘෂටබුමීතිමාණවාද යි.

අපරානතානුදෘෂටියෙහි මේ සිසුසාලිස්අයුරින් අභිතිවෙශය වේ.

2 - 10. සංයොජනිකදුෂටි

සංයෝජනිකදෘෂටියෙහි කවර අට්ලොස්අයුරෙකින් අහිතිවෙශය වෙයි යන්:

යම් දෘෂටියක් දෘෂටිගතයෙක් දෘෂටිගහනයෙක් ... දෘෂටාභිතිවෙශ-යෙක් දෘෂටිපරාමශීයෙක් වේ ද,

සංයොජ තිකදෘෂටියෙහි මේ අට්ලොස්දයුදින් අභිතිවේශය වේ.

2 – 11. අහනතිමානවිනිබඣා දිටයි

'අහ'නති මානවිනිබඣාය දිටසීයා කතමෙහි අට්ඨාරසහි ආකාරෙහි අභිනිවේසො හොති:

'චකබුං අහ'නති අහිනිවෙසපරාමාසො 'අහනති මානවිනිබණිා දිටයි, දිටකී න වසුදු්, වසුදු් න දිටයි. අඤඤ දිටයි අඤඤං වසුදු්, යා ච දිටයි යඤා වසුදු්, අයං පය්මා 'අහ'නති මානවිනිබණිා දිටයි, මානවිනිබණිා දිටයි මිචඡා-දිටයි - පෙ- ඉමානි සඤඤෝ ජනානි න ච දිටයියො.

'සොනං අහ'නති - පෙ- 'ඝානං අහ'නති - පෙ- 'ඒවහා අහ'නති පෙ-'කායො අහ'නති - පෙ- 'මනො අහ'නති - පෙ- 'රුපා අහ'නති - පෙ- 'බමා අහ'නති - පෙ- 'වකබුවිඤඤණ - අහ'නති - පෙ- 'මනොවිඤඤණ - අහං'නති අනිතිවෙසපරාමාසො 'අහ'නති මානවතිබඣා දිටසී දිටසී න වන්ට, වන්ටු න දිටසී, අඤඤ දිටසී, අඤඤං වන්ටු, සා ච දිටසී යඤා වන්ටු, අයං අටසාරසමී 'අහ'නති මානවිතිබඣා දිටසී, මාන විතිබඣා දිටසී මචඡාදිටසී - පෙ- ඉමානි සඤඤඤජනානි න ව දිටසීගො.

'අහ'නති මානවිනිබනිය දිටසීයා ඉමෙහි අට්ඨාරසහි ආකාරෙහි අහිනිවෙසො හොති

2 - 12. මමනතිමානවිනිබනිබා දිටයි

'මම'නති මානවිනිඛාකාය දිටයියා කතමෙහි අවධාරසහි ආකාරෙහි අභිනිවෙසො හොති:

'චක්ඛුං මම'නති අහිනිවෙසපරාමාසො 'මම'නති මානවිනිබකිා දිටයි, දිටසී න වසුවු, වසුව න දිටයි. අසැඤ දිටයි, අසැඤං වසුවු. යා ව දිටයි යසැඩ වසුවු, අයං පඨමා 'මම'නති මානවිනිබකිා දිටයි, මානවිනිබකිා දිටයී මච්ඡාදිටයි -පෙ- ඉමානි සසඤඤුජනානි න ව දිටයිනො.

'සොතං මම'නති - පෙ - 'ඝානං මම'නති - පෙ - 'ජීවහා මම'නති - පෙ 'කායො මම'නති - පෙ - 'මතො මම'නති - පෙ - 'රූපා මම'නති - පෙ - 'බමමා මම'නති - පෙ - 'වකබුවිකුඤාණං මම'නති - පෙ - 'මතොවිකුඤාණං මම'නති 'අහිනිවෙසපරාමාසො මම'නති මානවිනිබනිා දිටසී, දිටසී න වන්ටු, වන්ටු න දිටසී. අඤඤා දිටසී, අඤඤා වන්ටු යා ව දිටසී යතු වන්ටු, අයා අටයාරසම 'මම'නති මානවිනිබනිා දිටසී, මානවිතිබනිා දිටසී පිළුණාදිටසී - පෙ - ඉමාතී සඤෝඤාජනානි න ව දිටසීයො.

''මම'නති මානවිතිබිණිාය දිටසියා ඉමෙයි අට්ඨාරසයි ආකාරෙහි අහිතිවෙසො හොති.

2 - 11 අහනතිමානවිනිබඣදුෂ්ටිය

'මම' යි මානයෙන් බැඳුණු දුෂ්ටියෙහි කවර අට්ලොස්අයුරෙකින් අහිතිවෙශය වෙයි යන්:

'ඇස මම වෙම්' අභිනිවෙශපරාමශීය 'මම' යි මානයෙන් බැදුණු දුටේ යැ. දශ්රීය වසතු නො වෙයි, වසතුව දශ්රී නො වෙයි; දශ්රීය අනෙකක, වසතුව අනෙකෙකි. යම් දශ්රියකුත් යම් වසතුවකුත් වේ ද, මේ පලමුවනු වූ 'මම' යි මානයෙන් බැඳුණු දශ්රී යැ. මානයෙන් බැඳුණු දශ්රීය මිළුනාදශ්රී යැ... මොහු දශ්රී නො වූ සංයෝජනයෝ යි.

'කන මම වෙම්' … 'නැහැය මම වෙම්' … 'දිව මම වෙම්' … 'කය මම වෙම්' … 'මනස මම වෙම්' … 'රූපයෝ මම වෙම්' … 'ඛෂ්යෝ මම වෙම්' … 'වකුද්රවිඥ නය මම වෙම්' … 'මනොවිඥ නය මම වෙම්' අභිතී-වෙශපරාමශීය 'මම'යි මානයෙන් බැදුණු දුරේ හැ. දශ්රී වෙස්තු නො වෙයි, වසතුව දශ්රී නො වෙයි; දශ්රීය අනෙකක, වසතුව අනෙකෙකි. යම් දශ්රීයකුත් යම් වසතුවකුත් වේද, මේ අට්ලෝශ්වනු වූ 'මම' යි මානයෙන් බැඳුණු දශ්රී වේ. මානයෙන් බැඳුණු දශ්රීය මිථා දශ්රී හැ … මොනු දශ්රී නො වූ සංයෝජනයෝ යි.

'මම' යි මානයෙන් බැඳුණු දුෂටියෙහි මේ අට්ලොස්අයුරින් අභිනි-වෙශය වේ.

2–12. මමනතිමානවිතිබනිදුෂ්ටිය

'මාගේ යැ'යි මානයෙන් බැඳුණු ද පිරියෙහි කවර අට්ලොස්අයුරෙ– කින් අහිතිවෙශය වෙයි යත්:

'ඇස මාගේ යැ'යි අතිනිවෙශපරාමශීය 'මාගේ යැ'යි මානයෙන් බැඳුණු දුටේ යැ. දූටේය වසානු නො වෙයි, වසානුව දශාව නො වෙයි; දූටේය අනෙකක, වසානුව අනෙකෙක්. යම් දූටේයකුත් යම් වසානුවකුත් වේ ද, මේ පලමුවනු වූ 'මාගේ යැ'යි මානයෙන් බැඳුණු දූටේ යැ. මාන-යෙන් බැඳුණු දූටේ යම්ථානදුටේ යැ... මොහු දූටේ නොවු සංයෝජනයෝ යි.

'කන මාගේ සෑ'යි ... 'නැහැය මාගේ යෑ'යි ... 'දිව මාගේ සෑ'යි ... 'කය මාගේ සෑ'යි ... 'මනස මාගේ සෑ'යි ... 'රූපයෝ මාගේ සෑ'යි ... 'ගිමීයෝ මාගේ සෑ'යි ... 'චකුරුවිඥනය මාගේ සෑ'යි ... 'මනොවිඥනය මාගේ සෑ'යි අභිනිවෙශපරාමශීය 'මම'යි මානසෙන් බැඳුණු දුෂටි සැ දූෂටිය වසතු නො වෙයි, වසතුව දූෂටි නො වෙයි; දූෂටිය අනෙකක, වසතුව අනෙකෙක්. යම් දූෂටියකුන් යම් වසතුවකුන් වේ ද, මේ අට-ලොස්වනු වූ 'මම'යි මානසෙන් බැඳුණු දූෂටි වේ. මානසෙන් බැඳුණු දූෂටිය මිථාදෘෂටි සෑ ... මොහු දූෂටි නො වූ සංයෝජනයෝ සි.

'මම' යි මානයෙන් බැඳුණු ද පටිගෙනි මේ අටලොස්අසුරින් අභිනි– චෙශය වේ.

2 - 13. අතතවාදපටිසංසූතතා දිටයි.

අතනවාදපටිසංයුතතාය දිටසියා කතමෙහි වීසතියා ආකාරෙහි අභිනිවෙසො හොති:

ඉඩ අසසුතවා පුථුජජනො අරියානං අදසසාවී අරියඩමාසා අකොවිදෙ අරියඩමො අවිනීතො, සපපුරිසානං අදසසාවී සපපුරිසඩමාසා අකොවිදෙ සපපුරිසඩමො අවිනීතො, රූපං අතතතො සමනුපසාති, රූපානතං වා අතතානං, අතතනි වා රූපං, රූපසමං වා අතතානං - පෙ- වෙදනං - පෙ-සඤඤං - පෙ- සඬබාරෙ - පෙ- විඤඤණං අතතතො සමනපසාති, විඤඤණවනතං වා අතතානං අතතනිවා විඤඤණං විඤඤණසමං වා අතතානං - පෙ-

කථං රූපං අතතතො සමනුපසසති:

ඉබෙක වෙඩා පර්විකයිණං - පෙ- ඔදනකයිණං අනතතෝ සමනුපසාන්, 'යං ඔදනකයිණා සෝ අහං, සෝ අහා තා ඔදනකයිණු'නති ඔදන-කයිණ කුඩ අනතකුව අදවයං සමනුපසාන්. සෙසාන්ාපි 'තෙලපපදීපසා කියන යා අවවි, සෝ වණෙණා සෝ වණෙණා සා අවවි'ති අවිකා වණණකකුව අදවයං සමනුපසාන්. එවමෙව ඉබෙක වෙඩා ඔදනකයිණං අනතතෝ සමනුපසාන්-පෙ-අයං පර්මා රූපවන්ඩා අනතවාදපටිසංශුතතා දිටයි අනතවාදපටිසංශුතතා දිටයි මවතාදිටයි - පෙ- ඉමානි සකැකුජනානි න ව දිටසියෝ, එවං රූපං අනතතෝ සමනුපසාන් - පෙ-

අතනවාදපටිසංසුතනාය දිටයියා ඉමෙහි වීසභියා ආකාරෙහි අභිති-වෙසො හොති.

2 – 14. ලොකවාදපටිසංසූතතා දිටයි

ලොකවාදපටිසංයුතතාය දිටයියා කතමෙහි අටඨහි ආකාරෙහි අහිති-වෙසො හොති.

'සසාකො අතතා ව ලොකො වා'ති අහිතිවෙසපරාමාසො ලොකවාද– පටිසංයුතතා දිටයි, දිටයි න වනුව්, වනුව න දිටයි, අඤඤ දිටයි, අඤඤ වනුව, යා ව දිටයි, යඤුව වනුව, අයං පයමා ලොකවාදපටිසංයුතතා දිටයි. ලොකවාදපටිසංයුතතා දිටයි මීචඡාදිටයි – පෙ- ඉමාති සඤඤේ නාති න ව දිටයියෝ.

'අසභානො අතතා ව ලොකො චා'ති –පෙ- 'සභාතො ව අසභානො ව අතතා ව ලොකො චා'ති –පෙ- 'නෙව සභාතො නාසභාතො අතතා ව ලොකො චා'ති -පෙ- 'තෙතවා අතතා ව ලොකො චා'ති –පෙ-'අනතතවා අතතා ව ලොකො චා'ති –පෙ- 'අනතවා ව අනතතවා ච අතතා ව ලොකො චා'ති –පෙ- 'නෙව අනතවා න අනනතවා අතතා ව ලොකො චා'ති අභිතිවෙසපරාමාසො ලොකවාදපටිසංයුතතා දිටයි, දිටයි න වන්, වන් හ දිටයි, අකැක දිටයි, අකැකා වන්, ගො ව දිටයි ශකාව වන්, අගං අටාම ලොකාවාදපටිසංයුතතා දිටයි, ලොකවාදපටිසංයුතතා දිටයි මචණාදිටයි –පෙ- ඉමානි සකැකුජනානි න ච දිටයිනො.

ලොකවාද පටිසංයුතතාය දිටයියා ඉමෙහි අටයිහි ආකාරෙහි අහිති-වෙසො හොති.

2–13. ආත්මවාදපුතිසංයුක්තදෂ්ටය

අාතම්වාදපතිසංයුකතද පටියෙහි කවර විසි අයුරෙකින් අහිනිවෙශය වෙයි යත්:

මෙලොව (බුදධාදී) ආශ්‍යිශන් නො දක්නාසුල අයේඛ්ධම්යෙහි අදසම වූ ආශ්‍යීධම්යෙහි අවින්ත වූ සත්පුරුමයන් නො දක්නාසුල සත්පුරුමධම්යෙහි අදසම වූ සත්පුරුමධම්යෙහි අවින්ත වූ අශුතවත් පාථන්ජන නෙම රූපය ආතාවශයෙන් දකී. ආතාමය රුපවත් කොට හෝ රූපය ආතාවයෙහි ලා හෝ ආතාමය රූපයෙහි ලා හෝ ... වෙදනාව ... සංශුව ... සංසකාරයන් විඥනය ආතාවශයෙන් දකී. ආතාමය රුපවත් කොට හෝ විඥනය ආතාමයෙහි ලා හෝ ආතාමය විඥනයෙහි ලා හෝ ...

කිසෙයින් රූපය ආතමවශයෙන් දක්තේ ද යත්:

මෙලොව ඇතැමෙක් පර්විතයිණය ... ඔදුතකයිණය ආතාවශයෙන් දකී. ''යමෙක් ඔදුතකයිණ වේ ද, හේ මම වෙමි. යමෙක් මම වේ ද හේ ඔදුතකයිණ වේ'' යයි ඔදුතකයිණයන් තමාත් එකක් මැ කොට දකී. යම්සේ දැල්වෙන තෙල්පහනක්හුනේ යම් සිළුවක් වේ ද හේ වණී වෙයි, යමකේ වණී වේ ද හෝ සිළුව වේ'' යයි සිළුවත් වණ්යත් එකක් මැ කොට දක්නේ ද, ළුපරිද්දෙන් මැ මෙලොව ඇතැමෙක් ඔදුතකයිණය ආතා වශයෙන් දකී ... මේ පලමුවනු වූ රූපවසතුකආතාවාදපුතිසංයුකතදුවේ වේ. ආතාවාදපුතිසංයුකතදවෙය මිළුණාදුවේ හැ... මොහු දුවේ නොවූ සංයොජනයෝ යි. මෙසෙයින් රූපය ආතාවනයෙන් දකි ...

ආතමවාදපුතිසංයුකතදුවේයෙහි මේ විසිඅයුරිත් අභිතිවෙශය වේ.

2 – 14. ලොකවාදපුතිසංසූක්තදුෂ්ටිය

ලොකවාදපුතිසංසුකතද ෂටියෙහි කවර අටඅසුරෙකින් අහිනිවෙශය වෙයි යන්:

''දාත්මයත් ලොකයක් ශාශවත ශැ'යි අහිතිවෙශපරාමශීය ලොකවාද-පතිසංයුකතද පට ශැ. ද පටිශ වස්තු නො වෙයි, වස්තුව ද පට නො වෙයි. ද පටිශ අනෙකක, වස්තුව අනෙකෙකි. යම් ද පටියකුත් යම් වස්තුවකුත් වේ ද, මේ පලමුවනු වූ ලොකවාදපතිසංයුකතද පට වේ. ලොකවාදපතිස -යුකතද පටිය ම්ථානාද පට හැ ... මොහු ද පට නො වූ සංයෝජනයෝ යි.

''ආතමයත් ලොකයක් අශාශවත යැ''යි … ''ආතමයත් ලොකයත් ශාශවත ද අශාශවත ද වේ'' යයි … ''ආතමයත් ලොකයත් නො මැ ශාශවත වූයේ අශාශවත නො වේ'' යයි … ''ආතමයත් ලොකයත් අතත ඇත්තේ යෑ'' යි … ''ආතමයත් ලොකයත් අතත නැත්තේ යෑ'' යි … ''ආතමයත් ලොකයත් අතත ඇත්තේ ද අනත නැත්තේ ද වේ'' යයි … ආතමයත් ලොකයත් නො මැ අතත ඇත්තේ අනත නැත්තේ ද වේ'' යයි … ආතමයත් ලොකයත් නො මැ අතත ඇත්තේ අනත නැත්තේ ද වේ'' යයි … ආතමයත් ලොකයත් නො මැ අතත ඇත්තේ අනත නැත්තේ ද වේ'' යයි … ආතමයත් ලොකයත් නො මැ අතත ඇත්තේ අනත නැත්තේ ද වේ'' යයි … ආතමයත් ලොකයත් නො මැ අනත ඇත්තේ අනත නැත්තේ ද වේ'' යයි … ආතමයත් ලොකයත් නො මැ අනත ඇත්තේ අනත නැත්තේ නො වේ'' යයි අනිනිවෙශපරාමයීය ලොකවාදපතිසංයුකතද ඉතිය අනෙකක, වසතුව අනෙකෙකි. යම් ද වේයකුත් යම් වසතුවකුත් වේ ද මේ අටවනු වූ ලොකවාදපතිසංයුකත ද වේ වේ. ලොකවාදපතිසංයුකතද වේ ය මිළුහාද වේ යෑ … මොහු ද වේ නො වූ සංයොජනයෝ යි.

ලොකවාදපතිසංයුකතද පේදෙහි මේ අටඅයුරින් අහිනිවෙශය වේ.

2 - 15, 16. හවදිටයි - විහවදිටයියො.

ඔලීයනාහිනිවෙසො¹ හවදිටයි, අතිඛාවනාහිනිවෙසො විහවදිටයි, අසසාදදිටයියා පඤචත්ංසාය ආකාරෙහි අහිනිවෙසො කති හවදිටයියො, කති විහවදිටයියො: අනතානුදිටයියා විසතියා ආකාරෙහි අහිනිවෙසො කති භවදිටයියො, කති විහවදිටයියො - පෙ– ලොකවාදපටිසංයුතතාය දිටයියා අටාහි ආකාරෙහි අහිනිවෙසො කති හවදිටයියො, කති විහවදිටයියො:

අසසාදදිටයියා පකුවතිංසාය ආකාරෙති අහිතිවෙසො සියා භව-දිටයියො, සියා විභවදිටයියො. අතතානුදිටයියා විසතියා ආකාරෙති අනිතිවෙසො පතතරස භවදිටයියො, පකුව විහවදිටයියො, මච්ඡාදිටයියා දසහි අකාරෙහි අභිනිවෙසො සබබාව තා විභවදිටයියො. සකකායදිටයියා විසතියා ආකාරෙහි අභිනිවෙසො පතතරස භවදිටයියො, පකුව විභව-දිටසියො. සකකායවදදුකාය සසාකරදිටයියා පතතරසහි ආකාරෙහි අභිනිවෙසො සබබාව තා භවදිටයියො. සකකායමදුකයේ උචෙඡදදිටයියා පකුවහාකාරෙහි අභිනිවෙසෝ, සබබාව තා විභවදිටයියො.

සසානො ලොකො'ති අනතගොහිකාය දිටයියා පඤාවහාකාරෙහි අභීනිවෙසො, සබබාව තා භවදිටයියො. 'අසසාතා ලොකො'ති අනතගො-තිකාය දිටසීයා පඤාභකාරෙහි අහිතිවෙසො, සබබාව තා විභවදිටසියො. 'අනතවා ලොකො'ති අනතගාහිකාය දිටයියා පණාචහාකාරෙහි අහිතිවෙසො සියා භවදිටයියො, සියා විහවදිටයියො. 'අනනතවා ලොකො'ති අනතශා-තිකාය දිටසියා පඤාචහාකාරෙති අභිතිවෙසො. සියා භවදිටසියො, සියා වහවදිටසියො. තං ජීවං තං සරීර'නති අනතගගාහිකාය දිටසියා පඤවහා-කාරෙහි අභිනිවෙසො, සබබාව තා විහවදිටසියො. 'අඤඤං ජීවං අඤඤං සරීර'නති අනතගාාහිකාය දිටයීයා පඤවහාකාරෙහි අහිනිවෙසො, සබබාව තා භවදිටසියො. 'හොති තථාගතො පරං මරණා'ති අනතගොතිකාය දිටසියා පඤවහාකාරෙහි අභිනිවෙසො, සබබාව තා භවදිටසියො. 'න හොති තුථාගතො පරං මරණා'ති අනතගගාහිකාය දිට්සීගා පඤාවහාකාරෙහි අභිතිවෙසො සබබාව තා විහවදිටයියො. 'හොති ව න ව හොති තථාගතො . පරං මරණා'ති අනතගගාහිකාය දිටසියා පඤචහාකාරෙහි අහිනිවෙසො, සියා භවදිට්යීයො, සියා විභවදිට්යියො. 'නෙව හොති න න හොති තථාගතො පරං මරණා'ති අනතගගාහිකාය දිටසීයා පඤවහාකාරෙහි අහිනිවෙසො, සියා භවදිටසීයො, සියා විහවදිටයියො.

පුබබනතානුදිටසීයා අටහාරසහි ආකාරෙහි අනිනිවෙසො, සියා හව-දිටසීයො, සියා විභවදිටසීයො. අපරනතානුදිටසීයා චතුචතතාලීසාය ආකාරෙහි අනිනිවෙසො, සියා හවදිටසීයො, සියා විහවදිටසීයො. සහෛදුයු-ජනිකාය දිටසීයා අටහාරසහි ආකාරෙහි අනිනිවෙසො, සියා හවදිටසීයො, සියා විහවදිටසීයො. 'අහ'නති මානවිනිබනිාය දිටසීයා අටහාරසහි ආකාරෙහි අහිනිවෙසො, සබබාව තා විහවදිටසීයො. 'මම'නති මානවිනිබනාය දිටසීයා අටහාරසහි ආකාරෙහි අභිනිවෙසො. සබබාව තා හවදිටසීයො. අතතවාද-පටිසංශුතතාය දිටසීයා වීසතියා ආකාරෙහි අභිනිවෙසො, පනතරස හව දිටසීයො, පඤාව විහවදිටසීයො. ලොකාවාදපටිසංශුතතාය දිටසීයා අටහී ආකාරෙහි අහිනිවෙසො සියා හවදිටසීයො, සියා විහවදිටසීයො.

2 - 15, 16. හව - විභවදුෂ්ටි

(ශාශවතසංශු හෙයින් නිඖණයෙන් සිත) හැකිලීමෙහි අභිනිවෙශය හවද පටි නම. (උපෙඡිදසංඥ හෙයින් නිරොධහාමිනීපුතිපදයෙහි) අති-ඛාවනයෙහි අභිනිවෙශය විහවද පටි නම්. ආසවාදද පටියෙහි පන්තිස් අයුරෙකින් අභිනිවෙශය වෙයි. (එහි) හවද පටිහු කෙනෙක් ද, විහවද පටිහු කෙනෙක් ද, ආනමානද පටියෙහි විසිඅයුරෙකින් අභිනිවෙශය වෙයි. (එහි) හවද පටිහු කොනෙක් ද, විහවද පටිහු කෙනෙක් ද, ලොකවාදපුතිසංයුකත-ද පටියෙහි අටඅයුරෙකින් අභිනිවෙශය වෙයි. (එහි) හවද පටිහු කෙනෙක් ද, විහව ද පටිහු කෙනෙක් ද යන්:

ආසවාදද වේගෙනි පත්තිස් අයුරින් අනිතිවෙශය නවද වේහු ද වත්නාහ. විනවද වේහු ද චන්නාහ. ආතමානුද වේගෙනි විසිදා යුරෙකින් අනිතිවෙශය වෙයි. (එනි) තවද වේ පසළොසෙකා, විනවද වේ පසෙකි. ම්ථාාද වේගෙනි දසඳ යුරෙකින් අනිතිවෙශය වෙයි. එහැම විනවද වේහු වෙති. සතකායද වේගෙනි විසිඳසුරෙකින් අනිතිවෙශය වෙයි. (එනි) තවද වේ පසළොසෙකා, විනවද වේ පසෙකි. සතකායවසතාක ශාශවත -ද වේගෙනි පසළොස් අයුරෙකින් අනිතිවෙශය වෙයි. එහැම නවද වේ වෙයි. සතකායවසතාක උළෙජ දද වේගෙනි පස් අයුරෙකින් අනිතිවෙශය වෙයි. එහැම විනවද වෙනු වෙති.

''ලොකය ශාශවක යෑ'' යන අනතුහාහිකද වේයෙහි පස්අයුරෙකින් අහිතිවෙශය වෙයි. එහැම භවද පටිහු යැ ි ''ලෝකය අශාශවන ගැ'' යන අනතහාහිතද වේයෙහි පස්අයුරෙකින් අභිනිවෙශය වෙයි. එහැම විහව ද වෙනු යැ. ''ලොකා අනත ඇත්තේ යැ'' යන අනතගානිකද වෙයෙහි පස්අයුරින් අභිනිවෙශය හවද වේහු ද වන්නාහ. විහවද වේහු ද වන්නාහ. ' ලෝකය අනත නැත්තේ යැ'' යන අනතුහනිකද වේයෙහි පස්අසුරින් අභිතිවෙශය නවද පටිහු ද වන්නාහ. විභවද ටෙහු ද වන්නාහ. ''හේ මැ ඒවයැ හෙ මැ ශරීර යැ'' යන අනතහාහිකදුවේයෙහි පස්අයුරෙකින් අභිතිවෙශය වෙයි. එහැම විහවද වෙහු සැ. "ජීවය අනෙකෙක, ශරීරා අනෙකෙකි'' යන අනතුහාහිකදු පිරියෙහි පස්අසුරෙකින් අභිනිවෙශ්ය වෙයි, එහැම භවද වේහ යැ. ''සහාන තෙම මරණින් මත්තෙහි විදුමාන වෙයි'' යන අනත්හාභිකද වේයෙහි පස්අයුරෙකින් අභිතිමෙශය වෙයි. එහැම භවද පේහු යැ. ''ස්තාන කෙම මරණින් මත්තෙහි විදුමාන නො වෙයි'' යන[්] අනතගාතිකද පටියෙති පස්අසුරෙකින් අතිතිවෙශ්ය වෙයි, එහැම විභවද ටේහු යැ. ''සතති තෙම මරණින් මත්තෙති වන්නේත් නො වත්තේත් වෙයි'' යන අනතුගාහිකද පටියෙහි පස් අයුරින් අභිනිවෙශය හවද ටේහු ද වන්නාහ. විහවද වේහු ද වන්නාහ. ''සනාන තෙම මරණින් මන්තෙහි නො මැ වෙයි නො ද නො වෙයි" යන අනතහාහිකදු මටියෙහි පස්අසුරින් අභිනිවෙශය භවද වේහු ද වන්නාහ. විහවද වෙහු ද වන්නාහු යැ.

පූචීංතතානුදු වේයෙහි අටලොස් අයුරින් අභිනිවෙශය හවද වෙහු ද වත්නාහ. විහවද වෙහු ද, වත්නාහ. අපරානතානුද වේයෙහි සියුසාලීස්-අයුරින් අහිතිවෙශය හවද වේහු ද වත්නාහ. විහවද වේහු ද වත්නාහ. සංයෝජනිකද වේගෙහි අටලොස් අයුරින් අහිතිවෙශය භවද වේහු ද වත්නාහ. විහවද වෙහු ද වත්නාහ. ''මම''යි මානයෙන් බැදුණු ද වේ-යෙහි අටලොස් අයුරින් අහිතිවෙශය වෙයි. එ හැම විභවද වෙහු යැ, ''මාගේ යැ''යි මානයෙන් බැදුණු ද වෙයෙහි අටලොස් අයුරෙකින් අභිනිවෙශය වෙයි. එහැම භවද වෙහු යැ ආතාවාද පුනිසංයුකතද වෙයෙහි වියිඅයුරෙකින් අභිතිවෙශය වෙයි. (එහි) භවද වේ පසලොසෙක, විභවද වේ පෙයකි. ලොකවාදපුතිසංයුතකද වේයෙහි අටඅයුරින් අහිතිවෙශය හවද වේ– හු ද වන්නාහ, විභවද වෙහු ද වන්නාහු ය.

පටිසමහිදුමගෙහා-මහාවගහ-දිටසිකථා

සබබාව තා දිටයියො අසසාදදිටයියො. සබබාව තා දිටයියො අතතානු දිටයියො. සබබාව තා දිටයියො මච්ඡාදිටයියො. සබබාව තා දිටයියො සකකායදිටයියො. සබබාව තා දිටයියො අනතාගොහිකා දිටයියො. සබබාව තා දිටයියො සඤඤඤජනිකා දිටයියො. සබබාව තා දිටයියො අනතවාදපටිසංසුතතා දිටයියො.

> ''හවඤාව දිටහිං විහවඤාව දිටහිං¹ එතං දවයං නකකිකා නිසයිතා සෙ² තෙසං නිරොබමහි න හඤ³ ඤෑණං යඤායං ලොකො විපරිතසඤඤී''ති.

''දවීහි භිකබවෙ දිටසිගතෙහි පරියුටයිතා දෙවමනුසසා ඔලීයනති¹ එකෙ, අතිධාවනති එකෙ, වකබුමනෙතා ව පසසනති.

සාඑඤව තිකඛවෙ, ඔලීයනති එසො: තවාරාමා තිකඛවෙ, දෙවමනුසා තවරතා තවසමමුදිතා, තෙසං තවනිරෝඛාය ධමෙම දෙසියමානෙ විතතං න පකඛඥති නපපසිදති⁵ න සනතිටයයි නාධිමුච්චති. එවා බො තික්ඛවේ ඔලීයනති එකෙ.

කථයාව භිකාබවෙ, අතිබාවනාහි එහො: භවෙනෙව⁶ බො පනෙකො අට්ටීසමානා.⁷ හරායමානා ජිගුවාජිමානා විහවං අභිනාඥනති: 'යතො කිර හෝ අයං අතතා කායසා හෙද⁸ උචාරිජාති විනසාති න හොති පරං මරණා, එතං සනතා එතං පණිතා එතං යාථාවනති⁹ එවං බො භිකාබවෙ අතිබාවනාහි එකෙ.

කථඥව භිකඛවෙ චකඛුමනෙතා ව පසාකත්වා ඉඩ භිකඛවෙ භිකඛු භූතං භූතතො පසාන්, භූතං භූතතො දිසවා භූතසා නිඛ්ඩදය විරාශාශ නිරොධාය පටිපනෙතා හොති. එවං බො භිකඛවෙ චකබුමනෙතා ච පසානති.

> 'යො භූතං භූතතො දිසවා භූතසස ව අතිකකමං, යථාභූතෙ'බිමුවෙති භවතණහා පරිකඛයා' (1)

ස වේ¹⁰ භූත පරිඤඤතෝ¹¹ විතතණොහා භවාභවෙ භූතසා විභවා භිකබු නාගචාජිති පුනබහව''නතී (2)

තයො පුගාලා විපතනදිටයී, තයො පුහාලා සමපතනදිටයී.

කතමෙ තයො පුගාලා විපනහදිටයි. නිත්මයො ව නිත්මයොවකො ව යො ව මච්ඡාදිටයිකො. ඉමෙ තයො පුගාලා විපනතදිටයි.

කතමෙ තයො පුගාලා සමපනනදිටයී. තථාගතො ව තථාගතසාවකො ව යො ව සම්මාදිටයිකො, ඉමෙ තයො පුගාලා සමපනනදිටයි.

1 භවදිට¤ිගො විතවදිරසිමයා - සාසා PTS 2 නි≪යිනා ගෙස - සාසා P	ЪŢ	T
--	----	---

- 3 තාසව සාසා PTS 4 ඔලිසනානි සාසා PTS
- 5 නා පසිදති මජ්ස• PTS නා සමපසිදති යනා

10 සමෙ - කාං 11 භූතසාස පරිදාකුදු - PTS භූතසාස පරිදාකුදුතො දෙසා-සාං

⁶ භාවේතා - සාසා 7 අට්ට්යමාතා - සාසා PTS 8 හෙදී පරං මරණය - මජසං 9 සථාවනති - සාසා - PTS

එහැම ද ටේහු ආසවාද ද ටේ වෙති. එහැම ද ටේහු ආතමානුද ටේ වෙති. එහැම ද ටේහු ම්ථානද ටේ වෙති. එහැම ද ටේහු සතකායද ටේ වෙති. එහැම ද ටේහු අනතලාතික ද ටේ වෙති. එහැම ද ටේහු සංයෝජනික ද ටේ වෙති. එහැම ද ටේහු ආතමවාද පුතිසංසුකත ද ටේ වෙත්.

''තාර්කිකයෝ තුමූ භවද පටිය ද, විහවද පටිය ද යන මෙ දෙක ඇසුරු කළාහු වෙති. යම් කරුණෙකින් මේ ලෝවැයි තෙම යම් නිරොධ-සුබයෙක්හි විපරීතසංඥ ඇත්තේ ද, ඔවුනට ඒ නිරෝධයෙහි ඥනයෙක් නැද්ද එහෙයිනි.''

"මහණෙති, දව්විධ ද පේහතයක් විසින් සමුද චාරයට පත් දෙව්මිතිස්සු ඇතැම් කෙනෙක් ඔලීයන (ශාශවත සංඥ හෙයින් නිවාණයෙන් හැකිළීම) කෙරෙති. ඇතැම් කෙනෙක් (උචේඡද හෙයින් නිරෝධගාමිනීපුතිපදයෙහි) අතිධාවන කෙරෙත්. නුවණැස් ඇත්තාහු මැදකින්.

මහණෙති, කිසෙයින් ඇතැම් කෙනෙක් ඔලියන කෙරෙති යන් මහණෙති, දෙවිමිතිස්සු හවය අභිරමණසථානය කොට ඇත්තාහු යැ. හවයෙහි ඇලුණාහු යැ, හවයෙන් සතුටු වූවාහු යැ. හවනිරොධය පිණිස දහම් දෙසනු ලබන කල්හි ඔවුන්ගේ යිත (බම්දෙශනාවට හෝ හව තිරොධයට) නො පිවිසෙයි. නො පහදී නො පිහිටයි අධිමුකත නොවේ. මහණෙති, මෙසෙයින් ඇතැම් කෙනෙක් ඔලියන කෙරෙත්.

මහණෙති, කිසෙසින් ඇතැම් කෙනෙක් අතිධාවන කෙරෙති. යන්: තවද ඇතැම් කෙනෙක් හවයෙන් මැ පෙළෙනු ලබන්නාහු ලජජාවට පැමිණෙන්නාහු ජුගුපසාවට පැමිණෙන්නාහු උචෙඡදයට සතුටු වෙත්. හවත්ති, යම් තැනක පටන් මේ ආතමය කාබුන් මරණින් මත්තෙති සිඳේ ද වැනැයේ ද මරණින් මත්තෙහි විද_ගමාන නො වේ ද තෙල (සිදීම) ශානන යැ නෙල පුණින යැ තෙල යථාසවහාවය ල'යි. මහණෙති, මෙසෙයින් ඇතැම් කෙනෙක් අතිධාවන කෙරෙත්.

මහණෙනි, කිසායින් ඇස් ඇත්තාහු මැ දකිකි යන්: මහණෙනි, මෙසස්නෙහි මහණ නෙම භූතය (හෙතුයෙන් උපන් සකාකපඤාවක සඬාපාත දුෑබය) භූත (දූෑබ) වශයෙන්, දකී. භූතා භූතවශයෙන් දක භූතයාගේ නිළේදය පිණිස විරාගය පිණිස නිරෝධය පිණිස පිළිපන්නේ වේ. මහණෙති, මෙහෙයින් ඇස් ඇත්තාහු මැ දකින්.

"යමෙක් භූතය භූතවශයෙන් දඬ භූතයානේ ඉක්මවිම (නිරොධය) ද දක භවතෘෂණාවනේ කෘය කිරීමෙන් යථාසවහාව වූ නිරොධයෙහි අබිමුකත වේ ද, (1)

ඒ අහිත් තෙමේ එකානතයෙන් භූත සඞ්බාහත දුෘඛය පිරිසිද දත්තේ කුදුමහත් භවයෙහි පහවූ තෘෂණා ඇත්තේ භූත සඞ්බාහත වනීත දුෘඛයාගේ සිඳිමෙන් පුනභීවයට නො පැමිණේ^{7,} යයි. (2)

පුදගලයෝ තිදෙනෙක් විරූපහාවයට ගිය දුටේ ඇත්තාහු යැ පුදහලයෝ තිදෙනෙක් සුඥරහාවයට ගිය දුටේ ඇත්තාහු යැ.

කවර පුදගලයෝ තිදෙනෙක් විරූපභාවයට ගිය දුවේ ඇත්තාහු ද යත්: තීහික යැ තීහිකශාවක යැ යමෙකුත් මිථාාදුවේ ඇත්තේ තම හේ යැ. මොහු විරූපභාවයට ගිය දුවේ ඇති තුත් පුහුලෝ යි.

කවර පුද්ගලයෝ නිදෙනෙක් සුඤරහාවයට ගිය දුවේ ඇත්තාහු ද යන්: තථාගත යෑ තථාගතශුාවක යෑ යමෙකුත් සමාන්දුවේ ඇත්තේ නම් හේ යෑ. මොහු සුඤරහාවයට ගිය දුවේ ඇති තුත් පුහුලෝ යි. 'කොඛනො උපනාහි ව පාපමකඛී ව ගො නරෝ, විපනතදිටයි මාගාවී තං ජඤඤ වසලො ඉති, (1)

අකෙකාඛනො අනුපනාහි විසුදෙඛා¹ සුදධනං ගනො, සමපනතදිටයි මෙඛාවී තං ජඤඤ අරියො ඉතී'ති, (2)

ත්සෙසා විපනනදිටසියො, ත්සෙසා සමපනනදිටසියො.

කතමා තිසෙසා විපනනදිටසියො: 'එනං මමා'ත්² විපනනදිටසී 'එසො'හමසමිති විපනනදිටසී, 'එසො මෙ අතතා'ති විපනනදිටසී, ඉමා තිසෙසා විපනනදිටසීයො.

කනමා කිසෙසා සමපනනදිටසීයො. 'නෙතං මමා'නි සමපනනදිටසී, 'නෙසො හමසම්'නි සමපනනදිටසී, 'න මෙසො අතතා'ති සමපනනදිටසී, ඉමා තිසෙසා සමපනනදිටසීයො.

'එතං මමා'ති² කා දිටයි. කති දිටයියො: කතමනතානුගොහිතා තා දිටයියො. 'එසො හමසම්'ති කා දිටයි. කති දිටයියො. කතමනතානුගොහිතා තා දිටයියො. 'එසො මේ අතතා'ති කා දිටයි. කති දිටයියො. කත– මනතානුගොහිතා තා දිටයියො.

'එතං මමා'ති පුබබනතානුදිටයි, අටසාරස දිටයියො, පුබබනතානුශානිතා තා දිටයියො, 'එසො හමයම්'ති අපරනතානුදිටයි, වතුවතතාලීසං දිටයියො, අපරානතනුශානිතා තා දිටයියො, 'එසො මෙ අතතා'ති විසතිවානුකා අතතානුදිටයි, විසති වානුකා සකකායදිටයි, සකකායදිටයිපෙමුබානි අවාසටයිදිටයිගතාති, පුබබනතාපරනතානුශානිතා තා දිටයියො.

'යෙ කෙව් හිකබවෙ, මයි නිවසං ගතා, සබෙබ තෙ දිටසීසමපතනා, තෙසං දිටසීසමපතනානං පඤචනතං ඉඩ තිටසා, පඤචනතං ඉඩ විහාය නිටසා.

කතමෙසං පඤචනතං ඉඩ නිටඪා: සතතකඛතතුපරමසා, කොලං-කොලසා, එකබීජිසා, සකදගාමිසා, ගො චි දිටෙඪව ධමෙම අරහා. ඉමෙසං පඤචනතං ඉඩ නිටඪා.

කතමෙසං පඤචනතං ඉඩ විහාය නිටහා: අනතරාපරිනිබබායිසා, උපහච්චපරිනිබබායිසා, අසභාරපරිනිබබායිසා, සසභාරපරිනිබබායිසා, උඥාංසොතසා අකනිටාහාමිනො, ඉමෙසං පඤචනතං ඉඩ විහාය නිටා.

^{1.} අමකුබි - සාසා PTS. 2. මමනානි - සසා PTS.

යම් මිතිසෙක් කිපෙනසුලු ද බද්ධවෛර ඇත්තේ ද ලාමක වූ මකුගුණ ඇත්තේ ද විරූපහාවයට ගිය දූෂටි ඇත්තේ ද කල වරද වසන-සුලු ද ඔහු 'වසල' යයි දන්නේ යැ. (1)

(යමෙක්) නො කිපෙනසුලු ද බදාධිවෛර නැත්තේ ද (ඥනදශීන-විශුදාධියෙන්) විශුදා වූයේ ද, (මාගීඵල සඹාහාන) ශුදාධිභාවයට ගියේ ද සුඤරභාවයට ගිය දුෂටි ඇත්තේ ද පුඤ ඈත්තේ ද ඔහු 'ආයසී'යයි දන්නේ ය'යි. (2)

විපනනද ටෙහු තිදෙනෙක, සමපනනද ටෙහු තිදෙනෙකි.

තුත් විපතනද පෙටිහු කවරග යත්: 'තෙල මාගේ යැ'යනු විපතනද පෙටි යැ "තෙල මම වෙමි" යනු විපතනද පෙටි යැ ''තෙල මාගේ ආතම යැ" යනු විපතනද පෙටි යි. මොහු තුන් විපතනද පෙටිහු වෙත්.

තුන් සමපනතද වෙනු කවරහ යන්: ''තෙල මාගේ නො වෙයි" යනු සමපනතද වේ යැ, ''තෙල මම නො වෙමි' යනු සමපනතද වේ යැ. ''තෙල මාගේ ආතමය නො වෙයි'' යනු සමපනතද වේ යි. මොහු තුන් සමපතත ද වේහු වෙත්.

"තෙල මාගේ යැ" යනු කවර දුටේ ද, දුථෙනු කෙතෙක් ද, ඒ දුටෙනු කවර අනතයෙකින් අනුශෘෂිත වූවානු ද, ''තෙල මම වෙම්" යනු කවර දුටේ ද, දුටෙනු කෙතෙක් ද, ඒ දුටෙනු කවර අනතයෙකින් අනුශෘෂිත වූවානු ද, ''තෙල මාගේ ආතම යැ'' යනු කවර දුටේ ද, දුටෙනු කෙතෙක් ද, ඒ දුටෙනු කවර අනතයෙකින් අනුශෘෂිත වූවානු ද යන්:

''තෙල මාගේ යැ'' යනු පූජිංනතානුද පේ යැ ද වේ අටලොසෙකි. ඒ ද වේහු පූජිංනතයෙන් අනුගංගීතයහ. ''තෙල මම වෙමි'' යනු අපරානතානු-ද වේ යැ. ද වේ සියුසාලිසෙකි. ඒ ද වේහු අපරානතයෙන් අනුගංගීතයහ. ''තෙල මාගේ අංතම යැ'' යනු විංශද්වසතුක අංතමානුද වේ යැ. විංශද්වසතුක සතකායද වේ යැ, සතකායද වේය පුමුඛ කොට ඇති ද වේගන දෙ සැටෙකි. ඒ ද වේහු පූජිංනතාපරානතයෙන් අනුගංගීත වෙත්.

මහණෙති, යම් කිසි කෙනෙක් මා කෙරෙහි ('භාගාවත්හු සමාක්– සමබුදධනය'යි) මාගීඥ නවශයෙත් තිෂ්ඨාවට ගියාහු ද ඒ සියල්ලෝ දුෂටි– සමපතනයෝ යි. ඒ දූෂටිසමපතනαත් අතුරිත් පස්දෙනකුත්හට මේ කාමධාතුයෙහි නිෂ්ඨා (පරිනිළුංණය) වෙයි. පස්දෙනකුත්හට මේ කාම– භවය හැරපියා නිෂ්ඨා වෙයි.

කාවර පස්දෙනකුත්හට මෙහි නිෂ්ඨා වේ ද යත්: සතතකඛතතු– පරමහට යැ කොලංකොලහට යැ එකබීජිහට යැ සකදුගාමීහට යැ යමෙකුත් මේ අත්බැවිහි මැ අහිත් වේ ද ඔබට යැ යන මේ පස්දෙනාහට මෙහි නිෂ්ඨා වේ.

කවර පස්දෙනතුන්හට මේ කාමඛාතුව හැරපියා නිෂ්ඨා වේ ද යන්: අනතරාපරිනිබබායීහට යැ උපහචවපරිනිබබායීහට යැ අසඞ්ඛාරපරිනිබබායී– හට යැ සසඞ්ඛාරපරිනිබබායීහට යැ උදධංසොත අකනිටඪගාමීහට යැ යන මේ පස්දෙනාහට මේ කාමඛාතුව හැරපියා නිෂ්ඨාව වේ.

පටිසමහිදුමගෙනා-මහාවගන-දිටසීකථා

යෙ කෙවි භිකඛවෙ මයි නිටඨං ගතා, සබෛබතෙ දිටයිසමපනතා, තෙසං දිටයිසමපනතානං ඉමෙසං පඤවතතං ඉඩ නිටඨා, ඉමෙසං පඤවතතං ඉඩ විහාය නිටඨා.

යෙ කෙවි තිකඛවෙ මයි අවෙචවපපසනනා, සබෙබ තෙ සොතා-පනතා, නෙසං සොතාපනතානං පඤවනතං ඉඩ නිටඨා, පඤවනතං ඉඩ විහාය නිටඨා.

කතමෙසං පණුවනතං ඉඩ නිව්ඨා: සතනකඛතතුපරමසා, කොලං -කොලසා, එකබීජිසා, සකදගාමිසා, යො වාදිටෙඨාව ධමෙම අරහා, ඉමෙසං පණුවනතං ඉඩ නිට්ඨා.

කනමෙසං පඤචනනං ඉඩ විහාශ නිටඨා: අනතරාපරිතිබබායිසා, උපහචවපරිතිබබායිසා, අසඞ්ඛාරපරිතිබබායිසා, සසඞ්ඛාර පරිතිබබායිසා, උදධංසොතසා අකන්ට්ඨගාමිනො, ඉමෙසං පඤචනනං ඉඩ විහාශ තිට්ඨා.

යෙ කෙවි භිකඛවෙ මයි අවෙච්චපසකනා, සබෙබ නෙ සොනාපනනා, තෙසං කොනාපනනානං ඉමෙසං පඤචනනං ඉඩ නිටඨා, ඉමෙසං පඤචනනං ඉඩ විහාස නිටයා."

දිටසිකථා සමතතා.

පටි සමහිදු මා හී ය - මහා වගී - දූ ෂටි කථා

මහණෙති, යම් කිසි කෙනෙක් මා කෙරෙහි නිස්ථාවට ගියාහු ද එහැම දෙන ද වේයෙත් සුඥර බවට ගියාහු යැ. ඒ ද වේයෙත් සුඥර බවට ගියවුන් අතුරිත් මොවුත් පස්දෙනහට ඉඩතිස්ථා යෑ මොවුත් පස්දෙනහට ඉඩ-විහාග[නිතවා යි.

මහණෙති, යම් කිසි කෙතෙක් මා කෙරෙහි අවල පුතාදයෙන් පුසනනයෝ වෙත් ද, එහැම දෙන ආයසීමාගීශොතසට පැමිණියාහු යැ. ඒ ආයසීමාගීශොතසට පැමිණියවුත් අතුරින් පස්දෙනකුත්හට මේ කාම– ඛාතුයෙහි තිෂායා වෙයි. පස් දෙනකුත්හට මේ කාමඛාතුව හැරපියා නිෂායා වෙයි.

කවර පස්දෙනකුත්හට මේ කාමධාතුයෙහි නිෂ්ඨා වෙයි යත්: සතතකකතතුපරමහට යැ. කොලංකොලහට යැළුකබීජීහට යැ සකදගාමී– හට යැ යමෙකුත් මේ අත්බැව්හි මැ අහීත් වේ ද ඔබට යැ යන මොවුත් පස්දෙනහට මේ කාමධාතුයෙහි නිෂ්ඨා වේ.

කවර පස්දෙනකුත්හට මේ කාමධාතුව හැරපියා නිෂ්ඨා වෙයි යත්: අනතරාපරිනිබබායීහට යැ උපහච්චපරිනිබබායීහට යැ අසඬඛාරපරිනිබබායී-හට යැ සසඬඛාරපරිනිබබායීහට යැ උඳධංසොතඅකනිට්ඨහාමීහට යැ යන මොවුත් පස්දෙනහට මේ කාමධානුව හැරපියා නිෂ්ඨාව වේ.

මහණෙනි, යම් කිසි කෙනෙක් මා කෙරෙහි අවල පුසාදයෙන් පුසනනයෝ වේත් ද එහැම දෙන ආශ්‍යිමාශීශෝතසට පැමිණියාහු වෙහි. ඒ ආශ්‍යීමාශීශෝතසට පැමිණියවුන් අතුරෙන් මොටුත් පස්දෙනහට මේ කාමඛාතුයෙහි නිෂ්ඨා වෙයි. මොටුත් පස්දෙනහට මේ කාමඛාතුව හැරපියා නිෂ්ඨා වේ යයි.

දුෂ්ටකථා නිමි.

ආනාපානසතිකථා.

3 – 1. ගණනුදෙදසො

සොලසවානුකාං ආනාපානසති සමාධිං¹ භාවයතො සමධිකානි² දෙව කැණාතානි උපපජජනති: අටා පරිපනේ කැණානි, අටා³ උපකාරෙ කැණානි, අටාරස උපකකිලෙසෙ කැණාති, තෙරස වොදනෙ කැණානි, බතතිංස⁴ සතොකාරිසා⁵ කැණානි, වතුවිසති සමාධිවසෙන කැණානි, දෙවසතතති විපසානාවසෙන කිහුණානි, අටා නිබසිදකැණානි, අටා නිබසිදනුලොමකැණානි, අටා නිබසිදපවිපපසාදධිකැණානි, එකවසති විමූතතිසුබෙ කැණානි.

ගණනුදෙදසො සමනෙතා

3 - 2. පරිපතු - උපකාරසොලස ඤුණානි

කතමානි අටා පරිපතේ ඤුණානි, අටා ව උපකාරෙ ඤුණානි.

කාමවජනෙද සමාධිසස පරිපනේා, නෙකබමමං සමාධිසස උපකාරං; බහාපාදෙ සමාධිසස පරිපනේා, අබහාපදෙ සමාධිසස උපකාරං; ජීනමිදධං⁶ සමාධිසස පරිපනේා, අාලෝකසාදිංකු සමාධිසස උපකාරං; උද්ධවවං සමාධිසස පරිපනේා, අවිකෙඛපො සමාධිසස උපකාරං; විවිකිචණ සමාධිසස පරිපනේා, බමමවවන්ානං සමාධිසස උපකාරං; අවිජණ සමාධිසස පරිපනේා, බමමවවන්ානං සමාධිසස උපකාරං; අවිජණ සමාධිසස පරිපනේා, කිඳුණං සමාධිසස උපකාරං; අරති සමාධිසස පරිපනේා, පාමෝජණං සමාධිසස උපකාරං; සබෙබපි අකුසලා බමමා සමාධිසස පරිපන්ා, සබෙබපි කුසලා බමමා සමාධිසස උපකාරා. ඉමානි අටස් පරිපනේ කදුණාති, අටස් ව උපකාරෙ කදුණාති.

ඉමෙහි සොළසහි ආකාරෙහි උදුවිතං විතතං⁷ සමුදුවිතං⁸ එකතෙත සනතිටඨති, නීවරණෙහි විසුජඣති.

කතමෙ තෙ එකතතා: නෙකඛමමං එකතතං, අබාාපාදෙ එකතතං, ආලොකසණැඤ එකතතං, අමකොබපො එකතතං, බමමවවත්ානං එකතතං, ඤෑණං එකතතං, පාමොජජං එකතතං, සබෙබපි කුසලා බමා එකතතා.

කතමෙ⁹ තෙ නීවරණා: කාමච්ඡඥ නීවරණං, බාාපාදෙ නීවරණං, පීනමිඳධං නීවරණං, උඳාධවවකුකතුවාං නීවරණං, විවිකිච්ඡා නීවරණං, අවිජා නීවරණං, අරති නීවරණං, සබෙබපි අකුසලා ධමා නීවරණා.

9 නිවරණාති කතාමේ - මජයං.

^{1.} ຊາກລາວາກາແຫລືແອົາລີດ - ອອສດ, ແກງ 2 ແອົາລີແລາສິ - ອອສດ, ແກງ PTS,

^{3.} අටය ච - මජසං, 4. බාහතිංසං - මජසං, බහතිං සං - PTS, සාං

^{5.} සතෝකොරිසු - සහ, PTS, 6. පීහාමිදවං - මජසං.

^{7.} උදධනං විතනං - PTS උදුපිතවිතනං - සහා,

^{8.} සමුදුවිතං චිතතං - මජසං, සමුදුපිත චිතතං - සාං සමුදුවිතතං - PTS. උදුජිතං චිතතං-සමුදුජිතං-පු, උදාජීතං චිතතං සමුදුජීතං - පු.

3

ආනාපානස්මෘති කථා

3 - 1. ගණනවාරය

ෂොඩශවසතුක ආතාපානසමාත් සමාබිය වඩන්නහුට සාහිරෙක දෙසියක් ඥනයෝ උපදිති. උවදුරු අරමුණු කොට පැවැති ඥනයෝ අට දෙනෙක, උපකාර අරමුණු කොට පැවැති ඥනයෝ අටදෙනෙක, උපකෙලශ අරමුණු කොට පැවැති ඥනයෝ අටලොසෙක, වොදනඥන තුදුසෙක, සිහි ඇති වැ කරන්නහුගේ ඥන දෙතිසෙක, වොදනඥන තුදුසෙක, සිහි ඇති වැ කරන්නහුගේ ඥන දෙතිසෙක, සමාබවශයෙන් පැවැති ඥනයෝ සුවිස්සෙක, විදශීනාවශයෙන් පැවැති ඥනයෝ දෙසැත්තැවෙක, තිමේදඥනයෝ අටදෙනෙක, නිමේදයට අනුලොම වූ ඥනයෝ අටදෙනෙක, තිමේදඟගේ සන්හිදීමෙහි ඥනයෝ අටදෙනෙක, විමූකතිසුබසමපුහුකත-ඥනයෝ එක්විස්සෙකි.

භණනවාරය නිමි.

3 - 2. පරිපතු උපකාර ෂොඩශඥ නයෝ

උචදුරු අරමුණ කොට පැවැති ඥනයෝ අටදෙන, උපකාර අරමුණු කොට පැවැති ඥනයෝ අටදෙන කවරහ ගත්:

කාමචජඥය සමාධියට උවදුරු යැ, නෛෂාමූමාය සමාධියට උපකාර යැ. ව්යාපාදය සමාධියට උවදුරු යැ, අව්යාපාදය සමාධියට උපකාර යැ. පීනමිදධය සමාධියට උවදුරු යැ, අම්සෙෂපය සමාධියට උපකාර යැ. ඖඥධතාය සමාධියට උවදුරු යැ, අව්සෙෂපය සමාධියට උපකාර යැ. විවිකිතකාව සමාධියට උවදුරු යැ, ඛමීතිශවය සමාධියට උපකාර යැ. විවිකිතකාව සමාධියට උවදුරු යැ, ඛමීතිශවය සමාධියට උපකාර යැ. අව්දුන් සමාධියට උවදුරු යැ, කුණාය සමාධියට උපකාර යැ. අව්දුම සමාධියට උවදුරු යැ, ඥණාය සමාධියට උපකාර යැ. අරභීය සමාධියට උවදුරු යැ, පුමොදෙය සමාධියට උපකාර යැ. හැම අකුශලඛමීයෝ සමාධියට උවදුරු වෙනි, හැම කුශලඛමීයෝ සමාධියට උපකාර වෙත්. මොහු උවදුරු අරමුණු කොට පැවැති ඥනයෝ අටදෙන ද උපකාර අරමුණු කොට පැවැති ඥනයෝ අටදෙන ද වෙත්.

මේ සොලොස් අයුරින් මතුමත්තෙහි කල පරිචය ඇති මොනොවට මතුමත්තෙහි කල පරිවය ඇති සිත එකානයෙහි පිහිටයි, නීවරණයන් කෙරෙන් විශුදා වෙහි.

ඒ එකතියෝ කවරහ යත්: නෛෂතුමාය එකති යැ අවාාපාදය එකති යැ ආලොකසංඥව එකති යැ අවිසෙෂපය එකති යැ ඛණිතිශවය එකති යැ ඥනය එකති යැ පාමොදය එකති යැ හැම කුශලඛණීයෝ එකතියෝ යි.

ඒ නීවරණයෝ කවරහ ගත්: කාමවඡනදය නී රණ සැ වහාපාදය නීවරණ සැ පිනමිදධය නීවරණ සැ උදාවවකාකකාවෙය නීවරණ සැ විවි-කිච්ඡාව නීවරණ සැ අවිප්ඡාව නීවරණ සැ අරතීය නීවරණ සැ හැම අකුශලධාමීයෝ නීවරණයෝ යි. ු **නීවරණා'ති කෙන**ටෝන1 නීවරණා: නියසානාව*රණ*ටෝක2 නීවරණා.

කතුමෙ තෙ නියසානා: නෙකුම්මං අරියානං නියසානං, තෙන ච තෙකබමේමන අරියා නීයනති;3 කාමචඡිදෙ නියානාවරණං, තෙන ච **කාමච**ජිඥෙන නිටුතතතා නොකබමමං අරියානං නිසාහනං නපපජානාතීකී⁵ කාමචඡඥෙ, නියානාවරණං, අබසාපාදෙ, අරියානං නියසානං, තෙන ව අබසාපාදෙන අරියා තියනති;3 බසාපාදෙ නියසානාවරණං, නෙන ච බසාපාදෙන නිවුතතතා අබසාපාදං අරියානං නියසානං නපාජානාතීතී4, බහාපාදෙ නිසාහාවරණං. ආලොකසකකද අරියානං නිසාහනං, නායච ආලෝකසණුකුය අරිගා නීයනති; පීනමිඟිං නියුසානාවරණං, නෙන ච **පීනම්දොන නිවූතතනා අලොහසඤඤං අරියානං නියහානං නපපජානාතීති** පීනමිඟිං නියානාවරණං. අවිකෙඛපො අරියානං නියානං, නෙන ච අවිතෙඛපෙන අරියා නීයනති; උදාවචාං නියසනාවරණං, තෙන ච උදධළුවන නිවූතතනා අවිකෙඛපං අරිශානං නියයානං නපපජානාතීනී උඟාවවං නියානානාවරණං. ඔමාවවන්නානං අරියානං නියානනං, නෙන ච බමාවවනානෙන අරියා නීයනකි; විවිකිචලා නියගනාවරණං, නාය ව විචිකිචඡාය නිවුතතතා බමාවවත්ානං අරියානං නියානානං නපපජානාතීති විචිකිචුණා නියාහනාවරණං, සැගණං අරියානං නියාහනං, තෙන ච සැණණෙන අරියා නීයනති; අවිජජා නියාංනාවරණං, තාය ච අවිජජාය නිවුකතතා කදුණං අරියානං නියානානං නපපජානාතීති අවිජරා නියානාවරණං. පාමොජජං5 අරියානං නියාංභං තෙන ව පාමොජෙජන අරියා නීයනති; අරත් නියානාවරණං, නාය ච අරතියා නිවුතනතා පාමොජජං අරියානං තියානං නපාජානාතීති අරති තියානාවරණං, සබෙබපි කුසලා බම්මා අරියානං නියාහනං, නෙහි ච කුසලෙහි බමේමහි අරියා නීයනති; සබෙබපි අකුසලා බම්මා නිෂානාවරණා, නෙහි ව අකුසලෙහි බම්මෙහි නිවූතතතා කුසලෙ බමේම අරියානං නියාානං නපපජානාතීති සබෙබපි අතුසලා බමමා නියානාවරණා.

සොලසඤාණනිදේදහා සමනෙතා.

3 - 3. උපකකිලෙසඤුණානි.

ඉමෙහි ච පන නීවරණෙහි විසුදධවිතතසය සොළසවාඞුකං⁶ ආනා-පානසතිසමාධිං භාවයතො ඛණ්කසමොධානා කතමෙ අටසාරස උපකකිලෙසා උපපජජනති:

. පාමුජජ. - සාහා, 6. සොළසකව හවුක. - සී 2

කෙනුළෙළුන - සහ.
 නියනානාවාරණවෙයන - පුං

^{3.} නියානත් - මජසං, PTS 4. න පජාකානිති - PTS

නීවරණා යනු: කවර අරුතින් නීවරණ වෙයි යත්: නිගඞාණා– වරණාමයෙන් නීවරණ යැ.

ඒ නීයඞාණයෝ කවරහ යත්: නෛෂකුමාය ආගඞ්යන්නේ නියඞා– ණයෙක. ඒ නෛෂකුමාය හෙතුකොටගෙන ද ආයාෂයෝ (කාමයෙන්) නික්ම යෙහි. කාමචඡ ඥය නියඞාණාවරණයෙක්. ඒ කාමච්ඡ ඥයෙනද් වැසණ බැවිත් ආයසීයන්ගේ නියසාණය වූ නෛෂකුමාය නො දනී නු යි කාමචඡඥය නියඞාණාවරණ යැ. අවසාපාදය ආයඞ්ගන්නේ නියඞාණයෙක. ඒ අවසාපාදය හෙතුකොටගෙන ද ආය\$ීයෝ (වසාපාදයෙන්) නික්ම යෙති. වාාපාදය නියඞාණයට ආවරණයෙක. ඒ වාාපාදයෙනුදු වැසුණු බැවින් අායසීයන්ගේ නියසාණය වූ අවයාපාදය නො දනී නු යි වසාපාදය නියසා-ණාවරණ යැ. ආලොකසංඥව ආගසියන්ගේ නියසාණයෙක. ඒ ආලොක සංඥව හෙතුකොටගෙන ද ආයෂියෝ (පිනමිඟියෙන්) නික්ම යෙනි. පිනමිඟිය නියඞාණයට ආවරණයෙක. ඒ පිනමිඟියෙනු දු වැසුණු බැවින් අංගසීයන්ගේ නියසාණය වූ ආලොකසංඥව නො දනී නු යි ජීනමිදධය තියඩාණාවරණ යැ. අවසොෂපය ආයදීගත්ගේ තියදීාණයෙක. ඒ අවසොෂපය හෙතුකොටගෙන ද ආගසියෝ (ඖදධතායෙන්) නික්ම යෙති. ඖදධතාය තියඖණයට ආවරණයෙක. ඒ ඖඛතායෙනුදු වැසුණු බැවිත් ආයෳයත්ගේ තියාගණය වූ අවිසෙෂපය නොදත් තුයි ඖඬතාය නියාගණාවරණ යැ. ධමිතිශ්චය ආය්ෂයන්ගේ නියාහාණයෙක. ඒ ධමිතිශ්චය හෙතුකොටගෙන ද ආයසියෝ (විචිකිතසායෙන්) නික්ම යෙහි. විවිකිතසාව නියසාණයට ආවරණයෙක. ඒ විවිකිතසායෙනුදු වැසුණු බැවිත් ආය්ෂයන්ගේ නිය්හා-ණය වූ ධමනිශවය නො දනී නු යි විචිකිතසාව නියඞාණාවරණ යැ. දෙනය ආයසියන්ගේ නියසාණයෙක. ඒ ඥනය හෙතුකොටගෙන ද ආයසියෝ (අවිදැයෙන්) නික්ම යෙති. අවිදැව නියඞාණයට ආවරණයෙක. අවිද යෙනදු වැසුණු බැවින් ආයදීයන්ගේ නියදීාණය වූ ඥනය නො දනී නු සි අවිද ව නියඞාණාවරණ යැ. පාමොද ය ආයඞයන්ගේ නියඞාණයෙක. ඒ පුාමොදුය හෙතුකොටගෙන ද ආග්හා (අරතියෙන්) නික්ම යෙනි. අරතිය නියඞාණාවරණයෙක. ඒ අරතියෙනුදු වැසුණු බැවින් ආයඞ්යන්ගේ නියාභාන වූ පාමොදංය නො දනී නු යි අරතිය නියාභාවරණ යැ. හැම කුශලධම්යෝ ආයසීයන්ගේ නියසාණයෙක. ඒ කුශලධමයන් හෙතුකොට ගෙන ද ආයතියෝ (හැම අකුශලයෙන්) නික්ම යෙති. හැම අකුශල ධිමීයෝ තියඞ්ාණාවරණයෝ යැ. ඒ අකුශලධමීයන් විසිනුදු වැසුණු බැවින් ආයඞ්-යන්ගේ නියඞාණය වූ කුශලධමීයන් නො දනී නු යි හැම අකුශලධාමීයෝ තියුණාණාවරණගෝ යි.

ෂොඩශඥ,නන්දේශය නිමි.

3 - 3. උපකෙලශඥන

තවද මේ නීවරණයත් කෙරෙත් (උපචාරභූමියෙහි) විශුඛා වූ සිත් ඇති, මොඩශවස්තුක ආනාපානස්මෘතිය වඩත්නහුට සමණිකසමවධානය (උපකෙලශසමාගමය) හෙතුකොටගෙන කවර අට්ලොස් උපකෙලශයෝ උපදනාහු ද යත්:

අසසාසාදිමජකිපරිගොසානං සතියා අනුගච්ඡනා අජකිතතවිතෙඛප-ගතං විතතං සමාධිසස පරිපනේා, පසාහසාදිමජකිාපරියොසානං සතියා අනුගච්ඡනො බහිදධාවිතෙඛපගතං විතතං සමාධිසස පරිපනේා, අසසාස-පටිකඹඛනා නිකනතිතණහාචරියා සමාධිසස පරිපනේා, අසසාසපටි-කඹඛනා නිකනතිතණහාචරියා සමාධිසස පරිපනේා, අසසාසෙනාහිතුතනසස අසසාසපටිලාහෙ මුච්ඡනා සමාධිසස පරිපනේා, පසාසෙනාහිතුතනසස අසසාසපටිලාහෙ මුච්ඡනා සමාධිසස පරිපනේා.

''අනුගච්ඡනා ව අසාසාසං පසසාසං අනුගච්ඡනා, සති අජඣතතවිකෙඛපා කඬඛනා බතිදඬා විකෙඛපපත්නා¹ (1)

අසසාසෙනාහිතුනනසස පසසාසපටිලාහෙ මූවඡනා, පසසාසෙනාහිතුනනසස අසසාසපටිලාහෙ මූවඡනා² (2)

ජ එතෙ උපකකිලෙසා ආනාපානසහී සමාබිසස, යෙහි විකඛිපාමානසස⁴ නො ච⁵ චිතතං විමුචචනී විමොකඛං අපාජානනතා තෙ හොතහි ප**ර**පතතියා'නි. (3)

පඨමං ජනාකං.

නිමිතතං ආවජජතෝ අසසාසෙ චිතතං විකමපති, සමාබිසස පරිපනෝ; අසසාසං ආවජජතෝ නිමිතෙත චිතතං විකමපති, සමාබිසස පරිපනෝ, නිමිතතං ආවජජතෝ පසසාසෙ චිතතං විකමපති, සමාබිසස පරිපනෝ, පසසාසං ආවජජතෝ නිමිතෙත චිතතං විකමපති, සමාබිසස පරිපනෝ; අසසාසං ආවජජතෝ පසසාසෙ චිතතං විකමපති, සමාබිසස පරිපනෝ; පසසාසං ආවජජතෝ අසසාසෙ චිතතං විකමපති, සමාබිසස පරිපනෝ;

''නිමතතං ආචජජමානසය අසයාසෙ වික්ඛපතෙ⁶මනො අසයාසං ආචජජමානසය නිමතෙත චිතතං විකමපති (4)

නිමිතතං ආවජජමානසස පසසාසෙ විකඛිපතෙ මනො, පසසාසං ආවජජමානසස නිමිතෙත චිතතං විකමපති. (5)

අසසාසං ආචජජමානසස පසසාසෙ විකඛිපපතෙ මනො, පසාසං ආචජජමානසස අසසාසෙ විතතං විකමපති. (6)

ජ එතෙ උපකකිලෙසා ආනාපානසනිසමාබිසා, යෙහි විකඛිපපමානසා නො ව චිතතං විකමපනි, විමොකඛං අපපජානනතා තෙ හොනති පරපතනියා''නි, (7)

දුනියං ජකකං.

5. නොවේ - සාා 6. වික්ඛීරාංභ - මජසං, PTS.

^{1.} ච්කොමපපන්ථනා - සතා 2. 'අසසාහෙතාන් අයං ගාථා සතාම පොත්තක න දිසසහන

^{3.} ຊານາວານພະນະນີ- ອີອ໌ສະ ແກງ 4. ອິຣ໌ລລວອານແສ - PTS, ແກ, ເມຍະອານແສ - ແກງ

අාශවාසයාගේ ආදි-මධා-පය විවසානය සිතියෙන් අනුව යන්නහුගේ අධ්‍යාතමයෙහි විකෙෂපයට ශිය සිත සමාධියට උවදුරෙක. පුශවාසයාගේ ආදි-මධා-පය විවසානය සිතියෙන් අනුව යන්නහුගේ වාහාසායතනයෙහි විකෙෂපයට ශිය සිත සමාධියට උවදුරෙක. ආශ්චාසය පිළිබඳ පාර්තා සඬකාගත නිකාමය වූ තෘෂණාවගේ පැවැත්ම සමාධියට උවදුරෙක. පුශවා-සය පිළිබඳ පාර්තා සඬකාත නිකාමනය වූ තෘෂණාවගේ පැවැත්ම සමාධියට උවදුරෙක. ආශ්චාසයෙන් පෙළුණහුගේ ප්‍රාසපතිලාහයෙහි ඇලීම සමාධියට උවදුරෙක. පුශවාසයෙන් පෙළුණහුගේ ආශ්චාසපතිලාහයෙහි ඇලීම සමාධියට උවදුරෙකි.

ආංශවාසය අනුව ශන්නා වූ අධාාතාවවසොපයට හෙතු වූ සමෘතීය ද, පුශවාසය අනුව ශන්නා වූ බාහාවසොපයට හෙතු වූ සමෘතීය ද, අධාාතම-විශෝපය (ආශවාසය) පිළිබඳ පාමනාව ද, බාහාවිභෝපය (පුශවාසය) පිළිබඳ පාමනාව ද, (1)

ආශ්චාසයෙන් මඩනාලද්දහුගේ ප්‍රශ්චාසපතිලාහයෙහි ඇලීම ද, ප්‍රශ්චා-සයෙන් මඩනාලද්දහුගේ ආශ්චාසපතිලාහයෙහි ඇලීම ද, යන (2)

මොහු සදෙන අානාපානසමාතිසමාධියට උපකෙලශ වෙති. යම් උපකෙලශ කෙනකාත් විසිත් විසෙෂපයට පමුණුවනුලබත්නහුගේ සිත (කෙලෙසුත් කෙරෙත්) නො මිදේ නම් (ආශවාසපුශවාසාලමබනයෙහි ද) නො බැදේ නම් ඔහු යැ. විමොක්ෂය නො දත්නා වූ ඔහු පරපුතායට (මෙරමා හැදනීමට) සුදුසු වෙත්. (3)

පුථම ෂට්කය යි.

(අංශවාස) නිම්තත අාවජිනා කරන්නාහට අංශවාසයෙහි සින සැලෙයි. ඒ සමාධියට උවදුරෙක. අංශවාසය අංවජිනා කරන්නාහට නිම්තනයෙහි සිත සැලෙයි. ඒ සමාධියට උවදුරෙක. (පුශවාස) නිම්තන අංවජිනා කරන්නාහට පුශවාසයෙහි සිත සැලෙයි, ඒ සමාධියට උවදුරෙක. පුශවාසය අංවජිනා කරන්නාහට නිම්තනයෙහි සිත සැලෙයි, ඒ සමාධියට උමදුරෙක. අංශවාසය අංවජිනා කරන්නාහට පුශවාසයෙහි සිත සැලෙයි. ඒ සමාධියට උවදුරෙක. පුශවාසය අංවජිනා කරන්නාහට අංශවාසයෙහි සිත සැලෙයි, ඒ සමාධියට උවදුරෙකි.

නිම්තත ආවජිනා කරන්නහුගේ සිත ආංචාසයෙහි විසිරෙයි. ආංචාසය ආවජිනා කරන්නහුගේ සිත නිම්තතයෙහි සැලෙයි. (4)

නිමිතත අංචජිනා කරත්නහුගේ සිත පුශවාසයෙහි වියිරේයි. පුශවා– සය ආචජිනා කරත්නහුගේ සිත නිමිතතයෙහි සැලෙයි. (5)

ආාමාසය ආවජිනා කරන්නහුගේ සිත පුළුාසයෙහි විසිරෙයි. පුළුාසය ආවජිනා කරන්නහුගේ සිත ආවෝසයෙහි සැලෙයි. (6)

මොහු සදෙන ආනාපානසමානිතමායියට උපකෙලශ මෙනි. යම උපතෙලශ කෙනකුන් විසින් විසෝපයට පමුණුවනුලබන්නහුගේ සිත (කෙලෙසුන් කෙරෙන්) නො මිදේ නම් (ආශ්චාසපුශ්චාසාලබන්නහෙහි ද) නො බැදේ නම් ඔහු යැ වීමොසාසය නො දන්නා වූ ඔහු පරපුතායට සුදුසු වෙත්. (7) අත්තානුඩාවනං චිතතං විකෙඛපානුපතිතං සමාධිසස පරිපනෝ, අනාගතපටිකඬඛනං චිතතං විකම්පිතං¹ සමාධිසස පරිපනෝ, ලීනං විතතං කොසජජානුපතිතං සමාධිසස පරිපනෝ, අතිපගොතිතං විතතං උදධවචානු-පතිතං සමාධිසස පරිපනෝ, අතිනතං² චිතතං රාගානුපතිතං සමාධිසස පරිපනෝ, අපනතං³ චිතතං බසාපාදුනුපතිතං සමාධිසස පරිපනෝ.

''අතීතානුඛාවනං චිතතං – අනාගතපටිකඣනං ලීන•, අතීපගානිතං අභිනතං² - අපනතං³ චිතතං න සමාධියති. (8)

ජ එතෙ උපකාකිලෙසා – ආනාපානසනිසමාබිසස, යෙහි උපකාකිලිට්ඨසඞකපෙපා - අධිවිතතං නපපජානාතී''නි. (9)

තතියං ජනතං.

අසසාසාදිමජඣපරියොසානං සතියා අනුගචජනො අජඣතතං විකොටප-හතෙන චිතෙතන කායොපි චිතතමපි සාරුඩා ච හොනතී ඉඤජීනා ච එඤිතා ව, පසසාසාදිමජඣපරියොසානං සතියා අනුහචඡතො බහිුුුුුා විකොබපගතෙන විතෙතන කායොපි චිතතමපි සාරුඛා ව හොතති ඉඤජිතා ව එඤිතා ව; අසසාසපටිකඬුනාග නිකනතියා තුණහාවරියාය කායොපි විතතුමපි සාරඟා ච ගොනති ඉණුජිතා ච එඤිතා ච, පසසාසපටිකඬානාය නිකනතියා තණහාචරියාය කායොපි චිතතමපි සාරදධා ව හොනති ඉඤජිතා ව එඤිතා ව; අසසාසෙනාහිතුනහසස පසසාසපටිලාහෙ මූචඡිතතතා කායොපි විතතුමපි සාරදධා ව හොනති ඉණුජිතා ව එඤිතා ව, පසාංකෙනාහිතුනතසස අසසාස-පටිලාහෙ මූචජිතතතා කායොපි චිතතමපි සාරදධා ච හොනති ඉඤජිනා ච එඤිතා ච; නිමිතතං ආවජජතො අසසාසෙ චිතතං විභාවපිතතතා කායොව චිතතමයි සාරුඛා ච හොනති ඉඤජිතා ච එඤිතා ච, අසසාසං ආවජය තො නිම්නෙත චිතතං විකමපිතතතා කායොපි චිතතමපි සාරදධා ච හොනති ඉකැරීතා ච එණිතා ව; නිමිතතං ආවරජනො පසායාසෙ චිතතං විකමයි-තතතා කායොපි චිතතමපි සාරුඛා ව හොනති ඉහැජිතා ව එනිතා ව. පසසාසං ආවජජතො නිම්තෙත චිතතං විකමපිතතතා කායොපි චිතතමපි සාරඥධා ච හොනති ඉඤිජිතා ච එදිතා ව; අසසාසං ආවජජතො පසසාසෙ චිතතං විකමපිතතතා කායොපි චිතතමපි සාරදධා ව හොනති ඉඤජිතා ච එඤිතා ච, පසාසං ආවජජතො අසාංස චිතතං විකම්පිත්තතා කායොපි චිතනමපි සාරුඛා ච හොනති ඉඤජීතා ව; එකිතා ව අතීතානු-බාවනෙන චිතෙතන විකොටපාතුපතිතෙන කායොපි චිතතමපි සාරුඛා ච හොතති ඉඤජිතා ව එඤිතා ව, අනාගතපටිකඹ්බනෙනා විතෙතන විකමපිනෙන කායොපි විතනම්පී සාර්ගා ව හොනති ඉඤජීතා ව එඤිතා ව, ලීනෙන චිතෙතන කොසජජානපතිතෙන කායොපි චිතතමපි සාරුඛා ච හොනති ඉඤජීතා ච එඤිතා ව, අභිපගාහිතෙන චිතෙතන උද්ධවවානු-පතිනෙන කායොපි විතතමපී සාරුඛා ව හොනති ඉඤජීතා ව එඤිතා ව; **ຕ**ຫຼັງຄອງອງ ຍິດການ ວ່າທານອນອີດສາມ ແມ່ງເມື່ອນອາດອີ ສາດເພີ່ອ හොනති ඉඤජිතා ව එඤිතා ව, අපනතෙන චිතෙතන බසාපාදුනුපත්තෙන කායොපි චිතතමපි සාරුඬා ව හොනති ඉඤජීතා ව එඤිතා ව.

3 අපණතා - PTS, අපණැකුතා - ආහා

^{1 &#}x27;විසාබමහිතං - PTS 2. 'අගිණතං - PTS අභිදුකුං - සහ.

අන්ත (අංශවාසපුශවාස) ය ලුහුබඳනා සිත විසෙෂපය අතව හියේ සමාබියට උචදුරෙක, අනාගත (අංශවාසපුශවාස) ය පාර්තාකරනු ලබන සිත සැලුණෝ සමාබියට උචදුරෙක, ලීන වූ සිත කෞසීදංශ අතව ගියේ සමාබියට උචදුරෙක, ඉතා දුඩිව ගන්නාලද සිත ඖදධනාය අනුව ගියේ සමාබියට උචදුරෙක, වෙසෙසින් නැමුණු සිත රාගය අනුව ගියේ සමාබියට උචදුරෙක, නතු නො වූ සිත වාාපාදා අනුව ගියේ සමා-ඩියට උචදුරෙකි.

අනීතය ලුහුබඳනා සිත ද අනාගතය පාවිතා කරන සිත ද ලීන සිත ද ඉතා දඩි වෑ ගත්නාලද සිත ද වෙසෙයින් නැමුණු සිත ද සමාහිත නො වෙත් (8)

යම් උපකෙලශ කෙනකුත් වියිත් කෙලසනලද සංකලප ඇත්තේ අධිවිතතය නො දනී හම් තෙල සදෙන ආනාපානසමෘතිසමාධියට උපකෙලශයෝ යි. (9)

තෘනීය ෂව්කය සි.

ආශ්චාසනාගේ ආදිමධාපයදීවසානය සිහියෙන් අනු වැ යන්නනුගේ අධානාතමයෙහි විසෞෂ්යාට ගිය සිතින් කය ත් සිත ත් (මහත් කැලඹි-මෙන්) දරථ සහිත ද කම්පිත වූවාහු ද සැලුණාහු ද වෙති. පුයවාසයාගේ අාදිමධාපයාවිවසානය සිහියෙන් අනු වැ යන්නහුනේ බාහාාලමබනයෙහි විසෙෂපයට ගිය සිතින් කය ත් සිත ත් දරථ සහිත ද කම්පිත වූවාහු ද සැලුණාහුද වෙති. ආශ්රාසය පාර්තා කරන්නා වූ නිකානති සඬ්ඛාන තෘෂණාවයා සිංහා කයන් සිනන් දරථ සභිත ද කමයින වූවාහු ද සැලුණාහු ද වෙති. පුශවාසය පාමනා කරන්නා වූ නිකානතී සිඬාහත තෘෂණාවයහාසෙන් කයත් සිතත් දරථ සහිත ද කමපින වුවාහු ද සැලුණාහු ද වෙති. ආශ්ටාසයෙත් පිහිත වූවහුගේ පුශ්වාසපුතිලාහයෙහි ඇලුණු බැවින් කයන් සිතත් දරථ සහිත ද කම්පිත වූවාහු ද සැලුණාහු ද වෙති. පුශවාසයෙන් පීඞිත වූවහුගේ ආශවාසපුතිලාභයෙහි අලුණු බැවින් කයත් යිතත් දරථ සහිත ද කම්පිත වුවානු ද සැලුණාහු ද වෙති. නිම්තත ආවජිනා කරන්නහුගේ ආශ්රාසයෙහි සිත වෙසෙසින් සැලුණු බැවින් කයත් සිතත් දරථ සහිත වූවාහු ද කම්පිත වූවාහු ද සැලුණාහු ද වෙනි. ආයවාසය ආවජිතා කරත්නනුගේ නිමිත්තෙහි සිත් වෙසෙසිත් සැලුණු බැවිත් කාසත් සිතත් දරථ සහිත වූවාහු ද කමපිත වූවාහු ද සැලුණාහු ද වෙති. තිමිතත ආවජිනා කරන්නහුගේ පුවොසයෙහි සිත වෙසෙයින් සැලුණු බැවින් කයන් සිතන් දරට සහිත වූවාහු ද කමපිත වූවාහු ද සැලුණාහු ද වෙති. පුශ්වාසය ආවජිනා කරන්නහුගේ නිමත්තෙහි සිත වෙසෙයින් සැලුණු බැවින් කයන් සිනත් දරථ සහිත වූවාහු ද කමපිත වූවාහු ද සැලුණාහු ද වෙති. ආශවාසය ආවජිනා කරන්නහුගේ පුංහාස-යෙහි සිත වෙසෙයින් සැලුණු බැවිත් කයන් සිතත් දරථ සහිත වූවාහු ද සාමපිත වූවාහු ද සැලුණාහු ද වෙති. පුශවාසය ආවජිනා කරන්නහුගේ ආයවා සියෙහි සිත වෙසෙසින් සැලුණු බැවින් කය ත් සිත ත් දරථ ස්තිත වූවානු ද කමපිත වූවාහු ද සැලුණාහු ද වෙති. මිසෙෂපය අනු වැ ගිය අතීතය ලුහුබඳනා සිහින් කය ත් සිත ත් දරථ සහිත වූවාහුද සාමපිත වුවාහු ද සැලුණාහු ද වෙති. අනාගතය පාමනා කරන්නා වූ විකාවිත වූ සිතින් කාන් සිතන් දරථ සහිත වූවාහුද කාවිත වූවාහුද සැලුණාහු ද වෙති. ලීන වූ කෞසිද,ය අනු වැගිය සිතින් කයත් සිතත් දරථ සහිත වූවාහු ද කම්පිත වූවාහු ද සැලුණාහු ද වෙති. ඉතා දඹ වැ ගන්නාලද ඖඛ්තායේ අනු වැගිය සිතින් කයත් සිතත් දරථ සහිත වූමාහු ද කමපිත වූවාහු ද සැලුණාහු ද වෙති. වෙසෙසික් නැමුණ රාගය අනු වැගිය සිනින් කයන් සිනන් දරථ සතින වූවාහු ද කමයින වූවාහු ද සැලුණාහු ද වෙති. නතු වූ වයාපාදය අනු වැගිය සිතින් කයත් සිත ත් දරට සහිත වූවාහු ද කමයිත වූවාහු ද සැලුණාහු ද වෙත්.

''ආනාපානසභි යසස පරිපුණාණං¹ අහාවිතා කාගොපි ඉ*ඤ*ඒනො හොති චිතතමපි හොති ඉඤඒතං කායොපි එඤිතො හොති චිතතමපි හොති එඤිතං (10)

ආනාපානසති යසා පරිපුණණං සුභාවිතා කායොපි අනිඤජිතො හොති විතනමපි හොති අනිඤජිතං කායොපි අඵඤිතො හොති චිතනමපි හොති අඵඤිත"නති, (11)

තෙහි ච පන නීමරණෙහි විසුද්ධවිතතසය සොලසවන්දුකං ආනාපාන-සතිසමාගිං භාවයතො බණිකසමොඛානා ඉමෙ අටඨාරස උපකකිලෙසා උපපජජනති.

උපපකක්ලෙස කිගේ නිදෙද සො.

3-4. වොදනඤණානි

කතමානි තෙරස මොදනෙ සැදුණානි: අතීතානුධාවනං විතතං විකො පාතුපතිනං, හං විවජජයිතා එකටඨානෙ සමාදහති, එවමපි විතතං න විකොපං ගවඡති, අනාගතපටිකඞානං විතතං විකාමපිතං,² තං විවජජයිති, තුපෙව අධිමොවෙනි, එවමපි විතතං න විකොපං ගවඡනි, ලීනං විතතං කොසජජානුපතිතං, තං පහාණහිතා කොසජජං පජහති, එවමපි විතතං න විකොපං ගවඡනි. අතිපහොතිනං විතතං උදාවචානුපතිතං, තං නිශාණහිතා³ උදාවචං පජහති, එවමපි විතතං න විකොපං ගවඡති, අහිනතං විතතං රාගානුපතිතං, තං සමපජානො හුතිා රාගං පජහති, එවමපි විතතං න විකොපං ගවඡනි අපනතං විතතං බහපාදනුපතිතං, තං සමපජානො හුතා, බියාපාදං පජහති, එවමපි විතතං න විකොකපං ගවඡනි, ඉමෙහි ජහ ආනෝ පරිසුදාං පරහති, එවමපි විතතං න විකොකපං ගවඡනි, ඉමෙහි ජහ ආනෝ සානනගතං හොති.

කතමෙ තෙ එකතතා: දනවොසාගාවටඨානෙකතතං,⁴ සමථනිමිතතු පටඨානෙකතතං, වයලකඛණුපටඨානෙකතතං, නිරොධුපටඨානෙකතතං.

දනවොසසගාපටඨානෙකතතං වාගායිමූතතානං, සමථනිමතා – පටඨානෙකතතසාව අයිවිතතමනුයුතතානං, වයලකඛණු පට්ඨානෙකතතසාව විපසාසකානං, නිරොධුපට්ඨානෙකතතසාව අරියපුගාලාභං, ඉමෙහි චතුහි ආනෙහි එකතතගතං විතතං පරිපදවිසුදාවපකඛනතකොව හොති, උපෙකඛානුබුහිතසාව සැමුණෙන ව සමපහංසිතං.

පථාමසස ඣානසස කො ආදි, කිං මජෙඣ, කිං පරියොසානං: පථාමසස ඣානසස පටිපදුවිසුදුධි ආදි, උපෙකබානුබුෑහනා මජෙඣ, සමපහංසනා පරියොසානං.

^{1.} ආතාපානසාන් අසස පරිපුණණා - මජසං... අසස අපරිපුණණා - සත, PTS,

^{2,} මි කාබමනි හා - PTS, සී 2

^{3.} විනිහතණකිජීවා - මජස•,

^{4.} දහවොසහතුපටඨානෙකතතා - මජසං.

^{5.} පතාබාඥ දෛරුවට - මජසං උසනාන දොලුවට - සාහ PTS,

යමක්හු විසින් ආනාපානසමෘතිය පරිපූණී කොට අභාවිත වූවා ද (ඔහුගේ) කයත් කමපින වූයේ වෙයි. යිතත් කමපිත වූයේ වෙයි. කයත් සැලූණෝ වෙයි සිතත් සැලූණෝ වේ. (10)

යමක්හු විසින් අනාපානසමෘතිය පරිපූණි කොට මොනොවට වඩනලද ද (ඔහුගේ) කයත් කමපිත නො වූයේ වෙයි. සිතත් කමපිත නො වූයේ වෙයි. කයත් නො සැලුණේ වෙයි. සිතත් නො සැලුණේ වේ. (11)

තවද මේ නීවරණයන් කෙරෙන් (උපවාරභූමයෙහි) විශුදධ වූ යින් ඇති, ෂොඩශවසනුකආනාපානසමෘත්සමාධිය වඩන්නහුට සෑණෝකාසමව– ඛානය (උපකෙලශසමාගමය) හෙතු කොට ගෙන මේ අටලොස් උපකෙලශයෝ උපදින්.

උපකෙලශඥාන නිදේශ සි.

3 - 4. ව**ාවද**නඥන

තෙළෙස් වාවදනඥනයෝ කවරහ යත්: අතීතය ලුහුබඳනා විකෙෂපය අනු වැගිය සිතෙක් වේ ද, එය හැරපියා (ආශවාසපුශවාසයන් අතුරෙන්) එක්තැනෙක පිහිටුවයි. මෙසේත් සිත විකෙෂපයට නො යෙයි. අනාගතය පාට්නා කරන වෙසෙසින් කමයින වූ සිතෙක් වේ ද, එය හැරපියා එහි මැ සතිටුහත් කෙරෙයි. මෙසේ ත් සිත විකෙෂපයට නො යෙයි. ලීන වූ කොසීදෑය අනු වැ ගිය සිතෙක් වේ ද, එය පුගුහණය කොට නොසීදෑය දුරු කෙරෙයි, මෙසේ ත් සිත විකෙෂපයට නො යෙයි. ඉතා දුඩි කොට ගත්නා ලද ඔංදාහය අනු වැ ගිය සිතෙක් වේද, එය තිහුහ කොව ඔංදාහය දුරු කෙරෙයි. මෙසේ ත් සිත විකෙෂපයට නො යෙයි. වෙසෙසින් නැමුණු රාගය අනු වැ ගිය සිතෙක් වේද, එය තිහුහ කොට ඔංදානාය දුරු කෙරෙයි. මෙසේ ත් සිත විකෙෂපයට නො යෙයි. වෙසෙසින් නැමුණු රාගය අනු වැ ගිය සිතෙක් වේද, සමාගේඥන ඇති වැ ඒ රාගය දුරු කෙරෙයි. මෙසේත් සිත විකෙෂපයට නො යෙයි. නතු නො වූ වසාපාදය අනු වැ ගින සිතෙක් වේ ද, සමගේඥන ඇති වැ ඒ වසාපාදය දුරු කෙරෙයි. මෙසේත් සිත විකෙෂපයට නො යෙයි. මේ සකරැණින් පිරිශුදා වූ සිත පුහාසවර වූයේ එකතියට ගියේ වේ.

ඒ එකතියෝ කවරහ යත්: දහවසතුපරිතසාගයාගේ එලඹයිටීමෙන් වූ එකති යැ ශමථනිමිතන එලඹයිටීමෙන් වූ එකති යැ හඬගලසාණය එලඹයිටීමෙන් වූ එකති යැ නිරෝධය එලඹයිටීමෙන් වූ එකති යයි.

දනවසතුපරිතාභාගයානේ එලඹසිටීමෙන් වූ එකානිය දනයෙහි අධි-මූකතයනට වෙයි. විදශීනාපාදකසමාධිය අනු වැ යෙදුණවුනට ශමථ නිමතත එලඹයිටීමෙන් වූ එකානිය ද විදශීකයනට හඬාලසාෂණය එලඹ-සිටීමෙන් වූ එකානිය ද අයාීපුදාලයනට නිරෝධය එලඹයිටීමෙන් වූ එකානිය ද වෙයි. මේ සතර කරුණින් එකානියට ගිය සිත පුතිපද්-විශුදායියට පිමිසියේ ද වෙයි. උපෙසාෂායෙන් වඩනලද්දේත් ඥනයෙන් විශෝධත වූයේත් වේ.

පුථමධානනයාගේ ආදිය කවරෙ යෑ මධාය කවරෙ යෑ පයසිවානය කවරෙ යන්: පුතිපද්විශුදධිය පුළුමධානයාගේ ආදි යෑ උපෙසානුබැහණය මධා යෑ සමපුහමණය පයසීවානා යි. පටිසමහිදුමගොො-මහාවගා-ආනාපානසතිකථා

පරාමසාස කිානසාස පරිපදාමිසුදාධි ආදි, ආදිසාස කති ලකඛණාති; ආදිසාස නීණ් ලකඛණාති: සො තසාස පරිපනේා තතො මිතතං මිසුජැබන්, මිසුදාධනතා මිතතං මරාකිමං සමථනිමිතතං පරිපරජාති, පරිපනනතතා තනථ මිතතං පකඛණුති; යඤාව පරිපන්තො මිතතං මිසුජැබන්, යඤාව මිසුදාධනතා මිතතං මරාකිමං සමථනිමිතතං පරිපරජාති, යඤාව පරිපනතතතා තනථ විතතං පකඛණුති, පථාමසාස කිහානසාස පරිපදාමිසුදාධි ආදි, ආදිසාස ඉමාති නීණ් ලකඛණාති, තෙන වුවෙනි පථාමං කොහාං ආදිකලාහණකොවට හොති ලකඛණසමපතනඤාව.

පර්මසා කිානසා උපෙක්වානුමැහනා මජෙකි, මජකිසා කති ලක්වණාති. මජකිසා නීණී ලක්වණාති: විසුදධං චිතතං අජකු පෙක්වතී, සමථපටිපතතං අජකුපෙක්වති, එක්තතුපටසානං අජකුපෙක්වති; යසුච විසුදධං විතතං අජකුපෙක්වති, යසුච සමථපටිපතතං අජකුපෙක්වති, යසුච එක්තතුපටසානං අජකුපෙක්වති, පර්මසා කිහනසා උපෙක්වානු-බැහනා මජෙකි, මජකිසා ඉමානි නීණී ලක්වණානි, තෙන වුච්චති පර්මං කිහනං මජෙකික්ලාහණ සොවර හොති ලක්වණාසමපතනසාව.

පර්මසස කිංනසස සමපහංසනං පරියොසානං පරියොසනසස කනි ලකඛණානි; පරියොසානසස වතතාරි ලකඛණානි; තත් ජාතානං ධම්මානං අනතිවතතනටෙයන සමපහංසනා, ඉණියානං එකරසටෙයන සමපහංසනා, තදුපහවිරියවාහනටෙයන සමපහංසනා, අසෙවනටෙයන සමපහංසනා; පර්මසස කිංනසස සමපහංසනා පරියොසානං. පරියොසානසස ඉමානි වතතාරි ලකඛණාති, තෙන වුවවති පර්මං කිංනං පරියොසාන-කලාංණකෙුවව හොති ලකඛණසමපතනකුව.

එවං නිවතතාගතං විතතං තිවිධක ලාංණකං දසලකඛණසමප නතං විතකකසමප නත කෙව ව හොති විවංරසමප නත කව පීනිසමප නත කව සුඛ -සමප නත කව විතතසය අධිටයානසමප තත කව සදධාසමප තත කව විරිය-සමප නත කව සනිසමප තත කව සමාධිසමප තත කව පකුකුසමප තත කව.

දුතියසා කිානසා කො ආදි, කිං මජෙකි, කිං පරියොසානං: දුතියසා කිානසා පටිපදුවිසුදාධි ආදි, උපෙකබානුබුෑහනා මජෙකි, සමපහංසනා පරියොසානං - පෙ- එවං තිවතතගතං චිතතං තිවිධකලාාණකං දස-ලකඛණසමපතනං පීතිසමපතනකෙදව හොති සුඛසමපතනකාව විතනසා අධිටඨානසමපතනකාව සදධාසමපතනකාව විරියසමපතනකාව සතිසමප-තනකාව සමාබිසමපතනකාව පකුකුසමපතනකාව.

තතියසස ඣානසස කො ආදි, කිං මජෙඣ, කිං පරියොසානං: –පෙ– එවං තිවනනගනං මතනං තිවිධකලාණකං දසලකඛණසමපනනං සුබ– සමපනනඤෙව හොති විතතසස අධිටඨානසමපනනඤව සදධාසමපනනඤව විරියසමපනනඤව සතිසමපනනඤව සමාධිසමපනනඤව පඤඤුසමපනනඤව.

පතිපද්විශුදධිය පුළුමධා හන යාගේ ආදි යැ. ආදිහුගේ ලක්ෂණ කෙනෙක් ද යත්: ආදිහුගේ ලක්ෂණ තුනෙකි. යමෙක් ඒ පුළුමධා හයට පරිපත් වේ නම් එයින් සිත විශුදධ වෙයි. විශුදධ බැවින් සිත මධා මෙමේ එ-නිම්තතට (අපීණා සමාධියට) පැමිණෙයි. පිළිපත් බැවින් එහි සිත පිවිසෙයි. පරිපත්යෙන් යම් විතතවිශුදධියකුත් වේ ද විශුදධ බැවින් විතතය මධා මෙම එන්මතතට යම් බැසගැනීමකුත් වේ ද විශුදධ බැවින් එහි සිත පිවිස ගැනීමකුත් වේ ද, පුනිපද්විශුදධිය පුළුමධා හන යාගේ ආදී යැ ආදීහුගේ මේ තුන් ලක්ෂණයෝ වෙති. එයින් කියනු ලැබෙයි. 'පුළුම-ධානය ආදිකලාගණ ද ලක්ෂණයෝ වෙති. එයින් කියනු පැමෙයි.

උපෙසෂානුබුෑහණය පුථමබාහතයාගේ මධාය වෙයි. මධායාගේ ලසෂණ කෙතෙක් ද යත්: මධායාගේ ලසුෂණ තුනෙකි. විශුදා සීත අඛ්යුපෙසෂා කෙරෙයි. ශමඑයට පිළිපත් සිත අඛ්යුපෙසෂා කෙරෙයි. එකානියෙත් එළඹසිටි සිත අඛ්යුපෙසෂා කෙරෙයි. යම් විශුදා සිතක් අඛ්යුපෙසෂා කෙරේ ද යම් ශමඑයට පිළිපත් සිතක් අඛ්යුපෙසෂා කෙරේ ද යම් එකානියෙත් එළඹසිටි සිතක් අඛ්යුපෙසෂා කෙරේ ද, ඒ උපෙසෂානු– බුෑහණය පුථමඛ්යානයාගේ මඛ්යය වෙයි. මඛ්යයාගේ මේ තුන් ලසුෂණයෝ වෙති. එයින් කියනු ලැබෙයි. 'පුථමඛ්යානය මඛ්යකලයාණ ද ලසුෂණං– සමපතන ද වේ' යෙයි.

සමපුහමිණය පුථමධානතයාගේ පයඞ්වසානය වෙයි. පයඞ්වසානයාගේ ලසපණ කෙතෙක් ද යන්: පයඞ්වසානයාගේ ලසපණ සතරෙකි. ඒ භාවනාවිශෙෂයෙහි උපත් (සමාධිපුඥ සඬඛාාත යුගනදධ) ධමීයන් (ඔවුනොවුන්) නො ඉක්ම පවත්නා සවහාවයෙන් සමපුහමිණ යැ (ශුදධාදි) ඉත්දියයන්ගේ එකකෘතාහාවයෙන් සමපුහමිණ යැ තදනුවජවික– ව්යඞ්ධුර සවහාවයෙන් සමපුහමිණ යැ ආසෙවන සවහාවයෙන් සමපුහමිණ යි සමපුහමිණය පුථමධානනයාගේ පයඞ්වසානය වෙයි. පයඞ්වසානයාගේ මේ සතර ලකපණයෝ වෙති. එයින් කියනු ලැබෙයි. 'පුථමධානය පයඞ්වසානකලයාණ ද ලකපණසමපනන ද වේ'යයි.

මෙසෙ සිත් නිවිධනාවයට ගිය සිත නිවිධකලහාණ ඇත්තේ දශලඝෂණ– සමපතන වූයේ විතකීසමපතන ද විවාරසමපතන ද පීනිසමපතන ද සුඛ– සමපතන ද විතතයාගේ අධිසේ නෙසමපතන ද ශුදධාසමපතන ද විය සීසමපතන ද සමෘතිසමපතන ද සමාධිසමපතන ද පුඥ සමපතන ද වේ.

දවිතීයධාෂානයාගේ ආදිය කාවරෙ යැ මධාෂය කවරෙ යැ පයසිවසානය කවරෙ යැ යත්: පුතිපද්විශුදධිය දවිතීයධාෂානයාගේ ආදි යැ. උපෙසෂානු-බැහණය මධා යැ සමපුගම්ණය පයසිව පාන යි ... මෙසෙයින් නිවිධ නාවයට ගිය සිත නිවිධකලාෂාණ ඇත්තේ දශලසමණසමපතන වූයේ පීනිසමපතන ද සුබසමපතන ද චිතනයාගේ අධිෂාඨානසමපතන ද ශුඥධාසමපතන ද වියයිසමපතන ද සමෘතිසමපතන ද සමෘධිසමපතන ද පුඥසමපතන ද වේ.

තෘතීයධානතයාගේ ආදිය කවරෙ සැ මධාය කවරෙ යැ පයසීව-සානය කවරෙ යැ යත්: ... මෙසෙයින් නිවිධනාවයට ගිය සිත නිවිධ-කලාසාණ ඇත්තේ දශලසාෂණසාමපතන වූයේ සුඛසාමපතන ද විතතයාගේ අධිෂාධානපාලපතන ද ශුද්ධාසමපතන ද වියසීසාමපතන ද සමෘතිසාමපතන ද සමාබිසාමපතන ද පුඤුසාමපතන ද වේ. වතුන් සස කිානසය කො ආදි, කිං මජෙකි, කිං පරියොසානං: -පෙ-එවං නිවතතගතං චිතතං තිවිධකලහාණකං දසලකඛණ සමපනතං උපෙකඛාසමපනනඤෙවව හොති චිතතසය අධිධ්යානසමපනතඤව සදධා-සමපනනඤව විරියසමපනනඤව සනිසමපනතඤව සමාබිසමපනතඤව පඤඤුසමපනනඤව.

අංකාසාන සැවංගත නස්මාපතනියා - පෙ- විසැසැණ සැවාගතන සමා-පතනියා - පෙ- ආකිසැව සැසැය තන සමාපතනියා - පෙ- නෙවස සැසැනු නා -සඳාකුයතන සමාපතනියා කො ආදි, කිං මජේකි, කිං පරියොසානං - පෙ-එවං තිවතනගතං විතතං තිවිධ කලාංණකා දසලකඛණ සමපතනං උපෙකඛා සමපතන සෙදුව හොතී චිතන සස අධිටයාන සමපතන සැව - පෙ-පඤඤ පතක සැව.

අනිච්චානුපසානාය කො ඇදි, කිං මජෙකි, කිං පරියොසානං: - පෙ-එවං තිවතතගතං චිතතං තිවිඩකලාණකං දසලකඛණසමපතනං විතකක-සමපතන කෙළුව ගොති විචාරසමපතනකුව පීතිසමපතනකුව සුඛසමපතනකුව චිතතසා අධිටසානසමපතනකුව සැඩාසමපතනකුව විරියසමපතනකුව සතිසමපතනකුව සමාධිසමපතනකුව පකුකුසමපතනකුව.

දුකබානුපසානාය - පෙ- අනතතානුපසානාය - පෙ- තිබේදනුපසා-නාය - පෙ- විරාශානුපසානාය - පෙ- නිරෝඛානුපසානාය - පෙ- පට්-නිසාශාානුපසානාය - පෙ- බයානුපසානාය - පෙ- වියානුපසානාය - පෙ-විපරිණාමානුපසානාය - පෙ- අනිමිතතානුපසානාය - පෙ- අධපණිතිතානු-පසානාය - පෙ- සුඤඤතානුපසානාය - පෙ- අධිපඤඤූඛමමවිපසානාය - පෙ- යථානුතඤූණදසානාය - පෙ- ආදීනවානුපසානාය - පෙ- පටිසඬබානු පසානාය - පෙ- විවටටනානුපසානාය - පෙ-

සොතාපතාගිමගොසස - පෙ- සකදගාමීමගොසස - පෙ- අනාගාමිමගොසස - පෙ- අරහතනමගොසස කො ආදි, කිං මජෙකි, කිං පරියොසානං: අරහතනමගොසස පටිපදාවිසුදාධි ආදි, උපෙකබානුබුෑහනා මජෙකි, සමප-හංසනා පරියොසානං. අරහතනමගොසස පටිපදාවිසුදාධි ආදි, ආදිසස කති ලකඛණාති: ආදිසස නීණී ලකඛණාති: යො තසස පරිපනේා, නතෝ විතතං විසුජැකති, විසුදාධනතා විතතං මජකිමං සමථනිමතතං පටිපජෙන පටිපනනතතා තසස විතතං පකඛඥති: යසුව පරිපක්ෂතා විතතං විසුජැකින්, පටිපනනතතා තසස විතතං පකඛඥති: යසුව පරිපක්ෂතා විතතං විසුජැකින්, සෙකුව විසුදාධනතා විතතං පකඛඥති: යසුව පරිපක්ෂතා පටිපණන්, යසුව පටිපනනතතා තසා විතතං පකඛඥති. අරහතතමගොසස පටිපදාවසුදාධි ආදි, ආදිසස ඉමාති නීණි ලකඛණාති. තෙන වුඩවති අරහතතමගොන ආදිසලාගණා චෙව හොති ලකඛණයමපතෙනා ව.

අරහනතමගාසය උපෙකබානුබැහනා මජෙකි. මජකිසය කති ලකඛණාති: මජකිසය තීණී ලකඛණාති: විසුදධං චිතනං අජකුපෙකඛනි, සමථපටිපනනං අජකුපෙකඛති, එකතතුපටයානං අජකුපෙකඛති. යසුව විසුදධං චිතනං අජකුපෙකඛති, යසුව සමථපටිපනනං අජකුපෙකඛති, යසුව එකතතුපටයානං අජකුපෙකඛති තෙන වුවවති අරහතතමගොහා මජේකිකලාාණෝ වෙව හොති ලකඛණසමපතෙනා ව.

පටිසමහිදුමාගීය-මහාවගී-ආනාපානසමෘතිකථා

වනුව්ඩාහනයාගේ අංදිය කවරේ යැ මඩාය කවරේ යැ පයසීවසානය කවරේ යැ යත්: ... මෙසෙයින් නිවිධනාවයට හිය සිත නිවිධකලහාණ ඇත්තේ දශලකෂණසමපනන වූයේ උපෙසෂාසමපනන ද චිතනයාගේ අධ්යෝනසමපනන ද ශුඛාසමපතන ද වීයසීසමපනන ද සමෘතිසමපතන ද සමෘධිසමපනන ද පුශුසමපනන ද වේ.

අංකාසාන සැවායතනසමාපතතිහුගේ ... විසැසැණ සැවායතනසමාපතති-හුගේ ... අංකිසැවසැසැයතනසමාපතතිහුගේ ... නෙවස සැසැනා නසැසැයතන සමාපතතිහුගේ ආදිය කවරෙ යැ මධ්‍යය කවරෙ යැ පයදීවසානය කවරෙ යැ යත්: ... මෙසෙසින් නිවිධනාවයට ගිය සිත නිවිධකලාහණ ඇත්තේ දශලසාෂණසමපතන වූයේ උපෙසාෂාසමපතන ද විතතයාගේ අධිෂාධාන-සමපතන ද ... පුඤුසමපතන ද වේ.

අතිචවානුපසානාවගේ ආදිය කවරෙ යෑ මබාය කවරෙ යැ පයසීව-සානය කවරෙ යැ යත්: ... මෙසෙයිත් නිවිධහාවයට ගිය සිත නිවිධකලාංණ ඇත්තේ දශලකාණෙසමපතන වූයේ විතකීසමපතන ද විචාරසමපතන ද පීතිසමපතන ද සුබසමපතන ද චිතතයාගේ අධිෂෝතසමපතන ද ශුදධා-සමපතන ද වියසීසමපතන ද සමෘතිසමපතන ද සමාබිසමපතන ද පුඥ-සමපතන ද වේ.

දුකබානුපස්සනාවගේ ... අනතතානුපස්සනාවගේ ... නිබේදනුපස්සනා-වගේ ... විරාශානුපස්සනාවගේ ... නිරොධානුපස්සනාවගේ ... පටිනිස්සාශා-නුපස්සනාවගේ ... බයානුපස්සනාවගේ ... වියානුපස්සනාවගේ ... විපරිණා-මානුපස්සනාවගේ ... අනිමතතානුපස්සනාවගේ ... අපපණිඹ්තානුපස්සනා-වගේ ... පුණුණුතානුපස්සනාවගේ ... අධ්පණුණුධමාවිපස්සනාවගේ ... පේහුතණුණදස්සනයාගේ ... ආදීනවානුපස්සනාවගේ ... පටිසඬබානු පස්සනාවගේ ... විවටටානුපස්සනාවගේ ...

ශොතාපතාතිමාගීයාගේ ... සකෘදගාම්මාගීයාගේ ... අනාගාම්මාගීයාගේ ... අගීනමාගීයාගේ ආදිය කාවරෙ යැ මධාය කාවරෙ යැ පයාදීවසානය කාවරෙ කැ යත්: පුතිපද්විශුදධිය අගීනමාගීයාගේ ආදි යැ උපෙකෘංනුබැහණය මධා යැ සමපුහම්ණය පයාදීාවසාන යි. පුතිපද්විශුදධිය අගීනමාගීයාගේ ආදිය වෙයි. ආදිහුගේ ලකෂණ කොතෙක් ද ආදිහුගේ ලකෂණ තුනෙකි. යම ධාමීයෙක් ඒ පුතිපද්විශුදඩියට පරිපත් වේ ද එයින් සිත විශුදධ වෙයි. විශුදධ බැවිත් සිත මධාමශමඑනිමිතතට පැමිණෙයි. පිළිපත් බැවිත් එහි සිත පිවිසගනී. පරිපත්යෙක් යම් විතතවිශුදධියකුත් වේ ද විශුදධ බැවිත් සිත මධාමශමඑනිමත්තට යම් පැමණි මෙකුත් වේ ද විශුදධ බැවිත් එහි සිත පිවිසගැනීමෙකුත් වේ ද ඒ පුතිපද්විශුදධිය අගීනමාගීයාගේ ආදිය වෙයි. ආදිහුගේ මේ තුත් උක්ෂණයෝ වෙනි. එයින් කීයනු ලැබෙයි. 'අගීනමාගීය ආදිකලානණ ද ලකෂණයමපතන ද වේ' යයි

උපෙක්ෂානුබුෑහණය අභීනමාගීයාගේ මධාය වෙයි, මධායාගේ ලක්ෂණ කෙතෙක් ද යත්: මධායාගේ ලක්ෂණ තුනෙකි: විශුඬ සිත අධ්යුපෙක්ෂා කෙරෙයි. ශමථයට පිළිපත් සිත අධ්යුපෙක්ෂා කෙරෙයි. එකානියෙන් එලඹ-සිටි සිත අධ්යුපෙක්ෂා කෙරෙයි. යම් විශුඬ සිතක් අධ්යුපෙක්ෂා කෙරේ නම් යම් ශමථයට පිළිපත් සිතක් අධ්යුපෙක්ෂා කෙරේ නම් යම් එකානියෙන් එළඹසිටි සිතක් අධ්යුපෙක්ෂා කෙරේ නම් එයින් කියනු ලැබෙයි: 'අභීනමාගීය මධානලාහණ ද ලක්ෂණසමපනන ද වේ'යයි. අරහතතමගහසස සම්පහංසනා පරියොසානං. පරියොසානසස කති ලකඛණාති පරියොසානසස චතතාරි ලකඛණාති: තහි ජාතානං බම්මානං අනතිවතතනටෙසන සම්පහංසනා, ඉංදියානං එකරසටෙසන සම්පහංසනා, තදුපහවිරියවාහනටෙසන සම්පහංසනා, අසෙචනටෙසන සම්පහංසනා, තරහතතමගහසස සම්පහංසනා පරියොසානං, පරියොසානසක ඉමාති චතතාරි ලකඛණාති. නෙන වුව්වති: අරහතතමගෙහා පරියොසානකලහාණො චේ හොති ලකඛණාති. නෙන වුව්වති: අරහතතමගෙහා පරියොසානකලහාණො චේ හොති ලකඛණාසමපනොත වී. එවං තිවතතහතං චිතතං තිවිබකලහා-ණකං දසලකඛණසමපනො වී. එවං තිවතතහතං චිතතං තිවිබකලහා-ණකං දසලකඛණසමපනාන වීනකකසමපනානඤාව හොති විවාර-සමපනනකාව පීතිසමපනාකා වීයසමපනානඤාව චිතතසස අධිවයාන-සමපනනඤාව පතිසමපනාකාකා වීරියසමපනානඤාව සතිසමපනාකඤා සමාධිසමපනාඤාව පක්ඤාසමපනානඤාව.

නිමිතතං අසාසාසපසසාසා අනාරම්මණාමෙකචිතතසස,1 අජානතො ව තයො බමේ භාවනා නුපලබහති. (1)

නිම්තතං අසාසාසපසසාසා අනාරම්මණාමෙකචිතතසස, ජානතො ච තයො බමේම භාවනා උපලබහතී'තී. (2)

කථං ඉමේ තයො බ^මමා එකවිතතසස ආරම්මණා න හොනති, න වීමේ තයො බම්මා අවිදිතා හොනති, න ව විතතං විකොඛපං ගචඡනි, පබානඤව ප**ඤඤය**නි, පයොගඤව සාබෙනි, විසෙසමබිගචඡනි:

සෙය. එපි රූකෙඛා සමේ භූමිභාගෙ නික්ඛිතෙනා, නොමෙනං පුරිසො කකාවෙන ජිනෙදියා, රූකඛ ප්රධාකකාවදනතානං වසෙන පුරිසාස සති උපටයිතා හොති, න අාගතෙ වා ගතෙ වා කකාවදනෙත මනයිකාරොති, න අාගතා වා ගතා වා කකාවදනතා අවිදිතා හොනති, පධානයාව පකැකුයති, පයොගණව සාබෙති. යථා රූකෙඛා සමේ භූමිභාගෙ නික්ඛිතෙතා, එවං උපනිබතිනානිමිතතාං. යථා කකාවදනතා, එවං අසාසාසපසාසා. යථා රූකෙඛ ප්රධාකකාවදනතානං වසෙන පුරිසසස සති උපටයිතා හොති න ආගතෙ වා ගතෙ වා කකාවදනෙත මනයි කරොති, න ආගතා වා ගතා වා කකාවදනතා අවිදිතා හොනති, පධානසාව පකැකුයති, පයොගණාව සාබෝ, එවමෙව නිකඩු නාසිසාගො වා මුඛනිමතෙත වා සතිං උපටස්පෙනා නිසිනෙතා හොති, න ආගතෙ වා ගතෙ වා අසසාසපසසාසෙ මනයි කරොති, ත ආගතා වා ගතා වා අසසාසපසාසා අවිදිතා හොනති, පධානසාව පකකැයති, පයොගණාව සාබෝන්, විසෙසමධිගවජනි.

^{1.} අනාරමාණ මෙකාසා වහනසා - සී 1, 2 අනාරමාණ මෙකාවිසා හන - මජයං, අනාරමාණ එකාවතනයා - පූ 2. නිසාබපිතො - සී 1, 2

සමපුහමිණය අතීනමාගීයාගේ පයසීවසානය වෙයි. පයසීවසානයාගේ ලක්ෂණ කෙතෙක් ද යන්: පයසීවසානයාගේ ලක්ෂණ සනරෙකි. ඒ භාවනා විශෙෂයෙහි උපන් (සමාධි-පුඥ සඞ්ඛාහන යුගනදඩ) ධම්යන් (ඔවුනොවුන්) නො ඉක්ම පවත්නා සවහාවයෙන් සමපුහමිණ යැ ඉත්දියයන් ගේ එක-කෘතාහසවහාවයෙන් සමපුහමිණ යැ තදනුවජවිතාවීය සිටුරසව හාවයෙන් සමපුහමිණ යැ, අසෙවනසව හාවයෙන් සමපුහමිණ යි. සමපුහමිණය අතීනමාගීයාගේ පයසීවසානය වෙයි. පයසීවසානයාගේ මේ සනර ලක්ෂණ-ගෝ වෙනි. එයින් කියනු ලැබෙයි 'අතීනමාගීය පයසීවසානලක්ෂණ ද ලක්ෂණසමපනන ද වේ'යයි. මෙසෙයින් නිවිධනාවයට ගිය සිත නිවිධ-කලහාණ ඇත්තේ දශලක්ෂණසමපතන වූයේ විතාකීසමපතන ද විවාර සමපතන ද ප්රිකිසමපතන ද සමෘතිසමපතන ද සමාධිසමපතන ද පුඥාසමපතන ද වේ.

නිම්තත යැ ආවෝසපුවෝසයෝ යැ යන මොහු එක් සිතට අරමූණු නො වන්නාහු වෙති. (නිම්තතාදි) තුන් ධම්යන් නො දන්නාහට (ආනා-පානසකිසමාබි) භාවනාව නො ලැබෙයි. (1)

නිමිතත යැ ආශවාසපුශවාසයෝ යැ යන මොහු එක් සිතට අරමුණු නො වත්නාහු වෙති. (නිමිතතාදි) තුන් ඩමීයන් දන්නාහට වැළිත් (ආනාපානසනිසමාබි) භාවනාව ලැබේ යයි. (2)

කිසෙයින් මේ තුන් ඛෂීයෝ එක් සිතට අරමුණු නො චන්නාහු ද, මේ තුන් ඛෂීයෝ නො ද අවිදිතයෝ වෙත් ද, සිත විකොෂපයට නො ද යෙයි. පුදහන ද පැනෙයි. පුයොශය (නීවරණවිෂාකමහකඛාහය) ද සාඛයි. මාශීයට පැමිණොයි යත්:

යම්සේ සම වූ භූමිභාගයෙහි රොපණය කරන ලද වෘකාශයෙක් වේ ද, ඒ මේ වෘකාෂය පුරුෂයෙක් තෙම කියතින් සිඳුනේ නම් වාකෂයෙහි සපශී කරන ලද කියත්දත් වශයෙන් පුරුෂයාගේ සිහිය එළඹසිටියා වෙයි. (වෘක්ෂය සුපශී කොට තමා වෙතට) අාවා වූ හෝ (වෘස්ෂය සිටශී කොට පරහාශයට) ගියා වූ හෝ කියන්දත් නො මෙනෙහි කෙරෙයි. ආවා වූ හෝ ගියා වූ හෝ කියත්දත් නො දත්නා ලද්දහූ නො වෙති, පුදහන ද පැනෙයි, පුයොගය ද සාඛයි සම වූ භූමිභාගයෙහි රොපණය කරනලද වෘසුය යම්බලු ද උපතිබඣනා (සමෘති) නිමතත එබඳු යෑ කියත්දත් යම් බඳු ද ආශවාසපුවොසයෝ එබඳු යැ. යම්සේ වෘක්ෂයෙහි සපශී කරනලද කියත්දත් වශයෙන් පුරුෂයාගේ සමෘතිය එළඹසිටියා වේ ද ආගිය කියත්දත් හො මෙනෙහි කෙරේ ද ආගිය කියත්දත් නොදන්නාලද්දහු නො වෙත්ද පුදහනත් පැනේද පුයො-ගයත් සාධා ද, එසෙයින් මැ මහණ තෙම නාසිකාගුයෙහි හෝ මූඛ-නිමිත්තෙහි හෝ සිහි එලවා හුන්නේ වෙයි. ආවා වූ හෝ ගියා වූ හෝ අංශවාසපුශවාසයන් නො මෙනෙහි කෙරෙයි. අංචා වූ හෝ ගියා වූ හෝ අාශවාසපුශවාසයන් නො දන්නාලද්දහු නො වෙති, පුදහන ද පැනෙයි. පුයොගය ද සාඛයි, විශෙෂයට (මාගීයට) පැමිණේ.

පධානතන්¹ කතමං පධානං: ආරදාවිරියසා කායොපි විතතාමයි කම්මනියං හොති, ඉදං පධානං. කතමො පයොහෝ: ආරදාවිරියසා උපතාකිලෙසා පනියනති, විතකකා වුපසමනති, අයං පයොහෝ. කතමො විසෙසො: ආරදාවිරියසා සකෙදාකුජනා පනියනති, අනුසයා බාහත්හොනති² අයං විසෙසා.

එවං ඉමේ තයො බම්මා එකවිතතසස ආරම්මණා න හොනති, න වීමේ තයො බම්මා අවිදිතා හොනති, න ච චිතතං විකෙඛපං ගවඡනි, පධානඤව පඤඤයති, පයොගඤව සාධෙනි, විසෙසමධිගව්ඡනි.

> ආනාපානසති යසා පරිපුණණා සුභාවිතා, අනුපුබබං පරිවිතා යථා බුදොබන දෙසිතා, සො ඉමං ලොකං පහාසෙති අබහා මූතෙතාව චණිමා"ති. (3),

අංනාහති අසසාසො, නො පසසාසො. අපානාහති පසසාසො, නො අසසාසො. අසසාසවසෙන උපටසානං සති, පසසාසවසෙන උපටසානං සති. යො අසසසති, තසපුපටසාති; යො පසසසති, තසපුපටසාති.

පරිපුණාණානි පරිගාහවෙඪන පරිපුණාණා, පරිවාරවෙඪන පරිපුණාණා, පරිපූරවෙඪන පරිපුණාණා

සුභාවිතාති වතසෙසා භාවනා: තහා ජාතානං ඛම්මානං අනති-වතතනටෙයන භාවනා, ඉංදීයානං එකරසටෙයන භාවනා, නදුපහවිරිය-වාහනටෙයන භාවනා, ආසෙවනටෙයන භාවනා. තසයිමෙ වතතාරො භාවනටයා යානීකතා⁴ හොනති වන්දුකතා අනුටයිතා පරිවිතා සුසමාරුකා.

යානීකතාකි යහා යහා අංකඹාති, තහා තහා වසිපනොතා හොති බලපතොතා වෙසාරජාජපතොතා. තසා 5 තෙ බම්මා ආවජාජනපටිබදධා⁶ හොතති ආකඹානපටිබදධා⁷ මනසිකාරපටිබදධා විතතුපපාදපටිබදධා. තෙන වුවවති: 'යානීකතා'ති.

වත්වූතතාති යසමං යසමං වත්වසමං චිතතං සවාධිටයිතං හොති තසමං තසමං වත්වුසමං සති සූපටයිතා⁸ හොති, යසමං යසමං වා පන වත්වුසමං සති සූපටයිතා හොති, තසමං තසමං වන්වුසමං චිතතං සවා– ධිටයිතං හොති. තෙන වුවවති: 'වත්වුකතා'ති.

අනුටයිතාකි⁹ යෙන යෙන විතතං අතිනීහරකි, තෙන තෙන සති අනුපරිවතතති. යෙන යෙන වා පන සති අනුපරිවතතති, තෙන තෙන විතතං අතිනීහරති. නෙන වුවවති: 'අනුටයිතා'ති.

8. සුපට්සිතා -මජසං, සුපතිව් සිතා - PTS. 9. අනුවිසිතාන් වනථුසමං - මජසං.

^{1.} විභෙසමහිතචජන් පධානයදව - මජයං, 'පධාන හතී' පදං- සාසා, PTS පොළු නො දිසසති.

^{2.} බසාසභාගී - සසා, බසගාති s හා ගානී - PTS 3. භා වගම - පු 4 යානිකානා - PTS.

^{5.} තසා මෙ - මජයං. 6 අවජජනපාටිබදධා - PTS

^{7.} ආකඞ්ඛලට්බදධා - මජසං, ආකඞ්ඛණපපටිබදධා - PTS ආකඞ්ඛනපට්බදධා සහා

පටිසමහිදුමාගීය-මහාවගී-ආනාපානසමෘතිකථා

පඩානං යනු: පුදහන කවරෙ යන්: ආරබධවීයයිය ඇත්තහුගේ කයන් සිතත් කම්ණය වෙයි. මේ පුදහන වෙයි. පුයොග කවරෙ යත්: ආරබධවීයයි ඇත්තහුගේ උපකෙලශයෝ පුහිණ වෙති. විතක්යෝ සන්හිඳෙත්. මේ පුයොගය වෙයි. විශෙෂ කවරෙ යන්: ආරබධවීයයි ඇත්තහුගේ සංයෝජනයෝ පුහිණ වෙති. අනුශයයෝ විගත වෙත්. මේ විශෙෂය වෙයි.

මෙසෙයින් මේ තුන් ධෂීයෝ එක් යිතට අරමුණු නො වෙති. මේ තුන් ඩිෂීයෝ නො දන්නාලද්දහු නො ද වෙතී. සිත විකෞපයට නො ද යෙයි. පුදහන ද පැනෙයි. පුයොගය ද සාබයි විශෙෂයට පැමිණේ.

යමක්හු විසින් ආනාපානසමාතිය බුදුන් වදල සෙයින් පරිපූණී වූවා මොනොවට වඩනලද ද පිළිවෙළින් පුගුණ කරනලද ද හෙතෙම වලායෙන් මිදුණු සඳ සෙයින් මෙලොම දීපත කෙරේ. (3)

අංන යනු. ආශවාස යැ පුශවාසය නො වෙයි. අපාන යනු: පුශවාස යැ ආශවාසය නො වෙයි, ආශවාස වශයෙන් ඵලඹයිටීම සමෘති යැ, පුශවාස වශයෙන් ඵලඹ සිටීම සමෘති යි. යමෙක් ආශවාස කෙරේ ද ඔහුගේ සිහිය ආශවාසයට ඵලඹසිටියි. යමෙක් පුශවාස කෙරේ ද ඔහුගේ සිහිය පුශවාසයට ඵලඹසිටි.

පරිපුණාණා යනු: පරිගුහසවහාවයෙන් පරිපූණ් යැ පරිවාරසවහාව-යෙන් පරිපූණ් යැ (භාවනා) පරිපූර සවහාවයෙන් පරිපූණ් යි.

සුභාවිතා යනු: භාවනා සතරෙකි: ඒ භාවනා විශෙෂයෙහි උපන් (සමාබි – පුඥ සභිඛාන යුගනදඩ) ඛමීයන් (ඔවුනොවුන්) නො ඉක්ම පවත්නා සවහාවයෙන් භාවනා යැ, ඉන්දියයන්ගේ එකකෘතයසවභාවයෙන් භාවනා යැ තදනුවාරීමක වියසිධුර සවගාවයෙන් භාවනා යැ ආසෙවන සවහාවයෙන් භාවනා යි. ඔහු විසින් මේ සතර භාවනා එයෝ යුකත– යානයක් මෙන් කරනලද්දහු (පුතිෂසා එයෙන්) වාසනුවක් මෙන් කරන-ලද්දහු එළඹසිටියාහු හාත්පසින් රැස්කරන ලද්දහු මොනොවට කරන ලද්දහු වෙත්.

භානිකතා යනු: යම්යම් ඛාභතවිදශීනායෙක්හි කැමැති වේ නම් ඒ ඒ ඛාහතවිදශීනායෙහි වශයට පැමිණීයේ බලයට පැමිණියේ විශාරද බවට පැමිණියේ වෙයි. ඔහුගේ ඒ (ශමඋවිදශීනා) ඛම්යෝ ආවර්ජනපුතිබදඛ-වූවාහු ආකාඞ්කෂාපුතිබදඛ වූවාහු මනසිකාරපුතිබදඛ වූවාහු විනෙතාතපාද පුතිබදඛ වූවාහු වෙත්. එයින් කියනු ලැබෙයි; 'යානීකතා' යි.

වැඩුකතා යනු: යම් යම් වසනුයෙසා සිත මොනොවට පිහිටියේ වේ ද ඒ ඒ වසනුයෙනි සිහි එළඹසිටියා වෙයි. තවද යම් යම් වසනුයෙකා සිහි එළඹසිටියා වේ ද ඒ ඒ වසනුයෙහි සිත මොනොවට පිහිටියේ වෙයි. එයින් කියනු ලැබෙයි. 'වන්තානා' යි.

දනුටයිතා යනු: යම් යම් භාවනාවිශෙෂයෙක්හි සිත එලවා ද ඒ ඒ භාවනාවිශෙෂයෙහි සිහිය අනුකූල වැ පවතී. තවද යම් යම් භාවනා-විශෙෂයෙක්හි සිහිය අනුකූල වැ පෙරැලේ ද ඒ ඒ භාවනාවිශෙෂයෙහි සිත එලවයි. එයින් කියනු ලැබෙයි. 'අනුටසිනා' ශි. පටිසමහිද,මගෙහා-මහාවගහ-ආනාපානසතිකථා

පරිචිතාති පරිභාහටෙඪන පරිචිතා, පරිචාරවෙඪන පරිචිතා පරි-පූරටෙඪන පරිචිතා, සතිසා පරිගණහනෙතා ඒනාති පාපකෙ අකුසලෙ බුමෙ. නෙන වුවෙති: 'පරිචිතා'ති.1

සුසමාරදධානි චනතාරො සුසමාරදධා: තත් ජාතානං ධමානං අනති-වතතනටෙයන සුසමාරදධා, ඉත්සියානං එකරසටෙයන සුසමාරදධා, තදුපහ-විරියවාහනටෙයන සුසමාරදධා, තපළුවන්කානං කිලෙසානං සමූගකාතතතා² 'සුසමාරදධා.'

සුසමනති අත් සමං, අති සුසමං, කතමං සමං: ගෙ තන් ජාතා අත-වජරා කුසලා බොධිපක්ඛියා,³ ඉදං සමං, කතමං සුසමං: යං තෙසං තෙසං බාමානං ආරමාණං නිරොබො තිබානං, ඉදං සුසමං, ඉති ඉදඤා සමං ඉදඤා සුසමං ඤාතං හොති දිටයා ⁴ විදිතං සච්ඡිකතං එස්සිතං ප*ඤඤ*ය, ආරුඛාං හොති විරියං අසලලීනං, උපටයිතා සති අපමමුටයා,⁵ පසාසංඛා කායෝ අසාරංඛෝ, සමාහිතං චිතතං එකාගාං. තෙන වුච්චති: 'සුසමා-රුඛා'ති.

අනුපුබබං පරිවිතාහි දීඝං අස්යාසවසෙන පුරිමා පුරිමා පරිවිතා, පචිජිමා පච්ඡිමා අනුපරිවිතා, දීඝං පස්යාසවසෙන පුරිමා පුරිමා පරිවිතා, පච්ඡිමා පච්ඡිමා අනුපරිවිතා. රස්සං අස්යාසවසෙන පුරිමා පුරිමා පරිවිතා, පච්ඡිමා පච්ඡිමා අනුපරිවිතා. රස්සං පස්යාසවසෙන පුරිමා පුරිමා පරිවිතා, පච්ඡිමා පච්ඡිමා අනුපරිවිතා - පෙ- පටිනිසාගතානුපස්සී අස්යාසවසෙන පුරිමා පරිවිතා, පච්ඡිමා පේෂීමා අනුපරිවිතා. පටිනිසාගතානුපස්සී පස්යාසවසෙන පුරිමා පරිවිතා, පච්ඡිමා පරිවිතා පච්ඡිමා පච්ඡිමා අනුපරිවිතා. සබබාපි සොළසවානුකා ආනාපානසක්යො අඤ්ඤමඤ්ඤං පරිවිතා වෙම හොනති අනුපරිවිතා ව. තෙන වුවවති: 'අනුපුබබං පරිවිතා'ති.

යථාති දස යථනා: අතතදමථටෝය යථනේ, අතතසමථටෝය යථනේ, අතතපරිනිබබාපනටෝය යථනේ, අභිකුඤටෝය⁶ යථනේ, පරිඤඤටෝය යථනේ, පහානටෝය යථනේ, භාවනටෝය යථනේ, සචතිකිරියටෝය යථනේ, සචචාතිසමයටෝය යථනේ, නිරොබෙ පතිට්යා-පකටෝය යථනේ.

බාමේම පරිවිතා - මජසං
 සුසමූහතාතතා - මජසං. සුසමූහතාතතා - සා, PTS.
 බාවිපතාකියා - PTS.
 ඉටසං - PTS.
 අසම්මූටසා මජසං අපමුවසා - සා, PTS.
 අතිඤඤ තෝ - මජසං

පටිසමහිද,මාගීය- මහාවගී-ආනාපානසමෘතිකථා

පරිචිතා යනු: පරිගුහස්වභාවයෙන් හාත්පයිත් රැස්කරන ලද්දහු යැ පරිචාරස්වභාවයෙන් හාත්පයිත් රැස් කරනලද්දහු යැ පරිපූරස්වභාවයෙන් හාත්පයිත් රැස්කරනලද්දහු යැ සමෘතියෙන් පරිගුහ කරනුයේ ලාමක අකුශල බමීයන් දිනා නු යි පරිචිතයෝ යි.

සුසමාරදධා යනු: සුසමාරබධයෝ (මොනොවට භරනලද්දහු) සතර දෙනෙකි: ඒ භාවනාවිශෙෂයෙහි උපත් යුගනදධධාමීයන් නො ඉක්ම පවත්නාසවහාවයෙන් සුසමාරබධ යෑ, ඉන්දියයන් ගේ එකකාතාසවහාවයෙන් සුසමාරබධ යෑ. තදනුචඡවිකවීය දිඩුරසවහාවයෙන් සුසමාරබධ යෑ, ඒ ධාහා -විදශීනාමාගීයන්ට පුතිපකා වූ කෙලශයන් මොනොවට නැසූ බැවින් සුසමාරබධ යි.

සුසමං යනු: ශමයෙක් ඇති සුශමයෙක් ඇති. 'ශම' නම් කවරෙ යත්: ඒ හාවනාවිශෙෂයෙහි උපත් යම් නිරවද, වූ කුහල වූ බොධිපාක්ෂිකඛමී කෙනෙක් වෙත් ද මේ ශම නම. සුශම' නම් කවරෙ යත්: ඒ ඒ ඛමයත්ට අරමූණු වූ යම් නිරෝධ සභාගාත නිමාණයෙක් වේ ද, මේ සුශම නම් මෙසෙසින් මේ ශමයක් මේ සුශමයක් දත්නා ලද්දේ දක්නා ලද්දේ විදින වූයේ පුඥයෙන් සාකෘත් කරන ලද්දේ සංශී කරන ලද්දේ වෙයි. නො හැකුළුණු වියසිය පටත්හන්නාලද වෙයි, නො නට සිහි ළෙඹසිටියා වෙයි. දරථ රගිත කය නිටුණෝ වෙයි. එකහ වූ සින (අරමුණෙහි) සම වැ තබනලද යැ. ළුසින් කියනු ලැබෙයි 'සුසමාරදායා'යි.

අනුපුබබං පරිවිතා ගතු: දීඝී කොට අංශවාස කිරීම වශයෙන් පලමූ පලමූ සත්ශ පුගුණ කරන ලද ශෑ පැසුළු පැසුළු සත්ශ පුන පුනා පුගුණ කරන ලද ශෑ, දීඝී කොට පුශවාස කිරීම වශයෙන් පලමූ පලමූ සතිය පුගුණ කරන ලද යෑ පැසුළු පැසුළු සතිය පුනපුනා පුගුණ කරන ලද ශෑ, හුසව කොට අංශවාස කිරීම වසයෙන් පලමූ පලමූ සතිය පුගුණ කරන ලද ශෑ. පැසුළු පැසුළු සතිය පුනපුනා පුගුණ කරන ලද ශෑ හුසව කොට පුශවාස කිරීම වශයෙන් පලමූ පලමූ සතිය පුගුණ කරන ලද ශෑ. පැසුළු පැසුළු සතිය පුනපුනා පුගුණ කරන ලද ශෑ, යා පටිනිසසජනය අනු වෑ බලමින් අංශවාස කිරීම වශයෙන් පලමූ පලමූ සතිය පුගුණ කරන ලද ශෑ පැසුළු පැසුළු සතිය පුනපුනා පුගුණ කරන ලද ශෑ, පටි-නිසසජනය අනු වෑ බලමින් පුශවාස කිරීම වසයෙන් පලමූ පළමූ සතිය පුගුණ කරන ලද යෑ පැසුළු පැසුළු පැසුළු සතිය පුනපුනා පුගුණ කරන ලද ශෑ, පටි-නිසයජනය අනු වෑ බලමින් පුශවාස කිරීම වසයෙන් පලමූ පලමූ සතිය පුගුණ කරන ලද යෑ පැසුළු පැසුළු සතිය පුනපුනා පුගුණ කරන ලද යෑ, හැම මොඩශවසතුක ආනාපානසමානීහු ඔවුනොවුන් පුගුණ කරන ලදද යෑ, හැම මොඩශවසතුක ආනාපානසමානීහු ඔවුනොවුන් පුගුණ කරන ලදද යෑ,

යථා යනු: යථාසවහාවයෝ දශ දෙහෙසි: ආතමදමනසවහාවය යථාසවහාව යැ ආතමශමනසවහාවය යථාසවහාව යැ ආතමපරිනි ඖපණ– සවහාවය යථාසාවහාව යැ අභිඥසාවහාවය යථාසාවහාව යැ පරිඥසාවහාවය යථාසාවහාව යැ පුහාණසාවහාවය යථාසාවහාව යැ භාවනාසාවහාවය යථා-සාවහාව යැ සාකෂාත්තියාසාවහාවය යථාසාවහාව යැ සනාපපතිවෙඩසාවය යථාසාවහාව යැ නිරෝධයෙහි පිහිටුවන සාවහාවය යථාසාවාව යි ළිදෙඛාති යො සො හහවා සයමහු අනාචරියකො පුබෙබ¹ අනනුසසු-තෙසු බමෛසු සාමං සච්චානි අහිසමබුජකි,² තත් ව සබබඤඤුතං පතෙතා බලෙසු ව වසිහාවං.

විදෙඛාති කෙහටෙයන බුදෙධා: 'බූජකිතා සච්චාතී'හි බුදෙධා, 'බොඩෙතා' පජායා'හි බුදෙධා, සබබඤඤුතාය බුදෙධා, සබබදසසා-විතාය බුදෙධා අනඤඤ නෙගාතාය බුදෙධා, විසවිතාය⁴ බුදෙධා, බීණා සමසකාතෙන බුදෙධා, තීරුප ෙෙප සකාතෙන⁵ බුදෙධා, 'එස නත-විතරාගො'හි බුදෙධා, 'එක නතාවිත දෙසො'හි බුදෙධා, 'එක නතාවිත-මොහො'හි බුදෙධා, 'එක නතාතිකකි ෙෙසො'හි බුදෙධා, 'එකායනම ගතං ගතො'හි බුදෙධා, 'එකො අනුතතරං සමොස මොබං, 'එකායනම ගතං ගතො'හි බුදෙධා, 'එකො අනුතතරං සමොස මොබං, 'එකායනම ගතං ගතො'හි බුදෙධා, 'එකො අනුතතරං සමොස මොබං, 'එකායනම ගතං ගතො'හි බුදෙධා, 'එකො අනුතතරං සමාස මොබං, 'එකායනම ගතං ගතො'හි බුදෙධා, 'එකො අනුතතරං සමාස තොබං, 'එකායනම ගතං තතං, හ මතතාම වෙනි කතං, න හාතරා කතං, න හගිනියා කතං, හ මතතාම චෙනි කතං, න හාතරා කතං, න හගිනියා කතං, හ මතතාම චෙනි කතං, න සැදුති සාලාභිතෝ කාලා, න සමණ– බාහමණෙති කතං, න දෙවතාහි කතං, විමොකබනතික මෙතං බුදධානං හග මනතානං බොඩයා මූලෙ සහ සබබඤිකුතඤාණයා පටිලාහා සච්ඡකා– පඤඤතති, යදිදං 'බුදෙධා'ති.

දෙසිතාති අතතදමථටෙඪා යථතෝා යථා බුදෙඛන දෙසිතො, අතතසමථටෙඪා යථතෝා යථා බුදෙඛන දෙසිතො, අතතපරිතිබෝපනටෙඪා යථතෝා යථා බුදෙඛන දෙසිතො - පෙ- නිරෝඛේ පතිටඪාපකටෙඪා යථතෝා යථා බුදෙඛන දෙසිතො.

සො ති⁶ ගහටෙඨා වා හොති පබබජිතො වා.

ලොකොති බනිලොකො බාතුලොකො අායතනලොකො විපතති– හවිලොකො විපතතිසමහවලොකො සමපතතිහවලොකො සමපතතිසමහව– ලොකො එකො ලොකො: සබෙබ සතතා ආහාරටයිනිකා – පෙ- අට්ඨාරස ලොකා අට්ඨාරස බාතුයො.

'පතාසෙති'ති අතහද මෙථටයං යථනවං අභිසම්බුදධතනා සො ඉමං ලොකං ඔහාසෙති හාසෙති පහාසෙති, අතතසමථටයා යථනවං අති– සම්බුදධතතා සො ඉමං ලොකං ඔහාසෙති භාසෙති පහාසෙති, අතතපරි– තිබබාපනටයං යථනවං අතිසම්බුදධතතා සො ඉමං ලොකං ඔහාසෙති හාසෙති පහාසෙති – පෙ- නිරෝබෙ පතිටයාපකටයං යථනවං අහිසම්බුදධතතා සො ඉමං ලොකං ඔහාසෙනි හාසෙති පහාසෙති.

- 1 බුදෙට PTS 2 අතිසම්බුජාබාහි PTS 3 බොධෙනනකා සහා
- 4 විසතිතාය සහ, 5 නිරූපසහිලෙසසඕඛාතෙන සහ නිරූපඕඔඔාලෙසන PTS
- 6 කොති හා හොති PTS

බුදෙධා යනු: යමෙක් භාගාවත් වූයේ තෙමේ (සතායන්) අවබොඛ කෙළේ ආචායසියන් නැත්තේ පෙර නො ඇසුවිරු දහමිනි තෙමේ සතායන් අවබොඛ කෙළේ ඒ සතායන්හි දු සමීඥානයට පැමිණියේ බලඛමීයන්හිදු ව්ශීහාවයට පැමිණියේ වේ ද හේ යැ.

බුදෙබා යනු: කවර අවියෙන් බුදධ වෙයි යත්: සතායන් අවබොඛ කෙළේ නු යි බුදා යැ පූජාවට අවබොධ කරවා නු යි බුදා යැ, සළීඥ බැවින් බුදධ යැ, සියල්ල දක්නාසුලු බැවිත් බුදධ යැ, අනුත් විසිත් අවබොග නො කැරැවිය සුතු බැවින් බුදධ යැ, (නානාගුණ) විසවනය කරන හෙයින් බුදධ යැ, සම්ණාසුව සඬබාගයෙන් බුදධ යැ, තෘෂණාලෙප රහිත සඬබායෙන් බුදධ යැ, එකානතයෙත් චීතරාගනු යි බුදධ යැ, එකානතයෙන් චීතදෙස නු යි බුදධ යැ, එකානතයෙන් වීතමොහ නු යි බුදධ යැ, එකානතයෙන් නිකෙලශ නු යි බුදධ යැ, එකානතමාගීයට ගියේ නු යි බුදධ යැ, එකලා වැ අනුතතර සමාක් සමෛාධිය අභිසමෛාධ කෙළේ නු යි බුදධ යැ, අබුදධිය නැසූ බැවින් බුදධිපුතිලාභ හෙයින් බුද්ධ යැ, බුද්ධ යන තෙල නාමය මව විසින් නො කරනලද ඥ පියා විසින් නො කරනලද ද බැයා විසින් නො කරන ලද ගැබුන විසින් නො කරනලද ගැ සහයහළුවන් වියින් නො කරන ලද යැ නෑ සහලේනෑයත් විසිත් නො කරනලද යැ මහණබමුණත් විසිත් නො කරනලද යැ දෙවියන් විසින් නො කරනලද යැ. යම් බුද්ධ යන නමෙක් වී ද තෙල බුදඩ නාමය හාහාවත් බුදුවරයන්ට විමොසෂානනයෙහි බෝමූල සවීඥතාඥනයාගේ පුතිලාභය හා සමහ අභීත්ඵලය පුතාසාෂ කිරීමෙන් උපත් පුඥපතියකි.

දෙෂිතා යනු: ආතම දමනසවහාව වූ යථාසවහාවය යම් පුකාරයෙනින් බුදුන් විසින් දෙශනා කරහලද ද, ආතමශමනසවහාව වූ යථාසවහාවය යම් පුකාරයෙකින් බුදුන් විසින් දෙශනා කරනලද ද, ආතමපරිනි එපණසවහාව වූ යථාසවහාවය යම් පුකාරයෙකින් බුදුන් විසින් දෙශනා කරනලද ද ... නිරෝධයෙහි පිහිටුවන සවහාව වූ යථාසවහාවය යම් පුකාරයෙකින් බුදුන් විසින් දෙශනා කරනලද ද,

සො යනු: ගිහියෙක් හෝ පැවිද්දෙක් හෝ වේයි.

ලොකොා යනු: සකනිලොක යැ ඛාතුලොක යැ අයතනලොක යැ විපතතිහව (අපාය) ලොක යැ විපතතිසමහව (අපායූපගකමී) ලොක යැ සමපතතිහව (සුගතී) ලොක යැ සමපතතිසමහවලොක යැ එක් ලොවෙක: හැම සත්හු ආහාරයෙන් සිටුනාහු යැ; ... අට්ලොස් ලොවෙක. අට්ලොස් ඛාතුහු යැ.

පහාසෙනි යනු: ආනමදමනසවහාව වූ යථාසවහාවය පුතිවෙඛ කල බැවින් හෙතෙම මේ ලොකය අවහාසනය කෙරෙයි, භාසනය කෙරෙයි, පුහාසනය කෙරෙයි. ආනමශමන සවහාව වූ යථාසවහාවය පුතිවෙඛ කල බැවින් හෙතෙම මේ ලොව අවහාසනය කෙරෙයි, භාසනය කෙරෙයි, පුහාසනය කෙරෙයි. ආනමපරිනිණීපණසාහාව වූ යථාසවහාවය පුතිවෙඛ කල බැවින් හෙතෙම මේ ලොව අවහාසනය කෙරෙයි, භාසනය කෙරෙයි, පුහාසනය කෙරෙයි ... නිරොඛයෙහි පිහිටුවන සවහාව වූ යථාසාහාවය පුතිවෙඛ කල බැවින් හෙතෙම මෙ ලොව අවහාසනය කෙරෙයි, භාසනය කෙරෙයි, පුහාසනය කෙරේ. අබසාමුතෙනාව එරදිමාහි යථා අබහා එවං කිලෙසා, යථා චනෙද එවං අරියකදණං, යථා වන්දිමා දෙවපුනෙනා එවං භිකබු, යථා චනෙද අබහා මූතෙතා මනිකා මූපෙතා¹ ධූමරජා මූතෙතා² රාහුගහණා³ විපපමූතෙතා භාසතෙ⁴ ව තපතෙ⁵ ච විරොචතෙ⁶ ව, එවමෙව භිකබු සබබකිලෙසෙනි විපපමූතෙතා භාසතෙ ව තපතෙ ව විරොචතෙ එ. තෙන වුවවති: 'අබහා මූතෙතාව චන්දිමා'ති. ඉමාති තෙරස වොදනෙ කැණානි.

වොද නඤණතිදෙදසො.

3 - 5. සතොකාරිකියුණානි

කතමානි බතතිංස සතොකාරිසස" කිදුණානි:

ඉඩ තිකබු අරඤඤනතො වා රැකබමූලනතො වා සුඤඤශොරනතො වා තිසීදති පලලතිකං ආභූජීනා උජුං කායං පණ්ඩාය පරිමුඛං සතිං උපටයී– පෙතා, සො සතොව අසාසභි, සතා පසාසති, දීඝං වා අසාසනතො 'දීඝං අසාසාමී'ති පජානාති, දීඝං වා පසාසනෙතා 'දීඝං පසාසනමී'ති පජානාති, රසාං වා අසාසනොතා 'රසාං අසාසාමී'ති පජානාති, රසාං වා පසාසනෙතා 'රසාං පසාසාමී'ති පජානාති 'සබබකායපටිසංවෙදී අසාය-සිසාමී'ති සිකඛති. 'සබබකායපටිසංවෙදී පසාසයිසාමී'ති සිකඛති, 'පසාමහයං කායසතිබාරං අසාසසිසාමී'ති සිකඛති 'පසාමහයං සායසතබාරං පසාසිසාමී'ති සිකඛති. 'සබබකායපටිසංවෙදී පසාසයිසාමී'ති සිකඛති, 'පසාමහයං කායසතිබාරං අසාසසිසාමී'ති සිකඛති 'පසාමහයං සායසතිබාරං පසාසිසාමී'ති සිකඛති 'පීනිපටිසංවෙදී අසාසසිසාමී'ති –පෙ- 'සුඛපටිසං-වේදී පෙ- විතතසතිබාරපටිසංවෙදී –පෙ- පසාමහයං චිතතසතිබාරං -පෙ-විතතපටිසංවෙදී පෙ- අතිපපමොදයං විතතං -පෙ- සමාදහං විතත -පෙ- විමොවයං විතතං -පෙ- අනිච්චානුපසයී -පෙ- විරාශානුපසයී -පෙ-නිරොඩානූපසයී –පෙ- 'පටිනිසාංශානුපසයී අසාශයිසාමී'ති සිකඛති, 'පටිනිසාංශානුපසයී පසාසිසාමී'ති සිකඛති.

ඉඩාති ඉමසසා දිටසීයා, ඉමසසා ඛනතියා, ඉමසසා රූචියා, ඉමසමං ආදගෙ, ඉමසමා ධමෙම, ඉමසමං විනගෙ, ඉමසමං ධමමවිනයෙ, ඉමසමං පාවචනෙ, ඉමසමං බුහාවරිගෙ, ඉමසමං සන්යුසාසනෙ. නෙන වුච්චති: 'ඉධා'ති.

භිකාබුනි පුථුජජනකලාගණකො වා හොති භිකබු සෙකොබා වා අරහා වා අකුපපඩුමෙවා.

අර කැකැනති නිකඛ මිතිා බහි ඉතැබීලා, සබබමෙතං අර කැකැං.

6 විරොචනි - සා TPS 7 සනොකාරීසු - සා TPS

¹ මනියා මූනෙතා-පු, PTS, මනියා - සහ 2 ධූමරජමූනතතා - සහ

⁵ රානුලාණා - සාහා 4 භාසති - සහ PTS 5 ත පති - සහ PTS

අබහාමුතෙනාව වන්දීමා යනු: වලාවෝ යම් බඳු ද කෙලෙස් එබඳු යැ වනුයා යම් බඳු ද ආයායිඥනය එබඳු යැ වන්දිම දිවාපුතු යම් බඳු ද මහණ එබඳු යැ යමසේ චනු තෙම වලායෙන් මිදුණෝ මිහිදුමින් මිදුණෝ දුම්-රජයින් මිදුණෝ රාහුගුහණයෙන් මිදුණෝ බැබැලේ ද තැවේ ද දිලේ ද එසෙසින් මැ මහණ තෙම හැම කෙලෙසුන් කෙරෙන් වෙසෙයින් මිදුණෝ බැබැලෙත්තේ ද තැවෙත්තේ ද දිලෙත්තේ ද වෙයි. එයිත් කියනු ලැබෙයි: 'අබහා මූතෙනාව චන්දීමා'යි. මොහු තෙළෙස් වාවදනඥනයෝ යි.

වාවදනඥනනිදේශ සි.

3 – 5. සතොකාරිඥනනිදේශය

සතොකාරිහු (සිහි ඇති වැ කරන්නාහු) ගේ දෙතිස් ඥනයෝ කවරහ යත්:

මෙසස්නෙහි මහණ තෙම අරනට ගියේ හෝ රැක්මුලට ගියේ හෝ ශ්නාභාරයට ගියේ හෝ පලක් බැඳ (උඩු) කය ඍජු කොට තබා කමට-හනට අහිමුඛ වැසිනි එළවානබා නිදියි. හෙතෙම සිහි ඇති වැමැ ආශවාස කෙරෙයි. සිහි ඇති වැ පුයවාස කෙරෙයි. දික් කොට හෝ ආයවාස කරත්තේ දික් කොට ආශවාස කෙරෙමී දනියි. දික් කොට හෝ පුශවාස කරන්නේ දික් කොට පුවොස කෙරෙම් දනියි. ලුහුඩු හොට හෝ ආශවාස කරත්තේ ලුහුඩු කොට ආශ්වාස කෙරෙම් දතියි. ලුහුඩු කොට හෝ පුශ්වාස කරත්තේ ලුහුඬු කොට පුශුවාස කෙරෙම් දනියි. සියලු ආශවාසපුශවාස කය පුකට කෙරෙමන් ආශ්චාස කරන්නෙම් භික්මෙයි. සියලු ආශ්චාසපුණාස-කාය පුකට කෙරෙමින් පුශුවාස කරන්නෙම් හික්මෙයි. (ඖදුරික ආශාවාස පුශවාස සඬ්ඛාහන) කායසංසකාරය සත්හිදුවමත් ආශ්වාස කරත්නෙම භික්මෙයි. කායසංසකාරය සන්භිදුවමින් පුයවාස කරන්නේම් භික්මෙයි. පීතිය පුකට කෙරෙමින් ... සුබය පුකට කෙරෙමින් ... චිතනසංසකාරය (වෙදනාසංඥසකාඣ) පුකට කෙරෙමත් ... චිතතසංසකාරය සන්හිඳුවමන් චිතතය පුකට කෙරෙමත් ... සිත සහුටු කෙරෙමත් ... සිත (අරමූණෙහි) සම වැ තබමන්... සිත (නීවරණයෙන්) මුදමන් .. අතිතාය අනු වැ බලමත් ... විරාගය අනු වැ බලමින් ... තිරොඛය අනු වැ බලමත් ... පටිනිසසජනය අනු වැ බලමන් ආශ්චාස කරන්නෙම් හික්මෙයි, පටිනිසාජනය අනු වැ බලමින් පුශුවාස කරන්නෙම් ගීක්මේ.

ඉඩ යනු: (බුදුන්නේ) මේ දෂටියෙහි මේ කෘහත්යෙහි මේ රුවියෙහි මේ ශුහණයෙහි මේ ධෂීයෙහි මේ විනයෙහි මේ ධෂීවිතයෙහි මේ පුවවන– යෙහි මේ බුහාවයසියෙහි මේ ශාසනෘශාසනයෙහි යි. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'ඉඩ' යි.

භිකාබු යනු: පෘථන්ජනකලාාණක මහණ හෝ වෙයි. ශෛසා මහණ හෝ වෙයි. අකොපය (අභීත්ඵල) ධමී ඇති රහතුන් වහන්සේ හෝ වෙත්.

අර*කැක*දං යනු: ඉඥකීලයෙන් නික්ම පිටත්හි නෙල සියල්ල අරණ_ා. වේ. පටිසමහිදුමගෙහා-මහාවගහ-ආනාපානසතිකථා

රැකබමුල නති යනු භිකබුනො ආසනං පඤඤතතං හොති, මඤෝ වා පීඨං වා තිසි වා තටටිකා වා චම්මඛණෙඩා¹ වා තිණසාළුාරො² වා පණණසත්ාරෝ² වා පලාලසත්ාරෝ³ වා තත් භිකබු වඞකමති වා තිටස්ගි වා නිසිදති වා සෙගසං වා කපෙපති.

පුණැක නති කෙනව් අනාකිණණං හොති ගහටෙඨති වා පබබජිතෙහි වා.

අනාරතති⁴ විහාරො අඩාසයොහො පාසාදෙ හම්මියං ගුහා.

නිසිදුති පලාඩකං ආහජිවොති නිසිනෙනා හොති පලලඩකං ආභූජිතිා.

උජුං කායං පණ්ඩායාත් උජුකො හොති කායො සිතා5 පණිහිතො.6

පරිමුඛං සතිං උපටඪපෙනාත්: පරීති පරිගාහටෙඪා, මුඛනති නියානානෙරෙසා, සහිති උපටසානරෙසා තෙන වුවවති: 'පරිමුඛං සහිං උපටඨපෙනිා'ති.

සනොව අඟාසනි සනො පඟාසනීනි බහතිංසාග8 ආකාරෙහි සතොකාරී හොති:9 දීඝං අසසාසවසෙන විතනසස එකහනතං අවිකෙඛපං පජානතො සත්10 උපටසිනා හොති, තාය සතියා නෙන කැණෙන සතොකාරී හොති, දීඝං පසාසවසෙන චිතතසස එකගගනං අවිකෙඛපං පජානතො සති උපටසිතා හොති, තාය සතියා තෙන ඤාණොන සතොකාරී හොති, රසසං අසසාසවසෙන චිතතසස එකගානං අවිකෙඛපං පජානතො සති උපටසිතා හොති, තාය සතියා තෙන සැණෙන සුනොකාරී හොති. රසසං පසසාසවසෙන චිතතසස එකගානාං අවිතෙඛපං පජාන කො සති උපටසිතා හොති, තාය සතියා තෙන ඤැණෙන සතො කාරි හොති -පෙ- පටිනිසසගොනුපසයි අසසාසවසෙන-පෙ- පටිනිසසගොනු-පසයි පසසාසවසෙන විතතසස එකගානං අවිකෙඛපං පජානතො සති උපටසීතා හොති, තාය සතියා තෙන කිදුණෙන සතොකාරී හොති.

කථං දීඝ• අසාසනෙතා 'දීඝං අසාසාම්'ති පජානාති, දීඝං පසාසනෙතා 'දීඝං පසාසාම්'ති පජංනාති: දීඝං අසාසං අධානසඣාතෙ අසාසති, දීසං පසාසං අඬානසඣාතෙ පසාසක්, දීසං අසසාසපසසාසං අඬාන-සංඛානෙ අසාසන්පි පසාසන්පි; දීඝං අසාසපසාසං අභානසඣානෙ අසසසතොපි පසසසතොපි ඡනෙදු උපපජජති.

 ¹ වමම කා = ණඩ: - සී 1,
 2
 සන්ථා = මජන - , න, සණ කා = .

 3. ලංකයණ ටරෝ - සහා
 4. ආතාරනාහි - PTS, සහා

^{5.} පතිබිනො - සාහ 6. සුපණිතිනො - මජසං. PTS සාහ

^{7 &#}x27;ගතො පසසසහී' – තායිපොළුකෙ නැති 8. බාතාතිංසාය - මජසං

^{9. &#}x27;කොති' - සහ පොහුකො නාත්ව. 10. සතිං - සහ

රුකාබමුලං යනු: යම් රුක්මුලෙකැ මහණහට මැස්සෙක් වේවයි පුටුයෙක් වේවයි බිස්සෙක් වේවයි තටටිකායෙක් වේවයි සම්කඩෙක් වේවයි ඇතිරියෙක් වේවයි කොළඇතිරියෙක් වේවයි පිදුරුඇතිරියෙක් වේවයි අසුනෙක් පනවනලද වේ ද, එහි මහණ තෙම සක්මන් කෙරේ හෝ සිටුනේ හෝ හිඳිනේ හෝ ශයනය හෝ කෙරේ.

සුණැඤා යනු: ගිනින් විසින් හෝ පැවිද්දන් විසින් හෝ කිසිවකු. විසින් අනාකීණී වූගේ වෙයි.

අහාරං යනු: විහාර යැ ගරුඩාකාරසෙවෙනි ඇති ගේ යැ පාසාද යැ සඳලු ඇති ගේ යැ ගුහා යි.

නිසිදති පලලබකං ආභුජිනා යනු: පලක් බැඳ හිඳිනේ වෙයි.

උජුං කාශං පනිඛාශ යනු: කය මොනොවට තබනලද්දේ ඍජු වැ සිටිගේ වෙයි.

පරිමුබං සනිං උපටඨපෙනා යනු: පරි යනු: පරිගුහාව යැ, මුබං යනු. නීයඖිංණාම යැ, සනී යනු: උපසථානාව යැ, එයින් කියනු ලැබෙයි: 'පරිමුඛං සනිං උපටඪපෙනා' යි.

සංකාව අසාසනි සංකා සංකාසනි: යනු දෙනිස් අයුරින් සිනි ඇති වෑ කරනසුලු වෙයි. දික් කොට ආශවාන කිරීම් වනයෙන් විතනයා-ගේ එකහ බව අවිකෞපය දන්නාහට සිනි එළඹයිටියා වෙයි. ඒ සිනියෙන් ඒ නුවණින් සිනි ඇති වෑ කරනසුලු වෙයි. දික්කොට පුශවාත කිරීම් වසයෙන් විතනයාගේ එකහ බව අවිකෞපය දන්නාහට සිනි එළඹ සිටියා වෙයි. ඒ සිනියෙන් ඒ නුවණින් සිනි ඇති වෑ කරනසුලු වෙයි. ලුහුඩු කොට ආශවාස කිරීම් වසයෙන් විතනයාගේ එකහ බව අවිකෞපය දන්නාහට සිනි එළඹසිටියා වෙයි. ඒ සිනියෙන් ඒ නුවණින් සිනි ඇති වෑ කරනසුලු වෙයි. ලුහුඩු කොට පුශවාස කිරිම වසයෙන් විතනයාගේ එකහ බව අවිකෞපය දන්නාහට සිනි එළඹසිටියා වෙයි. ඒ සිනියෙන් එකහ බව අවිකෞපය දන්නාහට සිනි එළඹසිටියා වෙයි. ඒ සිනියෙන් ඒ තුවණින් සිනි ඇති වෑ කරනසුලු වෙයි. ... පටිනිසාජනය අනු වෑ දක්නේ ආශවාස කිරීම් වසයෙන් ... පටිනිසාජනය අනු වෑ දක්නේ පුශවාස කිරිම වසයෙන් විතනයාගේ එකහ බව අවිකෞපය දන්නාහට සිනි එළඹසිටියා වෙයි. ඒ සිනියෙන් ඒ නුවණින් සිනි ඇති වෑ කරනසුලු වේ

කිසෙයිත් දික් කොට ආශවාස කරත්තේ දික් කොට ආශවාස කෙරෙම් දනී ද, දික් කොට පුශවාස කරන්තේ දික්කොට පුශවාස කෙරෙම් දනී ද ගත්: දිඹ් වූ ආශවාසග දීඹ්කාලගෙහි ආශවාස කෙරෙයි. දීඹ් වූ පුශවාසය දීඹ්කාලගෙහි පුශවාස කෙරෙයි. දීඹ් ආශවාසපුශවාසය දීඹ්කාලගෙහි ආශවාස ද කෙරෙයි, පුශවාස ද කෙරෙයි. දීඹ් වූ ආශවාස පුශවාස දීඹ්කාලගෙහි ආශවාස කරන්නාහට ද පුශවාස කරන්නාහට ද ඡඥය උපදියි.

ම්ඥවසෙන තතො සුබුමතරං දීඝං අසසාසා අඬානසඬාතෙ අස්සසති, ම්ඥවසෙන තතො සුබුමතරං දීඝං පස්සාසං අඬානසඬාතෙ පසාසති, ම්ඥවසෙන තතොසුබුමතරං දීඝං අස්සාසපස්සාසං අඬාන-සඬාතෙ අස්සසතිපි පස්සසතිපි. ම්ඥවසෙන තතො සුබුමතරං දීඝං අස්සාසපස්සාසං අඬානසඬාතෙ අස්සසතෝපි පස්සනතාපි පාමොජරං උපපජනි.

පාමොජජවසෙන තතො සුබුමතරං දීඝං අසසාසං අඛානසඹාතෙ අසාසතී, පාමොජජවසෙන තතො සුබුමතරං දීඝං පසාසං අඛාන-සඬාතෙ පසාසති, පාමොජජවසෙන තතො සුබුමතරං දිඝං අසසාස-පසාසං අඛානසඬාගෙ අසාසත්පි පසාසත්පි, පාමොජජවසෙන තතො සුබුමතරං දීඝං අසාසපසාසං අඛානසඬාතෙ අසාසනෝපි පසාසකෝප දීඝං අසාසපසාසාසි විහතං විවටවති1 උපෙකා සණ්ඩානි.

ඉමෙහි නවහාකාරෙහි දීඝං අසාසපසාසා කායො, උපටඨානං සති, අනුපසානා ඤුණං, කායො උපටඨානං, නොසතී, සතී උපටඨානඤාව සතී ව, තාය සතියා නෙන ඤුණෙන තං කායං අනුපසාති, තෙන වුච්චති: 'කායෙ කායානුපසානාසනිපටඨානහාවනා'තී.

අනුපසාන්ති කථං නං කායං අනුපසානි: අතිච්චතෝ අනුපසානි, නො නිච්චතෝ; දුසාබනෝ අනුපසාන්, නො සුබතෝ; අනතනතෝ අනු-පසානි, නො අතතතෝ; තිබබිඤති, නො නඤති, විරජන්, නො රජන්; නිරොබෙනි, නො සමුදෙති, පටිනිසාජන්ති, නො ආදියති; අනිච්චතෝ අනුපසානෙතා නිච්චසඤඤං පරහති, දුකාබතෝ අනුපසානෙතා සුබ-සඤඤං පරහති, අනතතතෝ අනුපසානෙතා අතනසඤඤං පරහති, නිබබිඤනෙතා නණිං පරහති, විරජන්නෙතා රාගං පරහති, නිරෝ-බෙනෙතා සමුදයං පරහති, පටිනිසාජන්නෙතා ආදුකං පරහති. එවං තං කායං අනුපසානී.

භාවනාති චතසොසා භාවනා: තත් ජාතානං ඛම්මානං අනතිවතත-නටේඪන භාවනා ඉඤියානං එකරසටෝන භාවනා, තදුපහමිරියවාහ-නටේඪන භාවනා, ආසෙවනටෝන භාවනා.

දීඝං අසාසපසාසවසෙන විතතසස එකාහාතං අවිකෙඛ පං පජානතො විදිතා වෙදනා උපපජජනති, විදිතා උපටස්හනති, විදිතා අබහත්ං ගවඡනති, විදිතා සකුඤ උපපජජනති, විදිතා උපටස්හනති, විදිතා අබහත්ං ගවඡනති, විදිතා විතකකා උපපජජනති, විදිතා උපටස්හනති, විදිතා අබහත්ං ගවඡනති.

පටිසමහිදුමාගීය-මහාවගී-ආනාපානසමෘතිකථා

ජන වශයෙන් එයට වඩා ඉතා සියුම් වූ දීඝී වූ ආශවාසය දිඝිකාල-යෙහි ආශවාස කෙරෙයි. ඡන වශයෙන් එයට වඩා ඉතා සියුම් වූ දීඝී වූ පුශවාසය දීඝිකාලයෙහි පුශවාස කෙරෙයි. ඡන වශයෙන් එයට වඩා සියුම් වූ දීඝී වූ ආශවාසපුශවාසය දීඝිකාලයෙහි ආශවාස ද කෙරෙයි. පුශවාස ද කෙරෙයි. ඡන වශයෙන් එයට වඩා ඉතා සියුම් වූ දීඝී වූ ආශවාසපුශවාසය දීඝිකාලයෙහි ආශවාස කරන්නාහට ද පුශවාස කරන්නා හට ද පුමොදංශ උපදියි.

පාමොංද, වශයෙන් එයට වඩා ඉතා සියුම් වූ දිඝී වූ ආයවාසය දීඝීකාල-යෙනි ආයවාස කෙරෙයි. පාමොංද, වශයෙන් එයට වඩා ඉතා සියුම් වූ දීඝී වූ ප්යවාසය දීඝීකාලයෙනි ප්රවාස කෙරෙයි. පාමොංද, වශයෙන් එයට වඩා ඉතා සියුම් වූ දීඝී වූ ආයවාසප්යවාසය දීඝීකාලයෙනි ආය්ථාස ද කෙරෙයි. ප්රධාස ද කෙරෙයි. පාමොංද, වශයෙන් එයට වඩා ඉතා සියුම් වූ දීඝී වූ ආයාසාසප්යාසය දීඝීකාලයෙනි ආය්ථාස කරන්නාහට ද ප්රොස කරන්නාහට ද දීඝී ගැයි කියනලද ආයවාසප්වෝසයන් කෙරෙනුදු සිත පෙරැළෙයි. උපෙසාව පිනිටා සිටියි.

මේ නව අයුරින් දීඹ් යයි කියන ලද ආශවාසපුවොසයෝ කාය නම. (අරමුණට) එලඹසිටීම සහි නම. අනුපසානාව දෙන නම. කය උපස්ථාන යැ සහි නො වෙයි. සහිය උපස්ථාන ද සහි ද වෙයි ඒ සහියෙන් ඒ දෙනයෙන් ඒ කය අනු වැ ගොස් බලයි. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'කායෙ කායානපසානා සහිපටඨානභාවනා' යි.

අනුපසාන් සනු: කිසාසින් ඒ කය අනුපසානා කෙරේ ද යත්: අනිතා හෙසින් අනුපසානා කෙරෙයි, නිතා හෙසින් අනුපසානා කෙරෙයි. දුම හෙසින් අනුපසානා කෙරෙයි, සුබ හෙසින් අනුපසානා නො කෙරෙයි. අනානා හෙසින් අනුපසානා කෙරෙයි, ආතා හෙසින් අනුපසානා නො කෙරෙයි, කලකිරෙයි, සනුවූ නො වෙයි. වරකාන වෙයි නො ඇලෙයි. නිරුදා කෙරෙයි. සමුදය නො කෙරෙයි. හැරපියයි. හහණය නො කෙරෙයි. අනිතා හෙසින් අනුපසානා කරන්නේ නිතා සංඥා දුරු කෙරෙයි. දුම හෙසින් අනුපසානා කරන්නේ සුඛසංඥා දුරු කෙරෙයි. අනානා හෙසින් අනුපසානා කරන්නේ සුඛසංඥා දුරු කෙරෙයි. කලකිරෙනුයේ නන්දිය දුරු කෙරෙයි. වරකා වනුයේ රාගය දුරු කෙරෙයි. නිරුදා කරනුයේ සමුදය දුරු කෙරෙයි. පටිනිසා-ජනය කරනුයේ හහණය දුරු කෙරෙයි. මෙසෙයින් ඒ කය අනුපසානා කෙරේ.

භාවනා යනු: භාවනා සතරෙකි: ඒ භාවනා විශෙෂයෙහි උපත් සුගනදඩබම්යක් නො ඉක්ම පවත්නා සවභාවයෙන් භාවනා යැ, ඉණිය-යත්ගේ එකකෘතාභාවයෙන් භාවනා යැ, තදනුවජවකවීය ීඩුරසාභාවයෙන් භාවනා යැ, ආසෙවනසාභාවයෙන් භාවනා යි.

දීඝී යයි කියනලද ආශවාසපු වොස වශයෙන් විතනයාගේ එකක බව අවිකෙෂපය දන්නාහට පුකට කොට දන්නාලද වෙදනාවෝ උපදිති. පුකට කොට දන්නාලද්දහූ වැටහෙති පුකට කොට දන්නාලද්දහු විනාශයට යෙති. පුකට කොට දන්නාලද සංඥවෝ උපදිති. පුකට කොට දන්නා ලද්දහු වැටහෙති. පුකට කොට දන්නාලද්දහු විනාශයට යෙති. පුකට කොට දන්නාලද විනකීයෝ උපදිති. පුකට කොට දන්නාලද්දහු වැටහෙති. පුකට කොට දන්නාලද්දහු විනාශයට යෙත්. කථං විදිතා වෙදනා උපපජ තති, විදිතා උපටස්හනති, විදිතා අබහත්ං ගචජනති: කථං වෙදනාය උපපාදෙ විදිතො හොති: 'අවිජජාසමුදයා වෙදනාසමුදයෝ හි පච්චයසමුදයටෙස්න වෙදනාය උපපාදෙ විදිතො හොති. 'තණතාසමුදයා වෙදනාසමුදයෝ ති –පෙ - 'කම්මසමුදයා වෙදනාසමුදයෝ ති - පෙ - 'එසාසමුදයා වෙදනාසමුදයෝ තී පයච්චසමුදයටෙස්න වෙදනාය උපපාදෙ විදිතො හොති. නිබබතත්ලකඛණා පසානෝපි වෙදනාය උපපාදෙ විදිතෝ හොති. එමං වෙදනාය උපපාදෙ විදිතෝ හොති.

කථං වෙදනාය උපටසානං විදිතං හොති: අනිච්චතො මනසිකරොතො බයතුපටසානං විදිතං හොති, දුකඛතො මනසිකරොතො භයතුපටසානං විදිතං හොති, අනතතතො මනසිකරොතො සුඤඤතුපටසානං විදිතං හොති. එවං වෙදනාය උපටසානං විදිතං හොති.

කථං වෙදනාශ අළුඞ්නමො විදිනො හොති: 'අව්ජජානිරොඛා වේදනා නිරොඛො'ති පච්චයනිරොඛටේක වේදනාය අළුඞ්නමො විදිනො හොති 'තණකාතිරොඛා වේදනානිරොඛො'ති - පෙ- 'කම්මනිරොඛා වේදනා-නිරොඛො'ති-පෙ- එසානිරොඛා වේදනානිරොඛො'ති පච්චයනිරොඛටෝන වේදනාශ අළුඞ්නමො විදිනො හොති, විපරිනාමලකඛණං පසානොපි වේදනාශ අළුඞ්නමො විදිනො හොති එවං වේදනාශ අළුඞ්නමො විදිනො හොති.

එවං විදිතා වෙදනා උපපජරතති, විදිතා උපටඨහනති, විදිතා අබහාසං ගචඡනති.

කථං විදිතා සකැකු උපපජනති, විදිතා උපටයහනති, විදිතා අබහතිං ගචනතති: කථං සකැකුය උපපාදෙ විදිතො හොති: 'අවිජජාසමුදයා සකැකදසමුදයො'ති පච්චයසමුදයටෝන සකැකැය උපපාදෙ විදිතො හොති, 'තණතාසමුදයා සකැකැසමුදයො'ති –පෙ– 'කාමෙසමුදයා සකැකැසමුදයො'ති –පෙ– 'එසාසමුදයා සකැකැසමුදයො'ති පච්චයසමුදයටෝන සකැකැය උපපාදෙ විදිතො හොති, නිබබතතිලකබණං පසානොපී සකැකැය උපපාදෙ විදිතො හොති. එවං සකැකැය උපපාදෙ විදිතෝ හොති.

කථං සඤඤ රූපටඨානං විදිතං හොති: අතිච්චතෝ මනසිකරොතො බයතුපටඨානං විදිතං හොති, දුකඛතෝ මනසිකරොතො භයතුපටඨානං විදිතං හොති, අනතතතෝ මනසිකරොතො සුඤඤතුපටඨානං විදිතං හොති. එවං සඤඤය උපටඨානං විදිතං හොති. කිසෙයින් පුකට කොට දන්නාලද වෙදනාවෝ උපදිත් ද, පුකට කොට දන්නාලද්දහු වැටහෙත් ද, පුකට කොට දන්නාලද්දහු විනාශයට යෙත් ද: කිසෙයින් වෙදනාවගේ උතපාදය දන්නාලද වේ ද යත්: අවිදාසමුදයෙන් වෙදනාසමුදය වේ යයි පුතායසමුදයෙසානාවයෙන් වෙදනාවගේ උතපාදය දන්නාලද වෙයි. තෘෂණාසමූදයෙන් වෙදනාසමූදය වේ යයි ... කමීසමූද– යෙන් වෙදනාසමූදය වේ යයි සපශීසමූදයෙන් වෙදනාසමූදය වේ යයි පුතායසමූදය සවභාවයෙන් වෙදනාවගේ උතපාදය දන්නාලද වෙයි. නිමෘතතිලසෂණය දක්නහු වියින් ද වෙදනාවගේ උතපාදය දන්නාලද වේ. මෙසෙයින් වෙදනාවගේ උතපාදය දන්නාලද වේ.

කිසෙයින් වෙදනාවගේ වැටහීම දත්නාලද වේ ද යත්: අතිතා හෙයින් මෙනෙහිකරන්නහු විසින් සාංය වශයෙන් වැටහීම දන්නාලද වෙයි දුංඛ හෙයින් මෙනෙහිකරන්නහු විසින් හය වශයෙන් වැටහීම දන්නාලද වෙයි. අතිතා හෙයින් මෙනෙහිකරන්නහු විසින් ශූනාවශයෙන් වැටහීම දන්නාලද වෙයි. මෙසෙයින් වෙදනාවගේ වැටහීම දන්නාලද වේ.

කිසෙසිත් වෙදනාවගේ විනාශය දත්නාලද වේ ද යත්: අවිදා හිරො-ඛයෙත් වෙදනානිරොඛය වේ යයි පුතාංයනිරොඛසවහාවයෙත් වෙදනා-වගේ විනාශය දත්නාලද වෙයි. තාෂණානිරොඛයෙත් වෙදනානිරොඛය වේ යයි ... කමීනිරොඛයෙන් වෙදනානිරොඛය වේ යයි ... සපශීනිරොඛ-යෙත් වෙදනානිරොඛය වේ යයි පුතාංයනිරොඛසවහාවයෙත් වෙදනාවගේ විනාශය දත්නාලද වෙයි. විපරිණාමලසාමණය දක්නහු වියින් ද වෙදනාවගේ විනාශය දත්නාලද වෙයි. මෙසෙසින් වෙදනාවගේ විනාශය දත්නා ලද වේ.

මෙසෙසින් පුකට කොට දන්නාලද වෙදනාවෝ උපදිති. පුකට කොට දන්නාලද්දහු වැටහෙති. පුකට කොට දන්නාලද්දහු විනාශයට ගෙන්.

කිසෙයින් පුකට කොට දන්නාලද සංශුවෝ උපදිත් ද, පුකට කොට දන්නාලද්දහු වැටහෙත් ද, පුකට කොට දන්නාලද්දහු විනාශයට යෙත් ද: කිසෙයින් සංඥාවගේ උතපාදය දන්නාලද වේ ද යත්: අවිදා-සමුදයෙන් සංඥාසමුදය වේ යයි පුතායසමුදයසවහාවයෙන් සංඥාවගේ උතපාදය දන්නාලද වෙයි. තාෂණාසමූදයෙන් සංඥාසමුදය වේ යයි ... කමීසමුදයෙන් සංඥාසමූදය වේ යයි ... සපශීසමුදයෙන් සංඥාසමුදය වේ යයි පතායසමූදයසවහාවයෙන් සංඥාවගේ උතපාදය දන්නාලද වෙයි. නිමෘතති-ලකෂණය දක්නහු විසින් ද සංඥාවගේ උතපාදය දන්නාලද වෙයි. මෙසෙයින් සංඥාවගේ උතපාදය දන්නාලද වෙයි.

කිසෙයින් සංඥවගේ වැටහීම දත්නාලද වේ ද යත්: අතිතය හෙයින් මෙනෙතිකරත්නහු විසින් සංෂගවශයෙන් වැටහීම දත්නාලද වෙයි. දුෘඛ හෙයින් මෙනෙතිකරත්නහු විසින් භගවශයෙන් වැටහීම දත්නාලද වෙයි අනාතම හෙයින් මෙනෙතිකරත්නහු විසින් ශූනාවශයෙන් වැවහීම දත්නා ලද වෙයි. මෙසෙයින් සංඤවගේ වැටහීම දත්නාලද්දේ වේ. කථං සඤඤශ අළුඞාමො විදිනා හොති: 'අවිජානිරෝධා සඤඤ-ත්රොධො'ති පවවයනිරොධටෙඨන සඤඤශ අළුඞාමො විදිනා හොති, 'තණහානිරෝධා සඤඤන්රොධො'ති - පෙ- 'කාමතිරෝධා සඤඤතීරෝ-ධො'ති - පෙ- 'එසානිරෝධා සඤඤතීරොධො'ති පවවයනිරෝධටෙඨන සඤඤය අළුඞාමො විදිනා හොති, විපරිනාමලකාණා පසානොපි සඤඤය අළුඞාමො විදිනා හොති එවං සඤඤය අළුඞාමො විදිනා හොති.

එවං විදිනා සඤඤ උපපජණනති, විදිතා උපටස්හනති, විදිතා අබහත්ං ගචඡනති.

කථං විදිතා විතකකා උපපජජනති, විදිතා උපටාහනති, විදිතා අබහත්ං ගවජනති: කථං විතකකානං උපපාදෙ, විදිනො හොති: 'අවිජ්ජාසමුදයා විතකකසමුදයොති පච්චයසමුදයටෙයන විතකකානං උපපාදෙ, විදිනො හොති, 'තණහාසමුදයා විතකකසමුදයොති -පෙ- 'කම්මසමුදයා විතකක-සමූදයො'ති - පෙ- 'සකැඤිසමූදයා විතකකසමුදයො'ති පච්චයසමූදයටෙයන විතකකානං උපපාදෙ, විදිතෝ හොති, නිබබතතිලකඛණං පස්සනෝපි විතකකානං උපපාදෙ, විදිනෝ හොති, එවං විතකකානං උපපාදෙ, විදිනෝ හොති.

කථං විතකකානං උපටඨානං විදිනං හොති. අනිවවතො මනයි-කරොතො බයතුපටඨානං විදිතං හොති, දුකඛතො මනයිකරොතො හයතුපටඨානං විදිතං හොති, අනතතතො මනයිකරොතො සුඤඤා පටඨානං විදිතං හොති, එවං විතකකානං උපටඨානං විදිතං හොති.

කථං විතකකානං අපුළුහමේ විදිනා හොති: 'අවජ්ජාන්රොධා විතකකනිරොධො'ති පචවයතිරොධටෙඨන විතකකානං අපුළුහමෝ විදිනො හොති, 'තණහානිරොධා විතකකනිරොධො'ති -පෙ- 'කමමනිරොධා විතකකනිරොධො'ති පෙ- 'සකුඤුනිරොධා විතකකනිරොධො'ති පචවය-නිරොධටෙඨන විතකකානං අපුළුහමෝ විදිනො හොති, විපරිනාමලකකණං පසානොපි විතකකානං අපුළුහමෝ විදිනො හොති, එවං විතකකානං අපුළුහමෝ විදිනො හොති.

එවං විදිතා විතකකා උපපජජනති, විදිතා උපටය්හනති, විදිතා අබහළුං ගච්ඡනති.

දීඝං අසසාසපසාසවසෙන චිතතසය එකගාතං අවිකොටපං පජා-නතෙතා ඉඤිගාති සමොඛානෙති, ගොචරඤාව පජානාති, සමහඵඤාව පටිවිජඣති. [බලාති -පෙ- බොජඣඩෙග -පෙ- මගාං] -පෙ- ඛුමෙම සමොඛානෙති, ගොචරඤාව පජානාතී, සමහඵඤාව පටිවිජඣති. පටිසමහිදුමාගීය-මහාවගී-ආනාපානසමෘතිකථා

කිසෙයින් සංඥාවගේ විනාශය දන්නාලද වේ ද යත්: අවිදුාතිරොධ-ගෙන් සංඥාතිරොධය වේ යයි පුතායන්රොඛසවනාවයෙන් සංඥාවගේ විනාශය දන්නා ලද වෙයි. තාෂණාතිරොඛයෙන් සංඥාතිරොඛය වේ යයි ... කාමීතිරොඛයෙන් සංඥාතිරොඛය වේ යයි ... සපශීතිරොඛයෙන් සංඥාතිරොඛය වේ යයි පුතායන්රොඛසවනාවයෙන් සංඥාවගේ විනාශය දන්නාලද වෙයි. විපරිණාමලඝාෂණය දක්නනු වියින් ද සංඥාවගේ විනාශය දන්නා ලද වෙයි. මෙසෙයින් සංඥාවගේ විනාශය දන්නා ලද්දේ වේ.

මෙසෙයින් පුකට කොට දත්නාලද සංඥවෝ උපදිති. පුකට කොට දත්නාලද්දුහු වටහති. පුකට කොට දත්නාලද්දුහු විනාශයට යෙක්.

කිසෙයින් පුතට කොට දන්නාලද විතකීයෝ උපදින් ද, පුතට කොට දන්නාලද්දහු වැටහෙත් ද, පුකට කොට දන්නාලද්දහු විනාශයට යෙත් ද, කිසෙයින් විතකීශන්ගේ උතපාදය දන්නාලද වේ ද යත්: අවිදා සමුදයෙන් විතකීසමුදය වේ යයි පුතායසමූදයසවහාවයෙන් විතකීශන්ගේ උතපාදය දන්නාලද වෙයි. නාෂණාසමූදයෙන් විතකීසමූදය වේ යයි ... කමීසමූදයෙන් විතකීසමුදය වේ යයි ... සංඥසමූදයෙන් විතකීසමූදය වේ යයි පුතාය-සමූදයසවහාවයෙන් විතකීයන්ගේ උතපාදය දන්නාලද වෙයි. නිමීෘතතී ලකෂණය දක්නහු විසින් ද විතකීයන්ගේ උතපාදය දන්නාලද වෙයි. මෙසෙයින් විතකීයන්ගේ උතපාදය දන්නාලද්දේ වේ.

කිසෙසින් විතකීයන්ගේ වැටහීම දන්නා ලද වේද යත්: අතිතා හෙයින් මෙෂනභිකරන්නහු විසින් කෘයවශයෙන් වැටහීම දන්නාලද වෙයි. දු:ඛ හෙසින් මෙනෙභිකරන්නහු විසින් භයවශයෙන් වැටහීම දන්නාලද වෙයි. අනාතම හෙයින් මෙනෙභි කරන්නහු විසින් ශූනා වශයෙන් වැටහීම දන්නාලද වෙයි. මෙසෙයින් විතකීයන්ගේ වැටහීම දන්නාලද්දේ වේ.

කිසෙයින් විතකීයන්ගේ විනාශය දත්නාලද වේ ද යත්: අවිදා-නිරොඛයෙන් විතකීන්රොඛය වේ යයි පුතායන්රොඛසාභාවයෙන් විතකී-යන්ගේ විනාශය දන්නාලද වෙයි. තෘෂණානිරොඛයෙන් විතකීත්රොඛය වේ යයි ... කමීනිරොඛයෙන් විතකීනිරොඛය වේ යයි ... සංඥනිරොඛ-යෙන් විතකීනිරොඛය වේ යයි පුතායනිරොඛසාභාවයෙන් විතකීයන්ගේ විනාශය දන්නාලද වෙයි. විපරිණාමලකාෂණය දක්නනු විසින් ද විතකී-යන්ගේ විනාශය දන්නාලද වෙයි. මෙසෙයින් විතකීයන්ගේ විභාශය දන්නාලද්දේ වේ.

මෙසෙයින් පුකට කොට දන්නාලද විතනීයෝ උපදිනි. පුකට කොට දන්නාලද්දහු වටහති. පුකට කොට දන්නාලද්දහු විනාශයට යෙන්.

දීඝී යයි කියනලද ආශාාසපුශ්වාසවශයෙන් විතතයාගේ එකහ බව අවිකාෂපය දූනගන්නේ ඉඤ්ගයන් (අරමුණෙහි) පිහිටුවයි. ආලමබනය ද දූනගනියි. ශමාණීය ද පුනිවෙධ කෙරෙයි ... මාගීය සමවධානය කෙරෙයි. ධම්යන් සමවධානය කෙරෙයි. ගොවරය ද දූනගනියි. ශමාණීය ද පුතිවෙධ කෙරේ.

පටිසමහිදුමගෙහා-මහාවගහ-ආනාපානසතිකථා

ඉංදියානි සමොඛානොගීනි කථං ඉංදියානි සමොඛානෙති: අධි මොකාටොයන සඳධිඥියං සමොඛානෙති, පඟාහටෙයන විරිසිඥියං සමොඛානෙති, උපටයානටෙයන සතිඥියං සමොඛානෙති, අවිකො පටෙයන සමාඛිඥියං සමොඛානෙති, දසයනටෙයන පඤඤ්ඤී දීයං සමෝ--ඛානෙති. අයං පුඟාලො ඉමාති ඉඤියාති ඉමසමං ආරමාණ සමාඛා-නෙති. තෙන වුවවති: 'ඉඤියාති සමොඛානෙතී'ති.

නොවරකාව පජානානිති යං තසා ආරම්මණං, තං තසා නොවරං; යං නසා ගොවරං, තං තසා ආරම්මණං, පජානානීති පුගාලො, පජානනා පකැකු.

සමනත් ආරමාණසය උපටඪානං සමං, විතතසය අවිකෙඛපො සමං, විතතසය අධිටඪානං සමං, විතතසය වොදනං සමං. අපෙොත් අනවජය ටෙඨා නිකකිලෙසටෙඨා වොදුනටෙඨා පරමටෙඨා.

පම්විජකානීති ආරමාණසය උපටඪානවඨං පට්විජකාති, චිතතසය අවිකෙඛපටඨං පට්විජකාති, චිතතසය අධිවඨානවඨං පට්විජකාති, චිතතසය වොදුනටඨං පට්විජකාති. තෙන වූචානි: 'සමපාඤා පට්විජකාතී'ති.

බලානි ශමෝධානෙන්නී කථං බලාගි සමෝධානෙකි: අසාද්ධියෙ අසාම්පියටේකක සැධාබලං සමෝධානෙකි, කොසජෙජ අසාම්පියටෙක්න විරිය-බලං සමෝධානෙනි, පමාදෙ අසාම්පියටේකක සනිබලං සමෝධානෙකි, උද්ධවේව අසාම්පියටෙක්න සමාධිබලං සමෝධානෙකි, අවිජජාය අසාම්පි-යටෝන පණුණුබලං සමෝධානෙකි. අතං සුගහලෝ ඉමාති බලාති ඉමසමං ආරමාණෙ සමෝධානෙකි. තෙන වුඩ්වති: 'බලානි සමෝධානෙති'ති. නොවරණාව පරානානීනි -පෙ- නෙන වුඩ්වති: 'සමාන්තාව පටිවිජාකිනී'ති.

බොජුකාවෙන සමාධානෙන්න් සාථං බොජකමහා සමාධානෙන්: උපටසානටෙසන සන්සමබාජකමහං සමාධානෙත්, පවිවසටෙසන ධම්ම-විවයසමබාජකමහා සමාධානෙත්, පහාහටෙසන විරියසමබොජකමහං සමාධානෙත්, එරණටෙසන පිහිසමේබාජකමහං සමාධානෙත්, උප-සමටෙසන පසසදධිසමබොජකමහං සමාධානෙත්, අවිකෙකපටෙසන සමාධි-සමේබාජකමහං සමාධානෙත් පටිසමාධානෙත්, අවිකෙකපටෙසන සමාධි-සමේබාජකමහං සමාධානෙත් පටිසමාධානෙත්, අවිකෙකපටෙසන සමාධි-සමෝඛානෙත්, අයං පුහාලො ඉමේ බොජකමහා ඉමසමං ආරම්මණෙ සමෝඛානෙත්. නෙන වුවෙති 'බොජකමහා සමෝඛානෙත්'ති කොටරෙකාව පරානාන්න -පෙ- තෙන වුවෙති; 'සමහථකාව පටිවිජකාත්'නි.

පටිසමහිදුමාගීය-මහාවගී-ආනපානසමෘතිකථා

ඉපිළිගානි සමොඛානෙහි යනු: කිසෙයින් ඉතියයන් සමවධානය කෙරේ ද යත්: අධිමොකෂ සාමාවයෙන් ශුදේධත්දියය සමවධාන කෙරෙයි පුගුහසාමාවයෙන් වීයෝත්රීයය සමවධාන කෙරෙයි. එලඹ සිටීම සාමාව-යෙන් සමෘත්ත්රීයය සමවධාන කෙරෙයි. අවිකෞපසාමාවයෙන් සමා-ධිත්දියය සමවධාන කෙරෙයි. දශීනසාමාවයෙන් පුඥෙත්දියය සමවධාන කෙරෙයි. මේ පුදහල නෙම මේ ඉත්දියයන් මේ අරමුණෙනි සමවධාන කෙරෙයි. (පිනිටුවයි) එයින් කියනු ලැබෙයි. 'ඉත්දියානි සමාධානෙන්'යි.

නොචරඤා පජානාති යනු: යමෙක් ඔහුට ආලම්බන වේද ඒ ඔහුට ගොචර වෙයි. යමෙක් ඔහුට ගොචර වේද ඒ ඔහුට ආලම්බන වේ පජානානීති පුශකලො පජානනා පඤඤා යනු: පුදාල තෙම පුඥයෙන් දනගතී.

සමං යනු: ආලම්බනයාගේ එලඹසිටීම ශම යැ චිතනයාගේ අවිසෙෂපය ශම යැ චිතනයාගේ අධිෂාඨානය ශම යැ විතනයාගේ වෘචදාභය ශම යි. අපෙරා යනු: අනවද,සවහාව යැ නිකෙලශසවහාව යැ පරිශුදධසවහාව යැ උතනමසවහාව යි.

පටිවිජකත් ගතු: අලේඛනයාගේ එලඹසිටීම පුනිවෙධ කෙරෙයි. චිතතයාගේ අවිසෞපසවහාව පුතිවෙධ කෙරෙයි. චිතතයාගේ අධිෂාඨාන සවහාව පුතිවෙධ කෙරෙයි. චිතතයාගේ පරිශුදධසවහාව පුතිවෙධ කෙරේ. එයිත් කියනු ලැබෙයි. 'සමන්ඤව පටිවිජඣත්' යි.

බලානි සමොඛානෙනි යනු: කිසෙයින් බලයන් සමවඛාන කෙරේ ද යන්: අශුඛායෙහි සලනු නො හැකි සවහාවයෙන් ශුඛාබලය සමවඛාන කෙරෙයි. කෞසීද යෙහි සලනු නො හැකි සවහාවයෙන් වියැබිලය සමවඛාන කෙරෙයි. පුමාදයෙහි සලනු නො හැකි සවහාවයෙන් සමෘති-බලය සමවඛාන කෙරෙයි. උඛනහාවයෙහි සලනු නො හැකි සවහාවයෙන් සමාධිබලය සමවඛාන කෙරෙයි. අවිද යෙහි සලනු නො හැකි සවහාව-යෙන් පුඥ බලය සමවඛාන කෙරේ. මේ පුදහල නෙම මේ බලයන් මේ අරමූණෙහි සමවඛාන කෙරේ. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'බලානි සමොඛා-නෙනි'යි. නොවරණාව පරානානි යනු: එයින් කියනු ලැබෙයි: 'සමනාවංදා පරිවිණකන් ය.

බොජකාවෙන සමොධානෙහි යනු: කිසෙයින් බොධාඩනයත් සමව-ධාන කෙරේ ද යත්: එළඹසිටුනා සවහාවයෙන් සමාතිසමොධාඞහය සමවධාන කෙරෙයි. පුවිවයසාවනාවයෙන් ධම්විවයසමොධාඞහය සමවධාන කෙරෙයි. පුගුහසවහාවයෙන් වීය්සීසමොධාඞහය සමවධාන කෙරෙයි පැතිරීම් සවහාවයෙන් පීතිසමොධාඞහය සමවධාන කෙරෙයි. වපුපශම-සවහාවයෙන් පුගුඛාීසමොධාඞහය සමවධාන කෙරෙයි. අවිසෞප සවහාවයෙන් සමාධ්සමොධාඞහය සමවධාන කෙරෙයි. අවිසෞප සවහාවයෙන් සමාධ්සමොධාඞහය සමවධාන කෙරෙයි. සමවහිනසාව-යෙන් උපෙසාසමොධාඞහය සමවධාන කෙරෙයි. සමවහිනසාව-යෙන් උපෙසාසමොධාඞහය සමවධාන කෙරේ. මේ පුහල නෙම මේ බොධාඩනයන් මේ අරමූණෙහි සමවධාන කෙරේ. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'බොජකාමේක සමාධානෙත්'යි. ගොවරණිව පරානාති යනු: ... එයින් කියනු ලැබෙයි: 'සමනාකාව පටිවිජකානී'යි. මහතං සමෝධානෙන්නී කථං මහතං සමෝධානෙති: දසානටේ ත සම්බාදිටයිං සමෝධානෙති, අවිකෙඛපටෙ ත සම්බාතිකය සම්බාග තෙති, පරිභාහටෙ කම්බාවාචං සමෝධානෙති, සම්බානටේ කම්බාත සම්බාතමනතාං සම්බානතේ, වොදනටෙක සම්බාශාජීවං සමෝධා-නෙති, පහාහටෙක සම්බාවායාමං සමෝධානෙති, උපටයානටෙයින සම්බාතීන සම්බානෙති, අවිකෙඛපටෙයින සම්මාසමාධිං සමෝධානෙති. අසං පුහාලො ඉමං මහතං ඉමසමං ආරම්මණෙ සමෝධානෙති. තෙන වුච්චති: 'මහතං සමෝධානෙතී'ති. නොචරණාව පරානානීති -පෙ- තෙන වුච්චති: 'සමත කුඩ පරිවිජාතීනීනී.

ඩු මෙම සමොඩානෝසීනි කථං ධමෙම සමොධානෙති: ආධිපතෙයා-ටෙස්න1 ඉත්රියානි සමොධානෙති, අභාමපියටෙයන බලානි සමොධානෙති, තියාානටෙඨන බොරැබඩේහ සමොඛානෙති, හෙතුටෙඨන මගතං සමො-බානෙති, උපට්ඨානටෙඨන සතිපට්ඨානං සමොඛානෙති, පදහනටෙඨන සම්මපපධානං සමොධානෙති, ඉජඣනටටෙසන ඉද්ධිපාදං සමොධානෙති, තුථුටෙයන සච්චං සමොබානෙති, අවිකොටපටෝන සමථං සමොබානෙති, අතුපසානටෝන විපසානං සමොඛානෙති, එකරසටෝන සමථවිපසානං සමොධානෙහි, අනතිවතතනටෙඨන යුගනදඩං 2 සමොධානෙහි, සංව-රටෙසන සිලවිසුදුබිං සමොඛානෙති, අවිකෙඛපටෙසන චිතතවිසුදුබිං සමොඛානෙති, දසානටෝන දිටසිවිසුදුබ්ං සමොඛානෙති, විමූතතටෝනම් විමොකුබං සමොඛානෙති, පටිවේඛටෝන විජරං සමොඛානෙති, පරිච්චා-ගටොහන විමූහතිං සමොඛානෙති, සමූවෙඡිදටොහන ඛගෙ ඤැණං සමොඛා--තෙනි, පටිපපසාදධටේඪන් අනුපපාදෙ සැණාං සමොඛානෙති, ඡනෑ. මුලටෙඪන සමොඛානෙති, මනයිකාරං සමූටඨානටෙඪන සමොඛානෙති, එසසං සමොඛානටෙයන සමොඛානෙති, වෙදනං සමොසරණටෙයන සමොඛානෙති, සමාධිං පමුඛටෙඪන සමොඛානෙති, සතිං ආධිපතෙයා-ටෙයන් සමොඛානෙති, පඤඤං5 තතුතතරටෙයන සමොඛානෙති, විමූතතිං සාරවෙසන සමොබානෙති, අමතොගබං තිබබානං පරියොසානවෙසන සමොඛානෙති. අයං පුගාලො ඉමෙ ඛමෙම ඉමසමං ආරම්මණෙ සමොඛා--නෙකි. තෙන වුචචති: 'ධමේම සමෝධානෙතී'ති.

- 1. අධිපතෙකාවෙඪන් ~ PTS 2. යුගකණි සාළුවි.
- 3. මූතතවෙයන සාක. 4. පටිපසාසදධාරෙයාන PTS.
- **ව්. ආන්සම්පජ**ණදිණිද භානා.

මහතං සමොඛානෙක් යනු: කිසෙයින් මාගීය සමවඛාන කෙරේද යත්: දශීනසවහාවයෙන් සමෑන්දුවේය සමවඛාන කෙරෙයි. අහිනිරොපණ සවහාවයෙන් සමාක්සංකලපය සමවඛාන කෙරෙයි. පරිගුහසවහාවයෙන් සමෑන්වෙනය සමවඛාන කෙරෙයි. සමූස්දානසවහාවයෙන් සමෑක්-කම්හතය සමවඛාන කෙරෙයි. පරිශුදධසවහාවයෙන් සමෑගාජීවය සමව-ඛාන කෙරෙයි. පුගුහසවහාවයෙන් සමෑක්වෑතයාමය සමවඛාන කෙරෙයි. එළඹයිටුනාසවහාවයෙන් සමෑක්සමෘතිය සමවඛාන කෙරෙයි. අවිකෙෂප-සවහාවයෙන් සමෑක්සමෘතිය සමවඛාන කෙරෙයි. අවිකෙෂප-සවහාවයෙන් සමෑක්සමෘතිය සමවඛාන කෙරෙයි. අවිකෙෂප-සවහාවයෙන් සමෑක්සමෘතිය සමවඛාන කෙරේ. මේ පුදාගල නෙම මේ මාගීය මේ අරමුණෙහි සමවඛාන කෙරේ. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'මගහං සමොඛානෙති'යි. නොවරකාන පෙරේ. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'මගහං සමොඛානෙති'යි. නොවරකාන පෙරේ. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'සමසානාකුව පටිවිජාකිනීයි.

ඩමෙම සමොඩානොහි යනු: කිසෙයින් බම්යන් සමවධාන කෙරේ ද යන්: ආධ්පනාස්වභාවයෙන් ඉන්දියයන් සම්වධාන කෙරෙයි. අකමපා සවහාවයෙන් බලයන් සමවඛාන කෙරෙයි, නියඞාණ සවහාවයෙන් බොධාස්ඩායන් සමවධාන කෙරෙයි. හෙතු සවහාවයෙන් මාගීය සමවධාන කෙරෙයි, (අරමුණට) එළඹ සිටීම් සිටිහාවයෙන් සතිපටඨානය සමවඛාන කෙරෙයි. පුදහන සවහාවයෙන් සමාක්පුඛානය සමවඛාන කෙරෙයි සමෘදුධ වන සවභාවයෙන් ඍදධිපාදය සමවඛාන කෙරෙයි, තථසවභාව-යෙත් සතුය සමළුඛාන කෙරෙයි. අවිසෝපසවහාවයෙත් සමඵය සමවධාන කෙරෙයි. අයු පසානාසවහාවයෙන් විදශීනාව සමවධාන කෙරෙයි, එකකෘතෘසාවාසෙන් ශමථවිදශීනා සමවඛාන කොරෙයි. නො ඉක්ම පවත්නා සවහාවයෙන් යුගනදධය (ශමථ-විදශ්නා) සමවධාන කෙරෙයි, සංවරසවහාවයෙන් ශීලවිශුදධිය සමවධාන කෙරෙයි. අවිසෙෂප– සවහාවයෙන් චිතනවිශුදධිය සමවඛාන කෙරෙයි, දශීනසව භාවයෙන් ද වේවිශුද්ධිය සමවධාන කෙරෙයි. විමුකතිසවහාවයෙන් විමොඤය සමවධාන කෙරෙයි, පුතිවෙධසවභාවයෙන් විදුව සමවධාන කෙරෙයි, පරිතාහ-සාවයෙන් විමුකතිය සම්වධාන කෙරෙයි, සමුචෞදසාවාවයෙන් සාෂයඥනය සමවධාන කෙරෙයි, පුතිපුශුබබිසවහාවයෙන් අනුතපාද ඥනය සමවධාන කෙරෙයි, ඡඥය මූලසවහාවයෙන් සමවධාන කෙරෙයි. මනසිකාරය සමූඵානසවභාවයෙන් සමවඛාන කෙරෙයි, සපශීය සමව-බානසවහාවයෙන් සමවබාන කෙරෙයි, වෙදනාව සමවසරණසවහාවයෙන් සමවධාන කෙරෙයි, සමාධිය පුමුඛසාහාවයෙන් සමවඛාන කෙරෙයි, සමෘතිය ආධිපතාසවහාවයෙන් සමවඛාන කෙරෙයි, පුඥුව තතුතතර සවභාවයෙන් සමවධාන කෙරෙයි, විමූකතිය සාරසවභාවයෙන් සමවධාන කොරෙයි, අමතොගධනිළාණය පයදීවසානසවහාවයෙන් සමවධාන කෙරෙයි. මේ පුදහල තෙම මේ ඛුමීයත් මේ අරමූණෙහි සමවඛාන කෙරේ. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'බමේම සමොඛානෙකු'යි.

නොචරඤා පජානාතීනි යං තසා ආරමාණං තං තසා ගොවරං, යං තසා ගොවරං තං තසා ආරමාණං, පජානාතීනි පුගාලො, පජා-නනා පකුඤු.

සමහති ආරමාණසා උපටසානං සමං, චිතතසා අවිකෙඛපො සමං, චිතතසා අධිවසානං සමං, චිතතසා වොදනං සමං. අපොත් අනවජජටෙසා නිකකිලෙසටෙසා වොදනටෙසා පරමටෙසා, පටිමිජකානීති ආරමාණසා උපටසානටසං පටිමිජකානි, චිතනසා අමිකෙඛපටසං පටිමිජකානි, චිතනසා අධිවසානටසං පටිමිජකානි, චිතනසා වොදනටසං පටිමිජකානි, තෙන වුවචනි: 'සමතාකා පටිමිජකානි'ති (1)

කථං රසසං අසසනනෙතා 'රසසං අසසසාමී'ති පජානාති, රසසං පසසනනතා 'රසසං පසසනමී'ති පජානාති:

රසාං අසාසංක ඉතතරසඬබාතෙ අසාසනති, රසාං පසාසං ඉතතර– සඬබාතෙ පසාසත්, රසාං අසාසපසාසං ඉතතරසඬබාතෙ අසාසන්පි පසාසන්පි, රසාං අසාසපසාසං ඉතතරසඬබාතෙ අසාසනතාපි පසා සතොපි ඡනෙ උපපජනි.

ජනුවසෙන තතො සුබුමතරං රසාං අසායාසං ඉතතරසඹාතෙ අසාසත්, ජනුවසෙන තතො සුබුමතරං රසාං පසාසං ඉතතරසඹාතෙ පසාසත්, ජනුවසෙන තතො සුබුමතරං රසාං අසායසං ඉතතර සඹාතෙ අසාසත්පි පසාසත්පි ජනුවසෙන තතො සුබුමතරං රසාං අසායසංසාසං ඉතතරසඹාතෙ අසාසතොපි පසාසතෝපි පාමොජරං උපපජන්.

පාමොජජවසෙන තතො සුබුමතරං රසසං අසසාසං ඉතතරසඛාතෙ අසසසති, පාමොජජවසෙන තතො සුබුමතරං රසසං පසසාසං ඉතතර– සඛාතෙ පසසනති, පාමොජජවසෙන තතො ඬුබුමතරං රසසං අසසාස– පසසාසං ඉතතරසඬාතෙ අසසනතිපි පසසනතිපි. පාමොජජවසෙන තතො සුබුමතරං රසසං අසසාසපසසාසං ඉතතරසඬාතෙ අසසසතාපි පසසසතෝපි රසසා අසසාසපසසාසං විතතං විවටටති, උපෙකඛා සණුඛාති.

ඉමෙහි නවහාකාරෙහි රසා අසාසාපසාසා කායො, උපට්ථානං සති, අනුපසානා කිදුණං, කායො උපට්ථානං නො සති, සති උපට්ථා-නකෛවව සති ව, තාය සතියා තෙන කිදුණෙන තං කායං අනුපසාති. තෙන වුච්චති: 'කායෙ කායානුපසානා සතිපට්ථානහාවනා'ති.

අනුපොසානිනි කථං නං කායං අනුපසානි: -පෙ- එවං නං කායං අනුපසානි. භාවනාති වනසොහා භාවනා -පෙ- ආසෙවනටෝ නා භාවනා. රසාං අසායාසපසාය සමයෙන චිනනසය එකාගානා අවියෙකාපං පජානතො විදිනා වෙදනා උපපජරනහි - පෙ- රසාං අසායසපසාය පසාන චිනනසය එකාගානං අවියෙකාපං පජානනොතා ඉන්දියානි සමෝධානෙන් -පෙ- නෙන වුවානි: 'සමන දො පට්විජාකිනී'ති. (2)

හොවරඤා පජානානි යනු: යමක් ඒ පුදාලහට ආලමාන වේ ද ඒ ආලමාන නෙම ඒ පුදාලහට ගොවර වෙයි, යමක් ඒ පුදාලහට ගොවර වේ ද ඒ ගොවරය නෙම එ පුදාලහට ආලමාන වේ. පජානානි යනු: (හෙ තෙම) පුදාල ගැ, පජානනා පුඥ යැ, පුදාල පුඥයෙන් දුනගනී යනු යි.

සමං යනු: අරමුණ එලඹයිටීම ශම ය විතනයාගේ අවිසෙෂපය ශම යැ, විතනයාගේ අධිෂ්ඨානය ශම යැ, විතනයාගේ වාවදනය ශම යි. අපෙථා යනු: අනවද,සවහාව යැ නිකෙලශසවහාව යැ වාවදනසවහාව යැ උතනම සවහාව යි. පට්ටීජකානී යනු: ආලමබනයාගේ එළඹයිටීම පුතිවෙඩ කෙරෙයි. විතනයාගේ අවිසෙෂපසවහාවය පුතිවෙඩ කෙරෙයි, විතනයාගේ අධිෂ්ඨාන සවහාවය පුතිවෙඩ කෙරෙයි, විතනයාගේ පරිශුඛ්යවහාවය පුතිවෙඩ කෙරේ. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'සමහථඥව පටිවිජකාන්'යි. (1)

කිසෙයිත් ලුහුඬු කොට ආශවාස කරනුයේ 'ලුහුඬු කොට ආශවාස කෙරෙමි'යි දැනගතී ද, 'ලුහුඬු කොට පුශවාස කරනුයේ ලුහුඬු කොට පුශවාස කෙරෙමි'යි දැනගනී ද ගත්:

ලුහුඩු වූ ආශවාසය අලපසෑඛාහන කාලයෙහි ආශවාස කෙරෙයි, ලුහුඩු වූ පුශවාසය අලපසෑඛාහන කාලයෙහි පුශවාස කෙරෙයි, ලුහුඩු වූ ආශවාස-පුශවාසය අලපසෑඛාහන කාලයෙහි ආශවාස ද කෙරෙයි, පුශවාස ද කෙරෙයි. ලුහුඩු වූ ආශවාසපුශවාසය අලපසෑඛාහන කාලයෙහි ආශවාස කරන්නාහට ද පුශවාස කරන්නාහට ද ඡනුය උපදී.

ජඥවශයෙන් එයට වඩා ඉතා සියුම් වූ ලුහුඩු වූ ආශවාසය අලපසඬාහත කාලයෙහි ආශවාස කෙරෙයි. ජඥ වශයෙන් එයට වඩා ඉතා සියුම් වූ ලුහුඩු වූ ප්‍රශවාසය අලපසඬාහත කාලයෙහි ප්‍රශවාස කෙරෙයි. ජඥ වශයෙන් එයට වඩා ඉතා සියුම් වූ ලුහුඩු වූ ආශවාසප්‍රශවාසය අලපසඬාහත කාලයෙහි ආශවාස ද කෙරෙයි, ප්‍රශවාස ද කෙරෙයි. ජඥ වශයෙන් එයට වඩා ඉතා සියුම් වූ ලුහුඩු වූ ආශවාසප්‍රශවාසය අලපසඬාහත කාලයෙහි ආශවාස කරන්නාහට ද ප්‍රශවාස කරන්නාහට ද ප්‍රාමෝදයේ උපදී.

පාමොද , වශයෙන් එයට වඩා ඉතා සියුම් වූ ලුහුඩු වූ අංශවාසය අලප-සංඛාගත කාලයෙහි අංශවාස කෙරෙයි. පාමොද වශයෙන් එයට වඩා ඉතා සියුම් වූ ලුහුඩු වූ පශවාසය අලපසංඛාගත කාලයෙහි පශවාස කෙරෙයි. පාමොද වශයෙන් එයට වඩා ඉතා සියුම් වූ ලුහුඩු වූ අංශවාසපුවොසය අලපසංඛාගත කාලයෙහි අංශවාස ද කෙරෙයි, පශවාස ද කෙරෙයි. පාමොද වශයෙන් එයට වඩා ඉතා සියුම් වූ ලුහුඩු වූ අංශවාසපුවොසය අලපසංඛාගත කාලයෙහි අංශවාස කරන්නාහට ද පුනුවාස කරන්නාහට ද ලුහුඩු වූ අංශවාසපුවොසයෙන් සිත පෙරැලෙහි. උපෙසාසා පිහිටයි.

මේ නව අයුරින් ලුහුඩු වූ ආශවාසපශවාසයෝ කාය භම, (අරමුණට) එළඹසිටීම සමෘති නම, අනුපසානාව ශූන නම, කය උපසථාන යැ සමෘති නො වෙයි. සමෘතිය උපසථාන ද සමෘති ද වෙයි. ඒ සමෘතියෙන් ඒ ශූන-යෙන් ඒ කය අනුපසානා කෙරෙයි. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'කායෙ කායානුපසානා සතිපටඪානභාවනා'යි.

අනුපසසනි යනු: කිසෙයින් ඒ කය අනුපසානා කෙරේ ද යන්: ... මෙසෙසින් ඒ කය අනුපසානා කෙරේ. තාවනා යනු: භාවනා සතරෙකි ... ආපොවනාවයෙන් භාවනා යි. ලුහුඬු වූ ආශ්වාසප්ශවාසවශයෙන් චිතත-යාගේ එකාගුතා සඬබාත අවිසෙෂපය දන්නාහට පුකට කොට දන්නාලද වෙදනාවෝ උපදිනි ... ලුහුඬු වූ ආශ්වාසප්ශවාස වශයෙන් චිතතයාගේ එකාගුතාසඬබාත අවිසෙෂපය දන්ගන්නේ ඉන්දියයන් සමවඛාන කෙරෙයි ... එයින් කියනු ලැබෙයි: 'සමන්ඤා පට්විජාකත්'යි. (2) කථං 'සබබකායපටිසංවෙදී අසා දිසාාම්'ති සිතබති, 'සබබසායපටි-සංවෙදී පසා සිසාාම්'ති සිතබති:

කායෙනති අව කායා: නාමකායො ව රූපකායො ව කතමො නාම-කායො: වෙදනා සඤඤ වෙතනා එසොා මනසිකාරෝ, නාමඤව නාමකායො ව, යෙ ව වුච්චනති විතතසකාරා, අයං නාමකායො. කතමො රූපකායො: වතතාරෝ ව මහාභූතා වතුතනඤව මහාභූතානං උපාදය රූපං අසාසාසො ව පසාසාසො ව නිමතතඤව උපතිබඣනා, යෙ ව වුච්චතති කායසෑඛාරා, අයං රූපකායො.

කථං තෙ කායා පටිවිදිනා හොනති: දීඝං අසාසවසෙන විතතසය එකගාතං අවිකොළං පජානතො සති උපටයිතා හොති, තාය සතියා තෙන කිදීණෙත තො කායා පටිවිදිනා හොනති, දීඝං පස්යාසවසෙන විතතසය එකගාතං අවිකොළං පජානතො සති උපටයිතා හොති, තාය සතියා තෙන කිදීණෙන තෙ කායා පටිවිදිනා හොනති, රසාං අසා තවසෙන විතතසය එකගාතං අවිකොළං පජානතො සති උපටයිතා හොති, තාය සතියා තෙන කිදීණෙන තෙ කායා පටිවිදිනා හොනති, රසාං පසාසවසෙන විතතසය එකගාතං අවිකොළං පජානතො සති උපටයිතා හොති, තාය සතියා තෙන කිදීණෙන තෙ කායා පටිවිදිතා හොනති.

අාවජරතා තෙ කායා පටිවිදිනා හොනති, පජානතා ත කායා පටිවිදිනා හොනති, පසාතා තෙ කායා පටිවිදිනා හොනති, පව්වෙදිනා තොනති, පටිවිදිනා හොනති, විතතං අධිව්ඨහතො කොයා පටිදිනා හොනති, සදධාය අධිමුවවතො තෙ කායා පටිවිදිනා හොනති, විරියං පහාණතතා නෙ කායා පටිවිදිනා හොනති, සතිං උපටඨාපයතො තෙ කායා පටිවිදිනා හොනති, විතතං සමාදහනො තෙ කයා පටිවිදිනා හොනති, පකුඤුය පජානතො තෙ කායා පටිවිදිතා හොනති, අභිඤඤඤයාං අභිජානතො තෙ කායා පටිවිදිනා හොනති, පරිඤඤඤයාං පරිජානතො තෙ කායා පටිවිදිනා හොනති, පහානබබං පජහනො තෙ කායා පටිවිදිනා හොනති, හාවෙතබබං භාවයතො තෙ කායා පටිවිදිනා හොනති, සච්ඡිකානබබං සච්ඡකරොතො නෙ කායා පටිවිදිනා හොනති, එවං තෙ කායා පටිවිදිතා හොනති.

සබබකායපටිසංවෙදී අසාසපසාසා කායො, උපටඨානං සති, අනු-පසානා කැණ, කායො උපට්ඨානං නො සති, සති උපට්ඨානකොව සති ව, තාය සතියා තෙන කැණ නෙ තං කායං අනුපසාති. තෙන වුව්වති: 'කායො කායානුපසානා සතිපට්ඨානතාවනා'හි. කිසෙයින් 'සියලු ආශවාසපුවොසසාය පුකට කෙරෙමින් ආවොස කරන්නෙම්' භික්මේ ද, 'සියලු ආශවාසපුවොසකය පුකට කෙරෙමින් පුවොස කරන්නෙම්' භික්මේ ද යන්:

තාගෙන හනු: දෙ කයෙක්: නාමකය ද රූපකය ද යි. භාමකය කවරේ යන්: වෙදනා යැ සංඥ යැ වෙතනා යැ සපශී යැ මනසිකාරයි. නාමය ද නාමකාය ද යම් ධම් කෙනෙක් විතනසංසකාරයහ යි කියනු ලැබෙත් නම් ඔහු ද යි මේ නාමකාය නම් වෙයි. රූපකාය කවරෙ යත්: සතර මහාභූත යැ සතර මහාභූතයන් නිසා පවත්නා රූප යැ ආශවාස යැ පුශවාස යැ නිම්තන යැ උපනිබනිවා (ආශවාසපුශවාසයන් සපශී කරන තැන) යැ, යම් ධම් කෙනෙක් කායසංසකාරයහ'යි කියනු ලැබෙත් නම් ඔහු යැ යන මේ රූපකාය නම්.

කිසෙයින් ඒ (ආශවාසපුශවාස) කායයෝ දන්නාලද්දහු වෙත් ද යත්: දික් කොට ආශවාස කිරීම් වශයෙන් විතතයාගේ එකහබව වූ අවිසෙෂපය දන්නාහට සිහි එලඹසිටියා වෙයි. ඒ සිහියෙන් ඒ නුවණින් ඒ කායයෝ දන්නාලද්දහු වෙති. දික් කොට පුශවාස කිරීම් වශයෙන් විතතයාගේ එකහබව වූ අවිසෙෂපය දන්නාහට සිහි එලඹසිටියා වෙයි. ඒ සිහියෙන් ඒ තවණින් ඒ කායයෝ දන්නාලද්දහු වෙති. ලුහුඹු කොට ආශවාස කිරීම් වශයෙන් විතතයාගේ එකහබව වූ අවිසෙෂපය දන්නාහට සිහි එලඹසිටියා වෙයි ඒ සිහියෙන් ඒ නුවණින් ඒ කායයෝ දන්නාලද්දහු වෙති. ලුහුඹු කොට පුශවාස කිරීම් වශයෙන් විතතයාගේ එකහබව වූ අවිසෙෂපය දන්නා-හට සිහි එලඹසිටියා වෙයි. ඒ සිහියෙන් ඒ නුවණින් ඒ කායයෝ දන්නා ලද්දහු වෙත්.

ආවර්ජනා කරන්නාහට ඒ (ආංශ්වාසපුශවාස) භාගයෝ පුකට වූවාහු වෙති දන්නාහට ඒ කායයෝ පුකට වූවාහු වෙති. දක්නාහට ඒ කායයෝ පුකට වූවාහු වෙති. පුතාවෙසනා කරන්නාහට ඒ කායයෝ පුසාට වූවාහු වෙති. මති. විතනය අධිමස්ග කරන්නාහට ඒ කායයෝ පුසාට වූවාහු වෙති. ශුදධායෙහි අධිමූකතයහට ඒ කායයෝ පුකට වූවාහු වෙති. පීයසිය දුබි කොට ගන්නාහට ඒ කායයෝ පුකට වූවාහු වෙති. සිහි එළවන්නාහට ඒ කායයෝ පුකට වූවාහු වෙති. සිත (අරමූණෙහි) පිහිටුවන්නාහට ඒ කායයෝ පුකට වූවාහු වෙති. සිත (අරමූණෙහි) පිහිටුවන්නාහට ඒ කායයෝ පුකට වූවාහු වෙති. සිත (අරමූණෙහි) පිහිටුවන්නාහට ඒ කායයෝ පුකට වූවාහු වෙති. සාමානාලකාණ විසින් දන්නාහට කරන්නාහට ඒ කායයෝ පුකට වූවාහු වෙති. සාසාකාන්තාවාය භාවනා කරන්නාහට ඒ කායයෝ පුකට වූවාහු වෙති. සාසානාකානීවාය සාසානා කරන්නාහට ඒ කායයෝ පුකට වූවාහු වෙති. මෙසෙයින් ඒ කායයෝ පුකට වූවානු වෙත්.

සියලු ආශවාසපුවොසකය පුතට කරන්නා වූ ආශවාසපුවොසයෝ කාය නම. (ආශවාසපුවොසයන්ට) එලඹ සිටීම සමෘති නම. අනුපසසනාව ශූන නම කය උපසථාන වෙයි. සමෘති නො වෙයි. සමෘතිය උපසථාන ද සමෘති ද වෙයි. ඒ සමෘතියෙන් ඒ ශූනයෙන් ඒ කය අනුපසසනා කෙරෙයි. එයින් කියනු ලැබෙයි. 'කායෙ කායානුපසසනාසතිපටසානභාවනා' සි අනුපසාග්රී කථං නං කායං අනුපසාති. -පෙ- එවං තං කායං අනුපසාති, භාවෛගීනි වතසෙයා භාවනා: -පෙ- ආසෙවනටෙඨන භාවනා, සබකකායපටිසංවෙදී අසසාසපසාසානාං¹ සංවරටෙඨන සීලවිසුදධිං අවිකොපටෙඨන චිතන විසුදධි, දසාසනටෙඨන දිටයිවිසුදධි, යො තත්ව සංවරටෙඨා, අයං අධිසිලසිකකා, යො තත්ව අවිකෙකපටෙඨා, අයං අධිවිතත-සිකකා, යො තත්ව දසානටෙඨා, අයං අධිපණැඤසිකකා, ඉමා තිසෙසා සිකකායො ආවජරනෙතා සිකකති, ජාතනෙතා සිකකත්, පසානොත සිකකත් පවවවෙකකනෙතා සිකකත්, ජාතනෙතා සිකකත්, පසානොත සංඛාය අධිමුච්චනෙතා සිකකත්, විරියං පගාණහනෙතා සිකකත්, පසානා අදධාය අධිමුච්චනෙතා සිකකත්, විරියං පගාණහනෙතා සිකකත්, පණැඤය පරානනෙතා සිකකත්, අභිඤඤඤයයං අභිජානනෙතා සිකකත්, පරිඤඤයයං පරිජානනෙතා සිකකත්, පහාතබබං පජහනෙතා සිකකත්, හාවෙතබබං භාවෙනෙතා සිකකත්, සචරිකානබබං සචරිකරොනො සිකකත්.

සබබකාශපවිසංවෙදී අසාාසපසාාසවසෙන විතතසය එකශාතං අවිකෙකපං පජානතො විදිනා වෙදනා උපපජජනති –පෙ– සබබකාශපවිසං– වෙදී අසාාසපසාසාවසෙන විතතසය එකශාතං අවිකෙකපං පජානතෙතා ඉංදියානි සමොඛානෙනි –පෙ- තෙන වුවවති: 'සමාළුඤාව පටිවිජැකතී'ති. (3)

කථං 'පසසමහයං කායසඬඛාරං අසසසිසසාම්'ති සිකඛනි, 'පසසමහයං කායසඬඛාරං පසසසිසසාම්'ති සිකඛති.

කතමො කායසඬබාරෝ. දීඝං අසායාසා කායිකා, එතෙ ධම්මා කායපදිබදධා කායසඬබාරා, තෙ කායසඬබාරේ පසාමොතෙතා නිරෝ-බෙනෙතා වූපසමෙනෙතා සිකබනි. දීඝං පසායාසා කායිකා, එතෙ ධම්මා කායපටිබදධා කායසඬබාරා, තෙ කායසඬබාරේ පසාමොතෙතා නිරෝ-බෙනෙතා වූපසමෙනෙතා සිකබනි. රසාසං අසාානා –පෙ– රසාසං පසායා -පෙ– සබබකායපටිසංවෙදී අසායා –පෙ– සබබකායපටිසංවෙදී පසායා කායිකා, එතෙ ධම්මා කායපටිබදධා කායසඬබාරා, තෙ කායසඬබාරෙ පසාමොතෙතා නිරෝබෙනෙතා වූපසමෙනෙතා සිකබනි.

අනුපසානි යනු: කිසෙයින් ඒ කය අනුපසානා කෙරේ ද යන් ... මෙසෙයින් ඒ කය අනුපසසනා කෙරේ. භාවෙනි යනු: භාවනා සතරෙකි ... ආසෙවන සවහාවයෙන් භාවනා යි. සියලු ආශවාසපුවොස කය පුකට කරන්නා වූ ආශ්චාසපුශ්චාසයන් ගේ සංවරසවහාවයෙන් ශීලවිශුණි යැ අවිසෙෂපසවහාවයෙන් චිතතවිශුද්ධි හැ දශීන සවහාවයෙන් දුටේවිශුද්ධියි. එහි යම් සංවර්සවභාවයෙක් වේ ද මේ අධිශීලශිකෂා ගැ. එගු යම් අවිසෙෂපසාහාවයෙක් වේ ද මේ අධිවිතතශිකෂා යැ. එහි යම් දශීන-සවහාවයෙක් වේ ද මේ අධිපුඥ ශිකෂා යි. මේ තුන් ශිකෂාවන් ආවජිනා කෙරෙමත් භික්මෙයි, දතිමිත් භික්මෙයි, දකිමිත් භික්මෙයි, පුතාවෙසාං කෙරෙමන් භික්මෙයි, අධිෂ්ඨාන කෙරෙමින් භික්මෙයි, ශුදධායෙහි අධි-මුකත වෙමින් භික්මෙයි, වියදීය දැඩි කොට ගනිමින් භික්මෙයි, සිභි එළවමින් භික්මෙයි, සින (අරවූණෙහි) පිහිටුවමින් භික්මෙයි, පුඥයෙන් පුජානනය කෙරෙමින් භික්මෙයි, සවලසාෂණ විසින් දතසුත්ත සවලසාෂණ වියිත් දතිමින් භික්මෙයි, සාමානා ලසුණ විසිත් දතයුත්ත සාමානා ලසාණ විසින් දන්මන් භික්මෙයි, පුහානවාය පුහාණය කෙරෙමන් තික්මෙයි. භාවිතවාය භාවනා කෙරෙමිත් තික්මෙයි, සාඤාත් කනීවාය සඤාත් කෙරෙමින් භික්මේ.

සියලු අංශවාසපු ශවාාස කය පුකට කරන්නා වූ අංශවාසපු ශවාසයන්නේ වශයෙන් චිතනයාගේ එකගබව යයි කියනලද අවසෙෂපය දන්නාහට පුකට වූ වෙදනාවෝ උපදිත්. ... සියලු අංශවාසපු ශවාස කය පුකට කරන්-නා වූ අංශවාසපු ශවාසයන්ගේ වශයෙන් චිතනයාගේ එකහබව යයි කියන ලද අවසෙෂපය දනගන්නේ ඉන්දියයන් සමොධානය කෙරෙයි. ... එයින් කියනු ලැබෙයි: ''සමනාදා පටිවිජාකිත්' යි.(3)

කිසෙයින් 'කායසංසකාරය සත්හිදුවමින් ආශවාස කරන්නෙම්' හික්මේ ද, 'කායසංසකාරය සත්හිදුවමින් පුශවාස කරන්නෙම්' හික්මේ ද යත්:

කායසංසකාර කවරෙ යන්: රූපකයෙහි උපත් දීඝී යයි කියන ලද අාශවාස කෙනෙක් වෙත් ද තෙල බමීයෝ කය පිළිබද වූවාහු කාය– සංසකාර නම් වෙතී. ඒ කායසංසකාරයන් සත්හිදුවමින් නිරුදඛ කෙරෙමින් වසුපශමනය කෙරෙමින් හික්මෙයි. රූපකයෙහි උපත් දීඝී යයි කියන ලද පුශවාස කෙනෙක් වෙත් ද තෙල බමීයෝ කය පිළිබද වූවාහු කායසංසකාර නම් වෙතී. ඒ කායසංසකාරයන් සන්හිදුවමින් නිරුදඛ කෙරෙමින් වසුපශමනය කෙරෙමින් හික්මෙයි. හුසව යයි කියන ලද ආශවාසයෝ ... හුසව යයි කියන ලද පුශවාතගේ ... සියලු ආශවාස– පුශවාස කය පුකට කරන්නා වූ ආශවාසයෝ ... සියලු ආශවාස– පුශවාස කය පුකට කරන්නා වූ ආශවාසයෝ ... සියලු ආශවාස– පුශවාස කය පුකට කරන්නා වූ කාශික පුශවාස කෙනෙක් වෙත් ද නෙල ඛමීයෝ කය පිළිබඳ වූවාහු කායසංසකාර නම් වෙති. ඒ කාය සංසකාරයන් සන්හිදුවමින් නිරුදඛ කෙරෙමින් විෂුපශමනය කෙරෙමින් හික්මෙයි.

පටිසමහිදුමගොහා මහාවගහ අනොපානසතිකථා

යථාරුපෙහි කායසිඩාරෙහි යා කායසස ආනමනා විනමනා සතනමනා පනමනා ඉණුජනා එකතා චලතා පතාමපනා,1 'පසාමහයං කායසමබාරං අසසසිසසාම්'ති සිකඛති, 'පසසමහයං කායසඣාරං පසසසිසසාමී'ති සිකඛති. යථාරුපෙහි කායසඬබාරෙහි යා කායසය න ආනමනා න විනමනා න සතනමනා න පනමනා අතිඤූජනා අඵඤනා අවලනා අසුමපනා, 'සනතං සුබූමං පසාාමහයං කායසඹබාරං අසාසිසසාමී'ති සිකබති, 'පසාමහයං කායසඬබාරං පසාසිසසාම්'ති සිකඛති. ඉති කිර පසාමහයං කායසඬබාරං අසාසිසසාමී'ති සිතඛති, 'පසාමහයං කායඑඣාරං පසාසිසාමී'ති සිතඛති. එවං සනෙත වාතුපලදඩියා³ ව පහාවනා න හොති, අසාාසපසාසානණුව පහාවනා න හොති, ආනාපානසතියා ව පහාවනා න හොති, ආනාපාන-සනිසුමාධිසස ව පහාවනා න හොති, න ව නං තං* සමාපතතිං පණ්ඩිතා සමාපජනතිපි වූවස්හනතිපි. ඉති කීර 'පසාමහයං කායසඞ්ඛාරං අසා-සිසාමී'ති සිකුබති, 'පසාමහයං කායසඹ්ඛාරං පසාසිසාමී'ති සිකුබති. එවං සනෙත වාතු පලදධියා ී ව පහාවනා ගොති, අසසාසපසසාසාන කැව පහාවනා හොති, ආනාපානසතියා ව පහාවනා හොති, ආනාපානසති-සමාබිසස ච පභාවනා හොති, තිසුව නං සමාපතතිං පණ්ඩිතා සමා-පජජනතිපි වූටාය්හනතිපි.

යථා කථං විය: සෙයාථාපී කාසෙ ආකොටිතෙ පයාමං ඔළාරිකා සඳා පවතතනති, ඔළාරිකානං සඳානං නිමිතතං සුගොහිතතතා සුමනසිකතතතා සූපඛාරිතතතා නිරුදොපී ඔළාරිකො සඳෙද අථ පවණා සුබුමකා සඳා පවතතනති, සුබුමකානං සඳානං නිමිතතං සුගොහිතතතා සුමනසිකතතතා නිරුදොපි සුබුමේ සඳෙද අථ පවණා සුබුමසඳානිම්තතාරමමණකාපි⁵ විතතං සූපඛාරිතතතා පවතතති. එවමෙව පයාමං ඔළාරිකා අස්සා සපස්සානා පවතතනති ඔළාරිකානං අස්සාසපස්සාසානං නිමිතතං සුගොහිතතා සුමන-සිකතතතා සුපඛාරිතතතා නිරුදොපි ඔළාරිකෙ අස්සානපස්සානෙ අථ පවණ සුබුමකා අස්සාසපස්සානා පවතතනති, සුබුමකානං අස්සාසපස්සා-සානං නිමිතතං සුගොහිතතතා සුමනසිකතතතා සුපඛාරිතතතා නිරුදොපි සුබුමකෙ අස්සාසපස්සායෙ අථ පවණ සුබුමකඅස්සාසපස්සානං නිමිතතා-රමෙණකාපි⁶ විතතං න විකෙඛපං ගවණති.

එවං සනෙත වාතුපලදධියා ව පහාවනා හොති, අසසාසපසසාසා-නඤව පහාවනා හොති, ආනාපානසතියා ව පහාවනා හොති, ආනා-පානසතිසමාබිසස ව පහාවනා හොති, තඤව නං සමාපතතිං පණඩිතා සමාපජ නතිපි වූටයහනතිපි.

- 1. සාමපතා සාතා, PTS, 2. කපපණම්භා- සතා
- 3. චාතුලලද්ඛියා සතා, 4. න චතා සතා තණාව නං PTS
- 5. සුබුම්නිම්තතාරමමණතොපි සාක. සුබුමසදදනිම්තතාරමමණතතාපි PTS
- 6. නිම්භතාරමමණතතාපි සතා, PTS.

ගම්බඳු කායසංසකාර කෙනකුත් කරණ කොටගෙන කය පිළිබඳ යම් ආපසු නැමීමෙක් දෙපසට නැමීමෙක් මොනොවට නැමීමෙක් පෙරට නැමීමෙක් කමපනයෙක් මද වූ චලනයෙක් බලවත් චලනයෙක් පුකමපන-යෙක් වේ ද එබඳු කායසංසකාරය සන්භිඳුවමින් ආවෝස කරන්නෙමී තික්මෙයි. 'කායසංසකාරය සන්නිඳුවමින් පුවොස කරන්නෙම්' තික්මෙයි[.] යම්බඳු කායසංසකාර කෙනකුත් කරණ කොට ගෙන කය පිළිබඳ යම් අාපසු නො නැම්මෙක් දෙපසට නො නැම්මෙක් මොනොවට නො නැම්-මෙක් පෙරට නො නෑම්මෙක් අනිඤ්නයෙක් අඵඤනයෙක් අවලනයෙක් අකමපනයෙක් වේ ද එබඳු වූ ශානත වූ සූකම වූ කායසංසකාරය සන්හිඳුවමින් ආශ්වාස කරත්නෙම්' හික්මෙයි. 'කායසංසකාරය සන්හිදුවමින් පුශ්ාස කරන්නෙම්' හික්මෙයි. ඉදින් මෙසෙයින් 'කායසංසකාරය සත්හිඳුවමින් ආාවාස කරත්නෙමී භික්මේ ද 'කායසංසකාරය සන්හිඳුවමින් පුශවාස කරන්නෙම්' හික්මේ ද මෙසේ ඇති කල්හි වානොපලබධ විඥනයාගේ ද ඉපදීමෙක් නො වේ නම අාශවාසපුශවාසයන්ගේ ද ඉපදීමෙක් නො වේ නම් ආනාපානසමෘති-ගේ ද ඉපදීමෙක් නො වේ නම් ආනාපාතසමෘති සමාධිහුනේ ද ඉපදීමෙක් නො වේ නම නුවණැතියෝ ඒ සමවතට සමවදනාහු ද (ඉන්) නැගීසිටුනාහු ද නො ද වෙති. ඉදින් මෙසෙයින් 'කායසංසකාරය සන්හිඳුවමින් ආශවාස කරන්නෙමී, හික්මේ ද 'කායසංසකාරය සත්හිඳුවමින් පුශවාස කරන්නෙම්' හික්මේ ද මෙසේ ඇති කල්හි වාතොපලබධවිඥ නයාගේ ද ඉපදීම වේ නම් ආශවාස පුශවාසයන්ගේ ද ඉපදීම වේ නම් අනාපානසමෘතීයගේ ද ඉපදීම වේ නම් අානාපෘනසමෘති-සමාධිහුගේ ද ඉපදීම වේ නම් නුවණැතියෝ වැළිත් ඒ සමවතට සමවදනාහු ද ඉත් නැගී සිටුනාහු ද වෙත්.

ඒ කිසෙයින යත්: යම්සේ කස්බඳුන පහල, කල්හි පලමු වැ ඖදරික ශබදයෝ පවතිත්. ඔදුරික වූ ශබදයන්ගේ නිමතත මොනොවට ගන්නා ලද බැවින් මොනොවට මෙනෙහි කරන ලද බැවින් මොනොවට සින්හි තබන ලද බැවිත් ඖදරික ශබදය නිරුදධ කල්හිදු එගින් පසු සුඤා වූ ශබදයෝ පවතිත්. සූඎමශබදයන්ගේ නිමිතන මොනොවට ගන්නාලද බැවිත් මොනොවට මෙනෙහිකරනලද බැවිත් මොනොවට සිත්හි තබන ලද බැවින් සූකෘමයබදය නිරුදධ කල්හිදු එයින් පසු සූකෘමයබදනිමනතා-ලබාන බැවිනුදු සිත පවතී ද, එසෙයින් මැ පළමු වැ ඖදරික වූ ආශවාස-පුශවාසයෝ පවතිත්. ඖදරික වූ ආශවාසපුශවාසයන්ගේ නිමතත මොනොවට ගන්නාලද බැවින් මොනොවට මෙනෙහි කරන ලද බැවින් මොනොවට සිත්හි තබනලද බැවිත් ඖදරික වූ ආශ්වාසපුශ්වාසය නිරාදධ කල්හිදු එයින් පසු සූකෘම වූ අංශවාසපුශවාසයෝ පවතිත්. සූසාම වූ ආශවාසපුශවාසයන් ගේ නිමතත මොනොවට ගන්නාලද බැවින් මොනොවට මෙනෙහිකරනලද බැවින් මොනොවට සිත්හි තබන ලද බැවිත් සූකුම වූ ආශවාසපුශවාසය නිරුදා කල්හිදු එයින් පසු සූකුම වූ අංශවාසපුශවාසයන්ගේ නිමතතාලමබන බැවිනුදු සිත විසෙෂපයට නො යෙයි.

මෙසේ ඈති කල්ති වානොපලබාවිඥනයාගේ ද ඉපදීම වෙයි, ආශවාස-පුශවාසයන්ගේ ද ඉපදීම වෙයි, ආනාපානසමෘතියගේ ද ඉපදීම වෙයි. ආනාපානසමෘතිසමාධිහුගේ ද ඉපදීම වෙයි. නුවණැතියෝ වැළිත් ඒ සමවතට සමවදනානු ද ඉන් නැගීසිටුනාහු ද වෙත්. පසසාමහයං කායසඬබාරං අසසාසපසසාසා කායො, උපටසානං සති, අනුපසසනා ඤෑණං, කායො උපටසානං නො සති, සති උපටසානඤෝව සති ව, තාය සතියා නෙන ඤෑණෙන තං කායං අනුපසසති, තෙන වුවාති: 'කායෙ කායානූපසසනාසතිපටසානභාවනා'ති.

අනුපසාන්ති කථංතං කායං අනුපසාති. -පෙ- එවං තං කායං අනුපසාති, භවෙනාති වනසොංතාවනා -පෙ- ආසෙවනටෙඨන භාවනා, පසාමහයං කායසාඛාරං අසාසපසාභාෂානං¹ සංවරටෙඨන සිලවිසුදති, අවිකෙකපටෙඨන විතතවිසුදති, දසානටෙඨන දිටයිවිසුදති, යො තත් සංවරටෙඨා, අයං අධිසීලසිකකා. යො තත් අවිකෙකපටෙඨා අයං අධිවිතතසිකකා, යො තත් දසානටෙඨා අයං අධිපණුණුසිකකා. ඉමා තිසෙසා සිකකායො ආවජරතෙතා සිකකති -පෙ- සච්ඡකාතබබං සච්ඡකරොනෙතා සිකකති.

පසාමහතං කායසඞ්බාරං අසසාසපසාසවසෙන විතතසස එකගාතං අවිකෝපං පජානතො විදිතා වෙදනා උපපජජනති - පෙ- පසාමහතං කායසඞ්බාරං අසාසාසපසාසාසවසෙන විතතසස එකගානං අවිකෝධපං, පජාතනෙතා ඉඤිගානී සමෝධානෙතී - පෙ- නෙන වුවවති: 'සමහඵඤව පටිවිජාබනීති. (4)

අටස් අනුපසානෙ * කැණාති, අටස් ව උපටස්ානානුසාතියෝ, * වහතාරි සුතතනතිකවණ්නි කායෙ කායානුපසානාය.

කථං පීතිපටිසංවෙදී අසාසිසාමීති සිකබති, 'පීතිපටිසංවෙදී පසාය-කිසාමී'ති සිකබති.

කතුමා පීති: දීඝං අසාහසවසෙන විතනසා එකගානං අවිකොඛපං පජානමතා උපපජනි පීතිපාමොජජං, යා පීති පාමොජජං ආමොදනා පමොදනා හාසො පහාසො විතති ඔදගාං අතතමනතා විතතසා දීඝං පසාහසවසෙන විතනසා එකගාතං අවිකොඛපං පජානමතා උපපජනි පීති පාමොජජං - පෙ - රසාං අසාහසවසෙන - පෙ - රසාං පසාහසවසෙන - පෙ - සබබකායපටිසංවෙදී අසාහසවසෙන - පෙ - සබබකායපටිසංවෙදී පසාහසවසෙන - පෙ පසාමහයං කායසාඛාරං අසාහසවසෙන - පෙ පසාසවසෙන - පෙ පසාමහයං කායසාඛාරං අසාහසවසෙන - පෙ පසාමායං කායසාඛාරං පසාභාවසෙන විතතසා එකගාතං අවිකොඛපං පජානමතා උපපජනි පීතිපාමොජජං, යා පීති පාමොජජං ආමොදනා පමොදනා හාසො පහාසො විතති¹ ඔදගාං 5 අතතමනතා විතතසාස අයං පීති.

5. මදහන · ස.

^{1.} අසසංසටසය සං - සා 2. අනුපසයනා - මජසං,

අටය වුපට්ඨානානුසසකීයෝ - ප්‍ර 4. චිතනසස - සතා,

පටිසමහිදුමාගීය-මහාවගී-ආනාපානසමෘතිකථා

'පසාමහයං කායසඬාරං'යී කියනලද ආවෝපපුවාසයෝ කාය නම, (අරමුණට) එළඹසිටීම සමෘති නම, අනුපසානාව ඥන නම, කය උපසථාන වෙයි. සමෘති නො වෙයි. සමෘතිය උපසථාන ද සමෘති ද වෙයි, ඒ සමෘතියෙන් ඒ ඥනයෙන් ඒ ආාචාසපුවොස කය අනුපසානා කෙරෙයි. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'කායෙ කායානුපසානා සතිපටසානභාවනා'යි.

අනුපහසනි යනු: කිසෙයින් ඒ කය අනුපස්සනා කෙරේ ද යන්. ... මෙසෙයින් ඒ කය අනුපස්සනා කෙරේ. භාවනා යනු: භාවනා සතරෙකි:... ආසෙවන සවභාවයෙන් භාවනා යි. 'පස්සමහයං කායසංඛාරං' යි කියන ලද ආශ්වාසපුශ්වාසයන්ගේ සංවර සවභාවයෙන් ශීලවිශුදබ් යැ අවිසේෂප සවභාවයෙන් විතතවිශුදබී යැ දශීන සවභාවයෙන් දුෂටිවිශුදබ් යි. එහි යම සංවරසාහාවයෙක් වේ ද මේ අධිශීල ශික්ෂා යැ එහි යම අවිසේෂප සවභාවයෙක් වේ ද මේ අධිවිතන ශික්ෂා යැ එහි යම දශීන සවභාවයෙක් වේ ද මේ අධිපුඥශික්ෂා යි. මේ තුන් ශික්ෂාවන් ආවර්තා කොරෙමින් හික්මෙහි ... සාකෂාත්කන්වාය සාක්ෂාත් කෙරෙමින් හික්මේ.

'පසසමහයං කායසඬාරං' යි කියනලද අංශවාසපුවොසයන්නේ වශයෙන් චිතනයාගේ එකගබව වූ අවිසෙෂපය දන්නාහට පුකට වූ වෙදනාවෝ උපදිති ... 'පසසමහයං කායසඬාරං' යි කියන ලද ආශවාස– පුශවාසයන්ගේ වශයෙන් චිතනයාගේ එකහ බව වූ අවිසෙෂපය දූන– ගන්නේ ඉංසියයන් සමවඛාන කෙරෙයි ... එයින් කියනු ලැබෙයි; 'සමසුදිණු පටිවිජැඩන්' යි. (4)

කයෙහි කය අනුවැ බැලීමෙහි අනුදශීනාඥනයෝ අට දෙනෙක, උපස්ථානානුසමෘතීහු ද අටදෙනෙක, සෞතානතික වසඉහු සතරදෙනෙකි.

පුථමවතුෂකය යි.

කිසෙයින් 'පීතිය පුකට කෙරෙමින් ආශවාස කරන්නෙම්' භික්මේ ද 'පීතිය පුකට කෙරෙමින් පුශවාස කරන්නෙම්' භික්මේ ද යන්:

ප්ති කවර. යන්: 'දීෂං' යි කියන ලද ආවෝසයා ගේ වශයෙන් විතත-යාගේ එකහ බව වූ අවිසෙෂපය දන්නාහට පීන්පාමොදය උපදී. යම් පීතියක් පුමුදින බවෙක් ආමොදනාකාරයෙක් පුමොදනාකාරයෙක් හමියෙක් පුහුමියෙක් (ධනය වැනි බැවින්) විතතියක් උදගු බවෙක් විතතයාගේ සියමන බවෙක් වේ ද, 'දීෂං' යි කියනලද පුවොසයාගේ වශයෙන් විතතයාගේ එකහබව වූ අවිසෙෂපය දත්නාහට පීතිය පුමොදය උපදී ... 'රසසං' යි කියනලද ආගවාසයාගේ වශයෙන් 'රසසං' යි ... කියනලද පුවොසයාගේ වශයෙන් ... 'සබබකාශපටිසංවේදී'යි කියනලද ආශවාසයාගේ වශයෙන් ... සබබකායපටිසංවේදී'යි කියනලද පුහවාසයාගේ වශයෙන් ... 'පසසමහයං කායසඹධාරං'යි කියනලද ආශවාසයාගේ වශයෙන් ... 'පසසමහය-ක කායසඹධාරං'යි කියනලද පුවොසයාගේ වශයෙන් වශයෙන් ... 'පසාමහ-යං කායසඹධාරං'යි කියනලද පුවොසයාගේ වශයෙන් විතතයාගේ එකහ-බව වූ අවිසෙෂපය දන්නාහට පීනිය පුමොදෙනාකාරයෙක් හම්යෙක් පුමුදින බවෙක් ආමොදනාකාරයෙක් පුමොදනාකාරයෙක් හම්යෙන් දුම් නී නමු.

කථං සා පීති¹ පටිවිදිතා හොති දී**ඝං අසාංසවසෙන**² චිතතසස එකාශාතං අවිකෙඛපං පජානතො සත් උපටහිතා හොති, තාය සතියා තෙන කැණෙන සා පීති පටිවිදිනා හොති. දීඝං පසසාසවසෙන චිතතසස එකඟාතං අවිකෙඛපං පජානතො සති උපටසිතා හොති, තාය සතියා තෙන කැණෙන සා පීති පට්විදිනා හොති, රසසං අසසාසවසෙන -පෙ-රසාං පසාසවනෙන -පෙ- සබබකායපටිසංවෙදී අසාහසවසෙන -පෙ-සබබකායපටිසංවේදී පඎාසවසෙන −පෙ− පඎමහයං කායසඞඛාරං අසසාතවසෙන - පෙ- පසසමහයං කායනඬබාරං පසාසමනෙන චිතනසා එකගහතං අවිකෙඛපං පජානතො සති උපටසිතා හොති, තාය සතියා නෙන කැණෙන සා පීත් පට්විදිතා හොති, ආවජජතො සා පීති පට්විදිතා හොති, ජානතෝ -පෙ- පසාතෝ -පෙ- පචාවෙකඛතෝ -පෙ- චිතතං අධිටස්හතෝ -පෙ- සංඛාය අධිමුවචතෝ -පෙ- විරියං පගාණහතෝ - පෙ- සතිං උපට්ඨාපයතො - පෙ- චිතතං සමාදහතො - සෙ- පකුණුය පජානතො -පෙ- අභිඤෙකුහාං අභිජානතො -පෙ- පරිඤෙකුහාං පරිජානකො - පෙ- පහාතබබං පජහතො - පෙ- භාවෙතබබං භාවයතො -පෙ- සචජිකානබබං සචජිකරොතොසා පීහි පටිවිදිනා හොනි. එවා සා පීති පටිවිදිනා හොති.

පිහිපවිසංවෙදී අසාහසපසාහසවහෙන වෙදනා, උපටසානං සති, අනු-පසානා කැණා, වෙදනා උපටසානං නොසති, සති උපටසානකොව සති ව,තාය සතියා තෙන කැණෙන තං වෙදනං අනුපසාති. තෙන වුවාති: 'වෙදනාසු වෙදනානුපසානාසතිපටසානභාවනාති.

අනුපසාන්ති කථං නං වෙදනං අනුපසාති: අනිචවනො අනුපසාති -පෙ- එවං තං වෙදනං අනුපසාති, භාවනාති චතසොං භාවනා -පෙ-ආසෙවනටෝන භාවනා.

පිතිපටිසංවෙදී අසාසපසාසාසානං³ සංවරවේන සිලවිසුදා ි – පෙ– පීතිපටිසංවෙදී අසාසපසාසවසෙන චිතනසා එකඟානං අවිකොපං පෝනතෝ - පෙ– පජානතෙතා ඉන්දියානි සමොඛාගෙති, තෙන වුච්චති: 'සමනාදා පටිවිජාඕනී'ති.

කථං 'සුබපට්සංවෙදී අසායිසාමී'හි සිකඛනි,⁴ 'සුඛපට්සංවෙදී පසාසිසාමී'ති සිකඛති.

සුබහති දෙව සුබානි: කායිකණුව සුබං, වෙතසිකණුව සුබං. කතමං කායිකං සුබං. යං කායිකං සාතං කායිකං සුබං කායසමඵසයරං සාතං සුබං⁵ වෙදයිතං කායසමඵයයරා සාතා සුබා වෙදනා, ඉදං කායිකං සුබං. කතමං වෙතසිකං සුබං: යං වෙතසිකං සාතං⁶ වෙතසිකං සුබං වෙතො සමඵසයරං සාතං සුබං වෙදසිතං, වෙතොසමඵසයරා සාතා සුබා වෙදනා, ඉදං වෙතසිකං සුබං.

6. චෙතසිකං සුඛං' තාශිපොළුනක කළු.

^{1. &#}x27;කථං සා පීහී' තාසි පොප්නෙක ක දිසසති,

^{2.} අසාසාසපසාසාසවිෂසන - මජිසං

^{3.} අසනාහටසාසාසා - සහ, අසනාස පසන සොවරටේසින - සී 1,

^{4. &#}x27;සුඛ - පෙ- සිසාඛත්' තාශිංපාස්දෙක කත්ව.

^{5.} කාශසම්එසසජං සාතං සුඛං' තාශිපොළුළක තුළු.

ක්පොයින් ඒ පුනිය පුකට කොට දන්නාලද වේ ද යන්: 'දීඝං' යි කියන ලද ආශවාසයාගේ වශයෙන් විතනයාගේ එකාගතා සඬ්ඛාන අවිසෙෂපය දන්නාහට සිහි එලඹයිවියා වෙයි. ඒ සිහියෙන් ඒ නූවණින් ඒ පීතිය පුකට කොට දන්නාලද වෙයි. 'දීඝං'යි කියනලද පුශවාසයාගේ වශයෙන් චිතනයානේ එකාගුතා සඬඛාාත අවිසෙෂපය දන්නාහට සිහි එළඹසිටියා වෙයි. ඒ සිහියෙන් ඒ නුවණින් ඒ පීතිය පුකට කොට දන්නාලද වෙයි. 'රසසං'හි කිශන ලද ආශවාස්යානේ වශයෙන් ... 'රසසං'යී කියනලද පුශවාසයාගේ වශයෙන් ... 'සබබකායපටිසවෙදී'යි කියනලද ආශ්වාසගාගේ වශයෙන් ... සබබකායපටිසංවේදී'යි කියනලද පුඟවාසයාගේ වශයෙන් ... පසසමහයං කායසඬබාරං'යි කියන ලද ආශවාස-**යාගේ වශයෙන් ... 'පසාසමහයං කායසඬඛාරං'යි කියනලද පු**ශ්වාසයාගේ වශයෙන් චිතනයාගේ එකාහුතා සඬඛානත අව්යෙෂපය දන්නාහට සිහි එලඹසිටියා වෙයි. ඒ සිහියෙන් ඒ නුවණින් ඒ පීහිය පුසාට කොට දත්නාලද වෙයි. ආවජිනා කරත්නාහට ඒ පීතිය පුකට වූවා වෙයි. දත්නාහට ... දක්නාහට ... පුතාවෙසාෂා කරන්නාහට ... විටානය අධිෂාඨාන කරන්නාහට... ශුද්ධායෙහි අධිමූකතයහට ... වියඞ්ය දුඞි කොට ගන්නාහට... සිහි එළවත්නාහට ... සිත (අරමූණෙහි) පිහිටුවත්නාහට ... පුඥුගෙත් පුකට කොට දන්නාහට ... සවභාවලසාණ විසින් දතයුත්ත සවභාවලසාණ විසින් දන්නාහට ... සාමානා ලකාණ විසින් දතයුත්ත සාමානාලකාණ විසින් දන්නාහට ... පුහාතවාය පුහාණය කරන්නාහට ... භාවිතවයය භාවනා කරන්නාහට ... සාසාන්කනීවාග සාසාන් කරන්නාහට ඒ දුනිග පුකට වූවා වෙයි. මෙසෙයින් ඒ පීනිය පුකට කොට දන්නාලද වේ.

'පීතිපටිසංවෙදී'යි කියනලද ආශ්චාසපුශ්චාසයන්ගේ වශයෙන් වෙදනා වෙයි. උපස්ථානය සමෘති යැ අනුපස්සනාව ශූන යැ. වෙදනාව උපස්ථාන වෙයි, සමෘති හො වෙයි, සමෘතිය උපස්ථාන ද සමෘති ද වෙයි. ඒ සමෘති-යෙන් ඒ ශූනයෙන් ඒ වෙදනාව අනුපස්සනා කෙරෙයි. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'වෙදනාසු වෙදනානුපස්සනාසනිපට්ඨානභාවනා'යි.

අතුපසානි යනු; කිසෙයින් ඒ වෙදනාව අනුපසානා කෙරේ ද යත්: අනිතා හෙයින් අනුපසානා කෙරෙයි. ... මෙසෙයින් ඒ වෙදනාව අනුපසානා කෙරෙයි. භාවනා යනු: භාවනා සතරෙකි ... ආසෙවන සවභාවයෙන් භාවනා යි.

'පීහිපටිසංවෙදී'හි කියනලද ආශවාසපුවොසයන්නේ සංවරසවහාව-යෙන් ශිලවිශුදධි වෙයි ... 'පීතිපටිසංවෙදී' යි කියනලද ආශවාසපුවොස– යන්ගේ වශයෙන් විතනයාදග් එකාගුනා සඬබාහත අවිසෙෂපය දන්නාහට ... පුකට කොට දන්නේ ඉඤියයන් සමවඛාන කෙරෙයි. එයින් කියනු ලැබෙයි. 'සමන්ඤා පටිවිජාඛන්'යි. (1)

කිසෙයින් 'සුඛය පුකට කෙරෙමින් ආශවාස කරන්නෙමී' <mark>හික්මේ ද,</mark> 'සුඛය පුකට කෙරෙමින් පුශවාස කරන්නෙමී' හික්මේ ද යන්:

සුබං යනු: සුඛයෝ දෙදෙනෙකි: කායිකසුඛය ද වෛතසිකසුඛය ද'යි. කායිකසුඛය කවරැ යන්: යම් කායිකභානයෙක් (මිහිරෙක්) කායිකසුඛ– යෙක් කායසම්එසායෙන් උපත් සාත-සුඛවෙදයිතයෙක් කායසම්එසායෙන් උපත් සාතසුඛවෙදනාවක් වේ ද, මේ කායිකසුඛ නම් වෙයි. වෛතයික සුඛ කවරැ යන්: යම් වෛතසිකභානයෙක් වෛතසිකසුඛයෙක් වෙතො– සම්එසායෙන් උපත් සාතසුඛවෙදයිතයෙක් වෙතොසම්එසායෙන් උපත් සාතසුඛවෙදනාවක් වේ ද මේ වෛතසිකසුඛ නම් වේ. කථං තෙ සුබෙ පටිවිදිතා හොනති: දීඝං අස්යාසවසෙන චිතනසය එකාගනතං අවිකෙඛපං පජානතො සති උපටයිනා හොති, තාය සනියා නෙන කඳුණෙන තෙ සුබෙ පටිවිදිතා හොනති, දීඝං පස්යාසවසෙන චිතතසය එකාගනනං අවිකෙඛපං පජානතො සති උපටයිතා හොති, තාය සතියා තෙන කැදුණෙන තෙ සුබෙ පටිවිදිතා හොනති –පෙ– සච්ඡිකාතබබං සච්ඡිකරොතො තෙ සුබෙ පටිවිදිතා හොනති, එවං තෙ සුබෙ පටිවිදිතා හොනති.

සුඛපරිසංවෙදී අසාාසපසසාසවසෙන වෙදනා, උපටසානං සති, අනු-පසානා ඤැණං. වෙදනා උපටසානං නො සති, සතිඋපටසාන ඤෙව සති ව, තාය සතියා තෙන ඤැණෙන තං වෙදනං අනුපසසති. තෙන වුවෙති: 'වෙදනාසු වෙදනානුපසඤනාසතිපටසානභාවනා'ති.

අනුපසානනීති කථං තං වෙදනං අනුපසානි: අනිච්චතො අනුපසානි -පෙ- එවං තං වෙදනං අූපසානි. භාවනාති වනසොසා භාවනා -පෙ-ආසෙවනටෝන භාවනා.

සුබපටිස වෙදී අසාය සංකායානානං සංවරවෝන සිලවසුදා -පෙ-සුබපටිස වෙදී අසාය සපසාය පහන චිතනසා එකාගානං අවිකොටං පරානතො -පෙ- පරානනෙතා ඉංදියානි සමොධානෙකි. තෙන වුච්චති: 'සමහළු පටිවරැකිනී'ති. (2)

කථං 'විතතසඣාරපටිසංවෙදී අසාසිසාම්'ති සිකඛති, 'විතතසඣාර-පටිසංවෙදී පසාසිසාමී'ති සිකඛති.

කතුමො විතනසඬබාරෝ: දීඝං අසසාසවසෙන සඤඤ ව වෙදනා ව වෙතයිකා, එනෙ බම්මා විතනපටිබඳධා විතනසඬබාරා; දීඝං පසසාසවසෙන සඤඤ ව වෙදනා ව වෙතසිකා, එනෙ බම්මා විතනපට්බඳධා විතනසඬබාරා -පෙ- සුබපටිසංවෙදී අසසාසවසෙන -පෙ- සුබපටිසංවෙදී පසසාසවසෙන සඤඤ ව වෙදනා ව වෙතසිකා, එනෙ බම්මා විතනපට්බඳධා විතත-සඬබාරා. අයං විතනසඬබාරෝ.

කථං තෙ විතතසඣාරා පරිවිදිතා හොනති: දීඝං අසසාසවසෙන විතතසස එකාගානං අවිකෙඛපං පජානතො සති උපටසිතා හොති, තාය සතියා තෙන ඤාණෛන තෙ විතතසඣාරා පටිවිදිතා හොනති, දීඝං පසසාසවසෙන විතතසා එකාගාතං අවිකෙඛපං පජානතො සති උපටයිතා හොති. තාය සතියා තෙන ඤාණෙන තෙ විතතසඣාරා පටිවිදිතා හොනති. - පෙ- සච්ඡිකාතබබං සච්ඡිකරොතො තෙ විතතසඣාරා පටිවිදිතා හොනති. එවං තෙ විතතසඣාරා පටිවිදිතා හොනති. කිසෙයින් ඒ සුබගෝ පුකට කොට දන්නාලද්දහු වෙන්ද යන්: 'දීඝා'යි කියන ලද ආශවාසයාගේ වශයෙන් විතනයාගේ එකාගුනා සඬ්ඛයාත අවිකෙෂපය දන්නාහට සිහි එළඹසිටියා වෙයි. ඒ සිහියෙන් ඒ නුවණින් ඒ සුඛයෝ පුකට කොට දන්නාලද්දහු වෙති. 'දීඝං'යි කියනලද පුශවාස යාගේ වශයෙන් විතනයාගේ එකාගුනා සඬ්ඛයාන අවිකෙෂපය දන්නාහට සිහි එළඹසිටියා වෙයි. ඒ සිහියෙන් ඒ නුවණින් ඒ සුඛයෝ පුකට කොට දන්නා ලද්දහු වෙති... සාකෂාත්කන්වාය සාකෂාත් කරන්නාහට ඒ සුඛයෝ පුකට වූවාහු වෙති. මෙසෙයින් ඒ සුඛයෝ පුකට වූවාහු වෙත්.

'යුබපටිසංවෙදී'යි කියනලද ආශවාසපුඟවාසයන්නේ වශයෙන් වෙදනා වෙයි. (අරමූණට) එලඹසිටීම සමෘති යැ අනුපසසනාව ශූන යැ වෙදනාව උපසථාන වෙයි. සමෘති නො වෙයි. සමෘතිය උපසථාන ද සමෘති ද වෙයි. ඒ සමෘතියෙන් ඒ ශූනයෙන් ඒ වෙදනාව අනුපසසනා කෙරෙයි. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'වෙදනාසු වෙදනානුපසසනාසතිපටසානභාවනා'යි.

අනුපසාන් යනු: කිසෙයින් ඒ වෙදනාව අනුපසානා කෙරේ ද යත්: අනිතා හෙයින් අනුපසානා කෙරෙයි ... මෙසෙයින් ඒ වෙදනාව අනුපසානා කෙරේ. හාවනා යනු: භාවනා සතරෙකි ... ආසෙවන– සවභාවයෙන් භාවනා යි.

'සුබපටිසංවේදී'යි කියනලද අංශවංසපුශවාසයන්නේ සංවරසවභාව-කෙන් ශීලවිශුදාධි වෙසි ... 'සුබපටිස වෙදී'යි කියනලද අංශවංසපුශවාස-යන්ගේ වශයෙන් විතනයාගේ එකාගුනා සඬබාහත අවිසෙෂපය දන්නාහට ... පුකට කොට දන්නේ ඉංදියයන් සමවඛාන කෙරෙයි. එයින් කියනු ලැබෙයි; 'සමහළුණු පටිවිජැකති'යි. (2)

කිසෙයිත් චිතතසංසකාරය පුකට කෙරෙමිත් ආශ්චාස කරන්නෙම්' හික්මේ ද 'චිතතසංසකාරය පුකට කෙරෙමින් පුශවාස කරන්නෙම්' හික්මේ ද යත්:

විතතසංසකාර කවරැ යත්: 'දීඝං'යි කීයනලද ආශවාසයාගේ වශයෙන් සංශූවත් වේදනාවත් වෛතසික වෙති. තෙල ධම්යෝ සිත පිළිබඳ වූටාහු විතතසංසකාර වෙති. 'දීඝං'යි කීයනලද පුශවාසයාගේ වශයෙන් සංශූවත් වෙදනාවත් වෛතසික වෙති. නෙල ධම්යෝ සිත පිළිබඳ වූවාහු විතතසංසකාර වෙති. ... 'සුබපටිසංවෙදී'යි කීයනලද ආශවාසයාගේ වශයෙන් – සුබපටිසංවෙදී'යි කීයනලද පුශවාසයාගේ වශයෙන් සංශූවත් වෙදනාවත් වෛතසික වෙති. කෙල ධම්යෝ සිත පිළිබඳ වූවාහු විතත-සංසකාර වෙති. මේ විතතසංසකාර නම් වේ.

කිසෙයින් ඒ විහතසංසකාරයෝ පුකට කොට දන්නාලද්දානු වෙන් ද යන්: 'දීඝං'යි කියනලද ආශ්චාසයාගේ වශයෙන් විතතයාගේ එකාගුනා සභාඛාත අවිකෙෂපය දන්නාහට සිහි එළඹසිටියා වෙයි. ඒ සිහියෙන් ඒ නුවණින් ඒ විතතසංසකාරයෝ පුකට කොට දන්නා ලද්දාහු වෙනි. 'දීඝං'යි කියනලද පුශ්චාසයාගේ වශයෙන් විතතයාගේ එකාගුතා සභාපාත අවිකෙෂපය දන්නාහට සිහි එළඹසිටියා වෙයි, ඒ සිහියෙන් ඒ නුවණින් ඒ විභනසංසකාරයෝ පුකට කොට දන්නාලද්දාහු වෙනි. ... සාකෘත කන්වාය සංකෘත්කරන්නාහට ඒ විභනසංසකාරයෝ පුකට වූවානු වෙනි. මෙසෙයින් ඒ විතතසංසකාරයෝ පුකට වූවානු වෙන්. චිතතසභාරපටිසංවෙදී අසාසපසාසවසෙන වෙදනා, උපටසානං සතී, අනුපසානා කැණං, වෙදනා උපටසානං නො සතී, සති උපටසා-නඤෙවව සති ව, තාය සතියා නෙන ඤාණෙන හං වෙදනං අනුපසාතී නෙන වුවෙනී: වෙදනාසු වෙදනානුපසානාසතිපටසානාවනා'තී.

අනුපසාන්නි කථං තං වෙදනං අනුපසාති. අනිච්චතො අනුපසාති, --පෙ- එවං තං වෙදනං අනුපසාති. සාවනාති චතසො භාවනා --පෙ-ආයෙවනටෙඪන භාවනා.

විතතසඞ්ඛාරපටිසංවෙදී අස්යාසපස්යාසානං සංවරවෙයින සීලවිසුද්ධි - පෙ- විතතසඞ්ඛාරපටිසංවෙදී අස්යාසපස්යාසවසෙන විතතසය එකාගාතං අවිකෝධපං පජානතො - පෙ- පජානනෙතා ඉන්දියාති සමෝඛානෙති. තෙන වුවවති: 'සමන් සැව පරිවිජාබන්'යි. (3)

කථං පසාමහයං චිතනසඣාරං අසායිසාමීෟති සිතඛති, 'පසාමහයං චිතනසඣාරං පසායිසාමී'නි සිතඛති:

කතමො චිතතසඣාරෝ: දීඝං අස්සාසවසෙන සිදිදියු ව වෙදනා ව වෙතයිකා, එතෙ බමා චිතතපටිබදධා චිතතසඣාරා, තෙ චිතතසඣාරේ පස්සමොතෙතා නිරෝධෙනෙතා වූපසමෙනෙතා සිකබනි, දීඝං පස්යාසවසෙන සිදිද ව වෙදනා ව වෙතයිකා, එතෙ බමා චිතතපටිබදධා චිතතසඣාරා, තෙ චිතතසඣාරේ පස්සමොතෙතා නිරෝධෙනෙතා වූපසමෙනෙතා යිකබති, චිතතසඣාරපටිසංවෙදී අස්සාසවසෙන - පෙ- චිතතසඣාරපටිසංවෙදී පස්සාසවසෙන සිදිදු ව වෙදනා ව වෙතයිකා, එතෙ බමා චිතතපටිබදධා චිතතසඣාරා, තෙ චිතතසඣාරේ පස්සමොනෙතා නිරෝධෙනෙතා වූපසමෙනෙතා සිකබති.

පසාමාශං විතනසබාරං අසාසපසාසවසෙන වෙදනා, උපථෝනං සති, අනුපසානා ඤැණං, වෙදනා උපථෝනං නො සති, සති උපථෝ-නඤෙවට සති ව, තාශ සතියා තෙන ඤැණෙන තං වෙදනං අනුපසාති. තෙන වුවටති: 'වෙදනාසු වෙදනානුපසානාසතිපථෝනභාවනා'ති.

අනුපසාන්ති කථං නං වෙදනං අනුපසානි: අනිච්චනො, අනුපසාති -පෙ- එවං තං වෙදනං අනුපසාති. භාවනාති වතසොා භාවනා -පෙ-ආපොවනටෝන භාවනා.

පසාමහයං විතනසඹාරං අසාාසපසාසානං සංවරවෝන සීල-විසුද්ධි - පෙ – පසාමහයං විතතසඹාරං අසාසාසපසාසාසවසෙන විතතසා එකගාතං අවිකොළං පජානතො -පෙ – පජානතෙතා ඉඤියාති සමොධානෙති. තෙන වුච්චති: 'සමඤ්ඤා පර්විජඣතී'ති. (4)

අටඪ අනුපසානෙ ඤුණානි, අටඪ ච උපටඪානානුසාතියො, චතතාරි පුතතනතිකවඤුනි වෙදනාසු වෙදනානුපසානාය.

'විතතසඣාරපටිසංවේදී'යි කියනලද ආවෝසපුවෝසයන්ගේ වශයෙන් වේදනා වෙයි. උපස්ථානය සමෘති යැ අනුපස්සනාව ශූන යැ වෙදනාව උපස්ථාන වෙයි. සමෘති නො වෙයි, සමෘතිය උපස්ථාන ද සමෘති ද වේයි. ඒ සමෘතියෙන් ඒ ශූනයෙන් ඒ වෙදනාව අනුපස්සනා කෙරෙයි. එයින් කියනු ලැබෙයි.; 'වෙදනාසු වෙදනානුපස්සනාසතිපට්ඨාතභාවනා'යි.

අනුපසාන් යනු: කිසෙයින් ඒ වෙදනාව අනුපසානා කෙරේ ද යක්: අනිතා හෙයින් අනුපසානා කෙරෙයි. ... මෙසෙයින් ඒ වෙදනාව අනුපසානා කෙරේ. භාවනා යනු: භාවනා සතරෙකි ... ආසෙවන සාහාවයෙන් භාවනා යි.

'විතත සභා රටේ සංවේදී'යි කියනලද ආශවා සපුශවා සහන්නේ සංවර සවහාවයෙන් ශීලවිශුදාබි වෙයි. ... 'විතත සභා රටීසංවේදී'යි කියනලද ආශවා සපුශවා සයන්නේ වශයෙන් විතතයානේ එකාශුනා සභා හත අවිසෙෂපය දන්නාහට ... පුකට කොට දන්නේ ඉංදියයන් සම්වධාන කෙරෙයි. එසින් කියනු ලැබෙයි: 'සමන් කුව පරිවිජාකයා'යි. (3)

කිසෙයිත් 'චිතතසංසකාරය සත්හිඳුවමින් ආශ්රාස කරන්නෙම්' හික්මේ ද 'චිතතසංසකාරය සත්හිඳුවමින් පුණාස කරන්නෙම්' හික්මේ ද ශක්:

විතතසංසභාර කවරැ යත්; 'දීඝං' යි කියනලද ආශවාසයාගේ වශයෙන් සංශූවත් වෙදනාවත් වෛතසික වෙති. තෙල බමීයෝ සිත පිළිබද වූවාහු විතතස සකාර වෙති. ඒ විතතසංසකාරයන් සන්තිඳුවමින් නිරුදා කෙරෙමින් වසුපශමනය කෙරෙමින් තික්මෙයි. 'දීඝං' යි කියනලද පුශවාසයාගේ වශයෙන් සංශූවත් වෙදනාවත් වෛතසික වෙති. තෙල බමීයෝ සිත පිළිබද වූවාහු විතතසංසකාර වෙති. ඒ විතතසංසකාරයන් සන්තිඳුවමිත් නිරුදා කෙරෙමින් වසුපශමනය කෙරෙමින් තික්මෙයි. 'විතතසකිකාරපටිසංවෙදී'යි කියනලද ආශවාසයාගේ වශයෙන් ... 'විතත-සක්කාරපටිසංවෙදී'යි කියනලද ආශවාසයාගේ වශයෙන් ... 'විතත-සකිකාරපටිසංවෙදී'යි කියනලද පුශවාසයාගේ වශයෙන් සංඥාවත් වෙදනා-වත් වෛතසික වෙති. තෙල බමීයෝ සිත පිළිබද වූවාහු විතතසංසකාර වෙති. ඒ විතතසංසකාරයන් සන්තිඳුවමින් නිරුදබ කෙරෙමින් වසුප-ශමනය කෙරෙමින් තික්මේ.

'පසසමහයං චිතනසබාරං'යි කියනලද ආශවාසයාගේ වශයෙන් වෙදනා වෙයි (අරමුණට) එළඹසිටීම සමෘති යැ. අනුපසානාව ශූන යැ, වෙදනාව උපසථාන වෙයි. සමෘති නො වෙයි. සමෘතිය උපසථාන ද සමෘති ද වෙයි. ඒ සමෘතියෙන් ඒ ශූනයෙන් ඒ වෙදනාව අනුපසසනා කෙරෙයි. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'වෙදනාසු වෙදනානුපසානාසතිපට්ඨානතාවනා'යි.

අනුපසාන් යනු: කිසෙයින් ඒ වෙදනාව අනුපසානා කෙරේ ද යන්: අනිතා හෙයින් අනුපසානා කෙරෙයි. ... මෙසෙයින් ඒ වෙදනාව අනු-පසානා කෙරේ. භාවනා යනු භාවනා සතරෙකි: ... ආසෙවනසානාව-යෙන් භාවනා යි.

'පසාමහයං චිතතසඬාරං'යි කියනලද ආශවාසපු වොසයන්ගේ සංචර-සවහාචයෙන් ශීලවිශුදඩි යැ ... 'පසාමහයං චිතතසඬාරං' යි කියනලද ආශවාසපු වොසයනගේ වශයෙන් චිතතයාගේ එකාගුතා සඬාහත අවිසෝෂපය දන්නාහට ... පුකට කොට දන්නේ ඉන්දියයන් සම්වඩාන කෙරෙයි. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'සමන්කුව පරිවිජාකින්' යි. (4)

වෙදනාවන්හි වෙදනාව අනුවැ බැලීමෙහි අනුදශීනාඥනයෝ අට දෙනෙක, උපස්ථානානුසමෘතීහු ද අටදෙනෙක, සෞතානභික වසනූහු සතර දෙනෙකි.

දවිතීයවතුෂකය යි.

කථං 'චිතතපට්සංවෙදී අසායිසාම්'ති සිකකත්, චිතතපටිසංවෙදී පසායිසාමී'ති සිකකත්.

තාතුමා තං විතතා: දීඝං අසසාසවසෙන විකැකුණා විතතා,¹ යං විතතා මනො මානසං හදයං පණඩරං මනො² මනායතනං මනිත්රියං විකැකුණා විකැකුණකාකිනො තජජාමනො³ විකැකුණාබාතු,⁴ දීඝා පසසාසවසෙන –පෙ– පසාමහයං විතතසබාරං අසසාසවසෙන –පෙ– පසාමහයං විතතසබාරං පසාසවසෙන විකැකුණාං විතතා¹ යං විතතා මනො මානසං හදයං පණඩරං මනො මනායතනං මනිත්රියං විකැකුණාං විකැකුණකාබනො තජරා මනො,³ විකැකුණාබාතු⁴ ඉදං විතතං.

කථං නා චිතතං පටිවිදිතා හොති: දීඝං අසසාසවසෙන චිතතසස එකගාතං අවිකෙඛපං පජානතො සති උපටසීතා හොති, තාය සතියා තෙන කිදිණෙන තං චිතතං පටිවිදිතං හොති, දීඝං පසසාසවසෙන චිතතසස එකගාතං අවිකෙඛපං පජානතො සති උපටසීතා හොති, තාය සතියා තෙන කිදිණෙන නා චිතතං පටිවිදිතං හොති - පෙ - සච්ඡිකාතබබං සච්ඡිකරොතො තං චිතතං පටිවිදිතං හොති, එවං තං චිතතං පටිවිදිතං හොති.

විතතපටිසංවෙදී අසාසපසාසවසෙන විකුකුණං චිතතං,¹ උපටසානං සති, අනුපසානා කැණ, විතතං උපටසානං නො සති, සති උපටසානකොද සති ව, තාය සතියා තෙන විකුකුණෙන තං විතතං අනුපසානි. තෙන වුවානි: 'චිතෙත චිතතානුපසානාසතිපටසානභාවනා'ති.

අනුපාසාන්ති කථං තං විහතං අනුපසාති: අනිවවතො අනුපසාති - පෙ– එවං තං විතතං අනුපසාතී. භාවනාති විතසෝසා භාවනා –පෙ– ආපෙවනටෙයන භාවනා.

විතතපටිසංවෙදී අසාසපසාසානං සංවරවෝන සිලවිසුදබ්. - පෙ-විතතපටිසංවෙදී අසාසපසාසවසෙන විතතසස එකාගානා අවිකොට-පජානතො - පෙ - පජානතෙතා ඉන්දියානි සමෝධානෙති. තෙන වුවවති: 'සමත සුව පටිවරැකතී'ති. (1)

කාථං 'අභිපපමොදයං විතතං අසසයිසසාම්'ති සිකඛති, 'අභිපපමොදයං විතතං පසසයිසසාමී'ති සිකඛති:

කතුමෝ විතතසය අභිපපමොදෙ. දීඝං අසයාසවසෙන විතතසය එකාගනතා අවිකෙඛපං පජානතතා උපපජාති විතතසය අභිපපමොදෙ. යා විතතසය ආමොදනා පමාදනා හාසො පහාසො විතති⁶ බදගතං අතතමනතා විතතසය. දීඝං පසයාසවසෙන විතතසය එකාගතතං අවිකෙඛපං පජානතො උපපජන් විතතසය අභිපපමොදෙ, යා විතතසය ආමොදනා පමොදනා හාසො පහාසො විතති ඔදගතං අතතමනතා විතතසය ආමොදනා පමොදනා හාසො පහාසො විතති ඔදගතං අතතමනතා විතතසය අාමොදනා පමාදනා හාසො පහාසො විතති ඔදගතං අතතමනතා විතතසය අභිපෙ විතතසය එකාගතා අවිකෙඛපං පජානතො උපපජනි විතතසය අභිප මොදෙ, යා විතතසය ආමොදනා පමොදනා හාසො පහාසො විතති ඔදහතං අතතමනතා විතතසය, අයං විතතසය අභිපෙමොදෙ.

3. හජජමනො - PTS, 4 විදුදුර බානු - PIS

^{1.} විශාශාණවතතං - සහා, PTS. 2. 'මනො'තාසිපොළුකොතාස්,

කත්‍රමා ච - සෝ
 විත්‍රයස්ථා - සෝ

කිසෙයින් 'චිතනය පුකට කෙරෙමින් ආංශාංස කරන්නෙම්'යි භික්මේ ද 'චිතනය පුකට කෙරෙමන් පුශවංස කරන්නෙම්'යි භික්මේ ද යන්:

ඒ විතනය කවරු යන්: 'දීඝං' යි කියනලද ආශවාසයාගේ වශයෙන් විඥනය විතත නම. යම් සිතෙක් මනසෙක් මානසයෙක් හෘදයයෙක් පණඩර වූ භවාඞ්න සිතෙක් මනසෙක් මනායතනයෙක් මනින්දීය– යෙක් විඥනයෙක් විඥනසකනියෙක් තදපුරූප මනොවිඥනඛාතුයෙක් වේ ද, 'දීඝං' යි කියනලද පුශවාසයාගේ වශයෙන් ... 'පසසමහයං විතත– සඞ්බාරං' යි කියනලද අශවාසයාගේ වශයෙන් ... 'පසසමහයං විතත– සඞ්බාරං' යි කියනලද පුශවාසයාගේ වශයෙන් ... 'පසසමහයං විතත– සඞ්බාරං' යි කියනලද පුශවාසයාගේ වශයෙන් විඥනය විතත නම. යම් සිතෙක් මනසෙක් මානසයෙක් හෘදයයෙක් පණඬර වූ භවාඞ්න සිතෙක් මනසෙක් මනායතනයෙක් මනින්දීයයෙක් විඥනයෙක් විඥනසකානියෙක් තදනුරූප මනොවිඥනඛාතුයෙක් වේ ද මේ විතත නම වේ.

කිසෙයින් ඒ විතනය පුකට කොට දන්නාලද වේ ද යන්: 'දීෂං' යි කියනලද ආශවාසයාගේ වශයෙන් විතනයාගේ එකාගුතා සඞ්ඛාතත අවිකෙෂපය දන්නාහට සිහි එලඹ සිටියා වෙයි. ඒ සිහියෙන් ඒ නුවණීන් ඒ සිත පුකට කොට දන්නාලද වෙයි. 'දීෂං' යි කියනලද පුශවාසයාගේ වශයෙන් විතනයාගේ එකාගුතා සඞ්ඛාතත අවිකෙෂපය දන්නාහට සිහි එළඹසිටියා වෙයි. ඒ සිහියෙන් ඒ නුවණින් ඒ සිත පුකට කොට දන්නා ලද වෙයි ... සාකෘත්කත්වය සාකෘත් කරන්නාහට ඒ සිත පුකට වූයේ වෙයි. මෙසෙයින් ඒ සිත පුකට කොට දන්නාලද වේ.

'චිතතපටිසංවෙදී' සී කියනලද ආශවාසපුශවාසයන්ගේ වශයෙන් විඥනය චිතත නම. (අරමුණට) එලඹසිටීම සමෘති යැ. අනුපසානාව ඥන යැ. චිතතය උපසථාන වෙයි සමෘති නො වෙයි. සමෘතිය උපසථාන ද සමෘති ද වෙයි. ඒ සමෘතියෙන් ඒ ඥනයෙන් ඒ සිත අනුපසානා කෙරෙයි. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'චිතෙත චිතතානුපසානා සතිපටඨානභාවනා' යි.

අනුපසාසති යනු: කිසෙයින් ඒ සින අනුපසානා කෙරේ ද යන්: අනිතා හෙයින් අනුපසානා කෙරෙයි ... මෙසෙයින් ඒ සින අනුපසානා කෙරේ. භාවනා යනු: භාවනා සතරෙකි...ආසෙවනසවහාවයෙන් භාවතා යි.

'චිතතපටිසංවේදී' යි කියනලද ආශ්වාසප්ෂවාසයන්ගේ සංවරසවහාව-යෙන් ශීලවිශුද්ධි යෑ ... 'චිතතපටිසංවේදී' යි කියනලද ආශ්වාසප්ෂවාස-යන්ගේ වශයෙන් චිතතයාගේ එකාගුනා සඞ්ඛාහත අවිසෙෂපය දන්නාහට ... පුකට කොට දන්නේ ඉණ්ඩයෙන් සමවඛාන කෙරෙයි. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'සමනුදුළු පට්විජාකිත්' යි. (1)

කිසෙයින් 'සින පුමුදිත කෙරෙමින් ආශ්රාස කරන්නෙම්' හික්මේ ද, 'සින පුමුදිත කෙරෙමින් පුවොස කරන්නෙම්' හික්මේ ද යන්:

විතනයාගේ පුමෝදය (අධික තුෂටිය) කවර යන්: 'දීඝං' යි කියනලද අාශවාසයාගේ වශයෙන් විතනයාගේ එකාගුනා සභාඛාත අවිකෙෂපය දන්නාහට විතනයාගේ පුමෝදය උපදී. විතනයාගේ යම් ආමෝදනාකාර-යෙක් පුමෝදනාකාරයෙක් හමයෙක් පුහමයෙක් (ඛනය වැනි බැවින්) විතතියක් උදගු බවෙක් විතනයාගේ සියමන බවෙක් වේ ද, 'දීඝං' යි කියන ලද පුශවාසයාගේ වශයෙන් විතනයාගේ එකාගුනා සභාඛාත අවිකෙෂපය දන්නාහට විතනයාගේ පුමෝදය උපදී. විතනයාගේ යම් ආමෝදනාකාර-යෙක් පුමෝදනාකාරයෙක් හම්යෙක් පුහමයෙක් විතතියක් උදගු බවෙක් විතනයාගේ සියමන බවෙක් වේ ද . 'විතනපටිසංවේදී' යි කියනලද ආශවාසයාගේ වශයෙන් ... 'විතනපටිසංවෙදී' යි කියනලද ආශවාසයාගේ වශයෙන් ... 'විතනපටිසංවෙදී' යි කියනලද ආශවාසයාගේ වශයෙන් ... 'විතනපටිසංවෙදී' යි කියනලද ගුඩොසයාගේ වශයෙන් ... 'විතනපටිසංවෙදී' යි කියනලද ඉහළොදය උපදී. විතනයාගේ යම් ආමෝදනාකාරයෙක් පුමෝදනාකාරයෙක් හම්යෙක් පුහම්ගෙක් චීතනියක් උදගු බවෙක් විතනයාගේ සියමන බවෙක් වේ ද මේ විතනයාගේ පුමෝදය යි. පටිසමහිදුමගොො-මහාවගො-ආනාපානසතිකථා

අභිපපමොදයං චිතතං අසාසපසාසවසෙන විකුකුණං චිතතං, උපටඨානං සති, අනුපසානා ඤැණං, චිතතං උපටඨානං නො සති, සති උපටඨානඤෙවව ෆති ව, තාය සතියා තෙන ඤැණේන තං චිතතං අනු-පසාති. තෙන වුවානි: 'විතෙන චිතතානුපසානාසනිපටඨානහාවනා'ති.

අනුපාකානීති කථං තං විතනං අනුපාකති: - පෙ- එවා තං විතනං අනුපාකති, භාවනාති විත සොහා භාවනා - පෙ- ආ සෙවන ටෝන භාවනා.

අභිපෙමොදයං චිතතං අසායසපසාසාසානං සංවරවෙඪන සීලවිසුද්ධි-පෙ-අභිපාමොදයං විතතං අසායසපසායවසෙන විතතසා එකාගානං අවිකෙඛපං පජානතෝ - පෙ- පජානනෙතා ඉත්දියාති සමොඛානෙති, තෙන වුවවති: 'සමත්ඤව පටිවිජඣතී'ති. (2)

කථං 'සමාදහං චිතතං අසසයිසසාම්'ති සිකඛති, 'සමෘදහං චිතතං පසාසිසසාම්'ති සිකඛති:

කතුමො සමාධි ¹ දීඝං අසායාවපෙන විතතසා එකාගාතා අවිකොඛපො සමාධි, යා විතතසා සීති සණසීති අවටසීති². අවිසාහාරෝ අවිකොඛපො අවිසාහටමානසතා³ සමථෝ සමාධිත්දීයං සමාධිබලං සමමාසමාධි. දීඝං පසාසඑසෙන විතතසා එකාගාතා අවිකොඛපො සමාධි – පෙ – සමාදහං විතතාං අසායාසවසෙන – පෙ – සමාදහා විතතං පසායාවපෙන විතතසා එකාගාතා අවිකොඛපො සමාධි, යා විතතසා සීනි සණසීති අවටසීනි අවිසාහාරෝ අවිකොඛපො අවිසාහටමානසතා සමථෝ සමාධිත්දීයං සමාධිබලං සමමාසමාධි, අයං සමාධි.

සමාදහං විතතං අසාසපසසාසවසෙන විකුකුණං විතතං, උපටසානං සති, අනුපසසනා කැණං, විතතං උපටසානං නොසති, සති උපටසා-නඤෙවව සති ව, තාන සතියා තෙන ඤාණෙන තං විතතං අනුපසසති, තෙන වූවවති: 'විතෙත විතතානුපසසනාසතිපටසානභාවනා'ති.

අනුපසසතිනි කථං තං විතතං අනුපසසති: - පෙ- එවං තං විතතං අනුපසසති. භාවනාති වතසෙසා භාවනා - පෙ- ආසෙවනටෝක භාවනා.

සමාදහං විතතාං අසසාසපසසාසානං සංවරවෝහන සිලවිසුබ් –පෙ– සමාදහං විතතාං අසසාසපසසාසවසෙන විතතසස එකාගානං අවිකොධාං පජානතෝ -පෙ- පජානනෝතා ඉන්දියානි සමෝධානෙහි. තෙන වුවවති: 'තමන් ඤව පටිවිජැකින්'ති. (3)

- 2 අබීට හිනි 5 🗂 සා,
- 3. අවිසාහතමාතාසතා සාක.

¹ කතමදුළු සමාධිපදියං - සාහ

පටිසමහිදුමාගීය-මහාවගී අානාපානසමාතිකථා

'අභිපාමෝදයං චිතතං' යි කියනලද ආශ්චාසපශ්චාසයන්ගේ වශයෙන් විඥනය චිතත නම. උපස්ථානය සමෘති යැ. අනුපසානාව ඥන යැ. චිතතය උපස්ථාන වෙයි, සමෘති නො වෙයි. සමෘතිය උපස්ථාන ද සමෘති ද වෙයි. ඒ සමෘතියෙන් ඒ ඥනයෙන් එ සිත අනුපසානා කෙරේ. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'චිතෙත චිතතානුපසානාසතිපට්ඨානභාවනා'යි.

අනුපසසන් යනු: කිසෙයින් එසිත අනුපසසනා කෙරේ ද යන්: ... මෙසෙයින් එසිත අනුපසසනා කෙරේ භාවනා යනු: භාවනා සතරෙකි ... ආසෙවනස්වභාවයෙන් භාවනා යි.

'අහිපාමොදයං විතතං' යි කියනලද අංශවාසපුශවාසයන්නේ සංචර-සවභාවයෙන් ශීලවිශුද්ධි යැ ... 'අහිපාමොදයං විතතං' යි කියනලද අංශවාස පුශවාසයන්නේ වශයෙන් විතතයාගේ එකාගුතා සඬඛාසාන අවිකෙෂපය දන්නාහට ... පුකට කොට දන්නේ ඉඤියයන් සමවඛාන කෙරේ. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'සමනුඤා පටිවිජකාන්' යි. (2)

කිසෙසින් 'සිත (අරමුණෙයි) පිහිටුවමත් ආශවාත කරත්නෙමී' හික්මේ ද, 'සිත පිහිටුවමත් පුශවාස කරන්නෙමී' භික්මේ ද යත්:

සමාධි කවර යන්: 'දීඝං' යි කියනලද ආශවාසයාගේ වශයෙන් විතතයාගේ එකාගුතා සභාහාත අවිසෙෂපය සමාධි නම. විතතයාගේ යම් (අරමූණෙනි) සිටීමෙක් මොහොවට සිටීමෙක් බැසනෙන සිටීමෙක් නො විසිර යැමෙක් අවිසෙෂපයෙක් නො විසුලසින් ඇති බවෙක් ශමථයෙක් සමාධිණියයෙක් සමාධිබලයෙක් සමාක්සමාධියෙක් වේ ද, 'දීඝං' යි කියන ලද පුශවාසයාගේ වශයෙන් විතතයාගේ එකාගුතා සඬාහාත අවිසෙෂපය සමාධි නම ... 'සමාදහං විතතං' යී කියනලද අංශවාසයාගේ වශයෙන් ... 'සමාදහං විතතං' යි කියනලද පුශවාසයාගේ වශයෙන් වනයෙන් ... 'සමාදහං විතතං' යි කියනලද පුශවාසයාගේ වශයෙන් විතතයාගේ එකාගුතා සඬාහාත අවිසෙෂපය සමාධි නම. විතතයාගේ යම් (අරමූණෙහි) සිටීමෙක් මොනොවට සිටීමෙක් බැසගෙන සිටීමෙක් නො විසිරීමෙක් අවිසෙෂපයෙක් නො විසුලසින් ඇති බවෙක් ශමඑයෙක් සමාධිණියයෙක් සමාධිබලයෙක් සමාක්සමාධියෙක් වේ ද මේ සමාධි නම් වේ.

'සමාදහං චිතතං' යි කියනලද ආශවාසපුවොසයාගේ වශයෙන් වශුනය චිතත නම. උපස්ථානය සමාති යැ අනුපසසනාව ඥන යැ. චිතතය උපස්ථාන වෙයි, සමාති නො වෙයි. සමාතිය උපස්ථාන ද සමාති ද වෙයි. ඒ සමාතී-යෙන් ඒ ඥනයෙන් එසිත අනුපසානා කෙරෙයි. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'චිතෙත චිතතානුපසානාසතිපටයානභාවනා' යි.

දෙනුපඟාති යනු: කිසෙයිත් එයිත අනුපසානා කෙරේ ද යත් ... මෙසෙයිත් එයිත අනුපසානා කෙරේ. භාවනා යනු: භාවනා සතරෙකි ... ආසෙවනසවහාවයෙත් භාවනා යි.

'සමාදහං චිතතං' යි කියනලද ආයෝසපුවෝසයන්ගේ සංවරසවහාව– යෙන් ශීලවිශුදධි යැ ... 'සමාදහං චිතතං'යි කියනලද ආයෝසපුවෝසයන්ගේ වශයෙන් චිතතයාගේ එසාශුතා සඞ්බහාත අවිසෙපපය දන්නාහට ... පුකට කොට දන්නේ ඉන්දියයන් සමවධාන කෙරේ. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'සමළුදුසා පට්විජාකින්' යි. (3) පරිසමහිදුමගෙනා මහාවගන-ආනාපානසතිකථා

කථං 'විමොචයං විහතං අසසසිසසාමී'ති සිකඛති. විමොචයං විහතං පසාසිසසාමී'ති සිකඛති.

'රාහතො විමොචයං විතතං අසාසිසාම්'න්, සිකබනි 'රාහතො විමොචයං විතතං පසාසිසාමී'න් සිකඛන්, 'දෙසතො විමොචයං විතතං අසාසිසාමී'න් සිකඛන්, 'දෙසතො විමොචයං විතතං පසාසිසා'මීන්. සිකඛන්, 'මොහතො විමොචයං විතතං අසාසිසාමී'න් සිකඛන් –පෙ– මානතො විමොචයං විතතං -පෙ– දිටයින විමොචයං විතතං -පෙ– විවකිච්ඡාය විමොචයං විතතං -පෙ– දීනතෝ විමොචයං විතතං -පෙ– උදඩචවතො විමොචයං විතතං- පෙ– අහිරිකතෝ විමොචයං විතතං-පෙ– 'අනොතතපතො විමොචයං විතතං පසාසිසාමී'න් සිකඛන්, විමොචයං විතතං අසාසාසවනො විමොචයං විතතං පසාසිසාමී'න් සිකඛන්, විමොචයං

අනුපසසත්ති කථං තා විතතං අනුපසසති. - පෙ- එවං තං විතතං අනුපසසති. භාවනාති වතසෙසා භාවනා - පෙ- ආසෙවනටෝන භාවනා.

විමොචයං චිතතං අසසාසපසසංසානං සංවරටෙහන සිලවිසුදුඩ් - පෙ-විමොචයං චිතතං අසසාසපසසාසවසෙන චිතතසස එකගෙනං අවිකෙඛපං පරානතො - පෙ- පරානනෙතා ඉඤියාති සමොඛානෙති. තෙන වුච්චති: 'සමතඵඥා පරිවිජඣතී'නි. (4)

අටස් අනුපසානෙ සඳුණානි, අටස් ව උපටසානෘනුසාතියො, වනතාරි සූතනනතිකවඤූනි විනෙන විනතානුපසානාය.

තතියවතුකකං.

කථං 'අනිචවානුපසයි අසාසිසසාම්'ත් සිකඛති, 'අනිවවානුපසයි පසා-සිසාමී'ත් සිකඛති: අනිචවනත් කිං අනිචවං පඤවකඛනා අනිචවා. කෙනටේඪන අනිචවා, උපපාදවයටෙඪන අනිචවා. පඤවතතං ඛනානං උදයං පසානෙතා කති ලකඛණානි පසාත්, වයං පසානෙතා කති ලකඛණානි පසාත්, උදයබබයං පසානෙතා කති ලකඛණානි පසාත්: පඤවතතං ඛනානං උදයං පසානෙතා පඤවවීසති ලකඛණානි පසාත්, වයං පසානෙතා පඤවවීසති ලකඛණානි පසාත්, පඤවතතං ඛනානං උදයබබයං පසානෙතා ඉමානි පඤඤාස ලකඛණානි පසාත්.

්රූලෙ අනිචචානුපසයි අසායිසාමීන් සිකබතී, 'රූලෙ අනිචචානුපසයි පසාසිසාමීන් සිකබති, චේදනාය –පෙ– සකුඤුය – පෙ– සඞ්බාරෙසු – පෙ– විඤඤුණෙ - පෙ– චනබුසමං - පෙ- 'ජරාමරණෙ අනිචචානුපසයි අසාසිසා– මීනු සිකබති, 'ජරාමරණෙ අනිචචානුපසයි පසාසිසාමීන් සිකබති.

අතිචචානුපසසී අසසාසපසසාසවසෙන ධම්මා, උපටසානං සති, අනු-පසසනා කැණං, ධම්මා උපටසානං නො සති, සති උපටසානකොව සති ච, තාය සතියා තෙන කැණණෙන තෙ ධම්මම අනුපසසති, තෙන වුචචති: 'ධම්මෙසු ධම්මානුපසසනා සතිපටසානභාවනා'ති. කිසෙසින් 'සිත මුදමින් ආශවාස කරන්නෙම්' භික්මේ ද, 'සිත මුදමින් පුශවාස කරන්නෙම්' භික්මේ ද යන්: රානයෙන් සිත මුදමින් ආශවාස කරන්නෙම්' භික්මෙසි, 'රානයෙන් සිත මුදමින් පුශවාස කරන්නෙම්' භික්මෙයි, 'දොෂයෙන් සිත මුදමින් ආශවාස කරන්නෙම්' භික්මෙයි, 'දොෂයෙන් සිත මුදමින් පුශවාස කරන්නෙම්' භික්මෙයි, 'මොහයෙන් සිත මුදමින් ආශවාස කරන්නෙම්' භික්මෙයි, 'මොතනෙන් සිත මුදමින් ... දුෂටියෙන් සිත මුදමින් ... චිවිකිනසායෙන් සිත මුදමින් ... සනාහනයෙන් සිත මුදමින් ... ඔංදාසනාසෙන් සිත මුදමින් ... සනාහනයෙන් සිත මුදමින් ... ඔංදාසනාසෙන් සිත මුදමින් ... අහිරිකයෙන් සිත මුදමින් අනොතතපායෙන් සිත මුදමින් පුශවාස කරන්නෙම්' භික්මෙයි. අනොතතපායෙන් සිත මුදමින් පුශවාස කරන්නෙම්' භික්මෙයි.

'විමොචයං චිතතං' යි කියනලද ආශවාසපුගවාසයත්ගේ වශයෙන විඥනය විතත නම. උපස්ථානය සමෘති යැ …

අනුපසානි ගනු: කිසෙයින් එ සිත අනුපසානා කෙරේ ද යත්: ... මෙසෙයින් එ සිත අනුපසානා කෙරේ, භාවනා යනු: භාවනා සතරෙකි .. ආසෙවනසාවසෙන් භාවනා යි.

'විමොචයං විතතං'යි කියනලද ආශවාසපුශවාසයත්ගේ සංවරසව-භාවයෙන් ශීලවිශුදඩි යැ ... 'විමොචයං චීතතං'යි කියනලද ආශවාස-පුශවාසයන්ගේ වශයෙන් විතතයාගේ එකාගුතා සඬාහාත අවිසෙෂපය අත්නාහට ... පුකට කොට දන්නේ ඉන්දියයන් සමවධාන කෙරේ. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'සමනාකා පටිවිජැඩන්'යි. (4)

සිතෙහි සිත අනුවැ බැලීමෙහි අනුදශීනාඥනයෝ අවදෙතෙක, උපසථානානුසමෘතීහු අටදෙනෙක, සෞතානතිකවස්තුහු සතර දෙනෙකි.

තෘත්යවනුකොය යි.

කිසෙයින් අනිතායානුදර්ශී (අතිතා අනු වැ බලනසුලු) වැ ආවොත කරන්නෙම්' භික්මේ ද, 'අතිතයානුදර්ශී වැපුවොස කරන්නෙම්'භික්මේ ද යන්:

අනිවවං යනු: අතිතය කවර යන්: පඤවසකා කියෝ අතිතායයහ. කවර අරුතින් අනිතායයහ යන්: උතපාදවාය සවහාවයෙන් අනිතායෙහ. පඤවසක– ඣයන්ගේ උදය දක්නේ කෙපොක් ලකාෂණයන් දක්නේ ද, වාය දක්නේ සොතෙක් ලකාෂණයන් දක්නේ ද, උදයවාය දක්නේ දා වාය දක්නේ සොතෙක් ලකාෂණයන් දක්නේ ද, උදයවාය දක්නේ සොතෙක් ලකාෂණයන් දක්නේ ද යන්: පඤවසක කියන්ගේ උදය දක්නේ පස්විසි ලකාෂණයන් දක්. වාය දක්නේ පස්විසි ලකාෂණයන් දකී පඤවසක කි– යන්ගේ උදයවාය දක්නේ මේ පනස් ලකාෂණයන් දකී.

්රූපයෙහි අනිතාහනුදර්ශී වැ ආශාවාස කරන්නෙම්' භික්මෙසි, 'රූපයෙහි අනිතාහනුදර්ශී වැ පුශාවාස කරන්නෙම්' භික්මෙයි, වෙදනායෙහි ... සංඥයෙහි ... සංසකාරයන්හි ... විඥනයෙහි ... වසමුසෙහි ... 'ජරා-මරණයෙහි අනිතාහනුදර්ශී වැ ආශාවාස කරන්නෙම්' භික්මෙසි, 'ජරාමරණ-යෙහි අනිතාහනුදර්ශී වැ පුශාවාස කරන්නේම්' භික්මේ.

'අතිචවානුපසසී'යි කියනලද ආශවාසපශවාසයන්ගේ වශයෙන් ධම්යෝ වෙති. උපසථානය සමෘතියා අනුපසසනාව ශූන යැ. ධම්යෝ උපසථාන ය සමෘති නො වෙයි. සමෘතිය උපසථාන ද සමෘති ද වෙයි. ඒ සමෘති-යෙන් ඒ දෙනයෙන් ඒ බම්යන් අනුපසසනා කෙරෙයි. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'බමෙෙසු බම්මානුපසසනාසනිපටසානභාවනා'යි. පටිසමහිදුමගෙනා - මහාවගන - ආනාපාන සභිකථා

අනුපසාගීතී කථං තෙ ධමෙම අනුපසාති: - පෙ- එවං තෙ ධමෙම අනු-පසාති, භාවනාති චනසොං භාවනා - පෙ- ආසෙමනටෝන භාවනා.

අනිවචානුපසයි අසාහසපසාහනානං සංවරවේයන සිලවිසුදුඩි - පෙ-අනිවචානුපසයි අසාහසපසාහවසෙන විතනසය එකශානා අවිකොපං පජානතො - පෙ- පජානනෙතා ඉත්දියානි සමොඛානෙති, තෙන වුවවති: 'සමත කුව පරිවිජැකනී'ති. (1)

කථං 'විරාගානුපසයි අසසයිසසාම්'ති සිසාබති, 'විරාගානුපසයි පසස-සිසසාම්'නි සිසාබති:

රූපෙ ආදීනවං දිසා රූපවිරාගෙ ඡඤජාතො හොති සභාබබිමුතෙතා විතතඤාඩසය සවාධිටසීතං 'රූපෙ විරාගානුපසසී අසයසිසයාමී'තී සිකඛතී, 'රූපෙ විරාගානුපසසී පසයසිසයාමී'ති සිකඛතී, වෙදනාය -පෙ- සභාඛයේය -පෙ- සභාඛාරෙසු -පෙ- විකැකුණෙ -පෙ- චකඛයම්ං -පෙ- ජරාමරණෙ ආදීනවං දිසා ජරාමරණ විරාගා ඡඤජාතො හොති සදධාබිමුතෙතා, විතතඤාඩස සාධිටසීතං, 'ජරාමරණ විරාගානුපසයී අසයසිසයාමී'ති සිකඛතී, 'ජරාමරණ විරාගානුපසයී පසාසසිසයාමී'ති සිකඛති,

විරාගානුපසයී අසසාසපසයාසවසෙන බම්මා, උපටඨානං සති, අනුපසයනාඤුණං, බම්මා උපටඨානං නො සති, සහි උපටඨානඤෙව සති ව, තාය සතියා නෙන ඤුණෙන තෙ බම්ම අනුපසයති, තෙන වුවවති: 'බම්මෙසු බම්මානුපසයනාසතිපටඨානභාවනා'ති.

අනුපසාන්ති කථං තෙ ධමේ අනුපසාන් -පෙ- එවං නෙ ධමේ අනුපසාති. භාවනාති. චනසොා භාවනා - පෙ- ආසෙවනටෝන භාවනා.

විරාගානුපසසී අසසාසපසසාසානං සංවරවෙඪන සීලවිසුදඩි – පෙ - විරා-ගානුපසසී අසසාසපසසාසවසෙන වනතසස එකඟානං අවිකොට පෙරානතො - පෙ - පරාන හතා ඉන්දීයානි සීමොඛානෙකි. තෙන වූවානී: 'සමන් කුව පටිවිජැකිනී'ති (2)

කථං 'නිරොඛානුපසයි අසසසිසසාම්'ති සිකකති, 'නිරොඛානුපසයි පසාසිසසාම්'ති සිකකති:

රූපෙ ආදිනවං දිසවා රූපතිරොබෙ ඡඤජානො හොති සභාගි-මූතෙතා¹, චිතතඤවසස සාබටසීතං 'රූපෙ නිරොබානුපසසී අසස-සිසසාම්'ති සිකඛති, 'රූපෙ නිරොබානුපසසී පසසසිසසාම්'ති සිකඛති, වෙදනාය -පෙ- සඤඤය-පෙ- සඞ්ඛාරෙසු -පෙ- විඤඤාණෙ පෙ- චකබුසමං -පෙ- ජරාමරණෙ ආදීනවං දිසවා ජරාමරණනිරොබෙ ඡඤජානො හොතී සභාබඩමූතෙතා,¹ චිතතඤවසස සවාධිටයිතං, 'ජරාමරණෙ නිරොබානුපසසී අසසසිසසාම්'ති සිකඛති, ජරාමරණ නිරොඛානුපසසී පසාසිසාකාම්'ති සිකඛති.

පටි සමහිදු මාගීය- මහාවගී ආනාපානසමෘතිකථා

අනුපසාහි යනු: කිසෙයින් ඒ ධම්ගන් අනුපසානා කෙරේ ද ගත් ... මෙසෙයින් ඒ ධම්ගන් අනුපසානා කෙරේ. භාවනා යනු: භාවනා සන-රෙකි ... ආසෙවනසවභාවයෙන් භාවනා යි.

'අනිච්චානුපස්සී'යි කියනලද අාශවාසපුශවාසයන් නේ සංවරාසවහාව-යෙන් ශිලවිශුදධි යැ ... 'අනිච්චානුපස්සී'යි කියන ලද ආශවාසපුශවාසයන් නේ වශයෙන් චිතනයාගේ එකාගුතා සඬබහාන අවිකෙෂපය දන්නාහට ... පුකට කොට දන්නේ ඉණ්ඩයයන් සමව්ඛාන කෙරේ. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'සමනාකුව පරිවිජැකුහි'යි (1)

කිසෙයිත් විරාගානුදර්ශී වෑ ආශ්රාස කරන්නෙම්' හික්මේ ද, විරාගානුදර්ශී වෑ පුණාස කරන්නෙම්' හික්මේ ද යන්:

රූපයෙහි ආදීනව දක රූපවිරාශයෙහි උපත් ඡන ඇත්තේ ශුඛාධිමුකත වෙයි. ඔහුගේ සිතද මොනොවට පිහිටියේ වෙයි 'රූපයෙහි විරාශානුදර්ශී වැ ආශ්චාස කරන්නෙමී' හික්මෙයි 'රූපයෙහි විරාශානු දර්ශී වැ පුශ්චාස කරන්නෙමී' හික්මෙයි, වෙදනායෙහි ... සංශූයෙහි-සංසකාරයන්හි- විශූනයෙහි- චස්ෂුසෙහි ... ජරාමරණයෙහි ආදීනව දක ජරාමරණවිරාශයෙහි උපත් ඡන ඇත්තේ ශුඛාධිමුකත වෙයි. ඔහුගේ සිත ද මොනොවට පිහිටියේ වෙයි, ජරාමරණයෙහි විරාශානුදර්ශී වැ ආශ්චාස කරන්නෙමී' හික්මෙයි. 'ජරාමරණයෙහි විරාශානුදර්ශී වැ පුශ්චාස කරන්නෙමී' හික්මෙයි.

වරාගානුපසසී'යි කියනලද ආශ්චාසපුවොසයන්ගේ වශයෙන් ධම්යෝ වේති. උපසථානය සමෘතියැ, අනුපසසනාව ශූන යැ ධම් උපසථාන වෙයි. සමෘති නො වෙයි. සමෘතින උපසථාන ද සමෘති ද වෙයි, ඒ සමෘති-යෙන් ඒ ශූනයෙන් ඒ ධම්යන් අනුපසසනා කෙරේ. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'ධමෙමසු ධමානුපසසනාපතිපටඨානභාවනා'යි

අනුපසසන් යනු: කිසෙයින් ඒ ධමීයන් අනුපසසනා කෙරේ ද යන්: ... මෙසෙයින් ඒ ධමීයන් අනුපසසනා කෙරේ. භාවනා යනු: භාවනා සතරෙකි ... ආසෙවන සවභාවයෙන් භාවනා යි.

'විරාගානුපසයි'යි කියනලද ආශ්වාසපුණාසයන්ගේ සංවරසවභාවයෙන් ශිලවිශුදධි යෑ ... 'විරාගානුපසයි'යි කියන ලද ආශ්වාසපුණාසයන්ගේ වශයෙන් චිතනයාගේ එකාගුතා සඞ්ඛාංත අවිසෝපය පුකට කොට දන්නාහට ... පුකට කොට දන්නේ ඉඤියයන් සමවඛාන කෙරේ. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'සමනුඤුව පරිවිජැකිති'යි. (2)

කිසෙයින් නිරොඛානුදර්ශී වැ ආශවාස කරන්නෙම්' භික්මේ ද, න්රොඛානුදර්ශී වැ පුශවාස කරන්නෙම්' භික්මේ ද යන්:

රූපයෙහි ආදිනව දක රූපතිරොධයෙහි උපත් ඡඤ ඇත්තෝ ශුඛාබිබුකත වෙයි. ඔහුගේ සිතද මොනොවට පිහිටියේ වෙයි. 'රූපයෙහි නිරොධානුදර්ශී වැ ආානාස කරන්නෙම්' හික්මෙයි. 'රූපයෙහි නිරෝ-ධානුදර්ශී වැ පානාස කරන්නෙම්' හික්මෙයි. වෙදනායෙහි ... සංශූයෙහි -සංසාරයන්හි - විඥනයෙහි - වසුසෙහි ... ජරාමරණයෙහි ඇදීනව දක ජරාමරණතිරොධයෙහි උපත් ඡඤ ඇත්තෝ ශුඛාබිමුකත වෙයි ඔහුනේ සිත ද මොනොවට පිහිටියේ වෙයි. ජරාමරණයෙහි නිරෝධානුදර්ශී වැ ආශ්චාස කරන්නෙම්' හික්මෙයි. ජරාමරණයෙහි නිරෝධානුදර්ශී වැ පුළාසකරන්නෙම්' හික්මෙයි. කතිහාකාරෙහි අවිජිනය ආදීනවො හොති, කතිහාකාරෙහි අවිජින නීරාජාකති: පඤාවහාකාරෙහි අවිජිනය ආදීනවො හොති, අටායහාකාරෙහි අවිජින නිරාජාකති.

කතමෙහි පඤාවහාභාරෙහි අවිජජාය ආදීනවො හොති: අනිචාවටේ න අවිජජාය ආදීනවො හොති, දුකාටෝ හති, අවිජජාය අදීනවො හොති, අනතතටේ හා අවිජජාය ආදීනවො හොති, සනතාපටෝ න අවිජජාය ආදීනවො හොති, විපරිනාමටේ හා අවිජජාය ආදීනවො හොති, ඉමෙහි පඤාවහාකාරෙහි අවිජජාය ආදීනවො හොති.

කතමෙහි අවස්හාකාරෙහි අවිජජා නිරුජඣනි: නිදනනිරොබෙන අවිජජා නිරුජඣති, සමුදයනිරොබෙන අවිජජා නිරුජඣති, ජාතිනිරොබෙන අවිජජා නිරුජඣති, පහවනිරොබෙන1 අවිජජා නිරුජඣති, හෙතුනිරොබෙන අවිජජා නිරුජඣති පචවයනිරොබෙන අවිජජා නිරුජඣති, ඤැණුපොදෙන අවිජජා නිරුජඣති, නිරොධුපටසානෙන අවිජජා නිරුජඣති. ඉමෙහි අටස්හාකාරෙහි අවිජජා නිරුජඣති.

ඉමෙහි පඤවහාකාරෙහි අවිජජාය ආදීනවං දිසවා ඉමෙහි අටස්හා-කාරෙහි අවිජජානිරොබෙ² ඡඤජාතො හොති සදධාධිමූනෙකා, විතනඤවසස සවාධිටසීතං අවිජජාය 'නිරොධානුසසී අසසයිසසාමී'ති සිකකති, අවිජජාය නිරොධානුපසසී පසසසිසසාමී'ති සිකකති.

කනිහාකාරෙහි සභාරෙසු ආදීනවො හොනි, කනිහාකාරෙහි සභාරා නිරුජඣනති: - පෙ- කනිහාකාරෙහි විඤඤණේ ආදීනවො හොනි, කනිහා-කාරෙහි විඤඤණේ නිරුජඣනි. - පෙ- කනිහාකාරෙහි නාමරූපෙ ආදීනවො හොති, කනිහාකාරෙහි නාමරූපං නිරුජඣනි - පෙ- කනිහාකාරෙහි සළාගතනෙ ආදීනවො හොති, කනිහාකාරෙහි සළාගතනං නිරුජඣනි - පෙ- කනිහාකාරෙහි එසෙස ආදීනවො හොති, කතිහාකාරෙහි එසෙසා නිරුජඣති-පෙ- කනිහාකාරෙහි වෙදනාය ආදීනවො හොති, කනිහාකාරෙහි වෙදනා නිරුජඣනි - පෙ- කනිහාකාරෙහි තණහාය ආදීනවො හොති, කනිහාකාරෙහි තරුජඣනි - පෙ- කනිහාකාරෙහි වෙදනා නිරුජඣනි - පෙ- කනිහාකාරෙහි තණහාය ආදීනවො හොති, කනිහාකාරෙහි තරුජඣනි - පෙ- කනිහාකාරෙහි පෙණහාය ආදීනවො හොති, කනිහාකාරෙහි තරුජඣනි - පෙ- කනිහාකාරෙහි තරුජඣනි - පෙ- කනිහාකාරෙහි වෙදනා නිරුජඣනි - පෙ- කනිහාකාරෙහි තණහාය ආදීනවො හොති, කනිහාකාරෙහි තරුජඣනි - පෙ- කනිහාකාරෙහි තරුජඣනි - පෙ- කනිහාකාරෙහි ප්රාවරණ නිරුජඣනි: පඤවහාකාරෙහි ප්රාවරණ ආදීනවො හොති, අථානාකාරෙහි ප්රාවරණ නිරුජඣනි.

කතමෙහි පඤුවහාකාරෙහි ජරාමරණෙ ආදීනවො හොති: අනිච්චටෝක ජරාමරණෙ ආදීනවො හොති, දුක්ඛටෝක -පෙ-අනතතටෝන -පෙ- සහතාපටෝක -පෙ- විපරිනාමටෝක ජරාමරණෙ ආදීනවො හොති. ඉමෙහි පඤුවහාකාරෙහි ජරාමරණෙ ආදීනවො හොති.

¹ ආහාරතිරොබෙන - අත

² අවිජජනිරොධෙත - සාහා, PTS,

කිහි අහුරෙකින් අවිදා යෙහි ආදීනව වේ ද? කිහි අයුරෙකින් අවිදාව නිරුදා වේ ද යන්: පස් අයුරෙකින් අවිදා යෙහි ආදීනව වෙයි. අට අයුරෙකින් අවිදාව නිරුදා වේ.

කාවර පස්අයුරෙකින් අවිද යෙහි ආදීනව වේ ද යන්: අනිනාසවහාව-කෙන් අවිදා යෙහි ආදීනව වෙයි. දුঃඛසානවයෙන් අවිදා යෙහි ආදීනව වෙයි. අනාතමානාවහාවයෙන් අවිදා යෙහි ආදීනව වෙයි. සනතාපසාවහාව-යෙන් අවිදා යෙහි ආදීනව වෙයි. විපරිණාමසාවහාවයෙන් අවිදා යෙහි ආදීනව වේ. මේ පස්අයුරින් අවිදා යෙහි ආදීනව වේ.

කවර අටඅයුරෙකින් අවිදුවේ නිරුඬ වේ ද යත්: මූලප්නාය ත්රොඛයෙන් අවිදාව තිරුඬ වෙයි, ආසනනප්නාය නිරොඛයෙන් අවිදාව තිරුඬ වෙයි, මූලප්තායාගේ උතපතතිනිරොඛයෙන් අවිදාව නිරුඬ වෙයි, ආසනනප්තායගත් උතපතතිනිරොඛයෙන් අවිදාව නිරුඬ වෙයි, ජනක පතාය නිරොඛයෙන් අවිදාව නිරුඬ වෙයි: උපස්ථමහකප්තාය නිරොඛ-යෙන් අවිදාව නිරුඬ වෙයි, (විදශීනා-මාගී) ශූනොතපාදයෙන් අවිදාව නිරැඬ වෙයි. නිරොඛය ඵළඹසිටීමෙන් අවිදාව නිරුඬ වෙයි. මේ අට අනුරින් අවිදාව නිරුඬ වේ. මේ පස් අයුරින් අවිදායෙහි ආදීනව දක මේ අට අයුරින් අවිදාන්රොඛයෙහි හටගත් ඡනු ඇත්තේ ශුඬාබමුකත වෙයි. ඔහුනේ සිත ද මොනොවට පිහිටියේ වෙයි. 'අවිදාවනේ නිරොඛය අනුවැ බලමන් ආශවාස කරන්නෙම්' භික්මෙයි. 'අවිදාවනේ නිරොඛය අනුවැ බලමන් පුනොස කරන්නෙම්' භික්මෙ.

කිහි අසුරෙකින් 'සංසකාරයන්හි අංදීනව වේ ද, කිහි අසුරෙකින් සංසකාරයෝ නිරුදධ වෙත් ද, ... කිහි අයුරෙකින් විඥනයෙහි ආදීනව වේ ද, කිහි අයුරෙකින් විඥනය නිරුදා වේ ද, කිහි අයුරෙකින් නාම-රූපයෙහි ආදීනව වේ ද, කිහි අසුරෙකින් නාමරූපය නිරුදඩ වේ ද? කිහි අසුරෙකින් සලායතනයෙහි ආදීනව වේ ද, කිහි අසුරෙකින් සලා-යතනය නිරැදධ වේ ද, කිහි අයුරෙකින් සපශ්යෙහි අංදීනව වේ ද, කිහි අයුරෙකින් සායීය නිරුදා වේ ද, කිහි අයුරෙකින් වෙදනායෙහි ආදීනව වේ ද, කිහි අයුරෙකින් වෙදනාව නිරුදධ වේ ද, කිහි අයුරෙකින් තෘෂණාවගේ ආදීනව වේද, කිහි අසුරෙකින් තෘෂණාව නිරුදිධ වේද, කිහි අයුරෙකින් උපාදනයෙහි ආදීනට වේ ද, කිහි අයුරෙකින් උපාදනය නිරැදඩ වේ ද, කිහි අයුරෙකින් භවයෙහි ආදිනව වේ ද, කිහි අයුරෙකින් භවය නිරුදධ වේ ද, කිහි අයුරෙකින් ජාතියෙහි ආදීනව වේද, කිහි අයුරෙකින් ජාතිය නිරුදධ වේද, කිහි අයුරෙකින් ජරාමරණයෙහි ආදීනව වේද, කිහි අසුරෙකින් ජරාමරණය නිරුඬ වේද යන්: පස් අයුරෙකින් ජරාමරණයෙහි ආදීනව වෙයි. අට අයුරෙකින් ජරාමරණය තිරුදඩ වේ.

කාවර පස් අයුරින් ජරාමරණයෙහි ආදීනව වේද යත්: අතිතා සවහාවයෙක් ජරාමරණයෙහි ආදීනව වෙයි. දුඃඛසවහාවයෙත් ... අනාතා සවහාවයෙත් ... සනතාපසවහාවයෙත් .. විපරිණාමසවහාවයෙත් ජරා– මරණයෙහි ආදීනව වෙයි. මේ පස් අයුරින් ජරාමරණයෙහි ආදීනව වේ. කතමෙහි අවස්හාකාරෙහි ජරාමරණං තිරුජඣනි: නිදනතිරොබෙන ජරාමරණං තිරුජඣයි, සමුදයනිරොබෙන -පෙ- ජාතිනිරොබෙන -පෙ-පහවතිරොබෙන¹ -පෙ- හෙතූනිරොබෙන -පෙ- පච්චයනිරොබෙන -පෙ-ඤැණුපපාදෙන -පෙ- නිරොධුපටසානෙන ජරාමරණං නිරුජඣති. ඉමෙහි අවස්හාකාරෙහි ජරාමරණං නිරුජඣති.

ඉමෙහි පඤාවහාකාරෙහි ජරාමරණ ආදීනවං දිසවා ඉමෙහි අවඪහාකා-රෙහි ජරාමරණනිරොබෙ ඡඤජාතො හොති සඬාබිමූතෙතා,² චිතතඤාවසය සාබිටයිතං, 'ජරාමරණෙ නිරොඛානුපසයී අසයයිසයාම්'ති සිකබති, ජරාමරණෙ නිරොඛානුපසයී පසායිසයාමී'ති සිකබති.

නිරොඛානුපසසී අසාංසපසාංසවසෙන බම්මා, උපට්ඨානං සති, අනු පසානා ඤාණං, බම්මා උපට්ඨානං නො සති, සනි උපට්ඨානඤෝව සති ව, තාය සතියා තෙන ඤාණෙන තෙ බම්මම අනුපසාහනි. තෙන වුච්චති: 'බම්මාසු බම්මානුපසානාසතිපට්ඨානහාවනා'ති.

අනුපසාත්ති කථං තෙ ඩමේම අනුපසාති -පෙ- එවං හෙ ඩමේම අනුපසාති, තුවනාති වතසො, භාවනා -පෙ- ආසෙවනටෝන භාවනා.

තිරොඛානුපසයි අසාසාසපසසාසානං සංවරවෙයන සිලවිසුදයි –පෙ-නිරොඛානුපසයි අසාසාසපසසාසමසෙන චිතනසා එකාගාතං අවිකෙඛපං පරාභතො –පෙ– පරානනෙතා ඉඤියාති සීමොඛානෙති. තෙන වුච්චති: 'සමහළු පවිවිජැකිතී'ති. (3)

කථං 'පටිනිසසාභානුපසයි අසසයිසාමේ'ති සිකඛති, 'පටිනිසසාභානු-පසයි පසාසිසසාමී'ති සිකඛති:

පමනිසානාන දො පටිනිසාහා: පරිච්චාශපටිනිසාගොන ව, පකඛඥනපටිනිසාගොන ව. 'රූපං පරිච්චජනී'හි පරිච්චාශපටිනිසාගොන 'රූපනිරොබෙ නිබබානෙි විතතං පකඛඥතී'හි පකඛඥනපටිනිසාගොන, රූපෙ පටිනිසාගොනුපසයී අසාසයිසාමේ'ති සිකඛති, රූපෙ 'පටිනිසාගොනු-පසයී පසාසයිසාමේ'හි සිකඛති. වෙදනං -පෙ- සඤඤං -පෙ- සඬඛාරෙ -පෙ- විඤඤණං -පෙ- එකබුං -පෙ- 'ජරාමරණං පරිච්චජතී'ති පරිච්චාග-පටිනිසාගොන, 'ජරාමරණතිරොබෙ නිබබානෙ චිතතං පකඛඥතී'ති පකඛඥනපටිනිසාගොන.

'ජරාමරණ පටිනිසාහානානුපසාසී අසාහලිසාාම්'හි සිකබති, 'ජරාමරණ පටිනිසාහානානුපසාසී පසාසිසාමේ'ති සිකබති. පටිනිසාහානානුපසාසී අසාහස-පසාහස්වසෙන බම්මා, උපටස්ගතං සති, අනුපසානා ඤණං, බම්මා උපටස්ගතං නො සති, සති උපටස්ගතසොවව සති ව. තාය සතියා තෙන ඤණෙන තෙ බමේම අනුපසාකි. තෙන වුච්චති: 'බමේමසු බම්මානු-පසානාගත්පටස්ගතභාවනා'ති.

^{2.} සදධාවිමුතෙතා - සි 1.

කවර අට අයුරිත් ජරාමරණය නිරුදධ වේ ද යන්: නිදනනිරොධ-යෙන් ජරාමරණය නිරුදධ වෙයි. සමුදයනිරොධයෙන් ... ජාතිනිරොධ-යෙන් ... පහවනිරොධයෙන් ... හෙතුනිරොධයෙන් ... පුතායනිරොධයෙන් ... දෙනොතපාදයෙන් ... නිරොධය එළඹසිටීමෙත් ජරාමරණය නිරුදධ වෙයි. මේ අට අයුරිත් ජරාමරණය නිරුදධ වේ. මේ පස් අයුරිත් ජරාමරණයෙනි ආදීනව දක මේ අට අයුරින් ජරාමරණනිරොධයෙනි හටහත් ඡනු ඇත්තේ ශුදධායෙනි අධිමූකත වෙයි. ඔහුගේ සිත ද මොනොවට පිනිටියේ වෙයි. 'ජරාමරණයෙනි නිරොධය අනුවැ බලමිත් ආශ්චාත කරන්නෙම්' නික්මෙයි. ජරාමරණයෙනි නිරොධය අනුවැ බලමිත් ප්‍රයාස කරන්නෙම්' නික්මෙයි. 'නිරොධානුපසසී'යි කියන ලද ආශ්චාස-ප්‍රශ්චාසයන්ගේ වශයෙන් ධම්යෝ වෙයි. සමෘති හෝ වෙයි. සමෘතිය උපස්ථානය සමෘතිය අනුපසය-නාව දෙන හැ ධම් උපස්ථාන වෙයි. සමෘති නො වෙයි. සමෘතිය උපස්ථාන ද සමෘති ද වෙයි. ඒ සමෘතියෙන් ඒ දෙනයෙන් ඒ ධම්යන් අනුපසානා කෙරෙයි. එයින් කියනු ලැබෙයි. 'ධිමෙසු ධමමානුපසානා-සතිපටඨානහාවනා'යි.

අනුපසාති යනු: කිසෙසින් ඒ බමීයන් අනුපසානා කෙරේ ද යන්: ... මෙසෙසින් ඒ බමීයන් අනුපසානා කෙරෙයි. නාවනා යනු: භාවනා සතරෙකි ... ආසෙවනසවහාවයෙන් භාවනා යි. 'නිරොඛානුපසාසී'යි කියන ලද ආශාසපශාසයන්ගේ වශයෙන් සංවර සාහාවයෙන් ශීලවිශුදධි යෑ ... 'නිරොඛානුපසාසී'යි කියනලද ආශාසපශාසයන්ගේ වශයෙන් විතනයාගේ එකාශුනා සෑඛාසාන අවිකෙෂපය පුසාට කොට දන්නාහට ... පුසාට කොට දන්නේ ඉණුසයන් සමවඛාන කෙරෙයි. එයින් කියනු ලැබෙයි. සමහළුකුව පටිවිණාඩායි.

කිසෙසින් 'පටිනිසාගානුපසයි වැ ආයවාන කරන්නෙම්' භික්ෂේ ද, 'පටිතිසසගොනුපසයි වැ පුවොය කරන්නෙම්' භික්මේ උ යන්: පටි-නිසාහනා යනු: පුතිනිඃසගීයෝ දෙදෙනෙකි: පරිතසාගපුතිනිඃසගී ය, පුසකඥනපුතිනි:සගී ගැ යි. රූපය පරිතුසාග කෙරේ නු යි පරිතුසාග පුඟිනිසෙහී වෙයි. රූපතිරොධ සඬාභාත නිළුණයෙහි චිතතය පුසකඥනය කෙරේ නු යි පුසකඥනපුතිනි;සහී වෙයි. 'රූපයෙහි පටිනිසසගොනුපසසී වැ ආශ්චාස කරන්නෙම්' භික්මෙයි. 'රූපයෙහි පරිනිසසගගානුපසසී වැ පුණාස කරන්නෙම්' හික්මෙයි. වෙදනාව ... සංඥව ... සංසකාරයන් ... විඥනය ... චිඤුෂ ... ජරාමරණය පරිතාහා කෙරේ නු සි පරිතාහපතිසගී වෙස ජරාමරණතිරොධ සඹඛාාන නිවාණයෙහි චිතනය පුසකඥන කෙරේ හු සි පුසකඥනපුති සගී වෙයි. 'ජරාමරණගෙහි පටිනිසාගගානුපසයී වැ ආශවාස කරත්නෙම්' භික්මෙයි. ජරාමරණයෙහි පටිතිසසගගානුපසයි වැ පුගවාස කරන්නෙම්' භික්මෙයි. පටිනිසාංගානුපසයී'යි කියනලද ආශාතපුංවාස-යත්ගේ වශයෙන් බමයෝ වෙනි. උපසථානය සමෘති යැ, අනුපසසනාව ඥන ගැ, බම් උපස්ථාන වෙයි. සමෘති නො වෙයි සමෘතිය උපස්ථාන ද සමෘතීද වෙයි. ඒ සමෘතියෙන් ඒ ඥනනෙන් ඒ ඛම්යන් අනුපසයනා කෙරෙයි. එයින් කියනු ලැබෙයි. 'ධමේමසු බම්මානුපසානාසතිපටඨාන භාවනා'යි.

අනුපසාන්න් කථං නෙ බමේම අනුපසාන්: අනිචචනො අනුපසාන්, නො නිච්චනො -පෙ- පටිනිසාජන්, නො ආදියන්. අනිච්චනො අනු-පසානතා නිච්චසඤඤ පේහත් -පෙ- පටිනිසාජන්නො ආදනං පජහත්. එවං නෙ බමේම අනුපසානි. තාවනානි චනසෝ භාවනා: තත් ජාතානං බම්මානං අනතිවතතනටෙයන භාවනා -පෙ- ආසෙවනටෙයන භාවනා.

පටිනිසාහනානුපසයී අසාසපසාසානා සංචරවේහන සීලවිසුදධි, අවිකොපටෙයන විතතවිසුදධි, දසානටෙයින දිටයිවිසුදධි, යො තත සංචරටෙයා, අයං අධිසීලසිකාබා. යො තත අවිකොටපටෙයා, අයං අධිවිතතසිකාබා, යො තත දසානටෙයා, අයං අධිපණැඤසිකාබා. ඉමා ඒ සොසා සිකාබායො ආචජජනෙතා සිකාබති, ජානතෙතා සිකාබති -පෙ-සච්ඡිකාතබබං සච්ඡික රොනෙතා සිකාබති.

පටිනිසාහනානුපසයී අසාහසපාසාසවනෙන විතතසා එකහාතං අවිකෙකපං පජානතො විදිනා වෙදනා උපපජනත්, විදිතා උපටාහනත්, විදිතා අබහතාං ගචඡනති - පෙ - පටිනිසාහනානුපසයී අසාහසපසාහසවසෙන චිතතසා එකහාතං අවිකෙකපං පජානනෙතා ඉඤිගානි සමොධානෙති, ගොවරකුව පජානාති, සමතාකුව පටිවිජැඩති, බලානි සමොධානෙති, බොජැඩමේහ සමොධානෙති, මහතං සමොධානෙති, බමේම සමොධානෙති, ගොවරකුව පජානාති, සමතාකාව පටිවිජැඩති.

ඉංදියානි සමොඩානොගීහි කථං ඉන්හානි සමොධානෙහි: අධි-මොකාටෝක සද්ධින්දියං සමොධානෙහි -පෙ- නෙන වුච්චති: 'සමාන්ඤා පටිවිණ්ඩාහී'නි. (4)

අටා අනුපසානෙ සැණාති, අටා ච උපටාහානුසාතියො, වහතාරි සුතතනතිකවන්න බමෙමසු බමානුපසානාය.

ඉමාති බතතිංස සතොකාරිසස සඳුණාති.

වතුපු චතුකකං.

372

සතොකා*මි ක*ුණ **නිදෙ**දුසෙ.

අනුපසානි යනු: කිසෙයින් ඒ බමීයන් අනුපසානා කෙරේ ද යන්: අනිතා හෙයින් අනුපසානා කෙරෙයි. නිතා හෙයින් අනුපසානා නො කෙරෙයි. ... පරිතාග කෙරෙයි. ගුහණය නො කෙරෙයි. අනිතා හෙයින් අනුපසානා කරනුයේ නිතාසංඥව දුරු කෙරෙයි ... පරිතාග කරනුයේ ආදනය දුරු කෙරෙයි. මෙසෙයින් ඒ බමීයන් අනුපසානා කෙරෙයි. හාවනා යනු: භාවනා සතරෙකි: ඒ භාවනාවිශෙෂයෙහි උපත් යුගනදබ (සමාබ-පුඥු) බම්යන්ගේ නො ඉක්ම පවත්නා සවහාවයෙන් භාවනා යෑ ... ආසෙවනසාහාවයෙන් භාවනා යි.

'පටිනිසසාගානුපසසී'යි කියනලද ආශවාසපුවොසයන්නේ වශයෙන් සංවරසවභාවයෙන් ශීලවිශුද්ධි යැ අවිකෙෂපසවහාවයෙන් චිතතවිශුද්ධි යැ දශීනසාවභාවයෙන් දූෂට්විශුද්ධි යැ, එහි යම් සංචරසාවභාවයෙක් වේ ද මේ අධිශීලශිකෂා යැ, එහි යම් අවිකෙෂපසාවභාවයෙක් වේ ද මේ අධිවිතතශිකෂ, යැ එහි යම් දශීනසාවභාවයෙක් වේ ද මේ අධිපුඥශිකෂා යි. මේ තුන් ශික්ෂාවන් අාවජිනා කරන්නේ හික්මෙයි දන්නේ හික්මෙයි. ... සාකෂාත්– කත්වාය සාකෂාත් කරන්නේ හික්මේ.

'පටිනිසසගොහුපසසී'යි කියන ලද ආශවාසපුවොසයන්ගේ වශයෙන් විතනයාගේ එකාගුතා සඬබාගත අවිසෙෂපය දන්නාහට පුකට කොට දන්නාලද වෙදනාවෝ උපදිති, පුකට කොට දන්නාලද්දාහු වටහත් පුකට කොට දන්නා ලද්දාහු අසනයට යෙන් ... 'පටිනිසාහානාහුපසසී'යි කියනලද ආශවාසපුවොසයන්ගේ වශයෙන් විතනයාගේ එකාගුතා සඬඛාහත අවිසෙෂපය පුකට කොට දන්නේ ඉන්දියයන් සමවඛාන කෙරෙයි. ගොවරය ද පුකට කොට දනගනී. ශමාණීය ද පුතිවෙඛ කෙරෙයි. බලයන් සමවඛාන කෙරෙයි. බොහාඬගයන් සමවඛාන කෙරෙයි. මාගීය සමවඛාන කෙරෙයි. බමයන් සමවඛාන කෙරෙයි. ගොවරය ද පුකට කොට දූනගනී. ශමාණීය ද පුතිවෙඛ කෙරේ.

ඉංදියානි සමෝධානෙති යනු: කිසෙයින් ඉඤියයන් සමවධාන කෙරෙයි, යත්: අධිමොඤසොනාවයෙන් ශුදේඛඤියය සමවධාන කෙරෙයි. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'සමඤඤා පරිවිණකන්'යි.

ධම්යත්හි ධම්ානුදශීනායෙහි අනුදශීනාඥනයෝ අටදෙනෙක උපසථා-භානුසමෘතීහු ද අට දෙනෙක, සෞතානතිකවසනුහු සතර දෙනෙකි.

මොහු සතොකාරීහුගේ දෙතිස් ඥනයෝ යි.

චතු හී චතු සොය යි.

සතොකාරීඥානනිදේශය නිමි.

3 - 6, 11. සැණරාසිජකකං

(6) කතමානි වතුවීසති සමාධිවසෙන කැණානි:

දීසං අසාසාසවසෙන චිතතසා එකගාතා අවිකෙඛපො සමාබි, දීඝං පසාසවසෙන චිතතසා එකගාතා අවිකෙඛපො සමාබි –පෙ– විමොචසං විතතං අසාසාසවසෙන චිතතසා එකගාතා අවිකෙඛපො සමාබි, විමොචයං විතතං පසාසවසෙන චිතතසා එකගාතා අවිකෙඛපො සමාබි.

ඉමානි චතුවීසති සමාබිවසෙන ඤ ණානි.

(7) කතමානි දෙවසතතති විපසසනාවසෙන කැණානි:

දීඝං අසාසාසං අනිච්චතෝ අනුපසානවෝන විපසානා, දුක්ඛතෝ අනුපසානඩෝන විපසානා, අනතතතෝ අනුපසානවෝන විපසානා දීඝං පසාසාසං අනිච්චතෝ අනුපසානඩෝන විපසානා, දුක්ඛතෝ අනු-පසානඩෝන විපසානා, අනතතතෝ අනුපසානඩෝන විපසානා - පෙ-විමෝවයං චිතතං අසාසාසං - පෙ- විමෝවයං චිතතං පසාසං අනිච්චතෝ අනුපසානඩෝන විපසානා, දුක්ඛතෝ අනුපසානඩෝන විපසානා අනතතතෝ අනුපසානඩෝන විපසානා.

ඉමාති අවසහතති විපසානාවසෙන ඤණාති.

(8) කතමානි අට්ඨ නිඛ්ඩිදු කිදුණානි:

අතිවවානුපසයී අසසාසං යථානුතං ජානාති පසසතීති තිබබිද,ඤුණං, අතිවවානුපසයී පසසාසං යථානුතං ජානාති පසසතීති තිබබිද,ඤුණං -පෙ-පටිතිසසഞානුපසයී අසසාසං යථානුතං ජානාති පසසතීති තිබබිද,ඤුණං, පටිතිසසഞානුපසයී පසසාසං යථානුතං ජානාති පසසතීති තිබබිද,ඤුණං.

ඉමාති අටා තිබබිදු කුණාති.

(9) කතමානි අටා නිබ්බදුනුලොමෙ කි ුණානි.

අනිචචානුපසයි අසසාසං හයතුපටඨානෙ පකුකු නිබබිදනුලොමෙ කැණං, අනිචචානුපසයි පසසාසං හයතුපටඨානෙ පකුකු නිබබිදනුලොමෙ කැණං - පෙ- පටිනිසසංශානුපසයි අසසාසං හයතුපටඨානෙ පකුකු නිබබිදනුලොමෙ කැණං, පටිනිසසංශානුපසයි පසසාසං හයතුපටඨානෙ පකුකු නිබබිදනුලොමෙ කැණං.

ඉමාති අටා තිබබිදු නුලොමේ සඳුණාති.

3 – 6, 11. ඥනරාශිෂට්ක

සමාබ්වශයෙන් සූවිසි ඥනයෝ කවරහ යක්:

'දීඝං'යි කියනලද අංඛෝසයාගේ වශයෙත් විතතයාගේ එකාගුතා සඬාහත අවිසෙෂපය සමාධි යෑ 'දීඝං'යි කියනලද පුශවාසයාගේ වශයෙත් විතතයාගේ එකාගුතා සඬාහත අවිසෙෂපය සමාධි යෑ ... 'විමෝචයං විතතං'යි කියනලද අංශවාසයාගේ වශයෙත් විතතයාගේ එකාගුතා සඬාහත අවිසෙෂපය සමාධි යෑ 'විමෝචයං විතතං'යි කියනලද පුශවාසයා ගේ වශයෙත් චිතතයාගේ එකාගුතා සඬාහත අවිසෙෂපය සමාධි යි.

මොහු සමාධි වශයෙන් සූවිසි ඥනයෝ යි. (1)

විදශීනා වශයෙන් දෙසැත්තැ ඥනයෝ කවරහ යත්.

දීඝී වූ ආවෝසය අනිතා හෙයින් අනුදශීනාසවහාවයෙන් විදශීනා යැ දුම හෙයින් අනුදශීනාසවහාවයෙන් විදශීනා යැ අනානම හෙයින් අනු-දශීනාසවභාවයෙන් විදශීනා යැ දීඝී වූ පුශවාසය අනිතා හෙයින් අනු-දශීනාසවභාවයෙන් විදශීනා යැ දුම හෙයින් අනුදශීනාසවභාවයෙන් විදශීනා යැ අනානම හෙයින් අනුදශීනාසවභාවයෙන් විදශීනා යැ… සිත මුදමන් ආවෝසය … සින මුදමන් පුශවාසය අනිතා හෙයින් අනුදශීනා සවභාවයෙන් විදශීනා යැ දුම හෙයින් අනුදශීනාසවභාවයෙන් විදශීනා යැ ආනාතම හෙයින් අනුදශීනාසවභාවයෙන් විදශීනා යැ.

මොහු විදශීනා වශයෙන් දෙසැත්තැ ඥනයෝ යි. (2)

අපටාහි චේදඥ නයෝ කවර හයත්:

අතිතාහනුදර්ශී වැ ආශවාස කරනුයේ ඇති සැටියෙන් දනී දකී නු යි තිළේදඥන යැ අනිතහනුදර්ශී වැ පුඟවාසය කරනුයේ ඇති සැටියෙන් දනී දකී නු යි නිළේදඥන යැ ... පුතිනිසගීහනුදර්ශී වැ ආශවාසකරනුයේ ඇති සැටියෙන් දනී දකී නු යි නිළේදඥන යැ පුතිනිසගීහනු දර්ශීවැ පුශවාස කරනුයේ ඇති සැටියෙන් දනී දකී නු යි නිළේදඥන යි.

මොහු අට නිඵේදඥනයෝ යි. (3)

අපටතිඵේදුනුලොමඥනයෝ කවරහ යත්:

අනිතාංගුදර්ශී වැ ආශ්චාස කරන්නහුට හය හෙයින් වැටහීමේ පුඤුව තිමේදනුලොමඥන යෑ අනිතහනුදර්ශී වැ ප්‍රවාස කරන්නහුට හය හෙයින් වැටහීමේ පුඤුව නිමේදනුලොමඥන යෑ ... පටිනිසායගොනුපසායී වැ ආශ්චාස කරන්නහුට හය හෙයින් වැටහීමේ පුඤුව නිමේදනුලොම– ඤුණ යැ පටිනිසායගොනුපසායී වැපුණ්චාස කරන්නහුට හය හෙයින් වැටහීමේ පුඤුව නිමේදනුලොමඤන හි.

මොහු අෂට නිවේදනුලොමඥනයෝ යි. (4)

(10) කතමානි අටා නිබබිද පටිපපසාදුඩි කැණානි:

අනිච්චානුපසයි අසානං පරිසඞා සනතිවානා පකුකු නිබ්බද-පටිපසාදධිකාණං, අනිච්චානුපසයි පසානං පටිසඞා සනතිවානා පකැකු නිබ්බදපටිපසාදධිකාණං -පෙ- පටිනිසාගානුපසයි අසානයා පටිසඞා සනතිවානා පකැකු නිබ්බදපටිපසාදධිකාණං, පටිනිසාගානුපසයී පසානයං පටිසඞා සනතිවානා පකැකු නිබ්බදපටිපපසාදධිකාණ.

ඉමාති අවස නිබබිදු පටිපපසස භූඛිණුණාති.

(11) තතමානි එකවීසති විමූතතිසුබෙ සඳුණානි:

සොතාපතතිම ගෙන හා සකකායදිටයියා පගිනතතා සමූචජිතනතතා උපපජජති විමූතතිසුබෙ කඳුණං, විවිකිච්ඡාය පගිනතතා සමූචජිතනතතා උපපජජති විමූතතිසුබෙ කඳුණං, සීලබබනපරාමාසසා - පෙ- දිටයානුසයසා - පෙ- විවිකිච්ඡානුසයසා පහිනතතා සමූචජිතනතතා උපපජජති විමූතතිසුබෙ කඳුණං, සකදගාමමගොන ඔළාරිකසා කාමරාගසකෙකුකුජනසා - පෙ-පටිඝසකෙකුකුජනසා - පෙ- ඔළාරිකසා කාමාරාගානුසයසා, පටිඝානුසයසා පහිනතතා සමූචජිතනතතා උපපජජති විමූතතිසුබෙ කඳුණං, අනාගාම-මගොන අනුසහගතසා කාමරාගසකෙකු ජනසා - පෙ- පටිඝසකෙකුකු -ජනසා, අනුසහගතසා කාමරාගසකෙකු ජනසා - පෙ- පටිඝසකෙකු -ජනසා, අනුසහගතසා කාමරාගසකෙකු පහසා, පටිඝානුසයසා පහිනතතා සමූචජිතනතතා උපපජජති විමූතතිසුබෙ කදුණං, අරහතතමගොන රූපරාගසා - පෙ- අරුපරාගසා, මානසා, උතුවවසා, අව්ජජාය මානානුසයසා, හවරාගානුසයසා, අව්ජානුසයසා පහිනතතා සමූචජිතනතතා උපපජජති විමූතතිසුබෙ කදුණං.

ඉමාති එකව්සති විමූහතිසුබෙ ඤුණානි.

සොලසවන්දුකං ආනාපානසතිසමාධිං භාවයතො සමධිකානි ඉමානි අව ඤැණසනානි උපපජරනති.

ආනාපානසතිකථා සමතතා.

නිමේදපුතිපුලුබාඥනයෝ අටදෙන කවරහයක්:

අතිතාහනුදර්ශී වැ ආශවාස කරත්නහුට පටිසඣාසනතිටඨනා පුඥව නිමේදපත්පුශුඛධිඥන වෙයි, අතිතාහනුදර්ශී වැ පුශවාස කරත්නහුට පටි-සඣාසනත්ටඨනා පුඥුව නිමේදපත්පුශුඛධිඥන වෙයි, පටිනිසාභගානු-පසසී වැ ආශවාස කරත්නහුට පටිසඣාසනතිටඨනා පුඥුව නිමේදපති-පුශුඛධිඥන වෙයි, පටිනිසාභගොනුපසසී වැ පුශවාස කරත්නහුට පටිසඣා සනතිටඪනා පුඥුව නිමේදපුත්පුශුඛධිඥන වේ.

මොහු නිඵේදඥ නයෝ අටදෙන වෙත්. (5)

එක්විසි විමුකතිසුඛඥනයෝ කවරහ යත්:

සොතාපතතිමාගීයෙන් සතකායද වෙය පුහුන් බැවින් මූලුසුන් කරන ලද බැවින් විමුකතිසුඛඥනය උපදී. විචිකිතකාව පුහුන් බැවින් මූලුසුන් කරනලද බැවින් විමුකතිසුඛඥනය උපදී. ගිලවුතපරාමශීය ... ද ටොනුශය විචිකිතකානුශය පුහුන් බැවින් මූලුසුන් කරනලද බැවින් විමුකතිසුඛඥනය උපදී. සකාදගාමීමාගීයෙන් ඖදරිකකාමරාශසංගොජනය ... පුතිඝසං-යෝජනය ඖදරික වූ කාමරාශානුශය පුතිඝානුශය පුහුන් බැවින් මූලුසුන් කරනලද බැවින් විමුකතිසුඛඥනය උපදී. අනාශාම්මාගීයෙන් අනුසහගන වූ කාමරාශසංයෝජනය ...පුතිඝසංයෝජනය අනුසහගන වූ කාමරාශානුශය පුතිඝානුශය පුහුන් බැවින් මූලුසුන් කරනලද බැවින් විමුකතිසුඛඥනය උපදී. අඟීනමාගීයෙන් රූපරාශය .. අරුපරාශය මානය ඖදධනායය අවිදූ බ මානානුශය භවරාශානුශය අවිදු නුනුයෙ පුහුන් බැවින් මූලුසුන් කරනලද බැවින් විමුකතිසුඛඥනය උපදී.

මොහු එක්වියි විමූකතිඥනයෝ යි.

ෂොඩශවසතුක වූ ආභාපානසතිසමාධ්ය වඩත්නාහට සාධික වූ මේ ඥනයෝ දෙසියදෙන උපදිත්.

ආනාපානසමෘතිකථා නිමි

ඉන්ටිය කථා.

4 – 1. පඨමසුතතං

එවං මෙ සුනං: එකං සමයං භගවා සාවත්හියං විහරති ජෙතවනෙ අනාඑපිණඞිකසා ආරාමෙ. තහු බො භගවා හිකබූ ආමනෙතයි 'භිකඛවො'සි. 'හදනෙත' ති කෙ හිකබූ භාවතො පවවසොසාසුං. භගවා එතදවොව:

පණුවිමානි භික්ඛවේ, ඉත්රියානි, කතමානි පණුව: සඳධින්දියං විරියිත්දියං සභිත්දීයං සමාධින්දියං පණුණ් ත්රියා. ඉමානි ඛෝ භික්ඛවෙ, පණුවින්දියානි.

ඉමානි පඤවිඤියානි කතිහාකාරෙහි විසුජඣනති: ඉමාති පඤවිඤියානි පනතරහනි ආකාරෙහි විසුජඣනති. අසාදෙකි පුගාලෙ පරිවජජයතො, සදෙඛ පුගාලෙ සෙවතො හජනො පයිරුපාසනො, පසාදනීයෙ සුතතනෙත පචාවෙතකතො, ඉමෙහි නීහාකාරෙහි සදුඛිඤුයං විසුජඣති.

කුසීතෙ පුහාලෙ පරිවණ්යනො, ආරභාවිරියා පුහාලෙ සෙවතො හජනො පයිරුපාසතො, සමාපපධානෙ පවාවෙකඛතො, ඉමෙහි නීහා-කාරෙහි විරියිණුයං විසුණානී.

මුටඪසසතී පුහාලෙ පරිවජජයතො, උපටඞ්තසතී², පුහාලෙ සෙවතො හජතො පයිරුපාසතො, සතිපටඪානෙ පච්චවෙකඛතො, ඉමෙහි නීහා– කාරෙහි සතිඥියං විසුජඣති.

අසමාභිතෙ පුහාලෙ පරිවජායතො, සමාභිතෙ පුහාලෙ සෙවතො හජතො පයිරුපාසතො, ඣානවිමොකෙක පවවවෙකකතො, ඉමෙහි නීහාකාරෙහි සමාධිප්දියං විසුණැකිනි.

දුපපණෙඤ පුගාලෙ පරිවජජයතො, පඤඤවතෙත පුගාලෙ සෙවතො හජතො පයිරුපාසතො, ගමහිරඤණවරියං පචාවෛකඛතො, ඉමෙහි තීහාකාරෙහි පණඤඤීඤියං විසූජඣති.

ඉති ඉමෙ පඤව පුහාලෙ පරිවජරයතො, පඤව පුදාලෙ සෙවතො භාජතො පසිරු පාසතො, පසාදනීයෙ සුතතනෙත³ පචාවෛකඛතො, ඉමෙහි පනාරතහි ආකාරෙහි ඉමාති පඤවිඤියානි විසුජඣනති.

කතිහාකාරෙහි පඤවිඥියාති භාවියනහි⁴, කතිහාකාරෙහි පඤවනතං ඉඤියානං භාවනා හොති: දසහාකාරෙහි පඤවිඤියාති භාවීයනහි,⁴ දසහාකාරෙහි පඤවනතං ඉඤියානං භාවනා හොති.

¹ විරිහිනදියං - මජයං. 2. උපට්හිත කති - මජයං, සහ,

³ පණාව සුතතාකාකාබනේ - මජසං, සහා 4. භාවියතානි - මජසං, සහා

4

ඉන්ටියකථා

4 - 1. පුළුම සූතුය

''මා විසින් මෙසේ අසනලද නොහොත් මා ගේ ඇසීම මෙසේ සි. කෙසේ ද යත්: එක් සමයෙක්හි භාගයවතුන් වහන්සේ සැවැත්නුවර සමීපයෙහි වූ ජෙතවන නම් වූ අනේපිබුසිටුහුගේ අරම්හි වාසය කරන සේක. එසමයෙහි භාගයවතුන් වහන්සේ 'මහණෙති'යි භිඤූන් ඇමතූ සේක. 'සාමීනි භාගයවතුන් වහන්සේ 'මහණෙති'යි භිඤූන් ඇමතූ සේට පිළිවදන් ඇස්වූහ. භාගයවතුන් වහන්සේ මේ ඉඤියසූතුය වදුළ සේක.

මහණෙනි, මේ ඉංසියයෝ පස් දෙනෙක. කවර පස්දෙනෙක් ද යන්: ශුදොඩාසිය යෑ විශෝදිස්සිය යෑ සමෘන්සැසිය යෑ සමාධීස්සිය යෑ පුණුස්සිය යි. මහණෙනි, මොහු පණෙඩස්යයෝ යි.

මේ පඤෝචාන්යයෝ කිහි අයුරෙකින් විශුදධ වෙන් ද යන්: මේ පඤෝචාන්යයෝ පසලොස් අයුරෙකින් විශුදධ වෙනි. ශුදධා නැති පුදාල-යන් දුරැලන්නාහට ශුදධා ඇති පුදාලයන් සෙවුනාහට හජනය කරන්නා-හට පයාදුිපාසනය කරන්නාහට පුසාද එළවන සූතානතායන් පුතාවෙකා කරන්නාහට, මේ තුන් අයුරින් ශුදධාන්දියය විශුදධ වෙයි.

කුසිදපුදාලයන් දුරැලන්නාහට, ආරබාවීයා පිදාලයන් සෙවන-හජන-පයදුීපාසන කරන්නාහට, සමාක්පුදහනයන් පුතාවෙසාෂා කරන්හා-හට, මේ තුන් අයුරින් වියෝසිසුයියය විශුආා වෙයි.

මූලාසිහි ඇති පුදහලයන් දුරැලන්නාහට, එලඹයිට් සිහි ඇති පුදහල-යන් සෙවන – හජන – පයඞ්පාන කරන්නාහට, සීවටන් පුතාවෙසා කරන්නාහට, මේ තුන් අසුරින් සමෘතීඥියය මිශුදඩ වෙයි.

අසමානිත පුදහලයන් දුරැලත්නාහට, සමානිතපුදහලයත් සෙවන-හජන - පහවුීපාසන කරන්නාහට, බහාන විමොසෂයන් පුතාවෙකයා කරන්නාහට, මේ තුන් අසුරින් සමාධිණිය විශුද්ධ වෙයි.

ළඳ නැති පුදහලයත් දුරැලන්නාහට, පුඳ ඇති පුදහලයන් සෙවන-හජන-පයදීපාසන කරන්නාහට, ගමහිරඳ නවයති, පුතාවෙකා කරන්නා-හට මේ හුත් අයුරින් පුඳෙ අදියය විශුදඩ වෙයි.

මෙසෙයින් මේ පඤචපුදාලයන් දුරැලන්නාහට පඤචපුදාලයන් සෙමන–හජන-පයදීපාෂන කරන්නාහට පඤචසුතානතයන් පතාවෙසා කරන්නාහට මේ පසලොස් අයුරින් මේ පඤචඤියයෝ විශුද්ධ වෙත්.

කිහි අයුරෙකින් පඤචඤියයෝ වඞනුලැබෙත් ද කිහි අයුරෙකින් පඤචඤියයන්ගේ භාවනාව වේ ද යත්: දහඅයුරෙකින් පඤචඤියයෝ වඳනු ලැබෙති. දහඅයුරෙකින් පඤචඤියයන්ගේ භාවනාව වෙයි. අසාදාඛියං පජහමනතා සදාඛිණියං භාවෙති, සදාඛිණියං භාවෙනතා අසාදාඛියං පජහති. කොසාජාරං පජහමනතා විරියිණියං භාවෙති, විරියිණියං භාවෙමනතා කොසාජාරං පජහති. පමාදං පජහමනතා සතිණියං භාවෙති, සතිණියං භාවෙමනතා පමාදං පජහති. උදාඛචාං පජහමනතා සමාධීණියං භාවෙති, සමාධිණියං භාවෙමනතා උදාඛචාං පජහති. අවජාං පජහමනතා පණැණිණියං භාවෙති, පණැත්ණියං භාවෙමනතා අවජාං පජහති.

ඉමෙහි දසහාකාරෙහි පඤවිඥියානි භාවියනාි, ඉමෙහි දසහාකාරෙහි පඤවනනා ඉඥියානං භාවනා හොති.

කතිහාකාරෙහි පඤිවිඥිගානි භාවිතානි හොනති සුභාවිතානි: දසහා-කාරෙහි පඤිවිඥිගානි භාවිතානි හොනති සුභාවිතානි.

අසසදධියසස පතිනතකා සුපපතිනතකා සදධිනියං භාවිතා හොති සූභාවිතං, සදධිනියස භාවිතතකා සුභාවිතතකා අසසදධියං පතිනං හොති සුපපතිනං, සොසජජයස පතිනතකා සුපපතිනතකා විරිසින්දියං භාවිතං හොති සුභාවිතං, විරිසින්දියසා භාවිතතකා සුභාවිතතකා සොසජජං පතිනං හොති සුපපතිනං, පමාදසස පතිනතකා සුපපතිනතකා පමාදෙ පතිනෙ හොති සුභාවිතං, සතින්දියසා භාවිතතකා සුපපතිනතකා පමාදෙ පතිනෙ හොති සුභාවිතං, සතින්දියසා භාවිතතකා සුපපතිනතකා පමාදෙ පතිනෙ හොති සුපපතිනා, උදාවවසාස පතිනතකා සුපපතිනතකා සමාධින්දියං භාවිතං හොති සුපපතිනා, උදාවවසාස පතිනතකා සුපපතිනතකා උදාවවං පතිනා හොති සුපපතිනා, අව්ජණය පතිනතකා සුපපතිනතකා උදාවවං පතිනං හොති සුපපතිනං, අව්ජණය පතිනතකා සුභාවතකකා උදාවවං පතිනං හාතිකා හොති සුපපතිනා.

ඉමෙහි දසහාකාරෙහි පඤචිඥියානි භාවිතානි හොනති සුභාවිතානි.

කතිහාකාරෙහි පඤවිඤිගානි හාවීයනති,¹ කනිහාකාරෙහි පඤවිඤිගානි භාවිතානි වෙව හොනති සුභාවිතානි ව, පටිපපාසාදධානි ව සුපපටිපපසාදධානි ව: චතුහාකාරෙහි පඤවිඤිගානි භාවීයනති, චතුහාකාරෙහි පඤවිඤිගානි භාවිතානි වෙව හොනති සුභාවිතානි ව, පටිපපසාදධානි ව සුපපටිපපසාදධා-ති ව.

සොතාපතතිමගාකඛණෙ පඤිවිඤිගාති භාවීයනති, සොතාපතති-ඵලකඛණෙ පඤිවිඤිගාති භාවිතානි වෙව හොනති සුභාවිතානි ව, පටිපපසාදු කාති ව සුපපටිපපසාද කාති ව, සකදගාම්මගාකඛණෙ පඤිවිඤි-යානි භාවීයනති, සකදගාම්ඵලකඛණෙ පඤිවිඤියාති භාවිතානි වෙව හොනති සුභාවිතානි ව, පටිපපසාද කාති ව සුපපටිපපසාද කාති ව, අනාගාමී-මගාකඛණෙ පඤිවිඤියානි භාවීයනති, අනාගාම්ඵලකඛණෙ පඤිවිඤියානි භාවිතානි වෙ ව හොනති සුභාවිතානි ව පටිපපසාද කානි ව සුපපටිපපසා-කාති ව, අරහතතමගාකඛණෙ පඤිවිඤියානි භාවීයනති, අරහතත-ඵලකඛණෙ පඤවිඤියානි භාවිතානි වෙව හොනති සුභාවිතානි ව, පටිපපසාද කානි ව සුපපටිපපසාද කානි වෙව හොනති සුභාවිතානි ව,

- 1 කාව්යනාහි මජසං, සාහා
- 2. සුභාවිතානි සි 1, 2,

ශුඛා නැති බව දුරැලනුගේ ශුඛෝ නියිස වඩයි. ශුඛෝ නිසිනීය වඩනුගේ ශුඛා නැති බව දුරැලයි. කුසිද බව දුරැලනුගේ වියෝත්ත්රීයය වඩයි. වියෝත්ත්රීයය වඩනුගේ කුසිද බව දුරැලයි. පුමාදය දුරැලනුගේ සමෘත්ත්රීයය වඩයි, සමෘත්ත්රීයය වඩනුගේ පුමාදය දුරැලයි. උඛානභාවය දුරැලනුගේ සමාධීත්රීයය වඩයි. සමාධීත්රියය වඩනුගේ උඛානභාවය දුරැලයි. අවිදාව දුරැලනුගේ පුමඥත්රීයය වඩයි. පුමඥත්රීයය වඩනුගේ අවිදාව දුරැලයි.

මේ දස අයුරින් පඤාචන්දියයෝ වඩනු ලැබෙත්. මේ දස අයුරින් පඤොචන්දියයන්ගේ භාවනාව වේ.

කිහි අයුරෙකින් පඤාචාතියයෝ වඩනා ලද්දහු මොනොවට වඩනා ලද්දහු වෙත් ද යත්: දස අයුරෙකින් පඤාචාතියයෝ වඩනාලද්දහු මොනොවට වඩනාලද්දහු වෙති.

ශුඥාා නැති බව පුනීණ බැවින් මොනොවට පුනීන බැවින් ශුඥොඤියය වඩනාලද්දේ මොනොවට වඩනාලද්දේ වෙයි. ශුදොනසියය වඩනාලද බැවින් මොනොවට වඩනාලද බැවින් ශුදධා නැති බව පුතිණ වූයේ මොනොවට පුහිණ වූයේ වෙයි. කුසිද බව පුහිණ බැවින් මොනොවට පුහිණ බැවින් වියොහිස්ටියය වඩනාලද්දේ මොනොවට වඩනා ලද්දේ වෙයි. වීයෙ හිත් පියිනාලද බැවින් මොනොවට වඩනාලද බැවින් කුසිද බව පුහිණ වූයේ මොනොංචට පුහිණ වූයේ වෙයි. පුමාදය පුහිණ් බැවත් මොනොවට පුහිණ බැවිත් සමෘතීශියය වඩනාලද්දේ මොනොවට වඩනාලද්දේ වෙයි. සමෘතීඤියය වඩනාලද බැවින් මොනොවට වඩනා ලද බැවිත් පුමාදය පුහිණ වූයේ මොනොවට පුහිණ වූයේ වෙයි. උද්ධනභාවිය පුහිණ බැවින් මොනොවට පුහිණ බැවින් සමාධින්ය වඩනා ල්ද්දේ මොනොවට වඩනාලද්දේ වෙයි. සමාධීඤියය වඩනාල්ද බැවින් මොනොවට වඩනාලද බැවින් උද්ධනහාවය පුහිණ වූයේ මොනොවට පුතීණ වූයේ වෙයි අවිද ුව පුතීණ බැවත් මොනොවට පුතීණ බැවත් පුඥෙඤිගිය වඩනාලද්දේ මොනොවට වඩනා ලද්දේ වෙයි. පුඥෙඤියය වඩනාලද බැවින් මොනවට වඩකාලද බැවින් අවිද ව පුනිණ වූවා මොනොවිට පුහිණ වුවා වෙයි.

මේ දශ අයුරින් පඤාවඥියයෝ වඩනා ලද්දහු මොනොවට වඩනා ලද්දහු වෙත්.

කිහි අයුරෙකින් පඤචන්යයෝ වඩනා ලැබෙන් ද, කීහි අයුරෙකින් පඤචන්දියයෝ වඩනාලද්දහු ද මොනොවට වඩනා ලද්දහු ද සත්-හිඳුණාහු ද මොනොවට සන්හිඳුණාහු ද වෙනි යන්: සියු අයුරෙකින් පඤචන්දියයෝ වඩනා ලැබෙති. සියුඅයුරෙකින් පඤචන්දියයෝ වඩනා ලද්දහු ද මොනොවට වඩනා ලද්දහු ද සන්හිදුණාහු ද මොනොවට සන්-හිඳුණාහු ද වෙති.

සොතාපතත්මාගීඝෂණයෙහි පසෙවැන්යයෝ වඩනා ලැබෙති. සොතා-පතතිඵලඝෂණයෙහි පසෙවැන්දියයෝ වඩනාලද්දහු ද මොනොවට වඩනා ලද්දහු ද සත්හිදුණාහු ද මොනොවට සත්හිදුණාහු ද වෙති. සකෘදහාමී මාගීඝෂණයෙහි පසෙවැන්ගයෝ වඩනා ලැබෙති. සකෘදහාමීඵලඝෂණයෙහි පසෙවැන්දියයෝ වඩනාලද්දහු ද මොනොවට වඩනාලද්දහු ද සත්සිදුනහු ද මොනොවට සත්හිදුණාහු ද වෙති. අනාගාමීමාගීඝෂණයෙහි පසෙවැන්දියයෝ වඩනාලැබෙති. අනාගාමීඵලඝෂණයෙහි පසෙවැන්දියයෝ වඩනාලද්දහු ද මොනොවට වඩනාලද්දහු ද සත්හිදුනාහු ද මොනොවට සත්හිදුණාහු ද මොනොවට වඩනාලද්දහු ද සත්හිදුනාහු ද මොනොවට සත්හිදුණාහු ද වෙති. අභීතමාගීඝෂණයෙහි පසෙවැන්දියයෝ වඩනා ලැබෙති. අභීත්ඵල-ඝෂණයෙහි පසෙවැන්දියයෝ වඩනාලද්දහු ද මොනොවට වඩනාලද්දහු ද සහභියෙහි පසෙවැන්දියයෝ වඩනාලද්දහු ද මොනොවට වඩනාලද්දහු ද සත්හිදුණාහු ද මොනොවට සත්හිදුණාහු ද වෙත්. පටිසමහිදුමගෙනා-මහාවගහ-ඉත්දියකථා

ඉති චනසෙසා මහාවිසුදාබියො, චනසෙසා ඵලවිසුදාබියො, චනසෙස සමුචෙඡදවිසුදාබියො, චනසෙසා පරිපපසසදාබිවිසුදාබියො. ඉමෙහි චනූහාකාරෙහි පඤාවිඤියානි භවීයනති, ඉමෙහි චනූහාකාරෙහි පඤාවිඤියානි භාවිතානි වෙව හොනති සුභාවිතානි ව, පරිපපසාදාඛානි ව සුපපරිපපසාදාඛානි ව.

කතිනතං¹ පුගාලානං ඉඤියභාවනා. කති පුගාලා භවිතිඤියා. අටඪනතං පුගාලානං ඉඤියභාවනා, තයො පුගාලා භාවිතිඤියා.

කතුමෙසං අටඪතතං පුහාලාතං ඉත්දියභාවනා: සහතතතකුව සෙකඛෘතං පුථුජජනකලාහණකසස ව² ඉමෙසං අටඪතතං පුහාලාතං ඉත්දියභාවනා, කතමෙ තයො පුහාලා භාවිතින්දියා: සවනෙන බුදෝධා³ තථාගතසස සාවකො⁴ බීණාසවො භාවිතින්දියො, සයං භූතටෙඨත⁵ පවෙවකබුදෝධා⁶ භාවිතින්දියො, අප මෙයාටෙඪන තථාගතො අරහං සමා-සමබුදෝධා භාවිතින්දියො. ඉමෙ තයො පුහාලා භාවිතින්දියා.

ඉති ඉමෙසං අටඨනතාං පුගාලානං ඉන්දියභාවනා, ඉමේ තයො පුගාලා භාවිතින්දියා.

පඨමසුතත නිදෙදසෙ.

4 - 2. දූනියසූතතං

[සාවසිනීදුනං.]

පඤවිමානි තිකඛවෙ, ඉඤියානි කතමානි පඤව: සඳ්ධිඥියං විරියිඥියං සනිඥියං සමාඛිඥියං පඤඤ් ඥියං.

යෙ හි කෙව්⁷ හිතාවේ සමණා වා බාහාමණා වා ඉමෙසං පඤවනනං ඉංදියානං සමුදයඤව අන්ඩාමඤව අසසාදඤව අදීනවඤව නිසාරණ ඤව යථාභූතං නපපජානනති, නමෙතෙ හිතාවට, සමණා වා බාහමණා වා සමණොසු වා සමණසම්මතා, බාහමණෙසු වා බාහමණසම්මතා, න ව පන තෙ⁸ ආයසමනෙතා සාමඤඤන්ං වා⁹ බුහමඤඤන්ං වා දිටෙඨව බමේම සයං අහිඤඤ සඩ්ඡිකානිා උපසම්පජා විහරනති.

යෙ ව බො කෙවි¹⁰ තිකාවේ, සමණා වා බාහමණා වා ඉමෙසං පණුවනනං ඉඤියානං සමුදයණව අතුඩාමණා අසාාදණව ආදීනවණව නිසාරණ කුව අථාභනං පජානනති, තෙ බොමෙ¹¹ තිකාවේ සමණා වා බාහමණා වා සමණෙසු වා සමණසම්මතා, බාහමණෙසු වා බාහමණසම්මතා, තෙ ව පනායසමනෙතා¹² සාමණැඤතු. වා¹³ බහමඤඤතා වා දිටෝම ඩමීම සයං අභිඤඤ සච්ඡකතා උපසමපජජ විහරනත්'ති.

13. කාම කැකැළුකැව - මිජයා සහා

^{1.} කනිනා - මජසං, සා; 2. පුථුජරනසා ව කලනාණකාස - සී 1.

^{3.} භාවිතින්දියච්ෂකා බුදේධාති - සාසා, සී 1, 2, 4. තථාගතසාවකො - සසා

^{5.} සහමතුඤාණණයා - සී 1. 6 පවෙවකසමබුදෙවා - මජසං, පවෙවකබුදවා - සී 1, 2.

^{7.} සොහි කොව - සි 2, 8. ක ච පනෙතෙ - මජසං,

^{9.} සාමඤඤතනං - සී. 1 10. යෙකෙව්බො - සාා

^{11.} තොබො - සී. 1 12. පහායයමතාකා - මජසා, සා

ප විසමහිදුමාගීය-මහාවගී-ඉංදියකථා

මෙසෙයින් මාගීවිශුද්ධි සතරෙක, ඵලවිශුද්ධි සතරෙක, සමූවෙඡද විශුද්ධි සතරෙක, පුතිපුශුඛ්ධිවිශුද්ධි සතරෙකි. මේ සියු අයුරින් පඤෝවාලි-යයෝ වඩනාලැබෙති. මේ සියු අයුරින් පඤෝවාලියයෝ වඩනාලද්දහු ද මොනොවට වඩනාලද්දහු ද සන්හිඳුණාහු ද මොනොවට සන්හිඳුණාහු ද වෙත්.

කෙතෙක් පුදගලයනට ඉඤියනාවනා වේ ද, කෙතෙක් පුදගලයෝ භාවිතඉඤිය ඇත්තාහු වෙත් ද යත්: පුදගලයත් අටදෙනකුත්හට ඉඤිය භාවනා වෙයි. බුදගලයෝ තිදෙනෙක් භාවිතඉඤිය ඇත්තාහු වෙති.

කවර පුදාගලයන් අටදෙනෙකුන්හට ඉන්දියභාවනා වේ ද යන් සංනාශෛඝෂයනට ද පෘථන්ජනකලහාණකහට ද යි මේ පුදාගලයන් අට-දෙනාහට ඉන්දියභාවනා වෙයි. කවර පුදාගලයෝ නිදෙනෙක් භාවිත ඉන්දිය ඇත්තාහු ද, යත්: ශුවණයෙන් වතුසසනහාවබොධය කලා වූ තථා--හතශාවක වූ සම්ණාසුව නෙමේ භාවිත ඉන්දිය ඇත්තෝ වෙයි. තමා මැ ආයස්ජාතියෙහි ජානසවහාවයෙන් පසේබුදුහු භාවිත ඉන්දිය ඇත්තාහු වෙති. අපුමෙය සවහාවයෙන් තථාගත වූ අගීත් වූ සම්මාසම්බුදුහු භාවිත ඉන්දිය ඇත්තාහු වෙත්. මේ පුදාගලයෝ තිදෙන භාවිත ඉන්දිය ඇත්තාහු වෙති. මෙසෙයින් මේ පුද්ගලයෝ තිදෙන භාවිත ඉන්දිය ඇත්තාහු වෙත්. මෙසෙයින් මේ පුද්ගලයන් අටදෙනාහට ඉන්දියභාවනා වෙයි.

පුථම සූතුානතනිදේශ යි.

4 - 2. දවිනීයසූතුය

[සාවත්වනිද න සි]

මහණෙනි, මේ ඉඤියයෝ පස්දෙනෙක් වෙති. කවර පස්දෙනෙක යත්: ශුදේඛඤිය යෑ වීයෝ සිඤිය යෑ සමෘතීඤිය යෑ සමෘධීඤිය යෑ පුඥෙඤිය යි.

මහණෙනි, යම්කිසි මහණ කෙනෙක් හෝ බමූණු කෙනෙක් හෝ මේ පඤචාත්යයන්ගේ සමූදය (පුනාය)ත් අසනභාවයෙන් ආශවාදයන් ආඳීනවයන් නිසසරණයන් යථාසවහාවයෙන් නො දනිත් ද, මහණෙති, මා විසින් ඒ මහණ හු වේවයි බමුණ හු වේවයි ශම්තපාපී ශුමණයෙන් කොරෙහි හෝ 'ශුමණ යැයි' සමමනයෝ නො වෙති. බාහිතපාපී බාහමණයන් කොරෙහි හෝ 'බාහමණ යැ'යි සමමනයෝ නො වෙති. තවද නෙල ආයුෂමත්හු ශුමණහාවාමය හෝ බාහමණහාවාමය හෝ ලම අත්බැවිහි මැ තුමූ අභිඥයෙන් පුතායස කොට එයට පැමණ නො ද වාසය කොරෙති.

තවද මහණෙනි, යම්කිසි ශුමණ කොහොක් හෝ බාහාවණ කොනෙක් හෝ මේ පඤාචාත්යයන්ගේ සමූදයන් අසානඩාගමයන් ආසාවාදයන් ආදීන-වයත් නිසාසරණයන් යථාසාවභාවයෙන් දහාගනින් ද, මහණෙනි, මා විසින් වැළිත් ඒ මහණනු වේවසි බමූණනු වේවයි (ශමතපාපී) ශුමණයෙන් කොරෙහි 'ශුමණ යෑ'යි සමානයෝ වෙනි. (බාහිතපාපී) බාහාමණයන් කොරෙහි 'බාහාමණ යෑ'යි සමානයෝ වෙනි. තවද තෙල ආයුෂාත්හු ශුමණ-භාවාර්ය ද බාහාමණභාවාර්ය ද මෙ අන්බැවිහි මෑ තුමූ අභිඥයෙන් පුනරාක කොට එයට පැමිණ වාසය කෙරෙන් යයි.

පටිසමහිදුමගෙනා-මහාවගන-ඉනුදියකථා

කතිහාකාරෙහි පඤචනනං ඉන්දියානං සමුදයො හොති, කතිහාකාරෙහි පඤචනනං ඉන්දියානං සමුදයං පජානාති. කතිහාකාරෙහි පඤචනනං ඉන්දියානං අන්ඩාමෝ හොති, කතිහාකාරෙහි පඤචනනං ඉන්දියානං අත්ඩාමං පජානාති, කතිහාකාරෙහි පඤචනනං ඉන්දියානං අසසාදෙ හොති, කතිහාකාරෙහි පඤචනනං ඉන්දියානං අසසාදං පජානාති, කති-හාකාරෙහි පඤචනනං ඉන්දියානං ආදීනවො හොති, කතිහාකාරෙහි පඤචනනං ඉන්දියානං ආදීනවං පජානාති, කතිහාකාරෙහි පඤචනනං ඉන්දියානං නිසසරණං හොති. කතිහාකාරෙහි පඤචතනං ඉන්දියානං තිසසරණං පරානාති:

වතතාරිසාය ආකාරෙහි පඤචනතං ඉන්දියානං සමුදයො හොත්, වතතාරිසාය ආකාරෙහි සමුදයං පජානාති. චතතාරිසාය ආකාරෙහි පඤචනතං ඉන්දියානං අනුවහාමො හොති. චතතාරිසාය ආකාරෙහි පඤචනතං ඉන්දියානං අනුවහාමං පජානාති. පඤචවීසාය ආකාරෙහි පඤචනතං ඉන්දියානං අසසාදෙ හොති, පඤචවීසාය ආකාරෙහි පඤචනතං ඉන්දියානං අසසාදං පජානාති, පඤචවීසාය ආකාරෙහි පඤචනතං ඉන්දියානං ආදීනවො හොති, පඤචවීසාය ආකාරෙහි පඤචනතං ඉන්දියානං ආදීනවං පජානාති, අසිතිසතං ආකාරෙහි¹ පඤචනතං ඉන්දියානං නිසසරණං හොති, අසීතිසතං ආකාරෙහි¹ පඤචනතං ඉන්දියානං නිසසරණං හොති,

කානමෙහි චනතාරීසාය ආකාරෙහි පඤානතං ඉඤියානං සමූදයො හොති, කතමෙහි චනතාරීසාය ආකාරෙහි පඤානතං ඉඤියානං සමූදයං පත්නාති:

අධිමොකඛත්හාග ආචජජනාග සමූදගො සද්ධින්යියසා සමූදයො හොති, අධිමොකබවසෙන ඡඥසස සමුදයො සද්ධිඥියස්ස සමූදයො හොති, අධි-මොකඛවසෙන මනසිකාරසා සමුදයො සදුඩිඥියසා සමුදයො හොති, සදධින්දියසස වසෙන එකතතුපටහානං සදධින්දියසස සමුදයො හොති, පගාහා හිටාග ආවජජනාය සමූදයෝ විරිධිණුයසස සමූදයෝ හොති, පගාහ-වසෙන ඡඥසස සමුදගො විරියිඥියසස සමුදගො හොති, පගාහවසෙන මනසිකාරසාස සමූදයො විරියිඥියසාස සමූදයො හොති, විරිගිඥියසාස වසෙන එකනනුපටහානං විරියින්දියසා සමුදයො හොති. උපටහානත්හය ආචජජනාය සමුදයො සතින්යියස සමුදයො හොති, උපටහානවසෙන ඡනසස සමූදයො සනින්යයස සමුදගො හොඟි, උපටසානවසෙන මනයිකාරසස සමුදයො සහිණුයසා සමුදගො හොති, සහිණුයසා වසෙන එකතතුපටිඨානං සතු දුලයසා සමුදයො හොති, අවිකොඛපත්වාය ආවජජනාය සමුදයො සමාධිනියසා සමූදගො ගොති, අවිකොට පවසෙන ජනදාසා සමූදයො සමාබිණ්යසා සමුදගො හොති, අවිකොට පහන මනසිකාරසා සමුදයො සමාධින්යසා සමුදයො හොති, සමාධින්යසා වසොහන එකනනුපට්ඨානං සමාධිත්සියසය සමුදයෝ හොති, දසානත්හය අාවජජනාය සමුදයෝ පණාස්ශ්යාසා සමුදයො හොති, දසානවසෙන ඡනුසාස සමුදයො පඤඤ් අදියසය සමුදයො හොති, දසයනවසෙන මනසිකාරසය සමුදයො පකුණ් නියාසා සමුදයො හොති, පකුණි නියාසා වසෙන එකතතුපටසානං පකැක්දි නුදි සස සමූදගො හොති.

^{1.} අසීතිසතාකාරෙහි - සාහා, අසීතිසතඅංකාරෙහි - සී 1.

කිහි අයුරෙකින් පකෙළවන්දියකන්ගේ සමුදය වේ ද, කිහි අයුරෙකින් පකෙළවන්දියයන්ගේ සමුදය දෙනගනී ද, කිහි අයුරෙකින් පකෙළවන්දියයන්ගේ අසානඩාගමය වේ ද, කිහි අයුරෙකින් පකෙළවන්දියයන්ගේ ආසාවාදය වේ ද, කිහි අයුරෙකින් පකෙළවන්දියයන්ගේ ආසාවාදය වේ ද, කිහි අයුරෙකින් පකෙළවන්දියයන්ගේ ආසාවාදය දනගනී ද, කිහි අයුරෙ-කින් පකෙළවන්දියයන්ගේ ආසාවාදය දනගනී ද, කිහි අයුරෙ-කින් පකෙළවන්දියයන්ගේ ආසුරෙකින් පකෙළවන්දියයන්-ගේ ආදීනාව දනගනී ද, කිහි අයුරෙකින් පකෙළවන්දියයන්ගේ නිසාසරණය වේ ද, කිහි අයුරෙකින් පකෙළවන්දියයන්ගේ නිසාසරණය

සතලින් අසුරෙකින් පසෙළා නියයන්නේ සමූදය වෙයි, සතලින් අයු රෙකින් පසෙළා නියත්තේ සමූදය දනගනී. සතලින් අයුරෙකින් පසෙළා නියත්තේ අසතාඔගමය වෙයි, සතලින් අයුරෙකින් පෘසාළා නියං කත්තේ අසතාඔගමය දනගනී. පස්වියි අයුරෙකින් පෘසාළා නියත්තේ ආසාදය වෙයි, පස්වියි අයුරෙකින් පයොළා නියගත්තේ ආසාදය දන-ගනී. පස්විසි අයුරෙකින් පසොළා නියගත්තේ ආදීනව වෙයි, පස්විය අයුරෙකින් පසොළා නියෙන්නේ ආදීනව දනගනී. එසායියඅසු අයුරෙකින් පකොළා නියගත්තේ නිසාසරණය වෙයි. එසායියඅසු අයුරෙකින් පොළා-නියගත්තේ නිසාසරණය දෙනගතී.

කවර සතලිස් අසුරෙකින් පඤෝවාදියයන්ගේ සමුදය වේ ද, කවර සතලිස් අසුරෙකින් පඤෝවාළියයන්ගේ සමුදය ද,නගනී ද යන්:

අධිමොකෂය (ශුඬාව) පිණිස පැවැති මනොළාරාවජිනවිතතයාගේ සමුදය ශුදේඛණුයට පුතාය වෙයි. (ජණුසමපුසුකත) අධිමොසායොයේ වශයෙන් පැවැති ඛම්චජඥයාගේ සමුදහ ශුදේඛණුයට පුතාය වෙසි, අධි-මොඤයාගේ වශයෙන් පැවැති මනයිසාරයාගේ සමුදය ශුදේඛණ් යට පුතාංස වෙයි. ශුදේඛාණුයයාගේ වශයෙන් පැවැති එකාලමබනයෙහි අව-ලතියෙන් සිටීම ශුදේඛණ් යට පුතාය වෙයි. පුගුහ පිණ් පාවැති මනොදවාරාවජිනචිතතයාගේ සමූදය වීයෙදීශ්රීයට පුතෘය වෙයි. (ජඥ -සමපුයුකත) පුගුහයාගේ වශයෙන් පැවැති ඛම්චඡඥයාගේ සමුදය වියෙෂීණු-යට පුතාය වෙයි. පුගුහයාගේ වශයෙන් පැවැති මනයිකාරයාගේ සමූදය වියෙ සින්දියට පුතායේ වෙයි. වියෙ සින්දියයාගේ වශයෙන් පැවැති එකා-ලබානගෙහි අවලහාවයෙන් සිටීම වියාදී සුදියට පුතාය වෙයි. (අරමුණය) එලඹසිටීම පිණ්ස පැවැති මනොළාරාව් නිවිතතයාගේ සමුදය සමෘති දුයට පුතාස වෙයි. (අරමුණට) එළඹසිටීම් වශයෙන් පැවැති ධම්චඡඥගාකේ සමුදය සමෘතීඥියට පුතාය වෙයි. (අරමුණට) එලඹයිටීම වශයෙන් පැමැති මනසිකාරගාගේ සමුදය සමෘතීඥියට පුතාය වෙයි. සමෘතීඥියයාගේ වශයෙන් එකාලම්බනයෙහි අවලහාවයෙන් යිටීම සමැතිඤියට පුතාය වෙයි. අවිකෙෂපය පිණිය පැවැති මනොදවාරාවජිනවිගත ශානේ සමුදය සමාධීඤියට පතාසය වෙසි අවිකෙෂපයාගේ වශයෙන් පැවැති ධමච්ඡඤයා-නේ සමුදය සමාධීඥියට පුතාය වෙයි. අවිසෙෂ යොනේ වශයෙන් පැවැති මනසිකාරයාගේ සමුදය සමාධිඥියට පුතාය වෙයි. සමාධිඥියයාගේ වශ-යෙන් පැවැති එකාලබානයෙහි අවලහාවයෙන් සිටීම සමාධී පිරියට පුතාය වෙයි. දශීනය පිණිස පැවැති මනොුආාරාවජිනචිතතයාගේ සමුදය පුලෙ නි-හට පුතාය වෙයි. දශීනයාගේ වශයෙන් පැවැති බම්චඡඥයාගේ සමුදය පුඥෙඤියට පතසය වෙයි. දශීනයාගේ වශයෙන් පැවැති මණයිකාරයාගේ සමූදය පුඥෙඤියට පුතාය වෙයි. පුඥෙඤියයාගේ වශයෙත් පැවැති එකාලමබනයෙයි අවලභාවයෙන් සිටීම පුඥෙඤියට පුතාය වෙයි.

පටිසමහිදුමගෙහා-මහාවගහ-ඉන්දියකථා

අධිමොකබන්ථාය ආවජජනාය සමුදයො සදධින්දියසා සමුදයො හොන්, පඟාතන්ථාය ආවජජනාය සමුදයො විරිසින්දියසා සමුදයො හොත්, උපට්ඨානන්ථාය ආවජජනාය සමුදයො සභින්දියසා සමුදයො හොත්, අවිකොතපත්ථාය ආවජජනාය සමූදයො සභායින්දියසා සමුදයො හොති, අවිකොතපත්ථාය ආවජජනාය සමූදයො සමාධින්දියසා සමූදයො හොති, දසානත්ථාය ආවජජනාය සමූදයො පදාක්දීන්දියසා සමූදයො හොති, අධිමොකබවසෙන ඡනුසා සමූදයො පදාක්දීන්දියසා සමූදයො හොති, අධිමොකබවසෙන ඡනුසා සමූදයො පදාක්දීන්දියසා සමූදයො හොති, අධිමොකබවසෙන ඡනුසා සමූදයො වර්ධින්දියසා සමූදයො හොති, පඟාහවසෙන ඡනුසා සමූදයො වර්ධින්දියසා සමූදයො හොති, උපට්ඨාන-වසෙන ඡනුසා සමූදයො සභින්දියසා සමූදයො හොති, අවිකොබපවසෙන ඡනුසා සමූදයෝ සමාධින්දියසා සමූදයො හොති, දසානවසෙන ඡනුසා සමූදයො පණැත්දීන්දියාසා සමූදයො හොති.

අධිමොකබවපෙන මනසිකාරසා සමුදයො සදධිපදියසා සමුදයො හොති, පහාහවසෙන මනසිකාරසා සමුදයො විරියිඥියසා සමුදයො හොති, උපටස්ානවසෙන මනයිකාරසා සමුදයො සතිපුදියසා සමුදයො හොති, අවිකොපවසෙන මනයිකාරසා සමුදයො සතාධිඥියසා සමුදයො හොති, අවිකොපවසෙන මනයිකාරසා සමුදයො සබාධිඥියසා සමුදයො හොති, අවිකොපවසෙන මනයිකාරසා සමුදයො සබාධිඥියසා සමුදයො හොති, සත්විද්යසා වසෙන එකනතුපටස්ානං සදධිඥියසා සමුදයො හොති, විරියිඥියසා වසෙන එකනතුපටස්ානං විරියිඥියසා සමුදයො හොති, සතිඥියසා වසෙන එකනතුපටස්ානං සතිඥියසා සමුදයො හොති, සතිඥියසා වසෙන එකනතුපටස්ානං සතිඥියසා සමුදයො හොති, සකිඥියසා වසෙන එකනතුපටස්ානං සමාධිඥියසා සමුදයො හොති, පකුතිඥියසා වසෙන එකනතුපටස්ානං සමාධිඥියසා සමුදයො හොති,

ඉමෙහි වතතාලීසාය ආකාරෙහි පඤවනතං ඉඤියානං සමුදයො හොති, ඉමෙහි වතතාලීසාය ආකාරෙහි පඤවනතං ඉඤියානං සමුදයං පරානාති.

කතමෙහි චතතාලීසාය ආකාරෙහි පඤචතතං ඉඤියානං අත්ඔහුමො හොති, කතමෙහිවතතාරීසාය ආකාමරහි පඤචතතං ඉඤියානං අත්ඔහුමං පරානාති:

අධිමොකක නාය අාචජ නාය අනුඛ්යමා සද්ධින්දියසා අනුඛ්යමා හොති, අධිමොකක වසෙන ඡනසාය අනුඛයමා සද්ධින්දියසා අනුඛයමා හොති, අධිමොකක වසෙන මනසිසාරසා අනුඛයමා සද්ධින්දියසා අනුඛයමා ගොති, සද්ධින්දියසා වසෙන එකානා අනුපටසානං1, සද්ධින්දියසා අනුඛයමා හොති.

පහාහතාය ආවජාජනාය අත්වහාමෝ විරිසින්දියසා අත්වහාමෝ හොත්, පහාහවතෙත ඡකුසාය අත්වහාමෝ විරිසින්දියසා අත්වහාමෝ හොත්, පහාහවතෙත මනසිකාරසා අත්වහමෝ විරිසින්දියසා අත්වහාමෝ හොත්, විරිසින්දියසා වනත එකතතඅනුපටයානං විරිසින්දියසා අත්වහාමෝ හොති.

Ξ

අධිමොස්ෂය පිණිස පැවැති මනොදවාරාවජිනවිතතයාගේ සමුදය ශුදේඛණ්ඩයට පතාය වෙයි. පුගුන පිණිස පැවැති මනොදවාරාවජිනවිතත-යාගේ සමුදය වියෝස්ස්ට පතාය වෙයි. අරමුණට එළඹසිටීම පිණිස පැවැති මනොදවාරාවජිනවිතතයාගේ සමුදය සමෘතීඤ්යට පතාය වෙයි. අවිසේෂපය පිණිස පැවැති මනොදවාරාවජිනවිතතයාගේ සමුදය සමාධීඤ්-යට පතාය වෙයි. දශීනය පිණිස පැවැති මනොදවාරාවජිනවිතතයාගේ සමූදය පුණෙඤ්යට පතාය වෙයි. අධිමෝස්ෂයාගේ වශයෙන් පැවැති ඛෂීචඡඤයාගේ සමූදය ශුදේඛඤ්ෂට පතාය වෙයි පුගුනවශයෙන් පැවැති ඛෂීච්ඡඤයාගේ සමූදය වියෝස්ඤියට පතාය වෙයි. අරමුණට එළඹසිටීම් වශයෙන් ඛෂීච්ඡඤයාගේ සමූදය සමෘතීඤ්ෂට පතාය වෙයි. අවිසෝපයාගේ වශයෙන් ඛෂීච්ඡඤයාගේ සමුදය සමෘතීඤ්ෂට පතාය වෙයි. දශීනයාගේ වශයෙන් ඛෂීච්ඡඤයාගේ සමුදය පුණැන්දීයට පතාය වෙයි. දශීනයාගේ වශයෙන් ඛෂීච්ඡඤයාගේ සමුදය පුණැණුයට පතාය වෙයි. දශීනයාගේ

අධිමාස්ෂයාගේ වශයෙන් මනසිකාරයාගේ සමුදය ශුදේඛානුයට පුතාය වෙයි. පුගුහවශයෙන් මනසිකාරයාගේ සමුදය වියෝහිත් යට පුතාය වෙයි. අරමුණට එළඹසිටීම් වශයෙන් මනසිකාරයාගේ සමුදය සමානීත් යියට පුතා ය වෙයි. අවිකේෂපයාගේ වශයෙන් මනසිකාරයාගේ සමුදය සමාධීත් යියට පුතාය වෙයි. දශීනයාගේ වශයෙන් මනසිකාරයාගේ සමුදය පුඥෙත් යට පුතාය වෙයි. දශීනයාගේ වශයෙන් එනසිකාරයාගේ සමුදය පුඥෙත් යට පුතාය වෙයි. ශුදේඛාත් වශයෙන් වශයෙන් එකාලමානයෙහි අවලභාවයෙන් සිටීම ශුදේඛාත් යට පුතාය වෙයි. වියෝහිත් එකාලමාන -යෙහි අවලභාවයෙන් සිටීම ශුදේඛාත් අවලභාවයෙන් සිටීම සමෘත්ත් වශයෙන් එකාලමාන -යෙහි අවලභාවයෙන් සිටීම ශුදේඛාත් එකාලමානයෙහි සිටීම සමෘත්ත් පුයයට පුතාය වශයෙන් එකාලමානයෙහි අවලභාවයෙන් සිටීම සමෘත්ත් පුයයට පුතාය වෙයි. සමාධිත් වශයෙන් වශයෙන් එකාලමානයෙහි අවලභාවයෙන් සිටීම සමාධිත් පුයයට පුතාය වෙයි. පුඥෙත් එකාලමානයෙහි අවලභාවයෙන් සිටීම සමාධිත් සීටීම පුඥෙත් සීටීම පුඥෙත් පුතායෙ වේ.

මේ සතලිස් අයුරිත් පඤාවාළියයත්ගේ සමූදය වෙයි. මේ සතලිස් අයුරින් පඤාවාළියයත්ගේ සමූදය දැනගනී.

කවර සතලිස් අයුරෙකින් පයෙදවාදියයන්ගේ අයනඹගමය වේ ද, කවර සතලිස් අයුරෙකින් පයෙදවාළියයන්ගේ අයනඹගමය දැනගනී ද යක්:

අධිමොසසය පිණිස පැවැති මනොආාරාවජිනවිතනයාගේ අසාඛ්යාමය ශුදොසිදියයාගේ අසාඛ්යාමය වෙයි. අධිමොසසයාගේ වශයෙන් පැවැති ඛුම්ච්ඡකුයාගේ අසාඛ්යාමය ශුදොසිස්යාගේ අසාඛ්යාමය වෙයි. අධි– මොසසයාගේ වශයෙන් පැවැති මනසිකාරයාගේ අසාඛ්යාමය ශුදොසිදිය– යාගේ අසාඛ්යාමය වෙයි. ශුදොසිදියයාගේ වශයෙන් එකාකියොහි නො සුටීම ශුදොසිනුයාගේ අසාඛ්යාමය වෙයි.

පුගුහ පිණිස පැවැති මනොළවාරාවජිනවිතතයාගේ අසතඩහමය වියාතීඥියයාගේ අසතඩගමය වෙයි. පුගුහ වශයෙන් පැවැති ධුමීචඡඥයාගේ අසතඩාගමය වියොතිඥියයාගේ අසතඩාගමය වෙයි. පුගුහ වශයෙන් පැවැති මනසිකාරයාගේ අසතඩාගමය වියෝශීඥියයාගේ අසතඩාගමය වෙයි. වියෝශීඥි-යයාගේ වශයෙන් එකළුයෙහි නො සිටීම වියෝශීඥියයාගේ අසතඩාගමය වෙයි. පටිසමහිදුමගොහා - මහාවගහ-ඉඤියකථා

උපටසාන වරාය අාචජජනාය අන්ඩගමො සහින්යියසා අන්ඩගමො හොති, උපටසානවසෙන ඡනිසා අන්ඩගමො සහින්යියසා අන්ඩගමො හොනි, උපටසානවසෙන මනයිකාරසා අන්ඩගමො සහින්යියසා අන්ඩගමො හොනි, සහින්යියසා වසෙන එකතනඅනුපටසානං සහින්යියසා අන්ඩගමො හොනි.

අවිකොබපාළුදාහ ආවජානය අනාමානවේ, සමාධිශ්‍රීයසා අනාමානමේ, හොති, අවිකොබපවනෙන ඡණුසා අනාමානමේ, සමාධිශ්‍රියසා අනාමානමේ, හොති, අවිකොබපවනෙන මනසිකාරසා අනාමානමේ, සමාධිශ්‍රිසා අනාමනමේ, හොති, සමාධිශ්රියසා වනෙන එකානනඅනුපටහානං සමාධිශ්රියසා අනාමානමේ, හොති.

දසානත්හය අවජාජනාය අත්බහමො පදාස්දී සියියාය අත්බහමො හොනි, දසානවසෙන ඡනුසාය අත්බහමො පදාස්දී සියායා අත්බහමො හොනි, දසානවසෙන මනයිකාරසාය අත්බහමො පදාස්දී සියායා අත්බහමො හොනි, පදාස්දී සියායා වසාන එකතනඅනු පටයානං පදාස්දී සියාසා අත්බහමො හොනි.

අධිමොකබන්ථාය ආවජයනාය අන්ඩහමො සඳධින්සාය අන්ඩහමො හොති, පහාහය්ථාය ආවජයනාය අන්ඩහමො විරිසින්දීයසාය අන්ඩහමො හොති, උපට්ඨානන්ථාය ආවජයනාය අන්ඩහමො සතියරියසාය අන්ඩහමො හොති, අවිකෙඛපන්ථාය ආවජයනාය අන්ඩහමො සතියරියසා අන්ඩහමො හොති, අවිකෙඛපන්ථාය ආවජයනාය අන්ඩහමො සාමාධින්දියසා අන්ඩහමො හොති, දසාසනන්ථාය ආවජයනාය අන්ඩහමො පණැක්දින්දීයසා අන්ඩහමො හොති.

අධිමොකාවනෙන ජනැසා අත්ඖාමො සඳ්ධින්සය අත්ඖාමො හොති, පහාහවනෙන ජනැසා අත්ඖාමො විරිසින්සියසා අත්ඖාමො හොති, උපධානවනෙන ජනැසා අත්ඖාමො සතින්සියසා අත්ඖාමො හොති, අවිකොටවනෙන ජනැසා අත්ඖාමො සමාධින්සියසා අත්ඖාමො හොති, දසානවසෙන ජනැසා අත්ඖාමො පකැණියන්සා අත්ඖාමො හොති, දසානවසෙන ජනැසා අත්ඖාමො පකැණියන්සා අත්ඖාමො හොති.

අධිමේ කොබවසෙන මනයිකාරසා අවාඩාගමා සදධිපලියසා අපථඩාමො හොති, පතාහවසෙන මනයිකාරසා අපථඩාමො විරිසිපලියසා අපථඩාමො හොති, උපට්ඨානවසෙන මනයිකාරසා අපථඩාමො, සතිපලියසා අපථඩාමො හොති, අවිකොඛාවසෙන මනයිකාරසා අපථඩාමො, සමාධිපලියසා අපථඩාමො හොති, දසානවසෙන මනයිකාරසා අපථඩාමො පඤඤ් පලියසා අපථඩාමො හොති, දසානවසෙන මනයිකාරසා අපථඩාමො පඤඤ් පලියසා

අරමූණට එළඹසිටීම පිණිස පැවැති මතොඬාරාවජිනවිතතයාගේ අසතඬගමය සමෘතීඥියයාගේ අසතඬගමය වෙයි. අරමූණට එලඹසිටීම වශයෙත් පැවැති ධම්චඡඥයාගේ අසතඬගමය සමෘතීඥියයාගේ අසතඬගමය වෙයි. අරමූණට එළඹසිටීම වශයෙත් පැවැති මනසිකාරයාගේ අසතඬගමය සමෘතීඥියයාගේ අසතඬගමය වෙයි. සමෘතීඥියයාගේ වශයෙත් පැවැති එකානියෙහි නො සිටීම සමෘතීඥියයාගේ අසතඬගමය වෙයි.

අවිසෙෂපය පිණිස පැවැති මනොදවාරාවජීන විතතයාගේ අසනභියමය සමාධීඥියයාගේ අසනභියමය වෙයි. අවිසෙෂපයාගේ වශයෙන් ධම්චඡඥ-යාගේ අසනභියමය සමාධීඥියයාගේ අසනභියමය වෙයි. අවිසෙෂපයාගේ වශයෙන් පැවැති මනසිකාරයාගේ අසනභියමය සමාධීඥියයාගේ අසනභිය මය වෙයි. සමාධීඥියයාගේ වශයෙන් පැවැති එකතියෙහි නො සිටීම සමාධීඥියයාගේ අසනභියමය වෙයි.

දශීනය පිණිස පැවැති මනොදවාරාවජිනවිතනයාගේ අසනඬාමය පුඥෙතුයියයාගේ අසනඬාමය වෙයි. දශීනගාගේ වශයෙන් පැවැති ඛෂීචඡණයායේ අසනඬාමය පුඥෙතුයියයාගේ අසනඬාමය වෙයි. දශීනයා-ගේ වශයෙන් පැවැති මනයිසාරයාගේ අසනඬාමය පුඥෛතුයායාගේ අසනඬාමය වෙයි. පුඥෙතුයියාගේ වශයෙන් එකානියෙහි නො සිටීම පුඥෙතුයියාගේ අසනඬාමය වේ.

අධිමොසසහ පිණ්ස පැවැති මතොආාරාවජිනවිතතයාගේ අසනඬාමය ශුඛෝ පිළියයාගේ අසනඬාමය වෙයි. පුගුහ පිණ්ස පැවැති මතොආාරා-වජිකවිතතයාගේ අසනඬාමය වියෙසී පුළියයාගේ අසනඬාමය වෙයි. අරමුණට එළඹසිටීම පිණ්ස පැවැති මනොආාරාවජිනවිතතයාගේ අසනඬාමය සමෘතී පිළියයාගේ අසනඬාමය වෙයි. අවිසෝෂපය පිණ්ස පැවැති මනොදවාරා-වජිනවිතතයාගේ අසනඬාමය සමාධී පුළියයාගේ අසනඬාමය වෙයි. දශීන ය පිණ්ස පැවැති මනොදවාරාවජිනවිතතයාගේ අසනඬාමය පුණෙ පුළියයාගේ අසනඬාමය මේ

අධිමොසාෂයාගේ වශයෙන් පැවැති බම්චඡඥයාගේ අසනඬාමය ශුදේඛණුයියාගේ අසනඬාමය වෙයි. පුගුහවශයෙන් පැවැති බම්චඡඥයාගේ අසනඬාමය වියෝගීණුයයාගේ අසනඬාමය වෙයි. උපසථානවශයෙන් පැවැති බම්චඡඥයාගේ අසනඬාමය සමෘතීණුයයාගේ අසනඬාමය වෙයි. අවිකෞපවශයෙන් පැවැති බම්චඡඥයාගේ අසනඬාමය සමාධීණුයාගාගේ අසනඬාමය වෙයි. දශීනවශයෙන් පැවැති බම්චඡඥයාගේ අසනඬාමය පුඥෙණුයියාගේ අසනඬාමය වේ.

අධිමොසාවශයෙන් පැවැති මනසිකාරයාගේ අසාවභාමය ශුදේඛණුය-යාගේ අසාවභාමය වෙයි. පුගුහවශයෙන් පැවැති මනසිකාරයාගේ අසාවභාමය වියෝසණු දියයාගේ අසාවභාමය වෙයි. උපසථානවශයෙන් පැවැති මනසිකාරයාගේ අසාවභාමය සමෘතීණුයයාගේ අසාවභාමය වෙයි. අවිකෞපවශයෙන් පැවැති මනසිකාරයාගේ අසාවභාමය සමාධීණුයයාගේ අසාවභාමය වෙයි. දශීනවශයෙන් පැවැති මනසිකාරයාගේ අසාවභාමය පුශෙණුයුයයාගේ අසාවභාමය වේ.

පටිසමහිදුමගෙනා--මහාවගත -ඉඤ්යකථා

සඳධිඥියසා වසෙන එහතතඅනුපටඪානං සඳධිඥියසා අපථඖශමා හොති. විරියිඥියසා වසෙන එතතතඅනුපටඪානං විරියිඥියසා අපථඖශමා හොති, සතිඥියසා වසෙන එහහතදනුපටඪානං සතිඥියසා අපථඖශමා හොති, සමාධිඥියසා වසෙන එකතතඅනුපටඪානං සමාධිඥියසා අපථඖශමා හොති, පඤඤ්ඥියසා වසෙන එකතතඅනුපටඪානං පඤඤ්ඤි යසා අපඵඖශමා හොති.

ඉමෙහි වතතාලීසාය ආකාරෙහි පඤවතතං ඉඤියානං අත්ඔහමො හොති, ඉමෙහි වතතාලීසාය ආකාරෙහි පඤවතතං ඉඤියානං අත්ඔහමං පජානාති.

කතමෙනි පණුවවීසතියා ආකාරෙහි පණුවනනං ඉන්දියානං අසසාදේ, හොතී, කතමෙනි පණුවරීසතියා ආකාරෙහි පණුවනනං ඉන්දියානං අසසාදං පරාතාති:

අසාද්ධියසා අනුපට්ඨානං සද්ධින්ගසා අසාංදෙ හොති, අසාද්ධිය පරිලාහසා අනුපට්ඨානං සද්ධින්දියසා අසාංදෙ හොති, අධිමොකඛචරියාය වෙතාරජාං සද්ධින්දියසා අසාංදෙ හොති, සනෙතා ව විහාරාධිගමො සද්ධින්දියසා අසාංදෙ හොති, යං සද්ධින්දියං පරිච්ච උපපජාති සුඛං සොමනසාං අයං සද්ධින්දියසා අසාංදෙ.

කොතජජසා අනුපටඨානං විරිශි දියසා අසාංදෙ හොනි, කොතජජ-පරිලාහසා අනුපටයානං විරිශි දියසා අසාංදෙ හොනි, පනාහචරියාය වෙකාරජජං විරිශි දියසා අසාංදෙ හොනි, තතොතා ව විහාරාධිනමෝ විරිශි දියසා අසාංදෙ හොනි, යං විරිශි දියං පටිච්ච උපාජජනි සුඛං නොමනසාං, අයං විරිශි දියසා අසාංදෙ.

පමාදසස අනුපටඨානං සනින්දියසස අසසාදෙ හොති, පමාදපරිලාභසස අනුපටඨානං සනින්දියසස අසසාදෙ හොති, උපටඨානවරියාය වෙසාරජජං සතින්දියසස අසසාදෙ හොති, සනෙතා ව මහාරාධිනමෝ සනින්දියසස අසසාදෙ හොති, යං සනින්දියං පටිච්ච උපපජෙනි සුඛං සොමනසසං, අයං සතින්දියසස අසසාදෙ.

උදධාවවසාස අනුපටසානං සමාධින්දියසස අසසාදෙ හොති, උදධවව-පරිලාහසස අනුපටසානං සමාධින්දියෙස අසසාදෙ හොති, අවිකෙඛපවරියාය වෙසාරජජං සමාධින්දියසස අසසාදෙ හොති, සනෙතා ව විහාරාධිහමො සමාධින්දියෙස අසසාදෙ හොති, යං සමාධින්දියං පටිවව උපපජජානි සුඛං කොමනසසං, අයං සමාධින්දියසා අසසාදෙ.

අවිජජාග අනුපට්ඨානං පඤඤ් නියසා අසායාදෙ හොති, අවිජජා-පරිලාහසා අනුපට්ඨානං පඤඤ් නියසා අසායාදෙ හොති, දාසානචරියාය වෙසාරජජං පඤඤ් නියසා අසායදෙ හොති, සනෙතා ව විහාරාධිගමො පඤඤ් නියසා අසායාදෙ හොති, යං පඤඤ් නියං පටිච්ච උපපජජනී සුබං තොමනසාං, අයං පඤඤ් නියසා අසායාදෙ.

ඉමෙහි පඤචචිසතියා ආකාරෙහි පඤචනනං ඉඤියානං අසසාදෙ හොති, ඉමෙහි පඤචචීසතියා ආකාරෙහි පඤචනනං ඉඤියානං අසසාදං පජානාති.

ශුදේඛාඥියයාගේ වශයෙන් එකානියෙහි නොයිටීම ශුදේඛාඥියයාගේ අසනඞ්ගමය වෙයි. වියෝහීඥියයාගේ වශයෙන් එකානිමෙයයි නො සිටීම වියෝහීඥියයාගේ අසනඞ්ගමය වෙයි. සමෘතීඥියයාගේ වශයෙන් එකානිං යෙහි නො සිටීම සමෘතීඥියයාගේ අසනඞ්ගමය වෙයි. සමාධීඥියයාගේ වශයෙන් එකානියෙහි නො සිටීම සමාධීඥියයාගේ අසනඞ්ගමය වෙයි. පුඥෛඤියයාගේ වශයෙන් එකානිමෙයහි නො සිටීම පුඥෛඤියයාගේ අසනඞ්ගමය වේ.

මේ සහලිස් අයුරින් පදොවණුයයන්ගේ අසනඞගමය වෙයි. මේ සහලිස් අයුරින් පදොවණුයයන්ගේ අසනඞ්ගමය දුනගනී.

සාවර පස්විසි අයුරින් පසෙෑවාදියයන්ගේ ආසවාදය වේ ද, කවර පස්විසි අයුරින් පසෙෑවාදියයන්ගේ ආසවාදය දෙනගනී ද යක්:

අශුදධහාවයාගේ නො එලඹසිටීම ශුදෙධන්දියයට ආසාදය වෙයි. අශුදධහාව සඬාහත පරිදහයාගේ නො එලඹසිටීම ශුදෙධන්දියයට ආසවාද වෙයි. අධිමොසෂවයතියෙහි විශාරද බව ශුදෙධන්දියයට ආසවාද වෙයි. ශාතතවිහාරාධිනමය (ශමඑවිදශීනාපතිලාභය) ශුදෙධන්දියයට ආසවාදය වෙයි. ශුදෙධන්දියය නිසා යම් සුවයෙක් සොම්නසෙක් උපදි ද, මේ ශුදෙධන්දියයට ආසවාදය වේ.

කෞසීද, යාගේ නො එලඹසිටීම වියෙහිත්වියයට ආසවාද වෙයි. කෞසීද, පරිදහයාගේ නො එලඹසිටීම වියෙහිත්වියයට ආසවාද වෙයි. පුහුහවයහිා-යෙහි විශාරද බව වියෙහිත්වියයට ආසවාද වෙයි. ශානතාවිහාරාධිගමය වියෙහිත්වියයට ආසවාද වෙයි. වියෙහිත්වියය නිසා යම් සුවයෙක් සොම්-නසෙක් උපදී ද, මේ වියෙහිත්වියයට ආසවාද වේ.

පුමාදයාගේ කො එලඹයිටීම සමෘතීඥියට ආසවාද වෙයි. පුමාද-පරිදහයාගේ නො එලඹයිටීම සමෘතීඥියට ආසවාද වෙයි. උපසථාන-වයඞායෙහි විශාරද බව සමෘතීඥියයට ආසවාද වෙයි. ශානතාවිහාරාධිගමය සමෘතීඥියයට ආසවාද වෙයි. සමෘතීඥියය නිසා යම් සුවයෙක් සොම්න-සෙක් උපදී ද, මේ සමෘතීඥියට ආසාාද වේ.

ඖදධතාසයාගේ නො එලඹයිටීම සමාධී නියට ආසවාද වෙයි. ඖදධතා පරිදහසාගේ නො එලඹයිටීම සමාධී නියට ආසවාද වෙයි. අවිසෙෂපවය කීං-යෙහි විශාරද බව සමාධී නියයට ආසවාද වෙයි. ශානතාවිහාරාධිගමය සමාධි නියට ආසවාද වෙයි. සමාධී නියය නිසා යම් සුවයෙක් සොම්න සෙක් උපදී ද, මේ සමාධි නියුගයට ආසවාද වේ.

අවිදා වගේ නො එලඹයිටීම පුඥෙ සිදියයට ආසාද වෙයි. අවිදා පරිදහ-යාගේ නො එලඹයිටීම පුඥෙ සියයට ආසාද වෙයි. දශීනවය සිංයහි විශාරද බව පුඥෙ සියයට ආසාද වෙයි. ශානතාවිහාරාධිගමය පුඥෙ සියයට ආසාද වෙයි. පුඥෙ සියය නිසා යම් සුවයෙක් සොමන සෙක් උපදී ද මේ පුඥෙ සියයට ආසාද වේ.

මේ පස්විසි අයුරිත් පඤාවාදියයන්ගේ ආසවාද වෙයි. මේ පස්විසි අයුරිත් පඤාවාදියයන්ගේ ආසාදය දූනගනී. (1)

පට්සමහිදුමගෙනා-මහාවගහ-ඉඤියකථා

කතමෙහි පඤවවීසතියා ආකාරෙහි පඤවතතං ඉඤියානං ආදීනවො හොති, කතමෙහි පඤවවීසතියා ආකාරෙහි පඤවතතං ඉඤියානං ආදීනවං පජානාති:

අසාදධියසා උපටහානං සදධි යුදියසා ආදීනවො හොති, අසාදධිය-පරිලාහසා උපටහානං සදධි යුදියසා ආදීනවො හොති, අතිච්චටෙහීන සදධි යුදියසා ආදීනවො හොති, දුකබටෙහන සදධි යුදියසා ආදීනවො හොති, අනතනටෙහන සදධි යුදියසා ආදීනවො හොති.

කොසජ්ජසස උපටඨානං විරිසිඤිගසස ආදීනවො හොති, කොසජ්ජ පරිලාහසස උපටඨානං විරිසිඤිගසස ආදීනවො හොති, අනිච්චටේඨන විරිසිඤිගසස ඇඳීනවො හොති, දුකඛටෙඨන - පෙ - අනතතටෙඨන විරිසිඤි– යසස ආදීනවො හොති.

පමාදසා උපටයානං සතින්ටියසා ආදීනවො හොති, පමාදපරිලාභසා උපටයානං සතින්ටියසා ආදීනවො හොති, අතිච්චටේයන සතින්ටියසා ආදීනවො හොති, දුකාටෝක - පෙ- අභතනාටෙයන සතින්ටියසා ආදීනවො හොති.

උඟිච්චසය උපටහානං සමාධින්සය ආදීනවො හොති, උඟිව්ව-පරිළාහසය උපටහානං සමාධින්සියයය ආදීනවො හොති, අනිච්චටේඨන සමාධින්සියයය ආදීනවො හොති, දුකඛටෙඨන - පෙ- අනතතටෙඨන සමාධින්සියයය ආදීනවො හොති.

අවිජජාය උපටඨානං පඤඤ් සිටුයසා ආදීනමා හොති, අවිජජා-පරිළාහසා උපටඨානං පඤඤ් සියසා ආදීනමා හොති, අනිච්චටේඨන පඤඤ් සියිසා ආදීනමා හොති, දුක්ඛටේඨන - පෙ - අනත්තටේඨන පඤඤ් සියසා ආදීනමා හොති

ඉමෙහි පඤවවීසතියා ආකාරෙහි පඤවතතං ඉඤියානං ආදීනවො හොති, ඉමෙහි පඤවවීසතියා ආකාරෙහි පඤවතතං ඉඤියානං ආදීනවං පජානාති.

කතමෙහි අසීතිසනං ආකාරෙහි¹ පණුවනනං ඉණියානං නිසසරණං හොති. කනුමෙහි අසිනිසනං ආසාරෙහි පණුවනනං ඉණියානං නිසසරණං පජානාති.

අධිමොහාබටෙඪන සංඛාෂුදියං අසාසංඛියා නිසාසටං² හොති, අසාදංඛිය-පරිළාහා නිසාසටං² හොති නදනුවනනාකකිලෙසෙහි වී ඛණෝහි වී නිසාසටං හොති, බහිදඬා වී සබබනිමතෙනහි නිසාසටං හොති, තතො පණිතතර-සංඛාෂුදියසා පටිලාහා පුරිමතරසංඛ්ෂුදියා නිසාසටං හොති.

පගාහටෙඪන විරිසිඤ්සං කොසජ්රා නිසාසටං හොති, කොසාසජ්ර පරිළාහා නිසාසටං හොති, තදනුවතනකකිලෙසෙනි ව ඛණෝනි ව නිසාසටං හොති, බහිඳධා ව සබබනිමතෙනහි නිසාසටං හොති,තතා පණ්තතර විරිසිඤ්සාස පටිලාහා පුරිමතරවිරිසිඤ්යා නිසාසටං හොති.

¹ අසිතිකතාකාරෙහි - සැහා

² නිඅසතං-සී1

ප ටිසමහිදුමාගීය-මහාවගී-ඉංදියකථා

කාවර පස්විසි අයුරොකින් පඤෝ සුදියයන්ගේ ආදීනව වේ ද. කවර පස්විසි අයුරොකින් පඤෝ සුදියයන්ගේ ආදීනව දනගනී ද යත්:

අශුදධාව එලඹසිටීම ශුදෝ සුදියයට ආදීකව වෙයි. අශුදධානාව සභාගාත පරිදාහයාගේ එලඹසිටීම ශුදෝ සුදියයට ආදීනව වෙයි. අනිතා සවහාවයෙන් ශුදෝ සුදියයට ආදීනව වෙයි. දු:බසාවනාවයෙන් ශුදෝ සුදියයට ආදීනව වෙයි. අනානමසානවයෙන් ශුදෝ සුදියයට ආදීනව වේ.

කෞසිද, ශාගේ එලඹසිටීම විශෝහපියයට ආදීනව වෙයි. කෞසිද, පරිදහ යාගේ එලඹසිටීම විශෝහපියයට ආදීනව වෙයි. අනිතාසාවහාවයෙන් විශෝහපියයට ආදීනව වෙයි. දුෘඛසාවයෙන් ... අතාතාමසාවහාවයෙන් විශෝහපියයට ආදීනව වේ.

පුමාදයාගේ එලඹසිටීම සමෘතීඥියයට ආදීනව වෙයි පුමාදපරිදහයා--ගේ එලඹසිටීම සමෘතීඥියයට ආදීනව වෙයි අනිතෘසවහාවයෙන් සමෘතීඥි-යට ආදීනව වෙයි. දු:ඛසවහාවයෙන් ... අනෘතමසවහාවයෙන් සමෘතීඥියයට ආදීනව වේ.

ඖඥධනෳයාගේ එලඹසිටීම සමාධීඤියයට ආදීනව වෙයි. ඖඥධනෳපරිද-හයාගේ එලඹසිටීම සමාධීඤියයට ආදීනව වෙයි. අනිනෘසාහාවයෙන් සමාධිඤියයට ආදීනව වෙයි. දුඃඛසාහාවයෙන් ... අනාතමසාහාවයෙන් සමාධිඤියයට ආදීනව වේ.

අවිද ුවගේ එලඹසිටීම පුඥෙඤියට ආදීනව වෙයි. අවිදා පරිදාහයාගේ එලඹසිටීම පුඥෙඤියයට ආදීනව වෙයි. අනිතාසාභාවයෙන් පුඥෙඤියයට ආදීනව වෙයි. දු:බසාවායෙන් පුඥෙඤියයට ආදීනව වෙයි. අනාතාව-සාවාවයෙන් පුඥෙඤියට ආදීනව වේ.

මේ පස්විසි අහුරින් පඤාචාඤියයන්ගේ ආදීනව වෙයි. මේ පස්විසි අහුරින් පඤාචඤියයන්ගේ ආදීනව දැනගති. (2)

කාවර එක්සියඅසූ අයුරොින් පඤාවාසියයන්ගේ නිසායරණය වේ ද, කාවර එක්සියඅසූ අයුරෙකින් පඤාවාසියයන්ගේ නිසායරණය දූනගනී ද යන්:

අධිමොකසොඩනාවගෙන් ශුදොසියය අශුදධායෙන් නික්මුණෝ වෙයි. අශුදාධනාව සාඛානාන පරිදහයෙන් නික්මුණෝ වෙයි. එය අනුවැ පවත්නා කෙලශයන් කෙරෙන් ද සාකානයන් කෙරෙන් ද නික්මුණෝ වෙයි. බාහා වූ ද සියලු කෙලෙසුන් කෙරෙන් නික්මුණෝ වෙයි. එයට වඩා අතිශයින් පුණ්හ වූ ශුදොඩාසියයාගේ පුතිලාහයෙන් පූමතරශුදොසිසියය කෙරෙන් නික්මුණෝ වේ.

පුගුහසවහාවයෙන් වියෝහිදියය කෞසිද යෙන් නිස්මුණෝ වෙයි. කෞසිද පරිදහයෙන් නිස්මුණෝ වෙයි. හදනුවතීතක කෙලශයන් කෙරෙන් ද සකනායන් කෙරෙන් ද නිස්මුණෝ වෙයි. බාහා වූ ද සියලු කෙලෙසුන් කෙරෙන් නිස්මුණෝ වෙයි. එයට වඩා අතිශයින් පුණ්හ වූ වියෝහිදිය– යාගේ පුතිලාහයෙන් පුළුතරවියෝහිදීය කෙරෙන් නිස්මුණෝ වේ. උපටසානටෙස්න සභිඥියං පමාද නිසාවං හොති. පමාදපරිලාහා නිසාවං හොති, නදනුවතනකකිලෙසෙහි ව ඛණෝහි ව නිසාවං හොති, බහිදධා ව සබබනිමතෙනහි නිසාවං හොති, තතා පණ්තතරසතිඥියසා පටිලාහා පුරිමතරකතිඥියා නිසාවං හොති.

අම්කෙඛපටෝන සමාධිඤ්යං උදාවවා නිසසටං හොති, උදාවව-පරිළාහා නිසසටං හොති, තදනුවතතකකිලෙසෙහි ව ඛනෝහි ව නිසසටං හොති, බහිදාා ව සබබනිම්තෙතහි නිසසටං හොති, තතා පණිතතර-සමාධිඤ්යසස පට්ලාහා පුරිමතරසමාධිඤ්යා නිසසටං හොති.

දසසන ටෙයන පකුඤ්ඤියං අවිජජාය නිසාවං හොති, අවිජජා-පරිලාහා නිසාවං හොති, තදනුවතතකකිලෙසෙසි ව බඤොසි ව නිසාවං හොති, බහිදධා ව සබබනිමිතෙතහි නිසාවං හොති, තතො පණ්තතර-පඤඤ්ඤිස්යා පටිලාහා පුරිමතරපඤඤ්ඤියා නිසාවං හොති.

පුබබහාගෙ පඤචති ඉඤියෙහි පඨමජඣානවසෙන පඤචිඤියානි නිසසටානි හොනති, පළුමෙ ඣානෙ1 පඤුවහි ඉඤියෙහි² දුතියජඣාන-වසෙන පඤ්චිඤ්යාති නිසසටාති හොනති, දුතියෙ ඣානෙ³, පඤ්චභි ඉඤියෙහි⁸ තතියජඣානවහෙන පඤවිඤියාති නිසසටාති හොනති. තතියෙ කානෙ පඤවගි ඉඤියෙහි වතුනාජඣානවසෙන පඤවිඤියානි නිසසටානි හොනති, චතුරො ඣානෙ පඤවති ඉඤිගෙහි ආකාසානඤවා-ແතනසමාපතතිවසෙන⁴ පඤිවිඤිගානි නිසසටානි හොනති. ආකාසානඤවා-යතනසමාපතතියා පඤවගි ඉඤියෙහි විඤඤණඤවායතනසමාපතතිවසෙන පණුවි නියාති නිසාටාති හොතති, විකුඥ ණකුවායතනසමාපතතියා ඉත්රියෙහි ආකිඤවඤඤයතනයමාපහතිවසෙන පණුවි නිියාති පඤචභි නිසසටාන හොනති, ආකිඤවඤඤයතනසමාපතතියා පඤවති ඉඤියෙහි නෙවස කික්තුනා සක්කිය යන්නස්මා පත්තිවසෙන පඤිවිඤියාති නිසසටාති හොතති, නෙවසකුඤු නාසඤඤයත නසමාපතතියා පඤවති ඉඤියෙහි අතිචචානුපසසනාවසෙන පඤවඤියාති නිසසටාති හොහති,

39¥

^{1.} පහමජාබාතෙ - සහ සි 1,

^{2.} පණාවතින්දියෙහි - මජසං, සහා, පණාවන්දියෙහි - සී 1.

^{3.} දුනියජාබාවෙ - සාසා සී 1

^{4.} සමාපතතීයා වංසන - සි 1,

පටිසමහිදුමාගීය-මහාවගී-ඉඤියකථා

උපස්ථානසවහාවගෙන් සමෘතීඥියග පුමාදය කෙරෙන් නික්මුණේ වෙයි. පුමාදපරිදහයෙන් නික්මුණේ වෙයි. තදනුවතීනක කෙලශයන් කෙරෙන් ද සකණාගත් කෙරෙන් ද නික්මුණේ වෙයි. බාහා වූ ද සියලු කෙලෙසුන් කෙරෙන් නික්මුණේ වෙයි. එයට වඩා අභිශයින් පුණිත වූ සමෘතීඥියයාගේ පුතිලාභයෙන් පූමීතරසමෘතීඥිය කෙරෙන් නික්මූණෝ වේ.

අවිඝෙෂපසවහාවයෙන් සමාධි සුදියය ඖදධතායෙන් නික්මූණේ වෙයි. ඖදධතාපරිදහයෙන් නික්මූනේ වෙයි. තදනුවතීකකෙලශයන් කෙරෙන් ද සකකුගත් කෙරෙන් ද නික්මූණේ වෙයි. බාහා වූ ද හැම කෙලෙසුන් කෙරෙන් නික්මූණේ වෙයි. එරට වඩා අභිශයින් පුණිත වූ සමාධිස්දියයාගේ පුතිලාහයෙන් පූෂීතරසමාධිස්දිය කෙරෙන් නික්මූණෝ වේ.

දශීනසවභාවයෙන් පුඥෙඤියය අවිදා යෙන් නික්මුණේ වෙයි. අවිදා-පරිදහයෙක් නික්මුණේ වෙයි. තදනුවනීකකොලශයන් කෙරෙන් ද සකඤා-යන් කෙරෙන් ද නික්මුණේ වෙයි. බාහා වූ ද හැම කෙලෙසුන් කෙරෙන් නික්මුණේ වෙයි. එයට වඩා අනිශයින් පුණ්ත වූ පුඥෙඤියයාගේ පුතිලාහ-යෙන් පූළීතරපුඥෙඤිය කෙරෙන් නික්මුණෝ වේ.

පූචීභාගයෙහි (පුථමධානනොපවාරයෙහි) පැවැති පඤෝවඤිය ක් කෙරෙන් පුථමඛාහනයාගේ වශයෙන් පණෙවන්යයෝ නික්මුණානු වෙති. පුථමඛ්යානයෙහි පසෙදවාදියයන් කෙරෙන් දවිතීයඛ්යානයාගේ වශයෙන් ප කෙව අදිය ගෝ නික්මුණාහු වෙහි. දවිතිය ධ්යානයෙහි ප කෙව අදියයන් කෙරෙන් තෘතීයධාහනයාගේ වශයෙන් පඳණුවාලියගෝ නික්මුණාහු වෙති. තෘතීයඛාහනයෙහි පණුවානුයයත් සොරෙත් චතුළුධානයාගේ වශයෙන් පඤොඤියයෝ නික්මූණාහු වෙති. චතුළුධානනයෙහි පඤා--ස්දියයන් කෙරෙත් ආකාසානඤවායතනසමාපතතිහුගේ වශයෙන් පඤව-ස්දියයෝ නික්මුණාහු වෙති. ආකාසානඤවායතනසමාපතතියෙහි පඤා– ාදිගගන් සොරෙන් විණැගැණණාවායතනසමාපතතිහුගේ වශයෙන් පණෙව-ඤියයෝ නික්මුණාහු වෙති. විකුඤුණඤිායතනසමාපතතියෙහි පඤො– න්දියයන් කෙරෙන් ආකිඤවඤඤයතනසමාපතනිහුගේ වශයෙන් පඤව-පදියයෝ නික්මූණාහු වෙති. ආකිඤවඤඤයතනසමාපතතියෙහි පඤාව-න්දියයන් කෙරෙන් නෙවසදාකයිනාසදාකියතනසමාපතතිහුගේ වශයෙන් ප සොවාන් යාසා ක් මේණාහු වෙති. නෙවා සැකියා සක්කිය හා සමා-පතතියෙහි පකෙදවාදියයන් කෙරෙන් අති**ත**ාහුදශීනා වශයෙත් ප සොව නුදි α ගෝ නික් මූණාහු වෙත්. (3)

ඉංසියෙහි දුකඛානුපසසනාවසෙන අතිච්චා නුපසසනාය පඤාඩි පඤවිනිගානි නිසාටානි ගොනති, දුකඛානුපසානාය පඤවති ඉනිුගෙති අනතතානුපසසනාවසෙන පඤවිනියානි නිසසටානි හොතති, අනතතානු-ඉඤිගෙහි නිබබිදුනුපසානාවසෙන පඤවිඤියානි පඤවහි පසසනාය නිසසටානි හොනති, නිබබ්දනුපසසනාය පඤවති ඉඤියෙති විරාගානු-පසසනාවසෙන පඤවිඥියානි නිසසටානි හොනති, විරාගානුපසසනාය පඤචති ඉඤිගෙහි න්රොඛානුපසානාවසෙන පඤිවිඤිගාති නිසාවානි හොනති, නිරොඛානුපසසනාය පඤවසි ඉන්දිගෙහි පටිනිසසගොනපසසනා-වසෙන පණුවිඥිගානි නිසසටානි හොනති, පවිනිසසගහානුපසසනාය බයානුපසසනාවසෙන පඤවිඤියානි පඤාඩ් ඉත්යෙහි නිසසටානි ඉඤියෙහි වගානුපසසනාවසෙන හොනති, බයාටුපසසනාය පඤවහි පඤචිඤියාති නිසසටාති හොනති, වයානුපසසනාය පඤචති ඉඤියෙති විපරිනාමානුපසානාවසෙන පඤුවිඥියානි නිසාටානි හොනති, විපරිනාමානු-පසසනාය පඤචති ඉණිගෙති අනිමතතානුපසසනාවසෙන පඤචිණියානි නිසසටානි හොනුහි, අනිමිතතානුපසානාය පඤවති ඉණියෙහි අපාණිතිතානු පසාභාවසෙන පණුවිණුයානි නිසාවානි හොනති, අපපණීගිතානුපසානාය පඤවති ඉඤිගෙති සුඤඤතානුපසසනාවසෙන පඤවිඥිගානි නිසසටානී හොනති, සුඤඤතානුපසානාය පඤාහි ඉඤිගෙහි අඛිපඤඤඛමාවිපසා-නාවසෙන පඤවිණුයාති නිසසටාති හොනති, අඛ්පඤඤුඛමමවිපසසනාය පඤචහි ඉඤිගෙහි යථාහනඤණදසසනවසෙන පඤවිඤියානි නිසසටානි ගොනති, αථාහනඤණදසාගන පඤචති ඉඤියෙති ආදීනවානුපසානාව-සෙන පඤචිඥියානි නිසසටානි හොනති, ආදීභවානුපසසනාය පඤචති ඉඤියෙහි පරිසකිානුපසසනාවසෙන පණුවිඥිගානි නිසසටානි හොනත්, පඤවති ඉ න්දුයෙහි විවටටනානුපසසනාවසෙන පටිසඣානුපසසනාග නිසසටානි විව**ිට**නානුපසසනාය හොනත්, පඤ්චිභි පණිව නියාති ඉඤියෙහි සොතාපතතිමගාවසෙන පඤිවිඤියාති නිසසටානි හොනති, සොතාපතතිමගො පඤවගි ඉඤියෙහි සොතාපතතිඵලසමාපතතිවසෙන පඤවිඥියාති නිසසටාති හොනති, සොතාපතතිඵලසමාපතතියා පඤවූ ඉණියෙහි සකදගාම්මගාවසෙන පණුවිණිගානි නිසසටානි හොනති, සකදු-ගාම්මගො පඤචති ඉඤියෙහි සකදගාම්ඵලසමාපතතිවසෙන පඤචිඤියානි නිසසටානි හොනති, සකදුගාම්ඵලසමාපතතියා පඤවති ඉඤියෙහි අනාගාමි-මගහචසෙන පඤචිඤිගාති තිසසටාති හොනති, අනාගාම්මගො පසුවති ඉණුගෙහි අනාගාමඵලසමාපතතිවසෙන පඤවිණිගානි නිසසටානි හොනති. අනාශාමිඵලසමාපතාරියා පඤවභි අරහතතමගාවසෙන ඉඤියෙහි පණුවි නිසාගටාති හොනති, අරහතතමගෙන පණුවති ඉත්යෙහි අරහතතඵලසමාපතතිවසෙන පණුවි නියාති නිසසටානි හොනති.

අනිචචානුපසානාගෙහි පසෙවුණුයයන් කෙරෙන් දුකුඛානුපසානා වශයෙත් පසෙළාන්සියයෝ නික්මුණාහු වෙති. දුකුඛානුපසසනායෙහි පඤෝඤියයන් කෙරෙන් අනතාගානුපසානා වශයෙන් පඤෝඤියයෝ අපාතතානුපසානායෙහි පකෛවාලියයන් කෙරෙන් නික්මුණාහු වෙති. නිබබිදුනුපසානා වශයෙන් පහොව නිස්ගූණාහු වෙති නිඛබිදුනු-පසානායෙහි පඤාවාදියයන් කෙරෙන් විරාගානුපසානා වශයෙන් පඤෝන්යයෝ නික්මූණානු වෙති. විරාගානුපසාහායෙහි පඤෝන්යයක් කෙරෙත් නිරොඛානුපසසනා වශයෙත් පඤාවණුයයෝ නික්මුණාහු වෙති. නිරොඛානුපසසනායෙහි පඤාවානියයත් කෙරෙන් පටිනිසසගගානුපසසනා වශයෙන් පයෙදවණුයයෝ නික්මූණාහු වෙති. පටිනිසසගගානුපසසනායෙහි පඤොවණුයයන් කෙරෙත් බයානුපසසනා වශයෙන් ප කෙළු නිුය යෝ නික්මුණානු වෙති. බයානුපසානායෙහි පඤෝෂියයන් කෙරෙන් වයානු– පසානා වශයෙන් පසෙවුණුයයෝ නික්ෂුණාහු වෙති. වයානුපසානායෙහි ප සෙදවණුය යන් කෙරෙන් විපරිණාමානුපසානා වශයෙන් ප සෙදවණුය යෝ නික්මුණාහු වෙති. විපරිණාමානුපසානායෙහි පඤාවණුයයන් කෙරෙන් අනිමිතතානුපසසනා වශගෙත් පයෙදවඤියයෝ නික්මූණාහු වෙති. අනිම්තතානුපසසනායෙහි පඤාෙෂ්යයත් කෙරෙත් අපණීහිතානුපසසනා වශයෙන් පසෙදවාළියයෝ නික්මුණාහු වෙති. අපාණිහිතානුපසානායෙහි පඤොළුගයත් කෙරෙන් සුඤඤතානුපසසනා වශයෙන් පඤෞඤියයෝ නික්මුණාහු වෙති. සුඤඤතානුපසානායෙහි පඤෞඤියයන් කෙරෙන් අධිපසාසැධමමවිපසසනා වශයෙන් පසෙදවණුයගෝ නික්මූණාහු වෙති. අධිපඤඤඛම්මවිපසානායෙහි පඤෝඤියගත් කෙරෙත් අථාභූතඤණ-දසාන වශයෙන් පසෙලි නියගෝ නික්මුණාහු වෙති. ථොහුතඤුණදසාන-යෙහි පඤාෙනිගයන් කෙරෙන් ආදීනවානුපසානා වශයෙන් පඤාෙනි-වෙති. **ආදීනවානුපස**ානායෙහි ප කෙළා න්දියයන් പ്രമു තික් මුණා හු කෙරෙත් පටිසඹබානුපසානා වශගෙත් පසෙවාණියගෝ නික්මූණාහු වෙති. පටිසඬානුපසැනායෙහි පසෙවන්දියයන් කෙරෙන් විවටටානුපසසනා වශයෙන් පයෙදවණුයගෝ නික්වූණාහු වෙනි. විවටානුපසසනායෙහි ප සෙදවණු යගත් කෙරෙත් සොතාපතතිමගා වශයෙන් ප සෙදවණුයයෝ සොතාපතතිමාගීයෙහි පඤාවඤිගයන් කෙරෙන් නික්මුණාහු වෙති. සොතාපතතිඵලසමාපතතිවශයෙන් පකෙවුණියයෝ නික්මූණාහු වෙති. සොතාපතතිඵලසමාපතතියෙහි පඤොන්යයන් කෙරෙන් සකෘදුගාම මාග්වශයෙන් පයෙදවාළියයෝ නික්මුණාහු වෙහි. සසෘදුගාමිමාග්ගෙහි පඤොවණුයයන් කෙරෙන් සකෘදුගාමඵලසමාපතති වශයෙන් පඤාවණු -යයෝ නික්ෂූණාහු වෙති. සකෘදුගාමීඵලසමාපතනියෙහි පඤෝ නියියත් කෙරෙන් අතාගාම්මාගි වශයෙන්, පඤාෙන්යයෝ නික්මුණාහු වෙති. අනාගාම්මාගීයෙහි පඤාෙඤියයන් කෙරෙන් අනාගාම්**ඵ**ලසමෘපතති වශයෙන් පඤාවඤියයෝ නික්වූණාහු වෙනි, අනාගාමඵලසමාපතතියෙහි පඤොවඤියයන් කෙරෙන් අභීනමාගී වශයෙන් පඤොවඤියයෝ නික්මුණාහු අගීනමාගීයෙහි පඤාළු සියයන් කෙරෙන් අගීත්ඵල සමාපතති වෙති. වශයෙන් පඤොසියයෝ නික්මුණානු වෙත්.

පටිසමහිදුමගෙහා-මහාවගහ-ඉඥයකථා

නෙකකමෝ1, පඤවිඥියාති කාමවඡඥතො තිසාටාති හොතති, අබාාපාදෙ පඤවි සියාති බාාපාදතො නිසාටානි හොතති, ආලොකසඤඤය පඤවි සියාති පීනමිදධතො නිසාටාති හොතති, අවිකෙකප පඤවි සියාති උදාචාතො නිසාටානි හොතති, බම්මවඩ සානෙ පඤවි සියානි විවිකිචණය නිසාටානි හොතති, ඤාණෙ පඤවි සියාති අවිජජාය නිසාටානි හොතති, පාමොජෙජ පඤවි සියාති අරතියා නිසාටානි හොතති.

ප එමේ කානෙ පඤිවිණුයාති නීවරණෙහි නිසාවාති හොනති, දුතියෙ කානෙ පඤිවිණුයාති විතකකවිවාරෙහි නිසාවාති හොනති, තතියෙ කානෙ පඤිවිණුයාති පීතියා නිසාවාති හොනති, එතුපෙළු කොනෙ පඤිවිණුයාති සුබදුකෙකහි නිසාවාති හොනති, ආකාසානඤවායතන– සමාපතතියා පඤිවිණුයාති රූපසඤඤය පටිඝසඤඤය නානතතසඤඤය තිසාවාති හොනති, විඤඤණඤවායතනසමාපතතියා පඤිවිණුයාති ආකාසානඤවායතනසඤඤය නිසාවාති හොනති, ආක්ඤවඤඤයෙන සමාපතතියා පඤිව්ණුයාති විඤඤණඤවායතනසමාපතතියා පඤිවිණුයාති හොනති, නෙවසඤඤයෙන නිසාවාති හොනති, පඤිවිණුයාති ආක්ඤව හොනති, නෙවසඤඤයෙනාසඤඤයෙනකසමාපතතියා පඤිවිණුයාති ආක්ඤව හොනති, නෙවසඤඤයෙනසෙකුයෙනසමාපතතියා පඤිවිණුයාති ආක්ඤව හෙනති, නෙවසඤඤයෙනසෙකුයෙනි හොනති.

අතිව්වානුපසානාය පඤවින්ගානි නිව්වසඤඤය නිසාටානි හොනත්, දුකඛානුපසසනාය පඤවිඤිගානි සුඛයඤඥය නිසසටානි නොනති. අනතතානුපසසනාය පඤුවින්හානි අතතසඤඤය නිසසටානි හොනති. න්බබ්දනුපසානාය පඤිවිඥිගානි නඤිගා නිසාටානි හොනයි, විරාගානු-පසානාය පසුවිණුයානි රාගතො නිසාවානි හොනති, නිරොඛානුපසානාය පඤචිඤියාති සමුදයතො නිසසටාති හොතති, පටිතිසසගහා නුපසසනාය පඤචිඤ්යානි අදේනවතො නිසාටානි හොනති, ඛයානුපසානාය පඤචි-න්දියානි ඝනසඤඤය නිසසටානි හොනති, වගානුපසසනාය පඤචිණුයානි ආයුහනතො නිසසටානි හොනති, විපරිනාමානුපසසනාය පඤවිඤිගානි බුවසකැකුය නිසසටානි හොනති, අනිම්තතානුපසසනාය පකුවිණුයානි නිම්තතතො නිසසටානි හොනති, අපහණිහිතානුපසානාය පසැවිණියානි පණ්ඩියා නිසසටානි හොනති, සුඤඤතානුපසසනාය පණිවින්සානි අහිනිවෙසතො නිසාටානි හොනති, අධිපඤඤධම්මවිපසානාය පඤවිණු-**යානි සාරාදනාහිතිවෙසතො නිසාසටානි හොනකි, යථාභූකඤණදසාන** පඤවිඤියානි සමෝමාහාභිනිවෙනතො නිසසටානි හොනත්, ආදීනවානු-පසානාය පණුවිණුගානි ආලයාභිනිවෙසතො නිසසටානි හොනති. පටිසඣානුපඎනාය පණුවිණි≭ාති අපපටිසඣාය නිසසටාති හොනති, විවිටටනානුපසසනාය පඤවිඥියානි සඤඤෝගාභිතිවෙසතො නිසසටානි හොනති.

තොහොමාගෙහි පහොවානියයෝ කාමච්ඡනය කෙරෙන් නික්මුණානු වෙති. අවසාපාදයෙහි පහොවානියයෝ වසාපාදයෙන් නික්මුණානු වෙති. ආලෝකසංශූයෙහි පහොවානියයෝ වීනමිදධය කෙරෙන් නික්මුණානු වෙති. අවිසෙෂපයෙහි පහොවානියයෝ වීතිබ්දායා කෙරෙන් නික්මුණානු වෙති. ධමිනිශවයෙහි පහොවානියයෝ විවිකිනතාව කෙරෙන් නික්මුණානු වෙති. භූනයෙහි පහොවානියයෝ අවිදාව කෙරෙන් නික්මුණානු වෙති. පුාමොදුයෙහි පහොවනියෙෝ අරතිය කෙදරන් නික්මුණානු වෙත්.

පුළුමධාහනයෙහි පඤාචාජියයෝ නීවරණයත් කෙරෙත් නික්මූණානු වෙති. දව්නීයධාහනයෙහි පඤාචාජියයෝ විතකීවිචාරයන් කෙරෙත් නික්-මූණානු වෙති. තෘතීයධාහනයෙහි පඤාචාජියයෝ ප්රීතීය කොරෙත් නික්මූණානු වෙති. අතාසානඤාචායතනසමාපතතියෙහි පඤාචාජියයේ රුපසංශ, පුනිසසංශ, නානාතිසංශ කෙරෙත් නික්මූණානු වෙති. විඤඤ-ණඤාචායතනසමාපතතියෙහි පඤාචාජියයෝ ආකාසානඤාචායතනස ශූට කෙරෙත් නික්මූණානු වෙති. ආකිඤාචඤඤයතනසමාපතතියෙහි පඤෝචාජි කෙරෙත් නික්මූණානු වෙති. ආකිඤාචඤඤයතනසමාපතතියෙහි පඤෝචාජි කෙරෙත් නික්මූණානු වෙති. ආකිඤාචඤඤයතන සංඤානුකාසඤඤායතනසමාපතතියෙහි පඤාචාජියයෝ ආක්ඤාචඤඤයතන සංඤා කෙරෙත් නික්මූණානු වෙති. නෙව-සඤඤකාසඤඤයතනසමාපතතියෙහි පඤාචාජියයෝ ආක්ඤාචඤඤයතන සංඤා කෙරෙත් නික්මූණානු වෙත්.

අනිතාංනුදශීනයෙහි පඤාඤියයෝ නිතාසංඥව කෙරෙන් නික්මු-ණාහු වෙති. දුඛානුදශීනයෙහි පණෙවන්යයෝ සුඛසංඥව කෙරෙන් න්ක්මුණාහු වෙති. අනාතමානුදශීනයෙහි පඤෝෂ්යයෝ ආතමසංඥව කෙරෙන් නික්මුණාහු වෙති. නිවේදනුදශීනයෙහි පයෙදා නියක් නණිය කෙරෙත් නික්මුණාහු වෙති. විරාහානුදශීනයෙහි පඤාවාදියයෝ රාගය කෙරෙත් නික්වූණාහු වෙගි. නරොධානුදශීත සෙහි පසෙදවඤියයෝ සමූදය කෙරෙන් නික්මුණාහු වෙති. පටිනිසාගානුපසානායෙහි පකාචන්යයෝ ආදීනවය කෙරෙත් නික්වූණාහු වෙති. සෘයාහුදශීනයෙහි පියාදවාසියයෝ ඝනසංඥව කෙරෙන් නික්මූණාහු වෙයි. වායානුදශීනයෙහි පඤොෂ්දියයෝ ආයූහනය කෙරෙන් නික්මූණාහු වෙහි. විපරිණාමා නුදශීනයෙහි පසෛවාදු-යයෝ ධැවසංඥව කෙරෙත් නික්මූණාහු වෙති. අතිම්තතානුදශීනයෙහි ප කෙළ නියියයෝ නිමිතත කෙරෙන් නික්මුණාහු වෙනි. අපුණිහිතානුදශීත-යෙහි පයෙදවාලියයෝ පුණ්ධිය කෙරෙන් තික්මුණාහු වෙති. ශූනානානු-දශීනයෙහි පඤාළුඤියයෝ අභිනිවෙශය කෙරෙන් නික්මුණාහු වෙහි. අධි-පුඥධමීවිදශීනායෙහි පඤාෙළියයෝ නිතෘසාරගුහණාහිනිවෙශය කෙරෙන් නික්වූණාහු වෙති. යථාභූතඥනදශීනයෙහි පඤාෙඤියයෝ සම්වූඪාහි-නිවෙශය කෙරෙත් නික්මුණා හු වෙති. ආදීනවානුදශීනයෙහි පඤොදුරියයෝ ආලයාහිතිවෙශය කෙරෙත් තීක් මුණාහු වෙති. පටිසඣානුපසානායෙහි ප සොට සුදුය සෝ අප පටිස හා ව (අස මවා හිතහා වය) කෙරෙන් නික් මූණා හු වෙති. විවටටානුපසානායෙහි පඤාෙඤියයෝ සංයොගාහිතිවෙශය කෙරෙත් නික් මූණා හු වෙත්.

පටිසමහිදුමගෙහා මහාවගහ–ඉන්දියකථා

සොතාපතතිමගො පඤි දියානි දිටේකාටෙයීහි කිලෙසෙහි නිසාවානි හොතති, සකදම්මගො පඤිවිදියානි ඔලාරිකෙහි කිලෙසෙහි නිසාවානි හොතති, අනාගාම්මගො පඤිවිදියානි අණුසහගතෙහි කිලෙසෙහි නිසාටානි හොතති, අරහතතමගො පඤිවිදියානි සබබකිලෙසෙහි නිසාවානි හොතති, සබෛසඤඤව බිණාසවානං තළු තළු පඤවිදියානි නිසාවානි වෙව හොතති සූනිසාටානි ව පටිපපසාදධානි ව සුපපටිපපසාදධානි ව.

ඉමෙහි අසීතිසතංආකාරෙහි පඤචතතං ඉඤියාතං නිසාරණං හොති. ඉමෙහි අසීතිසතං ආකාරෙහි පඤචතතං ඉඤියානං නිසාරණං පරානාති.

දුනියසුතතනිදෙදසො.

භානවාරො පඨමො.

4 – 3. තතියසුතතං

[සාවඤිතිදනං:]

''පඤච්මානි භිකඛවේ, ඉන්දියානි, කතමානි පඤචි: සදධින්දියං විරිසින්දියං සතින්දියං සමාබින්දියං පඤඤ් න්දියං.

සා ති ව තිකක වේ, සදධියදියං දටයීබබං: වතුසු සොතාපතතිය වෙනස එත් සදධියදියං දටයීබබං. කත් ව තිකකවේ, විරියියදියං දටයීබබං, වතුසු සමාපපඩානෙසු, එත් විරියියදියං දටයීබබං. කත් ව තිකකවේ, සත් ස්දීයං දටයීබබං, වතුසු සත්පටයානෙසු, එත් සතියදියං දටයීබබං. කත් ව තිකකවේ, සමාධියදියං දටයීබබං. වතුසු කොනෙසු, එත් සමාධියදියං දටයීබබං කත් ව තිකකාවේ, පකුක්දියදියං දටයීබබං, වතුසු අරියසවෙවසු එත් පණැක්දියදියං දටයීබබං;a

විතුසු සොතාපතතියමෙහසු සදධිඤිගසා වසෙන කතිහාකාරෙහි පඤිවිඤිගානි දටාබබාති: විතුසු සමමපපධානෙසු විරියිඤියසා වසෙන කතිහාකාරෙහි පඤිවිඤිගානි දටාබබාති, විතුසු සනිපටානෙසු සනිඤ්යසා වසෙන කතිහාකාරෙහි පඤිවිඤිගානි දටාබබාති, වතුසු ඣානෙසු සමාධිඤියසා වසෙන කතිහාකාරෙහි පඤිවිඤිගානි දටාබබාති, වතුසු අරියසචෙඩසු පඤඤ්ඤියා වසෙන කතිහාකාරෙහි පඤිව්ඤියානි දටාබබාති.

වතුසු සොතාපතතිය බෙහසු සදධි සුදියසස වසෙන වීසතියා ආකාරෙහි පඤචිස්දියාතී දටය බබානි, චතුසු සමාපපධානෙසු විරිසිස්දියසස වසෙන වීසතියා ආකාරෙහි පඤචිස්දියානි දටය බබානි, චතුසු සතිපටයානෙසු සතිස්දියසස වසෙන වීසතියා ආකාරෙහි පඤච්ස්දියානී දටය බබානි, චතුසු කොනෙසු සමාධිස්දියසස වසෙන වීසතියා ආකාරෙනි පඤච්ස්දියානි දටය බබානි, චතුසු අරියස වෙස පඤඤ් ස්දියේ සියා වසෙන වීසතියා ආකාරෙහි පඤච්ස් සතය වීසතියා ආකාරෙහි

සොතාපතතිමාගීයෙහි පණෙවනියයෝ ද වේග හා සමග එක් වැ සිටි කෙලෙසුන් කෙරෙන් නික්මූණාහු වෙනි. සකෘදගාම්මාගීයෙහි පණෙවනි-යයෝ ඖදරික වූ කෙලෙසුන් කෙරෙන් නික්මුණාහු වෙනි. අනාගාම මාගීයෙහි පණෙවනියගේ අණුසහගත වූ කෙලෙසුන් කෙරෙන් නික්මුණාහු වෙතී. අඟීනමාගීයෙහි පණෙවනියයෝ හැම කෙලෙසුන් කෙරෙන් නික්මුණාහු වේතී. අඟීනමාගීයෙහි පණෙවනියයෝ හැම කෙලෙසුන් කෙරෙන් නික්-මූණාහු වෙති. හැම රහත්නට මැ ඒ ඒ තන්හි පණෙවනියයෝ නික්මුණාහු ද මොනොවට නික්මූණාහු ද සන්හිඳුණාහු ද මොනොවට සන්හිඳුණාහු ද වෙත්.

මේ එක්සියඅසු අහුරිත් පයොවා සියාත්ගේ නිසාසරණය වෙයි, මේ එක්සියඅසු අහුරිත් පයොවා සියාත්ගේ නිසාසරණය දනගනී.

දවිතියසූ භුනිදේශය යි.

පළමුවන බණවර සි

4 - 3. තෘතීය සූතුය

සැවැත් නිදන යි.

''මහණෙනි, මේ ඉාසියයෝ පස්දෙනෙක් වෙති. කවර පස්දෙනෙක් ද ශත්: ශුදෝයාසිය ශැ විශෝසිසිය ශැ සමෘතීස්ග යෑ සමෘධිස්යිය ශැ පුණැස්ය යි.

මහණෙති, කොතැත්හි ලා ශුඛෝ සියි අතයුතු ද යන්: සතර ශුතොපතතිඅඕනයන්හි යෑ, මෙහි ලා ශුඛෝ සියි අතයුතු යෑ. මහණෙති, කොතැත්හි ලා වියෝ සිසිය දතයුතු ද යන්: සතර සමාහෝ පුධානයන්හි යෑ, මෙහි ලා වියෝ සිසිය දතයුතු යෑ. මහණෙති, කොතැත්හි ලා සමෘතී සිසිය දතයුතු ද යන්: සතර සනිපටයානයන්හි යෑ, මෙහි ලා සමෘතී සියිය දතයුතු ද යන්: සතර සනිපටයානයන්හි යෑ, මෙහි ලා සමෘතී සිය දතයුතු යෑ. මහණෙති, කොතැත්හි ලා සමාධී සියය දතයුතු ද යන්: සතර ධරානයන්හි යෑ, මෙහි ලා සමාධී සියෙ දතයුතු යෑ. මහණෙති, කොතැත්හි ලා පුණු සිය දතයුතු ද යන්: සතර ආය සී-සතාගන්හි යෑ මෙහි ලා පුණු සිය දතයුතු?'.

සතර ශුංතාපතනිඅඖශයන්හි ශුදෝයාදියයාගේ වශයෙන් කිහි අයු-රෙකින් පඤවාසියයෝ දනයුත්තාහු ද, සතර සමයන්පුධානයන්හි මීයෝසැදියයාගේ වශයෙන් කිහි අයුරෙකින් පඤාවාසියයෝ දනයුන්තාහු ද, සතර සනිපටඨානයන්හි සමෘතිඥියයාගේ වශයෙන් කිහි අයුරෙකින් පඤාවාසියයෝ දනයුත්තාහු ද, සතර ධාංතයන්හි සමාධිස්දියයාගේ වශයෙන් කිහි අයුරෙකින් පඤාවාසියයෝ දනයුත්තාහු ද, සතර අයසී– සතායෙන්හි පඤෝවාසියයාගේ වශයෙන් කිහි අයුරෙකින් පඤාවාසියයෝ දනයුත්තාහු ද යන්:

සතර ශුාතාපතතාඹගයන්හි ශුදේඛණ්ඛයාගේ වශයෙන් වියි අයුරෙ-කීන් පඤාචාසියයෝ දනයුත්තාහ, සතර සමාසේපුඛානයන්හි වියොෂිාසියුය-යාගේ වශයෙන් වියි අයුරෙකින් පඤාචාසියයෝ දනයුත්තාහ. සතර සනිපටඨානයන්හි සමෘතීාසියයාගේ වශයෙන් වියි අයුරෙකින් පඤාචාසියයෝ දකයුත්තාහ. සතර බාහානයන්හි සමාධීණියයාගේ වශයෙන් වියි අයුරෙකින් පඤාචාසියයෝ දතයුත්තාහ. සතර ආයම්සතායෙන්හි පුඤාණියයාගේ වශයෙන් වියි අයුරෙකින් පඤාචාසියයෝ දනයුත්තාහු යි. පටිසමහිදුමගොො-මහාවගග-ඉඤියකථා

චිතුසු සොතාපතතියඹෙගසු සදගිඤියසය වසෙන කහමෙහි විසතියා ආකාරෙහි ද ඤවිඤියානි දටය්බබාති:

සපපුරිසසංසෙවේ සොතාපතාතියඹෙන අධිමොකඛාධිපතෙනාවෙඨන සදධිංදියං දටඨබබං, සදධිංදිශසක විසෙන පගානවෙඨන විරියිඤ්යං දටඨබබං, උපටඨානවෙඨන සතිඤයං දටඨබබං, අවිකොඛපටෙඨන සමාධිඤියං දටඨබබං, දසකනවෙඨන පඤඤ්ඤේ ඤෝයාපතාතියඹෙන –පෙ– යොතිසො මනසිකාරෙ සොතාපතාතියඹෙන –පෙ– ධමමානුධමමපටිපතාතියා සොතාපතාතියඹෙන අධිමොකඛාධිපතෙනා -පෙ– ධමමානුධමමපටිපතාතියා සොතාපතාතියඹෙන අධිමොකඛාධිපතෙනා ටෙඨන සදධිඤියං දටඨබබං, සදධිඤියසක වසෙන පගානවෙඨන විරිසිඤියං දටඨබබං, උපටඨානවෙඨන සතිඤියං දටඨබබං, අවිකොඛපටෙඨන සමාධිඤියං දටඨබබං, උසාසනවෙඨන පඤඤ්ඤීයා

චතුසු සොතාපතතියඹෙනසු සදධිඤියසස වසෙන ඉමෙහි වීසතියා ආකාරෙහි පඤිවිඤියානි දටඪබබානි.

චතුසු සමාපාධානෙසු විරියිණුයසය වසෙන කතාමෙහි වීසතියා ආකාරෙහි පණුවිණුයානි දටය බොනි:

අනුපපතනානං පාපභානං අකුසලානා ධම්මානං අනුපපාදය සම්මපප-ධානෙ පහතතාධිපතෙසාවෙයින විරියිත්දියං දවයිබබං, විරිසිත්දියසා වසෙන උපටයාගවෙයින සභිත්දියං දවයිබබං, අවිකෙකපටෙයින සමාධිත්දියං දටයිබබං, දසානටෙයින පසැත්දිත්දියං දවයිබබං, අධිමොකකටෙයින සදධිත්දියං දවයිබබා, උපතෙනානං පාපසානා අකුසලානං ඩම්මානං පතානාය සම්මපපධානෙ -පෙ- අනුපපතතානං කුසලානං ධම්මානං උපපාදය සම්මපපධානෙ -පෙ- අනුපපතතානං කුසලානං ධම්මානං උපපාදය සම්මපපධානෙ -පෙ- අනුපපතතානං කුසලානං ධම්මානං සිහිනා අසමේමාතාය හියොහාවාය වෙපුලලාය භාවනාය පාරිපූරියා සම්මපපධානෙ පහතතාධිපතෙයෙයටෙයින විරිසිත්දියං දටයීබබං, විරිසිත්දියසා වසෙන උපටයානටෙයින සහිත්දියං දටයීබබං, අවිකෙකපටෙයින සමාධිත්දියං දටයිබබං, දසාසනටෙයින පණක්දීත්දියං දටයීබබං, අධිමොකකටෙයින සදධිත්දියං දටයීබබං.

චතුසු සමමපපධානෙසු විරිසිඤියසා වසෙන ඉමෙහි වීසනියා ආකාරෙහි පඤිවිඤියානි දටය්බබානි.

චතුසු සතිපට්ඨානෙසු සතිඥියසය වසෙන කතමෙහි වීසතියා ආකාරෙහි පඤ්චඥියානි දට්ඨබබානි:

කාගෙ කායානුපසානාසකිපටඨානෙ උපටඨානාධිපතොනවෙඨන සනිඤිතං දටඨබබං, සනිඤියසා වසෙන අවිකෙඛපටෙඨන සමාධිඤියං දටාබබං, දසානටෙඨන පඤඤිඤියං දටඨබබං, අධිමොකඛටෙඨන සංඛිඤිතං දටඨබබං, පගනහටෙඨන විරිසිඤියං දටඨබබං, වේදනාසු වෙදනානුපසානාසකිපටඨානෙ - පෙ- විනෙත විතතානුපසානාසකිපටඨානෙ - පෙ- ධමේමසු ධම්මානුපසානාසනිපටඨානෙ උපටඨානාධිපතෙකාවෙඨාන සනිඤියං දටඨබබං. සනිඤියසා වසෙන අවිකෙඛපටෙඨන සමාධිඤියං දටඨබබං, දසානටෙඨන පඤඤිඤියා දටඨබබං, අධිමොකඛටෙඨන සංඛිඤියං දටඨබබං, පගහනටඨටෙඨන විරිසිඤියං දටඨබබං. සතර ශොතාපතතාඞ්ගයන්හි ශුදේධාළීයයානේ වශයෙන් කවර විසි අයුරෙකින් පඤාචාළියයෝ දනයුත්තාහු ද යන්:

සන්පුරුෂසංසෙවා සභාගාන ශුගා පනනය භායෙහි අධිමොසාවේ-පතිහාවා එයෙන් ශුරො සිදුයය දනයුතු යැ, ශුරො සියියෙන් වශයෙන් පුගුහා එයෙන් වීයෙ ඕ සිදුයය දනයුතු යැ, උපසථානා එ (එළඹසිටුනා සවහාව)-යෙන් සමෘතී සිදුයය දනයුතු යැ, අවිසොපා එයෙන් සමාධී සිදුයය දනයුතු යැ, දශීනා එයෙන් පුඥෙ සියය දනයුතු යැ. සදධාමීශුවණ සභාගාපා ශුගෝ -පනතා භාගයෙහි ... යොනි සොමන සකාර සභාගාප ශුගෝ පනතා හැඩි යෙහි ... ධමානු ධම්පති පතනී සභාගාන ශුගෝ පහතා සහයේ අධිමොසා බවත්-භාවා එයෙන් ශුරො සිදුයය දනයුතු යැ' ශුරො සිදුයයාගේ වශයෙන් පුගුහා එ-යෙන් වීයෙ ශී සිදුයය දනයුතු යැ' ශුරො සියානා එශයෙන් පුගුහා එ-යෙන් වීයෙ සිසිසුයය දනයුතු යැ' ශුරො සියානා එශයෙන් පුගෙන එ යැ, අවිසොෂපා එයෙන් සමාධී සියියෙ දනයුතු යැ, දශීනා එයෙන් පු දෙ සිදුයය දනයුතු.

සතර ශුාතාපතතාඞ්ගයන්හි ශුදොබාදියයාගේ වශයෙන් මේ විසි අසූරින් පණෙවුණියයෝ දතසූත්තාහු සි.

සතර සමාක්පුඛානයන්හි වීයෝහිසියයාගේ වශයෙන් කවර වියි. අයුරින් පඤාචාසියයෝ අනයුත්තාහු ද යත්:

නුපත් ලාමක වූ අකුශලධාමයත් නූපදනා පිණිස සමාක්පුධානයෙහි පුගුහාධිපතිහාවාවීයෙන් වියෝසිදියය දනයුතු යැ, වියෝසිද්යයානේ ටශයෙන් උපස්ථානාවීයෙන් සමාත්ස්දිය දනයුතු යැ, අවිසෙෂපාවීයෙන් සමාධීජලියය දනයුතු යැ, දශීනාවීයෙන් පුශෙස්දියය දනයුතු යැ, අධි-මොකෘාවීයෙන් ශුදොජලියය දනයුතු යැ, උපත් ලාමක වූ අකුශලධාමීයන් පුහාණය කරනු පිණිස සමාසෝපුධානයෙහි ... නූපත් කුශලධාමීයන් උපදනා පිණිස සමාසෝපුධානයෙහි ... උපත් කුශලධාමීයන් උපදනා පිණිස සමාසෝපුධානයෙහි ... උපත් කුශලධාමීයන් පීණිස නො නස්නා පිණිස බහුලභාවය පිණිස විපුල බව පිණිස වැඩීම පිණිස පරිපූණි බව පිණිස සමාසෝපුධානයෙහි පුගුහාධිපතිභාවාණීයෙන් වීයෝජලියය දනයුතු යැ, වීයෝජලියයාගේ වශයෙන් උපස්ථානාණීයෙන් සමෘත්ජලියය දනයුතු යැ, අවිසෙෂපාණීයෙන් සමාධීපළියය දනයුතු යැ, දශීනාණීයෙන් පුශෛජලියය දනයුතු යැ, අධිමොකමාණීයෙන් ශුදොලාලියය දනයුතු.

සතර සමාක්පුඩානයන්හි වියොදුසුලියයාගේ වශයෙන් මේ වියි අයුරින් පඤාවාළියයෝ දනයුත්තාහු යි.

සතර සතිපටඨානයන්හි සමෘතීඥියයාගේ චශයෙන් කවර වියි. අයුරොකින් පයාදාන්දියයෝ දනයුත්තාහු ද යන්:

කායෙහි කායානුපසානා සමාහාත සතිපටසානයෙහි උපස්ථානාධිපති භාවානීයෙන් සමෘතීන්දීයය දතයුතු යැ; සමෘතීන්දීයයාගේ වශයෙන් දමි-කෘෂපානීයෙන් සමෘතීන්දීයය දතයුතු යැ, දශීනානීයෙන් පුඥෙන්දීයය දතයුතු යැ, අධිමොකෂානීයෙන් ශුදේඛන්දීයය දතයුතු යැ, පුශුභානීයෙන් වියෙහින්දීයය දතයුතු යැ, වෙදනාවන්ති වෙදනානුපසානා සභාහාත සති-පටසානයෙහි ... චනතයෙහි වනානුපසානා සභාහාත සභ්පටයානයෙහි ... ඛෂීයන්හි ඛමානුපසානා සභාහාත සතිපටයානයෙහි උපස්ථානාධිපති-භාවානීයෙන් සමෘතීන්දීයය දතයුතු යැ. සමෘතීන්දීයයාගේ වශයෙන් අවිකෙෂ-පානීයෙන් සමෘතීන්දීයය දතයුතු යැ. දශීනානීයෙන් පුඥෙන්දීයය දතයුතු ය., අධිමොකපානීකෙන් ශුදෝන්දීයය දතයුතු යැ, පුශුභානීයෙන් වියෙහිනුපය දතයුතු.

චතුසු සතිපටඨානෙසු සතිඥියසා වසෙන ඉමෙහි විසතියා ආකාරෙහි පඤවිඥියානි දටඨබබාති.

චතුසු කිහෙසු සමාධිඥියසා වසෙන කතමෙහි විසතිගා ආකාරෙහි පඤචිඥියානි දටඪබබානි:

පර්මේ කිානෙ අවිතෙඛපෘධිපතෙයාවෙහිත සමාබිණුයං දටය්බබං, සමාබිණුයාස වසෙන දසසනවෙයින පණැත්ණීයං දටය්බබං, අධි-මොකඛටෝන සභිණුයං දටය්බබං, පහාහටෝන විරිශිණුයං දටය්බබං, උපටයානටේයන සභිණුයං දටය්බබං, දුනියෙ කිානෙ –පෙ– තතියෙ කිානෙ –පෙ– චතුනේ කිානෙ අවිතෙඛපාධිපතෙයාටෝන සමාබිණුයං දටය්බබං, සමාබිණුයසා වසෙන දසසනටෙය්න පණැත්ණීය දටය්බබං, සමාබණීයසා වසෙන දසසනටෙය්න පණැත්ණීය දටය්බබං, උපටයානටෙයන සභිණුයං දටය්බබං, පහාහවෙයන විරිශිණියං දටය්බබං, උපටයානටෙයන සභිණුයං දටය්බබං.

චතුසු ඣානෙසු සමාධ්ඥියසා වසෙන ඉමෙහි වීසතියා ආකාරෙහි පඤිවිඥියානි දටස්බබානි.

චතුසු අරියසවෙවසු පඤඤ් දියියසා වසෙන කනමෙහි වීසනියා ආකාරෙහි පඤචි දියානි දටඪබබානි:

දුකෙඛ අරියසවෙව දස්සනාඛිපතෙයාවෙයින පඤඤ්ඤ්ඤ්යං දවය්බබං, පඤඤ්ඤ්ඤ්යසා වසෙන අධිමොතඛටෙයින සද්ධිඥ්යං දවය්බබං. පයානහටෙයින වීරිසිඤ්යං දවය්බබං, උපවසානවෙයින සභිඤ්යං දවය්බබං, අවිකොඛ-පටෙයන සමාධිඤ්යං දවය්බබං, දුකඛසමුදයෙ අරියසවෙව –පෙ– දුකඛ-නිරොධෙ අරියසවෙව –පෙ- දුකඛනිරොඛගාමිනියා පටිපදය අරියසවෙව දසානාධිපතෙයාවෙයින පඤඤ්ඤ්ඤයං දවය්බබං, පඤඤ්ඤ්ඤේසා වසෙන අධිමොතඛටෙයන සද්ධිඤ්යං දවය්බබං, පශානවෙයින විරිසිඤ්යං දවය්බබං, උපටයානටෙයන සභිඤ්යං දවය්බබං, අවිකොඛපටෙයන සමාධිඤ්යං දවය්බබං.

චතුසු අරියසචෛඩසු පඤඤි ිසුයසාස වසෙන ද මෙහි විසනියා ආකාරෙහි පඤචිණුයානි දටය බොනි.

වතුසු සොනාපතතියඹෙනසු සදධිාදියසය වසෙන කතිහාකාරෙහි පසුවතතං ඉාදියානං වරියා දට්ඨාබා, වතුසු සම්මාපධානෙසු -පෙ-වතුසු සතිපට්ඨානෙසු -පෙ- වතුසු කොනෙසු -පෙ- වතුසු අරියසවේවස පඤඤ් දියියසය වසෙන කතිහාකාරෙහි පසුවතතං ඉාදියානං වරියා දට්ඨාබා: වතුසු සොනාපතතියඹෙනසු සදධිාදියසය වසෙන වීසතියා ආකාරෙහි පඤවතතං ඉාදියානං වරියා දට්ඨාබබා, වතුසු සම්මාපටොනෙසු -පෙ- වතුසු සතිපට්ඨානෙසු -පෙ- වතුසු කොනොසු -පෙ- වතුසු අරිය-සවෙවසු පඤඤාදී දේයසය වසෙන වීසතියා ආකාරෙහි පඤාතාං ඉාදියානං වරියා දට්ඨාබා. පටිසමහිදුමාගීය–මහාවගී–ඉඤියකථා

සහර සතිපටඪානයත්හි සමෘතීඥියයාගේ වශයෙන් මේ විසි අයුරින් පඤෝළඥියයෝ දතයුත්තාහු වෙත්.

සතර බාහානයන්හි සමාධීඥියයාගේ වශයෙන් කවර විසි අයුරෙකින් පඤෙවඥියයෝ දතයුන්නාහු ද යන්:

පුළුමධාහනයෙහි අවිකෞපාධිපතිභාවාඞීයෙන් සමාධීස්දියය දනයුතු

සතර බ_{ර්}ානයත්හි සමාධීඥියයාගේ වශයෙත් මේ වියි අයුරිත් පඤෝවඥියයෝ දනයුත්තාහු වෙත්.

සතර අංග®සතායත්හි පුඥෙණුයයාගේ වශයෙන් කවර විසි අයුරිත් පඤොළුසුයයෝ දතයුත්තාහු ද යත්:

දුෑබායාසිසනායෙහි දශ්නාධිපතිහාවාතියෙන් පුඥෙන්යය දනයුතු යැ, පුඥෙන්සයාගේ වශයෙන් අධිමොකෂාතීයෙන් ශුදධාන්යියය දනයුතු යැ, පුගුහාතීයෙන් වියොස්ත්යය දනයුතු යැ, උපස්ථානාතීයෙන් සමෘතීන්යය දනයුතු යැ, අවිකෞපාතීයෙන් සමාධීන්යය දනයුතු. දූඃබසමූදයායාසී– සතායයෙහි ... දූෳබන්රොධායාසිසනායෙහි ... දූෳබන්රොධගාමනීපතිපදයසී– සතායෙහි දශීනාධිපතිභාවානීයෙන් පුඥෙන්යය දනයුතු යැ, පුඥෙන්යා-ගේ වශයෙන් අධිමොකෂාතීයෙන් ශුදෝන්යය දනයුතු යැ, පුගුහාතීයෙන් වියෝත් දියය දනයුතු යැ, උපස්ථානාතීයෙන් සමෘතීන්යය දනයුතු යැ, පුගෙන් පොසුතු යැ, උපස්ථානාතීයෙන් සමෘතීන්යෙය දනයුතු යැ, අවිකෞපානීයෙන් සමාධීන්යය දනයුතු.

සතර අංශ්‍රීසතායක්ති පුඥෙඤියයාගේ වශයෙන් මේ විසි අයුරින් පඤෝචඤියයෝ දනයුත්තාහු වෙත්.

සතර ශුංතාපතතාඞ්ශයන්හි ශුදොස්දියයාගේ වශයෙන් කිහි අයු-රෙකින් පඤාප්දියයන්ගේ වයාහිව දනයුතු ද, සතර සමාක්පුඛානයන්හි ... සතර සතිපටසානයන්හි ... සතර ඛාහනයන්හි ... සතර ආයාසිසතහ-යන්හි පුඥාස්දියයාගේ වශයෙන් කිහි අයුරෙකින් පඤාවස්දියයන්ගේ වයාහිව දනයුතු ද යන්: සතර ශුංතාපතතාහම්ශයන්හි ශුදෝඩාස්දියයන්ගේ වශයෙන් විසි අයුරෙකින් පඤාවස්දියයන්ගේ වයාහිව දනයුතු යැ, සතර සමහක්පුඛානයන්හි ... සතරසතිපටසානයන්හි ... සතර ඛහනයන්හි ... සතර ආයාසිසතායන්හි පුඥාස්දියයාගේ වශයෙන් විසි අයුරෙකින් පඤාවස්දියයන්ගේ වශයෙන් විසි අයුරෙකින් පට්සමහිදුමගෙනා-මහාවගන-ඉඤිගකථා

චතුසු සොතාපතතිය ඹෙනසු සදධිණියසා වසෙන කතමෙහි විසතියා ආකාරෙහි පඤචතතා ඉණියානං චරියා දටඪබබා.

සපපුරිසසංසෙවේ සොතාපතතියමෙන අධිමොකඛාධිපතෙයාවෙයින සදධින්දියසා චරියා දටය්බබා, සදධින්දියසා වසෙන පගානටෙයික විරියින්දි-යසා චරියා දටය්බබා, උපටයානටෙයින සතින්දියසා චරියා දටය්බබා, අවිකොෂටෙයින සමාධින්දියසා චරියා දටය්බබා, දසානටෙයින පකැඤ් න්දි-යසා චරියා දටය්බබා. සදධාම්මසවනෙ සොතාපතතියමෙන - පෙ- යොති-සොමනසිකාරෙ සොතාපතතිසමෙන - පෙ- බමානුබමාපට පතතියා සොතාපතතියමෙන අධිමොකඛාධිපතෙයාටෙයින සදධින්දියසා චරියා දටය්බබා, සදධින්දියසා වසහ පහානටෙයින විරිධින්දියසා චරියා දටය්බබා, උපටයානටෙයින සහකතාවක පරියා දටය්බබා, අවිකොෂාවෙයින සමාධින්දි-යසා චරියා දටය්බබා, දසානටෙයින පණාකදින්දීයසා චරියා දටය්බබා.

චතුසු සොතාපතතිය බෙහසු සදධි අදියාසා වසෙන ඉමෙහි විසහියා ආකාරෙහි පඤානනං ඉත්දියානං චරියා දටහිබබා.

චතුසු සමාපපධානෙසු විරියිණුයසස වසෙන කතමෙහි වීසනියා ආකාරෙහි පණුවනතං ඉණුයානං චරියා දටඪබබා:

අනුපපතතානං පාපකානං අකුසලානං බම්මානං අනුපපාදය සම්මපප-බානෙ පහාහාධිපතෙයාටෝන විරිසින්දියසා චරියා දටය්බබා, විරිසින්දියසා වසෙන උපටයානටෝන සතින්දියසා චරියා දටය්බබා, අවිකොට පෙටේක සමාධින්දියසා චරියා දටය්බබා, දසානරට් ක පඤඤ් න්දියසා චරියා දටය්බබා, අධිමොකාටෝන සඳධින්දියසා චරියා දටය්බබා, උපපතතානං දාපකානං අකුසලානං බම්මානං පහානාය සම්මපපධානෙ -පෙ-අනුපපතතානං කුසලානං බම්මානං එහානාය සම්මපපධානෙ -පෙ-උපපතතානං කුසලානං බම්මානං සීතියා අසමෙමාසාය භියෝහාවාය වෙළලලාය භාවනාය පාරිපූරියා සම්මපපධානෙ පහානාධිපතෙයාවෝන විරිසින්දියසා චරියා දටය්බබා -පෙ-

චතුසු ධම්මපාධානෙසු විරිශිඤිගසය වසෙන ඉමෙහි වීසතීයා ආකාරෙහි පඤානාං ඉඤියානං චරියා දටඪබබා.

චතුසු සනිපටඪානෙසු සතිඤියාස වසෙන කතමෙති වීසතියා ආකාරෙති පඤචතනං ඉඤියානං චරියා දටඪබබා:

කායෙ කාගානුපසානාසතිපට්ථානෙ උපට්ථානාබිපනෙයාවෙයින සනිඥියසා වරියා දට්ථාබබා, සතිඥියසා විසෙන අම්කෙඛපටේථන සමාබිඥියසා වරියා දට්ථාබබා, දසානාවේයන පණැත්ඥියසා වරියා දට්ඨ බබා, අධිමොකඛටේථන සදධිඥියසා වරියා දට්ඨ බබා, පගනහටෙයන විරිසිඥියසා වරියා දට්ඨ බබා, වෙදනාසු වෙදනානුපසානාසන් පට්ථානෙ -පෙ- විතෙත විතතානුපාසනාසන් පට්ථානෙ -පෙ- බමෙමසු බමමානුපසානා සතිපට්ථානෙ උපට්ඨානාබිපතෙයා සෙනි සතිඥියසා වරියා දට්ඨ බබා-පෙ-

චතුසු සතීපටඪානෙසු සතිඥියසා වසෙන ඉමෙහි වීසතියා ආකාරෙහි පණුවනනං ඉඥියානං චරියා දටඪබබා. සතර ශොතාපතතා ඔහයන්හි ශුදේඛාණියයාගේ වශයෙන් කවර වියි. අයුරෙකින් පඤෝණියයන්ගේ වය®ාව දනයුතු ද යක්:

සක්පුරුෂසං සෙවා සභාගත ලොතා පනනාසිනයෙහි අධිමොසාවා පතිහාවාසී යෙන් ශුදෝ සියාන ගොතා පනනාසිනයෙහි අධිමොසාවා වශයෙන් පුගුහසව හාවයෙන් සියෝ සියෝස්ට දනයුතු යැ, ශුදෝ සියුතු යැ, උපස්ථානසව හාවයෙන් සමෘතී සියෝස්ට දනයුතු යැ, අම්කෙෂප-සාහාවයෙන් සමාධී සියුයානේ චයසාව දනයුතු යැ, දශීනසාව හාවයෙන් පුඤ සියාගේ චයසාව දනයුතු. සදධාමීශුවණ සභාගතා ගොතා පනතාස්තං-යෙහි යොතිසොමනසිසාර සභාගත ශුනාපතනාසනයෙහි යෙහි පොතාපතනාස්තං-යෙහි යොතිසොමනසිසාර සභාගත ශුනාපතනාසනයෙහි අධිමොසාධිප නිහාවාසීත-යෙහි යොතිසොමනසිසාර සභාගත හොතාපතනාසනයෙහි අධිමොසාධීප නිහාවාසීත-යෙහි යොතිසොමනසිසාර සභාගත හොතාපතනාසනයෙහි අධිමොසාධිප නිහාවාසීත-යෙන් ශුදේධ සියානා ශුනාපතන හොතෙහේ අධිමොසාධිප නිහාවාසීත-යෙන් ශුදේධ සියානේ වයසාව දනයුතු යැ, ශුදේධ සියානේ වශයෙන් පුගුහසාවහාවයෙන් වියොසිසාව දනයුතු යැ, ශුදේධ සියාන් වශයෙන් පහසිතාවයෙන් වියොසී සියානාව දනයුතු යැ, අවිකෙෂ පසාවහාවයෙන් සමාධි සිදුයයාගේ වයසාව දනයුතු යැ, දශීනසාවහාවයෙන් පුඤ සියානාවයෙන් වයසාව දනයුතු.

සතර ශොතාපතතාබොහයන්හි ශුදොධාදීයයාගේ වශයෙන් මේ විසි. අයුරන් පඤොවාදියයන්ගේ චයඞාව දනයුතු.

සතර සමාක්පුධානයන්හි වීයෙදීස්දියයාගේ වශයෙන් කවර වියි. අයුරෙකින් පයෙදවණ්දියයන්ගේ වයදීාව දනයුතු ද යන්:

නූපත් ලාමක වූ අකුශලධාෂීයත් නූපදනා පිණිස සමාක්පුධානයෙහි පුගුණාධිපතිභාවානීයෙත් වියෝස්දියයාගේ චයසාව දතයුතු යැ, වියෝස්ස් යොගේ වශයෙත් උපස්ථානසවභාවයෙත් සමාත්ස්දියයාගේ චයසාව දතයුතු යැ, අවිකෙෂපසාමභාවයෙත් සමාධිස්දියයාගේ චයසාව දතයුතු යැ, දශීනසාවභාවයෙත් පුශෙඥ්යයාගේ චයසාව දතයුතු යැ, අධිමොක්ෂසාව-භාවයෙත් ශුදේධස්දියයාගේ චයසාව දනයුතු යැ, උපත් ලාමක වූ අකුශල ධමීයත් ගේ පුභාණය පිණිස සමාක්පුධානයෙහි ... නූපත් කුශලධාමීයත් උපදනා පිණිස සමාස්පුධානයෙහි ... නූපත් කුශලධාමීයත් උපදනා පිණිස සමාස්පුධානයෙහි ... උපත් කුශලධාමීයත් සේටීම පිණිස හෝ නැසීම පිණිස බහුල බව පිණිස විපුල බව පිණිස වැඩීම පීණිස පරිපූණි බව පිණිස සමාක්පුධානයෙහි පුගුණාධිපතිභාවානීයෙත් වියෝසුදියයාගේ වයසාව දනයුතු. ...

සතර සමාක්පුධානයන්හි වියෙසිඤියයාගේ වශයෙන් මේ වියි. අයුරින් පඤාවඤියයන්ගේ චයසාව දතයුතු.

සහර සභිපටඪානයන්හි සමෘතීඥියයාගේ වශයෙන් කවර වියි අයුරෙකින් පඤොළුඥියයන්ගේ චයඞාව දනයුතු ද යන්:

කයෙහි කායානුපසසනා සහිධාන සතිපටසානයෙහි උපස්ථානාධි-පතිභාවාතීයෙන් සමෘතීත් සීයයානේ එයහිව දනයුතු යැ, සමෘතිත් සියාන් වශයෙන් අවිකෙෂපසටහාවයෙන් සමාධීත් යියානේ එයහිව දනයුතු යැ, දශීනසටහාවයෙන් පුඥෙත් සියානේ එයහිව දනයුතු යැ, අධ්මොසෂ-සවහාවයෙන් ශුදෝධත් යියානේ එයහිව දනයුතු යැ, පුඹුහසටහාවයෙන් වීයෙහිත් යුදෝධත් දිනයුතු යැ, වෙදනාවන්හි වෙදනානුපසසනා සිහිධාන සතිපටසානයෙහි ... විනතයෙහි චිතතානුපසසනා සහිධාන සතිපටසානයෙහි ... බමීයන්හි ධම්ානුපසසනා සහිධාන සතිපටසානයෙන් උපසථනාබපතිභාවානීයෙන් සමෘතීත් සියානේ වයහිව දනයුතු. ...

සතර සතිපටසාන කේහි සමෘතී සුදිය සාගේ වශයෙන් මේ විසි අයුරින් පඤෝචාඤියයන් නේ චයතා දතයුතු. පටිසමහිදුමගෙනා-මහාවගන-ඉණුයකථා

චතුසු ඣානෙසු සමාබිඥියසය වසෙන කතමෙහි විසතියා ආකාරෙහි ආකාරෙහි පඤචනනං ඉඥියානං චරියා දටස්බබා:

පළුමේ කිානෙ අවිකෙඛපාඛිපතෙයාටෙයන සමාඛිසුදියසය චරියා දටය බබා, සමාඛිසුයසය වසෙන දසයනටෙයන පණැස්සුසුයසය චරියා දටය බබා, අධිමොකඛටෙයන සදධිසුයසය චරියා දටය බබා, පහාන ටෙයන විරියිසුදියසය චරියා දටය බබා, උපටයානටෙයන සතිසුදියසය චරියා දටය බබා. දුනියෙ කොනෙ –පෙ– තතියෙ කොනෙ –පෙ- චතුසෙ කොනෙ අවිකෙඛපාඛි– පතෙයාටෙය හ සමාඛිසුයසය චරියා දටය බබා –පෙ–

චතුසු ඣානෙසු සමාධිඥියසය වසෙන ඉමෙහි වීසතියා ආකාරෙහී පඤචතනං ඉඥියානං චරියා දටාබබා:

චතුසු අරියසචෛසු පඤඤ්ඤියසා වසෙන කතමෙනි වීසතියා ආකාරෙනි පඤචනනං ඉඤියානං චරියා දටය්බබා:

දුකෙඛ අරියසවෙව දසානාඛිපතෙයාවෙයින පඤඤ්ඤිලීයසය චරියා දවයීබබා, පඤඤ්ඤියසය වසෙන අඛ්මොකඛටෙයීන සදධ්ඤියසය චරියා දටයීබබා, පඟාහටෙයීන විරිසිඤියසය චරියා දටයීබබා, උපටයානටෙයීන සතිඤියසය චරියා දටයීබබා, අවිකොපටෙයීන සමාඛිඤියසය චරියා දටයීබබා, දුකාඛසමූදයෙ අරියසවෙව -පෙ- දුකඛනිරොඛෙ අරියසවෙව -පෙ-දුකඛනිරොඛගාමිනියා පටිපදය අරියසවෙව දසානාඛිපතෙයාවෙයීන පඤඤ්ඤියසය චරියා දටයීබබා, පඤඤ්ඤියසියසා වසෙන අඛ්මොකඛටෙයීන සදඣඤ්ඤියසය චරියා දටයීබබා, පඤඤ්ඤියසා වසෙන අඛ්මොකඛටෙයීන සදඣඤ්ඤියසා චරියා දටයීබබා, පණහතටෙයීන විරිසිඤියසා චරියා දටයීබබා, උපටයානටෙයීන සතිඤියසා චරියා දටයීබබා, අවිකොඛපටෙයීන සමාඛිඤි-යසා චරියා දටයීබබා.

වතුසු අරියසචෙවසු පඤඤ් සුගසස වසෙන ඉමෙහි විසනියා ආකාරෙහි පඤචනතං ඉඤියානං චරියා දට්ඨබබා.

චාරෝ ච විහාරෝ ච අනුබුදෙධා හොති පට්විදෙධා, යථාවරතතං යථා– විහරනතං විඤඤු සබුහාචාරී ගමහිරෙසු ආනොසු ඔකපොයසුං: අදධා අයමායසමා පතෙතා වා පාපුණිසාති වා.

චරියාති අටා චරියායො: ඉරියාපථචරියා, ආයතනවරියා, සතිවරියා, සමාබ්චරියා, කැණචරියා, මගාවරියා, පතනිවරියා, ලොකත්වරියා'ති.1

ඉරියාපථවරිගානි චතුසු² ඉරියාපථෙසු.

ආයතනවටියාති ජසු අජඣතතිකබාහිරෙසු ආයතනෙසු.

සතිචරිගාති වතුසු සතිපටඨානෙසු.

සමාබ්වරියානි චතුසු ඣානෙසු.

කුණාවරියාති වනුසු අරියස්වෙඩසු.

^{1.} ලොකාන්චරියා - කා.

^{2.} චනුසු - මජසං, සාවා.

සතර බාහනයන්හි සමාධීඥියයාගේ වශයෙන් කවර විසි අයුරෙකින් පයෙදුවඥියයන්ගේ වයඞ්ව දනයුතු ද යත්:

පුථමඛා නයෙහි අවිකෙෂපාධිපතිහාවා හියෙන් සමාධි නියයාගේ එය හිව දනයුතු කෑ, සමාධි නියයාගේ වශයෙන් දශීනා නියෙන් පුඥෙනියයාගේ එයහිව දනයුතු කෑ. අධිමොකෂා හියෙන් ශුදේඛණිව දනයුතු කෑ, පුහුහා හියෙන් වියෙහි නියෙහි කෙන් හියෙහි වෙනසා හිට කෑ, පුහුහා හියෙන් වියෙහි නියෙහි කෙන් එයහිව දනයුතු කෑ, උපස්ථානා හිටි-කෙන් සමෘතින්දියයාගේ එයහිව දනයුතු කෑ. දවිනීයඛ්යානයෙහි ... නෘතීය ඛයානයෙහි ... චතු හිටයානයෙහි අවිකෙෂපාධිපතිභාවා හියෙන් සමාධිනිට යොගේ එයහිව දනයුතු. ...

සතර ඛාංභයන්හි සමාධිඥියයාගේ වශයෙන් මේ විසි අයුරින් පඤාවඥියයන්ගේ වයඹාව දනයුතු.

සතර ආයදීසනායෙන්හි පුඥෙණ්යයාගේ වශයෙන් කවර වියි. අහුරෙකින් පඤෝණ්යයන්ගේ වයදීාව දනයුතු ද යන්:

දුෑබායසීසනාගෙනි දශීනාධිපතිභාවානීගෙන් පුඥෙන්දියයාගේ චයසාව දනයුතු යැ, පුඥෙන්දියයාගේ වශයෙන් අධිමොසාසානීයෙන් ශුදේධන්දීය-යාගේ චයසාව දනයුතු යැ, පුගුහානීයෙන් වියෙසින්දියයාගේ වියසාව දනයුතු යැ, උපසථානානීයෙන් සමෘතීන්දියයාගේ වයසාව දනයුතු යැ, අවිසොපොනීයෙන් සමාධීන්දියයාගේ චයසාව දනයුතු යැ. දූූබෙනිවුදයායයි සනායෙනි ... දූූබන්රොබයසීසනායෙනි ... දූූබන්රොබගාමන්පුනිපදයායි සනායෙනි දූශීනාධිපතිභාවානීයෙන් පුඥෙන්දියයාගේ වයසාව දනයුතු යැ, පුඤෙන්දියයාගේ වශයෙන් අධිමොසාසානීයෙන් ශුදේධන්දියයාගේ එයසාව දනයුතු යැ, පුගුහානීයෙන් අධිමොසාසානීයෙන් ශුදේධන්දියයාගේ එයසාව දනයුතු යැ, පුගුහානීයෙන් වයෙසින්දියයාගේ පයසානී ශූද්යාව දනයුතු යැ, පානීයෙන් සමෘතීන්දියයාගේ වයසානී දනයුතු යැ, අවිසොපොණීයෙන් සමාධීන්දියයාගේ චයසාව දනයුතු.

සතර ආය^සසතායන්හි පුඥාත්යයාගේ වශයෙන් මේ විසි අයුරින් පුණුොත්ත්ගේ වියදිංච දනයුතු.

චයතීංචද විහරණය ද අනුමාන සෙත් දත්නාලද්දේ පුතාසාෂයෙත් දත්නා ලද්දේ වෙයි. යම් පරිද්දෙකින් හැසිරෙත්නහු යම් පරිද්දෙකින් වෙසෙත්– නහු 'එකත්නෙත් මේ ආයුෂමත් නෙම අධිගම කෙළේ යැ'යි හෝ අධිගම කරන්නේ යැ'යි හෝ නුවණැති සබුම්සරහු බාහනාදි හැඹුරු තන්හි හදහන්නාහු යි.

චරියා යනු: චයඞාවෝ අටදෙනෙකි: ඊයඞාපථවයඞා යෑ ආයතන– චයඞා යෑ සමෘතිවයඞා යෑ සමාබිවයඞා යෑ දෙනවඞඞා යෑ මාහීචයඞා යෑ ඵලවයඞා යෑ ලොකාළුවයඞා යි.

ඉරියාපථචරියා යනු: සතර ඉරියම්හි යැ.

ආයතනවරියා යනු: සමැදරුම් ආඛ්යාත්මික බාහිර ආයතනයන්හි යැ.

ශනිචරියා යනු: සතර සකිපට්ඨානයන්හි යැ.

සමාබිච්චියා යනු: සහර බාහානයන්හි යැ.

ඤණචරියා යනු: සතර අායසීසතායන් හි යැ.

ම**ගගචරියාති** චතුසු අරියමගොසු.

පතතිවරියානි චතුසු සාමඤඤඵලෙසු.

ලොක පට වරියාති තථාගතෙසු අරහනෙතසු සම්මාස ඔබු දෙඬසු, පදෙසෙ 1 පවෙමකබු දෙඬසු, පදෙසෙ 1 සාවකෙසු.

ඉරියා පථචරියා ච පණ්ඩසම පතනානං. අයෙනන චරියා ච ඉතිළියෙසු ගුතත ආරාතනං. සනි චරියා ව අප මාදවිහාරීනං. සමාබි චරියා ච අඩි-විතතම නුයුතතානං, ඤුණ චරියා ච බුදඩිසම පතනානං, මහා චරියා ච සම්මාප ටිප තනානං, පතනි චරියා ච අධිගත ඵලානං, ලොක තඵ චරියා ච තථාගතානං අරහනතානං සම්මාස මබුදධානං, පදෙසෙ 1 ප චෙඩක බුදධානං, ප දෙසෙ 1 සාවකානං, ඉමා අටය චරියායො.

අපරාපි අවස් වරියායෝ: අබ්මුච්චනෙතා සඳධාය වරති, පහාණහනෙතා විරියෙන වරති, උපටසාපෙනෙතා සතියා වරති, අමිකෙඛපා කරොනෙතා සමාඛිතා වරති, පජානතෙතා පඤඤය වරති, විජානනෙතා විඤඤණ-වරියාග⁴ වරති, එවං පරිපතාතසා කුසලා ධමමා ආයාපෙනායීති⁵ ආයතනවරියාය වරති, එවං පරිපනෙතා විසෙසමඛ්ගච්ඡනීති විසෙස-වරියාය වරති, ඉමා අවස් චරියායෝ.

අපරාපි අවස් චරියායෝ: දස්සනචරියා වී සම්මාදිවසීයා, අභිනිරෝපන-චරියා වී සම්මාසභිකපපස්ස, පරිගාහචරියා වී සම්මාවාවාය, සමුවසාන-චරියා වී සම්මාකම්මනනස්ස, වොදනචරියා වී සම්මාඅාජීවස්ස, පගාහචරියා වී සම්මාවායාමස්ස, උපටසානචරියා වී සම්මාසභියා, අම්කෙඛපවරියා ව සම්මාසමාධිස්ස, ඉමා අටස් චරියායෝ.

විහාරොති අධිමූචවනෙතා සදධාය වහරති, පහාණහතෙතා විරියෙන විහරති, උපටඨාපෙනෙතා සතියා විහරති, අවිකෙඛපං කරොනෙතා සමාධිනා විහරති, පජානතෙතා පකුඤය විහරති.

අනුබුදෙඛානි සදධිනුයසා අධිමොකඛටෙහා අනුබුදෙඛා හොති, විරිසින්දියසා පහාහටෙහා අනුබුදෙඛා හොති, සතින්දියසා උපටහානටොහ අනුබුදෙඛා හොති, සමාබින්දියසා අවිකෙඛපටෙහා අනුබුදෙඛා හොති, පඤඤ් නියසා දසානටෙහා අනුබුදෙඛා හොති.

පටිවිදෙඛාති සදධිඤියසා අධිමොකඛටෙහා පටිවිදෙඛා හොති, විරිසිඤියසා පනාහටෙහා පටිවිදෙඛා හොති, සතිඤියසා උපටහානටෙහා පටිවිදෙඛා හොති, සමාධිඤියසා අවිකෙඛපටෙහා පටිවිදෙඛා හොති, පඤඤිඤිසෙස දසානටෙහා පටිවිදෙඛා හොති.

^{1.} Doçem - the, acceçet - # 1,

^{2.} පදෙසො - සා, සප දෙසු - සී 1,

^{3.} සමාපතනිසර්මසභානා - සී 1,

^{4.} විකැකුවණා - සහා, විකැකුණාවරියා - සී;

^{5.} අභාවෙනතිති - සී 1,

මශාවේරියා යනු: සතර ඇයදීමාගීයන්හි යැ.

පතතිචරියා යනු: සතර ශාමණාඵලයන්හි යැ.

ලොහා පථාවරියා යනු: තථාගත වූ අහිත් වූ සමාකේ සම්බුදධයන් කෙරෙහි (නිපපදෙසයෙහි) පුතොකබුදධයන් යොරෙහි (ලොකා විචය හිා පිළිබඳ) එකදෙශයෙක්හි, ශාවකයන් කෙරෙහි (ලොකා විචයහිා පිළිබඳ) එකදෙශයෙක් 3 යැ.

පණ්ඩසමපතනයනට ඊයඹාපථවයඹාවද ඉණියයන්හි පියනලද දෙර දැනියනට ආයතනවයඹාව ද අපුමාදවිහාර ඇතියනට සමෘතිවයඹාව ද සමාධියෙහි අනුසුකතයනට සමාධිවයඹාව ද බුද්ධිසමපතනයකට දෙන-වයඹාව ද සමාක්පුනිපතනයනට මාගීවයඹාව ද සැමණ් ඵල දැනියනට පාහතිවයඹාව ද නථාගත වූ අහිත් වූ සමාස්සම්බුද්ධයකට (නිපපදෙසයෙහි) ලෙසාහීවයඹාව ද පුනොසොබුද්ධයනට එකදෙශයෙහි (ලොකානීවයඹාව) ද ශාවකයනට එකදෙශයෙහි (ලොකානීවයඹාව) ද යන මොහු වයඹාවෝ අටදෙන වෙන්.

අනෙකුදු එයසීංචේ අටදෙනෙකි: තිශවය කරනුයේ ශුදධාවශයෙන් පවතී. පුගුහ කරනුයේ වියසීවශයෙන් පවතී (අරමුණෙනි) එළවනුයේ සමෘතිවශයෙන් පවතී. අවිකෙෂප කරනුයේ සමාධ්වශයෙන් පවතී. දක-ගත්තේ පුඥාවශයෙන් පවතී. (ආවජින සිතින්) විජානනය කරනුයේ විඥානවයසීංසෙන් පවතී. මෙසෙසින් පිළිපත්නහුට කුශලබමීයෝ අතීශයිත් සැපෙක් නු සි ආයතනවයසීංචශයෙන් පවතී. මෙසෙසින් පිළිපත්තේ විශෙෂයට පැමිණෙ නු සි විශෙෂවයසීංචශයෙන් පවතී. මොහු වයසීංචෝ අටදෙන වෙත්.

අනෙකුදු චයඞාවෝ අටදෙඅනකි: සමහන්දමටිගනේ දශීන චයඞා ශැ සමාක්සංකලපයාගේ අනිතිරොපණ (අරමුණට නැගීම්) වයඞා ශැ සමාන්-වමනයාගේ පරිගුනවයඞා ශැ සමාක්සාමානතයාගේ සමුන්ානාවයඞා ශැ සමහන්සියාගේ පරිශුදධාවයඞා යැ සමහන්වහායාමයාගේ පුගුනවයඞා ශැ සමහක්සමෘතියගේ උපසථානවයඞා ශැ සමහක්සමාධිහුගේ අවිකෞපවයඞා යි. මොකු වියඞාවෝ අටදෙන වෙන්.

විහාරෝ යනු: නිශවය කරනුයේ ශුදධාවශයෙන් වෙසෙයි, පුගුහ කරනුයේ වියාවිවශයෙන් වෙසෙයි. (අරමුණෙහි) ඵලවනුයේ සමෘතිවශයෙන් වෙසෙයි. අවසෝප කරනුයේ සමාධිවශයෙන් වෙසෙයි. දූනගන්නේ පුඥ– වශයෙන් වෙසේ.

අනුබුදෙබා යනු: ශුදෙඛ සුයයාගේ අයිමාසාෂසවනාවය අනුමානයෙන් දත්නාලද වෙයි. මීයෙෂිස්ටුයයාගේ පුගුහසවනාවය අනුමානයෙන් දත්නා ලද වෙයි, සමෘතීස්ටියයාගේ උපසථානසවනාවය අනුමානයෙන් දන්නාලද වෙයි, සමාධිස්ටියයාගේ අමසෝපසවනාවය අනුමානයෙන් දන්නාලද වෙයි, පුලෛස්ටියයාගේ දශීනසවනාවය අනුමානයෙන් දන්නාලද වේ.

පට්ටිදේධා යනු: ශුරො සිසුයයාගේ අධිවොසාසාවහාවය පුතායසායෙන් දන්නාලද වෙයි., වියෝෂිස්යියාගේ පුගුහසාවහාවය පුතායසාගෙන් දන්නා ලද වෙයි, ,සමාතීස්ටියාගෝ උපස්ථාහසාවහාවය පුතායසාගෙන් දන්නාලද වෙයි. සමාධීස්ටියාගගේ අවිසෝපසාවහාවය පුතායසාගෙන් දන්නා ලද වෙයි. පුලෙදෙසියාගාගේ දශීනසාවහාවය පුතායසාගෙන් දන්නාලද වේ. පටි ආමහිදුම් ඔහතා - මහා වහත - ඉත්දියකථා

යථාවරනතනන්නි¹ එවං සඳධාය චරනතං, එවං විරියෙන වරනතං, එවං සනියා චරනතං, එවං සමාධිනා චරනතං, එවං පඤඤය වරනතං.

යථාවිතරහානතා එවං සදධාය විහරනතං, එවං විරියෙන විහරනතං, එවං සතියා විහරනතං, එවං සමාබිනා විහරනතං, එවං පඤඤය විහරනතං.

විණු සැති විකුති විහාවී මෙබාවී පණඩිතා බුද්ධිසමපතතා.

සබහමචාරිති එකකමමං,² එකුදෙදසො සමයිකබතා³

හමසිරෙසු ඨානොසූති ගමහීරානි ඨානානි වුච්චනති: ඣානා⁴ ච විමොකබා ව සමාධි⁵ ව සමාපතතියො ව මගහා ව ඵලානි ව අභිඤඤයො ව පටිසමගිදු ව.

බහා පෙප ය යුනුනා සද හෙය සං අධිමු චෙවය සං.

අදධානි එකංසවවන වෙතං, නිසසංසයවවන මෙතං, නිකක ඔබවවන-මෙතං, 6 අදෙවණ්ඩ වෙන මෙතං, අදෙවලහ කව වන මෙතං, නියෝගවවන -මෙතං¹, අපණණක තව න මෙතං, අව තාපන වෙන මෙතං 'අදධා'හි.

ආයසමානි පියවචනමෙතං, හරු වචනමෙතං, සහාරවසපත්සසාධි-වචන⁸ මෙතං 'ආයසමා, ති.

පතෙතා වාති අධිගතො වා⁹.

පාපුණ්සාන් වානි අධිගම්සසන් වා.10

තතියසූතතනිදෙද සො.

4 - 4. චතුනුසතතං

[සාවæීනිදනං11]

පඤුම්මාන් භිකඛවෙ, ඉන්දියානි: කතමානි පඤුව. සදධින්දියං, විරිශින්දීයං, සනින්දියං, සමාබින්දියං, පඤඤ් න්දියං, ඉමානි බො භිකඛවෙ, පඤුවින්දියානි.

ඉමාති පඤචිඤියාති කතිහාකාරෙහි කෙනටෙඪන¹² දටඪබබාති: ඉමාති පඤචිඤියාති ඡහාකාරෙහි තෙනටෙඪන¹³ දටඪබබාති. ආඛි-පතෙයාටෙඪන, ආදිවිසොඛනටෙඪන, අධිමතතටෙඪන, අධිටඪානටෙඪන, පරියාදුනටෙඪන, පතිටඪාපකටෙඪන.

කථං ආධිපතෙයාටෙඪන ඉඤියානි දටඪබබානි:

අසසදධියං පජහතා අධිමොකඛාධිපතෙ යාවෝන සදධින්සුයං දටඪබබං, සදධින්සියසා වසෙන පගාහටෙඪන විරිසින්සියං දටඪබබං, උපටඪානටෙඪන සතින්සියං දටඪබබං, අවිකෙඛපටෙඪන සමාධින්සියං දටඪබබං, දසසනටෙඪන පඤඤ් න්සුයං දටඪබබං.

^{1.} යථාවරනාගි - සී 1, 2. එකං සාමමං - සී, 3. සමයිකාබංතා - සා

⁴ නියානානි-සතා PTS, 5. සමාධි-සතා, සී1, 6 නිසාකඞ්බාවචන මෙතා-සතැසී1,

⁷ නියතානිකවචනා දේනා - සහ, 8 සපාටිසසාබවචනා - සහ,

^{9.} අධිගතො - සාසා PTS, 10. අධිගම්සාසන් - සාසා, PTS,

^{11.} පරිපුණණනිදනං - සා, සී, PTS, 12. කතිහාකාරෙනි - සහ PTS,

¹³ ජනාකාරෙහි - සාසා,

පටිසමහිදුමාගීය-මහාවගී-ඉඤියකථා

යථා චරහනං යනු: මෙසේ ශුදධාවශයෙත් පවත්නහු, මෙසේ වීයයි වශයෙන් පවත්නහු, මෙසේ සමෘතිවශයෙත් පවත්නහු, මෙසේ සමාබි වශයෙන් පවත්නහු, මෙසේ පුඥාවශයෙන් පවත්නහු යැ.

යථා විහරකතං යනු: මෙසේ ශුදධාවශයෙන් වෙසෙන්නහු, මෙසේ විශා⁸වශයෙන් වෙසෙන්නහු, මෙසේ සමෘතිවශයෙන් වෙසෙන්නහු, මෙසේ සමාධි**ව**ශයෙන් වෙසෙන්නහු, මෙසේ පුඥාවශයෙන් වෙසෙන්නහු යැ.

සබුහමවාරී ගනු: එකකම් එකොදෙදශ සමානශිසෂා ඇති බව යි.

හමතිරෙසු ඨානෙස යනු: බහනයෝ ද විමොසසයෝ ද සමාධිහු ද සමාපතතිහු ද මාගීයෝ ද ඵලයෝ ද අභිඥවෝ ද පුතිසංවිදවෝ ද ගමහීර-සථානහ යි කියනු ලැබෙත්.

ඔහාපෙසෙයුං යනු: හදහන්නාහු යැ අගිමුකත වන්නාහු යි.

අදධා යනු: තෙල 'අදධා' යනු එකානතවවන යැ නිසසංශයවවන ය නිසැක වචන යැ අදෛවගිවවන යැ නො දෙහිත් වචන යැ නිෂොගවවන යැ අවරුදාවවචන යැ සනිටූහන් වචන යි.

අංසසමා යනු: තෙල 'ආයසමා' යනු: පියවචන යැ ගරුවචන යැ සගෞරවසපුතිශුයාබිවච<mark>න යි</mark>.

පතෙතා වා යනු: පැමණියේ හෝ යැ.

පාපුණිිකාති වා යනු: පැමිණෙත්තේ හෝ යි.

තෘත්යසූතුනිදේශ යි.

4 - 4. චතුණිසුතුය

[සැවැත්නිදුන යි:]

මහණෙනි, මේ ඉඤියයෝ පස්දෙනෙකි: කවර පස්දෙනෙක්ද යන්: යුදොඤියයැ වියෙසීඤිය යැ සමෘතීඤිය යැ සමාධිඤියයැ පුඤඤීය යි. මහණෙනි, මොහු පඤෝඤියයෝ යි.

මේ පඤෙවන්දියයෝ කිහි අයුරෙකින් කවර අරුතෙකින් දනයුත්තාහු ද යත්: මේ පඤෙවන්දියයෝ සඅයුරෙකින් එමැ අරුතින් දනයුත්නාහ අධිපතිභාවානීයෙන ආදිවිශොඛනානීයෙන අධිමාතානීයෙන අධිස්ථා– නානීයෙන පයඹාදුනානීයෙන පුතිෂ්ඨාපකානීයෙනි.

කිසෙසින් අධිපතිභාවාඞීයෙන් ඉණියයෝ දනයුත්තාහු ද යන්:

අශුදධාව දුරුකරන්නාහට අධිමොකෘඛිපතිහාවාණීයෙන් ශුදෙධාදියය දකයුතු සැ ශුදෙධාණියයාගේ වශයෙන් දුගුහාණීයෙන් වියෙහිණියය දක-යුතු යැ එළඹසිටුනා අණියෙන් සමෘතීණියය දතයුතු යැ අවිකෞපාණීයෙන් සමාධිණියය දතයුතු යැ දශීනාණීයෙන් පුඥෙණියය දතයුතු. කොසජණ පජහතා පගාහාධිපතෙසාවෙයින විරිසිඤියං දටඪබබං, විරිසිඤියසා වසෙන උපටඨානටෙඪන සහිඤියං දටඪබබං, අවිකොබ-පටෙඪන සමාධිඤියං දටඪබබං, දසානටෙඪන පඤඤ්ඤි මාකාබටෙඪන සදධිඤියං දටඪබබං.

පමාදං පජහතො උපටසානාධිපතෙයාටෙස්න සතිඤියං දටස්තබබං, සතිඤියසා වසෙන අවතොට වෛස්න සමාධිඤියං දටස්බබං, දසානටෙස්න පඤඤ්ඤී දීයං දටස්බබං, අධිමොතාබටෙස්න සදධිඤියං දටස්බබං, පණා-හටෙස්න විරිසිඤියං දටස්බබං.

උදඩ්චචං පජහනො අවිකොට්පතෙයාවෙයින් සමාධින්දීයං දටස්බබං සමාධින්දීයස්ස වසෙන දස්සන්ටෙයින් පසැක්දින්දීයං දටස්බබං, අධිමොකාබං ටේයන සදධින්දීයං දටය්බබං, පගාහටෙයින විරිසින්දීයං දටය්බබං, උපටයාං-න්රෙයින සතින්දුයං දටය්බබං.

අවිජජං පජනතො දසානාධිපතෙයාවෙහින පඤඤ්ඤ්ඤියං දටහීබබං, පඤඤ්ඤීඤියා වසෙන අධිමොකඛටෙහීන සඳධිඤියං අටහීබබං, පනාන ටෙහීන විරිසිඤියං දටහීබබං, උපටහානටෙහීන සභිඤියං දටහීබබං, අවිකඛපටෙහීන සමාධිඤියං දටහීබබං.

භාමච්ඡ ඤං පජහතො නෙකඛම්මව සහ අධිමෝකඛාධිපතෙය වෙඪන සදධිඤියං දටඪබබං, සදධිඤියසා වසෙන පහනහටේඪන විරිසිඤියං දටඪබබං, උපටඪානටෙඪන සතිඤියං දටඪබබං, අවිකෙඛපටෙඪන සමාධිඤි– යං දටඪබබං, දසාහනටෙඪන පඤඤ්ඤිය. දටඪබබං.

කාමචඡ ඤං පජ හතො නෙකඛම්ම වසන පහනහාධි පංතාවේයන විරියිණ්ඩියං දටය බබං, විරියිණ්ඩ සාසා වසෙන උපටයානටෙයන සතිණ්ඩයං දටය බබං, අවිකොධ පටෙයන සමාධිණ්ඩයං දටය බබං, දසසනටෙයන පණණ්ඩණ්ඩයං දටය බබං, අධිමොකාධාටෙයන සදාධිණ්ඩයං දටය බබං.

කාමච්ඡඥං පජහනො නෙකඛම්මවසෙන උපට්ඨානාධිපනෙයාටේස්න සභිඥියං දට්ඨබබං, සාහිඥියසා වසෙන අවිකොඛපටේස්න සමාධිඥියං දට්ඨබබං, දසානටෝහ පඤඤිඥිප්දියං දට්ඨබබං, අධිමොකඛටේස්න සඳ්ඩිපුදි– යං දට්ඨබබං, පහාහටෝන විරිසිඥියං දට්ඨබබං.

කාමවඡඥං පජහතා නොකබම්මවසෙන අවිතෙඛපාධිපනෙසාටෙයින සමාධිඤියං දටය්බබං, සමාධිඤියසය වසෙන දසානවෙයින පණැඤ්ඤියං දටය්බබං, අධිමොකඛටෙයන සඳධිඤියං දටය්බබං, පහාහාටෙයන විරිසිඤියං දටය්බබං, උපටයානටෙයන සනිඤියං දටය්බබං.

කාමච්ඡඥං පජහතො නෙකඛම්මවසෙන දසාහනාධිපනෙයාටෙස්න පසැඤි අදියං දටස්බබං, පසැඤි අදියසා වසෙන අධිමොකඛටෙස්න සදධි අදියං දටස්බබං, පගාහටෙස්න විරිසි අදියං දටස්බබං, උපටසානටෙස්න සති අදියං දටස්බබං, අවිකෙඛපටෙස්න සමාධි අදියං දටස්බබං.

පටිසමහිදුමාගීය-මහාවගී-ඉඤියකථා

සෞශසිදෑය දුරු කරන්නාහට පුගුහාධිපතිහාවාණීයෙන් විසෙසිනියය දනයුතු යැ වියෙසින්දියයාගේ වශයෙන් එළඹයිටීම අනීයෙන් සමෘතීන්දියය දනයුතු යැ අවිසෙෂපාණීයෙන් සමාධීන්දියය දනයුතු යැ දශීනාණීයෙන් පුඥෙන්දියය දනයුතු යැ අධිමොකෂාණීයෙන් ශුදොන්දියය දනයුතු.

පුමාදය දුරු කරන්නාහට උපස්ථානාධිපතිහාවාණීනෙන් සමානීඥියය දතයුතු යෑ සමානීඥියයාගේ වශයෙන් අවිඝෞපාණීයෙන් සමාධිඥියය දතයුතු යෑ දශීනාණීයෙන් පුඥෙඥියය දතයුතු යෑ අධිමොඤාණීයෙන් ශුදේධඥියය දතයුතු යෑ පුහුහාණීනෙන් වියෝඥියය දතයුතු.

ඖදධනාහ දුරුකරන්නාහට අවිකෘෂපාධිපතිහාවාඞ්යෙන් සමාධීණුයය දනයුතු යැ සමාධීණුයයාගේ වශයෙන් දශීනාඞ්යෙන් පුඥෙණුයය දනයුතු යැ අධිමොඤාඞ්යෙන් යුදෙධාණුයය දනයුතු යැ පුගුහාඞ්යෙන් වියෝහණුයය දනයුතු යැ උපස්ථානාඞ්යෙන් සමෘතිණුයය දනයුතු.

අවිදැව දුරුකරන්නාහට දශීභාධිපතිභාවානීයෙන් පුඥෙඤියය දනයුතු යැ පුඥෙඤියයාගේ වශයෙන් අධිමොසෂානීයෙන් ශුදේඛඤියය දනයුතු යැ පුගුහානීයෙන් වියෝදිඤියය දනයුතු යැ උපස්ථානානීයෙන් සමෘතීඤියය දනයුතු යැ අවිසෙෂපානීයෙන් සමාධීඤියය දනයුතු.

කාමච්ඡාඥය දුරු කරන්නාහට නෛෂාමා වශයෙන් අයිමොසොධි– පතිභාවාහියෙන් ශුදේඛාඳීයය දහයුතු යැ ශුදේඛාඳීයොගේ වශයෙන් පුගුහාහීයෙන් වියෝහදියය දහයුතු යැ උපස්ථානාහියයෙන් සමෘතීඥියය දතයුතු යැ අවිසෞෂපාහීයෙන් සමාධිඥියය දනයුතු යැ දශීනාහීයෙන් පුඤාඥියය දහයුතු.

කාමච්ඡඥය දුරු කරත්නාහට ගොසුනුමා වශයෙන් පුගුහාබපති හාචාසීයෙන් වියෙසීඥියය දනයුතු සැවීයෙසීඥියයාගේ වශයෙන් උපස්ථා-නාසීයෙන් සමෘතීඥියය දනයුතු යැ අවිකෙෂපාසීයෙන් සමාධීඥියය දනයුතු යැ දශීනාසීයෙන් පුඥෙඥියය දනයුතු යැ අබ්මොසාෂාභීයෙන් ශුදෝඤියය දනයුතු.

කාමචෙඡඥය දුරු කරන්නාහට නෛළකුමා වශයෙන් උපසථානායි– පතිභාවාණියෙන් සමෘතීඥියය දතයුතු යෑ සමෘතීඥියයානේ වශයෙන් අවිසෙපොණියෙන් සමාධිඥියය දතයුතු යෑ දශීනාණියෙන් පුණුඥියය දතයුතු යෑ අධිමොඤාණීයෙන් ශුදේඛඥියය දතයුතු යෑ පුගුහාණීයෙන් වියෝඥියය දතයුතු.

කාමචඡ නැය දුරු කරන්නාහට නෛසාමත වශයෙන් අවිතාපතිපති-භාචාතීයෙන් සමාධින්දියය දනයුතු යෑ සමාධින්දියයාගේ වශයෙන් දශීනාණී-යෙන් පුඥෙන්දියය දනයුතු යෑ අධිමොසාකාණීයෙන් ශුදේඛන්දියය දනයුතු යෑ පුඟුහාණීයෙන් වියෙසින්දියය දනයුතු යෑ උපස්ථානාණියෙන් සමෘතින්දියය දනයුතු.

කාමචජ ඤය දුරු කරන්නාහට නෛසුනු මාවශයෙන් දශීනාධිපති-භාවාණීයෙන් පුඥෙණු දිය දනයුතු යැ පුඥෙණුයයාගේ වශයෙන් අධි-මොකෂා වීයෙන් ශුදේධණුයය දනයුතු යැ පුගුහා භීයෙන් වියෙසිණුයය දනයුතු යැ උපස්ථානා භීයෙන් සමෘතිණුයය දනයුතු යැ අවියෝෂපාණීයෙන් සමාධිණුයය දනයුතු. බහාපාදං පජනතො අබහාපාදවසෙන -පෙ- විනමිදඩිං පජනතො ආලොක සකැකුවසෙන -පෙ- සබබකිලෙසෙ පජනතො අරනතනමගත-වසෙන අධිමොතකාධිපතෙයාවෙහින සදධිඤියං දටහීබබං, සදධිඤියසා වසෙන පගනනවෙහින විරිසිඤියං දටහීබබං, උපටහානවෙහින සත්ඤියං දටහීබබං, අවිකෙක පවෙහින සමාධිඤියං දටහීබබං, දසසනවෙහින පඤඤිඤි දටහීබබං, -පෙ- සබබකිලෙසෙ පජනතො අරනතතමගනවසෙන දසසනාධි-පතෙයාවෙහින පඤඤිඤිඤියං දටහීබබං, පඤඤ්ඤිඤියසා වසෙන අධිමොතක-වෙහීන සඤඤීඤීයං දටහීබබං, පඟහතවෙහින විරිසිඤියං දටහීබබං, උපටහා-නටෙහීන සභිඤියං දටහීබබං, අවිකෙක පටෙහීන සමාධිඤියං දටහීබබං.

එවං අධිපතෙයාටෙඪන ඉඤියානි දටඪබබානි.

කථං ආදිවිසොඛනටෙඪන ඉත්දියානි දටඪබබාති:

අධිමොකා ටෙස්න සදධින්ගං අසාදධිය¹ සංවරවෙසන සිලවිසුදධි සදධින්ගියසා ආදිවිසොඛනා, පශාහටෙස්න විරිසින්ගිය කොසජජ² සංව-රචෝන සිලවිසුදධි විරිසින්ගියසා ආදවිසොඛනා, උපටසානටෙස්න සතින්ගියං පමාද³ සංවරවෙසන සිලවිසුදධි සතින්ගියසා ආදිවිසොඛනා, අවිකොට පටෙස්න සමාධින්ගිය උද්ධ ච⁴ සංවරවෙස්න සිලවිසුදධි සමාධින්ගිය සං ආදිවිසොඛනා දසානටෙස්න පඤඤින්ගියං අවිජණ⁵ සංවරවෙසන සිලවිසුදධි පඤඤීන්ගියසා ආදිවිසොඛනා.

නෙකබමෙම පඤවිඥියානි ක.මච්ඡඥ 6 සංවරවේහන සීලවිසුණි පඤවතනං ඉණියනං ආදිවිසොධනා, අබහපාදෙ පඤවිණියන් බහපාද සංවරවෙහන සීලවිසුදුඩි පඤවතනං ඉණියානං ආදිවිසොධනා, ආලොක– සඤඤය පඤවිණියානි පීනමිණි සංවරවෙහන සීලවිසුදඩි පඤවතනං ඉණි-යානං ආදිවිසොගනා, අරහතනමගො පඤවිණියානි සබබකිලෙස සංවරවෙහන සීලවිසුදඩි පඤවතනං ඉණියානං ආදිවිසොගනා.

එවං ආදිවිසොධන රෝක ඉඤිගානි දටය බොනි.

කථං අඩමතතටෙහන ඉත්දියානි දටහිබබාති:

සදධිඥියසස භාවනාය ජනෙ, උපපජනි, *ජනවසෙන සදධාවසෙන සදධිඥියං අධිමතතං හොති, ජනවසෙන පාමොජජං උපපජනි, පාමොජජ-වසෙන සදධාවසෙන සදධිඥියං අධිමතතං හොති, පාමොජජවසෙන පීති-උපපජනති, පීත්වසෙන සදධාවසෙන සදධිඤියං අධිමතතං හොති, පීතිවසෙන පසසදධි උපපජනි, පසාදධිවසෙන සදධාවසෙන සදධිඤියං අධිමතතං හොති, පසාදධිවසෙන යුඛං උපපජනි, සුඛවසෙන සදධාවසෙන සදධිඤියං අධිමතතං හොති, සුඛවසෙන ඔහාසො උපපජනති, ඔහාසවසෙන සදධාවසෙන සදධිඤියං අධිමතතං හොති, ඔහාසවසෙන සංවෙගො උපපජනති, සංවෙගවසෙන සදධාවසෙන සදධිඤියං අධිමතතං හොති, සංවෙජෙති, සංවෙගවසෙන සදධාවසෙන සදධිඤියං අධිමතතං හොති, සංවෙජෙනි, සංවෙතවසෙන සදධාවසෙන සදධිඤියං අධිමතතං හොති, සංවෙජෙනා විතතං සමාදහති, සමාධිවසෙන සදධාවසෙන සදධිඤියං අධිමතතං හොති. කථා සමානිතං විතතං සාධුකං පගෙණතාති, පගෙහෙවසෙන සදධාවසෙන සදයිණියං අධිමතතං හොති, තථාපගෙනිතං විතතං හාති, අජැඩුපෙකුනති. උපෙකුබාවසෙන සදධාවසෙන

^{1.} අභාදධයං - සතා, සී 1 PTS. 2 ඩොහස්ජ - සතා. සී 1, PTS.

^{3.} ප දිදෙං - සාකා, සී 1.2, PTS. 4 උදඩවටං - සාකා, සී 1.2, PTS 5 අවිජජං - සාකා PTS අව්ජජාය සී 2. 6. සාමෙච්ඡයං - සාකා, සී 1, PTS. 7. මාකා පාදං - සාකා, සී 1 PTS

^{8.} ඔසාමිදධං - සාන. සී 1,2 ,PTS, ඔකාම්දඩ - මජයං. 9, සබබාබ්ලෙසෙ - සාන සී 1, PTS * 'ජඥවසෙතා'නී ආදිං කානිවා යාව 'අසසදබයසො'නී පදංසන PTS පොනොවතකසු කුදිසනකි.

වසාපාදය දුරු කරන්නාහට අවසාපාද වශයෙන් ... මිනමිදධය දුරු කරන්නාහට ආලොකසංශ වශයෙන් ... හැම කෙලෙසුන් දුරු කරන්නාහට අහීනමාගීයාගේ වශයෙන් අධිමොකෂාධිපහිහාවාණීකෙන් ශුදෙඛාසිදියය දහයුතු යැ ශුදෙඛාසිදියාගේ වශයෙන් පුගුහාණීයෙන් වියෝහිසියන් සමාධිසිදියය දහයුතු යැ දශීනාණීයෙන් පුඥෙසිදිය දනයුතු යැ අවිකෙෂපාණීයෙන් සමාධිසිදියය දහයුතු යැ දශීනාණීයෙන් පුඥෙසිදිය දනයුතු යැ ... හැම කෙලෙසුන් දුරු කරන්නාහට අහීනමාර්ගයාගේ වශයෙන් දශීනාධිපතිහාවාණීයෙන් පුඥෙසිදි-යය දනයුතු යැ පුශුසසියාගේ වශයෙන් අධිමොකෂාණීයෙන් ශුදේඛාසිදියය දතයුතු යැ පුගුහාණීයෙන් වියෙහිසිස් අධිමොකෂාණීයෙන් ශුදේඛාසිය දතයුතු යැ පුගුහාණීයෙන් වියෙහිසුදියය දතයුතු යැ උපස්ථානාණීයෙන් සමානීසියය දනයුතු යැ අවිකෙෂපාණීයෙන් සමායිසුදියය දනයුතු.

මෙසෙයින් අධිපතිභාවඵීයෙන් ඉාලියයෝ දනයුත්තාහ යි.

කිසෙයින් ආදිවිශෝඛනාඵීයෙන් ඉතියයෝ දනයුත්තාහු ද යත්:

අධිමොකෂාවීයෙන් ශුදේඛාණුයය වෙයි. අශුද්ධා සංවරාවීයෙන් ශීල-විශුද්ධිය ශුදේඛාණුයට ආඳි (ශීල) විශෝඛන යැ පුගුහාවීයෙන් වියෝහණුයය වෙයි. කෞසීද, සංවරාවීයෙන් ශීලවිශුද්ධිය වියෝහණුයට ආදිවිශෝඛන යැ උපස්ථානාවීයෙන් සමෘතීණුයය වෙයි. පුමාද සංවරාවීයෙන් ශීලවිශුද්ධිය සමෘතීණුයට ආදිවිශෝඛන යැ අවිකෙෂපාවීයෙන් සමාධිණුය වෙයි. මාද්ධනාසාවරාවීයෙන් ශීලවිශුද්ධිය සමාධිණුයට ආදිවිශෝඛන යැ දශීනාවීයෙන් පුඥෝණුයෙ වෙයි, අවිද්‍ර සංවරාවීයෙන් ශීලවිශුද්ධිය පුඥෝසට ආදිවිශෝඛන යි.

නොසකුමාගෙහි පඤාචාතියයෝ වෙති, කාමච්ඡකුසංවරානීයෙන් ශීලවිශුදධිය පඤාචාතියනට ආදිවිශෝඛන යෑ, අවාහපාදයෙහි පඤාචාති-යයෝ වෙති, වහපාද සංවරානීයෙන් ශීලවිශුදධිය පඤාචාතියනට ආදිවිශෝ-ඛන යෑ, ආලෝකස ඥයෙහි පඤාචාතියයෝ වෙති, පීනමිදධ සංවරානීයෙන් ශීලවිශුදධිය පඤාචාතියනට ආදිවිශෝඛන යෑ අභීනමාගීයෙහි පඤාචාති-යයෝ වෙති, සමීකෙලශසංවරානීයෙන් ශීලවිශුදධිය පඤාචාතියනට ආදිවි-ශෝඛන යි.

මෙසෙයින් ආදිවිශොඛනාඵීයෙන් ඉත්හයෝ දනයුත්තාහ.

කිසෙයින් අධිමාතාළුයෙන් ඉඤියයෝ දහයුත්තාහු ද යත්:

ශුදේඛයදියයාගේ භාවනායෙහි කුශලවඡ කුස උපදී. ඡක වශයෙන් ශුද්ධාවශයෙන් ශුදේඛණ්ඩයය අධිමානු (බලවත්) වෙයි, ඡක වශයෙන් පාමොද්ය උපදී. පාමොද්යවශයෙන් ශ්රීධාවශයෙන් ශුදේඛණ්ඩයය අධිමානු වෙයි, පාමොද්යවශයෙන් ප්රීය උපදී, ප්රීවශයෙන් ශුද්ධාවශයෙන් ශුදේඛණ්ඩයය අධිමානු වෙයි, ප්රිඩේවශයෙන් සුබය උපදී, සුබවශයෙන් ශුද්ධාවශයෙන් ශුදේඛණ්ඩයය අධිමානු වෙයි, සුබවශයෙන් දෙනාවහාසය උපදී. අවහාසවශයෙන් ශුද්ධාවශයෙන් ශුදේඛණ්ඩයෙ අධිමානු වෙයි, අවහාස වශයෙන් සංවෙශය උපදී, සංවෙහවශයෙන් ශුද්ධාවශයෙන් ශුද්ධාණයෙන් සංවෙශය උපදී, සංවෙහවශයෙන් ශුද්ධාවශයෙන් ශුදේඛාණ්ඩයයේ අධිමානු වෙයි, සංවෙහ උපදවා සිත සමානිත කෙරෙයි, සමාබ වශයෙන් ශුද්ධාවශයෙන් ශුදේඛණ්ඩය අධිමානු වෙයි, එසෙයින් සමාහිත වූ සිත (ලීනොදධනභාවයෙන් ශුදේඛණ්ඩයාවට ප්රීන කෙරෙයි, ප්රීනානයෙන් ශුද්ධාවශයෙන් ශුදේඛණ්ඩයානු වෙයි, එසෙයින් ප්රීන කරන ලද සීත මොනොවට අඩායුපොකා කෙරෙයි, උපොකාවශයෙන් ශුද්ධාවශයෙන් පටිසමහිදුමගෙන-මහාවගත-ඉඤිගකථා

සංඛිත්රීය අධිමතතං හොති, උපෙකබාවසෙන නානතතකිලෙසෙහි විතතං විමුච්චන්, විමොකඛවසෙන සංඛාවසෙන සංඛිත්රීයං අධිමතතං හොති, විමූතතතතා තෙ ධමමා එකරසා හොනති, එකරසටෙයින භාවනාවසෙන සංඛාවසෙන සංඛිත්රීයං අධිමතතං හොති, භාවිතතතා තතො පණ්තකරෙ විටටනති, විවටටනාවසෙන සංඛාවසෙන සංඛික්රීයං අධිමතතං හොති, විටටිතතතා තතො වොසසජනි.1 වොසසානාවසෙන² සංඛාවසෙන සංඛික්රීයං අධිමතතං හොති, වොසසජනිතතතා³ තතො තිරුජාබනත්, නිරොධවසෙන සංඛාවසෙන සංඛික්රීයං අධිමතතං හොති, නිරෝධාවසෙන දේව වොසසානා: පරිචචානවොසසාගො ව පකඛඤනවොසසාගො ච, කිලෙසෙ ව ඛනෝ ව පරිචචජතීනි පරිචචානවොසසාගො, නිරෝධානබාන-ඛාතුයා චිතතං පකඛඤතීනි පකඛඤනවොසසාගො, නිරෝඛවසෙන ඉමෙ දේව වොසසාගො.

අසාදධියසා පහානාය ජනෙ, උපපජජන් - පෙ- අසාදධියපරිලාහසා පහානාය ජනෙ, උපපජජත් - පෙ- දිටෙය්කටයානං කිලෙසානං පහානාය ජනෙ, උපපජජත් - පෙ- ඔලාරිකානං කිලෙසානං පහානාය ජනෙ, උපපජජති - පෙ- අණුසහගතානං කිලෙසානං පහානාං ජනෙ, උපපජජති - පෙ- සබබ-කිලෙසානං පහානාය ජනෙ, උපපජජති, ඡනුවසෙන සඳවාවසෙන සදධාණියං අධිමතනං හොනි - පෙ-

විරිසින්දියසාස භාවනාය ජනෙද උපපජාති -පෙ- කොසජාසාස පහානාය ජනෙද උපපජාති - පෙ- කොසජාපරිලාහසාස පහානාය ජනෙද උපපජාති - පෙ- දිටෝකට්ඨානං කිලෙසානං පහානාය ජනෙද උපපජාති - පෙ- තබබ-කිලෙසානං පහානාය ජනෙද උපපජාති -පෙ-

සනිඤිගසස භාවනාය ඡනෙ, උපපජරති -පෙ- පමාදසස පහානාය ඡනෙ, උපපජරති -පෙ- පමාදපරිළාහසස පහානාය ඡනෙ, උපපජරති -පෙ-සබබකිලෙසානං පහානාය ඡනෙ, උපපජරති -පෙ-

සමාබිඥියසස භාවනාය ඡණෙ, උපපජජනි - පෙ – උදඩවවසස පහානාය ඡණෙ, උපපජජනි - පෙ - උදඩවව පරිලාහසස පහානාය ඡණෙ, උපපජජනි - පෙ – සබබක්ලෙසානං සහානාය ඡණෙ, උපපජජනි – පෙ

- 2. වොසහගවයෙන මජසං,
- 3. වොසජඒතතතා මජසං,

^{1.} වොසජජති - මජකං,

පටිසමහිදුමාගීය-මහාවග්-ඉත්දියකථා

ශුදේඛපුදියය අධිමානු වෙයි, උපෙස්ෂාවශයෙන් නානාසවහාව වූ කෙලෙසුන් කෙරෙන් සින මිදෙයි, විමාස්ෂවශයෙන් ශුද්ධාවශයෙන් ශුදේඛප්දීයය අධිමානු වෙයි, (නානාසවහාව කෙලෙසුන් කෙරෙන්) විමුකත බැවින් ඒ (ජසැදි) ඛණීයෝ එකරස (එකකාතා) වෙනි. එකර සාවිත බැවින් ඒ (ජසැදි) ඛණීයෝ එකරස (එකකාතා) වෙනි. එකර සාවිත බැවින් ඒ විදශීනාලමබනයට වඩා පුණිතතර (නිළුණාලමබන) යෙහි නවකින්. විවතීන වශයෙන් ශුද්ධාවශයෙන් ශුදේඛප්දීයය අධිමානු වෙයි, විවතීනිත (නැවැතුණු) බැවින් එහෙයින් මෑ (කෙලෙසුන් හා සකානියන් හා) දුරු කෙරෙයි, දුරැලීම් වශයෙන් ශුද්ධාවශයෙන් ශුදේඛප්දීයය අධිමානු වෙයි, විවතීනිත (නැවැතුණු) බැවින් එහෙයින් මෑ (කෙලෙසුන් හා සකානියන් හා) දුරු කෙරෙයි, දුරැලීම් වශයෙන් ශුද්ධාවශයෙන් ශුදේඛප්දීයය අධිමානු වෙයි, දුරැලූ බැවින් එකරුණෙන් මෑ (කෙලෙස් හා සකානියෝ හා) නිරැද්ධ වෙනි, නිරොඛ-වශයෙන් ශුද්ධාවශයෙන් ශුදේඛප්දීයය අධිමානු වෙයි, නිරොඛවශයෙන් වොසසගහා දෙනොකි: පරිච්චාගවොසසගහා යෑ පකඛපදනවොසසගත යි. කෙලෙසුන් හා සකානියන් හා දුරු කෙරේ නු යි පරිච්චාගවොසසගන හම. නිරොඛ සභිඛාාන නිළුණුවානුයෙහි සින පුසකඥානය කෙරේ නු යි පකඛඥාන වොසසගහා නම්. නිරොඛවශයෙන් මේ වොසසගනයෝ දෙදෙදන වෙන්.

අශුභාභාවයාගේ පහාණය පිණිස ඡඤය උපදී ... අශුභාපරිදහයාගේ පහාණය පිණිස ඡඤය උපදී ... දමටිය හා එකසාවහාව වූ කොලශයන්ගේ පහාණය පිණිස ඡඤය උපදී ... ඖදරික කොලශයන්ගේ පහාණය පිණිස ඡඤය උපදී ... අණුසහගත කොලශයන්ගේ පහාණය පිණිස ඡඤය උපදී ... සියලු කොලෙසුන්ගේ පහාණය පිණිස ඡඤය උපදී, ඡඤවශයෙන් ශුභා වශයෙන් ශුණාසිය අබ්මානු වෙසි ...

වියොසිස්සියයාගේ භාවනායෙහි ජනදග උපදි ... කෞසීද යාගේ දුරැලීම පිණ්ස ජනදය උපදී ... කෞසීද පරිදහයාගේ පුහාණය පිණ්ස ජනදය උපදී ... ද පටිය හා එකසානාව වූ කෙලශයන්ගේ පුහාණය පිණ්ස ජනදය උපදී ... සමකෙලශයන්ගේ පුහාණය පිණ්ස ජනදය උපදී ...

සමෘතීඥියයාගේ භාවනායෙහි ඡඥය උපදී ... පුමාදයාගේ පුහාණය පිණිස ඡඥය උපදී ... පුමාදපරිදහයාගේ පුහාණය පිණිස ඡඥය උපදී ... සියලු කෙලෙසුන්ගේ පුහාණය පිණිස ඡඥය උපදී ...

සමාධිඥියයාගේ භාවනාගෙහි ඡනුස උපදී ... ඖඳඛතායාගේ පුහාණය පිණිස ඡනුස උපදී ... ඖඳඛතාපරිදහයාගේ පුහාණය පිණිස ඡනුස උපදී ... සියලු කෙලෙසුන්ගේ පුහාණය පිණිස ඡනුය උපදී ... පඤඤ්ඤිස්සා භාවනාය ඡනෙ, උපපජජති - පෙ- අවිජරාය පහානාය ජනෙ, උපපජරති - පෙ- අවිජරාපරිලාහසාස පහානාය ඡනෙ, උපපජරති - පෙ- දිටෙඨකටයානං කිලෙසානං පහානාය ඡනෙ, උපපජරති - පෙ-ඔලාරිකානං කිලෙසානං පහානාය ඡනෙ, උපපජරති - පෙ- අණුසහගතානං කිලෙසානං පහානාය ඡනෙ, උපපජරති - පෙ-

සබබකිලෙසානං පහානාය ඡනු උපපජණි, ඡනුවසෙන පකුඤු-පඤඤ අධිමනත, හොති, ඡඥවසෙන පාමොජජං වසෙන උපපජණත්, පාමෝජජවසෙන පඤඤාවසෙන පඤඤි අධිමතතං හොත්, පාමොජරවසෙන පිහි උපපජරති, පීනිවසෙන පකැකුවසෙන පකැකිදි නියං අධිමතනං හොති, පීතිවසෙන පසසදධි උපපජජති, පසසදධිවසෙන පඤඤාවසෙන පඤඤ්ඤීඤීයං අධිමතතං හොත්. පසාද්ධිවසෙන සුඛං උපපජයත්, ඔබව සෙන පකුඤුවසෙන පඤඤි අතිමතතං හොති. සුබවසෙන ඔහාසො උපපජති, ඔහාසවසෙන පඤඤවසෙන පඤඤි-න්දියං අධිමතතං හොති, ඔහාසවසෙන සංවෙගො උපපජරති, සංවෙග-වසෙන පකැඤවසෙන පකැක්නීයං අධිමතතං හොති, සංවෙජෙනා1 චිතතං සමාදහති, සමාධිවපෙන පඤඤුවපෙන පඤඤ් ඤීයං අධිමතතං ເທາති, නථා සමාහිතං චිතතං සාධුකං පගාණහාති, පගාහවසෙන පණුඤුවසෙන පඤඤිඤින්ග අධිමතතං හොති, තථා පහනහිතං චිතතං සාදිකං අජැබුපෙකබන්, උපෙකබාමසෙන පඤඤවසෙන පඤඤි සුයං අධිමතතං ගොත්. උපෙකබාවසෙන නානතතකිලෙසෙහි චිතතං මමුවචති. විමොකබවසෙන පඤඤවසෙන පඤඤිඤියං අධිමතතං හොති, විමූතතතතා තෙ බමා, එසාරසා හොනති, එකරසටෙයිනී භාවනාවසෙන පඤඤ-වසෙන පඤඤිඤියං අධිමතතං හොති, භාවිතතතා තතො පණිතතරෙ විවටටනහි3 විවටටනාවසෙන පඤඤුවසෙන පඤඤිඤියං අධිමතතං හොති, වටටිතතතා තතො වොසසජත්4 වොසසගාවසෙන පකැඤවසෙන පඤඤ්ඤීයං අධිමතතං හොති, වොසසජපිතතතා තතො නිරුජඣනති, න්රොබවසෙන පකුඤුවසෙන පඤඤිඤිනියං අධිමහතං හොත්,න්රොබවසෙන අට වොසසගහා: පරිච්චාගවොසසගෙහා ව, පතබඥනවොසසගෙහා ව, ක්ලෙසෙ ච ඛකෙ ච පරිච්චජතීනි පරිච්චාගවොසාගො, නිරොඛනිබබාන-බාතුයා චිතතං පක්ඛඥතීති පක්ඛඥනවොසාගොනා, නිරෝඛවසෙන ඉමෙ ආේ වොසසගතා,

එවං අධිමතතරෝසක ඉත්දියානි දටස්බබානි.

භාණවා පරා දූතිගො5

කථං අධිට්ඨාන ටේඪන ඉන්දියානි දට්ඨබබාති:

සදධිඤියසා භාවනාය ඡඤො උපපජජති, ඡඤවසෙන සදධාවසෙන සදධිඤියං අධිටසාන්, ඡඤවසෙන පාමොජජං උපපජජනි, පාමොජජ-වසෙන සදධාවසෙන සදධිඤිනං අධිටසාති. -පෙ-

එවං අධිට්ඨානටෙඪන ඉඤියාති දටඪබබාති.

^{1.} සංචෙජ්තා - PT 2 එකරසටෙයින - මජසංපොත්ෂක තත්ව,

^{3.} විවනනකත් - සී 1 4. වොසජජන් - මජසං. 5. භාණවාරං නිදිහිතං- සහා සී, PTS

පටිසමහිද,මාගීය–මහාවගී–ඉන්දියකථා

පුඥෙඤියයානේ භාවනායෙහි ජඥය උපදී ... අවිදූ වගේ පුහාණය පිණිස ජඥය උපදී ... අවිදූ පරිදහනානේ පුහාණය පිණිස ජඥය උපදී ... දුෂටිය හා එකසවභාව වූ කෙල ශයන්නේ පුහාණය පිණිස ජඥය උපදී ... ඖදරික නොලශයන්නේ පුහාණය පිණිස ජඥය උපදී ... අණුසහනත කෙලශයන්නේ පුහාණය පිණිස ජඥය උපදී ...

සම්කොලශයන්ගේ පුහාණය පිණිස ඡනුය උපදී, ඡනුවශයෙන් පුඥ වශයෙන් පුඥෙඤිය අධිමානු වෙයි. ඡඤවශයෙන් පුාමොදෳය උපදී, පාමොද, වශයෙන් පුඤවශයෙන් පුඤෙඤිය අධිමාතු වේ. පාමොද,වශයෙන් පීතිය උපදී, පීතිවශයෙන් පුඥවශයෙන් පුඥෙඤිය අධිමානු වේ. පීති වශයෙන් පුශුඛාධිය උපදී. පුශුඛිධිවශයෙන් පුඥවශයෙන් පුඥෙන්දිය අධිමානු වේ. පුශුඛඩ්වශයෙන් සුඛය උපදී, සුඛවශයෙන් පුඥවශයෙන් පුඥෙඤිය අධිමානු වේ. සුඛවශයෙන් අවහාසය උපදී, අවහාස වශයෙන් පුඥාවශයෙන් පුඥෙඤිය අධිමානු වේ. අවහාස වශයෙන් සංවෙගය උපදී, සංවෙගවශ-යෙන් පුඥවශයෙන් පුඥෙඤිය අධිමානු වේ. සංවෙග දනවා සින සමාහිත කෙරෙයි, සමාබ්වශයෙන් පුඥුවශයෙන් පුඥෙඤිය අබ්මානු වේ. එසේ සමාහිත වූ සිත මොනොවට පුගුහ කෙරෙයි. පුගුහවශයෙන් පුඥවශයෙන් පුඥෙඤිය අධිමානු වේ. එසේ පුහෘතිත වූ සිත මොනොවට අබසුපෙසා කෙරෙයි, උපෙසෂා වශයෙන් පුඥුවශයෙන් පුඥෙඤිය අධිමානු වේ. උපෙසාවශයෙන් නානාසවභාව වූ කෙලෙසුන් කෙරෙන් සිත මිදෙයි, විමොසාවශයෙන් පුඥවශයෙන් පුඥෙසුය අධිමානු වේ. විමුකත බැවින් ඒ (ජනුදි) ධම්යෝ එකකෘතා වෙති, එකකෘතා වූ භාවනාවශයෙන් පුඤවශයෙන් පුඤෙඤිය අධිමානු වේ. භාවිත බැවින් එයට වඩා පුණිතතර වූ අරමුණෙහි නවතිත්. විවතීනාවශයෙන් පුඥාවශයෙන් පුඥෙඤිය අධිමානු වේ. විවර්නිත බැවිත් එයින් මැ (කෙලෙසුන් ද සකණියත් ද) දුරු කෙරෙයි. වොසා ගොවශයෙත් පුඤ්චිශයෙත් පුඥෙඤ්ය අබිමානු වේ දුරැලූ බැවින් එකරුණීන් මැ කෙලෙසුන් හා සකාබයන් හා අනුත්පාද නිරෝධවශයෙත් නිරුදඩ වෙති. නිරෝධවශයෙත් පුඥ-වශයෙන් පුඥෙඤිය අධිමානු වේ. නිරොධවශයෙන් වොසසහායේ දෙදෙනෙකි: පරිච්චාගවොසාගා ගැ පකඛ ඥනවොසාගා යි. කෙලෙසුන් ද සකානියත් ද දුරු කෙරේ නු යි පරිච්චාගවොසසගත නම්, නිරොධ සඣාහත නිමාණධාවුයෙහි සිත පුසකඥනය කෙරේනු යි පකඛඥන-වොසාගා නම්. නිරොධවශයෙන් මේ වොසාගායෝ දෙදෙන වෙත්.

මෙසේ අධිමාතුාළුයෙන් ඉඤියයෝ දතයුත්තාහ.

දෙවැනි බණවර සි.

කිසෙයින් අධිෂ්ඨානාණිගෙන් ඉණුයයෝ දනයුත්තාහු ද යත්:

ශුදේඛණ්ඩයාගේ භාවනායෙහි කුශලවඡණය උපදී. ඡණුවශයෙන් ශුද්ඛාවශයෙන් ශුදේඛණ්ඩයය පිහිටයි. ඡණුවශයෙන් පාමොද_ග උපදී. පුාමොදුවශයෙන් ශුද්ඛාවශයෙන් ශුදේඛණ්ඩය විහිටයි ...

මෙසෙයිත් අධිඪොනාණීයෙන් ඉණියයෝ දතයුත්තාහ යි.

කථං පරියාදනටෙඪන ඉත්දිගානි දටඪබබානි:

අධිමොකබටෙයන සදයින්ගං අසාදයියං පරියාදිගති. අසාදයියපරි-ලංහං පරියාදියති. පගාහටෙයන විරිසින්දියං කොසජජං පරියාදියති, කො-සජජපරිලාහං පරියාදියති. උපටයානටෙයන සතින්දියං පමාදං පරියාදියති, පමාදපරිලාහං පරියාදියති. අවිකොඛපටෙයන සමාධින්දියං උදාවචං පරියා-දියති, උදාවචපරිලාහං පරියාදියති. දසානටෙයන පඤඤ් න්දියං අවිජජං පරියාදියති, අවිජජාපරිලාහං පරියාදියති.

නෙකබමෙම පණුවිණියානි කාමවඡණුං පරියාදියනති, අබාාපාදෙ පණුවිණියානි බාාපාදං පරියාදියනති. ආලොකසණුණුය පණුවිණිාන් පීනමිණාං පරියාදියනති. අමකෙබපෙ පණුවිණියානි උදාවචං පරියාදියනති. -පෙ- අරහතතමගො පණුවිණියානි සබබකිලෙසෙ පරියාදියනති.

එවා පරියාද,නරෙඪන ඉඤියානි දටඪබබානි.

කථං පතිව්ඪාපකටෙඪන ඉන්දියානි දටඪබබාති:

සඳෙඩා සදඩිංසුයං අධිමොකෙඛ පතිවසාපෙති, සදඩසස සදඩිපුළියං අධි-මොකෙඛ පතිවසාපෙති. විරියවා විරිසිඤියං පශාහෙ පතිවසාපෙති විරියවතො විරිසිඤියං පශාහෙ පතිවසාපෙති. සතිමා සතිඤියං උපවසා-නෙ පතිවසාපෙති, සතිමතො සතිඤියං උපවසානෙ පතිවසාපෙති. සමා-තිතො සමාධිඤියං අවිකෙඛපෙ පතිවසාපෙති, සමාතිතසස සමාධිඤියං අවිකෙඛපෙ පතිවසාපෙති. පඤඤවා පඤඤ්ඤීයාං දසසනෙ පතිවසාපෙති පඤඤාවතො පඤඤ්ඤීයං දසසනෙ පතිවසාපෙති.

යොතාවවරෝ පණුවිස්දියාති නොකාබමෙම පතිටසාපෙති, :යොතාවව-රසා පණුවිස්දියාති නොකාබමෙම පතිටසාපෙති. යොතාවවරෝ පණුවිස්දියාති අබාපාදෙ පතිටසාපෙති, යොතාවවරසා පණුවිස්දියාති අබාාපාදෙ පතිටසා-පෙති. යොතාවවරෝ පණුවිස්දියාති ආලෝක සණුකදුය පතිටසාපෙති, යොතාවවරසා පණුවිස්දියාති ආලෝක සණුණුය පතිටසාපෙති. යොතාවවරෝ පණුවිස්දියාති අවිකොබපෙ පතිටසාපෙති, යොතාවවරසා පණුවිස්දියාති අවිකොබපෙ පතිටසාපෙති - පෙ- යොතාවවරෝ පණුවිස්දියාති අරහතාක පතිටසාපෙති, යොතාවවරසා පණුවිස්දියාති අරහතාක පතිටසාපෙති.

එවං පතිටඪාපකටෙඪන ඉන්දියානි දටඪබබානි.

ච තු ස්ථසුනහ නිදෛසෙ.

පුථුජර නො සමාධිං භාවෙනෙතා¹ කතිහාකාරෙහි උපට්ඨානකුසලො හොති, සෙකෙඛා² සමාධිං භාවෙනෙතා කතිහාකාරෙහි උපට්ඨානකුසලො හොති, විතරාගො සමාධිං භාවෙනෙතා කතිහාකාරෙහි උපට්ඨානකුසලො හොති:

පුථුජජනො සමාධිං භාවෙනෙතා සතතහි ආකාරෙහි උපටඨාන-කුසලො හොති. සෙකෙඛා සමාධිං භාවෙනෙතා අටඨහි ආකාරෙහි උපටඨානකුසලො හොති. විතරාගො සමාබිං භාවෙනෙතා දසහි ආකාරෙහි උපටඨානකුසලො හොති. කිසෙයින් පයතිදෙනාළුගෙන් ඉඤියයෝ දනයුත්තාහු ද යත්:

අධිමොකෂා වීයෙන් ශුදේඛාවුය තෙමේ අශුදධාව කෂය කෙරෙයි, අශුදධාපරිදහය කෂය කෙරෙයි, පුගුහා වීයෙන් වියෝහිසිය තෙමේ කුසිද බව කෂය කෙරෙයි, කෞසිද පරිදහය කෂය කෙරෙයි, උපසථානා වීයෙන් සමාන්තු හි තෙමේ පුමාදය කෂය කෙරෙයි, පුමාද පරිදහය කෂය කෙරෙයි, අවිකෙෂපා වීයෙන් සමාධිණිය තෙමේ උදධනහාවය කෂය කෙරෙයි, මංදධන සමය කෙරෙයි, දශීනා වීයෙන් පුඥෙණිය තෙමේ අවිද කුව කෂය කෙරෙයි, අවිද පරිදහය කමය කෙරෙයි.

නෛෂකුමායයෙහි පණාඩාත්වයියායා සාමච්ඡනය සායය කොරෙහි, අවසාපාදයෙහි පණාඩන්යයෝ වසාපාදය සායය කොරෙහි, ආලොකසංඥ− යෙහි පණෝඩන්දියයෝ ජීනමිදධය සායය කොරෙහි, අවිභෝෂපයෙහි පණාඩන්දීය -යෝ උදාධනභාවය සායය කොරෙහි ... අභීනමාගීයෙහි පණාඩන්දීයයෝ හැම කොලෙසුන් සායය කොරෙන්.

මෙසෙයින් පයඹාදුනාළුයෙන් ඉඤියයෝ දතයුත්තාහ.

කිපොයින් පුතිඪොපකාණීයෙන් ඉණියයෝ දනයුත්තාහු ද යත්:

ශුඛා ඇත්තේ ශුඛෝ සුධිය අධිමාක්ෂයෙහි පිහිටුවයි, ශුඛා ඇතියහුගේ ශුඛෝ ඇත්තේ ශුඛෝ ස්ෂයේහි පිහිටුවයි, වියා ඇත්තේ වියෝ සිදීයය පුහුහ-යෙහි පිහිටුවයි, වියා ඇතියහුගෙ වියෝ සිදියය පුහුහයෙහි පිහිටුවයි, සිහ ඇත්තේ සමෘතිස්දියය උපටසානයෙහි පිහිටුවයි, සිහි ඇතියහුගේ සමෘතිස්දියය උපස්ථානයෙහි පිහිටුවයි, සමාහිත වූයේ සමාධිස්දියය අවිකෞෂපයෙහි පිහිටු-වයි, සමාහිත වූවහුගේ සමාධිස්දියය අවිකෞෂපයෙහි පිහිටුවයි, පුතු ඇත්තෝ පුණුස්දියය දශීනයෙහි පිහිටුවයි, පුතු ඇතියහුගේ පුණුස්දියය දශීනයෙහි පිහිටුවා.

යොගාවචර තෙම පඤාචාතියයන් නෛෂකුමායයනි පිහිටුවයි, යොගා-වචරයාගේ පඤාචාතියයන් නෛෂකුමායයනි පිහිටුවයි, යොගාවචර තෙම පඤාචාතියයන් අවසාපාදයෙහි පිහිටුවයි, යොගාවචරයාගේ පඤාචාතියයන් අවසාපාදයෙහි පිහිටුවයි, යොගාවචර තෙම පඤෝචාතියයන් ආලෝකාසංඥ-යෙහි පිහිටුවයි, යොගාවචරයාගේ පඤෝචාතියයන් ආලෝකාසංඥ-යෙහි පිහිටුවයි, යොගාවචර තෙම පඤෝචාතියයන් අවිඤෝපයෙහි පිහිටුවයි, යොගාවචරයාගේ පඤෝචාතියයන් අවිඤෝපයෙහි පිහිටුවයි.. යොගාවචර තෙම පඤෝචාතියයන් අභීන්ණයෙහි පිහිටුවට, යොගාවචරයාගේ පඤෝච-තියන් අර්හත්භියෙහි පිහිටුවා.

මෙසෙයින් පුතිඪොපකාළුයෙන් ඉළුයියයෝ දහයුත්තාහ.

චතුඵ්වසූතු නිදේශ යි.

පෘථන්ජන තෙම (නිවේදභාගිය) සමාධිය වඩනුගේ කිහි අයුරෙකින් අරමුණට එළඹසිටීමෙහි නිපුණ වේ ද, ශෛකාෂ නෙම සමාඛිය වඩනුගේ කිහි අයුරෙකින් අරමුණට එළඹසිටීමෙහි නිපුණ වේ ද, වීතරාග (රහත්) තෙම සමාධිය වඩනුගේ කිහි අයුරෙකින් අරමුණට එළඹසිටීමෙහි නිපුණ වේ ද යත්:

පෘථන්ජන තෙම සමාබිය වඩනුයේ සත් අයුරෙකිත් අරමුණට එළඹ-සිටීමෙහි නිපුණ වෙයි. ශෛකෂ තෙම සමාබිය වඩනුයේ අට අයුරෙකිත් අරමුණට එළඹසිටීමෙහි නිපුණ වෙයි. චිතරාග තෙම සමාබිය වඩනුයේ දස අයුරෙකිත් අරමුණට එළඹසිටීමෙහි නිපුණ වේ. පුථුජජනො සමාධිං භාවෙනෙතා කතමෙහි සතනහෘකාරෙහි උපටඨාන– කුසලො හොති:

අාවජජිතතතා ආරම්මණු පට්ඨාන කුසලො හොති, සම්එතිමිතතු පට්ඨාන-කුසලො හොති, පහාහනිමිතතු පට්ඨානකුසලො හොති, අවිකෙඛ පූපට්ඨාන-කුසලො හොති, ඔහා සූපට්ඨානකුසලො හොති, සම්පහංසනූ පට්ඨාන-කුසලො හොති, උපෙකබූපට්ඨානකුසලො හොති. පුථුජජනො සමාබිං භාවෙනෙතා ඉමෙනි සතනහාකාරෙහි උපට්ඨානකුසලො හොති.

සෙකෙඛා සමාබ්ං භාවෙනෙතා කතමෙහි අටඨහා'කාරෙහි උපවඨාන– කුසලො හොති:

අාවජානතතා ආරම්මණුපට්ඨානකුසලො හොති, -පෙ- උපෙකබූ-පට්ඨානකුසලො හොති, එකතතුපට්ඨානකුසලො හොති. සෙකො සමාබිං භාවෙනෙතා ඉමෙනි අට්ඨහාකාරෙහි උපට්ඨානකුසලො හොති.

වීතරාගො සමාධ්ං භාවෙනෙතා කතමෙහි දසහාකාරෙහි උපටසාන– කුසලො හොති:

අාවජජිතනතා ආරම්මණුපටඨාජ කුසලෝ හොති -පෙ- එක්නතු-පට්ඨානකුසලෝ හොති, සැණුණුපට්ඨානකුසලෝ හොති, විමූනතුපට්ඨාන-කුසලෝ³ හොති. වීනරාගෝ සමාබං භාවෙනෙතා ඉමෙහි දසහා'කාරෙහි උපට්ඨානකුසලෝ හොති.

පුථුජජනො විපසානං භාවෙනෙතා¹ කතිහා'කාරෙහි උපටසාන-කුසලො හොති, කතිහා'කාරෙහි අනුපටසානකුසලො හොති, සෙකෙඛා³ විපසානං භාවෙනෙතා කතිහා'කාරෙහි උපටසානකුසලො හොති, කති-හා'කාරෙහි අනුපටසානකුසලො හොති, විතරාහෝ විපසානං භාවෙනෙතා කතීහා'කාරෙහි උපටසානකුසලො හොති, කතිහාකාරෙහි අනුපටසාන-කුසලො හොති:

පුථුජජනො විපසානං භාවෙනෙතා නවහාකාරෙහි උපටසානකුසලො හොති, නවහාකාරෙහි අනුපටසානකුසලො හොති. සෙකෙඛා විපසානං භාවෙනෙතා දසහාකාරෙහි උපටසානකුසලො හොති, දසහාකාරෙහි අනු– පටසානකුසලො හොති. චීතරාගො විපසානං භාවෙනෙකා අවාදසහී ආකාරෙහි උපටසානකුසලො හොති, අවාදසහි ආකාරෙහි අනුපටසාන-කුසලො හොති.

පුථුජජනො විපසාසනං භාවෙනෙතා¹ කතමෙහි නවහාකාරෙහි උපටසානකුසලො හොති, කතමෙහි නවහා'කාරෙහි අනුපටසානකුසලො හොති:

අනිච්චතෝ උපටස්හතකයෙලා හොති, නිච්චතෝ අනුපටස්හතකයෙලා හොති, දුකඛනෝ උපටස්හතකයෙලා හොති, සුඛතෝ අනුපටස්හතකයෙලා හොති, අනාතනෝ උපටස්හතකයෙලා හොති, අනතතෝ අනුපටස්හ කුසලෝ හොති. බයතෝ උපටස්හතකයෙලා හොති, අහසුහතානුපටස්හ කුසලෝ හොති. වයතෝ උපටස්හතකයෙලා හොති, ඇසූහතානුපටස්හෙ කුසලෝ හොති. විපරිනාමුපටස්හතකයෙලා හොති, සුවතෝ අනුපටස්හෙ කුසලෝ හොති, අනිමතතුපටස්හතකයෙලා හොති, සිම්තතානුපටස්හෙ කුසලෝ හොති, අනිමතතුපටස්හතකයෙලා හොති, සිම්තතානුපටස්හෙ කුසලෝ හොති, අනිමතතුපටස්හතකයෙලා හොති, සණ්ඩානපටස්හෙ කුසලෝ හොති, අනිමතතුපටස්තෙකයෙලා හොති, සණ්ඩානපටස්හ කුසලෝ හොති, සුණුසුතුපටස්හතකයෙලා හොති, පණ්ඩානපටස්හ කුසලෝ හොති, සුණුසුතුපටස්හතකයෙලා හොති, අභිනිවෙසානුපටස්හත කුසලෝ හොති, සුණුසුතුපටස්හතකයෙලා හාවේනෙතා ඉමෙහි නවහාකාරෙහි උපටස්හනකුසලෝ හොති, ඉමෙහි නවහාකාරෙහි අනුපටස්හතකයෙලා හොති.

424

ì

පෘථන්ජන තෙම සමාබිය වඩනුයේ කවර සත් අයුරෙකින් අරමුණට එලඹසිටීමෙහි නිපුණ වෙයි ගත්:

අාවජිතා කල බැවින් අරමුණට එළඹසිටීමෙහි නිපුණ වෙයි, ශමථ-නිමිත්තට එළඹසිටීමෙහි නිපුණ වෙයි, පුගුහනිමිත්තට එළඹසිටීමෙහි නිපුණ වෙයි, අවිකෞෂපයට එළඹසිටීමෙහි නිපුණ වෙයි, අවහාසයට එළඹසිටීමෙහි නිපුණ වෙයි, සමපුහෂිණයට එළඹසිටීමෙහි නිපුණ වෙයි, උපෙකාවට එළඹ සිටීමෙහි නිපුණ වෙයි, පෘථන්ජන නෙම සමාබිය වඹනුයේ මේ සත් අසුරින් අරමුණට එළඹසිටීමෙහි නිපුණ වේ.

ශෙකප තෙම සමාධිය වඩනුයේ කවර අටඅයුරෙකින් අරමුණට එලඹසිටීමෙහි නිපුණ වෙයි යන්:

අාවරිතා කළ බැවිත් අරමූණට එළඹසිටීමෙහි නිපුණ වෙයි ... උපෙසාං-වට එළඹසිටීමෙහි නිපුණ වෙයි. (ගෛෂකුමාහාදි) එකානයට එළඹසිටීමෙහි නිපුණ වෙයි, ශෛසාංෂ තෙම සමාධිය වඹනුයේ මේ අටඅයුරිත් අරමූණට එළඹසිටීමෙහි නිපුණ වේ.

වීතරාග තෙම සමාධිය වඩනුයේ කවර දස අයුරොකින් අරමුණට එළඹසිටීමෙහි නිපුණ වෙයි යත්:

අාවජිතා කල බැවිත් අරමුණට එළඹසිටීමෙහි නිපුණ වෙයි ... එකතියට එලඹසිටීමෙහි නිපුණ වෙයි, (අසමොහා) ඥනයට එලඹසිටීමෙහි නිපුණ වෙයි, (අහීත්ඵල) විමූකතියට එලඹයිටීමෙහි නිපුණ වෙයි. වීතරාග තෙම සමාබිය වඩුනුයේ මේ දස අයුරිත් අරමුණට එලඹයිටීමෙහි නිපුණ වේ.

පෘථන්ජන තෙම විදශීනා වඩනුගේ කිහි අසුරෙකින් අරමුණට එළඹ සිටීමෙහි නිපුණ වේ ද, කිහි අසුරෙකින් අරමුණට නො එලඹසිටීමෙහි නිපුණ වේ ද, ශෛකෂ තෙම විදශීනා වඩනුගේ කිහි අසුරෙකින් අරමුණට එළඹසිටීමෙහි නිපුණ වේ ද, කිහි අසුරෙකින් අරමුණට නො එළඹසිටීමෙහි නිපුණ වේ ද, වීතරාහ (රහත්) නෙම විදශීනා වඩනුගේ කිහි අසුරෙකින් අරමුණට එළඹසිටීමෙහි නිපුණ වේ ද, කිහි අසුරෙකින් අරමුණට නො එළඹසිටීමෙහි නිපුණ වේ ද යන්:

ප₃එන්ජන නෙම විදශීනා වඩනුගේ තව අයුරෙකින් අරමුණට එලඹ සිටීමෙහි නිපුණ වෙයි, නව අයුරෙකින් අරමුණට නො එලඹසිටීමෙහි නිපුණ වෙයි. ශෛකෂ නෙම විදශීනා වඩනුගේ දස අයුරෙකින් අරමුණට එලඹ සිටීමෙහි නිපුණ වෙයි, දස අයුරෙකින් අරමුණට නො එලඹසිටීමෙහි නිපුණ වෙයි. වීතරාග තෙම විදශීනා වඩනුගේ දෙලොස් අයුරෙකින් අරමුණට එලඹසිටීමෙහි නිපුණ වෙයි, දෙලොස් අයුරෙකින් අරමුණට නො එලඹ සිටීමෙහි නිපුණ වේ.

පෘථග්ජන තෙම විදශීනා වඩනුයේ කවර නව අයුරෙකින් අරමුණට එලඹසිටීමෙහි නිපුණ වේ ද, කවර නව අයුරෙකින් අරමුණට නො එළඹ සිටීමෙහි නිපුණ වේ ද යත්:

අතිතා විසින් අරමුණට ඵලඹසිටීමෙහි තිපුණ වෙයි, නිතා විසින් අරමුණට නො ඵලඹසිටීමෙහි කිපුණ වෙයි. දූහා විසින් අරමුණට ඵලඹ සිටීමෙහි තිපුණ වෙයි, සුබ විසින් අරමුණට නො ඵලඹසිටීමෙහි කිපුණ වෙයි. අනාතාව විසින් අරමුණට ඵලඹසිටීමෙහි කිපුණ වෙයි, ආතාව විසින් අරමුණට නො ඵලඹසිටීමෙහි කිපුණ වෙයි. සාංශ විසින් අරමුණට ඵලඹ සිටීමෙහි කිපුණ වෙයි, සන විසින් අරමුණට නො ඵලඹසිටීමෙහි කිපුණ වෙයි, වාශ විසින් අරමුණට ඵලඹසිටීමෙහි තිපුණ වෙයි. ආයුහනයට නො ඵලඹ සිටීමෙහි කිපුණ වෙයි. කරමිතනයට ඵලඹසිටීමෙහි කිපුණ වෙයි, වාශ විසින් අරමුණට ඵලඹසිටීමෙහි තිපුණ වෙයි, ආයුහනයට නො ඵලඹ සිටීමෙහි කිපුණ වෙයි. විපරිණාමයට ඵලඹසිටීමෙහි කිපුණ වෙයි, බැව විසින් නො ඵලඹසිටීමෙහි කිපුණ වෙයි. අතිමතනයට ඵලඹසිටීමෙහි කිපුණ වෙයි, කිමතනයට නො ඵලඹසිටීමෙහි කිපුණ වෙයි. අපුණිහිනයට ඵලඹසිටීමෙහි කිපුණ වෙයි, පුණ්ඩියට නො ඵලඹසිටීමෙහි කිපුණ වෙයි, ශූතාතයට ඵලඹසිටීමෙහි කිපුණ වෙයි, අභිනිවෙශයට නො ඵලඹසිටීමෙහි කිපුණ වෙයි. පාථග්ජන හෙම විදශීනා වඩනුයේ මේ නවඅයුරින් අරමුණට ඵලඹසිටීමෙහි කිපුණ වෙයි. මේ නවඅයුරින් අරමුණට හෝ ඵලඹසිටීමෙහි කිපුණ වේ. පටිසමහිදුමගෙනා-මහාවගහ-ඉංදියකථා

සෙකෙඛා විපසානං භාවෙනෙතා කතමෙහි දසහා'කාරෙහි උපටසාන-කුසලො හොති, කතමෙහි දසහා'කාරෙහි අනුපටසානකුසලො හොති:

අනිච්චතො උපටස්ානකුසලො හොති, නිච්චතො අනුපටස්ානකුසලො හොති - පෙ- සුඤඤතූපටස්ානකුසලො හොති, අභිනිවේසානුපටස්ානකුසලො හොති. ඤඤෝපටස්ානකුසලො හොති, අඤඤඤණානුපටස්ානකුසලො හොති. සෙකෙකා විපසසනං භාවේනෙකා ඉමෙහි දසහාකාරෙහි උපටස්ානකුසලො හොති, ඉමෙහි දසහාකාරෙහි අනුපටස්ානකුසලො හොති.

විතරාගො විපසානං භාවෙනෙතා කතමෙහි දවාදසහි ආකාරෙහි උපටඪානකුසලො හොත්, කතමෙහි දවාදසහි ආකාරෙහි අනුපටඪාන– කුසලො හොති:

අනිචවතො උපටස්තෙකුසලො හොති, නිචවතො අනුපටස්තකකුසලො හොති -පෙ- කැණුණුපටස්තකකුසලො හොති, අකුකැණානුපටස්තෙකුසලො හොති, විසකෛකැගුපටස්තකකුසලො හොති, සකෙකැගොනුපටස්තෙකුසලො හොති. නිරොධුපටස්තකකුසලො හොති, සඞ්බාරානුපටස්තෙකුසලො හොති. විතරාගො විපස්සනං භාවෙනෙනා ඉමෙහි ආදෙසහි ආකාරෙහි උපටස්තෙ-කුසලො හොති, ඉමෙහි ආදෙසහි ආකාරෙහි අනුපටස්තෙකුසලො හොති.

ආවජජිතතතා ආරම්මණුපට්ඨානකුසලවසෙන ඉන්දියාති සමොඛානෙකි, ගොචරඤා පජානාති, සමන්ඤා පරිවිජැඛති, -පෙ-ඛමේම සමොඛානෙති, ගොචරඤා පජානාති, සමන්ඤා පරිවිජැඛති.

ඉංදියානි සමොඩානෙනීති කථං ඉංදියානි සමොධානෙති: අධි-මොකාබටෙයන සදධිදේයං සමොධානෙති, -පෙ- සමථනිමිතතුපටයාන-කුසලවසෙන -පෙ- පහාහනිමිතතුපටයානකුසලවසෙන-පෙ- අවිකොත-පූපටයානකුසලවසෙන -පෙ- ඔහාසූපටයානකුසලවසෙන -පෙ-සමපහංසනූපටයානකුසලවසෙන -පෙ- උපෙකබුපටයානකුසලවසෙන -පෙ-එකතතුපටයානකුසලවසෙන -පෙ- ඤැණුපටයානකුසලවසෙන -පෙ-විමූතතුපටයාන1 කුසලවසෙන -පෙ-.

අනිච්චතෝ උපට්ඨානකුසලවසෙන - පෙ- නිච්චතෝ අනුපට්ඨානකුසල-ව්සෙන - පෙ- දකක්තෝ උපට්ඨානකුසලවසෙන - පෙ- සුඛ්තෝ අනුපට්ඨාන-කුසලවසෙන - පෙ- අනතතතෝ උපට්ඨානකුසලවසෙන - පෙ- අතතතෝ අනුපට්ඨානකුසලවසෙන - පෙ- බයතෝ උපට්ඨානකුසලවසෙන - පෙ-අනුපට්ඨානකූසලවසෙන - පෙ- වියතෝ උපට්ඨානකුසලවසෙන - පෙ-ඇයූහනානුපට්ඨානකූසලවසෙන - පෙ- විපරිනාමූපට්ඨානකූසලවසෙන - පෙ-ද්වූවනා අනුපට්ඨානකූසලවසෙන - පෙ- අපිණීසිනුපට්ඨානකූසලවසෙන - පෙ-නිමතතානුපට්ඨානකූසලවසෙන - පෙ- අපිණීසිනුපට්ඨානකූසලවසෙන - පෙ-නිමතතානුපට්ඨානකූසලවසෙන - පෙ- අපිණීසිනුපට්ඨානකූසලවසෙන - පෙ- පණීඛානුපට්ඨානකූසලවසෙන - පෙ- සුඤඤතුපට්ඨානකූසලවසෙන - පෙ- අණිතිවෙසානුපට්ඨානකූසලවසෙන - පෙ- සිසඤඤතුශුපට්ඨානකූසලවසෙන - පෙ- අණැකුණානුපට්ඨානකූසලවසෙන - පෙ- නිරෝධුපට්ඨානකූසල කුසලවසෙන - පෙ- සඬකාරානුපට්ඨානකූසලවසෙන - පෙ- නිරෝධුපට්ඨානත කුසලවසෙන - පෙ- සඬකාරානුපට්ඨානකූසලවසෙන ඉන්දියානී සමෝඛානෙති, ගෝචරඤව පරානාතී, සමන්ඤව පටිවිණකිනී.

¹ විනසුපටයාන - සතා, 2. පණිසිඅනුපටා ාන - මජිසං

ශෛඤෂ තෙම විදශීනා වඩනුගේ කවර දසඅහුරෙකින් අරමුණට එළඹ සිටීමෙහි නිපුණ වේ ද, කවර දසඅයුරෙකින් අරමුණට නො එළඹසිටීමෙහි නිපුණ වේ ද යත්:

අනිතා විසින් අරමූණට එළඹසිටීමෙහි නිපුණ වෙයි, නිතා විසින් අරමුණට නො එළඹසිටීමෙහි නිපුණ වෙයි ... ශතාතයට එළඹසිටීමෙහි නිපුණ වෙයි, අභිනිවෙශයට නො එළඹසිටීමෙහි නිපුණ වෙයි. ඥනයට එළඹසිටීමෙහි නිපුණ වෙයි, අඥුනයට නො එළඹසිටීමෙහි නිපුණ වෙයි. ශෛකාෂ තෙම විදශීනා වඩනුයේ මේ දසඅයුරින් අරමුණට එළඹසිටීමෙහි නිපුණ වෙයි, මේ දසඅගුරින් අරමුණට නො එළඹසිටීමෙහි නිපුණ වේ.

විතරාග සෙම විදශීනා වඩනුගේ කමර දෙලොස්අසුරෙකින් අරමුණට එලඹසිටීමෙහි නිපුණ වේ ද, කමර දෙලොස්අසුරෙකින් අරමුණට නො එලඹසිටීමෙහි නිපුණ වේ ද යත්:

අතිතා විසින් අරමුණට එළඹසිටීමෙහි නිපුණ වෙයි, නිතා විසින් අරමුණට නො එළඹීමෙහි නිපුණ වෙයි ... ඥනයට එළඹීමෙහි නිපුණ වෙයි, අඟුනයට නො එළඹීමෙහි නිපුණ වෙයි. විසංසොහයට එළඹීමෙහි නිපුණ වෙයි, සංසොහයට නො එළඹීමෙහි නිපුණ වෙයි. නිරොබයට එළඹීමෙහි නිපුණ වෙයි, සංසකාරයනට නො එළඹීමෙහි නිපුණ වෙයි. විතරාග තෙම විදශීනා වඩනුයේ මේ දෙළොස් අයුරින් අරමුණට එළඹීමෙහි නිපුණ වෙයි, මේ දෙළොස් අයුරින් අරමුණට නො එළඹීමෙහි නිපුණ වේ.

ආවජිනා කළ බැවින් ආලම්බනොපස්ථානයෙහි කෞශලා (නිසුණ බව) වශයෙන් ඉන්දියයන් සමවධාන කෙරෙයි, (අරමූණෙහි පිහිටුවයි) අරමූණ ද දනගනී, ශමානීය ද පුතිවෙඛ කෙරෙයි ... ඛමීයන් සමවධාන කෙරෙයි, අරමූණ ද දනගනී, ශමානීය ද පුතිවෙඩ කෙරේ.

ඉංජියානි සමෝධානෙහි යනු: කිසෙයින් ඉංජියයන් සමවධාන කෙරෙයි යත්: අධිමොකෂාතියෙන් ශුඛෝත්රීයය සමවධාන කෙරෙයි ... සමථනිමිතෙතාපසථානයෙහි කෞශලාවශයෙන් ... පුහුහතිමිතෙතාපසථාන යෙහි කෞශලාවශයෙන් ... අවිකෙෂපොපසථානයෙහි සෞශලාවශයෙන් ... අවහාසොපසථානයෙහි කෞශලාවශයෙන් ... සමපුහම්ණොපසථානයෙහි කෞශලාවශයෙන් ... උපෙකෙෂාපසථානයෙහි කෞශලාවශයෙන් ... එකතොපසථානයෙහි කෞශලාවශයෙන් ... ශුනොපසථානයෙහි කෞශලා වශයෙන් ... විමුකතාපසථානයෙහි කෞශලාවශයෙන් ...

අනිතා විසින් අරමුණට එළඹීමෙහි කෞශලාවශයෙන් ... නිතා වියින් අරමුණට නො එළඹීමෙහි කෞශලාවශයෙන් ... දුෘඛ විසින් අරමුණට එළඹීමෙහි කෞශලාවශයෙන් ... සුබ විසින් අරමුණට නො එළඹීමෙහි කෞශලාවශයෙන් ... අනාතම විසින් අරමුණට එළඹීමෙහි කෞශලා වශයෙන් ... ආතම විසින් අරමුණට නො එළඹීමෙහි කෞශලාවශයෙන් ... සෂය වියින් අරමුණට එලඹීමේහි කෞශලාවශයෙන් ... ඝන විසින් අර-මුණට නො එළඹීමෙහි කෞශලාවශයෙන් ... වාය විසින් අරමුණට එළඹීමෙහි කෞශලාවශයෙන් ... ආයූහනයට නො එළඹීමෙහි කෞශලා වශයෙන් ... විපරිණාමයට එළඹීමෙහි කෞශලාවශයෙන් ... ධැව වියින් අරමුණට නො එළඹීමෙහි කෞශලෳවශයෙන් ... අනිමිතතයට එළඹීමෙහි කෞශලෳවශයෙන් ... නිම්තනයට නො එළඹීමෙහි කෞශලෳවශයෙන් ... අපුණ්හිතයට එළඹීමෙහි කෞශලාවශයෙන් පුණ්ඩියට නො ඵළඹිමෙහි කෞශලයවශයෙන් ... ශනාතයට එළඹීමෙහි කෞශලවෙශයෙන් ... අහි-තිවෙශයට නො එළඹීමෙහි කෞශලාවශයෙන් 👘 දෙන 🗘 එළඹසිටීමෙහි කෞශලාවශයෙන් ... අසුනයට නො එළඹීමෙහි කෞශලාවශයෙන් ... විසංයොගයට එළඹසිටීමෙහි කෞශලාවශයෙන් ... සංයොගයට නො එළඹීමෙහි කෞශලාවශයෙන් ... නිරොඛයට එළඹීමෙහි කෞශලාවශයෙන් ... සංසකාරයනට නො එළඹීමෙහි කෞශලාවශයෙන් ... ඉත්දියයන් සමවඛාන කෙරෙයි, අරමුණ ද දූනගනි, ශමාණීය ද පුතිවෙඛ කේරේ.

වනුසටසීයා ආකාරෙහි තිණණනනාං ඉඤියානං වසීහාවනා පණැඤ ආසවානං බයෙ ඤුණං, කතමෙසං තිණණනනාං ඉඤියානං: අනණුඤ_ නඤඤසභාමීන්ඤියසා අණුඤිඤ්ඤීඤයා අණුඤුනාවිඤියසා.

අනකුකුතකැකුසසාමතිඥියං කති ඵානානි ගචඡති, අකුක්දිඥියං කති ඵනානි ගචඡති, අකුකුතාවිඤියං කති ඵානානි ගචඡති:

අනකුකු කකුකු සාකිකාම්තින්දියං එකං ආනං ගව්ජති, නොතාපතතිමගාං. අකුක්දින්දියං ජ ආනාති ගව්ජති, සොතාපතතිඵලං. සකදගාම්මගාං සකදගාම්ඵලං අනාගාම්මගාං අනාගාමිඵලං අරහතතමගාං, අකුකුතා-වින්දියං එකං ආනං ගච්ඡති, අරහතතඵලං.

සොතාපතතිමගාකකාණේ අනසැසපහස්සෑසාමේතිප්රියසා සඳාධිප්රියං අධිමොකකාපරිවාරං හොති, විරියිප්රියං පගාහපරිවාරං හොති, සතිප්රියං උපටයානපරිවාරං හොති, සමාධිප්රියං අවිකෙකපපරිවාරං හොති, සසැක්දිප්රියං දසානපරිවාරං හොති, මතිප්රියං විජානනපරිවාරං හොති, සොමනසාසිප්රියං අභිසඥනපරිවාරං¹ හොති, ජීවිතිප්රියං පවතතසනතතාධි– පතෙයාපරිවාරං හොති. සොතාපතතිමගාකකාණේ ජාතා බමමා සබෙබව කුසලා හොනති ඵපෙහා චිතතසමූටයානං රූපං, සබෙබව අනාසවා හොනති, සබෙබව නියහතිකා හොනති, සබෙබව අපවයගාමනො හොනති, සබෙබව ලොකුතතරං හොනති, සබෙබව නිබහානාරමාණා හොනති, සබෙබව ලොකුතතරං හොනති, සබෙබව නිබහානාරමාණා හොනති, සොත්සහජාතපරිවාරා හොනති, සබෙබව නිබහානාරමාණා හොනති, සොත්සහත්මගාකකාණේ අනසැකුතසැකුතසැකුපරිවාරා හොනති, සිහනතා හොනති, සාජාතා හොනති, සංසධාන හොනති, සමපයුතතපරිවාරා හොනති, සහනතා හොනති, සහජාතා හොනති, සංසධා හොනති, සමපයුතතා හොනති, හොනති, සොතත්, පරිවාරා වා.²

සොතාපතතිඵලකඛණෙ - පෙ- අරහතතඵලකඛණෙ අදාකුතාවිපිළියස සදකිපිළියං අධිමොකඛපරිචාරං හොති - පෙ- ඒවිතිප්ළියං පවතතයනත -පාධිපතෙයපපරිචාරං හොති. අරහතතඵලකඛණෙ ජාතා බම්මා සබෙබව දබ්යාකතා හොතති අපෙනිා විතතසමුට්ඨානං රූපං, සබෙබව අනායවා හොතති, සබෙබව ලොකුතතරා හොතති, සබෙබව නිබබාතාරම්මණා හොතති. අරහතතඵලකඛණෙ අදාකුතාවිපිළියසා ඉමානි අටසිපිළියාති සහජාතපරිචාරා හොතති. - පෙ- තෙව තසස ආකාරා වෙව හොතති පරිචාරා ව. ඉති ඉමානි අටස්ටස්කානි³ වනුසටයි හොතති.

අාසවාති කතමෙ තෙ ආතිවා: කාමාස්වො හිවාස්වො දිට්ඨාස්වො අව්ජාස්වො.

කතේවන අංසවා බීයනති: සොතාපතතිමගෙනහා අනව සෙසො දිටයා-සවෝ බීයති, අපායගමනීයො සාමාසවෝ බීයති, අපායගමනීයො භවා-සටෝ බීයති, අපායගමනීයො අවිජරාසවෝ බීයති; එතේ'තෙ ආසවා බීයනති. සකදගාම්මගොන ඔලාරිකෝ කාමාසවෝ බීයති, තදෙකටෙයා භවාසවෝ බීයති, තදෙකටෙයා අවිජරාසවෝ බීයති, එතේ'තෙ ආසවා බීයනති. අනාගාම්මගොන අනවසෙසෝ සාමාසවෝ බීයති, තදෙකටෙයා භවාසවෝ බීයති, තදෙකටෙයා අවිජරාසවෝ බීයති, එතේ'තෙ ආසවා බීයනති; අරහතතමගොන අනවසෙසෝ හවාසවෝ බීයති, අනවසෙසෝ දවජරාසවෝ බීයති. එතේ'තෙ ආසවා බීයනති.

¹ අභිභාඥකපරිචාරං - සහා, PTS 2. පරිචාරා - සී 1, 3. අවස්කානි - PTS, අවස්අායිකානි - මජසං, අවසාධිකානි - සී 1

සුසැට අයුරෙකින් තුන් ඉඤියයන්ගේ වශීහාවයෙහි පැවැති පුඥව ආශුවයන්ගේ සාෂයඥන වෙයි. කවර තුන් ඉඤිය කෙනසාන්ගේ ද යන්: අනණුකුතකිඤඤසසාමීතිඤියයාගේ යෑ අඤඤිඤිඤියයාගේ යෑ අඤඤීතාවිඤිය-යාගේ යි.

අහ කැයැතකැකැසාමහිත්වීය කිහි භානෙක උපදී ද, අකැක්වීය කිහි භානෙක උපදී ද, අකැකුතාවින්දීය කිහි භානෙක උපදී ද යන්:

අන කැකුතකැකැසාමේන්ත්රීය එක් තැනෙක උපදී සොතාපතතිමාගී-යෙහි යැ, අකැකිදීත්රීය සතැනෙක උපදී: සොතාපතතිඵලයෙහි යැ සතෘද-ගාම්මාගීයෙහි යැ සතෘදුගාම්ඵලයෙහි යැ අනාගාමිමානීයෙහි යැ අනාගාමි-ඵලයෙහි යැ අභීනමාගීයෙහි යි. අඤඤාතාවිත්රීය එක් තැනෙක උපදී: අභීත්ඵලයෙහි යි.

සොතාපතතිමාගීසාණයෙහි අතසැඥතසැඳසාාමීන්තුයට ශුදේධතුය තොමේ අධිමොසාසානීමය න් පිරිවර වෙසි, වියොසිතුය තෙමේ පුගුහානීයෙන් පිරිවර වෙසි, සමාතීතුය කෙමේ උපස්ථානානීගෙන් පිරිවර වෙසි, සමා-ධීඤිග තෙමේ අවිසොෂපානීයෙන් පිරිවර වෙසි, පුඥෙතුය තෙමේ දශීහානී යෙන් පිරිවර වෙසි, මනිඤිය තෙමේ විජානනානීයෙන් පිරිවර වෙසි, සොමනසසිඤිග තෙමේ අනිසඥන (චිතනවෛතසිසායන් නෙමන) අනීයෙන් පිරිවර වෙසි, ජීවිනිඤිය තෙමේ පුටෘතනිසනතන්යට අධ්පති භාවයෙන් පිරිවර වෙසි, ජීවිනිඤිය තෙමේ පුටෘතනිසනතන්යට අධ්පති භාවයෙන් පිරිවර වෙසි, ජීවිනිඤිය තෙමේ පුටෘතනිසනතන්යට අධ්පති භාවයෙන් පිරිවර වෙසි, සොතාපතනිමාගීසාණයෙහි උපත් ධමීයෝ චිතනසමූන්ථානරූපය තබා සියල්ලෝ මෑ කුසල් වෙහි, සියල්ලෝ මෑ අනාසුව වෙති, සියල්ලෝ මෑ නෛගතීහණික වෙහි, සියල්ලෝ මෑ අපවයනාමී වෙහි, සියල්ලෝ මෑ ලොකොතනර වෙහි, සියල්ලෝ මෑ නිෂාණාලබාන වෙහි, සොතාපතතිමාගීසාණයෙහි අනඤඤ කොමනිඤ්ස සොමනිඤියට මේ අමෙටඤි-යයෝ සහජාතභාවයෙන් පිරවර වෙහි, අනෙසෑක නොහොවයෙන් පිරිවර වෙනි. නිශයභාවයෙන් පිරවර වෙහි, සමපුයුකතහාවයෙන් පිරිවර වෙනි, සහගත වෙහි, සහජාත වෙහි, සංසාෂට වෙහි, සමපුයුකත වෙනි, ඒ අමෛටඤිය ධමීයෝ මෑ ඒ අනඤඤතඤඤඤාසාමීන්ඤියට ආසාර ද පරිවාර ද වෙත්.

සොතාපතතිඵලකෂණයෙහි ... අහිත්ඵලකෂණයෙහි අකුකුතාවින්දියට ශුදේඛන්දීය තෙමේ අධිමොකෂානීයෙන් පිරිවර වෙයි ... ඒවිනින්දීය තෙමේ පුවෘතතිසනාත්යට අධිපතිභාවයෙන් පිරිවර වෙයි, අහිත්ඵලකෂණයෙහි උපත් ධමයෝ චිතතසමූන්ථානරූපය තබා සියල්ලෝ මෑ අවසාකෘත වෙනී, සියල්ලෝ මෑ අනාසුව වෙහි, සියල්ලෝ මෑ ලොසොතතර වෙනී, සියල්ලෝමෑ නිථාණාලබාන වෙහි, අහිත්ඵලකෂණයෙහි අකුකුතාවින්දියට මේ අපෛත්දී-යයෝ සහජාතභාවයෙන් පිරිවර වෙති ... ඒ ධමයෝ මෑ ඒ අකුකුතාවින්දියට ආකාර ද පරිවාර ද වෙනි. මෙසේ මේ අෂටකයෝ අටදෙන සුසැටක් වෙත්.

ණසවා ගනු: ඒ ආසුවයෝ කවරහ යන්: කාමාසුව යැ හවාසුව යැ දුරෝහාසුව යැ අවිද යුසුව යි.

තොතැන්හි නෙල ආසුවයෝ සාෂය වෙති යන්: සුංකාපතනිමාගීයෙන් තිරවශෙෂ වූ දූෂටාංසුවය සාෂය වෙයි. අපායගමනීය වූ කාමාසුවය සාෂය වෙයි, අපායගමනීය වූ භවාසුවය සාෂය වෙයි, අපායගමනීය වූ අවිදුසුසුවය සාෂය වෙයි, මෙතැන්හි තෙල දාසුවයෝ සාෂය වෙනි. සභාදගාම්මාගීයෙන් ඖදරික වූ කාමාසුවය සාෂය වෙයි, එය හා සමග එක් වැ සිටි භවාසුවය සාෂය වෙයි, එය හා සමග එක් වැ සිටි අවිදුසුසුවය සාෂය වෙයි, මෙතැන්හි තෙල ආසුවයෝ සාෂය වෙනි, අනාශාම්මාගීයෙන් නිරවශෙෂ වූ කාමාසුවය සාෂය වෙයි, තදෙකසර වූ භවාසුවය සාෂය වෙයි, තදෙකසර වූ අවිදුසුවය සාෂය වෙයි, තදෙකසර වූ භවාසුවය සාෂය වෙයි, තදෙකසර වූ අවිදුසුවය සාෂය වෙයි, මෙතැන්හි තෙල ආසුවයෝ සාෂය වෙනි, අභිනමාගීයෙන් නිරව-ශෙෂ වූ භවාසුවය සාෂය වෙයි, නිරවශෙෂ වූ අවිදුසුවය සාෂය වෙයි, මෙතැන්හි තෙල ආසුවයෝ සාෂය වෙත්. න තසා අදදිටා¹මිධානි කිඤිවි අථො අවිඤඤතමජාතිතබබං, සබබං අභිඤඤයි යදනි නෙයයං තථාගතො නෙන සමනතවකබූ'හි.

සමහතවකබූහි කෙනටේයන සමහතවකබු: චුදදහ බුදධසඳණාති: දුකෙඛ සඳණං බුදධසඳණං, දුනඛසමුදයෙ සඳණං බුදධසඳණං, -පෙ-සබබඤඤුනසඳණං බුදධසඳණං, අපාවරණයඳණං බුදධසඳණං, ඉමාති වුදදස බුදධසඳණානි. ඉමෙසං චුදදසනනං බුදධසඳණානං අටථ සඳණාති සාවකතාධාරණානි, ඡ සඳුණානි අසාධාරණානි සාවකෙහි.

'යාවතා දුකඛයාය දුකඛටෙඨා සඳගො, අසැඤකුතො දුකඛටෙඨා නත්²නි සමනතාවකබු. යං සමනතාවකබු, තා පඤඤ්ඤ්ඤ්ගං, පඤඤ්ඤ්ඤ් සසය වසෙන අධිමොකඛටෙඨන සදඬඤ්යාං, පඟහහටෙඨන විරිසිඤ්යං, උපටඨාන ටෙඨන සභිඤ්යං, අවිකොඛපටෙඨන සමාබිඤ්යං.

' ගාවතා දුකකසාස දුකකටෙයා දිටෙයා විදිනො සච්ඡකනො එසයිනො පසැකුග, අළුසයිනො පකැකුය දුකකටෙයා නැත්වීහි සමනතවකබු. යං සමනතවකබු, තං පකැක්දින්දිගං, පකැක්දින්දියසා වසෙන අධිමොකකටෙයන සංධින්දියං, පගාහටෙයාන විරිසින්දියං, උපටයානටෙයන සනින්දීයං, අවිකොක-පටෙයාන සමාධින්දියං.

'යාවතා සමුදයසය සමූදයටෙයා -පෙ- යාවතා නිරොධසය නිරෝ-ඛටෙයා - පෙ- යාවතා මහාසය මහාටෙයා -පෙ- යාවතා අපුපටිසමහිදය අපුළුපටිසමහිදටෙයා - පෙ- යාවතා ඛම්මපටිසමහිදය ඛම්මපටිසමහිදටෙයා - පෙ-යාවතා නිරූතතිපටිසමහිදය නිරූතතිපටිසමහිදටෙයා - පෙ- යාවතා පටිහාන-පටිසමහිදය පටිහානපටිසමහිදටෙයා - පෙ- යාවතා ඉඤියපරොපරියනෙත කිදීණං - පෙ- යාවතා සතතානං ආසයානුසයෙ කිදීණං - පෙ- යාවතා යමකපාටිහිරේ කැණං - පෙ- යාවතා මහාකරුණාසමාපතනියා කැණං - පෙ-යාවතා සදෙවසාසය ලොකසය සමාරකසය සබූහමකසය සසයමණ බාහමණියා පජාය සදෙවමනුසයාය දිටයං සුතං මූතං විකැකැතං පතතං පරියෙයිනං අනුවිපරිතං මනසා, තං² කැතං දිටයං විදිතං සච්ඡකතං එසයිනං පකැකැය, අඵසයිතං පකැකැය නහුම්'ති සමනතවකබු. යං සමනතාවකබු, තං පකැකැදිණියං, පකැකැදීනුයෙස වසෙන අධිමොකකටෙයන සංඛිත් සංඛ්ණ පටයන සමාබන්දීයං,

පටිසමහිදුමාගීය-මහාවගී-ඉත්දියසාථා

ඒ තථාගතයත් වහත්සේ වියිත් නුවණැසින් නො දක්නා කියි ධම්ජාතයෙක් මේ තෛඛාතුකලොකඛාතුයෙහි නැත, තවද නො දත් (අනාගතයෙහි) නො දතයුතු කියි ධම්ජාතයෙක් නැත, දතයුතු වූ යම් ධම්ජාතයෙක් ඇද්ද ඒ සියල්ල වෙසෙසින් දතුවහ. එහෙයිත් තථාගතයන් වහත්සේ 'සමනතවකඛු' නම් වෙත්.

සමහනවතේවූ යනු: කාවර අරුතින් 'සමනතවකයු' වෙයි යත්: බුද්ධඥන තුදුසෙකි: දුංඛසනාගෙහි ඥනය බුද්ධඥන යැ දුංඛසමුදයසනා-යෙහි ඥනය බුද්ධඥන යැ ... සවීඥතාඥනය බුද්ධඥන යැ අනාවරණඥනය බුද්ධඥන යි. මොහු තුදුස් බුද්ධඥනයෝ යි. මේ තුදුස් බුද්ධඥනයත් අතුරින් ඥනයෝ අටදෙනෙක් ශුංචකසාබාරණ වෙති. ඥනයෝ සදෙනෙක් ශුංචකයන් හා සමග අසාඛාරණ වෙත්.

යම් පමණ දුෘඛයාගේ දුෘඛාෂීය වේ ද ඒ දත්නාලද යැ හො දත්නාලද දුෘඛාෂීයෙක් නැත් නු යි 'සමනතවකබු' යැ යමක් සමනතවකබු වේ ද ඒ පුඥෙසුයිය වෙයි, පුඥෙසුයියයාගේ වශයෙත් අධිමොකෂාෂීයෙත් ශුදොසුයිය වෙයි, පුඟුහාෂීයෙත් වියෙසීසුයිය වෙයි, උපස්ථානාෂීයෙත් සමෘතීසුයිය වෙයි, අවිසෙෂපාෂීයෙත් සමාධිසුයිය වේ.

යම පමණ දු¥බයාගේ දු¥බාවීය වේ ද ඒ දක්නාලද යෑ පුකට කරන ලද යෑ සාසාසාත් කරනලද යෑ පුඥයෙන් පහස්නාලද යෑ පුඥයෙන් නො පහස්නාලද දු¥ඛාවීයෙක් නෑත් නු සි 'සමනතවකබු' යෑ. යමක් 'සමනත -වකබු' වේ ද, ඒ පුඥෙඤිය වෙයි, පුඥෞඤියයාගේ වශයෙන් අධිමොසාෂාවී– යෙන් ශුදොසිඳිය වෙයි, පුඟුහාවීයෙන් වීයෝ සිංසිසිය වෙයි, උපසථානාවීයෙන් සමෘතීඤිය වෙයි, අවිසෙෂපාවීයෙන් සමාධිඤිය වේ.

යම් පමණ සමූදයාගේ සමූදයානීය වේ ද ... යම් පමණ නිරොධයාගේ නිරොඛාහිය වේ ද ... යම් පමණ මාගීයාගේ මාගීාහිය වේ ද ... යම් පමණ ද හිපුනිසංවිදුවගේ අහිපුනිසංවිදුහිය වේ ද ... යම් පමණ ඛ්ෂීපුනිසංවිදුවගේ **ඩමීපුතිසංවිදුඵිය වේ ද ... යම පමණ තිරැකතිපුතිසංවිදුවගේ නිරැකති−** පුතිසංවිදු හිය වේ ද ... යම් පමණ පුතිහානපුතිසංවිදුවගේ පුතිහානපුතිසං-විදුහිරීය වේ ද ... යම් පමණ ඉතියපරාවරතාඥනය වේ ද ... යම් පමණ සතානයන්ගේ ආශය අනුශය දන්නා ඥනය වේ ද ... යම් පමණ යමක-පාතිහායාීඥනය වේ ද ... යම් පමණ මහාකරුණාසමාපතතිඥනාය වේ ද ... සම් පමණ මරාත් සහිත වූ බඹුන් සහිත වූ සදෙවසාලොකයා විසින් මහණ බමුණත් සහිත වූ දෙවිමිනිසුත් සහිත වූ පුජාව වියින් දක්නාලද රූපායක-නයෙක් අසනලද ශබ්දුයතනයෙක් ගඬා-රස-සපුවොහයතනයෙක් දන්නා ලද ඛමායතනයෙක් (සොයා හෝ නො සොයා හෝ) ලබනලද්දෙක් (ලබන ලද හෝ හො ලබනලද හෝ) සොයන ලද්දෙක් යිතින් විමසනලද්දෙක් වේ ද ඒ දන්නාලද යැ දක්නාලද යැ පුකට කරනලද යැ සාකෘත් කරන ලද යැ පුඥයෙන් පහස්නාලද යැ, පුඥයෙන් නො පහස්නාලද්දෙක් නැත් නු සි 'සමනතාවකබු' ඇ. යමක් 'සමනතාවකබු' වේ ද, ඒ පු දෛ පුදිය වෙයි, පුඥෙඤියයාගේ වශයෙන් අධිමෝක්ෂානීයෙන් ශුදොබඤිය වෙයි, පුහුහා හියෙන් වියෙයින්ග වෙයි, උපසථානා හියෙන් සමෘතීන්ය වෙයි, අවිසෙෂපානී ගෙන් සමාධින්ටිය වේ.

සදදහනෙතා පගගණහාති, පගගණහතෙතා සදදහනි. සදදහනෙතා උපට්ඨාපෙති, උපට්ඨාපෙනෙකා සඥහති. සඥහනෙකා සමාදහති, සමාද-හනෙතා සදදහති සදදහනෙතා පජානාති, පජානනෙතා සඥහති. පගාණහනෙතා උපටඨාපෙති, උපටඨාපෙනෙතා පහාණහාති. පහාණහ -නෙතා සමාදහති, සමාදහනෙතා පඟාණහාති. පඟාණහනෙතා පජානාති. පජානනොතා පහාණහාති. පහාණහනොතා සදදහකි, සදදහනොතා පඟාණහාති. උපට්ඨාපෙනෙතා සමාදහති, සමාදහනෙතා උපට්ඨාපෙති. උපට්ඨාපෙනෙනා පජානානි, පජානනෙනා උපට්ඨාපෙනි. උපට්ඨාපෙනෙනා සඥහති, සඥහනෙතා උපට්ඨාපෙති. උපට්ඨාපෙනෙතා පහාණහාති. පගාණහතතා උපට්ඨාපෙති. සමාදහතෙතා පජානාති, පජානතෙතා සමාදහති. සමාදහනෙතා සඳහති, සඳහනෙතා සමාදහතී. සමාදහනෙතා පගාණහාති, පගාණහනෙතා සමාදහති. සමාදහනෙතා උපටඨාපෙති, උපටසාපෙනෙනා සමාදහති. පජාතනෙතා සඥහති, සඥහනෙතා පජාතාති. පජානනෙතා පහනණහාති, පහනණහනෙතා පජානාති. පජානනෙතා උපටඨාපෙති උපටඨාපෙනෙතා පජානාති. පජානනොතා සමාදහති, සමාදහනෙකා පජානාභ්.

සදදහිතතතා පගගතිතං, පගගතිතතතා සදදතිත; සදදතිතතතා උපටඨාපිතතතා සදදුතිතං; සදදුතිතතතා සමාදුතිතං, උපටඪාපිතං, සමාදහිතතතා සදදුතිනං; සදදතිනතතා පජාතිතං, පජාතිතතතා සදදුහිතං; පඟාහිතතතා උපට්ඨාපිතං, උපට්ඨාපිතතතා පඟාහිතං; පඟාහිතතතා පගගහිතතතා සමාදහිතා, සමාදගිතතතා පගගතිතං; පජාතිතං, ະປາກິນລາວາ ະເພາະສາວ; ະເພາະສາວາາ ະແຮ່ສາວ, ະແຮ່ສາວວາ ະເພາະສາວ; උපටයාපිතතතා සමාදුතිකං, සමාදතිතතතා උපටයාපිතං; උපටයාපිතතතා උපටඨාපිතං; උපටඨාපිතතතා සදදුතිතං, පජාතිතං, පජාතිතතතා **සදැගි**තතතා උපටඨාපිතං; උපටසාපිත ; සමාදගිනතතා පජාතිතං, පජාතිතතතා සමාදගික ; සමාද-තිතතතා සදදතිතං, සදදුතිතතතා සමාදතිතං; සමාදතිතතතා පගනහිතං, පඟාග්තතතා සමාදගිතං; සමාදගිතතතා උපටඨාපිතං, උපටඨාපිතතතා සමාදහිතං; පජාතිතතතා සඥහතං, සඥහිතතතා පජාතිතං; පජාතිතතතා, පශාතිතං, පශාතිතතතා පජාතිතං; පජාතිතතතා උපටඨාපිතං, උපටඪා-පිතතතා පජාතිනං; පජාතිතතතා සමාදහිතං, සමාදහිතතතා පජාතිතං.

යං බුදාවකබු, තං බුදාඛස හං; යං බුදාඛස හං, තං බුදාවකබු, යෙන චකබූනා තථාගතො සතෙත පසසති අපරජකෙඛ මහාරජකෙඛ නි කඛිඤියෙ මුදිඤියෙ සවාකාරෙ දවාකාරෙ සුවිසදස පයෙ දුවිඤඤ පයෙ අපෙතවෙව පරලොකවජජනයදසසාවිනො¹ අපෙතවෙව න පරලොකවජජනය දසසා-විනො.

හදහනුයේ පුගුහ කෙරෙයි, පුගුහ කරනුයේ හදහයි, හදහනුයේ (අරමූණෙහි සිත) එළවයි, (අරමූණෙහි සිත) එළවනුයේ හදහයි, හදහනුයෙ සිත පිහිටුවයි, සිත පිහිටුවනුයේ හදහයි, හදහනුයේ දූනගනී, දූනගනුයේ හදහයි, පුගුහ කාරනුයේ සිත එළවයි, සිත එළවනුයේ පුගුහ කොරෙයි, පුගුහ කරනුයේ සිත පිහිටුවයි, සිත එහිටුවනුයේ පුගුහ කෙරෙයි, පුගුහ කරනුයේ දූනගනී, දූනගනුයේ පුගුහ කොරෙයි, පුගුහ කරනුයේ හදහයි, හදහනුයේ පුගුහ කෙරෙයි, සිත් එළවනයේ සිත පිහිටුවනුයේ සිත එළවයි, සිත එළවනුයේ දූනගනී, දූනගනුයේ සිත එහිටුවනුයේ සිත එළවයි, සිත එළවනුයේ දූනගනී, දූනගනුයේ සිත එළවයි, සිත එළවනුයේ පුගුහ කෙරෙයි, පුගුහ කරනුයේ සිත එළවයි, සිත එළවනුයේ පුගුහ කෙරෙයි, පුගුහ කරනුයේ සිත එළවයි, සිත එළවනුයේ පුගුහ කෙරෙයි, පුගුහ කරනුයේ සිත එළවයි, සිත පිහිටුවනුයේ දූනගනී, දූනගනුයේ සිත එළවයි, සිත එහිටුවනුයේ සිත පිහිටුවයි, සිත පිහිටුවනුයේ සිත එළවයි, සිත එලවනුයේ යුතගනී, දූනගනුයේ හදහයි, හදහනුයේ දූතගනී, දූනගනුයේ පුගුහ කෙරෙයි, පුගුහ කරනුයේ දූනගනී, දූනගනුයේ සිත එළවයි, සිත එළවනුයේ දූනගනී, දූනගනුයේ සිත පිහිටුවනුයේ සිත පිහිටුවනුයේ දූනගනී.

හදහනලද වන බැවිත් පුගුහ සාරනලද, පුගුහසාරනලද වන බැවින් හදහනලද; හදහනලද වන බැවිත් අරමුණෙහි එලවනලද, අරමුණෙහි එලවනලද වන බැවින් හදහනලද; හදහනලද වන බැවින් පිහිටුවනලද, පිහිටුවනලද වන බැවින් හදහනලද; හදහනලද වන බැවින් දන්නාලද, හදහනලද; පුගුහ කරනලද වන බැවිත් වන බැවිත් දන්නාලද එලවනලද, අරමුණෙහි එලවනලද වන බැවිත් පුගුහ අරමූණෙති කරනලද; පුගුහ කරනලද වන බැවින් පිහිටුවනලද, පිහිටුවනලද වන බැවිත් පුගුහ කරනලද; පුගුහ කරනලද වන බැවින් දත්නාලද, දත්නාලද වන බැමත් පුගුහ කරනලද; පුගුහ කරනලද වන බැවින් හදහනලද; හදහනලද වන බැවිත් පුගුහ කරනලද; අරමූණෙහි එළවනලද වන බැවිත් පිහිටුවනලද, සමාදහිත බැවිත් අරමුණෙහි එලවනලද; අරමූ– නෙහි එළවනලද වන බැවින් දත්නාලද; දත්නාලද වන බැවින් අරමූණෙහි එලවනලද; අරමුණෙහි එලවනලද වන බැවිත් හදහනලද; හදහනලද වන බැවින් අරමුණෙහි එළවනලද; අරමුණෙහි එළවනලද වන බැවින් පුගුහ කරනලද, පුහුහ කරනලද වන බැවිත් අරමුණෙහි එළවනලද; (අරමුණෙහි) පිහිටුවනලද වන බැමින් දත්නාලද, දන්නාලද වන බැමින් පිහිටුවනලද; පිහිටුවනලද වන බැවින් හදහනලද; හදහනලද වන බැවින් පිහිටුවනලද; පිතිටුවනලද වන බැවිත් පුගුහ කරනලද, පුගුහ කරනලද වන බැවිත් පිහිටුවනලද; පිහිටුවනලද වන බැවිත් අරමුණෙහි එලවනලද, අරමූණෙහි එළවනලද වන බැවිත් පිහිටුවනලද; දත්නාලද වන බැවිත් හදහනලද, හදහනලද වන බැවින් දත්නාලද; දත්නාලද වන බැවින් පුගුහ කරනලද, පුගුහ කරනලද වන බැවත් දත්නාලද; දත්නාලද වන බැවිත් අරමුණෙහි එළවනලද, අරමූණෙහි එළවනලද වන බැවිත් දන්නාලද; දත්නාලද වන බැවිත් පිහිටුවනලද, පිහිටුවනලද වන බැවිත් දත්නාලද.

යමක් 'බුදාවතබු' වේ ද, ඒ බුදාබංගුන වෙහි, යමක් බුදාබංගුන වේ ද, ඒ බුදාවතබු වෙයි, යම් නුවණැසෙසහිත් තථාගතයත් වහන්සේ සතාවයත් අලප වූ (රාගාදි) රජස් ඇතියත් මහත් වූ රාගාදි රජස් ඇතියත් තියුණු වූ ශුදාබාදි ඉාසිය ඇතියත් මෘදු වූ ශුදාබාදි ඉාසිය ඇතිතත් සුපැර වූ ශුදාබාදි ආකාර ඇතියන් ගර්හිත වූ ශුදාබාදි ආකාර ඇතියත් සුවසේ හැහැවිය හැකි දුකසේ හැඟැවියහැකි ඇතැමකුත් පරලෝකවද,යෙහි හය දක්නාසුල්ලත් ඇතැමකුත් පරලෝකවද,යෙහි හය හො දක්නාසුල්ලන් දකින් ද ඒ බුදාවසාසුය හි. අපරජකෙබ මහාරජකෙබති සදෙඛා පුහාලො අපපරජකෙඛා, අසාදො පුහාලො මහාරජකෙඛා; ආරදඛවිරිගො පුහාලො අපපරජකෙඛා, කුසිතො පුහාලො මහාරජකෙඛා; උපටයිතසනි¹, පුහාලො අපපරජකෙඛා, මූටයසාති පුහාලො මහාරජකෙඛා; සමාභිතො පුහාලො අපපරජකෙඛා, අසමාභිතො පුහාලො මහාරජකෙඛා; පඤඤවා පුහාලො අපපරජකෙඛා, දුපපඤඤ පුහාලො මහාරජකෙඛා.

නිකඛ්ෂුදියෙ මුදිෂ්දියෙනි. සඳහා පුහාලො තිකඛිෂ්දියො, අසසදෙහා පුහාලො මුදිෂ්දියො –පෙ– පඤඤාවා පුහාලො තිකඛිෂ්දියො, දුපපණඤා පුහාලො මුදිෂ්දියො.

ස්වාකාරේ ආාකාරෙති සදහා පුගාලො සාකාරෝ, අසාදහා පුගාලො ආකාරෝ -පෙ- පඤඤවා පුගාලො සාකාරෝ, දූප දෙකු පුගාලො ආකාරෝ.

සුවිකැකද,පගෙ දුවිකැකද,පගෙනි සදෙධා පුහාලො සුවිකැකද,පයො, අසසදො පුහාලො දුවිකැකදපයො -පෙ- පඤඤවා පුහාලො සුවිකැකදපයො, දූපපකෙැකද පුහාලො දුවිකැකදපයො.

අපෙත වෙව පරලොත වජජනයද සාාවිනො අපෙත වෙව න පරලොත වජජනය දසාාවිනොති සදෙකා පනාලො පරලොක වජජනය-දසාාවී, අසාදෙකා පුනාලො න පරලොක වජජනය දසාාවී - පෙ- පඤඤව, පුනාලො පරලොක වජජනය දසාවී, දුප දෙකුකු පුනාලො න පර ලොක -වජජනය දසාවී.

දොහොති බැඩලොකො බාතුලොකො අයෙනනලොහො විපතතිහව-ලොකො විපතතිසමහවලොකො සමපතතිහවලොකො සමපතතිසමහව ලොකො.

එකො ලොකො: සබබ සතතා අාහාරටයින්කා, දේව ලොකා: නාමණුව රූපණුව, තයො ලොකා: තිසෙසා වෙදනා, චතතාරෝ ලොකා. වතතාරෝ අාහාරා, පණුව ලොකා: පණුවුපාදනකඛණිා, ජ ලොකා: ජ අජඹාතනිකානි අායනනානි, සතත ලොකා: සතත විඤඤ ණටයින්යො, අටස් ලොකා: අටස් ලොකාබමා, නව ලොකා: නව සතතාවාසා, දස ලොකා: දසායතනානි, දවාදස ලොකා: දවාදසායකතානි, අටසාරස ලොකා: අටස්රසඛානුයො.

ව**ජජනා**නි සබෙබ කිලෙසා වජරා, සබෙබ දුච්චරිතා වජරා, සබෙබ අභිසඞ්බාරා වජරා, සබෙබ හවගාමීකමමා වජරා. ඉනි ඉමසම්ඤව ලොකෙ ඉමසම්ඤව වජෙර තිබබා හයසඤඤ පච්චුපටයිතා හොනනි, සෙයාථාපී උකාබිතතාසිකෙ වඩකො.

ඉමෙහි පඤඤසාය ආකාරෙහි ඉමාන් පඤාීඤියානි ජාතාති පසාති අඤඤුති පටිවිණැකතීනි.

තතියො හාණවාණා.

ඉරුදියකිථා සමහතා

අපාරජකෙබ මහාරජකෙබ යනු: සැදහැති පුදහල තෙම අලප-රජසක යැ සැදහැ නැතී පුදහල තෙම මහාරජසක යැ ආරබාවීයා ී ඇති පුදහල තෙම අලපරජසක යැ කුසීන වූ පුදහල තෙම මහාරජසක යැ එළඹ-සිටි යිහි ඇති පුදහල නෙම අලපරජසක යැ මුළායිහි ඇති පුදහල තෙම මහාරජසක යැ සමාතිත වූ පුදහල තෙම අලපරජසක යැ සමාතිත නො වූ පුදහල තෙම මහාරජසක යැ පුඥ ඇති පුදහල තෙම අලපරජසක යැ පුණු නැති පුදහල තෙම මහාරජසක යි.

නිකාඛපිදිය මේදීපදියා යනු: ශුද්ධා ඇති පුදාල නෙම තිසුණු ඉන්දීය ඇත්තේ යැ ශුද්ධා නැති පුදාල නෙම මෘදු වූ ඉන්දීය ඇත්තේ යැ ... පුඥ ඇති පුදාල පොම තිසුණු ඉන්දීය ඇත්තේ යැ පුඥ නැති පුදාල නෙම මෘදු වූ ඉන්දීය ඇත්තේ යි.

සාකාරේ ආාකාරේ යනු: ශුද්ධා ඇති පුදහල නෙම සුඤරආකාර ඇත්තේ යෑ. ශුද්ධා නැති පුදහල තෙම ශර්හිත ආකාර ඇත්තේ යෑ ... පුඥ ඇති පුදහල නෙම සුඤර ආකාර ඇත්තේ යෑ පුඤ නැති පුදහල තෙම ගර්හිත ආකාර ඇත්තේ යි.

සුවිකැකාපත දුවිකැකාපතය යනු: ශුදධා ඇති පුදහල නෙම සුවසේ හැහැවිග හැක්කෝ යැ ශුදධා නැගී පුදහල නෙම දුකසේ හැහැවිය හැක්කෝ යැ ... පුඥ ඇති පුදහල නෙම සුවසේ හැහැවිය හැක්කෝ යැ පුඥ නැති පුදාගල නෙම දුකසේ හැහැවිය හැක්කෝ යි.

අපෙත තවේව පරලෝකවජ්ජ හයද සසාවිනෝ අපෙත වේව න පර-ලෝකවජ්ජ හයද සසාවිනෝ යනු: ශුඛා ඇති පුදාල නෙම පරලෝකවද හය දක්නාසුලු යැ ශුඛා නැති පුදාල නෙම පරලෝකවද හය දක්නාසුලු නො වෙයි. ආරබාවීය හි ඇති පුදාල තෙම පරලෝක වද හයදක්නාසුලු යැ කුසිද පුහාල නෙම පරලෝක වද හය දක්නාසුලු නො වෙයි ... පුණු ඇති පුදාල තෙම පරලෝක වද හය දක්නාසුලු යැ පුණු හැති පුදාල තෙම පරලෝක වද හය දක්නාසුලු නො වේ.

ලොකො යනු: සකකිලොක යෑ ධානුලොක යෑ ආයතනලොක යෑ විපතතිහව (අපාය) ලොක යැ විපතනිසමහව (අපායොපගකමී) ලොක යැ සමපතතිහව (සුගති) ලොක යැ සමපතනිසමහව (සුගතුපගකමම) ලොක යි.

ලෝ එකෙක් වෙයි: හැම සත්හු ආහාරයෙන් සිටුනාහු ගැ, ලොම්හු දෙදෙනෙක් වෙනි: නාමය හා රූපය හා යැ, ලොම්හු තිදෙනෙක් වෙයි: තුන් වෙදනා යැ, ලොම්හු සතර දෙනෙක් වෙනි: සතර ආහාරයෝ යැ, ලොම්හු පස්දෙනෙක් වෙනි: පසෙැවාපාදනසකානියෝ යැ, ලොම්හු සදෙනෙක් වෙනි: ආඛාෘත්මකආයතනයෝ සදෙන යැ, ලොම්හු සත් දෙනෙක් වෙනි: සතාවිඥනස්ටිනීහු යැ, ලොම්හු අටදෙනෙක් වෙනි: අෂටලොකඛමීයෝ යැ, ලොම්හු නවදෙනෙක් වෙනි: නමසාතානාමා කයෝ යැ, ලොම්හු දසදෙනෙක් වෙනි: දශදායතනයෝ යැ, ලොම්හු දෙලොස් දෙනෙක් දෙලොස් ආයතනයෝ යැ, ලොම්හු දෙලොස් දෙනෙක් දෙලොස් ආයතනයෝ යැ, ලොම්හු දෙලොස් දෙනෙකි දෙලොස් ආයතනයෝ යැ, ලොම්හු අටලොස් දෙනෙකි: අටලොස්ඛාතුහු යි.

වජ්ජං යනු: හැම කෙලෙස්හු වද යෝ යැ, හැම දුසිටින්හු වද යෝ යැ. හැම අභිසං සකාරයෝ වද යෝ යැ, හැම භවගාමීකම්යෝ වද යෝ සි. මෙසේ මෙලෙව්හි ද මේ වද යෙහි ද බලවත් වූ 'හය' සංඥවෝ ඔසවනලද අසිපත් ඇති වධකයකු කෙරෙහි සෙසිත් ඵළඹසිටියාහු වෙති.

මේ පනස් අයුරින් මේ පසෙඳවන්දියයත් (තථාගතයෝ) දභගනිති, දකිති, හාත්පසිත් දනඉනිති, පුතිවෙබ කෙරෙත්.

තුන්වැනි බණවර සි.

ඉරදියකථා නිමි.

5

විමොකඛකථා

[සාව**ප**ීතිදනං:]¹

5-1. ''තයොමෙ භිකඛවෙ, විමොකඛා, කතමෙ තයො: සුඤඤතො විමොකෙඛා, අනිමිතෙතා විමොකෙඛා, අපපණ්හිතො විමොකෙඛා. ඉමෙ ඛෝ භිකඛවෙ, තයො විමොකෙඛා.''

අපිව- අටස්සටයි විමොකඛා: සුණුණුතො විමොකෙඛා, අනිමිතෙතා විමොකෙකා, අපපණිහිතො විමොකෙකා, අජඣතතවූටඨානො විමොකෙකා බහිදධාවුටඨානො විමොකෙඛා, දුහතොවුටඨානො විමොකෙඛා, අජඣතත-වටහානා චතතාරෝ විමොකකා, බහිභාවුටහානා චතතාරෝ විමොකකා, දහනොවුටඨානා චතතාරෝ විමොකඛා, අජඣතතවුටඨානානං අනුලොමා වතතාරො විමොකෙඛා, බහිදඛාවුටඪානානං අනුලොමා වතතාරො විමොකඛා, දුහතොවුටඨානානං අනුලොමා චතතාරො විමොකඛා, අජඣතතවුටඨාන~ පටිපපසසද්ධි2 චතතාරෝ විමෞකඛා, බහිදධාවුටඪානපටිපපසසද්ධී චතතාරෝ විමොකඛා, දුහතොවුටඪාභපටිපපසාද්ධි චභතාරො විමොකඛා. 'රූපී රුපානි පසාත්'හි විමොකෙඛා, 'අජඣතතං අරූපෳඤඤ් බහිඟාරුපානි පසාත්'හි විමොකෙඛා, 'සුභනෙත'ව අධිමූතෙතා හොත්'නි විමොකෙඛා. ආකාසානඤවායතනසමාපතතිවීමොකොඛා, විඤඤණඤවායතනසමාපතති-විමොකෙකා, ආක්ඤවඤඥගෙනසමාපතතිවිමොකෙකා, නෙවසඤඤනා-සඤඤයෙතනසමාපතතිවිමොකෙඛා, සඤඤවෙදයිතනිරොඛසමාපතතිවිමො-කෙකා. සමයවිමොකෙකා, අසමයවිමොකෙකා, සාමයිකො³ විමොකෙකා, අසාමයිකො විමොකෙඛා. කුපපො විමොකෙඛා අකුපෙපා විමොකෙඛා. ලොක්යො විමොකෙඛා, ලොකුතතරො විමොකෙඛා, සාසවො විමොකෙඛා, අනාසවෝ විමොකෙඛා. සාමසො විමොකෙඛා, නිරාමසො විමොකෙඛා, නිරාම්සා4 නිරාම්සතරෝ වීමොකෙඛා, පණිහිතො විමොකෙඛා, අපහණි-නිතො විමොකෙඛා, පණිහිතපටිපපසාදුති විමොකෙඛා. සසාකෘතතා විමොකොඛා, විසණුණුතෙතා විමොකොඛා, එකහතවීමොකොඛා, නානතත-විමොකෙකා, සඤඤවිමොකෙකා, ඤෑණවිමොකෙකා, සීහිසියාවිමොකෙකා,5 ඣානවීමොකෙඛා, අනුපාද, චිතතසස වීමොකෙඛා.

වීමොකබුදෙදසො.

භාතමො සුඤඤතො විමොකෙඛා: ''ඉබ භිකබු අරඤඤගතො වා රැකබමූලගතො වා සුඤඤගාරගතො වා ඉති පටිසඤවිකඛති: 'සුඤඤමිදං අතෙතන වා අතතනියෙන වා'ති. 'සො තඤ අභිනීවෙසං න කරොතී'ති සුඤඤතො විමොකෙඛා. අයං සුඤඤතො විමොකෙඛා.

පරිපුණණනිදනා - සෘා, සී, PTS, ප්රීම්නිදනං - ම්ජසං, 2 අජාධානතාවුට යානා පට්පපසාසදයි - සෘා, PTS, සී, 3. සාමාසිභෝ - ප්.

^{4 &#}x27;නිරාම්කෘ'නි තායිපොළුකෙ නුළු. 5 සීනිසිතා 3 දෙමාතෙකුා -පු.

5

විමොක්ෂිකිථා

[සැවැත්නිදුන සි:]

5-1. ''මහණනේ, මේ විමොක්ෂයෝ තිදෙනෙක් වෙනි. කවර තිදෙ– නෙක්ද යන්: ශුනාපතාවිමොක්ෂ යෑ අනිෂිතතාවිමොක්ෂ යෑ අපුණ්ඹුත විමොක්ෂ යි. මහණෙනි, මොහු භූන්විමොක්ෂයෝ යි.''

තුවද විමොසෂයෝ අටසැට දෙනෙක් වෙති: ශුභාතවිමොසෂ යැ අනිම්තනව්මොකෘ යැ අපුණ්හිතවිමොකෘ යැ (සතර ඛාෘනයෝ අඛාෘතම-යෙහි නීවරණාදියෙන් නැගීයිටුනා හෙයින්) අජඣතනවුටඪානවිමොකඛ ගැ (සතර අරූපසමාපතතිහු ආලබානයන් කෙරෙන් නැගියිටුනා හෙයින්) බහිදධාවුවඪානවිමොකඛ යැ දුහතොවුවඪාන (සමුචෙඡද) විමොකඛ යැ අජඣතතවූටඨාන වූ ඛාහන සඬාහත සතර විමොසමයෝ යැ බහුදධාවූටඨාන වූ අරුපසමාපතති සඬබයාන සතර විමොසෂයෝ යැ දුහනොවුට්ඨාන වූ සතර විමොසෂයෝ යැ අජඣතතාවූටඪානයන්ට අදාලොම් වූ සතර විමොසෂ-යෝ යැ බහිදධාවූටඨානයන්ට අනුලොම් වූ සතර විමොඤයෝ යැ දූහනො-වුටඨානයන්ට අනුලොම් වූ සතර විමොසයයෝ යැ අජඣතතවූටඨානයන්ගේ සත්හිදීම් සඬබාගත සතර විමොඤයෝ යැ බහිදධාවුට්ඨානයන්ගේ සත්හිදීම් සඬ්ඩාන්ත සතර විමොඤකෝ යැ දුහතොටුට්ඨානයන්ගේ සන්හිදීම් සඬ්ඩාන්ත සතර විමොසෂයෝ යැ රූපධාන ඇත්තේ (කසිණාදී බාහිර්) රූපයන් (බාංනවඤුසින්) දකී නු'යි විමොසු ගැ අඛාංතමයෙහි 'රුප' ගැ ගන සංඥ නැත්තේ බාහිරරුපයන් දකී නු'යි විමොසෂ යැ 'ශුහ' යැ යි අධිමූකත වේ නු'යි විමොසෂ යැ ආකාසාකඤවායතනසමාපතති විමොසෂ යැ විණිට£ද − නි සැවාගතනසමාපතති විමොසෂ ගැ ආකිසැවසැසැයතනසමාපතති විමොසෂ ගැ නෙව්සයුකුසුසකක්කුගතනසමාපතහි විමොසුෂ ගැ සංගුවෙදයික-නිරොඩසමාපතති විමොකෂ යැ සමය විමොකෂ යැ අසමය විමොකෂ යැ සාමයිකාවිමොසුෂ ගැ අසාමයිකා විමොසුෂ ගැ කොපාවිමොසුෂ සැ අකොපය~ විමොසෂ යැ ලෞකික විමොසෂ යැ ලොකොතතර විමොසෂ යැ සාසුව විමොකෂ යැ අනාසුව විමොකෂ යැ සාම්ෂ විමොකෂ යැ නිරාම්ෂ විමොකෂයැ නිරාම්ෂයට වඩා අතිශයින් තිරාම්ෂ වූ විමොසෂ යැ පුණිහිත විමොසෂ යැ අපුණිහිතවිමොසෂ යැ පුණිධි සත්හිදීම් සබ්බාහත විමොසෂ යැ සංශුකත විමොසෂ ගැවසාංසුකතාවිමොසෂ ගැ එකති විමොසෂ ගැ නානාති විමොසෂ යැ සංඥවිමොකෂ යැ ඥනවිමොකෂ යැ (විදශීනාඥනය මැ) 'සිහිල් වන්නේ යැ'යි පවත්නා විමොකෂ යැ බාහන විමොකෂ යැ උපාදුන නො කොට චිතතයාගේ විමොසුසය යි.

විමොකෙසාදෙදග සි.

ශූනා තවිමොසාක කාවරෙ යන්: මෙසස්නෙහි මහණ තෙම අරනට ශියේ හෝ රුක්මුලට ශියේ හෝ ශූනා 5ා ශාරයට ශියේ හෝ මෙසෙසින් පුතා වෙසකා කෙරෙයි: 'මේ පඤවස්කානිය තෙම ආතාමයෙන් හෝ ආත්මීයයෙන් හෝ ශූනා වේ'' යයි. හෙතෙම එහි අභිනිවෙශ නො කෙරේ නු'යි ශූනාත විමොසාක නම. මේ ශූනා තවිමොසක නම් වෙයි. කතමො අනිම්තෙතා විමොකෙබා: ඉඩ හිකබු අරඤඤගතො වා රැකබමූලගතො වා සුඤඤගාරගතො වා ඉති පටිසඤඞිකඛති: 'සුඤඤමිදං අතෙතන වා අතතනියෙන වා'ති. සො තතු තිමතතං න කරොතී'ති අති-මතෙතා විමොකෙඛා. අයං අනිම්තෙතා විමොකෙඛා.

කතමො අපපණ්හිතො විමොකෙඛා: ඉඩ හිකබු අරඤඤගතො වා රැකබමූලගතො වා සුඤඤගාරගතො වා ඉති පටිසඤවිකඛති: 'සුඤඤමිදං අතෙතන වා අතතනියෙන වා'හි. සො තතුු පණ්ඩිං න කරොතී'ති අපපණ්හිතො විමොකෙඛා. අයං අපපණ්හිතො විමොකෙඛා.

කතමො අජඹාතතවූටඪානො විමොකෙඛා; එතතාරි ඣානාති. අයං අජඹාතතවූටඪානො විමොකෙඛා.

කතමො බහිදධාවුටඪානො විමොකෙඛා: චතසෙසා අරූපසමාපතතියො, අගං බහිදධාවුටඪානො විමොකෙඛා.

කතමො දුහතොවුටඪානො විමොකෙඛා: එතතාරෝ අරියමගා, අයං දුහතොවුටඪානො විමොකෙඛා.

කතමෙ අජඣානනවූටඪානා චතතාරො විමොකඛා: පඪමං ඣානං1 නීචරණෙති වූටඪාභි, දුතියං ඣානං විතකකාවිචාරෙහි වූටඪාති, තතියං ඣානං පීතියා වූටඪාති, වතුත්ං ඣානං සුබදුකෙඛහි වූටඪාති. ඉමෙ අජඣාතනවූටඪානා චතතාරො විමොකඛා.

කතමෙ බනිදධාවුවඩානා වචාතාරො විමොකබා: ආකාසානණාවා- යතනසමාපතති රූපසණැඤය පටිෂසඤඤය නානතතසඤඤය වුවඪාති, විඤඤුණඤවායතනසමාපතති ආකාසානඤවායතනසඤඤය වුවඪාති, ආක්ඤවඤඤයතනසමාපතති විඤඤණඤවායතනසඤඤය වුවඪාති, නෙව- සඤඤුනාසඤඤයතනසමාපතති අංක්ඤවඤඤයායතනසඤඤය වුවඪාති, ඉමෙ බනිදධාවුවඪානා වතතාරො විමොකබා.

කතමෙ දුහතො වුවසානා චනතාරෝ විමොකබා: සොනාපතති-මගොහා සකකායදිටසිවිචිතිච්ඡාසිලබබතපරාමාසා දිටසානු සංකා විචිතිච්ඡානු-සංකා වුටසාති, නදනුවනතකකිලෙසෙහි ච ඛනොහි ව වුටසාති, බහිදධා ච සබබනිමතෙනහි වූටසාති; සකදගාමමගොහා ඔළාරිකා සාමරාශස සෛදුසුජනා පටිඝස සෛදුසුජනා ඔළාරිකා කාමරාශානුසයා පටිඝානුසයා වූටසාති, නදනු-වතතකකිලෙසෙහි ච ඛනොහි ච වුටසාති, බහිදධා ච සබබනිමතෙනහි වූටසාති; අනාශාමමගොහා අණුසහගතා කාමරාශස සෛදුසුජනා පටිස-සංකූසුජනා අණුසහගතා කාමරාශානුසයා පටිඝානුසයා වූටසාති, තදනු-වතතකකිලෙසෙහි ච ඛනොහි ච වුටසාති, බහිදඩා ච සබබනිමතෙනහි

පටිසමහිදුමාගීග-මහාචගී-විමොසෳකථා

අනිමිතතවිමොකෂ කවරෙ යත්: මෙසස්නෙහි මහණ තෙම අරනව හියේ හෝ රුක්මුලට ගියේ හෝ ශූනාහාරයට හියේ හෝ මෙසෙයින් පතාවෙකෂා කෙරෙයි: ''මේ පඤවසකානය තෙම අාතාවයෙන් හෝ ආත්මීයයෙන් හෝ ශූනා වේ'' යයි. හෙතෙම එහි (නිතා) නිමිතත නො කෙරේ නු'යි අනිමිතතවීමොකෂ නම. මේ අනිමිතතවීමොකෂ නම් වෙයි.

අපුණ්සිතවිමොකෘ කවරෙ යත්: මේ සස්නෙසි මහණ තෙම අරනට කියේ හෝ රැක්මුලට ගියේ හෝ ශූනසාගාරයට ගියේ හෝ මෙසෙයින් පුතාවෙකෘ, කෙරෙයි: "මේ පණුඩකාකාය නෙම අංතමයෙන් හෝ ආත්මීය– යෙන් හෝ ශූතා වේ" යයි. හෙතෙම එහි පුණ්ඩි නො කෙරේ නු,යි. අපුණ්සිතවිමොකෘ නම. මේ අපුණ්සිතවීමොකෘ නම් වෙයි.

අජඹාතතවුටඨානවිමොකාඛ කාවරෙ යත්: සතර ඛාංනයෝ සි. මේ අජඹාතතවුටඨානවිමොකාඛ නම් වෙයි.

බහිදධාවුටඨානවිමොකඛ කවරෙ යන්: සනර අරූපසමාපතතිහු යි. මේ බහිදධාවුටඨානවිමොකඛ නම් වෙයි.

දුහතොවුටඪානවිමොසෘ කවරෙ යත්: සතර ආය[®]මාගීයෝ යි. මේ දුහතොවුටඪානවිමොකඛ නම් වෙයි.

අධානතාවනුත්හන වූ සතර විමොසායයෝ කවරහ යන්: පුළුමධානය (අධානතාමයෙහි) නිවරණයන් කෙරෙන් නැහෙයි, දවිනීයධානනය විතුකී-විචාරයන් කෙරෙන් නැහෙයි, තෘතීයධානය පීතිය කෙරෙන් නැහෙයි, වතුනීඩානය සුබදුමයෙන් කෙරෙන් නැගේ. මොහු අධානතාවනුත්හන වූ සතර විමොසාගෝ වෙනි.

බහිර්වසුන්හන වූ සතර විමොසාෂයෝ කවරහ යන්: ආකාසාන සැවා-යතනසමාපතනිය රූපසංශූයෙන් පුනිඝසංශූයෙන් නානානිසංශූයෙන් නැහෙයි, විඤඤුණඤවාය නනසමාපතනිය ආකාසානඤවාය නනසංශූව කෙරෙන් නැහෙයි, අාකිඤාඤිඤ යතනසමාපතනිය විඤඤණඤවායතන සංශූව කෙරෙන් නැහෙයි, නෙවසඤඤනාසඤඤය යනසමාපතනිය ආකිඤාඩඤඤය තනසංශූව කෙරෙන් නැගේ. මොහු බහිර්වසුනාන වූ සතර විමොසාෂයෝ වෙති.

දුහතොටුටඪාන වූ සතර විමොක්ෂයෝ කමරහ යත්: සොතාපතතිමාගීය සතකායද පටිච්චිතිත්සාගීලවහපරාමගී කෙරෙත් ද පටානුශය කෙරෙත් විවි-ක්තසානුශය කෙරෙත් නැහෙයි, එය අනුව පවත්නා කෙලෙසුන් කෙරෙත් ද සකනියන් කෙරෙත් ද නැහෙයි, බාහිර වූ ක් සියලු නිමිනි කෙරෙත් තැහෙයි, සකෘදගාම්මාගීය ඖදරික වූ කාමරාගානුශය කෙරෙත් පුනිෂා-පුතිෂසංයෝජනය තෙරෙත් ඖදරික වූ කාමරාගානුශය කෙරෙත් පුනිෂා-නුශය කෙරෙත් නැහෙයි, එය අනුව පවත්නා කෙලෙසුන් කෙරෙත් ද සකනියන් කෙරෙත් ද නැහෙයි. බාහිර වූ ත් සියලු නිමිනි කෙරෙත් හැහෙයි, අනාගාම්මාගීය අණුසහගත වූ කාමරාගානුශය කෙරෙත් පුනිෂසංයෝජනය කෙරෙත් අණුසහගත වූ කාමරාගානුශය කෙරෙත් පුනිෂසංයෝජනය කෙරෙත් නැහෙයි. එය අනුව පවත්නා කෙලෙසුන් කෙරෙත් ද සකණියාන් කෙරෙත් ද නැහෙයි. බාහිර වූ ත් සියලු නිමිනි කෙරෙත් පුනිෂානුශය කෙරෙත් නැහෙයි. එය අනුව පවත්නා කෙලෙසුන් කෙරෙත් ද සකණියත් කෙරෙත් ද නැහෙයි. බාහිර වූ ත් සියලු නිමිනි කෙරෙත් හැහෙයි;

අරහතතමගෙනා රූපරාශා අරූපරාශා මානා උදඩච්චා අවිජ්රාය මානානුසයා හවරාශානුසයා අවිජරානුසයා වුටසාති, තදනුවතතක-කිලෙසෙහි ව බහොහි ව වුටසාති, බහිදධා ව සබබනිමතෙතහි වුටසාති, ඉමෙ දුහතො වුටසාහා චතතාරො විමොකබා.

කතුමේ අජඹානතවුටසානානාං අනුලොමා චනතාරො වීමොකබා: පයමං කිානං පටිලාහන්හා විතකෙකා ව විචාරො ව පීති ව සුබඤා චිතෙතකාගානා ව, දුතියං කිානං පටිලාහන්හය -පෙ- තතියං කිානං පටිලාහන්හය -පෙ- චනුන්ං කිානං පටිලාභන්හය විතකෙකා ච විචාරො ච පීති ව සුබඤා චිතෙතකගානා ව, ඉමේ අජඹාතනවුටසානානං අනු-ලොමා චතතාරෝ වීමොකබා.

කතුමෙ බහිදධාවුටඪානානං අනුලොමා චතතාරො විමොකඛා: ආකාසානඤවායතනසමාපතතිං පටිලාහන්ංය විතකෙකා ව විචාරො ච පීහි ව සබඤව චිතෙතකගහතා ව, විඤඤාණඤවායතනසමාපතතිං –පෙ-ආකිඤවඤායතනසමාපතතිං - පෙ- නෙවසඤඤාකුහාසඤඤයතනසමාපතතිං පටිලාහන්ංය විතකෙකා ව විචාරො ව පීහි ව සුබඤව විතෙතකගහතා ව, ඉමෙ බහිදධාවුටඪානාතං අනුලොමා වනතාරො විමොකඛා.

කතමෙ දුහතො වුටසානානං අනුලොමා චතතාරො වීමොකබා: සොතාපතතිමානං පටිලාහතාය අනිවවානුපසානා දුකබානුපසානා අනතතානුපසානා, සකදගාමමානං පටිලාහතාය –පෙ– අනාගාමමානං පටිලාහතාය –පෙ– අරහතතමානං පටිලාහතාය අනිවවානපසානා දුකඛානුපසානා අනතතානුපසානා. ඉමෙ දුහතො වුටසානානා අනුලොමා වතතාරෝ වීමොකඛා.

කතමෙ අජඹාතතවුටඪාන¹ පටිපපසාදධි චනතාරො විමොකඛා: පඨමසා ඣානසා² පටිලාහො වා විපාකො වා, දුතියසා ඣානසා - පෙ- තතියසා ඣානසා -පෙ- චතුත්සා ඣානසා පටිලාහො වා විපාකො වා, ඉමෙ අජඣතතවුටඪානපටිපපසාදයි චතතාරො විමොකඛා.

කතමෙ බහිඳධා වුටඪාන³ පටිපපසාදධි චතතාරො විමොකබා: ආකාසා-නඤචායතනසමාපතතියා පටිලාහෝ වා විපාකෝ වා, විඤඤ ණඤචායතන-සමාපතතියා -පෙ- ආක්ඤවඤඤයනනතමාපතතියා -පෙ- නෙවසඤඤ නාසඤඤයතනසමාපතතියා පටිලාහෝ වා විපාකෝ වා, ඉමෙ බහිදධා-වූටඪානපටිපපසාදධී චතතාරො විමොකබා.

කතමෙ දුහතො වූවඪානපවිපපසාදයි චතතාරෝ විමොකඛා: සොතා පතතිමහනසා සොතාපතතිඵලං, සකදගාමිමහනසා සකදගාමිඵලං, අනා-ගාමිමහනසා අනාගාමිඵලං, අරහතතමහනසා අරහතතඵලං. ඉමෙ දුහතො වූවඪානපටිපපසාදයි චතතාරෝ විමොකඛා.

- 1 අජාබානතාවුටසානා සා, PTS,
- 2. පයමජඣාතසස සා, PTS,
- 3. බහිදධාවුටඨාතා ස×., PTS,

පටිසමහිදුමාගීය-මහාවගී විමොකෘකථා

අභීනමානීය රූපරානයෙන් අරූපරානයෙන් මානයෙන් ඖඳධතායෙන් අවිද_හයෙන් මානානුශයෙන් භවරානානුශයෙන් අවිද_හනුශයෙන් නැහෙයි, එය අනුව පවත්නා කෙලෙසුන් කෙරෙන් ද සකානායන් කෙරෙන් ද නැහෙයි, බාහිර වූන් සියලු නිමති කෙරෙන් නැහේ. මොහු දුහනොටුටසාන වූ සතර විමොකාසයෝ වෙති.

අඛයාතාවව සුස්ථානයන්ට අනුලොම් වූ සතර විමොසාෂයෝ කවරහ යත්: පුළුමඛයානය ලැබීම පිණිස විතකීය ද විචාරය ද පීතිය ද සුබය ද විතෛතකාගුතාව ද, දව්තීයඛයානය ලැබීම පිණිස ... තෘතීයඛයානය ලැබීම පිණිස ... වතුසීබයානය ලැබීම පිණිස විතකීය ද විචාරය ද පීතිය ද සුබය ද විතෛතකාගුතාව ද යන මොහු අඛයාතමව සුස්ථානයන්ට අනුලොම් වූ සතර විමොසාෂයෝ වෙති.

බාහිර වසුපථානයන්ට අනුලොම් වූ සතර විමොසෂයෝ කවරහ යත්: ආකාසානඤවායතන සමාපතතිය ලැබීම පිණ්ස විතකීයද විවාරයද පීතියද සුඛය ද විතෛතකාගුතාව ද, විඤඤාණඤවායතනසමාපතතිය ... ආකිඤවඤඤයතනසමාපතතිය ... නෙවසඤඤානාසඤඤයතන සමාපතතිය ලැබීම පිණිස විතකීයද විවාරය ද පීතිය ද සුඛය ද විභෛතකාගුතාව ද යන මොහු බාහිර වසූස්ථානයන්ට අනුලොම් වූ සතර විමොසෂයෝ වෙති.

දුහතොටුටඨානයන්ට අනුලොම් වූ සහර විමොසායෝ කවරහ යත්: සොතාපතතිමාගීය ලැබීම පිණිස අනිතාහනුදශීනය දුංඛානුදශීනය අනාතමානුදශීනය යැ, සකෘදුශාම්මාගීය ලැබීම පිණිස ... අනාගාම්මාගීය ලැබීම පිණිස ... අතීනමාර්ගය ලැබීම පිණිස අනිතාහනුදශීනය දුංඛානුදශීනය අනාතමානුදශීනය යි. මොහු දුහතොටුටඨානයන්ට අනුලොම් වූ සතර විමොසාසයෝ වෙති.

අධා හාතාව සුන්ථානයන් නේ සන්හිදීම් සඞ්ඛාහන සනර විමොක්ෂයෝ කවරහ යන්: පුළුමධාහනයාගේ පුතිලාභය හෝ විපාකය හෝ යැ, දවිනීය– ධාහනයාගේ ... තෘතීයධාහනයාගේ ... චතුනී ධාහනයාගේ පුතිලාභය හෝ විපාකය හෝ යි. මොහු අධාහතාව සුන්හනයන්ගේ සන්හිදීම් සඞ්ඛාහත සනර විමොක්ෂයෝ වෙති.

බාතිර වයුත්ථානයන්ගේ සන්හිඳීම් සභායාන සතර විමොඤයෝ කවරහ යන්: ආකාසානඤවායනනසමාපනතියගේ පුතිලාභය හෝ විපාකය හෝ යැ, විඤඤාණඤවායනන සමාපනතියගේ ... ආකිඤවඤඤායනනසමාපනතිය– ගේ ... නෙවසඤඤානාසඤඤායනනසමාපනතියගේ පුතිලාභය හෝ විපාකය හෝ යි. මොහු බාතිරවයුත්වානයන්ගේ සන්හිඳීම් සභායාන සනර විමොඤාගෝ වෙති.

දුහතොවුටඪානයන්ගේ සන්යිඳීම් සංඛාාත සතර විමොඤයෝ කවරහ ශත්: සොතාපතතිමාගීයට සොතාපතතිඵල යැ සකෘදගාම්මාගීයට සකෘදගාම්ඵල යැ අනාගාම්මාගීයට අනාගාම්ඵල යැ අඟීනමාගීයට අඟීත්ඵල යි. මොහු දුහතොවුටඪානයන්ගේ සන්හිදීම් සංඛාහත සතර විමොඤයෝ වෙති.

කථං 'රුපි රූපානි පසසනී'ති විමොකෙඛා: ඉබෙකචෙචා අජඹානතං පච්චනතං නීලනිමිතතං මනසිකරොති, නීලසඤඤං පටිලභති, සො තං නිමිතතං සුගානිතං කරොති, සූපඛාරිතං උපඛාරෙති, සවාවත්තං අවත්ා පෙනි¹ සො තං නිමිතතං සුගානිතං කතා සූපඛාරිතං උපඛාරෙතිා සාවත්තං අවත්වපෙනිා බනිදධා නීලනිමිතෙත විතතං උපසංහරති, නීල-සඤඤං පටිලහති. සො තං නිමිතතං සුගානිතං කරොති, සූපඛාරිතං උපඛාරෙති, සාවත්තං අවත්වපෙනි,¹ සො තං නිමිතතං සුගානිතං කතා සූපඛාරිතං උපඛාරෙතිා සාවත්තා² අවත්වාපෙනිා ආසෙවනි භාවෙති බහුලිකරොති. කසස එවං හොති: 'අජඹාතතඤව බනිදධාව උහයමදං රුප'තනි රුපසඤඤ් හොති.

ඉඩෙකචේචා අජකිතතං පච්චතතං පීතනීම්තතං -පෙ- ලොසිතනිම්තතං -පෙ- ඔදතනිම්තතං මනසිකරොති, ඔදතනිමිතතං පටිලහනි; සො තං නිමිතතං සුගානිතං කරොති, සූපධාරිතං උපධාරෙති, සවාවත්තං අවත්හපති;¹ සො තං නිමිතතං සුගානිතං කතා සූපධාරිතං උපධාරෙතිා සවාවත්හං අවත්පෙතා බනිදධා ඔදතනිමිතෙන විතතං උපසංහරනි, ඔදහනිකං අවත්පෙතා බනිදධා ඔදතනිමතෙන විතතං උපසංහරනි, ඔදහනිකං පටිලහති; සො තං නීමතතං සුගානිතං කරොති, සූපධා-රිතං උපධාරෙති, සවාවත්තං අවත්පෙති: සො තං නීමතතං සුගානිතං කතා සූපධාරිතං උපධාරෙතා සවාවත්තං අවත්පෙතා ආසෙවති භාවෙනි බහුලීකරොති. තසස එවං හොනි: 'අජකාතනකා බනිදධා ව උහයමදං රුප'නති රුපසඤඤ් හොති. එවං 'රුපී රුපානි පසෙතී'ති විමොතෙකා.

කථං 'අජඣතතං අරූපසඤඤ් බහිදධා රූපානි පසසන්'ති විමොකෙඛා: ඉධෙකවේවා අජඣතතං පච්චතතං නීලනිමිතතං න මනසි කරොති, නීල-සඤඤං න පටිලහති, බහිදධා නීලනිමිතෙත චිතතං උපසංහරති, නීලං සඤඤං පටිලහති; සො තං නීමිතතං සුගාන්තං කරොති, සූපඛාරිතං උපඛාරෙති, සමාවසීතං අවස්ථාපෙති. සො තං නීමිතතං සුගාන්තං කඩා සූපඛාරිතං උපඛාරෙතිා සමාවසීනං අවස්ථාපෙති ආසෙවති භාවෙති බහුලීකරොති, තසස එවං හොති: 'අජඣතතං අරූපං³ බහිදධා රූපමද'නති රූපනඤඤ් හොති.

ඉඩෙකවෙඩා අජඣතතං පවඩතකං පිතනිම්පතං -පෙ- ලොහිතනිම්තතං -පෙ- ඔදුතනිම්තතං න මනයි කරොති, ඔදුතු සඤඤෑ න පටිලහති, බහිඥිා ඔදුතනිම්තෙත චිතතං උපසංහරති, ඔදුතු සඤඤෑ පටිලහති; සොතං නිමිතතං සුගොහිතං කරොති; සූපධාරිතං උපධාරෙති, සවාවත්තං අවත්වපෙති; සො තං නිමිතත සුගොහිතං කතා සූපධාරිතං උපධාරෙති, සවාවත්තං අවත්වපෙති ආසෙවනි භාවෙනි බහුලිකරොති, තසස එවං හොති: 'අජඣතතං අරුපං බහිඳධා රුපමද'තති රුපසඤඤ්, හොති, එවං 'අජඣතතං අරූපසඤඤ් බහිදධා රුපානි පසසත්'නි විමොකෙකා.

3. අරූපසඤඤ - සා සී 1, 2,

^{1.} වවත්ාපෙත් - පු,

^{2.} සාවත්තං - සි2

ක්සෙයින් රූපඛයන ඇත්තේ රූපගන් දකී නූ'යි විමොක් වෙයි යත්: මෙසස්නෙහි ඇතැමෙක් තමා කෙරෙහි පවත්නා තමා පිණිස පවත්නා තීලනිම්තන මෙනෙහි කෙරෙයි, 'නීල' යැයන සංඥව ලබයි. හෙතෙම ඒ නිමත්ත මොනොවට ගන්නාලද්දක් කෙරෙයි, සූපඛාරිත කොට විමසයි, සූනිශ්චිත කොට නිශවය කෙරෙයි. හෙතෙම ඒ නිමත්ත මොනොවට ගත්නාලද්දක් කොට සූපඛාරිත කොට විමසා සුනිශ්චිත වැනිශවය කොට බාහිර වූ නීල (කසිණා නිමත්තෙහි සිත එළවයි. 'නීල' යැ යන සංඥව ලබයි. හෙතෙම ඒ නිමත්ත මොනොවට ගන්නාලද්දක් කෙරෙයි, සූපඛාරිත කොට විමසයි, සූනිශ්චිත කොට නිශවය කෙරෙහි, හෙතෙම ඒ නිමත්ත නොතාවට ගත්නාලද්දක් කොට සිපඛාරිත කොට විමසා සුනිශ්චිත වැ නිශවය කොට අසෙවන කෙරෙයි, හාවනා කෙරෙයි, බහුල කෙරෙයි. ඔහුට මෙබදු සිතෙක් වෙයි: ''අඛාතම වූ ත් බාහිර වූ ත් මෙදෙක රූප වේ''හයි. 'රූප' යැයන සංඥ ඇත්තේ වෙයි.

මෙසස්නෙති ඇතැමෙක් තමා කෙරෙහි පවත්නා තමා පිණ්ස පවත්නා පීත නිමිත්ත ... ලොතිතනිමිත්ත... ඔදුත නිමිත්ත මෙනෙති කෙරෙයි, ඔදූත නිමත්ත ලබයි; හෙතෙම ඒ නිමිත්ත මොනොවට ගත්නාලද්දක් කෙරෙයි, සූපඛාරින කොට විමසයි, සුනිශ්චිත කොට නිශවය කෙරෙයි; හෙතෙම ඒ නිමිත්ත මොනොවට ගත්නාලද්දක් කොට සූපඛාරිත කොට විමසා සුනිශ්චිත වැනිශවය කොට බාහිර වූ ඔදූත (කයිණ) නිමිත්තෙහි සිත එළවයි. ඔදූත සැ සන සංශුව ලබයි; හෙතෙම ඒ නිමිතත මොනොවට ගන්නා ලද්දක් කෙරෙයි. සූපඛාරිත කොට විමසයි, සුනිශ්චිත කොට නිශවය කෙරෙයි; හෙතෙම ඒ නිමිත්ත මොනොවට ගන්නා ලද්දක් කොට සිපඛාරිත කොට විමසා සුනිශ්චිත වැනිශවය කොට ආසෙවන කෙරෙයි, භාවනා කෙරෙයි, බහුල කෙරෙයි; ඔහුට මෙබදු සිතෙක් වෙයි: ''අඛානා වූ ත් බාහිර වූ ත් මෙදෙක රූප වේ''යයි. 'රූප' සැ යන සංශු ඇත්තේ වෙයි. මෙසෙයින් 'රූපඛනන ඇත්තේ රූපයන් දකී නු'යි විමොකෂ නම් වෙයි.

කිසෙසින් ''අධානත්වයෙහි 'රූප' සැ සන සංඥ නැත්තේ බාහිරරූපයන් දක්'' නූ'යි විමොසම වෙයි සත්: මෙසස්නෙහි ඇතැමෙක් තමා කෙරෙහි පවත්නා තමා පිණිස පවත්නා නීලතිමත්ත නො මෙනෙහි කෙරෙයි, 'නීල'යා යන සංඥව නො ලබයි, බාහිර වූ නීලතිමත්තෙහි සිත එළවයි, 'නීල'යා යන සංඥව ලබයි, හෙතෙම ඒ නිමත්ත මොනොවට ගන්නාලද්දක් කෙරෙයි, සූපධාරිත කොට විමසයි, සුනිශ්චිත කොට නිශවය සොරෙයි. හෙතෙම ඒ නිමත්ත මොනොවට ගත්තාලද්දක් කොට සූපධාරිත කොට විමසා සුනිශ්චිත වැනිශවය කොට ආසෙවන කෙරෙයි, භාවනා කෙරෙයි, බහුල කෙරෙයි. ඔහුට මෙබදු සිතෙක් වෙයි: ''අධානත්නයෙහි 'රූප' නො වෙහි, මේ බාහිර රූපය වේ''යයි 'රූප'හා සහ සංඥ ඇත්තේ වෙළි.

මෙසස්නෙති ඇතැමෙක් නමා කෙරෙහි පවත්නා තමා පිණ්ස පවත්නා 'පීත' නිමිත්ත ... 'ලොතිත' නිමිත්ත ... 'බදහ' නිමිත්ත නො මෙනෙති කෙරෙයි, 'බදත' යැ යන සංඥව නො ලබයි, බාහිර වූ බදත නිමිත්තෙති සිත එළවයි, 'බදත'යැ යන සංඥව ලබයි; හෙතෙම ඒ නිමිත්ත මොනොවට ගත්නාලද්දක් කෙරෙයි. සූපඛාරිත කොට විමසයි, සුනිශ්චිත කොට නිශ්චය කෙරෙයි. හෙතෙම ඒ නිමිත්ත මොනොවට ගන්නාලද්දක් කොට සූපඛාරිත කොට විමසා සුනිශ්චිත වැ නිශ්චය කොට අසෙවන කෙරෙයි, භාවනා කෙරෙයි, බහුල කෙරෙයි. ඔහුට මෙබදු සිතෙක් වෙයි: ''අඛාාතමයෙහි රූප නො වෙයි, මේ බාහිර රූපය වේ''යයි රූපය යන සංශ ඇත්තේ වෙයි. මෙසෙයින් 'අඛාාතමයෙහි රූපය යන සංශ නැත්තේ බාහිර රූපයන් දකී නු'යි විමොහෙෂ නම් වෙයි. පටිසමහිදුමගොහා - මහාවගහ - විමොකඛ**ක**ථා

කථං සුහනෙත'ව අධිමූතෙතා¹ හොනීති විමොතෙඛා: ඉඩ භිකබු මෙතතා සහගතෙන චෙතසා එකං දිසං එරිතා විහරති, තථා දුතියං, තථා තතියං, තථා චතුනිං.² ඉති උද්ධමබෝ තිරියං සබබධි සබබතතතාය සබබාවනතං ලොකං මෙතතාසහගතෙන වෙතසා විපුලෙන මහගොතෙන අපපමාණෙන අවෙරෙන අඛාාපජෙජන³ එරිතිා විහරති, මෙතතාය භාවි-තතතා සතතා අපපටිකුලා⁴ හොනති. කරුණාසහගතෙන චෙතසා එකං දිසං -පෙ- කරුණාය භාවිතතතා සතතා අපපටිකුලා හොනති. මූදිනා-සහගතෙන වෙතසා එකං දිසං -පෙ- මූදිතාය භාවිතතතා සතතා අපපටි-කූලා හොනති. උපෙකබාසහගතෙන චෙනසා එකං දිසං -පෙ- උපෙකඛාය භාවිතතතා සතතා අපපටිකුලා හොනති. එවං 'සුහනෙත'ව අධිමූතෙතා හොතී'ති විමොකෙඛා.

කතමො ආකාසානඥවායතනසමාපතතිවිමොකෙඛා ඉට තිකබු සබබ-සො රූපසඤඤනං සමනිකකමා පටිඝසඤඤනං අත්ඔහමා නානතත-සඤඤනං අමනයිකාරා 'අනනෙතා ආකාසෝ'ති ආකාසානඤවායතනං උපසමපජ විහරති. අයං ආකාසානඤවායතනසමාපතතිවිමොකෙඛා.

කතමො විකුඤුණඤවායතනසමාපතනිවිමොකෙබා: ඉඩ භිකබු සබබ-පො ආකාසානඤවායතනං සමතිකකාමම 'අනනතං විඤඤණ'නති විඤඤ -ණඤවායතනං උපසමපජ විහරති. අයං විඤඤ ණඤවායතනසමාපතනි-විමොකෙබා.

ඝාතමො ආකිකුව කුඤයනන සමාපතතිවීමො කොඩා: ඉඩ භිකබු සබබසො විකුඤණ ඤවායනනං සමනිකකමම 'නත් කිඤවී'හි ආකිඤවණුඤයනනං උපසමපජ විහරනී. අයං ආකිඤවඤඤයනනන සමාපතතිවී මොකොො.

කතමො නෙවසණුඥානාසණුඥායතනසමාපතතිවීමොකොබා: ඉඩ හිකබු සබබසො ආකිණුවණුඥායතනං සමනිකකමේ නෙවසණුඥානාසණුඥායතනං උපසමපජජ විහරති. අයං නෙවසණුඥානාසණුඥායතනසමාපතතිවීමොකොබා.

කතමො සකුඤුවෙදයිතතිරොබසමාපතතිවිමොකෙඛා: ඉඩ භිකබු සබබසො නෙවසකුඤුනාසකුඤුගතනං සමතිකකමම සකුඤුවෙදයිත-නිරොබං උපසමපජජ විහරති. අයං සකඤඤුවෙදයිතනිරොධසමාපතති-විමොකෙඛා.

කතාමො සමයවීමොකෙඛා: චනතාරි ව ඣානානි, චනසෙසා ව අරුප-සමාපනතියො අයං සමයවීමොකෙඛා.

කතමො අසමයවිමොතෙඛා: චතතාරො ච අරියමහා, චතතාරි ච සාමඤඤඵලාති, තිබබානඤව. අයං අසමයවීමොකෙඛා.

කතමො සාමයිකො විමොකෙඛා: චතතාරි ච ඣානානි, චතසෙසා ච අරුපසමාපතතියො. අයං සාමයිකො විමොකෙඛා.

- 1. අධිම්නෙතා PTS අධිරමානකා සී 1,2. 2 වතුන් මජසං, සාා, සී 1, PTS
- 3. අබසාප ජොඩාන සසා, සි 1, PTS. 4. අපාතිකුලා සි 1,2.

කිසෙයින් 'ශුහ' යයි අබිමුකත වේ නුයි විමොසා වේ ද යත්: මෙ සස්නෙති මහණ තෙම මෛනී සහශිය සිතින් එක් දිශායෙක්ති සතාවයන් අරමුණු කොට වෙසෙයි, එසෙයින් දෙවැති තුන්වැනි සතරවැති දිශායෙහි සතාවයන් අරමුණු කොට වෙසෙයි, මෙසෙයින් උඩ යට සරස හැමතන්ති හැම සතුන් ඇති ලොව සියල්ලත් ආතමසමතායෙන් යුතු වැ විපුල වූ මහද්ගත වූ අපුමාණ වූ අවෛර වූ දවසාපාද වූ මෛනීසහශිය සිතින් අරමූණු කොට වෙසෙයි, මෛනීය වැඩූ බැමින් සතාවයෝ නො පිළිකුල් වෙති. කරුණාසහශිය සිතින් එක් දිශායෙක්ති සතාවයන් ... කරුණාව වැඩු බැවින් සතාවයෝ නො පිළිකුල් වෙති. මෘදුතා සහශිය සිතින් එක් දිශායෙක්ති සතාවයෝ නො පිළිකුල් වෙති. මෘදුතා සහශිය සිතින් එක් දිශායෙක්ති සතාවයෝ නො පිළිකුල් වෙති. මෘදුතා සහශිය සිතින් එක් දිශායෙක්ති සතාවයෝ නො පිළිකුල් වෙති. මෙසෙයින් 'ගුහ' යැ යි අබ්මුකත වේ' නු සි විමොසා නම් වෙයි.

අංකාසානඤවායතනසමාපතති සඬාහත විමොසෂ කවරෙ යත්: මෙ සස්නෙහි මහණ තෙම සථාකාරයෙත් රූපසංඥවත් ඉක්මවීමෙත් පුහිස-සංඥවත් පුහාණයෙත් නානානිසංඥවත් නො මෙනෙහි කිරීමෙත් 'ආකාශය අනනත යැ'යි ආකාසානඤවායතනයට පැමිණ වාසය කෙරෙයි මේ ආකාසානඤවායතනසමාපතති සඬාහත විමොසෂ නම් වෙයි.

විදාසුණ සැවායතනසමාපතති සබාහත විමොසෂ කවරෙ යන්: මෙ සස්නෙහි මහණ තෙම සඒාකාරයෙන් ආකාසානසැවායතනය ඉක්මවා 'විඥාභය අනනත යැ'යි විසැසැදුණ සැවායතනයට පැමණ වාසය කෙරෙයි. මේ විසැසැදුණ සැවායතනසමාපතති විමොසෂ නම් වෙයි.

ආකිඤවණැඤයතනසමාපතති සඬාහත විමොක්ෂ කවරෙ යන්: මෙ සස්නෙති මහණ තෙම සළාකාරයෙන් විඤඤුණඤවායනනය ඉක්මවා කිසිවක් නැතැ'යි ආකිඤවඤඤයනනයට පැමිණ වාසය කෙරෙයි. මේ ආකිඤවඤඤයතනසමාපතති විමොක්ෂ නම් වෙයි.

නෙවස කැකිදුනා සකැකිද ගතන සමාපතති සෑඛාහත විමොකෂ කවරෙ යන්: මෙසස්නෙහි මහණ තෙම සජීාකාරයෙන් ආකියාව කැකිදුයතනය ඉක්මවා නෙවසකැකිදනා සකැකිද යතනයට පැමිණ වාසය කෙරෙයි. මේ නෙවසකැකිදු-නා සකැකිදුයතන සමාපතති විමොකෂ නම් වෙයි.

සංඥවේදයිතනිරොඩසමාපතති සෑඛාහත විමොසා කවරෙ යන්: මෙ සස්නෙහි මහණ තෙම සාළාකාරයෙන් නෙවසඤඤනාසඤඤයතනය ඉක්මවා සංඥවේදයිතනිරොඩයට පැමණ වාසය කෙරෙයි. මේ සංඥ– වෙදයිතනිරොඩසමාපතති විමොසා නම් වෙයි.

සමයවිමොසා නම් කවරෙ යන්: සතර ඛාානයෝ ද සතර අරූප-සමාපතතිහු ද යන මේ සමයවීමොසා නම් වෙයි.

අසමයවිමොඤ නම් කවරෙ යන්: සතර ආයසීමාගීයෝ ද සතර ශුාමණාඵලයෝ ද නිව්ාණය ද යන මේ අසමඟවිමොඤ නම් වෙයි.

සාමයිකවිමො*ස*ෂ නම් කවරෙ යන්: සතර ඛාානයෝ ද සතර අරූප– සමාපතතිහු ද යන මේ සාමයිකවිමො*ස*ෂ නම් වෙයි. පටිආමහිදුමගොො-මහාවගො-වීමොකඛකථා

කතාමො අසාමයිකො විමොකෙඛා: වතතාරෝ ච අරියමගතා, වතතාරි ච සාමඤඤඵලාති, නිබබානඤව. අයං අසාමයිකො විමොකෙඛා.

කතාමො කුපෙපා විමොකෙඛා: චනතාරි ච ඣානානි, චතසෙසා ච අරුපසමාපතතියො. අයා කුපෙපා විමොකෙඛා.

කතමො අකුපෙපා විමොකෙඛා: චතතාරො ච අරියමගහා, චතතාර ච සාමඤඤඵලානි, නිබබානඤව. අයං අකුපෙපා විමොකෙඛා.

කතමො ලොකියො විමොකෙඛා: වතතාරි ව ඣානානි, චනසෙසා ච අරුපසමාපතනියො. අයං ලොකියො විමොකෙඛා.

කතමො ලොකුතතරො විමොකෙඛා: චතතාරො ච අරියමගහා, චතතාරි ච සාමඤඤඵලානි, නිබබානඤව. අයං ලොකුතතරො විමොකෙඛා.

කතාමො සාසවො විමොකොඛා: චතතාරි ච ඣානානි, චතසෙසා ච අරුපසමාපතතියො. අගං සාසවො විමොකොඛා.

කතමො අනාසවො වීමොකෙඛා: චිතතාරො ච අරියමහා, චතතාරි ච සාමඤඤඵලාති, තිබබානඤව. අයං අනාසවො වීමොකෙඛා

කතමො සාමිසො විමොකඛා: රූපපටිසඤිඤිතෙතා¹ විමොකෙඛා_. අයං සාමිසො විමොකෙඛා.

සාතමො නිරාම්සො විමොකෙඛා: අරුපපටිසඤඤඤෝහොතා² විමොකෙඛා. අයං නිරාම්සො විමොකෙඛා.

කතමො නිරාම්සා³ නිරාම්සනරො වීමොකෙඛා: චතතාරො ව අරිය-මහතා, වතතාරි ච සාමඤඤඵලානි, නිබබානඤව. අයං නිරාම්සා නිරාමි-සතරො විමොකෙඛා.

කතමො පණ්හිතො විමොකෙඛා: චනතාරි ච ඣානානි, චනසෙසා ච අරුපසමාපතනියො, අයං පණ්හිතො විමොකෙඛා.

කතමො අපාණ්තිතො විමොකෙඛා: චතතාරෝ ච අරියමගහා චතතාරි ච සාමඤඤඵලානි, නිබබානඤව. අයං අපාණ්තිතො විමොකෙඛා.

කතුමො පණ්ගිතපටිපපසාදධි⁴ විමොකෙඛා: ප**ළුමසා කිානසා⁵** පටිලාහො වා විපාකොවා -පෙ- නෙවසණැකුනාසණැකුගතනසමාපතතියා පටිලාහො වා විපාකො වා. අයං පණ්ගිතපටිපපසාදුඩ්විමොකෙඛා.

කතමො සඤඤ තෙතා විමොකෙඛා: චතතාරි ච ඣානානි, චතසෙසා ච අරුපසමාපතනියො. අයං සඤඤ තො විමොකෙඛා.

කතමො විසඤඤුතෙතා විමොකෙඛා: වතතාරෝ ව අරියමගහා, වතතාරි ව සාමඤඤඵලාති, නිබබානඤව. අයං විසඤඤුගෙතා විමොකෙඛා.

කාගමො එකාතතවීමොකෙඛා: චතතාරෝ ච අරියමගහා, චතතාරි ච සාමඤඤඵලානි, නිබබානඤව. අයං එකාතතවීමොකෙඛා.

^{1.} ರೇರದರರಿಜಪ್ ಪ್ರಾ ಮಾ ತಿರೆದು, ಹಸು, PTS 2. ಇರೇರಂ ರರಿಜಪ್ ವ್ಹ್ ಮಾ .- ೨ಕಕ್ಕು ಹಸು, PTS

^{3.} නිරාම්සා'නි තායිපොළුකෙ නාස්ව 4. පණ්හිතපපටිපසාසදබ - මජසං. අසං, PTS

^{5.} පයමජාවානාසය - සාහා, සී 1;2. PTS

පටිසමහිදුමාගීය- මහාවගී - විමොඤකථා

අසාමයිකවිමොසා නම් කවරෙ යත්: සතර ආගාීමාගීයෝ ද සභර ශුාමණාඵලයෝ ද නිළුණය ද යන මේ අසාමයිකවිමොසා නම් වෙයි.

කොපෘචිමොසු නම් කවරෙ යන්: සතර ඛ්ෂානයෝ ද සතර අරූප-සමාපතතීහු ද යන මේ කොපょවිමොසු නම් වේ.

අකොපාවිමොසෂ නම් කවරෙ යත්: සතර අංගීමාගීයෝ ද සතර ශුාමණාපඵලයෝ ද නිළුණය ද යන මේ අකොපාවිමොසෂ නම් වෙයි.

ලෞකිකවිමොසු නම් කවරෙ යන්: සතර ඛාානයෝ ද සතර අරූප-සමාපතතීහු ද යන මේ ලෞකිකවිමොසු නම් වෙයි.

ලොකොතතරවිමොසෂ නම් කවරෙ යත්: සතර ආය**සීමාගීයෝ ද** සතර ශුාමණාඵලයෝ ද නිළුණය ද යන මේ ලොකොතතරවිමොසෂ නම් වෙයි.

සාසුවවිමොඤ නම් කවරෙ යත්: සතර බහනයෝ ද සතර අරුප-සමාපතතිහු ද යන මේ සාසුවවිමොඤ නම් වෙයි.

අනාසුවවිමොකෂ නම් කවරෙ යත්: සතර ආයයිමාගීයෝ ද සතර ශුාමණයඵලයෝ ද නිළුණය ද යන මේ අනාසුවවිමොකෂ නම් වෙයි.

සාම්ෂ විමොඤ නම් කවරෙ යන්: රූපඛාහපනිසංසුකත වූ විමොඤ-ය යි. මේ සාම්ෂ විමොඤ නම් වෙයි.

නිරාම්ෂවිමොඤ නම් කවරෙ යත්: අරූපසමාපතතිපුතිසංයුකත වූ විමොඤා යයි. මේ නිරාමිෂවිමොඤා නම් වෙයි.

නිරාම්ෂයට වඩා අභිශයින් නිරාම්ෂ වූ විමොඤ හම් කවරෙ යත්: සතර අායසීමාගීයෝ ද සතර ශාමණාවලයෝ ද නිඖණය ද යන මේ නිරාම්ෂයට වඩා නිරාමිෂතර වූ විමොඤ නම් වෙයි.

පුණ්හිතවිමොකෘ නම් කචරෙ යත්: සතර බහනයෝ ද සතර අරූප-සමාපතතිහු ද යන මේ පුණ්හිතවිමොකෘ නම් වෙයි.

අපුණි්සිතවිමොසාස නම් කවරෙ යත්: සතර ආයාසිමාගීයෝ ද සතර ශුාමණා ඵලයෝ ද නිළාණය ද යන මේ අපුණි්සිතවිමොසාස නම් වෙයි.

පුණ්ධි සන්හිඳීම් සභාහාන විමොකෂ නම් කවර යන්: පුථාමධාහන-යාගේ පුතිලාභය හෝ විපාකය හෝ යැ... නෙවසඤඤනාසඤඤයනන-සමාපනානියගේ පුතිලාභය හෝ විපාකය හෝ යි. මේ පුණ්ධි සන්හිදීම් සභාහාන විමොකෂ නම් වෙයි.

සංයුකතවිමොඤ නම් කවරේ යන්: සතර බහානයෝ ද සතර අරූප-සමාපතතිහු ද යන මේ සංයුකතවිමොඤ නම් වෙයි.

විසංසුකතවිමොසා නම් කවරෙ යන්: සහර ආයදීමාගීයෝ ද සහර ශුාමණයඵලයෝ ද නිළුණය ද යන මේ විසංසුකතවිමොසා නම් වෙයි.

එකතිවිමොකෘ නම් කවරෙ යත්: සතර ආයදීමාගීයෝ ද සතර ශුාමණයඵලයෝ ද නිළුණය ද යන මේ එකතිවිමොකෘ නම් වෙයි.

කතමො නානතතවීමොකෙඛා: වතතාරි ච ඣානාති, වතසොා ව අරුපසමාපතතියො. අයං නානතතවිමොකෙඛා,

කතුමො සකුඤුවිමොකෙඛා: සිගා එකො සකුඤුවීමොකෙඛා දස සඤඤුවිමොකඛා හොනති, දස සඤඤුවිමොකඛා එකො සඤඤුවිමොකෙඛා හොත් වඤ්චසෙන පරිගාගෙන.1

සියානී කථකුව සියා: අනිච්චානුපසානා කැණා² නිච්චතෝ සකුකුය මූච්චනීන්³ සකැකුවිමොතෙඛා, දුකඛානුපසානා කඳුණං සුබතෝ සකුකුය මූච්චනීන්³ සකැකුවිමොතෙඛා, අනතතානුපසානා කඳුණං අතතතෝ සකුකුය මූච්චනීන් සකැකුවිමොතෙඛා, නිබබිදනුපසානා කඳුණං රාශතෝ සකැකැය මූච්චනීන් සකැකැවීමොතෙඛා, විරාශානුපසානා කඳුණං රාශතෝ සකැකැය මූච්චනීන් සකැකැවීමොතෙඛා, නිරෝඛානුපසානා කඳුණං එමුදයතො සකැකැය මූච්චනීන් සකැකැවීමොතෙඛා, නිරෝඛානුපසානා කඳුණං එමුදයතො සකැකැය මූච්චනීන් සකැකැවීමොතෙඛා, නිරෝඛානුපසානා කඳුණං සමුදයතො සකැකැය මූච්චනීන් සකැකැවීමොතෙඛා, නිරෝඛානුපසානා කඳුණං සමූදයතො සකැකැය මූච්චනීන් සකැකැවීමොතෙඛා, පටිනිසානානුපසානා කඳුණං අදෙනතො සකැකැය මූච්චනීන් සකැකැවීමොතෙඛා, අනිමතතානුපසානා කඳුණං නිමතතතො සකැකැය මූච්චනීන් සකැකැවීමොතෙඛා, අනිමතතානුපසානා කැටීණං තිමතතතො සකැකැය මූච්චනීන් සකැකැවීමොතෙඛා, අපාණ්තිතානු-පසානා කැටීණං පණ්ඩයා සකැකැය මූච්චනීන් සකැකැවීමොතෙඛා, සකැකැවීමොතෙඛා.

එවං සියා එකො සඤඤාවිමොකෙඛා දස සඤඤාවිමොකඛා හොනති, දස සඤඤාවිමොකඛා එකො සඤඤාවීමොකෙඛා හොති වඤ්වසෙන පරියායෙන.

රුපෙ අනිච්චානුපසාහා කුණං නිව්වතො සකුකුය මූච්චතීති සකුකු විමොකොඛා - පෙ– රූපෙ සුකුකුතානුසානා කැණං අභිනීවෙසතො සකුකුය මූච්චනීති සකුකුවිමොකොඛා. එවං සියා එකො සකුකු විමොකොඛා දසසකුකුවිමොකඛා හොනති, දස සකුකුවිමොකාඛා එකො සකුකුවිමොකොඛා හොති වනුවසෙන පරියාගෙන.

වෙදනාය - පෙ - සහැකුය - පෙ - සහාරෙසු - පෙ - විහැකුණෙ - පෙ චකාබුසම්ං - පෙ - ජරාමරණ අනිච්චානුපසානා කැණෙ නිච්චනො සහැකුය මූච්චනීනී සහැකුම්මොකොබා - පෙ - ජරාමරණෙ සුහැකැතානුපසානා කැණෙ අභිනිවෙසනො සහැකුම්මොකොබා - පෙ - ජරාමරණෙ සුහැකැතානුපසානා කැණෙ අභිනිවෙසනො සහැකැම්මොකොබා - පෙ සහැකැම්මොකොබා, එවං සියා එකො සහැකැවීමොකොබා දස සහැකැම්මොකබා හොනති, දස සහැකැමීමොකා එකො සහැකැමීමොකොබා හොනි වනුවසෙන පරියායෙන. අයං සහැකැ-වීමොකොබා.

කාතාමො *ක*ඳුණවීමොකොබා: සිහා එකො *ක*ඳුණවීමොකොබා දස කඳුණවීමොකබා හොනති. දස *ක*ඳුණවීමොකබා එකො *ක*ඳුණවීමොකෙබා කොති වනුවසෙන පරියායෙන.¹

¹ පරියාගෙන සියානි - මජයං, 2 අනිවවානුපසාන ඇත් හම් සමාස පදං, අනිවවානු-පසානා ඇත් හනි වා පාඨෝ තථා සෙසෙනුපි - අටයකථා, 3. විමුවවතීනී - සී 2,

නානාතිවිමොඤ නම් කවරෙ යත්: සතර බානයෝ ද සතර අරූපසමාපතතිහු ද යන මේ නානාතිවිමොඤ නම් වෙයි.

සංඥවිමොකෘ නම් කචරර යන්: එක් සංඥවිමොකෘය දශසංඥ– විමොකෘයෝ වෙනී ද දශසංඥවිමොකෘගෝ එක් සංඥවිමොකෘය වේ යයි ද වසනුවශයෙන්, පයඎයයෙන් වන්නේ යි.

සියා යෙනු: කිසෙයින් වන්නේ ද යන්: අනිච්චානුපසානාකා,ණය නිනා වශයෙන් පැවැති සංඥයෙන් මිදේ නූ'යි සංඥවිමොසාෂ නම, දකානනපසානාකා,ණය සුබසංඥයෙන් මිදේ නූ'යි සංඥවිමොසාෂ නම, අනතතානුපසානාකා,ණය ආතමසංඥයෙන් මිදේ නූ'යි සංඥවිමොසාෂ නම, නිබාදිනුපසානාකා,ණය නසිදි වශයෙන් පැවැති සංඥයෙන් මිදේ නූ'යි සංඥවිමොසාෂ නම, විරාශානුපසානා කැණෙන රාශසංඥයෙන් මිදේ නූ'යි සංඥවිමොසාෂ නම, විරාශානුපසානා කැණෙන සමූදයසංඥයෙන් මිදේ නූ'යි සංඥවිමොසාෂ නම, පටිනිසාහශානුපසානා කැණෙන සමූදයසංඥයෙන් මිදේ නූ'යි සංඥවිමොසාෂ නම, පටිනිසාහශානුපසානා කැණෙන සමූදයසංඥයෙන් මිදේ නූ'යි සංඥවිමොසාෂ නම, අනිමතතානුපසානා කැණෙන නීමතතසංඥ-යෙන් මිදේ නූ'යි සංඥවිමොසාෂ නම, අපාණ්තිතානුපසානා කැණෙන කීමෙන සමා කැණෙන සංඥයෙන් මිදේ නූ'යි සංඥවිමොසාෂ නම, පුණැකිනානුපසානා කැණෙන අතිනිවෙශසංඥයෙන් මිදේ නූ'යි සංඥවිමොසාෂ නම.

මෙසෙයින් එක් සංඥවිමොකාෂය දශසංඥවිමොකාෂයෝ වෙනී ද දශසංඥ විමොකාෂයෝ එක් සංඥවිමොකාෂය වේ යයි ද වසනු වශයෙන් පයකියයෙන් වන්නේ යි.

රූපයෙහි අනිච්චානුපසානා බැහුණය නිතාසංඥයෙන් මිදේ නු' යි සංඥවිමොකෘ නම ... රූපයෙහි සුණැඤතානුපසානා බැංණය අභිනිවෙශ සංඥයෙන් මිදේ නු'යි සංඥවිමොකෘ නමි. මෙසෙයින් එක් සංඥවිමොකෘය දශසංඥවිමොකෘයෝ වෙනී ද දශසංඤවිමොකෘයෝ එක් සංඥවිමොකෘය වේ යයිද වසනු වශයෙන් පගැඩියයෙනේ වන්නේ යි.

වෙදනාගෙහි ... සංඥයෙහි ... සංසකාරයන්හි ... විඥනයෙහි ... වසුමසෙහි ... ජරාමරණයෙහි අනිච්චානුපසානාඤණය නිතාසංඥයෙන් මිදේ නු යි සංඥවිමොකෘ නම ... ජරාමරණයෙහි සුඤඤතානුපසානාඤණය අහිතිවෙශසංඥයෙන් මිදේ නු යි සංඥවිමොකෘ නම්. මෙසෙයින් එක් සංඥවිමොකෘය දශසංඥවිමොකෘයෝ වෙනී ද දශසංඥවිමොකෘයෝ එක් සංඥවිමොකෘය වේ යයි ද වසනුවශයෙන් පයාීායෙන් වන්නේ යි. මේ සංඥවිමොකෘ නම්.

ඥනවිමොකෂ නම් කවරෙ යත්. එක් ඥනවිමොකෂය දශ ඥන– විමොකෂයෝ වෙතී ද දශ ඥනවිමොකෂයෝ එක් ඥනවිමොකෂය වේ යයි ද වසතු වශයෙත් පයතිංයයෙත් වන්නේ යි. සියාති කථකුව යියා: අනිච්චානුපසානා යථාතුතං සැදුණා නිච්චතො සමෝහා අසැසැණා මුච්චනීත් සැදණවිමොකෙකා, දුකකානුපසානා යථාතුතං සඳණං සුඛතො සමෝහා අසැසැණා මුච්චනීත් සැදණවිමොකෙකා. අනතතා-නුපසානා යථාතුතං සැදුණං අතතතො සමෝහා අසැසැණා මුච්චනීත් සඳණවිමොකෙකා, නිබබ්දනුපසානා යථාතුතං සැදුණං නාස්දියා සමෝහා අසැසැණා මුච්චනීත් සඳණවිමොකෙකා, විරාහානුපසානා යථාතුතං සැදුණං රාගතො සමෝහා අසැසැණා මුච්චනීත් සැදණවිමොකෙකා, නිරෝඛානු-පසානා යථාතුතං සැදුණං සමුදයතො සමෝහා අසැසැණා මුච්චනීත් සැදුණවිමොකෙකා, පටිනිසාගහනුපසානා යථාතුතං සැදුණං ඉප්චනීත් සැදුණවිමොකෙකා, පටිනිසාගහනුපසානා යථාතුතං සැදුණං අපුවනීත් සැදුණවිමොකෙකා, පටිනිසාගහනුපසානා යථාතුතං සැදුණං අවුවනීත් සැලිණවිමොකෙකා, පටිනිසාගහනුපසානා යථාතුතං සැදුණං මුච්චනීත් සැදුණ-වීමොකෙකා, අපණිතිතානුපසානා යථාතුතං සැදුණං පණිබිගා සමොහා අසැසැණං මුච්චනීත් සැදුණවිමොකෙකා, සුසැසැතානුපසානා යථාතුතං සැදුණං අනිතිවෙනතා සමෝහා අසැසැකතානුපසානා යථාතුතං

එවං සියා එකො කිදුණවීමොකෙඛා දස කිදුණවීමොකඛා හොනති, දස කිදුණවීමොකඛා එකො කිදුණවීමොකෙඛා හොති වණුවසෙන පරියාසෙන.

රූපෙ අනිචචානුපසානා යථාභූතං සදුණං නිචචතො සමෝහා අභුඥුණා මූචචතීනි, ඤුණවිමොකෙඛා - පෙ - රූපෙ සුඤඤතානුපසානා යථාභූතං ඤුණං අනිනිචේසතො සමෝහා අඤඤූණණ මූචචතීනි ඤුණ-විමොකෙඛා. එවං සියා එකො ඤුණවිමොකෙඛා දස ඤූණවිමොකඛා ගොනති, දසඤූණවිමොකෙඛා එකො ඤුණවිමොකෙඛා ගොති වස්වුවසෙන පරිශාශෙන.

වෙදනාය - පෙ - සංකුකුය - පෙ - සංඛාරෙසු - පෙ - විකුකුණෙ - පෙ -වකබුසමං - පෙ - ජරාමරණෙ අනිච්චානුපසානා යථාභූතා කැණ නිව්වතො සමෙමාහා අකැකුණා මූච්චනීති කැණ විමොකෙඛා - පෙ - ජරාමරණෙ සුකැකැතානුපසානා යථාභූතං කැණ හා අහිනිවේසතො සමෙමාහා අකුකුණා මූච්චනීති කැණ විමොකෙඛා එවං සියා එකො කැණ විමොකෙඛා දස කඳුණවිමොකඛා හොනති, දස කැණ විමොකඛා එකො කඳුණ විමොකෙඛා හොති වන්වුවසෙන පරියානෙ, අයං කැණුණවිමොකෙඛා.

කතාමො සීතියියා විමොකඛා: සියා එකො සීතියියාවිමොකෙඛා දහ සීතියියාවිමොකඛා හොහති, දස සීතියියාවිමොකඛා එකො සීතිසියා විමොකෙඛා හොති වන්වසෙන පරියායෙන

සියා යනු: කිසෙයින් වන්නේ ද යන්: අනිච්චානුපසානා සඬඛානත ගථාහතඥනය නිතා වශයෙන් පැවැති සමෝහා සඬාහාත නො දනීමෙන් මිදේ නු' යි ඥ නව්මොසා නම, දුකඛානුපසසනා සඞ්ඛාන යථාභූතඥ නය සුඛ වශයෙත් පැවැති සමෝහය වූ නො දනීමෙත් මිදේ නු' යි ඥ නව්මොසුෂ නම, අනතතානුපසසනා සඬබාහත යථානූතඥනය ආතම වශයෙන් පැවැති සමෝමාහය වූ නො දනිමෙන් මිදේ නු'යි ඥනවිමොසා නම, නිබබිදුනු-පසාසනා සඬබාහාන යථාභූතඥනය නාණි වශයෙන් පැවැති සමෝහය වූ නො දැනීමෙත් මිදේ නු' යි ඥනවිමොසෂ නම, විරාගානුපසසනා සඬාහත යථාභූතඥනය රාග වශයෙන් පැවැති සමෝහය වූ නො දනීමෙන් මිදේ නු' යි ඥනවීමොසු නම, නිරොධානුපසානා සඞ්ඛාාත යථාභූතඥනය සමුදය වශයෙන් පැවැති සමෝහය වූ නො දනීමෙන් මිදේ නු'යි සූන-විමොසම නම, පටිනිසසගගානුපසසනා සඬ්බයාන යථානුතඥනය ආදන වශයෙන් පැවැති සමෝහය වූ නො දනීමෙන් මිදේ නු'යි ඥනවිමොසම නම, අනිමිතතානුපසාසනා සඬඛයාන යථාභූතඥනය නිමිතන වශයෙන් පැවැති සමේමාහය වූ නො දැනීමෙන් මිදේ නු' යි ඥ නවිමොසෂ නම, අපපණිහිතානුපසානා සඬඛානත සථාභූතඥනය පුණිබ් වශයෙන් පැවැති සමෝහය වූ නො දනීමෙන් මිදේ නු' සි ශූනවිමොසෂ නම, සුඤඤතානු-පසානා සඬාහාන යථාභූතඥනය අභිනිවෙශ වශයෙන් පැවැති සමෙමාහය වූ නො දනීමෙත් මිදේ කු'යි ඥ නවිමොසෂ නම්.

මෙසෙයින් එක් ඥනවිමොකෘශ දශඥනවිමොකෘයෝ වෙතී ද දශඥන– විමොකෘගෝ එක් ඥනවිමොකෘග වේ යයි ද වසනුවශගෙන් පයතීායයෙන් වන්නේ යි.

රූපයෙහි අනිච්චානුපසානා සභාගත යථාතුතඥනය නිතා වශයෙන් පැවැති සම්මාහය වූ නො දනීමෙන් මිදේ නු'යි ඥනවිමොසා නම ... රූපයෙහි සුණැඤතානුපසානා සභාගත යථාතුතඥනය අභිතිවෙශ වශයෙන් පැවැති සම්මාහය වූ නො දනීමෙත් මිදේ නු'යි ඥනවිමොසා නම්. මෙසෙසින් එක් ඥනවිමොසාය දශ ඥනවිමොසාගෝ වෙනී ද, දශඥන– විමොසායෝ එක් ඥනවිමොසාය වේ යයි ද වසානුවශයෙන් පය්ථායයෙන් වන්නේ යි.

වෙදනායෙහි ... සංඥයෙහි ... සංසාරයන්හි ... විඥනයෙහි ... චඤුසෙහි ... ජරාමරණයෙහි අනිච්චානුපසානා සභාහාන යථාභූනඥනය නිතා වශයෙන් පැවැති සමෝහය වූ නො දනීමෙන් මිදේ හු'යි ඥන-විමොකෘ නම ... ජරාමරණයෙහි සුඤඤානානුපසානා සභාහාන යථාභූන ඥනය අභිනිවෙශ වශවයන් පැවැති සමෝහය වූ නො දනීමෙන් මිදේ නු'යි ඥනවිමොකෘ නම්. මෙසෙයින් එක් ඥනවිමොකෘය දශඥනවිමොකෘයෝ වෙතී ද, දශඥනවිමොකෘයෝ එක් ඥනවිමොකෘය වේ යයි ද වසනු වශයෙන් පගැීායයෙන් වන්නේ යි. මේ ඥනවිමොකෘ නම් වේ.

ශීතීසයාද්විමොකෂ නම් කවරෙ යත්: එක් ශීතීසහාද්විමොකෂය දශ ශීතීසහාද්විමොකෂයෝ වෙතී ද දශ ශීතීසහාද්විමොකෂයෝ එක් ශීතීසහාද් විමොකෂය වේ යයි ද වසනු වශයෙන් පයසිායයෙන් වන්නේ ශි.

සියානි කථකව සියා: අනිචවානුපසයනා අනුතතරං සීතිහාවං සැගණං1 නිචචතො සහතාපපරිලාහදරථා මූචචතීති සීතිසියාවිමොකෙඛා. දුකඛානු-පසානා අනුතතරං සීතිභාවං ඤණං සුඛතො සතතාපපරිලාහදරථා මුච්චතීති සීතිසියාවිමොකෙඛා. අනතතානුපසානා අනුතතර, සීතිභාවං ඤණං අතතතො සහතාපපරිලාහදරථා මූච්චතීති සීතිසියා විමොකොඛා. තිබබිදුනුපසානා අනුතතරං සීතිහාවං ඤැණං නඥියා සනතාපපරිළාහ-දරථා මූචවතීති සීතිසියාවිමොකෙඛා, විරාගානුපසසනා අනුතතරං සීති-භාවං ඤ ණං රාගතො සනතාපපරිලාහදරථා මුච්චතීති සීතිසියා විමොකෙබා. නිරොධානුළසානා අනූතතරං සීතිභාවං කැණං සමුදගතො සනතාපපරි-ලාහදරථා මූචවතිති සීතිසියාවිමොකෙඛා. පටිනිසසගගානුපසසනා අනුතතරං සීතිභාවං කැණං ආදනතො සහතාපපරිලාහදරථා මූච්චතීති සීතිසිගා-විමොකෙබා. අතිමතතානුපසානා අනූතතරං සීතිභාවං ඤුණං නිමතතතො සනතාපපරිලාහදරථා මුච්චතීති සීතිසියාවිමොකෙඛා. අපාණිහිතානුපසානා අනුතතරං සීතිභාවං ඤුණං පණිබියා සනතාපපරිළාහදරථා මූච්චතීති සීතිසිගාවිමොකෙඛා. සුඤඤතානුපසානා අනුතතරං සීතිභාවං ඤණ අභිතිවෙසතො සනතාපපරිලාහදරථා මූවවනීති සීනීසියා විමොකෙඛා.

එවං සියා එකො සීතිසියාවිමොකෙකා දස සීතිසියාවිමොකකා හොනති, දස සීතිසියාවිමොකකා එකො සීතිසියාවිමොකෙකා හොති වන්ඩුවසෙන පරියායෙන.

රූපෙ අතිච්චානුපසානා අනුතතරං සීතිභාවං කැණං නිච්චතො සනතාපපරිලාහදරථා මුච්චතීති සීතිසියාවිමොකොඛා, -පෙ- රූපෙ සුඤඤ-තානුපසානා අනුතතරං සීතිභාවං ඤණං අභිනිවේසතො සනතාපපරි-ලාහදරථා මුච්චතීති සීතිසියාවිමොකොඛා. එවං සියා එකො සීතිසියා-විමොකොඛා දස සීතිසියාවිමොකාඛා හොනති, දස සීතිසියාවිමොකාඛා එකො සිතිසීයාවිමොතොඛා හොති වන්නුවසෙන පරියායෙන.

වෙදනාය - පෙ- සභාඤය - පෙ- සභාගරස - පෙ- විභාඤාණ - පෙ-චකබුසස මං - පෙ- ජරාමරණෙ අනිවචානුපසානා අනුතතරං සීතිහාවං භැණා නිවචතො සනතාපපරිලාහදරථා වුවචතීති සීතිසියාවිමොකෙඛා - පෙ- ජරාමරණෙ සුඤඤතානුපසානා අනුතතරං සීතිහාවං භෘණා අභිතිවෙසතො සනතාපපරිලාහදරථා මුවචතීති සීතිසියාවිමොකෙඛා.

එවං සියා එකො සීතිසියාවිමොකෙඛා දස සීතිසියාවිමොකඛා හොනති, දස සීතිසියාවිමොකඛා එකො සීතිසියාවිමොකෙඛා හොති චනු්වසෙන පරියායෙන. අයං සීතිසියාවිමොකෙඛා.

පටිස මහිදුමාගීය-මහාචගී-විමොකෂකථා

සියා යනු: කිසෙයික් වන්නේ ද යන්: අතිවවානුපසසනා සඬ්ඛාන අනුතතර (උතුම්) වූ ශීතිභාව (නිමීාණ) ඥනය තිතා වශයෙන් පැවැති (කෙලශ සඬාසාත) සහතාපපරිදුහදරථයෙන් (තැවීම්දුවීම්උණුසුමින්) මිදේ නු' යි ශීතීසාද්විමොසෘ නම, දුකඛානුපසසනා සඞඛාන අනුතතර ශීතිහාවඥනය සබ වශයෙන් පැවැති සනතාපපරිදහදරථයෙන් මිදේ නු' යි ශීතිසාද්විමොකෘ නම, අනතතානුපසානා සඬබාාත අනුතතරශීතිභාව ඥ නය ආතම වශයෙන් පැවැති සනතාපපරිදු හදරථයෙන් මිදේ නූ' යි ශීතීසහද්විමොසුෂ නම, තිබබිදුනුපසානා සඬාහාත අනුතතරශීතිභාවඥනය නාදි වශයෙන් පැවැති සනතාපපරිදුහදරඑයෙන් මිදේ නූ' යි ශීතීසාදේ විමොසා නම, විරාගානපසානා සඬ්ඛාාත අනූතතර ශීතීභාවඥනය රාග වශයෙන් පැවැති සනතාපපරිදු හදරථයෙන් මිදේ නු'යි ශීතී භාදේවිමොකා නම, තිරොධානුපසානා සඬාහාත අනුහතරගිතිභාවඥනය සමූදය වශයෙන් පැවැති සනතාපපරිදහදරථයෙන් මිදේ නු'යි ශීතිස හැදීවිමොසා නම, පටිතිසා ගොනුපසානා සබාහාත අනූතතර ශීතිභාවඥනය ආදන වශයෙන් පැවැති සනතාපපරිදහදරථයෙන් මිදේනුායි ශීතීසාදේ විමොකෂ නම, අති-මිතතානුපසානා සංඛණත අහුතතර ශීතිභාවඥනය නිමිතත වශයෙන් පැවැති සනතාපරිදහදරඑයෙන් මිදේ නු'යි ශීතීසාදේවිමොකෘ නම, අපපණිහිතානු-පසාසනා සංඩාහාත අනුතතරශීතිහාවඥනය පුණ්ඩි වශයෙන් පැවැති සනතාපපරිදහදරථයෙන් මිදේ නු'යි ශීතීසාදේවිමොසු නම, සුඤඤතානු-පසසනා සඬබාංත අනුතතර ශීතිහාවඥනය අභිතිවෙශ වශයෙන් පැවැති සනතාපපරිදු හද රථයෙන් මිදේ නු'යි ගිතීසාදු දීවිමොකෘ නම්.

මෙසෙයින් එක් ශීනීසාද්විමොකෂය දශශීනීසාද්විමොකෂයෝ වෙනී ද දශශීනිසාද්විමොකෂයෝ එක් ශීනීසාද්විමොකෂය වේ යයි ද වසනු වශයෙන්, පයතියයෙන් වන්නේ හැ.

රූපයෙනී අතිව්වානුපසානා සභාහාත අනුතතර ශීතිතාවඥනය තිතය වශයෙක් පැවැති සනතාපපරිදහදරථයෙන් මිදේ නු'ශී ශීතීසහද්වීමොසම නම ... රූපයෙහි සුඤඤතානුපසානා සභාහාත අනුතතරශීතිතාවඥනය අහිනිවෙශ වශයෙන් පැවැති සනතාපපරිදහදරථ-යෙන් මිදේ නු' යි ශීතිසහද්වීමොසම නම්. මෙසෙයින් එක් ශීතිසහද් වීමොසමය දශශීතිසහද්වීමොසමයෝ වෙතී ද දශ ශීතිතහාද්වීමොසමයෝ එක් ශීතීසහද්වීමොසමය වේ යයි ද වසතු වශයෙන් පගහීයයෙන් වන්නේ යැ.

වෙදනාගෙහි ... සංඥගෙහි ... සංසකාරයන්හි ... විඥනගෙහි ... වසුළසෙහි ... ජරාමරණයෙහි අතිච්චානුපසානා සහිබාගත අනුතතරශීති-භාවඥනය නිතා වශයෙන් පැවැති සනතාපපරිදහදරථයෙන් මිදේ නු'යි ශීතීසාදේවිමොසාම හම ... ජරාමරණයෙහි සුඤඤතානුපසානා සහිබාත අනුතතරශීකිහාවඥනය අහිනිවෙශ වශයෙන් පැවැති සනතාපපරිදහදරථ-ගෙන් මිදේ නු'යි ශීතීසාදේවිමොසාම නම

මෙසෙයින් එක් ශිහිනාදේවිමොකෘය දශශීතීතාදේවිමොකෘයෝ වෙතී ද දශශිතිතාදේවිමොකෘයෝ එක් ශීතිතාද්විමොකෘය වේ යයි ද වසතු වශයෙන්, පයතියයෙන් වන්නේ සි. මේ ශීතීතාද්විමොකෘ නම් වේ.

කතුමො ඣානවිමොකොබා: නෙකබමමං ඣායතීති1 ඣානං කාමචඡ ඥං **ඣාපෙතීති ඣාතං, ඣා**සනෙතා² මුචචතීති ඣානවිමොකෙඛා, ඣාපෙනෙතා මුච්චතීති ඣානවිමොකොබා. ඣායන්තීතී³ බම්මා, ඣාපෙතීනි කිලෙසෙ, ඣාතෙ⁴ ච ඣාපෙ ච ජානාතීති ඣානවිමොකෙඛා. අඛ්යාපාදෙ ඣාගතීති¹ ඣාතං, බහාපාදං ඣාපෙතීති ඣාතං, ඣාගනෙතා² මූචචතීති ඣාත-විමොකෙඛා, ඣාපෙනෙතා මූවවතීති ඣානවිමොකෙඛා. ඣාසනත්තීනී බමා' කාපෙතීති කිලෙසෙ, කිාතෙ⁴ ව කිාපෙ ව ජානාතීති කිාන-විමොකෙකා ආලොකසඤඤ ඣාහතීන් ඣානං, පීනමිදධං ඣාපෙතීභි කිානං -පෙ- අවිකෙඛපො කිායතීතී කිානං, උදාවචං කිාපෙතීතී කිානං -පෙ- බමමවවතානං කායතීති කානං, විචික්වජං කිපෙතීති කානං - පෙ- කිදුණං කිාගතීති කිානං, අවිජරං කිාපෙතීති කිානං, -පෙ-පාමොජජං කියතීති කානං, අරතිං කාපෙතීති කානං -පෙ- පඨමං කිානං, කිායතීති කිානං, නීවරණේ¹ කිාපෙතීති කිානං - පෙ- අරහතත-මහොො ඣායනීති ඣානං, සබබක්ලෙසෙ ඣාපෙතීති ඣානං, ඣායනොා මුච්චතීති ඣානවිමොකෙඛා, ඣාපෙනෙතා මූච්චතීති ඣානවිමොකෙඛා. ඣායනතීන් බම්මා, ඣාපෙතීති කිලෙසෙ, ඣාතෙ ච ඣාපෙ ච ජානාතීති ඣානවිමොකෙඛා. අයං ඣානවිමොකෙඛා.

කතමො අනුපාදුවිතතසස විමොකෙඛා: සියා එකො අනුපාදුවිතතසස විමොකෙඛා දස අනුපාදුවිතතසස විමොකඛා හොතති, දස අනුපාදුවිතතසස විමොකඛා එකො අනුපාදුවිතතසස විමොකෙඛා හොති වඤ්වසෙන පරියාගෙන.

සියානි කථකුව සියා: අනිව්චානුපසානා කැණෙං නිව්වතා උපාදනා මුව්වතීති අනුපාදුවිතනසා විමොකෙඛා. දුකඛානුපසානා කැණෙං සුඛනො උපාදනා මුව්වතීති අනුපාදුවිතනසා විමොකෙඛා. අනාතානුපසානා කැණෙං අතතතො උපාදනා මුව්වතීනි අනුපාදුවිතනසා විමොකෙඛා. නිඛ්දනු– පසානා කැණ නඤියා උපාදනා මුව්වතීනි අනුපාදුවිතනසා විමොකෙඛා. විරාශානුපසානා කැණ රාශතො උපාදනා මුව්වතීනි අනුපාදුවිතනසා විමොකෙඛා. නිරොඛානුපසානා කැණං සමුදසනො උපාදනා මුව්වතීනී අනුපාදුවිතනසා විමොකෙඛා. පටිනිසාශානුපසානා කදීණං ආදනතො උපාදනා මූව්වතීනි අනුපාදුවිතනසා විමොකෙඛා. අනිමතනානුපසානා කඳණා නිමතනතො උපාදනා මුව්වතීනි අනුපාදුවිතනසා විමොකෙඛා. අපාණිතිතානුපසානා කැණෙං පණිධියා උපාදනා මුව්වතීනි අනුපාදුව විතනසා විමොකෙඛා. සුකැකුතානුපසානා කැණං අනිතිවෙනනො උපාදනා මුව්වතීනි අනුපාදුවිතනසා විමොකෙඛා.

එවං සියා එකො අනුපාදවිතනසය විමොකොබා දස අනුපාදුව්තනසය විමොකබා හොනති, දස අනුපාදුවිතනසය විමොකබා එකො අනුපාදු– චිතනසය විමොකොබා හොති වණුවසෙන පරියායෙන.

- 1. ජායනීති කතා, පු. 2. ජාගනෙනා සතා 3. ජායතනීති සතා 4. ජානත සත
- 5 නීවරණං සාහා.

ධාානවිමොඤ නම් කවරේ ශත්: නෛෂකුමා නෙමේ ධාාන කෙරේ නු' සි බාහන නම, කාමචඡඥය දවා නු' සි බාහන නම, බාහන කරනුයේ මිදේ නු' යි ධාහනවිමොසු නම, දවනුයේ මිදේ නු' යි ධහනවිමොසු නම කායනති යනු: බම්යෝ යැ, කාපෙති යනු: කෙලෙසත් යැ; බ**හන ක**ල ධම්යන් ද දැවුණු කෙලෙසුන් ද දනී නු' යි ධාහනවිමොසාෂ නම, අවහාපාද තෙමේ ඣාන කෙරේ නු' සි බාහන නම, වසාපාදය දවා නු' සි බාහන නම, ධාහන කරනුයේ මිදේ නු'යි ධාහනවිමොසු නම, දවනුයේ මිදේ නු'යි **ඩාහානව්මොසා නම. කායනා යනු: ඩම්යෝ යැ, කාපෙති** යනු: කෙලෙසන් යැ, ධාහන කළ බම්යන් ද දවුණු කෙලෙසුන් ද දනී නු' යි ධාහා නිම්මෝ සම නම. ආලෝකසංඥ නොමෝ ධාහන කෙරේනු' සි ධාහන නමු, පීනමිදධය දවා නු' සි ධාාන නමු ... අවිසෙෂප තෙමේ ඛාන කෙරේ නු' යි බාහන නම, ඖදධනාය දවා නු' යි බාහන නම ... බමා 9වන්න තෙමේ ධාසාන කොරේනු' සි ධාසාන නම, විවිකිතසාව දවානු' සී ධාසාන නම ... ඥ න තෙමේ ධාහන කෙරේ නු' යි බහාන තම, අවිදු ව දවා නු' යි ධාහන නම ... පුාමොද, නෙමේ ධාහන කෙරේ නු'යි ධාහන නම, අරතිය දවා නු' යි බාහන නම ... පුළුමබාහන තෙමේ බාහන කෙරේ නු' යි බාහන නම, නීවරණයක් දවා නු'යි ධාාන නම ... අභීනමාගී තෙමේ ධාාන කෙරේ නු' යි ධාහන නම, හැම කෙලෙසුන් දවා නු' යි ධාහන නම ... ඛාහන කරනුගේ මිදේ නු'යි බාහනවිමොසු නම, දවනුගේ මිදේ නු'යි බහන විමොසා නම. කායනති යනු: බම්යෝ යැ, කාපෙති යනු: කෙලෙසුත් යැ, බයාන කල දහමුදු දවුණු කෙලෙසුනුදු දනී නු'යි බයානවිමොසම නම්. මේ ධාානවිමොඤ නම් වේ,

අනුපාදචිතතවී මොසෂ කවරෙ යත්: එක් අනුපාදචිතතවි මොසෂය දශ අනුපාදචිතතවිමොසෂයෝ වෙතී ද දශ අනුපාදචිතතවිමොසෂයෝ එක් අනුපාදචිතතවිමොසෂය වේ යයි ද වසතු වශයෙන් පය ඕාගයෙන් වත්තේ යි.

මයා යනු: කිසෙයින් වන්නේ යැ යන්: අනිච්චානුපසානාසාදුණය තිතාවශයෙන් පැවැති උපංදනයෙන් (හුහණයෙන්) මිදේ නු'යි අනුපාද-විතතව්මොසු සැ, දුකඛානූපාසානාසාදණය සුඛ්චශයෙන් පැවැති උපංදන-යෙන් මිදේ නු'යි අනුපාදම්තතව්මොසු සැ, අන්තතානූපසානාසාදෑණය ආත්මවශයෙන් පැවැති උපංදනයෙන් මිදේ නු'යි අනුපාදම්තතව්මොසු සැ, තිබ්දිනුපසානාසාදණය හාසිවශයෙන් පැවැති උපංදනයෙන් මිදේ නු'යි අනුපාදවිතතවීමොසු සැ විරාශානුපසානාසාදණය රාශවශයෙන් පැවැති උපංදනයෙන් මිදේ නු'යි අනුපාදම්තතවීමොසු සැ නිරෝඛානුපසානා-සඳණය සමුදය වශයෙන් පැවැති උපංදනයෙන් මිදේ නු'යි අනුපාදම්තත-වීමොසු සැ පටිනසානොනුපසානාසාදුණය ආදනවශයෙන් පැවැති උපංද-නයෙන් මිදේ නු'යි අනුපාදවිතතවීමොසු සැ අනිමතතානුපසානාසාසාදණය නිම්තතවශයෙන් පැවැති උපංදනයෙන් මිදේ නු'යි අනුපාදවිතතවීමොසු සැ අපපණිනිතානුපසානාසානාසානාසානුණය පණ්ඩාවශයෙන් පැවැති උපංදනයෙන් මිදේ නු'යි අනුපාදවිතතවීමොසු සැ සුසැසැතානුපසානාසාසුණය අනිනිවෙශ වශයෙන් පැවැති උපංදනයෙන් මිදේ නු'යි අනුපාදවිතතවීමොසු සි.

මෙ සෙයිත් එක් අනුපාදුවිතතම් මොක්ෂය දශ අනුපාදුවිතතම් මොක්ෂයෝ වෙතී ද දශ අනුපාදුවිතතම් මොක්ෂයෝ එක් අනුපාදුවිතතම් මොක්ෂය වේ යයි ද වස්තුවශයෙන් පගතිංශයෙන් වන්නේ යි. රූපෙ අනිච්චානුපසාහන කැණං නිච්චතෝ උපාදනා මුච්චතීති අනු-පාදවිතතසා විමොතෙඛා. -පෙ- රූපෙ සුකැකුතානුපසානා කැණං අතිතිවේසතෝ උපාදනා මුච්චතීති අනුපාදවිතතසා විමොතෙඛා. එවං සියා එකො අනුපාදවිතතසා විමොතෙඛා දස අනුපාදවිතතසා විමොතඛා හොනති, දස අනුපාදවිතතසා විමොතඛා එකො අනුපාදවිතතසා විමොතෙඛා හොති වින්වසෙන පරියායෙන.

වේදනාය - පෙ - සකුකුය - පෙ - සංඛාරෙසු - පෙ - විකුකිදුණෙ - පෙ වක්බුසමං - පෙ - ජරාමරණෙ සුකුකුතානුපසානා කිදුණං අහිතිවෙසතො උපාදනා මුචවතීති අනුපාදවිතනසා විමොකෙඛා. එවං සියා එකො අනුපාදවිතනසා විමොකෙඛා දස අනුපාදවිතනසා විමොකඛා හොනති, දස අනුපාදවිතනසා විමොකඛා එකො අනුපාදවිතනසා විමොකෙඛා හොති වනුවසෙන පරියාශෙන.

අනිච්චානුපසානා කැණ කෙනිහුපාදනෙහි¹ මූව්චති. දුකානුපසානා කැණ කෙනිහුපාදනෙහි මූච්චති. අනතතානුපසානා කැණ කෙනිහුපාදනෙහි මූච්චති. නිබබිදනුපසානා කැණ -පෙ- විරාශානුපසානා කැණ -පෙ-තිරොබානුපසානා කැණ -පෙ- පටිනිසාශානුපසානා කැණ -පෙ-අනිමතතානුපසානා කැණ -පෙ- අපහෝගිනානුපසානා කැණ -පෙ-අනිමතතානුපසානා කැණ -පෙ- අපහෝගිනානුපසානා කැණ -පෙ-සුකැකැතානුපසානා කැණ කෙනිහුපාදනෙහි මූච්චතීති.

අනිචචානුපසානා කුණං නීහුපාදනෙහි මුචචහ්, දුකඛානුපසානා කුණං එකුපාදනා² මුචචති, අනතතානුපසානා කුණං නීහුපාදනෙහි මුචචතී, නිබබිදනුපසානා කැණං එකුපාදනා මුචචතී, විරාශානුපසානා කැණං එකුපාදනා මුචචතී, නිරෝධානුපසානා කැණං වනුහුපාදනෙහි මුචචති, පටිනිසාශානානුපසානා කැණං වනුහුපාදනෙහි මුචචතී, අනිමතතානු-පසානා කැණං නීහුපාදනෙහි මුචචති, අපපණිහිතානුපසානා කැණං එකුපපාදනා මුචචතී, සුඤඤතානුපසානා කැණං නීහුපාදනෙහි මුචචති.

අතිවවානුපසසනා ඤුණං කතමෙහි තීහුපාදනෙහි මුවවති දිට්ඨුපාදනා සීලබබතුපාදනා³ අතතවාදූපාදනා. අනිවවානුපසසනා ඤුණං ඉමෙහි තීහුපාදනෙහි මුවවති.

දුකඛානුපසසනා ඤුණං කතමා එකුපාදනා මූවවති; කාමූපාදනා. දුකඛානුපසසනා ඤුණං ඉදං එකුපාදනා⁴ මූවවති.

අනතතානුපසානා ඤුණං කතමෙහි තීහුපාදනෙහි මුච්චති; දිට්ඨුපා-දනා සීලබබතුපාදනා අතතමාදුපාදනා. අනතතානුපසානා ඤුණං ඉමෙහි තීහුපාදනෙහි මුච්චති.

නිබ්බිදානුපසසනා සඳුණං කතමා එකුපාදනා මුච්චති: සාමූපාදනා, නිබ්බිදානුපසසනා සඳුණං ඉදං එකුපාදනා මුච්චති.

විරාගානුපසානා සඳුණං කහමා එකුපාදනා මුවවති: කාමුපාදනා. විරාගානුපසානා සඳුණං ඉදං එකුපාදනා මුවවති.

4 ඉතොපාදනා - සා. ඉමා එකුපාදනා - සී 1, ඉම. එකුපාදනං - PTS

¹ කතිහු පාදනොහි - මර්සං, සහ

^{2.} එකුලාදුනා - මජසං, සතා,

^{3.} සීලබබතු පාදුතා -මජසං, සත

රූපයෙනි අනිචචානුපසසනාසඳණය නිතා වශයෙන් පැවැති උපාදන-ගෙන් මිදේ නු' සි අනුපාද විතත විමොසාෂ යැ ... රූපයෙනි සුණැඤතානු-පසසනාසඳණය අනිනිවෙශ වශයෙන් පැවැති උපාදනයෙන් මිදේ නු' සි අනුපාද විතත විමොසාෂ සි. මෙසෙයින් එක් අනුපාද විතත විමොසාෂය දශ අනුපාද විතත විමොසාෂයෝ වෙනීද දශ අනුපාද විතත විමොසාෂයෝ එක් අනුපාද විතත විමොසාෂය වේ යසිද වසනුවශයෙන් පයාහීනයෙන් වන්නේ යැ.

වෙදනාගෙහි ... සංශූයෙහි ... සංසාරයන්හි ... විඥනයෙහි ... චාකු සොහි ... ජරාමරණයොහි සුඤඤනානුපසානාඤෑණය අහිනිවෙශ වශයෙන් පැවැති උපාදනයෙන් මිදේ නු'යි අනුපාදුවිතතාවිමොසාෂ යි. මෙසෙයින් එක් අනුපාදුවිතතවිමොසාෂයේ දශ අනුපාදුවිතතාවිමොසාෂය වේ වෙනී ද දශ අනුපාදුවිතතාවිමොසාෂයෝ එක් අනුපාදුවිතතාවිමොසාෂය වේ ගයි ද වසානු වශයෙන් පයාහියයෙන් චන්නේ යි.

අනිචචානුපසානාඤුණය කෙතෙක් උපාදනයන් කෙරෙන් මිදේ ද, දුකඛානුපසානාඤුණය කෙතෙක් උපාදනයන් කෙරෙන් මිදේ ද, අනතතානුපසානාඤුණය කෙතෙක් උපාදනයන් කෙරෙන් මිදේ ද, අනතතානුපසානාඤුණය කෙතෙක් උපාදනයන් කෙරෙන් මිදේ ද, නිඛ්-දනුපසානාඤුණය ... විරාගානුපසානාඤුණය ... නිරෝඛානුපසානා ඤුණය ... පටිනිසාගානුපසානාඤුණය ... අනිමිතතානුපසානාඤුණය ... අපපණිනිතානුපසානාඤුණය ... පුඤඤුතානුපසානාඤුණා කෙතෙක් උපාදනයන් කෙරෙන් මිදේ ද යත්:

අනිච්චානුපසානාකැණය තුන් උපාදනයෙකින් මිදෙයි, දුකඛානු-පසානාකැණය එක් උපාදනයෙකින් මිදෙයි, අනතතානූපසානාකැණය තුන් උපාදනයෙකින් මිදෙයි, තිබේදනුපසානාකැණය එක් උපාදනයෙකින් මිදෙයි, විරාගානුපසානාකැණය එක් උපාදනයෙකින් මිදෙයි, නිරෝඛානු-පසානාකැණය සතර උපාදනයෙකින් මිදෙයි, පටිනිසානානුපසානා කඳුණය සතර උපාදනයෙකින් මිදෙයි, අනිමිතතානුපසානාකැණය තුන් උපාදනයෙකින් මිදෙයි, අපමණිනිතානුපසානාකැණය එක් උපාදනයෙකින් මිදෙයි, සුකැකැතානුපසානාකැණය තුන් උපාදනයෙකින් මිදේ.

අතිචචානුපසානාඤණග කවර තුත් උපාදනයෙකින් මිදෙයි යන් ද ටෙසුපාදනයෙන ශීලවුතොපාදනගෙන ආතමවාදෙපාදනයෙනි. අනිචචානු-පසානාඤණග මේ තුත් උපාදනයෙන් මිදෙයි.

දුකඛානුපසසනාඤෑණය කවර එක් උපාදනයෙකින් මිදෙයි යත්: කාමොපාදනයෙනි. දුකඛානුපසසනාඤෑණය මේ එක් උපාදනයෙන් මිදෙයි.

අනතතානුපසසනාඤ ණය කවර තුන් උපාදනයෙකින් මිදෙහි යන්: දුළටසුපාදනයෙන, ශීලවුනොපදනයෙන, ආතාවාදෙපාදනයෙනි. අනතතා– නූපසසනාඤ ණය මේ තුන් උපාදනයෙන් මිදෙයි.

න්බබිදනුපසානාඤාණය කවර එක් උපාදනයෙකින මිදෙයි යත්: කාමොපදනයෙනි. නිබබිදනුපසානාඤාණය මේ එක් උපාදනයෙන් මිදෙයි.

විරාගානුපසාසනාඤාණය කවර එක් උපාදනයෙකින් මිදෙයි යත්: කාමොපාදනයෙනි. විරාගානුපසාසනාඤාණය මේ එක් උපාදනයෙන් මිදෙයි. නිරොබානුපසසනා සඳණං කතමෙහි වතුහුපාදනෙහි මුච්චති කාමූ-පාදනා දිට්ඨුපාදනා සීලබබතුපාදනා අතතවාදූපාදනා. නිරොඛානුපසසනා සඳණං ඉමෙහි වතුහුපාදනෙහි මුච්චති.

පටිනිසසගානානුපසසනා කිදුණං සාහමෙහි චතුහුපාදනෙහි මුච්චති: කාමූපාදනා දිටයුපාදනා සීලබබතුපාදනා අතතවාදූපාදනා, පටිනිසසගානු– පසසනා කිදුණං ඉමෙහි චතුහුපාදනෙහි මූච්චති.

අනි මතතානුපසානා කැණා කතමෙහි තීහුපාදනෙහි මුවවති: දිටයු-පාදනා සීලබබනුපාදනා අතතවාදූපාදනා. අනිමිතතානුපසානා කැණ ඉමෙහි තීහුපාදනෙහි මුවවති

අපපණීතිතා තපසසනා ඤුණා කතමා එකුපාදනා මුච්චති: කාමූ-පාදනා, අපපණීතිතා කුපසසනා ඤුණං ඉදං එකුපාදනා මූච්චති.

සුඤඤතානුපසසනා ඤෑණං කතමෙහි තීහුපාදනෙහි මූවචති: දිටයු-පාදනා සීලබබතුපාදනා අතනවාදූපාදනා. සුඤඤතානුපසසනා ඤෑණං ඉමෙහි තීහුපාදනෙහි මූවචති.

යකුව අනිච්චානුපසානා සදුණං, යසුව අනතතානුපසානා සදීණං, යසුව අනිමතතානුපසානා සදීණං, යසුව පුසැසැතානුපසානා සදීණං, ඉමානි වතතාරි සඳීණානි තීහුපාදනෙහි මුච්චනති: දිටයුපාදනා සීලබබනු-පාදනා අතතවාදූපාදනා. යසුව දුකඛානුපසානා සදීණං, යසුව නිබබිදනු-පසානා සදීණං, යෙසුව විරාශානුපසානා සදීණං, යසුව අපෙණිනිතානු-පසානා සදීණං, ඉමානි එතතාරි සදීණානි එකුපාදනා මුච්චනති: සාමූ-පාදනා. යසුව නිරෝධානුපසානා සදීණං, යසුව පරිනිසාශානාපසානා සදීණං, ඉමානි දෙව සදීණානි එතුහුපාදනෙහි මුච්චනති: සාමූපාදනා දිටයුපාදනා සීලබබතුපාදනා අතනවාදූපාදනා. අයා අනුපාද1 විතනසා විමොකෙඛා.

විමොකාඛනාථාය පඨමතාභාණවාරං.²

තීණි බො පනිමානි වීමොකඛමුඛානී, ලොකනියාංනාය සංවතතනති: සබබසඹධාරේ පරිචේඡදපරිවිටුමතො³ සමනුපසාසනතාය අනිමිතතාය ව ධාතුයා චිතතසමපකඛඥනතාය, සබබසඹධාරෙසු මනොසමුතෙතජනතාය අපපණ්ඞිතාය ව ධනුයා චිතතසමපකඛඥනතාය, සබබධමෙම පරතො සමනුපසානතාය, සුඤඤභාය ව ධාතුයා චිතතසමපකඛඥනතාය ඉමානි තීණී විමොකඛමුඛානී ලොකනිශාානාය සංවතතනති.

අනිචවතො මනසිකරොතො කථං සඞ්ඛාරා උපටාහනති.⁴ දක්ඛතො මනසිකරොතො කථං සඞ්ඛාරා උපටාහනති. අනතනතො මනසිකරොතො කථං සඞ්ඛාරා උපටාහනති: අනිච්චතො මනසිකරොතො ඛයතො සඞ්ඛාරා උපටාහනති, දුක්ඛතො මනසිකරොතො භයතො සඞ්ඛාරා උපටාහනති, අනතතතො මනසිකරොතා සුඤඤතො සඞ්ඛාරා උපටාහනති.

^{1.} අනුපාදය - සී 1,

² පයමතාණවාටරා-මජසං, පයමතාණවාරං - සං p PTS,

^{3.} පරිවටසුමහො සාක, පරිවදටනො - PTS

^{4.} උපටාහාති - මජසං, සැං

නිරොඛානුපසාහනාඤුණය කචර සතර උපාදනයෙකින් මිදෙයි යන්: කාමොපාදනයෙන, දූෂටාපුපාදනයෙන, ශීලවුතොපාදනයෙන, ආතාමාදෙ-පාදනයෙනි. නිරොඛානුපසාහනඤණය මේ සතර උපාදනයෙන් මිදෙයි.

පටිනිසාසභාානුපසාසනාඤාණය කවර සතර උපාදනයෙකින් මිදෙයි යත්: කාමොපාදනයෙන, දූෂටාපුපාදනයෙන, ශීලවුනොපාදනයෙන, ආතාවාදෙ-පාදනයෙනි. පටිනිසාසභානනුපසාසනාඤාණය මේ සතර උපාදනයෙන් මිදෙයි.

අනිමිතතානුපසානාසෑණය කවර තුත් උපාදනයෙකින් මිදෙයි යන්: දුෂටපුපාදනයෙන, ශීලවුතොපාදනයෙන, ආතාවාදෙපාදනයෙනි. අනි-මිතතානුපසානාඤුණය මේ තුන් උපාදනයෙන් මිදෙයි.

අපපණ්හිතානුපසානාඤුණය කවර එක් උපාදනයෙකින් මිදෙයි යත්: කාමොපාදනයෙනි අපපණ්හිතානුපසානාඤුණය මේ එක් උපාදනයෙන් මිදෙයි.

සුඤඤතානුපසානාඤණය කවර තුන් උපාදනයෙකින් මිදෙසි යත් දුෂටපුපාදනයෙන, ශීලවුතොපාදනයෙන, ආතමවාදෙපාදනයෙනි. සුඤඤ– තානුපසානාඤණය මේ තූන් උපාදනයෙන් මිදෙයි.

යම අනිචචානුපසානාඤුණයෙකුත් යම් අනතතානුපසානාඤුණයෙ-කුත් යම් අනිමතතානුපසානාඤුණයෙකුත් යම් සුඤඤතානුපසානාඤුණ-යෙකුත් වේ ද, මේ සතර ශූනයෝ තූත් උපාදනයෙකින් මිදෙනි: දූෂටූපා-දනයෙන, ශිලවුතොපාදනයෙන, ආතමවාදෙපාදනයෙකි. යම් දුකබානු-පසානාඤුණයෙකුත් යම් නිබබිදනුපසානාඤුණයෙකුත් යම් විරාගානු-පසානාඤුණයෙකුත් යම් අපපණීසිනානුපසානාඤුණයෙකුත් වේ ද, මේ සතර ශූනයෝ එක් උපාදනයෙකින් මිදෙනි: කාමොපාදනයෙනි. යම් නිරෝගානුපසානාඤුණයෙකුත් යම පටිනිසාගානුපසානාඤුණයෙකුත් වේ ද මේ ඤුණයෝ දෙදෙන සතර උපාදනයෙකින් මිදෙති: කාමොපා-දනයෙන දූෂටපූපාදනයෙන, ශිලවුතොපාදනයෙන, ආතාවාදෙපාදනයෙනි. මේ අනුපාදුවනතවීමොසාෂ යි.

විමොඤාකථායෙහි පලමු වන බණවර සි.

මේ තුන් විමොකෘෂුඛයෝ (තෛුධාතුක) ලොකයෙන් නික්මීම පිණිස පවතින්: හැම සංසකාරයන් පරිචේඡද වශයෙන් පගසීනත වශයෙන් නුවණින් විමසන බැවින් ද අනිමිතත සෑඛායාන නිවීංණධාතුයෙහි සිත පිවිසෙන බැවින් ද (ලොකනිගසීංණය වෙයි), හැම සංසකාරයන්හි සිත සංවෙහ කරන බැවින් ද අපුණිහිත සෑඛායාත නිවීංණධාතුයෙහි සිත පිවිසෙන බැවින් ද (ලොකනියසිංණය වෙයි), හැම ධම්යන් අනාතම වශයෙන් නුවණින් විමසහ බැවින් ද ශූනයත සෑඛායාන නිවීංණධාතුයෙහි සිත පිවිසෙන බැවින් ද (ලොකනියසිංණය වෙයි). මේ තුන් විමොකෘෂුඛයෝ ලොක-තියසිංණය පිණිස පවතින්.

අතිතා ගෙයින් මෙනෙහිකරන්නාහට කිසෙයින් සංසකාරයෝ වටහත් ද, දු:ඛ ගෙයින් මෙනෙහිකරන්නාහට කිසෙයින් සංසකාරයෝ වටහත් ද, අනානම හෙයින් මෙනෙහිකරන්නාහට කිසෙයින් සංසකාරයෝ වටහත් ද, අතිතා ගෙයින් මෙනෙහි කරන්නාහට සාෂය විසින් සංසකාරයෝ වටහති. දු:ඛ හෙයින් මෙනෙහිකරන්නාහට හය විසින් සංසකාරයෝ වටහති. අනානම හෙයින් මෙනෙහි කරන්නාහට ඉතා විසින් සංසකාරයෝ වටහත්.

අතිචවතො මනසිකරොතො කිංබහුලං චිතතං හොති, දුකඛතො මනසිකරොතො කිංබහුලං චිතතං හොති, අනතතතො මනසිකරොතො කිංබහුලං චිතතං හොති: අතිචවතො මනසිකරොතො අධිමොකඛබහුලං විතතං හොති, දුකඛතො මනසිකරොතො පසුද්ධිබහුලං චිතතං හොති, අනතතතො මනසිකරොතො වෙදබහුලං චිතතං හොති.

අතිවවනො මනයිකරොනෙතා අධිමොකබබහුලො කතමන්දියං පටි-ලහති, දුකඛතො මනයිකරොනෙතා පසසදධිබහුලො කතමන්දියං පටිලහති, අනතතතො මනයිකරොනෙතා වෙදබහුලො කතමන්දියං පටිලහති: අතිවවතො මනයිකරොනෙතා අධිමොකඛබහුලො සදධින්දියං පටිලහති, දුකඛතො මනයිකරොනෙතා පසසදධිබහුලො සමාධින්දියං පටිලහති, අනතතතො මනයිකරොනෙතා වෙදබහුලො පඤඤ් සුදුයං පටිලහති.

අනිච්චතෝ මනසිකරොතො අධිමොකඛබහුලසස කතමින්දීයං ආධි-පතෙයාං ගොත්, භාවනාය කතින්දියාති තදකියාති¹ ගොනත්, සහජාත-පච්චයා ගොනතී, අඤඤමඤඤපච්චයා ගොනතී, තිසසයපච්චයා ගොනත්, සමපයුතතපච්චයා ගොනති, එකරසා ගොනති, කොනටේඨන භාවනා, කො හාවෙති:

දුකඛතො මනසිකරොතො පසාදැබිබහුලසා කතමිඤියා ආධිපවතයාං ගොන්, භාවනාය කනිඤියානි තදාවයානි හොනති, සහජාතපවවයා ගොනති, අඤඤාමඤඤපවවයා ගොනති, නිසායපවවයා හොනති, සමප-සුතතපවවයා ගොනති, එකරසා ගොනති, කෙහෙටෙයන භාවනා, කො හාවෙති:

අනතතතො මනසිකරොතො වෙදඹහුලසස කතමින්ගියං ආධිපතෙයාං හොති, භාවනාය කතින්යියා තදණයානි හොතති, සහජාතපච්චයා හොතති, අඤඤමඤඤපච්චයා හොතති, නිසසයපච්චයා හොතති, සමපයුතතපච්චයා හොතති, එකරසා හොනති, කෙනටෝයන භාවනා, කො භාවෙති:

අනිචවතො මනසිකරොතො අබ්මොකාබබහුලසය සද්ඛිඥියං ආධි-පතෙහාං හොත්, භාවනාය වතතාරිඥියාන් තදණියානි හොනති, සහ-ජාතපව්වයා හොනති, අඤඤමඤඤපව්වයා හොනති, නිසසයපච්චයා හොනති, සමපහුතතපච්චයා හොනති, එකරසා හොනති, එකරසටෙඪන භාවනා,යො සම්බාපටිපනෙනා සො භාවෙති, නැපී මිච්ඡාපටිපනනසය ඉඤියභාවනා.

දුකඛ නො මනසිකරොතො පසාදධිබහුලසස සමාගිඤියං ආයිපතෙයයං හොත්, භාවනාය චතතාරිඤියාත් තදණයාති හොතත්, සහජාතපච්චයා හොතත්, අඤඤමඤඤපච්චයා හොතත්, නිසායපච්චයා හොතත්, සමප-සුතතපච්චයා හොතත්, එකරසා හොතත්, එකරසටෝන භාවනා, යො සම්මාපටිපතෙතා සො භාවෙත්, නතු මිච්ඡාපටිපතනසස ඉඤියභාවනා.

අතිහා හෙයින් මෙනෙසිසාරත්නාහට සිත කුමක් බහුල කොට ඇත්තේ වේ ද, දුමබ හෙයින් මෙනෙසි කරන්නාහට සිත කුමක් බහුල කොට ඇත්තේ වේ ද, අනාතම හෙයින් මෙනෙසිකරත්නාහට සිත කුමක් බහුල කොට ඇත්තේ වේ ද යත්: අනිතය හෙයින් මෙනෙසිකරන්නාහට අධිමොකාෂය බහුල කොට ඇති සිත වෙයි, දුබ හෙයින් මෙනෙසිසාරත්නා-හට පුශුඛ්යිය බහුල කොට ඇති සිත වෙයි, අනාතම හෙයින් මෙනෙසි කරන්නාහට තුෂටිය බහුල කොට ඇති සිත වේ.

අනිතා හෙයින් මෙනෙහිකරනුයේ අධිමාසාය බහුල කොට ඇතියේ තවර ඉත්රියයක් ලබා ද, දුංඛ හෙයින් මෙනෙහිකරනුයේ පුශුබ්යිය බහුල කොට ඇතියේ කවර ඉත්රියයක් ලබා ද, අනාතම හෙයින් මෙනෙහිකරනුයේ තුෂ්ටිය බහුල කොට ඇතියේ කවර ඉත්රියයක් ලබා ද යන්: අනිතා හෙයින් මෙනෙහිකරනුයේ අධිමොසාසය බහුල කොට ඇතියේ යුදොබැදියය ලබයි, දුංඛ හෙයින් මෙනෙහිකරනුයේ පුශුබායිය බහුල කොට ඇතියේ සමාධීත්රීය ලබයි, අනාතම හෙයින් මෙනෙහිකරනුයේ තුෂ්ටිය බහුල කොට ඇතියේ පුණැත්රිය ලබා.

අනිතා හෙයින් මෙනෙහිකරන්නා වූ අධිමොසම බහුලයාහට කවර ඉංසියයෙක් අධිපති කොට ඇත්තේ වේ ද, භාවනායෙහි කෙනෙක් ඉංසියයෝ එය අනුව යන්නාහු වෙත් ද, සහජාතපුතායයෝ වෙත් ද, අනොහාතාපතායෝ වෙත් ද, නිශයපතායෝ වෙත් ද, සමපුයුකත-පුතායයෝ වෙත් ද, එකකෘතායෝ වෙත් ද, කවර අම්යෙකින් භාවනා වේ ද, කාවරෙක් භාවනා කෙරේ ද,

දුංඛ හෙසින් මෙනෙසිකරන්නා වූ පුශුඛ්බිතුලයාහට කවර ඉන්දියයෙක් අධිපති කොට ඇත්තේ වේ ද, භාවනායෙහි කෙනෙක් ඉන්දියයෝ එය අනුව යන්නානු වෙන් ද, සහජානපුතායයෝ වෙන් ද, අනොහ'නාපුතායයෝ වෙන් ද, නිශුයපුතායයෝ වෙන් ද, සමපුහුකතපුතායයෝ වෙන් ද, එහරස වෙත් ද, භාවර අමයෙකින් භාවනා වේ ද, කවරෙක් භාවනා සොරේ ද,

අනාතම හෙයින් මෙභෙහිකරන්නා වූ තුෂටිබහුලයාහට කවර ඉත්ය යෙසා අධිපති කොට ඇත්තේ වේ ද, භාවනායෙහි කෙනෙක් ඉත්යියයෝ එය අනුව යන්නාහු වෙත් ද, සහජානපුතායයෝ වෙත් ද, අනොසා'නා– පුතායයෝ වෙත් ද, නිශුයපුතායයෝ වෙත් ද, සමපුසුකතපුතායයෝ වෙත් ද, එකරස වෙත් ද, කාවර අමයෙකින් භාවනා වේ ද, කාවරෙක් භාවනා කෙරේ ද යන්:

අතිතා හෙයින් මෙනෙතිකරන්නා වූ අධිමාකෘඛහුලයාහට ශුදෙඩිඤිය අධිපති වෙයි, භාවනායෙහි ආතර ඉඤිය කෙනෙක් හදනුකූල වෙති, සහජාතපුතායයෝ වෙහි, අනොහ'නාපුතායයෝ වෙති, නිශයපුතායයෝ වෙති, සමපුයුකතපුතායයෝ වෙති, එකරස වෙති, (විමූකතිරසයෙන්) එකරසාඞීයෙන් භාවනාව වෙයි, යමෙක් සමාක්පුතිපනන වේ ද හෙතෙම භාවනා කෙරෙයි, ම්ථාපුතිපනනයාහට ඉඤියභාවනා නැති.

දෑබ හෙයින් මෙනෙහි කරන්නා වූ පුශුඬබ්බහුලයාහට සමාධීඤිය අධිපති වෙයි, භාවනායෙහි සතර ඉඤියයෝ තදනුගාම වෙති, සහජාත-පුතායයයෝ වෙති, අනොහානාපතායයෝ වෙති, නිශුශපුතායයෝ වෙති, සමපුහුකතාපතායයෝ වෙති, එකරස වෙති, එකරසාඣයෙන් භාවනා වෙඩි. යමෙක් සමාසක් පුතිපතාන වේ ද හෙතෙම භාවනා කෙරෙදි. ම්ථාපපතිපතනයාහට ඉඤියභාවනා නැති. අනතතතො මනසිකරොතො වෙදබහුලසා පඤඤ්ඤ්ඤියං ආධිපතෙයාං හොති, භාවනාය වතතාරිඤියාති තදඟයාති හොතති, සහජාතපච්චය හොතති, අඤඤමඤඤපච්චයා හොතති, නිසායපච්චයා හොතති, සමපයුතත– පච්චයා හොතති, එකරසා හොතති, එකරසටෙයන භාවනා, යො සමා– පටිපතෙතා සො භාවෙති, නැපී මිව්ඡාපටිපතනසාය ඉඤියභාවනා.

අනිචවතො මනසිකරොතො අධිමොකාබනුලසස කනමින්දියං අාධි-පතෙකාං හොන්, භාවනාය කනින්දියානි තදාවයානි හොනති, සහජාත-පචවයා හොනත්, අඤඤමඤඤපචවයා හොනති, නිසාසයපචවයා හොනති, සමපයුතනපචවයා හොනති, පට්වෙධකාලෙ කනමින්දියං අාධිපතෙයාං හොත්, පට්ටේධාය කත්න්දියානි තදාවයාන් හොනති, සහජාතපචවයා හොනති, අඤඤමඤඤපචවයා හොනති, නිසාසයපචවයා හොනති, සමප-යුතනපචවයා හොනති, එකරසා හොනති, කෙනටේඨන භාවනා, කෙනටෙඨන පටිවෙඩො:

දුකබතො මනසිකරොතො පසසදධිබහුලසා කතමින්දියං අාධිපතායාං හොත්, භාවනාය කනින්දියානි තදනියානි හොනත්, සහජාතපච්චයා හොනත්, අකුඤමඤඤපච්චයා හොනත්, නිසායපච්චයා හොනති, සමප– සුතනපච්චයා හොනති, පවිවේඛකාලෙ කතමින්දියං ආධිපතායාං හොනති, පටිවේඛාය කනින්දියානි තදනියානි හොනත්, සහජාතපච්චයා හොනති, අඤඤමඤඤපච්චයා හොනත්, නිසායපච්චයා හොනත්, සමපයුතතපච්චයා හොනත්, එකරසා හොනත්, කෙනටෙයාන හාවනා, කෙනටොයන පටිවේඛා:

අනතතතො මනසිකරොතො වෙදබහුලසා කතමිඤියං ආඛීපතෙයාං හොති, භාවනාය කතිඤියාති තදනියාති හොතති, සහජාතපච්චයා හොතති, අඤඤමඤඤපච්චයා හොතතී, නිසායපච්චයා හොතතී, සමජ-යුතතපච්චයා හොතති, පටිවේඩකා මල කතමිඤියං ආඛීපතෙයාං හොති, පටිවේඩාය කතිඤියාති තදනියාති හොතති, සහජාතපච්චයා හොතති, අඤඤමඤඤපච්චයා හොතති, නිසායපච්චයා හොතති, සමපයුතතපච්චයා හොතති, එකරසා හොතති, කෙනටෝයන භාවනා, කෙනටෝයන පටිවේඩොං

අනිචවතො මනයිකරොතො අධිමොකබබහුලසස සදධිශ්ලයං අාධි-පතෙය හ හොති, භාවනාය වනතාරිශ්ලියානි තදණියානි හොනති, සහජාත-පච්චයා හොනති, අඤඤමඤඤ පච්චයා හොනති, නිසසය පච්චයා හොනති, සමපයුතන පච්චයා හොනති, පටිවේධකාලෙ පඤඤ් ශ්ලීයං ආධිපතෙයා හොනති, පටිවේධාය වනතාරිශ්ලියානි තදණියානි හොනති, සහජාත පච්චයා හොනති, අඤඤමඤඤ පච්චයා හොනති, නිසසය පච්චයා හොනති, සමප-යුතන පච්චයා හොනති, එකරසා හොනති, එකරසටේ නාමනා, දසස-න ටෙඪන පටිවේඩො. එවං පටිවිණ්ඩනෙතාපී භාවෙති, භාවෙනෙතාපී පටිවිණ්ඩාතු.

ප **ටි** සමහිද,මාගීය-මහාවගී-විමොඤකථා

අනාතම හෙසින් මෙනෙහි කරන්නා වූ තුෂටිබහුලයාහට පුඥෙඤ්ය අධිපති වෙසි, භාවනායෙහි සතර ඉඤ්යයෝ තදනුගාමී වෙනි, සහජාත-පුතායයෝ වෙති, අනොහ'නාපුතායයෝ වෙති, නිශුය පුතායයෝ වෙති, සමපුයුකතපුතායයෝ වෙති, එකරස වෙති, එකරසාළුයෙන් භාවනා වෙයි, යමෙක් සමාක්පුතිපනන වේ ද හෙනෙම භාවනා කෙරෙයි, ම්ථාපති– පනනයාහට ඉඤ්යභාවනා නැති.

අන්තා හෙසින් මෙනෙහි කරන්නා වූ අධිමොසා බහුලයාහට කවර ඉන්දිය සක් අධිපති වේ ද, භාවනායෙහි කෙනෙක් ඉන්දියයෝ තදනුගාම වෙත් ද, සහජාතපුතායයෝ වෙත් ද, අනොහා නාපුතායයෝ වෙත් ද, නිශය-පුතායයයෝ වෙත් ද, සමපුසුකතපුතායයයෝ වෙත් ද, (සතහ) පුතිවෙඩ කාල-යෙහි කවර ඉන්දියයෙක් අධිපති වේ ද, සතාපුතිවෙඩය පිණිස කෙනෙක් ඉන්දියයෝ තදනුගාම වෙත් ද, සහජාතපුතායයෝ වෙත් ද, අනොහ'නහ-පුතායයෝ වෙත් ද, නිශයපුතායයෝ වෙත් ද, සමපුසුකතපුතායයයෝ වෙත් ද, එකරස වෙත් ද, කවර අඵීයෙකින් භාවනා වේ ද, කවර අඵීයෙකින් පුතිවෙඩය වේ ද යත්:

දුෑඛ හෙසින් මෙනෙහි සාරන්නා වූ පුශුබඩ්බහුලයාහට කාවර ඉංසිය-ගෙක් අධිපති වේ ද, භාවනාගෙහි කෙනෙක් ඉස්දියයෝ තදනුගාම වෙත් ද, සහජාතපතායයෝ වෙන් ද, අනොසා'නාපතායයෝ වෙන් ද, නිශයපතාය-යෝ වෙන් ද, සමපුහුකතපතායයෝ වෙන් ද, පුනිවෙඩ කාලයෙහි කවර ඉස්දියයෙක් අධිපති වේ ද, පුනිවෙඩය පිණිස කෙනෙක් ඉස්දියයෝ නදනූහාම වෙන් ද, සහජාතපතායයෝ වෙත් ද, අනෙසා'නාපතායයෝ වෙත් ද, නිශය පතායයෝ වෙන් ද, සමපුහුකතපතායයෝ වෙන් ද, එකරස වෙන් ද, කවර අඵ්දෙන් භාවනා වෙ ද, කවර අළුහෙන් පුනිවෙඩ වෙයි යන්:

අනාතම හෙසින් මෙනෙහි කරන්නා වූ පුෂටිබහුලයාහට කවර ඉතිදු-යයෙක් අධිපති වේ ද, භාවනායෙහි කෙතෙක් ඉත්දියයෝ තදනුගාමී වෙත් ද, සහජාන පුතාසයයෝ වෙත් ද, අනොසා'නාපුතාසයයෝ වෙත් ද, නිශුයපුතාසයයෝ වෙත් ද, සම්පුහුකතපුතාසයයෝ වෙත් ද, පුනිවෙඩකාලයෙහි කවර ඉත්දියයෙක් අධිපති වේ ද, පුතිවෙඩය පිණිස කෙතෙක් ඉත්දියයෝ නදනුගාමී වෙත් ද, සහජාතපුතාසයයෝ වෙත් ද, අනෙසා'නාපුතාසයයෝ වෙත් ද, නිශුයපුනාසයයෝ වෙත් ද, සාමපුහුකතපුතාසයයෝ වෙත් ද, එකර වෙත් ද, කවර අළුයෙන් භාවනා වේ ද, සාවර අළුයෙන් පුහිවෙඩ වෙති ද, කවර අළුයෙන් භාවනා වේ ද, සාවර අළුයෙන් පුහිවෙඩ වෙති දත්:

අතිනා හෙයින් මෙතෙහි කරන්නා වූ අධිමෝසම බහුලයාහට ශුඛෝවේය අධිපති වෙයි, භාවනායෙහි සතර ඉන්දියයෝ තදනුගාමී වෙති, සහජාතපුතායයෝ වෙති, අනොසා'තාපුතාසයයෝ වෙති, තිශය පුතාසයයෝ වෙති, සම්පුයුකතපතාසයෝ වෙති, පතිවෙඩකාලයෙහි පුඤෝදීය අධිපති වෙති, සම්පුයුකතපතාසයෝ වෙති, පතිවෙඩකාලයෙහි පෙනි, සහජාත-පුතාසයයෝ වෙති, අනොසා'නාසපතාසයයෝ වෙති, තිශයපතායයෝ වෙති, සමපුයුකතපතාසයෝ වෙති, එකරස වෙති, එකරසාළුයෙන් භාවනා වෙයි, දශීතාණීයෙන් පුනිවෙඩය වෙහි, මෙසෙසින් පුතිවෙඩ කරනුයේ ද භාවනා කෙරෙහි, භාවනා කරනුයේ ද, පුතිවෙඩ කෙරේ.

පටිසමහිදුමගෙනා--මහාචගන-වීමොකඛකථා

දුකඛතො මනසිකරොතො පසසද්ධිබහුලසස සමාධිත්රියං ආධිපතෙයාං හොති, භාවනාය චතතාරිත්රියානි තදනායානි හොනති, සහජාතපච්චයා-හොතති, අඤඤමඤඤපච්චයා හොනති, නිසසයපච්චයා හොනති, සමප-හුතතපච්චයා හොනති, පරිවේඛකාලෙ පඤඤ් ත්රියං ආධිපතෙයාං හොතති, පරිවේඛාය වතතාරිත්රියානි තදනියානි හොනති, සහජාතපච්චයා හොනති, අඤඤ මඤඤපච්චයා හොනතී, නිසසයපච්චයා හොනති, සමපහුතතපච්චයා හොනති, එකරසා හොනති, එකරසටෝන භාවනා, දසසනටෝන පටි-වේඛෝ, එවං පටිවිජඣනෙතාපී භාවෙති, භාවෙනෙතාපී පටිවිජඣතී.

අනතතතො මනසිකරොතො වෙදබහුලසස පසැක්දිත්වයං අාධිපතෙහාං හොති, හාවනාය චතතරිත්වයානි තදනායානි හොනති, සහජාතපච්චයා හොතති, අසැඤමඤඤපච්චයා හොනතී, නිසසයපච්චයා හොනති, සමප-යුතතපච්චයා හොතති, පරිවේධකාලෙ¹, පඤඤ් ත්වයං ආධිපතෙයාං හොති, පටිවේධාය චතතාරිත්වයානි තදනියාති හොනති, සහජාතපච්චයා හොනති, අඤඤමඤඤපච්චයා හොනති, නිසසයපච්චයා හොනති, සම්පයුතතපච්චයා හොනති, එකරසා හොනති, එකරසටෝන භාවනා, දස්සනටෙඪන පටිවේවො, එවං පටිවිජඣනෙතාපි භාවෙති, භාවෙනෙතාපි පටිවිජඣති.

අනිචචතො මනසිකරොතො කතමිඤියං අධිමතතාං හොති, කත-ම්ඤියසය අධිමතතතතා සඳධාවිමුනෙතා² හොති. දුකඛතො මනසිකාරොතො කතමිඤියං අධිමතතං හොති, කතමිඤියසය අධිමතතතතා කායසකබී හොති. අනතතතො මනසිකරොතො කතමිඤියය අධිමතතං හොති, කතමඤියසය අධිමතතතතා දිටසීපතෙතා හොති.

අනිචචතොමනසිකරොතො සඳඛ්ඤියං අධිමතතං හොති, සදඛඤියසා අධිමතතතතා සදඛාවිමුතෙතා,² හොති, දුකඛතොමනසිකරොතො සමා-ධිඤියං අධිමතතං හොති, සමාධිඤියසා අධිමතතතතා කායසකබී හොති, අනතතතො මනසිකරොතො පඤඤ්ඤිඤියං අධිමතතං හොති, පඤඤ්ඤි යසා අධිමතතතා දිටසීපතෙතා හොති.

'සදදහනෙතා විමූතෙකා'ති⁴ සදධාවිමූතෙතා,² පූටඨනතා සචඡිකතො'ති⁵ කායසකබී, 'දිටඨනතා පතෙතා'ති දිටයිපතෙතා, සදදහනෙතා විමූචචතී'ති⁶ සදධාවිමූතෙතා,² 'ඣානඑසාං පඨමං එුසති, පචඡිං නිරෝධං නිබබානං සචඡිකරොතී'ති කායසකබි, 'දුකබා සඞබාරා, සුබෝ නිරෝධෝ'ති සැතුං." හොති දිටයං විදිතං සච්ඡිකතං එස්සිතං පසැසැයා'ති දිටයිපතෙතා.

ගො චායං පුගගලො සදධාවිමුතෙතා, යො ව කායසකඛි, යො ව දිටයීපපතෙතා, සියා ඉමේ තයො පුගගලා සදධාවිමුතතාපි කාසසකඛීපි දිටයීපපතතාපි වනු්චසෙන පරියායෙන.8

- 1. පට්වේඩයාලෙපි මජසං. 2 සදධාබමුනෙතා සහා 3 සාසසකයි සහා
- 4. අබ්මුනොහා හා හි සහ. 6. අබ්මුවවනීති - සහ.
- 7. 633.05. 60.83.

5. සවජීකරෝතීති - සාකා. PTS.

8. පරියායෙක සියාති - මජසං.

පටිසමහිදුමාගීය-මහාවගී-විමොඤකොථා

දෑඛ හෙයිත් මෙතෙහි කරත්නා වූ පුයුබබ්බහුලයාහට සමාධිපුයි අධිපති වෙයි, භාවනායෙහි සතර ඉපියයෝ තදනූගාමී වෙනි, සහජාත-පුතායයෝ වෙනි, අනොහාතාපතායයෝ වෙනි, නිශුය පුතායයෝ වෙති, සමපුයුකතපතායයෝ වෙනි, පුතිවෙඩකාලයෙහි පුඤපුයිය අධිපති වෙයි, පුතිවෙඩය පිණිස සතර ඉපියයෝ තදනුගාමී වෙනි, සහජාතපුතායයෝ වෙති, අනොහානාපතායයෝ වෙනි, නිශුයපතායයෝ වෙනි, සමපුහුකත-පුතායයෝ වෙති, එකරස වෙති, එකරසාවීයෙන් භාවනා වෙයි, දශීනාවී ගෙන් පුතිවෙඩය වෙයි, මෙසෙයින් පුතිවෙඩ කරනුයේ ද, භාවනා කෙරෙයි, භාවනා කරනුයේ ද, පුතිවෙඩ කෙරේ.

අනාතම හෙයිත් මෙනෙහි කරන්නා වූ, තුෂටිබහුලභාහට පුළෛජුය අධිපති වෙයි, භාවනායෙහි සතර ඉජියයෝ තදනුගාමී වෙති, සහජා--තපුතායයෝ වෙති, අනොහානාපුතායයෝ වෙති, නිශයපුතායයෝ වෙති, සමපුහුකතපුතායයෝ වෙති, පුතිවෙඩ කාලයෙහි පුළෛජයීය අධිපති වෙති, පුතිවෙඩය පිණිස සතර ඉජියයෝ තදනුගාමී වෙති, සහජාතපුතායයෝ වෙති, අනොහාතාපතායයෝ වෙති, නිශය පුතායයෝ වෙති, සමපුහුකත--පුතායයෝ වෙති, එකරස වෙති, එකරසාළුයෙන් භාවනා වෙයි, දශීනාළු--යෙන් පුතිවෙඩය වෙහි, මෙසෙයින් පුතිවෙඩ කරනුයේ ද භාවනා කොරෙයි, භාවනා කරනුයේ ද පුතිවෙඩ කෙරේ.

අනිතා හෙයිත් මෙනෙසිකරත්නාහට කවර ඉංසියයෙක් බලවත් වේ ද, කවර ඉංසියයක් බලවත් බැවිත් ශුදධාවිමුකත වේ ද, දුඃබ හෙයිත් මෙනෙසි කරත්නාහට කවර ඉංසියයෙක් බලවත් වේ ද, කවර ඉංසියයක් බලවත් බැවිත් කායසාක්ෂි වේ ද, අනාතම හෙයින් මෙනෙසි කරත්නා හට කවර ඉංසියයෙක් බලවත් වේ ද, කවර ඉංසියයක් බලවත් බැවිත් දුෂටිපුාපත වෙයි යත්:

අතිතා හෙසිත් මෙනෙහි කරත්නාහට ශුදේඛාදීය බලවත් වෙයි, ශුදේඛාදීය බලවත් බැවිත් ශුද්ඛාවිමූකාන වෙයි, දුංඛ හෙසින් මෙනෙහි කරත්නාහට සමාධීඥිය බලවත් වෙයි, සමාධිඥිග බලවත් බැවිත් කාය-සාකෘෂි වෙයි, අනාතාම හෙයින් මෙනෙහි කරත්නාහට පුඥෙඥිය බලවත් වෙයි, පුඥෙඥින බලවත් බැවිත් දුෂටිපාපන වේ.

හදහමින් මිදුණේ නූ'යි ශුදධාවිමුකත යැ (ධාහනසපශීය) සපශී කල බැවින් පුතාසක කරන ලද නු'යි කායසාක්ෂියා (පුඥෙ ශ්රීයයෙන්) දක්නා ලද බැවින් (නිවනට) පැමිණිස් ෙනු'යි දුෂ්ටිපාපත යි. හදහමින් මිදේ නු'යි ශුදධාවිමුකත යැ ධාහනසපශීය පළමු වැ සපශී කෙරෙයි, පසුව නිරෝධ සඬබාහා නිමාණය සාක්ෂාත් කෙරේ නූ'යි කායසාක්ෂී යෑ සංසකාරයෝ දුමයෝ යෑ නිරෝධය සුබ යැ'යි පුඥයෙන් දන්නා ලද දක්නා ලද පුකට කරන ලද සාක්ෂාත් කරන ලද සපශී කරනලද වේ නූ'යි දුෂ්ටිපාපා යි.

යමෙකුත් ශුද්ධාවිමූකතපුදගල වේ ද යමෙකුත් කායසාක්ෂි වේ ද යමෙකුත් දුෂ්ටිපාපත වේ ද මේ පුදගලයෝ තිදෙන වස්තුවශයෙන් පයතියයෙක් ශුද්ධාවිමූකත ද වන්නාහ, කායසාක්ෂි ද වන්නාහ, දූෂ්ටිපාපත ද වන්නාහු යි. සියාත් කථයැව සියා. අනිචවතො මනයිකරොතො සදධින්දීයං අධි-මතතං හොති, සදධින්දියසා අධිමතතතතා සදධාවීමූතෙතා හොති, දුකඛතො මනසිකරොතො සදධින්දීයං අධිමතතා හොතී, සදධින්දියසා අධිමතතතතා සදධාවීමූතෙතා හොතී, අනතතතො මනසිකරොතො සදධින්දීයං අධිමතතතා හොති, සදධින්දියසා අධිමතතතතා සදධාවීමූතෙතා හොති, එවං ඉමෙ තයො පුගාලා සදධින්දියසා වසෙන සදධාවීමූතතා.

දුකාඛතො මනසිකරොතො සමාඛිත්සීයං අධිමතතං හොති, සමාධිත්සී-යසා අධිමතතතතා කායසකාබී හොති, අනතතතො මනසිකරොතො සමාඛිත්සීයා අධිමතතං හොති, සමාඛිත්සීයසා අධිමතතතතා කායසකාබී හොති, අනිච්චතො මනසිකරොතො සමාඛිත්සීයා අධිමතතං හොති, සමාඛිත්සීයසා අධිමතතතතා කායසකාබී හොති, එවං ඉමෙ තයෝ පුගාලා සමාඛිත්සීයසා වසෙන කායසකාබී.

අනතතතො මනසිකරොතො ප*සැස්දිප*ළිගං අධිමතතා හොති, ප*සැස්දිප*ළියසා අධිමතතතතා දීඹයීපතෙතා හොති. අනිවචනො මනයි-කරොතො ප*සැස්දිප*ළියං අධිමතතං හොති, පසැස්දිප්ළියසා අධිමතතතතා , දිටයීපතෙතා හොති, දුසාඛනො මනයිකරොතො පසැස්දීප්ළියං අධිමතතං හොති, පසැස්දිප්ළියසා අධිමතතතතා දිටයීපතෙතා හොති. එවං ඉමෙ තයෝ පුහාලා පසැස්දීප්ළියසා වසෙන දිටයීපතනා.

ගො චායං පුගාලො සඳධාවිමුතෙතා, යො ව කායසක්බී, යො ව දිටයීපපතෙතා, එවං සියා ඉමෙ තයො පුගාලා සඳධාවිමුතතාපි කාය– සක්බීපි දිටයීපපතතාපි වන්වසෙන පරියායෙන.

යො වාසං පුහාලො සදධාවිමුනෙනා, යො ව කාසසක්බි, යො ව දිටසීපපනෙනා, සිසා ඉමේ තයො පුහාලා අකෙදුකු යෙව සදධාවිමුනෙනා, අනෙදුකු කායසක්බී, අනෙදුකු දිටසීපපනෙනා.

සියානි කඑකුව සියා. අතිච්චතො මනසිකරොතො සංඛ්යේදීයං අධි-මතතං හොති, සඳුබිඥියෙසා අධිමතතාතතා සඳබාවිම්නතා හොති, දුකාඛතො මනසිකරොතො සමාධිඤියං අධිමතතාං හොති, සමාධිඤියසා අධිමතතාතා කායසසකබී හොති. අනතතතො මනයිකරොතො පඤක්දේදීය අධිමතතා හොති, පඤඤ්දීඤියසා අධිමතතතතා දිටසීපපතෙතා හොති.

යො වායං පුහාලො සදධාවිමුතෙතා, යො ව කායසකකි, යො ව දිටසීපපතෙතා, එවං සියා ඉමෙ කයො පුහාලා සදධාවිමුතතාපි කාය– සකබීම දිටසීපපතතාපි වණුවසෙන පරියායෙන, අදෙකුදු යෙව සදධා– විමුනෙතා අනෙදුකු කායසකබී, අදෙකු දිටසීපපතෙතා.

අනිච්චතො මනසිකරොතො සදධියුළියං අධිමහතා හොති, සදධියුළියසා අධිමහතාතතා සොතාපහතිමගතං පටිලහති, තෙන වුච්චති සදධානුසාරී. වහතාරිස්දියාති තදණියාති හොතති, සහජාතපච්චයා හොතති, අඤ්ඤ-මඤ්ඤපච්චයා හොතති, නිසාසයපච්චයා හොතති, සමපයුතතපච්චයා හොතති, සදධිස්දියසා වසෙන වතුනතං ඉස්දියානං භාවනා හොති. යෙ හි කෙවි සදධිස්දියසා වසෙන නොතාපතතිමගතං පට්ලහතති, සබෙබ තෙ හදධානු-ආරිතෝ.

සියා යනු: කිසෙයින් වන්නේ ද යන්: අනිතා හෙයින් මෙනෙහි කරන්නාහට ශුදෝ සිසෙයින් මෙනේ වෙයි, ශුදෝ සිසුන් බැවින් ශුද්ධා-විමුකත වෙයි. දු:ඛ හෙයින් මෙනෙහිකරන්නාහට ශුදෝ සිදුය බලවත් වෙයි, ශුදෝ සිදුය බලවත් බැවින් ශුද්ධාවිමුකත වෙයි. අනානම හෙයින් මෙනෙහිකරන්නාහට ශුදෝ සිදුය බලවත් වෙයි, ශුදෝ සිදුය බලවත් බැවින් ශුද්ධාවිමුකත වෙයි. මෙසෙහිත් මේ තුන් පුහුලෝ ශුදෝ සිදුයයාගේ වශයෙන් ශුද්ධාවිමුකත වන්නාහ.

දුංඛ හෙයින් මෙනෙහිකරන්නාහට සමාධිණුය බලවත් වෙයි, සමාධිණුය බලවත් බැවින් කායසාසම් වෙයි. අනානම හෙයින් මෙනෙහිකරන්නාහට සමාධීණුය බලවත් වෙයි, සමාධීණුය බලවත් බැවින් කායසාසම වෙයි. අනිතා හෙයින් මෙනෙහිකරන්නාහට සමාධීණුය බලවත් වෙයි, සමාධීණුය බලවත් බැවින් කායසාසම වේ. වෙසෙසින් මේ නුන් පුහුලෝ සමාධීණුයයාගේ වශයෙන් කායසාසම වන්නාහ.

අනාතම හෙයින් මෙනෙහිකරන්නාහට පුඥෙඤ්ය බලවත් වෙයි, පුඥෙඤ්ය බලවත් බැවින් දුළටිපාපත වෙයි. අතිකා හෙයින් මෙනෙහි කරන්නාහට පුඥෙඤ්ය බලවත් වෙයි, පුඥෙඤ්ය බලවත් බැවින් දුළටිපාපත වෙහි. දු:බ හෙයින් මෙනෙහිකරන්නාහට පුණෙඤ්ය බලවත් වෙයි, පුඥෙඤ්ය බලවත් බැවින් දුළටිපාපත වේ. මෙහෙයින් මේ තුන් පුහුලෝ පුඥෙඤ්යෙනාගේ වශයෙන් දුළටිපාපත වන්නාහ.

යමෙකුත් ශුද්ධාවිමුකතපුදගල වේ ද යමෙකුත් කායසාක්ෂි වේ ද යමෙකුත් ද පටිපාපත වේ ද මෙසෙයිත් මේ පුදහලයෝ තිදෙන වසතුවශයෙන් පයඞා– යයෙන් ශුද්ධාවිමුකත ද කායසාක්ෂි ද ද පටිපාපත ද වන්නාහු යි.

යම් ද පුදගලයෙක් ශුද්ධාවිමූකා වේ ද යමෙකුත් කායසාක් වේ ද යමෙකුත් දුෂටිපාපා වේ ද මේ පුදගලයෝ තිදෙන අනෙකෙක් මැ ශුදධා-විමූකා වන්නේ යෑ අනෙකෙක් මැ කායසාක්ම වන්නේ යැ අනෙකෙක් මැ දුෂටිපාපා වන්නේ යි.

සියා යනු: කිසෙසින් වන්නේ ද යත්: අනිතෘ හෙසින් මෙනෙහි කරත්නාහට ශුරොපැසිය බලවන් වෙයි, ශුරොපැසිය බලවන් බෑවින් ශුරා-විමුකත වෙයි. දු¥බ හෙසින් මෙනෙහිකරන්නාහට සමාධීපැසිය බලවත් වෙයි, සමාධිපැසිය බලවත් බැවින් කායසාකාම වෙයි. අනාතාම හෙසින් මෙනෙහිකරන්නාහට පුණැපැසිය බලවත් වෙයි, පුණැපැසිය බලවත් බැවින් දුෂටිපුපානා වේ.

යම් ද පුදාලයෙක් ශුද්ධාවිමූකාව වේ ද යමෙකුත් කායසාක්ෂි වේ ද යමෙකුත් දුෂ්ටිපාපත වේ ද මෙසෙයින් මේ පුදාලයෝ තිදෙන වසතුවශයෙන් පය්ෂිායයෙන් ශුද්ධාවිමුකාව ද වන්නේ යැ කායසාක්ෂි ද වත්නේ යැ දුෂ්ටිපාපා ද වන්නේ යැ, අනෙකෙක් මැ ශුද්ධාවිමූකාව වන්නේ යැ අනෙකෙක් මැ කායසාක්ෂි වන්නේ යැ අනෙකෙක් මැ දුෂ්ටිපාපා වන්නේ යි.

අතිතය හෙයින් මෙනෙහිකරන්නාහට ශුදේඛාණුය බලවත් වෙයි, ශුදේඛාණුය බලවත් බැවින් සොනාපතකිමාගීය ලබයි, එයින් කියනු ලැබෙයි 'ශුද්ධානුසාරී' යි. සහර ඉණ්ඩුයයෝ හදනුශාමී වෙනි, සහජානපුතායයෝ වෙති, අනෙයා'නාපුතායයෝ වෙති, තිශුයපුතායයෝ වෙති, සමපුනුකත-පුතායෝ වෙත්. ශුදේඛාණුයයාගේ වශයෙන් පොතාපතතිමාගීය ලබන්ද එ හැම දෙන 'ශුද්ධානුසාරී' වෙති. අනිච්චතො මනසිකරොතො සදධින්දියං අධිමහතං හොති, සදධින්දි-සසා අධිමහතාතතා සොතාපතතිඵලං සච්ඡකතං හොති, නෙන වුච්චති සදධාවිමූතෙතා: චනතාරින්දියානි තදකියානි හොනති, සහජාතපච්චයා හොනති, අකුඤමඤඤපච්චයා හොනති, තිසාසයපච්චයා හොනති, සමප-සුතතපච්චයා හොනති, සදධින්දියසා වසෙන චනතාරින්දියානි භාවිතානි හොනති සුභාවිතානි, යෙහි කෙවි සදධින්දියසා වසෙන සොතාපතතිඵලං සච්ඡකතා, සබෙබ තෙ සදධාවිමූතතා.

අතිචවතො මනසිකරොතො සදධිඤියං අධිමහතං හොති, සදධිඤි-යසා අධිමතනතතා සකදගාම්මගතං පටිලහනි - පෙ- සකදගාම්ඵලං සච්ඡිකතං හොති - පෙ- අනාගාම්මගතං පටිලහනි - පෙ- අනාගාම්ඵලං සච්ඡිකතං හොති - පෙ- අරහතතමගතං පටිලහති - පෙ- අරහතතං.1 සච්ඡිකතං හොති, තෙන වුච්චති සදධාවිමූතෙතා, චතතාරිඤියාති තදකි-යාති හොතති - පෙ- සමපයුතතපච්චයා හොතති, සදධිඤියාභ වසෙන වතතාරිඤියාති භාවිතානි හොතති සුභාවිතානි, යෙ හි කොචි සදධිඤියාභ වසෙන අරහතතං සච්ඡිකතා² සබෙබ තෙ සදධාවිමූතතා.

දුකාඛ නො මනසික රොතො සමාධිනිසියං අධිමතනං හොති, සමාධිනිදි-සෙසා අධිමතතතනා සොතාපතනිමගාං පටිලහති, නෙන වුළුවනි කාය– සකාබී; වතතාරින්දියානි තදනියානි හොනති, සහජාතපළුවයා හොනති, අණැඤමණැඤපළුවයා හොනති, නිසායපළුවයා හොනති, සමපයුතතපළුවයා හොනති, සමාධින්දියසා වසෙන වතුනතං ඉන්දියානං භාවනා හොති, යෙ හි කොටි සමාධින්දියසා වසෙන සොතාපතතිමගාං පටිලහනති, සමබබ තෙ කායසකාබී.

දුකාඛතා මනසිකරොතො සමාධිපිදියං අධිමතතං හොති, සමාධිපිදියසය අධිමතතතතා සොතාපතතිඵලං සච්ඡිකතං හොති පෙ- සකදගාමිමගාං පටිලහති - පෙ- සකදගාමිඵලං සච්ඡිකතං හොති - පෙ- අනාගාමිමගාං පටිලහති - පෙ- අනාගාමිඵලං සච්ඡිකතං හොති - පෙ- අරහතතමගාං පටිලහති - පෙ- අනාගාමිඵලං සච්ඡිකතං හොති, තෙන වුවචනි කායසකබි; චතතාරිපිදියාති තදකියාති හොතති, සහජාතපච්චයා හොතති, අඤඤ-මඤඤපච්චයා හොතති, නිසසයපච්චයා හොතති, සමපසුතතපච්චයා සමාධිපිදියසය වසෙන චතතාරිපිදියානි භාවිතානි හොතති සුභාවිතානි, යෙකි කෙච් සමාධිපියියෙස වසෙන අරහතතං සච්ඡිකතා, සබෙබ තෙ කායසකබී,

අනතතතො මනසිකරොතො පසැසැදින්දියං අධිමතතං හොති, පසැසැදින්දියසස අධිමතතතතා සොතාපතති මගාං පටිලහති, තෙන වුදිවති බමානුසාරී; වතතාරින්දීයානි තදනියානි හොතති, සහජාතපවායං හොතති, අසැසැමසැසැ පවායා හොතති, නිසසයපවායා හොතති, සමප-සුතතපවායා හොතති; පසැසැදින්දීයසස වසෙන වනුතතං ඉන්දියානං භාවනා හොති, යෙ හි කොටි පසැසැදින්දීයසස වසෙන සොතාපතතිමගහා, පටිලහතති සබෙබ තෙ බමානුසාරිනො.

^{1.} අරහනතාළුලං - සහ PTS,

² සවමිකතං - මජ්දාං

අනිතර හෙසින් මෙනෙහිකරන්නාහට ශුදේඛන්දීය බලවත් වෙයි, ශුදේඛන්දීය බලවත් බැවින් පොතාපතතිඵලය සාසමාත් කරහලද වෙයි. එයින් කියනු ලැබෙයි 'ශුද්ඛාවිමුකත' යි. සහර ඉන්දීයයෝ තදනුගාම වෙති, සහජාතපුතයයෝ වෙති, අනොසානාපතාගෝ වෙති, නිශයපතායෙෝ වෙති සමපුසුකතපුතායයෝ වෙති, ශුදේඛන්දීයයාගේ වශයෙන් සහර ඉන්දීයයෝ මහතලද්දහු මොනොවට වඩනලද්දහු වෙත්. යම් කිසි කෙනෙක් ශුදේඛන්දීයයාගේ වශයෙන් පොතාපතතිඵලය සාසමාත් කළාහු ද එහැම දෙන ශුද්ධාවිමුකත වෙති.

අනිතා හෙසත් මෙනෙනිකරන්නාහට ශුදොයියිය බලවත් වෙයි, ශුදොයිසිය බලවත් බැවින් සකෘදගාමිමාගීය ලබයි...සකෘදගාමිඵලය සාක්ෂාත් කරනලද වෙයි ... අභීනමාගීය ලබයි...අභීත්ඵලය සාක්ෂාත් කරනලද වෙයි, එයිත් කියනු ලැබෙයි 'ශුදාාවිමුකත' යි. සතර ඉත්දියයෝ තදනුගාමී වෙනි ...සමපුයුකතපතායයෙෝ වෙති, ශුදොයිසියයාගේ වශයෙන් සතර ඉත්දියයෝ වඩනලද්දහු මොනොවට වඩනලද්දහු වෙති. යම් කිසි කෙනෙක් ශුදොන්දි-යයාගේ වශයෙන් අභීත්ඵලය සාක්ෂාත් කළාහු ද එහැම දෙන ශුදාාවිමුකත වෙත්.

දුෑබ හෙයින් මෙහෙහිකරන්නාහට සමාධිඥිය බලවත් වෙයි, සමාධිඥිග බලවත් බැවින් සොනාපතකිමාගීග ලබයි, එයින් කියනු ලැබෙයි 'කායසාක්ෂි' යි. සතර ඉඤියයෝ තදනුහාමී වෙනි, සහජාතපුතාගයෝ වෙති, අනොහාතාපතායයෝ වෙතී, තිශුයපුතාගයෝ වෙනි, සමපුයුකත-පතාගයෝ වෙති, සමාධීඥියයාගේ වශයෙන් සතර ඉඤියයන්ගේ භාවනා වෙයි, යම් කිසි කොනෙක් සමාධීඥියයාගේ වශයෙන් සොතාපතනිමාගීය ලබන් ද එහැම දෙන 'කායසාක්ෂි වෙනේ.

දු¥ඛ හෙසින් මෙනෙහිකරන්නාහට සමාධිපුදිය බලවත් වෙයි, සමාධිපුදිය බලවත් බැවින් සොනාපතනිඵලය පසක් කරනලද වෙහි ... සභාදශාම මාගීය ලබයි ... සභාදශාමඵලය පසක් කරනලද වෙහි ... අභාශාමමාගීය ලබයි ... අනාශාමඵලය පසක් කරනලද වෙයි ... අභීනාමාගීය ලබයි ... අභීත්ඵලය පසක් කරනලද වෙයි, එයින් කියනු ලැබෙයි 'කායසාකම්' යි. සතර ඉප්දියයෝ නදනුශාම වෙහි, සහජාතපුතායයයෝ වෙනි, අනොහා'නා-පුතායයෝ වෙනි, නිශයපුතායයෝ වෙනි, සමපුසුකතපුතයයෝ වෙනි. සමාධිප්දියයාගේ වශයෙන් සතර ඉප්දියයෝ වඬනලද්දෙහු මොනොවට වඬනලද්දහු වෙත්. යම් කිසි කෙනෙක් සමාධිප්දියයාගේ වශයෙන් අභීත්ඵලය පසක් කලාහු ද එහැම දෙන 'කායසාකම්' වෙත්.

අනාතම හෙසින් මෙනෙසිකරන්නාහට පුඥෙන්දිය බලවත් වෙයි, පුඥෙන්දිය බලවත් බැවින් සොතාපතනිමාගීය ලබයි, එයින් කියනු ලැබෙයි 'ඔම්ංනුසාරී' යි. සතර ඉන්දියයෝ තදනුගාම වෙනී, සහජානපතායයෝ වෙනි, අනොහා නපුතායයෙෝ වෙති, තිශයපතායයෝ වෙනී, සම්පුහුකතපතායයෝ වෙති, පුඥෙන්දියයාගේ වශයෙන් සතර ඉන්දියයන්ගේ භාවනා වෙයි. යම් කිසි කෙනෙක් පුඥෙන්දියයාගේ වශයෙන් සොතාපතනිමාගීය ලබත් ද, එහැම දෙන 'බමානුසාරී' වෙත්. අනතතතො මනසිකරොතො පඤඤ්ඤිය අධිමතතං හොති, පඤඤ්ඤි යසස අධිමතතතතා සොතාපතතිඵලං සවජිකතං හොති; තෙන වුවවති දිටසීප තෙතා: චතතාරිඤියානි තදණියාතී හොතති, සහජාතපවවයා හොතති, අඤඤමඤඤපවවයා හොතති, නිසසය පවවයා හොතති, සමප– යුතතපවවයා හොතති, පඤඤිඤීයසස වසෙන චතතාරිඤියාති භාවිතානි හොතති සුභාවිතානි, යෙනි කෙවි පඤඤ්ඤීයේසස වසෙන සොතාපතතිඵලං සවජිකතා, සබෙබ තෙ දිටසිපපතතා.

අනතතතො මනසිකරොතො පඤඤ්ඤී සිංං අධිමතතං හොති, පඤඤ්ඤී යෙසා අධිමතතතා සකදගාම්මගතං පටිලහති - පෙ- සකදගාම්ඵලං සච්ඡිකතං හොති - පෙ- අනාගාම්මගතං පටිලහති - පෙ- අනාගාම්ඵලං සච්ඡිකතං හොති - පෙ- අරහතතමගතං පටිලහති - පෙ- අරහතතං සච්ඡි-කතං හොති, තෙන වුච්චති දිටසීපපතෙතා; චතතාරිඤියාති තදනියාති හොතති, සහජාතපච්චයා හොතති, අඤඤාමඤඤපච්චයා හොතති, නිසාය-පච්චයා හොතති, සමපසුතතපච්චයා හොතති, පඤඤ්ඤී සීතාකරී, සමපසුතතපච්චයා හොතති, පඤඤ්ඤී සීතාකරී, සමපසුතතපච්චයා හොතති, පඤඤ්ඤී සීතාකරී පිහෙතති, සමහත විතතාරිදීයාති භාවිතානි හොතති සුභාවිතානි, යෙ සි කෙච් පඤඤ්ඤී වෙතතාරිඤ්ඩාති භාවිතානි හොතති සුභාවිතානි, යෙ සි කෙච් පඤඤ්ඤී

ගෙ හි හොචි නොකබමං1, භාවිතා වා භාවෙනති වා භාවිසාසනති වා, අධිගතා වා අධිගච්ඡනති වා අධිගමිසාසනති වා, පතතා වා පාපුණනති වා පාපුණිසාසනති වා, පටිලදධා වා පටිලභනති වා පටිලභිසාසනති වා පරිවිද්ධා වා පටිවිජාකිතති වා පටිවිජාකීසාසනති වා, සඑජිකතා වා සච්ඡිකරෝනත් වා සච්ඡිකරිසාසනති වා, එසාසනා වා එසාසනති වා එස්සිසාසනති වා, වයිපපතතා වා පාපුණනති වා පාපුණිසාසනති වා, පාරම්පපතතා වා පාපුණනති වා පාපුණිසාසනති වා, වෙසාරජා පතතා වා පාපුණනති වා පාපුණිකතති වා සංසුණිසාසනති වා, වෙසාරජා පතතා වා පාපුණනති වා පාපුණිසාසනති වා, සංඛෙ තෙ සදාධිණීයාසා වසෙන සදධාවේමුතතා, 2 සමාධිණීයාසන වසෙන කායසකකි, පණැක්දණීයසා වසෙන දිටසිපතතා.

යෙ හි කොවි අබාාපාදං –පෙ– ආලොකාසඤඤං –පෙ– අවිකෙඛපං - පෙ– ඩමාචචත්හානං - පෙ- ඤ ණo - පෙ- පාමොජජo³ - පෙ- පඨමං ඣානo⁴ - පෙ-දතියං කිහානං-පෙ-තතියං කිහා-පෙ-චතුන්ං කිහා-පෙ-ආකාසානඤවා-ගනනසමාපතතිං-පෙ- විණුඤුණඤවායනනසමාපතතිං -පෙ- ආක්ඤවණඤ-නෙවස හැකුනා 3 කැකු යනනසමා පතතිං _ පෙ_ යතුනසමාපතතිං –පෙ අතිච්චානුපසානං -පෙ- දුකඛානුපසානං - පෙ- අනතතානුපසානං -පෙ-නිබබිදුනුපසසනං - පෙ- විරාගානුපසසනං - පෙ- නිරොඛානුපසසනං - පෙ-පටිනිස්සහොනුපස්සනං-පෙ- බහානුපස්සනං-පෙ-වියානුපස්සනං-පෙ-විපරි-නාමානුපසසනං -පෙ- අනිමිතතානුපසසනං -පෙ- අපපණි්§ිතානුපසසනං -ອບ- ສະແຂລາනුບະແຫຍ· -ອບ- අධිපະຊຸດອີຍອີຍະແພຍ· -ອບ- ແປງທູລ-ແຂງ. ໜ້າ ເພາະຄຸ້ - ຍາວ ຊາຊີຍອານອບແພນ - ຍາ - ຍາຍອານອານອບແພນ - ຍາຍ-විවිටටනානුසසනං - පෙ- සොතාපතතිමගණං - පෙ- සකදගාම්මගණං - පෙ-අනාශාම්මගතං - පෙ– අරහතතමගතං - පෙ- යෙහි කොච් චතතාරෝ සති පටසානෙ-පෙ- චනතාරෝ සමාපපධානෙ -පෙ- චනතාරෝ ඉද්ධිපාදෙ -පෙ-පඤවින්දියානි -පෙ- පඤව බලානි -පෙ- සහන බොජඣබේන් -පෙ- අරියං අට්ඨඞහිකං මහතං - පෙ- යෙ හි කෙච් අට්ඨ වීමොකෙඛ භාවිතා වා භාවේනති වා භාවිසායනති වා, අධිශතා වා අධිශචජනති වා අධිගම්සායනති වා,

^{1.} නිසාබමමං - සී1, 2. සද්ධාබිම්භනා - සා,

^{3.} පාමුජජ් - සාා. 4. පයමජාඩාන: - සා. PTS.

අනාගම හෙයින් මෙනෙහිකරන්නාහට පුඥෙඤිය බලවත් වෙයි, පුඥෙඤිය බලවත් බැවින් සොතාපත්තිඵලය සංකාන්කෘත වෙයි, එයින් කියනු ලැබෙයි 'දුමටිපාහා' යි. සතර ඉඤියයෝ තදනුගාමී වෙනි, සහජාත-පුතායයෝ වෙනි, අනොහානාපතායගෝ වෙනි, තිශුයපතායයෝ වෙනි, සමපුහුකතපතායයෝ වෙනි, පුඥෙඤියයාගේ වශයෙන් සතර ඉඤියයෝ වඩනලද්දහු මොනොවට වඩනලද්දහු වෙනි, යම් කිසි කෙනෙක් පුඥෛඤිය-යාගේ වශයෙන් සොතාපතතිඵලය සාඝානාත්කෘත වෙත් ද එහැම දෙන 'දුමටිපාහන' වෙන්.

අනාතම හෙයින් මෙනෙහිකරන්නාහට පුඥානිය බලවත් වෙයි, පුඥානිය බලවත් බැවිත් සකෘදගාම්මාගීය ලබයි ... සකෘදගාම්ඵලය සාඝපාත්කෘත වෙයි ... අනාගාම්මාගීය ලබයි ... අනාගාම්ඵලය සාඝපාත්කෘත වෙයි ... අභීතමාගීය ලබයි ... අභීත්ඵලය සාඝපාත්කෘත වෙයි, එයින් කියනු ලැබෙයි 'දුෂටිපාපත' යි. සතර ඉන්දීයයෝ තදනුගාමී වෙති, සහජාත-පුතායයයෝ වෙති, අනොහා'නාපතයයෙෝ වෙති, තිශුශපතයයෙන් වෙති, සමපුහුකතපතායයෝ වෙති, පුඥොන්දීයයාගේ වශයෙන් සතර ඉන්දීයයෝ වඩහලද්දහු මොනොවට වඩන ලද්දහු වෙති. යම් කිසි කෙනෙක් පුඤාන්යයාගේ වශයෙන් අභීත්ඵලය සාඝපාත්කෘත වෙත් ද එහැම දෙන 'දුෂටිපාපත' වෙත්.

∞ම් කිසි කෙහෙක් නෛතුමයෙ වැඩිහු ද වඩත් ද වඩත්නාහු ද, අධිගම කළාහු ද අධිගම කෙරෙත් ද අධිගම කරන්නාහු ද. පැමිණියාහු ද පැමිණෙත් ද පැමිණෙන්නාහු ද, ලැබුහු ද ලබත් ද ලබන්නාහු ද, පතිවෙධ කළාහු ද පතිවෙඩ කෙරෙත් ද පතිවෙඩ කරන්නාහු ද පතාසාෂ කළාහු ද පතාසාෂ කෙරෙත් ද පතාසාෂ කරන්නාහු ද (ඥනසපශීයෙන්) සපශී කළාහු ද පතාසාෂ කෙරෙත් ද පතාසාෂ කරන්නාහු ද (ඥනසපශීයෙන්) සපශී කළාහු ද සපශී කෙරෙත් ද පතාසාෂ කරන්නාහු ද, වශීභාවයට පැමිණියියාහු ද පැමිණෙත් ද පැමිණෙත්නාහු ද; පරතෙරට පැමිණියාහු ද පැමිණෙත් ද පැමිණෙත් නාහු ද, විශාරදභාවයට පැමිණියාහු ද පැමිණෙත් ද පැමිණෙන්නාහු ද, එහැම දෙන ශුඛෝ සියාගේ වශයෙන් ශුඛාවිමුකත වෙති, සමාධිණුයාගේ වශයෙන් කායසාසම වෙති, පුඥාණුයයාගේ වශයෙන් වශයෙන් දුළටීපාපන වෙත්.

යම් කිහි කෙනෙක් අවාාපාදය ... ආලොකසංඥව ... අවිසෙෂපය ... බමීනිශවය ... ඥනය . පුාමොදැය ... පුළුමබාානය ... දවිනීයඛ්ෂානය ... තෘභීයධාහනය ... චනුළුධාහනය ... ආකාසානඤවාගතනසමාපතතිය ... වි සැසැණ සැවාය හන සමාපතතිය ... ආකි සැව සැසැය හන සමාපතතිය ... නෙවසඤඤ නාසඤඤ ගතනසමාපතතිග ... අනිචචානුපස්සනාව ... දුකඛානු-ບແພສາຍ ... අනනතානුපසානාව ... නිබබිදහුපසානාව ... විරාගානette ອາຍຸມາຍ ... ສິຣ໌າ ລິນອີອະສະສາຍ ... ອຽສີສະໜາສອະສະສາຍ ... ລິຫາສ− පසානාව ... වයානුපසානාව ... විපරිනාමානුපසානාව ... අනිමතතානු-පසසනාව ... අපපණිහිතානුපසසනාව ... සුඤඤතානුපසසනාව ... අඛි-පණැඤ ධමමවිපසානාව ... ແථාභූතණ දසානග ... අාදීන වානුපසානාව ... පටිසඬබානුපසානාව ... විවටටානුපසානාව ... සොතාපතතිමාගීය ... සකෘදුගාම්මාගීය ... අනාගාම්මාගීය ... අහිනමාගීය ... ියම් කිසි සොනොක් සතරසතිපටඨානයන්... සතර සමාක්පුධානයන් ... සතර සෘදුඩපාදයන් ... පඤෝව ඤිගයන් ... පඤ්චබලයන් ... සපතබොඛාඞ්ගයන් ... ආගතී-අපටාඞ්ගිකමාගීය ... යම් කිසි කෙනෙක් අපටවීමොසංගත් වැඩුහු ද වඩත් ද වඩන්නාහු ද, අධිගම කලාහු ද අධිගම කෙරෙත් ද අධිගම කරන්නාහු ද

පතතා වා පාපුණතත් වා පාසුණ්සානන් වා, පරිලදධා වා පරිලභනත් වා පරිලභසානත් වා, පරිවිදධා වා පරිවිජාඛනත් වා පරිවිජාඛිසානත් වා, සමණකතා වා සමණකරොනත් වා සමණකරිසානත් වා, එසාසිතා වා එසාසනත් වා එසාසිසානත් වා, වසිපතතා වා පාපුණනත් වා පාපුණ්සානත් වා, පාරමපතතාවා පසුණනත් වා පාපුණ්සානත් වා, වෙසාරජාජපතතා වා පාපුණනත් වා පාපුණ්සානත් වා සබබ තෙ සදධිඥියසා වසෙන සදධා-විමූතතා, සමාධිඥියසා වසෙන කායසකබ්, පකුත්දීඥියසා වසෙන දිටුහීපතතා.

යෙ හි කෙචි එනසොයා පටිසමහිද පතතා වා පෘපුණනති පාපුණ්සානති වා –පෙ– සබෙබ තෙ සදාධිපියසා වසෙන සදධාවිමූතතා, සමාධිපියසා වසෙන කායසකබී, පණුඤ් ප්රියසා වසෙන දිටසීපපතතා.

යෙ හි කෙච් තිසොසා විජජා පටිවිදධාවා පටිවිජඣනති වා පටි-විජඣසානති වා, - පෙ- සබබෙ තෙ සදඛිශ්ලීයසා වසෙන සදධාවිමූතතා සමාබිශ්ලීයසා වසෙන කායසකබී, පණැශ්දීශ්ලීයසා වසෙන දිටයීපතතා.

ගෙ හි කෙච් තිසෙසා සිනබා සිකබිතා වා සිකඛතන් වා සිකඛසායන් වා සචජිකතා වා සචජිකරොනති වා සච්ඡිකරිසානත් වා, එසයිනා වා එසායනති වා එසයිසායනත් වා, විසිපපතතා වා පාපුණනත් වා පාපුණ්සායනත් වා, පාරමිපපතතා වා පාපුණනත් වා පාපුණ්සායනත් වා, වෙසාරජජ පපතතා වා පාපුණනත් වා පාපුණ්සානත් වා, සබෙබ තෙ සඳ්ඛාෂිදියසා වසෙන සදධාවිමූතතා, සමාඛ්ෂුදීයසා වසෙන කායසකබ්, පණුක්දීෂුදියසා වසෙන දිටසිපපතතා.

ගෙ හි කොචි දුකඛං පරිජානතති -පෙ- සමුදයං පජනතති -පෙ-නිරෝධං සච්ඡිකරෝනති -පෙ- මගගං භාවෙනති, සබබ තෙ සදධිඤියසය වසෙන සදධාවිමූතතා, සමාබිඤියසය වසෙන කායසකබී, පඤඤිඤියසීය වසෙන දිටසිපපතතා.

කතිහාකාරෙහි සවාපරිවෙඩො හොති. කතිහාකාරෙහි සවානි පට-වජඹාති: වනුහාකාරෙහි සවාපරිවෙඩො හොති, වනුහාකාරෙහි සවානි පරිවිජඹාති. දුකඛයාවං පරිඤඤ පරිවෙඛං පරිවිජඹාති, සමූදයසාවං පහානපරිවෙඛං පරිවිජඹාති, නිරොඛසාවං සවජිකිරියාපරිවෙඛං පරි-විජඹාති, මහාසවවං භාවනාපරිවෙඛං පරිවිජඹාති. ඉමෙහි චනුහා-කාරෙහි සවාපරිවෙඩො හොති, ඉමෙහි වනුහාකාරෙහි සවානි පරිවිජඹානොකා සඳඛාදියසා වසෙන සඳඛාවිමූනෙතා, සමාඛදේයසා වසෙන කායසකකි, පඤඤ්ෂාකරයා වසෙන දිටසිපතෙතා.

පටිසමහිදුමාගීය-මහාවගී-මීමොඤකථා

පැමිණියාහු ද පැමිණෙත් ද පැමිණෙන්නාහු ද, ලැබූහු ද ලබන් ද ලබන්-නාහු ද, පුතිවෙබ කළාහු ද පුතිවෙබ කෙරෙත් ද පුතිවෙබ කරන්නාහු ද, පතාසම කළාහු ද පුතාසම කෙරෙත් ද පුතාසම කරන්නාහු ද, (ශූන පහසින්) පැහැසූහු ද පහසින් ද පහස්නාහු ද, ඉසුරු බවට පැමිණියාහු ද පැමිණෙත් ද පැමිණෙන්නාහු ද, පරතෙරට පැමිණියාහු ද පැමිණෙත් ද පැමිණෙන්නාහු ද, විශාරද බවට පැමිණියාහු ද පැමිණෙත් ද, පැමිණෙත් ද පැමිණෙන්නාහු ද, විශාරද බවට පැමිණියාහු ද පැමිණෙත් ද, පැමිණෙත් -තාහු ද, එ හැම දෙන ශුදෝ සියාගේ වශයෙන් ශුද්ධාවිමුකත වෙහි, සමාධිස්දියයාගේ වශයෙන් කායසාසම වෙනි, පුඥෙඤියයාගේ වශයෙන් දුෂටිපාපන වෙත්.

යම් කිසි කෙනෙක් සහර පුතිසංවිදාවනට පැමිණියාහු ද පැමිණොත් ද පැමිණෙත්තාහු ද ... එ හැම දෙන ශුදෝයැදියයාගේ වශයෙන් ශුද්ධාවීමුකත වෙති, සමාධීඤියයාගේ වශයෙන් කායසාසම් වෙති, පුඥෙඤියයාගේ වශයෙන් දුෂටිපුාළත වෙත්.

යම් කිසි කෙනෙක් නිවිද ශුවන් පතිවෙඩ කළාහු ද පතිවෙඩ කෙරෙන් ද පතිවෙඩ කරන්නාහු ද ... එ හැම දෙන ශුදේඛාණියයාගේ වශයෙන් ශුද්ධා -විමූකත වෙති, සමාධිණියයාගේ වශයෙන් කායසාකම වෙති, පුඥෙණියයාගේ වශයෙන් ද පටිපාපත වෙත්.

යම් කිසි කෙනෙක් නිවිධශිසාවන් භික්මුණා හුද භික්මෙන් ද භික්මෙන්නාහු ද, සාසාන් කළාහු ද සාසාන් කෙරෙන් ද සාසාන්ත් කරන්-නාහු ද, (නුවණපහයින්) පැහැසුහු ද පහසින් ද පහස්නාහු ද, ඉසුරු බවට පැමිණියාහු ද පැමිණෙන් ද පැමිණෙන්නාහු ද, අවසනට පැමිණියාහු ද පැමිණෙන් ද පැමිණෙන්නාහු ද, වෙසරද බවට පැමිණියාහු ද පැමිණෙන් ද පැමිණෙන්නාහු ද, එ හැම දෙන ශුදෝ සියියාගේ වශයෙන් ශුදධාවිමුකත වෙහි, සමාධිසිසියාගේ වශයෙන් කායසාකම් වෙහි, පුඥෙසියියාගේ වශයෙන් දුමටිපුංහා වෙන්.

යම් කිසි කෙනෙක් දුෘඛසනාය (ඥතතීරණපරිඥයෙන්) දැනගනින් ද ... සමුදයසනාග ... දුරු කෙරෙන් ද ... නිරෝධසනාය සාඝානත් කෙරෙන් ද, මාගීසනාය වඩත් ද, එ හැම දෙන ශුදෙඛණ්ගයාගේ වශයෙන් ශුදධාවිමුකත වෙති, සමාධීණ්ඩයාගේ වශයෙන් කායසාක්ෂි වෙති, පුළඳෙණ්ඩයයාගේ වශයෙන් දුෂට්පුාළන වෙත්.

කිහි අයුරෙකින් සනාපුතිවෙබය වේ ද, කිහි අයුරෙකින් සනාගන් පුනිවෙබ කෙරේ ද ගත්: සියු අයුරෙකින් සනාපුනිවෙබය වෙයි, සියු අයුරෙ කින් සතාගත් පුනිවෙබ කෙරෙයි: දුෘඛසතාය පරිශූපතිවෙඛයෙන් පුනිවෙඛ කෙරෙයි, සමූදයසතාග පුහාණපුතිවෙඛයෙන් පුනිවෙඛ කෙරෙයි, නිරොඛ-සතාග සාකාන්තියාපතිවෙඛයෙන් පුනිවෙඛ කෙරෙයි, මාගීසතාග භාවනාපතිවෙඛගෙන් පුනිවෙඛ කෙරේ. මේ සියු අයුරින් සතාපුතිවෙඛය වෙයි, මේ සියු අයුරින් සතාගත් පුනිවෙඛ කරනුයේ ශුදෝඤියයාගේ වශගෙන් ශුදධාවිමූකත වෙයි, සමාධියළියයාගේ වශයෙන් සායසානම වෙයි, පුළෛ සුයියාගේ වශයෙන් දුමටිපාළා මේ. පටිසුම් සිදුම් ගොගා - මහා වගග - විමොකඛක එා

කනිහාකාරෙහි සච්චපටිවේබෝ හොනි. කනිහාකාරෙහි සච්චානි පටි-වීජැබනි. නවහාකාරෙහි සච්චපටිවේබෝ හොනි, නවහාකාරෙහි සච්චානි පටිවිජැබනි: දුනාඛසච්චං පරිඤඤපටිවේබං පටිවිජැඛනි, සමුදයසචචං පහානපටිවේබං පටිවිජැඛනි, නිරොඛසචචං සච්ඡකිරියාපටිවේබං පටී-විජැඛනි, මගාසච්චං හාවනාපටිවේබං පටිවිජැඛනි, අභිඤඤපටිවේබො ච සබබබමමානං, පරිඤඤපටිවේබො ච සබබසැඛාරානං, පහානපටිවේබො ච සබබාබුසලානං, භාවනාපටිවේබො ච ඩනුකතං මගගානං, සච්ඡකිරියා පටිවෙරෝ ච නිරොඛසාය. ඉමෙහි නවහාකාරෙහි සච්චපටිවේබො හොනි, ඉමෙහි නවහාකාරෙහි සච්චානි පටිවිජැඛුනෙකා සද්ධිඥියසා වසෙන සදධාවිවූතෙකා, සමාධින්යියසා වසෙන කායසකඛී, පඤඤ්ඤ්ඤයසා වසෙන දිටසීපතෙතා.

දුකිශක භාණවාරං.

අතිච්චතෝ මනසිකරොතො කථං සඞ්ඛාරා උපටස්හනති,¹ දුක්ඛතො මනයිකරොතො කථං සඞ්ඛාරා උපටස්හනති, අනතතතො මනසිකරොතො කථං සඞ්ඛාරා උපටස්හනති: (1)

අතිච්චනො මනසිකරොතො බයතො සඞ්බාරා උපටය්හනති, දුක්බනො -මනසිකරොතො භයතො සඞ්බාරා උපටය්හනති, අනතතතො මනයි කරොතො සුඤඤතො සඞ්බාරා උපටය්හනති. (2)

අති වෙතො මනයිකරොතො කිංබහුලං විතතං හොති, දුකඛතො මනයිකරොතො කිංබහුලං විතතං හොති, අනතතතො මනයිකරොතො කිංබහුලං විතතං හොති: (1)

අනිවවතො මනයිසාරොහො අයිමොකාබසුලං විතතං හොති, දුකාතො මනයිසාරොතො පසාදධිබහුලං චිතතං හොති, අනතතතො මනයි-කරොතො වෙදබහුලං චිතතං හොති. (2)

අතිච්චතො මනසිකරොතෙතා අධිමොතබබහුලො කතමං විමොතබං පටිලහති, දුකබනො මනසිකරොතෙතා පසාදධිබහුලො කතමං විමොතබං පටිලහති, අනතතතො මනසිකරොතෙතා වෙදබහුලො කතමං විමොතබං පටිලහති: (1)

අති චවතො මනයිකරොනෙතා අයිමොකබබහුලො අතිමතතං විමොකබං පටිලහති, දුකඛතො මනයිකරොනෙතා පසාදයිබහුලො අපාණිහිතං විමොකබං පටිලහති, අනතතතො මනසිකරොනෙතා වෙදබහුලො සුඤඤතං විමොකබං පටිලහති. (2)

අනිච්චතෝ මනසිකරොනො අධිමොනබබහුලසස කහමෝ විමොනෙඛා ආධිපනෙයෙහා හොති, භාවනාය කති විමොනඛා තදනියා හොනති, සහජාතපව්වයා හොතති, අඤඤමඤඤපච්චයා හොනති, නිසසයපච්චයා හොනති, සමපයුතතපච්චයා හොනති, එකරසා හොනති. කෙනටේඨන භාවනා, කො භාවෙති. (1)

කිහි අයුරෙකින් සනාපුනිවෙබය වේ ද, කිහි අයුරෙකින් සනායන් පතිවෙබ කෙරේ ද යත්: නව අයුරෙකින් සතාපුතිවෙබය වෙයි, නව අයුරෙකින් සනායන් පුනිවෙබ කෙරෙයි, දුෘඛසනාය පරිඥපතිවෙබයෙන් පතිවෙබ කෙරෙයි, සමූදයසනාය පුහාණපතිවෙබයෙන් පුනිවෙබ කෙරෙයි, නිරොඛසනාය සායාෂාත්කියාපතිවෙබයෙන් පුතිවෙබ කෙරෙයි, මාගීසනාය භාවනාපුතිවෙබයෙන් පුතිවෙබ කෙරෙයි, හැම බමීයන්ගේ අහිඥපතිවෙබය ද, හැම සංසකාරයන්ගේ පරිඥපතිවෙබය ද, හැම අකුශලයන්නේ පුහාණ-පුතිවෙබය ද, සතර මාගීයන්ගේ භාවනාපුතිවෙබය ද, නිරොඛයාගේ සාසමාත්කියාපතිවෙබය ද යන මේ නව අයුරින් සතාපතිවෙබය වෙයි, මේ නව අයුරින් සතායෙන් පුතිවෙබ කරනුයේ ශුදෝසියාගේ වශයෙන් ශුදධාවිමුකත වෙයි, සමාධීපතිගෙගේ වශයෙන් කායසාගම වෙයි, පුඥපතිය යාගේ වශයෙන් දුමටිපාපත වේ.

දෙ වැනි බණවර යි.

අනිතා හෙයින් මෙනෙසිකරනුවහට කිසෙයින් සංසභාරයෝ වටහත් ද, දුංඛ හෙයින් මෙනෙසිකරනුවහට කිසෙයින් සංසභාරයෝ වටහත් ද, අනාතම හෙයින් මෙනෙසි කරනුවහට කිසෙයින් සංසභාරයෝ වටහත් ද හත්: (1)

අතිතා හෙයින් මෙනෙහිකරනුවහට සාංය විසින් සංසකාරයෝ වටහති, දුෘඛ හෙයින් මෙනෙහිකරනුවහට හය විසින් සංසකාරයෝ වටහති, අනානම හෙයින් මෙනෙහිකරනුවහට ශූනා විසින් සංසකාරයෝ වටහත්. (2)

අතිත ෙහෙයිත් මෙනෙතිකරනුවහට සිත කුමක් බහුල කොට ඇත්තේ වේ ද, දු:බ හෙයින් මෙනෙතිකරනුවහට සිත කුමක් බහුල කොට ඇත්තේ වේ ද, අනාතම හෙයින් මෙනෙතිකරනුවහට සිත කුමක් බහුල කොට ඇත්තේ වේ ද යත්: (i)

අතිතා හෙයින් මෙනෙහිකරනුවහට අධිමොසෳබහුල වූ සිත වෙයි, දුඃඛ හෙයින් මෙනෙහිකරනුවහට පුශුඛඩිබහුල වූ සිත වෙයි, අනාතම හෙයින් මෙනෙහිකරනුවහට තුටෙිබහුල වූ සිත වේ. (2)

අතිතෘ හෙයිත් මෙනෙසිකරත්නා වූ අධිමොඤාබහුලයා සාවර වීමොඤාකක් ලබා ද, දුංඛ හෙයිත් මෙනෙසිකරත්නා වූ පුශුඛ්බිබහුලයා සාවර වීමොඤායක් ලබා ද, අනාත්ම හෙයින් මෙනෙසිකරත්නා වූ තුළේ-බහුලයා කවර වීමොඤායක් ලබාද යන්: (1)

අතිනා හෙඔන් මෙනෙහිඝාරන්නා වූ අඩිමොසමබහුලයා අනිම්වන-විමොසපය ලබයි, දූ:බ හෙයින් මෙනෙහිඝාරන්නා වූ පුශුඛ්බිබහුලයා අපුණ්හිතවිමොසපය ලබයි, අනාවම හෙයින් මෙනෙහිඝාරන්නා වූ තුළටි– බහුලයා ශූනාතවිමොසපය ලබා. (2)

අතිතය හෙයිත් මෙනෙහිකරන්නා වූ අඩිමොසෘඛහුලයාහට කවර විමාසායෙක් අධිපති වේ ද, භාවනායෙහි කෙතෙක් විමොසායෝ තදනුගාම වෙත් ද, සහජාතපුතයයෙන් වෙත් ද, අනොයාතයෙන් වෙත් ද, තිශය පුතායයෙන් වෙත් ද, සමපුසුකතපුතායයෙන් වෙත් ද, එකරස වෙත් ද, කවර අනියෙකින් භාවනා වේ ද, කවරෙක් භාවනා කෙරේ ද යන්: දුකඛතො මතසිකරොතො පසසදධිබහුලසස කනමො විමොකෙඛා ආධිපතෙසොා හොත්, භාවනාය කත් විමොකඛා තදනියා හොනත්, සහජාතපවචයා හොනත්, අඤඤමඤඤපවචයා හොනත්, නිසසයපවචයා හොනත්, සමපයුතතපවචයා හොනත්. එකරසා හොනත් කෙනටෙයන භාවතා, කො භාවෙති: (2)

අනතතතො මහසිකරොතො වේදබහුලසස කතමො විමොකෙඛා ආධිපතෙයෙහා හොත්, භාවනාය කති විමොකඛා තදණයා හොනති, සහජාතපච්චයා හොනතී, අඤඤමඤඤපච්චයා හොනති, නිසසයපච්චයා හොනතී, සමපයුතතපච්චයා හොනති, එකරතා හොනති: කෙනටෙඨන භාවනා, කො භාවෙති: (3)

අනිච්චතෝ මනසිකරොතෝ අධිමොකබබහුලසස අනිම්තොනා විමොකෙඛා ආධිපතෙයොහා හොති, භාවනාය දො විමොකඛා තදකියා හොනති, සහජාතපච්චයා හොනති, අඤඤමඤඤපච්චයා හොනති, නිසසය-පච්චයා හොනති, සමපයුතතපච්චයා හොනති, එකරසා හොනති, එක-රසටෝන භාවනා, යො සම්මාපටිපනෙනා සො භාවෙති, නැතී මිච්ඡා-පටිපනනසස වීමොකඛහාවතා. (1)

දුකාඛතො මනසිකරොතො පසසදසිබහුලසස අපපණීතිතො විමොකොඛා ආධිපතෙයොතා හොති, භාවනාය දො විමොකාඛා නදනියා හොතති, සහජාතපව්මයා හොතති, අඤඤාමඤඤාපව්මයා හොතති, නිසසයපව්මයා හොතති, සමපයුතතපව්මයා හොතති, එකරසා හොතති, එකරසටෝන භාවනා, යො සම්මාපටිපනෙතා සො භාවෙති, නැපී ම්ව්ඡාපටිපනතසස විමොකාඛහාවනා. (2)

අනතතතො මනසිකරොතො වෙදබහු ලසස සුඤඤතො විමොකො ආධිපතෙයොා හොති, භාවනාය දෙව විමොකා තද කියා හොතති, සහජාතපච්චයා හොතති, අඤඤමඤඤපච්චයා හොනති, නිසසයපච්චයා හොනති, සමපයුතතපච්චයා හොනති, එකරසා හොනති, එකර සටේ න හාවනා, යො සමාපටිපනෙනා සො භාවෙති, නැපී මිච්ඡාපටිපනනසක විමොකා හාවනා. (3)

අති විවතෝ මනසිකරොතෝ අධිමෝකබබහුලසස කතමෝ විමෝකෙඛා ආධිපතෙසෝයා හොත්, භාවනාය කත් විමෝකඛා තදනියා හොනත්, සහජාතපවවයා හොනත්, අඤඤමඤඤපවවයා හොනත්, නිසසයපවවයා හොනත්, සමපයුතතපවවයා හොනත්, එකරසා හොනත්: පටිවෙධකාලෙ කතමෝ විමෝකෙඛා ආධිපතෙයෝයා හොත්: පටිවෙධාය කත් විමෝකඛා තදනියා හොනත්, සහජාතපවවයා හොනත්, අඤඤමඤඤ-පවවයා හොනත්, නිසසයපවවයා හොනත්, සමපයුතතපවවයා හොනත්, එකරසා හොනත්, කෙනටෙහන භාවනා, කෙනටෙහන පටිවෙඩෝ: (1)

දුකාබනො මනසිසාරොනො පසාදුඩ්බහුලසා කතුමො විමොකො ආධිපතෙයෙන හොති: භාවනාය කති විමොකඛා හදනයා හොතති, සහජාතපච්චයා හොතති, අඤඤමඤඤපච්චයා හොතති, නිසායයපච්චයා හොතති, සමපසුතතපච්චයා හොතති, එකරසා හොතති, පටිවේඩකාලෙ කතුමො විමොකොඛා ආධිපතෙයෙන හොති, පටිවේඩාය කති විමොකඛා තදනියා හොතති, සහජාතපච්චයා හොතති, - පෙ- එකරසා හොතති, කොටට් නොතති, සහජාතපච්චයා හොතති, - පෙ- එකරසා හොතති, කොටට් නොතති, සහජාතපච්චයා පටිවෙඩො:

පටිසමහිදුමාගීය-මහාවගී-චිමොඤකථා

දුෑබ හෙයිත් මෙතෙහිකරත්නෑ වූ පුලබධිබහුලයාහට කවර විමොක්ෂ– යෙක් අධිපති වේ ද, භාවනායෙහි කෙනෙක් විමොක්ෂයෝ තදනුගාමී වෙත් ද, සහජාතපුතාසයයෝ වෙත් ද, අනෙසා'නාසපතාසයයෝ වෙත් ද, තිශුය– පුතාසයයෝ වෙත්ද, සමපුහුකතපුතාසයයෝ වෙත් ද, එකරස වෙත් ද, කවර අනීයෙකින් භාවනා වේ ද, කවරෙක් භාවනා කෙරේ ද යත්:

අනාතම හෙයින් මෙනෙහිකරන්නා වූ තුෂටිබහුලයාහට කවර විමොක්ස-යෙක් අධිපති වේ ද, භාවනායෙහි කෙනෙක් විමොක්ෂයෝ තදනුගාමී වෙත් ද, සහජාතපුතායයෝ වෙත් ද, අනෙහා'නාපුතායයෝ වෙත් ද, නිශයපුතායයෙෝ වෙත් ද, සමපුසුකතපුතායයෝ වෙත් ද, එකරස වෙත් ද, කවර අතීයෙකින් භාවනා වේ ද, කවරෙක් භාවනා කෙරේද යත්: (3)

අනිතා හෙයිත් මෙනෙසිකරත්නා වූ අධිමොසාවෙහුලයාහට අනිමිතත-විමොසාහය අධිපති වෙයි, භාවනායෙහි (සෙසු) විමොසාහයෝ දෙදෙන තදනුගාම වෙති, සහජාතපුතාහයයෝ වෙති, අනොහා'නාපුතාහයයෝ වෙති, නිශයපුතාහයයෝ වෙති, සමපුයුකතපුතාහයයෝ වෙති, එකරස වෙති, එක-රසාඵීයෙන් හාවනා වෙයි. යමෙක් සමාක්පුතිපතන වේ ද හේ භාවනා කෙරෙයි, ම්ථයාපුනිපතනයාහට විමොසාහාවතා නැති. (1)

දු:බ හෙයින් මෙනෙසිකරන්නා වූ පුලුඩ්බිහුලයාහට අපුණ්සිත-විමාඤය අධිපති වෙයි, භාවනායෙහි (සෙසු) විමාඤයෝ දෙදෙන තදනුගාමී වෙති, සහජානපුනාසයයෝ වෙති, අනොසා'නායපුනාසයයෝ වෙති, නිශයපුතාසයයෝ වෙති, සමපුහුකතාපුතාසයයෝ වෙති, එකරස වෙති, එකරසාණීයෙන් භාවනා වෙයි, යමෙක් සමාක්පුතිපතන වේ ද හේ භාවනා කෙරෙයි, ම්ථාසපුතිපතනයාහට විමොඤභෝවනා නැති. (2)

අනාතම හෙයින් මෙනෙහිකරන්නා වූ තුපට්බහුලයාහට ශූනාත-විමාකෂය අධිපති වෙයි, භාවනායෙහි (සෙසු) විමොකෂයෝ දෙදෙන තදනුගාම වෙති, සහජානපුතායයෝ වෙති, අනොා'නාපුතායයෝ වෙති, නිශුයපුතායයෝ වෙති, සමපුයුකතපුතායයෝ වෙති, එකරස වෙති, එකරසාකීයෙන් භාවනා වෙයි. යමෙක් සමාක්පුතිපතන වේද හේ භාවනා කෙරෙයි, ම්ථාාපුතිපතනයාහට විමොකෂභාවනා නැති. (3)

අනිතා හෙයින් මෙනෙහිතරන්නා වූ අධිමොසෂ බහුලයාහට කවර විමාසෂයෙක් අධිපති වේ ද, භාවනායෙහි කෙනෙක් විමොසාෂයෝ තදනුගාමී වෙත් ද, සහජාතපුතායයෝ වෙත් ද, අනොහා'නාපුතායයයෝ වෙත් ද, නිශයපුතායයෝ වෙත් ද, සමපුසුකතපුතායයෝ වෙත් ද, එකරස වෙත් ද, පතිවෙඩකාලයෙහි කවර විමොසාෂයෙක් අධිපති වේ ද, පතිවෙඩය පිණ්ස කෙනෙක් විමොසාෂයෝ තදනුගාමී වෙත් ද, සහජාතපුතායයෝ වෙත් ද, අනෙහා'නාපතායෝ වෙත් ද, නිශයපතායයෝ වෙත් ද, සමපුයුකතපුතා-යයෝ වෙත් ද, එකරස වෙත් ද, කවර අරුතෙකින් භාවනා වේ ද, කවර අරුතෙකින් පුතිවෙඩය වේ ද යත්: (1)

දුෑඛ හෙසින් මෙනෙහිකරන්නා වූ පුශුඩිබහුලයාහට කවර විමොක්ෂ-යෙක් අධිපති වේ ද, හාවනායෙහි කෙනෙක් විමොක්ෂයෝ තදනුගාමී වෙත් ද, සහජානපුතාගයෝ වේත් ද, අනොර්නාපුතායයෝ වෙත් ද, නිශුයපුතා-ශයෝ වෙත් ද, සමපුයුකතපුතායෝ වෙත් ද, එකරස වෙත් ද, පුතිවෙඩ-කාලයෙහි කවර විමොක්ෂයෙක් අධිපති වේ ද, පුතිවෙඩය පිණිස කෙනෙක් විමාක්ෂයෝ තදනුගාමී වෙත් ද, සහජාතපුතාශයෝ වෙත් ද, ... එකරස වෙත් ද, කවර අරුනෙකින් හාවනා වේ ද, කවර අරුනෙකින් පුතිවෙඩය වේ ද යත්: අනතතතො මනසිකරොතො වෙදබහුලසස කහමො විමොකො අාධිපතෙයෙසා හොති, භාවනාය කති විමොකො තදනියා හොනති, සහජානපච්චයා හොනති, අඤඤමඤඤපච්චයා හොනති, නිසසයපච්චයා හොනති, සමපහුතත පච්චයා හොනති, එකරසා හොනති, පටිවේධ-කාලෙ කතුමො විමොකො ආධිපතෙයෙසා හොති, පටිවේධාය කති-විමොකො තදනියා හොනති -පෙ- එකරසා හොනති, කෙනටෙස්න භාවනා, කෙනටෙයන පටිවේටො: (3)

අතිචවතා මනසිකරොතො අධිමාතබබහුලසස අතිමිතෙනා විමාතෙඛා ආධිපතෙයෙසා හොති, භාවනාය දෙව විමොතඛා තදනියා හොනති, සහජාතපවවයා හොනති, අඤඤමඤඤපවවයා හොනති, නිසසය-පවඩයා හොනති, සමපයුතතපවවයා හොනති, එකරසා හොනති, පටි-වෙඩකාලෙ¹ අනිමිතෙතා විමොතෙඛා ආධිපතෙයෙසා හොතති, පටිවෙඩාය දෙව විමොකඛා තදනියා හොනති, සහජාතපවවයා හොනති, අඤඤමඤඤ-පවායා හොනති, නිසසයපවවයා හොනති, සමපයුතතපවවයා හොනති, එකරසා හොනති, එකරසවෙයන භාවනා, දසසනටෙසන පටිවෙඩො, එවං පටිවිජඣනොපී භාවෙති, භාවෙනතාපී පටිවිජඣනි. (1)

දුකාබනො මනසිකරොතො පසසද්ධිබහුලසා අපපණිනිනො විමොහොබා ආධිපතෙසොහ හොති, භාවනාය දො විමොකබා තදනයා හොනති, සහජානපච්චයා හොනති, අඤඤමඤඤපච්චයා හොනති, නිසසයපච්චයා හොනති, සමපයුතතපච්චයා හොනති, එකරසා හොනති, පටිවේඩකාලෙ.1 අපපණිනිනො විමොකොබා ආධිපතෙසොහ හොති, පටිවේඩකාලෙ.1 අපපණිනිනො විමොකොබා ආධිපතෙසොහ හොති, පටිවේඩකාලෙ.1 මොකාඛා තදනියා හොනති, සහජාතපච්චයා හොනති - පෙ- එකරසා හොනති, එකරසටෙසන භාවනා, දසසනටෙසන පටිවෙඩො, එවං පටි-විජැබනෙතාපී භාවෙති, භාවෙනෙතාපී පටිවිජැබනි. (2)

අනතතතො මනසිකරොතො වෙදබහුලසා සුඤඤතො විමොකො ආධිපතෙයොා හොති, භාවනාය දො විමොකො තදනියා හොනති, සහ-ජාතපච්චයා හොනති, අඤඤමඤඤපච්චයා හොනති, නීසායයපච්චයා හොනති, සමපයුතතපච්චයා හොනති, එකරසා හොනති, පටිවේඛකාලෙ සුඤඤතෝ විමොකො ආධිපතෙයොා හොති, පටිවේඛාය දො විමොකා තදනියා හොනති, සහජාතපච්චයා හොනති - පෙ- එකරසා හොනති, එකරසටෙයන භාවනා, දසාසනටෙයන පටිවෙබො. එවං පටිවිජඣනෙතාපී හාවෙති, භාවෙනෙතාපී පටිවිජඣනි. (3)

අනිචවතො මනයිසාරොතො කතමො විමොකෙඛා අධිමතෙතා හොති, කතමවිමොකඛසය අධිමතතතතා සඳඛාවිමුතෙතා¹ හොති: දුකඛතො මනයිකරොතො කතමො විමොකෙඛා අධ්මතෙතා හොති, කතම-විමොකඛසය අධිමතතතතා කායසකබී හොති: අනතතතො මනසි-කරොතො කතමො විමොකෙඛා අධිමතෙතා හොති, කතමවිමොකඛසය අධිමතතතතා දිටයිපතෙතා හොති: (1)

^{1,} පට්වේඩකාලෙපි - මජසං.

¹ සදධාධිමුතෙනා - සා,

අනාතම හෙයින් මෙනෙතිකරන්නා වූ තුෂටිබහුලයාහට කවර විමොසාස-යෙක් අධිපති වේ ද, භාවනායෙහි කෙනෙක් විමොසාසයෝ තදනුගාම වෙත් ද, සහජාතපතයයයෝ වෙත් ද, අනොහා නයපතයයයෝ වෙත් ද, නිශයපතය-යයෝ වෙත් ද, සමපුයුකතපතයයෝ වෙත් ද, එකරස වෙත් ද, පුතිවෙඛ කාලයෙහි කවර විමොසාෂයෙක් අධිපති වේ ද, පුතිවෙඛය පිණිස කෙනෙක් විමොසාෂයෝ තදනුගාම වෙත් ද ... එකරස වෙත් ද, කවර අරුතෙකින් භාවනා වේ ද, කවර අරුතෙකින් පුතිවෙඛය වේ ද යත්: (3)

අතිතා හෙසින් මෙනෙසිකරන්නා වූ අධිමොසාමබහුලයාහට අතිමතත විමාසාමය අධිපති වෙයි, භාවනායෙහි (සෙසු) විමොසාමයෝ දෙදෙන තදනුගාම වෙති, සහජාතපුතායයෝ වෙතී, අනොහානයයෝ වෙති, ප්රාදානයයෝ වෙති, තිශයපුතායයයෝ වෙති, සමපුසුකතපුතායයයෝ වෙති, එකරස වෙති, ප්රාදානය කාලයෙහි අනිමිතතාවිමොසාමය අධිපති වෙයි, පුතිවෙධය පිණ්ඩ (සෙසු) විමොසාමයෝ දෙදෙන තදනුගාම වෙති, සහජාතපුතායයෝ වෙති, අනෙහා'නාපතායයෝ වෙති, නිශයපුතායයෝ වෙති, සමපුයුකතපුතායයෝ වෙති, එකරස වෙති, එකරසාවීසයන් භාවනා වෙයි, දශීනාවීයෙන් පුතිවෙඩය වෙයි. මෙසෙයින් පුතිවෙඩ කරනුයේ ද භාවනා කෙරෙයි, භාවනා කරනුයේ ද පුතිවෙඩ කෙරේ. (1)

දු:බ හෙයින් මෙනෙහිකරන්නා වූ පුලුබයිබහුලයාහට අපුණ්හිත-විමොකෘය අධිපති වෙයි, හාවනායෙහි (සෙසු) විමොකෘයෝ දෙදෙන නදනු-ගාමී වෙති, සහජාතපුතාසයයෝ වෙති, අනොසා'නාසපුතාසයයෝ වෙති, නිශය-පුතාසයයෝ වෙති, සමපුසුකතපුතාසයයෝ වෙති, එකරස වෙති. පුනිවෙඛ-කාලයෙහි අපුණ්හිතවිමොකෘය අධිපති වෙයි, පුනිවෙඛය පිණ්ස (සෙසු) විමොකෘයෝ දෙදෙන තදනුගාමී වෙති, සහජාතපුතාසයෝ වෙති... එකරස වෙති. එකරසානීකෙන් භාවනා වෙයි, දශීනානීයෙත් පුනිවෙඛය වෙයි. මෙසෙයින් පුනිවෙඛ කරනුයේ ද හාවනා කෙරෙයි, භාවනා කරනුයේ ද පුනිවෙඛ කෙරේ. (2)

අනාතම හෙයින් මෙනෙහිකරන්නා වූ තුෂටිබහුලයාහට ශූනාත-විමාකෂය අධිපති වෙයි, භාවනායෙහි (සෙසු) විමොකෂයෝ දෙදෙන තදනුගාම වෙති, සහජාතපුතාසයයෝ වෙති, අනොහා'නොපුතාසයයෝ වෙති, නිශුයපුතාසයයෝ වෙති, සමපුයුකතපුතාසයයෝ වෙති, එකරස වෙති, පුති-වෙධ කාලයෙහි ශූනාසත්වමොකෂය අධිපති වෙයි, පුතිවෙධය පිණිස (සෙසු) විමොකෂයෝ දෙදෙන තදනුගාම වෙති, සහජාතපුතාසයයෝ වෙති ... එකරස වෙති. එකරසාණියෙන් භාවනා වෙයි, දශීනාණියෙන් පුතිවෙධය වේ. මෙසෙයින් පුතිවෙධ කරනුයේ ද භාවනා කෙරෙයි, භාවනා කරනුයේ ද පුතිවෙඩ කෙරේ. (3)

අනිතා හෙයින් මෙනෙහිකරනුවහට කවර විමොසාසයෙක් බලවත් වේ ද, කවර විමොසාසයක්හු බලවත් බැවින් ශුදධාවිමුකත වේ ද, දුඃඛ හෙයින් මෙනෙහිකරනුවහට කවර විමොසාසයෙක් බලවත් වේ ද, කවර විමොසාසයක්හු බලවත් බැවිත් කායසාසම වේ ද, අනාත්ම හෙයින් මෙනෙහි කරනුවහට කවර විමොසාසයෙක් බලවත් වේ ද, කවර විමොසාසයක්හු බලවත් බැවින් දුෂටිපාපත වේ ද යත්: (1) අතිචවතො මනයිකරොතො අතිම්තෙතා විමොකෙඛා අධිමතෙතා හොති, අනිමිතතවිමොකඛසය අධිමතතතතා සදධාවිමුතෙතා¹ හොති, දුකඛතො මනයිකරොතො අපපණිනිතො විමොකෙඛා අධිමතෙතා හොති, අපපණිනිතවිමොකඛසය අධිමතතතතා කායසකඛී හොති, අනතතතො මනයිකරොතො සුඤඤතො විමොකෙඛා අධිමතෙතා හොති, සුඤඤත විමොකඛසය අධිමතතතතා දිටයිපතෙතා හොති. (2)

''සඥහනෙතා විමූතෙතා'ති² සැඛාවිමූතෙතා,¹ 'එටහීතතා සචයි-කතෝ'ති³, කායසකබී, 'දිටහීතතාපතෙතා'ති දිටයීපතෙතා. සඳහනෙතා විමූචචතීති⁴. සදධාවිමූතෙතා, 'ඣානඑසසං පස්මං එසති, පචන් නිරෝඛං නිබබානං සචමීකරොතී'ති කායසකබී, 'දුකඛා සභඛාරා, සුබෝ නිරෝඛෝ'තී ඤතං⁵, හොති දිටසං විදිතං සචනිකතං එසසිතං පඤඤයා'ති දිටසීපතෙතා. -පෙ-*

යෙ හි කෙච් නෙකබමමං භාවිතා වා භාවෙතත් වා භාවිසසනත් වා - පෙ-සබෙබ නෙ අනිමතතවිමොකබසය වසෙන සදධාවිමූතතා, අපපණිහිත-විමොකඛසය වසෙන කායසකබී, සුඤඤතවිමොකඛසය වසෙන දිටසිපපතතා

ගෙ හි කෙව් අබයාපාදං - පෙ- ආලෝකසඤඤං - පෙ- අවිකෙඛපං - පෙ-යෙ හි කෙව් දුකඛං පරිජානනති - පෙ- සමූදයං පජහනති - පෙ- නිරෝඛං සච්ඡිකරෝතති - පෙ- මගශං භාවෙනති, සබබ තෙ අනිමිතනවිමොකඛසස වසෙන සංඛාවිමූතතා, අපපණිහිතවිමොකඛසස වසෙන කායසකබී, සුඤඤත -විමොකඛසස වසෙන දිටසීපතතා.

කතිහාකාරෙහි සච්චපට්වෙබෝ⁶ හොති, කතිහාකාරෙහි සච්චාති පටිවිජැකිනි: චතුහාකාරෙහි සච්චපට්වෙබෝ හොති, විතුහාකාරෙහි සච්චාති පට්විජැකිනි.

දුකකසාවං පරිකුඤපාටිවෙබං පටිවිජැකති, සමුදයසාවං පහානපටිවෙබං පටිවිජැකති, නිරොඛසාවං සාව්කිරියාපටිවෙඛං පටිවිජැකති, මහනසාවං භාවනාපටිවෙඛං පටිවිජැකති. ඉමෙහි වනුහාකාරෙහි සවවපටිවෙඛෝ හොති, ඉමෙහි වනුහාකාරෙහි සවවානි පටිවිජැකුනෙතා අනිමිතත-විමොකකසාස වසෙන සදධාවිමුනෙතා, අපාණ්හිතාවිමොකකසාස වසෙන කායසකකී, පුඤඤතාවිමොකකසාස වසෙන දිටසිපතෙතා.

කතිහාකාරෙහි සචවපරිවෙඩො හොති: කතිහාකාරෙහි සචවාති පටිවිජාකති: නවහාකාරෙහි සචවපරිවෙඩො හොති, නවහාකාරෙහි සචවාති පරිවිජාකති: දුකඛසචවං පරිකුඤපරිවෙඩං පරිවිජාකති - පෙ-අභිඤඤපරිවෙඩො ව සබබඩමොනං, පරිඤඤපරිවෙඩො ව සබබසඞඛාරානං, පහානපටිවෙඩො ව සබබාකුසලානං, භාවනාපරිවෙඩො ව එතුතතං මගහානං, සචඡික්රියාපරිවෙඩො ව තිරෝධසස. ඉමෙහි නවහාකාරෙහි සචවපරිවෙඩො හොති, ඉමෙහි නවහාකාරෙහි සචවානි පටිවිජැකිනෙතා අතිමතතවිමොකඛසස වසෙන සදධාවිමූවෙතතා, අපපණ්හිතවීමොකඛසස වසෙන කාසසකබී, සුඤඤතවීමොකඛසස වසෙන දිටසිපතෙතා.

¹ සද්ධාබමූතෙතා - සතා 2. අබමූතෙතාත් - සතා.

³ සචම්කරොතීති - සතා PTS 4. අඩමුවවතීනි - සතා

⁵ විඤඤාතං - මජසං, ඤැණං - භාහා 6. සවවඋපරේවබෝ - මජසංසා

^{* ්}ගොවායං ප්‍රගාෂලා සදබාම්මූතෙතා'නී ආදිකා තයෝ වාරා සංඛිතතා

අනිතා හෙයින් මෙනෙහිකරතුවහට අනිමිතතාවිමොකාසය බලවත් වෙයි. අනිමිතතාවිමොකාසය බලවත් බැවින් ශුද්ධාවිමුකත වෙයි. දුෘඛ හෙයින් මෙනෙහිකරනුවහට අපුණ්හිතවිමොකාසය බලවත් වෙයි, අපුණ්හිත-විමොකාසය බලවත් බැවින් කායසාකාසි වෙයි. අනාතාම හෙයින් මෙනෙහි කරනුවහට ශූභාහතාවිමොකාසය බලවත් වෙයි, ශූභාහවිමොකාසය බලවත් බැවින් දුෂටිපාපන වේ. (2)

හදහමත් විමූකත නු'යි ශුදධාවිමූකත යෑ (ධාහසසපශ්ශීය) පහස්නා ලද බැවිත් (නිළුංණය) පතාසක කරනලද නු'යි කාශසාකම් යෑ (පුඥෙඤියයෙන්) දක්නාලද බැවිත් (නිවනට) පැමණියේ නු'යි දුපේපාපත යෑ හදහමත් මදේ නු'යි ශුදධාවිමූකත යෑ බහානසපශීය පළමු වෑ සපශී කෙරෙයි, පසු වෑ නිරෝබසභාත නිළුංණය පතාසක කෙරේ නු'යි කාශසාකම යෑ 'සංසකාර-යෝ දුංඛයෝ යෑ නිරෝබය සුබය යැයි දන්නාලද, දක්නාලද, පුකට කරණ ලද, පුතාසක කරනලද, සපශීකරනලද වේ නු'යි දුපේපාපත වේ ...

යම් කිසි කෙනෙක් නෛකාමාය වැඩුහු ද වඩත් ද වඩන්නාහු ද ... එ හැම දෙන අනිමිතනවිමොඤගොගේ වශයෙන් ශුදධාවිමුකතයෝ හැ අපුණිහිතවිමොඤයොගේ වශයෙන් කායසාඤිහු යැ ශූනාතවිමොඤයොගේ වශයෙන් දුමටිපුාපනයෝ යි.

යම් කිසි කෙනෙක් අවසාපාදය ... ආලෝකසංඥව ... අවිකෙෂපය ... යම් කිසි කෙනෙක් දුෘඛය පරිජානනය කෙරෙත් ද ... සමුදය දුරු කෙරෙත් ද ... නිරෝඛය පුතාසක කෙරෙත් ද ... මාගීය වඩත් ද, එ හැම දෙන අතිමිතතවිමොකෂයාගේ වශයෙන් ශුඛාවිමූකතයෝ යැ අපුණ්හිතවිමොකෂ-යාගේ වශයෙන් කායසාක්ෂීහු යැ ශූතපතවිමොකෂයාගේ වශයෙන් දුෂටිපුාපතයෝ යි.

කිහි අයුරෙකින් සතාපතිවෙඩය වේ ද, කිහි අයුරෙකින් සතායන් පුතිවෙඩ කෙරේ ද: සියු අයුරෙකින් සතාපතිවෙඩය වෙයි, සියු අයුරෙකින් සතායන් පුතිවෙඩ කෙරේ.

දුෑඛසතාය පරිඥපතිවෙඛයෙන් පතිවෙඛ කෙරෙයි, සමූදයසතාය පතාණපතිවෙඛයෙන් පතිවෙඛ කෙරෙයි, නිරොඛසතාය සාසානත්කියා පතිවෙඛයෙන් පතිවෙඛ කෙරෙයි, මාගීසතාය භාවනාපතිවෙඛයෙන් පතිවෙඛ කෙරේ. මේ සියු අයුරින් සතාපතිවෙඛය වෙයි. මේ සියු අයුරින් සතායෙන් පතිවෙඛ කරනුයේ අනිමතතවිමොසාසයාගේ වශයෙන් ශුද්ධා-විමූකත හැ අපුණ්හිතවිමොසාසයාගේ වශයෙන් කායසායාසි යැ ශූනාත-විමොසාසයාගේ වශයෙන් දුළුටිපාපත යි.

කිහි අයුරෙකින් සනාපුතිවෙබය වේ ද, කිහි අයුරෙකින් සතායෙන් පතිවෙබ කෙරේ ද යක්: නව අයුරෙකින් සතාපුතිවෙබය වෙසි, නව අයුරෙකින් සනායෙන් පුතිවෙබ කෙරෙයි, දුංඛසනාය පරිඥපුතිවෙබයෙන් පුතිවෙබ කෙරෙයි ... හැම බමීයන්ගේ අහිඥපුතිවෙබය ද හැම සංසකාර-යන්ගේ පරිඥපුතිවෙබය ද හැම අකුශලයන්ගේ පුහාණපුතිවෙබය ද සනර මාර්ගයන්ගේ භාවනාපුතිවෙබය ද නිරෝබයාගේ සාකෘතෝකියාපුතිවෙබය ද යන මේ නව අයුරින් සනාපුතිවෙබය වෙයි. මේ නව අයුරින් සනායයන් පුතිවෙබ කරනුගේ අනිමත්නවිමොකාසයාගේ වශයෙන් ශුඥාවිමුකන යැ අපුණිහිතවිමොකාසයාගේ වශයෙන් කායසාකමය ශුනාතවිමොකාසයාගේ වශයෙන් දුමටපොපා යි. පටිසමහිදුමගෙනා-මහාවගත-විමොකඛකථා

අභිවවනො මනසිකරොනොතා කතමෙ බුමෙම යථාභූතං ජානාති¹ පසාති, කථ⁵ සම්මාදසානං හොති, කථං තදණියෙන සබෙබ සඞ්ඛාරා අනිවවනො සුදිටයා හොනති, කළු කඞ්ඛා පහියති, (1)

දුකාබතො මනසිකරොතෙතා කතමෙ බමෙම යථාභූතං ජානාති පසාත්, කථං සමමාදසානං හොත්, කථං තදණයෙන සබෛ සඬබාරා දුකාබතො සුදිටහා හොනත්, කාළු කඬබා පනීයත්. (2)

අනතතතො මනසිකරොනෙතා කතුමේ ධමෙම යථාභූතං ජානාති පසාති, කථං සම්මාදසානං හොති, කථං තද කියෙන සබෙබ ධමා අනතතතො සුදිටයා හොනති, කළු කඬා පනියති. (3)

අනිවවනො මනසිකරොනෙතා නිමිතතං යථාහුතං ජානාති පසාති, තෙන වුවවති සම්මාදසානං. එවං තදානියෙන සබෙබ සඬබාරා අනිවවනො සුදිටයා හොනති, එනු කඬබා පනීයති. (1)

දුකාබතො මනසිකරොනෙතා පවතතං යථාභූතං ජානාති පසාත්, තෙන වුවටති සම්මාදසානං. එවං තදණියෙන සබෙබ සඬබාරා දුකාබතො සුදිටයා හොනත්, එන් කඬබා පනීයකි. (2)

අනතතතො මනසිකරොනෙතා නිමිතතඤව පවතතඤව යථාභූතං ජානාති පසාති, තෙන වුවෙති සමමාදසානං එවං තදාමයෙන සබබ බමා අනතතතො සුදිටසා හොනති, එන කඬබා පනීයති. (3)

යසැව යථාහතං සැගේං, යසැව සබවාදසානං, යා ව කාබාවිතරණා, ඉමේ ධම්මා නානත්ථා² වේව නානාබාසැජනා ව; උදහු එකත්ථා, බාසැජන-මෙව නානත්ති: යසැව යථාතුතං සැගේං, යසැව සම්මාදසානං, යා ව කාබා-විතරණා, ඉමේ ඛම්මා එකත්ථා, බාසැජනමෙව නානං.

අනිචවතො මනසිකරොතො කිං හයතො උපටඨාති: දුකඛතොං මනසිකරොතො කිං හයතො උපටඨාති: අනතතතො මනසිකරොතො කිං හයතො උපටඨාති:

අනිචවතො මනයිකරොනො නිමතතං හයතො උපටඪාති, දුකඛනො මනයිකරොතො පවතතං හයතො උපටඪාති, අනතතතො මනයිකරොතො නිමතතඤව පවතතඤව හයතො උපටඪාති.

- 1. පජාතානි සා
- 🛔 ສາະມານສາມ ສີ 1

පටිසමහිදුමාගීය-මහාවගී-විමොඤකථා

අනිතා විසින් මෙනෙසිකරනුගේ කවර ධෂීයන් යථාසාවාවයෙන් දනී ද, දකී ද, කිසෙසින් සමාග්දශීනය වේ ද, කිසෙසින් එය අනුව යෑමෙන් හැම සංසාකාරයෝ අනිතා හෙසින් මොනොවට දක්නාලද්දහු වෙක් ද, කොසි සැකය පුහිණ වේ ද: (1)

දුංඛ හෙයින් මෙනෙහිකරනුයේ කවර ධම්ගන් යථාසවහාවයෙන් දනී ද, දකී ද, කිසෙයින් සමාග්දශීනය වේ ද, කිසෙයින් එය අනුව සෑමෙත් හැම සංසාාරයෝ දුංඛ හෙයින් මොනොවට දක්නාලද්දහු වෙන් ද කොති සැකය පුහිණ වේ ද: (2)

අනාතම හෙයින් මෙනෙහිකරනුයේ කවර ධම්යන් යථාසවනාව-යෙන් දනී ද, දකී ද, කිසෙයින් සමාග්දශීනය වේ ද, කිසෙයින් එය අනුව යෑමෙන් හැම ධම්අයෝ අනාතම හෙයින් මොනොවට දක්නාලද්දහු වෙන් ද කොහි සැකය පුහිණ වේ ද යන්: (3)

අතිතා හෙයින් මෙනෙහි කරනුයේ නිමිතන යථාසවභාවයෙන් දතී, දකි. එයින් කියනු ලැබෙයි 'සමාග්දශීන' යනු. මෙසෙයින් එය අනුව සෑමෙන් හැම සංසකාරයෝ අතිතා හෙයින් මොනවට දක්නා ලද්දහු වෙති, මෙහි සැකය පුනිණ වේ. (1)

දුෑබ හෙයින් මෙනෙහි කරනුයේ පුවෘතතිය යථාසාභාවයෙන් දනී, දකී. එයින් කියනු ලැබෙයි 'සමාග්දශීන' යි. මෙසෙයින් එය අනුව යෑමෙන් හැම සංසකාරයෝ දුෑබ හෙයින් මොනොවට දක්නා ලද්දහු වෙනි, මෙහි සැකය පුහිණ වේ. (2)

අනාතම හෙසත් මෙනෙහි කරනුයේ නිමිත්තත් පුවෘතතියත් යථා සවභාවයෙන් දනී, දකී. එයින් කියනු ලැබෙයි 'සමාන්දශීක' යි. මෙසෙසිත් එය අනුව යෑමෙන් හැම ධමීයෝ අනාතම හෙසින් මොනොවට දක්නා ලද්දනු වෙනි, මෙහි සැකය පුහිණ වේ. (3)

යම් යථාභූතඥනයෙකුත් වේ ද, යම් සමහන්දශීනයෙකුත් වේ ද, යම් සැකදුරු කිරීමෙකුත් වේ ද, මේ ධම්යෝ නානා හි දී ඇත්තාහු මැ නානා වාකැජන ඇත්තාහු ද, නොහොත් එකාහී වූවාහු වාකැජන භානාභ මෑ ඇත්තාහු දී යත්: යම් යථාභූතඥනයෙකුත් වේ ද, ගම් සමහන්දශීනයෙකුත් වේ දී යම් සැකා දුරු කිරීමෙකුත් වේ ද, මේ ධම්යෝ එකාහී ඇත්තාහු යෑ වාහැජන මෑ වෙනසි.

අතිතය හෙයින් මෙනෙහි කරන්නාහට කුමක් භය හෙයින් වටහා ද, දු බ හෙයින් මෙනෙහි කරන්නාහට කුමක් භය හෙයින් වටහා ද, අනාතම හෙයින් මෙනෙහි කරන්නාහට කුමක් හය හෙයින් වටහා ද යන්:

අතිතා හෙයින් මෙනෙහිකරන්නාහට නිමිතත හය හෙයින් වටහයි, දු:බ හෙයින් මෙනෙහි කරන්නාහට පුවෘතතිය හය හෙයින් වටහයි, අනාතා හෙයින් මෙනෙහි කරන්නාහට නීමිතතත් පුවෘතතියන් හය හෙයින් වටහා.

යා ව හයතුපටසානෙ පඤඤ, යඤව ආදීනවෙ ඤෑණං, යා ව නිබ්බිද, ඉමෙ ධම්මා නානත්හ චෛ නානාබ්යඤ්නා ව: උදහු එකත්හ බාඤේන-මෙව නානනති: යා ව භයතුපටසානෙ පඤඤ, යඤව ආදීනවෙ ඤෑණං, යා ව නිබබිද, ඉමෙ ධමමා එකත්හ, බයඤ්භමෙව නානං

හා ච අනතතානුපසානා, යා ච සුඤඤතානුපසානා, ඉමෙ බමා තාකත්හ චෙව නානාබෳඤූනා ව: උදහු එකත්හා, බෳඤූනමෙව නානනත්: යා ච අනතතානුපසානා, යා ච සුඤඤතානුපසානා, ඉමෙ බමා එකත්හ, බෳඤුනමෙව නානං

අතිචචතො මනසිකරොතො, කිං පටිසඞබා සඳුණං උපපජාති: දුකඛතො මනසිකරොතො කිං පටිසඞබා සඳුණං උපපජාති: අනතතතො මනසිකරොතො කිං පටිසඞබා සඳුණං උපපජාති.

අතිචවතො මනසිකරොතො නිමිතතං සටිසඞඛා කැණං උපපජති, දුකඛතො මනසිකරොතො පවතතං පටිසඞඛා කැණං උපපජති, අනතතතො මනසිකරොතො නිමිතතඤව පවිසඞඛා කැණං උපපජනි. (1)

හා ච මූඤිතිතකමාතා¹ යා ච පටිසාබානුපසානා යා ච සාබාරුපෙකබා ඉමෙ බම්මා නානත්ා චෙව නානාබාඤජනා ච, උදහු එකත්ා බාඤජන-මෙව නානත්යි: යා ච මූඤිතිතකමාතා යා ච පටිසාබානුපසානා යා ච සභාරුපෙකබා ඉමෙ බම්මා එකත්ා, බාඤජනමෙව නානං, (2)

අතිචවතො අනසිකරොතො කුතො විතතං වූටඨාති, කත් විතතං පකඛඥති: දුකඛතො මනසිකරොතො කුතො චිතතං වූටඨාති, කත් විතතං පකඛඥතී: අනතතතො මනසිකරොතො කුතො චිතතං වූටඨාති, කුතු විතතං පකඛඥති.

අනිචවතො මනසිකරොතො නිමතතා විතතං වුටඨාති, අනිමතෙත විතතං පකඛඥති, දුකඛතො මනසිකරොතො පවතතා විතතං වුටඨාති, අපපවතෙත විතතං පකඛඥති, අනතතතො මනසිකරොතො නිමිතතා ච පවතතා ව විතතං වුටඨාති, අනිමතතා අපපවතෙන නිරොබ² නිබබාන-බාතුයා විතතං පකඛඥති. (3)

හා ව බහිදිධාවූටසානවිවටටතෙ පකැකු යෙ ව ගොනුභූධමවා, ඉමේ බවවා නානති වෙව නානාබාඤූනා ව, උදහු එකතිා බාඤූනමෙව නානතති: යා ව බහිදධාවූටසානවිවටටතෙ පඤඤා යෙ ව ගොනුභූධමවා, ඉමේ ධමවා එකති, බාඤූනමෙව නානං. (4)

2. නිරෝගේ - පු, මජිසං

^{1.} මුච්චිතුකමාතා - මජසා

පටිසමහිදුමාගීය-මහාවග්-විමොකෘකථා

යම් හයගුපටසාන පුණුවකුත් වේ ද, යම් ආදීනව සුනයෙකුත් වේ ද, යම් තිබබිදවකුත් වේ ද, මේ ධම්යෝ නානාසී ද ඇත්තාහු මැ නානා වාණාජනත් ඇත්තාහු ද, නොහොත් එකාසී වූවාහු වහණජන නානාසම මැ ඇත්තාහු ද යන්: යම් භයතුපටසාන පුණුවකුත් වේ ද, යම් ආදීනව සුනයෙකුත් වේ ද, යම් නිබබිදුවකුත් වේ ද, මේ ධමයෝ එකාසී ඇත්තාහු කැ වාණාජන මැ වෙනයි.

යම් අනතතානුපසානාවකුත් වේ ද, යම් සුසැඤතානුපසානාවකුන් වේ ද, මේ ධම්යෝ නානානී ද ඇත්තාහු මෑ නානා වෘසැජන ද ඇත්තාහු ද, නොහොත් එකානී වූවාහු වෘසැජන තානාහි මෑ ඇත්තාහු ද යත්: යම් අනතතානුපසානාවකුත් යම් සුඤඤතානුපසානාවකුත් වේ ද, මේ ධම්යෝ එකානී ඇත්තාහු යෑ. වෘසැජන මෑ වෙනයි.

අතිතා හෙයින් මෙනෙහිකරන්තාහට කුමක් පුතාවෙසතා කොට දෙනය උපදි ද, දුංඛ හෙයින් මෙනෙහි කරන්නාහට කුමක් පුතාවෙසතා කොට දෙනය උපදි ද, අනාතම හෙයින් මෙනෙහි කරන්නාහට කුමක් පුතාවෙසතා කොට දෙනය උපදී ද යන්:

අන්තා හෙයින් මෙනෙහිකරන්නාහට සංසකාර නිමිතන පුතාවෙසා කොට ඥනය උපදී, දුංඛ හෙයින් මෙනෙහි කරන්නාහට පුවෘතතිය පුතාවෙසා කොට ඥනය උපදී, අනාතම හෙයින් මෙනෙහිකරන්නා-හට නිමිතතත් පුවෘතතියන් පුතාවෙසා කොට ඥනය උපදී. (1)

යම් මූඤාවිතුකමාන දෙනයෙකුත් වේ ද, යම් පරිසභා තුපසානා දෙනයෙකුත් වේ ද, යම් සභාරු පෙකා දෙනයෙකුත් වේ ද, මේ ධාමීයෝ නානා හිත නානාවා කැජනත් ඇත්තාහු ද, නොහොත් එකා හි වූවාහු වා කැජනනානාත මැ ඇත්තාහු ද යත්: යම් මූඤාවිතුකමාතා දෙනයෙකුත් වේ ද, යම් පරිසභානුපසානා දෙනයෙකුත් වේ ද, යම් සභාරු පෙකා දෙනයෙකුත් වේ ද, මේ ධාමීයෝ එකා හි ඇත්තාහු යැ. වා කැජන මැ වෙනසි. (2)

අතිනය හෙයින් මෙනෙහිකරත්නාහට කොයිත් සින නැගීසිටී ද, කොහි සිත පිවිසගනී ද, දු:බ හෙයින් මෙනෙහි කරන්නාහට කොයින් සිත නැගීසිටී ද, කොහි සිත පිවිසගනී ද, අනාතම හෙයින් මෙනෙහි– කරන්නාහට කොයින් සිත නැගී සිටී ද, කොහි සිත පිවිසගනී ද යන්:

අතිතා හෙයිත් මෙනෙහි කරත්නාහට සංසකාර නිමිතත කෙරෙත් සිත නැගීසිට්යි, අනිමිතත සඬාහත නිඖණයෙහි සිත පිවිසගනියි. දු:බ හෙයිත් මෙනෙහිකරත්නාහට පුවෘතතියෙන් සිත නැගී සිටියි, අපුවෘතතියෙහි සිත පිවිස ගනියි. අනාතම හෙයිත් මෙනෙහිකරන්නාහට නිමිතත කෙරෙත් ද පුවෘතතිය කෙරෙත් ද සිත නැගී සිටියි, අතිමිතතයෙහි අපුවෘතතියෙහි තිරොඩ සඬාහත නිඖණධානුයෙහි සිත පිවිසගනී. (3)

සංසකාරනිම්තන කෙරෙන් නැගී පරාමමුඛ වැ සිටුනා යම් පුඥාවකුත් වේ ද, යම් ගොනුභූ ධම් කෙනෙකුත් වෙත් ද, මේ ධම්යෝ නානානීත් නානාවෘඤානත් ඇත්තාහු ද නොහොත් එකානී වූවාහු වෘඤාන-නානාති මැ ඇත්තාහු ද, යත්: යම් බහිදධා වූටසාන විවටටන පුඥාවකුත් වේ ද, යම් ගොනුභූ ධම් කෙනෙකුත් වෙත් ද, මේ ධම්යෝ එකානී ඇත්තාහු යැ. වෘඤාන මැ වෙනසි. (4) අනිචචතො මහසිකරොනෙතා කහමෙන විමොහොඛන විමුවචති: දුකඛතො මහසිකරොනෙතා කතමෙන විමොකෙඛන විමුචචති: අනහතතො මනසිකරොනෙතා කතමෙන විමොකෙඛන විමුචචති

අති චවතො මනයිකරොනෙතා අනිමිතතවිමොකෙඛන විමුවවති, දුකඛතො මනයිකරොනෙතා අපපණිහිතවිමොකෙඛන විමුවවති, අනතතතො මනයිකරොනෙතා සුඤඤතවිමොකෙඛන විමුවවති. (5)

යා ව දහතොටුටඨාන විවටටතෙ පකුකු යකුව මගො කැගණං, ඉමෙ බමා නානත්ා වෙව නානාබාඤ්තා ව, උදහු එකත්ා, බාඤ්නමෙව නානත්ති යා ව දහතොටුටඨානවිවටටතෙ පකුකු යකුව මගො කැගණං ඉමෙ බමා එකත්ා, බාඤ්නමෙව නානං. (6)

කතිහාකාරෙහි තුයො විමොක්ඛා නානාඛණෝ¹ හොනති; කතිහා-කාරෙහි තුයො විමොක්ඛා එකක්ඛණේ හොනති: එතුහාකාරෙහි තුයො විමොක්ඛා නානාඛණේ හොනති, සත්තහාකාරෙහි තුයො විමොක්ඛා එකක්ඛණේ හොනති.

කනමෙහි චනුහාකාරෙහි තයො විමොකඛා නානාඛණෙ හොනති: ආශිපතෙයාටෙයන අගිටයානටෙයන අහිනිහාරටෙයන නියානටෙයන.

තාථං ආධිපතෙයාවෙඩන තයො විමොකඛා නානාඛණෙ හොනති: අනිවචතො මනසිකරොතො අතිමතෙතා විමොකෙඛා ආධිපතෙයොන හොති, දුකඛතො මනසිකරොතො අපෙණිහිතො විමොකෙඛා ආධිපතෙයොන හොති, අනතතනො මනසිකරොතො සුඤඤතො විමොකෙඛා ආධි– පතෙයෙන හොති, එවං ආධිපඳතයා ටෙඩන තයො විමොකඛා නානාඛණෙ හොනති, (1)

කථං අධිවධාන වෙයින තහෝ විමොකොබා නානාඛණෝ හොතති: අනි එව තො මනයිකරොතෙතා අනිමතතවිමොකබසය වනෙන විතතං අධිවධාති, දකාඛතො මනසිකරොතෙතා අපපණිහිතවිමොකබසය වසෙන විතතං අධිවධාති අනතතතො මනයිකරොතෙතා සුඤඤතවිමොකබසය වසෙන විතතං අධිවධාති, එවං අධිවධාන වෙයින තයො විමොකබා නාතාඛණෝ හොතති. (2)

කථං අභිතීහාරටෙයන තුයො විමොහබා නානාඛණෙ හොතති අනිච්චතො මනයිකරොනෙතා අනීමතතවිමොහබසස වසෙන විතතං අභිතීහරනි, දකඛතො මනයිකරොනෙතා අපපණ්හිතවිමොතබසස වසෙන විතතං අභිතීහරනි, අනතතතො මනයිකරොනෙතා සුඤඤතවිමොතබසස වසෙන විතතං අභිනීහරති. එවං අහිනීහාරටෙයන තයො විමොහබං නානාඛණෙ හොනති. (3)

කථං නියානටෙයන තයො විමොහබා භානාඛණෙ හොහති: අතිවවතො මනයිකරොතෙතා අනිමිතතවිමොහබසස වසෙන නිරොධං නිබබානා නියාති, දුකඛනො මනයිකරොතෙතා අපණීතිතවිමොහබසස වසෙන නිරොධං නිබබානං නියාති. අනතතතො මනයිකරොනෙතා සුඤඤතවිමොකබසස වසෙන නිරොධං නිබබාතං නියාත්, එවං නියාත කටෙයන තයො විමොකබා නානාඛණෙ හොනති, (4)

අනිතය හෙයින් මෙනෙහි කරනයේ කවර විමොසාගෙකින් මිදේ ද, දුංඛ හෙයින් මෙනෙහි කරනුයේ කවර විමොසාගෙකින් මිදේ ද, අනාතම හෙයින් මෙනෙහිකරනුයේ කවර විමොසාගෙකින් මිදේ ද යන්:

අනිතා හෙයින් මෙනෙහිකරනුගේ අනිමිතත විමොසායෙන් මිදෙයි, දුංඛ හෙයින් මෙනෙහිකරනුගේ අපුණිහිත විමොසායෙන් මිදෙයි, අනාතම හෙයින් මෙනෙහි කරනුගේ ශනාපාවිමොසායයෙන් මිදේ. (5)

තෙලෙසුන් කෙරෙන් ද සංසාරාරාමතන කෙරෙන් ද යන දෙකින් නැගි පරාමමුඛ වැ සිටුනා යම් පුණුවකුන් වේ ද, යම් මාගීඥනයෙකුන් වේ ද, මේ ඛණීයෝ නානාහීත් නානාවාසඥනනත් ඇත්තාහු ද නොහොත් එකාහී වූවාහු වාසඥනානානාම මැ ඇත්තාහු ද, යත්: යම් දුහතොවුටයාන-විවටටන පුණුවකුත් වේ ද, යම් මාගීඥනයෙකුත් වේ ද, මේ ඛණීයෝ එකාහී ඇත්තාහු යැ වසඤනා මැ වෙනසි. (6)

කිහි අයුරෙකින් තුන් විමොකෂයෝ භානාකෘණයෙහි වෙන් ද, කිහි අයුරෙකින් තුන් විමොකෂයෝ එකකෂණයෙහි වෙන් ද යන්: සතර අයුරෙකින් තුන් විමොකෂයෝ භානාකෂණයෙහි වෙන්, සත් අයුරෙකින් තුන් විමොකෂයෝ එකකෂණයෙහි වෙන්.

කාවර සතර අයුරෙකින් තුත් විමොසාගයෝ නානාකාණයෙහි වෙත් ද යත්: අධිපතිභාවානීයෙන, පුතිෂාඨාසවභාවයෙන, අහිනීහාර (එළැවීම්) සවභාවයෙන, නියඞාණසානාවයෙනි.

කිසෙයින් අධිපතිහාවාවීමයක් තුන් විමාසාෂයෝ නානාසාෂණයෙකි වෙත් ද යන්: අනිනා හෙයින් මෙනෙකිකරන්නාහට අනිමිතනවිමොසාංක අධිපති වෙයි, දුංඛ හෙයින් මෙනෙකිකරන්නාහට අපුණ්හිතවිමොසාංක අධිපති වෙයි, අනාතම හෙයින් මෙනෙකිකරන්නාහට ශූනානවිමොසාංක අධිපති වේ. මෙසෙයින් අධිපතිහාවාවීයෙන් තුන් විමොසාංකයෝ නානාසාංක ණගෙනි වෙත්. (1)

කිසෙසින් පුතිෂාධාසවහාවයෙන් තුන් විමෝකායයෝ නානාකාෂණයෙහි වෙත්ද යත්: අනිතා හෙසින් මෙනෙහිකරනුයේ අතිම්තනවිමොකාංයාන් වශයෙන් සිත පිහිටුවයි. දු:බ හෙයින් මෙනෙහිකරනුයේ අපුණ්හිත-විමෝකාංයානේ වශයෙන් සිත පිහිටුවයි. අනාතාම හෙසින් මෙනෙහිකරනුයේ ශූනාතවිමොකාංයානේ වශයෙන් සිත පිහිටුවා. මෙසෙසින් පුනිෂාධාසවහාව-යෙන් තුන් විමෝකාංයෝ නානාකාෂණයෙහි වෙත්. (2)

කිසෙයින් අභිනීහාර (එළැවීම්) සවහාවයෙන් තුන් විමොසාෂයෝ තානාකෘණයෙහි වෙස් ද යන්: අනිතා හෙයින් මෙනෙහිකරනුයේ අනිමිතතවිමොසාෂයාගේ වශයෙන් යිත එළවයි දුංඛ හෙයින් වෙනෙහි කරනුයේ අපුණිහිතවිමොසාෂයාගේ වශයෙන් යිත එළවයි. අනාතම හෙයින් මෙනෙහිකරනුයේ ශුනයනවිමොසාෂයාගේ වශයෙන් යිත එළවා. මෙසෙයින් අහිනීහාරසාහාවයෙන් තුන් විමොසාෂයෝ නානාසාණගෙනි වෙන්. (3)

කිසෙයින් නියකිංණසවහාවයෙන් තුන් විමොසායයෝ භානාකාණයෙහි වෙත් ද යන්: අනිතා හෙසින් මෙනෙහිකරනුයේ අනිමිතතව්මොකාසයානේ වශයෙන් නිරොඛ සඬබාහත නිමාණයට පැමිණෙයි. දුංඛ හෙයින් මෙනෙහි කරනුයේ අපුණ්හිතව්මොසාසයාගේ වශයෙන් නිරොඛ සඬබහත නිමාණයට පැමිණෙයි. අනානව හෙයින් මෙනෙහිකරනයේ ශූනාපතවීමොසාසයාගේ වශයෙන් නිරොඛ සඬබාහත නිමාණයට පැමිණේ. මෙසෙයින් නිශ්‍යාණ සටහාවයෙන් තුන් විමොසාසයෝ නානාසාදණයෙහි වෙත්. (4) ඉමෙහි චනුහාකාරෙහි තයො විමොකඛා නානාඛණෙ හොනති.

කතමෙහි සහතහාසාරෙහි තහො විමොකඛා එකකඛණෙ හොනති: සමොධානටෙඨන අධිගමනටෙඪන¹ පටිලාහටෙඨන පටිවෙඩටොඨන සච්ඡිකිරියටෙඨන එසාසනටෙඨන අහිසමයටෙඨන.

කථං සමොඛානටොහන අධිශමනටොහන පටිලාහටොහන පටිවෙඩ්වොහට සච්ඡිකිරියටොහන එසාහනටොහන අහිසමයටොහන තයො විමොකඛා .එකකඛණෙ හොනති.

අනිචවතො මනසිකරොනෙතා නිම්හතා මූචවනීති අනිමිතෙතා විමොකෙඛා; යතො මූචවති, තත් න පණ්දහනීති අපපණ්තිතො විමොකෙඛා; යත් න පණ්දහති, තෙන සුදෛකුති සුඤඤතො විමොකෙඛා; යෙන සුදඤඤ, තෙන නිම්තෙතන අතිම්පොතානි අනිම්තෙතා වීමොකෙඛා, එවං සමොධානටෙඪන අධිගමනටෙඪන පටිලාහටෙඪන පටිවෙධටෙඪන සච්ඡිකිරියටෙඪන එසසනටෙඪන අහිසමයටෙඪන තයො විමොකඛා එකකෙණෙ හොතති. (1)

දුකාඛතා මනයිකරොනෙතා පණ්ඩියා මුචචතීති අපපණ්හිතා විමොකොඛා; යත් න පණ්දහති, තෙන සුභෙකුති සුභැකුතො විමොකොඛා; යෙන සුභෙකු තෙන නිම්තෙතන අනිම්තෙතාක් අනිමිතෙතා විමොකොඛා, යෙන නිම්තෙතන අනිමිතෙත්ා, නත් න පණ්දහනීති අපපණ්-හිතො විමොකොඛා, එවා සමොධානටෙයන අධිගමන ටෙයන පටිලාහටෙයන පටිවෙඩටෙයන සච්ඡකිරියටෙයන එසාසනටෙයන අනිසමයටෙයන තයො විමොකොඛා එකකාඛණෙ හොනති, (2)

අනතතතො මනසිකරොනෙතා අභිනිවෙසා මුවචනීති සුඤඤතො විමාකෙඛා; යෙන සුඤඤ, තෙන නිමිතෙතන අනිමිතෙතානී අනිමිතෙතා විමොකෙඛා; යෙන නිමතෙතත අනිමිතෙතා, තත හ පණිදහනීති අපණිසිතො විමොකෙඛා; යත් න පණිදහති, තෙන සුඤඤත් සුඤඤතො විමොකෙඛා, එවා සමොඛානටෙයන අධිගමනටෙයන පටිලාහටෙයන පටි-වේඩටෙයන සච්ඡිකීරියටෙයන එසාසනටෙයන අගිසමයටෙයන තයො විමොකෙඛා එකකෙණ හොතති. (3)

ඉමෙහි සනනහාකාරෙහි තයො විමොකබා එකකබණ හොනති.

අත් විමොකෙකා, අත් මූඛං, අත් විමොකකමුඛං අත් විමොකකපවට-නීකං අත් විමොකකානුලොමං, අත් විමොකකවිවටේටා, අත් විමොකක භාවනං, අත් විමොකකපට්පපසාදයි,

සාතමේ විමොකෙකා: සුඤඤතො විමොකෙකා, අතිමිතෙතා විමොකෙකා, අපපණීතිතො විමොකෙකා: මේ සතර අයුරින් තුන් විමොසාසයෝ නානාකෘණයෙහි වෙත්.

කවර සත් අයුරෙසින් තුන් විමොසුසයෝ එකසාණයෙහි වෙත් ද යත්: සමවධානාඵියෙන, විඥනාඵියෙන, පුතිලාභාඵියෙන, පුතිවෙධාඵියෙන, සාසාහත්රාසාවීයෙන, දෙනසපශීනාඵීයෙන, අහිසමයාඵීයෙනි.

කිසෙසින් සමවධානාවීයෙන් විඥනාවීයෙන් පුතිලානාවීයෙන් පුතිවෙඛාවීයෙන් සාසමාත්කියාවීයෙන් ශූනස්පශීනාවීයෙන් අහිසමයාවී යෙන් තුන් විමොසමයෝ එකසාණයෙහි වෙත් ද යන්:

අනිතා හෙයිත් මෙනෙහිසාරනුයේ නිමිත්ත කෙරෙත් මිදේ නු'යි අනිමිතනවිමොසා වෙයි, යම් නිමිත්තෙකින් මිදේ නම් එහි පුංඪීනා නො කෙරේ නු'යි අපුණ්හිතවිමොසා වෙයි, යම් නිමිත්තෙක්හි පුංඪීනා නො කෙරේ නම් ඒ නිමිතින් ශතා නු'යි ශතාතවිමොසා වෙයි, යම් නීමිත්තෙ-කින් ශතා නම් ඒ නිමිතින් නිමිත්ත රහිත නු'යි අනිමතතවිමොසා වේ. මෙසෙයින් සමවධානාඪියෙන් විඥනාඪීයෙන් පුනිලාභාඪීයෙන් පුනි-වෙධාඪීයෙන් සාකෘත්තියාඪීයෙන් ඥනසපශීනාඪීයෙන් අනිසමයාඪී– ගෙන් තුන් විවෝසාසයෝ එකසාණයෙහි වෙනි. (1)

දුඹ හෙසින් මෙනෙහිසරනුගේ පාසිනාව කෙරෙන් මිදේ නු'යි අපුණිහිතවිමොසස වෙයි, යම් දුඹයෙක්හි පාසිනා නො කෙරේ නම් ඒ දුඹයෙන් ශූනය නු'යි ශූනයත්වමාසස වෙයි, යම් දුඹ නිමිත්තෙකින් ශූනය නම් ඒ දුඹ නිමිතින් කිමිතත රහින තු'යි අනිමතතවිමොසස වෙයි, යම් දූඹ නිමිත්තෙකින් අතිමිතත වේ නම් එහි පාසිතා නො කෙරේ නු'යි අපුණ්හිතවිමොසස වේ. මෙසෙයින් සමවඩානාහියෙන් විසුභාසීයෙන් පුතිලාභාසීයෙන් පුහිවෙඩාසීයෙන් සාසාත්හියාසීයෙන් ශූනසපශීනාසී-යෙන් අහිසමයාසීයෙන් තුන් විමොසසයෝ එකසමෙයෙහි වෙති. (2)

අනාතම හෙයින් මෙනෙහිතරනයේ අභිතිවෙශය කෙරෙන් මිදේ නු'යි ශූනාතවිමොසා වෙයි, යම අභිතිවෙශ නිමිත්තෙකින් ශූනා වේ නම ඒ නිමිතින් නිමිත්ත රහිත නු'යි අතිමිතතවිමොසා වෙයි, යම් අභිනිවෙශ නිමිත්තෙකින් නිමිත්ත රහිත වේ නම් ඒ අභිනිවෙශ නිමිත්තෙහි පාස්ථිතා නො කෙරේ නු'යි අපුණ්හිතවිමොසා වෙයි, යම් අභිනිවෙශ නිමිත්තෙහි පාස්ථිතා නො කෙරේ නු'යි අපුණ්හිතවිමොසා වෙයි, යම් අභිනිවෙශ නිමිත්තෙහි පාස්ථිතා නො කෙරේ නු'යි අපුණ්හිතවිමොසා වෙයි, යම් අභිනිවෙශ නිමිත්තෙහි පාස්ථිතා නො කෙරේ නු'යි අපුණ්හිතවීමොසා වෙයි, යම් අභිනිවෙශ නිමිත්තෙහි පාස්ථිතා පාස්ථිතා නො කෙරේ නම් ඒ අභිනිවෙශ නිමිත්ත් ශූනා නු'යි ශූනාත විමොසා වේ. මෙසෙයින් සමවධානාස්ථියෙන් විනිතෝසීයෙන් පුනිපොස්ථියෙන් අභිසමයාතියෙන් තුන් විමොසාසයෝ එකසාණයෙහි වෙන්: (3)

මේ සත් අසූරින් තුන් විමොසෳයෝ එකසෳණයෙහි වෙත්.

විමොසුසයෙක් ඇත, මූඛයෙක් ඇත, විමොසුමූඛයෙක් **ඇත, විමොසුය** පුතාහීකයෙක් ඇත, විමොසුහානුලොමයෙක් ඇත, විමොසුස විවතීයෙක් ඇත, විමොසුසහාවනායෙක් ඇත, විමොසුසුනිපුලුබ්ඩියෙක් ඇති.

විමොසෂ කවරැ. යනු: ශූනාහතුවීමොසෂ යැ. අතිමතනවිමොසෂ යැ. අපුණියුතුවීමොසෂ යි. කහමො සුසැසැතො විමොකොබා: අනිච්චානුපසානාසැණං නිච්චතා අභිනිවෙසා මූචචනීති සුසැසැතො විමොකොබා දුකානානුපසානාසැණං සුබතො අභිනිවෙසා මූචචනීති සුසැසැතො විමොකොබා, අනතතානුපසානාසැණං අතතතො අනිනිවෙසා මූචචනීති සුසැසැතො විමොකොබා, නිබබිද නු-පසානාසැණං නඤියා අගිනිවෙසා මූචචනීති සුසැසැතො විරාශානුපසානාසැණං රාශතො අභිනිවෙසා මූචචනීති සුසැසැතො විමොකොබා නිරොඛානුපසානාසැණං සමුදයතො අහිනිවෙසා මූචචනීති සුසැසැතා විමොකොඛා, පටිනිසානානුපසානාසැණං අාදනතො අහිනි-වෙසා මූචචනීති සුසැසැතො විමොකොඛා, අනිමතතානුපසානාසැණ නිමතතතො අහිනිවෙසා මූචචනීති සුසැසැතො විමොකොඛා, අපණී හිතානු-පසානාසැණං පණීතියා අගිනිවෙසා මූචචනීති සුසැසැතො සුසැකානුපසොනාසැණං සබාහිතිවෙසන් මූචචනීති සුසැසැතො විමොකොඛා.

රුපෙ අනිච්චානුපසානකාද හා නිච්චනො අහිනිවෙසා මුච්චනීති සුඤඤතෝ විමොකෙඛා - පෙ- රුපෙ සුඤඤතානුපසානකාඤ හං සබබාහි-නවෙසෙහි මුච්චනීනී සුඤඤතෝ විමොකෙඛා, වේදනාය - පෙ- සඤඤය - පෙ-සඬඛාරෙසු - පෙ- විඤඤතෝ - පෙ- එකබුසමං - පෙ- ජරාමරගෝ අනිච්චානු-පසානකාඤණං නිච්චනෝ අහිනිවෙසා මුච්චනීනී සුඤඤතෝ විමොකෙඛා - පෙ- ජරාමරගෝ සුඤඤතානුපසානකාඤණ සබබාහිනිවෙනෙහි මුච්චනීනී සුඤඤතෝ විමොකෙඛා, අයං සුඤඤතෝ විමොකෙඛා (1)

කතමා අතිමතෙතා විමාහෙකා: අතිවානුපසානාකැණං නිවෙතො නිමතතා මූවවතීන් අතිමතෙතා විමොහෙකා, දුකකානුපසානාකැණං සුබතො නිමතතා මූවවතීන් අතිමතෙතා විමොහෙකා, අගතතානුපසානා-කැණං අතතතො නිමතතා මූවවතීන් අනිමතෙතා විමොහෙකා, නිබබිදනු. පසානාකැණං නණ්ඩානා මූවවතීන් අනිමතෙතා විමොහෙකා, නිබබිදනු. පසානාකැණං නණ්ඩානා මූවවතීන් අනිමතෙතා විමොහෙකා, විරා-ශානූපසානාකැණං රාගතො නිමතතා මූවවතීන් අනිමතෙතා විමොහෙකා, විරා-ශානූපසානාකැණං රාගතො නිමතතා මූවවතීන් අනිමතෙතා විමොහෙකා, විරා-ශානූපසානාකැණං රාගතො නිමතතා මූවවතීන් අනිමතෙතා විමොහෙකා නිරොබාහුපසානාකැණං සමූදයනො නිමතතා මූවවතීන් අනිමතෙතා විමොහෙකා. පටිනිසාශානුපසානාකැණං අදෙනතො නිමතතා මූවවතීන් අනිමතතා විමොහෙකා, අනිමතතානුපසානාකැණං පණ්ඩයා නිමතතා මූවවතීන් අනිමතතා විමොහෙකා, සුකැකතානුපසානාකැණං අනිතිවෙනතො නිමතතා මූවවතීන් අනිමතතා විමොහෙකා.

රුපෙ අනිච්චානුපසසනාඤණං නිව්චතො නිමතතා මූ ව ව ති කි අනිමිතෙතා විමොකෙඛා -පෙ- රූපෙ අනිමිතතානුපසසනාඤ ණං සබබ නිම්තෙතහි මූචචතීහි අනිමිතෙතා විමොකෙඛා, රූප අපපණ්හිතානු-පසාසනාකයුණං පණ්ඩියා නිමතතා මූවචතීනි අනිමතෙතා වීමොකෙකා. සුඤඤතානුපසසනාඤණං අහිනිවෙසතො නිම්හතා මූච්චතිකි රුපෙ අනිම්නෙතා විමොකෙඛා, වෙදනාය පෙ සඤඤය -පෙ- සඞ්ඛාරෙසු - පෙ- විකකුණේ -පෙ- වසාබුසමං - පෙ- ජරාමරණ අතිචවානුපසානා සඳුණං නිචවනො නිමතතා මූචවතීනි අනිමිතෙතා විමොකෙඛා –පෙ-ජරාමරණෙ අනිම්තතානුපසයනාසැණං සබබනිම්තෙතහි මුචවතීතී අතිමතෙතා විමොකෙඛා, ජරාමරණෙ අපාණ්හිතානුපසානාඤණං පණ්ඛියා නිම්තතා මූචාතීනි අනිම්තෙතා විමොකෙඛා, ජරාමරණෙ සුඤඤතානු පසානාකැණං අහිනිවෙසතො නිම්තතා මුවවතීහි අනිම්තෙතා විමොතෙකා, අයං අනිම්තෙතා විමොකෙඛා. (2)

ශනාතවිමොසෂ කවරැ යන්: අනිව්වානුපසාසනාසඳණය නිතාහනීන් වෙශයෙන් මිදේ නු'සි ශූනාතවිමොසෂ යැ දුකඛානුපසාසනාසඳණය සූඛානි-නිවෙශයෙන් මිදේ නු'සි ශූනාතවිමොසෂ යැ අනතතානුපසාසනාසඳණය ආතමානීනිවෙශයෙන් මිදේ නු'සි ශූනාතවිමොසෂ යැ තිබේදනුපසාසනාසඳණය හඳාහනිවෙශයෙන් මිදේ නු'සි ශූනාතවිමොසෂ යැ තිරොබානුපසාසනාසඳණය රංශාහිනිවෙශයෙන් මිදේ නු'සි ශූනාතවිමොසෂ යැ තිරොබානුපසාසනා සඳණය සමුදයාහිනිවෙශයෙන් මිදේ නු'සි ශූනාතවිමොසෂ යැ තිරොබානුපසාසනා සඳණය සමුදයාහිනිවෙශයෙන් මිදේ නු'සි ශූනාතවිමොසෂ යැ තිරොබානුපසාසනා සඳණය සමුදයාහිනිවෙශයෙන් මිදේ නු'සි ශූනාතවිමොසෂ යැ අතිමතතානුපසාසනාසඳණය නිමතතාහිතිවෙශයෙන් මිදේ නු'යි ශූනාත-විමොසෂ යැ අපපණිගිනානුපසාසනාසඳණය පැතීනාහතිනිවෙශයෙන් පිදේ නු'යි ශූනාතවීමොසෂ යැ සුසැසදනානුපසානාසදණය සියලු අණිනිවෙශයෙන් කෙරෙන් මිදේ නු'සි ශූනාතවිමොසෂ යි.

රූපයෙහි අනිචචානුපසාසනාකැණය නිතාහාභිනිවෙශයෙන් මිදේ නු'යි ශූනාහතවිමොක්ෂ යෑ ... රූපයෙහි සුකැකැතානුපසාසනාකැණය සියලු ශූභිනිවෙශයන් කෙරෙන් මිදේ නු'යි ශූනාහතවිමොක්ෂ යි. වෙදනායෙහි ... සංඥයෙහි ... සංසාරයන්හි ... විඥනයෙහි ... එක්ෂුපෙහි ... ජරාමරණ-යෙහි අනිචචානුපසාසනාකැණය නිතාහභිතිවෙශයෙන් මිදේ නු'යි ශූනාහ-විමොක්ෂ යෑ ... ජරාමරණයෙහි සුකැකැතානුපසාසනාකැණය සියලු අභිනිවෙ-ශයන් කෙරෙන් මිදේ නු'යි ශූනාහතිමොක්ෂ යි. මේ ශූනාහතිවොක්ෂ හම් වේ. (1)

අතිමිතතවීමොසෂ කාචර යන්: අනිච්චානුපසානාසඳුණය නිතා-තිම්තතයෙන් මිදේ නු'යි අනිමිතතවීමොසෂ යැ දුසාඛානුපසානාසඳුණය සුඛනිම්තතයෙන් මිදේ නු'යි අනිමිතතවීමොසෂ යැ අනතතානුපසානා-සඳුණය ආතමනිම්තනයෙන් මිදේ නු'යි අනිමිතතවීමොසෂ යැ නිබබදුනු-පසානාසඳුණය නාසිදිනිමතතායෙන් මිදේ නු'යි අනිමිතතවීමොසෂ යැ විරා-ශායූපසානාසඳුණය රාගනිමිතතයෙන් මිදේ නු'යි අනිමිතතවීමොසෂ යැ නිරෝඛානුපසානාසඳුණය සමුදයනිමිතතයෙන් මිදේ නු'යි අනිමිතතවීමොසෂ යැ නිරෝඛානුපසානාසඳුණය සමුදයනිමිතතයෙන් මිදේ නු'යි අනිමිතත-වීමොසෂ යැ පටිනිසාගශානුපසානාසඳුණය අංදනනිමිතතයෙන් මිදේ නු'යි අනිමතතවීමොසෂ යැ අනිමිතතානයක් සමදේ නු'යි අනිමිතත-වීනෝඛනිමතතයෙන් මිදේ නු'යි අනිමතතවීමොසෂ යැ සුසැසැතානුපසානා-සඳුණය අභිනිවෙශනීමතතයෙන් මිදේ නු'යි අනිමතතවීමොසෂ යැ

රූපයෙහි අනිච්චානුපසානාකුණය නිතා නිමිත්තෙත් මිදේ හු'යි අනිමිතතවිමොසාෂ යෑ ... රූපයෙහි අනිමිතතානුපසානාකුණය දැම නිමිති කෙරෙන් මිදේ නු'යි අනිමිතතවිමොසාෂ යෑ රූපයෙහි අපපණිති-තානුපසානාකුණය පුණ්ධිකිමිත්තෙත් මිදේ නු'යි අනිමිතතවිමොසාෂ යෑ රූපයෙහි සුඤඤතානුපසානාකුණය අභිනිවෙශනිමිත්තෙන් මිදේ නු'යි අනිමිතතවිමොසාෂ යෑ. වෙදනායෙහි ... සංඥයෙනි ... සංසකාරයක්හි ... විඥ නයෙහි ... චිසාමුසෙහි ... ජරාමරණයෙහි අනිච්චානුපසානාකුණය නිතානිමිත්තෙන් මිදේ නු'යි අනිමිතතවිමොසාෂ යෑ ... ජරාමරණයෙහි අනිමිතතානුපසානාකුණය හැම නිමිති කෙරෙත් මිදේ නු'යි අනිමිතත-විමොසාෂ යෑ. ජරාමරණයෙහි අපාණ්තිතානුපසානාකුණය පුණ්ඛි නිමත්තෙන්, මිදේ නු'යි අනිමිතතවිමොසාෂ යෑ. ජරාමරණයෙහි සුඤඤතා-නුපසානාකානුණය අහිතිවෙශ නිමිත්තෙන් මිදේ නු'යි අනිමිතතවිමොසාෂ යි. මේ අනිමිතතවීමොසාෂ නම් වේ. (2) කහමො අපපණ්තිතො විමොකෙඛා: අනිච්චානුපසානාඤුණං නිච්චතො පණ්ඩියා මුච්චනීනි අපපණ්තිතො විමොකෙඛා, දුකඛානුපසානාඤුණං සූඛතො පණ්ඩියා මුච්චනීනි අපපණ්තිතො විමොකෙඛා, අනතතානු-පසානාඤුණං අතතතො පණ්ඩියා මුච්චනීනි අපපණ්තිතො විමොකෙඛා, විරාශානුපසානාඤුණං රාශතො පණ්ඩියා මුච්චනීනි අපපණ්තිතො විමොකෙඛා, නිරෝධානුපසානාඤුණං, සමුදයතො පණ්ඩියා මූච්චනීනි අපපණ්තිතො විමොකෙඛා, පටිනිසාහානානුපසානාඤුණං ආදනතො පණ්ඩියා මූච්චනීනි අපපණ්තිතො විමොකෙඛා, අනිමතතානුපසානාඤුණං නම්තනතො පණ්ඩියා මූච්චනීනි අපපණ්තිතො විමොකෙඛා, අපෙණ් තිතානුපසානාඤුණං සබබපණ්ඩිති මුච්චනීනි අපපණ්තිතො විමොකෙඛා, සුඤඤතොනුපසානාඤුණං අභිනිවේනතො පණ්ඩියා මුච්චනීනි අපපණ්තිතො වීමොකෙඛා,

රූපෙ අනිචචානුපසසනාකුණං නිව්වතා පණ්ඩියා මුවචතීති අපණ් තිතෝ විමාකඛා - පෙ- රූපෙ අනිමතතානුපසසනාකුණා නිමිතතතො මූචචතීති අපණ්තිතා විමොකඛො, රූපෙ අපහෝතිතානුපසසනාකුණං සබපණ්ඩිති මූචචතීති අපණ්තිතො විමොකඛෝ, රූපෙ සුකුඤතානු-පසසනාකුණං අභිනිවෙසතො පණ්ඩියා මූචචතීනි අපණ්තිතො විමොකඛෝ, වෙදනාය -පෙ සඤඤය -පෙ- සඬබාරෙසු -පෙ- විඤඤණ -පෙ- එකබුසමං -පෙ- ජරාමරණෙ අනිචචානුපසසනාකදුණං නිව්වතො පණ්ඩියා මූචචතීනි අපණ්තිතො විමොකෙඛා - පෙ- ජරාමරණෙ අනි-මතතානූපසසනාකදුණං නිමතතතො මූචචතීනි අපෙණ්තිතෝ වීමොකෙඛා, ජරාමරණෙ අපෙණ්තිතානුපසසනාකදුණා සබවෙණ්ඩිනි මූචචතීනි අපෙණ් තිතෝ වීමොකෙඛා, ජරාමරණෙ සුඤඤතානූපසසනාකදුණං අභිනිවෙසතො පණ්ඩියා මූචචතීනි අපෙණ්තිතොනුපසසනාකදුණං අභිනිවෙසතා පණ්ඩියා මූචචතීනි අපෙණ්තිතෝ වීමොකෙඛා, අයං අපෙණ්තිතෝ වීමොකෙඛා, (3) අනං විමොකෙඛා, (1)

කතමං මූඛා, යෙ තුළු ජාතා අනවජරා කුසලා බොධිපක්ඛියා බම්මා. ඉදං මූඛං. (2)

කතමං විමොකබමුඛා: අං තෙසා¹ බමානං ආරමාණං නීරොබො නිබබානං, ඉදා විමොකබමුඛං, විමොකඛඤා මුඛඤා විමොකබමුඛං² ඉදං විමොකබමුබං. (3)

කතමං විමොකඛපචචනීකං: නිණ් අකුසලමූලානි විමොකඛපචචනී-කානි, නීණි දුචචරිතානි විමොකඛපචචනීකානි, සබෙබපි අකුසලා ධමමා විමොකඛපචචනීකා, ඉදං විමොකඛපචචනීකං. (4)

කතමං විමොකඛානුලොමං: නීණ් කුසලමූලානි විමොකඛානුලොමානි, තීණ් සුචරිතානි විමොකඛානුලොමානි, සබෙබපි කුසලා ධම්මා විමොකඛානු-ලොමා. ඉදං විමොකඛානුලොමං. (5)

සාතාමො විමොකඛවිවබෙටා: ස*සැස*දුවිවටෙටා, චෙතොවිවටෙටා, විතතාවිවටෙටා, සඳණවිවටෙටා, විමොකඛවිවටෙටා, සජවවිවටෙටා:

2. විෂමා කාඛ සැව මූඛ සැව විෂමා කබවූ බ' නති සහා, PTS, පොළුකොහු නා නවා

492

¹ අතාසං අතාසං - සාභා

අපුණ්සිතවිමොසා කාචර් යන් අතිචානුපසානාසාදණය අත පුණ්ඩියෙන් මිදේ නූ'සි අපුණ්සිතවිමොසා යැ දුසාඛානුපසානාසාදණය සුබ පුණ්ඩියෙන් මිදේ නූ'සි අපුණ්සිත විමොසා යැ අනතතානුපසානා සඳහා ය අත්තානුපණ්ඩියෙන් මිදේ නූ'සි අපුණ්සිතවිමොසා යැ. විරාශානු-පසානාසාදණය රාගපුණ්ඩියෙන් මිදේ නූ'සි අපුණ්සිතවිමොසා යැ. නිරොඛානුපසානාසාදණය සමූදයපුණ්ඩියෙන් මිදේ නූ'සි අපුණ්සිත-විමොසා යැ. පටිනිසාශානුපසානාසාදණය ආදනපුණ්ඩියෙන් මිදේ නූ'සි අපුණ්සිතවිමොසා යැ. අනිමතතානුපසානාසාදණය නිමතතපුණ්ඩියෙන් මිදේ නූ'සි අපුණ්සිතවිමොසා යැ හැම පුණ්ඩි කෙරෙන් මිදේ නූ'සි අපුණ්සිතවිමොසා යැ. සුණුසැතානුපසානාසාදණය අහිතිවෙශ පුණ්ඩියෙන් මිදේ නූ'සි අපුණ්සිත වීමොසා සැ

රූපයෙහි අනිච්චානුපසානාකාදණය නිනාපුණ්ඩයෙන් මිදේ නූ'යි අපුණ්තිතවිමොසාෂ යෑ ... රූපයෙහි අනිමිතතානුපසානාකාශුණය නිමිතත කොරෙත් මිදේ නූ'යි අපුණ්හිත විමොසාෂ යෑ රූපයෙහි දෙපණ්හිතානු-පසානාකාශුණය හැම පුණ්සින් කෙරෙත් මිදේ නූ'යි අපුණ්තිතවීමොසාෂ යෑ රූපයෙහි සුසැඤතානුපසානාකාණය අහිනීවෙශපුණ්ඩියෙන් මිදේ නූ'යි අපුණ්හිතවීමොසාෂ යෑ. වෙදනායෙහි ... සංශූයෙහි .. සංසකාරයන්හි ... විශූනයෙහි ... එසැමුසෙහි ... ජරාමරණයෙහි අනිච්චානුපසාකාකාශීණය නිතාපුණ්ඩියෙන් මිදේ නූ'යි අපුණ්හිතවීමොසාෂ යෑ ... ජරාමරණයෙහි අනිමිතතානුපසානාකාශීණය නිමත්ත කෙරෙන් මිදේ නූ'යි අපුණ්හිත-වීමොසාස යෑ ජරාමරණයෙහි අපපණ්හිතානීයොතාකාඤණය හැම පුණ්සිත-වීමොසාස යෑ ජරාමරණයෙහි අපරෝහිතානුපසානාකාශීණය හැම පුණ්සිත-වීමොසාස යෑ ජරාමරණයෙහි අපරණ්හිතානුපසානාකාශීණය හැම පුණ්සිත-වීමොසාස යෑ ජරාමරණයෙහි අපරණ්හිතානීයෙන් මිදේ නූ'යි අපුණ්හිත-වීමොසාස යෑ ජරාමරණයෙහි අපරෝහිතානීයෙන් මීදේ නූ'යි අපුණ්හිත-වීමොසාස යෑ ජරාමරණයෙහි අපරෝහිතා වීමොසාෂ යෑ. ජරාමරණයෙහි සුඤඤ-තානුපසානාකාඤණය අහිනිවෙශපුණ්ඩියෙන් මිදේ නූ'යි අපුණ්හිත-වීමොසාෂ යි. මේ අපුණ්හිත වීමොසාෂ නම් වේ. (3) මේ වීමොසාෂ යි. (1)

මුඛ කවරැ යන්: ඒ මාග්විමොක්ෂයෙහි උපන් යම් (රාගාදි වරද හැති බැවින්) නිවරද වූ කුසල් වූ බොධිපාක්ෂිකඛෂී කෙනෙක් වෙන් ද, මේ මුඛ නම් වේ. (2)

විමොකෘමුඛ කවරැ යන්: ඒ බොයිපාක්ෂික ඩ්ෂීයන්ට අරමුණු වූ යම් නිරොඩ සඬබාහන නිෂීාණයෙක් වේද, මේ විමොකෘමුඛ නම් වෙයි. විමොකෘ ද හෙ මෑ මූඛද හෙ මෑ හූ'යි විමොකෘමුඛ යෑ. මේ විමොකෘ මූඛයි. (3)

විමොකෂපුතාන්ත (පුතිපකෂ) කවරැ යත්: තුත් අකුශලමූලයෝ විමොකෂපුතාන්තයෝ යැ නිවිධ දුගුවරිනයෝ විමොකෂපුතාන්තයෝ යැ හැම අකුශලධාමීයෝ මැ විමොකෂපුතාන්තයෝ යි. මේ විමොකෂපුතාන්ත නම් වේ. (4)

විමේ සාහනුලොම කවරැ. යත්: තුන් කුශල මූලයෝ විමෝසානු-ලොමයෝ යැ, නිවිධ සුච්රිතයෝ විමෝසානුලොමයෝ යැ, හැම කුශල ධාෂීයෝ මැ විමෝසානුලොමයෝ යි. මේ විමෝසානානුලොම යි. (5)

විමොසාවෙිවනී භාවරෑ යන් සංඥවිවනී යැ වෙනොවිවනී යැ විතත විවනී යැ ඥනවිවනී යැ විමොසාවෙිවනී යැ සතාවිවනී යි. සයැජාන හෙතා විවටටතීති සදායැවිවටටො, වෙතය නෙතා විවටටතීති වෙතොවිවටෙටා, විජාන නෙතා විවටටතීති විතතවිවටෙටා, සඳහාං කරොනෙතා විවටටතීති සඳහාවිවටෙටා වොසාසජ්ජනෙතා¹ විවටටතීනි විමොකඛවිවටෙටා, තථටෙයී විවටටතීති සච්චවිවටෙටා.

යන් සසැකැවිවටෝ, තත් වෙනොවිවටෝ, යත් වෙනොවිවටෝ, තත් සසැකැවිවටෝ; යත් සසැකැවිවටෝ වෙනොවිවටෝ, තත් විහත-විවටෝ; යත් විතතවිවටෝ, තත් සසැකැවිවටෝ වෙනොවිවටෝ, යත් සසැකැවිවටෝ වෙනොවිවටෝ විතතවිවටෝ, තත් සැණවිවටෝ; යත් සසැකැවිවටෝ, තත් සසැකැව්වටෝ වෙනොවිවටෝ, කත් සැණවිවටෝ; යත් සසැකැවිවටෝ; වෙනොවිවටෝ වෙනොවිවටෝ, කත් සසැකැවිවටෝ; ගත් සසැකැවිවටෝ; වෙනොවිවටෝ විතතවිවටෝ, කත් සසැකැවිවටෝ; කත් විමොකකිව්වටෝ, යත් විමොහකිව්වටෝ, තත් සසැකැවිවටෝ; වෙනොවිවටෝ විතතවිවටෝ සැණවිවටෝ, යත් සසැකැවිවටෝ; වෙනොවිවටෝ විතතවිවටෝ සැණවිවටෝ විමොකකිව්වටෝ, තත් සඩවවිවටෝ විතතවිවටෝ, තත් සසැකැවිවටෝ වෙනොවිවටෝ සඩවවිවටෝ කැමණවිවටෝ, තත් සසැකැවිවටෝ වෙනොවිවටෝ

කගුමා විමෝහාඛතාවනා: පර්මසය ඣානසය³ ආසෙවනා භාවනා බහුලිකමමං, දුතිසසය ඣානසය ආසෙවනා භාවනා බහුලිකමමං, තතීයසය ඣානසය ආසෙවනා භාවනා බහුලිකමමං, වතුන්සය ඣානසය ආසෙවනා භාවනා බහුලිකාමමං, ආකාසානසුවායතනසමාපතතීයා ආසෙවනා භාවනා බහුලිකමමං, විකදකුණ සුවායතනසමාපතතියා -පෙ- ආකියැවකැකුයතන සමාපතතියා - පෙ- නෙවසකැකු නාසකැකුයතනසමාපතතියා ආසෙවනා භාවනා බහුලිකමමං, සොතාපතතිමහනසය ආසෙවනා භාවනා බහුලිකමමං, සකදගාම්මහනසය-පෙ- අනාගාම්මහනසය-පෙ-අරහතතමහනසය ආසෙවනා භාවනා බහුලිකමමං, අයං විමොකඛභාවනා. (7)

කතමා විමොහාඛපටිපපසාදයි: පයාමසා කිහතසා පටිලාහෝ වා විපාකෝ වා, දුනියසා කිහතසා පටිලාහෝ වා විපාකෝ වා, තනියසා කිහතසා -පෙ වතුන්සා කිහතසා පටිලාහෝ වා විපාකෝ වා, තනියසා කිහතසා -පෙ වතුන්සා කිහතසා -පෙ අහෝ සාධිකාමකයේ මාපතතියා -පෙ විකැකුණකැමාගතන සමාපතනියා -පෙ අහෝ කාමකැකුය තන සමා-පතනියා - පෙ - නෙවසකැකුනාස කැකිදුය තන සමාපතනියා පටිලාහෝ ව විපාකෝ වා, නොතාපතන්මගාසා කොටපතන්ඵලං, සකදගාමීමගාසා සකදගාමීඵලං, අනාගාමීමගොසා අනාගාමීඵලං, අරහාතමගොසා අරහතතඵලං. අයං වීමොකාඛපටපපසාදයි.⁴ (8)

තතියක භාණවාරං 5

විමොකබනථා සමහතා

^{1.} වෙංසජනතතා - මජසං,

^{2.} නථටෙයින - මිජිසං, සහා

^{3.} පරාජෝඩානසාස - සැදා, සි 2.

⁴ විරෝහාඛාපපටිපාසාදයි මජසං - විරේහාඛාපට්පසාදයි - සි 2, ආභ්යභාණාවාරු - මජසං, භාභ්යාභාණාවාරු - සැහා, PTS,

පටිආමහිදුමාගීය-මහාවගී-විමොස්ෂකථා

හැඳිනගනිමත් පරාවතී වේ නු'යි සංශූවිවනී යැ සිතමත් පරාවතී වේ නු'යි වෙතොවිවනී යැ දනගනිමත් පරාවතී වේ නු'යි විතතවිවනී යැ පුකට සොරෙමත් පරාවතී වේ නු'යි ශුනවිවනී යැ (කාවෙඡනුදිය) හැරපියමත් පරාවතී වේ නු'යි විමොකෘව්වනී යැ තථාළුයෙහි පරාවතී වේ නු'යි සතාවිවතී යි.

යම් තැනෙක සංඥාවිවතීය වේ ද, එහි වෙනොවිවතීය මෙයි; යම් තැනෙක වෙතොවිවතීය වේ ද, එහි සංඥාවිවතීය වෙයි; යම් තැනෙක සංඥාවිවතීය වේ ද, එහි සංඥාවිවතීය වෙයි; යම් තැනෙක විතතවිවතීය වේ ද, එහි සංඥාවිවතීය වෙනොවිවතීය වෙයි; යම් තැනෙක සංඥාවිවතීය වේ ද, එහි සංඥාවිවතීය වේ ද, එහි ඥානාවිවතීය වෙයි; යම් තැනෙක ඥානාවිවතීය වේ ද, එහි සංඥාවිවතීය වෙනොවිවතීය විතතාවිවතීය වෙයි; යම් තැනෙක සංඥාවිතතීය වෙනොවිවතීය වෙයි; කම් තැනෙක දෙනාවිවතීය වේ ද, එහි විදෝකාම්වතීය වෙයි; යම් තැනෙක විවේතීය දෙනාවිවතීය වේ ද, එහි විදෝකාම්වතීය වෙයි; යම් තැනෙක විවෝක දෙනාවිවතීය වේ ද, එහි පානොවිවතීය වෙනොවිවතීය දෙනාවිවතීය වෙයි; යම් තැනෙක සංඥාවිතතීය වෙනොවිවතීය වෙයි; දෙනාවිතතීය වෙයි; යම් තැනෙක සංඥාවිතතීය වෙනොවිවතීය වෙයි; යම් තැනෙක සනාවිතතීය වෙනකාවිවතීය වේ ද, එහි සංඥාවිතතීය වෙනාවිවතීය වතතාවිවතීය දෙනාවිතතීය වීමොකාවෙනීය වේ ද, එහි සංඥාවිතතීය වෙනාවිවතීය වතතාවිවතීය දෙනාවිතතීය වීමොකාවෙනීය වේ ද, එහි සංඥාවිතතීය වෙනාවිතතීය

විමොසෙෂහාවනා කවරෙ යන්: පුළුමධා හනයානේ ආසෙවන යැ භාවනා යැ බහුල කිරීම යැ දවිතීයධා හනයාගේ ආසෙවන යැ භාවනා යැ බහුල කිරීම යැ තෘතීයධා හනයාගේ ආසෙවන යැ භාවනා යැ බහුල කිරීම යැ වනුළුධා හනයාගේ ආසෙවන යැ භාවනා යැ බහුල කිරීම යැ වනුළුධා හනයාගේ ආසෙවන යැ භාවනා යැ බහුල කිරීම යැ විකුඤ ණ කුඩා හනයාමා පතතියගේ ... ආකි කුඩ ඤඤ කතන -සමා පතතියගේ ... තෙවස කඤ නාස ඤඤ යනන සමා පතතිය නේ ආසෙවන යැ භාවනා යැ බහුල කිරීම යැ සොතා පතතිමා ගීයානේ ආසෙවන යැ භාවනා යැ බහුල කිරීම යැ සකාද ශාම්මා ගීයාගේ ... අනා ශාම්මා ගීයාගේ .. අගීන්මා ගීයාගේ ආසෙවන යැ භාවනා යැ බහුල කිරීම යි. මේ මිමොක හොවනා හි ... (7)

විමොසෘපතිපු ශුඛයි කවරා යන්: පුළු මධාානයාගේ පතිලාභය හෝ විපාකය හෝ යැදවිතිය ධානයාගේ පුතිලාභය හෝ විපාකය හෝ යැ ආතීය ධාානයාගේ ... එතු ඒ ධානයාගේ ... අතෝතාන සැමායතන සමා-පතතිහුගේ ... විසැසැ ණ සැමායතන සමාපතතිහුගේ ... ආති සැමසැසැ යනයා සමාපතතිහුගේ ... නොවස සැසැ හා සසැසැ යනන සමාපතතිහුගේ පුතිලාභය හෝ විපාකය හෝ යැ සොනාපතතිමා ගීයට සොනාපතතිඵල යැ සකාද ගාම් මාගීයට සකාද ගාම්ඵල යැ අනාගාම්මා ගීයට අනා හාම්ඵල යැ අති නමා ගීයට අතිනාඵල යැ යන මේ විමොසා පුතිපු ශුඛයි සි (8)

තුන්වැනි බණවර සි.

විමොඎකථා නිමී,

ගතිකථා

ගතිසමපතතියා කැණසමපයුතෙන කතිනතං¹ හෙතුනං පච්චයා උප-පතති² හොති: බතතියමහාසාලානං බාහමණමහාසාලානං ගහපතිමහා-සාලානං කාමාච්චරානා දෙවානං කැණසමපයුතෙන කනිනතං හෙතුනං පච්චයා උපපතති හොති: රුපාච්චරානං දෙවානං කනිනතං හෙතුනං පච්චයා උපපතති හොති: අරුපාච්චරානං දෙවානං කනිනතං හෙතුනං පච්චයා උපපතති හොති.

ගතිසමපතනියා කැණසමපයුතෙක අටයීනතා හෙතුනා පදිවයා උපපතති හොති. බතතියමහාසාලානං බාහමණමහාසාලානං ගහපතිමහාසාලානං කාමාවවරානං දෙවානං කැණසමපයුතෙක අටයීනතාං හෙතුනං පදිවයා උපපතති හොති. රුපාවවරානං දෙවානං දටයිනතාං හෙතුනං පදිවයා උපපතති හොති. අරුපාවවරානං දෙවානං අටයීනතාං හෙතුනං පදිවයා උපපතති හොති.

හතිසමපතතියා සැදුණසමපයුවෙත කතමෙසං අටඪතතං හෙතුනං පච්චයා උපපතති හොති. කුසලකම්මසස ජමනකඛණෙ තයෙං හෙතු කුසලා තසමං ඛණෙ ජාතවේනනාය සහජාතපච්චයා හොතති, තෙන වුච්චනි: කුසලමූලපච්චයාපි සඬඛාරා, නිකනතිකඛණෙ දෙව හෙතු අකුසලා තසමං ඛණෙ ජාතවේතනාය සහජාතපච්චයා හොතති, නෙන වුච්චනි: අකුසලමූලපච්චයාපි සඬඛාරා, පරිසංකිකඛණෙ තුයො හෙතු අඛ්ෂාකතා තසමං බණෙ ජාතමේතනාය සහජාතපච්චයා හොනති, නෙන වුච්චනි: තාමරූපපච්චයාපි විසැකුණ , විකුකුණෙපච්චයාපි නාමරූපං.

පටිසකිකඛණ පකුවකඛණා සහජාතපවවයා හොනති, අඤඤ මඤඤ-පවඩයා හොනති, නිසාය පවවයා හොනති, සමපයුතත පවවයා හොනති, පටිසකිකඛණ වනතාරෝ මහාභූතා සහජාතපවවයා හොනති, අඤඤ-මඤඤ පවසා හොනති, නිසාය පවවයා හොනති, පටිසකිකඛණ තයො ජීවිත ස්ඛාරා සහජාතපවවයා හොනති, අඤඤ මඤඤ පවවයා හොනති, නිසාය පවවයා හොනති, විපපයුතත පවසා හොනති, පටිසකි-කඛණ නාමඤව රූප කුව සහජාතපවවයා හොනති, අඤඤ මඤඤ පවවයා හොනති, නිසාදව හපේ ක පවසා හොනති, අඤඤ මඤඤ පවසා හොනති, නිසාදව හපේ ක පොනති, විපපයුතත පවසා හොනති පටිසකිකඛණ ඉමේ වුදාස බමමා සහජාතපවසා හොනති, අඤඤ -මඤඤ පවසයා හොනති, නිසායය පවසා හොනති, විපපයුතන පවසා හොනති, නිසාදව හති, නිසාය පවසා හොනති, විපපයුතන පවසා හොනති, නිසාදව හානති, නිසාය පවසා හොනති, විපපයුතන පවසා හොනති.

2. උපාතති - සි 1, 2

¹ සාගතා - මජයං, සහ PTS, සාහිතං - ස

ගතිකථා

ගති සම පතානියෙන් දෙන සමපු යුතා පතිස සිටියාම සොයෙන් සොනොක් හෙතුන් හේ පුතා සෙනේ ඉපැදීම වේ ද, සම නියම හා සාරයනට බාහමණ මහා-සාරයනට ගෘහපතිම හා සාරයනට කාමා වචර දෙවියනට දෙන සමපු යුතා-පුතිස කිසමණ යෙනි කොතෙක් හෙතුන්ගේ පුතා යෙන් ඉපැදීම වේ ද, රූපා වචර දෙවියනට කොතෙක් හෙතුන්ගේ පුතා යෙන් ඉපැදීම වේ ද, අරුපා වචර දෙවියනට කෙතෙක් හෙතුන්ගේ පුතා යෙන් ඉපැදීම වේ ද සත්:

ගතිසමපතන්ගෙන් ඥනසමපුසුකාපපුතිසකිසාණයෙහි අට වැදුරුම හෙතූන්ගේ පුතාගෙන් ඉපැදීම වෙයි. කෘතුයමහාසාරකනට බාහමණමහා-සාරයනට ගෘහපතිමහාසාරයනට කාමාවවර දෙවියනට ඥනසමපුසුකත-පුනිසකිසාෂණයෙහි අට වැදැරුම් හෙතූන්ගේ පුතායෙන් ඉපැදීම වෙයි. රූපාවවර දෙවියනට අට වැදැරුම් හෙතූන්ගේ පුතායෙන් ඉපැදීම වෙයි. අරුපාවවර දෙවියනට අට වැදැරුම් හෙතූන්ගේ පුතායෙන් ඉපැදීම වෙයි.

හති සමපතතියෙන් ඥන සමපුහු කතපු හි සහිත කෙහේ කවර අට වැද රුම් හෙතුන් නේ පතා හෙත් ඉපැදීම වේ ද යන්: (නිහෙතු ක කාමා වචර) කුශල කමයාගේ ජ වන සමණයෙ හි තුන් කියනු ලැබෙයි: ''කුශලමූල පතා පෙතාවට සහජාතපතය වෙනි, එයින් කියනු ලැබෙයි: ''කුශලමූල පතා සෙනුදු සංසකාරයෝ වෙනි'' යි. (උපදනාවුනට) නිසා හති සමණ යෙහි දෙ අකුශල හෙතුනු එකෙනෙහි උපන් වෙන නාවට සහජාතපතය වෙනි, එයින් කියනු ලැබෙයි: ''අකුශලමූලපතා පොනුවට සහජාතපතය වෙනි, එයින් කියනු ලැබෙයි: ''අකුශලමූලපතා පොනුවට සහජාතපතය වෙනි, එයින් කියනු ලැබෙයි: ''අකුශලමූලපතා හෙතුනු එකෙනෙහි උපන් වෙනනාවට සහජාතපතය වෙනි, එයින් කියනු ලැබෙයි: ''නාමරූපපතයෙනු දු විඥ නය වෙයි, විඥ නපුතා සෙනු දු නාමරූපය වේ'' යැටි.

පතිසාධිකාෂණයෙහි පකුවසකානියෝ සහජාතපතායෝ වෙනි, අනෙසා'නාපතායෝ වෙති, නිශයපතානෝ වෙති, සමපුහුකාපාපයෝ වෙත්. පතිසාධිකාණයෙහි සතර මහාභූතයෝ සහජාතපතායෝ වෙති, අනෙසා'නාපතායෝ වෙතී, නිශයපතායෝ වෙත්. පතිසාධිකාණයෙහි තුත් ඒවිතසංසභාරයෝ සහජාතපතායයේ වෙතී, අනොසා'නාපතායෝ වෙති, තිශයපතායෝ වෙතී, විපුහුසාතපතායෝ වෙතී. පතිසාධිකාණයෙහි කාමයත් රූපයක් සහජාතපතායෝ වෙතී, අනොසා'නාපතායෝ වෙතී, නිශයපතායෝ වෙතී, විපුහුසාතපතායෝ වෙතී, අනොසා'නාපතායෝ වෙතී, නිශයපතායෝ වෙතී, විපුහුසාතපතායෝ වෙතී, අනොසා'නාපතායෝ වෙතී, නිශයපතායෝ වෙතී, විපුහුසාතපතායෝ වෙතී, අනොසා'නාපතායෝ වෙතී තිශයපතායෝ වෙතී, විපුහුසාතපතායෝ වෙතී, අනෙසා'නාපතායෝ වෙතී පටිසකිකබණේ වනතාරෝ බනිං අරාපිනො සහජාතපවවයා හොනති, අසැඤමසැඤපවවයා හොනති, තිසාය පවවයා හොනති, සමපයුතතපවවයා හොනති. පටිසකිකබණේ පඤවිණුයාති සහජාතපවවයා හොනති, අඤඤ-මඤඤපවවයා හොනති, නිසාසපවවයා හොනති සමපයුතතපවවයා හොනති, පටිසකිකඛණේ තයොහෙතු සහජාතපවවයා හොනති, සමපයුතතපවවයා හොනති, පටිසකිකඛණේ නාමඤව විඤඤණඤව සහජාතපවවයා හොනති, අඤඤමඤඤපවවයා හොනති, නිසාසයපවවයා හොනති, සමපයුතතපවවයා හොනති, පටිසකිකඛණේ ඉමෙ වුදාස බමා සහජාතපවවයා හොනති, අඤඤමඤඤපවවයා හොනති, නිසාසයපවනා හොනති, සමපයුතතපවනා හොනති, පටිසකිකඛණේ ඉමෙ වුදාස බමා සහජාතපවවයා හොනති, අඤඤමඤඤපවටයා හොනති, නිසාසයපවවයා හොනති, සමපයුතතප

පටිසකිකඛණේ ඉමෙ අට්ඨච්ඡන් ඩම්මා සහජාතපච්චයා හොනති, අසැසැමසැසැපච්චයා හොනති, නිසායපච්චයා හොනති, විපපයුතතපච්චයා හොනති.

ගනිසමපතනියා කැණසමපයුනෙන ඉමෙසං අවස්තනං හෙතුනං පච්චයා උපපතනි හොති. (1)

බතතියමහාසාලාතං බාහවණ විහාසාලාතං ගහපතිමහාසාලාතං භාමාවවරාතං දෙවානං කුණසමප යුතෙත සාතමෙසං අටස්තතං හෙතුනං පච්චයා උපපතති හොති කුසලසාමමසය ජ වනකඛණෙ තයො හෙතු කයලා තසමං ඛණෙ ජාතවේතතාය සහජාතපච්චයා හොනති, තෙන වුව්වති: කුසලමූලපච්චයාම සහබාරා, නිසානතිකඛණෙ දෙව හෙතු අකුසලා තසමං ඛණෙ ජාතවෙතතාය සහජාතපච්චයා හොනති, තෙන වුව්වති: අකුසලමූලපච්චයාම සහිධාරා, පටිසකිකඛණෙ තයො හෙතු අඛ්‍යාකතා තසම ඛණෙ ජාතවෙතතාය සහජාතපච්චයා හොනති, ගෙන වුව්වති: කසම ඛණෙ ජාතවෙතතාය සහජාතපච්චයා හොනති, ගෙන වුව්වති: කාමරුපපච්චයාම විකුණුණං, විකුණුණපච්චයාම නාමරුප**්**.

පරිසකිකඛණෙ පකුවකඛකි. සහජාතපවවයා හොනති, අකුකුමකුකු-පවඩා හොනති, නිසායපවවයා හොනති, විපපයුතතපවවයා හොනති, පටිසකිකඛණෙ වතතාරෝ මහාභූතා සහජානපවඩයා හොනති, අකුකු-මකුකුපවවයා හොනති, නිසායපවවයා හොනති, පටිසකිකඛණෙ තයො පීමිතසභාරා සහජාතපවවයා හොනති, අකුකුමකුකුපවවයා හොනති, නිසායපවවයා හොනති, විපපයුතතපවවයා හොනති, පටිසකිකඛණෙ හාමකුව රූපකුව සහජාතපවවයා හොනති, අකුකුමකුකුපවවයා හොනති, නිසායපවවයා හොනති, විපපයුතතපවවයා හොනති, පටිසකිකඛණෙ ඉමෙ වූදාස බමමා සහජාතපවඩයා හොනති, අකුකුමකුකුපවඩයා හොනති, නිසායපවවයා හොනති, විපපයුතතපවඩයා හොනති, පටිසකිකඛණෙ ඉමෙ

පටිසාකිකබණ වනතාරො බාඛා අරුපිතො සහජාතපව්වයා හොනති, අඤඤමඤඤපව්වා හොනති, තිසසයපව්වයා හොනති, සමප-යුතතපව්වයා හොනති. පටිසකිකඛණේ පඤමිඤියානි සහජාතපව්වයා හොනති, අඤඤමඤඤපව්වයා හොනති, තිසසයපව්වයා හොනති, සමප-යුතතපව්වයා හොනති, පටිසකිකඛණේ තයො හෙතු සහජාතපව්වයා හොනති, අඤඤමඤඤපව්වයා හොනති නිසසයපව්වයා හොනති, සමප-යුතතපව්වයා හොනති, පටිසකිකඛණේ තාමයදව විඤඤණඤා සහජාත-පව්වයා හොනති, අඤඤමඤඤපව්වයා හොනති, තිසසයපව්වයා හොනති, සම පව්වයා හොනති, පටිසකිකඛණේ තාමයදව විඤඤණඤා සහජාත-පව්වයා හොනති, අඤඤමඤඤපව්වයා හොනති, තිසසයපව්වයා හොනති, සමපයුතතපව්වයා හොනති, පරිසකිකඛණේ ඉමේ වුදෑස ඔම්මා සහජාත පව්වයා හොනති, අඤඤමඤඤපව්වයා හොනති, නිසසයපව්වයා හොනති, සමපයුතතපව්වයා හොනති. පූත් සාකිකා ණගෙහි අරූපී වූ සතර සකාකියෝ සහජාතපතා හයෝ වෙනි, අනොසා නාපතා යෝ වෙනි, නිශය පතානයෝ වෙනි, සමපු සුකතපතා යෝ වෙත්. පතිසාකිකා ණගෙහි පකෙළු නියයෝ සහජාතපතා යෝ වෙනි, අනොසා නාපතා යෝ වෙනි, නිශය පතා හෙතා සහජාතපතා යෝ වෙනි, අනොසා නාපතා යෝ වෙනි, නිශය පතා හෙතා සහජාතපතා යෝ වෙනි, අනෙසා කාපතා යෝ වෙනි, නිශය පතා සහජාතපතා යෝ වෙනි, පතිසාකිකා ණයෙහි නාමයක් වනි. සමපු සුකතපතා යෝ වෙනි, පතිසාකිකා ණයෙහි නාමයක් වනි. සමපු සුකතපතා යෝ වෙනි, අනෙසා නාපතා යෝ වෙනි, නිශය පතා සෙෝ වෙනි, සමපු සුකත පතා පතා වෙනි. පතිසාකිකා ණයෙහි මේ තුදුස් බම්ගෝ සහජාතපතා පොසෝ නොසු පතා කොද නා පතා වෙනි, නිශය පතා සෝ වෙනි, සමපු සුකත පතා පොස නොසු නා පොසයෝ වෙනි, නිශය පතා සෝ වෙනි, සමපු සුකත පතා යෝ නොසු නා පොසයෝ වෙනි, නිශය පතා හෝ වෙනි, සමපු සුකත පතා යෝ වෙන්.

පතිසාකිකා ණයෙහි මේ අටවිසි ධාමයෝ සහජාතපතායෝ වෙනි, අනෙසා'නායුතායෝ වෙති, නිශුයපතායෝ වෙනි, විපුහුපුහනතායෝ වෙත්.

ගතිසම්පතානියෙන් ශූනසම්පුයුකතාපුතිසකික් ණියෙහි මේ අට වැදැරුම් හෙතූන්ගේ පුතායෙන් ඉපැදීම වේ. (1)

කැත්මහසලනට බමූණුමහසලනට ගැහැවිමහසලනට සාමාවචර දෙවියනට ශූනසමපුසුකතපතිසකිකා සෙසෙහි කවර අට වැදරුම හෙතුන්-ගේ පතාදයන් ඉපැදීම වේ ද යන්: කුහලකමීයාගේ ජවහකාණයෙහි, තුන් කුහලහෙතුහු එකෙණෙහි උපත් වෙතනාවට සහජානපතාගෙේ වෙනි එයින් කියනු ලැබෙයි: 'කුසලමූලපච්චයාපී සහාරා' යි නිකානනිකාණ-යෙහි දෙ අකුශලහෙතුහු එකෙණෙහි උපත් වෙතනාවට සහජානපතායෝ වෙති, එයින් කියනු ලැබෙයි: 'අකුසලමූලපච්චයාපී සහොරා' යි. පුති-සකිකාණයෙහි තුන් අවසාභානහෙතුහු එකෙණෙහි උපත් වෙතනාවට සහජානපතායෝ වෙත්. එයින් කියනු ලැබෙයි. 'නාමරුපපච්චයාපී විකැකුණං විකැකුණපච්චයාපී නාමරුපං'යි.

පතිසාසිකාෂණයෙහි පකාචසකා කියෝ සහජාතපතායෝ වෙති, අනෙසා'නා පතාගෝ වෙති, තිශූපලතායෝ වෙති, විපුසුකතපතායෝ වෙත්. පතිසාසිකාෂණයෙහි සතර මහාභූතයෝ සහජාතපතායෝ වෙති, අනොසා'නා පතායෝ වෙති, නිශුපලතායෝ වෙත්. පතිසාසිකාණයෙහි තුන් ඒවිතස සකාරයෝ සහජාතපතායෝ වෙති, අනොසා'නා පතායෝ වෙති, නිශුපතායෝ වෙනි, විපුසුකතපතායෝ වෙති, අනොසා'නා පතායෝ වෙති, නිශූපතායෝ වෙනි, විපුසුකතපතායෝ වෙති, අනොසා'නා පතායයෝ වෙති, නිශූපතායෝ වෙනී, විපුසුකතපතායෝ වෙති, අනොසා'නා පතායයෝ වෙති, නිශූපතායෝ වෙනී, විපුසුකතපතායෝ වෙති පතිසාසීකාණයෙහි වෙති, නිශූපතායෝ වෙනී, විපුසුකතපතායෝ වෙති පතිසාසීකාණයෙහි වේ තුළුස් ධාමයෝ සහජාතපතායෝ වෙති, අනොසා'නා පතායෝ වෙති. නිශුසපතායෝ වෙති, විපුසුකතපතායෝ වෙති, අනෙසා'නා පතායෝ වෙති.

පතිසාඕකාෂණයෙහි අරුපී වූ සතර සකාඩයෝ සහජාතපුතායෝ වෙනි, අනෙතා'නාපුතායෝ වෙති, තිශුයපුතායෝ වෙති, සමපුයුකතපුතායෝ වෙත්. පතිසාඕකාෂණයෙහි පහෙවු සියයෝ වෙති, සමපුයුකතපුතායෝ වෙත්. පතිසාඕකාෂණයෙහි තුන් හෙතුහු සහජාතපුතායෝ වෙති, අනෙසා'නාපුතායෝ වෙති, තිශුයපුතායෝ වෙති, සමපුයුකතපුතායෝ වෙත්. පතිසාඕකාෂණයෙහි නාමයත් විශූහයක් සහජාතපුතායෝ වෙති, අනෙහා'නපුතායෝ වෙති, තිශුයපුතායෝ වෙති, සමපුයුකතපුතායෝ වෙත් පතිසාඕකාෂණයෙහි නාමයත් විශූහයක් සහජාතපුතායෝ වෙති, අනෙහා'නපෙනසෝ වෙති, තිශුපුතායෝ වෙති, සමපුයුකතපුතායෝ වෙත් පතිසාඕකානණයෙහි මේ තුළස් ධම්යෝ සහජාතපුතායෝ වෙති, අනෙහා'නපෙතයෝ වෙති, තිශුයපුතායෝ වෙති, සමපුයුකතපුතායෝ වෙත්. පටිසාකිකඛණේ ඉමෙ අටස්වීසන් ධාමා සහජාතපවායා හොනත්, අසැසැමසැසැපවායා හොනති, නිසාසයපවායා හොනති, විපපයුතතපවායා හොනති.

බතතීයමහාසාලාතං බාහමණමහාසාලාතං ගහපතිමහාසාලාතං කාමාවවරාතං දෙවානං සඳුණසම්පයුතෙන ඉමෙසං අවස්තතං හෙතුනං පච්චයා උපපතති හොති (2)

රූපාවවරානං දෙවානං කතමෙසං අටස්නනං හෙතුනං පවවයා උපපතති හොති: කුසලකම්මසස ජවනකඛණෙ තයො හෙතු කුසලා - පෙ- රූපාවවරානං දෙවානං ඉමෙසං අටස්නනං හෙතුනං පවවයා උපපතති හොති. (3)

අරුපාවවරානං දෙවානං කහමෙසං අවස්නතං හෙතුනං පව්වයා උපපතති හොති කුසලකම්මසං ජවනකබණෙ තගො හෙතු කුසලා තසම්ං බණෙ ජාතවෙතනාය සහජාතපව්වයා හොනති, තෙන වුව්වති: කුසල-මූලපව්වයාපි සහධාරා, නිකනතිකඛණෙ දෙව හෙතු අකුසලා තසම්ං ඛණෙ ජාත වෙතනාය සහජාතපව්වයා හොනති, තෙන වුව්වති: අකුසලමූලපව්ව-යාපි සහධාරා, පවිසකිකඛණෙ තයෝ හෙතු අඛ්‍යාකතා තසම්ං ඛණෙ ජාතවෙතනාය සහජාතපව්වයා හොනති, තෙන වුව්වති: කාමපව්වයාපි විකුඤුණා විඤඤුණපව්වයාවී නාමා

පරිසකිකඛණේ වනතාරොඛකිා අරූපිනො සහජාතපවඩයා හොනති, අඤඤමඤඤපවඩයා හොනති, නිසාසයපවඩයා හොනති, සමපයුතතපවඩයා හොනති, පරිසකිකඛණේ පඤ්චිණියන් සහජාතපවඩයා හොනති, අඤඤමඤඤපවඩයා හොනති, නිසාසයපවඩයා හොනති, සමපයුතතපවඩයා හොනති, පරිසකිකඛණේ තයො හෙතු සහජාතපවඩයා හොනති, අඤඤ මඤඤපවඩයා හොනති, නිසාසයපවඩයා හොනති, සමපයුතතපවඩයා හොනති, පරිසකිකඛණේ නාමඤව විඤඤණඤව සහජාතපවඩයා හොනති, අඤඤමඤඤපවඩයා හොනති, නිසාසයපවඩයා හොනති, සමපයුතතපවඩයා හොනති, පරිසකිකඛණේ ඉමේ විදදස බම්මා සහජාතපවඩයා හොනති, අඤඤමඤඤපවඩයා හොනති, නිසාසපවඩයා හොනති, සමපයුතතපවඩයා හොනති, පරිසකිකඛණේ ඉමේ වුදදස බම්මා සහජාතපවඩයා හොනති, අඤඤමඤඤපවඩයා හොනති, නිසාසපවඩයා හොනති, සමපයුතතපවඩය හොනති, පරිසකිකඛණේ ඉමේ වුදදස බම්මා සහජාතපවඩයා හොනති, අඤඤමඤඤපවඩයා හොනති, නිසාසපවාන හොනති, සමපයුතතපවඩය හොනති, අරුපාවලිරානං දෙවානං ඉමෙසං අටසීකතා හෙතුනං පවිණ උපපතතී හොති. (4)

ගතිසමපතතියා සැණවිපපයුනොත කතිතනං හෙතුනං පව්වයා උප-පතති හොති: බහතියමහාසාලානං බාහවණමහාසාලානං ගහපතිමහා-සාලානං කාමචරානං දෙවානං සැණවිපපයුගෙන කනිනනං හෙතුනං පව්වයා උපපතති හොති;¹

ගනිසමපතතියා ඤණවිපපසුනෙත ඡතතං හෙතුතං පච්චයා උපපතති හොති, බතතියමහාසාලානං බාහමණමහාසාලානං ගහපතිමහාසාලානං භාමාවවරානං දෙවානං ඤණවිපපසුනෙත ඡතතං හෙතුනං පච්චයා උපපතති හොති.

^{1.} රූපවචරානං ... අරුපාවචරාකං දෙවාහං ජනතං හෙතුකං පචචය; උපපතති නොති-PTS, (අඩසාං)

පති සාකිකෂණයෙහි මේ අටවියි ධාමීයෝ සහජාතපතායෝ වෙති, අනොසා'නා පතයයෝ වෙති, නිශයපතායෝ වෙති, විපුහුකතපතායෝ වෙත්.

කැත්මහසලනට බමුණුමහසලනට ගැහැවිමහසලනට කාමාවචර දෙවියනට ඥනසමෙපුයුකතපුතිසඣසෳණයෙහි මේ අට වැදැරැම් හෙතුන්ගේ පුතාගෙන් ඉපැදීම වේ. (2)

රූපාචචර දෙවියනට කවර අට වැදැරූම් හෙතුන්ගේ පුතායොන් ඉපැදීම වේ ද යත්: කුශලකම්යාගේ ජවනඤමණයෙහි කුසල් වූ තුන් හෙතුහු ... රුපාචචර දෙවියනට මේ අට වැදැරූම් හෙතුන්ගේ පුතායෙන් ඉපැදීම වේ. (3)

අරුපාවවර දේවියනට භාවර අට වැදුරුම් හෙතුන්ගේ පතාසෙන් ඉපැදීම වේ ද යන්: කුශලකම්යාගේ ජවනකෂණයොහි කුසල් වූ තුන් හෙතුනු එකෙණෙහි උපන් වෙතනාවට සහජාතපතාසයෝ වෙනි, එයින් කියනු ලැබෙයි: 'කුසලමූලපවවයාපි සහබාරා'යි. නිකානතිකෂණයොහි අකුසල් වූ දෙ හෙතුනු එකෙණෙහි උපන් වෙතනාවට සහජාතපතාසයෝ වෙති, එයින් කියනු ලැබෙයි: 'අකුසල මූලපවවයාපි සහබාරා'යි. පුනිසාකිකෂ-ණයෙහි අවහාකෘත වූ තුන් හෙතුනු එකෙණෙහි උපන් වෙතනාවට සහජාත පතාසයෝ වෙනි, එයින් කියනු ලැබෙයි: 'නාමපවවයාපි විඤඤාණං, විඤඤාණපවවයාපි නාමං'යි.

පතිසකිකාණයෙහි අරුපී වූ සතර සකකියෝ සහජාතපතායයෝ වෙති, දනාහා'නා පතායෝ වෙති. නිශයපතායෝ වෙති, සමපුයුකතපතායෝ වෙත්. පතිසකිකාණයෙහි පහෙළාක්දීයයෝ සහජාතපතායෝ වෙති, අනෙහා'නාපතායෝ වෙති, නිශයපතායෝ වෙති, සමපුයුකතපතායෝ වෙත්. පතිසකිකාණයෙහි තුත් හෙතුහු සහජාතපතායෝ වෙති, අනෙහා'නාපතායෝ වෙති, නිශයපතායෝ වෙති, සමපුයුකතපතායෝ වෙත්. පතිසකිකාණයෙහි නාමයක් විඥනයක් සහජාතපතායෝ වෙති, අනෙහා'නාපතායෝ වෙති, නිශයපතායෝ වෙති, සමපුයුකතපතායෝ වෙත්. පතිසකිකාණයෙහි මෙ තුදුස් බමයෝ සහජාතපතායෝ වෙති, අනෙහා'නාපතායෝ වෙති, නිශයපතායෝ වෙති, සමපුයුකතපතායෝ වෙත්. පතිසකිකාණයෙහි මේ තුදුස් බමයෝ සහජාතපතායෝ වෙති. අනෙහා'නාපතායෝ වෙති, නිශයපතායෝ වෙති, සමපුයුකතපතායෝ වෙත්. අරුපාවවර දෙවියනට මේ අට වැදැරෑම හෙතුන්ගේ පතායෙන් ඉපදීම වේ. (4)

ගතිසමපතතියෙන් ඥභවිපයුකතපුතිසකිකාණයෙහි කෙනෙක් හෙතුන්-ගේ පතායෙන් උපපාපතිය වේ ද, කෘතියමහාසාරගනට බාහමණමහාසාර-ගනට ගෘහපතිමහාසාරගනට කාමාවවර දෙවියනට ඥනවිපයුකත-පතිසසකිකෘණගෙහි කෙතෙක් හෙතුන්ගේ පතායෙන් උපපාපතිය වේ ද යන්:

ගතිසමපතනියෙන් දෙනවිපුසුකතපතිසකිකාණයෙහි ෂඞ්හෙතුන්නේ පුතායෙන් උපපාපතිය වෙයි, කෘතුගමහාසාරයනට බාහමණමහාසාරයනට ගෘහපතිමහාසාරයනට කාමාවවර දෙවියනට දෙනවිපුසුකතපතිසකිකාණ– යෙහි ෂඞ්හෙතුන්ගේ පුතායෙන් උපපාපතිය වේ. හතිසමපතතියා සඳුණවිපපයුතෙන කතමෙසං ඡනනං හෙතුනං පච්චය උපපතති හොති: කුතලකමමසා ජවනකාණෙ අව හෙතු කුසලා තසමං බණෙ ජාතවෙතනාය සහජාතපච්චයා හොනති, තෙන වුච්චති: කුසල-මූලපච්චයාපි සභාරා, නිකනතිකාණෙ අව හෙතු අකුසලා තසමං බණෙ ජාතවෙතනාය සහජාතපච්චයා හොතති, නෙන වුච්චනි: අකුසලමූල-පච්චයාපි සභාරා. පරිසකිකාණෙ අව හෙතු අබාහතතා තසමං ඛණෙ ජාතවෙතනාය සහජාතපච්චයා හොතති, තෙන වුච්චති: නාමරූපච්චයාපි විසැකුණං විසැකුණපච්චයාපි නාමරූපං.

පටිසකිකඛණේ පකුවකඛණිා සහජාතපවවයා හොනති, අඤඤමඤඤ පවවයා හොනති, තිසසයපවවයා හොනති, විපපයුතතපවවයා හොනති, පටිසකිකඛණේ වතතාරෝ මහාභූතා සහජාතපවවයා හොනති, අඤඤ-මඤඤපවවයා හොනති. පටිසකිකඛණේ තයො ජීවිතසඬඛාරා සහජාත-පවවයා හොනති, අඤඤමඤඤපවවයා හොනති, නිසසයපවවයා හොනති, විපපයුතතපවවයා හොනති, පටිසකිකඛණේ නාමඤව රුපඤව සහජාත-පවවයා හොනති, අඤඤමඤඤපවවයා හොනති, නිසසයපවවයා හොනති, විපපයුතතපවවයා හොතති, පටිසකිකඛණේ ඉමේ වුදදස ඛම්මා සහජාත-පවවයා හොනති, අඤඤමඤඤපවවයා හොනති, නිසසයපවවයා හොනති, විපපයුතතපවවයා හොනති, පටිසනිකඛණ

පටිසකිකඛණේ චනතාරෝ ඛනා¹ අරුපිතො සහජාතපවවයා හොනති, අකුකුමකුකුපවවයා හොනති, නිසායපවවයා හොනති, සමපයුතනපවවයා හොනති, පටිසකිකඛණේ චනතාරිඉන්දියානි සහජාතපවවයා හොනති, අකුකුමකුකුපවවයා හොනති, නිසායපවවයා හොනති, සමපයුතනපවවයා හොනති, පටිසකිකඛණේ දෙව හෙතු සහජාතපවවයා හොනති, අකුකු-මකැකුපවවයා හොනති, නිසායපවවයා හොනති, සමපයුතනපවවයා හොනති, පටිසකිකඛණේ නාමකුව විකුකුණෙකුව සහජාතපවවයා හොනති, අකුකුමකුකුපවවයා හොනති, නිසායපවවයා හොනති, සමපයුතනපවවයා හොනති, පටිසකිකඛණේ ඉමේ අවාදස ඛම්මා සහජාතපවවයා හොනති, අකුකුමකුකුළුවෙයා හොනති, නිසායපවනහා හෙනති, සමපයුතනපවන හොනති, පටිසකිකඛණේ ඉමේ අවාදස ඛම්මා සහජාතපවෙයා හොනති, අකුකුමකුකුපවයා හොනති, නිසායපවනහානති, සමපයුතනපවායා හොනති.

පටිසානිකඛණෙ ඉමෙ ඡබබ්සත් බම්මා සහජාතපච්චයා හොනති, අඤඤමඤඤපච්චයා හොනති, නිසාසයපච්චයා හොනති, විපපයුතතපච්චයා හොනති.

ගතිසමපතානියා ඤැණවිපපයුතොන ඉමෙසං ඡනානං හෙතුනං පච්චයා උපපතානි හොති. (1)

බහතියමහාසාලානං බාහමණමහාසාලානං ගහපතිමහාසාලානං කාමාවවරානං දෙවානං ඤැණවිපාසුනෙක කතමෙසං ඡනතං හෙතුනං පවවයා උපපතති හොති: කුසලකමමසස ජවනකඛණෙ දෙව හෙතු කුසලා තසමං ඛණෙ ජාතවෙතභාය සහජාතපවවයා හොනති. තෙන වුවවති: කුසමූලපවවයාපි සඬබාරා -පෙ- බහතියමහාසාලානං බාහමණමහාසාලානා ගහපතිමහාසාලානං කාමාවවරානං දෙවානං ඤැණවිපපයුතෙක ඉමෙසං ඡනතං හෙතුනං පවවයා උපපතති හොති.

හතිභාථා සමතතා.

හතිසමපතතියෙන් ඥහාවිපුහුකතපුතිසකිකාෂණයෙහි කවර හඞ්-හෙතූත්ගේ පුතායෙන් උපපාපතිය වෙයි යත්: කුශලකාමීයාගේ ජවනකාෂණ-යෙහි කුසල් වූ දෙ හෙතූහු එකෙණෙහි උපන් වෙතනාවට සහජාතපුතායෝ වෙති, එයින් කියනු ලැබෙයි: 'කුසලමූලපව්වයාපි සහිධාරා'යි. නිකානතීකා -ණයෙහි අකුසල් වූ දෙ හෙතූහු එකෙණෙහි උපත් වෙතනාවට සහජාත-පතායෝ වෙති, එයින් කියනු ලැබෙයි: 'අකුසලමූලපව්වයාපි සහිධාරා'යි. පූතිසකිකාෂණයෙහි අවාහතාත වූ හෙතුහු දෙදෙනෙක් එකෙණෙහි උපත් වෙතනාවට සහජාතපුතායෝ වෙති, එයින් කියනු ලැබෙයි: 'නාමරූප-පව්වයාපි විකැකුණං, විකැකුණපව්වයාපී නාමරූපං' හි.

පතිසාකිකාණයෙහි පඤචසකාකියෝ සහජාතපතායෝ වෙති, අනෙසා'නාපතායෝ වෙති, නිශකපතායෝ වෙති, විපුහුකතපතායෝ වෙත් පතිසාකිකාණයෙහි සතර මහාහුතයෝ සහජාතපතායෝ වෙත්, අනෙසා'නාපතායෝ වෙති, නිශකපතායෝ වෙත්, පතිසාකිකාණයෙහි තුත් ජීවිතසංසකාරයෝ සහජාතපතායෝ වෙත්, අනෙසා'නාපතායෝ වෙති, නිශකපතායෝ වෙති, විපුහුකතපතායෝ වෙත්, පතිසාකිකාණයෙහි නාමයත් රූපයක් සහජාතපතායෝ වෙති, අනෙසා'නාපතායෝ වෙති, නිශකපතායෝ වෙති, විපුහුකතපතායෝ වෙත්, පතිසාකිකාණයෙහි නේ තුළස් ධමයෝ සහජාතපතායෝ වෙති, අනෙසා'නාපතායෝ වෙති, නිශකපතායෝ වෙති, විපුහුකතපතායෝ වෙත්, පතිසාකිකාණයෙහි මේ තුළස් ධමයෝ සහජාතපතායෝ වෙති, අනෙසා'නාපතායෝ වෙති, නිශය-පතායෝ වෙති, විපුහුකතපතායෝ වෙති, අනෙසා'නාපතායෝ වෙති, නිශය-පතායෝ වෙති, විපුහුකතපතානෝ වෙත්.

පතිසකිකා නෙයෙහි අරුපි වූ සහර සහ කියෝ සහජාතපතා යෝ වෙති, අනෙතා භාපතා යෝ වෙති, තිශය පතා යෝ වෙති, සමපුයු කතපතා යෝ වෙති. පතිසකිකා නෙගෙහි ඉන්දියයෝ සහර දෙනෙක් සහජාතපතා යෝ වෙති, අනෙතා නාපතා යෝ වෙති, නිශය පතා යෝ සෙන්, සමපුයු කත-පතා යෝ වෙත්. පතිසකිකා නෙයෙහි හෙතුහු දෙදෙනෙක් සහජාතපතා යෝ වෙති, අනෙතා නාපතා යෝ වෙති, නිශය පතා යෝ සහජාතපතා යෝ වෙති, අනෙතා නාපතා යෝ වෙති, නිශය පතා යෝ සහජාතපතා යෝ වෙති, අනෙතා නාපතා යෝ වෙති, නිශය පතා සහජාතපතා යෝ වෙති, අනෙතා නාපතා යෝ වෙති, නිශය පතා සහජාතපතා යෝ වෙති, අනෙතා නාපතා යෝ වෙති, නිශය පතා සහජාතපතා සහ පතා යෝ වෙත්. පතිසකිකා නෙයෙහි මේ දෙලොස් බම්යෝ සහජාත පතා යෝ වෙති, අනෙතා නාපතා යෝ වෙති, නිශය පතා යෝ වෙති, සමපය නෙය සහජාත

පතිසකිකෂණයෙහි මේ සවිසි බමීයෝ සහජාතපුතායෝ වෙති, අනොහ'නාපුතායෝ වෙති, නිශයපුතායෝ වෙති, විපුහුකතපුතායෝ වෙත්.

ගතිසමපතතියෙන් ඥනවිපුයුකතපුතීසඣසෳණයෙහි මේ ෂඞ්හෙතූන්නේ පුතාගෙන් උපපාපතිය වේ. (1)

සෘතියමහාසාරයනට බාහමණමහාසාරයනට ගෘහපතිමහාසාරයනට කාමාවවර දෙවියනට ශූනවිපුයුකතපුතිසකිකපණයෙහි කවර ෂඩිහෙතුන්ගේ පතෂයෙන් උපපාපතිය වේ ද යත්: කුශලකමීයාගේ ජවනකපණයෙහි කුශල වූ හෙතුහු දෙදෙනෙක් එකෙණෙහි උපත් වෙතනාවට සහජාත-පතෂයෝ වෙති, එයින් කියනු ලැබෙයි: 'කුසලමූලපවවයාපි සඔබාරා'යි.... කෂනියමහාසාරයනට බාහමණමහාසාරයනට ගෘහපතිමහාසාරගනට කාමාවවර දෙවියනට ශූනවිපුයුකතපුතිසකිකපණයෙහි මේ ෂඩ්හෙතුන්නේ පුතායෙන් උපපාපතිය වේ.

ඉතිකථං නිමි.

කම්මකථා

අහෝසිකමමං අහෝසිකමමවිපාකො, අහෝසිකමමං නාහෝසිකමම-විපාකො, අහෝසිකමමං අඥිකමමවිපාකො, අහෝසිකමමං නඥිකමම-විපාකො, අහෝසිකමමං හවිසාතිකමමවිපාකො, අහෝසිකමමං නහවිසාති-කමමවිපාකො. අඥිකමමං අපිකමමවිපාකො, අහිතමෙං නහවිසාමවවිපාකො, අඥිකමමං භවිසානිකමමවිපාකො, අපීකමමං නහවිසානිකමමාපාකො. හවිසානිකමමං හවිසානිකමමවිපාකො, හවිසානිකමමං නහවිසානිකමම

අහොයි කුතලං කම්මං අහොයි කුතලසය කම්මසය විපාකො, අහොයි කුසලං කම්මං නාහොයි කුතලසය කම්මසය විපාකො, අහොයි කුතලං කම්මං අනු කුතලසය කම්මසය විපාකො, අහොයි කුතලං කම්මං නත් කත් කාම කම්මසය විපාකො, අහොයි කුතලං කම්මං නවිසයන් කුතලසය කම්මසය විපාකො, අහොයි කුතලං කම්මං න හවිසයන් කුතලසය කම්මසය විපාකො. අනු කුතලං කම්මං අනු කුතලසය කම්මසය විපාකො, අනු කුතලං කම්මං නන් කුතලසය කම්මසය විපාකො, අනු කුතලං කම්මං හවිසයන් කුතලසය කම්මසය විපාකො, අනු කුතලං කම්මං න හවිසයන් කුතලසය කම්මසය විපාකො, අනු කුතලං කම්මං න හවිසයන් කුතලසය කම්මසය විපාකො, අනු කුතලං කම්මං න හවිසයන් කුතලසය කම්මසය විපාකො, හවිසයන් කුතලං කම්මං න හවසයන් කුතලසය විපාකො. භවිසයන් කුතලං කම්මං හවිසයන් කුතලසය කම්මසය විපාකො, හවිසයන් කුතලං කම්මං න හවිසයන් කුතලසය කම්මසය විපාකො.

අහොයි අකුසලං කමමං අහොයි අකුසලසස කම්මසස විපාකො, අහොයි අකුසලං කමමං නාහොයි අකුසලසස කම්මසස විපාකො, අහොයි අකුසලං කමමං අති අකුසලසස කම්මසස විපාකො, අහොයි අකුසලං කමමං නත් අකුසලසස කම්මසස විපාකො, අහොයි අකුසලං කමමං නව්සසති අකුසලසස කම්මසස විපාකො, අහොයි අකුසලං කමමං න භවිසසති අකුසලසස කම්මසස විපාකො. අති අකුසලං කමමං න භවිසසති අකුසලසස කම්මසස විපාකො. අති අකුසලං කමමං අති අකුසලසස කම්මසස විපාකො, අති අකුසලං කමමං ආති අකුසලසස කම්මසස විපාකො, අති අකුසලං කමමං භවිසසත් අකුසලසස කම්මසස විපාකො, අති අකුසලං කමමං භවිසසත් අකුසලසස කම්මසස විපාකො, අති අකුසලං කමමං භවිසසත් අකුසලසස කම්මසස විපාකො. හවිසසත් අකුසලං කමමං නවසසත් අකුසලසස කම්මසස විපාකො, භවිසසත් අකුසලං කමාං තමා නවසසත් අකුසලසස කමාසස විපාකො, භවිසසත් අකුසලං කමාං

අහෝයි සාව්ජජං කම්මං -පෙ- අහෝයි අනවජජං කම්මං -පෙ-අහෝයි කණ්හං කම්මං -පෙ- අහෝයි සුකකාං කම්මං -පෙ- අහෝයි සුබුදියං භාම්මං -පෙ- අහෝයි දුකබුදියං¹. කම්මං -පෙ- අහෝයි දුකබ්විපාකං හාමමං අහෝයි දුකඛ්විපාකසා කම්මසය විපාකො, අහෝයි දුකඛ්විපාකං කම්මං ඇති දුකඛ්විපාකසා කම්මසය විපාකො, අහෝයි දුකඛ්විපාකං කම්මං ඇති දුකඛ්විපාකසා කම්මසය විපාකො, අහෝයි දුකඛ්විපාකං කම්මං හරිසාත් දුකඛ්විපාකසා කම්මසය විපාකො, අහෝයි දුකඛ්විපාකං කම්මං හටිසාත් දුකඛ්විපාකසා කම්මසය විපාකො, අහෝයි දුකඛ්විපාකං කම්මං හටිසාත් දුකඛ්විපාකසා කම්මසය විපාකො, අහෝයි දුකඛ්විපාකං කම්මං හටිසාත් දුකඛ්විපාකසා කම්මසය විපාකො, අහේයි දුකඛ්විපාකං කම්මං න හටිසාත් දුකඛ්විපාකසා කම්මසය විපාකො, අති දුකඛ්විපාකං කම්මං නත් දුකඛ්විපාකසය කම්මසය විපාකො, අති දුකඛ්විපාකං කම්මං හවිසයත් දුකඛ-විපාකසය කම්මසය විපාකො, අති දුකඛ්විපාකං කම්මං න හවිසයත් දුකඛ්විපාකසය කම්මසය විපාකො, හවිසයත් දුකඛ්විපාකං කම්මං න හවිසයත් දුකඛ්විපාකසය කම්මසය විපාකො, හවිසයත් දුකඛ්විපාකං කම්මං න හවිසයත් දුකඛ්විපාකසය කම්මසය විපාකො, හවිසයත් දුකඛ්විපාකං කම්මං න හවිසයත් දුකඛ්විපාකසය කම්මසය විපාකො. හවිසයත් දුකඛ්විපාකං කම්මං න හවිසයත්

ශමමිකථා සමතතා².

කම්කථා

අභූත්කම් යැ අභූත්කම්විපාක යැ, අභූත්කම් යැ නාභූත්කම්විපාක යැ, අභූත්කම් යැ අසතිකම්විපාක යැ, අභූත්කම් යැ නාසතිකම්විපාක යැ, අභූත්කම් යැ හවිෂෘත්කම්විපාක යැ, අභූත්කම් යැ නහවිෂෘත්කම්විපාක යැ, අසතිකම් යැ අසතිකම්විපාක යැ අසතිකම් යැ, නාසතිකම්විපාක යැ, අසතිකම් යැ භවිෂෘත්කම්විපාක යැ, අසතිකම් යැ න භවිෂෘත්කම්විපාක යැ, හවිෂෘත්කම් යැ භවිෂෘත්කම්විපාක යැ, භවිෂෘත්කම් යැ න භවිෂෘත්කම්විපාක යැ, හවිෂෘත්කම් යැ භවිෂෘත්කම්විපාක යැ, භවිෂෘත්කම් යැ න භවිෂෘත්කම්විපාක යැ, හවිෂෘත්කම් යැ භවිෂෘත්කම්විපාක යැ, භවිෂෘත්කම් යැ න භවිෂෘත්කම්විපාක යැ,

අභූත්කුශලකාමී යැ අභූත්කුශලකාමීවිපාසා යැ, අභූත්කුශලකාමී යැ නාභූත්කුශලකාමීවිපාසා යැ, අභූත්කුශලකාමී යැ අසනිකුශලකාමී විපාසා යැ අභූත්කුශලකාමී යැනාසනිකුශලකාමීවිපාසා යැ, අභූත්කුශලකාමී යැ භාවිෂාත්-කුශලකාමීවිපාසා යැ, අභූත්කුශලකාමී යැ නාභවිෂාත්කුශලකාමීවිපාසා යැ, අසනිකුශලකාමී යැ අසනිකුශලකාමී යැ නාභවිෂාත්කුශලකාමී යැනාසනි-කුශලකාමීවිපාසා යැ, අසනිකුශලකාමී යැ නාභවිෂාත්කුශලකාමී යැනාසනි-කුශලකාමීවිපාසා යැ, අසනිකුශලකාමී යැ නාභවිෂාත්කුශලකාමීවිපාසා යැ, අසනිකුශලකාමීයැ නාභවිෂාත්කුශලකාමී යැ නාභවිෂාත්කුශලකාමීවිපාසා යැ, අසනිකුශලකාමීවපාසා යැ, භවිෂාත්කුශලකාමී යැ නාවිෂාත්කුශලකාමී යැ භවිෂාත්කුශලකාමීවපාසා යැ, භවිෂාත්කුශලකාමී යැ නාවිෂාත්කුශල-කාමීවපාසා යි.

අභුත් අකුශලකමී යැ අභූත් අකුශලකමීවිපාක යැ, අභූත් අකුශලකමී යැ නාභූත් අකුශලකමීවිපාක යැ, අභූත් අකුශලකමී යැ අසති අකුශලකමී-විපාක යැ, අභූත් අකුශලකමී යැ නාසති අකුශලකමීවිපාක යැ, අභූත් අකුශලකමී යැ භවිමසත් අකුශලකමීවිපාක යැ, අභූත් අකුශලකමී යැ න හවිමසත් අකුශලකමීවිපාක යැ, අසති අකුශලකමී යැ, අසති අකුශලකමී-විපාක යැ, අසති අකුශලකමී යැ නාසති අකුශලකමී වීපාක යැ, අසති අකුශලක විපාක යැ, අසති අකුශලකමී යැ නාසති අකුශලකමීවිපාක යැ, අසති අකුශල විපාක යැ, අසති අකුශලකමී යැ නාසති අකුශලකමීවිපාක යැ, අසති අකුශල විපාක යැ, අසති අකුශලකමී යැ නාසති අකුශලකමීවිපාක යැ, අසති අකුශල කමී යැ භවිමසත් අකුශලකමීවිපාක යැ, අසති අකුශලකමීවිපාක යැ, හවිමසත් අකුශලකමී යැ නහවිමසත් අකුශලකම විපාක යි.

අභූත්සාවද්ධානම් යැ ... අභූත්අනවද්ධානම් යැ ... අභූත්කාමණකම් යැ ... අභූත්ශූකලකම් යැ ... අභූත්සුබොදයකම් යැ ... අභූත්දුබෝපාකකාමී යැ ... අභූත්සුබවිපාකකකාම යැ ... අභූත්දුබෝපාකකාමී යැ අභූත්දුබෝපාකකාමී --විපාක යැ අභූත්දුබවිපාකකම් යැ නාභූත්දුබවිපාකකාමීවිපාක යැ, අභූත්-දුබෝපාකකාමී යැ අසනිදුබවිපාකකාමීවිපාක යැ, අභූත්දුබවිපාකකාමී යැ නාසනිදුබවිපාකකාමීවිපාක යැ, අභූත්දුබවිපාකකාම යැහවිමානත්දුබවිපාකකාමී යැ ආක්රීදුබවිපාකකාමී යැ අසනිදුබවිපාකකාමී යැ නාහවිමානත්දුබවිපාකකාමී යැ ආක්රීදුබවිපාකකාමී යැ අසනිදුබවිපාකකාමී යැ නහවිමානත්දුබවිපාකකාමී යැ ආක්රීදුබවිපාකකාමී යැ අසනිදුබවිපාකකාමී යැ නහවිමානත්දුබවිපාකකාමී යැ නාසනිදුබවිපාකකාමී යැ අසනිදුබවිපාකකාම යැ නහවිමානත්දුබවිපාකකාමීවිපාක කම්විපාක යැ, අසනිදුබවිපාකකම යැ නහවිමානත්දුබවිපාකකාමීවිපාක යැ, හවිමානත්දුබවිපාකකම් යැ භවිමානත්දුබවිපාකකාමීවිපාක යැ, හවිමානත්දුබවිපාකකාමී යැ භවිමානත්දුබවිපාකකාමීවිපාක යැ,

විපලලාසකථා

සාවත්ථනිදනං ''චනතාරෝ මේ භිකබවේ සකුකුවිපලලාසා විතත-විපලලාසා දිටයිවිපලලාසා, කතමේ වතතාරෝ: අනිවෙව භිකබවේ නිවෙනති සකුකුවිපලලාසො විතතවිපලලාසො දිටයිවිපලලාසො, දුකෙඛ භිකඛවේ සුඛනති සකුකුවිපලලාසො විතතවිපලලාසො දීටයිවිපලලාසො, අනතතන් භිකඛවේ අතතානි සකුකුවිපලලාසො විතතවිපලලාසො දිටයිවිපලලාසො, අසුහෙ භිතඛවේ සුභනති සකුකුවිපලලාසො විතතවිපලලාසො දිටයි-විපලලාසො. ඉමේ බො භිකඛවේ චනතාරෝ සකුකුවිපලලාසා විතත-විපලලාසා, දිටයිවිපලලාසා.

වතතාරො මේ හිතාවේ නස්සැකුම්පලලාසා නවිතතවිපලලාසා හදිටයි-විපලලාසා, කතමේ වතතාරො: අනිවෙව හිතාවේ අනිවචනති නස්සැකු-විපලලාසො නවිතතවිපලලාසො නදිටයිවිපලලාසො, දුකොබ හිතාවේ දකානතා කස්සැකුම්පලලාසො නවිතතාවිපලලාසො නදිටයිව්පලලාසො, අතතතනි හිතාවේ අතතතාති නස්සැකුම්පලලාසො නවිතතවිපලලාසො නදිටයිව්පලලාසො, අසුනෙ හිතාවේ අසුනතති නස්සැකුම්පලලාසො නවිතතවිපලලාසො, නදිටයිව්පලලාසා, ඉමේ බො හිතාවේ වතතාරො හස්සැකුම්පලලාසා නවිතතවිපලලාසා නදිටයිව්පලොහා. a

- අනිවෙව නිවවසඤඤ්නෝ දුකොබ ව සුබසඤඤ්නෝ අනතතනි ව අතතාති¹ අසුහෙ සුහසඤඤ්නෝ ම්වඡාදිටසිහතා² සතතා බහතවිතතා විසඤඤ්නෝ,
- 2. තෙ යොහයුතතා මාරසය අයොගකෙඛමිනො ජනා³ සතතා ගච්ඡනති සංකාරං ජාතිමරණගාමනො,
- යද ව බුද්ධා ලොකසමං උපපජජනති පහඬකරා
 තෙ ඉමං බමාං පකාසෙනති දුක්බුපසමගාමිනං,
- තෙසං සුතාන සපංකුකු සවිතතං පවවලදවු⁴ හෙ අනිවවං අනිවවතඥකබුං⁵ දුකබ මඥකබු දුකබහො,
- 5. අනතතති අනතතාහි⁶ අසුහං අසුහතද සං සම් ප්රීසමාදනා සබබං දකඛං " ඊ ප ච ව හුනහි, a.

අතතසණැණිනා - සහ.
 ම්ලජාදිවසිකතා - අති, PTS.
 අයොනඩොමනාම්තො - PTS. අතසානකොමසාස සාමතා - සී1
 පවලකථු - අති, පවලදඩා - මජකං, සි2
 අනිවවතො දසාබුං - අනි, මජකං සහ, PTS.
 අනතතං ව අතතතනො - සහ.

^{7.} සබබදුකාඛං - සාසා, PTS.

a. (4. 1. 5. 9) අභිනූතකර - වනුසාසානි**පාන - රොනිනසාවග**න.

විපයනාීස කථා

සැවැත් නිදන සි ... මහණෙනි, මොහු සතරදෙන සංඥාවිපයාීාසයෝ යැ විතතවිපයාීාසයෝ යැ දුෂටිවිපයාීාසයෝ යි, කවර සතරදෙනෙකැ යත්: මහණෙනි, අනිතා (වසතු) යෙහි නිතා යැ යන සංඥාව සංඥාවිපයාීාස යැ විතත විපයාීාස යැ දුෂටිවිපයාීාස සි. මහණෙනි, දුණායෙහි සුබ යැ යනු සංඥාවිපයාීාස යැ චිතතවිපයාීාස යැ දුෂටිවිපයාීාස සි. මහණෙ නි, අනාතාවයෙහි ආතාව යැ යනු ස ඥාවිපයාීාස යැ විතතවිපයාීාස යැ දුෂටි-විපයාීාස යි මහණෙනි, අශුහයෙහි ශූහ යැ යනු සංඥාවිපයාීාසයැ විතත විපාසාස යැ දුෂටිවිපයායීාස යි. මහණෙ නි, මොහු සතරදෙන සංඥාවිපයාීාස ගෝ යැ විතතවිපයාීාසයෝ යැ දුෂටිවිපයාීාසයෝ සී.

මහණෙනි, මොහු සතරදෙන ස ඥවිපයසීාසයෝ නො වෙති, විතත-විපයසීාසයෝ නො වෙති, දුෂටිවිපයසීාසයෝ නො වෙත්. කවර සතර-දෙනෙකා යත්: මහණෙනි, අනිතාසයෙහි අනිතා යා යනු සංඥවිපයසීාස නො වෙසි, විතතවිපයසීාස නො වෙසි, දූෂටිවිපසීාස නො වේ. මහණෙනි, දූමටෙවිපයසීාස නො වේ. මහණෙනි, අනාතමයෙහි අතාතම යා යනු සංඥ-විපයසීාස නො වේ. මහණෙනි, අනාතමයෙහි අතාතම යා යනු සංඥ-විපයසීාස නො වෙසි, විතතවිපයසීාස නො වෙසි, දූෂට්විපයසීාස නො වෙ මහ ණෙනි, අශුහයෙහි අශුභ යා යනු සංඥවිපයසීාස නො වෙයි, විතත-විපයසීාස නො වෙයි, විතතවිපයසීාස නො වෙයි, දූෂට්විපයසීාස නො වේ මහ ණෙනි, අශූහයෙහි අශුභ යා යනු සංඥවිපයසීාස නො වෙයි, විතත-විපයසීාස නො වෙයි, දූෂට්විපයසීාස නො වේ. මහණෙනි, මොහු සතරදෙන සංඥවිපයසීාසයෝ නො වෙති, විතතවිපයසීාසයෝ නො වෙනි, දූෂට්විපයසීා-සයෝ නො වෙත්.

(1) අභිතාෂයෙහි නිහා කෘ කත සංඥ ඇති දුංඛයෙනි දු සුබසංඥ ඇති අනාතාමයෙහි දු ආතාම කෘ කත සංඥ ඇති අශුභයෙනි දු ශුහසංඥ ඇති මිසදිටුයෙන් මඩනාලද හානත වූ සින් ඇති විපරීතාසංඥ ඇති යම් සනාව කොනෙක් වෙන් ද,

(2) ඒ සතානයෝ යොගසොෂම සඞ්බාහත නිචනට නො පැමිණි්යානු මාරයාගේ යොගයෙහි යෙදුණානු වෙහි. එමැ සතානයෝ සසර සැරිසරති, (ඔහු) ජාතිමරණයට පැමිණියානු ද එහෙයිනි.

(3) යම් කලෙක පුඤලොකය කරන්නා වූ සජීඥ බුදුවරයෝ ලොවැ උපදිත් ද ඒ බුදුවරයෝ දුකබූපසම සඔබාහත නීවනට් යන මේ දහම ප්‍රකාශ කෙරෙත්.

(4) සපාඥ වූ ජනයෝ ඒ බුුටුවරයන්නේ දහම අසා සවවිතනය ලැබ අනිතාය අනිතා හෙයින් දුටුවාහු යැ. දුංඛය දුක් හෙයින් දුටුවාහු යැ.

(5) අනාතමයෙහි අනාතම යැයි දුටුවාහු යැ අශුහය අශුහ හෙයින් දුටුවාහු යැ සමාදන් කළ සමාක්දුමේ ඇත්තාහු සියලු වතීදුබය ඉක්මවූවාහු යයි. ඉමේ වහතාරෝ විපලාසා දිවසීසම්පනනසා පුහාලසා පහිනා අපහේ-නාති: කෙවි පහිනා, කෙවි අපත්නා. අතිවෙව නිච්චනාහි සඤඤුවිපලලාසො විහනවිපලලාසො දිටසීවිපලලාසො පහීනො. දුකෙඛ සුඛනාහි සඤඤ උපපණති, චිතතං උපපණති, දිටසීවිපලලාසො පහීනො. අනතතති අතතාති සඤඤුවිපලලාසො විහතවිපලලාසො දිටසීවිපලලාසො පහීනො, අසුහෙ සුහනති සඤඤ උපපණති, විහතං උපපණති, දිටසීවිපලලාසො පහීනො.

දවීසු වෘෂ්ඩු ජ විපලලාසා පගිනා, දවසු වෘෂ්ඩු අව විපලලාසා පගිනා: චතතාරො විපලලාසා අපපතිනා, චතුසු වෘෂ්ඩු අවඪවිපලලාසා පගීනා, චතතාරො විපලලාසා අපපතිනාති.

විපලලාඝනාථා සමහතා.

9

මගහකථා

මගෙනාති කෙනටෙඪන මගෙනා: නොතාපතතිමගනකාගණ දසස-නටෙඪන සමමාදිටයි මිච්ඡාදිටයියා පහානාය මගෙනා වෙව හෙතු ව, සහජාතානං ධමමානං උපත්මහනාය මගෙනා වෙව හෙතු ව, කිලෙසානං පරියාදනාය මගෙනා වෙව හෙතු ව, පට්වෙඩාදිවිසොධනාය මගෙනා වෙව හෙතු ව, විතනසස අධ්ටඪානාය මගෙනා වෙව හෙතු ව, චිතතසස වොදනාය මගෙනා වෙව හෙතු ව, විසෙසාධිගමාය මගෙනා වෙව හෙතු ව, උතතරි.1 පට්වෙධාය මගෙනා වෙව හෙතු ව, සඬවානිසමයාය මගෙනා වෙව හෙතු ව, නිරොඩෙ පතිටඪාපනාය මගෙනා වෙව හෙතු ව.

අභින්රොපටෙස්න² සම්මාසම්කපො මිච්ඡාස්ම්කපසය පහානාය මගෙනා වේව හෙතු ව, සහජාතානං ඛම්මානං උපත්මහනාය මගෙන වේ හෙතු ව, කිලෙසානං පරියාදනය මගෙනා වේව හෙතු ව පටි-වේඛාදීවිසොඛනාය මගෙනා වේව හෙතු ව, චිතතසය අධිටස්නොය මගෙනා වේට හෙතු ව, චිතතසය වොදනාය මගෙනා වේව හෙතු ව, චිසෙසාධි-හමාය මගෙනා වේව හෙතු ව, උතතරි පටිවේඛාය මගෙනා වේව හෙතු ච සච්චාභිසමයාය මගෙනා වෙට හෙතු ව, නිරොඛෙ පතිටස්පනාය මගෙනා වෙට හෙතු ව.

පරිභාහටෙස්න සම්වාචාචා මිච්ඡාවාවාය පහානාය මගෙනා වෙව හෙතු ව, සහජාතානං ඛ්මානං උපත්මහනාය මගෙනා වෙව හෙතු ව, කිලෙසානං පරියාදනාය මගෙනා වෙව හෙතු ව, පටිවේඛාදීවිසොඛනාය මගෙනා වෙව හෙතු ව, විතනසක අධිටසානාය මගෙනා වෙව හෙතු ව, විතනසක වොදනාය මගෙනා වෙව හෙතු ව, විසෙසාධිගමාය මගෙනා වෙව හෙතු ව, උතතරි පටිවෙඛාය මගෙනා වෙව හෙතු ව, සච්චානිසමයාය මගෙනා වෙව හෙතු ච න්රොඛෙ පතිටසාපනාය මගෙනා වෙව හෙතු ව.

2. අභිරෝපකටෙක්ක - PTS,

508

මේ සතර විපයඩාසයෝ ද වේසමපතන (සෝවත්) පුදාලයාහට පුසිණ වූවානු ද අපුසිණ වූවානු ද යත්: කිසි විපයඩාස කෙනෙක් පුසිණයහ. කිසි විපයඩාස කෙනෙක් අපුසිණයහ. අනිතායයෙහි නිතාය යැ යන සංඥාවපයඩා-සය විතතවිපයඩාසය ද වේවිපයඩාසය පුසිණ යැ දුමයෙහි සුබ යැ යන සංඥාව උපදී, විතතය උපදී. ද වේවපයඩාසය පුසිණ යැ, අනාතාමයෙහි අනාතාම යැ යන සංඥාවපයඩාසය විතතාවපයඩාසය ද වේවිපඩාසය පුසිණ යැ, අශුභයෙහි ශුභ යැ යන සංඥාව උපදී, විතතය උපදී. ද වේවපයඩාසය පුහිණ යි.

(අනිතායයෙහි නිතාය යෑ අනාතාමයෙහි අංකාම යෑ යන) දෙවත්හි විපයාධාසයෝ සදෙනෙක් පුහිණයහ. (දුෘඛයෙහි සුඛ යෑ අශුහයෙහි ශුහ යෑ යන) දෙවත්හි විපයාධාසයෝ දෙදෙනෙක් පුහිණයහ, විපයාධාසයෝ සතර දෙනෙක් අපුහිණයහ. සතර වත්හි විපයාධාසයෝ අට දෙනෙක් පුහිණයහ විපයාධාසයෝ සතර දෙනෙක් අපුහිණයෝ යි.

විපයනිංශකථා නිම්.

9

මාගීකථා

මගොනා යනු: කවර අනියෙකින් මාගී වේ ද යන්: සොනාපතති-මාගීඝාෂණයෙහි දශීන සාවභාවයෙන් සමාග්දෂ්ටය ම්ථායදෂ්ටිනුගේ පහාණයට මාගී ද හෙතු ද වෙයි, සහජාතබමීයනට උපස්ථාවහනය පිණිස මාගී ද හෙතු ද වෙයි, කෙලෙසුන් ගෙවීම පිණිස මාගී ද හෙතු ද වෙයි, සුතිවෙබාදිය විශෝඛනය පිණිස මාගී ද හෙතු ද වෙයි, විතතායාගේ අධිෂාඨානය පිණිස මාගී ද හෙතු ද වෙයි, විතතායාගේ වොදනය පිණිස මාගී ද හෙතු ද වෙයි. විශෙෂාධිගමය පිණ්ඩ මාගී ද හෙතු ද වෙයි. මතාතාහි පුනිවෙඛය පිණිස මාගී ද හෙතු ද වෙයි, සතායාභිසමය පිණිස මාගී ද හෙතු ද වෙයි, නිරෝඛයෙහි පිහිටුවනු පිණිස මාගී ද හෙතු ද වේ.

අභිනිරොපණ සවභාවයෙන් සමාක්සංකලපය මිථායාසංකලපයානේ පහාණය පිණ්ස මාගීද හෙතුද වෙයි, සහාජානඛෂීයනට උපසථානනය පිණ්ස මාගීද හෙතුද වෙයි, කෙලෙසුන් ගෙවීම පිණ්ස මාගීද හෙතුද වෙයි, පුනිවෙධාදිවිශෝධනය පිණ්ස මාගීද හෙතුද වෙයි, චිතතාඛිෂායා-නය පිණ්ස මාගී ද හෙතු ද වෙයි, චිතතපාරිශුදාධ්ය පිණ්ස මාගී ද හෙතු ද වෙයි, විශෙෂාඛිගමය පිණ්ස මාගී ද හෙතු ද වෙයි, මත්තෙනි පුනිවෙඛය පිණ්ස මාගී ද හෙතුද වෙයි, සතාපතිවෙඛය පිණ්ස මාගී ද හෙතු ද වෙයි, නිවන්නි පිනිටුවනු පිණ්ස මාගී ද හෙතු ද වෙයි.

වාක්සංවර සාඛාහත පරිගුහ සවභාවයෙන් සමහග් වචනය මිථාන-වචන පුහාණය පිණ්ස මාගී ද හෙතු ද වෙයි, සහජාතඛෂීයනට උපස්ථානනය පිණ්ස මාගී ද හෙතු ද වෙයි, කෙලෙසුන් හෙවීම පිණ්ස මාගී ද හෙතු ද වෙයි, පුතිවෙඩා දිවිශෝඛනය පිණ්ස මාගී ද හෙතු ද වෙයි, විතතාබිස්ථානය පිණ්ස මාගී ද හෙතු ද වෙයි, විතත පාරිශුදාබිය පිණ්ස මාගී ද හෙතු ද වෙයි, විශෙෂාඛිතමය පිණ්ස මාගී ද හෙතු ද වෙයි, මත්තෙහි පුතිවෙඩය පිණ්ස මාගී ද හෙතු ද වෙයි, සතහාති-සමය පිණ්ස මාගී ද හෙතු ද වෙයි, නිවත්හි පිහිටුවනු පිණ්ස මාගී ද හෙතු ද වෙයි, මාගී ද හෙතු ද වෙයි, නිවත්හි පිහිටුවනු පිණ්ස මාගී ද හෙතු ද වෙයි.

509

සමූටසානටෙස්න සමාකමමනෙතා මිච්ඡාකමමනෙතසය පහානාය මගෙනා වේ හෙතු ච - පෙ - වොදනටෙස්න සමාඅාජීවො මිච්ඡාජීවයය පහානාය මගෙනා වේ හතත ච - පෙ - පහාහටෙස්න යමාවායාමො මිච්ඡාවායාමයය පහානාය මගෙනා වේ හතත ච - පෙ - උපටසානටෙස්න සමානාත මිච්ඡාවායාමයය පහානාය මගෙනා වේට හෙතු ච - පෙ - අවිකෝපටෙස්න සමාන සහියා පහානාය මගෙනා වේට හෙතු ච - පෙ අවිකෝපටෙස්න සමා සහියා පහානාය මගෙනා වේට හෙතු ච - පෙ - අවිකෝපටෙස්න සමා සහතාය මගෙනා වේට හෙතු ච - පෙ - අවිකෝපටෙස්න සමා සහතාය මගෙනා වෙව හෙතු ච - පෙ - අවිකෝපටෙස්න සහ සහතාය මගෙනා වෙව හෙතු ච, සහ මගෙනා චෙව හෙතු ච, පරිවෙධාදීම්සොඛනාය මගෙනා වෙව හෙතු ච, විතතයය අධ්රසානාය මගෙනා වෙව හෙතු ච, චිතකයය වොදනාය මගෙනා වෙව හෙතු ච, විසෙසාධිනමාය මගෙනා වෙව හෙතු ච, උතතරි පරිවෙධාය මගෙනා වෙව හෙතු ච, සචාතිසමයාය මගෙනා වෙව හෙතු ච, නිරොතා පතිටස්තානාය මගෙනා වෙව හෙතු ච.

සකදගාම්මගාහතා ජෝ දසාසන ටෙයින සම්මාදිටයි-පෙ - අවිකොත පටෙස්න සම්මාසමාධි ඔලාරිකසාස කාමරාගස සැකපුජනසාස පටිඝස සැකපුජනසාස ඔලාරිකසාස කාමරාගානුසයසාස පට්ඝානුසයසාස පහානාය මගොො වෙව හෙතු ව, සහජාතානං ධම්මානං උපත්වීමහනාය මගොො වෙව හෙතු ව, ක්ලොසානං පරියාදනාය මගොො වෙව හෙතු ව, පට්වෙඩාදිවිසොධනාය මගොො වෙව හෙතු ව, චිතතසය අධිටයානාය මගොො වෙව හෙතු ව, විතතසාස වොදනාය මගොො වෙව හෙතු ව, මනෙසාධිගමාය මගොො වෙව හෙතු ව, උතානරිපට්වෙඩාය මගොො වෙව හෙතු ව, සඩවානිසමයාය මගොො වෙට හෙතු ව, තිරොඩ පතිටයාපනාය මගොො වෙ හෙතු ව.

අනාගාම්මගාකඛණේ දසාභාවෙයීන සම්මාදිටයි - පෙ- අවිකෙඛපටෙයීන සම්මාසමාධි අණුසහගතසා කාමරාගසි දෙකුජනසා පරීඝසණෙකුජනසා අණුසහගතසා කාමරාගානුසයා පරීඝානුසයසා පහානාය මගොො වේ හෙතු ව, සහජාතානං ධම්මානං උපස්මහනාය මගොො වේ හෙතු ව, කිලෙසානං පරියාදනාය මගොො වේ හෙතු ව, පරිවේධාදිවිසොධනාය මගොො වේ හෙතු ව, විතතසා අධිවයානාය මගොො වේ හෙතු ව, විතතසා වොදනාය මගොො වේ හෙතු ව, විසෙසාධිගමාය මගොො වේ හෙතු ව, උතතරි පරිවේධාය මගොො වේ හෙතු ව, සංචාභිසමයාය මගොො වේ හෙතු ව, නිරෝධෝ පතිවර්යාපනාය මගොො වේ හෙතු ව.

අරහතනමහා කාමණේ දසාන වෙස්ත සමාදිටයී - පෙ- අවිකොක පටෙස්ත සමාසමාධි රූපරානසා මානසා උභාවවසා අවිජරාශ, මානානුසයසා හවරානානුසයසා¹ අවිජරානුසයසා පහානාය මහොො වෙව හෙතු ව, සහජාතානං ධමානං උපත්මහනාය මහොො වෙව හෙතු ව, කිලෙසානං පරිසාදනාය මහොො වෙව හෙතු ව, පරිවෙධාදිවිසොඛනාය මගොො වෙව හෙතු ව, විතතසා අධිවසානාය මහොො වෙව හෙතු ව, විතතසා වොදනාය මහොො වෙව හෙතු ව, විසෙසාධිනමාය මහොො වෙව හෙතු ව, උතතර පරිවෙධාය මහොො වෙව හෙතු ව, සංචාහිසමයාය මහොො වෙව හෙතු ව, උතතර පරිවෙධාය මහොො වෙව හෙතු ව, සංචාහිසමයාය මහොො වෙව හෙතු ව,

1. රානානුකයකක - කතා

පටිසමහිදු මාගීය - මහාවගී - මාගීකථා

සමූත්හ සවහාවගෙන් සමහක් කම්හනය මිථහකම්හනයගේ පහාණය පිණ්ස මාගීද හෙතුද වෙසි ... පරිශුදාහාව සවහාවයෙන් සමහශාජීවය ම්ථාාජීවයාගේ පුහාණය පිණ්ස මාගීද හෙතු ද වෙසි ... පුගුහ සාමභාවයෙන් සමාග්වහයාමය මිථාාවහායාමයාගේ පුහාණය පිණ්ස මාගී ද හෙතු ද වෙසි ... උපස්ථානසාවභාවයෙන් සමහක්සවෘතිය මිථයා-සමෘතිහුගේ පුහාණය පිණ්ස මාගී ද හෙතු ද වෙසි ... අවිකෞපසාවභාව-යෙන් සමහක්සමාධිය මිථාහසමාධිහුගේ පුහාණය පිණ්ස මාගී ද හෙතු ද වෙයි. සහජානධාෂීයනට උපස්ථානකා පිණ්ස මාගී ද හෙතු ද වෙයි. කෙලෙසුන් ගෙවීම පිණ්ස මාගී ද හෙතු ද වෙයි. පුනිවෙඩාවැදිවිශෝධනය පිණ්ස මාගී ද හෙතු ද වෙසි, විතතාධිෂානය පිණ්ස මාගී ද හෙතු ද වෙයි. විතතවොදනය පිණ්ස මාගී ද හෙතු ද වෙයි, පින්වෙඩාදිවිශෝධනය පිණ්ස මාගී ද හෙතු ද වෙසි, විතතාධිෂානය පිණ්ස මාගී ද හෙතු ද වෙයි. විතතවොදනය පිණ්ස මාගී ද හෙතු ද වෙයි, විශෙෂාධියමය පිණිය මාගී ද හෙතු ද වෙයි, මත්තෙහි පුනිවෙඩය පිණිස මාගී ද හෙතු ද වෙයි, සතාහනිසමය පිණිස මාගී ද හෙතු ද වෙයි, නිවන්හි පිහිටුවනු පිණ්ස මාගී ද හෙතු ද වේ.

සකෘදගාම් මෘගීසාමණයෙහි දෙශීන සවහාවයෙන් සමාග්දුෂටිය ... අවිඝෝෂපාසීමයන් සමයක් සමාධිය ඖදරික වූ කාමරාගසංයොජනයා-ගේ පුතිඝසංයොජනයාගේ ඖදරික වූ කාමරාගානුශයාගේ පුතිඝානු-ශයාගේ පුහාණය පිණිස මාගී ද හෙතු ද වෙයි, සහජානධාෂීයනට උපසාර්මහනය පිණිස මාගී ද හෙතු ද වෙයි, කෙලෙසුන් ගෙවීම පිණිස මාගී ද හෙතු ද වෙයි, පේතිවෙඩාදිවිශෝධනය පිණිස මාගී ද හෙතු ද වෙයි, චිතතාධිෂායානය පිණිස මාගී ද හෙතු ද වෙයි. චිතතාවොදනය පිණිස මාගී ද හෙතු ද වෙයි, විශෙෂාධිගමය පිණිස මාගී ද හෙතු ද වෙයි, මත්තෙහි පුතිවෙඩය පිණිස මාගී ද හෙතු ද වෙයි. සතසාභිසමය පිණිස මාගී ද හෙතු ද වෙයි, නිවන්හි පිහිටුවනු පිණිස මාගී ද හෙතු ද වෙයි, මාගී ද හෙතු ද වෙයි, නිවන්හි පිහිටුවනු පිණිස මාගී ද හෙතු ද වෙ

අනාගාම්මාගීඝෂණයෙහි දශීන සාහාවයෙන් සමහග්දුෂටිය ... අවිසෙසපසාගාවයෙන් සමහස්සමාධිය අණුහඟත වූ කාමරාගානුශයායෝ ජනයාගේ පුතිඝසංයෝජනයාගේ අණුසහගත වූ කාමරාගානුශයාගේ පුතිඝානුශයාගේ පුහාණය පිණිස මාගී ද හෙතු ද වෙයි. සහජාත-ධමීයනට උපස්ථානනය පිණිස මාගී ද හෙතු ද වෙයි. කොලෙසුන් ගෙවීම පිණිස මාගී ද හෙතු ද වෙයි. පුතිවෙඩාදිවිශොධනය පිණිස මාගී ද හෙතු ද වෙයි. චිතතාධිසෝහනය පිණින මාගී ද හෙතු ද වෙයි, විතතවොදනය පිණිස මාගී ද හෙතු ද වෙයි, විශෙෂාධිගමය පිණින මාගී ද හෙතු ද වෙයි. මානී ද හෙතු ද වෙයි, විශෙෂාධිගමය පිණින මාගී ද හෙතු ද වෙයි, මත්තෙහි පුතිවෙඩය පිණිස මාගී ද හෙතු ද වෙයි, සතාහනිසමය පිණින මාගී ද හෙතු ද වෙයි, නිවන්හි පිහිටුවනු පිණින මාගී ද හෙතු ද වේ.

අභීනමාගීඝාෂණයෙහි දශීනසවභාවයෙන් සමහත්දුවේය ... අවිභෞෂප සාවභාවයෙන් සමහක්සමාධිය රූපරාශයාගේ අරූපරාශයාගේ මානායාගේ ඔංදධනායාගේ අවිදාවගේ මානානුශයාගේ හවරාශානුශයාගේ අවිදාහනු-ශයාගේ පුහාණය සිණිස මාගී ද හෙතු ද වෙයි, සහජානධාෂීයනට උපසථාමහනය සිණිස මාගී ද හෙතු ද වෙයි, කොලෙසුන් ගෙවීම සිණිස මාගී ද හෙතු ද වෙයි. පුහිවේධාදිවිශෝධනය සිණිස මාගී ද හෙතු ද වෙයි. විතතාධිෂාධානය සිණිස මාගී ද හෙතු ද වෙයි, විතතාවොදනය සිණිස මාගී ද හෙතු ද වෙයි. පුහිවේධාදිවිශෝධනය සිණිස මාගී ද හෙතු ද වෙයි. විතතාධිෂාධානය සිණිස මාගී ද හෙතු ද වෙයි, විතතාවොදනය සිණිය මාගී ද හෙතු ද වෙයි, විශෙෂාධිගමය සිණ්ස මාගී ද හෙතු ද වෙයි, මත්තෙහි පුළුවෙඩුය සිණිස මාගී ද හෙතු ද වෙයි, සතාහාහිසමය සිණිස මානී ද හෙතු ද වෙයි, නිවන්හි පිහිටුවනු සිණිස මාගී ද හෙතු ද වේ. දසානමමගතා සමාදිටයි, අභිනිරොපනමගතා සමාසභිකපො, පරිගතහමගෙතා සමාවාවා, සමූට්ඨානමගෙතා සමාකමානෙතා, වොදන-මගෙතා සමාඅාජිවෝ, පඟතහමගෙතා සමාවායාමෝ, උපට්ඨානමගෙතා සමාසති, අවිතෙබපමගෙතා සමාසමාති.

උපටස්ානමගෙනා සතිසමෝහාරිකිඩෙනා, පවිචයමගෙනා බම්මවිචය– සමෝහාරිකිඩෙනා, පනයහමගෙනා විරියසමෝබාජැකිඩෙනා, එරනමගෙනා පීති-සමෝහාකඩෙනා, උපසමමගෙනා පසසද්ධිසමෝහාරිකිඩෙනා, අවිකෙඛපමගෙනා සමාබසමෝබාජැකිඩෙනා, පටිසෑකානමගෙනා උපෙකඛාසමෝබාජැකිඩෙනා.

අසාද්ධියෙ අතුමපියමගොො සද්ධාබලං, තොසජෛජ අකමපියමගොො විරියබලං, පමාදෙ අකමපියමගොො සතිබලං, උද්ධවෙව අකමපියමගොො සමාධිබලං, අව්ජණය අකමපියමගොො පණැඤිබලං.

අධිමොකඛමගොහා සදධිඤියං, පගහහමගොහා විරිශිඤියං, උපටඪාන-මගොහා සනිඤ්යං, අවිකොඛපමගොහා සමාධිඤියං, දස්සනමගොහා පණඤ්ඤඤඤ

අාධිපතෙයාවෙස්ත ඉංසියං.1 මගෙහා, අකමපියටෙයන බලං.2 මගෙහා, තිහාතටෙයන බොජකිබේහා.3 මගෙහා, හෙතුටෙයන මගෙනමහං මගෙහා, උපටයානටෙයන සතිපටයානං මගෙහා, පදහනටෙයන ම. සමපපධානං මගෙහා, ඉජකිනටෙයන ඉද්ධිපාදෙ මගෙහා, තථටෙයන සිපසයනා මගෙහා, අවිකෙඛපටෙයන සමථෝ මගෙහා, අනුපසයනටෙයන විපසයනා මගෙහා, එකරසටෙයන සමථාමපසයනා මගෙහා, අනත්මතතනටෙයන හුගනදධං⁸ මගෙහා, සංචරටෙයන සිලවිසුදයි මගෙහා, අනත්මතතනටෙයන නිතනවිසුදයි මගෙහා, දසයනටෙයන දිටයිවිසුදයි මගෙහා, මූතතටෙයන විමොහොඛා, පටිවෙටුටෙයන සිලවිසුදයි මගෙහා, අවිකෙඛපටෙයන නිතෙනවිසුදයි මගෙහා, දසයනටෙයන දිටයිවිසුදයි මගෙහා, මූතතටෙයන විමොහොඛා මගෙහා, පටිවෙටුටෙයන විජජා මගෙහා, පරිවචාගටෙයන විමූතති මගෙහා, සමූචෙණ-දටෙයන බයෙ කසුණං මගෙහා, පරිවචාගටෙයන මගෙහා, මනසිකාරො සමූටයානටෙයන මගෙහා, එසෙයා සමොධානටෙයන මගෙහා, වෙදනා සමොසරණටෙයන මගෙහා, සමාගි පමුඛටෙයන මගෙහා, සහි ආඛ්පතෙ-යාටෙයන මගෙහා, පකුකු තදුතතරටෙයන⁹. මගෙහා, විමූතති සාරටෙයන මගෙහා, අමතොහඩං නිබානං පරියොසානටෙයන මගෙහා, නි.

මගඟකථා සමතතා.

- 7. කවවා මජයං සතා, PTS.
- 8. යුතනදඩා මජසං, යුතනු කා සං, PTS
- 9. තතුනතරටෙයන මජයං.

512

¹ ඉහළියා - මජසං, සාහා.

² බලා - මජසං.

^{3.} බොජඣඞහා - මජසං.

^{4.} හෙතිවටෙයන - සි 2, 3. නෙත ෙෙයින - සා

^{5.} මහතා – මජසං

^{6.} පදහථෙකන - PTS.

දශීනමාගීය සමාග්ද වේ හැ, අභිනිරෝපණ (අරමුණට නැහීම්) මාගීය සමාසක්සංකලප යැ, පරිහුහමාගීය සමාග්වචන හැ, සමුතානමාගීය සමාක්-කමානත හැ, වාවදනමාගීය සමාගාජීව හැ, පුහුහමාගීය සමාත්වයායාම හැ, උපස්ථාන (අරමුණට එළඹසිටීම්) මාගීය සමාක්සමාගීය, අවිකොෂපමාගීය සමාක්සමාගි යි.

උපසථානමාගීය සමෘතිසමෝඛාතික යැ, පුවිචය (විමසීම්) මාගීය ඛමීවිචයසමෝඛාතික යැ, පුහුහමාගීය වියයිසමෝඛාතික යැ, සඑරණමාගීය පුතිසමෝඛාතික යැ, වයුපශමමාගීය පුශුඛායිසමෝඛාතික්ක යැ, අවිසොෂප-මාගීය සමාධිසමෝඛාතික යැ, පටිස්කානමාගීය උපෙසාසමෝඛාතිකේ.

අශුණිංගෙහි අකම්පාමාගීය ශුණාබල යැ, කුසිද්බැව්හි අකම්පාමාගීය චියතිබල යැ, පුමාදයෙහි අකම්පාමාගීය සමෘතිබල යැ, උණින බැවිහි අකම්පාමාගීය සමාගිබල යැ, අවිදැයෙහි අකම්පාමාගීය පුණුබල යි.

අධිමොකාමාගීය ශුරෝාන්දිය සැ, පුගුහමාගීය වියෝත්ත්දීය සැ, උපස්ථාන– මාගීය සමෘත්ත්දිය සැ, අවිකොෂපමාගීය සමාධින්දීය සැ, දශීනමාගීය පුඥාත්දිය යි.

අධිපතිහාවාහියෙන් ඉතුය මාගී වෙයි, අකමපහාහියෙන් බල මාගී වෙයි, නියාසාණානීයෙන් බොබාඕනය මාගී වෙයි, හෙතිනීයෙන් මාගීාඕන මාගී වෙයි, උපසථානාතීයෙත් සතිපටඨානය මාගී වෙයි, පුදහනාතීයෙත් සමයක්පුධානය මාගී වෙයි, සමෘදධ වන සවහාවයෙන් සෘදධිපාදය මාගී වෙයි, තථාළුයෙන් සතාය මාගී වෙයි, අවිඝෞපාළුයෙන් ශමථය මාගී වෙයි. අනුදශීනාතීයෙන් විදශීනාව මාගී වෙයි, එකරසාතීයෙන් ශුමථ-විදශීනා මාගී වෙයි, අනතිවතීනාණීයෙන් යුගනදාඛම් මාගී වෙයි, සංවරාති ගෙන් ශීලවිශුදධිය මාගී වෙයි, අවිසෙෂපාණීගෙන් විතතවිශුදධිය මාගී වෙයි, දශීනාළුයෙන් දුෂට්විශුද්ධිය මාගී වෙයි, මූකතාළුකෙන් විමොකාය මාගී වෙයි, පුතිවෙඛාණීයෙන් විද ුව මාගී වෙයි, පරිතාහාණීයෙන් විමුකතිය මාගී වෙයි. සමූචෞදනීයෙන් කෘයඥනය මාගී වෙයි, ඡනුය මූලානීයෙන් මාගී වෙයි, මනසිකාරය සමූඵානාඵීගෙන් මාගී වෙයි, සංශීශ සමව-බානාහීයෙන් මාගී වෙයි, වෙදනාව සමවසරණාහීයෙන් මාගී වෙයි. සමාධිය පුළුඛාළුයෙන් මාගී වෙයි, සමාතිය අධිපතිහාවාළුයෙන් මාගී වෙයි, පුඥව තදුතතරාණීයෙන් මාගී වෙයි, විමුකතිය සාරාණියෙන් මාගී වෙයි, අමනොගඩ සඬාහත නිටීාණය පයදීවසානාවීයෙන් මාගී වේ යයි.

මණඩපෙයාකථා

''මණ්ඩපෙයාමදං භිකකවේ බහාවරියං, සහරා සමමුඛීභූතො''!, a, තිධතතමණෙඩා.2 සත්රි සම්මුඛීභූතෙ: දෙසනාමණෙඩා, පටිගාහ-මෘණඩා.3 බහාමවරියමණෙඩා.

කතුමො දෙසනාමණෙඩා: චතුනතා අරියසවවානං ආම්කඛනා දෙසනා පහාඥ පනා⁴ පටය පනා විවරණා වහජනා උතතානීකමමං.5 වනුතතං සනිපටසානාන - පෙ- චනුනනං සම්මපාධානානං - පෙ-චනුනනං ඉද්ධිපාදනං - පෙ පකුවතතං ඉතියානං - පෙ පකුවතතං බලානං - පෙ සතත තතං බොජඣඞගාන, -පෙ- අරියසා අට්ඨඞගිකසා මගාහසා ආචිකඛනා දෙසනා පකුණු අතා පටය පතා විවරණා විහජනා උතතානීකම්මා. අයං දෙකනා-ම ෂණාඩා. (1)

කතුමො පටිගාහම්ණෙඩා: භික්ඛු භික්ඛුතියො උපාසකා උපාසිකායො දෙවා මනුසසා, .ෙවා පහසෙදිසැපි කොචිවිසැසුතාරෝ. අගං පටිභාහ-මණෙඩා. (2)

කතුවො බහාමචරියම්ණෙඩා: අයමෙව අරියෝ අට්කීනිකො මගොහා, සෙයා.පිදං 6 සමමාදිටයි සමමාසඬකපො සමමාවාවා සමමාකම්මනෙතා සම්මාහාජ්වේ, සම්මාවායාමෝ සම්මාසති සම්මාසමාධ්. අයං බුහාචරිය-මණෙඩා. (3)

අධිමොකබමණෙඩා සභ්ඩිභ්දියං, එසසදුරියං කසටො, අසසදුධියං කසටං ජඩෝඩතා සදධින්දියසා අධිශේෂාකාඛමණඩං පිවතීනී මණ්ඩපෙගසං. පගගහ-මණෙඩා විරිසින්දුගං, සොහජරං කසටො, කොසජරං කසටං ජිඩෙහනා විරිසිඤ්සසා පහාගමණඩා පිටතීනි ම්ණඩපෙයා. උපටසානමණෙඩා සනින්දි..., පමාදෙ කතටො, පමාදං කතටං ඡඩෙහිනා සනින්දියසා C ະ C ພາສາອ ແລະ ຮັບ ທີ່ ສິ ພີ້ຟ້າອີລູນໍດ. ເຮືອ ແລະ ອີອ ແລະ ສອງ ລີ ແຮງ ສະ උගිවටං කසටො, උගිවටං කසටං ජඩෙහිනා සමාධින්දියෙස අවිකෙඛප-ම හිඩ පිවතිනි මණඩපෙයාං දසාකාමණෙඩා පසැතිතියි. අවිජජා ක සටො, අවජරං කසටං ඡඩෝන පදාක් නියසා දසානමණක විවතීති ම ණඩ අපයාහං.

අසාහද්ධියෙ අතමපියමණෙඩා සංඛාවලං, අසාද්ධියං කහටෝ, අසාද්ධියං කසටං ජඩොත්) සඟාබලසස අඟාදාධිගේ (කමපියමණඩං පිවතිනී මණිඩ-පෙසාය. සොයජෙජ අකම්පිගමයෝඩා විරියබලං, කොසජජං කසටො, කොසලුරු කුසටං ඡුඩොනා විදියබලසය කොසලෙර අකමයියමණුබං E වත්නි මණ්ඩු පෙයසාං. පමාදෙ අසාමයියමගෝඩා සන්බලං, පමාදෙ කුසුටො. පමාදං කසටා ඡඬෙඞනා සනිබලසය පමාදෙ අකාමපියමණකං පිවතිනි මණඩ පෙයාං. උදාවෙව අකමපියමණෙකා සමංධිබලං, උදාවචා කසටො, උදා වචං කතටං ඡ වොතා සමාධිබල සහ උදධවෙව අකමපියමණකුං පිලතුනු මණඩ පෙයන. අව්ජරාශ අකාවරියාමනොඩා පක්ඤබලං, අව්ජරා කතරො. අව්ජණ කසටං ජඩෙඩනා පකුකුබලසස අව්ජණය අතාමපියමණඩං පිවනීනි මණඩ ුපයාහං.

- 1. සහවරිසාමුබ්හුතෙ සැං, PTS 2 නිමිඩො මිෂණඩා සතා, සි 1, 2. PTS.
- జర్యుకు కంళాలు శ్రామం.
 జరియు కంళాలు శ్రామం.
 జరియు జరింగ్ జరిం
- 7. අ්. ඒජං මජයං, a. සංසුතතතිකාය නිදුක බලවශක

මණඩපෙයා කථා

මහණෙති, මේ ශාසනබහාවයයිය මණ්ඩපෙයා (සෘතාමණ්ඩයක් සෙයින් පුසනන වූ හිතසුඛාවහ පානයෙක්) වෙයි. ශාසනෲහු හමු වූහ. ශාසනෲන් හමු වූ කල්හි නිවිධහාවයෙන් මණ්ඩ (පුසනන) වෙයි: දෙශනාමණ්ඩ යැ පුතිගුහමණ්ඩ යැබුහාවයයිමණ්ඩ යි.

දෙශනාමණඩ කවරෙ යත්: සතර අංගසීසතායෙන් නම් වශයෙන් කිම යැ දක්වීම යැ පැනවීම යැ සුනමූඛයෙහි තැබීම යැ විවෘත කිරීම යැ විභාග කිරීම යැ පුකට කිරීම යැ සතර සතිපටඨානයන් ... සතර සමාක්පුදහන-යන් .. සතර සෘද්ධිපාදයන් ... පදොළු සුදියයන් ... පඤවබලයන් ... සහා බොධාහියයන් ... ආයසා පොහියිකමාගීය නම් වශයෙන් කීම යැ දැක්වීම යැ පැනවීම යැ සුනමූඛයෙහි තැබීම යැ විවෘත කිරීම යැ විභාග කිරීම යැ පුකට කිරීම යි. මේ දෙශනාමණඩ නම් වෙයි. (1)

පතිහුහමණඩ කවරැ යත්: මහණහු යැ මෙහෙණහු යැ උවසුවෝ යැ උවැසියෝ යැ දෙවියෝ යැ මිනිස්සු යැ, තවද අනය වූ හෝ යම් කිසි බුමීපුනිවෙඩක කෙනෙක් වෙත් ද මේ පුතිහුහමණඩ නම් වෙයි. (2)

බහාවචය සීමණාඩ කවරැ යන්: මෙ මෑ අංශයී අපටාඩ්ගිකාමාගීය යි. හෙ මෙසේයි: සමාගේ දුපටි ගැසමා ක්සඩකලප යැසමාග් වවන යැසමාක් – කාමානන යැ සමාගාජීව ගැ සමාග් වයායාම ගැ සමාක්සමෘතී ගැ සමාක් – සමාබි යි. මේ බහාව යයිමණාඩ නම් වේ. (3)

ශුදේඛාපිය අධිමොසාමණක යැ ඇශුද්ධාව කසට යැ අශුදධා සභාගත කසටය හැරපියා ශුදේඛාපියාගේ අධිමොසාමණකය පානය කෙරේ හු'යි මණකපෙයා නම, වීයෝ පියා වියෝ ප්රියාගේ ප්රිහාමණකය පානය කෙරේ හු'යි මණකපෙයා නම, සමෘත්ප්රියා වියෝ ප්රියාගේ ප්රිහාමණකය පානය කෙරේනු'යි මණකපෙයා නම, සමෘත්ප්රිය උපස්ථානමණක යැ පුමාදය කාසට යැ පුමාද සභාගත කසටය හැරපියා සමෘත්ප්රියයාගේ උපස්ථානමණකය පානය කෙරේ නු'යි මණකපෙයා නම, සමාධිප්රිය අවිසොප පමණක යැ උද්ධනාවය කසට යැ උද්ධනාව සභාගාන කසටය හැරපියා සමාධිප්රියයාගේ අවිසොප මණකය පානය කෙරේ නු'යි මණකපෙයා නම, පුඥෙප්රිය දශීනමණක යැ අවිද සභාගත කෙරේ නු'යි මණකපෙයා නම, පුඥෙප්රිය දශීනමණක යැ අවිද කසාව යා අවිද සභාගත කසටය හැරපියා පුළෛප්රිය දශීනමණක යැ

ශුදධාබලය අශුදධායෙහි අතමපා (නො සාලෙන) මණ්ඩ යැ, අශුදධාව කසට යැ, අශුදධාතාසටය හැරපියා ශුදධාබලයාගේ අශුදධායෙහි අකමපය-මණ්ඩය පානය කෙරේ නු'යි මණ්ඩපෙයා නම, විය්ථිබලය කුසිදහාවයෙහි අතමපාමණ්ඩ යැ කුසිදහාවය කසට යැ කොමසිදැකාසටය හැරපියා විය්ථි-බලයාගේ කුසිදහාවයෙහි අතමපාමණ්ඩය පානය කෙරේ නු'යි මණ්ඩපෙයා නම, සමෘතිබලය පුමාදයෙහි අතමපාමණ්ඩ යැ, පුමාදය කාසට යැ පුමාද-කසටය හැරපියා සමෘතිබලයාගේ පුමාදයෙහි අතමපාමණ්ඩය පානය කෙරේ නු'යි මණ්ඩපෙයා නම. සමාධිබලය ඖදධනා අතමපාමණ්ඩය පානය කෙරේ නු'යි මණ්ඩපෙයා නම. සමාධිබලය ඖදධනා සමාධිබලයාගේ ඖදධනය-කෙරේ නු'යි මණ්ඩපෙයා නම. සමාධිබලය ඖදධනායෙහි අතමපාමණ්ඩය පානය කෙරේ නු'යි මණ්ඩපෙයා නම. සමාධිබලය ඖදධනායෙහි අතමපාමණ්ඩය පානය කෙරේ නු'යි මණ්ඩපෙයා නම. සමාධිබලය ඖදධනායෙහි අතමපාමණ්ඩය පානය කෙරේ කු'යි මණ්ඩපොමණ්ඩය පානය කෙරේ නු'යි මණ්ඩපෙයා නම, පුඥුබලය පුඤුබලයාගේ අවිදැයෙහි අකමපාමණ්ඩය පානය කෙරේ නු'යි මණ්ඩපෙයා පුඤුබලයාගේ අවිදැයෙහි අකමපාමණ්ඩය පානය කෙරේ නු'යි මණ්ඩපෙයා හමි. උපටස්ගතමෙනෙහා සභිතමබාජාතිවෙහා, පමාදෙ කසටො, පමාදං කසට. ජඩෙනතා සභිතමබාජාතිවහා උපටසානමනාබං පිවනීනි මණක-පෙසරා. පවිවසමගෙනා ධමාවිවසතමබාජාතිවෙහා, අවිජජා කසටො, අවිජජං කසටං ජඩෙනතා ධමාවිවසතමබාජාතිවහාස පවිවසමණකං පිවතීනි මණකාෂපයාං පහානමගෙනා විරිසසමබාජාතිවහා, කොසජජං කසටො, කොසජජං කසටං ජඩෙනතා විරිසසමබාජාතිවහාස පහානමණකං පිවතීනි මණකාෂපයාං. එරණමගොඩා පීනිතමබාජාතිවහාස පරානමණකං පිවතීනි මණකාෂපයාං. එරණමගොඩා පීනිතමබාජාතිවෙහා, පරිදාහෝ කසටො, පරිදාහං කසටං ජඩෙනතා පීනිතමබාජාතිවෙහා, පරිදාහෝ කසටො, පරිදාහං කසටං ජඩෙනතා පීනිතමබාජාතිවෙහා, පරිදාහෝ කසටො, පරිදාහං කසටං ජඩෙනතා පසාදධිසමබාජාතිවෙහා, දුටයුලලං කසටො, දටයුලලං කසටං ජඩෙනතා පසාදධිසමබාජාතිවෙහා, දුටයුලලං කසටො, උදායුමං කසටං ජඩෙනතා සමාධිසමබාජාතිවෙහා, උදාවුවා කනටො, උදාවුවං කසටා ජඩෙනතා සමාධිසමෝ උපෙකාසමොරසා මොඩ පිටනී මණඩාෂපයාං. පටිසාබානමණකා සායටං ජඩෙනතා, උදාසමානා

දසානම ොකා සම්බාදිටයි, මිචඡාදිටයි කසටො, ම්චඡාදිටයිං කා සටං ජබඩා සාමාදිටසියා දසසනාමණඩා පිටිනීති ම ණඩ -පෙස දං, අතිතිරොපතුම් ණඩා සම්මාසභික පෙතා, ම්චන්ාසභික පෙතා කාටා, ම්චඡාසභිකපපං කසටං ඡඬෙඩතා සම්මාසභිකපපසා අභිතිරොපන-මණඩං පිවතීන් මණ්ස ොකාං, පරිගාහමණෙඩා සමාවාවා, මිචඡාවාචා-කා තුරො, මාල්, ව, වං කාන වං ජ බොවානා සමට,වාඩාය පරිගන හමණඹා පිවතීනී මණඩ පෙහාං, සමූටයානමණෙඩා සම්මාකම්මනෙතා, ම්වජාකම්මනෙතා කසුටො, මිච්ඡාකමෙනතා කසටං ජබෝහතා සම්මාකම්මනතසස සමූට්ඨාන-මණඩං පිවතී ති මණඩ පෙයාදං, වොද හ මණෙඩා සම්මාආජ්වෝ, මිචඡා ආජ්වෝ කසටො, ම්චඡා ආජීවං කසටං ඡ දෙඩනා සමාඅාජීවසස වොදනමණඩං පිවතින් මණඩ පෙයාන, පගාහම හොතා සම්මාවාසාමො, මිච්ඡාවාසාමො කාසටො, මීචඡාවායාමං කාසටං ජිඩෙඩා සම්මාවායාමසස පගාගමණ්ඩං පිවතීනි මණඩපෙයා, උපටයානමණෙඩා සම්මාසති, ම්වඡාසති කාසටො, ම්චඡාසතිං කසටං ජිඩෙහිනා සම්මාසතියා උපට්ථානමණඩං පිවතීති මණඩපෙසසං, අවිකොබපමණඩා සම්මාසමාධි, මිච්ඡාසමාධි කසටො, මිච්ඡා-සමාධිං ක ෆටං ජඩොතා සමාසමාධිසස අවිකෙඛ පමණකා පිවතීති මණක-පෙයා.

අත් මණෙඩා, අත් පෙයා, අත් කසටෝ;

දධිමොතකමමෙන්ඩා සදධිපිළියං, අසාදධියං කතරා, යො තත් අත්-රතා බමරෙතා විමුතත්රසො, ඉදං පෙහාහ, පහාහමණෙඩා විරියිපිළියං, කොතරජං කතරා, යො තත් අත්රතා බමරයො විමුතත්රසො, ඉදං පෙනාං, උපටසානමණඩා සත්පිළියං පමාදෙ කතරෝ, යො තත් අත්රතා බමරිරතා විමුතත්රසො, ඉදං පෙයාදං, අවිකෙකපමණෙඩා සමාධිපිළියං, උදාචචං කතරෝ, යො තත් අත්රතො, බමමරතො විමුතත්රසො ඉදං පෙයාං. දසානමණෙඩා පකුත් සියියං, අවිජා කතරෝ, යො තත් දතාරනා බමමරතා විමුතත්රසා, ඉදං පෙයා.

සමෘතිසමබොඛාඩාඩාය උපසථානමණඩ 🗤 පුමාදය කසට 🗤 පුමාද-කසටය හැරපියා සමෘතිසමෝධාවාඩගයාගේ උපස්ථානමණඩය පානය කෙරේ හු'යි මණ්ඩපෙයා නම. ඩම්විචියසමෝබාඩාඩ්ගය පුවිවය (විමයිම්) මණ්ඩ යෑ, අවිද ව කසට යැ, අවිද කසටය හැරපියා බිම්විචයසමෝබාබ්සම්ශයාගේ පුවිච_ මණ්ඩය පානය කෙරේ නු'යි මණ්ඩපෙයා නම. වියායිසමොධාඩා මගය පුහුහමණඩ යැ, කෞසිද,ය කසට යැ, කෞසිද,කසටය හැරපියා වියුති-සබෝධාඩාඩගයාගේ පුගුගමණඩය පානය කොරේ නු'යි මණ්ඩපෙයා හම. පීනිසමේබාඛාඩානය සඑරණමණඩ සැ, පිරිදහය කාසට යැ, පරිදහක පටය හැරපියා පුතිසබොබාඩායාගෝ සාරාණාමණඩය පානය කෙරේ නු'යි මණඩපෙයා නම. පුශුදාසිසමෝබාබාඩා වසුපශම්මණඩ යැ ුට් ලය කතට a, දුටුදුලෙක සට්ය හැරපියා පුශුදා සංඛාධ සභායාගේ වසුපගම මණ්ඩය පානය කෙරේ නු'යි මණඩපොහනම සමාධිසබොඛෘඞ්හය අවිසෙපෙමණඩ ຕາ, ພາດົນສະສະສະບິດາ, ພາດົນສະສະສວິດ ທາ¢3∡າ ສອາລິສເອົາລມະໜຶ່ນສາ-ගේ අවසොෂපමණාඩය පානය කෙරේ නු'යි මණාඩපෙxx නම. උපෙසැන-සමේබාඛ්ෂඬනය පට්සඬබාන (පුත්රොස්ටාමණඩ යැ, අපපරිසඬබාව කසට යැ, ເປະເວັສຄົລາສອບຜ ໜເປິງສາ **ຕູຍະສະສະອອລາມະຄົ**ຍຜລາເໜືອບົສຄົລາສ-මණඩය පානය කෙරේ නු'යි මණඩපෙයා නම්.

සමාග්ද වේය දශීනමණඩ යැ, මීථාාද වේය කසට යැ, මිථාාද වේකසටා හැරපියා තමාග්දුෂටිහුගේ දශීනමණඩය පානය කෙරේ න'යි මණඩපෙයා නම. සමාක්සංකලපය අභිතිරොපණ (අරමූණට නැහීම) මණඩ සැ, ම්ථසාසංකලපය කසට යැ, ම්ථසාසංකලපකසටය් හැරපියා සම්සක්සංකලප-යාගේ අහිතරොපණමණ්ඩය පාහය කෙරේ නායි මණඩ අපය නම. සමාග්වචනය පරිගුහමණඩ යැ, මීථාාවචනය කසට යැ, මිථාාවචනකාවය හැරපියා සමාග්වචනයාගේ පරිගුහමණඹය පානය කෙරේ නු'සි මණඩපොස නම. සමයක්කම්ානතය සමූන්ටානමණඩ යැ, ම්ථාාකම්ානතය කතට යැ, ම්ථාංකමානතකසටය හැරපියා සමාංක්කමානතයාගේ සමූතානමණඩය. ບາනය කොරේනු'යි මණසාපෙයා නම සමාගාජීවය වාවදනමණසා යැ. ම්ථාඅංජීවග කසට යැ, මීථාාජීවකාවටය හැරපියා සමාගාජීවයාගේ වැවද්තමණාඩය පානස කෙරේ හා' සි මණාඩ පෙයා නම. සමාග්වාායාමය පුගුහම්ණඩ යැ, ම්ථාවාසායාමය කසට යැ, ම්ථාවාසායාමකසට්ය හැරිදියා ຕອງເຫຍາແລະອີດາເຫຍັບອາຍາຍ ແລະ ບາກ ແ ເລັ້ອກາ ເລື່ອຍ ແລະ ເມືອງ. ຕອງສຳລາງຄິດ උපස්ථාන මණිඩ ar, ອິປາງສອງສິດ ສາວ ar, ອິປາງສອງສິ කසටය හැරපීයා සමාක්සමාතිහුගේ උපසථානමණ්ඩය පානය කෙරේ නු' යි ອණස පෙයා නම. සමාක්සමාධිය අවිසෙෂපමණස හැ, ම්ථාා තමාධිය ສສວ ແ, ຍື໐ກະສອາລິສສວດ ຫເປຽກ ສອະສຳະອາລີຫຼອດ ເຍືອສອບ− මණඩා පානය කෙරේ නූ' යි මණඩපොත නම්.

මණඩ (පුසනන) යෙක් ඇත, පියයුත්තෙක් ඇත, කසට්යෙක් ඇති.

ශුදොඩාස්සිය අධිමොසාමමණඩ යැ, අශුභාව සාපට යැ, ඒ ශුදාඩාස්සියක් සම් අසීවරස (සමපහනි) යෙසෝ ඩාෂීරසයෙක් විවූසානිරසයෙක් වේ ද, මේ පියසුවා වෙයි. චීමයසිස්සිය පුගුහමණඩ යෑ, කොංසිදය කසට යෑ, ඒ වියසුවා වෙයි. සමෘත්සුයිය උපස්ථානමණඩ යෑ, පුමාදය කසට යෑ, ඒ පියසුවා වෙයි. සමෘත්සුයිය උපස්ථානමණඩ යෑ, පුමාදය කසට යෑ, ඒ සමෘත්ස්සියෙසි යම අසීවරසයෙක් ඩමීරසයෙක් විමූසානිරසයෙක් වේ ද, මේ පියසුවා වෙයි. සමෘත්සුයිය අවසේථානමණඩ යෑ, පෙමාදය කසට යෑ, ඒ සමෘත්ස්සියෙසි යම අසීවරසයෙක් ඩමීරසයෙක් විමූසානිරසයෙක් වේ ද, මේ පියසුවා වෙයි. සමාසීස්සුය අවසේපානමණඩ යෑ, පෙමොතිරසයෙක් වේ ද, මේ පියසුවා වෙයි. සමාසීස්සුය අවසෝපමණඩ යෑ, පෙමොතිරසයෙක් වේ ද, මේ පියසුවා වෙයි. පුලෙදාසිය දශීනමණඩ යෑ, අවියුව සාසට යෑ, ඒ පුලෙදාසියෙකි සම අසීවරසයෙක් ඩමීරසයෙක් විමුසානිරසයෙක් වේ ද, මේ පියසුවු වේ. අසසදඩියෙ අකමපියමණෙඩා සඳධාබලං, අසසදධියං කසටො, යො තත්රසො ධමමරසො විමූතත්රසො, ඉදං පෙයසං, කොතජෙජ අකමපීය-මණෙඩා විරියබලං, කොසජජං කසටො, යො තත් අත්රසො ධමමරසො විමූතත්රසො, ඉදං පෙයසං, පමාදෙ අකමපියමණෙඩා සතිබලං, පමාදෙ කසටො, යො තත් අත්රසො ධමමරසො විමූතත්රසො, ඉදං පෙයසං උද්ධළෙව අකමපියමණෙඩා සමාධිබලං, උද්ධළුං කසටො, යො තත් අත්රසො ධමමරසො විමූතතිරයො, ඉදං පෙයසං, අවිජාය අකමපිය-මණෙඩා පකැකුබලං, අවජජා කසටො, යො තත් අත්රසො ධමමරයො විමූතත්රසො, ඉදං පෙයසං.

උපටස්ානමණෙකා සනිසබොජකිබේහා, පාමාදෙ කසටො, යො තත් අත්රතා බමාරතා විමුතතිරතා, ඉදං පෙයාං, පවිවයමණෙකා බමාවිවය-සබොජකිබෙහා, අවජා කසටො, යො තත් අත්රතො බමාරතා විමුතති-රතො, ඉදං පෙයාං, පහනාමණෙකා විරියසබෝජකිබෙහා, කොසජෝං කසටො, යො තත් අත්රතො බමාරතො විමුතතිරතො, ඉදං පෙයාං, උරණමණෙකා පීතිසමෝජකිබෙහා, පරිළාහෝ කසටො, යො තත් අත්රතො බමාරතො විමුතතිරතො, ඉදං පෙයාං, උපසමමණෙකා පසාද්ධි-සබෝජකිබෙහා, දුටුයුලලං කසටො, යො තත් අත්රතො බමාරතො විමූතතිරතො, ඉදං පෙයාං, අවිකෝපමණෙකා සමාධිසමෝාජකිබෙහා, උදඩවාං කසටෝ, යො තත් අත්රතො බමාරතා විමුතතිරතො, ඉදං පෙයාං, පටිසභිබානමණෙකා උපෙකකා: සමෝජකිබෙහා, අපටිසභිබා කසටෝ, යො තත් අත්රතො බමාරතො විමුතතිරතො, ඉදං පෙයාං.

දසාසනමණෙඩා සමමාදිටසී, මිච්ඡාදිටසී කසටො, යො තරු අතථර හො බමාරසො විමුතත්රසො, ඉදං පෙයාං, අහිනිරොපනමණෙඞා සම්බා-සභික පෙපා, මිචඡාසභික පෙපා ක සටෝ, යො තත් අත්රසො ධම්මරතො විමූතතිරසො, ඉදං පෙකාං, පරිභාහමණෙඩා සම්මාවාවා, මිචඡාවාවා කසටො, යො තත අත්රසො බමාරසො විමුතතිරසො, ඉදං පෙයහං, මචජාකමානෙතා කසටො, සමූට්ඨානමණෙඩා සම්මාකම්මනෙතා, යො ත්තී අතුරතො බමාරතො විමූතතිරතො, ඉදං පෙකාං, වොදනමණෙකා සම හැසාජීවො, ම්චතාආජීවො කසටො, හො තුළු අළුරසො ධම්මරසො විදිතතිරසො, ඉදං පෙයසං, පඟාහමණෙඩා සමමාවායාමො මිචඡාවායාමො කසටො, යො තුළු අළුරසො බම්මරසො විමුතුතිරසො, ඉදං පෙයාං, උපට්ඨානමණෙඩා සම්මාසති, මිච්ඡාසති කසටෝ, යො තත් අත්රසො බමාරසො විමූනත්රසො, ඉදං පෙයසං, අවිකෙඛපමණෙඩා සමමාසමාහි, ම්ච්ඡා ≿මාඞ් කසටො, ගො තුළු අළුරසො ධම්මරසො විමුතුතිර ෙසා, ඉදං පෙයසං,

518

ශුදධාබලය අශුදධායෙහි අකමපාමණක යැ, අශුදධාව කසට සැ. ඒ ශුදධාබලයෙහි යම් අනීථරසයෙක් ධමීරතයෙක් විමුකානිරසයෙක් වේ ද. මේ පියයුතු වෙයි. ව්යායිබලය හොමසිදායෙහි අකමපාමණක යැ, සොමසිදය කාට යැ, ඒ ව්යායිබලයෙහි යම් අනීථරායයක් ධමීරසයෙක් වමුකානිරාසයෙක මේ ද, මේ පියයුතු වෙයි. සමාතිබලය පුමාදයෙහි අකමපාමණක යැ. පුමාදය කාට යැ, ඒ සමාතිබලයෙහි යම් අනීථරසයෙක් ධමීරසයෙක් විමුකානිරාසයෙක් වේ ද, මේ පියයුතු වෙයි. සමාතිබලය ඔහැධතායෙහි අකමපාමණක යැ. මංදා කාසට යැ, ඒ සමාධිබලයෙහි යම් අනීථරසයෙක් ධමීරසයෙක් වේ දා, මේ පියයුතු වෙයි. සමාධිබලයෙහි යම් අනීථරාසයෙක් වේ දා, මේ පියයුතු වෙයි. සමාධිබලයෙහි යම් අනීථරාසයක් ධමීරාසයෙක් වේ දා, අවි සමාධිබලයෙහි යම් අනීථරසයෙක් ධමීරාසයෙක් විමුකානිරසයෙක් වේ දා, මේ පියයුතු වෙයි. පුඥුබලයෙහි අතමපාළ යෙක් විමුකානිරසයෙක් වේ ද, මේ පියයුතු වේ.

සමෘතිස බොඩාඩහාය උපසථානම 5කි යැ, පුමාදය කසට යැ, ඒ ස්වෘතිස මෛාධාඩහයෙහි යම් අනිරසයෙක් ඩම්රසයෙක් විවතතිරසයෙක් වේ ද, මේ පියයුතු වෙයි . බම්විවයසමෛැඛාඞ්හය පුවිපියමණිඩ යැ. අවිදැව කසට යැ, ඒ ධමීවිමයසමෝබාධාසිහයෙහි යම් අංචිරාදයක් ධමීරසයෙක් විමූකති්රසයෙක් වේ ද, මේ පියසුතු වෙයි. වියායිසමෝඛාඛාඩානය පුගුහ-මණුඩ යැ, කොසසිදැය කාසට යැ, ඒ වීයාහිතමෝබාබාඩහයෙහි යම අඩිරිත-ෙක් ධම්රසයෙක් විමුකතිරසයෙක් වේ ද, මෙ පියසුන වෙයි. ළිනි -සමෛබාධයඩාගය සාර්ගාමේ ගැනී යැ, පරිදහය කාසට යැ, ඒ පී නිස මෛබාධියඩා යෙහි යම් අතිථරසයෙක් ඩම්රස්යෙක් විමුකතිරසයෙක් වේ ද, මේ පියයු ා වෙයි. පුලුඩාටිසමෝබාධාවේගය වසපශමාමණා යෘ, දුරුදුලෙය කසට යෘ, ඒ පුශුබිඩි සමේබාධ හඬගයෙහි යම් දණීර සයෙක් ධාම් 5 සිටෙක් විදිසාහි ර සයෙක් වේ ද, මේ පියසුවා වෙයි. සමාධිසවෛාධාඞ්හය අවිසෙෂ ාමණඩ හැ. ඖඳධිතායය කාසට්ගැ, ඒ සමාධිසංමබාඛාඩ්ගයෙහි යම් අනිථා සියක් ධණ් රසයෙක් විමුහති රසයෙක් වේ ද, මේ පියයුතු වෙයි. උපෙක්ෂාසමේබාධිදුඞ්ගය පතාවෙකපාමණඩ 🗤, පුතිවෙකෂා නො කිරීම කසා ගැ, ඒ උපෙකෂා-සමෛාඩගයෙහි යම අතිරසයෙක් ඛමීරසයෙක් විමුහානිරසයෙක් වේ ද, මේ පියයුතු වේ.

සමාග්දුෂටිය දශීනමණඩ යැ, මිථාදුෂටිය කාට් යා, ඒ සමාග්දුවේ යෙහි යම් අනිරසයෙක් ඩම්රසයෙක් විමුකතිරසයෙක් වේ ද, මේ පිායුතු වෙයි. සමාක්සංකලපය අභිනිරොපණ මිණිඩ යැ, ම්ථාාසංකලපය කතට යැ, ඒ සමාක්සංකලපගෙහි යම් අනීරසයෙක් ඩ්ෂී්රසයෙක් විමුහාගිරසයෙක් වේ ද, මේ පියුතුව වෙයි. සමාග්වවනය පරිගුහ (වාක් සංවර) මණඩ යැ, ම්ථ 33 වචනය කසට යැ, ඒ සමගේ වචනයෙහි යම් අහිථකයෙක් ධාමීර ක-යෙත් විමුසාහිරසයෙක් වේ ද, මේ පියසුතු වෙයි. සමයක්සාමානතය සමූතානමණා සැ, මථාංකමානනය කසට යැ, ඒ සමෑක්සාමානනයෙහි යම් අතිරසයෙක් ධුමීරසයෙක් විමුකතිරසයෙක් වේ ද, මේ පියසු ා ටෙයි. සමසගාජීවය වසවදනමණඩ යැ, මීඑසා ාජීවය කසට යැ, ඒ සමසගාජීවයෙහි යම් අනීරසයෙක් ධිමීරසයෙක් වීමූකතිරසයෙක් වේ ද, මේ පියසුා වෙයි. සමාහේචයාසාමය පුහුහමණඩ සෑ, ම්එයාචයාසාමය කාසට සෑ, ඒ සමයන් වසායාම දෙහි යම් අළුරසයක් ඩමරසයෙක් විදුකනිරසයෙක් වේ ද, මේ පියසුතු වෙයි. සමඝක්ඎතිය උපසරානාමණඩ 🖓, මීථාංසංකිය කසට් යැ, ඒ සමාක්සමාභියෙහි යම් අළුරතයෙක් ඩම්රසයෙක් විළිකතිරසයෙක් වේ ද, මේ පියයුතු වෙයි. සමාක් සමාධ්ය අවි සොපාම 53 යැ, ම්ථා-සමැධිය කසට යැ, ඒ සමාක් සමාධියෙහි යම් අළුර සයෙක් ධාම්ර සයෙක් විමූකානි**ර**කඥෙක් වේ ද, මේ පියසුහු වේ.

දසසනමණෙඩා සමාදිටයි, අභිනිරොපනමණෙඩා සමාසභිකපො, ບຽວແມ່ນອອຈະສາ ພອຍາຍາຍາ, ພອດມາກອຈະສາ ແອນແລອອກກາ, ຍາເງກາຍຈະສາ ແອນເມື່ອງ, ບແມນອຈະສາ ແອນເມືອງກາງອາດາເອງ, උපට්ඨානමණෙඩා සම්මාසති, අවිකොබපමණෙඩා සම්මාසමාධි.

උපට්ඨානමණෙඩා සනිසබෝ,ජඣඩේහා, පවිවයමණෙඩා ධම්මවිවග සමේටි,ජැඩඩෙහා පගාහමණෙඩා විරියසමෝබාජැඩඩෙහා, එරණ.මණෙඩා පිතිස බොජකි වෙතා උපසම මෙම වෙතා පසාදධිස බොජකි ඩෙතා, අවිකොප-ම්රොඩා සමාධිසමේබාජඣබේහා, පටිසඬබානමණෙඩා උපෙකඛා-සමෝජිකිඩෙගා.

අසාදධ්යෙ අකුමපියමණෙඩා සඳධාබලං, කොසජෛ අකුමපියමණෙඩා 58කබලං, පමාදේ අකුමපියමණෙඩා සතිබලං, උදාවවෙ අසාමපියමණෙඩා සමාගිබලං, අව්ජරාග අකම්පියමණෝඩා පණැඤබලං.

අධිමොකාබමණෙඩා සභාබලං, පඟාහමණෙඩා විරියබලං, උපටසාන-ෂණෙඩා සතිබලං, අවිකොටපමණෙඩා සමාධිබලං, දසාහමණෙඩා පණැඤ-**@C**•.

අාධිපතෙයාටෙඨන ඉත් $2 co^1$ මණෝඩා 2 අසාමපියටෙඨන බලං 3 මණෙඩා. **නිශා නටේයන වෙජායි හි**ගා¹ මිමෝඩා, හෙතුටේ හා මිමෝඩා, Cපට්ඨානටේඪන සක්පට්ඨානං⁶ මිණෙඩා, පදහනටේඪන සමාපපාධානං™ ම්ණෙඩා, අජිකිනටෙයන ඉදා පාදෙ⁸ මණෙඩා, තථටෙයන සචව. 9 මණෙඩා, අම්කෙකපටෙයන සමථෝ මණෙඩා අනුපසානටෙයන විපසානා මණෙඩා, එකරසටෙයන සමථවිපසානා මහොඩා, අනතිවතනනටෙයන සහනැඩං10 මණෙඩා, සංචරටෙයන සීලවිසුදාඩි මණෙඩා, අවිකෙඛපටෙයන චිතනවිසුදාඩි මණෙඩා, දසාසනටෙයන දිටසීවිසුදාඩි මණෙඩා, මුතතටෙයන වීමොකෙඛා ම්ණෙඩා, පර්වේධරෝන විජරා මණෙඩා, පරිච්චාග ටෙඨන විමූනති මණෙඩා, සමූවෙඡද්ටෙයන බයෙ සැණං මණෙඩා, පටිපපසාද බටෙයන් අනුපපාදේ ඤණං මගොඩා.

ජනෙ මලටෝන මණෙඩා, මනසිසාරෝ සමූටසානටෝන මණෙඩා, එසෙසා සමෝඛානටෙඪන මණෙඩා, වෙදනා සමෝසරණටෙඪන මණෙඩා, සමාධ් පමුඛටෙඪන මණෙඩා, සත් ආසීපතෙයාටෙඪන මණෙඩා, පඤඤ තදනතරටෙහන11 මණෙඩා, විමූහති සාරටෝහ මණෙඩා, අමතොගධං තිබ්බානං පරියොසානටෙඨන මණෙඩාති.

මණඩපෙයාසාථා සමතතා.

එතුසු කහාණවාරං

මහාවමහනා පඨමෝ

තසස වගොසස උදදුනං හවති:

කතුණ12දිටයි ව අසසායා ඉත්දීයං විමොහාඛ පණුවමා, ගතික මේ විපලලාසා වගෙගා මණෙඩන තෙ දසා'තී.

එස නිකායබරටයිපිනෝ18 අසමො පය්මො පවරෝ විරවගොො'කි14

14. පයනමා ච පමරෝ චරවරකානානි - සහ පවරෝ වරෝ ච වගෙනානි - PTS

^{1.} ඉත්වුයා - මජයං, සායා 2' ඉත්දියම් ගෙනොබා - සී 1, 2, 3, ස

^{3.} බලා - මජසං, 4 බොජාබ්බහා - මජසං, 5. නොතාවෙයන - සා සී 1, 2, 3

^{6.} සනිපධානා මජකං, සහා, PTS 7 සමාපාධානා - මජසං, සහ PTS. 8 ඉදඩපාද - මජසං, සහ PTS 9 සමා - මජසං සහා සවවා නොඩා - සී 1, 2; 3 10 හුගතදවා - මජයං හුගතානිා - සා PTS 11 තතුතතරටෙයන - මජයං සී 1 12 දොණා - සී 2 13. නිකායධරෙති යිපිතො - මජයං නිකායවරො යිපිතො - සා PTS

සමාග්ද වේය දශීනමණස යැ, සමාක්සංකලපය අභිනිරෝපණමණස යැ, සමාග්වචනය පරිගුහමණස යැ, සමාක්කම්ානතය සමූතානමණස යැ, සමාහාජීවය වාවදනමණස යැ, සමාක්වායාමය පුගුහමණස යැ, සමාක්-සමෘත්ය උපස්ථානමණස යැ, සමාක්යමාධිය අවිසෙෂපමණස යි.

සමෘත්සමෝධාවිතය උපස්ථානමණ්ඩ යැ, ධම්විවයසමෝබාධාවිතය පුවිචයමණ්ඩ යැ, වියසිසමෝබාධාවිතය පුගුහමණ්ඩ යැ, ප්රීත්සමෝබාධාවිතය සඑරණ (පැතිරීම්) මණ්ඩ යැ, පුශුඛධිසමෝබාවාඩ්තය වසුපශමණ්ඩ යැ, සමාධිසමෝබාධාවිතය අවිසෝපෙමණ්ඩ යැ, උපෙස්පාසමෝබාධාවිතය පටිසඩානමණ්ඩ යි.

ශුදධාබලය අශුදධායෙහි අකමපෘ (නො සැලෙන) මණඩ යැ, වීයයිබලය කෞසීද යෙහි අකමපෘමණඩ යැ, සමෘතිබලය පුමාදයෙහි අකමපෘමණඩ යැ, සමාධිබලය ඖදධනයයෙහි අකමපයමණඩ යැ, පුඥුබලය අවිද යෙහි අකමපෘමණඩ යි.

ශුදධාබලය අධිමොකෘමණක යැ, වියයිබලය පුහුහමණක යැ, සමෘතිබලය උපසානමණක යැ, සමාධිබලය අවිසෞපමණක යැ, පුඥුබලය දශීනමණක යි.

අධිපතිහාවාසීකත් ඉංසිය මණඩ යැ. අතමපාාසීයෙන් බල මණඩ යැ, නියසාණාසීයෙන් බොධාඩිය මණඩ යැ, හෙතිසීයෙන් මාගී මණඩ යැ, උපස්ථානාතීයෙන් සතිපට්ථාන මණඩ යැ, පුදහනාතීයෙන් සමාක්පුධාන මණඩ යැ, සමෘදධ වන අතීයෙන් ඍදධිපාද මණඩ යැ, තථාතීයෙන් සතාය මණඩ යැ, අවිකෙෂපාතීයෙන් ශමථ මණඩ යැ, අනුදශීනාතීයෙන් විදශීනාව මණඩ යැ, එකරසාතීයෙන් ශමථ-පදශීනා මණඩ යැ, අනතිවසීනාතීයෙන් යුහනදධ මණඩ යැ, සංවරාතීයෙන් ශීලවිශුදධිය මණඩ යැ, අවිකෙෂපාතීයෙන් විතනවිශුදධිය මණඩ යැ, දශීනාතීයෙන් දුෂ්ටිවිශුදධිය මණඩ යැ, මූකතාතීයෙන් විමෝක්ෂය මණඩ යැ, පුතිවෙධාතීයෙන් විදුළුව මණඩ යැ, පරිතාහානීයෙන් විමෝක්ෂය මණඩ යැ, සමුවෙෂිදතීයෙන් කෂයඥනය මණඩ යැ, පතිපුශුබධාතීයෙන් අනුතපාද ඥනය මණඩ යි.

ජනැය මූලාන්ථියෙන් මණඩ යැ, මනසකාරය සමූන්ානාන්ථියෙන් මණඩ යැ, සපශීය සමවධානාන්ථයෙන් මණඩ තැ, වෙදනාව සමොසරණාන්ථ-කෙත් මණඩ යැ, සමාධිය පුමුඛාන්ථයෙන් මණඩ යැ, සමෘතිය අධිපති-භාවාන්ථයෙන් මණඩ යැ, පුඤුව හදුනතරාන්ථයෙන් මණඩ යැ, විමූකතිය සාරාන්ථයෙන් මණඩ යැ, අමනොහධ සඬායාන නිජාණය පයයිවසානාන්ථ-යෙන් මණඩ යයි.

මණඩපෙයාකථා නිමි.

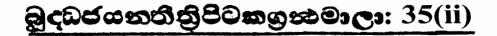
සතරවැනි බණවර සි.

අලමුදැනි මහාවගීය යි.

දෙනකථා හැ, දුෂටිකථා හැ, අනාපානසමාතිකථා හැ, ඉත්සියකථා හැ, පස්වැනි වීමොඤකාථා හැ, හතිකථා හැ, කම්කථා හැ, විපයතිාසකථා හැ, මණිඩපෙහතකථා හා සමහ මාහීකථා හැ හන ඒ දශකථාවෝ ඒ මහාවහී– හාගේ උදානය වේ.

තෙල නිකායඛරයන් වියින් තබනලද අසම වූ පුවර වූ උතුම් වූ පළමුවැනි වගීය යි.

පටිසම්හිද,මගග පද,නුකකමණිකා

සූතුා*න*තපිටකයෙහි

30 වන ගුන්ථය

පටිසමහිද මගගපප කරණ

බුදද කනිකාය

තුයොදශ භාගය

පාඵශොඛනය

මොල්ලිබොඩ පුවචනොදය පිරිවෙන්හි උපපුඩානාවායයී ලබුගම ලඬකානඥ අනුනායක සථවීරයන්වහන්සේ

සිංහලානුවාදග

යථොක්ත අනුනායක සථවිරයන්වහන්සේ හා උඩමාකඩවර පුරාණ විතාරවාසී පණඩිත කරහම්පිටිගොඩ සුමනසංර සථවිරයන්වහන්සේ

> <u>බ</u>. ව. 2550 භ. ව. 2006

Buddha Jayanti Tripitaka Series, Volume 35 (ii)

The Thirty Book in the Suttanta-Pitaka Khuddaka Nikāya (13) 30

PATISAMBHIDĀ MAGGAPPAKARANA (II)

Edited by

Ven. Labugama Lankānanda Anunāyaka Thera

Translated into Sinhala by

The Said Anunāyaka Thera and Pandit Karahampitigoda Sumanasāra Thera

සුගන**ද**ධවගෙගා

දු**තියො** තාගො

පටිසමහිද, මගෙගා

සු**තතනත**පිටකෙ

සුතතනතපිටකෙ

බුදද කනිකාගො

පටිසමහිදුමගෙගා

2. යුගනදධවගෙනා

නිමෝ තසස හගුවතො අරහතො සමමාසමබුදධසස.

1

සූගනදධකථා

වීවං මේ සුහං: එකං සමයං ආයස්වා ආනාෂෙදු කොංසම්බියං විහරති කොසිතාරාමේ. තනු බො ආයස්වා ආනාෂෙදි තිකබූ ආමනෙතයි 'ආවුසො තිකබවෝ'තී. 'ආවුසෝ'තී බො තෙ තිකබූ ආයස්මතො ආනාෂදසස පව්වසොහාසුං, ආයස්මා ආභාෂෙදි එතදුවොව:

යො හි කොචි ආටුපො හිකබු වා හිකබුනී වා මම සනතිකෙ අරහතත-පතතං¹ බාාකරොති, සබෙබා සො² චතුහි මගොහා එතෙසං වා අඤඤ-තරෙන. කතමෙහි වතුනි:

ඉතාවුසො නිකඩු සම්ථපුබබඞ්ගමං විපසානං භාවෙනි, නසා සමථ-පුබබඞ්ගමං විපසානං තාවයනා, මගොනා සංකූජායනි, නො තං මගාං ආසෙවති භාවෙති බහුලීකරොති, තසා තං මගාං ආසෙවනො භාවයනො බහුලීකරොතො සකෙකුජුනා³ පනීගතති. අනුසයා බෘනතීගොනති.⁴

පුනච්පරං ආවුසො තිකබු විපසානාපුබබඞ්ගමං සමථං හාවෙති, නසා විපසානාපුබබඞ්ගමං සමථං හාවානෝ මගොො තිකැන්ගති, සො තා මඟාං ආසෙවති හාවෙති බහුලීකරොතී, නසා තං මඟාං ආනෙවතො හාවයතො බහුලීකරොතො සහෙකුතුරතා³ පනීයනති, අනුසයා බානත්හොනති.

පුනචපරං අාවුසො හිකබු සමථාවිපසානං යුතනදඩං⁵ හාවෙති, නසා සම්ථාවිපසානං යුතනදඩං භාව්යතො මගොතා සකුජායති, සො තං මගතං ආසෙවති භාවෙති බහුලිකරොති, නසා තං මගතං ආසෙවතො භාව්යතො බහුලිකරොතො සකෙකුණුණා පහියනති, අනුසයා බාහානීහොනති.

5 යුගනකිං - ස

I අරකනකපාතාමං - අනි. අරතනකපහතිං - , අරකනකං - සනා, අරතනතාපතකං අනකානං - පු 2. සබබසො - මජයං, සනා, PTS

³ ສອສຊະແງປາມານີ - ອີປສ., ແກ, PTS 4 ຍາການີ ຄະນາການີ - ອານີ

සූතුානතපිටකයෙහි

කුදූගත්සනිය

පටිසමහිදුමාගීය

2. යුගනදධවගීය

ඒ හගවත් අහීත් සම්මාසම්බුදුරජාණන් වහන්සේව නමස්කාර වේවා.

1

සූගනදඩකථා

ම්) විසින් මෙතේ අතහලද: එක් සම්යෙක්හි ආයුෂාත් ආනාඥ ස්ථාවිරයත් වහන්තේ කොසඹෑනුවර කොෂිතාරමෙයෙහි වාතය කරන කේක. එසමයෙහි ආයුෂාත් ආනාඥ ස්ථාවිරයන් වහන්සේ 'ඇවැන්තී, මහණෙති' සි හිසායුත් ඇමතුසේක. 'ඇවැත්ති' සි ඒ හිසායුහු ආයුෂාත් අහඳතෙරුනට පිළිවදන් ඇස්වූහ. ආයුෂාත් අහඳතෙරණුවෝ මේ වදලහ:

ඇවැත්ති, යම්කිසි මහණෙක් හෝ මෙහෙණක් හෝ මා සමීපයෙයි තමා රහත්බවට පැමිණීම පුකාශ කෙරේ නම් සඒපුකාරයෙන් සතර පුතිපදුමාග්යෙන් හෝ මොවුනතුරෙහි එක්තරයෙකින් හෝ පුකාශ කෙරේ. කවර සතර පුතිපදුමාග්යෙකින යන්:

ඇවැන්නි, මෙ සස්නෙහි මහණ තෙම ශමථපූම්ඩිහම වූ විදශීනාව වඩයි. ශමථපූම්ඩිහම වූ විදශීනා වඩන ඔහට මාගීය උපදී. හෙනෙම ඒ මාගීය ඇසුරු කෙරෙයි වඩයි පුනපුතා වඩයි, ඒ මාගීය ඇසුරු කරන වඩන පුනපුනා වඩන ඔහට සංයෝජනයෝ පුගීණ වෙනි, අනුශයඛාමීයෝ විගතානන (කෙලවර) වෙන්.

තවද අනෙකක් කියම්: ඇවැත්ති, මහණ තෙම විදයීනා පුට්ඩාම වූ ශමථය වඩයි, විදයීනාපූට්ඩාම ශමථය වඩන ඔහට මායීය උපදී. හෙතෙම ඒ මායීය ඇසුරු කෙරෙයි වඩයි පුනපුනා වඩයි, ඒ මායීය ඇසුරු කරන වඩන පුනපුනා වඩන ඔහට සංයෝජනයෝ පුගීණ වෙති, අනුශයඩමීයෝ විගතානන වෙත්.

තවද ඇවැත්නි, මහණ තෙම ශමථ-විදශීනා යුගනදඩ (යුගළු) කොට වඩයි, ශමථ විදශීනා යුගනදඩ කොට වඩන ඔහට මාගීය උපදී· හෙතෙම ඒ මාගීය ඇසුරු කෙරෙයි වඩයි පුනපුනා වඩයි, ඒ මාගීය ඇසුරු කරන වඩන පුනපුනා වඩන ඔහට සංයොජනයෝ පුගීණ වෙති, අනුශයඩලීයෝ විගතානත වෙත්. පුතවපරං ආවූහො භිකබුනො බමමුද්ධවවවිගානිතං මානසං¹ හොති, හො ආවූහො සමයෝ යං තං වීතතං අජඹාතතමෙව³ සනතිටයිනි සනනිසිදති එකොදි හොති සමාධියති, තසා මගොා සඤෝයෙති; හො තං මගාං ආපොවති භාවෙති බහුලිකරොති, තසා කං මගාං ආසෙවතො භාවයතො පහුලිකරොතො සසෙකුතුජනා පහියනති, අනුසයා බහත්හොතති.

යො හි කොවි ආවුසො භිකබු වා භිකබුන් වා මම සනතිකො අරහතත-පතතං බාාකරොති, සබබා සො³ ඉමෙහි චතුහි මශෙනහි එතෙසං වා අඤඤකාරතාති.a

හාථං ශවථපුබබතිනවං විපසානං හාවෙනි: නොකබමවවයෙන විතතසා එහාගනතා අවිකොකා සමාගී, තත් ජාතෙ ධමෙම අතිවානො අනුපසානටෙසන විපසානා, දුකාඛතා අනුපසානටෙසන විපසානා, අනතතතා අනුපසානටෙසන විපසානා. ඉති පයමං සමථෝ, පවරා විපසානා, තෙන වුවාඩතී, ''සම්ථපුබබරිගමං විපසානං භාවෙතී¹

හාවෙනීන් වනසොං හාවනා: නතා ජාතානං බම්මානං අනති-වනතනටෙයන හාවනා, ඉත්දියානං එකරහටෙයන හාවනා, තදුපහවිරිය-වාහනටෙයන හාවනා, ආසෙවනටෙයන හාවනා.

ම හොනා සංකානයක්තී කථං ම හොනා සංකානයක්: දසාන වෙස්න සම්මාදිටයි ම හොනා සංකානයක්, අහිනි රොපන වෙස්න සම්මාසසිකා පො ම හොනා සංකානයක්, පරිභාන වෙස්න සම්මාඩාචා ම හොනා සංකානයක්, සම්වාදා ඒ වේ ම හොනා සංකානයක්, පහාන වෙස්න සම්මාඩායාමෝ ම හොන සංකානයක්, උපටසාන වෙස්න සම්මාසක් ම හොනා සංකානයක්, අවි කෙට පටෙස්න සමානා සංකානයක්, උපටසාන වෙස්න සම්මාසක් ම හොනා සංකානයක්, අවි කෙට පටෙස්න සමානා සංකානයක්, උපටසාන වෙස්න සම්මාසක් ම හොනා සංකානයක්, අවි කෙට පටෙස්න සමානා සංකානයක්, උපටසාන වෙස්න සම්මාසක් ම හොනා සංකානයක්, අවි කෙට පටෙස්න

"සො තං මගාගං ආපෙවති භාවෙති බහුලීකරොති." ආසෙවතීත් කථං ආසෙවති; ආවජ්ජනතා ආසෙවති, ජානනොතා ආසෙවතී, පකානතා ආසෙවති, පවාවෙතකතො ආසෙවති, විතතං අධිවය්හනෙතා ආසෙවති, සංඛාශ අධිමුච්චනෙතා ආසෙවති, විරියං පහාණකතොක ආසෙවති, සතිං උපට්දපනෙතා⁵ ආසෙවති, විතතං සමාදහනෙතා ආසෙවති, සතිං උපට්දපනෙතා⁵ ආසෙවති, විතතං සමාදහනෙතා ආසෙවති, සතිං උපට්දපනෙතා⁵ ආසෙවති, විතතං සමාදහනෙතා ආසෙවති, සතිංකයන පරිභානනතා ආසෙවති, පහානබබං පර්ගනෙතා ආසෙවති, සරිසෙකුකුයාං පරිජානනෙතා ආසෙවති, සහානබබං පර්ගනෙතා ආසෙවති, භාවෙතබබං භාවෙනෙතා ආසෙවති, කටරීකාතබබං සච්ඡිකරෝනෙතා ආසෙවති. එවං ආසෙවති.

5 උවය පෙනෙකා - මජයං

¹ බ මේදධවාමීහනනිතමානසං - සා.

² අජයාධිතතංගෙම - අති. අජාධිකතයෙකුතුම - සහ, සි 1,3, PTS

⁵ ສລລະສະ - ອີປີສ•, ສະ, PTS.

⁴ භාවේතින් - මජයං

දේඛානතරනිකාශ (1.1.2.10) වනුකක - පටිපදුවගත

පටිසමහිදුමෘගී ~ පුගන දඩවගී - පුගන දඩකථා

තවද ඇවැන්නි, මහණහට ඔහාසාදිධම්යෙහි විඝාෂපස්භානත උදාධනහාවයෙන් විරොධයට පමුණුවනලද සිත වෙයි, යම් කලෙක ඒ (විදශීනාවීපියට බැසැගෙන සිටි) සිත ගොචරජාකතන සභානාන අරමුණෙනි මැ පිහිටා ද මොනොවට හිඳී ද එකහ වේ ද මොහොවට සිටී ද, ඇවැන්නි ඒ විදශීනාවීපියට පිළිපත් සමය වෙයි. ඔහට මාගීය උපදී. හෙතෙම ඒ මාගීය ඇසුරු කොරෙයි වඩයි පුනපුනා වඩයි, ඒ මාගීය ඇසුරු කරන වඩන පුනපුනා වඩන ඔහට සංයෝජනයෝ පුහිණ වෙනි, අනුශයඩම්යෝ විහතානත වෙන්.

ඇවැත්ති, යම් කිසි මහණෙක් හෝ මෙහෙණක් හෝ මා සමීපයෙහි තමා රහත්බවට පැමිණීම පුකාශ කෙරේ නම් මේ සතර පුතිපදුමාගීයෙන් හෝ මොවුනතුරෙහි එක්තරගෙකින් හෝ පුකාශ කෙරේ යයි.

කිසෙයින් ශමථපූඒඛාම විදශීනා වඩා ද යන්: නොහොමාවයයෙන් විතනයාගේ එකාගබව අවිකෙෂප සඬායාන සමාධි යැ, ඒ සමාධියෙහි උපන් (විතනචෛතසික) ධමීයන් අනිතයානුදශීනසාවාවයෙන් විදශීනා යැ, දු:බාහුදශීනසාවාවයෙන් විදශීනා යැ, අනාතමානුදශීනසාවාවයෙන් විදශීනා යි. මෙසෙයින් පළමු වැ ශමථය වෙයි. පසු වැ විදශීනා වේ. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'සමථපුබබඩාබමා විපසානං භාවෙන්'

හාවෙනි යනු භාවනා සහරෙකි: ඒ ශම්ථයෙහි උපන් (විතනවෛත-සික) බමීයන් නො ඉක්ම පවත්නා සවභාවයෙන් භාවනා යැ, ඉංදියයන්ගේ ඒකකාතාසවභාවයෙන් භාවනා යැ, තදුපහවියදීධූරසවභාවයෙන් භාවනා යැ, ආසෙවනසවභාවයෙන් භාවනා යි.

ම්මෙනා සෞදුජායන් යනු: කිසෙයින් මාගීය උපදී ද යත්: දශීනාවී-යෙන් සමාන්ද වේත්බාහත මාගීය උපදි, අභිනිරෝපණාවීයෙන් සමාක්-සංකලප සභායාත මාගීය උපදි. පරිගුහාවීයෙන් සමාන්වවන සභායාත මාගීය උපදි. සමූන්තාවීයෙන් සමාක්කම්හත සභාහාත මාගීය උපදී. ව්රවදනාවීයෙන් සමාහාජීව සභාහාත මාගීය උපදී. පුගුහාවීයෙන් සමාන්වහයාම සභාහාත මාගීය උපදි. උපස්ථානාවීයෙන් සමාක්සමාති සභාහාත මාගීය උපදී. අවිභෞපාවීයෙන් සමාක්සමාබ් සභාහාත මාගීය උපදී. මෙසෙසින් මාගීය උපදී.

''සො, තං මහාගං ආසෙවනි භාවෙති බහුලීකරොත්'' ආමෛෂවන් යනු: ක්සොසින් ඇසුරු කොරෙයි ශත්: ආචර්තා කොරෙමීන් ඇසුරු කොරෙයි, දනිමින් ඇසුරු කොරෙයි, දක්මින් ඇසුරු කොරෙයි, පුතාවෙසකා කොරෙ මන් ඇසුරු කොරෙයි, සිත පිහිටුවමින් ඇසුරු කොරෙයි, පතවෙසකා කොරෙ කොරෙමීන් ඇසුරු කොරෙයි, චීගයීය දූඩි කොට ගනිමින් ඇසුරු කොරෙයි, සිනි එළවා තබමින් ඇසුරු කොරෙයි, සිත අරමූණෙනි සම වැ තබමින් ඇසුරු කොරෙයි, පුතුගෙන් දූනගනිමින් ඇසුරු කොරෙයි, සවහාවලසාදණාව බෝධසෙන් දනයුත්ත අනිජානනය කොරෙමින් ඇසුරු කොරෙයි, සාමාභාගලසාදණාවබෝධසෙන් දහසුත්ත පරිජානනය කොරෙමින් ඇසුරු කොරෙයි, දුරු කාළහුන්ත දුරු කොරෙමින් ඇසුරු කොරෙයි, වැඩියයුත්ත වඩමින් ඇසුරු කෙරෙයි, පුතාසාකටයුත්ත පුතාසක කොරෙමින් ඇසුරු කොරෙයි, මෙසෙසුන් ඇසුරු කොරේ. හාවෙනීන් කථං භාවෙති: ආවජජනතා භාවෙති, ජානනතා භාවෙති, පසානතා භාවෙති, පවාවෙතකනො භාවෙති, ජානනතා ශබ්ටස්හනතා භාවෙති, සදධාය අධිමුච්චනෙතා භාවෙති, විරියං පහාණකතොතා භාවෙති, සතිං උපටස්පෙනෙතා භාවෙති, විතතං සමාදහනෙතා භාවෙති, සක්කැය පජානනෙතා භාවෙති, අභිකෙකුකැයාං අභිජානනෙතා භාවෙති, පරිකෙකුකැයාං පරිජානනෙතා භාවෙති, පහාතබබං පජහනෙතා භාවෙති, භාවෙතිබං භාවෙනිතා භාවෙති, සවතිකාතබබං සජිභාරොනො භාවෙති, එවං භාවෙති.

බහුලිකරොත්ත් කථං හහුලිකරොති: අංචජජනතා බහුලිකරොති, ජානතතා බහුලිකරොති, පසානෙතා බහුලිකරොති, පවා වෙකානෙතා බහුලිකරොති, විතතං අධිවාහනෙතා බහුලිකරොති, පවා වෙකානෙතා අධිමුච්චනෙතා බහුලිකරොති, විරිශං, පහාණහනෙතා බහුලිකරොති, සතිං උපටා පෙනෙතා බහුලිකරොති, විතතං සමාදහනෙතා බහුලිකරොති, සතුදුක පජානනෙතා බහුලිකරොති, අතිභෝදනයාං අතිජානනෙතා බහුලිකරොති, පරිභෝදනාං පරිජානනෙතා බහුලිකරොති, පහාතබබං පජහනෙතා බහුලිකරොති, හාවෙතබබං භාවෙනෙතා බහුලිකරොති, සජනනෙතා බහුලිකරොති, හාවෙතබබං භාවෙනෙතා බහුලිකරොති, සජනනෙතා බහුලිකරොති, හාවෙතබබං භාවෙනෙතා බහුලිකරොති,

තාක තං මගනං ආසෙවනො තවයතො බහුලීකරොතො සංකායදු-ජනා¹ පතියනති අනුසයා බාතතිනොනති'ති කථං සංයොජනා පතියනති, අනුසයං බාතතිහොනති: සොතාපතතිමගොතන සකකායදිටයි විවිකිච්ඡා සිලබබතපරාමාසො ඉමානි තීණ් සංකායදුජනානී පතියනති, දිටසානුසයො විවිකිච්ඡානුසයො ඉමේ දෙව අනුසායා බාතතීනොතති. සකදගාමීමගොන ඔලාරිකං කාමරාගසකෙකුළූජනං පට්ෂසකෙකුණුජනං ඉමානි දෙව සංකාකදේජනාතී පතියනති, ඔලාරිකො කාමරාගානුසයො දේෂානුසයො ඉමේ දෙව අනුසයා බාහතීගොනති. අනාගාම්මගොන අණුසහගතං කාමරාගසකෙකුණුජනං පට්ෂසකෙකුණුජනං ඉමානි දෙව සංකාකදේජනා පට්ෂසකෙකුණුජනං ඉමානි දෙව සංකාකදේභානි පතියනති, අණුසහගතො කාමරාගානුසයො පට්ෂානුසයො ඉමෙ දෙව අනුසයා බාහතීහොතති. අරහතතාමගොන රූපරාගො අරුපරාගො මානො උදාවඩං අවස්ජා ඉමානී පකුව සංකාකුණිනානී පතියනති, මානානුසයො තවරාගානුසයො අවජ්දානුසයො ඉමේ තුයෙ අනුසයා බාහතීහොතති, එවං සංයොජනා පතියනති, අනුසයා බානතීහොතති.

අබාහපාදවසෙන විතනසා එකහාතා අවිකෙඛපො සමාගි -පෙ-අංලෝකසකුකුවනෙන විතනසා එකහාතා අවිකෙඛපො සමාගි -පෙ-පටිනිසාහානාපපස් අසාහසවසෙන, පටිනිසාහානාපස් පසාසාසවසෙන විතනසා එකහානා අවිකෙඛපො සමාගි, තාළු ජාතෙ බමෙම අනිචාතෝ අනුපසානටේකන විපසානා, දුකඛතෝ අනුපසානටේකන විපසානා, අනතතතෝ අනුපසානටෝක විපසානා, ඉති පයාමං සමථෝ, පචන විපසානා. තෙන වුචාති: "සමඵපුමබහාමා විපසානාං හාවෙත්"

දී. භාවෙතිනි - මිජන•,

6 ·

පටිසමහිදුමාගීය-යුගනදඬවගී-යුගනදඬකථා

භංවෙන් යනු: කිසෙසන් වඩා ද යන්: අාච්ජිනා කෙරෙමින් වඩයි, දනිමන් වඩයි, දකිමන් වඩයි, පුතාවෙකාං කෙරෙමින් වඩයි, සිත පිහිටුවමන් වඩයි, ශුදධායෙන් නිශ්චය කෙරෙමින් වඩයි, ව්යායිය දුඩි කොට හන්මන් වඩයි, සිහි එලවා තබමින් වඩයි, සිත අරමූණෙහි සම වැ නබමින් වඩයි, පුඤයෙන් දනගනිමින් වඩයි, අභිඥයය අභිජානනය කෙරෙමින් වඩයි, පරිඥයය පරිජානනය කෙරෙමින් වඩයි, පුහාතවයය පුර්ගනය කෙරෙමින් වඩයි, භාවිතවයය භාවනා කෙරෙමින් වඩයි, සාකෘත්කන්වාය සාකාන් කෙරෙමින් වඩයි, මෙහෙයින් වඩා.

බහුල්කරොත් යනු: කිසෙයින් පුනපුනා වඩා ද යත්: අංචර්තා කෙරෙමිත් පුනපුනා වඩයි, දනිමින් පුනපුනා වඩයි, දකිමින් පුනපුනා වඩයි, පුතාවෙසපා කෙරෙමින් පුනපුනා වඩයි, සිත පිහිටුවමත් පුනපුනා වඩයි, සාදහායෙන් තිශාවය කෙරෙමින් පුනපුනා වඩයි, වියායීය දුනි නොට ගනිමිත් පුනපුනා වඩයි, සිහි එලවා තබමිත් පුනපුනා වඩයි, වියායීය දෙනි නොට ගනිමිත් පුනපුනා වඩයි, සිහි එලවා තබමිත් පුනපුනා වඩයි, සිත අරමුණෙහි සම වැ තබමිත් පුනපුනා වඩයි, පුණුයෙන් පුජානනය කෙරෙමිත් පුනපුනා වඩයි, අභිඥෙයන අභිජානනය කෙරෙමින් පුනපුනා වඩයි, පරිඥෙයය පරිජානනය කෙරෙමින් පුනපුනා වඩයි, පුහාතවාය පුජහනය කෙරෙමින් පුනපුනා වඩයි, භාවිතවාය භාවනා සොරෙමින් පුනපුනා වඩයි, ආකෘත කභීවාය සාසාලාත් කෙරෙමින් පුනපුනා වඩයි, මෙසෙයින් පුනපුනා වඩා.

තසා තං මගහං අසෛවනො භාවයතො බහුලීකරොතො සසොසැ.-ජනා පහිතනති අනුසයා බානතිකොනති යනු: කිසෙඔත් සංයෞජනයෝ පුහිණ වෙත් ද; අනුශයඛම්යෝ විගතානත වෙත් ද යන්: සෝවන්මහිත් සතකායද පට ගැ විචිකිතතා ගැ ශීලවුතපරාමශී ගැ ගන මේ තුන් සංශෝ-ජනගෝ පුඬිණ වෙති, දුටොනුශය යැ විචික්තසානුශය ගැ යන මේ අනුශයඩමියෝ දෙදෙන විහතානත වෙති. සෙදහැම්මහිත් බෘදුරික වූ කාමරානසංයෝජන ගැ පුතිඝසංයෝජන හැ ගන මේ සංයෝජනයෝ දෙදෙන පුහිණ වෙති, ඖදුරික වූ කාමරාගානුශය යැ පුතිකානුශය යැ යන මේ අනුශයබමයෝ දෙදෙන විගතානත වෙති. අනගැම්මගිත් අණු සහගත වූ කාමරානසංයෝජන සැ පුතිඝසංයෝජන සැ යන මේ සංයෝ-ජනයෝ දෙදෙන පුතිණ වෙති. අණුසහගත වූ කාමරාගානුශය යැ පුතිඝානුශය යැ යන මේ අනුශයඛල්යෝ දෙදෙන විගතානත වෙති. රහත්මහින් රූපරාශ යැ අරූපරාශ යැ මාන යැ ඔංදධනය යැ අවිදු යැ යන මේ සංයෝජනයෝ පස්දෙන පුහිණ වෙති, මානානුශය සැ ගවරාගානු-ශය යැ අවිදුතුශය යැ යන මේ තුන් අනුශයධාමයෝ විගතානන වෙති, මෙසෙසත් සංයෝජනයෝ පුහිණ වෙති, අනුශයබම්යෝ විගතාතත වෙත්.

අවහාපාද වශයෙන් විතනයාගේ එකතවට අවිසෙෂප සභාහාත සමාධි යැ ... ආලෝකසංඥ වශයෙන් විතනයාගේ එකතාව අවිසෙෂප සභාහාත සමාධි යෑ... පටනිසසාකොතුපසයි වැ ආශවාස කිරීම වශයෙන්, පටිනිසසාකා-නුපසයි වැ පුවොස කිරීම වශයෙන් විතනයාගේ එකතාවට අවිසෙෂප සභාහත සමාධි යෑ. ඒ ශමථයෙනි උපත් (විතනවෛතත) ඩම්සත් අනිතයානු-දශීනාඵීයෙන් විදශීනා යෑ, දු:බානුදශීභාඵීයෙන් විදශීනා යෑ, අනාතමානු-දශීනාඵීයෙන් විදශීනා යි. මෙසෙසින් පළමු වැ ශමථය වෙයි, පසු වැ විදශීනා වේ. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'සමඵෙපුබබඩහමං විපසානං හාවෙනි' හාවේතීති වතසෙසා භාවතා: තහර ජාතානං බම්මානං අනති-වතතනවෙයන භාවනා, ඉංදියානං එකරසටොහන භාවනා, තදුපශවිරිය-වාහනවෙයන භාවනා, ආශෙවනවෙයන භාවනා.

ම්ගෙනා සණැජායනීති කථං මගොා සණුජායති: දසානවේඪන සම්මා-දිටිසී මගොා සණුජායති, අතිනිරෝපනවේඪන සම්මානඞ්කපො මගොො සණුජායති -පෙ- අවිකොපටෙඪන සම්මාසමාධි මගොො සණුජායනී. එවං මගොො සණුජායනී.

''නො තං මාකාං ආසෙවති කාවෙති බහුලිකරෝති.'' ආසෙවතීතී කථං ආසෙවතී: ආවජානතා ආසෙවති, ජාතනෙතා ආසෙවතී - පෙ-සච්ඡිකාතබබං සච්ඡිකරෝනෙතා ආසෙවතී, එවං ආසෙවතී.

තා වෙ**ඩිති කථං** තාවෙති: ආචරජනෙතා කාවෙති, ජානතෙතා තාවෙති - පෙ- සවජිකානබබං සවජිකරොනෙතා කාවෙති, එවං තාවෙති.

බහුලිකරොතින් කථං බහුලිකරොති: ආවජානෙතා බහුලිකරොති ජානනෙතා බහුලිකරොති - පෙ- සවරිකරොනෙතා බහුලිකරොති. එවං බහුලිකරොති.

තාසා තං මහා අසෙවනා තාවයෙනා බහුලිකරාතා කොකතා තර්ගෙන්නි, අනුසය බාහත් හොත්තීන් කථං සහතුකුජනා පතියනති, අනුසයා බාහත් හොතත් හොතත් හොතත් හොතාය උදිසි විවිකීච්ඡා සිලබබනපරාමාසො ඉමානී තීණ් සහෙතුකුජනානි පතියනති, දිටසී විවිකීච්ඡා සිලබබනපරාමාසො ඉමානී තීණ් සහෙතකුජනානි පතියනති, දිටසානුසයො විවිකීච්ඡානුසයො ඉමේ දෙව අනුසයා බහතත් හොතත්. සහාදශාම්මකොහා ඔලාරිසා සාමරාහසහෙතකුජනං පරිසසහෙතුකුජනං ඉමානී දේව සහෙතුකුජනානී පතියනති, ඔලාරිකො කාමරාහානුනයො පරිසානුසයො ඉමේ දෙව අනුසයා බහතත් හොතත්. අනාශාම්මශෝන පරිසානුසයො ඉමේ දෙව අනුසයා බහතත්හොනත්. අනාශාම්මශෝන අණුසහගතං කාමරාහසහෙතුකුජනං පරිසසහෙතුකුජනං ඉමානී දේව සහෙතුකුජනාතී පතියනති, අණුසහහතො කාමරාහානුසයෝ පරිසානුකයෙ ඉමානී දේව අනුසයා බහත් හොතත්. අරහතතමගොන රූපරානො අරුප රාගෝ මනෝ උදාබච්චා අවජා ඉමානී පකුව සහෙතුකුජනානී පතියනති, මානානුසයො හවරාහානුසයො අවජානී පතියනති, අනුසයා බාහත් දෙනනති

එවං සමථපුබබඞ්ගමං විපසාභං භාවෙති.

කථා විපසාසනාපුබබහාමං සමථං හාවෙති: අනිච්චතෝ අනුපසාය-නඩෝන විපසාසනා, දුක්බනා අනුපසානටේයන විපසානා, අන්තන්නො අනුපසානටේයන විපසාසනා, තත් ජාතානං බම්මානඤා වොසාසානා-රම්මණතා1 විතතසය එකහාකා අවිකෙබපො සමාධි. ඉති පය්මං විපසානා පච්ඡා සමථෝ. තෙන වූච්චති: ''විපසානාපුබබහාමං සමථං හාවෙති.''²

2. තාවෙතින් - මන්සං.

¹ වොසහතාරම්මණතා - මජයං, වවසාසනාරේම්ණතා - ශ

පටීසමහිදුමෘගීය-යුගනදඬවගී-යුගනදඬකථා

හාවෙනි යනු: භාවනා සතරෙකි: ඒ ශමථයෙහි උපත් (විතත-වෛතත) බමීයත් නො ඉක්ම පවත්නා සවහාවයෙන් භාවනා යැ, ඉඤියයත්ගේ ඒකරසාසීයෙන් භාවනා යැ, තදුපහමියදීබුරාණීයෙන් භාවනා යැ, ආසෙවනාසීයෙන් භාවනා යි.

'සෝ තං මගාං ආසෙවති භාවෙති බහුලිකරොත්' **ආසෙවකි** යනු: ක්සෙඹත් ආසෙවන කෙරේ ද යත්: ආවජිභා කෙරෙමින් ආසෙවන කෙරෙයි, දනිමිත් ආසෙවන කෙරෙයි ... සාකෘත්තානීවාය සාකෘත් කෙරෙමින් ආසෙවන කෙරේ. මෙසෙසිත් ආසෙවන කෙරේ.

හාවෙනි යනු කිසෙයින් භාවනා කෙරේ ද යන්: ආවර්නා කෙරෙමින් භාවනා කෙරෙයි, දනිමන් භාවනා කෙරෙයි ... සාකෘත්කන්වයය සාකෘත් කෙරෙමින් භාවනා කෙරේ. මෙසෙයින් භාවනා කෙරේ.

බහුලිකරොහි යනු: කිසෙයින් වහුලකෙරේ ද යන්: ආවර්නා කෙරෙමත් බහුල කෙරෙයි, දනිමත් බහුල කෙරෙයි ... සාසාන් කෙරෙමින් බහුල කෙරේ. මෙ සෙයින් බහුල කෙරේ.

''තාංක තාං මහතං අංදෙවනො හාවයතො බහුලීකරොතො සංකෘතය අනා පතියනහා අනුසයා බෟනගිහොනාහි යනු; කිසෙයින් සංයොජනයෝ පුහිණ වෙත්ද, අනුශයඛමයෝ විගතානත වෙත්ද යත්: සොතාපතකිමාගීගෙන් සතකාශදුවේ ගැ විචිකීනසා ගැ ශිලවුකපරාමශී ගැ යන මේ තුන් සංයෝජනයෝ පුහිණ වෙති, දුවොනුශය යැ විචිකිතසානුශය යෑ යන මේ අනුශයඩ්මීයෝ දෙදෙන විගතානත වෙනි. සකෘදුගාම්මාගී− යෙන් ඖදුරික වූ කාමරාගසංයොජන යැ පුතිඝසංයෝජන සැ යන මේ සංයෝජනයෝ දෙදෙන පුහිණ වෙති, ඖදරිකවූ කාමරාගාකුශය සැ පුතිඝානුශය යැ යන මේ අනුශයධමයෝ දෙදෙන විගතාතත වෙති. අනාශාම්මාගීයෙන් අණුසහගත වූ කාමරාශසංයෝජන යැ පුතිඝසංයෝ-ජන යෑ යන මේ සංයොජනයෝ දෙදෙන පුහිණ වෙති, අණුනහගත වූ කාමරානානුශය යැ පුතිඝානුශය යැ යන මේ අනුශයඛම්යෝ දෙදෙන විශතානක වෙකි. අගිනමාගීයෙක් රූපරාශ යැ අරූපරාශ යැ මාන යැ ඖංධානය, අවිද, යෑ යන මේ සංයෝජනයෝ පස්දෙන පුකිණ වෙනි. මානානුශය යැ හවරාගානුශය යැ අවිදුනුශය යැ යන මේ තුන් අනුශය ඩමීගෝ විශතානත වෙත්. මෙසෙයිත් සංයෝජනයෝ පුහිණ වෙති, අතුශයඛ්මීයෝ විහතානත වෙත්.

මේසෙයින් ශමථපුළුඞගම විදශීනා වඩා.

කිසෙයින් විදශීනාපූ ඒඩාගම ශමථය වඩා ද යන්: අතිතාහනුදශීනාණියෙන් විදශීනා යැ, දු:ඛානුදශීනාණීයෙන් විදශීනා යැ, අනාතමානුදශීනාණියෙන් විදශීනා යැ, ඒ විදශීනායෙහි උපන් (චිතත වෛතත) ධම්යන් ද නිමාණාලමාන බැවින් (උපදවනලද) චිතතයාගේ ඒකායුතා සඩබාහත (උපවාර අපීණාගෙද) අවිකොෂපය සමාධි යැ. මෙසෙයින් පළමු වැ විදශීනා වෙයි, පසු වැ ශමථය වේ. එගින් කියනු ලැබෙයි: ''විපසානාපුබබඩාමං සමය හාවෙනි'' යනු. පටිසමහිදුම් හො-යුගනද්ධවනා යුගනද්ධකථා

හාවෙනීන් වතසොහා භාවනා, -පෙ - ආසෙවනටෙයන භාවනා. මගෙන කඤුනයෙනීත් කථං මගොො සඤුනයන් -පෙ - එවං මගොො සඤුනයකි. එවං සඤෛඤුජනා පනීයනති. අනුසයා බානතීහොනති.

රුපං අනිච්චනො අනුපසානවෙන්න විපසානා, රුපං දුකානො අනුපසානටේන විපසානා, රුපං අනාතනතා අනුපසානටේන විපසානා. තාළු ජාතානං බමානාඤා චොසාගොරමාණතා¹ විතනසා එකාගාතා අවිකොටපො සමාගි. ඉති පයීමං විපසානා, පචන සමථො. තෙන වුචාත්: ''විපසානාපුබබහාමං සමථං හාවෙති:''⁸

භාවේතීත් චනසොා භාවනා –පෙ- ආසෙවනටෝන භාවනා. මගොනා සකැතිගතීත් කථං මගොනා සකැතියත් –පෙ- එවං මගොනා සකැතියත්. –පෙ- එවං සංසොජනා පහියනත්, අනුසයා බෘනාතීහොනත්.

වෙදනං -- පෙ- සාකුඤං -- පෙ- සභාරේ - පෙ- විකුකුණං -- පෙ- විකමු -- පෙ- ජරාමරණං අනිවිවතා අනුපාසනටෝන විපසානා, ජරාමරණං දුකුමතෝ -- පෙ- අනතතතෝ අනුපසානටෝන විපසානා. තුළු ජාතානං බමාතඤව වොසසාකාරමමණකා විතතසස එසානාතා අවිකොමානං සමාගි. ඉනි පථාමං විපසානා, පවතා සම්ථෝ. නෙන වුවෙනි: "විපසානාපුබබඩාමං සමථං කාවෙනි".

හාවේතීන් චනකොං භාවනා - පෙ- ආසෙවනටොන භාවනා. මගෙනා සණුජාගනීන් කථං මගොා සණෝගත් -පෙ- එවං මහොො සණෝගත් -පෙ- එවං සබොහැජනා පහියනත්, අනුයගා බාහන්හොනත්.

එවං විපසාභාපුබබඞ්ගමං **සමථං භාවෙති.**

කථං සමථවිපසාසනං සුගනුගිං³ හාවේති: සොලසහි ආකාරෙහි සමථ-විපසානං සුගනදධං හාවෙති: ආරම්ණවෝහන, ගොච්රවේසන, පහා-නවේසන, පරිච්චාගටෙසන, වූටසානටෙසන, විච්චටනටෙසන, සනතාටෙසන, පණිතරෙසන, විමුහතටෙසන, අනාසවටෙසන, තරණටෙසන, අනතිමතත-ටෙසන, අපපණිහිතටෙසන, සුඤඤතටෙසන, එකරසටෙසන, අනතිමතත-නටෙසන, සුගනදධටෙසන.

කථං ආරම්මණවෙහින සම්ථවිපසාසාං යුගනදබං භාවේති: උද්ධව්වං පරහතො චිතතසස එකගාතා අවිකෙඛපො සමාබි නිරොධාරම්වණා, අවිරාහං පරහතො අනුපසානවෙහින විපසානා නිරොධාරම්වණා. ඉති ආරම්මණවෙහින සම්ථවිපසානා එකරසා හොනාගි, යුගනදධා හොනති, අඤඤමණඤ නාතිවතතනති.4 තෙන වුවවතී. 'ආරම්මණවෙහින සමථ-විපසානං යුගනදධාං³ භාවේති'.

² භාවෙගින් - මජයං 4 නානිවනතනතින් - මජයං, සතා PTS

^{3.} தலைல் - கை PTS

පටිසමහිදු මාගීය-යුගන දඬවගී-යුගන දඬකථා

හාවෙනි යනු: භාවනා සතරෙකි ... ආසෙවනානීයෙන් භාවනා යි. මගෙනා සකැජායනි යනු: කිසෙයින් මානීය උපදී ද යන්: ... මෙසෙයින් මානීය උපදී. මෙසෙයින් සංයෝජනයෝ පුනීණ වෙති, අනුශයඛණීයෝ විගතානත වෙත්.

රූපය අතිතා හෙයින් අතුදශීනාතියෙන් විදශීනා යෑ, රූපය දූබ හෙයින් අතුදශීනාතියෙන් විදශීනා යෑ, රූපය අනාතම හෙයින් අනුදශී-නාතියෙන් විදශීනා යි. ඒ විදශීනායෙහි උපත් (විතතවෛතත) බමයන් ද නිමාණාලමබන බැවින් (උපදවනලද) විතතයායේ එකාහතා සහඛායක අවිනෙෂපය සමාගි යෑ. මෙසෙයින් පළමු වැ විදශීනා වෙයි, පසු වැ ශමථය වේ. එයින් කියනු ලැබෙයි: ''විපසානාපුබබඩගමං සමථං භාවෙති'' යනු.

භාවෙනි ගනු: භාවභා සතරෙකි ... ආසෙවනානීයෙන් භාවනා යි. මගොතා සණුජායනී යනු: කිසෙයින් මාගීය උපදී ද යන් ... මෙසෙයින් මාගීය උපදී ... මෙසෙයින් සංයෝජනයෝ පුහිණ වෙකි, අනුශයධමීයෝ විගතානන වෙන්.

වෙදනාව ... සංඥව ... සංකාරයන් ... විඥ නය ... විකුස ... ජරා-මරණය අනිතා හෙසින් අනුදශීනාතීයෙන් විදශීනා යැ, ජරාමරණය දුංඛ හෙසින් ... අනාතම හෙසින් අනුදශීනාතීයෙන් විදශීනා යි. ඒ විදශීනා-ගෙහි උපත් (චීතතවෛතත) බමීයන් ද නිවාණාලම්බන බැවීන් (උපදවනලද) චීතතයාගේ එකානුතා සම්බාහත අවිනොපෙය සමාබි යැ. මෙසෙයින් පළමු වැ විදශීනා වෙයි, පසු වැ ශමථය වේ. එයින් කියනු ලැබෙයි: ''විපයාසනා-පුබබඩාගමං සමථං භාවෙනි'' යනු.

හාවෙති යනු: භාවනා සතරෙකි: ආසෙවනාත්වයෙන් භාවනා යි. මගෙන කඤජාශති යනු: කිසෙයින් මාගීය උපදී ද යන් ... මෙසෙයින් මාගීය උපදී ... මෙසෙයින් සංයෝජනයෝ පුගීණ වෙති, අනුශයබමීයෝ විගතානත වෙත්.

මෙසෙයින් විදශීනාපූපීබාම ශමථය වඩා.

කිසෙසින් ශමථ විදශීභා සුගනදා (සුගළු) කොට වඩා ද යත්: සොලොස් අසුරෙකින් ශමථ - විදශීභා සුගනදා කොට වඩා ද යත්: මහයෙන්, ගොචර වශයෙන්, පුහාණ වශයෙන්, පරිතාහා වශයෙන්, ව්යුනාන වශයෙන, නිවතීන වශයෙන්, ශානත වශයෙන්, පුණ්ත වශයෙන, විමුකත් වශයෙන්, අභාසුව වශයෙන්, අතිකුමණ වශයෙන්, තිමතතරතිතානීයෙන, පුණ්ඩරතිතානීයෙන, ශූභාතානීයෙන, එකකෘ-තයනීයෙන, අහතිකුමණානීයෙන, සුගනදානීයෙනි.

කිසෙයින් ආලමාන වශයෙන් ශමථ – විදශීනා සුගනදා කොට වඩා ද යන්: ඖඳධනාය දුරු කරන යෝගීහට විතනයාගේ ඒකාගුතා සඬාහාත අවිකෙෂපසමාධිය නිරොධාලමාන වෙයි, අවිදු ව දුරු කරන යෝගීහට අනුදශීනාවීයෙන් විදශීනාව නිරොධාලමාන වෙයි. මෙසෙයින් ආලමානාවීයෙන් ශමථවිදශීනාවෝ එකකෘතය වෙති, සුගනදා වෙති, ඔවුනොටුත් නො ඉක්ම පවතිත්, එයින් කියනු ලැබෙයි: 'ආරමාණවෙයාන සමථවිපසානා යුගනදාං හාවෙති' යනු. පට්සමහිදුමගොො-සූගන ආවගො-සුගන ආකථා

හාවේට්ඩ් වනසොං හාවනා - පෙ- ආසෙවනටෝන තාවනා. මගොනා සණස්ගයෙනීන් කථා මගොහා සණුරායන් - පෙ- එවං මගොහා හණුරායන් - පෙ- එවං සභෛඤාජනා පතිගනති, අනුසයා බාහන්හොනති, එවං ආරම්මණටෝන සමථාවපසානං සුගනදධං තාවෙති.

කථා ගොවරටෙහන සමථවිපසානං යුගනදධං භාවෙති: උදාවවං පජහතා මනතසා එකහාතා අවිකෙඛපො සමායි නිරොඛගොවරො, අවීජාං පජහතො අනුපසානවෙහින විපසානා නිරොඛගොවරෝ, ඉති ගොවරටෙසන සමථවිපසානා එකරහා හොතති, සුහනදධා හොතති, අසදිඤමඤිඤං නාතිවතතතති. තෙන වුවවති: 'ගොවරටෙසන සමථ-විපසානං සුගනදධං හාවෙති.' (භාවෙතීති - පෙ-)

කථං පහානවේඨාන සමථාවිපසානං යුගනදධං හාවෙත්: උදාවව-සහගතක්ලෙසා ව බණා ව පජනතො විතතසා එකාගාතා අවිකොටා සමාධි නිරොඩගොවරො, අවජාසහගතක්ලෙසෙ ව බණෝ ව පජනතො අනුපසානවේඨාන විපසානා නිරොඩගොවරා. ඉති පහානටේඨාන සමථ-විපසානා එකරසා හොනති, යුගනදධා හොනති, අණුඤමඤඤෑං නාතී-විපසානති. තෙන වූඩවතී: 'පහානවේඨාන සමථාවිපසානං යුගනදධං හාවෙතී.'-පෙ-

කථං පරිච්චාගවේස්ත සමථවිපසානං යුගනදබං භාවේතී: උදාච්ච-සහගතකිලෙසෙ ච බනේ ච පරිච්චජනො විතතසා එකාගාතා අවිකෙඛපො සමාහි තීරෝගිගොචරෝ, අවිජරාසහගතකිලෙසෙ ච බනේ ච පරිච්චජනො අනුපසානවේස්න විපසානා නීරෝගිගොචරා. ඉතී පරිච්චාගවේස්ත සම්ථ-විපසානා එකරනා හොනති, යුගනදධා හොනති, අසදාදමසදාදං නාතී-වතතනති. පොහ වුච්චකි: 'පරිච්චාගවෙයින සම්ථවිපසානං යුගනදධං භාවේති.' -පෙ-

කථං වූවසානවෙස්ත සමථාවිපසාසනං යුතනදඛං භාවේති: උදඛවව-සහගතකිලෙසෙහි ව බනොහි ව වූවස්හනො විතතසස එකගානතා අවිකොෂො සමාධී තීරොඩගොවරො, අවිජාසහගතකිලෙසෙහි ව බසොහි ව වූවස්හනො අනූපසානවෙස්ත විපසානා තිරොඩගොවරා. ඉති වූවස්ානවෙස්න සමථ-වීපසානා එකරසා හොතති, යුතනදඛා හොතති, අණුණුම්ඤා හාතිවතතතති. තෙන වූවවති: වූවසානවෙස්න සමථාවිපසානං යුගනදඛං තාවේතී.' - පෙ-

කථං විවටනවෙහිත.¹ සම්ථවිපසානං යුගනදධං හාවෙති: උදාවව-භහගතකීලෙසෙහි ච බණෙහි ච විවටවතො² විතනසාස එකගොතා අවිකෙඛපො සමාධි තිරොධගොවරො, අවිජරාතහගතකීලෙසෙහි ච බනේහි ච විවටටනා අනුපසානවෙහින විපසානා නිරොධගොවරා. ඉති විවටවනටෙහන සම්ථවිපසානා එකරසා ගොනකි, යුගහදධා ගොනකි. අඤඤමඤඤ හොයිවතතනති, තෙන වූවවතී: 'විවටවනටෙහන සමඵ-විපසානා යුගනදධා හාවෙති.' -පෙ-

^{1 80 2020 20 60 20 - 8 1, 3.}

^{2.} DD mm a m) - & 1, 3.

පටිසමහිදුමාගීය-යුගන ඬවගී-යුගන ඬසාථා

තාවෙති යනු: භාවනා සතරෙකි.. ආයෙවනාජීවයෙන් තාවනා යි. මගෙනා සඤජාගති යනු: කිසෙයින් මාගීය උපදී ද යන් මෙසෙයිත් මාගීය උපදී ... මෙසෙයින් සංයෝජනයෝ පුහිණ වෙති, අනුශයඩමීයෝ විගතානත වෙත්. මෙසෙයින් ආලමබනාභීයෙන් ශමථ-විදශීනා යුශනඬ කොට වඩා.

ක්සෙයින් ගෝචර විශයෙන් ශමථ-විදයීනා යුගනදා කොට වඩා ද යන්: ඖඳධනාය දුරු කරන යොගීහට චිතනයාගේ එකාගතා සභාවාන අවිසෝපසමාගිය න්රොධගොචර වෙයි, අව්දාව දුරු කරන යොගීහට අනුදශීභා හියෙන් විදශීනාව නිරොධගොචර වෙයි, මෙසෙසින් ගොචරා හී– යෙන් ශමථ–විදශීනාවෝ එකරස වෙනි, යුගනදා වෙසී, ඔවුනොටුන් නො ඉක්ම පවතින්. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'ගොචරටෙහා සමථවපසාකා ශුගනදාං හා වෙනි' යනු. (කාවෙති යනු ...)

ක්සොයින් පුහාණ වශයෙන් ශමථ-විදශීනා යුහනදා කොට වඩා ද යත්: ඖඳධනාසසහගත කෙලශයන් ද සකණියන් ද දුරු කරන යොහිහට විතතයාගේ එසාහුතා සභාගත අවිකෙෂපසමායිය නිරෝධගොචර වෙසි, අවිදාසහගත කෙලශයන් ද සකණියන් ද දුරු කරන යොගීහට අනුදශී-භාජීයෙන් විදශීනාව නිරෝධගොචර වෙයි, මෙසෙයින් පුහාණාජීයෙන් ශමථ-විදශීනාවෝ එකරස වෙතී, යුගතදා වෙති, ඔවුනොටුන් නො ඉක්ම පවතීත්. එයින් කියනු ලැබෙයි; 'පහානටෝන සමථාවිපසානා යුගනදාං භාවෙතී' යනු ...

ක් පෙසිත් පරිතාහා මශයෙන් ශමථ-විදශීනා හුගනදඩ කොට වඩා ද යත්: ඔඉදඩතාසසහගත කෙල්ශයන් ද සකනායන් ද පරිතාහන කරන හොගිහට විතනයාගේ එකාහතා සඬබහත අවිකොෂපසමාබිය නිරෝධ– හෝවර වෙයි, අවිදුසහගත කෙල්ශයන් ද සකනායන් ද පරිතාහන කරන යෝගීහට අනුදශීනාණීයෙන් විදශීනාව නිරෝධගොවර වෙයි. මෙසෙයින් පරිතාහාණීයෙන් ශමථ-විදශීනාවෝ එකරස වෙති, යුගනදඩ වෙති, ඔවුනොටුන් නො ඉක්ම පවතින්. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'පරිචචාශටෙයන සමථවිපසානං යුගනදඩං කාවෙන්' යනු ...

ක්සොසක් වසුන්වාන වශයෙන් ශමර්- විදශීනා යුගතදඩ කොට වඩා ද ශක්. ඔඉදධතාසහගත කෙල්ශයන් කෙරෙන් ද සකාකියන් කෙරෙන් ද නැගෙන යොගීහට විතතයාගේ ඒකාගුතා සභ්බාහත අවිකෙෂපහමාධිය නිරෝධගොවර වෙයි, අවද, සහගත කොල්ශයත් කෙරෙන් ද සකාකියන් කෙරෙන් ද නැගෙන යොගීහට අනුදශීනාණීයෙන් කෙරෙන් ද සකාකියන් කෙරෙන් ද නැගෙන යොගීහට අනුදශීනාණීයෙන් මෙද විදශීනාවෝ නිරෝධ-ගොවර වෙයි, මෙසෙසින් වසුනානාණීයෙන් ශමථ විදශීනාවෝ එකරස වෙහි, සුගනදඩ වෙහි ඔවුනොටුන් නො ඉක්ම පවතීන්. එයින් කියනු ලැබෙයි. 'වුටානා හෙළු සමද පිසසානං සුගනදඩං කාවෙන්' යනු ..

ක්සෙයින් විවසීන වශයෙන් ශමථ-විදශීභා යුගනදා කොට වඩා ද යන්: ඖදධකයසහගත කෙලෙසුන් කෙරෙන් ද සකණ්ඩයන් කෙරෙන් ද විවසීනය වන (විටාලා නො පෙරලෙන අසුරින් තවත්තා) යොශීකට විතනයාගේ එකාගතා සකාහාන අවිකෙෂපසමාගීය නිරෝඛගොවර වෙයි, අවිද සහගත කෙලෙසුන් කෙරෙන් ද සකණ්ඩයන් කෙරෙන් ද විවතීනය වන යොගීහට අනුදශීභාණීයෙන් විදශීභාව නිරෝඛගොවර වෙයි. මෙසෙසින් විවසීනාණීයෙන් ශමථ-විදශීභාවෝ එකරස වෙයි, යුගනදා වෙති, ඔවුනොවුන් නො ඉක්ම පවතින් එයින් කියනු ලැබෙයි: 'විවටි-හරේඪන සමඋවිපසානා යුගනදාං කාවෙන් හයු ...

පටිසමහිද,මගොො-යුගනදඛවගො-යුගනදඛකථා

කථං සහතරෝහන සමථවිපසානං යුගනදධං භාවෙති: උදාවවං පජනතා විතතසා එකාහාතා අවිකොහො සමාබී සහෙතා හොති නිරෝබගොවරො, අවිජරං පජනතා අනුපසානවෙයින විපසානා සනතා හොතී නිරෝබගොවරා. ඉති සහතරෝහන සමථවිපසානා එකරයා හොතති, යුගනදධා හොතති, අඥාඥ මණුඤං භාතිවතතනති. තෙන වුවටති: 'සහතරෝක සමථවිපසානං යුගනදධං භාවෙති' -පෙ-

කථං පණ්හ තිබේන සමථවිපසාසනං සූගනදඩං හාවෙති: උදාවිචං පර හතා චිතනසා එකශකතා අවිකෙකුපො සමාගි පණ්තො හොතී නිරොඩ හොචරෝ, අවිජරං පර හතො අනුපසාන වෙඩන විපසානා පණ්තා හොති නිරෝඩ හොචරා. ඉති පණ්තවෙඩන සමථවිපසානා එකරයා හොතති, සූගනදඩා නොතති, අභුඥාමණුඥා නාතිවතතනකි. තෙන වුචවති: 'පණ්ත වෙඩන සමථාවිපසාසනං සුගනදඩං හාවෙති.' - පෙ-

කාථං විමුහත වෙස්ත සමථවිපසානං සුගනදධං භාවෙති: උදාච්චං පර්ගතා විතනසා එක්ගතනා අවිකෙඛපො සමාධි කාමාසවං විමුනෙසා හොති නිරොධගොචරො, අවිජරං පර්ගතා අනුපසානවෙයින විපසානා අවජරානවා විමුහතා හොතී නිරොධගොචරා. ඉති රාගවරාහා වෙතො-විමූහති, අවජරාවරාහා පහැකුවමූහතී. ඉති විමූහත වෙය්න සමථවිපසානා එකරසා ගොනති, සුගනදධා ගොනති, අඥාඤ කෙඤ නොතිවතනහති. තෙන වූච්චති: 'විමූහත වෙයන සමථවිසානං සුගනදධං භාවෙති.' - පෙ-

කථං අනාසවටෙසන සමඋවිපසානං යුගනදධං භාවෙති: උදධවවං පරහතා විතනසා එකශානා අවිකෙඛපො සමාශී කාමාසවෙන අනාසවො හොත් තිරොබගොවරො, අවිජරං පරහතො අනුපසානටෙසන විපසානා අව්ජරාතවෙන අනාසවා හොත් නිරොබගොවරා. ඉති අනාසවටෙසන සමඋවිපසානා එකරසා හොතත්, යුගනදධා ගොතත්, අඤඤමඤඤං භාත්වතතකති. තෙන වුවෙති: අනාසවටෙසන සමඋවිපසානං යුගනදධං හාවෙති.' -පෙ-

කථං තරණවෙහින සමථවිපසානං යුගනදධං භාවෙති: උද්ධවව-සහගනකිලෙසෙ ම බණේ ව තරතො චිතනසා එකගනතා අවිකෙඛපො සමාධි තිරොඛගොවරො, අවිජාසහගකිලෙසෙ ව බණේ ව තරතො අනුපසානවෙහින විපසානා නිරොඛගොවරා. ඉති තරණවෙහන සමථ-විපසානා එකරසා හොනති, යුගනදධා හොනති, අණුඤමඤඤ හාකිවතනකති. තෙන වුවටති: 'තරණවෙහන සමථවිපසානං යුගනදධං හාණවතනකති. තෙන වුවටති: 'තරණවෙහන සමථවිපසානං යුගනදධං හාවෙති'-පෙ-

පට්සමහිදු මාගීය-යුගනදඩවගී-යුගනදඩකථා

ක්සෙයින් ශානත වශයෙන් ශමථ-විදශීභා යුගනදා කොට වඩා ද ශත්: ඖඳධනාශ දුරු කරන යෝගිහට විතනයාගේ ඒකානුතා සභිඛයාත අවිසෙපෙ සමාධිය ශානත වූගේ නිරොධගොචර වෙයි, අවිදු ව දුරු කරන යෝගිගට අනුදශීභාඵියෙන් විදශීභාව ශානත වූවා නිරොධගොචර වෙයි. මෙසෙයින් ශානත වශයෙන් ශමථ-විදශීභාවෝ ඒකරන වෙති, සුගනදා වෙතී, ඔටුනොටුන් හො ඉක්ම පවතින්. එයින් කියනු ලැබෙයි 'සනතටොන සමථවිපසානං සුගනදාං භාවෙති' යනු ...

කිසෙයින් පුණ්හ වශයෙන් ශමර-විදයීනා සුගහදා කොට වඩා ද යන්: ඔංදාධනාශ දුරු කරන යෝගීහට වනාකාගේ ඒකාගුනා සභාතාත අවිකොපසමාබිය පුණ්හ වූයේ නිරොගගොවර වෙයි, අවිදු වි දුරු කරන යොගීහට අනුදයීනාවීයෙන් විදයීනාව පුණ්න වූවා නිරොගගොවර වෙයි. මෙසෙයින් පුණ්ත වශයෙන් ශමර-විදගීනාවෝ එකරන වෙනි, සුගනදා වෙනි, ඔවුනොවූන් නො ඉක්ම පවනින්. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'පණ්ත කටෙයන සමරවිපසාසනං සුගනදාං භාවෙන්' යනු ...

කිසෙයින් විමුකතාළුවගෙන් ශමථ-විදශීනා සූහනරුඛ කොට වබා ද ශත්: ඔංදධනාශ දුරු කරන යොගීහට චීතනයාගේ එකාහුතා සභ්ඛානත අවිකාෂපයමාධිය කාමාසුවය කෙරෙන් මිදුණේ නිරොධගොවර වෙයි, අවිදුවේ දුරු කරන යොගීහට අනුදශීනාළුවයෙන් විදශීනාව අවිදු පුවය කෙරෙන් මිදුණ් නිරොධගොවර වෙයි. මෙසෙයින් රාගවරාගයෙන් චීතනවිමුක්තිය වෙයි, අවිදු විරාගයෙන් පුඥුවිමුක්තිය වෙයි. මෙසෙයින් විනුක්තාළුවයෙන් ශමථ-විදශීනාවෝ ඒකකෘතා වෙති, සුගනරුඛ වෙති, ඔවුනොවුන් නො ඉක්ම පවතින්. එයින් කියනු ලැබෙළි 'විමුතනටොදන සමඋවපසානං සුගනරුඛං කාවෙන්' යනු

කිසෙයිත් අනාසුවානීගෙන් ශමථ විදශීනා යුගනදා කොට වඩා ද යත්: ඔංදාතාය දුරු කරන යෝගීහට විතතයාගේ ඒකාගතා සම්බාහ අවිකෙෂපසමාධිය කාමාසුවයෙන් අනාසුව වූයේ තිරොඛ්ගොචර වෙයි, අවිදා ව දුරු කරන යෝගිහට අනුදශීනානීගෙත් විදශීනාව අවිදා සුවයෙන් අනාසුව වූවා තිරොඛගොචර වෙයි මෙසෙයින් අනාසුවානීයෙන් ශමථ-විදශීනාවෝ ඒකකාතා වෙති, යුගනදා වෙති, ඔවුනොවූන් නො ඉක්ම පවතිත්. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'අනාසවටෙයන සම්ථාවපසානා යුගනදාං හාවෙති' යනු ...

ක්සෙඹන් තරණාතීයෙන් ශමථ-විදශීනා සූහනදඩ කොට වඩා ද යත්: ඖදධතාය සහගත කෙල්ශයන් ද සාකතියත් ද තරණය කරන යෝගීහට විතනයාගේ ඒකාගුතා සභාකාත අවිකොෂපසමාධිය නිරොධ-ගොවර වෙයි, අවිදාසහනත කෙල්ශයන් ද සාකතියන් ද තරණය කරන යෝගීහට අනුදශීනාතීයෙන් විදශීනාව නිරොධගොඳීර වෙයි. මෙසෙශින් තරණානීයෙන් ශමථ විදශීනාවෝ ඒකකාතා වෙති, සුහනදා වෙති, ඔවුනොවූන් නො ඉක්ම පවතින්. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'තරණටෙයන සමඋවිදසානාං සුගනදාං නාවෙහි' යනු ... කථං අනිමිතනටෙයන සමථවිපසාසනං යුගනදාබං භාවෙති: උද්ධච්චං ප්රාගතා චිතනසය එකහාතා අවිකොටපො සමාධි සබබනිමිතෙතති අනිමිතෙතා හොති නිරෝගිගොචරෝ, අවිජුරං පරහතො අනුපසානටෙයන විපසානා සබබනිමිතෙතති අනිමිතතා හොති නිරෝගිගොචරා. ඉති අකිමිතතටෙයන සමථවිපසානා එකරසා හොනති, යුගනදාධා හොනති, අකිමිතතටෙයන සමථවිපසානා එකරසා හොනති, යුගනදාධා හොනති, අකිමිකතටෙයන සමථව

කථං අපපණ්ණිතරේස්ත සමථවිපසාසනං යුගනදධං හාවේන් උදධ^{්ල}ං පජහතො විතනසා එකගානා අවිතෙඛපො සමාධි සබබපණ්ඨිභී අපපණ් තීතො හොති නිරොධගොවරො, අවිජජං පජහතො අනුපසානටේස්න විපසානා සබබපණ්ඨිසි අපපණ්සිතා හොති නිරොධගොවරා. ඉති අපපණ් තීතටෙස්න සමථවිපසානා එකරසා හොනති, යුගනදධා හොනති, අඤඤමඤඤං නාතිවතතනති. තෙන වුවාති: 'අපපණ්සිතටෙස්න සමථවිපසානං සුගනදධං හාවෙති.' -පෙ-

කථං සුඥාඥතරෝන සමථාවිපසානං යුගනදධං භාවෙති: උදාවිචං පරහතා විහතසා එකශාතා අවිකොටාපො සමාබි සබබාහිතිවෙසෙහි සුණොඤ හොත් නිරෝධගොචරෝ, අවිජජං පරහතො අනුපසානරෝන විපසානං සබබාහිනිවෙසෙහි සුඤඤ හොති නිරෝධගොචරා. ඉති සුඤඤතරෝක සමථාවිපසානා එකරසා හොනති, යුශනදධා හොනති, අඤඤමඤඤං නාතිවතතනති. තෙන වූවානි: 'සුඤඤකර්ඨන සමථ-විපසානං යුගනදධං භාවෙති.'

භාවෙනීති වනසෙසා හාවනා: තහර ජාතානං බමානං අනතිවතත-නටෙයන භාවතා, ඉංඥියානං එකරසටෙයන භාවනා, තදුපගමරියවාහ– නටෙයන භාවනා, ආසෙවනටෙයන භාවනා

මගොනා සඤජායනීනි කථං මගොහා සඤජායති - පෙ- එචං මගොහා සඤජායති. එචං සඤඤජනා පනියනති, අනුසයා බානනීහොනති. එචං සඤඤපාටෙඪන සමථවිපසානං යුගනදබං භාවෙති.

ඉමෙහි සොලහි ආකාරෙහි සමථවිපසානං යුගනදඛං කාවෙති.

එවං සමථාවිපසානං යුගනඥාං භාවෙති.

කථං බමමූදධවවමිශානිතං මානසං 1 හොති: අනිචවතො මනසිකරොතො ඔහාසො උපපජාති, 'ඔහාසො බමෙමා'ති ඔහාසං ආවජාති. තතො මිකෙබපො උදඩච්චං. තෙන උදඩචෙන මිශානිතමානසො අනිචවතො උපටයානං යථාභූතං නපපජානාති, දුකබනො උපටයානං යථාභූතං නපාජානාති, අනතනතො උපටයානං යථාභූතං කපපජානාති. තෙන වූචවති: 'බමමූදඩචාමිශානිතමානසො.' හොති සො සමයෝ: යං තා විතතං අජාබනතමෙව සනතිටානී සහාරිසිදති එකොදි හොති සමාබ්යති.

කිසෙයින් අනිම්තත වශයෙන් ශමථ-විදයීනා යුගනදා කොට වඩා ද යත්: ඖඳධනාය දුරු කරන යෝගීයට විතනයාගේ ඒකායුතා සඬාහත අවිකාෂපසමාධිය හැම නිමත්ත කෙරෙන් වෙන් වැ අනිමතත වූයේ නිරොඩනෝවර වෙයි, අවිදු ව දුරු කරන යොගීහට අනුදයීනාතීයෙන් විදශීනාව හැම නිමත්ත කෙරෙන් වෙන් වැ අනිමතත වූවා නිරොඩනොවර වෙයි. මෙහෙයින් අනිමතත වශයෙන් ශමථ විදශීනාවෝ එකකානා වෙති, සුගනදා වෙති, ඔටුනොවුන් හො ඉක්ම පවතින්. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'අනිමතත ටොක සමථවිපසානං සුගනදාං හාවෙන්' යනු ...

ක්ෂසයින් අපුණ්ෂිත වශයෙන් ශමථ-විදශීනා යුහනදා කොට වඩා ද යක්: ඕඉදාතාය දුරු කරන යෝගීහට විතනයාගේ ඒකාගතා සභාතාන අවිසොපසමාධ්ය හැම පුණ්ධීන් කෙරෙන් වෙත් වැ අපුණ්ෂිත වූයේ න්රොඩගොවර දෙයි, අවිදාව දුරු කරන යෝගීහට අනුදශීනාළුයෙන් විදශීතාව හැම පුණ්ෂීයින් කෙරෙන් වෙත් වැ අපුණ්ෂිත වූවා නිරෝඩගොවර වෙයි. මෙහෙසින් අපුණ්ෂිත වශයෙන් ශමථ-විදශීනාවෝ එකකානා වෙතී, යුහුගු වෙති, ඔවුනොවුන් නො ඉක්ම පවනින්. එයින් කියනු ලැබෙහි; 'අපාණ්ෂිතාටෙයා සමථවපසානං යුගුනදාං හාවෙති' යනු ...

කිසෙයින් ශූනාසන වශයෙන් ශමථ-විදශීනා යුතනදධ කොට වඩා ද ශක්: ඖඳධනාශ දුරු කරන යොගීහට වනතයාගේ එකාගුතා සඬබාත අවිසෙපෙනමාධ්ය හැම අභිනිවෙශයන් කෙරෙන් ශූනා වූයේ නිරොධාලමාන වෙයි. අවිදැව දුරු කරන යොගීහට අනුදශීනාත්වයෙන් විදශීනාව හැම අභිනිවෙශයන් කෙරෙන් ශූනා වූවා නිරොධාලමාන වෙයි. මෙනෙශින් ශූනාස වශයෙන් ශමඵ-විදශීනාවෝ එකකාතා වෙහි, යුහනදධ වෙති, ඔටුනොටුන් නො ඉක්ම පවතින්. එගින් කියනු ලැබෙයි. 'සුදාදාවටාන සමඋවිපසානං ශූගනදධං කාවෙනි' යනු.

හාවෙන් ගනු භාවනා සතරෙකි: ඒ භාවනාවිශෙෂයෙහි උපත් ශමථ-විදශීනා සඬාහාන යුගනරාධාමීයන් නො ඉක්ම පවත්නා සාහාවයෙන් භාවනා සැ, ශුදධාදි ඉන්දියයන්ගේ ඒකකෘභාසානාවයෙන් භාවනා සැ, තද-නුරුපම්යසිධුර සාහාවයෙන් භාවනා සැ, ආසෙවනසාවයෙන් භාවනා යි.

මගෙනා සඤ්ජායන් යනු: කිසෙයින් මාගීය උපදී ද යන් ... මෙසෙයින් මාගීය උපදී. මෙසෙයින් සංයෝජනයෝ පුහිණ වෙති, අනුශයඛ්ෂීයෝ විගතානත වෙත්. මෙසෙයින් ශූනාත වශයෙන් ශමථ-විදශීනා යුගනදෝ කොට වඩා.

මේ නොලොස් අයුරින් ශමර්-විදශීනා යුගනැඛ කොට වඩයි.

මෙසෙයින් ශමථ විදශීනා යුගනදඩ කොට වඩා.

කිසෙයින් ඔහාසාදි ධම්යෙහි විකෙෂපයෙන් විරොධයට පමුණුවනලද සිත වෙශී යත්: අතිතා හෙයින් මෙහෙහිකරනුවාහට විදයීතාවහාසය උපදියි. අවහාසය මාගීඵලධම් යැ'යි අවහාසය ආවිජිනා කෙරෙයි. ඒ අවහාසයෙන් උපදනා විකෙෂපය ඖඥධනාය නම. ඒ ඖඥධනායෙන් විරෝධයට පමුණුවනලද සිත් ඇත්තේ අනිතා හෙයින් වැටහීම ඇති සැටියෙන් හො දනියි. දුම හෙයින් වැටහීම ඇති සැටියෙන් නො දනියි. අනාතම හෙයින් වැටහීම ඇති සැටියෙන් නො දනී. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'ධිමමුදාධිපාවිනාහිතමානසො' යි. යම් කලෙක ඒ (විදශීනාවීටියට බැස සිටි) සිත ගොවරාධා හතා සකාහාන ආලමානයෙහි මැ පිහිටා නම් මොනොවට හිදී නම් එකහ වේ නම් මොනොවට සිටි නම් එබඳු සමයෙක් වේ. තාසා මගොනා සණුජාගනීති කථං මගොනා සණුජාගති; දසාභනවේඪන සම්මාදිටයි මගොනා සණුජාගති -පෙ- එවං මගොනා සණුජාගති. -පෙ-එවං සංයෝජනා පනිශනති, අනුසශා බානත්තිනොනති.

අනිවවතා මනසිකරොනො කැණ රටපජනි පිනි උපාජනි පසාදධි උපාජනි සුඛං උපාජනි - පෙ- අධිමොකොඛා උපාජනි - පෙ-පහානෝ. උපාජනි - පෙ- උපටසානං උපාජනි - පෙ- උපෙනඛා උපාජනි - පෙ- නිකනති උපාජනි, 'නිකනති ධම්මා'නී නිකනතිං අවේජනි. සතෝ විකෙඛපො උද්ධච්චං, සොන උද්ධවෙන විශාකීන-මානයො අනිවටතො උපටසානං යථානුතං නපාජානි, දුකඛතො උපටසානං යථානුතං කපපජානානී, අනතානකො උපටසානං යථානුතං නපපජානානී. තෙන වුවඩනි: 'බමමුද්ධච්චවිශානිතමානසො.' නොනි නො සමගෝ, යං තං විතනං අජාමානාමෙව සහනිවසක් සහනිසිදති එකොදී නොකි සමාධියති. සංකා මගෙනා කෙදුණාක්ති කථං මගොො සංකූණයක් - පෙ-එවං මගොො සංකූණයක් - පෙ- එවා සිණෙකුකුජනා පගියනති, අනු සහා බානානීනොතකි.

දුකාහෝ මනසිකරොතෝ -පෙ- අනතතතෝ මනසිකරොතෝ ඔහාසෝ උපස්ජති -පෙ- කිබා උපස්ජති -පෙ- පිති උපස්ජති-පෙ-පකාදයි උපස්ජති -පෙ- සුබා උපස්ජති -පෙ- අධිමොතෙඛා උපස්ජති -පෙ- පහනහෝ උපස්ජති පෙ- උපධෝනා උපස්ජති - පෙ- උපෙකඛා උපස්ජති - පෙ- නිකනති උපස්ජති, 'නිකනති බමෝ'ත් නිකනතිං ආවස්ජති. තතෝ විකොපෝ උද්ධවවං, තෙන උද්ධවෙන විහාගතින-මාතකෝ අනතතතෝ උපස්ගතං -පෙ- අතිවවනෝ උපස්ගානං -පෙ-දක්ඛතෝ උපස්ගනා යේගතුකා හපස්ගනත්, තෙන වුඩාන්: 'ඛමමුද්ධවා-විගාගතිතමානසෝ, -පෙ- එවා සහේදක්ෂුජනා පතියනත්, අනුසයා බානතීතොනති.

රූපං අනිච්චතො මනසිකරොතො -පෙ- රූපං දුක්බනො මනසි-ລະບຳຮອງ -ຮອ- ປັ່ງອະ ແຫ່ນອນອອງ ອີສາຜິລະບຳຮອງ -ຮອ- ຮອເສຍ. සහදිහද - පෙ - සඬබාරේ - පෙ - විසැසදුණං - පෙ - වසබූං - පෙ--60-ජරාමරණං අනිචචනො මනසිකරොතො ~පෙ- ජරාමරණං දුකුකුනු මනසි කරොතො - පෙ- ජරාමරණං අනතතතො මහයිකරොතො ඔහාසො උපාජාන් -පෙ කැණං උපාජානි -පෙ- පිනි උපාජානි -පෙ- පකාදයි උපාජාත් -පෙ- සුබං උපාජාත් -පෙ අබ්මොකෙබා උපාජාන් -පෙ-පහාහෝ උපපණත් - පෙ- උපවසානං උපපණත් - පෙ- උපෙකබා උපපණත් -පෙ- නිකහති උපාජරත්, 'නිකනති බමෝා'ත් නිකනතිං අාවජාත්, විකොටපො උද්ධව්වං, තෙන උද්ධවේන විනානිතමානසෙ තතො ජරාමරණං අනතතතො උපවසානං යථානතං නපපජානාති, ජරාමරණං අනීච්චතෝ උපදටයානං ශථාහතං නපාජානාති, ජරාමරණං දුකකුතො උපවසානං සථානුතං නපපජාතාති, තෙන වුවවති: 'බමමුදඩවාවිතය-තිතුමානසො, හොති සො සමයො ແං තං චීතතං අජඹාතතමෙව සනතිට්ඨත් සනතිසිදත් එකොදි හොත් සමාබ්යති.

තාසා මහෙතා සෙසැරොහති යනු: කිසාසන් මාගීය උපදී ද යන්: දශීනාඵීයෙන් සමාග්දාවේ සාඛයාත මාගීය උපදී ... මෙසෙයින් මාගීය උපදී ... මෙසෙයින් සංයෝජනයෝ පුගීණ වෙනි, අනුශයඩම්යෝ විගතානත වෙත්.

අනිතා හෙසින් මෙනෙහිකරනුවාහට විදශීනාඥනය උපදියි ... විදශීනා පීනිශ උපදියි ... විදශීනා පුලුඛයිය උපදියි ... විදශීනා සුඛශ උපදියි ... අධිමාකයෙ (ශුදධාව) උපදියි ... විශ්යීය උපදියි ... විදශීනා සමපුයුකත සමෘතීය උපදියි ... උපෙසාව උපදියි ... විදශීනා නිකානතිශ උපදියි ... නිකානතින මාගීඵල බම් ගැ'යි නිකානතිය අාවජ්නා කෙරෙයි. ඒ නිකානතියෙක් උපදනා විකෙෂපය ඖදධතා නම. ඒ ඖදධතායෙක් විරෝඛයට පමුණුවන ලද සිත් ඇත්තේ අනිතා හෙසින් වැටහීම ඇති සැටියෙක් නො දරුයි. දූෘඛ හෙසින් වැටහීම ඇති නැටියෙන් නො දනීයි. අනාතම හෙසින් වැටහීම ඇති සැටියෙක් නො දනී. එයින් කියනු ලැබෙයි. 'ධමමුද්ධපව විශානිත මානනො'යි. සම් කලෙක ඒ (විදශීනා විටියට බැස සිට්) සිත ගොවරාධාාතම සභ්ඛනාක ආලේඛනයෙනි මැපිනිවා තම මොනොවට හිඳී නම් එකහ වේ නම මොනොවට සිටි නම් එහිදු සමයෙක් වේ කාශය මතෙනා සෙකුජායෙනි යෙකු: කිසෙයින් මාගීය උපදී ද යත්: ... මෙසෙයින් මාගීය උපදියි. ... මෙසෙයින් සංයෝජනයෝ පුහිණ පෙති, අනුශයබ්මයෝ විශතානත වෙන්.

දුංඛ හෙයින් මෙනෙහි කරනුවාහට ... අනානම හෙයින් මෙනෙහි කරනුවාහට ඔහාසය උපදී, ... දෙනය උපදීයි ... පීතීය උපදියි ... පුශු§බිය උපදියි ... සුඛය උපදීයි ... අධිමොකසය උපදියි ... වියසීය උපදියි ... විදශීනා සමපුහුකත සමෘතීය උපදියි .. උපෙකසාව උපදියි ... නිකානතිය උපදී. නිකානතිය මාගී . ඵල ඛමී යැ'ශි නිකානතිය ආවජිතා කෙරෙයි. ඒ නිකානතියෙන් උපදනා විකෙෂපය ඖහධාන නම, ඒ ඖභධතායයෙන් වරොඛයට පමුණුවන ලද යින් ඇත්තේ අනාතම හෙයින් වැටහීම ... අනිතා හෙයින් වැටහීම ... දුමෙ හෙයින් වැටහීම ඇති කැටියෙන් හො දනී. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'ඛමමුදාවවෙමනෙහිත-මානකො'යි. ... මෙසෙයින් සංයෝජනයෝ පුහිණ වෙති. අනුශයධාමීයෝ මානානතා වෙත්.

රූපය අනිතා හෙසින් මෙනෙනිකරනුවාහට ... රූපය දූබ හෙසින් මෙනෙනි කරනුවාහට ... රූපය අනානම හෙසින් මෙනෙනිකරනුවාහට ... වෙදනාව .. සංකුව ... සංකාරයන් .. විශූනය වසුසුස ... ජරාමරණය අනිතා හෙසින් මෙනෙකි කරනුවාහට ... ජරාමරණය දූබ හෙසින් මෙනෙනි කරනුවාහට ... ජරාමරණය අනානම හෙසින් මෙනෙනි කරනුවාහට ඔහාසය උපදී ... විදශීනාඥනය උපදී ... ප්රිය උපදී ... පුශුකියිය උපදී ... සුබා උපදී අසීමොසසය උපදී ... පීන්ස උපදී ... පිළුකිය උපදී ... සුබා උපදී අසීමොසයෙ උපදී ... නිකානතිය උපදී ... පිළුකිය උපදී ... සුබා උපදී අසීමොසයෙ උපදී ... නිකානතිය උපදී ... මිලෙකිය උපදී ... සුබා උපදී .. උපෙසනව උපදී ... නිකානතිය උපදී ... මිලෙකිය උපදී ... වියෙෂපය ඖශධානා සම, ඒ ඖශධානයෙන් විරෝධයට පමුණුවන ලද සින් ඇත්තේ ජරාමරණය අනානම හෙයින් වැටහීම ඇති සැටියෙන් නො දනී, ජරාමරණය දහින හෙයින් වැටහීම ඇති සැටියෙන් නො දනී, ජරාමරණය දහින හෙයින් වැටහීම ඇති සැටියෙන් නො දනී. එයන් කියනු ලැබෙයි: 'බමමුදාවචාවිතානිතානානයා'යි. යම් කලෙක ඒ (විදශීකාවීපියට බැස සිටි) සිත ගොවරාධානාම සභිබනාක ආලමානයෙකි මැ විතිටා නම මොනොවට නිදී නම් එකන වේ නම් මොනොවට සිටිනම් එබදු සමයෙක් වේ. තා කා මගෙන සෙකුරා ශත්ති කථං මගෙන සකුරාගති: - පෙ- එවං මගෙන සකුරාගති --පෙ- එවං සහෙදුකදු ඒනං පහිගනති, අනුසයා බානතී හොනති.

එවං බමමුදධවාවිතාහිතං මානසං හොති.

- (1) ''ඔහාසෙ වේව සැනේ ව පිතියා ව විකාමපති පසාද්‍යියා සුබෙ වේව යෙහි විතතං පවේඛති,
- (2) අධිමොකෙක ච පහතාහෙ උපට්ථානෙ ව කමපති උපෙකඛාවජාජනාග වෙව්1 උපෙකඛාග ව නිකනාතිගා,
- (3) ඉමාති දස ශානාති පණැකු ගසස පරිචිතා³ බුවමුදිඩචාතුසලෝ නොති න ව සමොහං ගවයකි,⁸
- (4) වික්‍යිපති⁴ වෙව ක්ලිසානි ච චවති විතතහාවනා වික්‍යිපති න කිලිසානි⁴ හාවනා පරිහාශති,
- (5) වික්‍රාපතී න කිලිසාන් හාවනා න පරිහායකි න ච වික්‍රීපතෙ විතතං න කිලිසාන් න වවති විතතනාවනා,
- (6) ඉමෙහි චතුහි ඖතාහ චිතතාසස සබොපවිකොපතිගාහිතං දසවසානෙ (මානසං කුසලො) සමපජානාතී"හි⁶

සුගහදබනථා අමත්තා

2

සච්චකථා

පරිපුණණනිදනි, "''චතතාරිමානි භිකාබව තථානි අවතථානි අනකුඤ-ථානි. කතමානි චතතාරි: 'ඉදං දුකාඛ'නානි භිකාඛවෙ තථමෙතං අවිතථමෙතං අනඤඤඵමෙතං, ''අයං දුකාඛතිමුදයො'ති තථමෙතං අවිතථමෙතං අනඤඤඵමෙතං, 'අයං දුකාඛනිරොඛාමනී පටිපද'ති තථමෙතං අවිතථමෙතං අනඤඤඵමෙතං, ඉමංනි බො භිකාඛවෙ වතතාරි තථානි අවිතථමෙතං අනඤඤඵමෙතං, ඉමංනි බො භිකාඛවෙ වතතාරි තථානි

¹ උපෙකා වස්ජනා වේවි - සහ

^{2.} පරිවචනා - මජනං, සාතා, පරිවිතා - ස.

³ විදෙකකුළං කවජනි - විසූ, සළේමානගවජනි - සා

^{4.} විනාමපති - සතා.

^{5.} මසාඛ පති කිලිසසති - සතා, PTS,

⁸ ඕසාතාහාථා පොපාසාකසු විහදිහා දිහාත්, අවයකථාය පත සංසාදේශාවා පටිසුළිබහා,

^{7.} පුරිමත්දකං - මජසං, පරිපුණණකථාණදතං - සා PTS

සචවයංස්තන - බම්මවකකාදපවනනානවගය - 10.

තාසාස මගොනා සංකානයති යනු: කිසෙයින් මාගීය උපදී ද යන්: ... මෙසෙයින් මාගීය උපදී ... මෙසෙයින් සංයෝජනයෝ පුහිණ වෙති. අනුශයඩමීයෝ විනතානන වෙත්.

මෙ සෙයින් ඔහාසාදි බ්මීයෙහි විකෞපයෙන් විරෝධයට පමුණුවන ලද සිත වේ.

(1) විදශීනාවකාස නිමිත්තෙත් ද විදශීනාඥන තිළිත්තෙත් ද විදශීනා ප්‍රිති නිමිත්තෙත් ද ගොනී නෙම විවිධ වැ කමපා වෙයි, ගම් ප්‍රඉබ්බී ආදියෙකිත් සිත සැලේ නම් ඒ විදශීනා ප්‍රඉබ්බ නිමිත්තෙත් ද විදශීනා සුබ නිමිත්තෙත් ද යොගී තෙම කමපා වෙයි.

(2) අධිමොකෘ තිමත්තෙන් ද විශ්‍යී නිමත්තෙන් ද විදශීනා සමපුසුකත සමෘති නිමිත්තෙන් ද අවජිනොපෙකෂා නිමිත්තෙන් ද විදශී-නොපෙකෂා කිමත්තෙන් ද විදශීනානිකානකි නිමිත්තෙන් ද යොහී තෙම කුමතා වෙයි.

(3) මේ අවහාසාදි දශ උපහොලශ කාරණයෝ යමක්හු විසින් පුඥයෙන් පුරුදු කරන ලද්දහු ද හෙතෙම අවහාසාදී බ්මීයෙහි ඖදධනා සභාහාන විසෝපයෙහි කුශල වූයෙ වෙහි, හො ද සමෝමාහයට යෙයි.

(4) යොගාවවර තෙම ඔහාසාදියෙහි විකෙෂප වේ නම් තෘෂණා-මානදෂටිත් කිලිටිද වේ නම් එකල්හි විතත හාවනායෙන් චයුත වෙයි, විකෙෂප වේ නම් කිලිටි නො වේ නම් හාවනායෙන් පිරිහෙයි.

(5) විසෙෂප වේ නම් කිලිටි හො වේ නම් තියුණු නුවණැතියේ භාවනාශයන් නො පිරිකෙයි. නො ද විසෙෂප වේ නම් සිත කිලිටි හො වේ නම් චිතතභාවනායෙන් වැන නො වෙයි.

(6) මේ සහර කරුණින් අවහාසාදි දශ විධ උපකෙලශතාරණයෙහි විතනයාගේ ලීනොදඩන භාවයෙන් විරොඩයට පමුණුවන ලද සින කුශල වූ යොගි නෙම මොනොවට දුනගනී'ශයි.

සුගනදකකථා නිම්.

2

සතා කථා

පරිපූණ්තිදහ යි. ''මහණෝත්, මොහු සතර දෙන (යථාසවහාව හොයින්) තථ නම් වෙති. (විපරිතාහාවගෙන්) අවිතථ නම් වෙති, (අනායසාහාව රහිත බෑවින්) අනඤඤථ නම් වෙත්. කවර සතර දෙනෙක කත්: මහණෝත්, 'මේ දුකා යෑ' යන මෙය තථ යෑ අවිතථ යෑ අනඤඤය යෑ. මේ දුකාඛසමුදය යෑ' යන මෙය තථ යෑ අවිතථ යෑ අනඤඤය යෑ. මේ දුකාඛසමුදය යෑ' යන මෙය තථ යෑ අවිතථ යෑ අනඤඤය යෑ. 'මේ දුකාඛතිරෝධ යෑ' යන මෙය තථ යෑ. අවිතථ යෑ අනඤඤය යෑ. 'මේ දුකාඛතිරෝධ යෑ' යන මෙය තථ යෑ. අවිතථ යෑ අනඤඤය යෑ. 'මේ දුකාඛතිරෝධ හාමන් පටිපද යෑ' යන මෙය තථ යෑ අවිතථ යෑ අනඤඤය යෑ තම නෙණෙනි, මොහු සතර දෙන තථ අවිතථ අනඤඤය නම් වෙත්. පටිසමහිදුමගෙහා- යුගනදඛවගහ-සච්චකථා

කථං දුක්ඛං තථවේඪන සච්චං: වනතාරෝ දුක්ඛණා දූක්ඛවඪා තථා අවිතථා අනණැඤථා: දූක්ඛසා පිලනවේඪා සභිඛනවේඪා සනතාපටෙඪා වීපරිණාමටේඪා, ඉමේ චනතාරෝ දූක්ඛසා දුක්ඛටඪා තථා අවිතථා අනඤඤථා, එවං දුක්ඛං තථවෙඪන සච්චං.

කථං සමුදගො තථවෙසන සවවං: වතතාරෙං සමුදගසා සමුද ශටහා තථා අවිතථා අනඤඤථා: සමුදශසා අාසූහනටෙයා නිදුනටො සංයොහටෝයා පළිබොධටො, ඉමෙ වතතාරෝ සමුදගසා සමුදයටහා තථා අවිතථා අනඤඤථා, එවං සමුදගො තථටොහන සවවං.

කථං නිරොබෝ තථවෙඪන සවවං: චතතාරෝ නිරොබසස නිරොබටසා තථා අවිතථා අනඤඤථා: නිරොඛසස නිසසරණවෙඩා විවෙකවෙඩා අසඞ්බ-තුරෙසා අමතවෙසා, ඉමේ චතතාරෝ නීරොඛසස නිරොබටසා තථා අවිතථා අනඤඤථා, එවං නිරොබෝ තථවෙසන සවවං.

කථං මගොනා තථටෙඪන සචවං චතතාරෝ මගොසස මගාටඪා තථා අවිතථා අනඤඤථා: මගාසය නියානටෙඪා හෙතුටෙඪා¹ දසසනටෙඪා ආඛ්පතෙයාටෙඪා, ඉමේ චතතාරෝ මගාසය මගාටඪා තථා අවිතථා අනඤඤථා. එවං මගොනා තථටෙඪන සචවං..

කතීහාකාරෙහි චතතාරි සචවාති එකපටිවෙධානි ² චතුහාකාරෙහි චතතාරි සචවානි එකපටිවේධානි: කථටේය්ත අනතතරෝක සචවටෙයින පටිවෙඩටෝන. ඉමෙහි චතුහාකාරෙහි චතතාරි සචවානි එකසඞ්නහිතානි, ගං එකසඞ්නහිතං කං එකතතං, එකතතං එකෙන ඤැණෙන පටි-වුරැකුතීනී චතතාරි සචවානි එකපටිවෙඩානි.

කථං තථවෙඪන වතතාරි සච්චාති එකපටිවේගානි: වතුහාකාරෙහි තථටෙඪන චතතාරි සච්චාති එකපටිවේගානි: දුකඛසාය දුකඛටෝ තථටෙඪා, සමුදශසාය සමදශටෙඪා තථටෙඪා, නිරොධසා නිරොධටෝ කථටෙඪා, මහාසස මහාවෙඪා තථටෙඪා, ඉමෙහි චතුහාකාරෙහි තථටෙඪන වතතාරි සච්චානි එකසඞ්ගනිතානි, යං එකසඞ්ගනිතා තං එකතතං, එකතතං එකෙන නැණෙන පරිමිජාබනීති වතතාරි සච්චානි එකපටිවෙගානි.

කථං අනතතටෙයන වතතාරි සවවාති එකපවීවෙඩාති: වතුහාකාරෙහි අනතතටෙයන වතතාරි සවවාති එකපටිවෙඩාති: දුකකයස දුකකටෙයා අනතතටෙයා, සමූදයයස සමූදයටෙයා අනතතටෙයා, නිරොඛසය නිරොඩටෙයා අනතතටෙයා මහනසා මහතටෙයා අනතතවෙයා, ඉමෙහි වතුහාකාරෙහි අනතතවෙයන වතතාරි සවවාති එකසඞ්හනිතාති, යං එකසඞ්හනිතං හං එකතතං, එකතතං එකෙන ණැණොන පටීවිරාබන්නි වතතාරි සවවානි එකපටිවෙඩානි.

1. තොතාටෙයා - සානා

2. එකුළාට්වේකානි - ම්ජයං.

පටිසමහිදුමාගීය-සූගනදාවගී-සතාකථා

කිසෙයින් දුෘඛය යථාසවභාවාඞීයෙන් සතා වෙයි යත්; දුෘඛයාගේ තථ වූ අවිතථ වූ අනඤඤථ වූ දුෘඛාඵීයෝ සතර දෙනෙක: දුෘඛයාගේ පීඩනාඵීයැ ආයූහනාඵීයැ සහතාපාඵීයැ විපරිණාමාඵීයි. මොහු සතර දෙන දුෘඛයාගේ තථ වූ අවිතථ වූ අනඤඤථ වූ දුෘඛාඵීයෝ යි. මෙසෙයින් දුෘඛය යථාසවභාවාඞීයෙන් සතා වෙයි.

කිසෙයින් සමූදය යථාසාහාවානීයෙන් සතා වෙයි යන්: සමූදයාගේ තථ වූ අවතථ වූ අනඤඤථ වූ සමූදයානීයෝ සතර දෙනෙක: සමූදයා ගේ ආයූහනානී යෑ නිදනානී යෑ සංයොගානී යෑ පලිබොඛානී යි. මොහු සතර දෙන සමූදයාගේ තථ වූ අවතථ වූ අනඤඤථ වූ සමූද-යානීයෝ යි. මෙසෙයින් සමූදය යථාසාහාවානීයෙන් සතා වෙයි.

කිසෙයින් නිරෝධය යථාසවහාවාණීයෙන් සතා වෙයි යන්: නිරෝධයාගේ තථ වූ අවිතථ වූ අනඤඤථ වූ නිරෝධාණීයෝ සතර දෙනෙක: නිරෝධයාගේ නිසාරණාණී යෑ විවෙකාණී යෑ අසභානාණී ය අමෘතාණී යි. මොහු සතර දෙන නිරෝධයාගේ තථ වූ අවිතථ වූ අනඤඤථ වූ නිරෝධාණී යෝ යි. මෙසෙයින් නිරෝධය යථාසාවාණී-යෙන් සතා වෙයි.

කිසෙයින් මාගීය යථාසටහාවාහියෙන් සතා වෙයි යන්: මාගීයාගේ තථ වූ අවිතථ වූ අනඤඤථ වූ මාගීාහියෝ සතර දෙනෙක: මාගීයාගේ නියයිාණාහි යැ හෙතිහි යැ දශීනාහි යැ අධ්පතිහාවාහි යි. මොහු සතර දෙන මෑගීයාගේ තථ වූ අවතථ වූ අනඤඤථ වූ මාගීාහියෝ යි. මෙසෙයින් මාගීය යථාසාහාවාහියෙන් සතා වේ."

ක්සි අයුරෙකින් සතර සතාගෝ එකපුතිවෙහි වෙයි ගත්: සතර අසුරෙකින් සතර සතාගෝ එකපුතිවෙහි වෙති. යථාසාවකාවෘභීයෙන අතාතමාණීයෙන සතාහණීයෙන පුතිවෙහි කලයුතු අභීයෙන්. මේ සතර අසුරිත් සතර සතායෝ එකෙකි අහීයෙන් සභිශාසීත වෙති, යම් හෙය-ක්ස් එකෙකි අභීයෙත් සභිගුහ කරනලද වේ ද එහෙයින් එකණි වෙයි. එකණිය එක් මාගීඥ නයෙන් පුතිවෙහි කෙරේ නු'යි සතර සතායයෝ එකපුනිවෙහි වෙති.

කිසෙයින් තථාඵීයෙන් සතර සතාගෝ එකපුතිවෙඩ වෙනි යන්: සතර අයුරෙකින් තථාඵීයෙන් සතර සතායෝ එකපුතිවෙඩ වෙනි: දු:බයාගේ දු:බදාවහාවය තථාඵී යැ, සමුදයාගේ සමූදයයාවනාවය නථාඵී යැ, න්රොධයාගේ නිරොධසාවනාවය තථාඵී යැ, මාගීයාගේ මාගීසාවනාවය තථාඵී යි. මේ සතර අයුරින් තථාඵීයෙන් සතර සතායයෝ එකෙකි අඵීයෙන් සඬගුන කරනලදහ. යම් හෙගෙකින් එකෙකි අඵීයෙන් සඬගුන කරනලද ද, එහෙයින් එකාළා වෙයි, එකාළාග එක් මාගීඥනයෙන් පුනුවෙඩ කෙරේ නු' යි සතර සභායෝ එකපුනුවෙඩ වෙනි.

කිසෙසින් අනාතමාසීගෙන් සතර සතාගෝ ඒකපුතිවෙබ වෙති යත්: සතර අයුරෙකින් අනාතමාසීගෙන් සතර සතාගෝ ඒකපුතිවෙබ වෙති: දු:බයාගේ දු:බසවතාවය අනාතමාසී යැ, සමූදයාගේ සමුදයසානාවය අනාතමාසී යැ, නිරොධයාගේ තිරොධසවතාවය අනාතමාසී යැ, මාගීයාගේ මාගීසවතාවය අනාතමාසී යි. මේ සතර අයුරින් අනාතමාසීයෙන් සතර සතාගෝ එකෙකි අසීයෙන් සම්භූහ කරනලදහ, යම් හෙයෙකින් එකෙකි අසීයෙන් සමහුත කරනලද ද, එහෙයින් එකති වෙයි, එකතිය එක් දෙනයෙන් පුනිවෙබ කෙරේ නු'යි සතර සතායෝ එකපුනිවෙබ වෙනි.

පටිසමහිදුමගොහ-සුහනදඩවගහ-සවවකථා

කථං සචව ටෙඪන වනතාරි සචවාති එකපරිවෙඩාති: වතුහාකාරෙහි සචවටෙඪන වනතාරි සචවාති එකපරිවෙඩාති: දුකඛයාස දුකඛටෙඪා සචවටෙඪා, සමුදයයාස සමූදයටෙඪා සචවටෙඪා, නිරොඩසස නිරොඩටෙඪා සචවටෙඪා, මනනසස මහතටෙඪා සචවටෙඪා, ඉමෙහි වතුහාකාරෙහි සචවටෙඪන වනතාරි සචවාති එකසඕනහිතානි. යං එකසඕනහිතං තං එකතතං, එකතතං එකෙන ඤුණොන පරිමිජැබතීති වතතාරි සචවාති එකපරිවෙඩානි.

කථං පටිවේඛ්ටෝන වතතාරි සව්වානි එකපටිවේඛානි: චිතූහාකාරෙහි පටිවේඛටෝන විතතාරි සව්වානි එකපටිවේඛානි: දූකඛසය දූකඛටෝයා පටිවේඛටෝය, සමූදයසය සමූදයටෝය පටිවේඛටෝයා, නිරෝඛසය නිරෝ-ඛටෝය පටිවේඛටෝයා, මහනසය මහතටෝය පටිවේඛටෝය. ඉමෙහි වතූහාකාරෙහි පටිවේඛටෝන වතතාරි සවවානි එකසම්ගනිතානි. යං එකසමගනිතං තං එකතතා, එකතතං එකෙන කැණෙන පටිවිජැකිනීතී වතතාරි සවවානි එකපටිවේඛානි.

කථං චතතාරි සවචාති එකපරිවෙඛානි: යං අතිවවං තං දුකඛං, යං දුකඛං තං අනිවවං1 යං අනිවව කුච දුකඛණුව තං අනතතා. යං අනිවවණුව දුකඛණුව අනතතා ව තං තථං, යං අනිවවණුව දුකඛණුව අනතතා ව තථණුව හං සවවං, යං අනිවවණුව දුකඛණුව අනතතා ව තථණුව සවවණුව, තං එකසඞ්කනිත. යං එකසඞ්කනිතං, තං එකතතං. එකතතං එකෙන ණුණෙන පටිවිජාබනීති වතතාරි සවවානි එකපරිවෙඛානි.

කතීහාකාරෙහි⁸ වතතාරි සවවානි එකපටිවේධාති: නවහාකාරෙහි චතතාරි සවවානි එකපටිවේධානි: තථටෙය්න අනතතටෙය්න සවවටෙයන පටිවේධටෝයන අභිඤඤටෝන පරිඤඤටෝයන පහානටෙය්න හාවනටෙයන සව්ජිකිරියටෙයන. ඉමෙහි නවහාකාරෙහි වතතාරි සවවානි එකසඞ්ගහිතාති, යං එකසඞ්ගහිතං තං එකතතං, එකතතං එකෙන ඤුණෙන පට්විජැබතීහී චතතාරි සවවානි එකපට්වෙධානි.

කථං තථවෙස්න වතතාරි සවවානි එකපරීවෙඩානි: නවහාකාරෙනි තථටෙසන වතතාරි සවවානි එකපරිවෙඩානි: දුකඛසස දුකඛටෙසා තථටෙසා, සමූදයසස සමූදයටෙසා තථටෙසා, නිරොඩසස නිරොඩටෙසා තථටෙසා, මහතසස මහතටෙසා තථටෙසා, අභිකෘකුය අභිකෘකුවෙසා තථටෙසා, පරිකෘකුය පරිකෘකුවෙසා තථටෙසා, පහානසස පහානටෙසා තථටෙසා, පරිකෘකුය පරිකෘකුවෙසා තථටෙසා, පහානසස පහානටෙසා තථටෙසා, හාවනාශ තාවනටෙසා තථටෙසා, සමනිකිරියාය සමනිකිරියටෙසා තථටෙසා. ඉමෙනි නවහාකාරෙහි තථටෙසන වතතාරි සවවානි එකසමානනිතානි, යං එනාසමහ-තිතං තං එකතතා, එකතතං එකෙන කැනෙන පටිමිජැබානීති වතතාරි සවවානි එකපටිවෙඩානි.

^{2.} කන්නාකාරෙහි - මරහං, සත,

පට්සමනිදුමාගීය යුගනදාවගී-සතාකථා

කිසෙසින් සතාභාතියෙන් සතර සභායෝ ඒකපුතිවෙඩ වෙතියත්: සතර අයුරෙකින් සතාහතීයෙන් සතර සභායෝ ඒකපුතිවෙඩ වෙති: දු:ඛයාගේ දු:ඛයාතාවය සතහතී යැ, සමුදයාගේ සමුදයසානාවය සතාහතී යැ, නිරොධයාගේ නිරොධසානාවය සතහතී යැ, මාගීයාගේ මාගීසාවොවය සතහතී යැ. මේ සතර අයුරිත් සතහනීයෙන් සතර සතහයෝ එකෙකි අතීයෙන් සහනුහ කරනලදහ. යම් හෙගකින් එකෙකි අතීයෙන් සහනුහ කරන ලද ද, එහෙයින් එකසි වෙයි. එකතිය එක් දෙනයෙන් පුතිවෙඩ කෙරේ නු' සි සතර සතයයෝ එකපුතිවෙඩ වෙති.

කිසෙසින් පුතිවෙධා කලයුතු අතියෙන් සතර සභාගෝ එකපුතිවෙධ වෙති යත්: සතර අයුරෙකින් පුතිවෙධා කලයුතු අතීයෙන් සතර සභායෝ එකපුතිවෙධ වෙති: දුෘඛයාගේ දුෘඛසාභාවය පුතිවෙඩාතී යෑ. සමුද-යාගේ සමුදයසාභාවය පුතිවෙඩාතී යෑ නිරෝධයාඳගේ නිරෝධසාවන පුතිවෙඩාතී යෑ, මාගීයාගේ මාගීසාභාවය පුතිවෙඩාතී යි. මේ සතර අයුරින් පුතිවෙඩ කලයුතු අතීයෙන් සතර සභායයෝ එකෙකි අතීයෙන් සඞ්හුන කරනලදහ. යම් නෙයකින් එකෙකි අතීයෙන් සඞ්හුන කරනලද ද එහෙසින් එකති වෙයි. එකතාය එක් සෙනයෙන් පුතිවෙඩ කෙරේ නු'යි සතර සතායෙෝ එකපුතිවෙඩ වෙයි.

කිසසයින් අතර සභාගයේ එකපුනිවෙඩ වෙනි යන්: යමේක් අනිතා වේ ද හේ දුෑඛ සැ, සමේක් දුෑඛ වේ ද හේ අනිතා සැ, සම්කේ අනිතාත් දුෑඛන් වේ ද හේ අභාතාම සැ, සමේක් අනිතාන් දුෑඛන් අභාතාමන් වේ ද හේ තථ සැ, සමේක් අනිතාන් දුෑඛන් අභාතාමන් තථන් වේ ද හේ සභා සැ සමේක් අනිතාන් දුෑඛන් අභාතාමන් තථන් සභාන් වේ ද හේ සභා සැ සමක අනිතාන් දුෑඛන් අභාතාමන් තථන් සභාන් වේ ද හේ ඒකාසමනෑ-සිත සැ, සම හෙසකින් එකසාමනාසින වේ ද එහෙසින් ඒකාණ වෙයි. එකණිස එක් සැහෙසෙන් පුන්වෙඩ කෙරේ නු'හි සතර සතාගෙෝ එක පුනිවෙඩ වෙන්.

කිහි අයුරෙකින් සතර සතයගෝ එකපුතිවෙඩ වෙනි යත්: නව අයුරෙකින් සතර සතයගෝ එකපුතිවෙඩ වෙති: යථාසාහාවාණීයෙන අනාතමාණීයෙන සතයාණීයෙන පුතිවෙඩාණීයෙන අභිඥණීයෙන පරිඥණී– යෙන පුහාණාණීයෙන හාවනාණීයෙන යාකෘත්කියාණීයෙනි. මේ නව අයුරිත් සතර සතයගෝ ඒකසම්බාහිත වෙති. යම් හෙයකින් ඒකසම්බා-හිත ද එහෙයින් ඒකණි වෙයි. ඒකණිය එක් ඥනයෙන් පුතිවෙඩ කෙරේ නු'යි සතර සතයෙෝ එකපුතිවෙඩ වෙති.

ක්සෙයින් යථාසානාවාණියෙන් සතර සතායෝ එකපුතිවෙට වෙති යත්: හව අයුරෙකින් යථාසානාවාණියෙන් සතර සතායෝ එකපුතිවෙට වෙති: දු:බයාගේ දු:බසානාවය තථාණී යැ, සමුදයාගේ සමුදයසානාවය තථාණී යැ, තිරොධයාගේ නිරොධසානාවය තථාණී යැ, මාගීයායේ මාගී සවහාවය තථාණී යැ, අනිඥවගේ අනිඥණීය තථාණී යැ, පරිඥවගේ පරිඥණීය තථාණී යැ, පුනාණයාගේ පුකාණාණීය තථාණී යැ, හාවනාවගේ තාවනාණීය තථාණී යැ, සුනාණයාගේ පුකාණාණීය තථාණී යැ, හාවනාවගේ තාවනාණීය තථාණී යැ, සහණක්කියාවගේ සාකෘත්තියාණීය තථාණී යි. මේ නව අයුරින් යථාසානාවාණීයෙන් සතර සතායෝ ඒකත්තාණීය වෙති. යම් හෙයෙකින් එකසුඩ්කාණික ද එහෙයින් ඒකාණ වෙති, ඒකාණිය එක් ගූනයෙන් පුනිවෙටු කෙරේ නු'යි සතර සතායෝ ඒකපුනිවෙට වෙති. කථං අනතතරොහන - පෙ- සච්චරෝන - පෙ- පට්වේඛරෝන වතතාරි සච්චානි එකපට්වේඛානි: නවහාකාරෙහි පට්වේඛරෝන වතතාරි සච්චානි එකපට්වේඛානි: දුකඛසස දුකඛරෝහ පට්වේඛරෝහ, සමූදශසෝ සමූදශරෝහ පට්වේඛරෝහ, ත්රොඛසා ත්රොඛරෝහ පට්වේඛරෝහ, මනාසස මනාවෙර්හ පට්වේඛරෝහ, අභිඥාඥය අභිඤාඤරෝහ පට්වේඛරෝහ, මනාසස මනාවෙර්හ පටිවේඛරෝහ, අභිඤාඤය අභිඤාඤරෝහ පට්වේඛරෝහ, පරිඤාඤය පරිඤාඤවේහා පට්වේඛරෝහ, පහානසස පහානරෝහා පට්වේඛරෝහ, පරිඤාඤය පරිඤාඤවේහා පට්වේඛරෝහ, පහානසස පහානරෝහා පට්වේඛරෝහ, තාවනාශ තාවනරෝහා පට්වේඛරෝහ, සච්ඡකිරිශාශ සව්ඡකිරිශරෝහ පට්වේඛරෝහ, ඉමෙහි නවහාකාරෙහි පට්වේඛරෝහ විතතාරී සච්චානි එකසමහනිතානි, ශං එකසමානහිතං හං එකහතාං, එකතනං එකෙන ඤරෝන් පට්වරෝකානීනී වතතාරි සව්වානි එකපට්වේඛානි.

කත්හාකාරෙහි වතතාර සවවානි එක පරිවේධානි: ආවාදසහි ආකාරෙහි වතතාර සවවානි එකපරිවේධානි; තළුරෝසන අනතනටෝසන සවවරෝසන පරිවේධරෝසන අභිජානනටෝසන පරිජානටෝසන ධිවීමරෝසන ධාතුරෝසන කිදීතටෝසන සච්ඡිකිරියරෝසන වූසනරෝසන⁸ අභිසමයරෝසන. ඉමෙහි අවාදසහි ආකාරෙහි වතතාර සවවානි එකසඞ්ගනිතානි, යං එකසඞ්ගනිතා තං එකතතා, එකතතා එකෙන කිදීණෙන පරිවිජාබනීති වතතාර සවවානි එකපටිවේධානි.

කථං තථටෝහ චතතාරි සච්චාති එකපරිවේඛානි: සොලසහි ආකාරෙහි තථටෝහ චතතාරි සච්චාතී එකපරිවේඛානි: දුකකසස පීල-නටෝා සභාතටෝා සහතාපටෝා විපරිනාමටෝා තථටෝා, සමූදශසස ආයූහනටෝා නිදනටෝා සංයෝශටෝ පලිබෝඛටෝ, සමූදශසස ආයූහනටෝා නිදනටෝා සංයෝශටෝ පලිබෝඛටෝ කථටෝා, නිරෝඛසස නිසසරණටෝ විවේකටෝා අසභාතටෝ අමනවෝ තථටෝා නීසසරණටෝ විවේකටෝා අසභාතටෝ අමනවෝ තථටෝා තථටෝ, ඉමෙහි සොලසහි ආකාරෙහි තථටෝන චතතාරි සච්චානි එකසඞ්හනිතානි, යං එකසඞ්හනිතං හං එකතනං, එකතනං එකෙන කැණෙන පටිවිජැකිනීති චතතාරි සච්චානි එකපටිවෙබානි.

කථං අනතනවේහන -පෙ- සච්චටේහන -පෙ- පරිවේඛයටහන -පෙ- අභිජානනවේහීන -පෙ- පරිජානනවේහීන -පෙ- බම්මටෙහීන -පෙ- බාතුවෙහීන -පෙ- කදීතටෙහීන -පෙ- සච්ඡික්රියටොහන -පෙ-ප්‍රීකනටෙහීන - පෙ- අභිසම්යටෙහීන ච්භතාරි සච්චානි එකපටිවේඛානි: සොලසභි අංකාරෙහි අභිසම්යටෙහීන ච්භතාරි සච්චානි එකපටිවේඛානි: සොලසභි අංකාරෙහි අභිසම්යටෙහීන ච්භතාරි සච්චානි එකපටිවේඛානි: දුකකසා පීලනවෙහා සභිකතවෙහා පහතාපටෙහා විපරිනාමටොහා අභිසම-සටොහා, සමූදයසස ආයුහනවෙහා නිදනවෙහා සංයෝශටෙහා පළිබොබවෙහා අභිසමයටෙහා, නිරෝඛසා නිසාරණටෙහා විවේකාවෙහා පළිබොබවෙහා අභිසමයටෙහා, නිරෝඛසා නිසාරණටෙහා විවේකාවෙහා අස්ඛානවෙහා අභිසමයටෙහා, නිරෝඛසා නිසාරණටෙහා විවේකාවෙහා අස්ඛානවෙහා අභිසමයටෙහා, තිරෝඛසා නිසාරණටෙහා විනෙකුවෙහා දෙසානවෙහා අනිසමයවෙහා අභිසමයටෙහා, මහොසා නියානනවෙහා හෙතුවෙහා දාධිපතෙයාවෙහා අභිසමයටෙහා, මහොසා නියානනවෙහා හෙතුවෙහා දාධිපතෙයාවෙහා අභිසමයටෙහා, මහෝසා නියානනවෙහා හෙතුවෙහා දාධිපතෙයාවෙහා අභිසමයවෙහා, මහෝසා නියානනවෙහා හෙතුවෙහා දාධිපතෙයාවෙහා අභිසමයවෙහා, මහෝසා නියානනවෙහා හෙතුවෙහා දාධිපතෙයාවෙහි අභිසමයවෙහා, මහෝසා නියානනවෙහා හෙතුවෙහා

3. හෙතාවේයා - හානා

^{1.} තථටෙයාන – මජයං, සා, සී, PTS 2 එකානටොයා – මජයං, සා, සී

පටීසමහිදුමානීය-යුගනදබවගී-සතෘකථා

කිසෙයින් අනාතමාණීයෙන් ... සතසාණීයෙන් ... පුතිවෙඩ කලයුතු අභීයෙන් සතර සතායෝ එකපුතිවෙඩ වෙති යන්; නව අයුරෙකින් පුතිවෙඩ කලයුතු අනීයෙන් සතර සතායෝ එකපුතිවෙඩ වෙති: දු:බ-යාගේ දු:ඛාණීය පුතිවෙඩ කලයුතු අනී යැ, සමුදයාගේ සමුදයානීය පුතිවෙඩ කලයුතු අනී යැ, තිරොඩයාගේ නිරොඩාණීය පුතිවෙඩ කලයුතු අනී යැ, මාගීයාගේ මාගීාණීය පුතිවෙඩ කලයුතු අනී යැ, අභිදෙවගේ අති-දෙනීය පුතිවෙඩ කලයුතු අනී යැ, පරිඥවගේ පරිඥනීය පුතිවෙඩ කලයුතු අනී යැ, පුහාණයාගේ පුහාණානීය පුතිවෙඩ කලයුතු අනී යැ, අභිදෙවගේ අති-දෙනී යා, පුහාණයාගේ පුහාණානීය පුතිවෙඩ කලයුතු අනී යැ, භාවනා-වගේ භාවනානීය පුතිවෙඩ කලයුතු අනී යැ, සාකෂාත්තියාවගේ සාසුනෝ කියානීය පුතිවෙඩ කලයුතු අනී යි. මේ නව අයුරින් පුතිවෙඩ කලයුතු අනීයෙන් සතර සභායෝ එකතිසාහීත වෙති, යම හෙයකින් එකසමනෘ-හිත වේ ද එහෙයින් එකන වෙමි. එකනිය එක්ඥ නයෙන් පුතිවෙඩ කෙරේ නු' සි සතර සතයගේ එකපුතිවෙඩ වෙත්.

කිහි අයුරෙකින් සහර සතා ගෝ එකපුතිවෙට වෙහි යත්: දෙලොස් අයුරෙකින් සතර සතා ගෝ එකපුතිවෙට වෙහි; යථා සවහා වාණියෙන අභාතමාණීයෙන සතා ාණියෙන පුතිවෙට කලයුතු අභීයෙන අභිජාන භා-ණීයෙන පරිජානනාණීයෙන ඛණිාණියෙන ඛාතානීයෙන දෙතා හීයෙන සාකානත්තියා හීයෙන සපයාණීයෙන අභිතමයාණීයෙන දෙතා හීයෙන සාකානත්තියා හීයෙන සපයාණීයෙන අභිතමයාණීයෙනි. මේ දෙලොස් අයුරිත් සතර සතා යෝ එකසම්බෘහිත වෙනි. යම් හෙයකින් එකසම්බෘහිත වේ ද එහෙයින් එකත වෙයි, එකතාය එක් මානීඥනයෙන් පුතිවෙට කෙරේ නු'හි සතර සතා යෝ එකපුතිවෙට වෙත්.

ක්සෙයින් යථායවනාවාදීමයෙන් සතර සභාගෝ එකපුනිවෙඩ වෙනි යන්: සොලොස් අයුරෙකින් යථාසවනාවාදීමයෙන් සතර සභා යෝ එකපුනිවෙඩ වෙති: දූ?ඛයාශේ පීඩභාණීය සභ්ඛතාණීය සහභාපාණීය විපරිණාමාණීය යථාසවනාවාදී වෙයි, සමුදයාගේ ආයූහනාණීය නිදනාණීය සංයෝගාණීය පලිබොධාණීය යථාසාහාවාණී වෙයි, නිරෝධයාශේ නිසසරණාණීය විවෙතාණීය අස්ඛතාණීය අමෘතාණීය යථාසවනාවාණී වෙයි, මාහීහාශේ නියතිාණාණීය හෙතාණීය දශීනාණීය අධිපතිනාවාණී වෙයි, මාහීහාශේ නියතිාණාණීය හෙතාණීය දශීනාණීය අධිපතිනාවාණී සෙටි, මාහීහාශේ නියතිගේ අසුරින් යථාසාහාවාණී යෙන් සතර සභාගෝ වෙයි. මේ සොලොස් අසුරින් යථාසාහාවාණීයෙන් සතර සභායෝ එකසම්කෘතීන වෙති, යම් හෙයකින් එකසම්කෘතීත වේ ද එහෙයින් එකණ වෙයි. එකණය එක්මාගීඥනයෙන් පුනිවෙඩ කෙරේ නු' යි සතර සභායෝ එකපුනිවෙඩ වෙති.

ක්සෙයින් අනාතමාහීගෙන් ... සනාාහීයෙන් ... පුතිවේඛාහීගෙන් ... අතිජානනාහීයෙන් ... පරිජානනාහීයෙන් ... ඛමාහීයෙන් ... ඛාභාහී-යෙක් ... දෙතාහීයෙන් ... සාකෘත්කියාවීයෙන් ... සපශ්‍රාතීයෙන් ... අතිසමයාවීයෙන් සතර සතායෙෝ එකපුතිවේඛ වෙත් ද යත්: සොලොස් අයුරෙකින් අතිසමයාහීයෙක් සතර සතායෝ එකපුතිවේඛ වෙත්: දුංඛ-යාගේ පීඩනාහීය සතාභාහීය සනතාපාහීය විපරීණාමාහීය අතිසමයාහී (පූතාවේකාණඥනයෙන් අවබෞඛ කටයුතු) අහීය වෙති. සමූදයායේ ආයූහනාහීය නිදහාහීය සංයෝශාහීය පලිබෝඛාහීය අතිසමයාහී (පූතාවේකාණඥනයෙන් අවබෞඛ කටයුතු) අහීය වෙති. සමූදයායේ ආයූහනාහීය නිදහාහීය සංයෝශාහීය පලිබෝඛාහීය අතිසමයාහී වෙති, තිරෝඛයායේ නිසසරණාහීය විවෙකාහීය පලිබෝඛාහීය අතිසමයාහී වෙති, තිරෝඛයායේ නිසසරණාහීය විවෙකාහීය සෙනෙනහිය දශීනාහීය අතිසමයාහී වෙති, මාශීයාගේ නියතාගීය හොළොහීය දශීනාහීය අධ්පතිභාවාහීය අතිසමයාහී වෙයි. මේ සොලොක් අයුරින් අතිසමයාහී– යෙන් සතර සතාගෝ එකත්මයාහී වෙති. යම් හොයකින් එකසඩ්ශාසීන වේ ද එහෙයින් එකති වෙති, එකපතිය එක් මායීඥනයෙන් පුතිවෙඛ කෙරේ නු' සී සතර සතාගෝ එකපුතිවෙඛ වෙත්. පටීසමහිදුමගොහා-සුගහදධ වගග-සච්චකථා

සංචාංනං¹ කති ලක්ඛණානි: සංචානං අව ලක්ඛණානි: සංඛ්ය ලක්ඛණඤා අසඬ්ඛතලක්ඛණඤා. සංචානං ඉමානි අව ලක්ඛණානි.

සංචානං කති ලකඛණාති: සංචානං ජ ලකඛණාති: සංඛතානං සංචානං උපපාදෙ පණුණුගති, වියෝ පණුණුගති, ඕනානං අණුණුථතනං පණුණුගති. අසඬඛතසක සංචාකා න උපපාදෙ පණුණුගති, න වියෝ පණුණුගති, න ඕතසක අණුණුථනනං පණුණුගති. සංචානං ඉමාති ජ ලකඛණාති.

සච්චානං තත් ලකඛණාති: සච්චානං දවාදස ලකඛණාති: දුකඛ-සච්චානං තත් ලකඛණාති: සච්චානං දවාදස ලකඛණාති: දුකඛ-සච්චසය උපපාදෙ පකුඤයත්, වියො පකුඤයත්, සීතසක අඤඤඋතතං පකඤඤයත්. සමූදයසච්චසත උපපාදෙ පකඤඤයත්, වියො පඤඤයත්, සීතසක අඤඤථනතං පඤඤයුගත්. මහානසච්චසා උපපාදෙ පඤඤයත්, වියො පඤඤයත්, සීතසක අඤඤථනතං පඤඤයුයත්. නිරොඛනච්චසක න උපපාදෙ පඤඤයුයත්, න වියො පඤඤයුයත්, න සීතසක අඤඤථනතං පඤඤයුගත්. සච්චානං ඉමාති අවාදස ලකඛණාති.

වතුනනං සච්චානං කති කුසලා, කති අකුසලා, කති අබාංකතා. සමූදයනවටං අකුසලං, මනාංසවටං කුසලං, නිරෝධයවටං අබාංකතං, දුකඛයවටං සියා කුසලං, සියා අකුසලං, සියා අබාංකතං.

සියා තීණ් සචවානි එකසවෙවන සඞ්ගනිතානි, එකසවවං තීහි සවෙවනි සඞ්ගනිතං වන්ටුවසෙන පරියායෙන.

සියාන් කථඤව සියා: යං දුකඛයවවං අකුසලං සමූදයසවවං අතුසලං, එවං අකුසලටේසන දෙව සවවානි එකසවෙවන සඞ්ගතිතානි, එකසවවං දවීති සවෙවති සඞ්ගතිතං. යං දුකඛසවවං කුසලං, මහාකළවවං කුසලං, එවං කුසලටේසන දෙව සවවානි එකසවෙවන සඞ්ගතිතානි, එකසවවං දරීති සවෙවති සඞ්ගතිතං. යං දුකඛසවවං අඛ්යාකතං, නිරෝධසවවං අඛ්යාකතං, එවං අබ්යාකතටෙයන දෙව සවවානි එකසවෙවන සඞ්ගතිතානි, එකසවාං දරීගී සවෙවති සඞ්ගතිතං එවං සියා තීණි සඩානි එකසවෙවන සඞ්ගතිතානි, එකසවාං තීති සවෙවති සඞ්ගතිතං විදුළුවසෙන පරියායෙනානි.

පටිසමහිදුමාගීය-සූහනදඛවගී-සභාඣථා

සතායන්නේ ලසාණෙයෝ සොනෙකා යත්: සතායත්නේ ලසාණ දෙසොකි: සබ්බනලකාණ යැ අසබ්බතලසාණ යැයි. මොහු සතායත්නේ දෙ ලසාණායෝ යි.

සතාගන්ගේ ලකෂණයෝ කෙනෙකා ගත්: සතාගත්ගේ ලකෂණයෝ සදෙනෙකි: සඬාත සතාගත්ගේ උතපාදය පැනෙයි, විනාශය පැනෙයි, සටන්පාපතයන්ගේ අනාථාහාව සඬාහාත ජරාව පැනෙයි. අසඬාතසතා-යාගේ උතපාදය නො පැනෙයි, විනාශය නො පැනෙයි, නිතානියෙන් සිටියනුගේ අභාථාහාවය නො පැනේ. මොහු සතායන්ගේ ස ලකෂණ යෝ යි.

සභාගත්ගේ ලකාණෙගෝ කෙතෙකැ යන්: සභාගත්ගේ ලකාණ දෙලොසෙකි: දුෘඛසතාගාගේ උතපාදය පැනෙයි, විනාශය පැනෙයි, සිටියහුගේ අනාථාභාවය පැනෙයි, සමුදයනනාගාගේ උතපාදය පැනෙයි, විනාශය පැනෙයි, සිටියහුගේ අනාථාභාවය පැනෙයි, මාගීසතායාගේ උතපාදය පැනෙයි, විනාශය පැනෙයි, සිටියහුගේ අනාථාභාවය පැනෙයි, නිරෝධසතායාගේ උතපාදය නො පැනෙයි, විනාශය නො පැනෙයි. නිතාන ගෙන් සිටියහුගේ අනාථාභාවය හෝ පැනේ. මොහු සතායන්ගේ දෙලොස් ලකාණෙගෝ යි.

සතර සභාගත් අතුරෙහි කුශලයෝ කෙතෙක් ද, අකුශලයෝ කෙතෙක් ද, අවාහකාතයෝ කෙතෙක් ද යත්: සමුදයසභාග අකුශල යැ, මාගීසභාගය කුශල යැ, නිරෝධසභාග අවහාකාත යැ, දුෘබසභාග කුශල ද වන්නේ යැ, අකුශල ද වන්නේ යැ, අවහාකාත ද වන්නේ යි.

ව සැතු වශයෙන් පගතියෙනේ සනාගයෝ තිදෙනෙක් එක් සනායෙකින් ගණනාලදහු ද වන්නාහ, එක් සනාගයක් තුන් සනාගෙකින් ගණනාලද ද වන්නේ යි.

සිංග ගනු; කිසෙයින් වන්නේ යෑ ගත්. යම් අකුශල වූ දුංඛසන×යෙක් වේ ද අකුශල වූ සමූදයසනාගෙන් වේ ද, මෙසෙයින් අකුශලා නීයෙන් සනාගෝ දෙදෙනෙක් එක් සනාගෙකින් ගණනාලදහ, එක් සනයදෙකෙක් තනාදෙකෙකින් ගණනාලද යෑ. යම් කුශල වූ දුංඛසනාගෙක් වේ ද කුශල වූ මාගීසනාගෙක් වේ ද, මෙසෙයින් කුශලානීයෙන් සනා යෙක දෙදෙනෙක් එක් සනාගෙකින් ගණනාලදහ. එක් සනාගෙක් සනා දෙකෙ-කින් ගණනාලද යෑ. යම් අවයාකෘත වූ දුංඛසනාගෙක් වේ ද අවයාකෘත වූ නිරෝධසනාගෙක් වේ ද, මෙසෙයින් අවයාකෘතානීගෙන් සනය දෙකෙ-කින් ගණනාලද යෑ. යම් අවයාකෘත වූ දුංඛසනාගෙක් වේ ද අවයාකෘත වූ නිරෝධසනයෙක් වේ ද, මෙසෙයින් අවයාකෘතානීගෙන් සනය දෙකෙකින් ගණනා අතයක් වේ ද, මෙසෙයින් අවයාකෘතානීගෙන් සනයෙක් පැවසයෙන් වේ දෙදෙ-නෙක් එක් සනයෙකින් ගණනාලදහ. එක් සනයයෙක් සනය දෙකෙකින් ගණනා ලද යෑ. මෙසෙයින් වසාවනයෙන් පයයිංගෙන් සනයෙන් තිදෙනෙක් එක් සනයෙකින් ගණනා දෙහ. එක් සනයගෙන් සනය ගෙකින් ගණනාලද යි. [සාවස්ගිදනං:]

"පුබෙබව¹ මෙ භිකාඛවේ සමෝඛාධා අනතිසම්බූදාධිසා බොබ්සතනසොව සනා එතදහොසි: කො තු බො රූපසා අසායද, කො අාදීනවෝ, කිං නිසාරණං, කො සෙදිකුය අසායද, කො අාදීනවෝ, කිං නිසාරණං. කො සඩාරානං අසායද, කො අාදීනවෝ, කිං නිසාරණං. කො විකුකුණසා අසායද, කො ආදීනවෝ, කිං නිසාරණං. කො විකුකුණසා අසායද, කො ආදීනවෝ, කිං නිසාරණංකි. තසා මගාං හිකාම එතදනොසි: 'ගං බො රූපං පරීචා උපපජාති සුබං නොමනසාං, අයං රූපසා අසායදේ, යං රූපං අනිචාං දුකබං." විපරනාමධාමං, අයං රූපසා ආදීනවෝ. යො රූපං මේ සැරාමේනයෝ ඡාක්දරාගපතානං, ඉදං රූපසා නිසාරණං. යං වෙදනං පරීචා -පෙ යං සැකකුං පරීචා -පෙ යං සඩාරේ පරීචා -පෙ යං විකුකුණං පරීචා උපපජාති සුබං සොමනසාං. අයං විකුකුණසා අසායදේ, යං විකුකුණං පරීචා උපපජාති සුබං සොමනසාං. අයං විකුකුණසා අසායදේ, යං විකුකුණං පරීචා දුකබං." විපරිභාමානයාං. අයං විකුකුණසා අසායදේ, යං විකුකුණං අනීවෝ දීකාබං". විපරිභාමා ඩමාං, අයං විකුකුණසා ආදීනවෝ. යො විකුකුණෙකමා ඡාකුරාමා ජනාවා පරෝ නාමානයා ඉදං විකුකෙදණසා නිසාරණා.

ගාවකීවකුවාහං තිකාබවේ ඉමෙසං පඤ්චනතං උපාදුනකාබිනාං එවං අඟාදකුව අඟාදතො ආදිනවකුව ආදීනවතො නිසාරණකුව නිසාරණතො යථානතං නාබහකැකුසිං, නෙව තාවාහං තිකාබවේ සදෙවකෙ ලොකො සමාරකො සබහමකො සඟාමණබාහාණියා පජාය සදෙවමනුඟාය 'අනුහතරං සමාසමෝබාගිං අතිසමබුදෙබා'තී³. පවවකැකුසිං. යතො ව බවාහං තිකාබවේ ඉමෙසං පඤ්චනතං උපාදුනකාඛානාං එවං අඟසාදඤ්ච අභාදතො ආදීනවකුව ආදීනවතො නිසාරණකාව නිසාරණතො යථාතුතං අබහණැකුසිං, අථාහං තිකාබවේ සදෙවමනුඟාය 'අනුකතරං සමායමෝබාග සසසමණබාහාවණියා පජාය සදෙවමනුඟාය 'අනුකතරං සමායමෝබාබං අතිසමබුදෙබා'ති පවචකැකුසිං. කැණකෙව පත මෙ දසානාං උදපාදී: 'අතුපපා මෙ වෙතොවිමූතති.¹ අයමනතීමා ජාති, නැතිදුනි පුනමහවො''ති a.

යං රූපං පම්චච උපපජාති සුබං සොමනාසාං අයං රූපසා අසාදුන් පහානපට්වෙඩො, සමුදයසවටං. යං රූපං අනිච්චං දුකබං * විපරිනාමධාමමං අයං රූපසා ආදීනවෝ නී පරිසැඤපට්වෙඩො දුකබනවටං. යො රූපසාමං ජනුරාශවිනායො ජනුරාශපානාංං ඉදං රූපසා නිසාරණතානී සචතිකිරියාපට්වෙඩො නිරොධසවටං. යා ඉමෙසු තීස ආනොසු දිටයි සම්කාෂපො වාවා කාම්මනොතා ආජ්චෝ වායාමෝ සති සමාධි තාවනාපට් වෙඩො මහානසවටං.

හං වේදනං පටිචව -පෙ- හං හණැඤං පටිචව -පෙ- හං සභාර පටිචව -පෙ- හං විණැඤණං පටිචට උපපජින් සුබං සොමනසාං අගං විණැඤ**ණාගා අඟාංදේ නි** පහානපටිවෙඩෝ සමූදයසවවං. හං විණැඤණං අනිචවං දූකබං² විපරිනාමධාමං අයං විණැඤ**ණාගා ආදීනවෙං**නි පරිඤඤපටිවෙඩෝ දුකඛසවචං. යො විණැඤණකමං ජනදරාගවිනයො ජනදරාගපපහානං ඉදං වීඤඤඤ**ණකෙ නිසාරරණ කනි සවජිකිරීයා පටිවෙ**නුවං නිරෝධකවවං. යා ඉමෙසු නීසු ආනොසු දිටසී සඞ්කපො වාවා කමානෙනා ආජීවො වායාමෝ සනි සමාධී භාවනාපටිවෙඩෝ මගාකවටං.

- 1. පුඩෙබ මජසං, සා, සි, PTS, ස. 2. නං දකාබං මජසං.
- 3. අතිසමබුළදබා සතා, PTS. 4. අකුපපා මේ විමුහති මජයං.
- 👔 බහදුෂංයුභභ තාරවනන.

[සැවැත්හිදන සි:]

''මහණෙති, සමෛබාඛියෙන් පෙර මෑ සඵීගමීයන් පුතිවෙබ නො කල බොබිසතා වූ මැ මට මෙ බඳු පරිවිතකීයෙක් විය: රූපශාගේ ආසවාද කවර, ආදීනව කවට, නිසසරණ කවර, වෙදනාවගේ ආසවාද කවර, ආදීනව කවර, නිසසරණ කවර. සංඥවගේ අංසවාද කවර, ආදිනව කවර, නිසස-රණ කවරැ. සංසකාරයන්ගේ ආසවාද කවරැ, ආදීනව කවරැ, නිසසරණ කවරැ. විඥනයාගේ ආසාද කවරැ, ආදීනව කවරැ. නිසාරණ කවරෙයැ'යි. මහණෙනි, ඒ මට මේ බඳු සිතෙක් විය: රූපය පිණිත යම් සුවයෙක් සොම්-හසෙක් උපදී ද මේ රූපයාගේ ආසවාද වෙයි. යම් රූපයේක් අනිතා දුංඛ විපරිණාමසාවනාව ඇත්තේ වේ ද මේ රූපයාගේ ආදීනව වෙයි. රූපයෙහි ගම් ඡනුරාග සංචරණයෙක් ඡනුරාගයාගේ දුරු කිරීමෙක් වේ ද මේ රූප-යාගෝ නිසාරණය වෙයි. වෙදනාව පිණිස යම ... සංඥුව පිණිස යම් ... සංසකාරයන් පිණින යම් ... විශූනය පිණිස යම් සුවයෙක් සොම්නසෙක් වේද, මේ විඥනයාගේ ආසාද් වෙයි, යම් විඥිනයෙක් අනිතා දූ:බ විපරිණාම සවහාව වේ ද, මේ විඥ නගාගේ ආදීනව වෙයි. විඥ නගෙහි ගම් ඡ ඤරාගසංචරණයෙක් ඡ ඤරාගයාගේ දුරු කිරීමෙක් වේ ද, මේ විඥනයාගේ නිසසරණය වේ.

මහණෙනි, ගම්නාක් මම මේ පංඤාපදනසකානියන් නේ මෙසෙයින් ආසාදය ද ආසාද හෙයින් ආදීනවය ද ආදීනව හෙයින් නිසායරණය ද නිසායරණ ශෙයින් ඇති සැටියෙන් පුතිවේට හො කොලෙම් ද, මහණෙති මම ඒ තාක් දෙවියන් සතින මරුන් සතින බඹුන් සතින අවකාශ ලොකයෙනි මහණ බමුණන් සතින දෙවිමිනිසුන් සතින සතනවලොක-යෙනු 'නිරුතතර වූ සමාක් සමෝබායිය පුතිවෙට කෙලෙම්' නො මැ පිළින කෙලෙම්. වැලින් මහණෙනි, යම් කලෙක මම මේ පඤෝවාපාද-හසකානියන් ගේ මෙනෙයින් ආසාදය ද ආසාද හෙයින් ආදීනාවය ද ආදීනව හෙයින් නිසායරණය ද නිසාරණ හෙයින් ඇතී සැටියෙන් පතිවෙට කෙලෙම් ද, මහණෙනි, එකල්හි මම දෙවියන් සහිත මරුත් සතින බඹුන් සහින අවකාශලොකයෙහි මහණ බමුණන් සහිත දෙවි මනිසුන් සහින සතනලොකයෙහි 'නිරුතනර වූ සමයක් සමෝබායිය (සමීඥතාඥනය) පුතිවෙට කෙළෙම්' පිළින කෙලෙම්. දශීන සහානා පතාවෙකමණඥනය ද මට උපන. මාගේ අහීත්ඵල විමුකනිය අකොපෙ වෙයි. මේ පශවීම වූ සකනාපුවානනිය වෙයි. දෙන් පුනගීවයෙක් නැතැ''යි.

රුපය පිණ්ස යම් සුවයෙක් සොම්නසෙක් උපදී ද මේ රුපයාගේ ආසාද ය'සි පුහාණ පුහිවෙබය සමුදයසතා වෙයි. යම් රුපයෙකේ අනිතා දෑබ විපරිණාම සානාව වේ ද මේ රුපයාගේ ආදීනව ය'සි පරිඥපතිවෙබය දුෘඛසතා වෙයි. රුපයෙකි යම් ජනුරාශයංචරණයෙක් ජනුරාශයාගෝ දුරු කිරීමෙක් වේ ද මේ රුපයාගෝ නිසාසරණයෙක් සාසාත්තියා පුතිවෙබය නිරෝධකතා වේ. මේ තුත් නැත්ති යම් දුෂටියක් සමාකලපයෙක් වචනයෙක් කම්නතායෙක් ආජීවයෙක් වනායාම-යෙක් සමෘතියක් සමාධ්යෙක් වේ ද (මේ මාගීනාවනා සඬ්ඛානත) මානී-සතාපුතිවෙබය මාගීසතා වේ.

වෙදනාව පිණ්ස ගම් (සුවගෙක්) ... සංඥව පිණ්ස ගම්... සංසාරයන් පිණ්ස ගම් ... විඥනය පිණ්ස යම සුවගෙක් සොමනසෙක් උපදී ද මෙ විඥනයාගේ ආසාදය'යි පුහාණපතිවෙබය සමූදයයනා වෙයි. ගම් විඥන-යෙක් අනිතා දුම විපරිණාම සවභාව වේ ද මේ මිඥනයාගේ ආදීනවය'යි පරිඥපුතිවෙබය දුමෙසනා වෙයි. විඥනයෙහි යම ඡනුරාගවිනයෙක් ඡනැ-රාහපුහාණයෙක් ඇද්ද මේ විඥනයොගේ නිසාරණ යැ'යි සාකානත්කියා-පතිවෙබය නිරෝධසනාය වේ. මේ තුන්තැන්හි යම ද පටියක් සමාකලප-යෙක් වඩනයෙක් කම්නතායෙක් ආජීවයෙක් වාහයාමයෙක් සමාතියක් සමාබයෙක් වේ ද මේ තාවනාපතිවෙබය මානීසනා වේ. සව්ව හති.1 කතිහාකාරෙහි සවිවං: එසන වෙර්න පරිගාන වෙර්න පට්වෙබ ටෝන.

කථං එසනටෙයන සවා: ජරාමරණං කිංනිදනං, කිංසමූදයං, කිංජාතිකං, කිංපහවනති එවං එසනටෙයන සවවං.

ජරාමරණං ජාතිනිදනං, ජාතිසමූදයං, ජාතිජාතිකං ජාතිපපහවක එවං පරියාකරෝන සචවං. ජරාමරණඤව පජානාතී, ජරාමරණසමූදයඤව පජානාති, ජරාමරණනිරොඛඤව පජානාති, ජරාමරණනිරොඛනාමිනිං පටිපදඤව පජානාකී, එවං පටිවෙඛටෝන සචවං.

ජාත් කිංතිදනා, කිංසමූදයා, කිංජාතිකා, කිංපනවාති එවං එසනවෙඪන සටවං. ජාත් හවනිදනා, හවසමූදයා, හවජාතිකා, හවපපහාවාති එවං පරිශාහවෙඪන සටවං. ජාතිඤව පජානාති, ජාතිතමුදයඤව පජානාති, ජාතිතිරොධඤව පජානාති, ජාතිතිරොධනාමිනිං පටිපදඤව පජානාති, එවං පටීවෙඩවෙඪන සඩවං.

හවෝ කිංනීදනො. කිංසමුදහෝ, කිංජාතිකෝ කිංපහවවෝ හි එවං එසනටෙස්න සච්චං. හවෝ උපාදනනීදනෝ, උපාදනසමුදහෝ, උපාදන ජාතිකෝ, උපාදනපහවෝති එවං පරිනාහවෙස්න සච්චං, භවකුච පජානාති, හවසමුදයකුව පජානාති, හවනීරෝධකුව පජානාති, හව-නිරෝධනාමිනිං පරිපදකුව පජානාති. එවං පරිවෙඩටෙස්න සච්චං.

උපාදනං කිංතිදනං, කිංසමූදයං, කිංජාතිකං, කිංපහවනති එවං එසනටේසන සචවං, උපාදනං තණනාතිදනං තණනාසමූදයං තණනා-ජාතිකං, තණනාපහවනති එවං පරිශාහඩෝන සචවං. උපාදනඤා පජානාතී, උපාදනසමූදයඤාව පජානාතී, උපාදහනිරෝඛඤාව පජානාතී, උපාදනනිරෝඛනාමිනීං පටිපදඤාව පජානාතී. එවං පටීවෙඩවෝන සචවං.

තණහා කිංනිදනා, කිංසමූදයා, කිංජාතීකා, කිංපහවා'හි එවං එස-නටෝහ සච්චං. තණහා වෙදනානිදහා වෙදනාසමූදයා, වෙදනා ජාතිකා, වෙදනාපහවා'ති එවං පරිශාහටෝහ සච්චං. තණහඤව පජානාති, තණහා සමූදයඤව පජානාති, තණතානිරොධඤව පජානාති, තණහානීරොධනාමීනිං පටීපදඤව⁸ පජානාති, එවං පටිවෙඩවෝන සච්චං.

^{1. &#}x27;සවවනත්' නායිපොළුකෙ හ දිසාත්

^{2.} ගාමන්පට්අදයුව - PTS.

සට්ටා යනු: කිහි අයුරෙකින් සතා වෙයි යන්: එෂණාවීයෙන පරිගුහාවීයෙන පුතිවෙඩාවීයෙනි.

කිසෙසින් එෂණාණීගෙන් සතා වෙයි යත්: ජරාමරණය කුමක් නිදන කොට ඇත්තේ ද කුමක් සමුදය කොට ඇත්තේ ද කුමක් ජාති කොට ඇත්තේ ද කුමක් පුතව කොට ඇත්තේ දු'යි මෙසෙයින් එෂණාණී– ගෙන් සතා වෙයි.

ජරාමරණය ජාතිය නිදන කොට ඇත්තේ යැ, ජාතිය සමුදය කොට ඇත්තේ යැ, ජාතිය ජාති කොට ඇත්තේ යැ, ජාතිය පුහුව කොට ඇත්තේ යැ'යි මෙසෙයින් පරිනුහාළුයෙන් සතා වෙයි. ජරාමරණය ද දනගනියි, ජරාමරණසමුදය ද දනගනියි, ජරාමරණනිරොඛය ද දනගනියි, ජරාමරණතිරොඛයාමනීපුනිපදව ද දනගනී. මෙසෙයින් පුනිවේඛාළුයෙන් සතා වේ.

ජාතිය කුමක් නිදහ කොට ඇත්තී ද, කුමක් හමුදය කොට ඇත්තී ද, කුමක් ජාති කොට ඇත්තී ද, කුමක් පුහව කොට ඇත්තී ද'යි මෙසෙයින් එෂණාණීකෙන් සභා වෙයි. ජාත්ය හවය නිදහ කොට ඇත්තී යැ, භවය සමුදය කොට ඇත්තී යැ, හවය ජාති කොට ඇත්තී යැ, භවය පුහව කොට ඇත්තී යැ'යි මෙසෙයින් පරිහුභාණීයෙන් සභා වෙයි. ජාතිය ද දූනගනියි, ජාතිසමූදය ද දූනගනියි, ජාතිනිරෝධය ද දූනගනියි, ජාතිනිරෝධනාමිනී පුතිපදාව ද දූනගනී. මෙසෙයින් පුනිවෙඩාණීයෙන් සභා වේ.

හවග කුමක් නිදන කොට ඇත්තේ ද, කුමක් සමුදග කොට ඇත්තේ ද, කුමක් ජාති කොට ඇත්තේ ද, කුමක් පුහව කොට ඇත්තේ දු' යි මෙසෙ-යිත් එෂණා ඕයෙන් සතා වෙයි, හවය උපාදනය නිදන කොට ඇත්තේ යෑ, උපාදනය සමුදය කොට ඇත්තේ යෑ, උපාදනය ජාති කොට ඇත්තේ යෑ, උපාදනය පුහව කොට ඇත්තේ යෑ, උපාදනය ජාති කොට ඇත්තේ සතා වෙයි, හවන ද දනගනියි, හවසමුදය ද දනගනීයි, හවනිරෝධය ද දනගනියි, හවන්රෝධගාමිනීපුතිපදුව ද දනගනී. මෙසෙසින් පුනිවෙධාණී-යෙක් සතා වේ.

උපාදනය කුමක් නිදන කොට ඇත්තේ ද, කුමක් සමූදය කොට ඇත්තේ ද, කුමක් ජාති කොට ඇත්තේ ද, කුමක් පුනව කොට ඇත්තේ ද' යි මෙසෙයින් එමණොතීයෙන් සතය වෙයි, උපාදනය තෘෂණාව නිදන කොට ඇත්තේ යෑ, තෘෂණාව සමූදය කොට ඇත්තේ යෑ, තෘෂණාව ජාති කොට ඇත්තේ යෑ, තෘෂණාව පුහුව කොට ඇත්තේ යෑ, තෘෂණාව ජාති කොට ඇත්තේ යෑ, තෘෂණාව පුහුව කොට ඇත්තේ යෑ යි මෙසෙයින් පරිගුනාතීයෙන් සතය වෙයි. උපාදනය ද දනගනියි, උපාදනයමුදය ද දහගනියි, උපාදන නිරෝධය ද දනගනියි, උපාදනන්රෝධයාමනීපතිපදව ද දනගනී. මෙසෙයින් පුතිවෙඩානීයෙන් සතය වේ.

තාෂණාව කුමක් නිදන කොට ඇත්තී ද, කුමක් සමූදය කොට ඇත්තී ද, කුමක් ජාති කොට ඇත්තී ද, කුමක් පුතුව කොට ඇත්තී ද' ශි මේසෙයින් එෂණා ඒගෙන් සතා වෙයි. තාෂණාව වෙදනාව නිදන කොට ඇත්තී යෑ, වෙදනාව සමූදය කොට ඇත්තී යෑ, වෙදනාව ජාති කොට ඇත්තී යෑ, වෙදනාව පුතුව කොට ඇත්තී යෑ' යි මෙසෙයින් පරිනුහා ඒගෙන් සතා වෙයි. තාෂණාව ද දනගනියි, තාෂණා කිදුය ද දනගනියි, තෘෂණා තිරොධය ද දනගනියි, තෘෂණාතිරොධානාමනීපතිපදාව ද දනගනී. මෙසෙයින් පුතිවෙඩා ඒකෙන් සතා වේ.

පටිසමහිදුමගෙහා-සූගනදඩවගහ-සච්චකථා

වෙදහා කිංනියනා, කිංසමූදයා, කිංජාතිකා, කිංපහවාති එවං එය-නටේඪන සචවං, වෙදනා එසානියනා එසාසමූදයා, එසාජාතිකා, එසා-පහවාති,¹ එවං පරිශාහටෙඪන සචවං, වෙදනඤව පජානාති, වෙදනා-සමූදයඤව පජානාති, වෙදනානිරෝධඤව පජානාති, වෙදනානිරෝධගාමිනී පටිපදඤව පජානාති, එවං පටිවෙඩාටෝන සච්චං.

එසො කිංතිදනො කිංසමූදගො, කිංජාතිකො, කිංපහවොති එවං එතනටෙයන සචවං. එහො සලාගතනනිදනො, සලාගතනසමූදගො, සලාගතනජාතිකො, සලාගතනපහවොති එවං පරිශාහවෙයන සචවං. එසාදො පජානාති, එකුසමුදගඤා පජානාති, එසානිරෝඛඤා පජානාති, එසානීරෝඛගාමනී පරිපදඤා පජානාති, එවං පරිවේඛටෝහන සචවං.

සලාශතනං කිංතිදනං, කිංසමූදශං, කිංජාතිකං, කිංපහවනයි එවං එයනටොත සච්චං. සලාශතනං නාමරූපතිදනං' නාමාරූපසමූදශං, නාමරූපජාතිකං, නාමරූපපහවනති එවං පරිශා ටෝහ සච්චං. සලාශත-නඤා පජානාතී, සලාශතනයමූදශඤා පජානාතී, සලාශතනනිරොඛඤා පජානාතී, සලාශතනනිරොඛකාමිනීපටිපදඤා පජානාති, එවං පටි-වෙඩටොහ සච්චං.

භාමරූපං කිංනිදනං, කිංසමූදයං, කිංජාතිකං කිංපහවනති එවං එසනටෙයන සච්චං. නාමරූපං විණැකුණනිදනං, විණැකුනසමූදයං, විණැකුණ ජාතිකං, විණැකුණපහවනති එවං පරිභාහටෙයන සච්චං. නාමරූපඤව පජානාතී, භාමරූපසමූදයඤව පජානාතී, නාමරූපනිරොඛඤව පජානාති, නාමරූපනිරෝඛනාමනී පරිපදඤව පජානාතී, එවං පරිවෙඛටෙයන සච්චං.

විණැඤුණා කිංතිදනා, කිංසමුදයං, කිංජාතිකාං, කිංපහවනති එවං එසනටෙහන සචවං. මිණැඤුණං සඬාරතිදනං, සඬාරසමුදයං, සඬාර-ජාතිකාං, සඬාරපහවනති එවං පරිශාහටෙහන සචවං, මිණැඤුණඤව පජානාති, මිණඤුණතමුදයඤව පජානාති, මිණැඤුණතිරොඛඤව පජානාති, මිඤඤුණනිරොඛනාමනී පටිපදඤව පජානාති, එවං පටිවේඛටෙහන සචවං.

^{1 .}එසසපපතවානි - මජකං.

පටිසමහිදුමාගීය-යුගනදා චග්-සතෳකථා

වෙදනාව කුමක් නිදන කොට ඇත්තී ද, කුමක් සමූදය කොට අත්තී ද, කුමක් ජාති කොට ඇත්තී ද, කුමක් පුතව කොට ඇත්තී ද' යි මෙසෙයිත් එෂණාසීකෙන් සහා වෙයි. වෙදනාව සංශ්ය නිදන කොට ඇත්තී කෑ, සංශ්ය සමූදය කොට ඇත්තී කෑ, සංශ්ය ජාති කොට ඇත්තී කෑ, සංශ්ය පුතව කොට ඇත්තී කෑ' යි මෙසෙසින් පරිහුතාසීකෙන් සතා වෙයි. වෙදනාව ද දූනගනියි, වෙදනාසමූදය ද දූනගනියි, වෙදනාන්රෝධය ද දූනගනියි, වෙදනාන්රෝධනාමනීපුතිපදාව ද දූනගනී. මෙසෙසින් පුති-වෙඩාසීකෙන් සතා වේ.

සංක්ය කුමක් නිදන කොට ඇත්තේ ද, කුමක් සමූදය කොට ඇත්තේ ද, කුමක් ජාති කොට ඇත්තේ ද, කුමක් පුහුව කොට ඇත්තේ ද' යි මෙසෙයින් එමණාණීයෙන් සතා වෙයි. සංශ්ය මඩායතනය නිදන කොට ඇත්තේ යෑ, මඩායතනය සමූදය කොට අත්තේ යෑ, මඩායතනය ජාති කොට ඇත්තේ යෑ, මඩායතනය පුහුව කොට ඇත්තේ යෑ' යි මෙසෙයිත් පරිගුහාණීයෙන් සතා වෙයි. සංශ්ය ද දනගනියි, සංශ්යමූදය ද දනගනීයි, සංශ්නිරෝධය ද දනගනියි, සංශ්නිරෝධගාමනීපුතිපදුව ද දනගනී. මෙසෙයින් පුතිවෙඩාණීයෙන් සතා වේ.

මඩාගතනය කුමක් නිදහ කොට ඇත්තේ ද, කුමක් සමුදය කොට ඇත්තේ ද, කුමක් ජාති කොට ඇත්තේ ද, කුමක් පුහුව කොට ඇත්තේ දේ ශි මෙසෙසිත් එෂණානීගෙන් සතා වෙයි. මඩාගතනය නාමරූපය නිදහ කොට ඇත්තේ යැ, නාමරූපය සමූදය කොට ඇත්තේ යැ, භාමරූපය ජාති කොට ඇත්තේ යැ, නාමරූපය පුමුදය කොට ඇත්තේ යැ, භාමරූපය ජාති කොට ඇත්තේ යැ, නාමරූපය පුමුව කොට ඇත්තේ යෑ ශි මෙසෙසිත් පරිහුහානීගෙන් සතා වෙයි. මඩාගතනය ද දූනගනියි, මඩාගතනසමූදය ද දූනගනියි, මඩාගතනන්රෝඩය ද දූනගනියි, මඩාගතන නිරෝඩගාමනීපුතිපදුව ද දූනගනී. මෙසෙසින් පුතිවෙතානීකෙන් සතා වේ.

නාමරූපය කුමක් නිදන කොට අඟ්තේ ද, කුමක් සමූදය කොට ඇත්තේ ද, කුමක් ජාති කොට ඇත්තේ ද, කුමක් පුහුව කොට අත්තේ ද' සි මෙසෙසින් එෂණා හියෙන් සතා වෙසි. නාමරූපය විඥනය නිදන කොට ඇත්තේ යෑ, විඥනය සමූදය කොට ඇත්තේ යෑ, විඥනය ජාති කොට ඇත්තේ යෑ, විඥනය පුහුව කොට ඇත්තේ යෑ' සි මෙසෙසින් පරිගුහා හියෙන් සතා වෙසි. නාමරූපය ද දූනගනියි, නාමරූපයමුදය ද දූනගනියි, නාමරූපනිරෝධය ද දූනගනියි, නාමරූපතිරෝධයාම හිපුනි-පදුව ද දූනගනී. මෙසෙසින් පුතිවෙඩා හිසෙන් සතා වේ.

විඥ නග කුමක් නිදන කොට ඇත්තේ ද, කුමක් සමුදග කොට ඇත්තේ ද, කුමක් ජාති කොට ඇත්තේ ද, කුමක් පුහව කොට ඇත්තේ ද' යි මෙසෙසින් එෂණානීගෙන් සහා වෙසි. විඥ නය සංසාරගත් නිදන කොට ඇත්තේ ගෑ, සංසාරගන් සමුදග කොට ඇත්තේ යෑ, සංසාරගන් ජාති කොට ඇත්තේ යෑ, සංසාරගන් පුහුව කොට ඇත්තේ ගෑ සි මෙසෙසින් පරිහුහානීගෙන් සහා වෙසි. විඥ නග ද දනගනිසි, විඥ නසමුදග ද දනගනීයි, විඥ නන්රොඩය ද දනගනියි, විඥ නන්රෝඩගාමනීපත්පදාව ද දනගනී. මෙසෙසිත් පුතිවෙඩානීගෙන් සහා වේ. සභාරා කිංහිදනා, කිංසමූදයා, කිංජාතිකා, කිංපනවාති එවං එසනවෙහන සචවං. සභාරා අව්ජානිදනා, අව්ජාසමූදයා, අව්ජා-ජාතිකා, අව්ජාපනවාති එවං පරිකාවෙසන සචවං. සභාරෙ ව පජානාති, සභාරසමූදයඤාව පජානාති, සභාරනිරොඩඤාව පජානාති, සභාර– නිරොඛනාමිනී පටිපදඤාව පජානාති, එවං පටිවේඛටෝන සචවං.

ජරාමරණං දුකඛසවවං, ජාතිසමූදයසවවං, උතිතනමට නිසාරණා තිරොඛසවවං, නිරොඛපජානනා1 මඟාසවවං, ජාති දුකඛසවවං, හවො සමූදයසච්චං, උභිතතම්පී නිසසරණං නිරෝධසච්චං, නිරෝධපජාතනා මහතසච්චං. හවෝ දුක්ඛසච්චං, උපාදුනං සමූදයසච්චං, උතිතනම්පි නිසසරණං නිරොඛසම්වං, නිරොඛපජානනා මහාසමවං. උපාදනං දුක්ඛසම්වං, කණහා සමූදයසවවං, උභිතතමයි නිසාගරණං නිරෝඛසවවං, නිරෝඛපජානනා මඟාසච්චං. තණතා දක්ඛයාවවං වේදනා සමූදයසවවං, උභිතතම් නිසසරණං නිරොබසච්චං, නිරොඛපජානනා මහාගසච්චං. වෙදනා දුකකු සිවං, එසෙසා සමූදයසවාං උතිනතුම්පි නිසාගරණං නිරොධසවවං, නිරොධපජානනා මගය-එසෙසා දුකඛයම්වං, සලාගතනං සමූදයසව්වං, උභිතනම්පි සච්චං. නිසසරණං නිරෝඛසවවං, නිරෝඛපජානනා මශාසවවං. සලාගතනං දකක සවවං, නාමරුපං සමූදගසවවං, උතිතතමයි නිසසරණං නීරොඛසවවං, න්රොඛපජානනා මඟාසවවා. නාමරූපං දුකුබු සවවං, විණුඤණං සමූදය-සවවං, උභිනතමට කිසසරණං නිරොඛසවවං, නිරොඛපජානනා මහාසවවං. විකැකැණං දුකාබසච්චං, සඬබාරං සමුදයසච්චං, උභිතනම්පි නිසසරණං නිරොබසච්චං, නිරොබපජානනා මහාසච්චං. සඬාරා දක්ඛයවටං, අව්ජජා සමුදයසච්චං, උතිතනම්පි නිසාරණං නිරොඛසච්චං, නිරොඛපජානනා මඟකසච්චං.

ජරාමරණං දුක්ඛසවවං, ජෘතී සියා දුක්ඛසවවං සියා සමූදයසවවං,² උභිතතමට නිසාරණං නිරොඛසවවං, නිරොඛපජානනා මශාකසවවං. ජාති දුක්ඛසවවං, තුවො සියා දුක්ඛසවවං සියා සමූදයසවවං, උභිතතමට නිසාරණං නිරොඛසවවං, නිරොඛපජානනා මශාකචවං - පෙ- සභ්ඛාරා දුක්ඛසවවං, අවිජරා සියා දුක්ඛසවවං, සියා සමූදයසවවං, උභිතතමට නිසාරණං නිරොඛනවවං, නිරොඛපජානනා මශාකචවතා.³

ශව්ව කථා සම්තතා.

තෘණ**වාරං**

න් රොධපපරංකතා - මජකං, සහා 2. ඒරංමරණං සිසා දුකාඛනව්වං සිසා සමුදසසාවවං මර්තං. ඒරාමරණං දුකාඛනව්වං සිතා සමුදසස - සී 3 'සඬ්ඛාරා දුකාඛනව්වං? සාව උර්භෝසානං - මජකං - කාවර්ච සිතල පොහර කොපු ච නා දිසාන්න්

සංසකාරයෝ තුමක් නිදහ කොට ඇත්තාහු ද, කුමක් සමුදය කොට ඇත්තාහු ද, කුමක් ජාති කොට ඇත්තාහු ද, කුමක් පුහව කොට අත්තාහු ද' ශි මෙසෙයින් එෂණාතීයෙන් සතා වෙයි. සංසකාරයෝ අවිදුව නිදන කොට ඇත්තාහු යැ, අවිදුව සමුදය කොට ඇත්තාහු යැ, අවිදුව ජාති කොට ඇත්තාහු යැ, අවිදුව පුහව කොට ඇත්නාහු යැ' ශි මෙසෙයින් පරිහුහාතීයෙන් සතා වෙයි. සංසකාරයත් ද දහගනියි, සංසකාරසමුදය ද දහගතියි, සංසකාරන්රෝධය ද දහගනියි, සංසකාරතිරෝඛගාමනීපුති– පදුව ද දහගනී. මෙසෙයින් පුතිවෙඩාතීයෙන් සතා වේ.

ජරාමරණය දුෘඛසතය හැ, ජාතිය සමූදයසතා යැ, දෙදෙනාගේ මැ නිසාරණය නිරොධසතා යැ, (ආලබානකරණයෙන්) නිරොධා දනගැනීම මාගීසතා යි. ජාතිය දුෘඛසතා සැ, භවය සමුදයසතා සැ, දෙදෙනාගේ මැනිසාරණය නිරෝධසතා හැ, නිරෝධය දූභගැනීම මාගීසතා යි. භූවය දුාබසතා ගැ, උපාදනය සමුදය සතා යැ, දෙදෙනාගේ මැ නිසාරණය නිරෝධසතා යැ, නිරෝධය දනගැනීම මාගීසතා යි. උපාදනය දුංඛ සතා සැ, තෘෂණාව සමූදයසතා සැ, දෙදෙනානේ මැ නිසසරණය නිරෝඛ ສວາສ ແາ, නිරෝගය දුන හැනීම මාගී ສວາສ යි. කෘෂණාව දුෘඛ සතා ແ, වෙදනාව සමූදයසතා යැ, දෙදෙනාගේ මැ නිසාරණය නිරෝධනතා යැ, නිරෝගය දූනගැනීම මාගීසතා යි. වෙදනාව දුෘඛනතා යැ, සපශීශ සමුද්යසනා හැ, දෙදෙනාගේ මෑ නිසාරණය නිරෝඛනතා යෑ, නිරෝඛය දුනාගැනීම මාගීසනා යි. සපශීය දුෘඛසනා යැ, මඩායනනය සමූදයෙනා ගැ, දෙදෙනාගෝ මෑ නිසසරණය නිරෝඛනතා යැ, නිරෝඛය දැනගැනීම මාගීසතා යි. ඔඩාගතනය දුඃඛසතා සැ, භාමරුපය සමුදයසතා සැ, දෙදෙනාගේ මෑ නිසාරණය නිරොඛසතා යෑ, නිරොඛය දූනගැනීම ອາທຶສສາ ຜີ. ອາອິວເບຜ ຊະລິສສາ ທະ, ອິຊຸລາ ສອູຊຸລສສາ ຫະ, ຊະຊະສາ නේ මෑ නිසාසරණය නිරොඛසතා සැ, නිරොඛය දූනගැනීම මාගීසතා සි. විඥනග දුෘඛසතා ගැ, සංසාාරයෝ සමූදයසතා ගැ, දෙදෙනාගේ මැ නිසසරණය නිරෝඛසතා සැ, නිරෝඛය දූනගැනීම මාගීසතා යි. සංසකා-රයෝ දු බනතා සැ, අවිද ව සමූදය සතා සැ, දෙදෙනානේ මෑ නිසාරණය නිරෝධ සතා සැ, නිරෝඛය දූභගැනීම මාගීසතා යි.

ජරාමරණය දුঃඛසතා හැ, ජාතිය දුඃඛසතා ද චන්නේ යැ, සමූදය සතා ද වන්නේ යැ, දෙදෙනායේ මැ නිසාරණය නිරොධසතා යැ, නිරොධය දනගැනීම මාගීසතා යි. ජාතිය දුඃඛසතා යැ, භවය දුඃඛසතා ද චන්නේ යැ, සමූදයසතා ද චන්නේ යෑ, දෙදෙනාගේ මෑ නිසාරණය නිරොධසතා යැ, සමූදයසතා ද චන්නේ යෑ, දෙදෙනාගේ මෑ නිසාරයෝ දුඃඛසතා යැ, අවිදූව දුඃඛසතා ද චන්නේ යැ, සමූදයසතා ද චන්නේ යැ, දෙදෙනායේ මෑ නිසාරණය නිරොධසතා යැ, නිරෝධය දූභගැනීම මාගීසතා යයි.

ශතාකථා නිමි.

2. 3

බොජඣඬහතථා

[සෘවප්ෂිනිද නං:]

'සතතීමෙ තිකබවේ බොජකිඞ්හා. කතා මේ සතත: සතිසවෛාජකිඞේහා ඩම්මවිච්යසමොජකිබේහා විරියසමෝාජකිඞේහා පීතිසමෛාජකිඞේහා පසාදතිසමෛාජකිඩෙහා සමාගිසමෝාජකිඞේහා උපෙකබාසමෛාජකිඞේහා ඉමේ බො තිකබවෙ සතත බොජකිඞ්හා.ª

බොජඣඩාගත් කෙනුවෙරාන බොජඣඞගා, බොධාය1 සංවතතනතීක් බොජඣඞාගා, බුජඣනතීත් බොජඣඞගා, අනුබුජඣනතීත් බොජඣඞාගා, පට්බුජඣනතීත් බොජඣඞාගා, සමබුජඣනතීත් බොජඣඞාගා.

වුජඣනටොසන බොජඣඞහා, අනුබුජඣනටොසන බොජඣඞහා, පට්-වුජඣනටොසන බොජඣඞහා, සම්බුජඣනටොසන බොජඣඞහා.

බොධෙනාහිති බොජඣඞහා, අනුබොධෙනාහිතී බොජඣඞහා, පටි-බොධෙනාහීති බොජඣඞහා, සමබොධෙනාහීතී බොජඣඞහා.

බොඩනටෙහන බොජඣඞහා, අනුබොඩනවෙහන බොජඣඞහා, පටි-බොඩනටෙහන බොජඣඞහා, සමෙබාධනටෙහන බොජඣඞහා.

බොගිපකකිශටෙගන බොජඣඞිගා, අනුබොගිපකකිශටෙගන බොජඣඞිගා, පටීබොගිපකකිශටෙහන බොජඣඞිගා, සමේබාගිපකකිශටෙහන බොජඣඞිගා.

වුද්ධිලාභවේඪන² බෞජඣඞහා බුද්ධිපටිලාභවේඪන³ බෞජඣඞහා, බුද්ධිරොපනටේඪන බෞජඣඞහා, බුද්ධිඅභිරොපනටෙඪන බෞජඣඞහා, බුද්ධිපාපනටේඪන⁴ බෞජඣඞහා, බුද්ධිසමපාපනටෙඪන බෞජඣඞහා.

මූලටේඪන බෞජකිඞ්හා, මූලවරියටෙඪන බෞජකිඞ්හා, මූලපරිහා-හටේඪන බෞජකිඞ්හා, මූලපරිවාරටෙඪන බෞජකිඞ්හා, මූලපරිපූරටෙඪන බෞජකිඞ්හා, මූලපරිපාකටෙඪන බෞජකිඞ්හා, මූලපටිසමහිදටෙඪන බෞජකිඞ්හා, මූලපටීසමහිදපාපනටෙඪන බෞජකිඞ්හා, මූලපටිසමහිදය වසීහාවටෙඪන බෞජකිඞ්හා, මූලපටීසමහිදය වසීහාවපාතානාවයි බෞජකිඞ්හා.

හෙතුටෙහත බොජඣඞහා, හෙතුව්රියටෙහත බෞජඣඞහා, හෙතු-පරිකාහටොහන බෞජඣඞහා, හෙතුපරිවාරටොහන බෞජඣඞහා, හෙතු-පරිපූරටොහන බෞජඣඞහා, හෙතුපරිපාකටෙහන බොඞහඞහා, හෙතුපටි-සමහිදටොහන බෞජඣඞහා, හෙතුපටිසමහිදපාපනටෙහන බෞජඣඞහා, හෙතුපටිසමහිදය වසීභාවටොහන බෞජඣඞහා, හෙතුපටිසමහිදය වසී-භාවපපතනානමට බෞජඣඞහා.

a බෞජඣඞගස•සුතත

¹ බොහිගා - සාසා

² බුදබිලත කටෝක - මිජසං, ස.

³ බුදබිපට්ලභනදෙයික - මජසං,

⁴ පෘපුණකටේයක - මජිකං. ස. පාපටේයක - සී

⁵ පරිපූරනවෙයක - මජසං, ස.

2. 3

බොඛාඞග කථා

[සැවැන්ගිද න සි:]

් මහණොති, මේ බොඛාභාගයේ සත් දෙනෙකි: කවර සත්දෙනෙකා ගත්: සමෘතිසමේබාඛාභාග යැ බණීවිමයසමේබාඛාභාග ස්ගායීසමේබාඛාභාග යැ දීතිසමේබාඛාභාග යැ පුලුබි සමබොඛාභාග යැ සමාධීසමේබාඛාභාග යැ උපෙසාසා සමේබාඛාභාගයි. මහණොති, මොහු සත්දෙන බොඛාභාගයෝ යි.

බොජකාඩාගා යනු කවර අරාතින් බොබාඩාග වෙති යන්: අවබොඛය පිණ්ඩ පවතින් නු'යි බොඛාඩාග යැ අව්බොඛ කෙරෙන් නු'යි බොඛාඩාග යැ, අනුබොඛ කෙරෙන් නු'යි බොඛාඩාග යැ, පුතිබොඛ කෙරෙන් නු'යි බොඛාඩාග යැ, මොනොවට අවිබොඛ කෙරෙන් නු'යි බොඛාඩාග යි.

අවබොඛ කිරීම අභීයෙත් බොඛාඩා යැ, අනුබොඛ කිරීම අභීයෙත් බොඛාඩා යැ, පුතිබොඛ කිරීම් අභීයෙන් බොඛාඩා හ යැ, සම්බාඛ කිරීම් අභීයෙත් බොඛාඩා ය.

අවබොඛ කරවත් නූ'යි බොඛාඕන හැ, අනුබොඛ කරවත් නු'යි බොඛාඕන හැ, පුතිබොඛ කරවත් නු'යි බොඛාඕන හැ සමෛබාඛන කරවත් නූ'යි බොඛාඕන යි.

අවබොධ කරදීම අඵියෙන් බොධාඩා යැ, අනුබොඩ කරවීම අඵියෙන් බොධාඩා යැ, පුතිබොධ කරවීම අඵියෙන් බොධාඩා යැ, සමබොධ කරවීම අඵියෙන් බොධාඩා යි.

බොබ්පාසමිකාඵීයෙන් බොබාඞ්හ යැ, අනුබොබ්පාස්මිකාඵීයෙන් බොබාඞ්හ යැ, පුතිබොබ්පාස්මිකාඵීයෙන් බොබාඞ්න යැ, සම්බොඛ්පාස්මි-කාඵීයෙන් බොබාඞ්හ සි.

බුද්ධිලාභාතීයෙන් බොඛාඞන යැ, බුද්ධිපුතිලාභාතීයෙන් බොඛාඞන යැ, බුද්ධිපුතිස්ථාපනාතීයෙන් බොඛාඞන යැ, බුද්ධිඅභිරෝපණාතීයෙන් බොඛාඞන යැ, බුද්ධිපාපුණනාතීයෙන් බොඛාඞන යැ, බුද්ධිසමපාපුණ-තාතීයෙන් බොඛාඞන යි.

මූලානීයෙන් බොධාසිහ යැ, මූල් වැ පවත්හා අතියෙන් බොඛාසිහ යැ, මූලපරිහුතානීයෙන් බොධාසිහ යැ, මූලපරිවාරානීයෙන් බොඛාසිහ යැ, මූලපරිපූරානීයෙන් බොඛාසිහ යැ, (නිෂ්ඨාවට පැමිණිම වශයෙන්) මූල-පරිපාසානීයෙන් බොඛාසිහ යැ, මූල පතිසංවිදනීයෙන් බොඛාසිහ යැ, මූල පුනිසංවිදාවට පැමණාවීම අනීයෙන් බොඛාසිහ යැ, මූලපතීසංවිද්ශි වයීහාවානීයෙන් බොඛාසිහ යැ, මූලපතිසංවිද්ශි වයිනාවයට පැමණියවුන්-ගේ ද බොඛාසිහයෝ වෙනී.

(ජනක බැවින්) නේතානීයෙන් බොඛාමන හැ, නේතු විසින් පවත්තා අතීයෙන් බොඛාමන හැ, නේතු පරිහුහානීයෙන් බොඛාමන හැ, නේතු පරිවාරානීයෙන් බොඛාමන හැ, නේතු පරිපූරානීයෙන් බොඛාමන හැ, නේතු පරිපාකානීයෙන් බොඛාමන හැ, නේතු පුතිසංවිදනීයෙන් බොඛාමන හැ, නේතු පුතිසංවිදාවට පමුණුවන අතීයෙන් බොඛාමන හැ, නේතු පුතිසංවිද්හි වයීනාවානී ගෙන් බොඛාමන හැ, නේතු පුතිසංවිද්හි වයීනාවයට පැමණිගවූත්ගේ ද බොඛාමන හෝ වෙති,

පටිසමහිදුමගෙනා-ජූගආදධවගත-බෝජඣඞහකථා

පවවය වෙහින බොජඹාහිතා, පවවයවරිය වෙහින බොජඹාහිතා, පවවය-පරිභාහ වෙහින බොජඹාහිතා, පවවයපරිවාර වෙහින බොජඹාහිතා, පවවය-පරිපූරටෙහන බොජඹාහිතා, පවවයපරිපාක වෙහින බොජඹාහිතා, පවවය-පටිසමහිද වෙහින බොජඹාහිතා, පවවයපටිසමහිද පාපන වෙහින බොජඹාහිතා, පවවය පටිසමහිද වෙහින බොජඹාහිතා, පවවය පටිසමහිද හ වයිහාව පෙනතානමයි බොජඹාහිතා.

විසුදධරෝජන බොජාබාඕනා, විසුදධිවරියරෝජන බොජාබාඕනා, විසුදධි-පරිභාහරෝජන බොජාබාඕනා, විසුදධිපරිචාරරෝජන බොජාබාඕනා, විසුදධි-පරිපූරටෝජන බොජාබාඕනා, විසුදධිපරිපාසාරෝජන බොජාබාඕනා, විසුදධි-පරිසමහිදරෝජන බොජාබාඕනා, විසුදධිපරිසමහිදපාපන රෝජන බොජාබාඕනා, විසුදධිපරිසමහිදය වසීනාවරෝජන බොජාබාඕනා, විසුදධිපරිසමහිදය වසී-භාවපපතතානමයී බොජාබාඕනා.

අනවජජ වෙස්න බොජඹා හිතා, අනවජජ වරිය වෙස්න බොජඹා හිතා, අනවජජ පරිභාග වෙස්න බොජඹා හිතා, අනවජජ පරිවාර වෙස්න බොජඹා හිතා, අනවජජ පරිසුර වෙස්න බොජඹා හිතා, අනවජජ පරිවාර වෙස්න බොජඹා හිතා, අනවජජ පරිස මහිද වෙස්න බොජඹා හිතා, අනවජජ පරිස මහිද පාපන වෙස්න බොජඹා හිතා, අනවජජ පරිස මහිද ය වසී භාව වෙස්න බොජඹා හිතා, අනවජජ – පරිස මහිද ය වසී භාව පපතනාන මයි බොජඹා හිතා.

නෙකුම්මටෙස්න බොජඹා හා, නෙකුම්මටරියටෙස්න බොජඹා හා, නෙකුම්මපරිශාවෙස්න බොජඹා හා, නෙකුම්මපරිවාර වෙස්න බොජඹා හා, නෙකුම්මපරිපූරටෙස්න බොජඹා හා, නෙකුම්මපරිපාක වෙස්න බොජඹා හා, නෙකුම්මපරිසමහිද ටෙස්න බෞජඹා හා, නෙකුම්මපරිසමහිද පාපන වෙස්න බෞජඹා හා, නෙකුම්මපරිසමහිද හ විසිහා වටෙස්න බෞජඹා හා, නෙකුම්මපරිසමහිද වෙස්හා වපතතානම්පි බෞජඹා හා.

විවූතත ටෙහීන බොජැබඩගා, විමූතතිවරිය ටෙහීන බොජැබඩගා, විමූතති-පරිභාහ ටෙහීන බොජැබඩගා, විමූතතිපරිවාර ටෙහීන බොජැබඩගා, විමූතති-පරිපූර ටොහන බොජැබඩගා, විමූතතිපරිපාක ටෙහීන බොජැබඩගා, විමූතති-පරිසමතිද ටෙහීන බොජැබඩගා, විමූතතිපරිසමතිද පාපන ටෙහීන බොජැබඩගා, විමූතතිපරිසමතිද වෙසිහාවටෙහීන බොජැබඩගා, විමූතතීපරිසමතිද ය වයිහාවපතතාන මයි බොජැබඩගා.

අනාසවටෝහන බොජකිඞ්නා, අනාසවවරියටෝහන බොජකිඞ්නා, අනාසවපරිභාහටෝහ බොජකිඞ්නා, අනාසවපරිවාරටෝහ බොජකිඞ්නා, අනාසවපරිසුරටෝහ බොජකිඞ්නා, අනාසවපරිපාකටෝහ බොජකිඞ්නා, අනාසවපටිසමහිදටෝහ බොජකිඞ්නා, අනාසවපටිසමහිදපාපනටෝහ බොජකිඞ්නා, අනාසවපටිසමහිදය වසීහාවටෝහ බොජකිඞ්නා, අනාසව-පටිසමහිදය වසීහාවපපතානාව බොජකිඞ්නා.

(උපස්ථමහත බැවින්) පුතා හා හිමියෙන් බොධාඩන යැ, පුතාය වැ පවත්නා අනියෙත් බොධාඩන යැ, පුතාය පරිනුහානීයෙන් බොධාඩන යැ, පුතාය පරිවාරානීයෙත් බොධාඩන යැ, පුතාය පරිපූරානීයෙත් බොධාඩන යැ, පුතාය පරිවාතානීයෙන් බොධාඩන යැ, පුතාය පුතිය වේදනීයෙන් බොධාඩන යැ, පුතාය පුතිසංවිදවට පමුණුවන අනීයෙන් බොධාඩන යැ, පුතාය පුතිසංවිද්හි වයිහාවානීයෙන් බොධාඩන යැ, පුතාය පුති කංවිද්හි වයිනාවයට පැමිණ්යටුන් ගේද බොධාඩනයෝ වෙන්.

විශුදධාණීයෙන් බොධාඩන හැ, විශුදධ වැ පවත්නා අණියෙන් බොධාඩන හැ, විශුදධිපරිහුහාණීයෙන් බොධාඩන හැ, විශුදධිපරිවාරාණීයෙන් බොධාඩන හැ, විශුදධිපරිපූරාණීයෙන් බොධාඩන හැ, විශුදධිපරිපාකාණී-යෙන් බොධාඩන හැ, විශුදධිපුතිසංවිදණීයෙන් බොධාඩන හැ, විශුදධිපුති-සංවිදාවට පමුණුවන අණියෙන් බොධාඩන හැ, විශුදධිපුතිසංවිද්නි වශීනා-වාණීයෙන් බොධාඩන හැ, විශුදධිපුතිසංවිද්නි වශීනාවහට පැමිණ්යටුන්ගේ ද බොධාඩනයෝ වෙනී.

අනවද සීගෙන් බොඛාඩා ගැ, අනවද, වැ පවත්නා අතිගෙන් බොඛාඩා ගැ, අනවද පරිගුහාගෙන් බොඛාඩා ගැ, අනවද පරිවාරාහී-යෙක් බොඛාඩා ගැ, අනවද පරිපූරාහීගෙන් බොඛාඩා ගැ, අනවද පරිපානාවී රේතාවේ බොඛාඩා ගැ, අනවද පරිපූරාහීගෙන් බොඛාඩා ගැ, අනවද පරිපාකාවී ගෙන් බොඛාඩා ගැ, අනවද පතිසංවිද්හී ගෝ ගො අනවද පතිසංවිදවට පමුණුවන අහීගෙන් බොඛාඩා ගැ, අනවද පතිසංවිද්හි වයිහාවාහී ගෙන් බොඛාඩා ගැ, අනවද පතිසංවිද්හි වයිහාව-කට පැමිණි තටුන්ගේ ද බොඛාඩා ගෙන් වෙති.

නොසාමා හා නීයෙන් බොටය සිය යැ, නොසාමා වියින් පවත්නා අතී යෙන් බොටය සිය යැ, නොසාමා පරිශූහා නීයෙන් බොටා සිය යැ, නොසාමා පරිචාරානී යෙන් බොටා සිය යැ, නොසාමා පරිපූරානී යෙන් බොටා සිය යැ, නොසාමා පරිපාසා නී යෙන් බොටා සිය යැ, නොසාමා පති යා විදනී යෙන් බොටා සිය යැ, නොසාමා පති සා විදුනි පති ඉතිවන අතී යොටා සිය යැ, නොසාමා යැ, නොසාමා පති සා විද්හි වයි හා වාතියෙන් බොටා සිය යැ, නොසාමා යැ, නොසාමා පති පති සා විද්හි වයි හා වාතියෙන් බොටා සිය යැ, නොසාමා පති සංවිද්හි වයිහා වයට පැමණියටුන්ගේ ද බොටා සිය යැ, නොසාමා පති සංවිද්හි වයිහා වයට පැමණියටුන්ගේ ද බොටා සිය යැ, නොසාමා පති සංවිද්හි වයිහා වයට පැමණියටුන්ගේ ද බොටා සිය යෝ නොසා

විමුකතාජීවයෙන් බොඛාඩන හැ, විමුකති විසිත් පවත්නා අතීයෙන් බොඛාඩන හැ, විමුකති පරිගුහාජීවයෙන් බොඛාඩන හැ, විමුකතිපරිවාරාජීව ගෙන් බොඛාඩන හැ විමුකතිපරිපූරාජීවයෙන් බොඛාඩන හැ, විමුකති-පරිපාකාජීවයෙන් බොඛාඩන හැ, විමුකති පුතිසංවිද්ජීවයෙන් බොඛාඩන හැ, විමුකති පුතිසංවිදවට පමුණුවන අතීයෙන් බොඛාඩන හැ, විමුකතිපුති-සංවිද්භී වයිනාවාජීවයෙන් බොඛාඩන හැ, විමුකතිපුතිසංවිද්භි වයිනාවයට පැමිණියවුන්ගේ ද බොඛාඩනහෝ වෙති.

අනංසුවානීයෙන් බොබාඬන යැ, අනාසුව වැ පවත්නා අනීයෙන් බොබාඬන යැ, අනාසුවපරිහුහානීයෙන් බොබාඬන යැ, අනාසුව-පරිවාරානීයෙන් බොබාඬන යැ, අනාසුවපරිපූරානීයෙන් බොබාඬන යැ, අනාසුවපරිපාකානීයෙන් බොබාඬන යැ, අනාසුවපතිසංවිදනීයෙන් බොබාඬන යැ, අනාසුවපතිසංවිදාවට පමුණුවන අනීයෙන් බොබාඬන යැ අනාසුවපතිසංවිද්භි වශීසාවානීයෙන් බොබාඬන යැ, අතාසුවපතිසංවිද්භි වශීසාවයට පැමණියටුන්නේ ද බොබාඬනයෝ වෙති. විවෙතාවෙයන බොජකිඩනා, විවෙතාවරියටෙයන බොජකිඩනා, විවෙත-පරිශාකතවෙයන බොජකිඩනා, විවෙතපරිවාරටෙයන බොජකිඩනා, විවෙත-පරිසූරවෙයන බොජකිඩනා, විවෙතපරිපාතවෙයන බොජකිඩනා, විවෙක-පරීසමතිදවෙයන බොජකිඩනා, විවෙතපරීසමතිදපාපනටෙයන බොජකිඩනා, විවෙතපරීසමතිදය වයිනාවටෙයන බොජකිඩනා, විවෙතපරීසමතිදය වසිතාවපපතතානමයි බොජකිඩනා.

වොසසහනවෙඩන 1, බොජකිඞ්හා, වොසසහනවරිය වෙඩන බොජකිඞ්හා, වොසසහනපරිගන හටෙඩන බොජකිඞ්හා, වොසසහනපරිවාර වෙඩන බොජකිඩ්හා, මහා, වොසසහනප රිපූර වෙඩන බොජකිඞ්හා, වොසසහනප රිපාක ටෙඩන බොජකිඞ්හා, වොසසහනප රීසමහිද වෙඩන බොජකිඞ්හා, වොසසහනප රීසමහිද පාපන ටෙඩන බොජකිඞ්හා, වොසසහනප රීසමහිද න වසීහාවටෙසන බොජකිඞ්හා, වොසසහනප රීසමහිද ය වසීහාව පෙනතාන වේ බොජකිඞ්හා.

මූලවා වූජකානතීත් බොජකාඩහා, හෙතුවාං⁸ වූජකානතීත් බොජකාඩහා, පච්චාවෙහා බූජකානතීත් බොජකාඩහා, විසුදාටාං බූජකානතීත් බොජකාඩහා, අනවජ වසං බූජකානතීත් බොජකාඩහා, නෙකාමමවා බුජකානතීත් බෝජකාඩහා, විමුතතාවසං බූජකානතීත් බොජකාඩහා, අනාසවවා බුජකානතීත් බොජකාඩහා, විවෙතාවසං බූජකානතීත් බොජකාඩහා, වෝසාහාවසං⁸ බුජකානතීත් බොජකාඩහා.

මූලවරියටය්ං බුජඣනතින් බෞජඣඞහා, හෙතුවරියටය්ං බුජඣනත්ති බෞජඣඞහා, පච්චයච්රියටය්ං බුජඣනතීන් බෞජඣඞහා, විසුදාබිච්රියටය්ං බුජඣනතීන් බෞජඣඞහා, අනවජරචරියටය්ං, බුජඣනතීන් බෞජඣඞහා, නෙකකමමචරියටය්ං බුජඣනත්ත් බෞජඣඞහා, විමූතත්වරියටය්ං බුජඣනතීන් බෞජඣඞහා, අනායච්චරියටය්ං බුජඣනත්ත් බෞජඣඞහා, විවෙත-චරියටය්ං බුජඣනතීන් බෞජඣඞහා, වෞසාභාවරියටය්ං බුජඣනතීන් බෞජඣඞහා.

මූලපර්ගනහවරාං බූජකිනන්ත් බෞජකිඞ්හා - පෙ- වොසාගනපරිගනහවරාං බූජකිනන්ති බෞජකිඞ්හා, මූලපරිවාරටරාං බූජකිනන්ති බෞජකිඞ්හා - පෙ-වොසාකාපරිවාරවරාං බූජකිනන්ති බෞජකිඞ්හා, මූලපරිපූරවරාං බූජකිනන්ති බෞජකිඞ්හා, - පෙ- වොසාකතපරිපූරවරාං බූජකිනන්තී බෞජකිඞ්හා, මූලපරිපාකවරාං බූජකිනන්තී බෞජකිඞ්හා - පෙ- වොසාකාපරිපාකවරාං බූජකිනන්ති බෞජකිඞ්හා, මූලපටිසමන්දවරාං බූජකිනන්තී බෞජකඞ්හා - පෙ-වොසාකතපටිසමන්දවරාං බූජකිනන්ති බෞජකඞ්හා, මූලපටිසමන්දවා බෙනේකඞ්හා - පෙ-වොසාකතපටිසමන්දවරාං බූජකිනන්ති බෞජකඞ්හා, මූලපටිසමන්දවරාං බූජකිනන්තී බෞජකඞ්හා - පෙ-වොසාකතපටිසමන්දවරාං බූජකිනන්ති බෞජකඞ්හා, මූලපටිසමන්දහා වර්ග බූජකිනන්ති බෞජකඞ්හා, මූලපටිසමන්දහ වසිභාවටරාං ⁴ බූජකිනන්ති බෞජකඞ්හා - පෙ- වොසාකගපටිසමන්දහ වසිභාවටරාං බූජකිනන්තී බෞජකඞ්හා.

^{1.} වොහන වෙයන - මජයං,

^{2.} හෙතවයා - සානා

^{3.} වෙංසභාවයං - මජයං.

^{4.} මසිතාවනටයිං - PTS

විවෙසාවීසෙන් බොඛාභිය යැ, විවෙසා විසින් පවත්නා අතීයෙන් බොඛාභිය යැ, විවෙසා පරියුහාතීයෙන් බොඛාභිය යැ, විවෙසා පරිවාරානී-යෙන් බොඛාභිය යැ, විවෙසාපරිපූරානීයෙන් බොඛාභිය යැ, විවෙසා-පරිපාකානීයෙන් බොඛාභිය යැ, විවෙසා පුන්සංවිදනීයෙන් බොඛාභිය යැ, විවෙසාපුනිසංවිදුවට පමුණුවන අනීයෙන් බොඛාභිය යැ, විවෙසා පුන්-සංවිද්භි විසීහාවානීයෙන් බොඛාභිය යැ, විවෙසාපුනිසංවිද්භි විසීහාවයට පැමිණියවුන්ගේ ද බොඛාභිය වෙති.

වියවසගී (හැරපීම්) අතියෙන් බොඛයමග ගැ, වයවසගී විසින් පවත්නා අතියෙන් බොඛයමග යැ, වයවසගීපරිගුහාතියෙන් බොඛයමග ගැ, වයවසගී පරිවාරාතියෙන් බොඛයමග හැ, වයවසගීපරිපූරාතියෙන් බොඛයමග හැ, වයවසගීපරිපාකාතියෙන් බොඛයමග හැ, වයවසගීපතිසංවිදතියෙන් බොඛයමග හැ, වයවසගී පතිසංවිදාවට පමුණුවන අතීගෙන් බොඛයමග හැ, වයවසගී පතිසංවිද්ගි වශීහාවාහියෙන් බොඛයමග හැ, වයවසගීපතිසංවිද්ගි වශීහාවයට පැමිණියටුන්ගේ ද බොඛයමගයෝ වෙත්.

මූලාණීය (මූලසාවහාවය) අවබොඩ කෙරෙත් නු'යි බොඩාඬන යැ, හොතානීය අවබොධ කෙරෙත් නු'යි බොඩාඬන යැ, පුතායානීය අවබොධ කෙරෙත් නු'යි බොඩාඬන යැ, විශුදධානීය අවබොධ කෙරෙත් නු'යි බොඩාඬන යැ, අනවද ුණීය අවබොධ කෙරෙත් නු'යි බොඩාඬන යැ, නෛකුමයාණීය අවබොධ කෙරෙත් නු'යි බොඩාඬන යැ, විමුකතාණීය අවබොධ කෙරෙත් නු'යි බොධාඬන යැ, අනාසුවාණීය අවබොධ කෙරෙත් නු'යි බොඩාඬන යැ, විවෙකාණීය අවබොධ කෙරෙත් නු'යි බොඩාඬන යැ, වාවසන්ාණීය අවබොඩ කෙරෙත් නු'යි බොඩාඬන යැ,

මූලවශසීංෂීය අවබොඛ කෙරෙන් නු'යි බොඛාඞ්ය යැ, හෙතුවශසීංෂීය අවබොඛ කෙරෙන් නු'යි බොඛාඞය යැ, පුතායවයසිංෂීය අවබොඛ කෙරෙන් නු'යි බොඛාඞය යැ, විශුද්ධිවයාංෂීය අවබොඛ කෙරෙන් නු'යි බොඛාඞය යැ, බොඛාඞය යැ, අනවද පස්සානීය අවබොඛ කෙරෙන් නු'යි බොඛාඞය යැ, නොළකුමතවයසිංෂීය අවබොඛ කෙරෙන් නු'යි බොඛාඞය යැ, විමුකති-විශසීංෂීය අවබොඛ කෙරෙන් නු'යි බොඛාඞය යැ, අනාසුවවයසිංෂීය අවබොඛ කෙරෙන් නු'යි බොඛාඞය යැ, විවෙසාවයසිංෂීය අවබොඛ කෙරෙන් නු'යි බොඛාඞය යැ, වාවසයීවයසිංෂීය අවබොඛ කෙරෙන් නු'යි බොඛාඞය යි.

මූලපරිනුහා හීත අවබොඩ කොරෙන් නු' යි බොඩාහන යෑ ... වාවසයී-පරිතුහා හීත අවබොඩ කෙරෙන් නු' යි බොඩාහන යෑ, මූලපරිවාරා හීත අවබොඩ කෙරෙන් නු' යි බොඩාහන යෑ ... වාවස ගීපරිවාරා හීත අවබොඩ කෙරෙන් නු' යි බොඩාහන යෑ, මූලපරිපූරා හීත අවබොඩ කෙරෙන් නු' යි බොඩාහන යෑ ... වාවස ගීපරිපූරා හීත අවබොඩ කෙරෙන් නු' යි බොඩාහන යෑ, මූලපරිපාකා හීත අවබොඩ කෙරෙන් නු' යි බොඩාහන යෑ ... වාවස ගී-පරිපාකා හීත අවබොඩ කෙරෙන් නු' යි බොඩාහන යෑ, මූලපුනිසංවිද හීත අවබොඩ කෙරෙන් නු' යි බොඩාහන යෑ ... වාවස ගීපුනිසංවිද හීත අවබොඩ කෙරෙන් නු' යි බොඩාහන යෑ ... වාවස හීපුනිසංවිද හීත කෙරෙන් නු' යි බොඩාහන යෑ ... වාවස ගීපුනිසංවිද කීත අවබොඩ කෙරෙන් නු' යි බොඩාහන යෑ ... වාවස ගීපුනිසංවිද හීත අවබොඩ කෙරෙන් නු' යි බොඩාහන යෑ ... වාවස ගීපුනිසංවිද හී ව් හීතාවාහීය අවබොඩ කෙරෙන් නු' යි බොඩාහන යෑ ... වාවස ගීපුනිසංවිදේනි ව් යිතාවාහීය අවබොඩ කෙරෙන් නු' යි බොඩාහන යෑ ... වාවස ගීපුනිසංවිද්නි ව් කීතාවාහීය අවබොඩ කෙරෙන් නු' යි බොඩාහන යෑ ... වාවස ගීපුනිසංවිද්නි ව් යිතාවාහීය අවබෝඩ කෙරෙන් නු' යි බොඩාහන යෑ ... වාවස ගීපුනිසංවිද්නි ව් යිතාවාහීය අවබෝඩ කෙරෙන් නු' යි බොඩාහන යෑ ... වාවස ගීපුනිසංවිද්නි ව් හීතාවාහීය අවබෝඩ කෙරෙන් නු' යි බොඩාහන යෑ ... වාවස ගීපුනිසංවිද්නි ව් යිතාවාහීය අවබෝඩ කෙරෙන් නු' යි බොඩාහන යෑ ... වාවස ගීපුනිසංවිද්නි ව් හීතා-වානීය අවබෝඩ කෙරෙන් නු' යි බොඩාහන යි. පටිසමහිදුමගෙනා යුගනදාවිවිගත-බෞජඣඞනකථා

පරිගගහටයාං බුජැබනතීනි බොජැබඞගා, පරිවාරටයාං බුජැබනතීනි බොජඣඩහා, පරිපූරටසං! බුජඣනතිති බොජඣඩහා, එකහාවයා බුජඣනතීති පගනහටිගීං බොජඣඞගා, අවිකෙතපටසං බුජඣනගීති බෞජඣඞගා, වුජඣනතීති බොජඣඞහා, අවසාරටඪං බුජඣනතීති බොජඣඞහා, අනාවිලටඪං බුරැකිනතීත් බොජඣඞ්ගා, අනිඤජනවසං බුජඣනනිති බොජඣ ඩෙනා, චිතනසා: සීතුටයං බුජඣනාගීනී **එකතතුප**ටඨාභව සෙන බොජඣඞිහා, බුජඣනතීඪ බොජඣඞගා, **ගොචර**ටඨං ආරමමණධායං බුජඣනනීති බොජඣඞනා, පහානවඪං බූජඣනතීතී බොජඣඞනා, පරිචචාගටඪං බුජඣනතී-ත් බොජකාඞගා, වූටසානවසං බුජකානතීති බොජකාඞගා, විවටටනවසං බුජඣනාගීනි බොජඣඞගා, සනතාටඪං බුජඣනාගිනි බොජඣඞගා, පණිතටඪං බුජැකනතීති බොජැකඩනා, විමූතතටසං බුජැකනතීති බොජැකඩනා, අනාස-වටහා බුජඣනතීති බොජඣඞගා, තරණටහා බුජඣනතීති බොජඣඞගා, අනිම්තතටයාං බුජාඕනතීකි බොජාඕහා, අපාණිතිතටයාං බුජාඕනතීක්, සුඤඤතවඪං වුජඣනගීනී බොජාබා විහා, බොජඣඞිනා, එකරසටස්ං බුජඣනතීති, බොජඣඞගා, අනතිවතනනටහා බුජඣනතීති බොජඣඞගා සුගනුණුටය. වූජකිනගීති බොජකිමහා, බු ජාක නතී හි තියානව**යිං** 3 බොජාබඩහා, හෙතුටරාං බූජාබනතීති බොජාබඩහා, දසාසනටරාං බූජාබනතීති බොජඣඞගා, ආධිපතෙහාටඪං බුජඣනනීති බෞජඣඞගා.

සමථසං අවිකෙඛපටසං බුජඣනතීති බෞජඣඞනා, විපසානාග අනුපසානවසං බුජඣනතීති බෞජඣඞනා, සමථවිපසානානං එකරසවසං බුජඣනතීති බෞජඣඞනා, සුඉනආඛසා අනතිවතනනටසං බුජඣනතීති බෞජඣඞනා.

බුජඣනතීති බොජඣඞගා, ආරම්මණසස සික්ඛාග සමාදුනවසං ගොචරටසං බුජඣනතීති බොජඣඞන, ලීනසස චිතතසස පගතහටහාං බුජඣනතීති බෞජඣඞගා, උදඬතසස විතතසස නිශාහවඪං බුජඣනතීති බොජඣඞනා, උහොවිසුඥානං අජඣුපෙකුඛනවහං බුජඣනනීති බොජඣඞනා, බුජඣනතීඬ් බොජඣඞිගා, විසෙසාගිගමටා. උතත රි පට්වේඩටහාං බුජඣනගීති බොජඣඞගා, සට්ටාහිසමයටහා බූජඣනාගීතී බොජඣඞගා, ත්රොබෙ පතිවසාපකවසං4 බුජඣනතීති බොජඣඞා.

1. පරිපූරණවඩං - මජයං,

4. නිරොධපතිවර්, පනවර් - PTS,

^{8,} යුනකණිටහං - PTS.

^{5.} නිසානිකවයං - ඩි.

පරිනුහාළුය අවබොධ කෙරෙත් නු'යි බොධාභින හැ, පරිවාරාළුග අවබොධ කෙරෙන් නු' යි බොධා ඕන හැ, පරිපූරාණීහ අවබොධ කෙරෙන් නු' යි බොඛාඞ්න යැ, එකානුාණිය අවබොඛ කෙරෙන් නු' යි බොඛාඞ්න හැ, අවිසෙෂපාණීය අවබොඛ කෙරෙත් නු' යි බොඛාඬග යැ, පුහුතාණීය අවබොධ කෙරෙත් නු' යි බොධාඩන යැ, අවිසාරාණීය (නො විසිරෙන ස්වහාවය) අවබොඛ කෙරෙත් නු'යි බොඛාඩන යැ, අනාවිලාඵීය (නො කැළැඹුණු සවහාවග) අවබොඛ කෙරෙන් නු' යි බොඛාඞන ගැ, (අවිකම්පිත බැවින්) අනිඤූජනාණීය අවබොධ කෙරෙත් නු' යි බොඛයඞය යැ, එකා--ලම්බනයෙහි පිහිටිම් වශයෙන් චිතනයාගේ සපිතාණිය අවබොඛ කෙරෙත් නු' යි බොඛාඕග ගැ, ආලබාභාජීීග අවබොඛ කෙරෙන් නු' යි බොඛාඕග ගැ, ගොචරානීය අවබොධ කෙරෙන් නු'යි බොඛාඕන යැ, පුහාණානීය අවබොධ කෙරෙත් නු' යි බොඛයඞ්හ සැ, පරතාහානීය අවබොධ කෙරෙත් නු' යි බොඛාඕග ගැ, වසුනානානීග අවබොඛ කෙරෙත් නු' යි බොඛාඕග ගැ, විවත්න (නවත්නා) අතිය අවබොඛ කෙරෙත් නු'හි බොඛාඩන යෑ, ශානතානීය අවබොධ කෙරෙත් නු' යි බොධාඩා යැ, පුණ්තානීය අවබොධ කෙරෙත් නු' සී බොධාඩන සැ, විමුකතාවීය අවබොඛ කෙරෙත් නු' සී බොධාඩන සැ, අනාසුවානීය අවබොධ කෙරෙත් නු' යි බොධාඩන සැ තරණාළුය අවබොධ කෙරෙත් නු'යි බොබාඩා යැ, අනිමතතාළුය අවබොධ කෙරෙත් නූ' යි බොධාඩා යැ, අපුණිනිතානීය අවබොධ කෙරෙත් නු' යි බොඛාඩග යැ, ශූභාතාණීය අවබොඛ් කෙරෙත් නු' සි බොඛාඩග යැ, එකකෘතාහානීග අවබොඛ කෙරෙත් නු' යි බොඛාඬග ගැ, අනතිවතීනානීග අවබොඛ කෙරෙත් නු' යි බොඛාඛා සැ, යුගනදධාණීය අවබොඛ කෙරෙත් නු' යි බොබාඩන සෑ, නියඞාණාණිය අවබොඛ කෙරෙත් නු' යි බොබාඩන සැ, හෙතිහිය අවබොධ කෙරෙන් නු' යි බොබාඞා යැ, දශීනාතිය අවබොඛ කෙරෙත් නු' ගි බොබාඞන යැ, ආධිපතයාණීග අවබොඛ කෙරෙත් නු' යි බොධාතික සි.

ශමථයාගේ අවිසොෂපසාවනාවය අවබොගි කෙරෙත් නු' යි බොගියමය යැ, විදයීනාවනේ අනුදයීනසාවය අවබොගි කෙරෙත් නු' යි බොගියමය යැ, ශමථවිදයීනාවන්ගේ එකකෘතයසාවය අවබොගි කෙරෙත් නු' යි බොගියමය යැ, යුගනඥායාගේ (ඔවුනොටුත්) නොඉක්ම පවත්නා සාවනාවය අවබොගි කෙරෙත් නු' යි බොගියමය යි.

යාෂාවගේ සමාදනාසවහාවය අවබොඩ කොරෙත් නු'යි බොධාඩය යැ, ආලමබනයාගේ ගොචරසවහාවය අවබොධ කෙරෙත් නු'යි බොධාඩය යැ, ලීන (හැකිඑණු) විතනයාගේ පුගුහසවහාවය අවබොධ කෙරෙත් නු'යි බොධාඩය යැ, උදධනවිතනයාගේ නිශුහසාවාවය අවබොධ කෙරෙත් නු, යි බොධාඩය යැ, ලීනොදධන දෙකින් විශුදධ වූ විතනයන්ගේ (පුගුහතිශුහ දෙක්හි සවහාපාරභාව සභාතාන) අධ්යුපෙසා රෛසාවය අවබොධ කෙරෙත් නු'යි බොධාඩය යැ, විශෙෂායි ගමසාවහාවය අවබොධ කෙරෙත් නු'යි බොධාසින යැ, (ආයාධිමායීය පහළමීම වශයෙන්) මත් තෙනි පුතිවෙඩසාවයං වය අවබොධ කෙරෙත් නු'යි බොධාසින යැ, නිරෝධයෙහි පිහිටුවන සවහාවය අවබොධ කෙරෙත් නු'යි බොධාසින යැ.

පටිසමහිදුමගොො-සුගහදාවගග බොජඣඞගකථා

සදධිංසියාසය අධිමොසකටයිං බුජැබහාගීනි බොජැබඞ්හා - පෙ- පණැත්දියදි-කසාස අසානවයිං බුජැබහාගීනි බොජැබඞ්හා. සදධාබලයාය අසාසදධියෙ අකාමපියටයිං බුජැබහාගීනි බොජැබඞ්හා -පෙ- පණැකැබලයාය අව්ජජාය අකාමපියටයිං බුජැබහාගීනි බොජැබඞ්හා, සනිසමොෝජැබඞ්හසාය උපටයා,-නටයිං බුජැබහාගීනි බොජැබඞ්හා -පෙ- උපෙසකාසමොෝජැබඞ්හසාය පටිසඞ්කා නටයිං බුජැබහාගීනි බෝජැබඞ්හා -පෙ- උපෙසකාසමොෝජැබඞ්හසාය පටිසඞ්කා නටයිං බුජැබහාගීනි බෝජැබඞ්හා, සම්මාදිවයියා අසාසනටයිං බුජැබහාගීනී බෝජැබඞ්හා, පෙ- සමාසමාගිසා අවිනෙකපටයිං බුජැබහානීනි බෝජැබඞ්හා.

ඉංතියානං ආශීපතෙයාවය බුජකානතීත් බොජකාමනා, බලානං අකමපි-ශවයං බුජකානතීත් බොජකාමනා, බොජකාමනානං¹ නියානවයං බුජකානතීත් බොජකාමනා, මහනසස හෙතුවයං බුජකානතීත් බොජකාමනා, සත්පටයානානං උපව්යානවයං බුජකානතීත් බොජකාමනා, සමාපපඩානානං පදහනවයං⁸ බුජකානතීත් බොජකාමනා, ඉද්ධිපාදනං ඉජකානවයං බුජකානත්ත් බෞජකාමනා, සමානං නථවයං බුජකානතීත් බෞජකාමනා, මහනානං⁸ පටිපපයසදාවයං බුජකානතීත් බොජකාමනා, ඵලානං සම්ජික්රියටයං බුජකානත්ත් බෞජකාමනා⁴

විතකකසා අභිනිරොපනවහිං බුජකිතත්ති බොජකිඞනා, විවාරසා උපවිවාරවයිං බුජකිතත්ති බොජකිඞනා, පීතියා එරණවාරං බුජකිතත්ති බොජකිඞනා, සුබසා අභියඥනවයිං බුජකිතත්ති බොජකිඞනා, චිතතසා එකහාවොරිං බුජකිතත්ති බොජකිඞනා.

අංචරජනටසං බුජකානතීහි බෞජකාඞහා, විජානනවසං බුජකානතීති බෞජකාඞහා, පජානනවසං බුජකානතීහි බෞජකාඞහා, සඤානනවසං බුජකානතීහි බෞජකාඞහා, එකෞදටසං බුජකානතීහී බෞජකාඞහා.

අභිකුකුය කැතවයං වූජකානනීති බොජකාඞහා, පරිකුකුය නීරණටයං බුජකානනීති බොජකාඞහා, පහානසා පරිවචාගටයං බුජකානනීති බොජකාඞහා, හාචනාය එකරසටයං බුජකානනීති බෞජකාඞහා, සවජික්රියාය එසානවයං බුජකානනීති බොජකාඞහා, ඛනානං බනාවයං බුජකානනීති බොජකාඞහා, බාතුනං ඛාතුවයං බුජකානනීති බෞජකාඞහා, අායතනානං ආයතනවයං බුජකානනීත බොජකාඞහා, සභාතානං සභාතවයං බුජකානනීති බොජකාඞහා, අසභාතයක අසභාතවයං බුජකානනීති බෞජකාඞහා.

^{1 &#}x27;බොජාකිඞානාභා' ආයේායං – PTS කස්වි සිහලාකාර පොස්කොසු ව හ දීාසනී

² පදනවස් - PTS සි 1. 3 පළසානාන - සෝ PTS, ඉඳානාන - සි

⁴ එපථ උකැංකු හ පජාන නා වඩාං බුජානා නති හි බොජානා හා - PTS. සා පථ වී සිහල පො පථ-කෙකු දිසාසති. 5 අති සෙඳුබඳ ගහටයා - සහා

ශුදේඛණ්ඩයාගේ අයිමොකෘස්තමහාමහ අව්බොඛ කොරෙත් නු'යි බොධාඩන යැ... පුඥෙස්සියයාගේ දශීනස්වහාමය අව්බොඛ කොරෙත් නු'යි බොධාඩන යැ.. ශුද්ධාබලයාගේ අශුද්ධායෙහි නො, සැලෙන ස්වභාවය අව්බොඛ කොරෙත් නු'යි බොඛණිහ යැ ... පුඤුබලයාගේ අවිදුයෙහි නො සැලෙන ස්වභාවය අව්බොඛ කොරෙත් නු'යි බොඛාඩන යැ. සමෘති-සමෝඛාඩනමාගේ උපස්ථානස්වහාවය අව්බොඛ කොරෙත් නු'යි බොඛාඩන යැ... උපෙස්ෂාසමෝඛානස්ගයක් පරිස්ඩාන (සම්වාහිතලකාණ) සම්බාඛාඩන යැ... උපෙස්ෂාසමෝඛානස්ගයක් පරිස්ඩාන (සම්වාහිතලකාණ) සොරෙත් නු'යි බොඛාඩන යැ... උපෙස්ෂාසමෝඛානස්ගයක් පරිස්ඩාන (සම්වාහිතලකාණ) සෙමාඛාඩන අව්බොඛ කොරෙත් නු'යි බොඛාඩන යැ.. සමාක්සමාබහුගේ අවිකෙසෙ සවහාවය අව්බොඛ කොරෙත් නු'යි බොඛාඩන යැ...

ඉංසියගන්ගේ ෑහිපතිහාවාසීය අවබොඛ කෙරෙන් නු'යි බොඛාඕන යැ, බලයන්ගේ අභාමපතාසීය අවබොඛ කෙරෙන් නු'යි බොඛාඕන යැ, බොඛාඕනයන්ගේ නියුදුාණාණිය අවබොඛ කෙරෙන් නු'යි බොඛාඕන යැ, මාතීයාගේ ගෙසාසීය අවබොඛ කෙරෙන් නු'යි බොඛාඕන යැ, සතිපටසාන-යන්ගේ උපස්ථානාසීය අවබොඛ කෙරෙන් නු'යි බොඛාඕන යැ, සමාක්-පුධානයන්ගේ පුදහනාසීය අවබොඛ කෙරෙන් නු'යි බොඛාඕන යැ, සාද්ධිපාදයන්ගේ සමෘදධ වන අසීය අවබොඛ කෙරෙන් නු'යි බොඛාඕන යැ, යාදධිපාදයන්ගේ සමෘදධ වන අසීය අවබොඛ කෙරෙන් නු'යි බොඛාඕන යැ, හැ, සතායන්ගේ යථාසාභාවාසීය අවබොඛ කෙරෙන් නු'යි බොඛාඕන යැ, මාගීයන්ගේ පුතිපුලාඛාසීය අවබොඛ කෙරෙන් නු'යි බොඛාඕන යැ, මාගීයන්ගේ පුතිපුලාඛාසීය අවබොඛ කෙරෙන් නු'යි බොඛාඕන යැ, එලයන්ගේ සාසාභාත්බයාසීය අවබොඛ කෙරෙන් නු'යි බොඛාඕන යැ,

විතක්සාගේ අභිතිරෝපණාතීය අවබොධ කෙරෙත් නු'යි බොධාඩන සැ, විචාරයාගේ අනුමාජිතාතීය අවබොධ කෙරෙත් නු'යි බොධාඩන යැ, පීතියගේ පැතිරිම් අනිය අවබොධ කෙරෙත් නු'යි බොධාඩන යැ, සුඛයාගේ අභිසඥන (තෙමන) අනීය අවබොධ කෙරෙත් නු'යි බොධාඩන යැ, විතතයාගේ එකාගානීය අවබොධ කෙරෙත් නු'යි බොධාඩන යි.

අාවජිතා නීවය අවබොඛ කොරෙත් නු'යි බොඛාඕන යෑ, විජානනානීය අවබොඛ කොරෙත් නු'යි බොඛාඕය යෑ, පුජානනානීය අවබොඛ කොරෙත් නු'යි බොඛාඕන යෑ, සඤෝනතානීය අවබොඛ කොරෙත් නු'යි බොඛාඕන යෑ, එකොදයානීය (අනු වෑ උපදනා සවහාවිය) අවබොඛ කොරෙත් නු'යි බොඛාඩා යි.

අභිඥ සෙහි ඥ භාත්ථය (සවහාවජානනාතීය) අවබෝධ කොරෙන් නූ'යි බොධාඩා යැ, පරිඥ සෙහි තීරණාතීය අවබෝධ කොරෙන් නූ'යි බොධාඩා යැ, පහාණයාගේ පරිනාහාතීය අවබෝධ කොරෙන් නූ'යි බොධාඩා යැ, භාවිභායෙහි එකරසාතීය අවබෝධ කොරෙන් නූ'යි බොධාඩා යැ, සාකාන්තියා සෙහි විඤ භාතීන අවබෝධ කොරෙන් නූ'යි බොධාඩා යැ, සාකායන්ගේ (පිබාහාවාදි) සකණාතීය අවබෝධ කොරෙන් නූ'යි බොධාඩා යැ, සකකායන්ගේ (පිබාහාවාදි) සකණාතීය අවබෝධ කොරෙන් නූ'යි බොධාඩන යැ, ආයතනයන්ගේ අයතනාතීය අවබෝධ කොරෙන් නූ'යි බොධාඩන යැ, ආයතනයන්ගේ සමාතආතානීය අවබෝධ කොරෙන් නූ'යි බොධාඩන යැ, සමානයන්ගේ සමාතඅනීය (පතායන් එක් වැ කරනලද සවභාවය) අවබෝධ කොරෙන් නු'යි බොධාඩන යැ, අසමාත-යාගේ අසමාන අනීය අවබෝධ කොරෙන් නු'යි බොධාඩන යැ, අසමාත- විතතටහං බුජඣනත්ති බෞජඣඖහා, විතතාභනතාරිශවසං බුජඣනත්ති බෞජඣඞහා, විතතසා වූටසානවසං බුජඣනත්ති බෞජඣඞහා, විතතසා විවටටනවසං¹ බුජඣනත්ති බෞජඣඞහා, විතතසා හෙතුවසං බුජඣනත්ති බෞජඣඞහා, විතතසා පටවයවසං බුජඣනත්ති බෞජඣඞහා, විතතසා වසුවුවසං බුජඣනත්ති බෞජඣඞහා, විතතසා භූමමවසං² බුජඣනත්ති බෞජඣඞහා, විතතසා අංරමෙණවසං බුජඣනත්ති බෞජඣඞහා, විතතසා ගෞවරවසං බුජඣනත්ති බෞජඣඞහා, විතතසා චරියවසං බුජඣනත්තී බෞජඣඞහා, විතතසා ගතවසං බුජඣනත්ති බෞජඣඞහා, විතතසා අභිනීහාරවසං බුජඣනත්තී බෞජඣඞහා, විතතසා නියෞනවසං බුජඣනත්ති බෞජඣඞහා, විතතසා ගතවසං බුජඣනත්ති බෞජඣඞහා, වනතසා

එකතෙත අවරජනවාර්ං බුජඣනාගීති බොජඣඞගා, එකතෙත විජාන-නටය. බුජාබනාගීන් බොජාබාමහා, එකතොන පජානනටය. බුජාබනාගීනී බොජඹඩහා, එකතෙත සසැජානනවරාං බුජඹානනීත් බොජඹාඩහා, එසතෙත උපතිබණිනවඨං බුජඣනතීති බොජඣඞනා, එකොදවසං **එකතෙත** බුජඣනතීත් බොජඣඞගා, එකතෙත පහබඥ නටඪා බුජඣතතීති බොජඣඞගා, එකතෙන පසිදනවා. බූජාබනතීතී බොජාබඩහා, එකතෙන සනතිවා. ආර්ථාවාදී බුජඣනතීත් බොජඣඞගා, එකතෙත විමුවවනටයං බුජඣනතිත් බොජඣඞගා, එකතෙක 'එතං සනත'නති පසානවඨං බුජඹානතීතී බෞජඹාඔහා, එකතෙත ශානීකතටයාං බුජඣනනීති බොජඣඞගා, එකතෙත වස්ථුකතටයාං බුජඣනතීතී බොජඹා මහා, එකතෙන අනුටසීනටා බුජඣනතිනී බොජඣමහා, එක්නෙන පරිවිතවසං බුජඣනතීති බොජඣඞගා, එකතෙත සුසමාරුඛවස්ං බුජඣනතීති බොජඹාසිතා, එකතෙත පරිගාහටහං බුජඹානතීත් බොජඹාසිතා, එකතෙත පරිචාරවසං බුජඣනතීති බොජඣඞගා, එකතෙත පරිපූරටසං ී බුජඣනතීති බොරැකිඩගා, එකපොත සමොධානවඨං බුජැබනගී ී බොරැකිඩනා, එකතෙත අධ්ටසානටසං බුජැකනතීත් බොජැකිඩගා, එකහෙත ආසෙවනටස්ං බුජැකනතීතී බොජඹාඩිතා, එකතොන භාවනටය බුජඹානනීති බොජඹාඩිතා, එකතෙක බහුලීකමමටග්ං බුජඣතගීති බොජඣඞගා, එකතෙත සුසමූගගතටග්ං බුජඣහතීති බොජඣඞගා, එකතෙත සුවිමුතතටයිං බුජඣතතීතී බොජඣඞගා,

¹ මිජානනවයිං - PTS

² කමවරා - මජයං

^{\$} පරිසුරණධා - මිජස-

(අරමුණු සිනීම ආදි) විගත සවහාවය අවබොඛ් කෙරෙත්'නුයි බොඛාඩය ගැ, චිතතානනතග ී සවනාවය අවබොඛ කෙරෙත් නු'යි බොඛෳඞ්න යැ, චිතතගාගේ ව්යුළුාන සවභාවග අවබොධ කෙරෙත් නු'යි බොධාබිග ගැ, විතතයානේ විවතීන සවහාවය අවබොඛ කෙරෙත් නු'යි බොඛ¤ඛන යැ, චිතතයානේ හෙදා සවහාවය අවබොගි කෙරෙන් නු'යි බොධාඞ්න යැ, චිතතයාගේ පුතය සොමසාමය අවබොධ කෙරෙත් නු'යි බොඛාමක සැ, චිතනයාගේ වස්තුසාවය අවබොඛ කෙරෙත් නූ'යි බොඛාඕය යැ, චිතත-යානේ (කාමාචචරාදී) භූමාතීය අවබොධ කෙරෙත් නු' යි බොධාඩිය යැ, චිතතයාගේ අංලමබනාණීය අවබොඛ කෙරෙන් නු'යි බොඛාඕක සැ, ගොචරාණීය අවබොඛ කෙරෙත් නු'යි බොධාඩක යැ, චිතතයාගේ චිතනයාගේ එගඞානිය අවබොඛ කෙරෙත් නු'යි බොඛාඞා යැ, චිතනයා-ගේ (දූරසනතිකාලමබනගුහණවශයෙන්) ගතාවීය අවබොඛ කෙරෙත් නු'යි විතතයාගේ අභිනිහාරානිය අවබොධ කෙරෙත් නු'යි බො**ඩ**ාඩිග යැ, චිතතයාගේ නියාහාණානීය අවබොධ කෙරෙත් නු'යි බොඩාඩන ගැ විතතයාගේ නිසසරණාතිය අවබොධ කෙරෙත් කු'යි බොධාඩිග යැ. බොධාස්ඩග යි.

එකාල මුබන යෙහි ආවජින සවහාවය අවබොධ කෙරෙත් නු'යි බොධාඩාග යෑ, එකාලමබනයෙහි විජානකානීය අවබොධ කෙරෙත් නු'යි බොධාඩා හැ, එකාලබානගෙහි පුජානනාළුග අමබොධ කෙරෙත් නු'යි බොබාඩහා යැ, එකාලමබනයෙහි සඤානනාවීය අවබොබ කෙරෙහි නු'යි බොධාඩහ සැ, එකාලමබනයෙහි එකොදයාණීය අවබොධ කෙරෙන් නු'යි බොධාසිහ හැ, එකාලමබනගෙහි උපතිබකිනානීහ අවබොධ කෙරෙහ් නු'යි බොධාඩන යෑ එකාලමබන යෙහි පුසක ඥ භාවීය අවබොඛ කෙරෙත් නු'යි බොධාඩිය යැ, එකාලමබනයෙහි පැහැදීම් සවහාවය අවබොධ කෙරෙත් නු'යි බොඩාහිත හැ, එකාලමාන ගෙහි අවසාපාරහාව හෙත් පිහිටීම් භාවකාවය අවබොධ කෙරෙත් නු'යි බොබාඕහ ගෑ, එකාලමබනගෙහි 828 නු'යි බොබාඕන ගැ, එකාලමානයෙහි සවහාවය අවබොධ කෙරෙන් තෙල ශානතය'යි දක්නා සවහාවය අවබොඩ කෙරෙස් නු'යි බොධාඕය සැ, එකාලබාගෙහි යුකතයානයක් මෙන් කරනලද සවභාවය අව බොධ කෙරෙත් නු'යි බොබාඩා ගැ, එකාලවානයෙහි පිහිටීමට වයතුවක් කරන ලද සවභාවය අවබොඩ කෙරෙත් නු'යි බොබාවන මෙත් **යැ, එකාලමබනයෙහි එලඹයිටී** සවහාවිය අවබොධ කෙරෙත් නු` යි බොබාස්සා යෑ, එකාලමබනයෙහි හාත්පයින් රැස්කරනලද සවහාවය අවබෞඛ කෙරෙත් නු' යි බොඛාඞහ හැ, එකාලම්බන හෙති සු හමාරබඛ සවහාවය අවබොධ කෙරෙන් නු' සි බොබාඕන යැ, එකාලුමබනයෙහි පරිගුහාණීය අවබොධ කොරෙත් නු'යි බොධාඕන සැ, එකාලම්බනයෙනි පරිවාරානීය අවබොධ කෙරෙත් නු' යි බොධාඩා සැ, එකාලමානයෙගි පරිසුරානීය අවබොඛ කෙරෙත් නු' යි බොඛාඕන හැ, එකාලම්බනයෙහි සම්විධානාණීය අවබොධ කෙරෙක් නු' යි බොධාඩය යැ, එකාලවානයෙහි අධිසාහානානීය අවබොහි කෙරෙන් නු'යි බොහිස්හ යැ, එකාලම්බන ෙෙහි ආසෙවනාන්ථය අවබොඩ කෙරෙන් හු'යි බොඩාඩන යැ, එකාලම්බනයෙහි භාවිනා වීය අවබොඩ කෙරෙත් නු'යි බොබාඕය හැ, එකාලමබනයෙහි පුනපුනා කිරීම් සවහාවය අවබොඛ කෙරෙත් නු' යි බොඛාඬය හැ, එකා--ලම්බනයෙහි සුසමූසමනසවහාවය අවබොධ කෙරෙත් නු' යි බොධාඩන ගැ, එකාලම්බනයෙහි සුවිමුකතසවහාව අවබොඩ කෙරෙත් නු' ගි බොබාඞ්ශ ගැ,

එකතෙත බුජඣනටඪං1 බුජඣනතීඩ් බෞජඣඞගා, එකතෙත අනුබුජඣනටඪං බුජඣනතීතී බොජඣඞගා, එකතොත පටිබුජඣ නට්ඪං බුජඣනතීත් බොජබාහිතා, එකතෙත සම්බුජාබනවඨං බූජාබනත්හි බොජාබහතා, එකතෙත බුජැක නත්තී බොජැක වගා, බොඩනවසාං අනුබොධනටය. එකතෙත බුජඣනතීතී බොජඣඞගා, එ ක තොන පටිබොධනවඨං බුජඣනතීති බොජඣඞිනෘ, එකතෙත සමෛාධනටහ්ං බුජඣතත් බොජඣඞිනෘ, එකතෙත බොඩපක්බියට්රා වේ බුජඣනතීහි බොජඣඞාා, එකතෙත අනුබොඩපක්බියට්රා බුජඣනතීත් බෞජඣඞගා, එකුනෙත පවිබොධපකඛියටඪං බුජඣනතීත් බොජකඩහා, එකතෙත සමෝවාධපක්රීයටර්ං බූජකිනාජීන් බොජකඩහා, **ඵකතෙත ජොතනව**යිං බූජඣනතීන් බොජඣ෯නා, එකතෙත උජෛාත-නවසං බුජඣනනීත් බොජඣඖා, එකතෙන අනුජොතනවසං බුජඣනනීත් බොජඣඞා, එකතෙත පට්ජොතනටඨං බූජඣතතීති බෞජඣඞා, එකතෙත සයෝගතාවර්ග බූජාකිතතීන් බෞජකිඞ්ගා.

පකාසනටරාං බුජාබනතීහි බොජාබඞ්ගා, විරෝවනටරාං බුජාබනතීහි බොජඣඞනෘ. ක්ලෙසානං සහතාපහටඨං බුජඣහනීති බොජඣඞගා. අමලටයාං බුජඣනතීන් බොජඣඞගා, විමලටයාං බුජඣනතීන් බොජඣඞගා, නිමරිලවසං බුජඣනාෆීන් බොජඣඞගා, සමවසං බුජඣනාගිනි බොජඣඞගා, සමයට්ඨං බුජැකුනාගීත් බොජැකුඩගා, විවෙකටඨං බුජැකතාගීත් බොජැකඩගා, බුජඣනතීතී විවෙකචරියටයාං බොජඣඞිගා, විරාගටසං බුජඣනතීතී විරාගචරියටඨං බුජඣනතිති බොජාබා නිරොඩට්ඨං බුජාකනතීත් බොජඣඞහා, තිරොධවරියටයං බුජඣනාහිති බොජඣඞහා, වොසසහාවයං **බුජාබා තත්තී බෞජාබා භානා, වොසා ගොවරිය ටාං බූජාබා තත්තී බෞජාබාවා.** විමූහතටර්ං බුජඣනතීනී බෞජඣඞා, විමූහතිවරිගටඨං බුජඣනතන් බොජඣඞනා.

¹ බුකැජනාවසා - PTS 2 වේගසිදසාමයවරා - මජයං සාසා PTS

එකාලමබනයෙහි (ශුොතාපතතිමාගීබොඛාඞ්ගයන්නේ) **බොබනා**තිය අවබොඩ කෙරෙත් නු' ශි බොඩාඩා ගැ, එකාලම්බනයෙහි (සතෘදුගාම්මාගී බොබාඩහයත්ගේ) අනුබොබනාණීය අවබොබ කෙරෙත් නු' සි බොබාඩන **යැ, එකාල**වානයෙහි (අනාහෘම්මාගීබොඛාඞ්කයන්නේ) පුතිබොඛනෘතීය අවබොඩ කෙරෙත් නු' සි බොඩාඩා ගැ, එකාලම්බනයෙහි (අභීනමාගී-බොඩාඕගයන්ගේ) සමෝබාඩනාණීය අවබොඩ කෙරෙත් නු'යි බොඩාඕග යැ, එකාලමබනයෙහි බොඛනාණීය අවබොඛ කෙරෙන් නු'යි බොඛයඞ්ග යැ, එකාලමබනයෙහි අනුබොඛනාණීය අවබොඛ කෙරෙත් නු'යි බොඛාඬය යැ, එකාලමබනයෙහි පුතිබොධනාණීය අවබොධ කෙරෙත් නු'යි බොධාමය යැ, එකාලමබන ගෙනි සමෛාධනා ළුය අවබොධ කෙරෙත් නු'යි බොඩාඞග ගැ, බො**බපාක්ෂිකා**ණීය (බොඩපක්ෂයෙහි වූ එකාල ඔබ හ ගෙහි සුවනාවය) අවබොධ කෙරෙත් නු' සි බොගියහිග හැ, එකාලමබනයෙහි අනුබොගි-පාසම්කානීය අවබොඛ කෙරෙත් නු' යි බොඛාඬය යැ, එකාලම්බනයෙහි පුතිබොඩපාක්ෂිකාළුග අවබොව කෙරෙත් නු'හි බොඩාඩග හැ, එකා-ලමබනයෙහි සමෛබාඛපාස්ෂිතාණීය අවබොඛ තෙරෙත් නු' යි බොඛයඞය යැ, එකාලබානගෙහි (විදශීනාපුඥ විසින්) දෙකතනාතීය අවබොඛ කෙරෙන් නු 'යි බොඛාඕහ යෑ, එකාලමානයෙහි (ශෝතාපතතිමාගීපුඥ විසින්) උදෙංත-නාතීය අවබොධ කෙරෙත් නු' යි බොධාබහ යැ, එකාලම්බනයෙහි (සකෘද-හාමිමාගීපුඥ විසින්) අනුදෙ නතා සීය අවබොඩ කෙරෙත් නු' සි බොඩාඬග යැ, එකාලබානයෙහි (අනාහාමිමාගීඥන වියින්) පුතිදෙ හනාසීය අවබොඛ කෙරෙක් නු' යි බොබාඩා හා ගැ, එකාලමබනගෙහි (අභීනමාගීඥන විසින්) සඥොතතාණීය අවබොඩ කෙරෙත් නු' යි බොබාඬග යි.

(ආයර්මානීයාගේ) පුකාශනාළුය අවබොධ කෙරෙත් නු' හි බොධාඕග ແ, (පුභාසාර බැවින්) බැබැලීම් සවභාවය අවබොධ කොරෙන් නු' යි බොබාහිත යැ, කෙලශයන් තවන සවහාවය අවබොබ කෙරෙත් නු'යි බොඛාඬන සෑ, අමලසවභාවය අවබොඛ කෙරෙත් නු'යි බොධාඞ්න යැ, (සමපුයුකක මලාහාචයෙන්) විමලසවහාවය අවබොඛ කෙරෙත් නු'යි (අරමුණු කිරීම් මල නැති බැවින්) බොධාස්වන හැ, නිමීලසවහාවය අවබොධ කෙරෙත් නු' යි බොධාඩන හැ, සමාණීය අවබොධ කෙරෙත් නු'යි බොධාඩහ යැ, (කෙලශපුහාණාළුයෙන්) සමයාළුය අවබොධ කෙරෙත් නු' යි බොධසම්හ යැ. විවෙකාණීය අවබොධ කෙරෙත් නු' යි බොධසම්හ යැ. විවෙකවයතිානීය අවබොධ කෙරෙස් නු'යි බොධාඩා යැ, වීරාගසවහාවය අවබොධ කෙරෙන් නු'යි බොධාමය හැ, විරාහසඬඛතාන නිමාණයෙහි හැසිරෙන සවභාවය අවබොධ කෙරෙන් නු'යි බොධාමය යැ, නිරොධ සවහාවය අවබොධ කෙරෙත් නු' යි බොඛාඞය යැ, නිරොඛසඞ්බාතතීමීණ -කෙරෙත් නු' යි යෙති හැයිරෙනසවහාවය අවබොබ බොධාවෙග ගැ, නු' යි චොසසාගහසව හා විය අවබොඛ කෙරෙත් බොධාස්ඩන යැ. වොසාගගහාවයෙන් හැසිරෙන සවහාවය අවබොධ කෙරෙත් නූ' යි බොඩාඩග සැ, (සමුචෙඡද විමුකති බැවින්) විමුකතිසවභාවය අවබොධ කෙරෙත් නූ' යි. බොධාඞ්හ හැ, (තිසසරණ) විවුකතිගෙනි හැසිරීම් සවභාවය අවබොඛ කෙරෙත් නු' යි බොඛාඬග යි.

පටිසමහිද,මගොහා - යුගන දඬ වගහ – බොජඣ ඞහ කථා

ජනදවසං බුජකානනීති බොජකාඞහා, ජනදසයා මූලවසං බුජකානනීති බොජකාඞහා, ජනදසය පාදවසං බුජකානනීති බොජකාඞහා, ජනදසය පධා-තවසං බුජකානනීති බොජකාඞහා, ජනදසය ඉජකානවසං බුජකානනීති බොජකාඞහා, ජනදසය අධිමොකාබටසං බුජකානනීති බොජකාඞහා, ජනදසය පතානවසං බුජකානනීතී බොජකාඞහා, ජනදසය උපවසානවසං බුජකානනීති බොජකාඞහා, ජනදසය අවිකොබපවසං බුජකානනීති බොජකාඞහා, ජනදසය දසයනවසං බුජකානනීති බොජකාඞහා.

විරියවාසං බුජැකතානීති බෞජැකමහා - පෙ- චිතතටාසං බුජැකතානීති බෞජැකමහා - පෙ- වීමංසටාසං බුජැකතානීති බෞජැකමහා, වීමංසාය මූලටාසං බුජැකතානීති බෞජැකමහා, වීමංසාය පෘදවාසං බුජැකතානීතී බෞජැකමහා. වීමංසාය පධානවාසං බුජැකතානීති බෞජැකමහා, වීමංසාය ඉජැකනවාසං බුජැකතානීති බෞජැකමහා, වීමංසාය අධිමොසකවාසං බුජැකතානීතී බෞජැකමහා, වීමංසාය පහානවාසං බුජැකතානීති බෞජැකමහා, වීමංසාය උපටානවාසං බුජැකතානීති බෞජැකමහා, වීමංසාය අවිකෙකපටාසං බුජැකතානීතී බෞජැකමහා, වීමංසාය පහානවාසං බුජැකතානීති බෞජැකමහා, වීමංසාය උපටානවාසං

• දුකකසස පීලනටයං බුජඹානතීති බෞජඹාමහා, දුකකසස සමාකටයං බුජඹානතීති බෞජඹාමහා, දුකකසස සනතාපවයං බුජඹානතීති බෞජඹාමහා, දුකකසස විපරිනාමවයං බුජඹානතීති බෞජඹාමහා. සමූදයසස අංශූහනටයං -පෙ- නිදනවයං -පෙ- සඳෙකුකුගටයං -පෙ- පලිබොඩවයං බුජඹානතීති බෞජඹාමහා, නිරෝධසස නිසසරණවයං -පෙ- විවෙතවයං බුජඹානතීති බෞජඹාමහා, නිරෝධසස නිසසරණවයං -පෙ- විවෙතවයං -පෙ-අසමානතීති බෞජඹාමහා. මහතසෙ නියනනටයා -පෙ- හෙතුවයං -පෙ- දසසනවයං -පෙ- අංශිපතෙයාවයං බූජඹානතීති බෞජඹාමහා.

තථවසං බුජාබනතීති බෞජාබඞනා, අනතතවසං1 බුජාබනතීති බෞජාබඞනා, සචචවසං බුජාබනතීති බෞජාබඞනා, පරිවේධවසං බුජාබනතීති බෞජාබඞනා, අභිජානනවසං බුජාබනතීති බෞජාබඞනා, පරිජානනවසං බුජාබනතීති බෞජාබඞනා, ඩමවෙසං බුජාබනතීති බෞජාබඞනා, සංවිජානනවසං බුජාබනතීති බෞජාබඞනා, සංදුතවසං බුජාබනතීති බෞජාබඞනා, සංච්නියි-සටසං බුජාබනතීති බෞජාබඞනා, එසාසනවසං බුජාබනතීති බෞජාබඞනා, සංච්නියි-සටසං බුජාබනතීති බෞජාබඞනා, එසාසනවසං බුජාබනතීති බෞජාබඞනා, අභිසමයවසං බුජාබනතීති බෞජාබඞනා.

සෙව්වානං සාථලකාණව සෙන නිදදීවෙයි සොල සහෝ 'දු කාබටයිං- සමුදය ටයිං-නිරෝධ වර්ග-මහතටයිං බුජානිතානීන් බෞජානිකා'නී - මජසං, පොපද හෝ පසුනතං පදවනුකකං අකුණු පුළු කා දීකානී, අටාක ථායපී න සමෝනි.

^{1.} අතුණුදුරටයානං - PTS

(කර්තුකමාතා සභාගාත) ජතුනීය අවබොඛ කෙරෙත් නු'යි බොබාමා හැ; ජතුයාගේ මූලානීය අවබොඛ කෙරෙත් නු'යි බොබාමහ සැ, ජකුයාගේ පුතිසායාසාභාවග අවබොඛ කෙරෙත් නු'යි බොබාමහ සැ, ජකුයාගේ පුධානසාහාවය අවබොඛ කෙරෙත් නු'යි බොබාමහ සැ, ජකුයාගේ සමෘදුඛ වන සවභාවය අවබොඛ කෙරෙත් නු'යි බොබාමහ සැ, ජකුයාගේ (ශුදධාසමපුයොශයෙන්) අධිමොසාසසාභාවය අවබොඛ කෙරෙත් නු'යි බොබාමහ සැ, ජකුයාගේ (විශ්‍රීසමපුයොශයෙන්) පුහුභානීය අවබොඛ කෙරෙත් නු'යි බොබාමහ හැ, ජකුයාගේ (සමාතීසමපුයොශයෙන්) උපස්ථානානීය අවබොඛ කෙරෙත් නු'යි බොබාමහ හැ, ජකුයාගේ (සමාබිසමපුයොශයෙන්) අවිභෝෂපානීය අවබොඛ කෙරෙත් නු'යි බොබාමහ හැ, ජකුයාගේ (පුතුසමපුයොශයෙන්) දශීනසාභාවය අවබොඛ කොරෙත් නු'යි බොබාමහ හැ, ජකුයාගේ අවබොඛ කෙරෙත් නු'යි බොබාමහ හැ, ජකුයාගේ (පුතුසමපුයොශයෙන්) දශීනසාභාවය අවබොඛ කෙරෙත් නු'යි බොබාමහ හි.

විශතීානීහ අවබොධ කෙරෙන් නු'යි බොධාණන හැ, ... චිතතානීය අවබාධ කෙරෙන් නු'යි බොධාණන හැ ... වීමංසානීහ අවබොධ කෙරෙන් නු'යි බොධාණන හැ, චීමංසායෙහි මූලසවහාවය අවබොධ කෙරෙන් නු'යි බොධාණන හැ, චීමංසායෙහි පුත්ෂඨාසවහාවග අවබොධ කෙරෙන් නු'යි බොධාණන හැ, චීමංසායෙහි පුධානසවහාවග අවබොධ කෙරෙන් නු'යි බොධාණන හැ, චීමංසායෙහි සමෘද්ධ වන සවහාවග අවබොධ කෙරෙන් නු'යි බොධාණන හැ, චීමංසායෙහි අධිමොසසෙනාවග අවබොධ කෙරෙන් නු'යි බොධාණන හැ, චීමංසායෙහි අධිමොසසෙනාවග අවබොධ කෙරෙන් නු'යි බොධාණන හැ, චීමංසායෙහි උපස්ථානසවහාවග අවබොධ කෙරෙන් නු'යි බොධාණන හැ, චීමංසායෙහි උපස්ථානසාවග අවබෝධ කෙරෙන් නු'යි බොධාණන හැ, චීමංසායෙහි උපස්ථානසාවග අවබෝධ කෙරෙන් නු'යි බොධාණන හැ, චීමංසායෙහි උපස්ථානසාවග අවබෝධ කෙරෙන් නු'යි බොධාණන හැ, චීමංසායෙහි උපස්ථානසාවන අවබෝධ කෙරෙන් නු'යි බොධාණන හැ, චීමංසායෙහි දශීනසාවහාවහ අවබෝධ කෙරෙන් නු'යි

දුෑඛයාගේ පීඩනසවහාවය අවබොධ කෙරෙන් නු'යි බොධාඬන යැ දුෑඛයාගේ සඬානසවහාවය අවබොධ කෙරෙන් නු'යි බොධාඬන යැ දූෑඛයාගේ සනනාපසවහාවය අවබොධ කෙරෙන් නු'යි බොධාඬන යැ, දූෑඛයාගේ විපරිණාමසවහාවය අවබොධ කෙරෙන් නු'යි බොධාඬන යැ, සමූදයාගේ ආයූහනසවහාවය ... නිදනසවහාවය ... සංයෝගසවහාවය ... පලිබොධසවහාවය අවබොධ කෙරෙන් නු'යි බොධාඬන යැ. නිරෝධයාගේ නිසසරණසවහාවය ... විවෙකසවහාවය ... අසඬඛනසවහාවය ... අමෘත සවහාවය අවබොධ කෙරෙන් නු'යි බොධාඬන යැ. මාගීයාගේ නිය්ථාණ සවහාවය යුවබොධ කෙරෙන් නු'යි බොධාඬන යැ. මාගීයාගේ නිය්ථාණ සවහාවය ... හෙතුසඩහාවය ... දශීනසවහාවය ... ආධිපතාසපහාවය අවබොඛ කෙරෙන් නු'යි බොධාඬන යි.

(හැම ධමීයන්නේ) යථාසවහාවානීය අවබොධ කෙරෙත් නු'යි බොධාඩන යැ, අනාතාමසාහාවය අවබොධ කෙරෙත් නු'යි බොධාඩන යැ, සතාභාපතාවය අවබොධ කෙරෙත් නු'යි බොධාඩන යැ, පතිවෙධ කලයුතු සාහාවය අවබොධ කෙරෙත් නු'යි බොධාඩන යැ, සවහාව විසින් දතයුතු සාහාවය අවබොධ කෙරෙත් නු'යි බොධාඩන යැ, පිරිසිද දතයුතු සාහාවය අවබොධ කෙරෙත් නු'යි බොධාඩන යැ, (සාහාවධාරණාදි) ධානුසාවන අවබොධ කෙරෙත් නු'යි බොධාඩන යැ, (සහාවධාරණාදි) ධානුසාවන අවබොධ කෙරෙත් නු'යි බොධාඩන යැ, දෙත (දතහැකී) සාහාවය අවබොධ කෙරෙත් නු'යි බොධාඩන යැ, දෙත (දතහැකී) සාහාවය අවබොධ කෙරෙත් නු'යි බොධාඩන යැ, සාකානත්තාවනසාවය අවබොධ කෙරෙත් නු'යි බොධාඩන යැ, සාකානත්තාවනසාවය අවබොධ කෙරෙත් නු'යි බොධාඩන යැ, සාකානත්තාවනසාවය අවබොධ කෙරෙත් නු'යි බොධාඩන යැ, සාකානත්තාවනය අවබොධ කෙරෙත් නු'යි

පටිසමහිදුමගෙන-යුගනදාවීමගත-බොජකිඞ්ගකථා

නෙකබම්මං බුජැකතතීති බොජැකඞහා, අබහාපාදං බුජැකතතීති බොජැකඞහා, ආලොසානඥඥං බුජැකතතීති බොජැකඞහා, අවිකෙඛපං බුජැකතතීති බොජැකඞහා, බම්ම වවළුනා බුජැකතතීති බොජැකඞහා, ඥ ණං බුජැකතතීතී බොජැකඞහා, පාමොජජං බුජැකතතීති බොජැකඞහා.

පළුමං කිානං බුජකතාගීන් බොජකඩහා -පෙ- නෙවසකැකුනාසකකයු-ගතනසමාපතනිං බුජකතාගීන් බොජකඩහා, අනිවවානුපසාහනං බුජකතානීන් බොජකඩහා -පෙ- සොතාපතනිමහතං බුජකතාගීන් බොජකඩහා -ලප-අරහතාමහතං බුජකතානීන් බොජකඩහා, අරහතාඵලසමාපතනිං බුජකානනී-තී බොජකඩහා.

අධිමොකාබටෙයන සදධිදුළියං බුජඹානතීති බොජඹාඞහා -පෙ- දසාහ-ටෙයන පකුත්දී දේසං බුජඹානතීති බොජඹාඞහා. අසාදධියෙ අකාමපියටෙයන සදධාබලං බුජඹානතීති බොජඹාඞහා -පෙ- අව්ජජාග අකාමපියටෙයන පකුකුබලං බුජඹානතීති බොජඹාඞහා. උපටයානටෙයන සනිසබොජඹාඞහා බුජඹානතීති බොජඹාඞහා -පෙ- පටිසඞ්බානටොයන උපෙකාක සමබාජඹාඞහා බුජඹානතීති බොජඹාඞහා. දසානටොයන සමබාදිටයිං බුජඹානතීති බොජඹාඞහා -පෙ- අවිකොට පටෙයන සමබාසමාඞිං බුජඹානතීති බොජඹාඞහා.

අංඛිපතෙයාවෙහින ඉංදියං බුජඹනතීති බොජඹඹයා, අකමරියවෙහින බලං බුජඹාතතීති බොජඹඹයා, නියාංනවෙහින බොජඹඔයා, බුජඹානතීතී බොජඹඹයා, හෙතුවෙහින මයයං බුජඹාතතීතී බොජඹඔයා, උපටහානටෙහින හතිපටහානං බුජඹාතතීතී බොජඹඔයා, පදහනටොහතසම්මපට බානං බුජඹානතීති බොජඹාඔයා, ඉජඹානටෙහින ඉදවිපාදං බුජඹාතතීතී බොජඹාඕයා, තුළුටොහත සච්චං බුජඹාතතීතී බොජඹාඔයා.

අවිකොඛපටෙස්න සමථං බුජාඹනාගීති බොජාඹඞා, අනුපසසන වෙස්න විපසසනං බුජාඹනාගීති බොජාඹඞා, එකරසටෝන සමථවිපසසනං බුජාඹනාගීනී බෞජාඹඞා, අනතිවනන නටෝන යුගනදබං බුජාඹනාගීති බෞජාඹඞා.

සංවරවෙසන සීලවිසුදහීං බුජඹනතීනි බෞජඹාඞහා, අවිකොබපටෙස්න විතනවිසුදහිං බුජඹනතීනී බෞජඹාඞහා, දසසනවෙස්නා දිටසීවිසුදහිං බුජඹානතීන් බෞජඹාඞහා, මූතන වෙස්නා විමොකබං බුජඹානතීනී බෞජඹාඞහා, පටිවෙඩටෙස්නා විජජං බුජඹානතීනි බෞජඹාඞහා, පරිවවාහටෙස්නා විමූතතීං බුජඹානතීනි බෞජඹාඞහා, සමූවෙමද වෙස්නා බයෙ කඳුණං බුජඹානතීනී බෞජඹාඞහා, පටිපපසාදබටෙස්නා අනුපපාදෙ කඳුණං බුජඹානතීනී බෞජඹාඞහා, පටිපපසාදබටෙස්නා අනුපපාදෙ කඳුණං බුජඹානතීනී බෞජඹාඞහා,

පටිසමහිදුමාගීය-යුගනදඬවගී-බොධාඞ්ගක්ථා

තොහොමාග අවබොධ කෙරෙන් නු'යි බොධාඞ්හ හැ, අවාාපාදය අවබොධ කෙරෙන් නු'යි බොධාඞ්හ හැ, අලොකසංඥව අවබොධ කෙරෙන් නු'යි බොධාඞ්හ හැ, අවිකෞපය අවබොධ කෙරෙන් නු'යි බොධාඞ්හ හැ, ධමීනිශවහ අවබොධ කෙරෙන් නු'යි බොධාඞ්හ යැ, ඥනහ අවබොධ කෙරෙන් නු'යි බොධාඞ්හ යැ, පාමොදුහ අවබොධ කෙරෙන් නු'යි බොධාඞ්හ සි.

පුථමධාානය අවබොධ කෙරෙත් නු'යි බොධාසිය යැ. නෙවසනැංකු-භාසකැකුයතනසමාපතනිය අවබොධ කෙරෙත් නු'යි බොධාසිය යැ. අනිතාතානුදශීතය අවබොධ කෙරෙත් නු'යි බොධාසිය යැ... ලොතා-පතනිමාගීය අවබොධ කෙරෙත් නු'යි බොධාසිය යැ... අඕනමාගීය අවබොධ කෙරෙත් නු'යි බොධාසිය යැ, අඕත්ඵලසමාපතනිය අවබොධ කෙරෙත් නු'යි බොධාසිය යි.

අධිමොකෂාතීයෙන් ශුදේඛණුගය අවබෝධ කෙරෙන් නූ'යි බොධාඞන යෑ ... දශීනාතීයෙන් පුඥෙස්දියය අවබෝධ කෙරෙන් නූ'යි බොධාඞය යැ. අශුදධායෙහි අකාමපාෘතීයෙන් ශුදධාබලය අවබෝධ කෙරෙන් නූ'යි බොධාඞය යැ ... අවිද කෙහි අකාමපාෘතීයෙන් පුඥුබලය අවබෝධ කෙරෙන් නූ'යි බොධාඞය යැ... අවිද කෙහි අකාමපාෘතීයෙන් පුඥුබලය අවබෝධ කෙරෙන් නූ'යි බොධාඞය යැ... අවද කාමපාෘතීයෙන් සමෘතිය බොධාඞය ය අවබෝධ කෙරෙන් නූ'යි බොධාඞය යැ ... සමවාතිනසාඩකාවයෙන් උපෙසාස මෝධා-ධාඩය අවබෝධ කෙරෙන් නූ'යි බොධාඞය යැ.. දශීනසාපතාවයෙන් සමාග්ද ජීටිය අවබෝධ කෙරෙන් නු'යි බොධාඞය යැ ... අවියොෂපසානාව-යෙන් සමාන්සමාධිය අවබෝධ කෙරෙන් නු'යි බෝධාඞය යැ...

අධිපතිහාවාතීයෙන් ඉණුයය අවබොධ කෙරෙන් නු'යි බොධාඞ්හ යැ, අකමපාානීයෙන් බලධමය අවබොධ කෙරෙන්නු'යි බොධාඞ්හ යැ, නියාීංණ සවහාවයෙන් බොධාඞ්හය අවබොධ කෙරෙන් නු'යි බොධාඞ්හ යැ, හෙතුසාවභාවයෙන් මාශීය අවබොධ කෙරෙන් නු'යි බොධාඞ්හ යැ, පදහනසවභාවයෙන් සක්පටානය අවබොධ කෙරෙන් නු'යි බොධාඞ්හ යැ, පුදහනසවභාවයෙන් සමාක්පුධානය අවබොධ කෙරෙන් නු'යි බොධාඩන යැ, සමෘදධ වන සවහාවයෙන් සාද්ධිපාදය අවබොධ කෙරෙන් නු'යි බොධාඞ්න යැ, යථාසවහාවයෙන් සතාහ අවබොධ කෙරෙන් නු'යි බොධාඞ්න යි.

අවිකෙෂපාතිමයෙන් ශමථය අවබොඛ කෙරෙත් නු'යි බොඛාඬය යැ, අනුදයීභාතිමයෙන් විදශීභාව අවබොඛ කෙරෙත් නු'යි බොඛාඬය යැ, අනුදයීභාතියෙන් විදයීභාව අවබොඛ කෙරෙත් නු'යි බොඛාඬය යැ, එකරසාහීයෙන් ශමථවිදයීනා අවබොඛ කෙරෙත් නු'යි බොඛාඬය යැ, නො ඉක්ම පවත්නා සවහාවයෙන් යුගනදඛය (ශම්ථවිදශීභා) අවබොඛ කෙරෙත් නු'යි බොඛාඬය සි.

සංවරාතීයෙන් ශීල විශුද්ධිය අවබොඛ කෙරෙන් නු'යි බොඛාතා යැ, අවිසෙපොතීයෙන් විතන විශුද්ධිය අවබොඛ කෙරෙන් නු'යි බොඛාතා යැ, දහීභාතීයෙන් ද පේවිශුද්ධිය අවබොඛ කෙරෙන් නු'යි බොඛාතා යැ, මූකතාත්මයෙන් විමොකයෙ අවබොඛ කෙරෙන් නු'යි බොඛාතා යැ, පතිවෙඛානීයෙන් විමුකතිය අවබොඛ කෙරෙන් නු'යි බොඛාතා යැ, පරිතාහානානීයෙන් විමුකතිය අවබොඛ කෙරෙන් නු යි බොඛාතා යැ, පරිතාහානාවීයෙන් සිමුකතිය අවබොඛ කෙරෙන් නු යි බොඛාතා යැ, පුනිපුහුබබ් සවභාවයෙන් සාපයෙනය අවබොඛ කෙරෙන් නු'යි බොඛාතා යැ, පුනිපුහුබබ් සවභාවයෙන් අනුතපාද දෙනය අවබොඛ කෙරෙන් නු'යි බොඛාතා යි.

පටිසමහිදුමගෙහා-යුගනදධවගහ-බොජඣඞහකථා

ජ පැං මූලවෝහ බුජකිනතීන් බෞජකමකා, මනසිකාරං සමූවා-තටෙසන බුජකිනතීන් බෞජකමකා, එසාං සමොඛානටෝන බුජකිනතීන් බෞජකමකා, වෙදනං සමොසරණටෝන බූජකිනතීන් බෞජකමකා, සමාධිං පමුබවෝහ බුජකිනතීන් බෞජකමකා සතිං ආධිපතෙයාවෙසන බුජකිනතීන් බෞජකමකා, පඤඤං තදුතකරවෙසන 1 බුජකිනතීන් බෞජක මහා, මමූතතීං සාරවෝහ බූජකිනතීන් බෞජකමකා, අමතොගධං නීබබානං පරියොසානවෝහන බූජකිනතීන් බෞජකමකා.

[ආවශ්ණිදනං;]

තතා බො අංශසමා සාරිපුනෙතා තිකබු අංමනෙතයි 'ආවුසෙං තිකබවො'ති² 'ආවුසො'ති බො තෙ තිකබූ අංශසමනො සාරිපුනතසා පවාසෙසාසුං, අංශසමා සාරිපුනෙතා එතදවොව:

''සතන්මෙ අාවුසො බොජඣඞනා, කතමේ සනත: සත්සමෝනා-ජඣඬෙනා, ඩම්මවිචයසමොජඣඬෙනා -පෙ- උපෙකබාසමොජඣඬෙනා, ඉමේ බො ආවුසො සනත බොජඣඞනා.

ඉමෙසං බිවාහං ආවුසො සතනනනං වොරැකඩහාභං ගෙන ගෙන බොරැකිමෙනන ආකඩාම පුබබනහසමයං විහරිතුං, තෙන තෙන බොරැකිමහන පුබබනහසමයං විහරාමි, හෙන ගෙන බොරැකිමහන ආකමාම මරැකිනහසමයං - පෙ- සායනහසමයං විහරිතුං තෙන තෙන බොරැකිමෙනන සායනහසමයං විහරාමි, සත්සමබොරැකිමෙනා ඉති වෙ මෙ ආවුසො හොති, අපපමාණෝ හි මෙ හොති, 'සුසමාරදෝධා'ති මෙ හොති, තිටහනතං ව හං තිටහත් හි පරානාමි, සමෙපි මෙ වවති, 'ඉදපපවටයා වටනීති පරානාමි, බමාමවිවයසමබොරැකිමෙහා - පෙ-උපෙකතාසමොරැකිමෙහා ඉති වෙ මෙ ආවුසො හොති, 'අපාමාණෝ'ති මෙ හොති, 'සුසමාරදෝධා'ති මෙ හොති, තිටහනතාං ව හං ''තිටහන්රී පරානාමි, සමෙපි මේ වටති, ඉදපපවටයා මෙ වටතීන් පරානමී.

- 4. මජාතිතානික සමය- මජයං, මජාතිකක්කකමය. ~ සහ PTS
- 5 නිටාසාකා මරං කතා, කිටාසාකා වචනා PTS.

^{1.} mannadetan - 2, 85 a., PTS.

² ආවුගොති - භානා

^{8. 1000000 - 800., 0, 03.} PTS,

(කර්තුකමයතා) ජනැය මූලසටහාවයෙන් අවබොඛ කෙරෙන් නූ'යි බොබාස්සා යෑ, මනසිකාරය සමූනාන සවහාවයෙන් අවබොඛ කෙරෙන් නූ'යි බොබාස්සා යෑ, සපයීය සමවබානානීයෙන් අවබොඛ කෙරෙන් නු'යි බොබාස්සා යෑ, සමාධිය පුමුඛානීයෙන් අවබොඛ කෙරෙන් නු'යි බොබාස්සා යෑ, සමාධිය පුමුඛානීයෙන් අවබොඛ කෙරෙන් නු'යි බොබාස්සා යෑ, සමෘත්ය අධිපතිහාවානීකෙන් අවබොඛ කෙරෙන් නු'යි බොබාස්සා යෑ, සමෘත්ය අධිපතිහාවානීකෙන් අවබොඛ කෙරෙන් නු'යි බොබාස්සා යෑ, පුමුකතිය සාරානීයෙන් අවබොඛ කෙරෙන් නු'යි බොබාස්සා යෑ, අමතොගඛ සස්ඛානන නිමාණය පයාරීවසානානීයෙන් අවබොඛ කෙරෙන් නු'යි බොබාස්සා යෑ,

[සැවැත්නිදුන යි:]

එකල්හි ආයුෂාවක් ශාරීපුතු සථවිරයන් වහන්සේ 'ඇවැක්නි මහණෙනි' සි භිඤුන් ඇමැතු සේක. 'ඇවැත්නි'යි ඒ භිඤූහු ආයුෂාක්, ශාරීපුතු සථවිරයක් වහන්සේට පිළිවදත් ඇස්වූහ. ආයුෂාවක් ශාරීපුතු සථවීරයන් වහන්සේ මෙය වෙදළහ.

''ඇවැත්ති, මේ බොගයිඩාගයෝ සත් දෙනෙක් වෙති කවර සත් දෙනෙකැ ගත්: සමෘතිසමබොගයඩා ගැ, ගම්විවග සමබොගයඩා හැ ... උපෙසාසමෙබාගයඩා ගැ හි. ඇවැත්ති, මොහු සපතබොගයඩා වෙත්.

අළුැන්නි, මම මේ සපතාබොඩහයන් අතුරින් යම් යම් බොධාඩහයෙ-කින් යුතු වෑ පෙරවරු කල්හි වාසය කරන්නට කැමැති වීම නම් ඒ ඒ බොධාසිගයෙක් යුතු වැ පෙරවරු කල්හි වාසය කෙරෙමි. යම් යම් බොධාඩාගයෙකින් යුතු වැ මද්දහන් කල්හි ... සවස් කල්හි වාසය කරන්-නට කැමැති වීම් නම් ඒ ඒ බොබසුඩ්ගයෙන් යුතු වැ සවස් කල්හි වාසය කෙරෙමි. ඇවැත්ති, 'සමෘතිසමෛබාඛාඩිහ හැ'යි මෙසේ ත් මට් සින් වෙයි, (හෝ) 'අපුමාණ ගැ'යි මෙසේ ත් මට සිත් වෙයි, 'මොනොවට පරිපූණ් ගැ'යි මෙසේ හා මට සිහා වෙයි. තවද නිවත් අරමුණු කොට සිටුනං එය නිවත් අරමුණු කොට සිටි යැ'යි දනහතිමි. ඉදිනුදු මාගේ සමෘති-සමෛබාධාාඩාය නිවන් අරවුණින් පහ වෑ යේ නම් 'මෙ කරුණින් පහ වෑ යේ' ගයි දනගන්මි. ධලීවිවය සමේබාධාඩාගය ... ඇවැත්නි, උපේසාං-ස වෛාධාසිහා කැ' සි මෙසේන් මට සින් වෙයි, (එය) 'අපුමාණ කැ'යි මෙසේ ත් මට හින් වෙයි. 'මොනොවට පරිපූණි යැ'යි මෙසේ ත්, මට සින් වෙයි. තවද නිවන් අරමුණු කොට සිටුනා එග නිවන් අරමුණු කොට 'සිට්' යයි දනගනීමි. ඉදිනුදු මාගේ උපේඤාසමෝබාඞාඞගත නිවන් අරමුණින් පහවෑ යේ නම් 'මෙ කරැණින් පහවෑ යේ ශායි දූනගනීම.

පටිසමහිදුමගොො-යුගනදධවගග-බොජඣඞගකථා

සෙයාථාපි ආවුසො රහෙසු වා රාජමහාමතතසා වා නානාරතතානං දුසසානං දුසසකරණඩකො පූරො අසස, සො ගණිණිදුදෙව දුසසයුතං ආකරෝධයා සුබ්බනනසමයං පාරුපිතුං, තං තදෙව් දුසානුගං සුබබනන– සමගං පාරුපෙගත. ගණුඤදේව දුසසහූහං අතුබොගත මරැකුණහසමගං - පෙ- සායනාසමයං පාරුපිහුං, තං තදෙව දුසසයුගං සායනාසමයං පාරුපෙයා. එව්මේවබ්වාහං ආවූසො ඉමේසං සතතතතාං බොජඣඞ්ගානං ගෙන ගෙන බොරැබු හිගන ආකඩ්බාම් පුබබනහනමගං විහරිතුං, නෙන තෙන බොජකි ඩෙනන පුබබනාසමගං විහරාම්, යෙන යෙන බොජකි රොන ආකාඩිබාම් මජැඩනහසමයං - පෙ- සායනහසමයං විහරිතුං, තෙන තෙන බොජාබඩෙහන සායනතාසමයං විහරාම, සත්සමෝබාජාඩබේහා ඉති වෙ මේ ආවුසො හොත්, 'අපපමාණො'ති මේ හොති, සුතමාරඥඛා'හි මේ හොති, ත්ටඨානතං ච නං තිටා ත්'ත් පජානාම්, සාවෙපි මෙ චවත් 'ඉදපාවටයා මේ චවත්ති පජානාමි. බම්වවිව්ගස්බෝද්ශිඩේහා - පෙ- උපෙක්යා-ස වෛාජඣ ඞෙහා ඉති වෙ මෙ ආවු හො හොති, 'අපාමාණො'ති මෙ හොති, 'සුසමාරදේඛා'ත් මෙ හොත්, තිවස්නතං ව නං 'තිවස්ත්'ත් පජානාම, සචේදි මේ චවති, 'ඉදපපවවයා මේ වවතී'ති පජානාම."a

කථං 'සතිසමෙබාජකිඩො ඉති වේ හොතී'ති බෞජකිඩො, ගාවතෘ නිරොධිපට්ඨාති තාවතා 'සතිසමෙබාජකිඩො ඉති වෙ හොතී'ති බොජකිඩො. සෙයාථාපි නෙලපපදීපසසකියතො යාවතා අච්චි. තාවතා වණෙණා ගාවතා වණෙණා තාවතෘ අච්චි, එමමෙව යාවතා තිරොධිපට්ඨාති, තාවතා සතිසමේබාජකිඩො, 'ඉති වෙ හොතී'ති බොජකිඩො.

කථං 'අපපමාණො ඉති වේ¹ හොතී'ති බොජාබඩෙහා, පමාණබදධා⁸ කිලෙසා සබබ ව පරිසුට්ඨානා යෙ ව සඞ්ඛාරා පොනොහවිකා, අපප-මාණො නිරොඩො අවලටෙඨන අසඞ්ඛනටෙඨන, ගාවතා නිරොඩුපටඨාති, තාවතා 'අපපමාණො ඉති වේ⁸ හොතීති බොජැබඩෙහා,

කථා 'සුතමාරදොඩා ඉති වේ හොතී'ති බොජකිඩොහා, විසමා කිලෙසා සබබ ව පරිසුට්ඨානා ගෙ ව සභායාරා පොනොහවිකා, සමධමෙමා නිරෝධෝ සතතටේ සහ, පණ්තටේ සහ, යාවතා නිරෝධිපටසානි, තාවතා සුසමාරදොඩා ඉති වෙ හොතී'ති බොජකාඩහා.

^{1.} ඉනි වේ මේ - මිජිසං,

^{2. 03.45.0 201 -} PTS, 001, 001,450 0001 - 001

^{3.} φ53 #⊕ - PTS.

a. අබෘජාබාහිත සංසුතාන - එබබ භාවිතාන - 4 වස් සුභාතාං

යම් සේ ඇවැන්නි, රජක්හට වේචිසි රජ මහ ඇමැත්තක්හට වේචසි නොයෙක් රඬගජාතයෙන් රඳනා ලද පිළියෙන් පිරුණු පෙළායෙක් වී තම හෙතෙම යම් යම් මැ පිළීසහලක් පෙරවරු කල්හි පොරෝනට කැමැති වී නම් ඒ ඒ පිළීසකල මෑ පෙරවරු කල්හි පොරෝනෝ ද, යම් යම් මෑ පිළීසහලක් මද්දහන් කල්හි ... සවස් කල්හි පොරෝනට කැමැති වීනම ඒ ඒ පිළීසකල මෑ සවස් කල්හි පොරෝතේ ද, එපරිද්දෙන් මෑ ඇවැන්නි මම මේ සපතබොඛාඩහයත් අතුරිත් යම් යම් බොඛාඩහයෙකින් යුතු වැ පෙරවරු කල්හු වාසය කරන්නට කැමැති වීම නම් ඒ ඒ බොධාභිගයෙන් යුතු වැ පෙරවරු කල්හි වාසය කෙරෙමි, යම් යම් බොබාඩහගෙකින් යුතු වැ මද්දහන් කල්හි ... සවස් කල්හි වාසය කරන්නට කැමැති වීම් නම් ඒ ඒ බොඛාඩගයෙන් යුතු වැ සවස් කල්හි වාසය කෙරෙමි. ඇවැත්ති, සමෘතිසමෝාධයඞ්හ යැ'යි මෙසේත් මට සිත් වෙයි, (හේ) 'අපුමාණ යැ'යි මෙහේත් මට සිත් වෙයි. මොනො-වට පරිපුණි යැ'යි මෙසේත් මට සිත් වෙයි. නවද නිවන් අරමුණු කොට සිටුනා එය නිවන් අරමුණු කොට 'යිට්' යයි දනගනිම්. ඉදිනුදු මාගේ සමෘතිසමෙබාබාස්බාග නිවන් අරමුණින් පහ වැ යේ නම් 'මෙ සාරුණ්න් පහ වැ ගේ' යයි දැනගනිම්. බම්විවය සබෝධාඩිගය ... ඇවැත්ති, උපෙසාසමබොබාඩා බා යා'යි මෙසේත් මට සින් වෙයි, හේ, 'අපුමාණ සැ'සි මෙසේ ත් මට සිත් වෙස, 'මොනොවට පරිපූණ් සැ'ස මෙසේ ත් මට සිත් වෙයි. තවද නිවත් අරමුණු කොට සිටුනා එය නිවත් අරමුණු කොට 'සිටී' යයි දනගනිම්, ඉදිනුදු මාගේ උපෙසාසමෝඩාවාභිගය තිවත් අරමුණ්ත් පහ වැ යේ නම් 'මෙ කරුණින් පහ වැ යේ' යයි දන ගතිමි.

ක්ෂසයින් 'සනිසමේබාජාඩවෙහා ඉන් වෙ වොන්'යි බොටාස්හා වේද යන්: යම්තාක් නිරෝධය වටහා දඒ නාක් 'මෙසේ සමෘතිතමේබාධාස්හාශ ද වේ නු'යි බොධාසිහ නම. යම්සේ දැල්වෙන පොල්පහනක්හු ගේ යම්තාක් සිළුව වී නම් ඒ තාක් පැහැය වේ ද, යම්තාක් පැහැය වී නම් ඒ තාක් සිළුව වේ ද, එපරිද්දෙන් මෑ යම්නාක් නිරෝධය වටහා ද ඒ තාක් 'මෙසේ සමෘතිතමෙබාධාසිහාය ද වේ නු'යි බොධාසිහ නමි.

කිසෙසන් 'අපපමාණො ඉති වේ හොත්'යි බොඛ්වත වේ ද යත්: (අනුශයහත) කෙලශයෝ ද හැම පග්දීන්හන (සමුදුවාරපාපතකෙලශ) යෝ ද පුනහීවය කරනසුලු යම් සංසකාර කෙනෙක් වෙත් නම් ඔහු ද පුමාණබදධ වෙති. නිරෝධය තෙමේ අවලසවහාවයෙන් අතිබනසවහාවයෙන් අපුමාණ වෙසි යම් තාක් නිරෝධය වටහා ද ඒ තාක් 'මෛස් අපුමාණය ද වේ නු'යි බොඛ්යාමහ නම්.

ක්ෂසයින් 'සුසාමාරදෝධා ඉති වෙ හොත්'යි බොධාවාහ වේද යන්: (අනුශය භූත) කොලශයෝ ද හැම පයඞ්නානයෝ ද පුනභීවය කාරන සුලු යම සංසකාර කොනෙක් වෙත් නම් ඔහු ද විෂම නම් වෙනී. ශානත සවහාවයෙන් පුණික සවහාවයෙන් තිරොධය තෙමේ සමධමී ඇත්තේ වෙයි. යම් තාක් නිරෝධය වටහා ද ඒ තාක් 'මෙසේ මොනොවට පරිපූණි ද වේ නු'යි බොධාවොන නමි,

පටිසමතිදුමගොො-යුගනදධවගග-බොජඣඞනකථා

කථං න්ට්ඨනතං ච නං ත්ට්ඨන්ත් පජානාමි, සවෙපි චචනි, ඉදපපචවයා මේ චවත්'න් පජානාමි, කත්හාකාරෙහි සත්සමෛශජඣබොහා නිට්ඨනි: කත්හාකාරෙහි සනිසමෛශජඣබොහා වවනී:

අටස්හාකාරෙහි සතිසමොජාඕඩොා තිටසත්, අටස්හාකාරෙහි සති-සමෙබාජාඕ ඩොන චවති.

කතමෙනි අවස්භාකාරෙහි සක්සමෝගේකමහා තිවසන්; අනුපපාද ආව්ජිතතතා සතිසමෝගාජාබහෝ තිවසත්, උපපාදං අනාවජ්රීතතතා සතිසමෝගණාමහෝ තිටසති, අපපවතතං ආව්ජිතතතා සතිසමෝගණා බොහ තිටසත්, පවතතං අනාවජරිතතතා සතිසමෝගාණාමහෝ තිටසත්, අනිමිතතං ආව්ජිතතතා සතිසමෝගාණාවසත්, නිමතතං අනාවජරි-තතතා සතිසමෝගාකමහෝ තිටසත්, නිරෝධං ආව්ජිතතතා සති-සමෝගණාමහෝ තිටසත්, සභාගර අනාවජරිතතතා සතිසමෝගාණාවෙන තිටසත්, ඉමෙනි අටසහාකාරෙහි සතිසමෝගාජාබහෝ තිටසත්.

කතමෙහි අටාහාතාරෙහි සතිසමෝජික වෙනා වවති: උපපාදං අාවජජී-තහතා සත්සමෝජික හොතා වෙන්, අනුපපාදං අනාවජජීතතතා සත්-සමෝජික වෙනා වවති, පවතතං ආවජජීතතතා සතිසමෝහා වවතී, අපපවතතං අනාවජජිතතතා සතිසමෝහා වවතී, නීමතතං ආවජජී-තතතා සතිසමෝහා පවති, අනිමතතං අනාවජජිතතතා සති-සමෝජික හොතා වෙනි, සහිබාරෙ ආවජජිතතතා සතිසමෝහා එවතී, නීරොබං අනාවජ්රීතතතා සතිසමෝහා එවතී, ඉමෙනී අටාහා-කාරෙහි සතිසමෝහා පවතී.

එවං තිටඨතතං ව නං තිටඨතීති පජානාමි, සවෙපි වවති, ඉදපචවගා මෙ චවතීති පජානාමි. කථං ධමාවිවිගසමෛබාජාඕබෝන –පෙ–

කථං උපෙතබාස වෛාජඹා හිත වේ හොත්'ති බොජඹා හොත ශාවතා නිරොඩුපටහාති. තාවතා උපෙතබාස වෛාජඹා හොත ඉති වෙ හොතී'ති බොජඹා ඩොන. සෙගා එපි තෙලපප දීපසස ඣායනො ගාවතා අච්චි තාවතා වණෙණා. ගාවතා වණෙණා තාවතා අච්චි. එව මෙව යාවතා නිරෝ-ඩුපටහාති, තාවතා උපෙතබාස වෛාජඹා හෙති වේ හොතිති බොජඹා වෙනා.

කාථං 'අපපමාණො ඉති වේ හොත්'ති බොජඣඬෙනා; පමාණබදධා කිලෙසා සබෙබ ව පරියුටාහා යෙ ව සඞ්ධාරා පොනොහවිකා, අපපමාණො නිරෝබො අවලටෙසන අසඞ්ධතටෙසන. යාවතා නිරෝධුපටසාහි, තාවතා 'අපපමාණො ඉති වෙ හොත්'ති බොජඣමෙනා.

කිසෙයින් (නිළුණාලමබනයෙහි පුවෘතති වියින්) සිටුනා ඒ බොබාසිගය (නිවන් අරමුණු කොට) සිටි'ශයි දූනගනීම් ද, ඉදින් (නිළාණාලමබනයෙන්) පහ වැ ගේ නම් 'මාගේ බොබාසිගය මේ කරුණින් පහ වැ ගේ' යයි දැනගනීම ද: කිහි අහුරෙකින් සමෘති සමබොබාසිගය සිටුනේ ද කිහි අසුරෙකින් සමෘතිසමෛබාබාසිගය පහ වැ ගේ ද යන්:

අට අහුරෙකින් සමෘති සමෛබාධයඞ්ගය සිටී. අට අහුරෙකින් සමෘති සමෛබාධයඞ්ගය පහ වැ යෙයි.

කවර අට අසුරෙකින් සමෘත්සමෝධාස්තය පවත්නේ ද යන්: අනුතපාදය අාවජිනා කරන ලද බැවින් සමෘත්සමෝධාස්තය පවතී, උතපාදය අාවජිනා නොරනලද බැවින් සමෘත්සමෝධාස්තය පවතී, අපුමෘතතිය ආවජිනා කරනලද බැවින් සමෘත්සමෝධාස්තය පවතී, පුවතතිය ආවජිනා කරනලද බැවින් සමෘත්සමෝධාස්තය පවතී, අතිමිතත ආවජිනා කරනලද බැවින් සමෘත්සමෝධාස්තය පවතී, නිමිතත ආවජිනා නොකරනලද බැවින් සමෘත්සමෝධාස්තය පවතී, නිමිතත අවේජිනා නොකරනලද බැවින් සමෘත්සමෝධාස්තය පවතී, නිරෝධය ආවජිනා කරනලද බැවින් සමෘත්සමෝධාස්තය පවතී, නිරෝධය ආවජිනා කරනලද බැවින් සමෘත්සමෝධාස්තය පවතී, සංසෝරයන් ආවජිනා නොකරනලද බැවින් සමෘත්සමෝධාස්තය පවතී, සංසෝරයන් ආවජිනා නොකරනලද බැවින් සමෘත්සමෝධාස්තය පවතී, සංසෝරයන් ආවජිනා නොකරනලද බැවින් සමෘත්සමෝධාස්තය පවතී, මේ අට

කවර අට අයුරෙකින් සමෘතිසමෝබාගාඞ්ගය අපහන වේ ද යත්: උතපාදය අාවජීනා කරනලද බැවින් සමෘතිසමෝබාගාඞ්ගය අපහත වෙයි, අනුකපාදය අාවජීනා නොකරන ලද බැවින් සමෘතිසමෝබාගාඞ්ගය අපහත වෙයි, පුවෘතතිය අවජීනා කරන ලද බැවින් සමෘතිසමෝබාඞ්ගය අපහත වෙයි, අපුවෘතතිය අාවජීනා නො කරනලද බැවින් සමෘතිසමෝබාඞ්ගය අපහත වෙයි, නිමිතත අාවජීනා කරනලද බැවින් සමෘතිසමෝබාඞ්ගය අපහත වෙයි, නිමිතත අාවජීනා කරනලද බැවින් සමෘතිසමෝබාඞ්ගය අපහත වෙයි, අනිමතත අාවජීනා හෝ කරනලද බැවින් සමෘතිසමෝබාඞ්ගය අපහත වෙයි, අනිමතත අාවජීනා හෝ කරනලද බැවින් සමෘතිසමෝබාඞ් සමබාඛාඞ්ගය අපහත වෙයි, සංසෝයාරයන් අාවජීනා කරනලද බැවින් සමෘතිසමෝබාඞ්නය අපහත වෙයි, නිරෝඛය අාවජීනා නො කරන ලද බැවින් සමෘතිසමෝබාඞ්න අපහත වේ. මේ අට අයුරින් සමෘතිසමෝබා බාඞ්ගය අපහත වේ.

මෙසෙයින් (නිථාණාලමබනයෙහි) පවත්නා ඒ සාෘතිසමෝඛාඛාඛාය (නිථාණාලමබනයෙහි) පවත්'ශයි දනගනිමි. ඉදින් (නිථාණාලමබනයෙන්) අපගත වේ නම් 'මාගේ සාෘතිසමෝඛාඛාභිකය මෙ කරුණ්න් අපගත වේ'ශයි දනගනිමි. කිසෙයින් ඛම්විචියසමෝඛාඛාභිකය ...

ක්සසයින් උපෙසාඛාසමේබාජාබාවාඩා ඉන් වෙ හොන්'යි බොඛාස්භ වේ ද ශත්: යම් තාක් නිරොඛය වටහා ද ඒ තාක් 'මෙසේ උපෙසාං-සම්බොඩාඩානය ද වේ නු'යි බොඛාස්භ නම්. යම්සේ දෙල් වෙන තෙල් පහනක්හු ගේ ගම් තාක් සිළුව වේ නම් ඒ තාක් පැහැශ වේ ද, යම් තාක් පැහැශ වේ නම් ඒ තාක් සිළුව වේ ද, ළසෙයින් මැ මෙසේ යම් තාක් නිරොඛා වටහා හම් ඒ තාක් උපෙකාසාසම්බොඛාසානය ද වේ නු'යි බොඛාඩාන නම් වේ.

කිසෙසින් 'අපාමාණො ඉති වේ හොති'යි බොබාසිහ වේ ද යන්: (අනුශය භූත) කොල්ශයෝ ද හෑම සමුදුවාර පාපාකොල්ශයෝ ද පුනාභීවය කරනසුලු යම් සංසකාර කෙනෙක් වෙන් නම් ඔහු ද පුමාණබදධ වෙති. නිරොබය තෙමේ අවල සානාවයෙන් අසඞ්බත සාහාවයෙන් අපුමාණ වෙයි. යම් තාක් නිරෝඛය වටහා ද ඒ තාක් 'මෙනේ අපුමාණ ද වේ නු'යි බොබාසින නම් වේ. කථං 'සුසමාර දෙඩා ඉති වේ හොනී'ති බොජඹාවෙනා: විසමා කිලෙසා සබෙබ ව පරිශුටයානා යෙ ව සඬාරා පොනොහවිකා, සමධ මේමා තිරොබො සනතටෙයන පණ්ඩාවෙයන. යාවතා නිරොධුපටයාති, තාවනා 'සුසමාරදෙඩා ඉති වෙ හොනී'ති බොජඹාවෙනා.

කථං 'තිවස්නතාං ච නං කිටසත්'ති පජානාමි, සවේපි ව්වතී, ඉදපපවවයා මෙ ච්වතී'ති පජානාමි: කතිහාකාරෙහි උපෙකබාස වෛාජඣ ඬේනා නිටසතී: කතීහාකාරෙහි උපෙකබාස මෛාජඣ ඬෙනා ච්චති:

අවස්භාකාරෙහි උපෙක්ඛාසමෛාජඣඹෙනා තිටසත්, අවස්භාකාරෙහි උපෙක්ඛාසමේඛාජඣඩොන චවති.

කතමෙහි අවාහාකාරෙහි උපෙක්බාසමබාජකිවෙහා තීවාර්ති: අනුපාදං ආවජජීතතතා උපෙක්ඛාසමෙඛාජකිබෙහා තිවාර්ති, උපාදං අනාවජජීතතතා උපෙක්ඛාසමෙඛාජකිබෙහා තිවාර්ති, අපපවතතං ආවජජීතතතා උපෙක්ඛා-සමෙඛාජකිබෙහා තිවාර්ති, පවතතං අනාවජජීතතතා උපෙක්ඛාසමෛඛා-ජකිබොත කීවාර්ති, අනිමතතං ආවජජීතතතා උපෙක්ඛාසමෛඛාජකිබොත තිවාර්ති, නිමතතං අනාවජජීතතතා උපෙක්ඛාසමෛඛාජකිබොත තිවාර්ති, නිමතතං අනාවජජීතතතා උපෙක්ඛාසමෙඛාජකිබොත තිවාර්ති, නිමතතං අනාවජජීතතතා උපෙක්ඛාසමෙඛාජකිබොත තිවාර්ති, නිමතතං අනාවජජීතතතා උපෙක්ඛාසමෙඛාජකිබොත තිවාර්ති, නිමතතං අනාවජජීතතතා උපෙක්ඛාසමෙඛාජකිබොත අනාවජ්තතතා උපෙක්ඛාසමෙඛාජකිබොත කිවාර්ති. ඉමෙහි අවාහාකාරෙහි උපෙක්ඛාසමෙඛාජකිබෝහා කිවාර්ති.

කතමෙනි අවස්භාකාරෙහි උපෙන්බාසමබාජඣබෝහා වවති; උපපෑදං ආවජජීතතතා උපෙන්බාසමබාජඣබෝහා වවති, අනුපපාදං ආවජජීතතතා උපෙන්බාසමේබාජඣබෝහා වවති, පවතතං ආවජජිතතතා උපෙන්ඛාසමබා-සමෙබාජඣබෝහා වවති, අපරවතතං අභාවජිතිතතතා උපෙන්ඛාසමබා-ජඣතොන් වවති, නීමතතං ආවජජීතතතා උපෙන්ඛාසමබාජඣබෝහා වවති, අනිමතතං අභාවජජීතතතා උපෙන්ඛාසමබාජඣබෝහා වවති, සත්ඛාරෙ ආවජජීතතතා උපෙන්ඛාසමබෝජඣබෝහා වවති, නිරෝඛං අභාවජ්ය-තතතා උපෙන්ඛසමබෝජඣබෝහා වවති, ඉමෙනී අවස්තාකාරෙහි උපෙන්බා-සමේබාජඣඩෝහා වටති.

එවං කිටස්නතාං ච නං කිටස්තීතී පජානාම්, සවෙපි චවති, ඉදපපවවයා මෙ චවතීකී පජානාම්.

පටි සමහිද මාගීය- යු ගහදා වගී-බොධාබාක එා

කිසෙසින් 'සුසමාරදොඩා ඉති වෙ හොත්' යි බොඛාඩා වේ ද යත්: (අනුශයහතා) කෙල්ශයෝ ද හැම සමුදුවාරපාපනකෙලශයෝ ද පුහතිවග කරනසුලු යම් සංසකාර කෙනෙක් වෙත් නම් ඔහු ද විෂම නම් වෙති. නිරොඛය නෙමේ ශානතසටහාවයෙන් පුණ්ත සටහාවයෙන් සමඛමී නම් වෙයි. යම් තාක් නිරොඛය වටහා ද ඒ තාක් 'මෙසේ සුසමාරබා ද වේ නු'යි බොඛාඩා නම් වේ.

ක් සෙබුන් (නිවාණාලමානයෙහි) පවත්නා ඒ උපේක්ෂාසමොඛයාඛය (නිවාණාලමානයෙහි) පවතී' යයි දූහගනිම් ද, ඉදින් (නිවාණාලමාන-යෙන්) අපගත වේ නම මෙකරුණින් අපගත වේ යයි දූහගනිම ද, කිහි අයුරෙකින් උපේක්ෂාසමොඛාසාඕකය පවත්නේ ද, කිහි අයුරෙකින් උපෙක්ෂා සමෝඛාඩාඩාකය අපගත වේ ද යන්:

අට අයුරෙකින් උපේකෂාසමෝබාඕහය පවති. අට අයුරෙකීන් උපේකෂාසමෝබාඕහය අපගත වේ.

කවර අට අසුරෙකින් උපේක්ෂාසමේබාධාමහය පවත්තේ ද යත්: අනුතපාදය අාවජිතා කරනලද බැවින් උපේක්ෂාසමේබාධාමහය පවති, උතපාදය අාවජිතා තොතරන ලද බැවින් උපේක්ෂාසමේබාධාමහය පවති, අපුවාතනිය ආවජිතා කරනලද බැවින් උපේක්ෂාසමේබාධාමහය පවති, පුවෘතතිය අාවජිතා තොතරනලද බැවින් උපේක්ෂාසමේබාධාමහය පවති, අනිමිතත ආවජිතා තාරනලද බැවින් උපේක්ෂාසමේබාධාමහය පවති, නිමිතත අාවජිතා තොතරන ලද බැවින් උපේක්ෂාසමේබාධාමහය පවති, නිම්තත අාවජිතා තොතරන ලද බැවින් උපේක්ෂාසමේබාධාමහය පවති, නිරෝධය අාවජිතා කරනලද බැවින් උපේක්ෂාසමේබාධාමහය පවති, සංසකාරයන් අාවජිතා හොකරන ලද බැවින් උපේක්ෂා සමේබාධාමහය පවති, සංසකාරයන් අවේනී පොතික් පොති සරන ලද බැවින් උපේක්ෂා සම්බාධාමහය

කවර අට අයුරෙනින් උපෙසෘසමෙබාධාසිහය අපහත වේ ද යත්: උතපාදය ආවජිනා කල බැවින් උපේසෘසමෙබාධාසිහය අපහත වෙයි, අනුතපාදය ආවජිනා නොකල බැවින් උපේසෘසසමෙබාධාසිහය අපහත වෙයි, පුවෘතනිය ආවජිනා කල බැවින් උපේසෘසසමබාධාසිහය අපහත වෙයි, අපුවෘතනිය අාවජිනා නො කළ බැවින් උපේසෘසසමබාධාසිහය අපහත වෙයි, නිමතන ආවජිනා හෝ කල බැවින් උපේසෘසසමබාධාසිහය අපහත වෙයි, අනිමතන ආවජිනා හෝ කල බැවින් උපේසෘසසමබාධාසිහය අපහත වෙයි, අනිමතන ආවජිනා හෝ කල බැවින් උපේසෘසසමබාධාසිහය අපහත වෙයි, සංසාරයක් ආවජිනා හෝ කල බැවින් උපේසෘසසමබාධාසිහය අපහත වෙයි, නිරෝධය ආවජිනා නො කල බැවින් උපේසෘසසමබාධාසිහය අපහත වෙයි, නිරෝධය ආවජිනා නො කල බැවින් උපේසෘසාසමබාධාසිහය අපහත වෙයි, නිරෝධය ආවජිනා නො කල බැවින් උපේසෘසාසමබාධාසිහය

මෙසෙයින් පවත්නා වූ ඒ උපේඝෂාසමබොඛාඞාගය පවතී ශයි දූනගනිමි. ඉදින් අපගත වේ නම් මාශේ උපේඝෂාසමබොඛාඞාඞාග මෙ කරුණ්න් අපගන වේ'ශයි දූනගනිමි.

2. 4

මෙතතාකථා

[සාවස්තිදනං:]

"මෙතතාය භිකබවේ වෙනොවිමූතතියා ආසෙමිතාය භාවිතාය බහුලි-කතාය යාන්කතාය වන්දුකතාය අනුටයිතාය පරිවිතාය යුසමාරුඛාය එකා-දසාත්තංසා පාටිකඬබා. කතමේ එකාදය: යුඛං යුපති, යුඛං පට්බුජඣත්, න පාපකං යුපිනං පසාත්, මනුසසානං පියෝ හොති, අමනුසසානං පියෝ හොති, දෙවතා රකඛනත්, නාසස අගයි වා විසං වා සන්ථා වා කමති, තුවටා විතතං සමාධියති, මූඛවණෙණා විපපයිදති, අසමමූලෙහා කාලං කරෝත්, උතතරිං.1 අපපටිමජඣනොකා බහමලොකුපහෝ හොති. මෙතතාය භිකඛවේ වෙනොවිමූතතියා ආසෙවිතාය භාවිතාය බහුලීකතාය යාන්කතාය වන්දු-කතාය අනුටයිතාය පරිවිතාය සුසමාරුඛාය. ඉමේ එකාදසානිසංහා පාටිකඬඛා.ම

අපි අනොගිසො එරණා මෙතතාවෙතොවිමූතති, අපි ඔබිසො එරණා මෙතතාවෙතොවිමූතති, අපි දිසාඵරණා මෙතතාවෙතොවිමූතති.

කත්හාකාරෙහි අනොබිසො එරණා මෙතතාවෙතොවිමුතති. කත්හා-කාරෙහි ඔබිසො එරණ මේ මතතාවෙතොවිමුතති, කත්හාකාරෙහි දියා එරණා මෙතතාවෙතොවිමූතති:

පඤචනාකාරෙහි අනොබිසො එරණා මෙතතාවේතොවිමුතති, සතත-හාකාරෙහි ඔබ්සො එරණා මෙතතාවෙතොව්මූතති, දසහාකාරෙහි දිසා-එරණා මෙතතාවෙතොවීමූතති.

කතුමෙහි පඤවහාකාරෙහි අනොබිසො එරණා මෙතතාවෙතොවිමූතති; සබබ සහතා අවෙරා අබාාපජරා³ අනීඝා³ සුබී අතතානං පරිහරතතු, සබබ පාණා - පෙ- සබෙබහුතා -- පෙ- සබබ පුහාලා - පෙ- සබබ අතත-භාවපරියාපතතා අවෙරා අබාාපජරා අනීඝා සුබී අතතානං පරිහරනතුති ඉමෙහි, පඤවහාකාරෙහි අනොබිසො එරණා මෙතතාවෙතොව්මූතති.

කතමෙහි සතතහාකාරෙහි ඔබිසො එරණා මෙතතාවෙතොවිමූතති: සබබා ඉත්තීයො අවෙරා අබාපජන අනීසො සුඛි අතතානං පරිහරනතු. සබෙබ පුරිසා - පෙ - සබෙබ අරියා - පෙ - සබෙබ අතරියා - පෙ - සබෙබ දෙවා - පෙ - සබෙබ මනුසායා - පෙ - සබෙබ විනිපාතිකා අවෙරා අබාපජන අනීසා සුඛි අතතානං පරිහරනතුහී. ඉමෙහි සතතහාකාරෙහි ඔබිසො එරණා මෙතතාවෙතොවිමූතති.

¹ උතාතරි - මජසං a එකෘදසකුඩනුතතාර - දුනීයවගන (11, 2, 5)

² අමායපත්බො - භානා, PTS, භ 3 අනින්තා - භානා

2. 4 මෛතී කථා

[සැවැත්නිද,නයි]

'මහණෙන්, මෛහිවිතතවිමුකතිය ආදරයෙන් සෙටුනාලද කල්ගි විතා ලද කල්ගි පුහපතා කරනලද කල්ගි යුකතයානයක් මෙන් කරනලද කල්ගි (පුතිසාවී යෙන්) වාසතුවක් මෙන් කරනලද කල්ගි එලඹයිට් කල්ගි පරවින කල්ගි මොනොවට කරනලද කල්ගි එකොලොස් අනුතර් කොනෙක් කාමත් වියයුත්තාහ. කවර එකොලොස් අනුතර් කෙනෙක යන්: සුවයේ නිදයි, සුවගේ සුබුදී, ලාමක සිහින හෝ දකි, මනුෂාගනට ප්රිය වෙයි, අමනුෂාගනට ප්ර වෙයි, (මාපිෆෝ පුතකු සෙයින්) දෙවියෝ රකිති, ඔනුගේ සිරුරෝ අන්තිය හෝ විෂයෙක් හෝ සෙසුයෙක් හෝ නො වැදගතී, එහා යිත සම.-තිත වෙයි, මූබවණීය ඉතා පුසනන වෙයි, නො මූලාසී වි කෙල්රිය කෙරෙයි, මන්තෙහි අගින්ඵලය පුතිවෙඩ නො කරනුගේ බඹලොවැ උපදනේ වෙයි මහණෙහි මෛහිවිතනවිනුකනිය ආදරයෙන් සෙවුනා ලද කල්හි වඩහාලද කල්හි පුහපුතා කරනලද කල්හි යුකතයානයක් මෙන් කරන ලද කල්හි පරිවිත කල්හි මොනොවට කරනලද කල්හි මේ එකොළොස් අනුසඳහ කැමැති වියනුත්තාහ

මයකිංද (හිම) රහිත වශයෙන් පැතිරීම ඇති මෛතී චීතතවිමුකතියක් ඇත.මයකිංද වශයෙන් පැතිරිම ඇති මෛතීචීතතවිමුකතියක් ඇත, දිශා-චන්හි පැතිරිම ඇති මෛතීචීතතවිමුකතියක් ඇති.

කිහි අයුරෙකින් මගඞාදරහිත වශයෙන් පැතිරීම ඇති මෛනිවිතත⊸ විමුකතිය වේ ද, කිහිඅයුරෙකින් මගඞාද වශයෙන් පැතිරීම් ඇති මෛනී විතතවමුකතිය වේ ද, කිහි අයුරෙකින් දිශාවන්හි පැතිරීම් ඇති මෛනී– විතතවමුකතිය වේ ද සත්:

පස් අසුරෙකින් මගහිද රතිත වශයෙන් පැතිරීම ඇති මෛනිවිතත-විම්බත්ත වෙයි, සත් අසුරෙකින් මගහිද වශයෙන් පැතිරීම ඇති මෛනි-විතන විම්බත්ත වෙයි. දස අසුරෙකින් දිශාවන්හිපැතිරීම ඇති මෛනීවිතත-විම්බත් වේ.

කවර සස් අසුරෙකින් මගතීංද රහිත වශයෙන් පැතිරීම ඇති මෛල්-චිතතාවිමුකානි වේ ද යන් හැම සන්හා වෛර රහිත වැ වතාපාද රහිත වැ තිදුක් වැ සුවපත් වැ ආතමනාවය පරිහරණය කොරෙන් වා හැම පුණයෝ ... හැම භූතයෝ .. හැම පුදාලයෝ ... හැම ආතමනාවපයා පනනයෝ වෛර රහිත වැ වතාපාද රහිත වැ තිදුක් වැ සුවපත් වැ ආතමනාවය පරිහරණය කොරෙන්ව'යි මෙ පස් අහුරිත් මගතීංද රහිත වශයෙන් පැතිරීම ඇති මෛත්රීවතතවමුකානි වේ.

කවර සහ් අසුරෙකින් මගතීංද වශයෙන් පැතිරීම ඇති වෛතිවිතත-විමුකති වේ ද යන්: හැම සනීහු වෛර රතින වැ විපාපාද රතින වැ නිදුක් වැ සුවපත් වැ ආතමනාවය පරිහරණය කෙරෙන් වා; හැම පුරුෂයෝ ... හැම ඇයතීයෝ...හැම අනායතීයෝ ... හැම දෙවියෝ ... හැම මනුෂායෝ ... හැම විනිපාතිකයෝ වෛර රතිත වැ වහාපාද රතින වැ නිදුක් වැ සුවපත් වැ ආතමනාවය පරිහරණය කෙරෙන් ව සි මේ සත් අසුරින් මයකීංද වශයෙන් පැතිරීම ඇති වෛතිවිතතවිලිකති වේ.

කතමෙනි දසහාකාරෙහි දිසාඑරණා මෙතතාවෙතොවිමූතති: සබෙබ පුරතිමාය දිසාය සතතා අවේරා අඛ්‍යාප්ජා අනීකා සුඛී අතතෘතං පරිහරනතු. සබෙබ පචජිමාය දිසාග සතතා - පෙ- සබෙබ උතතරාය දිසාග සහතා - පෙ – සබෙබ දහාඛිණාග දිසාය සතතා - පෙ – සබෙබ පුරුසීමාය අතුදිසාය සතතා පෙ– සබෙබ පවජිමාය අනුදිසාය සතතා –පෙ– සබෙබ උතතරාය අනුදිසාය සතතා - පෙ- සබෙබ දකඛිණාය අනුදිසාය සතතා -පෙ-සබෙබ හෙටසීමාය දිසාය සනතා - පෙ- සබෙබ උපරිමාය දිසාය සතතා අවෙරා අබ්යාපජජා අනීඝා සුඛ් අතතානං පරිහරනතු සබෙබ පුරාපීමාය දිසාය පාණා –පෙ- භූතා –පෙ- පුහාලා –පෙ- අතතහාවපරිශාපතතා -පෙ-ස්බබා ඉතියො - පෙ - සබෙබ පුරිසා - පෙ- සබෙබ අරියා - පෙ- සබෙබ අනරිගා - පෙ සබෙබ දෙවා - පෙ - සබෙබ මනුසසා – පෙ – සබෙබ විනිපා--භිකා අවේරා අබාාපජන අනීකා සුබී අභතානං පරිහරනතු. සබෙබ පචරිමාග දිසාග විනිපාතිකා -පෙ- සබබේ උතතරාග දිසාය විනිපාතිකා -පෙ- සබෙබ දකඛිණාය දිසාය විනිපාතිකා - පෙ- සබෙබ පුරත්මාය අතුදිනාය විනිපාතිකා - පෙ - සබෙබ පචරිමාය අනුදිනාය විනිපාතිකා -පෙ-සබෛබ උතතරාය අනුදිසාය විනිපාකිකා - පෙ - සබෛබ දකඛිණාය අනුදිසාය විනිපාතිකා - පෙ සබෙබ හෙටයිමාශ දිසාය විනිපාතිකා - පෙ- සබෙබ උපරිමාශ දිසාය විතිපාක්කා අවෙරා අබසාපජරා අනීඝා සුබී අතතානං පරිගරනතුති ඉමෙහි දසහාකාරෙහි දිසාඵරණා මෙතතාවෙනොවිමුතති.

සබෙබසං සහනාභං පිළහං විජෝතිා අපීලනාශ, උපඝාතං විජෝතිා අනුපඝාතෙන, සහනාපා විජෝතිා අසහනාපෙන, පරිශාදනං විජෝතිා අපරිශාදනෙක, විශෙසං වජෝතිා අමහසාශ සබෙබ සහනා අවෙරිනෙ හොනතු. මා වෙරිනො, සුඩිනො හොනතු මාදුකාබිනො, සුබිතනතා හොනතු මා දුකාබිතනතා'ති. ඉමෙහි අවස්හාකාරෙහි සබෙබ සහෙත¹ මෙතතායනීති මෙතතා, තං ඩමම වෙතයනීති වෙතො, සබබබාපාදපරිසුවසානෙහි විමුචචතීන් විමූතති, මෙතතා ව වෙතො ව විමුතති වානි මෙතතාවෙනො– විමූතති.

සබෙම සහතා අවෙර්නො හොනතු, බෙමිනො හොනතු, සුඛිනො හොනතුගි සඳධාය අධිමුවවති, සඳඩිඤියපරිහාමිතා හොති මෙතතාවෙනො-විමූතති.

සබෙබ සනනා අවෙරිනො හොනතු, බෙමිනො හොනතු, සුබීනො හොනතුති වරියං පනාණනාති, විරිසිඤියපරිභාවිතා හොති මෙනනාවෙනො-විමුතති.

සබෙබ සතතා අවේරිතෝ හොහතු, බෙම්තෝ හොහතු, සුඩිනො හොහතුති සතිං උපට්ඨාපෙති, සතින්දියපරිහාමිතා හොති මෙතතාවෙතො-විමූතති.

සබෙබ සහනා අවෙරිනො හොනතු, බෙම්නො හොනතු, සුඛිනො හෙ නතුනි චිතනං සමාදහති, සමාධිඥියපරිනාවිතා හොනි මෙතනාවෙනො-විමූතති

සබේබ සහතා අවෙරිනො හොනතු බෙම්නො හොනතු, සුඛ්තො හොනතුති පකුඤය පජානාති, පකුඤ් සුදියපරිතාවිතා හොති මෙතතා– වෙතොව්මුතති

කවර දස අයුරෙකින් දිශාවත්හි පැතිරීම් ඇති මෛතිවිතනව් වූකති වේ ද යත්: පැදුන් දිහ හැම සත්හු වෛර නැති වැ වයාපාද නැති වැ නිදුක් වැසුවපත් වැ ආතාමහාවය පරිහරණය කෙරෙත්වා. පැළදිග හැම සත්හු... උතුරු දිග හැම සත්හු ... දකුණුදිග හැම සත්හු ... පැදුත් අනුදිග හැම සත්හු ... පැලඅනුදිග හැම සත්හු ... උතුරු අනුදිග හැම සත්හු ... දකුණුඅනුදිග හැම සත්හු ... අටදෙස හැම සත්හු ... උඩදෙස හැම සත්හු වෛර නැති වැ වසාපාද නැති වැ නිදුක් වැ සුවපත් වැ අංතාව හාවය පරිහරණය කෙරෙන්වා. පෙරදිග හැම පාණයෝ ... භූතයෝ ... පුදහලයෝ අංකමහාවපයබ්ංපතනයෝ ... හැම සනීහු ... හැම පුරුෂයෝ ... හැම ආයාෂයෝ ... හැම අතායාෂයෝ ... හැම දෙවියෝ ... හැම මිනිස්හු හැම වන්පාතිකයෝ වෛර නැති වැවතාපාද නැති වැ නිදුක් වැ සුවපත් වැ ආතමනාවය පරිහරණය කෙරෙන්වා. පැලදිග හැම විනිපාතිකයෝ ... උතුර දිග හැම විතිපාතිකයෝ ... දකුණුදිග හැම විනිපාතිකයෝ ... පැදුන්අනුදිග හැම විනිපාතිකයෝ ... පැලඅනුදිග හැම විනිපාතිකයෝ ... උතුරැඅනුදිග හැම විනිපාතිකයෝ ... දකුණුදිග හැම විනිපාතිකයෝ .. ගට්දෙස හැම චිනිපාතිකයෝ ... උඩදෙස හැම චිනිපාතිකයෝ වෛර නැති වැ. ච්යාපාද නැති වැ නිදුක් වැ සුවයන් වැ අංතාම හාවය පරිහරණය කෙරෙන්ව'යි මේ දය අසුරිත් දිශාවක්හි පැතිරීම් ඇති මෛනී විතතවිමුකති වේ.

හැම සතුන් පිළිබඳ (අභා තතර වශයෙක්) පෙලීම (තම සිනින්) හැරපියා තො පෙලෙන අයුරිත්, (බාහිර වශයෙක්) ශරීරහිංසා හැරපියා අහිංසාකාරයෙන් සිත් තැවූලී හැරපියා නො තැවූලි අයුරිත් ජීවිතාදී වස්තූන්ගේ සාංශවීම හැරපියා අපරියාදනාකාරයෙන් (මෙරමා කෙරෙන්) දිව්වෙහෙස හැරපියා අවිහිංසාකාරයෙක් හැම සත්හු අවෛරීහු වෙන්වා, නහමක් වෛරීහු වෙත්වා, සුවපත් වෙන්වා නහමක් දක්පත් වෙන්වා, සුබිතාතම වෙන්වා නහමක් දුංඛිතාතාව වෙන්ව'යි මේ අට අයුරිත් හැම සත්නට මෙත් වඩා නැති මෛනී නමු ඒ ධාෂීය සිතානු'යි විතන නම. (මෛනියට පුනිපකා වූ) හැම වාංපාදසමුදාවාරයන් කෙරෙන් මිදේ නු'යි විමුකන් නමු. මෛනිය ද විතනය ද විමුකතිය දැයි මෛනීවතනවිමුකන් නමු.

හැම සත්හු අවෛරීහු වෙත්වා, නිහීය වෙත්වා සුවපත් වෙත්ව'ස හුදධාගෙන් අධිමුකත වේ නම් මෛනීමීතතවිමුකනිය ශුදොසිදියයෙන් පරිහාවිත වුවා වෙයි.

හැම සත්හු අවෛරීහු වෙත්වා, නිහීය වෙත්වා, සුවපත් වෙත්ව'යි විශා‍යීය පුහුහ කොරේ නම් මෛනීවීතතාවිමුකනිය වියොදීඤියයෙන් පරිභාවිත වූවා වෙයි.

හැම සත්හු අවෛරීහු වෙත්වා, නිහීය වෙත්වා, සුවපත් වෙත්ව'යි යිහි ඵලවා නම් මෛරුීචීතතව්මුකනිය සමෘතීඥියගෙන් පරිනාවිත වුවා වේයි.

හැම සත්හු අවෛරීහු වෙත්වා, තිහීය වෙත්වා සුවපත් වෙත්ව'යි සිත පිහිටුවා නම් මෛජුීවීතතවිඹුකතිය සමාධිණුයයෙන් පරිභාවිත වුවා වෙයි.

හැම සත්හු අවෛරීහු වෙත්වා, නිහීය වෙත්වා, සුවපත් වෙත්වා යි පුඥයෙත් දූනගනී නම් මෛහුීචීතතව්මුකනිය පුඥෙඤියයෙන් පරිභාවිත වූවා වේ.

පට්සමගිදුමගොො සූගනදධාමගත-මෙතතාකථං

ඉමාති පඤාවින්දියානි මෙතතාය වෙනෙවිමූතතියා ආසෙවනා හොතති ඉමෙහි පඤාති ඉන්දියෙහි මෙතතාවෙතොවිමූතති ආසෙවියති ඉමාති පඤාවින්දියානි මෙතතාය වෙතොවිමූතතියා භාවනා හොතති, ඉමෙහි පඤාවිභි ආන්දියෙහි මෙතතාවෙතොවිමූතති හාවියති. ඉමාති පඤාවින්දියානි මෙතතාය වෙතොවිමූතතියා බහුලීකතා ගොතති, ඉමෙහි පඤාවන් ඉන්දියෙහි මෙතතාය වෙතොවිමූතති බහුලීකරියති ඉමාති පඤාවන් ඉන්දියෙහි මෙතතාය වෙතො-විමූතතියා අලඬකාරා හොතති, ඉමෙහි පඤාවන් ඉන්දියෙහි මෙතතායෙ වෙතො-විමූතති සාලඬකතා හොතති, ඉමෙහි පඤාවන් ඉන්දියෙහි මෙතතායෙ වෙතො-විමූතතියා පරිකකාරා හොතති, ඉමෙහි පඤාවන් ඉන්දියෙහි මෙතතායෙ වෙතො-විමූතතියා පරිකකාරා හොතති, ඉමෙහි පඤාවන් ඉන්දියෙහි මෙතතාය වෙතො-විමූතති සාලඬකතා හොති ඉමාති පඤාවන් ඉන්දියෙහි මෙතතාය වෙතොවේතො-විමූතති සුපරිකකතා හොති ඉමාති පඤාවන් ඉන්දියෙහි මෙතතාය වෙතොවිමූතතියා පරිවාරා හොතතී, ඉමෙහි පඤාවනි ඉන්දියෙහි මෙතතාවෙතොවීමූතතියා පරිවාරා හොතතී, ඉමෙහි පඤාවනි ඉන්දියෙහි මෙතතාවෙතොවීමූතතියා

ඉමානි පඤ්චි ප්රියානි මෙතතාය වෙතොවමුතනියා ආසෙවනා නොනති, භාවනා හොනති, බහුලිකතා නොනති, අලඬකාරා හොනති, පරිකඛාරා හොනති, පරිවාරා හොනති, පාරිපූරි හොනති, සහහතා හොනති, සරේතා හොනති, සංසට්ථා හොනති, සමපසුතතා හොනති, පකඛඤනා හොනති, සංසිදනා¹ හොනති, පනතිවයනා හොනති, විමුචවනා හොනති, 'එතං සනතා'නති එසෙනා හොනති, යන්තිකතා හොනති, විසුදුකතා හොනති, අනුවසීනා හොනති, පරිචිතා හොනති, සුනමාරදධා හොනති, සුනාවිතා හොනති, සොසිටසීතා හොනති, සුනමුකතා හොනති, සුවිමූතතා හොනති, නිබෙනෙනනති, ජොතෙනති, පකාගෙනති.

සමබබ යනතා අවෙරිනො කොනතු, බෙමිනො හොතතු, සුබීනො හොනතුති අසසදඩියෙ හ කමපති, සදධාබලපරිභාවිතා⁸ හොති මෙතතා වෙතොවිමුනති.

සබෙබ සතතා අවෙරිනො හොනතු, බෙමිනො හොනතු, සුබිනො හොනතුති කොසජෝ න කමපති, විරියබලපරිහාවීතා හොති මෙතතා වෙතොවිමූතති

සබෙබ සහතා අවෙරිනො හොහතු, බෙම්නො හොහතු, සුබ්නො ගොහතුති පමාදෙ න කමපති, සතිබලපරිහාවිතා හොති මෙතතා වෙතො-විමූතති.

සබෙබ සහතා අවෙරිනො හොනතු, බෙමිනො හොනතු, සුඩ්නො හොනතුත් උදධවෙව න කමපතී, සමාධිබලපරිහාවිතා හොති මෙතතා වෙතොවිමුතති.

සබෙබ සහතා අවෙරිනො හොනතු, බෙමිනො හොනතු, සුබ්නො හොනතුති අවිජජාන න කමපති, පකුඤුබලපරිහාවිතා හොති මෙතතා වෙතොවමුතති

^{1 08} cm - @ # ., PTS

² පතාපොත් - මිජ්යං, සහා පතාසෙනක් - PTS

^{8.} සදබාබලං පරිතාවකා - PTS,

මේ පහෙඳවා සියයෝ මෛහි විතත වි සිකතියගේ ආගේ වන්නේ පවති. මේ පහෙදවා සියයත් විසින් මෛහි විතත වි සිකතිය ආදරයෙන් සෙටුනා ලැබෙයි. මේ පහෙදවාසියයෝ මෛහි විතත වි සිකතියගේ භාවනයෝ වෙති, මේ පහෙදවාසියයන් විසින් මෛහි විතත ව සිකතිය වඩනා ලැබෙයි මේ පහෙදවාසිදි-යයෝ මෛහි විතත ව සිකතියගේ බහුලි කෘතයෝ වෙති මේ පහෙදවාසිදි-යයෝ මෛහි විතත ව සිකතියගේ බහුල (පුහා පුනා) කරනු ලැබෙයි. මේ පහෙදවාසිදි-යයෝ මෛහි විතත ව සිකතිය බහුල (පුහා පුනා) කරනු ලැබෙයි. මේ පහෙදවා සින් මෛහි විතත ව සිකතිය ව අලංකාර වෙනි, මේ පහෙදවා සියන් විසින් මෛහි විතත ව සිකතිය මොහොදාවට අලංකාර කරනලද වෙයි මේ පහෙදවා සියන් මෛහි විතත ව සිකතිය පරිභකාර වෙනි. මේ පහෙදවා සියන් මෙහි තී තොරි සියන් මෛහි විතත ව සිකතිය පරිභකාන වෙනි. මේ පහෙදවා සියන් මෛහි විතත ව සින ව පරිභ මී කතිය පරිභකාන වෙනි. මේ පහෙදවා සියන් මෙහි විසින් මෛහි විතත ව සිරිවර වෙනි, මේ පහෙදවා සියන් මෛහි විතත ව සියන් මොහොවට පිරිවර හලද වේ.

මේ පකොවස්දියයෝ මෛතිවිතතාවිමුකානියනේ ආසෙවනයෝ වෙති, කාචනයෝ වෙති, බහුලීකෘතයෝ වෙති, අලබ්කාරයෝ වෙති, පරිෂකාරයෝ වෙති, පරිවාරයෝ වෙති, පරිපූණ්හාවයෝ වෙති, සහගනයෝ වෙති, සහජාතයෝ වෙති, සංසාෂටයෝ වෙති, සංපුයුකතයෝ වෙති, පුසකසඳන (පුවෙශන) යෝ වෙති, සංසීදනයෝ වෙති, සහතිටයීන (මධාසථකාරණ) යෝ වෙති. විමුකතිකාරණයෝ වෙති, 'තෙල ශානත සැ'සි සපයීකාරණයෝ වෙති. යානීකෘතයෝ වෙති, වාසතුකෘතයෝ වෙති. අනුෂයිතයෝ (ඵලඹසිටියාහු) වෙති, පරිවිතයෝ වෙති, සුසමාරබධයෝ වෙති, සුනාවිතයෝ වෙති, සුපිහිටියාහු වෙති, සුසමුතාකයෝ වෙති, සුවමුකතයෝ වෙති, (මෛතින) නිපදවතී, පුකට කොරෙති, බබළුවත්.

හැම සත්හු අවෛරිහු වෙත්වා නිහීය වෙත්වා සුවපත් වෙත්ව'යි අශුදධායෙහි නො සැලේ නම් මෛනී විතතවිමුකතිය ශුදධායෙන් පරිභාවිත වූවා වෙයි.

හැම සත්හු අවෛරීහූ වෙත්වා නිතීය වෙත්වා සුවපත් වෙත්ව'යි කුසිදහාවයෙහි නොසැලේ නම් මෛතිවිතතව්මුකතිය පියදීබලයෙන් පරිහා-විත වුවා වෙයි.

හැම සත්හු අවෛරීහු වෙත්වා නිතීය වෙත්වා සුවපත් වෙත්ව'යි පුමාදයෙහි නො සැලේ නම් මෛනීවිතනවිමුකතියසමෘතිබලයෙන් පරිභාවිත වූවා වෙයි.

හැම සත්හු අවෛරිහු වෙත්වා නිහීය වෙත්වා සුවපත් වෙත්ව'යි උදධනහාවයෙහි නො සැලේ නම් මෛනීවීතනවිමුකතිය සමාබ්බලයෙන් පරිහාවිත වූවා වෙයි.

හැම සභ්හු අවෛරීහු වෙත්වා නිහිය වෙත්වා සුවපත් වෙත්ව'යි අවිද_සයෙහි නො සැලේ නම් මෛනීවීතතවිබ්කතිය පුංදුබලයෙන් පරිහාවත වූවා වේ.

පටිසමහිදුමගොො-සුගනදඩවගත- මෙතතාකථා

ඉමාහි පඤව බලාති මෙතතාය වෙතොවිවූතායියා ආසෙවනා හොනත්, ඉමෙහි පඤවගි බලෙහි මෙතතා වෙතොවිමූතායි ආසෙවියත්, ඉමාති පඤව බලාති මෙතතාය වෙතොවිමූතායියා හාවනා හොතත්, ඉමෙහි පඤවති බලෙහි මෙතතාවෙතොවිමූතායි හාවීසත්, ඉමාති පඤව බලාති මෙතතාය වෙතොවිමූතායියා බහුලීකාරීයත්, ඉමාති පඤව බලාති මෙතතාය වෙතො-වෙතොවිමූතායි බහුලීකාරීයත්, ඉමාති පඤව බලාති මෙතතාය වෙතො-විමූතායියා අලඬකාරා හොතත්, ඉමෙහි පඤවගි බලෙහි මෙතතාය වෙතො-විමූතායි සාලඬකතා හොත්, ඉමාති පඤව බලාති මෙතතාය වෙතො-විමූතායි සාලඬකතා හොත්, ඉමෙහි පඤව බලාති මෙතතාය වෙතො-විමූතායි සාලඬකතා හොති, ඉමාති පඤව බලාති මෙතතාය වෙතොවිමූතායියා පරිසාඛාරා හොති, ඉමාති පඤව බලාති මෙතතාය වෙතොවිමූතායියා පරිනාඛතා හොති, ඉමාති පඤව බලානි මෙතතාය වෙතොවිමූතායියා පරිවාරා හොතති, ඉමෙහි පඤවහි බලෙහි මෙතතාවෙතොවිමූතායියා පරිවාරා හොතති, ඉමෙහි පඤවහි බලෙහි මෙතතාවෙතොවිමූතායියා

ඉමාති පසාව බලාති මෙතතාය වෙනොවිමුතනියා ආසෙවනා හොනත්, හාවනා හොනති, බහුලීකතා හොනති, අලබ්කාරා හොනති, පරිකඛාරා හොනති, පරිචාරා හොනති, පාරිපූරී ගොනති, සහගනා හොනති, සහජාතා හොනති, සංසටයා හොනති, සමපයුතතා හොනති, පකඛඥතා හොනති, පස්දනා හොතති, සනතිවයකා හොනති, විවුවෙනා හොනති, 'එතං සනත'නති එසසනා හොනති, යානිකතා හොනති, විඵුකතා හොනති, අනුවසීතා හොනති, පරිවිතා හොනති, සුසමාරදඛා හොනති, සුනාවිතා හොනති, සවාසිටසිතා හොනති, සුනමුගොතා හොනති, සුවමුගතා හොනති, තිබෙනෙතනති, ජොතෙති, පකානෙති

සංකාන සහනා අවෙරිනො හොනතු, බෙමිනො හොනතු, සුඛ්නො හොනතුති සතිං උපටඨාපෙති, සතිසමෙබාජඣඞා¹ පරිහාවිනා හොති මෙතතාවෙතොවිමූනති.

සබෙබ සහතා අවෙරිනො හොහතු බෙමිනො හොහතු, සුබිනො හොහතුති පඤඤය පවිවිනාති බමාවිවය ැබොජඣඞහපරිහාවිතා හොති මෙතතාවෙතොවිමුතති.

සබෙබ සතනා අවෙරිනො හොනතු බෙමිනො හොනතු, සුඛිනො හොනතුති විරියං පහනණනාති, විරියසවෛාජඣඞාපරිභාවිතා හොති මෙතතා වෙතොවිමුතති.

සබෙබ සතතා අවෙරිනො හොනතු බෙමිනො හොතතු, සුබිනො හොනතුත් පරිළාහං පරිසපසසමෙහනි, පීනිසමෙබාජඣිඞහපරිභාමිතා හොති මෙතතාවෙතොවිමුතති.

සබෙබ සහතා අවෙරිනො හොනතු, බෙමිනො හොනතු, සුඛීනො හොනතුති දුටයුලල පටිපපසාවෙහතු, පසාදධිස වෙබාජක ඕනපරිනාවිතා හොතී මෙතතාවෙතොවිමුතති.

සබෙබ සහතා අවෙරිනො හොනතු, බෙමිනො හොතතු, සුබ්නො හොතතුති විතතං සමාදහති, සමාධිසමෙබාරැමුඞ්නපරිභාවිතා හොති මෙතතාවෙතොවිමුතති.

සබෙබ සහතා අවෙරිතො හොහතු, බෙමිනො හොහතු, සුඛිතො හොහතුති කැනෙන කිලෙන පටිසතිබාතී, උපෙකබාසමෙබාජකිඞ්ය-පරිභාවිතා හොති මෙතතාවෙතොවිදුතති.

.70

¹ සන්ස දෙම, ජාකිඛනං පරිතා වීතා - PTS,

^{2.} පරිමචිතාන් - PT

මේ පඤුවබලයෝ මෛහිවිතතවිමුකතියට අංසේවනයෝ වෙති, මේ පඤුවබලයෝ විසින් මෛහිවිතතවිමුකතිය අංදරයෙන් සෙටුනං ලැබෙයි මේ පඤුවබලයෝ මෛහිවිතතවිමුකතියට හාවනයෝ වෙති, මේ පඤුව-බලයන් විසින් මෛහිවිතතවිමුකතිය වඩනං ලැබෙයි. මේ පඤුවබලයෝ මෛහිවිතතවිමුකතියට බහුලිකානය ලැබෙයි. මේ පඤුවබලයෝ විසින් මෛහිවිතතවිමුකතියට බහුල කරනු ලැබෙයි. මේ පඤුවබලයෝ මෛහීවිතත-විමුකතියට අලභකාරයෝ වෙති, මේ පඤුවබලයන් විසින් මෛහීවිතත-විමුකතිය මොනොවට අලභකාර කරනලද වෙයි. මේ පඤුවබලයෝ මෛහීවිතතවමුකතියට පරිකොර (සමහාර) යෝ වෙති, මේ පඤුවබලයෝ විසින් මෛහීවිතතවමුකතිය සුපරිමකාන වෙහි. මේ පඤුවබලයෝ මෛහී විසින් මෛහීවිතතවමුකතිය සුපරිමකාන වෙහි. මේ පඤුවබලයෝ මෛහී විතතම්මුකතියට පිරිවර වෙතී, මේ පඤුවබලයන් විසින් මෛහීවිතත-විමුකතිය මොනොවට පිරිවර වෙතී, මේ පඤුවබලයන් විසින් මෛහීවිතත-

මේ පසැවබලයෝ මෛහිවිතතවිමුකතියට ආසේචනයෝ වෙනි, භාවන ගේ වෙති. බහුලිකෘතයෝ වෙති, අලඬකාරයෝ වෙනි, පරිසකාරයෝ වෙති. පරිවාරයෝ වෙති, පරිපූණ්හාවයෝ වෙනී, සහගතයෝ වෙති, සහජාතයෝ වෙති, සංසාෂටයෝ වෙනි, සමපුහුකතයෝ වෙති, පුසකඤනයෝ වෙති, පුසිදනයෝ වෙති, සහතිටාසනයෝ වෙති, විමුකතිකාරණයෝ වෙති, 'තෙල මෛහිය ශානත යැ සි සපශීකාරණයෝ වෙති, විමුකතිකාරණයෝ වෙති, 'තෙල මෛහිය ශානත යැ සි සපශීකාරණයෝ වෙති, සරීම්භයෝ වෙති, සුසමාරබධයෝ තොතයෝ වෙති, අනුෂාසනයෝ වෙති, පරිම්භයෝ වෙති, සුසමාරබෙඩයෝ වෙති, සිතාවිතයෝ වෙති, සුපිහිටියානු වෙති' සුතමුත්ත වෙති, සුවිමුකත වෙති, (මෛහිවිතතවිමුකතිය) නිපදවති, පුකට කෙරෙති, බමුළුවත්.

හැම සත්හු වෛර නැත්තාහු වෙත්වා, හය රහිතයෝ වෙත්වා සුවපත් වෙත්ව'යි සිහි ඵලවා නම් මෛනීචිතතවිමුකනිය සමාත්ස බොධාඩා විසින් පරිහාවිත වුවා වෙයි.

හැම සත්හු වෛර ගැන්තාහු වෙත්වා, හය රහිතයෝ වෙත්වා, සුවපත් වෙත්ව'යි පුඥයෙත් විමසා නම් මෛතීවිතතවීමුකතිය ඛම්විවයසමෝබාඛාඕන විසිත් පරිතාවිත වූවා වෙයි.

හැම සභ්හු වෛර නැත්තාහු වෙත්වා, හය රහිතයෝ වෙත්වා සුවපත් වෙත්ව'යි වියයිය පුහුහ කෙරේ නම්, මෛතුීවිතතවිමුකතිය වියයිසමෛබාඛාඬන වියින් පරිහාවිත වූවා වෙයි.

හැම සත්හු වෛර භැත්තාහු වෙත්වා, හය රතිතයෝ වෙත්වා, සුවපත් වෙත්ව'යි (කෙල්ශ) පරිදහය සත්තිඳුවා නම් මෛනීම්තකම්මුකතිය පුතිසමෛඛ්යාභ්ය විසින් පරිභාමිත වූවා වෙයි.

හැම සත්හු වෛර නෑත්තාහ වෙත්වා හය රහිතයෝ වෙත්වා සුවපත් වෙත්ව'යි අශානතහාවය සන්හිඳුවා නම් මෛතීවිතතවිමුකතිය පුශුඛා– සමබාධාඩන විසින් පරිභාවිත වූවා වෙසි.

හැම සත්හු වෛර නැත්තාහු වෙත්වා, හය රහිතයෝ වෙත්වා, සුවපත් වෙත්ව`යි සිත පිහිටුවා නම්, මෛජුවිතතවිවුකතිය සමාධ්සමෝඛාඩාඞන විසිත් පරිභාවිත වූවා වෙයි.

හැම සත්හු චෛර නැත්තාහු චේත්වා, හග රහිතයෝ චෙත්වා, සුවපත් වෙත්ව'යි නුවණින් කෙලෙසුත් පුතාවෙසාහා කෙරේ භම්, මෛසී– විතන විමුකාතිය උපෙසාං හමෛබාඛාඞ්ය විසින් පරිහාවිතු වූවා වේ. පටියමහිදුමගෙනා සුගනදඛවගෙ-මෙතතාකථා

ඉමේ සතතා බොජැබසිහා මෙතතාය වෙහොවිමුතතියා ආසෙවනා හොනත්, ඉමෙති සතතති බොජැබබොහති මෙතතාවෙතොවිමුතති ආසෙවියති.

ඉමේ සතත බොජඣඞ්හා මේතතාය වේතොවිමුතතියා භාවනා හොතති, ඉමෙහි සතතහි බොජඣඞේගහි මෙතතාවෙතොවිමුතති හාවියති.

ඉමේ සතන බොරැඹුඩහා මෙතතාය වෙතොවිමුතතියා බහුලීකතා හොතති, ඉමෙහි සතතහි බොරැඹුඩෙහහි මෙතතාවෙතොවිවුනති බහුලී– කරියති.

ඉමේ සතන බොජඣඞා, මෙතතාය වෙතොවිමුතතියා අලඞකාරා හොතති, ඉමෙති සතතති බොජඣමෙහති මෙතතා වෙතොවිමුතති සවාලඞකතා හොති.

ඉමේ සතන බොජඣඹකා මෙතතාය වෙතොවිමුතතියා පරිසඛාරා හොතති, ඉමෙහි සතතභි බොජඣබේහහි මෙතතාවෙතොවිමුතති සුපරිසඛනා හොති.

ඉමෙ සහත බොජඣඞඁන, මෙතතාය වෙතොවමුනතියා පරිවාරා හොනති, ඉමෙහි සතතහි බොජඣමේහති මෙතතාවෙතොවමුහති සුපරිවුත, හොතී.

ඉමේ සහන බොජඹාඕහා මෙහනාය වෙතොවිමුතනියා ආසෙවනා හොනති, තාවනා තොනති, බහුලිකතා තොනති, අලඬකාරා හොනති, පරිකඛාරා හොනති, පරිවාරා හොනති, පාරිසූරි හොනති, සහනතා හොනති, සහජාතා හොනති, සංසටයා හොනති, සමපයුතනා හොනති, සකඛ කුනා හොනති, පයිදනා හොනති, සනතාවයිනා හොනති, විමුවවනා හොනති, එත සනතා'නති එසසනා හොනති, සනතාවයිනා හොනති, විමුවවනා හොනති, එත සනතා'නති එසසනා හොනති, සනතාබ, සසමාරති, විළුනතා හොනති, අනුවසිතා හොනති, පරිවිතා හොනති, සුසමාරති, හොනති, සුනාවතා හොනති, සවාසිටසිතා හොනති, සනානති, සනතති, සුවිමුතනා හොනති, නිබෙනෙනනති, ජොතෙනති, පනායෙනති.

සබෙම සතනා අවෙරිනො හොහතු, බෙමිනො හොහතු, සුඛ්නො හොහතුත් සමමා පසාත්, සමාදිටයීපරිභාවිතා හොත් මෙතතාවෙතො-විමූතති.

සබෙබ සතතා අවෙරිනො හොනතු, බෙමිනො හොනතු, සුඛිනො හොනතුති සම්මා අහින්රොපෙති, සමාසඞ්කපපපරිනාවිතා හොති මෙතතාවෙනොවීමූතති

සබෙබ සහතා අවෙරිනො හොහතු, බෙමිනො හොතතු, සුඛිනො හොනතුති සම්මා පරිගණහාති, සම්මාවාවා පරිභාවිතා හොති මෙතතාවෙනො– විමූහති

සබෙම සහතා අවෙරිනො හොනතු, බෙමිනො හොනතු, සුඛිනො හොනතුති සමවා සමුට්ඨාපෙනි, සම්මාකමමනතපරිහාවිතා හොති මෙතතා– වෙතොවිමූතති.

සබෙබ සතතා අවෙරිනො හොතතු, බෙමිනො හොතතු, සුඛිනො හොතතුති සමමා වේශ්රපෙති, සමමාආජීවපරිභාවිතා හොති මෙතතා-වෙතොවීමූතති.

මේ සපතබොඛාඛ්යයෝ මෛතීවිතතවමූකතියට ආසේවනයෝ වෙති. මේ සපතබොඛාඕහයන් විසින් මෛතීවිතතවමූකතිය ආදරයෙන් සෙටුනා ලැබෙයි.

මේ සපතබොඛාඞ්ගයෝ මෛතීවිතතවිමුකතිශට භාවනයෝ වෙතී, මේ සපතබොඛාඞ්හයන් විසින් මෛතීවීතතවිමුකතිය ව්ඔනා ලැබෙයි.

මේ සපාබොඛාභිහයෝ මෛතිවිතතවිමුකතියට බහුලිකෘතයෝ වෙතී, මේ සපාබොඛාභිහයන් විසින් මෛතිවිතතවිමුකතිය බහුල කරනු ලැබෙයි.

මේ සපතබොඛාඩාගයෝ මෛනිවිතතවිම්කතියට අලඬකාරයෝ වෙති, මේ සපතබොඛාඩාහයන් විසින් මෛනිවිතතවම්කතිය මොනොවට අලංකාර කරනලද වෙයි.

මේ සපතබොඛාතිහයෝ මෛනීචිතතවිමුකතියට පරිෂකාරයෝ වෙති, මේ සපතබොඛාතිහයත් විසින් මෛනීචිතතවිමුකතිය සුපරිෂකෘත වෙයි.

මේ සපහබොඛාඩාඩාගෝ මෛහිවිතතවිමුකතියට පරිවාරයෝ වෙති මේ සතපබොඛාඩාහයත් විසින් මෛහිවිතතවිමුකතිය මොනොවට පරිවරන ලද වේ.

මේ සපතබොධාඩනගෙන් මෛහිමිතතා විමුකතියට අසේවනයෝ වෙති, තාවනයෝ වෙති, බහුලීකෘතයෝ වෙති, අලඩකාරයෝ වෙති, පිරිකර වෙති, පිරිවර වෙති, පරිපූණ් භාවයෝ වෙති, සහගියෝ වෙති, සහජාතයෝ වෙති, සංසෘෂටයෝ වෙති, සමපුණුකතයෝ වෙති, පුසකාඥ නයෝ වෙති, පුසිදනයෝ වෙති, සනතිවසනයෝ වෙති, විමුකතිකාරණයෝ වෙති, පොල (මෛහිවිතතා විමුකතිය) ශානත යැයි සපශීකාරණයෝ වෙති, යානීකෘතයෝ වෙති, වාසතුකාංතයෝ වෙති, අනුෂයිකයෝ වෙති, පරිචිතයෝ වෙති, සුසමා-රබායෝ වෙති, සුභාවිතයෝ වෙති, සුපිහිටීයානු වෙති, සුසමු වෙති, සුවිමුකත වෙති, (මෛහිවිතතා විමුකතිය) නිපදවති, පුකට කොරෙති, බටුළුවත්.

හැම සත්හු වෛර නැත්තාහු වෙත්වා, නිභීය වෙත්වා, සුවපත් වෙත්ව'යි මොනොවට දකී සම් මෛනීවිතනම්මුකතිය සමාග්ද ටේ වියින් හාත්පසින් වඩනලද වෙයි.

හැම සත්හු වෛර භැත්තාහු වෙත්වා, නිහීය වෙත්වා, සුවපත් වෙත්ව'යි මැනැවන් අරමුණට නහා හම් මෛනීවිතතවිමුකතිය සමාක්-සංකලපය වියින් මොනොවට වඩහාලද වෙයි.

හැම සත්හු වෛර නැත්තාහු වෙත්වා, නිහීග වෙත්වා, සුවපත් වෙත්ව'යි මොනොවට පරිශුහ කෙරේ නම්, මෛතිුවිතතවිමුකතිය සමාන්-වටන විසින් මොනොවට වඩනලද වෙයි.

හැම සත්හු වෛර භැත්තාහු වෙත්වා, නිසීය වෙත්වා, සුවපත් වෙත්ව'යි (නිවිධකායසංචරය) මොනොවට හතාතබා නම්, මෛනීචිතත-විමුකතිය සමාක් කණිනත විසින් හාත්පසින් වඩනාලද වෙයි.

හැම සත්හු වෛර නැත්තාහු වෙත්වා, නිහීය වෙත්වා, සුවපත් වෙත්වීයි මොනොවට පරිශුදා කරවා නම්, මෛනුවිතතවිමුකතිය සමාය– ශාජීව විසීන් හාත්පසින් වඩනාලද වෙයි. පට්සමහිදුමගෙන - යුගන දඛවගන - මේතතාකථා

සංශාම සහතා අවෙරිනො හොනතු, බෙම්නො හොතතු, සුඛිනො හෙනතුති සමට, පහාණතාති, සමාවායාමපරිතාවිතා හොති මේතතා-වෙතොවිමූතති.

සබෙබ සහතා අවෙරිනො හොතතු, බෙමිනො හොතතු, සුඛ්නො හොතතුති සමමා උපටසාපෙති, සම්මාසතිපරිභාවිතා හොති මේතතා වෙනොවිමූතති.

සබෙබ සහතා අවෙරිනො හොනතු බෙමනො හොනතු, සුබිනො හොනතුති සමා සමාදහති සමාසමාධිපරිභාවිතා හොති මෙතතා ඓතොවිමුතත

ඉමෙ අටස් මහනඩහා මෙසසාය වෙනොවිමුසතියා ආසෙවනා හොයත්, ඉමෙති අවසති මහත මහති මෙසසාවෙනොවිමුසති ආසෙවියති, ඉමෙ අටස් මහත හා මෙසනාය වෙනොවිමුසතියා තාවනා හොයත්, ඉමෙති අටසති මහත හෙති මෙසසාවමුසතියා බහුලීකසා හොයත්, ඉමෙති අටසති මහත හෙති මෙසසාවමුසතියා බහුලීකසා හොයත්, ඉමෙති අවසති මහත හෙති මෙසසාවමුසතියා බහුලීකසා හොයත්, ඉමෙති අවසති මහත හෙති මෙසසාවමුසතියා බහුලීකරියක්. ඉමෙ අවසීමහත හො මෙසසාය වෙසොවමුසතියා අලසකාර හොයත්, ඉමෙති අවසති මහත හෙත මෙසසාය අප සොවමුසතියා අලසකාර හොයත්, ඉමෙති අවසති මහත හෙති මෙසසාවමුසතියා පරිසකාර හොයත්, ඉමෙති අවසති මහත හෙති මෙසසාය වෙසොවමුසතනියා පරිකකාර හොයත්, ඉමෙති අවසති මහත හෙති මෙසසාය වෙසොවමුසතනියා පරිකකාර හොයති, ඉමෙති අවසති මහත හොති හොති මෙසසාය වෙසොවමුසතනියා පරිසකාන හොයති, ඉමෙති අවසති මහත හෙති ඉත හෙතාය වෙසොවමුසතනියා පරිවාරා හොයති, ඉමෙති අවසති මහත හෙති මහත හොය වෙසසාය

ඉමෙ අටය මහානසිනා මෙතතාය වෙනොවිමුතතියා ආසෙවනා හොනති, හාවනා හොනති, බහුලීකතා හොනති, අලසිකාරා හොනති, පරිසකාරා හොනති, පරිවාරා හොනති, පාරිපූරී හොනති, සහගතා හොනති, සහජාතා හොනති, සංසටයා හොනති, සමපයුතතා හොනති, පකාබණුභා හොනති, පයිදනා හොනති, සනතිටයනා හොනති, විමුච්චතා හොනති, 'එත සනතා'නති එසානා හොනති, සනතිටයනා හොනති, විමුච්චතා හොනති, 'එත සනතා'නති එසානා හොනති, සනතිටයනා හොනති, විමුච්චතා හොනති අනුටයිතා හොනති, පරිවිතා හොනති, සුසමාරදා හොනති, සවාධිටයිතා හොනති, සුසමුගෙනා හොනති, සුවීමූතතා හොනති, නිබබතෙතනති, ජොනෙනති, පතාසෙනති.

සබෙබය. පාණානං - පෙ සබෙබයං භූතානං - පෙ සබෙබයං පුණාලානං - පෙ සබෙබයං අතනහාවපරියාපතනානං - පෙ සබෙබයං ඉංජීනං - පෙ සබෙබයං පූරිසානං - පෙ සබෙබයං අරියානං - පෙ සබෙබයං අනරිශානං - පෙ සබෙබයං දෙවානං - පෙ සබෙබයං මනුකානං පෙ සබෙබයං විනිපාතිකානං පීලනං වජෝතා අපීලනාශ, උපහානං පෙ සබෙබයං විනිපාතිකානං පීලනං වජෝතා අපීලනාශ, උපහානං වජෝතා අනුපහාතෙන, සනතාපං වජෝතා අයනතාපෙන, පරියාදනං වජෝතා අපරියාදනෙන, විහෙසං වජෝතා අපිහෙසාශ, සබෙබ විනිපාතිකා අපෙරීනො හොනතු, මා වෙරිනො, සුඛ්නො හොනතු, මා දුකාමනො, සුඛිතතනා හොනතු, මා දුකාඛිතතනාහි ඉමෙහි අටස්භාකාරෙහි සබෙබ විනිපාතිකෙ මෙතතාගතීනි මෙතතා, හං ඩමමං වෙතගතීනි වෙතා, සබබබාපාද පරිසුටසානෙහි විමුචාති විමුතති, මෙතතා ච වෙතා ව විමුතති වාති මෙතතාවෙනොවීමුතති.

පටිසමහිදුමාගීය-යුගනදඬවග්-මෛනීකථා

හැම සත්හු චෛර නැත්තාහු චෙත්වා, නිහීය වෙත්වා, සුවපත් වෙත්ව'යි මොනොවට පුහුහ කෙරේ නම්, මෛනීවිතතවිමුකතිය සමාග්– වසායාම විසින් හාත්පයින් වඩනාලද වෙයි.

හැම සත්හු වෛර නැත්තානු වෙත්වා, නිහීය වෙත්වා, සුවපත් වෙත්ව,යි මොනොවට අරමුණෙහි සිත ඵලවා නම්, වෛනිවිතතව්මුකතිය සමාක්සමානි විසින් හාත්පසින් වඩනාලද වෙයි.

හැම සත්හු වෛර නැත්තෘහු වෙත්වා, නිහිත වෙත්වා, සුවපත් වෙත්ව'යි මොනොවට සිත පිහිටුවා නම්, මෛනීවිතතවිමීකතිය සමයක්– සමාබ් විසින් හාත්පසින් වඩනාලද වේ.

මේ මාගීාභිතයෝ අට දෙන මෛතිවිතතවිමුකතියට ආත්චනයෝ වෙති, මේ මාගීාභිතයක් අටදෙනා විසින් මෛතිවිතතවිමුකතිය ඇදරයෙන් කෙටුනා ලැබෙයි. මේ මාගීාභිතයෝ අටදෙන වෙසින් මෛතිවිතතවිමුකතිය වසානයෝ වෙති, මේ මාගීාභිතයන් අටදෙන විසින් මෛතිවිතතවිමුකතිය වඩනා ලැබෙයි. මේ මාගීාභිතයන් අටදෙන විසින් මෛතිවිතතවිමුකතිය වඩනා ලැබෙයි. මේ මාගීාභිතයන් අටදෙන විසින් මෛතිවිතතවිමුකතිය වඩනා ලැබෙයි. මේ මාගීාභිතයන් අටදෙන විසින් මෛතිවිතතවිමුකතිය බහුල (පූතපූනා) කරනු ලැබෙයි මේ මාගීාභිතයෝ අටදෙන මෛතිවිතතවිමුකතිය බහුල (පූතපූනා) කරනු ලැබෙයි මේ මාගීාභිතයෝ අටදෙන මෛතිවිතත විමුකතියට අලභිකාරයෝ වෙනි, මේ මාගීාභිතයන් අටදෙනා විසින් මෛතිවිතතවිමුකතිය මොනොවට අලභිකාර කරනලද වෙයි, මේ මාගීාභිතයන් අටදෙනා මෙනේවිතතවිමුකතියට පිරිතර වෙනි, මේ මාගීාභිතයෝ අටදෙනා මෙනීවිතතවිමුකතිය මොනොවට පිරිවර වෙනී, මේ මාගීාභිතයක් අටදෙන විසින් මෛතිවිතතවිමුකතිය මොනොවට පිරිවර වෙනී, මේ මාගීාභිතයක් අටදෙන

මේ මාගීාඞ්ගයෝ අටදෙනා මෛතීම්කතවිමුකතියට ආසේචනයෝ වෙති, හාචනයෝ වෙති, බහුලීකෘතයෝ වෙති, අලඞ්කාරයෝ වෙති, පරිෂකාරයෝ වෙති, පරිචාරයෝ වෙති, පරිපුණ්හාවයෝ වෙති, සහගතයෝ වෙති, සහජාතයෝ වෙති, සංසාෂදියෝ වෙති, සමපුහුකතායෝ වෙති, ප්‍රයක ද නයෝ වෙති, පුසිදනයෝ වෙති, සතතිටයනයෝ වෙති, විමූකතිකාරණයෝ වෙති, 'පෙල මෛතීම්තතවිමුකතිය ශානතා යැයි සපශීකාරණයෝ වෙති, යන්කෘතයෝ වෙති, වාසතුකෘතයෝ හෙති, අනුෂාසිතයෝ (එලඹසිටියානු) වෙති, පරිචිතයෝ වෙති, සුසමාරබධයෝ වෙති, මොනොවෙට පිහිදියානු වෙති, සරිචිතයෝ වෙති, සුසමාරබධයෝ වෙති, මොනොවෙට පිහිදියානු වෙති, සුසමුසමතයෝ වෙති, සුම්මුකතයෝ වෙති, (මෛතීම්තතවිමුකතිය) නිපදවති, පුකට කෙරෙති, බහුළුවත්.

හැම පුණයෙන් පිළිබඳ .. හැම භූතයන් පිළිබඳ ... හැම පුදාලයන් පිළිබද ... හැම ආතාමාවෙපයා සීංසනයෙන් පිළිබද ... හැම මාගමුන් පිළිබද ... හැම පිරිමිනින් පිළිබද...හැම ආයායියන් පිළිබද ... හැම අනායයියන් පිළිබද ... හැම දෙවියන් පිළිබද ... හැම ජනසුන් පිළිබද ... හැම අනායයියන් පිළිබද (අභානතාරශරිර) පීඕනය (තම සිතින්) හැරපියා අපිහාකාරයෙන් බාහිර-ශරීරහිංසාව හැරපියා අහිංසාකාරයෙන් (මනස්) සනතාපය හැරපියා අසනතාපාකාරයෙන්, ජීවිතාදිපරිකාෂය හැරපියා අපරියාදනාකාරයෙන්, මෙරමා කෙරෙන් ජීවිතාදිවිනිංකාව හැරපියා අවිහිංසාකාරයෙන්, හැම විනිපාතිකයෝ වෛර නැත්තානු වෙත්වා, සහමක් වෛරිහු වෙත්වා, සුවපත් වෙත්වා, නහමක් දුක්පත් වෙත්වා, සුඩිතාතාමයෝ වෙත්වා, සාහමක් දූෘඛිතාතාමයෝ වෙත්වායි මේ අට අයුරිත් හැම විනිපාතිකයන්ට මෙත් වඩා නු'යි 'මෙතතා' නමු. ඒ බිමීය සිතා නු,යි 'වෙතෝ' නම, මෛතුී-පුතිපක්ම හැම වශාපාදපයාදීනානයන් කෙරෙන් විමුකත වේ නු'යි 'විමුතත්' නමු. මෙතතා ද වෙතො ද විමුතානි දු'යි 'මෙතතාවෙනොවනුකත්' හමු. සබෙබ විනිපාතිකා අවෙරිනො හොනතු, බෙම්නො හොනතු, සුබිතො හොනතුති සදධාය අබිමුවවති, සදධිපිය පරිහාවිතා හොත් මෙතතා වෙනොවිමුතති –පෙ නිබබතෙතනති, ජොතෙනති, පකානෙනති.

සබෙබසං පුරුපිමාශ දිසාශ සතතානං - පෙ- සබෙබසං පවිජිමාශ දිසාශ සතතානං - පෙ- සබෙබසං උතතරාශ දිසාශ සතතානං - පෙ-සබෙබසං දකඛිණාශ දිසාශ සතතානං - පෙ- සබෙබසං පුරුපිමාශ අනුදිසාශ සතතානං - පෙ- සබෙබසං පවිජිමාශ අනුදිසාශ සතතානං - පෙ-සබෙබසං උතතරාශ අනුදිසාශ සතතානං - පෙ- සබෙබසං දකඛිණාශ අනු-දිසාශ සතතානං - පෙ- සබෙබසං හෙටසීමාශ දිසාශ සතතානං - පෙ-සබෙබසං උපරිමාශ දිසාශ සතතානං පීලනං වජෝතා අපීලනාශ උපඝාතා වජෝතා අනුපඝාතෙන, සනතාපං වජෝතා අසනතාපොනා පරිශාදනං වජෝතා අපරිශාදනෙන, විහෙසං වජෝතා, අවිභෙසාශ සබෙබ උපරිමාශ දිසාශ සතතා අවේරිනෝ හොනතා, මා වෙරිනෝ, සබිනෝ හොනතා, මා දුකඛිනෝ, සුබතතතා හොනතා, මා දුකඛිතතතාසි ඉමෙහි අවස්හාකාරෝහි සබෙබ උපරිමාශ දිසාශ සතෙන මෙතතාගතීනී මෙතතා, තං බමාං චෙතශනීති වෙතෝ, සබබාපාදපරීසුටස්ානෙහි විමුවෙතීන් විමුහති, මෙතතා ව වෙනෝ ව විමුහති වාති මොතාවෙතොවිමුහති.

සබබ උපරිමෘශ දිසාශ සතතා අවෙරිනො හොනතු, බෙමිනො හොනතු, සුබිනො හොනතුති සදධාය අධිමුච්චති, සදධිපුළිශපරිභාවිතා හොති මෙතතාවෙනො විමුනති - පෙ- නිබබතෙතනති, ජොතෙනති, පකාසෙනති.

සබෙබසා පුරතිමාග දිසාහ පාණානං - පෙ- භූතානං - පෙ-පුණාලානං - පෙ - අතනභාවපරියාපතනානං - පෙ- සබබාසං ඉත්හං - පෙ-සබෙබහං පූරිසානං - පෙ- සබෙබහං අරියානං - පෙ- සබෙබසං අනරියානං -පෙ- සබේබසං දෙවානං -පෙ- සබෙබසං මනුසාසානං -පෙ- සබෙබසං විනීපාතිකානං - පෙ- සබෙබසං පවජිමාය දිසාය විනිපාතිකානං - පෙ-සබෙබ සං උනතරාග දිසාග විනිපාතිකාණං - පෙ- සබෙබසං දකඛිණාග දිසාග විනිපාතිකානං - පෙ සබෛසං පුරුපීමාය අනුදිසාය විනිපාතිකානං - පෙ-සබෙබසං පචජිමාය අනුදිසාය විනිපාතිකානං - පෙ- සබෙබසං උතතරාය අනුදියාය විනිපානිකානං - පෙ- සබෙබසං දකඛිණාග අනුදිසාය විනි-පාතිකානං - පෙ– සබෙබසං හෙටසීමාය දිසාය විනිපාතිකානං -පෙ– සබෙබසං උපරිමාශ දිසාග වින්පාතිකානං පීලනං වජෝතිා අපීලනාශ, උපඝාතං ච්ජෛරා ඖ අනුපඝාතෙත, සතතාපං ව්රෝනි අසනතාපෙතු පරිගාදුනං වජෝතා අපරියාදුනෙන, විහෙසං වජෝතා අවිහෙසාය සබෙබ උපරිමාග දීසාග විනිපාතිකා අවෙරිනො හොනතු, මා වෙරිනො. සුඛ්නො හොනතු, මා දුක්බිනො. සුධිතතතා හොනතු, මා දුක්ඛිතතතාති ඉමෙහි අව්ස්තාකරෙහි සබෙබ උපරිමාස දිසාය විතිපාතිකෙ මෙතතායතීති මේතතා, සාං ධම්මං චේනයනීති වේනො, සබ්බ්බතාපාදපරිශුට්ඨානෙහි 5 දුඩ්වත්ති 5 මූතති, මෙතතා ච වෙතො ච විමූතති වාති මෙතතාවෙනො-විමූතති,

හැම විනිපාතිකයෝ වෛර නැත්තාහු වෙත්වා, නිහිය වෙත්වා, සුවපත් වෙත ව'යි ශුදධායෙන් අබ්මුකතා වේ නම්, මෛනීවිතතවිමුකතිය ශුදේධාණීය වියිත් පරිභාවිත වෙයි ... නිපදවතී, පුකට කෙරෙති, බබුළුවත්.

පැදුන්දෙස හැම සතුන් පිළිබද ... පැයිමිදෙස හැම සතුන් පිළිබද ... උතුරුදෙස හැම සතුන් පිළිබද ... දකුණුදෙස හැම සතුන් පිළිබද ... පැදුන්ද දෙස හැම සතුන් පිළිබද ... පැයිම් අනුදෙස හැම සතුන් පිළිබද ... උතුරු අනුදෙස හැම සතුන් පිළිබද ... දකුණු අනුදෙස හැම සතුන් පිළිබද ... උතුරු අනුදෙස හැම සතුන් පිළිබද ... උකුණු අනුදෙස හැම සතුන් පිළිබද ... ගටදෙස හැම සතුන් පිළිබද ... උබදෙස හැම සතුන් පිළිබද ... (අහානතාර ශරීර) පීබනය (තම සිතින්) හැර පියා අපීඩනෘකාරයෙන් බාහිරශරීරහිංහා හැරපියා අභිංසාකාරයෙන්, විතතසනතාපය හැරපියා අසනතාපාකාර-යෙන්, ඒවිතපරිශාද, හෙ හැරපියා අපරිශාද, නාහාරයෙන් ඒවිතව්හෙසාව හැරපියා අවිගෙසාකාරයෙන්, උඩදෙස හැම සත්හු වෛර නැත්තානු වෙත්වා සුබිතාතම වෙත්වා, නහමක් දුඩිනාතම වෙත්වා, නහමක් දුක්පත් වෙත්වා සුබිතාතම වෙත්වා, නහමක් දුඩිනාතම වෙත්ව ශී මේ අට අනුරිත් උඩදෙස හැම සත්නට මෙත් වඩානු යි 'මෛනී හමු. ඒ බමය සිතා නු'යි 'විතත' නම. ('මෛනීපතිපකෂ) හැම වාංපාදාය දීපානයන් කෙරෙන් මිදේ නු'යි විමුකති හමු. මෛනී ද විතත ද විමුකති දු'යි 'මෛනීවිතතවිමුකති නමු.

උඩදෙස හැම සන්හු අවෛරීහු වෙන්වා, නිභීය වෙන්වා, සුවපත් වෙන්ව'යි ශුඥාායෙන් අබ්මූකන වේ නම් වෛතීවිතනවිමූකනිය ශුණොස්දිය විසින් පරිහාවිත වූවා වෙයි නීපදවති, පාල කෙරෙනි, බබුළුවන්.

පැදුක්දෙස හැම පුණයක් පිළිබඳ .. භූතයන් ... පුදුහලයන් අංකම-භාවපයතිාපතනයන් පිළිබඳ ... හැම සභීත් ... හැම පුරුෂයන් ... හැම ຊາຜສືສສາ ... ພາຍ අනායສືສສຳ ... ພາຍ ເຊຍີສອາ ... ພາຍ ອີສີສອາ ... ພາຍ විතීපාතිකයන් පිළිබඳ ... පැදුන්දෙස හැම විනිපාතිකයන් ... පැසිම් දෙස හැම විනිපාකිකයක් ... උතුරුදෙස හැම විනිපාතිකයක් ... දකුණුදෙස හැම විනිපාතිකයන් ... පැදුන් අනුදෙස කැම විනිපාතිකයන් ... පැසිම් අනුදෙස හැම විනිපාතිකයන් ... උතුරු අනුදෙස හැම විතිපාතිකයන් ... දකුණු අනුදෙස හැම විනිපාතිකයන් ... යටදෙස හැම විනිපාතිකයන් ... උඩදෙස හැම විනිපාතිකයන් පිළිබද පීඩනය හැරපියා අපීඩනාකාරයෙන්, උපසාතය හැරපියා අනුපසාතාකාරයෙන්, සනතාපය හැරපියා අසනතාපෘ-කාරයෙන්, පරිගාදනය හැරපියා අපරියාදනාකාරයෙන්, විහෙසාව හැරපියා අවිහෙසාකාරයෙන්, උබදෙස හැම විනිපාතිකයෝ අවෛරිනු වෙත්වා, නහමක් වෛරීහු වෙත්වා. සුඛීහු වෙත්වා, ආහමක් දුෘඛීහු වෙත්වා. සුඛිතාතාමයෝ වෙන්වා, නහමක් දුෘඛිතාතාම වෙන්ව'යි මේ අට අශූරින් උඩදෙස හැම විනිපාතිකයනට මෙත් වඩානු'යි 'මෛත්' හමු ඒ බමීය සිතානු'යි 'චිතත' නමු, හැම ව්යාපාදපයාදීතානයන් කෙරෙන් මිදේ නු' යි විමූකාගි නමූ. මෛතු ද චිතත ද විමූකානි ද'ශි 'මෛනුීචිතතවිමූකානි' නමූ

සබෙබ උපරිමාශ දිසාග විනිපාතිකා අවෙරිනො හොනතු, බෙමිනො හොනතු, සුඛිනො හොනතුති සඳඛාය අධිමුවවති, සඳඛින්දීය පරිභාවිතා හොති මෙතතාවෙතොවිමුතති. සබෙබ උපරිමාශ දිනාශ විනිපාතිකා අවෙරිනො හොනතු, බෙමිනො හොනතු, සුඛ්නො හොනතුතී විරිශං පගාණතාති, විරිසි නියපරිභාවිතා හොති මෙතතාවෙතොවිමුතති, --පෙ-සතී උපාටසාපෙති, සතින්දීකපරිභාවිතා හොති මෙතතා වෙනොවිමුතති - පෙ- චිතතං සමාදහති, සමාධින්දීයපරිභාවිතා හොති මෙතතාවෙනො-විමුතති - පෙ- පකුකු පරානාතී, පකුක්දින්දීයපරිභාවිතා හොති මෙතතා-වෙනොවිමුතති.

ඉමාති පඤ්චීඤියාති මෙතතාය වෙතොවිමුතතියා ආසෙවනා හොතත්, ඉමෙහි පඤ්ඩි ඉඤියෙහි මෙතතාවෙතොවිමුතති ආසෙව්යති –පෙ-තිබබතෙතනති, ජොතෙතති, පකාසෙතති.

සබෙබ උපරිමාග දිසාග විනිපාතිකා අවෙරිතෝ හොනකු, බෙමිනො හොනකු, සුඛිනො හොනකුති අසාදා ගෙ නාමපති, සදධාබලපරිභාවිතා හොතී මෙතතාවෙතොවිමුකති - පෙ- කොකරෝ න කමපති, විරියබලපරි-භාවිතා හොති මෙතතාවෙතොවිමුකති -පෙ- පමාදෙ භ කමපති, සති බල-පරිභාවිතා හොති මෙතතාවෙතොවිමුකති - පෙ- උදධවෙව න කමපති, සමාසිබලපරිභාවිතා හොති මෙතතාවෙතොවිමුකති - පෙ- අව්ජරාශ න කමපති, පණුසැබලපරිභාවිතා හොති මෙතතාවෙතොවිමුකති.

ඉමෘති පඤා බලාති මෙතතාය වෙතොවිමූතතියා ආසෙවනා හොනති, ඉමෙහි පඤාහි බලෙති මෙතතාවෙනොවිමූතති ආසෙවිගති –පෙ-තිබබතොතනති, ජොනෙනති, පකාසෙතති.

සංඛබ උපරිමාශ දිසාග මිනිපාතිකා අවෙරිනො හොනතු, බෙමිනො හොනතු, සුඛිනො හොනතුත් සත්ං උපටසාපෙත්, සතිසමොරැකිම්ක-පරිභාවිතා හොත් මෙතතා වෙහොවිමුතති -පෙ- පණැඤය පව්විතාත්, ධම්මවිච්ග සමොරැකිම්කපරිභාවිතා හොත් මෙතතාවෙනොවිමුතති -පෙ-ව්රියං පඟාණඟාත්, විරියසමෝරාතිමකපරිභාවිතා හොත් මෙතතා වෙහොවිමුතති -පෙ- පරිලාහං පටිපපසාමෙහත්, පිතිසමෝරාරැකිමක-පරිභාවිතා හොත් මෙතතාවෙනොවිමුතති -පෙ- දුටුයුලලං පටිපපසාමෙනත්, පසාදේසාමෝ ජෝඩාපරිභාවිතා හොත් මෙතතාවෙනොවිමුතති -පෙ-විතතං සමාදහත්, සමාධිසමෝරැකිම්කපරිභාවිතා හොත් මෙතතා-වෙහොවිමුතති, සමුණෙන කීලෙසෙ පටිසම්බාත්, උපෙක්ඛාසමෝතා-පරිභාවිතා හොති මෙතතාවෙනොවිමුතති.

ඉමේ සතන බොරැකිඞ්හා වෙතතාය වෙතොවිමුතනියා ආසෙවනා හොනති, ඉමෙහි සතනහි බොරැකිඞේහහි මෙතතාවෙතොවිමුතනි ආසෙවියති - පෙ - නිබබනෙතනති, ජොතෙනති, පකාසෙනති.

පටිසමහිදුමාගීය-සුගනදඬවගි-මෛතීකථා

හැම උඩදෙස විනිපාතිකගෝ අවෛරීහු වෙන්වා, නිහීය වෙන්වා, සුවපත් වෙන්ව'යි ශුණාගෙන් අධිමුකත වේ නම්, මෛනීවිතතව්මුකතිය ශුණොසිය වියන් පරිභාවිත වූවා වෙයි. උඩදෙස හැම විනිපාතිකයෝ අවෛරීහු වෙන්වා, නිහීය වෙන්වා, සුවපත් වෙන්ව'යි වියයීය පුගුහ කෙරේ හම්, 'මෛනීවිතතවමූකතිය වියෙයිස්දීය වියින් පරිභාවිත වූවා වෙයි යිනි එලවා නම්, මෛනීවිතතවමූකතිය සමානීස්දීය වියින් පරිභාවිත වූවා වෙයි-සිත පිහිටුවා නම්, මෛනීවිතතවමූකතිය සමානීස්දීය වියින් පරිභාවිත වූවා වෙයි-සිත පිහිටුවා නම්, මෛනීවිතතවමූකතිය සමානීස්දීය වියින් පරිභාවිත වූවා වෙයි, පුඤයෙන් දෙනගනී නම්, මෛනීවිතතවමූකතිය පුංඤෑසීය වියින් පරිභාවිත වූවා වේ.

මේ පකෙවාන්දියයෝ මෛතිවිතතව්මුකතියට ආසේවනයෝ වෙති, මේ පකෙවාන්දියයන් විසින් මෛතිවිතතව්මුකතිය ආදරයෙන් සෙවුනා ලැබෙයි. ... නිපීහීනය කෙරෙති, දෙංකනය කෙරෙති, පුහාශනය කෙරෙත්.

උඩදෙස හැම විනිපාතිකයෝ වෛර නැත්තාහු වෙත්වා, තිහීය වෙත්වා සුවිපත් වෙත්ව'යි අශුඛායෙහි නො සැලේ නම්, මෛතිවිතතවිමුකතිය ශුඛාබල විසින් පරිභාවිත වූවා වෙයි ... කොසිදුයෙහි නො සැලේ නම්, මෛතිවිතතවිමුකතිය වියයීබල විසින් පරිභාවිත වූවා වෙයි පුමාදයෙහි නො සැලේ නම්, මෛතිවිතතවිමූකතීය සමාතිබල විසින් පරිභාවිත වූවා වෙයි ... ඖඛතායෙහි නො සැලේ නම්, මෛතිවිතතවිමුකානිය සමාධිබල විසින් පරීභාවිත වූවා වෙයි අවිදා යෙහි නො සැලේ නම් මෛතිවිතත විසින් පරීභාවිත වූවා වෙයි අවිදා යෙහි නො සැලේ නම්

මේ පඤචබලයෝ මෛනිවිතතවිවිකතියට ආසේවනයෝ වෙති, මේ පඤචබලයත් විසින් මෛනිවිතතවිමුකතිය ආදරයෙන් සෙවුනා ලැබෙයි ... නිථිනීනය කෙරෙති, දෙංතනය කෙරෙනි, පුආාශනය කෙරෙත්

උඩදෙස හැම චතිපානිසායෝ අවෛරීහු වෙනවා, නිභීය වෙනවා, සුවපත් වෙන්ව'යි සිහි එළවා නම්, මෛතීමීතතාවිමුකතිය සමාතිසමෝඛාඛාසාන විසින් පරිහාවිත වූවා වෙයි ... පුඤුයෙන් විමසා භාම්, මෛතීමීවිතතාවිමුකතිය බම්විවයසමෝඛාඛාසාන වියින් පරිභාවිත වූවා වෙයි ... වියසීය පුහුත කොරේ තම්, මෛතීමීතතාවිමුකතිය වියසීසමෝඛාඛාසාන වියින් පරිභාවිත වූවා වෙයි... කෙල්පෙරිදහය සන්නිසුවා නම්, මෛතීමීතතාවිමුකතිය ප්රිභාවිත වූවා වෙයි... කෙල්පෙරිදහය සන්නිසුවා නම්, මෛතීමීතතාවිමුකතිය ප්රිභාවිත වූවා වෙයි... කෙල්පෙරිදහය සන්නිසුවා නම්, මෛතීමීතතාවිමුකතිය ප්රිභාවිත වූවා වෙයි... වෙතීන් පරිභාවිත වූවා වෙයි ... අශානතනාවය සන්නිසුවා නම්, මෛතීමීතතා විමුකානිය පුලුබයිසමෝඛාසාමා වියින් පරිභාවිත වූවා වෙයි, සිත සමාදහනය කොරේ නම්, මෛතීමීතතාවීමුකතිය සමාධිසමෝඛාඛාසාන වියින් පරිභාවිත වූවා වෙයි, ඥානයෙන් කෙල්පෙන් පුතාවෙනාකෝ පෙනීතාවන කරේ නම්, මෛනීමීතතාව වීමුකතිය උපේකෂාසමෝඛාඛාමා වියින් පරිභාවිත වූවා වේ

මේ සපතබොධාඩාගයෝ මෛතිම්තතවිමුකතියට ආසේවනයෝ වෙති. මේ සපතබොධාඩාගයන් විසින් මෛතිම්තතවිමුකතිය ආදරයෙන් සෙටුනා ලැබෙහි උපදවති, බබුළුව පාල කෙරෙති,ත්. පටිසමහිදුම ගොො-යුගනදඬ විගෘ - විරූගකථා

සබබ උපරිමාස දිසාස විනිපාතිකා අවෙරිහෝ හොනතු, බෙම්නො හොනතු, සුඛ්නො හොනතුත් සම්මා පසාත්, සමමාදිටකීපරිතාවිතා හොත් මේතතාවෙතොවමූතති -පෙ- සමමා අතිනිරෝපෙති, සමමාසඬකපප-පරිතාවිතා හොත් මෙතතාවෙතොවිමූතති -පෙ- සමමා පරිගණකාත්, සම්මාවාචාපරිකාවිතා හොති මෙතතාවෙතොවිමූතති -පෙ- සමමා සමූටසා-පෙක්, සම්මාකම්මනතපරිතාවිතා හොති මෙතතාවෙතොවිමූතති - පෙ-සම්මා වොදාපෙති, සම්මාආජීවපරිතාවිතා හොති මෙතතාවෙතොවිමූතති -පෙ- සම්මා පහාණකාති, සම්මාවායාමපරිතාවිතා හොති මෙතතාවෙතොවීමූතති -පෙ- සම්මා පහාණකාති, සම්මාවායාමපරිතාවිතා හොති මෙතතාවෙතොවෙන -පෙ- සම්මා පහාණකාති, සම්මාවායාමපරිතාවිතා හොති මෙතතාවෙතොව වේතොවිමූතති -පෙ- සමමා උපටස්ති, සම්මාසක්පරිතාවිතා හොති මෙතතාවෙතො-වේතොවිමූතති -පෙ- සමමා සමාදහතී, සම්මාසක්පරිතාවිතා හොති නොති

ඉමේ අවස් මහතමහා මෙතතාය වෙතොවිමුතතියා ආසෙවනා හොතති, ඉමෙති අවස්ති මහතමෙහති මෙතතාවෙතොවිමුතති ආසෙවියත් –පෙ– ඉමේ අවස් මහතමහා මෙතතාය වෙතොවිමුතතියා පරිවාරා හොතති, ඉමෙති අවස්ති මහතමෙනති මෙතතාවෙහොවිමුතති සුපරිටුතා හොති.

ඉමේ අවස් මගගම්හා මෙතතාය වෙතොවිමුතතියා ආසෙවනා හොතත්, හාවතා හොතති, බහුලීකතා හොනති, අලමකාරා හොතති, පරීකඛාරා හොතති, පරිවාරා හොනති, පාරිපූරී හොනති, සහහතා හොනති, සහජාතා තොනති, සංසටයා හොනති, සමපයුතතා හොනති, පකඛඥතා හොතති, පසිදනා හොනති, සනතිවයනා හොනති, විමුච්චනා හොනති, 'එකං කතත'නති එසෙනා හොනති, සනතිවයනා හොනති, විළුඩනා හොනති, 'එකං කතත'නති එසෙනා හොනති, සාතීකතා හොනති, වසුකතා හොනති, අනුවසිතා හොනතී, පරිමතා හොනති, සුසමාරදා හොනති, සුහාවතා හොනති, සොබටසීතා හොනති, සුසමාරදා හොනති, සුමුමුතතා හොනති. තිබෙනෙතනති, ජොතෙනති, පකාසෙනතීති.

මේතතාකථා සමතතා.

2. 5

විරාග කථා

විරුගෙෘ මගොහෘ, විමූහති ඵලං.

කථා විරාශනා මගෙනා සොතාපතතිමගොසබණෙ දසානවෙඪන සමොදිටයී මච්ඡාදිටයීයා වරජජති, ගදනුවතතකකිලෙනෙහි ච ඛණෙහි ච විරජජති, බහිදාා ච සබබනිමතෙතහි විරජජති, විරාශන විරාශාරමාණෝ විරාහශොචරෝ විරාශන සමුදුහතො¹ විරාශන සිතො විරාශන පතිටයිනො.

උපරිමදිශායෙහි හෑම වීනිපාතිකයෝ අවෛරීහු වෙත්වා, නීතීය වෙත්වා, සුවපත් වෙත්ව'යි මොනොවට දක් නම්, මෛනීවිතතවිමුකතිය සමාශ්ද වේ විසින් පරිභාවිත වූවා වෙයි ... මොනොවට සිත අරමූණට නංචා නම්, මෛනීවිතතවිමුකතිය සමාක්සංකලප විසින් පරිභාවිත වූවා වෙයි ... මොනොවට පරිහුහ කෙරේ නම්, මෛනීවිතතවිමුකතිය සමාශ්වවන විසින් පරිභාවිත වූවා වෙයි ... (නිව්ධකායසංවරය) මොනොවට ඔසොවා නම්, මෛනීවිතතවිමුකතිය සමාක්සාමාතත විසින් පරිභාවිත වූවා වෙයි ... මොනොවට පරිශුණුකාරයා නම්, මෛනීවිතතවිමුකතිය සමාශාජීව විසින් පරිභාවිත වූවා වෙයි.. මොනොවට පුගුහ කෙරේ නම්, මෛනීවිතතවේමුකතිය සමානාවන වීසින් පරිභාවිත වූවා වෙයි ... මොනොවට පරිශුණුකාරය සමාක්සාමාති වීසින් පරිභාවිත වූවා වෙයි ... මොනොවට වඩින් පරිභාවිත වූවා වෙයි ... මොනොවට වටහා නම්, මෛනීවිතතවමුකතිය සමාක්සාමානී විසින් පරිභාවිත වූවා වෙයි ... මොනොවට පිනිටුවා නම්, මෛනීවිතතවිමුකාතිය සමාක්සමාබ් විසින් පරිභාවිත වූවා වේ.

මේ මාශ්‍රීතිහයෝ අටදෙන මෛහිවිතතවිමුකතියට ආසේවනයෝ වෙති, මේ මාශ්‍රීතිහයත් අටදෙනා විසිත් මෛහිවිතතවීමුකතිය ආදරයෙක් සෙවුනා ලැබෙයි ... මේ මාශ්‍රීතිහයෝ අටදෙන මෛහිතතවිමුකතියට පරිවාරයෝ වෙති, මේ මාශ්‍රීතිහයන් අටදෙනා විසින් මෛහිවිතතවිමුකතිය මොහොවට පිරිවරනලද වේ.

මේ අපටමාගීාභාගෝ මෛනීවිතතවිමුකතියට ආසෙවනයෝ වෙති, තාවනයෝ වෙති, බහුලිකාතයෝ වෙති, අලුඛකාරයෝ වෙති, පරිකොරයෝ වෙති, පරිවාරයෝ වෙති, පරිපූණ්තාවයෝ වෙති, සහහතකෝ වෙති, සහජාතයෝ වෙති, සංසෘෂටයෝ වෙති, සමපුයුකතයෝ වෙති, පුසකාඥන-යෝ වෙති, පුසිදනයෝ වෙති, සනතිටාඑනයෝ වෙති, විමුකතිකාරණයෝ වෙති, 'තෙල (මෛනීවිතනවිමූකතිය) ශානත ශැ'යි සපයීකාරණයෝ වෙති, ශානීකෘතයෝ වෙති, වාස්තුකෘතයෝ වෙති, අනුෂයිතයෝ වෙති, පරිවිත-යෝ වෙති, සුසමාරබායෝ වෙති, සුනාවිතයෝ වෙති, මොනොවට පිහිටිශානු වෙති, සුසමාරබායෝ වෙති, සුවිමුකතයෝ වෙති, උපදවති, පාළ කොරෙති, බබුළුවත්.

ෂෛතුසුකථා නිමි.

2. 5

විරාග කථා

විරාශය මාගී වෙයි, විමුකතිය එල් වේයි.

ක්ෂසයින් විරාශය මාශීවෙයි යන්: සොනාපතානිමාශීකාෂණයෙන් දශීන-සාවනාවයෙන් සමාශ්ද වේය මිථාහද වේයෙන් විරකාන වෙයි, එය අනුව පවත්නා කොලෙසුන් කොරෙන් ද සකකියන් කෙරෙන් ද විරකාන වෙයි. බාහා වූන් හැම නිම්නන කොරෙන් විරකාන වෙයි, විරාශ පොම නිවන අරමූණු කොට ඇන්නේ යැ, නිවන ගොදුරු කොට ඇක්නේ යැ නිවන් අරමූණුනි උපන්නේ යැ නිවන්හි (පුවෘතානි විහින්) සිටියේ යැ නිවන්හි (හො ආවන්නා විසින්) පිහිටියේ යි.

පටිසම්හිදුමගොො-සුහනදඩවගො විරාගකථා

විරාශෙනේ දෙව විරාහා: නිම්බානඤව විරාහො, ගෙ වි නිබ්බානා-රම්වණතාජාතා බම්මා සබෙබ විරාහා හොනානීති විරාහා, සහජාතානී සතනඬනානි විරාහා ගඬඡනනීති විරාහො මගෙනා, එකෙන මගෙන බුදුවා ව සාවකා ව අගතා දිසා නිබබානා ගඬඡනනීති අටාඬයිකො මගෙනා, යාවතා පුථුසමණබාහමණනා පරිපාවාදනා මගතා අයමේව අරියො අඩසීඩයිකො මගෙනා අගෙනා ව සෙටෙසා ව පාමොකෙකා,¹ ච උතනමේ, ව පවරෝ වාති මගතානා අටාඬයිකො හෙරෙෙස්

අතිනීරොපනවේසන සම්මාසකිකපො, මීච්ඡාසකිකපා, වීරණති - පෙ-පරිභාහටේයන සම්මාවාවා මීච්ඡාවාවාශ වීරණති - පෙ- සමූට්යානවේස්ත සම්මාකම්මනෙතා මීච්ඡාකම්මනතා වීරණති - පෙ- වොදනවේස්ත සම්මා-ආජීවෝ මීච්ඡාආජීවා විරණති - පෙ- පහාහවෙයින සම්මාවායාමෝ මීච්ඡාවායාමා විරණති - පෙ- උපටයානටෙයින සම්මාසති මීච්ඡාසක්යා විරණත් - පෙ- අවිකෙඛපටෙයන සම්මාසමාගී මීච්ඡාසමාගිතෝ වීරණති, කදනුවතතකකිලෙසෙනි වී ඛණොති වී වීරණත්, බනිද්ධා වී සබබනිමතෙනනි විරණත්, විරාශෝ විරාහාරමාවණෝ වීරාහනෝවරෝ විරාගෙ සමුදහතො විරණත්, විරාශෝ විරාහාරමාවණෝ විරාහනෝවරෝ විරාගෙ සමුදහතො විරාශ සීතෝ, විරාශෝ පතිවසීතෝ

ව්රාභෝති දො විරාහා: නිමානකාව විරාහො, ගෙව නිමානය-රම්ණතාජාතා බම්මා සමෙම විරාහා හොනතීකි විරාහා, සහජාතානි සතතඩනානි විරාහං ගවජනතීකි විරාහො මහොො, එනෙන මගොන බුණා ව සාවකා ව අගතං දිසං නිමබානං ගවජනතීකි අටාකිසිකො මගොො, සංචනා පුථුකමණබාහමණානං පරපාවාදනං මහතා, අයමෙව අරියෝ අටාකිහිකො මහොො අගොො ව සෙටා ව පාමොකොබා¹ ව උතකමො ව පුවරෝ වාති මහොානං අටාකිසිකො සෙටොයා

සකදගාම්මගාකකාණෙ දසාසනටෝහා සම්මාදිටසී පෙ- අවිකොං පටේසන සම්මාසමාධි ඔළාරිකා කාම්රාශසඥානූජනා පටිඝසඥානූජනා ඔලාරිකා කාමරාශානුසයා පටිඝානුසයා විරජජති, සදනුවතතකකිලෙසෙහි ච ඛනෝහී ච විරජජති, බහිදධා ව සබබහිමිතෙතහි විරජජති, විරාශෝ ට්රාභාරමමණෝ විරාශභෝචරෝ විරාශ සමූදාශනො විරාශ සීනො වීරාභා පතිටසීනො.

විරංශෝ යනු: විරාහ දෙකෙකි: නිමාණය ද (විරාහ හෙතු බැවිත්) විරාහ නම් වෙයි, නිමාණාලබානයෙහි උපත් යම් (සපශ්ාදි) බම් කෙනෙක් වෙත් නම්, හැම විරාහ වෙත් තු'යි විරාහ සාම වෙති (සමාන්දාවේ) සහජාක වූ (සමාක්ෂංකලපාදී) සඳහාභිහයෝ විරාහ සභාතාන නිමාණය අරමූණු කොට යෙන් නු'යි (විරාහාලබාන බැවිත්) විරාහ නම් (මාග්ණාස්ථයෙන්) මාගී සාම වෙයි. සොල මාග්යෙන් බුදුවරු ද බුදාධුශාවකයෝ ද හෝ සියවිරු දිශාව වූ නිවනට යෙක් නු'යි අපොභිහමාගී සාම වෙයි. යම්තාක් වෙත් වෙත් මහණබමූණන්ගේ ද මෙයින් අසාලබබ් ඇතියන්නේ ද මාග්යෝ වෙත් වෙත් මහණබමූණන්ගේ ද මෙයින් අසාලබබ් ඇතියන්නේ ද මාග්යෝ වෙත් සාම්, (ඔවුනතුරෙහි) මෙ මෑ ආයම්අපොභිහමාගීය අහු ද ලෙසේ ද පුමුබ ද උතනම ද පුවර ද වේ නු'යි මාගීයන් අතුරින් අපොභිහමාගීය ඉතා පුශාසනීය වේ.

අභිනිරොපණාතිගෙන් සමාස්ස කලපය මිථායසංකලපය කෙරෙන් විරකා වෙසි පරිගුහ (වතුර්විධවාස්සංවර) සවහාවයෙන් සමාශ්වවනය මිථාවෙවනය කෙරෙන් විරකා වෙයි .. සමූහිංහ (නිවිධකායයංචර) සවහාවයෙන් සමාස්කම්හනය මථාකම්හනය කෙරෙන් විරකා වෙයි ... වාවදනාතියෙන් සමාක්සමාන්ය මීථාවාසමානය කෙරෙන් විරකා වෙයි ... පුගුහාතියෙන් සමාක්සමාන්ය මීථාවහයෙන් පරිකන වෙයි ... උපස්ථානාහීයෙන් සමාක්සමාන්ය මීථාසමාන්ය කෙරෙන් විරකා වෙයි... අවසොපාතියෙන් සමාක්සමාන්ය මීථාසමාන්ය කෙරෙන් විරකා වෙයි... අවසොපාතියෙන් සමාක්සමාන් කෙරෙන් ද සකානියන් කෙරෙන් ද විරකා වෙයි, බාහා වූන් හැම නිමතන කෙරෙන් විරකා වෙයි. විරාශය විරාශ සිඛාහා නීවන අරමුණු කොට අසන්නේ සාරීතා සෙ හොදුරු කොට අසන්නේ හැ නිවන් අරමුණු හි උපන්නේ සැනිවන්හි සිටියේ ය. නිවන්හි පිහිටියේ යි.

විරාගනෙ යනු: විරාහ දෙකෙකි: නිවන ද විරාහ භාම වෙයි, නිවත් අරමුණුහි උපත් යම් (සපශ්ාදි) බම් කෙනෙක් වෙත් භාම හැම විරාහ වෙත් හු'යි විරාහ භාම වෙති, (සමාග්දුවේ) සහජාත වූ (සමාක්සංකලපාදි) සංකාභිකයෝ විරාහයට යෙත් හු'යි (විරාහාලමාන බැවිත්) විරාහ භාම (හමනාභීයෙත්) මාගී නම් වෙයි. නෙල මාගීයෙන් බුදුවරුද බුදාශාවකයෝ ද හෝ ගියවිරු දෙස වූ නිවසට යෙත් නු,යි අටෝභාමාගී භාම වෙයි. යම්තාක් වෙන් වෙන් මහණබවූණත්ගේ ද මෙයින් අභාලතිබ් ඇතියක්ගේ ද මාගී කොනෙක් වෙත් නම් (ඔවුනතුරින්) මෙ මැ ආගසීඅටෝභාමාගී අගු ද ශුෂා ද පුමුබ ද උතතම ද පුවර ද වේ නු'යි මාගීයෙන් අතුරින් අපටාභා මාගීය ශුෂා යි

යකාංදගාම්මාගීකාෂණගෙහි දශීභාත්මයෙන් සමාග්දුවේය.. අවිශෝෂ-පාත්මයෙන් සමාක්සමාගිය ඖදරික වූ කාමරාශ සංශෝජනයෙන් පුතික-සංයෝජනයෙන් ඖදරික වූ කාමරාශානුශයෙන් පුතිකානුශයෙන් විරකාන වෙයි, තදනුවනීක කොල්ශයන් කෙරෙන් ද සාකාඞයන් සොරෙන් ද විරකාන වෙයි, බාහා වූහ් හැම නිමිතාන කොරෙන් විරකාන වෙයි විරාශය නිට්ණය අරමුණු කොට ඇත්තේ යෑ, තිට්ණයෙ ගොදුරු කොට ඇත්තේ ය හිට්ණොලමබනයෙහි උපත්තේ යෑ නිට්ණයෙහි (පුවෘතාන් වියින්) සිටියේ යෑ නිට්ණොලමබනයෙහි උපත්තේ යෑ නිට්ණයෙහි (පුවෘතාන් වියින්) සිටියේ යෑ

පටිසමහිදුම්ගො-පුගනඣවගා-විරාගකථා

විරාහොති දෙව විරාහා: නිඛ්ධානණුව විරාහෝ, ගෙ ව නිඛ්ධ-භාරමමණතාජාතා බම්මා සබෙබ විරාහා හොතතීන් විරාහා, සහජාතානි සතනඞ්නානි විරාහං ගවඡනතීක් විරාහෝ මහෝ, එතෙන මහෝන බුදධා ව සාවකා ව අහතං දිසං නිබ්බානං ගවඡනතීන් අටයීඬයිකෝ මහෝන ගාවතා පුථුසමණබාහමණානං පරපාවාදනං මහෝ, අයමෙව අරිගෝ අටයීඬයිකෝ මහෝ අගෝ ව සෙටෙයා ව පාමෝකෝ ව උතතමෝ ව පවරෝ වාති මහෝනං අටයීඬයිකෝ සෙටෙයා.

අභාගාම්මහාකාමණේ දසාසනටෝහ සමාදිටසී - පෙ - අවිකොත පටෝන සමාසමාධි අණුසහගතා කාමාරාගසහොතුජනා පටිසසහොතුජනා අණුසහගතා කාමරාගානුසයා පටිඝාතුසයා වීරජිනී, තදනුවතතකකි-ලෙසෙහි ම බනොහි ව විරජිනි, බහුදධා ව සබබනිමිතෙනහි වීර්ජිනි, විරාශෝ විරාශාරමමණෝ - පෙ – මහානානං අටාීඞ්නිකෝ නෙටෙඨා.

අරහතතමගානකාණෙ දසානාවෙසින සම්මාදිවයි - පෙ- අම්කොබපවෙස්න සම්මාසමාබ් රැපරාශා අරූපරාශා මානා උදඩච්චා අවිජජාය මානානුසයා හවරාශානුසයා අවජජානුසයා විරජජතී, තදනුවතතකක්ලෙසෙහි වී බහෝශි වී විරජජතී, බහුදධා වී සබබනිම්තෙතහි විරජජතී, විරාශෝ විරාශාරම්මණෝ විරාශගොචරෝ විරාශෝ සමුදුගතෝ විරාශෝ සීතෝ විරාශෝ පතිවයීතෝ.

විරාශෙකෝ දෙව විරාහා: නිබබානඤව විරාගො, ගෙ ව නිබබානා-රමාණතාජාතා ධාමා සබබ විරාහා හොනනීනී විරාහා, සහජාතානි සතතඞ්හානි විරාහං ගමන්නනිනි විරාහො මගෙහා, එතෙන මගෙහන බුදධා ව සාවකා ව අහතං දිසං නිබබානං ගමන්නනීනී අටාඩාහිකො මගෙහා, ගාවතා පූථුනමණබාහමණානං පරපාවාදනං මගහා අයමෙව අරිගො අටාඩාහිකො මගෙහා අගෙහා ව සෙරෝහා ව පාමොකොඛා ව උතතමො ව පවරෝ වාති මගහානං අටාඩාහිකො හෙරෝහා.

දසසනවිරාගො සම්වාදිටයි, අභිනීරෝපනවිරාගො සම්වානසිකපො පරි-ගාහතිරාගො සම්වාචාචා, සමූටයානවිරාගො සම්වාසාම්මනෙතා, වොදන-විරාගො සම්වාදාජීවෝ, පගාහවිරාගො සම්වාඩාගාමෝ, උපටයානවිරාගො සම්වාසති, අවිකොටපවිරාගො සම්වාසමාගි.

විරාශකා යනු: විරාහ දෙකෙකි නිෂාණයද විරාහයෙකා, නිෂාණාලබාන-යෙහි උපත් යම් (සපශීාදි) බම් කෙනෙකුත් වෙත් නම් එහැම විරාහ නම් වෙත් නු'යි විරාහත (සමාග්දාවේ) සහජාත වූ (සමාක්සාංකලපාදි) සපතාඕන-යෝ විරාහයට යෙත් හු'යි (විරාහාලමාන බැවිත්) විරාහ නමුදු, (හමනාස්ථි-යෙන්) මාගී නමුදු වෙයි. නෙල මාගීයෙන් බුදුවරු හා බුදාබහාවකයෝ හා හො ගියවිරු දෙස වූ නිමනට යෙත් හු'යි අපටොහිකමාගී නම් වෙයි. යම්තාක් වෙත් වෙත් මහණාබමුණන්ගේ ද මෙයිත් අනාලබායි ඇතියන්ගේ ද මාගී කොනෙක් වෙත් නම් (ඔවුනතුරින්) මෙ මැ ආග්‍යීඅපටොහිසිකමාගීය අනු ද ශුෂා ද පුමුඛ ද උතතම ද පුවර ද වේනු'යි මාගීයත් අතුරින් අපටොහිසික-මාගීය ශුෂා යි.

අංහාගාම්මාගීකාෂණයෙහි දශීනාත්වයෙන් සමාන්දුවේය. අවිකොෂපාත්ව-යෙන් සමාස්සමාධිය අණුනහයිය කාමරාගසංයොජනයෙන් පුතිඝසංයො-ජනයෙන් අනුසහයිය කාමරාගානුශයෙන් පුතිඝානුශයෙන් විරකාන වෙයි. තදනුවතීකකොලශයන් කෙරෙන් ද සකානියන් කෙරෙන් ද විරකාන වෙයි. බාහා වූත් හැම නිම්තන කෙරෙන් විරකාන වෙයි. විරාගය නිථාණය ආලමාන කොට ඇත්තේ යැ ... මාගීයන් අතුරින් අවොබහිකමාගීය ශූෂා යි.

අභීනමාගීකාණ ගෙහි දශීභාතිමගෙන් සමාන්දමටීය ... අවි කොපොති-යෙන් සමාක්සමාධිය රූපරාහයෙන් අරූපරාහයෙන් මානයෙන් ඔංදධානා-යෙන් අවිද්ගයෙන් මානානුශයෙන් කචරාහානූශයෙන් අවිද්ගනුශයෙන් විරකාන වෙයි, තදනුවනීකකොලාශයන් කොරෙන් ද සකාකියන් කොරෙන් ද විරකාන වෙයි, තදනුවනීකකොලාශයන් කොරෙන් ද සකාකියන් කොරෙන් ද විරකාන වෙයි, බාහා වූන් හැම නිමිතන කොරෙන් විරකාන වෙයි, විරාහය නිමාණය ආලමාන කොට ඇත්තේ යැ නිමාණය ගොවර කොට ඇත්තේ සැ, නිමාණාලමානයෙහි උපන්නේ යැ නිමාණාලමානයෙහි සිටියේ යැ නිමාණාලමානයෙහි පිහිටියේ යි.

විරාශභා යනු: විරාශ දෙකෙක්: නිවීංණය ද විරාශ යැ, නිවීංණාලවාන-යෙහි උපත් යම් (සපහාදි) බම් කොනෙක් වෙත් නම් එහැම විරාශ වෙත් නූ යි විරාශහ, (සමාශ්දෂටි) එහජාත වූ (සමාක් සංකාලපාදි) සපතාබහයෝ විරාශයට යෙත් නු'යි විරාශ නම් මාගී නම් වෙයි. පොල මාගීයෙන් බුදුවරු ද බුදාශුංචකයෝ ද නො ගියවිරු දෙස වූ නිවීංණයට යෙත් නු'යි අපොඩයික මාගී නම් වෙයි. යම්තාක් වෙන් වෙත් මහණබමුණන්ගේ ද මෙයින් අතා-ල සි ඇතියන්ගේ ද මාගී කෙනෙක් වෙත් නම් (ඔවුනතුරින්) මෙ මැ ආග්‍යීපොඩහිකමාගීය අහු ද ශුෂුඩ ද පුමුඛ ද උතතම ද පුවර ද වේ නු'යි මාගීයන් අතුරින් අපොඩහිකමාගීය ශුෂෝ යි.

දශීන සභාතාන විරාශය සමයන්දුවේ යැ, අභිනිරෝපණ (අරමූණට සිත නැංචීම්) සභාතාන විරාශය සමාක්සංකලප යැ, පරිශුහ (චනුර්විඛ වාක්සංවර)සභාතාන විරාශය සමාන්චචන යැ, සමූස්ථාන (නිවිඛ කායසංවර) සභාතාන විරාශය සමාක්කණීනන යැ, චන්චදන සභාතාන විරාශය සමාශා-ජීව යැ, පුශුහ සභාතාන විරාශය සමාන්චනායාම යැ උපස්ථාන (වැටසීම්) සභාතාන විරාශය සමාක් සමෘති යැ, අවිභෝෂප සභාතාන විරාශය සමාක් සමාති යි. උපටස්ානවිරාගො සකිසමේබාජකිඩාහා, පවිවගවිරාගො ඩම්මවිච්ය-සමේබාජකිඩෙහා, පහාහවිරාගො විරිගසමේබාජකිඩෙහා, එරණවිරාගො පීතීසමේබාජකිඩෙහා, උපසමවිරාගො පසාද්ධිසමේබාජකිඩෙහා, අවිකෙඛ-පවීරාගො සමාධිසමේබාජකිඩෙහා, පට්සඩානවිරාගො උපෙකඛා-සමේබාජකිඩෙහා.

අභාදුඩියෙ අකම්පියවීරාහෝ සදධාබලං, කොසජෙජ අකම්පියවිරාහෝ විරියබලං, පමාදෙ අකම්පියවිරාහෝ සනිබලං, උදධ්චේව අකම්පියවිරාහෝ සමාධිබලං, අවිජජාය අකම්පිය විරාහෝ පණුඤබලං.

අධිමොකඛවිරාගෝ සද්ධිප්දියං, පහාහවිරාගෝ විරිසිප්දීයං, උපටසාන-විරාගෝ සතිප්දියං, අවිකෙඛපවිරාගෝ සමාධිප්දියං, දසාභවිරාගෝ පණුණ් ප්දියං,

අාධිපතෙයාවෙයින ඉංතීයාති වීරාගො, අකමපියවෙයින බලං විරාගො, තියානවෙයින බොජයිබ්හා විරාගො, හෙතුවෙයින මගොා විරාගො, උපටයානවෙයින සතිපටයානා විරාගො, පදහනවෙයින සමාපපඩානා විරාගො, ඉජයිකාවෙයින ඉදයිපාද විරාගො,' තර්වෙයින සච්චා විරාගො, අවිකොට පටෙයන සමථා විරාගො, අතුපසානවෙයින විපසානා විරාගො, අවිකොට සමථාව සිරාගො, අතුපසානවෙයින විපසානා විරාගො, එකරසටෙයන සමථාව පිරාගො, අතුපසානවෙයින විපසානා විරාගො, එකරසටෙයන සමථාව පිරාගො, අනුපසානවෙයින විපසානා විරාගො, එකරසටෙයන සමථාව පිරාගො, අනුපසානවෙයින විතතවිසුදයි විරාගො, දසසනවෙයින දිටහිවසුදයි විරාගො, විමුසානවෙයින විතතවිසුදයි විරාගෝ, පටිවෙඩුවෙයින විප්රා විරාගෝ, පරිචචාගටෙයින විමුහති විරාගෝ, සමූචෙයිදවෙයින බසෙ සඳුණා විරාගෝ, පරිචචාගටෙයින විමුහති විරාගෝ, සමූචෙයිදවෙයින බසෙ සඳුණා විරාගෝ, ප්ඤා මූබටෙයින විරාගෝ, වෙදනා සමොසරණටෙයන විරාගෝ, සමායි පමුබටෙයින විරාගෝ, සති ආධිපතෙයාවෙයින විරාගෝ, පණකා තදුනතරවෙයින විරාගෝ, වමුහති සාරටෙයන විරාගෝ, අමතොහඩං නිබබානං පරියොසානාටෙයින විරාගෝ.

දසානම ගොහා සම්මාදිවසී, අභිතීරෝපනම් ගොහා සම්මාසඞ්කපො - පෙ-අමනොගබං තිබබානං පරියොසානටෝන මගොහා. එවං වීරාගො මගොහා.

කථං විමූහති ඵලං සොතාපතතිඵලකඛණෙ දසාභාවේයන සම්මා දිවයී මච්ඡාදිවයියා විමූහතා හොති, තදනුවහතකකිලෙසෙහි ව ඛණෙහි ව විමූහතා හොති, බහිදධා ව සබබනිමතොතහි විමූහතා හොති. විමූහති විමූහතාරමමණා විමූහතිගොවරා විමූහතියා සමුදගතා විමූහතියා යිතා විමූහතියා පතිවයීතා.

විමුහතීතී දෙව විමූහතියො: නිබබාන කුව විමූහති, යෙ ව නිබබානා-රමමණතා ජාතා බම්මා සබෙම⁵ විමූහතා සෞනතීති විමූහතිඵලං.

¹⁻ චරානා - සි,

^{2.} යුගතණි - PTS,

^{8.} නතුතතරටෙකන - මජසං, 7S.

^{4.} පරිසෙසාභාවෙඩක මහොත - මජතං, පරියොෂාක වරානො - කි. 'අමතොනබං -පෙ-වරානො''නී සහ PTS. පොළුනොහු හ දිසාන්.

^{5. 00000 0 -} Otfa--

ප විසමතිද,මාගීග-යුගනදඬවගී - විරාශකථා

උපසථාන සභාතාත විරාශය සමාතිසවෝධාඩන යැ, පුවිවය (විමයීම්) සභාතාත විරාශය ධාමීවිවයසමෝඛාධාඩන යෑ, පුහුත සභාතාත විරාශය වියතිසමෝඛාසන යෑ, එරණ (අරමුණු කිරීම්) සභාතාත විරාශය ප්රා සමෝඛාසන යෑ, වසුපශම සභාඛාන විරාශය පුශුඛාී සමෝඛාසන යෑ, අට්කෙෂප සභාඛාත විරාශය සමාධිසමෝඛාඩන යෑ, පුහාවෙකාන සභාඛාත විරාශය උපොෂාසමෝඛාඩන යි.

අශුදධාගෙහි නො සැලීම් සභාතාත වීරාශය ශුදධාබල යැ, කෞතිදුයෙහ නො සැලීම් සභාතාන විරාශය වීයකිබල යැ, පුමාදයෙනි නො සැලීම් සභාතාත විරාශය සමෘතිබල යැ, ඕදේධනාගෙහි නො සැලීම් සභාතා විරාශය සමාබිබල යැ, අවිදුයෙහි නො සැලීම් සභාතාත විරාශය පුණුබල යි.

අධිමොක්ෂ සඬ්ඛාහාත විරාගය ශුදේඛාත්දීය යැ, පුහුහ සඬ්ඛාහාත විරාගය වියාහිත්දිය යැ, උපස්ථාන සඞ්ඛාහත විරාගය සමාන්දුවුය යැ, අවිකොෂප සඬ්ඛාහන විරාගය සමාධිත්දීය යැ, දශීන සඬ්ඛාහත විරාගය පුණැත්දීය යි.

අධිපතිහාවාතීයෙන් ඉත්සයෝ විරාශ යැ, අතමපාත්මයෙන් බලඛ්ෂීය වරාග සැ, නියඞාණාණීයෙන් බොබාඞාඞගයෝ විරාහ සැ, හෙතිඞ්යෙන් මාගීය විරාහ යැ, උපස්ථානාතීයෙන් සහිපව්ඨානයෝ විරාහ යැ, පුදහ-භාතියෙත් සමාක්පුධානයෝ විරාග යැ, සමෘදධ වන සවහාවයෙත් සෘද්ධි-පාදයෝ විරාග ගෑ, ගථාසවහාවාහිමගෙන් සතායෝ විරාග ගෑ, අවිකෙෂ-පානීයෙක් ශමථය විරාග යැ, අනුදශීනානීයෙක් විදශීනාව විරාගයැ. නො ඉක්ම පවත්නා අතියෙත් යුගනකිය විරාශ හැ, සංවරාතියෙත් ශීලවිශුද්ධිය විරාහ යැ, අවිඝෞපාණියෙන් විතනවිශුද්ධිය විරාහ යැ දශීනාණි-යෙන් දුටේවිශුදධිය විරාහ යැ, විමූකතාවේදෙන් විමොකෂය විරාහ යැ. පුතිවෙඩාණීගෙන් විදු ව විරාශ යැ, පරිතාශාණීගෙන් විවුකතිය විරාශ යැ. සමුවෙජදුණිගෙන් කෘගඥනය විරාශ ගෑ, ජඥය මූලාතීගෙන් විරාශ ගෑ, මනසකාරය සමුනානානියෙත් විරාශ යැ, සංශීය සමවඛානානියෙන් විරාග ගැ, වෙදනාව සමවසරණාණිගෙන් විරාග ගැ, සමාබිග පුමුඛාණි-යෙන් විරාශ යැ, සමෘතිය අධිපතිහාවානියෙන් විරාශ යැ, පුඥුව නදූතන-රාණිගෙන් වරාශ ගැ, විදුකතිය සාරාණිගෙන් විරාශ ගැ, අමනොගඩ සබාහත නිටාණය පගාවිවසානාතියෙන් විරාශ යි.

දශ්න සඬාතාන මාගීය සමාන්දාවේ යෑ, අතිනිරෝපණ සඬාතාන මාගීය සමාක් සංකලප යෑ, .. අමනොගඩ සඬාතාන නිමාණය පයකීවසානා නිමයෙන් මාගී යි. මෙයෙයින් විරාශය මාගී නම් වේ.

ක්සෙයින් විමුකානිය එල වෙයි යන්: ලොතාපතනිඵලකාණණයෙනි දශී-භාත්මයෙන් සමාශ්ද මෙටිය ම්ථාාද වේයෙන් විමුකාන (මිදුණෝ) වෙයි. හදනු-චනීකකොලශයන් කොරෙන් ද සකණයන් කොරෙන් ද විමුකාන වෙයි. බාහෘ වූ ත් හැම නිමතන කෙරෙන් විමුකාන වෙයි විමුකානිය නිවන අරමුණු කොට ඇත්තී යැ, නිවන ගොදුරු කොට ඇත්තී යැ, නිවන් අරමුණෙනි උපන්තී යැ, නිවන්නි සිටියා යැ, නිවන්නි පිනිටියා වේ.

විමුතති යනු: විමුකති දෙකෙකි: නිටීාණය ද විමුකති යෑ, නිටීාණා-ලමානයෙහි උපත් යම් (සපශීාදි) බම් කෙනෙකේ වෙත් නම් එ හැම විමුකත වෙත් නු'හි විමුකතිඵල නම් වේ. පටිසමහිදුමගොො-යුගනදඩවගග-වරාගකථා

අසිනිරොපන ටෙඪන¹ සම්මාසමාකපෙපා මිච්ඡාසමාකපපා විමුතෙනා හොති, තදනුවහතකකිලෙසෙහි ව ඛනෝහි ව විමුතෙනා හොති, බනිදධා ව සබබනිම්තෙතනි විමුතෙනා හොති. විමුතති විමුතතාර වමණා විමුතතිගොවරා විමුතතියා සමුදුගතා විමුතතියා සීතා විමුතතියා පතිටහිතා.

විමුතත්ති දෙව විමූතතියො; නිබබානයැව විමූතති, යෙ ව නිබබාහා-රමාණතා ජාතා බම්මා සබෙබ විමූතතා හොහතීකි විමුතති ඵලං,

පරිගාහටෙයන සම්මාවාවා මීච්ඡාවාවාය විමූහතා හොතී - පෙ-සමූට්යානටෙයන සම්මාකාමමනෙතා මීච්ඡාකාමමනතා විමූහෙතා හොතී - ඉප-වෙයුනටෙයන සම්මාදාජීවො මීච්ඡාදාජීවා විමූහෙතා හොතී - පෙ-පගාහටෙයන සම්මාවායාමො මීච්ඡාවායාමා විමූහෙතා හොතී - පෙ-උපටයානටෙයන සම්මාසකී මීච්ඡාසකීයා විමූහතා හොතී - පෙ-උපටයානටෙයන සම්මාසකී මීච්ඡාසකීයා විමූහතා හොතී - පෙ-අවි කෙබ-පටෙයන සම්මාසමාධී මීච්ඡාසමාධිතො විමූහෙතා හොතී, කදනුවතතක-කිලෙසෙහි ච බනොහි ව විමූහෙතා හොතී, බහිඳධා ච සබබනිමතෙතහි විමූහෙතා හොතී. විමූහතාරමාණා විමූහතීගොවරා විමූහතියා සමූදුනතා විමූහතියා යීතා විමූහතියා පතිටයිතා.

ව්මුහතිනී දෙව විමූතතියො: නිබබානණුව විමූතති, යෙ ව නිබබානා-රමමණතා ජාතා බම්මා සබෙබ විමූතතා හොනතීති විමූතතිඵලං.

හකදගාමිඵලකඛණෙ දසාහනවෙහින සම්මෘදිවයි - පෙ- අවිකෙඛපටෙහන සම්මාසමාධි ඔලාරිකා කෘමරාශස්කෙකු ඒනා පරීඝස කෙකුසු ඒනා ඔලාරිකා කාමරාශානුසයා පරිඝානුසයා විමුනෙතා හොති, හදනු වනතකකි ලෙසෙහි ව ඛණෙහි ව විමුනෙතා හොති, බහිදධා ව සබ්බනිමිනෙතහි විමුනෙතා හොති, විමුනති විමුනතාරමාණා විමුනති ගොවරා විමුනතියා සමුදශතා විමුනතියා සිතා විමුනත්යා පතිටයිකා.

පිමුතත්ති දො විමූහතියා: නිබබානණව විමූහති, යෙ ව නිබබානා-රම්මණතා ජාතා ධාමා සබෙබ විමූහතා හොනතීති විමූහති ඵලං.

අනාශාම්ඵලකඛණෙ දසානටෝහ සමාදිටසී -පෙ- අවිකොට පටසන සමාසමාධි අණුසහගතා කාමරාගසණෙකුකුජනා පටිසසණෙකුජනා අණු-සහගතා කාමරාගානුසයා පටිසානුසයා විමුනෙතා හොති, තදනවනතකකි-ලෙසෙහි ව ඛණෙහි ච විමුනෙතා හොති බහිඳධා ව සබබනිමිනෙතහි විමුනෙතා හොති, විමුනති විමුනතාරමාණා විමුනතීගොවරා විමුනතියා සමුදශතා විමුනතියා සීතා විමුනතියා පතිටසීතා.

වීමුතත්ති දෙව විමූතතියො -පෙ - විමූතති ඵලං.

අරහතතඵලකාණේ දසාහනවෙහින සම්මාදිවයි -පෙ- අම්කොයපවෙහින සම්මාසමාහි රූපරානා අරූපරානා මානා උගිවවා අව්ජජාය මානානුසයා භාවරාශානුසයා අව්ජරානුසයා විමූතෙතා හොති, තදනුවතතකකීලෙසෙකි ව ඛණෝකි ව විමූතෙතා හොතී, බනිදධා ව සබබනිම්තෙතක් විමූතෙතා හොති, මිමූතනී විමූතතාරමමණ විමූතනිගොවරා විමූතතියා සීතා වීමූතතියා පත්වයිතා, අහිතිරොපණාතීයෙන් සමාක්සංකලපය ම්ථාාසංකලපයෙන් විමුකත වෙයි, තදකුවතීකයොල් ශයන් කෙරෙන් ද සකාකියන් කෙරෙන් ද විමුකත වෙයි, බාහා වූ ත් හැම නිමතත කෙරෙන් විමුකත වෙයි. විමුකතිය නිවන් අරමුණු කොට ඇත්තීයැ, නිවන් ගොදුරු කොට ඇත්තීයැ, නිවන් අරමුණුහි උපත්නීයැ, නිවන්හි සිටියා නිවත්හි පිහිටියා වේ.

විමුතානි යනු විමුකානි දෙසොකා: නිථාණය ද විමුකානි නම, නිථාණා--ලමාන යෙහි උපන් යම (සායුාදි) බම් කෙනෙකුන් වෙත් නම් ඒ හැම විමුකාන වෙත් නූ'යි විමුකානිඵල නම් ඵේ.

පරිගුහා හි සෙන් සමාත් වවනය මිථා වෙවනයෙන් මිදුණේ වෙයි... සමූහා හා හි සෙන් සමාත් සමාත් මෙන සේ සහ මෙන සෙන් මිදුණේ වෙයි-වා එදනා හි සෙන් සමාතා ඒවය මථා ආර්ථයෙන් මිදුණේ වෙයි- පුගුහා හි යෙන් සමාත් සමාතා ම මථා වා සාම සෙන් මිදුණේ වෙයි- අපි සෙපො හි කෙන් සමාත් සමාතිය මීථා සමාතියෙන් මිදුණේ වෙයි. අපි සෙපො හි කෙන් සමාත් සමාත් සමාතිය මීථා සමාතියෙන් මිදුණේ වෙයි. එක අනුව පවත්තා කෙලෙසුන් කෙරෙන් ද සහානියන් කෙරෙන් ද මිදුණේ වෙයි, බාහා වූ ත් කැම නිමතන කෙරෙන් මිදුණේ වෙයි, විමුසාතිය නිවන් අරමුණු කොට ඇත්තී සැ, නිවන් ගොදුරු සොට ඇත්තී සා නිවන් අරමුණු සොට ඇත්තී සැ, නිවන් ගොදුරු සොට ඇත්තී සා නිවන් අරමුණුනු උපත්නී සැ, විමුසාතියෙහි සිටියා විමුසාතියෙහි පිහිටියා වේ

ව්මුහති යනු විමුකති දෙකෙක නිවන ද විමුකති නම, නිවත්අරමූණුති උපත් යම් (සපශීාදි) බම් කෙනෙක් වෙත් නම් එ හැම විමුකත වෙත් නු'යි විමුකතිඵල නම් වේ.

සභාදගාමිඵලකාණ ගෙහි දශීභාත්වයෙන් සමයන්ද වේය අවිකොත-පාතියෙන් සමයක් සමාධිය ඔදරික වූ කාමරාගසංයොජනයෙන් පුතිඝ-සංයොජනයෙන් ඖදරික වූ කාමරාගානුශයෙන් පුතිසානුශයෙන් විමුකත වෙයි, තදහුවතීකකෙල ශයන් කෙරෙන් ද සකානියන් කෙරෙන් ද විමූකත වෙයි. බාහා වූ ස් හැම නිමතත කෙරෙන් විමුකත වෙයි. විමුකතිය නිවත් අරමුණු කොට ඇත්තී යෑ, නිවන් හොදුරු කොට ඇත්තී යෑ, නිවන් අරමුණු ගි උපන්නී යෑ, නිවන්හි සිටියා නිවන්හි පිහිටියා යි.

විමුතාන් යනු: විමුකාන් දෙකෙකි නිථාණය ද විවුකාන් යෑ, නිථාණා-ලබානයෙහි උපන් යම් (සාපයාදි) බම් කෙනෙක් වෙන් නම් එ හෑම විමුකාන වෙන් නු'යි විමුකානිඵල යි.

අනාගාම්ඵලණකා ගෙහි දශීනා තීමයෙන් සමාග්ද වේය... අවිකොපොති-ගෙන් සමාක් සමාබිය අණුසහගත වූ කාමරාගාශනයෙන් ජනයෙන් පතිකයං-ගොජනයෙන් අණුසහගත වූ කාමරාගාශනයෙන් පතිසානුශයෙන් විඹුකත වෙයි, තදනුවන්සා කෙලශයන් කෙරෙන් ද සාකාකයන් කෙරෙන් ද විඹුකත වෙයි. බාහා වූ ත් හැම නිමිතන කෙරෙන් විමුකත වෙයි. විමුකතිය නිථාණය ආලබාන කොට ඇත්තී යැ, නිථාණය ගොවර කොට ඇත්තී යැ, නිථාණය-ලබානයෙහි උපන්නී යැ, නිවන්හි සිටියා නිවත්හි පිහිටියා වේ.

විමූහති යනු විමූකති දෙකෙකි – විමූකතිඵල යි.

අභිභ්ථලකෘණයෙහි දශීතානීයෙන් සමාන්දුවේය ... අවසෙපොඞී– යෙන් සමාක් සමාධිය රූපරාහයෙන් අරූපරාහයෙන් මාහයෙන් මාදාකාෂයෙන් අවිද කෙන් මාහානුශයෙන් හවරාගානුශයෙන් අවිද කුතු– යෙන් විමුකත වෙයි තදනුවන්නයොල්ශයන් කොරෙන් ද සකානියන් කෙරෙන් ද විවුකත වෙයි, බාහා වූ ත් හැම නිම්තන කෙරෙන් ද සකානියන් කෙරෙන් ද විවුකත වෙයි, බාහා වූ ත් හැම නිම්තන කෙරෙන් විමුකත වෙයි. විමුකතිය කිට්ණය ආලබාන කොට ඇත්තී යැ, නිට්ණය ගෝවර කොට ඇත්තී යෑ, නිට්ණාලමානයෙහි උපත්නී යැ, නිට්ණොලමානයෙහි සිටියා නිට්ණොලමානයෙහි පිහිටියා වේ. පටිසමහිදුමගොො-සුගනදඛවගො-පටිසමහිදුකථා

ම්මුකතින් දො වමූතතියො: තිබබානඥව විමූතති, යෙ ව නිබබා– නාරමණකා ජාතා බම්මා සබෙබ විමූතතා හොහතීති විමූතති ඵලං,

දසසන විමුතති සම්බාදිවසී -පෙ- අවිකොත පවිමුතති සම්බාසමාගි, උපටඨාන විමුතති සතිස බොජක ඩේකා -පෙ- පට් සභාග විමුතති උපෙකතා සමෛාජක ඩෝනා, අසස අධියෙ අතා මයිය විමුතති සදධානලං -ප- අවිජජාග අකාමයිය විමුතති පකැක බලං, අධිමොකක විමුතති සදධින්දීයං - පෙ- දසසන --විමුතති පකැකදින්දීය.

අාධිපතෙයාවෙඪන ඉත්හා විමූහති, අසාමපියටෝන බලා විමූහතී, තිගපානටෙඪන බොජඣඞ්ගා විමූහති, හෙතුටෙඪන මගොො විමූතත්, උපට්ඨානධෝන සත්පට්ඨානා විමූතති, පදහනටෝන සම්මපපධානා විමූතති, ඉජඣනටෙඪන ඉදඩීපෘද විමූතති, තථටෙඪන සචවා විමූතති, අවිකොබ_ පටේඨන සමථො විමුතති, අනුපසානටේඨන විපසානා විමුතති, එක-රසටෝන සමථවිපසසනා විමුහති, සුගනුඟිං අනතිවතතන ටෙඨන විමුතති, සංචර ෛසන සීලවසුදයි විමූතති, අවිකෙඛ පටෙසන චිතත විසුදයි විමුතති, දසසන ටෝන දිටයීවසුදයි විමූතති, විමූතතටෝන විමොකෙඛා විමුතති, පරිවෙධරෝසා විජජා විමුතති, පරිවචාශටෝසා විමුතති විමුතති, පටිපපසාද්ගියටෝන අනුපපාදෙ හැණං විමුතති, ඡනෙ මූලටෝන විමූතති, මනසිකාරෝ සමූට්ඨානටේයන විමූහති, එසොා සමොඛානටේයන විමූහති, වෙදනා සමොසරණුටොසන විමුහති, සමාබි පමුබටොසන විමුහති, සති අංඛිපතෙයාටෙඨන විමූහත්, පකුඤු කදුතතරටෙඨන විමූහති, විමූහති සාරටෝන විමුහති, අමභොගබං තිබබානං පරියොතානටේඨන විමුහති, එවං විමූතති ඵලං.

එවං විරාගො මගොො, විමුහති ඵලනති.

විරාහකථා සමහතා

2. 6

පටිසමහිද, කථා

එවං මෙ සුතං, එකං සමයං හගවා බාරාණයියං විහරති ඉසිපතනෙ මීගදයෙ තතු බොහගවා පඤාවගායියෙ හිකබු ආමනෙතයි:

"දෙවමේ තිකාවේ, අනතා පබබජිතෙන හ සෙවිතුබබා: කතමෙ දෙව ගො වාශං කාමෙසු කාමසුබලලිකානුයොහො හිනො ගමෙවා පොථුජර-තිකො අනරිගො අනත්සංහිතො යො වා'ශං අතතකිලමථානුයොගො දුකොබා අනරිගො අනත්සංහිතො. එහෙ තෝ නිකාබවේ එහො අනෙත අනුපගමම මජකිමා පටිපද තථාගතෙන අහිසමබුණා එකබුකරණි කැණ-කරණි උපසමාශ අහිකුකුය සම්බාඛාශ නිබබානාය සංවතතති.

¹ එහෙ බො - මන්සං

විඩුනති යනු විමුකති දෙකෙකි: නීවීංණය ද විමුකති යැ, නිවීංණා-ලබානයෙහි උපන් යම් (සපශීාදි) ධම් කෙනෙකුත් වෙත් නම් එහැම විමුකත වෙත් නු'යි විමුකතිඵල යෑ.

දශීන සඬාහත විමුකතිය සමාන්දුවේ යැ... අවිසෞපවිමුකතිය සමාක් සමාධි යැ උපසථාන විමුකතිය සමාතිනවේබාඛාඬන යැ ... පටිසඞාත විමුතතිය උපෙසාසමෙබඩහඬන යැ අයුදධායෙහි නො සැලෙන විමුකතිය යුදධාබල යැ ... අවිද_හයෙහි නො සැලෙන විමුකතිය පුඤබල යැ. අඩිමොසාප විමුකතිය යුදෙඩාණුය යැ ... දශීනවිමුකතිය පුඤාණුය යි,

අධිපතිහාවානීගෙන් ඉත්සියගෝ විමුහති යැ, අතමපහානීගෙන් බල-ධම්යෝ විමුහති යැ, නියඩාණානීයෙන් බොධයමායෝ විමුහති යැ හෙතිනීයෙත් මාගීය විමුහති යැ, වටහන අනීයෙත් සතිපටයාභයෝ විමුහති යැ, පුදහනානීයෙත් සමනෝපුදහනයෝ විමුහති යැ, සමංදධ වන අනීයෙන් සංදධිපාදයෝ විමුහති යැ, සථාසිතාවානීයෙන් සතසයෝ විමුහති යැ, අවිභෙෂපානීයෙන් ශමථය විමුහති යැ අනුදශීනානීයෙන් විදශීභාව විමුහති යැ, එකසාභාසානීයෙන් ශමථ-විදශීනා විමුහති යැ, (හටුනොටුත්) නො ඉක්ම පවත්නා සවහාවයෙන් පුගනදධය විමුහති යැ, (හටුනොටුත්) නො ඉක්ම පවත්නා සවහාවයෙන් පුගනදධය විමුහති යැ, සංවරානීයෙන් ශීලවශුදධිය විමුහති යැ අවිභෙෂපානීයෙන් විතාවවශුදයිය විමුහති යැ, දශීනානීයෙන් දුවේමුහුදධිය විමුහති යැ, පිළුහතාවේ යැ, සංවරානීයෙන් ශීලවශුද්ධය විමුහති යැ අවිභෙෂපානීයෙන් විතාවමශුදයිය විමුහති යැ, දශීනානීයෙන් දුවේමුහද්ධිය විමුහති යැ, පරිභාගානී-යෙන් විමුහති යැ, පතිවෙඩානීයෙන් විදුහට අතුහතාදගයෙන් විමුහති යැ, ජනය මුලානීගෙන් විමුහති යැ, මහතොරය සමුත්හතානීයෙන් විමුහති යැ සංසයීය සමවඩානානීයෙන් විමුහති යැ, වෙදනාව සමවසරණානීගෙන් විමුහති යැ, සමාගිය පුමුබානීයෙන් විමුහති යැ, සමාතිය අධිපතිභාවානී-යෙන් විමුහති යැ, පුලෙව හදුතනරානීයෙන් විමුහතිය යා තරෝනීයෙන් විමුහති යැ, පුලෙව හදුතනරානීයෙන් විමුහතියා යැ කරෝනීයෙන් විමුහති යැ, අමනොගේ සභාගත නිමාණය පගතීවෙන්නානාවී-යෙන් විමුහති යැ, පෙනෙන් විමුහතියාන නිමාණය පානීය සංකීවනානාවී ය

මෙෂසයින් විරාහය මාගී වෙයි, විමුක්තිය ඵල වේ යයි.

වරාශකථා නිම්.

2. 6

පුතිසංවිත් කථා

''මා වියින් මෙසේ අසන ලද එක් සමයෙක්හි භාගයවතුන් වහන්සේ බරණැස ඉසිපතන්හි මිහදය හම්වූ අරමිහි වාසය කරණ සේක. එසුමයෙහි භාගාඵතුන් වහන්සේ පත්වගමහණුන් ඇමතු සේක:

මහණෙනි, මේ අනතයෝ දෙදෙනෙක් පැවිද්දනු වියින් නො සෙවිය පුත්තාහ. කවර දෙදෙනෙක යන්: යම් නින වූ හාමා වූ පාඑන්ජනයන් වියින් ආවිණ් වූ අනායයි වූ අනාධියංගිත වූ වසානාමයෙහි කොල්ශකාම-සුබයායේ අනුයෝගයෙකුන් වේ ද, යම් දුක් වූ අනායයි වූ අනසීයංගික වූ ආතමකලමථයාගේ අනුයෝගයෙකුන් වේ ද මොහු දෙදෙන වෙත් මහණෙනි, හෙල අනතරුවයට නො පැමිණ තථාගත වියින් පුතිවෙබ කරන ලද පැහඇත් ඇති කරන්නී වූ නුවණ ඇති කරන්නී වූ මබාමපුතිපදව කෙලෙසුන් සන්හිඳීම පිණිස පතුසාසනාගෙනේ අභිජානනය පිණ්ස සමෝබය පිණිස නිවාණය පිණිස පතු

කතමා ව යා හිකුවෙ මජකීමා පටිපද තථාගතෙන අභියමුදුරා, චක්ඛුකරණි දෙණකරණි උපසමාය අභිණුසැය සමෝාධාය නිබබානාය සංවතතාති. අගමෙව අරිගො අටය්ඩතිකො මගොහා, නෙයාපීදං සම්මාදිටයි සම්මාසභිකයෙයා සම්මාවාවා සම්මාකම්මනෙතා සම්මාදාඒවො සම්මාවාහාමො සම්මාසත් සම්මාසමාගි, අයං බො සා භික්ඛවේ, මරැකිමා පටිපද තථාගතෙන අතිසම්බුදධා චක්ඛුකරණි සැනුණකරණි උපසමාග අභිසැසැග සමෝවාධාය තිබබානාය සංවතතති.

ඉදං බො පන තිකාවේ, දුකාබං අරිය සච්ච : ජාතිපි දුකාබා, ජරාපි දුකකෘ, වාහිවි දුකෙකෘ මරණවේ දුකකං, අපවියෙහි සමපයොගො දූකෙකං, පිගෙහි විපායොගො දුකෙඛා, ගම්පිච්ඡං ආ ලහති තමපි දුකඛං, සඞ්බනෙතන පඤවූපාදුනකඛිඣා දුකඛා

ඉදං බො පන හිකබවේ, දුකුඛහමුදයො¹ අරිගසච්චං: යෑ යං තණතා පොෂනාහවකා ආඥිරාගසගහතා අනු අනුාභිතඥිනී, සෙගාළිදං; කාම~ භණතා තවතණතා විහවතණතා.

ඉදං බො පන තිකඛවේ, දුකඛතිරෝඩෝ³ අරියසච්චං: යො තුසසා සෙව තණනාය අනෙසවිරාගතිරොබො චාගො පටිතිසසගොා මූතති අනාලගො.

ඉදං බො පන තික්බවේ, දුක්ඛතිරොඛ්ශාමිනී පටිපද අරිගසච්චං: අගමෙව අරියො අට්ඨභාගිකො මගොො, සෙගාපීදං: සම්මාදිටයී -පෙ-සම්මාසමාධි.

ඉදං දුකකං අරියසම්ව'නති මේ හිතකවේ, පුබෙබ අභනුසසුතෙසු. ඩමෙමස චිකබුං උදපාදි, සැණං උදපාදි පසැසු උදපාදි, විජජං උදපාදි, ආලොකො උදපාදි, 'තං බො පතිදං දුකබං අරියසවවං පරිඝෝඤාඥානති මේ භික් වේ, -පෙ- පරිඤඤත'නත් මේ භික්ඩවේ, පුබෙබ අනනුසසුනෙසු ඩමේමසු චනබුං උදපාදි, සඳුණ උදපාදි, පසැසැ, උදපාදී, විජජා උපාදි, ආලෝකෙකා උදපාදි.

'ඉදං දුකාබ සමුදගො³ අරිය එච්ච'හති මේ තිකාබවේ, පුබෙබ අන නුසසු-තෙසු ඛමේමසු වනබුං උදපාදි, සැණ, උදපාදි, පකුසු උදපාදි, විජජා උදපාදි, ආලෝකෝ උදපාදි, තු බො පනිදං දුක්ඛසමුදගො අරියසවාං පහාතබබ'නති මේ තිකඛවේ, පෙ 'පහීගා'නති මෙ තිකඛවේ, පුබෙබ අනනුයසුනෙසු බමෛලීසු වකබුං උදපාදි, කිලුණං උදපාදි, පඤඤ උදපාදි, විජජා උදපාදි, ආලෝකො උදපාදි

'ඉදං දුකාබනිරෝබෝ³ අරියසවඩ'නති මේ හිකාබවේ, පුබෙබ අනනුසසු-හෙසු බමේමසු විකුබුං උදපාදි, සඳුණ ං උදපාදි, පසැස උදපාදි, විජරා උදපාදි, ආලෝකො උදපාදි, හා බො පනිදං දුකුබන්රොබො අරියසදවා සවජිතාතබබං'තති මෙ තිකුබවේ -පෙ- 'සවජිකත'තති මෙ තිකුබවෙ. පුබෙබ අනනුසසුනෙසු බමෙළෙසු එකබුං උදපාදි, සඳුණං උදපාදි, පණුසු උදපාදි, විප්ජා උදපාදි, ආලෝකො උදපාදි.

^{1.} දුකාබහමුදයං - සි. මජනා PTS ස. 2. දුකාබන්රොඩං - සි මජනා PTS ස.

මහණෙනි, තථාගතයක් වියින් පුනිවෙධ කරනලද, පැහැස උපදවන තුවණ උපදවන ඒ කවර මධ්යමපුනිපදවක් කෙලෙසුන් සත්භිදීම පිණිය වතුසාකායයාගේ අභිජානනය පිණිස සමබෝධය පිණිය නිථාණය පිණිස පවතී ද යන්: මේ මෑ ආශායිතාෙනිමාගී යෑ, හෙ මෙසෙර යෑ: සමයන්දමේ යෑ, සමයක් සංකලප යෑ සමයන්වෙන යෑ සමයක්කමානත යෑ සමයන්දමේ යෑ, සමයක් වායයාම යෑ සමයක්වෙන යෑ සමයක් සමාධී යෑ යි. මහණෙනි, තථාගතයන් වියින් පුනිවෙධ කරනලද පැහැස උපදවන නුවණ උපදවන මේ ඒ මධාවපුනිපදව කොලෙසුන් සන්භිදීම පිණිස වනුසාකතයගැන් අහිජාතනය පිණිස සමෙබාධය පිණිස නිථාණය පිණිස පවතී.

මහණෙනි, මේ වනාහි දුෘඛ නම් වූ ආශ්‍යී සතයය වෙයි, ජාත්ශ ද දුක් යෑ ජරාවද දුක් යෑ වයාබියද දුක් යෑ මරණයද දුක් යෑ අපියයන් හා සමග එක්වීම ද දුක් යෑ පියයන් කෙරෙන් වෙන්වීම ද දුක් යෑ ඉස්නේ යමක් නො ලබා නම් එද දුක් යෑ සෑකොවින් පණාඩාපාදනසාකා ඔයෝ දුෘඛයෝ යි.

මහණෙති, මේ වනාහි දුංඛයමුදය නම් වූ ආාත්සතාය වෙයි: යම තෘෂණාවක් පුනර්භවය කරනසුලු ද නාසිරාගය හා සමග එකානියට ගියා ද ඒ ඒ හවයෙහි සතුටුවනසුලු ද හෝ තෘෂණා යැ. හේ මෙසේ යැ: කාමතෘෂණා යැ හවතෘෂණා යැ විහවතෘෂණා යි.

මහණෙති, මේ වනාහිදු:ඛනිරෝධ නම් වූ ආය්ෂිනතාය වෙයි: ඒ මැ තෘෂණාපෙහි යම් අශෙෂවිරාශ සභිඛාහත නිරෝධයෙක් තහාගයෙක් හැරපි-මෙක් මූකතියක් ආලය රහිත බළුක් වේ ද හේ යැ.

මහණෙති, මේ වනාහි දුඃඛතිරොධගාමිනීපුතිපත් නම් වූ ආයතිසතාය වෙහි: මෙ මෑ ආයතිාවොඩයිකමාගී යෑ,, හෙ මෙසේ යෑ; සමයන්දුෂටී යෑ ... සමයක් සමාබ ගෑ යි.

මහණෙනි, 'මේ දුෑඛ නම් වූ ආශ්යීකතා යැ'යි පෙර නො ඇසු විරු දහමිනි මට පැනැස පහල විය, සුනෙක පහල විය, පුසුව පහල විය, මාගී-විදයාව පහල වූ යැ ආලෝකාය පහල විය. තවද මහණෙනි, ඒ මේ දුෑඛ නම් වූ ආශ්යීකතාදය (සාමානා ලසාණොවබොඩ විසින්) පිරිසිඳ දතයුතු යැ'යි මට ... මහණෙනි, ම වියින් 'පරිඥත යැ'යි පෙර නො ඇසුවිරු දහමිනි පැහැස පහල විය සුනය පහල විය පුසුව පහල විය,මාගීවිදාව පහල විය. ආලෝකාය පහල වී.

මහණෙනි, 'මේ දුෘඛසමූදය නම් වූ අායයිසාතය යැ'යි පෙර නො ඇසුවිරු දහමති පැනැස පහල විය, නුවණ පහල වීය, පුඤුව පහල විය, මාගීමදුාව පහල විය. ආලෝකය පහල විය කවද මහණෙනි, 'ඒ මේ දුෘඛසමුදය නම් වූ ආයයිසාතය පහාතවය යැ'යි මට ... මහණෙනි, ම වියන් 'පුනිසා යැ'යි පෙර නො ඇසු විරු දහමිනි මට පැනැස පහල විය, නුවණ පහල විය, පුඤුව පහල විය, මාගීවිදුාව පහල විය, ආලෝකය පහල වී.

මහණෙනි, 'මේ දුෘඛනිරොඛ නම් වූ අාශ්‍යීසනාය සැ'සි පෙර නො ඇසුවිරෑ දහමිහි මට පැනැස පහල විශ, නුවණ පහල විශ, පුඤුව පහල විශ, මාහීවිදාව පහල විශ, ආලෝකය පහල වී. නවද මහණෙනි, 'ඒ මෙ දුෘඛනිරොඛ නම් වූ ආශ්‍යීකතාය සාකෘත්කන්වය ගෑ'සි මට ... මහණෙනි, මා විසින් 'සාකෘත්කාන ගෑ'සි පෙර නො ඇසුවිරෑ දහමිනි පැනැස පහල විශ, නුවණ පහල විශ, පුඤුව පහල විශ, මාහීවිදුාව පහල විශ, ආලෝකය පහල වී. 'ඉදං දුකඛන්රොඛගාමත් පටිපද අරියනවව' නති මෙ භිකඛවෙ, පුබෙබ අතතුකාතෙසු බමෙමස චකබුං උදපාදි, කිහුණං උදපාදි, පකුකු උදපාදි, විජපා උදපාදි, ආලොකො උදපාදි. 'තං බො පනිදං දුකඛන්රොඛගාමන් පටිපද අරියනවවං භාවෙතබබ'නති මෙ භිකඛවෙ –පෙ - 'භාවිත'නත් මෙ භිකඛවෙ, පුබෙබ අනතුකසුනෙසු බමෙමසු චකබුං උදපාදී, කෙළණං උදපාදි, පකුකු උදපාදී, විජජා උදපාදී, ආලොකො උදපාදී.

යාවකීවඤා මෙ භිකාවේ, ඉමෙස චතුසු අරියසවෙවසු එවං නිපරිවටං ආදානකාරං යථාතුතං ඤුණදකසනං න සුවිසුඛාං අහොයි. නෙට නාවාහං භිකාවේ, සදෙවකෙ ලොකෙ සමාරකෙ සබහමකෙ සසාමණබාහමණියා පජාය සදෙවමනුසායය 'අනුතතරං සමාසමෛඛාධිං අභිසමබුදෙඛා'ති පචාඤඤයිං. යනො ව බො මෙ භිකාවේ, ඉමෙස වනුසු අරියසවෙටසු එවං නිපරිවටවං ආදෙසාකාරං යථාභූතං ඤෑණදසානං සුවිසුඛාං අහොයි, අථාහං භිකාවේ, සදෙවකෙ ලොකො සමාරකො සබහමකෙ සසාමණ-බාහමණියා පජාය සදෙවමනුසාය 'අනුතතරං සමාකමොයිං අභිසමබු-දේඛා'නි පචවඤඤයිං. ඤ ණඤා පහ මෙ දසානං උදපාදී: 'අනුපත මෙ විමුතති,¹ අයමනතිමා ජාතී, නැතිදෙනි පුනමහවෝ'නි.

දෙමවොව හගවා, අතතමනා පඤවවගයියා භිකබු භගවතො හායිතං අභිහණු 'නති.a

ඉමසම් සැව පන වේ නාාකරණ සමං හඤඤ මානෙ අංසස කොණ්ඩ-ඤඤ සා විරජං වීතමලං බම්වේ කබුං උදපාදී: 'සං කිඤිව් සමුදය බම්මං සබබං සං නිරෝධාබම් 'නති.

පවතත්තෙ ච පන හගවතා ඛාමාචකෙක භූමමා දෙවා සදදමනුසසා-වෙසුං: එතං හගවතා බාරාණසියං ඉසිපතනෙ මිගදයෙ අනුතතරං ඛමම-වකකං පවතත්තං, අපපතිවතතියං සමණෙන ව බාහමණෙන වා දෙවෙන වා මාරෙත වා බහමුනා වා කෙනවී වා ලොකසම්'නති. භූමොනං දෙවානං සදදං සුනිා වාතුමමහාරාජිකා දෙවා සදදමනුසසාවෙසුං: - පෙ- වාතුමමහා-රාජිකානං දෙවානං සදදං සුනිා තාවතිංසා දෙවා - පෙ- සාතුමෙහා-රාජිකානං දෙවානං සදදං සුනිා තාවතිංසා දෙවා - පෙ- සාතුමෙහා-රාජිකානං දෙවානං සදදං සුනිා තාවතිංසා දෙවා - පෙ- සාතුමෙහා-රාජිකානං දෙවානං සදදං සුනිා තාවතිංසා දෙවා - පෙ-තුසිතා දෙවා - පෙ- නමොහරතී දෙවා - පෙ- පරනිමේතවසවතති දෙවා - පෙ- බහමකායිකා දෙවා සදදමනුසසාවෙසුං: 'එතං හගවතා බාරාණසියං ඉසිපතනෙ මිගදයෙ අනුතතරං ඛමාවතකකං පවතතිතං අපෙත්වතනියං සමණෙන වා බාහමණෙන වා දෙවෙන වා මාඉරන වා බහමුනා වා කෙනවි වා ලොකයම'නති.

ඉතිහ තෙන බණෛනම තෙන මූහුතෙතන යාව බුහුලොකා සදො අබහුගහණුදි,⁴ අයණුව දසසහසයීලොකබාතු සංකමයි සමපකමයි සමපවෙඩි, අපසමාණො ව උලාරෙ. ඔනාසො ලොකො පාතුරහොයි අතිකමම⁵ දෙදානං දෙදානුහාවනති.

¹ වෙතොවිමූහති - සතා, PTS. 2. අපපට්වහතියං - මජයං සතා PTS

^{3.} චාතුමකාරාඒකා - මජයං. 4. අබනුගනවයි - මජයං සහා PTS

^{5.} අතිසාසාමාමම - සානා PTS.

^{*} තොනා ලගෙනාවයි - මජිතං. පොපථණ අධිකං,

පටී සමහිද මාගීය-යුගන ආවගි-පුතිසංවිද් කථා

මහණෙනි, 'මේ දුෘඛනිරෝධනාමිනිපුතිපත් නම් වූ ආශ්යීසනා ශැශී පෙර නො ඇසුවිරු දහමිනි මට පැහැස පහල විග, නුවණ පහල විය, පුඥාව පහල විය, විදාව පහල විය, ආලෝකය පහල විය. තවද මහණෙනි, ඒ මේ දුෘඛනිරෝධනාමිනීපුතිපත් නම් වූ ආශ්යීසනය භාවිතවා යැ'යි මට ... මහණෙනි, ම විසින් භාවිත යැ'යි පෙර නො ඇසූවිරු දහමිනි පැනැස පහල විය, නුවණ පහල විය, පුඤුව පහල විය, විදාව පහල විය, ආලෝකය පහල වී.

මහණෙනි, සම්භාක් මට මේ සහර අස්ථිතනයන්හි මෙසේ භූන් පරිවෘතනයක් ඇති දෙලොස් ආකාරයක් ඇති සුභ සභිඛාහත දශීනය ඇති සැටියෙන් සුවිශුභා හෝ වී ද, මහණෙනි, ඒ තාක් මට මරුන් සහිත බඩුන් සහිත සදේවකලෝකයෙහි මහණබමුණත් සහිත දෙව්මිනිසුන් සහිත පූජායෙහි 'අනුතන 5 වූ සමාක් සමෛබාධිය අභිසම්බුණායෙම්' නො මැ පිළින කෙළෙම. මහණෙනි, වැළිත් යම් කලෙක මට මේ සහර ආය්ථිසතායයන්හි මෙසේ තුන් පරිවෘතනයක් ඇති දෙලොස් ආකාරයක් ඇති දෙන සහිඛාහන දශීනය ඇති සැටියෙන් සුවිශුභා වී ද, මහණෙනි, එකල්හි මම මරුන් සහිත බඩුන් සහිත සදේවකලෝකයෙහි මහණබමුණන් සහිත දෙවිමිනිසුන් සහිත බඩුන් සහිත සදේවකලෝකයෙහි මහණබමුණන් සහිත දෙවිමිනිසුන් සහිත ඉජායෙහි 'අනුතනර වූ සමාක් සමෛබාධිය අභිසමබුණාවෙම් පිළින කෙළෙමි. මට දෙන සහඛාහත දශීන පහල විය. මාගේ විමුක්තීය අකොපාණ වෙයි. මේ පශ්‍රීම සකණාපුවෘතනිය සැ, දෙන් පුනර්හවයෙක් නැතැ'හි.

භාගාවතුන් වහන්සේ මෙය වදළහ, සතුටුසින් ඇති පස්වගමහණනු භාගාවතුන් වහන්සේගේ භාෂිතයට සතුටු වූහ.

මේ වෙයාසාරණය වදරනු ලබන සාල්හි ආයුෂාත් සෞණානය සථවිරයන්ට පහවු රාගාදිරජස් ඇති පහවූ රාගාදිමල ඇති පුථම්මාගීඥන සභාහාත ධම්වසාමුස පහල විය: 'යම්කිසි සමුදයසාහාව ඇති ධමයක් වේ නම් එ හැම තිරොබ සානාව ඇත්තේ යැ'යි.

තවද භාගාවතුන් වියින් දමයක් පැවැත්වූ කල්හි 'තෙල භාගාවතුන් වියින් බරණැස ඉසිපතන්හි මිගදය නම් අරමිහි දී මහණකා වියින් හෝ බමුණකා වියින් හෝ දෙවියකා විසින් හෝ මරකා විසින් හෝ බඹකා වියින් හෝ ලොවැ කිසිවක්හු විසින් හෝ පිළිලොම් වැ නො පැවැත්විය හැකි අනුතතර වූ දමයක් පවත්වනලද?ශි බූමාටු දෙවියෝ සාධුකාර දී හඬ ඇස්වූහ. බූමාටුදෙවියන්ගේ හඬ අසා යිව්මහරදවැයි දෙවියෝ හඬ ඇශ්වූහ. ... සිව්මහරද වැසි දෙවියන්ගේ හඬ අසා සිව්භහරදවැයි දෙවියෝ හඬ ඇශ්වූහ. ... සිව්මහරද වැසි දෙවියන්නේ හඬ අසා සිව්භියාවැයි දෙවියෝ හඬ ඇශ්වූහ. ... සිව්මහරද වැසි දෙවියන්නේ හඬ අසා සිව්භියාවැයි දෙවියෝ ගඬ ඇශ්වූහ. ... සිව්මහරද වැසි දෙවියන්නේ හඬ අසා සිට්භියාවැයි දෙවියෝ ගඬ ඇශ්වූහ. ... සිට්මහරද වැසි දෙවියන්නේ හඬ අයා සිට්භියාවැයි දෙවියෝ ගඩ ඇන්වූහ. ඉයිපතන්හි දෙවියෝ ... නිර්මමාණරන්දෙවියෝ ... පරනිර්මතවය-වර්තිදෙවියෝ ... බුහමසාංසික දෙවියෝ 'තෙල භාශාවතුන් වියින් බරණැය ඉයිපතන්හි මහදය නම් අරමිහි දී මහණකා වියින් හෝ බවුණකා වියින් හෝ දෙවියකා විසින් හෝ මරකා වියින් හෝ බහිකා වියින් හෝ ලොවැ කියිවක්හු විසින් හෝ පිළිලොම වැ නො පැවැත්වියහැකි අනුතතර වූ දමයක් පවත්වනලදෑහි සංධුකාර දී හඬ ඇන්වූහ.

මෙසේ එකෙණෙහි ඒ මොහොතෙහි බඹලොව හෙක් සාධුකාරශබදය උස් වැ ගියේ යැ. මේ දශසහසුලෝකඛාතුව ද මොනොවට සාමපිත විය මොනොවට පුකුමටිත විය මොනොවට වෙවුලී යැ, දෙවියන්ගේ දේවානු-හාවය ඉක්ම අපුමාණ වූ මහත් වූ අවහාසයෙක් ද ලෝකයෙහි පුංදුර්ශත වී. පටීසමහිදුමගොො-සුගනදඬවගො-පටිසමහිදකථා

අථ බො හගවා ඉමං උදහං උදහෙසි: 'අභැඥයි වන හො කොණ්ඩභෛසු අභුඤයි වන හො කොණඩඤඤ'ති. ඉතිහිදං අංග^{සාලි}තො කොණ්ඩඤඤ සා 'අභුඤුකොණ්ඩභෙඤු' හෙව¹ නාමං අහොසි 2

'ඉදං දුසකං අරියසච්ච'තති පුබෙබ අනතුඥුතෙසු ඩුමේමසු චකබුං උදපාදි, කිබුණං උදපාදි, පඤඤ උදපාදි, විජරා උදපාදි, අංලෝකො උදපාදි.

'වික්ඩුං උදපාදී'ති කෙනවෙයින, 'කැණං උදපාදී'ති කෙනවෙයින, 'පකුකු උදපාදී'ති කෙනවෙයින, 'විජජා උදපාදී'ති කෙනවෙයින, 'අංලෝකො උදපාදී'ති කෙනවෙයින: 'වික්ඩුං උදපාදී'ති දසානවටේයන, 'කැණෙං උදපාදී'ති කැනෙවෙයින, 'පකුකු උදපාදී'ති පජානනටෙයින, 'විජජා උදපාදී'තී පරිවෙඩවෙයින, 'ආලෝකො උදපාදී'ති ඔනාහටෙයින.

විකබුං ඛමෙමා, සැනණං ඛමෙමා, පසැසැ ඛමෙමා, විජජා ඛමෙමා, අමෙලාකො ඛමෙමා. ඉමෙ පසැව ඛමමා ඛමමපටීසමහිදය ආරම්මණා වේම හොනැති ගොචරා වී, යෙ තසාසා ආරම්මණා, හෙ තසාසා ගොචරා. යෙ තසාසා ගොචරා, තෙ තසාසා ආරම්මණා. තෙන ටුවවති: 'ඛමේමසු සැනණං ඛම්මසටීනමහිදු'.

දසාසන වෙඩා අනෙතා, කැන වෙඩා අනෙතා, පජානන අවසා අනේ, පටිවෙඩ වෙඩා අනෙතා, ඔහාස වෙඩා අනෙතා, ඉමේ පකාව අන්ා අනත අත පට-සමතිදය ආරම්මණා වෙච් හොතති හොවරා ව, යෙ සාසාසා ආරම්මණා, තෙ සාසාසා ගොවරා. යෙ සාසාසා ගොවරා, සො සාසාසා ආරම්මණා. පොත වුඩාඩා: 'අනෙත සැණා අත පටිසමහිද'.

පඤව බමෙම සාඤභොතුං බාඤජනතිරූතතාහිලාපා, පඤව අපෙ සාඤභොතුං බාඤජීනනිරූතතාහිලාපා. ඉමා දස තීරූතතියො නිරූතති-පටීසමහිදය ආරමාණා වෙව නොනාහි ගොවරා වි, යෙ සාසාහා ආරමාණා, තො සාසාහා ගොවරා. යෙ සාසාහා ගොවරා, හෙ සාසාහා අරමාණා. නෙන වුවානී: 'නිරූතනීසු ඤෑණං නිරූතනිපටිසමහිදු'.

පකුවසු බමේමසු කැණානි, පකුවසු අනෙතිසු කැණානි, දසසු නිරූතනිසු කැණානි ඉමානී විසති කැණොනි පරිහානපරිසමනිදය අාරමමණා වෙව හොතත් ගොවරා ව, යෙ තහසා ආරමමණා, තෙ තහසා ගොවරා. යෙ තහසා ගොවරා, තෙ තහසා ආරමමණා. නෙන වුළුවති: 'පරිහානෙසු කැණො පරිහානපරිසමනිද

'තං බො පනිදං දුකබං අරියසච්චං පරිසෙදිඥයා'නති –පෙ– 'පරිඤඤ~ ත'නති පුබෙබ අනනුඥුනෙසු බමෛසු චකබුං උදපාදි, ඤෑණ∍ උද⊐ාදි පඤඤ උදපාදි, ව්ජාා උදපාදි, ආලෝකො උදපාදි.

¹ ಇಮ್ಮಾಳಿಕ್ಕಾ ಕಾರಿಕೆ ಮಾಹ್ - ಕಿರಜ. ಇಮ್ಮಾರಿಕ್ ಮಾಹಿರಿಕೆ ಮಾಹಿ - PTS

a සවවස-යුනන - බ\$දීවිකක්පමනනතවනක.

ඉක්බති භාගාවතුන් වහන්සේ හවත් කෞණඕනා ඒකානතයෙන් වතුසානාග දත්තේ යැ. භවත් කෞණඕනා ඒකානතයෙන් වතුසානාය දක්තේ යැ'යි මේ උදනය පැවැත් වූ ගේක. මේ අයුරිත් අංයුමෙත් කෞණඕභාසාපට්රයන්ට 'අඤඤකෙණොණඩඤඤ යැ'යි නම් වී'.

'මේ දුෘඛ නම් වූ අංගසීසතා ගැ'හි පෙර නො ඇසුවිරු දහමිනි පැහැස පහල විග නුවණ පහල විග පුඤුව පහල විග විදැාව පහල විග ආලෝකය පහල වී.

'වකබුං උදපාදි' ගනු කවර අතිගෙන, 'සැණං' උදපාදි' ගනු කවර අතියෙන, 'පකුඤ උදපාදි' ගනු කවර අතියෙන, 'විජරා උදපාදි' යනු කවර අති යෙන, 'ආලොකො උදපාදි' ගනු කවර අතිගෙන යන්: 'චකබුං උදපාදි' ගනු දයීනාතියෙන, 'සැණං උදපාදි' ගනු දෙතානිගෙන, 'පකුඤ උදපාදි' ගනු පුජානනාතියෙන, 'විජරා උදපාදි' ගනු පුතිවෙඛාතියෙන, 'ආලොකො උදපාදි' ගනු අවහාතාතියෙනි.

වසාසුස බම සැ, දෙනෙය බම හැ, පුඤව බම සැ, විදුාව බම් සැ, ඇලොකහ බම යි. මේ පඤවධාමයෝ බම්පුත්සංවිදවට ඇලවාන ද නොවර ද වෙති, යම බම කෙනෙක් ඒ බම්පුත්සංවිදවට ඇලවාන වෙක් ද ඔහු ඒ බම්පුති-සංවිදවට නෝවර වෙතී. යම් බම කොහොක් ඒ බම්පුතිසංවිදවට නෝවර වෙත් ද ඔහු ඒ බම්පුත්සංවිදාවට ආලබාන වෙත්. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'බමවෙසු ඤැණං බාමපෙටිසලයිදු'යි.

දශීභාතීහ අති හැ, දෙතාතීහ අති හැ, පුජානභාතිහ අති හැ, පුජා-වෙඛාතීහ අති හැ, අවහාසානීහ අති යි. මේ පකුව අතීගෝ අතීපුතිසං-විදුවට ආලබාන ද ගෝචර ද වෙති, ගම් අති කෙනෙක් ඒ අතීපුතිසංවිදුවට ආලබාන වෙත් ද ඔහු ඇගට ගොචර වෙති, ගම අති කෙනෙකේ ඒ අතී-පුතිසංවිදුවට ගොචර වෙත් ද ඔහු ඇගට ආලබාන වෙත්. එයින් කිගනු ලැබෙයි: 'අපොඩසු කැණා අතුළුං අතුපටසමනිද'යි.

පඤවධමීයන් (මෙරමාහට) දක්වන්නට වාදඤ නනිරුකතාණලාපයෝ වෙති, පඤව අතීයන් දක්වන්නට වාදඤ නනිරුකතාණලාපයෝ වෙති. මේ දශනිරුකතීහු නිරුක්තීපතිසංවිදුවට ආලමබන ද ගෝවර ද වෙති, යම් නිරුක්තී කෙනෙක් ඒ නිරුක්තීපුතිසංවිදුවට ආලමබන වෙත් ද ඔහු ඒ නිරුක්තීපුතිසංවිදුවට ගෝවර වෙති. යම් නිරුක්තී කෙනෙක් ඒ නිරුක්තී-පුතිසංවිදුවට ගොවර වෙත් ද ඔහු ඒ නිරුක්තීපතිසංවිදුවට ආලමබන වෙත්. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'නිරුතතිපු ඤ ණං නීරුතතිපටීසමනිදු'යි.

පඤාවධමීයන්හි ඥනයෝ යෑ පඤාඅතීයන්හි ඥනයෝ යෑ දශ-නිරුකානීන්හි ඥනයෝ යෑ. මේ විංශද්ඥනයෝ පුභිසානපුතිසංවිදුවට අංලම්බන දෙ ගෝවර ද වෙතී. යම් ඥන කොහොක් ඒ පුතිහානපුතිසංවිදුවට අංලම්බන වෙත් ද ඔහු ඒ පුතිහානපුතිසංවිදුවට ගෝවර වෙතී. යම් ඥන කොහොක් ඒ පුතිහානපුතිසංවිදුවට ගෝවර වෙත් ද ඔහු ඒ පුතිහානපුති-සංවිදාවට අංලම්බන වෙත්. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'පටිහානොසු ඤෑණං පටීනානපටිසමහිද, හි.

තවද, ඒ මේ දු:ඛ නම් වූ අංශායිසනාය පිරිසිඳ අභයුතු ගැ'යි ... 'පිරිසිඳ දක්නාලද,යි පෙර නො ඇසුවිරු දහමිහි පැහැත පහල විග, නුවණ පහල විග, පුඤුව පහල විග, විදුාව පහල විග, ආලෝකාග පහල වි.

පරිසමහිදමගෙහා-යුගනණිවගහ-පරිසමහිදකථා

'වකබුං උදපාදී'ති කෙනරේඪන, 'ඤුණං උදපාදී'ති කෙනරෝන, 'පඤඤ උදපාදී'ති කෙනරෝන, 'විජජා උදපාදී'ති කෙනරෝන, 'ආලො-කො උදපාදී'ති කෙනරෝන: 'චකබූං උදපාදී'ති දසානරෝන, 'ඤුණං උදපාදී'ති ඤුතරෝන, 'පඤඤ උදපාදී'ති පජානනරෝන, 'විජජා උදපාදී'ති පට්වෙඩරෝන, 'ආලොකො උදපාදී'තී ඔහාසරෝන.

වකකුං බමේමා, සැදණං බමේමා, පසැසැ බමේමා, විජජා බමේමා, ආලොකො බමේමා, ඉමේ පසාව බම්මා බම්මපට්සමහිදය ආරම්මණා වේම හොහැතී ගොචරා ව. ගෙ තසාසා ආරම්මණා, තෙ තසාසා ගොචරා. යෙ තසාසා ගොචරා, තෙ තසාසා ආරම්මණා. තෙන වුඩ්ඩති: 'බම්මෙසු සැදුණං බම්මපට්සමහිද.'

දසාසනවේහා අපෙළුං, සැනවෙහා අපෙළුං, පජානනවෙහා අපෙළුං, පටිවෙඩටෝා අපෙළුං, ඔහාසටෝහා අපෙළුං. ඉමෙ පසැව අපුළු අපුළුපටි-සමනිදය ආරම්මණා වේට හොනකි ගොවරා ව, ගෙ කසාහා ආරම්මණා, තෙ කසාහා ගොවරා. ගෙ කසාහා ගොවරා, තෙ කසාහා ආරම්මණා, තෙක වුවටති: 'අපෙළුසු සැදුණාං අපළුළුලීසමහිද.'

පඤාව බමෙම සහදසොතුං බාණාජනත්රූතතානිලාපා, පඤාව අනේ සහදසොතුං බාණෝජනත්රූතතානිලාපා, ඉමා දස නිරූතතියො නිරූතති-පටිසමතිදශ ආරම්මණා වේව හොනති ගොවරා ව, යෙ තකාා ආරම්මණා, තෙ තකාා ගොවරා. යෙ තකාා හොවරා, තෙ තකාා ආරම්මණා. තෙන වූවටති: 'නිරූතතීසු කැළණං නිරූතතිපටිසමතිද.'

පණුවසු බමේමසු කැදණානි, පණුවසු අපෙළුසු කැදණානි, දසසු නිරුතාබසු කැදණානි, ඉමානි වීසති කැණානි පටිහානපටිසමහිදය අාරමාණා වෙව හොනත් ගොවරා ව. ගෙ තසාහා ආරමාණා, තෙ තසාහා ගොවරා. යෙ තසාහා ගොවරා, තෙ තසාහා ආරමාණා. තෙන වුවෙනි: 'පටිහානොසු කැදණං පටීහානපටිසමහිදු.'

දුකෙක අරියසවෙව පහතරස බම්මා, පහතරස අපථා, තිංස තිරුතති-යො, සවයී ණැණාති.

'ඉදං දුක්ඛසමුදගො අරිශසවච'නති පුබෙබ අනනුසසුනෙසු ඛමෙමස චකබුං උදපාදී -පෙ- අංලොකො උදපාදී -පෙ- 'තං බො පතිදං දුක්ඛසමූ -දගො අරිශසච්චං පතාතබබ'නති -පෙ- 'පතින'නති පුබෙබ අනනුසසුනෙස ඛමේමසු චකබුං උදපාදී -පෙ- අංලොකො උදපාදී -පෙ- දුක්ඛසමුදගෙ අරිශසචේච පතනරස ඔම්මෘ, පනනරස අත්වා, තිංස නිරුතනියො, සටසී තෙදුණානී.

පටිසමහිදුමාගීය-යුගනදඹ චිග්-පුතිසංචිත්කථා

'චික්බුං උදපාදි' යනු කවර අතියෙන, 'ඤුණං උදපාදි' යනු කවර අතියෙන, 'පඤඤ උදපාදි' යනු කවර අතියෙන, 'විජජා උදපාදි' යනු කවර අතියෙන, 'ආලෝකෝ උදපාදි' යනු කවර අතියෙන යන්: 'වක්බුං උදපාදි' යනු පූජානභාතියෙන, 'ඤෑණං උදපාදි' යනු සෙභාතියෙන, 'පඤඤ උදපාදි' යනු පූජානභාතියෙන, 'විජෝ, උදපාදි' යනු පුනිවෙධාතියෙන, 'ආලෝකෝ උදපාදි' යනු අවහාසාතියෙනි.

වසසුස බම ගැ, ඥනග බම ගැ, පුඥව බම ගැ විද ව බම් ගැ, ආලොකය බම ගැ මේ පණුවධාමයෝ බමපත්සංවිදාවට ආලමබන වෙත් ද ගොවර ද වෙති. යම බම් කොනෙක් ඒ බම්පත්සංවිදාවට ආලමබන වෙත් ද ඔහු ඒ බම්පුත්-සංවිදාවට ගොවර වෙති, යම බම කොනෙක්, ඒ බමපත්සංවිදාවට ගොවර වෙත් ද ඔහු ඒ බම්පුතිසංවිදාවට ආලමබන වෙත්. එගින් කියනු ලැබෙයි: 'බමෙමසු ඤුණා බලමපටිසමහිදු'යි.

දශීභාතීය අති යැ, සුතාතීය අති යැ, පුජාතනාතීය අති යැ, පුතිවේධානීය අති යැ, අවසාසානීය අති යැ, මේ පකුවඅතියෝ අතිපුති සංවිදාවට ආලමාන ද යෝවර ද වෙති. යම් අති කොනෙක් ඒ අතිපුතිසං-විදාවට ආලමාන වෙත් ද ඔහු ඒ අතිපුතිසංවිදාවට යෝවර වෙති, යම් අතී කෙනෙක් ඒ අතිපුතිසංවිදාවට යෝවර වෙත් ද ඔහු ඒ අතීපුතිසංවිදාවට ආලමාන වෙත්. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'අපෙළුසු කැණා අතළ පටිසමහිදු'යි

පඤවඩමීගත් (මෙරමාහට) දක්වත්නට වාණුජනනිරූකතාන්ලංපයෝ වෙති, පඤවඅතීයත් දක්වත්නට වාණුජනනිරූකතාන්ලංපයෝ වෙති මේ දශතීරූකතීහු නිරූකතිපතිසංවිදාවට අංලමාන ද ගොවර ද වෙති. යම නිරූකති අභිලාප කෙනෙක් ඒ නිරූකතිපුතිසංවිදාවට අංලමාන වෙත් ද ඔහු ඒ නිරූකතිපුතිසංවිදාවට ගෝවර වෙත් ද ඔහු ඒ නිරූකතපුතිසංවිදාවට ආලමාන වෙත්. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'නිරූතතිසු ඤෙණං නිරූතති-පරිසමනිද'යි.

පඤවධමීයන්හි ඥනයෝ යෑ පඤවඅතීයත්හි ඥනයෝ යෑ. දශ-තිරුකනීන්හි ඥනයෝ යෑ මේ විංශද්ඥනයෝ පතිහෘනපුතිසංවිදුවට ආලමාන ද ගෝවර ද වෙති. යම් ඥන කෙනෙක් ඒ පුතිහෘනපුතිසංවිදුවට ආලමාන වෙත් ද ඔහු ඒ පුතිහෘනපුතිසංවිදුවට ගොවර වෙති. යම් ඥන කෙනෙක් ඒ පුතිහෘනපුතිසංවිදුවට ගොවර වෙත් ද ඔහු ඒ පුතිහෘනපුති-සංවිදුවට ආලමාන වෙත්. එයිත් කියනු ලැබෙයි: 'පටිහානෙසු ඤැණං පටිහානපටිසමහිදු'යි.

දුංඛාගදීසතාගෙහි **ඩම් ප**සලොසෙක, අනී පසලොසෙක, නිරුකනි තීසෙක, ඥන සැටෙකි.

'මේ දුෘඛනමුදග නම් වූ අංගයීඝතා ගැ'යි පෙර නො ඇසුවිරු දහමිහි පැනැස පහල විග ... ආලෝකාග පහල විය ... තවද ඒ මේ දුෘඛසමුදග නම් වූ අංගයීඝතාග පුහාතවා ගැ'යි ... පුහිණ ගැ'යි පෙර නො ඇසුවරු දහමිහි පැනැස පහල විග ... ආලෝකාග පහල විග ... දුෘඛසමුදගාගයීඝතාරයෙහි බම් පසලෝකෙකා, අනී පසලෝකෙකා, නිරුකානි නිශෙකා, ඇත සැටකි. පටිසමහිදුමගෙනා-යුගනදධචගත-පටීසමහිද,කථා

'ඉදං දුකකන්රොඩො අරිශසචච'නත් පුබෙබ අනනුසසුනෙසු ඛමේමස චක්ඛා උදපාදි - පෙ- ආලොකො උදපාදි. - පෙ- 'තං බො පතිදං දුකක-න්රොබො අරිශසචචං සච්ඡිකාතබබ'නත් - පෙ- සච්ඡිකත'නත් පුබෙබ අනනුසසුතෙසු ඛමෛසු චක්ඛං උදපාදි - පෙ- ආලොකො උදපාදී, - පෙ-දුකකන්රොබො අරිශසචච පහනරස ඛම්මා, පතනරස අස්ථා, තිංස නිරුතන්යො, සටයි කැණුණාන්.

100

'ඉදං දුකඛතිරෝධගාමනී පටිපද අරිගසව්ව'නති පුබෙබ අනනුසායුතෙයු ධමමෙස චකබුං උදපාදි - පෙ - ආලෝකො උදපාදි. - පෙ - 'තං බො පනිදං දුකඛනිරෝධගාමනී පටිපද අරිගසච්චං භාවෙතබබ'නති - පෙ - 'භාවිතානති පුබෙබ අනනසයුතෙයු ධමමෙය චකබුං උදපාදී - පෙ - ආලෝකො උදපාදි - පෙ - දුකඛනිරෝධගාමනියා පටිපදය අරිගසවේව පනනරස ධම්මා, පනනරස අන්වා, තිංස නිරුතතියෝ, සටයී සැපුණානි.

වතුසු අරියසචෛසු සටසී බම්මා, සටසී අතුවා, විසංසතං 1 නිරූතතියො, චතතාරීසඤව° දෙව ච ඤැණසතානි.

''අගං කායෙ කාගානුපසානා'ති මේ භිතබවේ, පුබෙබ අනනුසසුතෙසු බමේමසු විකබුං උදපාදි -පෙ- ආලොකො උදපාදි. 'හා බො පනාගං කායෙ කායානුපසානා භාවෙතබබා'කි මේ භිතබවේ, -පෙ- භාවිතා'ති මේ භිකඛවේ, පුබෙබ අනනුසසුහෙසු බමේමසු වකබුං උදපාදි -පෙ-ආලොකො උදපාදි.

''අසං වෙදනාසු -පෙ- අසං විතෙන -පෙ- අසං බමෛතු බමානු-පසාභා'ති මේ තිකබවේ, පුබෙබ අතනුසසුතෙසු බමෛසු වක්ඛුං උදපාදි -පෙ- ආලෝකෝ උදපාදි. සා බෝ පනාසං බමෛසු බම්මානුපසානා 'භාවෙතබබා'ති -පෙ- භාවිත'නති මේ තිකබවේ, පුබෙබ අතනුසසකෙසු බමෛසු වක්ඛුං උදපාදි - පෙ- ආලෝකෝ උදපාදි''a.

'අයං භායෙ භායානුපසාහා'හි පුබබ අනනුසසුතෙසු ඩ්මොසු චකබුං උදපාදි -පෙ- ආලොතො උදපාදි - පෙ- හා බො පනායං කායෙ කායානු-පසානා 'භාවෙතබබා'ති –පෙ- 'භාවිතා'ති පුබබ අනනුසහසු ඩමොස වකබුං උදපාදි, ඤෑණං උදපාදි, පඤඤ උදපාදි, විජරා උදපාදි, ආලොකො උදපාදි.

'චකකුං උදපාදී'ති කෙනවේයන, කැණං උදපාදී'ති කෙනවේයන 'පකුකු උදපාදී'ති කෙනවේයන, විජරා උදපාදී'ති කෙනවේයන, 'ආලොකො උදපාදී'ති කෙනවෙයන; චකබුං උදපාදී'ති දෙසානවෙයන, 'කැණං උදපාදී'ති කැතවෙයන, 'පකුකු උදපාදී'ති පරානනවෙයන, විජරා උදපාදී'ති පරිවේඩවෙයන, 'ආලොකො උදපාදී'ති ඔතාහටෙයන.

වකබුං බවෙමා, සැදුණං බමෙමා, පසැසැ බමෙමා, විජයා බමෙමා, ආලොකො බමෙමා. ඉමෙ පසැව බමමා බමමපරිසමහිදය ආරම්මණා වෙව හොනති ගොචරා ව, යෙ තසාකා ආරම්මණා, තෙ කසාකා ගොචරා. යෙ තසාක ගොචරා, තෙ කසාකා ආරම්මණා. තෙන වුවටති: 'බමෙමසු සැදුණං බමම– පටිසමතිද.

- 1. විශාසිකත -මජකා, විසාකත සනා, PTS 2. වසාස ලේක සැව වජකා.
- a. මතිපටහාන මාසුනත අනානුමසුතවයා a

පටිසමහිදුමාගීය-සූහභ දඩවගී-පුතිසංවිත්කථා

'මේ දුঃඛනිරෝධ නම් වූ ආශ්‍යීසනය හැ'හි පෙර නො ඇසුවිරූ දහමිනි පැහැස පහල විය. ... ආලෝකය පහල විය ... තවද ඒ මේ දුෘඛන්රෝධ නම් වූ ආශ්‍යිසතයය සාකෘත්කත්වය ගැ'හි ... සාකෘත්තයත යැ'යි පෙර නො ඇසුවිරූ දහමිනි පැහැස පහල වීය. ... ආලෝකය පහල විය ... දුঃඛනිරෝධ නම් වූ ආශ්‍යීසතයගෙනි ධාම පසලෝගයක. අනී පසලෝසෙක, ත්රැකානි තිසෙකා, දෙන සැටෙකි.

'මේ දුෘඛනිරොඛනාමිනීපුත්පද නම් වූ අංගසීසතා හැ'යි පෙර නො ඇසුවිරු දහමිසි පැහැස පහල විය ... ආලෝකය පහල විය ... තවද ඒ මේ දුෘඛනිරොඛනාමිනීපුත්පද නම් වූ ආයසිසතාය හාවිතවා යැයි ... භාවිත යැ'යි පෙර නො ඇසුවිරු දහමිනි පැහැස පහල විය ... ආලෝකය පහල විය ... දුෘඛනිරොඛනාමිනීපුත්පද නම් වූ ආයසිසතායෙනි ඛණී පසලෝකය පහල විය ... දුෘඛනිරොඛනාමිනීපුත්පද නම් වූ ආයසිසතායෙනි ඛණී පසලෝකෙය අනී පසලෝනෙක, නිරැකති තිසෙක, සෙන සැටෙකි.

සතර අංගසීසතායන්හි බම් සැවෙක, අති සැටෙක, නිරුකනි එක්සිය-විස්සෙක, භූන දෙසියසතලිසෙකි.

මහණෙනි, මට 'මේ කශෙහි කායානුපසාහා, භාවනා යැ'යි පෙර නො ඇසුවිරු දහමිනි පැනැස පහල විස ආලෝකය පහල විය. තවද මහණෙනි, මට 'ඒ මේ කයෙහි කායානුපසානාවනාව භාවීතවයා යැ'යි ... මහණෙනි, මා විසින් භාවිත යැ'යි පෙර නො ඇසුවිරු දහමිනි පැනැස පහල විය. ... ආලෝකය පහල වී.

මහණෙනි, මට 'මේ වෙදනාවන්හි ... මේ විතතශෙහි .. මහණෙනි, මට 'මේ ධම්යන්හි ධම්මානුපසානා හාවනා යැ'යි පෙර නො ඇසුවිරු දහමිනි පැනැස පහල විය ... ආලෝකය පහල විය. 'තවද ඒ මේ ධම්යන්හි ධම්මානු-පසානා භාවනාව භාවිතවා යැ'යි ... භාවිත යැ'යි මහණෙනි, මට පෙර නො ඇසුවිරු දහමිනි පැනැස පහල විය ... ආලෝකය පහල වී.

'මේ කයෙහි සායානුපසසනාහාවනා යැ'යි පෙර නො ඇසුවිරු දහමිහි පැනැස පහල විය ... ආලෝකය පහල විය. ... තවද ඒ මේ කයෙහි කායානු-පසසනාහාවනාව භාවිතවා යැ'යි ... භාවිත යැ'යි පෙර නො ඇසුවිරු දහමිහි පැනැස පහල විය. නුවණ පහල විය, පුඤුව පහල විය, විදු ව පහල විය, ආලෝකය පහල වි.

'විකබුං උදපාදි' ශනු කවර අනීගෙන, 'කැණං උදපාදි' ශනු කවර අනීගෙන, 'පකැකු උදපාදි' යනු කවර අනීගෙන, 'විජා උදපාදි' ශනු කවර අනීගෙන, 'ආලෝකො උදපාදි' ශනු කවර අනීගෙන යත්: 'වකබුං උදපාදි' ශනු දශීනානීගෙන, 'කැණං උදපාදි' ශනු දෙතානීගෙන, 'පකැකු උදපාදි' ගනු පූජානනානීගෙන, 'විජෝ උදපාදි' ශනු පුතිවෙබානී– ගෙන, 'ආලෝකො උදපාදි' ගනු අවහාතානීගෙනි.

වසුය බම් යෑ ඥනය බම් යෑ පුඥව බිම් යෑ විදුව බම් යෑ ඇලේාකය බම් යි. මේ පකුවුඩාමයෝ ඩම්පුතිසංවිදවට ආලබන ද ගොචර ද වෙනි යම් බම් කෙනෙක් ඒ ඩම්පුතිසංවිදවට ආලබන වෙන් ද ඔහු, ඒ ඩමං-පුතිසංවිදවට ගෝචර වෙනි. යම් ඩම් කෙනෙකේ ඒ ඩම්පුතිසංවිදවට ගොචර වෙන් ද ඔහු ඒ ඩම්පුතිසංවිදවට ආලබාන වෙනේ, එයින් කීයනු ලැබෙයි: 'ඩමෙමසු කැදුණාං ඩමාපචීසාමනිද'යි. දසාසනටෙයා අනෙවා, සැදහටෙයා අනෙවා, පජාතනටෙයා අනෙවා, පටි-වේඩටෙයා අනෙවා, ඔහාහටෙයා අනෙවා, ඉමේ පසිදුව අනවා අනුපටීසමහිදය ආරම්මණා වෙච හොනති ගොවරා ව. ගෙ කසාසා ආරම්මණා, තෙ කසාසා ගොවරා, ගෙ කසාසා ගොවරා, තෙ කසාසා ආරම්මණා. තෙන වුවාක්: 'අනෙසු සැදුණා අනුපටසමහිද.'

පණුව බමෙම සහඳසානතුං බහණුජනතිරුතතාහිලාපා, පණුව අනෙ සහඳසොතුං බහණුජනතිරුතතාහිලාපා, ඉමා දස නිරුතතියො නිරුතති-පරිසමහිදුය ආරමමණා වේව හොනති ගොවරා ව. යෙ තසානා ආරමමණා, තෙතසානා ගොවරා, යෙ තසාන ගොවරා, තෙතසානා ආරමමණා. යොත වුවෙන්: 'නිරුතනිසු සැදුණා නිරුතනිපරිසමහිදු.'

පඤාවසු ධමෙමසු ඤුණානී, පඤාවසු අතෙථසු ඤුණානී, දුකසු නීරූතතීසු ඤුණානි, ඉමානි වීසති ඤුණානි පටිකානපටිසමහිදය ආරම්මණා වෙව හොනති ගොවරා ව. ගෙ කසසා ආරම්මණා, සො කසසා ගොවරා, ගෙ කසසා ගොවරා, තො කසසා ආරම්මණා. නෙන වුවටනි: 'පටිකානෙසු ඤුණං පටිකානපටිසමහිදු.'

කාගෙ කායානුපසසනාසනීපවසානෙ පතනරස බම්මා, පතනරස අතිං, තිංස නිරුතනියො, සවසී ඤණානී.

'අයං වෙදනාසු -පෙ- අයං විතෙන -පෙ- 'අයං බ්වෙමසු බ්මානු-පසානා'ති පුබෙබ අනනුසාසුනෙස බිමොතු වසාබුං උදපාදී -පෙ- ආලොකො උදපාදී -පෙ- සා බො පතායං බ්වෛස බවමානුපසානා භාවෙතබබාති -පෙ- 'භාවිතා'තී පුබෙබ අනනුසාසුතෙසු බ්මොනුපසානාක්පඩාබෙ උදපාදී -පෙ-ආලෝකො උදපාදී. -පෙ- බමමෙසු බමානුපසානාකතිපඩානෙ පතනරස බමමා, පතනරස අතා, තිංස නිරූතතියො, සටයී සැදුණාති.

වතුසු සතිපටයානෙසු සටසි බමා, සටයි අත්ා, විසංසතං 1 නීරුතතියො, වතතාරීසඥව දී අව ව ඤුණාසතානී.

'අගං ජනැසමාධිපධානස්ඩාරසමනතානතො ඉදඩිපාදෝන් මේ තිකබවේ, පුබෙබ අනනුසසුනෙසු ඔමෙමසු මකබුං උදපාදී -පෙ- ආලෝකො උදපාදී. සො බො පනායං ජනැසමාධිපධානස්ඩාරසමනතානසො ඉදඩි-පාදෙ 'භාවෙතබෙබා'ත් මෙ තිකබවෙ, -පෙ- 'භාවිතෝ'ත් මෙ තිකබවෙ, පුබෙබ අනනුසසුනෙසු ඔමෙමසු වකබුං උදපාදී -පෙ- ආලෝකො උදපාදී.

'අයං විරියසමාගි - පෙ - අයං විතනසමාගි - පෙ - 'අයං වීමංසාසමාගි -පධානස්තාරසමනතාගතො ඉද්ධිපාදෙ'නී මෙ තිකාවේ, පුබෙබ අනනුසු-තෙසු ධමේමසු වකබුං උදපාදි - පෙ - ආලෝකො උදපාදි. ' සො බො පනාසං වීමංසාසමාගිපධානස්තාරසමනතාගතො ඉද්ධිපාදෙ, භාවේතබෙබා'ත් මෙ තිකාවේ, - පෙ - 'භාවිතෝ'නී මෙ තිකාවේ, පුබෙබ අනනුසුසුනෙසු ධමේමසු වකබුං උදපාදි - පෙ - ආලෝකො උදපාදි.

¹ විසතිසත - මජයං. වසයතා - සතා PTS 21 වනතාලිසකාව - මජයං

දශීනාවීක අතී ගැ දෙනානී හැ අනී හැ පුජානනානීය අතී ගැ පුතිවෙඩානීය අතී ගැ අවහාසානීය අතී යි. මේ පඤා අතීයෝ අතී– පුතිසංවිදුවට ආලඹාන ද ගොවර ද වෙතී. යම් අනී කෙනෙක් ඒ අතී– පුතිසංවිදුවට ආලමාන වෙත් ද ඔහු ඒ අනීපුතිසංවිදුවට ගොවර වෙති, යම් අනී කෙනෙකේ ඒ අනීපුතිසංවිදුවට ගොවර වෙත් ද ඔහු ඒ අතී– පුතිසංවිදුවට ආලමාන වෙත්. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'අනෙසු ඤැණං අතපටසමහිදු' යි.

පඤවඛමියන් (මෙරමාහට) දක්වනුවට වාසඥානතිරුකතාතිලාපයෝ වෙති, පඤව අනීයන් දක්වනුවට වාසඥානතිරුකතාහිලාපයෝ වෙති. මේ දශතිරුකතීහු තිරුකතිපුතිසංවිදවට අාලමබන ද ගොචර ද වෙති. යම් තිරුකතාහිලාප කෙනෙකේ ඒ තිරුකතිපුතිස විදුවට අාලමබන වෙත් ද ඔහු ඒ තිරුකතිපුතිසංවිදුවට ගොචර වෙති, යම් තිරුකතාහිලාප කෙනෙක් ඒ තිරුකතිපුතිසංවිදුවට ගොචර වෙත් ද ඔහු ඒ තිරුකතිපුනිසංවිදුවට ආලමබන වෙත්, එසන් කියනු ලැබෙයි: 'නිරුතතිසු සැදුණං නිරුතති-පටිසමහිදු'යි.

පඤවධාෂීයන්හි ඥනයෝ යැ පඤවඅඵීයන්හි ඥනයෝ යැ දශ-තිරුකන්න්හි ඥනයෝ යැ. මේ විංශද්ඥනයෝ පුතිහානපුතිසංවිදාවට ආලමාන ද නෝවර ද වෙති. යම් ඥන කෙනෙකේ ඒ පුතිහාන පුතිසංවිදාවට ආලමාන වෙත් ද ඔහු ඒ පුතිහානපුතිසංවිදාවට නෝවර වෙති, යම් ඥන කෙනෙක් ඒ පුතිහානපුතිසංවිදාවට නෝවර වෙත් ද ඔහු ඒ පුතිහාහ-පුතිසංවිදාවට ආලමාන වෙති, එයින් කියනු ලැබෙයි: 'පටිහානෙසු ඤැණං පටිහානපටිසමනිද,'යි.

කාශෙහි කායානුපසානාසතිපටඪානභාවනාගෙහි බම් පසලොසෙක, අඵ් පසලොසෙක, නිරුතති තිසෙක, ඥන සැටෙකි.

'මේ වෙදනාවන්හි .. මේ විතනයෙහි ... මේ ධම්යන්හි ධම්ානුදයීන යැ'යි පෙර නො ඇසුවිරු ධම්යන්හි විසුන පහල විය ... ආලොකය පහල විය ... නවද එ මේ ධම්යන්හි ඛණිනුදශීනය භාවිතවා යැ'යි ... හාවිත යැ'යි පෙර නො ඇසුවිරු දහමහි වස්දුස පහලවිය ... ආලොකය පහල විය ... ධම්යන්හි ධමානුපසානා සත්පටානයෙහි ධම් පසලොසෙක, අහි පසලොසෙක, නිරුකහි තිසෙක, සුන සැටෙකි.

සතර සතිපටහානායන්හි බම සෑවෙක. අති සැවෙක, නිරුකති එක්සියවිස්සෙක, ඥන දෙසිය සාලිසෙකි.

'මේ කර්තුකමාතා කුශලවාජාසය අධිපති කොට ඇති සමාබියෙන් හා පුධත්වීශ්‍රීයෙන් හා සමාඖහන වූ සෘද්ධිපාද යැ'යි මහමණතී, මට පෙර නො ඇසුවිරු දහමති වසාසුස පහල විය .. ආලොකය පහල විය, 'නවද ඒ මේ ඡාස සමාධියෙන් හා පුධත්වීය්දීයෙන් හා සමණාගත වූ සෘද්ධිපාදය භාවිතවා සැ'යි මහමණති, මට ... භාවිත යැ'යි මහමණති, මට පෙර නො ඇසුවිරු දහමිනි වසාසුස පහල වීය ... ආලෝකය පහල වී.

'මේ වියසාධපතිසමාබියෙන් මේ චිතතාබ්පතිසමාබියෙන් ... මේ වීමංසාධිපතිසමාබියෙන් හා පුඛන්වීයසියෙන් හා සමණාහන වූ සාඛිපාද ය'යි මහණෙති, මට පෙර නො ඇසූ විරු දහමිහි චඤ්ෂ පහල විය ... ආලෝකය පහල විය. 'තවද ඒ මේ වීමංසාබිපති සමාබියෙනේ හා පුඛන්– වියසියෙන් හා සමණාහත වූ සාද්ධිපාදය භාවිතවා යැ'යි මහණෙනි, මට 'භාවිත යැ'යි මහණෙති, මට පෙර නො ඇසූවීරු දහමිහි චඤ්ෂ පහල විය ... ආලෝකය පහල වී.

පටිසමහිදමගොො-සුගනදධවගා-පටිසමහිදකථා

'අයං ජ ඥ සමාධිපධානස්ඩාර සමනනාගනො ඉද්ධිපාදේ'ති පුබෙබ අනනු යුතසු ධමේමස චකබුං උදපාදී -පෙ- ආලොකො උදපාදී -පෙ-සොබො පනායං ජ ඥ සමාධිපධානස්ඩාර සමනනාගනො ඉද්ධිපාදෙ භාවේ-තබෝ 'තී -පෙ- 'භාවිතෝ'තී පුබෙබ අනනු සුසුතෙසු ධමේමසු වකබුං උදපාදී, සුණා උදපාදී, පකුණු උදපාදී, විජජා උදපාදී, ආලෝකො උදපාදී.

'විකබුං උදපාදී'ති කෙනවෙයින, 'කැණං උදපාදී'ති කෙනවෙයින, 'පකුකු උදපාදී'ති කෙනවෙයින, 'විජරා උදපාදී'ති කෙනවෙයින, 'අලෝකො උදපාදී'ති කෙනවෙයින: 'වකබුං උදපාදී'ති දෙසානවෙයින, 'කැණං උදපාදී'ති කැතවෙයින, 'පකුකු උදපාදී'ති පජානනවෙයින, 'විජරා උදපාදී'ති පවිවෙඩවෙයින, 'අලෝකො උදපාදී'ති ඔහාහටෙයින.

'වකබුං බමෙවා, සදහාං බවෙවා, පසැසෑ බවෙවා, විජරා බවෙවා, ආලොකො බවෙවා. ඉමෙ පසැව බවවා බවෙපටිසමහිදය ආරමාණා වෙව හොතති ගොචරා ච. ගෙ තසාා ආරමාණා, තෙ තසාා ගොචරා. ගෙ තසාා ගොචරා, තෙ තසාා ආරමාණා. තෙන වුචාති 'බවෙෙසු සැදුණං බමාපටීසමහිදු.'

දහානවෙහා අපෙළු, කුතටොහා අපෙළු, පජාතනටොහා අපෙළු, පටි-වෙඩටොහා අඩෝ, ඔහාසටොහා අපෙළු. ඉමේ පඤව අපළු අපළුපටසමහිදය ආරම්මණා වෙඩ හොනති නොවරා ව. ගෙ තහා ආරම්මණා, තෙ තහා ගොවරා. යෙ තහායා ගොවරා, තෙ තහාා ආරම්මණා. තෙන වුඩ්ඩුයි: 'අපෙළුසු ඤුණං අපළුපටසමහිදු.

පණුව බමෙම සහදසෙසතුං බාඤානත්රාතතාහිලාපා, පණුව අසෙ සහදසෙසතුං බාඤානත්රුතතාහිලාපා, ඉමා දස තිරුතතියො තිරුතතිපටි-සමහිදය ආරම්මණා වේව හොතති ගොවරා ව. යෙ තසසා ආරම්මණා, තෙ තසසා ගොවරා. යෙ තසසා ගොවරා, තෙ තසසා ආරම්මණා. තෙන වුවාති: 'නිරුතතීසු සැදුණං නිරුතතිපටීසමහිද.'

පණුවසු බම්මෙසු ණුණානී, පණුවසු අහෙවස ණුණානි, දසසු නිරූතනීසු ණුණානි, ඉමානි වීසති ඤුණානි පටිහානපටිසමහිදය අාරම්මණා වෙව හොනති ගොවරා ච. ගෙ තසා අාරම්මණා, තෙ තසා ගොවරා. ගෙ තසා ගොවරා, තෙ තසා ආරම්මණා. තෙන වුවටති: 'පටිහානසසු ඤුණං පටිහානපටිනමහිදු.'

ජඥසමාධිපධානසඣාරයමනතාගතෙ ඉදධිපාදෙ පතනරය ධම්මා, පතනරස අත්ා, තිංස නිරූතතියො, සටහී ඤණානී.

පටිසමහිදුමාගීය-සුගනඬවගී-පුතිස විත්කථා

''මේ ජනුධිපතිසමාධියෙන් හා පුධන්වියාවියෙන් හා සමණානත හෘදධ-පාද යැ'යි පෙර නො ඇසුවිරූ දහමිනි චසාසුස පහල විය ... ආලොසාය පහල විය ... 'තවද ඒ මේ ජනුධිපති සමාධියෙන් හා පුඩන්වියාවියොවන් හා සමණානන වූ සෘදාඩපාදය භාවිතවා යැ'යි ... 'භාවිත යැ'යි පෙර නො ඇතුවිරු දහමිනි චසාසුස පහල විය, දෙනය පහල විය, පුඤුව පහල වීය, විදුට පහල විය, ආලෝකාය පහල වී.

'චකබුං උදපාදි' ගනු කවර අතියෙන, 'ඤණං උදපාදි'' යනු කවර අතිගෙන, 'පඤඤ උදපාදි' ගනු කවර අතිගෙන, 'විජරා උදපාදි' ගනු කවර අතිගෙන, 'ආලොකො උදපාදි' ගනු කවර අතියෙන යත්: 'චකබුං උදපාදි' ගනු දශීනාතියෙන, 'ඤණං උදපාදි' ගනු දෙතාතිගෙන, 'පඤඤ උදපාදි' ගනු පුජානනාතියෙන, 'විජරා උදපාදි'' ගනු පුතිවෙඛාති– ගෙන, 'ආලොකො උදපාදි' ගනු අවකාසාතියෙනි.

වසසුස ඩම් යා දෙනය ඩමීය, පුඥුව ඩම් යා විදුව ඩමී යා ආලෝකය බම් යි. මේ පඤාචඩම්යෝ ඩමීපතිසංවිදුවට ආලබන ද කෝවර ද වෙති. යම් ඩම් කොනෙක් ඒ ඩමීපතිසංවිදුවට ආලබන වෙත් ද ඔහු ඒ ඩමී පුනිසංවිදුවට ගොවර වෙති. යම් ඩම් කොනෙක් ඒ ඩමීපතිසංවිදුවට ගොවර වෙත් ද ඔහු ඒ ඩමීපතිසංවිදුවට ආලබන වෙත්, එහින් කියනු ලැබෙහි: 'ඩම්මතු ඤෑණාං ඩමමපටිසමහිද'යි.

දශීනානීය අනී යැ, ඥතානීය අනී යැ, පූජානභානීය අනී යැ, පුතිවේධානීය අනී යැ, අවසානානීය අනී යි. මේ පුණුව අනීයෝ අනී-පුතිසංවිදුවට ආලමබන ද යෝවර ද වෙතී. යම් අනී කොනෙක් ඒ අනී-පුතිසංවිදුවට ආලමබන වෙත් ද ඔහු ඒ අනීපුතිසංවිදුවට යෝවර වෙති. යම අනී කෙනෙක් ඒ අනීපුතිසංවිදුවට ගොවර වෙත් ද ඔහු ඒ අනී-පුතිසංවිදුවට ආලමබන වෙත්. එයිත් කියනුලැබෙයි: 'අනෙළු සැලෑණං අනළුවට සංලමබන වෙත්. එයිත් කියනුලැබෙයි: 'අනෙළු සැලෑණං

පඤවධමගත් (මෙරමාහට) දක්වනුවට වෘඤාන නිරුකතාංනිලාපගෝ වෙති, පඤව අනීගත් දක්වනුවට වෘඤාන නිරුකතාංනිලාපගෝ වෙති, මේ දශනිරුකතිහු නිරුකතිපත්සංවිදුවට අාලමබන ද ශෝවර ද වෙති. ගම් නීරුකතාංනිලාප කෙනෙක් ඒ නිරුකතිපත්සංවිදුවට අාලමබන වෙත් ද ඔහු ඒ නිරුකතිපතිසංවිදුවට ශෝවර වෙති. ගම් නිරුකතාංනිලාප කෙනෙක් ඒ නිරුකතිපතිසංවිදුවට ශෝවර වෙත් ද ඔහු ඒ නිරුකතිපුතිසංවිදුවට ආලමබන වෙත්. එයින් කිගනුලැබෙයි: 'නිරුතතිසු ඤෑණං නිරුතතිපටී-සමහිදු'යි.

පණුවධාමීයන්හි ඥනයෝ වෙති, පණුවැතියන්හි ඥනයෝ වෙති, දශ-නිරුකතීන්හි ඥනයෝ වෙත්. මේ වංශද්ඥනයෝ පුතිකානපුතිසංවිදුවට ආලමබන ද ගොචර ද වෙති. යම් ඥන කෙනෙකේ ඒ පුතිකානපුතිසංවිදුවට ආලමබන වෙත් ද ඔහු ඒ පුතිකානපුතිසංවිදුවට ගොචර වෙති. යම් ඥන කෙනෙක් ඒ පුතිකානපුතිසංවිදුවට ගොචර වෙත් ද ඔහු ඒ පුතිකාන-පුතිසංවිදුවට ආලමබන වෙත්. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'පටිකානෙකු ණුණං පටිතානපටිසමහිද යි.

ජ කුබ්පතිසමාඛියෙන් හා පුඩන්වියා⁸යෙන් හා සමණාගත වූ සෘදාධි-පාදයෙහි ඩම් පසලොසෙක, අඵි පසලොසෙක, තිරුකති තිසෙක, කුහ සැටෙකි. 'අයං විරිගසමාහි - පෙ - අයං චිතනසමාඩි - පෙ - 'අයං වීමංසාසමාහි-පධානසභාරසමනතාගතො ඉදාිපාදෙ'ති පුබෙබ අනනුසසුනෙසු බමේස වසාබුං උදපාදි - පෙ - ආලෝකො උදපාදි - පෙ - 'සෝ බෝ පනාසං වීමංසා-සමාහිපධානසභාරසමනතාගතො ඉදාිපාදෙ භාවෙතබබා'ති - පෙ 'භාවිතෝ'තිපුබෙබ අනනුසසුනෙසු බමෛසු වසාබුං උදපාදි - පෙ - ආලෝකො උදපාදි පෙ - වීමංසාසමාහිපධානසභාරසමනතාගතෙ ඉදාපීපාදෙ පනතරස බම්මා, පනතරත අන්ත, තිංත නිරුතනියො, සටයි සැදුණානි.

වතුසු ඉදයිපාදෙසු සටයි බව්මා, සටයි අත්හ, වීසංසතං නිරුතනිගො, වතතාරීසඤා දො ව ඤැණසතානි.

'සමුදයො සමුදයො'ති බො තිකබවෙ, විපස්සිසා බොහිතතතසා පුබෙබ අනතුසපුතෙසු බමෙෙසු චිකබුං උදපාදී -පෙ- ආලොකො උදපාදී 'තිරොබො තිරොබො'ති බො හිකබවෙ, විපස්සිසා බොබිසතතසා පුබෙබ අනතුසපුනෙසු බමෛස චකබුං උදපාදී -පෙ- ආලොකො උදපාදී. විපස්සිසා බොබිතතකසා වෙගතකරණේ දහ බම්මා, දහ අත්තා විතති නිරුතතියො චතතාරීසං සඳුණානි.

සමුදගො හමුදගො'ති බො තිකාවේ, සිබිසා බොධිතනතසා - පෙ-වෙසාතුසා බොධිසතනසා පෙ- කතුහනිසා බොධිතනතසා - පෙ- කොණා-ගමනසා බොධිසතනසා - පෙ- කතුහනිසා බොධිතනතසා පුබො අනනුසැ-තෙසු ඩමොසු වකාබුං උදපාදී - පෙ- ආලොකො උදපාදී. 'නිරෝධෝ තිරොධෝ'නි බො තිකාවේ, කසාපසා බොධිසතනසා පුබො අනනුසසු-තෙසු ඩමොසු වකාබුං උදපාදී පෙ- ආලොකො උදපාදී. කසාපසා බොධිසතනසා වෙගයාකරණෙ දස ඩමා, දස අන්ා, වීසති නිරුතනියෝ, වතතාරීසං ණැණානි.

'සමුදගො සමූදගො'ත් බො හිකඛවේ, ගොනමසස බොබිසතනසස පුබෙබ අනනුසසුගතපු බමේමසු චකබුං උදපාදි -පෙ- ආලොකො උදපාදි. 'නිරොබො නීරොබො'ත් බො හිකඛවේ, ගොතමසස බොබිසනනසස පුබෙබ අනතුසසුනෙසු බමමෙසු චකබුං උදපාදි -පෙ- ආලොකො උදපාදි. ගොත-මසස බොබිසතනසස වෙයාකරණෙ දස බමමා, දස අත්ා, විසනී නිරුතති-යො, චතතාරීස¹¹ සඳුණානි.

සතනතනං බොබ්සතතානං සතතසු වෙයාංකර්ණෙසු සතනති බමා, සතනත් අත්ා, වනතාරීසංසතං³ නිරුතතියො, අසීති ව දො ව ඤණෙසතානි.

ගාවතා අතිඥාඥය අතිඥාඥටෝ සැතො දිටෝ විදිනා සචජිකතෝ එස්සිනෙ පකුඤය. අළුස්සිනා පකුඤය අතිඥාඥටෝ නැලීන් ව තබුං උදපාදි, සැණා උදපාදි, පණුඤ උදපාදි, විජරා උදපාදි, ආලෝකෝ උදපාදි. අතිඤාඤය අතිඤාඤටෝ පඤාචීනන් බමා, පඤාචීසන් අත්ා, පඤඤයං නීරුතනියො, සහං ඤුණානි.

යාවතා පරිකුඤය පරිඤඤ ටෙඩා –පෙ– යාවතා පහානසාස පහානටෙඩා -පෙ– යාවතා භාවනාය භාවනටෙඩා -පෙ– යාවතා සවිමික්රියාය සවමි– ක්රියටෙඩා ඤැතො දිටෙඩා විදිනො සව්මිකතො එසායිතො පඤඤය. අඵසායිතො පඤඤය සවමික්රියටො නැතීන් වකබුං උදපාදි, ඤැණං උදපාදි පඤඤ උදපාදි, විජරා උදපාදි, ආලෝකො උදපාදි. සව්මික්රියාය සවමි– ක්රියටො පඤඤයිය බමා, පඤවච්සනී අනවා, පඤඤයෙසං නිරැතතියො, සතං ඤෙණති.

^{1.} චනතාලීය - මජයං, 2. චනතාලීසඝතං - මජයං, චනතාරීසසතං - සහ. PTS.

³ CARE - Of Co., Cos, PTS.

පටිසමහිදුමාගීය-යුගනආාවගී-පුතිසංවිත්කථා

'මේ විගතිාධිපතිසමාධියෙන් ... මේ විතතාධිපතිසමාධියෙන් ... මේ වීමංකාධිපතිසමාධියෙන් හා පුඛන්වියරීයෙන් හා සමණාගත වූ හෘදධිපාද යැ'යි පෙර නො ඇසුවිරු දහමිනි වසමුස පහළ විග .. ආලෝකය පහළ විග ... 'තවද ඒ මේ වීමංසාධිපතිසමාධියෙන් හා පුඛන්විගරීයෙන් හා සමණාගත වූ සෘදධිපාදය භාවිතවා යැ'යි ... භාවිත යැ'යි පෙර නො ඇසුවිරු දහමිනි වසමුස පහළ විය .. ආලෝකය පහළ විය ... වීමංකාධිපති සමාධියෙන් හා පුඛන්වීයරීයෙන් හා සමණාගත වූ සෘදධිපාදයෙනි ඛණී පසළොසෙක, අනී පසළොසෙක, නිරැකති තිසෙක, ඉත සැටෙකි.

සනර සෘද්ධිපාදයන්හි බම් සෑවෙක, අහි සෑවෙක, තිරුකති එක්සිය විස්සෙක, දෙන දෙයිසසාලිසෙකි

මහණෙනි, 'සමුදය යෑ සමුදය යෑ'සි විපසසී බෝසන්හට පෙර නො ඇසුවිරු දහමිහි විසාසුස පහල විය ... ආලොකය පහල විය. මහණෙනි, 'නිරෝධ යෑ නිරෝධ යෑ'සි විපසසී බෝසන්හට පෙර නො ඇසුවිරු දහම්හි විසාසුස පහල විය ... ආලොකය පහල විය විපසසී බෝයන්හට සූනුානතා යෙහි ධළී දසයෙක, අනී දසයෙක, නිරුකනි විස්සෙක, දෙන සතලියෙකි.

මහණෙනි, 'සමුදග හෑ සමුදග හෑ' සි සිබී බොසත්හට … වෙසසන බෝසත්හට … කතුසඳ බෝසත්හට … කොණොණොහමන බෝසත්හට … කාශාප බෝසත්හට පෙර නො ඇසුවිරෑ දහමිනි චසුසුස පහළ විශ … ආලෝකය පහල විය. මහණෙනි, 'නිරෝධ හෑ නිරෝධ හෑ'සි කාශාප බෝසත්හට පෙර නො ඇසුවිරෑ දහමිනි චසුසුස පහළ විය … ආලෝකය පහල විය. කාශාප බෝසත්හට සුතානතගෙනි බමී දසයෙක, අනී දසයෙකා, නිරුකති විස්සෙකා, දෙන සතලිසෙකි.

මහණෙනි, 'ගමුදය යැ සමූදය යැ'යි නොයුම් බෝයන්හට පෙර නො ඇසුවිරු දහමිහි වසුළස පහල විය ... ආලෝකය පහල විය. මහණෙන්, 'නිරොධ යැ තීරොධ සැ'යි ගොයුම් බෝසන්හට පෙර නො ඇසුවිරු දහමිහි වසුළස පහල විය ... ආලෝකය පහල විය. ගොයුම් බෝයන්හට පුතුානන-යෙහි ධණී දසයෙක, අනී දසයෙක, නිරුකති වියසෙක, දෙන සනල්සෙකි.

සත් බෝසත්නට සපතසුතානනගෙහි බම් සැත්තැවෙක, අහි සැත්-තැවෙක, නිරුකති එක්යියසාලිසෙක, සුහ දෙයියඅසුවෙකි.

යමනාක් අභිඥයෙහි අභිඥජීවය වේ ද`හේ දන්නාලද යෑ දක්නා ලද යෑ පුකට කරන ලද යෑ සාකෘතත්කෘත යෑ පුඥයෙන් (පුනපුනා සමුදුචාර විසින්) පහස්නා ලද යෑ. පුඥයෙත් නො පහස්තාලද අභිඥ ඵියෙක් නෑතෑ'යි වකුහ පහළ විය, ඥනය පහළ විය, පුඤුව පහළ විය, විදුව පහළ විය, අලෝකය පහළ වී අභිඥවගේ අභිඥ ඵියෙහි බම් පස්විත්සෙක, අභී පස්විත්සෙක, නිරුකති පනසෙකා, ඤන සියයෙකි.

යම්තාක් පරිඥවගේ පරිඥන්වය වේ ද ... යම්තාක් පුහාණයාගේ පුහාණාන්වය වේ ද ... යම්තාක් හාවනායෙහි හාවනාන්වය වේ ද ... යම්තාක් සාකානත්තියාවයේ සාකානත්තියාන්වය වේ ද හේ දක්නාලද යැ දක්නා ලද යැ පුකට කරන ලද යැ සාකානත්කාන යැ පුඥයෙන් පහස්නාලද යැ පුඥයෙන් නො පහස්නාලද සාකානත්තියාන්වයෙක් හැහැ'යි වකුළුස පහල විය, දෙනය පහ විය, පුඥව පහල විය, විදැව පහල විය, ආලෝකය පහල විය. සාකානත්තියාවයේ සාකානත්තියාන්වයෙහි බම් පස්විජසෙක, අනී පස්විස්සෙක, නිරුකන් පහසෙක, දෙන සියයෙන්. පටිසමහිදුමඟොො-සූගනදධවගා පටිසමහිදකථා

අභිඥාඤය අභිඥාඤටෝ, පරිඤාඤය පරිඤාඤටෝ, පහානාය පහානටෝ, භාවනාය භාවනටෝ, සවජිකිරියාය සවජිකිරියටෝ පඤවවීසංසනං බම්මා, පඤාවීසංසනං අනා, අඩාතෙයානි නිරුතනිසනානි, පඤව ඤැණසනානි.

යාවතා බනිානං බනිටෝ සැතො දිඩෝ විදිහා සච්ඡිකතො එස්යි-හො පණැකුග, අඵසයිනො පණැකුග බනිටේයා හප්එති එකබුං උදපාදි, සැතුණං උදපාදි, පණැකු උදපාදි, විජජා උදපාදි, ආලොකො උදපාදි බනිානං බනිටෙය පණුවිසති බමා, පණුවීසති අත්ා, පණැකුසං1 තිරුතනියො, සතං සැණොති.

යාවතා ඛාතුනං ඛාතුවෝ - පෙ- යාවතා අායතනානං අයතනවෝ - පෙ- යාවතා සභාතානං සභාතවෝ - පෙ- යාවතා අසභාතනයේ අසභා-තටෝ කැනතා දිටෝ විදිහා සච්ඡිකතො එස්තිහෝ පකුකැය, අඑස්තිතෝ පකුකැය අසභාතවෝ නැතීති වනබුං උදපාදි - පෙ- ආලෝකෝ උදපාදි, අසභාතනය අසභාතවෝ පකුවවීයකි ඛාමා, පකුවවීයකි අන්, පකුකැය. තිරුතනියෝ, සතං කැණානි.

බණානං බණිවෙය, ධාතූනං ධාතුවෙය, අයතනානං අයතනාවෙයි: සභිතානං සභිතනවෙයි, අසභිතනයය අතුභිතවෙයි පඤචවීසංසතං ධම්මා, පඤචවීසංසතං⁸ අතා, අඩාතෙයයානි නිරිදතනිසනානි,⁸ පඤච ඤෑණ සතානි.

යාවතා දුකඛසය - දුකඛවෙයා සමුතො දිටෙයා විදිතො සච්ඡිකතො, එස්සිතො පකුකුය, අඵස්සිතො පකුකුය දුකඛටෙයා නැපීති වකබුං උදපාදි, කුණාං උදපාදි, පකුකු උදපාදි, විජජා උදපාදි, ආලෝකො උදපාදි, දුකඛසය දුකඛටෙය පකුවරියති බම්මා, පකුවරීයති අපථා, පකුකුසං නිරුතති යො, සතං කමුණානි.

යාවතා සමුදයසය සමුදයටෝ - පෙ- යාවතා නිරෝඛසය නිරෝඛවෝ - පෙ- යාවතා මහනසය මහාවෝ කිදුනො දිටෝ විදිනො සවජිකානො එස්සිනො පකුණුය, අඑස්සිනො පකුණුය මහාවෝ නස්ථිති වනබුං උදපාදි, කුණුණං උදපාදි, පකුණු උදපාදි, විජින උදපාදි, ආලෝකො උදපාදි, මහනසය මහාවෝ පකුවිසති ධම්මා, පකුවවිසති අන්න, පකුණුයං නිරුතනීයො, සතං කිදුණානි.

චතුසු අරියසචෛසු සතං බ^{ම්මා}, සතං අස්ා, දො නිරුතතිසතානී, චතතාරි ඤැණසතානී.

යාවතා අත්පටිසමහිදය අත්පටිසමහිදටෝා කැතො දිටෝා විදිනො සච්ඡිකතො එසසිනො පකැකුග, අඵසසිනො පකැකැය අත්පටිසමහිදටෝා නත්තීන් චකබුං උදපාදි -පෙ- අංලොකො උදපාදි. අත්පට්සමහිදයෙ අත්-පටිසමහිදටෝ පකැවරීසත් බ^{ලලා}, පකැවරීසත් අත්ා, පකැකුසං නිරුතාහියො සතං කැණානි.

¹ පැකුසිදී ස - මජස -.

^{2.} පණාවිතිසසා - මජය -, සා;, PTS. 3 අඩ්ථ හෙයාන්රාත්රිස හානි - සා;, PTS

පටිසමහිදුමාගීය-යුගනදඩවගි-පුතිසංවිත්කථා

අහිඥවගේ අහිඥාවීයෙහි, පරිඥවගේ පරිඥාවීයෙහි, පුහාණයාගේ පුහාණාවීයෙහි, හාවනාවගේ හාවතාවීයෙහි, සාකෘත් කියාවගේ සාකෘත්කියාවීයෙහි බම් එක්සියපස්වස්සෙහා, අහි එක්සියපස්විස්තෙක, නිරුකති දෙසියපනසෙක, ඥන පන්සියයෙකි.

ගම්නාක් සාකානාගන්ගේ සාකාභානීය වේද හේදන්නාලදයැ දක්නා ලද කැපකට කරනලෙද යැ සාකාෂාත්කෘත හැපසුගෙන් සංපයී කරනලෙද හැ, පුඤුගෙන් සංසයී නො කරනලද සාකාභානීෂයක් නැතැ'යි එකැමස පහළ විය, සූනය පහල විය, පුඤුව පහල විය, විදුාව පහල විය, ඇලොකාය පහල විය. සාකානාගත්ගේ සාකාණානීෂයනි ධාම පස්විස්සෙකා, අනී පස්විස්සෙකා, තිරැකානි පනසෙකා, ඤූන සියගෙකී.

යම්තාක් ධාතුන්ගේ ධාණිසීය වේ ද ... යමතාක් අංශකනයන්ගේ ආශතනාසීය වේ ද ... යම්තාක් සභාතයන්ගේ සභාතාජීය වේ ද ... යමතාක් අසභාතයන්ගේ අසභාතාසීය වේ ද ශේ දන්නාලද යෑ දක්නා ලද යෑ පුකට කරනලද යෑ සාකෘත්තාන යෑ පුඤුයෙන් සපයී කරනලද යෑ. පුඤුයෙන් සපයී නො කරනලද අසභාතාජීයෙක් නැහැ' යි විකුෂ පහළ විය ... ආලොකය පහළ විය. අසභාතයාගේ අසභාතාජීයෙහි ධම පස්විත්සෙක, අනී පස්වීත්සෙක, නිරැකති පනසෙක, දෙන සියයෙකි

සකනියන්ගේ සකනිාවීයෙහි, ධෘතූන්ගේ ධාභිවීයෙහි, අායතන ගන්ගේ අංශතනාවීයෙහි, සභාතයත්ගේ සභාතාවීයෙහි, අසභාතයත්ගේ අසභාතාවීයෙහි ධම් එක්සියපස්විස්සෙක, අඩි එක්සියපස්විස්සෙක, නිරුකාහි දෙයියපනසෙක, සුභ පන්සියයෙකි.

යම්තාක් දුංඛයාගේ දුංඛානීවය වේ ද, ගේ දන්නාලද යැ දක්නාලද යැ පුකට කරනලද යැ සාකෘත්කෘත යැ පුඤයෙන් පහස්නාලද යැ පුඤයෙන් නො පහස්නාලද දුංඛානීවයෙක් නැතැ'යි වකුසුස පහල විය, ඥානය පහල විය, පුඤව පහල විය, විද ව පහල විය, අලොකය පහල විය. දුංඛයාණේ දුංඛානීවයෙහි ඛණී පත්විස්සෙක, අනී පත්විස්සෙක, නිරුකානි පනසෙක, ඥාන සියගෙකි.

යම්තාක් සමූදයාගේ සමූදයානීය වේ ද ... යම්තාක් නිරෝධයාගේ තිරොඛානීය වේ ද ... යම්තාක් මාගීයාගේ මාගීානීය වේ ද, හේ දන්නා ලද යැ දක්නාලද යැ පුකට කරනලද යැ සාකෘත්කාත යැ පුඤයෙන් සපශී කරනලද යැ, පුඤයෙන් නො පහස්නාලද මාගීානීයකක් නැතැ'යි චකුෂුත පහල විය, ඥනය පහළ විය, පුඤුව පහල විය, විදු ව පහල විය, ආලොකාය පහල විය. මාගීයාගේ මාගීානී සියෙහි ධාම පස්වස් නෙකා, අනී පස්විස් සෙක, නිරුකති පනසෙකා, ඥන සියයෙකි.

සතර ආයතිනතාගෙනි බමී සියයෙක, අනී සියයෙක, න්රූකති දෙයිගයෙක, දෙන සාරසියයෙකි.

යම්නාක් අනිපුත් සංවිදශයකි අනිපුත් සංවිදන්වා වේ ද, ගේ දන්නා ලද ශෑ, දක්නා ලද ශෑ පුකට කරන ලද ශෑ, සාක්ෂාත් කෘත ශෑ පුකු ශෙනේ පහස්නා ලද ශෑ, පුඤු ශෙනේ නො පහස්නා ලද අනිපුති සංවිද ශෙක් නැතෑ'යි ඩකාක්ක පහල විශ ... අංලෝකය පෙහල විශ. අනිපුති සංවිදාවගේ අනිපුති සංවිදානි ගෙනි බම් පස්වස් සෙකා, අනි පස්වස් සෙකා, නිරෑකති පත සෙකා, ඥන සිය යෙකි. ගාවතා බමාපරිසමතිදග බමාපරිසමතිදටෙහා - පෙ - යාවතා නිරුතන් පරිසමතිදය නිරුතනිපරිසමතිදටෙහා - පෙ - යාවතා පරිභානපරීසමතිදය පරිභානපරිසමතිදටෙහා සඳහා දිටෙහා විදිහෝ සචනිකතො එසයිනො පසැඤය, අඵසයිනො පසැඤය පරිභානපරිසමතිදටෙහා නැතීයි වසාබුං උදපාදි - පෙ ආලෝකො උදපාදි, පරිභානපරිසමතිදටෙහා පසැවවිසති බමා, පසැවවිනති අතරා, පසැඤයං නිරුතනියෝ, සතං සැණණානි.

වතුසු පටිසමහිදසු සහං ධමා, සතං අළුා, දො නිරුතතිසතා*හි,* වතතාරි ඥුණසතානි.

යාවතා ඉංසියපරොපරියනෙන සැණං සැතං දිටාං විදිතං සචජිකතං එස්සිතං පකුකුය, අළුස්සිතං පකුකුය ඉංසියපරොපරියනෙන සැණෙ නස්තී වකබුං උදපාදි – පෙ - ආලොකො උදපාදි. ඉංසියපරොපරියනෙත සැණෙ පකුවචිතන් බමමා, පකුවචිසන් අන්තා, පකුකුසං නිරුතතියො සතං සැණෝනි.

ගාවතා සනතානං අාසගානුසගෙ හැනේ - පෙ- ගාවතා යමකපටිහීරෙ හැකේ කර - පෙ- ගාවතා මහාකරැණාසමාපතනිගා හැකේ කර - පෙ- ගාවතා සබබහැකුහු හැකේ කර - පෙ- ගාවතා අනාවරණං හැකේ කර හැක් කර දිටු විදිහං සටහිතා එසයිතං පහැකැග, අවසයිතං පහැකැග අනාවරණං හැකේ නෙ නැතීත් චකාබං උදපාදි, හැකේ කර උදපාදි, පහැකැ උදපාදි, විජුණ උදපාදි, ආලෝකෝ උදපාදි, අනාවරණේ හැකේ සෙමෙක් පහැවිසත් බවමා, පහැමවිසත් අත්තා, පහැකැගං නිරුතනිගෝ, සතං හැකෝන්.

ජසු බුදාධ මෙෙස දියඩස්සනං ධමා, දියඩස්සනං අතා, නීණී නිරූතති-සතානි, ජ ඤැණසතානි.

පටිසමහිදුබිකර දෙණේ අඩාජනවබම්ම සතානි 3 අඩාජනව අපථසතාති, තීරුතතිසහ සාසානුව සතන ව නීරුතතිසතාතී, තීණී ව ඤැණ සහ සාකානි වතතාරි ව ඤැණ සතානීතී.

පම්ෂමිහිද කථා අමතතා.

2. 7

ධ මම ච **හ හ හ** ථා

''එකං හමගං හහවා බාරාණයිගං විහරත් - පෙ- ඉතිහිදං ආයසමතො කොණඩඤඤ සස අභැඤකොණඔකෙඤඤ 3 වෙව නාමං අහොසි.a

'ඉදං දුකඛං අරියසච්චනති පුබෙබ අනතුයසුනෙසු බමෛසු චිකබුං උදපාදි, සැණාං උදපාදි, පඤඤ උදපාදි, විජජා උදපාදි, අලෝකො උදපාදි.

¹ පට්සමිනිදුලකාර්ණේ - සෑං

² අඩබසාවමෘති බම්මසතෘති සතා, PTS.

ಆಸ್ಸಾಪ್ ಹಿಂದು 45 ಮಿಂದ್ರಾವ್ - ಕಿರೆಜ, ಆಸ್ಸಾಪ್ತಾ ಕಾರ್ ಮುಕ್ ಮಿಂದ್ರಾಪ್ - ಜುಃ, PTS

^{2.} සම්මසංගුනත - ධම්මවකක අවතනන වනය

පටී සමහිද,මාගීය- යුනන දඬ වගි- දම්සක් කථා

යම්තාක් ධණීපුතිසංවිදට නේ ධණීපුතිසංවිදනීක වේ ද ... සම්තාක් නිරුකතිපුතිසංවිදටනේ නිරුකතිපුතිසංවිදනීක වේ ද ... සම්තාක් පුති-භානපුතිසංවිදට නේ පුතිභානපුතිස විදකීය වේ ද, හේ දන්භා ලද යැ, දක්නා ලද යැ පුකට කරන ලද යැ සාකෘෂාත්කෘත යැපුකුගෙන් පහස්න ලද යැ, පුඤුගෙන් නො පහස්නාලද පුතිභානපුතිසංවිදනීකෙක් නැහැ'යි චඤිෂ පහල විය ... ආලෝකය පහළ විය. පුතිභාන පුතිසංවිදනීකෙක් ධම පස්විස්සෙකා, අනී පස්විස්සෙක, නිරුකානි පනසෙක, දෙන සියසෙක්.

සහර පුතිස විද්හි ධම් සියගෙක, අඵ් සියයෙක, නිරැකති දෙසියයෙක. ඥන සාරසියයෙක්.

යමනාක් ඉත්සියපරාචරතාගෙහි අනෙශ වේද, හේ දත්නාලද යැ දක්නාලද යැ පුකට කරනලද යැ සාක්ෂාන්කාන යැ පුඤයෙන් පහස්නාලද යැ, පුඤයෙන් නො පහස්නාලද ඉත්සියපරාචරතාඥනයෙක් නැතැ'යි වකුෂුය පහල විය .. ආලෝකය පහල විය. ඉත්සියපරාචරතාඥනයෙකි බම පස්වස්සෙක, අනී පස්වස්සෙක, නිරුකනි පනසෙක, ඥන සියගෙකි.

යම්තාක් සතාවයන්ගේ අංශයානුශය (අංශය අනුශය දන්නා) ඇතය වේ ද .. ශම්තාක් යමකපාත්හායයීඥනය වේ ද .. යම්තාක් මහා කරුණා සමාපතනිඥනය වේ ද ... යම්තාක් සමීඥතාඥනය වේ ද යම්තාක් අනාවරණඥනය වේ ද . යේ දන්නාලද යැ දක්නා ලද යැ පුකට කරන ලද යැ සාකෘත්තාංත යැ, පුඤයෙන් පහස්නාලද යැ. පුඤයෙන් නො පහස්නා ලද අනාවරණඥනයෙක් නැහැ'යි වකුණුය පහල විය, ඤතය පහස්නා ලද අනාවරණඥනයෙක් නැහැ'යි වකුණුය පහල විය, ඤතය පහල විය, පුඤට පහල විය, විදුව පහලවිය, අංලෝකය පහල විය. අනා-වරණඥනයෙන් බම් පස්විස්සෙකා, අනී පස්විස්සෙකා, කිරුකානි පනසෙකා, ඥන සියසෙකි.

සවැද,රූම් බුදධධාෂීගෙහි ඩම් එක්සිය පහහෙකා, අළු එක්සියපහසෙකා, තිරුකානි තුන්සියයෙකා, ඥුන සසියයෙකි.

පට්සමහිදුබ්කාරගෙහි බම් අවසියපනසෙක, අළු අවසියපනසෙක නිරුකති එක්දහස්සත් සියයෙක, දෙන තුන්දහස්සාරසියගෙකි.

පුතිසංවිත්තඨා නිමි.

2. 7

දම්සක් කථා

''එක් සමගෙක්හී භාගාවටාත් වහත්සේ බරණෑස් නුචර වැඩ වාසය කරන සේක ... මෙසෙයින් ආයුමාන් භොණාණ්ඩනය සථාවිරයන්හට ''ආකුකුකොණ්ඩකැකු' යයි මෙ නම් වී

්මේ දු≣ඛ නම් වූ අාශයීසනාය ශැපි පෙර නො ඇසු විරෑ දහමිනි පුණු– චාකුස පහල විග, දෙනෙය පහල විග, පුණුව පහල විය, වීදුව පහල විය, අලෝකය පහල විය 'චකබුං උදපාදී'ති කෙතරෝහ, 'සැණං උදපාදී'ති කෙතරෝහ, 'පකුඤ උදපාදී'ති කෙනරෝහ, 'චිජජා උදපාදී'ති කෙනරෝහ, 'ආලොකො උදපාදී'ති කෙනරෝහා: 'චකබුං උදපාදී'ති දසාහරෝහ, 'සැණ උදපාදී'ති සැතරෝහ, 'පකුඤ උදපාදී'ති පජානනරෝහ, චිජජා උදපාදී'ති පට්වෙබරෝහ, 'ආලොකො උදපාදී'ති ඔහාසරෝහා.

වකබුං බමෙමා, දසාභාවෙහා අහේා, සඳණං බමෙමා, සැහවෙහා අහේා, පසැසැ බමමො, පාජාහනවෙහා අහේා, විජජා බමමො, පටි-වේඛටෙයා අහේා, ආලෝකො බමෙමා, ඔහාසටෙයා අනේා. ඉමෙ පසැව බමමා, පසැව අන්ා දුකබවන්කා සවවවන්කා සවවාරමාණා සවව-ගොවරා සටවසඔහතිතා සටවපරිශාපහතා සවෙව සමූදගතා සවෙව සීතා සටෙ පතුටයිතා.

බමම වනතා සාන්ති කෙන ටේසන් බමාව වනතා කර්ගා බම්ම සැම පේ තොතත්, වනක සමානි ධමාවනකා , වනක සුව පවතෙනහි ධමා සමාති ඛමාවනකාං, ධ්රමෙන පමතෙතන්ති ධරාවකකා, ධරාවර්තය පවතෙතතීති ධ්රාවකකාං, බමෙම සීතො පවනෙතත්ති බමාවකකාං, බමොව පතිටසිතො පවතෙතත්ති බමාවතකාං, බමො පතිටු දාපෙනෙකා පවතෙතතීන් බමාවතකාං, බමො වසිපපනෙනා පවතෙනහීනී බමාවකකාං, බමො වසිං පාපෙණෙතා පවනෙතන්ති බමාවකක , බමො පාරම්පතොතා පවතෙතන්ති බමා-චකක>, ඩුමෙම පාරම්ං පාෂපනෙතා පවතෙතත්ති ඩම්මචකකං, ධිමෙම වෙසාරජජපපතෙකා පවතෙතතීකි බමාවකකා, බමාව වෙසාරජ්ජං පාපෙනෙතා පවගතතතීනි බම්මවකකාං, බම්මං සකකරෝනෙතා පවතෙතතීනි ධමාචකකං, බමාමං ගරුං කරොනෙතා¹ පාතෙතනීති බමාවකකං, බමාමං මානෙනෙතා පවතෙතනීති බමාවකකාං, බමාං පූජෙනෙතා පවතෙතනීති ධම්ම වසාසා, ධම්වං අප වාසමා දො පොහෙතුනීනි ධම්මව කකාං, ධම්ම දධ්ජෝ පවතෙතත්ත් ධමාවසාකාං, ධමා සෙතු පවතෙතත්ත් ධමාවසාකාං, ධමාවයි-පතෙගොස පවතෙතන්නි බාමාවකකා, කා බොපන බාමාවකකාං අපත් වනතියං සමණෙන වා බාහමණෙක වා දෙවෙන වා මාරෙන වා බහමුකා වා කොනාවි වා ලොකසමිනායි ධම්මවකකා.

සඳ්ධිපුළියං ධමෙවා, හං ධමවං පවගෙනහීත් ධමවවකකා, විරිසිපුළියං ඩමෙවා, හං ධමවං පවගෙනහීන් ධමාවතකාං, සනිපුළියං ධමෙවා, හං ධමාං පවගෙනහීත් ධමාවතකා , සමාබිපුළියං ධමාවා, හං ධමාං පවගොනහීති ධමාවකකාං, පණුස්දිප්දියං ධමාා, හං ධමාං පවගෙනහීති ධමාවතකාං.

¹ ගරුකාරොත්තෙන - සාහා සී. PTS

^{3.} අපපට්වනානියං - මජයං., කා PTS

'චකකුං උදපාදි' යනු කාමර අතියෙන, 'ඤාණං උදපාදි' යනු කමර අතියෙන, 'පකුඤ උදපාදි' යනු කාමර අතියෙන, 'මිජරා උදපාදි' යනු කමර අතියෙන, ආලෝකො උදපාදි' යනු කමර අතියෙන යන්: 'චකකුං උදපාදි' යනු දශීකාතීයෙන, 'කිදුණං උදපාදි' යනු දෙතානියෙන, 'පකුඤ උදපාදි' යනු පුජානභාතියෙන, 'මිජරා උදපාදි' යනු පුනිවෙබානියෙන, ආලෝකො උදපාදි' යනු අචහාසාතියෙන්.

වසායුස බම් යෑ, දශීනාවීය අති යැ. දෙනය බම් යෑ, දෙතාවීය අති යැ. පුදෙව බම් යෑ, පූජානතානීය අති යැ. විදුව බම් යෑ, පුත් වෙබාවීය අති යැ ආලොකය බම් යෑ, අවහාසාවීය අති යැ. මේ පඤාබාමීයෝ පඤා අතියෝ දෑඛය වසාන කොට ඇත්තානු යැ සතයය වසාන කොට ඇත්තානු යැ සතයය අාලමබන කොට ඇත්තානු යැ සතය විෂය කොට ඇත්තානු යැ මායීසතයයෙන් සභායේකයෙන, මායී-සතයට අයත් වුවානු යෑ, දෑඛසතයයෙනි උපන්නානු යෑ, සතයයෙන් සිටියානු යැ සතයෙනි පිහිටියානු යි.

'ඩමාම්චකාකාං' අනු කවර අරුහෙකින් ධමාචකක නම් වී ද, යන්, පු ක්වෙබ බමීය ද පවත්වයි. (කෙලෙස්යතුරත් නැසීමට වැටෙන බැවින් පහරණවනයක් වැනි නු'යි) චනුය ද. පවත්වා නු'යි 'බමාවකක' නම්: (පුත්වෙඩ්ධම්වකුය යි.) චකුය ද පවත්වයි. දේශනාධමීය ද පවත්වා නු'යි 'ධමාවකාක හමි (දෙශනා ධම්වනුය යි) (යථාසාව හා ව හෙයින්) ධම්යෙන් පවත්වා නු' යි 'බාමාවකාක යෑ, (චෛනෙස සනතානයෙහි) බම්වයකා~ පිණිස පවත්වා නු'හි 'බමාවකක`යැ, බම්යෙහි (විෂයිහාවයෙන් සිටිසේ පවත්වා නු'යි 'බම්මචකක හැ, බම්යෙහි (අවලහාවගෙන්) පිහිටියේ පවත්වා නු'යි 'බම්මචකක යැ, බම්යෙහි පිහිටුවමින් පවත්වැනු'යි 'බම්මචකක' යැ, බම්යෙහි වශී (ඊශුවර) භාවයට පැමිණියේ පවත්වා නු'යි ,ධමාවකක' යැ, බම්යෙහි වශිහාවයට පමුණුවමීන් පවත්වා නාශි 'බම්මවකක' යැ බමයෙහි කෙළවරට පැමණියේ පවත්වා නු'යි 'බමාවකක යැ, බම්යෙහි සොලවරට පමුණුවමින් පවත්වා නු'යි 'ඛමාචකක යැ, ඛම්යෙහි විශාරද බවට පැමණිගේ පවත්වා නුවි 'බමාවකක හැ, බම්යෙහි විශාරද බවට පමුණුවමින් පවත්වෘ නු'යි 'බමාවකක ගෑ; බමීයට සතකාර කෙරෙමින් පවත්වා නු'යි 'ධමාවකක' යෑ, බමායට ගුරු කෙරෙමන් පවත්වා නු'යි 'බමවචකක' ඇ, බ්මීයට බුහුමත් කෙරෙමින් පවත්වා නු'යි 'බමවචකක' යැ, බමීය පුදුමන් පවත්වා නු'යි 'බමාචකක' යෑ, බමීය අපඩායන කෙරෙඳින් පවත්වානු'යි 'බමාමකකා' ගැ බමය බවජයක් සෙයින් පෙරටු කොට ඇතිගේ පවත්වා නු'හි 'බමාවකක' හැ බමීග කොහෙලි කොට ඇතිගේ පවත්වා නු'යි 'මෙවකක' යැ, බමීය අධිපත් කොට ඇති වැ පවත්වා නු'යි 'බමාවකකා' යෑ, තවද ඒ බම්වකුය (අනාලබාධික) මහණකු විසින් හෝ බමුණ කු විසින් හෝ දෙවියකු විසින් හෝ මරකු විසින් හෝ බඹකු විසින් හෝ ලොව කිසිවක්හු විසින් හෝ හො පැවැත්වීය හැකි නු'යි 'බම්මවකක'යි.

ශුරුඛා සුදියය බම් යෑ, ඒ බමීය පවන්වා නු'යි 'බමාවනාකා' නම, වියෝදීක්ෂියය බම් යෑ; ඒ බමීය පවන්වා නු'යි 'බමාවකාකා' නම, සමාධීස්දීයය බම් යෑ, ඒ බමීය පවන්වා නු'යි 'බමාවකාකා' නම, සමාධීස්දීයය බම් යෑ, ඒ බමීය පවන්වා නු'යි 'බමාවකාකා' නම, පුලඥප්දීයය බම් යෑ, ඒ බමීය පවන්වා නු'යි 'බමාවකාකා' නම්.

ප ටි සම්ම දුම් නොො- යුග භ දඬ වගග - ඩ ණීම ව කාක කථා

සඳඩාබලං ධ වෙමා, හං ධමමං පවනෙනනීති ධමාවකාකං, විරියබලං ධමමා තං ධමමං පවනෙනනීති ධමාවකාකං, සතිබලං ධ මෙමා, තං ධමාං පවනෙනනීති ධමාවකාකං, සමාබිබලං ධ මොා, හං ධමාං පවනෙනනීතී ධමාවකාකං, පළාඤබලං ධමමා, හං ධමාං පවනෙනනීති ධමාවකාකං.

සතිසබෝජකිඩො බවේවා, තං ඛම්මං පව්තෙතනීති බම්මවකකං, බම්මවිත සමෝජකිඩො බම්මා, තං ඛම්මං පව්තෙතනීති බම්මවකකං, විරියසමෝාජකිඩො බම්මා, තං ඛම්මං පව්තෙතනීති බම්මවකකං, පීති-සමෝාජකිඩො බම්මා, තං ඛම්මං පව්තෙතනීති බම්මවකකං, පීති-සමෝාජකිඩො බම්මා, තං ඛම්මං පව්තෙතනීති බම්මවකකං, සමාබි-සමෝාජකිඩො බම්මා, තං ඛම්මං පව්තෙතනීති බම්මවකකං, උපෙකානසමෝග කිඩො බම්මා, තං බම්මං පව්තෙතනීති බම්මවකකං,

සම්මාදිවසී ධමෙමා, හා ධමමං පවතෙතනීනි ධමමවකකාං, සමමා-සම්කපො ධමේමා, හා ධමමං පවතෙතනීනි ධමමවකකාං, සමමාවාවා ධමමා, හං ධමමං පවතෙතනීනි ධමමවකකාං, සමමාසාමම නෙනා ධමමං තං ධමමං පවතෙතනීනි ධමමවකකාං,සමමා අප් වෝ ධමෙමා, හා ධමමං පවතෙතනීනි ධමමවකකාං සමමාවායාමෝ ධමමමා, හං ධමමං පවතෙතනීනි ධමමවකකාං, සමමාසනී ධමමවා, හං ධමමං පවතෙතනීනි ධමමවකකාං, සමමාසමාධි ධමමවා, හං ධමමං පවතෙතනීනි ධමමවකකාං,

ආධිපතෙශා ටෙඪන ඉතියං ධිමේවා, හං ධිමවං පවනෙතතීති ධිමව-චකකං, අකම්පියටෙයන බලං බ්මේමා, තං බ්මමං පවිතෙනතීති බිම්මචකකං. නීයාහානටෙඨාන. බොජඣබේහා ධිමෙවා, තං ධිමවං පවතෙතනීකි ධිමව චකකං, හෙනුටෙඨන මගොො බමෙමා, තං බම්මං පවනෙතනීනි බම්මවකකං, උපට්ඨාන ටෙස්න සකිපටසානා ඛමේමා, තං ඛමමං පවතෙතතීකි ඛම්ම වකක , පදහන ටෙයන සමා පොඩානා බ්මො, හං බමා පවතෙතතීති බමාවකකං, ඉජඣන ටෙඨන ඉදාඩිපාදු බුමෙො, තං බමාං පවතෙතතීනි බමාවකකං, තථටෙයන සච්චා බමෙමා, තං බම්මං පවතෙතතීනි බම්මචකකාං, අම්කෙඛ-පටෙයන සමයෝ ධමෙමා තං ධිමමා පවතෙතනීතී ධිමමචකකං, අනු-පසසුනටෝහන විපසානා බමේවා, සාං ඛම්මා, පවතෙතන්හි ඛම්මඩකකා, එකරසටෝහ සම්එවිපසාහා ධම්මා, තං ධිමාං පවතෙතතීනි ධිමා චකකං, අභභිවතනනටෙයන යුගනදඩං බමේමා, තං බමමං පවතෙතතීනි බම්මවකකං, සංවරටෙඪන සීලවිසුදුධි බමේමා, තා බම්මං පවතෙනතීනී බම්මචකකාං, අවිකොධපටෙඪන චිතතවිසුදුඩ් බමේමා කං බම්මං පවිතෙනතීකි බමාවකකාං, දසසනවෙඨන දිටසිවිසුදාබි බමොං, තං බමාං පව්නෙතතීස් බම්මවකකං, සමුවේජදවෙයන බගෙ ඤැණං බමේමා, තං බම්මං පවතෙතතීනි බමාවතකාං, පටිපපසසදඛටේ අනුපපාදෙ සඳුණං බමො, තං ඩමාං පවනෙතතිති ඛම්මචකකං, ජනෙ මූලවෙඪන ධමෙමා, තං ඛමමං පවනෙතතීති

පටිසමහිදුමාගීය - යුගනදඩවගී - දම්සක්කථා

ශුදධාබලය ධමී යෑ, ඒ ධමීය පවත්වා නු'යි 'ධම්ම වකාක' නම, වියයි-බලය ධමී යෑ, ඒ ධමීය පවත්වා නු'යි 'ධම්ම වකාක' නම, සමෘතිබලය ධමී යෑ, ඒ ධමීය පවත්වා නු'යි 'ධම්ම වකාක' නම, සමාබිබලය ධමී යෑ, ඒ ධමීය පවත්වා නු'යි 'ධම්ම වකාක' නම, පුදුබෙලය ධමී යෑ, ඒ ධමීය පවත්වා නූ'යි 'ධම්ම වකාක' නමි.

සමෘත්ස මොඛාධාතිකය බම යෑ, ඒ බමය පවත්වා නු'යි 'බමාවනකා' නම, බම්විචයස මොඛාතිකය බම යෑ, ඒ බමය පවත්වා නු'යි 'බමාවනකා' නම, විශ්‍යීස මොඛාධාතිකය බම යෑ, ඒ බමය පවත්වා නු'යි 'බමාවනකා' නම, පුශුබ්ධිස මොඛාධාතිකය බම යෑ, ඒ බමය පවත්වා නු'යි 'බමාවනකා' නම, පුශුබ්ධිස මොඛාධාතිකය බම යෑ, ඒ බමය පවත්වා නු'යි 'බමාවනකා' නම, සමාධිස මොඛාධාතිකය බම යෑ, ඒ බමය පවත්වා නු'යි 'බමාවනකා' නම, එපෙනානා සමොඛා තිය බම යෑ, ඒ බමය පවත්වා නු'යි 'බමාවනකා' නම, එපෙනානා සමෝඛා බාහිතය බම යෑ, ඒ බමය පවත්වා නු'යි 'බමාවනකා' නම, එපෙනා සමෝධානිකය බම යෑ, ඒ බමය පවත්වා නු'යි 'බමාවනකා' නම.

සමාන්ද වේශ ධාමී යෑ, ඒ ධාමීන පවත්වා නු'යි 'ධාමාවකාක' හාම, සමාන්ද වේශ ධාමී යෑ, ඒ ධාමීන පවත්වා නු'යි 'ධාමාවකාක' හාම, සමාන්වෙඩනග ධාමී යෑ, ඒ ධාමීන පවත්වා නු'යි 'ධාමාවකාක' හාම, සමායක්-කාෂීානතන ධාමී යෑ, ඒ ධාමීන පවත්වා නු'යි 'ධාමාවකාක' හාම, සමායාජීවන ධාමී යෑ, ඒ ධාමීන පවත්වා නු'යි 'ධාමාවකාක' හාම, සමායාමය ධාමී යෑ, ඒ ධාමීන පවත්වා නු'යි 'ධාමාවකාක' හාම, සමායක්සාමාන්ත ධාමී යෑ, ඒ ධාමීය පවත්වා නු'යි 'ධාමාවකාක' හාම, සමායක්සාමානිය ධාමී යෑ, ඒ ධාමීය පවත්වා නු'යි 'ධාමාවකාක' හාම, සමායක්සාමානිය ධාමී යෑ, ඒ ධාමීය

අධිපතිහාවාතීගෙන් ඉණුගය බම් යැ, ඒ බම්ය පවත්වා නු'යි 'බම්වනකා' නම, අසාමපාංණි යෙන් බලය බම් යැ, ඒ බම්ය පවත්වා නු' යි 'බම්වනකා' භම, නිශ්ෂාණානීයෙන් බොබාඕගය බම් යැ, ඒ බමය පවත්වා නු'යි 'බමාවනක' නම, හේතානීයෙන් මාගීය බමී යැ, ඒ බමීය පවත්වා නු' යි 'බම්වවකකා' නම, විටහන අතියෙත් සතිපටහානයෝ බමී යෑ, ඒ බමීය පවත්වා නු' යි 'බම්මවකක' නම, පුදුනනාළුගෙන් සමාක්පුඛානයෝ බම ගැ, ඒ බමය පවත්වා නු' සි 'බමාවිකක' නම, සමෘදඩ වන අතියෙන් ශෘදඩිපාදයෝ බම් ගෑ, ඒ බම්ය පවත්වා නු' යි 'බමාවකකා' නම, ශථාසව-භාවාණියෙත් සතායෝ බමී යෑ, ඒ බමය පවත්වා නු' යි 'බමාවකක' නම, අවිසෙෂපාණියෙන් ශුම්ථය බම් යැ, ඒ බම්ය පවත්වා නු'යි 'බමාවක්ක' නම, අනුදශීනාළුයෙත් විදශීනාව බම යැ, ඒ බමය පවත්වා නූ'යි 'බමාවකක' නම්, ඔවුනොවූන් නො ඉක්ම පවත්වා අතියෙන් යුගහදධය බම ගැ, ඒ බමය පවත්වා නු' යි 'බවවවකක' නම, සංවරාණියෙන් ශීල-විශුද්ධිය බම් යැ, ඒ බම්ය පවත්වා නු'යි 'බමාවකකා' නම, අවිකොපොණි-ගෙන් චිතනවිශුද්ධිය ධමී හැ, ඒ ධමීග පවත්වා නු'යි 'ධිමෙවකක' නම, දශීභාණියෙන් දුෂටිවිශුදඩිය බමී ය, ඒ බමීය පවන්වා නු' යි 'බමාවකක' නම, මුකතය හියෙන් විමොසාසය බම් යැ, ඒ බමය පවත්වා නු' යි 'බමම-වකක' හම, පුතිවෙබාළුයෙක් විදුව බිමී යැ, ඒ බමීය පවත්වා නු'යි 'බමාවකාක' නම්, පරිනසා ගානීයෙන් විමුකතිය බම් යැ, ඒ බම්ය පවත්වා නු'යි 'ධවවචකක' නම, සමූවෙඡදන්ගයත් කෘයඥානය ධලීයැ. ඒ ධමීය පවත්වා නු'යි 'බුමාවකක' නම, පුතිපුශුබබාණියෙන් අනුතසෘද-ඥනය බම් යැ, ඒ බම්ය පවත්වා නු'යි 'බමාවකක' නම්, ජනුය මූලාළුයෙන් බළී යැ, ඒ බළීය පවත්වා නු' යි 'බමාවතකා' නම, මනසිකාරය ඛාමවෙකකාං, මනසිකාරො සමූටා හාවෙසන ඛවෙවා, තං ඛාම පවතතාං තීති ධවවෙකකාං, එසොසා සමොඛානටෙසන ඛවෙවා, තං ඛාමාං පවතෙතතීති ඛාමාවකකාං, වෙදනා සමොසරණ වෙසන ඛමොං, තං ඛාමාං පවතෙතතීති ඛාමාවකකාං, සමාධි පමූඛටෙසන ඛමෙවා, තං ඛාමාං පවතෙතතීති ඛාමාවකකාං, සමාධි පමූඛටෙසන ඛමෙවා, තං ඛාමාං පවතෙතතීති ඛාමාවකකාං, සණක තදුනතරටොන ඛාමාා, තං ඛාමාං පවතෙතතීති ඛාමාවකකාං, පණක තදුනතරටොන ඛාමොා, තං ඛාමාං පවතෙතතීති ඛාමාවකකාං, දමුනති භාරධෝන ඛාමොා, තං ඛාමාං පවතෙතතීති ඛාමාවකකාං, අමතොහබං තීබබානං පරියොසානටෙසන ඛාමොං, තං ඛාමාං

තං බො පනිදං දුකඛං අරියස්චාං පරිඤඤය'නත් –පෙ- පරිඤඤ ත'නති පුබෙබ අනතුඤුතෙසු බමේමසු චකබුං උදපාදී - පෙ- ආලොකො උදපාදි.

'චකබුං උදපාදී'ති කෙනටෙඨන - පෙ- 'ආලොකො උදපාදී'ති කෙනටෙඨන චකබුං උදපාදී'ති දසානටෙඨන - පෙ- ආලොකො උදපාදී'ති ඔහාසටෙඨන.

වකකුං බමෙවා, දසසනටෝා අනේා ~ පෙ~ ආලොකො බමෙවා, ඔහා-සටෝා අනේ, ඉමෙ පණුව බවවා පණුව අන්ා දුකකවන්දුකා සච්චවන්දුකා සච්චාරම්වුණා සච්චනොවරා සච්චසභානිතා සච්චපරියාපනතා සචේච සමූදුනතා සචේච සිතා සචේච පතිටයිතා.

බම්ම වනනා තත් කෙනටෙයන බවම වනකාං: බවමණව පවතෙතති වනකාඤවාත් බවම වනකා, වතකාණව පවතෙතත් බම්මණාවානි බවම වනකාං, බමෙම න පවතෙතනීති බවම වනකාං, බවම චරියාය පවතෙතනීන් බවම වනකාං, බමෙම සීතෝ පවතෙතනීති බවම වනකාං, බමමේ පතිටසීතෝ පවතෙතනීති බවම වතකාං – පෙ – අමතෝග බංතිබොහාං පරියෝසාන ටෙයන බවෙමා, තං බමාං පවතෙතනීති බවම වනකාං.

'ඉදං දුකාබසමුදගො අරගසවච'නති පුබෙබ අනනුඥානෙසු බමෙමස චකබුං උදපාදි – පෙ - ආලෝකො උදපාදි – පෙ - තං බොපනිදං දුකාඛසමුදගො අරියසච්චං 'පහාතබබ'නති – පෙ - 'පහින'නති පුබෙබ අනනුඥාතෙසු බමෙමසු චකබුං උදපාදි – පෙ - ආලෝකො උදපාදි

'චකබුං උදපාදී'ති කෙනටොතන –පෙ- 'ආලොකො උදපාදී'ති කෙනටොත: 'චකබුං උදපාදී'ති දසානටොත –පෙ- 'ආලොකො උදපාදී'ති ඔහාසටොත.

චකඛුං බමෙමා, දසසනටෙයා අනේා -පෙ- ආලොකො බමේමා, ඔහා-සටෝා අනේා, ඉමෙ පණුව බම්මා, පණුව අන්ා සමුදගවනිකා සවව-වන්නා -පෙ- න්රොබවන්නා සවවනන්නා -පෙ- ඔගාවන්නා සවව-වන්නා සවවාරමාණා සවවගොවරා සවවත්බන්නා සවවපරිගාපනතා සවෙව සමුදුගතා සවෙව සිතා සවෙව පතිවසීතා.

පටිසමහිදුමාගීය-යුගනදඬවගී-දම්සක්කථා

සමූත් නොසීකෙන් බමී යෑ, ඒ බමීය පවත්වා නු'යි 'බමාවකානා' නම, සපශීය සමඵඛානාසීකෙන් බමී යෑ, ඒ බමීය පවත්වා නු'යි 'බමාවකාක' නම, වෙදනාව සමවසරණාසීකෙන් බමී යෑ, ඒ බමීය පවත්වා නු'යි 'බමාවකාක' නම, සමාහිය පුමුඛාසීකෙන් බමී යෑ, ඒ බමීය පවත්වා නු'යි 'බමාවකාක' නම, සමාහිය අඩපතිහාවාසීකෙන් බමී යෑ, ඒ බමීය පවත්වා නු'යි 'බමාවකාක' නම, සමාභිය අඩපතිහාවාසීකෙන් බමී යෑ, ඒ බමීය පවත්වා නු'යි 'බමාවකාක' නම, පුදෙව තදුතානරාසීකෙන් බමී යෑ, ඒ බමීය පවත්වා නු'යි 'බමාවකාක' නම, පුදෙව තදුතානරාසීකෙන් බමී යෑ, ඒ බමීය පවත්වා නු'යි 'බමාවකාක' නම, පිමුකානිය සාරාසීකෙන් බමී යෑ, ඒ බමීය පවත්වා නු'යි 'බමාවකාක' නම, අමතාහබ සැබාහත නිමීාණය පයකීවසානාසී– යෙන් බමී යෑ, ඒ බමීය පවත්වා නු'යි 'බලාවකාක' නම.

තවද ඒ මේ දුඃඛ නම් වූ අාගයිසතාය 'පිරිසිඳ දතයුතු ගෑ' ගි ... 'පිරිසිඳ දත්නාලද' ගි පෙර නො ඇසුවරු දහමිහි විසුසුස පහල විය ... ආලෝකය පහල වී.

'චකබුං උදපාදි' යනු කවර අතීයෙන ... 'ආලෝකො උදපාදි' යනු කවර අතීයෙන යත්: 'චකබුං උදපාදි' යනු දශීතාතීයෙන ... 'ආලෝකො උදපාදි' යනු අවහාසානීයෙනි.

වසයුස බම් යැ, දශීභාජීවය අති යැ ... අලෝකය බම් යැ අවහාසාතීය අති යි. මේ පකුවධාමීයෝ පකුවඅතීයෝ දුංඛය වස්තු කොට ඇත්තානු යැ, සතාය වස්තු කොට ඇත්තානු යැ, සතාය ආලබාන කොට ඇත්තානු යැ, සතාය ගොවර කොට ඇත්තානු යැ, මාහීසතායයෙන් සඞ්හානීත යැ, මාහීසතායට අයත් වූවානු යැ, දුංඛනතායෙනි උපත්භානු යැ, සතායයෙනි සිටියානු යැ, සතායෙනි පිනිටියානු යි.

බම්මවකාකාං යනු තවර අභියෙන් 'බම්වඩකක' නම් වී ද යන්: පුතිවෙබ බමීය ද පවත්වයි වනුය ද පවත්වා නු' යි 'බම්වඩකක' යැ. (පුතිවෙඩබණී වනුය යි.) වනුය ද පවත්වයි දෙශනාඛමීය ද පවත්වා නු' යි 'බම්වෙඩකක'යැ (දෙශනාඛණීඩකය යි), බමීයෙන් පවත්වා නු' යි 'බම්වඩකක' යැ. බමීවයකි පණ්ෂ පවත්වා නු' යි 'බම්වඩකක යැ, බමීයෙනි සිටියේ පවත්වා නු' යි 'බම්වෙඩකක' යැ, බමීයෙනි පිනිටියේ පවත්වා නු'යි 'බම්වඩකක යැ… අමතෝ-ගඛ සභානාන නිච්චණය පයකිවසානාණීයෙන් බමී යැ, ඒ බමීය පවත්වා නු' සි 'බම්වඩකක' යි.

්මේ දුෘඛසමූදය නම් වූ අගේයීසනා සැ'යි පෙර නො ඇසුවිරු දහමිහි වසායුස පහල විය ... ආලෝකය පහල විය .. තවද ඒ මේ දුෘඛ නම් වූ ආගයීකතාය 'පුහාතවා යෑ' යි ... 'පුනිණ සෑ' යි පෙර නො ඇසුවිරු දහමිහි වසායුස පහල විය ... ආලෝකය පහල වී.

'චකබුං උදපාදි' යනු කවර අතියෙන … 'ආලෝකො උදපාදි' යනු කවර අතියෙන යන්: 'චකබුං උදපාදි' යනු දශීනාතියෙන … 'ආලොකො උදපාදි' යනු අවහාසාතියෙනි.

වසසුස බම් යැ, දශීනාතීය අතී යැ ... ආලෝකය බම් යැ, අවහාසා-තීය අති යි. මේ පඤාවධම්යෝ පඤවඅතීයෝ සමූදය වසතා කොට ඇත්තාහු යැ සතයය වසතා කොට ඇත්තාහු යැ නිරොඛය වසතා කොට ඇත්තාහු යැ සතයය වසතා කොට ඇත්තාහු යැ ... මාගීය වසතා කොට ඇත්තාහු යැ සතයය වසතා කොට ඇත්තාහු යැ සතාය අංලමාන කොට ඇත්තාහු යැ සතයය වසය කොට ඇත්තාහු යැ මාගීසනායෙන් තිහාගීනයහ. (මැගී) සතයයට අයත් වූවාහු යැ (දුංඛ) සතායෙන් උපත්නාහු යැ සතයයෙනි සිටියාහු යැ සතායෙනි පිහිටියාහු යි.

පට්සමහිදුමගෙනා-යුගනදඩවගත-බමාවකකකථා

බම්මවකක හති කෙනුටොසන බවවවකකාං: බවවණව පවතෙතති වකකණවාති බවවෙතකාං, වතකණව පවතෙතති බවමණවාති බවවෙතකාං, බමෙවන පවතෙතතීති බවවෙතකාං, බවවෙට්යාය පවතෙතතීති බවවෙතකාං, බමෙව සීතො පවතෙතතීති බවවෙතකාං, බවෙව පතිටසී තොං පවතෙතතීතී බවවෙතකාං - පෙ- අමතොගබං නිබබාහං පරියොසානටොසන බවෙවා. තං බවවං පවතෙතතීති බවවෙතකාං.

අගං කායෙ කායානුපසානා'ත් මේ හිකබවේ පුබෙබ අනනුසසුනෙසු බමේමසු වකබුං උදපාදි - පෙ – ආලොකො උදපාදි, සා බො පනාගං කායෙ කායානුපසානා භාවෙතබබා'ත් මේ හිසාබවේ – පෙ - 'භාවිතා'ත් මේ හිකබවේ පුබෙබ අනනුසසුනෙසු බමේමසු වකබුං උදපාදි – පෙ ආලොකො උදපාදි.

'අයං වෙදනාසු - පෙ- `අයං චිතෙන - පෙ- 'අයං ඩමොසු ඩමානු-පසානා'තී මෙ තිකාවේ පුබෙබ අනනුසාතෙස ඩමොසු චකබුං උදපාදී -- පෙ- ආලෝකෝ උදපාදී, 'සා බෝ පනායං ඩමොසු ඩමානුපසානා කාවෙතබබා'තී මෙ තිකාවේ - පෙ- 'හාවිතා'ති මෙ තිකාවේ පුබෙබ අනනුසාසුතෙසු ඩමොසු චකබුං උදපාදී - පෙ- ආලෝකෝ උදපාදී.

'අයං කායෙ කායානුපසානා'ති පුබෙබ අනනුසායුතෙසු බමෙමසු චකබුං උදපාදි -පෙ- ආලොකො උදපාදි, 'සා බො පනායං කායෙ කායානු-පසානා කාවෙතබබා'ති -පෙ- 'භාවිතා'තී පුබෙබ අනනුසායුතෙසු බමේමසු චකබුං උදපාදි -පෙ- ආලොකො උදපාදී.

'වකබුං උදපාදී'ති කෙනුවෙහින -පෙ– අලොකො උදපාදී'ති කෙනුවෙහින: 'වකබුං උදපාදී'ති දසානවෙහින ~පෙ- 'ආලොකො උදපාදී'ති ඔහාසටෙහන.

වකබුං ඩමමා, දසසනවෙහා අනෙරා - පෙ- අංලොකො ඩමො, ඔහාසටෙහා අනෙරා, ඉමෙ පකුව ඩමා පකුව අනරා කායවන්නා සත්-පටහානවන්නා-පෙ- වෙදනාවන්නා සතිපටහානවන්නා-පෙ- විතනවන්නා සතිපටහානවන්නා - පෙ- ඩමමවන්නා සතිපටහානවන්නා සතිපටහානා රමාණා සතිපටහානගොවරා සතිපටහානස්බාතිතා සතිපටහානපරියා-පනතා සතිපටහානෙ සමූදශතා සතිපටහානෙ ඕතා සතිපටහානෙ පතිටසීතා.

බම්මවකාකයක් කෙනරෙසන බම්මවකකං: බම්මදාව පවතෙතති වනකඥවාති බම්මවකකං, වනකදාව පවතෙතති බම්මදාති බම්මවකකං, බමේමන පවතෙතතීනි බම්මවකකං, බම්මවරියාය පවතෙතතීනි බම්මවකකං, බමේම සීතො පවතෙතතීනි බම්මවකකාං, බමේම පනිටසීතො පවතෙතතීනි බම්මවකකං, - පෙ - අමතොහබං නිබ්බානං පරියෝතානරෝන බම්මා, තං බම්මං පවතෙතතීනි බම්මවකකාං.

බම්ම වසාකාං යනු කවර අරැභෙකින් 'ධමව වසාක' නම් වී ද යන්: පුනිවෙධාවීය ද පවත්වයි වසාය ද පවත්වා නු'යි 'ධමව වසාක' යැ, විකුය ද පවත්වයි දේශනාධා ඒය ද පවත්වා නු'යි 'ධමව වසාක' යැ, ධාමීයෙන් පවත්වා නු'යි 'ධමව වසාක' යෑ, ධාමීවයකීං පිණිස පවත්වානු'යි ධාමව වසාක' යැ, ධාමීයෙහි සිටියේ පවත්වා නු'යි 'ධාමව වසාක' යෑ, ධාමීයෙහි පිහිටීයේ පවත්වා නු' යි 'ධාමව වසාක' යෑ ... අමතොගධ සභාඛාභන නිටීංණය පාකීවසානා නීමයෙන් ධාමී යැ, ඒ ධාමීය පවත්වානු'යි 'ධාමව වසාක'යි.

මහණෙනි, මට 'මේ කාශානි කාශානිපසානා ශෑ' සි පෙර නො ඇසුවිරු දහමිහි චසාමුස පහල විශ ... ආලොකාශ පහල විශ. තවද මහණෙනි, මට 'ඒ මේ කාශෙහි කාශානුපසානාව හාවිතවා යෑ' හි ... 'භාවිත යෑ' ශි මහණෙනි, මට පෙර නො ඇසුවිරු දහමිහි චසාමුස පහල විශ ... ආලොකාශ පහල වී.

'මේ වෙදනාචන්හි ... මේ විතනයෙහි මේ ධමීයන්හි ධමීානුදයීනා යෑ'යි මහණෙනි, මට පෙර නො ඇසුවිරෑ දහමහි චිකාසුස පහල විය ... ආලොකාය පහල විය. 'තවද ඒ මේ ධමීයන්හි ධමීානුදයීනාව භාවිතවා යෑ' ශි මහණොනි, මට .. 'භාවිත යෑ' යි මහණොනි, මට පෙර නො ඇසුවිරෑ දහමිහි චකාසුස පහල විය ... ආලොකාය පහල වී.

'මේ කගෙහි කාගානුපසානා ගැ' යි පෙර නො ඇසුවිරු දහමිහි වසුසුස පහල විය ... ආලොකග පහල විය. 'තවද ඒ මේ කගෙහි කාගානුපසානාව වැඩිගයුතු යැ' යි ... වඩනලදැ' යි පෙර නො ඇසුවිරු දහමිහි වසුසුස පහල විය ... ආලොකග පහල වී.

'චකබුං උදපාදි' යනු කවර අරුතෙකින ... 'ආලොකො උදපාදි' යනු කවර අරුතෙකින යත්: 'චකබුං උදපාදි' යනු දශීනාළුයෙන ... 'ආලොකො උදපාදි' යනු අවහාසාළුයෙනි.

වසයුස බමී යෑ, දශීනාතීය අති යෑ ... ආලොකය බමී යෑ, අවහාසා-තීය අති යි. මේ පඤවධමීයෝ පඤවඅතියෝ කායවසනුක වූ සන්පට්ථා-නය වසනු කොට ඇත්තානු යෑ ... වෙනවසනුක වූ සන්පට්ථානය වසනු කොට ඇත්තානු යෑ ... විතතවසනුක වූ සන්පට්ථානය වසනු කොට ඇත්තානු යෑ ... බම්වසනුක වූ සන්පට්ථානය වසනු කොට ඇත්තානු යෑ, සන්පට්ථානය අරමුණු කොට ඇත්තානු යෑ, සනිපට්ථානය ගොදුරු කොට ඇත්තානු යෑ, සන්පට්ථානයෙන් සභිහෘතීතය හ, සන්පට්ථානයට අයත් වූවානු යෑ, සන්පට්ථානයෙනි උපන්නානු යෑ, සනිපට්ථානයෙනි සිටියානු යෑ, සනිපට්ථානයෙනි පිනිවියානු යි.

බමාමවකානාං යනු කවර අරැහනකින් 'ධාමාවකාකා' වේ ද යන්: පුති-වෙධාබමීය ද පවත්වයි වකුය ද පවත්වා නූ' යි 'ධාමාවකාකා' යෑ, වකුය ද පවත්වයි දෙශනාධාමීය ද පවත්වා නු' යි 'ධාමාවකාකා' යෑ, ධාමීයෙන් පවත්වා නූ' යි 'ධාමාවකාකා' යෑ, ධාමීසයති පින්ටියෝ යෑ, ධාමීයෙනි සිටියේ පවත්වා නූ' යි 'ධාමාවකාකා' යෑ, ධාමීයෙනි පින්ටියේ පවත්වා නූ' යි 'ධාමාවකාකා, යෑ ... අමනොහාධ සැබාහාත නීමීාණය පයකිව-සානාස්ථයෙන් ධාමී යෑ, ඒ ධාමීය පවත්වා නූ' යි 'ධාමාවකාකා' හී. පටිසමහිද,මගෙනා-හුගනදඛ්විගත-ඛම්මචකකකථා

'අශං ජ ඥ සමාබ්පධානසඣාරසමනතාගතො ඉදඩිපාදෙ,'තී මේ භිකඛවේ පුබෙබ අනනු සසුතෙසු ධමෙමසු චිකබුං උදපාදි. - පෙ- ආලොකො උදපාදි, සො බො පනාගං ජ ඥ සමාබ්පධානසඬබාරසමනතාගතො ඉදඩිපාදෙ, 'භාවෙත බෙබා'තී මෙ භිකඛවේ -පෙ- 'භාවිතො'තී මෙ භිකඛවේ පුබෙබ අනනු සසුතෙසු ධමෙමසු චකබුං උදපාදි -පෙ- ආලොකො උදපාදි.

'අයං විරියසමාහි ~පෙ- අයං විහතසමාහි -පෙ- 'අයං වීමංසාසමාහි-පධාභසඞ්බාරසමතතාගතො ඉදහිපාදෙ'ති මෙ හිකබවෙ පුබෙබ අනනුසයු-තෙසු ධමෙමස එකබුං උදපාදී -පෙ- ආලෝකො උදපාදී, සො බො, පනායං වීමංසාසමාහිපධානසඞ්ඛාරසමතතාගතො ඉදහිපාදෙ, 'භාවෙ-හබොං'ති මෙ නිකඛවෙ -පෙ- 'භාවතො'ති මෙ නිකඛවෙ පුබෙබ අත-නුසසුතෙසු ධමෙමසු එකබුං උදපාදී -පෙ- ආලෝකො උදපාදී.

'අගං ජඥසමාධිපධානතිඛාරයමනතාශතෝ ඉදධිපාදෙ'හි පුබෙබ අනනුසසුතෙසු ධමේමසු වනබුං උදපාදි - පෙ- අංලොකො උදපාදි සො බො පනායං ජඥසමාධිපධානසඞ්ඛාරසමනතාගතෝ ඉදඩිපාදෙ, 'භාවේ-තබෙබා'තී - පෙ- 'භාවිතෝ'ති පුබෙබ අනනුසසුතෙසු ධමේමසු වකබුං උදපාදි, ඤෑණං උදපාදි, පඤඤ උදපාදි, විජජා උදපාදි, අංලොකො උදපාදි.

'චකබුං උදපාදී'ති කෙන ටෙයන -පෙ- 'ආලොකො උදපාදී'ති කෙනටෙයන: 'චකබුං උදපාදී'ති දසානටෙයන -පෙ- 'ආලොකො උදපාදී'ති ඔහෘසටෙයන.

වකබුං බමේමා දසාහනටෝා අපෙළුං, - පෙ- ආලොකො බමේමා, ඔහාසටෝා අනේා, ඉමේ පණුව බම්මා පණුව අත්ා ඡනුවන්නා ඉද්ධි-පාදවන්නා ඉද්ධිපාදුරම්මණ ඉද්ධිපාදගොවරා ඉද්ධිපාදසභානිතා ඉද්ධිපාද පරිශාපනතා ඉද්ධිපාදෙ සමුදුගනො ඉද්ධිපාදෙ සීතා ඉද්ධීපාදෙ පතිටසිතා.

ඩම්වවනක් අත් කෙන වෙස්න බම්ම වනකාං: බම්මණව පවතෙන හි චක්කණුඩාහි බම්මචකකං, චක්කණුව පවනෙතහි බම්මණුඩාහි බම්මචකකං, බුමෙමන පවතෙතතීකි බම්මවකකං බම්මවරියාය පවතෙතතීකි බම්මවකක බමෙම සීතො පවතෙනතීති බම්මානකං, බමේම පතිටසිනො පවනෙතතීති බම්මවකකාං, බමේම පතිටරාපෙනෙතා පවතෙතනීහි බම්මවකකං, බමේම වසිපප තෙතා පවතෙතතීතී බවවචකකං ධුවෙම විසිං පාරෙෂනතා ධම්ම-චකකං, ධමේම පෘරමිපප නෙනා පවනෙතතීකි පවතෙතතීකි බාමාචකකාං, බාමේම පාරමංපාපෙනෙකා පවතෙතතීන් බාමමබාමාචකකා-පෙ-බවමං අපවායමානො පට්තෙනතීකී බවමවකකං, බවමදධජෝ පවතෙනතීහි බම්මචකකං, බම්මකෙතු පවතෙතතීනි බම්මචකකං බම්මාධිපතෙයෙයා පවතෙනත්ත් ධම්මචකකං, තං බො - පන ධම්මචකකං අපපතිවතතියං සමණෙන වා බුංගමණෙන වාදෙවෙන වා මාරෙන වා බුගමුහා වා කෙනපී වෘ ලොකගමිනහි බමාවකකං,

පටිසමහිදුමාගීග-යුගනදඬවගී-දම්සක්කථා

'මේ ඡනැය අධිපති කොට ඇති සමාධියෙන් හා පුඛන්වීයා සියෙන් සමනාශන වූ සෘද්ධිපාද යැ'යි මහණෙනි, මට පෙර නො ඇසුවිරු දහමිනි විසුස පහළ විය .. ආලෝකය පහළ විය. තවද ඒ මේ ඡනැය අධිපති කොට ඇති සමාධ්යෙන් හා පුඛන්වීයා සියෙන් සමණාගත වූ සෘද්ධීපාදය 'හාවිතවා යැ'යි මහණෙනි, මට ... 'භාවිත යැ'යි මහණෙනි, මට පෙර නො ඇතුවිරු දහමිනි චාකුස පහළ විය ... ආලෝකය පහල වී.

'මේ විශ්ෂීය අධිපති කොට ඇති සමංඛියයන් හා ... මේ විතතය අධිපති කොට ඇති සමෘඛියෙන් හා ... මේ විමංසාව අධිපති කොට ඇති සමාබි-යෙන් හා පුඩන්විශ්ෂීයෙන් සමණාගන වූ සෘද්ධිපාද යෑ' යි මහණෙනි, මට පෙර නො ඇසුවිරු දහමති වසාසුස පහළ විය ... අංලෝකය පහල විය. තවද ඒ මේ වීමංසාධිපති සමාඛියෙන් හා පුඩන්විය්දීගෙන් සමණාගන වූ සෘද්ධිපාදය 'භාවිතවා යෑ' යි මහණෙනි, මට ... 'භාවිත යෑ' යි මහණෙනි, මට පෙර නො ඇසුවරු දහමති වසාසුස පහල විය ... ආලෝකය පහල වී.

'මේ ජනැගිපත්නමාගියෙන් ා පුගන්වීයයිනෙත් සමනාශත වූ සෘදුහි-පාද යැ' යි පෙර නො ඇසූවිරූ දහමිහි චකුෂ පහල විය ... ආලොකය පහල විය. තවද ඒ මේ ඡනැගිපත්සමායියෙන් හා පුගන්වීයයියෙන් සමනාශත වූ සාදුඩිපාදය 'භාවිතවා යැ' යි 'භාවිත යැ' යි පෙර නො ඇසූවිරු දහමිහි චකුෂය පහල විය, ඥනය පහල විය, පුඤුව පහල විය, විදුව පහල විය, ආලෝකාන පහල වී.

'චකබුං උදපාදි' ගනු කවර අරුනෙකින ... 'ආලොකො උදපාදි' ගනු කවර අරුතෙකින ගත්: 'චකබුං උදපාදි' ගනු දශීනාණීයෙන ... 'අලොකො උදපාදි' ගනු අවනාසාණිගෙනි.

වකුෂ බම් යැ, දශීනා හීත අහි යැ ... ආලොකය බම් යැ, අවහාසා හීත අනී යි. මේ පණුව බම්යෝ මේ පණුව අනීයෝ ඡාඥවසතුක වූ සංද්ශීපාදය වසතු කොට ඇත්තාහු යැ, සෘද්ගීපාදය ආලබන කොට ඇත්තාහු යැ, සෘද්ගීපාදය විෂය කොට ඇත්තාහු යැ, සෘද්ගීපාදයෙන් සමහෘෂිතයහ. සෘද්ගී– පාදයට අයත් වූවාහු යැ, සෘද්ගීපාදයෙනි උපත්නාහු යැ, සෘද්ගීපාදයෙනි සිටියාහු යැ, සෘද්ගීපාදයෙනි පිහිටියාහූ යි.

ඩමමවකකාං යනු කවර අරුතෙකින් 'බමාවකක' නම් වීද යන්: පතිවෙබබමීය ද පවත්වයි වනුය ද පවත්වා නු' යි 'බමාවනකා' යෑ වනුය ද ບອກປອສ ເຊັດສາດອິດ ຊ ບອກປອກ ສາ ສິ (ລອອອສສາ ທາ, ລອຍແຫ່ පවත්වා නු' යි 'ධමාවකකා' යෑ, ධම්වයකා පිණිස පවත්වා නු' යි' ධමා-වකක'ගැ, බමීගෙහි සිටියේ පවත්වා නු' යි 'බමාවකක' යැ, බමීයෙහි පිහිටියේ පවත්වා නු' සි 'බමාවකක' යැ, බම්යෙහි පිහිටුවමින් පවත්වා නු' සි 'බමාවනාක' යැ, බම්යෙහි වශීහාවයට පැමණියේ පවත්වා නු' හි 'බමා-වකක'යැ, බම්යෙහි වයිහාවයට පමුණුවමින් පවත්වා නු'යි 'බමාවතකක'යැ, බම්යෙහි කෙලවරට පැමිණියේ පවත්වා නු' යි බමාවකකා' සැ, බම්යෙහි කෙළවරට පමුණුවමත් පවත්වා නු' යි 'බම්මවකක' යැ … බමය අපවායන කොරෙමන් පවත්වා නු' යි 'බම්මවකක' යැ. බම්ය බවජයක් සෙසින් පෙරටු කොට ඇතිගේ පවත්වා නු'හි 'ධම්වනකා' යැ, ධණීය කෙනෙලි කොට් ඇතියේ පවත්වා නු' යි 'බමාවකක' යැ, බමීය අධිපති කොට ඇතියේ පවත්වා නු' යි 'බම්මචකක' යි. භවද ඒ බම්චකය මහණකු විසින් හෝ බමුණකා විසින් හෝ දෙවියකු විසින් හෝ මරකු විසින් හෝ බඹකු විසින් ගෝ ලොවැ කියිවක්හූ විසින් හෝ නො පැවැත්විය හැකි හු'යි 'බමාවනක' යි.

පටිසමහිදුමගෙනා ශූතනදඩවගත-ලොකුතතරකථා

සදබිපුලියං ධුවෙමා, තං ධවමං පවතෙතතීනී ධිමාවකකාං - පෙ-අමතොගඩං නිබබානං පරියොසාභාවෙඪන ඩුවෙමා, තං ධිමාං පවතෙතතීනී ධමාවකකාං.

'අයං ම්රියසමාබිපධානසභාරසමානනතො ඉදාිපාදෙ'ති පුබෙබ අනනුසසුතසු බමේමස චකබුං උදපාදි -පෙ- ආලොකො උදපාදි -පෙ-සො බො පනායං විරියසමාබිපධානසඬාරසමනතාගතො ඉදාිපාදෙ 'භාවෙතබෙබා'ති -පෙ- 'භාවිතො'ති පුබෙබ අනනුසසුතෙසු ධමෙමසු චකබුං උදපාදි -පෙ- ආලොකො උදපාදි.

'චකබුං උදපාදී'ති කෙතටෙඨන ~පෙ– 'ආලොකො උදපාදී'ති කෙනටෙඪන, 'චකබුං උදපාදී'ති දසානටෙඪන –පෙ- 'ආලොකො උදපාදී'ති ඔහාසටෙඪන.

වකබුං ධමේමා, දසසනවෙහා අපෙළු ~පෙ– ආලොකො ඩමේමා, ඔහාසටෝා අපෙළු. ඉමේ පකුව ධමමා, පකුව අපුරා විරියවපථිකා ඉදාීපාද වෘථුකා –පෙ– විතනවපථිකා –පෙ– වීමංසාවපථිකා ඉදාධිපාදවපථිකා ඉදාධි-පාද රම්මණා ඉදාධිපාදගොවරා ඉදාධිපාදසකිහතිතා ඉදාධිපාදෙ සීතා ඉදාධි– පාදෙ පතිටහිතා.

බමමවකානා හනි කෙහරෝහ බමවවනකාං: බවම සැව පවනෙතත් වනාකණුවාත් බම්වවනකාං. එකාක සැව පවතෙතත් බමම සැවාත් බම්වේනකාං බමේම න පවනෙතනීත් බම්වෙනකාං; බම්මෙවිරියාග පවනෙතතීත් බම්වෙනකාං, බම්මෙ සීනෝ පවනෙතනීත් බම්වෙනකාං, බම්මෙ පත්වසිනෝ පවනෙතතීත් බම්වෙතකාං -පෙ- අමතෝහබං නීබ්බානං පරිගොසාභටෝහ බම්මො, තං බම්මං පවනෙතතීත් බම්මවකකානති.

ධමම්විතත කීථා සමනතා

2. 8

ලොකුතතර කථා

කාතමෙ ඩමා ලොකුතතරා: චනතාරෙය සතිපටයානා, චනතාරෙ සම්මපපඩානා, චනතාරො ඉදඩිපාද, පඤ්චිණියාති, පඤ්චබලාති, සනත බොජැබඩයා, අරියො අටස්ඩයිකො මගෙහා, චනතාරො අරියමගතා, චනතාර ච සාමඤඤඵලාති, තිබබානඤුව. ඉමෙ ඩමා ලොකුතතරා.

'ලොකුතතරා'ති කෙනටෙහන ලොකුතතරා: ලොකං තරනතීති ලොකුතතරා, ලොකා උතතරනතීති ලොකුතතරා, ලොකතො උතතරනතීති ලොකුතතරා, ලොකමහා උතතරනතීති ලොකුතතරා, ලොකං අතිකක-මනතීති ලොකුතතරා, ලොකං සමනිකකමනතීති ලොකුතතරා, ලොකෙන අතිරෙකාති ලොකුතතරා, ලොකනතං තරනතීති ලොකුතතරා.

පටිසමහිදුමාගීය-සූහනදඩවග්-ලොකොතතරකථා

ශුදෙධාපුදියය බමී යෑ, ඒ බුමීය පවත්වා නු'හී බම්මචකාක යෑ ... අමතොගබ සඬාහත නිවාණය පයා ීවසාභානීයෙන් බමී යෑ, ඒ බමීය පවත්වා නූ'හි 'බම්මඩකක'හි.

'මේ විගැබ්බයිපතිසමාබියෙන් හා පුඩන්විගා සියෙන් සමණාගත වූ සෘද්ධි-පාද ගැ'හි පෙර නො ඇසුවරු දහමහි විකෘහ පහල විය ... ආලොකය පහල විය ... නවද ඒ මේ වියා බාධිපතිසමාබියෙන් හා පුඩන්වියා සියෙන් සමණාගත වූ සෘද්ධිපාදය 'හාවිතවා යැ'හි ... 'හාවිත යැ'හි පෙර නො ඇසුවරු දහමහි වකසුස පහල විය ... ආලෝකය පහල වී.

'චකබුං උදපාදි' ගනු කවර අරුතෙකින ... 'ආලෝකො උදපාදි' ගනු කවර අරුතෙකින ගත්: 'චකබුං උදපාදි' ගනු දශීනාණීගෙන, ... 'ආලොකො උදපාදි' ගනු අවහාතාණීගෙනි.

වසුසුස බම් යැ, දශීතාසීය අතී යැ ... ආලෝකය බම් යැ, අවහාසං-නීය අතී යි මේ පසුවධම්යෝ පසුවඅතීයෝ ව්යාදීවසතුක වූ සෘද්ධිපාදය වසතු කොට ඇත්තාහු යැ ... චීතනවසතුහ වූ සෘද්ධිපාදය වසතු කොට ඇත්තාහු යැ ... චීමාසාවසතුහ වූ සෘද්ධිපාදය වසතු කොට ඇත්තාහු යැ, සෘද්ධිපාදය ආලමාන කොට ඇත්තාහු යැ, සෘද්ධිපාදය විෂය කොට ඇත්තාහු යැ, සෘද්ධිපාදයෙන් සමහෘහිතයහ. සෘද්ධිපාදයට අයත් වූවාහු යැ, සෘද්ධිපාද යෙහි උපත්නාහු යැ, සෘද්ධිපාද හෙහි සිටියාහු යැ, සෘද්ධිපාද යෙහි පිහිටියාහු යි.

බමාමවනානාං යනු කවර අරැභනකින් 'ධමාවවනාක' නම් වීද යන්: පුතිවේධධාෂීය ද පවන්වයි වකුය ද පවන්වා නූ'යි 'ධමාවකාක' යැ, වකුය ද පවන්වයි දේශනාධාෂීය ද පවන්වා නූ'යි 'ධමාවකාක' යැ, ධාෂීයෙන් පවන්වා නූ'යි 'ධමාවකාක' යැ, ධාෂීවයතා පිණ්ස පවන්වා නූ'යි 'ධමාවකාක' යැ, ධාෂීයෙහි සිටියේ පවන්වා නූ'යි 'ධමාවකාක' යැ, ධාෂීයෙහි පිහිටියේ පවන්වා නූ'යි 'ධමාවකාක' යැ ... අමතොගඩ සැඩායාන නිෂීයණය පයැවතානා නී යො මේ යැ, ඒ ධාෂීය පවන්වා නූ'යි 'ධාමාවකාක' යි.

බම්වනු කථං නිම්.

2. 8

ලොකොතතර කථා

ලෝකෝතතරබම් කවරහ යන්: සහර සතිපටහානයෝ යෑ සතර සමාක්පුධානයෝ යෑ සතර සෘදධිපාදයෝ යෑ පකෙළා සියුගෙෝ යෑ පකුව-බලයෝ යෑ සපතබොබාහාගෝ යෑ අයතීාෂටාහයකාමාගී යෑ සතර ආයතිමාහීයෝ යෑ සහර ශුාමණාවලයෝ යෑ තිළුණෙ යෑ යන මොහු ලෝකෝතතරධම්යෝ යි.

'ලොකුතතරා' යනු කවර අරුතෙකින් ලොකොතතර නම් වූහ යත්: ලෝකය තරණය තෙරෙන් නු'යි ලෝකොතතරයහ, ලෝකයෙන් උතතර-ණය කෙරෙන් නු' යි ලෝකෝතතරයහ, ලෝකය කෙරෙන් උතතරණය කෙරෙත් නු' යි ලෝකෝතතරයහ, ලොවින් උතතරණය කෙරෙන් නු' යි ලෝකෝතතරයහ, ලොව ඉක්මයෙන් නු' යි ලෝකෝතතරයහ, ලොව මොහොවට ඉක්මයෙන් නු' යි ලෝකොතතරයහ, ලොව මොතොවට ඉක්ම ගියහ'යි ලෝකෝතතරයහ, ලෝකය කෙරෙන් අභිකයහ'යි ලෝකොතත-රයහ, ලෝකානතයට තරණය කෙරෙන් නු' යි ලෝකොතතරයහ. පටිසමහිදුමගොො-සුහනදධවගන-ලොකුතතරකථා

ලොකා නිසාග්නතීනි ලොකුතතරා, ලොකතො නිසාග්නතීනි ලො-කූතතරා, ලොකමහා නිසාග්නතීනි ලොකුතතරා, ලොකා නිසාග්වාති ලොකුතතරා, ලොකෙන නිසාටාති ලොකුතතරා, ලොකමහා නිසාග්ටාති ලොකුතතරා.

ලොකො හ තිවස්නතීති ලොකුතතරා, ලොකසමං න තිවස්නතීති ලොකුතතරා, ලොකො හ ලිපපනතීති¹ ලොකුතතරා, ලොකොන හ ලිපපනතීති ලොකුතතරා, ලොකො අසංලිතතාති ලොකුතතරා, ලොකොන අසංලිතතාති ලොකුතතරා, ලොකො අනුපලිතතාති ලොකුතතරා, ලොකෙන අනුපලිතතාති ලොකුතතරා.

ලොකො විපපමූහතාති ලොකුතතරා, ලොකොනා විපපමූතතාති ලො-කුතතරා, ලොකා විපපමූතතාති ලොකුතතරා, ලොකතො විපපමූතතාති ලොකුතතරා, ලොකමහා විපපමූතතාති ලොකුතතරා.

ලොකො විසසැකියිනතාති ලොකුතතරා, ලොකොනා විසසැකියිනතාති ලොකුතතරා, ලොකා විසසැකිනතාති ලොකුතතරා, ලොකසමං විතසැකිය-තතාති ලොකුතතරා, ලොකතො විසසැකිනතාති ලොකුතතරා, ලොකමහා විසසැකිහිතතාති ලොකුතතරා.

ලොකා සුජඹානතීති ලොකුතතරා, ලොකතො සුජඹානතීති ලොකුතතරා, ලොකමහා සුජඹානතීති ලොකුතතරා, ලොකා විසුජඹානතීති ලොකුතතරා, ලොකතො විසුජඹානතීති ලොකුතතරා, ලොකමහා විසුජඹානතීති ලොකුතතරා.

ලොකා වුටඪහනතීනි² ලොකුතනරා, ලොකතො වුටඪහනතීකි ලො– කුතතරා ලොකමහා වුටඪහනතීනි ලොකුතතරා.

ලොකා විවටටනනීති ලොකුතනරා, ලොකතො විවටටනනීති ලො-කුතනරා, ලොකමහා විවටටනතීති ලොකුතහරා.

ලොකෙ න සජජනතීති ලොකුතතරා, ලොකෙ න ශයතතතීති ලො-කුතතරා, ලොකෙ න බජඣනතීති ලොකුතතරා.

ලොකං සමුච්ජි ඥනතීතී ලොකුතතරා, ලොකං සමුච්ජි නනතතාති ලොකුතතරා. ලොකං පටිපාසාමොනතීති ලොකුතතරා, ලොකං පටිපාසාමතිතතනාති ලොකුතතරා.

ලොකසස අපථාති ලොකුතතරා, ලොකසස අගතීතී ලොකුතතරා, ලොකසස අවිසයාති ලොකුතතරා, ලොකසස අසාධාරණාති ලොකුතතරා.

¹ ලිම්පතානින් - මජසං, ස 2 උටස්තනකින් - ස.

ලොවිත් නික්මෙත් නු' යි ලෝකොතතරයහ, ලෝකය කෙරෙත් නික්-මෙත් නු' යි ලෝකොතතරයහ, ලෝකයෙන් නික්මෙත් නු' යි ලෝකොතත-රයහ, ලොවිත් නික්මුණහ'යි ලෝකොතතරයහ, ලෝකය කෙරෙන් නික්-මූණහ'යි ලෝකොතතරයහ, ලෝකයෙන් නික්මුණහ'යි ලෝකොතතරයහ.

(අපගතීංපනන බැවින්) ලෝකයෙහි නො සිටින් නු'යි ලෝකොතතරයහ, ලොවැ නො සිටින් නු' යි ලෝකොතතරයහ, ලෝකයෙහි නො තැවැරෙත් නු' යි ලෝකොතතරයහ, ලෝකය හා හො තැවැරෙත් නු' යි ලෝකොතත-රයහ, ලෝකයෙහි අසංලීපත නු' යි ලෝකොතතරයහ, ලෝකය හා සමග අසංලීපත නු' යි ලෝකොතතරයහ, ලෝකයෙහි නො තැවැරුණානු' යි ලෝකොතතරයහ, ලෝකය හා සමග නො තැවැරුණානු'යි ලොකොතත-රයහ.

ලෝකයෙනි විපුමුකත නු'යි ලෝකොතතරයහ, ලොකය හා සමග විපුමුකත නු'යි ලොකොතතරයහ, ලෝකයෙන් විපුමුකත නු'යි ලෝකො-තතරයහ, ලෝකය කෙරෙත් විපුමුකත නු'යි ලෝකොතතරයහ, ලොවින් විපුමුකත නු'යි ලෝකොතතරයහ.

ලෝකගෙනි විසංයුකත නු'යි ලෝකොතතරයහ, ලෝකග හා සමහ විසංයුකත නු'යි ලෝකොතතරගහ, ලෝකයෙන් විසංයුකත නු'යි ලෝ-කොතතරගහ, ලොවිනි විසංයුකත නු'යි ලෝකොතතරගහ, ලෝකග කෙරෙත් විසංයුකත නු'යි ලෝකොතතරයහ, ලෝවත් විසංයුකත නු'යි ලෝකොතතරගහ.

ලෝකයෙන් (ලෝකමල සෝද) ශුදා වෙත් නූ' යි ලෝකොතතරයහ, ලෝකය කෙරෙන් ශුදා වෙත් නූ' යි ලෝකොතතරයහ, ලොවින් ශුදා වෙත් නූ' යි ලෝකොතතරයහ, ලෝකයෙන් විශුදා වෙත් නූ' යි ලෝකො-තතරයහ, ලෝකය කෙරෙන් විසුදා වෙත් නු' යි ලෝකොතතරයහ, ලොවින් විශුදා වෙත් නු' යි ලොකොතතරයහ.

ලෝකයෙන් හැඟීයිටින් නු' යි ලෝකොතතරයහ, ලෝකය කෙරෙත් හැඟීසිටින් නු' යි ලෝකොතතරයහ, ලොවන් නැඟීයිටින් නු' යි ලෝ– කොතතරයහ.

ලෝකයෙන් නවතින් නු'යි ලෙකොනතරයහ, ලෝකාය කෙරෙන් නවතින් නු' යි ලෝකොනතරයහ, ලොවින් නවතින් නු' යි ලෝකොතතර-යහ.

ලෝකයෙහි නො ලැගෙත් නු'හි ලෝකොතතරයහ, ලෝකයෙහි (කිස සංසකාර කෙනෙක්) නො ගත්නා ලැබෙත් නු' යි ලෝකොතතරයහ, ලෝකයෙහි නො පෙළෙත් නු' සි ලෝකොතතරයහ.

ලෝහාග මූලුසුන් කෙරෙන් නු' යි ලොකුතතර නම් වෙති, ලෝකය මූලුසුන් කරනලද බැවිනැ'යි ලොකුතතර නම් වෙති, ලෝකය සන්හිදුවන් නු' ශී ලොකුතතර නම් වෙති, ලෝකය සන්හිදුවන ලද බැවිනැ' යි ලොකුතතර නම් වෙත්.

ලෝකාගට අමාගී නු' යි ලෝකාතාර නම් වෙති, ලෝකාගට අපුතිසෝ නු' යි ලෝකාතතාර නම් වෙති, ලෝකාගට අගත් නො වෙත් නු' යි ලෝකාතතර නම් වෙති, ලෝකාගට අසමාන නු' යි ලෝකාතකර නම් වෙත්. ලොකං වමහතිත් ලොකුතතරා, ලොකං න පවිවාවමහතීත්¹ ලො-කූතතරා, ලොකං පජනනතිති ලොකුතතරා, ලොකං න උපාදිය නතීති ලොකුතතරා, ලොකං විසිනෙනතීති ලොකුතතරා, ලොකං න උස්සි-නෙනතීති ලොකුතතරා, ලොකං විධූපෙනතීති ලොකුතතරා, ලොකං න සණුපෙනතීති ලොකුතතරා, ලොකං සමතිකකමම අභිහුයා නිටානතීති ලොකුතතරා.

ලෙංකුතතරකථා සමතතා.

2. 9

බලකථා

[සාවපමනිදනං:]

''පඤවිමානී භිකඛවෙ බලානි: කතමානී පඤව: සඳධාබලං විරිගබලං සතිබලං සමාබිබලං පඤඤ බලං. ඉමානී බො භිකඛවෙ, පඤවබලානි''a

අපි ව අටස හටයි බලානි: සදධාබලං විරිගබලං සනිබලං සමාධිබලං පඤඤබලං ඔතතපාබලං පරිසඞ්ඛානබලං භාවනාබලං අනවජජබලං සඞ්හහබලං බනතිබලං පඤඤතතිබලං නිජඣිතතිබලං ඉසාරිරිගබලං අධිටසානබලං සමථබලං විපසාහනාබලං දස සෙබබලානි දස අසෙබබලානි දස බීණාසවබලානි දස ඉදඬිබලානි දස තථාගතබලානි.

කථමං සඳධාබලං: අසදඩීගෙ හ කමපතීති සඳධාබලං, සහජාතානං ධමානං උපත්මතනටෝන සඳධාබලං, කිලෙසානං පරිශාදනටෝන සඳධාබලං, පටිවේධාදිවිසොධනටෝහන සඳධාබලං, විතතසය අධිවුය-නටෝන සඳධාබලං, විතතසය වොදනටෝහන සඳධාබලං, විසෙසාධි-හමටෝහන සඳධාබලං, උතතරිං පටිවේධටෝහන සඳධාබලං, සච්චාති-සමකටෝහන සඳධාබලං, නිරොධෙ පතිවුයාපකටෝන සඳධාබලං, ඉදං සඳධාබලං.

කතමං විරියබලං: කොසජෙජ න කමපතීති විරියබලං, සහජාතානං බමානං උපළුමනනටෙයන විරියබලං, කිලෙසානං පරියාදනටෙයන විරියබලං, පටිවේඛාදිවිසොඛනටෙයන විරියබලං, විතතසය අධිටයානටෙයන විරියබලං, විතතසය වොදනටෙයන විරියබලං, විසෙසාඛිහමටෙයන විරිය-බලං, උතතරිං පටිවේඛටෙයන විරියබලං, සච්චාභිසමයටෙයන විරියබලං, නිරොඛෙ පතිටයාපකටෙයන විරියබලං. ඉදං විරියබලං.

කතමං සත්බලං: පමාදෙ හ කමපතීති සතිබලං, සහජාතෘනං බාමානං උපපථමහනටෝසා සතිබලං -පෙ- නිරෝබේ පතිට්ඨාපකරෝසා සත්බලං. ඉදං සතීබලං.

a පණුවකා සිනුතතර - බලවගත

^{1.} පවවාහමනතීන් - PTS

පටිසමහිදුමාහීය-යුගහණුවනී-බලකථා

ලෝකය නහත් නු' යි ලොකුතතර හම වෙති, ලෝකය වටාලා නො නහත් නු' යි ලොකුතතර නම් වෙති, ලෝකය දුරුකෙරෙක් නු' යි ලෝකුතතර නම් වෙති, ලෝකය උපාදනය නො කෙරෙත් නු' යි ලෝකුතතර නම් වෙති, ලෝකය විසුරුවත් නු' යි ලෝකුතතර නම් වෙති, ලෝකය නො විසුරුවත් නු'යි ලොකුතතර හම් වෙති, ලෝකය නිවත් නු'යි ලෝකුතතර නම් වෙති, ලෝකය නො දල්වත් නු' යි ලොකුතතර නම් වෙති, ලොකය ඉක්ම අභිශවනය කොට සිටිත් නු' යි ලොකුතතර නම් වෙත්.

ලොකොතතර කථා නිමි.

2. 9

බල කථා

සැවැත්නිදන යි. ''මහණෙනි, මේ බලයෝ පස්දෙනෙක් වෙති. කවර පස් දෙනෙක යත්: ශුඛාබලයැ වියායිබල යෑ සමෘතිබලයැ සමාධිබල යැ පුඤුබල සි මහණෙනි, මොහු පඤාවබලයෝ වෙත්.''

තවද අවසාට බල කෙනෙකේ වෙති; ශුදධාබල හැ විහයීබල හැ සමෘති-බල හැ සමාධිබල හැ පුඤබල හැ හිරිබල හැ ඔතනපපබල හැ පටිසකිධාන-බල හැ භාවනා බල හැ අනවද,බල හැ සතිහුහබල හැ කාෂානත්බල හැ පුඤපතිබල හැ තිදිධාසන (අධිතාසීමාගමන) බල හැ ඵෙෂවහයිබල හැ අධ්ෂායානබල හැ ශුමඵබල හැ විදශීනාබල හැ දශ ශෛකාමබලහෝ හැ දශ අශෛකාම බලගෝ හැ දශකම්ණාශුවබලහෝ හැදශ සෘද්ගිබලහෝ හැදශ තථාගතබලහෝ හි.

ශුණිාබල කවරේ යන්: අශුණාගෙනි නො සැලේ නූ'යි ශුණාබල යැ, සහජාත (අරුප) බමීයනට උපස්ථමහනා හියෙන් ශුණාබල යැ' කෙලෙසුන් සංක කිරීම අනීයෙන් ශුණාබල යැ, පතිවෙඩාදිවිශොධනා හියෙන් ශුණාබල යැ, විනතයාගේ අධිෂාසානානීයෙන් ශුණාබල යැ, චීහතයාගේ පරිශුණානීයෙන් ශුණාබල යැ, විශෙෂාධිගමානීයෙන් ශුණාබල යැ, මහ්තෙනි (මාගී) පතිවෙඩානීයෙන් ශුණාබල යැ, යනහානිසමයානීයෙන් ශුණාබල යැ නිරෝධයෙනි පිහිටුවන අනීයෙන් ශුණාබල යැ, මේ ශුණාබල යැ නිරෝධයෙනි පිහිටුවන අනීයෙන් ශුණාබල යැ, මේ

විශාවිබල කවරේ ශත්: කුසිදහාවශෙහි නො සැලේ නු'යි විශාවිබල ශැ, සහජාතධමීයනට උපස්ථානනානීයෙන් විශ්විබල ශැ, කොලෙසුන් කාංශ කිරීම් අනීතෙන් විශාවිබල ශැ, පුතිවෙඩාදිවිශෝඛනානීගෙන් විශාවිබල ශැ, විතනයාගේ අධිමාභානානීයෙන් විශාවිබල ශැ, විතනයාගේ පරිශුදධාණීයෙන් විශාවිබල ශැ, විශෙෂාබිහමානීයෙන් විශාවිබල ශැ, මන්තෙහි (මාගී) පුතී-වේඩානීයෙන් විශාවිබල ශැ, සභාගනියමශානීයෙන් විශාවිබල ශැ, නිරෝධශෙහි පිහිටුවන අනීයෙන් විශාවිබල ශැ, මේ විශාවිබල යි.

සාන්බල කවරෙ යන්: පුමාදයෙහි නො සැලේ නු'යි සමෘතිබල යැ, සහජාත (අරුප) බමීයනට උපස්ථමහනා හීයෙන් සමෘතිබල යැ... නිරෝඛ-යෙහි පිහිටුවන අනීයෙන් සමෘතිබල යැ, මේ සමෘතිබල යි. කතමං සමාධිබලං: උදාවවෙව න කමපතීත් සමාධිබලං, සහජාතෘනං ධවමානං උපපුමානනටෙස්න සමාධිබලං - පෙ- නිරෝබෝ පතිටසාපකටෙස්න සමාධිබලං. ඉඳං සමාධිබලං.

කතමං පකුඤුබලං: අවිජජාග න කාමපනීති පඤඤුබලං, සහජාතානං ධමානං උපපළුණානටෝන පඤඤුබලං -පෙ- නීරොබෙ පතිවසාපකටෙස්න පඤඤුබලං. ඉදං පඤඤුබලං.

කතමං තිරිබලං: නෙකබමේමන කාමචම්ඥං හිරියනීති¹ තිරිබලං, අබාාපාදෙන බහාපාදං තිරියනීති තිරිබලං, ආලොකසකුකුග ඔහමිදධං² තිරියනීති තිරිබලං, අවිකෙඛපෙත උදාවචං තිරියනීති තිරිබලං, බම්මවව පථා-නෙන විවීකිච්ඡං තිරියනීනි හිරිබලං, කැහෙනෙ අවිජජං හිරියනීනි හිරිබලං, පාමොජෙජන අරතිං තිරියනීති තිරිබලං, පයමෙත කිානෙන නීවරණෙ තිරියනීති හිරිබලං -පෙ- අරහතනමගෙනෙන සබබකිලෙසෙ හිරියනීති තිරිබලං ඉදං හිරිබලං.

කතමං ඔහතපොබලං: නෙකඛමෙමන කාමච්ඡඥං ඔතතපාතීති ඔතතපොබලං, අඛයාපාදෙන ඛයාපාදං ඔතතපොතීනී ඔතතපාබලං, ආලෝක-සංකුකැය පීනමිදධං ඔතතපානීනී ඔතතපොබලං, අවිකොඛපෙන උදධවවං ඔතතපානීති ඔතතපොබලං, ධම්මච්චන්ගනහා විවිකීච්ඡං ඔතතපොතීනී ඔතතපොබලං, කිදුණෙන අවිජජං ඔතතපානීතී ඔතතපොබලං, පාමොජෙජන අරතිං ඔතතපානීති ඔතතපාබලං, පයමෙන කිානෙන නීවරණෙ ඔතතපා තීති ඔතතපාබලං –පෙ- අරහතතමගොන සබබකිලෙසෙ ඔතතපානීති ඔතතපොබලං. ඉදං ඔතතපාබලං.

කතමං පරිසඣානබලං: නෙක්බමෙමත කාමච්ඡා පරිසඣාන්ති පරිසඣානබලං, අබසාපාදෙන බසාපාදං පරිසඣාන්ති පරිසඣානබලං, ආලෝකසකැඤය පීනමිදධං පරිසඣාන්ති පරිසඣානබලං, අවිකොපෙන උදධචිං පරිසඣාත්ති පරිසඣානබලං, බම්මව්වානානක විවිකීච්ඡං පරිසඣාත්ති පරිසඣානබලං, ඤමණෙන අවිජරං පරිසඣාත්ති පරිසඣාන බලං, පාමොජෙජන අරතිං පරිසඣාත්ති පරිසඣාතබලං, පයමෙන ඣානෙන නීවරණ පරිසඣාතීති පරිසඣානබලං - පෙ- අරහතතමකොෙන සබබාකීලෙසෙ පරිසඣාතීති පරිසඣානබලං. ඉදං පරිසඣානබලං.

කතමං භාවනාබලං: කාමවඡ හැං පජනතෙනා නෙකාබමාං භාවෙනීති භාවනාබලං, බහාපාදං පජනතෙනා අබහාපාදං භාවෙනීති භාවනාබලං, පහමිදධං පජනතෙනා අලෝකසකුඤං භාවෙනීති භාවනාබලං, උදාවවං පජනතෙනා අවිකොමපං භාවෙනීති භාවනාබලං, විවිකිච්ඡං පජනතෙනා ධමාවවත්නනං භාවෙතීති භාවනාබලං, අවිජජං පජනතෙනා කැණ භාවනාබලං, නීවරණෙ පජනතෙනා පළුමං කානං භාවෙනීති භාවනාබලං, - පෙ- සබබකිලෙනෙ පජනතෙනා අරහතනමගහං භාවෙනීති භාවනාබලං, ඉදං භාවනාබලං.

පටිසමහිදුමෘගීග-හූගනදාවිනී-බලකථා

සමාබිබල කාචරේ යන්: උදධනහාචයෙහි නො සැලේ නු'යි සමාබිබල යැ, සහජානබමීයනට උපසාමහනානීයෙන් සමාබිබල යැ… නිරෝඛයෙහි පිහිටුවන අනීයෙන් සමාබිබල යැ, මේ සමාබිබල යි.

පුණුබල කවරෙ යන්: අවිදායෙහි නො සැලේනු'ගි පුණුබල යැ, සහජාන ඛම්යනට උපස්ථානනාතීයෙන් පුණුබල යැ, ... නිරෝඛයෙහි පිහිටුවන අතීයෙන් පුණුබල යැ, මේ පුණුබල යි.

හිරිබල කවරෙ යන්: ජෛකාමය හෙයින් කාමච්ඡ කය කෙරෙන් ලජ්න වේ නු'යි හිරිබල යැ, අවසාපාද හෙයින් වසාපාදය කෙරෙන් ලජ්න වේනු'යි හිරිබල යැ, ආලෝකකයකු හෙයින් මිනමිද්ධය කෙරෙන් ලජ්න වේනු'යි හිරිබල යැ, අවිකොෂප හෙයින් ඔංදධනය කෙරෙන් ලජ්න වේ නු'යි හිරිබල යැ, අවිකොෂප හෙයින් විචිකිතකාව කෙරෙන් ලජ්න වේ නු'යි හිරිබල යැ, දෙන හෙයින් අවිදාව කෙරෙන් ලජ්න වේ නු'යි හිරිබල යැ, පාමොදා හෙසින් අරතිය කෙරෙන් ලජ්න වේ නු'යි හිරිබල යැ, පුරමධාය හෙයින් නීවරණයන් කෙරෙන් ලජ්න වේ නු'යි හිරිබල යැ, පුරමධාය හෙයින් නීවරණයන් කෙරෙන් ලජ්න වේ නු'යි හිරිබල යැ, පරීනාවායී හෙයින් හැම කෙලෙසුන් කෙරෙන ලජ්න වේ නු'යි හිරිබල යැ. මේ හිරිබල යි.

ඔහතපපබල භාවරෙ යන්: නොසකුමා හෙයින් කාමච්ඡානය කෙරෙත් තැවේ නු'යි ඔතතපපබල යැ, අමාසාපාද හෙයින් වසාපාදය කෙරෙත් තැවේ හු'යි ඔතතපපබල යැ, අංලෝකසංශ හෙයින් එසාමැධය කෙරෙත් තැවේ නු'යි ඔතතපපබල යැ, අවිකෙෂප හෙයින් ඔංදධනාය කෙරෙත් තැවේ හු'යි ඔතතපපබල යැ, අවිකෙෂප හෙයින් ඔව්කිතකාව කෙරෙත් තැවේ හු'යි ඔතතපපබල යැ, ශූන හෙයින් අවිද ව කෙරෙත් තැවේ නු'යි ඔතතපපබල යැ බල යැ, පාමොද, හෙයින් අරතිය කෙරෙත් තැවේ නු'යි ඔතතපපබල යැ පුළුමධාන හෙයින් නීවරණයන් කෙරෙත් තැවේ නු'යි ඔතතපපබල යැ අභීනමාගී හෙයින් හැම කෙලෙසුන් කෙරෙත් තැවේ නු'යි ඔතතපපබල යැ. මේ ඔතතපපබල යි.

පටිසභානබල කවරෙ ගත්: ජෛසාලාව හෙයින් කාමච්ඡඥය විමසා තු'යි පටිසභානබල යැ, අවහාපාද හෙයින් වහාපාදය විමසා නු'යි පටි-සභානබල යැ, ආලෝකසංඥ හෙයින් පීහමිදාය විමසා නු'යි පටිසභානබල යැ, බල යැ, අවිසෙෂප හෙයින් ඔදානසය විමසා නු'යි පටිසභානබල යැ, බමීකිශවය හෙයින් විමසානාව විමසා නූ'යි පටිසභානබල යැ, ඥ න හෙයින් අවිදැව විමසා නු'යි පටිසභානාල යැ, පුංමොද, හෙයින් අරතීය විමසා නු'යි පටිසභානබල යැ, පුළුමානසාන හෙයින් නීවරණයන් විමසා නු'යි පටිසභානබල යැ ... අභීනාමානී හෙයින් හැම කෙලෙසුන් විමසා නු'යි පටිසභානබල යැ, මේ පටිසභානා බල යි.

හාවනාබල කවරෙ යන්: කාමචඡ සැය දුරු කොරෙමින් ජෛසාමුමයය වඩා නුයි භාවනාබල යැ, වියාපාදය දුරු කොරෙමින් අව්යාපාදය වඩා නු'යි භාවනාබල යැ, ජීනමිද්ධය දුරු කොරෙමින් අව්යෙෂපය වඩා නුයි භාවනාබල යැ, උදධනතාවය දුරු කොරෙමින් අව්යෙෂපය වඩා නුයි භාවනා-බල යැ, විමිකිනසාව දුරු කොරෙමින් ධමීනිශ්චය වඩා නු'යි භාවනාබල යැ, අවිදුව දුරු කොරෙමින් ඥනය වඩා නු'යි භාවනාබල යැ, අරනීශ දුරු කොරෙමින් පුමොදුය වඩා නු'යි භාවනාබල යැ, නීවරණයන් දුරු කොරෙමින් පුමොදුය වඩා නු'යි භාවනාබල යැ. හැම කොළෙසුන් දුරු කොරෙමින් අභීනමාගීය වඩා නු'යි භාවනාබල යැ. මේ භාවනා බල යි.

පටිසමහිදුමගොො- හුගනදඩවගො- බලකථා

කතුමං අනවජජබලං: කාමච්ඡඥසා පතිනතනං නොතබමෙම නස් කිසැවි වජජනති අනවජජබලං, බාංපාදසා පතිනතනං අමාංපාදෙ නස්ම කිසැවි වජජනති අනවජජබලං, පීනමිදාසාස පතිනතනං අමෙංකසකුද ය හතම කිසැවි වජජනති අනවජජබලං, උදාවචසාස පතීනතනං අම්කොටෙ නතම කිසැවි වජජනති අනවජජබලං, මිචිකිච්ඡාය පතීනතනං අම්කොටෙ නතම කිසැවි වජජනති අනවජජබලං, මිචිකිච්ඡාය පතීනතනං හිමම-වවනාගෙ නතම කිසැවි වජජනති අනවජජබලං, අම්ජජාය පතීනතනං සදාමොජෙජ නතම කිසැවි වජජනති අනවජජබලං, අම්ජජාය පතීනතනං පාමොජෙජ නතම කිසැවි වජජනති අනවජජබලං, නීවරණානං පතීනතා පාමොජෙජ නතම කිසැවි වජජනති අනවජජබලං -පෙ- සබබ කිලෙසානං පතිනතනං අරහතතමගෙක නතම කිසැවි වජජනති අනවජර ඉලං -පෙ- සබබ කිලෙසානං

කතමං සභිගතබලං: කාමවජි ඥං පජනහෙතා හෙකෙබ්මාවසෙන විතතං සභිගණනාතීතී සභිගතබලං, බළාපාදං පජනහෙතා අබාාපාද-වසෙන විතතං සභිගණනාතීතී සභිගතබලං, ඊසමිදධං පජනහෙතා අලොකාසාකුකුවසෙන විතතං සභිගණනාතීතී සභිගතබලං, -පෙ- සබබ-කිලෙසෙ පජගනෙතා අරහතතමානාවසෙන විතතං සභිගණනාතීතී සභිගත-බලං, ඉදං සභිගතබලං.

කතමං බනතිබලං: කාමවජ ඥයස පහිනතතා නොකබමමං බමතීත් බනතිබලං, බහාපාදසස පහිනතතා අබහාපාදෙ, බමතීත් බනත්බලං, ළහ මදධසස පහිනතතා ආලෝකසණු බමතීත් බනතිබලං, උදාවචසය පහිනතතා අවිෂකබපො බමතීත් බනතිබලං, විවීකිච්ඡාය පහිනතතා බම වෙනතානං බමතීත් බනතිබලං, අවිජණය පහිනතතා කැණෙං බමතීත් බනතිබලං, අරතියා පහිනතතා පාමොජණං බමතීත් බනතිබලං, නීවරණාභං පහිනතතා පදුමං කානං බමතීත් බනතිබලං, ලදං බනතිබලං.

කතමං පඤඤතන්බලං: කාමච්ඡඥං පරහනෙතා නෙකබ^ලමච්ඡෙන විතතං පඤඤපෙතීකි පඤඤතතිබලං, බහපාදං පජහනෙතා අබහාපාද-වසෙන විතතං පඤඤපෙතීකී පඤඤතතිබලං, පීනමිණිං පජහනෙතා අලොකතඤඤවසෙන විතතං පඤඤපෙතීනී පඤඤතතිබලං -පෙ-සබබකිලෙයෙ පජහනෙතා අරහතතමාකාවසෙන විතතං පඤඤ පෙතීනී පඤඤතතිබලං, ඉදං පඤඤතතිබලං.

කතමං නිජඹාතනිබලං: කාමච්ඡඥං පරහනෙතා නෙකාබවමවසෙන වනතං නිජඹාපෙනීති නිජඹාතනිබලං, බහාපාදං පජහනෙතා අබහාපාද-වසෙන වනතං නිජඹාපෙනීති නිජඹාතතිබලං, එනමදධං පරහනෙතා ආලෝකසණුකුවසෙන වනතං නිජඹාපෙනීති නිජඹාතතිබලං -පෙ-සබබකිලෙසෙ පරහනෙතා අරහතනමහනවසෙන චිතතං නිජඹාපෙනීනී නිජඹාතතිබලං, ඉදං නිජඹාතතිබලං.

අනවද බල කවරේ යත්: කාමවජ සැග පුතීණ බැවින් නොසකාමාගෙහි කිසි (රාගාදි) වද යෙක් (වරදෙක්) භැත් නූ'යි අනවද බල යැ, වයාපාදය පුතීණ බැවින් අවයාපාද යෙහි කිසි වද යෙක් නැත් නූ'යි අනවද බල යැ, එනමිදධය පුතීණ බැවින් ආලෝකසංශ යෙහි කිසි වද යෙක් නැත් නූ'යි අනවද බල යැ, ඔඉදධනය පුතිණ බැවින් අවිකෙෂපයෙහි කිසි වද යෙක් නැත් නූ'යි අනවද බල යැ, ඔඉදධනය පුතිණ බැවින් අවිකෙෂපයෙහි කිසි වද යෙක් නැත් නූ'යි අනවද බල යැ, විවිකිනසාව පුහිණ බැවින් ඛම්නිශවයෙහි කිසි වද යෙක් නැත් නූ'යි අනවද බල යැ, අවිද හ පුතිණ බැවින් දෙනයෙහි කිසි වද යෙක් නැත් නූ'යි අනවද බල යැ, අරතිය පුහිණ බැවින් පොමොද යෙහි කිසි වද යෙක් නැත් නු'යි අනවද බල යැ, අරතිය පුහිණ බැවින් පුහමයේ කිසි වද යෙක් නැත් නු'යි අනවද බල යැ, අරතිය පුහිණ බැවින් පුහමයෙහි කිසි වද යෙක් නැත් නු'යි අනවද බල යැ, නීවරණයෙන් පුහිණ බැවින් පුළුවෙන පුහිණ බැවින් අභීනමානීයෙහි කිසි වද යෙක් නැත්තු'යි අනවද බල යැ, මෙ අනවද බල යි.

සබහුහබල කවරෙ යන් කාමචන්නැය දුරු කරනුගේ නෛසංකුමය වශයෙන් සිත සමගුහ කෙරේ (බදී) නු'යි සබහුහබල යැ, වියාපාදය දුරු කරනුගේ අවයාපාද වශයෙන් සිත සමගුහ කෙරේ නු'යි සබහුහබල යැ, පීනමිඳධය දුරු කරනුගේ අංලෝකසංඥ වශයෙන් සිත සබහුහ කෙරේ නු'යි සබහුහබල යැ, .. හැම කේලෙසුන් දුරු කරනුගේ අභීනමාගීවශයෙන් සිත සබහුහ කෙරේ නු'යි සබහුහබල යැ, මේ සමහුහබල යි.

සභානතිබල සාවරේ යන්: සාමවජිතිය පුසීණ බැවින් (යොගිහට) නොකාමාග විසි වේ නු'යි සභානතිබල යැ, වනාපාදය පුහිණ බැවින් අවතා-පාදය රිසි වේ නු'යි සභානතිබල යැ, ඔහැධනාය පුහිණ බැවින් අවතොපය විසි වේ නු'යි සභානතිබල යැ, ඔහැධනාය පුහිණ බැවින් ශුවිනෙෂපය රිසි වේ නු'යි සභානතිබල යැ, විවිකිනසාව පුහිණ බැවින් ඛාමීනිශාවය රිසි වේ නු'යි සභානතිබල යැ, අවිදුව පුහිණ බැවින් දෙනය රිසි වේ නු'යි සභානතිබල යැ, අරතිය පුහිණ බැවින් පුමොදාය රිසි වේ නු'යි සභානතිබල යැ, නීවරණයන් පුහිණ බැවින් පුළුබොහාය රිසි වේ නු'යි සභානතිබල යැ ... හැම සොලෙසුන් පුහිණ බැවින් අභ්නමායීය රිසි වේ නු'යි සභානතිබල යැ මේ සභානත්බල යි.

පුඥපතිබල කවරේ යත්: කාමච්ඡ ඥය දුරු කරනුයේ ජෛත සුමූමය වශයෙත් සිත පනවා නු'යි පුඥපතිබල යැ, විෂාපාදය දුර කරනුයේ අව්යාපාද වශයෙත් සිත පනවා නු'යි පුඥපතිබල යැ, ජීනමිදාය දුරු කරනුයේ ආලෝකසංඥවශයෙන් සිත පනවා නු'යි පුඥපතිබල යැ... හැම කෙලෙසුන් දුරු කරනුයේ අගීනමාගීමශයෙන් සිත පනවා නු' යි පුඤපතිබල යැ, මේ පුඤපතිබල යි.

නිදිධාසාසනබල කවරෙ යන්: කාමවජ කය දුරු කරනුයේ ජෛනසුමා වශයෙන් සිත නිදිධාසන (ශුඥාර්වීමශීනය) කරවා නු'යි නිදිධාසනබල යෑ, වසාපාදය දුරු කරනුයේ අවසාපාද වශයෙන් සිත නිදිධාසන කරවා හු'යි නිදිධාසනබල යෑ, පීකමිද්ධය දුරු කරනුයේ අාලෝකසාඥාවශයෙන් සිත නිදිධාසනබල යෑ, පීකමිද්ධයාසනබල යෑ ... හැම කෙලෙසුන් දුරු කරනුයේ අභීනමාගීවශයෙන් සිත නිදිධාසනකාරවා නු'යි නිදිධාසනබල යෑ. මේ නිදිධාසනබල යි.

පටිසමහිදුමගොො-සූහනදඛවිගත-බලකථා

කතමං ඉසාරියබල : කාමවජනදං පජහනෙතා නොකබම්වසෙන විතතං වසං වනෙතතීති ඉසාරියබලං, බයාපාදං පජහනෙතා අබයාපාද-වසෙන විතතං වසං වනෙතතීති ඉසාරියබලං, පීනමිදධං පජහනෙතා ආලොකසණැඤිවසෙන විතතං වසං වනෙතතීති ඉසාරියබලං, -පෙ-සබබකිලෙසෙ පජහනෙතා අරහතතමහාවෙළෙන විතතං වසං වනෙතතීති ඉසාරියබලං, ඉදං ඉසාරියබලං.

කහමං අධිවධානබලං, කාමච්ඡාඥං පජහගනතා නොකාම්මව හන විසතං අධිවධානීනී අධිවධානබලං, බහාපාදං පජහගනතා අබහාපාද-වහෙන විනතං අධිවධානීනී අධිවධානබලං, පීනමිදධාං පජහනෙතා ආලෝක-ආණුඤුමකෙන විතතං අධිවධානීනී අධිවධානබලං - පෙ- සැබ්බකිලෙසෙ පජහගනතා අරහතනමහාවෙසෙන විනතං අධිවධානීනී අධිවධානබලං, ඉදං අඩිවධානබලං.

කතමං සමථබලං නෙසබමාව වෙන විතතසක එක ගහතා අවිතෙබපො සම්ථබලං, අබහාපාද විසෙන විතතසක එක ගහතා අවිතෙබපො සමථබලං, ආලෝක සඳුකු විසෙන විතතසක එක ගහතා අවිතෙබපො සමථබලං -පෙ-පටිනිසස ගොනුපසයි අසසාස වසෙන විතතසක එක ගහතා අවිතෙඛපො සමථබලං, පටිනිසස ගොනුපසයි පසසා සවසෙන විතතසක එක ගහතා අවිතෙඛපො සමඵබලං.

සමථබලනනි නෙනවෙයින සමථබලං: පය්වේන ඣානෙන නීවරණ හ සාමපනීති සමථබලං, දුතිශෙන ඣානෙන විතකකාවිවාරෙ න කාමපතීති සමථබලං, තත්ගෙන ඣානෙන පීතියා න සාමපතීතී සමථබලං, වතුපෙළුන ඣානෙන සුබදුකොඛ න කාමපතීති සමථබලං, අාසාසානඤවාගතන-සමාපතතියා රූපසඤඤාය පටිසසඤඤාය නානතතසඤඤාය න කාමපතීතී සමථබලං, විඤඤාණය පටිසසඤඤාය නානතතසඤඤාය න කාමපතීතී සමථබලං, විඤඤාණයුවායතනසමාපතතියා ආසාසානඤවායතනසඤඤාය හ කාමපතීති සමථබලං ආකිඤාඤාඤාකොනසමාපතතියා විඤඤාණඤාය කෙන තතනඤඤය න කාමපතීති සමථබලං, නොවසඤඤාඤානසක්වාග-තතනඤඤය න කාමපතීති සමථබලං, උදාවවෙ ච උදාවවසහනෙක්ලෙනෙ ව බනො ව න සාමපතීන සා වලතී න වෙඩානීති සමථබලං, ඉදං සමථබලං.

කතමං විපසානාවලං; අනිච්චානුපසානා විපසානාවලං -පෙ-පටිනිසාකානුපසානා විපසානාවලං, රූපෙ අනිච්චානුපසානා විපසානා-වලං, රූපෙ දුක්බානුපසානා විපසානාවලං -පෙ- රූපෙ පටිනිසාකානුපසානා විපසානාවලං, වෙදනාශ -පෙ- සකුකුශ - පෙ-සඩබාරෙසු -පෙ- විකුඤුණෙ -පෙ- වක්බුසමං -පෙ- ජරාමරණෙ අනිච්චානුපසානා විපසානාවලං, ජරාමරණේ දුක්බානුපසානා විපසානා-වලං -පෙ- ජරාමරණෙ පරීනිසාකානුපසානා විපසානාවලං.

පටිසමහිදුමාගීය-යුගනදඬවගී-බලකථා

එගවගතිබල කවරෙ ගත්: කාමචන්ඥය දුරු කරනුගේ නොෂකුමත-වශයෙන් සිත වශයෙනි පවත්වා නු'යි ඵෙශවගතිබල යැ, වහාපාදය දුරු කරනුගේ අවහාපාදවශයෙත් සිත වශයෙනි පවත්වා නු'යි ඓශවයතිබල යැ, පීනමිදාය දුරු කරනුගේ ආලෝකසංඥවශයෙන් සිත වශයෙනි පවත්වා නු'යි ඵෙශවයතිබල යැ ... හැම කෙලෙසුන් දුරු කරනුගේ අභීනමාගීයාගේ වශයෙන් සිත වශයෙහි පවත්වා නු'යි ඵෙශවගතිබල යැ, මේ ඵෙශවයතිබල යි.

අධිස්ථානබල තවරෙ යන්: කාමවජනයය දුරු කරනුයේ නෛනාමා-වශයෙන් සිත අධිෂ්ථාන කෙරේ නා'යි අධිෂ්ථානබල හැ, විතාපාදය දුරු කරනුයේ අවතාපාදවශයෙන් සිත අධිෂ්ථාන කෙරේ නු'යි අධිෂ්ථානබල යැ, පීනමද්ධය දුරු කරනුයේ ඇලෝකසංඥාවශයෙන් සිත අධිෂ්ථාන කෙරේ නු'යි අධිෂ්ථානබල යැ... හැම කෙලෙසුන් දුරු කරනුයේ අභීනමාගීවශයෙන් සිත අධිෂ්ථාන කෙරේ නු'යි අධිෂ්ථාන බල යැ. මේ අධිෂ්ථානබල සි

ශමථබල කවරෙ යන්: ජෛසාමයයාගේ වශයෙන් වනතයාගේ ඒකාගුතා සඬ්බාහත අවිකෙෂපය ශමථබල යැ, අවහාපාදයාගේ වශයෙන් විතතයාගේ ඒකාගුතා සඬ්බාහත අවිකෙෂපය ශම්ථබල යෑ, අංලෝකසංඥ-වගේ වශයෙන් විතතයාගේ ඒකාගුතා සඬ්බාහත අවිකෙෂපය ශම්ථබල යෑ ... 'පටිනිසසඟහානුපතසී' යැයි කියනලද ආශ්චාසයාගේ වශයෙන් විතතයාගේ ඒකාගුතා සඬ්බාහත අවිකෙෂපය ශම්ථබල යෑ, පටිනිසසඟහානුපතසී යැයි කියනලද පුශ්චාසයාගේ වශයෙන් විතතයාගේ ඒකාගුතා සඬ්ඛාහත අවිකෙෂපය ශම්ථබල සි.

සමථබලං ගනු: කාවර අරුනෙකින් ගමථබල නම් වී ද හන්: පුථමධාාන හෙයින් නීවරණයෙනි නො සැලේ නූ'යි ශම්ථබල යැ, දවිනීයධානන හෙයින් විතකීවිවාරයෙනි නො සැලේ නූ'යි ශම්ථබල යැ, තෘනීයධානන හෙයින් ප්තියෙනි නො සැලේ නූ'යි ශම්ථබල යැ, වතුනීධානන හෙයින් සුබදු:බයෙනි නො සැලේ නූ'යි ශම්ථබල යැ, ආකාසානකාචායතනසමාපතනි හෙයින් රූපසංඥයෙනි පුනිසසංඥයෙනි නානානිසංඥයෙනි නො සැලේ නූ'යි ශම්ථබල යැ, විකුඤුණඤාමායතනසමාපතනි හෙයින් අංකාසානඤාමායතන-සංඥයෙනි නො සැලේ නූ'යි ශම්ථබල යැ, ආක්ඤාවඤාසුගෙනසමාපතනි හෙයින් විකුඤුණඤාමායතනසමාපතනි හෙයින් අංකාසානසාචායතන-සංඥයෙනි නො සැලේ නූ'යි ශම්ථබල යැ, ආක්ඤාවඤාසුයෙනනසමාපතනි හෙයින් විකුඤුණඤාලානනයාදුයෙනි නො සැලේ නු'යි ශම්ථබල යැ, නෙවසඤඤනාසඤඤයතනසමාපතනි හෙයින් ආක්ඤාවඤඤයෙනෙනසමාපතනි හෙයින් විකුඤුණඤායතනසංඥයෙනි නො සැලේ නු'යි ශම්ථබල යැ, නෙවසඤඤයෙනු නොසිකෙනි ද කාමපා නො වෙයි නො සැලෙයි වේධනය නො වේ නු'යි ශම්ථබල යැ, මේ ශම්ථබල යි.

විදශීනාබල කවරේ යන්: අනිවානුපසානාව විදශීනාබල යැ... පටිනිසාගානුපසානාව විදශීනාබල යැ... රූපයෙහි අනිවවානුපසානාව විදශීනාබල යැ... රූපයෙහි පටිනිසාගානුපසානාව විදශීනාබල යැ; වෙදනායෙහි ... පංකුයෙහි ... සංසාරයන්හි ... විඥනයෙහි ... වසමුයෙහි ... ජරාමරණයෙහි අනිවවානුපසානාව විදශීනාබල යැ, ජරාමරණයෙහි දුකඛානුපසානාව විදශීනාබල යැ ... ජරාමරණයෙහි පටිනිසාශානු-පසානාව විදශීනාබල යි. පට්සමහිදුමගොහා- සූහන දඩවිගො- බලකථා

විපසානාබලනාගී කෙනුවෙයන විපසානාබලං: අනිච්චානුපසානාය නිච්චසකුකු හත කමපතීනි විපසානාබලං, දුකකානුපසානාය සුඛසකුකුය හ කම්පතීනි විපසානාබලං, අනතතානුපසානාය අතනයකුකුයෙ න කමපතීනි විපසානාබලං, තිබුමිදනුපසානාය නාඤියා හ කමපතීනී විපසානාබලං, විරාශානුපසානාය රුපෙ න කමපතීනී විපසානාබලං, න්රෝධානුපසානාය ශමුදයෙ හ කමපතීනී විපසානාබලං, පටිනිසාශතානු-පසානාය අාදුණා හා කමපතීනී විපසානාබලං, අවජානය ව අව්ජා-සහගතකිලෙසෙ ව ඛණෝ ව හ කමපතී න වලනී න වෙබනීනි විපසානා-බලං, ඉදං විපසානාබලං.

කතමාති දස සෙබබලානි: දස අනෙබබලානි: සම්මාදිටසිං, සිකබතීති සෙබබලං, තත් සික්ඛිතතතා අසෙබබලං, සම්මාසඞ්කපපං සිකබතීති හෙබබලං තත් සික්ඛිතතතා අනෙබබලං, සම්මාඞවං-පෙ- සම්මාකම්මතතං සම්බාආජීවං - පෙ- සම්බාඞායාමං - පෙ- සම්මාසතිං - පෙ- සම්මාකම්බතං සම්බාණදාණං - පෙ- සම්බාඞ්ඞතතිං සික්ඛතීති සෙබබලං, තත් සික්ඛිතතතා අනෙබබලං, ඉමාති දස නෙබබලාති, දස අසෙබබලානි.

කතුමාති දස බණාසවබලාති: ඉඩ බිණාසවසා සිකබුනො අතිවවතො සබෙබ සඬබාරා යථාභූතං සමාපපඤඤය සුදිටයා හොනති, යමපි බීණා-සවසා හිතබුනො අතිවවතො සබෙබ සඬබාරා යථාභූතං සමාපපඤඤය සුදිටයා හොනති, ඉදමපි බීණාසවසා හිතබුනො බලං හොති, යං බලං ආගමම බීණාසවො හිතබූ ආසවානං බයං පරිජානාති බීණා මේ ආසවා'ති.

සුන වී පරං බිණාසවසස හිකබුහො 'අඩිහාරකාසුපමා කාමා' යථාභූතං සම්මපාණැඤය සුදිට්ඨා හොහති. යමයි බීණාසවසස හිකබුතො අඩිහාර-කාසූපමා කාමා යථාභූතං සම්මපාණැඤය සුදිට්ඨා හොහති, ඉදමයි බීණා-සවසස හිකබුතො බලං හොති, යං බලං අාගමම බීණාසවො හිකබු ආසවානං බයං පළිජානාති 'බීණා මෙ ආසවා'ති.

පුත ව පරං බීණාසවසා තික්ඛුනො විවෙසාගිනනං විතනං හොති විවෙසාපොණං විවෙසපබහාරං විවෙසාටස්ං නෙකඛම්මාතිරතං බයනනීභූතං සබමසො ආසඵටසානිගෙති ඩමමෙති, යමයි බීණාසවසා තික්ඛුනො විවෙසානිතනං විතතං හොති විවෙසාපොණං විවෙසාපබහාරං විවෙසාටස්ං තෙකඛමමාතිරතං බයනනීභූතං සබබසො ආසවටස්ංනියෙහි ඩමමෙති, ඉදමයි බීණාසවසා තික්ඛුනො බලං හොති, යං බලං අගමම බීණාසවෝ තික්ඛු ආතවානං බයං පට්ජානාති බීණා මෙ අසවා'ති.

පුනව පරං බීණාසවසාස භිකබුනො වතතාරෝ සතිපටසානා භාවිතා හොනති සුනාවිතා. යටේ බීණාසවසාස භිකබුනො වතතාරෝ සතිපටසානා භාවිතා හොනති සුභාවිතා, ඉදමයි බීණාසවසාස භිකබුනො බලං හොති, යං බලං ආගමට බීණාසවො භිකබු ආසවානං බයං පටිජානාති බීණා මෙ ආසවා'තු.

විපසානාබලං යනු: කවර අරුනෙකින් විදයීනාබල නම් වී ද යත්: අනිච්චානුපසානා හෙයින් නිතාසංශයෙහි නො සැලේ නු'යි විදයීනාබල යැ, දුකබානුපසානා හෙයින් සුබසංශයෙහි නො සැලේ නු'යි විදයීනාබල යැ, අනතතානූපසානා හෙයින් ආත්මසංශයෙහි නො සැලේ නු'යි විදයීනාබල යැ, නිබ්බදනුපසානා හෙයින් නාසිදිගෙහි නො සැලේ නු'යි විදයීනාබල යැ, වරාගානූපසානා හෙයින් රූපගෙහි නො සැලේ නු'යි විදයීනාබල යැ, වරාගානූපසානා හෙයින් සමුදයෙහි නො සැලේ නු'යි විදයීනාබල යැ, ප්රින්සානුපසානා හෙයින් සමුදයෙහි නො සැලේ නු'යි විදයීනාබල යැ, ප්රින්සානානුපසානා හෙයින් සමුදයෙහි නො සැලේ නු'යි විදයීනාබල යැ, ප්රින්සානානුපසානා හෙයින් සමුදයෙහි නො සැලේ නු'යි විදයීනාබල යැ, ප්රින්සාගතානුපසානා හෙයින් සමුදයෙහි නො සැලේ නු'යි විදයීනාබල යැ, නෙහෙති නොහැකකා සහයින් හරින් හෙයින් නො සැලේ නු'යි විදයීනාබල යැ,

දශ ශෛකාවබල දශ අශෛකාවබල කාවරහ ගත්: සමාග්ද වේගෙනි හික්මේ තු'ගි ශෛකාවබල ගැ, එහි ශික්වත බැවිත් අශෛකාවබල ගැ. සමාත් සංකාලප-ගෙහි හික්මේ නු'ගි ශෛකාවල ගැ, එහි ශික්වත බැවිත් අදෛකාවබල ගැ. සමාග්වචන යෙහි ... සමාත් කම් නතාගෙහි ... සමාග් පීවගෙහි ... සමාග් ව්යාශාම ගෙහි ... සමාත් සමාති යෙහි ... සමාත් සමාත් වී වි කෙහි ... සමාත් තෙහි ... සමාත් වි හුකාති යෙහි හික්මේ නු සි ගෛකාවල ගැ, එහි ශික්වත බැවිත් අශෛකාවබල ගැ මොහු දශ ශෛකාවල ගෝ ගැ, දශ අශෛකාවල ගෝ යි.

දශක්ෂිණාසුවබල කචරහ යත්: මෙ සස්නෙහි ක්ෂිණාසුව මහණනු වියින් අනිතා ගෙයින් හැම සංසකාරයෝ යථාභූතයෙන් සමාක්පුඤයෙන් මොනොචට දක්නා ලද වෙති, යමසෙයෙකිත් ක්ෂිණාසුව මහණනු විසින් අනිතා හෙයින් හැම සංකොරයෝ යථාභූතයෙන් සමාක්පුඤයෙන් මොනොචට දක්නා ලද වෙත්ද, යම බලයක් පිණිස ක්ෂිණාසුව මහණ මාගේ ආසුවයෝ ක්ෂිණයහ'යි ආසුවකාශ පිළින කෙරේ ද, මෙ ද ක්ෂිණාසුව මහණහට බල වෙයි.

තවද අනෙකෙකි. ක්ෂිණාසුව මහණහු වියින් අභිහාරකර්ෂුවට (අගුරා වලට) උපමා කරනලද කාමගෝ ගථාසවහාවයෙන් සමාක්පුඥයෙන් මොනොරඩට දක්නාලද වෙති. ගම්සෙයෙකින් ක්ෂිණාසුව මහණහා විසින් අභිහාරකර්ෂූපමකාමයෝ ගථාසවභාවයෙන් සමාක්පුඥයෙන් මොනොවට දක්නාලද වෙත් ද, ගම් බලයක් පිණිය ක්ෂිණාසුව මහණ 'මාගේ ආසුවයෝ ක්ෂිණයහ'යි ආසුවකාශය පිළින කොරේ ද, මෙ ද ක්ෂිණාසුව මහණහට බල වෙහි.

තවද ක්ෂිණාසුව මහණහට (උපයි) විදවසායට නැඹුරු වූ විවෙසාපුවණ, වූ විවෙසායට බෑහාටුම ඇති විවෙකායෙහි යිටි නෛතාමාගෙෙහි ඇලුණු සවී-පුකාරයෙන් (සමපුගොග වශයෙන්) ආසුවශානට කරුණු වූ කෙලශඛ්ෂීයත් කෙරෙත් විගතාත්සා වූ සිත වෙයි. යම් සෙයෙක්න් ක්ෂිණාසුව මහණහට විවෙසායට නැඹුරු වූ, විවෙසාපුවණ වූ, විවෙසායට බැහැටුම ඇති, විවෙක යෙහි සිටි නෛතාමාශයෙහි ඇලුණු සවීපුකාරයෙන් ආසුවයනට කරුණු වූ කෙලශඛ්ෂීයන් කෙරෙන් විගතානතා වූ සිත වේ ද, යම් බලයක් පිණිස ක්ෂිණාසුව මහණ 'මාගේ ආසුවයෝ ක්ෂිණයහා'යි ආසුවකාය පිළින සොරේ ද මෙ ද ක්ෂිණාසුව මහණහට බල වෙයි.

තුවද සමණාසුව මහණහු විසින් සහර සතිපට්ඨානගෝ භාවිත සුභාවිත වෙති. යම් සෙයෙකින් සමණාසුව මහණාහු විසින් සහර සතිපට්ඨානගෝ භාවිත සුභාවිත වෙත්ද යම් බලයක් පිණිස සමණාසුව මහණ 'මාගේ ආසුවගෝ සමණගහ'ගි ආසුවකාංශ පිළින ඉකරේ ද මෙද සමණාසුව මහණහට බල වෙසි. පටීසමහිදුම ගොො-යුගන දඩවගො-බලකථා

පුතව පරං බණාතවකා හිතබුහො චනතාරෝ සමාපපධානා භාවිතා හොතති සුභාවිතා - පෙ- චතතාරෝ ඉදබිපාද භාවිතා හොතති සුභාවිතා --පෙ- පඤිවිසුගානී භාවිතානී හොතති සුභාවිතානී --පෙ- පඤච බලාතී භාවිතානී හොතති සුභාවිතානී --පෙ- සහත බොජකාඩහා භාවිතා හොතති සුභාවිතා -- පෙ- අරිගෝ අවයඩායිකො මගොනා භාවිතො හොතති සුභාවිතා -- පෙ- අරිගෝ අවයඩායිකො මගොනා භාවිතො හොති සුභාවිතො, ඉදමපි බණාසවසා හිකබුනො බලා හොතී, යං බලං අඟමම බණාසවො හිකබු ආසවානං බයං පටිජානාති බණා වෙ ආසඳ 'ති ඉමාති දස බණාසවබලානී.

කතමාති දස ඉදාබිබලානි: අඩ්වයානා ඉදහි, විකුඛඛනා ඉදාධි, මනො-මහා ඉදාධි, සැඳුණාවපථාරා ඉදාධි, සමාගිවිපථාරා ඉදාධි, අරිගා ඉදාධි, කාමම-විපාකජා ඉදාධි, පුසැඤවතො ඉදාධි, විරජාමයා ඉදාධි, තාපථ සමමා පයොගපාවවයා ඉජාකනටෙයන ඉදාධි, ඉමානී දස ඉදාධිබලාති.

කතමාති දස තථාගතබලාති: ඉඩ තථාගතො ථානඤව ථානතො අවධානඤව අවධානතො යථාහුතං පජානාති, යම්පි තථාගතො යානඤව ථානතො අවධානඤව අවධානතො යථාහුතං පජානාති, ඉදම්පි තථාගතසය තථාගතබලං හොති, සං බලං ආගේම තථාගතො ආසහං ථානං පටී-ජානාති, පරිසාසු සීහනාදං නදති, බුහාවතකාං පවතෙතති.

පුතච පරං තථාගතො අතීතානාගතප වඩුපපතනානං කම්ම සමාදනානං ශාන සො හෙතුසො විපාකං යථාතුතං පජානාති, යමයි තථාගතො අතීතානාගතප වඩුපපතනානං කම්ම සමාදනානං ශානසො හෙතුසො විපාකං යථාතුතං පජානාති, ඉදමයි තථාගතසා තථාගතබලං හොති, යං බලං අංගමම තථාගතො අංසනං ශානං පටිජානාති, පරිසාසු සීහනාදං නදකි, බුහා වසාකාං පවතෙනති

පුනව පරං තථාගතො සබබන්වගාමිනීං පටිපදං යථාහුතං පජානාති, යමටි තථාගතො සබබන්වගාමිනිං පටිපදං1 යථාභුතං පජානාති, ඉදමටි තථාගතසස තථාගතබලං හොති, යං බලං අාගම්ම තථාගතො ආසභං ආකං පටිජාතාති, පරිසාසු සීහනාදං නදති, බුහාවකකාං පවතෙතති.

පුනුව	පරං	තථාගතො	අනෙ ක ඩෘතුනා නාඩාතු ලොකං			ය ථාගුතං
පජාකාති,	යමපි	තථානතො	අනෙ ක ඩාතුනා ආාඛාතු ලො කං			ය ථාභූතං
පජානාභි,	ඉ දම්පි	තථාගතසස	-60-	බුහ මවකකා	පවතෙතති.	

පුනච් පරං නථාගතො සහතාභං නාසාබිම්වාහිකතං යථාභූතං පජානාති, යම්පි තථාගතො සහතානං නාසාබිම්වාහිකතං යථාභූතං පජානාති, ඉදම්පි තථාගතසස - පෙ– බුහුම්වකකං පව්නෙනතී.

1 භඛ්ධ පථ යාමිනී පටි පදං - සායා, PTS

පටිසමකීදුමානීය~යුගනදඬවගී-බලකථා

තවද ක්ෂිණාසුව මහණනු විසින් සතර සමාක්පුධානයෝ භාවිත සුභාවිත වෙති ... සතර සංදාධිපාදයෝ භාවිත සුභාවිත වෙති ... පකාව හි යයෝ භාවිත සුභාවිත වෙති ... පකාවබලයෝ භාවිත සුභාවිත වෙති ... සනාමහා යුභාවිත හෝවිත සුභාවිත වෙනි ... අංගදීඅෂටාඩාහිකාමානීය භාවිත සුභාවිත වෙයි. යම සෙයෙනෙකින් ක්ෂිණාසුව මහණනු විසින් අෂටාඩාහිකාමානීය භාවිත සුභාවිත වේ ද, යම් බලයක් පිණ්ත ක්ෂිණාසුව මහණ 'මාගේ ආසුවයෝ ක්ෂිණයගා සි ආසුවකාෂය පිළිහ කොරේ ද, මෙ ද ක්ෂිණාසුව මහණනට බල වෙයි.

දශර්ධිබල කාචරහ ගත්; අඩස්ථාන ඍදඩි යැ, විකුෂීණ ඍදඩි යෑ, මතොමග ඍදඩි යෑ, දෙනවේෂ්ථාර සදඩි යෑ, සමාධිවිෂ්ථ ර ඍදඩි යෑ, අාගයී ඍදඩි යෑ, කාෂීමිපාකජ ඍදඩ යෑ, පුණාවත්හුමේ සෘදඩි යෑ, විදුාමය ඍදඩි යෑ. ඒ ඒ කරුමණති සමාක්පුයෝග හෙයින් සමාදඩ වන අඬියෙන් ඍදඩි යි. මොහු දශර්ඛාබලයෝ සී.

දශ සථාගතබල කවරහ යන්: මෙහි තථාගතයෝ කාරණය ද කාරණ හෙසින් අකාරණය ද අකාරණ හෙයින් යථාසානාවයෙන් දශාගනිති යම් පෙයෙකින් සථාගතයෝ කාරණය ද කාරණ හෙයින් අකාරණය ද අකාරණ හෙයින් යථාසානාවයෙන් දූහගනිත් ද. යම් බලයක් පිණින තථාගතයෝ ශුෂාකයානය පිළිත කොරෙත් ද, පිරිස් මැද අභීතනාද කොරෙත් ද බුහාමසමාහාත ශුෂාය ධම්වකුය පවත්වත් ද මෙ ද තථාගතයන්ගේ සථාගත බල වෙයි.

තවද තථාගතයෝ අනීතාභගතපතුනුතපතන කම්සමාදනයන්ගේ පතාග විසින් හේතු විසින් විපාකය යථාසානාවයෙන් දූනගනිති, යම් සෙමයකින් කථාගතයෝ අතීතාභාගතපතාසුතාසතකම්සමාදනයන්නේ පතාග විසින් හේතු විසින් විපාකය යථාසානාවයෙන් දූනගනිත් ද යම් බලයක් පිණිස කථාගතයෝ ශේෂස්ස්ථානය පිළින කොරොත් ද පම්ද්ණ සිංහනාද කෙරෙත් ද බුහාවකුය පවත්වත් ද, මෙ ද තථාගතයන්ගේ තථාගතබල වෙයි.

තවද තථාගතයෝ සජීතුගාමී (හෑම හතියට අගතියට යනසුලු) මාගීය යථාසාවභාවයෙන් දනගනිති යම්සෙෂයකින් තථාගතයෝ සජීතුගාමීමාගීය යථාසාවභාවයෙන් දනගනීත් ද, යම් බලයක් පිණිස තථාගතයෝ ශුෂාඨස්ථා හය පිළින කෙරෙත් ද, පම්ද්ගි සිංහනාද කෙරෙත් ද, බුහාවනාය පවත්-වත් ද, මේ ද තථාගතයක්ගේ තථාගතබල වෙයි

තවද සථාගතගෝ අනේකධාතු නානාධාතු ලොකය යථාසාවයෙන් දනගනිති. යම් සෙයෙක්ත් තථාගතයෝ අනෙකධාතුනානාධාතුලොකය යථාසානාවයෙත් දූනගනිත් ද ... මුහුවතු පවත්වත් ද, මේ ද තථාගතයත් ගේ තථාගතබල වෙයි.

තවද තථාගතයෝ සභාවයක් නානාබිමුකති ඇති බව යථාසවහාවයෙන් දනගනිති, යම සෙයෙකික් තථාගතයෝ සභාවයත් නානාධිමුකති ඇති බව යථාසවහාවයෙක් දූනගනික් ද ... මුහාවතා පවත්වත් ද මෙ ද තථාගත යන්ගේ තථාගතබල වෙයි.

පටිසමහිදුමගෙහා-යුගනදඩවගත-බලකථා

පුනාව පරං කථානතො පරසතතානං පරපුකාලානං ඉඤිය-පරොපරියතතං යථානුතං පජානාති, යමපි කථානතො පරසතතානං පරපුකාලානං ඉඤියපරොපරියතතං යථානුතං පජානාති, ඉදමපි කථානකසා - පෙ- බුනාවකකාං පවතෙතති.

පුතව පරං තථාගතො ඣානවිමොකඛයමාධ්යමාපතනිනං සංක්ලෙසං වොදනං විධානං යථාභූතං පජානාති, යමරි තථාගතො ඣානවිමොකඛ-සමාධ්සමාපතනීනං සඞ්කිලෙසං වොදනං විධානං යථාභූතං පජානාතී ඉදමරි තථාගතසස -පෙ- බුහාවතකකං පවතෙනති.

පුතව පරං තථාගතො අනෙකවිහිතං පුබෙබනිවාසං අනුසාරති, සෙසාපීදං: එකම්පි ජානිං දෙව්පි ජාතියො -පෙ- ඉති සාකාරා සඋදෙදසං අනෙකවිහිතං පුබෙබනිවාසං අනුසාසරති, සම්පි තථාගතො අනෙකවිහිතං පුබෙබනිවාසං අනුසාසරති, සෙසාපීදං: එකම්පි ජාතිං දෙව්පි ජාතියෝ -පෙ-දෙදම්පි තථාගතසා -පෙ- බුහුමවකකාං පවනෙකති.

පුනව පරං තථානතො දිබෙබන වක්ඛිතා විසුදොඩන අතිකකනත-මානුසකාන සහෙත පසාස් විවිමානෙ උපපජරමානෙ - පෙ- යම්පි තථානතො දිබෙබන වක්ඛිනා විසුදොන අතීකකහතාමානුසකෙන සහෙත පසාස් විවිමානෙ උපපජරමානෙ -පෙ- ඉදම්පි තථානතසාය-පෙ- බුහිමවකකං පවනෙනති.

පුනව පරං තථාගතො ආස්ථානං ඛයා අනාසවං වෙතොවිමූතතං පකුඤවිමූතතිං දිටෙස්ව ඛමේම සයං අභිණැඤ සවජිකණා උපසමපජ විහරති, යම්පි තථාගතො ආස්ථානං ඛයා අනාසවං වෙතොවිමූතතිං පකුඤවිමූතතිං දිටෙස්ව ඛමේම සයං අභිණැඤ සවජිකණා උපසමපජ විහරතී, ඉදම්පි තථාගතසා තථාගතබලං හොතී, යං බලං අංගමම තථාගතො ආසහං ආනං පටිජානාති, පරිසාසු සීහතාදං නදතී, බුහම-වකකා පවතෙනති, ඉමානී දස තථාගතබලානි.

කෙනරෙයින සදධාවලං, කෙනරෙයින විරියවලං, කෙනරෙයින සතිබලං, කෙනරෙයින, සමාධිවලං, කෙනරෙයින පණසුවලං, කෙනරෙයින තිරිවලං, කෙනරෙයින මහතපවලං, කෙනරෙයින පරිසඬානවලං, -පෙ-කෙනරෙයින තථානතුවලං:

තවද තථාගතයෝ පරසතාවයන්ගේ පරපුදහලයන්ගේ ඉස්දියපරාවර-හාවය (වෘදඩ - හානි) යථාසාභාවයෙන් දූනගනිති. යම් සෙයෙකින් තථාගතයෝ පරසතාවයන්ගේ පරපුදහලයන්ගේ ඉස්දියපරාවරහාවය යථාසාවයෙන් දූනගනිත් ද ... බුහාවකු පවත්වත් ද, මෙ ද තථාගත-යන්ගේ තථාගතබල වෙයි.

තවද තථාගතයෝ බාහාතවිමොකාසෙමාධිසමායනාගීන්ගේ සංකෙලශ (හානභාගීයඩමී) ය විදුවිදන (විශෙෂහාගීයඩමී) ය ව්පූස්ථානය යථාසාහාං වයෙන් දූනගනිති. යම්සෙයෙකින් තථාගතයෝ බහානවිමොකාසයමාධි-සමාපතාගීන්ගේ සංකෙල්ශය වාවදනය ව්පුස්ථානය යථාසවහාවයෙන් දූනගනින් ද ... බුහාවවකු පවත්වන් ද, මේ ද තථාගතයන්ගේ තථාගතබල වෙයි.

තවද තථාගතයෝ අනේකපුකාර වූ පූජීතිවාස (පෙරවිසුකඳපිළිවෙල) සිහි කෙරෙති. හේ කෙසේ යැ ගත්: එක් ජාතියකුද ජාති දෙකකුදු .. මෙසෙයික් (වණ්දි) ආකාර සහිත වූ (නාමගොතාදි) උදෙදශ සහිත වූ අනේකපුකාර පූජීතිවාස සිහි කෙරෙති යම් සෙයෙකින් තථාගතයෝ අනේකපුකාර වූ පූජීනිවාස සිහි කෙරෙත් ද, හේ කෙසේ යැ යත්: එක් ජාතියකුදු ජාති දෙකකුදු ... බුහාවක පවත්වත් ද, මෙ ද තථාගතයන්ගේ තථාගතබල වෙයි.

තවද තථාගතයෝ Eිශුණි වූ මිනිසත්බව ඉක්මගිය දිවඇයිත් සැවයන උපදනා සතානියන් බලති. යම් සෙයෙකින් තථාගතයෝ විශුණි වූ මිනිසත්බව ඉක්මගිය දිව ඇගින් සැවයන උපදනා ... සතානියන් බලත් ද... බුහාවකු පවත්වත් ද, මේ ද තථාගතයන්ගේ තථාගතබල වෙයි.

තවද තථාගතයෝ ආසුවයන් සංශ කිරීමෙන් ආසුව විරහිත වූ වනත-විමූකතිය (අභීත්ඵලසමාඛිය) පුඥුවිමූකතිය (අභීත්ඵලපුඥව) මෙ අත්බැවිහි මැ තුමූ අහිඥයෙන් පුතාසාෂ කොට ඊට පැමිණ වාසය කෙරෙති යම සෙයෙකින් තථාගතයෝ ආසුවයන් සංශ කිරීමෙන් ආසුව විරහිත වූ විතනවිමූකතිය පුඥුවිමූකතිය මෙ අත්බැවිහි මැ තුමූ අභිඥයෙන් පුතාසාෂ කොටගෙන ඊට පැමිණ වාසය කෙරෙත් ද යම් බලයක් පිණිස තථාගතයෝ ශුෂායාධානය පිළින කෙරෙත් ද පම්ද්හි අභීතනාද කෙරෙත් ද බුහම සභාගා ශුෂාකිඩම්වකුය පවත්වත් ද මෙ ද තථාගතයන්ගේ තථාගතබල වෙයි. මොහු දශ තථාගතබලයෝ යි.

කවර අරුතෙකින් ශුඛාබල වේ ද, කවර අරුනෙකින් වියායිබල වේ ද, කවර අරුනෙකින් සමෘතිබල වේ ද, කවර අරුනෙකින් සමාධිබල වේ ද, කවර අරුනෙකින් පුඥබල වේ ද, කවර අරුනෙකින් හිරිබල වේ ද, කවර අරුනෙකින් ඔහතපපබල වේ ද, කවර අරුනෙකින් පටිසාඩානබල වේ ද ... කවර අරුනෙකින් තථාගතබල වේ ද ශන්:

පටිසමහිදුම ගොො-සුගනඅධ්වගො-සුණුඤතෘකථා

අසාදාධියෙ අකමපියටෙයන සැධාබලං, කොසපේජ අකමපියවෙස්න විරියබලං, පමාදෙ අකමපියටෙයන සතිබලං, උදාධවෙම අකමපියවෙස්න සමාධිබලං, අව්ජාය අකමපියටෙයන පකැකැබලං, හිරීයනි පාපකෙ අකුසලෙ ධමමෙනී ගිරිබලං, ඔහානපතී පාපකෙ අකුසලෙ ධමමෙනී ඔහානපාවලං, සැදුණෙන කීලෙනෙ පරිසඬබානීති පරිසඬබානබලං, තාන ජාතා ඩමමා එකරසා හොනනීති භාවනා බලං, තන්එ නහම කිඤුවි ව්ජනති අනච්ජජබලං, තෙන විතතං සඬහණඟානීතී සඬහාගබලං, කං බමසීනී¹ඛනතිබලං, තෙන විතතං පකැකැපෙනීනී පඤඤානතීබලං තෙන විතතං නිජාධාපෙනීනි නිජාබතනිබලං, තෙන විතතං වසා විතෙනනීකී ඉසකරිය බලං, නෙන මතතං අධිවසානීති අධිවසානබලං, තෙන විතතං එකඟානනි සමළුබලං, තත් ජාතෙ ඩංමෙම අනුපසාසනීති විපසානතාබලං, තත් සිකකනීතී හෙබබලං, තත් ජාතෙ ඩංමෙම අනුපසාසනීති විපසානාබලං, තත් සිකකනීතී හෙබබලං, තත් ජාතෙ ඩංමෙම අනුපසාසනීති විපසානාබලං, තත් සිකකනීතී හෙබබලං, තත් සිකකිනතතා අසෙබබලං, තෙන අනවා බනොතානී බණාසවබලං, තසන ඔකකින් ඉද්ධිබලං, අපපමෙනාවෙස්න තුළුංගනබලනති.

බලකථා ශමතතා

2. 10

සුඤඤතා කථා

''එවං මෙ සුතං, එකං සමගං කගවා සාවස්ෂයං විහරති ජෙකවනෙ අනාථපිණයිකයා ආරාමෙ අථ බො ආයස්මා අාහණේද යෙන කගවා තෙනුපයඩකම්, උපසඩිකමීණා කගවනතං අහිවාදෙණා එකමනතං නිසිදි, එකමනතං කිසිනෙනා බො ආයස්මා ආනණය කගවනතං එතදවොව:

"සුදෙකුසු ලොකො, සුදෙකුසු ලොකො'ත් හතෙන වුච්චති, කිතතාවතා තු බොහතෙන 'සුදෙකුසු ලොකො'ති වුච්චති"ති "යසමා බො ආනතද සුකුකුසු අනෙතාන වා අතතනියෙන වා, තසමා සුදෙකුසු ලොකො'ති වුච්චතී, කීඤවානතද, සුඤඥංඅතෙතන වා අතතනියෙන වා; වකබුං බො⁸ ආනතද, සුඤඤා අනෙතන වා අතතනියෙන වා, රූපා සුඤඤා අනෙතන වා අතතත්යෙන වා, විකබුවිණඤාණ සුඤඤා අතෙතන වා අතතනියෙන වා, වකබුසුවෙසෙකා සිණඤාඤ අතෙතන වා අතතනියෙන වා, සමටදං වකබු-සමථාසපවචයා උපපජාති වෙදසිතං සුබං වා දුකබං වා අදුකාමසුබං වා, තමයි සුඤඤා අනෙතන වා අතතනියෙන වා.

👗 එහබු බො - මිජිසං.

¹ හාං භාකා මුමතින් - තායි PTS, භාකා මමතිය් - සි.

අශුදධායෙහි නො සැලෙන අතියෙන් ශුද්ධාබල සැ, කෞයිදුයෙහි නො සැලෙන අතීයෙන් විශායිබල යැ, පුමාදයෙහි නො සැලෙන අතීයෙන් සමෘතිබල ගැ. ඔඉදධනාගෙනි නො සැලෙන අනියෙත් සමාගීබල ගැ, අවිද යෙහි නො සැලෙන අනියෙත් පුණුබල යෑ ලාමක වූ අකුහල් දහමිහි ලජරිත වේ නු'යි හිරිබල යැ, ලාමක වූ අකුසල්දහමහි තැවේ නු'යි ඔතනපා-බල යැ, නුවණින් කෙලෙයුන් විමසා නූ'යි පරිසඣානබල යෑ. ඒ හාවනා විශෙෂයෙහි උපත් චිතතාවෛතසිකබාමයෝ එකරය වෙත් නු'යි භාවනා බල යෑ, එහි කිසි විදුයෙක් නැත් නු'සි අනවද බල යෑ, එයින් සිත සඬ්ගුහ කෙරේ නු'යි සඬනුහබල යැ. එය සහනය කෙරේ නු'යි කෘහානතිබල යැ, එයින් සිත පුකාරගෙන් ඥපනය කෙරේ නු'යි පුඥපතිබල යෑ, එයින් සිත නිදිධායෙන (ශුැතාම්විචාරය) කෙරේ නු' යි නිදිධායනබල යැ. එකින් සිත වශයෙහි පවත්වා නූ'යි ඓශවයායිබල යැ, එයින් සිත අධිසෝන කෙරේ නු'යි අධිස්ථානබල යැ, එයින් (සමාධියෙන්) සිත එකත නු'යි ශම්එබල යැ, එහි උපත් (චිතතවෛතසික) බමීයත් අනුපසසනා කෙරේ නු'යි විදශීනාබල යැ, ඒ ශෛණෂබලයෙහි හික්මේ නු'යි ශෛණමබල යැ, එහි (අශෛණමබලයෙහි) ශික්ෂිත බැවිත් අශෛක්ෂබල යැ, එයින් (ලෞකිකලොකොතතරඥ තයෙන්) ආසුවයෝ සමග කරනලදහ'ගි සමණාසුවබල යෑ, ඔහට (සෘදසිමත්හට) සමෘදධ වේ නු'යි හෘදධිබල යෑ, පුමාණ නො කට හැකි අනීයෙන් තථාගත බල වේ යයි.

බලසාථා නිම්.

2. 10

ශූනාතා කථා

මා විසින් මෙසේ අසනලද. එක් සමයෙක්හි භාගාවතුන් වහන්සේ සෑවැහැනුවර ජේතවන නම් වූ අනේපිඩුසිටුහුගේ අරමිනි වැඩවසනසේක. එකල්හි ආසුෂාවත් ආභාඥ සාවිරයන් වහන්සේ භාකාවතුන් වහන්සේ කරා එළැඹ වැද එකන්පස් වෑ භාගාවතුන් වහන්සේට මෙ කරුණ සැලකළහ.

වහන්ස, 'ලෝකය ශුනා යෑ ලෝකය ශුභා යෑ'යි කියනු ලැබෙයි. වහන්ස, කිපමණෙකින් 'ලෝකය ශූනා යෑ'යි කියනු ලැබේ ද යි. යම් හෙයකින් අානානාදයෙන්, ආතාම හාවයෙන් ද ආතාමනීය භාවයෙන් ද ශූනා වේ නම් එහෙයින් 'ලෝකය ශූතා සැ'යි කියනු ලැබෙයි. තවද ආහාණාදයෙන්, කුමක් අාතාමහාවයෙන් හා ආතාමනීය භාවයෙන් හා ශූනා වේ ද යන් ආහාණාවයෙන්, වකුසුය ආතාම භාවයෙන් හා අාතාමනීය භාවයෙන් හා ශූතා වෙයි, රැපයෝ අතාම භාවයෙන් හා ආතාමනීය භාවයෙන් හා ශූතා වෙයි, රැපයෝ අතාම භාවයෙන් හා ආතාමනීය භාවයෙන් හා ශූතා වෙයි, රැපයෝ අතාම භාවයෙන් හා ආතාමනීය භාවයෙන් හා ශූතා වෙයි, රැපයෝ අතාම භාවයෙන් හා ආතාමනීය භාවයෙන් හා ශූතා වෙයි. වකුයර විශේකය අතාමහාවයෙන් හා ආතාමනීය භාවයෙන් හා ශූතා වෙයි. වකුයමාදයක් දතාමහාවයෙන් හා අතාමනීයෙනාවයෙන් හා ශූතා වෙයි. වක් සම වෙදයිනයෙක් උපදී හම් හෙ ද ආතාමහාවයෙන් හා ආතාමනීය භාවයෙන් හා ශූතා වෙයි. හොතං සුකැඤං - පෙ- සඳා සුකැඤ - පෙ- ඝාතං සුඤඤං - පෙ- නතා සුනැඤ - පෙ- ඒවාා සුකඤ - පෙ- රතා සුණඤ - පෙ- කාගො සුණඤී - පෙ-ඓාටා බණඤ පෙ- මනො සුණඤී - පෙ- කාගො සුණඤී - පෙ-ඓාටා බණඤ අතෙතන වා අතතනිගෙන වා, මනොතමවකඤණං සුඤඤ අතෙතන වා අතතනිගෙන වා, මනොතමවසෙසා සුණඤඤ අතෙතන වා අතතනිගෙන වා, ගමයිදං මනොකමවසෙපවසා උපපජන් වෙදසිතං සුබං වා දුකාබං වා අදුකාබමසුබං වා, තමයි සුණඤං අනෙතන වා අතතනිගෙන වා, සෙමා බෝ ආනඤ, සුඤඤං අනෙතන වා අතතනියෙන වා, සාසමා සුණඤඤ ලොකෝන් වුඩාහ්න 2

සුසැකසුසැසෑ¹ සභාරසුසැසෑං, විපරිනාමසුසැසෑං අඟාසුසැසෑං, ලකාණසුසැසෑං, විතාමහනසුසැසෑං, තදහාසුසැසෑං, සමුවෙඡදසුසැසෑං, පට්පාසාදැසුසැසෑං, නිසාරණසුසැසං, අජකාතතසුසැසෑං, බනිද්ධාසුසැසෑං, දහතොසුසැසෑං, සභාගසුසැසෑං, විසභාගසුසැසැං, එසනාසුසැසෑං, පරිගාහ-සුසැසෑං, ටේලාහසුසැසෑං, පට්වෙහසුසැසෑං, එකතතසුසැසෑං, සානතත-සුසැසෑං, බනතිසුසැසෑං, අධිවානසුසැසෑං, පරිගොහනසුසැසෑං⁸ සමපජා-නසා පවතතපරියාදනං සබනසුසැසැතානං පරමානසුසැසෑං.

කතමං සුඤඤ සුඤඤං චිකබුං³ සුඤඤං අතෙනන වා අතනනියෙන වා, නිචෙවන වා ධුවෙන වා සසාසකන වා අවපරිනාමධ්වෙමන වා, සොතං සුඤඤං-පෙ- කෘතං සුඤඤං-පෙ- ජීවහා සුඤඤං-පෙ-කායෝ සුඤඤෙ-පෙ-මතෝ සුඤඤය අතෙනත වා අතතනියෙන වා නිවෙවන වා ධුවෙන වා සඤඤෝ වා අවපරිණාමධ මෙමන වා ඉදං සුඤඤසුඤඤ.

කතමං සඞ්බාරසුඤඤ; තගොසඞාරා: පුඤඤහිනඞ්බාරො අපුඤඤහි සඞ්බාරෝ ආනෙඤෝනිතඞ්බාරෝ, පුඤඤහිනඞ්බාරෝ අපුඤඤහිතඞ්බාරෙන ව ආනෙඤෝනිසඞ්බාරෙන ව සුඤඤ, අපුඤඤහිනඞ්බාරෝ පුඤඤහී සඞ්බාරෙන ව ආනෙඤෝනිසඞ්බාරෙන ව සුඤඤූ, ආනෙඤෝනිසඞ්බාරෝ පුඤඤෑහිසඞ්බාරෙන ව අපුඤඤෑනිනඞ්බාරෙන ව සුඤඤූ, ඉමෙ තගො සඞ්බාරා.

අපරෙපි තයො සභාරා: කායනභාරෝ වවිසභාරෝ විතතසභාරෝ. කායසභාරෝ වටිනභාරෙන ව විතතභාරේන ව සුකෙඤ, වටිසභාරෝ කායසභාරේන ව විතතසභාරෙන ව සුකෛඤ, විතතසභාරෝ කායසභාරෝ ව විතතසභාරෙන සුකෛඤ, ඉමෙ තයෝ සභාරා.

අපරේපි තගො සම්බාරා: අතීතා සම්බාරා අනාගතා සම්බාරා පච්චිපතනා සම්බාරා, අතීතා සම්බාරා අනාගතෙහි ව පච්චිපතෙනහි ච සම්බාරෙහි සුහැඤ, අනාගතා සම්බාරා අතීතෙහි ව පච්චිපතෙනහි ච සම්බාරෙහි සුහැඤ, පච්චිපතනා සම්බාරා අතීතෙහි ව අනාගතෙහි ච සම්බාරෙහි සුහැඤ, ඉමෙ තගො සම්බාරා. ඉදං සම්බාරසුඤඤං.

- 2 පරියෝගහනනුණුණු පු.
- 3 චිසාබූ සුදුදුඥං මජයං,
- 8

^{1 860,002,000,002,00 - 00 51}

පටිසමහිද,මාගීය-සුහනදඬවගී-ශුනාතාකථා

ලොහුග ශුනා ස ස ... ශබදයෝ ශූනා හ ... හා කෙය ශූනා ස හ ... හනියෝ ශූනා හ ... ඒහා වි ශූනා ස හ ... රතයෝ ශූනා හ ... කය ශූනා ස හ ... සපුළුවනයෝ ශූනා හ ... මනස අාතාමහාවයෙන් හා අාතාමනීයතාවයෙන් හා ශූනා ස ස, ඩම්යෝ ආතාමහාවයෙන් හා අාතාමනීයතාවයෙන් හා ශූනා සෝ ස, මනොහිඳෙනය ආතාමහාවයෙන් හා ආතාමනීයතාවයෙන් හා ශූනා සෝ ස, මනොහිඳෙනය ආතාමහාවයෙන් හා ආතාමනීයතාවයෙන් හා ශූනා සැ, මනොහිඳී එක අතාමහාවයෙන් හා ආතාමනීයතාවයෙන් හා ශූනා සැ, මනොහිඳී එක අතාමහාවයෙන් හා ආතාමනීයතාවයෙන් හා ශූනා සැ, මනොහිඳී එක අතාමහාවයෙන් හා අතාමනීයතාවයෙන් හා ශූනා සැ, මනොහිඳී එක දොතාමනාවයෙන් හා ශූනා සේ වූ හෝ දක් නො දුක් නො සුව වූ කෝ යම වෙදයිනයෙක් උපදී නම් හෙ ද ආතාමහාවයෙන් හා අතාමනීය හාවයෙන් හා ශූනා සැ. සම හෙයකින් ආතාඥයෙන්, ආතාමහාවයෙන් හා ආතාමනීයතාවයෙන් හා ශූනා වේ නම් එහෙයින් 'ලෝකය ශූනා සැ'යි කියනුලැබේ' යයි.

ශුතය සභාඛාත ශූතය හැ, සංසාරශූතය හැ, විපරිණාම ශූතය හැ, අනුශූතය හැ, ලසාහණ ශූතය හැ, විෂසාමතණ ශූතය හැ, සදඬාශූතය හැ, සමුචේ දේශූතය හැ, ලසා හේ ඉතය හැ, තිසසරණ ශූතය හැ, අඛ්යාතම ශූතය හැ, බාහය ශූතය හැ, ලසා පොහ ශූතය හැ, තිසසරණ ශූතය හැ, අඛ්යාතම ශූතය හැ, බාහය ශූතය හැ, ලසා පොහ ශූතය හැ, සහා හශූතය හැ, විසහා හශූතය හැ, එකණ ශූතය හැ, පරිහුහ ශූතය හැ, සහා තිශූතය හැ, පතිවේ බශූතය හැ, එකණ ශූතය හැ, පරිහුහ ශූතය හැ, සහා තිශූතය හැ, අඛ්යෝ සහ ශූතය හැ, එකණ ශූතය හැ, පරිහුහ ශූතය හැ, සහා තිශූතය හැ, අඛ්යෝ සහ ශූතය හැ, එකණ ශූතය හැ, සා කානා තිශූතය හැ, සහා තිශූතය හැ, අඛ්යෝ සංශූතය හැ, පහ සිව හා හණ ශූතය හැ, සා කානා කර හැ අතුරින් පරමාණ ශූතය බ

ශූනාය සභ්ධායාන ශූනාය සාවරෑ යන්: චසපුස ආනාමයෙන් හා අයතානී-යෙන් හා නිතායයෙන් හා බුදුවයෙන් හා ශාශාවනයෙන් හා අවපරිණාමසානා-වියෙන් හා ශූනාය යැ. ශුනාය ශූනාය යැ. නියණය ශූනාය යැ... ඒහාවාව ශූනාය යැ... සාය ශූනාය යැ... මනස ආනාමයෙන් හා අනාමනියෙන් හා නිතායයෙන් හා බුදුවයෙන් හා ශාශාවනයෙන් හා අවපරිණාමසාවනාවයෙන් හා හුනාය යැ. මේ ශූනාය සම්බායන ශූනාය යි.

සංසභාරගුනාග තාවරැ ගත්: සංසභාරගෝ තිදෙනෙක් වෙති: පුණාති සංසභාර යැ අපුණාත්තියංසභාර යැ ආනෙකැටාතිතංසභාර යැ යි. පුණාති-සංසභාරය අපුණාත්තංසභාරයෙනුදු ආනෙකැටාතිසංසභාරයෙනුදු ශූනා යැ. අපුණාතිසංසභාරය පුණාතිසංසභාරයෙනුදු ආනෙකැටාතිතංසභාරයෙනුදු ශූනා යැ. ආනොකැටාතිතංසභාරය පුණාතිසංසභාරයෙනුදු අපුණාත් සංසභාරයෙනුදු ශූනා සී මොහු තුන් සංසභාරයෝ සී.

අනා වූ ද තුන් සංසාර කෙනෙක් වෙති: කායසංසකාර යැ වාස්-සංසාර යැ විතනසංසකාර යැයි. කායසංසකාරය වාක්ෂංසකාරයෙනුදු විතනසංසකාරයෙනුදු ශූනා යැ. වාක්සංසකාරය කාශසංසකාරයෙනුදු විතනසංසකාරයෙනුදු ශූනා යැ, විතනසංසකාරය කාශසංසකාරයෙනුදු වාක්-සංසකාරයෙනුදු ශූනා හැ. මෙනු තුන් සංසකාරයෝ යි.

අනා වූ ද තුන් සංකෝර කෙනෙක් වෙති: අතිතසංසකාර යැ අනාගත-සංසකකාර යැ පතානපනනසංසකාර යැයි අනිතසංසකාරයෝ අනාගත වූ ද පතානපනන වූ ද සංසකාරයත්ගෙන් ශූනයග. අනාගතනංසකාරයෝ අතීත වූ ද පතානපනන වූ ද සංසකාරයන්ගෙන් ශූනයහ පතානපනා-සංසකාරයෝ අතීත වූ ද අනාගත වූ ද සංසකාරයන්ගෙන් ශූනයහ. මොහු තුන් සංසකාරයෝ යි. මේ සංසකාරශනය නම් වෙහි.

පටිසමහිදුමගොො-සූහනදඬවගො-සුණුණුතාකථා

කතා වී විපරිභාමය සැකැකුව; ජාතං රූපං සභාවෙන සුකැකැ, විහතා රූපං විපරිනත සොව සුකැකැකුව, ජාතා වෙදනා සභාවෙන සුකැකැ, විහතා වෙදනා විපරිභතා වෙව සුකැකැ ව -පෙ- ජාතා සකැකැ -පෙ-ජාතා සභාරෝ -පෙ- ජාතං විකැකැණ, -පෙ- ජාතං වකුබං -පෙ- ජාතො හවො සභාවෙන සුකෙකෙකු, විගතො හුවො විපරිනතො වෙව සුකෙකෙ ව, ඉදා විපරිතාමසුකැකැ.

කතාමං අගනසුකුකුකුං: අගොමෙතං පදං, යොඩාර්මේතං පදං; විසිටා-මෙතං¹ පදං, යදිදං සබබසාබාරසමථො සබබුපගිපටිනිසාගගොා තණඟකාමයා විරාගො නිරොඩො නිබබානං, ඉදං අගාසුකුකුං.

කතමං ලකඛණසුඤඤං, ඓ ලකඛණාති බාලලකඛණඤා පණඞිත-ලකඛණඤා, බාලලකඛණං පණඞිතලකඛණොත සුඤඤං, පණඞිතලකඛණං බාලලකඛණෙන සුඤඤං.

නීණ් ලකඛණානි: උපපෘදලකඛණං වියලකඛණං සීතඤඤථාතනලකඛණං. උපපාදලකඛණං වියලකඛණෙන වි සීතඤඤථාතාලකඛණෙන වි සුඤඤං, වියලකඛණං උපපාදලකඛණෙන වි සීතඤඤඵාතාලකඛණෙන වි සුඤඤං, සීතඤඤඵාතාලකඛණං උපපාදලකඛණෙන වි වියලකඛණෙන වි සුඤඤං.

රූපසය උපපාදලකාණං වියලකාමණන ව සීතඤඤ අතතලකාමණෙන ව සුණුඤං, රූපසය වියලකාමණං උපපාදලකාමණෙන ව සීතඤඤ අතත-ලකාමණෙන ව සුඤඤං, රූපසය සීතඤඤ අතතලකාමණං උපපාදලකාබ-ණෙන ව වියලකාමණෙන ව සුඤඤං, වේදනාය -පෙ- සණ্ඤීය -පෙ-සභාරානං -පෙ- විණුඤණයා පෙ- එකාබුසය -පෙ- ස්රාමරණයය උපපාදලකාමණං වයලකාමණෙන ව සීතඤඤ අතතලකාමණෙන ව සුඤඤං, ප්රාමරණයා වයලකාමණ උපපාදලකාමණෙන ව සීතඤඤ අතතලකාමණෙන ව සුඤඤං, ප්රාමරණයය සීතඤඤ අතතලකාමණ උපපාදලකාමණෙන ව වයලකාමණෙන ව සුඤඤං, ඉදං ලකාමණසුඤඤා

කතම විකාබහානසුඤඤං: නෙකාබමෙමන කාමවඡනෙ, විකාබහිතා වේචි සුඤඤ වි, අබතාපාදෙන බතාපාදෙ විකාබහිතා වෙව සුඤඤඤ ව, අ ලොකාසඤඤය එහමිදාං විකාබහිතසඤාව සුඤඤඤව, අවිකොපෙන උදාවවං විකාබහිතකෛවව සුඤඤඤා, බමමවවන්නො වෙව්සිවණ විකාබහිතා වෙව සුඤඤ ඞේ, බමමවවන්නො වෙව් සුඤඤ ව, සාමෝජෝන අරති විකාබහිතා වෙව සුඤඤ ව, පයමෙතේ කානෙන තීවරණා විකාබහිතා වෙව සුඤඤ ව -පෙ- අරගතනමගොහ සබබකි-ලෙසා විකාබහිතා වෙව සුඤඤ ව, ඉදං වීකාබහානසුඤඤ. පටි සමහිදුමාගීය - සූගනදඩවගී. ශුභාතොකථා

වපරිණාමශූභා නම කාචර් යන්: ජාන (පුතුනාපතන) රූපය සිටහාච හෙයින් ශූභා වෙයි. විශන (ඉපැද නිරුදා වූ) රූපය විපරිණාමයට පැමිණියේ ද ශූනා ද වෙයි. ජාතවෙදනාව සිටහාව හෙයින් ශූභා වෙයි. විශතවෙදනාව විපරිණත ද ශූභා ද වෙයි ... ජාතසංඥාව ... ජාතසංසාර-යෝ ... ජාතවිඥුනය ... ජාතවසිසුය ... ජාතනවය සටහාච ගෙයින් ශූභා වෙයි. විශතනවය විපරිණත ද ශූභා ද වෙයි. මේ විපරිණාමශූභා නම් වෙයි.

අගුශුනය නම් කවරා යන්: යම් මේ හැම සංසාකාරයන්යේ ශමථයෙක් හැම උපධින්ගේ දුරාලිමෙක් තාෂණාවගේ සංසය කිරීමෙක් විරාශයෙක් නිරෝධයෙක් නිට්ණයෙක් වේ ද නෙල අගුපද යෑ නෙල ඉතා මෑ සුශංස-නීයපද යෑ නෙල විශිවෙපද යි. මේ අහුශුනය නම් වේ.

ලකානණශුතා සාම් කවර්. යත්: ලකෘණ දෙකෙක් බාලලකාණ ගැ පණ්ඩිතලකාණ යැයි. බාලලකාණය පණ්ඩිතලකාණයෙන් ශූනා යැ පණ්ඩිතලකාණය බාලලකාණ යෙන් ශූතා යි.

ලකාණ තුනෙකි: උතපාදලකාණ යැ වායලකාණ යැ සිටියනුයේ අනාදථානාලකාණ යැයි. උතපාදලකාණය වායලකාණයෙකුදු සිටියනුයේ අනාදථානාලකාණයෙකුදු ශූනා යැ, වායලකාණයෙ උතපාද ලකාණයෙකුදු සිටියනුයේ අනාදථානාලකාණයෙකුදු ශූනා යැ, සිටියනුයේ අනාදථානා-ලකාණය උතපාදලකාණයෙකුදු වායලකාණයෙකුදු ශූනා යි.

රූපයාගේ උතපාදලකාණය වියෙලකාණයෙකුදු සිටියනුගේ අනා-ථානිලකාණයෙකුදු ශූතා යැ. රූපයාගේ වියයලකාණය උතපාදලකාණයෙ-තුදු සිටියනුගේ අතථෝතිලකාණයෙකුදු ශූතය යැ. රූපයාගේ ස්ථානතා-ලකාණය උතපාදලකාණයෙකුදු වියයලකාණයෙකුදු ශූතය යි. වෙදනාවගේ ... සංසෝරයත්ගේ ... විඥනයාගේ ... වකුස්තුගේ ... ජරා-මරණයාගේ උතපාදලකාණය වියයලකාණයෙකුදු ස්ථානතාලකාණයෙකුදු ශූතා යැ. ජරාමරණයාගේ වියයලකාණය උතපාදලකාණයෙකුදු ස්ථානතා-ලකාණයෙකුදු ශූතා යැ. ජරාමරණයාගේ ස්ථානානාලකාණය උතපාද-ලකාණයෙකුදු වියයලකාණයෙකුදු ශූතා සි. මේ ලකාණශුතය නම් වේ.

විසාබනණ ශුභා හම කවරේ යන්: නොපොමානයෙන් කාම්චිඡාඥය විසාබනණය කරනලද ද ශූභාද වෙයි. අමාාපාදයෙන් වාාපාදය විසාමනණය ණය කරනලද ද ශූභා ද වෙයි. ආලෝකාසංඥයෙන් පිසාමනණය විසාබනණය කරනලද ද ශූභා ද වෙයි. අවිනොෂපයෙන් ඔංදාබනය විසාබනණය කරන ලද ද ශූභා ද වෙයි. බමිනිශ්චයෙන් විවිකිනාකාව විසාබනණය කරන ලද ද ශූභා ද වෙයි. බමිනිශ්චයෙන් විවිකිනාකාව විසාබනණය කරන ලද ද ශූභා ද වෙයි. බමිනිශ්චයෙන් විවිකිනාකාව විසාබනණය කරන ලද ද ශූභා ද වෙයි. බමිනිශ්චයෙන් විවිකිනාකාව විසාබනණය කරන ලද ද ශූභා ද වෙයි. බමිනිශ්චයෙන් විවිකිනාකාව විසාබනණය කරන ලද ද ශූභා ද වෙයි. බමිනිශ්චයෙන් විෂිකාමනණය කරනලද ද ශූභා ද වෙයි. පාමොද යෙන් අරතිය විසාමනණය කරනලද ද ශූභා ද වෙයි. පුළුමානය යෙන් නිවරණයෝ විසාබනණය කරනලද ද ශූභා ද වෙයි ... අභිනමායි-යෙන් හැම කොලෙස්හු විසාමනණය කරනලද ද ශූභා ද වෙනී ... දෙම් විසොමනණ ශූනා ද නම් වේ.

පටි තමහිද,මගොො- සුග ආදාවගග - සුණුණු තා කථා

කතමං තදඞ්හසුඤඤං: නෙසකමේමන කාමච්ඡනෙ පදඞ්හසුඤඤේ, අබහපාදෙන බහපාදෙ තදඞ්හසුඤඤය, අලෝකසඤඤය පීහමිදාබං තදඞ්හසුඤඤං, අවිකෙකපෙන උදාබචාං තදඞ්හසුඤඤං, බමාවවන්ානෙන විවීකීච්ඡා තදඞ්හසුඤඤ, සෑණෛන අවිජජා තදඞ්හසුඤඤ, පාමෝජෛජන අරතී තදඞ්හසුඤඤ, පළමෙන කානෙන නීවරණා තදඞ්හසුඤඤ - පෙ-විවටානානුපසානාග සඤඤඤෳනිනිවෙනො තදඞ්හසුඤඤය, ඉදං තදඞ්හසුඤඤං.

කතාමං සමූවේජදසුණුඥං; නෙකාබමෙවන සාමච්ඡනෙ, සමූච්ඡනෙතා වේ සුණෙසු ව, අබහාපාදෙන බහාපාදෙ සමූච්ඡනෙතා වෙව සුදෙකු ව, අංලෝකසණුකා පීනමිදුබං සමූච්ඡනතණොව සුදෙකු කැව, අවිකොටපෙන උදඩවාං සමූච්ඡනතකොට සුදුණු කැව, බමාවවවන්නෙන විවිකිච්ඡා සමූච්ඡනතා වෙව සුදුණු ව, සැදෙණන අවිජජා සමූච්ඡනතා වෙව සුදෙකු ව, පාමොජෙජන අරති සමූච්ඡනතා වෙව සුදෙකු ව, පයමෙත කාගෙන නීවරණා සමූච්ඡනතා වෙව සුදෙකු ව -පෙ- අරහතතාමගොත සබබකි-ලෙසා සමූච්ඡනතා වෙව සුදෙකු ව, ඉදං සමූචෝජයකුතු ව.

කතමං පටිපපසාදේසිසුඤඤ ං: නෙකබමෙමන කාමච්ඡනෙ, පටිපපසාදේයා වේව සුඤඤ ච, අබනපා දෙන බහාපා දෙ පටිපපසාදේයා වෙව සුඤඤ ච, ආලෝක සහස්දීය ජීනමිද්ධාං පටිපපසාද රාං වෙව සුඤඤඤාච, අම්කෝ පෙන උදා චාං පටිපපසාද රාණුචච සුඤඤඤාච, බමම වවත් එනෙන විමිකීච්ඡා පටිපපසාද රා වෙව සුඤඤ ච, ඤ ණොන අම්ප්ජා පටිපපසාදරා වෙව සුඤඤ ච, පාමොජෙජන අරනි පටිපපසාදරා වෙව සුඤඤ ච, පළ මෙන කානෙන නීවරණා පටිපපසාදරා වෙව සුඤඤ ච – පෙ– අරහතතම නොන සබබකීලෙසා පටිපපසාදරා වෙව සුඤඤ ච, ඉදං පටිපපසාදරා සුඤඤ.

කතමං නිසාරණයුණුණුං: නෙකාමමෙන භාමච්ඡනෙ, නිසාවේ චේචසුණෙකු ච, අබාාපාදෙන බාපාපාදෙ නිසාවෝ, වේච සුණෙකු ච ආලෝකසණකුය පීනමිදධං නිසාවකොව සුණැකුණුව, අවිකොමපෙන උදාචචං නිසාටා චේච සුණැකුණුව, බමාවචන්නෙන විවිකිච්ඡා නිසාටා චේච සුණැකු ව, සැනෙනෙ අවිජපා නිසාවා චේච සුණැකු ව, පාමොජෙජන අරනි නිසාවා වෙව සුණැකු ච, පයමන කිාහෙන නීවරණා නිසාවා වෙව සුණැකු ව - පෙ - අරහතනමගොහ සබබක් ලෙසා නිසාවා වෙව සුණැකු ච, ඉදං නිසාරණසුණැකුං.

කතමං අජාබනතසුඤඤ; අජාබනතං එකබුං සුඤඤං අනෙතන වා අතතන්යෙන වා නිවේචන වා ඩුවෙන වා සසාකතන වා අවිපරිභාම-ඛමේමන වා. අජාබනතං සොතං සුඤඤං -පෙ- අජාබනතං ඝානං සුඤඤ -පෙ- අජාබනතං ඒවහා සුඤඤ අනෙතන වා අනතන්ගෙන වා නිවේචන වං අජාබනතං මනෙං සුඤඤ අනෙතන වා අනතන්ගෙන වා නිවේචන වං හි වෙන වා සසාකෙන වා අවපරිනාමධාවෙන වා, ඉදං අජාබනතසුඤඤං.

භදඩනශුනා තම කවර යක්: ජෛපතුමා යෙන් පුහිණ වූ කාමවජනය ජෛතතුමා හාව හෙයින් ඒ (ජෛතතාමා) අඩ්නයෙන් ශූනා යෑ අවහා දං-ගෙන් පුහිණ වූ වහා දය ඒ අඩනයෙන් ශූනය යෑ. ආලොක සංදෙයෙන් පුහිණ වූ වනමිද්ධය ඒ අඩන නෙන් ශූනය යෑ. අම්කෙෂපයෙන් පුහිණ වූ ඖදධානය ඒ අඩනයෙන් ශූනා යෑ. ධමිනිශවයෙන් පුහිණ වූ විවිකිතාව ඒ අඩනයෙන් ශූනා යෑ. සෙනයෙන් පුහිණ වූ අවිද ඒ අඩනයෙන් ශූනා යෑ. පාමොද යෙන් පුහිණ වූ අරතිය ඒ අඩනයෙන් ශූනා යෑ. පුරාමධානයෙන් පුහිණ වූ නීවරණයෝ ඒ අඩනයෙන් ශූනා හා... විවතානද යන් පුහිණ වූ සංයෝගානිතිවෙනය ඒ අඩනයෙන් ශූනා සී. මේ තද ඩනශුනා හාම වේ.

සමුවෙජදශුනා නම් කවර් යත්: නොහොමයනෙත් පුහිණ වූ කාමච්ඡාඥය මොහොවට සිදුහාලද ද ශුභා ද වෙයි අවසාපාදයෙන් පුහිණ වූ වසාපාදය මොහොවට සිදුහාලද ද ශුභා ද වෙයි. ආලෝකා සැ-යෙත් පුහිණ වූ වීනමදධය මොහොවට සිදුහාලද ද ශූහා ද වෙයි. අවිසෝප-පයෙත් පුහිණ වූ ඔංදධනාය මොහොවට සිදුහාලද ද ශූහා ද වෙයි. ඛණී-තිවෙයෙත් පුහිණ වූ මවිකිනාව මොහොවට සිදුහාලද ද ශූහා ද වෙයි. දෙහගෙත් පුහිණ වූ අවිදුව මොහොවට සිදුහාලද ද ශූහා ද වෙයි. සූහගෙත් පුහිණ වූ අවිදුව මොහොවට සිදුහාලද ද ශූහා ද වෙයි. පුරාමාදුයෙක් පුහිණ වූ අවිදුව මොහොවට සිදුහාලද ද ශූහා ද වෙයි. පුරාමාදුයෙක් පුහිණ වූ නීවරණයෝ මොහොවට සිදුහාලද ද ශූහා ද වෙයි. පුරුමධානනයෙක් පුහිණ වූ නීවරණයෝ මොහොවට සිදුහාලද ද ශූහා ද වෙයි. වෙයි. ... අඟීනමානීයෙන් පුහිණ වූ හැම කෙලෙක්නු මොහොවට සිදුහාලද ද ශූහා ද වේ. මේ සමුවෙජද ශූහා නම් වේ.

පත්පුතුබයිශනා නම කවරැ යත්: නෛකාමායයත් පුහිණ වූ කාමච්ඡනය යන්හිදුනාලද ද (තදහා හෙයින්) ශූනා ද වෙයි. අවාාපාද-යෙන් පුහිණ වූ වාාපාදය යන්හිදුනාලද ද ශූනා ද වෙයි. ආලොකසංඥයෙන් පුහිණ වූ විහමිදාය යන්හිදුනාලද ද ශූනා ද වෙයි. අවියෝෂපයෙනේ පුහිණ වූ ඔංදාධානය යන්හිදුනාලද ද ශූනා ද වෙයි. ධමිනිශාවයෙන් පුහිණ වූ විමික්තකාව යන්හිදුනාලද ද ශූනා ද වෙයි. ධමිනිශාවයෙන් පුහිණ වූ විමික්තකාව යන්හිදුනාලද ද ශූනා ද වෙයි. ගමිනිශාවයෙන් පුහිණ වූ විමික්තකාව යන්හිදුනාලද ද ශූනා ද වෙයි. භූනගෙන් පුහිණ වූ අවිදා කන්හිදුනාලද ද ශූනා ද වෙයි. පාමොංදුයෙන් පුහිණ වූ අරතිශ සත්හිදුනා ලද ද ශූනා ද වෙයි. පුළුමධානයෙන් පුහිණ වූ නිවරණයෝ සන්හිදුනා ලදහු ද ශූනා ද වෙත්... අභීනමාගීනෙන් පුහිණ වූ හැම කෙලෙක්නු යන්හිදුනා ලදහු ද ශූනා ද වෙත්... මේ පුතිපුලුබයිශූනා නම් වේ.

නිසාසරණ ශුභාග හම කවරා සන්: ජෛපසාමාශයෙන් පුහිණ වූ කාමවර්ණය නිසාකෘත (හැරපියන ලද)ද ශූභාග ද වෙයි. අවහාපාදයෙන් පුහිණ වූ වාාපාදය නිසාකෘත ද ශූභාග ද වෙයි. ආලෝකතංඥයෙන් පුහිණ වූ එහමතිය නිසාකාත ද ශූභාග ද වෙයි. අවිභෝෂපයෙන් පුහිණ වූ ඖතුධතාය නිසාකාත ද ශූනය ද වෙයි. ධම්නිශ්වයෙන් පුහිණ වූ විමිකිනාකාව නිසාකාක ද ශූතා ද වෙයි. දෙනයෙන් පුහිණ වූ අවිදාව නිසාභාත ද ශූභාග ද වෙයි. පුමොදුයෙන් පුහිණ වූ අරතිය නිසාකෘත ද ශූභාග ද ශූභාග ද වෙයි. පුම්බනාක-යෙන් පුහිණ වූ නීවරණයෝ නිසාකෘත ද ශූභාග ද වෙයි. පුම්බනාක-යෙන් පුහිණ වූ නීවරණයෝ නිසාකෘත ද ශූභාග ද වෙත් ... අභීතමානීයෙන් පුහිණ වූ හැම කොලෙස්හු නිසාකෘත ද ශූභාග ද වෙත්. මේ නිසාකරණශූභාග තම වේ.

අධානතමගුනා නම කවරැ ගත්: අධානතා වූ වසාසුස ආතාම හෙයිනුදු ආත්මීය හෙයිනුදු නිතා හෙයිනුදු ධාව හෙයිනුදු ශාශවත හෙයිනුදු අවිපරි-ණාමසවනාව හෙයිනුදු ශූනා යැ: අධානතා වූ හෙයාතා ය... අධානතා වූ කාණය .. අධානතා වූ ඒනවාව ... අධානතා වූ කය ... අධානතා වූ මනස ... ආතාමහෙයිනුදු ආත්මීය හෙයිනුදු නිතා හෙයිනුදු ධාව හෙයිනුදු ශාශවත හෙයිනුදු අවපරිණාම සානාව හෙයිනුදු ශූනා යි. මේ අධානතා ශූනා හම වේ. පටි සමහිදුම ගොහැ- යුග හදඩ වගහ - සුදෙඥ හා කථා

කතමං බහිතාහුණුණුං, බහිතා රූපා සුණුඤු ~පෙ- බහිතා හිමා සුණුඤු අතෙතන වා අතතනියෙන වා නිවෙවන වා ධුවෙන වා සසානෙන වා අවිපරිණාම හිමෙන වා. ඉදං බහිතා සුණුඤුං.

කතමං දුහතොසුකැකැං, යකුව අජකිතතං වකඩු යෙ ව බහිදධා රුපා උහයමෙතං¹ සුකැකැං අතෙතන වා අතතන්යෙන වා නිවෙවන වා ධූවෙන වා සසාසනෙන වා අවිපරිනාමධ්මෙමන වා, යකුව අජකිතතං සොතං යෙ ව බහිදධා සඳපු - පෙ- යකුව අජකිතතං සානං යෙ ව බහිදධා ගතිා - පෙ- යා ව අජකිතතා ජීවනා යෙ ව බහිදධා රසා - පෙ- යො ව අජකිතතං කායෙ යෙ ව බහිදධා ඵෝට්ඨමබා - පෙ- යො ව අජකිතතං මනො යෙ ව බහිදධා ධමමා උසායමෙතං සුකැකැං අනෙතන වා අතතනියෙන වා නිවෙවන වා ධුවෙන වා සසාකෙන වා අවපරිභාම ධාමෙන වා, ඉදං දුහනො සුණැකෑං.

කතමං සහානසුඥාඥා; ජ අජාධනානිකානි ආයතනානි සභාගානි වෙව සුභාඤනී ච, ජ බාහිරානි ආයතනානි සහාගානි වේව සුකුඤුනි ව, ජ විණැඤුණකායා සහාගා වෙව සුඤඤ ච, ජ එසාකායා සහාගා වෙව සුඤඤු ච, ජ වෙදනාකායා සහාගා වෙව සුඤඤු ව, ජ සඤඤුකායා සහාගා වෙව සුඤඤ ච, ජ වෙතනා කායා සහාගා වෙව සුඤඤු ව, ඉදං සභාගසුඤඤ.

තාතමං විසභාගසුඤඤං; ජ අජඹාතතිකානි ආගතනානි ජහි බාහිරෙහි ආගතනෙහි විසභාගානි වෙව සුඤඤානි ව, ජ බාහිරාතී ආගතනානි ජහි විඤඤණකාගෙහි විසභාගානි වෙව සුඤඤානි ව, ජ විඤඤණකායා ජහි එසාාගතනෙහි විසභාගා වෙව සුඤඤා ව ජ එසාකායා ජහි වෙදනාකා-ගෙහි විසභාගා වෙව සුඤඤා ව, ජ වෙදනාකායා ජහි සඤඤකාගෙහි විසභාගා වෙව සුඤඤ ව, ජ සඤඤකායා ජහි වෙතනාකාගෙහි විසභාගා වෙඩ සුඤඤ ව, ඉදං විසභාගසුඤඤ.

කතමං එසනාසුඤඤා: නෙකාබමෙමසනා කාමච්ඡඥාන සුඤඤා, අබහාපාදෙකනා බහාපාදෙන සුඤඤා, අලෝක්ෂඤඤෙකනා පීනමිදෙඛන සුඤඤ, අවිකොබපෙසනා උද්ධිවෙමන සුඤඤා, බාමාච්චත්නෙකනා විවිකිච්ඡාහ සුඤඤා, ඤෙණෙසනා අවිජ්රාග සුඤඤා, පාමොජේජනනා අරතීහා සුඤඤා, පයමජඣානෙසනා නීචර්ණෙහි සුඤඤා - පෙ- අරහතත-මනොසනා සබබකීලෙසෙහි සුඤඤා, ඉදං එයනාළඤඤා.

කතමං පරිනාහසුඤඤ ං: නොකබමම පරිනාහෝ කාමවජ පෙදන සු කෙඤ, අබාාපාදපරිනාහෝ බාාපාදෙන සුඤඤ, අංලොකසඤඤපරිනාහෝ චීනම්දෙඛන සුඤඤ, ඛම්මවවතාතපරිනාහෝ විවිකිච්ඡාශ සුඤඤ, ඤ ණපරිනාහෝ අවිජණය සුඤඤ, පාමෝජජ පරිනාහෝ අරතියා සුඤඤ සු කම්ප්ණිානපරිනාහෝ නීවරණෙහි සුඤඤ - පෙ - අරහතනමනා පරිනාහෝ සබ්බකීලෙසෙහි සුණඤඤ, ඉදං පරිනාහසුඤඤං.

148

1. උතර අතා තං - කතා,

බාහා ශූතා නම් කවරැ ගත්: බාහා වූ රූපගෝ ... බාහා වූ බම්ගෝ අංතම හෙයිනුදු ආත්මීය හෙයිනුදු නිතා හෙයිනුදු බැව හෙයිනුදු ශාශවත හෙයිනුදු අවපරිණාමසවහාව හෙයිනුදු ශූතාහ, මේ බාහා ශූතා නම් වේ.

දුහතා ශූනා නම් කවර ගත්: යම් අඛාාතම වූ වක්ෂුකෙකුත් යම් බාහාවූ රෑප කෙනෙකුත් වෙත් ද මෙ දෙක අංතමහෙයිනුදු අත්මීයහෙයිනුදු තිතා හෙයිනුදු බෑව හෙයිනුදු ශාශවත හෙයිනුදු අවිපරිණාමසානාව හෙයි-තුදු ශූනා යෑ. යම් අඛාාතම වූ ශාණයෙකුත් යම් බාහා වූ ශබද කෙනෙකුත් වෙත් ද ... යම් අඛාාතම වූ ඡාණයෙකුත් යම් බාහා වූ ශාක කෙනෙකුත් වෙත් ද ... යම් අඛාාතම වූ ජිනවාවතුත් යම් බාහා වූ රත කෙනෙකුත් වෙත් ද ... යම් අඛාාතම වූ ජිනවාවතුත් යම් බාහා වූ රත කෙනෙකුත් වෙත් ද ... යම් අඛාහා වූ ජිනවාවතුත් යම් බාහා වූ රත කෙනෙකුත් වෙත් ද ... යම් අඛාහා වූ කශෙකුත් යම් බාහා වූ රත කෙනෙකුත් වෙත් ද ... යම් අඛාහා වූ කෙනෙකුත් යම් බාහා වූ බම් කෙනෙකුත් වෙත් ද ... යම් අඛාහ වූ මහයෙකුත් යම් බාහා වූ බම් කෙනෙකුත් වෙත් ද ණෙදෙක ආතම හෙයිනුදු අත්මීය හෙයිනුදු නිතා හෙයිනුදු බුව හෙයිනුදු ශාශවක හෙයිනුදු අවිපරිණාමසානාව හෙයිනුදු ශූනා හි. මේ දුහනොශූතා නම වේ.

සභාගශුභා සාම් කවරැ යන්: අාධා හැන්මික වූ මඞායතන යෝ සභාග ද ශුභා ද වෙනී, බාහා වූ මබායතනයෝ සභාග ද ශූභා ද වෙනී, මඞ්විදෙන-කායයෝ සභාග ද ශූභා ද වෙතී, මට්සායීකායයෝ සභාග ද ශූභා ද වෙතී, මඞ්වෙදනාකායයෝ සභාග ද ශූභා ද වෙතී, මට්සංඤකායයෝ සභාග ද ශූභා ද වෙතී, මට්වෙසාභාකායයෝ සභාග ද ශූභා ද වෙතී. මේ සභාගශූභා නම් වෙ.

විසනාශශතා නම් කාවර යන්. අාධයන්මක වූ මඩායතනයෝ බාහා වූ මඩායනනයන් හා සමහ විසහාගද ශූනා ද වෙති, බාහා වූ මඩායතනයෝ මඩ්විදෙනකායයන් හා සමහ විසහාගද ශූනා ද වෙති, මඩ්විදෙනකායයෝ මට්වෙදනාකායයන් හා සමහ විසහාග ද ශූනා ද වෙති, මට්සායයකායයෝ මට්වෙදනාකායයන් හා සමහ විසහාග ද ශූනා ද වෙති, කේවෙදනාකායයෝ මට්වෙදනාකායයන් හා සමහ විසහාග ද ශූනා ද වෙති, ක්ටිසංදෙකායයෝ මට්වෙනුනාකායයන් හා සමහ විසහාග ද ශූනා ද වෙති, මට්සංදෙකායයෝ මට්වෙනුනාකායයන් හා සමහ විසහාග ද ශූනා ද වෙති, ක්ටිසංදෙකාය ඉතා ද වෙති.

එෂණාශූතා නම් කවරැ යත්: නෛළුමමේහරණාව කාමචාරිතුයෙන් ශූතායය, අව්යාපාදෛෂණාව විසාපාදයෙන් ශූතය යැ, ආලොකතංශෛෂණාව ටීනමිදධයෙන් ශූතය යැ, අවිකෙෂපෙමණාව ඔහුධායයෙන් ශූභය යැ, ධමිතිවෙසෙයෙෂණාව විවිකිතායයෙන් ශූභය යැ, ඇනෛෂණාව අවිදුයෙන් ශූභය යැ, පාමොදෛයුෂණාව අරතියෙන් ශූභය යැ, පුථමධායානෛෂණාව නිවරණ හෙයින් ශූභය යැ ... අගීතමාවෙහීමණාව හැම කෙලෙසුන්ගෙන් ශූභය හි මේ එෂණාශූතය නම් වේ.

පරිගුහශුනා නම් කවරැ යන්. නෛනොමාපරිගුහය කාමචන්නු හෙසින් ශූනය යැ, අවයාපාදපරිගුහය විසාපාද හෙසින් ශූනාය යැ, ඇලොක-සංඥපරිගුහය ටීනමිදඩ හෙසින් ශූනය යැ, ඩමීනිශවයපරිගුහය විවීකිනායා හෙයින් ශූනය යැ, ඥොපරිගුනය අවිද්ග හෙසින් ශූනය යැ, පුංමොදදුපරිගුහය අරති හෙසින් ශූනය යැ, පුළුමධයානපරිගුහය නීවරණ හෙසින් ශූනය යැ.. ඉතිනාමානීපරිගුනය හාම කෙලෙස් හෙයින් ශූනය යි. මේ පරිගුහ ශූනය නම් වේ. කතමං පටිලාහසුණුණුං, හෙතකම්මපටිලාහෝ කාම්ච්ඡනතන සුණෙතුං, අබහාපාදපටිලාහෝ බහාපාදෙන සුණෙතු, ආලෝකසණුකුපටිලාහෝ ජීනම්දොන සුණෙතු, අවිකෙකපපටිලාහෝ උදාවචෙන සුණෛතු බම්ම-වඩනානපටිලාහෝ විචිකීචණාග සුණෙතු, හැණපටිලාහෝ අවිජජාය සුණෙතු, පාමෝජජපටිලාහෝ අරතීගා සුණෙතු, පර්මජකානපටිලාහෝ නීවරණෙහි සුණෙතු -පෙ- අරහතතමගාපටිලාහෝ සබබකිලෙසෙහි සුණෙතු, ඉදං පටිලාහසුණුණුං.

කතමං පටිවෙබසුදාදා හෙකාමමපටිවෙවෝ කාමච්ඡනාදන සුදාදාදී, අමතාපාදපටිවෙඩෝ බතාපාදෙන සුගෙදා, ආලෝකනණාදාපටිවෙඩෝ ඊනම්දොහ සුදොදා, අවිකොමපටිවෙඩෝ උදාවෙඩන සුදොදා, බම්ම-චන්නතපටිවෙඩෝ විචිකීච්ඡාග සුදොදා, හැදුණපටීවෙඩෝ අවිජජාග සුදොදා, පාමොජපපටිවෙඩෝ අරතියා සුහැෙයා, පඨමජාකානපටිවෙඩෝ නීවරණෙහි සුදොසු, දෙප- අරහතතමගාපටිවෙඩෝ සම්බකීලෙසෙහි සුනෙදාස, ඉදපටිවෙඩසුදාදං.

කතමං එකතනයුකුකුදා නානතතයුකුකුදා: කාමච්ඡනා නානතතං, නෙකබමං එකතතං, නෙකබමෙමකතතං වේතයතො කාමච්ඡනා යාමච්ඡනා යුකුකුදා, බහපාදෙ නානතතං අබහපාදේ එකතතං, අබහපාදෙකතතං වේතයතො බහපාදෙන යුකුකුදා, පීනමිදධා නානතතං, අබෙහපාදෙකතක එකතතං, අලෝකස්සෙකුකුකතතං වෙතයතො සීනමිදෙධන යුකුකුදා, උදධචචං නානතතං, අවිකෙබපෝ එකතතං, අවිකෙබපෙකතතං වෙතයතො උදධචචං නානතතං, අවිකෙබපෝ එකතතං, අවිකෙබපෙකතතං වෙතයතො උදධචචන යුකුකුදා, විචිකිච්ඡා නාහතතං, ධම්මවවන්නා එකතතං, ධුමාවවන්නනොතතං වෙතයනො විචිකිච්ඡාය සුකුකුදා, අවිජජා නානතතං කුණුණං එකතතං, සාමෝජෝ එකතතං, පාමෝජෝගය සුකුකුදා, අරති නාහතකං, පාමෝජෝ එකතතං, පාමෝජෝකතං වෙතයනො දේනියා සුකුකුදා, නීවරණං නාහතතං, පයමජෝඛානං එකතතං, පයමජානානතං, දරහතතං මෙකො එකතතං, අරහතතමනොකතතං වෙතයනො සබබකිලෙයෙහි සුකුකුදා, ඉදං එකතතසුකුදාදං, නාහතතයුණුකුං.

කතාමං බහත්සුදදසැං: හෙසබමාබනති කාමච්ඡපෙදන සුදෙසැ, අබහං-පාදබහති බහාපාදෙන සුදෙසැ, ආලොකසකැකුබනති පිනමිදෙඛන සුදෙසැ, අවිතෙබපබනති උදාවෙවන සුදෙසැ, බමාවවවන්ානබනති විවිකිචන්ග සුදෙසැ, සදණබනති අවිජරාග සුදෙසැ, පාමොජජබනති අරතියා සුදෙසැ, පළුමජකානබනති නීවරණෙහි සුදෙසැ, -පෙ- අරහතනමගාබනති සබබ-කිලෙසෙහි සුදෙසැ, ඉදං බනතිසුදෙදෙං.

කතමං අධිවර්ගනසුණුණු, නෙකබම්මාබ්වර්ගන කාමච්ඡනෙත සුණුණුං, අබසාපාදගිවර්ගනං බසාපාදෙන සුණුණුං, අංලෝක සණුණුගිවර්ගනං ජීන-මදෙගන සුණුණුං, අවිකෙබපාබිවර්ගා උද්ධවෙන සුණුණුං, බමම වව තරා-නාගිවර්ගනං විවික්ච්ඡාය සුණුණුං, කෙරෝගිවර්ගනං අවිජජාය සුණුණුං, පාමොජජාගිවර්ගනං අරකීයා සුණුණුං, පය්මජකානාගිවර්ගනං නීවරණේ සුණුණුං, - පෙ- අරහතතමගොගිවර්ගනං සබබකී ලෙසෙනු සුණුණුං, මුදං අධිවර්ග සුණුණුං. පුතිලාභශුනා නම් කවර යත්: නොකොමාපුතිලාභය කාමච්ඡනු-යෙන් ශූනය යැ, අවසාපාදපතිලාභය වසාපාදයෙන් ශූනාය යැ, ආලෝක-සංකුපුතිලාභය පිනමිදධයෙන් ශූනාය යැ, අවිකොපපුතිලාභය ඔංදධනායෙන් ශූනාය යැ, ඩමීනිශ්චයපුත්ලාභය විවිකිතාසායෙන් ශූනය යැ, දෙනපුතිලාභය අවිදා යෙනේ ශූනය යැ, පුමෛාදුපුනිලාභය අරතියෙන් ශූනය යැ, පුරීම-ඩායානපුතිලාභය නීවරණයන්ගෙන් ශූනය යැ... අභීනමාගීපුතිලාභය හැම කොලෙසුන්ගෙන් ශූනය සි. මේපුතිලාභශුභය නම් වේ.

පුතිවේඛශුනා නම් කවර ගත්: නෛතාමාපුතිවේඛය කාමවඡඥ-ගෙන් ශූනා හැ, අව්හාපාදපතිවේඛය විහාපාදයෙන් ශූනා හැ, ආලෝක-සංඥපුතිවේඛය වීනමිදායියෙන් ශූනා හැ, අවිකොපපතිවේඛය ඖදධනා ගෙන් ශූනා හැ, ඛණිත් වෙයපුතිවේඛය විවිකිතායයෙන් ශූනා හැ, ඥ නපුතිවේඛය අවිද_හයෙන්ශූනා හැ, පුමෛාද පුතිවෙඛය අරතීගෙන් ශූනා හැ, පුළුමඛා හ පුතිවෙඛය නීවරණ ශන්ගෙන් ශූනා හැ ... අභිනාමාන්පුතිවෙඛය හැම කොලෙසුන් ගෙන් ශූනා සී. මේ පුතිවෙඛශුනා නම් වේ.

එකතිශූනා නම්, නානාතිශූනා නම් කවරැ යත්. කාමචඡඥය (ශානතවෘතතී භැති බැවිත්) නානාහි යැ, නෛකුමාය (ශානතවෘතති බැවින්) ඒකති යි. නෛකුමයසභාහාත ඒකානිය සිතනුවහට කාවෙඡන විසින් ශූකා යා, වසාපාදය නානාහි යා, අවයාපාදය ඒකති යි. අවසාපාද සභාසාන ඒකාවාග සිතනුවහට වසාපාද වියින් ශූනාගෙැ. එනමිදඩග නානානි යැ. ආලෝකසංඥීව ඒකුති යි. ආලෝකසංඥී සඬ්බාන් ඒකතිය සිතනුවහට වනමිණි විසින් ශූනා හැ. ඖංඛානය නාභාව ගැ. අවිසෙෂපය එකණි යි. අවිසෙෂප සඬ්බාන ඒකණිය සිතනුවහට ඖදධිතා වියින් ශූනා සැ. විවිකිතසාව නානාණ සැ, ඛමිනිශවය ඒකාන යි. ඛම්නිශවය සභාඛාත එකතිය යිතතුවහට විවිකිතයා විසින් ශූනා සැ අවිද ව භානාත යැ, දෙනය ඒකත යි. දෙන සංඛාහන එකතිය සිතනුවහට අවිදු වසින් ශූභා ගැ. අරභිය නානාභි යැ, පුමොදෙය එකඟි යි. පුමොදෙ සඬාහාත ඒකානය සිතනුවහට අරහි විසින් ශූනා යැ. නිවරණයෝ නානාභි යැ, පුථමඛානය ඒකහියි. පුථමඛාන සභානාත ඒකහිය සිතනුවහට නීවර්ණ වියින් ශූනා යැ ... ගැම කෙලෙස්සු නානාති යැ. අඟීනමාගීය එකති යි. අඟීනමාගී සඬඛාාත ඒකතිය සිතනුවහට හැම කෙලෙසුන් වියින් ශූනා යි. මේ එකඬිශනා නම් භානාඬිශනා නම් වේ.

සාහනතිශුභා හෙම් කවරැ යන්: නෛනොමයකාහනතිය කාමචඡන වියින් ශූහය යැ, අවහාපාදසාහනය වහාපාද වියින් ශුභා යැ, ආලොකනංඥ-සාහනතිය එනමිදඩ විසින් ශූභා යැ, අවිසොෂපසාහනිය ඔහදඩනය වියින් ශූහා යැ, ඩම්නිශවයසාහනානය විවිකිනකා විසින් ශූභාය යැ, ඥභාසාහනතිය අවිදා විසින් ශූභාය යැ, පාමොද,සාහනතිය අරති විසින් ශූභාය යැ, පුථමධායන සාහනය නීවරණ විසින් ශූභාය යැ ... අභීනාමාගීසාහනතිය හැම කොලෙසුන් විසින් ශූභාය යැ. මේ සාහනතිශූනය නම් වේ.

අධිභාහයුනා නම් කවර්. යන්: භෛෂා මායඩිස්ථානය කාමචඡන වියින් ශූනා යැ, අවයාපාද්ධිස්ථානය වයාපාද විසින් ශූනා යෑ, ඇලොක-සංකූඩිස්ථානය එනමිදඩ වියින් ශූනා යෑ, අව්කොපොබිස්ථානය ඔංදාධන විසින් ශූනා යෑ, ධම්නිශවයාබිස්ථානය විවිකිනාකා විසින් ශූනා යෑ, කෙනාධිස්ථානය අවිදා විසින් ශූනා යෑ, පාමොදාධිස්ථානය අරති වියින් ශූනා යෑ, පුළුමධායනාධිස්ථානය නීවරණ විසින් ශූනා යෑ ... අතිනාමානී-ඩිස්ථානය හැම කෙලෙසුන් විසින් ශූනා යෑ මේ අධිස්ථානශූනා හම වේ පටිසමහිදුමගෙනා යුගනදඩවගග-සුඤඤතාකථා

කතමං පරියොශාහනසුඤඤං, නෙකඛමමපරියොශාහනං කාමචාජනෙත සුඤඤං, අබාාපදපරියොශාහනං බාාපාදෙන සුඤඤං, ආලොකසඤඤ-පරියොශාහනං එනමිදෝන සුඤඤං, අවිකෙඛපපරියොශාහනං උදාවචේන සුඤඤං, ඩමමවවතානපරියොශාහනං විවිකිචාජාය සුඤඤං, ඤෙණ-පරියොශාහනං අවිජාන සුඤඤං, පාමොජජපරියොශාහනං අරතියා සුඤඤං, පයමජඣානපරියොශාහනං නීවරණෙහි සුඤඤං, -පෙ- අරහතත-මගොපරියොශාහනං සබබකිලෙසෙහි සුඤඤං, ඉදං පරියොශාහනසුඤඤං

කතමං සමපජානසාස පවතතපරියාදනං සබබසුකුකුකුතානං පරමාන්-සුකුකුං: ඉඩ සමපජානො නෙකබමෙමන කාමච්ඡනුසාස පවතතං පරියාදියති, අඛ්යාපාදෙන බ්යාපාදසාස පවතතං පරියාදියති, ආලෝකසක්කුකුය ඒනමිද්ධසාය පවතතං පරියාදියතී, අවිකොබපෙන උද්ධවවසාස පවතතං පරියාදියති, ධම්මවවන්නා හෙන විවිකිච්ඡාය පවතතං පරියාදියති, කිදුණෙන අව්ජණය පවතතං පරියාදියතී, පාමොජෝන අරතියා පවතතං පරියාදියති, පළුමෙන කානෙන නීවරණයා පවතතං පරියාදියති, -පෙ - අරහතත-මගොන සබබකිලෙසානං පවතතං පරියාදියති.

අථ වා පන සමපජානසා අනුපාදිසෙසාග නිබබානඛාතුයා පරිනිබබා-යනතාසා ඉදං වෙව වසාබුපවතතං පරියාදියකි, අඤඤං ව වසාබුපවතතං න උපපජරති, ඉදං වෙව සොහපවතතං-පෙ- සාහපවතතං -පෙ- ඒවතාපවතතං -පෙ- කායපවතතං -පෙ- මනොපවතතං පරියාදියකි, අඤඤං ව මනොපවතතං න උපපජරති, ඉදං සමපජානසා පවතතපරියාදනං සබබඤඤඤතානං පරමත්පුඤඤනති.

සුඤඤාතාභාථා සමහතා.

සුශනාදඩවගෙනා දුකියො.

ගුසුදීබාං:

සුතන දෙඛා සවව බොජකිඞ්හා මෙතතා විරාශප ඤව මා, පටිසමහිද, ඛුමාව තකං ලොකුතත රබලසු ඤඤු 'තී

පටිසමහිදුමාගීය-යුගනඬවගී-ශුතාභාකථා

පගතිංවගාහණා ඉතා නම් කවරා යන්: නොසාමාවයයෙහි බැසගානීම කාමචනත විසින් ශුනය යැ, අවසාපාදයෙහි බැසගැනීම වයාපාද වියින් ශූනය යැ, අංලෝකසංදෙයෙහි බැසගැනීම එනමිදා වියින් ශූනය යැ, අවිසොෂපයෙහි බැසගැනීම ඖඳඛනය වියින් ශූනය යැ, ඛමීනිශ්මයෙහි බැස-ගැනීම විවිකිනා විසින් ශූනය යැ, දෙනයෙහි බැසගැනීම අවිදු විසින් ශූනය යැ, පුමොදුයෙහි බැසගැනීම, අරති විසින් ශූනය යැ, පුළුමධයානයෙහි බැසගැනීම නීවරණ විසින් ශූනය යැ. අභීනාමාගීයෙහි බැසගැනීම හැම කෙලෙසුන් විසින් ශූනය යි. මේ පයාසීවගාහණාශුනය යි.

සමාන්තෙන සමණානතයා (රහත්හු) නේ හැම ශූනාතයන් අතුරින් පරමාර්ශුනා වූ පුවෘත්තිකාන (අනුපාදපරිනිචීංණය) කවරැ යත්: මෙ සසුත්හි සමාන්තෙනසමණාගත වූගේ ජෛාණාමා තේතුකොටගෙන කාමවණඥයාගේ පැවැත්ම කාය කෙරෙයි, අවහාපාදය නේතුකොටගෙන වහාපාදයාගේ පැවැත්ම කාය කෙරෙයි, අවහොසංශුව නේතුකොටගෙන මනමිදධයාගේ පැවැත්ම කාය කෙරෙයි, අවහොසය නේතුකොටගෙන ඔංදධනායාගේ පැවැත්ම කාය කෙරෙයි, ධමීනිශවය නේතුකොටගෙන විමිකිතතාවනේ පැවැත්ම කාය කෙරෙයි, ධමීනිශවය නේතුකොටගෙන විමිකිතතාවනේ පැවැත්ම කාය කෙරෙයි, ගමීනිශවය නේතුකොටගෙන විමිකිතතාවනේ පැවැත්ම කාය කෙරෙයි, ගමීනිශවය නේතුකොටගෙන විමිකිතතාවනේ පැවැත්ම කාය කෙරෙයි, ගමීනිශවය නේතුකොටගෙන විමිකිතතාවනේ පැවැත්ම කාය කෙරෙයි, සෙනය නේතුකොටගෙන අවිදුවනේ පැවැත්ම කාය කෙරෙයි, පුමොදාය නේතුකොටගෙන නීවරණයන්නේ පැවැත්ම කාය කෙරෙයි, පුළුමබයානය නේතුකොටගෙන නීවරණයන්නේ පැවැත්ම කාය කෙරෙයි ... අගීනාමාගීය නේතුකොටගෙන හැම කෙලෙසුත්නේ පැවැත්ම කාය කෙරේ.

තවද සමාත්ඥන ඇත්තනු අනුපෘදිශෙෂපරිතිමීංණවාතුයෙන් පිරිති-වෙන්නනුට මේ චික්ෂුංපුවෘතතීය ද කෘග වෙයි. අනා වික්ෂුංපුවෘතතීයෙ-කුදු නූපදී. මේ ශොතුපුවෘතතීය ද ... සාණපුවෘතතීය ද ... ඒහවාපුවෘතතී-ය ද ... කායපුවෘතතීය ද ... මනෘපුවෘතතීය ද කාෂය වෙයි, අනා වූ මහංපුවෘතතීයෙකුදු නූපදී. මේ සමාත්ඥනසමණිංගතයායේ හැම ශූභාතයක් අතුරින් පරිමාචිශුනා වූ පුවෘතතිකායෙ නම් වේ යයි.

ශූනාංතාකථා නිම්.

දෙ වැනි සුගනදබවගී සි.

එහි උඳුන්ය:

සුගනදාධ කථා යැ, සභා කථා යැ, බොධාඩ්හ කථා යැ, මෛතී කථා යැ, පත් වැනි වූ විරාශ කථා යැ, පුනිසංවිත් කථා යැ, ධම්වකු කථා යැ, ලොකොතතාර කථා යැ, බල කථා යෑ, ශුනා කථා යැ'යි.

3. පඤඤාවගෙනා

3. 1.

පණැණියි,කථා

අනිච්චානුපසානා භාවිතා බහුලිකතා කතමං පඤඤං පරිපූරෙනි, දුකඛානුපසානා භාවිතා බහුලිකතා කතමං පඤඤං පරිපූරෙනි, අනතතානු– පසානා භාවිතා බහුලිකතා කතමං පඤඤං පරිපූරෙනි. පෙ- පටී– නිකාශානුපසානා භාවිතා බහුලිකතා කතමං පඤඤං පරිපූරෙනි:

අතිච්චානුපසානා භාවිතා බහුලීකතා ජවනපඤඤං පරිපූරෙනි, දුකඛානුපසානා භාවිතා බහුලීකතා නිබෙබහිකපඤඤං පරිපූරෙනි, අභතතානුපසානා භාවිතා බහුලීකතා මහාපඤඤං පරිපූරෙනි, තිබබිදනු-පසානා භාවිතා බහුලීකතා තිකඛපඤඤං පරිපූරෙති, විරාගානුපසානා භාවිතා බහුලීකතා විපුලපඤඤං පරිපූරෙති, නිරොධානුපසානා භාවිතා බහුලීකතා ගමහිරපඤඤං පරිපූරෙනි, පටිනිසාශානනුපසානා භාවිතා බහුලීකතා ගමහිරපඤඤං පරිපූරෙනි, පටිනිසාශානනුපසානා භාවිතා බහුලීකතා අසාමනතපඤඤං පරිපූරෙනි, ඉමා සතනපඤඤ භාවිතා බහුලීකතා පණ්ඩාවං පරිපූරෙනති. ඉමා අටා පඤඤ භාවිතා බහුලීකතා පුටුපඤඤං පරිපූරෙනති. ඉමා නව පඤඤ භාවිතා බහුලීකතා හාසපඤඤං පරිපූරෙනති.

හාඩයකුකු පවිභානපටිසමහිද, තසා.1 අපුවවන්ගෙනො අති-පටිසමහිද අධිගතා හොති සචජිකතා එස්සිතා පකුකුග, ධම්ම වවන්නෙනෙන ධම්ම පටිසමහිද අධිගතා හොති සච්ජිකතා එස්සිතා එස්සිතා පණුකුග, නිරුතනි වවන්ගෙන නිරුතනි පටිසමහිද අධිගතා හොති සච්ජිකතා එස්සිතා පණුකුය. පටිහානවවන්ගෙනෙ පටිහානපට්සමහිද අධිගතා හොති සච්ජිකතා එස්සිතා පණුකුග, තස්සිමා චතුසෙසා පටිසමහිදයො අධිගතා හොතන් සච්ඡිකතා එස්සිතා පණුකුග.

රූපෙ අතිචවෘතුපසාසන හාවිතා බහුලිකතා කහමං පඤඤං පරිපූරෙති - පෙ– රූපෙ පටිතිසාකානුපසානා භාවිතා බහුලිකතා කතමං පඤඤං පරිපූරෙති:

රුපෙ අනිවවානුපසානා හාවතා බහුලීකතා ජවනපසාසැං පරිපූරෙති -පෙ- රූපෙ පටිනිසාකානුපසානා හාවිතා බහුලීකතා අනාමනතපසැඤ පරිපූරෙති. ඉමා සතත පසැඤ හාවිතා බහුලීකතා පණාඞීවවං පරිපූරෙනති, ඉමා අටස් පසැඤ හාවිතා බහුලීකතා පුටුපසැඤා පරිපූරෙනති, ඉමා නව පඤඤ හාවිතා බහුලිකතා හානපසැඤං පරිපූරෙනති

3. පුඥ වන්ය 3. 1.

පුඥ කථා

අනිච්චානුපසානාව විඞනාලද්දී පුනපුනා කරහලද්දී කවර පුඥාවක් පරිසුණ් කොරේ ද, දුසකානුපසානාව වඞනා ලද්දී පුහපුනා කරහලද්දී කවර පුඥාවක් පරිපූණ් කොරේ ද, අනතතානුපසානාව වඞනාලද්දී පුනපුතා කරහලද්දී කවර පුඥාවක් පරිපූණ් කොරේ ද ... පටිනිසාශානුපසානාව වඞනාලද්දී පුනපුනා කරනලද්දී කාවර පුඥාවක් පරිසුණ් කොරේ ද යන්:

අනිච්චානපතානාව විඹනාලද්දී පුහපුනා කරනලද්දී ජවනපුතුව පරිපූණ් කොරෙයි, දුකාඛානුපතානාව විඹනාලද්දී පුහපුනා කරනලද්දී නිබෛබ්කපුතුව පරිපූණ් කෙරෙයි, අනතනානුපතානාව විඞනාලද්දී පුනපුනා කරනලද්දී මහාපුතුව පරිපූණ් කෙරෙහි, නිබ්බිදනුපතානාව විඞනාලද්දී පුනපුනා කරනලද්දී මහාපුතුව පරිපූණ් කෙරෙහි, නිබ්බිදනුපතානාව විඞනාලද්දී පතානාව විඞනාලද්දී පුහපුනා විඞනාලද්දී විපුලපුතුව පරිපූණ් කෙරෙයි. තිරොබානුපතානාව විඞනාලද්දී පුහපුනා කරනලද්දී ගමනීරපුතුව පරිපූණ් කොරෙහි, පරිනිකාශනානුපතානාව විඞනාලද්දී පුනපුනා කරනලද්දී ගමනීරපතු පරිපූණ් කෙරෙහි, පරිනිකාශනානුපතානාව විඞනාලද්දී පුනපුනා කරනලද්දී අතා-මහතපතුව පරිපූණ් කෙරේ. මේ සපතපුතුවෝ විඞනාලද්දී අතා-මහතපතුව පරිපූණ් කෙරේ. මේ සපතපුතුවෝ විඞනාලද්දනු පුනපුනා කරනලද්දනු පාණ්ඩිතය පරිපූණ් කෙරෙහි, මේ අටෙපතුවෝ වඞනා-ලද්දනු පුනපුනා කරනලද්දනු පාදුපුතුව පරිපූණ් කෙරෙහි. මේ නවපතුවෝ විඞනාලද්දනු පුනපුනා කරනලද්දනු හාසපතුව පරිපූණ් කෙරෙත්:

හාසපුතුව පුතිහානපුතිසංවිද යැ. ඒ අායම්පුදාල විසින් (යථොකත) අනීතිශවය කිරීම වශයෙන් අනීපුතිසංවිද්ශූනය ලබනලද සාකෘතාන් කරන--ලද පුශූගෙන් සපශී කරනලද වෙයි බමිනිශවය කිරීම් වශයෙන් බම්පුති-සංවිද්ශූනය ලබනලද සාකෘත් කරනලද පුශූයෙන් සපශී කරනලද වෙයි. නිරුකතිනිශවය කිරීම් වශයෙන් කරනලද පුශූයෙන් සපශී කරනලද වෙයි. නිරුකතිනිශවය කිරීම් වශයෙන් සපශී කරනලද වෙයි පුතිහානතිශවය කිරීම් වශයෙන් පුතිහානපුතිසංවිද්ශූතය ලබනලද සාකෘතාන් කරනලද පුශූයෙන් සපශී කරනලද වෙයි. ඔහු විසින් මේ සතර පුතිසංවිද්හු ලබනලද සාකෘතාන් කරනලද පුශූයෙන් සපශී කරනලද වෙත්.

රූපයෙහි අනිච්චානුපසානාව වඩනාලද්දී බහුල කරනලද්දී කවර පුඥුවක් පරිපූණ් කෙරේ ද, ... රූපයෙහි පටිනිසාගානුපසානාව වඩනා-ලද්දී බහුල කරනලද්දී කවර පුඥුවක් පරිපූණ් කෙරේ ද යන්:

රුපයෙනි අනිචචානුපසාසනාව වඩනාලද්දී බහුල කරනලද්දී ජවන-පුංකුව පරිපූණි කෙරෙයි ... රූපයෙනි පටිනිසාහනානුපසානාව වඩනාලද්දී බහුල කරනලද්දී අසාමනතපුංකුව පරිපූණි කෙරේ. මේ සපතපුංකුවෝ වඩනාලද්දහු බහුල කරනලද්දහු පාණ්ඩිතාය පරිපූණ් කොරෙති, මේ අපෙ-පුංකුවෝ වඩනාලද්දහු බහුල කරනලද්දහු පෘථුපුංකුව පරිපූණ් කොරෙති, මේ නවපුංකුවෝ වඩනාලද්දහු බහුල කරනලද්දහු හාසපුංකුව පරිපූණ් කෙරෙත්.

පටි සමහිදු මගෙනා-පණුණුවගත-පණුණු කථා

හාසපණැකු පරිභානපටිසමහිද හාසා¹ අපර්වචපරානතෝ අපර්පට්-සමහිද අධිහතා හොති සච්ඡිකතා එසයිහා පණැකුග, බම්මවච්පරානතෝ බම්මපට්සමහිද අධිහතා හොති සච්ඡිකතා එසයිහා පණැකුග, නිරුතති-වචපරානතෝ නිරුතහිපටිසමහිද අධිගතා හොති සච්ඡිකතා එසයිතා පණැකුග, පටිභානචවපරානතෝ පටිකාභපටිසමහිද අධිගතා හොතී සච්ඡිකතා එසයිතා පණැකුග, නසයිමා විතාසෙසා පටිසමහිදයො අධිගතා හොතති සච්ඡිකතා එසයිතා පණැකුග.

වෙදනාග - පෙ හිතුකුග - පෙ සහිබරෙසු - පෙ විකුඤුණේ - පෙ වකමුගමං - පෙ ජරාමරණ අනිවානුපසානා හාවිතා බහුලීකතා කතුමං පඤඤං පරිපූරෙති - පෙ ජරාමරණ පරීතිසානානුපසානා හාවිතා බහුලීකතා කතුමං පඤඤං පරිපූරෙති: ජරාමරණේ අනීවානුපසානා හාවිතා බහුලීකතා ජවනපඤඤං පරිපූරෙති - පෙ ජරාමරණ පරීතිසානානුපසානා හාවිතා බහුලීකතා අභාමනතපඤඤං පරිපූරෙනි, ඉමා සතත පඤඤ හාවිතා බහුලීකතා පණකීවාං පරිපූරෙනති, ඉමා අටස පඤඤ භාවිතා බහුලීකතා පුළුපඤඤං පරිපූරෙනති. ඉමා නව පඤඤ හාවිතා බහුලීකතා හාසපඤඤං පරිපූරෙනති.

හාසපතැකු පටිනාභපටිසමහිද, තහා අත්වවත්හානතා අත්-පටිසමහිද භාවිතා හොති සවජිකතා එහාසිතා පතැකුග, බම්මවවත්ානතො බම්මපටීසමහිද අධිගතා හොති සව්ජිකතා එහාසිතා පතැකුග, නිරුතායි-විට්තානතො නිරුතානිපටිසමහිද අධිගතා හොති සව්ජිකතා එහාසිතා පතැකුග, පටිනානවවත්ානතො පටිහානපටීසමහිද අධිගතා හොතී සච්ඡිකතා එහාසිතා පතැකුග, තසාසීමා වතසොහා පටිසමහිදගො අධිගතා හොනති සච්ඡිකතා පසාසිතා පතැකැග.

රා පෙ අනිවවානු පසානා හාවිතා බහුලීකතා කතමං පඤඤං ບຽຊເວນ, ເຫັນາສາຫລບບົງພະຫາກ ປາເພ ເພື່ອງພະສະສາ ຫາຍົກາ බහලීකතා කතුමං පඤඤං පරිපූරෙති, රූපෙ දුකඛානුපසසනං තාවිතා බහුලිකතා කතමං පඤඤං පරිපුරෙතී, අතිතානාගතපච්චුපානෙන රූපෙ දුක්කානුපසාසා භාවිතා බහුලිකතා කතාවං පඤඤං පරිපූරෙහි: රැපෙ අනතතානුපසානා භාවිතා බහුලීකතා කතමං පඤඤං පරිපූරෙති: අභීතානාගතපචචුපානෙක රුපෙ අනතතානුපයානා කාවිකා බහුලීකතා කතුමං පඤඤං පරිපුරෙති, රුපෙ තිබබිදනුපසානා භාවිතා බහුලිකතා කතමං පඤඤං පරිපූරෙහි, අනීතානාශතපචචුපානෙත රූපෙ නිඛ්ෂීදුනු-පාසනා භාවිතා බහුලිකතා කතමං පණුණුං පරිපූරෙති: රුපෙ විරාහානු-පසානා භාවිතා බහුලිකතා කතමං පණුඤං පරිපූරෙති, අතීතානාශත-පචවුපානෙන රූපෙ විරාශානුපසානා හාවිතා බහුලීකතා කතමං පණුඤං පරිපූරෙති, රුපෙ තීරොබානුපසානා හාමිතා බහුලිකතා කතමං පසුසුං පරිපුරෙහි, අභීතෘනාශකපචචුපානෙක රූපෙ නිරෝඛානුපකානා භාවිතා ລະຕິສາກ, ສາກອາ ເພຊະ ບຽບເປກ, ປາເດ ດຽນແຫຼງດແກນ. භාවිතා බහුලිකතා කතමං පඤඤං පරිපුරෙති, අතිතානාගතපවටුපානෙන රුපෙ පටිනිසාසගොනුපසාසනා භාවිතා බහුලීකතා කතමං පණැදෑං පරිපූරෙති:

පටිසමහිදුමාගීග-පුඥුවගී-පුඥු කථා

හාසපුතුව පුතිහානපුතිසංවිද යැ, ඒ අාය්පීපුතාල විසින් අනීතිශ්වය කිරීම වශයෙන් අනීපුතිසංවිද්කූනය ලබනලද පුතායකා කරනලද පුතුයෙන් පහස්නාලද වෙයි. ඛමීනිශවය කිරීම වශයෙන් ඛමීපතිසංවිද්කූනය ලබන-ලද පුතායකා කරනලද පුතුගෙන් පහස්නාලද වෙයි. න්රැකාතිනිශ්වය කිරීම වශයෙන් නිරුකාතිපතිසංවිද්කූනය ලබනලද පුතායකා කරනලද පුතුයෙන් පහස්නාලද වෙයි. පුතිහානනිශවය කිරීම වශයෙන් පුතිහාන පුතිසංවිද්-කූනය ලබනලද පුතායකා කරනලද පුතුයෙන් පහස්නාලද වෙයි. ඔහු විසින් මේ සතර පුතිසංවිද්හු ලබනලද පුතායකා කරනලද පුතුගෙන් පහස්නාලද වෙයි.

වේදනාගෙහි ... සංඥයෙහි ... සංසාරයන්හි ... විඥ තයෙහි ... වසුසෙහි ... ජරාමරණයෙහි අතිවතානුපසානාව වඩනාලද්දී පුනපුනා කරනලද්දී කවර පුඥුවක් පරිපූණි කෙරේ ද ... ජරාමරණයෙහි පටි-තිසා කොතුපසානාව වඩනාලද්දී පුනපුනා කරනලද්දී කවර පුඥුවක් පරිපූණි කෙරේ ද ශත්: ජරාමරණයෙහි අතිවිතානුපසානාව වඩනාලද්දී පුනපුනා කරනලද්දී ජවනපුඥුව පරිපූණි කෙරෙයි ... ජරාමරණයෙහි පරිතිසා කොතුපසානාව වඩනාලද්දී පුනපුනා කරනලද්දී අසාමනතාපුඥුව පරිසුණි කෙරේ. මේ සපාපුඥුවෝ වඩනාලද්දී ඉතපුනා කරනලද්දී පණ්ඩා බව පරිපුණි කෙරෙති. මේ අපෙපුණුවෝ වඩනාලද්දහු පුනපුනා කරනලද්දහු පාදුපුඥාව පරිපුණි කෙරෙති. මේ හවපුඥුවෝ වඩනාලද්දහු පුනපුනා කරනලද්දහු හාසපුණුව පරිපූණි කෙරෙත්.

හාසපුතුව පුතිහානපුතිසංවිද යා. ඒ ආගාදීපුදාල විසින් අනීතිශ්චය කිරීම වශයෙන් අනීපුතිසංවිද්ශූනය වඩනාලද පුතායක කරනලද පුතුයෙන් පහස්නාලද වෙයි. ධමනීශවය කිරීම වශයෙන් ධමීපතීසංවිද්ශූනය අධිශම කරනලද පුතුයක කරනලද පුතුයෙන් පහස්නාලද වෙයි. නිරුකතිනිශ්චය කිරීම වශයෙන් නිරුකතිපුතිසංවිද්ශූනය අධිශව කරනලද පුතායක කරන ලද පුඥයෙන් පහස්නාලද වෙයි. පුතිහානනීශවය කිරීම වශයෙන් පුති-හානපුතිසංවිද්ශූනය අධිශම කරනලද පුතායක කරනලද පුණුයෙන් පහස්නාලද වේ. ඔහු විසින් මේ සතර පුතිසංවිද්හු අධිශම කරනලද පුතායක කරනලද පුණුයෙන් පහස්නාලද වෙත්.

රූපගෙහි අනිච්චානුපසානාව විඩනාලද්දී පුහපුනා කරනලද්දී කවර පුංකුවක් පරිපූණ් කෙරේ ද, අතීත අනාගත-පුතුහුපතාරු පගෙහි අනිච්චා-තුපසානාව වඩනාලද්දී පුනපුනා කරනලද්දී කවර පුංකුවක් පරිපූණ් කෙරේ ද, රූපයෙහි දුකකානුපසානාව වඩනාලද්දී පුහපුනා කරනලද්දී කවර පුංකුවක් පරිපුණ් කෙරේ ද, අතීත-අනාගත පුතුහුතපතාරු පයෙහි දුකකානු-පසානාව වඩනාලද්දී පුතපුනා කරනලද්දී කවර පුංකුවක් පරිපූණ් කෙරේ ද, රූපයෙහි අනතතානුපසානාව වඩනාලද්දී සුනපුනා කරනලද්දී කවර පුංකුවක් පරිපුණ් කෙරේ ද, අතීත-අනාගත-පුතුහුතපතාරුපයෙන් අනතතානුපසානාව වඩනාලද්දී පුණපුනා කරනලද්දී සුනපුනා කරනලද්දී කවර පුංකුවක් පරිපුණ් කෙරේ ද, අතීත-අනාගත-පුතුහපතාරුපයෙන් පරිපුණ් කෙරේ ද, රූපයෙහි නිබසිදනුපසානාව වඩනාලද්දී සුනපුනා කරනලද්දී කවර පුංකුවක් පරිපුණ් කෙරේ ද, අතීත-අනාගත-පුතුහපතත රූපයෙහි නිබසිදනුපසානාව වඩනාලද්දී පුණපුනා කරනලද්දී කවර පුංකුවක් පරිපුණ් කෙරේ ද, රූපයෙහි වරාගානුපසානාව වඩනාලද්දී සුනපුනා කරනලද්දී කවර පුංකුවක් පරිපුණ් කෙරේ ද, අතීත-අනාගත-පුතුහපතත රූපයෙහි විරාගානුපසානාව වඩනාලද්දී පුණපුනා කරනලද්දී සාවර පුංකුවක් පරිපුණ් කෙරේ ද, රූපයෙහි සිරොධානුපසානාව වඩනාලද්දී සුනපුනා කරනලද්දී කවර පුංකුවක් පරිපුණ් කෙරේ ද, අතීත-අනාගත-පුතුහපතත රූපයෙහි විරාගානුපසානාව වඩනාලද්දී පුණපුනා කරනලදේදී සුනපුනා කරනලද්දී කවර පුංකුවක් පරිපුණ් කෙරේ ද, අනීත-අනාගත-පුතුහපතත රූපයෙහි නිරෝධානුපසානාව වඩනාලදේදී පුණුවනා කරනලදේදී කවර පුංකුවක් පරිසුණ් කෙරේ ද, රූපයෙහි සමන්සානානුපසානාව වඩනාලද්දී කවර පුණුවක් කරනලදේදී කවර පුංකුවක් පරිසුණ් කෙරේ ද, අනීත-අනාගත-පුත් නාගත පුණුනුතාතනාරුපෙහෙන් පරීන්සානානුපසානාව වඩනාලද්දී පුණුනා කරනලදේදී සුනපුනා කරනලදේදී කවර පුංකුවක් පරිසුණේ කෙරේ ද, අනීත-අනාගත පටිසමහිදුමගොො-පණුඤුවගා - පණුඤුකථා

රුපෙ අනිච්චානුපසානා හාවිතා බහුලිකතා ජවනපඤඤං පරිපූරෙති, අතීතානාගතපචවූපතොන රූපෙ අනිවවානුපසානා භාවිතා බහුලීකතා ජවනපඤඤං පරිපූරෙති, රූපෙ දුකඛානුපසසනා භාවිතා බහුලීකතා නිබෙබබිකපඤඤං පරිපූරෙති, අතීතානාගතපවවුපානෙන රූපෙ දුකඛානු-බහුලීකතා ජවනපඤඤං පරිපූරෙනි. රූපෙ පසානා භාවිතා බහුලීකතෘ අනතතානුපසානා භාවිතා පරිපූරෙති, මහාපඤඤං අතීතානාගතපවවුපානෙන රුපෙ අනතතානුපසානා භාවිතා බහුලීකතා ජවනපඤඤං පරිපූරෙති. රූපෙ තිබබිදුනුපඤතා භාවිතා බහුලීකතා තිකකපඤඤං පරිපුරෙති, අතීතෘනාගතපළවුපානෙන රූපෙ නිබබිදුනු-පසානා හාවිතා බහුලිකතා ජවනපඤඤං පරිපූරෙති, රූපෙ විරාගානු-පසානා භාවිතා බහුලීකතා විපුලපඤඤං පරිපූරෙකි, අතීතානාගත-පචචුපතෙන රූපෙ විරාශානුපසානා භාවිතා බහුලීකතා ජවනපඤඤං පරිපූරෙත්, රූපෙ නීරොඛානුපසානා භාවිතා බහුලීකතා ගමනීරපඤඤං අතීතානාගතාවචුදාපතෙන රූපෙ නිරෝඛානුපසානා පරිපූරෙති. භාවිතා බහුලීකතා ජවනපඤඤං පරිපූරෙති, රූපෙ පටිනිසාශනානු-පසානා ගාමිතා බහුලීකතා අසාමනතපඤඤං පරිපූරෙති, අතීතානාගත-පච්චුපානෙන රූපෙ පටිතිසසහනෘතුපසසනා භාවිතා **ඩ**හුලීකතා ජවහළඤඤං පරිපූරෙති, ඉමා සහත පඤඤ හාවිතා බහුලීකතා පණඞිවවං පරිපුරෙනති, ඉමා අව්ඨපඤඤ භාවිතා බහුලිකතා පුථුපඤඤං පරිපුරෙනති, ඉමා නව පඤඤ භාවිතා බහුලීකතා හාසපඤඤං පරිපුරෙනති.

හාසපණැඤ පටිභානපටියමහිද, තසස අත්එච්චතානපො, අත්පටියමහිද අධිගතා හොති සච්ඡිකතා එසයිනා පණැඤය, ධම්මච්චතානතො ධම්මපටි-තමහිද අධිගතා හොති සච්ඡිකතා එසයිතා පණැඤය, නිරුතත්මච්තානතො නිරුතතිපටිසමහිද අධිගතා හොති සච්ඡිකතා එසයිතා පණැඤය, පටිභාන චවතානතො පටිහානපටිසමහිද අධිගතා හොති සච්ඡිකතා එසයිතා පණඤය, හසයිමා චතසෙසා පටිසමහිද යො අධිගතා හොතති සච්ඡිකතා එසයිතා පණැඤය.

වේදනාශ - පෙ- කකුඤුග - පෙ- සභාවරේසු - පෙ- විකුඤුණෙ - පෙ-වකබුසමං - පෙ- ජරාමරණේ අනිච්චානුපසානා භාවිතා බහුලීකතා කනමං පකුඤං පරිපූරෙති, අතීතානාශතපච්චුපානෙත ජරාමරණේ අනිච්චානු-පසානා භාවිතා බහුලිකතා කතුමං පකුඤං පරිපූරෙති, - පෙ- ජරාමරණ පටිනිසාශානානුපසානා භාවිතා බහුලිකතා කතුමං පඤඤං පරිපූරෙති, අතීතානාශතපච්චුපානෙක ජරාමරණේ පටිනිසාශානානුපසානා භාවිතා බහුලීකතා කතුමං පඤඤං පරිපූරෙති:

ජරාමරණේ අනිච්චානූපසානා භාවිතා බහුලිකතා ජවනපණැකුං පරිපූරෙති, අතීතානාගතපච්චුපතෙනා ජරාමරණේ අනිච්චානුපසානා භාවිතා බහුලිකා ජවනපණැකුං පරිපූරෙති -පෙ- තසයිමා වතසොසා පටි-සමහිදුගො අබ්ගතා නොනති සච්ඡිකතා ඵසයිනා පණානුය.

රාපගෙහි අනිවචානුපසානාව වඩනාලද්දී පුනපුනා කරනලද්දී ජවන-පුඤුව පරිපූණ් කෙරෙයි, අභීත-අභාගත-පුතුනුතපහනරුපයෙහි අනිච්චානු-පසාසනාව වඩනාලද්දී පුනපුනා කරනලද්දී ජවනපුඥව පරිපූණ් කෙරෙයි, රූපශෙහි දුකබානපසාසනාව වඩනාලද්දී පුනපුනා කරනලද්දී නීමේඛික (පුණ්ඩිවිදරණ) පුඤව පරිපූණ් කෙරෙයි, අනීත අනාගත-පුතුනපතාන රුපයෙහි දුක්ඛානුපසාකාව වඩහාලද්දී පුනපුනා කරනලද්දී ජවනපුඥව පරිපුණී කෙරෙහි, රූපයෙහි අනතතානුපසානාව වඩනාලද්දී පුනපුනා කරන ලද්දී මහාපුඥුව පරිපූණ් කෙරෙයි, අතීත අනාගත-පුතුනුතපනන රූපයෙහි අනතතානුපසානාවි වඩනාලද්දී පුනපුනා කරනලද්දී ජවනපුඥව පරිපුණි කොරෙයි, රූපයෙහි තිබවිදුනුපසානාව වඩනාලද්දී පුනපුනා කරනලද්දී තිසාණපුනුව පරිපුණ් කෙරෙයි, අතිත-අනාගත-පුතුනුතපතන රාපයෙහි නිබවිදනුපසානාව විඩනාලද්දී පුහපුනා කරනලද්දී ජවනපුඥව පරිපුණි කෙරෙයි, රූපයෙහි විරාහානුපසානාව වඩනාලදීදී පුනපුනා කරනලද්දී විපුලපුණුව පරිපුණ් කෙරෙයි, අතිත-දනාගත-පුතුනුතපතත රූපගෙහි විරාගානුපසසනාව වඩනාලද්දී පුනපුනා කරනලද්දී ජවනපුඥව පරිපූණි කෙරෙයි, රූපයෙහි නිරොඛානුපසානාව වඞනාලද්දී පුනපුනා කරනලද්දී ගමහිරපුණුව පරිපුණී කෙරෙයි, අතීත අනෘගත–පුතුදුකපනන රුපගෙහි නිරොඛානුපසානාව වඩනාලද්දී පුනපුනා කරනලද්දී ජවනපුඥව පරිපුණ් කෙරෙයි, රූපයෙහි පටිනිසා කොනුපාසනාව වඩනාලද්දී පුනපුනා කරනලද්දී අසාමනතපුඤුව පරිපුණි කෙරෙයි, අහිහ-අභාගත පුහැනපතත රූපයෙහි පරීකිසාකානුපසානාව වඩනාලද්දී පුහපුතා කරනලද්දී ජවන-පුණුව පරිපුණි කෙරේ මේ සපනපුණුවෝ වඩනාලද්දහු පුනපුනා කරන ලද්දහු පණාඕන බව පරිපූණ් කෙරෙහි. මේ අරේපුඥුවෝ වඩනාලද්දහු පුළාපුතා කරනලද්දහු පෘථුපුඥව පරිපුණ් කෙරෙති. මේ නවපුඤවෝ වඩනාලද්ද,හු පුහපුනා කරහලද්ද,හු හාසපුඥව පරිපූණ් කෙරෙත්,

හාසපුඥව පුතිහානපුතිසංවිද යෑ ඒ අාග්‍යීපුදාල විසින් අත්‍රීතිශවය කිරීම වශයෙන් අත්‍රීපතිසංවිද්ඥනය අධිගම කරනලද පුතාසාෂ කරනලද පුඥයෙන් පහස්නාලද වෙයි, ධමිනිශවය කිරීම් වශයෙන් ධම්පුතිසංවිද්ඥනය අධිගම කරනලද පුතාසාෂ කරනලද පුඥයෙන් පහස්නාලද වෙයි, නිරුකානි නිශවය කිරීම වශයෙන් නිරුකානිපුතිසංවිද්ඥනය අධිගම කරනලද පුතාසාෂ කරනලද පුඥයෙන් පහස්නාලද වෙයි, පුතිකානනිශවය කිරීම වශයෙන් පුතිහානපුතිසංවිද්ඥනය අධිගම කරනලද පුතාසාෂ කරනලද පුඥයෙන් පහස්නාලද වේ. ඔහු වියින් මේ සතර පුතිසංවිද්හු අධිගම කරනලද පුතාසාෂ කරනලද පුඥයෙන් පහස්නාලද වෙය්.

වෙදනාගෙහි ... සංඥයෙහි ... සංසාරයන්හි ... විඥනයෙහි ... වකුුසෙහි ... ජරාමරණයෙහි අනිවවානුපසාභාව වඩනාලද්දී පුහසුනා කරනලද්දී කවර පුඥවක් පරිපූණි කෙරේ ද; අතීත-අනාගත-වසීමාන වූ ජරාමරණයෙහි අනිවවානුපසානාව වඩනාලද්දී පුහපුනා කරනලද්දී කවර පුඥවක් පරිපූණි කෙරේ ද ... ජරාමරණයෙහි පටිනිසාගෝානුපසානාව වඩනාලද්දී පුනපුනා කරනලද්දී කවර පුඥවක් පරිපුණි කෙරේ ද, අතීත - අනාගත - වනීමාන වූ ජරාමරණයෙහි පටිනිසාගෝානුපසානාව වඩනාලද්දී පුනපුනා කරනලද්දී කවර පුඥවක් පරිපුණි කෙරේ ද,

ජරාමරණයෙහි අතිචචානුපසානාව වඞනාලද්දී පුනපුතා කරනලද්දී ජවනපුඥව පරිපූණ් කෙරෙයි, අනීත-අනාගත-වහීමාන වූ ජරාමරණයෙහි අනිචචානුපසානාව වඞනාලද්දී පුනපුතා කරනලද්දී ජවනපුඥව පරිපූණ් කෙරෙයි ... ඔහු විසින් මේ සතර පුතිසංවිද්හු අබිගම කරනලද පුතාකා කරනලද පුඥයෙන් පහස්නාලද වෙත්. "වතතාරෝ'මෙ නිකඛවේ, බම්මා භාවිතා බහුලීකතා නොතාපතනිඵල-සච්තීකිරිගාශ සංචතතනති. කතමේ චතතාරෝ: සපපුරිසසංසෙවෝ, සදබම්මසවනං1 යොතිසොමනසිකාරෝ, බම්මානුබම්මපටියතති, ඉමේ බො තිකඛවේ, චිතතාරෝ බම්මා භාවිතා බහුලීකතා සොතාපතතිඵල-සුව්නීකිරියාශ සංචතතනකි.

වතතාරෝ මේ නිකඛවේ, බම්මා භාවිතා බහුලිකතා සකදගාමිඵල-සච්ජිකිරියාය සංවතතානති - පෙ- අනාගාම්ඵලසච්ජිකිරියාය සංවතතානති - පෙ- අරහතතඵලසච්ජිකිරියාය සංවතතානති, කතමේ චතතාරෝ: සපපුරිසසංසෙවෝ, සදධම්ම සවනං,¹ යොති සොමනසිකාරෝ, බම්මාහු-බම්මපටිපතති, ඉමේ බො නිකඛවේ, චතතාරෝ බම්මා භාවිතා බහුලිකතා අරහතතඵල³ සච්ජිකිරියාය සංවතතනති.

චතතාරෝ මෙ භිකාවේ, බම්මා භාවිතා බහුලීකතා පකුකුපරිලාහාය කංවතතනති - පෙ - පකුකුටුද්ධියා⁸ කංවතතනති - පෙ - පකුකුවෙපුලාය සංවතතනති - පෙ - මහාපකුකුතාය සංවතතනති - පෙ - පුථුපකුකුතාය කංවතතනති - පෙ - විපුලපකුකුතාය සංවතතනති - පෙ - පුථුපකුකුතාය සංවතතනති - පෙ - අසාමනතපකුකුතාය සංවතතනති - පෙ - හම්ගී පක්කුකුතාය සංවතතනති - පෙ - අසාමනතපකුකුතාය සංවතතනති - පෙ - භූරිපකුකුතාය සංවතතනති - පෙ - පකුකුබාහුලාය සංවතතනත් - පෙ - සීකපකුකුතාය ලනුපකුකුතාය සංවතතනති - පෙ - හාසපකුකුතාය සංවතතනත් - පෙ කොතතනති - පෙ - පකුකුබාහුලාය සංවතතනති - පෙ - සීකපකුකුතාය ලනුපකුකුකාන සංවතතනති - පෙ - හාසපකුකුතාය සංවතතනත් - පෙ සංවතතනති - පෙ - ජාතනතති - පෙ - භාකානති - පෙ - භිකාපකයකුතාය සංවතතනති - පෙ - නිකෙවෙන - 1 යොනිසොමනසිකාරෝ, බම්මානුඛාමං පටිපතති, ඉමේ බො භිකාවේ, වතතාරෝ බම්මා භාවිතා බහුලීකතා පකුකුපරිලාහාය සංවතතනති, පකුකුටුද්ධීයා සංවතතනති - පෙ නිබෙබඩකපකුකුතාය සංවතතනති" 8

පණැකැපමලානාය සංවනතාන්ති කතමො පණුකු පරිලාහෝ: විතුනතං මගහණුණානං විතූනතං ඵලඤණානං වතුනතං පරිසමහිදඤණානං ජනතං අභිඤඤඤඤෑණානං තෙසතතන්නං ඤෑණානං සතතසතනන්නං ණෑණානං ලාහෝ පරිලාහෝ පතති සමපතති එසානා සමගිකිරියා උපසමපද, පණුකු-පරිලාහාය සංවතතනතීයි අයං පණුඤුපරිලාහෝ.

පකැකැවුදධියා³ ශංචනනතාහිති කහමා පකැකැවුදායි: සහතනකාදව තෙබානං පුථුජජනකලාාණකසා ව පකැකැ වඩාහත්, අරහතො පකැකැ වඩසිනවඩසනා, පකැකුවුදායියා³ සංචනතනතීති අයං පකැකුවුදායි⁶

පණැකැවෙපු ලලාය සංවනතානාගිකි කතමං පණැකැවෙපුලලං; සහතානාං සෙකකානං පුථුජජනකලහාණකාසා ව පණැකු වෙපුලලං ගව්ජකි, අරහනො පණැකුවෙපුලලං ගතා,⁶ පණැකුවෙපුලලාය සංවතනත්ති ඉදා පණැකු-වෙපුලලං,

¹ සදබම්මසාවනං - මන්සං,

^{2.} අරහනතාමගොළල - මජසං,

^{8.} පඤඤබුදබිය, - ජරය, PTS පඤඤබුදුසියා - සා,

^{4.} අභාමාමානය ප්රද්දී හාස - සානා, PTS.

^{5.} පකැතැබුදබ් මජයං, PTS, පකැතැබුඩහි - සා,

වෙපුලලකතා - මර්කං, වෙපුලලතා හතා, වේපුලලකතා වෙපුලලක ₽ PTS, a. හොතාටහනී ඖසුනත

පටී සමහිදු මාගී ග- පු ඥ වගි - පු ඥ සාථා

මහණෙනි, මේ ධම්යෝ සතර දෙනෙක් වඩනාලද්දනු පුනපුනා කරන ලද්දනු සොවත්ඵලය පුතාකා කිරීම පිණින පවතින්. කවර සතර ධම් කොනෙකැ යත්: සත්පුරාමසංසෙවන යෑ සඳාමීශුවණ යෑ යොන්සො-මිනසාගර යෑ ධම්ෘනුධම්පුතිපතානි යෑයි. මහණෙනි, මේ සතර ධම්යෝ වඩනාලද්දනු පුනපුනා කරනලද්දනු සොවත්ඵලය පුතාකා කිරීම පිණින පවතින්.

මහණෙනි, මේ සතර ඛම් කෙනෙක් වඩනාලද්දහු පුහපුනා කරන ලද්දහු සකාංදගාමිඵලය පුතාකා කිරීම පිණිස පවතින් අනාගම් ඵලය පුතාකා කිරීම පිණිස පවතින් ... අභීන්ඵලය පුතාකා කිරීම පිණිස පවතින්. කවර සතර ඛම් කෙනෙකැ යත්: සන්පුරුෂසංසෙවන යැ සඳඛම්– ශුවණ යැ යොනිසොමනාසානාර යැ ඛම්ානුඛම්පුතිපතනි යැයි. මහණෙනි, මේ සතර ඛම්යෝ වඩනාලද්දහු පුනපුතා කරනලද්දහු අභීන්ඵලය පුතාකා කිරීම පිණිස පවතින්.

මහණෙනි, මේ සතර බම් කෙනෙක් වඩනාලද්දුහූ පුනපුනා කරන ලද්දනු පුඥුපුතිලාහග පිණින පවතිත් ... පුඥුවෘදාධිය පිණින පවතිත් ... පුණුවගේ විපුලභාවය පිණිස පවතින් (මහදර්පතිවෙඛක බැවිත්) ඔහා පුඥ බව පිණිස පවතින් (නානාර්පුතිවෙඛක බැවින්) පාථු පුඥ බව පිණිස පවතින් ... විපුලපුඥ බව පිණිස පවතින් .. ගමහිරපුඥ බව පිණිස පවතින් .. (යට් යට් පුණු මතු මතු පුණුවනට් අනෘසහන බැවිත්) අසාමනත්පුණු බව පිණින පවතින් .. භූරීපුඥ බව පිණින පවතින් ... පුඤවගේ බහුල බව පිණිස පවතින් .. (ශීෂු වැ අට් පුතිවෙඩ කරන) ශීෂුපුඥ බව පිණින පවතින් ... (යුහු වැ අට්පුතිවෙබ කරන) ලඝුපුඥු බව පිණින පවතිත් ... (තුටේ බහුල බැවින්) හාසපුඥ බව පිණිස පවතින් ... ජවනපුඥ බව පිණිස පවතිත් ... තීක්ෂණපුඥ බව පිණිස පවතීත් ... නිළේඛිකපුඥ බව පිණිස පවතිත් ... කවර සතර බම් කෙනෙකැ යත්: සත්පුරුෂසංසේවන යැ සදධාමිශුවණ යැ යෝතිසොමනසකාර යැ ඛමානුඛ්මපුතිපතති යැ යි. මහණෙති, මේ සතර ඩම්යෝ ව්ඩනාලද්දහු පුහපුහා කරනලද්දහු පුඥ-පුතිලාභග පිණිස පවතින් ... පුඥවැද්ධිය පිණිය පවතින් ... නිළේධිකපුඥ බව පිණිත පවතිත්.

පණුකුපටිලාභාශ සංවකතරත් යනු: පුඥපුතිලාභ නම් කවරෙ යන්: සතර මාගීඥනය සතර ඵලඥනය සතර පුතිසංවිද්ඥනය මයි අභිඥඥනය තෙසෑක්තැනුවණ සත්සැත්තැනුවණ යන මොටුන්ගේ ලාභය පුතිලාභය පාපතිය සමපුාපතිය සපශීනය සාකෘතක්කරණය උපසමපාපතිය පුඥුව ලැබීම පිණිස පවතික් නු' යි. මේ පුඥපුතිලාභ නම්.

පඤඤාඩුදාබන සංචනානභාඛි යනු: පුඤචාදාඩි නම් කවරැ යන්: සංකා ශෛකාෂයන්ගේ ද කලා ාණපාථන්ජනයා හෝ ද පුඤච චැඩෙසි, රහත්හුගේ පුඤච චැඩුණු චැසීම් ඇත්තී යෑ, පුඤචනේ චැසීම පිණ්ස පවතින් නු' සි මේ පුඤචෘදාඩි නමු.

පඤඤාවෙපුලලාග සංචාතනාන් සනු: පුඤ වෛපුලා නම් කාචරැ යන්: සංකාලෛකාෂයන්ගේ ද කාලාහාණ පාථග්ජනයොගේ ද පුඤුව විපුල බවට යෙයි, රහන්හුගේ පුඤුව විපුල බවට ගියා වෙයි. පුඤුවගේ විපුල බව පිණිස පවනින් නු'යි මේ පුඤුවෙපුලා නම.

මහාපණකතාය සංචනතනනීහි කතමා මහාපණකු, මහනෙත අනෙ පරිගණනානීති1 මහාපකුඤ, මහනෙත බමේම පරිගණනානීති මහාපකුඤ, මහනතී* නිරූතතියො පරිගණහාතීති මහාපකැඤ, මහතතාති පටිහානාති පරිගණහාතීති මහාපදාදු, මහනෙත සීලකඛණක පරිගණහාතීති මහා පණාඤ, මහතෙත සමාඛිතඛනෙ පරිගණහාතීති මහාපණැඤ, මහතෙත පඤඤකයක පරිගණනාතීති මහාපඤඤ, මහතෙත විවූතතිකයිණේ පරිගණනාතීති මහාපකුකු,මහනෙත විමූතතිකු,ණදකානතඛනේ පරිගණහා--තීති මහාපඤඤ, මහනතානී ආනාටානත් පරිගණනාතීක් මහාපඤඤ, මහනාහී් විහාරසමාපතාහිගෙ පරිගණහානීහි මහාපඤඤ, මහනාහානි මහාපඤඤ, මහෂනත අරියසඬවාති පරිගණහාතීභී **සත්ප**ට්ඨානෙ පරිගණකෘතීති මහාපකැකු, මහනෙත සමාපපඩානෙ පරිගණනානීති මහාපණැක, මහතෙත ඉදඩපාදෙ පරිගණනාතීති මහාපණැක, මහනතාති ඉංසියානි පරිගණහාතීති මහාපණුඤ, මහතතානි බලානි පරිගණහාතීති මහාපතුකු, මහතෙත බොජඣබො පරිගණතාතීනී මහාපකුකු, මහතතං අරියමහතං පරිගණනාතීන් මනාපකුකු, මහනතානි සාමකුඤුඵලානි පරි-ගණහාතීති මහාපසැසැ, මහතතී 2 අතිකැසැගො පරිගණහාතීති මහාපසැසැ. මහතතං පරමත්ං නිබබානං පරිගණහාතීති මහාපකුඤ, මහාපඤඤතාය සංවතතනතිතී අගං මහාපඤඤ.

පුථුපඤඤතාය සංවතනනත්'ති කතමා පුථුපඤඤ: පුථු නානාඛණෙසු කැණං පවතතතීති පුථුපකුකු, පුථුනානාඛාතුසු කැණං පවතතතීති පුථු-පකුඤ, පුථනානාඅායතනෙසු ඤුණං පවතතතීති පුථූපඤඤ, පුථූනානා පටිච්චසමූපපාදෙසු ඤුණං පවතතතීති පුථුපඤඤ, පුථුතානාසුඤඤත මනුපලබෙහසු⁸ කැණං පවතතතීති පුථුප**කැකු,** පුථුනානාඅපෙළ කැණං පවතතතීනි පුථුපඤඤ, පුථුනානාබමේමසු ඤණං පවතතතීනි පුථුපඤඤ, පුථුනානානිරුතතිසු ඤණං පවතතතීති පුථුකෛසු, පුථුනානාපටිනානෙසු සඳණං පවතතතීති පුථුපණුඤ, පුථුනානාසීලංකුණොසු ඤුණං පවතතතීති පුථාංකුකු, පුථානානාසමාධිකාණිසි කුණං පවතතන්ති පුථුපකුකු, පුද්තාභාපකිකිකාණේසු කිණුණං පවතතනීනි පුද්පකුකු, පුථුනානා-විමූහනිකාණිසිසු ඥාණං පවතතතිකි පුථුපණැඤ, පුථුනානාවිමූතතිඤණ-දසා නත්බනේසු සැණා පවතත්තී පුථුපසැසැ, පුථුනානා ශානෙසු සැණා පවතතත්ති පුථුපඤඤ, පුථුනානාවිහාරසමාපතතීසු ඤණං පවතතතීති පුථුපණුණු, පුථුනානාඅරිගසචෛප ණුණං පමතතනීති පුථුපණුණු, පුථුනානා සන්පටසානෙසු කැණ පවතතනිති පුථුපකුකු, පුථුනානාසමම පෙබානෙසු ඤුණං පවතතතීති පුථුපඤඤ, පුථුනානාඉදඛිපාදෙසු ඤුණං පවතතතීස් පුථුපණුණු, පුථුනානාඉංසිගෙසු ණුණං පවතතනීනි පුථුපණුණු, පුථුනානා-බි ෙෙසු සිදුණං පවතතතීහි පුරුපසැස, පුරුනාන බොජඹා බොසු සිදුණං පවතතන්ති පුථුපකුඤ, පුථුතානාඅරියමනොෙසු කැණ පවතතනීති සුථු− පඤඤ, පුථුනානාසාමඤඤඵලෙසු ඤණං පවතනභීති පුථුපඤඤ, පුථුනානා-අභිකුකුසු කුණ පවතතත්ති පුථුපකුණු, පුථුනානාජනසාඛාරණෝ* ඛමේම අභිකකමම පරමතේ නිබබානෙ සැණා පවතතතීති පුටුපණැත, පුටුපණැක,-භාන සංචතතතතීකි අයං පුථුපකුකු.

5. සමනිකක මම - තාහි, PTS

^{1.} පරිතනණතාතිකී මජකං, සතා, PTS,

^{2.} මතනතා - මත්හං, සතා - PTS.

⁸ සුඤඤගමුපලබොහු - හතා.

^{4.} පුථුජජනසාධාර 4% - මජසං, සස PTS,

ම**හංප***ක***දකදතාය සංවතතනත්** යනු මහාපුඥ නම් කවර යත් (පිළී~ සැඹියාපත් ආගදීශුාවක කෙම) මහත් වූ අතියත් (ආලබානකරණයෙන්) පිරිසිඳගන් නු'යි මහාපුඥ ගැ, මහක් වූ බම්යක් පිරිසිඳගන් නූ'යි මහාපුඥ ගැ, මහත් වූ භිරූකතීන් පිරිසිඳගතී නූ'යි මහාපුඥ ගෑ, මහත් වූ පුතිකානයක් පිරියිඳගනී නු'ගි මහාපුඥ ගැ, ගෙන් වූ ශීලයකකියක් පිරිසිදගනී නු'යි මහාපුඥ ගෑ, මහත් වූ සමාධ්යකණියක් පිරිසිදගනී නු'යි මහාපුඥය ෑ, මහත් වූ පුඥසකණියන් පිරිසිදගන් නු'යි මහාපුඥ යැ, මහත් වූ විවූකතිසකණියන් පිරිසිදහනී නු'යි මහාපුඥ යැ, මහත් වූ විමුකතිඥනදශීනයකතාගත් පිරිසිද-ගනී නු'යි මහාපුඥ යැ, මහත් වූ ස්ථානාස්ථානයන් පිරිසිඳගනී නු'යි මහාපුඥ ගැ, මහත් වූ විහාරසමාපතනින් පිරියිදගනී නු'යි මහාපුඥ යැ, මහත් වූ ආගරීගතාගත් පිරිසිදගත් නු'සි මහාපුඥ ගැ, මහත් වූ සතිපටහානයන් පිරිසිදගනි නු'යි මහාපුඥ යැ, මහත් වූ සමාක්පුදහනයක් පිරිසිදගනී නු'යි මහාපුඥ ගැ, මහක් වූ සාදධිපාදයක් පිරිසිඳගතී නු'යි මහාපුඥ ගැ, මහත් වූ ඉණුගයක් පිරිසිදහනී නු'යි මහාපුඥ යැ, මහත් වූ බලගත් පිරිසිදහනී නු'යි මහාපුඥ යැ, මහත් වූ බොධාඩායත් පිරිසිඳගනී නු'යි මහාපුඥ යැ, මහත් වූ ආයතිමාගීය පිරිසිඳගනී නු'යි මහාපුඥ යැ, මහත් වූ ශාමණාඵලයන් පිරිසිදගන් නු'යි මහාපුඥ යැ, මහත් වූ අභිඥවන් පිරිසිඳගන් නු'යි මහා-දුඥ ගැ, මහත් වූ පරමාව නිළුංණය පිරිසිදගනී නූ'යි මහෘපුඥ යි. මහාපුඥ බව පිණින පවතිත් නු'යි මේ මහාපුඥ ගම.

පුළුපඤඤතාශ සංවතනන්ති යනු : පෘථුපුඥ නම් කවර යන් පෘථු– නානාසකණියන්හි ඥනය පවතී නු'යි පෘථුපුඥ යෑ පෘථුනාභාඛාතූන්හි ඥනග පවති නු'යි පෘථුපුඥ ගැ, පෘථුනානාඅායතනගත්හි ඥනය පවති නු'හි පෘථුපුඥ ගැ පෘථුනානාපත්තාසමූතපාදගත්හි ඥනය පවත් නු'ගි පාථුපුඥ ගැ පාථුනානාශනාතානුපලඣන්හි ඥනග පවතී නු'යි පාථුපුඥ ගැ පෘථුනානා අනිශන්ති ඥනය පවති නූ'යි පෘථුපුඥ යැ පෘථුනානා ඛම්යන්ති ඥනය පවතී නු'යි පෘථුපුඥ යැ පෘථුනානෘ නිරුකතීත්හි ඥනය පවතී නු'යි පෘථුපුඥ යැ පෘථුනානාපත්හානයන්හි ඥනය පවතී නු'යි පෘථුපුඥ යැ, පෘථුතානාශීලසකානියන්හි ඥනය පවතී නු'යි පෘථුපුඥ යැ, පෘථුනානාසමාබ සකානියන්ති ඥනය පවතී නු'යි පෘථුපුඥ යැ පෘථුනාභාපුඥසකානියන්ති ඥනග පවතී නු,යි පෘථුපුඥ යැ පෘථුනානෘවිමුකතිසකානියනකි ඥනය පවතී නු'යි පෘථුපුඥ යැ පෘථුනානාවිමුකතිඥ හදශීනසකණියන්හි ඥ නය පවතී නු'යි පාථුපුඥ යැ පාථුනානාස්ථානාස්ථානයන්හි ඥනය පවතී නු'යි පාථුපුඥ යැ පෘථුනානාවිහාරයමාපතතින්හි ඥනය පවතී නු'යි පෘථුපුඥ යැ පෘථුතානා-අගේදීසතායෙන්හි ඥනය පවතී නු'යි පෘථුපුඥ යෑ පෘථුනානායතිපටඨානයක්හි ඥනය පවත් නු'යි පෘථුළඥ යෑ පෘථුනානා සම**යක්**පුදහනයන්හි ඥනය පවති නු'ගි පෘථුපුඥ ගැ පෘථුනානාසෘද්ධීපාදගන්හි ඥ නග පවතී නු'ගි පෘථුපුඥ ගැ පෘථුනානාඉස්දියයන්හි ඥනය පවතී නු'යි පෘථුපුඥ යැ පෘථුනානාබලයනහි ඥනය පවතී නු'යි පාථුපුඥ යෑ පෘථුනානාබොඛාඕහයන්හි ඥනය පවතී නු'ගි පෘථුපුඥ ඥ පෘථුනානාආයදීමාගීගන්හි ඥනය පවතී නු'යි පෘථුපුඥ ගැ පාථුනානාශාමණාඵලයන්හි ඥනය පවතී නු'යි පාථුපුඥ යැ පාථුනානා-අභිඥවන්ගි ඥනය පවතී නු'යි පාටුපුඥ හැ පාටුනානාජනසාඛාරණ බම්ගන් ඉක්ම පරමාටි සඬබාහත නිවාණයෙහි ඥ භය පවති නු'යි පෘථුපුණු ගැ 'පුථුපණැඤතාය සංවතතනත්'යි මෝ පෘථුපුඥ නමූ

විපුලපඤඤ හාග සංචනතනතිහි කතමා විපුලපඤඤ: විපුලෙ අතෙ පරිගණහාතීත් විපුලපඤඤ, විපුලෙ ඛමේම පරිගණහාතීත් විපුලපඤඤ, විපුලා නිරුතතියො පරිගණහාතිති විපුලපකුඤු, විපුලානි පටිතානෘති පරිගණනාතිති විපුලපඤඤ, විපුලෙ සිලකඛණෝ පරිගණනාතීති විපුලපඤඤ, විපුලෙ සමාධිකඛණි පරිගණහාතීති විපුලපකුඤ, විපුලෙ පඤඤකඛණේ පරිගණහානීති විපුලපකුඤ, විපුලෙ විමූතතිකඛණේ පරිගණහාතීනි විපුල-පකුඤ, විපුලෙ විමුතතිඤණදසානක්බණේ පරිගණනාතීනී විපුලපකුඤ, විපුලාති ආනාආභානි¹ පරිගණනාතීකි විපුලපඤඤ, විපුලා විහාරසමා-පතත්යො පරිගණනාතිකි විපුලපකුණු, විපුලාති අරිගසවවානි පරිගණනාතිකි විපුලපඤඤ, විපුලෙ සක්පටඪානෙ පරිගණකානීති විපුලපඤඤ, විපුලෙ සම්මපපඩානෙ පරිගණකාතීනි විපුලපකුඤ, විපුලෙ ඉඬිපාදෙ පරිගණකාතීනි විපුලපණුඤ, විපුලාති ඉංදිගානි පරිගණකානීති විපුලපණුඤ, විපුලාති බලාතී පරගණතාතීති විපුලපසාස, විපුලෙ බොජකිඩෙන පරිගණතාතීති විපුල-පඤඤ, විපුලෙ අරිගමගො පරිගණහාතීකි විපුලපඤඤ, විපුලානී සාමඤඤ-ඵලාත් පරිගණකාතීති විපුලපණැඤ, විපුලා අතිකැකුගො පරිගණනාතීනි විපුලාකැකු, විපුලං පරමත්ං නිබබානං පරිගණකාතීති විපුලපකුකු, විපුලපඤඤතාග සංවතතත්ති අයං විපුලපඤඤ.

ගමහිරපඤඤතාය සංචතතනතීනි: කතමා ගමහිරපඤඤ: ගමහිරෙය බහෝසු හැණං පවතතතීකි ගමහීරපඤඤ, ගමහීරාසු ඛාතුසු ඤණං පවතතත්ති ගමගීරපකුඤ, ගමහීරෙසු අායතනෙසු ඤුණං පවතතතිති ගරමගීපණුඤ, ගමහීරෙසු පට්චව සමූපපාදෙසු ඤුණං පවතතත්ත් ගමහීර-පණුඤ, ගම්හීරෙසු සුඤඤතමනුපලබෙහසු ඤිණං පවතතත්තී ගමහීරපණුඤු, ගමන්රෙස අපෙරිසු කැගුණං පවතතතීති ගමන්රපකැක, ගමන්රෙසු බමෛස කැණං පවතතතීනි ගම්බරපණුඤ, ගමහීරාසු නිරුතතිසු ඤුණං පවතතතිනි ගමනීරපකැඤ, ගමනීරෙසු පටිහානෙසු ඤණං පවතනත්ති ගමනීරපඤඤ, ගමනීරෙසු සිලකඛණෙසු ඤුණං පවතතතීනි ගමනීරපකුඤු, ගමහීරෙසු සමාධිකඛණෝසු සඳුණං පවතතත්ත් ගමහිරපඤඤූ, ගමහිරෙසු පඤඤකඛ– නොසු බැදුණං පවතතතීන් ගමනීරපණුඤ, ගමනීරෙසු විමුකතිකඛනොසු බැදුණං පවතතතීතී ගමගී රපදාඤ, ගමහිරෙසු විමුතතිදෙසානකඛණේද සඳණං පවතතත්ති ගමහිරපඤඤ, ගමහිරෙසු ආනාආනෙසු කොණා පවතතතිති ගමහිරපඤඤ, ගමහිරාසු විහාරසමාපතාහිසු සඳුණං පවතතාහිති ගමහිර-පඤඤ, ගමන්රෙසු අරියසචෛසු ඤෑණං පවතතතීහි ගමනිරපඤඤ, ගමනි~ රෙස සතිපටඪානෙසු දෙණං පවතතතීනි ගමනිරපණුදු ගමනිරෙස සම්පප-ඛානෙසු ඤැණං පවතතතිති ගමහිරපඤඤ, ගම්හිරෙසු ඉදඩිපාදෙසු ඤැණං පවතතත්තී ගමනිරපඤඤ, ගමිහිරෙසු ඉත්දියෙසු ඤණං පවතතතීති ගමනිර-පසැඤ, ගම්හිරෙසු බලෙසු ඤණං පවතතතීති ගම්හිරපණැඤ, ගමහිරෙසු බොජාකිඩොසු සඳුණං පවතතතීහි ගමනීරපඤඤ, ගමනීරෙසු අරියමගොසු කැණ. පවතතතිකි ගමහිරපකුඤ, ගමහිරෙසු තාමඤඤඵලෙසු ඤණං පවතතතිති ගමහිරපණැඤ, ගමහිරාසු අභිඥාඤය ඤැණං පවතතතිතී ගමහිර පසැඤ, ගමහිරේ පරම සේ නිබබානෙ ඤ ණං පවතනනීති ගමහිර-පණුණු, ගමන්රපණුණුතාග සංවතතනතීත් අගං ගමන්රපණුණු.

1 කානවකානාන - Cow, as, PTS

2 බානවදී:හෙතු - මජනං, කතා, PTS

විපුලපඤඤකාය සංවතනකති යනු: විපුලපූඥ කවර යත්: විපුල වූ අනිගත් පුතිවෙබ කෙරේ නු'යි විපුලපුද ගැ විපුල වූ බමීයත් පුකිවෙබ කෙරේ නු'යි වි පුලපුඥ ගැ විපුල වූ නිරුකතීන් පුතිවෙබ් කෙරේ නු'යි විපුල පුඥ ගැ විපුල වූ පතිහානයක් පතිවෙබ කෙරේ නු'යි විපුලපුඥ යැ විපුල වූ ශීලසකණියත් පුතිවෙබ කෙරේ නු'ශි විපුලපුඥ යැ විපුල වූ සමාබීසකණියත් පතිවෙධ කෙරේ නු'යි විපුලපුඥ යැ විපුල වූ පුඥයක ඣයත් පතිවෙඩ කෙරේ නු'යි විපුලපුඥ ගැ විපුල වූ විමුකතිසකාණියන් පුතිවෙබ කෙරේ නු'යි විපුල පුඳු ගැ විපුල වූ විමුකතිඥනදශීනයකනියන් පුතිවෙබ කෙරේ නු'යි විපුල පුඥ ගෑ විපුල වූ සථානාසථානයන් පුතිවෙබ කෙරේ නු'යි විපුලපුඥ ගැ විපුල වූ විහාරසමාපතතීත් පුතිවෙගි කෙරේ නු'යි විපුලපුඥ යැ විපුල වූ ආග්ෂීසතාගෙන් පුත්වෙබ කෙරේ නු'යි විපුලපුඥ ගැ විපුල වූ සතිපට්ඨානගන් පුතිවෙබ කෙරේ නු'යි විපුලපුඥ ගැ විපුල වූ සමාක් පුදහනගත් පුතිවෙබ කෙරේ නු'යි විපුලපුඥ යැ විපුල වූ සංදඩපාදයත් පුතිවෙබ කෙරේ නු'යි විපුලපුඥ යැ විපුල වූ ඉණියයක් පුතිවෙගි කෙරේ නු'යි විපුලපුණු යැ විපුල වූ බලගත් පුත්වෙබ කෙරේ නු'යි විපුලපුඥ යැ විපුල වූ බොබාඬනයන් පුති-වෙඩ කෙරේ නු'යි විපුලපුඥ යැ විපුල වූ ආය්ෂිමාගීයන් පුනිවෙඩ කෙරේ නු'යි විපුලපුඳු ගැ විපුල වූ ශාමණාඵලයන් පතිවෙබ කෙරේ නු'යි විපුල පුඥ යැ විපුල වූ අභිඥවන් පුතිවෙබ කෙරේ නු'යි විපුලපුඥ යැ විපුල පරමාව වූ නිමාණය පතිවෙඛ කෙරේ නු,යි විපුලපුඥ යෑ 'විපුලපඤඤකාය සං-වනතනත්'යි මෝ විපුලපුඥ නමු.

ශමහිරපඤඤතාය සංවහනනති යනු: ගමහිරපුඤ නම් කචර යත්; ගැඹුරු වූ සකඣයන්ති ඥනය පවතී නු'යි ගමහිර පුඥ යෑ ගැඹුරු වූ ඛානූත්ති ඥනය පවත් නු'යි ගමනීරපුඥ යැ, ගැඹුරු වූ ආයතනයන්හි ඥනය පවතී නු'යි ගමහිරපුඥ යෑ, ගැඹුරු වූ පතිතාසමූතපාදයන්හි ඥ නය පවතී නු'යි ගමහිරපුඥ යැ, ගැඹුරු වූ ශූනාතානුපලබ්යින්හි ඥනය පවති නු'සි ගමහීර-පුඥ යැ, ගැඹුරු වූ අනියන්ති ඥනය පමතී නු'යි ගමහීරපුඤ යැ, ගැඹුරු වූ ඩමීයන්හි දෙනය පවතී නු'යි ගමහිරපුද යෑ, ගැඹුරු වූ නිරුකාහිත්හි දෙනය පවත් නු'යි ගමන්රපුඤ යෑ, ගැඹුරු වූ පතිහානයන්හි ඤනය පවත් නු'යි හමහීරපුඥ යැ, ගැඹුරු වූ ශීලසකණියත්හි ඥනය පවතී නු'යි ගමහීරපුඥ යැ, ගෑඹුරු වූ සමාධිසාකකයන්හි ඥානය පවතී නූ යි ගමහිරපුඥ යෑ, ගෑඹුරු වූ පුඥසකණියන්හි ඥනය පවතී නු'යි ගමහීරපුඥ යැ, ගැඹුරු වූ විමුකති~ සකා නියන් හි ඥ නය පවතී නු'යි ගමහිරපු දෙ යැ, ගැඹුරු වූ විවූ කති දෙනද ශීන සකණිගත්හි ඥනය පවතී නු'යි ගමහීරපුඥ යැ, ගැඹුරු වූ සථානාසථාන-යත්හි දෙනය පවතී නු'යි ගමහිරපුදෙ යැ, ගැඹුරු වූ විහාරසමාපතතික්ම ඥනය පවත් නු'යි ගමහිරපුඥ යැ, ගැඹුරු වූ අංගාීයතායක්හි ඥනය පවති නු'ගි ඉම්හිරපුඥ යැ, ඉැඹුරු වූ සකිපටසානයන්හි ඥ කය පවතී නු'යි ගම්හිරපුඥ යා, ගැඹුරු වූ සමාක්පුදහනයත්හි ඥනය පවතී නූ'යි ගම්හිර-පුඳ ගැ, ගැඹුරු වූ සෘද්ගිපාදයන්හි ඥ තය පවති නු'යි ගමහිරපුඥ යැ, ගැඹුරු වූ ඉන්දියයත්හි සුනාය පවතී නු'යි ගමහිරපු αι, ගැඹුරු වූ බලයන්හි ඥනය පවත් නු යි ගමසීරපුඥ සැ, ගැඹුරු වූ බොබාම්ගයන්හි ඥනය පවතී නු'යි ගමහිරපුඥ යැ, ගැඹුරු වූ අායසීමාර්ගයන්හි ඥනය පවති නු'යි ගමහිර-පුඳ ගැ, ගැඹුරු වූ ශුාමණාඵලයක්හි ඥනග පවතී නු'යි ගම්හිරපුඥ ගැ, ගැඹුරු වූ අභිඤඤවන්ඩ ඥනග පවතී නු'යි ගමනීරපුඥ ගැ, ගැඹුරු වූ පරමාවතිළීාණයෙහි ඥනය පවතී නු'යි ගමහිරපුඥ යි. 'ගමහිරපඤඤකාය සංවතතනති'යි මෝ ගමහිරපුඥ නමූ.

පට්සමහිදුමගොො-පඤඤවගො පඤඤීකථා

අසාමනාපණැඤ භාග¹ සංචනානන්තීති: කතමා අසාමනාපණැඤ යසා පුණාලකා අපුළුවා වාතනා අපුළුවී සමහිද අධිශතා හොතී සවයි-කතා එසසිතා පණැඤය, බමා වළ ප්රාන්තව සමහිද අධිශතා හොතී සවයිකතා එසසිතා පණැඤය, නීරූතනි වෙස්ථානතො කිරූතනී පරිසමහිද අධිශතා හොතී සවයිකතා එසසිතා පණඤය , පරිභානව විස්ථානතො පරිභාන පරිසමහිද අධිශතා හොති සවයිකතා එසසිතා පණඤය , තරසා අපෙළු ව ධාමේ නිරූතනියා ව පරිභානෙ ව න අණෙඤය කොම සභාකාන අභිසමහවතු, අනභිසමහ වනියොව හො අණෙඤයීනී අසාමනත පණෙඤය.

පුථුජජනකලාාණකාසා පණුඤ අවග්මකසා පණුඤුග දූරෙ විදූරෙ න සුවිදුරේ න සනතිකෙ න සාමනතා, පුථුජානකලා,ණකං උපාදය අවග්මකසස පණුණු ජෝාතාපතනසස පඤඤය දූරෙ විදූරෙ සුවිදූරෙ න සනතිකෙ න සාමනතා, අටහමකං උපාදය සොතාපතෙතා අසාමනතපකෙකු. හොතාපතනසස පකුඤ සකදාගාමිසස පකුඤය දූරේ විදූරේ සුවිදූරේ හ සහගිකෙ න සාමනතා, සොතාපතනං උපදය සකදගාම අසාමනතපණෙදුවූ. සකදගාමිසස පණැතු අනාගාමිසස පකුණුය දූරෙ විදූරෙ සුවිදූරෙ හ සහභිකේ න සාමනතා, සකදගාමිං උපාදුය අනාගාම් අසාමනතපහෙදු. අනාගාමිසා පහැසු අරගතො පණුඤය දූරේ විදුරේ සුවිදුරේ ආ සනතිකෙ ආ සාමනතා, අනාගාමිං උපාදය අරහා අසාමනතප ෙකුසු. අරහනො ප කිසි පවේවක බුගිසස් ප කිසිය ග දූරෙ විදූරෙ සුවිදූරෙ න සනතිකෙ න සාමනතා, අරහනතා උපාදය පවේවකබුදෙඛා3 අසාමනතප ෙකෙකු. පවේවක බුදධං ව සදෙවකං ව ලොකං උපාදය හථාගතො අරහං සම්මාසමබුද්ධා අගෙනා අසාමනතාපඤෙදීයී. පතුකිදුපහෙදකුසලො පහිතනසැණො අබ්ගතපටිසමහිදේ* වනුවෙසා-රජජපතෙතා දසබලබාරී පුරිසාසහෝ පුරිසසිහෝ පුරිසනාගෝ පුරිසා-ජ ෙකෙකු පුරිස බොර සොහා අනනත කළ ණො අනනත හෙතෙ අනනත සහ ස අඩෝයා මහදධනෝ 5 ධනවා නොතා විනෙතා අනුනෙතා පණුඥාපෙතා නිජඣාපෙතා පෙකෙඛතා පහාදෙතා.

නො හි භගවා අනුපපතනහස මහාසස උපාදෙතා, අසඤෝතසස මහාසාස සඤූජනෙතා⁶ අභසකාතසා මහාසස අක්බාතා මහාසැඤි මහාවිදූ මහාකෝවිදෙ මහානතුගා⁷ ව පහසස එතරහි සාවකා විහරනති පවණ සමතතාගතා.

³ අතකෘමනතා එක්දිනිදිතාකාගේ - කයා, PTS

^{1 &#}x27;න' ඉති මජයං පොළුකො තළු 2 පුළුවනයම්බුද්ධයය - මජයං

රී පාවේචකාබුද්බො - මජයං, සාහා, PTS 4 අධිශනපටටිකණිනි දෙ - මජයං

⁵ මකාධියකා - පු 6 සකුජානෙතා - සහ 7 මකකානුතාම් - මජයං, PTS, ස

අහාමනාතපණාණ තාශ සංඛානතානාවී යනු අසාමහාපයුද කාමර් යන්: යම පුහාලයක්හු විසින් අනීතිශාවය කිරීම වශයෙන් අර්පුතිසංවද්දනය අධිගම කරනලද පුතා සම කරනලද අහසෙන් පහස්නාලද වේ ද, ධමී– නිශාවය කිරීම වශයෙන් ධම්පුතිසංවිද්දෙනය අධිගම කරනලද පුතා සම කරනලද පුදෙයෙන් පහස්නාලද වේ ද, නිරුකානි නිශාවය කිරීම වශයෙන් නිරුකානි පතිසංවිද්දෙනෙය අධිගම කරනලද පුතා සම කරනලද පුදෙයෙන් පහස්නාලද ඉව ද, පුතිහානනිශාවය කිරීම වශයෙන් පුතිහාන පුතිසංවිද්-දෙනය අධිගම කරනලද පුතා සම කරනලද පුණුයෙන් පහස්නාලද මේ ද, ඔහුගේ අනීමගෙනි ද ධාමීයෙනි ද නිරුතුනියෙනි ද පුතිහානාගෙනි ද අන් කිසිවෙක් (දෙනෙනතියෙන්) පැමිණෙන්නට නො හැකි වෙයි. හෙනොම අනායයන් විසින් නො පැමිණිය හැක්කේ ද වේ නු'යි 'අසාමනාශපාද' හම වේ.

පාථග්ජනකලතාණකයාගේ පුඥව අටෙමකයා (ශොතාපනනමාග්ස්ථයා) නේ පුඥුව කෙරෙත් දූරයෙහි විදූරගෙහි සුවිදූරයෙහි වෙයි, සමීපගෙහි නො වෙයි, සම්පහාගගෙහි නො වෙගි. පෘථශ්ජනකලාාණකයා පිණිස අපටමක තෙම අසාමනතපාඥ නම් වෙයි. අපටමකයාගේ පුසුව ගොතාපතනයානේ පුඥව කෙරෙත් දූරගෙහි විදූරගෙහි සුවිදූරගෙහි වෙයි, සමීපගෙහි නො වෙයි, සමීපහාගයෙහි නො වෙයි. අපටමකයා පිණින ශෝකාපනන තෙම අසාමනතපුංඥ නම් වෙයි. ශුෝතාපනතයාගේ පුඥව සකෘදගාමීහුගේ පුඥව කෙරෙන් දූරයෙහි විදූරයෙහි සුවිදූරයෙහි වෙයි, සමීපයෙහි නො වෙයි, සම්පහාගයෙහි නො වෙයි. ශුාතාපතාගයා පිණිස සකෘදුගාම තෙම අසා-මනතපුංඥ නම් වෙයි. සකෘදගාමිහුගේ පුඥව අභාගාම්හුගේ පුඥව කෙරෙන් දූරගෙහි විදූරයෙහි සුවිදූරයෙහි වෙයි. සමීපගෙහි නො වෙයි, සමීපහාගයෙහි නො වෙයි සකෘදුගාමිහූ පිණිස අනාගාම තෙම අසාමනතපාඥ නම් වෙයි. අභාගාමිහුගේ පුඥුව රහත්හුගේ පුඥුව කෙරෙත් දූරගෙහි විදූරයෙගි සුවි-දුරගෙහි වෙයි. සම්පයෙහි නො වෙයි. සම්පහාතයෙහි නො වෙයි. අනා-ගාමිහු පිණිස රහත්හු අතාමනතපාඥ නම් වෙති. රගතුන්ගේ පුඤුව පතේ බුදුන්ගේ පුඥව කෙරෙත් දූරගෙහි විදූරගෙහි සුවිදූරගෙහි වෙයි, හමීපයෙහි නො වෙයි, සම්පහානයෙහි නො වෙයි. රහතුන් පිණින පසේබුදුහු අතා-මනතපාඥ නම් වෙති. පතේබුදුන් ද සඳවෙකලෝකයා ද පිණින තථාශක අගීත් සමාක්සම්බුදධගෝ අගු වූ අසාමනතපාඥයහ පුඥපුගෙදයෙහි ජේකගහ පුහෙදපාපතඥන ඇතිගහ ලබනලද පුතිසංවිද්ඥන ඇතිගහ චතුර්මෛීශාරද, සාපනයහ දශබලබාරිහ පුරුෂ හිමු කායන පුරුෂ සිංහයහ පුරුෂාජාතීයහ පුරුෂබොරෙයහ අභනතඥන ඇතිහහ අභනතතෙජය ඇතියහ අනනාතයයක් ඇතියහ අංසායයහ මහද්ඛන ආතියහ ඛනවත්හ නෙතෘහ විනෙතෘහ අනුනෙතෘහ පනවනුවහ කියවය කරවනුවහ (පිළිවෙත්) දක්වනුවහ පහදවනුවහ.

තවද ඒ බුදුහු නූපත් මාගීය (සාසනතානයෙහි) උපදවනුවහ, අසණෝත-මාගීය (වෛනෙයසනතානයෙහි) දහවනුවහ, සුකාශ හෝ කළ මාගීය සුකාශ කරනුවහ, (පුතාවෙණාවශයෙත්) මාගීය දතුවහ, (වෛනෙය සනතානයෙහි දහැවියයුතු) මාගීය දත්ණාසුල්ලහ, මාගීයෙහි විවාසාණයෙහ ඒ බුදුත් විසින් හෙළි කළ මාගීය හෙතු කොට මෙකල්හි මාගීය අනුව යන ශාවකයෝ (ශීලාදිගුණයෙන්) පසුපස ගෙමින් වෙසෙක්. සොගි හගවා ජානං ජානාතී, පසසං පසසති, විකබුහුතො සඳ ණතුතො ධම්මහනා බුහමහුතො, වතතා පවතතා අතීසස නිෂෙතතතා අමතසස යතා ධම්මසාමී කථාගතො. නස්ම තසස හගවතො අසැසැතාං අදිටසං අවිදිතං අසච්ඡිකතං අඵසසිතං පසැසැය. අතීතං අනාගතං පව්ටුපපතනං 1 උපාදය සබෙබ ධම්මා සබබාසාරෙන බුදධසස හගවතො සඳණාමුබෙ අාපාථං අගෙවජනති. සං කිසාමී සෙදහා 3 භාම අපි ධම්මං 3 ජාතිතබබං, අතතනේ වා පරතේ වා උහසතේ වා දිටස්ධම්මකො වා අතේ සම්පරං-ශිකෝ වා අනේථා උතසාතෝ වා අතේථා ගමනිරෝ වා අතේථා ශමපරං-ශිකෝ වා අනේථා උතසාතෝ වා අතේථා ගමනිරෝ වා අතේථා ශලපරා ශිකෝ වා අනේථා උතසාතෝ වා අතේථා ගමනිරෝ වා අතේථා ශලපරා අනේථා පරීචන්නෙනා වා අතේථා හෙතිරෝ වා අතේථා නීතෝ වා අතේථා අන්තරෝ පරීචන්නෙනා වා අතේථා හෙතිනො වා අතේථා නීතෝ වා අතේථා පරමතේ වා අතේථා නිකකීලෙසො වා අතේථා වොදුනො වා අතේථා පරමතේ වා අතේථා කික්කීලෙසා වා අතේථා වොදුනො වා අතේථා පරමතේ වා අතේථා කික්කීලෙසා වා අතේථා වොදුනො වා අතේථා පරමතේ වා අතේථා කික්කීලෙසා වා අතේථා වොදුනො වා අතේථා පරමතේ වා අතේථා කික්කීලෙසා වා අතේථා වොදුනො වා අතේථා පරමතේ වා අතේථා කික්කීලෙසා වා අතේථා වොදුනො වා අතේථා

අත්ත බුදාධසා හගවතා අපපටිහතං කැණං, අනාගත බුදාධසා හගවතො අපපටිහතං කැණං, පච්චුපාගෙන බුද්ධසා හගවතො අපපටිහතං කිදීණං, යාවතක කෙදීණං, සාවතකං කිදීණං, යාවතකං කැණං තාවතකං කෙදීණං, කෙදීණාපරියනතිකං කිදීණං, කිදීණං පරියනතිකං කෙදීණං තාවතකං අතිකකමිණා කැණ නපපවතතත්, කිදීණං අතිකකමණා කෙදීයාපථෝ ආතිකකමිණා කැණ නපපවතතත්, කිදීණං අතිකකමණා කෙදීයාපථෝ තතී, අකුකැමකදසපරියනතටහා, කි ණං අතිකකමණා කෙදීයාපථෝ තතී, අකුකැමකදසපරියනතටහා, කෙදීණං අතිකකමණා කෙදීයාපථෝ පටිලානං සමහ පූස්සිතානං ගෙවීමං සමූහාපටලං උපරිමං නාතිවතතත්, උපරිමං සමූහාපටලං හෙවසීමං නාතිවතතත්, අකුකැමකෙකු පරියනතටහා-සිනෝ. එවමෙව වුද්ධසා හගවතො කෙදීයාං ව කැණං. ව අකුකැමකැකද පරියනතටහා, යාවතකං කෙදීයාං තාවතකං කදීණං, සාවතකං කැණි තාවතකා කෙදීයාං, කෙදීයාපරියනතිකං කැණං, කමණපරියනතිකං කෙදීයා-පථා නතී, අකුකැමකෙකුපරියනතටහායිනා තො බමා. කබබබමෙමය බුදාධසා හගවතො කදීණං පවතතත්.

සබෙබ බමමා බූදඛසය හගමතො ආවජජනපටිබදඛා ආකඞ්ඛනපටිබදඛා⁶ මන සිකාර පටිබද්ධා විතතු පොද පටිබදධා, සබබස තෙත සු බුදධසස හග වනො කැණං පවතනති. සබෙබස්කුව් සතනානං බුදෙඛා අසෙයං ජානාති, අනුසයං ජානාති, චරිතං⁸ ජානාති, අබිමූතතිං ජානාති, අපපරජකෙඛ මහාරජකෙඛ තිසාමිණි යෙ මුදිණිගෙ සවාකාරේ ආාකාරේ සුවිණුඤපගෙ දුවිණුඤපගය හබබාහබෙබ සහතත පජානාති. සදෙවතෝ ලොකො සමාරකො සබුහුමකො සසාමණබාහමණි පජා සදෙවමනුසසා අනෙතා බුදධයදුණෙ පරිවතතති. යථා යෙ කෙව් මවජකවජපා අනතමයො තිමිති-ම කියලං උපාදය අනෙතා මහා සමුදෙද පරිවතතානති එවමෙව සදෙවකො ලොකො සමාරකො සබහාකො සසාමණබාහමණි පජා සදෙවමනුසසා අනෙතා බුද්ධසදුණෙ පරිවතතකි. යථා යෙ කෙව් පකබී⁹ අනතමනො ගරාලං චෙනතෙකාං උපාදය ආකාසයක පදෙසෙ පරිවතතනති, එවමෙව ගෙපි තෙ සාරිපුතතසමා පඤ්ඤය,1º හෙපි බිහිඤාණයා පදෙසෙ පරිවතතනති. බුදාඤාණං දෙවමනුසානං පඤඤං එරිණා අතිකංසිණා නිටානී. යෙපි තේ බත්තියපණකිතා බාහවණපණකිතා ගහපතිපණකිතා සමණපණකිතා වාලවෙධිරූපා වොතිහැනතා නිපුණා කතපරපපවාද ම සෙසස 11 දගනෙන දිටසීගතානි, තෙ පඤතං තථාගතං උපසඬකම්තා පුචඡනති ව, කමතා විසාප්ජිතාව¹⁸ තෙ පස චරනයි පකකගනෙන අභිසඣරිතා අභිසම්බරිස්වා ගුළහානී ච පටිචඡනතානි ව, තෙ පඤහා භගවතා ් අතින නාශතාලවචුපපතනං - සතා 2 තෙසනං - මජනං, සතා, PTS

3 හා- සබබං - මජසං, සී 1, අනිබ්වීමං - සහා, PTS 4 හෝ සාපල්ථා - මජසං, සහා, PTS 5 ජ≍පිත හා - සහා 6 ආකඬාපාටිබදධා - මජසං 7 සහබොසං - මජසං 8 චරියං - සහා 9 පකාබිහා - ජජනං 10 සාරීපුතාන සහනා පණාඥවහානා - සහා, PTS 11 අත සින්දනතා පහොදිසු - PTS, පණාකු - සහා 12 විසේප්තා ව - මජසං

පටීසමහිදුමෘගීය–පුඥවගී–පුඤකථා

තවද ඒ බුදුහු දතයුතු (ඥෙයධමීය) දනිති, දක්ක ශුහ්ත (නුවණැසින්) දකිති, ඇසක් මෙන් වූවහ, ඥනාමය වූවහ, ඛම්මය වූවහ, ශුෂඪ වූවහ, වසාහා අවසාභාහ, අතීහ එළවා දක්වනුවහ, අමෘතය දෙනුවහ, බම-සාමහ, තථාහතයහ, ඒ බුදුත් විසිත් (මහනැණීත්) නො දත්නාලද්දෙක් (සව්තේ දත් නැණින්) නො දක්නාලද්දෙක් අවිදින වූයෙක් පුතාකා නො කරනලද්දෙක් පුඥයෙන් හො පහස්භාලද්දෙක් භැති. ඥෙය නම් වූ දහයුතු යම් කිසි බ්මීයෙක් මේ ද, අනීත-අනාගත-පුතාහතපතනය ඇතුළු කොට සියලු බම්යෝ සමාකාරයෙන් භානාවත් බුදුන්ගේ ඥ හමුඛයෙහි ආපාථයට පැමිණිකි. ආතමාණිය ද පරාණිය ද උගියාණිය ද දූෂටඛාර්මකාණිය ද, සාමපරායිකාළුය ද උතතානාළුය ද ගම්හීරාණිය ද ගුසාණිය ද පුතිවම තතානීය ද ගොගගානීය ද නීතානීය ද අතවද ුනීය ද නිකෙල ශානීය ද පරිශුඛානීය ද පරමානීය (තිමාණානීය) ද සන ඒ සියල්ල බුදධසෙනය තුළ පවතී. භාගාවක් බුදුක්ගේ සියලු කායකමීය ඥනය අනුව පවතී සියලු වාක්කමීග ඥනය අනුව පවතී සියලු මනෘකමීය ඥනය අනුව පවතී.

අතිතගෙති භාගාවත් බුදුන්ගේ ශූනය අපුතිහත (නිරාවරණ) යැ, අනාගතයෙහි භාගාවත් බුදුන්ගේ ශූනය අපුතිහත යැ, පුතුනූතපතනයෙහි භාගාවත් බුදුන්ගේ ශූනය අපුතිහත යැ, දතයුත්ත යම් පමණ ද ශූනය එපමණ යැ, ශූනය යම් පමණ ද ශෙයය එපමණ යැ, ශූනය දෛය පත්සන්තික යැ, දෙයය ශූනපයසීනතිහා යැ, දෙයය ඉක්මැ ශූනය දෙය පත්සන්තික යැ, දෛයය ශූනපයසීනතිහා යැ, දෛයය ඉක්මැ ශූනය දෙය පත්සන්තික යැ, දෛයය ශූනපයසීනතිහා යැ, දෛයය ඉක්මැ ඥනය දෙන පවති. ශූනය ඉක්මැ දෙයපථයෙක් නැති. ඒ බම්යෝ අනොහා නායයකීතත-යෙහි පවත්නා සුල්ලහ, යම්යේ මනාකොට් පැහැසු සුමුශුපටල දෙහොකින් යට සුමුශුපටල උපයමය නො ඉක්මවා ද, උඩ සුමුශුපටල හෙටසීමය නො ඉක්මැ සිටි ද, ඔහු ඔවුනොවුන්ගේ කෙළුවර සිටුනාසුලු වෙත් ද, එසෙයින් මැ භාගාවත් බුදුන්ගේ ශේයයක් ශූනයක් අනොහා නායයකීතතායෙහි පවතානාසුල්ලහ. යම්නාක් දෛයය ද ඒ තාක් ශූනය යැ, යමතාක් දෙයය ද ඒ තාක් දෛය යැ, දෙනය දොටන්නතික යැ, දෛයය දෙනපයසීතතික යැ, දෛය ඉක්මැ දෙනය නො පවතී, දෙනය ඉක්මැ දෙයපථයෙක් තැති. ඒ දහමිහු අනොහා නාපයයිනතායෙහි සිටුනා සුල්ලහ. හැම දහමනි භාගාවත් බුදුන්යේ දෙනය පවතී.

හැම දහමිහු භාහාවත් බුදුන්ගේ මනොදවාරාවපිනයට අයත්හු වෙනි, රුචිපුතිබදධයන, මනයිකාරපුතිබදධයන, චිතෙතාතපාදපුතිබදධයන, හැම සතුන් විෂයෙහි හෘගාවත් බුදුන් ගේ දෙනය පවතී, බුදුහු හැම සතුන්ගේ ආශීය දනිති, අනුශය දන්ති, චරිතය දනිති, අබ්මුකතිය දනිති, අලප වූ කෙලෙස්රජස් ඇති මහත් වූ කෙලෙස්රජස් ඇති තියුණු වූ (ශුඛාදි) ඉඳුරත් ඇති මෘදු වූ ඉඳුරත් ඇති සුඥර ආකාර ඇති ගර්ගින ආකාර ඇති සුවසේ හැහැවිය හැකි දුකසේ හැගැවිය හැකි හවාානවාසනාමායන් අතිති. මිරුන් බඹුන් සහිත වූ දෙවියන් සහිත වූ ලෝවැයි තෙම මහණබවූණක් සහිත වූ දෙවිමිනිසුන් සහිත වූ පුජාව බුබබදාග තුල පවතී, යම්සේ හිමි තිම්ඩගල පටත් කොට යම් මස්කැසුබු කෙනෙක් වෙත් නම් ඔහු මහමුහුද තුල පවතින් ද එසෙගින් මරූන් බඹුන් සහිත වූ සදෙවක ලොක තෙමේ ශුමිණබාහවණයන් සහිත සදෙවමිනුෂාපුජාව බුදාඥනය තුල පවතී. ගම්සේ විනතාපුතු ගුරුඑරජනු පටත් කොට යම් කිසි පක්ෂි කෙනෙක් වෙත් නම් ඔහු අහසැ පෙලදසෙක හැසිරෙත් ද, එසෙගිත් මැ යම් කෙනෙක් නැණින් සැරිසුත් තෙරුක් සම වූවානු නම් ඔහු ද බුදාසංශනයා ගේ පෙදෙ-සෙත පවත්නාහු යැ බුගුඥනය දෙවිමිනිසුන් ගේ පුණුව පැතිර මැඩගෙන සිටී මැ ගැ. නිපුණ වූ කල පරවාද ඇති වල්විදුනා දනුවායක් සෙයින් පුසිදඩ වූ යම් සංක්රිය ... බාහමණ ... ගාහපති ... ශුමණ පරාධින සොහොක් පුඥ යෙත් ද ළුගහයන් බිඳීමින් මෙන් හැසිරෙත් නම් ඔහු ගුස වූ ද පතිවජනත වූ ද බොහෝ පුශන සකස් කොටගෙන බුදුන් කරා පැමිණ හොනත් නිදදිටයකාරණා, උපක්ඛතතකා ව තෙ හහවතො සමපජජනයි. අථ බො හහවා¹ තන් අතිරොවත් සදිදං පඤඤයාත් අගොහා අසාමනත– පඤඤ අසාමනතපඤඤතාය සංවතතනත්ත් අයං අසාමනතපඤඤ.

හුරිපණැණැතාග සංචනතනත්තී කතමා භූරිපණැණු: රාහං අභි-භූතාන්ති භූරිපණැණු, අභිකචිතාති භූරිපණැණු, දෙසං අභිභූතානීතී භූරිපණැණු, අභිකචිතානි භූරිපණැණු, මොහං අභිභූතානීතී භූරිපණැණු, අභිකචිතානි භූරි-පණැණු, කොඩං - පෙ- උපනාහං - පෙ- මකඛං - පෙ- පලාසං - පෙ-ඉසසං - පෙ- මච්රියං- පෙ- ඕයං - පෙ- සකඛං - පෙ- පලාසං - පෙ-ඉසසං - පෙ- මච්රියං- පෙ- ඕයං - පෙ- සකඛං - පෙ- පලාසං - පෙ-ඉසකං - පෙ- මච්රියං- පෙ- ඕයං - පෙ- සකඛං - පෙ- පලාසං - පෙ-කේදෙන - පෙ- සබෙබ දුචාරිතා - පෙ- සබබ අභිනඩබාරේ පෙ- සබබ ක්ලෙනෙ - පෙ- සබබ දුචාරිතා - පෙ- සබබ අභිනඩබාරේ පෙ- සබබ භූවිතාමීකමෙම අභිනුතානීතී භූරිපණැණු, අභිනචිතාකි භූරිපණැණු.

රාගො අරි, තං අරිං මදසනී පහැකැනී ඉරිපහැක, දෙසො අරි, තං අරිං මදසනී පහැකැනි භූරිපහැකැ, මොහො අරි, තං අරිං මදසනී පහැකැනි භූරිපහැකැ, කොගො - පෙ- උපනාහො - පෙ- මකෙකා - පෙ-පළාසො - පෙ- ඉසසා - පෙ- මච්ඡරියං - පෙ- මායා - පෙ- මකෙකා - පෙ-පළාසො - පෙ- ඉසසා - පෙ- මානා - පෙ- අනිමානො - පෙ- භායේ යාං - පෙ-පමාසෙ, - පෙ- සාරමා - පෙ- මානා - පෙ- අනිමානො - පෙ- මදෙ, - පෙ-පමාදෙ, - පෙ- සබෙබ ක්ලෙසා - පෙ- සබබබ දුච්චරිතා - පෙ- මදෙ, - පෙ-පමාදෙ, - පෙ- සබෙබ ක්ලෙසා - පෙ- සබබබ දුච්චරිතා - පෙ- සබෙබ අහි-සඞ්බාරා - පෙ- සබෙබ ක්ලෙසා - පෙ- සබබබ දුච්චරිතා - පෙ- සබෙබ අහි-සඞ්බාරා - පෙ- සබෙබ ක්ලෙසා - පෙ- සබෙබ දුච්චරිතා - පෙ- සබෙබ අහි-සඞ්බාරා - පෙ- සබෙබ ක්ලෙසා - පෙ- සබෙබ දුච්චරිතා - පෙ- සබෙබ අහි-සඞ්බාරා - පෙ- සබෙබ ක්ලෙසා - පෙ- සබෙබ දුච්චරිතා - පෙ- සබෙබ අහි-සඞ්බාරා - පෙ- සබෙබ ක්ලෙසා - පෙ- සබෙබ දුච්චරිතා - පෙ- සබෙබ අහි-සඞ්බාරා - පෙ- සබෙබ ක්ලෙසා - පෙ- සබෙබ දුච්චරිතා - පෙ- සබෙබ අහි-සඞ්බාරා - පෙ- සබෙබ ක්ලෙසා - පෙ- සබෙබ දුච්චරිතා - පෙ- සබෙබ අහි-සඞ්බාරා - පෙ- සබෙබ ක්ලෙසා - පෙ- සබෙබ දුච්චරිතා - පෙ-පෙකුකැතී, භූරි වූච්චන් පර්වී, හරි පහැකැතී, භූරිපණැක කාය සංචනතනන්නී අගං භූරිපණැකී.

පඤඤ බංහු (ලංශ සංචනන හතිනි කහමං පඤඤ බංහුලලං ඉඩෙක වො පඤඤ ගරුකො හොති, පඤඤ චරිතො පඤඤ යො පඤඤ බිමු නෙතා පඤඤ ගිජෝ පඤඤ කෙතු පඤඤ ධිපතෙගොත, විදියබහුලෝ පවිචියබහුලෝ ඔක්බාය හබ හුලෝ සමොකබාය හබහුලෝ 4 සමෙපකබාය හග මෙමා විශු හ-විහාරී තචවරිතො තගතරුකො තබබහුලෝ තහනි නොත කපොණෝ තපතිහාරෝ තද බිමු තෙතා තද සිපතෙ හොත, යථා ගණ ගරුකො වුවටති ගණ බංහුලිකො'ති විවර ගරුකො වුවවති චීවර බංහුලිකො'ති. පතන ගරුකො වුවටති පතත බංහුලිකො'ති. සෙනාසන ගරුකො වුවටති නොත හෙති පඤඤ වරිකො වූවටති පතත බංහුලිකො'ති. සෙනාසන ගරුකො වුවටති නොත හොති පෙදෙක දිවිත කො'ති, එවමෙව ඉඩෙක වෙවා පඤඤ ගරුකො හොති පඤඤ වරිකො තෙකු සහ හති පණ කොට පඤඤ ගරුකො හොති පඤඤ වේ තෙනෙ මට කබාග හබහුලෝ සම්වය බහුලෝ ඔකබාග හබහුලෝ සමෝක බායෙන බහුලෝ තතතිතෙනා ත පෙපාණෝ තපට බහාරෝ තද හිමු තෙනා තබහු ලෝ තතතිතෙනා ත පෙපාණෝ තපට බහාරෝ තද හිමු තෙනා තද බිප කො හොර තෙකෙ තාන හන හත හත හති හා පෙත හෝ පඤක හන හර තෙකෙ තාන හත බහුලෝ බහුත විසාරෝ තර කොත හා හර තාන්තෙනා ත පෙපාණෝ තපට බහාරෝ තද හිමු තෙනා තද බිප කෙ හොත. පඤක බොහුලෝ හා තර කොතෙන හර

^{1 0000.0 -} PTS

^{2.} ಕಿರ್ಂಕುರದ್ ಮೇಲೆ - ಕಿರ್.,

^{3.} පුළුළි - මත්ක•්

⁴ අදෙම්පත්බාගතමතුලො-සතා,

^{5. 20.000 - 20.000 - 20.000 - 20.000} PTS

පටිසමහිදුමාගීය~පුඥුවගී–පුඥුකථා

විචාරති. ඒ පුශතයෝ බුදුන් වියින් සභාරණ වෑ කියන ලද්දහු විසඳන ලද්දහු ද වෙති. තවද ඔහු භාගාවතුන්ගේ ශාවක වූවාහු මෑ වෙත්. යළි බුදුහු එහි පුඥයෙන් අතිශයික් බබලත්. මේ කරුණ්න් අගු අසාමනත-පුඤ නම් වෙත්. 'අසාමනතපඤඤතාය සංවභතනති' යි. මේ අසාමනත පුඤ නමු.

භූජිපකැකැතාග සංචතනහා යනු: භූරිපුංශ නම් කමර යන්: රාශය අභිභචනය කෙරේ නු'යි 'භූරිපකැකු හමු, අභිභචනය කළා නූ'යි භූරිපකැකු නමු, ආමෂය අභිභචනය කෙරේ නූ'යි 'භූරිපකැකු' නමු, අභිභචනය කළා නු'යි 'භූරිපකැකු' නමු, මොහය අභිභචනය කෙරේ නු'යි 'භූරිපකැකු' නමු, අභිභචනය කළා නු'යි 'භූරිපකැකු' නමු, කොබය ... උපනාහය ... මකාබය ... පළාසය ... ඊෂ්ඩාව .. මාත්සයසීය ... මායාබය ... උපනාහය ... මකාබය ... පළාසය ... ඊෂ්ඩාව .. මාත්සයසීය ... මායාව ... සාඛේයාය ... සතමහය ... සාරමහය ... මානය ... අතිමානය ... මදය ... පුමාදය ... සියලු කෙලශයක් ... සියලු දුපාවරිතයක් ... සියලු අභිසංකාර-යත් ... සියලු භවගාමකමයක් අභිභචනය කෙරේ නු'යි 'භූරිපකැකදු' නමු. අභිභචනය කළා නු'යි 'භූරිපකැකදු' නමු.

රූගය සතුරු යෑ ඒ සතුරු මඩනා පුඥව නු'යි 'තුරිපසැඤා' නමූ දොෂය සතුරු යෑ ඒ සතුරා මඩනා පුඥව නු'යි 'තුරිපසැඤා' නමූ මොහය සතුරු යෑ ඒ සතුරා මඩනා පුඥව නු'යි 'තුරිපසැඤා' නමූ මොහය සතුරු යෑ ඒ සතුරා මඩනා පුඥව නු'යි 'තුරිපසැඤා' නමූ මොහය ... උපනාහය ... මකකය ... පලාසය ... ඒෂසාව ... මානාසයාසීය ... මාගාව ... සර බව ... සතමහය ... පාරමහය ... මානාය ... අනිමානය ... මදය ... පුමාදය ... සියලු කෙල්ශයෝ ... සියලු දුශවරිතයෝ ... සියලු අතිසංසකාරයෝ ... සියලු තවගාමකාමයෝ සතුරු යෑ. ඒ සතුරා මඩනා පුඤව නු'යි 'තුරිපසැඤා නමූ. පෘථාවය 'තුරි' යි කියනු ලැබේ. ඒ පෘථාවය සම වූ විසතාන වූ විපුල වූ පුඥයෙන් යුකත වූයේ නු'යි 'තුරිපසැඤා' නමූ තවද පුඤවට කෙල නමෙකි; 'තුරි මෙටා පරිණායිකා'යි 'තුරිපසැඤා' නමූ. 'තූරිපසැඤාතය සංවතනනත්' යි මෝ 'තුරිපසැඤා' නමූ.

පඤඤ බාහුලලාය සංවතනන්තී යනු: පුඤ බාහුලා නම් කවර යන්: මේ ශාසනගෙහි කිසිවෙක් පුඥගරැක වුගේ පුණුවරිත් ඇත්තේ පුඥශය වුගේ පුඤබිමුකත වූගේ පුඤව බවජ කොට ඇත්තේ පුඤව කෙතු කොට ຊາສາເໜື່ຽແວ ຊີລີບສິເລາວ ຊາສາເຫັ່ຽນອີ ອີອີລີອົ ລຽວ ເລາວ ඇත්තේ හානාපුකාරයෙන් දහම් විමසීම බහුල කොට ඇත්තේ පුණුයෙන් බැසගෙන දහම් පුකට කිරීම බහුල කොට ඇත්තේ මොනොවට පුකට කිරීම බහුල කොට ඇත්තේ ධම්යන් මනාකොට දක්නා සවහාව ඇත්තේ විභූතමහරණ ඇත්තේ ඒ පුඥුවරිත ඇත්තේ ඒ පුඥුව ගුරු කොට ඇත්තේ ඒ පුඥව බහුල කොට ඇත්තේ ඒ පුඥවට නිම්නපුවණ – පාන්හාර වූගේ ඒ පුඥගෙහි අධිමුකතා වූගේ ඒ පුඥව අධිපති කොට යමයේ ගණගරුක වූයේ 'ගණබාහුලික'යි කීයත ඇත්තේ වෙයි. ලැබේ ද, චීවරගරුක වූගේ 'චීවරබාහුලික, යි කියනු ලැබේ ද, පාතුගරැක වූගේ 'පෘතුබාහුලික' හි කිහනු ලැබේ ද, නෙනානනගරැක වූගේ 'නෙනාසනබාහුලික' හි කිහනු ලැබේ ද එපරිද්දෙන්මැ මේ ශාසනයෙහි කිසිවෙක් පුඥගරුක පුඥවරිත පුඥශ්ග වූගේ පුඥ විමුකත වූයේ පඳාව බවජ කොට් ඇත්තේ පඳාව කෙනු කොට් ඇත්තේ පුඳාව අධිපති කොට ඇත්තේ දහම විමසීම් බහුල කොට ඇත්තේ නානාපුකාරයෙන් දහම් විමයීම් බහුල කොව ඇත්තේ ඔක්ඛායන බහුල කොට ඇත්තේ සමොකඛායන බහුල කොට ඇත්තේ සමෙපකඛායන බහුල කොට ඇත්තේ විභූතම්හරණ ඇත්තේ තවවරිත ... තද්ගරැක ... හද්බහුල ... තනතිතත ... තත්පුවණ ... තත්පුාන්හාර ... හදබ්මුකත වූගේ තදගිපති වූගේ මෙයි. 'පණුඤබාහුලලාග සංචතතනක්' යි මෙ පුඥබාහුලා නම්.

පටිසමහිදුම්ගෙහා-පණැඤවගග-පණුඤුකථා

සීකපඤඤතාය සංවතතනතීති කතුමා සිකපඤඤ, සීකං සීකං සීලාති පරිපූරෙතීහි සීෂපණුඤ, සීෂං සීෂං ඉංදිගසංවරං පරිපූරෙතීනි සීෂපණුඤ, සීබං සීබං හොජන මතතකැකූතං පරිපුරෙනීති සීබපකැකු, සීබං සීබං ජාහරියානුයොගං පරිපූරෙහිති සීඝපණඤ, සීශයිඝං සීලකඛා සං පරිපූරෙහිති සීකපණුණු, සීකං සීකං සමාබිකුබාමා පරිපුරෙනීනි සීකපණුණු, සීකං සීකං පණුඤ කඛණිං පරිපූරෙතීති සීඝපණුඤ, සීඝං සීඝං විමූතතිකඛණිං පරිපූරෙතීනි සීඝපණුඤ, සීඝං සීඝං විමුහතිණුණදාසානකඛනිබං පරිපූරෙනීති සීඝපණුඤ, සීකං සීකං ආනාටආනානී පටිවිජඣතීනි සීකපඤඤ, සීකයිකං විහාර -සමාපතතියො පරිපුරෙතීති සීඝපඤඤ,සීඝං සීඝං අරියසවවානි පරිවිජඣතීති සීකපණුඤ, සීකං සීකං සතිපටඪානෙ භාවෙතීහි සීකණුඤ, සීකං සීකං සමාපප-ඛානෙ භාවෙතීන් සිකපණුකු, සිකං සිකං ඉදධිපාදෙ භාවෙනීන් සිකපණුකු, සීකං සීකං ඉංඤිගානි භාවෙතීති සීකපඤඤ, සීක සීකං බලානි භාවෙතීති සිකපණුණු, සීකං සීකං බොජඣබෙන භාවෙතීති සීකපණුණු, සීකං සීකං අරියමගගං භාවේනීති සීඝපණැඤ, සීඝං සීඝං භාමණැඤඵලානි සවජිකරෝ-ත්ත් සීෂපකුඤ, සීෂං සීෂං අභිඤඤයො පටිවිජඣත්ත් සීෂපඤඤ, සීෂං සීකං පරමාන තිබබානං සචජිකරොතීති සීඝපණුඤ, සීඝපණුඤුතාය සංවතතතත්'ති අගං සීඝපණුණු.

ලහුපඤඤතාය සංවතතනතීකි කතුමා ලහුපඤඤ: ලහුං ලහුං සීලානි පරිපූරෙතීනි ලනුපඤඤ, ලනුං ලනුං ඉන්දියසංවරං පරිපූරෙතීනි ලනුපඤඤ, ලහුං ලහුං හොජනෙ මතතකුකුතං පරිපූරෙතිහි ලහුපකුකු, ලහුං ලහුං ජාගරියානුයොගං පරිපූරෙතීකි ලහුපකුඤු ලහුං ලහු සීලකඛාඞිං -පෙ-සමෘගිකඛණිං - පෙ- පණුසුකඛණිං - පෙ-විමුහාගිකඛණිං- පෙ- විමූහාගිණුණ -දසානකාණිං පරිපූරෙතීනි ලහුපණුඤ, ලහුං ලහුං ඨානාවඨානානි පරි-විජාබන්ති ලහුපකැක, ලහුං ලහුං විහාරසමාපතනියො පරිපූරෙන්ති ලහු-පණැක, ලහුං ලහුං අරිගසවවානි පටිවිජඣනීති ලහුපණැක, ලහුං ලහුං සනී-පට්ඨානෙ භාවේතීති ලහුපණුණු, ලහුංලහුං සමාවපත්නෙ භාවේතීනි ලහුං ලහුං ඉදඩිපාදෙ භාවෙතීනි ලහුපඤඤ, ලහුං ලහුං ලහුපකිදිකිදු, ඉපළියාති භාවෙතීති ලහුපකුකු, ලහුං ලහුං බලාති භාවෙතීති ලහුපකුකු, ලහුං ලහුං බෞජකිඩේන භාවෙතීත් ලහුපණැඤ, ලහුං ලහුං අරිගමගගං භාවේතීත් ලසුපකැක, ලසුං ලසුං සාමකැකුඵලානි සවජිකරොනීති ලසු-පතැකදී, ලහුං ලහුං අභිකැකුයො පටිවිජඣතීති ලහුපකැකදී, ලහුං ලහුං නිබ්බානං සච්ජිකරොතීති ලහුපඤඤ, ලහුපඤඤතාය පරමත්ං සංචතතනතීති අයං ලහුපකුඤ.

පටිසමහිදුමාගීය-පුඥවගී-පුඥකථා

සීෂපඤඤතාය සංවතනහත් යනු: ශීෂපුඥ නම් කවර යත්: කිනු ශිසු වැ ශීලයන් පරිපුණ් කෙරේ නු'යි ශිසුපුඥ ගැ, ශීසුශිසු වැ ඉණුගසංවරය පරිපුණ් කෙරේනු' යි ශිහුපුඥ ගැ, ශිහුශීසු වැ හොජනයෙහි මාතුඥතාව පරිපුණ් කෙරේ නු'යි ශීඝුපුංද යැ, ශීඝුගීසු වැ ජාගයතිානුයොගය පරිපුණ් කෙරේ නු' ගි ශීෂුපුඥ යැ, ශීෂුශීෂු වැ ශීලසකතාය පරිපූණ් කෙරේ නු' ගි ශීෂ්පල ගැ, ශීෂුශීපු වැ සමාබ්සකානිය පරිපුණ් කෙරේ නු' යි ශීෂුපුඥ ගැ, ශීෂුශීෂ වැ පුඥ සකානිය පරිපූණ් කොරේ නූ'යි ශීෂුපුඥ යැ, ශීෂුශීෂු වැ විමුකතියකානිය පරිපුණි කෙරේ නු'යි ශීෂුපුඥ යැ, ශීෂුශීෂු වැ වීමූකති-**ඳ හ**දශීන සක නිශ පරිපුණ් කෙරේ නු'යි ශීෂුපුඥ ගැ, ශීකීශීක වැ පුතිවෙබ කෙරේ නු'හි ශීෂුපුඥ ගැ, සථානාසථානයන් ශීබ්ශීන වැ විහාරසමාපතතීන් පරිපූණි කෙරේ නු'සි ශීෂුපුඥ කැ, ශිසුශිසු වැ ආගඞ්සතාගත් පුතිවෙබ කෙරේ නු'යි ශිසුපුඥ ගෑ, ශිසුශීසු වෑ සතිපටහාන -ගත් වඩා නු'යි ශීඝුපුඥ ගැ, ශීඝුශීඝු වැ සමාක්පුධානයන් වඩා නු'යි ශීභීපුඥ ගැ, ශීසුශීසු වැ සෘදුඛිපාදගත් වඩා නු' යි ශීසුපුඥ ගැ, ශීසුශීසු වැ ඉංසුියයත් වබා නු'යි ශීෂුපුඥ ගැ, ශීසුශීසු වැ බලයත් වඩා නු'යි ශීෂුපුඥ ගැ, ශීෂුශීසු වැ බොධාඩගයන් වඩා නු'යි ශිෂුපුඥ සැ, ශිසුශීසු වැ අාගසීමාගීග වඩා නු' යි ශිසුපුඥ ගැ, ශිසුශීසු වැ ලාමණාඵල-ගත් සාකාන් කෙරේනු'යි සිසුපුඥ හැ, සිසුසිසු වැ. අභිඥවන් පුතිවෙබ කෙරේ නු'යි ශිසුපුඥ යෑ, ශිසුශීසු වෑ පරමාති වූ නිථාණය සාකෘත් කෙරේ නු'යි ශීෂපුඥ යි. 'සීඝපඤඤතාය සංවතනත්' යි මේ ශීෂ්පුඥ හමූ.

ලහුපඤඤතාය සංවතනනති යනු: ලහුපුඥ නම් කවර යත්: සුහුයුහු වැ ශීලයන් පරිපුණි කෙරේනු'යි 'ලහුපකුඤ' හමු. යුහුයුහු වැ ඉංදිග සංචරග පරිපූණි කෙරේනු'හි 'ලහුපඤඤ' නමු. යුහුයුහු වෑ බොජුත්හි පමණ දන්නා බව පරිපූණි කෙරේ නු' යි ලහුපකුඤු නමු. ପ୍ରପ୍ରପ୍ରପ୍ର ହିଁ ජාගගඞානුනොගය පරිපූණි කෙරේ නු' යි ලහුපකුඤ නමු. සුහුසුහු වැ ශීලසකානිය ... සමාබ්සකානිය ... පුඥසකනිය ... විමුකතිසකානිය ... විමුකත්ඥනදශීනසකානිය පරිපුණි කෙරේ නු'යි ලහුපණුඤ නමු. යුහුසුහු වැ සථානාසථානගත් පුතිවෙබ කෙරේ නු'යි ලහුපණුඤු නමු සුහුසු වැ විහාරසමාපතානින් පරිපූණි කෙරේ නු'යි ලනුපණුකු නම්. යුනුයුහු වැ ආයාසිසතායන් පුතිවෙබ කෙරේ නු'යි ලහුපඤඤ නමු. යුහුයුහු වැ සති-පටයානයන් වඩා නු'යි ලහුපඤඤ නමු. යුහුයුහු වැ සමාක්පුධානයන් වඩා නු'යි ලහුපඤඤ නමු. යුහුයුහු වැ සෘද්ධිපාදයන් වඩා නු' යි ලහුපඤඤ නමු. යුහුයුහු වැ ඉඤියයත් වඩා නු'යි ලහුපඤඤ නමු. යුහුයුහු වෑ බලයත් වඩා නු'යි ලහුපඤඤ හමු. යුහුයුහු වෑ බොගාඞාගයන් වඩා නු'යි ලහුපඤඤ හමු. ජුහුජුහු වැ ආගයීමාගීග වඩා නු' යි ලහුපඤඤ නමු. සුහුසුහු වැ යුහුයුහු වැ අතිඥවත් පුතිවෙබ කෙරේ නු'හි ලහුපණුඤ නමු: යුහුයුහු වැ පරමාව වූ නිවාණය පුතාසා කෙරේ නු'යි ලහුපාකුසු නම්. 'ලහුපඤඤතාය සං-වතතනතී' යි මේ ලනුපඤඤ නමු.

පටිහමහිද මගොා-පණැකි වගා-පණැකි කථා

හා සපණුණු හා යා සංචතානන්රා හි කතමා හාසපණුඤු: ඉඛේක වේවා තුටසීබහුලො පාමොජ්ජ බහුලො සීලාති හා සබහු ලෙ වේදබහුලො පරිපූරෙති හාසබහුලො වේදබහුලො තුවයිබහුලො පාමොජජබහුලො හාසබහුලො **ଥେ**දରଷ୍ଠ୍ରତେ। ඉාසිසංවරං පරිපූරෙතීති හාසපණුණු, තුටයිබහුලො පාමොජරබහුලො හොජනෙ මතතඤඤූතා පරිපුරෙතීති හා නපණැඤ, හාසබහුලො වෙදබහුලො තුවසීබහුලො පාමොජජබහුලො ජාගරිගානුයොගං පරිපුරෙතීති ගාසපණුණු, හාසබහුලො වේදබහුලො තුටයීබහුලො පාමොජරබහුලො සීලකඛණිං -ප- සමෘඛිකඛණිං -60-විවූහති කබානිං -- පෙ-- විමූහති කැණ ද සස නා කඛානිං පණැඤ කඛණිං – පෙ– පරිපූරෙතීති - පෙ- ආනාවආනානි පවිවිජඹතීති - පෙ- විහෘරසමාපතතිගො අරියසච්චාති පටිවිජඣතීති -පෙ- සතිපටහානෙ පරිපුරෙතීකි -පෙ-භාවෙතීති - පෙ- සම්මපපධානෙ භාවෙතීති - පෙ- ඉද්ධිපාදෙ භාවෙතීති - පෙ– ඉඤියාති භාවෙතීති - පෙ– බොජඣඞෙන භාවෙතීති - පෙ– අරියමහනං භාවෙතීති -පෙ- සාමඤඤඵලාති සචජිකරොතීති හාසපඤඤ, හාසබහුලො වෙදබහුලො තුටයිබහුලො පාමොජජබහුලො අභිකකදුයො පටිවිජඣතීතී හාහපණැණු, හාසබහුලො වෙදබහුලො තුවසීබහුලො පාමොජජබහුලෙ. පරමත්වං නිබබාන. සච්ඡිකරොතීති හාසපක්කි, හාසපක්කිතාන සංවතතනත්'නි අයං හාසපකක.

ජවනපෙකුකැතාය සංචනතානන්ති කතමා ජවනපකුකු. යං කිකුම් රෑපං අන්තානාශතපච්චුපතනාං අජාඛතතාං වා බහිදධා වා ඔලාරිකං වා සුබුමං වා නීනාං වා පණ්ඩාං වා යං දූරෙ කතානිකෙ වා සබබං රූපං අනිචාතා බිපපං ජවන්ති ජවනපකුකු, දුකාඛතො බිපපං ජවන්ති ජවනපකුකු, අනතානතො බිපපං ජවන්නි ජවනපකුකු, යා කාවි වෙදනා -පෙ- යා කාවි කකුකු -පෙ- යෙ කොවි සඬබාරා -පෙ- යං කිකුව් විණාකුණාං අන්තානාශතපච්චුපපතනං අජාබනතාං වා බහිදධා වා ඔලාරිකං වා සුබුමං වා නීනාං වා පණ්ඩාං වා යං දූරෙ සනතිකො වා සබබං මිණාකුණාං අනිච්චතො බිපපං ජවනීති ජවනපකුකු, දුකාඛනො බිපපං ජවනීති ජවනපණුකු, වකබූං -පෙ- ජරාමරණං අනිතානාශතපච්චුපපතනං අනීචාතො බිපපං ජවනීතී ජවනපණුකු, දුකාඛනො බිපපං ජවනීති ජවනපණුකු, අනතානතො බිපපං ජවනීති ජවනපණුකු.

රූපං අභිහාභාගතපච්චුපතනං අනිචුවං බයටෝන දුකබං හයටේකන අතතතා අසාරකටේකාති තුලයිනා තීරඹිනා විහාවයිනා විභූතං කනා රූපතිරොබෙ නිබබානෙ බීපපං ජවතීති ජවනපකුඤ, වෙදනා -පෙ-කකුඤ -පෙ- සඬබාරා -පෙ- විකුඤුණං -පෙ- චකබුං -පෙ- ජරාමරණං අතීතානාගතපච්චුපතනං අනිචුවං බයටෝන දුකබං හයටෝන අභතතා අසාරකටෝනාකි තුලබනා තීරඹිනා විභාවයිනා විභූතං කනා ජරා-මරණතිරොබේ… නිබබානෙ බීපපං ජවතීනී ජවනපකුඤු.

174

1 පරාමරණ රූපතිරොඩේ - සහ

හාසප බැබදුනාය සංචකත නහි යනු: හාසපුඥ නම් කවර යන්: මෙ සසුන්හි කිසිවෙක් පීතිබහුල වූගේ ඥනබහුල වූගේ තුරේබහුල වූගේ පාමොද,බහුල වූගේ ශීලයත් පරිපූණි කෙරේ නු'හි හාසපුඥ යෑ, පීතිබහුල වූගේ ඥනබහුල වූගේ තුටෙිබහුල වූගේ පාමොද,බහුල වූගේ ඉඤිගතංවරය පරිපූණ් කෙරේ නු'සි හාසපුඥ ගෑ, පීතිබහුල වූගේ ඥනබහුල වූගේ තුපටි-බහුල වූගේ පාමොද බහුල වූගේ හොජනගෙහි මාතුඥනාව පරිපූණි කෙරේ නු'යි හාසපුඥ යැ, පීකිබහුල වූයේ ඥ තබහුල වූයේ තුළටිබහුල වූයේ පාමොදුබහුල වූගේ ජගයඞානුගොහය පරිපූණි කෙරේනු'යි හාසපුඥ යැ, පීතිබහුල වූගේ ඥනබහුල වූගේ තුවේබහුල වූගේ පාමොද බහුල වූගේ ශීල-සකණිය ... සමාගිසකණිය ... පුඥසකණිය ... විවුකතිසකණිය .. වීවූකති-ඳෙනදශීනකකාකිය පරිපුණි කෙරේ නු'යි ... සථානාසථානයන් පුතිවෙබ කෙරේ හු'යි ... විහාරසමාපතතින් පරිපූණි කෙරේ නු'යි ... අංගාීසතායක් පුතිවේඛ කෙරේනු'යි ... සතිපවඨානයත් පුතිවෙඛ කෙරේනු'යි ... සමාක්පුධානයන් පුතිවෙධ කෙරේ නු'ශි සෘද්ධිපාදයන් වඩා නු'හි ... ඉංදීය~ යන් එඩා නු'ගි ... බලයත් වඩා නු'යි ... බොබබොයන් වඩා නු'යි ... ආයති-මාගීය වඩා නු'යි ... ශුාමණාඵලයන් පුතාසා කෙරේ නු'යි හාසපුතු යැ, පීතිබහුල වූගේ ඥනබිහුල වූගේ තුෂටිබහුල වූගේ පාමොද,බහුල වූගේ අභිඥචන් පුනිවේධ කෙරේ නු'යි හාසපුඥ යැ, පුනිබහුල වූයේ ඥනබහුල වූගේ තුෂට්බහුල වූගේ පාමොද,බහුල වූගේ පරමාණි වූ නිමාණය පතාකෘ කෙරේ නු'යි හාසපුඥ යි. 'හාසපණුඤතාග සංවතතනති'යි මේ හාසපුඥ නමූ.

ජවනපතැකැඟාග සංචනානන්ති යනු: ජවනපුද කවර යන්: අඛාාතම වේවයි බාහා වේවයි ඖදරික වේවයි සූඝාම වේවයි ගීන වේවයි පුණ්ත වේවයි අන්ත-අභාශත-පුනුනපනන වූ යම් කිසි රූපයෙක් වේ ද දුරැ වූ හෝ ලහ වූ හෝ යම් කිසි රූපයෙක් වේ ද ඒ සියලු රූපය අන්තා හෙයින් වහා දිවේ නු'යි ජවනපුදෙ යෑ, දුෑඛ හෙයින් වහා දිවේ නු'යි ජවනපුදෙ යෑ, අනාතව හෙයින් වහා දිවේ නු'යි ජවනපුදෙ යි. යම් කිසි වෙදනාවක් ... යම් කිසි සංදොවක් ... යම් කිසි සංසාධාර කොහොක් ... අඛාාතම වේවයි බාහා වේවයි ඖදරක වෙවයි සූසාව වේවයි සින වෙවයි පුණ්ත වේවයි බාහා වේවයි ඖදරක වෙවයි සූසාව වේවයි සින වෙවයි පුණ්ත වේවයි අත්තානාගතපතා හත වූ යම් කිසි විදෙනයෙක් දුරැ වූ හෝ ලහ වූ හෝ යම් කිසි විදෙන යෙක් වේ ද, එ හැම විදෙනයෙක් දුරැ වූ හෝ ලහ වූ හෝ යම් කිසි විදෙන යෙක් වේ ද, එ හැම විදෙනයෙක් දුරැ වූ හෝ ලහ වූ හෝ යම් කිසි විදෙන යෙක් වේ ද, එ හැම විදෙනය අනිතා හෙයින් වහා දිවේ නු'යි ජවනපුදෙ යැ දුෑඛ හෙයින් වහා දිවේ නු'යි ජවනපුදෙ යැ අනාතා වූ ජරා-මරණය අනිතා හෙයින් වහා දිවේ නු'යි ජවනපුදෙ යැ දෑඛ හෙයින් වහා දිවේ නු'යි ජවනපුදෙ යැ අනාතම හෙයින් වහා දිවේ නු'යි ජවනපුදෙ යැ දෑබ හෙයින් වහා

අභිතානාශතපුතුනුතපනත වූ රූපය සංශාවීයෙන් අනිතා යැ හයාවී-ගෙන් දුබ යැ අසාරකාවීයෙන් අනාතම යැයි තුලනය කොට තීරණය කොට විහාවනය නොට විභූත කොට රූපනිරොඛය වූ නිමාණයෙහි වහා දිවේ නු'යි ජවනපුදෙ යැ, වෙදභාව ... සංඥාව ... සංසාරයෝ විදෙනය ... වසුස ... අභිතානාශතපුතුනපතන වූ ජරාමරණය සංශාවීයෙන් අනිතා යැ, හයාවීයෙන් දුබු යැ අසාරකාවීයෙන් අනාතම යැ'යි තුලනය කොට තීරණය කොට විහාවනය කොට විභූත කොට ජරාමරණතිරෝධය වූ නිමාණයෙහි වහා දීවේ නු'යි ජවනපුදෙ යි. පටිසමහිදුමගො-පතුඤුවගා-පණුඤුකථා

රූපා අනිතානාගතපවවූපතනාං අනිවවං සමාතං පටිවවසමූපතනාං බාඛාමමං වශවුමමං විරාගඩමමං නිරෝධධාමමනති තුලයිකිා තීරයිකිා විතාව-යිකිා විතුතං කාකා රූපනිරෝධෝ නිබබානෙ බපපං ජවතීතී ජවනපඤඤ, වේදනා - පෙ- සඤඤ - පෙ- සමාරා - පෙ- විඤඤණං - පෙ- වකබුං - පෙ- ජරාමරණං අතිතානාගතපවවූපතනාං අනිවවං සමාතං පටිවව-සමූපතනාං බයධාමමං වයධාමමං විරාශධාමම නිරෝධාධාමමනකි තුලයිකා තීරයිකා විතාවයිකා විතුතං කාකා ජරාමරණනිරෝධෝ නිබබානෙ බපපං ජවතීතී ජවනපඤඤ, ජවනපඤඤකාය සංවතතනක්'ති අයං ජවනපඤඤ.

න් කම පළුදු නෑගෙ සංවන්ත හරි කි කමා නී කම පළුදු බිපරං ක්ලෙසෙ ජිඥතීහි භිකඛපඤඤ, උපපනතං කාමවිතකකං නාධිවාසෙහි පජහති විනොදෙති බාහාතිකරොති අනහාවං ගමෙනීති තිකබපසැසැ උපපතනං බ්යාපාදවිතුකකං නාගිවාසෙකි පජහති විනොදෙති බාහති-කරොත් අනහාවං ගමෙන්ති තිකඛපණුණු, උපාතනං විහිංසාවිතුකකං භාධිවාසාත් - පෙ- උපානනුපානෙන පාපකෙ අතුසලෙ බමෙම නෘඛිවා-සෙති පජහති විනොදෙති බාහානීකරොති අනහාවං ගමෙනීති කිකබ-පකුඤ, උපානනං රාගං නාබ්වාසෙකි පජගති විනොදෙති බානානිකරොති අනහාවං ගමේනීති නිකඛපණුඤ, උපානනං දෙයං -පෙ- උපානනං මොහං - පෙ - උපතනං කොඩං - පෙ - උපතනං උපතාහං - පෙ - මකබං -රට- පලාසං - පෙ- ඉසසං - පෙ- මච්ඡරියං - පෙ- මායං - පෙ- සායේගයං - පෙ- එමහා - පෙ- සාරමහං - පෙ- මානං - පෙ- අතිමානං - පෙ- මදං - පෙ-පමාදං - පෙ- සබෙබ කිලෙසෙ - පෙ- සබෙබ දුවවරිතෙ - පෙ- සබෙබ අහි -හඬ්ඛාරේ - පෙ- ස බෙබ හවගාමී කාවේම නාබ්වාසෙති පජහති විනොදෙති **මාතානීකරොති අනතාවං ගමෙනීති තිකබපණුඤ, එකසමං** ආස නෙ වතතාරෝ ච අරියමගගා වතතාරි ව සාමඤඤඵලානි වතසෙසා පටිසමහිදුගො ජ අභිණාසයු ගො අධිගතා හොනානි සච්ඡිකතා එසයිතා පණාසයු ගානී නිකබ-පතුඤ, තිකඛපඤඤතාශ සංවතනත්'ති අගං තිකඛපඤඤ.

නිබෙබඩිකපඤඤඥතාග සංචනතාන්තී කතාමා නිබෙබධිකපඤඤ: ඉඩෙ කචේචා සබබසඣාරෙසු උබෙබහබහුලො¹ හොති උතනාසබහුලො උකකණේ-බහුලො⁸ හොති. අරතිබහුලො අතතිරතීබහුලො, බහිමුබො හ රමනි සබබ-සඬාරෙසු, අතිබබිදාසුබබං අපපදලිතපුබබං ලොහකකකිං නිබඞිජඣති පදලෙතීතී නිබෙබධිකපඤඤ, අනිබබිදාසුබබං අපපදලිතපුබබං අපපදලිතපුබබං නිබඞිජඣතී පදලෙතීතී නිබෛධිකපඤඤ, අනිබඞිදාසුබබං අපපදලිතපුබබං මොහකකකිං නිබඞ්ජඣතී පදලෙතීනි නිබෛධීකපඤඤ, අනිබඞිදාසුබබං පෙපදලිතසුබබං කොධා - පෙ- උපනාහං - පෙ- මකකං - පෙ- පළාසං - පෙ-ඉසකං - පෙ- මානං - පෙ- උපනාහං - පෙ- මකකං - පෙ- පළාසං - පෙ-සාරමහං - පෙ- මානං - පෙ- අතිමානං - පෙ- මකකං - පෙ- පළාසං - පෙ-සබෙබ කිලෙසෙ - පෙ- අතිමානං - පෙ- මදං - පෙ- පමාදං - පෙ-සබෙබ කිලෙසෙ - පෙ- අතිමානං - පෙ- මදං - පෙ- පමාදං - පෙ-සබෙබ කිලෙසෙ - පෙ- තබෙබ දුළුවරිනෙ - පෙ- සබෛබ අතිසතිකාරෙ - පෙ-සබෛබ කිලෙසෙ - පෙ- තබෛ දුළුවරිනෙ - පෙ- සබෛබ අතිසතිකාරෙ - පෙ-සබෛබ තිලෙසෙ - පෙ- තබෛ දුළුවරිනෙ - පෙ- සබෛබ අතිසතිකාරෙ - පෙ-සබෛබ තිලෙසෙ - පෙ- තබෛ දුළුවරින - පෙ- සබෛබ අතිසතිකාරෙ - පෙ-සබෛබ තිලෙසෙ - පෙ- තබෛ දුළුවරින - පෙ- සබෛබ අතිසතිකාරෙ - පෙ-සබෛ තිලෙසෙ - පෙ- තබෛ දුළුවරින - පෙ- සබෛබ අතිසතිකාරෙ - පෙ-සබෛබ තිලෙසෙ - පෙ- තබෛ දුළුවරින - පෙ- සබෛ අතිසතිකාලෙස, නිබෛධි-කපඤඤභෝග සංචනානන්තී අයං නිබෛධිකපඤඤඤ

^{1 200000000 - 010}

² උකකණු ආතබනුලෙද - සහ, හොත් හි මිජිසං දොහාතා කත්

අත්තානාශතපතා හුතපතන වූ රූපය අතිතා යැ සතිබන යැ පුතීනාය-සමූතපතන යැ කාෂයබම් යැ වායඩම යැ විරාශඩම යැ නිරෝඩඩම යැයි තුලනය කොට නීරණය කොට පුකට කොට ස්ථූව කොට රූපතිරෝඩය වූ නිමාණයෙහි වහා දිවේ නු'යි ජවනපුදෙ යැ. වෙදනාව ... සංදෛව ... සංසෝ රයෝ ... විඥානය ... වක්ෂුස ... අතිතානාශතපතානතා වූ ජරාමරණය අනිතා යැ සමබන යැ පුනීතාසමූතපතන යැ කාෂයඩම යැ වායඩම යැවරාශ-ඩම යැ නිරෝඩඩම යැ'යි තුලනය කොට නීරණය කොට පුකට කොට ස්තූට කොට ජරාමරණකිරෝඩය වූ නිමාණයෙහි වහා දිවේ නු'යි ජවන-පුදෙ යි. 'ජවනපඤඤතාය සංවතනනත්'යි මේ ජවනපුදෙ නම් වේ.

නිකාබපඤඤතාග සංචනතනත් යනු: තිසාණෙපුඥ භම් කවර ගත්: වහා කෙලෙසුත් සිඳී නු'යි තීඤණ පුඥ යැ, උපත් කාමවිතකීය සනතානයට නහා වාසය නො කරවයි දුරු කෙරෙයි බැහැර කෙරෙයි විහතානත කෙරෙයි අනහාවයට පමුණුවා නු'යි නීකෂණපුඥ යැ, උපත් වයාපාදවිතකීය අධිවාස නො කරවයි දුරු කෙරෙයි බැහැර කෙරෙයි විහතානත කෙරෙයි අනභාවයට පමුණුවා නු'යි තිකාණෙපුඥ සැ, උපත් විහිංසා විතකීය අගිවාස නො කරවයි ... උපනුපත් ලාමක අකුශල බමීයත් අධිවාස හෝ කරවයි දුරු කෙරෙයි බැහැර කෙරෙයි විහතානන කෙරෙයි අභහාවයට පමුණුවා නු'යි තිසාණ-පුඥ යෑ, උපත් රාගය අධිවාස හො කරවයි දුරු කෙරෙයි බැහැර කෙරෙයි විගතානත කෙරෙයි අනහාවයට පමුණුවා නු'යි තීඝාණ පුඥ යැ. උපත් දොෂය ... උපන් මොහය ... උපත් කොධය ... උපත් උපනාහය ... මක්ඛය ... පලාභය ... ඒෂඞ්ාව ... මාතායඞ්ය ... මායාව ... සායෝනාය ... ස්තුමහය ... සාරමහය .. මානය ... අතිමානය ... මදය ... පුමාදය ... හැම කෙලෙ-සත් ... හැම දුශාරිතයන් ... හැම අතිසංසකාරයන් ... හැම භවගාමී කමීයත් අධිවෘස නො කරවයි දුරු කෙරෙයි බැහැර කෙරෙයි විගතානත කෙරෙහි අභහාචයට පමුණුවා නු'යි තිසාගණපුඥ යැ, එක් අසුන්හි හිද සතර ආයසීමාගීයෝ ද සතර ශුාමණාඵලයෝ ද සතර පුතිසංවිද්හු ද ෂට්-අතිඥ වෝ ද අබිගම කරනලද පුතාසාෂ කරනලද පුඥ යෙන් සපශී කරන-ලද වෙත් නු'යි තීකෂණපුඥ යි. 'තිකකපඤඤතාය සංචතත තති'යි මෝ ත්සාණයුඥ නමු.

න්බෙබධිකිපඤඤඤකාය සංමනනක්ති යනු: නිජේගිකපුඤ සම කවර යන්: මෙ සසුන්ති කිසිවෙක් හැම සංසාරයන්ති උද්වෙත බහුල වූයේ උතාසබහුල වූයේ උතකණක්ත බහුල වූයේ අරතිබහුල වූයේ අනතිරතිබහුල වූයේ වතිර්මුඛ වූයේ වෙයි. හැම සංසාරයන්ති නො ඇලෙයි. නො විදුනා-ලද විරු පුදුරණය නො කල විරු ලොහසකකිය බිඳී නු'ගි පලා නු'ගි නිජේගිකපඤ යැ. නො විදුනාලද විරු නො පළනලද විරු ලෝෂසකකිය බිදී නු'ගි පලා නු'ගි නිජේගිකපඤ යැ, නො විදුනාලද විරු ලෝෂසකකිය බිදී නු'ගි පලා නු'ගි නිජේගිකපඤ යැ, නො විදුනාලද විරු නො පලනලද විරු කො සෙ නිදී නු'ගි පලා නු'ගි නිජේගිකපඤ යැ, නො විදුනාලද විරු හෝ පලනලද විරු කොටය ... උපනාහය ... මක්කය ... පලාසය ... ඊෂාවා ... මාතසයකිය ... මායාව ... සස බව ... ස්හම්හය ... සාරමහය ... ඒෂාවා කෑම අතිසංසකාරයන් ... හැම නවගාමකමයන් බිඳී නු'ශි පලා නු'ගි නිජේ සකපඤ ගි. තිබෙබගිකපඤඤතාය සංවතනෙන් සි මෝ නිජේගිකපඤ නමු. මොහු පොඩහපඤ වෙති. මේ යොළොස් පුඤයෙක් සමාණාගන වූ පුදහල තෙම පුතිසංවත් පුංතා වේ.

පටිසමහිදුම ගොො-පණුණු වගග-පණුණු කථා

දෙව සුගාගලා පටිසමහිදපපතතා: එකො සුබබගොගසමපතොා එකො න සුබබගොගසමපතො, යො සුබබයොගසමපතො සො කෙන අතිරේකො හොත්, අඛ්කො හොත්, විසෙසො හොත්, තසා සංදුණං පතිජජන්.1

දේව පුතාලා පටිසමහිදපපතතා: දෙවපි පුබබයොගසමපතාා, එකො බහුසුතො, එකො න බහුසපුතො. හො බහුසපුතො හො තෙන අතිරෙකො හොති, අධිකො හොති, විසෙසො හොති, තසා කැණා පහිජුනි.

දෙව පුහාලා පටිසමහිදපපතතා: දෙවපි පුබබයොගසමපනතා, දෙවපි බහුසසතා, එකො දෙසනා බහුලො, එකො හ දෙසනා බහුලො. ගො දෙසනා බහුලො සො තෙන අතිරෙකො හොත්, අධිකො හොත්, මිසෙසො හොත්, තසා ණැණං පතිජාත්.

දො පුහාලා පටිසමහිදපපතතා: දොපි පුබබයොගසමපනතා, දොපි බහුසසුතා, දොපි දෙසනාබහුලා. එකො හරුපනිසසිගො, එකො න ගරුපතිසසිතො. ගො හරුපනිසසිතො සො තෙන අතිරෙකො ගොති, අධිකො ගොති, විසෙසො ගොතී, තසස සෑණං පනිජජති.

දො පුහාලා පටිසමහිදපපතතා: දොපි පුබබයොගසමපහතා, දොපි බහුයසුතා, දොපි දෙසනාබහුලා, දොපි ගරුපනිස්සිතා. එකො මිහාර-බහුලො, එකො න විහාරබහුලො. යො මිහාරබහුලො සො තෙන අතිරෙකො හොති, අධිකො හොති, මිසෙසෙ හොති, තහස සැණං පහිරජකි.

දෙව පුහාලා පටිසමහිදපපතතා: දෙවපි පුබබයොගසමපතතා, දෙවපි බහුසසුතා, දෙවපි දෙසනාබහුලා, දෙවපි ගරුපතිසයිතා, දෙවපි විහාරබහුලා, එකො පච්චවේකඛණාබහුලො, එකො ස පච්චවේකඛණාබහුලො. ගො පච්චවේකඛණාබහුලො සො තෙන අතිරෙකො හොති, අගිකො හොති, විෂෙසෝ හොති, තසා සැදුණා පතිජනී.

දෙව පුහාලං පරිසමහිදපපතතා: දෙවපි පුබබයොගසමපනාහා, දෙවපි බහුසසුනා, දෙවපි දෙසනාබහුලා, දෙවපි ගරුපනිසාසිතා, දෙවපි විහාරබහුලා, දෙවපි පවචවෙනකණාබහුලා. එකො සෙබපටිසමහිදපපනෙතා, එකො අසෙබපටිසමහිදපපනෙතා. ගො අසෙබපටිසමහිදපපනෙතා, සො තෙන අභිරේකෝ හොති, අඩිකො හොති, විසෙසො හොති. නසාස හදුණං පහිජිති.

පටිසමහිදුමාගීය-පුඥුචනී-පුඥුකථා

පතිසංචිත්පාපත පුද්ගලයෝ දෙදෙනෙක් වෙති; එක් පුදාලයෙක් පූමී (පුණය) යෝගසමපතන වෙයි. එක් පුදාලයෙක් පූමීයොගසමපතන නො වෙයි. යමෙක් පූමීයොගසමපතන වේ ද හෙපොම එයිත් අත්රිකත වෙයි, අනු වෙයි, වියුෂට වෙයි, ඔහුගේ දෙනය පුතිසංචිද්ඥන පුහෙදයට පැමිණෙයි.

පුදාගලයෝ දෙදෙනෙක් පුතිසංවිත්පාපත වෙහි: දෙදෙන මැ පූෂීයොග-සමපනන වෙති, එක් පුදාගලයෙක් බහුලැත වෙසි, එක් පුදාගලයෙක් බහුලැත නො වෙයි. යමෙක් බහුලැත වේ ද හේ එයිත් අභිරිකත වෙයි, අහු වෙයි, විශිෂට වෙයි, ඔහුගේ ඥාභය පුතිසංවිද්ඥානපුහෙදයට පැමිණෙකි.

පුදහලයෝ දෙදෙනෙක් පුතිසංවිත්පාපත වෙති: දෙදෙන මෑ පූමීයොශ-සමපතන වෙති, දෙදෙන මෑ බනුශුෘත වෙති, එක් පුද්ගලයෙක් (ධමී) දේශනාබහුල වෙයි, එක්පුදහලයෙක් දේශනාබහුල හො වෙති. යමෙක් දේශනාබහුල වේ ද, හේ එහිත් අතිරිකත වෙයි, අහු වෙයි, විශුෂට වෙයි, ඔහුගේ දෙනය පුතිසං විද්ඥන පුහෙදයට පැමිණෙහි.

පුදගලගෝ දෙදෙනෙක් පුතිසංවිත්පාපත වෙති: දෙදෙන මැ පූවීයොග-සමපතන වෙති, දෙදෙන මැබහුශුක වෙති, දෙදෙන මැ දෙශනාබහුල වෙතී, එක් පුගුලෙක් (නුවණින් වැඩිසිටී) ගුරුත් ඇසුරු කෙළේ වෙයි, එක් පුගු-ලෙක් ගුරුත් ඇසුරුකෙළේ නො වෙයි. යමෙක් ගුරුන් ඇසුරු කෙළේ වේ ද හේ එයින් අතිරිකත වෙයි, අනු වෙයි, විශ්ෂට වෙයි, ඔහුගේ දෙනග පුති-සංවිද්ඥන පුහෙදගට පැමීණෙයි.

පුදගලයෝ දෙදෙනෙක් පතිසංචිත්පාපත වෙති: දෙදෙන මෑ පූමීගොශ-සමපතත වෙති,-දෙදෙන මෑ බහුශුක වෙති, දෙදෙන මෑ දේශනාබහුල වෙති, දෙදෙන මෑ ගුරෑන් ඇසුරුකලාහු වෙති, එක් පුතුලෙක් විදශීභාවිහාරබහුල වෙහි, එක් පුතුලෙක් විදශීනාවිහාරබහුල හෝ වෙහි, යමෙක් විදශීභා-විහාරබහුල වේ ද හෝ එයින් අතිරිකත වෙහි, අනු වෙහි, විශිෂට වෙහි, ඔහුගේ දෙනය පුතිසංවිද්දෙනපුහෙදයට පැමිණෙයි.

පුද්ගලයෝ දෙදෙනෙක් පුතිසංවිත්පාපත වෙති: දෙදෙන මෑ පූලී-යොගනමපතත වෙති, දෙදෙන මෑ බහුශුක වෙති; දෙදෙන මෑ දෙශනාබහුල වෙති, දෙදෙන මෑ ගුරුත් ඇසුරු කලානු වෙති, දෙදෙන මෑ විදශීභාවිතාර-බහුල වෙති, එක් පුතුලෙක් පුතාවෙනාෂා බහුල වෙයි. එක් පුතුලෙක් පුතාවෙනාමාබහුල නො වෙයි, ගමෙක් පුතාවෙනාෂාබහුල වේ ද ගේ එයින් අතිරිකත වෙයි. අහු වෙයි, විශිෂට වෙයි ඔහුගේ දෙනය පුතිසංවිද්දෙන-පුහෙදයට පැමිණොළි.

පුද්ගලයෝ දෙදෙනෙක් පුතිසංවිත්පාපත වෙති දෙදෙන මෑ පූලී-ගොගසාමපතත වෙති, දෙදෙන මෑ බහුහැත වෙති, දෙදෙන මෑ දෙශනාබහුල වෙති, දෙදෙන මෑ ගුරැත් ඇසුරු සාලාහු වෙති, දෙදෙන මෑ විදශීභාවිහාර-බහුල වෙති, දෙදෙන මෑ පුතාවේකෂාබහුල වෙතී, එක් පුතුලෙක් ශෛකෂ වෑ පුතිසංවිත්පාපත වෙහි, එක් පුතුලෙක් අශෛකෂපතිසංවිත්පාපත වෙයි. යමෙක් අශෛකෂ වෑ පුතිසංවිත්පාපත වේ ද හේ එයින් අතිරිකත වෙසි, අධික වෙහි, විශිෂට වෙහි. ඔහුනේ දෙනෙය පුතිසංවිද්දෙනපුගෙදයට පැමිණොහි.

පටිසමහිදුමගොො-පණුණුවගො-පුණු කථා

දො පුණාලා පටිසමහිදපපතතා: දොපි පුබබයොගානමපතතා, දොපි බහුසසුතා, දොපි දෙසනාබහුලා, දොපි ගරාපතිසයිතා, දොපි විහාරබහුලා, දොපි පචාවෙකකණාබහුලා, දොපි අසෙකපටිසමහිදපපතතා, එකො සාවක-පාරමීපපතෙතා, එකො සා සාවකපාරම්පපතෙත. යො සාවකපාරමිපපතෙතා සො තෙන අතිරෙකො හොති, අබිකො හොති, විසෙසො හොති. තසා කෙුණං පහිජජති.

දො පුහාලා පරිසමහිදපපතතා: දොපි පුබබයොගසමපතතා, දොපි බහුසසුතා, දොපි දෙසනාබහුලා, දොපි ගරුපතිසසිතා, දොපි විහාරබහුලා දොපි පචාවේකඛණාබහුලා, දොපි අසෙබපරිසමහිදපපතතා, එකො සාවක– පාරම්පපතෙතා, එකො පචෝකසමබුදෙඛා, යො පචෝකසමබුදෙඛා, සො තෙන අතිරෙකො හොති, අධ්කො හොති, විසෙනො හොති. කසා සැණුණං පතිජජති.

පවෙවකබුද්ධානව සදෙවකණව ලොකං උපාදය තථාගතො අරහං සම්මාසමබුද්ධා අගෝා පටිසමහිදපත්තා පත්කුපහෙදකු සලෝ පහිතත-කැණෙ, අධිගතපටිසමහිදෙ වතුවේ සාරජාජපත්තා දසබලධාරී පුරිසාසහෝ පුරිසසීහෝ -පෙ- යෙපි තෙ බතනියපණකිනා බාහමණපණකිතා ගහපති-පණකිතා සමණ පණකිතා නිපුණා කතපරප වාද වාලවෙබිරුපා වොහි දෙනතා මණෙදක වරනති පණකිතා නිපුණා කතපරප වාද වාලවෙබිරුපා වොහි දෙනතා මණෙදක වරනති පණකිත දිටසීගතානි, හෝ පසානං අතිසම්බරිති, අභිසම්බරිතිා තථාගතං උපසමකමන දිටසීගතානි, හෝ පසානං අතිසම්බරිති, අභිසම්බරිතිා තථාගතං උපසමකමන පුවජනති ශුලභානි ව පට්චන්තතානි ව. කරීතා විසාපරිතා ව පො පසානා හගවතා හොතති නිදදිටස්කාරණා, උපකාබතනකා ව හෙ හගවතො සමපජෝනති. අථ බො හගවා තත් අතිරෝවති ශදීදං පසාකයු හති අගෝය පරිසමහිදපපතෙනා නී.

පණැණියුතිථා ශමතතා.

පටිසමහිදුමාගීය-පුඥවගී-පණුණුකථා

පුදහලයෝ දෙදෙනෙක් පුතිසංචිත්පාංතා වේති: දෙදෙන මෑ පූලීයොග-සමපතන වෙති, දෙදෙන මෑ බහුලැත වෙති, දෙදෙන මෑ දේශනාබහුල වෙති, දෙදෙන මෑ ගුරුන් ඇසුරෑ කලාහු වෙති, දෙදෙන මෑ දේශනාබහුල වෙති, දෙදෙන මෑ ගුරුන් ඇසුරෑ කලාහු වෙති, දෙදෙන ම අශෛකෂ වෑ පුතිසං-විත්පාංතා වෙති, එක් පුතුලෙක් ශුාවකපාරමීපාංතා වෙයි, එක් පුතුලෙක් ශුාවකපාරමීපාංතා නො වෙයි. යමෙක් ශුාවකපාරමීපාංතා වේ ද හේ එයින් අතිරිකත වෙයි, අගු වෙයි, විශිෂට වෙයි, ඔහුනේ දෙනය පුතිසංවිද්දෙන-පුහෙදයට පැමිණෙයි.

පුදගලයෝ දෙදෙනෙක් පුතිසංවිත්පාපත වෙනි: දෙදෙන මෑ පූවීයොග-සමපතන වෙති, දෙදෙන මෑ බහුශුක වෙති, දෙදෙන මෑ දේශනාබහුල වෙති. දෙදෙන මෑ ගුරුත් ඇසුරැකලංහු වෙති, දෙදෙන මෑ විදයීනාවිහාරබහුල වෙති, දෙදෙන මෑ පතාවෙසානබහුල වෙති, දෙදෙන මෑ අශෛකා වෑ පතිසංවිත් පාපත වෙති, එක් පුතුලෙක් ශුාවකපාරමීපාපත වෙයි, එක්පුතුලෙක් පුතොතක සම්බුදධ වෙයි. යමෙක් පුතොකෙසමබුදධ වේ ද හේ එයින් අතිරිකත වෙති. අහු වෙයි, විළුෂට වෙයි. ඔහුගේ දෙනය පතිසංවිද්ඥ ආපුහෙදයට පැමිණෙයි.

පසේබුදුන් ද සදේවකලොකගා ද පිණිස තථාගත අගීත්සමාක්සමාඛුණ-යෝ අගුයහ පතිසංවිත්පාපතයහ පුඥපහෙදයෙහි ජේකයහ පුහෙදපාපත-දෙහා ඇතියහ ලබනලද පතිසංවිද්ඥන ඇතියහ වතුමේනාරද පාපතයහ දශබලධාරීහ පුරුෂශුෂකයග පුරුෂසිංහයහ ... යම් ඒ කෘතුරියපණයිත කොහොක් බාහමණපණයිත කෙනෙක් ගහපතිපණයිත කෙනෙක් ශුමණ-පණයිත කෙනෙක් නිපුණ වූවාහු කළ පරවාද ඇතියාහු වල්විදුනා දුනුවායන් බදු වූවාහු පුඥයෙන් ද වේශතයන් බිඳිමින් මෙත් හැසිරෙත් නම් ඔහු ශුස වූ ද බොහෝ පුශත සකස් කොට ගෙන බුදුන් කරා පැමණ වීවාරති. ඒ පුශ්නයෝ නාගාවතුන් විසින් සකාරණ වැකියහලද්දහු විසඳනලද්දහු ද වෙති. තවද ඔහු භාගයවතුන්ගේ ශාවක වූවාහු මෑ වෙත්. යලි බුදුහු එහි පුඥයෙන් අතිශයික් බබලක් නු'යි අගු වූ පතිසංවිත්පාපත නම් වෙත් යයි.

පුඥානථා නිමි.

3. 2.

ඉදඛිකථා

කා ඉදහි, කති ඉදඹිගො, ඉදඹියා කති භූමිගො, කති පාද, කති පදනි, කති මූලානි:

කා ඉද්ධී'ති ඉජකිනටෙස්න ඉදකි.

කත් ඉද්ධියෝන් දස ඉදඩියො.

ඉද්ධියා කති තුම්යෝති ඉද්ධියා චතකෙසා තුම්යො වනතාරො පාද, අටා පදනි, සොලස මූලානි.

කතමා දස ඉදඩියො: අගිටාහානා ඉදඩි, විකුබබනා ඉදඩි, මනොමගා ඉදඩි, කැණවිපථාරා ඉදඩි, සමාගිවිපථාරා ඉදඩි, අරියා ඉදඩි, කමාවිපාකජා ඉදඩි, පුණැඤවනො ඉදඩි, විජජාමයා ඉදඩි තත් සම්මාපයොගපච්චයා1 ඉජාඕනටෝක ඉදඩි.

ඉදඩිහා කතමා වහසෙසා භූමිභෝ: විවේකජා භූමි පය්මං ඣානං, පිතිසුබභූම දුනියං ඣානං, උපෙක්ොසුබ භූමි තතියං ඣානං, අදුකබමසුඛා භූමි චතුපුරං ඣානං, ඉදඩියා ඉමා වනසෙසා භූමිභෝ ඉදඩිලාහාය ඉදඩි පටිලාහාය ඉදඩිව්කුබබනතාය ඉදඩිවිසවිතාය ඉදඩිවසීහාවාය ඉදඩිවෙසා--රජජාය සංවතනත්තීති.

ඉදඩියා කතමෙ² වතතාරො පාදා ඉඩ තිකබු ඡඥසමාධිපධාන-සකාරසමතතාගතං ඉදඩිපාදං ශාවෙති, විතතසමාධිපධානසකාරසමතතා-ගතං ඉදඩිපාදං ශාවෙති, විරියසමාධිපධානසකාරසමතතාගතං ඉදඩිපාදං ශාවෙති, වීමංසාසමාධිපධානසකාරයමතතාගතං ඉදඩිපාදං ශාවෙති. ඉදඩියා ඉමේ වතතාරෝ පාද ඉදඩිලාහාය ඉදඩිපටිලාහාය ඉදඩිවිකුබබනතාය ඉදඩිවසානය ඉදඩිවසීභාවාය ඉදඩිවෙසාරජජාය සංවතතනතීති.

ඉදඩියා කතුමානි අටා පදනි: ජනදං වේ තිකබූ නිසාහය ලහත් සමාධිං, ලහත් විතනසා එකාගානතං, ජනෙද, න සමාධි, සමාධි න ජනෙද, අසෙදාකු ජනෙද, අසෙදාකු සමාධි. විරියං වෙ තිකබූ නිසාහය ලහත් සමාධිං, ලහති විතනසා එකාගානතං, විරියං න සමාධි, සමාධි න විරියං. අසෙදාකුං විරියං අසෙදාකු සමාධි. එතනං වෙ තිකබූ නිසාහය ලහත් සමාධිං, ලහත් විතනසා එකාගානතං, විතනං න සමාධි, සමාධි න විතතං. අසෙදාකුං ඒනතං, අසෙදාකු සමාධි. වීමංසං වෙ තිකබූ නීසාහය ලහත් සමාධිං, ලහත් විතනසා එකාගානං, විතනං න සමාධි, සමාධි න විතතං. අසෙදාකු වීමංසා, අසෙදාකු සමාධි. වීමංසං වෙ තිකබූ නීසාහය ලහත් සමාධිං, ලහති විතනසා එකාගානං. වීමංසා ක සමාධි, සමාධි න වීමංසා. අසැකු වීමංසා, අසෙදාකු කමාධි. ඉද්ධියා ඉමාති අවාර පදනි, ඉද්ධිලාකාය ඉද්ධිවේලාභාය ඉද්ධි විකුබෙනනාය ඉද්ධිවිසවිතාක ඉද්ධිවිසීහාවාය ඉද්ධිවෙසාරජජාය සං-වනතානාතීනි.

¹ සම්මාධානයා කාස්මා - අන්ත 2 කාසාම්ම - PTS

3. 2.

සෘදුඩි කථා

හෘදඩි කවර යැ, හෘද්ධිහු කෙනෙක් ද, හෘද්ධියට භූමිහු කෙනෙක් ද, පාදයෝ කෙනෙක් ද, පදයෝ කෙනෙක් ද, මූලයෝ කෙනෙක් ද යන්:

කා ඉද්ධි යනු: සමෘදා වන අතියෙන් සෘදාධි යැ.

කත් ඉදයි යො යනු: සාද්ධිහු දස දෙනෙක.

ඉද්ධියා කානි භූමියො යනු: සෘද්ධියට භූමි සතරෙක. පාද සතරෙක. පද අටෙක මුල සොලොසෙකි.

දශසෘදාබහු නම් කාචරග යන්: අබ්සෝංන සෘදාබියැ විකුපීණසෘදාබියැ මනොමය සෘදාබියැ සුනාවිෂඵාර සෘදාබියැ සමාබ්විෂ්ථාරසෘදාබියැ අයෙයි-සෘදාබියැ කාෂීවිපාකජ සෘදාබියැ පුණාවන්හුනේ සෘදාබියැ විදු,මයසෘදාබියැඒ ඒ බාමීයෙහි සමාක්පුයොගපුතායෙන් සමෘදාබ වන අනීයෙන් සෘදාබියි.

හෘදධියට සතරභූමිහු කවරන යක්: පුළුමධාංභය විවෙකජභූමිය දවිතියධාංභය ජීතිසුබභූමි යෑ, තෘතීයධාංභය උපෙකායුබභූමි යෑ, වතුණී-ධාංභය අදුකබමසුබභූම යෑ, මේ සතරභූමිහු සංදඬිලංභ පිණින සංදඬිපුනිලංභ පිණිය සෘදඬිවකාවර්ණතා පිණිස සාදඬිවිශෙෂ පවත්වන බවට සංදඬිවියී-භාවය පිණ්ස සාදඬිවෛශාරද පිණිස පවතින් යයි.

සංදධියට සතර පාදයෝ කවරහ යත්: මෙ සස්නෙති මහණ තෙම ජනදය අධිපති කොට ඇති සමාධියෙන් හා පුධානසංසකාරයෙන් (සමාක්පුඛාන-වියාංශයන්) සමණාගත වූ සාදධිපාදය වඩයි, චිතතාධිපතිසමාධියෙන් හා පුඛන්වීයාංශයක් සමණාගත වූ සාදධිපාදය වඩයි, වියාංශයිපතිසමාධියෙන් හා පුඛන්වියාංශයක් සමණාගත වූ සාදධිපාදය වඩයි, වීමංසාධිපතිසමාධිය යෙන් හා පුඛන්වියාංශයක් සමණාගත වූ සාදධිපාදය වඩයි, වීමංසාධිපතීසමාධිය යෙන් හා පුඛන්වියාංශයක් සමණාගත වූ සාදධිපාදය වඩයි, වීමංසාධිපතීසමාධිය යෙන් හා පුඛන්වියාංශයේ සමණාගත වූ සාදධිපාදය වඩයි, සංදධිපතීසමාධි-යෙන් හා පුඛන්වියාංශයේ සමණාගත වූ සාදධිපාදය වඩයි, සංදධිපතීසමාධි-කොර පාදයෝ සාදධිලාභ පිණ්හ සාදධිපතිලාභ පිණ්ස සාදධිවිකාශය පිණිස සාදධිවිශෝෂ පවත්වන පිණ්ස සාදධිවියිහාව පිණ්ස සැදධිවිශාරද බව පිණ්ස පවතින් යයි.

හෘදධියට අවපද කවරහ යත්: ඉදින් මහණ හෙම ජනුය නිසා සමාබය ලබා නම් විතෙතකානුපාව ලබා හම් ඒ ජනුය සමාබි හෝ වෙහි, සමාබිය ජනු නො වෙයි. ජනුය අනෙකෙක, සමාබිය අනෙකෙක්. ඉදින් මහණ තෙම විතනය නිසා සමාබිය ලබා නම්, ව්තෛතකානුතාව ලබා නම්, ඒ විතනය සමාබි නො වෙයි, සමාබිය විතන හෝ වෙයි, විතනය අනෙකෙකක, සමාබිය අනෙකෙකකි. ඉදින් මහණ තෙම වියායිය නිසා සමාබිය ලබා නම්, ඒ විතනය කානුතා ලබා නම් ඒ වියායිය සමාබ නො වෙයි, සමාබිය ලබා නම්, විතෛත– කානුතා ලබා නම් ඒ වියායිය සමාබ නො වෙයි, සමාබිය ලබා නම්, විතෛත– කානුතා ලබා නම් ඒ වියායිය සමාබ නො වෙයි, සමාබිය ලබා නම්, විතෛත– කානුතා ලබා නම්, විතෙතකානුතා ලබා නම්, ඒ වීමංසාව සමාබි නො වෙයි, තියායිය ලබා නම්, විතෙතකානුතා ලබා නම්, ඒ වීමංසාව සමාබි නො වෙයි, සමාබිය වීමංසා නො වෙයි, වීමංසාව අනෙකෙක, සමාබිය අනෙකෙකි. හෘදධිය පිළිබඳ මේ අටපදයෝ සෘදුබලාක පිණිස සෘදුධිපුන්ලාත පිණිස සෘදුධි– විකුපීණ පිණිස සෘදුඩිවිශෙෂ පවත්වන පිණිස සෘදුධිවයිකාව පිණිස සෘදුධි– විකුපීණ පිණිස සංදුඩිවිශෙෂ පවත්වන පිණිස සෘදුඩිවයිකාව පිණිස සෘදුධි– විකාරද බව පිණිස පවනීත් ගයි.

පටිසමහිදුම ගෙහා - පණිණි වහා - ඉදයිකථා

ඉංගියා කතමාති සොළස මූලානි: අනොනතුං1 විතතං කොසජෙජ න ඉකුජනීත් අනෙකුජං, අනුතනතං චිතතං උදඛවෙව න ඉකුජනීතී ආනෙකුරුං, අනභිනතං විතතං රූගෙ න ඉකුරානීත් ආනෙකුරුං, අනපනතං විතතං බසාපාදෙ න ඉසැරතීති ආනෙසැරං, අනිසයිතං මතතං දිටසීයා න ඉඤාන්තී ආනෙඤා, අපාටිබුණුා චිතතං ඡනදරාගෙ හ ඉඤාන්තී ආනෙකුණං, විපාමූතතං චිතතං කාමරාගෙ න ඉහැරතිනි ආනෙකුණං, විසඤ්ඤුතතං චිතතං කිලෙනෙ හ ඉඤ්රතිහි ආභෙඤුරං, විමරිගාදීකතං* චිතතං කිලෙසමරිගාදේ න ඉණුජනීති ආනෙණුරං, එකතතගතං විතතං භානතනක්ලෙසෙ⁶ න ඉඤානීති ආනෙසැරං, සංඛාය පරිකාතිතං විභනං අසසද්ධියෙ හා ඉසැෆ්තීති ආනෙසැත්ං, විරියෙන පරිගානිතං චිතතං කොසජෙජ න ඉකුජනිති ආනොකුජං, සනියා පරිගානිතං චිතතං පහැදෙ න ඉණුජනීනි ආනෙඤුරං, සමාබිනා පරිභාතිතං විතතං උදධවෙව න ඉකුරතින් ආනෙකුරං, පසාසුග පරිගානිතං විතතං අවුරජාග න ඉකුරිනීන් ආනෙඤූරං, ඔහාසහතං චිතතං අවිජරා කිකාරේ හ ඉඤ්තීහි ආනෙඤූරං ඉදධියා ඉමාති සොළස මූලාති ඉදධිලාහාය ඉදධිපටිලාහාය ඉදධිවිකුබබනතාග ඉදඩිවිසවිතාග ඉදඩවසිහාවාය ඉදඩිවෙසාරජජාග සංවතතතතීති.

කතමා අගිටහාතා ඉදගි: ඉග නිකබු අනෙකුවිනිතං දෙසිවිහුං පවරනු-හොත්, එකොපි හුතිා බහුධා හොත්, බහුධාපි හුතා එකො හොත්, ආවිභාවං* ත්රොහාවං ත්රොකුඩඩං ත්රොපාකාරං ත්රොපබබතං අසජජමානො ගවජනි සෙගාථාව ආකාසෙ, පඨවියාව උමවුජජනීමූජරං කරෝනි සෙගාථාව උදකෙ උදකෙපි අභිජරමානෙ ගවජිති සෙගාථාපි පඨවියං, ආකාසෙපි පලලබෙකන භාමති සෙයාථාපි පකබී සකුණො, ඉමෙපි චන්දිමසුරියෙ එවං මහිද්ධිකෙ එවං මහානුහාවේ පැණිනා පරාමසති පරිමජජති, යාව බුහම-ලොකාපි කාගෙන වසං විතෙතතීනි.

ඉඩාති ඉමසාසා දිටයියා ඉමසාසා ඛනතියා ඉමසාසා රුචියා ඉමසාමං අාදයෙ ඉමසම්ං ඛුමෙම ඉමසම්ං විනයෙ ඉමසම්ං ඛ්මවවිනයෙ ඉමසම්ං පාවචනෙ ඉමසම්ං බුහුවවරියෙ ඉමසම්ං සැතුසාසනෙ. තෙත වූවවති 'ඉඛා'ති.

භික්කූත් පුළුජජකලාාණකො වා හොති භික්ඛු සෙබො වා අරහා වා අකුපපඩමේමා.

අනොකචිතිතං ඉද්බවිධං පචවනුහොතීති නානපාකාරං ඉදාවිවිධං පවචනතොති.

එකොපි හුවා බහුඩා හොත්ති පකත්හා එහො බහුකං දොවජැති, සතං වා සහසාසං වා සතසහසාසං වා ආවජජති, ආවජජිතා කැණෙන අධිට්ඨාති 'බහුකො⁹ හොම්'ති බහුකො හොති. යථායසමා චුලලපාළුකො¹⁰ එකොපි හුණා බහුඩා හොති, එවමෙව යො ඉදඩිමා වෙතොවසිපපනෙනා එකොපි හුණිා බහුධා හොති

184

¹ අනොණතා - PTS, සහ 2 ඉජාකිනීහි - PTS 3 විපරිශාදිකතා - PTS 4 නිලෙසපරියාදෙ - PTS 5 එසානාහතා - සහ, PTS

⁶ නානතනක්ෂලයෙන් - මජයං 7 අාවිතංචං - මජයං, සා, PTS

⁸ බහුලං - PTS 9 බහුලො - PTS 10 චුලපත්ථකො - PTS

සාදධියට සොලොස් මූලයෝ කවරහ යන්: (කෞසීද, වශයෙන්) නො හැමුණු සිත කෞසීද, තිමිතින් නො සැලේ (සාමට් නො වේ) නු'යි ආනෙඤ් නම්, ඖංඛානාගෙන් හො හුවහලද සිත ඖංඛතා නිමිතින් නො සැලේ නු'යි ආනෙකුජ නම, රාගවශයාත් නො නැමුණු (අනහිනත) සිත රාගතිමිතින් නො සැලේ නු'යි ආනෙඤා නම, කොබ්වශයෙන් පුතිමුබ (අදුෂා) වූ යිත වසාපාද නිමීතින් නො සැලේ නු'යි අනෙකුජ නම්, දුෂට වශයෙන් අතිෘශිත වූ සිත දුරේ නිමිකින් නො සැලේ නු'යි ආනෙඤ් නම, ජ සැරාගපතිබද්ධ නො වූ සිත ජ සැරාග නිමිතින් නො සැලේ නු 'යි ආනෙකද් නම, විපුමුකත යිත කාමරාන තිමිතින් නො සැලේ නු'යි ආනෙණින් නම, කෙලෙසුන් කෙරෙන් වෙන් වූ යිත කෙලෙස් නිමිතීන් නො සැලේ නු'යි ආනෝඤ් නම, කෙලෙස්හිමි හො කරනලද සිත කෙලෙස්හිම නිමිනින් තො සැලේ නු'යි ආනෙඤා නම, එකගබවට ගිය සිත නානාකවහාව කෙලෙස් නිමිතින් නො සැලේ නු'යි ආනෙකුජ නම, ශුඬාපරිගෘහිත සිත අශුදධා නිමිතින් නො සැලේ නු'යි ආනෙකුජ නම, බිග සියෙන් පරිශාසීත සිත කොසිද, නිමිතිත් නො සැලේ නු'යි ආනෙඤ් නම , සමෘතියෙන් පරිගෘ-කීත සිත පුසාද නිමතින් නො සැලේ නු'යි ආනෙකුර නම්, සමාගියෙන් පරිගෘතීත සිත ඔංදධනා නිමිතිත? නො සැලේ නු'යි ආනෙකැඒ නම්, පුණු-යෙන් පරිගෘනීත සිත අවිදා නිමිතින් නො සැලේ නු'යි ආනෙඤ්ජ නම්, අවහාසයට ගිය යිත අවිද කිසාර නිමිතීන් නො සැලේ හු'යි ආනෙකුර නම්. සෘද්ධිය පිළිබඳ මේ නොලොස් මූලයෝ සෘද්ධිලාභ පිණින සෘද්ධිපුතිලාහ පණිස සංදුඩ්විකාමීණ පිණිස සංද්ධිවිශෙෂ පවත්වන පිණිස සංද්ධවයිතාව පිණිස සංදුසිවිශාරදහාව පිණිස පවතින් යයි.

අසිසාසාන සෘදැඩී නම් කාවර යන්: මෙසස්නෙහි මහණ නෙම අනෙකපුකාර වූ සෘදාධිවිධ වලද කෙරෙයි. නෙමේ එකලා වෑ සිට බහුපුකාර ද වෙයි, බහුපුකාර වෑ සිට එකලා ද වෙයි, ආවිභාවය කෙරෙයි, නිරෝහාවය කෙරෙයි, අහස්ති සෙයින් බිනීන් පිටනට පවුරින් පිටතට පථිනයෙන් පර-තාගයට නො ලැහෙමින් යෙයි. දියෙහි සෙයින් පොළොවිහිදු නැඟීම් ගැලීම් කෙරෙයි, පොළොවිහි සෙයින් අභිදූමානඋදකයෙහිදු යෙයි, පියා ඇති ලිනිණියකු සෙයින් අහස්හිදු පලයින් යෙයි, මෙබඳු මහත්සෘදායි ඇති මෙබඳු මහත් අනුභාව ඇති මේ සඳහිරු දෙදෙන ද අතින් පරාමමණය කෙරෙයි, පරිමජිනාය කෙරෙයි, බහුලොව හිම කොට කයින් වශයෙහි පවත්වයි.

ඉඩ ගනු: මේ ද ෂටියෙහි මේ සෘෂානතියෙහි මේ රූචියෙහි මේ හුහණ -ගෙහි මේ ධම්යෙහි මේ විනයෙහි මේ ධම්විනයෙහි මේ පුවටනයෙහි මේ බහාවයසීයෙහි මේ ශාසනාශාහනයෙහි යි. එයින් කියනුලැබෙයි 'ඉඩ'යි.

හිනාබු ගනු: සාලාාණාපාථක්ජන මහණ හෝ වෙයි, ශෛකාෂ හෝ වෙයි, අකොපාඩාමී ඇති රහත් හෝ වේ.

අනොහාවිතිතං ඉදබිවීබං පව්වනුහොති යනු: නානාපුසාාර වූ සෘදධි සොටය් වලද කෙරෙයි.

එකොපි හුවා බහුඩා හොති යනු: පියවිත් එකලා වැ බොහෝ කොට අාචරිතා කෙරෙයි. සියක් හෝ දහසක් හෝ යුවහසක් හෝ අාචරිතා කෙරෙයි, අාචරිතා කොට 'බොහෝ වෙමි' සුතයෙත් අධිෂාහත කෙරෙයි. බොහෝ වෙයි, යම්සේ ආයුෂාත් චුලලපතික පියවිත් එකලා වැ බහුපුකාර-යෙත් වේ ද එපරිද්දෙත් මැ ඒ වෙතොවයිපාපත වූ සාදධිමත් නෙම පියවිත් එකලා වැ බහුපුකාර ද වෙයි. පටිසමහිදුමිශෙකා-පණැඤවගග-ඉදඩීකථා

බහුබායි හුනා එහො හොතීති පතතියා බහුතො එකං ආවජයත්, ආවජයිනා සැනෙන අධ්වයාති 'එකො හොම්'ති එකො හොති. යථායයා චුලලපන්කො බහුධාපි හුනා එකො හොති. එවමෙව යො ඉද්ධිමා වෙනො -වසිපානෙතා බහුධාපි හුනා එකො හොති.

ආවිහාවන්හි කෙනවි අනාවටං හොති අපාටිවරක්නාං විවටං පාකටං. නිරෝකාවන්හි කෙනවි ආවටං හොති පටිවර්නනං පිහිතං පටිකුණ්තං,

තිරොකුඩ්ඩං තිරෙපොකාරං නිරොපබාතං අසජරමානො තවරනී කෙකාථා 5 ආකාතෙනී පකතියා. ආකාසකසිණසමාපතතියා ලාභී හොති තීරොකුඩ්ඩං තිරොපාකාරං තිරොපබාතං ආවජරති, ආවජරිතා ඤැණෙන අධිටසාති 'ආකාසො හොතු'ති ආකාසො හොති. තිරොකුඩඩං තිරොපා-කාරං තිරොපබාතං අසජරමානො හවරති යථා මනුසසා පකතියා අතිදඩි-මනෙතා කෙනවි අනාවරෙ අපරිකාබනෙක අසජරමානා ගවජනති එවමෙව හො ඉදඩීමා වෙනොටසිපතෙතා තීරොකුඩඩං තීරොපාකාරං තිරොපබාතං අසජරමානා ගවරති, සෙයාථාපි ආකානෙ.

පබවියා පි1 උමමුජජ නිමුජය කාරොති සෙසාය්ට පි උදකොති පකතියා ආපොතාසිණසමාපතතියා ලාභී හොති, පබවිං ආවජයිති, ආවජයිනා කිරීණෙන අධිටසාහි 'උදකං හොතු'හි උදකං හොති. සො පස්වියා උමමුජයිනිමුජයං කරොති. යුථා මනුසාං පකතියා අතිදාමනෙතා උදකෙ උමමුජයිනිමුජයං කරොනති. එවමෙව සො ඉදාමා වෙතොවයිපතොා පාවියා උමමුජයිනිමුජයං කරොති සෙසරෙපි උදකෙ

උදකොපි අභිජජමානො නවජති සෙහාථාපි පඨවිශනාහි පතනියා පඨවිකසිණසමාපතනියා ලාභී හොති, උදකාං ආවජජති, ආවජජිතා කියුණෙන අධිවයාහි 'පඨම හොතු'ති පඨම් හොති. සො අභිජජමානො උදකො නවඡති සථා මනුසසා පකතියා අතිදධිමනෙතා අභිජජමානාය ප්රීයා ගවඡනති. එවමෙව සො ඉද්ධිමා වෙනොවසිපතතා අභිජජමානෙ උදකො නවඡන් සෙයාථාපි ප්රීයං.

ආකාශය 2 පලලබෙනුන කමති සෙයායා සි පනයි සකුවෙනාත් පකතීයා පයවිකයිණයමාපතතියා ලාභී හොති. ආකාසං ආවරජති, අංචරජිතිා සැමෙණනා අධිවසාති: 'පයවී හොතුනි පයවී හොති. සො ආකාසා අනතලිකෙය වඩකමතිපි නිවසත්පි නිසිදත්පි සෙයාපේ කපෙපති, යථා මනුසසා පකතියා අනිදඩමනෙතා පයවියා වඩකමනත්පි නිවසනත්පි තිසිදනතිපි සෙයාමයි කපෙපනත්, එවමෙව සො ඉදඩමා වෙතොවසිපපතෙතා ආකාසෙ අනතලිකෙය වඩකමන්පි නිවසත්පි නිසිදන්පි සෙයාමයි කපෙත් සෙයාදාපි පක්ෂීයකුමණා

ඉමේ ච්රදිමසරියෙ² එවං මහිදබිහෝ එවං මහානුහාවේ පාණ්තා පරාමසති පරිමජරනීති ඉඩ සො ඉදඩිමා වෙනොවසිපානෙනා නිසිනනකො වා නිපනනකො වා චාදිමසුරිසා අාවජරති, ආවජරීතිා සැනෙනෙ අඩිධානී: 'හත්පාසෙ ගොතු'ති හත්පාසෙ හොති, සො නිසිනනතො වා වන්දිමසුරියෙ පාණ්නා ආමසති පරාමසති පරිමජරති, යථා මනුසසා පසාතියා අතිදඩි-මනෙතා කිසැවිදෙව රූපගතං හත්ථායෙ ආමසනති පරාමසනති පරි-මජරනති. එවමෙව සො ඉදඩීමා වෙනොවසිපානොනා නිසිනනකො වා නිපනනකො වා වන්දිමසුරියෙ පාණ්නා ආමසති පරාමසති පරිමජරති.

186

¹ පාථාවිකාපි - මාජක - 2 සූරිගෙ - මාජක -

පටිසමහිදුමාගීග-පුඥුවගී-හෘද්ධිකථා

බහුඩා 5 හුවා එහො හොති යනු: පියවිත් බොහෝ වැ එක් පුගුලතු ආවජිනා කෙරෙයි, ආවජිතා කොට හෙතයෙන් අධිසාන කෙරෙයි. 'එකලා වෙම්' එකලා වෙයි, යම්යේ ආයුෂාත් වුලලපාළුක බොහෝ වැ එකලා වේ ද එපරිද්දෙන් මෑ ඒ වෙනොවයිපාපත සෘද්ධිමත් තෙමේ බොහෝ වෑ එකලා ද වෙයි.

ආවිතාවං යනු: කිසිවකින් අාවෘත නො වූගේ පුතීවඡනන නො වූගේ විවෘත වූගේ පුකට වූගේ වෙයි.

හිරොහාවං යනු: කිසිවකින් ආවෘත වූයේ පතිවජනන වූයේ වසන-ලද්දේ පිහිතුළු වූයේ වෙයි

නිරොකුඩාං නිරෝපාකාරං නිරෝපබබනං අසජිමානො ශවයිනි සෙයාථාපී ආකාෂය යනු: පියවින් ආකායකයිණ සමාපතනිය ලබනසුලු වෙයි බින්ගි පරහාගය පවුරෙහි පරහාගය ප්රිතයෙහි පරහාගය ආවර්තා කෙරෙයි, ආවර්නා කොට 'ආකාශය වේවයි' සුනයෙන් අයිෂ්ඨාන කෙරෙයි, හේ ආකාශ වෙයි. බින්හි පරහාගයට පවුරෙහි පරහාගයට පරීතයෙහි පරහාගයට නො පැකිල යෙයි යම්සේ මන්ස්සු පියවින් සෘද්ධිමත් නො වූවානු කිසිවකින් අනාවෘත අපරක්ෂපත තැහැ නො පැකිල යෙන් ද එපරිද්-දෙන් මෑ ඒ වෙනොවශිපාපත සෘද්ධිමත් නෙමේ බින්හි පරහාගයට පවුරෙහි පරහාගයට පරීතයෙහි පරහාගයට අහස්හි සෙයින් නො පැකිල යෙයි.

ප අවිශාපි උම්බුජජ නිමුජජං කරොති සෙහා එංපි උදකො යනු: පියවත් ආපොකසිණය මංපතතිය ලබන යුලු වෙයි. පෘථිවිය ආවජිනා කොරෙයි, ආවජිතා කොට 'දිය වේවයි' ඥ තයෙන් අධිසෝනා කෙරෙයි, සේ දිය වෙයි, හේ පෘථිවියෙහි නැගීම හැලීම කෙරෙයි යමතේ මිනීස්සු පියවින් සෘද්ධි නැතී– යානු දියෙහි නැගීම හැලීම කෙරෙත් ද එපරිද්දෙන් මෑ හේ වෙතොවයී– පාපත වූ සෘද්ධිමත් තෙමේ පොළොවනි දියෙහි සෙයින් නැගීම හැලීම කෙරෙයි.

උදකොපි අහිජර මානො හැවර හි සෙගාථාපි පඨමියං: යනු පියවින් පලවිකිසුණුසමවත් ලබනසුලු වෙයි. දිය ආවජිනා කොරෙයි. ආවජිනා කොට 'පොලොව් වේවයි' නුවණින් ඉටයි, හේ පොලොව් වෙයි, සේ සො බිදෙන දියෙනි යෙයි. සමයේ මිතිස්සු පියවිත් සාදඬි භැතියාහු නො බිබඳන පොලොවීනි යෙක් ද එහෙයින් මෑ ඒ වෙනොවසීපාපත වූ සෘදඩ්මත් නෙමේ තො බිදෙන දියෙහි පොලොවීනි සෙයින් සේ

ආකාශයේ පලල වෙකන කමති යෙයාථායි පතකි සතුරෝ, යනු: පියමන් පළමකියුණුසමවත් ලබනයුලු වෙයි, ආකාශය ආවජිතා කෙරෙයි, ආවජිනා කොට 'පොලොව වේවයි' තුවණින් ඉටයි. හේ පොලොව් වෙයි. හේ අහස්ති අනතරීකාගෙහි සක්මන් කෙරෙයි සිටිසි හිදිසි හෙමිවුදු කෙරෙයි, යම්තේ මිනිෂ්යු පියමින් සෘද්ධී භැතියානු පොලොවිහි සක්මන් කෙරෙත් ද සිටින් ද හිදින් ද හෙමිවුදු කෙරෙන් ද එසෙසින් මෑ ඒ සින් වියිබවට පැමණි ඉදුහ ඇත්තේ පිනා ඇති ලිහිණියකු නෙසින් අහස්ති අනතරීකාගෙහි සක්මනුදු කෙරෙයි සිටියි හිදියි හෙම්වුදු කෙරේ.

ඉමෙපි චාද්මසූරියෙ එවං මහිද්ධිතෝ එවං මහානුතාවේ පාණ්නා පරාමසනි පරිමජජන් යනු: මෙ සස්නෙශි ඒ සින්විසීපත් ඉදුහ ඇතියේ සුන්නේ වේවයි හොන්නේ වේවයි සඳහිරු දෙදෙන ආවර්තා කොරෙයි, අවර්තා කොට 'අත්පසැ වේව'යි කුවණ්න් ඉටයි, අත්පසා වෙයි. හෙතෙම හුන්නේ වේව'යි ගොන්නේ වේව'යි සඳහිරු දෙදෙන අතින් ආමශී කොරෙයි පරාමශී කොරෙයි පරිමාර්ත කොරෙයි. යමයේ මිතිහ්සු පියවින් සාද්ධී හැනියානු අන්පතැ කිසි කවර රූපයක් ආමශී පරාමශී පරිමාර්ත කෙරෙන් ද එසෙසින් මැ ඒ සින්විසීපත් ඉදුහ ඇන්නේ හුන්නේ වේවායි හොත්තේ ඉව්වයි සඳහිරු දෙදෙන අනින් ආමශී පරාමශී පරිමාජීන කෙරේ

යාව බහුමලොකායි කායෙන වසං වතෙතුතීකි සවේ සො ඉදයිමා වෙතොවසිපාතො බහාලොකං ගනතුකාවේ, හොති, දූරෙපි සනතිකෙ අධිට්ඨාති: 'සනතිකේ හොතු'ති, සනතිකෙ හොති, සනතිකෙපි දූරෙ අධිට්ඨාභි 'දූරේ හොතු'හි දූරේ හොති. බහුකමයි ථොකං අධිට්ඨාතී ථොකා හොතුත් ඵොකා හොති. ඵොකමට බහුකා අධ්ටඨාත් බහුකං හොතුත් බහුකාං හොති. දිබෙබන විකබනා නසස බහමුනො රූපං පසාසත්, දිබබාය සොතුඛාතුයා නසා බහමුනො සදදං සුණාති, වෙනො-පරිගණුණොන තුසස බහමුනො චිතතං පජානාති; සමේ සො ඉදයිමා ຍຽວກາຍສິດລາຍາຍ ເພື່ອເພື່ອງ ເພື່ອງ ເ ເພາສ, ສາຜຽຣສອ ຍັກອາ පරිනාමෙකි, ສາຜຽຣສອ ຍົກໜະ ເພື່ວຝາສີ. කාශවසෙන විතතං පරිනාමෙනිා කායවසෙන විතතං අධිටය්හිනා සුබහණුණු කුව ලහුපණුණු කුව ඔකකාමිතිවා දියසාමාණෙන කායෙන බහවලොකං ගවජති, සටේ නො ඉදඩිමා වෙතොවසිපානෙතා අදිසාමානෙනා කායෙන බහාලොකං ගනතුකාවො හොති, විතතවසෙන කායං පරිනාමෙති චිතතවසෙන කායං අධිටඨාතී. චිතතවසෙන කායං පරිනාමෙණා චිතත-විසෙන කාහං අධිටිඪහිතා සුබසඥඥඤව ලහුසඤඥඤා ඔකකමිතා, අදිසසමානෙන කාගෙන බුහුමලොකං ගවුණි. සො තසස බුහමුනො පුරතො රුපං1 අභිනිමේනාහි මනොමගං සබබඞ්ගපවවඞ්ගං2 අහිනිස්දියං සටේ සො ඉදඩිමා වඩකමති, නිමමතොපි තැන් චඩකමති, සටේ සො ඉදධිමා ත්ටඨත්, නිම්මතොපි තත් තිටයිනි. සටේ යො ඉදඩිමා නිසිදති, නිමමිනොපි තත් නිසිදති. සටේ සො ඉදඩිමා සෙයාං කපෙපති, නිමමිතොපි තත් සෙගසං කපෙත්. සවෙ සො ඉදිඩිමා බූමාගත්, නිමමතොපි තත් බුමාශති. සවේ සො ඉඬිමා පජපලති, නිමේතෝපි තුළු පජපලති. සවේ සො ඉදැමා බවමං හාසත්, නිමේතොපි තුළු බවමං හාසති. සවේ සො ඉදඩිමා පසැහං පුචඡන්, නිමේතොපි තත් පසැහං පුචඡන්. සවේ සො ඉදඩිමා පඤහං පුටෙඨා විසායෙජි කි. නිමේතොපි නත් පඤහං පුටෙඨා විසායජේ කි සවේ සො අදයිමා තෙන බහමුනා සදයිං සනතිටයති සලලපති සාකචජං සමාපජයත්, නිමේතොපි තත් තෙන බහවුගා සදයිං සනතිටයක් සලලපත් සාකච්ඡං සමාපජරති, යකුසැදෙව සො ඉදයිමා කරොති, තංතදේව හි සො නිම්තො කරොනීති. අයං අධ්ටඨානා ඉදායි.

කතමා විතුබබනා ඉදයි: සිබසා හගවතො අරහතො හමා තිබුදාධාන අතිහූ නාම සාවතො බහමලොකො සීතො සහසසිලොකධාතුං සරෙන විකුකුදෙයි.³ සො දිසාමානොත් කාගෙන බම්මං දෙසෙසි,⁴ අදිසා-මාතෙනප් කාගෙන බම්මං දෙසෙසි, දිසාමානෙනප් තෙටයිමෙන උපබස්-කාගෙන අදිසාමානෙනපි උපරිමෙන උපඩස්කාගෙන බම්මං දෙසෙසි, දිසාමානෙනපි උපරිමෙන උපඩස්කාගෙන බම්මං දෙසෙසි, දිසාමානෙනපි උපරිමෙන උපඩස්කාගෙන අදිසාමානෙනප් තෙටයිමෙන. උපඩස්කාගෙන බම්මං දෙනෙයි. සො පකත්වණණා විජනිතා කුමාරවණණා වා දසොත්, නාගවණණා වා දසොත්, සුපණණවණණා වා දසොත්, කෙබවණණා වා දසොත්, අසුරවණණා වා දසොත්, ඉතුවණාණා වා දසොත්, දෙවවණණා වා දසොත්, බහමවණණා වා දසොත්, සමුදෙවණණා දසොත්, දෙවවණණා වා දසොත්, බහමවණණා වා දසොත්, සමුදෙවණාණා වා දසොත්, පබෙතවණාණා වා දසොත්, වනවණාණා වා දසොත්, සමුදෙවණාණා වා දසොත්, පබෙතවණාණා වා දසොත්, වනවණාණා වා දසොත්, සමුදෙවණාණා වා දසොත්, පහෙතවණාණා වා දසොත්, වනවණාණා වා දසොත්, සීහවණාණා

¹ රූපි - මජන ·. 2 හබබඩ්හපුවචඳින් - මජන · 3 විද්දාන හි - PTS. දෙමහති - PTS 5 අසුරවණණ · - මජන · පොළුකො හාන්?.

ගාව බුහමලොකාපි කාෂගන වසං වනෙතත් යනු; ඉදින් ඒ සිත්_ වසිපත් සාභි ඇත්තේ බඹලොවට යනු කැමැති වෙයි, දුරුදු වුව 'වැලැත් වේව'යි වෙයි, හේ වැළැත් වෙයි, වැලැතුදු වුව 'දුරැ වේව'යි ඉටයි, හේ දුරැ වෙයි. බොහෝ ද වුව 'මද වේව'යි ඉටයි හේ මද වෙයි. මද ද වුව, බොහෝ වේව'යි ඉටයි හේ බොහෝ වෙයි, දිවඇයින් ඒ බඹහුගේ රූපය බලයි, දිවසෝඛයිත් ඒ බඹහුගේ හඬ අසයි. පරසිත්දත්සා නුවණිත් ඒ බඹහුගේ සිත දනගතියි. ඉදින් ඒ සිත්විසීපත් ඉදුහ ඇත්තේ පැනෙන සිරිරින් බඹලෙව් යාට් වේ නම් කාය වශයෙන් සිත පිරිනමයි කෘය වනයෙන් සිත වේයි. කා ම්යිත් සිත පිරිනමා කා ම්සිත් සිත ඉටා සුඛනංඥවට ද ලසුසංකුවට ද බැසැගෙන පැනෙන සිරිරින් බඹලොවට යෙයි. ඉදින් ඒ යින් විසිපත් සාද්ධි අත්තේ නො පැනෙන සිරිරින් බඹලොවට යාට් වේ නම් විතත වසගෙන් සාය පිරිනමයි, විතත වසයෙන් සාය ඉට්යි. විතත වසයෙත් කය පිරිනමා චිතත වසයෙත් සය ඉටා සුඛ්‍ර සංඥුවට ද ලසුසංඥුවට ද බැසැහෙත නො පැනෙනයිරිරිත් බඹලොවට ගෙයි. හේ ඒ බඹහු ඉදිරි-යෙහි සියලු අහපසහ ඇති නො පිරිහුන් ඉදුරන් ඇති මනොමයරුපයක් නිමාණය කොරෙයි ඉදින් ඒ සෘද්ධි ඇත්තේ සක්මන් කෙරේ නම් නිර්මත වූගේ ද එහි සක්මත් කෙරෙයි ඉදින් ඒ සෘද්ධි ඇත්තේ සිටි නම් නිර්මත වුගේ ද එහි සිටී. ඉදින් ඒ සෘද්ධි ඇත්තේ හිදී නම් නිර්මිත වුගේ ද එහි හිදී. ඉදින් ඒ සෘදුඩ් ඇත්තේ යහන්හි හොවී නම් නිර්මිත වුගේ ද එහි යහත්හි හොවී. ඉදින් ඒ ඍදුඩි ඇත්තේ දූමා නම් නිර්මිත වූයේ ද එහි දූමයි. ඉදින් ඒ සෘදුඩ් ඇත්තේ දිලියේ නම් නිර්මිත වූයේ ද එහි දිලිගෙයි. ඉදින් ඒ සාදයි ඇත්තේ බෙණේ නම් නිර්මිත වූයේ ද එහි බෙණෙයි ඉදින් ඒ සාදයි ඇත්තේ පැන පුළුවුයි නම් නිර්මිත වූයේ ද එහි පැන පුළුවුස්යි. ඉදින් ඒ සෘදයි ඇත්තේ පැන පුළුවුස්තාලද්දේ විසදා නම් නිර්මිත වූගේ ද එහි පැන පුළුවූස්නාලද්දේ විසඳයි: ඉදින් ඒ ඍදයි ඇත්තේ ඒ බඹුන් හා සමග එක් වැ සිටි නම් සංලාප කෙරේ නම් සාකවජාවට පැමිණේ නම් නිර්මිත වූගේ ද එහි ඒ බඹුන් හා සමහ එක් වැ සිටී. සංලාප කෙරෙයි. සාකචඡාවට පැම_ නෛයි. ඒ සාදාධ ඇත්තේ ගමක් යමක් මෑ කෙරේ නම් ඒ නිර්මත වූගේ ඒ ඒ දැග මෑ කෙරේ නු'යි මේ අධික්ථාන හැදධි නම.

විකුම්ණ නාදධි නම් කවර යන්: සිබී නම් වූ භාගාවත් අහිත් සමාසක්-සංඛුදධයන්ගේ අනිභූ භම් ශුාවක පොම බඹලොවිහි සිටියේ සහසිලෝක-ධාතුව සාවරයෙන් විශ පතය කෙලේ යෑ හේ පැනෙන සිරුරිනුදු යුතු වෑ දහම දෙයි, නො පැනෙන සිරුරිනුදු යුතු වෑ දහම දෙයි, පැනෙන යටි අඩකයිනුදු නො පැනෙන උඩු අඩකයිනුදු යුතු වෑ දහම දෙයි, පැනෙන උඩු අඩකයිනුදු නො පැනෙන යටි අඩකයිනුදු යුතු වෑ දහම දෙයි. හේ පියවි පැහැසටහන් හැරපියා කුමරසටහන් හෝ දක්වයි, සප් නටහත් හෝ දක්වයි, ශුරු එකටහන් හෝ දක්වයි, සක්සටහන් හෝ දක්වයි, අපුර කටහත් හෝ දක්වයි, සක්සටහන් හෝ දක්වයි, දෙවිකටහන් හෝ දක්වයි, ශුරු එකටහන් හෝ දක්වයි, සෝකටයි, දෙවිකටහන් හෝ දක්වයි, අරනසටහන් හෝ දක්වයි, සිහසටහන් හෝ දක්වයි, පටුනටහන් හෝ දක්වයි, අරනසටහන් හෝ දක්වයි, සිහසටහන් හෝ දක්වයි, වශසටහන් හෝ දක්වයි, දිවිකටහන් හෝ දක්වයි, අසෙකුදු දක්වයි, රියදු පාබල දු දක්වයි, නොයෙක් සෙන්මුඵදු දක්වා හු'යි හේ විකුමණ සෘදුඩී නම. කතමා මනොමයා ඉදඩි: ඉඩ භිකබු ඉම්මහා කායා අකුඤං කායං අභිනිම්මනාභී රූපිං මනොමගං සබබඩාපච්චඩිනං 1 අහිනිපුළිගං, පොයාදථාපි පූරිසෝ මුඤාමනා ඊසිකං පචාහෙසා, තසාස එච්මසාස: 'අගං මූඤෝන අයං ඊසිකා, අදෙඤා මූඤෝන අකුඤ ඊසිකා, මූඤෝමහා පෝම ඊසිකා පවාළහා'ති. සෙසාදරා වා පන⁸ පූරිසෝ අයිං කොයියා පවාහෙසා, තසස එව්මසාස 'අයං අයි, අයං කොයි. අදෙඤාඤ අයි, අඤාඤ නොයි. කොයියා ජෝව අයි පචාලෙකා'ති. සෙසාදරා වා පන පූරිසෝ අණිං කරණඩා උදාරෝගා, තසස එව්මසාස: 'අයං අගි, අයං කර්ණඩා, අදෙඤාඤ අහි, අදෙඤ කර්ණඩා. කරණඩා ජෝව අහි උබහතෝ'හි. එව්මෙව භිකබු ඉම්මහ කායා අඤාඤං කාසං අභිනීමේනාභී රුපිං මණොමයං සබබඩාමපාඩකං අකීනිපුළියං. අයං මනොමසා ඉදයි.

කතමා කැණවිපථාරා ඉදඩි අතිව්වානුපසානාය නිවවසණැකිය පහානවෙඩා ඉජකිනීති කැණවිපථාරා ඉදඩි. දුක්ඛානුපසානාය සුඛනණැකය - පෙ- අනාතානුපසානාය අතනස්කියය ~ පෙ- නීඛ්ඩිදනුපසානාය නණිය - පෙ- විරාහානුපසානාය රාහසය ~ පෙ- නීරෝඛානුපසානාය සණිදිය - පෙ- විරාහානුපසානාය රාහසය ~ පෙ- නීරෝඛානුපසානාය සමූදයස - පෙ- පටිනිසායගානුපසානාය ආදීනවසා පහාන වෙඩා ඉජකිනීති කැණ - පෙ- පටිනිසායගානුපසානාය ආදීනවසා පහාන වෙඩා ඉජකිනීති කැණ - පෙ- පටිනිසායගානුපසානාය ආදීනවසා පහාන වෙඩා ඉජකිනීති කැණ - පෙ- පටිනිසායගානුපසානාය ආදීනවසා පහාන වෙඩා ඉණකිනීති කැණ - පොත්තිසාය ඉදයි. අයෙමතො හැතපාලසය කැණවිපථාරා ඉදයි. අය කෙණුණවිපථාරා ඉදයි.

කතුමා සමාබ්වීපථාරා ඉදුඩි: පුර්මේන කිානෙන නීවරණානං පහානටෙයා ඉජඣතීත් සමාගිවිපථාරා ඉද්ධි. දුතිගෙන ඣානෙන විතකක-විචාරානං පහානටෙහා ඉජඣත්හි සමාගිවිපථාරා ඉදයි. තන්යෙන ඣානෙන පීස්යා පහානටෝ ඉජකිනීත් - පෙ- විතුපෙන කානෙන සුබදුකබානං පහාන ටෙඨා ඉජඣතීති-පෙ-ආකාතාන සිවානතන සමාපතතියා රූප නණකය ය පටිඝසණුදුය නානතනසණුදුය පහානවෙයා ඉජඹානීති - පෙ විණුදු-ආකාසාන කුළු_{සම}හන ස**කුකු**ය ණකාවායතන සමාපතතියා පහාන වේඨා ඉජකතීති - පෙ- ආකිඤාදාකයානසමාපතතියා විණුඤුණඤාශතන-සහාසුය පහානටෝගා ඉජාබහිනි - පෙ- නෙවසහැසැනාසසාසැයකුනසමා -පතතියා ආකිඤවණැනුයතනසඤඤය පහානවේඨා ඉජඣතීනි සමාධිවිපථාරා ඉදඩි. ආයසමනො සාරිපුතනසස සමාගිවිපථාරා ඉදඩි. ආයසමනො සණුඒ-වසස සමාගිව්පථාරා ඉදඩි. ආයස්මසො බාණුනොණඩණුඤුසස සමාගිව්පථාරා ඉද්ධි උතතරාග උපාසිකාග සමාගිවිපථාරා ඉද්ධි, සාමාවතිහා උපාසිකාග සමාඩවිපථාරා ඉදඩි. අයං සමාගිවිපථාරා ඉදඩි.

190

¹ සබාභාවචචකින - මජය 2 සෙයාථාපි වා පත - PTS

පටිසමහිදුමාගීය-පු දෙවගි- සෘදධිකථා

මනොමය සැදහි නම් කවර යන්: මෙ සස්නෙහි මහණ මේ කයින් රූපී වූ මනොමය වූ සියලු අහපතන ඇති නො පිරිහුන් ඉඳුරන් ඇති අතින් කයක් නිමාණය කෙරෙයි, යමයේ පුරුෂයෙක් මෘදුතාණයෙන් කඩ (ගොබය) අදතේ නම් ඔහට මෙබදු සිතෙක් වන්නේ යෑ: ''මේ මෘදු තාණයෙන් මෑ සාඞ යෑ මෘදුතාණය අනෙකෙක, සාඞ අනෙකෙකි. මෘදු තෘණයෙන් මෑ සාඞ අදනාලද යි. නවද යම්යේ හෝ පුරුෂයෙක් කඩුව කොපුවෙන් අදනේ නම් ඔහට මෙබදු සිතෙක් වන්නේ යෑ: මේ කඩුව ය මේ කොපුව යෑ සාඞුව අනෙකෙක, කොපුව අනෙකෙකි. කොපුවෙන් මෑ කඩුව අදනාලද හී. නවද යම්යේ හෝ පුරුෂයෙක් සසින තේ කොපුව යෑ සාඞුව අනෙකෙක, කොපුව අනෙකෙක්. කොපුවෙන් මෑ කඩුව අදනාලද යි. නවද යම්සේ හෝ පුරුෂයෙක් සසීයකු නිමේකෙ (සෑව) යෙන් නහන්නේ නම් (සජීයා තමා මෑ සෑව නහනු පුරුෂ නෙම යිතින් ගෙනැගි සු සේ යි) ඔහට මෙබදු සිතෙක් වන්නේ යෑ 'මේ සජී යෑ මේ නිමෝක යෑ සජීයා අනෙකෙක, නිමෝකය අහෙකෙකකි. නිමේකො යෙන් මෑ සජීයා නහනලද හි. එහෙයුන් මෑ මහණ නෙම මෙ කයින් රූපී වූ මනොමය වූ සියලු අහපතන ඇති නො පිරිහුන් ඉදුරන් ඈති අතින් කයක් නමාණය කෙරෙයි මේ මනොමය සෘදධිනම.

දෙනවිෂ්ථාරතෘදඬ නම් කවර යන්: අතිතයානුදශීනයෙන් නිතා-සංකුවගේ පුහාණාසීය සිදා වේ නු' සී කෙනවිෂ්ථාර සෘදඬි යැ දූ?ඛානු-දශීනයෙන් සුබසංකුවගේ ... අනාතමානුදශීනයෙන් අතමනංකුවගේ ... නිවේදනුදශීනයෙන් කඤිනයේ ... විරාහානුදශීනයෙන් රාශයාගේ නිරොඛානුදශීනයෙන් සමූදයාගේ ... පටිනිසාගානනුපසානාගෙන් ආදීනව-යාගේ පුහාණාසීය සිදඬ වේ නු' සී කෙනවිෂ්ථාර සෘදඞි යැ. ආයුෂමත් බකකුලහට කෙනවිෂ්ථාර සෘදඞි යැ. ආයුෂමත් සඞකිච්චහට කෙනවිෂ්ථාර සෘදඞි යැ. ආයුෂමත් භූතපාලහට කෙනවිෂ්ථාර සෘදඞි යැ. මේ කෙනවිෂ්ථාර සෘදඞි නම.

සමාධිවිෂ්ථාර සෘද්ධි නම් කවර යත්: පුළුමධාාභයෙන් නීවරණ-ශත්ගේ පුහාණානීය සිද්ධ වේ නු'යි සමාධිවිෂ්ථාර සෘද්ධි යැ. දවනීය ඛාහයෙන් විතනීවිචාරයන්ගේ පුහාණානීය සිද්ධ වේ නු' යි සමාධිවිෂ්ථාර ශංදධි යැ. තෘනීයඛ්ෂානයෙන් ප්රිතියගේ පුහාණානීය සිද්ධ වේ නු' යි ... වතුනීඛානයෙන් සබදුංඛයන්ගේ පුහාණානීය සිද්ධ වේ නු' යි ... දාකානා-නසුවායනනසමාපතනියෙන් රූපසංශූවගේ පුන්ෂසංඥවගේ භානාන සංඥවගේ පුහාණානීය සිද්ධ වේ නු' යි ... විසැසැණකාවායනනසමාපතනියෙන් අතාසානයුවායනනාසංඥවගේ පුහාණානීය සිද්ධ වේ නු' යි ... දාකිකුවා-යතනසමාපතනියෙන් විඥනානතාග් සහස්දෝවායනන් සිද්ධ වේ නු' යි ... දාකිකුවා-යතනසමාපතනියෙන් විඥනානතාගයනන් සිද්ධ වේ නු' යි ... දාකිකුවා-කෙන්ඩානන්ගන් විඥනානතාගයන් සිද්ධ වේ නු' යි ... දාකිකුවා-කෙන් පුහාණානීය සිද්ධ වේ නු' යි සමාධිවිෂ්ථාර සෘද්ධි යැ. දාශුෂෙන් ශාරීපුතුයන්ට සමාධිවිෂ්ථාර සෘද්ධි යැ. අායුෂාන් සිඤ්ටීවයන්ට සමාධි විෂ්ථාර සෘද්ධි යැ. දාශුෂමත් ඛාණුකොණඩඤඤයෙන්ට සමාධිවිෂ්ථාර සාද්ධි යැ. උතතාරාථවායයට සමාධිවිෂ්ථාර සෘද්ධි යැ. සමාවතීවන්ලවාසයට සමාධිවිෂ්ථාර සෘද්ධි යැ. මේ සමාධ්විෂ්ථාර සෘද්ධි හැ.. සමාවතීවන් පටිසමහිදුමගොො-පණුණුවගො-ඉදධිකථා

කානමා අරියා ඉදඩි: ඉඩ තිකබු සවේ අංකතිබත් 'පටිකකාලෙ අපපටි-කකාලසකැන් විහරෙයා'නති, අපපටිකකාලසකැන් තන විහරති. සවෙ අංකතිබත් 'අපපටිකකාලෙ පටිකකාලසකැන් විහරෙයා'නත් පටිකකාලසකැන් තන විහරති. සවේ අංකතිබත් 'පටිකකාලෙ ව අපපටිකකාලෙ ව අපපටිකකාල-සකැන් විහරෙයා'නති අපපටිකකාලසකැන් තත විහරති. සවේ අංකතිබති 'අපපටිකකාලෙ ව පටිකකාලෙ ව පටිකකාලසකැන් විහරෙයා'නති පටිකකාල-සකැන් තන විහරති. සවේ අංකතිබති 'පටිකකාලෙ ව අපපටිකකාල-සකැන් තන විහරති. සවේ අංකතිබති 'පටිකකාලෙ ව අපපටිකකාල-සකැන් තන විහරති. සවේ අංකතිබති 'පටිකකාලෙ ව අපපටිකතාලෙ ව පාදුහනං අහිනිවජෝනා උපෙකෙකෙකා විහරෙයාං සතෝ සමපජානො'ති උපෙකකකො තන විහරති සතෝ සමපජානො.

කථං පටිකකුලෙ අපාටිකකුලසකුණ් විහරති: අනිටඨසම්ං වෘසුසම්ං මෙතතාය වා එරති, ධෘතුතො වා උපසංහරති, එවං පටිකකුලෙ අපාටිකකුල-සඤඤ් විහරති.

කථං අපාටිකකුලෙ පටිකකුලසඤඤ් විහරති: ඉට්ඨසමං චාන්සමං අසුහාග වා එරති, අනිචවනො වා උපසංහරති, එවං අපාටිකකුලෙ පටිකකුලසඤඤ් විහරති.

කථං පටිකකුලෙ ව අපාටිකකුලෙ ව අපාටිකකුලසකුණි විහරති. අතිවාස්තමං ව ඉටස්සමං ව වන්වුසමං මෙතතාග වං ඵරති, ධාතුතො වං උපසංහරති. එවං පටිකකුලෙ ව අපාටිකකුලෙ ව අපාටිකකාලසකැණී විහරති.

කථං අපපරිකකාලෙ ච පරිකකාලෙ ව පරිකකාලයකකයි විහරති: ඉටයසමං ව අනිටයසමං ට වෘසුයමං අසුහාය වා එරති, අනිචවතො වා උපසංහරති. එවං අපපරිකකාලෙ ව පරිකකාලෙ ච පරිකකාලයකකයි විහරති

තාථං පටිකකුලෙ ව අපාටිකකුලෙ ව තදුනයං අහිනීවජෙජාවා උපෙකඛකො විහරති සතො සමාජානො: ඉඩ තිකබු විකබුනා රූපං දිසා නෙව සූමනො හොති හ දුමානො, උපෙකඛකො විහරති සතො සමාජානො. සොතෙන සදදං සුසා -පෙ- සාහෙන හතිං සායිසා -පෙ-ජීවනාය රසං සායිසා -පෙ- කායෙන ඓාට්ඨබබං එසීසිවා -පෙ- මනසා ධාමා විකැකුය නෙව සුමනො හොති න දුමානො, උපෙකඛකො විහරති සතෝ සමපජානො. එවං පටිකකුලෙ ව අපාටිකකාලෙ ව හදුහයං අහිනිවජෝසා උපෙකඛකො විහරති සහෝ සමපජානො, අයං අරියා ඉදඩි.

කතමා කම්මවිපාකජා ඉදධි; සමබවතං පක්ඛීනං සමබවතං දේවානං එකච්චානං මනුසානං එකච්චානං විනිපාතිකානං. අයං කම්මවිපාකජා ඉදධි.

192

අංශ්‍රී හෘදුධි නම් කාවර යන්: මේ සස්නෙහි මහණ නොම ඉදින් 'පුතිකුලගෙහි අපුතිකුලසංශ ඇති වැවාසය කෙරෙහි' කැමැති වි නම් එහි අපුතිකුලසංශ ඇති වැවාසය කෙරෙයි. ඉදින් 'අපුතිකුලයෙගි පුතිකුලසංශ ඇති වැවාසය කෙරෙම්' කැමැති වී නම් එහි පුතිකුලසංශ ඇති වැවාසය කෙරෙහි. ඉදින් 'පුතිකුලයෙහි ද අපුතිකුලයෙහි ද අපුතිකුලසංශ ඇති වැවාසය කෙරෙහි. ඉදින් 'පුතිකුලයෙහි ද අපුතිකුලයෙහි ද අපුතිකුලසංශ ඇති වැවාසය කෙරෙමි' කැමැති වී නම් එහි අපුතිකුලයෙහි ද අපුතිකුලසංශ ඇති වැවාසය කෙරෙමි' කැමැති වී නම් එහි පුතිකුලයෙහි ද අපුතිකුලසංශ ඇති වැවාසය කෙරෙමි' කැමැති වී නම් එහි පුතිකුලයෙහි ද පතිකුලසංශ ඇති වැවාසය කෙරෙමි' කැමැති වී නම් එහි පුතිකුලයෙහි ද එ දෙක හැරපියා සිහි ඇති වැ සමාගේශ ඇති වැ උපෙසානක වැවාසය කෙරෙමි' කැමැති වී නම් එහි සහ අති වැ සමාගේශ හ ඇති වැ උපෙසානක වැවාසය කෙරේ.

ක්ෂසයින් පුතිකුලගෙහි අපුතිකූලසංශු ඇති වැ වාසය කොරෙයි යත්: අනිෂටවසතුවිෂයෙහි මෙක්සිතින් අරමුණු කොරෙයි. ධාතු හෙසින් හෝ ඵලවයි. මෙසෙසුන් පුතිකූලයෙහි අපුතිකූලසංඥ ඇති වැ වාසය කොරෙයි.

ක්ෂසයින් අපුභිකුලයෙනි පුතිකුලසංඥ ඈති වෑ වෘසය කෙරේද යත්: ඉටෙවසනුවිෂයෙනි අශුහසිතින් හෝ සංශී කෙරෙයි, අනිතය හෙයින් හෝ එලවයි, මෙසෙයින් අපුතිකුලයෙනි පුතිකුලසංඥ ඈති වෑ වැසය කෙරෙයි.

කිසෙයින් පුතිකූලයෙහි ද අපුතිකූලගෙහි ද අපුතිකූලසංඥ ඇති වැ වාහන කෙරේ ද යත්: අනිවෙ වූ ද ඉවට වූ ද වසතුවිෂයෙහි මෙත්සිතින් හෝ සංශී කෙරෙයි, බෘතු හෙහින් හෝ එළවයි. මෙසෙයින් පුතිකූලයෙහි ද අපුතිකූලයෙහි ද අපුතිකූලසංඥ ඇති වැ වාසය කෙරෙයි.

කිසෙසින් අපුතිකුලයෙහිද පුනිකුලයෙහිද පුනිකුලසංඥ ඇති වැ වාසය කොරේ ද යන්: ඉංෂට වූ ද අනිෂට වූ ද වසනුවිෂයෙහි අශුහසිනින් හෝ සංශ් කොරෙයි, අනිතා හෙයින් හෝ එළවයි. මෙසෙයින් අපුතිකුල-යෙහි ද පුතිකුලයෙහි ද පුනිකුලසංඥ ඇති වැ වාසය කොරෙසි.

ක්සෙසින් පුතිකූලයෙහි ද අපුතිකූලයෙහි ද එ දෙසා හැරපියා සිහි ඇති වැ සමාග්ඥන ඇති වැ උපොෂසා වැ වාහය කොරෙයි ගත්: මෙසස්නෙහි සම්ණොසුව මහණ ඇසින් රූපය දූසා නො මැ සොම්නස් ඇති වෙස නො මැ දෙම්නස් ඇති වෙයි. යිහි ඇතියේ සමාග්ඥන ඇතියේ උපොකෘක වැ වාහය කොරෙයි. කානිත් හඬ අසා ... නැහැයෙනේ ගද අසා ... දිවින් රස විද ... කයින් පැහැසියනුතු පැහැස ... මතයින් දහම දූත නො මැ සොමනස් ඇති වෙයි නො මැ දෙම්නස් ඇති වෙයි, සිහි ඇතියේ සමාග්ඥන ඇතියේ උපෙසානා වැ වාහය කොරෙයි. මෙසෙසුන් පතිකූලයෙහි ද අපුතිකූලයෙහි ද එ දෙසා හැරපියා සිහි ඇතියේ සමාග්ඥන ඇතියේ උපෙසාන වැ වාහය කොරේ. මේ ආයතියාදුඩි නම.

කාමීවිපාකජ ඍදඩි නම් කවර යන්: හැම ලිහිණියනට හැම දෙවියනට ඇතැම් මිනිසුනට ඇතැම් විතිපාතිකයනට, මේ කම්විපාකජ ඍදඩි නම.

පවිසමහිදුමගොො-පණුඤුවගො-ඉදඩිකථා

කතමා පුඤඤවතො ඉදයි: රාජා වකකවතතී¹ වෙහාසං ගවජති සදධිං වතුරතිනියා සෙනාය අනතමසො අසාබනිහොබනිපුරියෙ² උපාදය, ජොනිසෙසා³ ගහපතිසා පුඤඤවතො ඉදඩි' ජවිලසා ගහපතිසා පුඤඤවතො ඉදඩි, මෙණඬකසා ගහපතිසා පුඤඤවතො ඉදඩි, කොයිතසා ගහපතිසා පුඤඤවතො ඉදඩි, පඤවතා මහාපුඤඤනං පුඤඤවතො ඉදඩි. අයං පුඤඤවතො ඉදඩි.

කතුමා විජජාමයා ඉදහි: විජජාඛරා විජජං පරිජ පෙනිවා⁴ වෙහාසං ගඩජ නති, ආකාසෙ අනතලිකෙක හසුමපි දසෙසනකි, අසසමපි දසෙසනකි, රථමපි දසෙසනකි, පතකිමපි දසෙසනකි, විවිධමපි සෙනාබාහං දසෙසනකි, අයං විජජාමනා ඉදඩි.

කථං තුළු තුළු සමා පයාහපවවගා ඉජඹානුවෙයින ඉදයි: නොකා මෙමන කාමවඡණුසස පහානටෙයා ඉජඹානීති තළු තුළු සමාපයොග-පවවයා ඉජඹානටෙයන ඉදයි. අබයාපාදෙන බයාපාදසක පහානටෙයා ඉජඹා-නීති තළු තළු සමා පයොහපවවයා ඉජඹානටෙයන ඉදයි ~පෙ- අරහතත-මහොන සබබකීලෙසානං පහානටෙයා ඉජඹානටෙයන ඉදයි පලොපයොග පවටයා ඉජඹානටෙයන ඉදයි. එවං තළු තළු සමා පයොහපවටයා ඉජඹා-නටෙයන ඉදයි ඉළා දස ඉදයියො.

ඉදඹුකථා සමහතා.

194

^{1.} චනාකාවතති - භාෂ, PTS. 2. හොපුරිගෙ - මජයං, හොපොතා පුරියක - PTS.

^{3.} ජෝතිකාභා - මජකං, 4. පරිජපොත්වා - මජකං.

පටිසමහිදුමාගීග-පුඥුවගී-හෘදධිකථා

පිත්වත්කුනේ සෘදධි නම් කවර යත්, සක්විතිරජ සිසුරතයෙන් හා සමග යටත්පිරිසෙයින් අස්පලු ගොපලු පුරුෂයන් දක්වා ගෙන අහස්හි යෙයි. ජොතිය ගැහැවිහට පීත්වත්හුනේ සෘදධි යැ, ජරිල ගැහැවිහට පිත්වත්හුනේ සෘදධි යැ, මෙණ්ඩක ගැහැවිහට පිත්වත්හුනේ සෘදධි යැ, ඝෞෂිත ගැහැවිහට පිත්වත්හුනේ සෘදධි යැ, මහපිභැති පස්දෙනහට පිත්වත්හුනේ සාදධි යැ මේ පිත්වත්හුනේ සෘදධි නම.

විදා මය ඍදඩි නම් කවර යන්: විදා ඛරයෝ මතුරු දපා අහස්හි යෙනි, අහස්හි අනතරීකාෂයෙහි ඇතකුදු දක්වනි, අසකු දු දක්වති, රිය දු දක්වනී, පාබල දු දක්වනි, නොසෙක් ගෙනේමුළු දු දක්වත් මේ විදා මය සෘදාධි නම

ක්ෂසයින් ඒ ඒ ධම්යෙහි සමාක්පුයෝග හේතුයෙන් සිදධ වන අතී යෙන් සෘදධි වෙයි යන්: නෛළාමයයෙන් කාමවජනයාගේ පහාණාතීය සිදධ වේ නු'යි ඒ ඒ ධම්යෙහි සමාක්පුසොගහෙතුයෙන් සිදධ වන අතීයෙන් සෘදධියා. අවසාපාදයෙන් වියාපාදයාගේ පුහාණාතීය සිදධ වේ නු'යි ඒ ඒ ධම්යෙහි සමාක්පුයෝග හේතුයෙන් සිදධ වන අතීයෙන් සෘදධියා... රහත් මහින් හැම කෙලෙසුන්ගේ පුහාණාතීය සිදධ වේ නු'යි ඒ ඒ ධම්යෙහි සමාක්පුයෝග හේතුයෙන් සිදධ වන අතීයෙන් සෘදධියා... මෙහෙයින් ඒ එ ධම්යෙහි සමාක්පුයෝග හේතුයෙන් සිදධ වන අතීයෙන් සෘදධියා... මෙහෙයින් ඒ ඒ ධම්යෙහි සමාක්පුයෝග හේතුයෙන් සිදධ වන අතීයෙන් සෘදධියා... මෙහෙයින් ඒ ඒ ධම්යෙහි සමාක්පුයෝග හේතුයෙන් සිදධ වන

ශෘදධිකථා නිම්.

පටිසමහිදුමගොතා-පණුණුවගො-අභිතමගතාථා

3. 3.

අභිසමය කථා

අහිසමකොඩ් කොහා අභිසමෙත්: චිතානත අභිසමෙති. හණාවී විනාක~ හා අභිසමෙති. නොහා හි අභැකැණ් අභිසමෙති, හා අභැකෑණ් අභිසමෙති, සැදුවෙණෙන අභිසමෙති.

හණුවී ඤැණෙන අභිසමෙති, තෙන හි අවිතතකො¹ අභිසමෙති; න අවිතතකො අභිසමෙති, චිතෙතන ච ඤැණෙන ව අභිසමෙති.

හඤාවි චිතතනන ව ඤැණෙන ව අහිසමෙති, තෙන හි කාමාවවරවිතෙත-න ව ඤැණෙන ව අභිසමෙති: න කාමාවවරවිතෙතන ව ඤැණෙන ව අභියමෙති.

තෙන හි රූපාවවරවිතෙනන ව සැදුණෙන ව අහිසමෙහි: න රූපා-වවරවිතෙතන ව සැදුණෙන ව අහිසමෙහි. හෙන හි අරූපාවවරවිතෙතන ව සැදුණෙන ව අහිසමෙහි: න අරූපාවවරවිතෙතන ව සැදුණෙන ව අහි-සමෙති. තෙන හි කමාවසාකතවිතෙතන ව සැදුණෙන ව අහිසමෙහි: න කම්මසාකතවිතෙතන² ව සැදුණෙන ව අහිසමෙති. කෙන හි සව්වානු-ලොමකාවිතෙතන ව සැදුණෙන ව අහිසමෙති. කෙන හි සව්වානු-ලොමකාවිතෙතන ව සැදුණෙන ව අහිසමෙති: න සව්වානුලොමකවිතෙතන ව සැදුණෙන ව අහිසමෙති. තෙන හි අතිසාවිතෙතන ව සැදුණෙන ව අහිසමෙහි: න අතීතමිතෙතන ව සැදුණෙන ව අහිසමෙති. කෙන හි අනාශතවිතෙතන ව සැදුණෙන ව අහිසමෙති: න අනාශතවීතෙතන ව සැදුණෙන ව අහිසමෙහි තෙන හි පවුළපානාලොකියවිතෙතන ව සැදුණෙන ව අහිසමෙති. ලොකුතකරමගනකාණෙ පවුළතෙනවනෙ ව සැදුණෙන ව අහිසමෙති.

කාථං ලොකුතතරමගාකඛණේ පවවුපතානවිතෙනන ව ඤුණෙන ව අනිසමෙති: ලොකුතතරමගාකඛණෙ උපතදුඛිපතෙයාං විතතං ඤුණයය හෙතුපවවයො ව තංසමපයුතතං නිරෝඛගොච්රං දයානාඛිපතෙයාං ඤූණං විතතයය ගෙතුපවවයො ව තංසමපයුතතං ඤූණං නිරෝඛගොචරං එවං ලොකුතතරමගාකඛණෙ පවවුපතානවිතෙනන ව ඤුණෙන ව අභියමෙති.

ක්හතු එතතකොයෙව අභිසමයොති: නහි ලොකුතතරමහාකාණෙ දසසනාභිසමයො සම්මාදිටයි, අභිනිරොපනාභිසමයො සම්මාසඞ්කපො, පරිභාහාභිසමයො සම්මාවාවා, සමුට්ඨානාභිසමයො සම්මාකාමමතෙතා, වොදනාභිසමයො සම්මාආජිවෝ, පහාහාභිසමයො සම්මාවාහාමො, උපට්ඨානාභිසමයො සම්මාසත්, අවිනොඛපාහිසමයො සම්මාසමාධි.

¹ අවිනෙතන ව කැරෙණන ව අවතනකො - මජයං. කාම්මසංකානා විනොතන - සහ ස කම්මසංකාවනෙතන - PTS

3. 3.

අභිසමය කථා

අභිසමයො යනු: කුමකින් අහිසමය (පුතිවේඛ) කෙරෙයි යත්: සිතින් අභිසමය කෙරෙයි. ඉදින් සිතින් අභිසමය කෙරේ නම් එසේ වී නම් දෙන නැතියේ අභිසමය කෙරේ ද යත්: ශුත නැතියේ අභිසමය නො කෙරෙයි, දෙනයෙන් අභිසමය කෙරෙයි.

ඉඳින් ඥනශෙන් අභිසමය කොරේ නම් එසේ වී නම් සින් නැතියේ අභිසමය කොරේ ද යන්: සින් නැතිදගේ අභිකමය නො කොරොයි, සිතීන් ද නැණින් ද අභිකමය කොරෙයි.

ඉදින් සිතිනුදු නැණ්නුදු අහිසමය කෙරේ නම් එසේ ඒ නම් කාමාවචර සිතිනුදු නැණ්නුදු අහිසමය කෙරේ ද යන්: කාමාවචර සිතිනුදු නැණ්නුදු අහිසමය නො කෙරෙයි.

එසේ වී නම් රූපාවවර සිතිහුදු නැණ්තුදු අභිසමය කොරේ ද යන්: රූපාවවර සිතිහුදු නැණ්තුදු අභිසමය හො කෙරෙසි. එසේ ඒ නම් අරූපාවවර සිතිහුදු නැණ්තුදු අභිසමය කෙරේ ද යන්: අරූපාවවර සිතිහුදු නැණ්තුදු අභිසමය හො කෙරෙයි. එසේ ඒ නම් කම්සාකෘත සිතිහුදු නැණ්තුදු අභිසමය කෙරේ ද යන්: කම්සාකෘත සිතිහුදු නැණ්තුදු අභිසමය නො කෙරෙසි. එසේ ඒ නම් සතාංහුලොමක සිතිහුදු නැණ්තුදු අභිසමය කෙරේ ද යන්: සතයානුලොමක සිතිහුදු නැණ්තුදු අභිසමය හො කෙරෙයි. එසේ ඒ නම් අතීත සිතිහුදු නැණ්තුදු අභිසමය හො කෙරෙයි. එසේ ඒ නම් අතීත සිතිහුදු නැණ්තුදු අභිසමය හෝ අනීත සිතිහුදු නැණ්තුදු අභිසමය නො කෙරෙසි. එසේ ඒ නම් අනාගත සිතිහුදු නැණ්තුදු අභිසමය කෙරේ ද යන්: අනාගත සිතිහුදු නැණිතුදු අභිසමය කෙරෙසි. එසේ ඒ නම් පුතුනුතාපතන ලෞකික සිතිහුදු නැණිතුදු අභිසමය කෙරේ ද යන්: පුතුනුතාපතන ලෞකික සිතිහුදු නැණිතුදු අභිසමය කෙරේ ද යන්: පුතුනුතාපතන ලෞකික

ක්සෙයින් ලෝකෝතතරමාගීකාණගෙහි පුතුසුතපතන වූ සිතිනුදු තැණිනුදූ අහිතමග කෙරේ ද ගත්: ලෝකෝතතරමාගීකාණණගෙහි උතපාදග අධිපති කොට ඇති චිතතය මාගීඥනයට හෙතු (ජනක) ද පුතාය (උපසථමහක) ද වෙයි. ඒ දෙනය හා සමග සමපුයුකත වූ නිමාණාලමාන වූ දශීනාබ්පති වූ දෙනය විතතයට හේතු ද පුතාය ද වෙයි ඒ චිතතය හා සමග සමපුහුකත වූ දෙනය නිමාණාලමාන වෙයි. මෙසෙයින් ලෝ-කෝතතරමාගීකාණගෙහි පුතුසුතපතන වූ සිහිනුදු භාණ්තුදු අභිසමය කෙරේ.

කීම මෙතෙක් මෑ අභියමය වෙයි ගත්: හැකි. ලොකොතතරමාගීකාං-ණගෙහි සමාග්ද ටේග දශීන (සභාහාත) අභිසමය වෙයි, සමාක්සභාලපය අභිති⊄ෝපණාහිතමය වෙයි, සමාග්වවනය පරිගුහාහිසමය වෙයි, සමාක්-කම්හතතය සමූත්ථානාභිසමය වෙයි, සමාගාජීවය වාවදාභාභිසමය වෙයි, සමාග්වහායාමය පුගුහාහිසමය වෙයි, සමාක්සමෘතිය උපස්ථානාභිසමය වෙයි, සමාක්සමාධිය අවිකාෂපාභිසමය වේ. උපටසානානිසමගො සතිසබොජඩාවෙහා, පවිචගානිසමගො බවට-විච්ගසමොරැඩාවෙහා, පහාහානිසමගො විරිගසමොරිඩාණ්ඩාවෙහා, එරණාති-සමගො පීතිසමොරිඩාණ්ඩාවො, උපසමානිසමගො පසාදඩසමොරිසාවො අවිකොධපානිසමගො, සමාබිසමොරිඩාමොහා, පටිසබානාතීසමගො උපෙසාබාසමොරුණ්ඩාවො.

අසසදාධිගෙ අකාමපියාතිනමයො හදධාබලං, කොහජෙෙයි අකාමපියාති– සමයො විරියබලං, පමාදෙ අකාමපියාතිසමයො හතිබලං, උදාවවේ අකාමපි-යාතිසමයො සමාබිබලං, අවරජාය අකාමපියාතිහමයො පඤඤබලං.

අධි මොකකාභිසමයො සංඛාජුිප්රියං, පනානහාභිසමයො විරිශිප්රියං, උපවඪා-නාභිසමයො සභිප්රීයං, අවිකොතපාහිසමයො සමාඛිප්රියා, දකානාභි 2ම-යො පණුණි ප්රියං.

අාධිපතෙයාවෙඩන ඉණුයාතිසමයො, අසාමපියවෙසන බලාතිසමයො, තීයානවෙසන බොජැඩඩානත්සමයො, හෙතුවෙසන බලාතිසමයො, උපවසානවෙසන සතිපවසානාතිසමයො, පදහනවෙසන සමාතිසමයො, උපවසානවෙසන සතිපවසානාතිසමයො, පදහනවෙසන සමාතිසමයො, අම්කොපටෙසන සමථාතිසමයො, අනුපසානනවෙසන විපසානත්සමයො, අම්කොපටෙසන සමථාතිසමයො, අනුපසානනවෙසන විපසානත්සමයො, එකරසවෙසන සමථාතිසමයො, අනුතිවසතනවෙසන සුහතරුඩාති-සමයො² සංවරවෙසන සිලවිසුදසිඅතිසමයො, අවිකොපවෙසන විසානවිසුදසි-අතිසමයෝ, දසානවෙසන දිටසීවිසුදසිඅතිසමයෝ, මූහතවෙසන අධි-මොකාඛාතිසමයෝ, පරිවෙඩටෙසන විපජාතිසමයෝ, පරිවචාගවෙසන ම්මූතතිඅතිසමයෝ, සමුචෝජාවෙසන බයෙකුණං අතිසමයෝ.

ජියෙදු මූලටෙස්න අභිසමයො, මනයිකාරෝ සමූවසානවෙස්න අභි-සමයො, එසොසා සමෝඛානවෙස්න අභිසමයො, වේදනා සමෝකරනවෙස්න අභිසමයො, සමාඛි පමූබවෙස්න අභිසමයො, ඔක් ආඛ්පතෙයාවෙස්න අභි-සමයො, පකුඤු කතුතතරවෙස්න අභිසමයො, වීමූතති සාරටෙස්න අභිසම-යො, අමතොගබා තිබබාතා පරිභෝසානටෙස්න අභිසමයො.

කිනතු එතතකොයෙව අතිසමයොති: න හි, සොතාපතතිමහතකඛණෙ දසසභාතිසමයො සම්මාදිටයි --පෙ- අමතොහඛං නිඛ්ඛානං පරියොසා--නටෙයන අතිසමයො.

කිනනූ එතතකොයෙව අභිසමයොති; න හි, සොතාපතතිඵලකඛණෙ දසසනාහිසමයො සම්මාදිටයි ---පෙ- පවිපපසාදඛටෙහා අනුපපාදෙ ඤෑණං අභිසමයො, ජනෙදු මූලටෙහන අභිසමයො, - පෙ- අමතොහබං නිබබානං පරිගොසානටෙහන අභිසමයො.

ක්හතු එතතකොගෙව අභිසමගොති: න හි, සකදහාම්මහාකාරණ - පෙ- සකදහාම්එලකාරණ - පෙ - අනාහාම්මහාකාරණ - පෙ - අනාහාමි-එලකාරණ - පෙ - අරහතතමහාකාරණ - පෙ අරහතතඵලකාණෙ දසය නාභිසමයො සම්බාදිටයි, අභින්රෝපනාහිසමගො සම්බාසඞ්කපො - පෙ පටිපපසාදධිටෙඨන අනුපාදෙ සඳුණං අහිසමගො. ජිනෙදු මූලටෙඨන අභි-සමයෝ - පෙ - අමතොහරා නිබ්බානං පරිභෝසානටෙකන අභිතමගො. සමෘත්ස බොධාතියය උපසථානාතිසමය වෙයි, ඩ්මීච්චයස බොධාතියය පුවිටය සතියාන අතිසමය වෙයි, වියායිස බොධාතියය පුගුහාතිනමය වෙයි, පුතිස බොධාතියය එරණ (අංලබන සංශී) සතියාන අතිසමය වෙයි, පුශුකියිස බොධාතියය වසුපශම සතියාන අතිසමය වෙයි, සමාධිස බො ධාසියය අවි සෙෂ පාතිසමය වෙයි, උපෙ සමාස බොධාතියය පුතා වෙසමාති-රාසියය අවි සෙෂ පාතිසමය වෙයි, උපෙ සමාස මොඩාධාතියය පුතා වෙසමාති-දමය වේ.

ශුණාබලය අශුණායෙහි නො සැලීම් සභාතාය අභිසමය වෙයි, වියතී-බලය කුශීදභාවයෙහි නො සැලීම් සභාතාක අභිසමය වෙයි, සමෘතිබලය පුමාදයෙහි නො සැලීම් සභාතාක අභිසමය වෙයි, සමාබ්බලය උණානනාව-යෙහි නො සැලීම් සභාතාන අභිසමය වෙයි, පුඥුබලය අවිදු යෙහි නො සැලීම් සභාතාත අභිසමය වේ.

ශුරොඩාසුරියය අධිමොසාස සභාඛාත අභියමය වෙයි, වියොෂීස්දියය පුගුහ සභාඛාත අභිසමය වෙයි, සමෘත්ස්රියය උපස්ථාන (අරමුණාට එලඹීම) සභාඛාත අභිසමය වෙයි, සමාධිස්දියය අවිසෝප සභාඛාත අභිසමය වෙයි, පුලෛස්දියය දශීන සභාඛාත අභිසමය වේ.

අඛ්පතිභාවානී යෙන් ඉජියාතිසමය වෙයි, අකමපහානීයෙන් බලාති-සමය වෙයි, නියතීණානීයෙන් බොබාව්හාතිසමය වෙයි, හෙතානීයෙන් මාගීහතිසමය වෙයි, උපස්ථානානීයෙන් සතිපට්ථානාතිසමය වෙයි, පුදහනානීයෙන් සමාක්පුධානාතිසමය වෙයි, සිද්ධ වන අනීයෙන් හෘදධි-පාදතිසමය වෙයි, යථාසවතාවානීයෙන් සතාහනිසමය වෙයි, අවියොෂපානී-යෙන් ශමථාතිසමය වෙයි, අනුදශීනානීයෙන් විද්ශීනාතිසමය වෙයි, එකකෘතභානීයෙන් ශමථාවිදශීනාතිසමය වෙයි, (ඔවුනොවුන්) නො ඉක්ම පවත්නා අනීයෙන් යුගනදධාතිසමය වෙයි, සංවරානීයෙන් ශීලවිශුදධි සතිනාත අතිසමය වෙයි, අවියොෂපානීවයෙන් විතතවිශුදධි සතිනාත අතිසමය වෙයි, දශීනානීයෙන් දුවේවිශුදධි තිබෙතාන අතියමය වෙයි, මූකතානීයෙන් අබ්මොකෂාතිසමය වෙයි, පුතිවෙඩානීයෙන් විදුන්සමය වෙයි, ඉතාතානීයෙන් අතිමෙයන් විමුකතාන්සමය වෙයි, සමුවෙයිදුනීයෙන් කාෂයෙනුන සතිනාත අතිසමය වෙයි.

ජ සැය මූලාණීයෙන් අභිසමය වෙයි, මහසිකාරය සමූස්දානාණීයෙන් අභිසමය වෙයි, සංශ්ය සමවධානාණීයෙන් අභිසමය වෙයි, වෙදනාව සමවසරණාණීයෙන් අභිසමය වෙයි, සමාධ්ය පුමුඛාණීයෙන් අභිසමය වෙයි, සමාතිය අධිපතිභාවාණීයෙන් අභිසමය වෙයි, පුඤව තතුතත-රාණීයෙන් අභිසමය වෙයි, විමූකතිය සාරාණීයෙන් අභිසමය වෙයි, අමනොගධ සතාතාන නිළාණය පහාණීපොනාණීයෙන් අභිසමය වේ.

කීම මෙතෙක් මෑ අභිසමය වෙයි යත්: නෑති සොතාපතතිමායී-කෘණයෙහි සමාග්දුවේය දශීනාභිසමය වෙයි ... අමතොගඩ සඞ්ඛාත නිථාණය පයාදීවසානාඵීයෙන් අභිසමය වේ.

කිම මෙතෙක් මැ අභිසමය වෙයි ගත්: තැති. සොභාපතනිඵල-කාණයෙනි සමාග්දුවේග දශීනාභිසමග වෙයි ... පුතිපුශුබ්බිඅඵීගෙන් අනුතපාදයෙනි ඥනග අභිතමය වෙයි, ජනුය මූලාඵීයෙන් අභිතමය වෙයි... අමතොගඩ සඬාහාත නිථාණය පග?ීවසානාඵීයෙන් අභිතමය වේ.

ක්ම මෙතෙක් මැ අභිසමග වෙයි යන්: නැති. සකෘදගාම්මාගීකෘණ-යෙහි ... සකෘදගාම්ඵලකෘණයෙහි ... අනාගාමිමාගීකෘණයෙහි අනාගාමි-ඵලකෘණයෙහි ... අභීනමාගීකෘණයෙහි ... අභීන්ඵලකෘණයෙහි සමාග්-දමටිය දශීහ සභාඛාත අභිසමය වෙයි. සමාක්සංකලාය අභිතිරෝපණ සභාඛාත අභිසමය වෙයි ... පුතිපුශුබ්බිඅනීයෙන් අනනපාදයෙහි දෙනය අභිසමය වෙයි, ඡනුය මූලානීයෙන් අභිසමය වෙයි ... අමනොහර සභාඛාත නිළුණය පගයීවයානානීයෙන් අභිසමය වෙයි ... අමනොහර සභාඛාත පටිසමගිදුමගෙනා-පණිණීවගග අභිසම්ගකථා

ස්වාසං කිලෙසෙ පජනති, අත්තෙ කිලෙසෙ පජනති, අනාගතෙ කිලෙසෙ පජනති, පච්චුපානාන කිලෙසෙ පජනති? 'අනිතෙ කිලෙසෙ පේනතී'යි හඤාවි අතිතෙ කිලෙසෙ පජනති? නොන හි බීණං බෙපෙති, නිරැඳධං නිරොබෙති, විනතං විනමෙති, අත්තාකං අත්තාකං අත්තා කං න අති, තං පජනතීති න අත්තෙ කිලෙසෙ පජනතීති.

අනාශතො කිලෙසෙ පරහතීත් හඬාව අනාගතො කිලෙසෙ පරහති, කෙන හි අජාතං පජනති, අනිබබතතං පජනති, අනුපාතනං පජනති අපාතුභූතං පජනතී, අනාගතං යං න අතුව, තං පජනතීති න අනාගතෝ කිලෙසෙ පජනතීති.

පවමුපෙනෙන කිලෙසෙ පරහනීති හණුවි පවවුපෙනෙන කිලෙසෙ පරහති, තෙන හි රතෙතා රාගං පරහති, දුටෝ දෙදසං පරහති, මූලෙහා මොහං පරහති, විනිබදෝ මානං පරහති, පරාමටෝ දිටසීං පරහති විකොබපගතො උදාබචටං පරහති, අනිටසං ශතෝ විවිකිච්ඡං පරහති, ථාම-ශතෝ අනුසයං පරහති, කණනාසුකකාබමා යුගනදධා සමමෙව වනතනත්, සඬකිලෙසිකා¹ මහාහාවනා හොති.

න හි අතිතෙ කිලෙසෙ පරතති, න අනාශතෙ කිලෙසෙ පරතති, න පවඩුපානෙක කිලෙසෙ පරහනිති හණුවි හ අතිතෙ කිලෙසෙ පරහති, හ අනාගතෙ -පෙ- හ පවවුපාතෙන කිලෙසෙ පජහති, තෙන හි නස්ම මගාහාවතා, නජි ඵලසච්ඡිකිරියා, නජි කිලෙසපපහානං, නජි ඛමාති-සමයොති: අති මගාහාවනා, අති ඵලසචිනීරියා, අති ක්ලෙසපහානං, අනම බම්මාතිසමගො, යථාකථං විය: සෙයාථාපි තරුණො රැකෙකා අජාත-එලො, තමෙනං පුරිසො මූලං ජිනෙදගා, ගෙ හසා රැකඛසා අජාතඵලා තෙ අජාතායෙව න ජායනත්, අතිබබහතායෙව න නිබබතතනක්, අනුපප-හතායෙව න උපපජනති, අපාතුභූතායෙව න පාතුභවනති. එවමෙවං උපපාදේ හෙතු උපපාදේ පවවගො කිලෙසානං නිබබතතියාති උපපාදෙ අාදීනාවා දිසවා අනුපපාදෙ චිතතං පකඛඥති, අනුපපාදෙ චිතතසය පතාඛතනතතා2 ගෙ උපපාදපච්චයා කිලෙසා නිබ්බතෙතයකුං, නෙ අජාතා-යෙම න ජායතත්, අනිබබතතායෙම භ නිබබතතතත්, අනුපපතනායෙම න උපපජණති, අපාතුභූතායෙව න පාතුභවනති. එවං හෙතු නිරොධා දූකක-නිරොඩො. පවතතා හෙතු, නිමිතතං හෙතු, ආයූහනා³ හෙතු, ආයූහන පව්වයො කිලෙසානං තිබබතතියාති ආයූහනෙ අංදීනවං දිසවා අනායූහනෙ-විතතං පක්ඛණත්, අනෘයුහනෙ චිතතසය පක්ඛතනතතා යෙ ආයුහනපව්වයා කිලෙසා තිබබතෙකයා. තෙ අජාතායෙවන ජායනති, අනිබබතතායෙවන නිබබතතනති, අනුපපතනායෙව ක උපපජජනති, අපාතුභූතායෙව න පෘතු-භවනති. එවං හෙතුනිරොධා දුකඛනිරොධො. එවං අතු මහනභාවනා, අත් ඵලසච්ඡිකිරියා, අත් කිලෙසපහානං, අත් ඩමාභිසමයොති.

අඟිශමයකථා සමනතා.

200

¹ කං සමාක්ලෙසිකා - සහ 2. පකාවනුතතා - මජයං, පකාවනුතතා - සහ, PTS

³ අංයුහතා - සතා, PTS,

පහට්මහිද,මාගීය පුඥවගී අතිසමයකථා

යමෙක් කෙලෙසුන් දුරු කෙරෙයි, අනීත කෙලෙසුන් දුරු කෙරෙයි, අනාගත කෙලෙසුන් දුරු කෙරෙයි. පුතුනුතතන කෙලෙසුන් දුරු කෙරේ. අනිගත කිලෙසෙ පජනති යනු: ඉදින් අනීත කෙලෙසුන් දුරු කෙරේ ද: එසේ වී නම් සාෂය වූවක් මෑ සාෂය කෙරෙයි, නිරුදා වූවක් මෑ නිරුදා කෙරෙයි, අපගත වූවක් මෑ අපගත කෙරෙයි, අභාවයට හියක් මෑ අභාවයට යවයි, අනීත වූ යමෙක් නැන් ද එය දුරු කෙරේ නු'යි අනීත කෙලෙසුන් දුරු හෝ කෙරේ යයි.

අනානතො කිලෙසෙ පරහති යනු: ඉදින් අනාහත කෙලෙසුන් දූරු කෙරේ ද: එසේ වී නම් නූපන් කෙලයය දුරු කෙරෙයි, සාහාචයට නො පත් කෙලයය දුරු කෙරෙයි, අනුතපහන කෙලයය දුරු කෙරෙයි, පහල නො වූ කෙලයය දුරු කෙරෙයි, අනාගත වූ යම් කෙලයයෙක් නැත්ද, එය දුරු කෙරේ නු'යි අනාගත කෙලෙසුන් දුරු නො කෙරේ යයි

පවඩුපෙනෙන කිලෙසෙ පෙනති ගතු: ඉදිත් පුතායුතපතන කෙලශයත් දුරු කෙරේ ද, එසේ වී නම් රාශයෙත් රකත වූගේ රාගග දුරු කෙරෙයි, දෛෂයෙන් දුපට වූගේ දොෂය දුරු කෙරෙයි, මොහයෙන් මූස වූගේ මොහය දුරු කෙරෙයි, මානයෙන් බැඳුණේ මානය දුරු කෙරෙයි, දුපේයෙන් පරාමෘෂට වූගේ දුපටිය දුරු කෙරෙයි, විකෞපයට හියේ ඖතුඛතාය දුරු කෙරෙයි, නිසෝවට නො ගියේ විවිකිතකාව දුරු කෙරෙයි, ත්ර බවට හියේ අනුශය දූරු කෙරෙයි, කෘෂණාශුකලබ්මීයෝ යුගනදා වැ එක්වට මැ පවතිත්. මානීතාවනාව සාංකෙලයික වේ.

න හි අතිතෙ කිලෙසෙ පජනති, න අනාගතෙ කිලෙසෙ පජනති, න පවඩුපානෙන කිලෙසෙ පජනතී යනු: ඉදින් අන්ත කෙලෙසුන් දුරු නො කෙරේ ද, අනාගත ... පුතුහුතපතන කෙලෙසුන් දුරු නො කෙරේ ද. එසේ වී නම් මාගීහාවනාවක් නැත් ද, ඵලසාසෂාත්කියාවක් නැත් ද, කෙලශපුහාණයෙක් නැත් ද, බම්පුතිවේබයෙක් නැත් ද ගත්. මාගීහාවනා ද ඇත, ඵලසාඤාන්කියා ද ඇත, කෙලශපුහාණය ද ඇත, ඛමීපුතිවෙඛය ද ඇති. හේ කිසේ හැ හත්: යම්සේ හො පලගත් තරුණ රැකෙක් වේ ද, ඒ මේ රුක පුරුෂගෙක් මූලින් සිදුනේ නම් එ රූක්හි යම් නූපත් ඵල කෙනෙක් වෙත් භම් ඔහු නොං හටගත්තාහු මැ නොං හටගනිතී, සවහාවයට නො පැමිණිගානු මැ සවහාවගට නො පැමණෙති, නූපත්නානු මැනුපදිති, හො පහල වූවාහු ම හො පහල වෙත් ද, එසෙයින් මෑ කෙලෙසන්ගේ නිපැත්මට උතපාදය හෙතු යැ උතපාදය පුතෳය ගැ' යි උතපාදයෙහි ආදීභව දක අනුතපෘදයෙහි සිත පුසකඥනය කෙරෙයි. අනුතපෘදයෙහි සිත පුසකඥනය කල (පැනගත්) බැවිත් යම් කෙලෙස් කෙනෙක් උතපාද පුතාගෙත් උපදනානු නම් ඔහු නො හටහත්තාහු මෑ නො හටහනීති. සාහාවයට නො. පැමිණියාහු මැඩාහාවයට නො පැමිණෙති, නූපත්තාහු මැ නුපදිති, නො පහල වූවාහු මැ නො පහල වෙති. මෙයෙඔත් හෙතු-නීරෝබයෙන් දුෘඛනිරෝබිය වෙයි. පුවෘතතිය හෙතු යැ නිමිතත හෙතු යැ ආයුහනය හෙතු යැ, කෙලෙසුන්ගේ උපැත්මට ආයුහනය පුතාය යැ' සි ආායූහනගෙහි ආාදීනව දැක අනායුහනගෙහි යිත පුසකපදනය කෙරෙයි, අනංයූහනගෙන් යිත පුස්කාඥනය කල බැවින් යම් කෙලෙස් කෙනෙක් අාසූහනපතායෙක් උපදනාහු භම් ඔහු නොහටහත්තාහු මෑ නො හට-ගනිති, සවහාවයට හො පැමිණිගාහු මැ සවහාවයට නො පැමිණෙති, නුපත්නාහු මෑ නූපදිති, නො පහල වූවානු මෑ නො පහල වෙති. මෙසෙයින් තෙතුනිරොධයෙත් දුඃඛනීරොධය වෙයි. මෙසෙයිත් මාගීහාවනා ද ඇත, ඵලසා කාන්තියා ද ඇත, කොලා පුහාණය ද ඇත, ඩ්ෂීපුතිමෙඩය ද ඇති යකි.

3. 4.

විවෙක කථා

[සාවස්ථිතිදනං:]

'සෙයාථාපි තික්බවේ, යෙ කෙවි බලකරණීයා කම්වනතා කරීයනති, සබෙබ තෙ පඨවිං නිඤාය පඨවියං පතිට්ඨාය එව්මෙතෙ බලකරණීයා කම්වනතා කරීයනති. එව්මෙවි තික්ඛවේ' තික්ඛු සීලං නිඤාය සීලෙ පතිට්ඨාය අරියං අට්ඨඬගිකං මගාගං භාවෙති, අරියං අට්ඨඬගිකං මගාගං බහුලීකරෝති.

කථකව භිතාවේ නිකාවූ සීලං නිසායාය සීලෙ පතිවර්ගය අරියං අවස්ඩයි-කං මහත භාවෙත්, අරියං අවස්ඩයිකං මහතං බහුලීකරොත්: ඉඩ භිතාවෝ, හිතාවූ සම්මාදිටයිං භාවෙත් විවෙතනිසායිතං වරාහනිසායිතං නිරෝධනිසායිතං වොසාසාකාපරිනාමං. සම්මානිකාපපං පෙ- සම්මාවාවං -පෙ- සම්මාතාමෙනතං -පෙ සම්මාශාජීවං - පෙ- සම්මාවායාමං -පෙ- සම්මානස් -පෙ- සම්මානමා-ඩිං භාවෙත් විවෙකනිසායිතං විරාහනිසායිතං නිරෝධනිසායිතං වොසාසාහා-පරිනාමං. එවං බො භිකාබවේ, හිතාබු සීලං නිසාසාය සීලෙ පතිවර්ගය අරියං අවස්ඩාහිතං මහතං භාවෙති, අරියං අවස්ඩාහිතං මහතං බහුලීකරොත්,"a

''නෙයාථාපී තිකාබවෙ, යෙ කොවි මෙ¹ බීජගාමතුතනාමා වුදබං විරුලකිං වෙපුලලං ආපජජති, සබෙබ තෙ පළුවිං නිසසාය පළුවියං පතිටසාය එව-මෙතෙ බීජගාමතූතගාමා වුදබං විරුලකිං වෙපුලලං ආපජජනති. එවමෙව බො තිකාබවෙ, තිකාබු සීලං නිසසාය සීලෙ පතිටසාය අරියං අවසාභිකාං මගකං තාවෙනෙකා අරියං අවසාභිකාං මගයං බහුලීකාරොනෙකා වුදබං විරුලකිං වෙපුලලං පාපුණාතී බමෙෙසු.

. කථකව භිනාබවේ, භිනාබූ සීලං නිසාසාය සීලෙ පතිටසාය අරියං අවස්තිනිකා මහතං භාවෙනෙනා අරියං අවස්තිනිකා මහතං බහුලිකරොනෙනා වූදඩිං විරුළහි වෙපුලලං පාපුණාතී ධිමෙමසු: ඉඩ භිනාබවෙ, භිනාබූ සම්මා-දිවසීං භාවෙති විවෙතත්සසිනං විරාහනිසසිනං නිරෝධනිසසිනං වොසසහත-පරිනාමීං, සම්මානතිකයකං භාවෙති -පෙ- සම්මාවාවං භාවෙති -පෙ-සම්මාකම්මනතාං භාවෙති -පෙ- සම්මාසමාධිං භාවෙති -පෙ-සම්මාකම්මනතාං භාවෙති -පෙ- සම්මාසමාධිං භාවෙති විවෙත-සම්මාකම්මනතාං භාවෙති -පෙ- සම්මාසමාධිං භාවෙති විවෙත-තිසකාවෙනතාං භාවෙති -පෙ- සම්මාසමාධිං භාවෙති විවෙත-තිසකාවෙනතා භාවෙති -පෙ- සම්මාසමාධිං භාවෙති විවෙත-තිසකාවෙනිසාන කිරොධනිස්වා වොසාගාකරිනාමිං. එවං බො භාවෙනතා වරාගනිස්වා නිසෝය සීලෙ පතිවසාය අරියං අවස්මනිකා මහතං භාවෙනතා අරියං අවස්වානිකා මහතං බහුලීකාරොනෙතා වුදාබං වරාලනිං

සම්මාදිටසියා පඤාච විවෙකා, පඤාච විරාහා, පඤාච නිරොධා, පඤාච වොසාසාහතා, අවාදස නිසාසයා. සම්මාසාසාකපපසස -පෙ- සම්මාවාවාවාය -පෙ-සම්මාකාමමනතසස -පෙ- සම්මාඅාජීවසස -පෙ- සම්මාවායාමසස -පෙ- සම්මා-සත්යා -පෙ- සම්මාසමාහිසස පඤාච විවෙකා, පඤාච විරාහා, පඤාච නිරොධා, පඤාච වෝසාසාහතා, අවාදස නිසාසයා.

¹ ගෙ කොට් - මන්සං, ගෙපීලම් - සා PTS.

සංසුභානනිකාය - මිතාවිහා - බලසාරණියවානා 1

b. සංජුතතනිකාය - මනාවගත - බලකරණියවනත 2.

3. 4.

විවෙක කථා

[සැවැත්ගිදහ සි:]

යම්සේ මහණෙනි, ශම් කිසි බාහුබලයෙන් කටයුතු කම්ානත කෙනෙක් කරනුලැබෙත් ද, එ හැම කම්ානතයෝ පොළොව නිසා පොළොවිහි පිහිටා හරතුලැබෙති. මෙසේ තෙල බලකරණිය කම්ානතයෝ කරනුලැබෙත් ද එසෙයින් මැ මහණෙනි, මහණ තෙම ශීලය නිසා ශීලයෙහි පිහිටා ආයති අපොඩනිකමාගීය වඩයි. ආයති අපොඩනිකමාගීය පුනපුනා වඩා.

ක්සෙයින් මහණෙනි, මහණ නෙම ශීලගනිසා ශීලගෙනි පිනිටා ආශ් අටොඩබිකමාගීග වඩා ද, ආශ්‍යී අටොඩබිකමාගීය පුහසුනා වඩා ද ශත්; මහණෙනි, මෙසස්නෙති මහණ නෙම විවෙසාය ඇසුරැ කල විරාශය ඇසුරු කළ නිරෝධය ඇසුරු කළ කෙලශපරිභාහන නිවීාණපුසානඥන සඬ්ඛාහන වොසාසානාශට පිරිනැමුණු සමහන්දුෂ්ටිය වඩයි සමහක් සංකාලපය ... සමහන්වචනය ... සමහක්කමානනය ... සමහනාජීවය ... සමහන්වහාශාමය ... සමහන්වචනය ... සමහක්කමානනය ... සමහනාජීවය ... සමහන්වහාශාමය ... සමහක්සාමානිය ... විවෙකාය ඇසුරු කළ විරාශය ඇසුරු කළ නිරෝධය ඇසුරු කළ වොසාසානායට පිරිනැමුණු සමහක්සමානිය වඩයි. මහණෙනි, මෙසෙසින් මහණ නොම ශීලය නීසා ශීලයෙනි පිනිටා ආශ්‍යී අටොඩනිකමාගීය වඩයි, ආශ්‍යී අපොඩනිකමාගීය පුනපුනා වඩා.

මහණෙනි, ශම්තේ ශම් කිසි බීජහාමහුතහාම කොහොක් වෘදධිශට වරුස බවට විපුල බවට පැමිණෙනේ ද, එ හැම පොලොව නීසා පොලොවීනි පිහිටා පැමිණෙනේ. මෙතේ තෙල බීජහාමහුතහාමගෝ වෘද්ධියට විරුස බවට විපුල බවට පැමිණෙනේ ද, එසෙයින් මැ මහණෙනි, මහණ තෙම ශීලශ නිසා ශීලශෙනි පිහිටා ආයර් අපටාඩයිකාමාගීය වඩනුයේ ආශර් අපටාඩායිකාමාගීය පුනපුනා වඩනුගේ දහමිනි වෘද්ධියට විරුස බවට වපුල බවට පැමිණෝ

මහණෙනි, ක්ෂෙහින් මහණ නොම ශීලය නිසා ශීලයෙනි පිනිටා ආයයි අටොඩබිකාමානීය වඩනුයේ ආයයි අටොඩබිකමානීය පුනපුනා වඩනුයේ දහමිනි වෘද්ධියට විරුස බවට විපුල බවට පැමිණේ ද යන්: මහණෙනි, මෙ සන්නෙනි මහණ තොම විෂවකය ඇසුරු කල විරාශය ඇසුරු කල නිරොධය ඇසුරු කල වොසාසාශයට පිරිනැමුණු සමයන්දශ්පය වඩයි ... සමයක්සාමාන්ය වඩයි ... සමයන්වනය වඩයි ... සමයක්සාමාන්ය වබයි ... සමයන්වනය වඩයි ... සමයන්වනයාමය වඩයි ... සමයක්සාමාන්ය වබයි ... සමයන්වනය වඩයි ... සමයන්වනයාමය වඩයි ... සමයක්සාමාන්ය වබයි ... සමයන්වනය වඩයි ... සමයන්වනයාමය වඩයි ... සමයක්සාමාන්ය වබයි ... සමයන්වනයාමය වඩයි ... සමයක්සාමාන්ය වඩයි ... විවෙකය ඇසුරු කල විරාශය ඇසුරු කළ නිරොධය ඇසුරු කල නිවනට පිරිනැමුණු සමයක් යමානිය වඩයි. මහණෙනි, මෙසෙනින් මහණ නෙම ශීලය නිසා ශීලයෙනි පිනිටා ඇයදී අපොඩාහිකාමානීය වඩනුයේ අයේයී අපොඩාහිතාමානීය පුනපුනා වඩනුයේ දහමිනි වෘද්ධියට විරුස බවට විපුල බවට පැමණෝ යයි.

සමාත්දශ්රියට විවෙත පහත, විරාහ පහත, නිරෝධ පසෙක, වොසාසානා පසෙක, නිෘසුය දෙලොනෙකි. සමාක් සංකලපයට ... සමාක්-විවනයට ... සමාක්තමානනයට .. සමාහාජීවයට ... සමාත්වාංශාමයට ... සමාක්සමෘතියට ... සමාක්සමාබියට විවෙතා පහෙත, විරාහ පහෙත, නිරෝධ පසෙක, වෝසාසානා පහෙත, නිෘසුය දෙලොහෙකි. සම්මාදිවසීයා කතුමෙ පඤුව විවෙතා: විකාබමහනවිවෙතො තදහා-විවෙතො සමුචෙඡදවිවෙතො පරිපාසාදධිවිවෙතො නිසාරණාවිවෙතො. විකාබමහනවිවෙතො ච නීවරණානං, පය්මජඣානං භාවයතො, තදහා-විවෙතො ච දිටසීගතානං තිබෙබඩහාගියං සමාබං භාවයතො, සමුචෙඡද-විවෙතො ච දිටසීගතානං තිබෙබඩහාගියං සමාබං භාවයතො, පරීපාසාදධිවි වෙතො ච ඵලකාබණේ, නිසාරණාවිවෙතො ච නිරෝධෝ නිබබානං. සම්මාදිටසීයා ඉමෙ පඤාව විවෙතා. ඉමෙසු පඤාවසු විවෙතොසු ජාඥ ජාතෝ හොතී සදධා-බමුතෙතා, විතතං වසාස සවාධිවසීතං.

සම්මාදිටයියා කතමේ පඤව විරාහා: විකඛමහනවිරාගො තදඬනවිරාගො සමූවෙජදවිරාගො පට්පපසසදයිවිරාගො නිසසරණවිරාගො. විකඛමහනවිරා-ගො ව නීවරණානං පයමජිබාහං භාවයතො, සඳඬනවිරාගො ව දිටඹීහතා-හං නිබෛඛහාගියං සමාබිං හාවයතො, සමූවෙජදවිරාගො ව ලොකුතතරං ඛයහාමීමගාං භාවයතො, පට්පපසසදයිවිරාගො ව ඵලකඛණෙ, නිසසරණ-විරාගො ව නිරෝබෝ නීබබානං. සම්මාදිටයියා ඉමේ පඤව විරාගා. ඉමේසු පඤවසු වීරාගෙසු ජඤජාතො හොති සදධාබිමූතෙතා, විතතඤවසස සවා-බටයිකං.

සම්බාදිටයීයා කතාමේ පකුව තිරොබා: විකාමහතන්රොබො තදමහ-න්රොබො සමුචෙඡදත්රොබො පටීපපසාදකීනිරොබො නිසාරණන්රොබො. විකාමහතන්රොබො ව නීවරණානං පථමජාඛානං හාමයතො. තදමහ-ත්රොබො ව දිටයීශතානං තිබෙබඩහාගියං සමාගිං භාවයතො, සමුචෛඡද-න්රොබො ව ලොකුතතරං බයගාමීමහාං භාවයතො, පටීපපසාදකීන්රොබො ව ඵලකාරණ, නිසාරණන්රොබො ව අමතා බාතු,1 සම්මාදිටයියා ඉමේ පඤා ත්රොබා. ඉමේසු පඤාසු න්රොබෙසු ඡඥජාතො හොති සදබාබ-මූතෙතා, චිතතං වසස සොබටයිතා.

සාම්බාදිටසීයා කතාමේ පණුව වොසායානා: විනාඛම්හනවොසායගොන තදඩාවොසාගොන සමුවෙජදවොසාසගොන පරිපපසාදධිවොසාසගොන නිසා-රණවොසාගොන සමුවෙජදවොසාගොන ව නීවරණානං පයමජාඛානං තාවගතො, තදඩාවොසාගොන ව, දිටසීහතානං නිබෙබහාගියං සමාගිං භාවගතො, සමුවෙජදවොසාගොන ව ලොකුතාරං බයගාමීමගොං භාවගතො, පරිපපසාදධිවොසාගොන ව ඵලකඛණෙ, නිසාරණවොසාගොන ව නිරෝ-ඩො නිබබානං. සමබාදිටසීයා ඉමේ පසාව වොසාගො, ඉමෙය පසාවය වොසාගොනය ජාදීපතා හොත් සදධාබිමුනොහා. විතනසාවසා සොබටසීතං. සම්බාදිටසීයා ඉමේ පසාව වොසාගා, ඉමෙය පසාවය වොසාදෙහාස ජාදීපතා හොත් සදධාබිමුනොහා, විතනසාවසා සොබටසීතං. සම්බාදිටසීයා ඉමේ පසාව විතනකාව නිරෝධා, පසාව වොසාගගොන, දවාදස නිසායෙ.

සම්මාසභිකපසාස - පෙ - සම්මාචාචාශ - පෙ - සම්මාකම්මනතාසය - පෙ සම්මාආජීවිතා පෙ - සම්මාචාගාමසය - පෙ - සම්මාසහිග - පෙ - සම්මාසමා-බිහා කතමේ පසාව විවෙතා: විකාමහනවිවෙතො තදහිනවිවේකො සමූචේජ දවිවෙකො පටිපසාසරුධිවිවෙතො නිසාරණාවිවෙතො. විසාබමතන විවෙතො ච නීවරණානං පය්මරකානං භාවයතො, තදහිනවිවෙතො ව දිටසීහතානං නීමාබවහාගියං සමාබං භාවයතො, සමූචේඡදවිවෙතො ව ලොකුතනරං බය-හාමීමනාගං භාවයතො, පටිපසාසදාධිවිවෙතො ව ඵලකඛණෙ, නිසාරණ වීවෙතො ව නිරෝධං නිබානං, සම්මාසමාබසය ඉමෙ පසාව විවෙතා. ඉමෙසු පසාවසු විවෙතෙසු ඡාකුජානො හොති සදධාසිමුනෙතා, පීතනසාවසා සොබටසීතං.

1. ක්රොඩෝ කිබ්බාකං - PTS.

සමාත්ද වේයට පඤාවිවේකයෝ කවරහයත්: විසාමහණවිවෙක යැ තදඬනවිවෙක යෑ සමූවෙඡදවිවෙකයෑ පුහිපුශුබ්ධිවිවෙක යෑ නිසාසරණ-විවෙක යි. පුථමධාන වඩහවහට නීවරණයන්ගේ විෂකමහණ (දුරුක්රීම් වශයෙන් වන) විවෙකය ද නිවේදහාගියකමාබිය වඩහාවහට ද වේශතයන්ගේ තදඬනවිවෙකය ද ලොකොනතර වූ සංශෙනාම්මාගීය වඩහාවහට සමූවෙඡද විවෙකය ද ඵලසාෂණයෙහි පුහිපුශුඛාධිවිවෙකය ද නිරෝධ සඬාහාත නිෂීාණය නිසාරණවිවෙකය ද වෙයි. සමාගේද වේයට මේ පඤාවවිවෙකයෝ වෙතී. මේ පඤාවවිවෙකයන්හි හටගත් ධමීවඡාඥ ඇත්තෝ ශුඥාායෙහි අධිමුකත වූයේ වෙයි, ඔහුගේ සිත ද මොනොවට පිහිටියේ වේ.

සමාගේද, පේයට පඤාවරාගයෝ සාවරහ ගත්: විෂකමහණවරාග යැ සදඞ්ගවරාග යැ සමූචෙයදවරාග යැ පුතිපුශුබ්බවිරාග යැ නිසකරණවරාග යි. පුළුමබාහන වඹනුවහට නීවරණයන්ගේ විෂකමහණවරාග ද නිවේදහාකිය සමාගිය වඹනුවහට දුෂටිගතයන්ගේ තදඞ්ගවිරාග ද ලෝකොතතර වූ සමාගිය වඹනුවහට දුෂටිගතයන්ගේ තදඞ්ගවිරාග ද ලෝකොතතර වූ සමයගාමීමාගීය වඞනුවහට සමූචෙයදවරාග ද ඵලසාෂණයෙහි පුතිපුශුබ්බි-වරාග ද නිරෝධ සඞ්බාහත නිමාණය නිසාරණවිරාග ද වෙයි. සමාග්ද වේ-කට මේ පඤාවිරාගයෝ වෙති. මේ පඤාවිරාගයන්හි හටගත් ඩම්චක්ඤ ඇත්තේ ශුඛායෙහි අබ්මුකත වෙහි, ඔහුගේ සිත ද මොනොවට පීහිටියේ වේ.

සමාන්දාවේයට පණුවනිරෝඛයෝ කවරහ යන්: විෂකමහදානිරෝඛ යැ තදමහනිරෝඛ යැ සමූවෙජිදනිරෝඛ යැ පුතිපුශුබ්බිනිරෝඛ යැ නිසාරණ නිරෝඛ යි. පුථමඛාන වඩනුවහට නීවරණයන්ගේ විෂකමහදානිරෝඛ ද නිවේදහාකියසමාධිය වඩනුවහට ද වේහතයන්ගේ තදඹහනිරෝඛ ද ලෝකොතතර සාෂයගාමමානීය වඩනුවහට සමූවෙජිදනිරෝඛ ද ඵලසාදණය යෙකි පුතිපුශුබ්බිනිරෝඛ ද අමාතඛානු වූ නිසාරණකිශ්රාඛ ද ඵලසාදණය යෙකි පුතිපුශුබ්බිනිරෝඛ ද අමාතඛානු වූ නිසාරණකිශ්රාඛ ද ඵෙස සමාන්දමට්යට මේ පඤචනිරෝඛයෝ වෙති. මේ පඤචනිරෝඛයන් හට්ගත් ධමීච්ඡඥ ඇත්තේ ශුදධායෙනි අබිමුකත වූයේ වෙයි. ඔහුයෝ සිත ද මොනොවට පිනිටීයේ වේ.

සමාන්ද වේයට පඤාවොසාසානයෝ කවරහ යන්: විෂකම්භණ වොසාසානා සැ තදඬා වොසසානා සැ සමුවෙයිද වොසාසානා යැ පුතිපුශුබධි වොසාසානා සැ නිසසරණ වොසානා සි. පුළුමධායා වඩනවෙනට නීවරණ යන්ගේ විෂකමාණ වොසානා ද තිවේදහාගිය සමාධිය වඩනුවහට ද වේ-ගතයක්ගේ තදඬා වොසාගා ද රෙසෝතකර වූ සාංශාමීමාගීය වඩනුවහට සමූවෙයිද වොසාහන ද ඵලසාෂණයෙහි පුනිපුශුබිහි වොසානාන ද නිරෝධ සඬාහාත නිමාණය වූ නිසසරණ වොසාහන ද වෙයි. සමාගේද වේයට මේ පඤාවවොසානාගයෝ වෙති. මේ පඤාවවොසානායන්හි හටගත් ධර්මායික අස්ත හුදධායෙහි අධිමූකක වෙයි. ඔහුගේ සිත ද මොහොවට පිහිටියේ වෙයි. සමාගේද වෙයට මේ පඤාවවඩාසගෝ පඤාවට පිහිටියේ වෙයි. සමාගේද හටගට මේ පඤාවවඩොහෝ පඤාවවරානයෝ පඤාවනීරෝ-ධයෝ පඤාවටොසානාගයෝ දෙ.ලොස් නිසුයගෝ වෙත්.

සමාක්ෂංකලපයට ... සමාශ්වවනයට ... සමාක්කම්භනයට ... සමාශාජීවයට ... සමාශ්වාංශාමයට ... සමාක්සමාතියට ... සමාක්-සමාධියට පඤචවිවෙකයෝ කවරහ යන්: විෂකමහණවිවෙක යෑ නදඬහ විවෙක යෑ සමුචේරදාවිවෙක යෑ පුතිපුයුබ්ඩිවිවෙක යෑ නිසාරණවිවෙක යෑ නදඬහ විවෙක යෑ සමුචේරදාවිවෙක යෑ පුතිපුයුබ්ඩිවිවෙක යෑ නිසාරණවිවෙක දී පරමධාංහ වඩනුවහට නීවරණයන්ගේ විෂකාමහණවිවෙක ද කිෂේදභාගිය සමාධිය වඩනුවහට දුෂටිශතයන්ගේ විෂකාමහණවිවෙක ද ලොකොනතර වූ සාංශයාම්මාගීය වඩනුවහට සමූචෝරදාවීවෙක ද ඵලකාෂණයෙහි පුතිපුයුබ්ධි-විවෙක ද නිරෝධ සඬඛාන නිෂාණය වූ නිසාරණාවීවෙක ද වෙසි. සමාක්-සමාධියට මේ පඤචවිවෙකයෝ වෙනි. මේ පඤචවිවෙකයන්හි හටගන් ධම්ච්ඡඥ ඇත්තේ ශුදධායෙහි අධිමුකත වූයේ වෙයි. ඔහුගේ සිත ද මොනොවට පිහිටියේ වේ. සම්මාසමාධිසා කතමෙ පකුව විරාහා විකාමතභාවීරාගො තදසිනවිරාගො සමුවෙත්දවීරාගො පටිපපසාදාබිවිරාගො නිසාරණවිරාගො. විකාමතානවිරා-ගො එ නීවරණානං පථමජාබානං හාවශතො, තදඬාවීරාගො එ දිටසීහතා-හං නීබෙබඩාහාගියං සමාධිං භාවශතො, සමුවෙත්දවිරාගො එ ලොකුතතරං බංශාමීමානාං භාවශතො, පටිපපසාදාබිවිරාගො එ ඵලකාබුණ, නිසාරණ-වීරාගො එ නිරෝධෝ නිබබනං, සම්මානමාධිසා ඉමේ පකුව විරාහා, ඉමෙසු පකුවසු වීරාගෙසු ඡාඥජාතෝ හොති සදධාබිමුතෙතා, චීතතකුවසා සවෘ-බටසත .

සම්මාසමාධිසස කතමේ පඤව නිරොධා: විකාමහනනිරොධො තදඬානීරොඩො සමුවේ දනිරොධො පටිපාසසාදායිනිරොධො නිසාරණ-නිරොඩො. විකාමහනනිරොධො චනීවරණානං පථාම ජැඩානං භාවයතො, තදඬානනිරොඩො ව දිටයීගනානං නිබෙබධහායියං සමාධිං භාවයතො, තදඬානනිරොඩො ව දිටයීගනානං නිබෙබධහායියං සමාධිං භාවයතො, සමුචේ දනිරොඩො ව ලොකුතතරං බයයාම්මයාං භාවයතො, පටීපපසාදයි-නිරොඩො ච ඵලකාණෙ, නිසාරණනිරොඩො ච අමතා ධාතු. සමා-සමාධිසස ඉමේ පඤච නිරෝධා ඉමසෙ පඤචසු නිරොධෙසු ඡ්ඤජාතො හොති හදධාඩිමුතෙනා, විතතඤාසස සවාධිටයිතං.

සම්මානමාධිසා කතමෙ පණුව වොසාගාන: විකාමනනවේ හාස ගොන තදඩ්කවොසාගොනා සමුවෙඡදවොසාගොනා පරිපපසාදාවීවොසාගොනා නිසස-රණවොසාගොනා විකාමනනවොසාගොනා ව නීවරණානං පළමජානානං තාව්යනො, තදඬාවොසාගොන ව දිටයීගතානං නිබෙබඩනාගියං සමාධීං භාව්යනො, සමුවෙඡදවොසාගොන ව ලොකුතතරං බයගාමීමගොං භාවයනො, පරිපපසාදාවිවොසානොන ව ඵලකබණ, නිසාරණවොසාගොනා ව නීරෝ 20 නිබ්බානං. සම්මානමාධිසා ඉමෙ පසුව වොසාගො, ඉමෙසු පණුවසු වොසාගොසු ඡණ ජාතා හොති සදධාධීමුතෙනා, විතනණාවසා සටාගිටයීතං. සම්මානමාධිසා ඉමෙ පසුව වෙනාණා පාළු නිරෝ නා පසුව වොසාගොසු භණ ජනතා හාති සදධාධීමුතෙනා, වතනණාවසා සොබ්ටයීතං.

"සෙසාවාපී භිකාබවේ, සෙ කෙවි බලකරණ්ගා කම්වනතා කරීයනති, සටෙබ හා පරාවිං නිසාසාය පරාවියං පතිවාහය, එවමෙතෙ බලකරණ්යා කම්වනතා කරීයනති. එවමෙව බො භිකාබවේ, භිකාබු සීලං නිසාසාස සීලෙ පර්වාහය සතන බොජකිඩෝහ භාවෙන්, සතන බොජකිඩෝහ බහුලීකරොති -පෙ- සතන බොජකිඩෝහ භාවෙන්, සතන බොජකිඩෝහ බහුලීකරොති -පෙ- සතන බොජකිඩෝහ භාවෙන්, සතන බොජකිඩෝහ බහුලීකරොන් -පෙ- සතන බොජකිඩෝහ භාවෙන්, සතන බොජකිඩෝහ බහුලීකරොන් -පෙ- සතන බොජකිඩෝහ භාවෙන්, සතන බොජකිඩෝහ බහුලීකරොන් -පෙ- සතන බොජකිභෙ භාවෙනෙතා සතන බොජකිඩෝහ බහුලීකරොන් -පෙ- සතන බොජකිවෙන භාවෙන්තා සතන බොජකිඩෝහ බහුලීකරොන් -පෙ- සතන බොජකි හොවෙන් හාවෙන් බලානි භාවෙනෙතා පතාව බලානි බහුලීකරොනෙතා වුදකිං විරුළුබං වෙපුලලං පාපුණාති බාවෙනෙසු. -පෙ-පකාවිණියානී භාවෙන් පකැවිණියානි බහුලීකරොති -පෙ-

සෙයා.එංපි භිනාබවේ, යෙ හොව මේ බීජගාමහුතහාමා වුදකිං විරුළහිං ඉච්පුලලං ආපජජනති, සබෙබ තෙ පඨවිං නිසාසය ප්රධාන එනිං මෙතෙ බීජගාමභූතගාමා වුදකිං විරුළහිං වෙපුලලං ආපජජනති. එවමෙව බො භිකාබවේ, භිකාබු සීලං නිසාසාය සීලෙ පතිටසාය පඤ්චීන්දියානි භාවෙනෙකා පඤ්චීන්දීයානී බහුලීකරොහොතා වුදකිං විරුළහිං වෙපුලලං පාපුණාති බාමෙසු. සමාක්සමාධියට පකුවවිරාහයෝ කචරහයත්: විෂකමහණවිරාහ යැ තදඞ්ගවිරාහ යැ සමූචෙජදවිරාහ යැ පුතිපුශුඹ්බිවිරාහ යැ නිසායරණවිරාහ යි පුළුමධානව වඩනුවහට නීවරණයන්ගේ විෂකමහණවිරාහ ද නිෂේදනාගිය සමාධිය වඩනුවහට ද ජටහතයන්ගේ තදඞ්හවිරාහ ද ලොකොතාතර වූ කාෂයනාමීමාගීය වඩනුවහට සමූචෙජදවිරාහ ද ඵලකාණයෙහි පුතිපුශුබ්ධි විරාහ ද නිරෝධ සඞ්ධානත නිර්ණය වූ නිසායරණවිරාහ ද වෙයි. සමාක් සමාධියට මේ පඤාවවිරාහයෝ වෙනි. මේ පඤාවවිරාහයන්හි හටහත් ධිම්ච්ඡාඥ ඇත්තේ ශුද්ධාණෙහි අධිමූකාන වෙයි. ඔහුගේ සිත ද මොනොවට පිහිටියේ වේ.

සමෘක්සමාබියට් පඤචනිරොධයෝ කවරහ යත්: විෂකමහණනිරොඛ යෑ කදඹහතිරොධ යෑ සමුවෙත්දනීරොධ යෑ පුතිපුශුබ්බීනිරොධ යෑ තිසාරණනිරොධ යි. පුළුමබාතා වඩනුවහට නීවරණයෙන්ගේ විෂකමහණ-නිරොධ ද නිජේදනාගියසමාබිය වඩනුවහට කදඹහනිරොධ ද ලොකොතතර වූ කාගගාමීමාගීය වඩනුවහට සමුවෙත්දනීරොධ ද ඵලකාණයෙහි පුතිපුශුබ්ධි-නිරොධ ද අමෘතධාතු වූ නිසාරණතිරොධ ද වෙයි. සමාක්සමාබියට මේ පඤචනිරොධයෝ වෙනී. මේ පඤචනිරොධයන්හි හටහන් ධම්චත්ෂ ඇන්නේ ශුද්ධායෙහි අධිමුකත වෙයි. ඔහුගේ සිත ද මොනොචට පිහිටියේ වේ.

සමාත්සමාබියට පතුව වොසසහායෝ තාවරහ යන්: විෂාකමාණ වොසසහා යෑ තදහා වොසසහා යෑ සමුවෙල්ද වොසසහා යෑ පුන්පුශුම්බ වොසසහා යෑ නිසාරණණවොසහා යි. පුළුමබාහා වහනුවහට නීවරණ-යන්ගේ විෂාතමාණ වොසසහා ද නිවේදහාකියසමාබිය වහනුවහට දශ්ටිහතයන්ගේ තදහා වොසසහා ද ඵලකාණණයෙහි පුන්පුශුම්බ් වොසහා මීමාගීය වහනුවහට සමුවෙල්ද වොසාහා ද ඵලකාණණයෙහි පුන්පුශුම්බ් වොසසහා ද නිරොධ සහානාත නිමාණය වූ නිසාරණ වොසහා ද වෙයි. සමාක්-සමාබියට මේ පඤවවොසාහා යේ වෙනි. මේ පඤා වොසහාය නීහී හටහත් ධම්චන්න ආත්රෝ හුණායෙහි අබ්මුනාන වෙයි. ඔහුගේ සීත ද මොනොවට පිහිටියේ වේ. සමාක්සෙමාබයට මේ පඤා විවෙසාගෝ පඤා විරාහයෝ පඤා නිරොධයෝ පඤා වොසහායෝ දෙලොක් නිසාගෝ වෙනි.

ගම්සේ මහණෙති, යම් කිසි බලකරණ්ය වූ කම්ංහත කෙනෙක් කරනු ලැබෙත් ද එ හැම පොළොව නිසා පොළොවිනි පිහිටා කරනුලැබෙනි මෙසේ තෙල බලකරණ්ය වූ කම්ංහතයෝ කරනු ලැබෙත් ද එසෙයිත් මැ මහණෙති, මහණ තෙම ශීලය නිසා ශීලයෙනි පිහිටා සපහබොරාංචියයන් මහයි, සපහබොරාංචියයන් පුහපුනා වඩයි ... සපහබොරාංචියයන් වඩනුයේ සපහබොරාංචියයන් පුහපුනා වඩනුයේ දහමිනි වෘද්ධයට විරුස බවට විපුල බවට පැමිණෙහි ... පඤුවබලයන් වඩනි, පඤුවබලයන් පුහපුනා වඩයි ... පඤුවබලයන් වඩනුයේ පඤුවබලයන් පුහපුනා වඩනුයේ දහමිනි වෘද්ධයට විරුස බවට විපුල බවට පැමිණෙහි ... පණෙදුවනුයෙන් වඩනි, පණෙදුන නේ සුහපුනා වඩනි ...

යම්සේ මහණෙනි, යම් කිසි බීජගාමභූතශාම කෙනෙකේ වෘදයියට විරුස බවට විපුල බවට පැමිණෙත් ද එහැම පොලොව කියා ශැ පොලොවිනි පිහිටා ශැ. මෙසේ තෙල බීජගාමභූතශාමයෝ වෘදයියට විරුස බවට විපුල බවට පැමිණෙත් ද එසෙයික් මැ මහණෙනේ, මහණ තොම ශීලය නිසා ශීලයෙනි පිනිටා පකොවුණුයගන් විඹුහුයේ පණොවුණුය-ගත් පුනපුනා වඩනුයේ දහමනි වැදයියට විරුස බවට විපුල බවට පැමිණෙ. පටිසමහිදුම්ගෙහා-පණැඤවගහ-විවෙතකථා

කථණුව හිතාවේ, තිකබු සීලං නිසාසාග සීලෙ පතිටහාග පණුවින්යානි හාවේනෙතා පණුවින්යානි බහුලීකරොනෙතා වුදාබං විරුලනිං වෙපුලලං පාපුණාතී ධමෙමසු: ඉඩ තිකාවේ, නිකබු සදාධින්දීයං හාවෙනි විවෙකනිසාසිතං විරාශනීසාසීතං නිරෝධනිසාසිතං වොසාසාභාපරිභාමීං. විරිහින්දීයං හාවෙති - පෙ සතින්දීයං හාවෙති - පෙ- සමාධින්දීයං හාවෙති - පෙ- පණුන්දීන්දීයං හාවෙති විවෙකනිසාසිතං විරාශනිස්තං නිරෝධනිසාසිතං වොසාසාභාපරිභා-මීං. එවා බො තිනාවේ, තිකබු සීලං නිසාසාය - පෙ- පාපුණාතී ධමෙමසූ'ති.a

සඳඩිාසුසෙසා පසාව විවෙසා, පසාව විරාශා, පසාව නිරෝගා, පසාව වොසාසා, අවාදස නිසාසයා. විරිසිසුසියසා -පෙ- සභිාසියසා - පෙ- සමා-සිසුසියසා -පෙ- පසාස්දීස්සියසා පසාව විවෙසා පසාව වීරාශා, පසාව නිරෝ-බා, පසාව වොසාසාශා, ආදෙස නිසාසයා.

සංක්‍රීජුයාසා කතමෙ පසාව විවෙකා: විකාමහනවිවෙනො තදඬාවිවෙ-කො සමූවෙත්දවිවෙනො පටිපපසාදාබිම්වෙකො නිසාරණවිවෙනො. විකා-මහනවිවෙනො ව නීවරණාතං පථමණ්ඩාතං භාවයතො, තදඬාවිවෙනො ව දිටසීහතානං නිබෙබඩහායියං සමාධිං භාවයතො, සමුවෙත්දවිවෙනො ව දිටසීහතානං නිබෙබඩහායියං සමාධිං භාවයතො, සම්පෙසා, සමුවෙත්දවිවෙනො ව දොකුතතරං බයශාමීමහාං භාවයතො, පටිපපසාදාබිවිවෙනො ව ඵලකා-රෝ. නිසාරණවිවෙනො ව නිරෝධෝ නිබබානං. සඳාබිණුයාසා ඉමේ පසාව විවෙකා. ඉමෙසු පසාවසු විවෙනෙසු ඡාඥජාතො ගොතී සඳධායී-මූතෙනා, විතනසාවසා සමාධිවාසයං -පෙ- සදාබිණුයසා ඉමේ පසාව විවෙතා, පසාව විරාහා, පසාවනිරෝධා, පසාව වෙනසානා, ආාදසනිසානයා.

විරිසින්සියාසා - පෙ- සහින්සියාසා - පෙ- සමාගින්සීයාසා - පෙ- පණැක්දින්දි-යාසා කතමෙ පණුව විවෙතා: විකඛමානවේවෙතො හදඹගවිවෙතො සමූවෙඡ-දවිවෙතො පටිපපසාදධිවිවෙතො නිසාරණවිවෙතො - පෙ- පණැක් නියා ඉමෙ පණුව විවෙතා, පණුව විරාහා, පණුව නිරෝධා, පණුව වොසාගො, දඩාදය නිසායයාතී.

විවෙකකථා සමහතා.

2. මංයුභපාතිකාය

ප ටිසමහිදුමාගිය–පුණු වගි–විවේකකථා

මහණෙනි, කිහෙයින් මහණ තෙම ශීලය නිසා ශීලයෙහි පිහිටා පංකාවාසියයන් වඩනුයේ පංකාවාසියයන් පුනපුනා වඩනුයේ දහමිනි වෘද්ධියට විරූස බවට වීපුල බවට පැමිණෙයි. මහණෙනි, මෙ සස්තෙහි මහණ නොම විවෙසානිංශිත වරාගනිංශිත නිරෝධනිංශිත නිවනට පිරිනැමුණු ශුඛෝෂ්ටීය වඩයි ... වියෙහිස්ටිය වඩයි ... සමෘත්ස්ටිය වඩයි ... සමාධිස්ටිය වඩයි, විවෙසානිංශිත වීරාගනිංශිත නිරෝධනිංශිත නිවනට පිරිනැමූණු පුඥෙස්ටිය වඩයි. මහණෙනි, මෙසෙයින් මහණ තෙම ශීලය නිසා ... දහමහි විපුලබවට පැමිණෝ යනි.

ශුඥාධා සුලියට විවෙත පසකා, විරාහ පසකා, නිරොඩ පසකා, වොසාසාගා පතෙකා, නිංශය දෙලොසෙකි. විශා සින්වූයට ... සමෘත් සුලියට ... සමාධිස්දියට ... පුඥෙස්දියට විවෙක පසෙකා, විරාහ පසෙකා, නිරොඩ පසෙක, වොසාසානා පසෙකා, නිංශය දෙලොසෙකි.

යුගොන්ටීයට පඤාචාවිවෙතයෝ කාවරහ යන්: විෂසාමහණාවිවෙක යැ තදබාවීවෙක යැ සමුචෝදාවීවෙක යැ පුතිපුයුබ්යිවිවෙක යැ නිසාරණා විවෙක යි. පුළුමධාහන වඩනුවහට නීවරණයන්ගේ විෂසාමහණාවිවෙක ද නීවේදහාගිය වූ සමාධිය වඩනුවහට දුෂ්ටීහතයන්ගේ තදඬාවිවෙක ද ලොකොනතර වූ සමයෝග වඩනුවහට සමූචෝද්විවෙක ද ඵලසාවණ-යෙහි පුතිපුයුබ්ඩිවිවෙක ද නිරෝධ සඬාහාත නිෂීංණය වූ නිසාරණාවීවෙක ද වෙයි. ශුරොණුයට මේ පඤාච්චිවෙකයෝ වෙනි. මේ පඤාච්චිවෙකයන්හි හටහත් ධාමීච්ඡාඥ ඇත්තේ ශුඛායෙහි අධ්මුකත වෙයි. ඔහුනේ හිත ද මොහොවට පිහිටියේ වේ ... ශුරොණුයට මේ පඤාච්චිවෙකයෝ, පඤාච-වරාගයෝ, පඤාචනිරෝධයෝ, පඤාචවොසාගයෝ දෙ.ලොක් නිංශයෙන් වෙත්.

විශෝස්ත්රියට් .. සමෘතීත්රියට් ... සමාධීත්රියට් ... පුඥෙත්රියට් පක්තු-විවෙකයෝ කාචරහ යන්: විෂකමහණවිවෙක යැ තදඬනවිවෙක යැ සමූවෙත්දවිවෙක යැ පුතිපුශුබ්බිවිවෙක යැ නිසකරණවිවෙක යැ ... පුඥෙත්රි-යට මේ පක්තුවීවෙකයෝ පක්තුවවරාහයෝ පණ්ඩනිරෝධයෝ පක්තු-වොසාසාශායෝ දෙලොස් නිෘශුයයෝ වෙත් යයි.

විවෙත කථං නිමි.

3. 5.

චරිගා කථා

චරියාති අවා චරියාගො, ඉරියාපථචරියා ආශ්කනාචරියා සතිවරියා සමාබ්වරියා කිදුණවරියා මනාචරියා පතනිවරියා ලොකතිවරියාති.

ඉටිශාපථවරිශාති වතුසු ඉරිශාපථෙසු. ආශතානාවරිශාති ඡසු අජකිතතිකබාහිරෙසු ආගතනෙසු. ශතිවරිශාති වතුසු සතිපවසානොසු. ශමාශිවරිශාති වතුසු අරිගසවේවනු. මහානවරිශාති වතුසු අරිගමගොහසු. පතතීවරිශාති වතුසු සාමඤඤඵලෙසු.

ලොකස්ථාවමිණත් තථාගතෙසු අරහනෙතස සම්මාසම්බුදේඛසු, පදෙසෝ පචේඩකබුදේඛසු, පදෙසෙ සාවකෙසු.

ඉරියාපථාවරියා ව පණ්ඩසමපතතානං, අයතනාවරියා ව ඉතිළියෙසු ගුතතදවාරානං, සතිවරියා ව අපපමාදවිහාරීනං, සමාබිවරියා ව අගිවිතත-මනුසුතතානං, කෙුණෙවරියා ව බුදාබිසමපතතානං, මයකවරියා ව සම්බපේ-පතතානං, පතනිවරියා ව අධියතඵලානං, ලොකතර්වරියා ව කථායතානං අරහනතානං සම්බාසමබුදධානං, පදෙසෙ පවෙවකබුදධානං, පදෙසෙ සාව-කානං. ඉමා අටා වරියායො.

අපරාපි අටා වරිගායෝ: අබ්මුච්චනෙනා සඳධාය වරති. පහාණඟතනතා විරිගෙන වරති. උපටාපෙනෙතා සතිගා වරති, අවිකෙඛපං කරොනෙතා සම්බිනා වරති, පජානනෙතා පකුකුය වරති, විජානනෙතා විකුකුණාවරි– ගාය වරති. එවං පටිපතනයක කුසලා බමමා ආයාපෙනතීකී ආයතනවරියාය වරති, එවං පටිපතෙනා විසෙසමබිගවරතීකී විසෙසවරියාය වරති. ඉමා අටා වරියායෝ.

අපරාපී අටස චරියායෝ: දසාසන චරියා ච සම්මාදිටසියා. අහින්රොපන-චරියා ච සම්මාසභිකාපපසා, පරිශකහචරියා ච සම්මාවාචාය, සමූටසානාචරියා ච සම්මාකම්මනතාසා, චොදනචරියා ච සම්මාඅංජීවසය, සශකහචරියා ච සම්මාවායාමසාස, උපටසානාචරියා ච සම්මාසනීයා, අවිකෙකපචරියා ච සම්මා-සමාබිසාන. ඉමා අටස්චරියායොත්.

චරියාතඨා සමතතා

3. 5.

චරියා කථා

චරියා යනු: චගතා අටෙකි. ඊයතාපථවයතා යැ අංගතනවයතා යැ සමෘතිවයතා යැ සමාධිවයතා යැ දෙනවයතා යැ මාගීවයතා යැ පාපති (ඵල) වයතා යැ ලොකාණීවයතා යැ ස

ඉරියාපථවරියා යනු: සතර ඉරියවිති යැ.

ආයතනවරියා යනු: ආධානත්මිකබාහිර මඩායතනයෙහි යැ.

සහිච්රියා යනු; සතර සතිපටහානයෙහි යැ.

සමාබ්ච්රියා යනු: සතර බාහනයෙහි යැ.

ඤාණවරියා යනු: සතර ආග්ෂිසතාගෙහි ගැ.

මහනචරිය ෙයනු: සතර ආගදීමාග්යෙහි යැ.

පතතිවරීයා යනු: සතර ශුාමණාඵලයෙහි යැ.

€ ලා කට්ටට්ටා ගනු: තථාගත අභිත් සමාක්සමබුදාධයන් කෙරෙහි යැ. එක්දෙනෙකැ පුතොතබුදාධයන් කෙරෙහි යැ, එක්දෙසෙකැ ශුාවකයන් කෙරෙහි යි.

ප්ෂැධිසමපතනයනට (සන්හුන් ඉරියව් ඇතියනට) ඊයතාපථවයකි ද ඉඳුරන්හි වසනලද දෙර ඇතියනට ආයතනවයකි ද අපුමාදවිහාර ඇතියනට සමෘතිවයකි ද සමාධියෙහි යෙදුණටුන්ට සමාගිවයකි ද බුද්ධි-සමපතනයනට දෙනවයකි ද සමාක්පුනිපතනයනට මාගීවයකි ද පැමිණි ඵල ඇතියනට පාපනිවයකි ද තථායක අගීත් සමාක්සමබුද්ධයනට, පුතොසකබුද්ධානට එකදෙශයෙක්හි ශාවකයනට එකදෙශයෙක්හි ලොකාසීවයකි ද වේ, මොහු අළටවයකි යි.

අනා වූද වගයීා අටෙකි: අගිමොක්ෂ කරනුගේ ශුඛා වශයෙන් පවති, පුගුහ කරනුගේ චීයයි වශයෙන් පවති, අරමුණෙනි යිහි එලවා තබ-නුගේ සමෘති වශයෙන් පවති, අවිකෙෂප කරනුගේ සමාධි වශයෙන් පවති, පුකාරයෙන් දන්නේ, පුඥ වශයෙන් පවතී, විජාහනය කරනුගේ විඥාන-වයයි වශයෙන් පවති, මෙසෙයින් (ඉංදීශවයයිංගෙහි) පිළිපත්භනුට (ශමථ-විදශීනා විසින් පැවැති) කුශලධාමීයෝ අතාවේමයෙන් පවතින් නු'යි ආයතභාවයයි වශයෙන් පවති මෙසෙයින් පිළිපත්තෝ (විෂාකාමහණාදි) විශෙෂයට පැමිණෝ නු'යි විශෙෂවයයි වශයෙන් පවති. මොහු අවෙවයයි වේ සි

අනා වූ ද වගතී අටෙකි: සමයග්දමටියට දශීනවගතී ද සමාත්සං-කලපයට අනින්රොපණවයකි ද සමාන්වවනයට පරිගුහවගති ද සමාක්-කමානතයට සමූතානවයකි ද සමාගාජීවයට වාවදනවයකි ද සමාක්-වයාශාමයට පුනුහවයකි ද සමාක්සමෘතියට උපස්ථානවයකි ද සමාක්-සමාබියට අවිසෙකපවගතී ද වෙහි. මොහු අපටෙවයකි වෙත් යයි.

වයතිා කථා නිමි.

3. 6.

පාටිහාරිය කථා

" තීණීමෘති තිකඛවෙ, පාටිහාරියාති; කතමානි කිණී: ඉද්ධිපාටිහාරියං ආදෙසනාපාටිහාරියං අනුසාහනීපාටිහාරියං.

කාතමඤව තිකාවේ, ඉදාසිපාටිහාරියං: ඉඩ නිකාවේ, එකවෝ අනෙකවිතිතං ඉදාඩිවිඩං පව්වනුහොති: එකොපි හුණා බහුඩා හොති, බහුඩාපි හුණා එකො හොති, ආමිභාවං නිරෝහාවං -පෙ- යාව බුහමලො-කාපි කායෙන වසං වනතතති. ඉදං වුවවත් තිකාවෝ, ඉදාසිපාටිහාරියං.

කතමඤා තිකබවේ, ආදෙසනාපාටිහාරියං: ඉඩ භිකබවේ එකචේව, නි විතෙතන ආදිසති: ''එවමයි තෙ මනො, ඉත්මයි තෙ මනො, ඉතිරි තෙ විතත'නති. සො බහුං චෙව ආදිසති, තුථෙව තා හොති, නො අඤඤථා. ඉඩ පන තියකුවෙ, එකවෙවා න හෙව බො නිම්තෙතුන ආදිසති, අපි ච බො මනුසානාං වා අමනුසසානා වා දෙවතානං වා සඳුං සුතිා ආදිසති: 'එව්මයි හෙ මනො, ඉතිම හො මනො, ඉතිම හෙ විතත් නති. හො බහුං වෙපි ඇදිසති, තථෙව තං හොති, නො අඤඤථා. ඉඩ පන හිතුබවේ, එකුවේවා න හෙව දබා නිමිතෙතත ආදිසති, නපි මනුසානාං වා අමනුසානාං වා දෙවතානං වා සඳුං සුනා ඇදිනත්, අපි ව බො විතකකයතො විවාරයතො විතකකාවිපථාරසදදං1 සුණා ආදිසත්: 'එචමපි තෙ මනො, ඉතුමපි තෙ මනො, ඉතිපි තෙ විතත'නති සො බහුං චේපි ආදිසති, කථේව තං හොති, නො අඤඤුථා. ඉඩ පන තිකඛුළව, එක වෙටා න හෙව බො නිම්තෙතන ආදිසති, තපි මනුසාංනං වා අමනුසාං-නං වා දෙවතානං වා සඳදං සුළුා අදිසති, නට් විතකකයතො විවාරගතො විසකකාවිපථාරසඳ සුනා අදේගති, අපි එ බො අවිතකකාං අවිචාරං සමාධිං සමාපතනසය වෙතසා වෙතො පරිචව පජානාති: 'යථා ඉමසය හොහො මනොසඬාරා පණිතිතා ඉමසස විතතසස අනනතරා අමුකං නාම විතකකං විතකකශිසසන්'ත් සො බහුං වෙපි ආදිසත්, තථෙව තං භොත්, නො අඤඤථා ඉද. වූවාති හිතඛමා ආදෙසනාපාටිහාරියං.

කතම කුඩ හිතුබවේ, අනුසාසනීපාටිහාරියං: ඉඩ හිතුබවේ, එකුවෙවා එව්මනුසාසති: 'එවං විතකොකථ, මා එවං විතකාකයින්, එවං මනසිකරොථ, මා එවං මනතාකන්. ඉදං පජනථ, ඉදං උපසමපජන විහරථා'ති. ඉදං වුඩාති හිතුබවේ, අනුසාසනීපාටිහාරියං. ඉමානි බො හිතුබවේ, නීණී පාටිහාරියානි''a.

නෙකකමමං ඉරැඹනත්ති ඉදයි, කාමවඡඤං පටහරතීති පාටිහාරියං. යෙ තෙන නෙකකමමෙන සමනනාගතා, සබෙබ තෙ විසුද්ධවිතනා අනාවල-සතිකපොති ආදෙසනාපාටිහාරියා, තං බො පන නෙකකුමමං 'එවං ආසෙවි-තබබං, එවං තාවෙනුබබං, එවං බහුලිකාතබබං, එවං තදනුධාමතා සති උපටසාපෙනුබබා'ති අනුසාසනීපාටිහාරියං.

- 1. Bantam Bo, darq: PTS, ans 2. ad. 98000 as., PTS.
- \$. චිතකෙකාසාතීන් ස≈ා, PTS. 4. මනසිකරීන් € ජශං

3. 6.

පුාතිහායා කථා

මහණෙනි, මේ තුන් පාතිකායයි කෙනෙක් වෙති: කවර තුන් පාතිකායයි කෙනෙකැ යත්: සෘද්ධිපාතිහායයි යැ ආදේශනාපාතිහායයි යැ අනුශාසනී-පාතිහායයි යැ යි.

මහණෙති, සෘද්ධිපාතිහාගයී නම් කවර යත්: මහණෙති, මෙසස්නෙති ඇතැමෙක් අනේකපුකාර වූ සෘද්ධිකොට්ඨාස වළද කෙරෙ යි: (තෙමේ) එකලා වැබහුපුකාරයෙනුදු වෙයි, බහුපුකාර වැ එකලා ද වෙයි. ආවිතීාවයට ත්රෝහාවයට ... බඹලොව තෙක් මැ කයින් (තමත්) වශයෙහි පවත්වයි. මහණෙති, මේ සෘද්ධිපාතිහාගයී යැයි කියනු ලැබේ.

මසලණති, ආදේශනාපුාතිහාගැ හී නම් කවර යන්: මහණෙනි, මෙ ලොවිහි ඇතැමොක් නිමතින් කියයි: 'තා සිත (සොම්නස් දෙමනස් ව්සින්) මෙබදුත් වෙයි, තා සිත මෙ අසුරුත් වෙයි, තා සිත මෙසේත් (මේ මේ දුය සිතමත් පවත්තේත්) වේ' යයි. හේ බොහෝ කොට ද කීගයි, ඒ එසේ මැ වෙහි, අත් අසුරෙකින් නො වෙහි. තවද මහණෙනි, මෙලො වැ ඇතැමෙක් නිමිතින් නො. මෑ කියයි, එකෙකුදුවත් මනුෂායන්ගේ නෝ අමනුෂායන්ගේ හෝ දෙවියන්නේ හෝ හඬ අසා කියයි: "තා යිත මෙබදුත් වෙයි, තා සිත මෙ අසුරුත් වෙහි, තා සිත මෙසේත් වේ" යයි. හේ බොහෝ කොට ද කියයි, ඒ එසේ මැ වෙයි, අත් අයුරෙකින් නො වෙයි. තවද මහණෙනි, මෙලෝ වැ ඇතැමෙක් නිමිතිත් නො මැ කියයි, මනුෂායන්නේ හෝ අමනුෂාතත්ගේ හෝ දෙවියන්ගේ හෝ හඩ අසා නො ද කියයි. එනෙකුදු-වත් විතක් කරන්නහුගේ විතක්ෂමපුයුකතවිවාර කරන්නහුගේ විතක්– විෂ්ථාරශබදය අසා කියයි: ''තා සිත මේබඳුත් වෙයි, තා යිත මේ අයුරුත් වෙයි. හා සිත මෙසේන් වේ'' ගයි හේ බොහෝ කොටද කියයි, ඒ එසේ මැ වෙයි. අන් අසුරෙකින් නො වෙයි. තවද මහණෙති, මෙලේ වැ ආතාමෙක් නිමිතින් නො මෑ කියයි, මනුෂායන්ගේ හෝ අමනුෂායන්ගේ හෝ දෙවියන්ගේ හඬ අසා නොද කියයි, විතකී කරන්නහුගේ විතකී-සමපුශුකතාවිචාර කරක්නහුගේ විහකීවිෂ්ථාරශබදය අසා නො ද කියයි. එතෙකුදුවත් අවිතකීඅවිවාරසමාබියට සම්වන්හුනේ සිත (තම) සිතින් පිරිසිද දිනගනී, ''මේ හවත්හුගේ විහනසංසකාරයෝ යම්සෙයිත් පිහිටියාහුද මෙසිතට අනතුරු වැ අසෝ නම් විතකීය කරන්නේ යැ' යි. හේ බොහෝ කොට ද කියයි, ඒ එසේ මැ වෙයි, අන් අයුරෙකින් නො වේ. මහණෙනි, මේ 'ආදේශනාපාතිකාගදී' යි කියනු ලැබේ.

මහණෙති, අනුශාසනීපාතිහාගරී නම් කව්රේ යන්: මහණෙති, මෙ ලොවැ ඇතැමෙක් මෙසේ අනුශාසනා කෙරෙයි: "මෙසේ තහාවූ, නහමක් මෙසේ තහාවූ, මෙසේ මෙනෙහි කරවූ, නහමක් මෙසේ මෙනෙහි කරවූ, මෙස දුරු කරවූ, මෙසට පැමිණ වෘස කරවූ" යයි. මහණෙති, මේ 'අනුශාසනීපාතිහාගරී' යයි කියනු ලැබේ. මහණෙති, මොහු තුන් පුංති-හාගරීයෝ යි.

වෛෂකුම්යර තෙමේ සිදධ වේ නු'යි සංඛා යෑ, කාමචන් සැය පිළිමල් වැදුරු කෙරේ නු'යි පාතිහායයි ගැ. යම් කෙනෙක් ඒ නොළකුමායයෙන් සමණාගත වූහු නම් ඔහු හැම විශුදධ සිත් ඇත්තානු නො කැලඹුණු සංකලප ඇත්තානු නු'යි ආදේශනාපාතිහායයි යැ. ඒ නෛෂකුමයය වනාභි මෙසේ ආසේචන කලයුතු යැ, මෙසේ හාචනාකලයුතු යැ, මෙසේ පුනපුනා භාචනා කලයුතු යැ, මෙසේ ඒ නොළකුමායට අනුකූල වැසිබ එලවා නැඩියයුතු ය'යි අනුශාසනීයපානිහායයි යි.

පටිසමහිදුම ගෙනා - පණුණුවගන - පාටිහාරිගත

අබාහපා දෙ ඉජාබනීති ඉදහි, බාහපාදං පටිහරනීති පාටිහාරියං, යෙ තෙන අබාහපාදෙන සමනනාහතා, සබෙබ හෙ විසුදධාවිතතා අනාවල-සතිකපතත් ආදෙසනාපාටීහාරියං. සො බො පන අබාහපාදෙ, ,එවං ආසෙ-විත බෙබා, එවං භාවෙත බෙබා, එවං බහුලීකාත බෙබා, එවං තදනු ධාම්මතා සති උපටසාපෙත බබා'ති අනුසාසනීපාටිහාරියං.

ආලෝකසණැකු ඉජඹානීතී ඉදසි, ජීනමිද්ධං පරිහරනීතී පාර්තාරියං. යෙ තාය ආලෝකසණැකුය සමනනාගතා, සබබ තෙ විසුද්ධවිතතා. අභාවිල-සම්කපපාතී ආදෙසනාපාරිහාරියං. සා බො පන ආලෝකසණැකු 'එවං ආසෙවිතබබා, එවං භාවේතබබා, එවං බහුලීකාතබබා, එවං තදනුබ^{ලා}තා සතී උපටාර්පෙනබබා'තී අනුසාතනීපාරිහාරියං.

අවිකෙඛපො ඉජකතීතී ඉදයි, උදාවචං පටිහරතීන් පාටිහාරියං. යෙ තෙන අවිකෙඛපෙන සමනතාගතා, සබෙබ නෙ වියුදාවිතතා අනාවිල-සතිකපා'තී ආදෙසනාපාටිහාරියං. සො බො පන අවිකෙඛපො 'එවං ආසෙවිතබෙබා, එවං භාවෙතබෙබා, එවං බහුලිකාතබෙබා, එවං තදනු-බමතො සති උපටහාපෙතබබා'ති අනුසාසනීපාටිහාරියං.

බමමච්චත්ෂානං ඉජඹතීති ඉංහි, විවිකිච්ඡං පටිහරතීති පටිහාරියං. 'ශය තෙන බමමච්චත්ෂානෙන සමනතාශතා, සමබම හෙ විසුදබ්වීතතා අතා-විලසම්කපතා'ති ආදෙසනාපාටිහාරියං. තං බො පන බමමච්චත්හා 'එවං ආසෙවිතබබං, එවං භාවෙතබබං, එවං බහුලිකාතබබං, එවං තදනුබමමතා සති උපට්ආපෙතබබා'ති අනුසාසනීපාටිහාරියං.

කැණං ඉජඹාතීතී ඉදඩි, අවජජං පටිහරනීති පටිහාරියං. 'යෙ තෙන කැණෙන සමතතාගතා සමබබ තෙ විසුදාවිතතා අනාවිලසඬකපපා'ති ආදෙසනාපාටීනාරියං. තං බො පන කැණෙ එවං ආසෙවිතබබං, එවං හාවෙනබබං, එවං බහුලීකාතබබං, එවං තදනුබමමතා සති උපටාසපෙ-තබබා'ති අනුසාසනීපාටිහාරියං.

පාමොජජං ඉජැබහිති දෙඩි, අරතිං පටිහරතීනි පාටිහාරියං. 'යෙ තෙන පාමොජෙජන සමනනාගතා, සමබබ තෙ විසුදාවිතතා අනාවිලසඞ්කපා'ති ආදෙසනාපාටිහාරියං. කං බො පන පාමොජජං 'එවං ආසෙවිතබබං, එවා හාවෙතබබං, එවං බහුලීකාතබබං, එවං කදනුඩාමානා සති, උපටාපෙ– තබබා'තී අනුසාහනීපාටිහාරියං.

214

අවයාපාදය තෙමේ සිදා මේ නු'යි සෘදා හැ. වයාපාදය පිළිමල් වැ දුරු කෙරේ නු'යි පාතිහායයි යැ, යම් කෙනෙක් ඒ අවයාපාදයෙන් සමණාගත වූහු නම් ඔහු හැම විශුදා සිත් ඇත්තාහු හො කැළඹුණු සංකලප ඇත්තාහු නු'යි ආදේශනාපාතිහායයි යැ, ඒ අවයාපාදය වැළින් මෙසේ ආසෙවන කලයුතු යැ, මෙසේ හාවන කලයුතු යැ, මෙසේ පුනපුතා භාවනා කලයුතු යැ, මෙසේ ඒ අවයාපාදයට අනුකාල වැ සිහි ඵලවා තැබියයුතු ය'යි අනුශාසනීපාතිහායයි සි.

ආලොකසංඥ තොමෝ සිඳු වේ නු'යි සාද්ධි හැ, පිතමිද්ධය පිළිමල් වැ දුරු කෙරේ නු'යි පාතිහායයි හැ, යම් කෙනෙක් ඒ ආලෝකසංඥයෙන් සමණාගත වූහු නම් ඔහු හැම විශුද්ධ සිත් ඇත්තාහු නො කැලඹුණු සංකලප ඇත්තාහ නු'යි ආදේශනාපාතිහායයි හැ, ඒ ආලොකසංඥව වැළිත් මෙසේ ආසේවන කලයුතු හැ, මෙසේ භාවනාකලයුතු හැ, මෙසේ පුහපුතා භාවනා කලයුතු හැ. මෙසේ ඒ ආලොකසංඥාවට අනුකූල වැ යිහි එලවා තැබිගයුතු ය'යි අනුශාසනීපාතිහායයි හි.

අවිකෙෂය හෙමේ සිදා වේ නු'යි යාද්ධි යැ, ඖඳධනාය පිළීමල් වැ දුරැලා නූ' යි පාතිහායයි යැ. යම් කෙනෙකේ ඒ අවිකෙෂපයෙන් සමණාගත වූහු තම ඔහු හැම විශුදා සියා ඇත්තාහු නො කැලඹුණු සංකලප ඇත්තාහු තු' යි ආදෙශනාපාතිහායයි යැ. ඒ අවිකෙෂපය වැළිත් මෙසේ ආපොචන කලයුතුයැ, මෙසේ භාවනාකලයුතු යැ, මෙසේ පුනපුනා භාවනා කලයුතු යැ මෙසේ ඒ අවිකෙෂපයට අනුකූල වැසිහි ඵලවා තැබියයුතු ය' සි අනුශායන් පුන්හායයි යි.

ධමීනිශාවය තෙමේ සිද්ධ වේ නු'යි සෘද්ධි යෑ, විවිකිතසාව පිළිමල් වැ දුරු කෙරේ නු' යි පාතිහායාදී යෑ. යම් කෙනෙක් ඒ ධමීනිශාවයෙන් සමණා-ගත වූහු නම් ඔහු හැම විශුදා යිසා ඇත්තාහු නො කැලඹුණු සංකලප ඇත්තාහු නු' යි ආදේශකාපාතිහායාදී යෑ. ඒ ධමීනිශාවය වැළින් මෙසේ ආසේවන කලසුතු යෑ, මෙසේ භාවනා කලසුතු යෑ, මෙසේ පුනපුනා භාවතා කලසුතු යෑ, මෙසේ ඒ ධමීනිශාවයට අනුකූල වැයිනි එළවා තැබියයුතු නු' යි අනුශාසනීපුංතිහායාදී යි.

ඥනය තෙමේ සිදුබ වේ නු'සි සෘදුඕ හැ. අවිදුව පිළීමල් වැ දුරු කෙරේ නු' සි පැතිහායයි යැ. යම කෙනෙක් ඒ ඥනයෙන් සමණාගත වූනු තම ඔහු හැම විශුදා සිසා ඇත්තාහු නො කැලඹුණු සංකලප ඇත්තාහු නු'යි ආදෙශනාපාතිහායයි හැ. ඒ ඥනය වැළිත් මෙසේ ආසේවන කලයුතු යැ, මෙසේ භාවනා කලයුතු යැ, මෙසේ පුනපුනා භාවනා කලයුතු යැ, මෙසේ ඒ ඥනයට අනුකූල වැසිනි ඵලවා තැබිගයුතු ය' සි අනුශාසනීපාතිහායයි සි.

පාමෝංදුග නෙමේ යිදා වේ නු' සි හෘදසි හැ. අරතිය පිළිමල් වැ දුරු කෙරේ නු' සි පාත්ෂාගයී යැ. යම කෙනෙක් ඒ පාත්ෂායයීයෙන් සමණාගත වූහු නම් ඔහු හැම විශුදයි සිත් ඇත්තාහු නො සැලඹුණු සංකලප ඇත්තාහු නු' සි ආදෙශනාපාත්ෂාගයී යැ. ඒ පාමොංදුග වැළිත් මෙසේ ආසේමන කළයුතු යැ, මෙසේ භාවනා කළයුතු යැ, මෙසේ පුනපුනා හාමනා කළ යුතු යැ, මෙසේ ඒ පාමොංදු ට අනුකූල වැ සිහි එළවා තැබියයුතු ය' සි අනුශාසනීපුාතිෂාගයී යි.

පටිසමහිදුම්ගොො-පණුඤුවගත-පාටිහාරිගකථා

පරාමං කිානං ඉජකත්ති ඉදඩි, නීවරණෙ පටිහරත්ති පාටිහාරියං. ගෙ තෙන පරාමෙන කිානෙන සමතතාගතා, සබෙබ තෙ විසුදධාවිතතා අනාවල-සම්කපපා'ති ආදෙසනාපාටිහාරියං. තං බො පන පරාමං කිානං 'එවං ආසෙවිතබබං, එවං හාවෙතබබං, එවං බහුලීකාතබබං, එවං තදනුබම්මතා සති උපඩාපෙතබබා'ති අනුසාසනීපාටිහාරියං -පෙ-

අරහතතම හෝ ඉජකිනීහි ඉදඩි, සබබකිලෙසෙ පටිහරනීති පාටිනාරියං 'යෙ තෙන අරහතතම හොන සමනතාගතා, සබබ තෙ විසුදඩ්විතතා අනා-විලසඞ්කපහාතී ආදෙසනාපාටිහාරියං. සො බො පන අරහතතම හෝ 'එවං ආසෙවිතබෙබා, එවං හාවෙනබෙබා, එවං බහුලිකාතබෙබා, එවං තදනු-ධම්මතා සති උපටසාපෙතබබා'ති අනුසාහනීපාටිහාරියං

නෙකාමමං ඉජාබන්න් ඉදයි, කාමච්ඡාඥං පටිහරන්න් පාටිහාරියං, යා ච ඉදාධි යනුව පාටිහාරියං, ඉදං වුච්චන් ඉද්ධිපාටිහාරියං. අමාහාපාදෙ ඉජාඛ-ත්න් ඉද්ධි, බහාපාදං පටිහරනින් පාටිහාරියං, යා ච ඉද්ධී යනුව පාටිහාරියං, ඉදං වුච්චන් ඉද්ධිපාටිහාරියං. අලෝකසනාදකු ඉජාබන්න් ඉද්ධි, ජීනමද්ධං පටිහරන්න් පාටිහාරියං – පෙ– අරහතනමඟෙනා ඉජාඛන්න් ඉද්ධි, සබබක්ලෙ– සෙ පටිහරන්න් පාටිහාරියං, යා ච ඉද්ධි යණුව පාටිහාරියං, ඉදං වුච්චනි ඉද්ධිපාටිහාරියං, න ච ඉද්ධි යණුව පාටිහාරියං, ඉදං වුච්චනි

පාටිතාරිය කථා සමහත.

පටිසමහිදුමාගීය-පුඥුවගි-පුාතිහාගතිකථා

පුළුමධ්යානය නෙමේ සිද්ධ වේ නු'හි සෘද්ධි යැ. නීවරණයන් පිළිමල් වැ දුරු කෙරේ නු'හි පාත්හායයි යැ. යම් කෙනෙක් ඒ පුළුමධ්යානයෙන් සමණිගත වූහු නම් ඔහු හැම විශුදා සිත් ඇත්තානු නො කැලඹුණු සංකලප ඇත්තානු නු'හි ආදේශනාපයක්හායයි යැ. ඒ පුළුමධ්යානය වැළිත් මෙසේ ආසේවන කළයුතු යැ, මෙසේ භාවනාකලයුතු යැ, මෙසේ පුනපුනා තාවනා කළයුතු යැ, මෙසේ ඒ පුළුමධයානයට අනුකූල වැ සිහි ළඳවා තැබියයුතු ය'හි අනුශාසනීපාන්හායයි සි ...

අභීනාමාගී තෙමේ සිදධ වේ නූ'යි සෘදධි හැ. හැම කෙලෙසුන් පිළිමල් වැ දුරු කෙරේ නූ'යි පාතිහාගා හැ. යම් කෙනෙක් ඒ අභීන්මාගීයෙන් සමණිාගත වූහු නම් ඔහු හැම විශුදා සින් ඇත්තාහු නො කැලඹුණු සංකලප ඇත්තාහු නූ'යි ආදේශනාපුංහිහාගා හැ. ඒ අභීන්මාගීය චැලිත් මෙසේ ආයෝචන කලයුතු යැ, මෙසේ හාචනාකලහුතු යැ, මෙසේ පුනපුනා හාචනාකලයුතු යැ, මෙසේ ඒ අභීන්මාගීයට අනුකූල වැ සිහි ඵලවා කැබිය යුතු ය'යි අනුශාසන්පාතිනාගා යි.

තොතාමය නෙමේ සිදා වේ හු' සි සාදායි හැ, සාමච්ඡ සැය පිළිමල් වැ දුරු කෙරේ නු' සි පාතිනාශයී හැ, ගම හෘදායිහතාත් යම් පාතිනාශයී සෙකාන් මේ ද, මේ 'සෘදායිපාතිනාශයී' හ සි කිහනු ලැබේ. අවසාපාද පොමේ සිදා වේ හු' සි සෘදායි හැ, වසාපාදය පිළිමල් වැදුරු කෙරේ නු' සි පාතිනාශයී හැ, ගම් සෘදායියකාන් හම් පාතිනාශයීයෙකාත් වේ ද, මේ 'සෘදායිපාතිනාශයී' ශයි කියනු ලැබේ. අංලෝකසාංඥ තොමෝ සිදා වේ හා' සි සාදායි හැ, පීනමිදාය පිළිමල් වැදුරු කෙරේ නු' සි පාතිනාශයී හැ ... අභීන්මාන් තෙමේ සිදා වේ නු'සි සෘදායි හැම කොලෙසුන් පිළිමල් වැදුරු කෙරේ නු'හි පාතිනාශයී හැ, ශම් සෘදායිකකාන් මේ පාතිනාශයී සෙකාන් වේ ද, මේ සෘදායිපාතිනාශයී හැ, සම් සෘදායිකකාන් සම පාතිනාශයී සෙකාන් වේ ද, මේ සෘදායිපාතිනාශයී' ශයි කිහනු ලැබේ.

පුංතිහංගදී කථා නිමි.

3. 7.

සමසීසි කථා ¹

සබබබාමානං සමාසමුචෙඡදෙ නිරොබේ ව අනුපටහානතා පඤඤ සමසීසටෝ ඤැණා.

සබබඩ මමා නානාහි පඤාතිකබා ආදෙසායතනාති අවසාරසඛාතුයො කුසලා බම්මා අකුසලාබම්මා අවාහකතා බම්මා කාමාවචරා බම්මා රුපාවචරා බම්මා අරුපාවචරා බම්මා අපරියාපනනා බම්මා.

සම්මාසමුවේජදෙති නෙකබමෙවන කාමවජ සං සමා සමුවජි සති, අබහපාදෙන බහපාදං සමා සමුවජි සති, අලොකස්කුකය පිනමිතුං සමා සමුවජි සති, අවිකොට පො උදාවවං සමා සමුවජි සති, බම-වවතානෙන විවකිවරං සමා සමුවජි සතී, කෙණෙන අවිජජං සමා සමූවජි සති, පාමොජෙජන අරතීං සමා සමූවජි සැතී, පළුමෙන කානෙන නීවරණ සමා සමූවජි සති - පෙ- අරහතතම ගොන සබබකිලෙසෙ සමා සමූවජි සැති.

නිරොබෙසි නොකා මෙවන කාමච්ඡානං නිරොබෙසි, අබාාපාදෙන බාාපාදං නිරොබෙසි, ආලෝකසාකකුග ඕනමිදාං නිරොබෙසි, අවිකොත-පෙන උදාවජං නිරොබෙසි, බමාවචාළුනෙන විවිකිච්ඡං නිරොබෙසි, ඤැණොන අවිජාං නිරොබෙසි, පාමොජෝන අරසිං නිරොබෙසි, පළුමෙන කානෙන නීචර්ණෝ නිරොබෙසි - පෙ- අරහතනමගොන සබබනිලෙසෙ නිරොබෙසි.

අනුපට්ඨානතාන් නෙකුම්මං පරිලදාසා කාමච්ඡ හැන න උපවසාති, අබනපාදං පරිලදාසා බනපාදෙ න උපටසාති, ආලොක සකුඤං පරිලදාසා ජීනමිදාං න උපටසාති, අම්කොට පරිලදාසා උදාච්චං න උපටසාති, බමම විවිනානං පරිලදාසා විවිනීච්ඡා න උපටසාති, ඤෑණං පරිලදාසා අම්ජජා න උපටසාති, පාමොජජං පරිලදාසා අරති ක උපටසාති, පළුමං කොනං පරිලදාසා නීවරණා න උපටසනති - පෙ- අරහතතමගාං පරිලදාසා සම්බක්ලෙසා න උපටසනති.

සමහාති කාමචඡඥසස පතිහතතා හෙසකිමමං සමං, බාපාපාදසස පති-තතතා අබාපාදෙ සමං, ජීනමිදධසස පතීනතතා ආලොසානාණුඤ සමං, උදාචචසස පහිනතතා අවිකෙබපො සමං, විවිකිච්ඡාග පතිනතතා බම්ම-වතානං සමං, අවිජෝය පතීනතතා ඤණේං සමං, අරඛ්ශා පතිනතතා පාමොජජං සමං, නීවරණානං පහිනතතා පළුමං ඣානං සමං - පෙ- සබබ-කිලෙසානං පහිනතතා අරහතතමගොහා සමං.

සීඝනත් තෙරස සීසානි: පළිබොබසීසඤා තණහා, විනිබනිසීසඤා මානො, පරාමාසසීසඤා දිවතී, විකොටසීසඤා උදාවවං, සඩකිලෙසසීසඤා අවිජජා, අධිමොකාබසීසඤා සඳධා, පහාහසීසඤා විරිහං, උපටථානසීසඤා සති, අවිකොටසීසඤා සමාධි, දසාභසීසඤා පඤඤ, පවතතසීසඤා ජීවිතිසුසං, ගොවරසීසඤා විමොකොඛා, සභාරසීසඤා තිරොබොති.

යමසීසිකථා සමතතා.

3. 7.

ශමශිෂී කථා

සියලු (තොහුමක) බමීයත් මොහොවට නිරුදධ කිරීමෙහි ද නිරුදධ කල කල්භි යළි හො ඉපදීමෙහි ද පුඤුව ශමයිමාණිඤන නම්.

සබබඩමමානාං ගනු: පඤවසකානි ගැ දෙලොග් ආගතන ගැ අවලොත් බාතු යැ කුශලබමී යැ අකුශලබමී හැ අවාහාකෘතබමී යැ කාමාවවරබමී යැ රූපාවවරබමී යැ අරූපාවවරබමී යැ අපයඹාපතනබමී යි.

සම්මාසමුවෙන්දෙ යනු: නෛතුමායෙන් කාමවන්නය මොනොවට සමූවෙන්ද (මූලුසුන්) කොරෙයි, අවාසාපාදයෙන් වසාපාදය මොනොවට සමූවෙන්ද කෙරෙයි, අලෝකසංඥයෙන් පිහමිදධය මොනොවට සමූවෙන්ද කෙරෙයි, අවිසෙපෙනෙන් ඖඳධනාය මොනොවට සමූවෙන්ද කෙරෙයි, ධමීනිශවයෙන් විවිකිනසාව මොනොවට සමූවෙන්ද කෙරෙයි, ඥනයෙන් අවිදාව මොනොවට සමූවෙන්ද කෙරෙයි, පාමොදායෙන් අරතිය මොනොවට සමූවෙන්ද කෙරෙයි, පුළුමධානාගෙන් නීවරණයන් මොනොවට සමූවෙන්ද කෙරෙයි ... රහන්මහින් හැම කෙලෙසුන් මොනොවට සමූවෙන්ද කෙරේ.

නිරොඩෙ යනු: නෛසනුමා යෙන් කාමචාත සිංහු තිරුදා කෙරෙහි, අවයා පාදයෙන් විතාපාදය නිරුදා කෙරෙහි, ආලෝක සංශයෙන් පිනමිදාය නිරුදා කෙරෙහි, අවිකෙෂපයෙන් ඖඳධනාය නිරුදා කෙරෙහි, ඩම්නිශව-යෙන් විවිකිනකාව නිරුදා කෙරෙහි, සූනයෙන් අවිදුව නිරුදා කෙරෙයි; පාමෝදායෙන් අරතීය නිරුදා කෙරෙහි, පුළුමධානයෙන් නීවරණයන් නිරුදා කොරෙයි ... රහන්මහිත් හැම කෙලෙසුත් නිරුදා කෙරේ.

අනුපම්ඨානතා යනු: නෛතොමාසය ලදුවනුව කාමවඡඥය නූපදී. (කො එලඹෙහි), අවසාපාදය ලදුවනුට වසාපාදය නූපදී, ඇලොකකංශු ලදුවනුට වීනමිදාය නූපදී, අවිකෙෂපය ලදුවනුට ඖදධනාසය නූපදී, බමී-නිශවය ලදුවනුට විවිකිනතාව නූපදී, දෙනය ලදුවනුට අවිදු ව නූපදී, පුමොදෙය ලදුවනුට අරතිය නූපදී, පුළුමාධාහනය ලදුවනුට නීවරණයක් නූපදී.. රහත්මක ලදුවනුට හැම කෙලෙස්හු නුපදීන්.

සමං යනු: කාමචඡ සැය පුහුන් (පුහිණ) බැවින් නෛසංකුමයය ශම යැ, වසාපාදය පුහුන් බැවින් අවසාපාදය ශම යැ, පීනමිදාය පුහුන් බැවින් ආලෝකසංඤාව ශම යැ, ඔංදායනය පුහුන් බැවින් අවිසොෂපය ශම යැ, විවික්තාකාව පුහුන් බැවින් ඩාමිනිශාවය ශම යැ, අවිදුංව පුහුන් බැවින් සෙනය ශම යැ, අරතිය පුහුන් බැවින් පුංමොදාය ශම යැ, නීවරණයන් පුහුන් බැවින් පුළුමධයානය ශම යැ... හැම කෙලෙසුන් පුහුන් බැවින් රහත්මහ ශම යි.

සීසං යනු: තෙළෙස් ශීමීයෝ යැ: තෘෂණාව පරිරොඛනීම් ද මානය විතිබනිඹගීම ද දුරේය පරාමශීශීම ද ඖභාඛතාය විභෝෂපශීම ද අවිදුව සංකෙලශශීම ද ශුඥාාව අධිමොකාෂයීම ද විගාහිය පුහුහශීම ද සමෘතිය උපසථානශීම ද සමාධිය අවිභෝෂපශීම ද පුණුව දශීනශිම ද ජීවිතෙඤිය පුවෘතානිශීම ද විමොකාෂය ගොචරශිම් ද නිරෝධය සංසෝරශීම ද වේ යයි.

3. 8.

සතිපටඪාන කථා

[සාවඐීතිද නං:]

'වතතාරොමෙ භිකාවේ, සභිපටයානා, කතමේ වතතාරො: ඉඩ භිකාබවේ, භිකාබු කායෙ කාශානුපසාසී විහරති ආතාපී සමපජානො සනීමා විනෙශා ලොකො අභිජාබාදෙමනසසං. වෙදනාසු -පෙ- චිනෙත -පෙ-ඩමේමසු ඩම්මානුපසාසී විහරති ආතාපී සමපජානො සනීමා විනෙශා ලොකො අභිජාබාදෙමනසසං. ඉමේ බො භිකාවේ, චනතාරො සනීපටයානාන්".

කථං කාගෙ සංශානුපසසී විහරති: ඉබෙකචෝ පථවිකායං අතිචාතා අනුපසාත් හෝ නිච්චතෝ, දුකඛතෝ අනුපසාත් හෝ සුඛතෝ, අනතත-තෝ අනුපසාත් හෝ අතනතෝ, තිබේඤත් හෝ නඤත්, විරජරත් නෝ රජරති, නිරොඛෙති නො සමුදෙති, පටිනිසාජරත් නෝ ආදියති. අතිච්ච-තෝ අනුපසානෙතා නිච්චසකුඤං පරහති, දුකඛනෝ අනුපසානෙතා සුඛ-සකඤඤං පජහති, අනතතතෝ අනුපසානොක අතනසඤඤං පරහති, නිබබිඤනෙතා නඤිං පරහති, විරජරතො රාගං පරහති, නිරොධෙනෙතා සමූදයං පරහති, පටිනිසාජරතො අාදනං පරහති, නිරොධෙනෙතා සමූදයං පරහති, පටිනිසාජරතො අාදනං පරහති, ඉමෙහි සතනහි ආකාරේහි කාශං අනුපසානි. කාශෙ උපට්ඨානං නො සති. සති උපට්ඨා-නඤෙවර සනි ව, තාශ සතියා හෝ ණැණෙන හා කාශං අනුපසානී. හෙන වුවටති: කාශෙ කාශානුපසානා සතිපට්ඨානා.

භාවනාත් වනසෙසා භාවනා: තත් ජාතානං බම්මානං අනත්වනත-නටේස්න භාවනා, ඉඤියානං එකරසටෙස්න භාවනා, තදුපහවිරියවාහන-ටෙස්න භාවනා, ආසෙවනටෙස්න භාවනා.

ඉබෙකමෙවා ආපොකායං -පෙ- තෙජොකායං -පෙ- වායොකායං -පෙ-කෙසකායං -පෙ- ලොමකායං -පෙ- ජවිකායං -පෙ- ව්මාකායං -පෙ-මංසකායං -පෙ- රැගිරකායං -පෙ- නහාරැකායං¹ -පෙ- අවසිකායං -පෙ-අටසීමිඤජකායං අනිචවතො අනුපසාත් නො නිවෙතො, දුකාතතො අනු-පසාත් නො සුබතො, අනාතතතො අනුපසාත් නො අතතතො, නිඛ්ෂිඥති, නො නඤති, විරජාක් නො රජාති, නිරොබොත් නො සමූදෙති, පටි-නිසාජානි නො ආදියනි. අනිචවතො අනුපසානො නිවෙසඤඤං පරහතී, දුකාඛතො අනුපසානො සුඛසඤඤං පජනති, අනාතතො අනුපසානනො අතතසඤඤං පජනතී, නිබෝඤනො නඤං පජනති, අනාතතො අනුපසානෙනා අතතසඤඤං පජනතී, නිබෝඤනො නඤං පජනති, පටිනිසාජානා ආදෙනං පජනති, නීරොබෙනෙකා සමූදයං පජනති, පටිනිසාජාජනොතා ආදෙනං පජනති, නීරොබෙනෙකා සමූදයං පජනති, පටිනිසාජාජනොතා ආදෙනං පරනති, නීරොබෙනෙකා සමූදයං පජනති, පටිනිසාජාජනොතා ආදෙනං පරනති, නීරොබෙනෙකා සමූදයං පජනති, පටිනිසාජාජනොතා ආදෙනං කායං අනුපසාති. තෙන වුවෙති: කාගෙ කායානුපසානා සනිපට්ඨානා,

1. නතාරැකාය - මජසං,

746

3. 8.

සතිපටඪාන කථා

[ගැවැන්නීදන සි:]

''මහණෙන්, මේ සහිපටහානයෝ සතර දෙනෙක් වෙනි: කවර සතර දෙනෙකෑ යන්: මහණෙනි, මෙසස්නෙහි මහණ ගෙම කෙලෙස් තවන වැර ඇති වෑ සමාන්ඤන ඇති වෑ සිහි ඇති වෑ කාය සභාහාත ලෝකයෙහි අභිධානදෞම්නසායන් දුරු කොට කයෙහි කාය අනුව බලනසුලු වෑ වාසය කෙරෙයි. වෙදනාවන්හි ... විතතයෙහි ... කෙලෙස් තවන වැර ඇති වෑ සමාන්ඤන ඇති වෑ සිහි ඇති වෑ ධම සභාහාත ලෝකයෙහි අභිධානදෞමී– නසායන් දුරු කොට ධම්යන්හි ධමයන් අනු වෑ බලනසුලු වෑ වාසය කෙරේ මහණෙනි, මොනු සතර සතිපටහානයෝ" සි.

කිසෙයින් කගෙහි කය අනු වැ බලනසුලු වැ වානය කෙරේ ද යත් මෙසස්නෙහි ඇතැමෙක් පර්විධානුකාය (පෘථිවිධානු හමූහය) අනිතය හෙසින් පුහපුතා දක්නේ යැ, නිතා හෙසින් හො දක්නේ යැ, දූණානාම හෙයින් පුහපුතා දක්නේ යැ, සුතම හෙයින් නො දක්නේ යැ, අභානාම හෙයින් පුහපුතා දක්නේ යැ, අනාම හෙයින් නො දක්නේ යැ, කලක්රෙයි, සතුටු නො වෙයි, විරකත වෙයි නො ඇලෙයි, නිරැදධ කෙරෙයි, සමූදය නො කෙරෙයි, හැරපියයි නො ගනිහි, අනිතා හෙයින් පුහපුතා දක්නේ තිහාසංශූව දුරු කෙරෙයි, දූණා හෙයින් පුහපුතා දක්නේ සුබසංඥා දුරු කෙරෙයි, අනානාම හෙයින් පුහපුතා දක්නේ අනාමසංඥා දුරු කෙරෙයි, අනානාම හෙයින් පුහපුතා දක්නේ ඇතාමසංඥා දුරු කෙරෙයි, අනානාම හෙයින් පුහපුතා දක්නේ ඇතාමසංඥා දුරු කෙරේයි. මේ සත් අසුරින් කය පුහපුතා දක්නේ යි. කය උපසෝනය යුරු සකරේ. මේ සත් අසුරින් කය පුහපුතා දක්නේ යි. කය උපසෝනය ඒ ශූනයෙන් ඒ කය පුහපුතා දක්නේ යි. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'කායෙ කායානුපසාසනා සනිපටරානා'යි.

භාවනා යනු: භාවනා සතරෙක ඒ භාවනාවිශෙෂයෙහි උපත් සුගනදධඩමයත් (ඔවුනොවුන්) නො ඉක්ම පවත්නා අනීයෙන් භාවනා යැ, ඉංදියයන්ගේ එකකෘතානානීයෙන් භාවනා යැ, තදනුකුලවීය දිඩුරානීයෙන් භාවනා යැ, ආසෙමනානීයෙන් භාවනා යි.

මෙසස්නෙහි ඇතැමෙක් ආපොකාය ... තේජොකාය ... වායොකාය ... කෙසකාග ... ලොමකාග ... ජීවිකාග ... චම්මකාග ... මංසකාග ... රැබිර-කාය ... නහාරුකාය ... අටසීකාය ... අටසීම්ඤුජකාය ... අතිතා හෙයින් අනුදශීනා කෙරෙයි නිතා හෙසින් නො කෙරෙයි, දුෘඛ හෙයින් අනුදශීනා කෙරෙයි සුබ හෙයින් නො කෙරෙයි, අනාත්ම හෙයින් අනුදශීනා කෙරෙයි ආත්ම හෙයින් නො කෙරෙයි, කලකීරෙයි සතුටු නො වෙයි, විරකත වෙයි තො ඇලෙයි, නිරුදා කෙරෙයි සමූදය නො කෙරෙයි, හැරපියයි නො ඉනී, අතිතා හෙසින් අනුදශීනා කරනුගේ නිතාසංඥව දුරු කෙරෙයි, දුංඛ ගෙයින් අනුදශීනා කරනුගේ සුබසංඥව දුරු කෙරෙයි, අනාත්ම හෙයින් අනුදශීනා කරනුගේ ආත්මසංඥව දුරු කෙරෙයි, කලක්රෙනුගේ හාසිය දුරු කෙරෙයි, නො ඇලෙනුගේ රාශය දුරු කෙරෙයි, නිරුඬ කරනුයේ සමුදය දුරු කෙරෙහි, පරිනිසාජනය කරනුගේ ආදනය දුරු කෙරේ. මෙ සත් අශ්රිත් කය අනුදශීනා කෙරේ. කය උපසථාන වෙයි සමෘතු නො වෙයි, ස්මෘතිය උපස්ථාන ද සමෘති ද වෙයි. ඒ සමෘතියෙන් ඒ දෙනයෙන් ඒ කග අනුදශීනා කෙරේ. එයින් කියනු ලැබෙහි: 'කාගෙ කායානුපසානා සතිපටහානා' යි.

පටිසමහිද,මගෙහා-පණුණු වගහ-සතිපටසානකථා

භාවනාත් වතසොසා භාවනා: තහා ජාතානං ඛම්මානං අනතිවතත-නටේයන භාවනා, ඉංකිගානං එකරසටේයන භාවනා, තදුපගවිරියවාහ-නටේයන භාවනා, ආභෙවනටේයන භාවනා එවං කාශය කායානුපසයී විහරති.

කථං වේදනාසු වේදනානුපසයි විහරති? ඉබෙකළෙවා සුබං වෙදනං අනිච්චතො අනුපසසති නො නිච්චතො -පෙ- සටීනිසසජරති නො ආදියති, අනිච්චතො අනුපසසනතා නිච්චසඤඤං පරහති -පෙ- පටීනිසසජරනෙතා ආදනං පරහති. ඉමෙහි සතතහි ආකාරෙහි වෙදනං අනුපසසති. වේදනා උපටසානං නො සති, සති උපටසානඤෝව සති ව. තාය සතියා තෙත ඤැණෙන තං වෙදනං අනුපසසති. තෙන වුව්වති: වේදනාසු වෙදනානු-පසසනා සතිපටසානා.

භාවනාන් චතසොහා භාවනා - පෙ- අතෙව්ටෝන භාවනා - පෙ- ඉබේ-කටේවා දුකකාං වෙදනාං - පෙ- අදුකකමයුඛං වෙදනාං - පෙ- සාමසං සුඛං වේදනං - පෙ- නිරාමසං සුඛං වේදනං - පෙ- සාමසං දුකකාං වෙදනං - පෙ-නිරාමසං දුකකාං වෙදනං - පෙ- සාමසං අදුකකාමයුඛං වෙදනං - පෙ- නිරා-මසං අදුකකාමසුඛං වෙදනං - පෙ- චක්ඛුසාමඑසාජං වෙදනං - පෙ- කිරා-මසං අදුකකාමසුඛං වෙදනං - පෙ- චක්ඛුසාමඑසාජං වෙදනං - පෙ- සොන-සමඑසාජං වෙදනං - පෙ- කානසාවඑසාජං වෙදනං - පෙ- සොන-සමඑසාජං වෙදනං - පෙ- කානසාවඑසාජං වෙදනං - පෙ- සොන සමඑසාජං වෙදනං - පෙ- කානසාවඑසාජං වෙදනං - පෙ- ජීවනා සමේඑසාජං වෙදනං - පෙ- කානසාමඑසාජං වෙදනං - පෙ- පිනිසාජණ වෙදනං අනිච්චතො අනුපසාකති නොනිච්චතො - පෙ- පරීනිසාජණ වෙදනං අනිච්චතො අනුපසාකතා නිච්චතකාදෙක පරහති - පෙ- පරීනිසාජණනො අදෙනං පරහති. ඉමෙහි සතනහි ආකාරෙහි වෙදනං අනුපසානි, වෙදනං උපටහානං නො සති, සති උපටහානකොටුච්චති: වෙදනාසු වෙදනානු-පසානා සනිපටහානා.

භාවනාති චතසෙසා භාවනා - පෙ- එවං වෙදනාසු වෙදනානුපසයි විතරති.

කථං විනෙත චිතතානුපසයී විහරති: ඉබෙකවේවා සරාහං මිතතං අනිචචතො අනුපසාත් හො නිචචතො -පෙ - පටිනිසාජජන් නො ආදියත්. අනිචචතො අනුපසානෙතා නිචචකඤඤං පරහති -පෙ - පටිනිසාජජනොත ආදනං පරහති. ඉමෙහි සතතහි ආකාරෙහි චිතතං අනුපසානි. චිතතං උපටෝහා නො සති, සති උපටෝනඤෝචව සති ව. තාග සනිගා තෙන ඤෙණෙන තං වතතං අනුපසාහි. තෙන වුචචති: මිතෙත විතතානුපසානා සතිපටහානා.

පටිසමහිදුමාගීග-පුඥවගී-සතිපට්ඨානකථා

භාවනා යනු: හාවනා සතරෙක: ඒ භාවනාවිශෙෂයෙහි උපත් (යුගනදඩ) බමීයන් (ඔවුනොවුන්) නො ඉක්ම පවත්නා අතීයෙන් භාවතා යෑ, ඉන්දියයන්ගේ එකකෘතාසවභාවයෙත් භාවනා යැ, තදනුරූපවීයති-ධුරාතීයෙන් භාවනා යැ, ආසේවනාතීයෙන් භාවනා යි. මෙසෙයින් කයෙහි කායානුදර්ශී වෑ වාසය කෙරේ.

කිසෙයින් වෙදනාවන්හි වෙදනාතුදර්ශී වැ වාසය කෙරේ යැ යත්: මෙසස්නෙහි ඇතැමෙක් සුබවෙදනාව අනිතා හෙයින් පුනපුනා දක්නේ යැ තීතා හෙයින් නො දක්නේ යැ ... හැරපියයි නො හනී, අනිතා හෙයින් පුනපුනා දක්නේ නිතාසංශුව දුරු කෙරෙයි ... පටිනිසාජනය කරනුයේ ආදනය දුරු කෙරෙයි. මේ සත් අයුරින් වෙදනාව අනුදශීනා කෙරේ. වෙදනාව උපස්ථාන වෙයි. සමෘති නො වෙයි, සමෘතිය උපස්ථාන ද සමෘති ද වෙයි. ඒ සමෘතියෙන් ඒ දෙනයෙන් ඒ වෙදනාව අනුදශීනා කෙරෙයි. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'වෙදනාසු වෙදනානුපසාසා සනිපටසානා' යි.

භාවනා යනු: භාවනා සහරෙක: ... ආසෙවනා හියෙන් භාවනා යි ... මෙසත්නෙහි ඇතැමෙක් දුක් වෙදනාව ... නො දුක් නො සුව වෙදනාව ... සාමීෂ වූ සුඛවෙදනාව ... නිරාමීෂ වූ සුඛවෙදනාව ... සාමිෂ වූ දුංඛ වෙදනාව ... නිරාම්ෂ වූ දුඃඛවෙදනාව ... සාම්ෂ වූ අදුකඛමසුඛපෙදනාව ... නිරාම්ෂ වූ අදුකබමසුබවේදනාව ... වකබුසුවෙසසයෙන් උපන් වෙදනාව ... සොතසමඵසසගෙන් උපත් වෙදනාව ... ඝානසමඵසයගෙන් උපත් වෙදනාව ජීවහාසමථසාගෙන් උපන් වෙදනාව ... කායසම්ථසාගෙන් උපන් ... වෙදනාව ... මනොසමඵසායෙන් උපන් වෙදනාව අතිතා හෙයින් අනුදු ශීනා කෙරෙයි නිතා හෙයින් නො කෙරෙයි ... හැරපියයි නො ගනී, අනිතා හෙයින් අනුදශීනා කරනුයේ නිතාසංඥව දුරු කෙරෙයි ... පටිනීසාජනය කරනුයේ ආදුනය දුරු කෙරේ. මේ සත් අසුරින් වෙදනාව අනුදශීනා කෙරේ. වෙදනාව උපස්ථාන වෙයි සමෘත් නො වෙයි. සමෘතිය උපස්ථාන ද සමෘතී ද වෙයි. ඒ සමෘතිගෙන් ඒ ඥනයෙන් ඒ වෙදනාව අනුදශීනා කෙරෙයි. එගින් කියනු ලැබෙයි; 'වෙදනායු වෙදනානුපසානා සත්පටහානා' යි.

හාවනා යනු; හාවනා යතරෙක ... මෙසෙයින් වෙදහාවන්හි වෙදහානු දර්ශී වැ. වාසය කෙරේ.

කිසෙසින් විතනයෙහි විතනානුදර්ශී වෑ වාසය කෙරේ යැ යන්: මෙ සස්නෙහි ඇතැමෙක් සරාග සිත අනිතා ගෙයින් අනුදශීනා කෙරෙයි නිතා ගෙයින් හෝ කෙරෙයි ... පටිනිසාජනය කෙරෙයි ආදනය හෝ කෙරෙයි. අනිතා කෙරෙයි ... පටිනිසාජනය කෙරෙයි ආදනය හෝ කෙරෙයි. අනිතා කෙසින් අනුදශීනා කරනුගේ නිතාසංඥව දුරු කෙරෙයි ... පටිනිසාජනය කරනුයේ ආදනය දුරු කෙරෙයි. මේ සත් අයුරින් විතනය අනුදශීනා කෙරේ. විතතය උපසථාන වෙයි සමෘති නො වෙයි, සමෘතිය උපසථාන ද සමෘති ද වෙයි. ඒ සමෘතියෙන් ඒ දෙනයෙන් ඒ සිත අනුදශීනා කෙරේ. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'විතෙත විතතානුපසානා සතිපටුආතා' යි. පටිසමත්දුම ගොො-පණුණු වගා - සනිපටඪානකථා

භාවනාති එතකො හාවනා: -පෙ- ආසෙවනරෙග්න හාවනා.

ඉබෙකවෙවා විතරාශං විතතං -පෙ- සදෙයං විතතං -පෙ- විතුදෙයං විතතං -පෙ- සමොහං විතතං -පෙ- විතුමොහං විතතං -පෙ- සඬබිතතං විතතං -පෙ- වික්ඛිතතං විතතං -පෙ- මහඟානං විතතං -පෙ- අමහඟාතං විතතං -පෙ- සඋතතරං විතතං -පෙ- අනුතතරං විතතං -පෙ- අමානිතං විතතං -පෙ- සඋතතරං විතතං -පෙ- අනුතතරං විතතං -පෙ- අම්මුතතං විතතං -පෙ- අසමානිතං විතතං -පෙ- විමූතතං විතතං -පෙ- අම්මුතතං විතතං -පෙ- එකබුවිණැකුණං -පෙ- සොහවිණැකුණං -පෙ- ෂානවිණැකුණං -පෙ- ජීවහාවිණැකුණං -පෙ- කාහවිණැකුණං -පෙ- මහොවිණැකුණං දක්වෙනො අනුපසයක් නො නිවවතො -පෙ- පරිනිසසජාන් නො ආදිගති. අනිවෙනො අනුපසයන් හෝ නිවවතො -පෙ- පරිනිසසජාන් නො ආදිගති. අනිවෙනො අනුපසෙනෙතා නිවෙනෙකුණුං පජහති -පෙ- පරිනිසසජානි විතතං ආදානං පජහති. ඉමෙනි සහතානි ආකාරෙනි විතතං අනුපසෙනි. විතතං උපටයානං හො සති, සති උපටහානකොව සත් ව. තාය සතියා හෙන සැදීණෙන හං විතතං අනුපසයකී. නො වූවෙනි: විතෙත වනතානුපසෙනා සතිපටහානා.

හාවනාති වනසෙසං භාවනා -පෙ- ආසෙවනවෙඪන භාවනා. එවං චීතෙත චිතතානුපසයී විහරති,

කථං බමෙමසු බමමානුපසසී විහරති: ඉඩෙනවේවා එපෙණි කායං, එපෙණි, වේදනං, එපෙණිා විතතං තදවසෙසෙ බමේම අනිච්චතෝ අනු-පසසත් නො නීච්චතෝ, දුක්බතෝ අනුපසසකී, හෝ සුබතෝ, අනතතතෝ අනුපසසති, හෝ අතතතෝ, තීබම්ඥතී හෝ හඤති, විරජජති නො රජජති, නිරොබෙති නො සමූදෙති, පටිනිසසජජති හෝ ආදියති, අනිච්චතෝ අනු-පසසනොතා නිච්චසඤඤං පජනතී, දුක්ඛතෝ ආවුපසානොතා සුබසඤඤ පේනති, අනතතතෝ අනුපසසනෙතා අතතසඤඤං පජනතී, තිබම්ඤ කෙද පේනති, අනතතතෝ අනුපසසනෙතා අතතසඤඤං පජනතී, තිබම්ඤ නෙත පේනති, අනතතතෝ අනුපසසනෙතා අතතසඤඤං පජනතී, තිබම්ඤ නෙත පේනතී, වරජජනොතා රාශං පජනතී, නිරොබෙනෙතා සමූදයං පජනතී, පටිනිසසජජනොතා ආදනං පේනති. ඉමෙති සතතනි ආකාරෙනි හෝ බමෙම අනුපසසති, බම්මා උපටසානං නො සතී, සතී උපටසානඤෝව සති ව තාය සතීයා නො ඤෑණෙන හා බමෙම අනුපසසති. නෙහ වුවානී: බමෙමසු බමමානුපසසනා සතිපටසානා.

හාවනාහි චතසෙසා භාවනා: තහා ජාතානං බම්මානං අනතිවතත-නටෙයන භාවනා, ඉත්දියානං එකරනටෙයන භාවනා, තදුපහවිරියවාහ-නටෙයන භාවනා, ආසෙවනටෙයන භාවනා. එවං බමේමාසු බම්මානුපසයි විහරහීති.

ශත්පට්ඨානකථා සමතතා.

224

පටිසමහිදුමාගීය-පුඥවගී-සතිපව්ඨානකථා

කෘවනා යනු: තාවනා සතරෙක ... ආසෙවනාතීයෙන් හැවනා යි.

මෙසස්නෙති ඇතැමෙක් විතරාන සිත ... සඳදස සිත ... විතදෙස සිත ... සමාන සිත ... විතමොහ සිත ... සංක්ෂිපත සිත ... වික්ෂිපත සිත ... මහද්ගත සිත ... මහද්ගත නො වූ සිත ... සඋතතර සිත ... අනුහතර සිත ... සමානිත සිත ... ඉහළිගත නො වූ සිත ... සඋතතර සිත ... අනුහතර සිත ... සමානිත සිත ... ඉහළානික සිත ... විමූකත සිත ... අනුහතර සිත ... ඩකුෂ්රීවිඥනය ... මනොවිඥනය ... සුරාණවිඥනය ... ජීහවාවිඥනය ... ඩකුෂ්රීවිඥනය ... මනොවිඥනය අනිතා හෙසික් අනුදශීනා කෙරෙයි නිහා හෙසින් නො කෙරෙයි ... පටිනිසාජනය කෙරෙහි ආදනය නො කෙරෙයි ඉනිතා හෙසින් අනුදශීනා කරනුයේ නිහාසංකුව දුරු කෙරෙයි ... පටි-තිසාජනය කරනුයේ ආදනය දුරු කෙරෙයි. මේ සත් අසුරිත් සිත අනුදශීනා කෙරේ. සිත උපස්දාන වෙයි සමාති නො වෙයි, සමානිය උපස්දාන ද සමානි ද වෙයි. ඒ සමාතියෙන් ඒ ඥනයෙන් ඒ සිත අනුදශීනා කෙරේ. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'චිතෙත චිතතානුපසානා සනිපටයානා' යු.

භාවනා යනු: භාවනා සතරෙක .. ආසෙවනානියෙන් භාවනායි. මෙසෙයින් චිතනයෙහි චිතතානුදර්ශී වැවාසය කෙරේ.

කිසෙයින් බම්යක්ති බම්ානුදර්ශී වැ වාහය කෙරෙයි යත්: මෙ සස්නෙහි ඇතැමෙක් කය තබා වෙදනාම් තබා සිත තබා තදවශුවෙ (නොහුමක) බමයන් අතිතා හෙයින් අනුදශීනා කෙරෙයි නිතා හෙයින් නො කෙරෙයි, දැඛ ගෙයින් අනුදශීනා කෙරෙයි සුඛ ගෙයින් නො කෙරෙයි, අභාත්ම හෙයින් අනුදශීනා කෙරෙයි ආත්ම හෙයින් නො කෙරෙයි. කලක්රෙයි සතුටු නො වෙයි, විරකත වෙයි නො ඇලෙයි, නිරුදා කෙරෙයි සමුදය නො කෙරෙයි, හැරපියයි නො ගනී, අනිතා හෙයින් අනුදශීනා කරනුගේ නිතාසංඥව දුරු කෙරෙයි, දුංඛ හෙයිත් අතුදයීනා කරනුගේ සුබසංකුව දුරු කෙරෙයි. අභාත්ම හෙයින් අනුදශීනා කරනුගේ ආත්ම-සංඥව දුරු කෙරෙහි, කලකිරෙනුගේ නානිය දුරු කෙරෙයි, නො ඇලෙ-නුගේ රාශය දුරු කෙරෙහි, නිරාදධ කරනුගේ සමුදය දුරු කෙරෙයි. පටිතිසාජනය කරනුයේ අදෙනය දුරු කෙරෙයි, මේ සත් අසූරිත් ඒ බම්අත් අනුදශීනා කෙරේ. බම් උපසරාන වෙහි සමෘති නො වෙයි, සමෘතිය උපසාථාන ද සමෘති ද වේයි. ඒ සමෘතියෙන් ඒ දෙනයෙන් ඒ බුළියන් අනුදශීනා කෙරේ. එයින් කියනු ලැබෙයි: 'බමෙෙස බමොනුපසානා සතිපටඨානා' යි.

හෘචනා යනු: භාවනා සතරෙක: ඒ හාවනාවිශෙෂයෙහි උපත් (සුගනදඩ) ධම්යන් (ඔවුනොවුන්) නො කෝම පවත්නා අතියෙන් භෘවනා යැ, ඉංදියයන්ගේ එකකෘතාසාවභාවයෙන් භාවනා යැ, තදනුරුප-වියදිබුරාතියෙන් භාවනා යැ, අයෙවනාතීයෙන් භාවනා යි. මෙසෙයින් ධම්යන්හි ඩම්ංනුදර්ශී වැ වාසය කෙරේ.

සතිපටහාන කථා නිමී.

පටිසමහිදුම්ගෙනා-පණුඤුවගන-විපසාභාකාථා

3. 9.

විපසසනා කථා

''එවං මෙ සුතං: එසං සමහං භගවා භාවත්හියං විහරති ජෙතවනෙ අභාථපිණඬිකසා ආරාමෙ තතු බො භගවා හිකබූ ආම්නෙතායි: හිකබවොති, හදනොතති තෙ හිකබූ භගවනො පදිවසොසාසුං, භගවා එතදවොව්:

සො වන තිකාබවේ, තිකාබු කඤුවී සභාගරං නිවවතො සමනුපසාගෙනා අනුලොමිකාය බනනියා සමහනාගනො හවිසානීතී නෙනං යානං විජජතී, අනුලොමිකාය බනනියා අසමහනාගනො සමානතන්යාමං ඔකාකමිසායනීති හෙතං යානං වීජජති, සමානතන්යාමං අනොකාකමමානෝ සොතාපතකිඵලං වා සකදගාමිඵලං වා අනාගාමඵලං වා අරහතනං1 වා සවජිකාරිසානීති නෙතාං යානං විජජති.

හො වත භික්ඛවේ, භික්ඛු සබබනඩ්ඛාරේ අනිච්චතෝ සමනුපසානතා අනුලොමකාය බනතීයා සමනනාගතො හවිසාන්තී ආනමෙතං විජ්නී, අනුලොමකාය බනතීයා සමනනාගතො සම්මතතන්යාමං ඔක්කම්සාන්තී ආතුලොමකං විජ්නී, සම්මතතන්යාමං ඔක්කම්මානෝ සොතාපතත්ඵලං වා සකදගාමඵලං වා අනාගාමඵලං වා අරහතතං වා සච්ඡිකරිසාන්ති ආන-මෙතං විජ්නී.

සො වත තිකාවේ තිකාබු කණුවි සභාරං සුඛනෝ සමනුපසානෝ අනුලොමකාශ ඛනතියා සමතතාශතො හවිසානීත් නෙතං ආතං විජාත්, අනුලොමකාශ ඛනතියා අසමතතාශතො සම්වහතනීයාමං ඔකකමසානීත් ආතුලොමකාශ ඛනතියා අසමතතාශතො සම්වහතනීයාමං ඔකකමසානීත් තෙතං ආතං විජාති, සම්වතතතීයාමං අනොකකමමානෝ සොතාපතතිඵලං වා සකදුනාමඵලං වා අනාශාම්ඵලං වා අරහතතං වා සමාජිකරිසානීත් නෙතං ආතං විජාති

සො වන හිකාබවේ, හිකාබු සබබසභාරේ දුකාබනො සමනුපසාහනො අනුලොමිකාය බනතියා සමනනාශනො හවිසානීත් ආනමෙතං විජරත්, අනු-ලොමිකාය බනතියා සමතනාගතො සම්මතතනියාමං ඔකකමිසාසනීත් ආන-මේතං විජරත්, සම්මතනනියාමං ඔකකාමමානො සොනාපතතිඵලං වා සකද-ගාමිඵලං වා අනාශාමඵලං වා අරහතනං වා සවජිකාරිසාසනීත් ආනමෙතං විජරති.

සො වන හිකාවේ හිතබු කණුවි බම්මං අතනතො සමනුපසාසනො අනුලොමිකාය බනතියා සමනනාගතො හවිසාහනීති නෙතං ශානං විජජති, අනුලොමිකාය බනතියා අසමනතාගතො සම්මනනන්යාමං ඔකකමිසානීති නෙතං ශානං විජජති, සම්මනතතියාමං අනොකාකමමානො කොතාපතතිඵලං වා සකදශාමඵලං වා අනාගාමඵලං වා අරහතනං වා සවජිකරිසානීති නෙතං ශානං විජජති.

3. 9.

විදශ්නා කථා

''මා විසින් මෙසේ අසනලද: එක් සමයෙක්හි භාගාවතුන් වහත්සේ සැවැත්තුවර ජේතවන නම් වූ අනේපීබුසිටුහුගේ අරමිහි වැඩ වාහ කරනසේක. එකල්හි භාග⊿වතුන් වහත්සේ 'මහණෙනි' යි හිසුන් ඇමැතුසේක. ''භාගාවතුන් වහත්සැ' ශී ඒ හිසුහු භාගාවතුන් වහත්සේට පිළිවදන් ඇත්වූහ. භාගාවතුන් වහත්තේ මෙය වදල සේක.

මහණෙනි, එකැතින් ඒ මහණ කිසි සංසනාරයක් නිතා හෙයින් දක්නේ අනුලොමකෂානනියෙන් සමණානත වන්නේ යැ යන නෙල කරුණ විද,මාන නො වෙයි, අනුලොමකෂානතියෙන් සමණාගත නො වූයේ සමාක්තානියාමයට (ලොකොතතරමාගීයට) බස්තේ යැ යන නෙල කරුණ විද,මාන නො වෙයි, සමාක්තානියාමයට නො බස්තේ සෝවන්ථලය හෝ සෙදහැමඵලය හෝ අනහැමඵලය හෝ රහන්බව හෝ සාසාන් කරන්නේ සැ යන නෙල කරුණ විද,මාන නො වෙයි.

මහණෙනි, එකැතින් ඒ මහණ හැම සංසාරයන් අනිතා හෙයින් දක්නේ අනුලොමකෘතතියෙන් සමණාගත වත්නේ යැ යන පොල කරුණ විදුමාන වෙයි, අනුලොමකෘතතියෙන් සමණාගත වූයේ සමාක්ෂව-නියාමයට බස්නේ යැ යන තෙල කරුණ විදුමාන වෙයි, සමාක්ෂවනියාමයට බස්නේ සොවන්ඵලය හෝ සෙදහැමිඵලය හෝ අනගැමිඵලය හෝ රහන්බව හෝ සාකෘත් කරන්නේ යෑ යන තෙල කරුණ විදුමාන වෙයි.

මහණෙනි, එකැතින් ඒ මහණ කිසි සංසායාරයක් සුබ හෙයින් දක්නේ අනුලොමකෂානනියෙන් සමණාගත වන්නේ යැ යන ශතල කරුණ විදුමාන නො වෙයි, අනුලොමකෂානනියෙන් සමණාගත නො වූගේ සමාක්හිතියාම-යට බස්නේ යැ යන තෙල කරුණ විදුමාන නො වෙයි, සමාක්හිනියාමයට නො බස්නේ සොවන්ඵලය හෝ සෙදගැම්ඵලය හෝ අනගැමිඵලය හෝ රහත්බව හෝ සාකෂාත් කරන්නේ යැ යන තෙල කරුණ විදුමාන නො වෙයි.

මහණෙනි, එකැතින් ඒ මහණ හැම සංසකාරයන් දුක් හෙයින් දක්තේ අතුලොමකාංනත්යෙන් සමණාගත වන්නේ යෑ යන හෙල කරුණ විදංඛාන වෙයි. අනුලොමකාංනත්යෙන් සමණාගත වූයේ සමාක්තිනියාමයට බස්නේ යෑ යන හෙල කරුණ විදංඛාන වෙයි. සමාක්තිනියාමයට බස්නේ සොවන්ඵලය හෝ සෙදෙයැමඵලය හෝ අනගැම්ඵලය හෝ රහත්බව හෝ සාකාංත් කාරන්නේ යෑ යන හෙල කරුණ විදංඛාන වෙයි.

මහණෙනි, එකැතින් ඒ මහණ කිසි ධම්යක් අාත්ම හෙයින් දක්නේ අනුලොමකෂානතියෙන් සමණාගත චන්නේ යැ යන තෙල කරුණ විදුමාන හො වෙයි, අනුලොමකෂානතියෙන් සමණාගත හො වූයේ සමාක්තනියාම-යට බස්නේ යැ යන තෙල කරුණ විදුමාන නො වෙයි, සමාක්තනියාමයට නො බස්නේ සොවත්ඵලය හෝ සෙදගැමිඵලය හෝ අනගැමඵලය හෝ රහත්බව හෝ සාකෂාත් කරන්නේ යැ යන තෙල කරුණ විදුමාන හෝ වෙයි.

පටිසමහිදුමගොො-පෙකුකුවගො-විපසාභාකථා

නො වත භිකාබවේ, භිකාබු සබාබධමෙම අනතනතො සමනුපසානනො අනුලොම්කාශ ඛනනියා සමනානාගතො භවිසාසනීහි ඛානමෙතං විජරති, අනුලොම්කාශ ඛනනියා සමනානාගතො සම්වතනනියාමං ඔකාකම්සාසනීනි ශාකලේතං විජරති සම්වතනනියාමං ඔකාකම්මානො සොතාපතනිඵලං වා සකදගාමඵලං වා අනාගාමඵලං වා අරගනතා වා සච්රිකරිසාසනීති ශාතමෙතං විජරති,

සො වන හිතබවේ, හිතබු නිබබානං දුකාබනො සමනුපසාහනා අනු-ලොමිකාය බනතියා සමහනාගතො හවිසාහිතී නෙතාං යානං විජරති, අනු-ලොමිකාය බනතියා අසමහනාගතො සම්මහනනියාවං ඔකකාමසානීත් නෙතාං යානං විජරති, සම්මහතනියාමං අනොකකාමමානො සොතාපතති-ඵලං වා සකදගාමඵලං වා අනාගාමඵලං වා අරහතතං වා සංච්කිකරිසානීත් නෙතාං යානං විජරති.

හෝ වත හිකාබවේ, හිකාබු නිබබාහං සුබහෝ සමනුපසසහතා අනු-ලොම්කාය බනනීයා සමනනාගතො හවිසසනීනි ආහමෙතං විජජතී, අනු-ලොම්කාය බනනීයා සමනතාගතො සමහතතනියාමං ඔක්කමිසසනීනී ආන~ මෙතං විජජතී, සම්මතතනියාමං ඔක්කම්මානෝ සොතාපතනිඵලං වා සකද,– ගාමිඵලං වා අනාගාමිඵලං වා අරහතතං වා සච්ඡිකරිසසනීනි ආනමෙතං විජජති." 8

කතිහාතාරෙහි අනුලොමකං ඛනතිං පටිලහති, කතිහාකාරෙහි සමානතන්යාමං ඔකකමති:

චතතාරීසාය ආකාරෙහි අනුලොමිකං ඛනතිං පටිලහති. චතතාරීසාය ආකාරෙහි සම්මතතන්යාමං ඔකකමති.

කාභාමෙනි විතතාරීසාය ආකාරෙහි අනුලොමකං ඛනතිං පටිලහති, කතුමෙහි වතතාරීසාය ආකාරෙහි සම්මතතන්යාමං ඔකකමනි:

පඤවනඛණක අනිචවතො දුකඛතො රොගතො ගණසතො සලලනො අෂනො ආබාඛතො පරතො පලොකතො ඊතිතො උපඥවතො හයතො උපසාගාතො චලතො පහඬගුතො අඬුවනො අතතාණතෝ අලෙනතො අසරණතො රිතතපො තුචඡනො සුඤඤතො අනතතතො ආදීනවතො විපරිභාමධමනෙකා අසාරකතො අසමූලනො විධකනො විහවතො සාස-වතො සභිධනතො මාරාමසතො ජාතිධමනතො ජරාධමනො බොගිධමනො මරණධමනො සොකඩමනො පරිදෙවිධමනතො උපායාසධීමතො සඬකිලෙසිකඩමනතො.

පණුවකඛ සේ අනිවටතො පසානොතා අනුලොමකං ඛනතිං පරිලහති, පඤවතුනං ඛණිානං නිරෝඩො නිවවං නිබඛානනත් පසානොතා සම්මතත-නියාමං ඔකකමති.

පඤවක්ඛ කෙ දුක්ඛතෝ පසාහොතා අනුලෝම්කං ඛනතිං පටිලහති, පඤවතතා බනානං නිරෝබෝ සුඛං තිබබානනත් පසානොතා සම්මතත-නියාමං ඔකකමති. පටිසමහිදුමාගීග-පුණුවගී-විදශීනාකථා

මහණොනි, එකැතීන් ඒ මහණ හැම ඩමීයන් අනාත්ම හෙයින් දක්තේ අතුලොමකෂානතියෙන් සමාභාගත වන්නේ යැ යන තෙල කරුණ විදුමාන වෙයි, අනුලොමකෂානතියෙන් සමාභාගත වූයේ සමාක්තිනියාමයට බස්නේ යැ යන තෙල කරුණ විදුමාන වෙයි. සමාක්තිනියාමයට බස්නේ සොවත්ඵලය හෝ නෙදහැමීඵලය හෝ අනගැම්ඵලය හෝ රහත්බව හෝ සාකෂාත් කරන්නේ යැ යන තෙල කරුණ විදුමාන වෙයි.

මහණෙති, එකැතිත් ඒ මහණ තිවීාණය දුංඛ හෙයිත් දක්තේ අනුලොමකෘතතියෙත් සමණාගත වන්නේ යැ යන තෙල කරුණ විදුමාන හො වෙයි, අනුලොමකෘතතියෙත් සමණාගත හො වූයේ සමාක්තතියං-මයට බස්තේ යැ යන තෙල කරුණ විදුමාන හො වෙයි, සමාක්තතියාම-යට හෝ බස්තේ නොවත්ඵලය හෝ සෙදහැමිඵලය හෝ අනගැමීඵලය හෝ රහත්බව හෝ සාකෘත් කරන්නේ යෑ යන තෙල කරුණ විදුමාන හො වෙයි.

මහණෙති, එකැතින් ඒ මහණ නිවීංණය සුඛ හෙයින් දක්නේ අනුලොම්සාහන්ගෙන් සමණිංහන වන්තේ යැ යන නෙල කරුණ විදුමාන වෙයි, අනුලොමසාහන්ගෙන් සමණාංහන වූගේ සමාක්තන්යාමයට බස්නේ යැ යන තෙල කරුණ විදුමාන වෙයි, සමාක්තිනියාමයට බස්නේ යොවන්ඵලය හෝ සෙදගැම්ඵලය හෝ අභගැම්ඵලය හෝ රහත්බව හෝ සාසාහත් කරන්නේ යැ යන තෙල කරුණ විදුමාන වේ.

කිහි අහුරෙකින් අනුලොමසෂානාගිය ලබා ද, කිහි අහුරෙකින් සමාක්තානියාමයට බස්තේ ද යන්:

සතලීස් අයුරෙකින් අනුලොමකෂානතිය ලබගි, සතලිස් අයුරෙකින් සමාක්තිනියාමයට බස්නේ යි.

කවර සතලින් අයුරෙකින් අනුලොමකෂානාහිය ලබා ද, කවර සහලින් අයුරෙකින් සමාක්තානියාමයට බන්නෝ ද යන්:

උදාවසානමය අතිතා හෙයිත් දුක් හෙයිත් රෝහ හෙයින් ගණය හෙයිත් ශලා හෙයින් විපත් හෙයින් ආබාධ හෙයිත් පර (අවසහ) හෙයින් බිදෙන හෙයින් වාසන හෙයිත් උපදුව හෙයින් හය හෙයිත් උපසගී හෙයින් වල හෙයින් බිදෙන සූලු හෙයින් අධුව හෙයින් අතාණ හෙයින් අලෙන හෙයින් අසරණ හෙයින් සිස් හෙයින් තුවුජ හෙයින් ශුභා හෙයින් අභාත්ම හෙයින් ආදීනව හෙයින් සිස් හෙයින් තුවුජ හෙයින් ශූභා හෙයින් අභාත්ම හෙයින් ආදීනව හෙයින් විපරිණාමසවහාව හෙයින් ශූභා හෙයින් අභාත්ම හෙයින් වර්න හෙයින් විපරිණාමසවහාව හෙයින් ශූභා හෙයින් අභාත්ම හෙයින් වර්ත හෙයින් විපරිණාමසවහාව හෙයින් ශූභා හෙයින් අභාත්ම හෙයින් වර්න හෙයින් විභාව හෙයින් සායුව හෙයින් පරිභේත් මාරාමීෂ හෙයින් ජාතිබල් හෙයින් පරිදේවරුම් හෙයින් උපායාසටම හෙයින් සාංකෙලයිකරුම් හෙයින්.

පණුවසකතිය අනිතා ගෙයිත් දක්නේ අනුලොමකානතිය ලබයි, පණුවසකතියාගේ නිරෝධ සභාදාත කිළුණය නිතා යෑ'යි දක්නේ සමාක්ෂානියාමයට බස්තේ යෑ.

පණුවසකානිය දුක් හෙයින් දක්නේ අනුලොමසාෂානනිය ලබයි, පණුවසකානියාගේ නිරෝධ සඬායාත නිමාණය සුව යැ' යි දක්නේ සමාක්තුසියාමයට බස්නේ ඇ. පණුවසාඛණි රොහතො පසානෙතා අනුලොමසං ඛනතිං පටී-ලහතී, පඤවතනං ඛණිානං තීරොබො ආරොහාං නිබබානනති පසානෙතා සම්මතනනියාමං ආසාකමති.

පණුවක්බනේ ගණ්ඩනා පසානෙතා අනුලොමකං බනතිං පටී-ලහති, පඤුවනතං බනානං තීරොබො අගණඩං1 නීබබානනති පසානෙතා සම්මතතනියාමං ඔකකමති.

පඤ්චකබණේ සලලහො පසානොතා අනුලොමකං බනතිං පටි-ලහති, පඤ්චනතං බනානං නිරෝබෝ විසලලං නිබබානතත් පසානෙතා සම්මතතනියාමං ඔකකමති.

පඤවක්ඛනේ අෂතෝ පසානෙතා අනුලොමිකං ඛනතිං පරිලහති, පඤවතතං බනානං නිරෝබෝ අනකෝ නිබ්බානනත් පසානොකා සම්මතත-නිශාමං ඔකකමති.

පඤවකබතේ අාබාඛනා පසානෙතා අනුලොමිකං බනතිා පටි-ලහති, පඤවනනං බනිානං නිරෝඛෝ අතාබාඛෝ නිබබාහනති පසානෙතා සම්මතනනිගාමං ඔකකමති

පණුවසාඛණෝ පරතෝ පසාභොතා අනුලෝමීකං බනත්ං පදීලහති පණුවනතං බැඹානං නිරෝබෝ අපරපාචවයං නීබබානතත් පසානෙතා සම්මතනනීයාමං ඔකකමනී.

පඤවකබනෝ පලොකතො පසානෙතා අනුලොමකං බහතිං පටිලහති, පඤවතතං බැකිංනං තිරොබො අපලොකඛමේමා නිබ්බානතති පසානෙතා සම්මතනතියාමං ඔකකමති.

පඤවසක නේ ඊත්තො පසානෙතා අනුලොමකං බහතිං පවිලහති, පඤවහතං බනිංනං තිරෝබෝ අනීතිකං තිබබානතති පසානොක සම්මතත– තියාමං ශකකමති.

පණුවාකි නො උපදාවතො පසානොතා අනුලොම්කං ඛහතිං පටිලහති, පඤවතතං බැඹානං නිරොඩො අනුපදාවං නිබබානතති පසානනතා සම්මතතනීයාමං ඔකකමති.

පණුවක්ඛණේ ශයතො පසාහෙතා අනුලොම්කං බන්ති පරීලහතී, පඤ්චනනං බැඹානං ථ්රෝඛෝ අහතං නිබ්බානන්ති පසානෙතා සම්මත්ත-නිසාමං ඔක්කමක්

පණුවක් නේ උපසාගානතා පසානොා අනුලොමකං බහතිං පට්ලහති, පඤවූ ආතං බනානං තිරොබො අනුපසාගාං තිබ්බානතති පසානො සම්මතතතියාමං ඔකකමති.

පණුවක්ඛණේ චලතො, පසාහොතා අනුලොම්කං ඛනතිං පටිලනති, පඤවතනං ඛණානං නිරෝඛෝ අවලං නිබබාතනති පසානෙතා සම්මතත-තියාමං ඔකකමති.

පණුවසාඛ නො පහඬතුතො පසාසනතා අනුලොම්කංඛනත්ං පටීලහති, පඤවනතං ඛනාභං නිරෝදඛා අපහඬතු නිබබානනත් පසානෙතා සම්මතත-නිශාමං ඔකකමනි.

1. 5356450 - 22,

පටිතුමහිදුමාහිග-පුඥවග්-විදශ්නාකථා

පණුවසකතිය රොග හෙයින් දක්නේ අනුලොමකෂානයිය ලබයි, පණුවයකතියානේ නිරොධ සඬායාන නිට්ණය ආරොගා ගැ'යි දක්නේ සමාක්තානියාමයට බස්තේ ගැ

පකුවසකානිය ගඬ ගෙයින් දක්නේ අනුලොම්කෂාහතිය ලබයි, පඤාවසකනියානේ නිරෝධ සඬාපාත නිවාණය නො ගඬ යැ'යි දක්නේ සමාක්තනියාමයට බස්නේ යෑ.

පඤිවයකානිය ශලා ෙහෙයින් දක්නේ අනුලොමසානාන්ය ලබයි, පඤිවසකානියාගේ නිරෝධ යඩාහාන නිමාණය විශලා යැ'යි දක්නේ සමාක්තන්යාමයට බස්නේ යැ.

පඤවසකාඣය අස ගෙයින් දක්ෂන්, අනුලොමසාෂානන්ය ලබයි, පඤවසකාඣයාගේ නිරොධ සෑඛායාත නිවිංණය අනස ගෑ' යි දක්නේ සමාක්භන්යාමයට බස්නේ යෑ.

පඤවසකානිය අාබාධ හෙයින් දක්නේ අනුලොමසාහාතායිය ලබයි, පඤවසකානියාගේ නිරෝධ සඞ්බයාක නිෂීාණය අනාබාධ යැ'යි දක්නේ, සමාක්ෂානියාමයට බන්නේ යැ.

පඤාසකානිය පර හෙයින් දක්නේ අනුලොමකානතිය ලබයි, පඤාසකානියාගේ නිරොධ සභාගත නිථාණය පරපතය නො වේ යැ'යි, දක්නේ සමාක්තිනියාමයට බන්නේ යැ.

පඤාචසාකාභිය බිඳෙන ගෙයින් දක්නේ, අනුලොමක්ෂානතිය ලබයි, පඤාචසාකාභියාගේ නිරෝධ සභාහත නිටීාණය නො බිඳෙන සැහැවි යැ'යි දක්නේ සමාක්භානියාමශට බස්නේ යැ.

පණාවසාකාණිය වැසසන හෙයින් දක්නේ අනුලොමකාංතනිය ලබයි, පඤාවසාකාභාගේ නිරෝධ සභානාන නිවාණය වැසන රහිත යැ'යි දක්නේ සමාක්ෂානියාමයටබස්නේ යැ.

පඤාඩසකානික උපදුව හෙයින් දක්නේ අනුලොමසානා තතිය ලබයි, පඤාඩසකානාකයේ නිරෝධ සඬාහාත නිථාණය අනුපදුව යැ'හි දක්නේ සමාක්තානියාමයටබස්තේ යැ.

පණුවසාකානිය හය හෙයින් දක්නේ අනුලොමකානන්ය ලබයි, පණුවසකානියාගේ නිරෝධ සභාහාත නිවාණය අනය සැ'යි දක්නේ සමාක්ෂානියාමයට බස්නේ හැ.

පඤාසකානිය උපසගී හෙසිත් දක්තේ අනුලොමසාහතිය ලබයි, පඤාසකානියාගේ නිරෝඛ සඬාහත නිථාණය අනුපසගී යෑ' යි දක්තේ සමාක්තිනියාමයට බස්තේ යෑ.

පණුවසානා සිය වල හෙයින් දක්නේ අනුලොමසානානකිය ලබයි, පඤාසානා කියාගේ නිරෝධ සභානාත නිථාණය අවල යැ'යි දක්නේ සමාක් ආන්යාමයට බස්නේ හැ.

පකුවසාකණිග බිදෙනසුලු ගෙයිත් දක්නේ අනුලොමකෘතත්ග ලබයි, පකුවසකතාගාගේ නිරෝග සභාණත නිෂීාණය හෝ බිදෙනසුලු යැ'ශි දක්නේ සමෘක්තනියාමයට බස්නේ හැ. පට්හමහිදුමගොා-පණැණු වගා - විපසා භාකථා

පඤාවකඛණා අදබුවතො පසානොතා අනුලොමකං ඛනතිං පටිලහති, පඤාවතනං බනානං නිරෝබෝ, ඩිවං නිබ්බානනති පසානොතා සමාවතත -නියාමං ඔකකාමති.

පඤාවකඛනෙ අතතාණනො පසානෙතා අනුලොමකං බනතිං පටිලහති, පඤාවතන බනානං නිරෝබෝ තාණං තිබබානනති පසානොතා සම්මතත-නියාමං ඔකකමනි.

පඤාක් කො අලෙණතො පසානොතා අනුලොම්කං ඛනතිං පටිලහති, පඤානාං බාකෘනං නිරෝබෝ ලෙණං නිබබානනති පසානොතා සමානක-නියාමං ඔකකාමති

පඤවකඛනා අසරණතො පසානෙතා අනුලොමකං ඛනතිං පටිලහති, පඤවනතං බාකාභං තිරොබො සරණං නිබ්ඛානනති පසානෙතා සම්මතත– තියාමං ඔකකමති

පඤවසාඛණෝ රිතතහෝ පසාසනෙතා අනුලොමසාං ඛනතිං පටිලහති, පඤවනතං ඛාඞානං නිරෝබෝ අරිහතං නිබ්බානනත් පසාසනෙතා සම්මතත-නියාමං ඔකකමති

පඤවතඛණෝ තුවජතො පසාසනතා අනුලොම්කං බනතිං පටිලහති, පඤවනනං බාඞානං නිරෝබෝ අතුවජං නිබබානනති පසානොතා සම්මතත– නියාමං ඔකකමනි.

ප සැවනඛණා සුසැසැතො පසාහෙතා අනුලොම්කං ඛනත්ං පට්ලහති, පසාවනතං බාහානං තිරොබො පරමසුසැසැං නිබබානනති පසානොතා සමානතන්යාමං ඔකකමනි.

පසාවක් අන්තත් පසානෙතා පසානෙතා අනුලොමකං බනතිං පටිලහති, පසාවනාගං බාකානං නිරෝබෝ පරමණං තිබ්බානනති පසානොතා සම්මතත-නියාමං ඔතකමති.

පඤචසබණා ආදීනවතො පසානොතා අනුලොමසං බහත්ං පටිලහති, පඤචහතං බාබානං තිරෝබෝ අනාදීනවං නිබබානනකි පසානොතා සමානතනියාමං ඔසාකමනි

පඤ්චකාණක විදාරිනාමඛාමතො පසානොතා අනුලොමසාං ඛනතිං පටිලහත්, පඤ්චනනං ඛණානං නිරොඛො අවිපරිනාමඛාමාං නිබබානනති පසානෙතා සමානතතියාමං ඔකකමති

පඤචකඛනෙ අසාරකතො පසානොතා අනුලොම්කං ඛනනීං පට්ලහති, පඤචනනං බැකුණා නිරෝබෝ සාරං නිබබානනති පසානොතා සම්මතක-තියාමං ඔකකමති.

පඤාතික හෝ අහමූලතො පසානොතා අනුලොමිකං බනත්ං පටිලහති, පඤාතානං බණානං නිරෝබෝ අන ඔවුලං නිඛ්බානනාහි පසානොතා සම්මතත-නියාමං ඔකකමති.

පඤවකඛණා වධ්කතො පසාහනතා අනුලොමකං ඛනතිං පථිලහති, පඤවනතං ඛණානං තිරෝබෝ අවඛකං නිබබානනත් පසානෙතා සම්මනත-තියාමං ඔකකමති,

පටිසමහිදුමාගීය-පුණුවගී-විදශීනාකථා

පණුවසකානිය අධාව හෙයින් දක්නේ අනුලොමකෂානතිය ලබයි, පණුවසකානියාගේ නිරොඛ සභාහාත නිවීංණය ධාව යැ' යි දක්නේ සමාක්තතියාමයට බන්නේ යැ.

පඤාචසකතිය අතුණ හෙයින් දක්නේ අතුලොමකානත්ය ලබයි, පඤාචසකතියානේ නිරෝධ සඬාතාත නිෂ්ාණය තුණ යැ'යි දක්නේ, සමාක්තිනියාමයට බස්නේ හැ.

පකුවසකානිය අලෙණගෙයින් දක්තේ, අනුලොමකෂානනිය ලබයි, පකුවසකානියාගේ නිරෝධ සඞ්ඛානන නිවීණාන ලෙණ ගැ'යි දක්නෙ, සමසක්නිනියාමයට බස්තේ ගැ.

පඤාවසකනාය අසරණ හෙයින් දක්නේ අනුලොමසාෂානනිය ලබයි, පඤාවසකනායාගේ නිරෝධ සඬාභාත නිථාණය සරණ ශෑ' සි දක්නේ සමාක්තානියාමයට බස්නේ ගෑ.

පකුවසකා කිය සිස් හෙයින් දක්නේ අනුලොමකෂානනිය ලබයි, පකුවසකා කියාගේ නිරොධ සඬායාන නිථාණය නො සිස් යැ'යි දක්නේ සමයක් නින්යාමයට බස්තේ යැ.

පඤවසකානිය තුවජ ගෙයින් දක්තේ අනුලොමකෂානතිය ලබයි, පඤවසකානියාගේ නිරෝධ සඬාතාත නිථාණය අතුවජ යෑ'යි දක්නේ සමාක්තිනියාමයට බන්නේ යැ.

පණුවසකානිය ශූභා හෙයින් දක්නේ අනුලොමසානානිය ලවයි, පණුවසකානියාගේ නිරෝධ සෑඛාහාන නම්ණාය පරමශුනා යැ'යි දක්නේ සමාක්තානියාමයට බන්නේ යැ.

පණුවසකානිය අනාතම හෙයින් දක්නේ අනුලොමසානතිය ලබයි, පණුවසකානියාගේ නීරොධ සඬාහත නිථාණය පරමානී ගැ'යි දක්නේ සමහක්තිනියාමයට බස්නේ යෑ.

පඤාචසකතිය ආදීභාව හෙයින් දක්තේ අතුලොමකෂාතතිය ලබයි, පඤාචසකකියාගේ නිරොධ සඬායාත නිළුණය ආදීනව රහිත සෑ' යි දක්තේ සමාක්තිනියාමයට බස්නේ යෑ.

පඤවසකනාය විපරිණාම සවහාව හෙයින් දක්තේ අතුලොමකෂානත්ය ලබයි, පඤවසකනායාගේ තිරොධ සභාහත නිටීංණය අවපරිණාමසාහාව යැ'යි දක්නේ සමාක්තානියාමයට බග්නේ යැ.

පඤවසකණිය අසාර හෙයිත් දක්තේ අනුලොම්කානත්ය ලබයි, පඤවසකණියාගේ නිරොඛ සභාපාන නිථාණය සාර ගැ' ශි දක්තේ සමයක්තානියාමයට බස්තේ හැ.

පණුවසකානිය අසමූල හෙයින් දක්තේ අනුලොමකෂානතීය ලබයි, පඤවසකනියාගේ න්රොධ සඞ්ධාාන නිථාණය අසමූල නො වේ යැ'යි දක්නේ සමාක්තිනියාමයට බස්තේ යැ.

පඤවසකානිය වධක හෙයින් දක්නේ අනුලොමකෂානතිය ලබදි, පඤවසකානියාගේ නිරෝධ සඞ්ඛාසාන නිෂීාණය වධක නො වේ සැ'ශී දක්නේ සමයක්තිනියාමයට බස්තේ යැ. පඤවසාඛණෝ විභවතො පසාභනාකා අනුලොමසාං ඛනතිං පටිලහති, පඤවනතං ඛණානං නිරෝබෝ අවිභවං නිබබාතනති පසානොතා සම්මනත-තියාමං ඔකකමති.

පඤවකඛණේ සාසවතො පසාහොතා අනුලොම්කං ඛනතිං පට්ලහති, පඤවතනං ඛණානං නිරෝබෝ අනාසවං නිබබානතති පසානෙතා සම්මතත-නියාමං ඔකකමති.

පඤවකඛනෙ සභාතතෝ පසානො අනුලෝමකං ඛනාහිං පට්ලහති, පඤවතනං බනානං නිරෝබෝ අසභාතං නිබබානනත් පසානොතා සම්මනත-නියාමං ඔකකමති.

පණුවක්ඛණෝ මාරාම්සතෝ පසානෝහා අනුලෝම්කං ඛනතිං පටිලහති, පඤවතතං ඛණානං තිරෝබෝ අජාතං නිබබාහනති පසානෝතා සම්මතත-නියාමං ඔකකමති.

පඤාකඛණෝ ජාතිබම්මතෝ පසාහොතා අනුලොම්කං බනතිං පට්ලහති, පඤාතනං බණානං නිරෝබෝ අජාතං නිබබාතනති පසානොතා සම්මතත-නීයාමං ඔකකමති.

පඤවක්ඛණේ ජරාබවීමතා පසානොතා අනුලොමිකං ඛනතිං පටිලහති, පඤවනතං ඛණානං තිරොබො අජරං නිබබානතති පසානොතා සම්මතත-නියාමං ඔක්කමති.

පඤවක්ඛනේ බාංධිවීමතො පසානෙතා අනුලොමකං බනතිං පථිලහති, පඤවතතං ඛාකානං තිරෝබෝ අවාංධි1 නිබබානනත් පසානෙතා සම්මතත– නියාමං ඔකකමතී.

පඤවසකතෝ මරණඩම්වතො පසානොහා අනුලොමකං කහතිං පටි-ලහතී, පඤවතතං කිඣානං නිරොබො අමතං නිබබානතති පසානො සම්බතනනියාමං ඔකකමතී.

පඤවකාන හෝ සොකඩ මෙතෙ පසානෙතා අනුලොම්කං ඛනතිං පටී-ලහතී, පඤවනනං බනානං නීරෝබෝ අසොකං නිබබානනති පසානොක සම්මතනනියාමං ඔකකමති.

පඤචකඛකෙ පරිදෙවබාමතො පසාහෙතා අනුලොමිකං ඛනත්ං පටි-ලහති, පඤචනනං ඛනානං නිරෝබෝ අපරිදෙවං නිබබානතත් පසානො සමානතනීයාමං ඔකකමති.

පඤවක් හෝ උපායාස්ධම්ම හෝ පසානන්තා අනුලෝමිකං ඛනතිං පටිලහති, පඤවනනං බනිානං නිරෝධෝ අනුපායානං නිබබානන්ති පසානෙතා සම්මතතනීයාමං ඔකකමතී.

පණුවක්බනේ සඞ්කීලේසික් බම්මතෝ පසානොතා අනුලොමිකං බහතිං පටිලහතී, පණුවනතං බණානං තිරොබො අසඞ්කිලිටස්ං නිබබාහනකී පසානොකා සම්මතතනියාමං ඔකකමතී.

234

පට්සමහිදුමාගීග~පුඥුවගී–විදුශීනාකථා

පඤාචසකනාය විහව හෙයින් දක්තේ අනුලොමසානානායිය ලබයි, පඤාචසකනායාගේ නිරොධ සඬායාත නිථාණය අවහව යෑ' යි දක්නෝ සමාක්තානියාමයට බස්නෝ යැ.

පඤාසකනිය සාසුව හෙයින් දක්නේ අනුලොමකානනිය ලබයි, පඤාසකානියානේ නිරෝධ සඬායාන නිවීංණය අනාසුවයැ'යි දක්නේ සමාක්තනියාමයට බස්නේ යැ.

පණුවසකානිය සඬාත හෙයින් දක්නේ අනුලොම්කානතිය ලබයි, පණුවසකනියාගේ නිරොඛ සඬාහාත නිවීාණය අසඬාත යැ'යි දක්නේ සමාක්තිනියාමයට බස්නේ යැ.

පඤවසකානිය මාරාමීෂ හෙයින් දක්නේ අනුලොමකානානතිය ලබයි, පඤවසකානියාගේ නිරෝග සඬ්බාාන නිවාණය නිරාමීෂ යෑ'යි දක්නේ සමාක්වානියාමයට බස්නේ යෑ.

පණුවසකානිය ජාතිබම් හෙයින් දක්නේ අනුලොමකෂානතිය ලබයි, පණුවසකානියාගේ නිරෝධ සඬාහත නිමාණය අජාත යැ'යි දක්නේ සමහක්තිනියාමයට බස්නේ යැ.

පකුවසකානික ජරාධම් හෙඹත් දක්නේ අතුලොමකාංහතිය ලබයි, පකුවසකනියාගේ නිරෝධ සඬාකාත නිවීාණය අජර යැ' යි දක්නේ සමදක් හිතියාමයට බස්තේ යෑ.

පණුවසකානිය වාාධිබම් හෙයින් දක්නේ අනුලොමකෂානනිය ලබයි, පණුවසකානියාගේ නිරෝධ සභාඛාන නිටීංණය වාාධි රතින යැ'යි දක්නේ සමාක්තිනියාමයට බස්නේ යැ.

පඤාසකානය මරණාවම් හෙයින් දක්නේ අනුලොමකෂානනිය ලබයි, පඤාසකානයාගේ නිරෝධ සභාතාන නිෂාණය අමෘත ශෑ' සි දක්නේ සමාක්තනයාමයට බස්නේ යෑ.

පණුවසකානිය ශෝකඛම් හෙයිත් දක්තේ අනුලොමකෂාතනිය ලබයි, පණුවසකානියාගේ නිරෝඛ සභාහාත නිමාණය අශෝකයා' යි දක්නේ සමාක්තිනියාමයට බස්නේ යැ.

පඤචසකතිය පරිදේවඩම් හෙයින් දක්නේ අනුලොමකෂානතිය ලබයි, පඤචසකතියාගේ නිරෝඩ සඬබාත නිථාණය පරිදෙව රහිත සෑ'යි දක්නේ සමාක්තිනාමයට බන්නේ සෑ.

පණුවසකානිය උපායාසධම් හෙයින් දක්නේ අනුලොමකානාන්ය ලබයි, පණුවසකනියායේ නිරෝධ සඬාහාත නිෂීාණය අනුපායාස සෑ' යි දක්නේ සමහක්ළානියාමයට බස්නේ සැ.

පණුවසකානිය සාංකෙල්ශිකඛම් හෙයින් දක්තේ අනුලොමකෂානතිය ලබයි, පණුවසකානියාගේ නිරෝධ සඬබතාන නිමාණය අසංකලිවෙ යැ'යි දක්නේ සමාක්තිනියාමයට බන්නේ යි.

236

පටිසමහිදුමගොහ<mark>ා-පණුඤුවනන-විපස</mark>ානා**කථා**

අතිවටතොති අතිවවානුපසානා. ළකාමතොතී දුකබානුපසානා. රොශතොත් දුකඛානුපසානා. ගණඩතොති දුකබානුපසානා. සලලතොහි දුකබෘහුපසානෘ. අෂතොති දිකඛානුපසානා ආබාඛතොති දුක්බානුපසානා පරතොති අනතතෘනුපසානා: පලොකබම්මතොති අනිචවානුපසානා. **ඊතිබොති දූකඛානුප**සානා. උපදදමතොති දුකඛෘනුපසානා. ගගතොති දුකඛානුපසානා. උපසාගන තොක් දිසාබානුපසසනා. වලතොත් අනිච්චානුපසානා. පහඬගුනොත් අතිවචානුපසසතා. අඬුවතොත් අතිවවානුපසානා. **අතතාණතොහි** දුකඛෘනුපසානා. අලෙණතොති දුකඛානුපසානා. අසරණතොති දුකඛානුපසසනා. රිතනතොති අනතතානුපසානා. භුචජතොත් අනතතානුපසාන. සුණැකැනොත් අනතතෘනුපසානා. අන්තත්තෝහි අන්තතානිපසානා. අදේනවතොති දුකඛානුපසානා. ව්පරිනාඩමමතොත් අනිවවානුපසානා අසාරකිතොති අනතතානුපසානා. අෂමූලතොති දුක්ඛානුපසසනං. වඩක්තොත් දුක්ඛානුපසානා. විහවතොති අතිවවානුපසානා. සාශවතොති දුකඛෘතුපසානා.

පටිසමහිදුමාගීය~පුඥුවගිි-විද්ශීනාකථා

අභිවවතො ගනු: අනිතා නැදුදශීනා ගැ. දු කබතෙ ෙයනු: දුඃබෘනුදශීනා ගැ රොශතො යනු: දුඃඛානුදශීභා යූ. හ ණඩ තො යනු: දුබානුදශීනා යැ. ශලලතො ගනු: දුංඛානුදශීනා ගැ. අෂතො යනු: දුඃඛානුදශීතා යෑ. ආබාඩතො යනු: දුෘඛානුදශීනා යැ පරතො ගනු: අනාතමානුදශීනා ගැ. පලොකඩමමතො ගනු: අනිතානුදශීනා ගැ. රත්තො ගනු: දුඃඛානුදගීනා ගැ. උපදදවත්හා යනු: දුබොනුදශීනා යැ. හයතො යනු: දුෘඛානුදශීනා යැ. උපසාශ්ෂාණේ ගනු: දුබොනිදශීනා ගැ. චලතො ගනු; අනිතා හුදු ශීනා ගැ. පහඬතුතො ගනු: අනිතානතුදශීනා ගැ. අදබුවතො ගනු: අතිතානවදශීනා යැ. අත්තාණතෝ ගනු දුඃඛානුදශීනා යෑ. අලෙණනො ගනු: දුඃබානුදශීභා ගැ. අසරණතො ගනු: දුෘඛානුදශීනා යැ. ජී නත්තෙම ගනු: අභාතමානුදශීනා ගැ. **ຊາຍສອນ**: ອຸສາະນອານີຽຊສື່ອນ ແເ. සුණැකදතො යනු: අභාතමානුදශීනා යැ. අනාතතතො ගෙනු: අනාතමානුදශීනා යැ. ආදීනවතො ගනු: දුංඛානුදශීභා ගැ. විපරිණාමඛමානො යනු: අතීතාංසුදශීනා යැ. අසාරකාතො ගනු: අනාතමානුදශීනා යැ. අසමූලතො ගනු: දුඃබානුදයීනා ගැ වබාකතො ගනු: දූබොනුදශීනා සැ. විහවතො ගනු: අතිතානනුදශීනා ගැ. සංසමතො යනු: දුඃඛානුදශීනා ගැ.

ශඬාතතොත් අතිවචානුපසානා.

ອາດຈັສສອກສ ຊະລາກິວະແສກ.

ජරාධමාමතොති දුක්ඛානුපසානා.

ජාතිබමමතොති දුක්කානුපසානා.

වාංඛිමමමෙතොති දුක්ඛානුපසසනා.

මරණධමමතොති අතිවවානුපසානා.

සොකඩමාමතොත් දුකබානුපසානා.

පරිදෙවඩමමතොති දුකඛානුපසානා.

උපංයාසඩමාමතොති දුකඛානුපසානා.

සමක්ලෙසිකඩම්මතොති දුකුබානුපසානා.

ඉමෙහි එතතාලීසාය ආකාරෙහි අනුලොමිකං ඛනතිං පටිලහති, ඉමෙහි චතතාලීසාය ආකාරෙහි සමාතතනියාමං ඔකකමති.

ඉමෙහි චතතාලීසාය ආකාරෙහි අනුලොමබනතිං පට්ලහනතයස ඉමෙහි චතතාලීසාය ආකාරෙහි සම්මතතනියාමං ඔකකමනතාසා කති අනිච්චානු-පසානා, කති දුකඛානුපසානා කති අනතතානුපසානා.

පණුවරීයති අනතතානුපසානා, පඤඤයාං¹ අනිවවානුපසානා, සතං පඤාවීයති වෙව ශානි දූකෙඛ පවුවවරෙති.

විපඟානාකථා සමහතා.

1. පණැතුග - මජයං

පටිසමහිදුමාගීය-පුඥුවගී-විදගීනාකථා

සභිබනතො යනු: අනිතානතුදශීනා හැ. මාරාම්ඝනො යනු: දූෘඛාතුදශීනා යෑ. ජාතිබමමතො යනු: දූෘඛාතුදශීනා යෑ. ජරාබමමතො යනු: දූෘඛාතුදශීනා යෑ. වතාබබමමතො යනු: දූෘඛානුදශීනා යෑ. මරණබමමතො යනු: දූෘඛානුදශීනා යෑ. සේකෙකුඩමමතො යනු: දූෘඛානුදශීනා යෑ. උපායාසබමමතො යනු: දූෘඛානුදශීනා යෑ. අභිකිලෙසිකබමමතො යනු: දූෘඛානුදශීනා යෑ.

මේ සහලිස් අහුරිත් අනුලොමකෘතාත්ය ලබයි. මේ සහලිස් අයුරින් සමාක්තින්ගාමයට බස්තේ යි

මේ සහලිස් අයුරින් අනුලොමසාහානිය ලබනුවහට මේ සතලිස් අයුරිත් සමයෝතානියාමයට බස්නහුට අනිතාංනුදශීනා කෙනෙක් ද, දු:බානුදශීනා කෙතෙක් ද, අනාතවානුදශීනා කෙනෙක් ද යත්:

ඒ අනාතමානුදශීතා පස්විස්සෙක් ද, අනිතාහනුදශීතා පහෂකක් ද, යම් අනුදශීතා කෙනෙක් දුාබයෙහි (පඤවසකකියෙහි) ලා කියනු ලැබෙත් ද, ඒ දුාබානුදශීනා එක්සියපස්විස්සෙක් ද වේ යයි.

විදශීනාභාථා නිමි

පටිසමහිදුමගෙහා-පණැඤිවගග-මාතිකාකථා

3. 10.

මෘතිකෘතථා

නිච්ඡානො, මොතෙබා¹ විමොතෙබා, විජජාවිමූහති, අධිසීලං, අධිවිතතං, අධ්පණැඤ, පසාදුඩි, ඤණං, දසානං, විසුදඩි,² නෙකබමමං, නිසාරණං, පවීවෙතො, වොසසහෝ, වරියා, ඣානවිමොකෙබා, භාවනා, අඛ්ටායනං, ජීවිතං ³

නිවරාතොහි නෙකබමෙන කාමවරාඳතා නිවරාතො, අබහාපාදෙන බහාපාදතො නිවරාතො -පෙ- පළුමෙන ඣානෙන නීවරණෙහි නිවරාතො -පෙ- අරහතතමකොන සබබකිලෙසෙහි නිවරාතො.⁶

වොකොඩා⁵ වීවොකොබාත් ෙහෙකුමෙවන කාමවඡ සදහා මූවවහිත් මොකෙකා වීමොකෙකා –පෙ- පය්මෙන ඣානෙන නිවරණෙහි මූවවනීත් මොකෙකා වීමොකෙකා –පප- අරගතනමහොන සබබකිලෙසෙහි මූවවනීත් මොකෙකා වීමොකෙකා.

විරජාවිමුහතීහි නෙකුමෙං විරජතීතී විරජා, කාමවඡ කුතො මූවවතිනි විමූහති, විරජනෙතා මූවවති, මූවවනෙතා විරජතීතී විරජාවිමූහති, අබහාපාදෙ⁶ විරජතීතී විරජා, බහාපාදනො මුවවතින්¹ විමූහති, විරජනෙතා මූවවති, මූවවනෙතා විරජතීති විරජාවිමූහති – පෙ- අරහතතමගෙනා වීරජතීතී විරජා, සබබකිලෙනෙහි මූවවතීන්⁸ විමූහති, විරජනෙතා මූවවති, මූවවනෙතා වීරජතීතී විරජාවිමූහති.

අධිසීලං අධිවිතනං අධ්පකෘත, නී හෙතබමෙමන කාමච්ඡනං සං-වරටෙහන සිලමිසුදයි, අමතෙකාපටෙහන මතතමසුදයි, දසානටෙහන දිටයි-මසුදයි. හොතන සංවරවෙහා, අසං අයිසීලසිකබා. හොතත අවිකෙබ-පටෙහා අසං අධිමිතතසිකබා. හොතත දසානටෙහා අසං අධිපතෘකුසිකබා. අබාහතාදෙන බහාපාදං සංවරවෙහන සිලමිසුදයි -පෙ- අරහතතාමගොන සබබක්ලෙසෙ සංවරටෙහන සිලමිසුදයි, අම්කෙඛපටෙහන මතතාමසෙන සබබක්ලෙසෙ සංවරටෙහන සිලමිසුදයි, අම්කෙඛපටෙහන මතතාමසුදයි, දසානටෙහන දිටසීමිසුදයි. හො තත සංවරටෙහා අසං අධිසිලසිකබා. හො තත දිටසීමිසුදයි. හො තත සංවරවෙහා අසං අධිසිලසිකබා. හො තත දිටසීමිසුදයි. හො තත සංවරයෙහා අසං අධිසිලසිකබා.

පසාදාධිනි නොසාඛමෙමන කාමවඡිඤං පටිපාසාමොත්, අබාංපාදෙන බාංපාදං පට්පපසාමොත් –පෙ- අරහතතමනෛන සබබක්ලෙනෙ පටිපාසාමොත්.

සැණනති කාමචඡ ඤසා පහිනතතා නොකබමමං ඤත වෙස කැති. බාපාදසා පහිනතතා අබාපාදෙ, ඤකටෙයන ඤණං -පෙ- සබබකිලෙ-සානං පහිනතතා අරහතතමගොො ඤතටෙයන ඤණං.

- 1. එළුවෙඩතින් සතා, PTS. 2. සුදුවි සතා. 3. භාවිතාවිටබාකජීවිතා සතා.
- 1 හැචල්ගනෙක මූවවන් සාකා, PTS 5 මොහකාබා 'නී සහා, PTS, පොහේතොසු කාස්ථි
- 6 අඛතාපාදං සතා 7 මුවවතිනි විමේදෙකකුා සතා, PTS 8 විමුවවතිනි මජනං

3. 10.

මාතෘකා**ක**ථා

නිවඡාත යැ මොකබවීමොකබ යැ විජජාවිමුතනි යැ අධිසීල යැ අධි-විතන යැ අධිපණුණු යැ පසාදති යැ ණුණු යැ දසාන යැ වීසුදති යැ නෙකබ^{®ම} යැනිසාරණ යැ පවීවෙසා යැ වොසාගා යැ චරියා යැ ඣාන– වීමොකබ යැ භාවනා යැ අධිවාන යැ ජීවිත යි.

නිවරාගෙනා යනු: නෛකාමත වියින් කාමචරනැයෙන් නො මලා වූයේ, අවහාපාද විසින් වහාපාදයෙන් නො මලා වූයේ ... පුථමබහාන විසින් නීවරණයන් ගෙන් නො මලා වූයේ ... රහත්මහ විසින් සට්කොල්ශයන් ගෙත් නො මලා වූයේ වේ.

වොතොවා විවෙදනාබා යනු: නොහොමා විසින් කාමච්ඡාදය කෙරෙත් මිදේ නුයි මොකෘ විමොකෘ යැ... පුළුමබාපාද විසින් වාාපාදය කෙරෙත් මිදේ නුයි මොකෘ විමොකෘ යැ... පුළුමබාපා විසින් නීවරණයන් කෙරෙත් මිදේ නුයි මොකෘ විමොකෘ යැ... අගීත්නිමාගී විසින් සුලීකොලශ– යන් කෙරෙත් මිදේ නුයි මොකෘ විමොකෘ යි.

විජාවිමුතති යනු: නෛසුමාය විදුමාන වේ නුයි (නොහොත් දක්නා ලැබේ නුයි, ලබා නුයි හෝ) විජා යැ, කාමචඡාදය කෙරෙත් මීදේ නුයි විමුතති යැ, විදුමාත වූයේ මිදෙයි, මිදෙනුයේ විදුමාන වේ නුයි විජාවිමුතති යැ. අවාහපාදය ඇත් නුයි විජා යැ, වහාපාදය කෙරෙත් මූකත වේ නුයි විමුතති යැ, විදුමාන වූයේ මූකත වෙයි, මූකත වනුයේ විදුමාන වේ නුයි විජාවිමුතති යැ ... අගීත්තමාගීය විදුමාන වෙනුයේ විජා යැ, සම්කාල්ශයන් කෙරෙත් මූකත වේ නුයි විමුතති යැ, විදුමාන වුයේ මූකත වෙයි, මූකත වනුයේ (රහත්මහ) විදුමාන වේ නුයි විජාවාහිත හම් වත්නීය.

අධිසීලං අධිවිතනං අධිපකෘත, යනු: නෛතාමය විසින් කාමවජනය නිවාරණාසීයෙන් (ඒ නෛතාමයය) ශිලවිශුද්ධි යැ. (එමෑ) අවිනොපොහී-යෙන් විතනවිශුද්ධි යෑ, දශීභාසීයෙන් දුෂ්ටිවිශුද්ධි යෑ. එහි යම සංචරාණී-යෙක් වේ ද, මේ නෙම අධිශීලශිකාං යෑ, එහි යම් අවිනොපොහීයෙකේ වේ ද, මේ නෙම අධිවිතනශිකාං යෑ, එහි යම් දශීභාණීයෙක් වේ ද, මේ නෙම අධිපුණුශිකාං යි. අවහාපාද වියින් වයාපාදය නිවරණාණීයෙන් (ඒ අවහා-පාදය) ශිලවිශුද්ධි යෑ... අභීත්තමාගී වියින් සජීතෝල්ශයන් නිවාරණාණීයෙන් (ඒ අවහාමහ) ශිලවිශුද්ධි යෑ, අවිනොපාහීකොන් එමතාවිශුද්ධි යෑ, දශීභාණී හෙන් දම්විශුද්ධි යෑ, එහි යම් සංචරාණීයෙක් වේ ද, මේ අධිශීලශිකාං යෑ, එහි යම් අවිනොපාහීයෙක් වේ ද, මේ අධිසිතනශිකාං යෑ, එහි යම් අවිනොපාහීයෙක් වේ ද, මේ අධිසිතනශිකාං යෑ, එහි යම් දශීනාං

පහා දති ගනු: සෛතාමා විසින් (යොගාවවර තෙම) කාමචන්ඤය වලහයි, අවසාපාද විසින් වසාපාදය වලහයි ... රහන්මහින් සටීකෙල්ශයන් වලහයි.

ණුණාං ශනු: කාමවඡණය පුහිණ බැවිත් ජෛසාමාය සූතානීගෙන් සූත ශැ, වාාපාදය පුහිණ බැවිත් අවාාපාදය සූතානීගෙන් සූත හැ ... සටීකෝල්ශගන් පුහිණ බැවිත් අගීත්තිමාගීය සූතානීගෙන් සූත ඕ. දශානනති කාමචඡ සැසා පතිනතතා නොකබම්මං දිවාහතතා දශානාං. බයාපාදශා පතිනතතා අබහාපාදෙ දිවාහතතා දශානාං - පෙ - සබබකිලෙසානං පතිනතතා අරහතතමගොහා දිවාහතතා දශානාං.

විසුද්ධනි කාමචජඥං පජහනෙතා නෙකඛමේමන විසුජකිති, බැංපාදං පජහනෙතා අබයාපාදෙන විසූජකිති -පෙ– සබබක්ලෙසෙ පජහනෙතා අරහනතමගොන විසුජකිති.

නොකාබමමහාති කාමෘතමෙතං නිසාගරණං ශදිදං නොකාබමමං. රූලා-නමේතං නිසාගරණං ශදිදං ආරූපපං ශං බො පන කිසිවී භූතං ශඬාතං පවිචවනමූපතනං, නිරෝබෝ තසා නොකාබමමං. බහාපාදසා අබහාපාදෙ නෙකාබමමං. එනමිදාසාය ආලෝකයාදාදය නෙකාබමමං -පෙ- සබබකිලෙ-ආහාං අරහතනමගොනා නොකාබමමං

නීකාරණනාධි කාමානමෙතං නිසාරණං ශදිදං නෙකබමා රුපා-නමෙතං නිසාරණං ශදිදං ආරුපාං, යං බො පන කිඤිවී භූතං සඬාතං පරීචාසමූපානතා, නිරෝබෝ කසා නිසාරණං. කාමච්ඡඥසා නෙකාබමාං නිසාරණං. බනාපාදසා අබනාපාදෙ නිසාරණං -පෙ- සබබක්ලෙසානං අරහනතමනො නිසාරණං,

පට්වෙකොත් කාමවජඥසා නොකබම්මං පව්වෙකො – පෙ- සබබ-කීලෙසානං අරහතතමගොො පවිවෙකො.

වොඟාගෙනාකි නොකබමෙන කාමච්ඡඥං වොසාජ්ජතීති වොසාගොා, අබනාපාදෙක බනාපාදං වොසාජ්ජතීති වොසායො - පෙ- අරහතතමගොන සබමකිලෙයෙ වොසාජ්ජතීනි වොසාගොා.

වරියාඩ් සාමච්ඡඥං පජහනෙතා තෙකඛමෙමන චරති, බතපාදං පජහනෙතා අබතපොදෙන චරති පෙ- සබබකිලෙසෙ පජහනෙතා අරහතත-මිගෙනන චරති.

කානම්මොතෙබාන් නෙකාමං කිෘගතීත් කිානං, කාමවජඥං කාපෙතීන් කිෘතං, කිාගතෙතා මූවවනීත් කිානවිමොකෙඛා කිාපෙනෙතා මූවවනීත් කිෘතවීමොතෙඛා කිාගනතිත් බම්මා, කොපෙනතීත් කිලෙන, කාත ව කාපෙ ව ජාතෘතීත් කිෘතකායි. අබයාපාදෙ කිාගතීත් කිංතං, බාංපාදං කොපෙතීත් කිංහං -පෙ- අංගෙකකකුකු කිාගතීත් කිංහං, වහදිණා කාපෙතීත් කානං -පෙ- අරගතනමගොහා කිංගතීත් කිංහං, පබ්බත්ලෙසෙ කොපෙතීත් කානං, කාගනෙතා මුවවනීත් කානවීමොතෙඛා කාපෙනෙතා මුවවතීත් කානවීමොකෙඛා, කාගහනීත් බම්මා, කාපෙනතීත් කිලෙසෙ, කාතෙ ව කාපෙ ව ජානාතීත් කානකායී,

පටිසමහිදුමාගීය--පුඥවගී-මාතෘකාකථා

දශානං යනු: කාමවජඥය පුහිණ බැවින් ජෛතුමා නෙම ද වොති– යෙන් දශීන යැ, වාාපාදය පුහිණ බැවින් අවාාපාද නෙම ද වොතියෙන් දශීන යැ... සටීකෝලයයන් පුහිණ බැවින් රහත්මහ ද ටොතියෙන් දශීන යි.

ව්සුදබ් ගනු: කාමචඡඥය දුරලනුගේ නෛකුමායයෙන් විශුණ වෙයි, වාාපාදය දුරලනුයේ අවාාපාදයෙන් විශුණ වෙයි ... සම්කෙල්ශයන් දුර-ලනුගේ රහත්මනින් විශුණ වේ.

නොකාබමමං යනු: යම් දෛපසාමංගෙක් වේ ද, තෙල කාමයන්ගේ නිසසරණ යෑ, යම් ආරුපායෙක් වේ ද, තෙල රූපයන් නේ නිසසරණ යෑ, තවද යම් කිසි උතපතන වූ සංසකෘත වූ පුනීතායයමුතපතන යෙක් වේ ද, නිරෝධය ඒ සභාතයා ගේ නෛසාමය වේ. අවයාපාදය වයාපාදයා ගේ නෛසාමය වෙයි, ආලෝකකංඤව පීනමිදධයා ගේ නෛපාමාමය වෙයි ... අභීතානාමාගීය සජීකෙල්ශයන් ගේ නොළොමය වේ.

නිකාරණං ගනු: ගම් නොසාමානයෙක් වේ ද, හොල කාමගන් ගේ නිකාරණ ගැ, යම් ආරූපාෂගක් වේ ද, හොල රූපයන් යේ නිකාරණ ගැ, තවද ගම් කිසි උතපහන වූ සභාත වූ පතීතායමූතපහනයෙක් වේ ද, නිරෝධය ඒ සභාතයා ගේ නිකාරණය වෙයි, නොසොමානය කාමච්ඡාදයා ගේ නිකාරණ යැ, අවායපාදය වනපාදයා ගේ නිකාරණ යැ ... අභීත් හමාගීය සමීකාල්ශයන් ගේ නිකාරණ යි.

පවිවෙනො යනු: ජෛසාමාය කාමච්ඡනුයා ගේ පවිවෙක යැ ... අගීත්ණාමාගීය සම්කෙල්ශයන් ගේ පවිවෙක යයි.

වොසාගෙනා යනු: නෛකාමායයෙන් කාමචාණය හැරපියා නුයි වොසාගන යැ, අවහාපාදයෙන් වහාපාදය හැරපියා නුයි වොසාගන නම ... රහත්මගින් හැම කෙලෙසුන් හැරපියා නුයි වොසාගන නම්.

චරිශා යනු: කාමවජඥය දුරලනුගේ නොකොමාගෙන් හැයිරෙයි, වාාපාදය දුරලනුගේ අවාාපාදයෙන් හැසිරෙයි රහන්මගින් හැම කෙලෙසුන් දුරලමන් හැසිරෙයි.

කානම්මොකොබා යනු: නෛතුමයය බසන කරනු ලැබේ නුයි බසන බංකාමව සිදු වී ගිසන කාරන කරනු ලැබේ නුයි බසන බංකාමව සිදු වී ගිසන කානම කෙරෙනින් මිදේ නුයි කිසන වීමොකා හම, දවමන් මිදේ නුයි කිසන වීමොකාක හම්, 'කිය කෙරේ කානවීමොකා හම, දවමන් මිදේ නුයි කිසන වීමොකාක හම්, 'කිය කෙරි යනු දහමනු යැ, 'කිය කෙනත්' යනු කෙලෙසන් යැ, බසන කරන ලදුවන් ද දවන ලදුවන් ද දනී නුයි කිසන කිසයි නම. අවසා පාදය බසන කරනු ලැබේ නුයි බසන යැ, වසා පාදය දවා නුයි බසන යැ. ආලෝක සංකාන දෙව බසන කරනු ලැබේ නුයි බසන යැ, පීනමිඟය දවා නුයි බසන යැ. රහත්මක බසන කරනු ලැබේ නුයි බසන යැ, හැම කෙලෙසන් දවා නුයි බසන යැ, බසන කරනු ලැබේ නුයි බසන යැ, හැම කෙලෙසන් දවා නුයි බසන යැ, බසන කරනු ලැබේ නුයි බසන හැ, හැම කෙලෙසන් දවා නුයි බසන යැ, බසන කරනු ලැබේ නුයි බසන හැ, හැම කෙලෙසන් දවා නුයි බසන යැ, කොළෙසන් යැ, 'කියනත්' යනු බමයෝ යැ, 'කොපෙනත්' යනු කෙලෙසන් යැ, බසය කරන ලදුවන් ද දවන ලදුවන් ද දනි නුයි 'කියනකායී' හම දී. භාවනා අධිවරානා ජීවිතනති කාමවජනදං පජනතෙතා නෙකාමමං තාවෙතීන් තාවනාසමපතෙතා, නොකාමමවසෙන විතතං අධිවර්ගති අධිවර්ගතාසමපතෙතා, සායං එමං තාවනාසමපනෙතා අධිවර්ගනසමපතෙතා සමං ජීවති, නො වසමං, සමමා ජීවති, නො මිවුණා, විසුදධා ජීවතී, නො කිලිවර්ගත් ඇජීවසමපතෙතා. සායං එවං තාවනාසමපතෙතා අධිවර්ගන-සමපතෙතා ආජීවසමපතෙතා යසැඤදෙවපරිසං උපසඬකමති: යදි බතතිය-පරිසං යදි බාහමණපරිසං යදි ගතපතිපරිසං යදි සමණපරිසං විසාරදෙ උපතඬකමති අමඬකුතුතො, තං කිසස තෙතු; තථා ති සො තාවනා-සමපතෙතා අධිවර්ගතාසමපතෙතා අංජීවසමපතෙතා.

බසාපාදං පජහනෙතා අබසාපාදං හාවෙතිති භාවනාසමපතෙනා -පෙ-ටිනමිඟිං පජනනෙතා ආලෝකසඤඤං භාවෙතින් භාවනාසමපතෙතා - පෙ-උදු දිවං පජහනෙතා අවිකෙඛු හාවේකිකි හාවනාසම්පතෙතා -පෙ-විචිකිච්ඡා පජහනෙතා බම්වච්චතානං හාවේනිහි හාවනාසමපනෙනා - පෙ--අවිජරා පජහනෙතා විජරා හාවෙතීති භාවනාසමපනෙතා -- පෙ- අරතිං පරහනෙතා පාමොජජං හාවෙතීති භාවනාසමපනෙතා -පෙ- නීවරණෙ පජනනොතා පයමං කිංහං හාවෙන්ත් භාවනාසමපනොතා -පෙ- සබබ-කිලෙසෙ පරහනෙතා අරහතතමගතං භාවෙතීත් භාවනාසමපතෙතා. අරහතතමගතවසෙන විතතං අධිටඨාතීති අධිටඨානසමපනෙතා. ඣාගං එවං භාවනාසමපතෙනා අධිට්යානසමපතෙනා සමං ජීවති නො විසමං, සමමා ජීවති නො මිචුජා. විසුදුඩං ජීවති, නො කිලිටඨනති ආජීව-සම්පතෙනා. සටායං එවං භාවනාසමපතෙනා අධිට්ඨානසමපතෙනා ආජීව-සමපතෙනා ශඥඥදෙව පරිසං උපසඞ්කමත් අදි බතත්ය පරිසං යදි බාහවණ පරිසං ගදි ගහපතිපරිසං ශදි ගමණපරිසං විසාර දේ උපසතිකමති අමතිකු-හුතො. හං කිසස හෙතු: හථා හි සො හාවනාසමපතෙනා අගිවිඨාන-සමපතෙනා අංජීවසමපනෙනාති.

මාතිකෘකථා සමහතා.

ප කැසැවගෙනා ආතියෙ.

තළැඳැනං හවතී:

පණැකු ඉදඩි අභිසමගො – විවේකො චරිග පණුවීමො පාටිහාරිග සමයියි – සනිපටඨානං විපඤානා පණැකුවගාවති තන්ගෙ – මානිකාග ව තෙ දසාති.

පටිසමහිදුමගනපපකරණං සමතතං,

244

පටි හමහිදු මා හි ය-පුඤ වගී - මා තෘකාකථා

භාවනා අධිවර්ගනා සීම්තා යනු: කාමචජඥය දුරලමන් නෛතාමාය වඩා නුයි භාවනාසමපතන යෑ, නෛතාමා විසින් සිත පිහිටුවා නුයි අධ්වරානසමපතන යෑ, ඒ මේ යෝහාවවර මෙසේ භාවනාසමපතන වූයේ අධ්වරානසමපතන වූයේ සම වැ ජීවත් වෙයි, විෂම වැ හො වෙයි, මැතැවින් ජීවත් වෙයි, මිත්හාවෙන් නො වෙයි, විශුදධ වැ ජීවත් වෙයි, කාලිපට වැ නො වේ නුයි ආජීවසමපතන වේ. හේ මෙසේ භාවතාකමපතන වූයේ අධ්වරානසමපතන වූයේ අංජීවසමපතන වූයේ යම යම පිරිස් කරා එළැබෙ ද, කැත්පිරිසකට හෝ බමුණුපිරිසකට හෝ ගැහැවිපිරිසකට හෝ මහණ පිරිසකට හෝ විසාරද වූයේ පොද ඇති වැ එළැබෙයි. ඊට හේතු කීමැ යත්: යම හෙයකිත් හේ භාවනාසමපතන වූයේ අධිභෝතසමපතන වූයේ අාජීවසමපතන වූයේ ද එහෙයිනි.

වසාපාදය දුරලනුගේ අවසාපාදය වඩා නුයි භාවනානමපනන යැ ... පීනමිතිය දුරලනුගේ අලොකසංඥව වඩා නුයි ගාවනාසමපතන යැ ... උගිච්චය දුරලනයේ අවිකොපය විඩා නුයි භාවනාසමපතන යැ ... ම්විකිච්ඡාව දුරලනුගේ බමාවවත් හා වඩා නුගි භාවනාසමපතන යෑ ... අවිද ව දුරලනුගේ විද ව වඩා නුයි භාවනාසමපතන හැ ... අරතිග දුරලනුගේ පාමොදුය වඩා නුයි භාවනාසමපතන යැ .. නීවරණයක් දුරලනුයේ පුළුමබාහානය වඩා නුයි භාවනාසමපතන යැ ... හැම කෙලෙසුන් දුරලනුයේ රහත්මක වඩා නුයි භාවනාසමපනන යැ. රහත්මක විසින් සින පිහිටුවා නුසි අධිටඨානසම්පතත යැ, ඒ මේ යෝයාවවර තෙමේ මෙසේ භාවතා-සමපතත වූයේ අධිෂානසමපතත වූයේ සම ව ජීවත් වෙයි, වීෂම ව ජීවත් නො වේ. සමාජීවයෙන් ජීවත් වෙයි, මිනාස්වයෙන් ජීවත් හො වේ. විශුදා ව ඒවත් වෙයි, කලිපට ව ඒවත් හො වේ නුයි අාජීවසමපතන ගැ. හේ මෙසේ භාවනාසමපතන වූගේ අධ්ෂඪානසමපතත වුගේ ආජිවසමපහන වූගේ යම් මැ පිරිස් කරා එලැඹේ ද, කැන්පිරිසකට හෝ බමුණුපිරිසකට හෝ ගැහැවිපිරිසකට හෝ මහණිපිරිසකට හෝ විසාරද වූගේ නො හැකුඑණේ (තෙද ඇති වෑ) එලැඹෙයි. ඊට කාරණ කිමැ ගත්: යම් ගෙයකින් හේ හාවනාසමපතන වූයේ අධිසානසමපතත වුගේ ආජීවසමපතන වූගේ ද එහෙගිනැ' යි.

මංතෘකෘතයං සමාජත සි.

තුන්වැනි පුසුවගිය යි.

එහි උදැනය වෙයි:

පුඥ කථා ගැ, හෘදති කථා හැ, අභිතමග කථා හැ, වීවෙක කථා හෑ, පත්වැනි වූ චගතීා කථා හැ, පාත්නාගතී කථා හැ, සමසීසි කථා හැ, සත්පට්ථාන කථා හැ, විදශීනා කථා හැ ගන මොහු ද, මාතෘකා කථාව ද සමග තුන්වැනි පුඥාවනීපෙහි දෙශ කථාවෝ වෙත්.

බුදධජයනති තිපිටක ගුන**ුමාලා: 3**9

සූතුානතපිටකයෙ**හි**

34 වන ගුත්ථය

ලඩකා බෞදඩවණඩලයේ ආරාධනයෙන්

මොල්ලිගොඩ පුවවනොදය පරිවෙණාධිපති

රාජකීය පණඩිත ලබූගම ලඬකාතඥ

මහානායක සථවිරයන් වහන්සේ විසින් කරනලද

පාඨශෝධන පූව්ක සිංහල අනුවාදය

තිපිටක සම්පාදක මණඩලය

විසින් සම්මත යි

බු. ව. 2550 තු. ව. 2006

නෙතතිපපකරණං

හාමො තාගා හඟවතො අරහතො සමා සමබුද්ධාගා

සංගහවාරො

- 1. යං ලොකොා පූජයනෙ-සලොකාපාලො සද නමගාතී ව, තුකොතං සාහනවරං-වදුනි දෙයාං නරවරාහා.
- 2. අවාදස පදනී සුතතං-තං සබබං බාණාජන සැව අපො ව, තං විශේෂය හා උභයං-කො අපො බාණාජන කටමං.
- 8. සොළස හාරා නොතත්-පඤව නයා සාසනසක පරියෙවයි, අවතාරය මූලපද-මහාකචානෙන¹ නිදදිවියා.³
- 4. හාර් බහණු නවීවයො-සුතනසා නයා නයෝ ව සුතන සේවා, උභයං පරිභාගිතං-විචාත් සුතනං යථාසුතනං.
- 5. යා වෙච් දෙසභා යං ච-දෙසිහං උහයමෙව විභේදායාං, තුහුංයමානුයුබබි-භව්විඩ් සුහතනතපරියෙටයි'තී.

2, කඩ්ඩායන ගොතත නිදදිවරා -- පෙ.

^{1.} මහතාවවාහෙන - මරයං.

හගවත් අර්හත් වූ ඒ සම්මාසම්බුදුරජාණත් වහන්සේට නමස්කාර වේවා.

සංගුහවාරය

 ඉන්ද යම වරුණ කුවෙර යන ලොකපාලකයන් හෝ සතරවරමරපුන් සහිත වූ ලෝවැසියා යම පුරුෂොත්තමයක්හු පුද ද, දවරැය නමස්කාරත් කෙරේ ද, ඒ අගුපුද්ගල වූ නරොත්තමයාගේ තෙල උතුමසස්න කර්මඵල හා කුශලාකුශලාදීහෙද ධර්මයන් දන්නා නුවණැති මිනිසුන් විසින් දතයුත්තේ යි.

2. න්පිටක පයාීාප්ති සහිමාතත සූත්ය දෙලෙසස්පද වෙයි, සූත් යයි කියනලද එ හැම බුද්ධවචනය වාඤ්ජන ද අර්ත්ථ ද වෙයි. වාචා වාචකභාවයෙන් සම්බන්ධ වූ ඒ අර්ත්ථවාඤ්ජන දෙක ' අර්ත්ථ කවරෙ යැ. වාඤ්ජන කිමැ ' යි ස්වරූප හෙයින් දතයුන්නේ යි.

3. දේසනාදි යොළොස් හාරයක් ඇති, නත්දියාවත්තාදි නය පසක් ඇති, කුශලා කුශල විසින් පුහෙද වූ අටළොස් මූලපදයක් ඇති, පයාීාප්තිශාසනයාගේ අර්ත්ථ පයොීෂණ වූ, අව්පරීත සූතාර්ත්ථාවබොධයට කාරණ වූ නොත්තිය පූජා වූ කාතාායන මහාක්ෂිණාපුවයන් වහන්සේ විසින් දේශනා කරනලද්දීය.

4. ෂොඩශහාරයෝ වාඤ්ජනද්වාරයෙන් සූතුයාගේ අර්ත්ථසංවර්ණනා වෙති. නත්දියාවත්ත තිපුක්බල සිහවක්කීළිත යන නයතුය අර්ත්ථද්වාරයෙන් ම සූතුාර්ත්ථ පුන්පාදනා කෙරෙයි. තෙල හාර නය දෙක අර්ත්ථනිශ්චය විසින් පරිගෘහීත වූයේ සුනානුරූප කොට තොහොත් සියලු සුතුය සංවර්ණනා කෙරෙයි.

5. නතත්තිසංවර්ණනාවීයය වූ වාඤ්ජතප්‍රබන්ධ සංඛාශත යම් දේශනාවක් ඇද්ද, දේශනාර්ත්ථ සංඛාශත යම් දේශිතයකත් ඇද්ද, තෙල දේශනා දේශිත යන දෙක මැ අනුපාද පරීනිර්වාණය පයාවන්ත කොට ඇති සම්පත්තීනට කාරණ හෙයින් දතයුත්තේය. ඒ විජානනයෙහි ලා මතු කියන හාරනයානුපූර්වය නවාඩගශාසනයාගේ අර්ත්ථපයොවණ වෙයි.

විභාගවාරො

1. උදෙසවාරො

තාළු කතාමේ සොළස හාරා : දෙකනා විචයෝ යුතති පදඩානානෙං ලකාමණො වතුබදුහො අාවනෙතා වහතති පරිවතතනො වෙව්වනො පඤඤතති ඔතරණො සෝඛනෙං අබ්වාහනා පරිකාඛාරෝ සමාරෝපනො ඉති.

තකානුගින් :

- දෙසනා වීම්යො සුතත් පදව්ඨානො ච ලක්ඛණෝ, චතුබත්හා ච ආමරෙවා - විහතති පරිවිතත්නො.
- 2. වෙච්චනෝ ච පණු තති ඔතරණෝ ච සොඛනෝ, අඩ්ට්රානෝ පරික්ඛාරේ - සමාරෝපනෝ නොළත්.
- 3. එහෙ නොළස හාරා පකිතතිතා අපාහෝ අසංකීණණා, එනෙසං වෙව හවති - විභාරතයා නයවනතත්'ති.

තාළු කතුමේ පණුව නයා: නාද්යාවටෙටා³ නිපුකබලො සිහ විකකිලීඅතා දියාලොවනො අඹතුයො ඉති.

තසානුගීහී :

4. පහරීමා භාවදියාවවෙටා - දුන්යෝ ච නිපුකාබලො, සිහිටිකානි දිනො, භාම - තන්යෝ භායලකුණුකො³

^{1.} නොළනො--මන්තං

^{2.} ආඤ්යාවතොහා---සිමූ

^{3.} ආයලඤාකොං…මජනං,

විභාගවාරය 1. උසෙසවාරය

එහි යොළොස් හාරයෝ කවරහ : ආස්වාදදිය විහාග කිරීම ලක්ෂණ කොට ඇති ' දෙශනා 'හාර යැ, සුනුයෙහි එන පද පුශ්නාදිය විමසීම ලක්ෂණ වූ ' විචය 'හාර යැ, සුතුාගත අර්ත්ථවාඤ්ජනයන්ගේ යුක්තායුක්තිව්වාරණා ලක්ෂණ වූ ' යුක්ති 'හාර යැ, සුතාගත කුශලාකුශලාදී ධර්මයන්ගේ පදට්ඨාන (ආසන්නකාරණ) නිර්ධාරණ ලක්ෂණ වූ ' පදව්ඨාන 'හාර යැ, සමාන ලක්ෂණ ධර්මයන් නහා දක්වන ' ලක්ෂණ 'හාර යැ, වාඤ්ජනද්චාරයෙන් නිර්වචනාදී විභාවනලක්ෂණ වූ ' වතුබහුහ 'හාර යැ, සභාගවිෂභාග ධර්මයන් ආවර්තන ලක්ෂණ වූ ' ආවටට 'හාර යැ, සඩ්ක්ලෙසඩොදනධර්මයන් විහාග කිරීම ලක්ෂණ වූ ' විහක්ති' හාර යැ, කුශලාකුශලධර්මයන්ට පුතිපක්ෂ හෙයින් පරිවර්තන ලක්ෂණ වූ ' පරිවර්තන 'හාර යැ, පයාායශබද දක්වීම ලක්ෂණ කොට ඇති ' වෙවවන ' හාර යැ, එක් ධර්මාර්ත්ථයක් විවිධ පුඥප්තීන් විභාවනලක්ෂණ වූ ' පඤ්ඤති 'හාර යැ, පුත්තාායමුත්පාදදිද්වාරයෙන් සුනාර්ත්ථයාගේ අවතරණලක්ෂණ වූ' ඔතරණ 'හාර යැ, සුතුාගතපදපදර්ත්ථාදීන්ගේ ශෝධනලක්ෂණ වූ ' ශොධන 'හාර යැ, සූතුාගතධර්මයන්ගේ සාමානා විශෙෂ නිර්ධාරණලක්ෂණ වූ ' අධිව්ඨාන 'හාර යැ, ධර්මයන්ගේ හේතුපුතාය න්ර්ධාරණලක්ෂණ වූ ' පරික්බාර 'හාර යැ, පදව්ඨානාදීමුබයෙන් ධර්මයන්ගේ සමාරොපණලක්ෂණ වූ ' සමාරොපන 'හාර යැ යන මොහු යි.

ඒ භාගරාගදදසයාගේ සුබගුහණ පිණිස මේ අනුගීති යැ :

1. දේසනා යැ විවය යැ යුක්ති යැ පදට්ඨාන යැ ලක්ඛණ යැවතුබහුහ යැ ආවට්ට යැ විභත්ති යැ පරිවත්තත යැ.

2. වෙච්චන යැ පඤ්ඤත්ති යැ ඔතරණ යැ සොධන යැ අධිට්ඨාන යැ පරික්බාර යැ සමාරොපන යැ යනු සොළොස් භාරයෝ යි.

3. අර්ත්ථහෙයින් අසඩකීර්ණ වූ නෙල සොළොස් භාරයෝ පුකාශ කරන ලැහ. මේ සොළොස් භාරයන්ගේ මැ විස්තර හෙයින් නයවිභාගය වේ යයි.

එහි පඤ්චනය කවරේ යැ : තෘෂ්ණා අවිදාා දෙකින් සංකිලෙසපක්ෂයෙහි ද ශුමථ විදරශනා දෙකින් වොදනපක්ෂයෙහි ද සුනුාර්ත්ථය සිවසය් සමග යෙදීමෙන් වර්ණනා කරන ' නන්දියාවට්ට ' නය යැ, අකුශලමූලයෙන් හා කුශලමූලයෙන් සංකිලෙස වොදන පක්ෂයෙහි සුනාර්ත්ථ සිවසස් සමග යොදන ' තිසුක්බල ' නය යැ, විපයාිාසයන්ගෙන් සංකිලෙසපක්ෂයෙහි ද ඉන්දියයන්ගෙන් වොදන පක්ෂයෙහි ද සුනාර්ත්ථ සිවසස් සමග යොදන ' සිභවික්කිළිත ' නය යැ, අර්ත්ථනයනයට දිසාහත ධර්මයන් විමසන * දිසාලොවන ' නය යැ, දිසාහන කුශලාකුශලයන්ගේ සමානයනලක්ෂණ වූ * අඩකුස ' නය යැ යන මොහු යි.

ඒ නලයාදේදසයාගේ මේ අනුගීති යැ :

 යුතාර්ත්ථප්‍රකාශක වූ පළම්වැනි ' නන්දියාවටට ' නය ද දෙවැනි ' නිසුක්බල ' නය ද තුන්වැනි ' සීහටික්කීළිත ' නම නය ද වෙති.

 දිකාලෙ, චිනමාහංසු-චිතුන්ං හයමුතතමං, පසාවමෙ, අඩකුසෙ, නාම-සබබ පසාව හය, ගතා'තී

හා කතාමානි අට්ථාරය මූලපදනි : නව පදනි කුසලානි, නව පදනී අකුසලානි.

තාන කතමාත් නව පදන් අකුහලාන් : තණයා අවිජිජා ලොහො දෙසො මොහො සුඟසකැකු සුඛනණැක නිච්චසකැකු අතනසකැකු'ත් ඉමාන් නව පදන් අකුසලාන්, යන සබබා අකුසලපකොබා සඞ්යයං සමොහරණං ගවඡන්.

තා තා කා තා මානි නව පදනි කූ සලානි : සම්ථෝ විපසාසනා අලොබෙන අදෙසො අමොබො අසුන සනැකැ දුකාබස කැකැ අනි චවස කැකැ අන තාත-සනැකැ'ති. ඉමානි නව පදනි කු සලානි, යාළු සබෙබා කු සලපකොබා සබාහං සමොසරණං නවනති,

නතුදං උදදුනං:

- 6. තණතා ව අවිජජාපි ව-ලොකො දෙනො තුරෙව මොහො ව, වතුරො ව විපලලාකා-කිලෙයකුම් නව පදන්
- 7. සම්දොච විපසාහා ව-කුසලාති ව යැනී කිණි මූලානි, වතුරො සකීපට්ඨානා-ඉංද්‍රියහුමි නව පදනී.
- 8. නවති ව පදෙකි කුසලා-නවිති ව යුජ්ජනති අකුසලා පක්කා, එහෙ බො මූලපදු-නවනති අවසාරස පදුනී'කි

^{1.} චතතාරේ විපලලාශා - පු.

තොතතිපුකරණය - උදෙසවරෙය

5. සතරවැනි නයවරය ' දිසාලොවන ' යයි කීහු. පස්වැනි නය * අඩකුස ' නම වේ. මෙසේ සියලු පඤ්චනය දන්නාලදි.

එහි අටළොස් මූලපදයෝ කවරහ නවපද කෙහෙක් කුශලයෝ යැ, නවපද කෙනෙක් අකුශලයෝ යි.

එහි අකුශල නවපදයෝ කවරහ : තණ්හා යැඅවිජ්ජා යැ ලොහ යැ දෙස යැ මොහ යැ පුහසක්ඤා යැ සුබසඤ්ඤා යැ නිව්වසඤ්ඤා යැ අත්නසඤ්ඤා යැ මේ නවපදයෝ අකුශලයෝ යැ. යම නවපදයෙකැ සියලු අකුශලපක්ෂය සංගුහයට සමොසරණයට යේ ද එබදු නවපදයෝ යි.

එහි කුශලනවපදයෝ කවරහ : සමථ යැ විපස්සනා යැ අලොහ යැ අදෙස යැ අමොහ යැ අසුහසඤ්ඤා යැ දුක්බසඤ්ඤා යැ අනිව්වසඤ්ඤා යැ අනත්තසඤ්ඤා යැ යන මේ නවපදයෝ කුශලයෝ යැ. යම නවපදයෙකැ හැම කුශලපක්ෂය සංගුභයට සමොසරණයට යේ ද එබදු නවපදයෝ යි.

එහි මේ සංගුතවචන ගැ :

6. තෘෂ්ණා ද අවිදාාා ද ලොහය ද ද්වෙෂය ද එයේ මෑ මොහය ද සතර විපයාිාසයෝ ද යන නව පදයෝ ක්ලේශභූම් වෙති.

7. ශමථය ද විදර්ශනා ද අලොහාදි තුන් කුශලමූලයෝ ද අශුහසංඥදි සතර සති පට්ඨානයෝ ද යන නවපදයෝ ශ්‍රද්ධාදී විමුක්තිපරිපාවනීය ඉන්දියයන්ගේ සමවසරණ ස්ථාන හෙයින් ඉන්දියභූමි නම් වෙත්.

8. ශමථාදි නවපදයෙන් කුශලපක්ෂයෙහි ධර්මයෝ ද තෘෂ්ණාදි නවපදයෙන් අකුශල පක්ෂයෙහි ධර්මයෝ ද යොදනු ලැබෙක්. නෙල අටලොස් පදයෝ මුලපද වෙත් යයි.

2. තිසෙසවාරො

හා හර් සංඛෙප හෝ, නොතත් කිහාගීනා ;

- 1. අභාහාදුදිනවනා¹-නිභාගරණමට ච ඵලං උපාගො ච, ආණතානී ච තනවනො-ගොහිනං දෙසනාහාරෝ
- යං පුච්ඡිත් කැව විකාප්ජිතකැව-සුභතකා යා ව අනුගිතී, සූතතකා යො පව්වයෝ-කාරෝ විවයොති නිදදිවෙරා.
- සිබෙබසං හාරානං-යා භූම් යො ච ගොචරෝ සෙහං, සුතනාසුතතපරිකා³-හාරෝ යුහානීති නිදදිවෙයා.
- ඉති යාව තබබබමා-එහො හාරෝ පදවසානා, ඉති යාව තබබබමා-එහො හාරෝ පදවසානො.
- විතත වනි එක බවේම-ගෙ බවමා එකලකක ණා කෙවි,
 විතතා තවනති සබෙබ-හො හාරෝ ලකක ණෝ නාම.
- හරැතතමධ්පාගො-බාඤානමථ දෙසනානිදනඤව, ප්‍රධාපරානුසක්³-ඵහෝ හාරෝ වතුබසුහො
- එකමහි පදවසානෙ-පරියෙසත් සෙසකං පදවසානං, ආවටවත්⁴ පට්පකොබ-ආවරෝවා නාම සො හාරෝ.
- බුම්මං ච පදටහානං- හුමං ච විහජතෝ අයං හාරො, හාබාරතෝ අසාබාරතෝ ව-හෙයෝ වහත්තී.
- කුසලාකුසලෙ බමේම-නිදදිවෝ හාචිතෙ පනිනෙ ව, පරිවතතුන් පට්පකොබ-හාරෝ පරිවතතුනො නාම.

- 2. යුතනායුතත්පරිකබා පූ, සීමූ.
- 3 පුබ්බාපරෙන සහ පු.
- 4. ආවසානත් සිමූ.
- 5. විහජා නෙ සීමූ.

^{1.} අසාදුදීනවතෝ - පු.

2. නිඇෙසවාරය

ඒ උද්දේසපාඨයෙහි සැකෙවින් තොත්තිපුකරණය කියනලදී. (දන් ලක්ෂණාදිය නිර්දෙශ කරනු ලැබේ.)

 සුබංසාමනස්සාදී ආශ්චාදය ද ලෙනුහුමක සංස්කාර සඩ්බාහත ආදීනවය ද ආයයි මාර්ග නිර්වාණ සඩ්බාහත නිස්සරණය ද ශුැතමයඥනාදී දෙසනාඑලය ද ආයයිමාර්ගයට පදට්ඨාන වූ පූර්වහාගපුතිපද සඩ්බාහත උපාය ද වතුස්සතාකර්මස්ථානයෙහි යුක්ත පුයුක්ත වූ වෛනොයයන් සඳහා ආඥර්හ වූ භාගාවතුත් වහන්සේගේ විධාන සඩ්බාහත ආණක්ති ද යන මේ (ගෙවත් ආස්චාදදීන්ගේ විහාගලක්ෂණ වූ සංවර්ණනා විශෙෂය) ' දෙසනාහාර ' නම් වේ.

2. දසුතුයාගේ යම පෘච්ඡාවකුත් ඇද්ද යම විසදීමකුත් ඇද්ද අනුගීත් සංඛාාත යම සංගුහඟාථා ඇද්ද, එසේම සූතුාගත ආස්වාදදියකුත් ඇද්ද එ හැම සෙවීම ලක්ෂණ කොට ඇති හාරය ' විවයහාර ' නමැයි දක්වන ලද්දේය.

3. සියලු භාරයන්ගේ වනඤ්ජන සංඛාාත යම භූමීයක් ඇද්ද සූතාර්ත්ථ සංඛාන යම ගොචරයෙකුත් ඇද්ද ඒ අර්ත්ථවාඤ්ජනයන්ගේ මහා – අපදෙසයන් හා යුක්තා යුක්තිබව දක්වීම ලක්ෂණ කොට ඇත්තේ ' යුක්තිහාර ' නමැයි දක්වන ලද්දේය.

4. ජිතපඤ්චමාර වූ බුදුහු දහම දෙසති. ඒ කුශලාදී හෙද වූ ධර්මයට කාරණ වූ යොනිසොමනසිකාරාදි යම පදව්ඨානයක් ඇද්ද, මෙසේ සුහාගත සියලු ධර්මයනට පදව්ඨාන (ආසන්නකාරණ) දක්වීම ලක්ෂණ වූ හෙල හාරය ' පදව්ඨාන ' නම් වේ.

5. කුශලාදි හෝ ස්කන්ධාදි හෝ එක් ධර්මයක් සුපුයෙහි වදළ කල්හි කුශලාදි ස්කන්ධාදි භාවයෙන් සමානලක්ෂණ වූ යම ධර්ම කෙනෙක් වෙත් ද, ඒ හැම ධර්මයෝ සුතුයෙහි නොදක්වනලද ද එළවා වර්ණනා කිරීම ලක්ෂණ කොට ඇති ඒ භාරය ' ලක්මණ හාර ' නම වේ.

6. වාඤ්ජනද්වාරයෙන් සුත්‍රාගත පදන්ර්වවන සංඛාංක නිරුක්තය ද දේශකයන්ගේ අධිප්‍රාය ද යළි දේශනානිදනය ද පූර්වාපරානුයන්ධි ද යන වතුර්විධ ලක්ෂණයන් වර්ණනා කිරීම ලක්ෂණ කොට ඇති කෙල හාරය ' වතුබදුහ ' නම් වේ.

7. ආරම්භධාතු ආදී වූ (පරක්කමධාතු ආදියව) පදවිධාන වූ එක් ධර්මයක් දේශනා රූඪ කල්හි ඒ ධර්මයට විෂහාගතායෙන් (ප්‍රමාදදීයට ආසන්නකාරණ වූ කොසජ්ජාදී) අවශේෂ පදව්ධානධර්මය ගවේෂණ කෙරෙයි, සොයා ප්‍රත්පක්ෂධර්මයන් ආවර්තන කෙරෙයි, (මෙසේ සභාගච්ෂතාග වශයෙන් ආවර්තන ලක්ෂණ වූ) ඒ භාරය 'ආවර්ටහාර 'නම වේ.

8. සාධාරණවශයෙන් ද, අසාධාරණවශයෙන් ද, කුශලාදිභේද වූ ධර්මය ද විශේෂාධිගමකාරණ වූ පදටයානය ද පෘථග්ජනභූමි ආදි භූමිය ද (යම භාරයෙක්) විභාග ඉහයින් පුකාශ කෙරේ ද, මේ භාරය ' විභක්තිහාර ' නමැයි දකයුතු.

9. වර්ණනා කරනු ලබන සූතුයෙහිවදළ භාවිතවා වූ ද පුහාතවා වූ ද කුශලාකුශල ධර්මයන් ඔවුනට පුතිපක්ෂ වූ අකුශලකුශලයන්ගේ වශයෙන් පරිවර්තන කෙරෙයි. ඒ භාරය ' පරිවත්තනභාර ' නම් වේ.

- 10. වේවච්ඡාත් බහුත් තු-සුතෙත වූහතාත් එකඩ්මමාකා, යො, ජානාත් සූතනවිදූ-වේච්චනෝ නාම සො හාරෝ.
- 11. එකං හනවා බම්මං- පඤඤතතීහි විවිධානි දෙසෙනි, හෝ ආකාරෝ සෙලුගොා-පඤඤතතී නාම හාරෝ'නී.
- 12. යො ච පරිචවුපොදෙ- ඉත්රියඛාධා ච ඛාතුඅායතනා, එහෙති ඔතරත් යො-ඔතරණො නාම සො හාරෝ.
- 13. විභාදුජන වනි පණෙත හා එාය පුවරිනා යමාරබන, සුභාසුභාපරිසාබා-කාරෝ හෝ නොඩකො නාම.
- 14. එකතනතාය ඩම්මා-යෙපි ව වෙමතනතාය නිදදිවයා, නේ හ විකපාශිතබබා-එහෙ, හාරෝ අඩ්වයානො,
- 15 ගෙ බම්මා යං බම්මං-ජනයනත්පාචාවයා පරමපරතො, හෙතුම්විකාඩාර්ගිනා-එහා හාරෝ පරින්බාරෝ.
- 16. ගෙ බම්මා යම්මූලාංගෙ වේසාන්ා පතායිතා මූනිනා, තෙ සමරෝපයිතබබා-එස සමාරොපතො හාරෝ.
- 17. නණනණාව අවිජාවේ වි-සමථෙන විපාසානාය යො නෙනී, සංචෝති යොජයිනා-අයං නයො නන්දියාවටෙටු,1
- 18. යො අකුසලෙ සමූලෙහි-සොහි කුසලෙ ව කුසලමූලෙහි, හූහං නථං අවිතථං නිපුකාබලං තං නසං ඇහු.
- 19. යො නෙනී විපලාශෙනි-කිලෙනෙ ඉංදියෙනි සංඛාමේ, එහා නයා නයවිදු-සීහවිකකීලිතං ආහු.
- 20. වෙයාසාකරණෙස හි යෙ-කුසලාකුසලා තහිං සහිං විහතා, මහතා වොලොසායහා-තං බු දිසාලොචනං ඇතු.
 - 1. ආණ්ඩු වනෙනා සිදු.
 - 2. සංක්ලෙසෙ පු.

තොහානිපු කරණය – නිදෙදසවාරය

10. නවාඩ්ගශාසන සංඛාාත කෙවළාදහමති වදළ එක් පදර්ථයක් පිළිබද බොහෝ වූ මැ වෙවවනයන් සූතුයෙති නිපුණ වූ යම ධර්මකථිකයෙක් සූතුවර්ණනායෙනි ලා පුකාශ කෙරෙයි. ඒ හාරය ' වෙවවන ' නම වේ.

11. භාගාවත් බුදුහු ස්කන්ධාදී එක් ධර්මයක් නික්ෂෙප – පුහවාදි විවිධ පුඥප්තීන් දේශනා කෙරෙනි. ඒ එක් මැ ධර්මාර්ත්ථයක් අනෙකපුඥප්තීන් පනවන ආකාරය ' පඤ්ඤත්තිහාර ' නමැයි දතයුන්තේය.

12. යම් පුතිතාාමුත්පාදයෙක් ඉන්දීය ස්කන්ධ ධාතු ආයතන කෙනෙක් වෙද්ද සූතාගත පදර්ත්ථද්වාරයෙන් ඒ පුතිතායමුත්පාදදීන්ගේ යම් අවතරණයෙක් ඇද්ද ඒ අවතරණලක්ෂණ වූ සංවර්ණනා විශෙෂය ' ඔතරණහාර ' නම් වේ.

13. ගාථාදේශනායෙහි ලා යම අර්ථයක් අරහයා විවාළ පුශ්තය බුද්ධාදීන් විසින් විසඳු කල්හි එහි පද ආරම්භාදීන්ගේ ශොධිකාශොධිතභාවය විවාරණලක්ෂණ වූ ඒ හාරය ' සොධනහාර ' නම වේ.

14. එකත්තතා සංඛාභත සාමානායයෙන් ද වෙමත්තතා සංඛාභත විශෙෂයෙන් ද යම් ධර්ම කෙනෙක් සූනුයෙහි වදරනලද්දහු ද ඒ ධර්මයෝ (එහි සාමානාා විශෙෂ කිමැයි) විකල්පන නොකළයුත්තාහුය. මෙයේ ධර්මයන්ගේ සාමානාවිශෙෂනිශ්චයලක්ෂණ වූ තෙල භාරය ' අධිව්ඨානභාර ' නම් වේ.

15. අව්දාහදි යම් ප්‍රකාශධර්ම කෙනෙක් සංස්කාරාදි යම් ප්‍රකාශයාත්ෂන්නධර්මයක් සහජාතප්‍රතාශයාවයෙන් පරම්පරප්‍රතාශව අනුරූපසන්තානශටනවශයෙන් උපදවත් ද, ඒ ජනකාදී හෙතුව සූත්‍රයෙන් නිශ්චය කොට වර්ණනා කරන තෙල භාරය ' පරික්ඛාරහාර ' නම් වේ.

16. යම ශීලාදි ධර්ම කෙනෙක් යම සමාධිආදි ධර්ම කෙනකුන්ට මූල වූවාහු යළි යම ධර්ම කෙනෙක් ඒකාර්ථ වූවාහු බුද්ධමුනිහුවිසින් වදරනලදහු ද ඒ ධර්මයෝ පදව්ඨානාදි විසින් සමාරෝපණ කොට වර්ණනා කළයුක්තාහුය. තෙල ' සමාරෝපනහාර ' නම් වේ.

(මෙසේ ගාථා විසින් සොළොස් හාර නිර්දෙශ කොට දන් නය නිර්දේශ කෙරෙකි.)

17. යම් සංවර්ණතා විශේෂයෙක් සූතාගත තෘෂ්ණාවත් අව්දාාවත් සංක්ලේශ පක්ෂයට ද ශමථ විදර්ශනා දෙකින් වොදන පක්ෂයට වතුස්සතායන් සමග යොද පමුණුවා ද, මේ නය ' නන්දීයාවට්ට ' නම් වේ.

18. යම සංවර්ණනානය විශේෂයෙක් ලෝහාදී අකුශලමූලයන් සමග ද්වාදශ විත්තොත්පාද සංඛාහත සියලු අකුශලඛර්මයන් ද අලොහාදී කුශලමූලයන් සමග සියලු වාතුර්භුමක කුශලඛර්මයන් ද භූත තථ අවිතථ කොට සූතුාර්ත්ථය වතුස්සතායොජනා ද්වාරයෙන් පමුණුවා ද ඒ නයවිශෙෂය ' නිසුක්බල ' නමැයි කීහු.

19. යම සංවර්ණනානයවීශෙෂයෙක් අශුභයෙහි ශුභ යැ යනාදි වතුර්විධ විපර්යාසයන්ගෙන් ක්ලෙශයන් හෙවත් සංක්ලෙශපක්ෂය ද ශුද්ධාදි ඉන්දියයන්ගෙන් පුතිපත්ති පුතිවෙධ සද්ධර්මය හෙවත් වොදනපක්ෂය ද සියුසස් සමග යොදු නයන ලක්ෂණ වූ නෙල නය සද්ධර්මනය දන්නාහු ' සීහවික්කීළික ' නමැයි කීහු.

20. නත්දියාවට්ටාදී ඒ ඒ අර්ත්ථනය යොදනු සඳහා කරනලද සූතුාර්ත්ථ විස්සජ්ජනයෙහි ලා ඒ ඒ තැන කියනලද ඒ ඒ නයට දිශානුත වූ යම කුශලාකුශලධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද, ඒ ධර්මයන් මේ පුළුම දිශා යැ යතාදීන් සිතින් මෑ අවලෝකන කෙරෙයි, ඒ පරීක්ෂාව මෑ 'දිසාලෝචන ' යැයි කීහු.

- බ්ලෝකොළා දිසලොවනෙහ- උකාබ්පිය යං සමානෙත්, සබබ කුසලාකුසල-අයං හරයා අඩකුතෝ භාම.
- 22. කොලස හාරා පහිමං-දිසලොචනතො¹ දිනා විලොකාසිනා, සංඛ්පිය අඩකු සෙන හි-නයෙහි නීහි නිදදි සෙ සුතතං.
- 23 අක්ඛරං පදං බාණුජනං-නීරූතති තුරෙව නිදෙදුසො, ආකාරජවාවිතං-එතතාව බාණුජනං සබබං.
- 24. සබාසාසනා පතාසනා-විචරණා විහජනුකතානීකම්මපණෑඤක්තී, එනෙසී ඡෙහි පදෙහි-අපො කම්මඤා නිදදිවා.
- 25 නිණි ව නගා අනුනා-අතිසා ව ජපාදනි ගණිතානි, නවති පදෙති හනවනො-චවනසා'තෝ සමාසුතොතා,
- 26. අපරාසස නව පදනි-බාණාජනපරියෙවායීයා වනුඛානීත, උභයං සඩකලයිනා² නොතතිංසා එනානීතා නොතානී'නී.

නිදෙසමාරෙං නිටසිතො.

- 1. දිකාලොචනෙන පු.
- 2. සඬේඛපයනෝ පු.

නොතත්පුකරණය නිදෙසවාරය

21. දිසාලොචනනය කරණකොටගෙන පුථමාදි දිශාභාවයෙන් පරීක්ෂා කොට සුතුයෙන් නභාගෙන භැම කුශලාකුශලධර්මයන් ඒ ඒ නයයොජනාවශයෙන් යම් සමානයනයෙක් (පැමිණැවීමෙක්) ඇද්ද මේ ' අභිකුසනය ' නම් වේ.

22. වාහන්ජනාපයෝෂණ හෙයින් පළමු කොට යොළසභාරයෝ යෙදියයුන්නාහ. දිසාලොවනනයින් පුළුමදිශාදිය අවලොකන කොට අඬකුසනයින් දිශාභූතධර්මයන් සුතුයෙන් නිර්ධාරණ කොට නන්දියාවට්ටාදී තුන්නයින් සුතුය වර්ණනා කරන්නේයි.

23. (දන් ද්වාදශපද නිර්දේශ කෙරෙනි : ' අක්බරං පදං ' යනාදීන්) අපරියොසිත පැයෙහි වර්ණ සංඛාන ' අක්බර ' යැ, නාමාඛානතාදී වතුර්විධ ' පද ' යැ පැයෙන් කියනලද අර්ත්ථපතාශක පදසමුදයලක්ෂණ වූ වාකාසංඛානත ' වාඤ්ජන ' යැ වාකාවී භාගයෙන් කියන ලද නිර්වචන සංඛාන ' නිරුක්ති ' යැ, එසෙයින් මැ නිරවශෙෂ දෙශනා හෙයින් නිර්වචනච්ස්තර සංඛාන ' නිද්දෙස ' යැ, පදයන්ගෙන් වාකාවීභාග සංඛාන සවැනි වචන වූ ' ආකාර ' යැ, යන සියලු වාඤ්ජනය මෙතෙක් මැ වේ. (ගාථා බන්ධ විසින් ' ආකාර ' පදය අන්තයෙහි ලා කිව ද පදනුකුමතා රිසියනු එය වාඤ්ජන පදයට අනතුරු කොට ගනයුතුය.)

24. සැංකවින් පුකාශ කරන 'සඞ්කාසනා' යැ, පුථමපුකාශන සංඛාාත 'පකාසානා' යැ, විස්තර කිරීම සංඛාාත 'විවරණා' යැ, විභාග කිරීම සංඛාාත 'විභජනා' යැ, පුකට කිරීම යයි කියනලද 'උත්තාන්කමම' යැ, පුකාරයෙන් දෙපන සංඛාාත 'පඤ්ඤක්සී' යැ යන මේ වෙපදයෙන් සුතුාර්ත්ථය ද උද්ඝාටනාදී වූ වෛනෙයයන්ගේ චිත්තපුබොධනකියාව ද දක්වනලදී. (මේ අර්ත්ථපදයන්ගෙන් පිළිවෙළින් අක්බර පද ආදී වාඤ්ජනපදයෙන් දක්වන අර්ත්ථාකාරය ගන්නා ලද වේ යයි දතයුතු.)

25. අනූන වූ නන්දියාවට්ටාදී තුන් නය ද සඩ්කාසනාදී විසින් ගණන ලද අර්ත්ථපද සය ද යන නවපදයෙන් හෙවත් නව කොටසින් භාගාවත්හුගේ වවනසංබාාන සුතුාර්ත්ථය මොනොවට යොදන ලද්දේයි.

26. යථෝක්ත අර්ථපද නවය ද වයඤ්ජනපයෝෂණ හෙයින් ෂොඩශහාර යැ වාඤ්ජනපද ෂටික යෑ කර්මනය දෙක යැ යන සුවිසිපදය දැයි මේ දෙක සම්පිණ්ඩන කොට තෙතිස් නෙක්තිපද කෙනෙක් වෙති. නොක්ති මෙතෙක් මෑ වන්නීය' යි.

(' සංබෙපයකො ' යන පාඨයෙහි සංක්ෂීජන කොට (එක්කොට) ගන්නාහට යැ යන අර්ථ යි. කිසි කෙනෙක් අටළොස් මූලපදයනුදු එක්කොට නෙන්ති අවයව එක් පනසෙකැයි කියති. මූලපද සංවර්ණනා විශෙෂයෙක් නොවූයෙන් නෙන්තිනයෙහි ලා නොගිණුබව සැලැකියැ යුතුය.)

නිදෙදසවාරය නිම.

3. පටිතිදෙදසවාරො

3. 1. 1.

දෙසනාහාරව්හඩෙගා

තාන භාතාමේ දෙනනානාරො: ''අභාදුදීනවතා''නි නාථා, අයං දෙකනානාරො. කිං දෙසයකි: අභාදං ආදීනවං නිභාරණං එලං උපායං ආණතතීං.

'(බවරාං වො නිසාබවේ දෙසිසාසාමී ආදිසාලතාණං මරෝබ කලතාණං පරියොසානකලතාණං සාප්ං සබහස්ජනං කෙවල පරිසුණණං පරිසුණාං බුහාමට්රියං පතාගිසාකාමී''ති

තාන් කතුමේා අභාදෙ:

 "කාමං කාම්යමානාසය හසය වේ හං සම්ජාඕන්, අදධා පිනීමනො ගොනී ලැබා මවේවා යදීවජන්?'හි

qa. qaaise,

තාන් කතුමේ ආදිනවෝ :

 නාභා වෙ කාමයානාභා ජනදජාතාභා ජනතුනො, හා කාමා පරිහායනති සලලම්බෝව රුපත්''තී

අය ආදීනමේා,

තුළු කතුමං නිසාරණං:

 "හෝ කාමේ පරිවජෙන් සපහෙතව පද සිරේ, සෝමං විසනත්කං ලොකො සහා සමන්වනතත්"ත් දෙං නිසාරණං,

භාපුර භාතුමේ අභාගයේ:

4. ''බෙතතං වත්රු හිරඥඥංවා ගවාකාං දහපොරිසං, පීයො බතු පුථු භාමේ යො නරෝ අනුහිත්බනී''තී අයං අකාංදෙ,

3. පට්තිසෙසවාරය

3. I. I

දේසනාහාරවිහඩගය

එහි දේසනාභාර කවරෙ යක් : ' අස්සාදදීනවතා ' යන ගාථා යි. මේ දෙසනාභාර යැ. කුමක් දෙශනා කෙරෙති යත් : ආස්වාදය ආදීතවය නිස්සරණය ඵලය උපායය ආණ්ත්තිය යන මේ දෙසති.

'' මහණෙනි, තොපට ආදිකලණ වූ මැදකලණ වූ අවසනැ කලණ වූ අර්ථසම්පත්ති යෙන් සාර්ථ වූ වාඤ්ජනසම්පත්තියෙන් සවාඤ්ජන වූ එළැවියැයුතු නැතියෙන් එකාන්තපරිපූර්ණ වූ හළයුතු නැතියෙන් පරිශුද්ධ වූ දහමක් දෙසමී. සසුන්බඹසර පවසම් '' යී.

එහි ආස්වාද කවරේ යැ:

1. මනාපිය රුපාදි ලෛභූමක වය්තුකාමය කැමැතිවන ඒ සත්වහට ඉදින් ඒ කාමවස්තුව සමෘද්ධ වේ නම් (ලැබේ නම්) ඒ සත්ත්ව රිසිවූ කාමය ලැබ එකාන්තයෙන් තුටු සික්ඇතියේ වෙයි.

ඉච්ඡිතලාභ පුතිමනස්කතාදිය ආස්වාද කටයුතු හෙයින් මේ ආස්වාද යි.

එහි ආදීනව කවරෙ යැ :

 වස්තුකාමයන් කැමතිවන උපන් තෘෂ්ණා ඇති ඒ සත්ත්වයාගේ ඒ වය්තුකාමයෝ ඉදින් පිරිභෙත් නම්, එකල්හි හේ අයෝමයාදී ශලායෙකින් විදුනාලද්දකු සෙයින් පෙළේ යයි.

ව්පරිණාමානාථායෙන් පෙළෙනුයෙන් මේ ආදීතව යි.

එහි නිස්සරණ කවගේ යැ :

3. යම මහණෙක් (ජීවත්වනු කැමැති පුරුෂයෙක්) තමාගේ පාදය කෙරෙන් සර්පයකුගේ තිස සෙයින් වස්තුකාම ක්ලෙශකාමයන් (විෂ්කමහණ විසින් හෝ සමුවජෙද විසින් හෝ) දුරුකෙරේ ද ඒ මහණ ලොවැ විසන්තිකා සංබාහත තෘෂ්ණාව ස්මෘතිමත්ව ඉක්මවාලයි.

මේ නිවන් අරමුණු කොට ඇති මාර්ගඥනයෙන් තෘෂ්ණාව දුරැලීම නිස්සරණ යි.

එහි ආස්වාද කවරේ යැ.

4. යම් මිනිසෙක් හැල් ආදි කෙත් හෝ ගෘහවස්තු ආදි වතු හෝ අමුරන් හෝ ගවයන් අසුන් හෝ දස්කමකරුපුරුෂයන් හෝ ස්තීන් හෝ නැයන් හෝ වෙනත් මනාපිය රූපාදි බොහෝ කාමවස්තූන් ක්ලේශකාම වශයෙන් පුනපුනා පුාර්ක්ථනා කෙරේ ද.

මේ කෙත් වත් ආදීන්ගේ පුනපුනා පුාර්ත්ථනාව ආස්වාද යි.

තස් කතමො ආදීනවො:

5. '' අවලා නං බලීයනත් මදදනෙත නං පරිසායා, තුතො නං දුසබමනේත් නාවං හිතනම්වොදහනත්''

අගං ආදිනවෝ:

තත කතමං නිසාරණං :

6. ''තතමා ජනතු සද සතෝ කාමාති පරිවජයෙ, තෙ පහාය තුරෙ ඔහං නාවං සිතාව පාරගු''තී

ඉදං නිසාරණං,

තාන සාතමං එලං :

 " බමෙම, හවේ රක්ඛත් බම්මචාරිං ජතතං මහනතං යථවසාකාලෙ, එසානීසංසො බමේම සුව්ණෙණ හ දූශාතීං නවණතී බම්මවාරි"ත.

\$\$° \$6°,

තළු කතුමේා උපායො:

 " සබෙබ බම්මා අනතතාත් යද පඤඤය පසාත්, අථ නිබබිඥත් දුකෙබ එස මිගොනා විසුදාබීයා''ති.

අගං උපාගෝ,

තපර කතුමා ආණතති:

''සුණුඤුතො ලොකං අවෙකාවසසු මොහරාජා⁷³කී ආණතතී. ''හදු සනො''නී උපාගො.

'' අතතෘනුදිවතිං උහච්ච එවං මචවුකයේ සියා''කි ඉදං එලං.

[8, 1, 1] දෙන නාංකරේ විභාඛාය

එහි ආදීනව කවරේ යැ :

5. අබල වූ කෙලෙස්හු ඒ කාමගිද්ධ මිනිසා (පුකට වූ ද අපුකට වූ ද) උපදුවයෝ ඔහු මැඩපියති. එහෙයින් සිදුරු වූ නැවකට ජලය වදනා සෙයින් ජාතාහදී දුක ඔහු අනුව යේ.

මේ ජාකාාදි දුක් අනුබදනාබව ආදීනව යි.

එහි නිස්සරණ කවරැ :

6. එහෙයින් සත්ත්ව තෙමෙ හැම කල්හි සිහිඇතිවැ කාමයන් දුරුකරන්නේ යැ, මෙසේ ඒ කාමයන් දුරුකොට බිදුණු නැව දිය ඉස පරතෙර යන්නකු සෙයින් වතුරොසය තරණය කරන්නේ යි.

මේ චතුරොසකරණය කොට අනුපාදිශෙෂව පිරිනිවීම නිස්සරණ යි.

එහි ඵලය කවරෙ යැ :

7. දනාදි පුණාධර්මය එකාත්තයෙන් ඒ ධර්මයෙහි හැසිරෙන පුහල්හු (දිටය ධම්මික සාම්පරායික අතර්ථයෙන්) රක්නේය. වැසිකලැ මහත් වූ ජනය එය ධරන්නහු යමසේ රකි ද එමෙනි. ධර්මය මොනොවට පරිචිත කල්හි තෙල අනුසස වෙයි : ධර්මවාරී පුද්ගල අපායාදි දුගතියට නොයේ යයි.

මේ දිට්ඨධම්මිකාදි අතර්ථයෙන් රැකීම ධර්මයාගේ ඵල යි.

එහි උපාය කවරේ යැ :

8. සියලූ සඩ්බත සංඛාාත පුතායොත්පන්නධර්මයෝ අනාත්මයෝ යයි මෙසේ යම ක්ලේශ (විදසුන් තෙදගන්වා) අනාත්මානුදර්ශන පුඥයෙන් දකී ද, එකල්හි (පෙර මැ අනිතාදු:බයන් දුටුගෙයින්) විදර්ශනාගොවර වූ පඤ්චස්කන්ධදු:බයෙහි නිර්වේදයට පැමිණෙයි. තෙල නිර්වේදය වීශුද්ධිසංඛාාත ආයාමාර්ගයට උපාය (මාර්ග) වේ යයි.

මේ නිබබිඥනය විසුද්ධි අධිගමයට හේතුබැවන් උපාය යි.

එහි ආණත්ති කවර යැ :

9. ඇස්ඇති පුරුෂයෙක් කායිකව්යායිය පවත්නා කල්හි ව්ෂමභූමිපුදේශ හෝ චණ්ඩනායෙන් වීෂම වූ ඇත් අස් ආදීන් හෝ දුරුකොට යන්නා සේ සක්ලොවැනුවණැති පණ්ඩිත පුරුෂ පාපයන් දුරුලන්නේ යි.

' පව දුරැලියයුතුය ' යනු ධර්මරාජ වූ බුදුරදුන්ගේ අණ යැ. මේ ආණත්ති යි.

මෙසේ වෙන වෙන සූතුයෙහි ආ එල උපාය ආණන්ති උදහරණ කොට යළි එක් මැ සූතුයෙහි ආ සැටි දක්වන්නට පාරායනවර්ගයෙහි මොසරාජසූතුය නිදසුන් කෙරෙති.

' මෝසරාජය, සියලු මැ සංස්කාරලෝකය (වසයෙහි නො පවත්නාබව සැලකීම වශයෙන් හෝ සිස්බව නුවණින් දකීම වශයෙන් හෝ) ශනා වශයෙන් බලව ' යන ධර්මරාජයන් ගේ වචනය විධාන වනුයෙන් ' ආණත්ති ' යැ.

• හැම කල්ති ස්මෘතිමත් වූයෙහි ' යනු ' උපාය යැ. (ස්මෘතියෙන් දර්ශනය වන හෙයිනි.)

• විංශද්වස්තුක ආාත්ම (සත්කාය) අෂ්ටිය උදුරාපීයා (නසා) මෙසේ මරණය ඉක්ම වනුගෙහි වන්තෝය ' යන මේ දේශනා එලය යි.

(ආස්වාදදිය උදහරණ විසින් දක්වා දන් පුද්ගලවිහාගයෙන් දේශනාවිතාගය වදරති :) 4—88 04440 (79/08)

නෙතත්ෂාකරණං - පමන්දෙසවාගේ

තාන හනවා උනාෂටිහයැකු හා පුනාලහා නිහාරණං දෙසෙති විපණුවිතයැකු හා පුනාලහා අාදිනවං ව නිහාරණං ව දෙසෙති. නෙයා හා පුනාලහා අභාදං ව ආදීනවං ව නිහාරණං ව දෙසෙති.

තත් වනකෙසා පටිපද වනසාරෙ පුහාලා ව, තණතාවරිතා මනෙ සත්සුමගත දුකාබාග පටිපදය දනාභිණාණනය නිශාත් සතිපටාහනේ නිසාගයෙහි, තණතාවරිතා, උදනෙවා' සමාධිනියෙන දුකාබාග පටිපදග බපපාභිණකය නිශාත් කානොහි නිසාගයෙහි, දිට්ඩීවරිතෝ මනෙ විරිධින්දිගෙන සුබාග පටිපදය දනාභිණකය කීයතත් සම්මපපාණනෙහි නිසාගෙහි, දිට්ඩීවරිතෝ උදනෙවා' පණුස්දීන් ගෙන සුබාග පටිපදග බපපාභිණකය නිශාත් සම්වනි නිසාගෙනි.

උහො තුණහාවරිතා සමථපුම්මඞ්ගමාය විපසානාය නියතතය රාගවිරාහාය වෙනොවිමුතතියා, උහො දිටයිවරිතා විපසානාපුබබඞ්ගමෙන සමථෙන නියතනයි අවිජරාවීරාහාය පඤඤාවීමුතතියා

නප්ථ යෙ සමථපුබබඩගමාහි පටිපදහි නියානත්, තෙ නත්දියා විටෙටන නයෙන හාතබබා. යෙ විපඤානාපුබබහාමාහි පටිපදහි නියානත්, නෙ සීහවිකාකීලිතෙන නයෙන හාතබබා.

සායං හාරෝ කාස් සමහවත්² : යසා හත් සසා වා බමමං දෙනෙන් අනැකුතරා වා ගරුඩා නිය හමාවත් දී : යසා හත් සිටා බමමං සුනා සදබං පටීලහන්, තස් යා වීමංශා උසාහනා තුලනා උපපරිකාඛා, අයං සුතමයිපකුකු, තළා සුනෙන නිසාගෙන යා වීමංශා තුලනා උපපරිකාඛ මනසානුපෙකානා, අයං චීනතාමයිපකුකු. ඉමානි දවීනි පනුකුන් මනසිකාරසමපයුතනසා යං කුණෙං උපපජාන් දසානනුමියං වා තාවනාභූමීයං වා අයං භාවනාමයිපකුකු. පරනො පොසා සුතමයිපකුකු. පළාතනසමූහානා යොන් සොමනසිකාරා වීනතාමයිපකුකු, යං පරනො ව හොටනතසමූහානා යොන් සොමනසිකාරා වීනතාමයිපකුකු, යං පරනො ව හොටනතාමුහානා යොන් සොමනසිකාරා වීනතාමයිපකුකු, යං පරනො ව හොගෙන පළාතනසමුහාමයිපකුකු.

සසා ඉමා දො පතුතු අස් සුතමයි විනානාමයි ව, අයං උගසටිතණකු, සසා සුතමයි පණුකු අප් විනානාමයි නැස් අයං විපණුවිතණකු ' සසා හෙව සුතමයි පණුකු අස් න විනාතාමයි, අයං නෙයෙනා.

සාගං ධම්මදෙසනා කිං දෙසගති: චතතාරි සවචාති දුසකං සමුදගං තිරෝධං මහතං. ඈඳීනවේ, එලං එ දූසකං, අභාදාදෙ සමුදගො, නිසාරණං නිරෝධෝ, උපාගො ආණතාහි එ මනෙකා, ඉමානී චතතාරි සච්චාති, ඉදං ධම්මචකකං.

- 1 උදතෙකා මජ්සං. 🔟 උදසා සිමූ.
- 2. සමූවසීතෝ නෙ. අ.
- 8. තාභා නො. අ.
- 4. ඉමාසු දවීසු පණුඥාසු පු.
- 5. විපවිතණැකු සීමූ.

[8, 1, 1] දෙසනාකාරවිත්මක

වති භාගාවතුන් වහන්සේ උද්ඝටිතඥ (උද්දිෂ්ටමානුයෙන් අවබෝධ කරන) පුද්ගලහට නිස්සරණ දේශනාව දෙසනසේක. විපඤ්චිතඥ (විස්තරයෙන් නිර්දිෂ්ට කල්ති අවබෝධ කරන) පුද්ගලහට ආදීනවය ද නිස්සරණය ද දෙසනසේක. පුනිනිර දේශයෙන් අවබෝධ කරවියයුතු නෙයපුද්ගලහට අස්සාදය ද ආදීනවය ද නිස්සරණය ද දෙසනසේකි.

(පුතිපදවිභාගයෙන් ඒ පුද්ගලයන් විභාග කෙරෙකි.) එහි පුතිපද සතරක් ද, පුති පන්නක පුද්ගලයෝ සතරදෙනෙක් ද වෙති : තෘෂ්ණවරිත ඇති මොහාධික (මන්ද) පුද්ගල ස්මාතීන්දියයෙන් ලැසිවූ අහිඥ ඇති දුක්වූ පුතිපදයෙන් නිශ්ශය වූ සතිපට්ඨානයන් ගෙන් නිර්යාණය කෙරෙයි. (සසරදුකින් නික්මයෙයි.) තෘෂ්ණාවරික ඇති උදත්ථ (.උදරපුහඳ) පුද්ගල සමාධීන්දියයෙන් ශීසු වූ අහිඥ ඇති දූ:බපුතිපදයෙන් නිශ්ශය වූ ධාහනයන්ගෙන් නියඩාණය කෙරෙයි. දෘෂ්ටිවරික ඇති ලොහාධිකපුද්ගල වියෝත්දිය යෙන් ලැසිවූ අහිඥ ඇති සුබ පුතිපදයෙන් නිශ්ශය වූ සමාක්පුධානයන්ගෙන් නියඩාණය කෙරෙයි. දෘෂ්ටිවරික ඇති උදත්ථ (උදරපුහද) පුද්ගල පුඥෙන්දියයෙන් ශීසු වූ අහිඥ ඇති සුබපුතිපදයෙන් නිශ්ශය වූ ආයාසකායන්ගෙන් නියඩාණය කෙරේ.

තෘෂ්ණවරිත ඇති පුද්ගලයෝ දෙදෙන ශමථය පූර්වඩ්ගම කොට ඇති විදර්ශනායෙන් රාගවිරාග (රාගපුභාණයකරන) අනාගාමීඵලසමාධියෙන් නියඞාණය කෙරෙනි. දෘෂ්ටි චරිතපුද්ගලයෝ දෙදෙනා විදර්ශනාපූර්වඩ්ගම ශමථයෙන් අවිදහාපුභාණය කරන අර්හත් ඵලපුණුයෙන් නිර්යාණය කෙරෙත්.

එහි යම කෙනෙක් ශමථපූර්වඩ්ගම පුතිපද දෙකින් සසරදුක ඉක්මවායෙත් ද, ඔහු නන්දියාවට්ටනයින් පමුණුවාලියැයුත්තාහ. යම කෙනෙක් විදර්ශනාපූර්වඩ්ගම පුතිපද දෙකින් සසරදුක ඉක්මවායෙත් ද, ඔහු සීහවික්කීළිතනයින් පමුණුවාලියැයුත්තාහ.

ඒ මේ හාරය කොති ලැබෙයි යත් : ක්ෂණයම්පත් ලැබූ යම් පුතුලක්තට ශාස්තෘත වහන්සේ හෝ ගරුකටයුතු අනාතර සබුත්මවාරී කෙනෙක් හෝ දහම දෙසති. හේ ඒ දහම අසා (බුදුන් දහම කෙරෙති) සැදහැ උපදවයි. ඒ යථාශුකධර්මයෙහි පද පදරත්ථ වීමසන වීමංසායෙක් ධාරණපරිවයෙහි උත්සාහයෙක් සසදා තුලනය කිරීමෙක් මහාපදෙස යෙහි බහා පිරික්සීමෙක් වේ ද, මේ ' සුතමයි ' පුදෙ නමු. එසෙයින් ඒ ශුතය උපනිශුය කොට යම විමසීමෙක් තුලනයෙක් පිරික්සීමෙක් සිතින් පුනපුනා බැලීමෙක් වේ ද, මේ ' චීන්තාමයි ' පුදෙ නමු. මේ යටෝක්ත පුදෙදකින් රූපාරූපපරිගුහාදී මනසිකාරයෙහි යුක්තපුයුක්ත වූවහුට දර්ශනභූමීයෙහි හෝ භාවනාභූමීයෙහි හෝ යම දෙනයෙක් උපදීද මේ ' භාවනාමය ' පුදෙ නමු. (බුද්ධ . බුද්ධිශුවකාදී) අනෙකක්හුගේ දේශනාභේතයෙන් උපත් නුවණ ' සුකමයපඤ්ඤ ' නමු. තමා තුළ පහළවූ යෝනිසොමනසිකාරයෙන් උපත් නුවණ ' චීන්තාමයපඤ්ඤ ' නමු. පරතෝසෝස සංඛාන අනෙකක්හුගේ දේශනායෙනුදු තමාතුළ උපත් යෝනිසොමනසිකාර හේතුයෙනුදු යම නුවණෙක් උපදීද මේ ' භාවනාමයපඤ්ඤ ' නමු.

යමක්හට ශුැතමය වූ ද චින්තාමය වූ ද මේ පුඥුවෝ දෙදෙනෙක් ඇද්ද මෙතෙම ' උද්ඝටිතඥ ' නම වේ. යමක්හට ශුැතමයපුඥ ඇද්ද, චීන්තාමයපුඥ නැද්ද, මෙතෙම වීපඤ්චිතඥ නම වේ. යමක්හට ශුැතමයපුඥ නොමැ ඇද්ද, චින්තාමයපුඥ නොමැ ඇද්ද මෙතෙම ' නෙයපුද්ගල ' නම් වේ.

මේ යථොක්ත ධර්මදේශනාව කුමක් දෙසයි යත්: වතුස්සතා යි: දූෑබ යැ, සමුදය යැ, නිරොධ යැ, මාර්ග යි. ආදීනවය හා එලය හා දූෑබ නම්. ආස්වාදය සමුදය නම. නිස්සරණය නිරොධ නම. උපාය හා ආණත්ති හා මාර්ග නම්. මෙ වතුස්සතා යි මේ (බුදුරදුන්ගේ සිට්සස් විසින් සාමුක්කංසිකදෙසනාව) ධර්මවනු නම වේ.

නෙතතිප කරණං - පමනිදෙස වංගේ

යථා'හ භගවා : ''ඉදං දුකඛනත් මේ භිකාඛවෙ බාරාණසියං ඉසිපතුනෙ මිගදයෙ අනුතතරං බම්මචකකං පවතතිනං අපාතතිවතත්යං සමණෙන වා බුංහමණෙන වා දෙවෙන වා මාරෙන වා බුහමුනා වා කොනවී වා ලොකසමං'' (සබබං බම්මචකකං.)

තා ති අපරිමාණා පද අපරිමාණා අසාබරා අපරිමාණා බාඤාතා අපරිමාණා ආකාරා නෙරැතතා ති දෙසා. එත සොව අති කාසනා පකාසනා විළුරණා විහජනා උතතානීකමමං පඤඤතනී ඉනීපි'දං දුකාබං අරියසචාං,

'' අයං දුක්බසමුදයෝ නි මේ නිකබවේ බාරාණයියං ඉසිපතනෙ මිශදය අනුතතරං ඩමාවකකාං පවතතිතං - පෙ- අයං දුකානිරෝඩෝ නි මෙ නිකාබවේ - පෙ- අයං දුකාබනිරෝඩාගාමීනී පටිපද'තී මෙ නිකාබවේ බාරාණයියං ඉසිපතනෙ මිශදයෙ අනුතතරං ඩමාවකකාං පවතනීතං අපපතනිවතනීයං සමණෙන වා බාහාවණෙන වා දෙවෙන වා මාරෙන වා බුහමුනා වා කෙනවී වා ලොකසමං ''

තා තර අපරිමාණා පද අපරිමාණා අකාබරා අපරිමාණා බහඤ්භා අපරිමාණා ආකාරා තෙරැනතා නිදෙදකා. එත සොව අනාසා සංකාසතා පකාසනා විවරණා විහජනා උනතානීකාමාං පඤඤතා ඉතිපිදං දුකාබනීරොඩනාමනීපටිපදඅරියසවාං.

තාසා හනවා අනාබරෙහි සභාකාසෙත්, පදෙහි පතාසෙත්, බාසැජනෙහි විවරත්, ආකාරෙහි විහජත්, තිරුතානීහි උතතානීකරොත්, නිදෙදසෙහි පසැකුලෙත්.¹

තාන හනවා අකුඛරෙහි ව පදෙහි ව උගාෂාවෙති, බාදාකැජිභෙහි ව ආකාරෙහි ව විපඤාවයති, නිරුතනීහි ව නිදෙදසෙහි ව විනාරෙනි. තාන උගාෂාටනා³ ආදි, විපඤාඩතා මජෝකි, විනාරණා පරියොතානං.

සොයං ධම්මාවනයො උශස්ථියනෙනා, උශස්විතඤඤු පුඟාලං විනෙතී, තෙන නං ඇතු ආදිකලාාණොති, විපඤාවියනෙනා විපඤාවිතඤඤු පුඟාලං⁴ විනෙතී, තෙත නං ආහු: මජෝකකලාාණෝනා විපදාරීයනෙනා නෙයාපුඟාලං විනෙතී, තෙන නං ආහු: පරියොතානකලාාණෝ.

තාන ජපාදන් අනෙවා : සංකාසනා පතාසනා විවරනා විහජනා උතතානීකමමං පඤඤතා. ඉමානී ජපාදන් අනෙවා. ජපාදනි බාඤානා : අකුරං පදං බාඤානා අාකාරෝ නිරුතානි නිදෙසෝ. ඉමානි ජපාදන් බාඤානා. තෙනාහ හගවා : ''බමමං වො හිකාවේ දෙනිකාම ආදිකලානාණං මරෝකකලානාණං පරිශෝසානකලානාණං සානා සමාඤානානාරා.

- 1. පඤඤපෙති මජනං.
- 2. උගසටෙති මජයං.
- 3. උගසටනා මජසං.
- 4. විපචිතඤඤූ සිමූ.

[8, 1, 1] දෙසනාභාරවිනඩාග

මෙසේ වදළහ, භාගාවත්හු : '' මහණෙනි, මා විසින් මේ දුෘඛායාීසතායයි බරණැස් නුවර සමීපයෙහි ඉසිපතන නම් වූ මුවළැවහි දී මහණක්හු විසින් හෝ බමුණක්හු විසින් හෝ දෙවියකු විසින් හෝ මරකු විසින් හෝ බඹකු විසින් හෝ ලොවැ කිසිවක්හු විසින් හෝ නොවළහාලියැහෙන (පුකිෂෙධ නොකළ හැකි) අනුත්තර වූ ධර්මවකුය පවත්වන ලද.''

ඒ වතුස්සතාධර්මදේශනායෙහි අපරිමාණ පදයෝ අපරිමාණ අක්ෂරයෝ අපරිමාණ වාඤ්ජනයෝ අපරිමාණ ආකාරයෝ මතරුක්තයෝ නිර්දෙශයෝ වෙති. තෙල වතුස්සතා සංඛාෘත අර්ත්ථයාගේ මැ සඩකාශන පුකාශන විවරණ විභාගකිරීම පුකට කිරීම පුඥප්ති වෙයි. මෙසෙයිනුදු මේ දුංඛායාසනාය දතයුතු.

'' මහණෙනි, මා විසින් ' මේ දුෘඛසමුදයායායිසතාය ' යි බරණැස ඉසිපතන නම් වූ මුවළැවති දී අනුක්තර වූ දමසක් පවත්වන ලද ... මහණෙනි, මා විසින් ' මේ දුෘඛනිරොධායායිසතාය ' යි... මහණෙනි, මා විසින් ' මේ දුෘඛනිරොධාගාමීනීපුනිපදයායි සතාය ' යි බරණැස ඉසිපතන නම් වූ මුවළැවති දී මහණක විසින් හෝ බමුණක විසින් හෝ දෙවියක විසින් හෝ මරකු විසින් හෝ බඹක විසින් හෝ ලොවැකිසිවක්හු විසින් හෝ පුනිෂෙධ නොකළහෙන අනුත්තර වූ දමසක් පවත්වන ලද.''

(ද්වාදසපදයන්ගේ අනොහතා විෂයවිෂයිභාවය දක්වති:) ඒ ආයඞ්සතාදේශතා යෙහි අපරිමාණ පදයෝ අපරිමාණ අක්ෂරයෝ අපරිමාණ වහඤ්ජනයෝ අපරිමාණ ආකාර නෛරුක්ත නිර්දෙශයෝ වෙති. තෙල අර්ත්ථයාගේ මැ සඞ්කාශන පුකාශන විවරණ විහජන උත්තානීකරණ පුඥපති වේ. මෙසෙයිනුදු මේ දුඃබනීරොධගාමීනී පුතිපදයාසිසතාය දතයුතු.

ඒ වතුස්සතාදේශනායෙහි භාගාවත්හු අක්ෂරයන් කරණ කොටගෙන සැකෙවින් දෙසනයේක. පදයන්ගෙන් පුකාශ කරනසේක. වාඤ්ජනයන්ගෙන් විවරණ කරන සේක. ආකාරයන්ගෙන් විභාග කරනසේක. නිර්වවනවිභාග සංඛ්යාක නිරුක්කීන් ගෙන් පුකට කරනසේක. නිරවශේෂ දේශනා සංඛ්යාක නිර්දේඝයන්ගෙන් පනවන සේක.

(වාඤ්ජනපදයන්ගේ කෘතාසාධනය දක්වති:) ඒ සිවසස් දෙසුමහි භාගාවත්හු අක්ෂරයනුදු පදයනුදු කරණ කොටගෙන උද්දේස කෙරෙති. (.සැකෙවිත් වදරති.) වාඤ්ජනයනුදු ආකාරයනුදු කරණ කොටගෙන නිද්දේස (විපඤ්චන) කෙරෙති. නිරුක්තීනුදු නිර්දෙශයනුදු කරණ කොටගෙන පටිනිද්දේස (විස්තර) කරනසේක. එහි උද්දේසය (දෙශනායෙහි) ආදි වෙයි, නිද්දෙසය මධා වෙයි, පටිනිද්දෙසය (විස්තාරණය) පයාිාවසාන වේ.

(දන් අර්ත්ථපදයන්ගේ වාාපාරය දක්වති :) ඒ ධර්මවිනය උද්දේස කරනු ලබනුයේ උද්සටිකඥ සුද්ගලයා විනයන කෙරෙයි (භික්මවයි.) එයින් ඒ ධර්මවිනය ' ආදිකලාාණ ' යි වදළහ. නිද්දෙස කරනු ලබනුයේ විපඤ්චිකඥ පුද්ගලයා විනයන කෙරෙයි, එයින් ඒ ධර්මවිනය ' මධාකලයාණ ' යි වදළහ. පටිනිද්දෙස (විස්කර) කරනු ලබනුයේ නෙයපුද්ගලයා විනයන කෙරෙයි, එයින් ඒ ධර්මවිනය ' පයාවසාන කලාාණ ' යි වදළහ.

ඒ වතුස්සතාශද්ශනාශයභි සපද කෙනෙක් අරත්ථ යැ: සඩකාසනා යැ පකාසනා යැ විවරණා යැ විහජනා යැ උත්තානිකම්ම යැ පඤ්ඤක්කි යි. මේ ෂටපදයෝ අර්ත්ථ යි. සපද කෙනෙක් වාඤ්ජන යැ: අක්බර යැ පද යැ බාඤ්ජන යැ ආකාර යැ නිරුක්කි ය. නිද්දෙස යි. මේ ෂටපදයෝ වාඤ්ජන යි. එයින් වදළහ, භාභාවත්හු : '' ධමමං වො තික්බවේ, දෙසිස්සාම් ආදිකලාහණං මජ්කෝකලාහණං පරියෝසානකලාහණ සාත්ථං සබාඤ්ජනං '' යි.

නෙතතිඏකරණං - පටිනීදෙදසවාණ

"කොවල''හති ලොකුතතරං, න මීසාං ලොකිගෙහි බමෙමති; "පරීපුණණ''හති පරිපූරං අනූහං අනතිරෙකං; ''පරිසුණාං''හී නිමාලං සබබමලාපතතං පරියොදතං උපටයීතං සබබවිසෙසාහං. ඉදං වුවානී තථාගතපදං ඉතිපි තථාගතනිසෙවිතං ඉතිපි තථාගතාරඥජීතං¹ ඉතිපි. අනො වෙතං බුහාමචරියං පකුඤයති. තෙනාහ හගවා: ''කොවල පරිපුණණං පරීසුණාං බුහාමචරියං පකානෙසායම්''ති,

කෙසං අයං ධම්මදෙසනා: යොගිනං. තෙනාහ අායසමා මහා කච්චායනො:

> ''අභාදද්දිනවනා-නිභාරණාව ව ඵලං උපාගො ව, ආණතති ව හගවනො-යොගිනං දෙසනාහාරෝ'ති.

> > නිසුතෙතා දෙසනාභාරො.

3. 1. 2

විවයහාරවිහඩෙගා

තතා කතාමො විචයෝ හාරෝ: ''යං පුවජිතං ව විකාශ්ජීතං වා''ති ගාථා, අයං විචයෝ හාරෝ. කිං විචිනති : පදං විචිනති පඤකං විචිනති විකාශ්ජනං විචිනති පුබබාපරං විචිනතී අකාදං විචිනති ආදීනවං විචිනති නිකාරණං විචිනති ඵලං විචිනතී උපායං විචිනති ආණතාතිං විචිනති අනුගිනිං විචිනති සබබ නව සූනතනෙන චිටිනති

යථා කිං තවේ : යථා අායකා අජිතො පාරායනෙ තතවනතං පඤකං පුච්ඡනි.

> 1. ''කෙනකු නිටුතා ලොකො (ඉඩවාගසවා අජිතො) කෙනසය නපාකාසති කිසාන්ලෙපනං³ බැසි කිංසු තසා මහබනගං''නී.

ඉමානි චනතාරි පදනි පුච්ඡනානි, සො එකො පඤෙකා; කැංා; එකවත්පුපරිකාකා, එවං හි අාහ : ''කොනසයු නිවූනො ලොකො''නී ලොකාබ්ට්ඨානං පුච්ඡනි. ''කෙනසයනු නපතාසන්ථ''නි ලොකසය අපතොසනං පුච්ඡනි. ''කිසාහාහිලෙපනං බුඩ්''නි ලොකසය අහිලෙපනං පුච්ඡනි. ''කිංසු නසාස මහබනයං''නි නසොව ලොකසය මහානයං පුච්ඡනි. ලොකො නිවිබෝ : කිලෙසලොකො හවලොකො ඉත්දීයලොකො.

3. කිංඤාභිලෙපනං - පු.

^{1.} තථාශකරඤ්චිතං - සිමූ, මඡසං.

^{2.} හවේයා - පු.

[3, 1, 1] විචය භාරවිනඩාගය

"කෙවලං '' යනු : ලෝකෝත්තර වූ ලෞකිකධර්මයන් හා අමිශු වූ, '' පරිපුණ්ණං '' යනු : භාත්පසින් පිරුණු නොඅඩු නොවැඩි වූ, '' පරිසුද්ධං '' යනු : නිර්මල වූ සියලූ මලයන්ගෙන් අපගත වූ පයර්වදන වූ (උතුරුමිනිස්දහම සංඛාහත වූ අධිශීලශික්ෂාදී සංඛාහත වූ හෝ) සියලූ විශේෂයන් එළැඹ සිටුනා තැන් වූ දහමක් යනු යි. මේ ශික්ෂාතුය සංගෘහීත ශාසනබුන්මවයර්ය තථාගත ගඳැන්හු කෙලෙස්ගහන මැඩපියා ගිය මගැයි ද තථාගතයන් විසින් සෙවුනාලදයි ද තථාගතයන් සර්වඥතාඥනාකයෙන් මෙනුතුමක ධර්මයන් කිහිරිකළ කැනැයි ද කියනු ලැබේ. මෙකරුණෙන් තෙල සසුන් බඹසර පැනේ. එයින් වදළහ, භාගාවත්හු : '' කෙවලපරිපුණ්ණං පරිසුද්ධං බුන්මවරියං පකාසෙස්සාම් '' යී.

මේ ධර්මදේශනා කවුරුන් සඳහා ද යත් : වතුස්සතාකර්මස්ථානික යෝගීන් සඳහා යි. එයින් වදළහ, ආයුෂ්මත් මහාකච්චායන තෙරණුවෝ :

දෙසනාහාරය යොදනලදි.

3. 1. 2

විචයහාරවිහඩගය

එහි විවයහාර කවරෙ යත්: '' යං පුචරිතඤ්ව විස්සජ්ජිතඤ්ව '' යත ගාථා යි. මේ විවයහාර යි. කුමක් සොයා ද යත් : පදය සොයයි, පුශ්නය — විසදුම — පූර්වාපරය — ආස්වාදය — ආදීනවය — නිස්සරණය — එලය — උපාය — ආණත්තිය — අනුගීතිය සොයයි, සියලු සුත්තගෙයාදි නවසුතාන්තයන් සොයයි.

ඒ කෙබළ වෙයි යත් : ආයුෂ්මත් අජිත තෙරණුවෝ පාරායනයෙහි භාගාවතුන් වහන්සේගෙන් මෙසේ පැන පුළුවුස්ති :

 (අායුෂ්මත් අජිත මෙසේ පුළුවුස්සි) සත්තවලාක තෙම කවරක්හු විසින් වසනලද ද ? කුමක් හේතු කොට ප්‍රකාශයට නොපැමිණේ ද ? ඒ ලෝවැසියාට කුමක් අභිලේපන (ඇලීම) යයි වදරතලද ද ? ඒ සත්ත්ව ලෝක හට මහත් හයහේතුව කුමක් ද ? යි.

මේ පුශ්ත විසින් කියනලද පද (වංකා) සතරෙකි. හේ එක පුශ්නයෙක් වෙයි. කුමක් හෙයින යත් : ලෝක සංඛාාත එක් වස්තුවක් මුඛාවශයෙන් ගත් හෙයිනි. එහෙයින් මෑ කියයි : '' කෙනස්සු නිවුතො ලොකො '' යී සත්ත්වලෝකය මුඛා කොට පුඑවුස්සි. '' කෙනස්සු නප්පකාසත් '' යී ලෝකයාගේ පුකාශ නොවීම පුඑවුස්සි (විවාරයි.) '' කිස්සාහිලෙපනං බුෑසි '' යී ලෝකයාගේ (මක්කටාහිලෙපනයක් සෙයින්) ඇලීම විවාරයි. '' කිංසු කස්ස මහඛහයං '' යී එ ලෝකයාගේ මෑ මහත් හය විවාරයි. ලෝකය නිවිධ යෑ : (රාගාදී කෙලෙස් බිහිලි බැවීන්) කාමාවවරයන්ත්ව සංඛාාක ක්ලෙශ ලෝක යෑ, රූපාවවරසත්ත්ව සංඛාාත හවලොක යෑ, අරූපාවවරසත්ත්ව සංඛාාත ඉන්දියලොක යි. තා විසාස්ජන :

2. ''අව්ජරාය නිටුනො ලොකො (අජිතාතී හගවා) විවිචරා¹පමාද නපාකාසති, ජපාභිලෙපනං බාම් දුකාමතා මහබහය''නති.

ඉමෘති චිතතාරි පදනි ඉමෙහි චිතුහි, පදෙහි විසාස්ජිතානි, පළුමං පළුමෙන, දූතීයං දූතියෙන, තත්යං තත්යෙන, චතුතං චිතුනෙන, ''කොළාසසු නිවුනො ලොකො''තී පළොක ''අවිජාය නිවුනො ලොකො''තී විසාස්ජනා, නීවරණෙහි නිවුනො ලොකො, අවිජා නීවරණා හි සමබබ සහතා; සථාන නගවා : ''සබබසතතානං හිකාවෙ සබබපාණානං සබබනුතානං පරියායනො එකමෙව නීචරණං විදුමි, ශදිදං අව්ජා ; අව්ජානීවරණා හි සමබබ සහතා සබබසො ච හිකාවෙ අව්ජාය නිරෝධා චාගා පටීනිසාහා, හැකී සතතානං නීවරණහත් වදුම්''තී. නෙන ච පළුමසාන පදසා විසාප්ජනා සුතතා.

''කොනාගතු නපපතාසන්''ත් පයෙකා ''විවිචන්, පමාද නපපතාසන්''ත් විකාජජනා, යො පුගාලො නිවරණෙහි නිවුතො නො විවිචන්, විවිචන් නාම විචඩත් විවිකිචන්, නො විවිකිචන්නෙනා නාභිසදෙහන්, අනුහනද හනෙතා වරියං නාරහත් අකුසලානං හිමානං පහානාය කුසලානං හිමානං සචනිකිරියාය, සො ඉහිපමාදමනුහුනෙනා විහරත්, පමනෙතා සුකොක හිමෙම න උපාදියත්, තිසාස හො අනුපාදියමානා නපතොසනත්, යථාන තගවා :

- 3. ''දූරෙ සහෙතා පකාසනත් හිමවනෙතාව පබබනො, අසහෙතර හා දිසසනත් රත්බ්බතතා² සළු, සුරු,''
 - ''තො ගුණෙනි පසාසනත් කිතතියා ච යසෙන වා''ති.

නෙන ව දුනියකා පදහා විකාජාණා යුතතා.

''කිකාභිලෙපනං බැසී''ති පදොක- ''ජපපාතිලෙපනං බැෂි''තී විකාජජනං, ජපා නාම වුචාන් තණනා, සා කථං අතිලිමපති; යථාන හගවං :

> ''රතෙතා අපරං න ජාභාතී රතෙතා බම්මං න පසාතී, අනිනතමං තද නොතී යං රාගො සහතෙ නර''නති.

සා'යං තණයා අයතත්බහුලකා පුණාලකා එවං අභිජපපාති කරිනා තන් ලොකො අභිලිතෙතා නාම තවති. නෙන ව තතීයකා පදකා ව්කාණානා යුතනා.

2. රතතං බිතතෘ - මඡ්සං.

^{1.} වෙවීවත්, - මත්සං.

[8, 1, 2] විචියකාර විතමාකය

එහි මේ විසදීම යැ :

2. (අජිත' යී බුදුහු වදරති) ධර්මස්වභාව ප්‍රතිච්ඡාදනලක්ෂණ අවිද්‍රාාව විසින් සත් ලොව වසන ලද, විචිකිත්සා ප්‍රමාද හේතුයෙන් ප්‍රකාශයට නොපැමිණෙයි, නෘෂ්ණාව අම්ලේපන (ඇලීම) යයි කියම්, ජාතාාදී සසරදුක ඒ ලෝකහට මහත් හය වේ යයි.

පෘවජාගාථායෙහි මේ සතරපදයෝ විස්සජ්ජනගාථායෙහි මේ සතරපදයෙන් විසඳනලදහ. පුථම පදය පුථම පදයෙන් ද දෙවැත්ත දෙවැන්නෙන් ද තෙවැන්න තෙවැන්නෙන් ද සතරවැන්න සතරවැන්නෙන් ද විසඳන ලදි. (ඒ මෙසේයැ: ''කෙනස්සු නිවුතො ලොකො ''යන පුශ්නයෙහි '' අවිජ්ජාය නිවුතො ලොකො '' යනු විසඳීම යැ, නීවරණයන් විසින් ලෝවැසිනෙම වසනලද, එසේ මැය : හැම සත්හු අවිදාා නීවරණ ඇත්තාහ. මේ වදළහ, බුදුහු : ' මහණෙනි, හැම සත්නට හැම පුංණීන්ට හැම භූතයනට කාරණහෙයියා එක් මැනීවරණයක් කියමී. ඒ කවර යැ : අවිදහා යි. හැම සත්හු අවිදාානීවරණ අත්තාහු මැය. තවද මහණෙනි, සර්වපුකාරයෙන් අවිදාාවගේ අනුත්පාදනිරොධයෙන් තාහාගයෙන් දුරලීමෙන් සත්ත්වයනට නීවරණ නැතැයිකියම්'යි. ඒ '' අවිජ්ජාය නිවුකො ලොකො '' යන පදයෙන් '' කෙනස්සු නිවුනො ලොකො '' යන පළමුවන පදයාගේ විසඳීම යොදනලදි.

" කෙනස්සු නප්පකාසති '' යන පුශ්නයෙහි '' විවිච්ඡා පමාද නප්පකාසති '' යනු විසදීම යැ. යම පුතුලෙක් නීවරණයන් විසින් පිහිත ද, ඒ පුද්ගල සැකකරයි. විචිකිත්සාව '' විච්ච්ඡා '' නමැයි කියනුලැබේ. හේ සැකකරනුයේ නොහදහයි. හැදහිලි නොකරනුයේ අකුශලධර්මයන්ගේ පුහාණය පිණිස කුශලධර්මයන් පුනාක්ෂකරනු පිණිස ව්යාාරමහ නොකෙරෙයි. හේ මෙලොවැ පුමාදයෙහි අනුයුක්ත ව වෙසෙයි. පුමත්ත වූයේ කුශලධර්මයන් සමාදන් කොට නොවැටෙයි. ඔහුගේ සන්තානයෙහි නොපවත්නාවු ඒ කුශලධර්මයෝ (ඒ පුතුල්හු) පුකාශ නොකෙරෙත්. මෙසේ වදළහ : මුදුහු ---

3. (උත්සන්න කුශලමූල ඇති භාවිත භාවනා ඇති) සාධුහු දුරැ සිටියාහු දු හිමවත් පර්වතය සෙයින් ප්‍රකාශ වෙති. (බුදුනුවණට පැනෙති.) මෙලොවැ අසාධු වූ බාල ප්‍රද්ගලයෝ රාත්‍රියෙහි විදුනාලද සරයන් (ඊතල) සෙයින් නොපැනෙත්.

ඒ සජ්ජනයෝ ගුණයන් කරණකොටගෙන කීර්තියෙනුදු පරිවාරයශයිනුදු පුහාශ වෙත් ' යි.

ඒ '' විව්වජා පමාද නප්පකාසති '' යන පදයෙන් ''කෙනස්සු නප්පකාසකි '' යන දෙවැනි පදයාගේ විසඳීම යොදන ලදී.

'' කිස්සාභිලෙපනං බැසි '' යන පුශ්නයෙහි '' ජප්පාහිලෙපනං බැමි '' යනු විසදීම යැ. කෘෂ්ණාව ' ජප්පා ' නමැයි කියනු ලැබේ. ඒ තෘෂ්ණාව කිසෙයින් (පුරුෂයා රුපාදි විෂයෙහි) අලවයි යත් : මෙසේ වදළහ බුදුහු ---

4. රාගයෙන් රත්වූයේ ආත්මාර්ථාදි අර්ථය නොදනී, රාගයෙන් රත්වූයේ කුශලාදි හේද වූ ධර්මය නොදකී, රාග නෙමේ යම කලෙක මිනිසා සහනය කෙරේද එකල්හි මහත්වූ මෝහාන්ඩකාරය වේ ' යයි.

මේ තෘෂ්ණාව ඇලීම (ආසත්තිය) බහුල කොට ඇති පුහුල්හට මෙසේ පර්යුත්ථාන කාරණ යයි කොට ඒ තෘෂ්ණායෙන් ලොවැසි නෙම වෙසෙසින් ඇලුණේ නම් වේ. තවද ඒ ' ජප්පාහිලෙපනං බුැම් ' යන පදයෙන් තුන්වැනි ' කිස්සාහිලෙපනං බුැසි ' යන පදයාගේ විසඳීම යොදනලද වේ. "කිංසු තසස මහබහය"නත් පසෙහ "දූකබමසස මහබහය"නත් විසාස්ජනාං දූවිඛං දූකඛං: භාශිකං ච වෙතුයිකං ච. යං භාශිකං ඉදං දූකඛං, යං වෙතුයිකං ඉදං දෙමනසාං. සමබබ සනතා හි දූකඛසා උබබ්ජජනත් නස්ම හයං දූකොඛන සමසමං, කුතො වා පත තසස උතතරීතරං, නිසෙසා දුකාඛතා: දූකාඛදුකාඛතා විපරිණාමදූකාඛතා සංඛාර දූකාඛතා; තත් ලොහො ඔබිසො හදුවී හරහවි දූකාඛදුකාඛතාය මුචචන්, තථා විපරිණාමදූකාඛතාය. හං කිසස හෙතු: හොහැති ලොහො අපො බාඛාපි දීෂාශුකාපී. සංඛාරදූකාඛතාය පත ලොහොා අනුපාදිසෙසාය නිබානඩාහුයා මුචචන්, තසමා සංසාරදුකාඛතා දූකාඛං ලොහාසානී කතා දූකාමසෙ මහබහයනත්. හෙත ච චතුත්සස පදසස විසාජන්තා සුතතා. තෙනාහ හගවා: "අවුජනය නිවූතො ලොහො''න්.

> 5. ''සවනති සබබඩි සොතා (ඉචවායසා, අඒතො) සොතානං කිං නිවාරණං, සොතානං සංවරං බැති කොන සොතා පිළීයරෙ''තී

ඉමාති චිතතාරි පදනී පුච්ඡතානි. හත දො පඤහා; කසමා: ඉමෙ හි බවහඩිචිවනෙන පුච්ඡිතා. එවං සමාපතනසාස ලොකසාස එවං සමාකිලිවාරාසා ලොකසාස කිං වොදනං විව්ථානං ඉතී: එවං හි ඈහ: ''සවනතී සබබහි සොතා''ති. අසමාහිතසාස සචනතී අහිජැකාවනපොද පමාදබහුලසාස. තතර යා අභිජැකා අයං ලොහො අකුසලමූලං, යො බතාපාදේ අයං දෙසෝ අකුසලමූලං, යො පමාදේ අයං මොහො අකුසලමූලං. තසොවං අතුසලමූලං, යො පමාදේ අයං මොහො අකුසලමූලං. තසොවං අතුසලමූලං, යො පමාදේ අයං මොහො අකුසලමූලං. තසොවං අතුසලමූලං, යො පමාදේ අයං මොහො අකුසලමූලං. තසොවං අතාහනස ජසු ආයතනෙකු තණනා සවනති: රුපතණනා සදාතණනා හනිසාකණනා රසතණනා ඵොඩාබබතණනා හමාතණනා. යථාන තහවා: ''සචනීතී බො හිතාවේ ජනෙන'තං අජැකතනීකානං අයතනානං අඩිවචනං. වකාබු සවතී මනාපීකොසු රුපෙසු, අමනාපීකොසු පටිනඤඤතී, සොතං-පෙ-නානං-පෙ-ඒවනා -පෙ-කායෝ-පෙ- මනො සවතී මනාපීකොසු හමෙමසු අමනාපීකොසු පටිනඤඤනී''තී.

ඉති තබබා ව සවති සබබථා ව සවතී. තෙතාහ: ''සවනති සබබයි සොතා''තී. ''සොතානං කිං නිවාරණ''නති පරිසුවහාන විෂාතං පුචඡතී, ඉදං වොදනං. ''සොතානං සංවරං බුෘහි තෙන සොතා පිළිගරේ''ති අනුසයසමූහතෘතං පුචඡති, ඉදං වුවහානං.

තාන විකාජානා2 :

 '' යානි සොකානි ලොකාක්වං (අජිතාත් හගවං) සති තෙසං නිවාරණං, සොතානං සංවරං බෑම් පතැකුදෙයෙනෙ පිළියරේ''ති.

1. පීඩියරේ - මජසං.

2. වසජානා - මජනං.

[3, 1, 1] විව්යතාරවිතමාකය

"කිංසු තස්ස මහබහයං" යන පුශ්නයෙහි : "දුක්බමස්ස මහබහයං" යනු විසඳීමයැ. දුක දෙවැදැරුම යැ : කායිකදු බ යැ, චෛතසිකදු බ යි. කයෙහි උපන්නේ දුක යැ, සිත්හි උපන්නේ දෙමනසි. එසේ මැයි, සියලු සත්ත්වයෝ දුකට තැතිගනිති. දුක හා සමසම වූ බීයෙක් තැත. ඒ දුකට වැඩිතරම බීයෙක් කොහි හෝ යැ. දුක්ඛතා තුනෙක් : දුක්ඛ-දුක්ඛතා යැ, විපරිණාමදුක්ඛතා යැ, සංඛාරදුක්ඛතායි. එහි ලෝවැයි තෙමේ අවධිවශයෙන් කිසි කලෙක (ආත්මොපනුමමූලකාදි) දුක්ඛ දුක්ඛතායෙන් මිදෙයි. එසේ ම විපරිණාමදුක්ඛතායෙනුදු මිදෙයි. ඒ කවරහෙයින යත් : ලොවැ අල්පාබාධ වූවාහු ද දීර්ඝායුෂ්ක වූවාහු ද වෙත්. සංඛාරදුක්ඛතායෙන් වැලිත් ලෝවැසි අනුපාදිශෙෂ න්රවාණධාතයෙන් මිදෙයි. එහෙයින් සංස්කාරදු වෙ ලෝකයාහට දුකැයි කොට ' දුක්ඛමස්ස මහබහයං ' යි වදරන ලදී. එයින් 'කිංසු තස්ස මහබහයං' යන සතරවැනි පදයාගේ විසඳීම යොදන ලද වෙ. එයින් වදළහ, බුදුහු : '' අව්ජ්ජාය නිවුනො ලොකො '' යි.

5. (ආයුෂ්මත් අජිත මෙසේ පුළුවූස්සි:) තෘෂ්ණාදි ශෝතස්හු සියලූ රූපාදී ආයතන යන්හි ගලාබසිති. ඒ ශෝතසුන්ගේ ආවරණය කිම ? ආරක්ෂාව කවර යැයි සේයි. ශෝතසුන්ගේ සංවරය වදළමැනැව, කවර දහමකින් තෘෂ්ණාදි ශෝතස්හු වසනු ලැබෙත් ද 'යි.

මේ පුශ්ත විසින් පුළුවුස්නාලද වාකා සතරෙකි: ඒ සතරපදයෝ පුශ්ත දෙකෙකි. කුමක් හෙයින යත්: මේ අර්ථයෝ බහුවවනයෙන් පුළුවුස්තාලද හෙයිනි. මෙසේ වාසනාපන්ත වූ ලෝවැසියාගේ මෙසේ දශක්ලේශවස්තුයෙන් සංක්ලිෂ්ට වූ ලෝවැසියාගේ (ශමථවිදර්ශනාසංඛාතා) වාවදනය (මාර්ගසංඛාතා) වුත්ථානය කවරෙ යයි. එසෙයින් මැකී: ''සවන්ති සබබයි සොතා'' යී. අභිධාා වාාපාද පුමාදබහුල කොට ඇති අසමාහිතයාහට තෘෂ්ණාදී ශෝතස්හු ලොබසිති. එහි යම යම අභිධාාවක් ඇද්ද, මෝ ලොහඅකුශලමූල යැ, යම වාාපාදයෙක් ඇද්ද, මේ ද්වෙශ-අකුශලමූල යැ, යම පුමාදයෙක් ඇද්ද, මේ මොහ-අකුශලමූල යි. මෙසේ (නාතාලමබනයෙහි විසුරුණු සින් ඇති) අසමාහිත වූ ඔහුට සෝයතනයෙහි තෘෂ්ණා පවතී: රූපතණ්හා යැ සද්ද තණ්හා යැ ගන්ධතණ්හා යැ රසතණ්හා යැ ඵොට්ඨබබතණ්හා යැ ධම්මතණ්හා යි. මේ වදළහ, බුදුහු : '' මහණෙනි, ' සවති ' යනු ආධාාත්මක වූ ඩොයතනයනට නෙල නමෙකි. චක්ෂුස මනාවඩන රූපවිෂයෙහි පවතී, අමනාපික රූපයන්හි ගැටෙයි, ශ්‍රොතස ... සුංණය ... ජිහ්වාව ... කාය ...මනස මනවඩන ධර්මයන්හි පවතී, අමනාපික ධර්මයන්හි ගැටේ '' යයි.

මෙසේ සියල්ලෙනුදු පවතී, සර්වපුකාරයෙනුදු පවතී, එයින් කී : ' සවන්ති සබබයි සොතා ' යී. '' සොතානං කිං නිවාරණං '' යී පරියුට්ඨානයාගේ විසානය – නැසීම පුළුවූස්යි. මේ වාවදන – පරියුට්ඨානපුහාණ යි. '' සොතානං ස වරං බැහි කෙන සොතා පිරීයරෙ '' යී අනුසය නැසීම පුළුවුස්සි. මේ මාර්ගසංඛාන වනුන්ථාන යි.

එහි මේ විසදීම යැ :

 (අජිත ' යි බුදුහු වදරත් :) ලොවැ තෘෂ්ණාදි යම ඉොතස් කෙනෙක් වෙත් ද, විදශීනාසමපුයුක්ත වූ ස්මෘතිය යැ ඒ ඉෝතසුන්ගේ ආවරණයැ ආරකාව නුයි (ඒ ස්මෘතිය ම) ඉෝතසුන්ගේ සංවරයයි කියමි, මාර්ගපුඥයෙන් තෙල ඉෝතස්හු (සර්වපුකාරයෙන්) වසනුලැබෙත්. (නුපදියදී සමුවණෙද කරනු ලැබෙනී සේයි.) කායගතාය සතීයා භාවිතාය බහුලීකතාය එකබු භාවිණාජන මහාපීකොසු රුපෙසු අමහාපීකොසු හ පටිහණැඤතී. නොතං -පෙ-භාතං - ඒටහා - කාමයා - මනො නාවිඤෟති මහාපීකොසු ඩමේඔසු අමහාපීකොසු න පටීහඤඤතී කොන කාරණෙන සංටුතන්වාරීතනතා ඉංදියානං, කොන තෙ සංටුතා නිවාරිතා : සතිඅාරකොබන, නෙනාහ හගවා : ''සතී තෙසං නිවාරණ''නතී.

පතුතුය අනුසයා පහියනති, අනුසයෙසු පහිනෙසු පරියුවාහා පහියනති, තසා¹ අනුසයසා පහිනතතා. තං යථා බනාවනතසා රැකබසා අනවසෙයමුලූඛාරණෙ කතෙ පුපථඵලපවාල්මකුරසනතතී සමුවජිතතා, තවති. පිදනිතා පට්චත්තතා, කෙන: පණුකුය. පොනාන තෙවා: ''පණුකුයෙනෙ පිළීයරෙතී''.³

- 7. ''පඤඤ වේචි සනී ව (ඉවවායසමා අජිනො) නාමරූපං චි මාරිස; එතං මෙ පුටෝයා පබැති කපෙරුතං උපරැජඣනී"තී.
- 8. යමෙතං පඤහං අපුවජි අජිත, තං වදුමි තෙ, යන් නෘමඤව රූපඤව අනෙසං උපරැජඣති; විණඤාණාකා නිරෝබෙන එනේතං උපරැජඣතී'ිනී

අයං පසැහා' අනුසනිං පුච්ඡන්, අනුසනිං පුච්ඡනෙතා කිං පුච්ඡන්: අනුපාදිසෙසං නිමබානඛාතුං, නීණි ව සච්චානි සඬානානි නිරොඛඛවමානි දුකාබං සමූදයෙ. මහොො, නිරොඛො අසඬාතො. නහු සමූදයො දවීසු තුමිසු පගියන්: දසාසන භූමියා ව හාවනාභූමියා ව. දසානනෙන නීණි සංයොජනානි පතියනන්: සකාකායදිටසි විවිකිච්ඡා සිලබබනපරාමාසො: හාවනාය සනතාසංයොජනානි පතියනන්: කාමච්ඡනෙදු බහාපාදෙ රූපරාගො අරූපරාගො මානො උදාවචාං අවිජා ව නිරවසෙසා කොඛාතුකෙ ඉමානි දස සභෛකුරුජනානි, පණෙවාරමහාශියානි පණවුද්ධ-මහාශියානි. තහු නීණ් සංයොජනානි සකාකායදිවසී විවිකිච්ඡා සිලබබනපරාමාසො අනුඤඤාකඤාඤාණීනීස්දියං අබ්වසාය නිරුජාකනේ, සතන සංයෝජනානි කාමච්ඡනෙදු බහාපාදෙ රූපරාගෝ අරූපරාගෝ මානො උදාධචාං අවිජා ව නීරවසෙසා අණැක්සේස්දියං අධ්වසාය නිරාජාඛනන්

යං පන එවං ජානාතී: "ඛීණා මේ ජාතී''හි ඉදං ඛයෙ කැණං, නාපරං ඉතිතතායා''හි පජානාති ඉදං අනුපපාදෙ කැණං, ඉමානි දෙව කැණානි අකුකුතාවිස්දියං, තත් යකුව අනකුකුතකුණු -කාමතීස්දියං යකුව අකුක්ස්ස්දියං ඉමානි අකාඵලං අරහතතං පාපුණනතකා නිරුජාබනති. තත් යකුව බයෙ කැණං යං ව

- 3. විධිගරෙන් මන්නං.
- 4. පහෙදන මජයං.
- 5. අවිජාවිතෙනා ඔරතං

^{1.} කිසා - මන්තං.

^{2.} පලලව - මජසං.

[8, 1, 2] විචයනාරවිහ**ඩා**ය

කායගතස්මෘතිය භාවිත කල්හි බහුලීකෘත කල්හි වක්ෂුස මතවඩන රූපවිෂයෙහි (අභිධාාාදීනට පුවෘත්තිද්වාරවශයෙන් විත්තසන්තෘනය හෝ පුද්ගලයා) ආකර්ෂණ නොකෙරෙයි, අමනාපික රූපවිෂයෙහි නොගැටෙයි. ශෝතස ... සංණය ... පින්වාව ... කාය ... මනස මනවඩන ධර්මයන්හි ආකර්ෂණ නොකෙරෙයි, අමනාපික ධර්මයන්හි නො ගැටේ. කවර හෙයින යත්: ඉන්දීයයන් සංවෘත-නිවාරිත හෙයිනි. කවරක්හු විසින් ඒ ඉන්දීයයෝ වසනලද්දහු වළහනලද්දහු ද යත්: සිහි නම ඇති ආරක්ෂකයා වසිනි. එයින් වදළහ, බුදුහු — '' සති නෙසං නිවාරණං '' යි.

මාර්ගඥනයෙන් අනුශයධර්මයෝ පුහීණ වෙති, අනුශය පුහීණ කල්හි පයදුික්ථාන ක්ලේශයෝ පුහීණ වෙති. ඒ අනුශය පුහීණ බැවිනි. යම්සේ කඳ ඇති රුකක්හුගේ නිරවශේෂ කොට මුල් උදුරාලූ කල්හි මල්පලපලු හා අඩ්කුරසන්තතිය සමුවජීන්න වේ ද, එසෙයින් අනුශය පුහීණ කල්හි පයදුිත්ථාන ක්ලේශසන්තතිය සමුවජීන්න (සිදුනාලද) වෙයි, වයන ලද වෙයි, පුතිවජන්න වේ. කවරක්හු විසින යත් : මාර්ගපුඥව විසිනි. එයින් වදළහ බුදුහු ---- '' පඤ්ඤායෙතෙ පිටීයරෙ '' යි.

7. (ආයුෂ්මත් අජිත මෙසේ විචාරයි :) නිදුකාණන් වහන්ස, මාර්ග පුඥව ද ස්මෘතිය ද කදවශේෂ නාමරූපය ද යන තෙල සියල්ල කොතැන්හි ලා නිරුද්ධ වේ ද, තෙල මා විසින් පුළුවුස්නාලදසේක් වදළ මැනව.

 අජිකය, තෙල (කත්ථෙතං උපරුජ්ඣත් ' යි) යම ප්‍රශ්නයක් විවාළෙහි ද, එය තොපට කියම්, යම තැනෙක ලා තාමයත් රූපයත් නිරවශේෂ කොට නිරුද්ධ වේ ද, (එය තොපට කියම්,) ඒ (පශ්චීම) විඥනයාගේ නිරෝධය සමග මැ මේ විඥනනිරෝධ යෙහි ලා තෙල නාමරූප නිරුද්ධ වේ යයි.

මේ පුශ්නය අනුසන්ධිය විවාරයි. අනුසන්ධි පුළුවුස්නේ කුමක් විවාරයි යත්: අනුපාදිසේස නිර්වාණධාතුව ද, පුතායසමවායෙන් උපන් නිරුද්ධවන පියවිඇති දුක්බ යැ සමූදය යැ මග්ග යැ යන තුන් සතායන් ද විවාරයි. නිරෝධසතාය අසංඛක යි. එහි සමූදය දර්ශනභූමියෙහි ද භාවනාභූමීයෙහි ද යන භූමි දෙක්හි පුභීණ වෙයි. දර්ශනයෙන් සක්කායදිටයී යැ විවිකිච්ඡා යැ සීලබබතපරාමාස යැ යන තුන්සංයොජනයෝ පුභීණ වෙති, භාවනායෙන් කාමච්ඡන්ද යැ වාාපාද යැ රූපරාග යැ අරුපරාග යැ මාන යැ උද්ධව්ව යැ නිරවශේෂ අවිජ්ජා යැ යන සක්සංයොජනයෝ පුහීණ වෙත්, මොහු කාමාදි තෙනුධාතුකයෙහි දසසංයොජනයෝ යැ, ඔරමහාගිය පසෙක, උද්ධම්භාගිය පසෙකි. ඔවුන් කෙරෙහි ' සක්කායදිටයී විවිකිච්ඡා සීලබබතපරාමාස ' යන තුන් සංයොජනයෝ අනඤ්ඤතඤඤසේසාමීකින්දියයට පැමීණ නිරුද්ධ වෙති, ' කාමච්ඡන්ද යැ වාාපාද යැ රූපරාග යැ අරුපරාග යැ මාන යැ උද්ධව්ව යැ අවිජ්ජා ' යැ යන සත් සංයෝජනයෝ අඤ්ඤීන්දියට පැමිණ නිරවශේෂව නිරුද්ධ වෙති.

තවද යමහෙයකින් '' මාගේ ජාතිය ක්ෂයවූ '' යැයි මෙසේ යම දෙනයකින් දන ගනී ද, පුතාවෙක්ෂාවට නිමිත්ත වූ මේ දෙනය ක්ෂයදෙන (බයෙ ඤණ) නම, මෙ රහත්බව පිණිස අනෙකක් නැතැ ' යි යම ඤණයකින් දනගනී ද, මේ අනුත්පාදදෙන අනුප්පාදෙ ඤණ) නම වේ. මේ දෙනද්වය අඤ්ඤතාවින්දිය යි. එහි යම අනඤ්ඤ තඤ්ඤස්සාමතින්දියයකුත් යම අඤ්ඤ්න්දියයකුත් ඇද්ද මේ ඉන්දිය දෙක අගුඵල වූ අර්හත්වයට පැමිණෙන්නහුට නිරුද්ධ වෙයි. එහි යම ක්ෂයදෙනයකුත් යම අනුත්පාද

නෙතත්පාකරණං - පමන්දෙසවාරෝ

අනුපපාදෙ කැනේං ඉමානි දො කැනේංති එකා පකැකැ, අපි ච ආරච්චණසංකොතෙන දො නාමානි ලහනති: බීණා මෙ ජාතීතී පජානනතාකා බගෙ කැනේනෙති නාමං ලහතී; නාපරං ඉත්නතාශාතී පජානනතකා අනුපපාදෙ කැනේංතී නාමං ලහතී. සා පජානනවෙඨන පකැකු යථාදිවා අපිලාපනවෙයන සතී.

තා තිරී යෙ පණිඩු පාදනකා බො ඉදං නාමරුපං. තාත් යෙ එකය-පණුඩමකා බමා ඉදං නාමං, යානි පණුම්නියානි රුපානි ඉදං රූපං, තදුහයං නාමරුපං විණුඤුණසමපයුතතං. කසය නිරෝධං හගවනතං පුච්ඡනෙතා ආයසා අජිතෝ පාරායතෙ එවමාන.

 " ප කැකැ වෙව සති ච (ඉඩායසා අජිතො) නාමරුපකාව මාරිස, එතං මේ ප්‍රියා පබුහි කහෝතං උපරැජඣතී''තී.

තා සා කා ව පණුණු ව වනතාරි ඉාලියානි, සති දො ඉාලියානි: සතිඥියං ව සමාධිඥියං ව, පණුණු දො ඉාලියානි: පණුණිස්ලියං ව විරිහිඥියං ව යා ඉමෙසු වතුසු ඉාලීයෙසු සාදෑහනා ඔකාපතා ඉදං සඳුබාලියං.

තත යා සඳාබාහිපතෙයා විතෙතකතානතා අයං ඡතුසමාධි, සමාතිත විතෙත කිලෙසානං විකාමවහනතාය පටිසඬානබලෙන වා භාවනාබලෙන වා ඉදං පහානං¹, තත යෙ අසාාසපසාසාසා වතකකවීවාර සභැඤවේදගිතා සරසඬකපා ඉමෙ සඬාරා, ඉති පුරිමකො ව ඡතු-සමාති කිලෙසවිකාමහනතාය ව පහානං ඉමේ ව සඬාරා, තදුනයං ඡතුසමාධිපධානසංඛාරසමතතායක ඉඳහිපාදං භාවෙනී විවෙකානීසාසීතං වරාගනිසාසක නිරොඩනිසාසුත වෙසාසාශකපරිණාමං.

තාළු යා විරියාධිපතෙයා වීතෙතකගෙනා අයං විරියසමාධි-පෙ-තාළු යා විතතාධිපතෙයා වීතෙතකගොතා අයං විතතසමාධි-පෙ-තාළු යා වීමංශාධිපතෙයා වීතෙතකගොතා, අයං වීමංසාසමාධි, සමාඛ්ත වීතෙත කිලෙසානං විකාමහනතාය පටීනඩානවලෙන වා භාවනා බලෙන වා ඉදං පහානං, තළු යෙ අසායපොසායා විතකකාවීවාරා සදාදාවදයිතා සරසනකපො ඉමෙ සඩාරා. ඉතී පුරිමකො ච වීමංසාසමාධි කිලෙසවිකාමහනතාය ව පහානං ඉමේ ව සංඛාරා, තදුභයං වීමංසාසමාධි කිලෙසවිකාමහනතාය ව පහානං ඉමේ ව සංඛාරා, තදුභයං වීමංසාසමාධි කිලෙසවිකාමහනතාය ව පහානං ඉමේ ව සංඛාරා, තදුභයං වීමංසාසමාධි කිලෙසවිකාමහනතාය ඉදාධිපාදං භාවෙතී වීවෙක නිසයිතං විරාගනිසායිතං නිරොඩනීසායිතං වොසාසානාපරිණාමං. සබෙබා සමාධි සැණු ලෙකො සැදුණපුබබායමා සැදුණානුපරිවතත්.

[8, 1, 2] විව්යාණර මහා බාගය

දෙනයකුත් ඇද්ද මේ දෙනද්වය එක්පුදෙවකි. තවද (බයෙ අනුප්පාදෙ යන) ආලම්බන සංඥයෙන් නම් දෙකක් ලැබෙති. ' මාගේ ජාති ක්ෂය වූ යැ'යි දන්නහුට ' බයෙ සැණ යන නාමය ලැබෙයි. ' මේ අර්හත්වය පිණිස කළයුතු අනෙකක් නැතැ ' යි දන්නහුට ' අනුප්පාදෙ සැණ ' යන නාමය ලැබෙයි. (යට ශුොතසුන්ගේ පිඩානයයි කී යම පුදෙවක් ඇද්ද) ඔ පුජානනස්වභාවයෙන් ' පඤ්ඤා ' නමු. අවගාහනාරත්ථයෙන් ' සති ' නම් වූ යැයි.

එහි යම පඤ්චොපාදනස්කන්ධ කෙනෙක් ඇද්ද මේ නාමරූප යි. ඒ නාමරූප දෙක්හි යම එස්සපඤ්චමක වූ ධර්මකෙනෙක් ඇද්ද මේ නාම යැ, යම රූපී වූ පඤ්චින්දිය කෙනෙක් ඇද්ද මේ රූප යි. ඒ උහයනාමරූපය විඥනය හා සම්පුයුක්ක යැ. ඒ නාම රූපයාගේ නිරෝධය භාගාවතුන් වහන්සේගෙන් පුළුවුස්නා ආයුෂ්මත් අජිතතෙරණුවෝ පාරායනයෙහි මෙසේ පුළුවුක්හ :

9. ' පඤ්ඤ වෙව සත් ව -- පෙ -- '' (යට වාාබාාත යි.)

එහි සති හා පඤ්ඤ හා සතර ඉඳුරෝ යැ, ' සති ' ඉත්දිය දෙකෙකි : සතින්දිය හා සමාධින්දිය හා යැ. ' පඤඤ ' ඉත්දිය දෙකෙකි : පඤ්ඤිත්දිය හා විරිධිත්දිය හා යි. මෙ සතර ඉත්දියයන්හි යම හැදුනීමෙක් බැසගෙන සිටීමෙක් ඇද්ද මෙ සද්ධින්දිය යි.

එහි ශුද්ධා අධිපති කොට ඇති යම චිත්තෙකාගුතාවක් ඇද්ද මේ ඡන්දසමාධි යැ, විදර්ශනාසමාධියෙන් සිත සමාහිත කල්හි පුතාවෙක්ෂාබලයෙන් හෝ භාවනාබලයෙන් හෝ කෙලෙසුන් විෂ්කමහණ (යටපත්) වනබැවින් මේ පුහාණ යැ. එහි යම් ආස්වාස පුස්වාස කෙනෙක් විතර්කවිවාර කෙනෙක් සංඥාවෙදයිත කෙනෙක් සරසංකල්ප කෙනෙක් වෙද්ද මොහු සංස්කාරයෝ යි. මෙසේ පූර්ව වූ ඡන්දසමාධිය ද ක්ලේශවීෂ් කම්හණතායෙන් පුහාණය ද මේ (අස්සාසපස්සාසාදී) සංස්කාරයෝ ද යන (ඡන්දසමාධි සඩ්බාහත වූ ද පුධානසඩ්බාර සඩ්බාහත වූ ද ව්යාර්ය යන) ඒ දෙවැදරුම වූ තදඩිගාදී ට්වේකය ඇසුරු කළ ව්රාගය ඇසුරු කළ නිරෝධය ඇසුරු කළ (ක්ලේශපරීතාහග නිර්වාණපුස්කන්දන සංඛාහත දෙවැදැරුම) වොස්සග්ගයට පිරිනැමෙන සෘද්ධිපාදය වඩයි.

එහි ව්යාය අධිපති කොට ඇති යම චිත්තෙකාගුතාවක් ඇද්ද, මේ ව්යා සමාධි යැ, . . එහි චිත්තය අධිපති කොට ඇති යම චිත්තෙකාගුතාවක් ඇද්ද, මෙ චිත්තසමාධි යැ, . . එහි චීමංසාව අධිපති කොට ඇති යම චිත්තෙකාගුතාවක් ඇද්ද, මේ වීමංසා සමාධි යැ විදර්ශනාසමාධියෙන් සිත සමාභිත කල්හි පුතාවෙක්ෂාබලයෙන් හෝ හාවනාබලයෙන් හෝ කෙලෙසුන් චීෂ්කමහණ වනබැවීන් මේ පුහාණ යැ, එහි යම ආස්වාස පාස්වාස කෙනෙක් චීතර්කව්වාර කෙනෙක් සංදෙශවදයිත කෙනෙක් සරසංකල්ප කෙනෙක් වෙද්ද, මොහු සංස්කාරයෝ යි. මෙසේ පූර්ව වූ වීමංසාසමාධිය ද ක්ලෙශව්ෂ්කමහණතායෙන් පුහාණය ද මේ (අස්සාසපස්සාසාදී) සංස්කාරයෝ ද යන (වීමංසාසමාධිසංඛාත වූ ද පධානසංඛාර සංඛාත වූ ද ව්යාය යන) ඒ දෙවැදරුම වූ තදඩිගාදී විවෙකය ඇසුරු කළ චීරාගය ඇසුරු කළ න්රොධය ඇසුරු කළ ක්ලේශ පරිතාහ නිර්වාණපුස්කන්දන සංඛාත වොස්සග්ගයට පිරිනැමෙන සෘද්ධිපෘදය වඩයි. (සමාධිදෙනමූලක වූයේ හුදු චීමංසාසමාධ්ය මැමතු නොවැ) සියලු මැ සමාධිය (පූර්වහාගපුදෙයෙන්) දෙනමූලක යැ හුදු (උපවාරපුදෙයෙන්) දෙනපූර්වඩ්ගම යැ, (අපර්ණපුදෙයෙන්) දෙනාමූලක යැ හුදු මා 10. යථා පුරෙ නථා පවණ යථා පවණ තථා පුරෙ, යථා දිවා නථා රතතීං යථා රතතීං නථා දිවා.

ඉති විවිධාන වෙතසා අපරියෝනදේඛන සංපතාකා මීතතං තාවේතී. පඤ්ෂීසියානි කුතලාතී මීතතසහභූතී මීතෙත උපපර මානෙ උපපර නතී, මීතෙත තීරුජකාමානෙ නිරුජකානතී. නාමරූපං ච විඤඤ දෙනෙකුකං විඤඤ දෙ පව්යනීබබනතාං. තසාක මඟකාන හෙතු උපව්ජීනෙතා, විඤඤ දෙ අනාහාරං අනතිනන්දිතාං අපත්තාං අපපටිසාකිකං, තං නිරුජකාතී, නාමරූපමයි අහෙතුකාං අපපච්චයං පුනබනවං න නිබබනතයනී, එවං විඤඤ දෙසා නිරෝධා පඤඤ ච සනී ච නාමරූපඤ නිරුජකානී. නොනාහ තනවා :

- 11. ''යමෙතං පඤහං අපුච්ඡි අජිත තං විදුම් තෙ, ගත නාමං ච රූපඤව අසෙසං උපරැජඣතී, විඤඤ ණෙසා නිරොබෙන එහෙරී තං උපරුජඣතී''නී.
- 12. ''ගෙ ව සඬාතරාවවාසෙ (ඉඩවාගයා, අඒතො) ගෙ ව සෙබා පුථු ඉඩ, තෙසං මෙ නිපකො ඉරියං පුටෙයා පබැති මාරිසා''ත්

ඉමානි තීණ් පදනී පුවජිතානී. හො තයො පඤකා, කිසස : නෙඛාසෙඛ විපසානාපුබබඞ්හම්පහානයොගෙන. එව්ඤති ආහ : ''යෙ ව සඬඛාත බම්මාසෙ''ති අරහනතාං¹ පුචානී. ''යෙ ව සෙඛා පුථු ඉඛා''ති සෙඛං පුචානී. ''තෙසං මෙ නීපකො ඉරියං පුටෙඨා පබුෑති මාරිසා''තී විපසානාපුබබඞ්තමං පහානං පුචනීතී. තුළු වීසාප්ජනා :

> 13. ''කාමෙසු නාභිශ්ජෝබයා (අජිතාත් හුගවා) මනතා නාවිලො සියා, කුසලො සබබඩමානං සතො තිකබු පරිබබජෝ'තී.

හගවතො සබබං කායකමටං සැදණපුබබඞාමං සැදණානුපරිවනතී, සබබං වටීකමා සැණපුබබඞාමං සැණොතුපරිවනතී, සබබං මතොකාමාං සැණපුබබඞාමං සැණොතුපරිවනතී, අනීතා අංශෙ අපපටිහතං සැණ දකානා, අනාගතෙ අංශෙ අපට්හතං සැණදකානාං, පළවුපතොත අංශෙ අපටරිහතං සැණදකානාං.

1. අරහතතං - සිමු, මජසං.

[8, 1, 2] DocesSon

10. (සමාධිය පූර්වනිවාසානුස්මෘතිඥනානුපරිවර්තී බැවින්) පෙර අතීත ජාතීන්ති ක්කන්ධාදිය යමසේ දතහැකි වේ ද, එසෙයින් (සමාධිය අනාගතාංශඥනානුපරිවර්තී බැවින්) අනාගතජාතීන්ති ස්කන්ධාදිය දනහැකි වෙයි, (සමාධිය වෙතොපරියඥනානු පරිවර්තී බැවින්) අනාගතයෙහි සක්දවසෙක පරසක්ත්වයන්ගේ සිත යමසේ දතහැකි වේ ද, එසෙයින් අතීතයෙහි සක්දවසෙක පරසක්වයන්ගේ සිත දතහැකි වෙයි, යමසේ දිවාහාගයෙහි අස්තයෙහි සක්දවසෙක පරසක්වයන්ගේ සිත දතහැකි වෙයි, යමසේ දිවාහාගයෙහි අස්තෘකි සක්ත්වයනට වක්ෂුර්විඥය රූපය සුවිඥෙය ද, එසෙයින් (සමාධිය දිවාහක්ෂුර්ඥනානුපරිවර්ති බැවින්) රාතියෙහි (වතුරතිශකමන්වාගත අන්ධකාරයෙහිදු නොදක්කහැකි රූපායතනයෙක් නැත, රාතියෙහි යමසේ ද එසෙයින් දහවල්හිදු කිසිවකින් පිළිසන්ව ඇති ඉතා සියුම වූ ද ඉතා දුරැ වූ ද රූපය දක්කහැකි වේ.

මෙසේ අභිඥපරිපන්ථ වූ කොලෙසුන් විසින් නොමඩනාලද විවෘත වූ සිතින් සපුහාස වූ විත්තය වඩයි. (ශෛක්ෂයාගේ සෘද්ධිපෘදසංයුක්ත වූ) විත්තය සමග උපන් කුශල වූ පඤ්වෙන්දියයෝ සිත උපදනා කල්හි උපදිති, සිත නිරුද්ධ වන කල්හි නිරුද්ධ වෙත්. විඥනය හෙතු කොටඇති විඥනපුතායෙන් උපන් නාමරූපය ද (එසේ ම) නිරුද්ධ වේ. ඒ විඥනයාගේ (තෘෂ්ණා අවිදහාදි) හේතුව මාර්ගයෙන් නසනලද වෙයි. විඥනය අනාහාර වූයේ තෘෂ්ණාඅතිනන්දන රහිත වූයේ පුරේථනා රහිත වූයේ (එහෙයින් ම) අපුති සන්ධික වූයේ එය නිරුද්ධ වෙයි. නාමරූපය ද අහේතුක වූයේ අපුතාය වූයේ පුනර්භවය නූපදවයි. මෙසේ (චරිම) විඥනයාගේ නිරෝධයෙන් පුණුව ද ස්මෘතිය ද නාමරූපය ද නිරුද්ධ වේ.

එයින් වදළහ : බුදුහු ---

11. '' යමෙතං පඤ්හං අපුවජ් -- පෙ -- උපරුජ්ඣති.'' (යට වාාබාහත යි.)

12. (ආයුෂ්මක් අජිත මෙසේ පුළුවූස්සි :) 'නිදුකාණෙනි, මෙලොවැ (අනිතාාදී විසින්) විමසනලද සංස්කාරධර්ම ඇති යම රහත් කෙනෙකුත් වෙත් ද, බොහෝ වූ යම ශෛක්ෂ කෙනෙකුත් වෙත් ද, මා විසින් පුළුවුස්තාලද (ශෛක්ෂාශෛක්ෂධර්මයෙහි) නිපුණ වූ මුබවහන්සේ ඒ ශෛක්ෂාශෛක්ෂයන්ගේ පුතිපත් (මට) වදළ මැනැවැ ' යි.

මේ පුශ්ත විසින් පුළුවුස්තාලද පද (වාකා) තුනෙකි. ඔහු පුශ්ත තුනොකි, කවර භෙයින යත් : ලෙශක්ෂයන් ද අලෙශක්ෂයන් ද විදර්ශනාපූර්වඩ්ගම පුහාණයන් ද පුළුවුස්තා විධියෙනි. එසෙයින් මැකී : '' යෙ ව සඩ්බාතධම්මා සෙ '' යී රහත්හු පුළුවුස්යි. '' යෙ ව සෙබා පුටු ඉධ '' යී ලෙශක්ෂයා පුළුවුස්සි. '' තෙසං මෙ නිසකො ඉරියං පුට්යො පබැති මාරිස '' යී විදර්ශනාපූර්වඩ්ගම වූ පුහාණය පුළුවුස්සි. එහි ලෙ විසඳුම යැ :

13. (අජිත, යි බුදුහු වදරත්:) ක්ලේශකාමයෙන් වස්තුකාමයන්හි ගිජු නොවන්නේය, (වාාපාදවිතර්කාදිය දුරැලමීන්) සිතින් නොකැලැ**ළී**ණේ වන්නේය (අනිතාාදි විසින් වීමංසිත හෙයින්) සියලු දහමති කුශල වූ මහණ (කායානුපස්සනාදීන්) ස්මෘතීමක් වැ ඉරියව පවත්වන්නේය ' යි.

හාගාවතුන් වහන්සේගේ සියලු කායකර්මය දෙනය පෙරදරි කොට ඇතියේ දෙනය අනුව පවතී, සියලු වාක්කර්මය දෙනපූර්වඩ්ගම යැ, දෙනය අනුව පවතී, සියලු මනාකර්මය දෙනපූර්වඩ්ගම යැ, දෙනය අනුව පවතී, අතීතාංශයෙහි දෙනදර්ශනය අපුතිහත (අනාවරණ) යැ, අනාශතාංශයෙහි දෙනදර්ශනය අපුතිහත යැ, පුතයුන්පන් නාංශයෙහි දෙනදර්ශනය අපුතිහත යි. 5---සී8 04440 (79/08)

නොතතිපතරණං - පමනිදෙසවාණෙ

හො ච සැණදසානාසා පටිෂානො: යං අනිවෙව දූකොඛ අනතානනියා¹ ච අසැණැණං අදසානං, අයං සැණදසානාසා පටිෂානො. යථා ඉඩ පුරිසො තාරකරූපානී පසාසයා නො ච ගණනසමෝකතොන ජානෙයා, අයං සැණදසානාසා පටිෂානො. භගවනො පන අපාටිහතං සැණදසානං, අනාචරණකුණදසානා හි බුබා භගවනොතා

තාසා සෙබෙන දවස බමෙෙස විතතං රකාඛිතබබං : ගෙඩා ව රජ නීයෙසු බමෙෙස දෙසා ව පරියුවයානියෙසු. තාසා යා ඉවත්, මුවත්, පාසනා පීහායනා² කීලනා, තං හගවා වාරෙතෙනා, එවමාහ : ''කාමෙසු නාභිශීජෝබයාා''සි.

"මහසා භාවිලො සියා"ක් පරිසුවානතිකාකං ආහ.

හථා හි: සෙබො අනිශිජකිනෙනා අසමූපපනනං ව කිලෙසං උපපාදෙති උපපනනං ව කිලෙසං එාතීකරෝති සො පන අනං විලසඞ්කපො අනතිනිජකිනෙනා වායමති, සො අනුපපනනානං පාපකානං අකුසලානං ඩම්මානං අනුපපාදය ඡනුං ජනෙති වායමති විරියං ආරහති විතනං පහාණහාති පදහතී, සො උපපනතානං පාපකානං අකුසලානං ඩම්මානං පහාණහාති පදහතී, සො උපපනතානං පාපකානං අකුසලානං ඩම්මානං පහාණහාතී පදහතී, සො අනුපපහනානං කුසලානං ඩම්මානං උපොදය ජනුං ජනෙතී වායමති විරියං ආරහති විතනං පහාණහාතී පදහතී, සො උපපනතානං කුසලානං ඩම්මානං සීතියා අසමෝනාය හීයොහාවාය වෙළලලාය භාමනාය පාරිපූරියා ඡනුං ජනෙති වායමති විරියං ආරහතී විතනං පහාණහාතී පදහතී.

කතුමේ ව අනුපපතතා පාපකා අකුසලා බම්මා: කාමවිතුකෙකා වාාපාදවිතකෙකා විහිංසාවිතකෙකා, ඉමේ අනුපපතතා පාපකා අකුෂලා බම්මා. කතමේ උපපතතා පෘපකා අකුසලා බම්මා : අනුසයා අකුසල මූලාන්, ඉමේ. උපානනා පාපකා අනුසලා බම්මා. කතමේ අනුපානනා කුසලා බමා : යානි සොතාපනතරයා ඉතියානි, ඉමෙ අනුපානතා කුසලා ඩම්මා, කතමේ උපපහතා කුසලාඩම්මා : යානි අවයීමකයස ඉණුියානි ඉමේ උපානනා කුසලා බම්මා, යෙන කාමවිතකකං චාරෙහි ඉදං සත්ෂුදියං, යෙන වාසපාදවිතකකං වාරෙත් ඉදං සමාධිෂ්දියං, යෙන වීහිංසාවිතකකං වාරෙහි ඉදං විරිසිඤියං, යෙන උපපනනුපානෙන පාපකෙ අකුසලෙ බමේම නාධිවාසෙහි පජනති විනොදෙනී බානාහිතරොහි අනහාවං ගමෙනී ඉදං පඤඤීඤීය, යා ඉමෙසු වතුසු ඉඤියෙසු සඳුනනා ඔකපානා ඉදං සදගින්දීයං, තත් සදගින්දීයං කත් දවයිබබං: වනුස සොතාපතතිඅබෙහස විරිගින්සියං කතා දවාබබං : චනුසු සමාපාධානෙස. සභ්ජුදීයං කත් දටස්බබං : චතුසු සභිපඩස්ංහෙසු, සමාඛ්ජුයං කත් දටහිබිබං චතුසු කිානෙසු. පකුත්දින්දීයං කතා දටියිබබං : චනුසු අරිය සචෙවස. එවං සෙබො සබෙබති කුසලෙහි බමෙමහි අපාමතෙතා වුනෙතා හගවනා, අනාවලධාය මනසා. නෙනාන හගවා : මනසා භාවිලො සියා''ති.

1. අනතතත් - මජසං.

දී. පියායනා - මන්සං.

[8, 1. 2] විමංශාරවිතබාග

දෙනදර්ශනයාගේ පුතිසාතය (නොපැවැත්ම) කවරෙ යැ: අනිතායෙහි දුකෙහි අනාත්මයෙහි යම නොදනුමෙක් නොදක්මෙක් ඇද්ද මේ දෙනදර්ශනයාගේ නොපැවැත්ම යි. යමයේ පුරුෂයෙක් තාරකරූපයන් දක්නේ නමුදු ගණන විසින් නොදක්තෝය, මේ දෙනදර්ශනයාගේ නොපැවැත්ම යැ. එතෙකුදුවත් භාගාවතුන් වහන්යේගේ දෙනදර්ශනය අපුතිහත යි. එසේ මැ ය, භාගාවත් බුදුවරයෝ අනාවරණ දෙනදර්ශන ඇත්තාහ.

ඒ විසඳුමෙහි ශෛක්ෂ විසින් දෙතැනෙක්හි සිත රැක්කයුතු යැ : රජනීය (රංශයට කාරණවූ) ධර්මයන්හි කෘෂ්ණායෙන් ද ආසාතයට කාරණ වූ ධර්මයන්හි ද්වේෂයෙන් ද (යන දෙතැන්හි යැ.) එහි යම අරමුණු කැමැතිවන ඉවඡායෙක් මුසපත්වීමෙන් පුාර්ථනා යෙක් ආශායෙක් ලාලනයෙක් ඇද්ද, බුදුහු එය වළහනසේක් 'කාමෙසු නාභීගිර්කොයා 'යී වදළහ.

මනයා නාවිලො සියා ' යි ආසාතයා ගේ නොපැවැත්ම වදළහ. ඒ එසේ මැය: ශෛක්ෂ (කාමවස්තූන්හි) ගිජුවූයේ නූපන් කෙලෙස් උපදවයි, උපන් ක්ලේශයන් දියුණු කෙරෙයි. වැලි යමෙක් වහාපාදයෙන් නොකැලැඹුණු සික්ඇති ව ගිජු නොවෙමින් වැයම කෙරෙයි. වැලි යමෙක් වහාපාදයෙන් නොකැලැඹුණු සික්ඇති ව ගිජු නොවෙමින් වැයම කෙරෙයි. වැලි යමෙක් වහාපාදයෙන් නොකැලැඹුණු සික්ඇති ව ගිජු නොවෙමින් වැයම කෙරෙයි. ගේ නූපන් ලාමක අකුශල ධර්මයන් නූපදනා පිණිස කුශලවඡන්දය උපදවයි, වැයම කෙරෙයි. කායික වෛතසික ව්යාය කෙරෙයි. සිත නහාසිටුවයි, පුධන්වීයාය කෙරෙයි. ගේ උපන් ලාමක අකුශලධර්මයන්ගේ පුහාණය පිණිස කුශලවඡන්දය උපදවයි, වැයම කෙරෙයි, ව්යායාරමහ කෙරෙයි, සිත දඬ්වගනී. පුධන්වීයාය කෙරෙයි. හේ නූපත් කුශලධර්මයන් උපදනා පිණිස ඡන්දය උපදවයි, වැයම කෙරෙයි, ව්යායාරමහ කෙරෙයි, සිත නහා සිටුවයි, පුධන්වීයාය කෙරෙයි. ගේ උපන් කුශලධර්මයන්ගේ ස්ථිකියට නොනැසීමට බහුලත්වයට විපුලත්වයට වැඩීමට පරිපූරණයට ඡන්දය උපදවයි, වැයම කෙරෙයි, ව්යායාරමහ කෙරෙයි, සිත නහාසිටුවයි, පුධන්වියාය කෙරේ.

යළි නූපන් ලාමක අකුශලධර්මයෝ කවරහ: කාමචිතර්ක යැ, වාාපාදවිතර්ක යැ, විහිංසාවිතර්ක යැ, මොහු නූපන් ලැමක අකුශලධර්මයෝ යි. උපන් ලාමක අකුශල ධර්මයෝ කවරහ : අනුසය වූ අකුසලමූලයෝ යැ, මොහු උපත් ලංමක අකුශල ධර්මයෝ යි. නූපත් කුශලධර්මයෝ කවරහ : ශුොතාපන්නයාගේ යම ශුද්ධාදී ඉත්දිය කෙනෙක් ඇද්ද, මොහු නුපත් කුශලධර්මයෝ යි. උපත් කුශලධර්මයෝ කවරහ : (සෝවාන්පල පසක්කිරීමට පිළිපන්) අව්ඨමකයාගේ යම ශුද්ධාදි ඉන්දිය කෙනෙක් ඇද්ද, මොහු උපන් කුශලධර්මයෝ යි. යම් සතිපට්ඨානභාවනායෙකින් කාමවිකර්කය වළහා ද, මේ ' සතින්දිය ' යි. යම අවක්ෂේපයෙකින් වාාපාදවීතර්කය වළහා ද, මෙ · සමාධින්දිය ' යි. යම ව්යාශයකින් විහිංසාවතරකය වළහා ද, මේ ' විරියින්දිය ' යි. යම පුණුයෙකින් උපනුපන් ලාමක අකුශලධර්මයන් දුරු කෙරේ ද, බැහැර කෙරේ ද, වගතාන්ත කෙරේ ද, අනභාවයට පමුණුවා ද, නො ඉවසා ද, මේ ' පඤ්ඤීන්දීය ' යි. මේ සති ආදි සතර ඉන්දුීයයන්ති යම හැදතීමේක් බැසගැනීමේක් ඇද්ද මේ ' සද්ධින්දීය ' යි. එහි සද්ධින්දිය කොති දකයුතු ද යක් : සතර ශ්රාතාපත්තිඅඩ්ගයෙති දකයුතු යැ, විට්යින්දිය කොහි දනයුතු ද යන් : සතර සමාාක්පුධානයෙහි දනයුතු යැ, සතින්දිය කොහි දනයුතු ද යත් : සතර සතිපට්ඨානයෙහි දකයුතු යැ, සමාධිත්දීය කොති දකයුතු ද යත් : සතර ධාානයෙහි දකයුතු යැ, පඤ්ඤීන්දීය කොහි දකයුතු ද යත් : සතර ආයාසකායෙහි දතයුත්තේ යි. මොස් ශෛක්ෂ සියලු කුශලධර්මයන්ගෙන් (සමන්විත වූයේ) භාගාවතුන් විසින් අපුමත්ත වූයේ වනැයි වදරනලද්දේය, සිකින් අනාවල බැවීනි. එයින් වදළහ, බුදුහු — '' මනසා නාවිලො සියා '' යි,

නෙතතිපාකරණං - පමිනිදෙදසවාරො

"කුසලො සබබව විවාන"නත් ලොකො නෑම තිවීවො : කිලෙසලොකො හවිලොකො ඉන්දියලොකො. කත් කිලෙසලොකොන හවිලොකො තමුදගවජනී, සො ඉන්දියානි නිබබනෙතත්, ඉන්දියෙසු හාවියමානෙසු නෙයාසය පරිකුඤු හවතී. සා දුවිබෙන උපපරිකාබනබබා : දසාන පරිකුඤු ව නාවනාපරිකුඤු වී. යදු හි සෙබො ඤෙයාං පරිජානාති තද නිබබිද සහගතෙහි සකුඤුමන සිකාරෙහි නෙයාං පරිකුඤු හා වති. නසස දො බම්මා කොසලලං ගවජනති : දසාසනකොසලකොව හාවතා කොකලෙඤව.

තං සැදුණං පසැවවිඛෙන වේදිතබබං: අභිසැසැ පරිසැසැ පහානං භාවනා සජිතිරියා. තත් කතමා අනිසැසැ : යං ඛම්මානං සලකඛණෝ සැණං ඛම්මපටිසමයිද අත්පටිසමයිද ව, අයං අභිසැසැ. තත් කතමා පරිසැසැ : එවං අනිජාතිතා යා පරිජානනා ඉදං කුසලං ඉදං අකුසලං ඉදං සාවජජං ඉදං අනවජජං ඉදං කණහා ඉදං සුසාකං ඉදං සෙවිතබබං ඉදං සා සේවිතබබං, ඉමේ ඛම්මා එවං ගතිතා ඉදං ඵලං නිබබනොතාක් තෙසං එවං ගතිතානං අයං අනේනත්, අයං පරිසැසැ. එවං පරිජාතිතා තයො ඛම්මා අවසිටසා තවනත් : පහාතබබා භාවෙතබබා සවජිකානබබාව. තත් කතමේ ඛම්මා පහාතබබා ; යෙ අකුසලා. තත් කතමෙ ඛම්මා හාවෙතබබා ; යෙ කුසලා. තත් කතමෙ ඛම්මා සවජිකානබබාව. තතාවේතබබා ; යෙ කුසලා. තත් කතමෙ ඛම්මා සවජිකානබබා ; යං අන්ඛාතං.², යො එවං ජානාතී, අයං විචාත් අත්කුසලෝ ඛම්මකුසලෝ කලාගණතාකුසලෝ ඵලතාකුසලෝ ආයතාගනොතී. තෙනාන හගවා : ''කුසලෝ සබබබම්මාන''නතී.

"සහෝ භිකබු පරිබබජේ"ත් හෙන දිව්ස්ඩම්මසුබවිනාරපථං අභිකක්ෂපත පටිකක්ෂපත අංලෝකිහා විලෝකිහා සම්බිඤ්ජීනෙ පසාරිත සම්කාටීපතන චීවරඩාරණ අසිනෙ පීනෙ බාසිනෙ සාසිනෙ උචාරපසාවීක මේම ගතෙ සීනෙ නිසිනෙක සුනෙත ජාගරිනෙ භාසිනෙ තුණතිහාවෙ සහන සමපජානෙන විනාහබබං. ඉමා දෙව චරියා අනුණතිහාවෙ සහනා සමපජානෙන විනාහබබං. ඉතා හෙළියානානං හො මසුදුඩා : අරහනෙතා, හො විසුජාබනතා: සෙබා. කහකිවොනි හි අරහනො ඉන්දියානී.

යං බොජකිං තං චතුබබිබං: දූතබහස පරිකුකුහිසමගෙන, සමුදගසස පහානාතිසමගෙන, මහාභස භාවිනාභිසමගෙන, තිරොබහස කච්ඡිකිරිශාභි සමගෙන, ඉදං චතුබබිඛං බොජකිං. ගො එවං ජානාති අගං වූචවති සතෝ අභිකාකමතී සතෝ ප**ටිකාකමති** බඟා රාහසස බඟා දෙසසස බඟා මොහසස. පොනාහ හගවා: ''සතෝ භිකාබු පරිබබජේ''ති. තෙනාහ :

- 14. ''කාමෙසු නාහිමීජෙකියා (අජිතාහි හයවා) මනසා නාවිලො සියා, කුසලො සබබබම්මානං සහෝ හිකබූපරිබබජේ''හි.
 - 1. සලලකඛණේ සිමු.
 - 2. යා අසංඛනාඛානු අ.
 - 3. සම්ඤුට්තෙ මජනං

[\$, 1, 2] විච්යතාරව්ගම්කර

" කුසලො සබ්බධම්මානං " යනු : ලෝකය නම් තිව්ධ වෙයි, ක්ලේශලෝක ය. තවලෝක යැ ඉන්දියලෝක යි. එහි (කාමාවවරධර්ම සංඛාංත) ක්ලේශලෝකය නිසා (රූපාරූපධර්ම සංඛාංත) තවලෝකය පහළවෙයි. (මහද්ගත ධර්මයන්හි සිටි) හෙතෙම ශුද්ධාදි ඉන්දියයන් උපදවයි. ඉන්දියයන් වඩනුලබන කල්හි සෙදයධර්මයාගේ පරිඥාව වෙයි. ඒ පරිඥාව දෙපරිද්දෙකින් වීමසියයුන්තීය : දර්ශනපරිඥායෙන් ද භාවනාපරිඥ යෙන් ද යන දෙකිනි. ඒ මෙසේ යැ : යම කලෙක ශෛක්ෂපුද්ගල දකයුක්ත දනගනී ද, එකල්හි නිර්වෙදසහගත වූ සංඥාමනස්කාරයන්ගෙන් සෙදයය පරිඥාත වෙයි. ඔහුට ධර්මයෝ දෙදෙනෙක් කෞශලායට යෙනි : දර්ශනකෞශලාය ද භාවනාකෞශලාය ද යන දෙකයි.

ඒ ඥනය පස් පරිද්දෙකින් දතයුතු යැ : අභිඤ්ඤ යැ පරිඤ්ඤ යැ පහාන යැ භාවනා යැ සචඡිකිරියා යි. එහි අභිඤ්ඤ කවර යැ : රූපාරුපධර්මයන්ගේ කර්කශන්වාදී ස්වලක්ෂණයෙහි යම ඥනයක් ඇද්ද එය ධම්මපටිසමහිදත් අර්ථපටීසමහිදත් වෙයි. මේ අභික්කු ' යි. එහි පරීක්කු කවර යැ : මෙසේ අභිජානනය කොට මේ කුශල යැ මේ අකුශල යැ මේ සාවදා යැ මේ අනවදා යැ මේ කෘෂ්ණධර්ම යැ මේ ශුක්ලධර්ම යැ මේ සේවිතවා යැ මේ න සේවිකවා යැ මේ දහමහු මෙසේ (අනිකාශදීන් කලාපසම්මර්ශනාදි විසින්) ගන්නා (— සම්මර්ශන කරන) ලද්දහු මේ උදයවායදෙනාදී) එලය (පරිපාටීන්) උපදවකි, මෙසේ පුවර්කිත වූ ඒ උදයවායඥනාදීන්ගේ මේ (සකා පතිවෙධ සංඛාාත) අර්ථය යි (අනිතාාදි විසින්) යම දනීමක් ඇද්ද, මේ පරිඤ්ඤ ' යි. මෙසේ පරිජානනය කොට පුහාකවායෝ ද භාවිතවායෝ ද සාක්ෂාත් කර්තවායෝ ද ແຫ ສຸກຳ ຝຽຍແຟ ຊຍຜີຟວ ຢູຍາຫຼ ດຍສຳ. ບໍ່ຫຼື ອູຫາສຍາດປ້ອຍແຟ ສຍບຫ : ຊສູແຕ ຢູ (සමූදයපාක්ෂික) යම් ධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද, ඔහු යැ. එහි භාවිතවාධර්මයෝ කවරහ : කුශල වූ (සම්මාදිවයි ආදි) යම මාර්ගධර්ම කෙනෙක් ඇද්ද ඔහු යෑ, එහි සාක්ෂාත්කර්තවා ධර්මයෝ කවරහ : යම් අසංබත වූ නිවනක් ඇද්ද එය යි. යමෙක් මෙසේ දනුගනී ද, මෙතෙම පුතායොත්පන්න අර්ථයෙහි (පාළිඅර්ථයෙහි හෝ) කුශල යැ පුතායධර්මයෙහි (පාළිධර්මයෙහි හෝ) කුශල යැ කලාාණකා --- සතරනයෙහි (දෙශනායුක්තියෙහි හෝ) කුශල යැ අර්හත්ඵලයෙහි කුශල යැ ආය - වෘද්ධියෙහි කුශල යැ අපාය - හානියෙහි කුශල **பැ උපායයෙහි කූශල பැ මහත්වූ කෞශලායෙන්** යුක්ක යැ යි කියනු ලැබේ. එයින් වදළහ, බුදුහු --- '' කුසලො සබබධිම්මානං '' යි.

.. සංකා තික්බු පරිබබජේ '' යනු : ඒ අශෛක්ෂ මහණහු විසින් ඉහාත්මසුබ විහරණය සඳහා ඉදිරියට යැමෙති පෙරළා ඊමෙති ඉදිරිය බැලීමෙති අනුදික් බැලීමෙති (අක්පා ආදිය) හැකිළීමෙති දිගුකිරීමෙති සහළපාසිවුරු දරීමෙති වැළඳීමෙහි පීමෙති කැමෙති රසව්දීමෙති මලමුක්සෙති ගමනෙති සිටීමෙති තිදීමෙති නිදීමෙති නිදිවැරීමෙති බිණීමෙති නොබැණ සිටීමෙති සිහි ඇතියනු සමාග්ඥන ඇතියනු වාස කළයුතු. හාගාවතුත් විසින් මේ වයාීා දෙකක් අනුදන්නාලදහ : එකක් විශුද්ධ වූ අශෛක්ෂයන්ගේ යැ, එකක් විශුද්ධ වන ශෛක්ෂයන්ගේ යි. විශුද්ධයෝ කවරහ : රහත්හු යැ, විශුද්ධ වන්නාහු කවරහ : ශෛක්ෂයෝ යි. රහත්හුගේ (ශුද්ධාදී) ඉන්දියයෝ කෘතකෘතායෝ මැයි.

අවබොධ කටයුතු යමක් ඇද්ද ඒ බොද්ධවාය චතුර්විධ යැ : දුඃබසතාය පරිඥති සමයෙනැ, සමුදයසතාය පුහාණාතිසමයෙනැ, මාර්ගසතාය භාවනාතිසමයෙනැ, න්රොධ සතාය සාක්ෂාත්කියාතිසමයෙනැයි. මේ චතුර්විධ බොද්ධවාය යමෙක් මෙසේ දන ගනී ද, මේ අලෙශක්ෂ (ස්මෘති විපුලත්වයට පැමිණියෝ) රාගය ක්ෂය විමෙන් ද්වෙෂය ක්ෂය විමෙන් මොහය ක්ෂය වීමෙන් සිතිඇතිවැ ඉදිරියට යයි, සිතිඇති වැ පෙරළා එයි. එයින් වදළහ, බුදුහු : ·· සනො භික්ටු පරිබබජෙ '' යි. එයින් වදළහ :

14. කාමෙසු නාභිගිජ්කෝයා -- පෙ -- සතෝ භික්ටු පරිබබජේ '' යි.

එවං පුචජිතබබං එවං විසාසජිතබබං සූතතසා ව අනුගීනී අපථතො එ බහඤෝනතො එ සමානගිතබබා¹ අපථාපගතං හි බහඤෝනාං සමඵපපලාපං හවතී. දූහතිකාමීතාකයා පදබහඤ්නසා අපෙථාපි දූහතයො හවතී තසමා බහඤෝනුපෙතං² සම්නාගිතබබං සූතතං ව පව්වින්තබබං කිං ඉදං සූතතං අහවචචචනං අනුසනීවචනං නීතපථං නෙයහසථං සංක්ලෙස හානියං වාසනාභාගියං නිබෙබගහාගියං අසෙබහාගියං, කුහිං ඉමසා සූතත සා සබබානි සච්චානි පස්සිතබබාති, ආදීමජාබපරියොසානෝ කී. එවං සූතනං පවිවේතබබං.

තෙනාහ අාගසා මහාකච්චානො : '' යං පුවජනං ව විසාප්ජිනයාව පුතනසාස යා ව අනුගීනී''ති න

නිසූනෙතා විදිශෙ හාරො.

3. 1. 3

යුත්තිහාරවිහඩෙගා

තාන කතමා යුතතිහාරො. '' සබෙබයං හාරානනති අයං යුතතිහාරො. කිං යොජෙති³ : චිතතාරේ මහාපදෙසා : බුදධාපදෙසො සම්කාපදෙසො සමානුලපෙරාපදෙසො එකපෙට්රාපදෙසො : ඉමේ වතතාරො මහාපදෙසා. තානි පදබායාජනාති සුනෙත ඔහාරයිතබබාති, විනගෙ සහදාසායිතබබාති, ඩම්මතායං උපතිකබ්පිතබබාති. කතමයමිං සුනෙත ඔතාරයිතබබාති : චිතුසු අරියසචෝසු. කතමයමිං විනයෙ සහදාසායිතබබාති : රාගවිනගෙ දෙසවීනගෙ මොහමිනගෙ. කතමයමං බම්මතාගං උපතිකබ්පිතබබාති : පටිච්චසමූපොදෙ. යදී චතුසු අරියසචෝසු අවතරනි කිලෙසවීනගෙ සංදිකානී ඩම්මතාඤා න විලෝමෙතී, එවං දාසාවේ න ජනෙති. චතුහි මහාපදෙසෙහි යං යං සුජනති යෙන යෙන යුජනේ යථා යථා පුජනි කං තං හහෙතබබං.

පඤඝාං පුවරීතෙන කති පදනි පඤඝාති පදහා පරිභා ගානිතබබං වීවෙතබබං. ශදී සබබානි පදනි එකං අතරං අනිවදනති, එකො පඤඝා. අථ චනතාරි පදනි එකං අතරං අනිවදනති, එකො පඤඝා. අථ කීණි පදනි එකං අතරං අනිවදනති, එකො පඤඝා. අථ දෙව පදනි එකං අතරං අනිවදනති, එකො පඤඝා. අථ එකං පදං එකං අතරං අනිවදති, එකො පඤඝා. තං උපපරිකාමානෙන අඤඤඤතාබබං : කිං ඉමෙ බම්මා නානතරා නානාබාඤෑකා, උදනු ඉමෙසං බම්මානං එකො අපෙරා බාඤෑනමෙව නානනති. ශථා කිං නුවෙ? ශථා නා දෙවනා නගවනතං පඤඝා පුවණකී

- 2. අත්බාණුජනුපෙත සිමූ, ම්ඡයං,
- 3. ගොජයත් මඡසං.
- 4. කතමිංකං මජයං.

^{1.} සමානෙතබබා - මජිසං,

[3, 1, 3] යුතතිහාරචිතමාගය

මෙසේ පුශ්න කළයුතු යැ, මෙසේ විසදියයුතු යැ, යළි සූතුයාගේ (සූතාන්තරදේශනා සංඛාත) අනුගීතිය අර්ථහෙයින් ද වාඤ්ජනහෙයින් ද (සූතුය හා) සමාන කළයුතු යැ යම්හෙයකින් අර්ථයෙන් අපේත වූ වාඤ්ජනය සම්එපුලාප වේ ද, වරදවා තබනලද පදවාඤ්ජනයාගේ අර්ථයන් පමුණුවාලියැ නොහෙතු වේ ද, එහෙයින් (ස්වභාවනිරුක්ති සංඛාත) වාඤ්ජනයෙන් යුක්ත කොට සඩ්ගායනා කටයුතු. සූතුය ද විමසියැ යුතු යැ : කිමැ මේ සූතුය (සම්මාසම්බුදුන් තමන් වහන්සේ විසින් මැ වදළ) ආහච්චවවන යැ, (ශාවකහාෂිත වූ) අනුසන්ධිවචන යැ, නීතාර්ථය යැ. නෙයාර්ථ යැ, සංකිලෙසභාගයෙහි වූයෙකැ, නිර්වෙධභාගයෙහි වූයෙකැ, අශෛක්ෂභාගයෙහි වූයෙකැ, මේ සූතුයාගේ ආදි මධා පයාවසානයන් කෙරෙහි කොහි ලා දුඩොදී සියලු සතායෝ දක්කයුත්තාහු දැයි මෙසේ සුතුය වීමසියැයුත්තේ යි.

එයින් වදළහ, ආයුෂ්මත් මහාකාතාාංයනස්ථවිරයන් වහත්යේ : යං පුව්ජිනඤ්ච විස්සජ්ජිනඤ්ච සූත්නස්ස යා ව අනුගිනි '' යි.

විවයනාරය යොදනලදී.

3. 1. 3

යුතතිහා**රවි**හඩගය

එහි යුක්තිහාරය කවලර යැ: සබ්බෙසං භාරානං '' යන මේ යුක්තිහාර යි. කුමක් ອເລາະ ເຊັບສຳ: ແສວ ອີຫາຊອອຊ໌ແອເມີ ລີ: ລີຊ໌ມາລອເຕ ທະ ສຽສສາລອຊເສ ທະ ສອລສ ලක්රෙරාපදෙස යැ, එකත්රෙරාපදෙස යි. මොහු සතර මහා-අපදෙසයෝ යි. (කිසිවක්හූ විසින් එළවනලද සූතුයක හෝ සංවර්ණකයා විසින් සංවර්ණනාවශයෙන් ලබන සුනුයාගේ හෝ) ඒ අර්ථපද වාඤ්ජනපදයෝ සුනුයෙහි බහාලියැයුන්තාහ ධර්මතායෙහි බස්වාලියැයුත්තාහ. විනයෙහි ලා සසඳාලියැයුත්තාහ, කවර යුතුයෙක අවතරණ කළයුත්තාහ යත් : සතර ආයාඩසතායුතුයෙහි යැ. කවර විනයෙක සසඳාලියැ යුත්තාහ යත් : රාගවිනයෙහි දෙසවිනයෙහි මොහවිනයෙහි යැ. කවර ධර්මතායෙක බස්වාලියැයුත්තාහ යත් : පුත්තාසමුත්පාද ධර්මතායෙහි යි. ඉදින් වතුරායාසිසතා යෙහි බැසැගනී නම්, ක්ලේශවනයෙහි ලා සැසැළේ නම්, ධර්මතාවට ද විරුද්ධ නොවේ නම මෙසේ කාමාදි ආසුවයන් නුපදවා නම්, සතර මහාපදෙසයන් හා යම් යම අර්ථධර්ම, ජාතයෙක් යෙදේද, යම් යම් කරුණෙකින් යෙදේ ද, යම යම පුකාරයෙකින් යෙදේ ද ඒ ඒ අර්ථධර්මජාතය (යුතුයෙන් නභා සංවර්ණනාවශයෙන්) ගතයුත්තේ යි.

(යුක්ති නිර්ධාරණය දක්වති :)

පුශ්තයක් පුළුවුස්තාලද කල්හි ඒ පුශ්තයෙහි කෙතෙක් පද ඇද්ද ' යි පදවශයෙන් පයාවිතාහනය කළයුතු යැ, වීමසිය යුතු යැ : ඉදින් සියලු පදයෝ එක් අර්ථයක් පුකාශ කෙරෙත් නම් එක් පුශ්තයෙකි. තවද සතර පද නෙතෙක් එක අර්ථයක් කියත් නම්, එක පුශ්තයෙකි. පද තුනක් එක අර්ථයක් කියත් නම් එක පුශ්තයෙකි. පද දෙකක් එක අර්ථයක් කියක් නම් එක පුශ්තයෙකි. එක පදයෙක් එක අර්ථයක් කියා නම් එක පුශ්තයෙකි. ඒ පුශ්තය වීමසනුවහු විසින් මෙසේ දහයුතු යැ : කිමැ මේ පාළිධර්මයෝ නානාර්ථ වූවාහු නානාබාඤ්ජන වූවාහු ද, නොහොත් මේ ධර්මයන්ගේ අර්ථය එකෙක් ද, බාඤ්ජන මතුයෙක් නානා (වෙනස්) වී ද ' යි දහයුතු, ඒ තොබදු ද යන් : ඒ දෙව් මෙසේ භාගාවතුන් පැන පුළුවුස්සි. "කෙනසසුබහාහතො ලොකො කෙනසසු පරිවාරිතො, කෙන සලෙලන ඔත්ණෙණා කිසස බූපායිතො සද,"තී

ඉමාති වහතාරි පදති පුවජිතාති. තෙ තයො පඤහා, කථං ඤයති හනවා හි දෙවතාය වහසජෛතී.

 " මච්චුනාඛහාහතො ලොකො ජරාය පරිවාරිතො, තණගාසලෙලන ඔතිණෙණා ඉවත්,ධූපායිතො සද"ති.

තාන ජරා ච මරණකාඩ ඉමාති දොඩ සාඛනාසා සභානලකාඛණාති, ජරායං සීමාසා අනැකුථාතාං මරණං වියෝ. තාන ජරාය ච මරණසා ච අත්තෝ තානතතං, කොන කාරණොන: ශබාහගතාපී හි මීයනත් න ච තෝ ඒණණා භවනති, අත් ච දෙවානං මනණං න ච තෙසං ස්රීන් ජීරනති. සකකතොව ජරාය පටිකම්මං කාතුං න පන සකකතො මරණසා පටිකම්මං කාතුං, අඤඤානාමං ඉදාඕවිසයා.

යං පනාහ: "තණහාසලෙලන ඔතිණොණා"තී, දිසානතී විතරා ප්රතතාපි මියනතාපි, යදි ච යථා ජරාමරණං එවං තණහාපී සියා. එවං සහෙත සබෙබ යොබබනවඩාපී විහනතණහා සියුං, යථාව තණහා දුකඛසාස සමුදයො, එවං ජරාමරණාමයි සියා දුකඛසාස සමුදයො, න ව සියා තණහා දුකඛසාස සමුදයො නහි ජරාමරණං දුකඛසාස සමුදයො, තණහා දුකඛසාස සමුදයො, යථා ව තණහා මහාතවජාබා එවං ජරාමරණාමය සියා මහාවජාබාං. ඉමාය යුත්තියා අසැසැමසොදානු කාරමණහි හවෙසිතබබං.

යදි ව සාඤිසාසහි යුතානිසමාරැළහං අප්නො ව අඤඤානනං, බහඤ්භ තොපී ගවෙසිතබබං : සලෙලාහි වා ධූපායනනහි වා ඉමෙසං බම්මානං අප්තො එකතනං, න හි යුජ්ජහී ඉවරාය ව කණහාය ව අප්නො අඤඤානනං. කණහාය අධ්පායෙ අපරිපූරමානෙ නවසු අහාතවානුසු කොඩෝ ව උපනාහෝ ව උපප්ජති ඉමාය යුතානියා ප්රාය ව මරණයා ව කණහාය ව අප්නො අඤඤානනං.

යං පනිදං හගවතා දවිහි තාමෙහි අහිලපිතං 'ඉවඡා'හිව 'තණහා'තිපි, ඉදං හගවතා බාහිරානං වැඩුනං ආරමාණවයෙන දවිහි තාමෙහි අහිලපිතං ''ඉවඡා''තිපි 'තණහා'හිපි, සබබා හි තණහා අපේකාසානලකඛණෙන එක ලකඛණෝ, යථා සබෙබා අගහි උණහතත-ලකඛණෙන එක ලකඛණෝ, අපි ව උපාදනවසෙන අඤඤමඤඤූ තාමානි ලහති: 'කවස්ගහී'හිපි ත්ණගතී'හිපි 'සකලිකාගහී'හිපි 'ගොම-යගහී'නිපි 'ථුසගහී'නිපි 'සංකාරගතී'හිපි, සබෙබා හි අගහී උණහතත-ලකඛණෝව, එවං සබබා තණහා අපේකාසානලකඛණෝ එකලකඛණා. අපි තු ආරමාණඋපාදනවසෙන අඤඤමඤඤෙහි නාමෙහි අහිලපිතා: ''ඉඩඡා'' ඉනිපි ''තණහා'' ඉනිපි 'සලෙලා' ඉනිපි 'බුපයානා' ඉනීපී 'සරීතා' ඉනිපි 'වසතනිකා' ඉනීපි 'සෙනෙහෝ' ඉනීපි 'බුපයානා' ඉනීපී

a. දෙවතෘපුතත - අතාවගන

[8, 1, 8] යුතතිහාරම්භම්භය

1. ලෝවැසි කවරක්හු විසින් හැමකල්හි අභිහත (නසනුලැබේ) ද ? කුමකින් පරිවෘත (වතුරනුලැබේ) ද ? කවර ශලායෙකින් අවතීර්ණ (ඇතුළතපිවිසෙනලද) ද ? කිමෙකින් දවනලද ද ? යි.

මේ පුළුවුස්නාලද පද සතරෙකි. ඔහු පුශ්න තුනෙකි. කෙසේ දන්නාලැබෙයි යක් : මෙසේ යැ — බුදුහු ඒ දෙවිහට මෙසේ විසඳන සේක :

2. මරහු විසින් යත්ලොව හැම කල්හි නසනලද, ජරායෙන් හාත්පසින් වතුරන ලද තෘෂ්ණාශලායෙන් පිව්සෙනලද, ආශායෙන් දවනලද ' යි.

එහි ජරාව ද මරණය ද යන මේ දෙක සංබත (පඤ්චස්කන්ධ)යාගේ සංඛත ලක්ෂණයෝ යැ, ජරායෙහි සිටියහුගේ අනාාථාත්ව වූ මරණය වාය වෙයි. එහි ජරාව ද මරණය ද අර්ථ හෙයින් නානාත්ව වෙයි, කවර කරුණෙන යත්: යම්භෙයෙකින් ගැබැ හොත්තාහු ද මීයයෙකි, ඔහු ජීර්ණ වූවාහු නො ද වෙත්. තවද දෙවියනට මරණ ඇත, ඔවුන්ගේ සිරුරු නො ද දිරති. ජරාවට පිළියම කරන්නට ශකා මැ ය. එතෙකුදුවත් සෘද්ධිමතුන්ගේ සෘද්ධිවිෂය තබා මරණයට පිළියම කරන්නට නො හැකි වේ.

යළි'' තණ්හාසල්ලෙන ඔතින්නෙහා '' යී වදළහ. විතරාශයෝ දිරන්නාහු ද මියන්නාහු ද පැනෙති. ඉදින් ජරාමරණ යම සේ ද තණ්හාවත් එබදු වී නම්, එසේ ඇති කල හැම යොවුන්වියෙහි සිටියාහු මැ විශතතාෂ්ණ වන්නාහ, යම සේ තණ්හාව දුක්බ සමුදය වේ ද, එපරිදි ජරාමරණ ද දුක්බසමුදය වන්නේය, කණ්හාව දුක්බසමුදය නො ද වෙ නම්, ජරාමරණ දුක්බසමුදය නො මැ වේ, තණ්හාව දුකට සමුදය වෙයි. යම සේ තණ්හාව මාර්ගවධා වී නම්, එපරිදි ජරාමරණ ද මාර්ගවධා වන්නේය. (මෙසෙයින් ජරාමරණ හ තණ්හාව අනනා නොවේ.) මේ යුක්තියෙන් අනාතනා කාරණයෙන් වීමසියයුතු යි.

තවද ඉදින් යුක්තිසමාරූඪ වූයේ අර්ථභෙයිනුදු අනාත්වය දක්නාලැබේ නම, බාඤ්ජනවශයෙනුදු (අනාත්වය) විමසියැ යුතු ය : 'සල්ල ' යි ද 'ධූපායන ' යි ද (කෘෂ්ණ ඉවජා යන) මේ ධර්මයන්ගේ අර්ථ භෙයින් එකක්වය වෙයි. ' ඉවජා ' වගේ ද ' කණ්හා ' වගේ ද අර්ථ භෙයින් අනාත්වය නො යෙදේ මැයි. කෘෂ්ණායෙන් අදහස නො පිරෙන කල්හි නවවැදරුම ආසාතවස්තු විෂයෙහි කෝඩයක් උපනාහයක් උපදී. (ජරා මරණ විපයාිාසයෙහි කොඩය නුපදී.) මේ යුක්තියෙන් ජරාවගේ ද මරණයාගේ ද තණ්හාවගේ ද අර්ථභෙයින් අනාත්වය වෙ.

තවද භාගාවතුන් විසින් 'ඉවජා ' යයි ද ' තණ්හා ' යයි ද නම් දෙකකින් යම අභිලපනයක් කරනලද ද, මෙය භාගාවතුන් විසින් බාහිර වූ රූපාදි වස්තූන් අරමුණු කිරීමවශයෙන් ඉවජා යි ද තණ්හා යි ද නම් දෙකකින් අභිලපිත විය. (වදරනලද.) ඒ එසේ මෑ ය. (තම වශයෙන් පුහෙද වූ) සියලූ තාෂ්ණාව අධාවසාන (අරමුණෝ බැස ගැනීම) ලක්ෂණයෙන් සමාන ලක්ෂණ ඇත්තීය. යමයේ සියලූ ගින්න උෂ්ණත්ව ලක්ෂණයෙන් සමාන ලක්ෂණ වේ ද, එතෙකුදු වත් (ඇව්ළැගන්නා කාෂ්ටාදී) උපාදනයන්ගේ වශයෙන් 'කටයග්ගි ' යෑ ' කිණග්ගි ' යෑ ' සකලිකග්ගි ' යෑ ' ගොමයග්ගි ' යෑ ' පුසග්ගි ' යෑ ' සඬකාරග්ගි ' යැයි ද අනාහනා වූ නම් ලබා නමුදු සියලූ මෑ ගින්න උෂ්ණත්වලක්ෂණ වේ මෑ ය. එසෙයින් සියලූ තෘෂ්ණාව අධාවසාන (ගැලීසිටීම) ලක්ෂණයෙන් සමානලක්ෂණ අත්තීය. එතෙකුදු වත් (අරමුණු කැමැති ඉව නුයි) ' ඉවජා ' යි ද (තෘෂ්ණා කෙරේ නුයි) ' කණ්හා ' යි ද (වීෂ පෙවූ ශලායයක් වැනි නුයි) ' සල්ල ' යි ද (සන්තාපනාර්ථයෙන්) ' ධූපායනා ' යි ද (සීසුලොකස් ඇති නදීයක් වැනි නුයි) ' සරිතා ' යි ද (පැතිරීම ආදි අර්ථයෙන්) ' විසත්තිකා ' යි ද (ස්නෙහ කිරීම වශයෙන්) ' සිනෙහ ' යි ද (නානාගතියෙහි ක්ලමදා උපදවනුයෙන්) ' කිලමර ' යි ද ඉතිපි 'ලතා' ඉතිපි 'මඥඥනා' ඉතිපි 'බසෝා' ඉතිපි 'අාසා' ඉතිපි 'පිපාසා' ඉතිපි 'අභිනාඥනා' ඉතිපි. සබබා හි තණහා අජෝබාසාන– ලකඛණො එකලකඛණා, යථා ච වේචචනෙ වුහතා :

> 3. ''ආසා පීහා ච¹ අභිනාඥනා ව අනෙකඛාතුසු සරා පතිවයිතා, අනැකුණමූලපහාවා පජපවතා සබබා මියා බාහත්කතා සමූලකා²⁷⁷ති.

තණහායෙනං වේවචනං, අථාහ හගවා : ''රුළප නිසා අවිගතරාහසා අවිශතඡනුසා අවිශතපෙමසා අවිගතපිපාසසා අවිශතපරිලාහසා අවිශතතණහසා, (එචං) වේදනාශ-පෙ-සඤඤයුශ-පෙ-සඬබාරේසු-පෙ-විඤඤණෙ අවිශතරාහසා අවිශතඡනුසා අවිශතපෙමසා අවිශතපිපාසසා අවිශතපරිලාහසා'' අවිශතතණහසා, (සබබං සුතතං විනාරෝතබං) තණහායෙනං වෙවචනං, එඵං පුණ්නි.

සබෙබා දුකබූපචාරො කාම්තණහාසඬාරමූලකො, න පන සුජජතී සබෙබා නිබවිදුපචාරො කාමතණහාපරිකඛාරමූලකො, ඉමාග යුතතියා අඥඥාමණෙඥානි කාරණෙනි ගවෙසිතබබං.

යථා හි³: හගවා රාගවරිතාසා පුගාලසා අසුහං දෙනෙති, දෙස වරිතසා හගවා පුඟාලසා මෙතතං දෙනෙතී, මොහවරිතසා හගවා පුඟාලසා පට්චාසමූපතදං දෙසෙතී, ශදී හි හගවා රාගවරිතසා පුඟාලසා මෙතතං වෙතොවීමූතතිං දෙනෙකා සුබං වා පරීපදං දනිාහිණැකුං සුබං වා පටීපදං බිපතාහිණැකෑං විපසානාපුබබඩාමං වා පහානං දෙනෙකා, හ ශුජජනී දෙසනා. එවං යං කිඤුවි රාගසා අනුලොවපතානං දෙනසා අනුලොමපතානං මොහසා අනුලොවපතානං සබබං තං වීවසෙන හාරෙන විටිනිනා ශුතානිහාරෙන යොජෙතබබං යාවනිකා හැණෙනා ගුමු.

මෙතතාවිකාරිසා සහා විහාපාදෙ විතතං පරිශාදය එසාසින් න සුජින් දෙසනා, බහාපාදෙ පකානං අබහත්ං ගවජන්ති පුජින් දෙසනා කරුණාවිකාරිසා සහා විහෙසා විතතං පරියාදය එසාසනීති න යුජිනි දෙසනා, විතෙසා පතානං අබහත්ං ගවජනීති පුජිනි දෙසනා. මුදිනා විකාරිසා සහානං අබහත්ං ගවජනීති පුජිනි හ යුජිනි දෙසනා, අරති පහානං අබහත්ං ගවජනීති පුජිනි දෙසනා. උපෙසකාවිකාරිසා සහානං අබහත්ං ගවජනීති පුජිනී න පුජිනී දෙසනා, රාගෝ පතානං අබහත්ං ගවජනීති පුජිනී දෙසනා. අනිමහතවිකාරීසා සෙනා තිමතතානුසාරී සොක පෙනෙව විසැකුණං පවතතනීති න පුජිනී දෙසනා, නිමහතපෙනානං අබහත්ං ගවජනීති පුජිනී පෙනෙනා. අසමින

^{1.} පිපාකා - සිමූ.

² සමූලිකා - සිළි

^{3.} යා ා න - සිමු.

[8, 1, 8] යුතතිහාර විහඩාසය

(වෙළාගන්නා හෙයින්) ' ලතා ' යි ද (මාගේ යයි මඤ්ඤනා වශයෙන්) ' මඤ්ඤනා ' යි ද (දුර ගියහු පවා ඇද බැදතබනුයෙන්) ' බන්ධ ' යි ද (ආශිංසනාර්ථයෙන්) ' ආසා ' යි ද (අරමුණුරස බොනු රිසිවනුයෙන්) ' පිපාසා ' යි ද (ආශිංසනාර්ථයෙන්) ' ආසා ' යි ද නත්දනා ' යි ද ආලමබන . උපාදන වශයෙන් ආාහානා නාමයෙන් වදරනලද්දීය. සියලු මෑ නෘෂ්ණාව අධාවසාන ලක්ෂණයෙන් සමානලක්ෂණ ඇත්තීය. එයින් කියන ලදු, වෙවචනහාරවිතඩායෙහි :

3. අනාගතාර්ථ ආශංසනය කරන ආශාව ද වර්තමානාර්ථ ප්‍රාර්ථනා කරන පිහාව ද න්ෂ්පන්න අර්ථය ප්‍රතිපාලන කරන අතිනත්දනාව ද චක්බූ ආදි අනොක ධාතු විෂයෙහි පිහිටී අවිදාහමූලය ප්‍රහව කොට ඇති තෘෂ්ණා සංබාහන සියලු ප්‍රජල්පිතයෝ මූල යහිත වූවාහු මා විසින් විගතාන්ත කරනලද්දුහු යයි.

තෙල (ආසා ආදිය) තණ්හාවට පයාිංය වචන යි. එයින් වදළහ, බුදුහු --- '' කිස්සය, රූපයෙහි අවිගත (තදඩ්ගාදි විසින් පහව නො ගිය) රාග ඇති අවිගත ජන්දය ඇති අවිගත පුළුය ඇති අවිගත පිපාසා ඇති අවිගත පරිදහ ඇති අවිගත තාෂ්ණා ඇතියහුට, (මෙසේ) වේදනායෙහි . . . සංස්කාරයන්හි . . . විඥනයෙහි අව්ගත (පහව නොගිය) රාග ඇති අවිගතජන්ද ඇතියහුට අවිගතපේම ඇතියහුට අවිගතපිපාසා ඇතියහුට අවිගත පරිදහ ඇතියහුට අවිගතතාෂ්ණා ඇතියහුට '' (බන්ධසංයුත්තයෙහි සියලූ කිස්ස සුතුය විස්තර කටයුතු.) තෙල රාගාදිය තණ්හාවට පයාායවචන යි. මෙසේ ' ඉවරා තණ්හා ' අනනා හෙයින් ' පුශ්න තුනොකැ ' යි කියන ලද්ද යෙදෙයි. යුක්ති සංගත වෙ.

(අත් අයුරෙකින් යුක්තිගවෙෂණය දක්වති.)

සියලූ දු:බපුවෘත්තිය කාමතෘෂ්ණාව පුතාය කොට ඇති සංස්කාර මුල්කොට හෙතු කොට ඇත්තේය යනු (යෙදෙයි.) එතෙකුදු වත් සියලු නිර්වෙදපුවෘත්තිය කාමතෘෂ්ණා වට පරීෂ්කාර වූ වස්තුකාමය හෙතු කොට ඇත්තේ යැ යනු නො යෙදෙයි. (නිබ්බීදූප වාරය : කාමවස්තුවිපරිනාමයෙන් උපදනා ආත්රතිය ද ඤණනිබ්බීදව දයි දෙ පරිදි වෙයි. එහෙයින් සියලූ නිබ්බීදූපචාරය කාමතණ්හාපරීක්බාරමූලක යැ යනු නොයෙදේ යයි කියන ලදි.) යට කී මේ දෙවැදැරුම් යුක්තියෙන් අනොහානා කාරණයෙන් (ඒ ඒ පාළි පුදෙශයෙහි) යුක්ති ගෙවෂණය කළයුතු.

ඒ එසේ මැ යැ : බුදුහු රාගවරිත ඇති පුද්ගලහට අශූහය දේශනා කෙරෙති, බුදුහු දෙසවරින ඇති පුද්ගලයාට මෛත්ය දෙසති, බුදුහු මොහචරිත ඇති පුද්ගලයාට පතීතා සමූත්පෘදය දෙසති. ඉදින් බුදුහු රාගවරිත ඇති පුහල්හට මෛත්තාවෙතොව්මුත්තිය දේශනා කරන්නාහු නම් සුබපුතිපත් ඇති දන්ධාහිඥව හෝ සුබපුතිපත් ඇති ක්ෂිපුංකිඥව හෝ විදර්ශනා පූර්වඩගම පුහාණය හෝ දෙසන්නාහු නම් දේශනාව නො යෙදෙයි. මේ නයින් යම් කිසි රාගයාගේ අනුරුපපුහාණයෙක් (පුහාණයට සමර්ථ වූ කරුණෙකැයි සේයි.) ද්වේෂයාගේ අනුරුපපුහාණයෙක් මොහයාගේ අනුරුපපුහාණයෙක් ඇද්ද ඒ සියල්ල (සංවර්ණනා කරන ආචායාවරයාගේ) පුතිහාඥනයට භූමි (විෂය) වූ පමණින් විවයහාරයෙන් (පදපුශ්නාදිය) වීමසා යුක්තිහාරයෙන් යෙදියයුතු.

ගෙමත්විහාරලාභී වූවහුගේ සිත වාාපාදය මැඩැගෙන සිටිනේ යැ යන දේශනාව (කථාව) නො යෙදෙයි, ව්යාපාදය පුහාණයට නැසීමට යෙයි යන දේශනාව යෙදෙයි. කරුණාවිහාරලාභී වූවහුගේ සිත විහිංසාව මැඩැගෙන සිටිනේ යැ යන දේශනාව නො යෙදෙයි, විහිංසාව පුහාණයට අහාස්තයට යෙයි යන දේශනාව යෙදෙයි. මෘදුතාවිහාරලාභී වූවහුගේ සිත අරතිය මැඩැගෙන සිටිනේ යැ යන දේශනාව යෙදෙයි. මෘදුතාවිහාරලාභී වූවහුගේ සිත අරතිය මැඩැගෙන සිටිනේ යැ යන දේශනාව නො යෙදෙයි, අරතිය පුහාණයට අහාස්තයට යෙයි යන දේශනාව යෙදෙයි. උපෙක්ෂා විහාරලාභී වූවහුගේ සිත රාගය මැඩැගෙන සිටිනේ යැ යන දේශනාව නො යෙදෙයි, රාගය පුහාණයට අහාස්තයට යෙයි යන දේශනාව යෙදෙයි. අතිමත්තවිහාර (අනිතාහනුදර්ශනද්වාරයෙන් ලැබූ පලසමවත්) ඇතියහුගේ සංස්කාරනිම්ත්තානුපාරී වගතං, අයමහසමත් න සමනුපසාවේ. අථ ව පන මෙ කිස්මිති කථසමති විවිකිච්ඡා කථංකථාසලලං වීතතං පරියාදය එසාසතිති න සුජානි දෙසනා, විවිකිච්ඡා කථංකථාසලලං පහානං අබහත්ං ගච්ඡතීති සුජානි දෙසනා.

ගථා වා පන පඵමං ඣානං සමාපතතයස සතො සාමරාශබනාපාද විසෙසාය සංවතනනතීති න සුජරති දෙසනා, හානාය සංවතනනතීති ශූජාන් දෙසනා. අවිතකකසහගතා වා සඤඤමනසිකාරා හානාශ කංචතතනත්ත් න සුජාත් දෙසනා, විසෙසාග සංචතතතතීති සුජාත් ເວສອາ. ເສັ້ນ. ເພື່າສາ ແອ້າອກັກແຜ ແອນາ ອິກສາລອີຍາວັດແຜນກາ ස්කුඤුමනසිකාරා විසෙසාය සංචිතනනතීති න යුජජති දෙසනා, ගානාය ສະຍັນໝາຍາທີ່ຫຼື ສູປປ ຫຼື ຣະຕະຄາ. උපෙසාබා ສຸລສຽນຫຼາ ຍຳ ສະຊຸດຊ මනයිකාරා හානාය සංචිතතනතීති න යුජජති දෙසනා, විසෙසාය සංචහතනගීති පුජාත් දෙසනා. තත්යං ඣානං සමාපතනසස සනො පීත්සුබතහගතා සඥඥාමනසිකාරා විතෙසාය සංවතතනතීති න සුජජති දෙසනා, හානාශ සංචතකනතීති සුජාති දෙසනා. උපෙකඛාසති පාරිසුණ් සහගතා වා සකුඤාමහයිකාරා හානාය සංවන්නනතීති න යුජපති දෙසනා, විසෙසාය සංවතනතතීතී යුජපති දෙසනා. චතුළුං කිානං සමාපතනසස සතො උපෙකබාසුබසහගතා සිදුදුදු මනසිකාරා විසෙසාස සංවතතානීති න යුජානි දෙසනා, භානාය සංවහතනාගීනී යුජජනි දෙසනා, ආකාසානකුවාගතනසහගතා වා සකුඤ මනයිකාරා හානාශ සංචතතනතීති න යුඋජති දෙසනා, විසෙසාශ සංචතතතතිති යුජාති දෙසනා.

ආකාසාභණවායතනං සමාපතනසා සතෝ රූපසහනතා සඤඤ මනයිකාරා විසෙසාශ සංවතතනතීති න යුජජති දෙනනා, ගානාශ සංචහතනාගීතී යුජාත් දෙසනා. විකුකුණකුවායකනසහගතා වා සකුකු මනයිකාරා හානාය සංවතතනතීති න යුජජති දෙසනා, විසෙසාය සංවහතනතීතී සුජජතී දෙසනා. විසැසැණසැවායනනං සමාපනනසස ආකාභානකුවායතනසහගතා සකුකුමනසිකාරා විසෙසාය සතො සංවතතනකීති න සුජජති දෙසනා, හානාය සංවතතනකීති සුජජති දෙසනා. අාකිසැවසැසැගතනසහගතා වා සසැසදුමනයිකාරා හානාග සංචතතනතීත් හ සුජජත් දෙකනා, විසෙසාය සංචතතනතීති සුජජනි දෙසනා. ආක්ඤාණඥයගතනං සමාපතනසා සතෝ විකුඤුණඤාගතන සහගතා සකුකුමතයිකාරා විසෙසාය සංචතතතනීස් න යුජජත් දෙසනා, හානාග සංවතතනතීඩ් සුජජත් දෙසනා. නෙවඤඤානාභඤඤාගතන-සහගතා වා සදාකුමනසිකාරා හානාය සංවතතනතීහී න යුජජති දෙසනා, විසෙනාය සංවහනහත්ති සුජජති දෙසනා, නෙවනඤඤ-ໜາສະຊຸລະດູລາງອາດ ສອງເວນນາແລ ສອງງາ ສະຊຸລຊູບຍາດ ອິຣສສາຜ සංචතතනකීති න සුජාති දෙසනා, ගානාස සංචතතනකීති සුජාත් ອද ສອງ. ສະຊະຊອຍຊີສິນສາເພີ້ມສາຍແຫຼງ ຍາ ສະຊະຊອສສສາດ ຫຼາຍາຜ සංචතතනතීත් න යුජාත් දෙසනා. විසෙසාය සංචතතනතීත් යුජාත් දෙසනා. කලලතාපරිචිතං විතතං න ව අහිනිහාරං බමනීති න යුජජතී දෙසනා, කලලතාපරිචිතං චීනතං අථ ව අභිනීහාරං බමනීති සූජජති දෙසනා. එවං සබෙබ නව සුතත හතා යථාඩමටං යථාවිනය. යථාසඅවුසාසනං සබබතො විවි**යෙන හාරෙන විවිනිතා යුත**තිහාරෙන යොජෙනබබා'නී. හෙනාහ ආයසමා මහාකච්චානො: ''සබෙනයං හාරානං යා භූමි යො ච ගොචරො නෙසං"ති.

නිසුනෙකා සුනතීභාගේ

[8, 1, 8] යුතතිහාරවිතඩනය

විඥනය පුහිණ වූ ඒ ඒ නිමිත්ත සමග මෑ පවතී යන දේශනාව නො යෙදෙයි, න්තාාදි නිමිත්ත පුහාණයට භොස්තයට යෙයි යන දේශනාව යෙදෙයි. (උපාදනස්කන්ධයන්හි දෘෂ්ටි මාන විසින් උපදනා) මම වෙමි යන මඤ්ඤිතය පහවිය, මේ රූපාදිය ' මම වෙමී ' නො දක්මී, එතෙකුදු වත් ' කවරෙකිම ද, කෙසේ වෙම ද, යන විචිකිච්ඡා සංඛාාත කථංකථාශලාය මාගේ සිත හාත්පසින් මැඩැගෙන සිටිතේ ය යන කථාව නොයෙදෙයි ටිචිකිච්ඡා කථංකථාශලාය පුහාණයට අභාස්තයට යෙයි යන දේශනාව යෙදෙයි.

තවද අනෙකෙකි : පළමුවන දූහැනට සමවත්හට කාමරාගවාාපාදයෝ විශෙෂාධිගමය පිණිස පවත්නාහ යන කථාව නො යෙදෙයි, පිරිහීමට පවත්තාහ යන කථාව යෙදෙයි, නොහොත් අවිතර්ක සහගත සංඥාමනසිකාරයෝ පරිහානියට වැටෙති යන කථාව නොයෙදෙයි, විශෙෂාධිගමයට වැටෙති යන දේශනාව යෙදේ. දෙවැනි දූහැනට සමවන්නහුට විතර්කච්චාර සහගත සංඥාමනසිකාරයෝ විශෙෂාධිගමයට වැටෙති යන කථාව නොයෙදෙයි, පිරිහීමට වැටෙති යන දේශනාව යෙදෙයි, නොහොත් උපෙක්ෂාසුබ සහගත සංඥාමනසිකාරයෝ හානියට වැටෙති යන කථාව නොයෙදෙයි, විශෙෂාධිගමයට වැටෙති යන දේශනාව යෙදේ. තුන්වැනි දූහැනට පීකි සුබ සහගත සංඥාමනසිකාරයෝ විශෙෂාධිගමයට වැටෙති යන කථාව නොයෙදෙයි, භානියට වැටෙති යන දේශනාව යෙදෙයි, නොහොත් උපෙක්ෂාස්මානිපාරිශුද්ධිය හා සහගත වූ සංඥාමනසිකාරයෝ හානියට වැටෙති යන කථාව නො යෙදෙයි, විශේෂාධිගමයට වැටෙති යන දේශනාව යෙදේ. සිවුවන දූහැනට සමවන්නහුට උපෙක්ෂාසුබ සහගත සංඥාමනසිකාරයෝ විශෙෂාධිගමයට වැටෙති යන කථාව ඉතා යෙදෙයි, භානියට වැටෙති යන දේශනාව යෙදේයි, නොහොත් ආකාසානඤ්වායනන සහගත වූ සංඥාමනසිකාරයෝ හානියට වැටෙති යන කථාව නො පෙදෙයි, හානියට වැටෙති යන දේශනාව

ආකාසානක්වායනන සමවත් සමවන්නහුට රූපසහගත සංදෙමනසිකාරයෝ විශෙෂාධිගමයට පවත්තාහ යන කථාව ඉතා යෙදෙයි, භාන්යට වැටෙති යන කථාව යෙදෙයි, නොහොත් විඤ්ඤණඤ්චායතන සහගත සංඥමනසිකාරයෝ හානියට වැටෙති ແກ່ කථාව ອກາ ອແອເດີ, ຍ້ອດມາລິທອພວ ຍູເອວສ ແກ ອໃດກາຍ ອແອໃ. වික්කැණක්වායතනයට සම්වන්නහුට ආකාසානක්වායතන සහගත සංඥාමනසිකාරයෝ විශේෂාධිගමයට වැටෙති යන කථාව නොයෙදෙයි, භාතියට වැටෙති යන දේශනාව යෙදෙයි, නොහොත් ආකිඤ්චඤ්ඤායතන සහගත සංඥමනසිකාරයෝ භානියට වැටෙති ແຫ່ລປາຍ ອກາ ອິອຊດີ, ຍ້ອດສາລີທອິດວ ຍູອວສີ ແຫ່ອໃດກາຍ ອິດອະ. ආකික්වක් කැයතනයට සම්වන්නහුට වික් කැණක්වායතන සහගත වූ සංඥාමනයිකාරයෝ විශෝධිගමයට වැටෙති යන කථාව නො යෙදෙයි, භානියට වැටෙති යන දේශනාව ອແອເດີ, ອກາອຫາກ ອກ່ຽຍແຜ່ແຮກາຍແຜ່ແບກກ ພນທກ 2 ສະແອກຣີສາງອະນາ හානියට වැටෙති යන කථාව නො යෙදෙයි, විශෙෂාධිගමයට වැටෙති යන දෙශනාව යෙදේ. නේවසඤ්ඤතාසඤ්ඤයතන සම්වත් සම්වන්නහුට පටු වූ සංදේශානාය කරන විත්තොත්පාදයෝ (ආකිඤ්චඤ්ඤායතනධර්මයෝ) විශෙෂාධිගමයට වැටෙති යන කථාව නො යෙදෙයි, භානියට වැටෙති යන දේශනාව යෙදෙයි, නොහොත් සඤ්ඤවෙදයිත න්රොධ සහගත වූ සංඥමනසිකාරයෝ හානියට වැටෙති යන කථාව නො යෙදෙයි. විශෙෂය පිණිස පවත්නාහ යන දේශනාව යෙදේ. කලාතාපරිවිත වූ (වශීභාවයෙන් පුගුණ කළ) විත්තය නො ද අභිනීහාරක්ෂම වෙයි යන කථාව නො යෙදෙයි, වැලින් කලාතාපරිචිත වූ චිත්තය අභිනීහාරක්ෂම වෙයි යන දේශනාව යෙදේ. මෙසේ සියල නවසුතාන්තයෝ දහම වූ පරිදි විනය වූ පරිදි ශාස්තෘශාසනය වූ පරිදි සර්වපුකාරයෙන විවයභාරයෙන් විචිනනය කොට (විමසා) යුක්කිහාරයෙන් යෙදිය යුක්හාහ ' යි. එයින් වදළහ, ආයුෂ්මත් මහාකාතාායනස්ථවිරයන් වහන්සේ : '' සබ්බෙසං හාරානං යා භූමියෝ ච ගොචරෝ නෙසං `` යී.

යුත්තිහාරය යොදනලදී.

3. 1. 4

පදටඨාතහාරවිහඩෙගා

තා තර කරාමේ පදවසානෙ හාරෝ : '' බම්මං දෙසෙකි ජිනා''ති අයං පදවසානො හාරෝ. කිං දෙසෙත් : සබබඩම්මයාථාවඅසමපටිවේඩි-ලක්ඛණා අවිජානා තාසා විපල්ලාසා පදවසානං අපේකාසාකලකාඛණා තණහා, තසා පියරුපං සාතරුපං පදවසානං. පහරතලක්ඛණා මෙහෝ, තසා දියරුපං සාතරුපං පදවසානං. පහරතලක්ඛණා ලොබෝ, තසා අදිනනාදනං පදවසානං. වණණකිකණ් නොකාසැන්නගහන-ලක්ඛණා සුභකසැක තසා ඉන්දීයාසංවරේ පදවසානං. සාකවඑස උපගමනලක්ඛණා සුබතසැක, තසා අසානදෙ පදවසානං. සම්බත-ලක්ඛණානං බම්මානං අසමනුපසානලක්ඛණා නිච්චසදක, තසා විසැකුණං පදවසානං. අනිච්චසනැකු දුක්ඛසකැකු අසමනුපසානලක්ඛණා අතනසකැකු, තසා නාමකාගෝ පදවසානං.

සබබඩම්මසම්පරිවේඩලකාඛණා විජා, හසා සබබං නොහා පදටා හා විතනවීකොබප පරිසංහරණලකාඛණා සමටෝ, හසා අසුභා පදටා හා මෙජාවිචරපරිසංහරණලකාඛණා අලෝහො. හසා අසුභා පදටා මෙරමණ් පදටා හා අබහාපරා අලෝගො. හසා අදිතනාදනා වෛරමණ් පදටා හා අබහාපරා අම්පපරිපාදන²ලකාඛණා අමොහො. හසා සම්මාපරිපතයි පදටා හා විනීලභාවිපුබබක ගහ අතෙඛණා අසුහසකාණ, හසා නිබ්බද පදටා හං; සාසව එසා පරිජාන හලකාඛණා දුනාබසකාණ, හතිවෙය අනි වෙස කෙකුකු, හසා උපපාදවයා පදටා හා සම්බවමානං අනිනිවෙය ලකාඛණා අභාභා කකුකු, හසා බාම්මයකුකු පදටා හං.

පණුවකාමගුණා කාමරාගාස පදවසානං, පඤවිඥිගානි රුපීනි රූපරාගාසා පදවසානං ජීවසාගනනං හවරාගසා පදවසානං. නිබබතති-හාවානුපසාසිතා පණුවනනං උපාදනකඛණිංහං පදවසානං. පුබෛනිවා-සානුසානති ණැණදාසානසා පදවසානං.

ඔකපාලකාඛණා සඳවා, අඩිමූහත්ප වවුපටසානා ව අනාවිලලකාඛණො පසාදෙ, සංපසිදන පවුපටසානො ව. අභිපතත් යන³ ලකාඛණා සඳවා, තසා අවේචවපපසාදෙ, පදටසානා අභාවිලලකාඛණෝ පසාදෙ තසා සඳවා පදටසානං. ආරමාලභාඛණං විරියං, නසා සම්මපපටානං පදටසානං අපිලාප හලකාණා සහි, තසා සහීපටසානං පදටසානං. එකා කොලකාඛණෝ සමාබ්, තසා කොනානි පදටසානං. සමප ජානන-ලකාඛණා පකුඤ, තසා නචානි පදටසානං

- 2. අවිපාරිපතති මජිසං.
- 3. අභීපත්මයන සීමූ.

^{1.} අබාපාපජ් - මජ්කං.

3. 1. 4

පදටඨානහාර විහඩගය

එහි පදවධානහාරය කවරෙ යත් : '' ධමමං දෙසෙති ජිනෝ '' යන මේ පදවධාන හාර යැ, කුමක් දෙසන සේක් ද යත් : අව්දාාව සියලු (වතුස්සතා) ධර්මයන්ගේ අව්පරිත ස්වභාවය පුතිවෙධ නො කිරීම ලක්ෂණ කොට ඇත්තීය. ඒ අව්දාාවට වතුර්විධ විපල්ලාසයෝ පදවධාන — ආසන්නකාරණ යි. තෘෂ්ණාව (අරමුණෙහි) බැසැගෙන සිටීම ලක්ෂණ කොට ඇත්තීය. ඒ තෘෂ්ණාවට ප්රියේවභාවය මධුරස්වභාවය පදවිධාන යැ. ලොහය (ඉෂ්ටවස්තු) පුාර්ථනා කිරීම ලක්ෂණ කොට ඇත්තේ යැ, ඒ ලොහයට අදත්තා දනය පදවධාන යැ. ඉහසංඥාව පැහැ සටහන් වාඤ්ජනයන් ගුහණය කිරීම ලක්ෂණ කොට ඇත්තී යැ, ඒ ශුහසංඥාව ඉන්දිය අසංවරය පදවධාන යැ. සුබසංඥාව සාසුව වූ ස්පර්ශයට පැමිණ සිටීම ලක්ෂණ කොට ඇත්තී යැ, ඊට ආස්වාදය පදව්ධාන යැ. නිතා සංඥාව (උත්පාදදී) සහිබත ලක්ෂණ ඇති ධර්මයන් නුවණින් නො දකීම ලක්ෂණ කොට ඇත්තී යැ, ඊට විඥානය පදවධාන යැ. ආත්මසංඥාව අනිතා දැබසංඥාවන් නොදැකීම ලක්ෂණ කොට ඇත්තී යැ, ඒ ආත්මසංඥාව නාමකය පදව්ඨාන යි.

මාර්ගඥනාවිදහාව සියලූ ධර්මයන් මොනොවට පුතිවෙධ කිරීම ලක්ෂණ කොට ඇත්තී යැ, ඒ විදහාවට වතුස්සතා සංඛාත සකල නෙයධර්මය පදටිඨාන --- ආසන්න කාරණ යැ. සමරය විත්තවික්ෂේප සංඛාත ඖද්ධතාය විෂ්කමහණ කිරීම ලක්ෂණ කොට ඇත්තේ යැ, ඒ සමරයට අශුභයෝ පදටඨාන යැ. අලොහය ඉවජාවවර විෂ්කමහණය ලක්ෂණකොට ඇත්තේ යැ, ඒ අලොහයට අදත්තාදන විරමණය පදටඨාන යැ. අශදයය නිදුක්ඛව ලක්ෂණ කොට ඇත්තේ යැ, ඒ අද්වේෂයට පුංණවධ විරමණය පදටඨාන යැ. අමොහයට සමාක්පුතිපත්තිය පදවධාන යැ. අශුභසංඥාව විරමණය පදටඨාන යැ. අමොහයට සමාක්පුතිපත්තිය පදවධාන යැ. අශුභසංඥාව විරමණය පදවධාන යැ. දූමහභයට සමාක්පුතිපත්තිය පදවධාන යැ. අශුභසංඥාව නිර්විද්ඥානය පදවධාන යැ. දූමසංඥාව ආසුව සහිත ස්පර්ශයාගේ පරිජානනය ලක්ෂණ කොට ඇත්තී යැ, ඒ දූබසංඥාව වෙදනාව පදවධාන යැ. අනිතාසංඥාව සංඛාලක්ෂණ ධර්මයන් නුවණින් දකීම ලක්ෂණ කොට ඇත්තී යැ, එයට උත්පාදවායය පදටඨාන යැ. අනාත්මසංඥාව සියලූ ධර්මයන්හි අභිනිවෙසය --- බැසගෙන සිටීම ලක්ෂණ කොට ඇත්තී යැ, එයට ධර්මමානු යැයන සංඥාව පදවඨාන යි.

පඤ්ච කාමගුණයෝ කාමරාගයට පදවිඨාන යැ. රුපී වූ පඤ්චෙන්දුීයයෝ (රූප සංඛාාත කය ඇරැබ උපදනා) රූපරාගයට පදටිඨාන යැ. මත සංඛාාත ෂෂ්ටායතනය (භවනිකාන්ති වශයෙන් පවත්නා) භවරාගයට පදවිඨාන යැ. (රූපාහිනන්දනාදී වශයෙන්පවත්නා නිර්වෘතිභවානුදර්ශීභාවය පඤ්චොපාදනක්කන්ධයන්ට පදවිඨාන යැ. පුර්වනිවාසානුස්මෘතිය කර්මස්වකෘතඥනදර්ශනයට පදවඨාන යි.

ශුද්ධාව (හැදුතිලිවශයෙන්) අරමුණට බැසගැනීම — නිශ්චය කිරීම ලක්ෂණ කොට ඇත්තීය, අධිමුක්තිය — නිශ්චය කිරීම වැටැනීම කොට ද ඇත්තී වෙයි. පුසාදය (චිත්තකාලූෂාහපගමයෙන්) නො කැලැබීම ලක්ෂණ කොට ඇත්තේ යැ. සම්පුසාදනය වැටැනීම කොට ද ඇත්තේ වෙයි. ශුද්ධාව හැදුනීම ලක්ෂණ කොට ඇත්තේ යැ. එයට අවෙතාපුසාදය පදටඨාන යැ. පුසාදය අකාලූෂාය ලක්ෂණ කොට ඇත්තේ යැ. එයට ශුද්ධාව පදටඨාන යැ. ව්යාසය ආරම්භය ලක්ෂණ කොට ඇත්තේ යැ. එයට චතුර්විධ සමාක්පුධානය පදටඨාන යැ. ස්මෘතිය අසම්මොසය (සිහිකිරීම) ලක්ෂණ කොට ඇත්තී යැ. එයට සතරයකිපටඨානය පදවඨාන යැ. සමාධිය එකාශුතා (එක අරමුණක් අශුබව) ලක්ෂණ කොට ඇත්තේ යැ. එයට ධාානයෝ පදවඨාන යැ. පුළුව සමාග් සෙනය ලක්ෂණ කොට ඇත්තී යැ. එයට සතායෝ පදවඨාන යි.

අභාදමනසිකාරලකඛණො අගොතිසො අපරො නුමතා : නසා අවිජජා පදවසානං. සච්චසමේමාහනලකඛණා මනසිකාරො, අව්ජජා, සා සඬ්ඛාරානං පදවසානං. පුනබහවවිරොහණලකඛණා සඬ්ඛාරා, හෙ විකුඤණා පදවස්ානං. ඔපපවවයිකනිබබතත්ලකඛණං විකුඤුණං, තං භාමරූපසස පදටහානං. නාමකාශරූපකායසඬකානලකඛණං නාම රූපං, තං සලාගතනසා පදවසානං. ඉංදීයවවනානලකඛණං සලාගතනං, චකබුරු පවි*කු*ඤුණ සනන් පා තල කබණො පදටාභානං. ළු කත කත ື່ එසෙහා. සො වෙදනාග පදවසානං ; ඉටසානිවසානුහවනලකා ණා වෙදනා සා තණකාය පදවසානං. අජෙඣාසානලකඛණා තණකා, සා උපාදනසය පදටසානං. ඔපපවටගිකං උපාදනං, තං හවසස පදටසානං. නාමකාය-රූපකායසමහවනලකඛණො. හවො, සො ජාතියා පදටයානං. බනානං පාතුභවනලකා ණා ජාතී, සා ජරාය පදවසානං. උපධිපරිපාකලකා ණා ජරා, සා මරණකස පදවසානං. ඒවිතිඤියඋපවෙඡදලකඛණං මරණං, තං සොකසා පදවසානං. උසසුකකකාරකො සොකො, සොපරිදෙවසා ບදටහානං. ලාලපපතාරකො පරිදෙවො, සො දූකඛිසස පදටහානං. කාගසම්පීලනං දුකඛං, කං දෙමනසාසාස පදවස්ානං. විතනපිලනං දෙමනසාං, නං උපායාසසා පදව්ඨාභං. ඔදහනකාරකො උපායානො, සො භවසක පදවසානං. ඉමානි හවඞ්ගානි යදු සමඟගානි නිබබතතානි ගවනති සො හවො, තං සංසාරකස පදටහානං.

නියාානිකලකාණො මඟෙකා, සො නිරොඩසස පදවසානං. ත්පථකැකුතා පිතකැකුතාය පදවරානං. පිතකැකුතා මතනකැකුතාය මතතඤඤූතා අතතඤඣුතාය පදවසානං. අතත කැකිදුතා පදටාකානං. පුබෙබක හපු කැසැතාය පදටහානං, පුබෙබක හපු සැසැතා පතිරුපදෙස වාසසා පදටහානං. පතිරුපදෙසවාසො සපපුරිසූපනිසායයා පදවහානං. සපපුරිසුපතිසාගො අතනසමාපණ්ඛානසා පදවයානං. අතන සම්මා පණ්ඩාන සිලාන පදවසානං. සිලානි අවිපාටිකාරසා පදවසාන. අවිපාටිකාරෝ පෘමුජාසක පදවානාං. පාමුණාං පීනියා පදවානාං. පිනී පහාදධියා පදවානානං, පහාදධි සුබසස පදටහානං. සුබං සමාධීහා සමාගි ගථාභූතඤණදසසනසස පදටඪාන•. **ය**ථාගුන පදටසාන•. සැණදසානා නිබ්බිදය පදටහානං. තිබබිද, මීරාගසස පදටහානං. විරෝගෝ විමූහතියා පදවරානං. විමූහති විමූහතිකදුණදහානහා පදවසානං. එවං යො කොච් උපනිසායො යො කොච් පව්වයො සබෙබා සො පදවසානං, හෙනාහ ආයසා මහාකච්චානො ; ''බමමං දෙසෙන් ජිනෝ''ති.

නිසුනෙනා පදටඨානො හාරො.

[8, 1, 4] පදවසානතාවනඩාගය

අනෙක් නයෙකි : අයොනිසො මනසිකාරය (සංයොජනිය ධර්මයන්හි) ආස්වාද වශායන් මෙනෙහිකිරීම ලක්ෂණ කොට ඇත්තේ යැ, ඒ අයොනිසොමනසිකාරයට අවිදාාව පදටඨාන (--- ආසන්නකාරණ) යැ. අවිදාාව සිවසස්හි මූළාවීම ලක්ෂණ කොට ඇත්තී යැ, ඒ අවිදාාව සංස්කාරයන්ට පදටඨාන යැ. සංස්කාරයෝ පුනර්භවයාගේ විරූහණය (ව්පාකධර්මතාව) ලක්ෂණ කොට ඇත්තාහු යැ, ඔහු පුතිසන්ධිවිඥනයට පදටඨාන යැ. විඥනය උපපුාජකිභව වශයෙන් ඉපදීම ලක්ෂණ කොට ඇත්තේ යැ. එ විඥනය නාමරූපයට පදවයාන යැ. නාමරූපය අරූප - රූපකාය දෙදෙනාගේ සමූහභාවය ලක්ෂණ කොට ඇත්තේ යැ, එය ෂඩායතනයට පදවයාන යි. ෂඩායතනය චක්ෂූරාදි ෂඩ්ඉන්දුියයන්ගේ නියම කිරීම ලක්ෂණ කොට ඇත්තේ යැ, එය ස්පර්ශයට පදටඨාන යි. ස්පර්ශය චක්ෂුරින්දිය රූපාලම්බන වක්ෂූර්ව්ඥනයන්ගේ සන්නිපාතය ලක්ෂණ කොට ඇත්තේ යැ, එය වෙදනාවට පදටයාන යි. වෙදනාව ඉෂ්ටානිෂ්ට අරමුණුරස විදීම ලක්ෂණ කොට ඇත්තී යැ, ඒ වෙදනාව තෘෂ්ණාවට පදට්ඨාන යි. තෘෂ්ණාව අරමුලණහි ගැලීසිටීම ලක්ෂණ කොට ඇත්තී යැ, ඒ තෘෂ්ණාව උපාදනයට පදටයාන යි. උපාදනය උපපුංජතිස්කන්ධයන් උපදවනු වෙයි, එය හවයට පදටයාන යි. භවය නාමකාය රූපකායයන් ඉපදීම ලක්ෂණ කොට ඇත්තේ යැ, එය ජාතියට පදට්ඨාන යි. ජාතිය ස්කන්ධයන්ගේ හටගැනීම ලක්ෂණ කොට ඇත්තී යැ, ඒ ජාතිය ජරාවට පදටධාන යි. ජරාව ආත්මහාවය මිහිකිරීම ලක්ෂණ කොට ඇත්තී යැ, එය මරණයට පදට්ඨාන යි. මරණය ජීවිතෙත්දියයාගේ සිදිම ලක්ෂණ කොට ඇත්තේ යැ. එය ශොකයට පදටයාන යි. ශොකය චිත්තසන්තාපය කරනු වෙයි, එය පරිදෙවයට පදටඨාන යි. පරිදෙවය වැලැපීම කරනු වෙයි, එය කායික දුකට පදටඨාන යි. දුක රූපකාය පෙළනු වෙයි, එය දෙමනසට පදටයාන යි. දෙමනස සිත පෙළනු වෙයි, ඒ දෙමනස උපායාසයට පදටඨාන යි. උපායාසය (ආත්මන්ශුය) අභාන්තරය දවනු වෙයි, එය භවයට පදටයාන යි. යම කලෙක මේ භවයට අවයව වූ ක්ලෙශයෝ --- (කර්මභව විපාකභව සංබාත අංගයෝ) සමගු වූවාහු උපන්නාහු වෙන් ද, හේ භව නම, ඒ භවය සංසාරයට පදටඨාන යි.

මාර්ගය නිමිත්ත පවත්ති දෙකින් නැතීසිටීම ලක්ෂණ කොට ඇත්තේ යැ, ඒ මාර්ගය නිරෝධයට පදටයාන යි. තීර්ථ සංඛාාත බහුගැතයකු පයවුපාසන කරනබව ධර්මොප සංභිත පුමොදායට පදට්ඨාන යැ, පිතඤ්ඤැතාව මාතුඥභාවයට පදට්ඨාන යැ, ලත්තඤ්ඤැතාව තමා පඤ්චපධානියඞ්ගයෙන් යුත්බව දන්නා ආත්මඥභාවයට පදට්ඨාන යැ, අත්තඤ්ඤැතාව පෙර කළ පින් ඇති බවට පදට්ඨාන යැ, පුව්කෘත පුණාභාවය පුතිරූපදේශවාසයට පදටයාන යැ, පුතිරූපදේශවාසය සත්පුරුෂොපනිශුයට පදටයාන යැ. සත්පුරුෂොපනිශුය ආත්මසමාක්පුණිධානයට පදව්ඨාන යැ, ආත්ම සමාක්පුණිධානය ශීලයනට පදව්ඨාන යැ, ශීලයෝ අවිපුතිසාරයට පදට්ඨාන යැ, අව පතිසාරය පාමොදායට පදටඨාන යැ, පාමොදාය පිතියට පදට්ඨාන යැ, පිතිය ක්ලේශදරථ සන්හිදීමට පදටඨාන යැ, පස්සද්ධිය සුබයට පදටඨාන යැ, සුබය සමාධියට පදටඨාන යැ, සමාධිය යථාභකඥනදර්ශනයට පදව්ඨාන යැ, යථාභූතඥනදර්ශනය (තරුණවිදර්ශනාව) නිර්වෙදය (බලව්විපස්සනාව) ට පදටඨාන යැ, නිබ්බීදව විරාගයට පදව්ඨාන යැ, විරාගය විමුක්තියට පදට්ඨාන යැ, විමුක්තිය විමුක්තිඥනදර්ශනයට පදට්ඨාන යි. මෙසේ යම් කිසි බලවත් පුතාාය සංඛාාත උපනිශුයෙක් යම් කිසි ශෙෂපුතායයක් වේ ද එ හැම පදට්ඨාන යි ආසන්න කාරණ වේ. එයින් වදළහ, ආයුෂ්මත් මහාකාතාායනස්ථවිරයන් වහන්සේ : '' ධම්මං දෙසෙති ජිනෝ '' යී.

පදව්ඨානහාරය යොදන ලදී.

3. 1. 5

ලකඛණහාරව්හඩෙගා

තාස් කතාමො ලසාබණො හාරො: වූතතමයි එකාබමේ?"තී අයං ලසාඛණො හාරො. කිං ලසාඛයති; යෙ බමා එකලකාඛණා තොසං බමානං එකාසමං බමේම වූතෙත අවසිටයා බමා වූතතා හවනති. යථා කිං හවේ; යථාහ හහවා: ''චකාඛුං හිසාඛවේ අනවටසීතාං ඉතතරං පරිතනං පහඬාගු පරතො දූසාඛං බාසනං චලං කූකකාලං සඬාරං වධකං අමතනමජෙකි''. ඉමසමං චකාඛුසමං වූතෙත අවසිටයානි අජාඛතතිකානි ආයතනානි වූතතාත් හවනති. කොන කාරණෙන; සබාන් හි ජ අජාඛතනිකානි ආයතනානි වධකටෝ එකලකාඛණානී.

යථා චාහ භගවා: ''අහිතෙ රාඛ, රූපෙ අනපෙකෙඛා හොහි, අනාගතං රූපං මා අභිනාඤි පවවුපතනසාස රූපසාස නිඛබිදය වීරාශාය නිරොඛාය චාගාය පටිනිසාසාශාය පටිපජජ, ඉමසාමං රූපකොඛණෝ වුනාන අවසිටසා ඛණා වුනතා හවිනති. සොන කාරණොන : සබබ හි පඤාඩකඛණිා යමකොවාදසුනාන වඩකටෙසන එකලකඛණා වුනතා යථා චාහ භගවා :

 ''ගෙසං ච සුසමාරුඛා නිවාං කායගතා සහි, අකිවාං තෙන සෙවනහි කිවෙව සාතවාකාරිනො''

ඉති කායගතාය සතීයා වුතතාය වුතතා හවනති වෙදනාගතා සතී චිතනගතා සති බම්මගතා ව. තථා 'යං කිඤිවි දිටස්ං වා සුතං වා මූතං වෘ''තී වුතෙන වුතතං හවති විඤඤතං.

යථා චාහ භගවා : ''තසාතිහ තිං භිකබු-පෙ-කායෙ කායානුපසයි විහථාහි ආතාපී සමපජානො සතිමා විනෙයා ලොකෙ අභිජැඛා දෙමනසාං''.

"අංභාපී"ති විරිසින්දියං; "සම්පජානො''තී පකුත්දීන්දියං; "සතීමා''තී සත්න්දීයං; "වීනෙකා ලොකො අතිජිකියද මනකකං''ති සමාබන්දියං; එවං කාගෙ කායානුපස්සිනො විහරතො වහතාරෝ සතිපවතානා හාවනා පාරිපූරිං ගවජනති. කොන කාරණෙන : එකලකඛණතතා වතුනතං ඉන්දියානං. වතුස සතීපටහානෙස හාවියමානෙසු වහතාරෝ සම්මපස්ධානා භාවනා පාරිපූරිං ගවජනති. වතුසු සම්මපස්ධානෙස භාවියමානෙසු වහතාරෝ ඉදියිපාද භාවනා පාරිපූරිං ගවජනති. වතුසු ඉද්ධිපාදෙස භාවියමානෙස පක්ෂීන්දියාති භාවනා පාරිපූරිං ගවජනති. වතුසු ඉද්ධිපාදෙස භාවියමානෙස පක්ෂීන්දියාති භාවනා පාරිපූරිං ගවජනති. පක්වස ඉන්දියෙසු භාවියමානෙස පක්ෂීන්දියාති භාවනා පාරිපූරිං ගවජනති. පක්වස ඉන්දියෙසු භාවියමානෙස පක්ෂී බලානි භාවනා පාරිපූරිං ගවජනති. පක්තා බලෙස භාවියමානෙස සහත බොජීබාහා භාවනා පාරිපූරිං ගවජනතී. සතනස බොජීබාවොනෙස භාවියමානෙස අරියෝ අවස්භීනිකො මගෙනා භාවනා පාරිපූරිං ගවජනී. සබෙබ ව් බොඩඩකමා ධාමා බොඩ්පකාකියා භාවනා පාරිපූරිං ගවජනති. කොන කාරණෙන : සබෙබ හි බොඩඩිහමා ඩම්වා² බොධිපකාකියා නීයානිකාලකානෙණන

^{1.} සබොවි - මජ්සං.

^{2.} බොජැබඩහා ඩම්මා - සිමු.

³ නිගතානික - මජසං, නෙගතානික - පු.

3. 1. 5

ලකඛණහාරව්හඩගය

එහි ලක්ෂණහාරය කවරෙ යත්: '' වුත්තමහි එකධමෙම '' යි නිර්දිෂ්ට වූ මෙය ලක්ෂණහාර යැ. කිනම ධර්මයක් ලකුණු කෙරෙයි යත්: ස්කන්ධාදී යම ධර්ම කෙනෙක් සමාන ලක්ෂණ වූවාහු ද, ඒ ධර්මයන් අතුරෙන් එක් ධර්මයක් කී කල්හි අවශිෂ්ට ධර්මයෝ කියනලද්දහු වෙත්. ඒ කිසෙයින් වන්නේ යැ යත්: මෙසෙයින් වදළහ, බුදුහු — '' මහණෙනි වක්බායතනය එක් අරමුණෙක නො පවත්නා හෙයින් අනවස්ථිත යැ වහා නැසෙන හෙයින් ඉත්වර යැ කල් නො පවත්නා හෙයින් පරිත්ත යැ වහා බිදෙන සුලු යැ ස්වවශයෙහි නො පවත්නේ යැ දුකට හේතු යැ වාසනහේතු යැ සැලෙන පියවි ඇත්තේ යැ උෂ්ණ හස්මයක් බදු යැ පුතාපයොත්පන්න යැ අමිතුයන් මැද පවත්නේ යැ ''යි. මේ වක්ෂුරායතනය වදළ කල්හි සෙසු ආධාාත්මික ආයතනයෝ කියනලද්දහු වෙති. කවර හෙයින යත්: යම හෙයකින් සියලු ආධාාත්මික ෂඩායතනයෝ වධකාර්ථයෙන් සමානලක්ෂණ වෙත් ද එහෙයිනි.

මෙසේක් වදළහ, බුදුහු : '' රාධය, අතීත රූපයෙහි අපේක්ෂා රහිත වෙව, අනාගත රූපය නහමක් අභිනත්දනා කර, පුතුපුත්පන්න රූපයාගේ නිර්වෙදය පිණිස විරාගය පිණිස නිරෝධය පිණිස නාාගය පිණිස දුරලීම පිණිස පිළිපදුව '' යි. මෙ රූපස්කන්ධය වදළ කල්හි ඉතිරිවැ සිටි ස්කන්ධයෝ කියනලද්දහු වෙති. කවර කරුණින යත් : සියලූ මැ පඤ්චස්කන්ධයෝ යමකොවාද සූතුයෙහි වධකාර්ථයෙන් සමානලක්ෂණ ඇත්තානු වදුරනලදහ.

මෙසේත් වදළහ, බුදුහු :

1. යම් කෙනකුන් විසින් නිරතුරු කාගියා සී මොනොවට ආරබ්ධ වී ද, ඔහු කෘතා යෙහි සතනභාවයෙන් කරනසුලු වූවාහු නො කටයුතු නො පෙවුනාහු වෙත්.

මෙසේ කායගතාසතිය වදළ කල්හි වෙදනාගතාසති විත්තගතාසති ධම්මගතාසති ද වදරනලද්දහු වෙත්. එසෙයින් '' යං කිඤ්චි දිටයං වා සුතං වා මුතං වා '' යි වදළ කල්හි ' විඤ්ඤත ' ය වදරනලද වෙ.

මෙසේත් වදළහ, බුදුහු : '' එහෙයින් මහණ, මෙහි ලා තෙපි . . . කෙලෙස් තවන වැර ඇතිව සමාක් පුදෙ ඇතිව ස්මෘතිමත්ව කායලෝකයෙහි අභිධාා දෛර්මනසා දුරු කොට රුපකයෙහි (කේසලෝමාදි) කය අනිකාහදි විසින් පුනපුනා බලමින් වාස කරව '' (මෙහි) '' ආතාපී '' යනු වියෝන්දිය යි. '' සම්පජානෝ '' යනු පුඥෙන්දිය යි, '' සතිමා '' යනු ස්මෘතීන්දිය යි, '' විනෙයා ලොකෙ අභිජ්ඣා දෙමනස්සං '' යනු සමාධීන්දිය යි. මෙසේ ລອດໜີ ລາດາනູ¢ඊ໕໊ຍ ຍາස කරනුවහට සතර සීවටන්හු භාවිනායෙන් 8ීීමට යෙති. කවර කරුණින යත් : සතර ඉන්දියයන්ගේ සමානලක්ෂණත්වය හෙයිනි. සතර සිවටත් වැංඩන කල්හි සතර සමාක්පුධානයෝ භාවනායෙන් පිරීමට යෙති. සතර සමාක්පුධානයන් වැංඩත් ම සතරසංද්ධිපාදයෝ භාවනායෙන් පිරීමට යෙක්. සතර සෘද්ධිපාදයන් වැඩෙත් ම පඤ්චෙන්දියයෝ හාවනායෙන් වැඩීමට යෙකි. පඤ්චේන්දිය යන් වැඩෙත් ම පඤ්ච බලයෝ භාවනායෙන් පිරීමට යෙති. පඤ්චබලයන් වැඩෙත් ම සප්ත බොධාඩ්ගයෝ භාවනායෙන් පිරීමට යෙති. සප්ත බොධාඩ්ගයන් වැඩෙත් ම ආයා අෂ්ටාඩගිකමාර්ගය භාවනායෙන් පරිපූර්ණබවට යෙයි, ආයාමාර්ගඥන — බොධයට යන බොධිපාක්ෂික වූ හැම ධර්මයෝ ද භාවනායෙන් පරිපූර්ණබවට යෙක්. කවර කරුණින යන් : බොධඩගිම වූ බොධිපාක්ෂික වූ හැම ධර්මයෝ නොයර්ණික ස්වභාවයෙන් සමානලක්ෂණ වූවාහු ද එහෙයිනි. ඒ දහමහු සමානලක්ෂණ හෙයින් භාවනායෙන් වැඩීමට යෙන්.

නෙතතිපාකරණ. - පටිනිදෙදසවාගේ

එවං අකුසලා හිම්මා එකලකාඛණාභාහා පහාභාං අබහත්වං ගවජනත්: චතුසු සත්පටාරානෙසු භාවියමානෙස විපලලාසා පතීයනත්, ආහාරා චාකා පරිඤඤං ගවජනත්, උපාදනෙහි අනුපාදනො හවත්, යොගෙනි ච විසංයුතොතා භවති, ගතේහි ච විපායුනෙතා හවතී, ආසමෙනි ච අභාසමෝ හවතී ඔහෙනේ ච නිසාතීණොණා භවතී, සලෙලනි ච විසලෙලා හවතී, විකුඤණොඩීකීයා චාකා පරිඤඤං ගවජනත්, අගතීගමනෙහි ච න අගතිං ගඩ්ජන්, එවං අකුසලාපි බම්මා එකලකාඛණනතා පහානං අබහත්ං ගඩ්ජනත්

ගසු වා පන රූපිස්ටියං දෙසිනං, දෙසිනා තසේව රූපධාතු රූපකාඛණා රූපසාචායනනා. යසු වා පන සුඛා වෙදනා දෙසිනා, දෙසිනා තසු සුඛිස්ටියං සොමනස්සිස්ටියං දුකාඛසමූදයෝ ව අරියසවවං. යසු වා පන දූකාඛා වෙදනා දෙසිනා, දෙසිතා තස් දූකාඛිස්ටියං දෙමනස්සිස්ටියං දූකාඛං ව අරියසවවං. යස් වා පන අදුකාඛමසුඛා වේදනා දෙසිනා, දෙසිනං තස් උපෙකාඛිස්ටියං සබෝව පටිචාපසමූපපාදෙ. කොන කාරණෙන : අදුකාඛමසූඛාය හි වේදනාය අවිජූජා අනුසෙහි, අවිජූජාපචාහ සභාරා, සභාරපචාහ විසැසෑණං, විසැසෑණපෙවටයා නාමරුපං, නාමරූපපචාහ සලායතනං, සලායතනපචාහ එසෙකා, එසාපචාහ වේදනා, වෙදනාපචාහ තණහා, තණහාපචාහ එසෙකා, එසාපචාහ වේදනා, වෙදනාපචාහ තණහා, තණහාපචාහ එසෙකා, උපාදනපචාහ හවෝ, හවපචාහ ජාත්, ජාතිපවාහ ජරාමරණං, සොකාපරිදෙවිදුකාඛදෙමනසසපායාසා සමහවනති, එවමෙතසස කොවලසස දුකාඛකාණිසස සමුදයෝ නොති. හෝ පරාග සදක-සමාන සංකිලෙසපකොඛන හාතබෙබා. විතරාහ විතරුසං වනුවොහ දරියඩුමෙනේ හාතබෙතා.

එවං යෙ බම්මා එකලක්ඛණා කිව්වතො ව ලක්ඛණතො ව සාමඤඤතො ව වුතුපපාතතො ව තෙසං බම්මානං එකසමං බමේම ටුතෙන අවසිටා බම්මා වුතතා හවිනති. තෙනාහ අායසමා මහා කච්චානො: ''ටුතතමති එකබමේම''හි.

නිසුතෙතා ලකඛණො හාරො.

3. 1. 6

වතුබාහතාරවිභඩෙගා

තාසා කතාමේ, චතුබාහා හාරෝ: ''නෙරැතතාමහිපායො''ති අයං. බාදුණනෙන සුතතාසා නෙරැතතාදාව අහිපායො චනිදන සැව පුබබාපරසනී ච ගවෙසිනබබා.¹

^{1.} ගවෙසිතබො - මජසං.

[8, 1, 5] ලකාඛණ හාර විහඬායය

මෙසේ අකුශලධර්මයෝ ද (පහානෙකට්ඨතා විසින්) සමානලක්ෂණ ඇති බැවින් පුහාණයට නැසීමට යෙනි : සතර සීවටන් වඩනු ලබත් මැ (අශුභයෙහි ශුභ යැ යනාදී) සතර විපල්ලාසයෝ පුහිණ වෙති. ඔහුට සතර ආහාරයෝ ද පරිඥනයට යෙකි. කාමාදී සතර උපාදනයෙන් උපාදන රහිත වූයේ වෙයි, සතර යෝගයන්ගෙනුදු විසංයුක්ත වෙයි, සතර ගුන්ථයන්ගෙනුදු විපුයුක්ත වෙයි, කාමාදී ආසුවයන්ගෙනුදු අනාසුව වෙයි. සතර ඔසයන්ගෙනුදු උත්තීර්ණ වූයේ වෙයි, ශලායන්ගෙනුදු විගතශලා වෙයි, ඔහුට සතර විඥනස්ථිතිහු ද පරිඥනයට යෙකි, ජන්දදී අගතිගමනයෙනුදු අගතියට නොයෙයි. මෙසේ අකුශලධර්මයෝ ද සමානලක්ෂණ බැවින් පුහාණයට අහාස්තයට යෙත්.

තවද යම දෙශනායෙක්සි (රුප්පන ලක්ෂණ වූ අෂ්ටවිධ) රූපෙන්දියය වදරනලද ද එහි මෑ රූපධාතු රූපස්තන්ධ රූපායතනය ද දෙසන ලද්දහු වෙත්. තවද යම තැනෙක සුබවේදනාව දෙසන ලදුද, එහි සුබීන්දීය සොමනස්සින්දීය දුක්බසමූදය ආයාධසකාය ද දේසිත යෑ, තවද යම දේශනායෙක දුක්බවෙදනාව දෙසන ලදු ද, එහි දූක්බීන්දීය දෙමනස්සින්දීය දුක්බආයාධසකාය ද දෙසිත යෑ. තවද යම තැනෙක අදුක්බමසුබවෙදනාව දෙසන ලදු ද, එහි උපෙක්බීන්දීයය ද සියලු පටිච්චසමූප්පාදය ද දේසිත යි. කවර කරුණින යත් : අදුක්බමසුබ වෙදනායෙහි අවිදාහව අනුශය කෙරෙයි, එහෙයිනි. අව්දහාපුකායෙන් සංස්කාරයෝ වෙනි, සංස්කාරපුකායෙන් විඥනය වෙයි, විඥනපුකායෙන් නාමරුපය වෙයි, නාමරූපළකායෙන් ඩොයතනය වෙයි, ඩොයතනපුකායෙන් ස්පර්ශය වෙයි, ස්පර්ශපුකායෙන් වෙදනාව වෙයි, වෙදනාපුතායෙන් තෘෂ්ණාව වෙයි, තෘෂ්ණාපුකායෙන් උපාදනය වෙයි, උපාදනපුතායෙන් හවය වෙයි, හවපුතායෙන් ජාතිය වෙයි, ජාතිපුකා යෙන් ජරාමරණය වෙයි, ශෝක යැ පරිදේව යැ දූම යැ දෛර්මනසා යැ උපායාස යැ යන මොහු වෙත්. ඒ අනුලොමදෙයික පුතිහාසමූන්පාදය සරාග — සදෙස — සමොහ වූ සංක්ලෙශපක්ෂය හා පැමිණවියැයුත්තේ යැ, (පුතිලොමදෙයික පුතිතාසමූන්පාදය) විතරාග — විතදෙස — චීතමාහ වූ ආයාධිර්මයන් හා පැමිණවියයුන්නේ යි.

මෙපරිද්දෙත් යම් ධර්ම කෙතෙක් (පඨවි ආදි වූ ද එස්සාදි වූ ද රූපාරූපධර්මයන්ගේ සංධාරණ සංසට්ටනාදි) කෘතා හෙයින් ද, (කක්බළ ජූසනාදි) ස්වභාවලක්ෂණ හෙයින් ද, (රූප්පන නමනාදි) සාමානාලක්ෂණ හෙයින් ද, (සහිබතධර්මයන්ගේ) භවග – උත්පාද හෙයින් ද, සමානලක්ෂණ වූවාහු නම, ඒ ධර්මයන් අතුරෙන් එක් ධර්මයක් වදළ කල්හි අවශිෂ්ට ධර්මයෝ කියනලද්දහු වෙත්. එයින් වදළහ : ආයුෂ්මත් මහාකාතාායන ස්ථාවරයන් වහන්සේ — '' වුත්තමහි එකධමමෙ '' යී.

ලක්බණහාරය යොදනලද්දේ යි.

3. 1. 6

වතුබ**ා**හහාරවිහඩගය

එහි වතුබහූහහාරය කවරෙ යත් : '' තෙරුත්තමධිප්පායෝ '' යන නිර්දේශ යැ, මේ වතුබහුහහාරයි. බාඤ්ජනද්වාරයෙන් සුනුයාගේ නිර්වචනය ද, (දේශකයාණන්ගේ) අදහස ද, දේශනානිදනය (කාරණය) ද, පූර්වාපරානුයන්ධිය ද, සෙවියයුත්තාහ. 1. තැළු කතමං නෙරැතනං; යා නිරුතති පදසංසිතා යං ඛම්මානං නාමසොඤුණං, යදු හි තිකබු අළුසා නාමං ජානාතී ඛම්මානං නාමං ජානාතී, තථා තථා නං අහිතිරොපෙති, අයං වුවටති අළුකුසලො ඛම්මකුසලො බාඤජනකුසලො නිරුතතිකුසලො පුබබාපරකුසලො දෙසනාකුසලො අතිතාබිව්වනකුසලො අනාශතාබිව්වනකුසලො පව්ටූපතනාබිව්වනකුසලො ඉත්හධිව්වනකුසලො පුරිසාබිව්වනකුසලො නපුංසකාබිව්වනකුසලො එකාබිව්වනකුසලො අනෙකාබිව්වනකුසලො. එවං සබබාතිපි කාතබොනි ජනපදනෙරුතතානි සබබා ව ජනපද නිරුතතියො, අයං නිරුතනි පදසංසිතා.

- 2. තුළු කතුමො අධ්පපාගෝ;
 - ''ඛමේමා තවේ රකඛන් ඛම්මවාරිං ජනතාං මහනතාං යථ වසසකාලෙ, එසානිසංසො ඛමේම සුවිණොණ න දුඟානිං ගවඡන් ඛම්මවාරී''ත්.

ඉඩ භගවතො කො අධිපායො; යෙ අපායෙති පරිමුච්චතුකාමා භවිසානත් නො ඩම්මචාරිනො භවිසානනීති අයං එන හහවතො අධිපොයො.

> "චෝරෝ යථා සැකිමුබේ ගහිතො සකමමුනා හඬැඤතෝ බජකිතෙ වි, එවං අයං පෙච්ච පජා පරත් සකමමුනා හඬැඤතෝ බජකිනො වා"ත්.

ඉඩ භහවතො කො අධිපාගො; සංවෙතනිකානං කතානං කම්මානං උපමිතානං දුකිබ වෙදනීයානං අතිවර්ං අසාතං වීපෘකං පච්චනුහවිසානීති, අයං එපුළු භගවතො අධිපොයෝ.

> "සුඛකාමානි භූතානි යො දනෙකින විහිංසති, අතතනො සුබමෙසානො පෙළු සොන ලහතෙ සුඛනති",

ඉඩ හහවනො කො අධිපායො; යෙ සුඛෙන අප්තා හවිකානති තෙ පාපකම්මං න කරිකානතීකී අයං එනි හහවනො අධිපායො.

> "මදයි යද හොත් මහගාසයො ව නිඥාලිතා සමපරිවනතසායි, මහාවරාහොව නිවාපපුටෙයා පුනපපුනං ගබනමුපෙති මනෙදු"ති.

ඉඩ භගවනො කො අඩිපපායො; යෙ ජරාමරණෙන අට්ටීයිතුකාමා හවිසානත් නෙ හවිසානත් හොජනෙ මතතදැකුනෙ ඉතිරියෙසු ගුතතදාරා පුබබරතතාපරරතනං ජාගරියානුයොගමනුයුතනා වීපසාන කා කුසලෙසු ඩමමෙසු සඟාරවා ව සබුහාවාරීසු ඓරෙසු නවේසු මජාකිමෙසූති. අයං එතා හගවනො අඩිපපායො.

1. හඤඤෝ – මජයං.

[\$, 1, 6] වතුබපූහහාර විහඩාගෙ

එහි නොරුත්තය කවරෙ යත් : පදයන්හි සංහිත වූ — යෙදුණාවූ යම නිරුත්තියක් අැද්ද එය යි. යම හෙයෙකින් හෙදයධර්මයන්ගේ (එස්ස – වෙදනා – බන්ධ – ධාත – තිස්ස – එස්සාදි) නාමවශයෙන් දනීම වේ ද එහෙයිනි. ඒ එසේ මැය : යම කලෙක මහණ ශබදහිධෙය වූ අර්ථයාගේ (නාමපුඥප්ති විසින් මෙනම ඇතැ ' යි) නාමය දනී ද ස්වභාවධර්මයාගේත් නාමය දනී ද, (එකල්හි) ඒ ඒ අර්ථ – ධර්මය ඒ ඒ පරිදි වාවභාරයට නහයි — දෙසයි. මේ මහණ පෙළඳරැත්හි නිපුණ යැ, පෙළදහමහි නිපුණ යැ, (අක්ෂර වාකාසංඛාංත) වාඤ්ජනයෙහි නිපුණ යැ, නිර්වචනයෙහි කුශල යැ, (දේශනාව පිළිබද) පූර්වාපරයෙහි නිපුණ යැ, ධර්මදේශනායෙහි නිපුණ යැ, අතීතපුඥප්තියෙහි නිපුණ යැ, අනාගතපුඥප්තියෙහි නිපුණ යැ, වර්තමානපුඥප්තියෙහි නිපුණ යැ, ස්තු්පුඥප්තියෙහි නිපුණ යැ, පුරුෂපුඥප්තියෙහි නිපුණ යැ, නපුංසකපුඥප්තියෙහි නිපුණ යැ, එකවචනයෙහි නිපුණ යැ, අනාකවචනයෙහි නිපුණ යැයි කියනු ලැබේ. මෙපරිද්දෙන් සියලූ මැ රනපදනිරුත්ති සංඛාංත සත්වචාවභාරපදයෝ (සූතුයෙහි නිර්වචන වශයෙන්) කියැ යුත්තානු ය, සියලූ ලොකසංඥාවෝ ද කියැයුත්තානුය. මේ ' නිරුත්ති පදසංහිතා ' යි.

(2) එහි අධිප්පාය කවරේ යත් :

 දනාදි කුශලධර්ම තෙමේ ඒකාන්තයෙන් ඒ ධර්මයෙහි හැසිරෙන පුහුල්හු (දිට්ඨධාමීමික සම්පරායික අතර්ථයෙන්) රක්නේය, වැසිකලැ මහත්වූ ජනය එය ධරන්නහු යමසේ රකී ද එමෙනි, ධර්මය මොනොවට පරිචිත කල්හි තෙල අනුසස වෙයි. ධර්මවාරී පුද්ගල අපායාදි දුගතියට නොයේ යයි.

මේ දේශතායෙහි ලා භාගාවතුත් වහත්සේගේ අදහස කවරේ යැ : අපායෙත් මිදෙනු කැමැති යම් කෙනෙක් වෙත් ද, ඔහු ධර්මවාරි වන්නාහ ' යි, මේ තෙල දේශනායෙහි ලා භාගාවතුත් වහන්සේගේ අදහස යි.

2. ගෘහසන්යිමුබයෙහි (හිමීයන් හෝ රාජපුරුෂයන් විසින්) ගන්නාලද සොරෙක් සිය සොරකම භේතුයෙන් යම පරිදි කමකටොලින් පෙළනුලැබේ ද (සිරබැදුම් ආදියෙන්) බඳනාක් ලැබේ ද එසෙයින් මේ සන්ක්වපුජාව මීයැ පරලොවැ දී සිය පවකැමින් පෙළනු ලැබෙයි, බඳනාක් ලැබේ යයි.

මෙහි ලා භාගාවතුන් වහන්සේගේ අදහස කවරෙ යැ : සිතා කරනලද රැස්කරනලද දුක් වෙදනා උපදවන කර්මයන්ගේ අනිෂ්ට වූ අමධුර වූ විපාකය විදින්නේය ' යි මෙ තෙල දේශනායෙහි භාගාවතුන් වහන්සේගේ අදහස යි.

 යමෙක් සුව කැමැති වූ සත්ත්වයන් දඩින් වෙහෙසා ද, නමහට සුව රිසියෙන ඒ හිංසක පුද්ගල පරලොව ගොස් සුව නොලබා යයි.

මෙහිලා භාගාවතුන් වහන්සේගේ අදහස කවරෙ යැ : යම කෙනෙක් සුබාර්ථීහු වන්නාහු ද ඔහු පවකම තො කරන්නාහයි මේ තෙල දෙශනායෙහි භාගාවතුන් වහන්සේගේ අදහස යි.

4. යම් කලෙක පුරුෂ ටීනම්ද්ධයෙන් මඩනාලදයේ බොහෝ කොට අනුහව කරන්නේත් වේද, හුන් සිටි තැන නිදනසුලු වූයේ පෙරැළි පෙරැළී හෝනේ වේ ද, දමු කුඩු ඇ ශුකරනිවාපයෙන් පුස්නාලද මහත් ගමහූරකු මෙන් වූ ' දුෂ්පාඥ ' පුද්ගල පුනපුනා (පිළිසඳ විසින්) මවුකුසයට පැමිණේ යයි.

මේ දේශනායෙහි භාගාවතුන් වහන්සේගේ අදහස කවරේ යැ: යම් කෙනෙක් ප්රාමරණගේතුයෙන් දුක්වන්නාහු ද, ඔහු හෝජනයෙහි මානුඥ වූවාහු ඉන්දියයන්හි පියූ දෙර ඇත්තාහු පූර්වරානාපරරානයෙහි නිදි වැරීමෙහි යෙදුණාහු කුශලධර්මයන්හි විදර්ශක වූවාහු ස්ථවීර නවක මධාම වූ සබුමසරුන් කෙරෙහි සගෞරව වූවාහු ද වන්නාහ ' යි, මේ තෙල දෙශනායෙහි භාගාවතුන් වහන්සේගේ අදහස යි. "අපපමාදෙ, අමතපදං පමාදෙ, මචවුනො පදං අපාමනතා න මීයනති යෙ පමනතා යථා මතා''ති.

ඉඩ භගවතො කො අධිපායො; යෙ අමතපරියෙසනං පරියෙසිතුකාමා භවිසාහත් තෙ අපාමතතා විහරිසාහන්ත්, අයං එහි භගවනො අධිපායො. අයං අධිපායො

8. තුළු කතුමං නිදහං; යථා සො ඛනියෝ ගොපාලකො හගවනතං ආහ :

> 6. ''නඥත් පුතෙනහි පුතන්මා නොමතො ගොහි තථෙව නඥත්, උපධිහි නරකක හඤතා න හි සො හඤති යො නිරුපධී''ති.

භගවා ආහ:

7. ''නොචති පුනෙතහි පුතතිමා ගොමිකො ගොහි කථේව සොචති, උපධිහි නරසා සොචනා න හි සො සොචති ගො නිරුපධ්"නී.

ඉමිනා වන්නා ඉමිනා නිදහෙන එවං සැයත් : ඉඩ හගවා බාහිරං පරිභානයං උපඩිං ආහාති.

යථා ව මාරෝ පාපිමා හිජකිකුවා පබබතා පුථුසිලං පානෙසි භගවා අාහ:

- "සවේපි¹ කොවලං සබබං ශිජඣකුටං වලෙසසයි, හෙව සම්මා විමුහතානං බුද්ධානං අපි ඉකුජිතං.
- 9. ''නහං එලෙයා පඨවී චලෙයා සබෙබව් පාණා උදසනතසෙයයුං, සලලාවි වේ උරසි පකාමපයෙයායුං² උපසිසු තාණං න කරෝනති බුද්ධා''ති

ඉෂිනා චිතිනා ඉමිනා නිදුණෙන එවං කැගති: ඉධ හගවා කාශං උපධිං ආහාති.

යථා චාහ :

10. ''න තං දලනං බකිනමාහු ධීරා ශදශසං දුරුජං බබබජං චි,³ සාරතතරතතා මණිකුණඩලෙසු පුතෙතසු දුරෙසු ව යා අපෙකබා''ති

ඉමිනා චතුනා ඉමනා නිදනෙන එවං *ස*ැයති : ඉඩ හහවා බාහිරෙසු චතුස තණහං ආහාතී.

1. එවේමං - හං.

- 2. කාමපයෙයකුං -මජනං.
- 3. පබබජඤව මඡනං.

[8, 1, 6] වතුබසුභාගරවිතමාග

5. කුශලධර්මයෙහි ස්මෘති අව්පුවාස සහිබාහත අපුමාදය නිර්වාණාමෘතයාගේ අධිගමයට කාරණ වෙයි, ස්මෘතිව්පුවාස සහිබාහත පුමාදය (පුමක්තයා ජාතිය නො ඉක්මවූ හෙයින්) මරණයට කාරණ යැ, අපුමක්ත වූවාහු (වහා මාර්ගඵලාධිගම කරන හෙයින්) නොමීයන්නාහ, පුමක්ත වූ යම් කෙනෙක් වෙත් ද ඔහු (පුමාදමරණයෙන් මළහෙයින්) මළවුන් වැන්නාහ ' යි.

මෙගි ලා භාගාවතුත් වහත්සේගේ අදහස කවගර යැ : යම් කෙනෙක් නිවන සොයනු කැමැති වෙත් ද, ඔහු අපුමත්ත ව වාසය කරන්නාහ ' යි. මේ තෙල දේශනායෙහි භාගාවතුන් වහන්සේගේ අදහස යි. මේ අධිප්පාය යි.

(3) එහි නිදන කවරෙ යත්: ඒ මෙසේ යැ. ඒ ධනිය ගොපලු භාගාවතුන් වහන්සේට මේ කීයැ:

6. පුතුන් ඇතියේ පුතුන් සමග හෝ පුතුන් කරණකොට සතුටු වෙයි, එසෙයින් ම ගවයන් ඇතියේ ගවයන් කරණකොට සතුටු වෙයි, කාමගුණුපයීන් කරණකොට මීනිසාට සතුට වෙයි, යමෙක් උපයි රහිත වේ ද හේ නො මැ සතුටු වේ යයි.

බුදුහු මේ වදළහ :

7. පුතුන් ඇතියේ පුතුන් කරණකොට ශෝක කෙරෙයි, ගවයන් ඇතියේ ගවයන් කරණකොට එසෙයින් මැ ශෝක කෙරෙයි, උපයින් කරණකොට මිනිසාට ශෝකය වෙයි, යලමක් ක:මගුණුපයි රහිත වේ ද, හේ නො මැ ශෝක කෙරේ යයි.

මේ පුත්ත ගවාදි කීර්තන සංඛාාත කාරණයෙන් මේ නිදනයෙන් මෙසේ මේ දේශනා යෙහි බුදුහු බාහිර වස්තුව ' උපයි ' යයි කොට වදළහ ' යි හැහෙයි.

මෙසේක් නිදසුන් වෙයි : පව්ටු මාර ගිජුකුඑ පවුයෙන් මහත්වූ සෙලක් පෙරැළි යැ. බුදුහු මේ වදළහ :

8. ඉදින් සියලු මැ ගිජුකුඑ පවව සලන්නෙහි නමුදු උපයීන් කෙරෙන් මොනොවට මිදුණු බුදුවරයන්ගේ කම්පායෙක් නැත් මැ යි.

9. අහස පැලල් නමුදු පොළොව සැලල් නමුදු නොහොත් සියලු මැ පාණිහු තැති ගන්නාහු නමුදු ඉදින් ශලායකුදු ළෙහි ගසන්නාහු නමුදු බුදුවරයෝ උපයින් කෙරෙහි නාණ (රැකීමක්) නො කෙරෙත්' යී.

මේ වස්තු (කාරණ) යෙන් මේ නිදනයෙන් මෙසේ හැහෙයි : මේ දේශනායෙහි ලා බුදුහු කය උපධි කොට වදළසේකැ' යි.

මෙසේක් වදුළහ !

10. අයෝමය වූ ද දවමුවා වූ ද බබුස්තණමුවා වූ ද යම් බන්ධනයෙක් ඇද්ද ධීරයෝ එය දඩ් බැදූමෙකැයි නො කියති, මිණිකොඩොල්හිදු අඹුදරුවන් කෙරෙහිදු අධික රාගයෙන් ඇලූණු යම් අපෙක්ෂාවක් ඇද්ද —

මේ වස්තුයෙන් මේ නිදනයෙන් මෙසේ මේ දේශනායෙහි මුදුහු බාහිර වස්තුවීෂයෙහි තෘෂ්ණාව වදළසේකැ ' යි හැගෙයි. ගථා චෘහ :

11. ''එතං දෙළහං බන්බනමාහු සීරා ඔහාරිනං සිටීලං දුපපමුණුවං, එතමටි ජෙනොන පරිබබජනති අනපෙකාබිනො කාමසුබං පහායා''ති

ඉමිනා වඳ්ථුනා ඉමිනා නිදුනෙන එවං කදුයති : ඉඩ හහවා බාහිර වද්ථුකාය තණහාය පහානං ආහාති.

යථා චාහ :

12. ''ආතුරං අසුවීං පූහිං දුනානාවාං දෙහනිසාසිතං, පනාඝරනාතං දිවා රහතිං බාලාභාං අභිනාන්දිතං''ති

ඉමිනා වන්නා ඉමිනා නිදනෙන එවං සැගති: ඉඩ හගවා අජඣතති කවන්කාය තණතාය පහානං ආහාති.

යථා වාහ:

18. ''උච්ජි ඤ සිනෙහමතතතො කුඹුදං සාරදිකංව පාණිනා, සනතිමාකාමෙව බුෑහය නිබබානං සුගතෙන දෙයින''නති.

ඉමිනා වනුනා ඉමිනා නිදනෙන එවං දැයන් : ඉඩ හගවා අජඣතතික වනුකාය තණහාය පහානං ආහාති. ඉදං නිදුනං.

4. තතර කතමො පුබබාපරසනි :

ය)ාන :

14. ''කාමකිා ජාලය කුජනතා¹ තණගා ඡදන ඡාදිතා, පමතතබණුනා² බදධා මච්ඡා'ව කුමිනාමුබෙ. ජරාමරණ මහේනති වචේඡා බීරපතො'ව මාතර''නති.

අයං කාමතණයා වුතතා. සා කතමෙන පුබබාපරෙන යුජාති.

යථා චාහ:

15. ''රතෙතා අපටං න ජාතාති රතෙතා බම්මං න පකසති, අනුතානමං තද හොතී යං රාගෝ සහතෙ නර''නති.

ඉති අනිාභාග ව සකුජනතානය ව සායෙව තණහා අහිලපිතා. ගකුවාහ: ''කාමනිා ජාලසකුෂතතා තණහාජදකඡාදිතා''තී. යකුවාහ: ''රතෙතා අනාං ක ජාතාති රතෙතා බමමං න පසාත්''තී. ඉමෙහි පදෙහි පරියුටාහාතෙහි සායෙව තණහා අහිලපිතා. යං අනිාභාරං අයං දුකඛ-සමුදයෝ, යා ව තණහා පොනොහවිකා.

2. බානානා - පු.

^{1.} ජාලසවජනතා - සිමූ

8, 1, 6] වතුබසූහනාර විගඩාගය

මෙසේත් වදළහ :

11. පහත (සිවු අපාය) ට ඇදලත ලිෆිල් වූ මිදීමට දුෂ්කර වූ තෙල කාමාපෙක්ෂාව දඩිවූ බන්ධනයෙකැ ' යි (බුද්ධාදී) පුාඥයෝ කියති, කාමාපෙක්ෂා නැත්තාහු තෙල බන්ධනය ද සිද කම්පුව හැරපියා ගිනිගෙන් නික්මයෙත්, යයි.

මේ වස්තුයෙන් මේ නිදනයෙන් බුදුහු බාහිර වස්තුගන තෘෂ්ණාවගේ පුහාණය වදළහ ' යි හැහේ.

මෙසේත් වදුළහ :

12. උපදුවයෙන් ආතුර වූ අපවිනු වූ කුණු වූ දුගඳ ඇති සිරුර ඇසිරිකළ මලය දව්රැයෙහි වැගිරෙන (මේ කය) බාලයන් විසින් (තෘෂ්ණා මාන දෘෂ්ටීන්) අභිනන්දිත වේ යයි.

මේ වස්තුයෙන් මේ නිදනයෙන් බුදුහු මේ දේශනායෙහි ලා අධාාත්මවස්තුගත තෘෂ්ණාවගේ පුහාණය වදළසේකැ ' යි හැභේ.

මෙයේත් වදුළහ :

13. සරාකලැ හටගත් කුමුදුමලක් අතිත් (සිදින්නාක්) මෙන් තමාගේ තෘෂ්ණා සංඛ්යාත ස්නෝහය (රහත්මගින්) සිදලව (අෂ්ටාඩ්ගික) ශාන්තිමාර්ගය මැ වඩව, සුගතයන් විසින් නිවන (ශාන්ත යයි) දේශිත හෙයිනි.

වේ වස්තුයෙන් මේ නිදනයෙන් මෙහි ලා බුදුහු අධාාත්මවස්තුගත වූ තෘෂ්ණාවගේ පුහාණ වදළසේකැ ' යි හැඟේ. මේ '' නිදන '' යි.

(4) ඒ වතුබාහයෙහි පුබ්බාපරසන්ධි කවරෙ යත් :

මේ වදළහ :

14. ක්ලේශකාමයෙන් අත්ධ වූ තෘෂ්ණාජාලයෙන් වෙඑණු තෘෂ්ණා සංඛාාත අන්ධකාරයෙන් වැසුණු කෙමිනමුවෙහි (බැදුණු) මසුන් මෙන් පුමාද නමැති බන්ධනයෙන් බැදුණු සත්ත්වයෝ මවදෙන කරා එන කිරි බොන වස්සකු මෙන් ජරාවට හා මරණයට පුනපුනා පැමිණෙත් යයි.

ු මේ කාමතෘෂ්ණාව වදරනලදු. ඒ කාමතෘෂ්ණාව පූර්ව වූ හෝ අපර වූ හෝ කවර දෙශනාන්තරයක් සමග යෙදේ ද යත් :

මෙසේත් වදළහ :

15. රාගයෙන් රක්ත වූයේ (ස්වාර්ථාදි) අර්ථය නො දනී, රාගරක්ත වූයේ ධර්මය නො දකී, යම් කලෙක රාගය තෙමේ මිනිසා සහන (අභිභවන) ය කෙරේ ද, එකල්හි බහල වූ අන්ධකාරය වේ යයි.

මෙසේ අන්ධනාගෙන් ද සඤ්ජන්නතාගෙන් ඒ යට ගගෙහි කී තෘෂ්ණාව ම කියන ලද්දීය. '' කාමන්ධා ජාලසඤ්ඡන්නා තණ්හාජදනජාදිතා '' යී යම තෘෂ්ණාවකුත් වදළසේක් ද, '' රත්තො අත්ථං නජානාති රත්තො අත්ථං න පස්සති '' යී යම තෘෂ්ණාවකුත් වදළසේක් ද, ක්ලේශපරියුට්ඨානය දක්වන මේ පදයන්ගෙන් ඒ කාම තෘෂ්ණාව මැ වදරනලද්දීය. කාම සංඛාාත යම අන්ධකාරයක් ඇද්ද මේ දුක්බසමුදය යි, පුනර්භවය ඇතිකරන යම් තෘෂ්ණාවක් ඇද්ද එය යි.

නෙතතිඏකරණං - පවිනිදෙදසවාගේ

යකුවාන: කාමා''හි ඉමේ කිලෙසකාමා, යකුවාන: ජාලසකුජනනා''හි තෙසං යෙව කාමාණං පයොගෙන පරියුටාහා දයෙයාත්, තයා කිලෙසවසෙන ච පරියුටාහවසෙන ච තණහා බනිණා වූනතං. යෙ එදියිකා හෙ ජරාමරණං අනෙනත්. අයං භගවතා යථානික්ෂීනත-ගාථාබලෙන දයසිතා ජරාමරණමනොත්''හී.

16. ''ගහා පපකුවා සීහී ව නහම සකුහං¹ ''පළිහං ව විනිවනෙතා, තං නිතාහණාං මූනිං වරහතං න විජානානී සදෙවකොපී ලොකො''ති.

'පපඤාඩා' නාම : ආණහාදිවයීමානා කදහිසංඛනා ව සභාරා 'සීනී' නාම : අනුසයා. 'සඥානං' නාම කණකාය පරියුවයානං. යානි ජතතිංසකණකාය ජාලිනියා විවරිතානි. 'පළිඝෝ' නාම : මොහො. යෙ ව පපඤාඩා සභාරා යා ව සීහි යං සඥනා¹ ව යං පළිෂං ව යො එතං සබබං සමනීකාකනොතා අයං වුඩාවන් නිතානණෙනා ඉනී.

තත පරිසුටා කසා කාරා දිටා බම්මේ දනියා වා උපපජ වෙදනියා වා, අපරාපරිවෙදනීයා වා, එවං තණයා තිවිඛං ඵලං දෙකි: දිටෙස් වා බමෙම රිපපජෙජ වා අපරේ වා පරියාගෙ. එවං හගවා අත: "යං ලොහපකතාං කාමමං කරෝතී කාගෙන වාචාය මනසා තුසස අනුතොති දිටො වා ඛමේම උපපජෙජ වා අපරේ වා විපාකං පරියායෙ''හි. ඉදං හගවනො පුබබාපරෙන යුජජතී. නත් පරියුවාීානං දිට්ඨඩ්ම්ම වේදනීයං වා කාමාං උපපජා වේදනීයං වා කාමාං අපරපරියාය වෙදනීයං වා කමටං. එවං කමටං කිහා විපච්චනි : දිටෙස් වා ගිමේ උපපජේජ වා අපරෙවා පරියායෙ. යථාන : ''යණො බාලො ඉබ පාණාතිපාතී හොති - පෙ - මිචජාදිවසී හොති, තසා දිටෙහ වා ඛමෙම විපාකං පට්සංවෙදෙන් උපපජේ වා අපරේ වා පරියායේ'ත්. ඉදං හගවතො පුබබාපරෙන යුජාති. තත පරියුව්ඨානං පටිසංඛානබලෙන පහාතබබං, සඬඛාරා දසාසනබලෙන, ජනතීංසතණතාවිචරිතානි භාවනා-බලෙන පහාතබබානීති. එවං තණහාපී නිඛා පහියති. යා නිතතණහතු අයං සඋපාදිසෙසා නිබබානබාහු, හෙදු කායසා අයං අනුපාදිසෙසා තිබබානබාත.

පපණෙවා නාම වුවාහි අනුබකො, යං වාහ හගවා: ''පපණෙවති අභීතාභාගතපවවුපතනා වකබුවිණෙඤකාං රූපං ආරබනා''ති. යං වාහ හගවා:- '' අනීතෙ රාඛ, රූපෙ අභපෙකෙකා හොති අභාගතං රූපං මා අභිභණිදි, පවවුපානනාසා රූපසා නිබාදිය විරාශාය නිරෝඛාය වාශාය පටිනිසාශාකය පටිපජා''ති. ඉදං හගවතො පුබබාපරෙන

^{1.} ආණානං - කාසාව.

අපරාපරිග වෙදනීයං - සිමු.
 අපරාපරිගාග වෙදනීයං - මජසං.

[8, 1, 6] වතුබනහාරවිහඩාගය

'' කාම '' යි යමකුත් වදළසේක් ද, මොහු ක්ලේශකාමයෝ යැ, ''ජාල සඤ්ජන්නා '' යි යමකුත් වදළසේක් ද, ඒ කාමයන්ගේ මැ සමුදවාරයෙන් පරියුට්ඨානය දක්වනසේක. එහෙයින් ක්ලේශවශයෙන් ද පරියුට්ඨානවශයෙන් ද තෘෂ්ණාව බන්ධන යයි වදරනලදී. යම කෙනෙක් තෘෂ්ණාබන්ධන ඇත්තාහු ද ඔහු ජරාමරණයට පුනපුනා එකි. භාගාවතුන් විසින් යථානික්ෂිප්ත ගාථාබලයෙන් '' ජරාමරණ මන්වෙන්ති '' යී මේ සංසාර පුවෘත්තිය දක්වනලද්දීය.

16. යම් ක්ෂීණාසුවයක්හට (තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි මාන) පුපඤ්වයෝත් (කාමාදි) අනුශය ධර්මයෝත් නැද්ද, තණ්හාපරියුට්ඨාන සංඛාාත සන්දනයත් මොහ සංඛාාත පළිසයත් (යමේක්) ඉක්මැවූයේ ද, තෘෂ්ණා රහිත ව ඉරියව් පවත්වන ඒ ක්ෂීණාසුව මුනිහු සදෙවක ලෝකයා ද (වරිම නංමරූප නිරෝධයෙන් පසු කොහි උපන්හු දුයි) නො දනී යයි.

' පපඤ්ච ' නම් : තෘෂ්ණා දෘෂ්ටි මානයෝ ද, ඒ තෘෂ්ණාදීන් විසින් රැස්කරනලද සංස්කාරයෝ ද වෙති. ' ඨිති ' නම : අනුශයයෝ යි. ' සන්දන ' නම් : තෘෂ්ණාවගේ පයඞ්ත්ථාන යැ, සතිස්වැදරුම තෘෂ්ණාපාලිනියගේ යම් විවරිතයෝ වෙත් ද ඔහු යි. ' පළිස ' නම් : මොහය යි. යම් පපඤ්ච සංස්කාර කෙනෙක් වෙත් ද, අනුශය සංඛාාත යම් ඨිතියක් වේ ද, සන්දන සංඛාාත යම් තෘෂ්ණාවිවරිත කෙනෙක් වෙත් ද, ලොහ සංඛාාත යම් පළිසයකුත් වේ ද, යමෙක් තෙල සංස්කාරාදී සියල්ල මොනොවට ඉක්මවූයේ ද, මේ ක්ෂිණාසුව ' නින්තණ්හ ' යයි කියනු ලැබේ.

එහි පරියුට්ඨානසඞ්බාරයෝ දෘෂ්ටධර්ම (ඉහාන්ම) යෙහි වින්දයුතු විපාක ඇත්තාහු ອໜ່ උපපදා (අනන්තර) ආත්මභාවයෙහි වින්දයුතු විපාක ඇත්තාහු ອໜ່ අපරාපරිය (අපර අපර) ආත්මහාවයන්හි වින්දයුතු විපාක ඇත්තාහු හෝ වෙති. මොස් තෘෂ්ණාව පුතාාක්ෂ ආත්මභාවයෙහි හෝ අනන්තර ආත්මභාවයෙහි හෝ අපරාපරිය ආත්මභාව යෙහි හෝ නිවිධ විපාකඵලය දෙයි. බුදුහු මෙසේ වදළහ : '' කයින් වවනයෙන් සිනින් ලොහහෙතුයෙන් කරනලද යම් කර්මයක් ඇද්ද, ඒ කර්මයාගේ විපාකය මේ අන්බැවහි හෝ අනතුරු අත්බැවති හෝ අපරආත්මභාවයක හෝ විදී '' යයි. මේ දෙශනාව භාගාවතුන් වහන්සේගේ පූර්වාපරදෙශනා හා යෙදෙයි. එහි කණ්හාපරියුට්ඨානය දිට ධටම ම වදනීය කර්මයක් හෝ උපප්ජවෙදනීය කර්මයක් හෝ අපරාපරියවෙදනීය කර්මයක් හෝ වෙයි. මෙෂේ කර්මය තුන්පරිද්දෙකින් විපාක දෙයි : ඉහාත්මයෙහි හෝ උපපදාාආත්මතාවයෙහි හෝ අපරපරියාය ආත්මතාවයෙහි හෝ යි. මෙසේ වදළහ : '' ඉදින් බාල තෙමේ මෙලොවැ පාණවධ කරන්නේ වේ ද . . . මිසදිටු ඇත්තේ වේ ද, ඒ කර්මයාගේ විපාකය ඉහාත්මයෙහි හෝ උපපදාසුත්මයෙහි හෝ අපරපරියාය ආත්මයක හෝ විදී '' යයි. ຫາຫາවතුන් වහන්සේගේ මේ දේශනාව පූර්වාපරය හා ອເລດເຜີ. එහි ກະສັນາຍິຍິວິກຜ ອຸສິຍສ່ອນາຍິກາລິດອຜສ້ອນາະ ສອເຊນ ພາ, (ຊີວິຜິທສ සමපුයුක්ත සතර සිත්හි හා විවිකිවඡාසමපුයුක්ත සිතෙහි ද) සංස්කාරයෝ දර්ශන (පුථම මාර්ගඥන) බලයෙන් ද, (දර්ශනපුතීණාවශෙෂ) සකිස් කෘෂ්ණාවීවරිතයෝ භාවනා බලයෙන් ද පුහාණය කළයුත්තාහු යයි මෙසේ තෂ්ෘණාව ද තුන්පරිද්දෙකින් පුහිණ වෙයි. යම නිෂ්තාෂ්ණබවක් වේ ද මේ සඋපාදිසේස නිර්වාණධාතු යැ, කරජකය බිදීමෙන් (යම නිවනක් වේ ද) මේ අනුපාදිසේස නිර්වාණධාතු යි.

තෘෂ්ණාදීන්ගේ අනුපුබන්ධවශයෙන් පැවැත්ම ' පපඤ්ච ' නමැයි කියනු ලැබෙ. මෙ ද වදළහ බුදුහු : '' අක්තානාගතපතාපුප්පත්න වූ වක්ෂූර්විඥනයෙන් දතයුතු රූපය නිසා පුපඤ්ච (තෘෂ්ණාදීන්ගේ අනුඛන්ධපුවෘත්කිය) කෙරේ ය '' යි. මෙ ද වදළහ බුදුහු : '' රාධය, අක්ත රූපයෙහි අපෙක්ෂා රහිත වෙව, අනාගත රූපාලම්බනය නහමක් අභිතත්දනය කර, පුතපුප්පත්න රූපයාගේ නිර්වේදය පිණිස නො ඇලීම පිණිස නිරුද්ධ කිරීම පිණිස නාහගය පිණිස දුරැලීම පිණිස පිළිපද '' යී. මේ සුනුය භාගාවතුන් වහත්සේගේ පූර්වාපරදෙශනාව හා යෙදෙයි. (මෙහි) යම් පුපඤ්චයෙකුත් වේ ද, යම

නෙතතිපාකරණං - පටිනිදෙදසවාරො

සුජජතී. ගො චාපී පපණෙඩා ගෙ ච සභාරා ගා ච අනීතානාගත-පචවුපානනයක අභිනඥනා ඉදං එකසුං. අපි ච අඤඤමණෛඤති පදෙහි අඤඤමණෛඤති අකාබරෙහි අඤඤමණෙඤති බාඤෝනෙහි අපරිමාණා බම්මදෙසනා වුතතා හගවතා. එවං සුගතත සුතතං සංසඥඕනා පුබබාපරෙන සඳහිං යොජඕනා සුතතං නිදදිටාං හවති.

සවාගං¹ පුබබාපරසකි වතුබබ්බො : අහුසකි බාඤානසකි දෙසනාසකි නිදෙදසසකිති.

තතා අතරසාකි ජපපදති : සංකාසනා පකාසනා විවරණා විහජනා උතතාතිකම්මතා පඤඤතනීති.

බාණුජනසකි ඡපපදනි: අකුරං පදං බාණුජනං ආකාරෝ නිරුතුනි නිදෙසොති.

දෙසනාසකි : න ච පග්විං² නිසානය කාගන් කායී කායන් ච, න ච ආපං නිසානය කායන් කායී කායනි ව, න ච තෙජං නිසාන කාගන් කායී කායන් ව, න ච චායුං නිසානය කාගන් කායී කායන් ව, න ච ආකාසානණාචායනන නිසානය -පෙ- න ච විකැකුණකාචායන නිසායය -පෙ- න ච අාක්කාවායනන නිසානය -පෙ- න ච නෙවිසදාකුභාසකැකුයනනා නිසානය -පෙ- න ච ඉමං ලොකං නිසානය න ව පරං ලොකං නිසානය කාගන් කායී කායන් ව, යමිදං උපායමනනරෝන දිටාං සුහං මුහං විකැකැනං පනතං පරියෙසිනං විතකක්නං විචාරිතං මනසානුචිනන්නං තමයි න නිසානය කායන් කායී කායන් ච, අයං සදෙවකෙ ලොකො සමාරෙක සමුහමකෙ සසාමණ-මුහාවණ්හා පරාය සංදාවමනුසානය අනිසාසිතෙන විතෙනන හ කැයන් කායන් කායන්නා.

යථා මාරෝ පාපීමා ගොඩිකාසය කුලපුතනසය වීකුකුණං සමනුවසනානා න ජානාති න පසාති. සො හි පපකුවානීතො තණහාපහානෙන, දිටසීනිසාසයොපීසය නසුවී. යථා ව ගොඩිකාසය එවං විකාකලිසය. සදෙවකොඩ ලොකොඩ සමාරකොන සබුහුමකොන සසයමණ බාහමණියා පජාය සදෙවමනුසාය අනිසාසිතුවීනතා න කැයනෙකි කායමනා. අයං දෙසනාසකි.

2. පථවිං - මජකං.

^{1. 600 0100 -} මජිතං.

[8, 1, 6] වතුබසුහහාරවිහඬගග

සංස්කාර කෙනෙක් වෙත් ද, යම් අතීතානාගතපතහුත්පන්න ධර්මයාගේ අභිනන්දනා යෙකුත් වේ ද, මේ දේශනාවවනය සමානාර්ථ වෙයි. එතෙකුදුවත් — අනොහනහ (වෙන වෙන) පදයෙන් අනොහනා අක්ෂරයෙන් අනොහනා වහඤ්ජනයෙන් භාගාවතුන් විසින් අපරිමාණ ධර්මදෙශනාව වදරනලදී. මෙසේ සුතුයෙන් සුතුය සංසන්දනා කොට පූර්ව වූ හෝ අපර වූ හෝ දෙශනාව සමග යොද සුතුය විස්තර කරන ලද වේ.

තවද මේ පූර්වාපරසන්ධිය ' අත්ථසන්ධි බාඤ්ජනසන්ධි දේසනාසන්ධි නිද්දෙස සන්ධි '' යයි වතුර්විධ වෙයි.

එහි (කියාකාරකාදීන්ගේ වශයෙන් අර්ථයාගේ සම්බන්ධය දක්වන) අර්ථසන්ධිය : සඬකාසනා (සැකෙවිත් පුකාශ කිරීම) යැ පකාසනා (පළමු කොට පුකාශකිරීම) යැ විවරණ (විස්තර කිරීම) යැ විභජනා (විභාග කිරීම) යැ උත්තානීකම්ම (පුකට කිරීම) යැ පඤ්ඤන්ති (පුකාරයෙන් දෙපන) යැ යන ෂටපදයෝ යි.

(පදයක් පදන්තරය සමග සම්බන්ධය දක්වන) බාඤ්ජන සන්ධිය : (අපයාීවයින පදයෙහි වර්ණ සංබාහත) අක්බර යැ (නාමාබාහතාදී) පද යැ (වාකාප සංඛාහත පදසමුදය ලක්ෂණ) බාඤ්ජන යැ (වාකාවිභාග ලක්ෂණ වූ) ආකාර යැ (නිර්වවන සංඛාහත) නිරුන්ති යැ (නිර්වවන විස්තාර සංඛාහත) නිද්දෙස යැ යන ෂටපදයෝ යි.

(දේශනාව දේශනාන්තරයක් සමග සංසන්දනය කරන) දේසනාසන්ධිය නම : '' එලසමාපත්ති ධාානයෙන් ධාාන කරනුයේ (විෂය සංඛාාත) පෘථිවිය නිශුය කොට නො ද ධාාන කෙරෙයි, එහෙත් හේ (සියලු සංස්කාරයන්ගෙන් නික්මගිය නිවන අරමුණු කොට) ධාාන කෙරෙයි. ධාාන කරනුයේ ආපය නිසා නො ද ධාාන කෙරෙයි, එතෙත් නිවන අරමුණු කොට බාාන කෙරෙයි. බාාන කරනුයේ නේජස නිසා නො ද බාාන කෙරෙයි, එහෙත් නිවන අරමුණු කොට ධාාන කෙරෙයි. ධාාන කරනුයේ වායුව නිසා නො ද ධාාන කෙරෙයි, එහෙත් (නිවන අරමුණු කොට) ධාාන කෙරෙයි. නො ද ආකාස නක්වායතනය නිසා . . . නො ද විඤ්ඤාණඤ්චායතනය නිසා . . . නො ද ආක්ඤ්චඤ්ඤායතනය නිසා ... නො ද නේවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනය නිසා... (දිටඨධමම වූ සත්ත්වසන්තාන සංඛාාත) මේ ලෝකය නිසා . . . ධාාන කරනුයේ (භවාන්තරයංක්ෂෙපයට ගිය සත්ත්වසන්තාන සංඛාංත) පරලෝකය නිසා නො ද ධාාන කෙරෙයි, එහෙත් නිවන අරමුණු කොට ධාාන කෙරෙයි. ඉධලෝක පරලෝක දෙක විනා අනිත්දිය බද්ධ වූ (සොයා හෝ නො සොයා) පාප්ත වූ — ලැබුණු (ලද හෝ නො ලද හෝ) පයෝෂණ කළ විතර්කණ විචාරණ කළ සිතින් පුනපුනා සිතනලද යම රුපායතනයක් ශබ්දයතනයක් ගන්ධ – රස – ස්පුෂ්ටවාායතනයක් ධර්මාලම්බන පයුදා පන්න වූ විඥනයක් ඇඳ්ද, ධාාන කරනුයේ එ ද නිශුය කොට ධාහන නො කෙරෙයි. එහෙත් නිවන අරමුණු කොට ධාාන කෙරෙයි. මේ ක්ෂිණායුව තෘෂ්ණා අෂ්ටී නිශය රහිත වූ සිතින් යුක්තව ධාහන කරනුයේ දෙවියන් සහිත මරුන් සහිත බඹුන් සහිත ලෝකයෙහි මහණබමුණන් සහිත වූ දෙව්මිනිසුන් සහිත වූ පුජාව විසින් නො දන්නා ලැබෙයි.

පවිටු මාර ගොධික කුලපුනුයාගේ (පිරිනිව්මෙන් පසු) විඥනය සොයනුයේ යම පරිදි නො දනී ද නො දකී ද, යමහෙයෙකින් ඒ ගොධික කුලපුත් තෘෂ්ණාපුහාණයෙන් පුපඤ්චයන් ඉක්මැවූයේ ද, ඔහුට දෘෂ්ටිනිශයක් නැද්ද එහෙයිනි. ගොධික කුලපුත්හුගේ යමසේ ද වක්කලිතෙරුන්ගේ ද එසේ යි. දෙව්යන් සහිත මරුන් සහිත බඹුන් සහිත ලොකයා විසින් මහණබමුණන් සහිත දෙව්මිනිසුන් සහිත පුජාව විසින් තෘෂ්ණාදෘෂ්ටී නිශුය නැතිව ධානත කරන්නාහු නො දන්නා ලැබෙත්. මේ 'දේසනාසන්යි ' යැ.

තුළුදු කතුමෝ නි දෙසස හිසි නිසසිතු විතතා අතුසලප කොබන නිදදිසිහබබා. අතිසසිහවිතතා කුසලපකෙබන නිදදිසිතබබා. නිසසිත විතතා කිලෙසෙන් නිදදිසිනබබා. අතිසයිහමිතතා වොදුනෙන නිදදිසි තබබා. නිසයිනවිතතා සංසාරපාවතතියා නිදදිසිතබබා. අනිසයිනවිතතා සංසාරනිවතත්ගා නිදදිසිතබබා. නිසයිතුම්තතා තුණහාය ව අවජාගව නිදුදිසිහබබා. අනිසයිනුවිහතා සම්ඓන ව විපසාසනාය ව නිදදිසිනබබා. නිසයිතවනතා අභිරිකොන ව අනොතතපොත ව නිදදි සිතබබා. අනිසයිත විතතා කිරියා ව ඔතනපෙන ව නිදදිසිතබබා. නිසයිතවිතතා අසතීයා ව අසමපජ කෙසෙන ච නිදදිසිතබබා, අනිසයිනම්තතා සභීයා ච සමප ජ හෙදුසැන ච නිදදි සිතබබා, නිසයිතවිතතා අයොතියා ච අයොතිනො මනසිකාරෙන ව නිදදිසිතබබා. අතිසයිතවිතතා යොනියා ව යොනිසො මනසිකාරෙන ච නිදදිසිතබබා. නිසයිතුවිහතා කොසජෛන ච දෙව චකොන ච නිදදිසිතබබා, අතිසසිතචිතතා විරියාරමොන ච සොව චිභාගත ච නිදදිසිනබබා, නිස්සිනවීතනා අසසද්ධියෙන ච පමාදෙන ච නිදුදිසිනබබා. අනිසයිනම්තතා සඳබාය ව අපාමාදෙන ව නිදදිසිනබබා. නිසාසිතුවිතතා අසදධාමමසවණෙන ව අසංවරෙන ව තිදදි සිතුබබා. අතිසාසිත විතතා සැබවමසවණෙන ව සංවරෙත ව නිදදි සිතබබා. නිසයිතුචිතතා අභිජාබාග ව බහාපාදෙන ව නිදදිසිනබබා. අනිසාසිතවිතතා අනතිජාබාග ව අබහාපාදෙන ච නිදදිසිතුබබා. නිසිසිතුවීහතා නීවරණෙහි ව සංයොජනි හෙති ච නිදදියිතබබා. අනිසයිතවීතතා රාගවිරාගාග ච චෙතොවමූතතිගා අවිජජාවිරාගාග ච පණුඤුවිමූතතිගා නිදදිසිතබබා. නිසයිතුවිතතා උපෙජ දදිටසීයා ව සභාගත දිටසීයා ව නිදදිසිත බබා. අනිසයිත විතතා සඋපාදිෂසසාය ව අනුපාදිසෙසාය ව නිබබාතබාතුයා නිදදිසිතබබා. අගං නිදෙදසසකි. තෙනාහ ආයසා, මහාකළවායනො : ''නෙරැතන මහිපාගෝ''ති.

නිසුනෙතා වතුබසුගො හාරො.

3. 1. 7

ආවටටහාරවිහඩෙගා

තාළු කතාමො අාවිටෙටා හාරෝ : ''එකමහි පදටසානො''ති අයං.

- "අාරහථී නිකඛම්ථ් යුකුර්ථ බුද්ධිසාසනෙ, බුහාථ මච්චුනො සෙනං නලාහාරංච කුකුජරෝ"ති.
- 1. කතමා සිමූ.
- 2. සංක්ලෙසෙන සිවූ.
- 3. ආරමාත මජසං.
- 4. නිකකම්ථ මජයං.

[8, 1, 7] අංචමමාරේවිභඛාග

එහි නිද්දේසසන්ධි කවරෙ යැ : තෘෂ්ණාදෘෂ්ටීන් නිශිත සිත් ඇත්තාහු අකුශල පක්ෂයෙන් (පුග්ගලාධිට්ඨානදෙසනායෙහි ලා) දක්වියයුත්තාහ, අනිශිත සිත් ඇත්තාහු කුශලපක්ෂයෙන් දක්වියයුත්තාහ. නිශිත සිත් ඇති පුද්ගලයෝ ක්ලේශයෙන් දක්විය යුත්තාහ, අනිශිත සිත් ඇති පුද්ගලයෝ වාවදනයෙන් දක්විය යුත්තාහ. නිශීතවිත්තයෝ සංසාරපුවෘත්තියෙන් දක්වියයුත්තාහ, අනිශිතවිත්තයෝ සංසාර නිවෘත්තියෙන් දක්විය යුත්තාහ. නිශීතවිත්තයෝ තෘෂ්ණායෙන් ද අවදාායෙන් ද දැක්විය යුත්තාහ. අනිශිත චිත්තයෝ ශමථයෙන් ද විදර්ශනායෙන් ද දක්විය යුත්තාහ, නිශිත සිත් ඇත්තාහු අහිරික අනොත්තප්ප දෙකින් දක්වියයුත්තාහ. අනිශ්නචිත්තයෝ හිරි ඔක්තප්ප දෙකින් දක්වියයුත්තාහ. නිශ්නචිත්තයෝ අයති අසමපරඤ්ඤ දෙකින් දක්වියයුත්තාහ, අනිශිතචිත්තයෝ සති සමපජ්ජඤ්ඤ දෙකින් දක්විය යුත්තාහ. නිශිතවත්තයෝ අනුපාය අනුපායමනයිකාර දෙකින් දක්වියයුත්තාහ. අනිශ්නවිත්තයෝ උපාය උපායමනසිකාර දෙකින් දක්වියයුත්තාහ. නිශිත සිත් ඇත්තානු කුසිදහාවයෙන් ද දුර්වචභාවයෙන් ද දක්වියයුත්තාහ, අනිශිත සිත් ඇත්තාහු ව්යඖරමහ ගෙන් ද සුවවහාවයෙන් ද දක්වියයුත්තාහ. නිශිත යිත් ඇත්තාහු අශුද්ධායෙන් ද පුමාද යෙන් ද දක්වියයුත්තාහ, අනිශිත සිත් ඇත්තාහු ශුද්ධායෙන් ද අපුමාදයෙන් ද දක්විය යුත්තාහ. නිශිතචිත්තයෝ අසද්ධර්මශුවණයෙන් ද අසංවරයෙන් ද දක්වියයුත්තාහ, අනිශිතචිත්තයෝ සද්ධර්ම ලවණයෙන් ද සංවරයෙන් ද දක්වියයුත්තාහ. නිශුතචිත්තයෝ අභිධානයෙන් ද වාහපාදයෙන් ද දක්වියයුත්තාහ., අනිශිතවත්තයෝ අනභිධානයෙන් ද අවාහපාදයෙන් ද දක්වියයුත්තාහ. නිශිත සිත් ඇත්තාහු නීවරණයන්ගෙන් ද සංයෝජන යන්ගෙන් ද දක්වියයුත්තාහ, අනිශිත සිත් ඇත්තාහු රාගවිරාග වෙතොව්මුක්තියෙන් ද අවිජ්ජාවිරාග පඤ්ඤව්මුක්තියෙන් ද දක්වියයුත්තාහ. නිශිත සිත් ඇත්තාහු උච්ඡෙද දෘෂ්ටියෙන් ද ශාශ්වතදෘෂ්ටියෙන් ද දක්වියයුත්තාහ, අනිශිත සිත් ඇත්තාහු සඋපාදිශසස වූ ද අනුපාදිශසස වූ ද නිර්වාණධාතුයෙන් දක්වියයුත්තාහ. මේ ' නිද්දෙස සන්ධි ' යි. එයින් වදළහ -- ආයුෂ්මත් මහාකාතාායන මහතෙරණුවෝ : '' තෙරුත්තමධිප්පායෝ '' යි.

වතුබහූහ හාරය යොදනලදී.

3. 1. 7

ආවටටහාරවිභඩගය

එහි ' ආවටට ' හාරය කවරෙ යත් : '' එකමහි පදට්ඨානෙ '' යන මේ නිර්දේශ ගාථාව යැ.

නොතත්පාකරණ. - පමන්දෙදසවාරො

''අංරහථ නිකඛමථා''හි විරිගසා පදව්හානං. ''යුසැජථ මුදාහානනෙ''නි සමාබිසා පදවහානං. ''යුනාථ මචචුනො සෙනං නළාහාරංච කුසැජරෝ''නි පඤඤය පදවහානං. ''අංරහථ නිකඛමථා''හි විරිඹණුගසා පදවහානං. ''යුසැජථ බුදාහාසනෙ''හි සමධිණුයසා පදවහානං. ''යුනාථ මචචුනො සෙනං නලාගාරංච කුසැජරෝ''ති පඤඤ්ඤ්ඤ්ෂසා පදවහානං. ඉමානී පදවහානානි දෙසනා.

අයුසැජනතානං වා සතතානං යොගෙ යුසැජනතානං වා ආරමෝග, තත් යෙ න යුකුජනත් තෙ පමාදමූලකා න යුකුජනති. සො පමාදෙ තණහාමූලකො අවිජාමූලකො ව. තහා අවිජාමූලකො : දුව්බො : යෙන අඤඤණෛන නිවුනො ඤෙගාට්ඨානං නපපජානාති පඤචක්ඛනා උපපෘදවගඩමාති අගං අවිජරාමූලකො. ගො තණහාමූලකො හො තිවීඩො: අනුපතතානං භෞතානං උපපාදය පරියෙසනෙතා පමාදං ආපජරති, උපානනානං හොගානං ආරකාන නීමතතං පරිභෝග නිමිතතණුව පමෘදං අපෙජාති, අයං ලොකො චතුබබියෙ පමාදෙ, එකවිඩො අවිජජාග, තිව්ඩො තණහාග. තත් අවිජජාග නාමකායෙ: පදවසානං, කණහාග රූපකාගො පදවසානං. තං කිසස හෙතු: රූපිසු අපේඣාසානං අරුපිසු සමේමාහො. තුළු රුපකාගො භවෙසු රූපකඛණෝ නාමකායො චතතාරෝ අරුපිනො ඛනිං. ବ୍ତତ୍ତ පඤාක්ඛනා කතමෙන උපාදනෙන සඋපාදනා : තණහාය ව අවිජ්රාග ව. තුළු තුණැහා දො උපෘදුනානි : කාමූපාදනං ව සිලබබතු-පාදනඤව. අවිජරා දෙව උපාදනානි : දිට්ඨපාදනඤව අතතවාදූ පාදනඤව. ඉමෙහි වතුහි උපාදුනෙහි යෙ සඋපාදුනා බනිබා ඉදං දුකඛං. චතතාරි උපාදුනානි අගං සමුදගො. පඤාකාඛණා දූකබං. තෙසං හගවා පරිණැකුයට පහානායට බම්මං දෙසෙති, දුකුඛිසා පරිණැකුය සමූදගණා පතානාශ.

තාන යොත්ම්වො තණනාමූලකො පමාදෙ අනුපතනානාං හොනානං උපපාදය පරියෙසති, උපපතනානාං හොනානාං ඇරකාණං ව කරෝත් පරිභොගනිමිතතණුම්. තසස සමපට්වේඩෙන රකාණා පටිසංහරණා, අයං සමථෝ. සො කථං හවති: යද ජානාතී කාමානාං අසාදං ව අසාදෙනො ආදීනවං ව ආදීනවනො නිසාරණං ව නිසාරණයො මකාරං ව සභාකිලෙසං ව වොදනා ව නොකාමෙවෙ ව ආනිසංසං, තාන යා වීමංසා උපපරිකාඛා අයං විපසානා. ඉමේ දෙව බව්වා භාවනා පාරිපූරිං ගඩනනත්: සමථෝ ව විපසානා ව. ඉමෙසු දුම්සු බම්මෙසු හාවියමානෙසු දෙව බම්මා පනියනත්: සාණකා ව අවිජුණ ව. ඉමෙසු දුම්සු බම්මෙසු පනිනෙසු වතතාරි උපාදනානි නිරැජැකානත්, උපාදන-නීරෝඛා කවනිරොහො, හවනීරෝඛා ජාතීනිරෝඛා, ජාතීනිරෝඛා

[8, 1, 7] අංවටටහරේ විභාඛ්යය

" ආරහර නික්බමර " යනු : (ව්යාාරමහයෙහි යොදවන හෙයින්) ව්යායට පදටයාන (ආසන්න කාරණ) යි. " යුඤ්ජර බුද්ධසාසනෙ " යනු : සමාධියට පදටයාන යි. " ධුනාර මච්චූනො සෙනං නළාගාරංච කුඤ්ජරෝ " යනු : පුඥාවට පදටයාන යි. " ආරහර නික්බමර " යනු : විරියින්දියට පදටයාන යි. " යුඤ්ජර බුද්ධසාසනෙ " යනු : සමාධීන්දියට පදටයාන යි. " ධුනාර මච්චුනො සෙනං නළාගාරංච කුඤ්ජරෝ " යනු : පඤ්ඤින්දියට පදටයාන යි. මෙකියනලද ව්යාාදීන්ගේ පදටයානයෝ " ආරහර නික්බමර " යනාදි දේශනාව යි. (ව්යාාරමහවස්තු ආදීහු නො වෙනී සේ යි.)

(මෙසේ පදටඨාන වශයෙන් අර්ථනිර්ධාරණය කොට දන් එය සභාගවිසභාග වශයෙන් ආවර්තන කරන්නට තත් හම් දක්වති.) භාවනායෝගයෙහි නොයෙනෙ නො මුකළනුවණැති සත්ත්වයන්ගේ මතු අවබෝධය පිණිස ද යෝගයෙහි යෙදෙන මුකළ එහි යම් කෙනෙක් භාවනායෝගයෙහි නො යෙදෙත් ද, ඔහු පුමාදමූලක ව නො යෙදෙත්. ඒ පුමාදය : තණ්හාමූලක යැ අව්ජ්ජාමූලක යැයි දෙවැදැරුම වෙයි. එහි අවිදාාාමූලක පුමාදය : (පඤ්චස්කන්ධයාගේ ස්වලක්ෂණ සාමානාාලක්ෂණ පුතිවඡාදන කරන) යම සම්මොහයකින් වැසුණේ පඤ්චස්කන්ධය උදයවායස්වහාව ඇතැ ' යි (' ඉතිරුපං ' යනාදීන් පැවති) ඥන පුවෘත්තිකාරණය නො දනී ද, මේ අවිජ්ජාමූලක පුමාද යි. යම තණ්හාමූලක පුමාදයෙක් ඇද්ද එය නිවිධ යැ : නූපන් හොගයන්ගේ ඉපදීම පිණිස (උපාය) පයොෂණ කරනුයේ පුමාදයට පැමිණෙයි. උපත් හෝගයන්ගේ ආරක්ෂාව නිමිති කොට ද පරිභොගය නිමිති කොට ද පුමාදයට පැමිණෙයි. ලොවැ මේ චතුර්විධ පුමාදය යි. අවදාහයෙන් ඒකවිධ යැ. කෘෂ්ණායෙන් කිවිධ යි. එහි අවදාහවට නාමකාය පදටයාන (ආසන්නකාරණ) යැ, තෘෂ්ණාවට රූපකාය පදටයාන යි. එ කවර හෙයින යක් : රූපධර්මයන් කෙරෙහි (කෘෂ්ණාවශයෙන්) අභිනිවෙශය ද, අරූපහවධර්මයන් කෙරෙහි (එස්සාදීන්ගේ අකිසුබමස්වභාව හෙයින් ද සන්කකි ආදි ඝනවිනිර්භොගය දුෂ්කර අභයින් ද) සමාමාභය ද වෙයි, එහෙයිනි. එහි රූපකාය රූපස්කන්ධ යැ නාලකාය සතර අරුපීස්කන්ධයෝ යි. මේ පඤ්වස්කන්ධයෝ කවර උපාදනයෙකින් සඋපාදන වෙක් යන් : **තෘෂ්ණායෙන්ද** අවිදාශයෙන්ද උපාදන සහික වෙත්. එහි කෘෂ්ණාව කාමූපාදන ද සීලබබනුපාදන දයි උපාදන දෙකකි. අවදාව දිටයුපාදනය ද අත්තවාදපාදනය දයි උපාදන දෙකකි. මේ සතර උපාදනයෙන් සඋපාදන වූ යම ස්කන්ධ කෙනෙක් වෙත් ද, මේ දුක්ට යැ, යම සතර උපාදනයෝ වෙත් ද මේ සමූදය යැ. පඤ්චස්කන්ධයෝ දුක්ට යි. භාගාවතුන් වහන්සේ ඒ දුක්ට සමුදය දෙදෙනාගේ පරිඥනය පිණිස ද පුහාණය පිණිස ද දහම දෙසන සේක. දුක්ඛයාගේ පරිඥනය පිණිස යැ සමුදයාගේ පුහාණය පිණිස යි.

එහි තෘෂ්ණාමූලක වූ යම නිවිධ පුමාදයෙක් නූපත් හෝගයන්ගේ ඉපදීම පිණිස උපාය සොයා ද, උපත් හෝගයන්ගේ ආරක්ෂාවක් පරිභෝගතිමීක්තක් කෙරේ ද, ඒ පුමාදයාගේ (ආස්වාදදිය) මොතොවට දන්මෙත් ස්වකීය චිත්කසන්තානය රැකීමෙක් පුමාදයට පුතිපක්ෂවශයෙන් හැකිළීමෙක් වේ ද, මේ සමරය යි. ඒ සමරය කිසෙයින් වේ යැ යත් : යම කලෙක වස්තුකාමක්ලේශකාමයන්ගේ ආස්වාදය ද ආස්වාදමානුයෙන් ආදීනවය ද අදීනවයෙන් නිස්සරණය ද නිස්සරණයෙන් (කාමයන්ගේ) ලාමකබව ද කෙලෙසිලිබව ද විශුද්ධවීම ද නොෂ්කුමානයෙහි අනුසස් ද දූනගනී. ඒ යරොක්ක ශමරය ඇති කල්හි යම වීමංසා සංඛාහත පුළුවක් වීමයීමක් ඇද්ද මේ විදර්ශනා යි. ශමරය ද විදර්ශනාව ද යන ධර්මයෝ දෙදෙන භාවනායෙන් පිරිමට යෙත්. මේ ධර්ම දෙක වැඩෙන කල්හි තෘෂ්ණාව ද අවිදාහව ද යන ධර්මයෝ දෙදෙන පුණිණ වෙති. මේ කණ්හා අවිජ්ජා ධර්මාදක පුහීණ කල්හි සතර උපාදනයෝ නිරුද්ධ වෙත්. උපාදන නියෝ යෙන් හවන්රෝධය වෙයි, භුවන්රෝධයෙන් ජාතිනිරෝධය වෙයි, ජාතින්රෝධයෙන් ජරාමරණං සොසාපරිදෙව්දුකබදෙමහාසසුපායාසා නිරුජැඹනත්, එව්වේ-තාසා කොවලසා දුකඛකඛණිසා තිරෝඛෝ හොතී. ඉතී පුරිමකාති ච දෙව සචවානි දුකඛං සමුදගො ව, සමථෝ ව විපසානා ච මගානා, භවතිරෝඛෝ නිඛ්ණානං. ඉමානි චිතතාරි සච්චානි. තෙනාන හගවා : ''ආරහථ නිකඛමථා''තී

> " යථාපි මූලෙ අනුපදෑවෙ දලෙන ජිතෙනාපි රැකෙකා පුහරෙව රැහති, එවලපි තණහානුසයය අනූහතෙ තිබබහතනී දුකාබමිදං පුහපපුතං ''

අයං කණනානුසයෝ, කතමසසා කණනාය: නවතණනාය. යො එකසා ධම්මසා පච්චයෝ අයං අවිජජා, අවිජජාපච්චයා හි නවත්ණනා. ඉමේ දො කිලෙසා කණනා ව අවිජජා ව. තානි විතතාරි උපාදනානි, තෙහි වතුනි උපාදනෙහි යෙ සඋපාදනා ඛණිා ඉදං දුක්ඛං, වතතාරි උපාදනානි අයං සමුදයෝ, පඤ්චකඛණිා දුක්ඛං, හෙතං හගවා පරිඤ්ඤය ව පහානාය ව ධම්මං දෙසෙනී, දුක්ඛසා පරිඤ්ඤය සමූදයසා පහානාය, යෙන කණනානුසයං සමූහනත්¹ අයං සමථෝ, යෙන කණනානුසයසා පව්වයං අවිජජං වාරයනී අයං විපසානා, ඉමේ දො ධම්මා භාවනා පාරිපූරිං හච්ඡනති: සමථෝ ව විපසානා, ඉමේ දේව ධම්මා භාවනා පාරිපූරිං හච්ඡනති: සමථෝ ව විපසානා, ඉමේ දේව ධම්මා භාවනා පාරිපූරිං හච්ඡනති: සමථෝ ව විපසානා ව, කත් සමථානි පක්ඤා විමූනති. ඉති පුරිමකානි ව දො සච්චානි දූකඛං සමූදයෝ ව, සමථෝ ව විපසානා ව මහතෝ, දෙව ව විමූනතීයෝ නිරෝඛෝ, ඉමානි වනතාරි සච්චානි. සොනෑහ භගවා: '' යථාපි මූලෙ අනුපදාවේ'නී.

 " සබබපාපසස අකරණං කුසලසස උපසමපද, සවිතතපරියොදපනං* එහං බුඛාන සාසන''නති

සබාපාපං නාම තීණි දුච්චරිතානි: කායදූච්චරිතා විමිදුච්චරිත මහොදූච්චරිතා. හො දස අකුසලකම්මපථා: පාණාකිපාහො අදිනතාදනං කාමෙසු මීච්ඡාවාරේ මීසාවාදෙ පිසුනාවාවා එරැසාවාවා සම්එපපලාපො අතිජාකිං විතාපාදෙ මීච්ඡාදිටයි. තානි දෙව කම්මානි වේතනා වේතසිකාණුව. තපර යො ව පාණාතිපාහො යා ව පිසුනාවාවා යා ව එරැසාවාවා ඉදං දෙසසමීට්ථානං, යණුව අදිනතාදනං යො ව කාළෙසු මීච්ඡාවාරෝ යො ව මුසාවාදෙ ඉදං ලොහසමීට්ථානං, යො සමඑපපලාපො ඉදං මොතසමීට්ථානං. ඉමානි සතත කාරණානි වෙතනාකම්මං යා අතිජාකා අයං ලොහො අකුසලමූලං, යො බහාපාදෙ අයං දෙසෙ අකුසලමූලං, යා මච්ඡාදිටයි අයං මෙජාමගොතා. ඉමානි තීණ් කාරණානි වෙතසකං කම්මං, සෙනාන : වේතනාකම්මං වෙතසකං කම්මනති.

අකුසලමූලං පයොහං ගවජනතං වතුබබධං අගතිං ගවජති : ජන දෙසා කයා මොහා. කාසා යං ජනුගතිං ගවජති ඉදං ලොහසමූවාසාහං. යං දෙසාගතිං ගවජති ඉදං දෙසසමූටාහං. යං හයා ව මොහා ව අහතිං ගවජති ඉදං මොහසමූවාහාහං. කසා ලොහො අසුහාය පතියති, දෙසො මොතතාය, මොහො පඤඤීය. කථං ලොහො අසුහාය පතියති, පතියති, දෙසො මොතතාය ව කරුණාය ව, මොහො මුදිනාය පහානං අබහළුං ගවජති. තෙනාහ හගවා : ''සබබපාපසා අකරණ''හති.

- 1. සමූහනත් මජසං
- 2. පරිගෝදුපනං මජනං.

[8, 1, 7] අංවමාහාරවිහම්කය

ජරාමරණය ද සෝකපරිදේවදුක්බදෙමනස්සුපායාසයෝ ද නිරුද්ධ වෙත්. මෙසේ තෙල (සුබය හා) අමිශු වූ දු:බරාශිහුගේ නිරොධය වේ. මෙසේ පූර්ව වූ දුක්බය ද සමුදය ද යන සතා දෙක යැ, ශමථයත් විදර්ශනාවත් මාර්ග යැ, හවනිරොධය නිර්වාණ යි. මේ වතුස්සතායෝ යි. එයින් වදළහ, බුදුහු — '' ආරහථ නික්බමථ '' යී.

2. යම්සේ භූමිගත අවයව සංඛාාත මූලය සිදීම ආදියෙන් උපදුව රගිත කල්හි එහෙයින් ම දඩිව සිටි කල්හි සිදිනලද්දවූ ද වෘක්ෂය වටාලා වැඩේ ද, එසෙයින් ම තණ්හානුසය සංඛාාත ආක්මභාව වෘක්ෂයාගේ මූලය මාර්ගඥනපරශයෙන් නොසුන් කල්හි මේ පඤ්චස්කන්ඩදුෑබය පුනපුනා උපදී.

මේ තෘෂ්ණානුශය කවර තෘෂ්ණාවකගේ යැ යත් : භවතෘෂ්ණාවගේ යි. පෙල භවතෘෂ්ණධර්මයට යමෙක් පුතාය වේ ද, මේ අව්දහාව යි. ඒ එසේ මැ ය, අව්දහා පූතායෙන් භවතෘෂ්ණාව වේ. තණ්හාව ද අව්දහාව ද යන මේ දෙක ක්ලේශයෝ යි. ඔහු සතර උපාදනයෝ වෙති. ඒ සතර උපාදනයෙන් සඋපාදන වූ යම ස්කන්ධ කෙනෙක් ඇද්ද මේ දුක්බ යැ, සතර උපාදන කෙනෙක් ඇද්ද මේ සමුදය යි. පඤ්චස්කන්ධයෝ දුක යි. බුදුහු දුක්බ සමුදය දෙදෙනාගේ පරිභූව පිණිස ද පුහාණය පිණිස ද දහම දෙසන සේක. දුක්බයාගේ පරිභූනය පිණිස යැ සමුදයාගේ පුහාණය පිණිස ද දහම දෙසන සේක. දුක්බයාගේ පරිභූනය පිණිස යැ සමුදයාගේ පුහාණය පිණිස යි. යම දහමකින් තණ්හානුසය නසා ද මේ සමථ යැ, යමකින් තණ්හානුසයට පුතාය වූ අවිදහාව වළහා ද, මේ විපස්සනා යි. ශමථය ද විදර්ශනාව ද යන මේ ධර්මයෝ දෙදෙන භාවනායෙන් සමපූර්ණ වීමට යෙකි. එහි ශමථයාගේ ඵලය රාගවරාග වෙනොවිමුන්ති යැ, විදර්ශනාවගේ එලය අවිදහාවීරාග පුණුවිමුන්ති යි. මෙසේ පූර්ව වූ දුක්බය ද සමුදය ද යන සතායෝ දෙදෙන යැ, ශමථයත් විදර්ශනාවත් මග්ග යැ, විමුත්තීහු දෙදෙන නිරෝධ යි. මේ වතුස්සතායෝ වෙත්. එයින් වදුළහ බුදුහු : '' යථාපි මුලෙ අනුපද්දෙව '' යි.

 සියලු අකුශලය නො ඉපදවීම ද, වාතුර්භූමක කුශලයා ගේ ප්‍රතිලාභය ද, (රහත් මහින්) ස්වකීය චිත්තසන්තානය පවිතු කිරීම ද යන තෙල සියලු බුදුවරයන්ගේ අනුශාසනා යි.

" සබබපාප " නම් : කාශදුශ්චරිතය වාශ්දුශ්චරිතය මනොදුශ්චරිතය යන තුන් දුශ්චරිතයෝ යි. ඔහු දශඅකුශල කර්මපථයෝ යැ : පාණාතිපාත යැ අදින්නාදන යැ කාමෙසු මිච්ඡාචාර යැ මුසාචාද යැ පිසුනාවාවා යැ එරුසාවාචා යැ සමඑප්පලාප යැ අභිජ්ඣා යැ වාාපාද යැ මිච්ඡාදිට්යී යි. ඔහු වෙතනා කර්මය ද වෙතසික කර්මය දයි කර්මයෝ දෙදෙනෙක් වෙති. එහි යම පාණාතිපාතයෙක් පිසුනාවාචායෙක් එරුසාවාචා යෙක් ඇද්ද, මේ දෙසසමූට්ඨාන යැ, යම අදින්නාදනයෙක් කාමෙසුම්ච්ඡාචාරයෙක් මුසාචාදයෙක් ඇද්ද, මේ ලොහසමූට්ඨාන යැ, යම සමඑප්පලාපයෙක් වේ ද මේ මොහ සමූට්ඨාන යි. මේ සත් කරුණ වෙතනාකර්ම යැ, යම අභිධාාවක් ඇද්ද මේ ලොහ අකුශලමූල යැ, යම ව්යාපාදයෙක් ඇද්ද මේ දෙසඅකුශලමූල යැ, යම මීත්ථයාදුෂ්ටියක් ඇද්ද මේ මීත්ථාාමාර්ග යි. මේ තුන් කරුණ වෙතසික කර්ම යි. එයින් කීහ : " වෙතනාකමම වෙතසිකං කම්මං " යි.

අකුශලමූලය ප්‍රයෝගයට යනුයේ සිවුවැදරුම අගතියට යෙයි : ජන්දයෙන් දෙසයෙන් හයින් මොහයෙනි. එහි ජන්දතේතුයෙන් යම අගතියකට යේ ද මේ ලෝහසමූට්ඨාන යැ, දෙසයෙන් යම අගතියකට යේ ද මේ දෙසසමූට්ඨාන යැ, හයින් ද මොහයෙන් ද යම අගතියකට යේ ද මේ මොහසමූට්ඨාන යි. ඔවුන් කෙරෙහි ලොහය අසුහභාවනායෙන් පුහිණ වෙයි, ද්වේශය මෙත්තාභාවනායෙන් පුහිණ වෙයි, මොහය පඤ්ඤභාවනායෙන් පුහිණ වේ. එසේ මැ ලොහය උපෙක්ෂායෙන් පුහිණ වෙයි, ද්වෙශය මෙත්තායෙන් ද කරුණායෙන් ද පුහිණ වෙයි, මොහය මුදිනායෙන් පුහාණයට අභාස්තයට යේ. එයින් විදුළහ, බුදුහු : '' සබබපාපස්ස අකරණං '' යි. සබබපාපං නාම අවස් මිච්ඡතතානි: මිච්ඡාදිවයී මිච්ඡාසංකපො ම්ච්ඡාවාවා මිච්ඡාකමමනෙනා මිච්ඡාඅංජ්වො මිච්ඡාවායාමො මිච්ඡාසක් ම්ච්ඡාසමාගි, ඉදං වූචවතී සබබපාපං. ඉමෙසං අවස්තනං මීච්ඡාසක් ම්ච්ඡාසමාගි, ඉදං වූචවතී සබබපාපං. ඉමෙසං අවස්තනං මීච්ඡාසනං සා අකිරියා අකරණං අනජකාවාරෝ, ඉදං වූචවතී සබබපාපසය අකරණං අවස්සු මච්ඡනෙනසු පහිනෙසු අවස්සමනතතානි සමපජජනති, අවස්තනං සම්මතතානං යා කිරියා කරණං අජකාචාරෝ අයං වූචවතී ''කුසලසය උපසමපද''. ''සම්තනපරියොදපහ''නති අනීතසය මහාසය භාවිනා කිරියං දසයයකි, මීතෙන පරියොදපහ''නති අනීතසය මහාසය භාවිනා කිරියං දසයයකි, මීතෙන පරියොදපහ''නති අනීතසය මහාසය භාවිනා කිරියං දසයයකි, මීතෙන පරියොදපහ''නති අනීතසන මහාසය භාවිනා කිරියං දසයයකි, මීතෙන පරියොදපහ''නති අනීතසන මහාසය භාවිනා කිරියං දසයයකි, මීතෙන පරියොදපහ''නති අනීතයන ඉතිරණපහානං ච අතුසයසමූගකාහෝ ච. දෙව ච පරියොදපන නීවරණපහානං ච අතුසයසමූගකාහෝ ච. දෙව ච පරියොදපන නීවරණපහානං ච තාවනාභූම ච. තතර යං පම්වෙඩෙන පරියොදපෙනී, ඉදං දූකබං, යනො පරියොදපෙකි අයං සමුදයෙ, යෙන පරියොදපෙනී අයං මහොතා, යං පරියොදසිකං අයං නිරෝඛෝ. ඉමානි වතතාරි සවානි. තෙනාන හනවා : ''සබබපාපසය අකරණ''නති.

> 4. ''බමෙමා හවේ රක්ඛති බම්මචාරිං ජනතාං මහනතාං යථ ව්යසකාලෙ, එසානිසංසො බමේම සුම්ණොණ න දුනාකතිං ගච්ඡතී බම්මචාරි''ති.

ඩා වෙමා නාම දුවිඩො : ඉත්රියසංවරා මඟකො ව. දුහාත් නාම දුවිඩා : දෙවමතු සොස වා උපනිඩාය අපායා දූහාත්, නිඛ්බාභං වා උපනිඩාය සබබා උපපතනියො දූහාති. තත් යා සංවරසීලෙ අඛණඛ කාරිතා අයං ඩා මේමා සුම්ණොණා අපායෙහි රකඛතී. එවං හහවා අාහ : ''දෙඩමා හිකඛ වේ සීලවතො හතියො දෙවා ව මනුසාසා වී.

එවණුව නාලඥයං නියමෙ අයිබණිකපුතෙනා ගාමණ් හයවනතං එතදවොඩ: ''බාහමණා කහොත පවතාහුමකා කාමණ්ඩලකා සෙවාල මාලිතා උදකොරොහකා අයයිපරිවාරකා, තෙ මතං කාලකතං උයාපෙනති නාම සණුඤපෙනති නාම සහකං නාම උයාමෙනතිය හගවා පන කනෙත පහොති තථා කාහුං, යථා සබබා ලොකො කාසසා කෙද පරමාරණා සුගතිං සහකං ලොකං උපපජෝයා'ති.

තෙන හි ගාමණ් හං ගෙවෙසර පටිපුචරිසාම. ගථා තෙ බමෙගත තථා නං බතාකරෙගායි, තං කිම්මණැකයි ගාමණ් ඉඩංසා පුරිසො පාණාතිපාතී අදිතනාදගී කාමෙසු මිවරාවාරී මූහාවාදී පිසුනාවාවො එරැසාවාවො සමඑපපලාපී අභිජකිංසු බතාපතනවීතෙනා මචන්දීටයීකො, තමෙනං මනාජනකාගො සහගම් සමාගම්ම අංශාවේගත ථොමෙගත පණුජලිකො අනුපරිසකෙකගත: ''අයං පුරිසො කායසා හෙද පරම්රණා සුගතිං සභාගං ලොකාං උපපජෙතු''ති, තං කිම්මණැකයි ගාමණ් අපිනු සො පුරිසො මහතො ජනතාගසා ආයාචනහෙතු වා ථොමනහෙතු වා පණුජලිකං අනුපරිසකකනාහෙතු වා කායසාන හෙද පරම්වරණා සුගතිං සභාගං ලොකාං උපපජෙනෙත්, නො නොතා හෙත.

1. ඔකකාමේනති - මජසං.

[8, 1, 7] අංචමට හංර විශඩාශග

'' සබ්බපාප '' නම් : ම්ථාාදෘෂ්ටි යැ මිථාාසංකල්ප යැ මීථාාවාක් ωı මිථාහකර්මාන්ත යැ මිථාහාආජීව යැ මිථාහවහායාම යැ මිථාහස්මෘති යැ මිත්ථාාසමාධි යැ යන අටවැදරුම් මිච්ඡත්තයෝ යි. මේ 'සබබපාප ' යයි කියනු ලැබේ. මේ අටවැදරුම් මිථානත්වයන්ගේ යම් අකියාවක් අකරණයක් අනධාාවාරයෙක් (නො ඉපදවීමේක්) ඇද්ද මේ '' සබ්බපාපස්ස අකරණං '' යයි කියනු ලැබේ. අෂ්ට ම්ථාාත්වයන් පුහිණ කල්හි අෂ්ට සමාක්ත්වයෝ සමපාදනය වෙති. අටවැදැරුම සමාක්ත්වයන්ගේ යම කියාවක් කරණයක් අධාාවාරයෙක් (ඉපදුවීමෙක්) වේ ද මෙ '' කුසලස්ස උපසම්පද '' යි කියනු ලැබේ. '' සවිත්තපරියොදපනං '' යි අතිත මාර්ග යාගේ භාවනාකියාව දක්වනයේක. විත්තය පවන කළ කල්හි පඤ්චස්කන්ධයෝ පරියොදපනය කළාහු වෙත්. ඒ එසේ වැ යැ : බුදුහු මෙසේ වදළහ : '' මහණෙනි වෙතොවසුද්ධිය සඳහා තථාගතයත් කෙරෙහි බඹසර වසන්නේය '' යි. ඒ එසේ මැ යැ : නීවරණපුහාණය ද අනුශය සමුද්ඝාතය දුයි පරියොදපනය දෙවැදුරුම් වෙයි. දර්ශනභූමි ද භාවනාභූමි දැයි පරියොදපනභූමි ද දෙකෙකි. එහි යමක් පුතිවෙධ සංඛාාත පරිදෙහි සමයෙන් පරියොදපනය කෙරේ ද මේ දුක්ඛ යැ, යමක්හු කෙරෙන් පිරිසිදුකෙරේ ද මේ සමුදය යැ, යමක් කරණ කොට පරියොදපනය කෙරේ ද මේ මාර්ග යැ, යමක් පරියොදපිත ද මේ නිරෝධ යි. මේ චතුස්සනායෝ යි. එයින් වදුළහ. බුදුහු : '' සබබපාපස්ස අකරණං " යී.

4. දනාදි කුශලධර්ම තෙමේ ඒකාන්තයෙන් ඒ ධර්මයෙහි හැසිරෙන පුහුල්හු (දිට්ඨධම්මික සම්පරායික අනර්ථයෙන්) රක්නේය, වැසිකලැ මහත්වූ ජනය එය ධරන්නහු යමසේ රකී ද එමෙනි, ධර්මය මොනොවට පරිචිත කල්හි තෙල අනුසස් වෙයි, ධර්මවාරී පුද්ගල අපායාදි දුගතියට නොයේ යයි.

ධර්මය නම් : ඉන්දියසංවර යැ මාර්ග යැයි ද්විවිධ යැ, දුර්ගති නම් ද්විවිධ යැ : දේවමතුෂායන් හෝ උපනියි කොට සතර අපායයෝ දුර්ගති යැ, නිර්වාණය හෝ උපනියි කොට සියලු උපපාප්තීහු දුර්ගති යැ. එහි සංවරසීලයෙහි යම් අධණ්ඩකාරීබවක් ඇද්ද මේ සංචරශීලධර්මය මොනොවට ආවීර්ණ වූයේ සතර අපායෙන් රකී. බුදුහු මෙසේ වදළහ : '' මහමණෙනි සිල්වත්හට දේවගතිය ද මනුෂාගතිය දයි මේ ගති දෙකක් වෙති '' යි.

තවද මෙසේ ඇත : නාලත්දනිගමයෙහි අසිබන්ධක පුනු වූ ගාමණී භාගාවතුන් වහත්සේට තෙල කී : '' වහත්ස පශ්වාද්භුමී වැසි බාහ්මණයෝ කමඩල ඇත්තාහු සෙවෙල්මාලා ඇත්තාහු උදයසවස ජලාවගාහ කරන්නාහු ගිනි පුදන්නානු, ඔහු මළහු කලූරියකළහු උඩලොවට යවති, මොනොවට යවති, (පිරිවරා සිට භවත, බඹලොවට යවයි කියමින්) ස්වර්ගයට යවති, වහත්ස භාගාවතුන් වහත්සේ වැලිත් යම පරිදි සියලු ලෝවැසි තෙමේ කාබුන් මරණින් මතු සුගති වූ ස්වර්ගලෝකයට පිළිසඳ විසින් පැමීණේ නම, එසේ කරන්නට පොහොසත් සේක් ද '' යි.

ගාමණි එසේ නම් මෙ කරුණෙහි ලා නොප මැ පුළුවුස්මී, නොපට යම්සේ හැහේ නම් එසෙයින් එය පුකාශ කරව, ගාමණි ඒ කිමැයි හහනාව, මෙ ලොවැ පූරුෂයෙක් පුණවධ කරනුයේ අයිනාදන් ගන්නේ කාමයෙහි මිසහසර ඇතියේ මුසවා කියනුයේ පිසුනුබස් ඇතියේ පරොස්බස් ඇතියේ සිස් වදන් කියනුයේ අභිධාා බහුල කොට ඇතියේ පිහාපාද සිත් ඇතියේ මිසදිටු ඇතියේ වේ ද, මහාජනසමූහයා තෙලපුහුල්හු වෙත එක්වගෙන ' මේ පුරුෂ කාබුන් මරණින් මතු සුගති වූ ස්වර්ශලෝකයට පැමීණේව ' යි අයදනේ නම් පසස්නේ නම් ඇදීලිබැද සිසාරායන්නේ නම්, ගාමණි ඒ කිමැයි හහනාව, කිම ඒ පුරුෂ මහාජනසමූහයා අයදනාහෙයින් වෙවයි පසස්නා හෙයින් වෙව' යි බදැදිලි වැ සිසාරායන හෙයින් වෙවයි කාබුන් මරණින් මතු සුගති ස්වර්ශලෝකයට පැමිණෙන්නේ ද' යි.

නෙතතිපාකරණං - පමනිදෙසවාරො

සෙසාරාථාපි ගාමණ් පුරිසො මහතිං පුථුසිලං ගමනීරේ උදසාරහදෙ පක්තිපෙසා, තමෙනං මහාජනකාසො සමාගමම සමාගමම අාසාවේසා ථොමෙසා පකුරුලිකො අනුපරිසකාකයා උමමුජර හෝ පුථුසිලෙ උපලව හෝ පුථුසිලෙ ඵලමුපලව හෝ පුථුසිලෙ'ති. තං කිම්මණකුසි ගාමණ් අපිනු සා මහති පුථුසිලා මහතො ජනකායසස අංශාවනහෙතු වා ථොමනහෙතු වා පකුරුලිකං අනුපරිසකාකනහෙතු වා උමමුජෙරියා වා උපලවෙසා වා ඵලං වා උදලවෙසාති, නො හෙතං භනෙතා. එවමෙව බෝ ගාමණ් සො සො පුරිසො පාණාතිපානි-පෙ-මචණාදිට්ඩීකෝ, කිකුවාපි නං මහාජනකාසො සමගමම සමාගමම අංසාවෙසා ඵෝමෙන් පකුරුලිකෝ අනුපරිසකොක්සායා අසං පුරිසෝ කාසස හෙද පරම්මරණා පුහතිං සහසා ලොකාං උපපජනතුනි. අථ බෝ සෝ පුරිසෝ කාසසක හෙද පරමමරණා අපාසං දුනානතිං චීනිපාතං නිරසං උපපජෙතිය.

තං කිං මඤඤසි ගාමණ් ඉඩසස පුරිසො පාණාතිපාතා පටිවිරතො -පෙ-සම්මාදිට්සීකො, තුමෙනං මහාජනකායො සඞ්ගම්ම සමාගම්ම අායාවෙතා ථොමෙයා පණුලිකො අනුපරිසකොකයා : අයං පූරිසො කායසස හෙද පරමාරණා අපාගං දූකාතිං විනිපාතං නිරයං උපපජජනුති. තං කිම්ම කුණුයි ගාමණි අපිනු සො පුරිසො මහතො ජනකාශයය ආගාචන හෙතු වා ථොමනහෙතු වා පණුජලිකං අනුපරිසකකනහෙතු වා කායසස හෙද පරාමරණා අපායං දූශානතිං විනිපාතං නිරයං උපපජෛජයාත්, නො හෙතං හතෙත. නෙයාථාපි ගාමණ් පුරිසො සපපිකුමහං වා හෙලකුමහං වා ශමහීරං උදකරහදං ඔගාහිතා භිනෙදයා, කතු යසා¹ සසකබරකඵලං තං² අබොගාමි අසස, යඤව බවසය තතු සපපිවා තෙලං වා. තං උද්ධංශාම අසා, තමෙනං මහාජනකාශයා සඞ්යම සමාගම්ම අාගාවේගා ථොමෙගා පණුජලිකො අනුපරිසකොකගා : ඔසිද හො සපපිනෙල, සංසීද හො සපපිනෙල, අවං ගඩ්ජ හො සපපිනෙලාති. හං කිම්ම ඥාඤසි ගාමණී, අපිනු තං සපපිතෙලං මහතො ජනතායහස ආයාචන හෙතු වා ථොමනහෙතු වා පඤ්ලිකං අනුපරිසකකනහෙතු වා ඔසිදෙහා වා සංසිදෙහා වා අවං වා හවෙජගාානි? හො හෙතං තතෙත. එව්මේව බො ගාමණි යො සො පුරිසො පාණාතිපාතා පට්විරතෝ -පෙ- සම්වාදිවසීකෝ, කිසිලාපි හං මහාජනකායෝ සඞ්නම්ම සමාගම්ම ආයාවේයා ථොමෙයා පඤ්ලිකො අනුපරිසකොකයා : ''අයං පුරිසො කායසස හෙද පරමාරණා අපායං දුගානිං, විනිපාතං නිරගං උපපජජනුති අථබො සො පුරිසො කායසස හෙද, පරම්වරණා සුගතිං සංකාං ලොකං උපපජෝගා" ඉති ධමො සුව්ණොණා අපායෙහි රක්ඛති.

තාසුව යා මහනසය තිකාබතා අධිමතනතා අයං ඩමෙමා සුවිණොණා සබබාහි උපපතතිහි රකඛනි. එවං භගවා ආහ:

5. '' තසවා රක්ඛිතවිතත'ස්ස සම්මා සඬකප ගොචරො, සම්මාදිටසීපුරෙකබාරො සැනාන උදයබබයං; පීනමිද්ධානිභූ නික්ඛු සබබා දුගාන්තීයෝ ජනේ''තී

^{1.} ගාසය - සීමූ, මඡනං.

^{2.} සකාරාවා කාඨලාවා සා - සීමූ, මජසං.

[8, 1, 7] අාවටට හාර විත බාග ය

වහත්ස තෙල නො වේ මැ ය. ගුාමණී යම්සේ පුරුෂයෙක් මහත්වූ ගනයෙලක් ගැඹුරු දියව්ලෙක්හි බහාලන්නේ ද, මහාජනසමූහයා තෙල ශෛලය වෙත එක්වගෙන ' හවත් ශෛලය උඩ නැගෙව හවත් ශෛලය ඉල්පෙව හවත් ශෛලය ගොඩට පිහිනව ' යි අයදනේ නම් පසස්නේ නම් බඳැදිලිව සිසාරා යන්නේ නම්, ගුාමණි ඒ කිමැයි හහනාව, කිම ඒ මහත් ගනසෙල මහාජනසමූහයා අයදනාහෙයින් වේවයි පසස්නාහෙයින් වේවයි ඇඳිලිබැඳ සිසාරා යනහෙයින් වේවයි උඩට නැහෙන්නේ හෝ ඉල්පෙන්නේ හෝ ගොඩට පිහිනත්තේ හෝ වේ ද ' යි. වහත්ස නෙල නොවේ මැ ය. එසෙයින් ම ගුාමණි ඒ පුරුෂ පුංණවධ කරනුයේ . . . මිසදිටු වූයේ වෙයි, එතෙකුදු වත් මහාජනසමූහයා ඔහු සමීපයට රැස්වගෙන ' මේ පුරුෂ කෘබුන් මරණින් මතු සුගති ස්වර්ශලෝකයට පැමිණේව ' යි අයදනේ නමුදු පසස්නේ නමුදු බඳැඳිලිව සිසාරා ඇවිදුනේ නමුදු වැලි ඒ පුරුෂ කාබුන් මරණින් මතු අපාය දුර්ගති විනිපාන වූ නිරයට (පිළිසඳ විසින්) පැමිණෙන්නේය.

ගුාමණි ඒ කිමැයි හහනාව, මෙලොවැ පුරුෂයෙක් පුංණවධයෙන් වැළැකියේ . . . සමාාග්දාෂ්ටි ඇත්තේ වන්නේ ය. මහාජනසමූහයා තුලුහු වෙත රැස්වගෙන '' මෙ පුරුෂ කාබුන් මරණින් මතු අපාය දුර්ගති විනිපාත වූ නිරයට පැමිණේව ' යි අයදනෝ යැ පසස්නෝ යැ බදුදිලිව සිසාරා ඇවිදුනේ යැ, ගුාමණි ඒ කිමැයි හහනාව, කිම ඒ පුරුෂ මහාජනසමූහයා අයදනාහෙයින් වේවයි පසස්නාහෙයින් වේවයි බදුදිලිව සිසාරා යන හෙයින් වේවයි කාබූන් මරණින් මතු අපාය දුර්ගති විනිපාත වූ නිරයට පැමිණෙන්නේ ද ? යි. වහන්ස තෙල නොවේ මැය. හුාමණි යම්පරිදි පුරුෂයෙක් ගිතෙල්කළයක් හෝ තෙල්කළයක් හෝ ගැඹුරු දියවිලකට බස්වා බිදිතෝ නම්, එහි යම් කැටක් හෝ කැබිලිකි හෝ වූ නම් එය යටට බස්නේය. එහි යම් ගිනෙලක් හෝ නෙලක් හෝ වී නම් එය උඩට යනු වන්නේය, මහාජනයමූහයා අතල සප්පිතෙලය වෙත රැස්වගෙන ' හවත් සප්පිතෙලය දියෙහි ගැලෙව, හවත් සප්පිතෙලය මැනැවින් ගැලෙව, හවත් සප්පිතෙලය යටට යව ' යි අයදතේ නම පසස්තේ නම බදුදිලිව සිසාරායන්තේ නම, ඒ කිමැයි හහතාව ගුාමණි කිම ඒ සප්පිතෙලය මහාජනසමූහයාගේ ආයාචනාභේතුයෙන් වේවයි පසස්නා හේතුයෙන් වේවයි බදුදිලිව සිසාරායන හෙයින් වේවයි දියෙහි ගැලෙන්නේ හෝ මැතැවිත් ගැලෙන්නේ හෝ යටට හෝ යන්නේ ද ' යි. වහන්ස නෙල නොවේ මැ ය. එසෙයින් මැ ගුාමණි ඒ පුරුෂ පුණයාතයෙන් වෙන්වූයේ . . . සමාග්දාෂ්ටී ඇතියේ වෙයි, එහෙත් මහාජනයමූහයා ඔහු වෙත රැස්වසිට ' මේ පූරුෂ කාබුන් මරණින් මත අපාය දුර්ගති විනිපාත වූ නිරයට පැමිණේව ' යි අයදතේ නමුදු පසස්තේ නමුදු බඳැදිලිව සිසාරා ඇව්දුනේ නමුදු වැලි ඒ පුරුෂ කාබුන් මරණින් මතු පුගති ස්වර්ගලෝකයට පැමිණෙන්නේය '' මෙසේ ශීලසංචර සංඛාාත කුශලධර්මය මොනොවට පරිචිත වූයේ සතර අපායෙන් රකී.

ඒ දෙවැදර ම් ධර්මයන් කෙරෙහි ආයාමාර්ගධර්මයාගේ යම් තියුණුබවක් අයිමානු බවක් ඇද්ද මේ මාර්ගධර්මය සූචීර්ණ වූයේ සකල උපපාප්තිහවයෙන් රකී. බුදුහු මෙසේ වදළහ :

5. (යම භෙයෙකින් අරක්ෂිත සිත් ඇතියේ මාරවශීව සසර මැ වෙසේ ද) එහෙයින් සතිසංචරයෙන් රක්තාලද සිත් ඇතිවන්නේ යැ, නොක්බම්මාදී සමාක්සඩකල්ප ගොවර කොට ඇතිවන්නේ යැ, (කම්මස්සකතා යථාහතකාණ ලක්ෂණ) සමාග්දාෂ්ටිය පෙරටු කොට ඇතියේ (පඤ්චස්කන්ධයෙහි සමපනස් වැදරුම) උදයවාය දනා (හඩ්ගානු පස්සතාදී වශයෙන් විදසුන් වඩා) රහත්මගින් ටීනමිද්ධය නැසූ ක්ෂිණාපුව මහණ සියලු දුර්ගති දුරුකරන්නේ යි.

කතා දුශකත්තං සෙතු කණයා ව අවජරා ව. කානි වතතාරි උපාදුභානි. තෙති චතුති උපාදුනෙහි ගෙ සඋපාදුනා බනිා ඉදං දුකබං, චහතාරි උපාදනාති සමුදගො, පඤවකඛණා දුකඛං. තෙසං හගවා පරිකාඤය ච පහානාය ච බම්මං දෙසෙති දුක්ඛසය පරිකැඤය සමුදගතා පහානාය තුළු තුණහාය පදාවින්ගාන් රුපීනි පදවානං අවිජජාග මනිඤිගං පදවසානං, පණුවිඤිගානි රුපීනි රකඛනෙතා සමාබං භාවයති තණකණාව නිශාණතාති. මනිදුලියං රකා නෙතා විපසානං භාවයත් අවජාසාව නිශාණශාති. තණහානිශාහෙන දො උපාදුනානි පතියනති: කාමූපාදනඤා සීලබබතුපාදනඤා, අවිජජානිගාගෙන ලො උපාදුනාත් පතීයනති: දිටයුපාදුනඤව අතතවාදූපාදුනඤව. චතුසූ උපාදුනෙසු පහිනෙසු දො බමා ගාවනා පාරිපූරිං ගවඡනති: සමථො ච විපකාන, ව. ඉදං වුවවති බහාවරියනති. කතා බහාවරියකා අනාභාමිඵලං අරහතතං අගාඵලං, ඉමාති වතතාරි බුහාවරියඵලානීති. ඉති පුරිමකානි ව දො සවවානි දුකබං සමුදයො ව, සමථො ව විපසානා ව බහාවරියඤව මගොො. බහාවරියසා ඵලානි ව තදුරමමණා ව අසඬබතා ඛාතු නිරොඩො, ඉමානි වතතාරි සටවානි. තෙනෑහ: ''බුමෙමා හවේ රක්ඛතී''ති. තත් යං පට්වේබෙන රක්ඛති ඉදං දුකාබං, යතො රකාබති අයං සමුදයො, යෙන රකාබති අයං ම්කොඩා, ගං රකාබති අගං නිරොබො. ඉමානි චතතාරි සටවානි. තෙනාහ ආයසා මහාකච්චානො: ''එකමහි පදවඨ,නො''ති.

නිසුනෙතා ආවටෙටා භාරො.

3. 1. 8

විහතතිහාරව්හඩෙගා

තාන කතුමො විහතස්හායේ: '' බම්මාණුව පදවසානා භූමා චා'ාති. දො සුතතානි වාසනාහාශියාවෙ නිබෙබහහාශියාණුව, දො පටිපද පුණුණුහාශියා ව ඵලහාශීයා ව. දො සීලානි සංවරසීලණුව පහානසීලණුව. තතා හගවා වාසනාහාශියා සුතතා පුණුණුහාශියාය පටිපදය දෙසෙකි. නො සංවරසීලෙ සීකො තෙන බුහාවරියෙන බුහාවාරි හවති. තත හගවා නිබෙබහහාශියා සුතතා ඵලහාශියාය පටිපදය දෙසෙකි යො පහානසීලෙ සීකො තෙන බුහාවරියෙන බුහාවාරි භවති.

තාත් කතමං වාසභාගාශීයං සූහතං: වාසනාහාශීයං නාම සූහතං "දහකථා සිලකථා සාකකාථා කාමානං අාදීනවෝ නෙකාමමෙ අානිසංසොති, තාත් කතමං නිබෛඛහාශියං සූහත: නිබෛඛහාශියං නාම සූහතං යා වතුසවවපාසායනා. වාසනාහාශීයෙ සුපෙත හත් පජානනා නැති මගොො නැති ඵලං. නිබෛඛහාශියෙ සුපෙත අති පජානනා ඇති මගොො නැති ඵලං. නිබෛඛහාශියෙ සුපෙත අති පජානනා ඇති මගොො ඇති ඵලං. ඉමානි වහතාරි සුහතානි. ඉමෙසං වතුතනං සූතතානං දෙසනාය ඵලෙන සිලෙක බුහාවරියෙන සබංකා වටියෙන කාරේක විචිනිතා සුතනිහාරෙන යොජෙනබබානි, යාවනිකා සැ.රංකා හුමි.

[8, 1, 8] විභාත්තිකාරවිතමාකු

එහි තෘෂ්ණාව ද අව්දාාව ද දුර්ගතීන්ට හේතු යැ, ඔහු සතර උපාදනයෝ වෙති, ඒ සතර උපාදනලයන් සඋපාදනවූ යම් ස්කන්ධ කෙකෙනෙක් ඇද්ද, මේ දුක යැ, සතර උපාදන්ගෝ සමුදය යැ, පඤ්චස්කන්ධයෝ දුක්ට යි. බුදුහු ඒ දුක්ට සමුදය දෙදෙනාගේ පරිඥව ද පුහාණය ද සඳහා දහම දෙසනයේක. දුඃබයාගේ පරිඥව පිණිස යැ, සමුදයයාගේ පහාණය පිණිස යි. එහි තෘෂ්ණාවට රූපී පඤ්වෙත්දියයෝ පදටඨාන යැ, අවදාාවට මනඉන්දිය පදටයාන යි. රූපී පඤ්චෙන්දියයන් රක්නේ සමාධිය වඩයි. තෘෂ්ණාව ද නිගනී. මතඉන්දිය රක්නේ විදර්ශනාව වඩයි, අව්දාාව ද නිගනී. කෘෂ්ණානිගුහයෙන් කාමූපාදනය ද සීලබබතුපාදනය ද යන උපාදනයෝ දෙදෙන පුතීණ වෙති, අවිදාහ නිගුහයෙන් දිට්ඨූපාදනය ද අත්තවාදුපාදනය ද යන උපාදනයෝ දෙදෙන පුහීණ වෙත්. සතර උපාදනයන් පුහීණ කල්හි ශමඑය ද විදර්ශනාව ද යන ධර්මයෝ දෙදෙන භාවනා යෙන් පාරිපූරියට යෙන්. මේ 'බුහ්මවරිය ' යී කියනු ලැබේ. එහි බුහ්මවයායාගේ ඵලය: ඉහාතාපත්තිඵල සකෘදුගාමීඵල අනාගාමීඵල අර්හත්ව අගුඵල යන සකර ශුාමණා ඵලයෝ යැ. මේ සතර බුහ්මවයා ඵලයෝ යි. මෙසේ දුංඛය ද සමුදය ද යන පළමු කී සකායයෝ දෙදෙන යැ, ශම්එය ද විදර්ශනාව ද බුහ්මවයායිය ද මාර්ග යැ, බුහ්මවයායියාගේ එලයෝ ද තදලමබන වූ අසඩබතධාතුව ද නිරෝධ යි. මේ වතුස්සතායෝ යි. එයින් වදළහ : '' ධම්මො හවේ රක්බති '' යී. ඒ දේශනායෙහි පුතිවෙධයෙන් යමක් රකී ද මේ දූඩ යැ, යමක්හු කෙරෙන් රකී ද මේ සමූදය යැ, යමක් කරණකොට රකී ද මේ මාර්ග යැ, යමක් රකී ද මේ නිරෝධ යි. මේ වතුස්සතායෝ යි. එයින් වදළහ, ආයුෂ්මත් මහාකාතාායනස්ථවිරයන් වහන්සේ : '' එකමහි පදටඨානෙ '' යනාදිය.

ආවට්ටහාරය යොදනලදි.

3. 1. 8

විහතතිහාරවිහඩගය

එහි විහත්තිහාරය කවරෙ යැ: ''ධම්මං ව පදට්ඨානං භූමිං ව '' යනාදි නිද්දෙස ගාථා යි. ' වාසනාහාගිය ' සූනු ද ' නිබබෙධහාගිය ' සූනු ද යි සූනු දෙකෙකි. ' පුඤ්ඤ භාගිය ' පුත්පද ද ' එලහාගිය ' පුත්පද ද ' යි පුත්පද දෙකෙකි. ' සංවර ' සීලය ද ' පහාන ' සීලය ද ' යි ශීල දෙකෙකි. ඒ සූන–පුත්පද– ශීලයන් කෙරෙහි භාගාවතුන් වහන්සේ වාසනාහාගිය සූනුය පුඤ්ඤභාගිය පුත්පදව සඳහා දෙසන සේක. ඒ (ධර්මපුතිගුාහක) පුද්ගලසංවරශීලයෙහි සිටියේ ඒ සංවරශීල සංඛාාත ශුෂ්ඨවයාීායෙන් බඹසර ඇත්තෝ වෙයි. එහි භාගාවතුන් වහන්සේ නිබබෙධහාගිය සූනුය එලහාගිය පුත්පදව සඳහා දෙසන සේක. ඒ (නිබබෙධහාගිය දෙශනාපුතිගුාහක) පුද්ගල පුහාණශීලයෙහි සිටියේ ඒ මාර්ගබුන්මවයාීයෙන් බඹසර ඇත්තෝ වෙ.

එහි වාසනාභාගිය සුනුය කවරෙ යැ : ' දනකථා සිලකථා ස්වර්ගකථා කාමයන්ගේ ආදීතව නොෂ්කුමායෙහි ආනාශංස ' යන මේ වාසනාභාගිය සූනු නම් වෙයි. එහි නිබබෙධහාගිය සූනු කම වේ. වාසනාභාගිය සූනුයෙහි ආයාමාර්ගයට පදටයාන වූ වුත්ථානගාමීනී විදර්ශනාපුඥව නැත, ආයාමාර්ගය නැත, ශාමණාඵලය නැති. නිබබෙධ හාගිය සූනුයෙහි වූත්ථානගාමීනී විදර්ශනාපුඥාව ඇත, ආයාමාර්ගය ඇත, ශාමණා එලය ඇති. (යථොක්ත වාසනාභාගිය නිබබෙධහාගිය සූනු යැ වක්ෂාමාන සව්කීලෙස හාගිය අයෙක්බහාගිය සූනු යැ යන) මේ සකර සූනුයෝ යි. මේ සතර සූනුයන්ගේ දේශනා තයින් ද දේශනාඵලයෙන් ද ශීලයෙන් ද බුහ්මවයාර්යෙන් ද සර්වපුකාරයෙන් (විවයහාර විෂය වූ එකොළොස් තැන්හි ලා සංක්ෂීප්ත කොට) විවයහාරයෙන් විච්නනය කොට (සොයා) යුක්තිහාරයෙන් ඥානයාගේ හුමිය යමතාක් වේ ද ඒතාක් යෙදියයුත්තානු ය.

නෙතතිපාකරණං - පමිනිදෙදසවාරො

තාන කතමේ බම්මා සාඛාරණා: දො බම්මා සාඛාරණා: නාම සාඛාරණා වන්නාඛාරණා ව. යං වා පන කිඤුව් අඤඤාවරි එවං ජාතීයං. මිච්ඡතතනියකානං සතතානං අනියතානඤව සතතානං දසකනා පහාතබබා කිලෙසා සාඛාරණා. පුථුජානසක සොතාපනනසක ව කාම-රාගබසාපාද සාඛාරණා. පුථුජානසක අනාගාමිසක ව උඛාංහාශියා සංයෝජනා සාඛාරණා. යං කිඤවි අරියසාවකො ලොකියං සමාපතතිං සමාපජාති, සබබා සා අවතරාගෙනි සාඛාරණා, සාඛාරණා නි ඛම්මා එවං අඤඤමඤඤං පරං පරං සකාං සකාං විසයං නාතිවතතනති, යොපිමෙනි බම්මෙනි සමහතාගතො න සො සාං බම්මං උපානිවතතනති, ඉමෙ ඛම්මා සාඛාරණා.

කතමෙ බම්ම, අසාඛාරණා : යාච සුක දෙසනං උපෘදු ග ගවෙසිතුබබා ; සෙකබාපොකබා භබබාභබබාති. අටාර්ම සා සාස ච නොතාපතනසය කාමරාගබහාපාදු සාඛාරණා බම්මතා අසාඛාරණා. අවස්මකසය ච අනාගාමසය උඟිංහාගියා සංයෝජනා සාධාරණා. අසාඛාරණා. සබෙබසං සෙකුඛානං නාමං සාඛාරණං. ඩම්ම සා ධම්මතා අසාඛාරණා. සබෙබසං පවිපතනකානං කාමං කාඛාරණං. බමාතා අසාබාරණා. සබෙබසං සෙකබාහං සෙකබසීලං සාබාරණං, බමාතා අයාධාරණා. එවං විසෙසානුපසයිනා හීනුකකටයාමජඣිමං උපාදුය ගවේසිතුබබං

දසා නතුම නියාමාවකකනත්යා පදවසානං. හාවනාහම උතතරිකානං ඵලානං පතතියා පදටඨානං. දුකබා පටිපදු දැකිානිකුකිදු යාමථයය පදටසානං, සුබා පටිපද ඛපපාතිකුඤ විපසානාග පදටසානං. දුනමා පුඤඤකිරියවනු පරතොෂොසසස සාඛාරණං පදටසානං. සිලමයං පුණැසැකිරිගවන්ටු විනතාමයියා පකුඤය සාඛාරණං පදටසානං. පුණුණුකිරියවදවු භාවනාමයියා භාවනාමයං ප කැසදු ය සාඛාරණං පදටසානං දනමගං පුඤඤකිරිවේනු පරනො ව කොසසා සූහමයියා ව පකුඤුය සාඛාරණං පදටසානං. සීලමයං පුඤඤකිරියවතු විනතාමයියා ව පක්ෂය යොනිනො ච මනයිකාරයා සාඛාරණං පදටසානං. භාවනාමයං පුණුණුණුරියවන් භාවනාමයියා ව පකුණුය සම්වාදිටයියා ව සාඛාරණා පදටහානං. පත්රුපදෙසවාසො විවෙකසා ව සමාධිසා ව සාඛාරණං පදටහානං. සපපුරිසුපතිසාගො හිණණං ව අවෙචවපපසාදුනං සමඑසා ව සාඛාරණං පදවසානං. අතතසම්මාපණිඛානං හිරියා ව විපසානාය ච සාඛාරණං පදටඨාභං. අකුසලපරිව්චානො කු සල වීමංසාය Ð සමාබ්ණ්සයසා ව සාඛාරණං පදටසානං. බමාසාකතාතතා කුසලමූල-රොපණාග ව ඵලසමාපතතියා ව සාඛාරණං පදට්ඨානං. සබාසුපාටී-පතනතා සඞඝසුටුඩුතාය සාඛාරණං පදවසානං. සහවුසමපද අපපසනතා-නණුව පසාදය පසනනානං ව තියොහාවාය සාඛාරණං පදටහානං. අපාටීහත පාති මොක බහා දුම්ම ඞකුනං ච පුගාලානං නිශාහාය පෙසලානණුව පුගාලානං ඵාසුවිහාරාය සාඛාරණං පදටසානං. නෙනාහ මහාකුව්වානො: ''බම්මණව පදට්ඨාන''නති.

නිසුතෙතා විභතතිහාරො

[8, 1, 8] විහතතිභාරවිභඬයය

එහි සාධාරණ (සමාන) වූ ස්වභාවධර්මයෝ කවරහ : (කුශලාකුශලාදී) නාමයෙන් සාධාරණයෝ ද සමානවස්තුක හෙයින් වස්තුසාධාරණයෝ දයි සාධාරණ ධර්මයෝ දෙදෙනෙකි. තවද කෘතා පුතාය පුතිපක්ෂාදී වශයෙන් සමාන වූ යම කිසි අනා වූත් ස්වභාවයෙක් ඇද්ද ඒ සාධාරණ ධර්මයි. මාතෘවධාදී ම්වඡත්තනියත සත්ත්වයන්ගේ ද අතියත සත්ත්වයන්ගේ ද ශුාතාපත්තිමාර්ග සංඛාහත දර්ශනයෙන් පුභාතවා ක්ලෙශයෝ සාධාරණයෝ යැ, පුහුදුන්හට ද යෝවන්හට ද කාමරාග – වාහපාදයෝ සාධාරණ යැ, පුහුදුන්හට ද අනගැමිහට ද උද්ධංභාගියසංයෝජනයෝ සාධාරණ යැ, ආයායිශාවක යම කිසි ලෞකික සමාපත්තියකට සමවදී ද එ හැම අවිතරාගයන් හා සාධාරණ යැ. එ එසේ මැය, සාධාරණධර්මයෝ මෙසේ ඔවුනොවුන් වෙනවෙන ම ස්වකීය ස්වකීය විෂය නො ඉක්මවති. යම පුද්ගලයෙකුත් මේ ලෞකික සමාපත්තිධර්මයන්ගෙන් සමන්වාගත වූයේ ද ඒ පුද්ගල ඒ ධර්මය නො ඉක්මවයි. මේ සාධාරණ ධර්මයෝ යි.

එහි අසාධාරණධර්මයෝ කවරහ : ආයාධියන් කෙරෙහි, ශෛක්ෂ අශෛක්ෂයෝ යැ, අනායාධියන් කෙරෙහි හවා අභවායෝ යැයි (ඒ ඒ පුද්ගලයාට පුතාාක්මනියත වශයෙන්) වදළ දෙශනාව ගෙන අසාධාරණ ධර්මයෝ සෙවියයුක්තාහ. (සෝවන්මහ පත් අවධාමකයාහට ද සෝවන්හට ද කාමරාගවාාපාදයෝ සාධාරණයෝ යැ ධර්මස්වභාව අසාධාරණ යි. (ද්වාදශයුමණයන් කෙරෙහි අවධාමක වූ) අනාගාමීමාර්ගස්ථයාහට ද අනාගාමීහට ද උද්ධංහාගිය සංයෝජනයෝ සාධාරණයහ, ධර්මස්වභාව අසාධාරණ යි. සියලු ශෛක්ෂයනට ' සෙක්බ ' යන නාමය සාධාරණ යැ, ධර්මස්වභාව අසාධාරණ යි. සියලු ඉෛක්ෂයනට ' සෙක්බ ' යන නාමය සාධාරණ යැ, ධර්මස්වභාව අසාධාරණ යි. සියලු ඉණිපන්නකයනට ' පටිපන්නක ' යන නාමය සාධාරණ යැ, ධර්මස්වභාව අසාධාරණ යි. සියලු ශෛක්ෂයනට ශෛක්ෂශීලය සාධාරණ යැ, ධර්මස්වභාව අසාධාරණ යි. මෙසේ (ආයාධියනට කී සෙයින් අනායනට ද) අසාධාරණතාවශය දක්නනු විසින් හීන පුණිත මධාම ධර්මස්වභාව ගෙන අසාධාරණතා සෙවියයුතු යි.

(මෙසේ ධම්මවිහත්ති දක්වා භූමි – පදටධානවිහත්ති වදරති.) සොතාපත්තිමග්ග සංඛාාත දර්නභූමිය සම්මන්තනියාමයට පැමිණීමට පදව්ඨාන (ආසන්නකාරණ) යැ, භාවනාභූමිය මතුමතුයෙහි ඵලපුාප්තියට පදව්ඨාන යැ, දුක්බපට්පදව දන්ධාභිඤ්ඤ-සමථයට පදටයාන යැ, සුබ පටිපදුව බිප්පාතිඤ්ඤ් විපස්සනාවට පදටයාන යැ, දනමය පුණාකියා වස්තුව පරතෝසෝස (ධර්මශුවණ) යට සාධාරණ පදට්ඨාන යැ, ශීලමය පුණාකියා වස්තුව චින්තාමයි පුඥුවට සාධාරණ පදට්ඨාන යැ, භාවනාමය පුණාකියා වස්තුව (මන්නෙහි ධාාන සංඛාාන විදර්ශනා සංඛාාත) භාවනාමයි පුඥුවට සාධාරණ පදටඨාන යි. යළිදු දනමය පුණාාකියාවස්තුව පරතොසොසයට ද සුතමයි පුඥුවට ද සාධාරණ පදටඨාන යැ, ශීලමයපුණාාකියාවස්තුව චින්තාමයි පුඥුවට ද යොනිසො මනසිකාරයට ද සාධාරණ පදට්ඨාන යැ, සමථභාවනාමය පුණාාකියාවස්තුව (මක්තෙහි ධාහන – විදර්ශනා) භාවනාමයි පුඥුවට ද සම්මාදිට්ඨීයට ද සාධාරණ පදටඨාන යි. පතිරුපදෙශවාසය කායචිත්තව්වේකයට ද උපවාර අපර්ණා සමාධියට ද සාධාරණ පදටයාන යැ, සත්පුරුෂොපනිශය බුද්ධාදීන් පිළිබඳ නිවිධ අවෙතාාපුසාදයට (ගුණ දුන පැහැදීමට) ද ශමථයට ද සාධාරණ පදව්ඨාන යැ, ආත්මසමාක්පුණිධානය පාපජුගුප්සා ලක්ෂණ ලජ්ජාවට ද විදර්ශනාවට ද සාධාරණ පදට්ඨාන යැ, අකුශලපරිතාභගය කුසලවීමංසා සංඛාාන පටිසඩ්බානුපස්සනාවට ද සමාධීන්දියට ද සාධාරණ පදට්ඨාන යැ, ධර්ම ස්වාබාාතතාවය කුසලමූලරොපණයට ද ඵලසමාපත්තියට ද සාධාරණ පදට්ඨාන යැ, සඬසසුපුතිපත්නතාවය සඬසයාගේ සුට්ඨුභාවයට සාධාරණ පදට්ඨාන යැ, ශාස්තෘ සමපදව අපුසන්නයන්ගේ පුසාදයට ද පුසන්නයන්ගේ පුසාදභූයස්ත්වයට ද සාධාරණ පදටධාන යැ. අපුතිහත පුාතිමොක්ෂ ඇතිබව දුශ්ශීලපුද්ගලයන්ගේ නිශුභයට ද පියශීල පුද්ගලයන්ගේ සුබවිහරණයට ද සාධාරණ පදටිඨාන යි. එයින් වදළහ, මහාකාතාායන මහරහතුන් වහන්සේ : '' ධම්මං ව පදටයානං '' යනාදිය.

3. 1. 9

පරිවතතත හාරවිහඩෙගා

තත් කතමො පරිවනතතො හාරො? ''කුසලාකුසලෙ බමේමා'ති. සම්මාදිටසිසාස පුරිස පුණාලසාස මීචඡාදිටයි නිජජීණණා භවති, යෙ වසාස ම්ච්ඡාදිවිසිපපච්චයා උපාරේජයනං අනෙකෙ පාපකා අකුහලා බම්මා හො වසාස නිජපිණණා හොනති, සම්වාදිටසිපපවතා වසාස අභෙකෙ කුසලා බම්මා සමහාවනති, හො වසස භාවනා පාරපුරිං ගවජනති, සම්මාසංකපසස පුරිසපුගාලසස මීචඡාසංකපො නිජජිණෝණා භවති, ගෙ වසාස ම්වජාසඩකපපවවයා උපජෛය දුං අනෙකෙ පාපකා අකුසලා බම්මා, කෙ වසස නිජජීණණා හොනති, සම්මානඩකපසපවටය. වසස අනෙකො කුසලා බම්මා සමහචනත්, තෙ වසස භාවනා පාරිපූරිං ගචජනති, එවං සම්මාචාචිකා -පෙ- සම්මාකම්මනතකක - සමමාආජීවකය - සමමාවාගාමකක සම්මාසතියක - සම්මාසමාබියක - සම්මාවිමූහතියක¹ - සම්මාවිමූහතියදුණ-දසාන හා පුරිසපුගාල හා මචඡාවිමූහති සැණදහානං නිජජිණණං භවති, ගෙ වසා මිච්ඡාවිමූතතිඤණදාහානපවවගා උපාරෛජයසං අනෙකෙ පාපතා අතුසලා බම්මා, තේ විසා නිජපිණණා හොනති. සමමා-විමුතතිඤණදසානපච්චයා විසා අනෙකෙ කුසලා බමා සමහවනති. තෙ වසස භාවනා පාරිපූරිං ගවජනති.

කසා වා පාණාතිපාතා පටිවිරතසා පාණාතිපාතො පතිනො හොති, අදිනතාදනා පටිවිරතසා අදිනතාදනං පතිනං හොති, බහාවාරිසා අබහාවරියං පතිනං හොති, සචාවාදිසා මූතාවාදෙ පතිනො හොති, අට්සුනවාවසා පිසුනාවාවා පතීනා හොති, සණනවාවසා එරැසා වාවා පතිනා හොති, කාලවාදිසා සමථපපලාපො පතිනො හොති, අනභිජාබාලසා අතිජාබා පතීනා හොති, අබාපතනවිතතසා බාපාදෙ පතිනො හොති, සමාදිටාසීසා මීවණාදිටයී පතිනා හොති.

ගෙ ච බො කොචි අරියං අවස්ඞනිකං මහනං ගරහනති, නෙසං සඤ්චුඩිකා සහධාමකා ගාරයාා වාදනුවාද² ආගච්ඡනති. සමවාදීවයීං ච තෙ හවනෙතා ධමවං ගරහනති. තෙන හි යෙ මච්ඡදිවයිකා තෙසං හවනතානං පුජරා ච පාසංසා ච (එවං) සම්මාසභිකපපං - පෙ - සමමාවාචං-සම්මාකම්මනතං - සම්මාආජීවං - සම්මාවායාමං - සම්මාසතිං - සම්මා සමාබං - සම්මානතිං - සම්මාවිමුතතියාදණදසායනයාව තෙ හවනෙතා ඩම්මං ගරහනති. හෙන හි ගෙ මච්ඡාවිමුතතියාදණදසායනා නෙසං හවනතානං පුජරා ච පාසංසා ච.

යෙ එ බො සෙ. ඒ එව්මාහංසු: භුඤජිතබබා කාමා පරිභුඤජිබබා තාමා අනෙවිතබබා කාමා නිසෙවිතබබා කාමා භාවයිතබබා කාමා බහුලීකාතබබා කාමා''ති. කාමෙහි වෙරමණ් පෙනං අධ්මෙමා. යෙ වා පහ කෙට් එවමාහංසු: ''අතතකිලමථානුයොගොා ධිමේමා''ති, නීයාණ්කො තෙසං ධමමමා අධ්මෙමා. යෙ එ බො කෙට් එවමාහංසු: ''දූකොබා ධමමා''ති, සුබො තෙසං ධමමමා අධ්මෙමා. යථා වා පන භිකාබුනො සබබනහාරෙසු අසුභානුපස්සිනො විහරතො සුභසුඤඤ

2. වාදුනුපාතා - පු.

^{1.} සම්මාවිමූනත සහ – මජ සං.

3. 1. 9

පරිවතතත හාරව්හඩගය

එහි පරිවත්තනභාරය කවරෙ යැ: '' කුසලාකුසලෙ ධම්මේ '' යනාදි නිද්දෙස ගාථා යැ, (පූර්වභාගසමාග්දෘෂ්ටියෙන් හෝ මාර්ගසමාග්දෘෂ්ටියෙන් හෝ) සමාග්දෘෂ්ටි ඇති පුරුෂ පුද්ගලහට මීථාාදෘෂ්ටිය (පූර්වනයින් විදර්ශනා සමාග්දෘෂ්ටියෙන් විෂ්ක මහිතව, පශ්චිමනයින් ශුාතාපත්තිමාර්ගසමාග්අෂ්ටියෙන් සමුවජන්නව) පුතීණ වෙයි. ඔහුට මීථාාදාෂ්ටිභේතුයෙන් යම අනේකපුකාර වූ ලාමක අකුශලධර්ම කෙනෙක් උපදනාහු නම ඒ අකුශලයෝ ද ඔහු විසින් නිර්ජීර්ණ වූවාහු (පුහිණ කරනලද්දුහු) වෙත්. සමාග්දාෂ්ටිභෙතුයෙනුදු ඔහුට නොයෙක් (ශමථ විදර්ශනා) කුශලධර්මයෝ උපදින්, ඔහුට ඒ කුශලධර්මයෝ ද භාවනායෙන් වැඩීමට යෙත්. සමාාක්සංකල්ප ඇති පුරුෂ පුද්ගලහට මීථාහසංකාල්පය නිර්ජීර්ණ (පුහිණ) වෙයි. ඔහුට මිථාහසංකාල්ප හෙතුයෙන් යම්බදු නොයෙක් ලාමක අකුශලධර්මයෝ උපදනාහු නම් ඔහුට ඒ අකුශල ධර්මයෝ ද පුතීණ වෙත්. සමාක්සංකල්පහෙතුයෙනුදු ඔහුට නොයෙක් කුශලධර්මයෝ උපදිත්, ඔහුට ඒ කුශලයෝ ද භාවනාශයන් වැඩීමට යෙත්. (මෙසේ) සමාග්වවන ඇති ... සමාක්කර්මාන්ත ඇති -- සමාගාජීව ඇති -- සමාග්වාංයාම ඇති -- සමාක් ස්මෘති ඇති --- සමාක්සමාධි ඇති --- සමාග්විමුක්ති ඇති --- සමාග්විමුක්තිඥනදර්ශන ඇති පුරුෂ පුද්ගලහට මීථාාවිමුක්තිඥනදර්ශනය පුහීණ වෙයි, ඔහුට මීථාාවිමුක්ති දෙනදර්ශන හෙතුයෙන් යම අනෙකපුකාර වූ ලාමක අකුශලධර්ම කෙනෙක් උපදනාහු නම ඒ අකුශලයෝ ද ඔහු විසින් පුතීණ කරනලද්දුහු වෙත්. සමාගේවිමුක්තිඥනදර්ශන ອນກອດມອງເ ພຽວ ອກາວເສ້ ສຸດອວໄປອອດປ ອະຊີສຳ. ඒ ສຸດອວໄປອອດປ ເ ພຽວ භාවනායෙන් පාරිපූරියට යෙත්.

තවද ඒ පණිවායෙන් වැළැකුණුහට පුංණවධය පුතීණ වෙයි, අයිනාදතිත් වෙත්වූවහුට අදින්නාදනය පුතීණ වෙයි, බඹසර ඇත්තහුට අබුත්මවරිය පුතීණ වෙයි, සතාාවාදීහට මෘෂාවාදය පුහීණ වෙයි, පිසුනුබස් නැතියහුට පිසුනුවාක් පුහීණ වෙයි, සිලුටුවදත් ඇතියහුට පරුවොක් පුතීණ වෙයි, කාලවාදීහට සමඑපුලාප පුතීණ වෙයි, අනතිධාාලූහට අතිධාා පුතීණ වෙයි, අවාහපන්න සිත් ඇතියහුට වාහපාදය පුතීණ වෙයි, සමාග්දෘෂ්ටි ඇතියහුට මරාහාදෘෂ්ටි පුතීණ වෙ.

තවද යම කෙතෙක් ආයාර්ෂේටාඩගිකමාර්ගය ගරහත් ද, ඔවුනට සාන්දෘෂ්ටික වූ සකාරණ වූ ගැරැතියැ යුතු වාදනුවාදයෝ පැමිණෙත්. ඒ හවත්හු සමාග්දෘෂ්ටි ධර්මය ද ගරහත්. එකරුණෙන් ම ඒ හවත්නට යම් මීථාාදෘෂ්ටික කෙනෙක් වෙත් ද, ඔහු පිදිය යුත්තාහු ද පැසැසියයුත්තාහු ද වෙත්. (මෙසේ) සමාක්සංකල්පය . . සමාග්වවනය — සමාක්කර්මාන්තය — සමාගාජීවය — සමාග්වාහයාමය — සමාක්ස්මෘතිය — සමාක් සමාධිය — සමාගාජීවය — සමාග්වාහයාමය — සමාක්ස්මෘතිය — සමාක් සමාධිය — සමාගාජීවය — ඒ හවත්හු සමාග්විමුක්තිඥනදර්ශන ධර්මය ගරහත්, එ කරුණෙන් ම ඒ හවත්නට මීථාාවිමුක්තිඥනදර්ශන ඇති යම කෙනෙක් වෙත් ද, ඔහු පිදියයුත්තාහු ද පැසැසියයුත්තාහු ද වෙත්.

යළි තවද යම කෙනෙක් මෙසේ කියත් ද: '' වස්තුකාමයෝ වැළැදියයුත්තාහ, වස්තුකාමයෝ පරිභෝග කළයුත්තාහ, වස්තුකාමයෝ ආසේවන කළයුත්තාහ, වස්තු කාමයෝ නිරතුරු සෙවන කළයුත්තාහ, ක්ලේශකාමයෝ වැඩියයුත්තාහ, ක්ලේශ කාමයෝ බහුලකළයුත්තාහ '' යි. ඔවුනට කාමයන් කෙරෙන් වෙන්වීම අධර්ම යැ. යළි යම කෙනෙක් මෙසේ හෝ කියත් ද: '' අත්තකිලමථානුයොගය ධර්ම '' යැයි ඔවුනට නෛයාාණික වූ විදර්ශනාව සමග ආයාමාර්ගධර්මය අධර්ම යැ. තවද යම කෙනෙක් මෙසේ කියත් ද: '' පව නසමහයි කරන ශරීරතාපන දු:බය ධර්ම '' යැයි. ඔවුනට අනවදා පුතායපරිභෝගසුබ සංඛාාත ධර්මය අධර්ම යැ. තවද (සුහසඤ්ඤදී

නෙතතිපා කරණං - පමිනිදෙදසවාරො

පතීයනති, දූකඛානුපස්සිනො විහරතො සුඛතඤඤ පතීයනති, අනිවචානු පස්සිනො විහරතො නිවචතඤඤ පතීයනති, අනතතානුපස්සිනො විහරතො අතතකඤඤ පතීයනති, යං යං වා පන බම්මං රොචයති වා උපගචණති වා නසාස නසාස බම්මසස යො පටීපකෙඛා සවාසාස අනිවයීනො අජාබාපනෙතා භවති. තෙනාහ, අායසමා මහාකවවානො: "කුසලා කුසලෙ බම්මා"ති.

නිසුතෙතා පරිවතතනො හාරො.

3. 1. 10

වෙවවනහාරවිහඩෙගා

තත කතමො වෙවවතො හාරො : ''වෙවවනාති බහූනී''කි. යථා එකං භගවා බම්මං අකුඤමඤඤෙහි වෙවවනෙහි නිදදිනති. යථාහ භගවා :

> ''අංකා පිතා ව අතිනානුතා ව අනෙකඛාතුසු සරා පතිවසිතා, අකැකුණමූලපපහවා පජපපිතා සබබා මයා බාහත්කතා සමූලකා''ති

අාසා නාම විච්චත්: යා හවිසාසය අතරසා ආසිංසනා, අවසාසං අංගමිකානීති අංසාකා උපපජාති. පිහා නාම යා වනතමානකාකා අත්කා පත්නා, සෙගාතරං වා දිසවා එදිසො හවෙගානකි පිහාසක උපපජාකි. අතානිපටතනිපටිපාලනා අභිනාඥනා නාම, පියං වා ඤුනිං අභිනාඥනි. පීයං වා බවමං අභිනාඥති, අපාටිකලතො වා අභිනාඥති. අනෙකධාතුති : චක්ඛධාන රූපධාන චක්ඛවිණුණුණධාන නොතඩාන සඳුධාක නොත විණුණුණබාතු ඝානබාතු ගණිබාතු ඝානවණුඥාණබාතු ජීවගාඛාතු රස්ධාන ජීවහාවිණුණුණ්ධානු කායධානු ඵොට්ඨබබධානු කායවිණුණුණ් ඛානු මනොඛානු ඛම්මඛානු මනොවිසැදැණුඛානු සරාති කෙවි රුපාබ්මූහතා කෙම් සදැඩිමූහතා කෙම් ගනිාබ්මූහතා කෙම් රසාධිමූහතා කොට් ථොට්ඨාබබාගිමූතතා කොට් බට්ටාගිමූතතා. තා හා කි හි ගෙනයිතාති දෙමනසාකි යානි ච ජ ගෙනසිතානි සොමනසාකි **ගානි ච ජ නෙකා මේසිතා**නි දෙමනසාන් ශානි ච ජ නෙකා මේසිතානි නොමනසසාති, ඉමාති චතුවීය පදුති තණහාපකෙඛා, තණහාය එතුං වේවිවිනා. යා ජ උපෙක්ඛා ගෙහයිතා අයං දිට්සීපකේඛා, සායෙව පත්නාකාරෙන බම්මනත් බම්පෙමං බම්පරකානොනත් තණහාය එතං වේවිවනං.

විතතං මනො විඤඤණත් විතතසා එතං වෙව්වනං. මතිස්දියං මනොඛාතු මනාගතනං විජාතනාති මනසොතං වේවවනං.

[8, 1, 10] ුවෙව් වන භාරවින ඛාශය

පරිවර්තන) මෙසේ යෑ : සියලූ නෛතුත්මක සංස්කාරයන්හි අශුභානුදර්ශී ව වාසය කරන මහණහට අශුභයෙහි ශුභ යැයි ගන්නා විපරිත සංඥ පුතීණ වෙයි, දූ:බානුදර්ශීව වාසය කරන්නහුට දූ:බයෙහි සුබ යැයි ගන්නා සංඥ පුතීණ වෙයි, අනිතාහනුදර්ශීව වාසය කරන්නහුට අනිතාපයෙහි නිතා යයි ගන්නා විපරිතසංඥ පුතීණ වෙයි, අනාත්මානුදර්ශීව වාසය කරන්නහුට ආත්මසංඥ පුතීණ වෙයි. තවද යම යම ධර්මයක් රුච් කෙරෙයි හෝ පැමිණෙයි හෝ වේ ද ඒ ඒ ධර්මයට පුතිපක්ෂ වූ යම ධර්මයෙක් ඇද්ද ඒ ධර්මය ඊට අනිෂ්ට හෙයින් අහපුපගත වූයේ --- දන්නාලද්දේ වේ. එයින් වදළහ, ආයුෂ්මක් මහාකාතනායන මහරහතුන් වහන්සේ : '' කුසලාකුසලෙ ධමමෙ '' යනාදිය.

පරිවත්තනහාරය යොදන ලද්දේ යි.

3. 1. 10

වෙවවනහාර විහධගය

එහි වේවචනහාරය කවරෙ යැ : '' වේවචනානි බහුනි '' යනාදි නිද්දෙසගාථා යි. ඒ මෙසේ යැ. හාගාවතුන් වහන්සේ එක් ධර්මයක් අනොහනා පයඹායවචනයන්ගෙන් දක්වන සේක. මෙසේ වදළහ, බුදුහු :

 අනාගතාර්ථ පාර්ථනා කරන ආශාව ද අනාගත පුතසුත්පන්නාර්ථවිෂය වූ කෘෂ්ණා සංඛ්‍රාත පිහාව ද නිෂ්පන්නාර්ථ ප්‍රතිපාලන කරන අතිනන්දනාව ද වක්බුධාතු ආදි අනෙක ධාතුවිෂයෙහි පිහිටි අවිදාාමූලය ප්‍රහව කොට ඇති තෘෂ්ණා සංඛ්‍රාත සියලු ප්‍රජපිල්තයෝ මා විසින් මූලසහිතව විගතාන්ත කරනලද්දහු යයි.

අනාගත වූ ඊප්සිතාර්ථයාගේ යම ආශංසනයක් වේ ද එය ' ආසා ' නමැයි කියනු ලැබේ. ' අවශායෙන් ඊප්සිතාර්ථය ලැබෙන්නේය ' යි ඔහුට ආශාව උපදී. වර්තමාන අර්ථයාගේ යම් පුාර්ථනාවක් වේ ද එය ' පිහා ' නම, ශේෂ්ඨකරයකු හෝ දක ' මෙබදු වෙමව ' යි ඔහුට පිහා (කැමැත්ත) උපදී. අර්ථනිෂ්පත්තිපුතිපාලනය (නිපත් අර්ථය රැකීම) ' අභිනන්දනා ' නම, (සත්වසංස්කාරකෙලායනය අභිනන්දනා යි) පිය දෙතියකු හෝ අභිනන්දන කෙරෙයි (සතුටින් පිළිගතී.) පිය වූ රූපාදි ආලම්බනධර්මය හෝ අභිනන්දන කෙරෙයි. (පුක්කූල ආලම්බනයෙහිදු විපයාහස විසින්) අපුක්කූල හෙයින් අභිතන්දන කෙරෙයි. '' අනෙකධාතු '' යනු : ' වක්බුධාතු රූපධාතු වක්බුව්ඤ්ඤණ ධාත, සොතධාතු සද්දධාතු සොතව්ඤ්ඤණධාතු, ඝානධාතු ගන්ධධාතු ඝානව්ඤ්ඤාණ ධාතු, ජීවහාධාතු රසධාතු ජීවහාවිඤ්ඤණධාතු, කායධාතු ඓාට්ඨබ්බධාතු ສາເເບີສຊັສຊຸණධාතු, ອອກາධාතු ධර්මධාතු ອອກາຍສຊ້ສຊຸණධාතු, ແກ ອອາກຸ ຜາ. '' සරා '' යනු : කිසි කෙනෙක් රූපයෙහි ඇලණාහය, කිසි කෙනෙක් ශබ්දයෙහි ඇලණාහ, කිසි කෙනෙක් ගන්ධයෙහි ඇලුණාහ, කිසි කෙනෙක් රසයෙහි ඇලුණාහ, කිසි කෙනෙක් පහයෙහි ඇලුණාහ, කිසි කෙනෙක් ධර්මාලමබනයෙහි ඇලුණාහු වෙත්. එහි යම සවැදරැම ගෘහලිත දෙමනස් වෙදනා කෙනෙක් වෙත් ද, යම **ຮວທະຫ**ຼືອກ ອະນອກຟີ້ອີລອກສຸກ້ອຍກໍ ເ, ເອື້ອວິອອກສາສອນຜູ້ສາ ອະເອກຟ කෙනෙකුත් වෙත් ද, යම් ෂට්නෛෂ්කුමාාශීත සොමනස්කෙනෙකුත් වෙත් ද, ලම යුවිසි පදයෝ නෘෂ්ණාපක්ෂය වෙයි, තෙල තෘෂ්ණාවට වෙවවන යි. යම් සවැදරුම ගෘහශීත උපේක්ෂාවක් වේ ද මේ දෘෂ්ටිපක්ෂ යි, ඒ තෘෂ්ණාව ම පුාර්ථනාකාරයෙන් පවත්තා ගහයින් ධම්මනන්දී ධම්මපෙම ධම්මජිකෝධාසාන යී ද වේ. කෙල තෘෂ්ණාවට වේවවන යි.

පකැන්න්වූයං පකැනැබලං අධිපකැනැයිකාඛා පකැනැ පකැනැකාඛණා බමාමවිතයාමොරැකාමොහා හැඳුණං සමාදිටයි නීරණා විපසාහනා බමා තැණං අනෙ හැණං අනියෙ හැඳුණං බාය හැණං අනුපොදෙ හැඳුණං අනකැකැතකැකැසාමන්න්වූයං අහැක්හ්සුයං අහැසැතාවන්සියං එකාබු විජජා බුදාඩී භූරි මේඛා අාලෝකො, යං වා පත කිඤ්ඩි අහැඤාමයි එවං ජාත්යං පකැකැය එතං වේවචනං. පසාවින්හියානි ලොකුනතරානි, සමබා පතැක, අපි අාධිපමනයාවෙයන හදධා, ආරමාශවෙයන විරියං, අපිලාපනටෙයන හනී, අවිකොකපටොකන සමාධි, පජානනටෝක පකැකැ.

යථා ච බුණානුසාන්යං වූතතං : ''ඉතිපි සො හනවා අරහං සම්මා සමබුණො විජ්ාවරණයමපතෙනා සුගතො ලොකවිදූ අනුතතරෝ පුරිසදම්මසාරටී සහා දෙව්මනුසානං බුණො හගවා'' බලනිපථකතිගතො වේතාරජ පතෙතනා අධිගතපටිසමහිදෙ චතුනොගවිපපතීනො අගතිගමන විතිවතෙනා උණිටසලෙලා නිරුදුනවණො මදදිනකණටකො නිබබාපිත පරිහුවසානො බහිඩනාන්නො ගහා වීනිවෙළණා ඉදදිනකණටකො නිබබාපිත පරිහුවසානො බහිඩනාන්නො ගහා වීනිවෙළනො අජාබාසයවිතිවනෙතා තිතනානිකාරෝ චක්බුමා ලොකධාමීමසමනිකකතෙනා අනුරෝධවිරෝධ විපපසුනෙතා ඉටසානිවෙසස බමෙමසු අසබෝධපෙනො බහිඩනාන්වනෙතා සිටිනසමහාමෝ අභිකානනාකතරා උකතාබරෝ අාලෝකකරෝ පජෙනා කරෝ තමොනුදෙ රණකජනෝ අපරිමාණවණෙණා අපාමෙයාවණෙණා අසබෝගාවණෙණා ආහඬකරෝ පතමකරෝ බමෙමාහාසපජෙනක කරොතී ච බුණා හගවනෙතාන් ව බුණානුසෙන්යා එතං වෙවළනං.

යථා ව බම්මානුසාත්හං වුතතං : ''සවාතබාතො හගවතා බම්මා සඤ්ටසිකො අකාලිකො එහිපස්සිකො ඔපනයිකො' පවවතතං වෙදිතබෙබා විඤ්ඤුහි'' ශදිදං මදනිම්මදනො පිපාසවීනයො අලෙයසමූගකාතො වටටුපවෙජදෙ, සුඤඤතො අතිදුලලහො තණහතබයො වීරාගො නිරොබො තිබබාතං.

> 2. ''අසභාතං' නහතමනාසවං ව සචවංචි පාරං නිපුණං සුදුඥසං, අජජාරං ධුවමපලොකිතංච අනිදසානං නිපාපඤාංචි සහතං

^{1.} ඔපතෙග දිකෝ - මජ්ත්ං.

^{2.} අසභාතං අනතං - මජසං.

[8, 1, 10] වෙවචනහාරම්භඛ්ෂය

පක්ඤ්ත්දිය පක්ඤබල අධිපක්ඤසික්මා පඤ්ඤ පක්ඤක්මන්ධ ධම්මව්වය සම්බෝජ්කාඩ්ග ඤණ සම්මාදිටයී තීරණා ව්පස්සනා ධම්මමකුණ අත්ථෙඤණ අන්වයෙකුණ බයෙඤණ අනුප්පාදෙඤණ අනඤ්ඤනඤ්ඤස්සාමිතින්දිය අඤ්ඤිත්දිය අඤ්ඤතාවිත්දිය වක්බු විජ්පා බුද්ධි හිරි මෙධා ආලෝක යැ යනු ද, යළි යම් කිසි මෙබඳු ස්වහාව ඇති පඤ්ඤ පජාතනා ආදී අනිකුදු වවන හෝ ඇද්ද තකල පුළුවට වෙවවන යි. 'බයෙඤාණං' යනාදී පඤ්චෙන්දියයෝ ලෝකොත්තරපුණුවට වෙවවනයෝ යැ, ඉතිරී සියලු පඤ්ඤවෙවවවනයෝ ලෞකික ලෝකොත්තරම්ශයෝ යි. තවද අධිමොක්ෂ ලක්ෂණයෙහි අධිපතිභාවාර්ථයෙන් 'සද්ධා' යැ ආරම්භාර්ථයෙන් 'විරීය' යැ අපිලාපනාර්ථයෙන් 'සති' යැ අව්ක්ෂෙපාර්ථයෙන් 'සමාධි' යැ පුජාතනාර්ථයෙන් 'පඤ්ඤ 'යි.

යළි බුද්ධානුස්සකිනිද්දෙසයෙහි මෙසේ වදරන ලදි : '' ඒ හාගාවත් ମନ୍ତର මෙ කරුමණන් ' අරහං ' ගැ ' සම්මාසම්බුද්ධ ' ගැ ' ච්ජ්ජාවරණසම්පන්න ' ගැ ' සුගත ' යැ ' ලොකවිදු ' යැ ' අනුත්තර පුරිසදම්මසාරටි ' යැ ' දෙවමනුස්සානං සත්ථා ' යැ ' හගවා ' යැ. දසබලයෙහි නිමාවට ගියහෙයින් ' බලනිප්එත්තිගත ' යැ අටපිරිස්හි විසාරද වූයෙන් ' වෙසාරජ්ජප්ත්ත ' යැ පටිසමහිදඅධිගම කළ හෙයින් ' අධිගතපටිසමහිද '' යැ පුහිණකළ කාමාදි යොග ඇතියෙන් ' වතුයොගවිප්පහින ' යැ ' අගතිගමනවීතිවත්ත ' යැ උපුළ රාගාදි ශලා ඇතියෙන් 'උද්ධටසල්ල ' යැ ගොපිත ඉන්දුය ඇතියෙන් ' නිරුළ්භවණ ' යැ මැඩැපී කෙලෙස් ඇතියෙන් ' මද්දිත කණ්ටක ' යැ නැසු රාගාදී පරියුටඨාන ඇතියෙන් 'නිබබාපිතපරියුටඨාන' යැ නැසූ සංයොජන ඇතියෙන් ' බන්ධතාතීත ' යැ පියු අභිධතාදී කායගුන්ථ ඇතියෙන් ' ගන්ථවිනිවෙඨන ' යැ ඉක්මවූ හවතෘෂ්ණාදිය ඇතියෙන් 'අජ්ඣාසයවීතිවත්ත ' යැ බුන් අව්දාා ඇතියෙන් ' භින්නන්ධකාර ' යැ පසැස් ඇතියෙන් ' වක්බුම ' යැ ඉක්මවූ අටලෝදහම ඇතියෙන් ' ලොකධමමසමතික්කන්ත ' යැ අනුනය පුතිස රතිත හෙයින් ' අනුරෝධව්රොධව්ප්ප යුත්ත ' යැ ඉටුඅනිටු දහමහි නොහැකිළෙනුයෙන් ' ඉට්ඨානිව්යේසු ධම්මෙස අසහීබෙ පගක ' යැ ඉක්මවූ බන්ධන ඇතියෙන් ' බන්ධනාතිවත්ත ' යැ හළ විවාද ඇතියෙන් ' ථපිතයඩගාම ' යැ ' අභික්කන්තර ' යැ නැණපහන් දරනුයෙන් ' උක්කාධර ' යැ ' ආලෝකකර ' යැ ' පජ්ජෝතකර ' යැ මෝහතම දුරුකරනුයෙන් ' තමොනුද ' යැ ක්ලේශරණ දුරුකරනුයෙන් ' රණඤ්ජහ ' යැ අපුමාණ වූ ශරීරවර්ණ ගුණවර්ණ ඇතියෙන් ' අපරිමංණවණ්ණ ' යැ පමණ නොකළහෙන වර්ණ ඇතියෙන් ' අප්පමෙයාාවණ්ණ ' යැ ແພລິນ ອກາສອອນກ ຍຽວ ອຸກສິອແກ່ ' අසພິອລິແນຍອອີອ໌ ແ ' **ຕາຍພິສ**ວ ' ແ ' පහඩකර ' යැ බම්මෙ හාසපජ්ජොතකර ' යි ද ' බුද්ධා හගවන්තො ' යි ද බුද්ධානු ස්මෘතියට තෙල වේව්වන යි.

තවද ධම්මානුස්සතින්ද්දෙසයෙහි මෙසේ වදරන ලදි : ' භාගාවතුන් විසින් ධර්මය ' ස්වාක්ඛාත ' යැ සිය සතන්හි රාගාදිය දුරුකිරීමෙන් තමා මැ දක්කයුතු නුයි ' සන්දිටයීක ' යැ එලදනය සදහා කල් නොඉක්මේ නුයි ' අකාලික ' යැ එව බලව ' යි කියනුවට සුදුසු නුයි ' එහිපස්සික ' යැ තම සතන්හි පමුණුවාලීමට නිසි නුයි ' ඔපනයික ' යැ විදෙයන් විසින් තමතමා කෙරෙහි ලා දතයුතු නුයි ' පව්වත්ක වේදිතබබ ' යැ. ඒ දහම ඊට පැමිණ මානමදදිය නිම්මද වේ නුයි ' මදනීම්මදන ' යැ කාමපිපාසාදිය අපගම වේ නුයි ' පිපාසවිනය ' යැ කාමාලයාදිය නැසේ නුයි ' ආලය සමුග්සාත ' යැ කර්මාදී තුන්වට සිදේ නුයි ' වට්ටුපව්ජෙද ' යැ ' සුඤ්ඤත ' යැ ' අති දුල්ලහ ' යැ ' තණ්හක්මය ' යැ ' විරාග ' යැ ' නිරෝධ ' යැ ' නීබබාන ' යි.

 කිසි ප්‍රකාශයකින් නො කරනලද නුයි ' අපඩබත ' යැ අන්ත (විනාශ) නැත් නුයි ' අනන්න ' යැ ආසුවයනට අරමුණු නොවේ නුයි ' අනාසව ' යැ අව්පරිතස්වභාව හෙයින් ' සවච ' යැ පරතීර බැවීන් ' පාර ' යැ නිපුණඥනවිෂය හෙයින් ද සුක්ෂීම හෙයින් ද ' නිපුණ ' යැ අනුපවිත ඥනසමහාර ඇතියන් විසින් නොදක්කහේ නුයි සුදුද්දස ' යැ

- 3. අමතං පණ්ඩිතං ව සිවං ව බෙමං තණකක්ඛයො අවරිරියං ව අබතුතං, අනීතීකං'නීතිකඩම්මමේව වා¹ තිබබානමේතං සුගනෙන දෙසිතං.
- 4. අජාතං අතුතං අනුපදදවණව අතතං අසොකං ව අථෙං විසොකං, අනුපසාකං'නුපසාකාධමමං නිබ්බානමෙතං සුගනෙන දෙසිතං.
- ගමහීර යොව දුපපාසාං උතතරං ව අනුතතරං, අසමං අපා ටීසමං ජේවාං සෙවා නති වුවවති.
- ලෙතඤා තාණං අරණං අනඬාණං අකාව³ මෙතං විමලනති වුවවති, දීපො සුබං අපාමාණං පතිටහා අකිඤාවනං අපාපඤාවනති වුතත²²නති.

බම්මානුසාත්යා එතං වේච්චනං.

යථා ව සම්බානුසාන්යං වූහනං: ''සුපටිපහෙනා උජුපටිපහෙනා කියුයපටිපනෙනා සාම්චිපටිපනෙනා යදිදං වනතාරි පුරිසයුහානි අවය පුරිසපුණාලා එස හතවනො සාවකසම්බා ආහුනෙයෙනා පාහුනෙයෙන දක්ෂීණෙයෙනා අඤුජලිකරණියො අනුනතරං පුඤඤකෙකතනං ලොකසා දක්ෂීණෙයෙනා අඤූජලිකරණියො අනුනතරං පුඤඤකෙකතනං ලොකසා සීලසම්පනෙනා සමාධීසම්පනෙනා පඤඤුසම්පනෙනා විමූනතිසම්පනෙනා විමූනතිඤණේදසානසම්පනෙනා සහතානං සාරෝ සහතානං මණෝ සනතානං උද්ධාරෝ සනතානං එසිකා සහතානං සුරතිපසුනං³ පුණෝ දෙවානං මනුසානං වානි සමානානුසාන්යා එතං වෙවිවනං.

- 1. අතීතිකඩමා මජයං.
- 2. අතාම අටාකථා.
- 3. සුරති පසූනං සිමූ, මඡකං.

[8, 1, 10] වෙවචනහාර විහඬාය

ජාතිජරායෙන් අනුපදැත හෙයින් ' අජජ්ජර ' යැ ස්ථිර බැවින් ' ධුව ' යැ ජරාමරණයෙන් නොබීඳේ නුයි ' අපලොකිත ' යැ මසැසිනුදු දිවැසිනුදු නොදක්කහේ නුයි ' අනිදස්සන ' යැ රාගාදි පුපඤ්ච නැතියෙන් ' නිප්පපඤ්ච ' යැ කෙල්ශාභිසංස්කාරයන්ගේ වසුපශමයට කාරණ බැවින් ' සාන්ත ' යි.

3. අමෘතයට හේතුබැවිනුදු හඬග නැතියෙනුදු ' අමත ' යැ උත්තමාර්ථයෙන් ' පණිත ' යැ වර්තදුෘබ නැතියෙන් ' සිව ' යැ සතර යෝගයෙන් අනුපදුව බැවින් ' බෙම ' යැ තෘෂ්ණාක්ෂය වේ නුයි ' තණ්හක්බය ' යැ කාලාන්තරයෙහි දක්කයුතු හෙයින් ' අවජරිය ' යැ එහෙයින් ම ' අබහත ' යැ අනන්තරායබවට හෙතුවනුයෙන් ' අනීතික ' යැ අනන්තරායස්වභාවට හේතුවන හෙයින් ' අනීතිකධමම ' යැයි මේ නිවන සුගතයන් විසින් දෙසනලදි.

4. නූපදනා සැහැවි ඇතියෙන් ' අජාත ' යැ එහෙයින් ම ' අභූත ' යැ උපදුව නැති බැවින් ' අනුපද්දව ' යැ පුතායෙකින් නොකරනලද නුයි ' අකත ' යැ ශෝක නැත් නුයි ' අසොක ' යැ නැවන යොකහෙතු විගමයෙන් ' විසොක ' යැ කිසිවකු විසින් පීඩිත නොවන බැවින් ' අනුපසග්ග ' යැ (එසේම) ' අනුපසග්ගධමම ' යැ යි ද තෙල නිවන සුගතයන් විසින් දෙසනලදි.

5. ගැඹුරු නුවණට ගොවර හෙයින් ' ගමහීර ' යැ සමාක් පුනිපත් නැතිව දක්නට නොහැකි වන බැවින් ' දුප්පස්ස ' යැ සියලූ ලොව උත්තරණය කොට සිටියේ නුයි ' උත්තර ' යැ තෙල දහමට උත්තරයෙක් නැත් නුයි ' අනුත්තර ' යැ සදාශයක්හු නැතියෙන් ' අසම ' යැ පුතිහාගයකු නැතියෙන් ' අප්පටිසම ' යැ උත්තමාර්ථයෙන් ' ජෙටය ' යැ පුශසාතම නුයි ' සෙටය ' යයි ද කියනු ලැබෙ.

6. සසරදුකින් පීඩිතයන් විසින් නිලීන කළයුතු නුයි 'ලෙන ' යැ සසරදුකින් රක්නාහෙයින් 'තාණ ' යැ රණාභාවයෙන් 'අරණ ' යැ අඩ්ගණාභාවයෙන් ' අනඩගණ 'යැනිදෙස් බැවින් ' අකාව ' යැ රාගාදී මලාපගමයෙන් තෙල ' විමල ' යි ද කියනු ලැබේ. සතර ඔසයෙන් වතුරු නොගන්නා හෙයින් ' දීප ' යැ වසුපශම සුබතායෙන් ' සුබ ' යැ පමණ නො කළහේ නුයි ' අප්පමාණ ' යැ සසරසයුරෙහි නොගැලෙනුයෙන් ' පතිටයා ' යැ රාගාදී කිඤ්චනාභාවයෙන් ' අකිඤ්චන ' යැ තෘෂ්ණාදී පුපඤ්චාභාවයෙන් ' අප්පපඤ්ච ' යයි ද වදරනලද්දේ යි.

තෙල ධම්මානුස්සතියට වේවවන යි.

තවද සඩසානුස්සතියෙහි මෙසේ වදරනලදි : සමාක්පුතිපත්ති මොනොවට පිළිපන් හෙයින් ' සුපටිපන්න ' යැ මැදුම්පිළිවෙත්ති පිළිපන් හෙයින් ' උජුපටිපන්න ' යැ සැය සංඛාත නිවනට පිළිපන් හෙයින් ' සැයපට්පන්න ' යැ සාම්චිකර්මාර්භව පිළිපන් හෙයින් ' සාම්ච්පටිපන්න ' යැ අෂ්ට පුරුෂ පුද්ගල වූ යම සතර පුරුෂයුගල කෙනෙක් වෙත් ද භාගාවතුන් වහන්සේගේ නෙල ශුංචක සභීස දුරසිට අවුත් පිදීමට සුදුසු නුයි ' ආහුනෙයා ' යැ අමුතුසක්කාරයට සුදුසු නුයි ' පාහුනෙයා ' යැ දක්ෂිණාර්භ නුයි ' දක්ෂිණෙයා ' යැ අණුතුසක්කාරයට සුදුසු නුයි ' පාහුනෙයා ' යැ දක්ෂිණාර්භ නුයි ' දක්ෂිණෙයා ' යැ අණුතුසක්කාරයට සුදුසු නුයි ' පාහුනෙයා ' යැ දක්ෂිණාර්භ නුයි ' දක්ෂිණෙයා ' යැ අඤ්ජලිකර්මාර්භ නුයි ' අඤ්ජලිකරණීය ' යැ ලොවට ' අනුත්තර පුඤ්ඤක්බෙත්ත ' යැ . ' සීලසමපන්න ' යැ ' සමාධිසමපන්න ' යැ ' පඤ්ඤ වෙත්න ' යැ ' විමුත්තිසමපන්න ' යැ ' විමුත්තිඤණදස්සනසමපන්න ' යැ සාරගුණ යොගයෙන් සත්ත්වයන් කෙරෙහි ' සාර ' යැ සත්ත්වයන් කෙරෙහි ' ලද්ධාර ' යැ අවල ගුණ දැතියෙන් සත්ත්වයන් කෙරෙහි ' එසිකා ' යැ ගුණපොහාසුරභිභාවයෙන් සත්ත්වයන් කෙරෙහි ' පසුන ' යැ (සුවද කුසුමයෙකැයි සේයි.) දෙවියන් විසිනුදු මිනිසුන් විසිනුද ' පූජා ' යැයි. තෙල සඩසානුස්සතියට වෙවවන යි. යථා ච සිලානුසාසනියං වූතනං : ''යානි තානි සීලානි අඛණ්ඩානි අච්ඡිඥන් අසබලානි අකම්මාසානි අරිශානි අරිශකනාතානි භූජිසාන් විඤ්ඤිපපසන්නනි අපරාමටස්නේ සමාධි සංවහතනිකානි''. අලඬකාරෝ ච සිලං උතතමඩෝහාපසොහනතාය, නිධානඤා සීලං සබබදෙහගෙ සමනිකකමනටෙසන, සිපපඤා සීලං අකඛණවෙසිතාය, වෙලා ච සීලං අනතිකකමනටෙසන, සිපපඤා සීලං අකඛණවෙසිතාය, වෙලා ච සීලං අනතිකකමනටෙසන, සිදුල ච සීලං දළිඥොපවෙඡදනටෙස්න, ආදහෝ ච සීලං ධම්මවොලොකනතාය, පාසාදෙ ච සීලං වොලොකනටෙසන, සබාහුමානුපරිවතන් ච සීලං අමතපරියෝසානතත් සීලානුසානතියා එතං වෙව්වනං.

යථා ච චාගානුසාත්යං වූතතං : ''යසමං සමයෙ අරියසාවකො අගාරං අජඹාවයන් මූතතචාගො පයකපාණි වොසාකාරතො යාච යොගො දනසංවිභාගරනෝ''නී චාගානුසාතියා එතං වෙවවනං. නෙනාහ ආයසමා මහාකචානෝ : ''වෙවවනානි බහුනී''තී.

නිසුතෙතා වේවච්නොහාරො.

3. 1. 11

පකුකුතතිහාරවිහඩෙගා

තාන් කත්මො පඤඤතත්හාරො: ''එකං හගවා බම්මං පඤඤතත්හි විවිධානි දෙසෙන්''නි. යා පකන්කථාය දෙසනා අයං නිකොබපපඤඤතත්. කා ච පකත්කථාය දෙසනා : චතතාරි සච්චාන්, යථා හගවා අාහ : ''ඉදං දුකා ''නති. අයං පඤඤතත් පඤචනතං බාබානං ජනතං ධාතුනං අවසාරසනතං බාතුනං ආදෙසනතං ආයතනානං දසනතාං ඉන්දීයානං නිකොබපපඤඤතත්.

''කබලිංකාරෙ වේ භිකාබවේ අාහාරෙ අපී රාගෝ අප් හන්දි අප් තණහා, පත්වසීතා තත් විකුසුණං විරාලහා, යත් පත්වසීතා විකුසුණං විරාලහා, අප් තත් නාමරූපසා අවසාකනකි. යන් අප් නාමරූපසා අවසාකනකි අප් තත් සභාරානාං වූඩසී. යන් අප් සභාවරූපසා අපකතනකි අප් තත් සභාවාභින්බමකත්. යන් අප් ආයතිං පුනමනවාහි නිමමතකි, අප් තත් ආයතිං ජාත්ජරාමරණං, යන් අප් ආයතිං ජාත්ජරාමරණං සසෝකාං තං භිකාබව සදරං සඋපායාසනක් විදුමි,

1. ආගති - සිමූ, මජසං.

[8, 1, 10] වෙව්වනහාරේ විහඬයග

තවද සිලානුස්සති නිද්දේසයෙහි මෙසේ වදරන ලදි : '' ඒ ශීලයෝ නොකඩ බැවින් ' අබණ්ඩ ' යැ නොසිදුරු බැවින් ' අවඡිද් ද ' යැ නො කබර බැවින් ' අයබල ' යැ අතර තුරෙහි නොබීපුණු හෙයින් කල්මාෂ නොවූයෙන් ' අකම්මාස ' යැ නිර්දෙෂ හෙයින් ' අරිය ' යැ බුද්ධාදී අයාසයනට කාන්ත හෙයින් ' අරියකන්ත ' යැ තෘෂ්ණාදසවාතායෙන් මිදුණු හෙයින් ' භුජිස්ස ' යැ බුද්ධාදී විඥයන් විසින් පුශස්ත හෙයින් ' විඤ්ඤැප්ප සත්ර ' යැ තෘෂ්ණාදෘෂ්ටින් පරාමර්ශ නොකළහෙයින් ' අපරාමටය ' යැ උපචාරසමායි ආදිය පිණිස පවත්නාහෙයින් ' යමායිසංවත්තනික ' යැ. ගුණයෙන් කෙරෙහි උත්තමාඩග වූ පුඥව හොබවනුයෙන් සීලය ' අලඬකාර ' ද වෙයි, සියලු දුර්භගතා ඉක්මවන අටින් සීලය ' නිධාන ' ද වෙයි, අක්ෂණවෙයි බැවින් සීලය ' සිප්ප ' ද වෙයි, සීමා නොඉක්මවන අටින් සීලය ' වෙලා ' ද වෙයි, දිළිඳුබව නසන අටින් සීලය ' ඛඤ්ඤ' ද වෙයි, ශමළු විදර්ශනාදිධර්ම අවලෝකන කරනබැවින් සීලය ' ආදස ' ද වෙයි, අභිඥාවක්ෂුසින් ලොව බලනඅටින් සීලය ' පාසාද ' ද වෙයි, අමෘතය පයාර්වසාන කොට ඇති සීලය ' සබබහුමානුපරිවත්ති ' ද වෙ යයි. කෙල සීලානුස්සනියට වෙවවන යි.

යළිදු, වාගානුස්සතියෙහි මෙසේ වදරන ලදි : '' යම් කලෙක ආයඛ්යාවක ගිහිගෙයි වෙසේ ද එකල විසුළ තාාග ඇතියෙන් ' මුත්තවාග ' යැ දන්දීමෙන් දෙවූ අත්ඇතියෙන් ' පයතපාණි ' යැ වොස්සග්ග (දන) යෙහි ඇලුණෙන් ' වොස්සග්ගරත ' යැ යදනට නිසි වූයෙන් ' යාවයොග ' යැ දීමෙහි සංවිභාගයෙහි ඇලුණෙන් ' දනසංවිභාගරත ' වේ යැයි. වාගානුස්සතියට නෙල වෙවවන යි. එයින් වදළහ, ආයුෂ්මත් මහාකාතායනස්ථවිරයන් වහන්සේ '' වෙවවනානි බහුනි '' යනාදීය.

වේවවනහාරය යොදනලද්දේ යි.

3. 1. 11

පඤඤතතිහාරවිහඩගය

එහි පඤ්ඤත්තිහාරය කවරෙ යැ : 'එකං හගවා ධම්මං පඤ්ඤත්තීහි විවිධාහි දෙසෙති '' යනාදි නිද්දෙසගාථා යැ, පුකෘතිකථායෙන් (භාගාවතුන් වහන්සේගේ ස්වාහාවිකධර්මකථායෙන්) යම දේශනාවක් ඇද්ද මේ (වෛනෙයසන්තානයෙහි යථාභිපෙතාර්ථය නික්ෂෙප කෙරෙයි — තබා නුයි) 'නික්බෙපපඤ්ඤන්ති ' නම. යළි පුකෘතිකථායෙන් කරන දෙශනා කවර : චතුස්සතායෙන් යි. '' ඉදං දුක්බං '' යි බුදුහු මෙසේ වදළහ. (අනීතාදි අනෙක හෙදභින්න වූ රුපාරුපධර්මයන් පුහෙද නොකොට පිළතාදි අර්ථසාමානාපයෙන් එක්රැස් කොට ගැනීමට කාරණ වූ) ' දුක්බං ' යන මේ පුඤප්තියෙක, එය පඤ්චස්කන්ධයන්ගේ ෂඩ්ධාතූන්ගේ අටළොස් ධාතූන්ගේ දෙළොස් ආයතනයන්ගේ දස ඉන්දියයන්ගේ නික්ෂෙපපුඥප්ති යි.

" මහණෙනි, ඉදින් කවලීකාරාහාරයෙහි රාගය ඇද්ද නත්දිය (ගෙහසිත සොමනස) ඇද්ද තෘෂ්ණා ඇද්ද, ඒ තෘෂ්ණායෙහි ප්‍රතිසන්ධිපිතක විඥනය පිහිටියේ වැඩුණේ වෙයි, යම ලෙතුහුමක වර්තයෙහි ප්‍රතිසන්ධිවිඥනය පිහිටියේ වැඩුණේත් වේ ද, ඒ ලෙතුභූමක වර්තයෙහි නාමරූපයාගේ අවකාන්තිය ඇත. යම තැනෙක නාමරූපයාගේ අවකාන්තිය ඇද්ද, ඒ නාමරූපයෙහි සංස්කාරයන්ගේ වැඩිම ඇත. යම තැනෙක සංස්කාරයන්ගේ වෘද්ධිය ඇද්ද එහි මත්තෙහි ප්‍රතර්භවයාගේ පහළවීම ඇත. යම තැනෙක ප්‍රතර්භවයාගේ පහළවීම ඇද්ද, එහි ස්කන්ධයන්ගේ අභීනිර්වෘතිලක්ෂණ ජාතිය හා පරිපාක – භේදලක්ෂණ ප්රාමරණ ඇත. යම කැනෙක මතුයෙහි ජාතිප්රා මරණ ඇද්ද, මහණෙනි එය ශෝක සහිතය දහ සහිතය උපායාස සහිත යයි කියමී. එසෙසා වේ -පෙ- මහොසෙ සොවෙනනාය වේ -පෙ- විසැසැදුණ වේ භිකාබව අහොරේ අස්ථි රාගා අස්ථි භාස්දී අස්ථි තණහා පතිට්ඨිතං තාස්ථ විසැසැණ විරුලාං, යස්ථ පතිට්ඨිතං විසැසැණං විරුලාං, අස්ථි තස්ථ නාමරූපසාය අවිනාකහන්, යස්ථ අස්ථි නාමරූපසාය අවිකාකනත්, අස්ථි තස්ථ සභාරානං විඩ්ඩි, යස්ථ අස්ථි සභාරානං විඩ්ඩි, අස්ථි තස්ථ අගෙනිං¹ පුනුබනවාහි නිබබතස්, යස්ථ අස්ථි අගෙනිං පුනබනවාහිනිබබතත් අස්ථි තස්ථ අගෙනිං ජාතිජරාමරණං, යස්ථ අස්ථි අයෙනිං ජාතිජරාමරණං, සංසෝකං තං භිකාබව සදරං සඋපායාසනත් විදුම්'' අයං පහවපළඳාද තත් දුකායසා ච සමූදන සො ච.

'' කබලිඩකාරෙ වේ භිකඛවේ අංහාරෙ නැති රාගො නැති නණි නත් තණහා, අපපතිටයිතං තත් විකුඤණං අවරුලහං, යත් අපපතිවයිතං විභාකාණං අවිරුලනං, නාසි තති නාමරූපසස අවකකනති. යස නසි නාමරුපසස අවකාකනති, නපම තතා සඬඛාරානං වුඩසි, යතා නතා සඬාරානං වුඩසි, නස් තත් අායතිං පුනබහවාහිනිබබතත්, යත් නස් අාගතිං පුනබහවාහිබබතතී, නාති හති ආගතිං ජාතිජරාමරණං, යන නහු අයතිං ජාත්ජරාමරණං අසොකං තං හිකඛවේ අදරං අනුපායාසනති වදුමි. එකො වේ -පෙ- මනොසසොවනනාය වෙ -පෙ- විකුඤ ණෙ වෙ තික්බවේ ආහාරේ නැපී රාගො නපු නසි නසි තණහා, අපතිටසීතං තතා විකැකුණං අවරුලහං, ගතා අපාතිවසිතං විකැකුණං අවරුලහං, නාත් කත් නාමරුපසස අවකකනති. යත් නත් නාමරූපසස අවකක නති, නතම තතා සම්බාරානං විසිසි, යතා නතම සම්බාරානං විඩසි, නස් කත් අායතිං පුනබහවාහිනිබබතත්, යත් නස් අායතිං පුනබනවාහිනිබබතති, නැපී තුපු අායසිං ජාභිජරාමරණං, යාපු නසු අාගතිං ජාතිජරාමරණං, අසොකං හං භිකාබවේ අදරං අනුපාගාසනති වදුම්'' අයං පරිකුකුපකුඤතත් දුකඛහා, පහානපකුඤතත් සමූදයහා. හාවනාපඤඤතත් මගාහා, සවජීකිරියාපඤඤතත් නිරෝධසා.

"සමාබිං භිකාවේ භාවේථ අපමවෙනහා නිපහො සහා, කමාතිතො භිකාවේ භිකාබ යථාභූතං පජානාති, කිඤාව යථාභූතං පජානාති: චකාබුං² අනිච්චනති යථාභූතං පජානාතී රූපා අනිච්චාතී යථාභූතං පජානාතී, චකාබුවිඤඤුණං අනිච්චනති යථාභූතං පජානාතී, චකාබුසවේ දේශනා අනිවේචාති යථාභූතං පජානාතී, යමපිදං³ චකාබුසවේ සසං පචාහා උපපජනී වේදශිතං සුබං වා දූකාබං වා අදුකාමසුබං වා තමපි අනිච්චනති යථාභූතං පජානාතී, සොතං -පෙ- ඝානං-ජීවහා-කායො-මහෝ අනිවෙඩාති යථාභූතං පජානාතී, බමමා අනීච්චාතී යථාභූතං පෝනාතී, මනොවිඤඤ ණං අනිච්චනති යථාභූතං පජානාතී, බමමා අනීවේචාතී යථාභූතං පෝනාතී, මනොවිඤඤ ණං අනිච්චනති යථාභූතං පජානාතී, ඔහො-සවේසෙසා අනිවේචාතී යථාභූතං පජානාතී, යමපිදං මනොසෙමේ සොපානී උපපජනී වේදසිතං සුබං වා දූකාබං වා අදුකාමසුබං වා තමපි අනිච්චනති යථාභූතං පජානාතී^{7,9} අයං භාවනාපඤඤතාම මහොසෙ, පරිඤඤ තතී නිරෝධසෙ.

- 1. ආයති සිමූ, මඡකං.
- 2. චකබු සීමූ, මඡනං.
- 3. යමිදං සීමූ.

[8, 1, 11] ප යැකු තතිහාර විහඬාග

ඉදින් එස්සාහාරයෙහි ... ඉදින් මනොසඤ්වෙතතාභාරයෙහි ... මහණෙනි, ඉදින් විඤ්ඤණාහාරයෙහි රාගය ඇද්ද නන්දිය ඇද්ද තෘෂ්ණා ඇද්ද, එහි පටිසන්ධිවිඤ්ඤණය පිහිටියේ වැඩුණේ වෙයි. යම තැනෙක පටිසන්ධිවිඤ්ඤණය පිහිටියේ වැඩුණේ වෙද, එහි නාමරූපයාගේ අවකාන්තිය ඇත. යම තැනෙක නාමරූපයාගේ අවකාන්තිය ඇද්ද, එතැන්හි සංස්කාරයන් ගේ වැඩීම ඇත. යම තැනෙක සංස්කාරයන්ගේ වැඩීම ඇද්ද, එතැන්හි මතු පුනර්හවයාගේ පහළවීම ඇත. යම තැනෙක මතු පුනර්හවයාගේ පහළවීම ඇද්ද එතැන්හි මතු පුනර්හවයාගේ පහළවීම ඇත. යම තැනෙක මතු පුනර්හවයාගේ පහළවීම ඇද්ද එතැන්හි මතු පුනර්හවයාගේ දහළවීම ඇත. යම තැනෙක මත්තෙහි ජාති ජරා මරණ ඇද්ද, මහණෙනි, එය ශෝකයහිත ය දහ සහිත ය උපායාස සහිත යයි කියමි.'' මෙ දෙශනාව දුක්බසතායාගේ ද සමුදයසතායාගේ ද පහව (සමුවයාන) පුඤප්ති යි. (විපාක වටටයාගේ ද සංස්කාරයන්ගේ ද තෘෂ්ණාපුනායභාවය දක්වූ හෙයිනි.)

''මහණෙනි, ඉදින් කවලීකාරාහාරයෙහි රාගය නැද්ද නන්දිය නැද්ද තෘෂ්ණා නැද්ද එහි පුතියන්ධි විඥනය නොපිහිටියේ නොවැඩුණේ වෙයි. යම තැනක පුතියන්ධි විඥනය නොපිහිටියේ ද නොවැඩුණේ ද, එහි නාමරුපයාගේ අවකාන්තියෙක් නැත. යම් තැනෙක නාමරූපයාගේ අවකුාන්තියෙක් නැද්ද එහි සංස්කාරයන්ගේ වැඩීමෙක් නැත. යම් තැනෙක සංස්කාරයන්ගේ වැඩීමෙක් නැද්ද, එහි ආයති පුනර්භවයාගේ අභිනිර්වෘතියෙක් නැත. යම තැනෙක මතුයෙහි පුනර්හවයාගේ පහළවීමෙක් නැද්ද, එහි මතුයෙහි ජාති ජරා මරණ නැත. යම තැනෙක මතු ජාති ජරා මරණ නැද්ද, මහලණුනි, එය ශෝක රහිත යැ දරථ රහිත යැ උපායාස රහිත යැයි කියමි. ඉදින් එස්සාහාරයෙහි ... ඉදින් මනොසඤ්වෙතනාහාරයෙහි ... මහණෙනි ඉදින් විඤ්ඤණාහාරයෙහි රාගය නැද්ද නන්දි නැද්ද තෘෂ්ණා නැද්ද, එහි පුතිසන්ධි විඥනය නොපිහිටියේ නොවැඩුණේ වෙයි. යම් තැනෙක විඥනය නොපිහිටියේ නොවැඩුණේ වේ ද, එහි නාමරුපයාගේ අවකාන්ති යෙක් නැත. යම් තැනෙක නාම රූපයාගේ අවකාන්තිය නැද්ද, එහි සංස්කාරයන්ගේ වැඩීමෙක් නැත. යම් තැනෙක සංස්කාරයන්ගේ වැඩීමෙක් නැද්ද, එහි මතු පූනර්භවයා ගේ පහළ වීමෙක් නැත. යම් තැනෙක මතු පුනර්භවයාගේ පහළ වීමෙක් නැද්ද. එහි මතු ජාති ජරා මරණ නැත. යම් තැනෙක මතු ජාති ජරා මරණ නැද්ද, එතැන අශෝක යැ දරථ රහිත යැ අනුපායාස යැයි කියමි'' මේ දේශනාව දුෘධසතායාගේ පරිඥපුඥප්ති යැ, සමුදය සතාායාගේ පුහාණපුඥප්ති යැ මාර්ගසතාායාගේ භාවනාපුඥප්ති යැ නිරොධ සතාායාගේ සාක්ෂාත් කියා පුඥප්ති යි.

"මහණෙනි අපුමත්ත වූගේ පුඥවත්ව ස්මෘති ඇතියේ සමාධිය වඩව, මහණෙනි, (උපවාර අර්පණා සමාධියෙන්) සමාතිත වූ මහණ යථාසවභාවයෙන් දනගනී, කුමක් යථාතුත ව දනගනී ද යත් : චක්ෂුස අනිතා යයි යථාතුතව දනගනී. රූපයෝ අනිකායහ යි යථාතුතව දනගනී, චක්ෂුර්විඥනය අනිතා යයි යථාතුතව දනගනී. චක්ඩු සමළුස්සය අනිතා යයි යථාතුතව දනගනී. චක්ඩුසම්ළුස්ස ගේතුයෙන් සුව වූ හෝ දුක් වූ හෝ නොදුක් නොසුව වූ හෝ යම වෙදනාවකුත් උපදී නම එ ද අනිතා යයි යථාතුතව දනගනී. ශුානුය ... සුණය ... ජින්වාව ... කායය ... මනස අනිතා යයි යථාතුතව දනගනී, ආලම්බන ධර්මයෝ අනිතා වූහ'යි යථාතුතව දනගනී, මනො විඤ්ඤණය අනිතා යයි යථා තුනව දන ගනී, මනොසම්ළුස්සය අනිතා යයි යථාතුතව දනගනී. මනොසම්ළුස්ස හෙතුයෙන් සුව වූ හෝ දුක්වූ හෝ නොදුක් නොසුව වූ හෝ යම වෙදනාවකුත් උපදී ද එ ද අනිතා යයි යථාතුතව දනගනී.'' මේ දෙශනාව මාර්ගයාගේ භාවනාපුඥප්ති යැ දූවයාගේ පරිඥ පුඥප්ති යැ සමුදයයාගේ පුතාණ පුඥප්ති යැ නිරෝධයාගේ සාක්ෂාත් කියා පුඥප්ති යි.

නෙතතිපාකරණං - පමිනිදෙසවාරො

''රූපං රාඛ විකිරථ විධමථ විභාවංශයථ විස්ලනිකං' කරොථ (පඤඤය) තණනකඛයාය පටිපජරථ. තණනකඛයා දුකඛකඛයො දුකඛකඛයා තිබොනාං. වෙදනං -පෙ- සඤඤං -පෙ- සඬඛාරේ -පෙ-විඤඤණං විකිරථ විධමථ විභාං කෙථ වික්ලනිකං කරොථ (පඤඤය) තණනකඛයාය පටිපජරථ. තණනකඛයා දුකඛකඛයො, දුකඛකඛයා නිබොනං'' අයං නිරෝධපඤඤතත් නිරෝධසස, නිබබිදපඤඤතත් අඎාදසස, පරිඤඤපත් දුකඛසා, පහනපඤඤතත් සමුදයසා, භාවනාපඤඤතත් මනාසස, සව්කිරියාපඤඤතත් නිරෝධසා.

'' සො ඉදං දුකඛනති අථාභූතං පජානාති, අයං දුකඛසමුදයොති ශථාභූතං පජානාති, අයං දූකඛතිරොබොති යථාභූතං පජානාති, අයං දුකඛතිරොඛනාමිති පටිපදති යථාභූතං පජානාති'' අයං පටිවේඛ– පඤඤතති සච්චානං, නිකොඛපපඤඤතති දසානභූමයා, භාවනා– පඤඤතති මහනසා, සච්ඡකිරියාපඤඤතති සොපාපතතිඵලසා.

'' හො ඉමෙ ආසවාහි යථාතුතං පජානාති, අයං ආසවසමූදයොති යථාතුතං පජානාති, අයං ආසවනිරොබොහි යථාතුතං පජානාති, අයං ආසවනිරෝධනාමිනී පටිපදති යථාතුතං පජානාති, ඉමෙ ආසවා අසෙසං නිරුජැකිනතීති යථාතුතං පජානාති'' අයං උපපාදපඤඤතතී බගෙ ඤුණසක, ඔකාකපඤඤතති අනුපපාදෙ ඤුණසක, තාවනාපඤඤතති මගාහස, පරිඤඤාපඤඤතති දුකාබසාහ, පහානපඤඤතති සමූදශසක, ආරමහපඤඤතති විරිසිඤ්ෂසක, ආසාවනාපඤඤතති අාසාවකානං, නිකොඛපපඤඤතති හාවනාතුමියා, අහිනිඝාතපඤඤතති පාපකානං අකුසලානං ධමානා.

"ඉදං දුකාඛනති මෙ භිකාඛවේ පුබෙබ අනනුසසුනෙසු ඩමෙමසු චකාබුං උදපාදි සැදෙණං උදපාදි පසැඤ උදපාදි විජුන් උදපාදි ආලෝකො උදපාදි, අයං දුකාඛසමුදයොති මෙ භිකාඛවේ –පෙ- අයං දුකාඛන්රොඩොති මෙ භිකාඛවේ – පෙ- අයං දුකාඛනිරෝධගාමිනිපටිපදාහී මෙ භිකාඛවේ පුබෙබ අනනුසසුනෙසු ඩමෙමස චකාබුං උදපාදි සැදුණං උදපාදි පසැඤ උදපාදි විණා උදපාදි ආලෝකො උදපාදි" අයං දෙසනාපසැඤතති සවානං, නිකොඛපපසැඤතති සුනමයියා පසාඤකය, සවණානිරියාපසැඤතති අනසැඤතසැසැසාමතීස්සුයසෙස, පවතනනාපසැඤතා ධාමාවකාකයස.

'' හං බො පනිදං දුසාඛං පරිභෙදසදයා හනි මේ භිකඛවේ පුබෙබ අනනුසසුනෙසු ධමමෙස චකඛුං උදපාදී සැදුණං උදපාදී පසාදා උදපාදී විජා උදපාදී ආලොකො උදපාදී. සො බො පනායං දුකාඛසමුදයො පහාතබෙබාති මේ භිකඛවේ - පෙ- හෝ බො පනායං දුකාඛන්රොබො සච්ඡකාතබෙබාති මේ භිකඛවේ - පෙ- හා බො පනායං දුකාඛන්රොබා ගාමිනීපටිපද භාවෙතබබාති මේ භිකඛවේ පුබෙබ අනනුසසුහෙස ධමෙමසු එකබූං උදපාදී සැදුණං උදපාදී පසාදාසු උදපාදී විජෝ උදපාදී ආලොකො උදපාදී'' අයං භාවනා පසාදස හති මහාහසය, නිකොටප-පසැක හනි විනතාමයියා පසැසැය, සච්ඡක්රියාපසැක හති අසාදාදී අසාලාස.

1. වික්ලතිය• - මජසං

[8, 1, 11] ප සැක තති ෂංර වින ඛනය

''රාධය රූපය විසුරුව විධමන කරව විධ්වංසන කරව කීඩාවිගමය කරව, (පුඥයෙන්) තෘෂ්ණාක්ෂය පිණිස පිළිපදුව. තෘෂ්ණාක්ෂය වීමෙන් දූඃබක්ෂය වෙයි. දුක්ඛක්ෂය වීමෙන් නිර්වාණය වෙයි. වෙදනාව ... සඤ්ඤව ... සඬ්ඛාරයන් ... විඤ්ඤ-ණය විකිරණ විධමන විධ්වංසන කරව, කීඩාවිගමය කරව, (පුඥයෙන්) තෘෂ්ණාක්ෂය පිණිස පිළීපදුව, තෘෂ්ණාව ක්ෂය වීමෙන් දුක් ක්ෂය වෙයි. දුක් ක්ෂයවීමෙන් නිර්වාණය වේ.'' මේ දෙශනාව නිරෝධ සතායාගේ රෝධ සංඛාාත තෘෂ්ණානිරෝධය පැනචීම යැ ආස්වාදයාගේ නිබබිද පුඥප්ති යැ දුක්ඛයාගේ පරිඤ්ඤපඤ්ඤත්ති යැ සමුදයාගේ පහාතපඤ්ඤත්ති යැ මාර්ගයාගේ භාවනාපඤ්ඤත්ති යැ නිරෝධයා ගේ සච්ඡිකිරියා පඤ්ඤත්ති යි.

''හේ (තෘෂ්ණාව තබා නෙනුතුමක පඤ්චස්කන්ධය) 'මේ දුකැ'යි ඇති සැටියෙන් දනගනී. 'මේ (තෘෂ්ණාව) දුක්බ සමුදය යැ 'යි ඇති සැටි දනගනී. 'මේ (නිවන) දුක්බ න්රොධ යැයි යථාතුතව දනගනී, මේ (අරි අටතිමග) දුක්බන්රොධගාමිනී පටිපද යැයි යථාතුතව දන ගතී.'' මෙය වතුස්සතායන්ගේ පුතිවෙධ පුඤප්ති යැ දර්ශන භූමි (සොතාපත්ති මාර්ගයාගේ) නික්ෂප පුඤප්ති යැ මාර්ගයාගේ භාවනාපඤ්ඤත්ති යැ සොතාපත්ති එලයාගේ සටපිනිරියාපඤ්ඤත්ති යි.

හේ, ''මොහු ආසුවයෝ ය' යි තත්වූ පරිදි දනගතී, ' මේ ආසුව සමුදය' යි යථානුතව දනගතී. 'මේ ආසුවනිරොධය'යි යථානුතව දනගතී, 'මේ ආසුව නිරෝධගාමීනී පුනිපදය' යි යථානුතව දනගතී, මේ ආසුවයෝ නිරවශෙෂව නිරුද්ධ වෙතී යථානුතව දනගතී'' මේ ආසුවක්ෂයඥනයාගේ උත්පාදපුඥප්ති යැ, අනුත්පාදඥනයාගේ ස්ථාන පුඥප්ති යැ, මාර්ගයාගේ භාවනාපුඥප්ති යැ දුක්බයාගේ පරිඥපුඥප්ති යැ සමුදයයාගේ පුහාණපුඥප්ති යැ විරියින්දියයාගේ ආරම්භ පුඥප්ති යැ ක්ලෙශආසාටිකා (ඉහඳ) වන්ගේ නීහරණ පුඥප්ති යැ භාවනාතුමීය පිළිබඳ නික්ෂෙප පුඥප්ති යැ ලාමක අකුශල ධර්මයන්ගේ අභිසාන (නැසීම) පුඥප්ති යි.

" මහණෙනි, ' මේ දුඃබසතාය ' යි මා විසින් පෙර නොඇසූවිරු ධර්මවිෂයෙහි නුවණැස උපන, සතාහඳුනය උපන, පුණුව උපන, විදහාව උපන, ආලෝකය උපන. මහණෙනි ' මේ දුක්බසමුදය ' යි මා විසින් . . . මහණෙනි ' මේ දුක්බනිරෝධය ' යි මා විසින් . . . මහණෙනි ' මේ දුක්බනිරෝධගාමිනී පටිපද ' යයි මා විසින් පෙර නොඇසුවිරු ධර්මයන්හි නුවණැස උපන, සතාඥනය උපන, පුණුව උපන, විදහාව උපන, ආලෝකය උපන.'' මේ වතුස්සකායන්ගේ දෙශනාපුණුප්ති යැ ශුැතමයි පුණුවගේ නික්ෂප පුණුප්ති යැ අනඤ්ඤතඤ්ඤස්සාමිනින්දියයාගේ සාක්ෂාන්කියාපුණුප්ති යැ ධර්මවකුයාගේ පුවර්තනපුණුප්ති යි.

" තවද මහණෙනි, මේ දුක්බසතාය දතයුතු (ඉක්මැවියයුතු) යයි මා විසින් පෙර නොඇසුවිරු ධර්මයන්ති නුවණැස උපන, කෘතාඥනය උපන, පුඳුව උපන, විදහාව උපන, ආලෝකය උපන. යළි මහණෙනි මේ දුක්බසමුදය මා විසින් පුහාණය කළයුතු යයි... යළි මහණෙනි මේ දුක්බනිරෝධය මා විසින් ප්රාක්ෂ කටයුතු යයි... යළි මහණෙනි මේ දුක්බනිරෝධගාමිනීපටිපදව මා විසින් වැඩියයුත්තී යයි පෙර නො ඇසුවිරු ධර්මයන්ති නුවණැස උපන, කෘතාඥනය උපන, පුළුව උපන, විදහාව උපන, ආලෝකය උපන." මේ මාර්ගයාගේ භාවනාපුඥප්තී යැ වින්තාමයී පුළුවගේ නික්ෂපෙපුඥප්ති යැ අඤ්ඤින්දියයාගේ සව්ජිකිරියාපඤ්ඤත්ති යි.

නෙතතිපාකරණ. - පවිනිදෙදසවාගේ

"හං බො පතිදං දුකබං පරිඤඤභනති මේ තිකබවේ පුබෙබ අනනුකසුනෙසු ඩමෙමසු චිකබුං උදපාදි ඤුණං උදපාදි පඤඤ උදපාදී විජරා උදපාදී ආලෝකෝ උදපාදී. සො බො පනායං දුකබසමුදයො පතීනොති මෙ තිකබවේ –පෙ- හෝ බො පනායං දුකබනිරෝධා සච්ඡිකතොති මෙ තිකබවේ –පෙ- හා බො පනායං දුකබනිරෝධාමීනී පටිපද භාවිතාති මෙ තිකබවේ පුබෙබ අනනුකසුනෙසු ඩමෙමසු චකබුං උදපාදී ඤූණං උදපාදී පඤඤ උදපාදී විජරා උදපාදී ආලෝකෝ උදපාදී'' අයං භාවනාපඤඤහති මහාසක, නිකෙඛපපඤඤතති භාවිනාමසියා පඤඤත, සච්ඡකිරියාපඤඤතා අඤඤතා වීනෝ ඉඤීයෙක, පවතතනාපඤඤතති ඩමාවකකයක.

1 '' තුලමතුලකාව සමහවං භවසඣාරමවකය ඒ මුනි, අජඣතතරතො සමාතිතො අහිදු' කවවමවතතයමහවං''ති.

'තුල'නති සඞ්බාරධාතු; 'අතුල'නති නිබබානඩාතු; තුලමතුලකාච සමහව'නති අතිකැකුපකැකතේ සබබඩමානං, නිකොබපපකැකුතති ඩමමපටිසමගිදය; 'හවසඞ්බාරමවසාජී මූනී'ති පරිචාගපකැකුතති සමූදයසාන, පරිකාකයුපකැක තත් දුකාබසාන, 'අජාඕතතරතො සමාතිතෝ'ත් භාවනාපකැක තත් සායගතාය සතියා, ඕනිපකැක තති විතෙතකා කොටාය, 'අතිද කාවවමවතතසමාව'නති අහිනිබබිදපකැක තති විතතකයා, උපාදන පකැක තති සබබකැකු හාය, පදලනාපකැක තති අවජාජණා කොසානං. තොනාහ හගවා: 'තුලමතුලකාව සමහව'නති.

2. '' යො දුකබ ම දදකබී යනො නිදනං කාමෙසු හො ජනතු කථං නමෙයත, කාමා හි ලොකෙ සබෙහාති සදතා තෙසං සනීමා විනයාය සිතෙබ''ති

' ගො දුනඛ'නනි වේච්චනපඤඤතත් ච දුකඛසා පරිඤඤ-පඤඤතත් ච, ' ගතො තිදන'නති පහචපඤඤතත් ච සමූදශසා පහානපඤඤතති ච, ' අඥකඛ්'ති වෙච්චනපඤඤතති ච සමූදශසා පටිවේඛපඤඤතත් ච, කාමෙසු සො ජනතු කථං නමෙගෝ'ති වේච්චනපඤඤතත් ච, කාමෙතණනාශ අනිනිවේස පඤඤතත් ච, කාමා නි ලොකො සභෝනාති ඤෑඩා'ති පච්චාතිකතො, දසානපඤඤතති කාමානං, කාමා නි අභ්නාරකාසුපමා මංසපෙසුපමා පාච්කකපා පපාන උරශෝපමා ච. ' නෙසං සනිමා'ති අපවයපඤඤතත් පහානාශ, නිකොප පඤඤතත් කාඥනතාශ සතිමා'ති අපවයපඤඤතත් පහානාශ, නිකොප පඤඤතත් කාඥනතාශ සතිමා'ති අපවයපඤඤතත් පහානාශ, නිකොප පඤඤතත් කාඥනතාශ සතිශා, භාවනාපඤඤතත් මහනසය, ' විනශාශ සිකෝ'ති පටිවෙඩපඤඤතත් රාගචිනයසා දෙසවිනශසය මොහවිනශසා, 'ජනතු'ති වෙච්චනපඤඤතත් රාගචිනයසා දෙසවිනශසය මොහවිනශසා, 'ජනතු'ති වෙච්චනපඤඤතත් ගෙමිනයසා දෙසවිනශයසා මොහවිනශසා, 'ජනතු'ති වෙච්චනපඤඤතත් පත් යොමිනාං උපාදශ වාගමති. අග වාගාමපඤඤතත් අපතතකසා පත්කා, නිකොබපසඤඤතත් මරමානා ශීන්ශා

[8, 1, 11] පළාසු තතිහාරවිතබාග

තවද මහණෙනි මේ දූෘඛසතාය මා විසින් පරිඥත යැයි පෙර නොඇසුවරු ධර්මයන්හි නුවණැස උපන, කෘතඥනය උපන, පුඥව උපන, විදාහව උපන, ආලෝකය උපන. යළි මහණෙනි මේ දූක්ඛසමුදය මා විසින් පුහිණ යැයි . . . යළි මහණෙනි මේ දූක්ඛ නිරෝධය මා විසින් පසක්කරනලදයි . . . යළි මහණෙනි මේ දූක්ඛනිරෝධගාමීනී පටිපදව මා විසින් වඩනලදයි පෙර නොඇසුවිරු ධර්මයන්හි නුවණැස උපන, කෘතඥනය උපන, පුඥව උපන, විදාහව උපන, ආලෝකය උපන.'' මේ මාර්ගයාගේ භාවනා පුඥජති යැ භාවනාමයි පුඥාවගේ නික්ෂපෙපුඥජති යැ අඤ්ඤතාවී ඉන්දියයාගේ සාක්ෂාත් කියා පුඥපති යැ ධර්මවකුයාගේ පුවර්තන පුඥපති යි.

 බුද්ධමුනිහු කාමාවවර කර්මය ද (අතුලවූ) මහද්ගත කර්මය ද නොහොත් කාමාවවර රූපාවවර කර්මය හා අරුපාවවරකර්මය ද ඒ හවහෙතුක කර්ම රැස්කරන පුනර්හවසංස්කාරය දුරුකළහ. (නොහොත් අතුල වූ නිවන ද හවය ද තුලනය කරමින් ස්කන්ධමූල වූ හවසංස්කාරය ආයාමාර්ගඥනයෙන් දුරුකළහ.) විදර්ශනා විසින් අධාාත්මයෙහි ඇලුණාහු උපචාර අපර්ණාසමාධීන් සමාහිතව (යුද්ධශීර්ෂයෙහි මහා යොධයෙක්) සන්නාහය මෙන් ආත්මසමහව වූ සියලු ක්ලෙශජාතය බිඳලූහ' යි.

(මේ දෙශනායෙහි) ' තුලං ' යනු සංස්කාරධාතු යැ ' අතුලං ' යනු නිර්වාණධාතු යැ ' තුලමතුලං ව සමහවං ' යනු සියලු ධර්මයන්ගේ අභිඥපුඥප්ති යැ ධර්මපුතිසමහිදවගේ නික්ෂෙපපුඥප්ති යැ ' හවසඩබාරමවස්සජි මුනි ' යනු සමුදයයාගේ පරිතාහාගපුඥප්ති යැ දුක්බයාගේ පරිඥපුඥප්ති යැ ' අප්ඣත්තරතො සමාතිතො ' යනු කායගතාසතියගේ භාවතාපුඥප්ති යැ චිත්තෙකග්ගතාවගේ ස්ථිතිපුඥප්ති යැ ' අභිද කවවමීවත්තසමභුවං ' යනු (ආයුසංස්කාරය හැරීම වශයෙන්) චිත්තයාගේ අභිනිබබීද (අභිනීහරණ) පුඥප්ති යැ සර්වඥභාවයාගේ ගුහණපුඥප්ති යැ අවිදාහණඩකොෂයන්ගේ පුදලතාපුඥප්ති යි. එයින් වදළහ, බුදුහු : '' තුලමතුලං ව සමහවං '' යි.

2. ආරබධවිදර්ශක වූ යමෙක් සියලු ලෙනුහුමක දුංබය දුටුයේ ද යම හේතුවකින් දුක උපදී නම ඒ කාරණ වූ තෘෂ්ණාවත් දකී ද ඒ පටිපන්නක පුරුෂ සවස්තුක වූ ක්ලේශකාම යන්හි කවර කරුණෙකින් නැමේ ද (නො නැමේ මැයැ.) යම හෙයෙකින් මෙලොවැ කාමයෝ (පසම්තුරු වෙත්ද එහෙයින්) බන්ධනයෙකැයි දැන ස්මෘතිමක් වූයේ ඒ කාම යන්ගේ වනය පිණිස නුවිධ ශික්ෂායෙහි හික්මෙන්නෝ යි.

' යො දුක්ටං ' යනු දූූටසතායාගේ වෙවචන පුඥපති ද පරිඤ්ඤ පුඥපති ද වෙයි. ' යතෝ නිදනං ' යනු සමූදයසතායාගේ පුහවපුඥපති ද පුහාණපුඥපති ද වෙයි. ' ඇද්දක්ටි ' යනු ඥනචක්ෂුස්හුගේ වෙවචනපුඥපති ද පුතිවෙධපුඥපති ද අභිනිවෙශපුඥපති ද වෙයි ' කාමා ති ලෝකෙ සඩ්ගෝති ඤත්වා ' යනු කාමයන් පසමිතුරු හෙයින් දර්ශනය පැනච්ම යැ ඒ එසේ මැය—කාමයෝ අඩ්ගාරකර්ෂුවකට බදු උපමා ඇතියහ, මස් වැදල්ලකට බදු උපමා ඇතියහ, දිලියෙන ගින්නක් බන්දහ, පූපාතයකට හා උරගුන්ට බදු උපමා ඇතියහ, ' තෙසං සතිමා ' යනු පුහාණයාගේ අපවයපඤ්ඤත්ති ද කායගතා සතියගේ නික්බෙපපඤ්ඤත්ති ද මාර්ගයාගේ භාවනාපඤ්ඤත්ති ද වෙයි. ' චීනයාය සකියගේ නික්බෙපපඤ්ඤත්ති ද මාර්ගයාගේ භාවනාපඤ්ඤත්ති ද වෙයි. ' චීනයාය සක්යට ' යනු රාගචීනයාගේ දෙසචීනයාගේ මොහචීනයාගේ පුතිවෙධපුඥප්ති යැ ' ජන්තු ' යනු යොගීහුගේ වෙවචනපුඥප්ති යැ ඒ එසේ මැය—යම කලෙක යොගාවචර ' කාමයෝ සඩ්ගයෙකැ ' යි දනගතී ද එකල හේ කාමයන්ගේ අනුත්පාදය පිණිස කුශල ධර්මයන් උපදවයි, හේ නූපන් කුශලධර්මයන්ගේ ඉපදීම පිණිස වැයම් කරයි, මෙ නොපත් මාර්ගඵලයන්ගේ පුප්තිය පිණිස වායාමපඤ්ඤත්ති යැ, අල්පමාතුගණයෙන් සතුටු නොචීම පිළිබද නීක්මෙපපඤ්ඤක්ති යැ, එහි ඒ යොගාවචර උපන් කුශල වායමන්'ති අයං අපපමාදපඤඤතනි භාවනාය, නිකොබපපඤඤතනි විරිඔඤියෙසා, ආරකාඛපඤඤතනි කුසලානං බම්මානං, සීතිපඤඤතනි අඩිම්තනසිකාඛාය. තොනාහ භගවා. ''යො දුකාඛමදෑකාබි යනො නිදන''නති.

3. ''මොහසමබණිනො ලොකො හබබරුපොව දිසාති උපබිසමබණිනො බාලො තමසා පරිවාරිතො, අසසිරී විය බායති පසානො නැපි කිඤානං''ති

'මොහසමානානා ලොකො'ත් දෙසනාඋකුකු තත් විපලාසානං, 'හබබරුපොව දිකානී'ත් විපරීතපඤඤතත් ලොකකා, උපබිසමා නොනො බාලො'ත් පහවපඤඤතත් පාපකානං ඉවඡාවවරානං, කිචාපඤඤතත් පරිසුවසානානං, බලවපඤඤතත් කිලෙසානං, විරුහනාපඤඤතත් සභාරානං, තමසා පරිවාරිතො'ත් දෙසනාපඤඤතත් අවිජපනාසාරකා වෙචාවනපඤඤතත් ව. අසසිරී විය බාගනී'ත් දසානපඤඤතත් දිබබ-වකබුකා, නිකොබපපඤඤතත් පඤඤවකබුසා, 'පසානො නස් කිඤාවන'නත් පටිවෙඩපඤඤතත් සහතානං, රාගෝ කිඤාවනං දෙසො ක්ඤාවනං මොහෝ ක්ඤාවනං. තෙනාහ හගවා : ''මොහොසමා නොනො ලොකො''ත්.

''අපු හිකාබවේ අජාතං අභූතං අකතං අසභාතං, හෝ වේ තං හිකාබව අභවිසාස අජාතං අභූතං අකතං අසභාතං, හ ඉඩ ජාතසාස භූතසාස කඩාසාස සභාතතයස නිසායරණං පණැඤයෙඵ. යසාමා ච බො හිකාබව අපු අජාතං අභූතං අකතං අසභාතං, තසාමා ජාතසාස භූතසාස කතසාස සභාතසා නිසාරණං පණැඤයන්''හි.

'නො වෙතං භිකාබව අහවිසස අජාතං අභූතං අසාතං අසමාත'නති දෙසනාපඤඤතත් නිබබ:නසා වෙච්චනපඤඤතති ව, 'න ඉඛ ජාතසා භූතසා සාතසා සේඛානසා නිසාරණං උකැඤයෙථා'ති වේවචනපඤඤතති සේඛාතසා උපනයන පඤඤතති ව, 'යසාං ව බො භිකාබව අප අජාතං අභූතං අසාතං අසමාත'නති වෙවචනපඤඤතති නිබබානසා ජොතනාපඤඤතති ව, 'තසාං ජාතසා භූතසා කතසා සමානසා නිසාරණං පඤඤයෙන් ව, 'තසාං ජාතසා භූතසා කතසා සමානසා නිසාරණං පඤඤයෙන් ව, 'තසාං ජාතසා භූතසා කතසා සමානසා නිසාරණං පඤඤයෙන් මහාසා, නිසාරණපඤඤතත් සංකාරතො. තෙනාන හගවා : 'නො වෙ තං භිකාබව අහවසායා'ති.

තෙනාහ ආයසා මහාකවායනො : ''එකං භයවා හිමා පඤඤාත්හි විවිධානි දෙසෙන්''ති.

[3, 1, 11] පඤඤ තති හා ර විග ඬග ය

ධර්මයන්ගේ ස්ථිතිය පිණිස වැයම් කෙරෙයි යන මෙය භාවනාව පිළිබඳ අප්පමාද පඤ්ඤත්ති යැ විරියින්දියයාගේ නික්බෙපපඤ්ඤත්ති යැ කුශලධර්මයන්ගේ ආරක්ඛ පඤ්ඤත්ති යැ අධිචිත්තශික්ෂාව පිළිබඳ ධීතිපඤ්ඤත්ති යි. එයින් වදළහ බුදුහු; '' යො දුක්බමද්දක්බි යනො නිදනං '' යී.

3. මේ ලෝවැසිතෙම අවිදාාහේතුක සංයෝජනයන්ගෙන් බැඳුණේ (විපරිතා ධාාශය ඇතියේ මායා සායේයා දෙකින් වැසුණුපියව් ඇතියේ) හවාස්වරූපයක් මෙන් දක්නාලැබෙයි, ක්ලෙශ අභිසංස්කාරොපයීන් විසින් බැඳුණු බාලතෙමේ සම්මොහතමසින් පරිවෘත වූයේ (පණ්ඩිතයනට) නිශ්ශීකයකු මෙන් වැටැහෙයි, නුවණැසින් දක්නහුට ගතයුතු කිසිවක් නැති ' යි.

' මොහසම්බන්ධනො ලොකො ' යනු විපල්ලාසයන්ගේ දෙශනාපඤ්ඤත්ති යැ ' හබ්බරුපොව දිස්සති ' යනු ලොකයාගේ විපරීතපඤ්ඤත්ති යැ ' උපධිසම්බන්ධනො බාලො ' යනු ලාමක ඉවජාවවරයන්ගේ පහවපුඥප්ති යැ පරියුටඨානයන්ගේ කෘතා පුඥප්ති යැක්ලෙශයන්ගේ බලවපඤ්ඤත්ති යැ සංස්කාරයන්ගේ විරුහනාපඤ්ඤත්ති යැ, ' තමසා පරිචාරිතෝ ' යනු අවිදාහන්ධකාරයාගේ දේශනාපුඥප්ති යැ වෙවවනපුඥප්ති ද වෙයි, ' අස්සිරි විය බායකි ' යනු දිවාවක්ෂුස්හුගේ දර්ශනපුඥප්ති යැ පුණුවක්ෂුස්හුගේ නීක්ෂෙපපුඥප්ති යැ, ' පස්සතෝ නත්රී කිඤ්චනං ' යනු සත්ත්වයන්ගේ පුතිවෙධ පුණුප්ති යැ, රාගය කිඤ්චන යැ දෙසය කිඤ්චන යැ මොහය කිඤ්චන යි. එයින් වදුළහ බුදුහු '' මොහසම්බන්ධනෝ ලොකෝ '' යි.

" මහණෙනි (හෙතුපුතායයමවායෙන්) නූපන් (හෙතු රහිත වැ තෙමේ මැ) නො පහළ වූ (හෙතු පුතායෙන්) නො කරනලද පුතායෙන් අයංස්කෘත වූ නිර්වාණධාතුව පරමාර්ථවශයෙන් ඇත. මහණෙනි අජාත අහත අකත අසඩ්බත වූ ඒ නිර්වාණධාතුව ඉදින් නො වී නම්, මේ ලෝකයෙහි හේතුපුතායෙන් උපන් හටගත් කරනලද සියලු සඩ්බතධර්මයාගේ නිස්සරණයෙක් නො පැනෙන්නේය, තවද මහණෙනි යම හෙයෙකින් අජාත අහත අකත අසඩ්බත වූ නිර්වාණධාතුව ඇද්ද, එහෙයින් ජාත වූ හත වූ කෘතවූ හෙතුපුතායෙන් විසින් සමවායෙන් කරනලද ධර්මජාතයාගේ නිස්සරණය පැනේ '' යයි වදුළසේක.

නො වෙතං භික්බවේ අභවිස්ස අජාතං අභුතං අකතං අසඩ්බතං ' යනු නිර්වාණයාගේ දෙශනාපඤ්ඤත්ති ද වෙවවනපඤ්ඤත්ති ද වෙයි, ' න ඉධ ජාතස්ස භූතස්ස කතස්ස සඩ්බතස්ස නිස්සරණං පඤ්ඤයෙර ' යනු සඩ්බනයාගේ පවවවන පඤ්ඤත්ති ද උපනයනපඤ්ඤත්ති ද වෙයි, ' යස්මා ව බො භික්ඛවෙ අත්රී අජාතං අභූතං අකතං අසඩ්බතං ' යනු නිර්වාණයාගේ වෙවවනපඤ්ඤත්ති ද ජොතනාපඤ්ඤත්ති (පුතිඥ කළ, අර්ථසිද්ධිය පුකාශ කිරීම) ද වෙයි, ' තස්මා ජාතස්ස භූතස්ස කතස්ස සඩ්බ තස්ස නිස්සරණං පඤ්ඤයත් ' යනු මේ නිර්වාණයාගේ වෙවවන පඤ්ඤත්ති ද, මාර්ගයාගේ නොයඩාණිකපුඥප්ති ද, සංසාරයෙන් නික්මයාම පැනවීම ද වේ. එයින් වදළහ, බුදුහු : නො වෙතං භික්ඛවේ අභවිස්ස '' යනාදිය.

එයින් වදළහ, ආයුෂ්මත් මහාකාතාායන මහරහතුන් වහන්සේ : '' එකං හගවා ධමමං පඤ්ඤත්තීහි විවිධාහි දෙයෙකි '' යි.

පඤ්ඤත්තිහාරය යොදනලද්දේ යි.

3. 1. 12

ඔතරණහාරවිහඩෙගා

තාළු කතමො ඔතුරණො හාරො : යො ව පවිචවුපොදෙ"ති.

 "උදධං අඩො සබබහි විපපමුතෙතා අගමහමසමිති¹ අනානුපසයී එවං විමූනෙතා උදනාරි ඔහං අතිණණාපුබබං අපුනබහවායා''ති.

'උදඩ'නති රූපඛානු ව අරූපඛානු ව, 'අබොති' කාමඛානු, 'කබබබි විපපමුතෙනා'ති තෙඛාතුකෙ. අයං අයෙඛාවිමූහති, තානියෙව අසෙඛානි පඤවින්යිගානි අයං ඉන්දියෙහි ඔතරණා, තානියෙව අසෙඛානි පඤවීන්යිගානි ອື່ປປາ, ອື່ປປຸບບາຊ ຊອິປປາສິດປາຍພາ, ຊອິປປາສິດປາພາ ສະລາປສິດປາເພາ, විකුඤුණතිරොබො, විකුඤුණතිරොඛා නාමරූප **සංඛා**රතිරොඛා නිරොබො, නාමරූපනිරොඛා සලායතනනිරොබො සලායතනනිරොඛා **ປແຫຼນີຣරාຣ**ඛා, ປແຫຼນີຣ໌ເລີນ ຣຽຊສານນີຣ໌ເວຣົນ, ຣຽຊສານນີຣ໌ເວລີນ තණහානීරොබො, තණහානිරොබා උපාදනනිරොබො, උපාදනනිරොබා භවතිරොබො, භවතිරොඛා ජාතිනිරොඛො, ජාතිනිරොඛා ජරාමරණං **සොකපරි**දෙව්දු කඛ දෙමන සසු පා යා සා තිරැජඣනති, එව්මේ**ත**ස කොවලසය දුක්ඛක්ඛනිසය නිරොබො හොති. අයං පව්වවසමූපපාදෙහි ඔතරණා, කානියෙච අයෙබාති පඤවිඥියාති තීහි බණෙහි සංගභිතානි සීලකඛණකින සමාබිකඛණෙන පඤඤකඛණෙන, අයං ඛණෙහි ඔතරණා. තානියෙව අසෙබානි පඤවිඥියානි සඬබාරපරියාපතනානි යෙ සඬඛාරා අනාසවා නො ව භවඩනා නෙ සඬබාරා බම්වධානුසඬගනිනා. අයං ධානුනි ඔතුරණා. සා බම්මබාතු බම්මාගතන පරියාපතනං යං ආගතනං අනාසවං නො ව භවඞ්ගං අයං ආයතනෙහි ඕතරණා.

'අගමහමසම්'ති අදාානුපසසි'ති අයං සකකාගදිටසියා සමූගකානො, සා සෙඛා විමුහති, භානියෙව සෙඛානි පඤවිඥිගානි, අයං ඉඥියෙහි ඔතුරණා, තෘතිගෙව සෙබානි පසුමින්දිගානි විජජා. විජ්යිපපාද අවිජජා අව්ජාතිරොඛා සඬ්ධාරනිරෝබෝ, තිරොබො, (එවං සබබාපී පටිචාසමූපපාදෙ.) අගං පට්චාසමූපපාදෙහි ඔහරණා. සාගෙව විජුන ප සැසයුක්ඛණිවා, අයං ඛණාහි ඔහරණා. සා යෙව් විජජා සහිඛාර යෙ සඬ්බාරා අනාසවා නො ව භවඩිතා, තෙ සඬ්බාරා ບຽຜາອກກາ. බම්ම ඛාතුස භිහසිතා, අයං ඛාතුහි ඔතරණා. සා බම්ම ඛාතු බම්මායතන පරිශාපතතා යං ආයතනං අනාසවං නො ව හවඩාගං, අයං ආයතනෙහි ඔහුරණා. නෙබාග ච විමූහතියා අෂාබාග ච විමූහතියා විමූහෙතා උදතාරි ඔහං අභිණණ පුබබං අපුනබහවාය නෙනාහ භගවා ''උදධං අබෝ''ති.

3. 1. 12

ඔතරණහාරවිහඩගය

එහි ඔතරණහාරය කවරෙ යැ : '' යො ව පටිච්චුප්පාදේ '' යනාදි නිද්දෙසගාථා යැ

 උඩ රූපාරූපධාතුයෙහි ද යටං කාමධාතුයෙහි ද යන සියලු ලෛතධාතුක ලෝකයෙහි අශෛක්ෂව්මුක්තියෙන් මීදුණු රහත් මහණ ' මේ මම වෙම් ' නො දක්නා සුලූ වූයේ මෙසේ සෙබාසෙබව්මුක්තියෙන් මීදුණේ ප්‍රතාර්භවය නොවනු පිණිස පෙර තරණය නො කළව්රු කාමාදි වතුරොසය තරණය කළේ යයි.

' උද්ධං ' යනු රූපධාතුව ද අරූපධාතුව ද යන දෙක යැ, 'අධො ' යනු කාමධාතු යැ, ' සබ්බයි විප්පමුත්තො ' යනු ලෛධාතුක ලෝකයෙහි මේ (විරාගතා සංඛාාත) අලෙශක්ෂ එලවිමුක්ති යැ, ඒ අගෙශක්ෂවිමුක්තියෙහි යෙදුණු ශුද්ධාදි ඉන්දියයෝ යැ අගෙශක්ෂ පඤ්චෙන්දියයෝ යැ, මේ (අශෛක්ෂව්වුක්තියෙන් නිර්ධාරණ කළ) ශුද්ධාදි ඉන්දියයන් ගෙන් (සුනුසංවර්ණනාවට) අවතරණ (බැසගැනීම) යි. ඒ අලෙශක්ෂ පඤ්චෙන්දියයෝ මැ ' විදාහ ' නම් වෙයි, මාර්ග්දෙනවිදාහව ඉපදීමෙන් අවිදාහනිරොධය වෙයි, අවිදාහ න්රොධයෙන් සංස්කාරන්රොධය වෙයි, සංස්කාරන්රොධයෙන් විඥනන්රොධය වෙයි, විඥතනිරොධයෙන් නාමරූපනිරොධය වෙයි, නාමරූපනිරොධයෙන් ෂඩායතනතිරොධය ອບີ້ລີ, ສຄາແກກກອິດປາລິດແກ່ ສ່ວບໍ່ແກ່ດປາລິດ ອບີລີ, ສ່ວບໍ່ແກ່ດາລິດເມັນ ອບດາກ නිරොධය වෙයි, වෙදනානිරොධයෙන් කෘෂ්ණානිරොධය වෙයි, කෘෂ්ණානිරොධයෙන් උපාදනන්රොධය වෙයි, උපාදනන්රොධයෙන් හවන්රොධය වෙයි, හවන්රොධයෙන් ජාතිනිරොධය වෙයි, ජාතිනිරොධයෙන් ජරාමරණය ද සොකපරිදෙවදුක්ටදෙමනස්සු පායාසයෝ ද නිරුද්ධ වෙති. මෙසේ තෙල සියලු දූංබරාශිහුගේ නිරෝධය වේ. මේ පටිච්චසමුප්පාදයෙන් සුතුවර්ණතාවට බැසගැනීම යි. ඒ අලෙශක්ෂ පඤ්චෙන්දියයෝ මැ ශීලස්කන්ධයෙන් සමාධිස්කන්ධයෙන් පුඥස්කන්ධයෙන් යන නිව්ධ ස්කන්ධයෙන් සංගෘතීත වූවාහු ය, මේ ස්කන්ධයන්ගෙන් අවතරණ යි. ඒ අලෛක්ෂ පඤ්චෙන්දියයෝ මැ සංස්කාරස්කන්ධයෙහි ඇතුළුවූ අනාසුව වූ නො ද හවාඩග වූ යම සංස්කාර කෙනෙක් ඇද්ද ඒ සංස්කාරයෝ ධර්මධාතුයෙන් සංශෘභීතයහ, මේ ධාතුන්ගෙන් අවතරණ යි. ඒ ධර්මධාතුව අනාසුව වූ නො ද හවාඩිග වූ යම ආයතනයෙක් ඇද්ද එය ධර්මායතන පය්ථාපන්න යැ, මේ ආයතනයන්ගෙන් (සුනුවර්ණනාවට) අවතරණ යි.

'අයමහමස්මිති අනානුපස්සි' යනු මේ සත්කායදාෂ්ටිහුගේ සමුද්ඝාත යැ, ඒ ශෛක්ෂ එලව්මුක්ති යි. ඒ ශුද්ධාදී ඉන්දියයෝ මැ ශෛක්ෂ පඤ්චෙන්දියයෝ යැ, මේ ඉන්දියයන් ගෙන් සූතුවර්ණනාවට අවතරණ යි. ඒ ශෛක්ෂ පඤ්චෙන්දියයෝ මැ මාර්ගඥන විදහා යැ, විදෙහාත්පාදය පුතාය කොටගෙන අවිදහානිරොධය වෙයි, අව්දහානිරොධයෙන් සංස්කාරනිරොධය වෙයි. (මෙසේ සියලු මැ පට්වවසමුප්පාදය වෙයි.) මේ පට්වව සමුප්පාදයෙන් අවතරණ යි. ඒ මැ විදහාව පුඥස්කන්ධ යැ, මේ ස්කන්ධයන්ගෙන් අවතරණ යි. ඒ මැ විදහාව සංස්කාරස්කන්ධපයාභපන්න යැ, යම සංස්කාර කෙනෙක් අනාසුව වූවාහු නො ද හවාඩග වෙත් ද ඒ සංස්කාරයෝ ධර්මධානුයෙන් සංගෘනීකයහ. මේ ධානූන්ගෙන් අවතරණ යි. ඒ ධර්මධානුව අනාසුව වූ නො ද හවාඩග වූ යම ආයතන යෙක් ඇද්ද, ඒ ධර්මායතනයෙහි පයහාපන්න යැ, මේ ආයතනයන්ගෙන් අවතරණ යි. ශෛක්ෂව්මුක්තියෙන් ද අශෛක්ෂව්මුක්තියෙන් ද කොලෙසුන් කෙරෙන් විමුක්ත වූයේ සුනර්භවය නොවනු පිණිස පෙර තරණය නො කළවිරු කාමාදී වතුරොසය තරණය කළේ යි. එයින් වදළහ, බුදුහු : '' උද්ධං අධෝ '' යනාදිය. 9---88 04440 (79/02)

නෙතතිපාකරණං - පමිනිදෙදසවාරො

'' නිස්සිතසාස චලිතං අනිසාසිතසාස චලිතං නස්, චලිනෙ අසකි පසාදේධි, පසාද්ධියා සත් නත්න හොත්, නත්යා අසත් අාගත් ගත් න කොත්, ආගත්ගත්යා අසත් චුතුපපානො න හොත්, චුතුපපානෙ අසත් නෙව්'බ න හුරං න උභයමනතරෙන එසෙවනෙනා දුකාබසායා''තී.

'නිස්සිතසස චලිත'නනි නිස්සයෝ නාම දුවිබෝ: තණනානිස්සයෝ දිටසීනිස්සයෝ ච, තතර යා රතතසස චෙතනා අයං තණනානිස්සයෝ, යා මූලනසස චෙතනා අයං දිට්සීනිස්සයෝ. වෙතනා පත සම්බාරා, සම්බාරපච්චයා විසැසැණං, විසැසැණපච්චයා නාමරුපා, (එවං සබෙබා පටිච්චසමූපපාදෙ) අයං පරිච්චසමූපපාදෙනි ඔතරණා. තතර යා රතනස්ස චේදනා අයං සුබා චේදනා, යා සමමූලනස්ස වේදනා, අයං අදුසාබමසුබා චේදනා, ඉමා වේදනා වේදනාකාමකි. අයං බනෝනි ඔතරණා. තතර සුඛා වේදනා දෙක ඉන්දියානි, සුඛිත්රීයං සොමනස්සිත්රීයං ච, අදුසාබමසුබා චේදනා උපෙකාක්රීයං, අයං ඉත්දීයෙනි ඔතරණා. තානියෙව ඉත්දියානි සම්බාරපරියාපතනානි යෙ සම්බාරා සාසචා නව්ඩා, තො සම්බාරා ඩම්මධානුසම්ශනිතා, අයං ධානුනි ඔතරණා. සා ධම්මධානු ඩම්මායතනපරියාපතනා යං ආයතනං සාසචං නව්ඩාං, අයං ආයතනෙනි ඔතරණා.

'අනිස්සිතසා චලිතං නස්ථීනී සමථවසෙන වා තණනාය අනිස්සිතා විපසාභාවසෙන වා දිට්ඨියා අනිස්සිතෝ, යා විපසානා අයං විජි විජිස්පොද අවිජින්ගිරාවෝ, අවිජින්ගිරාබා සමබාරන්රොබෝ, සභාරනිරෝඛා විදාසුණෙන්රොබෝ. (එවං සබෙබා පට්චවසමූපොදො) අයං පට්චවසමූපපාදෙනි ඔතුරණා. සා යෙව විපසාභා පසාසිනක්කා, අයං බනෝනි ඔතරණා. සා යෙව විපසාභා පසාසිනක්කා, අයං බනෝනි ඔතරණා. සා යෙව විපසානා දෙව ඉන්දියානි: විරිශීන්දීයං ච පසාස්දීන්දීයං ව, අයං ඉන්දියෙනි ඔතරණා. සා යෙව විපසානා සමබාරපරියාපනනා යෙ සමබාරා අනාසවා නො ච භවමාගා, නො සමබාරා ධම්මඛානු සමානිතා, අයං ඛානූනි ඔතරණා. සා ඛම්මඛාතු ධම්මායතනපරියාපනනා යං ආයතානං අනාසවං නො ච භවමාගං, අයං ආයතනෙනි ඕතරණා.

'පසාදධියා සන්'ති දුවිධා පසාදධි: කාශිකා ච චෙනයිකා ච; යං කාශිකා සුබං අයං කාශිකා පසාදධි, යං වෙනයිකා සුබං අයං චෙනසිකා පසාදධි, පසාදධකායො සුබං වෙයදිති, සුඛිනො චීතතං සමාබියන්, සමානිතෝ යථාභූතං පජානාති, යථාභූතං පජානනෙතා නිඛබණැති, නිඛබණැනෙතා විරජජති, විරාශා විමුචචති, විමුතතයමිං විමූනතමනි 'කැණං හොත් 'ඛීණා ජාන් වුසිතං බුහාවරියං කතං කරණ්යා නාපරං ඉළුනතායා'ති පජානාති. සො න නමති රූපෙසු න සඳෙදසු න ශකෙසු න රසෙසු න ඵොඩාකබෙසු න ධමෙසු, බයා රාශකා බයා දෙසකා බයා මොහකා, යෙන රූපෙන තථාගතං නිටානතං චරනතං ප*කු*කුපයමානො පකුකුපෙයා, තසා රූපකා

1. විමූතතමනීති - සිමූ.

[8, 1, 12] ඔතරණහරේ විහඬාය

" තෘෂ්ණා දෘෂ්ටිවශයෙන් නිශිත වූවහුට විෂ්පන්දන (පොපියනු) වෙයි, නිශුය රහිත වූ ක්ෂ්ණාසුව හට චලිත (විෂ්පන්දිත) යෙක් නැති. චලිතය නැති කල්හි කාය විත්තදරථයන්ගේ සන්හිදීම වෙයි, පස්සද්ධිය ඇති කල්හි රූපාදි ආලම්බනයෙහි නැමීම නො වෙයි, නතිය නැති කල්හි පටිසන්ධි විසින් ආගමනය ද චූති විසින් ගමනය ද නො වෙයි. ආගති ගති නැති කල්හි වහුති උපපාප්ති නො වෙයි. චූති උපපාත නැති කල්හි මෙලොවැ නො මැ වෙයි, පරලොවැ නො වෙයි, උභයලෝකයෙහි මැ නො වෙයි, මෙය මැ වටටදුක්බයාගේ අන්තය වේ ''යයි.

'නිස්සිතස්ස චලිතං' යනු නිස්සය නම්: තණ්හානිස්සය ද දිවයීනිස්සය ද ' යි ද්විවිධයැ, එහි රූපාදියෙහි ඇලූණහුගේ යම් තෘෂ්ණාවෙතතාවක් ඇද්ද මේ තෘෂ්ණානිශය (අභිනිවෙශය) යැ, අරමුණෙහි මූඪවූවහුගේ යම් වෙතතාවක් ඇද්ද මේ දෘෂ්ටීනිශය යැ, වෙතතා වූ කලි සංස්කාරයෝ යි. සංස්කාරපුතායෙන් විඥානය වෙයි, විඥානපතානයෙන් නාමරූපය වෙයි. (මොසේ සියලූ පටිව්වසමුප්පාදය යි) මේ පටිව්වසමුප්පාදයෙන් (සූතුවර්ණනාවට) බැසගැනීම යි. එහි අනුරක්තයාගේ යම් වේදනාවක් ඇද්ද මේ සුබවේදනා යැ, සම්මුඪ වූවහුගේ යම් වේදනාවක් ඇද්ද මේ අදුක්බමසුබවේදනා යැ, මේ වේදනාවෝ වේදනාස්කන්ධ යැ, මේ ස්කන්ධයන්ගෙන් අවතරණ යි. එහි සුබ වේදනාව සුබින්දීය ද සොමනස්සින්දීය දයි ඉන්දීය දෙකෙකි. අදුක්බමසුබවේදනාව උපෙක්බින්දීය යැ, මේ ඉන්දීයයන්ගෙන් අවතරණ යි. ඒ ඉන්දීයයෝ මැ සාපුව වූ හවාඩග වූ යම සංස්කාර කෙනෙක් ඇද්ද ඒ සංස්කාරයන්හි ඇතුළුවූවාහුය, ඒ සංස්කාරයෝ ධර්මධානුයෙහි සංශෘභීතයහ, මේ ධානූන්ගෙන් අවතරණ යි. ඒ ධර්මධානුව සාපුව භවාඩග වූ යම ආයතනයෙක් ඇද්ද ඒ ධර්මායතනයෙහි පයහිපන්න යැ. මේ ආයතනයන් ගෙන් අවතරණ යි.

'අන්ස්සිතස්ස චලිතං නත්රී ' යනු සමථවශයෙන් හෝ තෘෂ්ණායෙන් අන්ශිත වූයේ විදර්ශනාවශයෙන් හෝ දෘෂ්ටියෙන් අන්ශිත වූයේ වෙයි. යම විදර්ශනාවක් ඇද්ද මේ විදාහ යැ, විදෙහාත්පාදයෙන් අවදහානිරොධය වෙයි, අවදහානිරොධයෙන් සංස්කාර නිරොධය වෙයි, සංස්කාරනිරොධයෙන් විඥානනිරොධය වෙයි, (මෙසේ සියලූ පටිචච සමුප්පාදය වෙයි.) මේ පට්වචසමුප්පාදයෙන් අවතරණ යි. ඒ විදර්ශනාව මැ පුඥ ස්කන්ධ යැ, මේ ස්කන්ධයන්ගෙන් අවතරණ යි. ඒ විදර්ශනාව මැ විරියින්දිය ද පඤ්ඤ්න්දිය ද යන ඉන්දිය දෙක වෙයි, මේ ඉන්දියයන්ගෙන් අවතරණ යි. එ මැ විදර්ශනාව අනාසුව වූ නො ද භවාභිග වූ යම සංස්කාර කෙනෙක් ඇද්ද ඒ සංස්කාරයන්හි පයහපෙන්න යැ, ඒ සංස්කාරයෝ ධර්මධාතුයෙහි සංශාභීතයහ, මේ ධාතූන්ගෙන් අවතරණ යි. ඒ ධර්මධාතුව අනාසුව වූ නො ද භවාභිග වූ යම ආයතනයෙක් ඇද්ද ඒ ධර්මායකනයෙහි පයහපෙන්න යැ, මේ ආයතනයන්ගෙන් අවතරණ යි.

' පස්සද්ධියා සති ' යනු කායිකපස්සද්ධිය ද වෙතසිකපස්සද්ධිය දයි පස්සද්ධි දෙවැදරුම වෙයි, කරජකය ඇසිරිකළ යම සුවයෙක් ඇද්ද මේ කායිකපස්සද්ධි යැ, සිත ඇසිරිකළ යම සුවයෙක් ඇද්ද මේ චෙතසිකපස්සද්ධි යි. සන්හුන් කය ඇතියේ කායික චෛතසික සුවය ලබයි, සුව ඇතියහුගේ සිත සමාධියට පැමිණෙයි, සමාතිත වූයේ යථාතුතව (කතුසේ) දනගනී, යථාතුතව දන්නේ (සංස්කාරයන්හි) උකටලි වෙයි, උකටලිවනුයේ නොඇලෙයි, ව්රාශයෙන් කෙලෙසුන් කෙරෙන් මිදෙයි, වීමුක්ත කල්හි ' මිදිණැ ' යි පුතාවෙක්ෂාඥනය වෙයි, ජාතිය ක්ෂය වූයැ, බඹසර වැස නිමවනලද, සිවුමඟ කරණි කරන ලද, මාර්ගකෘතාය පිණිස හෝ ක්ලේශක්ෂය පිණිස අන් කටයුත්තෙක් නැති ' යි දනගනී, ඒ ක්ෂිණාසුව රුපවියෙහි නො නැමෙයි, ශබද – ගන්ධ – රස – ස්පුෂ්ටවන – ධර්මවියෙහි නො නැමෙයි. රාගය ක්ෂය කළ හෙයින් ද්වේෂය ක්ෂය කළ හෙයින් මොහය ක්ෂය කළ හෙයිනි. යම රුපුපාදනයක් හෙතු කොටගෙන හවයෙහි සිටින්නාවු වුනිපටිසන්යි විසින් හැසිරෙන්නාවූ සන්න්වයා පනවනුයෙක් පනවා නම

නෙතතිස කරණං - පටිනිදෙද සවාරෙ

තියා විරාශා නිරෝධා වාහා පටිනිසාශතා රූපසඬාගෙ විමූනෙතා තථාගතො අභිතිපි න උපෙති, තභිතිපි න උපෙති, අභි නභ්තීතී න උපෙති, නෙවත් නො නස්තිපි න උපෙති, අථ බො ගම්හිරෝ අපාමෙගෙනා අසඬොගොත නිබුතොති ගෙව් සඬාං ගච්ඡති, බයා රාශසක බයා දෙසසක් බයා මොහසක.

යාය වේදනාය - පෙ- යාය සකුඤය - පෙ- යෙහි සභිබාරෙහි - පෙ-යෙන විකුඤරණන කථාගතං තීට්ඨනතං චිරනතං පකුඤපයමානො පකුඤරෛතා තසා විකුඤරණක බයා විරාශා නිරොධා චාශා පටිනිසාකා විකුඤරණසාබයෙ විදුනතා තථාගතො අසීතීවී න උපෙති, නස්තීතී න උපෙති. අථ බෝ ගමනීරෝ අප මෙයෝා අසබෝබයෝ නිබබුනොතී යෙව සභාබං ගචන්ති.

'අාගතී'ති ඉඩාගති: ගතී'ති පෙච්චහවේ, අාගතිගතිපි න හවනති. 'නෙවිධා'ති ජසු අජකිතතිකොසු ආගතනෙසු. 'න හුරං'තී ජසු බාහිරෙසු ආගතනෙසු 'න උහයමනතරෙනා'ති එකෙසමුදිනෙසු බමෙමසු අතතානං න පසාතී 'එසෙවනෙතා දුසාඛසායා'ති පටිච්ච-සමූපපාදෙ, සො දූවිඩෝ: ලොකිකො ඒ ලොකුතතරෝ ඒ, තත් ලොකිකො අවිජජාපච්චයා සභාරා යාව ජරාමරණා, ලොකුතතරෝ සිලවනො අවිපපටිසාරෝ ජායනී, යාව නාපරං ඉත්තතාගනී පජානානී. නොනාහ හගවා 'නිසාසිතසා වලිතං අනිසාසිතසා වලිතං නත් -පෙ-එසෙවනෙතා දුකාඛසායා'ති.

- 2. ''ගෙ කොචි සොකා පරිදෙවිතා වා දූකඛණුව ලොකාක්මං අනෙකරුපං, පියං පරිචව පහුවනති එතෙ පියෙ අසනෙත න හවනති එතෙ.
- 3. කසාමා හි හො සුබනො විතසොකා යෙසං පියං හත් කුතිකුව් ලොකො, හසාමා අසොකා විරජං පත්යානො පියං න කයිරාථ කුතිකුව් ලොකො'ත්

"ගෙ කොම සොකා පරිදෙවිතා වා දුකාඛඤව ලොකායාමං අනෙක රූපං පියං පච්චව පහවනති එතා"ති අයං දූකාඛා වෙදනා, ''පියෙ අසනෙතා න හවනති එතෙ''ති අයං සුඛා වෙදනා, අයං වෙදනාකාඛනො. අයං ඛණ්ඩති ඔතරණා. වෙදනා පවවයා පන තණනා, තණනා පවටයා උපාදනං, උපාදනපවවයා හවො, හවපවවයා ජාතී, ජාතී පවටයා ජරාමරණං. (එවං සබබං.) අයං පජීවවසමූපපාදෙනි ඔතරණා. තහර සුඛා වෙදනා දෙව ඉන්දියානි: සුඛන්දියං සොමනසැයින්දියකුව. දූකාඛා වෙදනා දෙව ඉන්දියානි: දූකාඛ්න්දියං දෙමනසැයින්දියංකුව. දූකාඛා වෙදනා දෙව ඉන්දියානි: දූකාඛ්න්දියං දෙමනසැයින්දියං ව. අයං ඉන්දියෙනි ඔතරණා. තානියෙව ඉන්දියානි සඬඛාරපරියාපනතානී යෙ සඬඛාරා සාසමා හවඬතා, නෙ සඬඛාරා ධම්මධානුසංගනිකා, අයං ධානුනි ඔතරණා. සා ධම්මධානු ධම්මායතනපරියාපනතා යං ආයතනං සාසවං භවඬතං, අයං ආයතනෙනි ඔතරණා.

[8, 1,12] බතරණහාර විහඩාග

ඒ රුපූපාදනය ක්ෂය වීමෙන් විරාශයෙන් නිරුද්ධ වීමෙන් තහාශයෙන් දුරලීමෙන් රූපයඩ්බය සංඛාත නිවනෙහි වීමුක්ත වූ ක්ෂීණාපුව පුද්ගල (ආත්මයත් ලොකයත් ශාශ්වත ව) ඇතැයි ද (තෘෂ්ණා දෘෂ්ටීඋපය විසින්) නො ගනී, නැතැයි (අශාශ්වත යයි) ද නො ගනී, (එකතාශාශ්වත විසින්) ඇත්තේත් නැත්තේත් වේ යයි ද නො ගනී, (අමරා වික්ෂෙප විසින්) නො මැ ඇත්තේත් නැති නොවුයේත් වේ යයි ද නො ගනී, වැලි ක්ලෙශා හාවයෙන් ගැඹුරු වූයේ අපුමෙය වූයේ අසඩබා වූයේ පිරිනිවියේ යැයි මැ සඩ්බාාවට යෙයි. රාගක්ෂය ද්වෙෂක්ෂය මොතක්ෂය වූ හෙයිනි.

යම් වේදනාවක් හෙතු කොට . . . යම සංඥවක් හෙතු කොට . . . යම් සංස්කාරයන් හෙතු කොට . . . යම් විඥනයක් හෙතු කොට හවයෙහි සිටින්නාවූ ද හැසිරෙන්නාවූ ද සත්ත්වයා පනවනුයෙක් පනවා නම, ඒ විඥනයාගේ ක්ෂය වීමෙන් විරාගයෙන් නිරොධ යෙන් කාාගයෙන් දුරැලීමෙන් විඥනක්ෂය සංඛාාත නිවනෙහි විමුක්ත වූ ක්ෂිණාසුව පුද්ගල (ආත්මයත් ලෝකයත් තෘෂ්ණා දෘෂ්ටීන්) ඇතැයි ද නො ගනී, නැතැයි ද නො ගනී, ඇතැයි නැතැයි ද නො ගනී, නො මැ ඇත නැත්තේත් නො වේ යයි ද නො ගනී. වැලි ගමහීර වූයේ අපුමෙය වූයේ අසඩබා වූයේ පිරිනිවියේ මැ යයි සංඛාාවට යේ.

'ආගති' යනු පරලොවීන් මෙලොවට පැමිණීම යැ, 'ගති' යනු මෙලොවීන් පුනර්තව සංඛාාත පරලොවට යෑම යෑ, මෙලොවට පැමිණීම ද පරලොවට යෑම ද නො වෙත්. 'නෙවිධ' යනු ෂඩ ආඛාාත්මික ආයතනයන්හි 'න හුරං' යනු ඩේවතිරායතනයන්හි, 'න උභයමන්තරෙන ' යනු ද්වාරපුවෘත්ත වූ එස්සය සමග උපන් (විඤ්ඤණ වෙදනා සඤ්ඤ වෙතනා විතක්ක විවාරාදි) ධර්මයන්හි ආත්මය නො දකී. ' එසෙවන්තො දුක්බස්ස ' යනු පටිවවසමුප්පාද යැ, ඒ පටිවවසමුප්පාදය ලෞකික ද ලොකොත්තර දයි දෙවැදැරුම වෙයි. එහි ලෞකික පට්වව සමුප්පාදය : '' අව්ජ්ජා පවවයා සතිබාරා ' යනු පටන් කොට ' ජරාමරණ ' දක්වා වෙයි. ලොකුත්තරපට්වව සමුප්පාදය : ' සීලවලකා අව්ප්පටිසාරෝ ජායති ' යනු පටන් කොට ' නාපරං ඉත්ථත්තායාති පජානාති ' යනු දක්වා වෙයි. එයින් වදළහ, බුදුහු : නිස්සිතස්ස වලිතං අනිස්සිතස්ස වලිතං නත්රී – පෙ – එසෙවන්තො දුක්බස්ස '' යී.

2. සත්ලොවැ යම් කිසි ශොකයෝ හෝ පරිදෙවයෝ හෝ වෙත් ද, අනෙකපුකාර වූ දුකකුත් වේ ද, පිය වස්තුව නිසා තෙල ශොකාදීහු උපදිති, පිය වස්තු නැති කල්හි තෙල ශොකාදීහු නො වෙත්.

3. යම් කෙනකුත්ට ලොවැ කිසි තැනෙක්හි පිය වූවක නැද්ද, එහෙයින් ඒ විගත ශෝක වූ රහත්හු සුව ඇත්තාහු වෙති, එකරුණෙන් නිශ්ශොක වූ විරජ වූ නිවන පුාර්ථනා කරනුයේ ලොවැ කිසි තැනෙක්හි (කිසි වස්තුවක්) පිය නො කරන්නේ යි.

" යෙ කෙව් සොකා පරිදෙවිතා වා . දුක්බං ව ලොකස්මිං අනෙකරූපං පියං පටිවව පහවන්ති එනෙ " යනු මේ දුක්බවෙදනා යැ, " පීයෙ අසන්තෙ න හවන්ති එනෙ " යනු මේ සුබවෙදනා යැ, මේ වෙදනාස්කන්ධ යැ, මේ ස්කන්ධයන්ගෙන් අවතරණ යි. යළි වෙදනාපතායෙන් තණ්හාව වෙයි, කෘෂ්ණාපුතායෙන් උපාදන වෙයි, උපාදනපුතායෙන් හවය වෙයි, හවපුතායෙන් ජාතිය වෙයි, ජාතිපුතායෙන් ජරාමරණ වෙයි. (සියල්ල මෙෂ්ස් යි.) මේ පටිවවසමූප්පාදයෙන් අවතරණ යි. එහි සුබවෙදනාව සුබින්දිය ද සොමනස්සින්දිය ද ' යි ඉන්දිය දෙකෙකි, දුක්බවෙදනාව දුක්බින්දිය ද දෙමනස්සින්දිය ද ' යි ඉන්දිය දෙකෙකි, මේ ඉන්දියයන්ගෙන් අවතරණ යි. එ මැ ඉන්දියයෝ සාසුව වූ හවාඩග වූ යම සංස්කාර කෙනෙක් ඇද්ද ඒ සංස්කාරයන්හි පයාිතපන්නයෝ යැ, ඒ සංස්කාරයෝ ධර්මබාතුයෙහි සංගෘහීතයහ, මේ ධාතූන්ගෙන් අවතරණ යි. ඒ ධර්මධාතුව සාසුව වූ හවාඩග වූ යම ආයතනයෙක් ඇද්ද, ඒ ධර්මායතනයෙහි පයාිතපන්න යැ, මේ ආයතනයන්ගෙන් අවතරණ යි. 4. ''නසාමා හි නො සුබිනො වනසොකා ගෙසා පියං නසු කුහිසුව් ලොකො, නසාමා අනොකා වීරජං පළුයානො පියං න කයිරාථ කුහිසුව ලොකො''නි

ඉදං තණනාපහානං, තණතාන්රොඩා උපාදනන්රොබො. උපාදන-න්රොධා හවන්රොඩො. (එවං සබබං) අයං පටිවුවනමූපතාදෙහි ඔබරණා. තං සෙව තණතාපහානං සමථෝ, සො සමථෝ දෙව ඉන්දියාන්: සත්න්දීයං සමාධින්දියං ව. අයං ඉන්දියෙහි ඔබරණා. සො යෙව සමථෝ සමාධිකාබකෝ, අයං බකෝහි ඔතරණා. සො යෙව සමථෝ සම්බාර-පරියාපනෙනා යෙ සභාරා අනාසවා නො ව හවඩාහා, තෙ සභාර ඩමංඛාතුසාහන්තා. අයං ඛාතුහි ඔතරණා. සා ඛම්මධානු ඛම්මා-සතනපරියාපතනා යං ආයතනං අනාසවං නො ව හවඩාගං. අයං ආයතනෙහි ඔතරණා. තෙනාහ හනවා: ''යෙ කොට සොකා'' ති.

- 5. ''කාමං කාමයමානසා තසා වෙතං සමජාඛත්, අදධා පිනීමනො හොති ලදධා මවෙටා යදිවරති.
- 6 නාසා වේ කාමයානසා ඡණුජාතසා ජනතුනො, තෙ කාමා පරිහායනති සලලවිදේඛා'ව රුපති.
- රෝ කාමේ පරිවජෙත් සපකොව පද සිරෝ,
 සෝ මං විසතතිකං ලොකෙ සතෝ සමතිවතතත්''ති.

තා පීතිමනතා අයං අනුනයො. යදහ : ''සලල විදේඛාව රුපතනී''ත්, ඉදං පරිසං, අනුනයපටිසං ව පන තණනාපතෙකා. තණනාය ව පන දස රුපීනි ආයතනානි පදටාහානං. අයං ආයතනෙහි ඔතරණා. තානියෙව දස රුපීනි ආයතනානි රුපකායො භාම සමපහුතෙතා, තදුහයං නාමරූපං. නාමරූප පච්චයා සළායතනං, සළායතනපච්චයා එසොසා එසාසපච්චයා වේදනා, වේදනාපච්චයා තණනා. (එවං සබබං) අයං පටිච්චසමූපොදෙහි ඔතරණා. තදෙව භාමරූපං පඤ්චකකිනි. අයං ඛණකිහි ඔතරණා. තදෙව නාමරූපං අවසාරස ඛාතුයෝ, අයං ඛණකිහි ඔතරණා. තදව නාමරූපං අවසාරස ඛාතුයෝ, අයං ඛානුහි ඔතරණා. තදව නාමරූපං අවසාරස රූපීනි ඉන්දියානි, යො නාමකාරෙයා ඉමානි පඤ්ච අරුපීනි ඉන්දියානි, ඉමානී දස ඉන්දියානි. අයං ඉන්දියෙහි ඔතරණා.

තා තර කදහ :

8. ''ගො කාමෙ පරිවිජෙජක් සපපසෙකව පද සිරො, හෝමං විසතකිකං ලොකෙ සහෝ සමනිවතතත්''හි.

අයං සඋපාදිසෙසනිබබානබාතු. අයං බාතුහි ඔහුරණා. සායෙව සඋපාදිසෙසනිබබානබාතු විජුණා, විජුජුපොද අව්ජණා නිරොබො, අව්ජෝානිරෝඛා සභාගේනිරෝබො. (එවං සබබං.) අයං පරිච්චසමූපා-දෙහි ඔහරණා. සායෙව විජුණා පකුඤාකාවණො. අයං ඛණෝහි ඔහරණා. සායෙව් විජ්ණා දෙව ඉන්දියානි: විරිසින්දියං පකුඤ්ඤ්ඤ්යං ච. අයං ඉන්දියෙහි ඔහරණා. සායෙව විජුණා සභාගරපරියාපතනා යෙ සභාරා,

[8, 1, 12] මහරණකාර විහමාශ

4. '' තස්මා හි ගත සුබිතො විතසොකා – පෙ – පියං න කයිරාථ කුහිං වි ලොකො '' යනු මේ තෘෂ්ණාපුහාණ යි. තෘෂ්ණානිරොධයෙන් උපාදනන්රොධය වෙයි, උපාදන න්රොධයෙන් හවන්රොධය වෙයි. (සියල්ල මෙසේ යි.) මේ පටිවවසමුප්පාදයෙන් සූනුවර්ණනාවට බැසගැනීම යි. එ මැ තෘෂ්ණාපුහාණය ශමථ යැ, ඒ ශමථය සතින්දිය ද සමාධීන්දිය ද ' යි ඉන්දිය දෙකෙකි. මේ ඉන්දියයන්ගෙන් අවතරණ යි. එ මැ ශමථය සමාධිස්කන්ධ වෙයි. මේ ස්කන්ධයන්ගෙන් අවතරණ යි. එ මැ ශමථය අනාසුව වූ නො ද හවාඩිග වූ යම් සංස්කාර කෙනෙක් ඇද්ද ඒ සංස්කාරයෙහි පය්ථාපන්න යැ, ඒ සංස්කාරයෝ ධර්මධානයෙහි සංගෘහිත වෙනි, මේ ධානුන්ගෙන් අවතරණ යි. ඒ ධර්ම ධාතුව අනාසුව වූ නො ද හවාඩිග වූ යම් ආයතනයෙක් ඇද්ද, ඒ ධර්මායතනයෙහි පයර් පත්න යැ., මේ ආයතනයන්ගෙන් අවතරණ යි. එයින් වදළහ, බුදුහු : '' යෙ කෙව් රොකා '' යනාදිය.

5. වස්තුකාමය කැමැතිවන සත්ත්වහට ඉදින් ඒ කාමය සමෘද්ධ වේ නම්, එකල්හි ඒ සත්ත්ව තෙමේ කැමැති වස්තුව ලැබ එකාන්තයෙන් සතුටුසිත් ඇතියේ වේ.

6. ඒ වස්තුකාමයන් කැමැතිවන උපන් තෘෂ්ණා ඇති ඒ පුද්ගලයාගේ ඒ කාමයෝ ඉදින් පිරිහෙත් නම්, එකල්හි හේ විෂපිත ශලායෙකින් විදුනාලද්දකු සෙයින් පීඩාවට පැමිණේ.

7. යලමක් තමාගේ පාදය කෙරෙන් සර්පයාගේ හිස දුරුකරන්නා සේ වස්තුකාම ක්ලෙශකාමයන් (විෂ්කමහණ හෝ සමුවරේද හෝ විසින් එහි ඡන්දරාග දුරැලීමෙන්) දුරුකෙරේ ද, හෙතෙම ලොවැ මේ විසන්තිකා සඩ්බාහත තෘෂ්ණාව ස්මෘතිමත් වැ ඉක්මවා ලන්නේ ' යි.

එහි යම ' පීතිමත ' තායෙක් ඇද්ද මේ අනුතය යි. ' සල්ලවිද්ධොව රුප්පති ' යි යමක් වදළසේක් ද මේ පුතිස යි. අනුතය පටිස වැලිත් තෘෂ්ණාපක්ෂ යි. යළී තෘෂ්ණාවට රූපී දසආයතනයෝ පදව්ඨාන යැ, මේ ආයතනයන්ගෙන් අවතරණ යි. එමැ දස රූපීආයතනයෝ තාමය හා සම්පුයුක්ත වූ රූපකාය වෙයි, ඒ දෙක නාමරූප යි. නාමරූපපතායෙන් ඩොයතනය වෙයි, ඩොයතනපතාපයෙන් එස්සය වෙයි, ස්පර්ශ පතායෙන් වෙදනාව වෙයි, වෙදනාපතායයන් තණ්හාව වෙයි. (සියල්ල මෙසේ යි.) මේ පට්ච්චසමුප්පාදයෙන් අවතරණ යි. එමැ තාමරූපය පඤ්ච ස්කන්ධ යැ, මේ ස්කන්ධ යන්ගෙන් අවතරණ යි. එමැ නාමරූපය අටළොස් ධාතූහු යැ, මේ ධාතූන්ගෙන් අවතරණ යි. එහි යම රූපකායයෙක් ඇද්ද මොහු පඤ්ච රූපීඉන්දීයයෝ යැ, යම නාමකායයෙක් ඇද්ද මොහු පඤ්ච අරූපීඉන්දීයයෝ යැ, මොහු දස ඉන්දීයයෝ වෙති. මේ ඉන්දීයයන්ගෙන් අවතරණ යි.

එහි යමක් වදළසේක් ද :

8. '' මයා කාමේ පරිවජ්ජෙති - පෙ - සංතා සමතිවත්තති '' යි.

මේ සඋපාදිගසසනිබබානධාතු යැ, මේ ධාතූන්ගෙන් අවතරණ යි. එමැ සඋපාදිසෙස නිබබානධාතුව විදාහ යැ, විදොහත්පාදයෙන් අවිදහානිරොධය වෙයි, අවිදහානිරොධයෙන් සංස්කාරනිරොධය වේ. (සියල්ල මෙසේ යි.) මේ පුත්තහසමුත්පාදයෙන් අවතරණ යි. එමැ විදහාව පුඥස්කන්ධ යැ, මේ ස්කන්ධයන්ගෙන් අවතරණ යි. එමැ විදහාව විරියින්දිය ද පඤ්ඤින්දීය ද ' යි ඉන්දීය දෙකෙකි, මේ ඉන්දීයයන්ගෙන් අවතරණ යි. එමැ විදහාව අනාසුව වූ නො ද භවාඩග වූ යම් සංස්කාරකෙනෙක් ඇද්ද ඒ සංස්කාරයෙහි

නෙතතිපාකරණං - පමිනිදෙසවාගේ

අනාසවා නො ච භවඩනා, නො සඬාරා ධම්මධාතුසඩානසිතා. අයං ධාතුති ඔතරණා. සා ධම්මධාතු ධම්මායතනපරිශාපතනා යං ආයතනං අනාසවං නො ච භවඩාං, අයං අයෙතනෙහි ඔතරණා. නෙනාහ භගවා: ''කාමං කාමයමානසා''ති.

එතතාවකා පටිච්ච – ඉස්දිය – බනි – බාතු – ආයතනානි සමෝ-සරණොතරණානි භවනතී, එවං පට්චා – ඉස්දිය – බනි – බාතු – ආයතනානි ඔතාරෙතබබානි. තෙනාන ආයසා මහාකචානෝ : ''යො ච පට්චචූපොදෙ'' තී :

තිසුතෙතා ඔතරණො හාරො.

3. 1. 13

සොධනහාරව්භඩෙගා

කතර කත ෙමා සොඛනො හාරො : ''විසාජ්තමහි පඤෙහ'' ති හාථා, යථා ආසසා අජිතො පාරායනෙ හහවනතං පඤහං පුවඡති :

- 1. ''කොනාඤා නිවුනො ලොකො කොනාඤා නපකොසති, කිඤාභිලෙපනං බැයි කිංසු තසස මහබහග''නති?.
- "අවිජජාග නිවුනො ලොකො (අජිතානි හගවා) විවිචන් පමාද නපතාසති, ජපානිලෙපනං බැමි දුකබමහා මහබහග"නති.

'තොනාසසු නිවුවො ලොකො'ති පබෙන 'අවිපත්ග නිවුනො ලොකො'ත් තතවා පදං නොබොති නො ච ආරමාං. 'කොනාසසු නපතාහන්'ති පබෙන 'විවිචන් පමාද නපතාසන්'ති හගවා පදං සොබොති නො ච ආරමාං. 'කිසාන්ලෙපනං බුැසි'ති පබෙන 'ජපතාහිලෙපනං බුැම්'ති හගවා පදං සොබොති නො ච ආරමහං. 'කිංසු නසාස මහබහය'නති පබෙන 'දුකාබමසාස මහබහය'නති හගවා පදං සොබොතී, සුදෝා ආරමෝහා. තෙනාහ හගවා: ''අවපත්ග නිවුනො ලොකො''ති.

> "කවනති සබබගි සොතා (ඉවවාගයා අජිතො) සොතානං කිං නිවාරණං?, සොතානං සංවරං බැහි කෙන සොතා පිපීයරේ''ති?.

[8, 1, 18] සොඛනාභාරවිත්මයාය

පයඩාපන්න යැ, ඒ සංස්කාරයෝ ධර්මධාතුයෙහි සංශානීතයෝ යැ, මේ ධාතුන්ගෙන් අවතරණ යි. ඒ ධර්මධාතුව අනාසුව වූ නො ද භවාඩග වූ යම ආයතනයෙක් ඇද්ද ඒ ධර්මායතනයෙහි පයඩාපන්න යැ, මේ ආයතනයන්ගෙන් අවතරණ යි. එයින් වදළහ, බුදුහු : '' කාමං කාමයමානස්ස '' යනාදිය.

මෙතෙකින් පටිච්චසමූප්පාද – ඉන්දිය – ස්කන්ධ – ධාතු – ආයතනයෝ ඒ ඒ ධර්ම පදයෙහි සමොසරණ – ඔතරණ වූවාහු වෙත්. මෙපරිද්දෙන් පටිච්චසමූප්පාද – ඉන්දිය – බන්ධ – ධාතු – ආයතනයෝ නවාඞ්ගශාසනධර්මයෙහි අවතරණය කටයුත්තාහුය. එයින් විදළහ, ආයුෂ්මත් මහාකාතාායන මහරහතුන් විහන්සේ : '' යො ව පටිච්චුප්පාදෙ '' යනාදිය.

ඔතරණහාරය යොදනලද්දේ යි

3. 1. 13

සොධනහාරවිහඩගය

එහි සොධනහාරය කවරෙ යැ : '' විස්සජ්ජිතමහි පඤ්භෙ '' යනාදි නිද්දෙසගාථා යි. ආයුෂ්මත් අජිත පාරායනයෙහි හාගාවතුන් වහන්සේගෙන් මෙසේ පැන පුළුවුස්යි :

 (ආයුෂ්මත් අජිත මෙසේ පුඑවුස්සි) ලෝවැසි තෙමේ කුමකින් වැසුනේ ද ? කුමක් හෙතු කොට ප්‍රකාශයට නො පැමිණේ ද ? ඒ ලෝවැසිහට කුමක් අභිලෙපන (ඇලීම) යයි වදරනද ද ? ඒ ලෝවැසියාට මහත් හයහෙතුව කුමක් ද ' යි.

2. (අජිත ' යි බුදුහු මෙසේ වදරති) ධර්මස්වභාව පුතිව්ඡාදනලක්ෂණ අවිදාහව විසින් සත්ලොව වසනලද, විවිකිත්සා පුමාද හෙතුයෙන් පුකාශයට නො පැමිණෙයි, තෘෂ්ණාව අභිලෙපන යයි කියම්, ජාතාහදි වට්ටදුක්බය ඒ ලෝවැසිභට මහත් හයහෙතුව වේ යයි.

'කෙනස්සු නිවුතො ලොකො ' යන පුශ්නයෙහි ' අව්ජ්ජාය නිවුතො ලොකො ' යී බුදුහු (අජිත තෙරුන් පුශ්නවශයෙන් අසනලද) පදය (එහි අර්ථය විසඳන හෙයින්) ශොධනය කරනසේක, එහෙත් (දනගන්නට රිසිවූ අර්ථය නිමාවට නොගිය හෙයින්) ආරමහය ශොධනය නො කෙරෙති. ' කෙනස්සු නප්පකාසති ' යන පුශ්නයෙහි ' විවිච්ඡා පමාද නප්පකාසති ' යී බුදුහු (තදර්ථව්සර්ජනයෙන්) පදය ශොධනය කෙරෙති, ඊජසිතාර්ථය නො නිම්යෙන් නො ද ආරම්භශෝධනය කෙරෙති. ' කිස්සාභිලෙපනං බැසි ' යන පුශ්නයෙහි ' ජප්පාහිමලපනං බැමි ' යී පදය ශෝධනය කෙරෙති, නො ද ආරම්භශෝධනය කෙරෙති. ' කිංසු තස්ස මහබහයං ' යන පුශ්නයෙහි ' දුක්බමස්ස මහබහයං ' යී බුදුහු පදය ශෝධනය කෙරෙති, (දනගනුකැමැති අර්ථය පුබොධ කළ බැවින්) ආරම්භය ශුද්ධ වී, එයින් වදළහ, බුදුහු : '' අව්ජ්ජාය නිවුතො ලොකො '' යනාදිය.

3. (ආයුෂ්මත් අජිත මෙසේ පුළුවුස්සි :) තෘෂ්ණාදී සොතස්හු සියලු රූපාදි ආයතන යන්හි ගලාබසිති, ඒ සොතසුන්ගේ ආවරණය කිම ? ආරක්ෂාව කවර ' යි සේයි, සොතසුන්ගේ සංවරය වදළ මැනැව, කවර දහමෙකින් තෘෂ්ණාදි සොතස්හු වසනු ලැබෙත් ද ? යි. 4. ''යානි සොතානි ලොකසමං (අජිතෘතී හගවා) සති තෙතං නිවාරණං. සොතානං සංවරං බාම පසැකුගෙනෙ පිළිගරේ''කි.

'සවහති සබබධි සොතා සොතානං කිං නිවාරණ'නති පයෙදන 'යානි සොතානි ලොකසමං සති තෙසං නිවාරණ'නති හයවා පදං සොටෙති නො ච ආරමහං. 'සොතානං සංවරං බැහි කෙන සොතා පිපීයරේ'ති පයෙදන 'සොතානං සංවරං බැමි පයදුකුයෙතෙ පිපියරේ'ති සුදෙඛා ආරමෙහා. තෙනාන හයවා: ''යානි සොතානි ලොකසමං''තී.

> 5. ''පඤඤ වෙව සති ව (ඉඩවායංඣා අජිතො) නාමරුපං ව මාරිස, එතං මෙ පුඩෝ පබැහි කපෙතං උපරැජඣනී''ති?

පයෙකුහ :

6. ''යමේතං පඤහං අපුවජි¹ අජිත තං වදුම් තෙ, යාන භාමඤව රූපඤව අනෙනං උපරැජඣතී; විඤඤුණාසා නිරොබෙන එහෙටතං උපරැජඣතී''ති.

සුදෙඛා ආරමෝහා, තෙනාහ හගවා: ''යමෙතං පඤහං අපුචජි''ති. ගත එවං සුදෙඛා ආරමෝහා, සො පඤෙතා විසාසාජාතිතා හවති. යන පන ආරමෝහා අසුදෙඛා න තාව සො පඤෙතා විසාස්ජාතා හවති. තෙනාහ ආයසාම මහාකචවානො ''විසාස්ජාතාහි පඤකා''තී.

නිසුතෙතා සොඩනො හාරො.

3. 1. 14

අධිධ්ානහාරව්හඩෙගා

කතා කතමො අධිවිඪානො හාරො : ''එකතතතාග බමා ගෙ පි ච චේමතතතාග නිදදිවඪා''ති. ගෙ තතා නිදදිවඪා කථා තෙ බාරයිතබබා.

'දුකාබ'හති එකතතතා, තත කතමං දුකබං : ජාති දුකබා, ජරා දූකඛා, විහාඩි දුකොබා, මරණං දුකබං, අපරියෙහි සමපයොගො දූකොබා, පියෙහි විපපයොතො දුකොබා, යමරිචඡං න ලහති තමරි දුකබං, සඬඩිතෙතන පණැවුපාදනකබණිා දුකබා : රුපා දුකාබා, වේදනා දුකඛා, සණැකු දුකාබා, සඬබාරා දුකාබා, විණැකුණං දුකාබං.' අයං වෙමතතතා.

^{1.} පුච්ඡයි පඤහං - සිමූ.

[8, 1, 14] අඩ්වියානභාර විභඩාග

4. (අජිත ' යි බුදුහු වදරති :) ලොවැ තෘෂ්ණාදි යම සොතස් කෙනෙක් වෙත් ද, විදර්ශනාසමපුයුක්ත ස්මෘතිය ඒ පොතසුන්ගේ ආරක්ෂාව නුයි (ඒ ස්මෘතිය මැ) සොතසුන්ගේ සංවරය යි කියම්, මාර්ගපුඥයෙන් තෙල සොතස්හු (සර්වාකාරයෙන්) වසනුලැබෙත්. (සමුවඡෙද කරනු ලැබෙති සේයි.)

'' සවන්ති සබබධි සොතා සොතානං කිං නිවාරණං '' යන පුශ්නයෙහි ' යානි සොතානි ලොකස්මිං සති තෙසං නිවාරණං ' යී බුදුහු පදය ශොධනය කෙරෙති, නො ද ආරම්භය ශුද්ධ කෙරෙත්. ' සොතානං සංවරං බුැති කෙන සොතා පිටීයරෙ ' යන පුශ්නයෙහි ' සොතානං සංවරං බුැමි පඤ්ඤයෙනෙ පිටීයරෙ ' යී (දනගන්නට ටිසිවූ අර්ථය අවබොධ කරවනලද හෙයින්) ආරම්භය ශුද්ධ යි. එයින් වදළහ බුදුහු : '' යානි සොතානි ලොකස්මිං '' යනාදිය.

5. (ආයුෂ්මක් අජිත මෙසේ පුළුවුස්සි) නිදුකාණන් වහන්ස, මාර්ගපුඥව ද සමෘකිය ද තදවශෙෂ නාමරුපය ද යන තෙල සියල්ල කොතැන්හි ලා නිරුද්ධ වේ ද ? තෙල කරුණ මා විසින් පුළුවුස්නාලද සේක් වදළ මැනැවැ ' යි.

6. අජිතයැ තෙල (කත්ථෙතං උපරුජ්ඣත් ' යි) යම ප්‍රශ්නයක් ප්‍රඵච්‍රය්හි ද, එය තොපට කියමි, යම තැනෙක ලා තාමයත් රූපයත් නිරවශෙෂ කොට නිරුද්ධ වේ ද, (පශ්විම) විඥනයාගේ නිරෝධය හා මැ (පෙරපසු නො ව) ඒ විඥතනිරෝධයෙහි මැ තෙල නාමරූපය නිරුද්ධ වෙයි. (විඥතනිරෝධය ඉක්මැ නොයෙයි.)

මේ ගාථාදේශනායෙන් ආරම්භය ශුද්ධ වී. එයින් විදුළහ, බුදුහු : '' යමේතං පඤ්භං අපුව්ජි '' යනාදිය. යම් පුශ්නව්සර්ජනයෙකැ දනගනු කැමැති අර්ථ සංඛාන ආරම්භය ශුද්ධ වූයේ ද, ඒ පුශ්නය විසඳනලදුයේ වෙයි, වැළි යම් තැනෙක ආරම්භය අශුද්ධ වූයේ ද, තව ඒ පුශ්නය නො විසඳනලදුයේ වේ. එයින් විදුළහ, ආයුෂ්මක් මහා කාතාභායනස්ථවිරයන් වහන්සේ : '' විස්සජ්ජිතමහි පඤ්ගහ '' යනාදිය.

සොධනහාරය යොදන ලද්දේ යි

3. 1. 14

අධිටඨානහාරව්භඩගය

එහි අධිව්ධානතාරය කවරේ යැ: '' එකත්තතාය ධම්මා යෙ'පි ව වෙමත්තතාය නිද්දිවයා '' ආදි නිද්දෙසගාථා යි. එහි යම් ධර්ම කෙනෙක් එකත්තතා වෙමත්තතා (සාමානා විශෙෂතාව) වශයෙන් දක්වනලද්දහු ද, ඒ ධර්මයෝ එසෙයින් ධැරියයුත්තාහ, (එහි සාමානා විශෙෂ කිමැයි විකල්පන නො කටයුත්තාහ.)

' දුක්බ ' යනු එකත්ව (සාමානා) යැ, (ජාතාාදී විශෙෂ අපෙක්ෂා නො කොට කී හෙයිනි.) එහි දූෑබසතාය කවරෙ යැ : ජාතිය දූක යැ ජරාව දූක යැ වාාධිය දූක යැ මරණය දූක යැ අපියයන් හා සමපුයොගය දූක යැ පියයන් කෙරෙන් විපුයොගය දූක යැ රිසිවූ යමක් නො ලබා නම් එද දූක යැ සැකෙවින් පඤ්චොපාදනස්කන්ධයෝ දූක්ඛයහ. රූප දූක් යැ වේදනා දූක් යැ සංඥ දූක් යැ සංස්කාර දූක් යැ විඥනය දූක් යි : මේ දූෑබ සතායාගේ විශේෂ පුකාශ කළහෙයින් වෙමත්තතා යි. 'දුකාබසමුදයො'ති එකාතතතා, 'තුළු කතුමො දුකාබසමුදයො : යා'යං තණනා පොනොහවකා නාඤිරාගසහගතා තතුතතුාභිනාඥිනි, සෙයාපීදං : කාමතණනා හවතණනා වහවතණනා, අයං වෙමතතතා.

'දුකඛනිරොඩො'හි එකතතතා. 'තුළු කත්මො දුකඛනිරොඩො: යො තසාාගෙව තණනාය අසෙසවිරාහනිරොඩො චෑගො පටිනිසාගොන මූතති අනාලගො.' අයං වෙමතතතා.

'දුකතන්රොධශාමන්පටිපදු'හි එකතතතා. 'හතර කහමා දුකක න්රොධශාමන් පටිපදු: අයමෙව අරියො අටයාඔකිකො මගෙහා, සෙයාන්දං: සම්මාදිටයි සම්මාසඞකපො සම්මාඞාවා සම්මාකම්තෙතා සම්මාආජ්ඩෝ සම්මාවායාමෝ සම්මාසභී සම්මාසමාබ්.' අයං වේමතතතා.

'ම හොහා''ති එකතතතා, 'තහු කතමො මගොහා : නිරයහාම ම හොහා තිරවුණානයොනිහාමී ම හොහා පෙතතිවිසය හාමී ම හොහා අසුරයොනි හාමයෝ ම හොහා සහානගාමයෝ ම ගොහා මනුසාසහාමී ම හොො තිබබාන හාමී ම හොහා'. අයං වෙමතතතා.

්තිරොබෝ'ත් එකතතතා. 'තත් කතමො තිරොබො: පට්සාඛා තිරොබො, අපාටිසාඛාතිරොබො, අනුනයනිරොබො, පටිඝතිරොබො, මානතීරොබො, මකඛනීරොබො, පලාසනිරොබො, ඉසසාතිරොබො, මච්ඡරියනිරොබො, සබබකිලෙසනිරොබො. අයං වෙමතතතා.

'රූප'නති එකතතතා. 'තුළු කතමං රූපං චාතුම්මහෘගුතිකං² රූපං චිතුනනං ච මහාගුතානං උපාදය රූපසය පඤඤතති. තුළු කතමානි චතතාරි මහෘභූතානි : පඪ්විධාතු³ ආපොඛාතු තෙජෝධානු වායොඛාතු.

දවීනි ආකාරෙනි ධාතුයො පරිගණනාති සම්බපෙන ච විස්ථාරෙන ව. කථං විස්ථාරෙන ධාතුයො පරිගණනාති: වීසතියා ආකාරෙනි පඨවිධාතුං විස්ථාරෙන පරිගණනාති. අවාදසනි ආකාරෙනි ආපොඛාතුං විස්ථාරෙන පරිගණනාති. චතුනි ආකාරෙනි තෙජෝධාතුං විස්ථාරෙන පරිගණනාති. ජනි ආකාරෙනි වායෝධාතුං විස්ථාරෙන පරිගණනාති.

කතුමෙහි විසන්යා ආකාරෙහි පඨවිධාතුං වින්රාරෙන පරිගණහාති: 'අනි ඉමසම්ං කාශය කෙසා ලොමා නබා දනතා තුවෝ මංසං නහාරැ⁴ අටයී අණසීමණුණා⁵ විකකං හදයං යකනං කිලොමකං පිහකං පථාසං අනතං අනතගුණං උදරියං කාරීසං මන්කො මන්ලුඞ්හනති. ඉමෙහි විසනියා ආකාරෙහි පඨවිධාතුං වින්රාරෙන පරිගණහාති.

කාතුමෙනි අවාදසහි ආකාරෙහි ආපොධාතුං විත්රෙන පරිගණගාති: 'අත් ඉමසමං කායෙ පිතතං සෙමහං පුබෙබා ලොහිතං සෙදෙ මෙදෙ අසසු වසා බෙලො සිබසාණිකා ලසිකා මූතතනති. ඉමෙහි අවාදසහි ආකාරෙහි ආපොධාතුං විත්රෙන පරිගණගාති.

- 1. අසූරයොති සීමූ.
- 2. චෘතුමහාභූභිකං මජසං.
- 3. පළුවිඛෘතු මජිසං.
- 4. නහාරු මජසං.
- 5. අඩබීමණුජා මජසා.

[8, 1, 14] අධිවරානහාර විහඩාගය

' දුක්බසමුදය ' යනු එකත්තතා (සාමානා) යැ, ' එහි දුක්බසමුදය කවරෙ යැ : පුනර්හවය ඇතිකරන නන්දිරාගය හා සහගත වූ ඒ ඒ හවයෙහි සිත් අලවන යම තෘෂ්ණාවක් ඇඳ්ද, ඒ මෙසේ යැ : කාමතෘෂ්ණා යැ හවතෘෂ්ණා යැ විහවතෘෂ්ණා යි. මේ වෙමත්තතා (විශෙෂතා) යි.

' දුක්බනිරොධ ' යනු එකත්තතා යැ. එහි දුක්බනිරොධ කවරෙ යැ : ඒ නිවිධ තෘෂ්ණාවගේ මැ යම නිරවශෙෂ කොට මාර්ගයෙන් නිරුද්ධ වීමෙක් තාාගයෙක් දුය. ලීමෙක් මිදීමෙක් අනාලයෙක් ඇද්ද එය යි. මෙ වෙමත්තතා යි.

'දුක්ඛන්රොධගාමින් පටිපද ' යනු ඒකත්තතා යැ. එහි දුක්ඛන්රොධගාමීන් පටිපද කවර : මෙ මැ ආයඞ්අෂ්ටාඞ්ගිකමාර්ග යැ, ඒ මෙසේ යැ : සමාග්දෘෂ්ටී යැ සමාක් සංකල්ප යැ සමාග්වාචා යැ සමාක්කර්මාන්ත යැ සමාගාජීව යැ සමාග්වාායාම යැ සමාක්ස්මෘති යැ සමාක්සමාධි යි. මේ වෙමත්තතා යි.

' මග්ග ' යනු ඒකත්තතා යැ. ' එහි මාර්ග කවරෙ යැ : නිරයගාමී(නිරයට යන) මාර්ග යැ තිරශ්චීනයොනිගාමී මාර්ග යැ පෙතාවේෂයගාමී මාර්ග යැ අසුරයොනියට හිතවූ මාර්ග යැ ස්වර්ගගාමී මාර්ග යැ මනුෂාලොකගාමී මාර්ග යැ නිර්වාණගාමී මාර්ග යි. මේ (මාර්ගයාගේ) විශෙෂතා යි.

න්රොධ යනු ඒකත්තතා යැ. එහි න්රොධ කවරෙ යැ: අනිතතාදී වශයෙන් පුතා වෙක්ෂා කොට පුතිපක්ෂභාවනාවෙන් න්රොධ යැ සංඛනධර්මයන්ගේ සරසන්රොධ යැ භෙවත් ක්ෂණික න්රොධ යැ අනුතයන්රොධ යැ පුතිසන්රොධ යැ මාතන්රොධ යැ මක්ඛන්රොධ යැ පලාස (යුගගාහ) න්රොධ යැ ඊෂතාන්රොධ යැ මාත්සයත්න්රොධ යැ සර්වක්ලෙශයන්ගේ න්රොධ යි. මේ න්රොධයාගේ වෙමත්තතා යි.

'රූප' යනු එකත්තතා යැ. එහි රූප කවරෙ යැ : සතර මහාභූතයන්ගෙන් හටගත් රූප යැ සතර මහාභූතයන් නිසා රූපයාගේ පුඥප්ති වෙයි. එහි සතර මහාභූතයෝ කවරහ : පෘථිවිධාතු යැ අබධාතු යැ නෙජොධාතු යැ වායුධාතු යි.

සංක්ෂෙපයෙන් ද විස්තාරයෙන් දයි දෙයාකාරයෙකින් ධාතුන් පරිගුහණය කෙරෙයි: කිසෙයින් විස්තර විසින් ධාතුන් පරිගුහණ කෙරෙයි යත්: විසිආකාරයෙකින් පෘථිවි ධාතුව විස්තර විසින් පිරිගනී, දෙළොස්අයුරෙකින් අඛ්ධාතුව විස්තර විසින් පිරිගනී, සියුඅයුරෙකින් තෙජොධාතුව විස්තර විසින් පිරිගනී, සයාකාරයෙකින් වායෝධාතුව විස්තර විසින් පරිගුහණ කෙරෙයි.

කවර විසිඅයුරින් පෘථිවිධාතුව විස්තර විසින් පිරිගනී යැ යත් : මේ කයෙහි කෙස් ඇත, ලොම නිය දත් සම මස් නහර ඇට ඇටමිදුලු වකුගඩු හදවන අක්මා දලබුව බඩදිව පසුමස අතුණු අතුණුබහත් නොපැසුණු අහර පැසුණු අහර නිස්කබලෙහි සිටි හිස්මුල් යන මොහු ඇති. මේ විසිආකාරයෙන් පෘථිවිධාතුව විස්තර විසින් පරිගුහණ කෙරෙයි.

කවර දෙළොස්අයුරින් ආපොධාතුව විස්තර විසින් පිරිගන් යැ යත් : මේ කයෙහි පිත් සෙම සැරව ලේ සෝදිය මෙදස් කළුළු වුරුණුතෙල් කෙළ සොටු සඳමිදුලු මූ ඇතැ ' යි මෙ දෙළොස් අයුරින් ආපොධාතුව පරිගුහණ කෙරෙයි.

නෙතත්පාකරණං - පමිනිදෙසවාගේ

කතාමෙහි චතුහි ආකාරෙහි කෙජොධාතුං විපථාරෙන පරිගණගාති: 'ගෙන ච සනතපපති යෙන ච ජ්රීයති¹ යෙන ච පරිබයාති යෙන ච අයිතරිතබාගිතසායිතං සමමා පරිණාමං ගචඡනි'ති, ඉමෙහි චතුහි ආකාරෙහි කෙජොධාතුං විපථාරෙන පරිගණතාති.

කතුමෙහි ජහි ආකාරෙහි වායොඛාතුං විපථාරෙන පරිගණකාති: 'උඬාංගමා වාතා අබොගමා වාතා කුච්ඡිසයා වාතා කොට්ඨසයා වාතා අඬාමේඩාංකුසාරිනො වාතා අසායයො පසායො ඉති' ඉමෙහි ජහි ආකාරෙහි වෘයොඛාතුං විපථාරෙන පරිගණතාකි.

එවං ඉමෙහි දවාවතතාරීකාය ආකාරෙහි විපථාරෙන ඛාතුයො සභාවභාවතා³ උපලක්ඛයනෙතා තුලයනෙතා පරියොගාහනෙතා පරිවිමංසනෙතා පවවවෙන්බනෙතා හ කිඤිවි ගයනූපගං පසාත් කායං වා කායපදෙසං වා : යථා චඤතිකං පවිචීනනෙතා හ කිඤිවී ගයනූපගං පසොසා, යථා සභාරඛානං³ පවිචීනනෙතා හ කිඤිවී ගයනූපගං පසොසා, යථා සභාරඛානං³ පවිචීනනෙතා හ කිඤිවී ගයනූපගං පසොසා, යථා සභාරඛානං³ පවිචීනනෙතා හ කිඤිවී ගයනූපගං පසොසා, යථා පවචකුටීං පවිචීනනෙතා හ කිඤිවී ගයනූපගං පසොසා, යථා වචඩකුටීං පවිචීනනෙතා හ කිඤිවී ගයනූපගං පසොසා, යථා වචඩකුටීං පවිචීනනෙතා හ කිඤිවී ගයනූපගං පසොසාය, යථා සීවටතාං පවිචීනනෙතා හ කිඤිවී ගයනූපගං පසොසාය, සභාවභාවනො උපලක්ඛයනෙතා තුලයනෙතා පරිමිභංසනෙතා හනෙතා පරිවීමංසනෙතා පවිවේක්කනෙතා හ කිඤිවී ගයනූපගං පසොත් කායං වා කායපදෙසං වා. තෙනාහ හගවා :

"යා වෙව බො පහ අජඹාතනිකා පර්විධානු යා ච බාභිය පර්විධානු, පර්විධානුරෙවෙසා හං හෙහා මෙ හෙසෝ හමයම් හ මෙසො අතනාති එවමෙතං යථාභූතං සම්මපාණයකුය දටාර්බබං. එව-මෙහං යථාභූතං සම්මපපණයකුය දිසවා පර්විධානුයා නිබණිකැතී පර්විධානුයා චීතතං විරාජෙතී. යා වෙව බො පන අජඹාතනිකා ආපොඛානු යා ච බාභිරා ආපොඛනු -පෙ- යා වෙව බො පන අජඹාතනිකා හෙජෝඛනු යා ච බාභිරා තෙජෝඛානු -පෙ- යා වෙව බො පන අජඹාතනිකා වායොඛානු යා ච බාභිරා වායොඛානු, වායොඛානු-රෙවෙසා නං නෙහා මම නෙසොහමසම න මෙසො අතතා තී එව්මෙනං යථාභූතං සම්මපාණයකුය දටාර්බබං. එව්මෙනං යථාභූතං සම්මපතණයකුය දිසා වායොඛතුයා නිබෝෂැනී වායොඛනුයා වීතනං වරුජෙනි. අයං වේමතනතා.

'අවිජජා'න් එකතතතා. 'තත් කතමා අවිජජා : දුකො අකුකුණං දුකාබසමුදයෙ අකුකුණං දුකාත්රොබේ අකුකුණං දුකාබ-න්රොඩගාමනියා පටිපදය අකුකුණං පුබබනෙත අකුකුණං අපරනෙත අකුකුණං පුබබනතාපරනෙත අකුකුණං ඉදපාචනයාපරිවව-සමූපානෙනසු ඩ්මෝමසු අකුකුණං. යං එවරුපං අකුකුණං අදකාන අනුභිසමයෝ අනනුබොඩෝ අසමොඩෝ අපාට්වෙඩෝ අසලංකාණා

- 3. සඬකාරවඪානං සිමූ, මජකං,
- 4. සිව්ටිකං මජයං

^{1.} *ජිරත් -* සිමූ.

^{2.} සහාවතො - සිමූ, මජසං.

[8, 1, 14] අධ්වරාන භාරවිත භාග

කවර සතර අයුරිත් තේජොධාතුව විස්තර විසින් පරිගුහණ කෙරෙයි යත් : යම තෙජොධාතුවකින් තැවේ ද, යම තෙජොධාතුවකින් ප්රාවට පැමිණේ ද. යම් තේජො ධාතුවකින් පරිදහයට පැමිණේ ද, යම තෙජොධාතුවකින් අසිත යැ පීත යැ බායිත යැ සායිත යැ යන මේ මනාකොට පරිණාමයට යේ ද, උක්තපුකාර වූ මේ සතර ආකාරයෙන් තෙජොධාතුව විස්තර විසින් පරිගුහණ කෙරෙයි.

කවර සොකාරයෙන් වායොධාතුව විස්තර විසින් පිරිගනී යැ යත් : උද්ගාරාදීය ඇති කරන ඌර්ධවඩගම වාත යැ මල මූ ආදීය බැහැරකරන අධෝගම වාත යැ අතුණින් පිටත්හි වූ වාත යැ අතුණු ඇතුළත්හි වූ වාත යැ ධමනිජාලානුසාරයෙන් සියලූ සිරුය අහපයහ අනුවපැතිරෙනුවූ සම්මිඤ්ජන පසාරණාදීය උපදවන වාත යැ ආශ්වාස පුශ්වාස යැ යන මේ ඩොකාරයෙන් වායොධාතුව විස්තර විසින් පරිගුහණ කෙරෙයි.

මෙසේ මේ දෙසාලිස් ආකාරයෙන් විස්තර වශයෙන් ධාතූන් ස්වභාව ලක්ෂණ විසින් උපධාරණය කරනුයේ තුලනය කරනුයේ පයාිවගාහන කරනුයේ භාත්පසින් විමසනුයේ පුතාවෙක්ෂා කරනුයේ කය හෝ කායපුදෙශයක් හෝ ගතයුතු කිසිවක් නො දකී. යම්සේ ගම්දෙර ගවරවළක් විමසනුයේ ගතයුතු කිසිවක් නොදක්නේ ද, යම්සේ කසළගොඩක් විමසනුයේ ගතයුතු කිසිවක් නොදක්නේ ද, යම්සේ වැසිකිළියක් විමසනුයේ ගතයුතු කිසිවක් නො දක්නේ ද, යම්සේ අමුසොභොනක් විමසනුයේ ගතයුතු කිසිවක් නොදක්නේ ද, එපරිදි මෑ මේ දෙසාලිස් ආකාරයෙන් මෙසේ විස්තර විසින් ධාතූන් ස්වභාවලක්ෂණ වශයෙන් උපධාරණය කරනුයේ තුලනය කරනුයේ වීමසා බලනුයේ වීමංසනය කරනුයේ පුතාවෙක්ෂා කරනුයේ කය හෝ කායපුදෙශයක් හෝ ගතයුතු නොදකී. එයින් වදුළහ, බුදුහු :

'' යම ආධානත්මක පෘථිවිධාතුවක් ඇද්ද යම බාහිර පෘථිවිධාතුවකුත් ඇද්ද නෙල පෘථිවිධාතු මැ ය, ඒ පෘථිවිධාතුව ' නෙල මාගේ නොවෙයි, තෙලෙ මම නො වෙමි, නෙලෙ මාගේ ආත්ම නො වේ යැ ' යි මෙසේ මෙය යථාහුත කොට සමාක්පුඥයෙන් දක්කයුතු යැ, මෙසේ තෙල පෘථිවිධාතුව සමාක්පුඥයෙන් දක පෘථිවිධාතුයෙහි උකටලී වෙයි, පෘථිවිධාතුයෙහි සීත නොඅලවයි. යම ආධානත්මක ආපොධාතුවක් ඇද්ද යම බාහිර ආපොධාතුවකුත් ඇද්ද . . . යම ආධානත්මක තේජොධාතුවක් ඇද්ද යම බාහිර තේජොධාතුවකුත් ඇද්ද . . . යම ආධානත්මක වායෝධාතුවක් ඇද්ද යම බාහිර තේජොධාතුවකුත් ඇද්ද . . . යම ආධානත්මක වායෝධාතුවක් ඇද්ද යම බාහිර වාතුවකුත් ඇද්ද නෙල වායෝධාතු' මැ ය, එය 'මාගේ නො වෙයි, නෙලෙ මම නො වෙමි, තෙලෙ මාගේ ආත්ම නො වෙ යැ ' යි මෙසේ මෙය යථාහුත කොට සමාග්ඥනයෙන් දක්කයුතු යැ මෙසේ තෙල යථාහුතව සමාග්ඥනයෙන් දක වායෝධාතුයෙහි උකටලි වෙයි, වායෝධාතුයෙහි සිත නො අලවයි.'' මෙ ධාතූන්ගේ වෙමත්තතා (විශෙෂතා) යි.

අවිජ්ජා යනු එකත්තතා යැ. එහි අවිජ්ජා කවර යැ : දුෘඛසතායෙහි නොදනීම දුක්ඛසමුදයෙහි නොදනීම දුක්ඛනිරොධයෙහි නොදනීම දුක්ඛනිරොධගාමීනී පටිපදයෙහි නොදනීම පූර්වාන්තයෙහි නොදනීම අපරාන්තයෙහි නොදනීම පූර්වාන්තාපරාන්තයෙහි නොදනීම ඉදම්පතායතාපතීතායමුත්පන්නධර්මයන්හි නොදනීම යි. මෙබදුවූ යම නොදනීමෙක් අදර්ශනයෙක් අනභිසමයෙක් අනවබොධයෙක් අසම්බොධයෙක් අපුති වෙධයෙක් (ධර්මස්වභාවය) නො සැලැකීමෙක් අනුපලක්ෂණයෙක් අපුතපුපලක්ෂණයෙක්

නෙතත්පාකරණ - පමනිදෙසවාරො

අනුපලකාණා අපච්චුපලකාණා අසමපෙකාණං අපච්චකාකම. දුමෙමජාබං බාලාං අසමපරඥඥං මොහො පමොහො සමේමාහො අවිජා අවිජෝගෙනා අවිජාගොහො අවීජානුසගො අවීජාපරිසුවසානං අවිජෝලෝහී මොහො අකුසලමුලං, අයං වෙමනානනා.

'විජ්ජා'හි එකතතතා, 'තත කතමා විජ්යා: දූකක සැණ දූකක සමුදය හැණ දූකකතිරොත සැණ දූකකතිරොත සැණ දූකකතිරොත සැණ පටිපදය සැණ පුබුමතෙත සැණ දේ පරතෙත සැණ පුබුමතතා පරතෙත සැණ ඉදප වවය කාප විවස මූප නොතු බම්මවිදි සැණ. යා එවරුපා පසැසැ පජානනා විවසෙ පව්වසො බම්මවිවයො සලකකණ උපලකකණා පව්ටුපලකකණා පණසිවා කොසලලං නෙපුණැඳ වෙනවාා වනතා උපප රිකකා භූරි මෙහා පරිණාගිකා විපසානා සමප ජණසැ පතාදෙ පසැසැ පසැසැණියං පණසැකුමලං පණසැ සන් පණසැ රතාන දෙ පසැසැ පසැසැණියානා පණසැකුමලං පණසැ සන් පණසැ රතානං දෙමානො කම්මාන සොසෙන් සමාදි රාස බම්මාන පතාන පණසැ රතානං දෙමානො බාමාන පසානං, අයං වෙමතතා.

'සමාපතතී'තී එකතතතා. තුළු කතමා සමාපතතී : සදැයු-සමාපතතී අසණුදා තමාපතති නෙවසණුදුනා සණුදු සමාපතතී විශූත-සණුණු සමාපතති නිරෝධ සණුදු සමාපතති, අයං වෙමතතතා.

'කායි'ත් එකතතතා. තහා කතමා කොලි: අහා සෙබො කොයි, අහා අහා බායි, අහා තොම කෙවතෙබො නාසෙබො කායි, අරාන්ගො කොයි, අභාබලුමෝකා කොයි, දිටයුතතරො කොයි, තණහුතතරො කොයි, පණසුතතරො කායිනී. අගං වෙමතතතා.

'සමාධි'ත් එකතතතා. කත කතමො සමාඩි: සරණෝ සමාධි, අරණා සමාධි, සමේරෝ සමාධි, අවෙරෝ සමාධි, සබාපතේකා සමාධි, අබාපතේකා සමාධි, සපුත්තො සමාධි, නීපපිත්තො සමාධි, සාමසා සමාධී, තිරාමසො සමාධි, සසභාරේ සමාධි, සීපපිත්තො සමාධි, සාමසො සමාධී, තිරාමසො සමාධි, සසභාරේ සමාධි, අසභාරේ සමාධි එකාංසභාවිතො සමාධි, උහයංසභාවිතො සමාධි, උහතොහාවිතභාවනො සමාධි, සවිතකකසවිචාරේ සමාධි, අවිතකකාවීවාරමතෙතා සමාධී, අවිතකකඅවිචාරේ සමාධි, භානභාගියෝ සමාධි, සීතීනාගියෝ සමාධි විසෙසභාගියෝ සමාධි, තිබෙඩහාගියෝ සමාධි, සීතීනාගියෝ සමාධි විසෙසභාගියෝ සමාධි, තිබෙඩහාගියෝ සමාධි, සීතීනාගියෝ සමාධි, ලොකුතකරෝ සමාධි, මීමතාසමාධී, සමාසමාධී, අය වෙමතතතා.

[8, 1, 14] අධ්වයානහාරවිහඬාය

සමව නොබැලීමෙක් පුතාක්ෂ නොකිරීමෙක් (විත්තසන්තානයාගේ) අපවිතුතයෙක් බාලබවෙක් අසම්පුජනාගයක් මොහයෙක් පුමොහයෙක් සම්මොහයෙක් අව්දාායෙක් අව්දාාඔසයෙක් අව්දාායොගයෙක් අව්දාාඅනුශයයෙක් අව්දාාපර්යාන්ත්ථානයෙක් අව්දාා පරිසයෙක් මොහඅකුශලමූලයෙක් ඇද්ද, එයයි. මේ අව්දාාවගේ වෙමත්තතා යි.

'විප්ජා' යනු ඒකත්තතා යැ. එහි විජ්ජා කවර යැ : දූෘබසතායෙහි දනීම දූක්බ සමුදයෙහි දනීම දුක්බනිරොධයෙහි දනීම දූක්බනිරොධගාමීනී පුතිපදයෙහි දනීම පූර්වාන්ත යෙහි දනීම අපරාන්තයෙහි දනීම පූර්වාන්තාපරාන්තයෙහි දනීම ඉදම්පතායතාපුතීතා සමූත්පන්නධර්මයන්හි දනීම යි. යම මෙබදුවූ පුඥාවක් පුජානනාකාරයෙක් (අනිතායදිය) විමසීමෙක් වෙසෙසින් විමසීමෙක් (අනිතායදිධර්මයන්ගේ ලක්ෂණවශයෙන්) විමසීමෙක් සැලැකීමෙක් උපලක්ෂණයෙක් පුතුපුලක්ෂණයෙක් පණ්ඩිතබවෙක් කෞශලායෙක් නිපුණබවෙක් (අනිතායදීන්ගේ) විභාවනයෙක් වින්තායෙක් උපපරීක්ෂාවෙක් ඉරී (පෘථුල) පුඥාවෙක් ධාරණපුඥාවෙක් පරිණායිකාවක් විදර්ශනාවක් සමාග්ඥානයෙක් පුඥාපුතොදයෙක් පුඥ ශාලාකයෙක් පුඥ ඉන්දියයෙක් පුඥාබලයෙක් පුඥායේතුයෙක් පුඥ පුපාසාදයෙක් පුඥ ආලෝකයෙක් පුඥ ඉන්දියයෙක් පුඥාබලයෙක් පුඥායේතුයෙක් පුඥ ඉතාහයෙක් ධර්මවිවයයෙක් සමාග්දෘෂ්ටියක් ධර්මවිවයසමබෝධාඩනයෙක් මාර්ගාඩන වූ මාර්ගපයෝපන්න වූ ධර්මයෙක් වේ ද එයයි. මෙ විදනාවගේ වෙමන්තතා යි.

'සමාපත්ති' යනු ඒකන්තතා යැ. එහි සමාපත්ති කවර යැ : (සංඥයෙන් යුත්) සංඥසමාපත්ති යැ (සංඥවිරාග භාවනාවශයෙන් පැවැති අසංඥභවෝපපාප්තිය උපදවන) අසංඥසමාපත්ති යැ නෛවසංඥතාසංඥසමාපත්ති යැ (ව්ඤ්ඤණඤ්චායතනසමාපත්ති සංබාාත) විභූතසංඥසමාපත්ති යැ නිරෝධසංඥසමාපත්ති යි. මේ වෙමත්තතා යි.

'ඣායි' යනු ඒකත්තතා යැ. එහි ඣායි (ධාාන කරනුයේ) කවරෙ යැ : ශෛක්ෂ වූ ධාාන කරන්නෙක් ඇත, අශෛක්ෂ වූ ධාානකරන්නෙක් ඇත, නේවසේබනාසේබ වූ (පුහුදුන්) ධාානකරන්නෙක් ඇත, ආජානෙය අශ්වයකු බදු ව ධාාන කරන්නේ යැ අස්කුණ්ඩයකු බදුව ධාාන කරන්නේ යැ දෘෂ්ටීගතිකව ධාානලාභී වූ ධාාන කරන්නේ යැ තෘෂ්ණාගතිකව ධාානකරනුයේ යැ පුඥුධිකව ලක්ෂණොපනිධාානයෙන් ධාාන කරන්නේ යයි. මේ වෙමත්තතා යි.

'සමාධි' යනු එකත්තතා යැ. එහි සමාධි කවරෙ යැ : අකුශලචිත්තෛකාගුතා සංඛාන සරණසමාධි ය කුශලාවාහකාත වූ (ලොකොත්තර වූ හෝ) අරණසමාධි යැ පුතිසචිත්ත යෙහි එකාගුතා සංඛාන සවෙරසමාධි යැ මෙත්තාවෙතොවිමුත්ති සංඛාන අවෙර සමාධි යැ සපුතිස වූ සවාහප ්කඩසමාධි යැ අපුතිස වූ අඛාහප ්කඩ සමාධි යැ සපුතික සමාධි යැ නිෂ්පීතිකසමාධි යැ ලෞකික වූ සාමසසමාධි යැ ලොකොත්තර වූ නිරාමීස සමාධි යැ දන්ධාහිඥ වූ සසංඛාරසමාධි යැක්ෂිපුාහිඥ වූ අසංඛාරසමාධි යැ ශුෂ්කව්දර්ශක යාගේ ඒකංසභාවිත සමාධි යැ ශම එයානිකයාගේ උභයංසභාවිත සමාධි යැ ශුෂ්කව්දර්ශක සවිධාර සමාධි යැ අවිතර්කව්වාරමානු වූ සමාධි යැ අවිතර්ක අව්වාර සමාධි යැ සවීතර්ක පුද්ගලයාගේ ද උභතොභාගවිමුත්තයාගේ ද) උභතොභාවිතභාවන සමාධි යැ සවීතර්ක සව්වාර සමාධි යැ අවිතර්කව්වාරමානු වූ සමාධි යැ අවිතර්කඅව්වාර සමාධි යැ (අපුගුණ වූ පුරමධානාදී) භානභාගිය සමාධි යැ (තදනුධම්මතා සතිය පිහිටීම වශයෙන්) යිකිභාගිය සමාධි යැ ලෞකික සමාධි යැ ලෝකෝත්තර සමාධි යැ මීරාහසමාධි යැ සමාධි යැ ලෞකික සමාධි යැ ලෝකෝත්තර සමාධි යැ මීරාහසමාධි යැ සමාති යැ යනා මේ සමාධි නෑම වේ. මේ සමාධි යැ මීරාහසමාධි යැ

නෙතතිපාකරණං - පමිනිදෙසවාණ

'පටිපද'නී එකතතතා. 'තත් කතමා පටිපදු: අංශාලනා පටිපද, නීජාබාමා පටිපද, මජාබමා පටිපද, අකාබමං පටිපද, බමා පටිපද, සමා පටිපද, දමා පටිපද, දුකබා පටිපද දනිාභිණැඤ, දුකාබා පටිපද ඩිපපාභිණැඤ, සුබා පටිපද දනිංභිණැඤ, සුබා පටිපද බිපපාභිණැඤ'තී. අගං වෙමතතතා.

්කාගෝ තී එකතනතා. තතර කතමො කාගෝ : නාමකාගෝ රූපකාගෝ වී, තතර කතමො රූපකාගෝ : කෙසා ලොමා නබා දනතා තවේ මංසං නහාරු අටයී අවයිමිකුත් වකකං හදයං යකනං කිලොමකං පිහුකං පපරාසං අනතං අනතගුණං උදරියං කරීයං පිතතං සෙමහං පුබෙබා ලොහිතං සෙදෙ මෙදෙ අසසු වනා බෙලො සිම්කාණිකා ලසිකා මූතතං මතරලුඩ්ගනති. අයං රූපකායෙ. නාමකායො හාම වෙදනා සකුකු වෙනුනා විතතං එසෙසා මනසිකාරෝති අයං නාමකායෙනති. අයං වෙමතතතා.

එවං යො ඩමේමා යසස ධම්මසස සමානතාවෝ, සො ඩම්මා නසස ඩම්මසස එකතතතාය එක්තවතී, යෙන යෙන වා පන විලසාඛණෝ තෙන නෙන වෙමතතතාං ගච්ඡති, එවං සුනෙත වා වෙයාකරණ වා ගාථායං වා පුච්ඡනාන වීමංසිතබබං, කිං එකතතතාය පුච්ඡති උදහු වෙමතතතායාත්. යදි එකතතතාය පුච්ඡතං, එකතතතාය විසාසජයිතබබං. යදි වෙමතතතාය පුච්ඡතං, වෙමතතතාය විසාසජයිතබබං. යදි සතතාබ්ටසානෙන පුච්ඡතං, සතතාබ්ටසානෙන විසාසජයිතබබං. යදි ඩම්මාබ්ටසානෙන පුච්ඡතං, ඩමාදිටසානෙන විසාසජයිතබබං. යදි ඩම්මාබ්ටසානෙන පුච්ඡතං, ඩමාදිටසානෙන විසාසජයිතබබං. යදි ඩමානීටසානෙන පුච්ඡතං, ඩමාදිටසානෙන විසාසජයිතබබං. යදා යථා න පුච්ඡතං, කථා නථා විසාසජයිතබබං. නොහා අංශසමා මහාකච්චානො ''එකතතතාය ධම්මා'ති.

නිසුතෙතා අධිටඨානො හංරෝ

3, 1, 15

පරිකබාරහාරවිහඩෙගා

තත් කතමා පරිකාඛාරා හාරෝ: ''ගෙ බව්මා යං බව්මං ජනයනත්''ති. යො බම්මා යං බව්මං ජනයති, තසා සො පරිකාඛාරෝ. කිංලකාමණෝ පරිකාඛාරෝ: ජනකාලකාමණෝ පරිකාඛාරෝ. දො බව්මා ජනයනත්: හෙතු ච පච්චයෝ වී. තත් කිංලකාමණෝ හෙතු, කිංලකාමණෝ පච්චයෝ: අසාධාරණලකාමණෝ හෙතු, සාධාරණලකාමණෝ පච්චයෝ. යථා කිං තවේ: යථා අංකුරසා නිප්තත්යා බීජං අසාධාරණං, පථා

[8, 1, 14] අධිවරානහාර විහඬයග

'පටිපද' යනු ඒකත්තතා යැ. එහි පටිපද කවර යැ : කාමසුබානුයොග සංඛාන ආගාළ්හපටිපද යැ අත්තකිලමථානුයොග සංඛාාත නිජ්ඣාමපටිපද යැ මධාමපුතිපද යැ පුධන්භූමියෙහි ශීතාදීය නො ඉවසන අක්ඛමපටිපද යැ ශීතාදීය ඉවසන බමපටිපද යැ උපන් කාමාදී විතරකයන් සන්භිදුවන සමපටිපද යැ මනස සවැනි කොට ඇති ඉන්දියයන් දමනය කරන දමපටිපද යැ දන්ධාහිඤ්ඤ වූ දුක්ඛපටිපද යැ බීප්පාහිඤ්ඤ වූ දුක්ඛපටිපද යැ දන්ධාහිඤ්ඤ වූ සුබපටිපද යැ බීප්පාහිඤ්ඤ වූ සුඛපටිපද යි. මේ පටිපදයෙහි වෙමත්තතා යි.

'කාය' යනු එකත්තතා යැ. එහි කාය කවරෙ යැ : නාමකාය ද රූපකාය ද වෙයි. එහි රූපකාය කවරෙ යැ : කෙස් ලොම නිය දත් සම මස් නහර ඇට ඇටමිදුලු වකුගඩු හදවත අක්මා දලබු බඩදීව පපුමස අතුණු අතුණුබහන් නොපැසුණු අහර පැසුණු අහර පිත් සෙම සැරව ලේ සෝදිය මේදස් කඳුළු වුරුණුතෙල් කෙළ සොටු සඳමිදුලු මූ භිස්මුල් යන මේ යැ. මේ රූපකාය යි. නාමකාය නම් ; වෙදනා සඤ්ඤ චෙතනා චිත්ත එස්ස මනසිකාර යන මේ නාමකාය යි. මේ වෙමත්තතා යි.

මෙසේ ජාති ආදි යම් ධර්මයෙක් එයින් අනා වූ ජරා ආදි අන් ධර්මයකට දුක්බාදී තාවයෙන් සමානබව ඇද්ද, ඒ ජාතාහදි ධර්මය ඒ ජරාදි ධර්මයට (දුක්බාදී) සමානස්වතාව යෙන් (සමානශබදතිධෙයත්වයෙන්) එකත්වයට පැමිණෙයි. (මේ එකත්ව ලක්ෂණ ඇද්ද ඒ ඒ ස්වතාවයෙන් (ඒ ධර්මය ඒ ධර්මයෙක් යම් ධර්මයකට) විසදාශ ලක්ෂණ ඇද්ද ඒ ඒ ස්වතාවයෙන් (ඒ ධර්මය ඒ ධර්මයට) වෙමත්තතාවට-විසදාශබවට පැමිණෙයි. (මේ වෙමත්තතායෙහි ලක්ෂණ යැ.) මෙසේ සුතුයෙහි හෝ වෙයාහකරණයෙහි හෝ ගාරා යෙහි හෝ පුළුවුස්නාලද්දහු විසින් කිම එකත්තතායෙන් විවාරා ද නොහොත් වෙමත්තතා යෙන් විවාරා දයි වීමසියැයුතු ය. ඉදින් එකත්තතායෙන් පුළුවුස්නාලද නම එකත්තතා යෙන් විසදියැයුතු ය. ඉදින් වෙමත්තතායෙන් පුළුවුස්නාලද නම, වෙමත්තතායෙන් විසදියැයුතු ය. ඉදින් සත්ත්වපුඥප්තිමුවයෙන් පුළුවුස්නාලද නම, සත්වපුඥප්ති වශයෙන් විසදියැයුතු ය. ඉදින් ධර්මවශයෙන් පුළුවුස්නාලද නම, ධර්මවශයෙන් විසදියැයුතු ය. යළි යම යම පරිද්දෙකින් පුළුවුස්නාලද නම ඒ ඒ පරිද්දෙන් විසදියැ යුත්තේ යි. එයින් වදළහ, ආයුෂ්මත් මහාකාතායෙන මහරහතුන් වහන්සේ : '' එකත්තතාය ධම්මා '' යනාදිය.

අධිට්ඨානහාරය යොදනලද්දේ යි.

3, 1, 15

පරිකබාරහාරවිහඩගය

එහි පරීක්ඛාරතාරය කවරෙ යැ: '' යෙ ධම්මා යං ධම්මං ජනයන්ති '' යනාදි නිද්දෙසගාරා යැ. යම හෙතු පුතාය ධර්මයෙක් යම් එලධර්මයක්හු උපදවා ද, ඒ එල ධර්මයට ඒ හෙතුපුතායධර්මය පරීෂ්කාර යි. පරීක්ඛාරය කුමක් ලක්ෂණ කොට ඇත්තේ යැ යත් : පරීක්ඛාරය ජනක ලක්ෂණ යැ. ධර්මයෝ දෙදෙනෙක් (එලය) උපදවති, හෙතු ද පුතාය ද යන දෙක යි. ඒ දෙදෙනා අතුරෙහි හේතුව කුමක් ලක්ෂණ කොට ඇත්තේ ද, පුතාය කුමක් ලක්ෂණ කොට ඇත්තේ ද යත් : හේතුව අසාධාරණ ලක්ෂණ යැ, පුතාය සාධාරණලක්ෂණ යි. ඒ කුමක් මෙන් වේ ද යත් : ඒ මෙසේ යැ, අභිකූරයාගේ නිෂ්පත්තියට (හටගැනීමට) බීජය අසාධාරණ කාරණ යැ, පඨචිය ද ආපය ද

නෙතතිපාකරණං - පවිනිඥෙසවාරෝ

ආපොච සාධාරණා. අඹතූරසා හි පඨවී ආපොච පච්චයො, සභාවෝ හෙතු, යථා වා පන හටෙ දුද්ධං පකාඛිතතං දඬි හවතී, න වතම එකකාලසම්වධානං දුද්ධසා ව දඬිසා ව, එවමෙව නතම එකකාල-සම්වධානං හෙතුසා ව පච්චයසා ව.

අගං හි සංසාරෝ සහනුසපාවවයො නිබබනෙනා. වූනනං හි: "අවිජාපවවයා සභාගේ, සභාග්පවවයා විකුකුණං". එවං සබෙබා පට්වඩසමූපපාදෙ. ඉතී අවිජා අවිජාගෙතු, අයොනිසො මනසිකාරෝ පට්වසා අවිජා අවිජානුසයො, පවතිමිකායා අවිජාය හෙතු. තන් පුරිමිකා අවිජානුසයො පවතීමකාසා අවිජාපරියුටසානසා හෙතුභූතො. පුරිමිකො අවිජානුසයො පවතීමකාසා අවිජාපරියුටසානසා හෙතුභූතො. පරිබැහනාග බීජඹකුරෝ විග සමනනතාරහෙතුනාය. යං පන යන් එලං නීබෙතතත්, ඉදං තසාස පරමපරහෙතු ව. එවං අවිජායයි දුවිබො හෙතු: සමනනතාරහෙතු පරමපරහෙතු ව. එවං අවිජායයි දුවිබො හෙතු: සමනනතාරහෙතු පරමපරහෙතු ව.

ගථා වා පන ථාලකඥා විට්ටි ව හෙලඤා පදීපඤා¹ පචවයභූතං, න සභාවහෙතු, න හි සකකා ථාලකං ව විට්ටං ව හෙලඤා අනගෝකං දීපෙතුං, පදීපඤ පචායභූතං. පදීපො වීය සභාවො නෙතු හොති. ඉති සභාවො හෙතු, පරහාවො පචායො, අජාඛතතිකො හෙතු, බාහිරෝ පචායො. ජනකො හෙතු, පරිගානකො පචායො, අසාඛාරයණා හෙතු, සාඛාරණා පචායො.

අවුපවෙඡදනෝ සනතන්අනේ, නිබබතත්අනේ, ඵලනේ, පටිසකීඅනේ, පුනබනවනේ, සමපළිබොඩනේ, පරියුටයානනේ, අසමූහකාතරේ, අනුසයනේ, අසමපටිවේඩනේ, අවුපවෙඡදෙ තත්, අපරිකුකුතනේ² විකුකුණකා බීජනේ. යන් අවුපවෙඡදෙ තත් සනතත්, යන් සනතත් තත් තිබෙතත්, යන් නිබබතක් තත් ඵලං, යන් ඵලං තත් පටීසකි, යන් පටිසකි තත් පුනබනවෝ, යන් පුනබනවෝ තත් පළිබොඩෝ, යන් පළිබොඩෝ තත් පරියුට්යානං, යන්

2. පරිඤඤකභෝ - සිමූ.

^{1.} දීපසක - සීමූ.

[8, 1, 16] පරිකාඛංරහාරච්භාඞ්ශය

සාධාරණ කාරණ වෙත්. එසේ මැය අඩකුරයට පථවිය ද ආපය ද පුතාය යැ, (සමාන එල නිපදවන හෙයින්) සමානභාව වූ බීජය හෙතු යි. තවද යම්සේ කළයෙහි කිරී බහාලන ලදුයේ දිහි වෙයි, දුග්ධ (කිරි) යාගේ ද දයියගේ ද සමකල්ව එක්වීමෙක් නො ද ඇති. (කාලාන්තරයෙහි කිරි දිහිබවට පැමිණෙයි, ප්රාායාන්තරසමායොගය එයින්.) එපරිදි මැ හෙතුහුගේත් පුතායයගේත් සමකල්ව එක්ව සිටීමෙක් නැති. (හෙතු එලයන්ගේ මෙන් ම එකකාලසමවධානයෙක් හෙතු පුතායන්ගේ ද නැත. පුතාය එලය හා එකාන්ත යෙන් හින්නකාල නො වේ. මෙසේ හෙතුපුතායන්ගේ ද විශෙෂය වේ.)

මේ සංසාරය වනාහි සහෙතුසපුතාය වැ උපන්නේ යැ, වදරනලද මැ ය : '' අව්දාා පතායෙන් සංස්කාරයෝ වෙති, සංස්කාරපතායෙන් විඥනය වෙයි.'' මෙසේ සියලු පටිච්චසමූප්පාදය වේ. මෙපරිද්දෙන් අවිදාාව අවිදහාවට හෙතු ක. අයොනිසොමනසිකාරය පුතාය වේ. පූර්වයෙහි වූ අවිදාහව පශ්චිම වූ අවිදාහවට හෙතු වෙයි. එහි පූර්ව වූ අවිදාාව (අපුභීණව පුනපුනා උපදනා හෙයින්) අවිදාානුශය ය, පසුව උපන් අව්දාාව (කුශලවිත්තය පැහැරගන්නා හෙයින්) අව්දාාපර්යයුත්ථාන යි. පූර්ව වූ අව්දහනුශය පශ්වීම වූ අවිජ්ජාපරියුට්ඨානයාගේ වැඩීමට හෙතුවූයේ බීජයට අඩකුරය මෙන් සමනන්තරහෙතුභාවයෙනි. (බීජය අඩකුරයට සමනන්තර හෙතුයෙන් හෙතු වෙයි, අඩකුරයෙන් හටගත් ඵලයාගේ බීජයට ද පළමු බීජය පරම්පරහෙතුයෙන් හෙතු වෙයි. මෙසේ අවිදාාවගේ හෙතුභාවය ද දතයුතු යැ) යළි යම තැනකැ යම එලයක් උපදී ද, මේ බීජය ඒ ඵලයට පරම්පරහෙතුභාවයෙන් හෙතු වූයේ යි. ඒ එසේ මැ යැ. හෙතුව ද්විවිධ වෙයි: සමතන්තරහෙතු ද පරම්පරගහතු ද කියා යි. මෙපරිද්දෙන් අවිදාාවගේ ද හෙතුව දෙවැදුරුම වෙයි : සමනන්තරහෙතු ද පරමපරහෙතු ද කියා යි.

තවද යමයේ පුදීපයට පතාය වූ පහත්කබල ද වැටිය ද නෙල් ද සමාන කංරණ වූ හෙතු නො වේ ද, යමහෙයෙකින් පහනට පතාය වූ පහත්කබල ද වැටිය ද නෙල් ද ගිනි නැතිව දල්වන්නට නො හැකි වේ ද එහෙයිනි. පුදීපය මෙන් සමානභාව හේතුව වෙයි. මෙසේ (පහන දල්වීමට ගින්න මෙන්) සමානභාවය හෙතු යැ. (පහන්කබල වැටිය තෙල් මෙන් අසමාන වූ) අනාහභාවය පුතාය යැ, නියතඅධාාත්මයෙහි වූයේ හෙතු යැ, බාහිර වූයේ පුතාය යැ, ජනක වූයේ හෙතු යැ, පරිගුහක (උපස්තමහක) වූයේ පුතාය යැ අසාධාරණ (ආවෙණික) වූයේ හෙතු යැ, සාධාරණ (අනා පුතායොත්පන්නයනට ද සමාන) වූයේ පුතාය යි.

අනුපච්ඡින්න වූ (නොසිදිණු) හේතුපුකාය සංඛාාත කාරණයාගේ හා එලයාගේ අවුපච්ඡෙදර්ථය කාරණඵලසම්බන්ධ හෙයින් සන්නත් අර්ථ යැ, (කාරණඵලභාවයෙන් සම්බන්ධ බව සන්කති නම, කාරණඵලයන්ගේ නො සිදී පැවැත්ම අවුපවලෙද නම, යම් එලයෙක් අනාාත්ඵලයකට කාරණ නොවී නිරුද්ධ වේ නම් එය උපවිජින්න තම වෙයි රහත්හුගේ වුකිවිත්තය මෙනි. යම් ඵලයෙක් තමහට අනුරූප වූ එලයකට හේතු වී නිරුද්ධ වේ නම, එය අනුපවිජින්න වූයේ මැ වෙයි, හේතුඵල සම්බන්ධය විදාාමාන හෙයිනි.) කාරණයෙන් උපන් එලයාගේ නිර්වෘතිඅර්ථය එලාර්ථ යැ, අනන්තරහව පටිසන්ධාන වශයෙන් පවත්නා පුතිසන්ධිඅර්ථය පුනර්භවාර්ථ යැ, සමාක්පුතිපදව බාධාකරන සමපළිබොධාර්ථය පරියුත්ථානාර්ථ යැ, ආයඞ්මාර්ගයෙන් කෙලෙසුන් මුලුසුන් නොකළ අර්ථය අනුශ්යාර්ථ ωι, වතුස්සනාායාගේ අසම්පුතිවේධාර්ථය අවිදහාර්ථ යැ, අපරිඥතාර්ථය පුතිසන්ධි දිදෙනයාගේ නාමරුපාඩකුරයට කාරණගෙයින් බීජාර්ථ යි. යම රූපාරූපපුවෘක්කි යෙක්හි හේතුඵලයන්ගේ අනුපච්ඡෙදය වේ ද එහි සන්කත්වාවහාරය වෙයි, යම තැනෙක සන්නකිය ඇද්ද එහි නිර්වෘතිය වෙයි, යම තැනෙක නිර්වෘතිය ඇද්ද එහි ඵලය වෙයි, යම තැනෙක ඵලය ඇද්ද එහි පුතිසන්ධිය වෙයි, යම කැනෙක පුතිසන්යිය වේ ද එහි පුනර්භවය වෙයි, යම් තැනෙක පුනර්භවය ඇද්ද එහි පළිබොධය (කුසල්සිතට බාධාකිරීම) වෙයි, යම් තැනෙක පළිබොධය වේ ද, එහි

නොතත්පාකරණං - පමිනිදෙසවාරො

පරිහුවිසානං තත අසමූගකාතො, යත අසමූගකාතො තත අනුසගො, ශත අනුසගො තත අසමපට්වෙඩෝ, යත අසමපට්වෙඩෝ තත අවීජණ, යත අවිජණ තත සාසවං විකුකුණං අපරිකුකුතං, යත සාසවං විකුකුණං අපරිකුකුතං තත බජතෝ.

සීලකාණේ, සමාධිකාණිසා පච්චයෝ, සමාධිකාණෝ, පණුණු-කාණිසා පච්චයෝ, පණුඤුකාණෝ, විමුහතිකාණිසා පච්චයෝ, විමුහතිකාණෝ, විමුහතිණුණදසාහනකාණිසා පච්චයෝ, තීපථඤඤූගා පීහඤඤූහාය¹ පච්චයෝ, පීහඤඤූහා පහතඤඤූහාය පච්චයෝ, පහතඤඤූහා¹ අහතඤඤූහාය පච්චයෝ.

යථා වා පන චකබුං ච පරිච්ච රූපෙ ච උපපජින් චකබුවිකුකුණං, තුළු වකබූ ආගිපතෙශාපචාගතාග පචාගො, රූපා ආරමාණපචාගතාග **ບຸຢັນເທ, ເທດທະຫາ ແ**ພາສີສະແຫນ ເປັນເທ, ອອກສະຫາເປັນ ແຫ່ງເປັນ නෙතු. සඞ්බාරා විණුණුණාසා පච්චයෝ, සභාවෝ නෙතු. විණාසුණං නාමරූපසස පච්චයො, සහාවො හෙතු. නාමරූපං සළායතනසස පච්චයො, සභාවෝ හෙතු, සලායතනං එසාසාස පච්චයො, සභාවෝ හෙතු. එසෙසා වේදනාය පවවයො, සහාවෝ හෙතු. වේදනා තණහාය පච්චයෝ, සභාවෝ හෙතු. තණහා උපාදනකක පච්චයෝ, සභාවෝ ເພລ. ດູບາເລກາ ພຽວແພ ບຽວຍແກ, ແພເອາ ເພລູ ພຣຍາ ປາສີແາ පච්චයො සහාවේ, හෙතු. ජාතී ජරාමරණකක පච්චයො, සහාවේ, ຣහතු, ජරාමරණං සොකසක පවවයො, සහාවෝ හෙතු. සොකො පරිදෙවසස පච්චයෝ, සහාවේ හෙතු. පරිදෙවෝ දුක්ඛසස පච්චයෝ, ສහාවෝ හෙතු. දුකඛං දෙමනාකාසය පච්චයෝ, සහාවෝ හෙතු. දෙමනාසාං උපාගාසසා පච්චයො, සහාවෝ හෙතු. එවං යො කොට් උපනිසාගෙන, සබෙබා සො පරිකඛාරේ. නෙනාහ ආයසවා මහාකච්චා-ගනො: ''ගෙ බම්මා යං බම්මං ජනයනතී''ති.

නිසුතෙතා පරිකබාරේ හාරො

3, 1, 16

සමාරොපණහාරවිහඩෙගා

තාන් කත්මො සමාරොපණො හාරො : යෙ බම්මා යම්මූලා යෙ ඓකානා පකාසිතා මූනිනා³²ති. එකයම්ං පදවිශානෙ යතනකෘති

[8, 1, 16] පරිකඛාරහාරවිහඬාග

ක්ලේශයන්ගේ පර්යසුත්ථානය වෙයි, යම තැනෙක පර්යසුත්ථානය ඇද්ද එහි ක්ලේශයන් ගේ අසමුද්ඝාතය වෙයි, යම තැනෙක අසමුද්ඝාතය වේ ද එහි අනුශය වෙයි, යම තැනෙක අනුශය ඇද්ද එහි සනායන්ගේ අසමපුතිවෙධය වෙයි, යම තැනෙක අසමපුතිවෙධය ඇද්ද එහි අවිදාාව වෙයි, යම තැනෙක අවිදාාව වේ ද එහි අපරිඥත වූ සාසුව විඥනය වෙයි, යම තැනෙක අපරිඥත වූ ආසුවයහිත විඥනය වේ ද එහි පුතිසන්ධිවිඥනයාගේ විජාර්ථය වේ.

ශීලස්කන්ධය සමාධිස්කන්ධයට පුතාය වෙයි, සමාධිස්කන්ධය පුණුස්කන්ධයට පතාය වෙයි, පුණුස්කන්ධය එලසමාධි සංඛාාත විමුක්තිස්කන්ධයට පුතාය වෙයි, විමුක්තිස්කන්ධය පුතාවෙක්ෂාඥන සංඛාාත විමුක්තිඥනදර්ශනස්කන්ධයට පුතාය වේ. තීර්ථ සංඛාාත බහුශුැතයන් ඇසිරිකරනබව ධර්මොපසංහිත පීතියට පුතාය වෙයි, පීතඤ්ඤැතාව පත්තඤ්ඤැතා සංඛාාත භාවනායෙන් විශේෂපාප්තිය දනීමට පුතාය වෙයි, පත්තඤ්ඤැතාව අත්තඤ්ඤැතා සංඛාාත පඤ්ච පධානියඩ්ගයෙන් සමන්විත වූ ආත්ම ස්වභාව දනීමට පුතාය වේ.

තවද යම්පරිදි වක්ෂූරින්දුියය ද රූපාලම්බනයන් ද නිසා චක්ෂූර්ව්ඥනය උපදී ද, එහි චක්ෂුරින්දිය අධිපතිභාව (ඉන්දීය) පුතායභාවයෙන් (චක්ෂූර්ව්ඥනයට) පුතාය වෙයි, රූපාලම්බනයෝ ආරම්මණපුතායභාවයෙන් පුතාය වෙයි, ආලෝකය උපනිශූය පතායභාවයෙන් පතාය වෙයි, මනසිකාර සංඛාාත කියාමනොධාතුව (වක්ෂූර්විඥනය හා සමානබැවින්) සහාව හේතු යි. කුශලාදී අභිසංස්කාරයෝ පුතිසන්ධිවිඥනයට පුතාය වෙයි, (නාමස්කන්ධභාවයෙන් සමාන හෙයින්) සභාව හේතු යි. පුතිසන්ධිවිඥනය නාමරූපයට පුතාය වෙයි, සමානභාවය හේතු යැ. නාමරූපය සළායතනයට පුතාය වෙයි, සභාව හේතු යැ, සළායතනය එස්සයට පුතාය වෙයි, සභාව හේතු යැ. එස්සය වේදනාවට පතාය වෙයි, සභාව හේතු යැ. වේදනාව තණ්හාවට පතාය වෙයි, සභාව හෙතු යැ. තණ්හාව උපාදනයට පුතාය වෙයි, සහාව හේතු යැ. උපාදනය හවයට පතාය වෙයි, සභාව හේතු යැ. භවය ජාතියට පතාය වෙයි, සභාව හේතු යැ. ජාතිය ජරාමරණයට පුතාය වෙයි, සභාව හේතු යැ. ජරාමරණය සෝකයට පුතාය වෙයි, සභාව ගත්ත යැ. සෝකය පරිදේවයට පුතාය වෙයි, සභාව ගත්ත යැ. ප**රිදේව**ය දුක්ටයට පුතාය වෙයි, සභාව හේතු යැ. දුක්ටය දෙමනස්සයට පුතාය වෙයි, සභාව ගත්තු යැ. දෙමනස්සය උපායාසයට පුතාය වෙයි, සභාව තේතු යි. මෙසේ යම කිසි උපනිශුයපතාශයක් ඇද්ද එ හැම (ස්වකීය ඵලය පරිෂ්කරණ ~ අභිසංස්කරණ කරන හෙයින්) ' පරික්ඛාර ' නම් වේ. එයින් වදළහ, ආයුෂ්මත් මහාකාතාායන මහරහතුන් වහන්සේ : '' යෙ ධම්මා යං ධම්මං ජනයන්ති '' යනාදිය.

පරික්මාරහාරය යොදනලද්දේ යි.

3, 1, 16

සමාරොපණහාරවිහඩගය

ඒ සොළොස් භාරයන් කෙරෙහි සමාරොපනභාරය කවරෙ යැ : '' යෙ ධම්මා යම්මූලා යෙ වෙකත්ථා පකාසිතා මුනිනා '' යනාදි නිද්දෙසගාථා යැ. පදට්ඨාන වූ (කාරණභූත) එකධර්මයක් සුනුයෙන් ගත්කල්හි යම පමණ අනායිර්මයන්ගේ

නොතතිපාකරණං -- පමනිදෙසවාගේ

පදවසානාති ඔතරනති, සබබාති තාති සමාරොපයිතබබාති. යථා ආමතෙන කාරේ බහුකාති පදවසානාති ඔතරනති. තුළු සමාරොපණා වනුබබ්බා : පදවසානං වෙව්වනං තාවනා පතානමිතී.

භාව කතමා පදටසානෙන සමාරොපණා:

1. ''සබබපාපහස අකරණං කුසලභා උපසම්පද, සම්භනපරියොදපනං එතං බූඬාන සාසන''නති

තාසාස ක්ං පදවසානං: තීණ් සුවරිතානි කායසුවරිතං වවිසුවරිතං මනොසුවරිතං. ඉදං පදවසානං. තාන යං කාශිකං චාවසිකං ව සුවරිතං, අයං සිලකඛණෝ. මනොසුවරිතෙ යා අනතිජැඹා අබතංපාදෙ ව, අයං සමාභිකඛණෝ. යා සමාදිටකි, අයං පණුකුකඛණෝා ඉදං පදවසානං. තන සිලකඛණෝ සමාභිකඛණෝ ව සමථෝ, පණුකුකඛණෝ වීපසානා. ඉදං පදවසානං. තාන සමථාසා ඵලං රාගවරායා වෙතොවමුතත්. විපසානාය ඵලං අවජාවරාහ පණුණාවමුතති. ඉදං පදවසානං.

වනං වනථාසා පදවසානං. කිසුව වනං, කො ව වනථෝ: වනං නාම පසුව කාමගුණා, තණහා වනථෝ. ඉදං පදවසානං. වනං නෑම තිමතතාකානෙ ඉතින් වා පුරිසොති වෑ, වනථෝ භාම තෙසං තෙසං අභාපච්චතානං අනුබාසක්තාකාගො ; අනො එකබු අනො සොතං අනො සානං අනො ඒවකා අහෝ කාගෝ ඉතී, ඉදං පදවසානං. වනං නෑම ව අජාමතතිකාබාහිරාති ආගතනානි අපරිකැකුතානි. යං තදුහයං පටිච්ච උපපජනි සංයෝජනා, අයං වනථෝ. ඉදං පදවසානං. වනං නාම අනුසයෝ, වනථෝ නාම පරිසුවසානං. ඉදං පදවසානං. නොන හෙවෑ: '' ක්රෝනා වන ව වනථං වා''තී. අයං පදවසානෙ සමාරේපනා.

තත කතමා වෙවවතෙන සමාරොපණා : රාගවරාගා වෙතොවමූතත් කෙබඵලං, අවිජරාවරාගා පඤඤාවමූතති අතෙබඵලං ඉදං වෙවවනං. රාගවරාගා වෙතොවමූතති අනාගාමඵලං, අවිජරාවරාගා පඤඤාවමූතති අභාඵලං අරහතනං. ඉදං වෙවවනං. රාගවරාගා වෙතොවමූතති කාමධාතුසමනිකකමනං, අවිජරාවරාගා පඤඤාවමූතති තෙඩංතුක-සමතිකකමනං, ඉදං වෙවවනං. පඤඤ්ඤිග පඤඤාමල අධිපඤඤාසිකා සෙඤඤාකාමනං, ඉදං වෙවවනං. පඤඤ්ඤිග පඤඤාමල අධිපඤඤාසිකා සෙඤඤාකාමනා, ඉදං වෙවවනං. පඤඤ්ඤිග පඤඤාමල අධිපඤඤාසිකා සෙඤඤාකාවෙනා, ධාමමවවයසමොරැකාවෙනා උපෙකාහාසලොරැකි වෙතා ඤෑණං සමමාදිවයී තීරණා සනත්රණා හිරි විපණානා ධාමෙම ඤෑණං. සබනං ඉදං වෙවවනං. අයං වෙවවනෙන සමාරොපණා,

[8, 1, 16] සමාරෝෂණකාරවිත්බාය

පදටධානයෝ ඒ ධර්මයෙහි බැසගෙන සිටිත් ද, ඒ සියලු ධර්මයෝ (නිර්ධාරණවශයෙන්) එළවා දේශනායෙහි ආරොපණ කළයුත්තාහුය. (දෙශනාරුඪධර්මයන් මෙන් සලකා කියැයුත්තාහුය.) යම්සේ ආවර්තභාරයෙහි බොහෝ පදටධානධර්මයෝ බැසගනිත් ද එමෙනි. එහි සමාරොපනය වතුර්විධ යැ : පදටධාන යැ වෙවවන යැ භාවනා යැ පහාන යැ'යි. (මෙහි පදටධාන වෙවවනයෝ කුමක් හෙයින් ගන්නා ලද්දහු ද පදටධාන වෙවවනහාර දෙකෙහි එය විභාග කරනලද නො වේ ද යත් : මෙහි භාවනා පුහාණ දෙදෙනාගේ අධිටධාන වීෂය දක්වීම පිණිස ද ඔවුන්ගේ අධිවවනවිභාග දක්වීම පිණිස ද ගන්නාලදයි දහයුතු.)

එහි පදව්ඨාන වශයෙන් සමාරොපණා කවරැ යත් :

 'කායදුශ්චරිතාදි සියලු අකුශලය නො කිරීම යැ වාතුර්භූමක කුශලයාගේ ප්‍රතිලාභය යැ රහත්මගින් ස්වකීය චිත්තයාගේ වාාවදන (පිරිසුදුකිරීම) යැ යන තෙල බුදුවරයන්ගේ ශාසන යැ — අවවාද යැ'යි.

ඒ බුද්ධශාසනයට කුමක් පදටයාන වෙයි යත් : කායසුවරිත යැ වච්සුවරිත යැ මනොසුවරිත යැ යන තුන් සුවරිතයෝ යැ, මෙ පදටයාන යි. එහි කායික වූ ද වාවසික වූ ද යම සුවරිතයෙක් ඇද්ද මෙ ශීලස්කන්ධ යැ. මනොසුවරිතයෙහි අනභිධාාව ද අවාහපාදය ද යන මේ සමායිස්කන්ධ යැ. යම සමාග්දෘෂ්ටියක් ඇද්ද මේ පුණුස්කන්ධ යැ. මේ ශාසනයට පදවයාන යි. එහි ශීලස්කන්ධය ද සමායිස්කන්ධය ද සමථ යැ, පුණු ස්කන්ධය විදර්ශනා යැ, මේ (සමථාවස්සනාවනට) පදවයාන යි. එහි ශමථයාගේ එලය රාගවිරාග වෙතොවිමුත්ති යැ, විදර්ශනාඵලය අව්ජ්ජාවිරාග පඤ්ඤව්මුත්ති යැ, මේ (විමුත්ති) පදවයාන යි.

කාමගුණ සංඛාන වනය කාමතණ්හා සංඛාන වනථයට පදව්ඨාන යැ, වනය ක්මැ වනථය කවරෙ යැ යන් : ' වන ' නම පඤ්ච කාමගුණයෝ යැ, තෘෂ්ණාව ' වනථ ' යැ, මේ පදට්ඨාන යි. ' වන ' නම ස්තී යැ හෝ පුරුෂ යැ හෝ යි නිමීතිව්ශයෙන් ගැනීම යැ. ' වනථ ' නම ඒ ඒ අඩ්ගපුතාඩගයන්ගේ අනුවාඤ්ජනාවශයෙන් ගැනීම යැ : ඇස මැනවැ කන මැනවැ නැහැය මැනව දිව මැනවැ කය මැනවැ ' යි. මේ පදට්ඨාන යි. යළි ' වන ' නම අභිසමය විසින් අපරිඥක වූ ආධානත්මක බාහිරෂඩායනතයෝ යැ, ඒ උභය ආයතනය නිසා යම සංයෝජනායෙක් උපදී ද මේ ' වනථ ' නම, මේ (සංයෝජනයනට) පදට්ඨාන යි. එයින් වදළහ, බුදුහු : '' ජෙක්වා වනං ව වනථං ව '' යි. මේ පදට්ඨාන යෙන් සමාරෝපණා යි.

එහි වෙවචනයෙන් සමාරොපණා කවර යත්: රාගවිරාග වෙතොවිමුත්ති යැ සෙබඵල යැ (යනු අනාගාමීඵලයට ද) අවිජ්ජාවිරාග පඤ්ඤාව්මුත්ති යැ අයෙබඵල යැ (යනු රහත්ඵලයට ද) මේ වෙවචනයි. රාගවිරාග වෙතොව්මුත්ති යැ අනාගාමීඵල යැ (යනු ද) අවිජ්ජාවිරාග පඤ්ඤාව්මුත්ති යැ අග්ගඵල යැ අරහත්ත යැ (යනු ද පිළිවෙළින් අනාගාමීඵල රහත්ඵලයනට) මේ වෙවචන යි. රාගව්රාග වෙතොව්මුත්ති යැ කාම ධාතු සමතික්කමන යැ (යනු ද) අව්ජ්ජාවිරාග පඤ්ඤාව්මුක්ති යැ තෙධාතුකසමතික්ක මන යැ (යනු ද තතිය වතුත්ථ ඵලයනට) මේ වෙවචන යි. පඤ්ඤින්දීය යැ පඤ්ඤ බල යැ අධිපඤ්ඤසික්බා යැ පඤ්ඤක්බන්ධ යැ ධම්මව්චයසමබොජ්ඣඩන යැ උපෙක්බාසමබොජ්ඣඩග යැ ඤාණ යැ සම්මාදිවයි යැ තිරණ යැ සන්තීරණ යැ හිරීය ව්පස්සනා යැ ධම්මෙඤණ යැ යන මේ සියල්ල පඤ්ඤාවේචචන යි. මේ වෙවචනයෙන් සමාරොපණය යි.

කතා කතමා භාවනාය සමාරොපණා: යථාන හනවා ''තසාක්හ නිං භිකබු කාගෙ කාගානුපගයි විහරාහි ආතාපී සමපජානො සතිමා විනෙහා ලොකෙ අභිජඣාදෙමනාසාං''. 'ආතාපි'නී විරිසිස්දුගං ; 'සමපජානො'ති පඤඤීඤියං; ''සතිමා'ති සත්ඤියං; 'විභෝගා ලොහො අභිජාබාදෙමනසස්නති සමාභිත්රීයං. එවං කාගෙ කායානු-**සතිපටඪානා** විහරතො වතතාරො භාවනා පසයිනො පාරිසුරිං ගවජනති. තෙන කාරණෙන; එකලකඛණතතා වතුතතං ඉත්දියානං, චතුසු සතිපටහානෙසු භාවියමානෙසු වහතාරෝ සම්වපාධානා භාවනා පාරිපූරිං ගවජනති. වතුසු සම්මපාඛානෙස භාවියමානෙස චතතාරො ඉදඩිපාද භාවනා පාරිපුරිං ගවානත්. වතුසු ඉදඩිපාදෙස භාවිගමානෙස පණුවිඥියාති භාවනා පාරිපූරිං ගඩඡනති. (එවං සබෙබු) කෙන කාරණෙන : සබෙබ හි බොඩඩාමා ඩම්වා බොධිපක්ඛියා නීයානික-ලක්ඛණෙන එකලක්ඛණා. හෙ එකලක්ඛණතතා භාවනා පෘරිපූරිං ගවජනති. අයං භාවනාය සමාරොපණා.

තාන කතුමා පහානෙන සමාරෝපණා: කාගෙ කාගානුපසයි විතරනෙතා අසුගෙ සුහනති විපලාසං පජනති. කබලිඩකාරො වසා ආහාරෝ පරිඤඤං ගචඡති. කාමුපාදනෙන ව අනුපාදනො හචති කාමගොගෙන ව විසංයුතෙතා හචති. අතිජඣාකාගනනේන ව විපාහුජජතී, කාමාසවෙන ව අනාසවේා හචති. කාමොහඤව උතතිණෙණා හවති. රාහසලෙන ව විසලෙලා හවති. රැපුපිකා වසා විඤඤෑණටසත් පරීඤඤං ගචඡති. රුපබාතුගා වසාස රාගෝ පතිනෝ හවති. න ව ඡඤ අනතීං නවඡතී.

වෙදනාසු වෙදනානුපසයී විහරනෙතා දුකොබ සුඛනති විපලලාසං පරහතී. එසෙසා වසස ආහාරො පරිඤඤං ගමන්ති හවූපාදනෙන ව අනුපාදනො හවතී. හවයොගෙන ව විපපයුතෙනා හවතී. බැංපාද-කාගනනෙන ව විපපයුජරති. හවාසවෙන ව අනාසවො හවතී. හවොහඤව උතතිණෙණා හවතී දෙසයලෙලන ව විසලෙලා හවතී. වෙදනුපිකා වසස විඤඤාණටයිතී පරිඤඤං ගවනති. වෙදනාඛාතුයා වසස රාගෝ පනීනො හවතී. නව දෙසා අගතිං ගෙවනති.

විතෙන විතනානුපසයි විහරනෙකා අනිවෙව නිවචනති විපලලාසං පජනතී. විකුඤුණං වසා ඇතාරේ පරිඤඤං ගවඡතී. දිටයුපාදනෙන ව අනුපාදනො තවතී. දිටසීයොගෙන ව විපපසුනෙකා තවතී. සීලබබත-පරමාතකායකතෙනව වි විපපසුජජතී. දීටහාසවෙන ව අනාසවො තවතී. දිටෙහාකකුව උතකිණෙණා තවතී. මානසලෙලන ව විසලෙලා තවතී. සඤඤූපිකා වසා විඤඤණා තවතී. පරිඤඤං තවඡතී. සඤඤූගිගුන වසා රාගෝ පතීනො තවතී, නව තයා අනතීං තවඡතී.

[8, 1, 15] සමාරෝපණකාරවිතඩාගය

එහි භාවනායෙන් සමාරොපණා කවර යැ : මෙසේ වදළහ, බුදුහු : '' එහෙයින් මහණ තොපි කයෙහි කය අනුව දක්නේ ආතාපන ව්යාීඇති ව සමාග්ජෙන ඇති ව සිහි ඇතිව කායලෝකයෙහි අභිධාා දොර්මනසා දුරුකොට වාසය කරව '' යි. ආතාපී යනු ව්යෝත්දීය යැ, සමපජානො යනු පුෂෙදන්දීය යැ, සතිමා යනු ස්මෘතීන්දීය යැ, ව්නොයා ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං යනු සමාධීන්දීය යි. මෙසේ කයෙහි කායානු දර්ශීව වාස කරනුවහුට සතර සීවටත්හු වැඩීමෙන් පිරීමට යෙති. කවර කරුණින යත්: සතර ඉන්දීයයන් සමානලක්ෂණ ඇතිබැවිනි. සතර සීවටන් වැඩෙන කල්හි සතර සමාක්ෂුධානයෝ භාවනායෙන් පිරීමට යෙති, සතර සමාක්ෂුධානයන් වැඩෙන කල්හි සතර සදේධිපාදයෝ භාවනායෙන් පිරීමට යෙති, සතර සමාක්ෂුධානයන් වැඩෙන කල්හි සතර සදේධිපාදයෝ භාවනායෙන් පිරීමට යෙති, සතර සංද්ධිපාදයන් වැඩෙන කල්හි සකරණින යත් : යම භෙයෙකින් බෝධ සංඛාන ආයාමාර්ගයට යන බෝධිපක්ෂයෙහි වූ සියලූ ධර්මයෝ නොධාණිකලක්ෂණයෙන් සමානලක්ෂණ ඇත්තාහු ද එහෙයිනි. ඔහු සමානලක්ෂණ ඇතිභෙයින් භාවනායෙන් පාරිතායෙන් පාරීපුරියට යෙත්. මේ භාවනා සමාරෝපණා යි.

එහි පහාණයෙන් සමාරොපණා කවර යත් : කයෙහි කායානුදර්ශීව වාසය කරනුයේ ' අශුහයෙහි ශුභ යෑ ' යන විපයාීාසය දුරුකෙරෙයි, ඔහුට කවලීකාරාහාරය ද පරිඥති සමයට පැමිණෙයි, කාමොපාදනයෙනුදු උපාදන රහිත වෙයි, කාමයොගයෙනුදු විසංයුක්ත වෙයි, අභිධාාකායගුන්ථයෙනුදු වෙන් වෙයි, කාමාපුවයෙනුදු අනාසුව වෙයි, කාමොසය ද උත්තරණය කෙළේ වෙයි, රාගශලායෙනුදු විශලා වෙයි, ඔහුට රූපය අරමුණු කිරීම වශයෙන් පැමිණියයුතු විඥනස්ථිතිය ද පරිඥනයට යෙයි, ඔහුට රූපධාතුයෙහි රාගය ද පුහිණ වෙයි, නො ද ඡන්දයෙන් අගතියට යෙයි.

වේදනායෙහි වේදනානුදර්ශීව වාසය කරනුයේ දූංඛයෙහි සුබ යැ යන විපයඖසගුහණය දුරුකෙරෙයි, ඔහුට එස්සාහාරය ද පරිඥවට යෙයි, හවොපාදනයෙන් ද අනුපාදන වෙයි, හවයොගයෙනුදු විපුයුක්ත වෙයි, වාසපාදකායගුන්එයෙනුදු විපුයුක්ත වෙයි, භවාපුවයෙනුදු ආපුව රහිත වෙයි, හවොසය ද උත්තීර්ණ වූයේ වෙයි, ද්වේෂශලායෙනුදු විගතශලා වෙයි, ඔහුට වෙදනුපග විඥනස්ථිතිය ද පරිඥාතිසමයට යෙයි, වෙදනාධාතුයෙනුදු ඔහුගේ රාගය පුහිණ වෙයි, නො ද ද්වෙෂයෙන් අගතියට යෙයි.

චිත්තයෙහි විත්තානුදර්ශීව වාසය කරනුයේ අනිතායෙහි නිතා යැ යන විපයෝසය දුරුකෙරෙයි, ඔහුට විඥනාභාරය ද පරිඥභිසමයට යෙයි, දෘෂ්ටි – උපාදනයෙනුදු උපාදන රහිත වෙයි, දෘෂ්ටියෝගයෙනුදු විපුයුක්ත වෙයි, ශීලවුකපරාමර්ශකායගුන්රයෙනුදු විපුයුක්ත වෙයි, දෘෂ්ටිපාසුවයෙනුදු අනාසුව වෙයි, දෘෂ්ටි – ඔසය ද උත්තීර්ණ වෙයි, මානශලායෙනුදු විශලා වෙයි, ඔහුට සඤ්ඤෑපග විඥනස්ථිකිය ද පරිඥභිසමයට යෙයි, සංඥධාතුයෙනුදු ඔහුගේ රාගය පුහීණ වෙයි, නො ද භයභෙතුයෙන් අගකියට යෙයි. නෙතතිපාකරණං - පවිනිදෙදසවාරො

බම්මෙසු බම්මානුපසයි විතරනෙතා අනතතනිගෙ අතතානි විපලලාසං පරතති. මනොසසෙකුවතනා වසය ආහාරෝ පරිකුඤං ගවඡනි. අතතවාදූපාදනෙන ව අනුපාදනො තවති අවිජරා යොගෙන ව විසංසුතෙතා තවති. ඉදංසවොතිනිවෙස කායගතෙවන ව විපාසුජරති අවිජරාසවෙන ව අනාසවො තවති. අවිජෙරාකඤව උතතිණෙණා තවති. මොතසලෙලන ව විසලෙලා තවති. සඬධාරෑපිකා වසක විඤඤ ණෙටයිනී පරිඤඤං ගවඡකි. සඬධාරධාතුයා වසය රාගෝ පහිතො තවති. න ව මොහා අගතිං ගවඡනී. අයං පතානෙන සමාරෝපණා තෙනාක ආයසාමා මහාකාවවායනො:

> ''ගෙ ධම්මා යංමූලා යෙ චෙක්තා පකායිතා මුතිනා, තෙ සමරොපලිතබබා එස සමාරොපණො හාරො''ති.

> > නිසුතෙතා සමාරොපරොං හාරො

නිට්සිනො ව භාරවිභුඛේනා

3, 2, 1

දෙසනාහාරසමපාතො

 "කොළස හාරා පගීමං දිසලොචනෙන දිසා විලොකොතා, සංඛ්පීය අඬකුසෙන හි නයෙහි නීහි නිදදියෙ සූතතනති.

වුනතා තසසා නිදෙදනො කුහිං දවස්බෙබා : හාරසමපාතෙ, තප කතුළො දෙසනාහාරසමපානො :

 "අරක්ඛිතෙන චිතෙනන¹ මචඡාදිටයිහතෙන ච, පීනමිඟින්තුනෙන චසං මාරසා ගචඡනි"ති.

'අරකාමනෙන චිතෙතනා'ත් කිං දෙයයති; පමාදං. තං මචවුනො පදං. 'මච්ඡදිටසීහනෙන වා'ති මච්ඡදිටසීහතං නාම පඩුච්චති ශද අතිචෝ නිච්චනති පසාසති. සො විපලලාසො. හො පත විපලලාහයා කිං ලකාණෝ: විපරීතශාහලකාණෝ විපලලාසො. හො කිං විපලලාසයනි: තයො බමෙම, සසැඤං චීතතං දිටසීමිනී. සො කුහිං විපලලාසයනි: තයා බමෙම, සසැඤං චීතතං දිටසීමිනී. සො කුහිං විපලලාසයනි: චතුසු අතතහාවවාසුසු -රුපං අතතනො සමනුපසාති රූපවනතං වා අතතානං අතතනි වා රූපං රූපසාමා ඩා අතනානං, එවං වෙදනං -පෙ- සසැඤං -පෙ- සභාගාර -පෙ- විසැකදුණං අතතනො

[8, 1, 14] සමා ණෙසණහාරවිහඩාගය

ස්කන්ධාදී ධර්මයන්ති ධර්මානුදර්ශීව වාසය කරනුයේ ආත්ම නොවූයෙහි ආත්ම යැ යන විපයතියෙ දුරුකෙරෙයි. ඔහුට මනෝසසැවේතනාහාරය ද පරිඥතිසමයට යෙයි, ආත්මවාදෙපාදනයෙනුදු අනුපාදන වෙයි, අව්දාායොගයෙනුදු විසංයුක්ත වෙයි, ඉදම සතාාතිනිවෙශකායගුන්රයෙනුදු විපුයුක්ත වෙයි, අව්දාහසුවයෙනුදු අනාසුව වෙයි, අව්දොසය ද උත්තීර්ණ වෙයි, මොහශලායෙනුදු විශලා වෙයි, ඔහුට සංස්කාරුපග විඥානස්ථිතිය ද පරිඥතිසමයට යෙයි. සංස්කාරධාතුයෙනුදු ඔහුගේ රාගය පුතීණ වෙයි, නො ද මොහයෙන් අගතියට යෙයි. මේ පුහාණයෙන් සමාරෝපණා යි.එයින් වදළහ, ආයුෂ්මත් මහාකාතනායන මහරහතුන් වහන්සේ :

> '' යෙ ධම්මා යම්මූලා – යෙ වෙකත්ථා පකාසිතා මුනිනා, තත සමරෝපයිතබ්බා එස සමාරෝපණෝ භාරෝ '' යී.

සමාරොපණහාරය යොදනලද්දේ යි.

3. 2. 1

දේසනාහාරසමපාතය

 පළමු කොට (බාඤ්ජනපයාර්ෂණ හෙයින්) සොළස භාරයෝ යෙදිය යුත්තාහ. දිසාලොවන නයින් පුළුමදිශාදිය අවලොකන කොට අඩකුසනයින් දිශාහත ධර්මයන් සූත්යෙන් නිර්ධාරණ කොට තන්දියාවත්කාදී අර්ථනයනුයෙන් සූතුය වර්ණනා කරන්නේ යි.

මේ ගාථාව උද්දෙසයෙහි ලා වදරනලද්දී ය. ඒ ගාථායෙහි නිද්දෙසය කොහි දී දක්කයුත්තේ යැ යත් : හාරසම්පාතයෙහි දක්කයුතු. (හාරවිහඩ්ගවාරයෙහි නොයෙක් සූතුපුදේශයන්ගෙන් ඒ ඒ හාරයන්ගේ විභාගය දක්වනලද්දේ ය. සූතුයන්හි හාරයන්ගේ යෝජනාකුමය දක්වීම හාරසම්පාතවාරයෙහි ස්වරූපය යි.) එහි දෙසනාහාරසම්පාතය කවලර යැ :

2. ස්මෘතිආරක්ෂාභාවයෙන් අගුප්ත වූ ශාශ්වතාදි මීථාහනිනිවෙශයෙන් දූෂිත වූ චිත්තවෛතසිකයන්ගේ අකලාතාලක්ෂණ ඊන – මිද්ධ දෙකින් මඩනාලද ෂඩ්විඥානකාය සංබාහත විත්තය හේතු කොටගෙන ක්ලේශාදි සියලු මාරයාගේ වසයට (යථාකාම කරණීයවබට) පැමිණේ ය ' යි.

අරක්බිතෙත චිත්තෙත ' යි කුමක් දෙසනසේක් ද යත් : පුමාදය යි, ඒ පුමාදය (ගුණ මරණහෙයින්) මෘතපුමාරයාගේ වසයට කාරණ වෙයි. මීච්ඡාදිටයීහතෙන ව යනු යම කලෙක ' අන්තායෙහි නිතා යයි දක් ද එකල මිසදිටුයෙන් දුෂිත නමැයි කියනු- ලැබෙ. ඒ නිතාදර්ශනය ව්පයායාසයාහ යැ. ඒ විපල්ලාසය වැලිත් කුමක් ලක්ෂණ කොට ඇත්තේ යැ යත් : විපල්ලාසය ව්පරිතව ගැනීම ලක්ෂණ කොට ඇත්තේ යැ. ඒ විපරිත ගුාහය කුමක් ව්පයාසන කෙරෙයි යත් : සංඥ යැ විත්ත යැ දෘෂ්ටි යැ යන තුන් ධර්මයන් ව්පයාසන්ත කෙරෙයි. හේ කොහි ව්පයාසන කෙරෙයි යත් : (පඤ්චස්කන්ධ සංඛාහත) ආත්මභාවවස්තු සතරෙහි යැ — රූපය ආත්මගෙයින් දෘෂ්ටිවශයෙන් දකී, (ගිනිසිළත් එලියත් මෙන් රූප - ආත්ම නොවෙන් කොට ගැනීමෙනි.) ආත්මය රූපවත් යයි හෝ දකී, (රූකෙහි සෙවණ මෙන් අරූපය ආත්ම යයි ගැනීමෙනි.) ආත්මයෙහි රූපය ඇතැයි හෝ දකී, (මලෙහි සුවද මෙන් අරූපය මැතත්යෙ යි ගැනීමෙනි) රූපයෙහි ආත්මය ඇතැයි හෝ දකී. (කරඩුයෙහි මැණික මෙන් අරූපය මැ ආත්මය යි ගැනීමෙනි) මෙසේ වෙදනාව . . . සංඥව , . , සංස්කාරයන් . . , ව්ඥනය ආත්ම විසින් දකී, ආත්මය

නෙතතිපාකරණං - පවිනිදෙදසවාරෝ

සමනුපසාන් විකුඤුණවනතං වා අනතානං අතතන් වා විකුඤුණං විකුඤුණසමං වා අතතානං. තත රුපං පළුමං වීපලලාසවන්: අසුගෙ සුභනත්, වෙදනා දූනියං විපලලාසවන්: දූකොබ සුබනත්, සකුඤ සභාගර ව තනියං විපලලාසවන්: අභනතන් අතතාන්, විකුඤුණං වතුනං විපලලාසවන්: අනිවෙත නිවචනත්.

දෙව බවමා විතනසාස සංකිලෙසා: තණහා ව අවිජා ව. තණහා නිවූතං වීතනං දරීහි විපලාසෙහි විපලාසීයන්: අසුහෙ සුහනනි දූකක සුබනති. දිටයිනිවූතං වීතනං දරීහි විපලාසෙහි විපලාසීයන්: අනිවෙච නිච්චනති අනතතන්ගෙ අතනාති තහර හො දිටයිවිපලොසෙයා හෝ අනීතං රුපං අතනතො සමනුපසාත්, අතීතං වේදනං -පෙ-අතිතං සඤඤං -පෙ- අනීනෙ සභාගේ -පෙ- අනීතං විසැඤුණං අතනතො සමනුපසාත්. කහර ගෝ තණහාවිපලාසෝ හෝ අනාගතං රූපං අනිනහදති, අනාගතං වේදනං - අනාගතං සඤඤං - අනාගත හඬාරෙ - අනාගතං විදෙකං අභිනහැති ලෝ බමමා විතනසා උපකකිලෙසා: තණහා ව අවිජා ව. තාහි විසුජැකනතං විතනං විසුජැකති. තෙසං අව්ජානීවරණාතං තණහාසංගෝජනානං සකිං නිරසං සකිං නිරචාණකයොනිං සකිං පෙනතිවසයං සකිං අසුරකායං සකිං දෙවේ සකිං මනුසෙස.

' පිනමිදධාතිභූතෙනා'ත් පීනං' නාම යා චීතතසය අකලලතා අකම්මනියතා, මිදධං නාම යං කායසය ලීනතතං. ''චසං මාරසය ගචජනී''ති කිලෙසමාරසය ව සනතමාරසය ව වසං ගච්ඡනි සො හි නිටුතො සංසාරාභිමුබො හොති. ඉමානි භගවතා දෙව සච්චානි දෙසිතානි : දුකාබං සමුදයො ව. තෙසං හගවා පරිසැඤය ව පහානාය ච බමමං දෙසෙනි : දුකාබසය පරිඤඤය සමුදයසය පහානාය. සෙන ච පරිජානාති යෙන ව පජහති, අයං මගෙනා. යං තණනාය අවිජජාය ච පහානාං, අයං නිරෝබෝ, ඉමානි චතතාරි සච්චානි. තෙනාහ හගවා : ''අරකාබිතෙන චීතෙතභා''ති තෙනහායසා මහාකච්චානෝ : "අසාදුදීනවතා''ති.

නිසුතෙතා දෙසනාහාරසමපාතො

3, 2, 2

විචයහාරයමපාතො

තස් කතමො විවයකාරයමපාතො : තත් තණතා දුවිඩා : කුසලාපි අකුසලාපි. අකුසලා සංසාරගාමනී, කුසලා අපවයගාමනී පතානතණතා. මානොපි දුවිඩෝ : කුසලොපි අකුසලොපි. යං මානං නිසායාය මානං ප්රාති, අයං මානො කුසලො යො පන මානො දුකබං නිබබතතයති, අයං මානො අකුසලො. තන යං සෙකබමාසිතං දෙමනසාං ''කුදසා නාමානං තං ආයතනං සච්ඡිකතා උපසමපජ් වීහරිසාං, යං

1. වනං - මජසං.

[8, 1, 14] දෙසනාහාරශම්පාත්විකඩනය

විඥනවත් යයි හෝ ආත්මයෙහි විඥනය ඇතැයි හෝ විඥනයෙහි ආත්මය ඇතැයි හෝ දෘෂ්ටිවශයෙන් දකී. එහි රූපය ' අශුභයෙහි ශූහ යැ ' යන පළමුවන විපයතිංසවස්තු යැ, වෙදනාව ' දූෑබයෙහි සුබ යැ ' යන දෙවැනි විපයතිංසවස්තු යැ, සංඥාව ද සංස්කාරයෝ ද ' අනාත්මයෙහි ආත්ම යැ ' යන තුන්වැනි විපයතිංසවස්තු යැ, විඥානය ' අනිතායෙහි නිතා යැ ' යන සිවුවැනි විපයතිංසවස්තු යි.

තෘෂ්ණාව ද අවිදායාව ද යන ධර්මයෝ දෙදෙන චීක්තයම සංක්ලේශයෝ යැ, කෘෂ්ණායෙන් වැසුණු සිත ' අගුහයෙහි ශූහ යැ,දු:බයෙහි සුබ යැ, යන ව්පයායය දෙකින් ව්පයායක් කොරෙයි. දෘෂ්ටියෙන් වැසුණු සිත ' අනිතායෙහි නිතා යැ අනාත්මයෙහි ආත්ම යැ ' යන ව්පයායස දෙකින් ව්පයායක කෙරෙයි. එහි යම දිටයිව්පල්ලාසයෙක් ඇද්ද එය අනීතරුපය ආත්ම ව්සින් දකී, අනීත වෙදනාව . . . අනීත සංඥාව . . . අනීත සංස්කාරයන් . . . අනීත විඳෙනය ආත්ම විසින් දකී . එහි යම තණ්හා ව්පල්ලාසයෙක් ඇද්ද එය අනාගත රූපය සමුනික තෘෂ්ණාවෙන් සතුටු වෙයි, අනාගත වෙදනාව . . . අනීත සංඥාව . . . අනාගත සංස්කාරයන් . . . අනාගත ව්ඥානය කැමැතිවෙයි. කෘෂ්ණාව ද අව්දාහව ද යන ධර්මයෝ දෙදෙන සිතට උපක්ලේශ වෙනි. ඒ තෘෂ්ණා අව්දාහ දෙකින් විශුද්ධ වන සිත සියලු කෙලෙසුන්ගෙන් විශුද්ධ වෙයි. අව්ජ්ජාන්වරණ ඇති තණ්හා සංයෝජන ඇති (සිත නොරක්නාලද මිසදිටුයෙන් දූෂිත වූ) ඒ සත්ත්වයන්ගේ වරක් නිරයෙහි වරක් තිරිසන්යොන්හි වරක් ලෙතාාවිෂයෙහි වරක් අසුරකායයෙහි වරක් දෙව්ලොවැ වරක් මිනිස්ලොවැ සංධාවන සංසරණ කරනුවන්ගේ සසර. පුර්වකොට්ය නො පැනේ.

රීනාම්ද්ධාභිහුතෙන යනු ඊන නම : චිත්තයාගේ යම අකලාබවක් අකර්මණාබවක් "ඇද්ද එයයි. මිද්ධ නම : කායයාගේ යම හැකිලුණුබවක් ඇද්ද එය යි. වසං මාරස්ස ගච්ඡති යනු ක්ලේශමාරයාගේ ද සක්ක්වමාරයාගේ ද වසයට පැමිණෙයි. යම්භෙයෙකින් හේ කෘෂ්ණාදෘෂ්ටීන් වැසුණේ සසරට අභිමුබ වූයේ ද එහෙයිනි. භාගාවතුන් විසින් දුක්බසකාය ද සමුදයසකාය ද යන මේ සකාශයේ දෙදන දේශනා කරනලද්දහුය. බුදුහු ඒ සකාද්වයාගේ පරිඥාව පිණිස ද පුහාණය පිණිස ද දහම දෙසනයේක. දුක්බයාගේ පරිඥානය පිණිස යැ සමුදයයාගේ පුහාණය පිණිස යි. යමකින් පරිඥානය කෙරේ ද යමකින් පුහාණය කෙරේ ද මේ මාර්ග යැ. තෘෂ්ණාවගේත් අවිදාාවගේත් යම පුහාණ යෙක් ඇද්ද මේ නිරෝධ යි. මේ චතුස්සකාශයෝ යි. එයින් වදළහ, බුදුහු : '' අරක්බිතෙන චිත්තෙන '' යනාදිය. එයින් වදළහ. ආයුෂ්මත් මහාකාතායන මහරහතුන් වහන්සේ '' අස්සාදදීනවකා '' යනාදීය.

දේසනාහාර සම්සාතය යොදන ලද්දේ යි.

3. 2. 2

විවයහාරසමපාතය

එහි විවයහාරසම්පාතය කවරෙ යැ : ඒ දෙසනාහාරයෙහි විපල්ලාසහෙතුහාවයෙන් නිර්ධාරණ කළ තෘෂ්ණාව කුශල ද අකුශල දයි ද්විවිධ වන්නී ය. අකුශල තෘෂ්ණාව සසරට පමුණුවන්නී ය. (සංසාරනායිකා යයි සේයි.) කුශලතෘෂ්ණාව අපවය සංඛාාත නිවනට පමුණුවන පුහාණතෘෂ්ණා යි. මානය ද දෙවැදරුම වෙයි : කුශල ද අකුශල දයි කියා යි. (සෙවිතවා වූ) යම මානයක් නිසා මානය පුහාණ කෙරේ ද, මේ මානය කුශල යැ. යළි යම මානයෙක් දුක උපදවා ද, මේ මානය අකුශල යි. එහි යම නෛෂ්කුමා නිශිත වූ දෙමනයෙක් ඇඳ්ද, '' ආයර්යෝ යාන්ත වූ අර්හත්ඵල සංඛාාත යම ආයතනයක් පුතාක්ෂ කොට ඊට පැමිණ වාස කෙරෙත් ද, කවද නම මම ඒ ආයතනය පුතාක්ෂ කොට

නොතතිපාකරණං - පවිනිදෙදකවාගේ

අරියා සනතං අංශනනං සචිජිකණිං උපසමපජජ විහරනතී''ති, නසක උපපජජති පිහා, පිහාපච්චයා දෙමනකාං, අයං නණහා කුසලං රංගවිරාශා වෙනොවිමුනතී, නදුරමමණා කුසලා අවිජජාවිරාශා පඤඤාවිමුනතී.

තසසා සො පවිවයෝ : අඩා මහාභානානි : සම්මාදිටයී සම්මාසභිකපො සම්මාවාවා සම්මාකම්මනෙතා සම්මාදාජීවෝ සම්මාවායාමෝ සම්මාසති සම්මාසමාධීති. සො කතර දවස්බෙබා : චතුනෙ කානෙ පාරමිතාය. චතුනෙ හි කානෙ අවස්ඩාසමහතාගතං මීතනං සාවයනි පරිසුරාං පරියොදනං අභඩාණං වීහතුපකකිලෙසං මූදුං¹ කම්මනීයං සීතං අනෙකුජපතනං. සො තතර අටසීමීබං අධිගච්ඡනි : ඡ අභිකුකු දො ච විසෙසෙ. කං මීතනං යනො පරිසුරාං තතො පරියොදනං, යනො පරියොදනං තනො අතඩාණං, යනො අනඩාණං තතො පරියොදනං, යනො පරියොදනං තනො අතඩාණං, යනා අනඩාණං තතො සරියොදනං, යනො පරියොදනං තනො කම්මනියං තතො ඔහුං යනො දිනා මූදුං තතො කම්මනියං, යනො කම්මනියං තතො සීතං, යනො සුදුං තනො කම්මනියං, යනා කම්මනියං තනො සීතං, යනො සතය ආනෙකුජපතනං ; තතර අඩාණා ව උපකකිලෙසං ව තදුහයං තණකාපකෙකා, යා ව ඉකුජනා යා ව වීතතයක අවසිනි අයං දිටයිපකෙබා.

චතතාරි ඉංදිගානි දුක්ඛීංදියං දෙමනසයිංදියං සුබංදියං සොම-නසයිංදියකුව වතුපථණ්ඹානෙ නිරුජැබානති. තසස උපෙක්ඛීංදියං අවසිටහං තවතී.

හො උපරිමං සමාපතතීං සනතතො මනයි කරෝතී. තහස උපරිමං සමාපතතිං සනතතො මනයිකරෝනො වතුන්ජාඛානෙ ඔලාරිකා සංකුකු සණ්ඩාතී, උකකණ්ඩා ව පරීඝසංකුකු. සො සබබසො රූප-සංකුකුණ සමකිකකමා පරීඝසංකුකුණං අනවහාමා නානතතසකැකුණං අමනසිකාරා අනනතං අංකාසනති අංකාසානඥවාගතනසමාපතතිං සවජීකණා උපසමපජජ විතරති. අතිකුකුනිනීතාරෝ රූපසංකුකු, වොකාරෝ නානතතසකැකු සමතීකකාමති. පරිශසංකුකු වසාස අබහතාං ගචජනී. එවං සමානිතසා තසා ඔහාසො අනතරබාගති, දසානකාව රූපානං. සො සමාබ් ජලභාසමනතාගතො පවාවෙනක් කබෙබා: අනතිජාඛාසනගතං මේ මානසං සබබලොකො, අබාපතතං මෙ චීතතං සබබසතෙකසු, අංරභාං මෙ වීරිසං පහානිතං, පසාසෙණා

1. මුදු - සිමු, මජනං,

[8, 2. 2] විමගභාරතමපෘතය

ඊට පැමිණ වාසකෙෂරේම ද '' යි. ඔහුට පිහා සංඛාාත ඊප්ෂාව උපදී, පිහාපුතායෙන් දෙමනස වෙයි, මේ තණ්හාව කුශල වෙයි. (කිසෙයින් කුසල් වෙයි යත්,) යම රාගව්රාග වෙතොව්මුත්තියක් ඇද්ද එය අරමුණු කොට ඇති තණ්හාව අනවදහාර්ථයෙන් කුසල් වෙයි, යම අව්ජ්ජාව්රාගපඤ්ඤව්මුත්තියක් ඇද්ද එය අරමුණු කොට ඇති තණ්හාව කුශලාරම්මණ හෙයින් අනවදහාර්ථයෙන් කුසල් වේ.

ඒ පඤ්ඤවිමුක්තියගේ පව්චය කවරෙ යැ : සම්මාදිවයී සම්මාසඞකප්ප සම්මාවාවා සම්මාකම්මන්ත සම්මාආජීව සම්මාවායාම සම්මාසති සම්මාසමාධි යන අෂ්ට මාර්ගාඩගයෝ යි. ඒ පව්චය කොතැන්හි ලා දක්කයුතු යැ යත් : චතුර්ථධාානයෙහි උත්කර්ෂයට පැමිණිහාවතායෙහි ලා දක්කයුතු. ඒ එසේ මැ යැ, චතුර්ථධාානයෙහි අෂ්ටාඩගයෙකින් සමන්වාගත චිත්තය වඩයි. (ඒ අෂ්ටාඩගය නම් :) උපෙක්බාසක් පාරිසුද්ධියෙන් පරිශුද්ධ වූ පරිශුද්ධ හෙයින් ම පරියොදන — පුහාස්වර වූ විගත රාගාදී අඩගණ ඇතියෙන් අන බගණ වූ අනඩගණ හෙයින් ම අපගත උපක්ලේශ ඇති සුභාවිත හෙයින් මෘදු වූ (වශීහාවපාජත) මෘදු හෙයින් ම කර්මක්ෂම වූ පරිශුද්ධහාවාදියෙහි සිටි හෙයින් ස්ථිත වූ ස්ථිත හෙයින් ම අනිඤ්ජන — අවල බවට පැමිණි සිත වඩයි. ඒ චතුර්ථධානලාභී යොගී තෙම ඒ චතුර්ථධානයෙහි අටවැදැරුම ගුණයට පැමිණෙයි : (ඒ කවරෙ යැ,) ඉද්ධිවිධාදි සේඅභිඥ යැ මනොමයඉද්ධි විපස්සනාඤණ යන ගුණවිශශ දෙකට ද පැමිණෙයි. ඒ වතුර්ථධානත්වත්තය (උපෙක්බාසතිපාරිසුද්ධි සංඛාාත) යම හෙතුවකින් පරිශුද්ධ ද එහෙයින් පරියොදන යැ යමහෙයෙකින් පයාිවදන ද එහෙයින් අනඩගණ යැ යම්හෙයෙකින් අනඩගණද එහෙයින් විගතොපක්ලෙශ යැ යම්හෙයෙකින් විගතොපක්ලෙශ ද එහෙයින් මෘදු යැ යම්හෙයෙකින් මෘදු වී ද එහෙයින් කර්මණා යැ යම්හෙයෙකින් කර්මක්ෂම ද එහෙයින් ස්ථිත යැ යම්හෙයෙකින් ස්ථිත වී ද එහෙයින් අනිඤ්ජනපුාප්ත යි. එහි අඩගණද උපක්ලෙශද යන දෙක තෘෂ්ණාපක්ෂයෙහි වෙයි, චිත්තයාගේ යම චලනයෙක් ඇද්ද චිත්තයාගේ යම අනවස්ථානයෙක් ඇද්ද මේ දෙක දෘෂ්ටිපක්ෂයෙහි වේ.

දුක්ටීන්දිය දෙමනස්සින්දිය සුටින්දිය සොමනස්සින්දිය ද යන සතර ඉන්දියයෝ චතුර්ථධාහනයෙහි නිරුද්ධ වෙති. ඒ යෝගීහුගේ උපෙක්ටින්දිය අවශිෂ්ට වූයේ වේ.

ඒ යොගාවවර මතුයෙහි වූ ආකාසානඤ්වායතන සමාපත්තිය (අඩ්ගශාන්තතාශයන් ද ආලම්බනශාන්තතායෙන් ද) ශාන්තවශයෙන් මෙනෙහි කෙරෙයි, උපරීම සමාපත්තිය ශාන්තභෙයින් මෙනෙහිකරන ඔහුට වතුර්ථධාානයෙහි ඖදුරික (අවුපසන්ත) යැ යන සංඥව එළඹසිටී, පටිසයඤ්ඤ සංඛාාත පඤ්ච විඥනසංඥයෙහි උත්කණ්ඨා (අතතිරතිය) ද පිහිටයි. ඒ යොගාවචර සර්වපුකාරයෙන් රූපසංඥවත් ඉක්මැවීමෙන් පුතිසසංභූවන්ගේ අස්තගමයෙන් නානාලම්බනයෙහි පැවැති සංභූවන් නො මෙනෙහි කිරීමෙන් කසිණුග්සාටිමාකාසය අනන්ත යයි ආකාසානඤ්චායකන සමාපත්තිය උපයා ඊට පැමිණ වාසලකලරයි. රූපාවචරසංඥව පඤ්චවිධ අභ්ඥර්ථයාගේ අභිනීහාරමානු යෙකි, (අරුපාවවරසමාපත්තීන් මෙන් ශාන්ත නොවෙයි සේයි.) නානාත්වසංඥව තානාලමබනයෙහි විත්තයාගේ ආකුලපුවෘත්තියෙකැයි (එහි ආදීනව දක රූපාවචර සමාපත්ති) ඉක්මවයි. (ආකාසානඤ්චායතනසමාපත්තිය උපදවන) ඒ යොගීහුගේ දසවිධ පටිස (විසුන) සංඥව ද අභාස්තයට යෙයි. (මෙයින් පුළුමාරුපාසමාපත්තිය පුකාශ කළහ.) මෙමය් (උක්තපුකාරයෙන් වතුර්ථධාහනයෙහි චිත්තෛකාගුතාව ද ඉක්මැවීමෙන්) සමාහිත වූ (යළි) ශාන්ත වූ ආරූපාසමාධියෙන් සමාහිත වූවහුගේ රුපාවචරධාානාවහාසය ද රුපාවචරධාානවක්ෂුසින් කසිණරුපදර්ශනය ද අතුරුදහන් වෙයි. ඒ යථෝක්ත රූපාරූපසමාධිය (උපකාරක පරිෂ්කාරස්වභාව වූ) ෂඩඩ්ගයෙන් සමන්වාගත වූයේ පුතාවෙක්ෂා කටයුත්තේය, (පුනපුනා සිතියැයුතු යැයි සේයි.) පිය – සාතරූප වූ සියලු යත්ත්ව – සංස්කාරලොකයෙහි මාගේ සිත අනතිධාාසහගත යෑ, මාගේ සිත සියලු සත්ත්වයන් කෙරෙහි ව්යාපාදයට නො පැමිණිශේ යැ, මා විසින් වියර්ය 11-88 04440 (79/08)

නොතතීපාකරණං - පටින්දෙදසවාරො

මේ කාගො අසාරදෙඛා, සමාතිතං මේ විතතං අවිකඛිතතං, උපවයිතා මේ සතු අපමමුවසා, තත යාසුව අනතිජාඛාසහගතං මානසං සබබලොකො සඤව අබනාපතතං විතතං සබබසතෙතසු යාසුව ආරදාඛං විරිශං පනාගතිතං යාසුව සමාතිතං විතතං අවිකාඛිතතං, අයං සමථො. යො පසාගදෙඛා කාගයා අසාරදෙඛා අයං සමාඞ්පරිකාඛාරෝ. යා උපටයිතා සතී අපමමුවසා¹ අයං විපසානා.

සො සමාබ් පඤචවිඩෙන වෙදිතබෙබා : අයං සමාබ් පචවූපානන-සුබොති ඉතිසාස පවටතතමෙව සැදුණදසානං පවවූපටසිතං භවති. අයං සමාධි ආයතිං සුබවිපාකොති ඉතිසස පව්වතනමෙව් සැදුණදසානං අරියො භවති. අයං සමාබ් න්රාමයොති පච්චුපටඪිතං තේසා පච්චතත මෙව කැණදකානං පවවුපටයිතං භවති. ¢co• සමාඩ් අකාපුරිසසෙව්නොතී ඉතිසා පච්චතතමෙව සැණදසානං පච්චුපටයිනං හවති. අයං සමාධ් සනෙතා වේව පණ්තො ව පටිපපසාදුධිලයකි. ච එකොදිහාවාබ්ගතො ච න සසඣාරතිගාගා වාරිතවනෝ* චාති ඉතිසා පච්චතතුමේව දැණදාකානං පච්චුපටයිතං හවති. තං බො පතීමං සමාගීං සතො සමාපජජාම සතො විඩාහාමිති ඉතිසස පච්චතතමෙව කැණදයාන ෙප වඩුපටයිතං හවති. තත් යො ව සමාබී ප වඩුප නත -සුබො යො ච සමාධි ආයතිං සුඛ්විපාකො අයං සමථො, යො ච සමාහි අරියෝ නිරාමයො යො ව සමාඞ් අකාපූරිසයොවිනො යො ව සමාබ් සනෙතා වෙව පණ්කා ච පටිපපසාණීලණා ච එකොදිනාවාදි~ හතො ව න සසඬබාරතිගාග වෘරිතවගො ව යඤානං තං බො පනිමං සමාබ්ං සතො සමාපජාමි සකො වුවස්හාමිති අයං විපසානා.

හො සමාහි පඤාචවිඛෙන වෙදිතබෙබා: පිතිඵරණතා, සුඛඵරණතා, වේතොඵරණතා, ආලෝකඵරණතා, පච්චවෙකඛණානීමීතතං. තත යො ච පිතීඵරණෝ යො ච සුඛඵරණෝ යො ච වෙතොඵරණෝ අයං සමථෝ, යො ච අලෝකඵරණෝ යඤාච පච්චවෙකඛණා නිමතතං අයං විපසාකා.

දස කයිණාගතනානි : පථාවිකයිණං ආපොකයිණං තෙජොකයිණං වාගොකසිණං නීලකයිණං පිතකයිණං ලොතිතකයිණං ඔදුතකයිණං ආකාසකයිණං විකුඤුණකයිණං. තතා යකුව පථාවිකයිණං යකුව ආපොකයිණං (එවං සබබං) යකුව ඔදුතකයිණං, ඉමානී අවා කයිණානි සමථෝ, යකුව ආකාසකයිණං යකුව ඔකුඤුණකයිණං අයං විපසානා. එවං සබබෝ අරියෝ මඟොෝ යෙන යෙන ආකාරෙන වුතෙනා, තෙන ආන සමළවපසාසනෙන යෝජයිතබබෝ. තෙනීහි ඩමොහි සඩාගනීත:

- 1. අසමමූවායා මජනං
- 2. වාරිතගතෝ මජසං.

[8, 2, 2] විච්යාහාරස්ම්පානය

ආරබධ වූයේ දඩ්ව ගන්නාලද, මාගේ නාමකය සැහැල්ලු වූයේ දරථ රහිත යැ, මාගේ සිත සමාහිත වූයේ එහෙයින් අවික්ෂිප්ත යැ, මාගේ ස්මෘතිය එළැඹසිටියා එහෙයින් නොමුළාවූ යැ' යි පුනපුනා සිතියැයුතු. එහි සියලු ලෝකයෙහි අනභිධානසහගත යම සිතෙක් වේ ද, සියලු සත්ත්වයන් කෙරෙහි අවහාපන්න වූ යම සිතෙකුත් වේ ද, දඩ්ව ගන්නාලද යම ආරබධ ව්යාශයක් වේ ද, අවික්ෂිප්ත වූ යම සමාහිත විත්තයෙක් වේ ද, මේ සමථ යැ. දරථ රහිත වූ යම පුශුබධ කායයෙක් වේ ද, මේ සමාධිපරිෂ්කාර යැ. නොමුළා වූ යම උපස්ථිත ස්මෘතියක් ඇද්ද, මේ විදර්ශනා යි.

ආයාමාර්ගඵල වූ ඒ අරහත්ඵලසමාධිය (මතු කියන) පඤ්වපුකාරයෙන් දනයුතු : මේ සමාධිය (සමවන් සමවන් කෙණෙහි සුවහෙයින්) පුතුසුස්පන්නසුබ යයි මෙසේ ඔහුට තමා කෙරෙහි මැ ඥනදර්ශනය එළැඹැසිටියේ වෙයි, මේ සමාධිය (පූර්වපූර්ව සමාධිය පසුපසුව උපදනා සමාධ්යට පතාය හෙයින්) මතුයෙහි සුබව්පාක ඇතැයි මෙසේ ඔහුට තමා කෙරෙහි මැ ඥනදර්ශනය එළැඹසිටියේ වෙයි, මේ සමාධිය කෙලෙසුන් කෙරෙන් දුරුවැ සිටිහෙයින් ආයා යැ කාමාමිෂාදි ආම්ෂාභාවයෙන් නිරාමිෂ යැයි මෙසේ ඔහුට තමා කෙරෙහි මැ ඥනදර්ශනය එළැඹසිටියේ වෙයි, මේ සමාධිය අලාමක වූ බුද්ධාදි මහාපුරුෂයන් විසින් සෙවුනාලදයි මෙසේ ඔහුට තමා කෙරෙහි මැ සෙනදර්ශනය එළැඹ සිටියේ වෙයි, මේ සමාධිය අඩගශාන්තතායෙන් සර්වක්ලෙශදරථශාන්තතායෙන් ශාන්ත ද අතෘප්තිකර හෙයින් පුණිත ද කෙලෙස් සන්හිදුවීමෙන් ලබනලද ද එකොදි භාවයෙන් අධිගත ද සපුයොගයෙන් පතානීකධර්මයන් නිගුහ කොට කෙලෙසුන් වළහා (අල්ප ගුණඇති සාසුව සමාධි මෙන්) තොලබනලදයි ද මෙසේ ඔහුට තමා කෙරෙහි මැ ඥනදර්ශනය එළැඹසිටියේ වෙයි. තවද ' මේ අර්හත්ඵලයමාධියට සිහිඇතිවැ සමවදිම්, සිහිඇතිවැ සමවතින් නැභීසිටිමී ' මෙසේ ඔහුට තමා කෙරෙහි මැ ඥනදර්ශනය එළැඹ සිටියේ වේ. එහි යම සමාධියෙක් පුතායුත්පත්නසුබ වූයේ ද යම සමාධියෙක් මතුයෙහි සුබවිපාක ඇත්තේ ද මේ සමථ යැ. යම් සමාධියෙක් ආයා නිරාමිෂ වූයේ ද යම් සමාධි යෙක් අකාපුරුෂසෙවිත වුයේ ද යම සමාධියෙක් ශාන්තවූයේ පුණික වූයේත් කිලෙස පටිප්පස්සද්ධියෙන් ලදුයේත් එකොදිභාවයෙන් අධිගත වූයේත් සසංබාරයෙන් පතාන්කයන් නිගුහ කොට කෙලෙසුන් නො වැළැහුයේත් වේද තවද මම මේ සමාධියට සිහිඇතිව සමවදීම් සිහිඇතිව නැහීසිටිම් යන මේ විදර්ශනා යි.

ඒ අර්භත්ඵලසමාධියට පූර්වභාගපුතිපදයෙහි කියනලද රූපාවවර වතුර්ථධාහන සමාධිය පස් අයුරෙකින් දතයුත්තේ යැ : පීතිය පැතිරෙමින් උපදනා පුථම ද්විතීය ධාහනයන්හි පුඥසංඛාහක පීතිඵරණතා යැ සුබය පැතිරෙමින් උපදනා ධාහනත්ගෙහි පුඥ සංඛාහත සුබඵරණතා යැ මෙරමා සිත් ස්පර්ශකරමින් උපදනා වෙතොපරියඤාණ සංඛාහත වෙතොඵරණතා යැ ආලෝකය පැතිරවීමෙන් උපදනා දීබබවක්බුඤාණ සංඛාහත ආලෝකඵරණතා යැ පුතාවෙක්ෂානිමින්ත යැ යන පස් ආකාරයෙනි. එහි යම පිතිඵරණ යෙක් සුබඵරණයෙක් යම වෙතොඵරණයෙකුත් ඇද්ද මේ සමථ යැ, යම ආලෝක ඵරණයෙකුත් යම පවරවෙක්ඛණානිමින්තකුත් ඇද්ද මේ විදර්ශනා යි.

කසිණායතනයෝ දසදෙනෙක් : පඨවිකසිණ යැ (කසිණනිමිත්තෙහි උපත් ධාානය යි,) ආපොකසිණ යැ තෙජොකසිණ යැ වායෝකසිණ යැ නීලකසිණ යැ පීත කසිණ යැ ලොහිතකසිණ යැ ඔදුතකසිණ යැ ආකාසකසිණ යැ විඤ්ඤණකසිණ යි. ඒ දසකසිණයත් කෙරෙහි යම පඨවිකසිණයකුත් යම ආපොකසිණයකුත් (මෙසේ සියල්ල) යම ඔදුතකසිණයකුත් ඇද්ද, මේ අට කසිණයෝ සමථ යැ, යම ආකාසකසිණයකුත් යම විඤ්ඤණකසිණයකුත් ඇද්ද, මේ විදර්ශනා යි. මෙසේ (සනිපට්ඨානාදි පූර්වභාග පුතිපදුභෙදයෙන් හිත්න වූ) සියලු ආයාමාර්ගය යම යම ආකාරයෙකින් විදරන ලද ද ඒ ඒ ආකාරයෙන් ශමළු විදර්ශනා වශයෙන් යෙදියැයුත්තේ යි. ඒ ශමදායිණ්ඩනා වූ විදර්ශනාධර්මයෝ අනිව්වතායෙන් දුක්බතායෙන් අනත්තතායෙන් යන නිව්ධ විදර්ශනා ධර්මයන්ගෙන් සංගෘභීතයහ. ගණනට ගියාහ ' යි සේයි. ඒ (ආයාමාර්ගායිගමයට

නෙතතිපාකරණං - පමනිදෙසවාගේ

අනිච්චතාය දුකඛතාය අනතතතාය. සො සමථවිපසානං භාවයමානො තීණ් විමොකඛමුඛානි කාචයතී. තීණ් විමොකඛමුඛානී භාවයනෙනා තයො ඛණෝ භාවයතී, තයො ඛණෝ භාවයනෙනා අරියං අට්ඨඞ්නිකං මහතං භාවයති.

රාගචරිතෝ පුහාලෝ අනිමිතෙතන විමෝකඛමුඛෙන නීයාති, අධිචිතතයිකඛාය සිකඛනෙතා ලෝහං අකුසලමූලං පජහනෙතා සුඛ වේදනීයං එසසං අනුපගචන්නෙතා සුඛං වේදනං පරිජානනෙතා රාගමලං පවාහෙනෙතා රාගරජං නිද්ධුනනෙතා රාගවිසං වමනෙතා රාගගැං නිඛ්‍යාපෙනෙතා රාගසලලං උපාටෙනෙතා රාගජටං විජටෙනෙතා.

දෙසචරිතෝ සුභාලෝ අපණ්හිතෙන විමෝකබම්බෙන නීයෑතී, අඩිසීලසිකඛාය සිකඛනෙනා දෙසං අකුසලමුලං පජනනෙනා දුකඛ වෙදනීයං එසාං අනුපගච්ඡනෙනා දුකඛං වෙදනං පරිජානනෙනා දෙසමලං පවාහෙනෙනා දෙසරජං නිදබූනනෙනා දෙසවිසං වමනෙනා දෙසාහිං නිබබාපෙනෙනා දෙසසලං උපාවෙනෙනා දෙසජටං විජවෙනෙනා.

මොතචරිතො පුණාලො සුණැඥතාවීමොකාබමුබෙන නීයාති, අධිපණැඤ සිකඛාය සිකඛනෙතා මොතං අකුසලමූලං පජහනෙතා අදුකඛමසුඛ වේදනීයං එසසං අනුපගච්ඡනෙතා අදුකඛමසුඛං වේදනං පරිජානනෙතා මොතමලං පවාහෙනෙතා මොහරජං නිදධුනනෙතා මොකවිසං වමනෙතා මොහාගිං නිබබාපෙනෙතා මොහසලලං උපාරෙිනෙතා මොකජරං විජටෙනෙතා.

තත සුසැස තව්මොකාබමුඛං පසැසැකඛණා, අනිමීතතව්මොකාඛමුඛං සමාබිකඛණා, අපණ්හිතව්මොකාඛමුඛං සීලකඛණෝ. සො තීණ් විමොකාඛමුඛානී භාවයනෙනා තයොඛණො භාවයතී, තයො ඛණෝ භාවයනෙනා අරියං අවාසිහිකං මහතං භාවයතී. තත යා ච සමමාවාවා යො ච සමමා කම්මනෙනා යො ච සම්මාඅාජීවෝ අයං සීලකඛණෝ, යො ච සම්මාඩායාමො යා ච සම්මාසත් යො ච සම්මාසමාබ් අයං සමාබිකඛණෝ, යා ච සම්මාදිටසී යො ච සම්මාසභක පෙපා අයං පසැසැ කඛණෝ, තත සීලකාණෝ ච සමාබිකඛණෝ ච සම්මාසභක පො

හෝ සමථාවිපහාසනං භාවේතී, තහා දෙව භවතිකානි භාවනං හට්ජනතී: කායෝ චීතනඥව. භවතිරෝඛ්ශාමීනී පටිපද දෙව පදනි: සිලං සමාධි ව. සො හොතී භිකබු භාවිතකායෝ භාවිතසීලො භවිත විතතා භාවිතපඥාඥ කායෙ භාවියමානෙ දෙව බම්මා භාවනං ගවජනති: සම්මාකම්තෙනා සම්මාවායාමෝ ව, සිලෙ භාවියමානෙ දෙව බම්මා භාවනං කට්ජනතී: සම්මාවාදා සම්මාදාජීවෝ ව, විතෙන භාවියමානෙ දෙව බම්මා භාවනං කට්ජනතී: සම්මාසකී සම්මාසමාධී ව. පඤාඤය භාවියමානාය දෙව බම්මා භාවනං තට්ජනතී: සම්මාසකී සම්මාසමාධී ව.

[8, 2, 2] විවයභාරසම්ෂාතය

යුක්තපුයුක්ත වූ) යොගී තෙමේ (කලෙක සමථයට සමවැදීම් වශයෙන් කලෙක විදර්ශනා සම්මර්ශණවශයෙන්) ශමථවිදර්ශනා වඩනුයේ තුන් විමොක්ෂමුබයන් වඩයි. තුන් විමොක්ෂමුබයන් වඩනුයේ සීල සමාධි පඤ්ඤ යන තුන් ස්කන්ධයන් වඩයි, තුන් ස්කන්ධයන් වඩනුයේ ආයම්අෂ්ටාඩගිකමාර්ගය වඩයි.

රාගවරිත ඇති පුද්ගල අධිවිත්තශික්ෂායෙහි භික්මෙනුයේ ලොහඅකුශලමූලය දුරු කරමින් සුබවෙදනාවට භිත වූ ස්පර්ශයට තෘෂ්ණායෙන් නො පැමිණෙනුයේ සුබවෙදනාව (විපරිණාමාදීන් දුකැයි) පරිජානනය කරනුයේ රාගමලය සෝදහරිමින් රාගරජස් සලාභරිමින් රාගවිෂය වමනය කරමින් රාගාග්තිය නිවමින් රාගශලාය උපුටාහරිමින් රාගජටාව (අවුල) නිරාකුල කරනුයේ අනිමිත්තව්මොක්ෂමූබයෙන් වර්තදු:බයෙන් නික්මැයෙයි.

දෙයවරිත ඇති පුද්ගල අධිශීලශික්ෂායෙහි හික්වෙනුයේ ද්වෙෂඅකුශලමූලය දුරු කරමිත් දුක්බවෙදනාව ට හි තවූ ස්පර්ශය ට තෘෂ්ණාවශයෙන් නොපැමිණෙනුයේ දුක් වෙදනාව පරිජානනය කරමිත් දෙයමලය සෝදහරිමිත් ද්වෙෂරෙජස් සලාභරිමිත් ද්වෙෂ විෂය වමනය කරමිත් ද්වෙෂාග්නිය නිවමින් ද්වෙෂශලාය උපුටාහරිමිත් ද්වෙෂජටාව නිරාකුල කරනුයේ අප්පණිහිත විමොක්ෂමුබයෙන් වට්ටදුක්බයෙන් නික්මාශයයි.

මොහචරිත ඇති පුද්ගල අධිපුණුශික්ෂායෙහි හික්මෙනුයේ මොහඅකුශලමූලය දුරු කරමින් අදුක්බමසුබවෙදනාවට හිත වූ ස්පර්ශයට තෘෂ්ණාවශයෙන් නොපැමිණෙනුයේ අදුක්බමසුබවෙදනාව පරිජානනය කරමින් මොහමලය පුවාහය කරමින් මොහරජස් නිර්ධුනනය කරමින් මොහච්ෂ වමනය කරමින් මොහාග්නිය නිවමින් මොහශලාය උපුටාහරිමින් මොහජටාව විජටනයකරනුයේ ශුනාකච්මොක්ෂමුබයෙන් වර්තදුෘඛයෙන් නිර්යාණය කෙරෙයි.

ඒ විමොක්ෂමුඛයන් කෙරෙහි ශූනාතවිමොක්ෂමුඛය පුඥස්කන්ධ යැ, අනිමිත්ත විමොක්ෂමුඛය සමාධිස්කන්ධ යැ, අපුණිහිතවිමොක්ෂමුඛය ශීලස්කන්ධ යි. ඒ යොගාවවර තුන් විමොක්ෂමුඛයන් වඩනුයේ තුන් ස්කන්ධයන් වඩයි, තුන් ස්කන්ධයන් වඩනුයේ ආයාර්අෂ්ටාභීගිකමාර්ගය වඩයි, එහි යම සමාග්වවනයෙක් යම සමාත කර්මාන්තයෙක් යම සමාගාජීවයෙක් ඇද්ද මේ ශීලස්කන්ධ යැ, යම සමාග්වාංයාම යෙක් යම සමාකස්මානියක් යම සමාකස්සමාධියෙක් ඇද්ද මේ සමාධිස්කන්ධය යැ, යම සමාග්දෘෂ්ටියක් යම සමාතක්සමාධියෙක් ඇද්ද මේ පුඥස්කන්ධ යි. එහි ශීල ස්කන්ධය ද සමාධිස්කන්ධය ද සමථ යැ, පුඥස්කන්ධය විදර්ශනා යි.

යමෙක් ශමළුවිදර්ශනා වඩා ද ඔහුට උපපාප්තිහවයට අඩ්ග වූ කය ද සිත ද යන ධර්මයෝ දෙදෙන වැඩීමට යෙති. ශීලය ද සමායිය ද යන පාදධර්මයෝ දෙදෙන හව නිරෝධගාමිනී පටිපද යි. සිලසමායියෙහි සිටි ඒ මහණ (ආභිසමාචාරික ශීලය පිරීමෙන්) භාවිතකාය වෙයි, (ආදිබුන්මචරියක ශීලය පිරීමෙන්) භාවිතසීල වෙයි, භාවිතචිත්ත භාවිතපඤ්ඤ වෙයි, කය වඩනුලබන කල්හි සම්මාකම්මන්ත ද සම්මාවායාමද යන ධර්මයෝ දෙදෙන වැඩීමට යෙති, සිලය භාවියමාන කල්හි සම්මාවාවා ද සම්මාආජීවද යන ධර්මයෝ දෙදෙන වැඩීමට යෙති, වින්තය භාවියමාන කල්හි සම්මාසකී ද සම්මා සමායි ද යන ධර්මයෝ දෙදෙන වැඩීමට යෙති, පුඥාව වඩනුලබන කල්හි සම්මාසතීද සම්මා

නෙතතිපාකරණං - පමිනිසෙසවාගේ

තත් යො ච සම්මාකම්මනෙතා යො ච සම්මාවායාමො සියා කායිකො සියා වේතුසිකො. තුළු යො කායසංගුහො සො කායෙ භාවිතෙ භාවනං ගචජතී යො චිතුතසඞ්කහො සො විතෙත භාවිතෙ භාවනං ගච්ඡති. සො සමථාවීපසාහං භාව්යනෙතා පඤාවිතිං අධිගමං අධි ගචජත් : බිපපාඩිගමේ, ච හොත්, විමූතතාධිගමේ, ච හොති, මහාධිගමේ, ච හොති, විපුලාබීගමෙ, ච හොති, අභවනෙසාබිගමො ච හොති. තත සමථෙන බිපාබ්ගමො චි මහාබ්ගමො ච විපුලාධිගමො චි හොති, විපසානාය විමුහතාබිගමො ච අනවසෙසාබ්ගමො ච නොතී.

තුළු ගො දෙසෙති සො දසබලසමහතාගතො සඳුනා ඔවාදෙන සෘචකෙ හ විසංචාදෙති. සො තිව්ඩං : ඉදං කරොදු, ඉමිනා උපාරෙන කරොථ, ඉදං වො කුරුමානානං හිතාග සුඛාය හවිසාත්. සො තථා ඔවිදිනො තුථානුසිටෙයා තුථා කරොහෙතා තුථා පටිපජානෙතා තං භූමං න පාපුණිකාතීති නෙතං ඛානං විජාති, සො තථා ඔවදිනො තථානුසිරෝහා සීලකාබා අපරිපූරයනෙතා තං හමිං අනුපාපුණිකානීතී නෙහාං බානං විජානී. සොහරා ඔවදිහො හරානුසිරෝහා සීලකඛණිං පරිපූරගනෙතා තං භූමිං අනුපාපුණිකාතිත් ඨානමෙතං විජාති.

සම්මාසම්බුදධාසා හා සහෝ ඉමේ බම්මා අභහිසම්බුදධාත් නොතං **ඨානං විජජත්, සබබාසව්පරිකඛීණඣ තෙ සතො ඉමෙ අාසවා** අපරිසාබණාති නෙතං ආනං විජජති, සසස නෙ අනාය ඛමේමා දෙසිනො සො න නියාති තකකරසා සම්මා දුක්ඛක්ඛයායාති නෙතුං ສາຍເໝາ ເວົາ ເພ ເພ ພອງພອງພອງອີບເອນໜາ¹ ඨානං විජානි. සාම්චිපට්පනෙතා² අනුධුමාවාරී සො පුබෙබන අපරං උලාරං විසෙසාබ් ගමං න සචම්කරියාසුහි නෙහං බාහං විජාති.

යෙ බො පන බම්මා අහතරායිකා තෙ පට්සෙවනො නාලං අතතුරායායාත් නෙතුං ආතං වීජාති. යෙ බො පන බම්මා අනීයානිකා තෙ නිගානත් තකකර සා සම්මා දුක්ඛි ක්ඛයායාත් නොතං එානං විජාති. යෙ බො පන බුම්මා නියානිකා නො නියතනති තකකරසා සම්මා දුක්ඛක්ඛයායාතී ආනමෙතං විජාති. සාවකො ඛො පන තෙ සඋපාදි සෙසො අනුපාදිසෙසං නිබබානබාතුං අනුපාපුණිසානීත් නෙතං ආනං විජාති.

දිරිසිසම්පතෙතා මාතරං ඒවිතා වොරොපෙයා හතෙස් වා පාදෙතිවා සූහතං කරෙගතාති නෙතං ඨානං විජාති, පුථුජානො මාතරං ජීවිතා වොරොපෙහා හතෙවති වා පාදෙති වා සූහතං කරෙගැාතී **ඨාන මෙතං විජජති. එවං පිතරං . . . අරහනතං භිකබූං . . . දිටසීසමපතෙතා** පුගාකලො සඞ්ඝං භිනෛගා සබේඝ වා සඞ්ඝරාජි• ජනෙගාාති, නෙහාං **ඨානං විජජති. පුථුජජනො සබසං හිනෙදගා සබෙන වෑ සබසරාජිං**

ඩම්මානුධමමං, පටිපට්පතෙනා - සිමූ.

^{1.} බමා,නුබමා පා ටිපනෙනා - ම. ජ. සං.

^{2.} සාම්චිපාටිපතෙකා - ම. ජ. සං.

[8, 8, 7] විවගතාරසමපාතය

එහි යම සමාක්කර්මාන්තයක් යම සමාග්වාායාමයෙක් ඇද්ද එය කායික ද වන්නේ යැ. වෛතසික ද වන්නේ යැ. එහි සම්මාකම්මන්ත වායාමයන් අතුරෙහි යමෙක් කායසංගුහ වේ ද, එය කය භාවිත කල්හි වැඩීමට යෙයි. යමෙක් විත්තසංගුහ වේ ද, එය සිත භාවිත කල්හි වැඩීමට යෙයි. ඒ යොගාවවර ශමරවිදර්ශනා දෙක වඩනුයේ (අවස්ථා විශෙෂවශයෙන්) පඤ්චවිධ වූ ආයර්මාර්ගායිගමයට පැමිණෙයි : (ඒ මෙසේ යැ.) වහා එකච්ත්තක්ෂණිකව මාර්ගායිගම කරන්නේ නුයි බිප්පායිගම ද වෙයි, පුහාතවායන් අතාන්තව්මුක්තිවශයෙන් දුරුකරනුයෙන් විමුත්තායිගම ද වෙයි, මහත් වූ ලොකොත්තර ශීලස්කන්ධාදීය අයිගම කරනුයෙන් මහායිගම ද වෙයි, විපුලව අයිගම කරනුයෙන් විපුලායිගම ද වෙයි, තමා විසින් අයිගන්තවා වූ කිසිවක් අනාවශෙෂ කරනුයෙන් අනව සෙසායිගම ද වෙයි, ඒ අධිගමයන් කෙරෙහි ශමරයෙන් බිප්පායිගම ද මහායිගම ද විපුලායිගම ද වෙයි, විදර්ශනායෙන් විමුත්තායිගම ද අනවසෙසායිගම ද වේ.

එහි යම ශාස්තා කෙනෙක් දහම දෙසනසේක් ද දශබලසමන්වාගත ඒ ශාස්තාහු අවවාදයෙන් ශාවකයන් විසංචාදන නො කෙරෙති, (නො රවටති,) ඒ ශාස්තාහු තුන් පකාරයෙකින් අවවාද කෙරෙති: (සරණගමන ශීලසමාදනාදී) ' මෙය කරවු, මේ උපායෙන් කරවු, මෙය කරන තොපට හිත පිණිස සුව පිණිස වන්නේය 'යි. එපරිදි අවවාද කරනු ලැබූ එපරිදි අනුසස්නාලද ඒ ශාවක ඒ අනුශාසනා පරිදි කරනුයේ එසේ පිළිපදනේ ඒ (දස්සන භාවනා) භූමියට නොපැමිණෙන්නේ ය යන තෙල කාරණය විදාමාන නොවේ. ඒ ශාවක එසේ අවවාද කරනලදුයේ එසේ අනුසස්නාලදුයේ ශීල ස්කන්ධය පරිපූර්ණ නො කරනුයේ ඒ භූමියට පැමිණෙන්නේයැ යන තෙල කරුණ නොවේ, එසේ අවවාද කරනලද එසේ අනුසස්නාලද ඒ ශාවක ශීලස්කන්ධය පරිපූර්ණ කරනුයේ ඒ (දර්ශන භාවනා) භූමියට පැමිණෙන්නේයැ යන තෙල කරුණ වන්නේයි.

සමාක්සම්බුද්ධයෙම් පුතිඥ කරන තොප විසින් මෙනම ධර්මයෝ අතභි සම්බුද්ධයහ ' යි (සකාරණව පුතිචොදතාකරන) තෙල කරුණ නොවෙයි, සර්වාසුව පරීක්ෂීණ යයි පුතිඥ කරන තොප විසින් මෙනම ආසුවයෝ අපරීක්ෂීණයහ ' යි පුති චෝදනා කරන තෙල කරුණ නොවෙයි, තොප විසින් යම රාගාදිපුහාණයක් සඳහා අසුභභාවනාදී ධර්මයෙක් දෙසනලදද ඒ ධර්මය එසේ පිළිපන්නහුට මොනොවට දු:බක්ෂය පිණිස නො පවත්නේයැ යන තෙල කරුණ නො වෙයි. යළි තොපගේ ශුාවකයෙක් ධර්මානුධර්මයෙහි පිළිපන්නේ සමාක්පුතිපන්න වූයේ අනුරුපධර්මයෙහි හැසිරෙනසුලු වේ ද, පුර්වකාලයට වඩා අපරකාලපුවෘත්ත වූ උදර වූ අභිඤ්ඤපටිසමහිදදී විශෙෂායිගමය පතාක්ෂ නො කරන්නේයැ යන තෙල කරුණ නො වෙ.

තවද යම ධර්ම කෙතෙක් මාර්ගඵලයනට අන්තරායකර වූවාහු ද ඒ ධර්මයන් සෙවූනාහට අන්තරාය පිණිස සමර්ථ නො වේ යැ යන ඉතල කරුණ නො වෙයි, යළි යම ධර්ම කෙනෙක් අනෛයණිණික වෙත් ද, ඒ ධර්මයෝ එය පිළිපදනහුට මැනැවින් දුක් ක්ෂයවීම පිණිස පැමිණෙති යන තෙල කරුණ නො වෙයි, යළි යම ධර්ම කෙනෙක් නෛයණිණික වෙත් ද ඒ ධර්මයෝ එය පිළිපදනහුට මැනැවින් දුක් ක්ෂයවීම පිණිස පැමිණෙති යන ඉතල කරුණ විදහමාන වෙයි, යළි ඔබගේ ශුාවකයෙක් සඋපාදියෙස වූයේ අනුපාදිසෙසනිබබානධාතුවට පැමිණෙන්නෝයැ යන තෙල කරුණ විදහමාන නො වේ.

මාර්ගදාෂ්ටිසම්පන්න සෝවන් පුද්ගල ජනික මව දිවියෙන් නොරකරන්නේයැ අතින් හෝ පයින් හෝ අධිකව හිංසාකරන්නේයැ යන පොල කරුණ නො වෙයි, පුහුදුන් පුද්ගල ජනික මව දිවියෙන් තොරකරන්නේයැ අතින් හෝ පයින් හෝ සුහතව හිංසා කරන්නේයැ යන පොල කරුණ විදාමාන වෙයි. මෙසේ ජනක පියා . . . රහත් මහණ . . . දිට්යසම්පන්න ජුද්ගල සමග සඞ්ඝයා බිදුනේයැ සඞ්ඝයා කෙරෙහි සඞ්ඝරාජීය හෝ උපදවන්නේයැ යන තොල කරුණ නො වෙයි, පුහුදුන් පුද්ගල සඞ්ඝයා බිදුනේයැ සඞ්ඝයා

ජනෙගාභි ඨාභමේතං විජාති. දිටසීසමපතෙනා තථාගතසා දුවාර්චිතෙනා ලොතිනං උපපාදෙයා, පරිනිබබනසා වා නථාගනසා දුවාර්මිතෙකා ථූපං භිසෙදගතාහි නොතං බානං විජිනි. පුථුජිනො ກຽ່າຫກະແຮ ຊົຽນອີຣາກາ ເອາສິກະ ອບສາເຊພາ, ອຽກີລົລກແຜ **ອ**າ තථාගතසස දුවස්විතෙතා ථූපං හිසෙදගාා'හි බානමෙතං විජජතී. දිවයි-සමපතෙතා අණුඤං සානාරං අපදිසෙයා අපි ඒවිතුහෙතුන් හෙතං **ඨානං විජාත්, පුථුජානො අණැකුං සහාරං** අපදිසෙයාත් **ඨානමෙතං** දිටසීසම්පතෙතා ඉතො බහිතා අසුසුං දක්ෂිණෙගාං විරජති. පරිගෙසෙයාත් නෙතං බානං විජාති. පුථුජානො ඉතො බහිඛා 808-අණැකැං දක්ෂිණෙගාං පරිගෙහෙගාාතී ඨානමෙතං විජාති. සම්පතෙනා කුතුහලමඞ්කලෙන සූද්ධිං පවේවයතානී නොතං **ດ້**າຍວ• විජාත්. පුථුජාතා කුතුහලමබාලෙන සුද්ධිං පචෙතාාත් ඨානමෙතං ව්ජජ කි.

ඉංතී රාජා වකකවතති සියාතී නෙතං ඨානං විජජතී. පුරිසො රාජා වකකාවතතී සියාතී ඵානමෙතං විජජතී. ඉංතී සකෙකා දෙවානමිනෙ සියාතී නෙතං ඵානං විජජතී. පුරිසො සකෙකා දෙවානමිනෙ සියාතී ඵානමෙතං විජජතී. ඉංතී මාරෝ පාපීමා සියාතී නෙතං ඵානං විජජතී. පුරිසො මාරෝ පාපීමා සියාති ඵාන-මෙතං විජජතී. ඉංකී මහාබුහමා සියාතී නෙතං ඵානං විජජතී. පූරිසො මහාබුහමා සියාතී ඵානමෙතං විජජතී. ඉංකී තථාගනො අරහං සමමාසමබුදෝධා සියාතී නෙතං ඵානං විජජතී. පූරිසො තථාගනො අරහං සමමාකමබුදෝධා සියාතී ඵානමෙතං විජජතී.

දො තථාගතා අරහනෙතා සමාසලබුණා අපුබබං අවරිමං එකිසා ලොකබාතුයා උපජෛයාං බම්මං වා දෙසෙයාහත් නෙතං ඨානං විජාති. එකොව තථාගතො අරහං සම්මාසලබුණො එකිසාං ලොක-බාතුයා උපජෝසාති බම්මං වා දෙසිසානීතී ඨානමේතං වීජාති.

තිණණං දුචචරිතානං ඉටෙයා කතෙතා පියො මනාපො විපාකො තවිකානීත් නෙතං බානං විජාති. තීණණං දූච්චරිතානං අනිවෙයා අකනෙතා අපපියො අමනාපො විපාකො තවිකානීත් බානමෙතං විජාති. තීණණං සුචරිතානං අනිටෙයා අකනෙතා අපපියො අමනාපො විපාකො තවකානීත් නෙතං බානං විජාතී, තීණණං සුචරිතානං ඉටෙයා කනෙතා පියො මනාපො විපාකො තවකානීත් බානමෙතං වීජානී.

අහැඤතරෝ සමණෝ වා බාහමණෝ වා කුහකෝ ලපකෝ භෙමිතතකෝ කුහහලපහතෙමතතකතා පුබබඩාගමං කතා පකැව-නීවරණ අපහාය වෙතසෝ උපකක්ලෙසෙ පහැඤය දුබබලීකරණ වතුසු සතිපටානෙසු අනුපටා කසත් විහරනොතා සතනබොජඹාවක අහාවයිනා අනුතතරං සම්මාසමබෝගිං අහිසමබුජකිසාසනීත් නෙතං ආනං පිජෙතී, අඤඤකරෝ සමණෝ වා බාහමණෝ වා සබබදෙසාපහනො පඤචනීවරණ පහාය වෙතසෝ උපකකිලෙසෙ පසැඤය දුබබලීකරණ වතුසු සතිපටානෙස උපටාසිතසත් විහරනෙතා සතනබොජකිමො හාවසිනා අනුතතරං සම්මාසමොතීං අභිසමබුජකිසාසනීත් ආහමෙක හාවසිනා අනුතතරං සම්මාසමොතීං අභිසමබුජකිසාසනීත් ආහමෙක මරණ දෙනාසරා සම්මාසමොතීං අභිසමබුජකිසාසනීත් ආහමෙක වරානී, යං එන ඤණා හෙතුසො ආතරනා අභොබිසෝ, ඉදං වුවෙති. ආතාභානඤණං පළුමං තථාගතබලං. ඉති (1)

[8, 2, 2] විචයභාරසමපාතය

කෙරෙහි සඩසරාජ්ය හෝ උපදවන්තේ යැ යන තෙල කරුණ විදාමාන වෙයි. දිව්යී සමපන්න පුද්ගල දුෂ්ට සිත්ඇතිව තථාගතයන්ගේ කයෙහි ලෙහෙ උපදවන්නේ යැ දුෂ්ට සිත්ඇතිව පිරිනිවි තථාගතයන්ගේ සධාතුක ස්තූපය හෝ බිදිනෝයැ යන තෙල කරුණ නො වෙයි, පුහුදුන් පුද්ගල දුෂ්ට සිත්ඇතිව තථාගතයන්ගේ සිරුරෙහි ලෙහෙ උපද වන්නේ යැ දුෂ්ට සිත් ඇතිව පිරිනිවි තථාගතයන්ගේ සධාතුක ස්තූපය හෝ බිදිනෝයැ යන තෙල කරුණ විදාමාන වෙයි. දිටයීසමපන්න පුද්ගල ජීවිතහෙතුයෙන් නමුදු අනා ශාස්තෘවරයකු (මේ මාගේ ශාස්තෘ යයි) දක්වන්නේ යැ යන තෙල කරුණ නො වෙයි, පුහුදුන් පුද්ගල අනා ශාස්තෘවරයකු අපදෙසකරන්නේ යා තෙල කරුණ වේදාමාන වෙයි. දිටයීසමපන්න පුද්ගල මෙසස්නෙන් බැහැර අනා දක්ෂිණියයකු සොයන්නේ ය යන තෙල කරුණ නො වෙයි, පුහුදුන් පුද්ගල මෙසස්නෙන් බැහැර අනා දක්ෂිණියෙකු සොයන්නේ ය සොයන්නේ යැ යන තෙල කරුණ විදාමාන වෙයි. දිටයීසමපන්න පුද්ගල කොතුහල (දිටයසුතමුත) මඩාගලයෙන් ආත්මශුද්ධිය හදහන්නේයැ යන තෙල කරුණ නො වෙයි, පෘථග්ජන පුද්ගල දිටයසුතමුතමඩාගලයෙන් ආත්මශුද්ධිය හදහන්නේයැ යන තෙල කරුණ විදාමාන වේ.

ස්තිය සක්විතිරජ වන්නේයා යන තෙල කරුණ නො වෙයි, පුරුෂයෙක් සක්විති්රජ වන්නේයා යන තෙල කරුණ වෙයි. ස්තිය ශකුදෙවෙන්දු වන්නේයා යන තෙල කරුණ නො වෙයි, පුරුෂයෙක් ශකුදෙවෙන්දු වන්නේයා යන තෙල කරුණ වෙයි. ස්තිය පාපිමත් මාර වන්නේයා යන තෙල කරුණ නො වෙයි, පුරුෂයෙක් පාපිමන් මාර වන්නේයා යන තෙල කරුණ වෙයි. ස්තිය මහාබුහ්ම වන්නේයා යන නෙල කරුණ නො වෙයි, පුරුෂයෙක් මහාබුහ්ම වන්නේයා යන තෙල කරුණ වෙයි. ස්තිය කථාගත අරහත් සමාක්සමබුද්ධ වන්නේයා යන තෙල කරුණ විදාමාන වෙයි, පුරුෂයෙක් තථාගත අරහත් සමාක්සමබුද්ධ වන්නේයා යන තෙල කරුණ විදාමාන වෙ.

තථාගත අරහත් සමාාක්සම්බුද්ධයන් වහන්සේ දෙනමක් පෙරපසු නොවැ එකවට එක් ලෝකධාතුයෙක්හි උපදනාහු යැ ධර්මය හෝ දෙසන්නාහු යැ යන තෙල කරුණ නො වෙයි, එක් මැ තථාගත අරහත් සම්මාසම්බුදු කෙනෙක් එක් ලෝකධාතුයෙක්හි උපදනාහ, ධර්මය හෝ දෙශනා කරන්නාහ යන තෙල කාරණය විදාමාන වේ.

නිවිධ දුශ්චරිතයන්ගේ ඉෂ්ට කාන්ත පිය මනාප වූ විපාකය වන්නේයැ යන තෙල කරුණ නො වෙයි, නිවිධ දුශ්චරිතයන්ගේ අනිෂ්ට අකාන්ත අපිය අමනාප වූ විපාකය වන්නේයැ යන තෙල කරුණ වෙයි. නිවිධ සුවරිතයන්ගේ අනිෂ්ට අකාන්ත අපිය අමනාප වූ විපාකය වන්නේයැ යන තෙල කරුණ නො වෙයි, නිවිධ සුචරිතයන්ගේ ඉෂ්ට කාන්ත පිය මනාප වූ විපාකය වන්නේයැ යන තෙල කරුණ විදාමාන වේ.

පාපෙව්ජව සමහාවනා රිසියෙන් ජනයා විස්මයපත් කරනුයෙන් කුහක වූ පූතාය ඇසිරි කොට බිණීම වශයෙන් ලපක වූ පූතාය උපදවන නිමිති කරනුයෙන් නෙමිත්තක වූ අනාතර මහණෙක් වේවයි බමුණෙක් වේවයි කුහනලපනගෙමින්තක බව පෙරදරි කොට සිතට උපක්ලෙශ වූ පුඥව දුර්වල කරන පඤ්චනිවරණයන් සමුවජෙද නො කොට සතර සීවටන්හි නොළුළඹසිටි සිහි ඇතිව වාසය කරනුයේ සජත බොධාඩ්ගයන් නො වඩා අනුත්තර සමාක්සමබෝධිය අවබෝධ කරන්නේයැ යන පෙල කරුණ නො වෙයි, පාරමීපුතිපක්ෂ වූ සියලු දෙයෙන්ගෙන් අපගත අනාතර ශුමණයෙක් වේවයි බුංත්මණයෙක් වේවයි සිතට උපක්ලෙශ වූ පුඥව දුර්වල කරන පඤ්චනීවරණයන් සමුවජෙද කොට සතර සතිපටයානයන්හි එළැඹසිටි සිහිඇතිව වාසය කරනුයේ සජත බොධාඩ්ගයන් වඩා අනුත්තර සමාක්සමබෝධිය අධිගම කරන්නේයැ යන පෙල කාරණය විදහමාන වේ. මෙහි ස්ථානාස්ථාන දෙකට හෙතුවශයෙන් එකෙණෙහි මැ (ආවර්ජනසමනන්තරව) අනවගෙෂ කොට පැවති යම් ඥානයක් ඇද්ද මේ යානායානඤණය පළමුවන තථාගත බලයැ ' යි කියනු ලැබේ. (1)

නෙතතිපපකරණං - පටිනිදෙදසවාගේ

්නානාගානා සබබබ බාගඩම්මා වියඩාම්මා විරාගඩ්ම්මා නිරොඩ ඩම්මා, කොචි සහශපහා කොචි අපායූපහා කොචි නිබබානූපහා. එවං හගචා ලාන ;

- 1. ''සබෙබ සහතා මරිකානත් මරණනතං හි ඒවීතං, අථාකමමං ගම්කානත් පුණුඤපාපඵලුපගා,
- කිරයං පාපකාමමනතා ප්‍රදාදකාමමා ව සුගානීං, අපරේ ව මහතං භාවෙණා පරිනිබබනති අනාසවා''ති.

""සබබ සහනාන්" අරියා ව අනරියා ව සක්කායපරියාපහතා ව සහකායවන්වනතා ව; "මරිසාහන්"ත් දවීනි මරණෙනි: දනාමරණෙන ව අදනාමරණෙන ව; සහකායපරියාපහතානං අදනාමරණං සකකායවන් වහනානං දනාමරණං. "මරණනතා නි ජීවිත"නන් බයා ඇයුසා ඉංදියානං උපරොඛා ජීවිතපරියනෙකා මරණපරියනෙකා; "යථාකාමමං ගම්සාහන්"ති කාම්මසාකතා; "පුණැක පාපඵලූපගා"තී කාමානං ඵලදසාවිතා ව අවපාවනෙ ව; "නිරයං පාපකාමානතා"තී අපුණැක සංඛාරා; "පුණැකැකමො ව සුනාන්"නන් පුණැක සංඛාරා සුනතිං ගමසානන්; අපරෙ ව මහතං නාවෙනා පරිනිබබනන් අනාසවා"තී සබබසංඛාරානං සමනිකාකමනං. තෙනාන තගවා: "සබෛ-පෙ-අනාසවා"තී.

> ''සබෙබ සතතා මරිසාහති මරණනතං හි ඒවිතං යථාකමමං ගමිසාහති පුණුණුපාපඵලූපගා නිරයං පාපකම්මනතා''ති

ආහාලතා ව නිජාබාමා ච පටිපද, ''අපරෙ ව මහනං තාවෙනා පරිතිබබනත් අනාසවා''ත් මජාබ්මා පටිපද,

> ''සබෙබ සහතා මරිභාහනති මරණනතං හි ඒවිතං යථාකමමං ගමිභාහනති පුණුඥපාපඵලූපගා තිරයං පෘපකම්මනතා''ති

අයං සංකිලෙසො; එවං සංසාරං නිබබතතයකි. ''සබෙබ සතතා මරිකානතී -පෙ- නිරයං පාපකම්වනතා''තී ඉමේ තයො වටටා; දුකඛ වටෙටා කම්මවටෙටා කිලෙසවටෙටා. ''අපරෙ ව මහතං තාවෙනා පරිතිබබනති අනාසවා''තී තීණණා වටටානං විවටටනා.

"ක බෙබ කතානා මරිකානත් -පෙ∽ නිරගං පාපකාමවනතා"ති ආදීනවෝ; ''පුණුඤකාමා ච සුගාන්''නත් අකාඥ; ''අපරෙච මගාං කාවෙනා පරිනිබබනත් අනාසවා''ති නිසාසරණං.

"'සබෙබ සහතා මරිසානති -පෙ- නිරයං පාපකම්මනතා''ති හෙතු ච ඵලසැව; පසැවකබනිා ඵලං, හණහා හෙතු. ''අපරෙචි මගතං හාවෙනා පරිනිබබනති අනාසවා''ති මගොො චි ඵලසැව.

[8, 2, 2] විවයතාරශමුපාතය

(1) මෙසේ උක්සපුකාරයෙන් ස්ථානාස්ථානභාවයට ගිය සියලු සංබනධර්මයෝ ක්ෂය ස්වභාව ඇති වායස්වභාව ඇති විරාගස්වභාව ඇති නිරුද්ධ වන ස්වභාව ඇති වෙත්. (ඒ සත්ත්වාබා සංඛනයන් කෙරෙහි) ධර්මවාරී කිසිකෙනෙක් ස්වර්ගයට යන්නාහු අධර්මවාරී කිසිකෙනෙක් නිරයට යන්නාහු ආයම්මාර්ගයට පිළිපත් කිසි කෙනෙක් නිවනට යන්නාහු වෙත්. බුදුහු මෙසේ වදළහ :

1. ආයා වූ ද අනායා වූ ද සියලු සත්ත්වයෝ මැරෙන්නාහ, යම්හෙයෙකින් ජීවිතෙන්දිය මරණය අන්ත කොට ඇත්තේ ද එහෙයිනි, පුණාපාපඵලයට පැමිණියාහු කම්වූපරිදි පරලොව යන්නාහ.

2. පාපකර්ම ඇත්තාහු නිරයට ද පුණාකර්ම ඇත්තාහු සුගතියට ද යන්නාහ, යළි සසරබිය දක්නා අනායෝ ආයාමාර්ගය වඩා අනාසුව වූවාහු පිරිනිවෙත් යයි.

සබබබ සක්තා යනු : ආයාෂයෝ ද අනායාෂයෝ ද සත්කායපයාමාපන්නයෝ ද සත්කාය ඉක්මැවූවාහු ද වෙති, මරිස්සන්ති යනු :දන්ධමරණයෙන් ද අදන්ධමරණයෙන් ද යන දෙවැදැරුම මරණයෙන්, සත්කායපයාමාපන්නයනට අදන්ධමරණය ද සත්කාය ඉක්මවූවනට දන්ධමරණය ද වෙයි. මරණන්තංහි ජීවිතං යනු : ආයුක්ෂය වීමෙන් ඉන්දියයන්ගේ උපවඡෙදයෙන් ජීවිතයාගේ පයාමන්තය මරණපයාමන්තය යි. යථා කමීමං ගම්ස්සන්ති යනු : කර්මය ස්වකීය කොට ඇතිබව යැ, පුඤ්ඤපාපඵලූපගා යනු : කර්මයන්ගේ ඵලය පුතාක්ෂව දක්නාපුලුබව ද කර්මඵලයෙන් අවිපුවාස බව ද දක්වයි. න්රයං පාපකම්මන්තා යි අපුණාාභිසංස්කාරයෝ දක්වනලදහ. පුඤ්ඤකම්මා ව සුග්ගනිං යනු : පුණාභාභිසංස්කාරභෙතුයෙන් සුගතියට යන්නාහ. අපරෙ ව මග්ගං භාවෙත්වා පරීනිබබන්ති අනාසවා යනු : සියලු සංස්කාරයන්ගේ ඉක්මවීම යි. එයින් වදළහ, බුදුහු : '' සබබෙ – පෙ – අනාසවා '' යි.

'' සබබෙ සත්තා මරිස්සන්ති මරණන්තං හි ජීවිතං යථාකම්මං ගමිස්සන්ති පුඤ්ඤපාපඵලූපගා, නි්රයං පාපකම්මන්තා '' යනු :

කාමසුබල්ලිකානුයොග සංඛාාත ආගාළ්හ පටිපදව ද අත්තකිලමථානුයොග සංඛාාත නිජ්ඣාම පටිපදව ද යන දෙක යි, '' අපරෙ ව මග්ගං භාවෙත්වා පරිනිබබන්ති අනාසවා ' යනු : මජ්ඣිම පටිපද යි.

'' සබබෙ සත්තා මරිස්සන්ති මරණන්තං හි ජීවීතං යථාකමමං ගමිස්සන්ති පුඤ්ඤපාපඵලූපගා, නිරයං පාපකම්මන්තා '' යනු :

ශම සංක්ලෙශ යැ, මෙසේ සංසාරය නිපදවයි, '' සබබේ සත්තා මරිස්සන්ති – පෙ – නිරයං පාපකම්මන්තා '' යනු : දුක්බවටට යැ කම්මවටට යැ කිලෙසවටට යැ යන මේ තුන්වර්තයෝ යි. '' අපරේ ව මග්ගං භාවෙත්වා පරීනිබබන්ති අනාසවා '' යනු : තුන් වර්තයන්ගේ විවර්තනය (නැසීම) යි.

" සබබෙ සත්තා මරිස්සන්ති – පෙ – නිරයං පාපකම්මන්තා " යනු : ආදීනව යැ. " පුඤ්ඤකම්මා ව සුග්ගතිං " යනු : ආස්වාද යැ, " අපරෙ ව මග්ගං භාවෙත්වා පරීනිබ්බන්ති අනාසවා " යනු : නිස්සරණ යි.

'' සබබෙ සත්තා මරිස්සන්ති – පෙ – නිරයං පාපකම්මන්තා '' යනු : හෙතුද ඵල ද යන දෙක යැ, පඤ්චස්කන්ධයෝ ඵල යැ, තණ්හාව හෙතු යි. '' අපරෙ ව මග්ගං හාවෙත්වා පරීනිබබන්ති අනාසවා '' යනු : මාර්ගය ද ඵලය ද යන දෙක යි.

නෙතතිපාකරණ. - පමනිදෙසවාගේ

"සබෙබ සහතා මරිසාහත් -පෙ- නිරගං පාපකම්මහතා"ති අගං හංකිලෙසො; සො සංකිලෙසො තිවිඩො: තණහාසංකිලෙසො දිටයි සංක්ලෙසෙ, දුචචරිතසංක්ලෙසොතී. තුළු තුණතාසංකිලෙසො තීහි තණගාහි නිදදිසිතුබෙබා: කාමතණගාග හවතණගාග විහවතණගාග. යෙන යෙන වා පන විසුනා අජෙකාසිතො නෙන නෙනෙව නිදදිසි-තබෙබා, තසසා විස්ථාරෝ ජනතීංසාය තණනාය ජාලිනියා විචරිතානී. තත් දිවසීසංකිලෙසො උවෙඡද සාසාතෙන තිදදි සිතුබෙබා. සෙන යෙන වා පන වත්නා දිටයිවසෙන අභිනිවිසති ඉදමෙව සඩවං මොසමණකුණුනති තෙන තෙනෙව නිදදිසිතබෙබා. තසාා විතාරෝ, දවාසටයිදිටයිගතාති. තත් දුච්චරිත සංකිලෙසො වේතනාවෙත සිකසා මෙන නිදදි සිත බෙබා. තීහි දුච්චරිතෙහි: කායදුචාරිතෙන විවිදුචාරිතෙන මනොදුචාරිතෙන. තහා වින්ගරො දහඳකුහලකාමාපථා. ''අපරෙච මහා භාවේනා පරිතිබබනති අනාසවා''තී ඉදං වොදුනං; තයිදං වොදුනං තිව්ඛං: තණහාසංකිලෙසො සමථෙන විසුජඣත්, සො සමථෝ සමාධිකඛණ්ඩා. දිටසීසංකිලෙසෙ විපසානාය විසුජඣති, සා විපසානා පණුඥකා කොකො. දුච්චරිතසංකිලෙසො සුචරිතෙන විසුයඣත්, තං සුචරිතං සීලකඛනෝ.

> '' සබෙබ සහතා මරිකානති මරණනතං හි ජීවිතං, යථාකමමං **හමිකානති පුණු**ඤපාපඵලූපහා ; නිරයං පාපකමමනතා''ති

අපුණුණුපටිපද, ''පුඤඤකාමමා ව සුංකාභි''නති පුණුණුපටිපද; ''අපරෙ ච මකාං භාවේනා පරිනිබබනත් අනාසවා''ති පුඤඤපාපසමතිකාකාමපටිපද; තාන් යා ව පුඤඤපටිපද යා ව අපුඤඤපටිපද අයං එකා පටිපද සබබන් ශාෂිනී, එකා අපාශයසු එකා දෙවෙසු, යා ව පුඤඤපාප-සමතිකාකාමපටිපද, අයං තන්තන්හාමිනී පටිපද.

තයෝ රාසි: මච්ඡතකතියතෝ රාසි සම්මතකතියතෝ රාසි අනියතෝ රාසි. කත් ගෝ චී මච්ඡතතතියතෝ රාසි, යෝ චී සම්මතකන්යතෝ රාසි එකා පටිපද කත්තත්හාමිනී. කත් යෝ අනියනෝ රාසි අයං සබබත්හෝමනී පටිපද, කෙන කාරණෙන: පච්චයං ලහනේතා තිරය උපපජේරයා, පච්චයං ලහනේතා තීරච්ඡානයෝනිසු උපපජේරයා, පච්චයං ලහනේතා පෙතතිවිසයෙසු උපපජේයා, පච්චයං ලහනේතා අසුරෙසු උපපේරයා පච්චයං ලහනේතා දෙවෙසු උපප්ජේයා, පච්චයං ලහනේතා මනුකොසු උපප්ජෙයා, පච්චයං ලහනේතා අසුරෙසු උපප්රේයා පච්චයං ලහනේතා දෙවෙසු උපප්ජේයා, පච්චයං ලහනේතා මනුකොසු උපප්ජෙයා, පච්චයං ලහනේතා පරිනිබබායෙයා. කසමායං සබබන්හාමිනී පටිපද, යං එත් සැණ හෙතුනො ග්යන්නෝ අනෝසියෝ, ඉදං වුච්චත් සබබන්ගාමිනීපටිපද සැණා, දුනියං කථානතබලං. ඉති (2)

ສລລະບໍ່ເຫັດ ເອັ້ນ ເອັ ເອັ້ນ ເອົ້ນ ເອັ້ນ ເ

[8, 2, 2] විච්යතරේශම්පාත්ය

'' සබලබ සත්තා මරිස්සන්ති – පෙ – නිරයං පාපකම්මන්තා '' යනු : මේ සංක්ලෙශ යැ, ඒ සංක්ලෙසය ' තණ්හාසංක්ලෙස දිටයීසංක්ලෙස දුශ්චරිතසංක්ලෙස ' යි තිවිධ යි. එහි තණ්හාසංකිලෙසය කාමතණ්හායෙන් හවතණ්හායෙන් විහවතණ්හායෙන් යන තුන්වැදැරුම තෘෂ්ණායෙන් දක්වියයුත්තේ යැ. තවද යම යම වස්තුයෙකින් හෝ අධාවසිත (බැසගන්නාලද්දේ) ද ඒ ඒ වස්තුයෙන් මැ දක්වියයුත්තේ යි. ඒ තෘෂ්ණා විස්තාරය පටතිංශත් තෘෂ්ණාජාලිනියගේ විචරිතයෝ යි. එහි දිවයිසංකිලෙසය උචජෙද ශාශ්වත දෙකින් දක්වියයුත්තේ යැ, යළි යම යම වස්තුයෙකින් දෘෂ්ටිවශයෙන් ' මෙය මැ සැබව අනාහය මොස යැ ' යි බැසගනී ද, ඒ ඒ වස්තුයෙන් මැ දක්වියයුත්තේ යි. ඒ දෘෂ්ටිවිස්තරය ද්වාෂෂ්ටි දෘෂ්ටිගනයෝ යි. එහි දුශ්චරිතසංකිලෙසය වෙතනාකර්මයෙන් වෛතසිකකර්මයෙන් දක්වියයුත්තේ යැ, කායදුශ්චරිතයෙන් වාග්දුශ්චරිතයෙන් මනො දුශ්චටිතයෙන් යන තුන් දුශ්චටිතයෙනි. ඒ දුශ්චටිතවිස්තාරය දශඅකුශලකර්මපථයෝ යි. '' අපරෙ ච මග්ගං භාවෙත්වා පරිනිබන්ති අනාසවා '' යන මේ වොදනා යැ. ඒ වාාවදනය නිවිධ යැ : තණ්හාසංකිලෙසය සමථයෙන් විශුද්ධ වෙයි, ඒ සමථය සමාධි ස්කන්ධ යි. දිට්ඨීසංකිලෙසය විදර්ශනායෙන් විශුද්ධ වෙයි, ඒ විදර්ශනාව පුණුස්කන්ධ යි. දුශ්චරිතසංකිලෙසය සුචරිතයෙන් විශුද්ධ වෙයි, ඒ සුචරිතය ශීලස්කන්ධ යි.

'' සබබෙ සත්තා මරිස්සන්ති මරණන්තං හි ජීවිතං යථාකම්මං ගම්ස්සන්ති පුඤ්ඤපාපඵලූපගා නිරයං පාපකම්මන්තා '' යනු :

අපුණාපතිපද යැ, පුඤ්ඤකම්මා ව සුග්ගතිං යනු: පුණාපතිපද යැ, අපරේ ව මග්ගං හාවෙත්වා පරිනිබ්බන්ති අනාසවා යනු: පුණාපාපසමතිකුමපුනිපද යි. එහි යම පුණාපුකිපදවකුත් යම් අපුණාපුකිපදවකුත් ඇද්ද මෝ සර්වනුගාමිනී වූ එක් පුතිපදවකි. එයින් එක් පුතිපදවක් සතර අපායෙහි ද, එකක් දෙවියන් කෙරෙහි ද උපතට හෙතු යි. යම් පුණා පාප සමතිකුමපුතිපදවක් ඇද්ද මෝ ඒ ඒ තැන්හි දී මැනිවනට යනසුලු පුතිපදයි. (යළි ඒ පුතිපදවන්ගේ මැවිභාග දක්වති ' තයෝ රාසි ' යනාදීන් ---)

ම්වජත්තනියත රාසි යැ සම්මත්තනියත රාසි යැ අනියත රාසි යැයි තුන් රාසියෙකි. එහි යම මිච්ජත්තනියක රාසියෙක් ඇද්ද යම සම්මත්තනියත රාසියෙකුත් ඇද්ද මේ ඒ ඒ තැන යනසුලු වූ එක පටිපදවකි. එහි යම අනියත රාසියෙක් ඇද්ද මේ සර්වනුගාමීනී පුතිපද යි. කවර කරුණින යත් : අවිදහාදි පුතාය ලබනුයේ නිරයෙහි උපදනේ යැ, පූතාය ලබනුයේ කිරිසන්යොන්හි උපදනේ යැ, පූතාය ලබනුයේ පෙනාවේෂයෙහි උපදනේ යැ, පූතාය ලබනුයේ අසුරනිකායෙහි උපදනේ යැ, පූතාය ලබනුයේ දෙවලොවැ උපදනේ යැ, පූතාය ලබනුයේ මිනිස්ලොවැ උපදනේ යැ, පූතාය ලබනුයේ දෙවලොවැ උපදනේ යැ, පූතාය ලබනුයේ මිනිස්ලොවැ උපදනේ යැ, පූතාය ලබනුයේ දෙවලොවැ උපදනේ යැ, පූතාය ලබනුයේ මිනිස්ලොවැ උපදනේ යැ, පූතාය ලබනුයේ පිරිනිවෙන්නේ යි. එහෙයින් මෝ සබබත්රගාමීනී පටිපද යි. මේ පුනිපදයෙහි හෙතු වශයෙන් පූතායවශයෙන් අනවශෙෂ කොට පැවැති යම පෙනයෙක් ඇද්ද මේ ' සබබත්ර ගාමීනීපටීපද ඤණය ' දෙවැනි තරාගතබලය යි කියනු ලැබේ. (2)

මෙසේ උක්තපුකාර වූ සබබත්ථගාමීනී පටිපදව අනෙකධාතුලොක යැ, තත්ථකත්ථ ගාමීනී පටිපදව නානාධාතුලොක යි. එහි අනෙකධාතුලොක කවරෙ යැ : වක්බුධාතු රූපධාතු වක්බුවිඤ්ඤණධාතු යැ, සොතධාතු සද්ද්ධාතු සොතව්ඤ්ඤණධාතු යැ, සානධාතු ගත්ධධාතු සානව්ඤ්ඤණධාතු යැ, ජීවිහාධාතු රසධාතු ජීවිභාවිඤ්ඤණධාතු යැ, කාය ධාතු ඵෝටය්තිබධාතු කායවිඤ්ඤණධාතු යැ, මනොධාතු ධම්මධාතු මනොව්ඤ්ඤණ ධාතු යැ. පයවිධාතු ආපොධාතු තෙජෝධාතු වායෝධාතු යැ. ආකාසධාතු විඤ්ඤණධාතු යැ කාම්ධාතු බාහපාදධාතු විහිංසාධාතු යැ, නෙක්බම්මධාතු අවාහපාද

නොතතිපාකරණං - පමනිදෙසුවාගේ

බාපාදධාතු විහිංසාධාතු නොකබම්මධාතු අබාපාදධාතු අවිහිංසාධාතු දුකබඩාතු දෙමනාසාධාතු අවිජජාධාතු සුබධාතු සොමනසාධාතු උපෙක්බාධාතු රුපධාතු අරුපධාතු නිරෝධධාතු සහිධාරධාතු නිබබානඩාතු, අයං අනෙකඩාතු ලොකො.

තාන් කතාමො නානාඛාතුලොකො: අහැඤ චිකබූඛාතු අහැඤ රූපඛාතු අහැඤ චිකබූවිහැඤ ණබාතු (එවං සබබා) අහැඤ නිබබාන-ඛාතු, යං එන ඤ ණං හෙතුසො ආනාතො අනොබිනො, ඉදං වුච්චතී අනෙකාඛාතුනානාඛාතුඤුණං තත්යං තථාගතබලං. ඉති (3)

අනෙකඛාතුනානාඛාතුකයා ලොකසා යං යදෙව ඛාතුං සතනා අධිමුච්චනති, හං හදෙව අධිවස්හනති අභිනිවිසනති, කොම රැපාශිමූතතා කොම සඳාඛිමූතතා කොම ගන්හාශිමූතතා කොම රතාශිමූතතා කොම ඓවස්ඛබාධිමූතතා කොම ඛාමාශිමීතතා කොම ඉත්හයිමූතතා කොම පුරිසාශිමූතතා කොම චාගාශිමීතතා කොම හිතාශිමීතතා කොම පණ්තාශිමූතතා කොම දෙවාහීමූතතා කොම හිතාශිමීතතා කොම පණ්තාශිමූතතා කොම දෙවාහීමූතතා කොම මනුසාහාශිමීතතා කොම තිබබානාශිමීතතා. යං එන කිමූණං හෙතුසො ආතානෝම අයං '' අයං වෙනෙහොස අයං න වෙනෙයොස අයං සහාගාම අයං දුශානතීගාම''ත්, ඉදං වුචාත් සතතානං නාභාශිමීතත්කතාකෙයුණං වතුනං තථාගතබලං ඉති. (4)

හෝ යථාබිමූහානා ච භවනත්, හං හං භාවාසාවංදනං සමාදියනත්, තො ජබාබිධං කාමාවං සමාදියනත් : කොට් ලොභවසෙන, කොට් දෙයවසෙන, කොට් මොභවසෙන, කොට් සඳ්ධාවසෙන, කොට් විරියවසෙන කොට් පඤඤවසෙන. හං විජජමානං දුවිධං සංසාරගාම ච නිබානනගාම ච.

තාත් යං ලොහවසෙන දෙසවසෙන මොහවිසෙන ව හම්මං හරෝතී, ඉදං කම්මං තණහං කණහවිපාතං, තත් යං සදධාවසෙන විරියවසෙන ව තම්මං කරෝතී, ඉදං තම්මං සුකාකං සුකාකවිපාතං, තත් යං ලොහවිසෙන¹ දෙසවසෙන¹ මොහවසෙන¹ සදධාවසෙන ව තම්මං කරෝතී, ඉදං තම්මං තණහසුකකං තණහසුකකවීපාතං, තත් යං විරියවසෙන³ පදාසැදුවසෙන ව තම්මං කරෝති, ඉදං තම්මං අකණහං අසුකාකං අකණහඅසුකකවිපාතං කම්මුතතමං කම්මහෙටර්ං තම්මතාබයාය සංවනතතී.

වතතාරි කම්මසමාදනාති: අපි කම්මසමාදනං පව්වුපතනසුබං ආසතීං ව දුක්ඛවිපාකං, අපි කම්මසමාදනං පව්වුපතනදූකබං ආසතීං ව සුඛවිපාකං, අපි කම්මසමාදනං පව්වුපතනදූකඛණෙවම ආසතීං ව දුක්ඛවිපාකං, අපි කම්මසමාදනං පව්වුපතනසුඛණෙවම ආසතීං ව දුක්ඛවිපාකං, අපි කම්මසමාදනං පව්වුපතනසුඛණෙවම ආසතීං ව සුඛවිපාකං, සං එවංජාතියං² කම්මසමාදනං. ඉෂිනා පුකාලෙන අකුසලකම්මසමාදනං උපවිතං අවිපකකං විපාකාය පව්ටුපටයිතං, න ව කබේබා අභිනිබබිද⁴ ශනතුනකී. සං භයවා න මවදති. යථා දෙවදතතං කොතාලිකං සුනක්ඛතතං ලිවුජවිපුතතං, යෙ වා පනණෙදෑසුපි සතතා මවණතනනියතා.

- 1. චියෙන වි සිමූ
- 2. එවං ජාතිකං සීමූ.
- 3. විරිය වසෙන ව සීමූ
- 4. අභිතිබබ්බා සිමූ.

[8, 2, 2] විව්යතාරසම්සානය

ධාතු අවිහිංසාධාතු යැ දුක්බධාතු දෙමනස්සධාතු අව්ජ්ජාධාතු සුබධාතු සොමනස්සධාතු උපෙක්බාධාතු යැ, රූපධාතු අරූපධාතු නිරෝධධාතු යැ. මේ අනෙකධාතු ලොක යි.

එහි නානාධාතුලොක කවරෙ යැ : වක්ටුධාතුව ලක්ෂණ හෙයින් අනා යැ, රූපධාතු අනා යැ, වක්බුව්ඤ්ඤණධාතු අනා යැ, (සියල්ල මෙසේ යි). නිබබානධාතුව ලක්ෂණ හෙයින් අනා වෙයි. මේ අනෙකධාතු නානාධාතුලොකයෙහි හෙතුවශයෙන් පුතාය වශයෙන් අනවශෙෂ කොට පවත්නා යම් ඥනයෙක් ඇද්ද, මේ අනෙකධාතු නානාධාතු ඥනය තුන්වැනි තථාගතබලය යි කියනුලැබේ. (3)

මෙසේ අනෙකධාතුනානාධාතුක ලෝකය පිළිබඳ යම යම මැ හීනාදි ස්වභාවයක් සත්ත්වයෝ හීනාදි ස්වභාවයෙන් අයිමුක්ත වෙත් ද (අදහස් කෙරෙත් ද) ඒ ඒ ස්වභාවය මැ අයිෂ්ඨාන කෙරෙති තෘෂ්ණාවයයෙන් පිටිසෙති. (අයිමුක්තිවිෂය විභාග කෙරෙති :) කිසි සත්ත්ව කෙනෙක් රූපාධාායය ඇත්තාහුය, කිසිවෙක් ශබදයිමුක්ත යැ කිසිවෙක් ගත්ධායිමුක්ත යැ කිසිවෙක් රසායිමුත්ත යැ කිසිවෙක් ඓට්ඨබබායිමුත්ත යැ කිසිවෙක් ගත්ධායිමුක්ත යැ කිසිවෙක් රසායිමුත්ත යැ කිසිවෙක් ඓට්ඨබබායිමුත්ත යැ කිසිවෙක් බම්මායිමුත්ත යැ කිසිවෙක් ඉත්ථායිමුත්ත යැ කිසිවෙක් ප්රිසාධිමුත්ත යැ කිසිවෙක් තහගායිමුත්ත යැ කිසිවෙක් ඉත්ථායිමුත්ත යැ කිසිවෙක් ප්රිසාධිමුත්ත යැ කිසිවෙක් දේවායි මුත්ත යැ කිසිවෙක් හීතායිමුත්ත යැ කිසිවෙක් ජීවාණායිමුත්ත යැකිසිවෙක් දේවායි මුත්ත යැ කිසිවෙක් හතායිමුත්ත යැ කිසිවෙක් න්ර්වාණායිමුක්ත වෙත්. මේ අධි මූත්තිවිෂයෙහි හෙතුවශයෙන් පතායවශයෙන් අනවයිවශයෙන් ' මේ සත්ත්ව චෛනය යැ මේ විනයන නොකළ හැක්ක මේ ස්වර්ගගාමීයැ මෙ දුර්ගතිගාමී යැ ' යි පවත්නා යම දෙනයෙක් ඇද්ද මෙය සත්ත්වයන්ගේ නානායිමුක්තිකතාඤණ නම් වූ සතරවැනි තථාගතබලයැ ' යි කියනුලැබෙ. (4)

මෙසේ ඒ (හීත – පුණිතායිමුක්ති ඇති) සත්ත්වයෝ යම යම පරිදි අධාාශය ඇත්තාහු වේත් ද, අයිමුත්ති අනුරුප වූ ඒ ඒ කර්මසමාදනය කෙරෙත් ද, ඔවුහු සවැදරුම කර්ම සමාදනය කෙරෙත් : කිසිවෙක් ලොහවශයෙන් කිසිවෙක් ද්වෙෂවශයෙන් කිසිවෙක් මොහවශයෙන් කිසිවෙක් ශුද්ධාවශයෙන් කිසිවෙක් ව්යාවශයෙන් කිසිවෙක් පුළ වශයෙන් කර්මසමාදන කෙරෙත්. ඒ කර්මය විභාග කරනුලබනුයේ සංසාරගාමී කර්මය ද නිර්වාණගාමී කර්මය ද ' යි දෙවැදරුම වේ.

එහි ලොභවශයෙන් ද ද්වෙෂවශයෙන් ද මොභවශයෙන් ද යම් කර්මයක් කෙරේ නම් මේ කර්මය කෘෂ්ණ වූයේ කෘෂ්ණ විපාක ඇත්තේ යැ, එහි ශුද්ධාවශයෙන් ද වියා වශයෙන් ද යම් කර්මයක් කෙරේ නම් මේ කර්මය ශුක්ල වූයේ ශුක්ලවිපාක ඇත්තේ යැ, එහි ලොභවශයෙන් ද ද්වෙෂවශයෙන් ද මොභවශයෙන් ද ශුද්ධාවශයෙන් ද යම් කර්මයක් කෙරේ නම්, මේ කර්මය කෘෂ්ණශුක්ල වූයේ කෘෂ්ණශුක්ලවිපාක ඇත්තේ යැ, එහි ව්යාවශයෙන් ද පුඥවශයෙන් ද යම් කර්මයක් කෙරේ නම්, මේ කර්මය (සනර මාර්ග වෙතනාව) අකණ්හ යැ අසුක්ක යැ අකෘෂ්ණශුක්ල විපාක ඇත්තේ යැ මෙය කර්මයන් කෙරෙහි උත්තම යැ කර්මයන් කෙරෙහි ශුෂ්ඨ යැ කර්මක්ෂය සංඛානත නිවන පිණිස පවත්නේ යි.

කර්මසමාදනයෝ සතරදෙනෙක් වෙති : පුතුසුත්පන්නයෙහි සුබ වූ මතුයෙහි දුක්බ විපෘක වූ ද කර්මසමාදනයෙක් ඇත, පුතසුත්පන්නයෙහි දුක් වූ මතුයෙහි සුබව්පාක වූ ද කර්මසමාදනයෙක් ඇත, පුතසුත්පන්නයෙහි දුක් වූ ද මතුයෙහි දුක්බව්පාක වූ ද කර්ම සමාදනයෙක් ඇත, පුතසුත්පන්නයෙහි සුබ වූ ද මතුයෙහි සුබව්පාක වූ ද කර්මසමාදනයෙක් ඇති. යම අනාවසුත් මෙබඳු පුකාර ඇති කර්මයෙකි. (ඒ කර්මව්පාකයෙහි බුදුරදුන්ගේ ඥනය පවත්නා අයුරු දක්වති :). ' මේ පුභුල්හු විසින් අකුශලකර්මයෙක් විපාකදනයට සමර්ථ පරිදි රැස්කරනලද, එය විපාක නොදෙනලදුවැ විපාක දීමට කළ අවකාශ ඇත, අභිනිබබිද සංඛාාත ආයර්මාර්ගය අවබෝධ කරන්නට නො ද සුදුසුවනැ ' යි, බුදුහු ඔහුට අවවාද නොකරනසේක. දෙවදත්ත, කොකාලික, සුනක්බත්ත ලිව්ජවිපුනු යන මොඩුන් මෙනි. (විපාකාවරණයෙන් වැසුණු පුභුල්හට භවවාසනා සඳහා දහම දෙසති, අජාසත්හට මෙනි.). ඉමේසං ච පුහාලානං උපවිතං අකුසලං න ච තාව පාරිපූරිං ගතං, පූරා පාරිපූරිං ගචාජන්, පුරා ඵලං නිබබතානයක්, පුරා මහාංං ආවාරයක්, පුරා වෙනෙසානානං සමක්කාකාමනීන්. තෙ කගවා අසමනොන ඔවිදකි, සථා පුණාණාකාව ගොවන්නාං අවෙලකාව කුකාකුරවන්නං. ඉමකක ච පුහාලකාක අකුසලකාමමනමාදනා පරිපූරමාණං මහාංං ආචාරශිකාන්, පූරා පොරිපූරිං ගචාජන්, පුරා ඵලං නිබබනානයක්, පුරා මහාංං අාචාරයක්, පුරා වෙනෙසානානං සමන්කාකාමනීන් හං කගවා අසමනානං මාවදන්, සථා ආසසාවනාතං අඩාගුලීමාලං.

සබබසං මුදුමජකාධිමතතතා: තතා මුදු ආනෙකැජාතිසභාග, මජකාං අවසෙසකුසලසභාග්, අධිමතතං අකුසලසභාග්. යං එත කුණාං හෙතුසො ආනෙසෝ අනොහිසෝ ''ඉදං දිටා බම්මෙ විදනීයං ඉදං උපපජ වෙදනීයං ඉදං අපරාපරියවේදනීයං ඉදං නිරගවේදනීයං ඉදං කිරවිත් හෙ වේදනීයං ඉදං පෙතත්විසය වෙදනීයං ඉදං අසුර වෙදනීයං ඉදං දෙව වෙදනීයං ඉදං මනුසා වේදනීයං ''තී. ඉදං වු වත් අනීතානාගත පච්චුපතනතානං කම්මසමාදනානං හෙතුසො ආනෙසෝ අනෝගියෝ විපාක වෙමතතානා කෑණාං පකාවමං තථාගතබලං ඉතී (5)

හථා¹ සමාදිතතානං කම්මානං සමාදිතතානං ඣෘනානං විමොක්ඛානං සමාධීනං සමාපතනීනං අයං සංකිලෙසො ඉදං වොදනං ඉදං වුවසානං එවං සංකිලිසාන් එවං වොදයත් එවං වුටයිහත්ති සැදුණං අනාවරණං.

තත කති කිානානි: චිතතාරි කිානානි. කති විමොකඛා: එකාදස ච අටා ච සතන ච තයො ච දෙව ච. කති සමාධි: තයො සමාධි: සවිතකෙකා සවිචාරෙ සමාධි, අවතකෙතා වීචාරමනෙතා සමාධි, අවිතකෙකා අවිචාරෙ සමාධි. කති සමාපතතියො: පණුච සමාපතතියො: සදාඥාසමාපතති, අසදාඥාසමාපතති, නෙවසදාඤ නාසණුඤුසමාපතති විභූතසඤඤුසමාපතති, 3 තිරොබසමාපතති.

තාන් කතමේ සංකිලෙසො : පථමහස කිානහස කාමරාශබාපාදෙ සංකිලෙසා, යෙ ව කුසකාටරකායී දො පථමතා සොවා පහ කොවි හානභාගියො සමාබි, අයං සංකිලෙසො. තන කතමං වොදනං : නීවරණපාරිසුදා පථමහස කානසස යෙ ව කුසකාටරකායී දො පට්රිමකා යො වා පන කොවි විසෙසාගියො සමාබි, ඉදං වොදනං. තන කතමං වුටසානං : යං සමාපතති වුටසානකොසලලං, ඉදං වුටසානං. යං එන සැණං හෙතුසො එානතො අනොබසො, ඉදං වුටසානං. යං එන සැණං හෙතුසො එානතො අනොබසො, ඉදං වුටසාන සෙබෙසං කානවීමොසාකසමාධිසමාපතනීහං සංකිලෙසවොදන-වූටසානහදුණං ජටහං තථාගතබලං ඉති (6)

- 1. ඉති තථා මජසං.
- 2. විභූතසමාපතය සිමූ.

[8, 2, 2] විවයහංරසමයාතය

තවද මිවජත්තනියක වූ යම් අනා සත්ත්ව කෙනෙක් හෝ වෙත් ද, මේ පුද්ගලයන් විසිනුදු කරන්නට ආරබධ වූ අකුශලය තවම නො ද පිරීමට ගියේ යැ, ඇසිල්ලෙකින් පිරීමට යෙයි, ඇසිල්ලෙකින් ඵලය උපදවයි, ඇසිල්ලෙකින් මාර්ගය ආවරණ කෙරෙයි, ඇසිල්ලෙකින් වෛනෙයත්වය ඉක්මවායැ ' යි කර්මය අපරිපූර්ණ වූ ඔවුනට බුදුහු අවවාද කරනසේක. පුණ්ණ ගොවනිකයහට ද අවෙල කුක්කුරවතිකයහට ද මෙනි. යළි මේ පුභුල්භුගේ අකුශලකර්මසමාදනය පරිපූර්ණ වනුයේ මාර්ගය ආවරණ කරන්නේ යැ, ඇසිල්ලෙකින් පිරීමට යෙයි. ඇසිල්ලෙකින් අකුශලඵලය උපදවයි, ඇසිල්ලෙකින් මාර්ගය ආවරණ කෙරෙයි, ඇසිල්ලෙකින් වෛනෙයත්වය ඉක්මවායැ ' යි බුදුහු අපරිපූර්ණ කර්මය ඇති ඔහුට අවවාද කරනසේක. ආයුෂ්මත් අඩ්ගුලිමාලයනට මෙනි.

බලනිර්දෙශයෙහි කියනලද සියලු කර්මයන්ගේ මෘදු – මධා – නීවුභාවය වෙයි : එහි ආනෙඤ්ජාභිසඩ්බාරයෝ මෘදු යැ, අවසෙස කුසලසඩ්බාරයෝ මධා යැ, අකුසල සඩ්බාරයෝ නීවු යි. මේ කර්මවිෂයෙහි හෙතුවශයෙන් පුතායවශයෙන් පැවැති '' මේ කර්මය දෘෂ්ටධර්මයෙහි (මේ අත්බවෙහි) චීන්දයුතු එල ඇත්තේ යැ, මේ කර්මය උපදාහ හවයෙහි (අනතුරු අත්බවහි) චීන්දයුතු එල ඇත්තේ යැ, මේ කර්මය අපරපරියායයෙහි (මෙයින් අනා වූ කිසි අත්බවෙහි) චීන්දයුතු එල ඇත්තේ යැ, මේ කර්මය අපරපරියායයෙහි (මෙයින් අනා වූ කිසි අත්බවෙහි) චීන්දයුතු විපාක ඇත්තෙ යැ, මේ කර්මය නිරයෙහි විපාක චීන්දයුතු යැ, මෙය තිරශ්චීනයොනියෙහි චීන්දයුතු යැ, මෙය පෙතච්ෂයෙහි චීන්දයුතු යැ, මෙය අසුරකායෙහි චීන්දයුතු යැ, මෙය දෙවලොවැ චීන්දයුතු යැ, ලෙය මිනිස්ලොවැ චීන්දයුතු යැ '' යි දත්නා යම දෙනයෙක් ඇද්ද මෙය අත්තානාගත පුතුක්පන්න කර්මසමාදනයන්ගේ හෙතු චීසින් පුතාය චීසින් අනොධි චීසින් ' චීපාක වෙමත්තතාඤණ ' නම් පස්වැනි තථාගතබලය යි කියනුලැබේ. (5)

යට කී පරිදි සමාදනය කළ කර්මයන්ගේ සමාදනය කළ ධායානයන්ගේ වීමොක්බ – සමාධි – සමාපන්තීන්ගේ මේ (පුතිපක්ෂධර්ම විසින්), කිලිට්බව යැ මේ (පුතිපක්ෂ ධර්මයන් කෙරෙන්), විශුද්ධිය යැ මේ පුගුණධාාන හා භවාඞ්ගවුට්ඨාන යැ, මේ ආකාර යෙන් ධාහනාදිය කිලිට් වන්නේ යැ, මෙසේ විශුද්ධ වෙයි, මෙසේ වුට්ඨානය වේ යැයි පැවැති සුනය අනාවරණසුන යි.

ඒ ධාහනාදීන් කෙරෙහි ධාහනයෝ කෙතෙක යත් : චතුක්කනය විසින් රුපාවචර ධාහනයෝ සතර දෙනෙකි. විමොක්ෂයෝ කෙතෙක යත් : (රුපී රූපානි පස්සති යනාදි අට යැ සුඤ්ඤතාදි තුන යැයි) විමොක්ෂ එකොළොසක් ද, (ලොකොත්තරව්මොක්ෂ හැට) අටක් ද (එහි මැනිරොධසමාපත්තිය හැට) සතක් ද (සූතාන්තපරියායෙන්) ශූනාතාදි විමොක්ෂ තුනක් ද (අභිධර්මපරියායෙන් අනිමිත්තව්මොක්ෂය නො ලැබෙනුයෙන්) සුඤ්ඤත අප්පණිතිත යයි විමොක්ෂ දෙකක් ද වෙති. සමාධි කෙතෙතක යත් : සවිතර්ක සව්චාර සමාධි යැ අවිතර්ක විචාරමානු සමාධි යැ අවිපරක අව්චාර සමාධි යැයි සමාධ තූනෝකී. සමාපත්ති කෙතෙක යත් : සඤ්ඤසමාපත්ති යැ අසඤ්ඤසමාපත්ති යැ නෙවසඤ්ඤතාසඤ්ඤපමාපත්ති යැ විභූතසඤ්ඤපමාපත්ති යැ නිරෝධසමාපත්ති යැයි සමාපත්තීහු පස් දෙනෙක් වෙත්.

එහි සංකිලෙස කවරෙ යැ : පුථමධාානයට කාමරාගවාාපාදයෝ සංකිලෙස යැ, කුක්කුටධාන යයි කියනලද යම පුථමද්වීතීය ධාන දෙක වෙත් ද යළි යම භානභාගිය සමාධියෙක් හෝ වේ ද මේ සංකිලෙස යි. එහි වොදන කවරෙ යැ : පුථමධාානයට නීවරණපාරිශුද්ධිය ද කුක්කුටර්කායී වූ යම පශ්චීම ධාන දෙක වෙත් ද යළි විසෙස භාගිය වූ යම සමාධියෙක් වේ ද මේ වොදන යි. (ධාන උපදවා එයින් සැහීමට පැමිණ මතුයෙහි වැයම නොකරනුයේ ' කුක්කුටර්කායි නම් වේ.) එහි වුට්ඨාන කවරෙ යැ : යම සමවතින් නැඟීසිටීමෙහි කුශලතායෙක් ඇද්ද, මේ වුට්ඨාන යි. මෙහි හෙතුවශයෙන් පතායවශයෙන් අනවධිවශයෙන් පැවැති යම දෙනයොක් ඇද්ද, මෙය සියලු ධානන විමොක්ෂ සමාධි සමාපත්තීන්ගේ සංකිලෙසවොදනවුට්ඨාන නම් වූ සවැනි කරාගත බලයැ යි කියනු ලැබේ. (6)

12-88 04440 (79/08)

ත සොඩ සමාධිසා ත ගො බම්මා පරිවාරා : ඉත්දියානි බලාති විරියමති. තානීයෙව ඉාලියානි විරියවසෙන බලානි භවනතී, අඛි-පතෙයාවෙඨන ඉත්සියානි, අකමපියවෙඪන බලානි. ඉති තෙසං මූදුමරඣාධිමතතතා : අසං මුදිප්දිගො අගං මජාකිප්දිගො $\alpha \infty \bullet$ න්කාබිපැලියොන්. නතා භගවා නිකාබිපැලියං සංඛ්නතනන ඔවාදෙන ඔවදන්, මජාකිෂ්දියං හගවා සංඛිතභාවිෂුරාරෙන ඔවදති, මුදිෂ්දියං හගවා විෂුරාරෙන ඔව්දත්. තුළු හගවා තිකබ්ළියකය මූදුකාං ඩම්මදෙසනං උපදිසත් මජාධිප්රියසාය භගවා මුදුක්සාබං ධම්මදෙසනං උපදිසත්, මූදිප්රියසාය හගවා තිකබං ධාමමදෙසනං උපදිසති. තතා භගවා නික්ෂීයකා සමථං උපදිසතී, මජාකිඤ්සස හගවා සමථාවීපසානං උපදිසතී, මුදින්දිය සස භගවා විපසසනං උපදිසතී. තුන් භගවා තික්කින්දිය සස නිසාගරණං උපදිසතී, මරාඛිණ්ගසා හගවා ආදීනවංච නිසාරණණා උපදිතති, මූදිපලියාස අසාදයාව ආදීනවයාව නිසාරණයාව උපදිතති, තාන් හගවා නිසාබිංදිය සස අධිපණුණු සිසාබාය පණුණු පගනී, මජාඕන්දිය සස හගවා අගිචිතතාසිකාබාග පණුණුපගතී, මූදිපදිගසාස හගවා අගිසීලසිකාබාග පණුණුපයන්. යං එපට සැගණං හෙතුහො ආනතො අනොබහෝ ''අයං ඉමං භූමිං භාවනණුව ගනො ඉමාය ව වෙලාය ඉමාය ව අනුසාසනියා එවං ඛාතුකො චාගං, අගං චක අාසයෝ අගං ච අනුසගෝ' ඉති. ඉදං වුච්චත් පරසතතානං පරපුගාලානං ඉඤියපරොපරියතත-වේමතතතාඤණං සතතමං තථාගතබලං ඉතී. (7)

තාන් සං අනෙකමනිතං පුමෙබන්වාසං අනුසාරත්, සෙයාපීදං: එකමයි ජාතීං දොපි ජාතියො තිසාකාපී ජාතියො චතසොපයි ජාතියො සංකුච් ජාතීයො දසයි ජාතියො විසමයි ජාතීයො තිංසමයි ජාතීයෙයා වහතාරීසමයි ජාතියො පකුකුසමයි ජාතීයො ජාතිසතමයි ජාතීසකයා වහතාරීසමයි ජාතියො පකුකුසමයි ජාතීයො ජාතිසතමයි ජාතීසකයා පතිසානයි අනෙකානියි ජාතීසතානී අනෙකානි දී ජාතිසකයානී අනෙකානියි ජාතීසතසකයාති අනෙකෙමී සංවටයකපෙප අනෙකොයි විවටාකපො අනෙකෙමී සංවටවිවිටයකපො අමුතුාසිං එවංහාමො එවංගොතෙතා එවංවණෙණා එවමානාරෝ එවංසුබදුසකපටියංවේදී එවමාසුපරියනෙතා, සො තතො වුනො අමුතු උදපාදිං, කතාපාසිං එවංහාමෝ එවංගොතෙතා එවංවණෙණා එවමානාරෝ එවංසුබදුසක පටිසංවෙදී එවමාසුපරියනෙතා, සො තතො වුනො ඉඩුපපතෙතාතී. ඉතී සාකාරං සඋදෙසං අනෙකමනිකං පුබෙබනිවාසං අනුසාරක්.

තාන් සහගුපහෙසු ව සහතෙසු මනුඥාපහෙසු ව සහතෙසු අපෘසූ පහෙසු ව සහතෙසු ''ඉමඤා පුහාලඤා ලොහාදයො උඤානතා අලොහාදගො මනු, ඉමඤා පුහාලඤා අලොහාදයො උඤානතා ලොහාදගො මනු, ගෙ වා පන උඤානතා යෙ වා පන මනු, ඉමඤා

[8, 2, 2] විචයතාරසම්පෘතය

ධාානාදී පයාිායයෙන් යට කියනලද ඒ සමාධිහුගේ මැ ඉන්දියයෝ යැ බලයෝ යැ වියා යැ යි පරිචාර වූ ධර්මයෝ තිදෙනෙක් වෙති. (සද්ධා සති පඤ්ඤ යන) ඒ ඉන්දියයෝ මැ ව්යාඎයාගේ වශයෙන් බල නම් වෙති. අධිපතිභාවාර්ථයෙන් ඉන්දියයෝ යැ, අකම්පාාර්ථයෙන් බලයෝ යි. මෙසේ ඒ ඉන්දියයන්ගේ මේ පුද්ගල මෘදුඉන්දිය ඇත්තේ යැ මේ මධාමඉන්දිය ඇත්තේ යැ මේ තියුණුඉන්දිය ඇත්තේ යැයි මෘදුමධාමඅධිමානුභාවය වෙයි. ඒ වෛතෙයයන් කෙරෙහි බුදුහු තියුණු ඉන්දිය ඇත්තහුට සංක්ෂිප්ත වූ උද්දෙශමානු වූ අවවාදයෙන් අවවාද කරනයේක. මධාාම ඉන්දිය ඇතියහුට බුදුහු සංක්ෂිප්තය විස්තර කිරීමෙන් නොහොත් උද්දෙසනිද්දෙස දෙකින් අවවාද කරන සේක. මෘදුඉන්දිය ඇතියහුට බුදුහු විස්තරයෙන් නොහොත් උද්දෙසනිද්දෙසපටිනිද් දෙස විසින් අවවාද කරනසේක. ඔවුන් කෙරෙහි බුදුහු තියුණු ඉන්දීය ඇත්තහුට සැහැල්ලු වූ (අපායහය වට්ටහයාදීන් සන්තර්පනවශයෙන් බර නොකොට) දහම දෙසන සේක, මධාමඉන්දීය ඇතියහුට බුදුහු මෘදුතීක්ෂණ වූ ධර්මදෙශනාව කරනසේක, මෘදු ඉන්දිය ඇත්තහුට බුදුහු තියුණු ධර්මදෙශනාව කරන සේක. ඔවුන් කෙරෙහි බුදුහු තියුණු ඉඳුරන් ඇතියහුට සමථය (අධික කොට) දක්වනසේක, මැදුම් ඉඳුරන් ඇතියහුට බුදුහු සමථවිදර්ශනා (සමධුර කොට) දක්වනසේක, මෘදුඉඳුරන් ඇතියහුට බුදුහු සාතිශය විදර්ශනාව දක්වනයේක. එහි බුදුහු තියුණුඉඳුරන් ඇතියහුට නිස්සරණය දෙසනසේක, මැදුමඉඳුරන් ඇතියහුට ආදීනවය ද නිස්සරණය ද දෙසනයේක, මෘදුඉඳුරන් ඇතියහුට බුදුහු අස්සාද ආදීනව නිස්සරණ ද දෙසනමස්ක. එහි බුදුහු කියුණුඉඳුරන් ඇතියහුට අධිපුඥශික්ෂාව පනවනයේක, මැදුම්ඉදුරන් ඇතියහුට මුදුහු අධිවිත්තශික්ෂාව පනවන සේක, මුදුඉඳුරන් ඇතියහුට බුදුහු අධිශීලශික්ෂාව පනවනසේක. මේ ඉන්දියපරොපරතා යෙහි හෙතුවශයෙන් පුතායවශයෙන් අනවධිවශයෙන් ' මේ පුද්ගල මේ වෙලායෙහි මෘදුමධාතීක්ෂ්ණහෙද වූ ලම අනුශාසනායෙන් ද මේ භූමියට ද මේ භාවනාවට ද ගියේ යැ, යෙයි, යන්නේ යැ, මේ පුද්ගල භීනාදීමෙබඳු ස්වභාව ඇත්තේ ද මොහුගේ ශාශ්වතාදී මේ ආශය ද කාමරාගාදි මේ අනුසය ඇත්තේ ද වේ යයි පැවැති යම් ඥනයක් ඇද්ද මෙය පරසත්ත්වයන්ගේ පරපුද්ගලයන්ගේ ඉන්දියපරොපරියත්තවෙමත්තතාඤණ නම් වූ සත්වැනි තථාගතබලය යී කියනුලැබේ. (.7)

එහි අනේකපුකාර වූ පෙරවිසූ කඳපිළිවෙළ සිහිකෙරෙති, ඒ මෙයේ යැ : එක් ජාතියකුදු ජාතිදෙකකුදු ජාති තුනකුදු ජාති සතරකුදු ජාති පසකුදු ජාති දිසයකුදු ජාති විස්සකුදු ජාති තිසකුදු ජාති සතලියකුදු ජාති පනසකුදු ජාති සියයකුදු ජාති සියදහසකුදු නොයෙක් සියගණන් ජාති ද නොයෙක් දහස්ගණන් ජාති ද නොයෙක් සියදහසකුදු නොයෙක් සියගණන් ජාති ද නොයෙක් දහස්ගණන් ජාති ද නොයෙක් සුවහස්ගණන් ජාති ද නොයෙක් සංවර්තකල්පයන් ද නොයෙක් විවතර්කල්පයන් ද නොයෙක් සංවර්ත විවර්ත කල්පයන් ද ' අසුවල් තැනැ මෙසේ නම ඇතිවීමී, මෙබඳු ගොත් ඇතියෙම මෙබදු පැහැඇතියෙම මෙබඳු ආහාරඇතියෙම මෙසේ සුවදුක් විත්දෙම මෙසේ ආයුපයාරීන්ත ඇතියෙම වීමී, එ මම එයින් සැවැ අසුවල් තැනැ උපන්මී, එහිදු මෙ නම ඇති වීමී, මෙබඳු ගොත්ඇතියෙම මෙබඳු පැහැඇතියෙම මෙබඳු ආහාරඇතියෙම මෙබඳු සුවදුක් වින්දෙම මෙබඳු ආයුපයාරීන්ත ඇතියෙම වීමී, එ මම එයින් සැවැ මෙහි උපන්මී මෙසේ ආකාර සහිත වූ උද්දෙස සහිත වූ අනෙකපුකාර පූර්වනිවාසය සිහිකෙරෙයි.

ඒ දසබලඤ,ණයන් කෙරෙහි ස්වර්ගයට පැමිණි සත්ත්වයන් කෙරෙහි ද මීනිස්බවට පැමිණි සත්ත්වයන් කෙරෙහි ද අපායට පැමිණි සත්ත්වයන් කෙරෙහි ද '' මේ පුහල්හට ලොහාදි අකුශලයෝ උත්සන්න වූහ, අලොහාදි කුශලයෝ අල්ප වූහ. මේ පුහල්හට අලොහාදීහු උත්සන්නයහ, ලොහාදීහු අල්ප වූහ, යම් ධර්ම කෙනෙක් උත්සන්න හෝ වෙත් ද යම් ධර්ම කෙනෙක් මන්ද හෝ වෙන් ද, අපුවල් කල්පකොටියෙහි හෝ

නෙතතිපාකරණං - පරින්දෙදශවාරො

පුතාලසස ඉමාති ඉතියාති උපවිතාති, ඉමසස පුතාලසස ඉමාති ඉතියාති අනුපවිතානි, අමුකායං වා කපකොටියං කපතනනකසොවා කපත සහසොස වා කපතයන වා කපොඩා අනතරකපෙ වා උපඩස්කපො වා සංවච්ඡරේ වා උපඩස්සංවච්ඡරේ වා මාසේ වා පකක වා දිවසෙ වා මුහුතෙන වා, ඉමිනා පමාදෙන වා පසාදෙනවා''නී තං තං හවං හගවා අනුසාරුනෙනා අසෙසං ජානාති

තළු යං දිබෙබන චිකබුනා විසුදොබන අභිකකනතමෘනුසකෙන සතෙත පසාත් : චවමානෙ උපාජාමානෙ කිනෙ පණ්තො සුවණොණ දුබබණොණ සුගතෙ දුගාත, අථාකමවූපගෙ සතෙත පජානාති : ඉමෙ වත හොනෙනා සතනා කාශදුව්වරිනෙන සමහනාගතා විමිදුව්වරිනෙන **ສອນນາທານ ອຣະນະຊະບັດເຫລ ສອນນາທານ අ**ດີແາສາ **උ**පවාදකා ම්ච්ඡාදිට්සීකා මිච්ඡාදිට්සීකම්මසමාදනා, නෙ කායසසහෙද පරම්මරණා අපාසං දූහාතිං විනිපාතං තිරයං උපපතතා, ඉමේ වා පත හොනොකා ສາວສາ ສາວແລຍີວິເລາມ ສອກການສາ ຍີຍີ - ເພ- ອອກາຊຍິວິເສນ අනුපවෘදක, සමමාදිටසික, සම්මෘදිවසී අරියානං **ස**මනතාගතා කාමමසමාදුනා, හො කායසස හෙද පරචාරණා සුගහීං සහනං ලොකං තත් සහගුපගෙසු චී සතෙතසු -පෙ- අපාගූපගෙසු ච උපපතතෘ. සහෙතස ඉමිනා පුනාලෙන එවරුපං කමාං අමුකායං කපකොටියං උපවිතං කපපසනනකරෙයා වා කපපසකයෙන වා කපපසනෙ වා කපො අනතරකපො වා උපඩාසකපො වා සංවචාජරේ වා උපඩාසයංවචාජරේ වා මාසෙ වා පකෙබ වා දිවසෙ වා මූහුතෙන වා ඉමිනා පමාදෙන වා පසාදෙන වාති. ඉමාති හශවතො දො සැණානි පුබෙබනිවාසානුසසති කද ණකදව දිබබවකබූ ව අවස්මං නවමං තථෘගගබලං ඉති. (8-9)

තාත් යං සබබඤඤූතා පතතා, විදිතා සබබබවමා, විරජං විසාමලං උපපතතං සබබඤඤූතඤණං, නීහතො මාරේ බොහිමූලෙ, ඉදං හගවතො දසමං බලං සබබාසවපරිකාඛයං ඤෑණං. දසබලසමනතාගතා හි බුදා හගවනෙතාතී. (10)

නිසුතෙතා විචයො හාරසමපානො.

3, 2, 3.

තපට කතුමේ, යුතතිහාරසම්පාතො:

''තඟවා රකාඛිතවිතත'සාස සම්මාසඞකපොගොවරො, සම්මාදිටසීපුරෙක්ඛාරෝ ඤෑතිාන උදසබබයං; ජීනමිණාභීභූ සීකබු සබබා දුනාක්ගෝ ජතෝ'හී.

[8, 1, 8] යුක්තිකාරසම්පාතය

කප්සුවහස්හි හෝ කප්දහසෙහි හෝ කප්සියෙහි හෝ කපෙහි හෝ අතුරුකපෙහි හෝ අඩකපෙහි හෝ හවුරුද්දෙහි හෝ අඩවසෙහි හෝ මාසයෙහි හෝ අඩමසෙහි හෝ දවසෙහි හෝ මොහොතෙහි හෝ මේ පුමාදයෙන් වේවයි මේ පුසාදයෙන් වේවයි මේ පුතුල්හු විසින් මේ ඉන්දියයෝ රැස්කරනලදහ, මේ පුතුල්හු විසින් මේ ඉන්දියයෝ රැස් නො කරන ලදහ '' බුදුහු ඒ ඒ හවය සිහිකරමින් අශෙෂ කොටදන්නාසේක.

එහි දිට්ඨිව්සුද්ධියට හෙතු හෙයින් ද උපක්ලෙශ ව්රහිත හෙයින් ද විශුද්ධ වූ මිනිසැස ඉක්මැසිට් දිවඇයින් චුකවන්නාවූ ද උපදනා වූ ද (මොහනිස්සන්දයෙන් පරිභූත ජාති කුල හොගාදි විසින්) හීන වූ (අමොහනිස්සන්දයෙන් ජාති කුල හොගාදි විසින්) පුණින වූ (අදෙයනිස්සන්දයෙන්) සුන්දරවර්ණ ඇති (දෙයනිස්සන්දයෙන්) දුර්වර්ණ වූ සුගතියට ගිය නොහොත් (අලොහනිස්සන්දයෙන්) මහද්ධන ඇති දුගකියට ගිය නොහොත් (ලොහ නිස්සන්දයෙන්) දරිදු වූ පත්ත්වයන් දක්නායේක. කමවූ පරිදි පරලොවගිය සත්ත්වයන් දන්නාලස්ක : ඒකාන්තයෙන් මේ හවත් සත්ත්වයෝ කායදුශ්චරිතයෙන් යුක්තවුවාහු වාග්දුශ්චරිතයෙන් යුක්කවූවාහු මනොදුශ්චරිතයෙන් යුක්ක වූවාහු ආයෝහපවාද කළාහු මිසදිටුවුවාහු මිසදිටුහෙතුයෙන් අකුශල හර්මාසමාදන කළාහු වෙති, ඔහු කාබුන් මරණින් මතු අපාය දූර්ගති විනිපාත වූ නිරයට පැමිණියාහ. වැලි මේ හවත් සත්ත්වයෝ කාය සුචරිතයෙන් සමන්විනවූවාහු වවී . . . මනොසුචරිනයෙන් සමන්විත වූවාහු ආයඞ්යනට උපවාද ගතා කළාහු සමාග්දෘෂ්ටි ඇත්තාහු සමාග්දෘෂ්ටිකර්ම සමාදන කළාහු වෙති, ඔහු කාබුන් මරණින් මතු සුගති ස්වර්ගලොකයට පැමිණියාහු වෙන්. එහි ස්වර්ගයට පැමිණි සත්ත්වයන් කෙරෙහි ද . . . අපායට පැමිණි සත්ත්වයන් කෙරෙහි ද මේ පුහුල්හු විසින් මෙබඳු කර්මයෙක් අසුවල් කල්පකොටියෙහි රැස්කරනලද, කප්සුවහස්හි හෝ කප්දහයෙහි හෝ කප්සියෙහි හෝ අතුරුකපෙහි හෝ අඩකපෙහි හෝ වසරෙහි හෝ අඩවසරෙහි හෝ මයෙහි හෝ අඩමයෙහි හෝ දවයෙහි හෝ මොහොතෙහි හෝ මේ පුමාදයෙන් වේවයි මේ පුසාදයෙන් වේව 'යි මෙබදු කර්මයෙක් රැස්කරනලද 'යි දන්නා යම් දෙනලයක් ඇද්ද, පුබ්බෙනිවාසානුස්සති ඤණය ද දිබබවක්බු ඤණය ද යන භාගාවතුන් වහන්සේගේ මේ ඥනයෝ දෙදෙන අටවැනි නවවැනි කථාගතබල යි. (8.9)

ඒ දසබලඥනයන් කෙරෙහි භාගාවතුන් විසින් යම සර්වඥභාවයෙක් අයිගම විසින් පාප්ත ද සර්වධර්මයෝ අවබෝධ කරනලද්දහු ද රාගාදී රජස්රහිත වූ විගත වූ ක්ලෙශමල ඇති යම සර්වඥතාඥනයෙක් උපන්නේ ද, බෝධිමූලයෙහි ක්ලෙශමාර නසනලද්දේ ද, මේ භාගාවතුන් වහන්සේගේ දසවැනි බලය වූ සර්වාසුවපරීක්ෂයඥන යි. ඒ එසේ මැය : භාගාවත් බුදුවරයෝ දසබලසමන්වාගත වූවාහු යි. (10)

විචයහාරසම්පාතය යොදනලද්දේ යි.

3. 2. 3

ඒ භාරසම්පාතයන් කෙරෙහි යුක්තිහාරසම්පාතය කවරෙ යැ :

 (අරක්ෂිත සිත්ඇතියේ මාරවශී වැසයර මැසිටුනේ යැ.) එහෙයින් සතිසංවර යෙන් රක්නාලද සිත්ඇතිවන්නේ යැ නෙක්ඛම්මාදී සමාක්සංකල්ප ගොවර කොට ඇතිවන්නේ යැ (කම්මස්සකතා යථාතුකඤාණලක්ෂණ) සම්මාදිටයීය පෙරටුකොට ඇතියේ (සම්පනස්) උදයවාය දන රහත්මහින් ඊනම්ද්ධය නැසූ ක්ෂ්ණාසුව මහණ සියලු දුරගති දුරුකරන්නේ යි.

නොතතිපාකරණං - පමිනිදෙදසවාරො

''හසාවා රකාබිතාවිතන'සාස සම්මාසාඞකපප ගොච රො''හි රකාබිතාවිතත'සාස සම්මාසාඞකප ගොච රො භාවිකාසනීනී පුජානී, සම්මාසාඞකප ගොච රො සම්මාදිටයී භාවිකාසනීනී පුජානී, සම්මාදිටයීපුරෙකකාරො විහරතොතා උදයබාන පටිවිජාධිසාසනීනී පුජානී, උදයබායං පටිවිජාඞ නොතා සබා දුකානෝ යො ජනිසාසනීනී පූජානී, සබබා දුකානෝ යො ජනතොතා සබානි දුකාන් විනි පාතනයානි සමනිකාකම සාසනීනී පූජානීනී.

නිසුනෙතා සුතතිකාරසමපාතො.

3, 2, 4.

තත කතමා පදවසානො හාරසමපානො : ''තසා රක්කත්තතර සහ සම්මාසතිකපානොවරෝ''තී හාථා ''තසා රක්ඛීතවිතත' සහා''තී තීණණං සුවරිතානං පදවසානං; ''සම්මාසතිකපානොවරෝ''තී සමථ සහ පදවසානං; සම්මෘදිටසී පුරෙක්ඛාරෝ''තී විපසානාය පදවසානං; සැතාන උදයබබය''නති දසානානුමයා පදවසානං; ''පීනමිදධානිහු නිකබූ''තී විරියසය පදවසානං; ''සබබාදුගනතියො ජනෝ'තී තාවනාය පදවසානං.

නිසුතෙතා පදටඖගෙන හාරසමපාතො.

3, 2, 5.

තාන කතමො ලකා දෙනා හරසමනහා: ''තසමා රකාඛිතමනතා'සාස සම්මාසකාකය ගොඩ රෝ'තී ගාථා ''තසමා රකාඛිතමනතා'සාස සම්මා සම්කායය ගොඩ රෝ'තී ඉදං සන්ස්දියං; සත්ස්දියෙ ගනිනො ගනිතානි හවනති පකාමස්දියානි. ''සම්මාදිටසි පුරෙකා රෝ'තී සම්මාදිටසීයා ගනිතාය ගනිනො හවති අරියෝ අඩා කිහිනා මගෙනා. තං කිසස හෙතු: සම්මාදිටසිනො නි සම්මාසකා පෙය පහවතී, සම්මාසකායය නො සම්මාවාවා පහවතී, සම්මාඩාවනො සම්මාකම්මනෙතා පහවතී, සම්මාකම්මනත නො සම්මාආ ඒ වෝ පහවතී, සම්මාකම්මනෙතා පහවතී, සම්මාකම්මනත නො සම්මාආ ඒ වෝ පහවතී, සම්මාකම්මනෙතා පහවතී, සම්මාකම්මනත නො සම්මාආ සම්මාත සම්මාත හරි පහවතී, සම්මාත්තෝ සම්මාත මාධි පහවති, සම්මාතමාඩීතෝ සම්මාතිමීනති පහවතී, සම්මාත්තෝ සම්මාතමා සම්බාවීමූතතී කම්මාතමාඩීතෝ සම්මාතිමීනති පහවතී, සම්මාත්තෝ සම්මාතමනෝ සම්මාවා සම්පාන්

නිසුතෙතා උකාබණො හාරසම්පාතො.

3, 2, 6.

තා තර කතමො චතුබැහො හාරසමපාතො : ''තයවා රකාබිත චීනත'සය සම්මාස කියාප ගොචරෝ''හි ගාථා. ''තයවා රකාබිත චීතත'සය,''හී රකාබිතා පරිපාලීයනී හී එහා නිරුතති. ඉඩ හගවතො කො අධිපපායෝ : යෙ දුනානී හි පරිමුවමතුකාමා හවිසානත්, තෙ ඩම්මාචාරිනෝ හවිසානනීකි

[8, 1, 4, 5, 6] ලකාඛණ භාරසමපානය

රක්බිතවිත්තස්ස සම්මාසඩකප්පගොවරො යනු: රක්නාලද සිත්ඇතියේ සමාක් සංකල්ප ගොවර කොට ඇත්තේ වන්නේ යැ යන මේ අර්ථය යෙදෙයි, සමාක්සංකල්ප ගොවර කොට ඇති පුද්ගල සමාග්දාවේ වන්නේ යැ යනු යෙදෙයි, සම්මාදිට්යීසංඛාාත විදර්ශනාඥනය පෙරටු ඇතිව වසනුයේ උදයවාය පුතිවෙධ කරන්නේ යැ යන අර්ථය යෙදෙයි, උදයවාය පුතිවෙධ කරනුයේ දුර්ගති සංඛාාත සියලු හව ගති දුරුකරන්නේ යැ යන අර්ථය යෙදෙයි, සියලු දූර්ගති දුරුකරනුයේ සියලු දූර්ගතිවිනිපානහය (සසරහය ද) ඉක්මවන්නේ යැ යන අර්ථය යෙදේ යයි.

යුත්තිහාරසම්පාතය යොදන ලද්දේ යි.

3, 2, 4

එහි පදට්ඨානතාරසම්පාතය කවරෙ යක් : '' කස්මා රක්බිතවිත්තස්ස සම්මාසඩ්කප්ප ගොවරෝ'' යනාදී ගාථා නිදර්ශන යැ, කස්මා රක්බිතවිත්තස්ස යනු මේ නිවිධ සුවරිතයනට පදට්ඨාන (ආසන්නකාරණ) වචන යැ. සම්මාසඩ්කප්පගොවරෝ යනු (සමාක්සංකල්ප බහුලයහට නීවරණපුහාණය සුකර නුයි) සමථයට ආසන්නකාරණ යැ, සම්මාදිට්යී සුරෙක්බාරෝ යනු (දෙවැදැරුම සම්මාදිටියීයෙහි සිටියේ සසරදුක ඉක්මැවීමට උපාය වූ විදර්ශනා වඩා නුයි) විදර්ශනාවට පදට්ඨාන යැ, ඤත්වාන උදයබබයං යනු දර්ශනභූමියට පදට්ඨාන යැ, ජීනමිද්ධාහිතු භික්ඩු යනු ව්යාපයට පදට්ඨාන යැ, සබබා දුග්ගනියෝ ජනෙ යනු භාවනාවට පදටඨාන යි. (විශෙකොරණ වන්නේ යි.)

පදට්ඨානහාරසම්පාතය යොදනලද්දේ යි.

3, 2, 5

එහි ලක්ඛණහාරසම්පාත කවරෙ යැ: '' තස්මා රක්ඛිතවිත්තස්ස සම්මාසඩ්කප්ප ගොවරෝ '' යන ගාථා යැ. තස්මාරක්ඛිතවිත්තස්ස සම්මාසඩ්කප්පගොවරෝ යන මේ (ඉන්දුීයයන්හි ගුත්තද්වාරතායෙන් නෙක්ඛම්මවිතර්කාදිය බහුල වේ නුයි) සතින්දීය යි. සතින්දීය ගත්කල්හි (ඉන්දීයලක්ෂණයෙන් විමුත්තිපරිපාවනභාවයෙන් හෝ සමාන ලක්ෂණ හෙයින්) පඤ්චෙන්දීයයෝ ගන්නාලද්දහු වෙත්. සම්මාදීටයීපුරෙක්ඛාරෝ යනු සම්මාදිටයීය ගත්කල්හි ආයාර්ෂේටාඩගිකමාර්ගය ගන්නාලද වෙයි. එ කවර හෙයින : සම්මාදිටයීයෙන් සම්මාසඩ්කප්පය උපදී (සම්භව වෙයි.) සම්මාසඩ්කප්පයෙන් සම්මාවාවා උපදී, සම්මාඩාවායෙන් සම්මාකම්මන්ත උපදී, සම්මාකම්මන්තයෙන් සම්මා ආජීව උපදී, සම්මාආජීවයෙන් සම්මාඩායාම උපදී, සම්මාඩායාමයෙන් සම්මාත් උපදී, සම්මාඩාන්යෙන් සම්මාසමාධි උපදී, සම්මාසමාධියෙන් සම්මාවිමුත්ති උපදී, සම්මාඩ්මුත්ති යෙන් සම්මාවිමුත්තිඤණයේසන උපදී එහෙයිනි.

ලක්ඛණහාරසම්පාතය යොදනලදී.

3, 2, 6

එහි වතුබතුහහාරසම්පාත කවරෙ යැ: '' තස්මා රක්බිතවිත්තස්ස සම්මාසඞ්කස්ප ගොවරෝ '' යන ගාථා යැ. තස්මා රක්බිතවිත්තස්ස යනු (රක්බියතීනි) රක්බිතං, (මේ පදවශයෙන් නිර්වවන යැ.) පරිපාලීයති යනාදිය (අර්ථවශයෙන් නිර්වවන යි.) මේ නිරුත්ති යැ. මේ දෙශනායෙහි භාගාවකුන් වහන්සේගේ අදහස කවරේ යැ: ' යම කෙනෙක් දුගතියෙන් මිදෙනු කැමැති වන්නාහු ද, ඔහු ධම්මවාරී වන්නාහ ' යන මෙය

නෙතතිපාකරණං - පරීන්දෙදසවාරෙං

අයං එති භූතුවහො අධිපාගෝ. කොකාලිකො හි සාරිපුතන මොකාලොනෙසු ථෙරෙසු චීතතං පදෙසයිතා මහාපදුමතිරයෙ උපතොතා, තගවා ව සනීආරකෙඛන වෙතසා සමතතාගතො, සුතතමහි වූතතං : ''සනීයා විතනං රකාබිතබබං''හී.

නිසුනෙතා වතුබසුහො හාරසමපාතො.

3, 2, 7.

තත් කතුමො අාවිටෙටා හාරසමපාතො: ''තසමා රක්ඛිතමිතත'සස සම්මෘතභිකපපගොචරෝ''ත් හාථා. ''තසමා රක්ඛීතමිතත'සස සම්මෘ සභිකපාගොචරෝ''ත් අයං සමථො; සම්මාදිටයිපුරෙක්ඛාරෝ''ත් විපසානා; ''ඤානාන උදයබබය''නත් දුක්ඛපරිඤඤ; පීනමිත්ඛාභිශු තික්බූ''ත් සමුදයපහානං; ''සබබාදුගතත්ගො ජහෙ''ත් අයං න්රෝඩෝ; ඉමානි චතතාරි සච්චානි.

නිසුතෙතා ආවමෙටා හාරසම්පාතො.

3, 2, 8

තා කතා කතා විසානනිහාරසමපාතො; '' තසමා රකාබිත විසාන'සය සම්මාසඩකපාගොචරො''ති ගාථා. කුසලපකොබා කුසලපකොබන නිදදිසිතබෙබා, අකුසලපතොබා අකුසලපකොබන නිදදිසිනබෙබා.

නිසුතෙතා විභතතිකාරසමපාතො

3, 2, 9

තාත් කඩාමො පරිවිතනනො හාරසාමානා: "තාසා, රක්ඛත-විතන'සා සම්මාසභිකපානොවරො'ති ගාථා. සමථාවිපසානාය හාවිතාය නිරෝබෝ ඵලං පරිණුඤුතං දුක්ඛං සමුදයෝ පහිනො මගොනා භාවිතෝ පටිපුණොබන.

නිසුතෙතා පරිවනතනො භාරසමපාතො

3, 2, 10

තත් කතුමො වේවචනහාරසමපාතො; ''තයා රකාබිතවීතත'යාය සම්මාසභිකපානොවරො'ත් ගාථා. ''තයා රකාබිතවීතත'යායා''ත් වීතතං මහෝ විණැකුණං මනිස්දියං මනාසතනං විජානනා වීජානීතතතං, ඉදං වේචචනං ''සම්මාසභිකපොහොවරො''ත් නෙකා මීමසභිකපො අබසා-පාදසභිකාපො අවිහිංසාසභිකපො, ඉදං වේචචනං. ''සම්මාදිවයී-පුරෙකාඛාරෝ''ත් සම්මාදිවයි නාම පණැකුසත් පණැකුඛණා පණැකුරතානං පණැකුපපේරාතෝ පණැකුපතොදෙ පණැකුපාසාදෙ, ඉදං වේචචනං.

න්යුතෙතා වේවචනො හාරශමපාතො

රක්ටිතචිත්තො අස්ස යනාදීන් ඉන්දියසංචරාදිය ද දුර්ගතිපුහාණය ද වදරන) භාගාවතුන් වහන්සේගේ මේ ගාථාදෙශනායෙහි අදහස යැ, යමහෙයකින් කොකාලික මහණ සැරියුත් මුගලන් තෙරවරුන් කෙරෙහි සිත පුදුෂා කොට මහාපදුමනිරයෙහි උපන්නේ ද එහෙයිනි. භාගාවතුන් වහන්සේ ද සිහියෙන් රක්නාලද සිතින් සමන්වාගත වූසේක. සුතුයෙහි '' සතියා චිත්තං රක්ටිතබබං '' යි වදරනලදි. (මේ දෙශනානුසන්ධි දක්වීම යි.)

වතුබපුහහාරසම්පාතය යොදනාලදී.

3. 2. 7

එහි ආවට්ටහාරසම්පාත කවරෙ යැ: '' තස්මා රක්බිතවිත්තස්ස සම්මාසඩ්කප්ප ගොවරෝ '' යනාදී ගාථාව නිදර්ශන යි. තස්මා රක්බිතවිත්තස්ස සම්මාසඩ්කප්පගොවරෝ යනු (නෙක්බම්මසඩ්කප්ප බහුල කොට ඇතියේ කසිණාදී වශයෙන් ලැබූ චීත්තෛකාගුතා යෙන් කෙලෙසුන්ගෙන් සිත රක්නාලද වේ නුයි) මේ සමථ යැ, සම්මාදිට්ඨීපුරෙක්බාරෝ යනු විදර්ශනා යැ (විදර්ශනාව පුළු පුධාන හෙයිනි.) ඤත්වාන උදයබ්බයං යනු දුෑබ සතායාගේ පරිඳ යැ, ජීනම්ද්ධාතිහ තික්බු යනු සමුදය පුහාණ යැ, සබ්බා දුග්ගතියො ජනා යන මේ නිරෝධ යි. මේ වතුස්සතායෝ යි.

ආවට්ටහාරසම්පාතය යොදනලදී.

3. 2. 8

එහි විහත්තිහාරසම්පෘත කවරෙ යැ : '' තස්මා රක්බිතවිත්තස්ස සම්මාසඞ්කප්ප ගොචරෝ '' යනාදි ගාථා යි. කුශලපක්ෂය චක්බුසංවරාදි කුශලපක්ෂයෙන් දක්වියැ යුත්තේ යැ, අකුශලපක්ෂය චක්බුඅසංවරාදි අකුශලපක්ෂයෙන් දක්වියැයුත්තේ යි.

විහත්තිහාරසම්පාතය යොදනලදී.

3. 2. 9

එහි පරිවත්තනතාරයම්පාත කවරෙ යැ : '' තස්මා රක්බිතවිත්තස්ස සම්මාසඩ්කප්ප ගොවරෝ '' යනාදී ගාථා යි. ලෞක්ක ශමථවීදර්ශනා වැඩූ කල්හි (' අරක්බිතෙන චීත්තෙන ' යනාදී ගාථාවට නොහොත්. විතත්තිහාරයෙහි දක්වූ අකුශලපක්ෂයට) පුති පක්ෂවශයෙන් නිරෝධය එල යැ දුක්බය පරිඥාත යැ සමුදය පුහිණ යැ මාර්ගය තාවිත යි.

පරිවත්තනහාරසම්පාතය යොදුකලදී.

3.2.10

එහි වෙවවනතාරසම්පාත කවරෙ යැ: '' තස්මා රක්බිතවිත්තස්ස සම්මාසඩ්කප්ප ගොවරෝ '' යනාදි ගාථා යි. තස්මා රක්බිතචිත්තස්ස යනු ' විත්ත, මනො, විඤ්ඤණ මතින්දිය, මනායතන, විජානතා, විජානිතත්ත ' මේ විත්තවෙවවන යැ. සම්මාසඩ්කප්ප ගොවරෝ යනු ' නෙක්බම්මසඩ්කප්ප, අවාහපාදසඩ්කප්ප, අවිහිංසාසඩ්කප්ප, මේ සම්මාසඩ්කප්පවෙවවන යැ. සම්මාදිව්ඨිපූරෙක්බාරෝ යනු සම්මාදිට්ඨී නම්: ' පඤ්ඤ සත්ථ, පඤ්ඤාබග්ග, පඤ්ඤාරතන, පඤ්ඤාපර්ජෝත, පඤ්ඤාපතෝද, පඤ්ඤාපාසාද මේ සම්මාදිව්ඨීයට වෙවවන යි.

වේවවනතාරසම්පාතය යොදනලදී.

3, 2. 11

තාන් කතුමො පඤඤතත් හාරසමපානො: ''තසා රකාබිතාවිතත'සා සම්මාසඩකපාරොවරාති''තී ගාථා. 'තසා රකාබිතවිතත'සා පදටහානපඤඤතතී සතියා; සම්මාසඩකපාරොවරෝ'තී හාවිතා-පඤඤතති සමථාසා; ''සම්මාදිඩාසී පුරෙකබාරො ඤෙනාන උදබබය''නතී දසානහමුයා නිකොබපපඤඤතති; '' සබබා රෝ හැබිහා හිතබූ''තී සමුදයසා අනවසෙසපහාන පඤඤතති; ''සබබා දුගානීයෝ ජහා''තී හාවනා-පඤඤතතී මහනසො.

නියුතෙතා පඤඤතතිහාරසම්පාතො

3, 2, 12

තාන් කතමො ඔතරණො හාරසමපාතො: ''තසමා රක්ඛිතමිනත'සා සම්මාසමකපාගොචරෝ'ති හාථා. ''තසමා රක්ඛිතමිනත'සා සම්මා-සංකපාගොචරෝ සම්මාදිටසීපුරෙක්ඛාරෝ'තී සම්මාදිටසීයා ගතිතාය ගතිතානි කවනති පණුවින්දියානි, අයං ඉන්දියෙහි ඔතරණා. තානියෙව ඉන්දියානී විජජා. විජ්‍රිපාද අව්ජජානීරෝධෝ, අව්ජජානීරෝධා සභ්ඛාර තිරෝධෝ, සභ්ඛාරතිරෝධා විසැදැණෙනිරෝධෝ, අව්ජජානීරෝධා සභ්ඛාර තීරෝධෝ, සභ්ඛාරතිරෝධා විසැදැකුණෙනිරෝධෝ, (එවං සබබං) අයං පටිච්චසමූපොදෙන මතරණා. තානීයෙව පණුවන්දියානි තීහි බණෙකි සභ්කන්තානි: සීලකඛණො සමාධික්ඛණෙන පණුකුක්ඛණෙක, අයං බහොතිතානි: සීලකඛණාන සමාධික්ඛණෙන පණුකුක්ඛණෙක, අයං බහොතිතානි: සීලකඛණාන සමාධික්ඛණෙන පණුකුක්ඛණෙකා, අයං බහොතිතානි: සීලකඛණාන සමාධික්ඛණෙන පණුකුක්ඛණෙකා, අයං බහොතිතානි මතරණා. තානියෙව පණුවන්දියානී සම්බාරපරියාපනතානී යෙ සම්බාරා අනාසචා නො ව කවිමහා, හෙ සම්බාරා ධිම්මධාතුසමහතිතා. අයං ධාතුනි මතරණා. සා ධිම්මධානු ධිම්මායතනපරියාපනතා, යං ආයතනං අනාසවං නො ව කවිමහා අයං ආයතනෙනි ඔතරණා.

නිසුනෙතා ඔතරණො හාරසමපානො

3, 2, 13

තාළු කතමෝ සොඛනෝ හාරසමපාතෝ: '' තසමා රක්ඛිතවිතතයය සම්බාසම්කාප ගොචරෝ'ති ගාථා. යළු අාරමෙහා සුදෙඛා සො ප දෙහා විසාප්රිතෝ හවති. යළු පත ආරමෙහා න සුදෙඛා, න තාව සො ප දෙකා විසාප්රිතෝ හවති.

නිසුනෙතා සොඩනො හාරසම්පානො

3, 2, 14

භාතා කාතාමේ අධිවාහන හාරසමනානා: ''තසමා රකාඛිත මීතනාසය සම්මාස භිකාපාගොඩරෝ''ති ගාථා, ''තසමා රකාඛිත විතනසයාතී එකානනනා; ඒතනා මගෝ විදාදුණං, අයං වෙමතනතා, ''සම්මා-සභිකාපාගොඩරෝ''තී එකානනතා; හොකාබමනසභාකයෙනා අබනාපාද-සභිකාපො, අවිහිංසාසභාකයෙනා, අයං වෙමතනතා. සම්මාදිවයි-පුරෙකාඛාරෝ''තී එකානනතා; සම්මාදිවයි නාම යං දුකාඛ සැණ

3. 2. 11

එහි පඤ්ඤත්තිහාරසම්පාත කවරෙ යැ : '' තස්මා රක්බිතවිත්තස්ස සම්මාසඩ්කප්ප ගොවරෝ '' යන ගාථා යැ. තස්මා රක්බිතවිත්තස්ස යනු ස්මෘතියගේ පදටයාන පුඥප්ති යැ, සම්මාසඩ්කප්පගොවරෝ යනු සම්ථයාගේ භාවනා පුඥප්ති යැ, සම්මාදිටයී පුරෙක්බාරෝ ඤත්වාන උදයබබයං යනු දර්ශනභූමීයගේ නික්ෂෙපපුඥප්ති යැ, ඊනමිද්ධා හිතු භික්ඩු යනු සමුදයාගේ අනවශෙෂපුහාණ පුඥප්ති යැ, සබ්බා දුග්ගතියෝ ජනා යනු මාර්ගයාගේ භාවනා පුඥප්ති යි.

පඤ්ඤත්තිහාරසමපාතය යොදන ලදී.

3. 2. 12

එහි ඔතරණහාරසම්පාත කවරෙ යැ: ''තස්මා රක්බිතවිත්තස්ස සම්මාසඩ්කප්ප ගොවරෝ '' යතාදී නිදර්ශන ගාථා යැ, තස්මා රක්බිතවිත්තස්ස සම්මාසඩ්කප්පගොවරෝ සම්මාදීට්ඨීපුරෙක්බාරෝ යනු සම්මාදිට්ඨීය ගත් කල්හි සද්ධාදී පඤ්චෙන්දීයයෝ ගන්නා ලද්දහු වෙති. මේ ඉන්දීයයන්ගෙන් අවතරණ යැ. එ මැ ඉන්දීයයෝ විදාාව වෙයි, විදාාව ඉපදීමෙත් අවිදාානිරෝධය වෙයි, අවිදාානිරෝධයෙන් සඩ්බාරනිරෝධය වෙයි, සඩ්බාරනිරෝධයෙන් විඤ්ඤණනිරෝධය වෙයි, (මෙසේ සියල්ල) මේ පට්චවයමුප්පාද යෙන් අවතරණ යැ. එ මැ පඤ්චෙන්දීයයෝ සීලස්කන්ධයෙන් සමාධිස්කන්ධයෙන් පුඥස්කන්ධයෙන් යන තුන් ස්කන්ධයෙන් සඩ්ගෘභීත වෙති. මේ ස්කන්ධයන්ගෙන් අවතරණ යැ. එ මැ පඤ්චෙන්දීයයෝ අනාසුව වූ නො ද හවාඩිග වූ යම සංස්කාර කෙනෙක් ඇද්ද ඒ සංස්කාරයන්හි පයාවාපන්න වෙති, ඒ සංස්කාරයෝ ධර්මධාතුයෙන් සංගෘභීතයහ. මේ ධාතූන්ගෙන් අවතරණ යැ. ඒ ධර්මධාතුව ධර්මායතනයෙහි පයවා පන්න යැ, අනාසුව වූ නො ද හවාඩිග වූ යම ආයතනයෙක් ඇද්ද එහි යැ, මේ ආයතනයන් ගෙන් අවතරණ යි.

ඔතරණහාරසම්පාතය යොදන ලදී.

3. 2. 13

එහි සොධනාහාරයම්පාත කවරෙ යැ: ''තස්මා රක්බිතවිත්තස්ය සම්මාසඩ්කප්ප ගොචරෝ '' යනාදි ගාථා යැ. යම දේශනායෙක දනගනු කැමැති අර්ථ සංඛාාත ආරම්භය ශුද්ධ ද, ඒ පුශ්නය විසඳන ලද වෙයි, යළි යම කැනෙක ආරම්භය ශුද්ධ නොවේ ද, ඒ පුශ්නය තව නො විසඳනලද්දේ වේ.

සොධනහාංසම්පාතය යොදන ලදී.

3. 2. 14

එහි අධිවධානහාරසමපාත කවුරෙ යැ: '' තස්මා රක්බිතවිත්තස්ස සම්මාසඬකප්ප ගොචරෝ '' යනාදි ගාථා යැ. තස්මා රක්බිතවිත්තස්ස යනු (සාමානාශයන් දෙසනලද ගෙයින්) එකත්තතා යැ, 'චිත්තං මනො විඤ්ඤණං ' මේ වෙමත්තතා යි. සම්මා සඬකප්පගොචරෝ යනු එකත්තතා යැ, නෙක්බම්මසඬකප්ප යැ, අවාාපාදසඬකප්ප යැ අවිහිංසාසඬකප්ප යැ යන මේ වෙමත්තතා යි. සම්මාදිවයීපුරෙක්බාරෝ යනු එකත්තතා යැ, සම්මාදිවයී නම් : යම් දුක්බයෙහි දෙනයෙක් දුක්බසමුදයෙහි දෙනයෙක් දුකාබසමුදයය සැදෙණං දුකාඛනිරොධේ සැදෙණං දුකාඛනිරෝධගාමනියා පටිපදන සැදෙණං මගොහ සැදෙණං හොතුසාමං සැදුණං හොතුසමූපපතෙනයු ධම්මාසු සැදෙණං පචාවය සැදෙණං පටිචාවසමූපපතෙනයු ධම්මාසු සැදුණං, යං තතර තතර යථානුතසැදෙණදාසකාං අභිසමයෝ සමපටිවේවෝ සචාගමනං, අයං වෙමතතනා: සැවාන උදයබබය''නත් එකතතතා: උදයෙන-අවිජජාපචාවයා සභාරා, සභාරපචාවයා විසැඤාණං; (එවං සබබං,) සමුදයෝ භාවතී, වියෙන අවිජජා නිරෝධා සභාරනිරෝධෝ සභාරනිරෝධා විසැඤාණනිරෝධෝ, (එවං සබබං) නිරෝධා හොතී. අයං වෙමතතතා. '' ඔනමිඥාන්තු භිකබූ''හි එකතතතා, පිනං නාම ය. විතතසය අකාමානියතා, මිද්ධං නාම යං කායසය ලීනතතං, අයං වෙමතතතා. '' සබබා දුකාන් හෝ ජනා'ති එකතතතා; දෙවමනුසෙන වා උපනිධාය අපායා දුකාන්, නිබබානං වා උපනිධාය සබබා උපපතනියෝ දුකාතී. අයං වෙමතතතා.

නිසුනෙතා අධිවිසානො හාරසමපානො

3, 2, 15

තාන් කතුමො පරික්ඛාරො හාරසමපාතො : '' තසමා රසකීතවිතත'සාස සම්මාසඩ්කප ගොචරෝ'තී ගාථා අයං සමථවිපසානාය පරික්ඛාරෝ.

නිසුනෙතා පරිකබාරේ හාරසමපාතො

3, 2, 16

තුළු කතුමො සමාරෝපනො හාරසමපාතො :

''තසා රකාබිතාවිතත'සස සම්මාසඞකප ගොචරො, සම්මාදිවසීපුරෙකාඛාරෝ සැනාන උදයබබයං; පීනමිදධානීහු හිකාබු සබබා දුනානෝයෝ ජනේ''තී.

"'හයා රක්ඛනවිතත'සො''හි හිණණං සුවරිතානං පදවසානං, විතෙත රක්ඛනා හං රක්ඛතං හවති කායකාමමං වවිකාමාං මනොකාමාං. "සමමාදිවසීපුරෙක්ඛාරෝහී සමාදිටසීයා භාවිතාය භාවිතො භවති අරියෝ අටස්ඹයිකො මයෙනා, කෙන කාරණෙන: සමාදිටසීනො හි සම්මාසමකපො පතවතී, සමාසඞකපතො සමාවාවා පතවතී, සම්මානමකපො සමාකමනෙතා පතවතී, සමාකාමානතානො සමා ආජීවෝ පහවතී, සමාආජීවතො සමාවායාමෝ පතවති, සමා-වායාමතො කමාසකි පහවතී, සමාසනීතො කමාසමාහී පහවතී, සමාසමතෝ කමාසකි පහවතී, සමාසනීතො කමාසමාහී පහවතී, සමාසමානමාන සමාසනී පහවතී, සමාසනීතො කමාසමාහී පහවතී, සමාසමානමාන සමානසකී පහවතී, සමාසනීතො කමාසමාහී පහවතී, සමාසමානමාන සමානසකී පහවතී, සමාසනීතො කමාසමානී පහවතී, සමාසමානමානීතො සමාවාවුකානී හරිකාන සමාසනී අයං අනුපාදියෙනෙ පුහාලෝ අනුපාදියෙනා ව නිබනානබාතු.

නිසුනෙතා සමාරොසනො හාරසමපානො

තෙනාහ අායසමා මහාකච්චානො:

''සොලස හාරා පඵමං දිසලොචනෙන දිසා විලොකොතිා, සංඛ්පිය අඞ්කුසෙන හි නයෙහි නීහි නිදදිසෙ සූතත''නති.

නිසුනෙතා හාරසමපානො

[8, 2, 14] අහිට්ඨානතාර ශමපාතය

දුක්බනිරොධයෙහි ඥනයෙක් දුක්බනිරොධගාමිනිපුතිපදයෙහි ඥනයෙක් මාර්ගයෙහි ඥනයෙක් හෙතුයෙහි ඥනයෙක් හෙතුයමුත්පන්නධර්මයන්හි ඥනයෙක් පුතායෙහි ඥනයෙක් පුතායයමුත්පන්නධර්මයන්හි ඥනයෙක් ඇද්ද. ඒ ඒ ධර්මයෙහි යම යථා තුතඥනදර්ශනයෙක් අභිසමයයෙක් සම්පුතිවෙධයෙක් සතය හෙයින් විෂයාවබොධයෙක් ඇද්ද, මේ වෙමත්තතා යි. ඤත්වාන උදයබබයං යනු එකත්තතා යැ. උදයඥනයෙන් – අව්දාාපුතායෙන් සංස්කාරයෝ වෙති, සංස්කාරපුතයයෙන් විඥනය වෙයි, (මෙසේ සියල්ල) සමුදය වේ. වායඥනයෙන් – අවිදාහනිරොධයෙන් සංස්කාරනිරෝධය වෙයි, සංස්කාරනිරෝධයෙන් විඥනනීරෝධය වෙධි, (මෙසේ සියල්ල) නිරෝධය වෙයි, (මෙසේ සියල්ල) සමුදය වේ. වායඥනයෙන් – අවිදහනිරෝධයෙන් සංස්කාරනිරෝධය වෙයි, සංස්කාරනිරෝධයෙන් විඥනනීරෝධය වෙයි, (මෙසේ සියල්ල) නිරෝධය වෙයි, සංස්කාරනිරෝධයෙන් විඥනනීරෝධය වෙයි, (මෙසේ සියල්ල) නිරෝධය වේ. මේ වෙමත්තතා යි. ඒනමිද්ධාහිතු භික්බු යනු එකත්තතා යැ, ' ඊන ' නම : විත්තයාගේ යම අකර්මණාබවක් ඇද්ද එයයි, ' මිද්ධ ' නම කායයාගේ යම හැකුඑණුබවක් ඇද්ද එයයි. මේ වෙමත්තතා යි. සබබා දුග්ගතියො ජනෙ යනු එකත්තතා යැ, දෙව්මිනිසුන් පිණිස අපායයෝ දුර්ගති යැ, නිර්වාණය හෝ පිණිස සියලු උපපාප්තිහු දුර්ගති යැ. මේ වෙමත්තතා යි.

අධිට්ඨානතාරසම්පාතය යොදනලදී.

3. 2. 15

එහි පරික්ඛාරහාරසමපාත කවරෙ යැ : '' තස්මා රක්ඛිතවිත්තස්ස සම්මාසඩකප්ප ගොචරෝ '' යන ගාථා යැ, මේ ගාථාධර්මය ශමථ විදර්ශනා දෙකට පරිෂ්කාර යි.

පරික්ඛාරහාරසම්පාතය යොදනලදී.

3. 2. 16

ඒ සොළොස් භාරසම්පාතයන් කෙරෙහි සමාරෝපනහාරසම්පාත කවරෙ යැ :

" තස්මා රක්බිතචිත්තස්ස – පෙ – සබබා දුග්ගතියො ජහෙ " යනු නිදර්ශන යි. තස්මා රක්බිතචිත්තස්ස යනු නිවිධ සුචරිතයනට පදවයාන යි. විත්තය රක්බිත කල්ති ඒ කායකර්මය වාක්කර්මය මතඃකර්මය රක්නාලද වෙයි. සම්මාදිවයීපුරෙක්බාරො යනු සමාග්දෘෂ්ටිය භාවිත කල්හි ආයර්අෂ්ටාඩ්ගිකමාර්ගය භාවිත වෙයි. කචර කරුණින යත් : සමාග්දෘෂ්ටියෙන් සමාක්සංකල්පය උපදී, සමාක්සංකල්පයෙන් සමාග්වචනය උපදී, සමාග්වචනයෙන් සමාක්කර්මාන්තය උපදී, සමාක්කර්මාන්තයෙන් සමාග්වචනය උපදී, සමාගෝජීවයෙන් සමාක්කර්මාන්තය උපදී, සමාක්කර්මාන්තයෙන් සමාගාජීවය උපදී, සමාගෝජීවයෙන් සමාක්සමාධික උපදී, සමාක්කර්මාන්තයෙන් සමාගාජීවය උපදී, සමාගෝජීවයෙන් සමාක්සමාධිය උපදී, සමාක්කවාධියෙන් සමාග්වීමුත්තිය උපදී, සමාක්සමෘතියෙන් සමාක්සමාධිය උපදී, සමාක්සමාධියෙන් සමාග්වීමුත්තිය උපදී, සමාග්වීමුක්තියෙන් සමාක්සමාධිය උපදී, සමාක්සමාධියෙන් සමාග්වීමුත්තිය උපදී, සමාග්වීමුක්තියෙන් සමාක්සමාධිය උපදී, සමාක්සමාධියෙන් සමාග්වීමුත්තිය

සමාරොපනහාරසම්පාතය යොදනලද වේ.

එයින් වදළහ, ආයුෂ්මත් මහාකාතාායන මහරහතුන්වහන්සේ :

'' වාඤ්ජන පයෝෂණ විසින් පළමු කොට සොළසහාරයෝ යෙදියැයුත්තාහ, දිසාලොචනනයින් පුථමදිශාදිය අවලොකන කොට අඞ්කුසනයින් දිශාභුත ධර්මයන් සුතුයෙන් නිර්ධාරණ කොට නන්දියාවට්ටාදී තුන් නයින් සුතුය වර්ණනා කරන්නේ ය '' යි.

නයසමූධඨාතං

3, 3, 1-5

තාන් කතමං භයසමුවසානං: පුබබං කොටි න පකුකුයක් අවිජ්යාය ව තවතණනාය ව. තාන් අවිජ්යා නිවරණං, තණනාසංයොජනං. අව්ජ්යනිවරණං සතනා අව්ජ්යාසංයුතනා¹ අව්ජ්යාපකොබන විචරනත්, තෙ විචවනත් '' දිටසීචරිතා''තී. තණනාසංයෝජනා සතනා තණනා-සංයුතනා³ තණනාපකොබන විචරනත්, තෙ විචවනත් ''තණනාචරිතා''තී. දිටසීචරිතා ඉතො බනිදුඩා පබබජිතා අතතක්ලමථානුයොනමනුයුතතා විතරනති තණනාචරිතා ඉතො බනිදඩා පබබජිතා කාමෙනු කාමසුබලලිකානුයොනමනුයුතනා විතරනති.

තාන කිං භාරණං යං දිවයීවරිතා ඉතො බහිදධා පබබජිතා අතතකිලමථානුයොගමනුයුතතා විහරනතී, තණහාවරිතා ඉතො බහිදධා පබබජිතා භාමෙස කාමසුඛලලිකානුයොගමනුයුතතා විහරනති : ඉතො බහිදධා නත් සවවවවනාහං කුතො වතුසවවපපකාසනා සමථ-විපණානාකලලං වා උපසමසුඛපපතති වා. උපසමසුඛසා අනහිණෑකු විපරිතවෙතා එවමාහංසු : නත් සුබෙන සුඛං, දුකෙඛන නාම සුඛමධිගනතබබං, යො කාමෙ පටිසෙවතී සො ලොකං වඩාසයතී, යො ලොකං වඩාසයක් සො බහුං පුණැඤං පසවතී''තී. හො එවංසඤඤ් එවංදිටසී දුකෙඛන සුඛං පන්යමානා කාමෙසු පුණඤසෝඤ් අතනකිල මථානුයොගමනුයුතතා ව විහරනති කාමසුඛලලිකානුයොගමනුයුතතා ව.

තෙ තදතිකුකු සහතා රොගමෙව වඩ්සයහති ගණ්ඩමෙව වඩ්සයහති සලලමෙව වඩසියහති. තෙ රොගානිතුසතා ගණ්ඩප ට්පිළිතා සලානුවීදා තිරයතිරවණනයොතිපෙතාසුරෙසු උමවුජාතිමවූජාති කරොහතා උගසංතතිගතාතං පච්චනුහොතතා රොගගණ්ඩසලලගෙසජා න වීහදහති. තහා අතතකිලමථානුයොගො කාමසුබලලිකානුයොගො ව සංක්ලෙසො, සමථවිපසානතා වොදහං, අතතකිලමථානුයොගො ව සංක්ලෙසො, සමථවිපසානතා වේදෙහං, අතතකිලමථානුයොගො ව ගණේඩා, සමථ විපසානා ගණ්ඩතිගතාතකගෙසජාං. අතතකිලමථානුයොගො කාම සුබලලිකානුයොගො ව සලෙලා, සමථවිපසානා සලපුණුරණගොසානේ

තාන සංකිලෙසො දුකඛං, තදහිසඬෙහා තණහා සමුදගො, තණහානිරොබො දුකඛතිරොබො, සමඋවිපසාභා දුකඛතීරොඛගාමීනී පටිපද, ඉමානි වතතාරි සවානී: දුකඛං පරිඤඤගෳං සමුදගො පහානබෙබා මගොො හාවෙනබබං නිරොඛෝ සව්ඡිකානබෙබෘ

1. අව්ජජාය සංයුතතා - සිමූ.

^{2.} තරෝකාග සංසුතතා - සීමූ.

නයසමූටඨානය

3. 3. 1-5

එහි නයසමුවධාන කවලෙ යැ : අවිදාාවගේ ද හවතෘෂ්ණාවගේ ද පූර්වකොටිය (මයහිදව) නො පැනෙයි. එහි අවිදාාව නීවරණ යැ, තෘෂ්ණාව සංයෝජන යි. අවිදාා නීවරණ ඇති යත්ත්වයෝ අවිදාායෙන් මිශිත වූවාහු (නොහොත් අවිදාායෙන් අහි නීවෙශවස්තූන්හි බැදුණාහු) අවිදාාපක්ෂයෙන් (අවිදාාසභායයෙන්) අරමුණෙහි පවතිත්. ඔහු ' දිටයීවරිතයෝ ' යයි කියනු ලැබෙත්. තෘෂ්ණාසංයෝජන ඇති සත්ත්වයෝ තෘෂ්ණායෙන් සංයුක්ත වූවාහු තෘෂ්ණාපක්ෂයෙන් (අවධ්සත තණ්හාවිවරිතයෙන්) අරමුණෙහි පවතිත්. ඔහු ' තණ්හාවරිතයෝ යයි කියනු ලැබෙත්. දිටයීවරිත ඇති මේ ශාසනයෙන් බාහිර වූ පැවිද්දෝ ආත්මක්ලමථානුයොගයෙහි යෙදුණාහු වාසය කෙරෙති. තණ්හාවරිත ඇති මේ ශාසනයෙන් බාහිර වූ පැවිද්දෝ කාමයන්හි කාමසුබල්ලිකානුයොගයෙහි යෙදුණාහු වාසය කෙරෙත්.

යම හෙයෙකින් දිට්ඨීචරිත ඇති මෙසස්නෙන් බැහැර පැවිද්දෝ ආත්මපරිතාපනානු යෝගයෙහි යෙදුණාහු වාසය කෙරෙත් ද, තණ්හාචරිත ඇති මෙ සස්නෙන් බැහැර පැවිද්දෝ කාමයන්ති කාමසුබල්ලිකානුයොගයෙහි යෙදුණාහු වාසය කෙරෙත් ද, එහි කරුණු කිම යත් : මේ ශාසනයෙන් බැහැර වතුස්සනාය වාවස්ථා කොට දනිමෙක් නැත, වතුස්සනා දේශනායෙක් කොතියැ, ශමථවිදර්ශනා භාවනා කෞශඌයෙක් වේවයි ක්ලේශයන්ගේ සුබාධිගමයෙක් වේව ' යි කොහි යැ. උපසමසුබය නො දන මීථාගහිනිවෙශයෙන් විපරිත සිත් ඇත්තාහු මෙසේ කිහු : ' සුවයෙන් සුව ලැබීමෙක් නැත, කායබෙදන දු:බයෙන් ම සුව ලැබීයැයුතු යැ යි ද, යමේක් කාමයන් සෙවන කෙරේ ද හේ ආත්මභාව ලෝකය වඩයි, (පිනවයි,) නොහොත් පුතුනප්තෘපරම්පරායෙන් සංඛානත සක්ත්වලෝකය වඩයි, යමෙක් ලෝකය වඩා ද හේ බොහෝ පින් රැස්කෙරේ යැ'යි ද මෙබදු සංඥ ඇති මෙබදු අෂ්ටි ඇති ඔහු දුකින් සුව පතන්නාහු කාමයන්ති ක්හු, පුණාසංඥ ඇත්තාහු ආත්මක්ලමටුයෙහි යෙදුණාහු ද කාමසුබල්ලිකානුයොගයෙහි ලයදුණාහූ ද වාස කෙරෙත්.

ඔවහු එබදු සංඥ ඇත්තාහු ආත්මභාවරෝගය මැ හෝ ක්ලෙශරෝගය මැ මතුමතු යෙහි වඩති, ආත්මභාව (ක්ලෙශ) ගණ්ඩය මැ වඩති, ක්ලෙශශලාය මැ වඩත්. ඔවහු ආත්මභාවරෝගයෙන් ව්‍යායිත වූවාහු ගණ්ඩයෙන් පීඩිත වූවාහු ශලායෙන් විදුනාලද්දහු නිරය තිරශ්චීනයොති පෙන අසුරකායයෙහි වයුති උත්පත්ති විසින් උමමුජ්ජන නිමුජ්ජන කරන්නාහු උච්චාවචභාවය විදුනාහු යරෝක්ත රෝගගණ්ඩශලායනට පිළියම (ලභාජෝ) තොලබත්. එහි අත්තකිලමරානුයොගය ද කාමසුබල්ලිකානුයොගය ද සංක්ලෙශ යැ, ශමරාවිදර්ශනා චාවදනය යැ, අත්තකිලමරානුයොගය ද කාමසුබල්ලිකානුයොගය ද යොගය ද රෝග යැ, සමරාවිපස්සනා රෝග නසන භෝෂජා යැ. අත්තකිලමරානු යොගය ද කාමසුබල්ලිකානුයොගය ද ගණ්ඩ යැ, සමරාවිපස්සනා ගඩු නසන ලභාජෝ යැ. අත්තකිලමරානුයොගය ද ගණ්ඩ යැ, සමරාවිපස්සනා ගඩු නසන ලභාජෝ යැ. අත්තකිලමරානුයොගය ද කාමසුබල්ලිකානුයොගය ද ශලා යැ, ශමර විදර්ශනා දෙක (ස්කන්ධදාබ සංබාත) හුල් උදුරන බෙහෙනි.

එහි සංක්ලෙශ වූ රූපාරූප කය දූෑබසතා යැ, එහි අභිසඞ්ග වූ (ඇලෙන) කෘෂ්ණාව සමුදයසනා යැ, කෘෂ්ණාන්රොධය දූෑබන්රොධසතා යැ, ශමඑවිදර්ශනා දූෑබන්රොධ ගාමනී පුතිපදසකා යැ. මේ වතුස්සතායෝ යි. දූෑබය පරිඥෙය (පිරිසිඳ දකයුතුයා), සමුදය පුභාතවා යැ, මාර්ගය භාවිතවා යැ, න්රොධය සාක්ෂාන්තර්තවා යි.

නෙතත්ෂකරණං - පමන්දෙසවාණේ

කතා දිටසීචරිතා රූපං අතනතො උපගච්ඡනති, වෙදනං-පෙ-කඤඤං-පෙ-කඩාරෙ-පෙ-විඤඤාණං අතනතො උපගච්ඡනති, තණහා චරිතා රූපවනතං අතනානං උපගච්ඡනති, අනතන් වා රූපං රූපසමං වූ අතතානං, වෙදනාවනතං-පෙ-කඤඤාවනතං-පෙ-කඩාරවනතං-පෙ-විඤඤාණෙවනතං අතනානං උපගච්ඡනති, අතනති වා විඤඤාණං විඤඤාණෙමනතං අතනානං අගං වුවාන් වසතිවතුකා සකකාගදටයි.

තසසා පරිපකෙකා ලොකුතතරා සම්මාදිටයි, අනිායිකා සම්මා සම්කාපො සම්මාවාචා සම්මාකම්මනෙතා සම්මාඅාජීවෝ සම්මාවායාමෝ සම්මාසන් සම්මාසමාධි, අයං අරියෝ අට්ස්ඞ්නිකා මගෙනා. හො තයෝ බනිා: සිලකාබනෙ සමාධිකාඛනො පකුසුකාඛනො. සීලකාඛනෝ සමාධිකාඛනො ච සමථෝ, පකුසුකාඛනො විපසාභා. තන් සකාකායෝ දුකාඛං, සකාකායසමුදයෝ දුකාඛසම්දුයෝ, සකාකායන්රෝගෝ දුකාඛ ත්රෝඩෝ, අරියෝ අට්ස්ඞ්නිකෝ මගොනා දුකාඛන්රෝඩ්ගාමනීපටිපද, ඉමාන් චතතාරි සච්චානි. දුකාඛං පරිකෙදීඥයෝං සමූදයෝ පතාතබෙබා මගොනා භාවේතබෙබා නිරෝඩෝ සට්ස්කානබෙබා.

තාන ගෙ රුපං අතත හො උපගවජනති, වේදනං-පෙ-සභාණැං-පෙ-සභාගේ-පෙ-විණැකුණං අතත හො උපගවජනති, ඉමේ වුවවනති, 'උවෙජදවාදිනො'තී ගෙ රුපවනතාං අතතානං උපගවජනති, අතතනි වා රුපං රුපසමං වා අතතානං, ගෙ වෙදනාවනතං-පෙ- ගෙ සභාකාවන -පෙ-ගෙ සභාරවනතං-පෙ-ගෙ විණැකුණවනතං අතතානං උපගවජනති, අතතනි වා විණැකුණං විණැකුණකමං වා අතතානං, ඉමේ වුවවනති 'සභාතවාදිනො'තී.

තත උචේදසභාතවාද උහෝ අනතා, අයං සංසාරපාවතත් තසා පටිපකෙඛා මජකිමා පටිපද අරියෝ අවස්ඞ්නිකො මනො, අයං සංසාරනිවතති. තත පවතති දුකඛං, තදනිසබො තණනා සමුදයෝ, තණනානිරොඩෝ දුකඛනිරොඩෝ, අරියෝ අවස්ඞ්නිකො මනොෝ දුකඛ නිරොඩනාමනී පටිපද, ඉමානි වතතාරි සවවානි. දුකඛං පරිණෙදාගාං සමුදයෝ පහාතබෝ මනොා හාවෙතබෝ නිරොඩෝ සවජිකාතබෝ.

තත උවෙජදසභාගත සමාසතෝ විසන්වත්කා සකාභායදිවා, විත්රතා දාසටයි දිටයිගතානි. තෙසං පටිපකාඛා නෙවතතාලීසං බොහිපකාඛීයා බම්මා, අටා වීමොකාඛා, දස කයිණායනනානි. දාසටයි දිටයිගතානි මොකජාලං අනාදි අනිඛනපෙවතතං. තෙතාලීසං බොහි පකාඛීයා බම්මා කැණවෙරිරං මොකජාලපාදුලුනං. තත මොකො අවිජා, ජාලං කවනණනා. නෙන වුවටත් : ''පුබාබා කොටි න පකැකුයත් අවජාග ව කවතණනාය වා''නී

[8, 8, 1-6] නයසමුවරානය

එහි (ඉදවැදැරුම චරිතයන් කෙරෙහි) දෘෂ්ටිවරිතයෝ රූපය ආත්මවශයෙන් ගනිති වේදනාව ... සංසුව ... සංස්කාරයන් ... විඥනය ආත්ම විසින් ගනිත්. තෘෂ්ණා චරිතයෝ ආත්මය රූපවත් යැයි හෝ ආත්මයෙහි රූපය ඇතැයි හෝ රූපයෙහි ආත්මය ඇතැයි හෝ ගනිති, අාත්මය වෙදනාවත් යැ ... ආත්මය සංඥවත් යැ ... ආත්මය සංස්කාරවත් යැ ... ආත්මය විඥනවත් යැ හෝ ආත්මයෙහි විඥනය ඇතැයි හෝ විඥනයෙහි, ආත්මය ඇතැයි හෝ ගනිත්. මේ විංශද්වස්තුක සත්කායදාෂ්ටි යයි කියනු ලැබේ. (පඤ්චස්කන්ධයන් කෙරෙහි එකෙකි ස්කන්ධයෙක සතර පරිද්දෙකින් උපදනා ගුාහයාගේ වශයෙන් විසිවැදැරුම වූ දෘෂ්ටිය පඤ්චස්කන්ධය ඇති කල්හි හෝ කයෙහි විදාමාන වූ දෘෂ්ටි නුයි සක්කායදිටයී නමු.)

ඒ සත්කායදෘෂ්ටියට ලොකොත්තර සමාග්දෘෂ්ටිය පුතිපක්ෂ යැ. සම්මාසඩ්කප්ප සම්මාවාචා සම්මාකම්මන්ත සම්මාආජීව සම්මාවායාම සම්මාසති සම්මාසමාධි යන මොහු (ඒ පථාමමග්ගසම්මාදිට්යීයට) අනුගාමීහු වෙති. මේ ආයාර්දාෂ්ටාඩ්ගිකමාර්ග යැ. ඔහු 'සිලක්මන්ධ සමාධික්මන්ධ පණ්ඤාක්මන්ධ යන තුන් ස්කන්ධයෝ යැ. ශීල ස්කන්ධය ද සමාධිස්කන්ධය ද ශම්ථ යැ. පුඥාස්කන්ධය විදර්ශනා යි, එහි සක්කාය දැමසතා යැ. සත්කායසමුදය දැමසමුදය යැ. සත්කාය නිරෝධය දක්මනිරෝධය යැ, ආයාර්දන්ටාඩ්ගිකමාර්ගය දුක්මන්ගෝධගාමීනී පටිපද යි. මොහු චතුස්සතායෝ යි. දැමසතාය පරිඥෙය (පිරිසිඳ දතයුත්තේ) යැ, සමුදය සතාය පුහානවා යැ, මාර්ගසතාය භාවිතවා (වැඩියැයුක්තේ) යැ, නිරෝධසතාය සාක්ෂාත් කර්තවා යි.

ඒ විංශද්වස්තුක සත්කායදෘෂ්ටියෙහි යම කෙනෙක් රූපය ආත්මවශයෙන් ගනිත් ද, වෙදනාව . . . සංඥව . . . සංස්කාරයන් . . . විඥානය ආත්මවශයෙන් ගනිත් ද, මොහු උච්ඡෙදවාදීහු යයි කියනු ලැබෙත්. යම කෙනෙක් ආත්මය රූපවත් යයි ගනිත් ද, ආත්මයෙහි රූපය ඇතැයි හෝ රූපයෙහි ආත්මය ඇතැයි හෝ ගනිත් ද, යම කෙනෙක් ආත්මය වෙදනාවත් යයි . . . යම කෙනෙක් ආත්මය සංඥවත් යයි . . . යම කෙනෙක් ආත්මය සංස්කාරවත් යයි . . . යම කෙනෙක් ආත්මය විඥානවත් යයි ආත්මයෙහි විඥානය ඇතැයි හෝ විඥානයෙහි ආත්මය ඇතැයි හෝ ගනිත් ද, මොහු ශාශ්වතවාදීහු යයි කියනු ලැබෙත්.

එහි උච්ඡෙද ශාශ්වතවාදයෝ උභයාත්තයෝ යැ, මේ සංසාරපුවෘත්තිය යි. ඊට පුතිපක්ෂ වූයේ මධාමපුතිපද සංඛාහත ආයාදීඅෂ්ටාඩ්ගිකමාර්ග යැ, මේ සංසාරයාගේ නිවෘත්තිය යි. එහි සංසාරපුවෘත්තිය දුාබසතහ යැ, එහි අභිසඩ්ග (ඇලීම) වූ තෘෂ්ණාව සමුදයසතහය යැ, තෘෂ්ණානිරොධය දුාඛනිරොධ යැ, ආයාදීඅෂ්ටාඩ්ගිකමාර්ගය දුාඛ නිරොධගාමීනී පුතිපද යි. මේ වතුස්සතහයෝ යැ. දුාබය පරිභෙදය යැ, සමුදය පුහාතවහ යැ, මාර්ගය භාවිතවා යැ, නිරොධය සාක්ෂාත්කර්තවහ යි.

එහි උච්ඡේද ශාශ්වත දෙක සැකෙවින් විංශද්වස්තුක සත්කායදෘෂ්ටි යැ, විස්තර භෙයින් දෙසැට දෘෂ්ටිගතයෝ යි. ඔවුනට පුනිපක්ෂ වූයේ තෙසාලිස් බොයිපාක්ෂික ධර්මයෝ යැ, අෂ්ටව්මොක්ෂයෝ යැ, දසකසිණායතනයෝ යි. ද්වාෂේට්දෘෂ්ටිගතයෝ (සූර්වකොටිය නො පැනෙනුයෙන්) අනාදි වූ (පුනිපක්ෂායිගමයක් නැති කල්භි සන්තාන වශයෙන් නො හිදී පවත්නා හෙයින්) අන්ධනපුවෘත්ත වූ මොහජාලය යි. කෙසාලිස් බොයිපාක්ෂිකඩර්මයෝ මොහජාලය පුදලන කරන විදර්ශනාඥන මාර්ගඥන සංඛාන ඥනවජූය (විපිරුපම කැංක) යි. එහි මොහය අව්ජ්ජා යැ, ජාලය භවතණ්හා යි. එයින් කියනුලැබෙයි : '' පුබබා කොටි න පඤ්ඤයන් අව්ජ්ජාය ව හවතණ්හාය ව '' යි. 13-සි8 04440 (79/08) ත හර දිවසීවරිනො අසමං සාසනෙ පබාජිතෝ සලෙලබානුසනතන වූතත් හවත් සලෙලබෙ තිබාහාරවෝ, තණහාවරිනො අසමං සාසනෙ පබාජිතෝ සිකාබානුසනතානවූතත් හවති සිකාඛාය නීබාගාරවෝ, දිටසීවරිනො සම්මතතන්යාමං ඔකාකමනෙතා හිම්මානුසාරී හවති, තණහාවරිනො සම්මතතන්යාමං ඔකාකමනෙතා සදධානුසාරී හවති, තණහාවරිනො සම්මතතන්යාමං ඔකාකමනෙතා සදධානුසාරී හවති, දිටසීවරිනො සුඛාය පටිපදය දකිාභිණැකු බපපාභිණැකුය ව නීයාත්, තණහාවරිනො දුකාඛාය පටිපදය දකිාභිණැකුය බපපාභිණැකුය ව නියාත්, තත් කිං කාරණං: සං තණහාවරිනො දුකාඛාය පටිපදය දකිාභිණැකුය බපපාභිණැකුය ව නියාත්, තසය හි කාමා අපරිවෙතතා හවනති. සො කාමෙහි විවෙවියමානො දුකාඛන පටිනිසාරති දකාංච තිමා ආජානාති. යො පනාරය දිටසීවරිනො, අයං ආදිනො යෙව කාමෙහි අනස්කා හවතී. සො තතො විවෙවියමානො බපපණු පටිනිසාරති බපහැතු හවතී. සො තතො විවෙවියමානො බපපණු

දුකාඛාපී පටිපද දුවිධා: දකිානිහැක ව ඛපපාණහැක ව. යුඛාපී පටිපද දුවිධා: දකිානිහැක ව: ඛපපාතිහැක ව. සතනාපි දුවිධා: මූදින්දියාපි ක්කාඛීන්දියාපී. යෙ මූදින්දීයා හෝ දකිං ව පටිනිභාගරනකි, දකිංකඩ බම්මං ආජානනකි, යෙ කිකාඛීන්දීයා හෝ ඛපපණාඩ පටිනිභාගරනකි, බපපණාඩ බම්මං ආජානනකි. මෙමා චතාගෙසා පටිපද, යෙ නි කොටි නීඹංසු වා නියානකි වා නීසිභානක් වා, හෝ මෙමානි එව චතුනි පටිපදනි. එවං අරියා චතුකාකමාගාං පකැකුපෙනකි අබුඛජනයෙම්කාය බාලකනතාය රතතවාසීනියා භාන්දියා නවතණාය අාවටටහන්ං. අයං වුවටත් භාන්දියාවටටසස නයසාන භූමිකී. හොහාන: '' තමණාකාඩ අවිජාවයි ව සමදෙනා''ති.

" වෙහාසාත්රණෙසු හි ගෙ කුසලා'කුසලා'ති හො දුවිබෙන උපපරිකාඛී-තබබා : ලොකාවටටානුසාරී ච ලොකාවිවටටානුසාරී ච. විටටං හාම සංසාරෝ, විවටටං නිබබානං, කාම්මකිලෙසා හෙතු සංසාරභාන. නාත් කාමටං වෙතනා චෙතයිකාඤාච නිදදිසිතබබං. තං කථං දට්සබබං : උපවගෙන් සබෙබපී කිලෙසා චතුහි විපලාසෙහි නිදදිසිතබබා. තෙ කාත දට්සබබා : දසවත්ක කිලෙසපුණෝ.

කතමානි දස වසුන් : චතතාරේ අාහාර චතතාරේ විපලාභා චතතාරි උපාදනානි චතතාරේ යොගා චතතාරේ ගතා චතතාරේ අංසවා චතතාරේ ඔහා චතතාරේ සලා චතකොර ගතා විකුකුණායීත්යො චතතාරි අගතිගමනානි. පළුමෙ අංහාරේ පළුමො විපලාභො, දුක්ගෙ ආහාරේ දුක්ගො විපලාභො, තතියෙ අංහාරේ තතිගො විපලාභො, දුක්ගෙ ආහාරේ දුක්ගො විපලාභො, තතියෙ අංහාරේ තතිගො විපලාභො, චතුනෙ ආහාරේ චතුනේා විපලාභො. පළුමෙ විපලාභෙ පළුම උපාදනං, දුකිගෙ විපලාභෙ විපලාභො, පළුමෙ විපලාභෙ පළුම උපාදනං, දුකිගෙ විපලාභෙ දිනියං උපාදනං, තත්යෙ විපලාභෙ තතියං උපාදනං. චතුනේ විපලාභෙ චතුන්ං උපාදනං. පළුමෙ උපාදනෙ පළුමො යොගො, දුක්ගෙ උපාදනෙ දුක්ගො පොහො, තත්ගෙ උපාදනෙ තත්ගො සොහො, චතුනේ උපාදනෙ චතුනේ යොගො. පළුමෙ යොගෙ පළුමො ගනේා, දුක්ගෙ යොගො දුක්ගෙ

1. උපවගො - සිමූ.

[8, 8, 1-5] නයසමුවඨානය

එහි දිට්ධීවරිතයා මෙ සස්නෙහි පැවිදිඩූයේ සල්ලෙඛයෙහි අනුපදාත පැවැතුම ඇතියේ (හවත් සල්ලෙඛයෙහි සතතක්යා ඇතියේ) සල්ලෙඛයෙහි දඩි ගෞරව ඇත්තේ වෙයි. තණ්හාවරිතයා මෙ සස්නෙහි පැවිදිවූයේ අවජිදු වූ වතපාරිසුද්ධිසීලයෙහි සිටියේ ශික්ෂා යෙහි දඩි ගෞරව ඇත්තේ වෙයි. දිට්ධීවරිතයා සම්මත්තනියාම(ආයාමාර්ග)යට බැසගන්නේ (පුඥුධික හෙයින්) ධම්මානුසාරී වෙයි. තණ්හාවරිතයා ආයාමාර්ග සම්මත්තනියාමයට බැසගන්නේ (ශුද්ධාධික හෙයින්) සද්ධානුසාරී වෙයි. දිට්ධීවරිතයා සුබ වූ පුතිපත් ඇති දන්ධානිඥයෙන් ද ක්ෂිපුාභිඥයෙන් ද සසරින් නික්මැයෙයි, තණ්හා වරිතයා දුක් වූ පුතිපත් ඇති දන්ධානිඥයෙන් ද ක්ෂිපුාභිඥයෙන් ද නික්මැයෙයි, යම හෙයෙකින් තණ්හාවරිතයා දුක්බපට්පද ඇති දන්ධානිඥයෙන් ක්ෂිපුාභිඥයෙන් නිර්යාණය කෙරේද, එහි කරුණු කීම යත් : යම හෙයෙකින් ඔහු විසින් කාමයෝ අපරිතාක්ත වූවාහු වෙත්ද, හේ කාමයන්ගෙන් මුදනුලබනුයේ දුකසේ මිදෙයි, ලැසිවැ ධර්මය ද අවබෝධ කෙරෙයි එහෙයිනි. යළි යම දිට්ඨිවරිතයෙක් වේ ද මේ තෙමේ ආදියෙහි මැකාමයන් ගෙන් අපෙක්ෂාරතික වෙයි, හේ ඒ කාමයෙන් වෙන්කරනු ලබනුයේ වහා මැ මිදෙයි, වහා ධර්මය ද දනගනී.

දුක්බපටිපදව ද : ' බිප්පාභික්ඤා යැ දන්ධාභික්ඤා යැ ' යි ද්විවිධ වෙයි. සුබ පටිපදව ද ' දන්ධාභික්ඤා යැ බිප්පාභික්ඤා යැ ' යි ද්විවිධ වේ. සත්ත්වයෝ ද, ' මුදින්දිය ද තික්බින්දිය ද ' යි ද්විවිධ වෙති. යම කෙනෙක් මුදින්දිය වෙත් ද ඔහු ලැසි වැ කෙලෙසුන්ගෙන් මිදෙති ලැසි වැ ධර්මය ද දනගනිත්. යම කෙනෙක් තික්බීන්දිය වෙත් ද ඔහු වහා කෙලෙසුන්ගෙන් මිදෙති වහා ධර්මය ද දනගනිත්. මොහු සතර පුතිපදවෝ යි. යම කෙනෙක් පෙර නියාධාණය කළාහු හෝ දන් නියාධාණය කෙරෙති හෝ මතු නියාධාණය කරන්නාහු හෝ වෙත් ද, ඔහු මේ සතර පුතිපදයෙන් මැයි. මෙසේ බුද්ධාදි ආයායයෝ අපණ්ඩිත ජනයා විසින් සෙවුනාලද බාලයනට කාන්ත වූ රාග යෙත් මඩනාලදුවන් කෙරෙහි පවත්නා නත්දී සංඛාාත හවතෘෂ්ණාව සමුව්ජෛදය පිණිස සතර පුතිපද සංඛාාත මාර්ගය පනවත්. මේ නත්දියාවටට නයභූමි යයි කියනු ලැබේ. එයින් වදුළහ, '' තණහං ව අවිජ්ජංපි ව සමලෙන '' යනාදීය.

" වෙයාාකරණෙසු හි යෙ කුසලාකුසලා " යනාදීන් දක්වන ලද ඒ දිසාහුත ධර්මයෝ දෙපරිද්දෙකින් විමසියැයුත්තාහ : ලොක සංඛාන වට්ටය අනුව පවත්නාහු ද ලොකයෙන් විවට්ටය (වෙන්වීම) සංඛාන නිවනට අනුලොම වශයෙන් යන්නාහු දයි කියා යි. ' වට ' නම සංසාර යැ, ' විවට ' නම නිර්වාණ යි. කර්මක්ලෙශයෝ සංසාරයට හෙතු වෙති. එහි කර්මය වෙතනා වූයේ ද වෙතසික වූයේ ද දක්වියැයුතු යැ, එය කෙසේ දකයුතු වෙයි යත් : විපාකදනයට නිසි පරිදි රැස්කිරීමෙනි. සියලු මැ ක්ලෙශයෝ සතර විපල්ලාසයන්ගෙන් දක්වියැයුත්තාහ. ඒ විපල්ලාසයෝ කොනැන්හි දක්ක යුත්තාහු ද යත් : දශවස්තුක ක්ලෙශපුක්ජයෙහි යි.

කවර දශවස්තූහු යැ යත් : සතර ආභාරයෝ යැ සතර විපල්ලාසයෝ යැ සතර උපාදනයෝ යැ සතර යොගයෝ යැ සතර ගුන්ථයෝ යැ සතර ආසුවයෝ යැ සතර ඔසයෝ යැ සතර ලොයෝ යැ' සතර විඤ්ඤාණටයීති යැ සතර අගතිගමනයෝ යි. පුථම ආහාරයෙහි පුථම විපල්ලාසය වෙයි, දෙවැනි ආහාරයෙහි දෙවැනි විපල්ලාසය යැ තෙවැනි ආහාරයෙහි තෙවැනි විපල්ලාසය යැ සතරවැනි ආහාරයෙහි සතරවැනි විපල්ලාසය වෙයි. පුථම විපල්ලාසය අපුභීණකල්හි පුථම උපාදන යැ දෙවැනි විපල්ලාසයෙහි දෙවැනි උපාදන යැ තෙවැනි විපල්ලාසයෙහි තෙවැනි උපාදන යැ සතර එැනි විපල්ලාසයෙහි සතරවැනි උපාදනය වෙයි. පුථම උපාදනයෙහි පුථම යොගය පවතී, දෙවැනි උපාදනයෙහි දෙවැනි යොගය යැ තෙවැනි උපාදනයෙහි තෙවැනි යොගය යැ සතරවැනි උපාදනයෙහි සතරවැනි යොගය දෙනවැනි උපාදනයෙහි තෙවැනි පුථම ගොගය යැ ගන්නා, තතිගෙ යොගෙ තතියො ගන්නා, චතුනේ යොගෙ චතුනේ ගන්නා. පළුමේ ගනේ පළුමේ, අාසුවේා, දුතියෙ ගනේ දුතියො ආසවෝ, තත්යෙ ගනේ තත්යො අංසවෝ, චතුනේ ගනේ චතුනේ ආහවේා. පරාමේ ආහවේ පරාමා ඔහො, දුතියෙ ආහවේ දුතියො ඕකො, තත්යෙ ආසවෙ තත්ගො ඔකො, වතුනෙ අාසවේ චතුනො ඔහො. පළුමේ ඔහෙ පළුමො සලෙලා, දුතියෙ ඔහෙ දුතියෙ සලෙලා. තත්යෙ ඔහෙ තත්යො සලෙලා, චතුසේ ඔහෙ චතුසේා සලෙලා, විසැසඳුණටයිති, දුතියෙ සලෙල පඨමේ සලෙල පඨමා දුතිගා විදුදුණුණටයිති, තත්යෙ සලෙල තතියා විදුදුණුණටයිති, චතුපො සලෙල චතුන් විසැසැණටයිති. පඵමායං විසැසැණටයිතියං පඵමං අගතිගමනං, දුතිගායං විසැසැණුණට්ඞීතියං දුතියං අගතිගමනං, තතියායං විඤඤ ණෙටසිනිගං තතියං අගතිගමනං, චතුත් යා විඤඤ ණෙටසීනිගං චිතුත්ං අගතිගමනං.

තාන් යො ච කබලිංකාරෝ², ආහාරෝ යො ච එකෙසා ආහාරෝ, ඉමේ තණහාචරිතසා පුශාලසා උපකකිලෙසා, සො ච මහොසසොව-තනාහාරො යො ච විඤඤණාහාරො, ඉමෙ දිටසීචරිතකය පුණාලකය උපකාකිලෙසා, තුළු යො ච 'අසුහෙ සුහ'නති විපලලාසො, යො ව සුබ්'නති විපලලාසො, ඉමෙ තණහාචරිතසය පුණාලසය 'දුකෙඛ උපකාකිලෙසා. ගො ච 'අතිවෙව නිච්ච'හත් විපලලාසො යො ච 'අනතතන් අතනා'ත් විපලලාසො ඉමෙ දිටයිචරිතයය පුශාලයය උපකක්ලෙසා. තුළු යදාව කාමපාදනං යදාව හවුපාදනං, ඉමෙ තණගාචරිතසා පුනාලසා උපකකිලෙසා, යසාව දිට්ඨුපාදනං යසාව අතතවාදූපාදනං, ඉමේ දිටසිච්රිතකක පුඟාලකය උපකකිලෙසා. තත් යො ව කාමයොගො නො ව හවියොගො, ඉමේ තණහාවරිතසස පුහාලසස උපකකිලෙතා. හො ව දිටසියොහො සො ව අව්ජජාගොහො, ඉමේ දිටසීචරිතසස පුණාලසස උපකකිලෙසා. තුළු යො ච අභිජඣා කායගනෝ, යො ච බහාපාදෙ කායගනෝ, ඉමේ කණගාචරිතසස පුතාලසය උපකකිලෙසා. ගො ච පරාමාසකාගහනෝ යො ච ඉදං සච්චාතීනිවෙසකායගනේා, ඉමෙ දිටසීචරිතයක පුගාලයස උපකකිලෙනා තත් යො ච කාමාසවො යො ච භවාසවො, ඉමෙ තණඟාචරිතසස පුගාල්කස උපකකිලෙසා. සො ව දිවිහාසවො සො ව අවුණාසවො, ඉමෙ දිටසීචරිතඎ පුණාලසස උපකකිලෙසා. තුළු යො ව කාමොහො යො ච හවොසො, ඉමෙ තණතාවරිතයක පුගාලයක උපකකිලෙසා. යො ච දිරේඪාකෝ යො ච අවිජෝනෝ, ඉමේ දිටසීච්රිතක පුගාලකා උපකාකිලෙතා. තත් යො ච රාගසලෙලා යො ච දෙසතලෙලා, ඉමේ තණනාචරිත සාස පුහාල සස උප කකිලෙසා. යො ච මාන ස ලෙලා ගො ව මොහසලෙලා ඉමේ දිටසිච්රිතසස පුණාලසස උපකකිලෙසා. තුළු යා ච රුපුපහා විකැකුණටසිත් යා ච වේදනුපහා විකැකුණටසිති, ඉමෙ තණහා-චරිතසා පුගාලසා උපකකිලෙසා. යා ච සදුකුපගා විදාදුදණටසීති uා ච සඞ්ධාරුපහා වි*සැස*දුණටසීති, ඉමේ දිටසීචරිතා**සාස** පුහාගලසාස උපකාකිලෙසා. හන් යඤව ඡනු අගත්ගමනං යඤව දෙසා අගත්ගමනං, ඉමේ කණහාවරිතසස පුනාලසස උපකකිලෙසා. යඤාව භගා අගතිගමනං යඤව මොහා අගතිගමනං, ඉමෙ දිටයිචරිතයා පුගාලයා උපකකිලෙසා.

1. චතුසායං - සිමූ.

2. කාබලීකාරෝ - මජනං.

[8, 8, 1-6] නයසමුටයානය

දෙවැනි යොගයෙහි දෙවැනි ගුන්ථය යැ නෙවැනි යොගයෙහි නෙවැනි ඉන්ථය යැ සිව්වැනි යොගයෙහි සිට්වැනි ගුන්ථය වෙයි. පුථම ගුන්ථයෙහි පුථම ආපූවය පවතී, දෙවැනි ගුන්ථයෙහි දෙවැනි ආපූව යැ නෙවැනි ගුන්ථයෙහි නෙවැනි ආපූවය සතරවැනි ගුන්ථයෙහි සතරවැනි ආපූවය පවතී. පුථම ආපූවයෙහි පුථම ඔසය යැ දෙවැනි ආපූවයෙහි දෙවැනි ඔසය යැ නෙවැනි ආපූවයෙහි නෙවැනි ඔසය යැ සතරවැනි ආපූවයෙහි සතරවැනි ඔසය වෙයි. පුථම ඔසයෙහි පුථම ශලා යැ දෙවැනි ඔසයෙහි දෙවැනි සල්ල යැ නෙවැනි ඔසයෙහි නෙවැනි සල්ල යැ සතරවැනි ඔසයෙහි සතරවැනි සල්ලය වෙයි. පුථම සල්ල යෙහි පුථම විඤ්ඤණටයීතිය පවතී, දෙවැනි සල්ලයෙහි දෙවැනි ව්ඤ්ඤණටයීතිය යැ නෙවැනි සල්ලයෙහි නෙවැනි විඤ්ඤණටයීතිය යැ සතරවැනි සල්ලයෙහි සතරවැනි ව්ඤ්ඤාණටයීතිය පවතී. පුථම විඤ්ඤණටයීතිය යැ සතරවැනි සල්ලයෙහි සතරවැනි ව්ඤ්ඤාණටයීතිය පවති. පුථම විඤ්ඤණටයීතියෙහි පුථම අගතිගමනය වෙයි, දෙවැනි ව්ඤ්ඤාණටයීතියෙහි දෙවැනි අගතිගමනය යැ නෙවැනි විඤ්ඤාණටයීතියෙහි නෙවැනි අගතිගමනය යැ සතරවැනිවිඤ්ඤාණටයීතියෙහි සතරවැනි අගතිගමනය පවතී.

එහි යම කවලීකාරාහාරයෙක් ඇද්ද යම එස්සාහාරයෙකුත් ඇද්ද මොහු තණ්හාවරිත පුද්ගලහට උපක්ලෙශ යැ, යම් මනොසඤ්වෙතනාහාරයෙකුත් යම් විඤ්ඤණාහාර යෙකුත් ඇද්ද මොහු දිට්ඨිචරිත පුද්ගලහට උපක්ලෙශයි. එහි යම අසුහයෙහි සුහ යැයි විපල්ලාසයෙක් ඇද්ද යම දුක්ටයෙහි සුබ යැයි විපල්ලාසයෙකුන් ඇද්ද මොහු තණහා වරිත පුද්ගලහට උපක්ලෙශයැ, යම අනිතායෙහි නිතා යැයි විපල්ලාසයෙකුත් අනාත්ම යෙහි ආත්ම යැයි විපල්ලාසයෙකුත් ඇද්ද මොහු දිව්යීවරිත පුහුල්හට උපක්ලෙශ යි. එහි යම් කාමුපාදනයෙකුත් යම් හවුපාදනයෙකුත් ඇද්ද මොහු තණ්හාචරිත පුහුලාට උපක්ලෙශයැ, යම දිට්ඨුපාදනයෙකුත් යම අත්තවාදුපාදනයෙකුත් ඇඳ්ද මොහු දිට්ඨීචරිත පුහුලාට උපක්ලෙශයි. එහි යම් කාමයොගයෙකුත් යම් හවයොගයෙකුත් ඇද්ද මොහු කණ්හාචරිත පුහුලාට උපක්ලෙශ යැ යම් දිට්ඨියොගයෙකුත් යම් අව්ජ්ජාගයාගයෙකුත් ඇද්ද මොහු දිටයීවරිත පුහුලාට උපක්ලෙශ යි. එහි යම අභිජ්ඣාකායගත්ථයෙකුත් වාහපාදකායගන් එයෙකුත් ඇඳ්ද මොහු තණ්හාචරිත පුහුලාට, උපක්ලෙශ යැ, යම පරාමාස කායගත්ථයෙකුත් යම් ඉදංසව්වාතිනිවෙසකායගත්ථයෙකුත් ඇද්ද මොහු දිට්ඨිවරින පුතුලාට උපක්ලෙශ යි. එහි යම් කාමාසවයෙකුත් යම් තවාසවයෙකුත් ඇද්ද මොහු තණ්හාවරිත පුහුලාට උපක්ලෙශ යැ, යම් දිව්ඨාසවයෙකුත් යම අව්ජ්ජාසවයෙකුත් ඇද්ද මොහු දිට්ඨචරිත පුහුලාට උපක්ලෙශයි. එහි යම් කාමොසයෙකුත් යම හවොස යෙකුත් ඇද්ද මොහු තණ්හාචරිත පුහුලාට උපක්ලෙශ යැ, යම දිට්ඨෝසයෙකුත් යම අව්ජ්ජොසයෙකුත් ඇද්ද මොහු දිට්ඨීචරිත පුහුලාට උපක්ලෙශ යි. එහි යම රාගසල්ල යෙකුත් යම දෙසසල්ලයෙකුත් ඇද්ද මොහු තණ්හාවරිත පුහුලාට උපක්ලෙශ යැ, යම මානසල්ලයෙකුත් යම මොහසල්ලයෙකුත් ඇද්ද මොහු දිට්ඨීවරිත පුහුලාට උපක්ලෙශයි. එහි යම රුපුපගවඤ්ඤණටයිතියකුත් යම වෙදනුපගවඤ්ඤණටයිතියකුත් ඇද්ද මොහු තණ්හාවරිත පුහුලාට උපක්ලෙශ යැ, යම් සඤ්ඤැපගව්ඤ්ඤණටයිතියකුත් යම් සඩ්බාරූප ගවිඤ්ඤණටයීතියකුත් ඇද්ද මොහු දිටයීචරිත පුහලාට උපක්ලෙශ යි. එහි යම ජන්ද යෙන් අගතිගමනයෙකුත් යම් දෙසයෙන් අගතිගමනයෙකුත් ඇද්ද මොහු තණ්හාවරිත පුහුලාට උපක්ලෙශ යැ, යම හයින් අගනිගමනයෙකුත් මොහයෙන් අගනිගමනයෙකුත් ඇද්ද මොහු දිට්ඨචරිත පුද්ගලහට උපක්ලෙශයෝ යි.

නොතත්පාකරණං - පමිනිදෙදසවාරො

තාළු කබළිඞ්කාරේ අංකාරේ අසුහෙ සුහනති විපලලාසො, එසෙක ආකාරේ දුකෙබ සුබනති විපලලාසො. විකැඤණේ ආකාරේ අනිවේව නිච්චනතී විපලලාසො. මනොසඤෝවතනාග ආකාරේ අනතතනී අතතාතී විපලලාසො.

පහීමෙ විපලලාසෙ සීතො කාමෙ උපාදියකි, ඉදං වුච්චතී කාමූපාදනං. දූතීයෙ විපලලාසෙ සීතො අනාගතං හවං උපාදියති, ඉදං වුච්චති හවූපාදනං. තතියෙ විපලලාසෙ සීතො සංසාරාභිණණදිනිං දිටසීං උපාදියකි, ඉදං වුච්චති දිටයුපාදනං. කයසිදං¹ උපාදියකි, ඉදං වුච්චති අනතවාදූපාදනං.

කාමූපාදනෙන කාමෙහි සංසුජාති, අයං වුවාති කාමයොහො. හවූපාදනෙන තවෙහි සංසුජාතී, අයං වුවාතී තවයොහො. දිටසූපාදනෙන පාපිකාය දිටයියා සංසුජාතී, අයං වුවාතී දිටයියොහො. අතනවාදූපාදනෙන අව්ජාය සංසුජාතී, අයං වුවාතී අව්ජායොහො.

පග්මෙ යොගෙ සීතො අභිජිකාය කායං ගනත්ත්, අයං වුවවත් අභිජිකාකායගනෝ. දුත්ගෙ යොගෙ සීතො බහාපාදෙන කායං ගනත්ත්, අයං වුවවත් බහාපාදකායගනෝ. තත්යෙ යොගෙ සීතො පරාමාසෙන කායං ගනත්ත්, අයං වුවවත් පරාමාසකායගනෝ. වනුනෙ යොගෙ සීතො ඉදං සවවාහිනිවෙසෙන කායං ගනත්ත්, අයං වුවටත් ඉදංසවවාහිනිවෙසකායගනෝ.

තසස එවං ගනපිතා කිලෙසා අාසවනති, කුතො ච ටුවවති 'ආසවනතී'තී³, අනුසයතො වා පරියුටාහතො වා. තත අහිජකා-කායගතේන කාමාසවෝ, බතාපාදකායගතේන හවාසවෝ, පරාමාසකාය-ගතේන දිට්යාසවෝ, ඉදං සච්චාහිතිවෙසකායගතේන අවිජ්යාසවෝ.

තසස ඉමේ චතතාරෙ අාසවා වෙපුලලං ගතා ඔහා භවනති, ඉති ආසවවෙපුලලා ඔහවෙපුලලං. තත කාමාසවෙන කාමොහො, හවාසවෙන භවොහො, දිටසාසවෙන දිටෝසහෝ, අවිජරාසවෙන අවිජෙරාහෝ.

තසස ඉමෙ චනතාරො ඔහා අනුසයසහගතා අජඹාසයමනුප විවසා. හදයං ආහචච නිවසනති, නෙන වුචචනති ''සලලා''ඉති. තත කාමො හෙන රාගසලෙලා, හවොහෙන දෙසසලෙලා, දිවෙසාහෙන මානසලෙලා, අවජෝහෙන මොහසලෙලා.

- 1. කප්පියං සීමූ, මජසං.
- 2. අභාවතතා නෙ අ.

[8, 8, 1-5] නයසමුවරානය

එහි කබලීකාරාහාරයෙහි ' අසුහයෙහි සුහ යැ ' යන විපල්ලාසය වෙයි, එස්සාහාර යෙහි ' දුක්බයෙහි සුබ යැ ' යන විපල්ලාසය වෙයි, විඤ්ඤණාහාරයෙහි ' අනිතායෙහි නිතා යැ ' යන විපල්ලාසය වෙයි, ' මනොසඤ්වෙතනාහාරයෙහි අනාත්මයෙහි ආත්ම යැ ' යන විපල්ලාසය වෙ.

පුරම විපයාහසයෙහි සිටියේ ක්ලෙශකාමයෙන් වස්තුකාමයන් දඩි වැ ගනී, මෙය කාමූපාදන යී කියනු ලැබෙයි. දෙවැනි විපයාහසයෙහි සිටියේ අනාගතහවය දඩිවැ ගනී, මේ හවූපාදන යී කියනුලැබෙයි. තුන්වැනි විපයාහසයෙහි සිටියේ සංසාරය අභිනන්දනා කරන හවදෘෂ්ටිය දඩි වැ ගනී, මේ දිට්යූපාදන යී කියනු ලැබෙයි. සතරවැනි විපයාහස යෙහි සිටියේ (අත්මයක් නැතිකල්හි) මේ කර්මඵලය කවරක්හුගේ ද ' යි ආත්මය දඩ්වැ ගනී, මේ අත්තවාදුපාදන යී කියනු ලැබෙ.

කාමරාග සංබාහත කාමූපාදනයෙන් වස්තුකාමයන් සමග සත්ත්වයා සංයෝග කරනුලැබෙයි, මේ කාමයෝග යි කියනු ලැබෙයි. හවූපාදනයෙන් හවය සමග සත්ත්ව යොදනු ලැබෙයි, මේ හවයෝග යි කියනු ලැබෙයි. අහෙතුකදාෂ්ටී ආදි දිට්යුපාදනයෙන් ලාමක දෘෂ්ටිය සමග සත්ත්ව යොදනු ලැබෙයි, මේ දිට්යීයෝග යි කියනු ලැබෙයි. අත්තවාදුපාදනයෙන් සකල වට්ටදුක්බය සමග සත්ත්ව යොදනු ලැබෙයි, මේ අව්ජ්ජා යෝග යී කියනු ලැබේ.

පුථම යොගයෙහි සිටියේ (පරායත්තයෙහි දඩි ලොහලක්ෂණ වූ) අභිධානයෙන් නාමකය ගුන්ථන කරයි (ගටයි), මේ අභිජ්ඣාකායගන්ථ යී කියනුලැබෙයි. දෙවැනි යොගයෙහි සිටියේ භවරාගවශයෙන් විතාපාදයෙන් නාමකය ගොතයි, මේ විතාපාදකාය ගත්ථ යී කියනු ලැබෙයි. තුන්වැනි යොගයෙහි සිටියේ දෘෂ්ටිපරාමර්ශයෙන් නාමකය ගොතයි, මේ පරාමාසකායගන්ථ යී කියනු ලැබෙයි. සතරවැනි යොගයෙහි සිටියේ ' මෙය මැ සැබැව අනාසය මොස යැ ' යන ඉදංසතාහභිනිවෙසයෙන් නාමකය ගොතයි, මේ ඉදංසවවාහිනිවෙසකායගන්ථ යී කියනු ලැබෙ.

ඒ අභිධාාදීන් සමන්වාගත පුද්ගලහට මෙසේ අභිධාාදීන් නාමකය ගෙතී සිටි ක්ලෙශයෝ ආසුවභාවයෙන් පවතිත්. යළි කවර හෙතුවකින් ඒ කෙලෙස්හු භාත්පසින් වැගිරෙක් දයි කියනු ලැබේ: (අපුභීණ හෙයින්) අනුසය වශයෙන් හෝ පරියුටධාන (සමුදවාර) වශයෙන් හෝ භාත්පසින් වැගිරෙත්. ඒ ආසුවයන් කෙරෙහි අභිධාාකාය ගුන්ථයෙන් කාමාසවය ද වාාපාදකායගුන්ථයෙන් භවාසවය ද පරාමාසකායගුන්ථයෙන් දිට්ඨාසවය ද ඉදංසතාාභීනිවෙස කායගුන්ථයෙන් අව්ජ්ජාසවය ද උපදනේ යි.

ඒ පුද්ගලහට මේ සතර ආසවයෝ විපුලබවට ගියාහු (වට්ටයෙහි අවසිදනාර්ථයෙන්) ඔසයෝ වෙති. මෙසේ ආසවයන්ගේ විපුලහාවයෙන් ඔසයන්ගේ විපුලබව වෙයි. ඒ ඔසයන් කෙරෙහි කාමාසවයෙන් කාමෝස වෙයි, හවාසවයෙන් හවොස වෙයි, දිටයා සවයෙන් දිටයෝස වෙයි, අවිදාහසවයෙන් අවිජ්ජෝස වෙ.

ඔහුට මේ සතර ඔසයෝ අනුසයසහගත වූවාහු (අනුසයහාවය නොහැර පැවැත්තාහු) සිතට පිව්සියාහු ළෙහි හැනී සිටිත්. එහෙයින් ' ශලායෝ යි කියනු ලැබෙත්. (පීඩා ජනනය ද උදුරාලියැ නොහැකිබව ද ශලාාර්ථ යැ.) ඒ ශලායන් කෙරෙහි කාමොසය හෙතු කොටගෙන රාගසල්ල වෙයි, හවොසයෙන් දෙසසල්ල වෙයි, දස්ටීඔසයෙන් (කෙලෙ මම වෙමි, තෙලෙ මාගේ ආත්ම යයි දෘෂ්ටී විසින් ගන්නා හෙයින්) මානසල්ල වෙයි, අවිදොසසයෙන් මොහසල්ල වෙ.

නොතතිපාකරණං - පරිනිදෙසවාරෙං

නසා ඉමෙහි වතුහි සලෙලනි පරියාදිනනං විහැඤණං වතුසු බමේමසු සණ්ඩනති. රූප වෙදනාය සහැඤය සභාරෙසු. තත රූහසලෙන නතුපසෙවනෙන විහැඤණෙන රූපූපනා විහැඤණටයිනි, දෙනසලෙන හඤපසෙවනෙන විහැඤණෛන වෙදනූපහා විහැඤණටයිනී, මානසලෙන හඤපසෙවනෙන විහැඤණෛන සඤඤුපතා විහැඤණටයිනී, මොහ-සලෙලන නතුපසෙවනෙන විහැඤුණෙන සභාරුපතා විහැඤුණටයිනී.

තසස ඉමාහි චතුහි විකුඤුණටසීන් උපළුදාං විකුඤුණං විතුහි ඩමේමහි අගතීං ගචජති ජතු දෙසා හසා මොහා. තළු රංගෙන ජතුගතීං ගචජතී, දෙසෙන දෙසාගතීං ගචජති, හසෙන හසාගතිං ගචජතී, මොහෙන මොහාගතීං ගචජති ඉති බො තඤව කම්මං ඉමෙ ච කිලෙසා. එස හෙතු සංසාරසාස. එවං සබබ කිලෙසා චතුහි විපලලාසෙහි නිදදියිතබබා.

තතා ඉමා චතසෙසා දිසා : කබලිංකාරො අහහාරෝ අසුගෙ සුහනති විපලාසො කාමුපාදනං කාමයොගො අහිජැබාකායගතෝ කාමාසවො කාමොහො රාගසලෙලා රුපූපගා විණුසුණටයිනි ඡනු අගනීගමනනති පථාමා දියා.

එ 5 සාසාං අංහාරො දුකෙඛ සුඛනත් විපලාසො හවුපාදනං හවයොගො බහපාදකායගතො හවාසවො හවොහො දෙසසලො වෙදනුපගා විණැඤාණටයින් දෙසා අගත්ගමනනත් දුතියා දිසා.

විසැසැණාහාරො අතිවෙව නිවවහති විපලලාසො දිටයුපාදනං දිටහියොගො පරාමාසකාය ගතො දිවහාසවො දිවෙහාසො මානසලෙලා සඤ්ඤුපගා විසැසැණාරැහීති හයා අගතීගමනනති තතීයා දිසා.

මහොසකොඩනාහාරේ අනතහනි අතතාන් විපලලාසො අතනවාදූ-පෘදුණං අවිජිජායොගො ඉදංසව්වාහිනිවේසකායගනවා අවිජිජාසවො අවිජේරාහෝ මොහසලෙලා සඬාාරුපගා විකැකැණටයිනි මොහා අහතීගමනනති වනුන් දිසා.

තාළු ගො ව කාබලිඩකාරො අංහාරො ගො ව අසුතෙ සුහනත් විපලලාසො කාමුපාදනං කාමයොගො අහිජඣාකායගනො කාමාසවො කාමොකො රාගසලෙලා රුපුපගා විසැසැණටයින් ඡාසු අගන්ගමනානත් ඉමෙසං දසනනං සුහතානං එකො අපො බාණැජනමෙව නානං, ඉමේ රාගචරිතාසා පුගාලසා උපකකිලෙසා.

තාන හෝ ඒ එසොසා අහෝරෝ හෝ ඒ දුකොබ සුඛනත්. විපලාසෝ තවූපාදනං තවියොගො බතාපාදකාගහනේා තවාසවො තවොනෝ දෙසසලෝ වෙදනුපතා විණැසැණුණිකීනී දෙසා අගතීනමනනත් ඉමෙසං දසාකාං සුතානානං එකො, අනේ බහණුනමේ නානං, ඉමෙ දෙස චරිනාසා සුනානලසා උපකකිලෙසා.

[\$, \$, 1-5] නයසමුවරානය

මේ වතුර්විධ ශලායෙන් හාත්පසින් ගන්නාලද ඔහුගේ විඥනය රූපයෙහි වෙදනා යෙහි සංඥයෙහි සංස්කාරයන්හි යන ආලමබන වූ සතර ධර්මයන් කෙරෙහි පිහිටා සිටී. එහි රාගශලාය හෙතු කොටගෙන නන්දී සංඛාාත තෘෂ්ණායෙන් උපසික්ත (තෙත්) වූ විඥනයෙන් යුත් රූපුපගවිඤ්ඤණටයීති වෙයි, ද්වෙෂශලාය හෙතු කොටගෙන තෘෂ්ණායෙන් තෙත්වූ (නන්දුපසෙවන) විඥනයෙන් යුත් වෙදනුපගවිඤ්ඤණටයීති වෙයි, මානශලාය හෙතු කොටගෙන තෘෂ්ණායෙන් තෙත්වූ විඥනයෙන් යුත් සඤ්ඤෑපග විඤ්ඤණටයීති වෙයි, මොහශලාය හෙතු කොටගෙන තෘෂ්ණායෙන් තෙත්වූ විඥානයෙන් යුත් සම්බාරුපග විඤ්ඤණටයීති වේ.

මේ සතර විඥනස්රීතීන් විසින් උපස්තමනිත වූ ඔහුගේ විඥනය ජන්දයෙන් දොස යෙන් හයින් මොහයෙන් යන සතර ධර්මයෙන් අගතියට යෙයි. එති රාගය හෙතු කොට ගෙන ජන්දගතියට පැමිණෙයි, ද්වෙෂය හෙතු කොට දෙසාගතියට පැමිණෙයි, හය හෙතු කොට හයාගතියට පැමිණෙයි, මොහය හෙතු කොට මොහාගතියට පැමිණේ, මෙසේ උක්තපුකාරයෙන් ඒ (යට කී) වෙතනා වෙතසික කර්මය ද, මේ දශවස්තුක ක්ලෙශයෝ ද වෙත්. තෙල (කර්ම ක්ලෙශ දෙක) සංසාරයට හෙතු වේ. මෙසේ සියලු ක්ලෙශයෝ සතර විපල්ලාසයන්ගෙන් දක්වීයැයුත්තාහ.

එහි මේ දිසාහුත ධර්මයෝ යැ : කබළිඞ්කාරාහාර යැ අසුහයෙහි සුහ යැ යන විපල්ලාස යැ කාමුපාදන යැ කාමයොග යැ අභිජ්ඣාකායගුන්ථ යැ කාමාසව යැ කාමොස යැ රාගසල්ල යැ රුපුපගවිඤ්ඤණවඨිති යැ ඡන්දයෙන් අගතිගමන යැ යන දශධර්මයෝ පුථම දිශා යි.

එස්සාහාර යැ දුක්බයෙහි සුබ යැ යන විපල්ලාස යැ හවූපාදන යැ හවයොග යැ වාාපාදකායගුන්ථ යැ හවාසව යැ හවොස යැ දෙසසල්ල යැ වෙදනුපගවිඤ්ඤණවයීනි යැ ද්වෙෂයෙන් අගතිගමන යැ යන දශධර්මයෝ ද්විතීය දිශා යි.

ව්ඤ්ඤණාභාර යැ අනිතායෙහි නිතා යැ යන විපල්ලාස යැ දිවයීඋපාදන යැ දිවයී යොග යැ පරාමාසකායගුන්ථ යැ දිව්ඨාසව යැ දිව්ඨොස යැ මානසල්ල යැ සඤ්ඤාපග ව්ඤ්ඤණට්ඨීති යැ හයින් අගතිගමන යැ යන දශධර්මයෝ තෘතීය දිශා යි.

මනොසඤ්චෙතනාහාර යැ අනාත්මයෙහි ආත්ම යැ යන විපල්ලාස යැ අත්තවාදූපාදන යැ අවිජ්ජායොග යැ ඉදංසව්චාහිනිවෙසකායගුන්ථ යැ අව්ජ්ජාසව යැ අව්ජ්ජෝස යැ මොහසල්ල යැ සහිබාරුපගව්ඤ්ඤණටයිති යැ මොහයෙන් අගතිගමන යැ යන දශධර්මයෝ වතුර්ථ දිශා යි.

ඒ දිසාහත ධර්මයන් කෙරෙහි යම කවලීකාරාහාරයෙක් ඇද්ද යම අසුහයෙහි සුහ යැ යන විපල්ලාසයෙක් ඇද්ද කාමූපාදන යැ කාමයොග යැ අභිජ්ඣාකායගන්ථ යැ කාමාසව යැ කාමොස යැ රාගසල්ල යැ රුපුපගව්ඤ්ඤණටයීනි යැ ජන්දගතිගමනය යන මේ දසවැදැරුම් සූතුයන්ගේ අර්ථය එකෙකි. වාඤ්ජනය මැ නානා වෙයි. (මේ දශව්ධ සූතුපදයන්ගෙන් සවස්තුක තෘෂ්ණාව කියනලදි. 'දසන්නං යුත්තානං' යනු සූතුයෙහි එක් පදයක් ගත්හෙයින් එකදෙශයෙහි සමුදයවාවහාරය යි, 'පටො දඩසෝ, සමුද්දෙ දිට්යෝ ' යනු මෙනි.) මේ පුථම දිශාභාවයෙන් කියනලද කබළිඩකාරාහාරාදි ධර්මයෝ රාගවරීත පුද්ගලහට උපක්ලෙශයෝ යි.

එහි යම එස්සාහාරයෙක් ඇද්ද යම දුක්බයෙහි සුබ යැ යන විපල්ලාසයෙක් ඇද්ද හවූපාදන යැ හවයොග යැ වාසාපාදකායගුන්ථ යැ හවාසව යැ හවොස යැ දෙසසල්ල යැ වෙදනුපගවිඤ්ඤණටයික් යැ දෙසාගකිගමන යැ යන මේ දසවැදැරුම් සුනුපදයන්ගේ අර්ථය එකෙකි, වාඤ්ජනය මැ නානා වෙයි. මේ දුකියදිසාහාවයෙන් කියනලද එස්සාහාරාදී ධර්මයෝ දොසචරීත පුද්ගලහට උපක්ලෙශයෝ යි:

නොතතිපාකරණං - පමනිදෙසවාරෙං

තාන් යො ච විණැකුණාහාරෝ යො ච අනිවෙව නිවචනති විපලායො දිට්ඩූපාදනං දිටහීයොහො පරාමාතකායගනෝ දිට්ඨාසවෝ දිටෙසාහෝ මානසලෙලා සණැකුපගා විණැතුණටසීතී හයා අගතීගමනනත් ඉමෙසං දසනනාං සුතානානං එකො අනෙනා බාණැජනමෙව නානං, ඉමෙ දිට්ඩීචරිතානා මණැසා උපකාකිලෙසා.

තාන් හො ච මනොසදොවතනාහාරෝ හො ච අනතනන් අතතාත් විපලාසො අතතවාදූපාදනං අවිජෝගොගො ඉදංසච්චාහිනිවෙසකාය ගනො අවිජෝගවො අවිජෝගො මේහසලො සඩ්බාරුපහා විණැකෑණටසීත් මොහා අගතිගමනනත් ඉමෙසං දසනනං සුතතානං එකො අනෙනා බායැජනමෙව නානං, ඉමෙ දීටයීවරිතසා උදනාසා උපකක්ලෙසා.

තාන ගොඩ කබළිංකාරාහාරො හොඩ එසෙසා ආහාරෝ, ඉමේ අපාණ්තිතෙන වීමොකබමුබෙන පරිඤඤං ගචානත්, විඤඤණාහාරෝ සුඤඤතාය, මනොසඤෝඩකනාහාරෝ අනිමතතාන.

තතර යොච අසුගෙ සූහනති විපලලාසො යොච දුකෙබ සුබනති විපලලාසො, ඉමේ අපැණිහිතෙන විමොකබමුබෙන පහානං අබහතරං ගචන්නති, අනිවෙව නීවචනති විපලලාසො සුඤඤතාය, අනතතනි අතතාති විපලලාසො අනිමිතෙතන.

තත කාමුපාදනං ව හවූපාදනං ව අපාණ්තිතෙන වීමොකඛමීබෙන පහානං ගචඡනති, දිට්සුපාදනං සුඤඤතාග, අතතවාදූපාදනං අතිමිතෙතන.

තාළු කාමයොගො ව හවියොගො ව අපපණ්හිතෙන වීමොකඛ මූඛෙන පහානං ගව්ඡනත්, දිටයියොගො සුණුණු කාය, අවිජ්යායොගො අනිමිතෙතන.

තතා අභිජාකාකායගතා චී බහාපාදකායගතෝ චී අපතණීහිතත වීමොකාබමුබෙන පහානං ගච්ඡනති, පරාමාසකායගතෝ සුණැඤතාය, ඉදංසචාභිනිවෙසකායගතෝ අනිළිතෙතන.

තාළු කාමාසවො ච භවාසවො ව අපාණ්තිතෙන විමොකබමුබෙන. පනානං ගචඡනති, දිටසාසවො සුණුණුතාය, අවිජාසවො අනිමිතෙනන.

තා කා මො කො චි හ වො සො චි අපාණිහිතෙන විමො කබමු බෙන පහානං ගවඡනති, දිටෙහා සො සුණු සැහැ ආ විජෝනා සො අනි මි තෙතන.

තා රාගසලෙලා ච දෙයසලෙලා ච අපාණ්හිතෙන වීමොකබමුඛෙන පහානං ගචඡනති, මානසලෙලා සුඤඤතාය, මොහසලෙලා අනිමිතෙතන.

තා රැපූපගා ච විකාස රොගීත් වේදනූපගා ච විකාස රොගීත් අප නීතිතෙන වීමොකබමුබෙන පරිඤඤං නවජනති, සඤඤූපගා පුඤඤතාය, සඞ්බාරුපගා අනිමනෙතන.

[8, 8, 1-5] නායසමුවඨංනය

එහි යම විඤ්ඤණාහාරයෙක් ඇද්ද යම අනිතායෙහි නිතා යැ යන විපල්ලාසයෙක් ඇද්ද දිව්යූපාදන යැ දිව්ඨියොග යැ පරාමාසකායගුන්ථ යැ දිව්ඨාසව යැ දිව්ඨෝස යැ මානසල්ල යැ සඤ්ඤැපගවිඤ්ඤණට්ඨීති යැ හයාගතිගමන යැ යන මේ දසවැදැරුම් සූතුපදයන්ගේ අර්ථය එකෙකි, වාඤ්ජනය මැ නානා වෙයි. මේ විඤ්ඤණාහාරාදි දශධර්මයෝ මොහාධික (මන්ද) දිට්ඨීචරිත පුද්ගලහට උපක්ලෙශයෝ යි.

එහි යම මනොසඤ්චෙතතාභාරයෙක් ඇද්ද යම අනාත්මයෙහි ආත්ම යැ යන විපල්ලාසයෙක් ඇද්ද අත්තවාදූපාදන යැ අවිජ්ජායොග යැ ඉදංසව්වාහිනිවෙසකාය ගුන්ථ යැ අව්ජ්ජාසව යැ අව්ජ්ජොස යැ මොහසල්ල යැ සඩ්බාරූපගව්ඤ්ඤණටයීති යැ මොහාගතිගමන යැ යන මේ දසවැදැරුම් සූනුපදයන්ගේ අඊථය එකෙක් වෙයි වාඤ්ජනය මැ නානා වෙයි. මේ මනොසඤ්චෙතනාභාරාදී දශධර්මයෝ තියුණු පුඥ ඇති දිට්ඨචරිත පුද්ගලහට උපක්ලෙශයෝ යි.

එහි යම කවලිකාරාභාරයෙකුත් යම එස්සාභාරයෙකුත් ඇද්ද මොහු අපුණිහික වීමොක්ෂමුබයෙන් පරිඥවට යෙහි, විඤ්ඤණාභාරය ශූතාාතවීමොක්ෂමුබයෙන් ද මනොසඤ්චෙතනාභාරය අනිමිත්තවීමොක්ෂමුබයෙන් ද පරිඥවට යෙයි.

එහි යම අසුහයෙහි සුහ යැ යන විපල්ලාසයෙකුත් යම දුක්බයෙහි සුබ යැ යන විපල්ලාසයෙකුත් ඇද්ද, මොහු අපුණිහිතවිමොක්ෂමුබයෙන් පුහාණයට අහාස්තයට යෙති, අනිතායෙහි නිතා යැ යන විපල්ලාසය ශතාතව්මොක්ෂමුබයෙන් ද, අනාත්ම යෙහි ආත්ම යැ යන විපල්ලාසය අනිමිත්තව්මොක්ෂමුබයෙන් ද පුහාණයට අහාස්තයට යෙයි.

එහි කාමූපාදනය ද හවූපාදනය ද අපුණිහිත විමොක්ෂමුබයෙන් පුහාණයට යෙයි, දිව්ඨූපාදනය ශූනාහත විමොක්ෂමුබයෙන් ද අත්තවාදුපාදනය අනිමිත්තව්මොක්ෂයෙන් ද පුහාණයට යේ.

එහි කාමයොගය ද හවයොගය ද අපුණිහිත විමොක්ෂමුඛයෙන් පුහාණයට යෙයි, දිව්ඨියොගය ශූතාතවීමොක්ෂමුඛයෙන් ද අව්ජ්ජායොගය අනිමිත්තවීමොක්ෂමුඛයෙන් ද පුහාණයට යේ.

එහි අභිධාාකායගුන්ථය ද වාාපාදකායගුන්ථය ද අපුණිහිතවීමොක්ෂමුබයෙන් පුහාණයට යෙයි, පාරාමසකායගුන්ථය ශූනාාතවීමොක්ෂමුබයෙන් ද ඉදංසව්වාහිනිවෙස කායගුන්ථය අනිමිත්තව්මොක්ෂමුබයෙන් ද පුහාණයට යේ.

එහි කාමාසවය ද භවාසවය ද අපුණිහිත විමොක්ෂමුබයෙන් පුහාණයට යෙයි, දිටඨාසවය ශූනාාතවිමොක්ෂමුබයෙන් ද, අව්ජ්ජාසවය අනිමිත්තව්මොක්ෂමුබයෙන් ද පුහාණයට යේ.

එහි කාවොසය ද භවොසය ද අපුණිහිතව්වොකෘමුබයෙන් පුහාණයට යෙයි. දිටයොසය ශුනාතාව්මොකෘමුබයෙන් ද අවිප්රෝසය අනිමිත්තව්මොකෘමුබයෙන් ද පුහාණයට යේ.

එහි රාගසල්ලය ද දෙසසල්ලය ද අපුණිහිතවිමොක්ෂවුබයෙන් පුහාණයට යෙයි, මානසල්ලය ශූනාතවිමොක්ෂවුබයෙන් ද, මොහසල්ලය අනිමිත්තවීමොක්ෂ මුබයෙන් ද, පුහාණයට යේ.

එහි රුපූපගවිඤ්ඤණටයිතිය ද වෙදනූපගවිඤ්ඤණටයිති ද අපුණිහිත විමොක්ෂ මුබයෙන් පරිඥවට යෙයි, සඤ්ඤෑපගවිඤ්ඤණටයිතිය ශූනාතවීමොක්ෂමුබයෙන් ද සඩබාරුපගවිඤ්ඤාණටයිතිය අනිමිත්තවීමොක්ෂමුබයෙන් ද පරිඥවට යේ.

නොතතිපාකරණං - පමනිදෙසවාරො

තාන් ජනු ච අගතිගමනං දෙසා ච අගතිගමනං අපාණ්තිතෙන විමොකාමුමෙන පහානං ගච්ඡනති, හයං අගතීගමනං සුඤඤතාය, මොහා අගතිගමනං අනිමිතෙතන විමොකාමුමෙන පහානං ගච්ඡනති.

ඉත් සබෙබ ලොකවටටානූසාරිභෝ ඛම්මා නීශනන් තෙලොකා තීබ විමොකබමුබෙනිතී. තුතුීදං නීශානං චතකෙසා පටිපද චතතාරෝ සනීපට්ඨානා චතතාරි කානානි චතතාරෝ විකාරා චතතාරෝ සම්පප ඛානා චතතාරෝ අවජරියා අබහුතා ඛම්මා චතතාරි අඛ්ට්ඨාභානි චතකො සමාබිතාවනා චතතාරෝ සුබහානියා ඛම්මා චතකොරි අඛ්ට්ඨාභානි චතකො

ບພ້ອາ ບວິບຊ ບພ້ອະ ສສບປີສາສາ, දුකියා ບບິບຊ දුනීයං සන්පට්ඨානං, කත්යා පටිපද කත්යං සන්පට්ඨානං, වතුනා පටිපද චහානරං සන්පට්ෂානං. පළුමං සන්පට්ෂානං පළුමං කානං, දුන්යං චතුන්ං සන්පටහානං චතුන්ං කානං. පහමං කානං පරමො විහාරෝ, දුතියං කිානං දුන්යො විහාරෝ, තතියං කිානං තතියො විහාරෝ, චතුළුං කිාහං චතුළො විහාරෝ. පබ්මො විහාරේ පබ්මං සම්මංප ඛානං, දුත්යො දුත්යං, තන්යො තන්යං, චතුනො, වහාරො වතුනං. සම්මපාඩානං පඩමං සම්මපාඩානං පඩ්මො අච්ඡරියෝ අබහුතො ඛමේමා, දුකියං දුකියො, කතියං කතියො, වනුතරං සම්මාපාඛානං චතුනේ, අච්ඡරියෝ අබහුනො බමේමා. පළුමො අච්ඡරියෝ අබහුනො ඛමෙමා පගීමං අධ්වසානං, දුතියො අවජරියො අබහුතො ඛමෙමා දුතියං අධ්වසානං, තත්ගො අවජරියො අබහුතො බමේමා තත්යං අධිවධානං, චතුනෙරා අවජරිගො අබහුතො බමෙමා චතුනරං අධිවසානං. පස්මං අධිවිධානං පළුමා සමාධිතාවනා, දුතියං අධිවධානං දුතියා සමාධිතාවනා, කත්යං අධිවිධානං කත්යා සමාබිහාවනා, වනුතාං අධිවධානං වනුතා, ສອາດີຫາຍອາ. ບໍ່ດ້ອາ ສອາລີສາຍອາ ບໍ່ດ້ອາ ສູລິຫາລີອດາ ພຣອອາ, දුතියා සමාධිහාවනා දුතියො සබහාහියො බමෙවා, තතියා සමාධිහාවනා ກສັດລະ ແລະເພື່ອເພື່ອເພື່ອເພື່ອເຫັນ, ອົ້າການ ແລະເພື່ອເພື່ອນອີ້ນາຍັນ ອີ້ນີ້ອີ້ນັ້ນ ອີ້ນີ້ ອີ້ນ සුඛහාතියෝ ධමේමා. පඪමො සුඛහාකියෝ ධමෙමා පඪමං අපාමාණං. දුතිගො සබහානිගො බමෙමා දුනීයං අපාමාණං, තතිගො සබහානිගො ඛමේමා තත්යං අපාමාණං, වතුසෝ, සුඛහාකියෝ ඛමේමා චතුස්ං අපාමාණං.

පරාමා පටිපද භාවිතා බහුලිකතා පරාමං සනිපවසානං පරිපූරෙනි, දුනීයා පටිපද භාවිතා බහුලිකතා දුනීයං සනීපවසානං පරිපූරෙනි, තතියා පටිපද භාවිතා බහුලිකතා තනියං සනීපවසානං පරිපූරෙනි, වතුණා පටිපද භාවිතා බහුලිකතා වතුනුං සනීපවසානං පරිපූරෙනි, පරාමා සනීපවසානො භාවිතො බහුලිකතො පරාමං කානං පරිපූරෙනි, දුනීයො සනීපවසානො භාවිතො බහුලිකතො දුනියං කානං පරිපූරෙනි, තනීයො සනීපවසානො භාවිතො බහුලිකතො තනියං කානං පරිපූරෙනි, තනීයො සනීපවසානො භාවිතො බහුලිකතා තනියං කානං පරිපූරෙනි, තනීයො සනීපවසානො භාවිතො බහුලිකතා තනියං කානං පරිපූරෙනි, පරාමං කානං භාවිතං බහුලිකතං පරාමං විහාරං පරිපූරෙනි, දුනියං කානං භාවිතං බහුලිකතං දුනියං විහාරං පරිපූරෙනි, තනියං කානං භාවිතං තානියං බහුලිකතං තනීයං විහාරං පරිපූරෙනි, පතියං කානං භාවිතං ඉහුලිකතං වතුනා වහාරං පරිපූරෙනි, පරාමං විහාරං භාවිතං

[8, 8, 1-5] නයසමුවරානය

එහි ඡන්දයෙන් අගතිගමනය ද ද්වෙෂයෙන් අගතිගමනය ද අපුණිහිතවිමොක්ෂ මුබයෙන් පුහාණයට යෙයි, හයින් අගතිගමනය ශූනාකච්මොක්ෂමුබයෙන් ද මොහයෙන් අගතිගමනය අනිමිත්තව්මොක්ෂමුබයෙන් ද පුහාණයට යේ.

මෙසේ ආහාරාදී සියලු ලොක සංඛාන සංසාරවට්ටය අනුව යනසුලු ධර්මයෝ අනිතාානුදර්ශනාදී නිව්ධව්මොක්ෂමුබයෙන් ලෙතුලොකවර්තයෙන් නික්මා යෙන්. එහි මේ නිර්යාණය යැ සතර පුතිපදවෝ යැ සතර සතිපට්ඨානයෝ යැ සතර ධාානයෝ යැ (දීවා මුහ්ම ආයා ආනෙඤ්ජ යන) සතර විහාරයෝ යැ සතර සමාක්පුධානයෝ යැ සතර ආශ්චයා අද්භූතධර්මයෝ යැ සතර අධිෂ්ඨානයෝ යැ සතර සමාධිභාවනාවෝ යැ ඉන්දීය සංවරාදී සතර සුබනාගියධර්මයෝ යැ සතර අපුමාණධර්මයෝ යි.

පළමුවන පටිපදව පළමුවන සත්පට්ඨාන යැ, දෙවන පටිපදව දෙවන සත්පථ්ඨාන යැ, තෙවන පටිපදව තෙවන සත්පට්ඨාන යැ, සිව්වන පටිපදව සිව්වන සත්පට්ඨාන යි. පුළුම සතිපට්ඨානය පුළුමධානත යැ, දෙවන සතිපට්ඨානය ද්වික්යධානත යැ, තෙවන සතිපට්ඨානය තෘත්යධානන යැ, සිව්වන සතිපට්ඨානය වතුර්ථධාහන යි. පුථමධාහනය පුළුම විහාර යැ, ද්විතීයධානය ද්විතීයවිහාර යැ, තෘතීයධානය තෘතීය විහාර යැ, චතුර්ථධාහනය චතුර්ථවිභාර යි. පුථම විහාරය පුථම සමාාක්පුධාන යැ, ද්විතීය විහාරය ද්විතීය සමාක්පුධාන යැ, තෘතීය විහාරය තෘතීය සමාක්පුධාන යැ, වතුර්ථ විහාරය වතුර්ථ සමාාක්පුධාන යි. පුථම සමාාක් පුධානය පුථම ආශ්චයා අද්ගනධර්ම යැ, දෙවැන්න --- දෙවැන්න යැ, තෙවැන්න --- තෙවැන්න යැ, සතරවැනි සමාක්පුධානය සතරවැනි ආශ්චයා අද්ගුතධර්ම යි. පුරම ආශ්චයා අද්ගුතධර්මය පුරම අධිවිධාන යැ, දෙවැනි ආශ්චයා අද්භුකධර්මය දෙවැනි අධිට්ඨාන යැ, තෙවැනි ආශ්චයා අද්භුකධර්මය තෙවැනි අධිට්ඨාන යැ, සිව්වැනි ආශ්චයා අද්භුකධර්මය සිව්වැනි අධිට්ඨාන යි. පළමුවන අධිවධානය පළමුවන සමාධිභාවනා යැ, දෙවැනි අධිවධානය දෙවැනි සමාධිභාවනා යැ, තෙවැනි අධිව්යානය තෙවැනි සමාධිභාවනා යැ, සිව්වැනි අධිව්යානය සිව්වැනි සමාධි භාවනා යි. පළමුවන සමාධිභාවනාව පළමුවන සුබභාගියධර්ම යැ, දෙවැනි සමාධි භාවනාව දෙවැනි සුබභාගියධර්ම යැ, තෙවැනි සමාධිභාවනාව නෙවැනි සුබභාගියධර්ම යැං සිවවැනි සමාධිභාවනාව සිවවැනි සුබහාගියධර්ම යි. පළමුවන සුබහාගියධර්මය පළමුවන අප්පමාණ යැ, දෙවැනි සුබහාගියධර්මය දෙවැනි අප්පමාණ යැ, තෙවැනි සුබහාගියධර්මය තෙවැනි අප්පමාණ යැ, සිව්වැනි සුබහාගියධර්මය සිව්වැනි අප්පමාණ යි.

පළමුවන පටිපදව භාවිත බහුලිකෘත වූවා පළමුවන සතිපටඨානය පරිසූර්ණ කෙරෙයි, දෙවැනි පටිපදව භාවිත බහුලිකෘත වූවා දෙවැනි සතිපටඨානය පුරයි, තෙවැනි පටිපදව භාවිත බහුලිකෘත වූවා තෙවැනි සතිපටඨානය පුරයි, සිවවැනි පටිපදව භාවිත බහුලිකෘත වූවා සිවවැනි සතිපටඨානය පුරයි. පළමුවන සතිපටඨානය භාවිත බහුලිකෘත වූයේ පුරමධාහනය පුරයි, දෙවැනි සතිපටඨානය භාවිත බහුලිකෘත වූයේ ද්විතීයධාහනය පුරයි, තෙවැනි සතිපටඨානය භාවිත බහුලිකෘත වූයේ තෘතීයධාහනය පුරයි, සිවවැනි සති පටඨානය භාවිත බහුලිකෘත වූයේ වතුර්ථධාහනය පුරයි. පුරමධාහනය භාවිත බහුලිකෘත වූයේ පුරම විභාරය පුරයි, ද්විතීයධාහනය භාවිත බහුලිකෘත වූයේ ද්විතීය විභාරය පුරයි, තෘතීයධාහනය භාවිත බහුලිකෘත වූයේ තෘතීය විභාරය පුරයි, වතුර්ථධාහනය භාවිත බහුලිකෘත වූයේ වතුර්ථ විභාරය පුරයි, පුරම විභාරය භාවිත බහුලිකෘත වූයේ නුපන්

බහුලිකතො අනුපානානාං පාපකානං අකුසලානං ඛණානං අනුපොදං පරිපුරෙක්, දුත්යො විහාරො හාවිතො බහුලිකතො උපාකතානං පාපකානං අනුසලානං බමානං පහානං පරිපුරෙහි, තහියො විහාරෙ ສາອືເລາ ລິຍິຕິສເວາ අມູບບອອາອາອາ ສາສຕາຍາ ພອງອາອາ ດູບບາວ. පරිපුරෙතී, චතුනෝ විහාරො භාවිතො බහුලීකතො උපාතනානං කුසලානං බම්මානං සීත්ං අසමේමාසං භියොහාවං පරිපුරෙන්, පළුමං සම්මාන්ධානං භාවිතං බහුලීකතං මානපානානං පරිපූරෙති, දූතීයං සම්මපාඩානං තාවිතං බහුලිකතං අලෙසමුක්ෂානං පරිපුරෙනි, තනීයං ສອອເຫລາຍາຈ ຫາຍີກ· ລຽງອີສາກ· ເອີເປົາເອລາຍາ· ເວິຊູເປານີ້, ຍິຊາະປະ සම්මපාඩානං භාවිතං බහුලීකතං හවුපසමං පරිපුරෙති, මානපහානං භාවිතං බහුලිකතං සවවාගිවරානං පරිපූරෙහි, අංලයසමුක්ෂාතො භාවිතො බහුලීකතො චාගාඩිට්ඨානං පරිපුරෙකි, අව්ජාපහානං හාවිතං බහුලීකතං පණුණුබ්වඪානං පරිපුරෙති, හවුපසමො හාවිතො බහුලීකතො උපසමාබ්වසානං පරිපුරෙක්, සච්චාබ්වසානං භාවිතං බහුලීකතං ඡාතු සමාබ්ං පරිපූරෙත්, චාගාබ්වසානං භාවිතං බහුලිකතං විරිශසමාබ්ං පරිපුරෙක්, පකැතුබ්වසානං භාවිතං බහුලිකතං විතනසමාබිං පරිපුරෙති, උපසමාධිවිඪානං භාවිතං බහුලීකතං වීමංසාසමාධිං පරිපුරෙතී, ජනැසමාගී භාවිතො බහුලීකතො ඉන්දියසංචරං පරිපුරෙති, විරියසමාගි භාවිතෝ බහුලිකතෝ කපං පරිපූරෙති, විතතසමාබ් භාවිතෝ බහුලිකතෝ බුණි. පරිපුරෙති, වීමංසාසමාධි ගාවීතො බහුලීකතො සබබුපධි පටිනිසාස ශකං පරිපූරෙති. ඉාදියසංචරෝ භාවිතො බහුලීකතො මෙතතං පරිපුරෙති, තපො භාවිතො බහුලිකතො කරුණං පරිපුරෙති, බුදුබ භාවිතා බහුලීකතා මූදිතං පරිපූරෙක්, සබබුපධිපටිනිසාගොනා භාවිතො බහුලිකුදුකා උපෙක්බං පරිපූරෙකි.

තතා ඉමා චතකොා දිසා; පඨමා පටිපද, පඨමො සතිපවරානො පඨමං කානං පඨමො විහාරෝ පඨමො සමාපපරානො පඨමො අපිරිරියා අබනුතො ධමේමා සවවාඩිවසානං ජනදසමාඩි ඉත්දියසංවරෝ මෙතතා ඉති පඨමා දිසා.

දුන්යා පටිපද දුන්ගො සන්පඩානො දූන්ගං ඣානං දුන්ගො විහාරෝ දුන්ගො සමාපපඛානො දුන්ගො අවශ්රිගො අබනුනො ඛමේමා වාගාබ්ඩානං විරියසමාඕ තපො කරුණා ඉති දුනිගා දිසා,

තත්යා පටිපද තත්ගො සත්පවසානො තත්යං ඣානං කත්යො විකාරෝ තත්යො සමාපපඩානො තත්යො අවාරියො අබතුතො බමෙමා පණුණුඩ්වතානං මිතතසමාඩී බුදුඩී මුදිතා ඉත් තත්යා දියා,

වතුණා පටිපද වතුණේ සතිපට්ථානො වතුණං කිානං වතුණේ විහාරේ: වතුණො සම්මපාඛානො වතුණේ අච්ඡරිගො අබහුනො බුමෙමා උපසමාධීව්ඨානං විමංසාසමාධී සබබුපධිපටිනිකානොකො උපෙකා ඉති වතුණා දියා.

තාන පහිමා පටිපද පහිමො සතිපටහානො පහිමං කිානං පහිමො මිහාරෝ පහිමො සම්මපපතානො පහිමො අචත්රියො අබහුතො බමෙො සම්වාසීවහානා ජානුසමායි ඉත්ලයාංචරෝ මෙතතා ඉති ඉමෙසං දශනතං සුතතානං එකො අනො බාඤුණාමෙව නානං. ඉදං රාගචරිතකා පුකාලකා තෙසජා.

[\$, \$, 1-5] නයසමුවඨංනය

ලාමක අතුශලධර්මයන්ගේ අනුත්පාදය පරිපූර්ණ කෙරෙයි, ද්විතීය විහාරය භාවිත බහුලීකෘත වූයේ උපත් ලාමක අකුශලධර්මයන්ගේ පුහාණය පුරයි, තෘතීය විහාරය භාවිත බහුලිකෘත වූයේ නුපත් කුශලධර්මයන්ගේ උත්පාදය පුරයි, චතුර්ථ විහාරය භාවිත බහුලිකෘත වූයේ උපන් කුශලධර්මයන්ගේ ස්රීතිය අසම්මොසය (නො නැසීම) බහුලබව පරිපූර්ණ කෙරේ. පුථම සමාාක්පුධානය භාවිත බහුලිකෘත වූයේ මානපුහාණය පුරයි, දෙවැනි සමාක්පුධානය භාවිත බහුලීකෘත වූයේ ආලයසමුද්ඝාතය පුරයි, නෙවැනි සමාක් පුධානය භාවිත බහුලීකෘත වූයේ අවදහාපුහාණය පුරයි, සිව්වැනි සමාක්පුධානය භාවිත බහුලීකෘත වූයේ හවයාගේ උපසමය පුරයි. මානපුහාණය හාවිත බහුලිකෘත වූයේ සතාාධිෂ්ඨානය පුරයි, ආලයසමුද්ඝාතය භාවිත බහුලිකෘත වූගේ කාංගාධිෂ්ඨානය පුරයි, අවදහාළහාණය භාවිත බහුලීකෘත වූයේ පුඥයිෂ්ඨානය පුරයි, හවොපශමය භාවිත බහුලිකෘත වූයේ (ක්ලෙශ) උපශමාධිෂ්ඨානය පූරයි, සතහායිෂ්ඨානය භාවිත බහුලිකෘත වූගේ ජන්දසමාධිය පූරයි, කාාගාධිෂ්ඨානය භාවිත බහුලිකෘත වූයේ ව්යාසමාධිය පූරයි, පුඥුයිෂ්ඨානය භාවිත බහුලිකෘත වූයේ චිත්තසමාධිය පුරයි, උපශමාධිෂ්ඨානය භාවිත බහුලීකෘත වූයේ වීමංසාසමාධිය පුරයි. ඡන්දසමාධිය භාවිත බහුලීකෘත වූයේ ඉන්දිය සංචරය පූරයි, ව්යාසමාධිය භාවිත බහුලිකෘත වූයේ (පුණාාධර්ම සංඛාාත) තපස පූරයි, චිත්තසමාධ්ය හාචිත බහුලීකෘත වූයේ (බොජ්ඣඩ්ගහාවනා සංබාහත) බුද්ධිය පුරයි, වීමංසා සමාධිය භාවිත බහුලිකෘත වූයේ සබ්බූපධිපටිනිස්සග්ගය පුරයි. ඉන්දියසංවරය භාවිත බහුලීකෘත වූයේ මෙත්තාව පුරයි, තපස භාවිත බහුලීකෘත වූයේ කරුණාව පුරයි. බුද්ධිය භාවිත බහුලිකෘත වූවා මුදිතාව පුරයි, සබ්බුපධිපටිනිස්සග්ගය (නිවන) භාවිත බහුලිකෘත වූයේ උපෙක්ෂාව පරිපූර්ණ කෙරේ.

ඒ වොදනපක්ෂයෙහි මේ සතර දිශාවෝ යැ : පුථම පටිපද යැ පුථම සතිපට්ඨාන යැ පුථම ධාහන යැ පුථම (දිබ්බ) විහාරය යැ පුථම සමාාක්පුධාන යැ පුථම අච්ඡරිය අධිභූත ධර්ම යැ සච්චායිට්ඨාන යැ ඡන්දසමායි යැ ඉන්දියසංවර යැ මෙත්තා යැ යනු පුථම දිශා භූත ධර්ම යි.

දෙවැනි පටිපදු යැ දෙවැනි සක්පට්ඨාන යැ දෙවැනි ධාාන යැ දෙවැන් (බුහ්ම) විහාර යැ දෙවැනි සමාාක්පුධාන යැ දෙවැනි අවජරීය අබහුත ධර්ම යැ වාගායිව්ඨාන යැ විරියසමායි යැ තපස යැ කරුණා (අපුාමාණා) යැ යනු ද්විතීය දිශාහුත ධර්ම යි.

තෘතීය පතිපද යැ තෙවැනි සතිපට්ඨාන යැ තෙවැනි ධාාන යැ තෙවැනි (අරිය) විහාර යැ තෙවැනි සමාාක්පුධාන යැ තෙවැනි අවජරිය අබ්හුත ධර්ම යැ පඤ්ඤධිථ්ඨාන යැ චීත්තසමාධි යැ (බොජ්ඣඩ්ගභාවනා) බුද්ධි යැ මුදිතා (අපුාමාණා) යැ යනු තෘතීය දිශාභූත ධර්ම යි.

සතරවැනි පටිපද යැ සිව්වැනි සතිපට්ඨාන යැ සිව්වැනි ධාාන යැ සිව්වැනි (ආනොඤ්ජ) විතාර යැ සිව්වැනි සමාකේපුධාන යැ සිව්වැනි අවජරිය අබතුක ධර්ම යැ උපසමාධිව්ඨාන යැ වීමංසාසමාධි යැ සබබූපධිපටිනිස්සග්ග යැ උපෙක්බා (අපුාමාණා) යැ යනු චතුර්ථ දිශාතුක ධර්ම යි.

ඒ දිශාතුත ධර්මයන් කෙරෙති පයීම පටිපද යැ පයීම සතිපව්ඨාන යැ පයීම ඣාන යැ පයීම විතාර යැ පයීම සම්මප්පධාන යැ පයීම අවිජරිය අබ්තුතධිමම යැ සව්චාධිව්ඨාන යැ ජන්දසමාධි යැ ඉන්දියසංවර යැ මේත්තා යැ යන මේ දසවැදැරුම් සූතුපදයන්ගේ අර්ථය එකෙකැ වාඤ්ජනය මෑ නානා වෙයි. මේ රාගචරිත පුද්ගලතට බෙතෙති.

නෙතත්පාකරණං - පමනිදෙදස්වංරෙං

දුනියා පටිපද දුනියො සනිපටසානො දූනීනං ඣානං දුනියො මිහාරො දුනියො සම්මපාධානො දූනීයො අච්ඡරියො අබතුනො ධම්මා මාශාධිවසානං විරියසමාධි තුළො කරැණා ඉනී ඉමෙසං දසනානං සුභානානං එකො අපො බාඤ්භමේව භානං. ඉදං දෙසව්රිකණා පුණාලසා නෙසජු.

තත්යා පටිපද තත්යො සත්පවඩානො තත්යං ඣානං තත්යො විහාරෝ තත්යො සමාපත්වානෙ තත්යො අච්ඡරියෝ අබතුතො බමේමා පඤඤුබිවසානං චිතනසමාබි බුද්ධී මූදිතා ඉත් ඉමෙසං දසනනං සුතතානං එකො අපෙළු බාඤූනමෙව නානං. ඉදං දිටසීවරිතයක මඤයාපුණාලයක හෙසරජං.

චතුනා පටිපද චතුනො ශත්පට්ථානො චතුනා කොනා චතුනො විහාරේ චතුනො, සමාපෙඛානො චතුනො අචජරියො අබතුනො ඛමේමා උපතමාඩිටරානා විමංශාසමාහී සබබූපයිපටිතිසාගොනා උපෙකො ඉහි ඉමෙසා දසනනා සුතතානා එකො අනෝ බහසැජනමෙව නානා. ඉදා දිටසීචරිතසා උදනසා නෙසජණ.

තාසං දුකාඛා ව පරිපද දනිාභිණැඤ දූකාඛා ව පරිපද බිපා භිණැඤ අපතෝතිකා වීමොකාඛම්බං, සුඛා පරිපද දනිාභිණැඤ සුණැඤකාවීමොකාඛම්බං, සුඛා පරිපද බිපපාභිණැඤ අභිමිතත වීමොකාඛම්බං.

තාන් කායෙ කායානුපසයිතා සතිපටසානං ව වේදනායු වෙදනානු-පසයිතා සනීපවසානං ව අපාණ්හිතං වීමොකබමුබං, චීතෙන චීතතානු-පසයිතා සුණෑඤතා වීමොකබමුබං, ධමේමසු ධම්මානුපසයිතා අනිමතතං වීමොකබමුබං.

තාසු පළුමණුව කිානං දුතියං ව කානං අපාණිහිතං වීමොකාමුඛං තතීයං කිානං සුණෑඤතා, ව්යුසුං කානං අනිමතතං වීමොකාමුඛං.

තා සුළු පළුමො ච විහාරෝ දුන්ගො ච විහාරෝ අපපණිහිතං විමොකබමුබං, තන්ගො විහාරෝ සුඤඤතා, චතුපො විහාරෝ අනිමතතං විමොකබමුබං.

තතා පඨමං ච සම්මාන යුත්යං ච සම්මානය අපාණ්තිතං විමොකබමුබං, සන්යං සම්මාපධානං සුණුඥතා, චතුතාං සම්මාපාඛානං අතිමීතතං විමොකබමුබං.

තාළු මානපහානං ව ආලයසමූගකාතො ව අපපණ්තිතං විමොකාමුඛං අව්ජාපනානං සුණුඤතා, හවූපසමො අනිමිතතං විමොකාමමුඛං.

තාන සච්චාධිටයානං ච චාගාධිටාහා ච අපාණ්හිතා විමොකබමුබං, පණුණුධිටහානං සුණුණුතා, උපසමාධිවහානං අනිමතතං විමොකබමුබං.

තා තර ක්ෂාද සමාහි විරියයාවාහි ව අපාණ්තිතං වීමොකබමුබං, විතත සමාහි සුණුණුතා, වීමංසාසමාහි අනිමතතං වීමොකබමුබං.

[8, 8, 1-6] නයසවුඩරානය

දෙවැනි පටිපද යැ දෙවැනි සතිපට්ඨාන යැ දෙවැනි ධාහනය දෙවැනි විහාර යැ දෙවැනි සම්මප්පධාන යැ දෙවැනි අවජරිය අඛ්භූත ධර්ම යැ වාගායිව්ඨාන යැ විරියසමාධි යැ (පුණාධර්ම) තපස යැ කරුණා යැ යන මේ දසවැදැරුම් සුතුපදයන්ගේ අර්ථය එකෙකැ, වාඤ්ජනය මැ නානා වෙයි, මේ දෙසවරිත පුද්ගලභට බෙහෙති.

තෙවැනි පටිපද යැ තෙවැනි සතිපට්ඨාන යැ තෙවැනි ධාාන යැ තෙවැනි වීහාර යැ තෙවැනි සම්මප්පධාන යැ තෙවැනි අවජරිය අබහුත ධර්ම යැ පඤ්ඤයිට්ඨාන යැ චීත්ත සමාධි යැ (බොජ්ඣඩ්ගහාවනා) බුද්ධි යැ මුදිතා යැ යන මේ දසවැදැරුම් සූපුපදයන්ගේ අර්ථය එකෙකැ, ඩාඤ්ජනය මැ නානා වෙයි. මේ මන්ද වූ (මොහාධික) දීට්ඨිචරිත පුද්ගලහට බෙහෙති.

සිව්වැනි පටිපද යැ සිට්වැනි සතිපට්ඨාන යැ සිට්වැනි ධාාන යැ සිට්වැනි විභාර යැ සිට්වැනි සම්මප්පධාන යැ සිට්වැනි අවරටීය අඛභූත ධර්ම යැ උපසමාධිව්ඨාන යැ වීමංසා සමාධි යැ සබ්බූපධිපටීනීස්සග්ග යැ උපෙක්බා යැ යන මේ දසවැදැරුම සූතුපදයන්ගේ අර්ථය එකෙකැ, වාණද්ජනය මැ නානා වෙයි. මේ උදත්ථ (උදර පුභු ඇති) දීට්ඨිචරිත පුද්ගලහට බෙහෙති.

එහි (ඒ වොදනධර්මයන් කෙරෙහි) දන්ධාභිඤ්ඤ වූ දුක්බපටිපදව ද ධිප්පාභිඤ්ඤ වූ දුක්බපටිපදව ද අපුණිහිත වීමොක්ෂමුබ යැ, දන්ධාභිඤ්ඤවූ සුබපටිපදව ශූනාතච්මොක්ෂ මුබ යැ, ධිප්පාභිඤ්ඤ වූ සුබපටිපදව අනිමිත්තවීමොක්ෂමුබ යි.

එහි කයෙහි කය අනුව දක්නා සතිපට්ඨානය ද වෙදනාවන්හි වෙදනා අනුව දක්නා සතීපට්ඨානය ද අපුණිහිත වීමොක්ෂමුබ යැ, චීන්තයෙහි චීත්තානුපස්යි සතිපට්ඨානය ශූනාහත වීමොක්ෂමුබ යැ, ධර්මයන්හි ධම්මානුපස්යි සතිපට්ඨානය අනිමිත්තවීමොක්ෂ මුබ යි.

එහි පුථමධානතය ද ද්විතීයධානතය ද අපුණිහිත විමොක්ෂමුබ යැ, තෘතීයධානතය ශූනාශතවීමොක්ෂමුබ යැ, වතුර්ථධානතය අනිමිත්තවීමොක්ෂමුබ යි.

එහි පුථමවිභාරය ද ද්විතීය විහාරය ද අපුණිහිත විමොක්ෂමුබ යැ, තෘතීය විහාරය ශූනාක විමොක්ෂමුබ යැ, වතුර්ථවිහාරය අනිමිත්තව්මොක්ෂමුබ යි.

එහි පුථම සමාක්පුධානය ද ද්විතීය සමාක්පුධානය ද අපුණිහික වීමොක්ෂමුට යැ, තෘතීය සමාක්පුධානය ශූනාතවීමොක්ෂමුට යැ, වතුර්ථ සමාක්පුධානය අනිමීත්ත වීමොක්ෂමුට යි.

එහි මාන්පුහාණය ද ආලයසමුද්ඝාතය ද අපුණිහිත වීමොක්ෂමුබ යැ, අවිදාාපුහාණය ශූනාතවීමොක්ෂමුබ යැ, හවූපසමය අනිමිත්තවීමොක්ෂමුබ යි.

එහි සතාායිට්ඨානය ද චාගාධිට්ඨානය ද අපුණිහිතවීමොක්ෂමුබ යැ, පඤ්ඤයිට්ඨානය ශූනාතවීමොක්ෂමුබ යැ, උපසමාධිට්ඨානය අනිමිත්තවීමොක්ෂමුබ යි.

එහි ඡන්දසමාධිය ද ව්රියසමාධිය ද අපුණිතිතව්මොක්ෂමුබ යැ, වික්තසමාධිය අනායතව්මොක්ෂමුබ යැ, වීමංසාසමාධිය අනිමිත්තව්මොක්ෂමුබ යි.

කතා ඉංකියනංවරො වං කපො ව අපාණ්තිකං වීමොකබමුබං, බුද්ධී සුණුණුතා සබබුපගිපටිනිසාකානා අනීමිතනං විමොකබමුබං.

තාන් මෙතතා ච කරුණා ච අපාණ්තිතං ච්මොකබමුබං, මුදිතා සුණැඟතා, උපෙනබා අනිමතතං වීමොකබමුබං.

තෙසං විකාකිළිහං; චනතාරෝ අාහාරා, තෙසං පරීපකොඛා එතහො පරිපද චනතාරෝ විපලාසා, තෙසං පරීපකොඛා චනතාරෝ සනිපවසානා වනතාරී උපාදනානී, තෙසං පරීපතොඛා චනතාරේ කානානී. චනතාරෝ ගොහා, තෙසං පරීපකොඛා චනතාරෝ විහාරා, චනතාරෝ ගානා, තෙසං පරීපකොඛා චනතාරෝ සම්පෙඩානා චනතාරෝ අංසමා නෙසං පරීපකොඛා චනතාරෝ අවරිරියා අබහුතා බම්මා චනතාරෝ අසෙමා නෙසං පරීපකොඛා චනතාරෝ අවරිරියා අබහුතා බම්මා චනතාරෝ ඔසා, තෙසං පරීපකොඛා චනතාරේ අධිවසානනී. චනතාරෝ සලලා, නෙසං පරීපකොඛා චනතාරෝ සමාබිතාවනා චනකොරෝ සලලා, නෙසං පරීපකොඛා චනතාරෝ සුඛනාගීයා බම්මා. චනතාරේ අගනීගමනානී, තෙසං පරීපකොඛා චනතාරෝ සුඛනාගීයා බම්මා. චනතාරී අගනීගමනානී, තෙසං පරීපකොඛා චනතාරෝ සුඛනාගීයා බම්මා. චනතාරී අගනීගමනානී, තෙසං පරීපකොඛා

සිහා : බුණා පවෙතාබුණා සංචකා ච හතරාහදෙසමොහා ; තෙසං විකකීලිතං හාමනා සවජිකිරියා බාහානීකිරියා ච, විකකීලිතං ඉස්දියාබවණා හං, විකකීලිතං විපරියාසාහබිටසානං ච ඉස්දියානී සංකාමනොචරෝ, විපරියාසා කිලෙසගොචරෝ අයං වුවවති සිහවිකකීලිතාසා ච නයසා දිසාලොචනසාස ච නයසා භූමිතී. කෙනාහ. '' සො නෙති විපලලාසෙකි කිලෙස '' '' වෙයාකාරණෙසු හි යෙ කුසලාකුසලා '' ති ව.

තාළු යෙ දුසාඛාග මට්පදය දකිෘතිකුකුය බිපපෘතිකුකුය ව නීයනයි ඉමේ දෙව පුඟාලා. යෙ සුඛාය පටිපදය දකිෘතිකුකුය බිපපෘතිකුකුය ව තීයනයි ඉමේ දෙව පුඟාලා. නෙසා වතුතතා පුඟාලානාං අයා සංකිලෙසො: වතතාරො ආහාරා වතතාරො විපලාසා වතතාරී උපාදනානි වනතාරො යොගා වතතාරෝ ගාළා වතතාරෝ ආසවා වතතාරෝ ඔහා වතතාරෝ සලලා වතහොරෝ ගාළා වතතාරෝ ආසවා වතතාරෝ ඔහා වතතාරෝ සලලා වත කොලානාං ඉදා වොදහා : වත කොපා පට්පද වතතාරෝ නිය. වතතාරෝ සම්මපාඛානා වතතාරෝ අපරියා අබනුතා බම්මා වතතාරී අඩිඩාහානි වත කොහා සමාබිතාවනා වතතාරෝ සුඛනාඛියා බලා වත කොරා අපාමාණා සමාබිතාවනා වතතාරෝ සුඛනාඛියා බලා

තත් යෙ දුනාඛාය පටිපදය දනිාහිණැකුය බිපපාතිණැනුය ව නියනයි ඉමේ දො පුනාලා යෙ සුඛාය පටිපදය දනිාහිණැකාය බිපපාහිණැකාය ච නීයනයි ඉමේ දො පුනාලා. තත් යො සුඛාය පටිපදය බිපපාහිණැකුය ච නීයාතී අයං උනාවිතණැකු, යො සාඛාරණාය අයං මීපණැඩිතණැකු, යො දුනාඛාය පටිපදය දනිාහිණැකුය නීයානී අයං නෙයොතා.

[8, 8, 1-5] නයසමූවඨානය

එහි ඉත්දියසංචරය ද තපස ද අපුණිහිතවීමොක්ෂමුබ යැ, බුද්ධිය ශූනාාතවීමොක්ෂ මුබ යැ, සබ්බූපධිපට්නිස්සග්ගය අනිමත්තවීමොක්ෂමුබ යි.

එහි මෙක්කාව ද කරුණාව ද අපුණිහිතවීමොක්ෂමුට යැ, මුදිතාව ශූනාාතවීමොක්ෂ මුට යැ, උපෙක්ටාව අනිමිත්තවීමොක්ෂමුට යි.

(අසන්තසනාදී විශෙෂයොගයෙන් සිංහසදාශ වූ) ඒ බුද්ධාදීන්ගේ (භාවනා සඑජි කිරියා පහාන සංඛාාත) විකීඩිතය හෙවත් පැවැත්ම වෙයි : (සංකිලෙස පක්ෂයෙනි) සතර ආහාරයෝ වෙති, (වොදන පක්ෂයෙහි) සතර පුතිපදාවෝ ඔවුනට පුතිපක්ෂ යැ, (එසේ වැ) සතර විපල්ලාසයෙන් වෙති, සතර සතිපව්යානයෝ ඔවුනට පුතිපක්ෂ යැ. සතර උපාදනයෝ වෙති, සතර ධාානයෝ ඔවුනට පුතිපක්ෂ යැ. සතර යොගයෝ වෙති, (දිබබාදී) සතර විහාරයෝ ඔවුනට පුතිපක්ෂ යැ. සතර ගුන්ථයෝ වෙති, සතර සමාක්ෂුධානයෝ ඔවුනට පුතිපක්ෂ යැ. සතර කාමාදී ආසවයෝ වෙති, සතර ආශ්චයා අද්භූතධර්මයෝ ඔවුනට පුතිපක්ෂ යැ. සතර ඔසයෝ වෙති, සතර අධ්වයානයෝ ඔවුනට පුතිපක්ෂ යැ. සතර ඔසයෝ වෙති, සතර සමාධිභාවනාවෝ ඔවුනාට පුතිපක්ෂ යැ. සතර ඔලායෝ වෙති, සතර සුඛභාගීය ධර්මයෝ ඔවුනට පුති පක්ෂ යැ. සතර අගතිගමනයෝ වෙති, සතර අපුාමාණායෝ ඔවුනට පුතිපක්ෂ යි.

(සමුව්ජෙදපහාණ විසින්) නසනලද රාගද්වෙමෙොහ ඇති සම්මාසමබුදුහු ද පයේ බුදුහු ද සව්වෝ ද (අසන්තාස බල පරාකුමාදී විශේෂයෝගයෙන්) සිංහසදශ වෙති,ඒ සිංහසදශ බුද්ධාදීන්ගේ බොධාඩ්ගධර්මයන්ගේ භාවනාව ඵලනිර්වාණයන් පතාක්ෂ කිරීම දශවස්තුක ක්ලෙශපුණිද්රය පහාණය කිරීම ද විකිඩිත යෑ, (ඉන්දියාධිට්ඨාන) ඉන්දියයන්ගේ පැවැත්ම භාවනා සව්ජිකිරීයා ද විකිඩිත යෑ, විපය්ථාසයන්ගේ නො පැවැත්ම පහාණය අනුත්පාදනය ද විකිඩිත යි. ශුද්ධාදී ඉන්දියයෝ සද්ධර්මයට ගොවර වූවාහුය, විපල්ලාසයෝ සංක්ලෙපෙක්ෂයට ගොවර යි. පැවැත්මට හෙතු යි. මේ සීභවික්කීළිතනයට ද දිසාලොවනනයට ද භූමී යයි කියනුලැබේ. '' යො නෙති විපල්ලාසෙහි කිලෙසෙ '' යනු ද '' වෙයාාකරණෙසු හි යෙ කුසලාකුසලා '' යනු ද එයින් කීහ.

ඒ පුද්ගලයන් කෙරෙහි යම් කෙනෙක් දුක්ටපටිපද ඇති දන්ධාහිඥයෙන් ද ක්ෂිපුාහිඥ යෙන් ද නියාධාණය කෙරෙති ද, මේ පුද්ගලයෝ දෙදෙනෙකි. යම් කෙනෙක් සුබපටිපද ඇති දන්ධාහිඥයෙන් ද ක්ෂිපුාභිඥයෙන් ද නියාධාණය කෙරෙත් ද මේ පුද්ගලයෝ දෙදෙනෙකි. ඒ සතර පුද්ගලයනට මේ සංක්ලෙශ යැ : සතර ආහාරයෝ යැ සතර විපල්ලාසයෝ යැ සතර උපාදනයෝ යැ සතර යොගයෝ යැ සතර ගුන්ථයෝ යැ සතර ආසවයෝ යැ සතර ඔසයෝ යැ සතර ශලායෝ යැ සතර වික්දිසැණටයීති යැ සතර අගතිගමනයෝ යැ යතර ඔසයෝ යැ සතර පුද්ගලයනට මේ වොදන යැ : සතර පුතිපද යැ සතර සතිපව්ඨානයෝ යැ සතර ධාහනයෝ යැ සතර විහාරයෝ යැ සතර සමාත පුධානයෝ යැ සතර ආශ්චයා දේගුතධරීමයෝ යැ සතර අධිව්ඨානයෝ යැ සතර සමාධි හාවනා යැ සතර සුබහාගියධර්මයෝ යැ සතර අපුාමාණායෝ යැ යත ලොහු යි.

එ පුද්ගලයන් කොරෙහි දුක්බපටිපද ඇති දන්ධාහිඥයෙන් ද ක්ෂිපාහිඥයෙන් ද යම කොනොක් නිර්යාණය කොරෙත් ද, මොහු පුද්ගලයෝ දෙදෙනොකි. සුබපටිපද ඇති දන්ධාහිඥයෙන් ද ක්ෂිපාහිඥයෙන් ද යම කොනොක් නියාහණය කොරෙත් ද, මොහු පුද්ගලයෝ දෙදෙනොකි. ඒ පුද්ගලයන් සතරදෙනා කොරෙහි යමෙක් සුබපටිපද ඇති ක්ෂිපාහිඥයෙන් නිර්යාණය කොරේ ද මේ පුද්ගල උද්ඝවිතඥ වෙයි. යමෙක් සාධාරණ පුතිපදයෙන් (' දුක්ටා පටිපද බිප්පාහිඤ්ඤා, සුබාපටිපද දන්ධාහිඤ්ඤා' යන පුතිපද දෙකින් නික්මැයේ ද,) මේ විපඤ්චිතඥ පුද්ගල වෙයි. යමෙක් දුක්බපටිපද ඇති දන්ධාහිඥයෙන් සහරදුකින් නික්මැයේ ද මේ නොයාපුද්ගල වෙ. තත හගවා උගත විභාදාකු සහ පුණාලසා සමථා උපදිසති, නෙගාස විපසානාං, සමඵ විපසානාං විපණුමිත කැකු සහා. තත් හගවා උගත විත කැකි හ පුඟාලසාන මුදුකාං ධමම දෙසනාං උපදිසති; තිකබං නෙගාසසා, මුදුති කබං විපණුමිත කැකි පුඟාලසා. තත් හගවා උතෙවේත කැකු සහා පුඟාලසාන සංඛනතන ධමමං දෙසයති, සංඛනත විත්හරණ විපණුමිත කැකු සහා, විත්හරෙන නෙගතසා. තත් හගවා උතෙවේත කැකු සහා පුඟාලසා නිසාරෙණං උපදිසති, විපකුමිත කැකු සහා ආදීනවං චනිසාරණං ව උපදිසති, නෙගතසා අභාදාදණුව අාදීනවං චනිසාරණං ච උපදිසති. තත් හගවා උනක්ටත කැකු සහා අධිප කැකු සකබං ප කැකු පගති, අධිමිතතාං විපකුම් තණැකු සහ, අඩිසීලං නෙගතසා.

තතා ගෙ දුකඛාග පචිපදය දනිාභිකැකුය ව ඛිපොභිකැකුය ව නීයනති ඉමේ දෙව පුගාලා, යෙ සුඛාය පටිපදය දනිාභිකැකුය බිපොභිකැකුය ව නීයනති ඉමේ දෙව පුගාලා. ඉති බො චතතාරි හුණා නීණි භවනති. උශක්විතකැකු විපකුම්කඤ්ඤ නෙයොොත්.

තෙසං නිණණං පුහාලානං අගං සංකිලෙසෝ : නිණි අකුසලමූලානි: ලොහෝ අකුසලමූලං දෙසෝ අකුසලමූලං මොහෝ අකුසලමූලං, නීණි දූච්චරිනානි : කාගදුච්චරිතං ච්චිදුච්චරිතං මනොදුච්චරිනං, තයෝ අකුසලවිතකකා : කාමචීතකෙකා බහාපාදවිතකෙකා, විහිංසාවිතකෙකා තිසෙසා අකුසලසකුඤු : කාමසකුඤු බහාපාදසකුඤ විහිංසාවකකා කිසෙසා විපරිනනකුඤ : නිච්චනකුඤ පුබසඤඤ අතස කඤඤ, නිසෙසා වේදනා : සුබා වේදනා දුකබා වේදනා අදුකබමසුබා වේදනා, නිසෙසා දූකකනා : දූකබදුකානතා සහබාරදූකානතා විපරිණාමදුකකනා, තයෝ අහති : රාගහනි දෙසහනි මොහගනි, තයෝ සලලා : රාගසලෙලා දෙස සලො මොහසලෙලා, නිසෙසා ජටා : රාගජටා දෙසජටා මොහජටා, නිසෙසා අකුසලපරිකානා : අකුසලං කාසකාමාං අකුසලං විචිකාමාං අකුසලං මනොකාමාං, කිසෙසා විපතනිසෝ : සීලවිපතනි දිටහිවපතනි අාචාරවිපතනීකි.

තෙසං තිණණං සුභාලානං ඉදං වොදනං: නිණි කුසලමූලානි: අලොහො කුසලමූලං අදෙසො කුසලමූලං අමොහො කුසලමූලං, නීණි සුචරිතානි: කායසුචරිතං විවිසුචරිතං මනොසුචරිතං, තගො කුසල විතකකා: නොකාමාවිතකෙකා අබනපාදවීතකෙකා අවිනිංසාවිතකෙකා, තයො සමාබි: සවිතකෙකා සවිචාරෝ සමාබි අවිතකෙකා විචාරමතෙතා සමාබි අවිතකෙකා අවිචාරෝ සමාබි, තිසෙසා කුසලසදෑදෑ : හොකාමම කකුඤ අබනපාදසදාදද අවිනිංසාසදාදෑ, තිසෙසා කුසලපරිතකා; කුසලං කායකාමමං කුසලං විවිකම්මං කුසලං මනොකාමාං, නීණ් කොචෙසනෑනී දුකාබසදොදො අන්තතසදාදෑ, තිසෙසා කුසලපරිතා; කුසලං කායකාමමං කුසලං විවිකම්මං කුසලං මනොකාමාං, නීණ් කොචෙසනෑනී : කායසොවෙසනං විවිසොවෙසනං මනොසොවෙං, නීණ් කොචෙසනෑනී : කායසොවෙසනං විවිසොවෙසනං මනොසොවෙං, නීණ් කොචෙසනෑනී : කායසොවෙසනං විවිසොවෙසනං මනොසොවෙං, තීණේ කොචෙසනෝ සමහත් සොවෙසනනි සමාබිසාවෙසන් සකුඤයුසමහත්, තීභෙසා සමහත් සමාබිකා අබ්විතතසිකකා අධිපණකෙක් සකාන, තිනේ විමොකා මණා : සිලකාවෙනා සමාබිකා හෝ පදාඤයුකාකාවොං, තීණී විමොකා මුඛානී : සුඤඤාග අනිමතතං අපාණිහිතනත්.

[8, 8, 1-6] නයසමුවඨානය

ඒ පුද්ගලයන් කෙරෙහි බුදුහු උග්සටිතඤ්ඤා පුද්ගලහට සමථය දෙසනයේක, නොයසුද්ගලහට විදර්ශනාව ද විපඤ්චිතඤ්ඤා පුද්ගලහට සමථවිපස්සනා දෙක ද දෙසන ශේකි. ඔවුන්කෙරෙහි බුදුහු උග්සටිතඤ්ඤා පුද්ගලහට මෘදු (සැහැල්ලු) වූ ධර්මදෙශනාව දෙසනයේක, නොයාපුද්ගලහට (අපායහය දක්වීම ආදියෙන්) තියුණු වූ දෙශනාව ද, විපඤ්චිතඤ්ඤෑ පුද්ගලහට (සංවෙග දනැවීම ආදියෙන්) මුදු තියුණු දෙශනාව ද දෙසන යේකි. එහි බුදුහු උග්සටිතඤ්ඤා පුද්ගලහට සැකෙවින් (උද්දෙසමානුයෙන්) දහම දෙසනසේක, විපඤ්චිතඤ්ඤා පුද්ගලහට සංක්ෂෙපවිස්තරයෙන් (උද්දෙස නිද්දෙස විසින්) ද, නොයා සුද්ගලහට විස්තරයෙන්ද (උද්දෙස නිද්දෙස පටීනිද්දෙස වශයෙන්) දහම දෙසනසේකි. එහි බුදුහු උද්සටිතඥ පුද්ගලහට නිස්සරණය දක්වනසේක, විපඤ්චිතඥ පුද්ගලහට ආදීනවය ද නිස්සරණය ද දෙසනසේක, නොයාපුද්ගලහට අස්සාදය ද ආදීනව ද නිස්සරණය ද දෙසනසේකි. එහි බුදුහු උග්සටිතඤ්ඤා පුද්ගලහට අධ්පුඥශික්ෂාව පනවනසේක, විපඤ්චිතඤ්ඤා පුද්ගලහට අධිවිත්තශික්ෂාව ද, නොයා පුද්ගලහට අධිශීලශික්ෂාව ද පනවනසේකි.

ඒ පුද්ගලයන් කෙරෙහි යම කෙනෙක් දුක්බපටිපද ඇති දන්ධානිඥයෙන් හා ක්ෂිපු නිඥයෙන් නියඩාණය කෙරෙත් ද, මොහු පුද්ගලයෝ දෙදෙනෙකි, යම කෙනෙක් සුබපටිපද ඇති දන්ධාහිඥයෙන් හා ක්ෂිපුාතිඥයෙන් හා නියඩාණය කෙරෙත් ද, මොහු පුද්ගලයෝ දෙනෙක් වෙත්. මෙසේ උක්තපුකාරයෙන් පුද්ගලයන් සතරදෙනකු වැ. උග්සටිතඤ්ඤෑ විපඤ්චිතඤ්ඤෑ නෙයාා යී පුද්ගලයෝ නිදෙනෙක් වෙත්.

ඒ තුන්වැදැරුම පුද්ගලයනට මේ සංකිලෙස යැ : අකුශලමූල තුනකි : ලොහ අකුශලමූල යැ ද්වෙෂ අකුශලමූල යැ මොහ අකුශලමුල යි. දුශ්වටිත තුනෙකි : කාය දුශ්වටිත යැ වාග්දුශ්වටිත යැ මනොදුශ්වටිත යි. අකුශලවිතර්කයෝ තිදෙනෙකි : කාමවිතර්ක යැ වාහපාදවිතර්ක යැ විහිංසාවතර්ක යි. අකුශලසංඥ තුනෙකි : කාමසංඥ යැ වාහපාදසංඥ යැ විහිංසාසංඥ යි. විපටිතසංඥ තුනෙකි : නිතාසංඥ යැ සුබසංඥ යැ ආත්මසංඥ යි. වෙදනා තුනෙකි : සුබවෙදනා යැ දුක්බවෙදනා යැ අදුක්බමහුබවෙදනා යි. දුක්බතා තුනෙකි : දුක්බදුක්බතා යැ සහීබාරදුක්බතා යැ විපටිණාම දුක්බතා යි. ගිනි තුනෙකි : රාගාග්නියැය ද්වෙෂාග්නි යැ මොහාග්නි යි. ශලහයෝ තිදෙනෙකි : රාගශලහ යැ ද්වෙෂශලහ යැ මොහශලහ යි. ජටා තුනෙකි : රාගජටා යැ ද්වෙෂජටා යැ මොහජටා යි. අකුශල මනාකර්ම යි. විපත්ති තුනෙකි : ශීලවිපත්ති යැ අකුශල වාක්කර්ම යැ අකුශල මනාකර්ම යි. විපත්ති තුනෙකි : යංකිලෙස යි.

ඒ තුන් සුද්ගලයනට මේ වොදන යැ : කුශලමූල කුනෙක් : අලොහකුයලමූල යැ අදෙසකුසලමූල යැ අමොහකුසලමූල යි. සුවරිත තූනෙක් : කායසුවරිත යැ වච් සුවරිත යැ මනොසුවරිත යි. කුශලවිතර්කයෝ තිදෙනෙක් : නොත්තුමාවේතර්ක යැ අවාහපදවිතර්ක යැ අවිතිංසාවිතර්ක යි. සමායිහු තිදෙනෙක් : සවිතර්කසව්වාර සමාධි යැ අවිතර්කව්වාරමානු සමාධි යැ අවිතර්කඅව්වාර සමාධි යි. කුශලසංඥ තුනෙක් : නොත්තුමාසෙංඥ යැ අවාහපාදසංඥ යැ අවිතිංසාසංඥ යි. අවිපරිතසංඥ තුනෙක් : අන්තාපංඥ යැ දුවාපොදසංඥ යැ අවිතිංසාසංඥ යි. අවිපරිතසංඥ තුනෙක් : අන්තාපංඥ යැ දුවාපොදසංඥ යැ අවිතිංසාසංඥ යි. අවිපරිතසංඥ තුනෙක් : අන්තාපංඥ යැ දුවහපාදසංඥ යැ අවහත්මසංඥ යි. කුශලොපපරීක්ෂා තුනෙක් : කුශල කායකර්ම යැ කුශල වාක්කර්ම යැ කුශල මනාකර්ම යි. සුවිභාව තුනෙක් : කායසොවෙයා යැ වවිසොවෙයා යැ මනොසොවෙයාය යි. සමපත් තුනෙක් : ශීල සමපත්ති යැ සමාධිසමපත්ති යැ පුඥසමපත්ති යි. ශික්ෂා තුනෙක් : අධිශීලශික්ෂා යැ අධිවත්තශික්ෂා යැ අධිපුඥශික්ෂා යි. ශ්කන්ධ තුනෙක් : ශීලස්කන්ඩ යැ සමාධි ස්කන්ධ යැ පුඥස්කන්ඩ යි. විමොක්ෂමුම තුනෙක් : ශුනාහත යැ අනිමිත්ත යැ අපුණිං තිත යැ යන මේ සතිස් ඩර්මයෝ වොදන යි. ඉන් බො චනතාරි හුණා නීණ් හවනති, නීණ් හුණා දෙව හවනත්: ක්ණතාචරිභා ච දිටසීචරිභා ච, නෙසං ද⁸නතං පුහාලොහං අයං සංක්රේශය: තණතා ච අවිජා ච අභිරිකාඤාච අභෝතතපණාව, අනති ච අසමපජණාඤං ච, අයොත්සොමනසිකාරෝ ච කොසජණාව දෙවවසාකාව අහමකාරෝ ච මමංකාරෝ ච අසාහාධා ච පමාදෙ ව අසදාවමතවණාඤාච අසංවරෝ ච අභිජාකා ච වතපොරෙ ච නීවරණාඤාච සංයෝජනාඤාච කොබෝ ච උපහාහෝ ච මකෝ ච පලාසො ච ඉසා ච මචෙඡරඤාච මායා ව සායෝගතාඤා සසාසකදීවාසී ච උචෙඡදදීවාසී චාත්.

තෙසං දවනානං සුභාලානං ඉදං වොදනං : සමථෝ ව විපසානා ව හිරි ව මනනාපතාව සති ව සමපජණාණකාව යොනිසොමනයිකාරෝ ව විරිශාර මොත ප සොවිවසාසාව ධම්මතාණං ව අපවගෙසාණාරෝ ව බයෙකා ණකාව අනුපපාදෙසාණාව සංඛා ව අපපමාදෙ ව සංඛාම සවණාමමතත් අවුජාවරාගා ව පකුකා විමූනානි අභිසමයො ව අපපිජානා ව පෙනො වමුනෙත් අවුජාවරාගා ව පකුකා විමූනානි අභිසමයො ව අපපිජානා ව සනතු බයි ව අකාකාබො ව අනුපනානො ව අමකොබා ව අපලාසො ව සනතු බයි ව අකාකාබො ව අනුපනානො ව අමකොබා ව අපලාසො ව ඉසා පහානාණා මෙජරිය පහානකාව විජෝ ව විමූනත් ව සතිකා රමාණො ව නිමබාන බාතු අනුපාදිසෙසා ව නිමබාන බාතුන්. අයං වුවෙන් තිදුකා ලංකා ව නයසය අංකු සංකා ව නයසක හමිනි.. නොනාන : ''යො අනු සෙලෙ සමූලෙහි නෙනි''ත්, ''ඔලො කහිතා දිස ලොවනෙනා'' නිව.

තිසූතතං නයසමුවඪානං.

3, 4.

සාසනපධ්ානං

තත අවසාරස මූලපද කුහිං දවසීබබා: සාසනපවසානා, තත කතමං සාසනපවසානං: සංකිලෙසනාගියං සුතතං, වාසනානාගියං සුතතං, නිබෛඛ්යාගියං සුතතං, අයෙඛ්නාගියං සුතතං, සංකිලෙස කාගීයකුව වාසනානාගියකුව සුතතං, සංකිලෙසනාගියකුව නිබෛඛය-තාගියකුව සුතතං, සංකිලෙසනාගියකුව අපෙඛනාගියකුව සුතතං, සංකිලෙසනාගියකුව නිබෛඛ්යාගියකුව අපෙඛනාගියකුව සුතතං, සංකිලෙසනාගියකුව වාසනානාගියකුව නිබෛඛ්යාගියකුව සුතතං, සංකිලෙසනාගියකුව වාසනාහාගියකුව නිබෛඛ්යාගියකුව සුතතං, සංකිලෙසනාගියකුව වාසනාහාගියකුව නිබෛඛ්යාගියකුව සුතතං, සංකිලෙසනාගියකුව වාසනාහාගියකුව සුතතං, පරාභාගාසයකුව සුතතං, සංකාලෙසනාගියකුව නිබෛඛ්යාගියකුව සුතතං, සාණනාසායාගියෙකුව සුතතං, සුතතං, දිවසීසංකිලෙසනාගියං සුතතං, දීවසීවොදනනාගියං සුතතං, දූවවරිතවොදනනාගියං සුතතං.

තත් සංකිලෙසො තිවිඩො: තණතාසංකිලෙසො දිටසීසංකිලෙසෙ දුච්චරිතසංකිලෙසො. තත් තණතාසංකිලෙසො සමථෙන විසුජැකත්. සො සමථො සමාධිසාඛණෝ. දිටසීසංකිලෙසො විපසාසනාය විසුජැකත්. සා විපසාසනා පණැකුකඛණෝ. දුච්චරිතසංකිලෙසො සුච්රිතෙන විසුජැකත්. තං සුච්රිතං සිලසාඛණෝ, තභස සිලෙ පත්ටසිතසා යදී ආසතත් උපපරැත් කුවෙසු, එවං සා'යං සමථාවිපසාසනා භාවනාමයං පුණැකත්රියවතු නවත්. තතුපොතතියා' සංවනතත්.

^{1.} තනුපපතත්යා - මජසං,

[8, 8, 1-6] නයසමුවරානය

මේ උක්තපුකාරයෙන් පුද්ගලයන් සතරදෙනකු වී තිදෙනෙක් වෙති. තිදෙනකු වී දෙනෙක් වෙති: තෘෂ්ණාවරිත ඇත්තේ ද දෘෂ්ටිවරිත ඇත්තේ ද යි කියා යි. ඒ දෛවැදැරුම පුද්ගලයනට මේ සංකිලෙස වෙයි: තෘෂ්ණා යැ අව්දහා යැ අභිරික යැ අනොත්තප්ප යැ අසති යැ අසම්පරඤ්ඤ යැ අයොන්සොමනසිකාර යැ කුසිදබව යැ දුර්වවබව යැ අභංකාර යැ මමංකාර යැ අශුද්ධා යැ පුමාද යැ අසද්ධර්මශුවණ ය අසංවර යැ අභිධාා යැ වාහපාද යැ නීවරණ යැ සංයෝජන යැ නොධ යැ උපනාහ යැ මක්බයැ පලාස යැ ඊෂා යැ මාත්සයා යැ මායා යැ සායේයා යැ ශාශ්වතදාෂ්ටී යැ උවශේදදාෂ්ටී යැ ද යන මේ සංකිලෙස යි.

ඒ කණ්හාවටික දිටයීවටික පුද්ගලයන් දෙදෙනාට මේ වොදන වෙයි : සමර යැ, විදර්ශනා යැ හිටි යැ ඔක්තප්ප යැ සකි යැ සමපජඤ්ඤ යැ යොන්සොමනයිකාර යැ ව්යාාරමහ යැ සුවවබව යැ ධර්මයෙහි දෙන යැ අන්වයෙහි දෙන යැ ක්ෂයදෙන යැ අනුක්පාදයෙහි දෙන යැ ශුද්ධා යැ අපුමාද යැ සද්ධර්මශුවණ යැ සංවර යැ අනභිධාහ යැ අවාහපාද යැ රාගාවිරාගවෙකොවිමුත්කි යැ අව්ජ්ජාවිරාගපඤ්ඤාවිමුත්කි යැ අභිසමය යැ අල්පෙවණක යැ සන්තුෂ්ටී යැ අනොධ යැ අනුපනාහ යැ නොමකු බව යැ අපලාස (යුගගුහ නැතිබව) යැ ඊනොපුහාණ යැ මාත්සයා පුහාණ යැ විදහා යැ විමුක්කි යැ සංබකාරමමණවිමොක්ෂ යැ අසංබකාරමමණවිමොක්ෂ යැ සඋපාදීශසස නිර්වාණධාකු යැ අනුපාදිසෙසනිර්වාණධානුව ද යන මේ වොදන යි. මේ කිසුක්බල නයට ද අංකුස නයට ද භූමි යයි කියනු ලැබේ. යො අකුසලෙ සමූලෙහි නෙකි යනාදීය ද '' ඔලොකයික්වා දිසලොවනෙන '' යනාදීය ද එයින් වැළහ.

නයසමුව්ඨානය යොදන ලද්දේ යි

3, 4.

ශාසනපුස්ථානය

එ මූලපදව්භාගයෙහි අටළොස් මූලපදයෝ කොහි ලා දක්කයුත්තාහු යැ යත්: සාසනපට්ඨානයෙහි දක්කයුතු. එහි සාසනපට්ඨාන කවරෙ යැ: (1) සංකිලෙසභාගිය සූතු යැ, (2) වාසනාහාගිය සූතු යැ, (3) නිබබෙඩභාගිය සූතු යැ, (4) අපෙබහාගිය සූතු යැ, (5) සංකිලෙසභාගිය ද වාසනාහාගිය ද සූතු යැ, (6) සංකිලෙසභාගිය ද නිබබෙධ භාගිය ද සූතු යැ, (7) සංකිලෙසභාගිය ද අසෙබහාගිය ද සූතු යැ, (8) සංකිලෙසභාගිය ද නිබබෙධභාගිය ද අපෙබහාගිය ද සූතු යැ, (9) සංකිලෙසභාගිය ද වාසනාභාගිය ද නිබබෙධ භාගිය ද සූතු යැ, (10) වාසනාහාගිය ද නිබබෙධභාගිය ද සූතු යැ, (11) තණ්හාසංකිලෙස භාගිය සූතු යැ, (12) දිට්ඨසංකිලෙසභාගිය සූතු යැ, (13) දුව්වරිතසංකිලෙසභාගිය සූතු යැ, (14) තණ්හාවොදනභාගීය සූතු යැ, (15) දිට්ඨ්ෂානාගිය සූතු යැ, (16) දුව්වරිත චෝදනභාගිය සූතු යි.

එහි සංකිලෙසය නිවිධ යැ : තණ්හාසංකිලෙස යැ දිටයීසංකිලෙස යැ දුවවරීක සංකිලෙස යි කියා යි. ඒ නිවිධ සංකිලෙසයන් කෙරෙහි තණ්හාසංකිලෙසය සමථයෙන් විසුද්ධ වෙයි, ඒ සමථය සමාධිස්කන්ධ යි. දිට්යීසංකිලෙසය විදර්ශනායෙන් විසුද්ධ වෙයි, ඒ විදර්ශනාව පුඥස්කන්ධ යි. දුශ්වරිතසංකිලෙසය සුවරිතයෙන් විසුද්ධ වෙයි, ඒ සුවරිතය ශීලස්කන්ධ යි. ශීලයෙහි පිහිටි ඔහුට ඉදින් හවයෙහි ආසක්කි (හව පුර්ථනාව) උපදී නම්, මෙසේ ඒ පුද්ගලහට මේ ශමථ–විදර්ශනා (විපාකඵල උපදවන හෙයින්) භාවනාමය පුණාකියාවස්තු වෙයි. ඒ ඒ හවයෙහි උපත පිණිස පවතී.

නෙතතිපාකරණං - පට්ත්දෙසවාරො

ඉමාතී චතතාරි සූතතාති සාඛාරණාතී කතාතී අවස් හවනති, තාතියෙව අවස් සූතතානි සාඛාරණාති කතාති සොලස හවනති, ඉමෙහි සොලසෙහි සූතෙතහි භිතෙතහි භවවිඛ්ං සුතතං නිතතං තවති. කාථාය ගාථා අනුමිනිතබබං, වෙයතාකරණං අනුමිනිතබබං, සුතෙතන සුතතං අනුමිනීතබබං.

3, 4, 1

(1) තාන් කාතුමං සංකිලෙසහාගියං සුතතං :

 ''කාමකිං ජාලසඥපතනං තණහාජදනජාදිතා, පම්තතබනිකා බදධා මචඡාව කුමිනාමුබෙ; ජරාමරණමනෙති විචේඡා බීරපකොව මාතර''නති

ඉදං සංක්ලෙසහාගියං සූතතං.

් වනතාරීමාති හිසාබවේ අගතීගම්නාති, කතමාති, වනතාරි : ජනු අහතීං ගව්ජතී, දෙනා අගතිං ගව්ජතී, හයා අගතීං ගව්ජතී, මොහා අගතීං ගව්ජතී, ඉමාති බො හිසාබවේ චනතාරි අගතීගමනාති. ඉදම්වොඩ තගඩා ඉදං වනාන සුගනො අථාපරං එනදවොඩ සනා.

- ජාතු දෙයා හයා මොහා යො බම්මං අතිවිතතතී, නිහිගති තාසා යහෝ කාලපකෙබව වන්දිමා''තී.
- ඉදං සංකිලෙසභාගියං සූතනං.
 - ''මනොපුබබඞ්හමා ඩම්මා මනොසෙව්ථා මනොමගා, මනසා වේ පදුවෙයන හාසතී වීං කරොත් වා; තතෝ නං දුකබමනෙත් වකකංව වහනො පද''නත්.
- ඉදං සංකිලෙසහාබිගං සූතතං.
 - 4. ''මිද්ධි යද හොති මහගසයො ච නිද්‍යයිතා සංපරිවතතහාශි, මහාවරාහොච නිවාපපුටෝා පුනපපුනං ගබහමුපෙති මනේ,''තී
- ඉදං සංක්ලෙසහාගියං සුතතං,
 - ද අයසාව මලං සමූවයිසං තදුවිසාය'' තමෙව බෘදති,
 එවං අතිබොනචාරිනං සාන් කමානි නයනති දුශාත්''නති.
- ඉදං සංකිලෙසභාගි ෙසුතතං.

2. භානි – සිමූ.

^{1.} තතුවසාග - මජ**හං**.

[8, 4, 1] ගංශනපුසථංනය

මේ 'සංකිලෙසභාගියා 'දී සතර සූතුයෝ ('සංකිලෙසභාගියං ව වාසනා භාගියං ව ' යනාදීන්) මිශු කරනලද්දහු සූතු අටක් වෙති. එමැ සූතු අට (තික වශයෙන්) මිශු කරත ලද්දහු සොලොස් සූතු කෙනෙක් වෙති. පට්ඨානතයින් විභාග කරනලද මේ සොළොස් වැදරුම සූතුයෙන් ' සූත්ත ගෙයාාදී පයතාප්තිශාසන සංඛාාත නවවිධ සූතුය සොළොස් පරිද්දෙකින් විභාග කරනලද්දේ වේ. (මේ සොළසවිධ පට්ඨානයෙන් අසංගෘතීත වූ පයතාප්තිශාසනපුදෙශයෙක් නැතැ ' යි සේයි.) ගාථායෙන් ගාථාව (මේ ගාථාව වැනි ගාථා සංකිලෙසභාගිය යැ යනාදීන්) අනුමාන කොට භෙවත් තර්කණ කොට දකයුතු යැ, වෙයාාකරණයෙන් වෙයාාකරණය අනුමිනිතවා යැ, සූතුයෙන් සූතය අනුමිනිතවා යි.

3.4.1

(1) ඒ සොළොස් සූතුයන් කෙරෙහි සංකිලෙසභාගිය සූතුය කවරෙ යැ :

 ක්ලේශකාමයෙන් අන්ධ වූ තෘෂ්ණාජාලයෙන් වේඑණු තෘෂ්ණා සංඛාාත අන්ධකාරයෙන් වැසුණු කෙමිනමුවෙහි මසුන් මෙන් පුමාදය හේතු කොටගෙන කාමගුණ සංඛාාත බන්ධතයෙන් බැඳුණු සත්ත්වයෝ මවු දෙන කරා කිරී බොන වස්සකු මෙන් ප්රාමරණයට පුනපුනා පැමිණෙති.

මේ සංක්ලෙසභාගිය සූතු යැ.

'' මහණෙනි, මේ අගතිගමනයෝ සතර දෙනෙකි, කවර සතරදෙනෙක යත් ජන්දහෙතුයෙන් අගතියට යෙයි, (නො කටයුතු කෙරෙයි,) ද්වෙෂයෙන් අගතියට යෙයි, හයින් (හයහෙතුයෙන්) අගතියට යෙයි, මොහයෙන් අගතියට යෙයි. මහණෙනි, මේ සතර අගතිගමනයෝ යි. බුදුහු මේ වදළහ, සුගත වූ ශාස්කෲන් වහන්සේ මේ වදරා යළි තෙල ගාථාධර්මය වදළසේක.

2. ජන්දහේතුයෙනුදු ද්වෙෂහේතුයෙනුදු හයහේතුයෙනුදු මෝහහේතුයෙනුදු යමේක් දහම ඉක්මැ යේ නම් ඔහුගේ කීර්ති - පරිවාරයශස් අවපස සඳු සෙයින් පිරිහේ යයි.

මේ සංකිලෙසභාගිය සූතු යැ.

3. වෙදනාදී වෛතසිකඩර්මයෝ සිත පෙරවුකොට ඇත්තාහ, සිත ශ්‍රෂ්ඨ කොට ඇත්තාහ, සිතින් මැනිපදවන ලද්දහ, ඉදින් ප්‍රාෂා වූ සිතින් යුක්තව (මුසාවාදදිය) බෙණේ නම් හෝ (ප්‍රාණවධාදීය) කෙරේ නම් හෝ ඒ හේතුයෙන් විය උසුලත ගොනුගේ පිය අනුව යන ගැල්සක මෙන් විපාකදුමය ඒ පුද්ගලයා අනුව යෙයි.

මේ සංකිලෙසහාගිය සූතු යැ.

4. යම කලෙක පුරුෂ ටීනම්ද්ධයෙන් මඩනාලදුයේ බොහෝ කොට බුදින්නේත් වේ ද, හුන් සිටි තැන නිදනසුලු වූයේ පෙරැළිපෙරැළි හෝනේ වේ ද, දමු කුඩු ඇ ශූකර නිවාපයෙන් පුස්නාලද මහත් ගමහූරකු සෙයින් ඒ දුෂ්පාඥ පුද්ගල පුනපුනා (පිළිසඳ විසින්) මවුකුසට පැමිණේ යයි.

ලේ සංකිලෙසභාගිය සූතු යැ.

5. යකඩින් මැ නැතුණු මලය ඒ යකඩයෙන් මැ නැති යම සේ ඒ යකඩය මැ කා වනසා ද එපරිද්දෙන් සිවුපසය (මේ සඳහා මෙතෙක් පමණැයි) ප්‍රතාවෙක්ෂාපුදෙව ඉක්මැවූවහු (සිවුපසය නොපස්විකා වළඳන මහණහු) (සිය සතන්ති උපන් හෙයින්) ස්වකීය කර්මයෝ දුගනියට පමුණුවක් යයි.

මේ සංක්ලෙසභාගිය සූතු යැ.

- 6. "චොරො සථා සකිවූබෙ ගනිනො, සකමමුනා හඳාඥනෙ බජාඛනෝ ච එවං අයං පෙවව පජා පරාජ සකමමුනා හඳාඥනෙ බජාඛනේ වා''තී,
- ඉදං සංකිලෙසහානියං සුතතං.
 - 7. ''සුබකාමාති භූතානි යො දණෙඛන විහිංසති, අතතනො සුබමේකානො පෙච්ච සො න ලහතෙ සුබ''නතී
- ඉදං සංක්ලෙසනාගියං සුතතං.
 - "ගුකතං වේ කරමානානං ඒමකං ගඩඡති ප්‍රඞ්කමෝ; සබබා තු‍‍ ඒමකං ගවඡනති නෙතෙත ඒමකගතෙ සති.
 - 9. ''එවමෙවං මනුකොසු යො හොත් සෙටායාමීමතො, සො චේ අධමමං චරති පහාව ඉතරා පජා ; සබබං රටාං දුබං සෙන් රාජා චේ හොත් අඩමම්කෝ''ත්
- ඉදං සංක්ලෙසභාගියං සුකතං.
 - 10. "සුකිච්ඡරූපා වනීමේ මනුසසා කරොනති පාපං උපධීසු රතතා, ගච්ඡනති තෙ බහුජනඝනනිවාසං නිරගං අවිච්ං කටුකාං භයානක"නති.
- ඉදං සංකිලෙසහාගියං සුතහං,
 - 11. ''ඵලං වේ කදලිං හනති ඵලං වේඵං ඵලං නළං, සකකාරෙය කාපුරිසං හනති හබෙනා අභානරිං යථා''තී
- ඉදං සංක්ලේසභානියං සුතතං.
 - 12. ''කොඩමක්ඛගරැ තික්ඛු ලංහසක්කාරකාරණා, සුඩෙතෙන පුන්බීජංච සදඬමායම්ං න රූහතී''නී
- ඉදං සංක්ලෙසභාගියං සුතතං.

"ඉදහං නිකාබවේ එකාචාං සුගාලං පදුවාර්මනතං, එවං වෙතකා වෙනො පරිචා පජානාමි, ගථා බො අයං සුභාලො ඉරියනි යකුව පටිපදං පටිපනෙනා යනුව මහතං සමාරුලෙහා ඉම්මනි වායං සමයෙ කාලං කරෙගා යථානතං නිකාමනෙතා එවං නීරයෙ, තං කිහස නෙතු: විතතං නිසාන නිකාමවේ පදුවසං, විතතපාදෙසනෙතු බො පන නිකාබවේ එවමබොමෙඩ සතතා කායසා හෙද පරමමරණා අපාශං දූභානීං මිනිසාකං නිරයං උපපජානනී. එතමතාං තනවා අවොව. තතෙනාං ඉනී වුඩානී.

[8, 4, 1] ශාඝනපුක්ංනය

6. ගෘහසන්ධිමුබයෙහි (ගෙහිමියන් හෝ රාජපුරුෂයන් විසින්) ගන්නාලද සොරෙක් සිය සොරකම හේතුයෙන් යම පරිදි කමකටොලින් පෙළනුලැබේ ද, (සිරබැදුම ආදියෙන්). බඳතාක් ලැබේ ද, එසෙයින් මේ සක්ක්වපුජාව මීයැ පරලොවැ දී සිය පවකැමින් පෙළනු ලැබෙයි, බඳනාක් ලැබේ යයි.

මේ සංක්ලෙසභාගිය සුතු යැ.

7. සුව කැමැති වූ සත්ත්වයන් යමේක් දඩුවමීන් වෙහෙසා ද, තමහට සුව රිසියෙන හේ පරලොවැ දී සුව නොලබා යයි.

මේ සංකිලෙසභාගිය සූපු යැ.

8. මහොසය තරණය කරන ගවයන් අතුරෙහි ඉදින් පුංගවයා (යූථපති වූ පුධාන වෘෂහ) කුටිලව යේ ද, පරිණායක ගවයා කුටිලව ගිය කල්හි එ හැම ගාවිහු කුටිලව යෙත්.

9. එපරිදි මැ මිනිසුන් කෙරෙහි යමෙක් ශුෂ්ඨ යයි සම්මත වේ ද, ඉදින් ඒ ශුෂ්ඨ පුරුෂ කායදුශ්චරිතාදි අධර්මයෙහි හැසිරේ ද, ඔහු අනුව යන ඉතිරි පුජාව කැල මැය, (කියනු කිමැ) ඉදින් රජ නොදහැම් වේ නම් සියලු රටවැසි ජනයා දුකසේ වෙසේ යයි.

මේ සංකිලෙසභාගිය සූතු යැ.

10. පඤ්චකාමගුණොපයින්හි ඇලුණා වූ එහෙයින් මැ වෙසෙසින් දුකට පැමිණි ස්වභාව ඇති මේ ඔනුෂායෙයා් ඒකාන්තයෙන් පවකම කෙරෙකි, පාපකාරී ඔවුහු (පව කරන) බොහෝදෙනාට වාසස්ථාන වූ කටුක වූ බීයදනවන අව්චී නිරයට යෙකි.

මේ සංකිලෙසභාගිය සූතු යැ.

11.. එලය ඒකාන්තයෙන් (පත්වැටි නූපදනා හෙයින්) කෙසෙල්ගස නසා ද, එලය (ඔසධිහු ඵලපාකාවසාන හෙයින්). මහහුණ නසා ද, ඵලය රණහුණ නසා ද, ගර්භය යමසේ වෙළඹ නසා ද, එසෙයින් සක්කාරය අසත්පුරුෂයා නසා යයි.

මේ සංකිලෙසභාගිය සූතු යැ.

12. පුතායලාභය හා සන්කාරය හේතුකොටගෙන කොධය ගුණමකුබව ගරු කොට වෙසෙන මහණ මනා කෙතෙහි වපුළ කුණු වූ බීජුවටක් සෙයින් ශාසනසද්ධර්ම යෙහි ශීලාදි ගුණයෙන් නොවැඩෙ යයි.

මේ සංක්ලෙසභාගිය සුනු යැ.

" මහතෙහි, මම මෙලොවැ ඇතැම පුහුලක පුදුවට වූ සිත් ඇතියනු මාගේ සිතින් ඔහුගේ සිත මෙසේ පිරිසිඳ දනිමී: (මේ පුද්ගල යමයේ ඉරියව පවත්වා ද යම පිළිවෙතකට පිළිපන්නෝ ද, යම මහකට පිරිසියේ ද) මේ පුද්ගල මෙ සමයෙහි කලුරිය කෙරේ නම, (හිසින් හෝ කරින්), හොනඑනලද්දක් යමයේ බහාතැබුයේ ද, එසෙයින් නිරයෙහි උපදනේ යැ. එ කවර හෙයින යත්: මහතෙන් ඔහුගේ සිත පුදුවෙ යැ එහෙයිනි. තවද මහතෙනේ, මෙසේ මෙ ලොවෑ ඇතැම සත්ත්ව කෙනෙක් චිත්තපුදෙහෙෙකුයෙන් කාබුන් මරණින් මතු අපාය දුර්ගති චීනිපාත වූ නිරයට පැමිතෙනේ. බුදුහු පොල කරුණ වදුළහ, එහි ලා පොල මෙසේ කියනුලැබේ.

- 13. ''පදුවගීමීතතං ණැනිංහ එකවවං ඉඩ පුශාලං, එතමනාං විගංකාසි බුදොඩං භිකබුන සහතිකෙ.
- 14. ''ඉම්මනි චායං සමයෙ කාලං කයිරාථ පුගාලො, නිරගසමං උපපජෝරයා මීතතං නිසස පදුසිකං. මීතතපපදෙසනෙතු හි සතතා ගචඡනති දුගාකීං,
- 15 ගථාහනං නිකාබිපෙයා එවිමේව නථාවිබෝ කාශකය හෙද දූපපහෙකු නිරයං හෝ'පපජාතී''නී.

අයමපි අනෙවා විනොහා භගවනා ඉති මේ සූත'නති.

ඉදං සංක්ලෙසභාගියං සූතතං,

- 16. සටේ හාගථ දූකඛණය සටේ වො දූකඛමපයියං, මා'කාළු පාපකං කාමමං ආම් වා යදි වා රහො.
- 17. සටේ ච පංපකං කම්මං කරිසසථ කරොළු වා, හ වො දූකඛා පමුහතාපේ උපෙඩා'පි පලායන'නති.
- ඉදං සංකිලෙසභාගිනං සුතතං.
 - 18. ''අඛ්රේමන ඛනං ලැඛා මූහාවාදෙන වූහයං, මමෙති බාලා මණෑඥනති තං කථනනු හවිකාන් :
- 19. අනතරයො සු හවිකානත් සමහත් කා වනකාත්, මතා සභානං න ගවඡනත් නනු එනතාවතා හතා"තී
- ඉදං සංකිලෙසභාගියං සුතතං.
 - 20. ''කාථං ඛණති අතතානං කථං මීතෙතහි ජීරති, කථං විච්ටටතෙ බම්මා කථං සඟාං න ගච්ඡති
 - 21. ලොහා බණති අහතානං ලුඛෝා මිතෙනකි ජීරතී, ලොහා විච්ටටතෙ බමා ලොහා සහනං න නවුණා 'තී
- ඉදං සංක්ලෙසහාශියං සූතතං.
 - 22. ''චරනති බාලා දුමෝඩා අම්තෙතනෙව අතතනා, කරෝනතා පාපකං කමාං යං කොති කටුකපඵලං.
 - 23. හ තං කම්මං කතං සාධු යං කණා අනුතපපති, යසාය අසාමුබෝ රෝදං විපාකං පට්සේවතී"ති.
- ඉදං සංක්ලෙසකාකියං සූහතං.

[8, 4, 1] asa agade නග

13. මෙලොවැ පුදුෂ්ට සිත්ඇති ඇතැම පුහුලකු (සිතින් සිත) දන බුදුහු මහණුන් හමුයෙහි තෙල කරුණ පුකාශ කළසේක.

14. ඉදින් මෙසමයෙහි මේ පුද්ගල කලුරිය කරන්නේ නම නිරයට පැමිණෙන්නේ යැ, ඔහුගේ සිත පුදුෂ්ට හෙයිනි. චිත්තපුදෙෂෙන්තුයෙන් සත්ත්වයෝ දුගතියට යෙත් මැයි.

15. ගෙන එනලද්දක් යමසේ බහාතබන්තේ ද, එපරිදි මැ එබදු වූ ඒ දුෂ්පාඥ පුද්ගල කය බිදීමෙන් මතු නිරයට පැමිණේ යයි.

භාගාවතුන් විසින් මේ අර්ථය ද වදරන ලද ' යි මා විසින් අයනලදි.

මේ සංකිලෙසභාගිය සූනු යැ.

16. ඉදින් දුකට බියවවු නම, ඉදින් නොපට දුක අපිය නම, හෙළියෙහි වෛවයි නොහොත් රහසි වැ වෙවයි පවකම නහමක් කරවු.

17. ඉදින් පවකම මතු කරන්නවු නම දන් කරවු නම හෝ දනැ දනැ පලායන්නාවූ ද තොපට සුකින් මදීමෙක් නැති.

මේ සංකිලෙසභාගිය සූතු යැ.

18. අධර්මයෙනුදු මුසවා බිණිමෙනුදු (සව්ඥනා – අව්ඥන). උතය ධනය ලැබ බාලයෝ මේ මාගේ ධනයැයි සිතති. කිසෙයින් ඒ ධනය ඔවුන් අයක් වේ ද ?

19. (අධර්මවාවහාරාදීන් ලත් හෙයින්). රාජාන්තරායාදි උපදුවයෝ වන්නාහ, ඔහු විසින් රැස්කරනලද්ද වැනැසෙයි, මළාහු සුගතියට නොයති, මෙතෙකින් (දිටඨ ධමමික සමපරායික හානියෙක්) නටුවාහු නො යි.

මේ සංක්ලෙසභාගිය සුපු යැ.

20. කිසෙයින් තමා ගුණබණනයෙන් කණි ද, කිසෙයින් මිනුභාවයෙන් පිරිභේ ද, කිසෙයින් ධර්මයෙන් වැඩේ ද, කිසෙයින් ස්වර්ගයට නො යේ ද ?

21. ලොහහෙතුයෙන් තමා කණි, ලුතිධ වූයේ මිතුභාවයෙන් පිරිහෙයි, ලොහ හෙතුයෙන් ධර්මයෙන් වැටෙයි, ලොහහෙතුයෙන් ස්වර්ගයට නොයේ යයි.

මේ සංකිලෙසභාගිය සූතු යැ.

22. මෙලොවැ පරලොවැ අර්ථානර්ථ නොදත් බාලයෝ යම් කර්මයෙක් කටුක විපාක වේ ද, එබඳු පාපකර්මය කරමින් තමහට සතුරකු බඳු වූ ආත්මභාවයෙන් යුක්ත ව හැසිරෙත්.

23. යම කර්මයක් කොට සිහිකළ කෙණෙහි තැවේ ද, යම කර්මයක්හුගේ අනිෂ්ට විපාකය කඳුළුමුසු මුහුණින් යුතුව හඩමින් විදී ද, එබඳු අකුසලකර්මය නො කරනලද්දේ මැනැව්.

මේ සංකිලෙසභාගිය සූපු යැ.

- 24. ''දුකාකරං දූපාතීනිකඛං ච අවියතොතන සාම්ඤඤං, බහුනි තපා සමබාඛා යන බාලො විසිදති.
- 25. ගොහි අත් ච ඛාමා ච හාසමානෙ කථාගතෙ, මනං පදෙසිගෙ බාලො මොහං බො කාසා ඒවිකං.
 - 26. එතඤවා'හං අරහාමී දුකඛණුව ඉතො ව සාපිගතරං හනෙත, ගො අපාමෙගොසු කථාගතෙසු විතතං පදෙසෙම අවිතරාගෝ''තී.
- ඉදං සංකිලෙසහෘගියං සූතත•.
- 27. ''අපාමෙයාං පමණනොහා කො'ඛ විදවා විකපාගේ, අපාමෙයාං පමායනාං නිවුනං මණෙකු අකිසාව''නති.
- ඉදං සංකිලෙසහාබියං සූතනං.
 - 28. "පුරිසාසක හි ජාතසක කුඨාරි ජායතෙ මූබෙ, යාය ජීපසනී අතතානං බාලො දුබහාගිතං හණං.
- 29. "ආ හි සාපරං සුනිසිතං විසං හලාහලං ඉව, එවං විරුදබං පාතෙති වෘචා දුබහාසිතා යථා''තී
- ඉදං සංකිලෙසහානියං සූතතං.
- 30 "ගො නිහිදියං පසංසන් හං වා නිෂදන් යො පසංසියො, විචිනානී මූබෙන සො කලිං කලිනා හෙන සුබං න විෂදන්
- 81. අපාමනෙතා අගං කලි ගො අකෙබසු ඛනපරාජයො. තබබසා? පී සහා? පී අතතනා අයමෙව මහතතනරො කලි හො සුගනෙසු මනං පදෙසය.
 - 32. සහං සහභානං නිරබබුදහං, ජතතීංසනී පඤව ච අබබුදනි, යමරියනරහි නීරයං උපෙනි, වාචං මහඤා පණ්ඛාය පෘපක''නති
- ඉදං සංකිරෙසහානියං සූතතං

[8, 4, 1] ශාසෙනපුස්ථානය

24. නොවියක් මද නුවණැක්කනු විසින් ශුමණහාවය (වත්පිළිවත් පිරීමාදි විසින් ආභිසමාචාරීකශීලය නො පිරියැහෙනුයෙන්) දුෂ්කර යැ, (සමාදනයෙහි පටන් නො කඩ කොට ආදිටුහ්මවරියක ශීලය මූදුන්පත්කළයුතු හෙයින්) නො සිතියැහැක්ක. (ශීලසංචරාදියට පරීබන්ධ වූ) යම විභෝගාරම්මණාදියෙක්හි බාල පුද්ගල වෙසෙසින් ගැලේ ද එහෙයින් ඒ ශුමණහාවයෙහි (දුන්නිවත්ර-දුප්පාරුතමාතුගාමසම්මද්දදි) ... සම්බාධයෝ බොහෝ වෙත් මැ යි.

25. තථාගනයන් වහන්සේ අර්ථයක් ධර්මයක් වදරන කල්හි යම බාලයෙක් සිත පුදුෂා කෙරේ ද, ඔහුගේ ජීවිතය සිස් වූයේ මැ යි.

26. වහන්ස, අවිකරාග වූ යමබදු මම අපුමෙය ගුණ ඇති කථාගතයන් කෙරෙහි සිත පුදුනා කෙරෙම ද, ඒ මම තෙල වාසනයට ද මෙයිනුදු ලාමකතර දුකට ද සුදුසු වෙම් යි.

මේ සංක්ලෙසභාගිය සූතු යැ.

27. මෙ ලොවැ අපුමෙය ගුණඇති ක්ෂීණාසුවයකු මෙතෙක් ශීල යැ සමාධි යැ යනාදීන්) පුමාණ කරන කවර පාඥයෙක් චීකල්පනය කරන්නේ ද (රහතෙක් මැ රහතකු පුමාණයෙන් චිකල්පන කරන්නේ යැයි සේ යි)). අපුමෙය ක්ෂීණාසුවයකු පුමාණ කරන්නහූ නුවණ නැති අවකුජ්ජපාඥයකු කොට සිතම.

මේ සංක්ලෙසභාගිය සූතු යැ.

28. දූර්භාෂික කියන බාල තෙමේ අවියක් වැනි යම් පරුෂවවනයෙකින් (කුසල මූලය සිදීමෙන්) තමා සිඳපියා ද, උපන් පුරුෂයාගේ මුවෙහි එබඳු රඑබස් නමැති කුඨාරීය උපදනෝ මැ ය.

29. යම්පරිදි ආයෝහපවාද වශයෙන් කියන ලද දුර්භාෂිත වචනය අපරාධ කළ පාපී පුද්ගලයා මෙසේ නිරයෙහි හෙළා ද එබදු හලාහල විෂයයක් සෙයින් සුනිශිත (මොනාවට මුවහත් කරන ලද) ශස්තුයෙක් නැත් මැ යි.

මේ සංක්ලෙසහාගිය සූතු ගැ.

30. යමෙක් නිගාකළයුත්තහු පසසසා ද, පැසැසියයුතු යමෙක් වේ නම් ඔහුට හෝ නිඟාකෙරේ ද, හේ මුච්න් අපරාධය (අකුසල්) රැස්කෙරෙයි, ඒ අපරාධය හේතු කොට ගෙන සුව නොලබා.

S1. දුකොළියෙහි ලා යම් ධනපරාජයක් ඇද්ද, මේ අපරාධය (පරාජය) අල්පමානු යැ යමෙක් බුද්ධාදි සුගතයන් කෙරෙහි සිත පුදුෂා කෙරේ ද, තමා ද සමග සර්වස්වය (තමාගේ සියලු ධනය) ද නසන මේ මෑ අපරාධය මහත්තර (අතිශයින් මහත්) වේ.

32. ආයාධයනට ගරහනුයේ පාපක වූ වචනය ද සිත ද පිහිටුවා යම (පදුම නම්) නිරයකට පැමිණේ ද, (එහි ආයුෂ්පුමාණය) නිරර්බුදගණනින් සිය දහසක් හා සතිසක් ද, අර්බුද පසක් ද වේ.

ඉම සංකිලෙසභාගිය සූපු යැ.

නෙතතිපාකරණ. - පමන්දෙසවාරෝ

- 33. ''යො ලොහගුණෙ අනුසුතෙනා හො වවනා පරිහාසන් අකෙකුකු අභාදෙතිං අකදරියො' අවදකුකු මචජරී පෙසුනියං අනුසුතෙනා
- 34. මූඛදුංකා, විභූත, අභරිය භූනකු පාපක දුකාකතකාරී පුරිසනතකලී අවජාතකපුතත මා බහුභාණ්ඩ නෙරෙයිකෝ'සි.
- 35. රජමාකිරසෙ අභිතාය සහෙත ගරහසි කිබ්බසකාරි බහූති දුචචරිතානි චරිණා ගචජයි පපතං විරරතත''නති.
- ඉදං සංක්ලෙසකෘතිනං සූතතං,

3, 4, 2

- (2) හතර කහාමං වාසනාකියං සූතතං.
 - "මනො පුබබඞ්නමා බම්මා මනොසෙවරා මනොමගා, මනසා වේ පසනතාන ශාසතී වා කරොතී වා; තුතො නං සුබමනේතී ඡාශා'ව අනපාශිනී"තී

ඉදං වෘසභාහාගියං සුතතං

මහානාමෝ සමකකා හගවනතං එතදවොව: ''ඉදං හනෙක කපිලවත් ඉතිං වෙව ඒතං ච බහුජනං' ආක්ණණමතුසාසං සම්බාධබහූහං. සො බො අහං හනෙත හගවනතං පයිරුපායිනා මනොහාවන්ගෙ වා හිකබූ සාසණඟසමයං කපිලවත් පවසනෙතා හනෙතනා'පි හත්නා සමාගවණම, හනෙතන'පි අසොහා සමාගවණම, හනෙතන'පි රථෙන සමාගවණම, හනෙතන'පි සකටෙන සමාගවණම, හනෙතන'පි ප්රීකෙන සමාගවණම, හනෙතන'පි සකටෙන සමාගවණම, හනෙතන'පි ප්රීකෙන සමාගවණම, තනෙතන'පි සොටෙන සමාගවණම, හනෙතන'පි පාගවනතං ආරබන සති, මූසොනි ධාමමං ආරබන සති, මූසොනි සඩානං ආරබන සතී, කයරෙහාං කා මෙනෙක ගති, කො අතිසමපරායෝන්.

- 1. අඟරියො සිමු.
- 2, බාහුජඤඤං මජසං.
- 3. මගාගංගති මජනං,

[8, 4, 2] ගාශනපුකථානග

33. යමේක් ලොහගුණ (තෘෂ්ණා) යෙහි පුහපුනා යෙදුණේ ද, හේ සැදැහැ නැතියේ තදමසුරු වූයේ බුද්ධාදීන්ගේ පවා බස් නොදන්නේ පංච මාත්සයායයෙන් යුක්ත වූයේ පෙහෙසුන් බිණිමෙහි යෙදුණේ වචනයෙන් අනායනට පරිහව කෙරෙයි.

34. මුබවිමෙය, (වීමේ බස් ඇතිය) මුසවා ඇතිය, අතායර්ය, වෘද්ධිනාශකය, ලාමකය, පාපකාරීය, පුරුෂාධමය, කාලකත්නිය, (භාගාවතුන් වහන්සේගේ) අවජාත පුතුය, මෙහි (මේ අන්බැවෙහි දී) නහමක් බොහෝ කොට බණනු වෙහි නිරීසන් වෙහි.

35. පාපකාටීය, (තෝ) සන්හූන් කෙලෙස් ඇති රහත්නට නිගා කෙරෙහි, තමහට අවැඩ පිණිස තමා කෙරෙහි කෙලෙස්රජස් වගුරුවා බොහෝ දුශ්වරික කොට බොහෝ කල් පැසියැයුතු පදුමනිරයට යෙහි.

මේ සංක්ලෙසහාගිය සූපු යි.

කෘෂ්ණා දාෂ්ටී දුශ්චරීත වශයෙන් නිවිධ සංක්ලේශයන්ගේ ස්වභාවහෙදයෙන් ද අවස්ථාහෙදයෙන් ද, අනොකපුහෙද ඇති බව දක්වන්නට නොයෙක් සූනුපදයන්ගෙන් නිදසුන් ඇරදක්වන ලද සංකිලෙසභාගිය සූනු යි.

3, 4, 2

(2) ඒ සොළොස් සූතුයන් කෙරෙහි වාසනාහාගිය සූතු කවරෙ යැ :

 වෙදනාදී ස්කන්ධනය සංඛාාත ධර්මයෝ චාතුර්භූමක චිත්තය පෙරදරී කොට ඇත්තාහු යැ, සිත අධිපති කොට ඇත්තාහු යැ, සිතින් මැ නිපන්නාහු යැ, ඉදීන් අතතිධාාදීන් පුසන්න වූ සිතින් යුක්තව කියා නම් හෝ කෙරේ නම් හෝ ඒ හෙතුයෙන් තමා නොහැර යන සෙවණැල්ලක් සෙයින් කායික වෛතසික විපාකසුබය ඒ පුද්ගලයා කැට්ව යේ යයි.

මේ වාසනාභාගිය සුපු යැ.

වභානාම ශාකාරජ භාගාවතුන් වහන්තේට තෙල සැලකෙළේ යැ : '' වහන්සැ, මේ කිඹුල්වත්පුරය වස්තාහරණාදීන් සමෘද්ධ යැ, ආහාරපාන ධනධානාහදීන් විපුල යැ, බොහෝ ජනායා ඇත, මිනිසුන්ගෙන් නිරතුරු ද වෙයි, සමබාධ වූ විටී ඇත්තේ යි. වහන්සැ, මම භාගාවතුන් වහන්තේ හෝ මනවඩන භික්ෂූන් වහන්තේ හෝ ඇසිරි කොට සවස්වෙලෙහි කිඹුල්වනට පිටිසෙනුයෙම පෙ දෙමුණු ඇතක හමුවට දයෙමි, නො දමුණු අසක ද හමුවට යෙමි, නො දමුණු රියකුදු හමුවට යෙමි, නො දමුණු ගැලකුදු හමුවට යෙමි, නො දමුණු පුරුයෙකුදු හමුවට යෙමි. වහන්සැ, එසමයෙහි භාගාවතුන් වහන්නේ අරහයා මාගේ සතිය නැතේ මැ යැ, දහම ඇරඹැ සිහි නැති වෙයි, සහන් ඇරඹ සිහි නැති වේ. වහන්සැ, මට මෙතේ සිතෙයි : මේ සමයෙහි මම කලුරිය කොරෙම නම මාගේ උපත කෙසේ වන්නේ ද, අභිසමපරාය (පරලොව) කවරේ ද '' යි.

15 88-04440 (79/08)

මා භාගි මනානාම මා භාගි මහානාම, අපාපකාං හො මරණ භාවිකාන්, අපාපිකා හා කාලකිරියා. වතුනි බෝ මහානාම බමේමති කමනානාගතො අරියසාවනො නිබබානන්නානා හොත් නිබබානපොණෝ නිඛ්ධානපබහාරෝ. කතමෙහි වතුනි: ඉඩ මහානාම අරියසාවකො බුබොනපබහාරෝ. කතමෙහි වතුනි: ඉඩ මහානාම අරියසාවකො බුබොනපබහාරෝ. කතමෙහි වතුනි: ඉඩ මහානාම අරියසාවකො බුබොනපබහාරෝ. කතමෙහි පතනාගතො හොත් අඛණෙඩන් පෙ-සමාධිසංවනතන්නෙහි සෙයාදරාපී මහානාම රැකෙකා පාචිනනිනෙනා පාචිනපොතන්නෙහි සෙයාදරාපී මහානාම රැකෙකා පාචිනනිනෙනා පාචිනපොතන්නෙහි සෙයාදරාපී මහානාම රැකෙකා පාචිනනිනෙනා පාචිනපොතන්නෙහි සෙයාදරාපී මහානාම රැකෙකා සාමනේනෙනා පාචිනපොරොත්: යෙන හතෙත, නිලොතා ගෙන පොණා කතමෙන පතොරෝහී. එවමෙව බෝ මහානාම ඉමෙහි වතුහි ධිමෙහි සමනතා ගතෝ අරියසාවනො නිබබානන්නෙනා හොත් නිඛ්ධානපොණා නිඛානපබනාරෝ. මා හාසි මහානාම මා හාසි මහානාම, අපාපකා තෙ මරණං හවිකානී අපාපිකා නෙ කාලකිරියා''නී.

ඉදං වාසනානාගියං සූතතං.

- සුඛකාමාති භූතාති යො දණෙඩන න හිංසතී, අතතනො සුඛමෙසානො පෙච්ච සො ලහතෙ සුඛ" නහී
- ඉදං වාසනානාශිගං සුතතං.
 - "ගුතකං වේ තරමානානං උජුං ගව්ජනි ප්‍රඞ්ගවො සබබා ගාවී උජුං යනති නෙනෙත උජුගතෙ සති
 - 4. එවුමෙව මනුසාෙසය යො හොතී සෙට්ඨසම්වතො, සො වෙව බම්මං චරති පගෙව ඉතරා පජා, සබබං රට්ඨං සුබං සෙනි රාජා වේ හොති බම්කෝ''නී.

ඉදං වාසභාතානියං සූතතං

''හගවා සාවජවීයං විහරහි ජෙනවනෙ අනාථපිණඩිකසා අංරාමේ, තෙන බො පන සමයෙන සම්බහුලා තිකබූ හගවනො විවරකමමං කරොහති: නිවසිනම්වරො හගවා නෙමාසච්චයෙන වාරිකා පකක මසාභාගීකී. නෙන බො පන සමයෙන ඉයිදනතපුරාණා එපකයො සාකොනෝ පට්වසනති කෙනවිදෙව කරණ්දියෙන. අසොසාසුං බො ඉසිදනතපුරාණා එපතයො සමබහුලා කිර තිකබූ නගවනො විවරකමමං කරොනති නිවසීතුව්වරො හගවා පොමාසච්චයෙන වාරිකාං පකකමිසාසනීති.

අථ බො ඉසිදහනපුරාණා එපතයො මිගොන පුරිසං එපෙසුං; යද නිං අමෙතා පුරිස පහොතායි ගගවනතං අගාප්ඡනනං අරහනතං සමාසමබුදඩං. අථ අමතාකං ආරෝමේයාංසී'හී. දවහනීහං සීනො බො සො පුරිසො අදදස හගවනතං දූරතො'ව ආගච්ඡනතං, දිසිවාන යෙන ඉසිදහනපුරාණා එපතයො නොනුපසකක්මී, උපසංකමිනිං ඉසිදහන පුරාණෝ එපතයො එතදවොව: අයං සො හමනත ගහවා ආගච්ඡනී අරහං සමාසමබුදෙඩා, යනාපුනි කාලං මණිණැදථාති.

- 1. ගතපතරෝ සං. අ.
- 2. සාබූකො සං. නි.

[8, 4, 2] ශාසනපුස්ථානය

" මහානාම, නහමක් බියපත්ව, මහානාම, නහමක් බියපත් වෙව, තොපගේ මරණය අලාමක වන්නේය, තොපගේ කාලකියාව නොලමු වන්නීය. මහානාමය කරුණු සතරෙකින් සමන්වාගත ආයර්ශාවක නිවනට නැමුණේ නිර්වාණපුවණ වූයේ නිවනට නතුවූයේ යැ, කවර සතරෙකින යත් : මහානාමය, මෙ සස්නෙහි ආයර්ශාවක බුදුන් කෙරෙහි අවෙතාපුසාදයෙන් සමන්වාගත වෙයි : ' ඒ හාගාවත් බුදුහු මෙ කරුණෙනුදු අර්හත් වූහ . . . දෙව්මිනිසුනට ශාස්තායහ, හගවත් වූහ ' යි. ධර්මයෙහි . . . සඩ්සයා කෙරෙහි . . . අබණ්ඩ වූ . . . සමාධිය පිණිස පවත්නා ආයර්තාන්ත ශීලයෙන් සමන්වාගත වෙයි. යම පරිදි මහානාමය පාචිනනීමත වූ පාචිනපුවණ වූ පාචිනපුග්හාර වූ රැකෙක් වේ. යම පරිදි මහානාමය පාචිනනීමත වූ පාචිනපුවණ වූ පාචිනපුග්හාර වූ රැකෙක් වේ ද, එ රැක මුලින් සිදුනාලදයේ කවර දෙසෙකින් බීමැ හෙන්නේ ද ? යම දෙසෙකැ තැමුණේ යම දෙසෙකැ ඇලවූයේ යම දෙසෙකැ බරවූයේ නම එදෙසෙහි යැ. එපරිදි මැ මහානාමය මේ සතර දහමින් සමන්වාගත ආයර්ශාවක නිර්වාණනීමත නිර්වාණපුවණ නිර්වාණපුග්හාර වේ. නහමක් බියපත් වවූ මහානාමයෙනි, නහමක් බියපත් වවු මහානාමයෙනි, කොපගේ මරණය අලාමක වන්නේයැ, නොපගේ කාලකියාව අලාමක වන්නීයෑ '' යි.

මේ වාසනාභාගිය සූතු යැ.

2. සුව කැමැති සත්නට යමෙක් දඩින් හිංසා නො කෙරේද, තමහට සුව රිසියෙන හේ පරලොව ගොස් සුව ලබා යයි.

මේ වාසනාහාගිය සූතු යැ.

 මහවතුරු තරණය කරන ගවයන් කෙරෙහි ඉදින් යූථපති පුංගව සෘජුව යේ නම පරිණායකයා සෘජුව ගිය කල්හි සියලු ගාවිහු සෘජුව යෙත්.

4. එසෙයින් මැ මිනිසුන් කෙරෙහි අධිපති කොට සම්මත වූ යමෙක් වේ ද, ඉදින් මේ දහමහි හැසිරේ නම්, ඉතිරි පුජාව කැල මැ ය. (කියනු කිමැ.) ඉදින් රජ ද හැම් වේ නම් සියලු රටවැසියා සුවසේ වෙසේ යයි.

මේ වාසනාභාගිය සූතු යැ.

'' භාගාවතුන් වහන්සේ සැවැත්නුවර අනෝපිඩුසිටුහුගේ දෙවරම වෙහෙර වැඩවයන සේක. එසමයෙහි බොහෝ වහන්දෑ 'සිවුරු කොට නිමැවූ බුදුහු තුන්මයක් ඇවැමෙන් චාරිකාවට පිවිසෙන සේකෑ 'ගි භාගාවතුන් වහන්සේට සිවුරු කෙරෙති. තවද එයමයෙහි ඉතිදත්ත යැ පුරාණ යැ යන එපතීහු (වඩුදෙටුවෝ දෙදෙන) කිසි යම් කටයුත්තෙකින් සාකේතයෙහි වෙසෙති. ඉසිදත්ත පුරාණ එපතීහු 'සිවුරු කොට නිමවාලු බුදුහු තූන්මයක් ඇවැමෙන් චාරිකාවට පිවිසෙන්නාහ ' යි බොහෝ වහන්දෑ භාගාවතුන් වහන්සේට සිවුරු කෙරෙත්ල 'යි ඇසූහ.

ඉක්බිති ඉසිදත්ත පුරාණ එපතිහු මහ පුරුෂයකු රැදවූහ : ' එමබා පුරුෂය, තෙපි යම කලෙක හගවත් අරහත් සමාක් සම්බුද්ධයන් වහන්සේ වඩනායේක් දක්නවූ නම, එකල අපට දන්වාලව ' යි. දෙකුන් දවසක් සිටි ඒ පුරුෂ දුරදී මැ වඩනා හාගාවතුන් වහන්සේ දක ඉසිදත්ත පුරාණ එපතීන් කරා එළැඹ ඔවුනට නෙල කී : ' හිමියෙනි, මේ ඒ හාගාවත් අරහත් සමාක් සම්බුද්ධයන් වහන්සේ වඩනාගේක, දන් බුදුන් දක්නට කල් දන්නවූ ' යැයි.

නෙතත්පාකරණං - පම්නිදෙදසවාගේ

අථබෝ ඉසිදහනපුරාණා එපත්සො සෙන තහවා තෙකුපසං කමීංසු උපසංකමීතා තහවනතා අතිවාදෙනා තහවනතා පිටසීනො පිටසීනො අනුබන්ඩංසු, අථබෝ තහවා මහතා ඔකකමම සෙනෙණැකැතරං රැකාමුලං නෙනුපසංකම්, උපසංකමීතා පණැඤනෙත ආසනෙ නිසිදී. ඉසිදහනපුරාණා'පී බෝ එපත්සො තහවනතා අතිවාදෙනා එකමනතා නිසිදිංසු. එකමනතා නිසිනතා බෝ ඉසිදහනපුරාණා එපත්සො තහවනතා එතදවොටුං.

යද, මයං තනෙන තහවනතං සුදෙණාම සාවජීයා කොසලෙසු චාරිකං පකකමිසාන්'ති, හොති හො තහමං සමයෙ අනතනමනතා තොති දෙමනසාං දූරෙ නො තුනවා තවසාන්ති, යද පන මයං තනෙත තනවනතං සුදෛාම සාවත්යා කොසලෙස චාරිකං පකකනොතාති, නොති නො තහමං සමයෙ අනතනමනතා නොති දෙමනසාං දූරෙ නො තනවා'ති.

යද මගං හනොත හගවනතං සුණොම කාසිසු මගවෙසු චාරිකං පකකමියාන්'නී, මහානී නො නත්මං සමයෙ අනතනමනතා නොත් දෙමනාකාං දූරේ නො හගවා හවිකාන්'නී. යද පන මයං හනොත හගවනතං සුණොම කාසිසු මගවෙසු චාරිකං පකකනොතානී, අනපතා නො නුකාමං සමයෙ අනතනමනතා හොති අනපතාං දෙමනකාං දූරෙ නො නගවාති.

යද, මයං හනෙන හගවනතං සුනොම මහඩෙසු කාසිසු වාරිකං පකකමිකාන් හාතී හොතී හො තුනමං සමයෙ අතතමනතා කොති සොමනකාං, ආසනෙන නො හගවා හවිකාන්තී. යද පන මයං හනෙත කගවනතං සුනොම මගඩෙසු කාසිසු වාරිකං පකකනෙතාතී, හොති නො තුනුමං සමයෙ අතතමනතා හොති සොමනකාං ආසනෙත හො තුගවා'තී.

යද මයං හඳනතා හගවනතං සුණොම කොසලෙසු සාවස්සියං චාරිකං උකකාමියායන්'තී, හොති නො කයමං සමයෙ අතතමනතා හොති යොමනයායං ආසනෙක හො හගවා හවියායන්'ති. යද පන මයං හනෙත හගවනතං සුණොම සාවස්සියං විහරති ජෙතවනෙ අනාථපීණඩකයා ආරමෙතී, අනපාකා නො තයමං සමයෙ අතතමනතා හොතී අනපාකා නොමනයාං ආසනෙක නො හනවා'ති.

තාසාන්ත එපතහො, සමබාවෝ කරාවාසෝ රජාපළථා, අබෙතාකාසෝ පබාජෝා, අලං ච පන වෝ එපතයෝ අපාමාදයා'තී, අපි බෝ නො තහොත එතුමකා සමබාධා අයෙකුයා සමබාවෝ, සමබාධකරෝ වෙව සම්බාධසංඛානකරෝ චා'තී, කතමෝ පන වෝ එපතයෝ එතුමකා සම්බාධා අනෙකු සමබාවෝ සමබාධනරෝ වෙව සමබාධකංඛාතතරෝ චාතී.

[\$, 4, \$] ශාසනපුස්ඨානය

ඉක්ඩිති ඉසිදත්ත පුරාණ එපතිහු භාගාවතුන් වහන්සේ කරා එළැඹ වැද භාගාවතුන් වහන්සේ පිටුපයින් අනුගමන් කළහ. එසඳ බුදුහු මහින් ඉවත්වැ එක්තරා රැක්මුලකව එළැඹ පැනැවූ අසුන්හි වැඩහුන්සේක. ඉසිදත්ත පුරාණ එපතිහු ද භාගාවතුන් වහන්සේ වැද එකත්පස්වැ හුන්හ. එකත්පස්වැ හුන් ඉසිදත්ත පුරාණ එපතිහු භාගාවතුන් වහන්සේට තෙල කරුණ සැලකළහ :

වහන්ස, ඇපි යම් කලෙක ' භාගාවතුන් වහන්සේ සැවැත්නුවරින් නික්මැ කොසොල් දනව්වෙහි චාරිකාවට පිව්සෙන්නාහ ' යි අසමෝ ද එසමයෙහි අපට ' භාගාවතුන් වහන්සේ අපට දුරැ වන්නාහ 'යි නොසතුටුබව වෙයි, දෙමනස වෙයි. යළි වහන්ස, යම් කලෙක ඇපි ' භාගාවතුන් වහන්සේ සැවැත්නුවරින් නික්මැ කොසලයෙහි චාරිකාවට පිට්සියාහ 'යි අසමෝ ද අපට එකල ' භාගාවතුන් වහන්සේ අපට දුරැ වූහ ' යි නොසතුට ද දෙමනය ද වේ.

වහන්ස, ඇපි යම් කලෙක ' ගාගාවතුන් වහන්සේ කසිරටින් නික්මැ මගධ ජනපදයෙහි චාරිකාවට වඩනාහ ' යි අසමෝ ද, එසමයෙහි ' භාගාවතුන් වහන්සේ අපට දුරැ වන්නාහ ' යි අපගේ නොසතුට වෙයි, දෙමනස වෙයි. වහන්ස, යළි යම් කලෙක භාගාවතුන් වහන්සේ ' කසිරටින් නික්මැ මගධජනපදයෙහි චාරිකාවට වැඩියහ ' යි අසමෝ ද එසමයෙහි ' භාගාවතුන් වහන්සේ අපට දුරැ වූසේකැ ' යි අපගේ අතල්ප වූ නොසතුට වෙයි, අතල්ප වූ දෙමනය වේ.

වහන්ස, ඇයි යම කලෙක 'හාගාවතුන් වහන්සේ මගධරටින් නික්මැ කසිරටැ චාරිකාවට වඩනාහ ' යි අසමෝ ද, එසමයෙහි ' හාගාවතුන් වහන්සේ අපට ආසන්නයෙහි වන්නාහ ' යි අපගේ තුටුසිතැකිබව වෙයි, සොමනස වෙයි. යළි වහන්ස ඇපි යම කලෙක 'හාගාවතුන් වහන්සේ මගධරටින් නික්මැ කසිරටැ චාරිකාවට පිවිසියාහ ' යි අසමෝ ද, එකල 'හාගාවතුන් වහන්සේ අපගේ ආසන්නයෙහි වූහ ' යි අපගේ සතුට වෙයි, සොමනස වෙ.

වහත්ස, යම කලෙක ඇපි ' භාගාවතුත් වහත්සේ කොසොල්රටැ සැවැත්තුවර වාරිකාවට පිවිසෙන්නාහ ' යි අසමෝ ද, එකල ' භාගාවතුත් වහත්සේ අපගේ ආසන්න යෙහි වන්නාහ ' යි අපට අත්තමනතා වෙයි, සොමනස වෙයි, යළි වහත්ස, ඇපි යම කලෙක ' භාගාවතුන් වහත්සේ සැවැත්තුවර ජේතවනයෙහි අනෝපිඩු මහසිටුහුගේ අරමහි වැඩවසනාසේකැ ' යි අසමෝද එසඳ ' භාගාවතුන් වහත්සේ අපගේ ආසන්න යෙහි වැඩවසනාසේකැ ' යි අපට අනල්ප වූ සතුටු සික්ඇතිබව වෙයි, අනල්ප වූ සොමනස වේ යයි සැලකළෝ.

එසේ හෙයින් එපතියෙනි, මෙහිලා (කෙල කරුණ දකයුතු යැ:) ගෘහවාසය සමබාධ යැ, කෙලෙස්රජස් උපදනා කැනි, පැවිද්ද අභාවකාශයෙකි. තොප විසින් අපුමාදය වඩන්නට සුදුසු මැයි. වහන්ස, අපට තෙල සරාවාසසමබාධයට වඩා සමබාධකර වූ ද අතිශයින් සමබාධ සංඛාාක වූ ද අනා සමබාධයෙක් ඇතැ'යි. එපතියෙනි, කොපගේ තෙල සමබාධයට වඩා සමබාධකර වූ ද සමබාධසම්බාහත කර වූ ද අනා සමබාධය කවරේ ද ? යි.

ඉඩ මගං තහෙත යද රාජා පසෙනදිකොසලො උයානහමුමං හනතුකාවෝ¹ හොති ගෙ නෙ රදොදු පහෙනදිහා කොහලහන ສາສາ ສະຍາແນາ, ສະ ສອບສາຍ ພາ ສາ ປະເທດ ອາຍາຍ ຈະສາສຽດແລ ອອກອ້າຍສີເພາ ອີພາ ອອກອາ ສາ¹ ອໍສາ, ຊຸດເສາ ອໍສາ. පච්ඡතො නිසිදුපෙම, තාසං බො පන හනෙත හබිනීනං එවරුපො තොත්, සෙසාථාපි නාම ගතිකරණ්ඩකයස තාවදෙව ගනේකා ච්චරිගමානසස යථා තං රාජාරහෙන ගිසිෙන විහුසිතානං. තාසං ຈົລາ ບອນ ຫອກກາ ຫຼຸສິກາກາ ປຽງເວກ ສາດຕອຽດແຫຼງ ຈາກນີ້, සෙයාථාපි නාම තුලපිවුනො වා කපාසපිවුනො වා යථා නං රාජකණැඤුනාං සුබෙබ්තානං, තිසුමං බො පන තනෙන සමගෙ නංගො'පි රක්ඛිතබෙබා හොත්, තා'පි හයිතියො රක්ඛිතබබා හොනති. අතතාපී රක්ඛිතබෙබා හොති. හ බො පන මගං තහෙත අතිජානාම තාසු හමිනිසු පාපකං චිනතං උපපාදෙනතා. අයං බො නො හනෙත එතමකා සමබාධා අණෙදුයු සමබාඩො සමබාධනරො වේව සමබාධ-ස්ඛානතරේ චා'නි.

තසමාතීහ උපතයො සමබාබෝ හරාවාසො රජාපථො, අබෙහාකාසො පබ්බජජා, අලං ච පන වො උපතයො අපාමාදුය. වනුහි බො එපතයො බමේමති සමහතාගතො අරිගසාවකො සොතාපහෙතා හොති. අවිනිපාතඛමෙමා නියතො සමොාධිපරායණො, කතමෙහි වනුහි : ඉඩ ථපතයො සූතුවා අරිගසාවකො බුදෙකි අවේචාපපසාදෙන සමතතාගතො හොති. ඉතිපි සො හගවා -පෙ- සහා දෙවමනුකානං බුරො හගවා'ති, බමෙම -පෙ- සබෙක -පෙ- විශතමලමවෙඡරෙන වෙතසා අගාරං අජැබාවසනි මූතනවාගො පයතපාණ් වොසසකාරතො යාචයොගො දනසංවිභාශරතො අපාටිවිහතතං සිලවනෙතති කලාාණඛමෙති, ඉමෙහි බො උපනයො චතුහි බමෛහි සමනතාගනො අරියසාවකො ເພາກາວເພກາ ເພາກີ ເອັກິວາກພະຍາ ກີແເຫາ ແຍຍລາພີວຽດແອກາ. තුමෙන බො එපතයො බුදො අවෙච්චපාසාදෙන සමතතාගතා: ඉති'පී හො හගවා -පෙ- සාහා දෙවමනුසාහං බුදේඛා ගගවා'ති-ඛුමෙම -පෙ- සබො -පෙ- ගං බො පන කිණුව කුලෙ දෙගාඩාවා, සබබං හං අපපට්විහනතං සිලවිනෙතති කලාගණඛමේමති, තං කිම්මණුණු එපත්යො කත් විය රෝ කොසලෙසු මනුහසා යෙ තුම්හාකං සම්සමා යදිදං දුහසංවිතාගෙගි'ති? ලාහා නො හනෙත සුලදඛං නො හනෙත, යෙසං නො හනවා එවං ජානාතී"ති.

ඉදං වාසනානාබියං සූතතං.

5. ''එකපුපුපාං චරිණාන සහසාං කපකොටියො,' දෙවේ වේව මනුසෙස ච සෙසෙන පරිනිබබුනො''

ඉදං වාහනාතාකියං සුතතං.

6. "අභාපෙත හරිනො'හාසෙ සංවිරුලහමහි පෘදපෙ, එකාං බූදා ගතං සහැකදං අලතිභාගං⁵ පතිභාතො.

3. සහස - සිමූ.

5. අලභින්ං - මජනං

^{1.} ສົດກະຊາສາເອາ - ອຽລ. 4. අසිනිකඐකොටියො - පූ.

^{2.} කාසං - සිමු.

[8, 4, 1] ශාශනපුස්ථානය

වහන්ස, මෙහි ඇපි යම කලෙක පසේනදී කොසොල්රජ උයන්බිමට යනු කැමැති වේ ද, පසේනදී කොසොල්රජුගේ රාජවාහනයොගා වූ යම හස්තීහු වෙත්ද, ඔවුන් කල්පනය කොට (සරසා) පසේනදී කොසොල්රජුගේ පිය මනාප වූ යම දේවිහු වෙත්ද, ඔවුන් එකක පෙරටුයෙහි එකක පිටුපස හිදුවමහ, තවද වහන්ස, ඒ බුහුණන්ගේ එකෙණෙහි විවර කරනුලබන සුවදකරඩුවක මෙන් ගන්ධය වෙයි, රාජාර්හ වූ ගන්ධයෙන් විතුෂික වූවන්ගේ මෙනි. යළි වහන්ස, ඒ හයිනීන්ගේ ඉඹුල්පුඑනට හෝ කපුපුඑනට බදුවූ කයපහස වෙයි, සුවසේ වැඩුණු රජදුන්ගේ මෙනි. තවද ස්වාමීනි, එසමයෙහි ඇතු ද රැක්කයුතු වෙයි, ඒ හයිනීහු ද රැක්කයුතු වෙති, තෙමෙ ද රැක්කයුතු වේ. යළි වහන්ස, ඇපි ඒ මූණෙන් කෙරෙහි පව්ටු සිතක් උපදවන්නමෝ නොදනුමහ, වහන්ස, මේ වූ කලී අපට කෙල සමබාධයට වඩා සමබාධතර වූ ද සමබාධසඩ්බාහතතර වූ ද ආනාස සමබාධය වේ ' යයි.

ථපතියෙනි, (යම් හෙයෙකින් කෙල සම්බාධ ඇද්ද) එහෙයින් මෙහි ලා ගෘහවාසය සම්බාධ යැ රජස්පථ (කෙලෙස්රජස් උපදනා තැන්) යැ, පුවුජාාව අභාවකාශ යැ, තොප විසින් අපුමාදය මැ කරනු සඳහා සුදුසු වෙයි. (පැවිදි වුව කොපට ඒ සම්බාධය නැතී සේයි.) එපතියෙනි සතර ධර්මයෙකින් සමන්වාගත ආයඞ්ශුාවක මාර්ගශූාකසට පැමිණියේ අවිනිපාතධර්ම (පෘථග්ජනභාව සංඛාාක විරූපයෙහි නො හෙන පියවි) ඇතියේ ධර්මනියාමයෙන් නියත වූයේ උපරිමාර්ග සංඛාාත සම්බොධිය පරායණ කොට ඇතියේ වෙයි. කවර සතරෙකින යත් : එපතියෙනි, මෙ සස්නොභි ශුකුවත් ආයා යාවක බුදුන් කෙරෙහි අවලපුසාදයෙන් සමන්වාගත වෙයි: ඒ හගවත් බුදුහු මේ කරුණෙනුදු . . . දෙව්මිනිසුනට ශාස්තෘ වූහ, භාගාවත්හ ' යි. ධර්මයෙහි . . . සංඝයා කෙරෙහි . . . පහවගිය මසුරුමල ඇති සිතින් යුතු වැ මුක්තතාභග වැ (දන් දෙනුවට) දෙවිඅත් ඇති වැ තාහාගයෙහි ඇලුණේ ඉල්ලීමට නිසි වැ දන සංචිභාගයෙහි ඇලුණේ ගෘහවාස කෙරෙයි. කලණදම ඇති සිල්වතුන් හා දෙය ධර්මය මෙතෙක් දියයුතු යැ යි නොබෙදන ලද යැ. එපතියෙනි, මෙ සතර දහමින් සමන්වාගත වූ ආයා ශුාවක මාර්ගශුොතසට පැමිණියේ අවිනිපාතධර්ම ඇතියේ ධර්මනියාමයෙන් නියත වූයේ සම්බොධිය පරායණ කොට ඇතියේ වෙයි. එපතියෙනි, තෙපි බුදුන් කෙරෙහි අවල පුසාදයෙන් සමන්වෘගත වුවහු යැ : ඒ හාගවත් බුදුහු මෙකරුණෙනුදු . . . දෙව් මිනිසුනට ශාස්තෘ වූහ. භාගාවත්හ 'යි. ධර්මයෙහි . . . සංඝයා කෙරෙහි . . .තවද කුලයෙහි යමකිසි දෙයධර්මයෙක් ඇද්ද එ හැම කලණදහම ඇති සිල්වතුන් හා මෙතෙක් දියයුතු යැයි) නො බෙදන ලද වෙයි. එපතියෙනි, එ කුමැයි හතිවු ද, යම් කෙනෙක් දනසංවිභාගයෙන් නොප හා සමසම් චේත් ද, කොසොල්රට එබදු මිනිස්සු කෙතෙක් වෙත් ද 'යි. භාගාවතුන් වහන්සේ යම් අප පිළිබඳ කොට මෙසේ දන්නාසේක් ද, එය වහන්ස අපට ලාභයෙක, අපට සුලබ්ධයෙකැ 'යි.

මේ වාසනාහාගිය සුනු යැ.

5. එක (සමන්) මලක් පුද අත්බැව් දහසක් දෙව්ලොව ද මිනිස්ලොව ද සැරිසරා ශේෂකුශලයෙන් කෙලෙස්පිරිනිවනින් පිරිනිවීයෙමි.

මේ වාසනාභාගිය සූතු යැ.

6. මොනොවට වැඩුණු නිල්වන් වූ ඇයතු රුක්මුල හුන් මම සිහිඇතිව එක මැ බුද්ධගත (බුද්ධානුස්මෘති) සංඥව ලැබීම්.

- 7. අජා ක්ංසං තතො කපා නාහිජානාම දුකාකීං, ක්ෂකා විජා සචිතිකතා තතා සහයුය වාහසා'කී*
- ඉදං වාසනාගාගියං සුතතං.
- 8. "පිණ්ඩාය කොසලං පුරං පාවිසි අනාපුනාලො, අනුකමපතො පුරෙහනනං කණගානිගතානකො මූනි.
- 9. පුරිසසස චටංසකො හතෙ සබබපුපෙරහි¹ ලංකතො, සො අදැසාසි සමබුණිං හිකබසම්කපුරකාඩාං.
- 10 පවසනතං රාජමගොන දෙව්මානුසපූජිතං, හටේඨා විතතං පසාදෙණා සටබුද්ධවුපහඩකම්.
- 11. සො තං වටංසකං සුරහිං වණණවනතං මතොරමං, සම්බුද්ධයසු 'පනාමෙසි පයනෙතා සෙහි පාණ්හි.
- 12. තුහෝ අගබයිබාවණණා බුදාසා ලපනනතරා, සහසාරංසි විජුරිව ඔකකා නිකුබම අනෙනා.
- 18. පදක්ඛණං කරිනාන සිසෙ ආදිච්චබණුනො, තික්ඛනතුං පරිචිනෙතනා මූඟිනනතරඛායඋ.
- 14. ඉදං දිසවාන අච්ඡරියං අබතුනං ලොමහංසනං, එකංසං චීවරං කණා අානනෙ එනදබුවි.
- 15. කො හෙතු සිතකම්මාය බාහකරොති මහාමුනො, බම්මාලොකො හවිකාතී කඩබා විතර නො මුනෙ.
- 16. ගහස හං සබ්බඩ්මේෙසු සද ඥුණං පවනතති, කඬා වෙමතිකාං ඓරං ආහනදං එහදබුවි.
- 17. ගො හො අානාසද පුරිභො මගි විතතං පහාදයි, චතුරාසිති කපපානි දුකාතීං න ගම්සාක්.
- 18. දෙවෙසු දෙවසොහතාං දිබබං රජරං පසාසිය, මනුජෙස මනුජිනෙ රාජා රඩෝ හවිකානී.
- 19. සො චරිමං පබුබරිණාන සච්ඡිකතාන බම්නං, පචේතකුබුදේඛා බූහරාගො විටංසකො නාම හවිසසත්.
- 20. නත් විනෙත පසනනමයි අපයිකා නාම දක්ඛිණා, තථාගතෙ වා සමුබුදො අථ වා නසාස සාවකො.
- 21. එවං අවිනතිශා බුදධා බුද්ධාවමා අවනතිශා, අවිනතිශෙනු පසනාභාණා විපානෝ නොතී අවිනතිශෝ"
- ඉදං වෘතිනාහාගියං සූතනං.

1. සබබං පුපොරිනි - සි. මූ.

^{*} එහාතිංහෙ ඉතො කපො – යං සකිඤලිලතිං තද තුසාක සඤඤ ස වෘහසා – පතෙතා මෙ ආසවක්ඛයෙ; –සණ්ඩිත ථෝපදන.

[8, 4, 1] ශංශනපුත්ථංනග

7. ඒ කපින් දන් කිස්වැනි කල්පය වෙයි, (මේ අතර,) දුගකිය නොදනිම්, ඒ මුද්ධගත සංඥවාසනායෙන් කිව්දාා පසක් කරනලදහු යි.

මේ වාසනාභාගිය සූතු ඇ.

8. අහුපුද්ගල වූ (සත්හාට) අනුකම්පා කරන කෘෂ්ණාව සමුවලෙද කළ බුද්ධමුනිහු පෙරබත්ති පිඩුසිහා කොහොල්පුරයට පිව්සියේක.

 පුරුෂයක්හුගේ අනෙහි නොයෙක් මලින් සරසනලද මල්කබෙක් විය. හේ භික්ෂුසභිසයා විසින් පෙරටුකරනලද සම්බුදුන් දිටි.

10. හටුවූ සේ සිත පහදවා දෙව්මිනිසුන් විසින් පුදනලද, මහමතින් වඩනා සම්බුදුන් කරා එළැඹියේ යැ.

11. හේ සුවදැකි පැහැපත්වූ ඒ මනරම මල්කඩ පහන්වූයේ සියකින් සමබුදුන්ව 8දී.

12. ඉක්බීති බුදුරදුන්ගේ ගිනිසිළුපැහැ ඇති තොල්සහළ අතුරින් වූ මුවින් දහස්රස් ඇති විදුලියක් සෙයින් පුහාව නික්මිණි.

13. ඒ පුහාව ආදිතාබන්ධුහුගේ ශීර්ෂය පැදකුණු කොට තුන්වරක් පරිවර්තික වැ මූදුන සම්පයෙහි අතුරුදහන් වි.

14. ලොමුදහන අද්භූත වූ මේ ආශ්චියාර්ය දක අනඳතොරණුවෝ සිවුර එකස් කොට (වැද) තෙල සැලකළෝ :

15. මහාමුනි වූ කථාගතයන් වහන්ස, සිනා පහළකිරීමට කාරණ කවර, වදළ මැනැවැ, දහමඵලි වනතෝ යැ, මුනීන්දුයන් වහන්ස අපගේ සැක දුරුකළ මැනැවි.

16. ආකංඛා පට්බද්ධ හෙයින් සියලු ධර්මව්ෂයෙහි හැම කල්තී යම කොනකුන්ගේ ඥානය පවකී ද, ඒ බුදුහු සැකයෙන් උපන් වීමති ඇති අනඳ තෙරණුවනට තෙල වදළසේක :

17. ආනාන්දය, යම ඒ පුරුෂයෙක් මා කෙරෙහි සිත පැහැදව් ද, හේ සුවාසූ කපක් දුගතියට නොයන්නෝ යැ.

18. දෙවලොවැ දීවාසමපත්තීන් අනු වූ දීවාරාජාය කොට මිනිස්ලොවැ සියලු රටෙහි මනුජෙන්දු වූ රජ වන්නේ යැ.

19. හේ චරීමජාතියෙහි පැවිදිවැ ධර්මන්වතාව (සිවුසය් දහම) පසක් කොට නැසූ රාග ඇති වටංසක නම පසේබුදු වන්නේ යැ.

20. සථාගත සම්බුද්ධයන් කෙරෙහි හෝ යළි ඒ සථාගතයන්ගේ <mark>ශාවකයකු</mark> කෙරෙහි හෝ සිත පහත් කල්හි අල්ප වූ දක්ෂිණාවක් නම් නැති.

21. මෙසේ බුදුවරයෝ අචින්කායන, බුද්ධධර්මයෝ අචින්තායන, අචින්කා වූ බුද්ධාදීන් කෙරෙහි පහන් වූවනට අචින්තා වූ විපාක වේ.

මේ වාසනාභාගිය සූපු යැ.

නොතතිස කරණං - පමණිදෙසවාගේ

"ඉද'හා හිතාවේ එකච්චං ප්‍රියාලං පස්තාවිතතං එවං වේතයා චේතෝ පරිච්ච පජානාමී: (ශථා බො අයං ප්‍රියාලෝ ඉරියන් යන්තු පටිපදං පටිපතෙතා යන්තු මගහං සමාරුලෝා,) ඉමගමං චා'යං සමයෙ ප්‍රියාලෝ කාලං කරේයා, ශථා'හතං නික්ෂීපතතා එවං සහෝන තංක්ෂණ හෙතු: චීතතං හි'සස හිකාවේ පස්තානං ³ චීතතපපතාදනෙතු බො පන එවමඩෙකාවේටා කායසක හෙද පරමාරුණා සුගන්ං සහනා ලෝකං උපපජේසනා'ති. එතමත්ං තගවා අවොච, තතෙනා විච්චත්:

- 22. ''පසනනවිතතං ඤානාන එකාවාමිඛ පුශාලං, එතමනං වියාකාසි බුදෙඛා³ තිකබූන සනතිකෙ.
- 28. ඉම්මති චා'ගං සමයෙ කාලං කයිරාථ' සුකාලො, සුගතිං උපපජෝගා විතතං හි'සස පසාදිතං, වෙතොපසාදගෙනු හි සතතා හවජනති සුකානීං.
- 24 ශථානතං නිසාබිපෙගා එව්මේවං⁵ තථාවිබෝ, කාශසස හෙද යාපාසෙදියා සහනං සො උපපජාතී. අයමයි අපෙරා වූතෙනා තනවනා ඉති මේ සුත''නති ඉදං වාසනානාහියං සූතනං.
- 25. ''සුවණණඡදනං' නාවං නාරි ආරැඟා නීවාසි, ඔගාසගේ පොකකරණිං පදුමං ජිඥයි පාණ්නා.
- 26. කොන නො තාදිසො වණොණා අනුහාවෝ ජූතී එ නො, උපාජැනති ව තෙ හොගා ගෙ කෙවී මනයි'වානා, පූවානා දෙවනෙ සංස කිසා කම්මසයිදං ඵලං.
- 27. සා දෙවනා අතතමනා දෙවරාජෙන පුච්ඡිතා, පුණුකං පූට්ඨා වියාකාසි සකකසා ඉති මෙ සුතං.
- 28. අඛානං පච්පතතා'හං දිසා ථූපං මනොරමං, තතා චිතතං පහාදෙසිං කසාපතා ගහසයිනො.
- 29. පදුම්පුපෙඑහි පූජේසිං පහනතා ගෙහි පාණිනි, තුඟොව කාමමඟය ඵලං විපාකො එතාදීසං කතපුණුණු ලහනති''
- ඉදං වාසනාහානියං සුතතං
- 1. ඉඛාහං සිමු, මජයං.
- 2. පහාදිත- සිමු.
- 8. සාසරා සිමු.
- 4. කාලංකිරිගා සිමූ.
- 5. එව්මේතං සිමූ,
- 6. සුවණණවජදනං මජයං.
- 7. ඕගාහසි මජනං.
- 8. ඇතුහාවො ~ සිමූ, මජකං.

[\$, 4, \$] ශංශනපුස්ථානය

" මහණෙනි, මම මෙ ලොවැ පහන්සිත් ඇති ඇතැම් පුහුලකු මෙසේ මාගේ සිතින් ඔහුගේ සිත පිරිසිද දනගනිම්: (මේ පුද්ගල යම පරිදි ඉරියවූ පවත්වා ද, යම පිළිවෙතකට පිළිපන්නේ ද, යම මහකට පිවිසියේ ද) මේ පුද්ගල මේ සමයෙනි කලුරිය කරන්නේ නම්, (නිසින් හෝ කරින්) ගෙනඑනලද්දක් යමසේ බහාතැබුයේ ද එපරිදි ස්වර්ගයෙනි උපදනේ යැ. ඊට තෙතු කවරෙ යැ: මහණෙනි, ඔහුගේ සිත පුසන්න හෙයිනි. චීත්ත පුසාදහෙතුයෙන් වැලිත් මෙසේ මෙලොවැ ඇතැම් පුද්ගලයෙක් කාබුන් මරණින් මතු සුගති වූ ස්වර්ගලෝකයට පැමිණෙන්නේ යැ'' යි. බුදුහු තෙල කරුණ වදළගේක, එහි ලා තෙල (ගාථා) කියනු ලැබේ :

22. මෙලොවැ අතාම පුද්ගලයකු පහන්සිත් ඇතියහු දන බුදුහු භික්ෂූන් හමුයෙහි තෙල කරුණ පුකාශ කළයේක :

23-24. මේ පුද්ගල මෙසමයෙහි කලුරිය කරන්නේ නම්, (පිළිසඳ විසින්) සුගතියට පැමිණෙන්නේ යැ, ඔහුගේ සිත පුසාදිත හෙයිනි. එසේ මැය, චිත්තපුසාදහෙතුයෙන් සත්ත්වයෝ සුගතියට යෙහි, ගෙනඑනලද්දක් යමසේ බහාතබා ද එපරිදි මැ එබදු වූ ඒ සපුාඥ පුද්ගල කය බිදීමෙන් ස්වර්ගයට පැමිණේ.

භාගාවතුන් විසින් මේ අර්ථය ද වදුරනලද ' යි මා විසින් අසනලද යයි.

මේ වාසනාභාගිය සුතු යැ.

25. එම්බා ස්තුීය, තෝ රත්සෙවෙණි ඇති තැවට තැඟී සිටිව, පොකුණට බස්තාව, අතින් පියුම නෙළනාව,

26. කීගේ කවර පිනෙකින් එබදු පැහැසටහන ද අනුහාව (තෙජස) ද කීගේ බැබැළිම ද වේ නම් සිතින් කැමැතිවනලද යම් කිසි හෝගයෝ වෙත් නම් ඔහුදු උපදිත් දැ? යි අප විසින් පුළුවුස්නා ලද දෙව්දුනි, කියව, මේ කිනම් කම්යෙක විපාකයෙක් ද යි,

27. දෙවිරජනු විසින් පුළුවුස්තාලද තුටුසික් ඇති ඒ දෙවද පැත පුළුවුස්තාලද වැ සක්දෙව්දුට මෙසේ පැවැසු යයි මාව්සින් අසනලදී.

28. අදන්මහට පිළිපන් මම යශස්වී වූ කසුප්බුදුන්ගේ මනරම දගබ දක එහි සිත පැහැදවීම්.

29. පහන්වූ මම සියකින් නෙඑම්මල් පිදීම්, එ මැ කර්මයාගේ මේ ඵලවිපාක යි. කළ පින් ඇත්තාහු මෙබදු සම්පත් ලබත්.

මේ වාසනාහාගිය සුතු යැ.

දනකථා සිලකථා සංශාකථා පුණුඤකථා පුණුඤවිපෘකකථා

ඉදං වාහනානියං සුතතං.

- 30. අපිවාපි පංසුථුපෙසු උදදිගත කතොසු දහබලඛරයකං. තාපාපි කාරං කළා සලොසු හරු පමොදනති"
- ඉදං වාසනාහෘගියං සූතතං.
- 31. ''දෙව්පුතනකරිරවණණා සබබ සුහනසණකීතී, උදකොන පංසුං නෙමෙනිා ථූපං වඩෝථ කසාපං.
- 32. අයං සුගතෙත සුගතකා ථූපො මහෙසිනො දසබලඛම්මඛාරිනො, ගත්වං ඉමේ දෙවමනුජා පසනනා කාරං කරොනතා ජරාමරණා පමුච්චරේ''
- ඉදං වාසනාහාගියං සුතතං.
- 33. "උළාරං වන නං ආසි යාහං ථූපං මහෙසිනො, උපාලානි ච චතතාරි මාලං ච අභිරෝපසිං.
- 8්, අජා තිංසං තතො කපා තාහිජානාමී දුකාතිං, විතිපාතං න ගමන්ම ථූපං පුජෙනි සඳවුනො"
- ඉදං වාහනාගාගිය සුතතං.
 - 35. ''බතත්-සලකඛණඛරා මිජිතම්ජගා ලොකතාථා, සතසහා කපෙප මුදිනො දූපං අපුජේයි.
 - 36. ගං මහා පසුතං පුණැඤං තෙන ච පුණෙඤන දෙවසොහාකං, රජජානි ච කාරිතාති අනාගනතුන විනිපාතං.
- 37. යං චිකබුං අදනතදමක සාස සාස සෙ පණිතිතං තථා, චීතතං කං මේ සබබං ලබාං විමුහත විතත මහි විඩුහලතොත්''
- ඉදං වෘතනාකාශියං සූතතං.
 - 38. ''සාමෘකපතොදනමතතමේව හි පචෝකබුදධයමං අදයි දක්ඛිණං, විමූතතමිතෙත අඩිලෙ අනංසමො අරණවිකාරිමහි අසංගමානතෙ,

[8, 4, 2] ගංසනපුස්ථංනය

දනකථා, සිලකථා, සග්ගකථා, පුඤ්ඤකථා, පුඤ්ඤව්පාකකථා වෙති.

මේ වාසනාහාගිය සූතු යැ.

30. දශබලධර වූ බුදුවරයන් උදෙසා (සිරුරුදු පිහිටුවා) කළ මැටිමුවා ස්තූපයන්හිදු පවා සත්කාර කොට මනුෂායෝ දෙවලොවැ සතුටු වෙත්.

මේ වාසනාභාගිය සූතු යැ.

81. දිවාපුනුයකුගේ ශරීරයට බදු වර්ණඇත්තීය ශෝභායෙන් යුත් සටහන් ඇත්තීය දියෙන් පස් තෙමා කසුප්බුදුන්ගේ සැය වඩන්නේ යැ.

82. ශොහන ගාන ඇත්තිය පුසන්න වූ මේ දිවාමනුෂායෝ යම් ස්තූපයෙක්ති සත්කාර කරන්නාහු ජරාමරණයෙන් මිදෙත් ද, මහර්ෂි වූ දශබලධර්මධාරී වූ සුගතයන් වහන්සේගේ මේ ඒ ස්තූපය යි.

මේ වාසනාභාගිය සූනු යැ.

33. මම මහර්ෂින්ගේ යම් සැයකට උපුල්මල් සතරක් ද මල්දමක් ද නහා පිදීම ද, මා විසින් කළ ඒ කුශලය එකාන්තයෙන් උදර විය.

84. එතැන් සිට දන් කිස්කපෙකි, ශාස්තෘත් වහන්සේගේ ධාතුවෛතාය පුද දුගතිය නොදනිම්, චීනිපාතයට නොගියෙම්.

මේ වාසනාහාගිය සුනු යැ.

85. දෙතිස් මහාපුරුෂලක්ෂණ ධරන්නාවූ දිනනලද මාරසංගාම ඇති ලෝකතාථයන් වහන්සේගේ ස්තූපය පුද මම ආයුෂ්කල්ප සියදහසක් සතුටු වූයෙමී.

36. මා විසින් යම් පිනක් රැස්කරනලද ද, ඒ පිනින් අපායොත්පත්තියට නො පැමිණ දෙවියන් කෙරෙහි සුහගභාවය ලද්මි, (මිනිස්ලොවා) රාජායෝ ද කරවනලද්දහ.

37. අදන්තයන් දමනය කරන බුදුරදුන්ගේ ශාසනයෙහි යම නුවණැසක් තබනලද ද, එසේමැ සිත පිහිටුවනලද ද ඒ හේතුයෙන් මා විසින් සියලු සමපත් ලබනලද, සමුවජෙද කළ තෘෂ්ණාලතා ඇතියෙම කෙලෙසුන් කෙරෙන් මිදුණු සිත් ඇති වීමි.

මේ වාසනාහාගිය සූතු යැ.

38. කෙලෙසුන් කෙරෙන් මිදුණු සික්ඇති වෙතොබිල රතිත හෙයින් අබ්ල වූ අනාසුව වූ කෙලෙස් රණ නැතියෙන් අරණවිහාරි වූ නොඇඳුණු සික්ඇති පසේබුදුන් කෙරෙති බොඩහමු නැළියක බත් පමණ වූ මැ දක්ෂිණාව දිනිමි.

නෙතතිපාකරණ - පටිනිදෙදසවාරෝ

- 39. නසමිදාව ඔහාපපයි බව්මමූතතමං නසමිදාව බම්ව පණිබේහිං මානසං එවං විහාරීහි මේ සංගමෝ සියා හළව කුදසායු'පි වී මා අපෙකබවා.
- 40. ත සොඩ කාමා සා වියාක නො අහං සහසාකක නතාං කුරුසූපපජය එ, දී ශායුකෙසු අම මෙසු පාණ්සු විසෙසහා මීසු අහිත ගාමීසු.
- 41. තසෙස ව කම්මසස විපෘක හෝ අහං සහසසකබනතුං තිදසො'පපජරථ, විවිතු මාලාහරණානුලෙපිසු විසිටාකාශු'පහතො සතසයියු.
- 42. හසෙසව කම්වසස විපාකතො අහං විමූතතවිතෙතා අඛ්ලෝ අනාසවෝ, ඉමෙහි මෙ අනතිම දෙහඩෘරිහි සමාගමෝ ආසි හිතාහිතාසිහි.
- 43. පවවකබං බවීමං අවව හථාගතෝ ජිනෝ සමිජැබතේ සිලවතෝ ශදිවඡනී, ශථා ශථා මෙ මනසා විවිහතිතං හථා සමිදුබං අයමහතිමෝ තවෝ''
- ඉදං වාසනාභාශියං සුතතං.
 - 44. ''එකතිංසමහි කපපමහි ජීනො අනෙජෝ, අනනෙතදසසී හගවා සිඛීතී, තසා'පී රාජා භාතා සිඛණාඞී බුදොඩ ව බම්ව අභිපසනනො.
 - 45. පරිතිබබුතෙ ලොකවිනාශකමති ථූපං සභාසී විපූලං මහනතං, සමනතතො හාටුනිකං මහෙසිනො දෙවා'නිදෙවසා නරුතතමසා.
 - 46. තුසුමං මනුසෙසා බලිමාභිහාරී පතාසා ජාතීසු මනං පහරේහා, වාතෙන පුපුං පති තසස එකං තාහං ගහෙතාන තසොව'දයි.
 - 47. සො මං අවොචා'තිපතනත් තොනා තුයොතව වෙතං පුපරං දදුමි, තා'කං ගහෙතා අභිරෝපයෙයිං පුනපපුනං බුදාමනුසාසරනෙතා.

[8, 4, 2] ශාසනපුස්ථානය

39. ඒ පසේබුදුන් කෙරෙහි උත්තමධර්මය ඇතැයි හැදහීම්, උන්වහන්සේ අවබෝධකළ ඒ ධර්මයෙහි ද සිත පිහිටුවීම්, මෙබඳු වීහරණ ඇත්තවුන් සමග මාගේ සංගමය ඵෙවයි ද කිසිදු හවයෙක්හි නහමක් අපෙක්ෂා ඇති වෙම්ව 'යි ද සිත පිහිටුවීම්.

40. එ මැ කර්මයාගේ විපාකයෙන් මම (දහසක් අවුරුද්දට) දීර්ඝායු ඇති විශෙෂ ස්වහාව ඇති ලද සම්පත් නොපිරිභෙන පියවි ඇති (මාගේ යැ යන) පරිගුභ රහිත වූ සත්ත්වයන් ඇති උත්තරකුරුයෙහි දහසක්වර උපන්මි.

41. එ මැ කර්මයාගේ විපාකයෙන් මම විශිෂ්ට වූ දිවාශරීරයට පැමිණියෙම විවිතු වූ මාලාහරණ ගන්ධාලෙප ඇති පරිවාර - කීර්තියශය් ඇති නිදශ (තවතිසා) යෙහි දහසක්වර උපන්මි.

42. එමැකර්මයාගේ විපාකයෙන් මම විමුක්ත වූ සිත් ඇති වෙතොබීල රතිත වූ ක්ෂීණාසුව වූයෙමි. මේ අන්තිමංදහධාරී වූ කුශලාකුශලයන් ඉක්මවාලූ රහතුන් සමග මාගේ සංගමය වී.

43. ජිතපඤ්චමාර වූ තථාගතයෝ (සිල්වත්) යමක් පතා නම් සිල්වත්හුගේ ප්‍රණිධිය සමෘද්ධ වේ යයි යමක් වදළාහු ද, මේ වචනය ප්‍රකාක්ෂ මැ යි, මා විසින් යම් යම් පරිදි සිතින් සිතනලද ද එය එසෙයින් සමෘද්ධ විය. මේ මාගේ අන්තිම හවය යි.

මේ වාසනාභාගිය සූතු යැ.

44. මෙයින් එක්තිස්වන කපෙහි පස්මරුන් දිනු තෘෂ්ණාරහිත වූ අතන්තදරශී වූ ' සිටී ' යන නම ඇති හාගාවත්හු ලොවැ පහළවූහ. ඒ බුදුන්ගේ හාතෘ වූ ' සිබණ්ඩී ' නම රජ බුදුන් කෙරෙහි ද ධර්මය කෙරෙහි ද අතිශයින් පහන් වි.

45. ලෝකවිනායක වූ සිබි බුදුත් පිරිනිවී කල්හි එරජ මහර්ෂි වූ දෙවාතිදෙව වූ නරොත්තමයන්ගේ (ධාතු පිහිටුවා) හාත්පසින් ගවුපමණ වූ විපුල වූ මහත් ස්තූපයක් කෙළේයි.

46. පහටුසින් ඇති මිනීයෙක් සුගතිහවයෙහි සිත දඩ්වගෙන ඒ සැයෙහි පූජා එළැව් යැ, ඔහුගේ එක මලක් සුළතින් වැටිණ, මම එය ගෙන ඔහුට මැ දිනිමි.

47. ඉතා පහන් සිතැති හේ මට මෙසේ කී : 'නෙල පුෂ්පය නොපට මැ දෙම ' මම ඒ මල ගෙන පුනපුනා බුදුගුණ මෙනෙතිකරමින් පූජා කෙළෙම.

- 48. අජර කීංසං තතො කපා නාහිජානාමි දුශකකිං, විනීපෘතං න ගව්රාමි ථූපපූජාගිදං ඵලං''
- ඉදං වාසනාභාගියං සුතතං.
- 49. ''කපිලං නාම නගරං සුවිහතතං මහාපථං, ආකිණණමිදබං ජීතං ච බුහමිදතතා රාජිනො.
- 50. කුම්මාසං විකකිණිං තුළු පණුවාලාභං පුරුතතමේ, සෞ'හං අදදුසිං පම්බුණුං උපරිවර්ං ගසසයිනං.
- 51. හටෙයා විතතං පසාදෙණා නිමනෙතයිං නරුතතමං, අරිවයං බූවහනෙතන යං මේ හෙහුකමං විජාර.
- 52. තතො ච කතතිකො පුණෙණා පුණණමායි උපවසිතා, නවං දුභානුකං ගහා අරිවාසසොා'පනාමයිං.
- 53. පසනනවිතතං ඤාණාන පටිගණයි නරුතතමො, අනුකම්පතො කාරුණිකො තණගානීගකාතනො මූනි.
- 54. තාහං කම්මං කරිතාන කලාාණං බුදාවණණේතා, දෙවේ වෙව මනුංඟා ව සනාවිතා තතා වුනා.
- 55. බාරාණයියං නගරේ සෙවයිසා එකපුතතකො, අඩො කුලසමං උපපජාරිං පාරොහි ච පියතරෝ.
- 56. නනො චී විඤඤානං පනෙතා දෙවපුනෙතන චොදිනො, පාසාද, ඔරැහිනාන සමබුදාබමුපසමකමිං.
- 57. සො මෙ ඩම්මදෙසයි අනුකම්පාය ගොතමො, දුක්ඛං දූක්ඛසමුපොදං දුක්ඛයා ච අනීකකමං¹.
- 58. අරියං චට්ඨඞ්හිකං මහතං දුකබූපසමහාමීනං, චතතාරි අරියසච්චානී මූනී බම්මමදෙසයි.
- 59. තසා'හං වචනං සුනා විහරිං සාසනෙ රතා, සමරං පට්ටික්බා'හං රතතින්වවතන්දීනො.
- 60. අජාබනතං ච බහිදධා ච ගෙ මෙ විජරිංසු' අංසවා, සබෙබ ආසුං සමූච්ඡිනතා න ච උපාජාරේ පුන.
- 61. පරියනතකතාං දූකාං චරිමො'යං සමූසායයා, ජාතිමරණසංසාරෝ නාති දුනි පුනබාවෝ'තී.

ඉදං වාහනාතාබීයං සුතතං.

2. වරකිංසු - සිමු.

^{1.} අභිකකම්ම - සිමූ.

[8, 4, 1] ශාසනපුස්ථානය

48. එතැන් සිට දන් කල්ප තිසෙකි, මම දුර්ගතිය නොදනිමි, විනිපාකයට (අපායට) නොගියෙමි, ථූපයට මල් පිදීමෙහි මේ විපාක යි.

මේ වාසනාහාගිය සුතු යැ.

49. බඹදත් රජහුගේ මොනොවට බෙදනලද මහාමාර්ග ඇති, මිනිසුන් විසින් ගැවැයිගත් ස්වර්ණාහරණාදීන් සමෘද්ධ වූ, උපහොගවස්තුයෙන් විසුල වූ කපිල නම් නුවරෙක් විය.

50. පඤ්චාල වැසියන්ගේ ඒ උතුම නගරයෙහි මම කොමුපිහු විකිණිම්, එහි දී මම අහසැ වැඩසිට් යශස්වී වූ අරිටය නම පසේබුදුන් දිටිමි.

51. හටුවූයෙම සිත පහදවා මාගේ ගෙහි යමක් ඇද්ද එයින් නරොක්තම වූ අරිවය පසේබුදුන් ධුව (නිති) බතින් පැවැරීම්.

52. යළි එසඳ ඉල්මය පිරුණේ පණුරැසිය පැමිණියා යැ, (එකල) නව් පිළිසහළක් ගෙන අරිට්ඨපසේබුදුන්ට පිරිණැම්මී.

53. මා පහන් සිතැත්තහු දන නරොත්තම වූ අනුකම්පා කරන කාරුණික වූ තෘෂ්ණා නැසු මුනි වූ පසේබුදුහු එය පිළිගත්හ.

54. මම බුදුවරුන් විසින් පසස්නාලද ඒ කුශලකර්මය කොට දෙව්ලොවැද මිනිස් ලොවැ ද සන්ධාවන කොට එයින් චුත වූයෙම.

55. බරණැස්නුවර ආඪා (මහාසාර) කුලයෙහි සිටුහුගේ පාණයට ද වඩා ප්රියාර වූ එක් මැ පුනු වැ උපන්මි.

56. එක්බිති නුවණැතිබවට පැමිණියෙම දිවාපුතුයකු විසින් මෙහෙයනලදුයෙම පාසාදයෙන් බැස සමබුද්ධයන් කරා එළැඹීයෙම්.

57. ඒ ගෞතම බුදුහු මට අනුකම්පායෙන් දහම් දෙසුසේක : දුක්බය ද දුක්බසමුදය ද දුක්බනිරොධය ද ---

58. දුක්බූපසමයට යනසුලු ආයාදීනේගිනීමාර්ගය ද යන වතුරායාසකය යයි කියනලද ධර්මය මුනිහු දෙසුකේක.

59. මේ ඒ බුදුන්ගේ වදන් අසා ශාසනයෙහි ඇලුණෙම් වාස කෙළෙම්, දවරැයෙහි නොමැලි වූ මම මාර්ගසමාධිය පුතිවෙධ කෙළෙම්.

60. අධානත්මවිෂය වූ ද බාහාවිෂය වූ ද මාගේ යම ආපුව කෙනෙක් විදාමාන වූහු ද, එ හැම ආපුවයෝ සමූච්ඡින්න වූහ, යළි නො ද උපදනාහ.

61. වට්ටදුක්මය කෙළවර කරනලද, මේ වරිම ශ්රීරය වෙයි, දන් 'පුනර්භව 'යි කියනලද ජාතිමරණ සංඛාාත සංසාරය නැති.

මේ වාසනාභාගිය සුනු යි.

(මේ වාසනාභාගයෙහි වූ පින්කම් පුකාශ කරන සූහුපද උදහරණවශයෙන් දක්වනලද වාසනාභාගිය සුහු මෙසේ උක්තපුකාරයෙන් දතයුක්තේ යි.)

16-88 04440 (79/08)

3, 4, 3

(8) තාන් කතමං තිබෙබඩහාබියං සූතතං :

"උදධං අඩො සබබධි විපපමුතෙතා අයමහමතමිනති අනානුපතයී එවං විමූතෙතා උදතාරි ඔසං අතිණණපුබබං අපුනබනවාගා''ති.

ඉදං නිබෙබඩහාබියං සූතතං

''සිලවතො ආනසැ, න වෙතනා කරණ්යා : කිනති මෙ අවිපාටිකාරෝ ජාගෙයාා'නී, බමාතා එසා ආනසැ, යං සිලවනො අවිපාටිකාරෝ ජාගෙයා.

අවිපාටිසාරිනො¹ ආහඤ, න වෙතනාකරණ්යා :- කිනති මේ පාමොජජං ජායෙයාත්, බමාතා එසා ආහඤ, යං අවිපාටිසාරිනො පාමොජජං ජායෙයා.

පමුදිනෙන අංභනෑ, න චේතනං කරණියා :- කිනති මෙ පිතී ජාගෙයාා'ති, බමානා එහා අංභනෑ යං පමුදිතකා පීතී ජායෙයා.

පිතිමනකා අනෙස, න වෙතනා කරන්කා:- කිහති මේ කාගො පකාමොහාහෝතී, බම්මතා එසා අනෙසැ, යං පිනීමනකා කායො පකාමොහාය.

පසාදුතිකායසා අාභාඥ, න වෙතනා කරණ්යා :- කිනතා හං සුබං වෙදියෙයා, හතී, බමානා එයා ආභාඥ, යං පසාදතිකායෙ, සුබං වෙදියෙයා.

සුබ්නො අාතාඥ, හ වෙතනා කරණ්යා :~ කීහති මෙ සමෘඛී ජායෙයාා'ති. බමාතා එයා ආනාඥ, යං සුබනො සමාබ් ජායෙයය.

සමාතිතකය ආනසු, න වෙතතා කරණියා : 'කිනතාහං යථානුතං පජානෙයා'නති, බම්මතා එසා ආනසු, යං සමාතිතො යථානුතං පජානෙයා.

යථාතුතං පජානතා ආනඥ, න වෙතනා කරණියා : 'කිනති මෙ නිඛ්ද ජායෙයාා'ති. ඛම්මතා එයා ආනඥ, යං යථාතුතං පජානනෙතා නිඛ්මිඥෙයා.

නිබබ්ඤනෙතන ආනඤ, හ වෙතනා කරණියා.: 'කිනති මෙ විරාගො ජායෙයාා'හි. ධම්මතා එයා ආනඤ, යං නිබබ්ඤනෙතා වරජෝයා.

විරජානෙකන අනෙඤ න වෙතනා කරණ්කා : 'කිනති මෙ විමූතතී ජායෙකාා'තී. බම්වතා එහා ආනඤ, යං වීරජානෙකා විමූවෙජයා.

^{1.} අපාටිකාරිනා - මජකං.

[8, 4, 8] ශාශනපුස්ථානය

3.4.3

(3) එහි නිබ්බෙධහාගිය සුනු කවරේ යැ.

 උඩ රූපාරූපලෝකයෙහි ද යට කාමලෝකයෙහි ද යන සියලු සංස්කාරයන්හි වෙසෙසින් (කෙලෙසුන් කෙරෙන්) මිදුණු ' මේ මම වෙමි ' (දෘෂ්ටිවශයෙන් රූපාදිය) නොදක්නා මෙසේ විමුක්ත වූ ක්ෂිණාසුව පෙර තරණය නොකළවරු (කාමාදි වතුර්) ඔසය පුනර්හව නොවනු පිණිස තරණය කළේ යි.

මේ නිබ්බෙධහාගිය සූතු යැ,

'' ආනන්දය, සිල්වත්හු විසින් ' කිසෙයින් මට අවිජපටිසාරය උපදනේ ද ' යි චෙතනා නො කටයුතු යැ, ආනන්දය යම් හෙයෙකින් සිල්වත්හට අවිපුතිසාර උපදනේ ද තෙල ධර්මතා ධර්මස්වභාව යැ.

ආනන්දය විපිළිසර නැතියහු විසින් 'කිසෙයින් මට පාමොදාය උපදනේ ද 'යි සිත් නො උපදවියැයුතු යැ, යම් හෙයෙකින් අවිපුතිසාරීහට පාමොදාය උපදනේ ද, ආනන්දය, නෙල ධර්මතා යැ.

ආතන්දය පුමුදිතයා විසින් 'කිසෙයින් මට පීති උපදනේ ද යි වෙතතා නො කටයුතු යැ, යම හෙයෙකින් පුමුදිතයාහට පීති උපදනේ ද ආතන්දය තෙල ධර්මතා යැ.

ආනන්දය, පීතිසිත් ඇතියනු විසින් ' කිසෙයින් මාගේ කය සන්තිදේ ද ' යි වෙතනා නොකටයුතු යැ, යම හෙයෙකින් පීතිමනස්කයාගේ කය සන්තිදේ ද, ආනන්දය තෙල ධර්මතා යැ.

ආනාන්දය සන්හුන් කය ඇතියහූ විසින් ' කිසෙයින් මේ සුව විදුනොම ද ' යි වෙතනා නො කටයුතු යැ, යම හෙයෙකින් සන්හුන් කය ඇතියේ සුව විදුනේ ද, ආනාන්දය කෙල ධර්මතා යැ.

ආනන්දය සුව ඇතියහු විසින් 'කියෙයින් මට සමාධි උපදනෝ ද ' යි වෙතනා නො කටයුතු යැ, යම් හෙයෙකින් සුවඇතියහුට සමාධි උපදනේ ද, ආනන්දය තෙල ධර්මතා යැ.

ආනත්දය සමාතිතයා විසින් ' කිසෙයින් මම (තරුණවිදර්ශනාඥනයෙන්) යථාතුතව දනැගනිම ද ' යි වෙතනා නො කටයුතු යැ, යම ගෙයෙකින් සමාතිත වූයේ යථාතුත ව දනැගනී ද, ආනත්දය තෙල ධර්මතා යැ.

ආනන්දය යථාතුකව (විදසුන්තැණින්) දන්නතු විසින් 'කිසෙයින් මට නි**ඛ්රීද** (නිර්වෙදදෙනය) උපදනේ ද ' යි වෙතනා නො කටයුතු යැ, යම තෙයෙකින් යථාතුකව දන්නේ නිර්වෙදයට පැමීණේ ද, ආනන්දය නෙල ධර්මකා යැ.

ආනාන්දය නිර්චෙදයට පැමී කියහු විසින් ' කිසෙයින් මට විරාගය උපදනේ ද ' යි වෙතනා මනාකටයුතු යැ යම් භෙයෙකින් නිර්විග්න වූයේ විරාගයට පැමීණේ ද ආනන්දය, තෙල ධර්මතා යැ.

ආනාන්දය විරාගයට පැමිණෙන්නහු විසින් ' කිසෙයින් මාගේ විමුක්තිය උපදනේ ද ' යි වෙතනා නො කටයුතු යැ, යම් හෙයෙකින් විරාගයට පැමිණෙනුයේ විමුක්ත වන්නේ ද, ආනන්දය නෙල ධර්මතා යැ. විමුතෙතන ආනසු හ වෙතනා කරණ්යා : 'කිනතී මෙ විමුතති ඤණදකානං උපාජෝයා'ති, බම්මනා එසා ආනඤ යං විමුතතකා විමුතතිඤණදකානං උපාජෝයා''තී.

ඉදං නිබෛඛ්ගානියං සුතතං.

- 2. ''යද හවෙ පෘතුතවනති බම්මෘ අංතාපිනො කිංයතො බාහමණිකා, අථකා කිහිබෘ වපයනති සබබං යතො පජානාතී සහෙතු බම්ම''නති.
- ඉදං නිබෛබඛහාගියං සුතතං.
 - 3. ''කද හවේ පාතුහවනති බම්මා ආතාපිතො කිාගතො බාහවණකත, අථකත කඬබා වපයනති සබබා ගතො බහං පච්‍රියානං අවේදී''ති.
- ඉදං නිබෛඛ්භාශීයං සුතතං.
- 4. ''ක්නතු කුරැකිසි මා කුරැකි අකෙකාඩො තිහස තෙ වරං, කොංඩමානමකබවිනයන හි තිහස බහම්වරියං වුහසත්''ති
- ඉදං නීබෙබඩහාගියං සුතතං.
- 5. කද්තං නහදා පසොසායාං ආරඤඤං පංසුකුලිකාං, අඤඤාුතුඤෝන යාපෙනතං කාමෙසු අනපෙක්ඩීන''නති.
- ඉදං නීබෙබඩහාගියං සුතතං.
- 6. ''ක්ංසු ජෙනා¹ සුබං සෙහි කිංසු ජෙනා හ සොවකි, කිහාභා එකඩමාස වඩං රොවෙසි ගොනමා"නි?
- 7. කොඩා ජෙනා සුබං හෙත් කොඩා ජෙනා න සොවත්, කොඩසා වියමූලසා ඔබුරහාසා (බාහමණ:*) දෙවනෙ, වඩං අරියා පතංසනති තඤි ජෙනා න සොවත්"ති.
- ඉදං නිබෛබහානියං සුතතං.
- 8. ''කිංසු හතෙ උපාත්තං කිංසු ජාතං විනොදශෙ, කිං චඥා පජනෙ ඩ්රො කිඤාතිසමයො සුබො?.
- 9 කොඩං හතෙ උපාතිතං රාහං ජාතං විනොදෙගෙ, අවුණාං පජනෙ සිරො සවාභිසමයො සුබො^{,2}නි
- ඉදං නිබෙබඩහාකියං සුතතං.

1. කීංසු කිනා - සංනි.

2. දෙවතෙ - සංති.

\$18

[8, 4, 8] ශාශනපුස්ථානය

අානත්දය, විමුක්තවූවහු විසින් 'කිසෙයින් මට විමුක්තිඥනදශීනය උපදනේ දයි වේතනා නො කටයුතු යැ, (නො සිතිය යුතු යැ,) යම හෙයෙකින් මාර්ගවිමුක්තියෙන් විමුක්ත වූවහුට විමුක්තිඥනදර්ශනය උපදනේ ද (එහෙයිනි.) ආනන්දය තෙල ධර්මතා '' යි.

මේ නිබ්බෙධහාගිය සූතු යැ.

2. සමාක්ප්‍රධානවියා ඇති (ආරම්මණලක්ඛණ – උපනිධාහනලක්ෂණ) ධාානයෙන් ධාහන කරන බාහිතපාප ඇති ක්ෂිණාස්‍රවහට යම ඇසිල්ලෙක (අනුලොම ප්‍රකායාකාරපතිවෙධය සිදුකරන) බොධිපාක්ෂිකධර්මයෝ පහළවෙත් ද, එකල්හි ඔහුගේ සියලු (අටවැදැරුම) කාංක්ෂාවෝ දුරුවෙති, යම හෙයෙකින් සහෙතුක වූ දූමයක්කන්ධ ධර්මය දනගනී ද එහෙයිනි.

මේ නිබ්බේධහාගිය සුතු යැ.

3. සමාාක්ප්‍රධානවියා අති ධාාන කරන ක්ෂීණාසුව බාත්මණහට යම ඇසිල්ලෙක බොධිපාක්ෂිකධර්මයෝ පහළවෙත් ද, එකල ඔහුගේ සියලු සැක දුරුවෙයි, යම හෙයෙකින් ප්‍රකායන්ගේ ක්ෂය (නිරෝධය) ප්‍රකිවේධ කෙළේ ද එහෙයිනි.

මේ නිබ්බෙධහාගිය සුනු යැ.

4. තිස්සය, කුමක්හෙයින් කිපෙහි ? නහමක් කිපෙව, තොපට කොධ නොකිරීම උතුමැ, තිස්සය කොධ මාන මකුබව යන මොවුන්ගේ විනය පිණිස මැ සසුන් බඹසර වෙසේ යැයි.

මේ නිඛ්බේධහාගිය සුතු යැ.

5. කවර දවසෙකැ මම ආරණාක වූ පාංශකූලිකාභීග ඇති ගෙපිළිවෙළින් පිඩු සිභාහැසිර. මිශුකභොජනයෙන් යැපෙන වස්තුකාමක්ලෙශකාමයන්හි අපෙක්ෂා රහිත වූ 'නන්ද' දක්නෙම ද ' යි.

මේ නිබ්බෙධහාගිය සුතු යැ.

6. කුමක් නසා සුවසේ හොවි ද, කුමක් නසා ශොක නොකෙරේ ද, ගෞතමයන් වහන්ස, කවර එක් ධර්මයක්හුගේ වධය රුව්කරවු ද ' යි.

7. කෝධය නසා (කොධපරිදහයෙන් නොදවෙනුයෙන්) සුවසේ හොවි, කෝධය නසා (කොධනාශයෙන් නට දෙමනස් ඇතියෙන්) ශෝක නො කෙරෙයි, දෙවිය, විෂ (දුක්බ) මුල ඇති (කිපියහුට පෙරළා කිපීම ආදීන්) මධුර අන්තය ඇති කෝධයාගේ වධය (නැසීම) බුද්ධාදි ආයතයෝ පසසති, ඒ කෝධය මාර්ගයෙන් සමුච්ඡෙද කොට ගොක නො කෙරේ මැයි.

මේ නිබ්බෙධහාගිය සූතු යැ.

8. සමුදවාරවශයෙන් උපන් කුමක් නසන්නේ ද, උපන් කුමක් සම සන්කානයෙන් දුරු කරන්නේ ද, ධීරපොමේ කුමක් පුහිණ කරන්නේ ද, කුමක් අවබොධ කිරීම සුවවන්නේ ද ?

9. මාර්ගයෙන් නොනැසු හෙයින් සමුදවාර වශයෙන් උපන් කෝධය නසන්නේ ය. උපන් රාගය දුරුකරන්නේ ය, පාඥකාමේ අවිදහාව පුහිණ කරන්නේ ය, වතුස්සනහාවබොධය සුබ වන්නේ යි.

මේ නිබ්බේධහාගිය සූපු යැ.

- 10. "සතතියා විය ඔමටෙහා ඩයාමානො'ව මතාක, කාමරාශපතානාය සහා භිකබූ පරිබබජේ.
- සතත්යා විය ඔමුවෙහා ඩයාමානා'ව මත්කො, සකකායදිටයිපපහානාය සහෝ හිතබූ පරිබබජේ''ති.
- ඉදං නිබෙබඩහෘගියං සූතතං.
- 12. සබෙබ බයනතා නිවයා පහනනතා සමූහායා, සබෙබසං මරණමාගමම සබෙබසං ඒවිතුමදාවුවං; එතං තයං මරණෙ පෙකබමානො පුණුඤති කශිරාථ සුබාවහානි.
- 13. සබබ බයනතා නිවයා පතනනතා සමූකායා, සබෙසං මරණමාගම්ම සබෙසං ඒවිතමදධුවං; එතං හයං මරණෙ පෙකාමානො ලොකාමසං පජනෙ සනතිපෙකොබා''ති.
 - ඉදං නිබෛබ්ඩහානියං සුතතං
- 14 ''සුබං සගනති මූනගො හ හෙ සොවනති මෑවිඛ, ගෙසං කානරතං විතනං පකුත්වා සුසමාභිනො; ආරදාවිරියෙ. පතිතතෙතා ඔහං නරති දුතතරං.
- 15. විරතා¹ කාමසණුඥය' සබබසංයෝජනාත්තො, ආණුකච්පරිකබ්ණෝ සො ගමයිරෙ ආ සිදත්''ත්.
- ඉදං නිබෙබඩහාගිගං සුතතං.
- 16. ''සදදහානො අරහනං බම්මං නිබබානපතතීයා, සුසසුසා ලහනෙ පඤඤං අපපමනෙතා විචකඛණෝ.
- 17. පතිරූපකාරී බූරවා උවසාතා විඤතො ඛනං, සචෝන කීතතිං පපොතී දදං මිතතාතී ගත්තී: අසමා ලොකා පරං ලොකං සවේපෙච්ච න සොචතී''තී
 - ඉදං නිබෙබඩහාගියං සුතතං.
- 18. ''සබබනත්පපතීනා විපාලිතතා හා සොසතා, සමණා සා තං සාධූ යදඥඥමනුසාසත්.
- 19. ගෙන කොනච් වණෙණන සංවාසො සකක, ජායති, න හං අරහති සපාණෙකු මනසා අනනුකාමපිතුං.
- 1. විරතෙතා පු.
- 2. කාමස කුකැසු පු.

[8, 4, 8,] ශාසනපුස්ථානය

10. අඩයටියෙකින් උඩ සිට පහර දෙනුලැබුවකු සෙයින් හිස දුවෙන්නකු සෙයින් කාමරාගයාගේ පුහාණය පිණිස මහණ සිහි ඇතිවැ වාසකරන්නේ යැ.

11. අඩයටියකින් උඩ සිට පහර දෙනුලැබුවකු සෙයින් හිස ගිනිගත්තකු සෙයින් සත්කායදෘෂ්ටිය පුහාණය කිරීම පිණිස මහණ සිහිඇති වැ වාසකරන්නේ යි.

මේ නිඛ්බේධහාගිය සුතු යැ.

12. සියලු (රැස්කළ) හොගයෝ නැසීම අන්ත කොට ඇත්තාහුය, සමූස්සය සංබාාත ශරීරයෝ වැටීම අන්තකොට ඇත්තාහුය, සියල්ලනට මරණය පැමිණසිටීයේ යැ. සියල්ලන්ගේ අනිතා වෙයි, මරණයෙහි ලා තෙල බීය දක්නේ සුව එළවන පින් කරන්නේ යැ.

13. සියලු හොගයෝ ක්ෂයවීම අන්ත කොට ඇත්තාහ, සමුස්සයයෝ වැටීම අන්ත කොට ඇත්තාහ, සියල්ලනට මරණය එළැඹ සිටියේ යැ, සියල්ලන්ගේ ජීවිතය අන්තා යැ, මරණයෙහි ලා ගෙල හය දක්නේ ශාන්තිසංබාහත නිවන අපෙක්ෂා කරනුයේ ලොකාමිස සංබාහත කාමගුණය දුරුකරන්නේ යි.

මේ නිබ්බේධහාගිය සූතු යැ.

14. මෙ සස්නොති යම් කෙනකුත්ගේ සිත ධාානයෙහි ඇලුණේ ද, ඒ ක්ෂිණාසුව මුනිහු සුවසේ හොචිති, ශොක නො කෙරෙති, පුඥවත් වූ මොනොවට සමාතිත සික්ඇති ආරබධවියාී ඇති නිවනට මෙහෙයූ සිත් ඇතියේ දුකසේ තරණය කළයුතු කාමාදී වතුරොසය තරණය කෙරේ.

15. කාමසංඥයෙන් (සමුවජෛදව්රතියෙන්) වෙන්වූ සියලු සංයෝජනයන් ඉක්මවා සිටී තන්දී සංඛාහත තෘෂ්ණාව හා හවනය ක්ෂය වූ ඒ ක්ෂීණාපුව ගැඹුරු වූ සසරසයුරෙහි නො ගැළේ යි.

මේ නිඛ්බේධහාගිය සුතු යැ.

16. නිවනට පැමිණීම පිණිස බුද්ධාදී රහතුන්ගේ දහම හදහනුයේ දහම අසනු කැමැති අපුමත්ත වූ විවක්ෂණ පුද්ගල ලෞකික ලොකොත්තර පුදෙව ලබා.

17. (දේශකාලාදිය නො ඉක්මැ) අනුරූප වැ කියා කරන (චෛතසික ව්යා වශයෙන්) නොකැඩු ධුර ඇති (කායිකවශයෙන්) උත්ථානවියා ඇතියේ ලෞකික ලොකොත්තර ධනය ලබා වාක්සතායෙන් කීර්තියට පැමිණෙයි, කැමැති දෑ දෙනුයේ මනුයන් සම්පාදනය කෙරෙයි, මේ ලොච්න් පරලොවට යන හේ ඒකාන්තයෙන් පරලොවැ දී ශෝක නො කෙරේ යයි.

ර්ම නිබ්බේධහාගිය සූතු යැ.

18. සියලු කායගුන්ථයන් පුහිණ කළ තුන් හවයෙන් මිදුණු යුමණ වූ ඔබට යම අනොකක්හට අනුශාසනා කෙරේ ද, එය නො මැනැවී.

19. සක්කය, යම් කිසි කරුණෙකින් එක්තැනැ විසිමෙක් (සමාගමයෙක්) වේද, ඒ අනුකම්පිතවා පුහුලාට සිතින් අනුකම්පා නො කරන්නට සපුාඥසම්බුද්ධයෝ නො පුදුසු වෙති.

- 20. මනසා වේ පයනෙනන ගදඤඤමනුසාසන්, හ හෙත හොති සංයුතෙතා ගානුකම්පා අනුදූයා''නී
 - ඉදං නිබෛබනාගියං සුතතං.
 - 21. ''රාගෝ ච දෙසෝ ච කුතො නිදනා අරති රති ලොමහංසො කුතොජා, කුතො සමූවසාය මනොමතකකා කුමාරකා බංකම්වොසාජනති.
 - 22. රාගෝ ව දෙසෝ ව ඉතෝ නිදනා අරති රති ලොමහංසෝ ඉතෝෆ්, ඉතෝ හමුවහාය මනෝවිතකකා කුමාරකා බංකම්වොහාජනති.
- 23. සොනාකර්, අතානස්වතුනා නිලොඛසොව ඛණාරා, පුථු විසනතා කාමෙසු මෘලුවාම වනනා වනෙ
- 24. ගෙ ආං පජානනති යතා තිදනං තෙ ආං විභොදෙනති සුණොත් යකා, තෙ දූතතරං ඔසමමං තරනති අතීණණපුබුබං අපුනබනවායා"තී.

ඉදං නිබෙබ්ඩහාහියං සූතතං,

දුකකරං තගවා සුදුකකරං ගගවා'ති,

25. ''දුකකරං වා පි කරොනතී (කාමදාතී තගවා) ගෙබා සිලසමාතිතා හීතතතා අනගාරිහුපෙතකත තුවසී හොති සුබාවහා'ති,

දූලලභා හගව්ං යදිදං තුවයිනි

26. ''දුලලහං වාපි ලතනති (කාමදක් හගවා) විනතවූපසමේ රතා, ගෙසං දිවා ච රතෙතා ව භාවනාග රතො මනෝකි.

දුසසමාදහං හගවා යදිදං විතතනති,

27. ''දුකාමාදහං වාපි නමාදහනති (කාමදත් හගවා) ඉන්දියූපසමේ රතා, තෙ ජෙනා මචචුනො ජාලං අරියා ගච්ඡනති කාමද'තී.

දුගාමො හගවා විසමො මශාො'ති,

28. දූඟාමේ විසමේ චාපි අරියා ගච්ඡනති කාමද, අනරියා විසමේ මගො පපතනති අවංසිරා; අරියානං සො සමෝ මගොා අරියා හි වීසමේ සමා"ාහු

ඉදං නිබෛඛ්කෘතියං සූතතං,

\$16

[8, 4, 8] ශාසනපුස්ථානය

20. ඉදින් පහන් සිතින් යම අනෙකක්හට අනුශාසනා කෙරේද, යම අනුකම්පාවක් අනුද්දයාවක් ඇද්ද ඒ අනුශාසනයෙන් සංයුක්ත වූයේ නො වේ යයි.

මේ නිබ්බෙධහාගිය සූතු යැ.

21. රාගයත් ද්වෙෂයත් කුමක් නිදන කොට ඇත්තාහු ද ? අධිකුශලධර්මයෙහි තො ඇල්ම ද පස්කමගුණයෙහි ඇල්ම ද චිත්තොනාසලක්ෂණ රොමහර්ෂ ද යන මොහු කොයින් උපන්නාහු ද ? කාමාදි මතොවිතර්කයෝ කොයින් ඉපිද කුමරුවෝ කවුඩකු හුයින් පා බැද හරීන්නාක් මෙන් කුශලවිත්තය බැදහරීත් ද ?

22. රාගය ද ද්වෙෂය ද මේ ආත්මභාවය නිදන කොට ඇත්තාහ, අරතිය ද රතිය ද රොමහර්ෂ ද යන මොහු මේ ආත්මභාවයෙන් උපන්තාහ, මනොවිතර්කයෝ මේ ආත්ම භාවයෙන් ඉපද කුමරුවෝ කවුඩකු හුයෙන් බැඳ හරීන්තාක් මෙන් කුශලවිත්තය බැඳ හරීත්.

23. නුගරුකෙහි කදින් උපන් ප්රොහ (අරඑ) මෙන් ස්නෙහයෙන් උපන් රාගාදීහු පඤ්චස්කන්ධ සංඛාාන ආත්මයෙන් හටගත්තාහු වෙනෙහි ඒ ඒ රුක්හි පැතිරැගිය මාලුවාලිය මෙන් රාගාදී ක්ලෙශයෝ අනෙකප්කාර වැ වස්තුද්වාරාරම්මණාදී විසින් පැතුරුණාහු වෙත්.

24. යක්ෂය, මේ අස : යම කෙනෙක් ඒ රාගාදි ක්ලෙශගහතය යමක් නිදන කොට උපතැයි දනික් ද, ඔහු ඒ තණ්හාසිනෙහ සංඛාාකනිදනය (සමුදයසකාය) මාර්ගඥනයෙන් දුරුකෙරෙකි, ඔහු පුනර්භව නොවනු පිණිස පෙර තරණය නොකළවිරූ දුකයේ කරණය කළයුතු වතුරොසය තරණය කෙරෙත්.

මේ නිබ්බේධහාගිය සුනු යැ.

හාගාවතුන් වහන්ස (දිගුකලක් එකාන්තපරීශුද්ධ වූ යුමණධර්මය කිරීම) දුෂ්කර යැ, භාගාවතුන් වහන්ස ඉතා දුෂ්කර යැ ' යි.

25. (කාමද යි බුදුහු මෙසේ වදළහ :) ශීලයෙන් සමුපේක වූ ශෛක්ෂයෝ පුතිෂ්ඨිතස්වහාව ඇත්තාහු දුෂ්කර වූ ද ශුමණධර්මය කෙරෙති, අනගාරික සංඛාාත ශාසනයට පැමිණියහුට (පැවිදිවූවහුට) සිවුපසයෙන් (යථාලාහාදි විසින්) සතුටුවීම සුව එළවනු වෙයි.

භාගාවතුන් වහන්ස යම තුෂ්ටියක් ඇද්ද එය දුර්ලහ වූ යැ ' යි.

26. (කාමද යි බුදුහු) යම් කෙතකුන්ගේ සිත දවල් හිදු රැයිදු හාවනායෙහි ඇලුණේ ද, චිත්තවූපසමයෙහි ඇලුණු ඒ ශෛක්ෂයෝ දුර්ලහ වූ ද තුෂ්ටිය ලබත්.

භාගාාවතුන් වහන්ස යම් සිකක් ඇද්ද එය සමාධියෙහි යෙදීම දුෂ්කර යැ ' යි.

27. (කාමද යි බුදුහු) ඉත්දියොපශයෙහි ඇලුණාහු එකහකිරීමට දුෂ්කර වූ ද සිත සමාධියෙහි යොදවති, කාමද, ඒ ආයාශයෝ මරහුගේ ක්ලෙශජාලය සිඳ (නිවනට) යෙන්.

භාගාවතුන් වහන්ස මාර්ගය දුර්ගම යැ, විෂම යැ ' යි.

28. කාමද, ආයාර්යෝ (පූර්වභාගපතිපද වශයෙන්) දුර්ගම වූ විෂම වූ ද මාර්ගයෙහි යෙති, අනායාර්යෝ විෂම මාර්ගයෙහි (දෙනශීර්ෂයෙන්) අධාශීර්ෂ වැ (මාර්ගයෙහි) වැටෙති, ආයාර්යනට ඒ මාර්ගය මැ සම වෙයි, ආයාර්යෝ විෂම වූ සක්ත්වකායයෙහි සමවූවානු යැ එහෙයිනි.

මේ නිඩ්බෙඩහාගිය සූතු යැ.

- 29. ඉදං හි තං ජෙතවනං ඉසිසඞාන්සෙවකං, ආවුන්ං බම්මරාජෙන පිනි සාකුජනනං මම.
- 30. කම්මං වීජජා ච ධම්මො ච සිලං ඒවිතමුත්තමං, එතෙන මච්චා සුජාඹනති න ගොතෙනන ධනෙන වා
- 31. කතාං හි පණ්ඩිකාං පොහොං සමපාසාං අත්මතනහොං, යොත්සො විට්නෙ බවමං එවං කතා විසුජාඕන්.
- 32. සාරිපුතෙතා'ව පණුඤය සිලෙන උපසමෙන ව, යො හි පාරගනො¹ හිකබු එනා'ව පරමො සියානි.
- ඉදං නිබෛඛ්නාගියං සුතතං.
- 33. අතීතං නංතාහමෙයා නපාටිකබෝ අනංගතං, ශදතීතං පනිනං තං අපාතතං ව අනංගතං.
- 8්. පවටුපානනං ච යො බම්මං කාස් කාස් විපාණකි, අසංහිරං අසංකුපාං තං විදාා මනුබැහයෙ.
- 35. අජෛව කිච්චං අාතපාං කො ජ*කැක*, මරණං සුවේ, න හි නො සංගරං තෙන මහාසෙනෙන මච්චුනා.
- 86. එවං විහාරිං ආතාපිං අනොරතතමතත්තා, තං වෙ හදෙදහරතෙතා'හි සහෙතා ආමිකානේ මුනී''හි.
 - ඉදං නිබෛබ්ඩහානියං සුතතං.

" චතතාරිමානි තිකක වේ, සඑජිකාතබබාතී. කතමානි චතතාරි: අපී තිකක වේ, බම්මා චකබුනා පණැඤය ච සඑජිකාතබබා, අපී බම්මා සතීයා පණැඤය ච සච්ඡිකාතබබා, අපී බම්මා කායෙන පණැඤය ච සච්ඡිකාතබබා, අපී බම්මා පණැඤය වේදිනබබා පණැඤය ච සච්ඡිකාතබබා.

කතමේ චි තිකබවේ, ධම්මා චික්බුහා පණැඤය චි සච්ජිකාතබබා: දිබබවකබුං සුවිසුදාධං අතිකකනතමානුසකං චික්බුනා පණැඤය ච සච්ජිකාතබබං.

කතාමෙ ච තිකාබවේ, ඩම්මා සන්යො පණුණුය ව සච්ඡිකාතබබා : පුබෙබ නිවාසානුභාන් සනියා පණුණුය ච සච්ඡිකාතබබා.

^{1.} යොපි පෘරඞ්නනො - සිමු. මඡයං.

[8, 4, 8] ගංශනපුස්ථංනය

29. තික්ෂුසඩයයා විසින් නිති සෙවුනාලද ධර්මරාජයන් වහන්සේ විසින් වාස කළ මේ ජේතවනය මට දුනි උපදවනු වෙයි.

30. මාර්ගවෙතතා සංඛාත කර්මය ද මාර්ගපුඥ සංඛාාත විද්‍යාව ද සමාධිපාක්ෂික ධර්මය ද සිල්වත්හුගේ ජීවිතය ද උතුම වෙයි, නෙල කර්මාදිය හෙතු කොටගෙන සත්ත්වයෝ විශුද්ධ වෙති, ගොනුයෙන් ඓවයි ධනයෙන් ඓවයි විශුද්ධ නො වෙත්.

31. එහෙයින් මැ පණ්ඩිත පුරුෂ තමහට වැඩ පසස්නෝ සමාධිපාක්ෂික ධර්මය නුවණින් විමසන්නෝ යැ, මෙසේ ඒ ආයතිමාර්ගයෙහි විශුද්ධ වෙයි.

32. පුඥයෙන් ද ශීලයෙන් ද ක්ලෙශොපශමයෙන් ද ශාරිපුනු ස්ථවිරයන් වහන්සේ මැ ශුෂය වෙති, නිර්වාණපාරයට පැමිණි යම මහණෙක්වේ ද හේ ශාරිපුනු ස්ථවිරයන් වහන්සේ පරම කොට ඇති වන්නේ යයි.

මේ නිබ්බෙධ හාගිය සූතු යැ.

38. අතීත පඤ්චස්කන්ධය තෘෂ්ණා දෘෂ්ටීන් අනුගමනය නො කරන්නේ යැ, අනාගත පඤ්චස්කන්ධය තෘෂ්ණා දෘෂ්ටීන් නො පතන්නේ යැ යමක් අතීත ද එය පුතීණ යැ යමක් අනාගත ද එය නො පැමිණියේ යැ, එහෙයිනි.

34. යමෙක් පුතුන්පන්න වූ (යම් ධර්මයෙක් ඇද්ද) ඒ ධර්මය ඒ ඒ තැන්ති අනිතාාදී විසින් විදර්ශනා කෙරේ ද, නුවණැති මහණ (රාගාදීන් විසින්) අසංභීර වූ අසංකොපා වූ ඒ විදර්ශනාව වඩන්නේ යැ.

35. අද මැ ආතාපන වියාසය කටයුතු යැ, සෙට මරණය කවරෙක් දස හෙන්නේ ද, (මරණ කාරණ වූ ගිනි විෂ ශස්නුංදි) මහත් වූ සෙනා ඇති ඒ මරහු සමහ (මිනු සන්ථවාදි) සංගරයෙක් (ගිව්සුමෙක්) නැත් නු!

36. මෙබදු විහරණ ඇති කෙලෙසුන් තවන වැර ඇති දවරයෙහි අනලස් වූ ඒ පුහුලා එකාන්තයෙන් හද්දෙකරත්ත යි (රාගාදිය සන්හුන් බැවින්) ශාන්ත වූ බුද්ධ මුනිහු පුකාශ කෙරෙත් යයි.

මේ නිබ්බෙධහාගිය සුනු යැ.

මහණෙනි, මේ සාක්ෂාත්කර්තවායෝ (පුතාක්ෂ කටයුතු ධර්මයෝ) සතර දෙනෙක් වෙති. කවර සතර දෙනෙක යත්: මහණෙනි ඇසින් ද නුවණින් ද නොහොත් චක්ෂුර්තුත වූ පුදෙයෙන් පසක් කළ යුතු දහම ඇත, ස්මානියෙන් ද පුදෙයෙන් ද නොහොත් සමෘතියම්පුයුක්ත පුදෙයෙන් පසක් කළ යුතු දහම ඇත, නාමකයින් ද පුදෙයෙන් ද පසක් කළයුතු දහම ඇත. පුදෙයෙන් දසයුතු නුවණින් පසක් කළයුතු දහම ඇති.

මහණෙනි, චක්ෂුසින් ද පුඥයෙන් ද පුතාක්ෂ කටයුතු ධර්මයෝ කවරහ ; සූවිශුද්ධ වූ මිනිසැස ඉක්ම සිටි දිවඇස චක්ෂුසින් ද පුඥයෙන් ද පුතාක්ෂ කටයුතු යැ.

මහණෙනි, ස්මෘතියෙන් ද පුඥයෙන් ද පුතාක්ෂ කටයුතු ධර්මයෝ කවරහ ; පුර්වනිවාසානුස්මෘතිය සහියෙන් පුඥයෙන් ද පුතාක්ෂ කටයුතු යැ. ක තමේ ච භියාධ වේ, ඩම්මා කායෙන පණුඤය ච සච්ඡිකාතබබා : ඉදාඩ්විඩා නිරෝඩෝ කායෙන පණුඤය සච්ඡිකාතබබා.

කාතමේ චි තිකාබවේ, බම්මා පණැඤය වේදිතබබා පණැඤය ච සච්තිකාතබබා: අාසවානං බයෙ ණැණං පණැඤය වේදිතබබං පණැඤය ච සච්තිකාතබබං''ති.

ඉදං නිබෛඛහාකියං සූතතං.

3, 4, 4

(4) කතර කතමං අසෙඛහාගියං සූතතං.

1. ''යසා සෙලූපමං චිතතං සීතං භා'නුපකමපති, චිරතතං රජනීයෙසු කොපනෙයො හ කුපත යසොවං භාවිතං චිතතං කුතො හං දුකාමේසාතී''තී

ඉදං අසෙඛහාගියං සූතතං.

''ආගසම්කො ච සාරිපුතත සස චෘරිකා දසමං වෙගතාකරණං කාතබබ''නති

ඉදං අසෙඛහාගියං සුතතං.

2. ''ගො බාහමණො බාහිතපාපධමෙමා නිහුහුංකො³ නිකාකසාවේං ගතතොතා, වෙදනතාග විසිතබනමචරියො ධමෙමන සො බහාමවාදං විදෙයා, ගහසුකාද, නත් කුහිණුව් ලොකො''හි

ඉදං අසෙඛහාගියං සුතතං,

3. ''බාතිතිා පාපතො ධමේම ගෙ චරනති සද සතා, ඛීණසංගොජනා බුද්ධා තෙ වේ ලොකසමං බාහමණා''ති

ඉදං අසෙබහෘගියං සුතතං.

- 4. ''ගත් ආපො ච පග්වී නෙජෝ වාගො න ගාඛනී, න තත් සුකකා ජෝාතනති ආදිවෙවා නපාකාසකි. න තත් වන්දීමා තානී තමෝ තත් න විජැනී,
- 5. ''යද ච අභතනා වෙදි මූනි මොනෙන බාහමණො, අථ රූපා අරූපා ච සුබදුකඛා පමුච්චනී''තී.

ඉදං අසෙඛහාකියං සුතතං.

 න්රොඛා - සිමු, මජසං.
 {නීහුහුංකකො - සිමු, (නිහුංහුංකො - මජසං.

[\$, 4, 4] ශාශනපුස්ථානය

මහණෙනි, නාමකයින් ද පුඥයෙන් ද පුතාක්ෂ කටයුතු ධර්මයෝ කවරහ ; සදේධි කොව්ඨාශයෝ ද නිරොධය (නිවන) ද නාම කයින් ද පුඥයෙන් ද පුතාක්ෂ කටයුතු යැ.

මහණෙනි, කවර දහමහු පුඥායෙන් දතයුත්තාහු පුඥායෙන් පුතාක්ෂ කටයුත්තාහු ද යත් : ආසුවයන්ගේ ක්ෂය ඥනය පුඥායෙන් දතයුතු යැ පුඥායෙන් පුතාක්ෂ කටයුතු යැයි.

මේ නිබ්බෙඩහාගිය සුනු යි.

3. 4. 4.

(4) එහි අසෙබහාගිය සුනු කවරෙ යැ :

1. යමක්හුගේ සිත සෙල්පච්චක් සෙයින් සිටියේ අටලෝදහමින් නො සැලේ ද, රාගය ඉපදීමට කාරණ වූ තෛහුමක ධර්මයන්ති නො ඇලුණේ ද, කොප ඉපැද්මට කාරණ වූ ආසාත වස්තු විෂයෙහි නො කිපේ ද, යමක්හුගේ සිත මෙසේ භාවිත ද ඔහු කරා දුකෙක් කොයිබීන් එන්නේ දුයි.

මේ අපෙබහාගිය සුතු යැ.

තවද ආයුෂ්මත් ශාරිපුතු ස්ථවීරයන් වහන්සේගේ චාරිකා දහවැනි වෙයාාකරණය කටයුත්තේ යැ යි.

මේ අසෙබහාගිය සුතු යැ.

2. බාහිතපාප බාහමණ වූ යමෙක් බැහැර කළ පාපධර්ම ඇත්තේ ද, (කොධ මාන විසින්) හු හුං කාර නැත්තේ ද, කොලෙස් කසට නැත්තේ ද සංයම කළ සිත් ඇත්තේ ද මාර්ග දෙනයෙන් නිවනට (වෙදන්තයට) පැමිණි යේ ද වැස නිම වූ මහබඹසර ඇත්තේ ද, යමක්හුගේ (සන්තානයෙහි) ලොවැ කිසි අරමුණෙක්හි දු (රාගාදි) උත්සදයෝ නැත් ද, හේ ධර්මයෙන් (මම බාහ්මණයෙම්) බුහ්මවාදය කියන්නේ යයි.

මේ අසෙබහාගිය සූපු යැ.

3. යම කෙනෙක් ලාමක අකුශලධර්මයන් දුරු කොට හැමකල්හි සිහි ඇතිවැ හැසිරෙත් ද ක්ෂය කරන ලද සංයොජන ඇති සතාාවබොධය කළ ඔවුහු ලොව ඒකාන්ත යෙන් බාත්මණ වෙත්.

මේ අසෙබහාගිය සුනු යැ.

4. යම නිර්වාණධාසයෙක්හි ආපොධාතුවත් පඨවිධාතුවත් තේරොධාතුවත් වායොධාතුවත් නො පිහිටා ද, ඒ නිවනොහි ගුහතාරකාවෝ නො බබළති, හිරු ආලොක නො කෙරෙයි, එහි සඳ නො බබළයි එහි අදුරෙක් නැති.

5. යම කලෙක මුනි වූ ක්ෂිණසුව බාහ්මණ තමා විසින් ආත්මප්‍රතාක්ෂ වූ මොන සංබාහස මාර්ගඥනයෙන් (නිර්වාණය) අවබොධ කෙළේ ද, එකල්හි රූපධර්මයෙන් ද අරුපධර්මයෙන් ද සුවදුක් දෙකින්ද වෙසෙයින් මිදේ යයි.

මේ අතෙබනාගිය සුනු ගැ.

- 6. ''ගද සකෙසු ඩමෛසු පාරගු හොත් බාහමණෝ, අථ එතං පිසාවණව පකකුලණුවා'ත් වහතත්''ත්
- ඉදං අයෙඛහානියං සුහතං.
- 7. ''ආාතිනඥති ආගනතිං පකකමනතිං න සොචති, සඬකා සඬකාමරිං මූතතං නමහං බැම බාහමණ''නති
- ඉදං අසෙඛකාතියං සූතතං.
- 8. ''න උදකෙන සුවී නොති බවෙහා නහායති ජනො, යමති සඩාං ව බමො ව සො සුවී සො ව බුංහා ණෝ'ති.
- ඉදං අයෙඛහෘතියං සුතතං,
- 9. ''ශද නවේ පාතුතවනත් බම්මං ආතාපිනො කිායතො බාහමණිකා, විධූපයං තිටසත් මාරසෙනං සුරියොව ඔහාසයමනතලිකබ''නති.
- ඉදං අසෙඛනෘතියං සූතතං.
- 10. ''සනතිත්පියං පසාහථ ඉරියමානං තෙව්ජාපපතතං අපහානඛමමං සබබානි යොගානි උපාන්වනෙතා අකිඤුවනො ඉරියනි පංසුකූලිකොං.
- 11. ''හං දෙවතා සම්බහුලා උලාරා බහුම්විමාණං උපස්ඞ්කමණා ආජාතීයං ජාතිබලතිසෙබං තිබා නම්භානත් පසනාවිතතා.
- 12 ''නමෝ තෙ පූරිකාඒ සිදිසි නමෝ නෙ පූරිසුතතම, ගාක නෙ නාහිජානාම කිනති¹ නීකාශය කිාශයි''ති.
- ඉදං අනෙඛහෘගියං සුතතං.
- 13. ''සහාගා විතීමේ තිකබූ වීර්රතතං සමෙතීකෘ, සමේතී නෙසං සභාවෙමා බමෙම බුණාපාවෙදිනෙ.
- 14. සුවිනීතං කපරිනෙන බමේ අරිශපාවෙදිතෙ, බාරෙනති අනතිමං දෙහං ඒනා මාරං සවාහිති''නති.
- ඉදං අසෙඛහෘනියං සූතතං.

1. කි නි - මජයං

[8, 4, 4] ශාශනපුස්ථානය

6. යම කලෙක ක්ෂිණාසුව බාහ්මණ ස්වකීය (පඤ්චස්කන්ධ) ධර්මයන්ති පරිඥති සමය වශයෙන් (නොහොත් ශීලාදී ධර්මයන්ති පාරිපූරි වශයෙන්) පාරයට ගියේ වේ ද, එකල්ති තෙල පිශාවයා ද, (තා කියනලද) පක්තුලකරණය ද ඉක්මැ සිටි යයි.

මේ අසෙටතාගිය සූතු යැ.

7. (කමා සමීපයට) එත තෙනැත්තිය සිතින් නොපිළිගනී, පෙරළායන තෙනැත්තියට ශොක නො කෙරෙයි. (රාගාදි පඤ්ච) සඞ්ගයෙන් මිදුණු ඒ සඞ්ගාමජි මහණ බාහ්මණ යැයි මම කියම් යි.

මේ අසෙබහාගිය සූපු යැ.

8. මේ ගයාතීඊථයෙහි බොහෝ ජන තෙමේ ස්නානය කෙරෙයි, එහෙත් දියෙහි ගැලීම ආදීන් (පාපමලයෙන්) ශුද්ධවීමෙක් නැති. යමක්හු කෙරෙහි පරමාර්ථසකායත් මාර්ගඵලධර්මයත් ඇද්ද, හේ පව්නු වූයේ වෙයි. හේ බුාහ්මණ ද වේ යයි.

මේ අසෙටහාගිය සුපු යැ.

9. සමාාක්පුධානාවියා ඇති ධාාන කරන ක්ෂිණායුව බාහ්මණහට යම ඇසිල්ලෙක බොධිපාක්ෂිකධර්මයෝ පහළවෙන් ද, එකල්හි අන්තරීක්ෂය ආලෝක කරමීන් සිටුනා හිරු සෙයින් දස කෙලෙස්මරසෙන් විධ්වංසන කෙරෙමින් සිටි යයි.

මේ අතෙබහාගිය සූතු යැ.

10. සන්හුන් ඉදුරන් ඇති නිව්දාාවට පැමිණි අපරිහානස්වහාව ඇතිවැ ඉරියව පවත්වන්නහු බලව, සියලු කාමාදී යොගයන් ඉක්මවාලු පාංශුකූල ච්වරධර වූ (ඒ ක්ෂිණාසුව) රාගාදී කිඤ්චන රහිත ව වෙසෙයි.

11. උදර වූ බොහෝ දේවකාවෝ බඹවීමතට එළඹ පුරුෂාජානෙය වූ ජාතිබලය පුතිෂෙධ කළ ඒ ක්ෂිණාසුවයා පහත්සිත් ඇත්තාහු කායාදි තුන්දොරින් නමස්කාර කෙරෙත්.

12. තෙපි කවර අරමුණක් නිසා ධාාන කරහු ද ' යි තොපගේ ඒ ධාානාලම්බනය නොදනුමහ, පුරුෂාජානොයය තොපට නමස්කාර වේවා, පුරුෂොත්තමය තොපට නමස්කාර වේවා ' යි.

මේ අසෙටහාගිය සුපු ගැ.

13. එකාන්තයෙන් සහාය වූ මේ භික්ෂූහු බොහෝකලක් සමවූ සම්මාදිටයී ආදි ලබයි ඇත්තාහු යෑ, එහෙයින් බුදුරදුන් විසින් පුවිදිත වූ සද්ධර්මයෙහි ඔවුන්ගේ පුතිපත්ති ආදි සද්ධර්මය සම වේ.

14. කප්පින තෙරුන් විසින් ආයඛයන් විසින් පුවිදිත වූ ධර්මයෙහි මොනොවට භික්මවනලද්දනු ජෝනාසභික මරහු දිනා අන්තිම ශරීරය ධරක් යයි.

ඉම අසෙබහාගිය සුපු යැ.

- 15. "නයිදං සිට්ලමාරබහ නයිදං අපෙත ථාමසා, නිබබානං අගිගනතබබං සබබගත්පපමොචනං.
- 16. අගඤාව දහරෝ හිතබු අගමුතතමපොරිසො, බාරෙති අනතිමං දෙහං ජෙනා මාරං සවාහිතී³³නති.
- ඉදං අසෙඛහෘගියං සුතතං,
- 17. ''දුබමණණකො ලූබච්චරෝ මොහරාජා සද සහෝ, බණාසවෝ විසංසුතෙනා කහකිවේවා අනාසවෝ.
- 18. යොවිජෝ ඉඬිපානෙකා ච වෙනොපරිගාශ කොවිදෙ, බාරෙහි අනතිමං දෙනං ජෙනා මාරං සවාහිනී"නති.
- ඉදං අසෙඛහෘතියං සුතත•.

''හථාගතො හිකෙබවේ අරහං සම්මාසමබුදෙඛා රූපසක නිබ්බීද විරාගා නිරෝධා අනුපාද වීමූතෙතා සම්මාසමබුදෙඛා'හි වුවවනි. හිකබු'ලී හිකබවේ පණුණුවීමූතෙතා රූපසක නිබ්බිද විරාගා නිරෝධා අනුපාද වීමූතෙතා පණුණු වීමූතෙතා'හි වුවවනී.

තථාගතො තිකාවේ අරහං සම්මාසම්බුදෙබා වේදනාශ -පේ-සකුසය -පෙ- සතාරාතං -පෙ- විහැකුණහා නීබබිද විරාහා නිරෝධා අනූපාද, විමුනෙතා 'සම්මාසම්බුදෙඛා'නී වුව්වති, තිකබු'පී තිකාවේ පකුකුවිමුනෙතා-පෙ-විණැකුණහා නිබබිද විරාහා නිරෝධා අනුපාද විමුනෙතා 'පකුකුවීමුනෙතා'හී වුවාහි.

තතු තිකාබවේ කො විසෙසො කො අධ්පපාගො කිං භාභාකරණං තථාගතසා අරහනා සම්මාසමබුදධසා පණුකුවිමුපොතන තිකබුහා'ති? හගවමමුලකා නො හනෙත ඩම්මාංපෙ-තථාගනො තිකබව අරහ සම්මාසමබුදෙධා අනුපපතනසා මගනසා උපපාදෙතා අසඤෝතසා මගතසා සඤ්ෂතතා අනකබාතසා මගනසා අකබාතා මගතඤඤ මගතවිදු මගතකොවිදෙ මගතානුසා මගනසා අතබාතා මගතඤඤ මගතවිදු මගතකොවිදෙ මගතානුසා මගනසා අතබාතා මගතඤඤ මහතවිදු මගතකොවිදෙ මගතානුසා මගතසා අතබාතා මහතඤඤ මහතවද මගතකොවිදෙ මගතානුසා මගතසා අතබාතා මහත කෙදිපානෙ ඉදං නාභාකරණං තථාගතසා අරහනො සම්මාසමබුද්ධසා පඤඤාඤම්මුතෙනන තිකබුනා''ති.

ඉදං අසෙඛතාබියං සුතතං.

3, 4, 5

- (5) කතා කතාමං සංකිලෙසතෘ හිය කැව විස නාග හිය කැව යුතනං :
 - 1. "ජනතමනිව්කාන් විවිධං නාතිව්කාන්, නඟමා ජනතං විවරේථ එවං නං නාතිව්කාන්"

" ජනතමකිවිකාතී''කි සංකිලෙසො; " විවටං නාතිවකාතී''කී වාසනා: " තසමා ජනතං විවරෙථ එවං තං නාතිවකාතී''නී අයං සංකිලෙසො ව වාසනා ව.

ඉදං සංක්ලෙසහාශියඤා වාසනා හාශියඤා සූතනං.

[8, 4, 6] ගාසනපුස්ථානය

15. සියලු ක්ලේශගුන්ථයන් මුදලන්නා වූ මේ නිවන ලිහිල්වැ වියර්ය කොට නොලැබියැ හැක්ක, මේ නිවන අල්ප වූ ශක්තියෙන් නොලැබියැ හැක්ක.

16. මේ තරුණ මහලෝක, මේ උතුම් පුරුෂයෙක, හේ සෙන් සහිත මරු දිනා අන්තිම ශරීරය ධරා යයි.

මේ අගෙබහාගිය සුනු යැ.

17. දූර්වර්ණ වූ රුක්ෂ වූ සිවුරුඇති හැමකල්හි සමෘතිමත් වූ මොසරාජ ක්ෂිණාසුව වූගේ විගත සංශෝජන ඇතිගේ සිවුමහින් කළ කිස ඇතිගේ ආසුව රහිත වූගේ යැ.

18. නිව්දාහඇතියේ ලැබූ සෘද්ධි ඇත්තේ ද වෙතොපරියඤාණයෙහි නිපුණවූයේ ද වෙයි, හේ හෙත් සහිත මරු දිනා අන්තිම දෙහය බරා යයි.

මේ අසෙබහාගිය සුනු යැ.

" මහණෙනි, සථාගත අර්හත් සමාාක්යමබුද්ධයෝ රූපයාගේ නිර්වෙද (විදර්ශනා) යෙන් නො ඇලිමෙන් නිරුද්ධ කිරීමෙන් නො ගැනීමෙන් (සමුවඡෙදව්මුන්තියෙන්) මිදුණාහු ' සමබුද්ධ ' යි කියනුලැබෙකි. මහණෙනි, මහණ ද (විදර්ශනා වශයෙන්) පඤ්ඤව්මුත්ත වූයේ රූපයාගේ නිබ්බිදයෙන් විරාගයෙන් නිරෝධයෙන් ගුහණය නො කොට ව්මුක්ත වූයේ ' පඤ්ඤව්මුත්ත ' යි කියනුලැබේ.

මහණෙනි, සථාගත අර්හත් සමාක්සමබුද්ධයෝ වෙදනාවගේ . . . සංඥාවගේ . . . සංස්කාරයන්ගේ . . . විඥානයාගේ නිබ්බීදයෙන් විරාගයෙන් නිරොධයෙන් ගුහණය නො කොට විමුක්ත වූවාහු ' සමමාසමබුද්ධ ' යි කියනු ලැබෙති. මහණෙනි, මහණ ද පුඥාවිමුක්ත වූයේ . . . විඥානයාගේ නිර්වෙදයෙන් විරාගයෙන් තිරුද්ධ කිරීමෙන් (නිතාහදි වශයෙන්) ගුහණය නො කොට කෙලෙසුන් කෙරෙන් මිදුණේ ' පඤ්ඤ විමුක්ත ' යි කියනුලැබේ.

මහණෙනී, එහි ලා පඤ්ඤවිමුත්ත මහණහු හා තථාගත අර්හත් සමාාක්යමබුද්ධ යන්ගේ විශෙෂය කවරෙ යැ අධිකපුයොගය කවරෙ යැ නානාකරණය කවරෙ යැ ' යි ? වහන්ස, අපගේ ධර්මයෝ භාගාවතුන් වහන්සේ මූල කොට ඇත්තාහ . . . මහණෙනී, තථාගත අර්හත් සමාාක්සමබුද්ධයෝ නුපන් ආයාමාර්ගය උපදවන්නාහ, අසංජාත මාර්ගය ජනානය කරන්නාහ, අනොකක්හු විසින් පුකාශ නොකළ මාර්ගය පුකාශ කරන්නාහ, මාර්ගඥයහ මාර්ගය පුකට කරනුවන මාර්ගයෙහි නිපුණයහ. කවද මහණෙනී, මොකල ශුංචකයෝ මාර්ගය අනුව යන්නාහු පසුව යෙදුණානු වාස කෙරෙත්. ඔහණෙනී, පඤ්ඤාවීමුන්ත මහණහු හා තථාගත අර්හත් සමාක්ෂමබුද්ධයන්ගේ මේ වූකලි විශෙෂ යැ මේ අධිකපුයෝග යැ මේ නානාකරණ යැ '' යි.

මේ අසෙබහාගිය සුපු යි.

3. 4. 5

(5) එහි සංකිලෙසභාගිය ද වාසනාභාගීය ද සුසු කවරෙ යැ .

1. චසනලද ඇවැත් ඇතියනු කෙලෙස්වැසි අතිශයින් තෙමයි, විවෘත වූයේ අතිශයින් නොතෙමයි, එහෙයින් පුතිවඡන්න වූ ඇවත පුකට කරවු, මෙසේ ඒ දොෂය හෙවත් ඇවැත් ඇතියනු කෙලෙස්වැසි අතිශයින් නො තෙමයි.

ජන්නමතිවස්සන් යනු සංකිලෙස යැ, විවටං නාතිවස්සති යනු වාසනා යැ, තස්මා ජන්නං විවරෙර එවං සං නාතිවස්සති යනු මේ සංකිලෙස ද වාසනා ද වේ.

මේ සංකිලෙසභාගිය ද වාසනාහාගිය ද සුනු යැ.

17-88 04440 (79/08)

නෙතතිපාකරණං - මේන්දෙසමාරො

"චනතාරොම මහාරාජ පුහාලා සහනා සංවීජ්රමානා ලොකසමං කනමේ චනතාරෝ: නමා තමපරාසණා, තමෝ ජෝතිපරාසණා, ජොති කමපරාසණා, ජොති ජොතීපරාසණා''කි. තන හො ච පුහාලො ජොති තමපරාසණා සො ච පුහාලො තමෝ තමපරාසණා, ඉමේ දෙව පුහාලා සංකිලෙසකායියා; යො ච පුහාලො තමෝ ජොතිපරාසණො සො ච පුහාලො ජොති ජොතීපරාසණෝ ඉමේ දෙව පුහාලා වාසනාකායියා''.

ඉදං සංකිලෙසභාගියණුව වාසනාභාගියණුව සූතනං.

3. 4. 6

(6) තතා කතමං සංකිලෙසහෘතියණුව නිබෙබ්ඩිකාමීයණුව සුතතං.

1. ''න කං දලහං බන්ඩනම්ංහු ධිරා ශදශසං දුරුජං බබ්බජං ච, සාරතතරතතා මණ්කුණඩලෙසු පුනොතසු දුරෙසු ව ගා අපෙක්බා''තී

අගං සංක්ලෙසෙ.

2. ''එතං දෙනං බනිතමාහු ධීරා ඔහාරිනං සිටීලං දුපාමුඤවං එතුමටි ජෙනාන පරිබබජනති අනපෙකමිනො කාමසුබං පහාශාති

අගං නිබෙබුබො

ඉදං සංක්ලෙසගාගියණුව නිබෙබ්ගහාගියණුව සූතතං

" යනුව නිකාබව වෙනෙතී, යනුව පුණපොති, යනුව අනුයෙනි, ආරම්මණමොටා හොතී වනුකුණෙනා ඔහියා ආරම්මණෙ සනී පතිවා තතා විනැකුණෙනා හොතී, තහමං පතීවාසිතා විනැකුණෙ විරුණෙ ආයනීං පුනවනවානිනිබබහති හොතී. ආයතිං පුනවනවානීනිබබහතියා සනී ආයනීං ජරාමරණං සොකපරිදෙවදූකාබදෙමනානපුපායායා සමනවනති එවමෙතනා කොවලනා දුකාබතා හා පුදයො හොතී.

නො වේ භිකාඛවේ වේගෙන්, හො වේ පකපොත්, අථ වේ අනුසෙන්, ආරම්මණමෙතාං හොත් විණැකුණාසා ඕනීහා, ආරම්මණෙ සත් පත්වර් තාසා විණැකුණාසා හොත්. තාසමං පන්වසීනෙ විණැකුණෙ විරූලෙහ අයෙන්ං පුනමහවාහිතිබමතත් හොත්. අයෙන්ං පුනමහවාහි-තිබමතත්යා සත් අයෙන්ං ජාත්ප්රාමරණං සොකපරිදෙවදුකාඛදෙමනසාසු පායාසා සමාවනත්. එව්මෙතුසා කොවලසා දුකඛකාමණාසා සමුදයො හොත්"ත්.

අයං සංක්ලෙසො.

[8, 4, 6] ශාසනපුස්ථානය

" මහරජ ලොවැ විදහමාන වූ මේ පුද්ගලයෝ සතරදෙනොක් : කවරසතරදෙනොක යත් : අදුරෙන් යුතුවැ අදුරට යන්නේ යැ, අදුරෙන් යුතු වැ එලියට යන්නේ යැ, එලියෙන් යුතුවැ අදුරට යන්නේ යැ, එලියෙන් යුතුවැ එලියට යන්නේ යී. ඔවුන් කෙරෙහි යම පුහුලෙක් ජොති තමපරායණ ද යම පුහුලෙක් තමො තමපරායණ ද, මේ පුහුලෙක් දෙදෙන සංකිලෙසභාගිය වෙති. යම පුහුලෙක් තමො ජොතිපරායණ ද යම පුහුලෙක් ජොති ජොතිපරායණ ද මේ පුහුලෙන් දෙදෙන වාසනාභාගිය වෙත්.

මේ සංක්ලෙසභාගිය ද වාසනාභාගිය ද සූනු යි.

3. 4. 6

(6) එහි සංක්ලෙසභාගිය ද නිබ්බෙධහාගිය ද සුනු කවරේ යැ :

 හැකිලිබැදුම සංඛාාත යමුවා වූ ද අන්දුබන්ධන සංඛාාත දවමුවා වූ ද රජ්ජුබන්ධන සංඛාාත බබුස්තණමුවා වූ ද යම බන්ධනයෙක් ඇද්ද එය බුද්ධාදි පණ්ඩිත පුරුෂයෝ දඩ් බැදුමෙකැයි හෝ කියති, (අයි ආදියකින් සිදලියැහෙන හෙයිනි.) මිණිකොඩොල් දුපුතුන් අබුන් කෙරෙහි බලවත් රාගයෙන් ඇලුණු යම් අපෙක්ෂායෙක් ඇද්ද ---

මේ සංකිලෙස යැ.

2. (සිවුඅපාශයති හෙළන හෙයින්) යටට ඇදලන ලිනිල්වූ සිදීමට දුෂ්කර වූ තෙල බන්ධනය දඩ්වූවෙකැයි ධීරයෝ කියති, කාමයන්ති අපෙක්ෂා රතිත වූවාහු කෙල බන්ධනය ද සිද කාමසුබය හැරපියා ගිනිගෙන් නික්මැයෙත් යයි.

මේ නියිබෙධ යැ.

මේ සංකිලෙසහාගිය ද නිබ්බෙධහාගිය ද සුනු යැ.

" මහණෙනි යම අරමුණක් (අකුශලවෙතතා වශයෙන්) සිතා ද, යමක් (කාය වාක්කර්මභාවයට පැමිණවීම වශයෙන්) කෙරේ ද, යමක් (අපුතිණ භාවයෙන් සන්කාත ගතව) පවතී ද, කෙල අරමුණ අභිසංස්කාර විඥානයාගේ පැවැත්මට පුතාය වෙයි. (යථොක්ත) ආලමබන සංබාහත පුතාය ඇතිකල්හි (කර්මය දුවවා පුනිසන්ධි ආකර්ශණයට සමර්ථ බව සපයනුයෙන්) ඒ අභිසංස්කාර විඥානයාගේ පිහිටීම වෙයි. ඒ විඥානය පිහිටි කල්හි විරුඪ කල්හි මතුයෙහි පුතාර්භව සංඛාහත විඥානාදීන්ගේ ඉපදීම වෙයි. මතුයෙහි පුනාර්භවයාගේ ඉපදීම ඇතිකල්හි මතුයෙහි ජාති ජරාමරණ ද භෝක පරිදෙව දුක්බ දෙමනස්ස උපායාසයෙන් ද හටගනිත්. මෙසේ කෙල හුදු දුෘබරාශිහුගේ සමුදය වෙ.

මහණෙති, ඉදින් (අකුශල වෙතනා) නො සිතා ද, ඉදින් (කායවාක්කර්ම) නො කෙරේ ද, ඉදින් එකල අනුශයවශයෙන් පවතී ද, නෙල අරමුණ අභිසංස්කාර විඥනයාගේ ස්ලීතිය පිණිස වෙයි. ආලමබනය ඇතිකල්හි ඒ විඥනයාගේ පිහිටීම වෙයි. ඒ විඥනය පිහිටී කල්හි විරුස කල්හි මතුයෙහි පුනර්හවයාගේ ඉපදීම වෙයි, මතුයෙහි පුනර්හවයාගේ ඉපදීම ඇතිකල්හි මතුයෙහි ජාති ජරා මරණ ද සෝක පරිදේව දුක්බ දෙමනස්ස උපාශාසයෝ ද හටගනිත්. මෙසේ පොල හුදු දුවරාගිනුගේ සමුදය වේ යයි.

මේ සංකිලෙස රු.

නෙතතිපාකරණං - පවිනිදෙසවාරෙං

'' ශතා ච බො හිතකවේ නො වෙනෙත් නො ච පහපෙපත් නො ච අනුසෙත් ආරම්මණෙමෙතං න නොත් විනැකුණාසා සීත්යා, ආරම්මණෙ අසත් පත්ටසා තසා විනැකුණාසා න නොත්, තායමං අපත්ටසිතෙ විනැකුණෙ අවරුලෙන අගත්ං පුනබනවානින්බබතත් න නොත්, අගත්ං පුනබනවානින්බබතත්යා අතත් ජාත්ජරාමරණං සොහපරිදෙවදුකාබ-දෙමනසාසුපංයාසා නිරුජාබනත් එවමෙතසා කෙවලසා දුකාබසාබනිසා නීරොඩා නොත්.

අයං නිබෙබබෝ;

ඉදං සංකිලෙසතාකියණුව නිබෙබඩතාකියණුව සූනතං,

3. 4. 7

(7) තතා කතාමං සංකිලෙසනෘඛ්යණුව අසෙබනෘඛ්යණුව සූතතං :

'' සමුදෙද, සමුදෙයුත් බො තිකාවේ අසුනවා පුථුජජනො තාසත්. නෙසො තිකාවේ අරිසසා විතරෙ සමුදෙද, මතා එහො තිකාවේ උදකරාසි මතා උදකණණවො. එකාබු තිකාබවේ පුරිසසස සමුදෙද, තුසස රුපමයෙ: වෙනෝ''ති.

අගං නංකිලෙනො ;

'' ගො තං රූපමගං වෙනං සහතී, අගං විච්චතී තිකාබවේ අතාරි චකාබුසමුදාං සඋෂමං සාච්චටං සනානං¹. සරකාබසං තිණෙණා පෘරතතො එලෙ නීවාන්ති බුංහමණෝ²²ති.

අගං අගෙනො;

'' හොතා හිකිබවේ -පෙ- ඖතං -පෙ- ජීවහා -පෙ- කාගො -පෙ-මනො හිකිබවේ පුරිසාසා සමූදෙදු තාසා ධම්මමයෝ වේගෝ'න්

අයං සංකිලෙනෝ;

'' හෝ නං ඩම්මමයං වෙනං සහති, අයං වුළුවත් නිකාබවේ අතාරි මනොසමුදාං සඌමිං සාවටටං සනාහං' සරකාසං තිණෙණා පාරගතො උලෙ නිටාහමණෝ''ති.

අයං අයෙබෝ;

- 1. සගහං සිමූ, මජයං.
- 2, අතරි මිජක•.

[8, 4, 7] ශාශනපුස්ථානග

මහණෙනි, යම තැතෙක පටන් (අකුශලවෙතනා වශයෙන්) නොද සිතා ද, නො ද (කායවාක්කර්ම) කෙරේ ද නො ද අනුශය වශයෙන් පවතී ද, නෙල අරමුණ කර්ම විඥනයාගේ පැවැත්මට පුතාය නො වේ, ආලමබනය නැති කල්හි ඒ අභිසංස්කාර විඥනයාගේ පිහිටීමෙක් නො වෙයි, ඒ විඥනය අපුතිෂ්ඨිත කල්හි අවිරූඪ කල්හි මතුයෙහි පුහාර්භවයාගේ පහළවීමෙක් නො වෙයි, මතුයෙහි පුහාර්භවයාගේ අභිනිඛඛත්තිය තැකි කල්හි ජාති ජරා මරණ ද සොක පරිදෙව දුක්බ දෙමනස්ස උපායාසයෝ ද නිරුද්ධ වෙත්. මෙසේ තෙල සකල දුෘඛස්කන්ධයාගේ නිරෝධය වේ '' යයි.

මේ නිතිබබධ යැ.

මේ සංක්ලෙසහාගිය ද නිබේඛධහාගිය ද සූතු යි.

3.4.7

(7) එහි සංක්ලෙසභාගිය ද අසෙබහාගිය ද සූහු කවරෙ යැ :

'' මහණෙනි, අශුකවත් පෘථග්ජන සමුද්ද, සමුද්ද (මුහුද) යී කියයි, මහණෙනි, ආයාඩිචිනයෙහි කෙල (ලවණසාගරය) සමුද්ද නො වෙයි, මහණෙනි කෙලෙ මහාඋදක රාශියෙක, මහා උදකාර්ණවයෙකි, මහණෙනි, වක්ෂුස පුරුෂහට සමුද්ද (මුහුද) වෙයි, ඒ චක්ෂුස්සමුදුයාගේ (පියව් මුහුදෙහි අපමණ රළ වෙගය සෙයින්) නීලාදී අරමුණු විසින් රූපමය වෙගය වේ '' යයි

මේ සංකිලෙස යැ.

'' යමෙක් ඒ රූපමය වෙගය (රාගාදි කෙලෙස් නුපදවමින් උපෙක්ෂකභාවයෙන්) ඉවසා ද මහණෙනි මේ තෙමේ (කෙලෙස් නමැති) රළ සහිත වූ (කෙලෙස් නමැති) දිය සුළි සහිත වූ (කෙලෙස් නමැති මකරාදී) ගුාහයන් සහිත වූ (කෙලෙස් නමැති) රකුසන් සහිත වූ වක්ෂුස්සමුදුය තරණය කෙළේ යැ, උත්තීර්ණ වූ ක්ෂිණසුව බුාහ්මණ නිර්වාණ පාරයට ගියේ නිර්වාණස්ථලයෙහි සිටි යයි කියනුලැබේ '' යි.

මේ අයෙබ යැ.

'' මහණෙනි, ශුොතය … සාණය … ජීත්වාව … කායය … මහණෙනි මනස පුරුෂහට සමුදු වෙයි, මනස්සමුදුයාගේ (ආලම්බන වූ) ධර්මමය වෙගය වේ '' යයි.

මේ සංකිලෙස යැ.

'' යමෙක් ඒ ධර්මමය වෙගය (උපෙක්ෂකගාවයෙන්) ඉවසා ද, මහණෙනි මේ තෙමේ (කොධ උපායාස වශයෙන්) කෙලෙස් රළ සහිත වූ (කාමගුණවශයෙන්) ක්ලෙශාවර්ත සහිත වූ (මාතුගාම වශගෙන්) ශුාභයන් සහිත වූ රාක්ෂසයන් සහිත වූ මනස්සමුදුය තරණය කෙළේ යැ, උත්තීර්ණ ක්ෂිණාපුව බුාග්මණ නිර්වාණපාරයට ගියේ නිර්වාණස්ථලයෙහි සිටි යයි කියනු ලැබේ '' යි.

මේ අසෙබ යැ.

''ඉදමෙවොව හගවා, ඉදං වනා සුතතො අථාපරං එකදවොව සානා :

> "යො ඉමං සමුඥං සහාහං¹ සරකබසං සඋඉමිහයං දූතතරං අවවතාරි,² ස වෙදනතගු ව්‍රිසත්බහමවරියො ලොකනතගු පාරගතො'ති ව්‍රිවත්?'තී.

අයං අසෙබො;

ඉදං සංක්ලෙසභාගියකුව අපෙබහාගියකුව සුතතං.

''ජ ඉමේ භිකාබවේ බලිසා ලොකයාමං අතයාය සනානානං බාංඛාඛාය පෘණිනං. කතාමෙ ජ ; සහති භීකාබවේ චකාබුවිදෙදෙයෙයා රූපා ඉටඨා කහතා මනාපා පියරූපා කාමුපසංගිතා රජනීයා ; තං වේ භිකාබ අභීනඥති අභිවදති අපේකාසාය සිටායන්, අයං වුවවති භිකාබවේ භිකාබ හිලබලිසො මාරසාය අතයං ආපතෙනා බාසනං ආපතෙනා යථාකාම කරණ්සයා පාපිමතො.

සනත් භිකඛවේ සොතවිදෙසැකුයා සැදු-පෙ-සාභවිසෙසුසැයා ගණා-පෙ-ජිවහාවිභෙසුසැයා රතා-පෙ-භායවිභෙසුසැයා ඵොඩාබබා-පෙ-මනොවිභෙසුසැයා ධම්මා ඉටයා කනතා මනාපා පියරුපා කාමුපසංගිතා රජනීයා. හකෙළා හිකබු අභීහඥත් අභීවදත් අපේකාසාය නිටයන්. අයං වුච්චත් භිකඛවේ භිකබු ශීලබලිසො මාරසා අනයං අපතෙනා බාසනං ආපනෙනා යථාකාමකරණියො පාපීමනෝ.'තී.

අයං සංකිලෙසෙ;

"සනති ව බො හිකාබවේ විකාබුවිශෙකුඤගහා රූපා ඉවසා කනතා මනාපා පියරූපා කාමූපසංහිතා රජනීයා. තඤෝව හිකාබු නාහිනඤතී නාහිවදති න අජෙකිාසාය තිටසත්, අයං වූවවත් හිකාබවේ හිකාබු න හිලබලීසො මාරසක අහෙදී බලීසං පරිහෙදී බලීසං න අභයං ආපනෙතා න බහසනං ආපනෙතා න යථාකාමකරණියො පාපීමතො.

සනති ව තිකබවේ සොනවිණිඤයා: සඳදු - පෙ - සාන - ඒවනා -කාය - මනොවිණෙඤයාා බවමා ඉවසා කනතා මනාපා පියරුපා කාමූප සංතිතා රජණ්ඩයා. තං වෙතිකබු නානිතඥතී නාතිවදතී නාජෝකායාය තිටසතී. අයං වුවවති තිකබවෙ තිකබු න ශිලබලිසො මාරසා අනෙදී බලිසං පරිතෙදී බලිසං න අනයං ආපනෙතා න බාසනං ආපනෙතා න යථාකාමකරණ්ඩයා පාපීමතෝ"ති.

අයං අසෙබෝ;

- 1. සහහං සිමූ. මජසං.
- 2. අචවතරි මජකං.
- 3. බතාපාදුය සිමූ.

ඉදං සංකිලෙසභාශියඤව අසෙඛහාශියඤව සුතතං

[8, 4, 7] ශාශනපුස්ථානය

බුදුහු මේ වදළහ, මේ වදරා යළි සුගත වූ ශාස්තෘෘත් වහන්සේ අනා වූ තෙල ගාථාව වදළහ.

 ය යෙමක් ග්‍රාහයන් සහිත වූ රාක්ෂසයන් සහිත වූ ඌර්මිභය සහිත වූ උත්තරණය දුෂ්කර වූ මේ වෂූක්රාදි සමුදය ඉක්මැවූයේ ද, මාර්ගඥනවේදයාගේ අන්තයට ගිය වැසැ නිමවූ මහබඹසර ඇති ඒ ක්ෂිණාසුව සංස්කාරලෝකයෙහි අන්තයට ගියේ යැ, නිර්වාණ පාරයට ගියේ යැයි කියනු ලැබේ.

මේ අසෙබ යැ.

මේ සංකිලෙසභාගිය ද අපෙබභාගිය ද සූතු යැ.

" මහණෙනි, ලොවැ මේ බඩිශයෝ (බිළි) සඳනෙක් සත්ත්වයන්ට අනර්ථ පිණිස පුංණීන්ට දුක් පිණිස පවත්නාහු වෙති, කවර සඳෙනෙක යත් : මහණෙනි, ඉෂ්ට වූ කාන්ත වූ මනවඩන ප්රියේවභාව වූ ක්ලෙශකාම සහිත වූ සිත් අලවන වක්ෂූර්විඥනයෙන් දකයුතු රූපයෝ ඇත. ඉදින් මහණ ඒ රූපයට සප්නික තෘෂ්ණායෙන් සතුටු වේ ද තෘෂ්ණා වශයෙන් බෙණේ ද, එහි ගැලිසිටී ද මහණෙනි මේ මහණ ක්ලෙශමාරයාගේ රූප තෘෂ්ණබඩිශය ගිලගෙන සිටියේ අනර්ථයට පැමිණියේ පාපිමත්හු විසින් රිසිසේ කටයුතු බවට පැමිණියේ යයි කියනු ලැබෙ.

මහණෙනි, ශුොනුවිඥෙය ශබදයෝ ... සුාණවිඥයගන්ධයෝ ජිවනාවිඥෙය රසයෝ ... කායවිඥෙය ස්පුෂ්ටවායෝ ... ඉෂ්ට කාන්ත මනාප පියරූප කාමොපසංහිත රජනීය වූ මනොවිඥෙය ධර්මයෝ ඇත. ඉදින් මහණ ඒ ධර්මාලමබනය සතුටුවේ ද, පියබස් කියා ද එහි ගැලී සිටී ද මහණෙනි, මේ මහණ කෙලෙස්මරහුගේ ධර්මාලමබන නමැති බිළිය ගිලගෙන සිටියේ අනර්ථයට පැමිණියේ වාසනයට පැමිණියේ පාපිමත්හු විසින් යරාකාමකරණීය වූයේ යයි කියනු ලොබ ''යි.

මේ සංකිලෙස යැ.

'' තවද මහණෙනි, ඉෂ්ට වූ කාන්ත වූ මනාප වූ පියස්වභාව ඇති කාමොපසංහිත වූ රජනීය වූ රූපයෝ ඇත්තාහ. ඉදින් මහණ ඒ රූපයට තෘෂ්ණාවශයෙන් සතුටු නොවේ ද තෘෂ්ණාවශයෙන් නො බෙණේ ද එහි ගැලී නො සිටී ද, මහණෙනි මේ මහණ කෙලෙස් මරහුගේ රූපතෘෂ්ණාබඩ්ශය ගිලගෙන නො සිටියේ මාරබළිසය බීන්දේ යැ, මාරබළිසය හාත්පසින් බීන්දේ යැ, අනර්ථයට නො පැමිණියේ වාසනයට නො පැමිණියේ පාපිමත්හු විසින් යථාකාමකරණීය නො වූයේ යයි කියනු ලැබෙ.

මහණෙනි, ශුොතවිෂඥය වූ ශබ්දයෝ ... සුාණ ... ජිත්වා ... කාය ... මතො විඥෙය වූ ඉෂ්ට කාන්ත මනාප ප්රියේවරුප කාමොපසංතිත රජනීය වූ ධර්මාලම්බනයෝ ඇත්තාහ, ඉදින් මහණ ඒ ධර්මාලම්බනයට තෘෂ්ණාවශයෙන් යතුටු නො වේ ද, තෘෂ්ණා වශයෙන් නො බෙණේ ද, එහි ගැලී නො සිටී ද, මහණෙනි මේ මහණ මාරයාගේ ධර්ම තෘෂ්ණා නමැති බළිසය ශිලගෙන නො සිටියේ මාරබළිසය බීන්දේ යැ, මාරබළිසය හාන්පසින් බීන්දේ යැ. අනර්ථයට නො පැමිණියේ වාසනයට නො පැමිණියේ පාපි මත්හු විසින් කැමැතිසේ කළයුතු නො වූයේ මැයි කියනු ලැබෙ '' යි.

මේ අසෙබ යැ.

මේ සංකිලෙසභාගිය ද අපෙබහාගිය ද සුනු යි.

3.4.8

- (8) කතා කතාමං සංක්ලෙසනාහියඤව නිබෙබබනාහියඤව අපෙබු-තාහියඤව සූහතං:
 - "අයං ලොකො සහතාපජානො එකාපරෙනො රොදං¹ වදති අතතනො,² ගෙන ගෙන හි මණැඤනති තතො නං හොති අණැඤථා
 - අණැක එංහාව හවස තෙතා ලොකො තවපරෙතා හවමොහිනනැති, යදහිනනැති තං හයං යසක හායනී තං දුකක''නති

අගං සංකිලෙසො;

''හච්චිටකහානාය බො පනිදං බුහුමච්රියං වුසාන්''නි.

අයං නීබෙබබො;

"ගෙ හි කොට් සමණා වා බාහමණා වා තවෙන තවසා විප මොකාබමාහංසු, සබෙබ හා අවිපාමුකතා තවසාවා'ති වයුම්.

ගෙ වා පන හොටි සමණා වා බාහමණා වා විහවෙන තවසා නිසාරණමාහංසු, සබබ තෙ අනිසාවා හවසමා'නි වදුමි. උපයි හි පට්චා දුකාබළිදං සමොනනී''නි.

අගං තංකිලෙගො;

''සබබූපාදනකබයා නැපී දූකබසා සමාවො''ති.

අයං නිබෙබබෝ;

''ලොකමම්ං පහස, පුථු අවිජාය පරෙතං භූතං භූතරකං නවා අපරිඹුතතං.4 යෙ හි කෙවි නවා සබබහි සබබතතකාය් සබබ හො නවා අතිච්චා දුකඛා විපරිණාමඛම්මා''තී.

අයං සංකිලෙසෝ;

- "එව්මේතං යථානුතං සම්පොක්‍යයුය පහාතෝ, නවතණඟා පතියනී විනවං නාතිනඥ.නී
- 1. රොහං උදුන, මජකං.
- 8. අතනනො උදන.
- 3. උපතිංහි මජනං.
- 4. හතා භූතරතා සනාදි පුළුමා බහුව්වන යුක්ත පුරාණ පාර්යෙක් ද ඇත.
- 5. සබබාළුනෑයං සිමූ.

(8) එහි සංකිලෙසභාගිය ද නිබ්බෙධභාගිය ද අපෙබහාගිය ද සූහු කවරේ යැ :

 මේ සක්ත්වලෝක තෙමේ (දෙකිවාහසනාදීන්) උපත් ශෝක සන්තාප ඇත්තේ නොයෙක් දු:බස්පර්ශයෙන් මඩනාලදුයේ තමා විසින් පහස්නා ලද දුක (මේබන්දක් මාගේ සතුරකුටත් නොවෙවයි) වැළපෙමින් කියයි. (රොගා වදති අත්තතො යන පාඨයෙහි එස්සපවචයෙන් උපදනා වෙදනා සංඛාංත රොගය ආත්මවශයෙන් කියයි). යම් යම පරිද්දෙකින් මැ තමාගේ දුකට පිළියම සිතක් ද, ඒ දුකට එයින් අන් පරිද්දෙකින් පිළියම කටයුතු වේ.

2. කාමාදි හවයෙහි හෝ අභිවෘද්ධියෙහි ඇලුණු ලෝවැයි තෙමේ (තමා සිතන සැටියෙන්) අත් පරිද්දෙකින් මැ වනසුලු වෙයි. එතෙකුදුවත් හවයෙහි ඇලුණේ හවය මැ කැමැති වෙයි, (පුංර්ථනා කෙරෙයි,) යම භවයක් හෝ අභිවෘද්ධියක් කැමැති වේ ද, එය බියෙකි. යම ජරාමරණාදියෙකින් බිය වේ ද, එය දුකෙකි ' යි

මේ සංකිලේස යැ.

'' යළි භවය චෙසෙසින් පුහාණය පිණිස මැ මේ (මා විසින් අධිගත) මහ බඬසර වෙසෙන්නේ යෑ '' යන—

මේ නිබ්බේධ යැ.

'' යම කිසි මහණකොහොක් වේවයි බමුණුකොතෙක් වේවයි රූපහවයෙන් හෝ අරුපහවයෙන් නොහොත් හවදෘෂ්ටියෙන් හව (සංසාර) යාගේ මිදීම (ශුද්ධිය) කියත් ද, ඔහු සියල්ලෝ හවයෙන් නොමිදුණාහ ' යි කියමි.

'' යළි යම් මහණකෙනෙක් වේවයි බමුණුකෙනෙක් වෙවයි උච්ඡෙදයෙන් භවයාගේ නිස්සරණය කියත් ද, ඔහු සියල්ලෝ භවයෙන් නො නික්මුණා ' යි කියම්. බන්ධාදී උපයීන් නිසා මේ සසරදුක හටගනී '' යන —

මේ සංකිලේස යැ.

'' සියලු කාමාදි උපාදනයන්ගේ ක්ෂයවීමෙන් දුෘධයාගේ සමහවයෙක් නැත, '' යන ----

මේ නිබ්බෙඩ යැ.

(බුදුහු සමන් වහන්සේගේ සිස අමසන සේක :) වෙත වෙන පසද්වස්කන්ධ වූ අව්දාායෙන් මඩනාලද ස්තුපුරුෂයන් ඔවුනොවුන් කෙරෙහි ඇලුණු එහෙයින් ම හවයෙන් නො මිදුණු මේ සත්ත්වලොකය බල, (පුරමාබහුවචන පාඨයෙනි : ' මේ සත්ත්වලොකය බල ' බොහෝ වූ නොහොත් වෙන් වෙන් වූ අව්දාායෙන් වැඩුණු හුත සංබාාත පඤ්චස්කන්ධයෙන් මවුපිය දූදරු ආදී සංඥයෙන් ඔවුනොවුන් කෙරෙහි ඇලුණාහු හවයෙන් නොමිදුණාහ,) යම කිසි කාමාදී හවයෙන් වෙත් ද, උඩ යට ආදී සියලු කැන්හි සර්ව හාවයෙන් ඒ හැම හවයෙන් අනිතායහ දූාබයහ විපරීණාමස්වභාව වූහ '' යි.

මේ සංක්ලෙස ගැ.

3. මෙසේ තිලක්ෂණ පුතිවෙධාකාරයෙන් තෙල හව සංඛාාත පඤ්චස්කන්ධය තත්වූ පරිදි විදර්ශනා සතික මාර්ගඥනයෙන් දක්ෂානව හවතාෂ්ණාව පුතීණ වෙයි, උවජෙදය ද නො කැමැති වේ. සබබසො තුණතානං බයා¹ අසෙසුවිරාගනීරෝඩො නිබබාන"නතී. අයං නිබෙබඩො ;

4. ''තකා තිබුතකා හිතබුනො. අනුපාදනා පුනබහවො න හොකි, අතිතුතො මාරො විරිතසබහාමො³ උපවානා සබබහවානි තාදී''හි.

qa. qeasa;

ඉදං සංකිලෙසහානියණුව නිබෙබහානියණුව අපෙබහානියණුව සුතතං.

''චිතතාරෝ'මේ නික්ඛවේ පුණාලා, කතමේ චිතතාරෝ : අනුසොත ගාමී පට්සොතගාමී බීතතෙතා තිණෝණා පාරගතො එලෙ කීවාති බාහමණෝ''කි.

තානී යෝගං පුහාලො අනුසොතනාමී, අයං පුහාලො සංකිලෙස තානීයො. තාන යෝ ව පුහාලො පරිසොතනාමී යො ව සීතතෙතා, මෙම දො පුහාලා තිබෙබහාගියා. තත යෝගං පුහාලො තිණෙණා පාරගතා එලෙ තීවාති බාහමණෝ, අයං අසෙබො.

ඉදං සංකිලෙසහාඕයං ච නිබෙබඩහාහියං ච අසෙඛහාහියං ච සුතානං

3. 4. 9

(9) තාහ කතමං සංකිලෙසතාගියං ච වාසනාතාගියං ච තිබෙබය-තාගියං ච සූතතං :

"'ජලාභිජාත්ෂයා: අත් පුහාලො කමණා කණාහසිජාත්ෂකා කණා බවීමං අභිජායත්, අත් පුහාලො කමණා කණාහසිජාත්ෂකා සුකකං බවීමං අභිජායත්, අත් පුහාලො කමණා කණාහාභිජාත්ෂකා අකණා අසුකකං අකණාඅසුකකවිපාකං අච්චනතන්ටඨං³ නිබාහං ආරාඛෙන්, අත් පුහාලො සුකොකා සුකාකාභිජාත්ෂකා කණාග බවීමං අභිජායන්, අත් පුහාලො සුකොකා සුකාකාභිජාත්ෂකා සුකාකං බවීමං අභිජායන්, අත් පුහාලො සුකොකා සුකාකාභීජාත්ෂකා අකණාග අභුණාය අකණාගඅසුකාකවීපාකං අච්චනතන්ටඨං නිබාහං ආරාභෙන්

තතර යො ච පුහාලො කරෝනා කණනාහිජාතීකො කණනා ඛණින ඛණින අහිජායතී, යො ච පුහාලො සුකොකා සුකාකාහිජාතීකො කණනා ඛණින අහිජායතී, ඉමේ දො පුහාලා සංකිලෙසනාහිතා.

- 1. තණකාසංඛයා සිමූ.
- 2. විජිනෝ සංශාමෝ සිමූ.
- 3. අච්චනතං නිවරුං සිමූ.

[8, 4, 9] ශාෂනපුස්ථානය

සර්වපුකාරයෙන් තෘෂ්ණාවන්ගේ ක්ෂය වීමෙන් අශේෂ කොට ආයඞ්මාර්ගයෙන් වූ අනුක්පාදනීරොධය නිර්වාණ යැ '' යන ---

මේ නිබ්බේධ යැ.

4. ඒ කෙලෙස් පිරිනිවනින් නිවුණු මහණහට උපාදන රතික හෙයින් පුනර්භවය හො වේ. ක්ලෙශාදී පඤ්චමාර මහිනාලද, ක්ලෙශසඞ්ගුාමය දිනනලද, සුබදුක්බාදීයෙහි තාදී වූයේ සියලු හවයන් ඉක්මැවුයේ '' යි.

මේ අසේට ගැ.

මේ උදනය සංක්ලෙසභාගිය ද නිබ්බෙධභාගිය ද අසෙබභාගිය ද සුනු යැ.

'' මහණෙනි, මේ පුද්ගලයෝ සතරදෙනෙක, කවර සතරදෙනෙක යත් : අනුසොත ගාමී යැ, පටිසොතගාමී යැ, ධීතත්ත යැ, වතුරොසතරණය කොට පරතොරට ගිය නිවන් තෙලෙහි සිටුනා ක්ෂිණාසුව බාහ්මණ යැ යන මොහු යි.

මේ පුද්ගලත් සතරදෙනා කෙරෙහි යම පුහුලෙක් අනුසොතගාම වේ ද මේ පුද්ගල සංකිලෙසභාගී යැ, එහි යම් පුහුලෙක් පටිසොතගාම වේ ද, යම් පුහුලෙක් යිතත්ත වේ ද මේ පුද්ගලයෝ දෙදෙන නිබ්බෝධහාගිය වෙති, එහි යම් පුහුලෙක් ඔසතරණය කොට පාරයට ගියේ නිවන්තෙලෙහි සිටුනා බුහ්මණ වේ ද මේ පුද්ගල අසෙබ යි.

මේ සංක්ලෙසභාගිය ද නිබ්බෙධහාගිය ද අසෙබහාගිය ද සූපු යි.

3. 4. 9

(9) එහි සංක්ලෙසහාගිය ද වාසනාභාගිය ද නිබ්බෙධභාගිය ද සූහු කවරෙ යැ :

"අභිජාතීහු සදෙනෙක් : කෘෂ්ණ වූ කෘෂ්ණාභිජාති (නිවකූල) ඇති පුද්ගලයෙක් ඇත, හේ කෘෂ්ණ වූ අකුශලධර්මය රැස්කෙරෙයි, කෘෂ්ණාභිජාති ඇති පුද්ගල යෙක් ඇත, හේ ශුක්ල වූ කුශලධර්මය රැස්කෙරෙයි, කෘෂ්ණාභිජාති ඇති පුද්ගලයෙක් ඇත, හේ ශක්ෂ වූ කුශලධර්මය රැස්කෙරෙයි, කෘෂ්ණ වූ කෘෂ්ණාභිජාති ඇති පුද්ගලයෙක් ඇත, හේ අකෘෂ්ණ අශුක්ල වූ අකණ්හඅයුක්කවීපාක උපදවන අතාහන්ත නිෂ්ඨා වූ අර්හත්ව සංබාහත නිවන උපදවයි. ශුක්ල වූ ශක්ලාභිජාති (උසස්කූල) ඇති පුතුලෙක් ඇත, හේ අකුශලධර්ම රැස්කෙරෙයි, ශුක්ල වූ ශක්ලාභිජාති ඇති පුතුලෙක් ඇත, හේ කුශලධර්ම රැස්කෙරෙයි, ශුක්ල වූ ශක්ලාභිජාති ඇති පුතුලෙක් ඇත, හේ අකෘෂ්ණ අශුක්ල වූ අකෘෂ්ණඅශුක්ල විපාක ඇති අතාහත්කන්ෂ්ඨා වූ අර්හත්ව සංබාහක නිවන උපදවයි.

ඒ පුතුලත් සඳෙනා කෙරෙහි යම් පුතුලෙක් කෘෂ්ණ වූ කෘෂ්ණික්ති ඇතියේ අකුශල ධර්ම රැස්කෙරේ ද, යම් පුතුලෙක් ශුක්ල වූ ශුක්ලාභිජාති ඇතියේ අකුශලධර්ම රැස්කෙරේ ද මේ පුද්ගලයෝ දෙදෙන සංකිලෙසභාගිය වෙති. නෙතරාපා කරණං - පරින්දෙදසවාරෙං

තාන හො ව පුගාලො කණොහා කණනාහිජාත්කො සුකකං ධමා අභිජායත්, යො ව පුගාලො සුකෙකා සුකකාහිජාත්කො සුකකං ධමාං අභිජායත්, ඉමෙ දො පුගාලා වාසනාහානියා.

තාන් යො වි සුගාලො කරණහා කණහාහිජාත්කො අකණහං අසුකකං අකණහඅසුකකවිපාකං අවවනතත්වරාං නිබ්බාහං අාරාධෙතී, නො වි සුගොලො සුකෙකා සුකාකාහිජාත්කො අකණහං අසුකකං අකණහඅසුකකවිපාකං අවවනතත්වරාං නිබ්බාහං අාරාධෙනී, ඉමේ දෙව සුගාලා නිබෝබහානියානී.

ඉදං සංක්ලෙසතාබියණුව වාසනාතාබියණුව නිබෙබඩතාබියණුව සුභනං.

" වනතාරිමානී හිසාබවේ කම්මානී. කහමානී වනතාරි: අති කම්මං කණනං කණනවීපාකං, අති කම්මං සුකකං සුකකාවිපාකං, අති කම්මං කණනං සුකකං කණනසුකකාවිපාකං, අති කම්මං අකණනං අසුකකං අකණනඅසුකකවීපාකං සාමමං කම්මුනතමං කම්මසෙට්ඨං කම්මනාඛයාය සංවනතත්".

තා තර යොදාව කාමමං කණගං කණගා වීපාකං, යොදාව කාමමං කණගං සුනාකං කණගසුනාක විපාකං, අයං සංකිලෙසා. යොදාව කාමමං සුනාකං සුනාක විපාකං, අයං වාසනා. යොදාව කාමමං අකණගං අසුකාකං අකණග සුනාක විපාකං කාමමං කාමමුකතාමං කාමමයොටසං කාමමකාඛයාය සංවතානතී, අයං තීබෙබෙඩෝතී.

ඉදං සංක්ලෙසතාතියණුව වාසනාහෘගියණුව නිබෙබඩහාගියණුව සුතතං.

3. 4. 10

(10) තත් කතමං වාසනාහාගියණුව තිබෙබහාගියණු සූතතං :

1. "ලංඛාන මෘතුසතනං වේ කිව්වං අකිව්වමෙව් ව, සුකිව්වං වේව පුණුකුන් සංයෝජනවීපතහානං වා"කි.

"සුකිච්චං චේච පුණුඤුනි''තී වාසනා; කංයොජනවීපානානං වා''නී නීබෙබුබො ;

2. "පුණැකැති කරිනාන සහාා සහාං වජනතී කතපුණැක, සංයෝජනපානානා ජරාමරණා විමුවානතී"තී.

" පුණුඤුනී කරිනාන සඟා සඟා වජනති කතපුණුදු''යි වාසනා ; " සංගොජනපපතාන ජරාමරණා විමුවවනති''නී තිබෙබොති.

ඉදං වාසනාතෘතියඥව නිබෙබ්බතෘතියඥව සූතතං,

[8, 4, 10] ශාශනපූස්ථානය

එහි යම පුතුලෙක් කෘෂ්ණ වූයේ කෘෂ්ණාහිජාති ඇතියේ කුශලධර්ම රැස්කෙරේ ද, යම් පුතුලෙක් ශුක්ල වූ ශුක්ලාභිජාති ඇතියේ කුශලධර්ම රැස්කෙරේ ද, මේ පුද්ගලයෝ දෙදෙන වාසනාභාගිය වෙති.

එහි යම පුහුලෙක් කෘෂ්ණ වූ කෘෂ්ණාගිජාති ඇතියේ අකෘෂ්ණ අශුක්ල වූ අකෘෂ්ණා ශක්ල විපාක ඇති අනාන්ත නිෂ්ඨා වූ අර්හත්ව සංඛාාත නිවන ආරාධනය කෙරේ ද, යම පුහුලෙක් ශුක්ල වූ ශුක්ලාභිජාති ඇතියේ අකෘෂ්ණ අශුක්ල වූ අකෘෂ්ණාශුක්ල විපාක ඇති අනාන්තනිෂ්ඨා වූ අර්හත්ව සංඛාාත නිර්වාණය අධිගම කෙරේ ද, මේ පුද්ගලයෝ දෙදෙන නිබලබධභාගිය වූවාහූ '' යයි.

මේ සංක්ලෙසභාගිය ද වාසනාභාගිය ද නිබ්බෙධභාගිය ද සූහු යැ.

'' මහණෙනි, මේ කර්මයෝ සතරදෙනෙකි, කවර සතරදෙනෙක යත් : කෘෂ්ණ වූ කෘෂ්ණව්පාක ඇති කර්මයෙක් ඇත, ශුක්ල වූ ශුක්ලව්පාක ඇති කර්මයෙක් ඇත, කෘෂ්ණ ශුක්ල වූ කෘෂ්ණශුක්ලව්පාක ඇති කර්මයෙක් ඇත, අකෘෂ්ණ අශුක්ල වූ අකෘෂ්ණාශුක්ල විපාක ඇති කර්මයෙක් ඇත, කර්මයන් කෙරෙහි උත්තම වූ කර්මශුෂ්ඨ වූ ඒ කර්මය කර්මක්ෂය පිණිස පවත්නේ '' යි.

එහි කෘෂ්ණ වූ කෘෂ්ණවිපාක ඇති යම කර්මයෙකුත් කෘෂ්ණ ශුක්ල වූ කෘෂ්ණශුක්ල විපාක ඇති යම කර්මයෙකුත් වේ ද, මේ සංකිලෙස යැ. එහි ශුක්ල වූ ශුක්ලව්පාක ඇති යම කර්මයෙකුත් වේ ද, මේ වාසනා යැ. අකෘෂ්ණ අශුක්ල වූ අකෘෂ්ණාශුක්ලව්පාක ඇති යම් කර්මයෙක් වේ ද, කර්මොත්තම වූ කර්මශූෂ්ඨ වූ ඒ කර්මය කර්මක්ෂය පිණිස පවතී. මේ නිබලබධ යි.

මේ සංකිලෙසභාගිය ද වාසනාභාගිය ද නිබ්බෙධභාගිය ද සුනු යි.

3. 4. 10

(10) එහි වාසනාභාහහ ද නිබ්බෙධභාගිය ද සුනු කවරෙ යැ.

 වනුෂාහාවය ලැබ කටයුතු දය ද නො කටයුතු දය ද යන දෙක කෙරෙති. ඵහෙත් මොනොවට කටයුතු වූයේ කුසල් හෝ සංයෝජනය පුහාණය හෝ ඕ.

·සුකිච්චං වේවපුඤ්ඤත්' යනු වාසනා යැ. 'සංයෝජනව්ප්පහානං, යනු නිඛ්ඛෛඛ යි.

 වින්කම් කොට කළ පීන් ඇත්තාහු ස්වර්ගයෙන් ස්වර්ගයට යෙති සංයෝජන යන්ගේ පුහාණයෙන් ප්රාමරණයෙන් මිඥත් යයි.

'පුඤ්ඤන්' කරිත්වාන සග්ගා සග්ගං වජන්කි කතපුඤ්ඤ' යනු වාසනායැ. 'සංයෝජනප්පහානා ජරාමරණං විමුවචන්ක්' යනු නිබ්බෙධ යි.

මේ වාසනා භාගිය ද නිබ්බෙධහාගිය ද සුනු යැ.

නෙතතිෂාකරණං - පමනිදෙදසවාරෙං

''දොමාති හිසාබවේ පධානාති, කතුමාති දොව : ගො ව අශාර්සා අනගාරියං පබබජිතෙසු විවර - පිණ්ඩපාත - සෙනාසන - හිලානපච්චය -තෙසරජපරිකාඛාරං පරිචාජතී, යො ව අශාරසාා අනගාරියං පබබ-ජිතෙසු සබබුපහිපටිනිසාගෙනා තණනකාරයා විරාශෝ නීරෝධෝ නීබබාන"නතී.

කාසර් ''ගො අගාරසමා අනහාරිගං පබබජිනෙසු මීම්ර-පෙ-පරිකඛාරං පරිච්චජිතී,'' අගං වාසනා, ''ගො අගාරසමා අනගාරියං පබබජිනෙන හබබුපබ්පටිනීසාකානො තණනකට ගො මිරාගො නීරොබො නීබබානං''

අයං නිබෙබුබො;

ඉදං වාසනාතාබ්යණුව නිබෙබ්බතාබ්යණුව සූහතං.

තාළු තණනාසංකිලෙසනාගියං සුතතං තණනාපකොබනෙව නිදදිසි-තාබබං. නීහි තණනාහි : කාමතණනාග හවතණනාග විහවතණනාග. ගෙන ගෙන වා පන වැඩුනා අපේඣාසිතා හෙන තෙනෙව නිදදිසිතබබා. තඎා තණනාග විඤායේ ඡතතීංසතණනාජාලිනියා විචරිතානී.

තාළු දිවයියංක්ලෙසභාගියං සූතනං දිටයීපකොබනෙව නිදදිසිතබබං උවේඡදසභාකතා යෙන යෙන වා පන වසුනා දිටයීවසෙන අභිනිවිසනී ඉදමේව සවවං මොෂමණුඤතානී සොන පොනෙව නිදදිසිතබබං තාසා වළළායේ.-ආහාසටයී දිවයිගතානී.

තුළු දූචවරිතයංකිලෙසහංශියං සුතතං වෙතනාය වෙතසිකකමේමන නිදදීසිතබබං, නීති දූචවරිතෙති: කායදූචවරිනෙන වමිදූචවරිනෙන මනොදුචවරිතෙන, තසා විඥාරේ දසඅකුසලකම්මපථා.

තාන කණකාවොදනහාගියං සුතතං සමථෙන නිදදිසිතබබං. දිවසීවොදනහාගියං සුතතං විපණානාය නිදදිසිතබබං. දුවවරිත වොදනහාගියං සුතතං සුවරිතෙන නිදදිසිතබබං.

තීණි අකුසලමූලාති, තං කිසා තෙතු සංසාරසා නිබබතතියා, තථා නිබබතෙත සංසාරේ කායදුවාරිතං කායසුවරිතං විමිදුවාරීතං වමසූවරිතං මනොදුවාරිතං මනොසුවරිතං.

ඉමිහා අසුහෙන කම්මවිපාකෙන ඉදං බාලලකඛණං නිබබතතතීතී.

ඉදං සංකිලෙසහෘගියං සූතතං.

ඉමිණා සුහෙන කම්මවිපාකෙන ඉදං මහාපුරිසලකඛණං නිබ්බනතත්'නි.

ඉදං වාසනාතෘකියං සුතතං.

[8, 4, 10] ශාශනපුස්ථානය

මහණෙනි, මේ පුධන්චීර්යයෝ (නොහොත්) උක්තම කර්මයෝ) දෙදෙනෙක් වෙති, කවර දෙදෙනෙක යත්: යමෙක් ගිහිගෙන් නික්මැ සසුන්හි පැවිදිවුවන් විෂයෙහි සිවුරු පිඩුවා සෙනසුන් ගිලන්පස බෙහෙත් පිරිකර පරිතාාග කොරේ ද, ගිහිගෙන් නික්මැ සසුන්හි පැවිදිවූවන් කෙරෙහි යම සියලු උපයින්ගේ දුරැලීමෙක් තෘෂ්ණාක්ෂය යෙක් චීරාග සංබාහත මාර්ගයෙක් නිරෝධයෙක් නිර්වාණයෙක් ඇද්ද, යන මේ දෙක,, යි.

එහි යමෙක් ගිහිගෙන් නික්මැ සසුන්හි පැවිදිවූවන් විෂයෙහි සිවුරු ... පිරිකර පරිතාහාග කෙරේ ද, '' මේ වාසනා යැ. ගිහිගෙන් නික්මැ සසුන්හි පැවිදි වූවන් කෙරෙහි යම් සියලු උපධීන්ගේ දුරැලීමෙක් තෘෂ්ණාක්ෂයයෙක් විරාගයෙක් නිරොධයෙක් නිර්වාණයෙක් ඇද්ද' මේ නිබබෙධ යි.

මේ වාසනාභාගිය ද නිබ්බෙධභාගිය ද සූනු යි.

ඒ සොළොස් වැදරුම සූතුයන් කෙරෙහි තණ්හාසංකිලෙසභාගිය සූතුය තෘෂ්ණා පක්ෂයෙන් මැ දක්විය යුතු යැ කාමතණ්හායෙන් හවතණ්හායෙන් විහවතණ්හායෙන් යන තණ්හා තුනෙනි, නොහොත් උචඡෙදදි යම යම වස්තුයෙකින් බැසගන්නා ලද ද ඒ ඒ වස්තුයෙන් මැ දක්විය යුතු යැ. ඒ තෘෂ්ණාවගේ විස්තරය ෂවතිංශත් තෘෂ්ණා පාලිනියගේ විවරිතයෝ යි.

එහි දිටයීසංකිලේසභාගිය සූතුය දෘෂ්ටිපක්ෂයෙන් මැ දක්විය යුතු යැ. උචජෙද ශෘස්වත දෘෂ්ටි දෙකෙහි නොහොත් අමරාවීක්බෙපාදි යම යම වස්තුයෙකින් මෙය මැ සැබැවැ අනාය තුච්ඡ යැයි දෘෂ්ටිවශයෙන් බැසගනී ද, ඒ ඒ වස්තුයෙන් මැ දක්විය යුතුයැ. ඒ දෘෂ්ටියගේ විස්තරය දෙසැට දෘෂ්ටිගතයෝ යි.

එහි දුශ්වරිත සංකිලෙසහාගිය සූතුය චෙතනායෙන් ද චෛතසික කර්මයෙන් ද දක්විය යුතු යැ. කායදුශ්වරිතයෙන් වාග්දුශ්වරිතයෙන් මනොදුශ්චරිතයෙන් යන තුන් දුශ්වරිතයෙනි. ඒ දුශ්වරිතයාගේ විස්තරය දශඅකුශල කර්මපථයෝ යි.

එහි තණ්හාවොදනහාගිය සූතුය සමථයෙන් දක්විය යුතු යැ. දිව්ගීවොදනහාගිය සූතුය විදර්ශනායෙන් දක්විය යුතු යැ. දුව්වරිතවොදනහාගිය සූතුය සුවරිතයෙන් දක්විය යුතු යි.

අකුශලමූලයෝ තිදෙනෙක් වෙති, ඒ කවරහෙයින යත් : සංසාරයාගේ ඉපදීම ඇති හෙයිනි. එසේ උපන් සසරෙති කායදුශ්වරිත යැ කායසුවරිත යැ වාග්දුශ්වරිත යැ වාග්සුවරිත යැ මනොදුශ්වරිත යැ මනස්සුවරිත යැ (යන මේ උපදවයි).

මේ කායදුශ්චරිතාදි අනිෂ්ට වූ කර්මවීපාකයෙන් (පූර්චභවයෙහි දුශ්චරිතසමඞ්ගී බැවින් මේ බාලයෙකැයි දක්වා ලියැහෙන) බාලලක්ෂණය උපදී යයි.

මේ සංකිලෙසභාගිය සූතු යැ.

ලම කායසුවරිතාදි ඉෂ්ට වූ කර්මච්පාකයෙන් (පූර්වහවයෙහි සුචරිත සමඞ්ගී බැවින් මේ පණ්ඩිතයෙකැ යි දක්වා ලියැහෙන) මේ මහාපුරුෂ (පණ්ඩිත) ලක්ෂණය උපදී '` යයි.

මේ වාසනාහාගිය සුනු යි.

නොතත්පාකරණං - පමිනිදෙදසවාරො

තත් සංකිලෙසනාගියං සූතතං චතුහි කිලෙසගුමිහි නිදදීසිතබබං : අනුසයහුමියා පරියුවසානහුමියා සංයෝජනභූමියා උපාදනභූමියා. සංනුසයහා පරියුවසානං ජායති, පරියුවසීතො සංයුජජති, සංයුජජනො උපාදියනී, උපාදනපච්චයා හවෝ, හවපච්චයා ජාතී, ජාතීපච්චයා ජරාමරණං යොකපරිදෙවිදුකාබදෙමනසාසුපායාසා සම්හචනතී, එවිමෙනසා කෙවලසාස දුකාඛකානසාසා සමුදයෝ හොති. මොහි එතුහි කීලෙසභූමිහි සබෙබ කිලෙසා සභානං සමොසරණං ගවඡනතී.

ඉදං සංකිලෙසතාශියං සුතතං.

වෑසනෑහෘගියං සූතතං තීහි සුවරිතෙහි නිදදිසිතබබං. නිබෛඛ-හෘගියං සූතතං වතුහි සවෙවති නිදදිසිතබබං. අසෙබහාගියං සූතතං තීහි ඩමෙමහි නිදදිසිතබබං බුදාධාමෙමහි පවෙවකබුදාධාමෛති සෘවකභූමීයා, කිෘහිවිසයෙ නිදදිසිතබබනති.

තත් කතමේ අඩාග් ය මූලපද : ලොකීයං ලොකුතතරං ලොකියකුව ලොකුතතරකුව, සතතාබීවාහා බම්මාබීවාහා සතතාබිවාහා ව බම්මාබිවාහා ව, සැගේං සෙදෙයාං කැරේකෙව් කෙදයාං ව, දසානං තාවනා දසානා ව තාවනා ව, සකවවනං පරවචනං සකවවනකුව පරවචනකුව, විසාහජනීයං අවිසාහජනීයං විසාහජනීයකුව අවිසාජ නීයකුව, කම්මං විපාකෝ කම්මසාව විපාකෝ ව, කුසලං අකුසලං කුසලකුව අකුසලකුව, අනුකුකුතං පරිකාබීතතං අනුකුකුතකුව පරීකාබීතතකුව, එවො වාති.

(1) නුළු කතමං ලොකියං:

1. ''න හි පෘපං කතං කමාං සරජු බිරංව මුවවති, දහනතං බෘලමයෙවනී තසාවජනෙතෘ ව පෘවකො''නී

ඉදං ලොකිගං.

''චහතාරිමානි තිකාවේ අගනිගමනානි'ක් (සබබං) -පෙ- නිහිශතෙ තසා ගසො කාලපකොව චනිමා''තී.

ඉදං ලොකිගං.

'' අවසීමේ නිකාබවේ ලොකාඩම්මා, කානමේ අවාහ ; ලාහො ච අලාහො ච අයයො ච යයො ච නිදු ච පසංසා ච සුබණුව දූකාබං ච ඉමේ බො නිකාබවේ අවාහ ලොකාඩම්මානී.

ඉදං ලොකියං.

[8, 4, 10] ශාසනපුස්ථානය

එහි සංකිලෙසභාගිය සුතුය අනුසයහැළියෙන් පරිසුවධානහැමියෙන් සංයෝජන හුමියෙන් උපාදනහැමියෙන් යන සතර ක්ලේශභූමියෙන් (ක්ලේශ අවස්ථායෙන්) දක්විය යුතු යැ. අනුශය සහිත අපුහීණ අනුශය ඇතියහුට (පූතාය සමායෝගය ඇති කල්හි) රාගාදීන්ගේ පරියුවධානය වෙයි. රාගාදීන් පරියුවධීක සිත් ඇතියේ කාමරාගාදී සංයෝජනයෙන් බැඳෙයි, බැඳෙනුයේ උපාදනය කෙරෙයි, උපාදනපුතායයන් හවය වෙයි, හවපුතාශයෙන් ජාතිය වෙයි ජාතිපුතායෙන් ජරාමරණ යැ ශෝක පරිදෙව දුක්බ දෙමනස්ස උපායාසයෝ හටගනිත්, මෙසේ තෙල සියලු දු:බරාශිහුගේ සමුදය වේ. මේ සතර ක්ලේශභූමියෙන් සකල ක්ලේශයෝ සංගුහයට සමොපරණයට යෙන්.

මේ සංකිලෙසභාගිය සූතු යැ.

වාසනාභාගිය සූතුය නිවිධ සුවරිතයෙන් දක්විය යුතු යැ, නිබෛබධභාගිය සූතුය චතුස්සතායෙන් දක්විරා යුතු යැ. අසෙබහාගිය සූතුය බුද්ධධර්මයෙන් පුතොක බුද්ධධර්මයෙන් ශුාවකභූමීයෙන් යන තුන් ධර්මයෙන් දක්විය යුතු යැ. ධාායීන් විෂයෙහි දක්විය යුත්තේ යයි.

(මෙයේ සොළොස් වැදරුම ශාසනපටඨානය නානාසූතුයන්ගෙන් උදහරණ වශයෙන් විහාග කොට යළි අටවිසි අයුරෙකින් ශාසනපටඨානය දක්වනුවෝ පටඨාන විහාගය ද මුල පදයෙන් සංගුහවන හෙයින් මූලාපදමර්ශ කෙරෙනි).

ඒ පට්ඨානච්භාගයෙහි අටළොස් මූලපදයෝ කවරහ : ලෞකිකාර්ථ ඇති ලොකිය සූතු යැ ලොකොත්තරාර්ථ ඇති ලොකුත්තර සූතු යැ පෙදෙයෙක ලෞකික ද පෙදෙසෙක ලොකොත්තර අර්ථ ද විදළ ලොකිය ද ලොකුත්තර ද සූතු යැ. සත්ත්ව පුඥප්ති විසින් විදළ සත්තායිට්ඨාන සූතු යැ ධර්ම වශයෙන් ම විදළ 'ධම්මායිට්ඨාන සූතුය යැ උභයවශයෙන් විදළ සත්තායිට්ඨාන ද ධම්මායිට්ඨාන ද සූතු යැ. (මෙපරිද්දෙන්) කැණ සූතු යැ ශෙකුයාා සූතු යැ. සත්වර්ත ද ධම්මායිට්ඨාන ද සූතු යැ. (මෙපරිද්දෙන්) කැණ සූතු යැ ශෙකුයාා සූතු යැ. සත්වර්ත ද යන යැ දස්සන සූතු යැ භාවනා සූතු යැ දස්සන භාවනා සූතු යැ. සකවර්න යැ, පරවර්න යැ, දස්සන සූතු යැ භාවනා සූතු යැ දස්සන භාවනා සූතු යැ. සකවර්න යැ, පරවර්න යැ, සකවර්න පරවර්ත යැ, ව්ස්සප්ජනීය යැ අවිස්සප්ජනීය යැ ව්ස්සප්ජනීය ද අව්ස්සප්ජනීය ද සූතු යැ, කම්ම යැ විපාක යැ කම්ම ද විපාක ද සූතු යැ, කුසල යැ අකුසල යැ කුසල අකුසල සූතු යැ, අනුක්ෂුකාක සූතු යැ පටික්බිත්ත සූතු යැ ආතුඤ්ඤත පටික්බිත්ත සූතු යැ. (යළි බුද්ධාදීන්ගේ ගණස්තව වශයෙන් විදළ) රව සූතු දයි අටරිසි සූතු කෙනෙක් වෙත්.

(1) ඒ අටවිසි සූතුයන් කෙරෙහි ලොකිය සුතු කවරෙ යැ:

 කරනලද පාපකර්මය එකෙණෙහි (දෙනගෙන් දෙවනලද ධාරොෂ්ණ) ක්ෂිරය දිතිබවට නොයන්නාක් මෙන් නො මැ විපාක දෙයි, හඑයෙන් වැසුණු සහලහරක් සෙයින් පවකම කළ බාලයා දවමින් ඔහු ලුහුබැඳ යේ යයි.

මේ ලොකිය සූතු යැ.

'' මහණෙනි, මේ අගතිගමනයෝ සතර දෙනෙකි 'යි (සියල්ල) … ඔහුගේ යසස් අවපසැ සඳ සෙයින් පිරිභෝ'' යයි. මේ ලොකිය සූහු යැ.

'' මහණෙනි, මේ ලොකධර්මයෝ අටදෙනෙකි, කවර අටෙක යත් : ලාභය ද අලාභය ද අයශස් ද යශස් ද නින්ද ද පුශංසා ද සුව ද දුක් ද යන මහණෙනි, මේ ලොක ධර්මයෝ අටදෙන වෙත් '' යයි.

මේ ලොකිය සුතු යි.

18-8 8 04440 (79/08)

(2) තත් කතමං ලොකුතතරං :

 "යක්සින්දියානි සමථං ගතාති අකාං යථා සාරථනා සුදනතා, පහිනමානකය අනාසවකක දෙවාපි තුසා පිහයනත් තාදිනො"ති.

ඉදං ලොකුතතරං.

''පඤිම්මානි හිසඛවේ ඉඤිගානි ලොකුතතරානි, කතමානි පඤව : සදාධිඥියං විරියාඥියං සභ්ඥියං. සමාබිඥියං පඤඤ්ඥියං. ඉමානි බො හිසාබවේ පඤච්ඤියානි ලොකුතතරානී''ති.

ඉදං ලොකුතතරං

(3) තාහු කතාමං ලොකියසුව ලොකුතතරණුව :

"ලදධාන මානුසනනං දො කිච්චං අකිවවමෙව වා''හි දො ගාථා. අං ඉහ ''සුකිචචං වෙව පුණුකුනී''ති ව ''පුණුකුනි කරිණාන සංකා සංකාං වජනති කනපුණුකු?'ති ව ඉදං ලොකියං. යං ඉහ ''සංයෝජන විපපහානං වා''ති ච ''සංයෝජනපපහානා ජරාමරණා විමුචචනතී''ති ව ඉදං ලොකුතනරං.

ඉදං ලෞක්යඤව ලොකුතතරඤව.

"' විණුකාදුණෙ හි හිතාබවේ අාහාරේ සහි නාමරුපතා අව්කාකහති හොතී, නාමරුපසා අව්කාකහතියා සහී පුහාබහමේා. හොති, පුහාබහවේ සති ජාති හොතී, ජාතියා සහි ජරාමරණං සොක-පරිදේවදුකාඛදෙමනාසාපුපායානා සමහවනති, එව්මෙතසා කොවලසා දුකාකකාතිසාස සමුදයො හොතී, සෙයාහරාවී හිකාබවේ මහාරැකොතා, තසාස යානි වේව මූලාති අබොහමාති යානි ඒ තිරියඩාමාති සබබංති තානී උදාබං ඔජං අනිහරනති, එවං හි සො හිකාබවේ මහාරැකොඛා තදහාරෝ තදුපාදනො වීරං දීඝමදධානං තිරේඪයා. එව්මෙව බො හිකාබවේ විණැකැයණ අාහාරේ සහි නාමරුපසා අවකාකනාගී හොතී, (සබබං)-පෙ- එව්මෙතසා කොට්ලසා දුකාකතාබාසය සමූදයො හොතී''නි. ඉදං ලොකියං.

විකුකුණෙ වෙ තිකාවේ අාහාරේ අසති නාමරූපසා අවකකනති හ හොති, භාමරූපසා අවකකානතියා අතති පුනවහවො න හොති, පුනවහවේ අතති ජාති න හොති, ජාතියා අතති ජරාමරණං සොක පරිදේවදුකාදෙමනාසාපායායා නිරුජැධනති, එව්මෙතසා තොවලසා දුකාඛකාණිසා නිරොඩො හොති. සෙයාඵායී තිකාබවේ මහාරැකොඛා, අථ පුරිසො ආහචෙජයා කුඥාලපිටකං ආදය, සො තං රැකාබං මූලෙ ජිනෙකා, මූලෙ ජෙනා පළිබණෙකා, පළිබණිනා මූලාති උද්ධරෙයා අනතාමසො උසිරනාළමනතානිපි, සො තං රැකාඛං ඛණ්ඩාඛණකිකාං ජිනෙකාමසො උසිරනාළමනතානිපි, සො තං රැකාඛං ඛණ්ඩාඛණකිකාං ජිනෙකාමසො උසිරනාළමනතානිපි, සො තං රැකාඛං ඛණ්ඩාඛණකිකාං පිනෙකාමසො උසිරනාළමනතානිපි, සො තං රැකාඛං ඛණ්ඩාඛණකිකාං පිනෙකොමසො උසිරනාළමනතානිපි, සො තං රැකාඛං ඛණ්ඩාඛණකිකාං පිනෙසෙනා කාලිකාං කානා වාතානපෙ විසොසෙයක, වාතානපෙ විසොසෙනා අගනිනා බහෙයා, අගනිනා බහිනා මසිං කාරෙයා, මසිං කානා මහාවානෙ වා ඔපුනෙයා නදියා වා සීහසොතාය පවාහෙයා,

[8, 4, 10] ශාශනපුස්ථානය

(2) එහි ලොකුත්තර සූතු කවරෙ යැ :

2. යම් මහණක්හුගේ වක්ෂුරාදි ඉත්දියයෝ දක්ෂ රියැදුරක්හු විසින් මොතොවට දමනය කළ අසුන් මෙන් ශමථයට (දමුණුබවට) ගියාහු ද, පුහීණ වූ මානඇති අනාසුව වූ ලාහාලාහාදියෙහි තාදීවූ ඒ ක්ෂිණාපුවහට දෙවියෝ ද (මනුෂායෝ ද) කැමැති වෙත් යයි.

මේ ලොකුත්තර සූතු යැ.

" මහණෙනි, මේ ලොකොත්තර ඉන්දිය පසෙකි, කවර පසෙක යත් : සද්ධින්දිය විරියින්දිය සතින්දිය සමාධින්දිය පඤ්ඤින්දිය යන මහණෙනි, මේ ලොකොත්තර පඤේචීන්දියයෝ යි.

මේ ලොකුත්තර සුපු යි.

(3) එහි ලොකිය ද ලොකුත්තර ද සූතු කවරෙ යැ.

'' ලද්ධාන මානුයක්තං ද්වේ කිච්චං අකිච්චමේච ව '' යනාදි දෙගය නිදසුනි. මෙහි යම් '' සුකිච්චං වෙච් පුඤ්ඤනි '' යනු ද '' පුඤ්ඤනි කරික්චාන සග්ගං සග්ගං වජන්ති කතපුඤ්ඤ '' යනු ද මේ ලොකිය යැ. මෙහි යම් '' සංයෝජන විප්පහානං ව '' යනු ද '' සංයෝජනප්පහානා ජරාමරණා විමුච්චන්ති '' යනු ද මේ ලොකුක්තර යැ.

මේ ලොකිය ද ලොකුත්තර ද සූතු යැ.

" මහණෙනි, ව්ඤ්ඤණාහාරය ඇතිකල්හි තාමරූපයාගේ අවකාන්තිය වෙයි, තාමරූපයාගේ අවකාන්තිය ඇතිකල්හි පුනර්හවය වෙයි, පුනර්හවය ඇතිකල්හි ජාතිය වෙයි, ජාතිය ඇතිකල්හි ජරාමරණ යැ සොක පරිදෙව දුක්බ දෙමනස්ස උපායාසයෝ වෙත්, මෙසේ තෙල කෙවල දුක්බක්බන්ධයාගේ සමුදය වේ. මහණෙනි, මහරුකොක් යමසේ ද, ඒ රැකෙහි යටට බස්නා යම මුල් වේ ද සරසට යන යම මුල් වේ ද ඒ හැම මුල් උඩට ඔජාව ගෙනයකි, මහණෙනි, මෙසේ මැ ඒ මහරුක ඒ ඔජාව ආහාර කොට ඇතියේ එය උපාදන කොට ඇතියේ බොහෝ දිගුකලක් පවත්නේ යැ. එසෙයින් මැ මහණෙනි, ටිඤ්ඤණාහාරය ඇතිකල්හි නාමරූපයාගේ අවකාන්තිය වෙයි. ... මෙසේ තෙල කෙවල දුක්බක්බන්ධයාගේ සමුදය වේ '' යයි. මේ ලොකිය යැ.

" මහණෙනි, ඉදින් විඤ්ඤණාහාරය නැතිකල්හි නාමරුපයාගේ අවකාන්තිය තො වෙයි, නාමරුපාවකාන්තිය නැතිකල්හි පුනර්හවය නො වෙයි, පුනර්හවය නැති කල්හි ජාතිය නො වෙයි, ජාතිය නැතිකල්හි ජරාමරණ යැ සෝක පරිදෙව දුක්බ දෙමනස්ස උපායාසයෝ නිරුද්ධ වෙති. මෙසේ තෙල කේවල දුක්බක්බන්ධයාගේ නිරෝධය වේ. මහණෙනි, යමපරිදී මහරුකෙක් වේ ද, එකල පුරුෂයෙක් උදල්ලක් පැසක් ගෙන එන්නේ යැ, හේ ඒ රැක මුලැ සිදුනේ යැ, මුලැ සිද අවට කණිනේ යැ, අවට කැණැ යටත් පිරිසෙයින් සැවැන්නමුල් පමණ වූද මුල් උදුරන්නේ යැ, හේ ඒ රැක කුදුමහත් කඩ කොට සිදුනේ යැ, කඩකඩවැ සිද පළන්නේ යැ, පළා කැබැලි කැබැලි කරන්නේ යැ, කැබැලි කොට අවුසුළහෙහි ව්යළන්නේ යැ, වාතාතපයෙහි ව්යළා ගින්නෙන් දවන්නේ යැ, ගින්නෙන් දවා හළකරන්නේ යැ, හළ කොට මහසුළහෙහි හෝ පීණැ කරීන්නේ යැ, සැඩදිය ඇති නදීයක හෝ උල්පවාහරින්නේ යැ. මහණෙනි, මෙසේ දී එවණැහි සො භිකාබවේ මහාරුකොබා උවජීතනමුලො අසස නාලාවිපිනුකතො අනෙහාවං ගතොං, අාගතීං අනුපපාදබමෙමා. එව්මෙව බො භිකාබව විණැකැණෙ අංහාරේ අසති නාමරූපසස අවකානනති න හොති, නාමරූපසස අවකාකනතීගා අසති (සබබං)-පෙ-එවමෙනසස කොවලසස දුකාබනබනිසස නිරෝධෝ හොතී"තී ඉදං ලොකුතතරං.

ඉදං ලෞකීගණුව ලෞකුතතරණුව.

- (4) තළු කතමං සතනාබ්වසානං :
 - 3 ''සබබා දිසා අනුපරිගම්ම වේතසා ආෙචරැකිගා පියකරම්තතහා කිවී, එව්මයියො පුථු අතතා පරෙසං තුඤා න හිංසෙ පරං අතතකාමෝ'ාති.

ඉදං සතතාබ්ට්ඨාණං,

4. ''ගෙ කොට් භූතා භවිකානත් වෘළි² තබෙබ ගමිකානත් පහාග දෙනං තං තබබජාතිං කුසලො³ විදිනා අංකාපී සෞ⁴ බහාවර්ගං වරේගා³'ති.

ඉදං සහතාසිවා.නං.

"සහනති තිකාවේ අබෙංතී සමහතානහාං කලහංණමිතතං අපි විවේචියමංහෙන පනාමියමාහෙන ගලෙ'පි පතුපැමානෙන් යාවජීවං න විජතිතබබං. කතාමෙති සහතති: පීයො ච නොතතී ගරැ ච තාවනීයො ච වනතා ච වචනකාමමා ච ගමයිරං ච කාථං කතතා න චි අටයානෙ නියෝජකොං, ඉමෙති බො තිකාවේ සහතති-පෙ-න වීජතිතබබං ඉදමළවාච හගවා ඉදං වනිාහ සුගනො අථාපරං එකදවොච සතා :

> 5. "පියො ච හරු හාවනීයෙ වතතා ච වවනක්මෝ, හම්හිර්ඤව කථං කතතා හො චව්ඨානෙ නියොජනො; තං මතතා මතතකාමෙන යාවජීවට සෙව්ය''නත්.

ඉදං සහතාබිව්ඨානං,

- (5) තපා කතමං බම්මාබ්ටාසාං;
 - 6. ''යණුව කාමසුඛං ලොකො යං විදං දිවිසං සුඛං, කණාකකාරයකුඛයෙසා කාලං නාගකනත් නොලසිං''ති.

ඉදං බම්මාබ්ව්ඨානං

- 1. පරමතතකාමෝ මජියං.
- 2. සොච සිමූ, යෙ වාපි මජසං.
- 3 සබබං ජාතිකුසලො සිමු.
- 4. ආතෘපියො මන්නං.
- 5. විහනමජාමානෙන මරසං, පමජාමානෙන සිමූ.
- 6. අනා ච මජිසං,

[8, 4, 10] ශාසනපුස්ථානය

මහරුක උසුන්මුල් ඇත්තේ තල්වත්තක් මෙන් කරනලද්දේ අනභාවයට ගියේ මතු තුපදනාසැහැව් ඇතිවන්නේ යැ. එසෙයින් මැ මහණෙනි, ව්ඤ්ඤණාහාරය නැතිකල්ති තාමරූපයාගේ අවකාන්තිය නො වෙයි, නාමරූපයාගේ අවකාන්තිය නැතිකල්ති ... මෙසේ තෙල කෙවල දුක්බක්බන්ධයාගේ නිරෝධය වේ '' යයි. මේ ලොකුත්තර යැ.

මේ ලොකිය ද ලොකුත්තර ද සූහු යි.

(4) එහි සත්තාධිට්ඨාන කවරේ යැ :

3. සියලු දසදිගත් සිතින් විමසාගොස් තමහට වඩා ඉතාප්‍රිය වූවකු කිසිතැනෙක්හි නො මැ දක්නේ යැ, එසෙයින් අනායතට වෙන වෙන මැ ස්වකීය ආත්මය ප්‍රිය වෙයි එහෙයින් තමහට සුව කැමැත්තේ මෙරමා නො පෙළන්නේ යි.

මේ සත්තායිව්ඨාන ගැ.

4. යම් සක්ත්ව කෙනෙක් උපන්හු ද යම් කෙනෙකුන් මතු උපදනාහු ද ඒ සියල්ලෝ දේහය හැරපියා පරලොව යන්නාහ, පණ්ඩිතපුරුෂ ඒ සියලු පරිහානිය (සියලු සක්ත්වයන් ගේ විනාශය) මරණයකි වශයෙන් දන කෙලෙස් තවන වැරඇති හේ බඹසර වසන්නේ යි.

මේ සත්තායිව්ඨාන යැ.

" මහණෙනි, සප්තාඩ්ගයෙකින් සමන්වාගත කලාපණමිතුයා වෙන්කරනු ලබන්නනු විසිනුදු බැහැර කරනුලබන්නනු විසිනුදු ගෙලෙහිදු ගෙන නෙරනුලබන්නනු විසිනුදු නො හළයුතු යැ, කවර සතහින යත් : ප්‍රීය වූයේ ද වෙයි, පාෂාණවජනයක් මෙන් ගුරු වූයේ ද සමහාවනා කටයුත්තේ ද වක්කෘ වූයේ ද වවනක්ෂම වූයේ ද වතුස්සතායදී හමහීර කථා කරන්නේ ද නො ද අස්ථානයෙහි යොදනුයේ ද වෙයි. මහණෙනි, මේ සතභීන් සමන්වාගත ... නො හළයුත්තේ '' යි. බුදුහු මේ වදළ සේක, මේ වදරා සුගත වූ ශාස්තෘත් වහන්සේ යළි අනෙකුදු තෙල ගාථාධර්මය වදළහ :

5. යමෙක් පිය වූයේ වේ ද ගුරු වූයේ ද භාවනීය ද වක්තෘ වේ ද වචනක්ෂම වේ ද ගැඹුරු කථා කරන්නේ ද නොද අස්ථානයෙහි යොදවන්නේ වේ ද, මීනුයන් කැමැතියහු විසින් ඒ කලගාණමිනුයා යාවජ්ජීවයෙන් සෙවනය කළයුන්තේ යයි.

මේ සත්තායිට්ඨාන දේශනා යි.

(5) එහි ධම්මාධිව්ඨාන කවරේ යත් :

6. ලොවැ යම් කාමසහගත සුබයෙක් වේ ද, දිවාවිහාර. වශයෙන් ලැබීයැයුතු යම් රූපසමාපත්තිසුබයෙක් වේ ද, තෙල සුබයෝ කෘෂ්ණාක්ෂය සංඛාාත නිවත්සුවයාගේ සොළොස්වන කලාවට නො අගනාහු වෙත් යයි.

මේ ධම්මාධිව්ඨාන ගැ.

 "සුසුඛං වහ නිබබානං සම්මාස විබුද්ධ දෙයිහං, අනොකං විරජං බෙමං යාන දූකබං නිරුජඹාතී"ති.

ඉදං බම්මාබ්වඨානං.

(6) තත කතමං සතතාබ්ටයාන කුව බම්මාබ්ටයානං ව :

 "මාතරං පිතරං හනතා රාජානො දො ව ඛතත්යෙ, රවයං සානුවරං හනතා"කී.

ඉදං බම්මාබිට්ඨානං.

''අතීහො ගාහි බාහමණො''හි.

ඉදං සතතාබිවරානං.

ඉදං සනතාබ්ටහානං ව බම්මාබ්ටහාණුව.

''චතතාරෝ මෙ තික්කවේ ඉද්ධීපෘද, කතමෙ චතතාරෝ : ජනද සමාබ්පධානසංඛාරසමනතාහතෝ ඉද්ධිපාදෙ, විරිය-පෙ-චීතත-පෙ-වීමංසාසමාබ්පධානසබ්ඛාරසමනතාහතෝ ඉද්ධිපාදෙ''තී.

ඉදං බම්මාබ්ව්ඨානං.

''සො සායෙ'පි චීතතං සමොදහති, චිතෙත'පි කායං සමොදහති. කාගෙ සුබහඤඤඤා ලහුසඤඤා ඔහකමතා උපසමපජජ විහරතී''ති. ඉදං සතතාබ්වරානං.

ඉදං සහභාගිවරානයාව බම්මාධිවරානයාව.

9. ''යං තං ලොකුතතරං හැදුණං සබබසැකු යෙන වුඩාත්, ත තසස පරිහෘභත සබබකාලෙ පවතතත්''ති.

940 BB

10. ''පසැඤ හි සෙවාසා ලොකාසම්ං යා'යං නිබබානගාමිනී¹ යාය සමමා පජානාභී ජාතීමරණ සභාය'නති.²

ବୃତ୍ତ ଇଟ୍ଟ୍ କେତ.

- (8) තත් කතමං සෙදියාං :
 - "ක්තතසිසසාම තෙ සහතිං (බොතහා'ත් හගවා) දිවෙය ඩමෙම අනීත්හං, යං වීදිනිං සහෝ වරං තුරේ ලොකො විසතතිකං.

1. නිබෛඛගාමිනී - ඉති.

2. ජාත්හව පරිකඛයං – ඉති.

[8, 4, 10] ශාශනපුස්ථානය

7. යම් තැනෙක්හි සකලවට්ටදුක්බය නිරුද්ධ වේ ද, සමාක්සම්බුද්ධයන් විසින් දෙසනලද ශෝකරහිත වූ ට්රජ වූ නිර්හය වූ ඒ නිවන ඒකාන්තයෙන් අභිශයින් සුව වූයේයි.

මේ ධම්මායිට්ඨාන යි.

(6) එහි සත්තායිට්ඨාන ද ධම්මායිට්ඨාන ද සුනු කවරෙ යැ :

8. ' කෘෂ්ණා සංඛාාත මව ද අස්ම්මාන නමැති පියා ද ශාශ්වත උචඡෙදදෘෂ්ටී සංඛාාත ක්ෂතිය රජුන් දෙදෙනා ද නන්දිරාග නමැති අයකැමියා සහිත ද්වාදශායතන නමැති රට ද, (රහත්මගනුවණ නමැති අසිපතින්) වනසා ' යන —

මේ ධම්මායිට්ඨාන යැ.

' බාහිතපාප වූ ක්ෂිණාසුව බුාහ්මණ නිදුක් වැ නිවන් පුර වදනෝ යැ ' යන —

මේ සත්තායිට්ඨාන යැ.

මේ සත්තායිට්ඨාන ද ධම්මාධ්ට්ඨාන ද වූ දේශනා යැ.

'' මහණෙනි මේ සෘද්ධිපාදධර්මයෝ සතර දෙනෙකි, කවර සතරදෙනෙක යත් : කත්තුකමාතාඡන්දය අධිපති කොට ඇති සමාධියෙන් හා සමාක්පුධානව්යාීයෙන් සමන්වාගත සෘද්ධිපාද යැ විරිය . . . චීත්ත . . . චීමංසා සමාධියෙන් හා සමාක්පුධාන ව්යාංයන් සමන්වාගත සෘද්ධිපාද යැ යන මොහු යි.

මේ ධම්මාධිව්ඨාන යැ.

'' හේ කරජකයෙහිදු පාදකධාානචිත්තය බහාලයි, පාදකධාානචිත්තයෙහිදු කරජකය බහාලයි, කයෙහි සුබසංඥව ද ලසුපංඥව ද එළවා ඊට පැමිණ වාස කෙරෙයි '' යන

මේ සත්තායිට්ඨාන යැ.

මේ සත්තායිට්ඨාන ද ධම්මාධිට්ඨාන ද දේශනා යි.

(7) එහි සඳුණ කවරෙ යැ :

9. ලෝකය තරණය කොට සිටි යම ඥනයෙක් වේ ද, යම ඥනයක් හේතු කොට ගෙන සර්වඥයයි කියනු ලැබේ ද, ඒ ඥනයාගේ පිරිහීමෙක් නැත, (ආවජ්ජනාපට්බද්ධ හෙයින්) සියලු කල්හි පවතී ' යයි.

මේ සදුණ යැ.

10. නිවනට පමුණුවන යම් පුඥවක් ඇද්ද යම් විදර්ශනා සහිත මාර්ගඥනයෙකින් ජාතිමරණක්ෂය සංඛාාත නිවන හා අර්හත්වය මැනැවීන් දූනගනී ද ලොවැ ඒ පුඥව මැ ශෛෂ්ඨ වන්නීය ' යි.

මේ ඤණ යැ.

(8) එහි ඉඤයා කවරෙ යැ :

11. (බුදුහු මෙසේ වදළහ, ධොතකය) ස්මෘතිමත් වැ හැසිරෙනුයේ දක්නාලද දු:බාදී ධර්මයෙහි නොහොත් මෙ අත්බවහි මැ තමහට පුතයක්ෂ වූ යම දහමක් දන ලොවැ විසත්තිකා නම්වූ තෘෂ්ණාව තරණය කරන්නේ නම් ඒ ශාන්තිය (නිවන ද) නිර්වාණගාමීනී පුනිපත් ද) කොපට පුකාශ කරන්නෙම්.

- 12. තණුඩා'හං අතිනාසැමි (ඉඩායසමා බොතකො) මහෙයි සහතිමූතතමං, යං විදිනා සහෝ වරං තුරෙ ලොකො මිසතකිකං.
- 13. යං කිඤුව් සමපජානාසි (බොතාභා'තී හගවා) උදධාං අබො තිරියං වා පි මජෙකි, එතං විදිනා සබෝහාතී ලොකො හවාහවාය මාකාසි තණහ"නති.

ඉදං කෙදගතං.

''චතුනනං තිකාවේ අරියසවවානං අනනුබොධා අපපටිවෙඩා එවමිදං දීකමදඩානං සනාවිතං සංඝරිතං මමණෙඩුව තුමාාකං ව තසිදං තිකාවේ දුකාබං අරියසචාං අනුබුදධං පට්විද්ධාං, දුකාබසමුදයො අරියසචාං අනුබුදධං පට්විද්ධාං, දුකාබනිරොධෝ² අරියසචාං දුකාබ න්රෝඩගාමිනී පට්පද අරියසචාං අනුබුදධං පට්විද්ධාං, උච්ඡනතා තවතණකා, බීණා කවනෙතත්, සාස්ථිදීන් පුනාබහමොත්. ඉදමවොව තගවා ඉදං වනාන සුගතො අදා'පරං එතද'වොව සත්ා:

- 14. වතුනතං අරියසවානං යථාහුතං අදසසනා, සංසිතං දීශමදධානං තාසු තාසො?ච ජාතිසු
- 15. තානි එතානි දිව්ඨානි හවනෙතති සමූහතා, උච්රිනතං මූලං දුකකිසස හත්වී"දැනි පුනමහවේ,"තී.

ගුදං මණිදිනරුං.

(9) තතා කතාමං සැගේ ව සෙදගා ව:

''රූපං අනිචචං වෙදනා අනිචචා සකුකු අනිචචා සංඛාරා අනිචචා විකුකුණං අනිචච''නති ඉදං සෙදහාං.

''එවං ජානං එවං පසසං අරියසාවකො රූපං අනිච්චනති පසසති, වේදනා අනිච්චාතී පසසතී, සහැඤ-පෙ-සංඛාරා-පෙ-විණැඤණං අනිච්චනතී පසසනී''ති ඉදං ඤණං.

''සො පරිමූච්චත් රූපෙන පරිමීච්චත් වේදනාග පරිමීච්චත් සකුඤය පරිමීච්චත් සතාරෙති පරිමීච්චත් විඤඤණේතා පරිමීච්චත් දුක්කස**ාත්** විදුම්'ති.

ඉදං කදුණාං චි යොදගතං ච.

''හබෙබ සඞ්ඛාරා අනිච්චා''තී ඉදං සෙදහාං.

''යද පකුකුය පසාත්''ති ඉදං කැණං.

- 3. දුකඛසමුදගං මජනං.
- 4. දුකඛනිරොඩං මජසං.
- 5. සංසරිතං සීමූ.

[8, 10, 4] ශාශනපුස්ථානය

12. (ආයුෂ්මත් ධොතක මෙසේ කී :) මහර්ෂීන් වහන්ස, ස්මෘතිමත් වැ හැසිරෙනුයේ යම දහමක් දන ලොවැ ව්යත්තිකා (තෘෂ්ණා) ව තරණය කරන්නේ නම මම නුඹ වහන්සේගේ ඒ ධර්මදේශනාව ද රුස්මි, උත්තම වූ ඒ ශාන්තිය ද රුස්මි.

13. (බුදුහු මෙසේ වදළහ, ධොතකය,) (අනාගතකාලාදි) උඩ ද (අකීතකාලාදි) යට ද (වර්තමානකාලාදි) මැද සරස ද වූ යම් කිසි ධර්මජාතයක් තෙපි දන්නවූ නම් තෙල ලොවැ සඩග යැයි දුන කුදුමහත් හවයෙහි තෘෂ්ණා නො කරව ' යි.

මේ මඤයා යැ.

" මහණෙනි, වතුරායාීසතායන්ගේ තො දනීමෙන් පුතිවෙධ නො කිරීමෙන් මෙසේ මේ දීර්ඝකාලය මුළුල්ලෙහි හවයෙන් හවයට යෑමෙන් මාගේ ද තොපගේ ද සන්ධාවනය වීය. පුනපුනා යෑමෙන් සංසරණය විය. මහණෙනි, ඒ දු:බායාීසතාය අවබොධ කරනලද පුතිවෙධ කරනලද, දු:බසමුදයායාීසතාය අවබොධ කරනලද පුතිවෙධ කරනලද, දු:බනිරෝධායාීසතාය අවබොධ කරනලද පුතිවෙධ කරනලද, දු:බනිරෝධගාමීනීපුතිපදයාීසතාය අවබොධ කරනලද පුතිවෙධ කරනලදී. හවතෘෂ්ණාව මුලුසුන් කරන ලදු, හවරජ්ජුව ක්ෂය වූ යැ, දන් පුනර්හවයෙක් නැහැ ' යි බුදුහු මේ වදළහ. මේ වදරා යළිදු සුගත වූ ශාස්තෘත් වහන්සේ තෙල ගාරා වදළසේක :

14. වතුරායායිසතාය යථාතුතව නො දක්ම තේතු කොටගෙන දිගුකලක් මුළුල්ලෙහි ඒ ඒ ජාතීන්හි මැ සංසරණය විය.

15. ඒ තෙල වතුස්සතායෝ දක්නා ලදහ, හවනායිකාව නසනලද්දීය, දුෘඛයාගේ මුලය උසුන් කරන ලද, දූන් පුනර්හවයෙක් නැති ' යි.

මේ කෙදුයා දේශනා යි.

(9) එහි ඤාණ ද ලඤයා ද කවරෙ යැ :

" රූපය අනිතා යැ වෙදනා අනිතා යැ සංඥ අනිතා යැ සංස්කාරයෝ අනිතායන විඥනය අනිතා යැ '' යන මේ ' ඤෙයා ' යි.

'' මෙසේ දන්නා මෙසේ දක්නා ආයාමාවක ' රූපය අනිතා ' යි දකී, ' වෙදනා අනිතා වූ යෑ ' යි දකී, සංඥාව . . . සංස්කාරයෝ . . . 'විඥානය අනිතා යෑ ' යි දකී '' යන මේ ' ඤාණ ' යෑ.

'' හේ රූපයෙන් මිදෙයි, වෙදනායෙන් මිදෙයි, සංසියෙන් මිදෙයි, සංස්කාරයන් කෙරෙන් මිදෙයි, විඥනයෙන් මිදෙයි, දුකින් මිදේ යයි කියම් '' යන මේ ' ඤණ ද කෙදයා ' ද වේ.

'' සියලු සංස්කාරයෝ අනිතායෝ යැ '' යන මේ කෙදයා යැ.

'' යම් කලෙක විදර්භනාපුඥ යෙන් දක් ද '' යන මේ ඤණ යැ.

''අථ නිබබිනදති දුකෙක එස මගොො විසුදධියා''නි ඉදං හදුණං ච සෙදගාං.ච.

සබෙබ සඬාරා දූසබාති. පෙ-සබෙබ බිම්මා අනතහා''නි ඉදං සෙදයාං.

''ගදු පකුසදුග පසාත්''ත් ඉදං කැණං.

''අථ නිබබිඤති දුකෙක එස මගොො විසුද්ධියා''ති ඉදං සැදුණං ච සෙදායාංච.

"ගෙ හි කොච්¹ සො.කේ, සමණා වා බාහවණා වා අනිවෙඩන රූපෙන දුකොබහ විපරිණාමධමෙමන සෙයොාහමසමිනි වා සමනුපසානන්, සදිසොහමසමිනි වා සමනුපසානන්, හිනොහමසමිනි වා සමනුපසානන්, කිමඤඤා යථානුකසා අදසානා, අනිච්චාග වෙදනාග-පෙ-අනිචාග සඤඤා -පෙ- අනිවෙඩහි සභාගරෙහි -පෙ- අනිවෙඩන විඤඤාණෙන දුකාබන විපරිනාමධමෙමන සෙයොහාමසමිනි වා සමනුපසානන්, සදිසොහමසමිනි වා සමනුපසානන්, හිනොහමසමිනි වා සමනුපසානන් කිමඤඤානු යථානුකසා අදසානා,"නී. ඉදා සෙඳහාං.

' යෙ ච බො කොවී සොණ, සමණා වා බාහාමණා වා අභිවෙචන රූපත දූකාබන විපරිණාමධාවෙමත සෙසොහාහමසාමිනි සී න සමනු පසාහනන්, සදිසොහමසාමිනී න සමනුපසානන්, සීනොහාමසාමිනීපී න සමනුපසාහනත්, කිමඤඤානු යථාභූනසාය දසානා, අනිච්චාය වෙදනාය -පෙ-අනිච්චාය සඤඤාය -පෙ අනිවෙචනි සැඛාරෙනි -පෙ- අනිවෙචන විඤඤාණෙන දූකාඛන විපරිණාමධාවෙමන සෙසොහාමසාමිනිපී න සමනුපසාහනත්, සදිසොහාමසාමිනි පී න සමනුපසානනත්, සීනොහාමසාමිනි පී න සමනුපසාහනත්, කිමඤඤානු යථාභූනසා දසානා'ති. ඉදං ඤෑණං.

ඉදං සිදුණං ච සිදුයාං ච

(10) තතර කතමං දසානං :

16. ''ගෙ අරිගසවචාති විභාවයනති හම්හීරප දෙකු හා සුදෙ සිතාති, කිදෙවාපි හො හොතති භූතප පමතතා න නෙ හවං අටස්මං ආදියනතී''තී.

ඉදං දඎනා.

17. ''ගට්ඤබීලො පහිවිං සිතෝ සියා චතුබහි වෘතෙහි අසමපකම්පියෝ, නථුපමං සපපුරිසං විදුමි ගො අරියසවවානි අවෙච්ච පසාන්''ති.

ඉදං දඎකාං.

1. ගෙව බො කෙවි - සිමූ.

[8, 10, 4] ශාශනපුස්ථානය

'' එකල පඤ්චස්කන්ධදුඃබයෙහි නිර්වෙදයට පැමිණෙයි, තෙල විශුද්ධියට මාර්ග වේ,'' යන මේ ඤණ ද ඤෙයා ද වේ.

'' සියලු සංස්කාරයෝ දූෘටයහ යි . . . සියලු ධර්මයෝ අතාත්මයහ '' යි යන මේ සෙඳයා යැ.

යම් කලෙක විදර්ශනාපුඥයෙන් දක් ද '' යන මේ ඤණ යැ.

''එකල්හි ස්කන්ධදුඃබයෙහි නිර්වෙදයට පැමිණෙයි, තෙල විශුද්ධියට මාර්ග වෙයි'' යන මේ ඤණ ද සෙදයා ද වේ.

" සොණය, යමනිසි මහණකොනෙක් වේවයි බමුණුකොනෙක් වේවයි අනිතා වූ දුක් වූ විපරිණාම ස්වභාව වූ රූපයෙන් යුක්ත ව ' මම ශුෂ්ඨ වෙමි ' හෝ දකික් ද : ' මම සදාශ වෙමි ' හෝ දකික් ද, ' මම හින වෙමි ' හෝ දකික් ද, මෙහි යථා භූතව නොදැක්ම විනා අන් කවර කරුණෙක් ඇද්ද, අනිතා වූ වෙදනායෙන් . . . අනිතා වූ සංඥයෙන් . . . අනිතා වූ සංස්කාරයන්ගෙන් . . . අනිතා වූ දුක්වූ විපරිණාම ස්වභාව වූ විඥනයෙන් යුක්තව ' මම ශුෂ්ඨ වෙමි ' හෝ දකික් ද, ' මම සදාශ වෙමි ' හෝ දකික් ද, ' මම හින වෙමි ' හෝ දකික් ද, මෙහි යථාභනව නො දක්ම විනා අන් කවර කරුණෙක් ඇද්ද '' යි. මේ කෙදායා යැ.

'' සොණය යම් කිසි මහණකොනෙක් වේවයි බමුණුකොනෙක් වේව ' යි අනිතා වූ දුක් වූ විපරිණාමස්වහාව වූ රූපයෙන් යුක්ත ව ' මම ශුෂ්ඨ වෙම් ' කියාත් නො දකිත් ද ' මම සදෘශයෙම් ' කියාත් නො දකිත් ද, ' මම හීන වෙම් ' කියාත් නො දකිත් ද, මෙහි අව්පරිතව දක්ම විනා අන් කවර කරුණෙක් ඇද්ද, අනිතා වූ වෙදනායෙන් . . . අනිතා වූ සංඥවෙත් . . . අනිතා වූ සංස්කාරයන්ගෙන් . . . අනිතා වූ නේ වූ විපරිණාමස්වභාව වූ විඥානයෙන් යුක්ත ව ' මම ශුෂ්ඨ වෙම් ' කියාත් නො දකිත් ද, ' මම සදෘශ වෙම් ' කියාත් නො දකිත් ද, ' මම හීන වෙම් ' කියාත් නො දකිත් ද, ' මම සදෘශ වෙම් ' කියාත් නො දකිත් ද, ' මම හින වෙම් ' කියාත් නො දකිත් ද, මෙහි ලා කතයේ දක්ම විනා අන් කවර කරුණෙක් ඇද්ද '' යි. මේ ඤාණ යැ.

මේ දේශනාව ඤණ ද ඤෙයා ද වේ.

(10) එහි ' දස්සන ' කවරෙ යත් :

16 යම කෙනෙක් ගමහිර පුඥඇති සර්වඥයන් වහන්සේ විසින් මොනොවට, දෙසනලද ආයතිසකායන් මාර්ගඥනයෙන් පුතාක්ෂ කෙරෙත් ද, ඔහු (දිවාරාජාාදියට පැමිණ) අතිශයින් පුමත්ත වෙත් නමුදු ඔවුහු අටවැනි හවයක් (පිළිසඳ විසින්) නොගනික්, (යත්වැනි හවයෙහි විදසුන් වඩා රහත් වෙතී සේයි.)

මේ දස්සන යැ.

17. යමයේ පොලොව තුළ බැසැගෙන සිටි ඉන්දුකීලය සතරදිගින් හමන සුළතින් සොලවාලියැ නො හැකි වේද, යමෙක් වතුරායාසිසනායන් පුඥයෙන් බැසැගෙන දකී ද ඒ උත්තම පුරුෂයා ඒ ඉන්දුකීල බඳු උපමා ඇත්තකු කොට කියමී.

මේ දස්සන යැ.

''වසාහි භිකාවේ සොතාපතතියඩොහි සමතතෘගතො අරිශසෘවිකො ආකඩාමානො අතතනාව අතතානං බාසාකරෙයා බිණතිරයොමති. ລືණත්රචඡානයොනි, ລືණපෙතතිවිසයො, ລືණාපායදුගාත්විනීපානො, සොතාපතෙතාහමයම් අවිනිපෘතධවෙමා නියතෙ, සමෛබංඛ්පරායනො සනතාකබනතුපරමං1 දෙවෙ ව මනුසාෙ ව සනාවිතා සංසරිතා දුකකුසානතං කරිසාමනී. කතුමෙහි චතුහි : ඉඩ හිකකුවේ අරියසාව කසා කථාගතෙ සංධා නිවිඩා පතිවයිතා විරුලහා මූලජාතා අසංකාරියා සමණෙන වා බාහාණෙන වා දෙවෙන වා මාරෙන වා බහමුනා වා කේනවී වා ලොකයම්ං සහ ඛුමෙමන. ඛුමේම බො පන නිට්ඨං ගනො හොති. සවාසබානො හගවතා බමෙමා සාදිටසිකො අකාලිකො එහිපහයිකො ඔපනයිකො පච්චතතං වේදිතබෙබා විසැසැගි ගදිදං මදනිම්මදනො-පෙ-තිරොඩො නිබබානං. සහඛම්මයා බො පනකා හොනති ඉට්ඨා කනතා පියා මනාපෘ ගිනි වේව පබ්බජිතෘ ව අරිය කතෙතත් බො පන සීලෙහි සමහතාගතො ගොති අඛණෙඛත් අවජිදෙදුත් අසබලෙහි අකම්මාසෙහි භූජිසොහාහි විසැකුපපස්ෂේහි අපරාම්වෙයන් සමාධ්යංචනතනිකෙහි. ඉමෙහි බො හිකාබවේ වනුහි සොතාපතායිගඬෙහති ຕອກການເອກາ අරියසාවකො අංකඣමානො අනතනාව අතකානං බසාකරේගා බිණතිරගොමහි බිණතිරවඡානයොති, බිණපෙතතිවිසයො ລື້ອກາວາດຊູເໝໜີຍື້ກີວາອາງ ອຫານາະອານານອະນີ ຊຍີກີວານມີອອີງ නියනො සමබොඩිපරායනො සහනකඛනතුපරමං දෙවේ ව මනුසෙස ව සනිාවිතිා සංසරිතිා දුකඛසානතං කරිකාමී''ති.

ඉදං දසානං.

(11) තත් කතමා භාවනා :

18. ''ශසයිඤියාති² සුභාවිතානි අජඣතතං බහිණා ච සබබලොකො, නිබබ්ජඣ ඉමං පරංච ලොකං කාලං කඬාති භාවිතො ස දනෙතා³¹⁷ති.

අගං භාවනා.

''චතතාරිමානි හිකාබවේ ධමාපදනි. කතමානි චතතාරි : අනහිජඣා ධමාපදං අබහාපාදෙ ධමාපදං සම්මාසති ධමාපදං සම්මාසමාබි ධමාපදං. ඉම්නේ බො හිකාබවේ චතතාරි ධමාපදනී''ති.

අයං භාවනා.

(12) තත කතමං දසසනං ව භාවනා ව:

19. ''පසැව ජිනෙද පසැව ජහෙ පසැවවුතතර භාවියෙ, පසැව සමගාතිගො හිකබු ඔසකිණෙණාති වුච්චතී''ති.

- 1. පරමෝ සිමූ.
- 2. ගඟයින්දිගානීබ සිමූ
- 3. සුදනෙතා සිමූ.

[3, 4, 10] ශාසනපුස්ථානය

'' මහණෙනි, සතර යොතාපත්ති – අඩගයෙන් සමන්වාගත ආයඞ්ශාවක කැමැති වනුයේ නෙමේ මැ තමා පාළනකරන්නේ යැ : 'ක්ෂිණ වූ නිරය ඇතියෙම වෙමි, ක්ෂිණ වූ තිරශ්චීනයොනි ඇතියෙම්, ක්ෂිණ වූ පෙතවිෂය ඇතියෙම්, ක්ෂිණ වූ අපායදුර්ගති විතිපාත ඇතියෙමි, මම සෝවන් වූයෙමි, (පෘථග්ජන) විරූපයෙහි නො වැටෙන සැහැවි ඇතියෙම්, (මාර්ගනියාමයෙන්) නියත වූයෙම්. (මතු මාර්ගනුය පංඛානත) සම්බෝධිය පරායන කොට ඇතියෙම් සත්වරක් පරම කොට දෙව්ලොව ද මිනිස්ලොව ද සන්ධාවන සංසරණ කොට දුක් කෙළවර කරන්නෙමි, කවර සතර අහෙකින යත් : මහණෙනි, මේ සස්නෙහි ආයාෂිශාවකහට තථාගතයන් කෙරෙහි ශුද්ධාව නිව්ෂ්ට වූවා පිහිටියා වැඩුනී හටගත් මුල් ඇත්ත් මහණකු හෝ බමුණකු හෝ දෙවියකු හෝ මරකු හෝ බඹකු හෝ ලොවැ අන් කිසිවකු විසින් හෝ සහෙතුක වැ උගු එවාලියැ නො හැකි වෙයි. යළි මානමදදි මද නිර්මර්දනය කරන ... නිරොධ සංබාාත යම නිවලනක් ඇද්ද, භාගාවතුන් විසින් ඒ ධර්මය ස්වාබාංක යැ සංදෘෂ්ටික යැ අකාලික යැ එහිපස්සික යැ උපනයනයට සුදුසු යැ විඥයන් විසින් තමන් කෙරෙහි ලා දනයුතු යැයි ධර්මයෙහි නිෂ්ඨාවට ගියේ වෙයි. යළි ඔහුට ගිහි වූ ද පැවිදි වූ ද සබුහ්මවාරීහු ඉෂ්ට වූවාහු කාන්ත පිය මනාප වූවාහු වෙත්. යළිද ආයාකාන්ත වූ අඛණ්ඩ වූ අවජිදු වූ අශබල වූ අකල්මාස වූ නිදස වූ විඥයන් විසින් පසස්නාලද අපරාමෘෂ්ට වූ සමාධිය පිණිස පවත්නා ශීලයෙන් සමන්වාගත වේ. මහණෙනි, මේ සතර සොතාපත්ති අඩ්ගයෙන් සමන්වාගත ආයඞ්යාවක කැමැතිවනුයේ නෙමෙමැ තමා පාළකරන්නේ යැ : ක්ෂය වූ නිරය ඇතියෙමි, ක්ෂය වූ තිරියන්යොන් ඇතියෙමි, ක්ෂය වූ ලෙතවිෂය ඇතියෙමි, ක්ෂිණ වූ අපායදුරගති විනිපාත ඇතියෙමි, මම සෝවන් වූයෙම වෙමි, (පෘථග්ජනභාව සංඛ්යාත) විරූපයෙහි නො හෙනපියවි ඇතියෙම (මාර්ගනියාමයෙන්) නියත වූයෙම් (මතු මාර්ගතය සංඛාෘත) සම්බොධිය පරායන කොට ඇතියෙම් සත්වරක් පරම කොට දෙව්ලොවැ ද මිනිස්ලොවැ ද හවයෙන් හවයට සංධාවන කොට පුනපුනා සංසරණ කොට දුක් කෙළවර කරන්නෙම්.''

මේ දස්සන යි.

(11) එහි භාවනා කවර යැ :

18 යම ආයඞ්පුද්ගලයක්හු විසින් ශුද්ධාදී ඉන්දියයෝ මොනොවට වඩනලද්දහු ද, සියලු ලොවැ (උද්ධංහාගිය ඔරංහාගිය සංයෝජන දුරැලීම වශයෙන්) අධාාත්ම බාහිර වූද මෙලොව පරලොව ද පුතිවෙධ කොට භාවිත සිත්ඇති දමුණු ඉදුරන් ඇති හෙතෙම මරණකාලය කැමැති වේ යයි. (මෙය සුනුනිපාතඅටුවාව හා නොයෙදෙයි.)

මේ භාවනා යැ.

" මහණෙති, මේ ධර්මකොට්ඨාසයෝ සතරදෙනෙකි, කවර සතරදෙනෙක යත් : අලෝභය හෝ අලෝභයීර්ෂයෙන් අධිගත ධාාන විදර්ශනා මාර්ග ඵල නිර්වාණ සංඛාාත අනභිධාා ධර්මපද යැ, බුන්මවිභාරවශයෙන් අධිගත අව්යාපාද ධර්මපද යැ, දසානුස්සති ආදි විසින් අධිගත සම්මාසති ධර්මපද යැ, දසකසිණ ආනාපාන වශයෙන් අධිගත සම්මා සමාධි ධර්මපද යැ. මහණෙනි, මේ සතර ධර්මපදයෝ ' යි.

මේ භාවනා යි.

(12) එහි දස්සන ද භාවනා ද කවරෙ යැ :

19. (සිඳිනුයේ) පඤ්ච ඔරමහාගිය සංයෝජනයන් සිදුනෝ යැ, (දුරලනුයේ) පඤ්ච උද්ධංහාගිය සංයෝජනයන් දුරැලන්නේ යැ, (සංයෝජන දුරැලීම සඳහා) මතුයෙහි ශුද්ධාදී පඤ්චෙන්ද්රීයයන් වඩන්නේ යැ, රාගාදි පඤ්ච සංගයන් ඉක්මවාලූ මහණ චතුරොසය තරණය කෙළේයයි කියනු ලැබේ යි. නොතතිපාකරණං - පමනිදෙදසවංරො

''පඤාච ජිනෛද පඤාච ජනෙ''ති ඉදං දහසනං. ''පඤාච චුතතරි හාවයෙ පඤාච සඞ්ගානිගො තිකබු ඔහතිණොණාතී වුච්චතී''තී අයං හෘචනා.

ඉදං දහානං ව හාවනා ව.

''තීණිමානි භිකාබවේ, ඉත්දියානි. කහමාතී තීණි: අභණැකු කණැක කාමත්ත්දියං අණැක්පිදියං අණැකුතාමත්යයං.

කාවමං චි නිසාබවේ, අනදාදංකු සංසෑදා සොම්ස්ප්රීයං : ඉඩ නිසාබවේ, තිසාබු අනනිසමෙතසාස දුසාබසාස අරිශසච්චාසාස අනිසමයාය ඡාසෑං ජනොත් වායමන් වීරියං ආරහන් විතාහං පහා ණොනාන් පදහන්, අනනිසමෙතසාස දුසාබසමුදයාසාස අරිශසච්චාසාස - පෙ- දුසාබනිරෝධසාස - පෙ- දුසාබනිරෝධ ගාමීනියා පටිපදය අරිශසච්චාසාස අනිසමයාය ඡාසෑං ජනොත් වායමන් වීරියං ආරහන් විතාහං පහා ණොනාන් පදහන්, ඉදං නිසාබවේ, අනණැකු තණුදෙසාහාමිනිස්දියං''න්

ඉදං දඎා.

''කතමං ච හිතබවේ, අසැසැසැසැසැසැසැසැයා දුකඛහනි යථානුතං පජානාති, අයං දුකඛසමුදයොතී යථානුතං පජානාති, අයං දුකඛනිරෝධෝතී යථානුතං පජානාති, අයං දුකඛනිරෝධනාමනී පටිපදතී යථානුතං පජානාති, ඉදං නිතඛවේ, අසැසැසැපැලියං.

කතමං ව නිසාබවේ, අකුඤතාවීස්දියං : ඉඩ නිසාබවේ, නිසාබු අංසවාභං බයා අභාසවං වෙහොවිමුහතිං පකුඤාවීමූහතිං දිටෙස්ව ඩමෙම සයං අනිඤඤ සවජිකානා උපසමපජජ වීහරති, බිණා ජාතී, විසිහං බුහාමචරියං, නතං කරණ්යං, නාපරං ඉතාහායානි පජානාති, ඉදං නිසාබවේ, අඤඤෝ ාවිත්ය.

අයං භාවනා.

ඉදං දඎකා ම ගාවනා ව.

(13) තත් කතමං සකවචනං :

20. ''සබබපාපසස අතරණං කුසලසස උපසම්පද, සමීතතපරියොදපනං එතං බුණිෘත්සාසන''නති.

ඉදං සකවචනං.

" නීණ්මානි හිසාබවේ බාලසා බාලලසාඛණානි, බාලනිම්භානානි බාලාපදනානි, යෙහි බාලං බාලොනි පරේ සාකැත්ාභනතී, කානමානි නීණ් : බාලො හිසාබවේ දුච්චනනිතචීනනී ව හොතී, දුබහායිතහායි ව හොතී, දුකාකතකම්මකාරී ව හොතී, ඉමානි බො හිසාබවේ නීණ් බාලසාන බාලලසාඛණානි බාලකීම්තතානි බාලාපදනානි.

[8, 4, 10] ගංසනපුස්ථානය

පඤ්ච ජිනෙද පඤ්ච ජහෙ යන මේ දස්සන යැ. පඤ්ච වුත්තරී භාවයෙ පඤ්ච සංඟාතිගො භික්ටු ඔයතින්නොති වුච්චති යන මේ භාවනා යැ.

මේ දෙශනාව දස්සන ද හාවනා ද වෙයි.

" මහණෙනි, මේ ඉන්දියයෝ තිදෙනෙක් වෙහි, කවර තිදෙනෙක යත් : පෙර අවබොධ නොකළ ධර්මය දනගනිම් පිළිපන්නහුට පොතාපත්තිමාර්ගක්ෂණයෙහි උපන් ඉන්දිය යැ, ඒ ධර්මයන් ම දන්නා අයුරින් පොතාපත්තිඵලාදි සකැන්හි උපන් ඉන්දිය යැ, අඤ්ඤාතාවීහුගේ අර්හත්ඵලධර්මයන්හි උපන් ඉන්දිය යි.

මහණෙනි, අනඤ්ඤාතඤ්ඤස්සාමීතින්දිය කවරෙ යැ: මහණෙනි, මෙසස්නෙහි මහණ පුවෙධ පොකළ දූ:බායාසතායාගේ පුතිවෙධය පීණිස කත්තුකමාතා කුසලවඡන්දය උපදවයි වැයම කෙරෙයි ව්යාාරමහ කෙරෙයි සිත දඩ්කොට ගනී පුධන් ව්යාාය කෙරෙයි. දූ:බසමුදයායාසතායාගේ ... දූ:බනිරෝධායාසතායාගේ ... දූ:බනිරෝධගාමිනීපුතිපදයාසතායාගේ පුතිවෙධ්ය පිණිස ජන්දය උපදවයි වැයම කෙරෙයි ව්යාාරමහ කෙරෙයි සිත දඩ් කොට ගනී පුධන්වියාසය කෙරෙයි. මහණෙනි, මේ අනඤ්ඤාකඤ්ඤස්සාමීතින්දිය ' යී. මේ දස්සන යැ.

'' මහණෙනි, අඤ්ඤින්දිය කවරෙ යැ : මහණෙනි, මෙ සස්නෙහි මහණ මේ දුක යැයි අව්පරීතව දනගනී, මේ දුක්බසමුදයයැයි අව්පරීතව දනගනී, මේ දුක්බන්රොධයැයි අව්පරීතව දනගනී, මේ දුක්බන්රොධගාමිනී පටිපද යයි අව්පරීතව දනගනී. මහණෛනි, මේ අඤ්ඤින්දිය යැ.''

'' මහණෙනි, අඤ්ඤතාවිත්දිය කවරෙ යැ : මහණෙනි, මෙ සස්නෙහි මහණ ආසුවයන්ගේ ක්ෂය වීමෙන් අනාසුව වූ අර්හත්ඵලසමාධිය ද අර්හත්ඵලපුණුව ද ඉහාත්ම යෙහි මැ නෙමෙ විශිෂ්ටජෙනයෙන් දන පුතාක්ෂ කොට ඊට පැමිණ වාස කෙරෙයි, ජාතිය ක්ෂය වූ යැ, මහබඹසර වැසනිමවනලද, කරණී කරනලද, ඉත්එහාවය සඳහා අන් කටයුත්තෙක් නැතැ ' යි දනගනී. මහණෙනි, මේ ' අඤ්ඤතාවින්දිය ' යි. මේ භාවනා යැ.''

මේ දෙශනාව දස්සන් ද භාවනා ද වේ.

(13) එහි සකවචන කවරේ යැ:

20. සියලු අකුශලය නො ඉපැදවීම ද වාතුර්භුමක කුශලයාගේ පුතිලාභය ද රහත් මගින් ස්වකීය චිත්තසන්තානය පවිනු කිරීම ද යන තෙල සියලු බුදුවරයන්ගේ අනුශාසනා යි.

මේ සකවචන යැ.

" මහණෙනි, මේ බාලයාගේ බාලලක්ෂණයෝ බාලනිමිත්තයෝ බාලචරිතයෝ ත්දෙනෙක් වෙති යම ලක්ෂණයෙකින් බාලයා ' මේ බාලයෙකැ ' යි අනාරයෝ හැදින ගනිත් ද, (එබදු වූවාහුය.) කවර තුනෙක යත් : මහණෙනි, බාලයා නපුරු සිතිවිලි සිතනුයේ ද වෙයි, නපුරු බස් බණනුයේ ද වෙයි, නපුරුකම කරනුයේ ද වෙයි. මහණෙනි, මේ තුන බාලයාගේ බාලලක්ෂණයෝ බාලනිමිත්තයෝ බාලඅපදනයෝ වෙත්.

නොතත්පාකරණං - වේන්දෙදසවාරො

'' හීණිමානී භිකාබව පණ්ඩිතාසා පණ්ඩිතලකාඛණානි පණ්ඩිත-නිම්තතානි පණ්ඩිතාපදනානි, යෙහි පණ්ඩිතං පණ්ඩිතොනී පරේ සඤාභනති කතමානී තීණි : පණ්ඩිතො භිකාබවෙ සුචීනනීතචීනාහී ච හොති, සුහාසිතනාසී ච හොතී, සුකතකාමමකාරී ච හොතී. ඉමානී බො භිකාබවෙ හීණි පණ්ඩතසා පණ්ඩිතලකාඛණානී පණ්ඩිතනිමතතානී පණ්ඩිතාපදනානී''තී.

ඉදං සකච්චනං.

- (14) තත් කතමං පරවචනං:
 - 21 ''පළුවසමො නැපි වසානො නීතෙනා පාතාලසමො න වීජරතී, මෙරුසමො නැපි උතනතො වකකවතති සදිසො නැපි පොරිනො''තී

ඉදං පරවචනං.

''හොතු දෙවානම්ඤ, සූහාසිතෙන ජයොති. හොතු වෙපමතතී සුහාසිතෙන ජයොතී. හණ වෙපමතතී, ගාථනති. අථ බො භීකබවෙ වෙපමතති අසූරිපෙදු ඉමං ගාථං අහාසි:

22. ''තිශෙතා බාලා පකුජෝඹගත්හා නො වසා පටිසෙවිකො, තාභා භූසෙන දණෝඩන බ්රෝ බාලං නිසෙවිශෝ?තී.

හාසිතාග බො පන භිකාබවේ වේපවිතත්නා අසුරිපෙදන ගාථාය අසුර අනුමොදිංසු දෙවා තුණතී අහෙසුං. අථ බො භිකාබවෙ වේපවිතතී අසුරිසෙද සකකං දෙවානමීහැං එතදවොව: හණ දෙවානමීහද ශාථනති. අථ බො භිකාබවේ සකොකා දෙවානමීහෙද ඉමං ගාථං අහාසි:

23. ''එතදෙව අහං මණෙද බාලහස පටිසෙඛනං, පරං සංකුපිතං ඤැතා යො සතො උපසමාතී''තී

හායිතාය බො නිකාබවේ සංකානන දෙවානමීපෙඳන ශාථාය දෙවා අනුමොදිංසු, අසුරා තුණති අහෙසුං. අථබො නිකාබවේ සහකො දෙවානමිසෙද වෙපම්තතිඅසුරිසැං එතදවොම හණ වෙපමතති ශාථනති. අථ බො නිකාබවේ වෙපමතති අහුරිසෙද ඉමං ගාථං අහාසි :

24. ''එනදෙව තිතිකඛාය විජරං පකාමී වාසව, යද නං මණඥති බාලො හයා මාසයං තිතිකඛතී : අජාබාරුහති දුමෙමබො ගොව හීයො පලායින"නතී

1. පකුපොයැං - පු.

[\$, 10, 4] ගාගනපුස්ථානග

මහණෙනි, මේ පණ්ඩිතයාගේ පණ්ඩිතලක්ෂණයෝ පණ්ඩිතනිමිත්තයෝ පණ්ඩිත වරීතයෝ තිදෙනෙක් වෙති, යම ලකුණෙකින් පණ්ඩිතයා ' මේ පණ්ඩිතයෙකැ ' යි අනායෝ දනගනිත් ද, (එබදු වූවාහුය.) කවර තුනෙක යත් : මහණෙනි, පණ්ඩිතයා මනාසිතුවිලි සිතනුයේ ද වෙයි, මනාබස් බණනුයේ ද වෙයි, සුකෘතකියා කරනුයේ ද වෙයි. මහණෙනි, මේ තුන පණ්ඩිතයාගේ පණ්ඩිතලක්ෂණයෝ පණ්ඩිත නිමිත්තයෝ පණ්ඩිතඅපදනයෝ වෙත් '' යයි.

මේ සකවවන යි.

(14) එහි පරවචන කවරෙ යැ :

21. පෘථිවිය හා සම වූ විස්තෘත (පැතුරුණු) දයෙක් නැත, පාතාලය හා සම වූ නිම්නයෙක් නො වේ. මේරුපර්වතය සම වූ උන්නත වස්තුයෙක් නැත, සක්විති රජු හා සදාශ වූ උත්තම පුරුෂයෙක් නැති ' යි.

මේ පරවචන යැ.

'' දේශව්න්දය සුභාෂිතයෙන් ජය වෙව ' යි, වෙපවිත්තිය සුභාෂිතයෙන් ජය වෙව ' යි, වෙපවිත්තිය ගාථාවක් කිය යි. ඉක්බිති මහණෙනි, වෙපවිත්ති අසුරෙන්දු මෙ ගාථාව කී :

22. බාලයෝ වළකනුයෙක් හො වූයේ නම් මතුමතුයෙහි (බෙහෙවින්) විරුද්ධ වන්නාහ, එහෙයින් පුාඥනෙමේ දඩ් දඩුවමින් බාලයා වළහන්නේ යැ.

මහණෙනි, වෙපවිත්ති අසුරෙන්දුයා විසින් ගාථාව කීකල්හි අසුරයෝ අභිනන්දනා කළහ, දෙවියෝ තො බැණ හුන්හ. ඉක්බිති, මහණෙනි, වෙපවිත්ති අසුරෙන්දු සක්දෙව්දුට මෙසේ කී : දේවේන්දුය ගාථාවක් කිය ' යි, ඉක්බිති මහණෙනි, ශකුදෙවෙන්දු මෙ ගාථාව කී :

23. යමෙක් සතුරා කිපියහු දන සිහිඇති වැ ඉවසා ද, මම් කෙල ඉවසීම මැ බාලයාගේ වැළැකීම යැයි සිතම්.

මහණෙනි සක්දෙව්දු විහින් ගාථාව කී කල්හි දෙවියෝ අනුමොදන් වූහ, අසුරයෝ නො බැණ හුන්හ, යළි මහණෙනි, සක්දෙව්දු වෙපවිත්ති අසුරිදුට නෙලකී : ' වෙපවිත්තිය ගාථාවක් කිය ' යි. ඉක්බිති මහණෙනි, වෙපවිත්ති අසුරිදු මේ ගාථාව කී :

24. වාසවය, යම කලෙක බාලනෙමේ ' මෙනෙම් මට යියපත්වැ ඉවසා යැ * යි ඔහු ගෙන සිතා ද නෙල කරුණ මැ ඉවසීමෙහි දෙෂය කොට දකිමි. අඥකතෙමෙ පැරැද පලායන ගවයකු මැඩගෙන යන ගවමුළක් සෙයින් ඉවසනුවනු බෙහෙවින් මැඩගෙන යයි.

නෙතතිපාකරණං - පමනිදෙදසවංරො

තාසිතාය බො පන තිසාවේ වෙපමතතීනා අසුරිසෙදන ගාථාය අසුර අනුමොදිංසු, දෙවා තුණති අනෙසුං අථබො තිකාවවේ වෙපමතති අසුරිපෙද සකකාං දෙවානමිසදං එතදවොව. හණ දෙවානමීසද, ශාථනති. අථබො තිකාවේ, සකෙකා දෙවානමිපෙද ඉමා ගාථායො අතසේ :

- 25. ''කාමං මණැඤභූ වා මා වා හයා මායායං කීතීකඛතී, සඳහාපරමා අනා ඛනතා හිගොන වීජාතී.
- 26. යො හවේ බලවා සහෙතා දුබබලසා තිතිකබති, නමාහු පරමං බහතිං නිව්වං බමති දුබබලො.
- 27. අබලං තං බලං ආහු යසා බෘලබලං බලං, බලසා බමාගුතතසා පටිවතතා හ විජාති.
- 28. තසොව තෙන පාපියො යො කුදධං පරීකුජඣත්, කුදඩං අපටිකුජඣනොතා සඞ්නාමං ජෙති දුජ්රියං.
- 29. උතිනකමත්ං චරතී අතතනො ව පරසා ව, පරං සංකුපිතං ඤතා ගො සතො උපසම්මතී.
- උභිනනං කිකිච්ඡනතානං අතහනො ව පරසස ව, ජනා මණුණුනති බාලොතී ගෙ බම්මසස අකොවිදු''ති.

'' හාසිතාසු බො පන හිකබවෙ, සකොකන දෙවානමිනෙදන ගාථාසු දෙවා අනුමොදීංසු අසුරා තුණහී අහෙසු''නති.

ඉදං පරවචනං.

(15) තත කතුමං සකවචනං ච පරවචනං ච :

"යෙකුව පතතං යෙකුව පතතබබං උතයමෙතං රජානුක්ණණං ආතුරභානුසිකඛනො. යෙ ව සිකඛාසාරා සීලං වතං ඒවිතං බුහම්වරියං උපට්ථානසාරා, අයමෙකො අනෙතා. යෙ ව එවංචාදිනො එවංදිටයිනො නත්වී කාමෙසු දෙසොත්, අයං දුත්යො අනෙතා. ඉවේවතෙ උතො අනතා කටයිවඩාහා කටසියො දිටයිං වඩොහත්, එනෙ උතො අනෙත අනතිඥාකුය මලියනත් එකෙ අන්ධාවනත් එකො''ත්

ඉදං පරවචන•.

යෙ ව බො තෙ උහො අනෙත අනිණැකුය තනු ව න අහෙසුං, නෙ න ව අමණැඤිංසු, වටටං නෙසං නැති පණඤානායා''ති.

ඉදං සකවචන•.

අයං උද,නො සභාවචනං ච පරවචනං ච.

[8, 10, 4] ශාසනපුස්ථානය

කවද මහණෙනි, වෙපවීත්ති අසුරිදු විසින් ගාථාව කී කල්හි අසුරයෝ අනුමෝදන් වූහ. දෙව්යෝ නොබැණ හුන්හ. ඉක්බීති මහණෙනි, වෙපවිත්ති අසුරෙන්දු සක්දෙවිදුට තෙල කී : ' දෙවෙන්දුය ගාථාවක් කිය 'යී. එකල මහණෙනි, සක්දෙවිදු මේ ගාථාවකී :

25. ඒකාන්තයෙන් ' මෙතෙම මට බියෙන් ඉවසා ' යයි සිතාවා හෝ නොයිතා වා හෝ අර්ථයෝ ස්වාර්ථය පරම කොට ඇත්තාහ, (ඒ අර්ථයන් කෙරෙහිදු) ක්ෂාන්තියට වඩා අධික වූ අර්ථයෙක් නැති.

26. ඒකාන්තයෙන් යමෙක් බලවත් වූයේ දුබලයාහට ඉවසා ද එය පරම ක්ෂාන්තිය යයි (නුවණැතියෝ) කියති, දුර්වලයා නිරතුරු ඉවසයි.

27. අඳෙනබලය යමක්හුගේ බලය වේ ද, අබල වූ ඒ අඥනබලය බලයෙකැයි කියති, ධර්මයෙන් රක්ෂිත වූවහුගේ නොහොත් ධර්මය රක්නහුගේ (ක්ෂාන්ති) බලයට අභිභවා බණන්නෙක් නැති.

28. යමෙක් කිපියනුට පෙරලා කිපේ ද, ඒ කෝපය හේතු කොටගෙන ඔහුට මැ පාපය වෙයි, කිපියනුට පෙරලා නො කිපෙනුයේ දිනියැ නො හෙන සංගුාමය දිනයි.

29. යමෙක් මෙරමා කිපියනු දත සිහි ඇතිවැ ඉවසා ද, හේ තමහට ද පරහට ද යන දෙපක්ෂයට මැ අර්ථය සිදුකෙරෙයි.

30. යම් කෙනෙක් ධර්මයෙහි නිපුණ නොවෙත් ද, ඒ අදබල් ජනයෝ තමහට ද පරහට ද යන දෙපක්ෂයට මැ වැඩ සිදුකරන්නහු බාලයෙකැ ' යි සිතත් යයි.

මහණෙනි, සක්දෙව්දුත් විසින් ගාථාවන් කීකල්හි දෙවියෝ අනුමොදන් වූහ, අසුරයෝ තුෂ්ණීමහත වූහ ' යි.

මේ පරවවන යි.

(15) එහි සකචචන ද පරවචන ද කවරෙ යැ :

" කෙලෙස් බහුල පුද්ගලයන් අනුව තික්මෙත රාගාදිකෙලෙසින් ආතුරවූවහුට ලැබූ (මෙකල වලඳනා) යම් කාමොපකරණයෙක් ඇද්ද මතු ලැබීයයුතු යම් කාමොපකරණ යෙකුත් ඇද්ද තෙල උහය කාමොපකරණය රාගරජස් ආදීන් අවතීර්ණ යැ. සමාදනය කළ ශීලවුතාදිය සාරවශයෙන් ගත් යම කෙනෙක් ශීලය වුතය ආජීවය මෛදුනාවිරතිය යන මේ සංසාරශුද්ධිය ' යි සාරභෙයින් ගත්තාහු වෙත් ද, මේ එක් අන්තයෙක. යම කෙනෙක් කාමයන් සේවනයෙහි දෙෂයෙක් නැතැ ' යි මෙණේ කියන්නාහු මෙසේ ලබ්ධි ඇත්තාහු වෙත් ද, මේ දෙවැනි අන්තය යැ. තෙල උභයාන්තයෝ (මතුමත්තෙහි ජරාමරණයෙන්) කටයි (තෘෂ්ණ අවිදු,) වඩනාහුය, කටයිහු දෘෂ්ටීය වඩත්. තෙල උභයාන්තයන් නො දන ඇතැම කෙනෙක් තෘෂ්ණාවශයෙන් ඇලෙති, ඇතැම් කෙනෙක් අතිධාවනය කෙරෙත් '' යයි.

මේ පරවචන යැ.

යම ආයාවපුද්ගල කෙනෙක් ඒ උභයාන්තයන් විශිෂ්ටඥනයෙන් දන ඒ උභයාන්ත යෙහි නො වැටුණාහු වෙත් ද ඔවුහු (කෘෂ්ණාදෘෂ්ටීමාන වශයෙන්) නො ද සිතත්. (අනුපාදපරින්ර්වාණයෙන් පිරිනිව්) ඔවුනට (මරණින් මතු ඇතැයි) පැනැවීමට කර්මාදී වර්තයෙක් නැතැ ' යි.

මේ සකවවන යැ.

මේ උදනය සකවචන ද පරවචන ද වේ,

නෙතතිපාකරණං - පටිනිදෙසවාගේ

''රාජා පසෙනාදි කොංසලො හගවනතාං එතදවොව: ඉඩ මගාං හහෙත, රතාගතාගත පනිසල්වනාක එවං වෙතහො පරිවිතකොකා උදපාදි: කොසං නුඛෝ පියො අතතා, කොසං අපපියො අතතානී. තහා මගාං හනෙත එතදහොයි: යෙ බො කොම් කායෙන දුචවරිතං වරහනී වාචාය දුචවරිතං චරහති මනසා දුචවරිතං චරහති, නෙසං අපපියො අතතා. කිසාවාපි හා එවං වදෙගහුං : 'පියො නො අතතා'තී. අථ බො නෙසං අපපියො අතතා. තං කිහා හෙතු : යසැහි අපපියො අපපියාක කරොතී, තං හෙ අතතානාව අතතනො කරොනතී, තියා තෙසං අපපියො අතතා. රො කිහා හෙතු : යසැහි අපපියො අපපියාන කරොතී, තං හෙ අතතානාව අතතනො කරොනතී, තියා තෙසං අපපියො අතතා. හො අතතනොව අතතනො කරොනතී, තියා තෙසං සවරිතං වරහති මනසා සුවරිතං වරහති, තෙසං පියො අතතා. කිසාවාපී තෙ එවං වදෙගසං 'අපපියො නො අතතා'ති, අථ බො තෙසං පියො අතතා. හා කිහා හෙතු : යං හි පියෙ පීයාසා කරෙන, තං හා අතතනාව අතතනො කරොනති, තියා හෙත පෙත පීයා අතතා'හි.

එමමෙතා මහාරාජ, එවමෙතා මහාරාජ, යෙ හි හොටි මහාරාජ කාගෙන දුඩාරිතා චරහනි වාචාශ දුඩාරිතා චරනනි මනතා දුඩාරිතා චරනති, නෙසා අපසිශෝ අතතා. කිඤුඩාපි හා එචා චදෙශු 'දීශෝ නො අතතා'තී, අථ බෝ නෙසා අපසිශෝ කරෙගා, තා කීසා හෙතු : යං හි මහාරාජ, අපසිශෝ අපසිශෝ කරෙගා, තා නේ අතනතාව අතතනො, කරෝහනි, තසවා හෙසං අපසීශෝ අතතා. යෙ එ බෝ හොට් මහාරාජ කාශයන සුචරිතා චරනති වාචාශ සුචරිතා චරහනි මනසා සුචරිතා චරනති, නෙසං දියෝ අතතා. කිඤුඩාපි නෙ එවා මනසා සුචරිතා චරනති, නෙසං දියෝ අතතා. කිඤුඩාපි නෙ එවං වදෙශු 'අපසියෝ නො අතතා'තී, අථ බෝ නෙසං සියෝ අතතා. තා කීසා හෙතු : සං හි මහාරාජ, දියෝ පියසා කරෙයා, තා නෙ අතතානාව අතතනො කරොහතී, තසවා නෙසං දියෝ අතතානී. ඉදමවොඩ කහවා. ඉදං චනා සුගනො අථාපරං එතදවොඩ සෙනා :

- 31. ''අතතානඤොව පියං ජණැඤ න නං පාපෙන සංයුජෙ, නති තං සුලහං හොතී සුබං දුකකතතාරිනා.
- 32. අනතකොනාධිපතනසා ජහතො මානුසං හවං, කිං හි තසා සහාං හොති කිළුව අංදය හවජනි ; කිං වසා අනුගං හොතී ඡායාව අනපායිනී.
- 33. උහෝ පුණැඤං ච පාපං ච යං මවේවා කුරුනෙ ඉඩ, තං හි තාසා සතං හොති තං ච අාදය ගවඡනී; තං චසා අනුගං හොතී ඡායාව අනපායිනී.
- 34. නාසාවා කරෙයා කලාාණං නිවසං සමපරාශිකං, පුණුඤුති පරලොකසමං පතිවසා හොනති පාණින''නකි. ඉදං සූතනං පරව්චනං, අනුගිති සකවචනං.

ඉදං සකවචනං ච පරවචනඤව.

[8, 10, 4] ශාසනපුස්ථානය

" පසේනදී කොසොල්රජ භාගාවතුන් වහන්සේට තෙල සැලකළේ යැ: ' වහන්ස, එකලා වැ විවෙකී වැහුන් මට මෙබදු චිත්කපරිවිතර්කයෙක් උපන : කවර කොනකුන්ට ආත්මය පීය ද, කවර කෙනකුන්ට ආත්මය අපීය ද ' යි. වහන්ස, එසේ සිතන මට මේ සිත විය : ' යම කෙනෙක් කයින් දුසිරිත කෙරෙත් ද බසින් දුසිරිත කොරෙත් ද සිකින් දුසිරිත කෙරෙත් ද, ඔවුනට ආත්මය අපීය යැ, ඔවුහු ' අපට ආත්මය පිය යැ ' යි මෙසේ කියතුදු වැලි ඔවුනට ආත්මය අපීය යැ, එ කවර හෙයිනැ : සතුරෙක් සතුරාට යමක් මැ කෙරේ ද, එය ඔවුහු තුමූ මැ තමහට කෙරෙත්ද බසින් සුවරිතය කෙරෙත් ද සිකින් සුවරිතය කෙරෙත් ද, ඔවුනට ආත්මය අපීය යැ, එ කවර හෙයිනැ ඔවුනට ආත්මය අපීය යැ, තවද යම කිසි කෙනෙක් කයින් සුවරිතය කෙරෙත්ද බසින් සුවරිතය කෙරෙත් ද සිකින් සුවරිතය කෙරෙත් ද, ඔවුනට ආත්මය පීය යැ, ඔවුහු අපට ආත්මය අපීය යැ ' යි මෙසේ කියන්නාහු නමුදු වැලි ඔවුනට ආත්මය පීය යැ, ඒ කවර හෙයිනැ : මිතුරෙක් මිතුරකුට යමක් මැ කෙරේ ද එය ඔවුහු තුමු මැ තමහට කෙරෙති. එහෙයින් සිවුනට ආත්මය පීය වේ '' යයි.

'' මහරජ, නෙල කරුණ එසේ මැය, මහරජ, නෙල එසේ මැය, මහරජ, යම කෙනෙක් කයින් දුසිරික කෙරෙක් ද වටනයෙන් දුසිරික කෙරෙත් ද සිතින් දුසිරික කෙරෙත් ද, ඔවුනට ආත්මය අපිය යැ, ඔවුහු ' අපට ආත්මය පිය යැ ' යි කියන්නාහු නමුදු වැලි ඔවුනට ආත්මය අපිය යැ, එ කවර හෙයිනැ : මහරජ, සතුරෙක් සතුරකුට යමක් මැ කෙරේ ද, එය ඔවුහු තුමු මැතමහට කෙරෙත්, එහෙයින් ඔවුනට ආත්මය අපිය වේ. නවද මහරජ, යම කෙනෙක් කයින් සුසිරිත කෙරෙත් ද බසින් සුසිරිත කෙරෙත් ද සිතින් සුසිරිත කෙරෙත් ද, ඔවුනට ආත්මය පිය යැ, ඔවුහු ' අපට ආත්මය අපිය යැ ' යි මෙසේ කියන්නාහු නමුදු වැලි ඔවුනට ආත්මය පිය යැ, ඔවුහු ' අපට ආත්මය අපිය යැ ' යි මෙසේ කියන්නාහු නමුදු වැලි ඔවුනට ආත්මය පිය යැ, එ කවර හෙයිනැ : මහරජ, මතුරෙක් මතුරකුට යමක් මැකරන්නේ ද, එය ඔවුහු තුමු මැතමහට කෙරෙති. එහෙයින් ඔවුනට ආක්මය පිය වේ '' යයි. බුදුහු මෙ වදළහ, මෙ වදරා යළි සුගත වූ ශාස්තෘන් වහන්සේ තෙල වදළසේක :

31. ඉදින් ආත්මය තමහට ප්රීය යයි දන්නේ නම්, ඒ ආත්මය පාපය හා නො යොදන්නේ යැ, දුෂ්කෘත කරන්නහුට (හමා රීසියෙන) ඒ සුවය නො මැ සුලහ වේ.

32. මරණයෙන් මඩනාලද මනුෂා ආත්මභාවය හරනාවූ ඔහුට කුමක් නම් තමා අයත් වේ ද, කුමක් හැරැගෙන පරලොවට යේ ද, තමා නොහැර යන සෙවණැල්ල සෙයින් කුමක් ඔහු අනුව යන්නේ වේ ද —

33. මෙ ලොවැ සත්ත්වයා පින ද පව ද යන දෙවැදැරුම් වූ යම කර්මයක් රැස්කෙරේ ද, එය මැ ඔහුට තමා අයත් වෙයි, ඒ කර්මය ගෙන පරලොව යෙයි, ඔහුගේ ඒ කර්මය තමා නොහැර යන සෙවණැල්ල සෙයින් අනුව යන්නේ වේ.

34. එහෙයින් පරලොචැ විපාකඑලය රැස්කරනුයේ කුසලය කරන්නේ යෑ, සත්ත්වයන්ට පරලොචැ දී පුණායෝ පිහිට වෙත් යයි.

⊘ම සූතුය පරවචන යැ, අනුගීනිය සකචචනයි.

මේ සකචවත ද පරවචන ද වේ.

නෙතතිපාකරණං - පුටිනිදෙසවාරෙං

(16) තාහර කාතාමං විසාසජාන්ගං:

පසෙදහා පුවජිතෙ ඉදං අභිසෙදහදයාං ඉදං පරිභෙදහදයාං ඉදං පහාතබබං ඉදං හාවෙතබබං ඉදං සවජිකාතබබං ඉමේ ධම්මා එවං ගතිතා ඉදං ඵලං නිබබතනයනත් තෙසං එවං ගහිතානං අයං අනෝ ඉති.

ඉදං විසාජාතීගං.

"උළාරො බුදෙධා හහවා''ති බුදධුළාරනතං බම්මසාක්ඛාතතං සබ්කසුපාටීපතතිඤව එකංසෙනෙව් නිදදිනෙ. ''හබෛම සබ්ඛාරා නේ එවා''හී ''සබෛම සඞ්ඛාරා දුකඛා''ති ''සබෛබ බම්මා අනතතා''ති එකංසෙනෙව නිදදිනෙ. යං වා පනඤඤාමයි එවං ජාතීයනති.

ඉදං විකාජානීයං,

(17) තතා කතාමං අව්යාසාජානීයං.

35. ''ආකඬාතො තෙ නරදම්වසාර්ථ දෙවා මනුසා මනසා විචිතතිහං, සබබ න ඒකුකෘ¹ කයිණාපි පාණ්නො සනතං සමාධිං අරණං නිසෙවනො. ''කිං තං හනවා ආකඬාතී''ති

ඉදං අවසාජාතීයං.

්'එතතතො හගවා සීලකඛණි2 සමාධිකඛණේ පණුණුකඛණේ ම්මුතතිකඛණේ ම්මුතතිණුණදසානකඛණේ ඉරියායං පහාවෙ හිතෙසි තායං කරුණායං ඉදධිය''නති.

ඉදං අවසාසජන්යං.

''තථානතසාසා භිකාබවේ අරහතො සම්මාසම්බුදාධසාස ලොකො උපපාද තීණණං රතනානං උපපාදෙ: බුදාධරතනසාස හිම්මරතනසාස සඞ්ඝ රතනසාස''.

''කිං පමාණානි තීණි රතනානී''ති ඉදං අවසාජ්නීයං බුදාවීසයො අවසාජ්නීයො. පුභාලපරොපරඤඤුනා අවසාජ්නීයා.

''පුබබා තිකාබව කොටි න පඤඤයායන් අවිජජානීවරණානං සතනානං නණහාසංශෞජනානං සකිං නිරයං සකිං තීරචඡානයොනිං සකිං පෙතනිවිසයං සකිං අසුරයොනිං සකිං දෙවේ සකිං මනුසෙං සනිාවතං සංකරතං''.

- 1. න ජානෙයසුං අව්ඪකථා.
- 2. සීලකඛණොහ පූ.

[8, 10, 4] ශාශනපුස්ථානය

(16) එහි විස්සජ්ජනීය කවරෙ යන් :

පුශ්නයක් විවාළකල්හි ' මෙය අභිභෙදය යැ මෙය පරිභෙදය යැ මෙයපුහාාතවා යැ මෙය භාවිතවා යැ මෙය පුතාක්ෂ කටයුතු යැ මේ කුශලාකුශලධර්මයෝ මෙසේ රැස් කරනලද්දහු (ඉෂ්ට හෝ අනිෂ්ට හෝ) මේ විපාකඵලය උපදවති, මෙසේ රැස්කරනලද ඒ කර්මයන්ගේ මේ අර්ථ යැ ' යි.

මේ විස්සජ්ජනීය වෙයි.

' භාගාවක් බුදුහු උදර වූහ ' යි (විවාළ කල්හි) බුදුරදුන්ගේ උදරබව ද ධර්මය ස්වාක්මාත බව ද සඩසයාගේ සුපුතිපත්තිය ද ඒකාන්තයෙන් මැ දක්වන්නේ යැ, සියලු සංස්කාරයෝ අනිතායහ ' යි ද සියලු සංස්කාරයෝ දුක් වූහ ' යි ද සියලු ධර්මයෝ අනාත්මයහ ' යි ද ඒකාන්තයෙන් මැ පුකාශ කරන්නේ යැ, මෙබදු ස්වභාව ඇති යම අනික් පැනයකුදු විසඳන්නේ යි.

මේ විස්සජ්ජනීය යි.

(17) එහි අවිස්සජ්ජනීය කවරෙ යැ :

35. නරදමසැරිය, (සත්ත්වයන්ගේ හිතාර්ථය) කැමැතිවන නුඹවහන්සේ විසින් (කරුණායෙන් සිහිල් වූ) සිතින් සිතනලද අර්ථය දෙවියෝ ද මනුෂායෝ ද සියලු අතවශෙෂ පුංණිහු ද නො දත්නාහුය, ශාන්ත වූ අරණ සමාධිය සෙවුනා බුදුරුන්ගේ චින්තිතය ' භාගාවත්හු කුමක් කැමැති වෙත් ද ' යි අනායනට අවසය වේ.

මේ අවිස්සජ්ජනීය වෙයි.

'' බුදුහු ශීලස්කන්ධභේතුයෙන් සමාධිස්කන්ධයෙන් පුඥස්කන්ධයෙන් විමුක්ති ස්කන්ධයෙන් විමුක්තිඥනදර්ශනස්කන්ධයෙන් කායවාක්සමාවාරය හෙතු කොටගෙන අනුභාවයෙන් හිතෙසිතා (මෛතු්) යෙන් කරුණායෙන් සෘද්ධිභේතුයෙන් මෙපමණ වන්නාහ ' යි.

මේ අව්ස්සජ්ජනීය වෙයි.

ු '' මහණෙති, තථාගත අරහත් සමාාක් සම්බුද්ධයන්ගේ ලොවැ පහළවීමෙන් බුද්ධරත්නය ධර්මරත්නය සඞ්ඝරත්නය යන තුනුරුවන්ගේ පහළවීම වේ.''

' රත්නතුය (ගුණවිසින්) කිපමණ ද ' යි මේ අවිස්සජ්ජනීය වෙයි, බුද්ධව්සය අවිස්සජ්ජනීය වෙයි, පුද්ගලපරාවර දන්නාබව අවිස්සජ්ජනීය වේ.

'' මහණෙනි, අවිදාහනීවරණ ඇති තණ්හාසංයොජනයෙන් බැදුණු (එහෙයින්) වරෙක නිරයට ද වරෙක කිරිසන්යොනට ද වරෙක පෙතවිෂයට ද වරෙක අසුරනිකායට ද වරෙක දෙවලොවෙහි ද වරෙක මිනිස්ලොවැ ද හවයෙන් හවයට සන්ධාවන කරන පුනපුනා හවයෙහි සැරිසරන සත්ත්වයන්ගේ පුර්වකොටිය නො පැනෙයි.''

නොතත්පාකරණං - පූර්නිදෙසවාරො

''කතමා පුබබා කොට්''ති අවිසාජානීයං. ''න පණුඤයත්''ති සාවකානං සැණවෙකලෙන. දුවිඛ, බූඟිානං හගවනතානං දෙසනං : අතතුපතාගිකා ච පරූපනාගිකා ව. 'න පැදැකැගත්'න් පරූපනාගිකා ; 'නාසම් බුද්ධානං හගවනතානං අපපජානනා'ති' අතතුපආාශිකා ; ගථා හගවා කොකාලිකං හිසාබං ආරබන අඥඥතරං හිසාබුං එවමංහ ;

්සෙයාථාපී භිකබු, විසතිබාරිකො කොසලකො තිලවාහො-පෙ-නතොව එකො අබබුදෙ නිරගො. සෙයාථාපි තිකබු, විසතී අබබුද ත්රයා, එවමෙකො නිරබබුදෙ තිරයො, සෙයාථාපි භිකබු, වසති ත්රබබුද තීරගා, එච්මේකො අබබො තිරගො සෙගාරාපි නික්ඛු විසති අබබා නිරයා, එවමෙකො අවටො නිරයො. සෙයාලාපි තිකුටු වසති අවටා නිරයා, එව්මෙකො අහහො නිරයො. සෙයාලාපී කිකබූ විසතී අහතා තිරයා. එවමෙකො කුමුදෙ නිරයො. සෙයාථාට හිකබු වසකි කුඹුද තිරයා, එවමෙකො සොගඞ්කො නීරයො, නෙගාථාපී හිකබු, විසති සොගතිකා නිරයා, එවමේකො උපාලකො තිරයො. සෙගැදාපි තිකබු, විසති උපාලකා නිරයා, එව්මෙකො පුණාටරිකො නිරගො. සෙයාථාපි තිකබු, වසති පුණ්ඩරිකා නිරයා, එව්මෙකො පදුමො නිරයො. පදුමං බො පන තිකබු, තිරගං කොකාලිකො තිකබු උපපනෙනා සාරිපුතන මොකාලලානෙස විතනං ආෂානෙකිා"ති.

ගං වා පන කිණුව් හුගවා අග : අගං අපාමේ යොෂ අතංබෙයොත්, සබබං හා අවිභාදුජනීශනති.

ඉද• අවිසාජානීයං.

(18) තත කෙමං විකාජාතීයං ව අවකාජාතියං ව :

යද නො උපකො ආජීවකො තතවනතං ආත : ''කුතිං ආවුසො ගොසාම, ගමසසානි"හි. හගවා ආහ :

36. "බාරාණයිං ගම්කාම ආහනතුං' අමතදුනුතිං, ඩම්මචකකං පවනෙනතුං ලොකෙ අපාන්වතන්ග"නති.

උපතො ආජීවකා අන : ''ඒනොත් බො ආවුසො නො නොතුව පට්ජානාසි"ති, තගවා අහා :

- 37. "මෘදිසා වේ ඒනා³ හොනකී යෙ පතතා අංසවකඛයං, ඒනා මේ පාපකා බුම්බා තිර්මානං උපකා ඒනො''ති.
- 1. අවීජානනාති මඡයං.
- 2. අාහං තං මජයං ආහණුණ මනි, මපා.
- **ඊ. ඒතා වේ මාදිසා සිමූ**.

[8, 10, 4] ශාසනපුස්ථානය

' පූර්වකෝටීය කවර ද 'යි අව්ස්සප්ජනීය වෙයි, ' නො පැනෙයි ' යනු ශාවකයන්ගේ දෙනාවෛකලාය හෙයිනි. භාගාවක් මුදුවරයන්ගේ දේශනාව අත්තුපනායිකා (තමන් වහන්සේ එළවා දක්වියැයුතු) දේශනාව ද පරුපනායිකා දෙශනාව ද ' යි දෙවැදැරුම වෙයි, (එහි) න පඤ්ඤායති යනු (මෙරමා එළවාදක්වන) පරුපනායිකා දේශනා යි. '' ... '' නත්රී මුද්ධානං භගවන්තානං අප්පජානනා යනු අත්තුපනායිකා දෙශනා යි. ඒ ලමසේ යැ : මුදුහු කොකාලික භික්ෂු අරබයා අනාතර මහණක්හට මෙසේ වදළසේක :

" මහණ, යම්පරිදි විසිකිරියකින් යුත් කොසොල්රට වහරට පැමිණි කිලවාහයෙක් (තලගැලෙක්) වේ ද . . . අබ්බුදනිරයක ආයු නො ගෙවේ මැ ය. මහණ, අබ්බුදනිරය විස්සක් යමයේ ද එක ජාරබබුදනිරය එබදු වෙයි. මහණ, නිරබබුදනිරය විස්සක් යමයේ ද, එක අබබනිරය එබදු වෙයි. මහණ, අබබනිරය විස්සක් යම්බදු ද එක අවට නිරය එබදු වෙයි. මහණ, අටටනිරය විස්සක් යමයේ ද එක අහහනිරය එබදු වෙයි. මහණ, අහහ නිරය විස්සක් යමයේ ද එක කුමුදනිරය එබදු වෙයි. මහණ, කුමුදනිරය විස්සක් යමයේ ද එක සොගන්ධිකනිරය එබදු වෙයි. මහණ, සොගන්ධිකනිරය විස්සක් යමයේ ද එක උප්පලකනිරය එබදු වෙයි. මහණ, උප්පලකනිරය විස්සක් යමසේ දී ද එක පුණ්ඩරික නිරය එයේ යැ, මහණ, පුණ්ඩරිකනිරය විස්සක් යමයේ ද එක පදුමනිරය එසේ යැ. මහණ, කොකාලික භික්ෂු සාරීපුන්තමොග්ගල්ලානයන් කෙරෙහි සිත පුදුහා කොට පදුම නිරයට පැමිණියේ '' යයි.

තවද බුදුහු යම් කිසිවක් ' මෙය අපුමෙය යැ අසංබොය ' යි වදළසේක් ද ඒ සියල්ල නො විසඳියයුතු වේ යයි.

මේ අච්ස්සප්ජනීය දේශනා යි.

(18) එහි කවරෙක් විස්සප්ජනීය ද අව්ස්සප්ජනීය ද වේ යැ යක් :

යම කලෙක ඒ උපක ආජීවක භාගාවතුන් වහන්සේට ' ඇවැත්නි ගොසමයෙනි, කොති යන්නවු දු ' යි කීයේ ද, බුදුහු මෙසේ වදළහ :

36. දහමඅමාබෛරය ගසන්නාව, ලොවැ අනොකක්හු විසින් පවත්වාලියැ නොහෙන දමසක් පවත්වන්නාට බරණැසට යන්නොම් ' යි.

උපක ආජීවක මෙසේ කී : ' ඇවැත්නි ගෞතමයෙනි,' ජින ' යි මැ පිළින කරවු ද ' යි. බුදුහු වදළහ :

87. යම කෙනෙක් ආසුවක්ෂයට (නිවනට) පැමිණියාහු ද, මාබදු වූවාහු එකාන්ත යෙන් ජින නම වෙති. මා විසින් අකුශලධර්මයෝ දිනනලදත, උපකය එතෙයින් මම ජන වෙම ' යි.

නොතතිපාකරණි. – පමිනිදෙදසවාරෝ

''කථං ඒනො'' ''කෙන ඒනො''හි විසාස්තියං; ''කතාවො ඒනො''හි අවසාස්තියං, ''කතාමො ආසවසාඛයො : ඒංශකාඛයො දෙසසාඛයො මොහසාඛයො''හි විසාස්තිනං; කිහාතතො ආසවසාඛ යො''හි අවසාස්තිනං;

ඉදං විකාජාතීයකුව අවිකාජාතීයකුව.

"අති තථානතො''හි විකාජානීයං; "අති රූපං''හි විකාජානීයං. "රූපං තථානතො''හි අවිකාජානීයං, "රූපවා තථානතො''හි අවිකාජානීයං, ''රූප වා තථානතො''හී අවිකාජානීයං, ''තථ නතෙ රූප''හති අවිකාජානීයං. එවං ''අති වෙදනා-පෙ-කකුකු-කංඛාරා-අති විකුකුණ''හති විකාජානීයං. ''විකුකුණං තථානතො''ති අවිකාජානීයං, විකුකුණවා තථානතො''හි අවිකාජානීයං, විකුකුණෙ තථානතො''ති අවිකාජානීයං, ''තථානතො විකුකුණේ''හති අවිකාජ නීයං. ''අකුකුතු රූපෙන තථානතො''ති අවිකාජානීයං, අකුකුතු වේදනාය -පෙ- කකුකුය - සක්ඛාරෙති - විකුකුණෙන තථානතො''ති අවිකාජානීයං, ''අයං සො තථානතො අරුපකො අවෙදනකො අතකුකුකෝ අසක්ඛාරතෝ අවිකුකුණකො''ති අවිකාජානීයං.

ඉදං විකාජානියෙකුව අවකාජානියකුව.

''පසාසන් හගවා දිබෙනවා වසාබුනා විසුආොනා අනිකකනතමානු සකෙන සහෙත වවමානෙ උපපජාමානෙ (එවං සබබං) -පෙ-යථා කමවූපගෙ සහෙත පජානාතී''නී විසාසජානීයං, ''කතමෙ සතතා' කතුමො තුථානනො''නී අවසාජානීයං.

ඉදං විකාරජනීයකුව අවිකාජනීයකුව.

''අභි තථාගතො''නී විකාජානීයං, ''අභි තථාගතො පරමරණා''නී අවකාජානීයං.

ඉදං විකාජානියං ච අවකාජානියං ච

(19) තාපා කතාමං කම්මං:

- 38. ''අනතකොනාධිපතනකා ජනතො මානුතං නවං, කිං නි තකා කොං නොතී කිණුව අදෙය නවජනි; කිණුළි හා අනුනං නොතී රායාව අනපාශිනී''
- 89. ''උනො පුණුඤඤව පාපංචි යං මවේවා කුරුනෙ ඉඛ, තං හි තසා සකා හොති තංච ආදය හවජනි ; තඤවසා අනුගං නොතී ඡායාව අනපාසිනි''නි.

94. 2000.

[8, 10, 4] ගංශනපුස්ථංනය

'' ක්ෂෙයින් ජින වේ ද ? ' කවර කරුණෙකින් ජීන වේ ද ' යි විස්සජ්ජනීය වෙයි. ' කවරෙක් ජීන වේ ද ' යි අවිස්සජ්ජනීය යැ. ' ආසුවක්ෂය කවරේ ද ? රාගක්ෂය ද්වෙෂක්ෂය මොහක්ෂය ' යි විස්සජ්ජනීය යැ. ' ආසුවක්ෂය කිපමණ වේ ද ' යි අව්ස්සජ්ජනීය යි.

මේ විස්සප්ජනීය ද අවිස්සජ්ජනීය ද වේ.

' තථාගත (සත්ත්ව) ඇද්ද ' යි විස්සප්ජනීය යැ, ' රූපය ඇද්ද ' යි විස්සප්ජනීය යැ, ' රූපය තථාගත ද ' යි අවිස්සප්ජනීය යැ, ' තථාගත රූපවත් ද ' යි අවිස්සප්ජනීය යැ, ' රූපයෙහි හෝ තථාගත වේ ද ' යි අවිස්සප්ජනීය යැ, ' තථාගත කොරෙහි රූපය වේ ද 'යි අවිස්සප්ජනීය යැ, ' විඳෙනය තථාගත ද ' යි අවිස්සප්ජනීය යැ, ' තථාගත විඳෙනවත් ද ' යි විස්සප්ජනීය යැ, ' විඳෙනයෙහි තථාගත ඇද්ද 'යි අවිස්සප්ජනීය යැ, ' තථාගත කොරෙහි විදෙනය ඇද්ද ' යි අවිස්සප්ජනීය යැ, රූපයෙන් අන් කැනක තථාගත වෙ ද යි අවිස්සප්ජනීය යැ, ' විඳෙනයෙහි තථාගත ඇද්ද 'යි අවිස්සප්ජනීය යැ, ' තථාගත කොරෙහි විදෙනය ඇද්ද ' යි අවිස්සප්ජනීය යැ, රූපයෙන් අන් කැනක කථාගත වෙ ද යි අවිස්සප්ජනීය යැ ' චෙදනායෙන් අන් කැනෙක ... සංඥයෙන් ... සංස්කාරයන් ගෙන් ... විදෙනයෙන් අන් කැනෙක කථාගත වේ ද ' යි අවිස්සප්ජනීය යැ, මේ ඒ තථාගත රූප නැතියෙක් ද ? අවෙදක අසංදෙක අසංස්කාරක අවිදෙනක ද ' යි අවිස්සප්ජනීය වේ.

මේ විස්සප්ජනීය ද අවස්සප්ජනීය ද වේ.

බුදුහු විශුද්ධ වූ මිනිසැස ඉක්මවා සිටි දිවැසින් (මෙලොචින්) චාසය වන්නාවූ ද (පට්සන්ධි විසින් මෙලොවට) පැමිණෙන්නාවූ ද සක්ත්වයන් දක්නාසේක් ද, ... කමවූ පරිදි පරලොව යන සත්ත්වයන් දන්නාසේක් ද ' යි විස්සජ්ජනීය යැ, කවර සත්ත්වයෝ ද ? සථාගත කවරේ ද ' යි අව්ස්සජ්ජනීය යැ.

මේ විස්සජ්ජනීය ද අවිස්සජ්ජනීය ද වේ.

' සුථාගත ඇද්ද ' යනු විස්සජ්ජනීය යැ, ' සථාගත මරණින් මතු ඇද්ද' යනු අවිස්සජ්ජනීය යි.

මේ විස්සප්ජනීය ද අවස්සප්ජනීය ද වේ.

(19) එහි කම්ම කවරේ යැ :

38, 39. (32, 33 ගාථායන්න **බලන්න**).

මේ කර්ම යැ.

නොතත්පාකරණං - පමන්දෙසවංරෙං

"පුහුව පරං භිකාවේ, බාලං පීඨසමාරෑලනං වා මණවසමාරුලනං වා ජමාය' වා සෙමානං, ගානිසා පුමෙබ පාපනානි කම්වානි කතාන් කායෙන දූච්චරිතානි වාවාය දූච්චරිතාන් මනසා දූච්චරිතානි, තානිසා තමනි සමයෙ ඔලබනාහි අපේකාලමානත් අභිපපලමානත්. සෙයාථායි භිකාවේ, මනනතානං පමණවත්කාද්ධානං ජායා සායනාහසමයං පර්චිතා ඔලමානත් අපේකාලමානති අභිපපලමානත්, එච්මෙව බො හිකාවේ බාලං පීර්සමාරුලනං වා මණවසමාරුලනං වා ජමාය' වා පෙමානං ගානිසා පුමෙබ පාපකානි කම්වානි කතානි කායෙන දූච්චරිතානි වාවාය දූච්චරිතානි මනසා දූච්චරිතාන්, තානිසා තමනි සමයෙ ඔලමානත් අපේකාලමානත් අභිපපලමානත්. තතා හිකාවේ බාලසෙ ඔලමානත් අපේකාලමානත් අභිපපලමානත්. තතා නිකාවේ බාලසෙ ඔලමානත් අපේකාලමානත් අභිපපලමානත්. තතා නිකාවේ බාලසෙ එවං නොතී: අකතා වත මේ කැලාගණා කො කිහිසං, යා ව නොතී අකතකලාණාණානං අකතකුසලානං අකතත්රැතතාණානං කතපාපානං කතදුදොතං කතකිබොහාං ගතී, තං ගතිං පෙවට කචණාමින් නො කොවනි කිලමත් පරිදෙවනී උරතතාළිං කාපත් සමෝහාං අපෙජාමානි.

පුනව පරං භික්ඛවේ, පණ්ඩිතං පිරසමාරුලහං වා මණුවසමාරුලහං වා ජමාශ වා සෙමානං, යානිසය පුරබබ කලාාණානි කම්වානි කනානි කායෙන සුචරිතානි වාචාය සුචරිතානි මනසා සුචරිතානි, තානිසා තමනි සමයෙ ඔලුවානති අජෙඹාලමානති අනිපාලමානති සෙසෳථාපි තිකඛණි මහනතානං පබ්බතකුටානං ඡායා සායනහයමයං පර්වියං මලම්බනති අපේඎිාලම්බනති අභිපපලම්බනති, එච්මේච් බො හිසකිවේ පණඩිත්ං පිහිතමාරුලහං වා මඤවසමාරුලනං වා ජමාග වා සෙමානං යාතිසය පුබෙබ කලාාණාති කම්වානි කතාභි කායෙන සුචරිතානි වාචාය සුවරිතානි මනසා සුවරිතානි, තානිසස තමති සමයෙ ඔලුබොනතී අජෝඹාල්ම්බනත් අභිපාලම්බනත්. තතු, භිකබවේ පණ්ඩිතසා එවං හොත් : අකතං වන මේ පාපං අකතං ලුදාං අකතං කිබවියං කතං කලාාණං කතං කුසලං කතං හිරුතතාණං, යා ව නොති පාපානං අකතල දසුනං අකතකිබ්බිසානං කතකලාාණානං කතකුසලානං කතතීරැතතාණානං ගති, නං ගතිං පෙවව නවජාමිති. සො න සොවති හ කිලුමනි න පරිදෙවක් න උරතතායිං කාඥක් න සමෝහං අපෙජරක් කතං මෙ පුණුදුදුං අනතාං පෘපං, යා හවිකාති ගති අනතපාපකා අනතුදුදුකා අක්තක්බතිසයා කතපුණුඥයා කතකුසලයා කතභීරුතතාණයා, තං පෙච්ච ගනිං ගච්ඡාමීන් විපාටිකාරෝ න ජායකි. අවිපාටිසාරිකෝ බො නික්කමේ ඉත්රීයා වා පුරිසසය වා ගිහිනො වා පබබල්නසය වා හදැකං මරණං හදදිකා කාලකිරියාති වදුමිති.

ඉදං කම්විං.

''තිණීමානි හිකාබවේ දුවචරිතානි, කතමානි තිණි : කායදුවචරිතං වළීදුවචරිතං මනොදුවචරිතං, ඉමානි බො හිකාබවේ තීණි දුවචරිතාණු

- 2. මහතං මජනං.
- 8. ගෘවතා හොති සිමු, මන්තං.

^{1.} ජමාගං - මජකං.

[8, 10, 4] ගාසනපුස්ථානය

'' යළිදු මහණෙනි, බාලයා පීඨයෙහි නැතීහුන්නහුට හෝ මඤ්ටයෙහි නැතීහුන්නහුට හෝ බීමැ හෝනහුට හෝ ඔහු වියින් පෙර කරනලද කායදුශ්චරිත වාග්දුශ්චරිත මනො දුශ්චරිත වූ යම පාපකර්ම කෙනෙක් ඇද්ද, එසමයෙහි ඔහුට ඒ කර්මයෝ එළැඹ සිටීති, අධාාවලමබන අභිපුලමබන චෙත්. මහණෙනි, යමපරිදි යවස්කාලයෙහි මහත් පර්වතතුටයන්ගේ සෙවණැලි පොළෝතෙලෙහි පැනිරේද, මහණෙනි, එපරිදි මැ පීඨයෙහි නැතීහුන් ඓවයි මඤ්ටයෙහි නැතීහුන් ඓවයි බීමැ හෝනා ඓවයි බාලයාහට ඔහු විසින් කළ කායදුශ්චරිත වාග්දුශ්චරිත මනොදුශ්චරිත වූ යම පෙර කළ පාපකර්ම කෙනෙක් ඇද්ද, එකල්හි ඒ කර්මයෝ එළැඹ සිටීන්. ඒ වැටහීම ආපාථගත කල්හි බාලයාහට මෙසේ සිත් වෙයි : මා විසින් කලාාණයෙහක් නොකරනලද මැය, කුශලයෙක් නොකරනලද මැ යැ, බියට පිහිටෙක් නොකරනලද මැ යැ, පව කරනලද, කර්කශකර්ම කරනලද, කිලිටිකම කරනලද. කලණකම නොකළ කුසල් නොකළ බියට පිහිට නොකළ පව කළ කැතුළුකම කළ කිලිටිකම කළ ඇත්තනට යම ගතියෙක් ඇද්ද, පරලොවැ ඒ ගතියට යෙමි. හේ ශෝක කෙරෙයි, ක්ලාන්ත වෙයි, වැලැපෙයි ළෙහි පැහැර හඩයි, සමාමානයට පැමිණේ යයි.

මහණෙනි, පණ්ඩිකයා පිඨයෙහි නැතීසිටියහුට වේවයි මඤ්චයෙහි යළිදු නැතිසිටියහුට වෙවයි බීමැ හෝනහුට වෙවයි ඔහු විසින් පෙර කරනලද කායසුවරික වචිසුවරිත මනෝසුවරිත වූ යම කුශලකර්ම කෙනෙක් ඇද්ද, එසමයෙනි ඔහුට ඒ කුශලකර්මයෝ එළැඹැ සිටිති, අධාවලම්බන අභිපුලම්බන වෙත්. යම්පරිදි මහලණති, පර්වතකුටයන්ගේ සෙවණැලි සවස්කලැ පොළෝතෙලෙහි අවලමබන මහත් අධාවලමබන අභිපුලමබන වශයෙන් පැතිරෙක් ද, එපරිදි මැ මහණෙනි, පණ්ඩිතයා පීඨයෙහි නැනීසිටියනු හෝ මඤ්චයෙහි නැනීසිටියනු හෝ බිමැ හෝතනු හෝ ඔහු විසින් පෙර කරනලද කායසුවරිත වචිසුවරිත මනොසුවරිත වූ යම් කුශලකර්ම කෙනෙක් ඇද්ද එසමයෙහි ඔහුට ඒ කර්මයෝ අවලම්බන අධාවලම්බන අභිපුලම්බන වශයෙන් එළැඹ සිටිත්. එහි දී මහණෙනි, පණ්ඩිතහට මෙබදු සිතෙක් වෙයි : ' ඒකාන්තයෙන් මා විසින් පව නොකරනලද රෞදුකර්ම නොකරනලද කිල්වීෂ නොකරනලද කලාාණය කරනලද කුශලය කරනලද හයපරිතුණය කරනලද, නොකළ පවඇති නොකළ රඑකම ඇති නොකළ කිලිටිකම ඇති කළ කලණ ඇති කළ කුසල් ඇති කළ හයට පිහිට ඇති සක්නාට යම්බදු ගතියෙක් වේද, පරලොවැ දී ඒ ගතියට යෙම ' විපුතිසාරය නුපදී, ' මහණෙනි, විපිළිසර නැති ස්තියගේ හෝ පුරුෂයාගේ හෝ ගිතියාගේ හෝ පැවිද්දගේ හෝ මරණය සොදුරු වෙයි, කාලකියාව සොදුරුව<mark>ත්තී යයි</mark> කියම් ' යි.

මේ කර්ම යැ.

" මහණෙනී, මේ දුශ්චරිත තුතොකි, කවර තුතොක යත් : කායදුශ්චරිතය වාග් දුශ්චරිතය මනොදුශ්චරිත යි. මහණෙනි, මේ තුන් දුශ්චරිකයෙන් '' යි. න්ණිමානි හිකාවේ, සුචරිතානි. කහමානි නීණි: කායසුචරිතං ම්මිසුචරිතං මනො සුචරිතං. ඉමානි බො ගිකාවේ, නීණි සුචරිතානී''තී.

ඉදං කම්මං.

(20) තාන් කතුමේ විපාකො:

"ලාභා වේ, නීකාබවේ, සුලඳඩං වේ, නිකාබවේ බරෙණා වේ, පටිලදෙඩා බුහාම්වරියවානාය, දිටසා මයා නීකාබවේ, ජ එකාගතන්කා නාම නිරයා, තුළු යං කිණුව් එකබූතා රූපං පකානී අනිවස්රුපං යෙව පකානී හෝ ඉවස්රුපං, අකනතරුපං යෙව පකානී නො කහතරුපං, අමනාපරුපංයෙව පකානී හෝ මනාපරුපං, යං කිඤුව් නොහතරුපං, අමනාපරුපංයෙව පකානී හෝ මනාපරුපං, යං කිඤුව් නොහත බවමං පෙ-ෂානෙන-පෙ-ජිවාහය-පෙ-කාශෙන-පෙ-යං කිඤුව් මනසා බවමං පේනාන් අනිවස්ධාවමං යෙව විජානානී හෝ ඉටස්ධාමමං, අකනතාධාවමං යෙව විජානානී හෝ කනතාධාමමං, අමනාප ඩාමමං යෙව විජානානී, හෝ මනාපඩාමමං ලාභා වොන්කාවෝ, සුලදඩං වෝ නිකාබව, බරෙණා වෝ පටලදෙඩා බුහාමවරියවාසාය.

දිවා මහා භිකාබව, ජ එකාගතන්හා නාම සහාා. තාළු යං ක්ඤුම් වකාබුනා රූපං පකාත් ඉවස්රූපංශෙව පකාත් හො අනිටාර්දං, කනතරූපංගෙව පකාන් නො අතනතාරූපං, මතාපරූපංශෙව පකාන් තො අමනාපරූපං, යං කිඤුම් නොහොත සදාං සුණාත්-පෙ-කානෙන -පෙ-ජිවනාය-පෙ-කාශෙන-පෙ-මනසා බමමං විජානාත් ඉටාතමමංගෙව විජානාත් නො අනිටාහිබමං, කනතාබමමංගෙව විජානාත් නො අකනතා බමමං, මනාපධාමමංගෙව විජානාත් නො අමනාපඩාමමං, ලාභා වෝ භිකාවේ, සුලදාබං වෝ භිකාබවේ, බණො වේ ප්රීලදෝා බුහාමවරිය වාහායා"ත්.

අයං විපාකො.

- 40. ''සවසී වනාසහකානී පරිපුණණානි සබබසො, නිරයෙ පවාමාභානං කද අනෙතා හවිකාතී.
- 41. නැති අනෙතා කුතො අනෙතා හ අනෙතා පති දිකසකි, තද හි පකත පොපං මම්¹ තුකාං ච මාරිසා⁷²හි.

අයං විපාණකා.

- (?1) තාපා කාතමං කම්මං ච විපාකො ච ;
 - 42. ''අධාමාවාරී හි නරෝ පමනෙතා ගහිං ගහිං නවජති දුගානීං ගො, හො නං අඩුමො චරිතො හනාති තුයං නහිතො ගථා කණාකයපො''

[8, 10, 4] ගංශනපුස්ථානය

'' මහණෙනි, මේ සුවරිත තුනොකි, කවර තුනොක යන් : කායසුවරිතය වාක්සුවරිතය මනස්සුවරිත යි. මහණෙනි, මේ තුන් සුවරිනයෝ '' ය යි.

මේ කර්ම යි.

(20) එහි විපාක කවලර යැ :

" මහණෙනි, කොපට (මනුෂාගත්මපුතිලාහාදීහු) ලාහයෝ යැ, මහණෙනි, කොප විසින් (පැවැදි වැ ලද වතුපාරිසුද්ධිසීලාදීය) සුලබධ යැ, තොප විසින් බුත්මවරීය පිණිස (අපට අක්ෂණවිනිර්මුක්ත වූ නවවැනි) ක්ෂණය පුතිලබධ යැ. මහණෙනි, මා විසින් පට ' එස්සායකනික ' නම නිරයෝ දක්නා ලදහ, එහි ඇසින් යම කිසි රූපයක් දකී ද, අනිෂ්ට රූපයක් මැ දකී, ඉප්ටරූපයක් නොදකී, අකාන්තරූපයක් මැ දකී, කාන්තරූපයක් නොදකී, අමනාපරූපයක් මැ දකී, මනාපරූපයක් නො දකී. කනින් යම කිසි ශුඛ්දයක් ... නැහැයෙන් ... දිවින් ... කයින් ... සිනින් යම කිසි ධර්මයක් දනගනි ද, අනිෂ්ට ධර්මයක් මැ දනී, ඉප්ටධර්මයක් නොදනී, අකාන්තධර්මයක් මැ දනී, කාන්තධර්මයක් තොදනී, අමනාපධර්මයක් මැ දනී, මනාපධර්මයක් නොදනී. මහණෙනි, තොපට ලාභයෝ යැ, මහණෙනි, තොප විසින් සුලබධ යැ, තොප විසින් බඹසරවස් විසීම පිණිස කොපවිසින් (නවවැනි සමපත්) ක්ෂණය ලද්දේ යි.

මහණෙනි, මා විසින් සවැදැරුම ' එස්සායනනික ' නම ස්වර්ගයෝ දක්නාලදහ, එහි ඇසින් යම කිසි රුවක් දකි ද, ඉෂ්ටරුපයක් මැ දකී, අනිෂ්ටරුපයක් නොදකී. කාන්ත රූපයක් මැ දකී, අකාන්තරූපයක් නොදකී, මනාපරූපයක් මැ දකී, අමනාපරූපයක් නොදකී. කනින් යම කිසි ශබ්දයක් අසා ද . . . නැහැයෙන් . . . දිවිත් . . කයින් . . . සිතින් යම කිසි ධර්මයක් දනගනී ද, ඉෂ්ටධර්මයක් මැ දනී, අනිෂ්ටධර්මයක් නොදනී, කාන්තධර්මයක් මැ දනී, අකාන්තධර්මයක් නොදතී, මනාපධර්මයක් මැ දනී, අමනාප ධර්මයක් නොදනී. මහණෙනි, තොපට (මනුෂාාත්මභාවාදීහු) ලාභයෝ යැ, මහණෙනි, තොප විසින් (වතුපාරීසුද්ධිසීලාදිය) සුලබධ යැ, නොප විසින් බඹසරවස් පිණිස සමපත් ක්ෂණය ලබනලද '' යි.

මේ විපාක යැ.

40. නිරයෙහි පැසෙන අපට සර්වපුකාරයෙන් සැටවාදහසෙක් පිරුණානුය, කවර කලෙක අන්තයෙක් වන්නේ ද —

41. අත්තයෙක් නැත, අන්තයෙක් කොති යැ, අන්තයෙක් තො දක්නා ලැබෙයි: නිදුක, යම්තෙයෙකින් එකල මා විසින් ද තොප වියින් ද පව කරන ලදයි.

මේ විපාක යි.

(21) එහි කමීම ද විපාක ද කවගේ යැ :

42. පුමත්ත වූ එහෙයින් මැ අධර්මවාරි වූ යම මිනිසෙක් යම යම කැනෙක දුගකියට යේද, තමා විසින් ගන්නාලද කෘෂ්ණසර්පයෙක් යමසේ ද එමෙන් තමා විසින් රැස්කළ ඒ අධර්මය ඒ අධර්මවාරියා නසයි. \$3. ''න හි ඩමෙමා අඩුමෙමා ච උහො සම්විපාකිනො, අඩුමෙමා නිරයං නෙහි ධුමෙමා පාපෙති සුකෘත්ං''

ඉදං කම්මං ච විපාකො ච.

"මා තිකාබවේ පුණුණුණා හාසිපට, සුඛ්ගොසතා තිකාබවේ, අධිවිචනං ඉටස්සාක කනානාසාක සියසාක මනාපසාක සදිදං පුණුණුනීති. අතිජාණාම බො පනාහං තිකාබවේ, දීෂරතනාං කතානං පුණුණුණාං දීෂරතනාං' ඉවසං කතනාං සියං මනාපං විපෘතං පවටනුතුකං සනාත වසාසානි වෙනතාවීතනාං හාවේනිමා සතන සංවටාවිවටාකපෙස න ඉමං ලොකං පුභාරාශමාසිං, සාවටාමානෙ සුදං' තිකාඛවේ, කපෙස අතකසාරුපතො හොමි, විවටාමානෙ කපෙස සුණුණුං මහම්විමානං උපපජාමී, තනා සුදං' තිකාඛවේ, බුහමා කොස සහතාකාන අතිහූ අනතිභූකො අණුණුදන්ව දනො වසවතතී. ජනතිංසකකනකාන, බො පනාහං තිකාඛවේ, සකොකා අහෝසිං දෙවානමිනෙ. අනෙකසතකකනානාං රාජා අහෝසං වසකන්න බම්මනො බම්මරාජා වාහුරනෙකා විජිතාව ජනපදනාවරියපතෙකා සතනාරතනසමනතා කනෝ කො පන වීදෙ පදෙසරජාවරියපතෙකා සතනාරතනසමනතා

තසය මගතං භිකොබවේ, එතදහොයි : කියා තුබො මෙ ඉදං කම්මසා එලං කියා කම්මසා විපානො ගෙනාහං එතරහි එවං මහිදඩිනො එවං මහානුනාවොති. තයා මයාං භිකාබවෝ, එතදහොයි : තීණණං බො මෙ ඉදං කාමානං එලං තීණණං කාමානං විපාකො යෙනාහං එතරහි එවං මනිදධිකො එවං මනානුහාවෝ, සෙයාරීදං : දනසා දමසා කංශවසාතී.

තාන යදාව දනං ගො ව දමො යො ව සංසමෝ, ඉදං කම්මං. ගො තපාචවයා විපාකො පච්චනුහුගො, අයං විපාකො.

තරා ''චුලලකම්මවිත වෙනා'' විතන බෙබා, යං සූතසා මාණවිත කොදෙයා පුතනසා දෙසිනාං. තුළු යෙ බම්මා අපායුකදීෂායුකතාය සංවතනත්, ඔවනාබාඛඅපොබාඛතාය – අපෙසකබ මහෙසකානාය – දුබබණණ සුවණණෙනාය –තී වනුලික උවානුලික තාය – අපෙසොහ මහා හොතතාය – දුපෙණුකදී සායුකත් ව සංවතත නත්, ඉදං කම්මං. යා තුළු අපොයුකදී සායුකතා – පෙ – දුපෙණුකද පණුකුව නතතා, අයං විපාකො

දෙං කම්මං ච විපානො එ.

(22) තත් කතමං කුසලං :

44 ''වාචාතුරකති මනසා සුසංවිතා කාගෙන ව අකුසලං හා කශිරා, එතෙ තගො කම්මපරෙ විසොඛයෙ ආරාඛයෙ මගතං ඉසිපාවෙදිතා''නති.

ඉදං කුසලං.

- 1. දීඝරතනං කාළුවි උතෙං.
- 2. සුදුහං සිමු.
- 8. නා කුසලං මජයං

[8, 10, 4] ගාහෙනුස්ථානය

43. ධර්මය ද අධර්මය ද යන දෙක නො මැ සම විපාක ඇත්තාහු වෙති, අධර්මය නිරයට පමුණුවයි, ධර්මය සුගතියට පමුණුවා ' යි.

මේ කර්ම ද විපාක ද වෙයි.

" මහණෙනි, පීනට නහමක් බියපත් වඩු, මහණෙනි, මේ පින් යැ යනු ඉප්ට වූ කැමැතිවූ පියවූ මනාවඩන සුවයට තෙල නමෙකි. මහණෙනි, මේ දීර්ඝරානයෙහි (මාවිසින්) කරනලද පුණායන්ගේ ඉප්ට වූ කාන්ත වූ පිය වූ මනාප වූ විපාකය දීර්ඝකාලයක් විදුන ලද්දේ දනිම මෑ ය. සත් හවුරුද්දක් මුළුල්ලෙහි මෙත්සික් වඩා සංවර්ධ විවර්ධකල්ප සතක් මේ මිනිස්ලොවට පෙරළා නොආයෙමී. මහණෙනී, කල්පය නැසෙන කල්හි ආහස්සර බඹලොවට පැමිණියෙම වෙමි, කල්පය හටගන්නා කල්හි සිස්වූ බහවීමනක උපදීමි. මහණෙනි, මම එහි බහ්ම වෙමි, (බුන්මපාරිසජ්ජ ඉන්මපුරොහිතයන් කෙරෙහි) මහාබුන්ම වෙමි, ඔවුන් අතිහවනය කරනසුලූ වූයෙම ආත්තිතක වෙමි, ඒකාන්තයෙන් තුන්කල් දක්නෙම (ස්වකීය චිත්තය) වශයෙහි පවත්වනසුලු වෙමි. කවද මහණෙනි, මම සතිස්වරක් දේවෙන්දු වූ යනු වූයෙමී. අනෝසියවර දහැමිවූ දහැමින් රජ වූ සියුසයුරු අන්ත කොට ඇති පොළොව දීනු සිය ජනපදයෙහි තහවුරුබවට පැමිණි සත්රුවනින් සමන්වාගත සක්විති රජ වීමී. පුදෙගරාජාය ගෙන කියනු කවරෙ යැ.

වහණෙනි, මට (පැසුඑ සක්විතිකලා) මෙබඳු සිතෙක් විය : ' යම හෙයෙකින් මම මෙකල මෙසේ මහත් සෑද්ධි ඇතියෙම මෙසේ මහත් අනුහාව ඇතියෙම මේ කවර කර්මයක්හුගේ ඵලයෙක් ද ? කවර කාර්මයක විපාකයෙක් ද ' යි. මහණෙනි, මට කෙල සිත විය : යම පිනෙකින් මම මෙකල මෙසේ මහත්සෘද්ධි ඇතියෙම මහත්අනුහාව ඇතියෙම ද, මේ මාගේ තුන් කර්මයක්හුගේ ඵල යැ, තුන් කර්මයක්හුගේ විපාක යි : ඒ මෙසේ යෑ : ආහාරාදී දෙයධර්මදන යැ චක්ෂුරාදී ඉන්දීයදමන යැ කායවාක්සංයම යැ, යන කර්මයන්ගේ යි.

එහි යම දනයෙක් යම ඉන්දියදමනයෙක් යම කායවාක්සංයමයෙක් ඇද්ද මේ කර්ම යැ. ඒ ඉන්තුයෙන් යම විපාකයෙක් විදුනාලද්දේ ද මේ විපාක යි.

එසේ මැ (මැදුමසතියැ) වූල්ලකම්මවිත්වීග සූපය කියැයුත්තෝයැ : තොදෙයාපුපු සුහමාණවකහට යමක් දෙසනලද ද, එහි යම ධර්ම කෙනෙක් අල්පායුෂ්ක දීර්ඝායුෂ්ක බවට වැවෙත් ද, බන්වාබාධ අල්පාබාධ බවට---- අල්පයශක්ක මහායශක්ක බවට----දුවර්ණ සුවර්ණ බවට --- නීවකුලික උව්වාකුලික බවට --- අල්පහොග මහාභොග බවට----දුෂ්පුංඥ පුඥුවත් බවට වැටෙත් ද, මේ කර්ම යැ. එහි යම අල්පායුෂ්ක දීර්ඝායුෂ්ක බවක් ...දුෂ්පුඥ පුඥුවත්බවක් ඇද්ද මේ විපාක යි.

මේ කර්ම ද විපාක ද වේ.

(22) එහි කුසල කවරේ යැ :

44. වාග්දුශ්චරිතය දුරැලීමෙන් වචනය රක්නාසුලු වූයේ අතිධානදීය දුරැලීමෙන් සිකින් මොනොවට සංවෘත වූයේ කයිනුදු පුංණවධාදී අකුශලය නො කරන්නේ යැ, මෙයේ තුන් කර්මපථය පිරිසිදුකරන්නේ යැ, බුද්ධාදී සංෂීන් විසින් පුවිදීක වූ ආය**ාමාර්ග**ය සිද්ධාකරන්නේ යි.

මේ කුසල යැ.

20-88 04440 (79/08)

45. ''ශයක කායෙන මාචාය මනයා නැපී දුකකටං, සංචූනං නීති ආනෙති තමනං බැම බාහමණ''නතී.

ඉදං කුපලං.

''න්ණ්මානි භිකාබවේ, කුසලමූලානි. කතමාති නිණ් ; අලොනො කුසලමූලං අදෙසො කුසලමූලං අමොනො කුසලමූලං. ඉමානි බො භිකාබවේ, නීණ් කුසලමුලානී''නී

ඉදං කුහලං.

''විජරා තික්බවේ, පුබමඞ්කමා කුසලානං ඩම්මානං සමාපතතියා අළුදෙව් කිරිණු ඔහුපා වා''ති,

ඉදං කුහලං.

(28) නත් කත්මං අකුසලං :

46. "ගතා අචානතදුක්සීලාං ඖලුවා සාලම්වොනතං, කරොතී හො තථනතානං යථා නං ඉවත්ති දිහෝ"ති.

ඉදං අකුහලං.

\$7. ''අතනතා හි කතං පාපං² අතතජං අතනසමාවං, අභිමාණනි දුමෙබා විජීරං විසාමයං මණිං''නී.

ඉදං අකුහලං.

48. දස කම්මපරේ නිසෙවිය අකුසලා කුසලෙහි විවරටිතා, ගරකා හවනහි දෙවතෙ, බෑලමහි තීරයෙසු පවාරෙ''තී.

@C. 42000.

"තිණිමාති හිකාවේ අකුසලමූලානි. කතමාති තීණි : ලොහො අකුසලමූලං දෙසො අකුසලමූලං මොහො අකුසලමූලං. ඉමාති බො තිකුවෙ තීණි අකුසලමූලානී"තී.

ඉදං අතුසලං.

- (24) හාසා කතාමං කුහලං ච අකුහලං ච :
 - 49 ''යාදියං වපතේ බීරං තාදියං හරතො ඵලං, කලතාණකාරී කලතාණං පාපකාරී ව පාපක''හති.

^{1.} අනුදෙව - මජයං, සංති.

^{2.} අතනනා'ව කතං කම්මං – බම්මපද

[8, 10, 4] @ea 25 gd de 50 c

45. යමක්හුගේ කයින් වචනයෙන් සිතින් දුෂ්කෘත (අපායසංවත්තනික කර්ම) යෙක් නැද්ද, මේ කායාදි තුන් කරුණෙන් සුසංවෘත වූ ඔහු මම බාත්මණ යයි කියම්.

මේ කුසල යැ.

'' මහණෙනි, මේ කුසලමූලයෝ තිදෙනෙක් වෙති, කවර තිදෙනෙක් යත් ; අලොහ කුසලමූල යැ අදෙයකුසලමූල යැ අමොහකුසලමූල යි. මහණෙනි, මේ තුන් කුසල මූලයෝ '' යි.

මේ කුසල යැ.

'' මහණෙනි, කුශලධර්මයන්ගේ ඉපැදීමට (කම්මස්සකකඤාණ සංඛාාත) විදාහව (සහජාත උපනිශුය වශයෙන්) පූර්වඩ්ගම වෙයි, හිරිද ඔතප් ද එක්වැ මැ උපදනෝ ''යි.

මේ කුසල යි.

```
(23) එහි අකුසල කවරෙ යැ :
```

48. යමක්හුගේ ඒකාන්තදුශ්ශීලභාවය සල්රුකක් වැතිරැගෙන වැඩුණු මාලූවා ලතාවක් මෙන් ඔහුගේ ආත්මභාවය වැළඳගෙන සිටියේ ද, යමයේ සතුරෙක් තම සතුරාට අනර්ථ කැමැති වේ ද, එපරිද්දෙන් ගේ තමහට අනර්ථ කෙරේ යයි.

මේ අකුසල යැ.

47. වජුය තමහට උත්පත්තිස්ථාන වූ පාෂාණමය මැණික (කඩකඩ කොට) අපරිභොග කරන්නාක් මෙන් තමා කෙරෙහි උපන් තමා කෙරෙහි හටගත් තමා විසින් ම කරනලද පාපය දුෂ්පුාඥ වූ පවිටූ පූද්ගලයා (අපායාදීයෙහි ලා) මඩනෝ යි.

මේ අකුසල යැ.

48. දෙවිය, අඥතපුද්ගලයෝ දශ අකුශලකර්මපථය කොට කුශලයෙන් තොර වූවාහු (නුවණැතියන් විසින්) ගැරැතියැයුත්තාහු වෙති, අඥනබුද්ධි ඇති ඔවුහු නරකයන්ති පැපෙත් යයි.

මේ අකුසල යැ.

'' මහණෙනි, මේ අකුශලමූලයෝ තිදෙනෙක් වෙති, කවර තිදෙනෙක යත් : ලෝහ අකුහල මූල යැ දෙසඅකුසල මූල යැ මෝහඅකුසල මූල යි. මහණෙනි, මේ තුන් අකුශල මූලයෝ යි.

මේ අකුසල යි.

(24) එහි කුසල ද අකුසල ද කවරේ යැ :

49. යමබදු බිජුවටක් වපුරා ද, එබදු වූ ශසාඵලය හැරැගනී, එසෙයින් කුසල් කරනසුලු වූයේ කුශලඵලය ද පව කරනසුලු වූයේ අකුශලඵලය ද විදුතේ යි.

නොතතීපාකරණං - පමන්දෙදකවාරො

තාපුළු ශං අහා : ''කාලාපාණකාරි කාලාපාණ''නති ඉදං කුසලං, ශං ආහ : ''පාපකාරි ව පාපකං''ති ඉදං අකුසලං.

ඉදං කුසලං ච අකුසලං ච.

50. ''සුගෙන කමෙෙන වර්නති සුංකතිං අපායතුමං අසුතෙන කමමුනා, බයා ච කමෙකය විමුතතවෙතුයො, නිබෘනති නෙ ජොතීරිවිනානකඛයා''.

තාළු යං අංහ : සුහෙන කමොත වජනති සුකාතී''නති ඉදං කුසලං, යං අංහ : ''අපායභූමිං අසුහෙන කමාවූනං''හි ඉදං අකුසලං.

ඉදං කුෂලඤව අකුහලඤව.

(25) තාළු කානමං අනුණුණුණ :

51. ''යථාපි හමරො පුපුරු වණණනත්වං අහෙඨයං, පලෙතී රසමාදය එවං ගාමේ මූනි චරෙ''ති.

ඉදං අනුණැඤාගං.

න්ණ්මානී භිකාබවේ, භිකාබූනං කාරණ්ගානී. කතමාති නිණ්: ඉඩ භිකාබවේ, හිකාබූ පානීමොකාබසංවරයා විහාරති අාචාරගොවර සමපතොනා අණුමතොනසු වසේජස හයදයයාව සමාදය සිකාබනී සිනාබා පදෙසු, කායසාමට විනා මෙන සමනනාගතො කු කලෙන පරිසුදධාරීවෝ, අාරදා විරියෝ බෝ පන හෝනී, එමේවා දලකපරකාකමෝ අනී කාබිනතාධූරෙ අකු සලානං ඩම්මානං පහානාය කු සලානං ඩම්මානං හාවනාය සචයි කිරියාය, පණුඤවා බෝ පන හෝනී උදයබබය හාමිනියා පණුඤය සමනතාගතො අරියාය නිබෛගිකාය සම්මාදුකාබනාබයගෑමනියා. ඉමානී බෝ භීකාබවේ භීකාබූනං නීණී කාරණ්යානී''කී.

ඉදං අනුණැකුතං..

''දස ඉමේ නිකාබවේ, බම්මා පබබජීතෙන අනිණාගං පවවවේකාබිතබබා. කාකමේ දස : වේවණණ්ඩයමනි අජකූපහතොග්. පබාබජීතෙන අනිණාගං පච්චවෙකාබිතබබං--පෙ--ඉමේ බොං නිකාබවේ, දස බම්මා පබාබජිතෙන අනිණාගං පච්චවෙකාබිතබබා''නී

ඉදං අනුණුණුගං.

''කිණිමානී තිකාබව කරණ්යාතී. කතමානී තිණි : කායසුවරිතුං වටිසුවරිතං මනොසුවරිතං. ඉමානි බො තිකාවේ තීණි කරණ්යාතී''තී.

ඉදං අනුණුණුක.

[8, 19, 4] ගංශන පුස්ථානය

එහි කලාාණකාරී කලාාණං යි යමක් වදළාහු ද මේ කුසල යැ. පාපකාරී ච පාපකං යි යමක් වදළාහු ද මේ අකුසල යැ.

මේ කුසල ද අකුසල ද වෙයි.

50. සුහ වූ කුශලකර්මයෙන් සුගතියට යෙති, අතුශලකර්මයෙන් අපායභූමියට යෙති, යළි කර්මක්ෂය වීමෙන් වීමුක්ත සිත්ඇති ඒ රහත්හු දර ක්ෂයවීමෙන් ගින්න මෙන් පිරිනිවෙත්.

. එහි '' සුගෙන කම්මෙන වජන්ති සුග්ගතිං '' යි යමක් වදළාහු ද, මේ කුසල යැ. ' අපෘය භූමිං අසුගෙන සම්මුනා ' යි යමක් වදළාහු ද, මේ අකුසල යැ.

මේ දේශනාව කුයල ද අකුසල ද වේ.

(25) එහි අනුඤ්ඤහ කවලර යැ :

51. යමසේ බවරා පුෂ්පය ද වර්ණය හා ගන්ඩය ද නො නසා මල්රස ගෙන පෙරළා යේ ද, එසෙයින් මුනි තෙමේ ගමහි පිඩුසිහා හැසිරෙන්නේ යි.

මේ අනුඤ්ඤත යැ.

" මහණෙනි, මේ භික්ෂූන් විසින් කරණි තුනක් වෙති, කවර තුනෙක යන් : මහණෙනි, මෙ සස්නෙහි මහණ පුංකිමොක්සෙංචරයෙන් සංචෘත වූයේ ආචාරගොවර දෙකින් යුක්ක වූයේ අණුමානු වරදෙහි හය දක්නාසුලු වැ වාස කෙරෙයි, කුශල වූ කායකර්ම වාක්කර්මයෙන් සමන්විත වැ පරිශුද්ධ ආජීව ඇතියේ ශික්ෂාපදයන් සමාදන්ව ගෙන භික්මෙයි, යළි ස්ටීර වූ දඩි පරානුම ඇතියේ රුකුළු වැරඇතියේ වෙයි, අකුශලධර්මයන්ගේ පුහාණය පිණිස කුශලධර්මයන්ගේ වැඩිම පිණිස පුතාක්ෂ කිරීම පිණිස නො තැබූ වියා ඇත්තේ වෙයි. යළි පුළු ඇත්තේ වෙයි, ආයා වූ (ලොහාදීන්ගේ) නිර්වෙධය කරන මනා කොට දුාබක්ෂයට පමුණුවන උදයවායපරිශුාහක වූ පුණුයෙන් සමන්වාගත වෙ. මහණෙනි, මෙ භික්ෂූන්ගේ තුන් කරණිනු වෙත් " යයි.

මේ අනුඤ්ඤත යැ.

'' මහණෙනි, මේ දශධර්මයෝ පැවිද්ද විසින් නිරතුරු පුතාවෙක්ෂා කටයුත්තාහ, කවර දසලයක යත් : විවර්ණබවට පැමිණියෙම වෙමි නිරතුරු සිතියැයුතු . . . මහණෙනි, මේ දශධර්මයෝ පැවිද්ද විසින් නිරතුරු සිතියැයුත්තාහ '' යි.

මේ අනුඤ්ඤත යැ.

'' මහණෙනි, මේ කරණි තුනෙක, කවර තුනෙක යත් : කායසුවරිත යැ වාක්සුවරිත යැ මහාස්සුවරික යි. මහණෙනි, මේ තුන් කරණිනු '' යි.

මේ අනුක්ඤත යැ.

නොතතිපාකරණං - පරින්දෙදසවංජෙ

(26) තුළු කතුමං පටික්ඛිතතං :

52. ''නත් පුත්තසමං පෙමං නත් ගොසමිතං ඛනං, නත් සූරියසමා ආතා සමුදාපරමා සරා''නී.

භගවා ආහ:

53. ' ආසි අතාතයමං පෙමං ආසි ඛණුකුසමං ඛනං, ආසි පණුකුසමා ආහා වූටයි වෙ පරමා තරා''ති.

එපට ගං පුරිමකාං, ඉදං පටිකබ්තතං.

''න්ණිමානි තික්බවෙ, අකරණියාති. කතමානි තීණි : කාශදුවවරිතං වට්දුවටරිතං මනොදුවවරිතං. ඉමානි බො ගීකබවෙ, තීණි අකරණියානි''ති.

ඉදං පට්කාබීතතං.

- (27) තත් කතමං අනුණුසුතං ව පට්කාබිතතං ව:
 - 54. ''කිංසූඩ හීතා ජනතා අනෙකා මගොොච් නොකායතනො' පවුතෙතා, පුවණම හං ගොතම හුරිපණෑඤ, කියාමං ඕනො පරලොකං හ හාගෙ''ති.
 - 55. ''වාචං මනඤුව පණ්ඩාය සමමා කාගෙන පාපානි අකුබබමානො, බවහතනපානං ශරමාවයනෙතා සඳෙබා මුදු සංවිහාගි වදඤඤු; එතෙසු බමේමසු ඕනො චතුසු බමේම ඕනො පරලෝකං න තාගෙ"ති.

තාපා යං අහ : ''වාචං මනං ව පණ්ඩාය සම්මා?'ති ඉදං අනුණුකුතං ; ''කාගෙන පාපාන් අකුබබමානො''ති ඉදං පටිකබීතතං ; ''බවහනතපානං කරමාවයනෙහා සඳහා මුදු සංවිතායි වදණැකු එතෙසු ඩමෙෙසු සීතො වතුසු ඩමෙෙ සීතො පරලොකං න තායෙ''ති ඉදං අනුණුකුතං ;

ඉදං අනු කුඤුනකුව පටිකතිහතං ච.

56. ''සබබපාපසස අකරණං කුසලසස උපසමපද, සවිතතපරියොදපනං එතං බුණානසෘසනං''

ඉදං අනුණුඤුතං ච පටිකතිහතං ච.

1. නොකාගතනං - සංති.

[8, 19, 4] @ 080 g # do 200

(26) එහි පට්ක්බිත්ත කවලර යැ :

52. පුතුළේමය හා සම වූ පේමයෙක් නැත, ගවධනය හා සම වූ ධනයෙක් නැත, සුයාාලෝකය සම වූ අවහාසයෙක් නැත, සියලු ජලාසයෝ සමුදුය පරම කොට ඇත්තාහ ' යි.

මුදුහු මෙසේ වදළහ : 🗉

53. ආත්මලේමය සම වූ ලේමයෙක් නැත, ධානාංසම වූ ධනයෙක් නැත. පුඥාලාකය සම වූ අවහායයෙක් නැත, ජලාසයෝ වර්ෂාව පරම කොට ඇත්තාහ * යී

මෙහි පූර්ව වූ යම වචනයක් ඇද්ද එහි ---- මේ පටික්බිත්ත යි.

'' මහණෙනි, මේ අකරණීය තුනෙකි, කවර තුනෙක යන් : කායදුශ්වරික යැ වාග් දුශ්වරිත යැ මනොදුශ්වරිත යි. මහණෙනි, මේ තුන් අකරණීය යෝ '' යි.

මේ පට්ක්ටිත්ත යි.

(27) එහි අනුඤ්ඤත ද පටික්ටිත්ත ද කවලර යැ :

54. පෘරිචිසම චීස්කෘත පුංද ඇති ගෞතමයන් වහන්ස මුබවහන්සේ පුළුවුස්මී. (අටතිස් අරමුංගු විසින්) නොයෙක් කරුණු ඇති මාර්ගය ද පුකාශ කරනලද්දේය. මෙලොවැ නොයෙක් ජනසමූහයෝ කුමකින් බීයපත් වූවාහු ද, කවර ධර්මයෙක්ති සිටියේ (ලෙලොව්ත් යනුයේ) පරලොවට බීය නොවන්නේ ද ' යි.

55. වචනය ද සිත ද මනාකොට පිහිටුවා කයින් පව නොකරන බොහෝ ආහාරපාන ඇති කුලගෙයි වසන ශුද්ධා ඇති මෘදු වූ දනසංවිභාග ඇති පුතිගුහකයන්ගේ බස් දන්නා මෙ සතරදහමහි සිටි පුද්ගල ධර්මයෙහි සිටියේ පරලොවට බීය නොවන්නෝ යයි.

එහි ''...'' වෘවං ලනං ච පණිධාය සම්මා''...'' යි යමක් වදළසේක් ද, මේ ' අනුඤ්ඤක ' යෑ, කායෙන පාපානි අකුබ්බමානො ''...'' යන මේ ' පටික්ටිත්ත ' යැ, '' බවහන්නපානං සරමාවසන්තො සදෙඩා මුදු සංවිහාගි වදක්ඤෑ එතෙසු ධම්මෙසු යීතො වතුසු ධම්මෙ ඩීතො පරලෝකං න හායෙ '' යන මේ අනුඤ්ඤත යැ.

ලේ අනුඤ්ඤුක ද පට්ක්ටිත්ත ද වෙයි.

56. සියලු අකුසල් නොකිරීම ද වාතුර්භූමක කුශලයාගේ පුතිලාභය ද (රහත්මගින්) ජුවකීය චිත්තසන්කානය පව්නු කිරීම ද යන තෙල සියලු බුදුවරයන්ගේ අනුශාසනාගි.

එහි ''...'' සබ්බපාපස්ස අකරණං ''...''යි යමක් වදළසේක් ද මේ ' පටික්බිත්ත යැ. කුසලස්ස උපසම්පද, යි යමක් වදළසේක් ද මේ අනුඤ්ඤිත යැ.

මේ අනුඤ්ඤත ද පටීක්ටිත්ත ද වෙයි,

නොතත්ෂා කරණං -- පටින්දෙයාවාරො

"කායසමාචාරමපතං දෙවානමීඤ, දුවීබෙන විදුම් : සෙවීනබබමයි අසෙවිතබබමයන්. වච්සමාචාරමපතං දෙවානමීඤ, දුවීබෙන විදුම් : සෙවිතබබමයි අසෙවිතබබමයිනි, පරිසෙසනමයතං දෙවානම්ඤ, දූවීබෙන විදුම් : සෙවිතබබමයි අසෙවිතබබමයිනි.

නාගසමාවාරම්පතං දෙවානම්පැ, දුවිබෙන වදුම් : සෙවිතබබමයි අසෙවිනබබමයිකි. ඉතී බො පහෙතං විතතං, කිසෙනුවතං පරිචා විතතං : යථාරූපණුව බො කාගසමාවාරං සෙවතො අකුසලා බම්මා අතිමක්තති කුතලා බම්මා පරිතාගතති, එවරුපො කායසමාවාරෝ න සෙවනබෙබා, තතා යං ජකුසැ කායසමාවාරං ඉමං බො මෙ කායසමාවාරං සෙවනො අකුසලා බම්මා පරිතාගතති කුතලා බමමා අතිවක්තති, එවරුපො කායසමාවාරෝ සෙවිනබෙබා. කායසමාවාරමතකං දෙවාන මත දුවීබෙන වදුම් : සෙවිනබබවයි අසෙවිතබබවයි ඉති යනතං විතතං, ඉදුමෙනං පරීචා විතතං. විසිසමාවාරං පෙ

පරිගෙසනම්පහං දෙවානම්පැ, දුවිබෙන විදුමී : සෙවිතබබමයි අසෙවිතබබමයින්. ඉන් බො පනෙතා වූනතං, කිංචෙතං පට්ච්ච වූනතං : ගථාරූපකුව බො පරිගෙසනං සෙවතො අකුසලා බම්මා අභිවඩාර්නන් කුසලා බම්මා පරිහායනක්, එවරුපා පරියෙසනා න සෙවිතබබා. තාපර ශං ජණැකු පරියෙසනං, ඉමං බො මෙ පරියෙසනං සෙවතො අකුසලා බම්මා පරිහායනක් කුසලා බම්මා අභිවඩාදනක්න්, එවරුපා පරියෙසනා සෙවිතබබා. පරියෙසනමපහං දෙවානම්පැ දුවිබෙන, විදුමි : සෙවිතබබයි අසෙවිතබබාමයි. ඉන් ගං නං වූනතං, ඉදමෙතං පට්ච්ච වූනතං.

තාපුර යං අාහ : ''හෙවිකබබමයි''නි ඉදං අනුණැඤතං. යං ආහ : ''න හෙවිකබබමයි''නි ඉදං පරිකඛ්තතං,

ඉදං අනුසදුසුංගං ව පටිකබ්නහං ව.

(28) තුළු කතුමො එවො:

57 ''ඔහානවස්ඩබ්කො සෙවෙයා සච්චානං චතුරො පද, විරාගෝ සෙවෙයා බම්මානං දවපදනං ව චකබුමා''යි.

අයං එවො.

"නිණිමානී භිකාබවේ, අඟාානි, කහමානී තීණි: ගාවතා භිකාබවේ සතතා අපද වා දවිපද වා චතුපාද වා බහුපාද වා රැපිනො වා අරුපිනො වා සකැඤ්තො වා අසකැක්නො වා සොවසකැඤ්නාසකැඤ්නො වා, තථාගතො තෙසං අඟාමකකායති සෙවාමකකායතී පවරමකකායති, සදිදං අරහා සමමාසමබුදෙබා.

යාවනා හිකකවේ, බම්මානං පණණනත් සම්බනානං වා අසම්බනානං වා විරාශෝ නෙසං බම්මානං අභාමක්ඛායන් සෙටාමක්ඛායන් පවර මන්කායන්, යදිදං මදනීම්වදනො-පෙ-නිරෝබෝ නිබබානං.

[8, 10, 4] ගංශන ඉත්ථානය

" දේවෙන්දුය, මම කායසමාචාරය ද සේවිතවා ද අසේවිතවා ද ' යි දෙපරිද්දෙකින් කියමී, දේවෙන්දුය, මම වාක්සමාචාරය ද සේවිතවා ද අසේවිතවා ද ' යි දෙපරිද්දෙකින් කියමී, දේවෙන්දුය, මම පයොමාණය ද සේවිතවා ද අසේවිතවා ද ' යි දෙපරිද්දෙකින් කියමී.

" දේවෙන්දුය, මම කායසමාචාරය ද සෙවිතවා ද අසෙවිතවා ද 'යි දෙපරිද්දෙකින් කියමීයි මෙසේ තෙල කියනලද, තෙල කුමක් සඳහා කියනලද ද යත් : යම්බදු කාය සමාචාරයක් සෙවුනාහට අකුශලධර්මයෝ වැඩෙත් ද, කූශලධර්මයෝ පිරිහෙත් ද, මෙබදු කායසමාචාරය නො සෙවියැයුත්තේ යැ, එහි යම කායසමාචාරයක් ' මේ කාය සමාචාරය සෙවුනා මට අකුශලධර්මයෝ පිරිහෙති, කූශලධර්මයෝ වැඩෙති' යි දන්නේ ද, මෙබදු වූ කායසමාචාරය සෙවියැ යුත්තේ යැ. ' දේවෙන්දුය, මම කායසමාචාරය ද සෙවිතවා ද අපෙටිතවා ද ' යි දෙපරිද්දෙකින් කියම ' යි වෙසේ යමක් කියනලද ද මෙය තෙල කරුණ සඳහා කියනලද්දේය. වාක්සමාචාරය ...

දේවෙන්දුය, මම පයෝෂණය ද සේවිකවා ද අසේවිකවා ද ' යි දෙපරිද්දෙකින් කියම් ' යි මෙසේ කෙල කියනලද, තෙල කුමක් සදහා කියනලද යැ යත් : ' යම්බදු පයෝෂණයක් සෙවුනාහට අකුශලධර්මයෝ වැඩෙක් ද, කුශලධර්මයෝ පිරිහෙත් ද, මෙබදු පයෝෂණය නො සෙවියැයුතු යැ. එහි යම පයෝෂණයක් සෙවුනාහට ' මේ පයෝෂණය සෙවුනා මට අකුශලධර්මයෝ පිරිහෙති, කුශලධර්මයෝ වැඩෙති ' යි. දන්නේ ද, මෙබදු පයෝෂණය සෙවියැයුතු යැ. දේවෙන්දුය, මම පයෝෂණය ද සේවිකවා ද අසේවිතවා ද ' යි දෙපරිද්දෙකින් කියම් ' යි මෙසේ යමක් කියනලද ද මෙය තෙල කරුණ සඳහා කියන ලදි.

ඒ දේශනායෙහි '' සේවිතබ්බමයි '' යි යමක් වදළ සේක් ද මේ '' අනුඤ්ඤත '' යැ. ' න සෙවිතබබං ' යි යමක් වදුළසේක් ද මේ ' පටික්ටිත්ත ' යෑ.

මේ අනුඤ්ඤත ද පටික්බිත්ත ද වේ.

(28) ඒ ශාසනපව්ඨානයෙහි එව සුනු කවරෙ යැ :

57. ජඩගමාදී මාර්ගයන් අතුරෙන් අෂ්ටාඩ්ගික ආයඩ්මාර්ගය උතුම වෙයි, සතායන් අතුරෙන් දුක්ටාදී (ආයඩ්සතාපුකාශක) සතර පදය උතුම් වෙයි, ධර්මයන් අතුරෙන් නිර්වාණසංඛාාත විරාගය උතුම වෙයි, දේවමනුෂාාදි දෙපාඇත්තවුන් අතුරෙන් පසැස්ඇති තථාගතයෝ උතුම වෙන්.

මේ එව් (ස්තුච්) දෙශනා යැ.

" මහණෙනි, මේ අගු (උක්කම) යෝ කිදෙනෙක් වෙති, කවර කිදෙනෙක යත් : මහණෙනි, අපාද වූ හෝ ද්විපාද හෝ වතුෂ්පාද හෝ බහුප්පාද හෝ රුපි හෝ අරුපි හෝ සංස් හෝ අසාදේ හෝ නොවසංදේනාසංදේ වූ හෝ යම පමණ යත්ක්ව කෙනෙක් ඇද්ද, ඒ සක්ක්වයන් අතුරෙන් යම අර්හත් සමාක් සම්බුද්ධ කෙනෙක් වෙද්ද ඒ තථාගතයෝ ගුණයෙන් අගු වූහ ' යි කියනුලැබෙකි, ශුෂ්ඨ වූහ ' යි පුවර වූහ ' යි කියනුලැබෙක්,

මහණෙනි, සංඛන (පුතායෙන් කරනලද) වූ හෝ අසංඛන වූ හෝ ධර්මයන්ගේ යම පමණ පුඥප්තියක් ඇද්ද, ඒ ධර්මයන් අතුරෙන් යම රංගමදදිය නිර්මද කරන ... නිරෝධ සංඛාහත නිර්වාණයෙක් වේ ද, ඒ වීරාග (නිර්චාණ) ධර්මය අගු යයි කියනු ලැබෙයි, ශුෂ්ඨ යයි පුවර යයි කියනුලැබෙ.

නෙතත්පාකරණ - පරින්දෙදසවාරො

යාමතා නිසාබවේ, සිඩිසාහං පණණතිකි ගණාතං පණණතික මහාජනසනනිපාතානං පණණතිකති තථාගතසාවකසබේසා තොයං අභාමන්ධායකී සෙට්සමකධායකි පවරමනාධායකි යදිදං චනතාරි පූරිස යුගානී අඩා පූරිසපු ගනලා-පෙ-පුණුණු කොබනතාං ලොකාසාා''නි.

- 58. ''සබබලොකුහතරෙ, සාහා ඩමේමා එ කුසලක්ඛතෝ,' ගණො එ හරසිහසා තානි නීණි විසිසාරේ.
- 59. සමණපදුමහණුවගො ගණෝ බුමාවරො ච විදූහ සකකතෝ, නරවරදමකො ච චකබුමා ආති නීණි ලොකසා උතානරි.
- 60. සාසාංච අපාචියමේං ඛාමාවා ච සමාඛා නිරුපදනො, අරියො ච හණාවරෝං කානී බලු විසිභාරෝ නීණ්.
- 61. සවානාමේ ඒනො බෙමො සබාහිතු සවාඩම්මො, නපුදුකුදු නසා උතතරි අරිසසමොහා නිවාං විකුකුන පූජිනො ආන් තීණි ලොකසා උතතරි.''
- 62. ''එකාගනං ජාතිබයනතදයයි මහතං පජානෘති හිතානුකමයි, එකෙන මහොතෙ තරිංසු පුබෙබ තරිසානති යෙ වී තරනති ඔහං. තං තාදිසං දෙව්මනුසාසසෙවා ං තතතා නමසානති විසුදාම්පෙකබෘ''තී.

අගං එවෝති.

තාන් ලොකියං සුතනං දවිහි සුතෙතත් නිදදිසිතබබං : කංකිලෙස හාතියෙන ව වාසනාතාතියෙන ව. ලොකුතනරමයි සුතනං නීහි සුනෙතත් නිදදිසිතබබං : දසානතාත්යෙන ව භාවනාතාතියෙන ව අසෙබ හාතියෙන ව. ලොකියකුව ලොකුතනරකුව යන්වං සුනෙත යං යං උදං දිසාන් සංකිලෙසහාතියං වාසනාතාතියං වා, සොන හෙත ලොකියෙනත් නිදදිසිතබබං, දසානතාතියං වා හාවනාතාතියං වා අනෙකඛතාතියං වා යං යං සදං දීසාන්, තෙන ගෙන ලොකුතනරහති නිදදිසිතබබං.

වෑසනාභාගියං සුතතං සංකිලෙසභාගියසා සුතතසා නිශෝතාය, දසානභාගියං සුතතං වාසනාභාගියසා සුතතසා නිශෝතාය, දසාන හාගියං සුතතං වාසනාභාගියසා සුතතසා පටිනිසාශායේ භාවනාභාගියං සුතතං දසානභාගියසා සුතතසා පටිනිසාශාය, අසෙකාහාගියං සුතතං භාවනාභාගියසා සුතතසා පටිනිසාශාය, අසෙකාහාගියං සුතතං දිවාඩාම්ලෙසුම්වනාරතා.

- 1. කුසලමකාතතො සිමු.
- 2. යො වාපි සිමූ.

[8, 10, 4] ශංශනපුස්ථානය

මහණෙනි, යම පමණ සමූහයන්ගේ පුඥප්තියක් ගණයන්ගේ පුඥප්තියක් මහාජන සන්තිපාතයන්ගේ පුඥප්තියක් ඇද්ද, ඒ සමූහයන් අතුරෙන් අෂ්ට පුරුෂපුද්ගල වූ... ලොවට අනුත්තර පින්කෙත්වූ යම පුරුෂයුගල සතරක් ඇද්ද, ඒ තථාගතශාවක සංස අගු යයි කියනුලැබෙයි, ශුෂ්ඨ යයි පුවර යයි කියනුලැබේ යි.

58. සියලූ ලෝකයා කෙරෙහි උත්තරිතර වූ ශාස්තෘත් වහත්සේ ද අනවදා වූ (පුතිපක්ෂ රාගාදීන් විසින් සියලූ නීර්ථකයන් විසින් හෝ) අක්ෂත වූ ධර්මය ද නරසිංහ වූ තථාගතයන්ගේ ශුාවක සංසයා ද යන ඒ රත්නතුය (සියලූ රක්නයන් කෙරෙන්) විශෙෂ වේ.

59. ශුමණාමා පද්මසමූහය වූ ආයාගණයා ද විඥයන් විසින් සක්කාර කරනලද නවලොකෝක්කර ධර්ම වරය ද නරොක්කම වූ පුරුදෙමායන් දමනය කරන බුදුහු ද යන ඒ රත්නතුය ලොවට උත්කරීතර වේ.

60. අපුතිසම වූ ශාස්තෘත් වහන්සේ ද රාගපරිදහාදි දහ රතික වූ සියලු ධර්මය ද ආයා වූ උත්තම ගණයා ද යන ඒ රත්නනය එකාන්තයෙන් විශෙෂ වේ.

61. සභා වූ (අවිතථ වූ) සංඥ ඇති නිර්හය වූ සියලු ලොව තමන් ගුණයෙන් අතිහවා සිටී ජීතපඤ්චමාරයන් වහන්සේ ද සතා වූ සපයවාජතික නවලොකොත්තර ධර්මය ද ඒ ධර්මයට උත්තරිතර වූ අන් ධර්මයකුදු නැති, විඥයන් විසින් නිති පුදනලද ආයාසංශයා ද යන ඒ රත්නනුය ලොවට උතුම වේ.

62, ජාතිය පිළිබඳ අතාන්තක්ෂය සංඛායත අන්තය (නිර්වාණය) පුතාක්ෂ කළ ඒ ඒ තිතයෙන් සක්ත්වයන්ට අනුකම්පා කරන සර්වඥයන් වහන්සේ එකායන මාර්ගය (ස්වයමහුඥතයෙන්) දන්නාසේක, පෙර කාමොසාදිය තරණය කළ යම කෙනෙක් වෙත්ද ඔහු මේ මගින් තරණය කළාහුය, මතු තරණය කරන්නාහුය, දනුදු තරණය කොරෙක්.

63. අතාන්තව්ශුද්ධිය අපේක්ෂා කරන සත්ත්වයෝ දෙව්මිනිසුන් කෙරෙහි ඉශුෂ්ඨ වූ තාදාශ වූ ඒ සර්වඥයන් නමස්කාර කෙරෙත් යයි.

මේ ස්තව සුනු යි.

(මෙසේ දෙවැදරුම ශාසනපව්ඨානය නානාසූතුපද උදහරණ කරමින් විහාග කොට ලෙව්ට සංකිලෙසභාගිය සූතුදේය හා සංසන්දනය කොට දක්වන සේක.)

ඒ ශාසනපටධානයෙහි ' ලෝකිය ' සූපය සංකිලෙසභාගිය ද වාසනාභාගිය ද යන සූප දෙකින් දක්වියැයුතු යැ. ' ලෝකුත්තර ' සූපය දස්සනභාගිය ද භාවනාභාගිය ද (නිබබෙධහාගිය සූපය මැ දෙපරිද්දෙකින් කියනලදි) අපෙක්වහාගිය ද හාවනාභාගිය ද (නිබබෙධහාගිය සුපය මැ දෙපරිද්දෙකින් කියනලදි) අපෙක්වහාගිය ද හා තූන් සූපයෙන් දක්වියැයුතු යි. යම සූපයෙකැ ලෝකික වූ ද ලෝකොත්තර වූ ද සංකිලෙසභාගිය හෝ වාසනාභාගිය හෝ යම යම පදයෙක් දක්නා ලැබේ ද, ඒ ඒ පදයෙන් ' ලෝකිය ' යි දක්වියැයුතු යැ. දස්සනභාගිය හෝ භාවනාභාගිය හෝ අපෙක්වහාගිය හෝ යම යම පදයෙක් දක්නා ලැබේ ද, ඒ ඒ පදයෙන් ' ලෝකුත්තර ' යි දක්වියැයුතු යි.

වංසනාහංගියසුතුය සංකිලෙසහාගිය සූතුයාගේ (සූතුාර්ථයාගේ යයි සේයි) පුහාණය පිණිස වෙයි, දස්සනහාගිය සූතුය වංසනාහාගිය සූතුයාගේ පුහාණය පිණිස වෙයි, දස්සන හංගිය සූතුය වංසනාහාගිය සූතුයාගේ දුරැලීම පිණිස වෙයි, භාවනාහාගිය සූතුය දස්සන හාගිය සූතුයාගේ දුරැලීම පිණිස වෙයි, අසෙක්බහාගිය සූතුය භාවනාහාගිය සූතුයාගේ දුරැලීම පිණිස වෙයි, අයෙක්බහාගිය සූතුය ඉහාත්මසුබවීහරණය පිණිස වේ.

නොතතිම කරණා - පමිනිදෙද සිංරො

ලොකුතතරං සූතතං සතනෘහිවසානං ජබබ්සතීයා පුණාලෙහි තිදදිසිසබබං. සො තීහි සුනෙතහි සම්ජෙවසිසාබබා : දණානහානියෙන භාවනාහානියෙන අසෙකබහානිගෙන වැතී.

තාළු දකානතාමියං සුතනං පඤවේ පුහාලෙහි නිදදිසිනබබං: එකබ්ජිනා කොලංකොලෙන සතනකාතපුපරමෙන සදබානුසාරිතා බමානුසාරිතා වානි. දකානතාකියං සුතනං ඉමෙහි පඤවති පුහාලෙහි නිදදිසිතබබං. කාවනාහාකියං සුතනං දවාදසති පූහාලෙහි නිදදිසිතබබං: සකදගාමඵලසවයිකිරියාය පටිපතෙනනා, සකදගාමනා, අනාගාමඵලසවයි කිරියාය පටිපතොතන, අනාගාමනා, අනාතරාපරිනිබබායිනා, උපහවව පරිනිබබාගීනා, අසතිබාරපරිනිබබායිනා, සසකිඛාරපරිනිබබායිනා, උපහවව පරිනිබබාගීනා, අසතිබාරපරිනිබබායිනා, සසකිඛාරපරිනිබබායිනා, උපහවව පරිනිබබාගීනා, අසතිබාරපරිනිබබායිනා, සසකිඛාරපරිනිබබායිනා, උදහවෙ පරිනිබබාගීනා, අසතිබාරපරිනිබබායිනා, සසකිඛාරපරිනිබබායිනා, උදහවෙ පරිනිබබාගීනා, අසතිබාරපරිනිබබායිනා, සසකාන, දීවසීපානෙකන, සාය සකකීනා වානී. තවෙනාහානියං සුතනං ඉමෙහි දවාදසනි පුහාලෙහි නිද්දිසිතබබං. අසෙබනාගියං සුතනං නවති පුහාලෙහි නිදදිසිතබබං: සදධාවීමූතෙනනා, පඤඤාවීමූතෙනනා, සුඤඤකවීමූතෙනනා, සමසීසිනා, පඩෙකබදාධාළමාසමුදෙඛනි වානී. අසෙකානාගීයං සුතනං ඉමෙහි භවති පුහාලෙහි නිදදිසිතබබං. එවං ලොකුතතරං සුතනං සතාාබ්වරානං ඉමෙහි ජබාබීනයීයා පුහාලෙහි නිදදිසිතබබං.

ලොකියං සූතනං සතනාධිවර්ගා එකුනම්සනීයා පුහාලෙකි නිදදිසිතබබං : තෙ චරිතෙහි නිදදිවරා සමනේසිතබබා, හෙමී රාගචරිතා, කෙම දෙසචරිතා, හෙම මොනචරිතා, හෙමී රාගචරිතා ව දෙසචරිතා ව, කෙම රාගචරිතා ව මොනචරිතා ව, හෙම දෙසචරිතා ව මොනචරිතා ව, කෙම රාගචරිතා ව දෙසචරිතා ව මොනචරිතා ව. රාගමුඛෙ සීතො රාගචරිතො, රාගමුඛෙ සීතො දෙසචරිතො ව දෙහචරිතො ව. රාගමුඛෙ සීතො රාගචරිතො, රාගමුඛෙ සීතො රාගචරිතො ව දෙසචරිතො ව මොනචරිතො ව, දෙසමුඛෙ සීතො රාගචරිතො දෙසමුඛෙ සීතො රොනචරිතො ව, දෙසමුඛෙ සීතො රාගචරිතො, දෙසමුඛෙ සීතො රාගචරිතො, දෙස වරිතො ව මොනචරිතො ව. මොහමුඛෙ සීතො රාගචරිතො, මොනමුඛෙ සීතො රාගචරිතො ව. මොහමුඛෙ සීතො දෙසචරිතො, මොනමුඛෙ සීතො රාගචරිතො ව. මොහමුඛෙ සීතො දෙසචරිතො, මොනමුඛෙ සීතො රාගචරිතො ව දෙසචරිතා ව මොනචරිතො, රොනමුඛෙ සීතො රාගචරිතො ව දෙසචරිතො ව මොනචරිතො වා කී. ලොකියං සූතතං සතතාබිවරානං ඉමෙනි එකුනචරිතනීයා පුගාගලකි නිදදිසිතබබං.

වෘහනාතානියං සූතනං සිලවනොතනි නිදදිසිනබබං. නෙ සිලවනෙතා පතුව පුකාලා : පකක්සිලං සමාදනසීලං මනතපපසාදෙ සමථෝ විපකානා වාති. වෘෂනාතානියං සුතනං ඉමෙනි පණුවනි පුකාලෙනි නිදදිසිතුබබං. ඉමෙනි පඤුටහි ඩමෙමනි.¹

ලොකුතාතරං සූතතං බම්මාබ්වයානං නීති සුනෙතනි නිදදිසිනබබං. දුණානතානියෙන තාමනාතානියෙන අනෙකුඛනානියෙන ව.

^{1.} මරසං - ඉමෙනි පඤවති බමෛනීගී ඌතං.

[3, 10, 4] ශාශනපුස්ථානය

සත්ත්වාධිෂ්ඨාන වූ ලොකුත්තර සූනුය සවීසිපුද්ගලයන්ගෙන් දක්වියැයුතු යැ. ඒ සවීසි යුද්ගලයෝ දස්සනභාගීය ද භාවනාහාගීය ද අසෙක්ටහාගිය ද යන තුන් සුනුයන් ගෙන් සමන්වෙෂණය කළයුත්තාහු ය.

එහි දස්සනභාගිය සූතුය ඒකබීජ් කොලංකොල සත්තක්බත්තුපරම සද්ධානුසාරි ධමමානුසාරි ද යන පඤ්ච පුද්ගලයන්ගෙන් දක්වියැයුතු යැ, දස්සනභාගිය සූතුය මෙ පඤ්ච පුද්ගලයන්ගෙන් දක්වියැයුතු. භාවනාභාගිය සූතුය දෙළොස් පුද්ගල කෙනකුන් ගෙන් දක්වියැ යුතු යැ: සකෘදගාමීඵල පසක්කිරීමට පිළිපත්තෙ යැ සකෘදගාමී යැ අනාගාමීඵල පසක්කිරීමට පිළිපත්තෙ යැ අනාගාමී යැ අන්තරාපරිනිබ්බායි යැ උපපවව පරිනිබබායි යැ අසඞ්බාරපරිනිබ්බායි යැ සසඞ්බාරපරිනිබ්බායි යැ උපපවව පරිනිබබායි යැ අසඞ්බාරපරිනිබ්බායි යැ සසඞ්බාරපරිනිබ්බායි යැ උපපවව පරිනිබබායි යැ අසඞ්බාරපරිනිබ්බායි යැ සසඞ්බාරපරිනිබ්බායි යැ උද්ධංකොතඅකනිවය ගාමී යැ සද්ධාවිමුත්ත යැ දිවයිප්පත්ත යැ කායසක්බී යැ යන මේ දෙළොස් පුද්ගලයන් ගෙන් භාවනාභාගිය සූතුය දක්වියැයුතු. අසෙක්බභාගිය සූතුය පුද්ගලයෙන් තවදෙනකුන් ගෙන් දක්වියැයුතු යැ. සද්ධාවිමුත්ත යැ පඤ්ඤවීමුත්ත යැ සුඤ්ඤතව්මුත්ත යැ ආනිමත්තවීමුත්ත යැ අප්පණිහිබවමුත්ත යැ උහතොභාභවීමුත්ත යැ සමසිසි යැ පවවෙක බුද්ධ යැ සම්මාසමබුද්ධ යැ යන මේ නවපුද්ගලයන්ගෙන් අපෙක්බභාගිය සූතුය දක්වියැ යුතු. මෙයේ සත්ත්වාධිෂ්ඨාන වූ ලොකුත්තර සූතුය මේ සවිසි පුද්ගලයන්ගෙන් දක්වියැයුතු.

සත්ත්වාධිෂ්ඨාන වූ ලොකිය සූතුය එකුන්විසි පුද්ගල කොනකුන්ගෙන් දක්වියැ යුතු යැ: ඒ පුද්ගලයෝ චරිතයන්ගෙන් දක්වනලද්දහු සමත්වෙෂණ කටයුත්තාහ: කිසිවෙක් රාගවරීතයෝ යැක්සිවෙක් දෝසචරීතයෝ යැක්සිවෙක් මෝහචරිතයෝ යැ කිසිවෙක් රාගවරීත ද දෙසචරිත ද වූහ, කිසිවෙක් රාගවරිත ද මොහචරිත ද වූහ, කිසිවෙක් දෙසචරීත ද මොහචරිත ද වූහ, කිසිවෙක් රාගචරිත ද මොහචරිත ද වූහ, කිසිවෙක් දෙසචරීත ද මොහචරිත ද වූහ, කිසිවෙක් රාගචරිත ද දොචරිත ද මොහචරිත ද වූහ. රාගමුඛයෙහි සිටි රාගචරිත යැ, රාගමුඛයෙහි සිටි (රාගාධික) දෙසචරිත යැ, රාගමුඛයෙහි සිටි මොහචරිත යැ, රාගමුඛයෙහි සිටි රාග - දෙස - මොහචරිත යැ. දෙසමුඛයෙහි සිටි දෙසචරිත යැ, දෙසමුඛයෙහි සිටි මොහචරිත යැ, දෙසමුඛයෙහි සිටි රාගචරිත යැ, දෙස මූඛයෙහි සිටි රාගචරිත යැ, මොහමුඛයෙහි සිටි දෙසචරිත යැ, මොහමුඛයෙහි සිටි රාගචරිත යැ, මොහ මුඛයෙහි සිටි රාගචරිත යැ, මොහමුඛයෙහි සිටි දෙසචරිත යැ, මොහමුඛයෙහි සිටි රාග -දෙස - මොහචරිත ඇත්තේ යයි සත්ත්චායිෂ්ඨාන වූ ලොකිය සූතය මේ එකුන්වයි පුද්ගලයන්ගෙන් දක්වියැයුතු.

වාසනාභාගිය (ලොකිය සත්ත්වාධිෂ්ඨාන) සූතය සිලවන්තාදි පුද්ගලයන්ගේ වශයෙන් දක්වියයුතු යැ. ඒ සිල්වත්හු පුද්ගලයෝ පස්දෙනෙකි: (සමපත්තවරති සංබාහත) පුකෘති ශීල යැ. (පුද්ගලාධිෂ්ඨානයෙහි ඒ ඒ ශීලයෙන් යුත් පුද්ගලයා යි.) සමාදනශීල යැ. (කර්මඵලශුද්ධා රත්නතුයෙහි ශුද්ධා යන) චිත්තපුසාද යැ. ශමථ යැ. විදර්ශනා ද ' යි වාසනාභාගිය සූතුය මේ පස් පුහුලන්ගෙන් දක්වියැයුතු යැ. (ධර්මාධිෂ්ඨානසුතුය පුකාකිශීලාදී) මේ පඤ්චධර්මයන්ගෙන් (දක්වියැයුතු.)

ධර්මාධ්ෂ්ඨාන වූ ලොකුක්තර සූතුය දස්සනහාගිය භාවනාහාගිය අසෙක්බතාගිය ද යන තුන් සුතුයන්ගෙන් දක්වියැයුතු.

නොතත්සාකරණ - පමන්දෙදයමාදරං

ලොක්ගෙනුව ලොකුතතරණව සහතාගිවීසාහණව ඩම්මාධිවිසාහණව උතුමෙන නිදදිසිතුබුමං. සැදුණං පනැසැග නිදදිසිතබබං. පනැස්ස්දියෙන පනැසැබලෙන අධිපනැසැයිකාංග ඩම්මාවීමගය මොංජකාබොහෝ සම්මා-දිටසීයා ත්රණාය හනත්රණාය ඩමේම හැණෙන අනියෙ සැණෙන බයෙ සැණෙන අනුපතාදෙ සැණෙන අහනැකුතුණැසාමීනිස්දියෙන ඉතැස්ස්දියෙන අනුපතාදෙ සැණෙන මහාබූහා මීජාය බුද්ධියා තුරියා මෙඛාය, යං යං වා පහ ලබාත් හොහ තෙන පණැසැබ්වවනෙන නිදේසිතබබං.

හොතා අත්තානාගතපවවුපා නොතුනි අජානාත්තමානිරෙහි නීනපාණිතෙහි දූරතනතිකෙහි සහාතාසභාගෙන් කුසලාකුසලබාංක තෙහි, සහෝතපතො වා ඡහි ආරම්මණෙහි නිදදිසිතබබං. හැණෙනුව හොතානව තදුහගෙන නිදදිසිතබබං, පහැකැ'පී ආරම්මණගතා හොතා යං කිහැව ආරම්මණගුතං අජානාතතිකං වා බාහිරං වා, සබබං තං සභාතොන අසභාපො ව නිදදිසිතබබං.

දසාසනං" හාවනා නතාවචනං පරවචනං වසාපජනීයං අවිසාජාජනීයං තමා විපාකොනී සබබාව නදුහයං සුගෙත යථා නිදදිවසං තථා උපධාරයිනා ලබහමානතො නිදදිසිනබබං, යංචා පහ කිඤ්චි හගවා අඥඥසනරං වචනං තාසනී, සබබං නං යථා නිදුදිවසං ධාරයිනබබං.

දුවීවො හෙතු : ගණුව කම්මං ගෙ ව කිලෙසා, සමුදගො කිලෙසා තුළු කිලෙසා සංකිලෙසහානියෙන සුනෙතන නිදදිසිතුබබා. සමුදගො සංකිලෙසනානියෙන ව වාසනානානියෙන ව සුනෙතන නිදදිසිතුබෙබා.

තාළු කුශලං වතුති සුතෙතහි නිදදිසිතබබං : වාසනාහානියෙන දකාභතානීයෙන තාවනාහාශියෙන අසෙකාහානියෙන ව. අකුසලං සංකීලෙසතානීයෙන නිදදිසිතබබං, කුසලං ව අකුසලං ව හදුහයෙහි නිදදිසිතබබං.

අනුභාසානං හමාවනො අනුභාසාන නිදදිසිනමමං. නං පණාවවාං: සංවරො පහානං තාවනා සවමිකිරියා කපපියානුලොමොන්. යං දියාත් තාසු තාසු ශුමිසු නං කපපියානුලොමෙන නිදදිසිනමමං. හගවතා පටීකාමනතං පටීකාමනතකාරණෙන නිදදිසිනමමං. අනුභාසාන පටීකාමනතාව හදුහගෙන නිදදිසිනමමං.

ථවේ; පසංඝාශ නිදදියිතබෙබා, සො පඤාව්ම්ඩෙන වේදිනබෙබා; තනවනො, බම්මාසා, අරිශසමාසාසා, අරිශඛ්මානං සිනාබාය ලොක්ශ-ගුණසමපත්තිශාතී. එවං එවේ; පඤාව්ඩේන නිදදිසිතබෙබා.

1, දකානා - සිමූ.

[8,19,4] ශාස නපුස්ථානය

සත්ත්වායිෂ්ඨාන ද ධර්මාධිෂ්ඨාත ද වූ ලොකිය ද ලොකුත්තර ද යුනුය (ලොකිය ලොකුත්තර) දෙකින් දක්වියැයුතු. (යම සූතුයෙක පුළුව පුකාශිත ද ඒ) ' පඤ්ඤ ' පදශයන් ' කැණ ' සූතුය දක්වියැයුතු යැ. පඤ්ඤඉන්දිය යැ තීරණ යැ සන්ත්රණ යැ යික්බා යැ ධම්මවිචයසම්බොජඩග යැ සම්මාදිවයී යැ තීරණ යැ සන්ත්රණ යැ ධම්මේඤණ යැ අන්වයෙඤණ යැ බයෙඤණ යැ අනුප්පාදෙඤණ යැ අනඤ්ඤ තඤ්ඤස්සාමිතිඉන්දීය යැ අඤ්ඤිඉන්දීය යැ අඤ්ඤතාවීඉන්දීය යැ චක්බු යැ විජ්ජා යැ බුද්ධි යැ භූරි යැ මෙධා යැ යන (පඤ්ඤපරීයාය) පදයෙන් ' ඤණ ' සූතු යී දක්වියැයුතු යම යම පදයක් හෝ ලැබේ ද, පඤ්ඤධිචචන වූ ඒ පදයෙන් ' ඤණ ' සූතු යයි දක්වියැ යුතු.

' නෙකුයා ' සූතුය අතිතානාගතපුතපුත්පන්න වූ ආධායත්මක බාහිර වූ භීනපුණික වූ දුරසන්තික වූ සඩබනායඩබත වූ කුසලාකුසලාබායකන වූ ඩොලමබනයෙන් සැකොවින් හෝ (විස්තරයෙන් හෝ දක්වියැයුතු. සැණ ද නෙකුයා ද සූතුය ඒ උහයලක්ෂණයෙන් දක්වියැයුතු යැ, පුළුව ද පුළුත්තරයකට ආලමබන වූවා ' කෙදයා ' නම වේ. යම කිසි සැණයට විෂය වූ ආධායක්මික වූ හෝ බාහිර වූ හෝ රූපාදියක් ඇද්ද ඒ සියල්ල සහිබත භාවයෙන් ද අසහිබතභාවයෙන් ද ' නෙදයා ' යී දක්වියැයුතු.

දස්සන යැ භාවනා යැ සකවවන යැ පරවවන යැ ව්ස්සප්ජනීය යැ අවිස්සප්ජනීය යැ කමම යැ විපාක යැ යන සියලු තැන්හි ද තදුභයමීශු සූනුය ද ඒ ඒ සූනුයෙහි යමයේ දක්වන ලද ද එසේ උපධාරණය කොට ලැබෙන පදයන්ගේ වශයෙන් දක්වියැයුතු. තවද භාගාවතුන් වහන්සේ යම කිසි අනාහර වචනයක් (සූහුයෙහි) වදරහසේක් ද, ඒ සියල්ල (සියලු සූනුය ලොකියාදීන් කෙරෙහි එකක් වශයෙන් හෝ උහය වශයෙන් හෝ) යම පරිදි දක්වනලද ද එපරිද්දෙන් ගතයුතු.

හේතුව ද්විවිධ යැ : යම කර්මයෙක් වේ ද, යම ක්ලේශයෝත් වෙත් ද ඒ දෙක යැ, (සක්ලෙශ වූ මැ කර්මය විපාකයට හෙතු වෙයි යේයි.) සමුදය ඇත්තෝ (සමුදය පක්ෂයෙහි වූවාහු) ක්ලෙශවන්හු යැ, එහි ක්ලෙශයෝ සංකිලෙසභාගිය සුනුයෙන් දක්වියැ යුත්තාහු යැ, සමුදය සංකිලෙසභාගිය ද වාසනාභාගිය ද වූ සුනුයෙන් දක්වියැයුත්තෝ ය.

එහි කුසලය වාසනාහාගිය දස්යනහාගිය භාවනාහාගිය අසෙක්බහාගිය ද යන යතර යූනුයෙන් දක්වියැයුතු යැ. අතුසලය සංකිලෙසහාගිය සුනුයෙන් දක්වියැයුතු යැ. කුසලය ද අකුසලය ද නදුහය සූතුයන්ගෙන් දක්වියැයුතු.

අනුක්ඤතය භාගාවතුන් වහන්සේගේ අනුක්ඤතවවනයෙන් දක්වියැයුතු යැ, එය පඤ්චවිධ යැ : සංවර යැ පහාන යැ භාවනා යැ සවිජිකිරියා යැකප්පියානුලොම යැ 'යි. (පෘථග්ජනභූමි ආදී) ඒ ඒ භූමියෙහි යමක් දක්නාලැබේ ද, ඒ ඒ භූමියෙහි එය (කප්පිය) කප්පියානුලොමයෙන් දක්වියැයුතු යැ. භාගාවතුන් විසින් පුතික්ෂෙප කරනලද්ද පුතික්ෂිප්ත කාරණයෙන් දක්වියැයුතු යැ. අනුඤ්ඤත ද පටික්ටිත්ත ද වූයේ ඒ දෙකින් දක්වියැයුතු.

ථව සූතුය පුශංසායෙන් දක්වියැයුත්තේ යැ, හේ පඤ්ච පුකාරයෙකින් දතයුත්තේ යැ: භාගාවතුන් වහන්සේ යැ, නිර්වාණධර්ම යැ, ආයාසස්සයා යැ, මාර්ගඵලසංධාාත ආයාඩධර්මයෝ යැ, ශික්ෂාව පිළිබඳ ලෞකිකගුණසම්පත්තිය යැයි මෙසේ ස්තවය පඤ්චපුකාරයෙන් දක්වියැයුත්තේ යි.

නොතතිපාකරණ. - පමනිදෙදසවාගේ

ඉත්රියතුම් භවති පදෙති නිදදිසිතබබා, කිලෙසතුම් භවති පදෙති නිදදිසිතබබා. එව්මෙතානි අඩාාරස පදනි කොනති: භව පදනි කුසලාතී භව පදනි අකුසලානීතී. හථා ති විතතං: ''අඩාංරස මූලපද කුතිං දඩාබබා: සාසනපටානානෙ''තී. තෙනාන ආයසමා මහාකච්චායනො:

> ''නවති පදෙති කුසලා නවතිව සුජජනති අකුසලා පක්ඛා, එනෙ බල මූලපද නවනති අව්ඪාරස පදනී''තී.

> > නිසුතතං සාඝනපටඨානං.

ද්තතාවතා සමතතා නෙතත් යා අායසාතා මහාකච්චායනෙන තායිතා තහවතා අනුමොදිනා මූලනඛ්රීත්යං සකිරිතාති.

නෙතතිපපකරණං තිටයීතං.

[8, 10, 4] ශාසනපුකාංනය

ඉන්දියතුමිය සමථාදි නව පදයෙන් දක්වියැයුන්ති යැ, කිලෙසතුමිය තණ්තාදි නව පදයෙන් දක්වියැයුන්ති යැ, මෙසේ තෙල අටළොස් පදයෝ වෙති. කුශල වූ නව පදයෝ යැ අකුශල වූ නව පදයෝ යි. එහෙයින් මැකියන ලදි : '' අටධාරය මූලපද කුතිං දටධාබබා, සාසනපට්ඨානෙ''යි. එයින් වදළහ ආයුෂ්මත් මහාකාතායායන මහ රහතුන් වහන්සේ : '' නවති පදෙහි කුසලා — පෙ — හවන්ති අටධාරස පදනි '' යි.

සාසනපටඨානය යොදනලද්දේ යි.

ආයුෂ්මත් මහාකච්චායන තෙරණුවන් විසින් වදරනලද භාගාවතුන් විසින් අනුමොදිත වූ මූලසඩ්ගීතියෙහි ලා සඩ්ගීත වූ නෙත්තිය මෙතෙකින් සමාප්ත යි.

නෙත්තිපුකරණය නිමි.

ලබුගම ලඬකානන්ද ස්ථවීරයන් විසින් ලියනලද නෙත්තිප්පකරණවාාබානය නිමියේ යි.

"Wherever the Buddha's teachings have flourished,

either in cities or countrysides, people would gain inconceivable benefits. The land and people would be enveloped in peace. The sun and moon will shine clear and bright. Wind and rain would appear accordingly, and there will be no disasters. Nations would be prosperous and there would be no use for soldiers or weapons. People would abide by morality and accord with laws. They would be courteous and humble, and everyone would be content without injustices. There would be no thefts or violence. The strong would not dominate the weak and everyone would get their fair share."

THE BUDDHA SPEAKS OF THE INFINITE LIFE SUTRA OF ADORNMENT, PURITY, EQUALITY AND ENLIGHTENMENT OF THE MAHAYANA SCHOOL With bad advisors forever left behind, From paths of evil he departs for eternity, Soon to see the Buddha of Limitless Light And perfect Samantabhadra's Supreme Vows.

The supreme and endless blessings of Samantabhadra's deeds, I now universally transfer. May every living being, drowning and adrift, Soon return to the Pure Land of Limitless Light!

* The Vows of Samantabhadra *

I vow that when my life approaches its end, All obstructions will be swept away; I will see Amitabha Buddha, And be born in His Western Pure Land of Ultimate Bliss and Peace.

When reborn in the Western Pure Land, I will perfect and completely fulfill Without exception these Great Vows, To delight and benefit all beings.

* The Vows of Samantabhadra Avatamsaka Sutra *

DEDICATION OF MERIT

May the merit and virtue accrued from this work adorn Amitabha Buddha's Pure Land, repay the four great kindnesses above, and relieve the suffering of those on the three paths below. May those who see or hear of these efforts generate Bodhi-mind, spend their lives devoted to the Buddha Dharma, and finally be reborn together in the Land of Ultimate Bliss. Homage to Amita Buddha!

NAMO AMITABHA

南無阿彌陀佛

《斯里蘭卡巴利文:小部阿含經:無礙解道·指導論》

財團法人佛陀教育基金會 印贈 台北市杭州南路一段五十五號十一樓

Printed and donated for free distribution by

The Corporate Body of the Buddha Educational Foundation

11F, No. 55, Sec. 1, Hang Chow South Road, Taipei, Taiwan, R.O.C.

Tel: 886-2-23951198, Fax: 886-2-23913415

Email: overseas@budaedu.org

Website: http://www.budaedu.org

Mobile Web: m.budaedu.org

This book is strictly for free distribution, it is not to be sold.

නොමිලයේ බෙදාදීම පිණිසයි.

Printed in Taiwan 500 copies; September 2019 SR075 - 17062